T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MESÎHÎ DÎVÂNI SÖZLÜĞÜ (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

ESRA DOĞAN

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

AĞUSTOS 2018

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

MESÎHÎ DÎVÂNI SÖZLÜĞÜ
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Esra DOĞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS 2018

Esra DOĞAN tarafından hazırlanan "Mesihi Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Doç. Dr. Ayşe YILDIZ
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Başkan : Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Üye : Doç. Dr. Tuba IŞINSU İSEN DURMUŞ
Fen- Edebiyat Fakültesi, TOBB Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Tez Savunma Tarihi: 10.08.2018

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Saliha AĞAÇ
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Esra DOĞAN
10/08/2018

MESÎHÎ DÎVÂNI SÖZLÜĞÜ
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)
(Yüksek Lisans Tezi)

Esra DOĞAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ağustos 2018

ÖZET

14. yüzyıldan başlamak üzere 19. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüş olan dîvân şiiri Türk Kültürü Tarihi açısından önemlidir. Yapmış olduğumuz bu sözlük çalışmasının amacı şairlerin kelimelere yüklemiş olduğu farklı anlamları bağlam aracılığı ile tespit etmektir. Bunu tespit ederken de bağlamlı sözlük yardımı ile kelimerin edebi dil içindeki seyrinin takibi de yapılmış olacaktır. Anlamlandırma çalışmalarına katkıda bulunmak için elektronik ortamda TEBDİZ [Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü] sistemi oluşturulmuştur. 15. yüzyılın sonu ve 16. Yüz yılın başında yaşamış olan Rumeli şairlerinin önde gelenlerinden Mesîhî'nin Prof. Dr. Mine Mengi tarafından 2014 yılında 2. baskısı yapılan dîvânı da bu sistemden yararlanarak bağlamlı dizin haline getirilmiştir. Kelimelerin tamamının bulunduğu bu çalışmada her kelimenin anlamı metnin bağlamı üzerinden anlamlandırılmıştır.

BilimKodu	:	31402
AnahtarKelimeler	:	Mesîhî, Mesîhî Dîvânı, Bağlam, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük, Tebdiz.
SayfaAdedi	:	765
Tez Danışmanı	:	Doç. Dr. Ayşe YILDIZ

DICTIONARY OF MESÎHÎ'S DÎVÂNI
(CONCORDANCE AND FUNCTIONAL DICTIONARY)
(M.Sc. Thesis)

Esra DOĞAN

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
August 2018

ABSTRACT

The divan poetry, which continued its existence from the 14th century until the 19th century, is important for the history of Turkish Culture. TEBDIZ [Concordance and Functional Dictionary of History and Literary Texts] system was established in an electronic environment with the aim of contributing to this source in a way that makes it possible for today's people to read and understand. Mesihi was one of the leading figures of the Rumelian poets and he lived at the end of the 15th century and at the beginning of the 16th century. The Divan of Mesihi, of which second edition was published in 2014 by Prof. Dr. Mine Mengi, has been made into a concordance by making use of this system. In this study, in which all the words were found, the meaning of each word was tried to be given in accordance with the point of view of their periods. Poetry comes to life with accumulation of knowledge. It is unlikely that this accumulation of knowledge is one way, and it is unlikely that poetry, a product of a person who develops in terms of social and scientific ways, will coexist with ignorance. By taking this approach as a principle, we have presented this work by using our reasonable efforts and doing the necessary research.

Science Code	:	31402
Key Words	:	Mesîhî, Mesîhî Dîvânı, Concordance, Functional Dictionary, Tebdiz.
Page Number	:	765
Supervisor	:	Assoc. Prof. Dr. Ayşe YILDIZ

ÖN SÖZ

Klâsik Türk Edebiyatı uzun soluklu bir edebiyattırve kültür birikimi de hayli yüksektir.

Her sanat eserinin mutlaka kendi dönemine ve sonrasına anlatabileceği şeyler olduğu gibi o eserin diline de ulaşabilecek insan kitlesi mutlaka olacaktır. Bugünkü zevk ve bilgi birikimi ile de anlaşılan yanlarının dışında daha derine inmek için o dönemin niteliklerini de iyi bilmek gerekir. O yıllarda edebiyatımızın içinde bulunduğu duygu ve dil dünyası şimdikinden farklı olduğundan bugün var olan kültür ve bakış açısı ile o dönemdeki anlama ulaşmak kolay olmayabilir. Şiirde bulunan mecazları, şiirin anlam derinliğine hâkim olmaya çalışılarak anlamlandırılırsa klâsik şiiri oluşturan kelimelerin bağlamından hareketle esas anlamına ulaşılabilir.

Bizim çalışmamızın da amacı Mesîhî Dîvânı'nın daha doğru anlaşılabilmesini kolaylaştırabilmek için Mesîhî'nin şiirini oluşturan kelimelerin tek tek bağlam ile olan ilişkisini açığa çıkararak doğru anlamı vermektir.

Dîvâna dair bu sözlük çalışmasını yaparken TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) sistemini kullanma amacımız ise eseri daha pratik hale getirmek ve okuyucuya inceleme kolaylığı sunmaktır.

TEBDİZ sitemi ile bu dîvânı çalışmanın okuyucuya sağladığı yararlara da değinmek gerekir ise: dîvân'ın anlam dünyası sistemli bir biçimde elde olacağından, okuyucunun manayı kavrayabilmesini ve ilgili edebiyat geleneğine ait eserlerin anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Bağlamlı dizin demek, yalnızca bir kelimenin manasını vermek değildir.

Bağlamlı dizin: kelimelerin somut kökünden ziyade anlam dünyalarını ve çağrışımlarını da göz önüne alarak, yazarının kültürünü ve yaşadığı çağı da asla göz ardı etmeden oluşturulmuş zengin bir kaynaktır. Mesîhî dîvânı Sözlüğü bu ilkeler dahilinde hazırlanmaya gayret edilmiştir. Çalışma Prof.Dr Mine Mengi'nin 2014 yılında 2.baskısını hazırladığı dîvân üzerinden yürütülmüştür.

Gibb'in Osmanlı şiir tarihinde Mesîhî'nin Osmanlıda yetişen ilk şairlerin arasında en becerikli diye düşününlen şairlerden olduğunu belirtmiş[1] olması ve tezkirecilerimizin de, Mesîhî'den övgü ile bahsetmiş olmaları da bu tez çalışmasının sebepleri arasındadır.

Gibb, Âşık Çelebi'den naklen, Mesîhî'nin ismindeki benzerlikten yola çıkarak, aslında bir nevi telmihte bulunarak, Mesîhî'nin kelimelere ruh üfleyerek onlara hayat verdiğini ve şiirsel bir mana âleminde sözlere can getirdiğini söylemiştir.

Yine, Ahmet Paşa'nın Anadolu'da şiir binasını inşa ettiğini, ilk sütununun Necâtî, ikinci sütununun Mesîhî olduğunu " kaydeder[2].

Mesîhî dîvân şiirinin kurucuları arasındadır.[3] Kendine has üslûbu, neşeli tavrı, hayata bakışı kendinden sonraki şairlere de ilham kaynağı olmuştur.

Mesîhî'nin bahsedilen güzel nitelikleri dışında, Mesîhî şehr-engiz türünü edebiyatımıza kazandırmış olması ile ayrı bir öneme sahiptir. Dîvânda bulunan şehr-engiz Edirne'nin güzel erkeklerinden bahseder. Şair tamamen kendine has bir anlatım yöntemi izlemiştir, kişileri mizahi bir üslup ile ele almıştır. Mizahi şiire de böylece örnek teşkil ettiği için şair edebiyatta önemli bir yere sahip olmuştur.

Çalışmamızda izlenen yöntemler ise sırası ile şöyledir: Eserin Mine Mengi tarafından hazırlanan metninin word haline ulaşılıp bu metin transkripsiyon açısından tekrar gözden geçirilerek, bu sistemin ortak yazım fontu olan Gentium Plus fontuna uygunluğu kontrol edilmiştir.

Metnin tamamı her bir şiir ayrı ayrı olmak üzere www.tebdiz.com adlı siteden sisteme yüklenmiştir, bu adımdan sonra gerekli araştırmalar yapılarak TEBDİZ'in sağladığı ortak verilerden de faydalanılmış, kelimeler tek tek anlamlandırılmıştır.

Sisteme Mesîhî Dîvânı'nda münâcât, 1'i Farsça 22 kaside, 1 terkib-i bend, 3'ü Farsça 289 gazel, 3 murabba, 2'si Farsça toplam 18 kıt'a ve 15 müfred girilmiştir.

[1] ÇAVUŞOĞLU, A.H., *Osmanlı Şiiri Tarihi,* s. 446.
[2] ÇAVUŞOĞLU, A.H., *Osmanlı Şiiri Tarihi,* s. 447.
[3] İSEN, Mustafa. (2010). *Tezkireden Biyografiye,* İstanbul: Kapı Yayınları, s. 339.

İşleme tamamlandıktan sonra verilerin dizinlenmiş hali doküman olarak elde edilmiş ve bunun üzerinde çalışmalar devam etmiştir. Bu noktadan sonra izlenen adımlar ise şöyledir:

Dîvân alfabetik olarak dizildikten sonra, kelimelerin hangi sözlük ile anlamlandırıldığı tekrar tespit edilmeye çalışılmış ve tespit edilen sözlük ilgili kelimenin yanına bir kısaltma halinde yazılmıştır.

Burada bahsi geçen kelime koyu **(bold)** olarak gösterilmiş ve yanında kelimenin anlam karşılığının bulunduğu sözlük mesela, **[KL]** = Kubbealtı Lügati: Misalli Büyük Türkçe Sözlük vb. olarak belirtilmiştir. Kullanılan sözlüklerin bir kısaltma tablosu da hazırlanmıştır.

Anlamı verilecek olan kelimenin hemen altına nazım biçimleri, numarası ve beyit numarası eklenmiştir. Örnek:

ʿ**ābid:[KL]**

1. ʿ**ābid:**

Mesnevi 1

Mısra: **141**

Kul olmak.i. ve sıf. (Ar. *'ibādet* "kulluk etmek''ten *'ābid*) **1.** İbâdet eden, kulluk eden kimse.

141. Görür ʿāṣī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

Çalışma hacmini daraltmak maksadıyla satır aralığı 1 cm kullanılmış ve sözlük 4 sütun halinde listelenmiştir.

Mesîhî Dîvânını incelerken Mesîhî'nin anlam dünyasını, onun bakış açısını yakalamaya çalışarak büyük bir titizlik ile sunmaya çalıştık.

Çalışmada TEBDİZ projesinin yürütücüsü Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a tezimin her adımında bana yol gösteren danışman hocam Doç. Dr. Ayşe YILDIZ'a, Doç. Dr. Özer ŞENÖDEYİCİ'e, Dr. Öğr. Üyesi Selim GÖK'e, TEBDİZ sisteminin

geliştiricisi Hidayet Tütüncü Bey'e, hayatım boyunca benden desteğini asla esirgemeyen biricik aileme ve özellikle de kardeşim Ayşegül DOĞAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Esra DOĞAN

ANKARA- 2018

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

ÖN SÖZ vi

İÇİNDEKİLER x

ÇİZELGELERİN LİSTESİ xii

KISALTMALAR xiii

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ xiv

1.CONCORDANCE TİPİ SÖZLÜK 1

2. SÖZLÜK KULLANMA KILAVUZU (YÖNTEM) 3

3. KISALTMALI KAYNAKÇA TABLOSU 5

4. MESÎHÎ 7

4.1. Mesîhî'nin Hayatı ve Eserleri 7

4.2. Mesîhî'nin Üslûbu 8

4.2.1. Mahlas Beyitlerinde Mesîhî 10

4.2.2. Söz Tekrarları 13

4.2.3. Şiir Tekrarları 14

4.2.4. Redifler 15

5. MESÎHÎ'NİN DUYGULARINDAN YANSIYANLAR 23

5.1. Mesîhî de Aşk 23

5.2. Bahar 25

6. MESÎHÎ' DÎVÂNI'NDA DİNE VE TASAVVUFA BAKIŞ 27

7. MESÎHÎ'NİN KULLANDIĞI ATASÖZLERİ VE DEYİM 31

8. DÎVÂNDA KONUŞMA DİLİNİ YANSITAN KULLANIMLAR 37

8.1. Yöresel İfadeler 37

8.2. Yöreye Ait Unsurlar 39
9. SONUÇ 41
KAYNAKÇA 43
EKLER 47
Ek-1. Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük 49
ÖZGEÇMİŞ 765

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 4.1. Kelime Sıklıkları Çizelgesi.....14

Çizelge 4.2. 50'den Fazla Kullanılan Kelimelerin Alfabetik Sırası 14

Çizelge 4.3. Aynı Olan Beyitlerin Çizelgesi.....15

KISALTMALAR

A	Atasözü
B	Beyit
BA	Bağlamdan Anlam
bknz.	Bakınız
Çev.	Çeviren
D	Deyim
Düz.	Düzenleyen
G	Gazel
H	Hadis
Haz.	Hazırlayan
KA	Kalıp ifade
K	Kaside
Kı.	Kıta
Mat.	Matla
Mrb.	Murabba
N.	Nazm
ŞE	Şehr-Engiz
Tas.	Tasavvuf
TB	Terkib-i Bend
TDK	Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
v.b.	ve benzeri
vs.	vesaire
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

TRANSKRİPSİYON HARFLERİ

Āā: ا

Bb: ب

Cc: ج

Çç: چ

Dd: د

Ee: ا, ه

Ff: ف

Gg: گ, غ

Ğğ: غ

Ḥḥ: ح

Ḫḫ: خ

Iı : ی

I̱i̱ : ی

Jj: ژ

Kk/Ḳḳ: ق/ ڭ, گ

Ll: ل

Mm: م

Nn/Ññ : ن/گ

Oo: و, وا

Öö: و, وا

Pp: پ

Rr: ر

Ss/Ṣṣ/S̲s̲ : س/ص/ث

Tt/Ṭṭ : ت/ط

Uu/Ūū : و

Üü: و

Vv: و

Yy: ی

Zz/Ẓẓ/Żż: ز/ظ/ض

1.CONCORDANCE TİPİ SÖZLÜK

Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük çalışmaları, Batı'da farklı metinlere uygulandığı ve olumlu sonuçlar elde edildiği için yaygınlaşmıştır. "Concordance" olarak isimlendirilmiş olan bu çalışmalar, Türkiye'de "bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük" olarak nitelenmiştir. [4]

Bir metni değerlendirir ya da anlamaya çalışırken yazıldığı dönemden bağımsız olma ihtimalinin olmadığını unutmamak gerek. Bu hassasiyet ile metinleri incelemeyi esas alarak, bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarının ilerlemesi, mevcut kültürün bugüne aktarımını daha da kolay hale getircektir. Çünkü bir eserin anlam derinliği, içinde bulunduğu dönemi, dönemin hassasiyetlerini, duygu dünyasını, sosyal hayatını da bilmek ile olabilir. Tebdiz, eserlerin anlam katmanalarına inme maksadıyla çalışan ve ivmelenerek devam eden bir sistemdir.

Batı'da önce kutsal kitapların bağlamlı dizinleri üzerinde çalışılmış, sonraları Sheakespeare'den Proust'a değin büyük şair ve yazarların yapıtlarından oluşan külliyatların bağlamlı dizinleri ortaya çıkarılmıştır.[5] Doğu edebiyatlarında bağlamlı dizini çıkarılarak işlenmiş çalışma olarak yalnız Hafız Divanı tespit edilebilmiştir. Türkiye'de ise, bu alanda yapılan ilk çalışma Furkan Öztürk'ün hazırladığı Bakî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]dür. Onu takiben Özer Şenödeyici Nâilî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük] çalışmasını hazırlamıştır. Devamında da bir çok eser yüksek lisans ve doktora düzeyinde çalışılmış ve çalışılmaya devam edilmektedir.

Concordance tipi sözlük çalışması yapmış olan Eugene F. Shewmaker, concordance tipi sözlüklere ihtiyaç duyulmasının nedenini şöyle açıklamıştır: Bir eserin anlaşılmasını güç kılan en büyük sorun okuyucunun, sözcüklerin ne anlama geldiğini anlamaktaki yetersizliğidir. Birçok şiirin sayfaya ilâve edilen notlarla açıklanışı da bu durumun bir göstergesidir. Bu durum da okuyucuyu geriye dönmeye sevk ettiğinden okuma heyecanını azaltır. Klâsik Türk şiiri metinlerinde de genel okuyucu metinde yer alan kelimeleri bilmemektedir ve bu da anlam derinliğine vakıf olamamayı beraberinde getirdiğinden dolayı, metinden anlaşılması beklenen anlam dünyasına okuyucu ulaşamamaktadır. Bu da

[4] Bknz. ŞENÖDEYİCİ, Özer, *Nâilî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük),* Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2011, s. 1.

[5] Bknz. ŞENÖDEYİCİ, Özer, A.g.e., s. 1

önemli bir problem teşkil etmektedir. Bu problemin çözümü ise bağlamdan anlam verme konusunda çalışmaların arttırılmasıdır.

Çalışmış olduğum sözlüğün divan metnini hazırlayan Mine Mengi, "bağlam" 'ın klâsik Türk şiirindeki yerini bize anlatırken "Divan şiirinde kelime seçimi büyük önem taşımaktadır. Kullanılan kelimeler aruz içindeki yerleri, ses değerleri, özellikle de anlam açısından nitelikleri ve birbirleriyle olan ilişkileri göz önünde tutularak seçilirdi. Bir kelime, çeşitli edebî sanatları gerçekleştirmek, başka kelimelerle ilişkiyi sağlamak için beyitteki yerini alırdı. Kelimeler, çoğu zaman birden çok anlamın beyit içine konulması amacıyla şiirde bulunur; beyit çeşitli hatırlatmalarve ses açısından sağladığı güçle etkili olmaya yöneltilirdi. Kısacası bugün bağlam ya da söylem dediğimiz dil kullanımı geçmiş dönem şairi için önem arz etmekteydi"[6] demiştir. Tüm bu bilgilerden yola çıkarak, her düzeydeki okur ve araştırmacıya hizmet etmesi amacıyla Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'ın proje yürütücülüğünü yaptığı TEBDİZ [Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü] sistemi oluşturulmuştur. Bu sistem sayesinde ancak geniş bir kültür ile idrak edilebilmesi mümkün olan klâsik şiirimiz daha anlaşılır ve işlevsel hale gelecektir.

[6] MENGİ, Mine, *Bağlam ya da Şiirde Sözün Gelişi Üzerine,* Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu 15-16 Mayıs 2009 Bildiri Kitabı, Adıyaman Üniversitesi Yayını, 1. Baskı, Ankara, 2010, s. 430.

2. SÖZLÜK KULLANMA KILAVUZU (YÖNTEM)

- Mesîhî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)'nde alfabetik tasnif kullanılmıştır.
- Sözlükte Arapça, Farsça ve Türkçe tüm tamlamalar bir bütün halinde anlamlandırılmıştır.
- Türkçe tamlamaların içerisinde deyimler, kalıplaşmış anlam taşıyan söz grupları parçalanmamış, bir bütün olarak anlamlarılarak sözlüğün içerisine alınmıştır.
- Sözlükte "etmek, kılmak, eylemek, olmak…vs." yardımcı eylemler –eğer diğer kelimeler ile bir arada alınma ihtiyacı doğuruyorsa- "birleşik fiil" formatındaanlamlandırılmıştır.
  Örn. *"revân ol"*revan olmak; *"yârân ol"* yaran olmak gibi.
- Söz gruplarının sonlarındaki ekler ayrılmıştır.
- İncelemede yardım sağlamak maksadıyla madde başlarının mümkün olduğunca kelime köklerine göre dizinlenmesine çalışılmıştır.
- İstisnalar dışında çekim ekleri göz ardı edilerek kelimelerde ve kelime gruplarında anlamlandırma yapılmıştır. Deyimler bu kuralın dışında bırakılmıştır.
- Sözlük içerisinde kelimelerin türü ayet, hadis, deyim, atasözü… vb. şekilde belirtilmiştir.
- Seslenme ifade eden "Mesîḥîyâ, cânâ…vb." kullanımlar bir hitap şeklinde "ey Mesîḥî, ey cân" şeklindeanlamlandırılmıştır.
- Rumeli yöresine ait söyleyişler ve mahalli ifadeler orijinaline müdahale edilmeden kalıp olarak sözlüğe aktarılmış ve o şekilde anlamlandırılmıştır.
- Birleşik fiiller kullanım kolaylığı sağlamak açısından metin içerisindeki ses özellikleri korunarakanlamlandırılmıştır.
- Zamirlerin sadece türü belirtilmiştir.
- Sözlük içerisinde temel anlamlar dışında ifade edilen kelimelere rastlanmıştır.

  Bu kelimelerin mecazi veya bağlam neticesinde sözlüklerde bulunmayan bir anlamı var ise bu kelimenin madde başına "[BA]" işaret grubu koyularak gösterilmiştir.

3. KISALTMALI KAYNAKÇA TABLOSU

[ADS] Akalın, Ş.H., Toparlı, R. ve Aksu, B. (2009). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.* Ankara: TDK Yay.

[Aksoy] Aksoy, Ö. A. (1981). *Deyimler Sözlüğü* (1. Baskı). Ankara: TDY. Yay.

[AT] Güneş, K. (2011). *Arapça- Türkçe Sözlük.* Ankara: Mektep Yayınları.

[BK] Mütercim, Â. (2000). *Burhân-ı Kâtı' Tercümesi* (1. Baskı) (Haz.: Öztürk, M., Örs, D.). Ankara: TDK Yay.

[BTL] Öbek, A.İ. (1999). *Büyük Türk Lûgati'nde Dîvân Edebiyatı Unsurları.* Doktora Tezi, Trakya Üniveristesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

[DS] Türk Dil Kurumu (2018). *Derleme Sözlüğü (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü).* www.tdk.gov.tr

[EC] Cebecioğlu, E. (2009). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü.* İstanbul: Ağaç Kitapevi Yay.

[FD] Devellioğlu, F. (2006). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat* (23. Baskı), Ankara: Aydın Kitabevi Yay.

[GTS] Türk Dil Kurumu (2018). *Güncel Türkçe Sözlük.* www.tdk.gov.tr

[Güftā] Güftā, H. (2004). *Divan Şiirinde İlim.* Ankara: Akçağ Yay.

[Kanar/2] Kanar, M. (2008). *Kanar Farsça-Türkçe Sözlük.* İstanbul: Say Yay.

[Kanar/4] Kanar, M. (1998). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük.* İstanbul: Birim Yay.

[KT] Şemseddin Sami (2004). *Kâmûs-ı Türkî.* İstanbul: Çağrı Yay.

[KL] Ayverdi, İ. (2011). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* (4. Baskı). İstanbul: MAS Matbaacılık A.Ş.

[İP] Parlatır, İ.(2014). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü.* Ankara: Yargı Yayınevi.

[KTES] Zavotçu, G. (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü.* İstanbul: Kesit Yay.

[LE] Redhouse, J. W. (1861). *A Lexicon (English and Turkish).* London.

[Lügat-i Nâci] Muallim Nâci (2009). *Lügat-i Nâci,* (Haz. Kartal, A.), Ankara: TDK. Yay.

[MT] Tulum, M. (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

[MK] Karavelioğlu, M. A. (2014). Divan şiirinde "bend geçmek","hurde geçmek" ve "kapı geçmek" deyimleri üzerine. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi,* 31, 175-204.

[Onay] Onay, A. T. (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı* (Haz. Kurnaz, C.) Ankara: H Yay.

[Pakalın] Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* (C. 1-3, 3. Baskı) İstanbul: MEB Yay.

[Pala] Pala, İ. (2004). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü.* İstanbul: Kapı Yay.

[Parlatır] Parlatır, İ. (2008). *Deyimler*. Ankara: Yargı Yay.

[Steingass] Steingass, F. (1984). *A Comprehensive Persian-English Dictionary* (7. Baskı). Iran: Iran University Press.

[Tanyeri] Tanyeri, M. A. (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler* (1. Baskı). Ankara: Akçağ Yay

[TDES] Eren, H. (1999). Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, 2. Baskı, Ankara: Bizim Büro Basımevi

[TDKK] TDK, Kişi Adları Sözlüğü, www.tdk.gov.tr

[TDKD] TDK, Derleme Sözlüğü, www.tdk.gov.tr

[TDKG] TDK, Güncel Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr

[TDKA] TDK, Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, www.tdk.gov.tr

[Tietze] Tietze, A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati,* (C. I-II, 1. Baskı). İstanbul-Wien: Simurg Kitapevi.

[TS] Tanıklarıyla, Tarama Sözlüğü (1963-1977). Ankara: TDK Yay.

[TTS] Uludağ, S. (2005). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Kabalcı Yay.

[YTS] Dilçin, C. (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü* (1. Baskı). Ankara: TDK Yay.

4. MESÎHÎ

4.1. Mesîhî'nin Hayatı ve Eserleri

Eski kaynaklardan Mesîhînin hayatı ile ilgili bilgi veren, Sehî, Latîfî, Âşık Çelebi, Kınalızâde, Riyâzî ve Beyânî tezkireleri[7]şair hakkında çoğu biri diğerinden aktarma ve bazen de birbirini tutmayan bilgiler vermişlerdir. Âşık Çelebi, Mesîhî'nin hayat hikâyesi ile ilgili ayrıntıya yer veren tek tezkiredir Mesîhî hakkında bilgi veren İslâm Ansiklopedisi ile Hammer ve Gibb'in de araştırma kaynakları yine tezkirelere dayandığından daha geniş bilgi elimizde bulunmamaktadır.[8]

İtibarı ve meslek hayatı boyunca II .Bayezid'in hükümranlığı dönemi içinde olan tek şair, farklı ve kabiliyetli bir kişiliğe sahip olan Mesîhî'dir. Tezkireciler arasında yalnızca Sehi ve Riyazî bu şairin asıl ismini zikreder. Bu tezkirecilere göre şairin ismi Mesih'tir. Ancak ne bunlar ne de diğerleri şairin ailesi hakkında bir şey söylerler. Onlardan öğrendiğimiz bütün bilgi, şairin, Arnavutluk'un kuzeyinde önemli bir kasaba olan Priştine'de doğduğudur. Âşık Çelebi, Mesîhî'nin hayat hikâyesiyle ilgili ayrıntıyı veren yegâne tezkirecidir. Gençliğinde İstanbul'a gelip öğrenim görür. Hadım Ali Paşa'ya kâtip olmuştur[9]. Güzel yazı yazma ustalığı onu istenir bir kişi haline getirmiştir. Dîvân Şiirinin gelişme dönemi olarak kabul edilen 15. Yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan Mesîhî, rindane – âşıkane şiir tarzını benimseyerek bu tarz şiirler yazmıştır. Bunda lirik şiirin, dönemin şairleri ilgi görmesinin payı olduğu kadar, Mesîhî'nin kişilik özelliğinin de payı vardır. Bilindiği gibi Mesîhî, içki ve eğlenceye dönük derbeder bir ömür sürmüştür.

Mesîhî, insanoğlunun hayata dair boşa çabalamasından, kader çizgisinin değişmezliğinden, dünyanın geçici olması nedeniyle hayatın elden geldiğince iyi

---

[7] Bknz. KILIÇ, Filiz, *Âşık Çelebi, Meşâirü'ş-Şuarâ İnceleme-Metin,* C. 2. İstanbul, s. 808-813, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 2010.

[8] Bknz. KARAHAN, Abdülkadir, İ*slâm Ânsiklopedisi,* Mesîhî mad. İstanbul, 1976, 3. Baskı, Cilt 8, s. 124, s. 357-369.

[9] Bknz. ÇELTİK, Halil, *Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası,* s. 89-90.

değerlendirilmesi gerektiğinden, dünyevî zevklerden kısacası insanı mutlu eden ve zevk veren şeylerden sıklıkla bahsetmiştir.[10]

Mesîhî'nin kaynakların varlığından söz ettiği üç eseri bulunmaktadır.[11] Bunlardan Dîvân ile Şehr-engîz manzum, Gül-i Sad-Berg ise mensurdur. Dîvân klasik sıralama gereği münâcât ile başlar. Münâcâtı, 1'i Farsça 22 kaside,1 terkib-i bend, 3'ü Farsça 289 gazel, 3 murabba, 2'si Farsça toplam 18 kıt'a ve 15 müfred izler. Şehr-engîz Mesîhî'nin en ünlü eseridir. Eser ününü, konusuna ya da edebi değerine değil, Türk edebiyatında tarzının en eski örneklerinden biri olmasına borçludur. Eser üç bölümden ibarettir. Münâcât, tasvîr ve hâtime. Gül-i Sad-Berg, Mesîhî'nin yalnızca Latîfî Tezkiresi'nde sözü edilen mensur eseridir. Bursalı Mehmet Tahir eserin bir nüshasının Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde bulunduğunu kaydeder.[12]

Mesîhî Dîvânı hakkında daha pek çok detaylı bilgiye yer verilebilir ancak, çalışmanın ana hatlarının hem dışına çıkmamak hem de daha önce söylenmiş olan bilgilere ilave bir bilgi de elimizde olmadığından dîvânı detayları ile çalışmış olan Mine Mengi'nin çalışmasına atıfta bulunmanın daha yerinde bir hareket olacağına inanarak kısa ve öz bilgiler vermeyi yeterli gördük.

4.2. Mesîhî'nin Üslûbu

Mesîhî rindane bir şair olmasının yanı sıra, döneminin diğer şairlerinde olduğu gibi dîvânında yer yer sade söyleyişe, halk arasında yaygın kullanılan deyim ve atasözlerine yer vermiştir. Örneğin:

"Gönül gözden kaçup bezmüne vardı
Kaçup yağmurdan uğradı toluya[13]"
"Sâkî şu denli turdı gice hidmetünde kim
İndi surâhînin kara sular ayağına[14]

[10] Lirizm yanı ağır basan şiirlerinden Tâcızâde Ca'fer Çelebi'ye sunduğu Bahriyye'si ünlü olup çeşitli dillere çevrilmiştir. Bahariyye kasidesinin bilinen en eski çevirisi Latinceye yapılmıştır. Bknz. Sir William Jones, Poeseos Asiaticae Commentariorum Libri Sexcun appendice, Leipzig, 1774.
[11] Detaylı bilgi için bknz. MENGİ, Mine, *Mesîhî Dîvânı,* (Bursalı M. Tahir, Osmanlı Müellifleri, İstanbul, 1330-38, cilt, s. 160.)
[12] Detaylı bilgi için bknz. MENGİ, Mine, a.g.e., 160.
[13] Dîvân, Gazeliyyât, 177/5.
[14] Dîvân, Gazeliyyât, 242/3.

Mesîhî'nin şiirlerinde içinde bulunduğu dönemin sosyal kokusu da fazlası ile hissedilmektedir. Sosyal izlere dair örnek vermemiz gerekir ise, şehrengizi bunun dîvân içindeki en güzel örneğidir. Edirne o yılların en gözde şehri olması bakımından önemlidir.[15]Mesîhî de bu önemin farkında olduğundan oranın güzellerine değinmiştir.

Şehrengizin içinde mizâhî bir söyleyiş ile değindiği oğlanlar şairin kendi döneminde yaşamış kişilerdir. 46 tane oğlanın adı geçer. Ancak yaşanan coğrafyada bu oğlanları bulmak kolay değildir çünkü şair genel bir söylem kullanmıştır. İsimlendirmesine dikkat ile baktığımızda büyük bir oranının İslami olduğunu da görmekteyiz nadiren Yahudi, Ermeni ve Yunanî isimler de görürüz[16]:

Yine kendi dönemine vurgu yaparak, Arap ve Acem Şâirlerinin ön planda olması ve onlara çok değer vermesini eleştirmiştir.

"Mesîhî gökden insen sana yer yok
Yüri gel var Arabdan ya 'Acemden" [G 177-5]

Şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimeler yer alsa da Mesîhî kendi kalabilmeyi başarmaya çalışmış, sadelik ve neşeden yana olmuştur. Şiir diline bakıldığında bir çok dili iyi derecede bildiği anlaşılmaktadır. Bunlara ilaveten ona göre en güzel deyiş özgün olandır, başkasından alınan veya atasözü etrafında dolanan söz pek de kıymetli değildir:

"Kimisi tercüme söyler kimisi darb-ı mesel
Giyürme şi 're sakın sen libâs-ı 'âriyeti" [G 261-6]

Mesîhî'nin redif seçimi ve dîvânı oluşturuş şekline bakıldığında klasik edebiyat çizgisinde dolaştığı da açıkça görülmektedir. Şair aruz veznini de büyük bir ustalık ile kullanmıştır.[17]

Mesîhî'nin kendine has bir söyleyişi vardır ve bunu kendi de açıkça dile getirmiştir.

"Ey Mesîhî fikretün bâzına yüz bin âferîn
Kim bulur her lahza mürg-i ma'ni-yi hâsı şikâr[18] [G 70-6]

[15] İSEN, Mustafa, *Tezkireden Biyografiye,* s. 340.
[16] ÇAVUŞOĞLU, Ali, a.g.e., s. 450.
[17] Daha geniş bilgi için bknz. , MENGİ, Mine, Mesîhî 'nin Hayatı, Şairliği ve Eserleri. *Türkoloji Dergisi* cilt 6, sayı 1, s. 109-119.
[18] Dîvân, Gazeliyyât, 70-6.

Mesîhî ‘nin coşkulu söyleyişine, kullandığı rediflere, anlam dünyasına baktığımızda ahenkli bir içerik oluşturdurğunu görmekteyiz. Kendine has söyleyişi, dünya güzelliklerini anlatırken sınırsızlığı, bu devirde Mesîhî henüz keşf edilmemiş olsa da kendi sanatına duyduğu güveni anlatan beyitleri ile dikkati çekmiştir.

4.2.1. Mahlas Beyitlerinde Mesîhî

Mesîhî’nin duygu dünyasını mahlas beyitlerinden hareketle de anlamak mümkündür. Kimi zaman aşkını, sevgiliye duyduğu özlemi, onun için perişan oluşunu, kimi zaman şikayetini,ayrılıktan duyduğu acıyı anlatmıştır.

“Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesi̯ḥi̯ ben
İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana” [G7-5]

(Gözden çıkınca ağlar isem beli iki büklüm olan dünya bana iki gözüyle bakmasın).

“Var ise raḥmuñ Mesi̯ḥi̯ bendeñe
Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabā” [G9-7]

(Mesîhî kuluna eğer merhametin var ise, Göz ucuyla da olsa uzaktan bir merhaba de.)

Ayrılık acısı ile yandığını anlattığı beyitleri bulunmaktadır, gönlünün nasıl yandığını, yerle bir olduğunu anlatmış ve bu ayrılıktan duyduğu üzüntüyü de unutmaması gerektiğini kendine telkin etmiştir.

Ayrılıktan nasıl içinin yandığını “kebaba döndüğünü” söylemiştir.

Şehrengizinde bahsettiği oğlanlardan biri için de şöyle demiştir:

Yeşil Melek, Nesli̯

“Biri Yeşil Melek ḥüsn aña muḫtaṣ

Ḳomış Nesli̯ diyü kendüye maḫlaṣ

Bileydi olduġın bu nesl ḫāṣıl

Ḳılurdı Âdeme secde ʿAzāzil”

Yeşil Melek Neslî diye anılan güzel oğlan'nın varlığından Azraîl eğer haberdar olsaydı o bile insana secde ederdi diyerek, benzetmelerini dünyanın da dışına çıkarmış bahsettiği güzellik sahibinin, ahirette bulunduğuna inanılan güzelliklerin de üzerine çıkarmayı amaçlamıştır.

"Bād-ı firāḳuñ itdi Mesiḥį kemįnenüñ
ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā" [G 10-5]

"Ey lebi mey-gūn ölürse nār-ı hecrüñden Mesiḥ
Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb" [G 11-6]

"Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesiḥįnüñ
Kʾ āb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb" [G12-7]

Mesîhî İçinde bulunduğu durumun vehametine makul bir şekilde anlatmıştır:

"Mesiḥį ḳaldı uş bir dost bir post
Ölicek üstüḫ∨ānın ala vāriŝ" [G24-6]

Sevgiliye duyulan hasretin ve sevgiliye ait her şeyin ruhun gıdası olduğuna değinmiştir:

"Sen Ḫusrevi Mesiḥį çü Şįrįn medḥ ider
Laʿl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ" [G27-5]

Sevgilinin semtine varılınca edilecek olan duanın aynı Ka'be'de edilen dualar gibi kabul olacağınısöyleyen Mesîhî pek çok divan şairimiz gibi sevgiliye kutsallık atfetmiştir.

"Diler Mesiḥį vaŝluñı irişse kūyuña
Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur" [G43-5]

Mesîhî sevgisinden öyle bir gafil hale bürünmüştür ki artık onu uyarmak ve kendine getirmek için ancak sûr sesi etkili olur.

"Şöyle ġāfildür Mesiḥį derdmend
Kim anı uyarmaya āvāz-ı ṣūr" [G45-8]

Sevgili yoluna ölümü göze alan hatta ölümden zevk bile duyacak olan Mesîhî'nin ruh halini yansıtan beyit örnekleri:

“Mesiḥi öldügine acımazdı
Olaydı bir daḫi yār-ı suḫanver” [G 53-6]
“Alup cānını bir būse virürseñ
Mesiḥi bendeñe niʿmeʾl-bedeldür” [G54-5]

“Mesiḥi ārzū-yı kūy-ı dil-dār
Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler” [G 65-6]

“Her kim ki mıṣtar üzre Mesiḥi sözin göre
Ebrişim üzre dizilü dürr ü güher ṣanur” [G 83-5]

Mesîhî mahlas beyitlerinde bazen dini konuları da benzetme için kullanarak onlara atıfta bulunarak sözünün tesirini arttırmak ve hissinin şiddetini aktarmak istemiş ve bunu kolaylıkla da yapabilimiştir.

Sevgilinin vaslına erenlerin durumunu Hz. Peygamberin şefaati ile denk görür kimi zaman:

“Mesiḥiye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿazāb olmaz” [G 96-5]

Kimi zaman da Mesîhî bazen kendi sözünü o derece övmüştür ki resmen Hz. İsa’nin nefesi gibi can verdiğini dile getirmekten çekinmemiştir.

“Sözi cān-baḫşdur Mesiḥinüñ
Ṣañasın kim Mesiḥ-i Meryemdür” [G63-7]

Mesîhî ayetlerden de yararlanrak beyitlerini anlamlandırıp söyleyişini güçlendirmiştir:

“Mesiḥi ḫaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavi iken
Didürme ṣoñra yā Rabbi aña **vā ḥasretā** ʿömrüm”
(Zümer 39\56 **vā ḥasretā: yazıklar olsun)** [G 163-5]

Güzeller elinden gelen ölümün insanı şehit edeceğini söylemiştir:

“Bi-çāre Mesiḥiyi şehid itdi güzeller
Miskin kişiyi ḳodılar en ṣoñra kefensüz” [G 98-5]

Sevgili için duyduğu neşe ve sevinçten külahını havaya atan Mesîhî için o külah güneş yerine geçmiştir:

"Ey Mesiḥi gün degüldür āsumānda görinen
Şādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm" [G 160-5]

Sevgili yolunda Mesîhî bazen bir ayak tozu, bazen göz yaşı bazen de onun yolunda bir asker olmuştur.

"Mesiḥi bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi ṣubaşı" [G 281-5]

Tüm bu örnek beyitlerle dîvânın tamamına baktığımızda Mesîhî'nin sevgiliyi sevmenin sınırsız ve hesapsız bir şey olduğundan bahsettiğini görürüz.

Sevmek onun için sahip olunan en güzel şeydir ve sınırsızca sevilmelidir. Sevgi insanın şadlıktan sarhoş eder, ayağı yere basmaz.

Mesîhî güzellerin aşkından ölmeyi de güzel anlatmıştır. Sevgiden kaynaklı eza, cefa da güzeldir. Dünyada bir güzeli sevme duygusunun ahirette bile bulunmaz güzelliklere değer olduğunu söylemiştir.

Sevgili cennetten bile önde gelmiştir, onu yoksunluğundan ağalayan Mesîhî kendi akan göz yaşlarını bile sevgilisiz içtiği doluların gözlerinden aktığını söylererek sevgili olmadan yapılan her şeyin zevksiz, sefasız olduğuna da sık sık vurgu yapmıştır.

4.2.2. Söz Tekrarları

Mesîhî Dîvânı'nda kullanılan toplam kelime sayısı 33.737'dir buna terkiplerde kullanılan kelimler de dâhildir. Ancak kelimelerin çekimli hâlleri ile birlikte kaç kelime kullanıldığına bakıldığında: tekrar edilmeden kullanılan kelime sayısı 7.173, tekrarlanarak dîvân içerisinde yer alan kelime sayısı ise 3.911'dir.

Mesîhî Dîvânı'ında Farsça terkiplere de yer vermiştir. 2'li,3'lü ve 4'lü olmak üzere 2608 adet terkip kullanmıştır.

Dîvânda en çok tekrar eden ilk 10 kelime ise şunlardır:

-ile,-ey, -ki, -her,-bir, -gibi, -bu,-ne ,-ol,-ben.

Çizelge 4.1. Kelime Sıklıkları Çizelgesi [19]

Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı
ile	447	Kim	127	anun	94	İçün	85	sana	67	Didi	57
ki	444	çün	113	bana	94	iki	81	diyü	65	İçinde	55
bir	340	Ger	113	ider	93	idi	80	Çarh	64	Jāle	55
ol	302	ana	109	beni	91	itdi	80	İde	64	Gün	54
ey	292	Ola	109	anı	89	çü	78	üzre	64	Eğer	51
gibi	198	nice	102	içre	89	yine	76	İken	62	eyler	51
ne	180	oldı	102	var	88	İse	71	dem	61	Hilāl	51
ben	132	durur	99	cān	87	yar	71	serv	61	0	51
olur	128	Sen	99	gül	86	gice	68	dahi	58	şol	51

Çizelge 4.2. 50'den Fazla Kullanılan Kelimelerin Alfabetik Sırası

Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı	Kelime	Sayı
ana	109	Çarh	64	eger	51	içün	85	jāle	55	olur	128
anı	89	Çü	78	eyler	51	İde	64	ki	444	sana	67
anun	94	çün	113	ger	113	ider	93	Kim	127	sen	99
bana	94	dahi	58	gibi	198	idi	80	ne	180	serv	61
ben	132	dem	61	gice	68	iken	62	Nice	102	şol	51
beni	91	didi	57	gül	86	iki	81	o	51	üzre	64
Bir	340	Dil	103	gün	54	ile	447	ol	302	Var	88
Bu	302	diyü	65	her	276	ise	71	ola	109	yār	71
cān	87	durur	99	içinde	55	itdi	80	oldı	102	yine	76

4.2.3. Şiir Tekrarları

Dîvânı incelediğimizde divanın farklı yerlerinde aynı beyitlerin bulunduğunu görüyoruz. Bunun yanı sıra Rumeli şairlerinin şiirlerinin birden fazla divanda aynen yer aldığı görülmüştür. Dîvânda bulunan 18. Kaside Mesîhî'den 25 yıl sonra öldüğü bilinen İshak Çelebi'nin de dîvânında sadece 1 fazladan beyit eklenmiş olarak bulunmaktadır.[20] Mesîhî de kendi divanı içinde 32 tane beyiti tekrar etmektedir.

Örneklendirmek gerekirse:

…
G104/007 Kand-ı lebüñ anuñ gibi bi̱-kıymet itdi kim
G104/008 Yok müşterisi bakagöresin üşer meges [G 104\4, G 105\3]

[19] Bu tablo: Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası, Halil Çeltik'in kitabından da yararlanılarak oluşturulmuştur.
[20] Geniş bilgi ve örnek için bknz. ÇELTİK, Halil, *Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası,* s. 172-179.

…

…

G105/005 Kandı lebüñ şunuñ gibi bi̱-kıymet itdi kim

G105/006 Yok müşterisi bakagörürsin üşer meges

…

Çizelge 4.3. Aynı Olan Beyitlerin Çizelgesi

1. Müf.18\1, G 164\1	8. G 200\6, G 199\2	15. G 55\4, G 56\2	21. K 14\31, G 181\9
2. G 104\4, G 105\3	9. G 201\4, G 202\4	16. K 14\12, G 179\1	22. K 16\2, G 2\2
3. G 115\3, G 116\4	10. G 202\3, G 201\3	17. K 14\23 ,G 181\2	23. K 16\4, G 2\4
4. G 12\2, K 7\4	11. G 273\4, G 270\5	18. K 14\27, G 181\6	24. K 16\6, G 2\5
5. G 180\2, K 14\18	12. G 35\4, G 36\2	19. K 14\28, G 180\5	25. K 16\7, G 2\7
6. G 181\5, K 4\26	13. G 45\3, G 46\4	20. K 14\29, G 181\ 6	26. K 7\16, G 12\1
7. G 199\4, G 200\5	14. G 45\8, G 46\8	… G 180\6	27. Kı 3\10, G 19\6

4.2.4. Redifler

Görevleri ve ses değerleri aynı olan kelimelerin sistemli bir şekilde tekrar edilmesi ile redif meydana gelir. Rediflerin varlığı anlam bütünlüğünü sağlama ve okunan beyitin kulağa hoş gelip akılda kalmasına da destek olmaktadır. Mesîhî dîvânı'nda tesbit edilen redifler her kaside, gazel, murabba, kıt'a ve müfretlerde 1. beyit örnek gösterilerek aşağıda listelenmiştir.

Redif tercihlerine bakıldığında Mesîhî'nin sade, anlaşılır kelimleler seçmeye özen göstermiş olduğunu görmekteyiz. Rediflerinde şahıs isimlerini nadiren tercih eden Mesîhî, aynı redifi farklı şiirlerde kullanma tekrarına pek gitmemiş, gitti ise de genelde fillerden oluşan redifler ile tekrar söz konusu olmuştur.

K 3hilāl - Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker **hilāl** \ Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı şafā-güster **hilāl**

K 6 : **jāle** - Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer **jāle**\ Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser **jāle**

K 10 : **nesi̱m** - Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile \ Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser **nesi̱m**

K18 : **serv** - Olmaga milket-i çemene şehriyār **serv** \ Dikdi livā-yı sebz-i hilāfet-şiʿār **serv**

K 21 : **gibi** - Kaddüñi kıl namāz u niyāz içre yā **gibi** \ Gönder figānı göklere ṯi̯r-i duʿā **gib**i

TB 2: **Oldı** - Subh-dem bir ʿaceb ugraş oldı \ Her tarafına naʿre-i şābāş **oldı**

TB 5:**itsün** - Ḥaḳ anı hem-dem-i gufrān **itsün** \ Rahmeti hānına hem-nān **itsün**

ŞE: İhtitām : **kıl \ eyle**

Yā Rabbi bunları ebedi müstedām **kıl** \ Her birisini ʿāşık-ı miskı̯ne rām **kıl**

İlāhi her birin pāyende **eyle** \ Çerāgı ruhları tābende **eyle**

G 4-5: **aña** - Bāb-ı dilber kim rakı̯b olmış durur derbān **aña** \ Āsumāndur sanki çıkar gāh geh şeytān **aña**

G 6-7-8 : baña - Tı̯rüñüñ zahmı nigārā rāhat-ı cāndur **baña** \ Darb-ı şemşı̯rüñ sañasın āb-ı hayvāndur **bana**

G 10 : unutma hā - Saldun belāya cānumı ey cān **unutma hā** \ Kılduñ gam-ı firāk ile giryān **unutma hā**

G 17 : nası̯b - Eyleyen her ʿāşıka bir dilber-i raʿnā **nası̯b** \ Kılmamış zevk ü tenaʿ ʿumdan bana katʿā **nası̯b**

G 29 : ṣubh - Şeb-gūn saçuñı eyleme ey meh nikāb-ı **ṣubh** \ Togsun bu kara günlüye ol āfitāb-ı **ṣubh**

G 30 : **telh** - Hāşā ki ola hāl ile ol laʿl-i nāb **telh** \ Tatlu olur mevı̯z ile olmaz hoş- āb **telh**

G 31 : çarh - Kan içürmezse rakibā saña ger dāver-i **çarh** \ Neye yarar bu şarāb-ı şafak u sāgar-ı **çarh**

G 32 : **mı̯-resed**- Amed sabā ki yār be-kāşāne **mı̯-resed** \ Dādim cān be-müjde ki cānāne **mı̯-resed**

G 40 : **hoşnūd** - Ne kuldan kim olasın şāh **hoşnūd** \ Olur ol kişiden Allāh **hoşnūd**

G 42-43 – 71: olur - Sāki lebüñ hem-dem-i cām-ı şarāb **olur** \ ʿAks-i ruhuñla cām-ı şarāb āfitāb **olur**

G 48 : tutar - Kim ki derbānuñ olup kapuñda varur yir **tutar** \ Kendüyi cennetdeki Rıdvān ile ol bir **tutar**

G 51 : hoşdur - Habı̯büñ cevri bı̯-pāyān **hoşdur** \ Muhibbüñ derdi bı̯-dermān **hoşdur**

G 55-56 : geçer - Heyʿetde çarh egerçi ki çarhı̯ siper **geçer** \ Lı̯kin hadeng-i āh anı ılmaz deler **geçer**

G 59 : atar - Her ok ki benden artuga ol yār-ı cān **atar** \ İncindüginden aña kirişin kemān **atar**

G 61 :yokdur - Anuñ kim tāliʿ-i pı̯rūzı **yokdur** \ Nevāsuzdur kʿ anuñ nev-rūzı **yokdur**

G 65 : eyler - Bana dil-dār ʿarz-ı kāmet **eyler** \ Kulına gör ne ʿāli himmet **eyler**

G 68 : durur – Dil hānesi ki hāl ü hatuña konak **durur** \Korkum bu iki ugrıya göñlüm yatak **durur**

G 70 : açar - Dem-be-dem göñlüm gözin işigüñe togru **açar** \ Revzen-i beytini yaʿni kıbleye karşu **açar**

G 72 : uğurlar - Müjen kim sineden imān **uğurlar** \ İki göz arasıdan cān **uğurlar**

G 74 : ḳuçar - Her kimse kim senün gibi bir şi̱veger **ḳuçar** \ var ola kiʿaceb si̱m-ber **ḳuçar**

G 76 : ʿ**āşıkıdur -**Göñül bir cevri çok yār ʿ**āşıkıdur** \ Belālu ol ki cevvār ʿ**āşıkıdur**

G 77 : aḳar - Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar **aḳar** \ Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar **aḳar**

G 78 : düşer - Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet **düşer** \ Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḥayret **düşer**

G 79 : mihr – Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı **mihr** \ Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı **mihr**

G 81 : ider – Ne ṭopraḳ üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm **ider** \ Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm **ider**

G 82 : var – Cemālüñüñ ṣaçuñdan ḥāʾili **var** \ Ki şan İnci̱ldür kim bāṭılı **var**

G 83 : Ṣanur - Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker **ṣanur** \ Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı göñlüm hüner **ṣanur**

G 88 : naẓar - Her bendeye ki itmeyesin sen şehā **naẓar** \ Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā **naẓar**

G 89 : eyler - Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr **eyler** \ Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr **eyler**

G 90 :çeker - Cān u göñül ki derd ü ġamuñla nedem **çeker** \ Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem **çeker**

G 91 : öldürür - Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem **öldürür** \ Her bir naẓarda ḫalḳı hem oḫşar hem **öldürür**

G 92 : yaġar - Çün dile kirpüklerüñden ti̱r-i bi̱-pāyān **yaġar** \ Āṣumān-ı si̱neden yaġmur yerine ḳan **yaġar**

G 93 : ḫancer - Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bi̱-amān **hancer** \ Yüzine toġru baḳana urur hemān **ḫancer**

G 96 : olmaz – Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb **olmaz** \ Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb **olmaz**

G 104-105 : meges

104 - Benden beter ḳolayına vay ki gezer **meges** \Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger **meges**

105 - Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar **meges** \ Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar **meges**

G 106 : nergis - Çemende bülbüli zār itmege seḥer **nergis** \ Ḳaya baḳışlar ile eyledi naẓar **nergis**

G 108 : āteş - Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān **āteş** \ Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān **āteş**

G 110 :veş - Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-**veş** \ Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-**veş**

G 111 : baş - Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine **bas** \ Perkār gibi gözlerümüñ merkezine **baş**

G 113 :elfāẓ - Ġoncayla çü aġzından o dilber döker **elfāẓ** \ Dürc-i deheni içre olur şan dürer **elfāẓ**

G 115 : şemʿ -

115 - Yaḳūb başında şevḳ-i ʿīzāruñla nār **şem**ʿ \ Aġlar gözi yaşını döker zār zār **şem**ʿ

116- Giydi başına efser-i zer şāh-vār **şem**ʿ \ Ḳıldı revān meclise dürlü niŝār **şem**ʿ

G 122 : ʿ**ışḳ -** Raḫt-ı ʿaḳluñ başına ṣu ḳoydı bu seylāb-ı ʿ**ışḳ** \ Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿ**ışḳ**

G 123 : yoḳ- Leb-i laʿlüñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum **yoḳ** \ Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum **yoḳ**

G 130: Ḳāsım Beg -Ey boyı serv-i nāz **Ḳāsım Beg** \ Ṣaçı ʿömr-i dırāz **Ḳāsım Beg**

G 131 : senüñ - Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ**senüñ** \ Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşīrüñ**senüñ**

G 139 : gerek - Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne **gerek** \Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne **gerek**

G 141 :Yūsufuñ - Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı **Yūsufuñ** \ Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı **Yūsufuñ**

G 143 : laʿl - Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār **laʿl** \ Ṣoñra yüzi ḳızardı olup şermsār **laʿl**

G 144 : ʿ**aḳl** - Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ʿ**aḳl** \ Biñ diḳḳat itse ḳılca irişmez ḫayāl-i ʿ**aḳl**

G 145 : göñül - Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler **göñül** \ Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevŝer **göñül**

G 146 : kākül - Yüz bulup ger idine ḫaddüñi mesned **kākül** \ Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad **kākül**

G 148 : ol - Ebr-i niṣān gibi dür diyü yetir giryān **ol** \ Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān **ol**

G 150 : şekil - Tā ṣabā sünbülüñi ḳıldı periṣān-**şekil** \ Oldı her bir nefesi mürdelere cān-**şekil**

G 151 : ol - Ben saña bülbül baña sen gülşen **ol** \ Ḳo beni aġlayayın sen gül şen **ol**

G 152 :hilāl - Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger **hilāl** \ Devr-i felekde kendüyi niçün eger **hilāl**

G 155 : buldum - Ḥalāvet kim leb-i dilberde **buldum** \ Daḫi ne şehd ü ne şekkerde **buldum**

G 156 : eyledüm - Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra **eyledüm** \ Nev-rūz ḳışṣasın gül-i pür ḫāra **eyledüm**

G 160 : benüm - Āsumān-ı siˌne tīrüñden penāhumdur **benüm** \ Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur **benüm**

G 162 : dostum - Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur **dostum** \ Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur **dostum**

G 163 : ʿ**ömrüm** - Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿ**ömrüm** \ Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿ**ömrüm**

G 164 : ḫoş görelüm - Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı **ḫoş görelüm** \ Ecel çün irişür āḫir zamānı **ḫoş görelüm**

G 166 : eyleyem - Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār **eyleyem** \ Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı biˌdār **eyleyem**

G 167 : ḳılam - Ġam-ı hecrüñle eger diˌdemi giryān **ḳılam** \ Keşṭi-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān **ḳılam**

G 169 : ʿ**adn** - Ey fürūġ-ı gülşen-i ḫaddüñ durur iŝbāt-ı ʿ**adn** \ Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿ**adn**

G 170 :ḥüsn - Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı **ḥüsn** \ Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tiˌzdür fermān-ı **ḥüsn**

G 173 : gün - Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün \ Didi yüzüme dirsin irte bir **gün**

G 178 :dehen - Ger tende zahm-ı tiˌrüñ aça ser-be-ser **dehen** \ Saña duʿālar eyleye ey dost her **dehen**

G 187 : eyleyen - Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk **eyleyen** \ Tiġidür ḫalḳı ḥarāmiden vehimnāk **eyleyen**

G 189 :cānā ne imişsin - Ḫoş cevri ögüş şi̯velü **cānāne imişsin** \ Bildük seni şimden girü **cānā ne imişsin**

G 190 :degülsin - Eger bülbülleyin pür-ġam **degülsin**\ Ne içün gül gibi ḫurrem **degülsin**

G 191 :içün - El açar şāḫ-ı şecer şi̯ve-i seyrānuñ**içün**\ Medḥ oḳur fāḫiteler serv-i ḫırāmānuñ**içün**

G 193 :ḥikāyetin - Oḳutmaduñ çü şādi vü ḫurrem **ḥikāyetin** \ Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam **ḥikāyetin**

G 194 : ölüyorın -Zār u nizār ʿāşıḳ u giryān **ölüyorın** \ Tennūr-ı ġamda yüregi biryān **ölüyorın**

G 198 :bu - Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür **bu** \ Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür **bu**

G 208 : teʾŝi̯r ide - Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni **tesḫi̯r ide**\ Ne bilürdüm böyle gün günden baña **teʾŝi̯r ide**

G 209- 212-241 -243 : ile -

209 : Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ **ile** \ Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġ**ıla**

212: Söyledi ṭūṭi̯-i dil laʿl-i şeker-bāruñ**ile** \ Sen de ḳarşu göreyin āyi̯ne ruḫsāruñ**ile**

241: Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb **ile**\ Gel göñlümi ḫoş eyle yine bir cevāb **ile**

243 : İşigüñde buluşan derbān **ile**\ Bilişür cennetde ṣan Rıḍvān **ile**

G 213:ġonca - Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān **ġonca** \ Giyüp başına laʿli̯n efser olmış ser-girān **ġonca**

G 214 :üzre - Bulam diyü Vaşluñ ḳokusını sefer **üzre**\ Gül-berg süvār oldı nesi̯m-i seḥer **üzre**

G 224 :yenile - Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber **yeñ ile** \ Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā **yenile**

G 225-226 : üstine -

225 :Göñlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çi̯n **üstine**\ Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı reng**i̯**n **üstine**

226 : Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān **üstine** \ Ṣan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān **üstine**

G 229 :bize - Bu işāretden ki yār işigidür meŝvā **bize** \ Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā **bize**

G 233 :Kaʿ beye - Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer **Kaʿbeye** \ Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer **Kaʿ beye**

G 236:ṭaşa - Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa \ Dil ü dį̄dem ḳoma kim yana **ṭaşa**

G 237 :**mirvaḥa -** Ṣallanduġınca laʿl-i şeker-bāra **mirvaḥa**\ Ḳılur beni meges gibi āvāre **mirvaḥa**

G 240 :şį̄ve - Ey ḫāl-i ruḫuñ pādişeh-i kişver-i **şį̄ve**\ ʿĀşıḳlara her bir baḳışuñ maẓhar-ı **şį̄ve**

G 247 :ola - Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām **ola** \ Şimşād u serv ü bį̄de ṣalınmaḳ ḥarām **ola**

G 248 :itdi - Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād **itdi**\ ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād **itdi**

G 253 :Memį̄ - Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña **Memį̄** \ Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā **Memį̄**

G 254 :idi - Ḳanı olʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān **idi**\ Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān **idi**

G 255 : oldı - Zülf-i müşgį̄nüñ içün bu cigerüm ḫūn **oldı** \ Leb-i meygūnuñ içün gözyaşı gülgūn **oldı**

G 265 : uyḫusı - Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān **uyḫusı** \ Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān **uyḫusı**

G 267 :itmegi - Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār **itmegi**\ Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār **itmegi**

G 269 : bagladı - Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil **baġladı** \ Āḫir ol miskį̄n ʿadem yolına maḥmil **bagladı**

G 275 :eyledi - Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet **eyledi**\ Lį̄kį̄n gözüñ öñürdüp anı ālet **eyledi**

G 284 : ġayrı - Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u ŝenādan**ġayrı** \Añа lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan **ġayrı**

G 285 :çekirdegi - Dilde ekildi meyve-i sevdā **çekirdegi**\ Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā **çekirdegi**

G 289 : gibi - Sį̄nemde zaḫm-ı tį̄rüñ olupdur dehān **gibi**\ Peykānuñ ol dehende görinür zebān **gibi**

Kı1 :maʿāni - Ebu ʾl-Faẓl-ı vālā-güher Tāci-zāde \ Zemį̄n geşte ṭabʿ-ı tu kān-ı **maʿāni**

Kı 2 : suḫān - Ey ki her laḥẓa muttasıl ḳalemet \ Mį̄-dihed zį̄ver-i cilā-yı **suḫān**

Kı 6 : olur - Maʿni-i ḫāṣ iyü oġul gibidür \ Añdurur ṣāḥibin duʿāda **olur**

Kı 8 : **alur** - Meger kʾire ʿazį̄m ola ḳıyāmet \ Yoġ ise dehrden kim kį̄ne **alur**

Kı 12 : iderin- Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb **iderin** \ Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb **iderin**

Kı 16 :itdi - Şu kim senün yanaġuñ lāle vü göñlüni seng **itdi** \ Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng **itdi**

Kı 22 : **odı** - Ḫāci-i Kaʿbe-i cemāl oldum \ Ne içün yaḳa beni firḳat **odı**

Müf. 18 : ḫoş görelüm - Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı **ḫoş görelüm** \ Ecel çü irişür āḫir zamānı **ḫoş görelüm**

Müf. 20 : bilür - Ḳaşuñ kemānı ḥālini iller neden **bilür** \ Ḳatı bağırlu idügin anuñ çeken **bilür**

Müf. 23 : ile - Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār **ile**\ Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār **ile**

Müf. 31 : **eyledüm** - Doyum olmaġa varup ümmiḏ-i in berk **eyledüm** \ Ḫāżırından daḫi çıḳdum ānumı terk **eyledüm**

Mu 1 :Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst , - dürüst -

Ḫaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḫadd-i cānānı **dürüst**

Münḫasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı **dürüst**

Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı **dürüst**

Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

Mu 2 : ʿ**Ayş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar,-bahār-**

Diñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı **bahār**

Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı **bahār**

Oldı siṃ-efşān aña ezhār-ı bādām-ı **bahār**

ʿ**Ayş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar**

Mu 3 : Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm , -idelüm -

Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk **idelüm**

Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk **idelüm**

Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk **idelüm**

Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

5. MESÎHÎ'NİN DUYGULARINDAN YANSIYANLAR

5.1. Mesîhî'de Aşk

Aşk insanın doğasında var olan karşı konulması ve dayanılması zor bir duygu olarak en eski zamanlardan bu yana edebi eserlerin konusu olmuştur. Aşk, âşık ve mâşuk arasında geçen, yeri geldiğinde canların bile feda edilebileceği eşsizbir duygudur. Sevilen daima ulaşılamaz konumdadır ki bu ulaşılamamazlık âşığı sevgilisine daha düşkün yapar. Hatta âşık bu eziyetten de mennundur. Dîvân edebiyatında çoğu eserin konusudur. Aşk sadece fani bir varlığa değil ilahi bir varlık olan Allah'a da duyulduğundan, bazı şiirlerde beşeri gibi görünen aşkın altında ilahi bir sevgi bulunmaktadır.

Mesîhî'de aşka baktığımzda genel itibariyle beşeri olduğunu görmekteyiz.

Mesîhî için aşk kendi döneminde yaşayan ve çağdaşı olan şairler ile hemen hemen aynıdır, o da sevgili için cefa çekmekte, onun aşkını kazanmak için sabırla beklemekte, bazen isyan ve sevgiliye sitem etmektedir. Örnek vermek gerekirse:

Necati Bey,
من بھ درون بزم غم ساغر دیدہ پر زخون
یار کشد بھ دیگران جام شراب ناب را

Men be-derûn-ı bezm-i gam sâgar-ı dîde pür zi-hûn
Yâr keşed be-dîgerân câm-ı şarâb-ı nâb-râ[21]

{Ben öyle bir gam meclisindeyim ki göz kadehim kan ile dolu…
Sevgili ise başkaları ile içiyor saf şarap kadehini …}

Sevgili her zaman ki gibi aşığına yüz vermez, hep rakipler ile birlikte olur. Ama esas âşık sevgiliden asla vazgeçmez.

Şair dîvânında Necâtiye de değinmiş ve kendi sanatını da zaten onun sanatı ile bir tuttuğunu da açıkça söylemiştir:

[21] YILMAZ, Ozan, Necâtî Beg'in Farsça Şiirleri. *Divân Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* 11, İstanbul: 2013, s. 273-291.

“Necāt̤i ẖanceri ile Mesi̤ḥi̤ ẖanceridür
Ni̤yām-ı māder-i maʿnāda tevʿemān ẖancer” [G 93- 9]

Diğer yandan sevgili ve çalgısız şarap içmeyen, gönlünü onlarsız hoş etmeyen bir Mesihi var:

“Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
Kim derd-i ʿışḳa ẖūb ile saz oldı çāre-sāz” [G 96-2]

Hatta Mesîhî kendini Necâtî ile de bir tuttuğunu yine kendi divanında yer alan bir beyit ile de dile getirmiştir:

“Necāt̤i ẖanceri ile Mesi̤ḥi̤ ẖanceridür
Ni̤yām-ı māder-i maʿnāda tevʿemān ẖancer” [G 93-9]

Mesîhî için aşk neşe içinde süren bir kavramdır. Dünyayı alaya alan Mesîhî, dünyada âşık olduğu dilberi ahirette bulamayacak olduğunu onun herhangi bir huri ile asla denk olamayacak eşiz bir güzelliğe sahip olduğuna inanmaktadır.

Aşk ile öyle kendinden geçmiştir ki yar ile mahşer günü içerken ve muhabbet ederken İsrafil’in onlara sūr çalmasını hayal etmektede bir sakınca bulmamamaktadır.

Mesîhî de aşkın sınırı yoktur. Aşk ile hayal edilen şeylerde de günah yoktur. Zaten kaderin değişmezliği varken dünyada olunan zamanı iyi geçirmek gerektiğini düşünen şairin beyitlerinde de bu tutum açıkça görülmektedir.

“Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümi̤d” [G 39-5]

“Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
Ṣoḥbetümde çala İsrāfil ṣūr” [G 45-4]

“Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
Saña beñzer melek bulımaya ḥūr” [G 47-2]

5.2. Bahar

Doğubilimcisi Sir William Jones (1746-1794) 1774 yılında yayınlamış olduğu Asya Şiiri Antolojisi’nde Mesihi’nin bahariyesinin hem orijinalini hem de Latince mensur ile manzum tercümesi dünyaya duyurulmuştur.

Yazmış olduğu bahariyesinde coşkusu, neşesi ve dünya heyecanı açıkça görülen Mesîhî’ den etkilenerek 16. yy da önemli yere sahip olan Baki’de bu bahariyeye nazire yazarak bu etkilenmeyi açıkça göstermiştir.[22]

Bahariyesini oluşturan dörtlüklere baktığımızda: her mısranın sonunda kafiyelerin aynı olmasının yanında her dördüncü beyitte aynı şekilde yazılmıştır. Bu yönü ile ne gazel ne de kaside formatına uygundur. Bu nedenle divan da 2. Murabba olarak yerini almıştır(Murabba-ı Mütekerrir).

Mesîhî’nin bahariyesinde dünyayı yaşamaya duyduğu aşkın nasıl olduğunu görebilmekteyiz. Bahariyesine başlarken : “dinle bülbül kıssasını…[23] “diyen Mesîhî, beyitlerinin devamında, güle âşık bülbül yerine kendini koyduğunu, neşe içinde gelen ve geçecek olan baharı anlattığını düşündürüyor.

Dünya hayatının geçiciliğine değinen Mesîhîgeçip kalmayacak olan bu dünyayı neşe ve güzelliklerin farkında olarak yaşamamız gerektiğini anlatmaktadır.

Bunun yanı sıra inanca dair unsurlar da dikkati çeker. Şiirinde bulunan inanç unsurları genel olarak birincil düzlemde kullanılmıştır.

[22] Detaylı bilgi için bknz. BAYRAKTAREVİÇ, Fehim, Mesîhî’nin Dünya Edebiyatında Yer Alan "Bahariye"si, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,* 1976, Cilt 22, s. 213-219.
[23] Bknz. Mu.2-3.kıta

Bahariyeden örnek bir bölüm:

…
Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür
Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḥāldür
ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

…
Būstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile
ʿÂrif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

6. MESÎHÎ' DÎVÂNI'NDA DİNE VE TASAVVUFA BAKIŞ

Din, bireysel ve toplumsal hayatı her zaman etkilemiş hatta etkilemenin dışında çoğu zaman hayata yön vermiştir.

Hayata yön verici olduğundan, izlerini görmek de çok doğaldır. Mesîhî'nin *Dîvân*'ına baktığımızda dini pek çok beyitte görebilekteyiz.

Ancak Mesîhî dini terimleri şiirlerinde kullanırken asla propagandacı değildir. O hep dini kelime ve anlamalrı birinci düzlemde kullanmıştır.

Yer yer ayet ve hadislere bunun yanında oruç, ramazan, bayram gibi konulara da değinmiştir.

Dîvân'da geçen bazı dini kelimeler ve kullanım sıklıklarına bakacak olursak:

Âdem : 16 yerde kullanılan bu kelime[m1-4 \ kı.15-2 \ş.88 \ g118-6 \ g193-6 \ g 206-4 \g 229-2 \ g234-20 \ g247-3] 9 yerde Hz. Peygamber anlamında kullanılmıştır.

Allah: Mesnevide [m1-2,6] 2,kasidede 1 [k4-1-], gazelde 3 [g40-2\g 37-4\g250-4]defa kullanılmıştır.

Azâzil\ Azrâil: 2 yerde kullanılmıştır. [g 230-1 \ ş.88]

Cennet: 25 yerde yalın halde ve ahretteki cennet manasında kullanılmıştır.

Eyyûb: Bir yerde [g 27-4] kullanılmıştır.

Hızr: İkisi tamlama [g 93-4 \ g 203-6] toplam 10 yerde [ş.101 \ k 2-78 \ k 16-23 \ g 21-3 \ g 171-4 \ g 195- 9 \ g 214-7 g 261-14] geçmektedir.

İbrâhim: Biri tamlama olmak üzere 5 [g9-3 \ g23-5 \ g108-8 \ g 236-4 \ g 233- 1]

yerde kullanılmıştır.

İdris :5 yerde [ş.79 \ Ş.1-4 \ tb.1-89 \ k2-26 \ k 22-3 \ ] Hz. Peygamber anlamında kullanılmıştır.

İsâ\ Mesih: Dördü tamlama olmak üzere [ş – 79 \ g 86-5 \g 103-7 \g 155-5], toplam 14 yerde [ş 103 \ k 2-25 \ g 21-1 \g 28-4 \ g 46- 14 \ g 114 -5 \g 165-5 \ g 176 -8 \ \ g 196 – 5 \ g 221- 10] bu kelime geçmiştir. Bu beyitlerin dört tanesinde [g 103-7 \ g 221 – 10 \ g 165-5 \ g 196 – 5] Mesîhî'den dünyada kalanın söz olduğunu, diğer beyitte ise Mesîhî'nin İsâ'nın nefesi gibi şiirine can verdiği, bir

sonrakine bakıldığında şiiriyle ruhlara can verdiği ve en son geçen beyitte ise Mesîhî öldüğü zaman Hz. İsâ'nın gökte onu karşılayıp yerini kendisine vereceğini söyleyerek, kendini yine yüceltmiştir.

İslâm: gazelde 2 [g 84-8 \ g191-4] defa kullanılmıştır.

İsrâfil\ Serâfil: Bir yerde tamlama şeklinde geçen bu ifade [k10-2], ikisi yalın halde [k 19-1 \ g 45-8] toplam 3 yerde geçmektedir.

Melek: İkisi tamlama olmak üzere[Mü.12-1 \G 23-18] toplam 20 yerde bu kelime dini anlamda geçer.[tb.2-8 \ş. 34 \ ş. 172 \ k 7-34 \ k 9- 74 \ g 11- 2 \ g 16-3 \ g 47- 4 \ g 89-5 \ g 132-1 \ g 137-12 \ g 169-9 \ g 236-5 \ g 257- 6 \ g 264-1 \ g 264-2]

Mûsâ: ikisi tamlama olmak üzere [g 86-5 \ g 185-1], toplam 5 yerde [k 16-76 \ g 58-5 \ k 22-19] geçmektedir.

Nûh: 2 yerde biri tamlama diğeri yalın halde olmak üzere [g 27-4 \ g195-12] kullanılmıştır.

Süleyman: Dördü tamlama [g 6-3 \ g 150-6 \ k 10-9 \ k 2-40] , toplam 6 [g 105-9 \ g237- 9] defa kullanılmıştır.

Yakûb: 4'ü tamlama olmak üzere [g73-13 \ me.1-95 \ g39-6 \ g244-2] ,10 yerde [Ş.54 \ Ş.48 \ g111-7 \ g 115-1 \ g 119-1 \g 251-2] kullanılmıştır.

Yûsuf: İkisi tamlama [g23-10 \ş.77], 15 tanesi yalın halde [ş 38-39-47-48-110-111 \ g 141-1-2-4-6-8-10-112\ g251-1] toplam 17 yerde kullanılmıştır.

Bunların dışında daha başka kelimeler kullanmıştır, ancak bu kadarını vermeyi yeterli gördük.

Mesîhî Dîvân'ında Kur'ân- Kerîm'den 12 âyet, 1 hadis ve 11 peygamberden bahsetmiştir.

Âyetler : Kevser Sûresi [G 145-2],Nûr Sûresi [G 47-10], Tebbet Sûresi [G 41-8],Kehf Sûresi 109. Âyet [K 19-14],Mutaffifin Sûresi 13. Âyet [TB 23-9], [Mü'min Sûresi 13. Âyet [G 206-3], Mâide Sûresi 42. Âyet [G 261-1],Bakara Sûresi 255. Âyet ve Âl-i İmrân Sûresi 2. Âyet [G 266-7], Kehf Sûresi 46. Âyet [G 2-5], Araf Sûresi 96. Âyet [Kı.5-1] , Kehf 47. Fâtır Sûresi 9. Âyet, Mülk Sûresi 15. Âyet [G 45- 6] , Mülk Sûresi 5. Âyet [G 182- 2].

Hadis : "Kanaat bitmek tükenmek bilmeyen bir hazinedir." [K 19-26]

Peygamberler: Âdem, Eyyûb, İbrâhim, İdris, İsâ, Hz. Muhammed, Mûsâ, Nûh, Süleymân, Yakub ve Yûsuf'tur.

Mesîhî Dîvân'ında sadece İslam dinine ait terim ve isimler değil aynı zamanda Hıristiyanlığa dair kelime ve söyleyişler de bulunmaktadır. Kısaca örnek vermek gerekirse: İncîl [G 82-1] ,Zünnâr [G 49-5] tamlama şeklinde kullanılmıştır (zünnār-ı ʿışḳ),Sîmîn\Put [G 84-5], [K 3-5],[G 129-3],İsâ ve Mesîh [G 103-7,G 264-2,G 29-5,G 52-1, G 63-7, Kı. 10-1], [G 28-

4, G 46-6, G 165-5, G 176-4, G 190-7, G 196-5]… Daha pek çok örnek ile desteklemek mümkündür. Bu örnekler arasında Mesîhî'nin kendini Hz. Meryem'e benzettiği 221. Gazelinin 5. beyiti şairâne duygularının bir yansımasıdır:

"Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesi̱ḥi̱nüñ

Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına"

Dîvân'dab örnek beyitler :

"İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
Saña teʾŝir eyler mi ki yā Rab" [G 16-1]

Allah'a tesir eder mi etmez mi bilmemesine rağmen, her gece Allah adını zikr olarak çeker.

"Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesi̱ḥi̱ meʾvā" [K 1-10]

Allahım o anda, ölüm anında ölüm askerinden korkup, Mesîhîbu yeri kabir kalesi ediniyor.

"Ṭari̱ḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr" [K 19-21]

Allah yoluna gidenin selamete ereceğini ve kıskanç düşmanın şerrinden korunacağını söylüyor.

"Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlāyı
Gelüñüz fikr idelüm ʿuḳbāyı" [TB 1 – 1]

Ahireti düşünüp,Allahı daima zikretmek gerektiğiden herkesi buna davet ediyor.

Dıraht-ı kilkün ider miydi secde olmasa
ger Sevâd-ı dest-hatun kadr gicesi timsâl [K 9-38]

İslâm dininde kutsal kabul edilen geceler de şiirinin içinde yerini almıştır.

"Menzili olsa nʾola ḫuld-i berįn
İnneʿl-ebrāre le-fiʿ illiyįn" [TB 23-9]

[Mutaffifin 83-18]

"Hayır! And olsun iyilerin kitabı illiyyûn'dadır."

"ʿĮsā başına sūzen-i ġamzeñ ṣoḳındı tā
Cennetde anı ilede İdrisʾe armaġān" [K 2-13]

İdris ve İsa peygamberleri konu edinmiştir.

"Laḥẓa-be-laḥẓa muʿciz-i cūd u seḫā ile
Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān" [K 2-26]

Bu beyitte de Hz Muhammedin parmaklarının ucundan su akıtma mucizesine telmihte bulunmuştur.

"Kefeni giydürüp İdrįs nebį
Ḥullelerden aña ḳaftān itsün" [TB 23-5-6]

Hz. İdrise değinerek hem cennet elbisesi olan hulleyi dile getiren şair aynı zamanda İdris Peygamber'in terziliğine de telmihte bulunmuştur.

7. MESÎHÎ'NİN KULLANDIĞI ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

1. Acı dil urmak [K 2-36]
2. Acı dil vermek [G 107-7]
3. Acı yaş [G 21-43]
4. Ağız dil vermemek [G 276-3]
5. Ağız eymemek [K 3-25]
6. Ağlamaktan gözde yaş kalmamak [G 199-5]
7. Ağzı dualı [G 197-3]
8. Ağzı suyu akıtmak [G 66-5]
9. Ağzı var dili yok [Ş 151]
10. Ağzı dualı olması [G 5-3]
11. Ağzına bakmak [G 57-5]
12. Ağzından salya akması [G 57-5]
13. Ağzının suyu akmak [G 66-3]
14. Ahenk tutmak [K 7-15]
15. Akçeyi yandırmak [G58-5]
16. Aklı gitmek [G 271-10]
17. And içmek [Ş-115]
18. At oynatmak [G 112-5]
19. Ayağına baş koymak [K 9-24]- [G 219-4]
20. Ayağına kara sular inmek [G 220-3]
21. Bahçivan yemişin hamısını dilenciye verir [G 180-3]
22. Bahtın gözünün uyanması [K 7-18]
23. Baldırı çıplak [Mü. 8- 2]
24. Baş eğmemek [G 8-4]
25. Baş koşalmak [K 10-22]
26. Baş koşmak [G 107-6]- [G 241-7]- [G 107-6]
27. Baş üzere tutmak [K 9-5]
28. Baş kalkmak [TB 3-5]
29. Başa odlar yakmak [G 73-2]- [K 8-34]- [K 16-30]

30. Başı göklere ermek [Ş.İHTİTAM-2]
31. Başına ateş yakmak [K 5-13]
32. Başına gün doğmak [G 70- 9]
33. Başına yer etmek [K 18-2]
34. Başlar üzeri yeri olmak [G 146-4]
35. Baştan çıkmak [G 241-7]
36. Bend geçmek [G 33-1]
37. Bel bağlamak [K 13-7]- [G 269-4]- [K 13-7]
38. Belini bükmek [K 3-31]
39. Benzi uçmak [G 78-7]
40. Benzinde kan kalmamak [K 4-5]
41. Bir kılı kırk yarmak [G 125-2]
42. Bir kulağından girip diğerinden çıkmak [G 33-3]
43. Bir mülke iki padişah olmaz [G 205-2]
44. Biriyle gönül eylemek [Ş 175]
45. Cana can katmak [MU.3-15]
46. Canı ağzına gelmek [G 55-7]
47. Cihanı başına dar eylemek [G 166-8]
48. Çeken bilir [MÜ.3-2]
49. Defterini dürmek [K 13-21]
50. Doğru söz acıdır
51. Gönülden geçirmek [G257-4]
52. Göz gezdirmek [G 251-4]
53. Göz dikmek [G 216-5]- [G212-2]
54. Göz yummamak [Ş-38]
55. Gözden çıkmak [G 7-5]
56. Göz ısırmak [G 263-4]
57. Gözü üzerinde kaşı var [G 281-4]
58. Gözüne durmak [G 127-6]
59. Gözünü doyurmak [K 13-22]
60. Gül gibi kulak vurmak [G 247-5]
61. Gün gecelidir [G 173-4]
62. Hatırı kalmak [G 280-5]
63. Havaya külahın ağması [G 97-3]

64. İki bükülmek [K 4-10]
65. İki gözü gibi tutmak [K 13-16]- [K 2-25]
66. İki gözüm [G 236-5]
67. İki yüzlü olmak [G 93-6]
68. İmanın gevremesi [Ş 140]
69. Kan ağlamak [K 16-19]- [K 2-1]
70. Kan içirmek [G 31-1]
71. Kan kazıtmak [G 79-3]
72. Kan kusturmak [K 5-11]
73. Kan tutmak [K.3-6]- [G 48-4]
74. Kan yalaşmak [III. MRB III-7]- [23.II,2,S.82]
75. Kan yutmak [G 129-2]
76. Kara günlü [Ş 10]- [G 29-1]
77. Kara şal giymek [K 9-34]- [K 13-19]
78. Kef geçmek [G 120-4]- [G 120-4]
79. Kef urmak [K 12-13]- [G 120-4]
80. Kendini ağırdan tutmak [G 48-2]
81. Kim öle kim kala [MU.2 -8]
82. Kıl kondurmamak [G 199-2]
83. Kıl takmak [Ş 2]
84. Kılı kırk yarmak [G 125-2]
85. Koluna kuvvet [G 44-6]
86. Korkudan ölmek [K 2-35]
87. Kör göz sürme ile görmez [K 16-5]
88. Kul hakkı [K 4 -16]
89. Kulak urmak [G 247-5]

90. Kulak vurmak [G 118-5]
91. Kulp takmak [G 57-
92. Kuyu kazmak [G 191-3]
93. Külâhını göğe atmak [G 160-5]
94. Küp düşmek [G 99-4]
95. Merve hakkı [K 3-1]
96. Muradın el vermesi [G 141-6]
97. Ocağına su koymak [K 6-3]- [G 219-3]- [G 230-6]-[K 6-3]
98. Oda yakmak [Ş 90]
99. Onmadık başına gün doğmak [G 70-5]
100. Para ile göstermek [K 14-13]
101. Sırrını söylemek [G 171-6]
102. Sakalı bitmek [G 262-4]
103. Sakalı bitirmek [G 73-6]
104. Söz atmak [G 73-6]
105. Söz değürmek [G 75-5]
106. Söz eğer doğru olursa oktan daha tesirli olur [G 200-4]
107. Söz kaçırmak [Ş 4]
108. Suyun veya toprağın çekmesi [K 15-1]
109. Taş olmak [Ş 13]
110. Üstüne titremek [G 145-3]
111. Yağmurdan kaçıp doluya tutulmak [G 242-2]
112. Yakalar çak etmek [III.MRB III/7]
113. Yakası açılmadık söz söylemek [G 185-3]
114. Yaraya tuz basmak [K 6-24]
115. Yedi derya [K 10-22]
116. Yıprak ağızlu [K 16-21]
117. Yol kesmek [K 14-30]
118. Yükünü yıkmak ve yığmak [K 14-30]
119. Yüreğine derd olmak [K 16-10]

120. Yüreğinin yağı erimek [G 94-3]
121. Yüz aklığı [K 6-49]
122. Yüz karası [K 2-6]
123. Yüz suyu [G 233-10]
124. Yüz sürmek [K 6-321]
125. Yüzden düşmek [G 186-2]
126. Yüzü ak, alnı açık olmak [G 61-2]
127. Yüzü kara [G 219-5]
128. Yüzü kara olmak [K 1-7]
129. Yüzü sulu [G 242-4]
130. Yüzü suyu [G 233-10]
131. Yüzü suyu olmak [K 6-6]
132. Yüzüne urmak [G 58-2]
133. Yüzüne vurmak [G 45-1]
134. Yüzünü burtarmak [K 4-31]
135. Yüzünü döğmek [K 6-20]
136. Yüzünü kara eylemek [G 156-3]
137. Yüzünü kara kılmak [G 159-1]
138. Zeban-ı hâl ilebeyân kılmak [K 14-19]

8. DÎVÂNDA KONUŞMA DİLİNİ YANSITAN KULLANIMLAR

8.1. Yöresel İfadeler

Şaşkınlık, hayret, ey, hey gibi ifadeleri bildirirken günlük hayatta kullandığımız bazı kelime ya da kelime gruplarına Mesîhî dîvânında da rastlanmıştır.

Bunlara örnek vermek gerekir ise:

Bak bak: Şaşma, hayret ve imalı söz söyleyip yerme.

"Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi **baḳ baḳ**" [G 124-3]

"Meh yeltenür ḫayāline gör naḳs-ı ḥālini
Mihr öykünür cemāline **baḳ baḳ** zevālini" [G 252-1]

Be : Yahu

"Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri teshḫir itdüñ
Be Mesiḥi giderek sözlerüñ efsūn oldı"

Hey, be hey: **:** seslenme, uyarma.

"**Hey** ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān" [K 14-1]

"Ne güzel pādişāh olur **behey** yār
Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār" [Ş- ʿAlemşāh]

"Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo **hey** gözüñ aç" [G 25-4]

"**Hey** Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḥāldür
ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār" [Mu. 2-2]

"Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
Bu gerdiş key muḫālifdür **be hey** yār" [G 86-2]

"**Hey** derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
Bunuñ gıbi laṭifeyi ḳo kʿādem öldürür" [G 91-4]

"**Hey** ne ẕībā gülsitān olur dudaġuñ ey perį
Kim bihişt-i heşt anun bir kemterįn yapraġıdur" [G 94-4]

"Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden" [G 183-1]

"ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña **hey**
Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay" [G 266-1]

Hele : Umursamama, bak gör, dahi.

"Vaṣfuñ altun ile taḥrįr ider idüm **hele** ben
Fāḳadan vüsʿatüm olaydı eger bir miḳdār" [K 8-41]

Ben **hele** şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
"Göz terāzūsıyle Mıṣruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur" [G 52-3]

"**Hele** ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
Ne iksįr ü ne ḫod cevherde buldum" [G 155-2]

"Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
Ḳo gitsün ol **hele** ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm" [G 163-4]

"Sen idüñ şāhı göñlüm bendesinüñ
Bi-ḥamdi ʾllāh **hele** ṣayd itdi şāhın (şāhin)" [G 182-4]

"ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
Çoḳ şükr Mesįḥį de **hele** irdi duʿāya" [G 210-7]

"Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesįḥį ḫaşmı
Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile" [G 212-6]

"Müşkil gelür baña **hele** seyr-i ṭarįḳ-i ʿışḳ
Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına" [G 222-2]

Pes ,bes : Yeter, hayret o halde…[24]

K 3-7, Trk 23-4-3-, G 183-7
Vay,Vāy : Şaşma , hayret ve acıma…

[24]K 1-7, K 6-46, K 7-45, K 11-16, K 17-36, G 66-4, G 71-4, G 103-8, G 104-1, G 118-2.

Yürü var , var yürü : Oyalanma, hemen git, hareket et,serzeniş.

"Mesiḥi medḥi bu deñlü becerdi
Begenmezseñ**yüri var** sen de eyle" [Şe. G 2-5]

"Umarum bulup Mesiḥi bu murabbaʿ iştihār
Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār
Bülbül-i ḫoş-gūysın gül yüzlülerle **yüri var**
ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār" [Mu. 2-11]

"Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿaziz
Didi bizi ḳo **yüri var** Mışıra sulṭān ol" [G 148-4]

"Mesiḥi gökden iñsen saña yer yoḳ
Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden" [G 177-5]

"Nāṣıḥ **yüri var** ġayre giyür cevşen-i pendi
Kim ṣabr ḥiṣārını yıḳar leşker-i şive" [G 240-4]

8.2. Yöreye Ait Unsurlar

Mesîhî'nin beyitlerine baktığımızda yaşadığı bölgenin izlerini taşıyan, eğlence anlayışını,coğrafi özelliklerini anlatan ifadelerinin olduğunu görebilmekteyiz.

"Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
Rūmili köçekleri ṣan atına zil bagladı" [G 269-6]

"Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
"Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi ṣulularını
"Nūş idüp bunlar ile **Rūmili ṭolularını**
Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm" [Mu. 3-2]

"Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳib olduġıçün
Gerçi kim işbu Mesiḥi dahi **Rūm abdālı**dur" [G 67-5]

"Gel bugün şehr-i **Sarāy** içinde beglik sürelüm
Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur" [G 71-2, Saraybosna]

“İki gözüm **Meriç** ü **Tunca** gibi her yaña aḳma
Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle”
[G 232-2, Meriç ve Arda Nehirleri]

“Gözüñ yaşı **Meriç** olsa naẓarda
Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda”
[Şe. B 68, Meriç ve Arda Nehirleri]

“Şoyınup **Tunca**ya girer güzeller
Açılur aḳ gögüsler ince beller”
[Şe. B 63, Tunca Nehri]

9. SONUÇ

Bu çalışmada 15.yy şairlerinden Mesîhî Dîvânı'nın sözlüğü hazırlanmıştır. Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük adı altında oluşturulan bu sözlüğün esas amacı, şairin kullandığı kelimelerin kendi bağlamı içerisinde değerlendirilip, Mesîhî'nin anlam ve kelime dünyasını detaylı incelemektir. Dîvân içinde, terkiplerle kullanılan kelimeler de dâhil olmak üzere kullanılan kelime toplamı 33.737, kelime sayısı 11084, tekrarlanmadan kullanılan kelime 7173, tekrarlanarak kullanılan kelime 3911 ve 1042 tane de kelime grubu (kalıp ifade) tespit edilmiştir. Bu kelimelerin hepsine bağlamı üzerinden anlam verilmiştir.

Mesîhî'nin, Rumeli bölgesinde varlığını sürdürmüş 11 tane şair içinde Farsça terkip kullanımında 8. Arapça terkip kullanımında ise 9. sırada olduğu görülmüştür. Arapça 39, Farşça 2608 terkip bulunmuştur.

Oluşturulan bu sözlükte, tüm kelimeler alfabetik olarak dizilmiş anlamlandırılmış, sıklık tabloları çıkarılmıştır.

Kelimeler anlamlandırılırken farklı sözlükler, ansiklopediler ve şiir çözümleme çalışmalarından yararlanılmıştır. Bazen cümlenin bağlamına göre verilen anlamlar, ilgili kelimenin yanında "bağlamdan anlam" [BA] işareti ile gösterilerek belirtilmiştir. Burada bu sözlüğün iki fonksiyonunun büyük önem taşıdığını görüyoruz: birincisi: bağlam, ikincisi: bağlamdan çıkarılan anlam. Esas amacımız bağlamı kavrayarak, doğru anlamı vermektir, ancak bazen bağlamı anlamış olsak bile, bu bağlamı karşılayan esas anlamı kaynaklardan bulamadığımızda kelimeye kendimiz bağlamdan anlam vererek dîvân içindeki kast edilen anlamı ile yorumlama gayreti içinde olduk.

Bağlamdan anlam verirken aynı zamanda şairin kullandığı kelime yoğunluğunu, derinliğini anlamaya çalıştık. Örneğin:

Mesîhî Dîvân'ında 4 şairin isimleri ile zikredildiği görülür.

1. Attâr [K 8-7]
2. Kemâl Isfahanî [K 9-29 \ G 153-7]
3. Necâti [G 93-9]
4. Kemal-i Hucendî [G33-5 \ G 244-7]

Şairlere değinirken, onların hep beğenilen yönlerini kendine katmaya çalışmış hatta bu şairlerden Necâti, kendisine en yakın ve en çok ortak özellik gösteren şair olduğundan, Mesîhî kendi şiirini onun şiiri ile bir tutmuştur.

Redif seçiminde de Mesîhî Türkçe kelime kullanımına özen göstermiştir. Şair redif seçiminde çoğu zaman tek kelime kullanmış olsa da redif kullanımı yedi sözcüğe kadar çıkmıştır.

Dîvân'da sıklıkla kullanılan ilk 10 kelimeye de baktığımzda bu kelimelerin Türkçe: zamir, bağlaç ve edat olduğunu görmekteyiz.

Dîvân içinde genel olarak dünyevî düşünce ve zevklere yer veren Mesîhî'nin, dini unsurlara da değindiğini, ancak anlam katmanlarında dini birincil düzlemde kullanıp neredeyse hiç derine inmediğini görüyoruz.

Dîvân'da kelime sıklıkları dışında dikkati çeken diğer bir unsur da beyit tekrarlarıdır. Dîvân'ın farklı yerlerinde beyitler kendini tekrar eder.27 adet beyit bu şekilde kullanılmıştır.[25]

Rumeli şairlerinin şiirlerinin aynı dönemde veya farklı dönemlerde yaşamış olan şairlerin divanlarında da aynen yer aldığı da bilinmektedir. Nazire geleneğinin o yıllarda da kendini gösteriyor olması edebiyatın doğal bir sonucudur. Ancak bazen şiirin olduğu gibi diğer bir dîvân'da yer aldığı da görülmektedir. Mesîhî'nin 18. kasîdesinin (ö.918 \ 152) İshâk Çelebi'nin (ö. 944 \ 1538) dîvân'ında aynen yer almıştır.[26]

Dîvân'da atasözü ve deyimlere de sıklıkla yer verilmiştir. Dîvân'da kullanılan atasözü ve deyim toplamı 158'dir. Çağdaşı Necâti kadar gibi "mesel gûy" olmasa da Mesîhî'nin de atasözü ve deyim kullanımı azımsanacak miktarda değildir. Mesîhî Dîvânı incelenirken tespit edilen atasözleri, deyimler, âyetler, hadisler, yöresel deyişler ve mekânlar da bize şairin eserini yaşadığı toplumun özelliklerine de bağlı olarak oluşturma gayretinde olduğunu düşündürmüştür.

Dîvân'da pek çok deyim ve atasözü sözlüklerde yer alırken "Bend Geçmek" deyiminin herhangi bir sözlükte bulunmadığını, bu deyimin 15-16, yy.'la ait bir deyim olduğunu ve biricil kullanım karşılığı olan " Hile yapmak, tuzak kurmak" anlamına yalnızca Murat A. Karavelioğlu'nun makalesinde değinilmiş olduğunu gördük.[27]

Mesîhî Dîvânı sözlüğü çalışmasından önce birden fazla bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmasının mevcut olması da yöntem açısından bize kolaylık sağlamıştır.

[25] Bknz. Aynı Olan Beyitlerin Tablosu, s. 15.
[26] ÇELTİK, Halil, *Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası,* s. 172-179.
[27] KARAVELİOĞLU, Murat A. (2014). Divan Şiirinde "Bend Geçmek","Hurde Geçmek" ve "Kapı Geçmek" Deyimleri Üzerine, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi,* Sayı: 31,İstanbul, s. 175-204.

KAYNAKÇA

Akalın, Ş.H., Toparlı, R. ve Aksu, B. (2009). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü.* Ankara: TDK Yayınları.

Akbudak Öz, Y. (2002). *Mesîhî Dîvânı'nın Tahlili*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aksoy, Ö. A. (1981). *Deyimler Sözlüğü.* Ankara: TDY Yayınları.

Ayverdi, İ. (2011). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* (4. Baskı). İstanbul: MAS Matbaacılık.

Bayraktareviç, F. (1976). Mesîhî'nin Dünya Edebiyatında Yer Alan "Bahariye"si. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi,* 22, 213-219.

Cebecioğlu, E. (2009). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü.* İstanbul: Ağaç Kitapevi Yayınları.

Çavuşoğlu, A. (1999). *Osmanlı Şiiri Tarihi.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Çeltik, H. (2013). *Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası.* Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Devellioğlu, F. (2006). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat* (23. Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, C. (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü* (1. Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Eren, H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü* (2. Baskı). Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Eyyüboğlu, E.K. (1973). *13.yy'dan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler.* İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayi A.Ş.

Güftā, H. (2004). *Divan Şiirinde İlim.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Güneş, K. (2011). *Arapça- Türkçe Sözlük.* Ankara: Mektep Yayınları.

İnternet: Türk Dil Kurumu (2018). *Derleme Sözlüğü* (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü), www.tdk.gov.tr, adresinden 17 Mart 2016 tarihinde erişilmiştir.

İnternet: Türk Dil Kurumu (2018). *Güncel Türkçe Sözlük,* www.tdk.gov.tr, adresinden 17 Mart 2016 tarihinde erişilmiştir.

İnternet: Türk Dil Kurumu (2018). *TDK, Derleme Sözlüğü,* www.tdk.gov.tr, adresinden 17 Mart 2016 tarihinde erişilmiştir.

İnternet: Türk Dil Kurumu (2018). *TDK, Kişi Adları Sözlüğü,* www.tdk.gov.tr, adresinden 17 Mart 2016 tarihinde erişilmiştir.

İnternet:URL: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6119, adresinden 17 Mart 2016 tarihinde erişilmiştir.

İsen, M. (2010). *Tezkireden Biyografiye.* İstanbul: Kapı Yayınları.

İsen, M.(hzl.) (1980). *Sehî Bey, Tezkire "Heşt-Behişt"*. İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser.

Kanar, M. (1998). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük.* İstanbul: Birim Yayınları.

Kanar, M. (2008). *Kanar Farsça-Türkçe Sözlük.* İstanbul: Say Yayınları.

Karahan, A. (1997). *"Mesîhî" İslâm Ansiklopedisi* (C. VIII). İstanbul: MEB Yayınları.

Karavelioğlu, M.A. (2014). Dîvân Şiirinde "Bend Geçmek", "Hurde Geçmek" ve "Kapı Geçmek" Deyimleri Üzerine. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi,* 31, 175-204.

Kestelli, N.R. (2004). *Resimli Türkçe Kamus.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kılıç, F. (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi, Meşâirü'ş-Şuarâ İnceleme-Metin* (C. 2). İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü.

Kırkkılıç, H.A., Sancak,Y. (2009). *Ahterî-i Kebir*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kuşoğlu, M.Z. (2006). *Resimli Ansiklopedik Kuyumculuk ve Maden Terimleri Sözlüğü.* Ankara: Ötüken Yayınları.

Mazıoğlu, H. (2009). *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Mengi, M. (1974). Mesîhî 'nin Hayatı, Şairliği ve Eserleri. *Türkoloji Dergisi,* 6(1), 109-119.

Mengi, M. (2010). *Bağlam ya da Şiirde Sözün Gelişi Üzerine. Ulusal Eski Türk Edebiyatı Sempozyumu 1516 Mayıs 2009 Bildiri Kitabı.* Ankara: Adıyaman Üniversitesi Yayınları.

Mermer, A.T., Koç Keskin, N. (2005). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü,* 1. baskı, Ankara: Akçağ Yayınları.

Muallim, N. (2009). *Lügat-i Nâci* (Haz. Kartal, A.). Ankara: TDK Yayınları.

Mütercim, Â. (2000). *Burhân-ı Kâtı' Tercümesi,* (Haz.: Öztürk, M. ve Örs, D.), Ankara: TDK Yayınları.

Onay, A. T. (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*(Haz. Kurnaz, C.) Ankara: H Yayınları.

Öbek, A. İ. (1999). *Büyük Türk Lûgati'nde Dîvân Edebiyatı Unsurları.* Doktora Tezi, Trakya Üniveristesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Öztürk, F. (2007). *"Bakî Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* (C. 1-3, 3. Baskı), İstanbul: MEB Yayınları.

Pala, İ. (2004). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü.* İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İ. (2008). *Deyimler.* Ankara: Yargı Yayınları.

Parlatır, İ.(2014).*Osmanlı Türkçesi Sözlüğü.* Ankara: Yargı Yayınları.

Redhouse, J. W. (1861). *A Lexicon (English and Turkish),* London.

Saraçbaşı, E. ve Minnetoğlu, İ. (2002). *Örnekli ve Açıklamalı Türkçe Deyimler Sözlüğü.* İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Steingass, F. (1984). *A Comprehensive Persian-English Dictionary* (7. Baskı). Iran: Iran University Press.

Şemseddin Sami (2004). *Kâmûs-ı Türkî.* İstanbul: Çağrı Yayınları.

Şenödeyici, Ö. (2011). *Nâilî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük).* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.

Şentürk, A., Atilla-Kartal, A. (2011). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Dergah Yayınları.

Şimşek, S. (2017). *Tasavvuf Edebiyatı Terimleri Sözlüğü* (1. Baskı). İstanbul,Litera Yayınları.

Tanıklarıyla, *Tarama Sözlüğü (1963-1977).* Ankara: TDK Yayınları.

Tanyeri, M. A. (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler.* Ankara: Akçağ Yayınları.

Tarlan, A. N. (1997). *Necati Beg Divanı.* İstanbul: MEB Yayınları.

Tietze, A. (2002) *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati,* C. I-II, 1. Baskı, İstanbul-Wien: Simurg Kitapevi

Tulum, M. (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türk Dil Kurumu (2018). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü,* www.tdk.gov.tr

Türk Dil Kurumu (2018). *Derleme Sözlüğü (Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü)*. Ankara: TDK Yayınları.

Uludağ, S. (2005). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Yılmaz, O. (2013). Necâtî Beg'in Farsça Şiirleri. *Divân Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* 11, 273-291.

Zavotçu, G. (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü.* İstanbul: Kesit Yayınları.

EKLER

Ek-1. Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük

A

o:[GTS]
1. **anuñ:**-*nuñ*
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   O (3. tekil şahıs).
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrîse vire ʿİsâ Peyâmber

2. **aña:**-*ñ, -a*
   Mesnevi 1
   Mısra: **4**
   O, kişi zamiri.
3. Od urup sînemi ḥammâm itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

3. **anı:**-*n, -ı*
   Gazel 1
   Mısra: **4**
   O (3. tekil şahıs).
3. Şu kim bir cân virüp zevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

4. **anuñ:**-*nuñ*
   Mesnevi 1
   Mısra: **2**
   O (3. tekil şahıs).
1. Biri Şarrâf-zâdedür güher-pâş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

5. **andan:**-*n, -dan*
   Mesnevi 1
   Mısra: **2**
   O (3. tekil şahıs).
1. Biri de şol Semerci-oğlı âfet
2. Ana lâʾıḳ mıdur andan o şanʿat

6. **anuñ:**-*nuñ*
   Mesnevi 1
   Mısra: **4**
   O (3. tekil şahıs).
3. İnanma ʿahd iderse vuślatını
4. Ki ben anuñ çoḡ içdüm şerbetini

7. **anuñ:**-*nuñ*
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   O (3. tekil şahıs).
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cânı acıduğın ne bilür

8. **anuñla:**-*nuñ, -la*
   Mesnevi 1
   Mısra: **6**
   O (3. tekil şahıs).
5. Biriyle itmek isterdüm muḥabbet
6. Yine anuñla ḳılmadum ḳanâʿat

9. **anuñ:**-*nuñ*
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   O (3. tekil şahıs).
3. Gören küyında anuñ ṭutduğum yurt
4. Didi yir Yüsufı ön şoñra bu kurt

10. **anuñ:**-*nuñ*
    Mesnevi 1
    Mısra: **6**
    O (3. tekil şahıs).
5. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efḡân
6. Ki anuñ ʿîd-i vaṣlın ḳıla iḥsân

11. **anuñ:**-*nuñ*
    Mesnevi 1
    Mısra: **2**
    O (3. tekil şahıs).
1. Biri ʿaṭṭârlar içre Ḥasandur
2. Şan enfâsı anuñ müşk-i Ḫutendür

12. **anı:**-*n, -ı*
    Mesnevi 1
    Mısra: **3**
    O (3. tekil şahıs).
3. Ḫudâ ḳılmış anı kân-ı melâḥat
4. Ki açmış ḥüsni dükkân-ı melâḥat

13. **anı:**-*n, -ı*
    Mesnevi 1
    Mısra: **6**
    O (3. tekil şahıs).
5. Kelâmuʾllâhı ḥıfẓ itmiş zekâdan
6. Ḫudâ ḥıfẓ eylesün anı beladan

14. **aña:**-*ñ, -a*
    Mesnevi 1
    Mısra: **3**
    O (3. tekil şahıs).
3. Deve yanınca itsem aña ḫidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

15. **anuñla:**-*nuñ, -la*
    Mesnevi 1
    Mısra: **6**
    O (3. tekil şahıs).
5. Zihî devlet ki varup beyle bâḡa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaḡa

16. **anı:**-*n, -ı*
    Mesnevi 1
    Mısra: **4**
    Onu.
3. Raḳîbin dügme eyle yok çü dermân
4. İlikler gibi emsün anı yârân

17. **anuñ:**-*nuñ*
    Müfret 3
    Mısra: **2**
    O (3. tekil şahıs).
1. Ḳaşuñ kemânı ḫâlini iller neden bilür
2. Ḳatı bağırlu idügin anuñ çeken bilür

18. **ana:**-*n, -a*
    Kıt'a 3
    Mısra: **4**
    O (3. tekil şahıs).
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḫaber-i mâh
4. Giydürmez idi şâh-ı kevâkib ana ḫilʿat

19. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 3
    Mısra: **21**
    O (3. tekil şahıs).
21. Âfitâb-ı salṭanat Ḫân Bâyezîd ol kim anuñ
22. Nûr-ı reʿyinden ider yıl on iki ay cer hilâl

20. **anı:**-*n, -ı*
    Kaside 4
    Mısra: **51**
    O (3. tekil şahıs).
51. Cân virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imânsuz öldügine aḡlar meşâm

21. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 4
    Mısra: **52**
    O (3. tekil şahıs).
51. Cân virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imânsuz öldügine aḡlar meşâm

22. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 6
    Mısra: **10**
    O (3. tekil şahıs).
9. Ferâz-ı şâḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jâle

23. **anı:**-*n, -ı*
    Kaside 7
    Mısra: **12**
    O (3. tekil şahıs).
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaḡa velî
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫᵛâb

24. **anuñla:**-*nuñ, -la*
    Kaside 7
    Mısra: **84**
    O (3. tekil şahıs).
83. Mübhem ḳalurdı arada zillet mesâʾili
84. Cûduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevâb

25. **aña:**-*ñ, -a*
    Kaside 8
    Mısra: **7**
    O (3. tekil şahıs).
7. Bâglar ten gibidür olmış aña âb revân
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehâr

26. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 8
    Mısra: **57**
    O (3. tekil şahıs).
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür kılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek îmâna gelür çoḳ küffâr

27. **anı:**-*n, -ı*
    Kaside 9
    Mısra: **9**
    O (3. tekil şahıs).
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dâl

28. **aña:**-*ñ, -a*
    Kaside 9
    Mısra: **26**
    O (3. tekil şahıs).
25. Ḳo meyli her yaña kim âb mâʾil olduġıçün
26. Nesîm-i şubḥ urur aña selâsil ü aḡlâl

29. **andan:**-*ndan*
    Kaside 9
    Mısra: **31**
    O (3. tekil şahıs).
31. ʿİbâdetuʾllah añılsa ḳaçarsın andan lîk
32. Günâha bir nice ferseng idersin istiḳbâl

30. **anı:**-*n, -ı*
    Kaside 10
    Mısra: **10**
    Onu.
9. Berg-i gül yâ Rab Süleymân taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havâ üstinde seyr eyler nesîm

31. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 10
    Mısra: **60**
    O (3. tekil şahıs).
59. Gel bu ḫᵛân-ı medḥûñ üstine duʿâ ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tâ-ser nesîm

32. **anı:**-*n, -ı*
    Kaside 11
    Mısra: **12**
    O (3. tekil şahıs).
11. Saḫt olup ḳışdan nice şovumasun billâhi âb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esîr

33. **anı:**-*n, -ı*
    Kaside 11
    Mısra: **18**
    O (3. tekil şahıs).
17. ʿÂlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dûd-ı âhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

34. **aña:**-*ñ, -a*
    Kaside 11
    Mısra: **65**
    O (3. tekil şahıs).
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir aña bir ḥışâr
66. Kʿ içine girüp ḫalâṣ olsun bulardan ol faḳîr

35. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 12
    Mısra: **11**
    O (3. tekil şahıs).
11. Bir ṭabîb-i dil ü cândan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsâr

36. **aña:**-*ñ, -a*
    Kaside 12
    Mısra: **20**
    O (3. tekil şahıs).
19. Mülk-i faẓlında bu eflâk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pâsbân encüm aña ḫaẓret-i ʿİsâ dizdâr

37. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 12
    Mısra: **21**
    O (3. tekil şahıs).
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gâh
22. Yeñilüp ḥilmine öykündi meger kim kühsâr

38. **anı:**-*n, -ı*
    Kaside 12
    Mısra: **23**
    O (3. tekil şahıs).
23. Tîg-i bürrân ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḫâb-ı dür-bâr

39. **anda:**-*nda*
    Kaside 15
    Mısra: **2**
    O (3. tekil şahıs).
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bî-çâreyi yâ şuyı ye topraḡı çeker

40. **aña:**-*ñ, -a*
    Kaside 15
    Mısra: **8**
    O (3. tekil şahıs).
7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurâhîñüñ aña göñli aḳar

41. **anuñ:**-*nuñ*
    Kaside 15
    Mısra: **14**
    O (3. tekil şahıs).

13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

42. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 15
Mısra: **28**
O (3. tekil şahıs).
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

43. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 15
Mısra: **38**
O (3. tekil şahıs).
37. Kūh öyküdügiçün ḥilmüñe urdı lāle
38. Ḫānumānına anuñ başdan ayaġa āẕer

44. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 15
Mısra: **10**
Onu.
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

45. **anuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 16
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

46. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 16
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Âyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

47. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 16
Mısra: **12**
O (3. tekil şahıs).
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

48. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **21**
O (3. tekil şahıs).
21. Gül yapraġ aġızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

49. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 16
Mısra: **23**
O (3. tekil şahıs).
23. Ḫızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

50. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **33**
O (3. tekil şahıs).
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿ aña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

51. **ana:**-*n, -a*
Kaside 16
Mısra: **46**
O (3. tekil şahıs).
45. Top āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

52. **anuñçün:**-*nuñ, -çün*
Kaside 16
Mısra: **51**
O (3. tekil şahıs).
51. Ḳarşu şu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʿvā

53. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 16
Mısra: **55**
O (3. tekil şahıs).
55. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nīzeñ
56. Parmaġı ile gösterüp eyler ile rüsvā

54. **aña:**-, -*ña*
Kaside 16
Mısra: **62**
O (3. tekil şahıs).
61. Tīz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur aña nīzeñ ucı şāhā

55. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **80**
O (3. tekil şahıs).
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cūduñ aña olmaya bennā

56. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 16
Mısra: **86**
O (3. tekil şahıs).
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Ẓıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

57. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 17
Mısra: **3**
O (3. tekil şahıs).
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdūbān-vār

58. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 17
Mısra: **5**
O (3. tekil şahıs).
5. Şırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim ṣūret-i ecel görinür anda āşikār

59. **anda:**-*nda*
Kaside 17
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Şırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim ṣūret-i ecel görinür anda āşikār

60. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 17
Mısra: **25**
O (3. tekil şahıs).
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġından iñleyüp beni ḳılmaya şermsār

61. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 17
Mısra: **38**
O (3. tekil şahıs).
37. Ḫalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

62. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **44**
O (3. tekil şahıs).
43. Çün ṣaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Ṣanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

63. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **50**
O (3. tekil şahıs).
49. Yā Rab ecel buḳaġūsını ur ayaġına
50. Düzd-i ḥayāt eylemesün tā anı şikār

64. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 17
Mısra: **51**
O (3. tekil şahıs).
51. Ne diyeyin bir at durur olkʿ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

65. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 17
Mısra: **70**
O (3. tekil şahıs).
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

66. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 19
Mısra: **18**
O (3. tekil şahıs).
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

67. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 19
Mısra: **20**
O (3. tekil şahıs).
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

68. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 19
Mısra: **22**
O (3. tekil şahıs).
21. Ne meyveʿi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

69. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 19
Mısra: **26**
O (3. tekil şahıs).
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

70. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 19
Mısra: **36**
O (3. tekil şahıs).
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

71. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 19
Mısra: **38**
O (3. tekil şahıs).
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdiş-i dehr anı her gice şeb-kūr

72. **anda:**-*nda*
Kaside 21
Mısra: **29**
O (3. tekil şahıs).
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḫaḳ ʿanā gibi

73. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 36
Mısra: **10**
Onu.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿ iz degül incitmek anı fevḳaʿ l-ḥad

74. **a:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Ey.
9. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoḳ a eşed

75. **anun:**-*nun*
Gazel 44
Mısra: **6**
O, kişi zamiri.
5. ʿÂrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣṭarıdur

76. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 48
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

77. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 49
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Başum diyār-ı ġamda belā kūhsārıdur
2. İki gözüm biʿaynihi anuñ pınārıdur

78. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 50
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḫarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

79. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 52
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

80. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 52
Mısra: **14**
O (3. tekil şahıs).
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

81. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 53
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḫalḳa-ı der
2. Niçün āhenger aña ḫalḳa ider

82. **anda:**-*n, -da*
Gazel 54
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

83. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 55
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

84. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 56
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Korḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

85. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 58
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Gelmez diyü ḥaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

86. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 58
Mısra: **8**
O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
7. Sīḥr ile meger aḳçe getürür o ṣanem kim
8. Her laḫẓada bu dirhem-i eşk aña revāndur

87. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 59
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

88. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 59
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Ṣınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

89. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 60
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

90. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 61
Mısra: **1**
O (3. tekil şahıs).
1. Anuñ kim ṭāliʿ-i pīrūzı yoḳdur
2. Nevāsuzdur kʾ anuñ nev-rūzı yoḳdur

91. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 61
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Anuñ kim ṭāliʿ-i pīrūzı yoḳdur
2. Nevāsuzdur kʾ anuñ nev-rūzı yoḳdur

92. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 61
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḫelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

93. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 61
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. İşigüñde şu kim aḳıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yılduzı yoḳdur

94. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 62
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
2. Anı redd eyleme ki sāʿildür

95. **anda:**-*n, -da*
Gazel 62
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḥāʿildür

96. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 63
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

97. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 64
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

98. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 70
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında oldukça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

99. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 74
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

100. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 74
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

101. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 78
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

102. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 81
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

103. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 82
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

104. **anun:**-*nun*
Gazel 86
Mısra: **17**
O (3. tekil şahıs).
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

105. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 90
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Ey serv bāġ-ı küyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

106. **anun:**-*nun*
Gazel 94
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

107. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 96
Mısra: **9**
O (3. tekil şahıs).
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

108. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 97
Mısra: **5**
O (3. tekil şahıs).
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

109. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 100
Mısra: **12**
O (3. tekil şahıs).
11. Cānı çekdük Mesīḥī dil-dāra
12. Ancaḳ aña yetişdi ḳudretümüz

110. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 103
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Āl-i tūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫᵛānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

111. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 104
Mısra: **7**
O (3. tekil şahıs).
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-kıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

112. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 108
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

113. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 110
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʿol āsitān olupdur aña āsumān-veş

114. **anları:**-*n, -lar, -ı*
Gazel 118
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

115. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 118
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḥişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur aña ḳulaġ

116. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 119
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

117. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 119
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

118. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 120
Mısra: **7**
O (3. tekil şahıs).
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kefʿura ki deryā geçe kefʿ

119. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 122
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫᵛācedür kim var anuñ öñinde usṭurlāb-ı ʿışḳ

120. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 122
Mısra: **12**
O (3. tekil şahıs).
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak ṣūfi inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

121. **anlara:**-*n, -lar, -a*
Gazel 123
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿıḳ tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

122. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 126
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Yazılmadın ṣaḥāʿif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

123. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 126
Mısra: **13**
O (3. tekil şahıs).
13. Iraḳ yaḳın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yakında ḳaçarsın ırak ırak

124. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 139

Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

125. **ansuzda:**-*n, -suz, -da*
Gazel 139
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

126. **añun:**-*ñun*
Gazel 142
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfītāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

127. **ana:**-*n, -a*
Gazel 143
Mısra: **3**
O (3. tekil şahıs).
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana güşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

128. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 145
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʾiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar gönül

129. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 146
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Şīġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf aña tesniye müfred kākül

130. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 146
Mısra: **12**
O (3. tekil şahıs).
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

131. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 161
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

132. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 162
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

133. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 162
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Būy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥẓa ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

134. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 164
Mısra: **1**
O (3. tekil şahıs).
1. Ḥaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

135. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 173
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün toġar anuñ başına her gün

136. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 175
Mısra: **12**
O (3. tekil şahıs).
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mıṣraʾ-ı mevzūn

137. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 175
Mısra: **14**
O (3. tekil şahıs).
13. Naẓar itdükçe mirʿāta Mesīḥī
14. Görinür aña iki bedre altun

138. **a:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Ey.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

139. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 230
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Gel al ṣanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

140. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 231
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

141. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 233
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Ṣūfīyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭāʾatinden nʾolur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

142. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 234
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı ṣal zülfüñüñ zindānına

143. **anun:**-*nun*
Gazel 234
Mısra: **16**
O (3. tekil şahıs).
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

144. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 243
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʾ anı şebnem ısırur dendān ile

145. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 243
Mısra: **16**
O (3. tekil şahıs).
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

146. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 246
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu göñlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

147. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 246
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı ṣubḥ irişüp anı ṭaraya

148. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 246
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḥīyi
10. Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

149. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 249
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

150. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 249
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

151. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 251
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

152. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 251
Mısra: **5**
O (3. tekil şahıs).
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni

153. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 251
Mısra: **6**
O (3. tekil şahıs).
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni

154. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 275
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

155. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 276
Mısra: **8**
O (3. tekil şahıs).
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

156. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 277
Mısra: **2**
O (3. tekil şahıs).
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

157. **anlar:**-*n, -lar*
Gazel 284
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

158. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 287
Mısra: **4**
O (3. tekil şahıs).
3. Ḥancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḥalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

159. **anlardur:**-*n, -lar, -dur*
Gazel 288
Mısra: **10**
O (3. tekil şahıs).
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḥaṭuñdur
10. Kʾ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

160. **aña:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Ona.
1. Biri Yeşil Melek ḥüsn aña muḫtaṣ
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaṣ

161. **ana:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Biri de ṣol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʾiḳ mıdur andan o ṣanʿat

162. **aña:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ona.
3. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki aña gülşen olmış ṣaḥn-ı āteş

163. **aña:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

164. **aña:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Ona.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña sānī
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

165. **ana:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ona.

3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

166. **aña:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Biri ḥāfiẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḫudā virmiş aña elḫān-ı Dāvūd

167. **aña:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Ona.
3. Aña ṭaʿn itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu ṣudan

168. **aña:**
Kaside 1
Mısra: **21**
O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
21. Açıvır cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

169. **ana:**
Mesnevi 1
Mısra: **91**
T. Ona.
91. Teraḥḥum itdi ana ṣubḥ-ı sāni
92. Tefeʿül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr

170. **aña:**
Murabba 2
Mısra: **3**
T. Ona.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

171. **aña:**
Kaside 2
Mısra: **32**
T. Ona.
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Ḳarşu ṣu sepmeseydi aña çeşm-i dür-feşān

172. **aña:**
Kaside 2
Mısra: **55**
T. Ona.
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

173. **aña:**
Kaside 2
Mısra: **64**
T. Ona.
63. Çıḳsun ḥışār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatūñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

174. **aña:**-*üb*
Kaside 2
Mısra: **72**
T. Ona.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

175. **aña:**
Kaside 2
Mısra: **80**
T. Ona.
79. ʿAdlüñ güneşden aẕher iken ben ne diyeyin
80. Ṣol kim ʿıyān durur aña ḫācet degül beyān

176. **aña:**
Kaside 3
Mısra: **6**
T. Ona.
5. ʿİd içün ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

177. **aña:**
Kaside 3
Mısra: **38**
T. Ona.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

178. **aña:**
Gazel 4
Mısra: **1**
T. Ona.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur ṣanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

179. **aña:**
Gazel 4
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur ṣanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

180. **aña:**
Gazel 4
Mısra: **4**
T. Ona.
3. ʿĀşıḳı dōlāb-veş her laḥza giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

181. **aña:**
Gazel 4
Mısra: **6**
T. Ona.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḥayrān aña

182. **aña:**
Gazel 4
Mısra: **8**
T. Ona.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

183. **aña:**
Gazel 4
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

184. **aña:**
Gazel 5
Mısra: **1**
T. Ona.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

185. **aña:**
Gazel 5
Mısra: **2**
O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

186. **aña:**
Gazel 5
Mısra: **4**
O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫım-nāk itmege
4. Ṣāḳı-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

187. **aña:**
Gazel 5
Mısra: **6**
T. Ona.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

188. **aña:**
Gazel 5
Mısra: **8**
O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
7. Ṣolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Ṣu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān aña

189. **aña:**
Gazel 5
Mısra: **10**
O. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān aña

190. **aña:**
Kaside 5
Mısra: **22**
T. Ona.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tişe aña ṣol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

191. **aña:**
Kaside 7
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫᵛāb

192. **aña:**
Kaside 7
Mısra: **16**
T. Ona.
15. Bād-ı ṣabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını ṣalup aña ider servler ʿitāb

193. **aña:**
Kaside 7
Mısra: **30**
T. Ona.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿ ri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cūy-ı āb

194. **aña:**
Kaside 7
Mısra: **68**
T. Ona.
67. Bir ḥaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

195. **aña:**
Kaside 7
Mısra: **94**
T. Ona.
93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden aña ire bir avuç türāb

196. **aña:**
Kaside 9
Mısra: **20**
T. Ona.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿiẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

197. **aña:**
Gazel 17
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın ṣavmadın
10. Aña çaḳ aḫṣamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

198. **aña:**
Gazel 19
Mısra: **6**
T. Ona.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmet

199. **aña:**
Gazel 20
Mısra: **8**
T. Ona.
7. Ser-nüviştümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüviṣt

200. **aña:**
Gazel 26
Mısra: **8**
T. Ona.
7. Beklenürse nʿ ola arḳañda raḳīb
8. Kʿ aña olmışdur müsellem taḫt ü tāc

201.**aña:**
Gazel 36
Mısra: **9**
T. Ona.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿ iz degül incitmek anı fevḳaʿ l-ḥad

202. **ana:**
Gazel 37
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʿ umac-ı āfītāb ile āhum ana ʿamed

203. **aña:**
Gazel 38
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanid

204. **aña:**
Gazel 39
Mısra: **14**
T. Ona.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

205. **aña:**
Gazel 41
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʿ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

206. **añaşı:**-*ş, -ı*
Gazel 88
Mısra: **5**
Anne.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

207. **aña:**
Gazel 107
Mısra: **13**
T. Ona.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

208. **aña:**
Gazel 122
Mısra: **14**
T. Ona.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿakıl
14. Nesne uġurlatmaz aña şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

209. **aña:**
Gazel 125
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olımaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

210. **aña:**
Gazel 163
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Mesīḥī ḫaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme ṣoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

211. **aña:**
Gazel 172
Mısra: **4**
T. Ona.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña ağızdan

212. **aña:**
Gazel 178
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu ṣīveyi taʿlīm ider dehen

213. **aña:**
Gazel 182
Mısra: **16**
T. Ona.
15. Seg-i kūyuñla uludı raḳībüñ
16. Kʾ olur aña naẓar ḳıldukça ḥod-bīn

214. **aña:**
Gazel 196
Mısra: **10**
T. Ona.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

215. **aña:**
Gazel 200
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Saña öyküdüġiçün serv-i dil-cū
2. Gülistānda ḳılıç çekdi aña şu

216. **aña:**
Gazel 228
Mısra: **8**
T. Ona.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

217.**aña:**
Gazel 230
Mısra: **8**
T. Ona.
7. Ey rind ṣaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdüġine ḳalma delüdür aña uyma

218. **aña:**
Gazel 253
Mısra: **8**
T. Ona.
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

219. **aña:**
Gazel 263
Mısra: **12**
T. Ona.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıġı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

220. **aña:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Ona. 2. Onu. 3. Onun için, ondan dolayı. 4. Onun hakkında. 5. Onca, ona göre. 6. Onun, onun olsun, ona fedadır. 7. Oraya.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḫarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

221. **aña:**
Gazel 281
Mısra: **8**
T. Ona.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne aña dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

222. **aña:**
Gazel 284
Mısra: **2**
T. Ona.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

223. **aña:**
Gazel 289
Mısra: **11**
T. Ona.
11. Kʾ ol āsitān olupdur aña āsumān gibi

224. **andaġı:**-*da, -ġı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
O.
1. Biri ḫallācdur kʾ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

225. **ān:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
O.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki gūyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʿāni

226. **ān:**
Gazel 203
Mısra: **5**
O
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

227. **anı:**
Müfret 1
Mısra: **1**
1. Onu.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

228. **anı:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Onu.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

229. **anı:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Onu.
5. Raḳibi dügmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

230. **anı:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Onu.
21. Açıvır cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

231. **anı:**
Mesnevi 1
Mısra: **50**
Onu.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

232. **anı:**
Mesnevi 1
Mısra: **56**
Onu.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

233. **anı:**
Mesnevi 1
Mısra: **77**
Onu.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufı şan çāha iḫvān

234. **anı:**
Mesnevi 1
Mısra: **102**
Onu.
101. Revāḳ-ı çarḫa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

235. **anı:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Onu.
5. Āyīne-i ruḫsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

236. **anı:**
Gazel 2
Mısra: **10**
Onu.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

237. **anı:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **26**
Onu.
25. ʿİsā başına sūzen-i ġamzeñ şoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrisʿe armaġān

238. **anı:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Onu.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

239. **anı:**
Kaside 7
Mısra: **102**
Onu.
101. Ṭurdukça gülşen içre seḥer āfītāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

240. **anı:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Onu.
5. Ṣūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

241. **anı:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Onu.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḫakı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfi başı üstine tāc

242. **anı:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Onu.
3. Şāribüʾl-ḫamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḥad

243. **anı:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Onu.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

244. **anı:**
Gazel 46
Mısra: **16**
Onu.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı sūr

245. **ānı:**
Gazel 164
Mısra: **6**
1. Onu.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

246. **anı:**
Gazel 182
Mısra: **12**
1. Onu.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. Kʾ anı bu cürm içün ḫabs eyledi ḳın

247. **anı:**
Gazel 191
Mısra: **8**
1. Onu.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

248. **anı:**
Gazel 205

Mısra: **2**
1. Onu.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

249. **anı:**
Gazel 207
Mısra: **2**
Onu.
1. Güş idüp cānā dil-i maẓlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

250. **anı:**
Gazel 208
Mısra: **6**
1. Onu.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

251. **anı:**
Gazel 209
Mısra: **12**
1. Onu.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

252. **anı:**
Gazel 211
Mısra: **8**
1. Onu.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

253. **anı:**
Gazel 222
Mısra: **4**
1. Onu.
3. Müşkil gelür bañа hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

254. **anı:**
Gazel 262
Mısra: **12**
1. Onu.
11. Ṭop ṣovımış idi bañа Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

255. **anı:**
Gazel 283
Mısra: **2**
1. Onu.
1. Güci çoḳ eyler kaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

a:
1. **andan**:- ndan
Murabba 3
Mısra: **13**
Ondan.
13. Ẓāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

2. **andan**:- ndan
Kaside 8
Mısra: **19**
Ondan.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı ṣabā tā andan
20. Eyleye şāhid-i gül bülbüle ʿarż-ı didār

3. **andan**:- ndan
Gazel 117
Mısra: **10**
Ondan.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

4. **andan**:- ndan
Gazel 168
Mısra: **8**
Ondan.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

5. **andan**:- ndan
Gazel 195
Mısra: **2**
Ondan.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

6. **andan**:- ndan
Gazel 195
Mısra: **9**
Ondan.
9. Deñizde yürüdügin Ḫızrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḫaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

7. **andan**:- ndan**:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Ondan.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-dūz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

āb:[KL]
1. **āb:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Su.(اب) *i.* (Fars. *āb*)
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey baḫr-i dāniş
34. Bered āb in nebẓe nān-ı maʿānі

2. **āb:**
Kaside 2
Mısra: **77**
Yaġmur, su.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫızr meded diyü vire cān

3. **āb:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Yaġmur, su.
23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

4. **āb:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Su.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

5. **āba:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **18**
Yaġmur, su.
17. Māʾ-i cārīleri ḳaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice naḳş geçer āba nesīm-i esḥār

6. **āb:**
Kaside 9
Mısra: **25**
Yaġmur, su.
25. Ḳo meyli her yaña kim āb māʾil olduġıçün
26. Nesīm-i ṣubḥ urur aña selāsil ü aġlāl

7. **āb:**
Kaside 11
Mısra: **7**
Yaġmur, su.
7. Āb kim ṣırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Ṣanki bir gün görmedük maḥbūbedür rūşen-zamīr

8. **āb:**
Kaside 11
Mısra: **11**
Yaġmur, su.
11. Saḫt olup kışdan nice ṣovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

9. **āb:**
Gazel 11
Mısra: **4**
Su..
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

10. **āb:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Su..
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfī şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

11. **āba:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **20**
Su, ırmak.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

12. **āb:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **23**
Su.
23. Ḫızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını keşmedi ḳaṭʿā

13. **āb:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Su.
7. Mül ḫasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

14. **āb:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Gözyaşı.
9. Ḫayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḫaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

15. **āb:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Su.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

16. **āb:**
Gazel 143
Mısra: **6**
Su.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cüy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

17. **ābdan:**-*dan*
Gazel 162
Mısra: **7**
Su, göl, nehir, deniz.
7. Ābdan şāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḫi içür ol sudan ṭurudur dostum

18. **ābdan:**-*dan*
Gazel 184
Mısra: **8**
Su (mec)kılıç.
7. Müstedām ol tīġ ururın baḫs-i laʿlüñ ḳılana
8. Cān çekişen ḫalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

āb u gil:
1. **āb u gil:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Su ve toprak ‖ varlık, tabiat.
3. Naḳş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme ʾl-esmā bize

ʿabā:[KL]
1. **ʿabāyı:**-*y, -ı*
Gazel 272
Mısra: **8**
(عبا – عباء) *i.* (Ar. *ʿabā'*)
1. Yünden dokunmuş, çok sağlam, eskiden daha ziyâde küçük esnafın ve fakir kimselerin giydikleri potur, hırka, cepken, palto, terlik vb. şeyler yapılan, çoğunlukla deve tüyü renginde bir çeşit kaba kumaş, kaba çuha.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Ṣafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

ʿabāya gir-:
1. **ʿabāya girer:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Örtünmek.
3. Güneş ʿāşık olup her ṣubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

abdāl:[KL]
1. **abdāla:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **134**
Kalender, gezgin derviş, derviş.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

2. **abdālıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 67
Mısra: **10**
Kalenderi derviş.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

3. **abdāluñ:**-*uñ*
Gazel 219
Mısra: **4**
Kalender, gezgin derviş, derviş.
3. Aḳ bulutdur ṣanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

1.**Abdāl:**
Gazel 232
Mısra: **2**
Aptak,akılsız.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

abdāl-ı ʿışḳ:
1. **abdāl-ı ʿışḳ:**
Kaside 18

Mısra: **53**
Aşk dervişi olmak.
53. Abdāl-ı ʿışḳ olup yaluñ ayaḳ başı ḳaba
54. Şaḥrāya düşdi ʿāşıḳ-ı şūrīde-vār serv

ābdār:[KL]
1. **ābdār:**
Kaside 6
Mısra: **91**
Parlak, revnaklı, renkli (mücevher)
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen şaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

2. **ābdār:**
Gazel 143
Mısra: **4**
Parlak, revnaklı, renkli (mücevher)
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana güşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

āb-dār:
1. **āb-dār:**
Gazel 143
Mısra: **6**
Parlak, revnaklı, renkli (mücevher)
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cüy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

āb-dest:[GTS]
1. **āb-destin:**-*in*
Gazel 207
Mısra: **4**
Müslümanların belli ibadetleri yapabilmek için bir düzen içerisinde bazı organları yıkayıp bazılarını mesh etme yoluyla yaptıkları arınma.
3. ʿArıżuñ nakşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

ʿabdī:
1. **ʿabdī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

āb-efşān:
1. **āb-efşān:**
Gazel 170
Mısra: **5**
Su saçan.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

ʿabes:[KL]
1. **ʿabes:**
Gazel 53
Mısra: **6**
(Ar. *ʿabe*s)
Boş, anlamsız, saçma (şey)- (KL)
Boş, anlamsız, saçma, gereksiz.
5. Çü gündüz iḥtiyāc olmaz çerāġa
6. ʿAbes yanar yaḳılur şemʿ-i ḫāver

āb-ı ʿaraḳ:
1. **āb-ı ʿaraḳ:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Ter suyu.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Ṣūfiyān āteş zede der ḥırḳa-ı sālūs-rā

āb-ı fırāt:
1. **āb-ı fırāt:**
Gazel 122
Mısra: **9**
Fırat'ın suyu.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Frāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

āb-ı ḥayāt:[PALA]
1. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 21
Mısra: **4**
Ölümsüzlük verdiğine inanılan efsanevî kutsal su. "Ölümsüzlük", Gılgamış'tan Lokman Hekim'e dünya edebiyatı anlatılarında önemli bir metafordur.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öyküdüğiçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılımaz āb-ı ḥayāt

2. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 23
Mısra: **8**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʿdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

3. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 212
Mısra: **9**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedüğüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

4. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 261
Mısra: **13**
Ölümsüzlük verdiğine inanılan efsanevî kutsal su. "Ölümsüzlük", Gılgamış'tan Lokman Hekim'e dünya edebiyatı anlatılarında önemli bir metafordur.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

āb-ı ḥayāta:
1. **āb-ı ḥayāta:**-*a*
Gazel 12
Mısra: **14**
Ölümsüzlük verdiğine inanılan efsanevî kutsal su. "Ölümsüzlük", Gılgamış'tan Lokman Hekim'e dünya edebiyatı anlatılarında önemli bir metafordur.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʿāb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

āb-ı ḥayātı:
1. **āb-ı ḥayātı:**
Gazel 135
Mısra: **7**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu ,sevgilinin dudağı .
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

āb-ı ḥayvān:
1. **āb-ı ḥayvāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **2**
İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi hayat suyu. II Sevgilinin yanakları.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

āb-ı ḫıżr:
1. **āb-ı ḫıżr:**
Kaside 2
Mısra: **18**
İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳatʿ-ı recā şaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

2. **āb-ı ḫıżr:**
Gazel 149
Mısra: **5**
İçene ebedî hayat bağışlayan efsanevî su, āb-ı hayat.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş zalāma āb-ı Ḫıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

āb-ı revān:
1. **āb-ı revān:**
Gazel 3
Mısra: **10**
1. Akarsu.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

2. **āb-ı revān:**
Kaside 7
Mısra: **23**
1. Akarsu.
23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

3. **āb-ı revān:**
Kaside 11
Mısra: **5**
1. Akarsu.
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

4. **āb-ı revān:**
Kaside 14
Mısra: **52**
1. Akarsu.
51. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

5. **āb-ı revān:**
Kaside 18
Mısra: **36**
1. Akarsu.
35. Gel gör şafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

6. **āb-ı revān:**
Kaside 18
Mısra: **50**
Akar su; -uzun boylu sevgilinin geçip gitmesi-.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

7. **āb-ı revān:**
Gazel 181
Mısra: **10**
1. Akarsu.
9. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

8. **āb-ı revān:**
Gazel 262
Mısra: **2**
1. Akarsu.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

âb-ı revāna:
1. **âb-ı revāna:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **27**
1. Akarsu.
27. Āb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar şabā
28. Māhiler ol ḥayāli görüp eyler ıżṭırāb

āb-ı rūy-ı āl-i ʿosmān:
1. **āb-ı rūy-ı āl-i ʿosmān:**
Kaside 5
Mısra: **19**
Osmanlı ailesinin yüzünün suyu.
19. Āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOsmān ḫusrev-i gītī-sitān
20. Pādişāh-ı baḥr ü ber Sulṭān Selim-i kāmrān

āb-ı zindegānī:
1. **āb-ı zindegānī:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ab-ı hayat.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña sānī
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

ʿābid:[KL]
1. **ʿābid:**
Mesnevi 1
Mısra: **141**
Kul olmak.(عابد) *i. ve sıf.* (Ar. *'ibādet* "kulluk etmek''ten *'ābid*) **1.** İbâdet eden, kulluk eden kimse,
141. Görür ʿāşī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

ābile:[KL]
1. **ābileler:**-*ler*
Kaside 8
Mısra: **59**
Su kabarcığı, sivilce, çıban.i. (Fars. ābile)
1. *Su kabarcığı.*
2. *Deri üzerinde meydana gelen kabarcık, sivilce.*
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Sūsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

2. **ābile:**
Gazel 241
Mısra: **8**
Kabarcık.
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cüybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

Aç-:[KL-GTS]
1. **açmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Göstermek.
3. Ḫudā ḳılmış anı kān-ı melāḥat
4. Ki açmış ḥüsni dükkān-ı melāḥat

2. **açasın:**-*a, -s, -ın*
Kaside 1
Mısra: **9**
Göstermek.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

3. **açdı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **16**
Göstermek.
15. Gördi kim uçmaḳ döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

4. **açup:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **82**
Açmak, çiçeklenmek.

81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup aḳçeler ḳoyar jāle

5. **açdı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **19**
Göstermek.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı ṣabā tā andan
20. Eyleye ṣāhid-i gül bülbüle ʿarż-ı didār

6. **açmış:**-*mış*
Kaside 10
Mısra: **30**
Açmak, çiçeklenmek.
29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Ṣāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

7. **aç:**
Kaside 11
Mısra: **50**
T. s. Midesi boş olan ve yemeye ihtiyaç hisseden.
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

8. **aç:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

9. **açduġınca:**-*duġ, -ınca*
Kaside 13
Mısra: **61**
1.. Toplu ya da katlı olan bir şeyi yay- , ser-.
61. Açduġınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Zāġ-ı şeb ḳılduḳça anuñ heybetinden intiḳāl

10. **açmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 13
Mısra: **9**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
9. Zaḥm-ı tīrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
10. Gönlüme ḳandan irürdi feṭḥ-i bāb

11. **açuban:**-*uban*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

12. **açma:**-*ma*
Kaside 16
Mısra: **21**
Göstermek.Engeli kaldırmak.
21. Gül yıpraġ aġızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

13. **açmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 38
Mısra: **3**
Kapalılık halini ortadan kaldırmak,engeli kaldırmak.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

14. **açıla:**-*ıl, -a*
Gazel 39
Mısra: **7**
Kapalılık halini ortadan kaldırmak,engeli kaldırmak.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

15. **açılur:**-*ıl, -ur*
Gazel 39
Mısra: **8**
Kapalılık halini ortadan kaldırmak,engeli kaldırmak.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

16. **açar:**-*ar*
Gazel 70
Mısra: **1**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe toġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

17. **açar:**-*ar*
Gazel 70
Mısra: **2**
Göstermek.
1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe toġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

18. **açar:**-*ar*
Gazel 70
Mısra: **4**
Açmak.
3. Cānumı her laḥẓa ol laʿl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʿim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

19. **açar:**-*ar*
Gazel 70
Mısra: **10**
Mutlu olmak.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün toġar
10. Her ḳaçan zülfī niḳābın yüzden ol meh-rū açar

20. **açılur:**-*ıl, -ur*
Gazel 87
Mısra: **2**
Mutlu olmak.
1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi gönlüm açılur her ḳaçan yeller eser

21. **açmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 87
Mısra: **6**
Uyandırmak, kendine getirmek.
5. Nergisün gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

22. **açar:**-*ar*
Gazel 93
Mısra: **8**
Açmak, oluşturmak.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

23.**açamazsın:**-*a, -maz, -sın*
Gazel 189
Mısra: **7**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
7. Ey tūtī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

24. **açdı:**-*dı*
Gazel 200
Mısra: **3**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
3. Dükān açdı gönül bāzār-ı ġamda
4. Ki sīnem dāġıdur keffī-i terāzū

25. **açılmadın:**-*ıl, -ma, -dı, -n*
Gazel 213
Mısra: **8**
Açmak, çiçeklenmek.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḫline ẕarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʾetde misl-i sürmedān ġonca

26. **açup:**-*up*
Gazel 254
Mısra: **4**
Açmak, çiçeklenmek.
3. Nʾ oldı ol mevsim ki fikr-i ṣoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḫayrān idi

27. **açmazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 265
Mısra: **5**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

28. **açamayan:**-*a, -ma, -y, -an*
Gazel 285
Mısra: **7**
Kapalı şeyi açık hâle getirmek.
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

aç ḳo-:
1. **aç ḳoduġıçün:**-*duġ, -ı, -çün*
Gazel 287
Mısra: **1**
Aç bırakmak.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

ʿ**acabā:[TDK]**
1. ʿ**acabā:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Şüphe ve şaşma ifade eder.
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫᵛāndan ʿacabā şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

2. ʿ**acabā:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Şüphe ve şaşma ifade eder.
1. Peder-i dil-i ḫazīnüñ gözin aġ idüp teʾessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamīş-i Yūsuf

aç-:
1. **açar:**-*ar*
Gazel 70
Mısra: **8**
Aydınlanmak.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḥsāruñı
8. Kim çerāġuñ şuʾlesin ey māh ḳaranu açar

ʿ**aceb:[KL]**
1. ʿ**aceb:**
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
21. Ṣubḥ-dem bir ʿaceb uġraş oldı
22. Her ṭaraf naʾre-i şābāş oldı

2. ʿ**aceb:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

3. ʿ**aceb:**
Mesnevi 1
Mısra: **120**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

4. ʿ**aceb:**
Kaside 2
Mısra: **33**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʾol āteş ile hemdem olupdur gönül hemān

5. ʿ**aceb:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

6. ʿ**aceb:**
Kaside 5
Mısra: **45**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
45. Şemse-i şemşīr-i berrānuñ ʿaceb āyīnedür
46. Kim görinür şūret-i feṭḥ ü ẓafer anda ʿıyān

7. ʿ**aceb:**
Kaside 7
Mısra: **3**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
3. Çarhuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

8. ʿ**acebdür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **5**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
5. Şuʿlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

9. ʿ**aceb:**
Gazel 12
Mısra: **11**
Öyle ki, şaşırtıcı, ibretlik, hayranlık uyandırıcı.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

10. ʿ**aceb:**
Kaside 13
Mısra: **12**
Acaba.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʾāl

11. ʿ**aceb:**
Kaside 17
Mısra: **5**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
5. Şırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim şūret-i ecel görinür anda āşikār

12. ʿ**aceb:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

13. ʿ**aceb:**
Kaside 22

Mısra: **11**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
11. ʿAceb nebâşed eger der zamān-ı maʿdiletet
12. Zi çarḫ u bāşe küned çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem

14. ʿ**aceb:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Acaba.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥazzem ez heme kem

15. ʿ**aceb:**
Gazel 68
Mısra: **5**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
5. Hālüñden alsa gönlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uğrıdan ise zīre ḥarāmīye ḥaḳ durur

16. ʿ**aceb:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

17. ʿ**aceb:**
Gazel 86
Mısra: **11**
Acaba.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḫsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

18. ʿ**acebdür:**-*dür*
Gazel 108
Mısra: **4**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

19. ʿ**aceb:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fīʿli saḳīm

20. ʿ**aceb:**
Gazel 186
Mısra: **4**
Tuhaf, alışılmamış.
3. Söz eydür sūfi düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

21. ʿ**aceb:**
Gazel 194
Mısra: **7**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
7. Ḫᵛān-ı vişālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

22. ʿ**aceb:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

23. ʿ**aceb:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Şaşırtan, hayrette bırakan, tuhaf.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña gönli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

24. ʿ**aceb:**
Gazel 265
Mısra: **2**
Acaba.
1. Fikr-ı zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

25. ʿ**aceb:**
Gazel 266
Mısra: **1**
Nasıl,görülmemiş.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

26. ʿ**aceb:**
Gazel 268
Mısra: **3**
zf. (Ar. ʿaceb "şaşma, hayret")
1. Şüphe, tereddüt, hayret ifâde eden soru zarfı, acaba:.
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlıġı

aceb mi:
1. **aceb mi:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

ʿ**aceb mi:**
1. ʿ**aceb mi:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Şaşılır mı.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Ḳılıcıyla alupdur ol diyarı

2. ʿ**aceb mi:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Şaşılır mı.
3. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

3. ʿ**aceb mi:**
Kaside 6
Mısra: **15**
Şaşılır mı.
15. Şüküfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

4. ʿ**aceb mi:**
Kaside 7
Mısra: **79**
Şaşılır mı.
79. Rengīn görinse bikr-i ḳaşīdem ʿaceb mi kim
80. Ḫūn-ı cigerle eylemişem ellerin ḫizāb

5. ʿ**aceb mi:**
Gazel 12
Mısra: **7**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
7. Şūfi ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

6. ʿ**aceb mi:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Şaşılır mı.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

7. ʿ**aceb mi:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Mesīḥī ḫaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḫoşdur

8. ʿ**aceb mi:**
Gazel 59
Mısra: **9**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
9. Şınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

9. ʿ**aceb mi:**
Gazel 69
Mısra: **11**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaşdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

10. ʿ**aceb mi:**
Gazel 79
Mısra: **11**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

11. ʿ**aceb mi:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḥusnüñe
4. Kim vücūdum sūzen olmışdur gözüm semmü ʾl-ḥıyāṭ

12. ʿ**aceb mi:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḥusnüñe
4. Kim vücūdum sūzen olmışdur gözüm semmü ʾl-ḥıyāṭ

13. ʿ**aceb mi:**
Gazel 112
Mısra: **3**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḥusnüñe
4. Kim vücūdum sūzen olmışdur gözüm semmü ʾl-ḥıyāṭ

14. ʿ**aceb mi:**
Gazel 117
Mısra: **2**
Şaşılır mı.
1. Leylā maḥallesinde irişen ider yaşaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

15. ʿ**aceb mi:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Şaşılır mı.
7. Lebüñ deñlü güher taḥsīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

16. ʿ**aceb mi:**
Gazel 142
Mısra: **5**
Şaşılır mı.
5. Yārıuñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳi zülfi iki dāl

17. ʿ**aceb mi:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yāruñ
6. Nicʿ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

18. ʿ**aceb mi:**
Gazel 234
Mısra: **11**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Aḳçesi olanları ceb gibi alur yanına

19. ʿ**aceb mi:**
Gazel 280
Mısra: **10**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tirüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

20. ʿ**aceb mi:**
Gazel 286
Mısra: **3**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
3. Āyīne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider şanemā terk-i ḫayāyı

ʿ**acem:[KL]**
1. ʿ**acem:**
Kaside 22
Mısra: **32**
İran ülkesi.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güẕeşteem zi ʿAcem

2. ʿ**acemden:**-*den*
Gazel 177
Mısra: **10**
İran, Acem ülkesi.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

acı:[GTS]
1. **acımasun:**-*ma*, -*sun*
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
Başkasının durumuna üzülmek.
69. Zehr içürdi aña sāḳī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

3. **acı:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Elem, sıkıntı, acı çekme.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

4. **acı:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Elem, sıkıntı.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

5. **acımasun:**-*ma*, -*s*, -*un*
Gazel 7
Mısra: **3**
Elem, sıkıntı, acı çekme.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʿ olmış naṣıb bal saña vü belā baña

6. **acı:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Elem, sıkıntı, acı çekme.
5. ʿĀşıḳlarını añıcaġız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı söğ ey dil-rübā baña

7. **acımazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 53
Mısra: **11**
Başkasının durumuna üzülmek, şefkat göstermek, merhamet etmek.
11. Mesīḥī öldüğine acımazdı
12. Olaydı bir daḥi yār-ı suḥanver

8. **acıduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 69
Mısra: **2**
Başkasının durumuna üzülmek, şefkat göstermek, merhamet etmek.
1. Yaş dökdügüm ḥarāret-i nār-ı firāḳadur
2. Acıduġum bu zehr-i ġam-ı iştiyāḳadur

9. **acıdı:**-*dı*
Gazel 128
Mısra: **4**
Başkasının durumuna üzülmek, şefkat göstermek, merhamet etmek.

3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

10. **acıdı:**-*dı*
Gazel 182
Mısra: **10**
Başkasının durumuna üzülmek, şefkat göstermek, merhamet etmek.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

11. **acısından:**-*s, -ı, -n, -dan*
Gazel 201
Mısra: **7**
Elem, sıkıntı, acı çekme.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

12. **acıdı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **13**
1- üzülmek. 2. Deniz suyunun tuzunun artması.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʾ sözüñüñ naẓmın işitdi

13. **acıdı:**-*dı*
Gazel 263
Mısra: **10**
Başkasının durumuna üzülmek, şefkat göstermek, merhamet etmek.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

14. **acıma:**-*ma*
Gazel 279
Mısra: **7**
Elem, sıkıntı, acı çekme.
7. Acıma göz yaşın aḳıtduġuña
8. Ey göñül yüzüñe oldur düşeri

acı dil:[BA-KL]
1. **acı dil:**
Gazel 107
Mısra: **13**
İncitici sözler söylemek.Dedikodu.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tirüñi terk itmedi bu yolda zaḥmum virdi baş

2. **acı dil:**
Kaside 2
Mısra: **72**
Dedikodu,acı söz.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

acı yaş:
1. **acı yaşını:**-*ı,-n,-ı*
Kaside 15
Mısra: **10**
Acı yaş, tortu. Göz yaşı.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

2. **acı yaşum:**-**um**
Gazel 21
Mısra: **5**
Acı yaş,göz yaşı.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fīʾl-mesel
6. Birisi milḫ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

3. **acı yaşum:**-**um**
Gazel 30
Mısra: **7**
Acı yaş,göz yaşı.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

1. **acı acı söğ-:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Acı sözle hakaret etmek.
5. ʿĀşıḳlarını añıcaġız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı söğ ey dil-rübā baña

acılıġ:[KL]
1. **acılıġıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 187
Mısra: **6**
1.Acılık, 2) ıstırap, meşakkat, acı.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḥmum ʿilācı ey şanem
6. Acılıġıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

acı-:[KL]
1. **acıma:**
Gazel 212
Başkasının durumuna üzülmek, şefkat göstermek, merhamet etmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedüğüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

acıt-:[KL]
1. **acıtdı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **37**
Acı vermek, canını yakmak, ağrıtmak.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

2. **acıtdı:**-*dı*
Gazel 24
Mısra: **4**
Acı vermek, canını yakmak, ağrıtmak.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādis

3. **acıtma:**-*ma*
Gazel 178
Mısra: **8**
Acı vermek, canını yakmak, ağrıtmak.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

ʿāciz:[İP]
1. **ʿāciz:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ar. Güçsüz, zayıf, gevşek.
1. İlāhī ʿāciz ü zār u zebūnam
2. Giriftār-ı kemend-i nefs-i dūnam

ʿāciz-:[BA]
1. **ʿāciz:**
Kaside 17
Mısra: **80**
Çaresiz .
79. Bu çarḫ-ı münʿakis beni iñletmedi her ān
80. ʿĀciz durur cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār

açlıḳ:[KL]
1. **açlıḳdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **13**
T. is. Midenin boş olması ve gıda istemesi.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

aç-:
1. **açmaġ:**
Gazel 111
Mısra: **9**
Uyandırmak, kendine getirmek.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

açmak:
1. **açа:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **1**
Yara açmak.2) açmak.
1. Ger tende zaḥm-ı tīrüñ açа ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

açıl-:[GTS]
1. **açıldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **93**
Açık hâle gelmek, küşâd olmak. Sıkıntıdan kurtulmak.
93. Açıldı ṭāliʿinde Sūre-i Fecr
94. Beşīr olup hemān ṣubḥ-ı cihān-bīn
2. **açılur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **127**
Açık hâle gelmek, küşâd olmak. Sıkıntıdan kurtulmak.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

3. **açılmaz:**-*maz*
Kaside 7
Mısra: **76**
Açık hâle gelmek, küşâd olmak. Sıkıntıdan kurtulmak.
75. Kilküñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

4. **açıla:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **84**
Açık hâle gelmek, küşâd olmak. Sıkıntıdan kurtulmak.
83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

5. **açılduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 185
Mısra: **10**
Çiçeklenmek.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açılduġını divārdan

6. **açılmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 260
Mısra: **4**
Açık hâle gelmek, küşâd olmak.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa şubḥuñ revzeni

açılı düş-:[BA]
1. **açılı düşdi:**-*di*
Gazel 206
Mısra: **2**
Açılıvermek.Çiçeklenmek.
1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
2. Ki güller açılı düşdi seḥergāh

açuḳ:[TS]
1. **açuḳ:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Açık.
9. Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

ʿacūz-ı dehr:[İP]
1. **ʿacūz-ı dehr:**
Gazel 82
Mısra: **7**
Köhne dünya, bu dünya.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḥādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

ad:[FD]
1. **adı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İsim, şöhret.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Caʿfer
2. Ruḥ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

2. **adı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İsim, şöhret.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḥayder
2. Ruḥı cennet lebi şāḳi-i Kevser

3. **adı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İsim, şöhret.
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿĪsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḥüsni meʿvā

4. **adı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İsim, şöhret.
1. Biri hāfıẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḥudā virmiş aña elḫān-ı Dāvūd

5. **adı:**-*ı*
Mesnevi 1

Mısra: **1**
İsim, şöhret.
1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

6. **aduña:**-*, -ñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **73**
İsim, şöhret.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

7. **aduñ:**-*u, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **7**
İsim.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin ṣadā gibi

8. **adı:**-*ı*
Gazel 65
Mısra: **7**
İsim, şöhret.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

10. **adına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 183
Mısra: **3**
İsim, şöhret.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i ṣad-çāḳden

aʿdā:[İP]
1. **aʿdānuñ:**-*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **45**
Düşmanlar ǁ rakipler.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʿasını zīr ü zeber

2. **aʿdānuñ:**-*nuñ*
Kaside 9
Mısra: **77**
Düşmanlar, hasımlar.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

3. **aʿdā:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Düşmanlar, hasımlar.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

ʿadem:[İP]
1. **ʿademdür:**-*dür*
Gazel 24
Mısra: **10**
Yokluk.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta bāʿis

2. **ʿadem:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Yokluk.
5. Her ne ʿāşıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḥmunı idindi baş

3. **ʿadem:**
Gazel 127
Mısra: **7**
Yokluk.
7. Nʾola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

4. **ʿadem:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Yokluk.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

5. **ʿadem:**
Kaside 9
Mısra: **16**
Yokluk.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

ādem:[İP]
1. **ādeme:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
1. insan 2. Hz. Âdem
3. Bileydi olduġın bu nesl ḫāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde ʿAzāzil

2. **ādem:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İnsan.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

3. **ādem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
İnsan.
69. Zehr içürdi aña sāḳī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

4. **ādem:**
Kaside 11
Mısra: **43**
İnsan.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

5. **ādem:**
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Insan ǁ Hz. Âdem.
1. Görüp bu sūr-ı mevfūrüʿs-sürūrı
2. Degül ādem begendi Ḥaḳ tebārek

6. **ādem:**
Gazel 91
Mısra: **1**
İnsan.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḥalḳı hem oḫşar hem öldürür

7. **ādem:**
Gazel 91
Mısra: **10**
İnsan.
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

8. **ādeme:**-*e*
Gazel 118
Mısra: **6**
Insan ǁ Hz. Âdem.
5. Ḥālüñüñ devrinde ruḥsāruña ḫoş-demdür göñül
6. Kim ḥarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

9. **ādem:**
Gazel 190
Mısra: **6**
İnsan.
5. Yoġ ise dāne-i ḥāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

10. **âdem:**
Gazel 193
Mısra: **6**
Insan ǁ Hz. Âdem.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

11. **ādem:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Insan ǁ Hz. Âdem.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

12. **ādemüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **20**
Insan ǁ Hz. Âdem.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

13. **ādem:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Insan ǁ Hz. Âdem.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʾol tamām ola

14. **ādemi:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Ademoğlu, insanlar.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

ʿādet:[KL]
1. **ʿādetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 100
Mısra: **1**
Alışkanlık haline getirilen davranış.
1. Ḫoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

2. **ʿādet:**
Gazel 107
Mısra: **18**
Alışkanlık haline getirilen davranış.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

3. **ʿādeti:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **8**
Usul, görenek.
7. Nʾola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

4. **ʿādetin:**-*in*
Gazel 188
Mısra: **12**
Alışkanlık haline getirilen davranış.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

ʿādet idin-:
1. **ʿādet idindi:**-*di*
Gazel 224
Mısra: **4**
Alışkanlık haline getirmek.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

ʿādet ol-:
1. **ʿādet olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 232
Mısra: **5**
Usul, gelenek olmak.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

ad:[GTS]
1. **adıdur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **39**
İsim.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

adım:[FD]
1. **adımda:**-*da*
Kaside 17
Mısra: **70**
Adım. Kadem.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

2. **adım:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Adım. Kadem.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

adımını at-:
1. **adımını atmayup:**-*ma, -y, -up*
Kaside 17
Mısra: **11**
Adım atmak.
11. Ṣuvarmaġ istedükçe adımını atmayup
12. Gözüm yaşını ṣuya varınca ider pınar

adın yere ur-:
1. **adın yere urdı:**-*dı*
Gazel 217
Mısra: **8**
İtibarını düşürmek.
7. Gökde öykündi güneş ruḥlaruña
8. Kendü kendünüñ adın urdı yere

ʿadl:[KL]
1. **ʿadlüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **79**
Adalet, hakkaniyet.
79. ʿAdlüñ güneşden aẓher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur añа ḥācet degül beyān

2. **ʿadl:**
Kaside 5

Mısra: **27**
Adalet, hakkaniyet.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

3. ʿ**adlüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **48**
Adalet, hakkaniyet.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

4. ʿ**adl:**
Kaside 5
Mısra: **76**
Adalet, hakkaniyet.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

5. ʿ**adlün:**-*ün*
Kaside 20
Mısra: **19**
Adalet.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʾ uçmaġa ḳaṣd ide firdevs-i berīnden beri ḥūr

6. ʿ**adl:**
Kaside 20
Mısra: **38**
Adalet.
37. Ehl-i fiṣḥuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

7. ʿ**adl:**
Kaside 20
Mısra: **50**
Adalet.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

ʿ**adl id-:**
1. ʿ**adl idüp:**-*üp*
Murabba 2
Mısra: **38**
Adaletli davranmak.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

2. ʿ**adl itdügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 28
Mısra: **5**
Adaletli olmak.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı şarīḥ

ʿ**adli:**
1. ʿ**adli:**
Kaside 4
Mısra: **29**
Adalet, hakkaniyet, doğruluk, tarafsızlık.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Ḳurtılubdur çengel-i şāhīnden ṭavḳ-ı ḥamām

2. ʿ**adli:**
Kaside 4
Mısra: **31**
Adalet, hakkaniyet, doğruluk, tarafsızlık.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el şuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

adu:[İP]
1. **aduña:**-*ñ, -a*
Kaside 19
Mısra: **50**
Düşman II Rakip.
49. Ḳo reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menşūr

2. ʿ**adū:**
Kaside 5
Mısra: **35**
Düşman. II Rakip.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ʿadū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

3. ʿ**adūsı:**-*s, -ı*
Kaside 6
Mısra: **58**
Düşman.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yılduzıdur kim yire düşer jāle

4. ʿ**adū:**
Kaside 6
Mısra: **67**
Düşman.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʾi top ile anuñ başın yarar jāle

5. ʿ**adū:**
Kaside 7
Mısra: **61**
Düşman.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

6. ʿ**adū:**
Kaside 8
Mısra: **73**
Düşman.
73. Ḫavf-i nīzeñden eger ḳaça ʿadū kūhsāra
74. Ṭaġlar içre kemend ata ṭuta ḥalḳa-i mār

7. ʿ**adūlarıñ:**-*lar, -ıñ*
Kaside 17
Mısra: **57**
Düşman II Rakip.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbūñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

ʿ**adū-yı ẓālim:**
1. ʿ**adū-yı ẓālim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
Zalim düşman.
29. Ḳıydı çün aña ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi ṭaş oldı

āfāḳ:[FD]
1. **āfāḳun:**-*un*
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
Her yer, etraf, bütün çevre.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʾansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

2. **āfāḳı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **88**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
87. Nücūm urmışdı yer yer göge mismār
88. İḥāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

3. **āfāḳı:**-*ı*
Murabba 3
Mısra: **23**
Ufuklar, her yer, etraf, bütün çevre.
23. Ol şafāḳdan pür idüp naʿre ile āfāḳı
24. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

4. **āfāḳuñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **22**
Ar. 1. Ufuk'lar, etraf, dünyanın köşesi bucağı. 2. Göğün etrafı, göze görünen kenarları.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʾ itdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

5. **āfāḳı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **36**
Her yer, etraf, bütün çevre.
35. Ḥalḳa ızhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẓluñı
36. Ṭolanur şīṭuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

6. **āfāḳa:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **40**
Her yer, etraf, bütün çevre.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḥulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḥūr

āferīn:[FD]
1. **āferīn:**
Müfret 6
Mısra: **1**
Takdir ve övgü sözü.
1. Āferīn ol ʿārifüñ ṣabrına kim gāh-ı ḥitāb
2. Ḳatı söz söylendügince virür āheste cevāb

2. **āferīn:**
Kaside 17
Mısra: **75**
Takdir ve övgü sözü.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānīʾ ḳılur şikār

3. **âferīn:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Takdir ve övgü sözü.
5. Âferīn pīr-i muġānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

4. **āferin:**
Gazel 73
Mısra: **17**
Takdir ve övgü sözü.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḥāşı şikār

5. **âferin:**-*me*
Gazel 114
Mısra: **3**
Takdir ve övgü sözü.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṭḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

6. **āferin:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!.
3. ʿArızuñ naḳşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

7. **āferin:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Takdir ve övgü sözü.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

āferin oḳu-:
1. **āferin oḳur:**
Gazel 185
Mısra: **12**
Takdir ve tebrik etmek.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳūhsārdan

āfet:[KL]
1. **āfet:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, Sevgili.
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʾiḳ mıdur andan o şanʿat

2. **āfet:**
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Bela. || Güzel.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcak ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

3. **āfet:**
Gazel 34
Mısra: **3**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

4. **āfet:**
Gazel 67
Mısra: **3**
İnsanı belâ-yı aşka düşürecek dilber, maşuka.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḫaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

5. **āfet:**
Gazel 216
Mısra: **9**
Bela. || Güzel.
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫ̈ānına

6. **āfet:**
Gazel 261
Mısra: **3**
Bela. || Güzel.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu göñül şıḥḥat ile ʿāfiyeti

āfet-i cān:[BA]
1. **āfet-i cān:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Canın belâsı, can belâsı -güzel, dilber-.
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Göñüller idinür her gice mihmān

āfītāb:[KANAR]
1. **āfītāb:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Far. is. Güneş.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfītāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

2. **āfıtāb:**
Kaside 2
Mısra: **43**
Far. is. Güneş.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfıtāb
44. Elde ʿaşā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

3. **âfıtāba:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **49**
Far. is. Güneş.
bir daḥi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cüduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

4. **āfıtāb:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Far. is. Güneş.
39. Cām-ı şabūhī üzre ruḫuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki şaldı şafaḳ üzre āfıtāb

5. **āfıtāb:**
Kaside 7
Mısra: **70**
Far. is. Güneş.
69. Destār-ı şubḥ-ı reʾyüñ elin ger uzatmasa
70. Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden āfıtāb

6. **āfıtāb:**
Kaside 7
Mısra: **60**
Far. is. Güneş.
59. Çün reʾy-i rūşenüñle naẓar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerıni yere urdı āfıtāb

7. **āfıtābına:**-*ın, -a*
Kaside 9
Mısra: **6**
Far. is. Güneş.
ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḥazān
6. Gül āfıtābına böyle ne tīz irişdi zevāl

8. **āfıtāb:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Far. is. Güneş.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfıtāb u berfʿola nān u penīr

9. **āfıtāb:**
Gazel 13
Mısra: **12**
Far. is. Güneş.
11. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
12. Ḥamle eyler günder ile āfıtāb

10. **āfıtāb:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Güneş.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfıtāb ki ber āsumān bered şebnem

11. **āfıtāb:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Far. is. Güneş.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfıtāb olur

12. **āfıtāb:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Güneş; parlak, aydınlık.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıḳışa āfıtāb ile
8. Kʾencüm çerisi ser-be-ser oġlan uşaḳ durur

13. **āfıtāb:**
Gazel 142
Mısra: **7**
Far. is. Güneş.
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfıtāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

14. **afıtābum:**-*um*
Gazel 153
Mısra: **12**
Güneş.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afıtābum ola ḫurşid felek hem legenüm

15. **āfıtāb:**
Gazel 154
Mısra: **6**
Far. is. Güneş.
5. Dünyāyı berḳ-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfıtāb zerrece yoḳ saña minnetüm

16. **āfıtābı:**-*ı*
Gazel 238
Mısra: **14**
Far. is. Güneş.
13. Şevḳ-i ruḥsāruñla luṭf-ı ʿārıẓuñ ey māh-rū
14. Āfıtābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

17. **āfıtāb:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Far. is. Güneş.
hem-dem-i cām-ı şarāb olur
2. ʿAks-i ruḫuñla cām-ı şarāb āfıtāb olur

āfıtāb-ı āsumān-ı salṭanat:
1. **āfıtāb-ı āsumān-ı salṭanat:**
Kaside 4
Mısra: **27**
Saltanat göğünün güneşi.
27. Āfıtāb-ı āsumān-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd
28. Ḥākim-i iḳlīm-i şerʿ ü māhī-i küfr ü ẓalām

āfıtāb-ı çarḫ:
1. **āfıtāb-ı çarḫ:**
Gazel 43
Mısra: **7**
Dünyanın güneşi.
7. Dīvār-ı ḳaşrı şemsesidür āfıtāb-ı çarḫ
8. Ol şehriyār-ı ḫüsn ne ʿālī-cenāb olur

afıtāb-ı devlet:
1. **afıtāb-ı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **45**
Zenginlik, şan ve şeref güneşi.
45. Afıtāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

āfıtāb-ı gül:
1. **āfıtāb-ı gül:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Gül güneşi, güllerin şahı.
101. Ṭurdukça gülşen içre seḥer āfıtāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

āfıtāb-ı ḫad:
1. **āfıtāb-ı ḫad:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Güneşin yanağı.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfıtāb-ı ḫad

āfıtāb-ı ḫüsn:
1. **āfıtāb-ı ḫüsn:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Güzellik güneşi.
3. Sen āfıtāb-ı ḫüsn fırāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

āfıtāb-ı salṭanat:
1. **āfıtāb-ı salṭanat:**
Kaside 3
Mısra: **21**
Hükümdarlık güneşi.
21. Āfıtāb-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʿyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

āfıtāb-ı şubḥ:
1. **āfıtāb-ı şubḥ:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Sabah güneşi.
1. Şeb-gün şaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı şubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfıtāb-ı şubḥ

āfıtāb-ı terbiyet:
1. **āfıtāb-ı terbiyetüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **87**
Büyük güneş, büyüttüğün güneş.
87. Başuma ṭoġsa nʾola āfıtāb-ı terbiyetüñ
88. Çü şubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

āfıtāb-mertebe:
1. **āfıtāb-mertebeden:**-*den*
Gazel 152
Mısra: **6**
Güneş derecesinde.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfıtāb-mertebeden nūr umar hilāl

ʿāfiyet:[KL]
1. **ʿāfiyeti:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **4**
Sağlık, esenlik.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül şıḥḥat ile ʿāfiyeti

ʿafv ol-:
1. **ʿafv olmayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 166
Mısra: **5**
Affolmak.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarşa yollar eyleyem

aġ:[KL]
1. **aġar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **50**
Yükselmek, çıkmak.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

2. **aġdı:**-*dı*
Gazel 97
Mısra: **6**
Yükselmek, çıkmak.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

3. **aġup:**-*up*
Gazel 158
Mısra: **7**
Yükselmek, çıkmak.
7. Ḳatre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḫāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

aġa
1.**aġa:**-*a*
Gazel 138
Mısra: **2**
Düğümlerden yapılmış tuzak.
1. Ḫançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem tuş ola mı līk bu aġa o semek

aġ
1.**aġa:**-*a*
Gazel 138
Mısra: **2**
Düğümlerden yapılmış tuzak.
1. Ḫançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem tuş ola mı līk bu aġa o semek

1. **aġ:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Şekil bakımından delik delik, göz göz olan, fileye benzer şey.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

2. **ağına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 219
Mısra: **10**
Düğümlerden yapılmış tuzak.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh ağına

3. **aġ:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Şekil bakımından delik delik, göz göz olan, fileye benzer şey.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

aġ
1. **ağını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 256
Mısra: **6**
Yüzakı , övünç ,şeref. *Beyaz. (beyit bağlamında rengi itibariyle yüz).*
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḥi nicedür yüzi ağını

2. **aġ:**
Gazel 259
Mısra: **2**
Beyaz.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

aġ id-:
1. **aġ idüp:**-*üp*
Gazel 119

Mısra: **1**
Kör etmek.
1. Peder-i dil-i ḥazīnüñ gözin aḳ idüp teʾessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamīṣ-i Yūsuf

aġa:[FD]
1. **aġalar:**-*lar*
Kaside 4
Mısra: **6**
Efendi, bey.
5. Ṣafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi ṣaġına ṣolına selām

aġaç:[GTS]
1. **aġaç:**
Mesnevi 1
Mısra: **111**
Gövdesi kuvvetli, büyük, dalları sert fidan.
111. Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

2. **aġaç:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Gövdesi kuvvetli, büyük, dalları sert fidan.
21. Keştī-i Nūḥa daḥi aġaç ṭaşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri şırtında yādigār

aġar-:[KL]
1. **aġardı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **83**
Kör olmak.
83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mātem

2. **aġardı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **14**
Kör olmak.
13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḥasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her jāle

aġar
1. **aġarmaz:**-*maz*
Gazel 29
Mısra: **8**
Aklaşmak, beyazlamak.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı ṣubḥ
āġāz:[KANAR]
1. **āġāz:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Far. 1. Başlangıç, iptida. 2. Başlama, şürû, mübaşeret.
1. Gözüñ āġāz idelden siḥr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḥalḳın ġirīve

aġı:[TS]
1. **aġındur:**-*ndur*
Gazel 219
Mısra: **9**
Zorba, Haydut.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

aġır:[GTS]
1. **aġırdur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **16**
Tartıda çok gelen, yerinden kaldırılması, taşınması güç olan.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

2. **aġırdur:**-*dur*
Gazel 75
Mısra: **2**
Değerli.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

3. **aġır:**
Gazel 136
Mısra: **6**
Ağırlık, ağır olma durumu.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kūhı
6. Ne aġır yük çeker müy-ı miyānuñ

4. **aġırı:**-*ı*
Gazel 141
Mısra: **10**
Değeri.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

5. **agırı:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Değeri.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

aġır ṭut-:
1. **aġır ṭutar:**-*ar*
Gazel 48
Mısra: **4**
Değerli göstermek.
3. Ehl yanında terāzūdan iner ṣol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

aġız:[GTS]
1. **aġızla:**-*la*
Kaside 2
Mısra: **23**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her aġızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

2. **agız:**
Kaside 6
Mısra: **46**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḥ
46. Varup agız ḥaberin ġoncadan ṣorar jāle

3. **aġız:**
Gazel 93
Mısra: **7**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.II Söz.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḥancer

4. **aġızdan:**-*dan*
Gazel 172
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.II Söz.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña aġızdan

5. **aġız:**
Gazel 178
Mısra: **11**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
11. Sen gül-ruḫa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış ṣabā yeline seḥer ġoncalar dehen

aġız:[TS]
1. **aġız:**
Kaside 3
Mısra: **49**
Minnet etmek,yalvarmak.
49. Âfitāba bir daḥi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cūduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

aġız açar:
1. **aġız açar:**-*ar*
Kaside 8
Mısra: **10**
Ağız açmak, konuşmak.
9. Ḳatre-i şīr ṭamladuġınca şebnem
10. Ġoncalar aġız açar niteki eṭfāl-i şıġār

Aġzuma al- :
1. **aġzuma:**-*u, -m, -a*
Kaside 8
Mısra: **89**
Anma, Sözünü etme.
89. Almazam aġzuma ben maʿni-i ḫāyīdeyi hiç
90. Degülem ṭıfl ki ḫāyīde idinem ifṭār

aġla-:
1. **aġlasun:**-*sun*
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
95. Bülbül-i ṭabʿ-ı Mesīḥī dāʿim
96. Aġlasun aġlasun efġān itsün

2. **aġlasun:**-*sun*
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
95. Bülbül-i ṭabʿ-ı Mesīḥī dāʿim
96. Aġlasun aġlasun efġān itsün

aġla:[KL]
1. **aġladum:**-*du, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **31**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
31. Şu deñlü vāfir aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

2. **aġlamaġla:**-*maġ, -la*
Mesnevi 1
Mısra: **32**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
31. Şu deñlü vāfir aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

3. **aġlamışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 2
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
1. Bir dem ki ġāʾib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

4. **aġlayup:**-*y, -up*
Gazel 3
Mısra: **7**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

5. **aġlar:**-*r*
Kaside 4
Mısra: **52**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

6. **aġlar:**-*r*
Gazel 7
Mısra: **9**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

7. **aġlar:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **56**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

8. **aġlayup:**-*y, -up*
Kaside 15
Mısra: **10**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʾa degül laʾlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāgar

9. **aġlar:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **40**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
39. Ḥasedinden göreli kefī-i kerīmüñi seḫāb
40. Ḳara-pūş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

10. **aġlamaġ:**-*maġ*
Gazel 83
Mısra: **5**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

11. **aġladuġumı:**-*duġ, -um, -ı*
Gazel 83
Mısra: **6**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

12. **aġlamaz:**-*maz*
Gazel 92
Mısra: **5**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

13. **aġlaya:**-*y, -a*
Gazel 92
Mısra: **9**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

14. **aġladup:**-*du, -p*
Gazel 111
Mısra: **3**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
3. Ger akçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

15. **aġlar:**-*r*
Gazel 115
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
1. Yaḳūp başında şevḳ-i ʿizāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

16. **aġlatmayınca:**-*t, -ma, -y, -ınca*
Gazel 143
Mısra: **7**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur şad hezār laʿl

17. **aġlayayın:**-*y, -a, -y, -ın*
Gazel 151
Mısra: **2**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

18. **aġlamaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 183
Mısra: **3**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i şad-çāḳden

19. **aġlatmadan:**-*t, -madan*
Gazel 217
Mısra: **9**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
9. Beni aġlatmadan ey dost ġaraz
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

20. **aġladı:**-*dı*
Gazel 248
Mısra: **4**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrūñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

21. **aġladı:**-*dı*
Gazel 250
Mısra: **5**
Kederden, teessürden gözyaşı akıtmak.
5. Tīrūñ iricek doyamadı aġladı zaḥmum
6. Şandum iki ḥasret biri birine buluşdı

22. aġlamaġa:-*ġa*
Kaside 13
Mısra: **20**
Gözyaşı dökmek, gözü yaşarmak.
19. Ebr şanmañ ḥāʿil-i ḥurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḥālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

aġlamaḳdan gözde yaş ḳalma:
1. **aġlamaḳdan gözümde yaş ḳalmadı:**-*dan-üm, -de*
Gazel 199
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok çok aġlamak.
5. Gözümde aġlamaḳdan ḳalmadı yaş
6. Ölicek aġzuma kim ṭamzurur şu

aġu:[İP]
1. **aġular:**-*lar*
Gazel 77
Mısra: **4**
T. is. Zehir. ağu ağacı zakkum ağacı. ağu otu baldıran.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb akıdur
4. Nʿ idelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

aġyār:[FD]
1. **aġyār:**
Gazel 48
Mısra: **9**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ḡāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

2. **aġyārdan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **1**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
1. Bu müşebbek sīne şaḳlar nakşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aġı saḳlar ġārdan

3. **aġyārdan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **4**
Ar. 1. Gayr'lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler. Agyâr: Gayrılar, başkaları, diğerleri, yabancılar, âşıkların rakipleri.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḥālī olur aġyārdan

4. **aġyāra:**-*a*
Gazel 189
Mısra: **9**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler), yabancılar.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

5. **aġyār:**
Gazel 244
Mısra: **11**
Rakip, el gün (sevgilinin dost edindiği kimseler).
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

6. **aġyār:**
Gazel 263
Mısra: **9**
Ar. 1. Gayr'lar, başkaları, diğerleri. 2. Yabancılar, bildik olmayanlar. 3. Âşıkların rakipleri. 4. Rakipler.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

aġyār-ı le'īmün:
1. **aġyār-ı le'īmün:**
Gazel 150
Mısra: **7**
Aşağılık rakipler.
7. Bezm-i ẕilletde ol aġyār-ı leʾīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

aġyār-ı muḥdıs:
1. **aġyār-ı muḥdıs:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Ortaya çıkaran , meydana getiren; rakip,el,yabancı.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

aġız:[GTS]
1. **aġzı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **105**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

2. **aġzından:**-*ın, -dan*
Kaside 4
Mısra: **50**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfācātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

3. **aġzını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **18**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

4. **aġzına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **8**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

5. **aġzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 12
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

6. **aġzından:**-*ın, -dan*
Gazel 13
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
3. Ḳorḳusından bāng-ı raʿd-ı āhumuñ
4. Bebr-i ebrūñ aḳar aġzından luʿāb

7. **aġzın:**-*ın*
Kaside 15
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
3. Leb-i laʿl lüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḫ
4. Şubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

8. **aġzın:**-*ın*
Gazel 18
Mısra: **5**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

9. **aġzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 19
Mısra: **8**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

10. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 21
Mısra: **5**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fīʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

11. **aġzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 38
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i laʿẕuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

12. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 39
Mısra: **7**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
7. Çünki aġzuñ bāña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

13. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 55
Mısra: **5**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
5. Aġzuñ duʿāludur bāña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

14. **aġzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 57
Mısra: **8**
Ağız, dudak.
7. Serḫoş şanuban maḥkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

15. **aġzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 57
Mısra: **10**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

16. **aġzuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 62
Mısra: **3**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz leblerüñe māʾildür

17. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 67
Mısra: **1**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

18. **aġzuñuñ:**-*u, -ñuñ*
Gazel 67
Mısra: **5**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
5. Aġzuñuñ varın dile iḳrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

19. **aġzuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 73
Mısra: **7**
Ağız, dudak.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

20. **aġzuñçün:**-*uñ, -çün*
Gazel 80
Mısra: **11**
Ağız, dudak.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

21. **aġzum:**-*um*
Gazel 93
Mısra: **16**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Şañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

22. **aġzından:**-*ın, -dan*
Gazel 113
Mısra: **1**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẕ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẕ

23. **aġzuma:**-*um, -a*
Gazel 199
Mısra: **6**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
5. Gözümde aġlamaḳdan ḳalmadı yaş
6. Ölicek aġzuma kim ṭamzurur şu

24. **aġzında:**-*ın, -da*
Gazel 213
Mısra: **6**
Uç, sınır.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

25. **aġzuma:**-*um, -a*
Gazel 241
Mısra: **4**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
3. Laʿiḳ degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Söġ bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

26. **aġzuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 274
Mısra: **9**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Şayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

aġzı duʿālı:
1. **aġzı duʿālı:**
Gazel 288
Mısra: **6**
Duası kabul olan mubarek.
5. ʿ Āşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālı

2. aġzı duʿālu:
Gazel 197
Mısra: **6**
Diken mızrağı, mızrağa benzer diken.
5. ʿĀşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

aġzı şuyın aḳıt-:
1. **aġzı şuyın aḳıdur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **5**
Çok beğenmek.
5. Meclisde yāra aġzı şuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

aġzı var dili yoḳ:
1. **aġzı var dili yoḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Az konuş- -deyim-.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

aġzın ṭutar:
1. **aġzın ṭutar:**-*ar*
Kaside 13
Mısra: **44**
Konuşturmamak. Bağlamda : Doyurmak.
43. Dergehüñde ʿāʾilüñ gözin ṭoyurur ḫᵛān-ı cūd
44. İşigüñde sāʿilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

aġzına gel:
1. **aġzına gelür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **37**
Aġzına gelmek canı çık-.
37. Cānı şürāḥīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʿlüñi öpicek sāġar-ı şarāb

aġzını ṭutdı:
1. **aġzını ṭutdı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **71**
Kelime Tipi: -
Boşboğazlık etmeme. Kötü söz söylememe. Bir konuda arzu edilmeyen düşüncelerin açığa çıkmasını bir şekilde önleme.
71. Şu deñlü cūduñ eli ṭutdı sāʾil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʾāl

aġzını yum-:
1. **aġzını yumar:**-*ar*
Kaside 16
Mısra: **70**
Ağzını kapatmak.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medhüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i gūyā

āh:[MT]
1. **āhumuz:**-*um, -uz*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

2. **āhum:**-*um*
Kaside 2
Mısra: **33**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

3. **āhum:**-*um*
Kıt'a 3
Mısra: **12**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

4. **āhı:**-*ı*
Kaside 6
Mısra: **19**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

5. **āhı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **6**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı şoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

6. **āh:**
Gazel 8
Mısra: **2**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

7. **âhı:**-*ı*
Gazel 8
Mısra: **5**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. ʿAlem-i âhı ḳarḥa dikmek içüñ
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

8. **âhuma:**-*um, -a*
Gazel 13
Mısra: **5**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Âhuma hāʾil degül rūy-ı raḳīb
6. Berḳ-i ʿālem-tāba ebr olmaz ḥicāb

9. **āhumı:**-*um, -ı*
Kaside 14
Mısra: **56**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
55. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

10. **āh:**
Kaside 17
Mısra: **33**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

11. **āhı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **25**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
25. Mazlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

12. **āhum:**-*um*
Gazel 25
Mısra: **9**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

13. **āh:**
Gazel 27
Mısra: **3**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

14. **āhum:**-*um*
Gazel 37
Mısra: **2**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Bir ḥaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʿ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

15. **āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 41
Mısra: **2**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʿ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

16. **āhum:**-*um*
Gazel 53
Mısra: **3**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Şalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād şarşar

17. **āhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 64
Mısra: **5**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

18. **âhumla:**-*um, -la*
Gazel 66
Mısra: **2**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Dil milketine ruḥlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

19. **āhum:**-*um*
Gazel 69
Mısra: **7**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Ḫavf itmesün bu ḫalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaşdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

20. **āhum:**-*um*
Gazel 73
Mısra: **9**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʿiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

21. **āhum:**-*um*
Gazel 75
Mısra: **4**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efġān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

22. **āhum:**-*um*
Gazel 89
Mısra: **6**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

23. **āh:**
Gazel 90
Mısra: **9**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

24. **āhum:**-*um*
Gazel 91
Mısra: **5**
Āh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

25. **āhum:**-*um*
Gazel 108
Mısra: **11**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.

11. Ṣalınsañ nāz u şîveyle irişür göklere āhum
12. Nʿola taḥrîk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

26. **āhum:**-*um*
Gazel 110
Mısra: **8**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Ḳaçmazdı benden ol ṣanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tîr ü kemān-veş

27. **āhı:**-*ı*
Gazel 115
Mısra: **10**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar ṣad hezār şemʿ

28. **āhuñ:**-*uñ*
Gazel 131
Mısra: **17**
Hüzün , üzüntü.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesîḥî yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

29. **āh:**
Gazel 138
Mısra: **10**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Ey Mesîḥî o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

30. **āhumdur:**-*um*, -*dur*
Gazel 139
Mısra: **7**
Hüzün ve yas.
7. Semend-i çarḫa viren ıżṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi tāziyāne gerek

31. **āhum:**-*um*
Gazel 148
Mısra: **4**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳmuñ ucına peykān ol

32. **āh:**
Gazel 148
Mısra: **11**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

33. **āhumla:**-*um*, -*la*
Gazel 156
Mısra: **6**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Öyküdügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

34. **āhum:**-*um*
Gazel 160
Mısra: **3**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Āhum ile yüz yüze oldukça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

35. **āhum:**-*um*
Gazel 166
Mısra: **6**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarşa yollar eyleyem

36. **āh:**
Gazel 167
Mısra: **4**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

37. **āhumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 171
Mısra: **5**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

38. **āhumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 180
Mısra: **10**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

39. **āhumı:**-*u*, -*m*, -*ı*
Gazel 181
Mısra: **14**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

40. **āh:**
Gazel 195
Mısra: **5**
Āh, vâh!, meded!, heyhât! (âşığın acı, yanıp yakılma, ümitsizlik gibi psikolojik hâllerinin ateş, duman vb. benzetmeliklerle sembolü).
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını feriştehler
6. İdindi çarḫ siper ḥavf-ı zaḫm-ı peykāndan

41. **āh:**
Gazel 205
Mısra: **2**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

42. **āhum:**-*um*
Gazel 206
Mısra: **7**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Viṣālüñ gencine mānīʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

43. **āh:**
Gazel 206
Mısra: **8**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Viṣālüñ gencine mānīʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

44. **āhum:**-*um*
Gazel 210
Mısra: **7**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

45. **āh:**
Gazel 218
Mısra: **1**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
1. Āh ide ide nīzeñ içün derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

46. **āh:**
Gazel 220
Mısra: **9**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Āh eyleme Mesîḥî yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

47. **āhumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 234
Mısra: **5**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

48. **āhum:**-*um*
Gazel 234
Mısra: **8**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

49. **āh:**
Gazel 235
Mısra: **8**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

50. **āhından:**-*ı*, -*ndan*
Gazel 245
Mısra: **9**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aṣar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

51. **āh:**
Gazel 251
Mısra: **10**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

52. **āhım:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 253
Mısra: **9**
Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Eşk-i Mesîḥî saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

53. **āh:**
Gazel 267
Mısra: **1**
Ünl. (ses taklidi ortak kelime) 1. Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre maddî veya mânevî bir acıyı, ağrı, ıztırap, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık vb. duyguları ifâde eder.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

54. **āhum:**-*um*
Gazel 270
Mısra: **8**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
7. Felekde görinen şanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

55. **āhumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 271
Mısra: **5**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
5. Şaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

56. **āh:**
Gazel 277
Mısra: **3**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

57. **āhumla:**-*um*, -*la*
Gazel 289
Mısra: **9**
[Müşterek] Hüzün, sürur, yas, ümit gibi derunî ahvale delâlet eder bir edat.
9. Āhumla bilüm olmasa tîr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesîḥ

āh eyle-:<u>bknz.</u> āh et-: [KL]
1. **āh eyleye:**-*y*, -*e*
Gazel 44
Mısra: **4**
Ah etmek.
3. Nālişümden şaḳın ey Ḫusrev-i şîrîn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

āh it-:[KL]
1. **āh ide:**
Kaside 10
Mısra: **53**
Ah etmek.
53. Āh ide işigüñe geldi Mesîḥî çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

2. **āh idem:**-*em*
Gazel 184
Mısra: **1**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fīʾl-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

3. **āh iderem:**-*er*, -*em*
Gazel 124
Mısra: **7**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳîbi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

4. **āh iderken:**-*er*, -*ken*
Gazel 42
Mısra: **11**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şakınsun uġramasun kim kebāb olur

5. **āh ideydüm:**-*e, -y, -dü, -m*
Gazel 235
Mısra: **1**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
1. Süz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Kuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

6. **āh idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 206
Mısra: **1**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.
1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
2. Ki güller açılı düşdi seḥergāh

7. **āh itdük:**-*dü, -k*
Gazel 182
Mısra: **3**
İç çekmek, figan etmek.
3. Raḳībi görüp āh itdük ḳapuñda
4. Caʿ alnāhā rücūmen li-ʾş-şeyāṭīn

āh it
1. **āh itdürme:**-*dür, -me*
Gazel 225
Mısra: **7**
Beddua ettirmek.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

āh odı:
1. **āh odını:**-*n, -ı*
Kaside 11
Mısra: **58**
Ahın ateşi.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

āh oḳı:
1. **āh oḳı:**
Gazel 208
Mısra: **7**
Ah oku.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

2. **āh oḳını:**-*n, -ı*
Gazel 44
Mısra: **11**
Ah oku.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

āh u zār it-:
1. **āh u zār it:**
Kaside 17
Mısra: **32**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

ʿ**ahd:ahit[KL]**
1. ʿ**ahdüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 4
Mısra: **46**
Zaman, çağ, mevsim ǀ saltanat.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẕlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

2. ʿ**ahdüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **14**
Ar. 3. Zaman, devr: ahd-i şebâb.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḥmūr

3. ʿ**ahdüñde:**-*de*
Kaside 4
Mısra: **57**
Devir, zaman, gün.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni ḳızlarını kilk-i ḫōş-ḥırām

ʿ**ahd it-:**
1. ʿ**ahd iderse:**-*er, -se*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Söz ver-, yemin et-.
3. İnanma ʿahd iderse vuṣlatını
4. Ki ben anuñ çoḡ içdüm şerbetini

ʿ**ahd-i** ʿ**adl:**
1. ʿ**ahd-i** ʿ**adlüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **17**
Adalet devri.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

āhen:[MT]
1. **āhenīn:**-*īn*
Gazel 4
Mısra: **8**
Demir.
7. Perr-i tīrüñ ile kuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

āheng:[KL-MT]
1. **āheng:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Seslerin arasındaki uygunluk, düzgün tarz ve gidiş.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şi ʿ ri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña şavt-ı cüy-ı āb

āheng ide-:
1. **āheng ider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **24**
Eşlik etmek, uymak.Ses,seda.Düzen.
23. Ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫ ᵛān

2. **āheng ider:**-*er*
Gazel 179
Mısra: **2**
Āheng:Seslerin arasındaki uygunluk, düzgün tarz ve gidiş.2) maksat, arzu. āheng itmek: beraber şarkı söylemek, birbirine uyumlu olmak, uymak 2)hazırlanmak).
1. ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫ ᵛān

āhenger:
1. **āhenger:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Demirci, demir işleyen.
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḥalḳa-ı der
2. Niçün āhenger aña ḥalḳa ider

āheste:[MT]
1. **āheste:**
Müfret 6
Mısra: **2**
Uslu,edepli.
1. Āferīn ol ʿārifüñ şabrına kim gāh-ı ḥitāb
2. Ḳatı söz söylendüginçe virür āheste cevāb

aḫger:[KL]
1. **aḫ(k)ger:**
Kaside 10
Mısra: **58**
Far. Ateş koru.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

āh-ı dil:
1. **āh-ı dil:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Gönül ahı.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

āh-ı ḥasūd:
1. **āh-ı ḥasūd:**
Kaside 2
Mısra: **60**
Hasedçi düşmanın ahı, feryadı.
59. Varduḳça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

āh-ı mesīḥī:
1. **āh-ı mesīḥī:**
Gazel 168
Mısra: **9**
Mesihi'nin (şairin)ahı.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı kūy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

āh-ı şeb-gīr:
1. **āh-ı şeb-gīrüñ:**
Gazel 131
Mısra: **12**
Geceyi saran/ tutan āh/feryat, beddua.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya şubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

āh-ı seḥer:
1. **āh-ı seḥerüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **4**
Seher vakti feryadı.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

āh-ı şerer-bār:
1. **āh-ı şerer-bārum:**-*um*
Kaside 10
Mısra: **57**
Kıvılcımlar saçan ah.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

āh-ı tābdār:
1. **āh-ı tābdār:**
Kaside 17
Mısra: **88**
Parlak ah.
87. Ġam gicesinde bir naẓar itseñ vücūduma
88. Rūşen iderdi ḥāli saña āh-ı tābdār

āḫir:[MT]
1. **āḫir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Sonsuza kadar, ebediyen.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʾ iderüz yā bu ḳuru sevdāyı

2. **āḫir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Sonunda, nihayet.
19. Anı dünyāda Ḥaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳḳ oldı şehīd

3. **āḫir:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
sıf. (Ar. aḫir) Son, sonuncu, en sonra olan.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿānı

4. **āḫir:**
Kaside 5
Mısra: **36**
Sonsuza kadar, ebediyen.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ʿadū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

5. **āḫir:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Sonsuza kadar, ebediyen.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müẕehheb

6. **āḫir:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Sonsuza kadar, ebediyen.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫ ᵛānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

7. **āḫir:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Sonsuza kadar, ebediyen.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

8. **âḫir:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Ar. 1. Son. 2. Sondaki.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

9. **āḫir:**
Gazel 107
Mısra: **12**
Sonsuza kadar, ebediyen.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş ḳoşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

10. **āḫir:**
Gazel 136
Mısra: **13**
En son.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġını alur öñ pehlivānuñ

11. **āḫir:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Sonsuza kadar, ebediyen.

1. ʿArıżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

12. **āḫir:**
Gazel 155
Mısra: **13**
1. sonunda, nihayet.
13. Hezārān rū-siyehlik itdüm āḫir
14. Yüz aḳlığım mey-i aḥmerde buldum

13. **āḫir:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Ar. 1. Son. 2. Sondaki.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

14. **āḫir:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Ar. 1. Son. 2. En sonunda.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

15. **āḫir:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Ar. 1. Son. 2.sonunda.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫᵛānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

16. **āḫir:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Ar. 1. Son. 2. Sondaki.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öninde rūḫum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

17. **āhir:**
Gazel 244
Mısra: **11**
Sonsuza kadar, ebediyen.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

18. **āḫir:**
Gazel 269
Mısra: **2**
sıf. (Ar. aḫir) Son, sonuncu, en sonra olan.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḫmil bagladı

19. **āḫir:**
Gazel 271
Mısra: **5**
Sonsuza kadar, ebediyen.
5. Şaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

āḫir zamān:
1. **āḫir zamānı:**-*ı*
Müfret 1
Mısra: **2**
Kıyamet gününe yakın son demler.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

āḫiret:[FD]
1. **āḫirete:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
Öbür dünya. öldükten sonraki âlem.
11. Cānını üste virüp ʿākıl olan
12. Degişür āḫirete dünyāyı

aḫkām-ı nişān:
1. **aḫkām-ı nişān:**
Kaside 5
Mısra: **8**
Hedef emri.
7. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i nizām
8. Bī-nefāz olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkām-ı nişān

aḫḳar:[FD]
1. **aḫḳar:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Daha, pek, en hakir.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḫḳar ise ṭut maʿẕūr

aḥmed:[PALA]
1. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **13**
Özel isim.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḫışm iderse ʿāleme
14. Ḥüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

aḥmed çelebi:
1. **aḥmed çelebi:**
Kaside 12
Mısra: **16**
-Özel isim-.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

aḥmer:[FD]
1. **aḥmer:**
Kaside 3
Mısra: **12**
(Ar.) Kırmızı, kızıl.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

aḫşam:[KL]
1. **aḫşamı:**-*ı*
Kaside 4
Mısra: **11**
Akşam.
11. Ehl-i Rūm aḫşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

2. **aḫşama:**-*a*
Gazel 12
Mısra: **6**
Akşam.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiẕāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

3. **aḫşām:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Akşam.
37. Gün olduġıçün ẕihnine teşbīh her aḫşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

4. **aḫşamdan:**-*dan*
Gazel 17
Mısra: **10**
Akşam.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın şavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

5. **aḫşama:**-*a*
Gazel 51
Mısra: **8**
Akşam.
7. Nʿola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

6. **aḫşama:**-*a*
Gazel 52
Mısra: **4**
Akşam.
3. Sākiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

aḫşāma dek:
1. **aḫşāma degin:**
Murabba 3
Mısra: **19**
Akşama kadar.
19. Giceler şubḥa degin şubḥ içüp aḫşāma degin
20. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

aḫsent:[KL]
1. **aḫsent:**
Gazel 211
Mısra: **5**
İyi yaptın, âferin, bravo.
5. Ey bāġbān aḫsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

2. **aḫsent:**
Gazel 239
Mısra: **12**
Aferin, bravo .
11. Ol gül-ʿiẕār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḫsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

aḫter:[FD]
1. **aḫter:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Far. 1. Kevkeb, necm. 2. Talih, baht.
45. Afitāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

aḫterān:[İP]
1. **aḫterān:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Yıldızlar.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

āhū:[İP]
1. **āhūları:**-*y, -elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **10**
Ceylan, gazal ,Ürkek,çekingen ve güzel kadın.
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

2. **āhūsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Kaside 12
Mısra: **34**
Ceylan, gazal ,Ürkek,çekingen ve güzel kadın.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

3. **āhūyı:**-*y, -ı*
Gazel 35
Mısra: **1**
Ceylan, gazal \ dilber, güzel.
1. Şayd iderse nʿola el āhūyı her vaḥşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

4. **âhū:**
Gazel 91
Mısra: **1**
Ceylan, gazal \ dilber, güzel.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir nazarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

5. **āhū:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Ceylan, gazal \ dilber, güzel.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḫargūş

6. **āhū:**
Gazel 174
Mısra: **2**
Ceylan, gazal \ dilber, güzel.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-ḫūn
2. Çü meʿnūs olur āhū ile Mecnūn

7. **āhū:**
Gazel 199
Mısra: **10**
Ceylan, gazal \ dilber, güzel.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa şuya māʾildür āhū

8. **āhūya:**-*y, -a*
Gazel 263
Mısra: **4**
Ceylan, gazal \ dilber, güzel.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʿitdüm ki beni itlere virdi

9. **āhū:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Ceylan, gazal \ dilber, güzel.
7. Gönlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

āhū gözlü:
1. **āhū gözlü:**-*lü*
Mesnevi 1
Mısra: **25**
Ceylan gözlü.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

āhum şerār:
1. **āhum şerārı:**-*ı*
Gazel 6
Mısra: **3**
Ahmın kıvılcımları.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

āhuñuñ dūdı:
1. **āhuñuñ dūdı:**-*ı*
Gazel 108
Mısra: **15**
Aşığın ahının ateşinden kaynaklanan duman.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

āhū-veş:
1. **āhū-veşi:**-*i*
Gazel 265

Mısra: **11**
Ceyla gibiII Sevgili.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḥusı

āhū-yı miskīn:
1. **āhū-yı miskīn:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Misk kokulu ceylan.(mec.) Sevgili.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

āhū-yı vaḥşi-vār:
1. **āhū-yı vaḥşi-vār:**
Gazel 110
Mısra: **7**
Vahşi ceylan. (mec.)sevgili.
7. Ḳaçmazdı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

2. **āhū-yı vaḥşi-vār:**
Gazel 289
Mısra: **8**
Vahşi dilber, ceylan.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫ^{v}ān gibi
8. Ḳaçardı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār

aḫvāl:[İP]
1. **aḫvālümе:**-*üm, -e*
Kaside 10
Mısra: **56**
Haller , durumlar.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

2. **aḫvālümüz:**-*üm, -üz*
Gazel 67
Mısra: **8**
"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.
7. Ḥāldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Şorma hiç aḥvālümüz kim ḥālümüz it ḥālidür

aḫžar:[İP]
1. **aḫžar:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Yeşil.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿl-i nāb
2. Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫžar siyāb

ʿāʾil:[FD]
1. **ʿāʾilüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **43**
Fakir.
43. Dergehüñde ʿāʾilüñ gözin ṭoyurur ḫ^{v}ān-ı cūd
44. İşigüñde sāʾilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

ʿāḳ:
1. **ʿāḳ:**
Gazel 242
Mısra: **7**
Serkeş,inatçı..
7. Seg-i kūyına ʿāk olma raḳībā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

āḳ:[KL]
1. aḳ:
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Beyaz.
3. Güneş ʿāşık olup her şubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

2. **aḳ:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Beyaz.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāğumı
10. Görmedüñse aḳ gül açıldugını divārdan

3. **aḳ:**
Gazel 209
Mısra: **11**
Beyaz.
11. Kondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Şayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

4. **aḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **127**
Beyaz.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

5. **ak:**
Mesnevi 1
Mısra: **128**
Beyaz.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

6. **aḳ:**
Gazel 219
Mısra: **3**
Beyaz.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāğına

7.**aḳ:**
Gazel 252
Mısra: **10**
Beyaz.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

8. **aḳ:**
Gazel 68
Mısra: **14**
Beyaz , aydınlık veya parlak durmak.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʿanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

9. **aḳ:**-*ur*
Gazel 70
Mısra: **7**
Beyaz , aydınlık veya parlak durmak.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḥsāruñı
8. Kim çerāguñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

aḳ-:[KL]
1. **aḳıdup:**-*ıd, -up*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
3. Aḳıdup ḳanlu yaşumı baḳımdan
4. Pür ideyin dükānını yaḳımdan

2. **aḳar:**-*ar*
Mesnevi 1
Mısra: **23**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḥazz-ı naẓardan

3. **aḳar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **52**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
51. Laḥẓa-be-laḥẓa muʿciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

4. **aḳa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **74**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḫaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

5. **aḳmasun:**-*ma, -s, -un*
Kaside 7
Mısra: **55**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

6. **aḳar:**-*ar*
Gazel 13
Mısra: **4**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
3. Ḳorḳusından bāng-ı raʿd-ı āhumuñ
4. Bebr-i ebrüñ aḳar aġzından luʿāb

7. **aḳar:**-*ar*
Gazel 29
Mısra: **4**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḫayāline aḳar luʿāb-ı şubḥ

8. **aḳduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 53
Mısra: **8**
Akmak, (gözyaşı) dökmek.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

9. **aḳar:**-*ar*
Gazel 53
Mısra: **8**
Akmak, (gözyaşı) dökmek.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

10. **aḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 57
Mısra: **1**
Akıp gitmek, gönül vermek.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

11. **aḳar:**-*ar*
Gazel 77
Mısra: **1**
Akmak, coşmak.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

12. **aḳar:**-*ar*
Gazel 77
Mısra: **2**
Akmak, coşmak.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

13. **aḳıdur:**-*ıd, -ur*
Gazel 77
Mısra: **3**
Akmak, coşmak.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb aḳıdur
4. Nʾ idelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

14. **aḳar:**-*ar*
Gazel 77
Mısra: **4**
Akmak, coşmak.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb aḳıdur
4. Nʾ idelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

15. **aḳdı:**-*dı*
Gazel 77
Mısra: **5**
Akmak, coşmak.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

16. **aḳar:**-*ar*
Gazel 77
Mısra: **6**
Akmak, coşmak.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

17. **aḳar:**-*ar*
Gazel 77
Mısra: **8**
Akmak, coşmak.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʿlüʿler aḳar

18. **aḳar:**-*ar*
Gazel 77
Mısra: **10**
Akmak, coşmak.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar kan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

19. **aḳar:**-*ar*
Gazel 145
Mısra: **10**
Akıp gitmek, gönül vermek.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

20. **aḳar:**-*ar*
Gazel 157
Mısra: **8**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
7. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki sāʿatden aḳar birbirine ḳum

21. **aḳar:**-*ar*
Gazel 218
Mısra: **5**
Akmak, (gözyaşı) dökmek.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyıtdüm ḳademüñde

22. **aḳma:**-*ma*
Gazel 232

Mısra: **3**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Koluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

23. **aḳıtdı:**-*ıt, -dı*
Gazel 281
Mısra: **1**
Akmak, (gözyaşı) dökmek.
1. Kapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

24. aḳa:-*a*
Gazel 69
Mısra: **10**
Akmak, coşmak.
9. Ey hᵛāce-i cemāl firāḳuñla nice bir
10. Laʿl-i lebüñ ḥayāline çeşmümden aḳa dür

aḳ-:[KL]
1. **aḳan:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Gözyaşı dökmek.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

aḳ beden:
1. **aḳ bedenleri:**-*ler, -i*
Gazel 74
Mısra: **6**
Canlı beden , insanlar.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

ak biber:
1. **ak biber:**
Kaside 6
Mısra: **30**
Beyaz biber.
29. Buḫūr itmege teşḫīr-i ġoncaya bülbül
30. Miyān-ı oda sipend oldı ak biber jāle

aḳçe:[İP]
1. **aḳçe:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Bir paranın üç de biri kıymetinde , gümüşten yapılmışEski Osmanlı sikkesi.
33. Var ise aḳçe getürür fûsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ırakda ṭurup kendüye çeker jāle

2. **aḳçeler:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **82**
Para, gümüş para.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup aḳçeler ḳoyar jāle

3. **aḳçe:**
Kaside 11
Mısra: **15**
Gümüş , para , göz yaşı .
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

4. **aḳçe:**
Kıt'a 12
Mısra: **6**
Gümüş , para , göz yaşı .
5. Bu ḳatre ḳatre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden aḳçe döküp cevrūñi ḥesāb iderin

5. **aḳçeye:**-*y, -e*
Kaside 14
Mısra: **4**
Para, gümüş para.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ aḳçeye maġribde şatdı rāyegān

6. **aḳçe:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Gümüş , para , göz yaşı .
7. Siḥr ile meger aḳçe getürür o şanem kim
8. Her laḥzada bu dirhem-i eşk aña revāndur

7. **aḳçeyi:**-*y, -i*
Gazel 58
Mısra: **10**
Para, gümüş para.
9. Şovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur

8. **aḳçe:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Para, gümüş para.
3. Ger aḳçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

9. **aḳçe:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Gümüş , para ,(mec.) göz yaşı .
7. Dirhem baġışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur şad hezār laʿl

10. **aḳçesi:**-*s, -i*
Gazel 234
Mısra: **12**
Para, gümüş para.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Aḳçesi olanları ceb gibi alur yanına

ʿaḳd it-:
1. **ʿaḳd itmeseñ:**-*me, -se, -ñ*
Kaside 4
Mısra: **59**
Bir birine bağlamak.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökülürdi şubḥa-ı silk-i niẓām

aḳdan ḳarayı seç-:
1. **aḳdan ḳarayı seçmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **6**
Cahil.
5. Ruḥ u zülf-i nigār eglencem idi
6. Daḥi seçmez iken aḳdan ḳarayı

ʿaḳd-i zülf-i dilber:
1. **ʿaḳd-i zülf-i dilber:**
Gazel 101
Mısra: **10**
Sevgilinin saçına bağlılık.
9. Ġām yimezüz Mesīḥī ḥaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

ʿaḳıbet:[İP]
1. **ʿaḳıbet:**
Gazel 73
Mısra: **11**
Sonunda; nihayet.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥüsn oyunınuñ şaḳalını bitürür rüzgār

2. **ʿāḳıbet:**
Gazel 126
Mısra: **11**
Sonunda; nihayet.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḥaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

3. **ʿāḳıbet:**
Gazel 163
Mısra: **2**
Son, nihayet.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

4. **ʿāḳıbet:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

5. **ʿaḳıbet:**
Gazel 219
Mısra: **6**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
5. Beni giryān itmeden ḥāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

6. **ʿāḳıbet:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʿvā bize

7. **ʿaḳıbet:**
Gazel 234
Mısra: **20**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

8. **ʿāḳıbet:**
Gazel 255
Mısra: **8**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymün oldı

9. **ʿāḳıbeti:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **6**
Son, nihayet II Netice, sonuç.
5. Vişālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

aḳıd-:akıt-[İP]
1. **aḳıdur:**-*ur*
Gazel 199
Mısra: **2**
Akıtmak, akmasını sağlamak.
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʿlüʿ

ʿāḳıl:[KL]
1. **ʿāḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Akıllı kimse.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

2. **ʿāḳıl:**
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
Akıllı kimse.
11. Cānını üste virüp ʿāḳıl olan
12. Degişür āḫirete dünyāyı
3. **ʿāḳıl:**
Kaside 19
Mısra: **39**
Akıllı kimse.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

4. **ʿaḳıl:**
Gazel 122
Mısra: **13**
Akıllı kimse.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uġurlatmaz aña şuʿle-i mehtāb-ı ışḳ

5. **ʿāḳilleri:**-*ler, -i*
Gazel 232
Mısra: **2**
Akıllı kimse.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

6. **ʿaḳlen:**-*en*
Kaside 1
Mısra: **1**
Akıl.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fi külli ġadātin ve mesā

7. **ʿaḳluñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **72**
Akıl.
71. Ger iʾ tidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

8. **ʿaḳlumı:**-*um, -ı*
Kaside 16
Mısra: **73**
Akıl.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

9. **ʿaḳlumı:**-*um, -ı*
Kaside 17
Mısra: **78**
Akıl.
77. Meddāḥ-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

10. **ʿaḳla:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **28**
Akıl.
27. Faẕluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destür

11. **ʿaḳlumuzda:**-*um, -uz, -da*
Gazel 25
Mısra: **2**
Akıl.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol şafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

12. ʿ**aḳlum:**-*um*
Gazel 37
Mısra: **5**
Akıl.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme żāʾiʿ olur ḫıred

13. ʿ**aḳlum:**-*um*
Gazel 131
Mısra: **10**
Akıl.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafzuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

14. ʿ**aḳlumı:**-*um, -ı*
Gazel 144
Mısra: **5**
Akıl.
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

15. ʿ**aḳlını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 171
Mısra: **8**
Akıl.
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḫalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

aḳına var-:
1. **aḳına varup:**-*up*
Gazel 48
Mısra: **10**
Akın et-.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

aḳıt-:[İP]
1. **aḳıtmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 11
Mısra: **29**
Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.
29. Şīşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʿın ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

2. **aḳıtduġuña:**-*duġ, -u, -ñ, -a*
Gazel 279
Mısra: **7**
Akıtmak işi, dökmek.
7. Acıma göz yaşın aḳıtduġuña
8. Ey göñül yüzüñe oldur düşeri

ʿ**aḳl u ʿışḳ:**
1. ʿ**aḳl u ʿışḳ:**
Gazel 205
Mısra: **3**
Akıl ve aşk.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sıġışa mı iki pādişāh

aklām:[KL]
1. **aklām:**
Kaside 12
Mısra: **28**
Kalemler.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

ʿ**aḳlı git-:**
1. ʿ**aḳlı gitmiş:**-*miş*
Gazel 271
Mısra: **10**
Delirmek.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

aḳlığ:
1. **aḳlığına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 153
Mısra: **4**
Beyaz tenlilik.
3. Sen semen-çehre için ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlığına vire şehādet kefenüm

ʿ**aḳlum esāsı:**
1. ʿ**aḳlum esāsın:**-*ın*
Kaside 13
Mısra: **48**
Aklımın temeli, hakikati.
47. Şiʿre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʿideyin
48. Ḫayl-i żillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

ʿ**aḳreb:[BA]**
1. ʿ**aḳreb:**
Gazel 183
Mısra: **8**
Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek.(bağl) sevgilinin saçı.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryākden

ʿ**aks:[KL]**
1. ʿ**aksini:**-*i, -n, -i*
Gazel 155
Mısra: **12**
Bir cismin parlak bir yerde görünen hayali, görüntüsü.
11. Deñizde laʿle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

2. ʿ**aksini:**-*i, -n, -i*
Gazel 201
Mısra: **5**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini şandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

3. ʿ**aksi:**-*i*
Gazel 202
Mısra: **5**
Yansıma.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

4. ʿ**aksini:**-*i, -n, -i*
Gazel 235
Mısra: **5**
Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini şūretüñ gör
6. Mersümdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

ʿ**aksi:**
1. ʿ**aksi:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Bir cismin parlak bir yerde görünen hayali, görüntüsü ,yansıma.
3. Baḫre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāṣ dürr ü gevheri bula delik delik

ʿ**aksi düş-:**
1. ʿ**aksi düşerse:**-*er, -se*
Kaside 8
Mısra: **65**
Yansımak.
65. Tīġ-i pür-cevherüñüñ ʿaksi düşerse baḫra
66. Ḳızara dür şadef içre nitekim dāne-i nār

ʿ**aks-i leb:**
1. ʿ**aks-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 143
Mısra: **5**
Dudağının aksi, yansıması. Parıltısı.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cüy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

ʿ**aks-i ruḫ:**
1. ʿ**aks-i ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 42
Mısra: **2**
Sevgilinin yanağının yansıması, etkisi.
1. Sāḳi lebüñ hem-dem-i cām-ı şarāb olur
2. ʿAks-i ruḫuñla cām-ı şarāb āfītāb olur

ʿ**aks-i sirişk:**
1. ʿ**aks-i sirişkümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 270
Mısra: **5**
Gözyaşının yansıması.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḫuñ sebzezārı

al-:[GTS]
1. **aldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **18**
Almak, ele geçirmek.
17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ʿAli Paşayı

al:
1. **alupdur:**-*up, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Çalmak ǁ kapmak.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Ḳılıcıyla alupdur ol diyarı

2. **almada:**-*ma, -da*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Çalmak ǁ kapmak.
1. Birisi Dilsüz-oġlı şūḫ-ı nāzik
2. Göñüller almada çālāk ü çābük

3. **āl:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
1.Aile. 2. Çocuklar. 3. Soy, sop. 4. Sülale.
3. Şaçı olmazsa seyyidligine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

4. **almasun:**-*ma, -s, -un*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çalmak ǁ kapmak.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

5. **aldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **72**
Çalmak ǁ kapmak.
71. Müẕehheb levḥasını itdi żāʾiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

6. **al:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kırmızı.
3. Temāşā itseñ ol ruḫsār rengi
4. Şanursın al aṭlasdur firengī

7. **aldı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **10**
Bürümek, sarmak, kaplamak.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

8. **aldı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **37**
Almak.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

9. **alıvirdi:**-*ıvir, -di*
Murabba 2
Mısra: **38**
Almak.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

10. **ala:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **38**
Almak.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

11. **almış:**-*mış*
Kaside 2
Mısra: **69**
Almak.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

12. **alurdı:**-*ur, -dı*
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Temin etmek, edinmek.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

13. **almış:**-*mış*
Kaside 5
Mısra: **9**
Çalmak ǁ kapmak.
9. Ehl-i faẕla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

14. **alıvirdi:**-*ıvir, -di*
Kaside 5
Mısra: **27**
Almak.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

15. **aldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **28**
Almak.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

16. **alur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **12**
Almak.

11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫ̱ābb

17. **āl:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Kırmızı.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

18. **alup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **85**
Almak.
85. Maʿnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

19. **alur:**-*ur*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Tutmak.
1. Meger kʾire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

20. **alur:**-*ur*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Almak.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḥāba virdügini gine alur

21. **almasa:**-*ma, -sa*
Kaside 8
Mısra: **44**
Almak.
43. Keff-i dür-pāşına beñzerdi ola fiʾl-cümle
44. Ebre bağışladuġını yine almasa biḥār

22. **alduḳça:**-*duḳça*
Kaside 8
Mısra: **45**
Yaz-.
45. Sübḥa-ı naẓmını alduḳça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

23. **alursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 9
Mısra: **9**
Almak.
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

24. **aldı:**-*dı*
Gazel 11
Mısra: **4**
Almak.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

25. **al:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kırmızı.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

26. **alıvergil:**-*ıver, -gil*
Kaside 13
Mısra: **54**
Almak.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

27. **alduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Kaside 14
Mısra: **28**
Almak.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden alduġına ḳalmadı gümān

28. **aldum:**-*du, -m*
Kaside 15
Mısra: **13**
Almak.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

29. **alur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **25**
Temin etmek, edinmek.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

30. **almaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 19
Mısra: **23**
Almak.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaṣr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

31. **almış:**-*mış*
Kaside 21
Mısra: **14**
İçine almak, sarmak.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḥalḳasına ejdehā gibi

32. **aldı:**-*dı*
Gazel 33
Mısra: **4**
Almak.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

33. **alınca:**-*ınca*
Gazel 55
Mısra: **7**
Çalmak ǁ kapmak.
7. Bir büseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

34. **alınca:**-*ınca*
Gazel 56
Mısra: **3**
Almak.
3. Bir büseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

35. **alma:**-*ma*
Gazel 57
Mısra: **13**
Almak.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

36. **āl:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Hile, kurnazlık, düzen, dalavere, desîse.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen ṣeh-i ḥüsne diyeler āl ḳırandur

37. **āl:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Hile, düzen, aldatma.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

38. **alsa:**-*sa, -*
Gazel 68
Mısra: **5**
Çalmak ǁ kapmak.
5. Hālüñden alsa gönlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḥarāmīye ḫaḳ durur

39. **alur:**-*ur*
Gazel 72
Mısra: **3**
Almak.
3. Alur göñlümi sīnemden ḫayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

40. **alup:**-*up*
Gazel 81
Mısra: **12**
Almak.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḫı terennüm ider

41. **alup:**-*up*
Gazel 89
Mısra: **9**
Almak.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭoprag ile düşmenini kūr eyler

42. **alur:**-*ur*
Gazel 131
Mısra: **10**
Temin etmek, edinmek.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

43. **alur:**-*ur*
Gazel 136
Mısra: **14**
Çalmak ǁ kapmak.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġını alur öñ pehlivānuñ

44. **alasın:**-*ası, -n*
Gazel 139
Mısra: **3**
Almak, çalmak II kapmak.
3. Saçuñla ḫālüñi göster ki göñlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

45. **alur:**-*ur*
Gazel 143
Mısra: **8**
Almak.
7. Dirhem baġışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir akçe virür ise alur ṣad hezār laʿl

46. **almada:**-*ma, -da*
Gazel 146
Mısra: **5**
Büyülemek, etkilemek.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḫi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o ṣanʿatda ser-āmed kākül

47. **aldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **9**
Almak.
9. Saçuñdan ḫaddüñi cān ile aldum
10. Ṣan erzān nüshadur kāfirde buldum

48. **aldı:**-*dı*
Gazel 171
Mısra: **8**
Almak.
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḫalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

49. **al:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Kırmızı.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

50. **almış:**-*mış*
Gazel 221
Mısra: **10**
Tutmak.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

51. **alma:**-*ma*
Gazel 228
Mısra: **2**
Almak.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

52. **al:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Haydi,kalk.
7. Seni iledüp ḫücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen añа ḳalma

53. **al:**
Gazel 230
Mısra: **1**
Almak.
1. Gel al ṣanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

54. **alayın:**-*a, -y, -ın*
Gazel 230
Mısra: **10**
Almak.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḫi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

55. **alur:**-*ur*
Gazel 234
Mısra: **12**
Almak.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Akçesi olanları ceb gibi alur yanına

56. **aldı:**-*dı*
Gazel 234
Mısra: **15**
Canını almak. Sahip olmak.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

57. **aluram:**-*ur, -am*
Gazel 244
Mısra: **11**
Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız ṣaydı zaġande

58. **aldı:**-*dı*
Gazel 246
Mısra: **1**
Çalmak ǁ kapmak.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu gönlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

59. **ālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 252
Mısra: **4**
1.Aile. 2. Çocuklar. 3. Soy, sop. 4. Sülale.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥınnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

60. **aldı:**-*dı*
Gazel 256
Mısra: **8**
Almak.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

61. **alduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 261
Mısra: **14**
Almak.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

62. **alayın:**-*a, -y, -ın*
Gazel 262
Mısra: **3**
Yerleştirmek.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

63. **almadı:**-*ma, -dı*
Gazel 262
Mısra: **4**
Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

64. **almışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 269
Mısra: **17**
-i, nsz Bürümek, sarmak, kaplamak.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sāʾil bagladı

65. **aldı:**-*dı*
Gazel 271
Mısra: **4**
Almak.
3. Demirden ḳalʿadur ey dost gönlüñ
4. Girenler gönlüñe aldı ḥışārı

66. **alsa:**-*sa*
Gazel 273
Mısra: **13**
Fethetmek.
13. Mesīḥī ġam ḥışārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

67. ala:
Kaside 2
Mısra: **73**
Ulaşmak, almak.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

68. **ala:**
Gazel 24
Mısra: **12**
Ulaşmak, almak.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫ̂ānın ala vāris

aʿlā:[FD]
1. **aʿlā:**
Kaside 16
Mısra: **86**
Ar. 1. Daha, pek âli. 2. İyi, güzel.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Ẕıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

alaçuḳ:[İP]
1. **alacuḳdan:**-*dan*
Gazel 107
Mısra: **18**
Göçebe çadırı.
17. Virseler iki cihānı vaşluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

alay:[KL]
1. **alayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **1**
Beş süvari bölüğünden yahut dört piyade taburundan oluşan askerî takım. Kalabalık.
1. Ger gönderürse tīrini ʿuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

alçaḳ:[GTS]
1. **alçaḳda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Basit, sıradan.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

2. **alçaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **46**
Basit, sıradan.
45. Seyrāna çıksa ḳaṣr-ı sarāyına pir-i ʿaḳl
46. Alçaḳ görine gözine eyvān-ı āsumān

3. **alçaḳdan:**-*dan*
Kaside 3
Mısra: **32**
Yere yakın.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

4. **alçaḳdan:**-*dan*
Kaside 4
Mısra: **22**
Basit, sıradan.
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

5. **alçaḳluḳ:**-*luḳ*
Gazel 14
Mısra: **5**
Basit, sıradan.
5. Hercāʾīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

6. **alçaḳdan:**-*dan*
Gazel 192
Mısra: **2**
Mütevazı, yavaş, sakin.
1. Senüñle daʿvi-i ḫüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

aldan-:[İP]
1. **aldanup:**-*up*
Murabba 2
Mısra: **19**
Aldanmak, kanmak.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

ʿalem:[KL]
1. **ʿalem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
Ar. Evren, kainat.
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḥayl ü ḥaşem

2. **ʿālem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
Ar. Evren, kainat.
73. Ṣaḳın ol gitdügine ṣād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

3. **ʿālem:**
Mesnevi 1
Mısra: **85**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
85. Yüzin dürdi ḳara-pūş oldı ʿālem
86. Şañasın ṣābit olsun diyü seyyār

4. **ʿālemüñ:**-*üñ*
Murabba 2
Mısra: **35**
Ar. Evren, kainat.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

5. **ʿāleme:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **2**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

6. **ʿālem:**
Kaside 3
Mısra: **63**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẓhar hilāl

7. **ʿālem:**
Kaside 4
Mısra: **48**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
47. Cevheriyle ḳāʿim olduġı gibi dāʾim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

8. **ʿālemi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **15**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
15. Yaḳmış iken tābiş-i nār-ı havādis ʿālemi
16. Geldi sāye salmaga zıll-ı ilāh-ı müsteʾān

9. **ʿālem:**
Gazel 6
Mısra: **4**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u kış ʿālem gülistāndur bāña

10. **ʿāleme:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **14**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıkup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḫiṭāb

11. **ʿalem-i:**--*i*
Gazel 8
Mısra: **5**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
5. ʿAlem-i âhı çarḫa dikmek içün
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

12. **ʿalem:**
Kaside 8
Mısra: **28**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya II Sancak, bayrak.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

13. **ʿālemi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **31**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

14. **ʿālemde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **49**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ǁ yeryüzü, dünya.
49. Şāhid-i reʾyüñe görinmedi ʿālemde naẓīr
50. Olalı cām-ı cihān-bīn ile subḥ āyine-dār

15. **ʿāleme:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **80**
Ar. Evren, kainat.
79. Ḫişt-i sīm ü zer ile yapmaġa gönlüm yıḳuġın
80. Gelmeye ʿāleme luṭfuñ gibi hergiz miʾ mār

16. **ʿālemden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
1. Tā ki oldı kārbān-ı ṣayfʿālemden nefīr
2. Sīmden şāh-ı şitā içün döşendi ḫoş serīr

17. **ʿālem:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Ar. Evren, kainat.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

18. **ʿālemde:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **27**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
27. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ ne yüz aġardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʾy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

19. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **30**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
29. Şîşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʿın ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

20. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **54**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
53. Kāʾinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

21. ʿ**ālem:**
Kaside 12
Mısra: **7**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

22. ʿ**ālem:**
Kaside 13
Mısra: **38**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

23. ʿ**ālemi:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **58**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

24. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 17
Mısra: **81**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

25. ʿ**ālem:**
Kaside 17
Mısra: **95**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
95. Yeldükçe ʿālem içre semend-i nesīm-i şubḥ
96. Bitdükçe ṭaġ u rāgda eşcār u sebze-zār

26. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **38**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
37. Ehl-i fışḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

27. ʿ**ālem:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Ar. Evren, kainat.
35. Belā-yı ġuṣṣa-ı derdem dırāz çün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḥnet-i zecrem ferāḫ çün ʿālem

28. ʿ**ālem:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Sancak, bayrak.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

29. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 51
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
9. Mesīḥī ḫaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḥoşdur

30. ʿ**ālem:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden ezher

31. ʿ**ālemdür:**-*dür*
Gazel 63
Mısra: **4**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḥoşça ʿālemdür

32. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 66
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
1. Dil milketine ruḫlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Āhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

33. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 89
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

34. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 101
Mısra: **3**
Ar. Evren, kainat.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

35. ʿ**âlem:**
Gazel 103
Mısra: **13**
Ar. Evren, kainat.
13. ʿĀlem içinde suḫan ḳaldı Mesīḥîden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḫā-yı nefes

36. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 125
Mısra: **7**
Ar. Evren, kainat.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

37. ʿ**ālem:**
Gazel 126
Mısra: **10**
I, Ar. : Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü kainat , evren.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

38. ʿ**alemüñ:**-*üñ*
Gazel 129
Mısra: **1**
Sancak, bayrak.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

39. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 131
Mısra: **17**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

40. ʿ**ālem:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Ar. Evren, kainat ,dünya.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

41. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 150
Mısra: **6**
Ar. Evren, kainat.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlīn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

42. ʿ**ālemden:**-*den*
Gazel 153
Mısra: **11**
Ar. Evren, kainat.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

43. ʿ**ālemüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **1**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
1. Cām-ı laʿlüñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḥaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

44. ʿ**ālem:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Eğlence, rahat, güzellik.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

45. ʿ**ālemden:**-*den*
Gazel 161
Mısra: **8**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

46. ʿ**ālem:**
Gazel 164
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḥoşça ʿālem olur bu cihānı ḥoş görelüm

47. ʿ**ālem:**
Gazel 168
Mısra: **1**
Ar. Evren, kainat.
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

48. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 170
Mısra: **10**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḥüsn

49. ʿ**ālem:**
Gazel 185
Mısra: **3**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

50. ʿ**ālem:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Ar. Evren, kainat.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

51. ʿ**ālem:**
Gazel 193
Mısra: **4**
Ar. Evren, kâinat.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

52. ʿ**ālem:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

53. ʿ**alemüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 218
Mısra: **2**
Ar. Evren, kainat.
1. Āh ide ide nīzeñ için derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

54. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 229
Mısra: **7**
Ar. Evren, kainat.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

55. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 235
Mısra: **10**
Ar. Evren, kainat.
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki ṭaşı ʿālemde bir arada

56. ʿ**ālem:**
Gazel 254
Mısra: **1**
Ar. Evren, kainat.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

57. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 284
Mısra: **3**
Ar. Evren, kainat.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

58. **ālemün:**-*ün*
Kaside 20
Mısra: **2**
Kâinat, dünyâ ǁ dünyadaki herkes ve her şey.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭopṭolu nūr

60. ʿ**āleme:**
Gazel 23
Mısra: **13**
Herkes, bütün dünya.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḫışm iderse ʿāleme
14. Ḥüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

ʿ**alem çek-:**
1. ʿ**alem çeker:**-*er*
Gazel 90

Mısra: **12**
Bayrak çekmek II Hükümdarlığını veya bağımsızlığını ilan etmek.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḥüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

ʿālem id-:
1. **ʿālem iderken:**-*er, -ken*
Gazel 210
Mısra: **3**
Eğlenmek, vakit geçirmek.
3. Bilüñe şarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḥancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

ʿalem-i āh-ı cān-güdāz:
1. **ʿalem-i āh-ı cān-güdāz:**
Gazel 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Can eriten ahın dünyası. II alemi.
1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña eġildi minnet ider çarḥ-ı ser-fersāz

ʿālem-i ervāḥ:
1. **ʿālem-i ervāḥda:**-*da*
Gazel 263
Mısra: **7**
Ruhlar âlemi.
imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim lebleriüi göricegiz gözüm ışırdı

ʿalem-keş:
1. **ʿalem-keş:**
Kaside 19
Mısra: **50**
Dünyaya düşkün, faniyi seven.
49. Ko reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menşūr

ʿAlemşāh:
1. **ʿalemşāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Alemşah (özel isim).
1. Birisi şol şeh-i ʿālem ʿAlemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

ʿaleʾs-sükūn:
1. **ʿaleʾs-sükūn:**
Kaside 17
Mısra: **67**
Iztırap vakti.
67. Evtād-ı ḥilmüñ itdi zemīni ʿaleʾs-sükūn
68. Seyr-i semendüñ eyledi eflāki bi-ḳarār

ālet:[İP]
1. **ālet:**
Gazel 78
Mısra: **5**
Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

2. **ālet:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

ālet eyle-:
1. **ālet eyledi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **2**
Bir kimseyi bir işte aracı olarak kullanmak.
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

ʿalī:
1. **ʿalīdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
- Özel isim -.
1. Biri ser-maḥfilüñ oġlı ʿAlīdür
2. Ḥayālüm gice vü gündüz belidür

2. **ʿalīdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
- Özel isim -.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

3. **ʿalīdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
- Özel isim -.
1. ʿAlīdür birisi Ḳayşarlu-zāde
2. Gözi ʿuşşāḳ ile her gün ġazāda

4. **ʿalī:**
Kaside 17
Mısra: **66**
Hz. ʿAlî.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

5. **ʿālī:**
Gazel 65
Mısra: **2**
Yüce, ulu.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

āli:
1. **āli:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Pembeye kaçan parlak kırmızı renk.
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlıġı

âl-i ʿabā:[TT]
1. **âl-i ʿabā:**
Kaside 21
Mısra: **28**
"Abâ ehli", Hz. Muhammed ve ailesinden dört kişi [Kızı Hz. Fâtıma, damadı Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hüseyin için kullanılır].
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

ʿali paşa:
1. **ʿali paşayı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **18**
Özel İsim.
17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ʿAli Paşayı

āl-i peyāmber:
1. **āl-i peyāmber:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Peygamber ailesi.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Caʿfer
2. Ruḥ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

2. **āl-i peyāmber:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Peygamber ailesi.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Caʿfer
2. Ruḥ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

3. **āl-i peyāmber:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yüce peygamber.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Caʿfer
2. Ruḥ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

āl-i ṭūṭī-beçe:
1. **āl-i ṭūṭī-beçedür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **9**
Papağan yavrusunun ailesi.II Güzel söyleyişin kaynağı.
9. Āl-i ṭūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḥ^{v}ānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

ʿāli-cenāb:[İP]
1. **ʿāli-cenāb:**
Kaside 10
Mısra: **21**
Yüce yaradılışlı, onurlu haysiyetli kişi.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʿ itdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

2. **ʿālī-cenāb olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **6**
Onur ve haysiyet kazanmak II Büyük adam olmak.
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

3. **ʿālī-cenāb olur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **8**
Onur ve haysiyet kazanmak II Büyük adam olmak.
7. Dīvār-ı ḳaṣrı şemsesidür āfıtāb-ı çarḥ
8. Ol şehriyār-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

alıḳo-:
1. **alıḳor:**-*r*
Gazel 244
Mısra: **12**
Alıkoymak.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

alın:
1. **alnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 173
Mısra: **1**
Yüzün kaşlarla saç arasındaki bölümü II Yüzey.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

alın teri:
1. **alın teri:**-*dür*
Gazel 44
Mısra: **10**
Alın teri, emek.
9. Dirhem-i jāleyi ḥarc itse nʿ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

alış-:
1. **alışduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 98
Mısra: **5**
Alışkan olmak, uyuşmak.
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

alkış it-:
1. **alkış idüp:**-*üp*
Gazel 209
Mısra: **5**
Alkışlamak, övmek, tanzim etmek, dua etmek.
5. Didüm yaşuma alkış idüp ṭaş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

Allāh: [TT]
1. **allāh:**-*ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yüce yaratıcın en büyük ve en muazzam ismi.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

2. **Allāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

3. **Allāha:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **1**
Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb gösterniş idi māh-ı şıyām

4. **Allāhdan:**-*dan*
Gazel 37
Mısra: **4**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.
3. Geldi yapışdı nabẓuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

5. **Allāh:**
Gazel 40
Mısra: **2**
Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḥoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḥoşnūd

6. **Allāh:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Ar. Tanrı, Bâri Teâlâ ve tekaddes hazretleri. A'zam-ı esma-i ilâhiyyedir.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

allāhü sellemek:
1. **allāhü sellemek:**
Gazel 132
Mısra: **10**
Allah selamet versin.
9. Cān viricek Mesīḥī firāḳuñda didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḥasretin Allāhü sellemek

allāhuʿş-şamed:
1. **allāhuʿş-şamed:**
Gazel 34

Mısra: **10**
Son derecede âli olmakla beraber daim olan: Allahü's-samed.
9. Çirk-i riyâdan tâ mey-i ṣâfî ile yundı Mesîḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlâs Allâhuʾṣ-ṣamed

allaḳ bulaġ ḳıl-:
1. **allaḳ bulaġ ḳıldı:**-*dı*
Gazel 118
Mısra: **8**
Karmakarışık olmak.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tîr ile allaḳ bulaġ

alın:[GTS]
1. **alnuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 140
Mısra: **3**
Alın.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cânâ
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

2. **alnuñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **8**
Alın.
7. Bir beñzi şaruʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilâl

alt:[GTS]
1. **altında:**-*ın, -da*
Kaside 14
Mısra: **2**
Alt, aşağı.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

2. **altuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 17
Mısra: **58**
T. is. "Üst" mukabili. Aşağı taraf.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadûların
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʾd-vār

3. **altında:**-*ın, -da*
Kaside 17
Mısra: **86**
Alt, aşağı.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören şanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

4. **altında:**-*ın, -da*
Gazel 116
Mısra: **8**
Alt, aşağı.
7. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

8. altında:
Gazel 6
Mısra: **8**
Bir nesnenin yere temas eden kısmında, tabanında kalan şey.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşîrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

altun:[GTS]
1. **altun:**
Mesnevi 1
Mısra: **100**
I. (kökü kesin olarak bilinmemektedir) (Kelime Kafakas dillerine ve Rusça'ya da geçmiştir.) 1. Sarı , kızıl renkte, parlak, ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında kullanılan... kıymetli element. 2. Çok kıymetli , asil ve değerli.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer naḳḳāşı altun ḫalli ezdi

2. **altun:**
Mesnevi 1
Mısra: **107**
I. (kökü kesin olarak bilinmemektedir) (Kelime Kafakas dillerine ve Rusça'ya da geçmiştir.) 1. Sarı , kızıl renkte, parlak, ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında kullanılan... kıymetli element. 2. Çok kıymetli , asil ve değerli.
107. Maʾāş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufın Yaʿḳūb-ı eflāk

3. **altun:**
Kaside 3
Mısra: **55**
Altın.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesîḥî bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilâl

4. **altun:**
Kaside 7
Mısra: **60**
Altın.
59. Çün reʾy-i rūşenüñle naẓar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerini yere urdı āfitāb

5. **altun:**
Kaside 9
Mısra: **79**
Altın.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilâl

6. **altunı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **10**
Altın.
9. Eyledi şevk ile ḫurşîd feraḥ-şād oluban
10. Yine germîyyet ile bir avuç altunı nisār

7. **altun:**
Kaside 21
Mısra: **19**
I. (kökü kesin olarak bilinmemektedir) (Kelime Kafakas dillerine ve Rusça'ya da geçmiştir.) 1. Sarı , kızıl renkte, parlak, ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında kullanılan... kıymetli element. 2. Çok kıymetli , asil ve değerli.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

8. **altun:**
Gazel 106
Mısra: **5**
I. (kökü kesin olarak bilinmemektedir) (Kelime Kafakas dillerine ve Rusça'ya da geçmiştir.) 1. Sarı , kızıl renkte, parlak, ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında kullanılan... kıymetli element. 2. Çok kıymetli , asil ve değerli.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

9. **altun:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Altın.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

10. **altun:**
Gazel 175
Mısra: **14**
Altın.
13. Naẓar itdükçe mirʾāta Mesîḥî
14. Görinür aña iki bedre altun

11. **altunlu:**-*lu*
Gazel 269
Mısra: **20**
Altın işlemeli.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesîḥî boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḫamāʾil baġladı

12. **altun:**
Gazel 280
Mısra: **8**
I. (kökü kesin olarak bilinmemektedir) (Kelime Kafakas dillerine ve Rusça'ya da geçmiştir.) 1. Sarı , kızıl renkte, parlak, ağır, kolayca işlenebilen, dış etkilere dayanıklı, paslanmayan, ziynet eşyası yapımında kullanılan... kıymetli element. 2. Çok kıymetli , asil ve değerli.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

altun başlu:
1. **altun başlu:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Altın taç.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öniñce bir cüvān

alṭun üsküf:
1. **alṭun üsküf:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Altın (renkli) başlık. (Üsküf, eski başlıklardan birinin adıdır. Ganimet olarak ele geçen altın bir tası başına geçirerek saklayan yeniçeriyi gören Sultan I. Murad, tası yeniçeriye verdiği gibi şekli hoşuna gittiğinden bunun resmi serpuş şekli olmasını emretmiş.).
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḥa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

2. altun üsküflü:
Kaside 5
Mısra: **37**
Altın işlemeli.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşîd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

3. **altun üsküflü:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Altın işlemeli başlık.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhîdür yanınca aḫterān

altunlu:
1. **altunlu:**
Mesnevi 1
Mısra: **111**
Altın işlemeli.
111. Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

âlūde:[İP]
1. **âlūde:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Karışmış.
11. Ḫaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Âlūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

2. **ālūde:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Far. Bulaşmış, bulaşık.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

aʿmā:[FD]
1. **aʿmā:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Gözleri görmeyen ll kör.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫufṭāş-veş ṭaʿn itse her aʿmā bize

āmed:[FD]
1. **āmed:**
Müfret 15
Mısra: **1**
Gelme, geliş.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-şad defter ne-şāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

2. **âmed:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Gelme, geliş.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādîm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

3. ʿ**amed:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Bir şey üzere olma, mülazemet.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʿ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

4. ʿ**amed:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Gelme, geliş.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʿ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

āmed-şüd-i kārbān-ı maʿāni:
1. **āmed-şüd-i kārbān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **8**
Anlamlar kervanının geliş gidişi.
7. Şüde müzdaḥim ḥucre-hā-yı ẓamiret
8. Zi āmed-şüd-i kārbān-ı maʿāni

ʿ**amel:[TT]**
1. ʿ**amel:**
Kaside 13
Mısra: **25**
İş, fiil, eylem,hareket,davranış.
25. Maʿden-i ʿilm ü ʿamel ser-çeşme-i dīn ü düvel
26. Melceʿ-i aşḥāb-ı fıṭnat menbaʿ-ı ʿizz ü celāl

2. ʿ**amel:**
Gazel 202
Mısra: **10**
İş, fiil, eylem,hareket,davranış.
9. Ne ḥāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesîḥî
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

3. ʿ**amellerle:**-*ler, -le*
Gazel 232
Mısra: **8**
İş, fiil, eylem,hareket,davranış.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

āmīn:[PALA]
1. **āmīn:**
Gazel 182
Mısra: **18**
Öyle olsun,öyle yap,duamızı kabul eyle.
17. Duʿā itdükçe mevtine Mesīḥī
18. Çağırur sīnesinden cānı āmīn

ammā:[FD]
1. **ammā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
Ancak, ama,fakat,lakin.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

2. **ammā:**
Kıt'a 3
Mısra: **25**
Ancak, ama,fakat,lakin.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Bağladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

3. **ammā:**
Kaside 17
Mısra: **45**
ARp. ama, yanına getirildiği kelimenin anlamına şaşma ve hayranlık anlamı katan bir söz.
45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

4. **ammā:**
Kaside 17
Mısra: **90**
Ancak, ama.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

5. **ammā:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

6. **ammā:**
Gazel 44
Mısra: **13**
Ancak, ama.
13. Şāʿirüñ lāfı çoḡ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

7. **ammā:**
Gazel 164
Mısra: **9**
Ancak, ama.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

8. **ammā:**
Gazel 255
Mısra: **7**
Ancak, ama.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

9. **ammā:**
Gazel 283
Mısra: **3**
Ancak, ama.
3. Güzel çoḡ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

Ān-:[GTS]
1. **ān:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Hatırlamak, akla getirmek.
9. Yā Rab ān ḫursendiyī- fermā Mesīḥī-rā kʾez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḥta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

2. **añıcaġız:**-*ıcaġ, -ız*
Gazel 7
Mısra: **5**
Hatırlamak, akla getirmek.
5. ʿĀşıḳlarını añıcaġız ṭatluluḡ ile
6. Unutma acı acı söğ ey dil-rübā baña

3. **añ:**
Kaside 9
Mısra: **35**
Hatırlamak, akla getirmek.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʿāl

4. **añ:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Hatırlamak, akla getirmek.
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ḡamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

5. **ānum:**-*um, -ı*
Müfret 13
Mısra: **2**
Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

6. **ān:**
Kaside 22
Mısra: **29**
Far. Güzellik câzibesi.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

9. **ān:**
Kaside 22
Mısra: **41**
?.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ḡamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

7. **ân:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Hatırlamak, akla getirmek.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ân genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

8. **anlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 35
Mısra: **6**
O.
5. Ben ḳuluñ ṣaḡ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīḡ-i ḫased

9. **andan:**-*dan*
Gazel 36
Mısra: **2**
O.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīḡ-i ḫased

10. **anlar:**-*lar*
Gazel 57
Mısra: **3**
Hatırlamak, akla getirmek.
3. Erkān-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
4. Şol taḫta çıḳan pādişehe taḫta ḳakarlar

11. **añmaz:**-*maz*
Gazel 91
Mısra: **12**
Hatırlamak, akla getirmek.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

12. **an:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.
7. An gerek maḥbūbda kʾanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

13. **añasın:**-*ası, -n*
Gazel 113
Mısra: **3**
Hatırlamak, akla getirmek.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʿnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẓ

14. **añduḳça:**-*duḳça*
Gazel 124
Mısra: **7**
Hatırlamak, akla getirmek.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoḡ olıcak ṭutuşur ocaḳ

15. **añılmaḳ:**-*ıl, -maḳ*
Gazel 157
Mısra: **2**
Hatırlamak, akla getirmek.
1. Kişi ṣaḡ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḥūm

16. **ān:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Zamanın bölünemeyecek kadar küçük parçası, kısa zaman, lahza, dem.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫūsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

17. **añdı:**-*di*
Gazel 193
Mısra: **9**
Hatırlamak, akla getirmek.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḫikāyetin

18. **añmaz:**-*maz*
Gazel 207
Mısra: **5**
Hatırlamak, akla getirmek.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

19. **añup:**-*up*
Gazel 208
Mısra: **3**
Hatırlamak, akla getirmek.
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

20. **añmamaġı:**-*ma, -maġ, -ı*
Gazel 224
Mısra: **4**
Hatırlamak, akla getirmek.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

21. **añmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 249
Mısra: **7**
Hatırlamak, akla getirmek.
7. Bād-ı seḥerī ʿārızuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

22. **añduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 261
Mısra: **7**
Hatırlayıp ismini zikretmek.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

ān ki:
1. **ān ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Ne zaman ki.
17. Be-cüz ān ki şüd tīḡ-i şārim zebānet
18. Şüde nevk-i kilket sinān-ı maʿāni

ʿanā:[FD]
1. ʿ**anā:**
Kaside 21
Mısra: **30**
i. (Ar. ʿanā') Güçlük, meşakkat, zahmet.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḫaḳ ʿanā gibi

anadan ṭoġ-:
1. **anadan ṭoġan:**-*an*
Gazel 71
Mısra: **7**
Doğmak, dünyaya gelmek.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

analı oğullu:
1. **analı oğullu:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Anne ve çocuklar bir arada.
11. Uleşdügıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oğullu analı

ʿanber:[FD]
1. ʿ**anber:**
Kaside 10
Mısra: **22**
Güzel koku,güzellerin saçı.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʿitdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

2. ʿ**anberidür:**-*i, -dür*
Gazel 44
Mısra: **1**
Amber: Ada balığı (balina veya amber balığı)'ından elde edilen yumuşak, yapışkan ve kara renkte, güzel kokulu bir maddedir. Güzel koku,güzellerin saçı.
1. Sünbülüñ Hind vilāyetlerinüñ ʿanberidür
2. Ruḥdaki ḫāl ü ḫaṭuñ Rūmili dilberleridür

anber-būy:
1. **anber-būy:**
Kaside 20

Mısra: **39**
Far. Anber kokulu.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḫulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr

anca:[İP]
1. **anca:**
Kaside 2
Mısra: **62**
O kadar, hep,öyle , bütün.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaşruñda bāġbān

2. **anca:**
Gazel 183
Mısra: **4**
O kadar, hep,öyle , bütün.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i şad-çākden

ancaḳ:[İP]
1. **ancaḳ:**
Gazel 7
Mısra: **8**
"Lâkin, ama, fakat,yalnız" sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan bir söz.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

2. **ancaḳ:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Sadece, tamamı tamamına.
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḫalḳa
10. Kara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥiye deger ẓulmet

3. **ancaḳ:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Sadece, tamamı tamamına.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş koşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḥiye de bir ḳulp daḳarlar

4. **ancaḳ:**
Gazel 84
Mısra: **7**
Yalnızca, sadece.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaşdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

5. **ancaḳ:**
Gazel 100
Mısra: **12**
Sadece, tamamı tamamına.
11. Cānı çekdük Mesīḥī dil-dāra
12. Ancaḳ aña yetişdi ḳudretümüz

6. **ancaḳ:**
Gazel 180
Mısra: **14**
"Lâkin, ama, fakat,yalnız" sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan bir söz.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

7. **ancaḳ:**
Gazel 259
Mısra: **1**
Yalnızca, sadece.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḥātem öper meger yine ol aġ elleri

and iç-:[İP]
1. **and içse:**-*se*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yemin etmek.
3. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

anda:[İP]
1. **anda:**
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
T. Orada.
55. Daḥi şaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

2. **anda:**
Mesnevi 1
Mısra: **64**
T. Orada.
63. Çü şunılmadı bunda laʿl-i dilber
64. Şunasın yarın anda cām-ı Kevser

3. **anda:**
Mesnevi 1
Mısra: **141**
T. Orada.
141. Görür ʿāşī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

4. **anda:**
Murabba 2
Mısra: **6**
T. Orada.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür

5. **anda:**
Kaside 2
Mısra: **16**
T. Orada.
15. Nāgeh görindi çeşmüme ṣubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātif mübeşşiri oḳıdı anda bir eẕān

6. **anda:**
Kaside 5
Mısra: **46**
T. Orada.
45. Şemse-i şemşīr-i berrānuñ ʿaceb āyīnedür
46. Kim görinür ṣūret-i feṭḥ ü ẓafer anda ʿıyān

7. **anda:**
Gazel 16
Mısra: **4**
T. Orada.
3. Meleksin sen felekdür āsitānuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

8. **anda:**
Gazel 90
Mısra: **6**
T. Orada.
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

9. **anda:**
Gazel 105
Mısra: **10**
T. Orada.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

10. **anda:**
Gazel 160
Mısra: **2**
T. Orada.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

11. **anda:**
Gazel 186
Mısra: **6**
T. Orada.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

12. **anda:**
Gazel 283
Mısra: **12**
T. Orada.
11. Ṭabʿ-ı Mesīḥī baḥr-i dürerdür
12. Deryāya benzer anda gūyā zebānı

andaḳ:[ip]
1. **andaḳ:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Hemen,derhal.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Mānī lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum ṣūretin

ʿandelīb:[FD]
1. **ʿandelībdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **81**
Ar. Bülbül.
81. İnṣāf-ı ḫōş-nevāsı güzel ʿandelībdür
82. Gülzār-ı vaṣfuñ içre Mesīḥī-i medḥ-ḫᵛān

2. **ʿandelīb:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Ar. Bülbül.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿ ri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña şavt-ı cūy-ı āb

3. **ʿandelībi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **4**
Ar. Bülbül.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

4. **ʿandelībi:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **23**
Ar. bülbül.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

ʿandelīb-i kilk:
1. **ʿandelīb-i kilküme:**-*ü, -m, -e*
Kaside 5
Mısra: **66**
Kalem bülbülü.
65. Gülsitān-ı midḥatüñ içre nevālar itmege
66. Cilvegehdür ʿandelīb-i kilküme şāḫ-ı benān

añdur-:
1. **añdurur:**-*ur*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Çağrıştırmak.
1. Maʿni-i ḫāṣ iyü oġul gibidür
2. Añdurur şāḥibin duʿāda olur

2. **andurursa:**-*ur, -sa*
Gazel 141
Mısra: **7**
Çağrıştırmak.
7. Andursa bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü şadāsı Yūsufuñ

ʿanid:[FD]
1. **ʿanid:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Inatçı, inatçılığından dolayı söz dinlemeyip doğrunun tersini yapan kimse.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

2. **ʿanīd:**
Gazel 39
Mısra: **14**
Inatçı, inatçılığından dolayı söz dinlemeyip doğrunun tersini yapan kimse.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

añıl-:
1. **añılsa:**-*sa*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Hatırlanmak.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

2. **añılsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **31**
Hatırlanmak.
31. ʿİbādetuʾllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

ʿanḳā-yı mihr:
1. **ʿanḳā-yı mihr:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Güneş ankası. Anka: İsmi olup cismi olmayan bir kuş. Zümrüdüanka kuşu.
61. Açduġınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Zāġ-ı şeb ḳıldıḳça anuñ heybetinden intiḳāl

anlar:[MT]
1. **anları:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **50**
T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

2. **anları:**-*ı*
Kaside 6
Mısra: **16**
T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.
15. Şüküfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

3. **anlardur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **8**
T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
8. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

4. **anları:**-*ı*
Gazel 251

Mısra: **10**
T. Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.
9. Ben ḳulını saḳ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

an-:
1. **anma:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.
7. Ey gelüp ḥālüm ṣorañ baña tabîbi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

a:
1. **ansuz:**
Gazel 229
Mısra: **14**
Onsuz.
13. Ey Mesîḥî lî maʿa ʿllâhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vâ bize eyvâ bize

anuñ:
1. **anuñ:**
Mesnevi 1
Mısra: **28**
Onun.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ

2. **anuñ:**
Mesnevi 1
Mısra: **72**
Onun.
71. Müẕehheb levḥasını itdi ẓāʾiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

3. **anun:**
Mesnevi 1
Mısra: **120**
Onun.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

4. **anuñ:**
Mesnevi 1
Mısra: **142**
Onun.
141. Görür ʿāşî vü ʿābid anda Dîdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

5. **anuñ:**
Kıt'a 3
Mısra: **26**
Onun.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Baġladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

6. **anuñ:**
Kaside 3
Mısra: **32**
Onun.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

7. **anuñ:**
Kaside 4
Mısra: **29**
Onun.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Kurtılubdur çengel-i şāhînden ṭavḳ-ı ḥamām

8. **añun:**
Kaside 4
Mısra: **33**
Onun.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

9. **anuñ:**
Kaside 4
Mısra: **36**
Onun.
35. Dāne-i dendândan tesbîḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

10. **anuñ:**
Kaside 5
Mısra: **52**
Onun.
51. Reşk-i reʿyüñden güni ḥummā-yı muḥrik dutmasa
52. Baġlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

11. **anuñ:**
Kaside 5
Mısra: **68**
Onun.
67. Rişte-i naẓma Mesîhî bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

12. **anuñ:**
Kaside 6
Mısra: **68**
Onun.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʾi top ile anuñ başın yarar jāle

13. **anuñ:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Onun.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

14. **anuñ:**
Gazel 11
Mısra: **12**
Onun.
11. Ey lebi mey-gūn ölürse nār-ı hecrüñden Mesîḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

15. **anuñ:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Onun.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

16. **anuñ:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Onun.
5. Biri İbrāhîmdür anuñ kūşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʿl-ʿādiyāt

17. **anuñ:**
Gazel 31
Mısra: **7**
Onun.
7. Encümiyle şeb anuñ giceligi olmışdur
8. Kendüye giymege ḫūrşîd-i zer-efser-i çarḫ

18. **anuñ:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Onun.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfî ile yundı Mesîḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlās Allāhuʿṣ-ṣamed

19. **añun:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Onun.
9. Raḳîbe bilmezüz nʾitdük Mesîḥî
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

20. **anuñ:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Onun.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velî
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫʷān

21. **anuñ:**
Gazel 181
Mısra: **18**
Onun.
17. Ey Mesîḥî bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

22. **añun:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Onun.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

23. **anuñ:**
Gazel 191
Mısra: **10**
Onun.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesîḥîyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

24. **anuñ:**
Gazel 212
Mısra: **4**
Onun.
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur kūyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

25. **anuñ:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Onun.
9. Seg-i kūyuñ Mesîḥînüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫʷānına

26. **anuñ:**
Gazel 219
Mısra: **6**
Onun.
5. Beni giryān itmeden ḫāli degül bir dem raḳîb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocāġına

27. **anuñ:**
Gazel 220
Mısra: **1**
Onun.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca baġladum yine göñlüm ḳabaġıña

28. **anuñ:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Onun.
7. Ḫaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı ṣıfr dehānuñ duraġına

29. **anuñ:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Onun.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

30. **anuñ:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Onun.
9. Bikirdür hep ḫayālāt-ı Mesîḥî
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bîve

31. **anuñ:**
Gazel 228
Mısra: **3**
Onun.
3. Çün ḫaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarî ḳopma vü ey serv üzülme

32. **anuñ:**
Gazel 234
Mısra: **22**
Onun.
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesîḥî çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dîvānına

33. **anuñ:**
Gazel 255
Mısra: **6**
Onun.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿizi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳışşası uzun oldı

34. **anuñ:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Onun.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

35. **anuñ:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Onun.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

36. **anuñ:**
Gazel 273
Mısra: **14**
Onun.
13. Mesîḥî ġam ḫişārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyî

37. **anuñ:**
Gazel 280
Mısra: **4**
Onun.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẓırı

38. **anuñ:**
Gazel 280
Mısra: **12**
Onun.
11. Bu ne baḫşişdür Mesîḥî kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

39. **anuñ:**
Gazel 285

Mısra: **10**
Onun.
9. Kaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

anuñçün:
1. **anuñçün:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Onun için.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḥāba virdügini gine alur

2. **anuñçün:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Onun için.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

3. **anuñçün:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Onun için.
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

ʿār:[KL]
1. **ʿār:**
Gazel 267
Mısra: **8**
i. (Ar. ʿār) 1. Utanma, utanç, hayâ, hicap.
7. Ḳamuya çünkim vefādur ṣanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa da ʿār itmegi

2. ʿar ʿar:
Gazel 238
Mısra: **1**
Utana utana.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baṣ ṣoḥbete
2. Serv ṣaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḫidmete

ʿār eyle-:
1. **ʿār eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 166
Mısra: **4**
Utanmak.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaṣuñ ṭururken ey ṣanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

ʿār it-:
1. **ʿār ideli:**-*eli*
Gazel 135
Mısra: **9**
Utanmak.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

2. ʿār ider:-*er*
Gazel 167
Mısra: **5**
Utanmak.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

3. ʿār idüben:-*üben*
Gazel 137
Mısra: **4**
Utanmak.
3. Şu kim bāġbānı durur ḫüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

4. ʿār itmezem:-*mez, -em*
Gazel 183
Mısra: **5**
Utanmak.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i ṣad-çākden

5. **ʿār itmezem:**-*mez, -em*
Gazel 183
Mısra: **5**
Utanmak.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i ṣad-çākden

6. **ʿār itmezem:**-*mez, -em*
Gazel 183
Mısra: **5**
Utanmak.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i ṣad-çākden

7. **ʿār itmezem:**-*mez, -em*
Gazel 183
Mısra: **5**
Utanmak.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i ṣad-çākden

ara-:[GTS]
1. **arar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **18**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
17. Gülzār gūşesinde egilüp benefşeler
18. Ṣol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

2. ararsa:-*r, -sa*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥẓa seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

3. **arar:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **26**
Bulmaya çalışmak.
25. Dikdi çün maṣrabasın şāḫ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

5. **araya:**-*y, -a*
Kaside 20
Mısra: **28**
Bulmaya çalışmak.
27. Faẓluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

7. **arayup:**-*y, -up*
Gazel 79
Mısra: **1**
Bulmaya çalışmak.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

8. **aradı:**-*dı*
Gazel 126
Mısra: **6**
Bulmaya çalışmak.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrūñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

9. **ararlar:**-*r, -lar*
Gazel 126
Mısra: **10**
Bulmaya çalışmak.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

10. **arar:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **10**
Bulmaya çalışmak.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

11. **arada:**-*da*
Gazel 151
Mısra: **5**
Ara, orta, iç, arasına.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

12. **arasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 158
Mısra: **3**
İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe.
3. Kimse ḳılıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

13. **araya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **4**
İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe.
3. Bilüñe şarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

15. **arar:**-*r*
Gazel 223
Mısra: **8**
Bulmaya çalışmak.
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

17. **ara:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Bulmaya çalışmak.
5. Ḫālüñ megeslerı ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

20. **araya:**-*y, -a*
Gazel 246
Mısra: **2**
Bulmaya çalışmak.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu göñlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

22. **arada:**-*da*
Gazel 254
Mısra: **8**
Bazen, vakit vakit, ara sıra.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

ara:[GTS]
1. **arada:**
Gazel 43
Mısra: **2**
İki şeyin arası.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

2. **ara:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Ara, orta, iç, arasına.
5. Ḫālüñ megeslerı ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

3. **araya:**-*y, -a*
Gazel 246
Mısra: **1**
Ara, orta, iç, arasına.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu göñlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

4. **arada:**-*da*
Gazel 246
Mısra: **2**
Ara, orta, iç, arasına.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu göñlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

5. **arada:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **71**
Bazen, vakit vakit, ara sıra.
71. Ger iʿ tidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

6. **araya:**-*y, -a*
Gazel 216
Mısra: **7**
Bazen, vakit vakit, ara sıra.
7. Göñül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

7. **aralar:**-*lar*
Gazel 19
Mısra: **10**
T. is. Fasıla, esna, mesafe.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

8. **arasından:**-*s, -ı, -n, -dan*
Gazel 72
Mısra: **2**
İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

9. **arada:**-*da*
Gazel 247
Mısra: **1**
1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe, iki şeyin arası. 2. İki vakit arasında zaman dilimi.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

ara yir:
1. **ara yirine:**-*i, -n, -e*
Gazel 93
Mısra: **11**
Ara yerde; arada.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

ʿarab:
1. **ʿarabdan:**-*dan*
Gazel 177
Mısra: **10**
Arap ülkesi, Arabistan.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

arada ḳal-:
1. **arada ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 7

Mısra: **83**
Arasında ol-.
83. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesāʾili
84. Cüduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevāb

ʿarāʾis-i kelimāt:
1. **ʿarāʾis-i kelimātum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **68**
Kelimelerin gelinleri.
67. Bu dem ki mātem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʾis-i kelimātum giyüp durur ḳara şāl

ʿaraḳ:
1. **ʿaraḳ:**
Kaside 4
Mısra: **51**
Ter.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

arala:
1. **araladı:**-*dı*
Gazel 18
Mısra: **8**
Iki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, aralık, boşluk, mesafe.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Şandı bizi ceng iderez araladı fırḳat

2. **aralar:**-*r*
Gazel 60
Mısra: **4**
Uzaklaştırmak.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ için başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

ārām eyle-:
1. **ārām eylemez:**-*m-mez*
Gazel 52
Mısra: **11**
Dinlenmek, rahat, huzur bulmak.
11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda gönlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

2. **ārām eylemez:**-*mez*
Gazel 162
Mısra: **5**
Durup dinlenmek, nefeslenmek.
5. Büy-ı zülfüñsüz şabā bir laḥza ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

araya ḳo-:
1. **araya ḳoymaz:**-*maz*
Gazel 246
Mısra: **10**
(Satrançta) Araya taş koymak. II Aşık ile sevgili arasına rakibi sokmamak.
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḥīyi
10. Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

arayı arayı:
1. **arayı arayı:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Araya araya bulmak (bulmanın imkânsızlığı yönüyle).
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cūybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

2. **arayı arayı:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Çok aramak.
7. Gönlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

ʿaraż:[MT]
1. **ʿaraż:**
Kaside 4
Mısra: **47**
Alamet, belirti, işaret.
47. Cevheriyle ḳāʾim olduġı gibi dāʾim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

ard:[MT]
1. **ardınca:**-*ınca*
Gazel 59
Mısra: **6**
Arka.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

2. **ardına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 256
Mısra: **4**
Arka.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

arda:
1. **arda:**
Gazel 232
Mısra: **4**
Nehir.Özel isim.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

ardınca:
1. **ardınca:**
Gazel 280
Mısra: **12**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʾd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

ʿârif:[TT]
1. **ʿârif:**
Murabba 2
Mısra: **15**
Bilen,aşina,tanıyan,anlayışlı,kavrayışı mükemmel.
15. ʿĀrif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **ʿārifüñ:**-*üñ*
Müfret 6
Mısra: **1**
Bilen,aşina,tanıyan,anlayışlı,kavrayışı mükemmel.
1. Āferīn ol ʿārifüñ ṣabrına kim gāh-ı ḫitāb
2. Ḳatı söz söylendügince virür āheste cevāb

3. **ʿārif:**
Gazel 134
Mısra: **3**
Bilen,aşina,tanıyan,anlayışlı,kavrayışı mükemmel.
3. Göster raḳībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

arıḳ:[KL]
1. **arıḳ:**
Kaside 17
Mısra: **83**
Zayıf, cılız.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

arıt-:[GTS]
1. **arıtdı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **2**
Temizlemektemiz duruma getirmek.
1. Şanma ki ṣabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

ʿārız:[FD]
1. **ʿārızın:**-*ın*
Gazel 2
Mısra: **1**
Yanak.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

2. **ʿārızı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **13**
Yanak.
13. ʿĀrızı naḳşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıṣṭar nesīm

3. **ʿārızuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **1**
Yanak.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

4. **ʿārızuñ:**-*uñ*
Gazel 33
Mısra: **7**
Sevgilinin yanağı.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḫālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi ṣuya ḳand

5. **ʿârızuñ:**-*uñ*
Gazel 44
Mısra: **5**
Sevgilinin yanağı.
5. ʿĀrızuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣṭarıdur

6. **ʿārızuñ:**-*uñ, -*
Gazel 45
Mısra: **11**
Sevgilinin yanağı.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

7. **ʿārızuñdan:**-*u, -ñ, -dan*
Gazel 81
Mısra: **5**
Yanak.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

8. **ʿarızuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 149
Mısra: **1**
Yanak.
1. ʿArızuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

9. **ʿarızuñ:**-*uñ*
Gazel 207
Mısra: **3**
Yanak.
3. ʿArızuñ naḳşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

10. **ʿārızuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 249
Mısra: **7**
Yanak.
7. Bād-ı seḥerī ʿārızuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

ʿārız-ı dil-dār:
1. **ʿārız-ı dil-dārda:**-*da*
Gazel 28
Mısra: **11**
Sevgilinin yanağı.
11. Ey Mesīḥī ʿārız-ı dil-dārda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melīḥ

ʿārıż-ı vaṣf:
1. **ʿārıż-ı vaṣfın:**-*ın*
Kaside 8
Mısra: **5**
Sevgilinin yanağının hali, özelliği.
5. Güllerüñ itmeg içün ʿārıż-ı vaṣfın taḥrīr
6. Mevcden mıṣṭar idinmiş ṣafahāt-ı enhār

arḳa:[GTS]
1. **arḳası:**-*s, -ı*
Kaside 17
Mısra: **13**
Sırt, arka.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

2. **arḳasında:**-*s, -ın, -da*
Kaside 17
Mısra: **39**
Sırt, arka.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

3. **arḳañda:**-*ñ, -da*
Gazel 26
Mısra: **7**
Sırt, arka.
7. Beklenürse nʾ ola arḳañda raḳīb
8. Kʾ añа olmışdur müsellem taḫt ü tāc

4. **arḳamdan:**-*m, -dan*
Gazel 161
Mısra: **6**
Sırt, arka.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

armaġān:[KL]
1. **armaġān:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Hediye.
25. ʿĪsā başına sūzen-i ġamzeñ ṣoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrīsʿe armaġān

2. **armaġān:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Hediye.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armaġān ecel

armaġān ilet-:
1. **armaġān iletmeyince:**-*me, -y, -ince*
Kaside 5
Mısra: **54**
Hediye ver-.

53. Fikretüm żayfını iʿzāz eylemez ehl-i semā
54. Miḍḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

arpa:[KL]
1. **arpa:**
Kaside 17
Mısra: **19**
T. is. Ekseriyetle hayvanlara yedirilen zahire. Ekmeği de olur.
19. Ṭāṣ-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz dikūp göge çekmezdi intiẓār

2. **arpa:**
Kaside 17
Mısra: **46**
Is. bot. Buğdaygillerden bir bitki. 2. Bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan , hayvanlara yem olarak verilen taneleri.
45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

ʿarş:[KL]
1. **ʿarşda:**-*da*
Kaside 3
Mısra: **19**
İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.
19. Şanasın şāhuñ ḳılıcıdur aşılmış ʿarşda
20. Gūşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

2. **ʿarş:**
Gazel 148
Mısra: **11**
Gökyüzü.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

3. **ʿarşa:**-*a*
Gazel 166
Mısra: **6**
Gökyüzü ǁ çok yüksek bir (yer, mevki , makam) (Sevgili'nin eşiğinin çok değerli olması bağlamında).
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarşa yollar eyleyem

ʿarşa-ı maḥşer:
1. **ʿarşa-ı maḥşerde:**-*de*
Mesnevi 1
Mısra: **40**
Maḥşer yeri.
39. Bu şuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Ḳırılur ʿarşa-ı maḥşerde mīzān

ʿarş-i ʿālā:
1. **ʿarş-i ʿālā:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Yüce arş; İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.
3. Ne deñlü yüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

art-:
1. **artar:**-*ar*
Kaside 3
Mısra: **58**
Sayıca ve miktarca çoğalmak, fazlalaşmak.
57. Ḥüsrevā eksüklüye himmet maḥallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

2. **artarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 154
Mısra: **1**
Fazlalaşmak, çoğalmak.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḫayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

arṭuġ:
1. **arṭuġa:**-*a*
Gazel 59
Mısra: **1**
1. Başka, gayrı. 2. Fazla, ziyade.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

2. artuḳ:
Kaside 14
Mısra: **47**
1. Başkaca, 2. Daha çok.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

3. **artuḳ:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Başka.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

4. **artuḳ:**
Gazel 238
Mısra: **16**
Başka.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez ṣūrete

artur-:
1. **arturmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 11
Mısra: **37**
Çoğaltmak.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḫamīr

ʿarūs:[FD]
1. **ʿarūsınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 8
Mısra: **23**
Gelin.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cūy-ı ḫabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

ʿarūs-ı ḫüsn:
1. **ʿarūs-ı ḫüsnüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 43
Mısra: **1**
Güzellik gelini.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḫüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

ʿarūs-ī mülk:
1. **ʿarūs-ī mülküñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 5
Mısra: **63**
Memleket gelini.
63. Luṭfʿu iḥsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḥsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

ʿarūs-ı nuṣret:
1. **ʿarūs-ı nuṣrete:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **46**
Yardım gelini.
45. Sipāh-ı fırṣata reʾy-i bülendidür rehber
46. ʿArūs-ı nuṣrete naʿl-i semendidür ḫalḫāl

ʿarż:[KL]
1. **ʿarż:**
Gazel 268
Mısra: **1**
i. (Ar. arż) 1. Yeryüzü, dünya.
1. Ḳılmasun ʿarż ṣabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

ʿarż eyle-:
1. **ʿarż eyledi:**-*di*
Gazel 19
Mısra: **3**
Sunmak, göstermek, takdim etmek.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yıldızumuzı yire düşürdi o ḳıyāmet

2. ʿ**arż eyledük:**-*dü, -k*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Sunmak, göstermek.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

3. ʿ**arż eylese:**-*se*
Kaside 17
Mısra: **63**
Sunmak, göstermek.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

4. ʿ**arż ide:**-*e*
Gazel 142
Mısra: **1**
1.Sunmak ,göstermek, ortaya koymak, çıkarmak.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Ṣan gösterür şükūfesini tāze bir nihāl

5. ʿ**arż idem:**-*m*
Mesnevi 1
Mısra: **35**
Göstermek, sunmak.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

6. ʿ**arż idüp:**-*üp*
Gazel 150
Mısra: **5**
Sunmak, takdim etmek, göstermek.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlīn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

7. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Gazel 234
Mısra: **7**
Arz etmek, sunmak.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

8. ʿ**arż itmege:**-*meg, -e*
Gazel 269
Mısra: **7**
Birl. geçişli f. (Ar. ʻarż + Türk. etmek, eylemek) (-i / -e) 1. Sunmak, takdim etmek, büyük bir zâtın huzûruna çıkarmak.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

ʿarż-ı cemāl:
1. **ʿarż-ı cemāl:**
Kaside 9
Mısra: **70**
Yüz güzelliği.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

2. **ʿarż-ı cemāl:**
Gazel 286
Mısra: **5**
Yüzünü göstermek.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şanasın şems żiyāyı

ʿarż-ı cemāl eyle-:
1. **ʿarż-ı cemāl eyler:**-*r*
Kaside 4
Mısra: **17**
Yüzünü açıp göstermek, güzelliğini ortaya çıkarmak.
17. Kanda ise bir gice ʿarż-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāṣ u ʿām

ʿarz-ı dāġ-ı fāḳa:
1. **ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı:**-*m, -ı*
Kaside 6
Mısra: **89**
Fakirlik yarasını göstermek.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

ʿarż-ı didār:
1. **ʿarż-ı didār:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Yüz güzelliğini göstermek.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı ṣabā tā andan
20. Eyleye şāhid-i gül bülbüle ʿarż-ı didār

ʿarż-ı ḥāl i-:
1. **ʿarż-ı ḥāl iderven:**-*er, -ven*
Kaside 13
Mısra: **22**
Durumunu anlatmak, içini dökmek.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ʿarż-ı ḥāl

ʿarz-ı ḥāl:[KL]
1. **ʿarz-ı ḥālüm:**-*üm*
Gazel 94
Mısra: **9**
Durumunu anlatmak, içini dökmek.
9. Oḳudukça ʿarz-ı ḫālüm rıkʿaşın dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

ʿarż-ı ḳāmet:
1. **ʿarż-ı ḳāmet:**
Gazel 65
Mısra: **1**
Salınarak yürümek.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

2. **ʿarz-ı ḳāmet:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Salınarak yürümek.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

3. **ʿarż-ı ḳāmet:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Salınarak yürümek.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʿigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

ʿarż-ı ruḫsār:
1. **ʿarż-ı ruḫsār:**
Kıt'a 2

Mısra: **12**
Yanağını göstermek.
11. Cüz sevād-ı şeb-i ḥaṭet ne-küned
12. ʿArż-ı ruḫsār meh-liḳā-yı suḥan

ārzū:[KL]
1. **ārzūsı:**-*s, -ı*
Gazel 273
Mısra: **11**
Ar. İstek, gönül meyli.
11. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ārzūsı
12. Havāya tābiʿ itmişdür hümāyı

ārzū it-:
1. **ārzū itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 148
Mısra: **3**
İstemek.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

ārzū-yı kūy-ı dil-dār:
1. **ārzū-yı kūy-ı dil-dār:**
Gazel 65
Mısra: **11**
Sevgilinin bulunduğu yerin arzusu.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soña ehl-i cennet eyler

2. **ārzū-yı kūy-ı dil-dār:**
Gazel 65
Mısra: **11**
Sevgilinin bulunduğu yerin arzusu.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soña ehl-i cennet eyler

aş-:[BA]
1. **aşmış:**-*mış*
Murabba 2
Mısra: **18**
Takmak.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

2. **aşdurmayınca:**-*dur, -ma, -y, -ınca*
Gazel 14
Mısra: **3**
Sarılmak, dolamak.
3. Aşdurmayınca ḳomadı miskīn zülfüñi
4. Ḫayli iş aşdı yine bünāgūş-ı dil-firīb

3. **aşdı:**-*dı*
Gazel 14
Mısra: **4**
Asmak.
3. Aşdurmayınca ḳomadı miskīn zülfüñi
4. Ḫayli iş aşdı yine bünāgūş-ı dil-firīb

4. **asılah:**-*ıl, -alı*
Gazel 221
Mısra: **1**
Asmak.
1. Mengūş-ı zülf asılalı şolına şaġına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

5. **aşar:**-*ar*
Gazel 233
Mısra: **10**
Bir yere tutturmak.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfır degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aşar Kaʿbeye

6. **aşar:**-*ar*
Gazel 245
Mısra: **9**
Sarılmak, dolamak.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aşar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

7. **aşup:**-*up*
Gazel 269
Mısra: **9**
Bir eşyayı nizami olarak bir yere düzmek.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

ʿaşā:
1. **ʿaşā:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Ar. Uzun çomak, el değneği.
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaşā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aşaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

2. **ʿaşāya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **8**
Ar. Uzun çomak, el değneği: asâ-yı Musa.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

3. **ʿasāyı:**-*y, -ı*
Gazel 273
Mısra: **10**
Ar. Uzun çomak, el değneği: asâ-yı Musa.
9. Atılduḳça göge tīr-i ḫavādis
10. İnerken baña togruldur ʿasāyı

ʿaşā ḳıl-:
1. **ʿaşā ḳıldı:**-*dı*
Gazel 52
Mısra: **9**
El değneği yapmak.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

ʿaşā ṭutar:
1. **ʿaşā ṭutar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Değnek tutmak.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfitāb
44. Elde ʿaşā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

âṣafā:
1. **âṣafā:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
"ey Āsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

2. **asafā:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
"ey Āsaf, ey vezir!" anlamında seslenme.
1. Asafā kim ki saña tābiʿ ise
2. Ersele ʿllāhü ʿaleyhim berekāt

āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam:
1. **āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam:**
Terkib-bend 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
En büyük makamın veziri.
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem

āṣaf-ı sulṭān-ı cihān:
1. **āṣaf-ı sulṭān-ı cihān:**
Kaside 16
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Cihan sultanının veziri.
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿaña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

aşaġa:
1. **aşaġa:**
Kaside 5
Mısra: **50**
Aşağıya, aşağıya doğru.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

2. **aşaġa:**
Gazel 217
Mısra: **3**
Aşağıya, aşağıya doğru.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

aşaġa yuḳaru:
1. **aşaġa yuḳaru:**
Gazel 34
Mısra: **6**
1.*Aşağı yukarı.*
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaşā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aşaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

2. **aşaġa yuḳaru:**
Gazel 138
Mısra: **10**
2. Her tarafta.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

āsān:
1. **āsān:**
Gazel 101
Mısra: **3**
Kolay, kolayca, zahmetsiz.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

2. **āsān:**
Gazel 222
Mısra: **4**
Kolay, kolayca, zahmetsiz.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

3. **āsān:**
Gazel 277
Mısra: **14**
sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

ʿaşā-yı ḳalem:
1. **ʿaşā-yı ḳalem:**
Kıt'a 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Asa gibi olan kalem.
37. Büved tā müsaḫḫir kilid-i zebān-rā
38. ʿAşā-yı ḳalem der beyān-ı maʿānī

ʿaşā-yı suḫan:
1. **ʿaşā-yı suḫan:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Sözün asası.
13. Key revān geşti ber reh-i mıştar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaşā-yı suḫan

ʿasel:
1. **ʿaseldür:**-*dür*
Gazel 54
Mısra: **1**
Bal.
1. Şehā gönlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

ʿases:
1. **ʿases:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Gece bekçisi.
7. Şavm-ı hecrüñde ḳosun gönlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḫl idemez çün ramażān içre ʿases

aşfiyâ:
1. **aşfiyâ:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Ar. Yüreği pak, mesleği temiz olanlar.
3. Aşfiyâ yiri yine şafī-ı şafā olsa gerek
4. Eşḳıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḫużūr

aṣḥābüʿs-saʿīr:
1. **aṣḥābüʿs-saʿīr:**
Kaside 11
Mısra: **20**
Ateş ehli.
19. Ben şovuḳdan şubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aṣḥābüʿs-saʿīr

ʿāşi:
1. **ʿāşiye:**-*y, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **54**
Ar. Baş kaldıran, itaatsiz.
53. Ḥudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāşiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

2. **ʿāşī:**
Mesnevi 1
Mısra: **141**
Ar. Baş kaldıran, itaatsiz.
141. Görür ʿāşī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

ʿāşī oldumsa:
1. **ʿāşī oldumsa:**-*du, -m, -sa*
Mesnevi 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Başkaldırmak, isyan etmek.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāşī
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāşı

āşıḳ:
1. **āşıḳ:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Aşık, seven kişi.

41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

ʿāşıḳ:
1. **ʿāşıḳı:**-*ı*
Gazel 4
Mısra: **3**
Seven, aşık.
3. ʿĀşıḳı dölāb-veş her laḥẓa giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

2. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **15**
Seven, aşık.
15. ʿĀşıḳuñ melḥūzı olduġı gibi ebrū-yı yār
16. Fikr iderlerdi hilāl-i ʿīdi cumhūr-ı enām

3. **ʿāşıḳlarını:**-*lar, -u, -n, -ı*
Gazel 7
Mısra: **5**
Seven, aşık.
5. ʿĀşıḳlarını añıcaġız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı sög ey dil-rübā baña

4. **ʿāşıḳ:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Seven, aşık.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşıḳ olıcaġız Muṣṭafā

5. **ʿāşıḳlaruñı:**-*lar, -u, -ñ, -ı*
Gazel 10
Mısra: **5**
Seven, aşık.
5. ʿĀşıḳlaruñı luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

6. **ʿāşıḳları:**-*lar, -ı*
Kaside 14
Mısra: **9**
Aşık, seven kişi.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

7. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **1**
Seven, aşık.
1. Eyleyen her ʿāşıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

8. **ʿāşıḳlaruñuñ:**-*lar, -u, -ñuñ*
Gazel 67
Mısra: **4**
Aşık, seven kişi.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḫaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

9. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 73
Mısra: **11**
Aşık, seven kişi.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥüsn oyunınuñ şaḳalını bitürür rūzgār

10. **ʿāşıḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 74
Mısra: **3**
Âşık.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

11. **ʿāşıḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 76
Mısra: **1**
Âşık.
1. Gönül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

12. **ʿāşıḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 76
Mısra: **2**
Âşık.
1. Gönül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

13. **ʿāşıḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 76
Mısra: **4**
Âşık.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḥsār ʿāşıḳıdur

14. **ʿāşıḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 76
Mısra: **6**
Âşık.
5. Revāndur dāʿimā her-cāʿi gönlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

15. **ʿāşıḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 76
Mısra: **8**
Âşık.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

16. **ʿāşıḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 76
Mısra: **10**
Âşık.
9. Belālar çekse ṭañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

17. **ʿāşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 96
Mısra: **3**
Âşık.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḥālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

18. **ʿāşıḳ:**
Gazel 107
Mısra: **5**
'âşık (1. sahra-yı dil bağlamında Mecnûn, 2. yanıp tutuşan 'âşık).
5. Her ne ʿāşıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

19. **ʿāşıḳ:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Aşık, seven kişi.
7. Bir beñzi şaru ʿāşıḳ u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

20. **ʿāşıḳ:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Âşık, seven kişi.
1. Zār u nizār ʿāşıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

21. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 195
Mısra: **5**
Âşık , seven kişi.
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını feriştehler
6. İdindi çarḫ siper ḫavf-ı zaḫm-ı peykāndan

22. **ʿāşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 197
Mısra: **5**
Âşık,seven kişi.
5. ʿĀşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

23. **ʿāşıḳın:**-*ın*
Gazel 207
Mısra: **5**
Aşık, seven kişi.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

24. **ʿāşıḳların:**-*lar, -ın*
Gazel 224
Mısra: **3**
Aşık, seven kişi.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

25. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 234
Mısra: **3**
Âşık.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

26. **ʿāşıḳlara:**-*lar, -a*
Gazel 240
Mısra: **2**
Âşık.
1. Ey ḫāl-i ruḫuñ pādişeh-i kişver-i şīve
2. ʿĀşıḳlara her bir baḳışuñ mazhar-ı şīve

27. **ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 251
Mısra: **5**
Aşık, seven kişi.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni

28. **ʿāşıḳlarınuñ:**-*lar, -ı, -nuñ*
Gazel 251
Mısra: **11**
Aşık, seven kişi.
11. Zülfī ḫabs ide ide gönlini ʿāşıḳlarınuñ
12. Ṭoptolu oldı günehkār ile çāh-ı zaḳanı

29. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **5**
Aşık, seven kişi.
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḫuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāġuñ revġanı

30. **ʿāşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 263
Mısra: **1**
Aşık, seven kişi.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

31. **ʿāşıḳlar:**-*lar*
Gazel 274
Mısra: **1**
Âşık.
1. Fenāya virdi ʿāşıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

32. **ʿāşıḳuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 279
Mısra: **1**
Aşık, seven kişi.
1. ʿĀşıḳuñ nāvek-i āh-ı seḥeri
2. Siper-i çarḫdan eyler güzeri

33. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 280
Mısra: **5**
Aşık, seven kişi.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʾ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

34. **ʿāşıḳ:**
Gazel 282
Mısra: **3**
Âşık.
3. Döger göğsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün defʿü nāy

35. **ʿāşıḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 288
Mısra: **5**
Aşık, seven kişi.
5. ʿ Āşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālı

ʿāşık ol-:
1. **ʿāşık olup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Aşk derdine düşen.
3. Güneş ʿāşık olup her şubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

āşikār:[KL]
1. **āşikār:**
Kaside 17
Mısra: **6**
Açık, meydanda, gözle görülebilen, belli, ayan, vâzıh, bâriz.
5. Şırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim şūret-i ecel görinür anda āşikār

āşikār it-:
1. **āşikār itmez:**-*mez*
Kaside 18
Mısra: **16**
Göstermek, meydana çıkarmak.
15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derūn-ı sīnesini āşikār serv

ʿāşıḳ-ı dīdār:
1. **ʿāşıḳ-ı dīdārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 50
Mısra: **2**
Güzel yüzün aşığı.
1. Seyl-i eşküm cüst ü cüyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʾ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

ʿāşık miskin:
1. **ʿāşık-ı miskīne:**-*i, -n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Aciz olan aşık.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāşık-ı miskīne rām ḳıl

2. ʿ**āşıḳ-ı miskīne:**-*e*
Gazel 269
Mısra: **14**
Âciz, zavallı âşık.
13. Rismān şanman görinen nāme-i fırḳatde kʿol
14. ʿĀşıḳ-ı miskīne ḥidmet itmege bil bagladı

ʿ**āşıḳ-ı şūrīde-vār:**
1. ʿ**āşıḳ-ı şūrīde-vār:**
Kaside 18
Mısra: **54**
Perişan olan aşık.
53. Abdāl-ı ʿışḳ olup yaluñ ayaḳ başı kaba
54. Şaḥrāya düşdi ʿāşıḳ-ı şūrīde-vār serv

ʿ**āşıḳuñ yagı:**
1. ʿ**āşıḳuñ yagı:**
Gazel 94
Mısra: **5**
Aşığın yüreğinin yağı manasında.
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yağıdur

aşıl-:
1. **aşılmış:**-*mış*
Kaside 3
Mısra: **19**
Asılmak.
19. Şanasın şāhuñ ḳılıcıdur aşılmış ʿarşda
20. Güşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

2. **aşılmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 41
Mısra: **7**
Asılmak.
7. Çünkim raḳīb-i mücrimüñ gönli çeker aşılmaġa
8. Ṭaḳ sūre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

3. **aşılmış:**-*mış*
Gazel 80
Mısra: **6**
Asılmak.
5. Lebüñ üzre şanasın caʿd-ı zülfüñ
6. Aşılmış ber-der-i meyḫāne çenber

4. **aşılur:**-*ur*
Gazel 126
Mısra: **8**
Asılmak.
7. Parmaḳları ucını ki ḥınnālamış nigār
8. ʿUnnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

aşıl-:
1. **aşılacaḳ:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Yaramaz, kötü, arsız.
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

āşinā:[FD]
1. **āşinā:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā baña
2. Bīgāne oldı ʿişret ü zevḳ ü şafā baña

2. **āşināsı:**-*s, -ı*
Gazel 207
Mısra: **6**
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

3. **āşināyı:**-*y, -ı*
Gazel 272
Mısra: **2**
Far. Bildik kimse, dost, enîs.
1. Raḳīb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

ʿ**asīr:[KL]**
1. ʿ**asīr:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Ar. güç, çetin.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

āsitān:[KL]
1. **āsitānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **48**
Eşik - Sevgilinin eşiği-.
47. Caʿfer Beg ol emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẓl
48. Kim āsitānına ider eflāk intisāb

2. **āsitānına:**-*ın, -a*
Kaside 13
Mısra: **28**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

3. **āsitānuñ:**-*uñ*
Gazel 16
Mısra: **3**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
3. Meleksin sen felekdür āsitānuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

4. **āsitānuñ:**-*uñ*
Gazel 60
Mısra: **9**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

5. **āsitān:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʿol āsitān olupdur aña āsumān-veş

6. **āsitānuñ:**-*uñ, -ı*
Gazel 184
Mısra: **9**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

7. **āsitānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 216
Mısra: **6**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yāruñ
6. Nicʿ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

8. **âsitānında:**-*ı, -nda*
Gazel 233
Mısra: **5**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
5. Âsitānında olupdur ol mehūñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʿllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿbeye

9. **āsitānuñda:**-*u, -ñda*
Gazel 260
Mısra: **9**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī sūzeni

10. **āsitān:**
Gazel 289
Mısra: **11**
Kapı eşiği, dergah, tekke.
11. Kʿol āsitān olupdur aña āsumān gibi

11. **āsitāneş:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Kapı, eşik ǁ saray.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ū be-ḫᵛāh

āsitān-ı düzaḫ:
1. **āsitān-ı düzaḫ:**
Gazel 169
Mısra: **8**
Cehennem kapısının eşiği.
7. Şevḳ-i ruḥsāruñla ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı düzaḫ üzre hāẕihi cennāt-ı ʿadn

âsitān-ı yara:
1. **âsitān-ı yara:**-*a*
Gazel 188
Mısra: **10**
Sevgilinin eşiği.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḥidmetin

āsiyā:[KL]
1. **āsiyā:**
Kaside 21
Mısra: **32**
Su değirmeni. II felek,dünya.
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırsı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

āşiyān:[KL]
1. **āşiyān:**
Kaside 14
Mısra: **58**
Yuva, mesken.
57. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

2. **āşiyānına:**-*ın, -a*
Kaside 18
Mısra: **3**
Yuva, ev, ikametgâh.
3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

3. **āşiyānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 49
Mısra: **7**
Yuva, ev, ikametgâh.
7. Mecnūn alalı başına mürġ āşiyānını
8. Dīvānelik vilāyetinüñ tāc-dārıdur

4. **āşiyān:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Yuva, ev, ikametgâh.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḥuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

5. **āşiyān:**
Gazel 180
Mısra: **12**
Yuva.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

6. **āşiyān:**
Gazel 181
Mısra: **16**
Yuva, kuş yuvası.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

7. **āşiyānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 216
Mısra: **8**
Yuva, ev, ikametgâh.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

āşiyān eyler:
1. **āşiyān eyler:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **74**
Kelime Tipi: -
Mesken tutmak, yuva yapmak.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

āşiyā-veş:
1. **āşiyā-veş:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Su değirmeni gibi.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḫālümi
4. Āşiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

āsiyā-yı dehr:
1. **āsiyā-yı dehr:**
Kaside 2
Mısra: **9**
Dünya değirmeni.
9. Pür-gendüm-i nücüm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehūñ bir nice zamān

aşlā:[FD]
1. **aşlā:**
Kaside 16
Mısra: **78**
Hiç, hiçbir vakit.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

2. **aşlā:**
Gazel 285
Mısra: **10**
Hiçbir vakit.
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

ʿ**aşr:[FD]**
1. ʿ**aşrda:**-*da*
Gazel 125
Mısra: **8**
I. (Ar.) 1. Zaman , devir, çağ.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaşrda bir ehl-i ṭarīḳ

2. ʿ**aṣr:**
Gazel 129
Mısra: **2**
I. (Ar.) 1. Zaman , devir, çağ.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

ʿ**aṣr-ı kāfir:**
1. ʿ**aṣr-ı kāfir:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Mümin olmayanların vakti.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaṣr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

āstīn:[FD]
1. **āstīnüm:**-*üm*
Gazel 175
Mısra: **6**
Yen, elbisenin kolu.
5. Gözüm yaşını silmekden dem-ā-dem
6. Olupdur āstīnüm çāh-ı pür-ḫūn

āstīn-i ġonca:
1. **āstīn-i ġoncayı:**-*y, -ı*
Kaside 7
Mısra: **25**
Goncanın kolu.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Ṣol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

āşüfte:[KT]
1. **āşüfte:**
Kaside 16
Mısra: **73**
Çıldırırcasına aşık.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

2. **āşüfte:**
Gazel 76
Mısra: **4**
Çıldırırcasına aşık.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḥsār ʿāşıḳıdur

âşüfte-ḥāl:
1. **âşüfte-ḥāl:**
Gazel 194
Mısra: **5**
Istırap çeken, incinmiş, perişan hâlde.
5. Âşüfte-ḥāl ü ḫaste-i bālinven velī
6. Maḥbūblarla ḳılmaga seyrān ölüyorın

āsumān:[KT]
1. **āsumānı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **90**
Gök,sema,felek.
89. Bu vech ile geçerken ḥāl-i ʿālem
90. Görüp beytü'l-ḥazende āsumānı

2. **āsumānda:**-*da*
Kaside 2
Mısra: **30**
Gök,sema,felek.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

3. **āsumān:**
Kaside 3
Mısra: **37**
Gök,sema ,felek.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

4. **āsumānda:**-*da*
Kaside 3
Mısra: **44**
Gök,sema ,felek.
43. Ḥaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

5. **āsumān:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Gök,sema ,felek.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

6. **āsumāndur:**-*dur*
Gazel 4
Mısra: **2**
Gökyüzü.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

7. **āsumān:**
Kaside 11
Mısra: **15**
Gök,sema ,felek.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

8. **āsumān:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Gök,sema ,felek.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

9. **āsumān:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Gök,sema ,felek.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

10. **âsumāni:**-*i*
Gazel 38
Mısra: **7**
Gök,sema ,felek.
7. Âsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

11. **āsumānda:**-*da*
Gazel 160
Mısra: **9**
Gök,sema ,felek.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Şādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

12. **āsumāndan:**-*dan*
Gazel 184
Mısra: **9**
Gök,sema ,felek.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

13. **āsumānın:**-*ın*
Gazel 223
Mısra: **9**
Gök,sema ,felek.
9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

14. **āsumān:**
Gazel 277
Mısra: **15**
Gök,sema ,felek.
15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

15. **āsumān:**
Gazel 289
Mısra: **11**
Gök,sema ,felek.
11. Kʾ ol āsitān olupdur aña āsumān gibi

āsumān-ı devlet:
1. **āsumān-ı devlete:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **13**
Mutluluk ve talihin gökyüzü.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

āsumān-ı ḥüsni:
1. **āsumān-ı ḥüsni:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Güzelliğin gökyüzü.
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿĪsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḥüsni meʿvā

āsumān-ı sīne:
1. **āsumān-ı sīne:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Sinenin gögü.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

āşumān-ı sīne:
1. **āşumān-ı sīneden:**-*den*
Gazel 92
Mısra: **2**
Sinenin gögü.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āşumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yaġar

āsumān-sürʿat:
1. **āsumān-sürʿat:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Gökyüzü gibi hızlı.
17. Baḫr-ı ʿummān-ʿazamet kān-ı ʿaṭā ebr-i seḫā
18. Āsumān-sürʿat ü deryā-dil ü kūhsār-vaḳār

āsumān-veş:
1. **āsumān-veş:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Gökyüzü gibi.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʾol āsitān olupdur aña āsumān-veş

at:
1. **atın:**-*ın*
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.
39. Ḳarşulaşduġı dem iki leşker
40. Ṣaldı meydāna atın ol server

2. **at:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
At. (satranç taşlarından).
3. Çünki şaṭranc-ı luṭfʿoyuncısısın
4. Nʾola virseñ piyādeye bir at

3. **atlara:**-*lar, -a*
Kaside 17
Mısra: **35**
Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

4. **at:**
Kaside 17
Mısra: **51**
Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.
51. Ne diyeyin bir at durur olʾ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

5. **atuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **56**
Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.
55. Rūz-ı meşāffʾ azm-i neberd eyleseñ şehā
56. Ḫaşmuñ gözine görine atuñ yelesi mār

6. **atı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **66**
Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

7. **atına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 269
Mısra: **12**
Isim Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

8. **atına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 272
Mısra: **8**
Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Ṣafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

9. **aṭā:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Ar. is. Verme. Bahşiş olarak verme, bağışlama, ihsan, vergi, atiyye.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

At-:
1. **atar:**-*ar*
Gazel 8
Mısra: **10**
İndirmek, göndermek.
9. Ẕikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānḳāh bana

2. **atar:**-*ar*
Gazel 59

Mısra: **1**
Atmak, fırlatmak.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

3. **atar:**-*ar*
Gazel 59
Mısra: **2**
Atmak, fırlatmak.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

4. **atar:**-*ar*
Gazel 59
Mısra: **4**
Atmak, fırlatmak.
3. Ḳapuñda dil raḳîbe virür cism-i lāġarı
4. Gūyā bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛān atar

5. **atar:**-*ar*
Gazel 59
Mısra: **8**
Atmak, fırlatmak.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

6. **atar:**-*ar*
Gazel 59
Mısra: **10**
Atmak, fırlatmak.
9. Şınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

7. **atduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 160
Mısra: **10**
Atmak, fırlatmak.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Ṣādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

8. **atar:**-*ar*
Gazel 233
Mısra: **8**
Atmak, fırlatmak.
7. Ṣūfīyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ ā ʿatinden nˈ olur anuñ kim ṭaş atar Kaˈbeye

9. **atdı:**-*dı*
Gazel 246
Mısra: **4**
Atmak, fırlatmak.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

ʿaṭā:
1. **ʿaṭā:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Bağışlama, ihsan.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḥaṭāmuza bedel eyleyesin luṭf u ʿaṭā

2. **ʿaṭā:**
Mesnevi 1
Mısra: **54**
Bağışlama, ihsan.
53. Ḥudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāşiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

3. **ʿaṭā:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Bağışlama,ihsan.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

4. **ʿaṭā:**
Kaside 4
Mısra: **62**
Bağışlama, ihsan.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

5. **ʿaṭānı:**-*n, -ı*
Kaside 13
Mısra: **30**
Bahşiş, ihsan, lütuf.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış naḳş-ı māl

6. **ʿaṭā:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Ar. Bahşiş olarak verme.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

7. **ʿaṭā:**
Kaside 21
Mısra: **34**
i. (Ar. 'aṭā') 1. Cömertçe verme, ihsan, bağış.
33. İnşāf ey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

8. **ʿaṭāsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 241
Mısra: **3**
T. is. Baba. Asıl Türkçedir. atalar sözü darbımesel.
3. Laʿik degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

9. **ʿaṭā:**
Gazel 261
Mısra: **10**
Verme, bağışlama,ihsan, lütuf.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḥaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

10. **aṭadur:**-*dur*
Gazel 217
Mısra: **4**
Ihsan, lutf.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

ʿaṭā it-:
1. **ʿaṭā itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 280
Mısra: **11**
Bağış yapmak, yardım etmek.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çığırı çığırı

ʿaṭā-yı suḥan:
1. **ʿaṭā-yı suḥan:**
Kıt'a 2
Mısra: **18**
Söz bağışı.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḥāhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭā-yı suḥan

āteş:[KL]
1. **āteş:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yılduz ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

2. **āteş:**
Gazel 1
Mısra: **8**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Şūfīyān āteş zede der ḫırḳa-ı sālūs-rā

3. **āteş:**
Kaside 2
Mısra: **34**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kˈol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

4. **āteşi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **10**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
9. Öldürürdi cümle ʿālem ḫalḳını Nemrūd-ı berd
10. Ger gülistān itmeyeydi āteşi ḫayy ü Ḳadīr

5. **āteş:**
Gazel 66
Mısra: **1**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
1. Dil milketine ruḫlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

6. **āteşin:**-*in*
Gazel 69
Mısra: **7**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
7. Ḫavf itmesün bu ḫalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaṣdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

7. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Ateş II Şiddet.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

8. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **2**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

9. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **4**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

10. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **6**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

11. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **8**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḫuñla gülsitān āteş

12. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **10**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
9. Ḫayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḫaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

13. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **12**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
11. Şalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nˈola taḥrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

14. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **14**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

15. **āteş:**
Gazel 108
Mısra: **16**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

16. **āteş:**
Gazel 112
Mısra: **12**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iṭṭilāt

17. **āteşi:**-*i*
Gazel 182
Mısra: **6**
1. Ateş. 2. Hiddet, şiddet, öfke.
5. Ṭoḳunmayınca tīġ-ı ābdāruñ
6. Bu göñlüm āteşi bulmadı teskīn

18. **āteşine:**-*i, -n, -e*
Gazel 189
Mısra: **4**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

19. **āteşi:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **7**
1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

āteş ü sehm ü sinān:
1. **āteş ü sehm ü sinān:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Ateş,ok ve mızrak.
9. ʿİẕār u laʿlūñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

āteş yaḳ-:
1. **āteş yaḳdı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **26**
Ateş yak-.
25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet ḳılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

āteş-i āh-ı ḥasūd:

1. **āteş-i āh-ı ḥasūd:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Kıskançlığın ah ateşi.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

āteş-i āh:
1. **āteş-i āhum:**-*um*
Gazel 69
Mısra: **11**
Āh ateşi.
11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaşdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

āteş-i gül:
1. **āteş-i gülden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **62**
Gülün ateşi.
61. Semūm-ı ḳahrı eseydi riyāż-ı ʿāleme ger
62. Yanardı āteş-i gülden seḥer seḥer jāle

2. **āteş-i gülden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **42**
Gülün ateşi.
41. Şuʿle-i ḳahruñ eger düşse gülistān şaḥnına
42. Āteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫākister nesīm

āteş-i hecre:
1. **āteş-i hecre:**-*e*
Gazel 125
Mısra: **1**
Ayrılık ateşi.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur baña şefīḳ

āteş-i ʿışḳ:
1. **āteş-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 230
Mısra: **11**
Aşk ateşi.
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḥīnüñ ocaġına şu ḳoyma

āteş-i ʿizār-ı nigār:
1. **āteş-i ʿizār-ı nigār:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Sevgilinin yanağının ateşi.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿizār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

āteş-i sūzan:
1. **āteş-i sūzan:**
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
Yakıcı ateş.
83. Şemʿ gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

āteş-perest:
1. **āteş-perest:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Ateşe tapma.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

atıcı:[MT]
1. **atıcılar:**-*lar*
Gazel 25
Mısra: **10**
T. s. İyi nişan alan.
9. Geçer āhum okı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

atıl-:
1. **atılmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Fırlatılmak.
1. Biri ḥallācdur kʾ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

2. **atılsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **75**
Öne doğru hareket etmek ‖ saldırmak (düşman bağlamında).
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

aṭʿim:
1. **aṭʿime:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **47**
Mahvolan, ölen.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfītāb u berfʿola nān u penīr

at oynat-:
1. **atın oynatsun:**-*sun*
Gazel 112
Mısra: **5**
Bildiği dilediği gibi davranmak.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

atış-:
1. **atışa:**-*a*
Gazel 243
Mısra: **12**
Atışmak II Tartışmak.
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

aṭlas:[GTS]
1. **aṭlasdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.
3. Temāşā itseñ ol ruḫsār rengi
4. Şanursın al aṭlasdur firengī

ʿaṭṭār:[KT]
1. ʿaṭṭārlar:-*lar*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Güzel kokulu ruhlarve yağlar vesaire satan adam.
1. Biri ʿaṭṭārlar içre Ḥasandur
2. Şan enfāsı anuñ müşk-i Ḫutendür

2. ʿaṭṭār:
Kaside 8
Mısra: **40**
Güzel kokulu.
39. Ḥanceri ibn-i ḥüsām u ḳılıcı ibn-i yemīn
40. Ṭāliʿi eşref ü saʿdī nefesidür ʿaṭṭār

1. ʿAṭṭār:
Kaside 8
Mısra: **14**
Ferîdüddin Attâr. Horasan'nın en önemli dört şehrinden biri olan Nişabur'da 1136 yılında doğmuş 1221 yılında vefat etmiş ünlü bir İranlı şair ve mutasavvıftır. Hekim ve eczacı olmasından dolayı Attâr (aktar) olarak anılır.
13. Söyledür bülbüli büy-ı gül ile bād-ı ṣabā
14. Manṭıḳuʿṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara şan kim ʿAṭṭār

ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer:
1. ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer:
Kaside 5
Mısra: **29**
Seher çarşısının kokusu.
29. Ey ki ḥulkuñla ṣabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

aʿvān:[FD]
1. aʿvān:
Gazel 48
Mısra: **7**
Ar. is. Avene. Yardımcılar, yardaklar.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

2. ʿavān:
Gazel 111
Mısra: **3**
Ar. is. Avene. Yardımcılar, yardaklar.
3. Ger aḳçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

āvāre:[FD]
1. **āvāre:**
Gazel 162
Mısra: **6**
Far. 1. Serseri, boş gezen, ötede beride dolaşan. 2. Bîkarar, durup dinlenmez.
5. Būy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥẓa ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

āvāre eyle-
1. **āvāre eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 156
Mısra: **4**
Başıboş bırakmak, işinden alıkoymak, kararsız, şaşkın etmek.
3. Çekdüm raḳībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīḳ ile āvāre eyledüm

āvāre ḳıl-:
1. **āvāre ḳılur:**-*ur*
Gazel 237
Mısra: **2**
Başıboş dolandırmak, perişan etmek.
1. Ṣallanduġınca laʿl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

āvāze:[FD]
1. **āvāze:**
Gazel 183
Mısra: **4**
Yüksek ses, çığlık, avaz, söz, haber.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i ṣad-çākden

āvāz-ı şūr:
1. **āvāz-ı şūr:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Boynuzdan yapılmış büyük boru. Kıyamette, Hz. İsrafil'in üfleyeceği borunun sesi.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

2. **āvāz-ı şūr:**
Gazel 46
Mısra: **4**
Boynuzdan yapılmış büyük boru. Kıyamette, Hz. İsrafil'in üfleyeceği borunun sesi.
3. Şöyle mest oldum mey-i ʿışḳuñla kim
4. Girmeye ḳulaġuma āvāz-ı şūr

3. **āvāz-ı sūr:**
Gazel 46
Mısra: **16**
Boynuzdan yapılmış büyük boru. Kıyamette, Hz. İsrafil'in üfleyeceği borunun sesi.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı sūr

avla-:[KL]
1. **avlamaġa:**-*ma, -ġa*
Gazel 2
Mısra: **2**
Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

2. **avla:**
Kaside 12
Mısra: **34**
Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

3. **avlamaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 16
Mısra: **2**
Avlamak.Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek.Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

4. **avlamaġ:**-*maġ*
Gazel 232
Mısra: **10**
Avlamak -kendine âşık etmek-.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

5. **avladı:**-*dı*
Gazel 271
Mısra: **8**
Bulmak, ele geçirmek, yakalamak.
7. Ḥayālüñ mesken itdi çeşm-i terde
8. Velī başından avladı pınarı

ʿavret:[İP]
1. ʿavrete:-*e*
Gazel 217
Mısra: **12**
Kadın; zevce, avrat.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

ʿavr-i ʿārı:
1. ʿavr-i ʿārı:
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Çıplak,temiz söylemek.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki gūyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʿānī

avuc:[KL]
1. **avuclarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **82**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup akçeler ḳoyar jāle

2. **avuç:**
Kaside 7
Mısra: **62**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk. Keff. Avucun istiap ettiği miktar. avuç avuç bol bol. avuç açmak dilenmek. avucunu yalamak mahrum kalmak.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

3. **avuç:**
Kaside 7
Mısra: **94**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk. Keff. Avucun istiap ettiği miktar. avuç avuç bol bol. avuç açmak dilenmek. avucunu yalamak mahrum kalmak.
93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derūñden aña ire bir avuç türāb

4. **avuç:**
Kaside 12
Mısra: **10**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk.
9. Eyledi şevḳ ile ḥurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altını nisār

5. **avuç:**
Gazel 89
Mısra: **10**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk. Keff. Avucun istiap ettiği miktar.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

6. **avucında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 106
Mısra: **7**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk. Keff. Avucun istiap ettiği miktar. avuç avuç bol bol. avuç açmak dilenmek. avucunu yalamak mahrum kalmak.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

ay:[KL]
1. **aya:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Güneşten aldığı ışığı yeryüzüne yansıtan ve dünyâmızın tek uydusu olan gök cismi, kamer, mah.
3. Güneş ʿāşık olup her ṣubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

2. **aylıḳ:**-*lıḳ*
Kaside 4
Mısra: **3**
Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

3. **ayı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **20**
Dünyanın uydusu, kamer.
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

4. **ayda:**-*da*
Gazel 140
Mısra: **4**
Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

5. **ayın:**-*ın*
Gazel 182
Mısra: **14**
Dünyanın uydusu, kamer.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

6. **ayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **7**
Dünyanın uydusu, kamer.
7. Çarḫ ayına ne ṣūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

7. **ayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **8**
Dünyanın uydusu, kamer.
7. Çarḫ ayına ne ṣūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

8. **ay:**
Gazel 280
Mısra: **11**
Dünyanın uydusu, kamer.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çığırı çığırı

9. **ay:**
Gazel 282
Mısra: **2**
Yaklaşık otuz günlük zaman parçası.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek ṣay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

10. **aya:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kamer.
3. Daḫi ṭoġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

ay aydın:
1. **ay aydın:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Her şey açık , net, ortada. II Ay ışığı, aydınlık.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

ay başı:
1. **ay başında:**-*n, -da*
Gazel 176
Mısra: **3**
Ayın ilk günleri.
3. Ay başında ṣol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

ay ile güneş:
1. **ay ile güneş:**
Kaside 16
Mısra: **77**
Ay ile güneş.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

ay nūrı:
1. **ay nūrı:**
Kaside 14
Mısra: **28**
Ay ışığı.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden alduġına ḳalmadı gümān

ayaġ:
1. **ayaġa:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **8**
1. Ayak.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe nazẓāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

2. **ayaġına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **23**
1. Ayak.
23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

3. **ayaġuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **89**
Ayak, kadeh.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

4. **ayaġı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **4**
1. Ayak.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāġda olmasa iderdi reftār

5. **ayaġın:**-*ın*
Kaside 10
Mısra: **44**
1. Ayak.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

6. **ayaġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 11
Mısra: **4**
1. Ayak.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

7. **ayaġum:**-*um*
Kaside 17
Mısra: **86**
1. Ayak.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören şanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

8. **ayaġı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **35**
Ayak, kadeh.
35. Bozılup şoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

9. **ayaġuñ:**-*uñ*
Gazel 25
Mısra: **7**
1. Ayak.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

10. **ayaġuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 60
Mısra: **6**
1. Ayak.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

11. **ayaġı:**-*ı*
Gazel 126
Mısra: **12**
1. Ayak.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḥaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

12. **ayaġuñdaġı:**-*uñ, -daġ, -ı*
Gazel 133
Mısra: **10**
1. Ayak.
9. Çünkim Mesīḥī maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden şarardı ayaġuñdaġı gelik

13. **ayaġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 136
Mısra: **14**
1. Ayak.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġını alur öñ pehlivānuñ

14. **ayagumda:**-*um, -da*
Gazel 153
Mısra: **5**
1. Ayak.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

15. **ayaġı:**-*ı*
Gazel 156
Mısra: **3**
1. Ayak.
3. Çekdüm rakʿībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīk ile āvāre eyledüm

16. **ayaġın:**-*ın*
Gazel 199
Mısra: **11**
1. Ayak.
11. Kapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

17. **ayaġında:**-*ın, -da*
Gazel 204
Mısra: **7**
1. Ayak.
7. Başında göñlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

18. **ayaġın:**-*ın*
Gazel 218
Mısra: **5**
1. Ayak.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

19. **ayaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 219
Mısra: **2**
1. Ayak.
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

20. **ayaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 221
Mısra: **4**
Ayak II kenar, kıyı.
3. Şūfi baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayaġına

21. **ayaġın:**-*ın*
Gazel 226

Mısra: **6**
1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḥaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Kurʾan üstine

22. **ayaġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 241
Mısra: **5**
1. Ayak.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʾ ola ḥaṭṭuñ kitāb ile

23. **ayaġında:**-*ı, -nda*
Gazel 241
Mısra: **8**
1. Ayak.
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cüybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

24. **ayaġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 256
Mısra: **8**
Ayak, kadeh.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

25. **ayaḳların:**-*lar, -ın*
Kaside 17
Mısra: **29**
Ayak.
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

26. **ayaġına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 17
Mısra: **49**
Ayak.
49. Yā Rab ecel buḳaġūsını ur ayaġına
50. Düzd-i ḥayāt eylemesün tā anı şikār

27. **ayaḳ:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Ayak.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

28. **ayaḳ:**
Gazel 81
Mısra: **12**
Far. is. Kadeh, ayaklı kadeh.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

29. **ayaġına:**-*ğı, -n, -a*
Gazel 219
Mısra: **8**
Ayak.
7. Cām-ı mecliş laʾl-i mey-günuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şürāḥi baş ḳoyar ayaġına

30. **ayaḳlarda:**-*lar, -da*
Gazel 281
Mısra: **10**
Ayaklar altında.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

ayaġ uzat-:
1. **ayaġ uzada:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **9**
Boylu boyunca serilmek.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʾl çeşm-çār

ayaġ üzre ṭur-:
1. **ayaġ üzre ṭurup:**-*up*
Kaside 20
Mısra: **25**
Ayakta durmak.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

ayaġı ṭopraġı:
1. **ayaġı ṭopraġına:**-*n, -a*
Gazel 128
Mısra: **10**
Ayağın bastığı toprak l değerli ve mukaddes toprak (Sevgili ve kühl-i Sıfâhân bağlamında).
9. Ey Mesīḥī gözüñ aç bād-ı ṣabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭopraġına ḳıldıysa ḥaḳḳ-ı naẓaruñ

ayaġı tozı:
1. **ayaġı tozı:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Sevgili'nin ayağının tozu.
1. Muḥammeddür biri ibn-i ʿabācı
2. Ayaġı tozı ḥalḳuñ başı tācı

ayaġına baş ḳo-:
1. **ayaġına baş ḳomaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 9
Mısra: **48**
Ayağına kapanmak, yalvarmak.
47. Cihanda ser-keş olanlar şurāḥī gibi müdām
48. İderler ayaġına baş ḳomaġa istiʿ cāl

ayaġına düş-:
1. **ayaġına düşdi:**-*di*
Gazel 249
Mısra: **4**
Ayağına kapanmak, yalvarmak; dengeyi kaybederek yere kapanmak II kadehe düşmek. Şaraba düşkün olmak II sevgilinin saçlarının ayaklarına kadar uzanması.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-dūz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

2. **ayaġına düşmek:**-*üp*
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok yalvarmak.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

ayaġına ḳara şular indi:
1. **ayaġına ḳara şular indi:**-*di*
Gazel 220
Mısra: **6**
Beklemekten bitmek tükenmek.Deyim.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḥidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayaġına

ayaġuñ deg-:
1. **ayaġuñ degsün:**-*süun*
Gazel 282
Mısra: **7**
Ayağın altına değmek, kapanmak.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

ayaġuñ ṭopraġı:
1. **ayaġuñ ṭopraġı:**
Kaside 10
Mısra: **46**
Hükümdarın, Sevgili'nin ayağının tozu, toprağı.
45. Yollar üstinde semāʾ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭopraġı üstine ceng eyler nesīm

2. **ayaġuñ ṭopraġı:**
Gazel 238
Mısra: **7**
Ayağı toprağı / tozu: Hükümdarın, sevgilinin ayağının tozu, toprağı.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopraġı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḥāẓır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

3. **ayaġuñ ṭopraġıdur:**-*dur-uñ*
Gazel 94
Mısra: **14**
Ayağı toprağı / tozu: Hükümdarın, sevgilinin ayağının tozu, toprağı.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

ayaġuñ tozı:[BA]
1. **ayaġuñ tozı:**
Gazel 157
Mısra: **7**
Hükümdarın/sevgilinin ayağı tozu, Osmanlı şiirinde çok önemli bir simgedir. Bu simge, diğer bir yönüyle hükümdarın/sevgilinin geçtiği yolun önemini ve değerini de göstermektedir. Çünkü geçilen yerin tozu ve toprağı göze sürme yapılacak kadar, ona yüz sürülecek kadar değerli ve kutsal bir nesne olarak alımlanmaktadır.
7. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki sāʿatden aḳar birbirine ḳum

2. **ayaġuñ tozın:**-*ın*
Kaside 13
Mısra: **32**
Hükümdarın/sevgilinin ayağı tozu, Osmanlı şiirinde çok önemli bir simgedir. Bu simge, diğer bir yönüyle hükümdarın/sevgilinin geçtiği yolun önemini ve değerini de göstermektedir. Çünkü geçilen yerin tozu ve toprağı göze sürme yapılacak kadar, ona yüz sürülecek kadar değerli ve kutsal bir nesne olarak alımlanmaktadır.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥāl

3. **ayaġuñ ṭozın:**-*ın*
Gazel 89
Mısra: **9**
Hükümdarın/sevgilinin ayağı tozu, Osmanlı şiirinde çok önemli bir simgedir. Bu simge, diğer bir yönüyle hükümdarın/sevgilinin geçtiği yolun önemini ve değerini de göstermektedir. Çünkü geçilen yerin tozu ve toprağı göze sürme yapılacak kadar, ona yüz sürülecek kadar değerli ve kutsal bir nesne olarak alımlanmaktadır.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

4. ayaġuñ tozına:-*n, -a*
Gazel 279
Mısra: **3**
Hükümdarın/sevgilinin ayağı tozu, Osmanlı şiirinde çok önemli bir simgedir. Bu simge, diğer bir yönüyle hükümdarın/sevgilinin geçtiği yolun önemini ve değerini de göstermektedir. Çünkü geçilen yerin tozu ve toprağı göze sürme yapılacak kadar, ona yüz sürülecek kadar değerli ve kutsal bir nesne olarak alımlanmaktadır.
3. Yüz sürenlerde ayaġuñ tozına
4. Eşk-i çeşmüm ḳadar olmaya cerī

ayaḳ ayaḳ:
1. **ayaḳ ayaḳ:**
Gazel 126
Mısra: **12**
Kadeh kadeh.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḥaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

ayaḳ seyrān:
1. **ayaḳ seyrānıdur:**-*dur*
Gazel 52
Mısra: **4**
Kadehi dolaştırma,içki içme.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḥşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

ayak ṭura:
1. **ayak ṭura:**-*a*
Gazel 81
Mısra: **11**
Ayağa durmak: ayakta durmak, ayağa kalakmak.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

āyāt-ı ʿadn:
1. **āyāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **2**
Cennetin ayetleri. 2) Cennet işaretleri.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḥaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

2. **āyāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **10**
Cennet ayetleri.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

ayāz:
1. **ayāz:**
Gazel 95
Mısra: **6**
Gazneli Mahmud'un kölesi.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

ʿayb:[FD]
1. **ʿayb:**
Kaside 1
Mısra: **9**
Noksan, kusur, eksiklik.
9. Dāmen-i ʿafvuñ ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

2. **ʿayb:**
Mesnevi 1
Mısra: **49**
Noksan, kusur, eksiklik.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

3. **ʿaybı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **131**
Noksan, kusur, eksiklik.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

4. **ʿaybını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 15
Mısra: **5**
Noksan, kusur, eksiklik.
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

5. **ʿaybın:**-*ın*
Gazel 261

Mısra: **7**
Utanç veren kusur, hata.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añdıġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

6. ʿ**aybdur:**-*dur*
Gazel 261
Mısra: **8**
Utanç veren kusur, hata.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añdıġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

ʿ**ayb it-:**
1. ʿ**ayb itme:**-*me*
Gazel 102
Mısra: **1**
Birini ayıplamak, kınamak.
1. ʿAyb itme şūfī meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

ʿ**ayb ol-:**
1. ʿ**ayb olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 20
Mısra: **47**
Ayıp olmak.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

ʿ**aybhāyem:**
1. ʿ**aybhāyem:**
Kaside 1
Mısra: **5**
Ayıplı olmak.
5. ʿAybhāyem be-şeb-i ʿafv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫᵛar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

āye:
1. **āyed:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cüyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

āyende:[MT]
1. **āyende:**
Gazel 244
Mısra: **10**
Gelici, gelen.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

āyet:[KT]
1. **āyeti:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **40**
Kur'anın müstakil mana ifade eden her cümlesi.Alame,nişan ,eser.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey şafḥa-ı ḫaddüñde Hüdā āyeti peydā

2. **āyet:**
Gazel 226
Mısra: **5**
1. Kur'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri. 2. Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

āyet-i fīhi şifā:
1. **āyet-i fīhi şifā:**
Gazel 9
Mısra: **2**
Şifa ayeti.
1. Ey yüzün āyīne-i ʿālem-nümā
2. Ḫaṭṭ-ı laʿlün āyet-i fīhi şifā

āyet-i raḥmet:
1. **āyet-i raḥmet:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Rahmet ayeti.
7. Ḫaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʿ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı şıfr dehānuñ duragına

2. **āyet-i raḥmet:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Rahmet ayeti.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

āyīne:[BK]
1. **āyīnedür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **45**
Far. Ayna.Gözgü.
45. Şemse-i şemşīr-i berrānuñ ʿaceb āyīnedür
46. Kim görinür şūret-i fetḥ ü ẓafer anda ʿıyān
2. **āyīnedür:**-*dür*
Kaside 16
Mısra: **45**
Far. Ayna.Gözgü.
45. Ṭop āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

3. **āyīnedür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **5**
Far. Ayna. Gözgü.
5. Şırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim şūret-i ecel görinür anda āşikār

4. **āyīnesin:**-*sin*
Gazel 187
Mısra: **10**
Far. Ayna. (bağl) Hz. İsa. Gözgü.
9. Ey Mesīḥī çarḫ-ı çārümden olur manẓūr-ı Ḥaḳ
10. Ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin pāk eyleyen

5. **āyīne:**
Gazel 211
Mısra: **7**
Far. Ayna. Gözgü.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

6. **āyīne:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Far. Ayna. Gözgü.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʿl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

7. **āyīnesine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 215
Mısra: **4**
Far. Ayna. Gözgü.
3. ʿIyān olalı ruḫsāruñda ḫaṭṭuñ
4. Ġubār irdi göñül āyīnesine

8. **āyīnesin:**-*sin*
Gazel 256
Mısra: **5**
Far. Ayna. Gözgü.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḫi nicedür yüzi ağını

9. **āyīne:**
Gazel 286
Mısra: **3**
Far. Ayna. Gözgü.
3. Āyīne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider şanemā terk-i ḫayāyı

āyīne ol-:
1. **āyīne olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 16
Mısra: **28**
Yansımasını gösterir ,açıklayan olmak.
27. Ḫālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

āyine-dār ol-:
1. **āyine-dār olalı:**-*alı*
Kaside 8
Mısra: **50**
Ayna tutmak, göstermek.
49. Şāhid-i reʾyüñe görinmedi ʿālemde naẓīr
50. Olalı cām-ı cihān-bīn ile subh āyine-dār

āyīne-i ʿālem-nümā:[PALA]
1. **āyīne-i ʿālem-nümā:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Büyük İskender'in hocası Aristo tarafından İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren ayna.
1. Ey yüzün āyīne-i ʿālem-nümā
2. Ḫaṭṭ-ı laʿlün āyet-i fīhi şifā

āyīne-i ḥüsn:
1. **āyīne-i ḥüsn:**
Gazel 240
Mısra: **5**
Güzellik aynası.
5. Dilberleri ḫod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

āyīne-i idrāk:
1. **āyīne-i idrākden:**-*den*
Gazel 183
Mısra: **10**
Anlayış aynasında.
9. Nice gelsün şūrete ʿaḳlum ki ḫaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḫayret gitmedi āyīne-i idrākden

āyīne-i ruḫsār:
1. **āyīne-i ruḫsārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 50
Mısra: **12**
Sevgilinin yüzünün aynası. II Sevgilinin parlak yüzü.
11. Ṭūṭī-i ṭabʿın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḫsārıdur

āyīne-i ruḫsār:
1. **āyīne-i ruḫsāruñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 2
Mısra: **5**
Sevgilinin yüzünün aynası. II Sevgilinin parlak yüzü.
5. Āyīne-i ruḫsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

2. **āyīne-i ruḫsāruñı:**
Kaside 16
Mısra: **5**
Yanak aynası.
5. Āyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

āyīne-i sipihre:
1. **āyīne-i sipihre:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **53**
Gökyüzü aynası.
53. Āyīne-i sipihre naẓar ḳılsa dikḳatüñ
54. Yüzden muḥadderāt-ı semāvī açar niḳāb

āyīne-i vücūd:
1. **āyīne-i vücūdına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 88
Mısra: **10**
Varlık aynası.
9. Ḳaplamadan Mesīḥīyi jeng-i ecel şehā
10. Āyīne-i vücūdına eyle şafā naẓar

āyīne-i zānūs:
1. **āyīne-i zānūsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **14**
Diz aynası.
13. Gösterür şūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

2. **āyīne-i zānūsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **14**
Diz aynası.
13. Gösterür şūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

āyīne-vār:
1. **āyīne-vār:**
Kaside 21
Mısra: **3**
Ayna gibi, ayna misali.
3. Ṣāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳıble-nümā gibi

ayır-:[KL]
1. **ayırma:**-*ma*
Kaside 18
Mısra: **49**
Ayırmak, ayrı düşürmek.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

2. **ayırdı:**-*dı*
Gazel 234
Mısra: **19**
Engellemek, uzaklaştırmak.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

ʿ**ayni ol-:**
1. ʿ**ayni olmaġın:**-*ın*
Kaside 3
Mısra: **47**
Tıbkı, tamamıyla aynı ol-.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

ayrı:
1. **ayrıḳ:**-*ḳ*
Gazel 243
Mısra: **16**
Uzak.

15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

ayrıl:
1. **ayrılmaġın:**-*ma*, -*ġın*
Gazel 73
Mısra: **13**
Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.
13. Yūsuf-ı hūrşîdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı ḥarḥ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

2. **ayrılma:**-*ma*
Gazel 174
Mısra: **13**
Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.
13. Mesīḥiden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

3. ayrılmaz:-*maz*
Gazel 172
Mısra: **10**
Ayrılmak işi.
9. Raḳîbe bilmezüz nʿitdük Mesīḥī
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

ayru:[MT]
1. **ayru:**
Gazel 90
Mısra: **13**
Ayrı, uzak.
13. Mey-gün lebüñden ayru Mesīḥī-yi ḫaste-dil
14. Meyḫānelerde şām u seḥer cām-ı Cem çeker

2. **ayru:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Fasılalı, aralıklı.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

3. ayruġı:-*ı*
Gazel 36
Mısra: **1**
Ayrı,uzak.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tîg-i ḫased

4. ayruḳ:
Kaside 4
Mısra: **44**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Ḡālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḫtirā

5. **ayruḳ:**
Müfret 7
Mısra: **2**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
1. Ḥaṭṭ-ı nigār göñlüme ḫuccet ḳoyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-i ʿanber-feşānuma

6. **ayruḳ:**
Kaside 7
Mısra: **72**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
71. Ger iʿ tidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

7. **ayruḳ:**
Gazel 88
Mısra: **2**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

8. **ayruḳ:**
Gazel 96
Mısra: **10**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿazāb olmaz

9. **ayruḳ:**
Gazel 151
Mısra: **6**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

10. **ayruḳlara:**-*lar*, -*a*
Gazel 173
Mısra: **6**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
5. Benüm nālem gelür ḫalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

11. **ayruḳ:**
Gazel 239
Mısra: **8**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
7. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ʿanber-feşānuma

12. **ayruḳ:**
Gazel 276
Mısra: **4**
1.Başka, gayri, maada, diğer. 2. Artık, bundan sonra, bir daha.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

ʿayş:[İP]
1. ʿ**ayş:**
Murabba 2
Mısra: **30**
Yaşama.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş içün ḳurdı çiçekler şaḫn-ı gülşende otaġ

2. ʿ**ayşını:**-*ı*, -*n*, -*ı*
Kaside 2
Mısra: **71**
Yiyip içme. zevk u safa.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

3. ʿ**ayşumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 2466
Mısra: **3**
Yemek, içmek, yaşamak.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādis

ʿ**ayş it-:**
1. ʿ**ayş idelüm:**-*elü*, -*m*
Gazel 287
Mısra: **10**
Eğlenmek, zevk ü safa etmek.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥza Mesīḥī
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

2. ʿ**ayş iderdi:**-*er*, -*di*
Kaside 13
Mısra: **2**
Yiyip içmek, eğlenmek.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

ʿ**ayş u nūş:**
1. ʿ**ayş u nūş:**
Murabba 2
Mısra: **4**
Yiyip içme.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

2. ʿ**ayş u nūş:**
Murabba 2
Mısra: **8**
Yiyip içme.
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḥāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

3. ʿ**ayş u nūş:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Yiyip içme.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

4. ʿ**ayş u nūş:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Yiyip içme.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

5. ʿ**ayş u nūş:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Yiyip içme.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

6. ʿ**ayş u nūş:**
Murabba 2
Mısra: **16**
Yiyip içme.
15. ʿĀrif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

7. ʿ**ayş u nūş:**
Murabba 2
Mısra: **24**
Yiyip içmek.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

8. ʿ**ayş u nūş it:**
Murabba 2
Mısra: **20**
Yiyip içmek.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle bakī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

9. ʿ**ayş u nūş it-:**
Murabba 2
Mısra: **28**
Yiyip içmek.
27. Çarḫ otaḳ kurdı gülistān üstine günlük seḫāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

10. ʿ**ayş u nūş it-:**
Murabba 2
Mısra: **32**
Yiyip içmek. II hoşça vakit geçirmek.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

11. ʿ**ayş u nūş it:**
Murabba 2
Mısra: **36**
Yiyip içmek. II hoşça vakit geçirmek.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

12. ʿ**ayş u nūş it:**
Murabba 2
Mısra: **40**
Yiyip içmek. II hoşça vakit geçirmek.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

13. ʿ**ayş u nūş it:**
Murabba 2
Mısra: **44**
Yiyip içmek. II hoşça vakit geçirmek.
43. Bülbül-i ḫoş-güysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

ʿ**ayş ü nūş:[FD]**
1. ʿ**ayş ü nūşumı:**-*um*, -*ı*
Gazel 10
Mısra: **8**
Zevk ve safa, cünbüş .
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

2. ʿ**ayş u nūşuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **64**
Yiyip içme.
63. İnmesün rifʿat havāsından hümā-yı devletüñ
64. ʿAyş u nūşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudā-yı lā-yezāl

ayva:[KL]
1. **ayvasını:**-s, -*ı*, -*n*, -*ı*
Kaside 11
Mısra: **3**
Sonbaharın habercisi, iri, sarı ve sulu bir meyve.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḫāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

2. **ayvaya:**-*y*, -*a*
Gazel 211
Mısra: **4**
Gülgillerden, çiçekleri iri ve pembe, yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir ağaç.Bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü, mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi.
3. Teşbīh olduġıçün tuflāḫ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

3. **ayva:**
Gazel 285
Mısra: **8**
Sonbaharın habercisi, iri, sarı ve sulu bir meyve.
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḫa çalasın meger ayva çekirdegi

ʿ**ayyār:[FD]**
1. ʿ**ayyārdur:**-*dur*
Gazel 71
Mısra: **9**
Aldatan, hileci ‖ gönül çelen (dilber bağlamında).
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

2. ʿ**ayyārlıġı:**-*lıġı*, -
Gazel 268
Mısra: **4**
(Ar.) Aldatıcı.

3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlığı

az:[FD]
1. **azmışlara:**-*mış, -lar, -a*
Gazel 3
Mısra: **6**
Far. Hırs, tamah.
5. ʿUṣṣāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Ṣol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

2. **azdur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **15**
Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.
15. Öñüne yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

3. **az:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

4. **az:**
Gazel 93
Mısra: **7**
Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

aʿżā:[FD]
1. **aʿżāsı:**-*s, -ı*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Davranışlarında çok ileri gitmek, aşırı derecede taşkınlık göstermek, azıtmak.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāk-ı ʿāliden düşüp aʿżāsı olmışdur şikest

ʿaẕāb:[FD]
1. **ʿaẕāb:**
Kaside 7
Mısra: **44**
İşkence,keder.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʾṣ-şefāʿa olmaz imiş müʿmine ʿaẕāb
2. **ʿaẕāb:**
Gazel 96
Mısra: **10**
Eziyet, işkence, keder.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

āzād it-
1. **āzād itdi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **6**
Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.
5. Ṣanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

2. āzād itmeye:-*me, -y, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

aʿẓam:[FD]
1. **aʿẓam:**
Gazel 190
Mısra: **10**
En büyük.
9. Büyüklenme igen ey ṭārem-i çarḫ
10. Der-i cānāneden aʿẓam degülsin

āzār:[FD]
1. **āzār:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Baştan çıkmak, doğru yoldan sapmak, sapıklığa, dalalete düşmek.
3. Şārībüʾl-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḥad

ʿazāzil:[FD]
1. **ʿazāzil:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İblis'in (şeytan'ın) melek bulunduğu sıradaki esas adı.
3. Bileydi olduġın bu nesl ḫāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde ʿAzāzil

ʿaẕb-ı fırāt:
1. **ʿaẕb-ı fırāt:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Fırat'ın tatlı suyu.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fīʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

2. **ʿazb-i fırāt:**
Gazel 26
Mısra: **5**
Tatlı , hoş fırat nehri.
5. Kīn-i laʾlüñ cānuma ʿazb-I Fırāt
6. Rīş-ḫandüñ gönlüme milḥ-i ücāc

āẕer:[FD]
1. **āẕer:**
Kaside 15
Mısra: **38**
(Ar.) Ateş, ateşperes.
37. Küh öykündüġiçün ḫilmüñe urdı lāle
38. Ḥānumānına anuñ başdan ayaġa āẕer

aẕher:[FD]
1. **aẕher:**
Kaside 2
Mısra: **79**
Daha, pek, en aşikâr.
79. ʿAdlüñ güneşden aẕher iken ben ne diyeyin
80. Ṣol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

ʿazīm:[İP]
1. **ʿazīm:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Büyük, ulu (Allah).
1. Meger kʿire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

azın azın:
1. **azın azın:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Azar azar, yavaş yavaş , az az .
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḫalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

ʿazīz:[İP]
1. **ʿazīz:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Saygın ve hürmetli kişi, sevgili.
9. Yūsuf-ı Mıṣr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

2. **ʿazīz:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Saygın ve hürmetli kişi, sevgili.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mıṣıra sulṭān ol

ʿazm:[İP]
1. **ʿazmüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **38**
Kesin niyet. Şerer-i āteş-i dil ʿazmini eflāk eyler Şerer-i āteş-i dil ʿazmini eflāk eyler.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

ʿazm eyle-:
1. **ʿazm eyler:**-*r*
Gazel 2
Mısra: **9**
Gitmek, yönelmek, niyetlenmek.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

2. **ʿazm eyle:**-*r*
Kaside 16
Mısra: **11**
Gitmek, yönelmek.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

3. **ʿazm eyler:**-*r*
Kaside 16
Mısra: **11**
Gitmek, yönelmek.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

ʿazrāʾil:[SŞ]
1. **ʿazrāʾile:**-*e*
Gazel 230
Mısra: **1**
Dört büyük melekten biri olup Tanrı buyruğu ile insanların canını almakla görevlendirilen melek, alıcı, can alıcı.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

B

bā:
1. **bā:**
Kıt'a 1
Mısra: **13**
İle edatı.
13. Keşed bā ṭabaḳhā-yı çini-i eflāk
14. Melāʾik be-piş-i tu ḫʷān-ı maʾānī

bā naşībem kün:
1. **bā naşībem kün:**
Gazel 203
Mısra: **12**
Nasip etmek.
11. Sāḳi-i faẓl-ı ilāhī yā Resūluʾllāh tuʾi
12. Bā naşībem kün zi cām-ı curʿa-ı feyż-i ilāh

bab: [KL]
1. **babın:**-*ın*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Bir kitabın bölümlerinden her biri.
3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḥṣīl ḳılmış şīve babın

2. **bāb:**[KL]
Kaside 11
Mısra: **16**
Kapı, giriş.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

3. **bābda:**-*da*
Gazel 159
Mısra: **10**
Konu, husus, nokta 2) kapı.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

4. **bābdan:**-*dan*
Gazel 184
Mısra: **10**
Kapı. II huzur, makam.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

bāb-ı dilber:
1. **bāb-ı dilber:**
Gazel 4
Mısra: **1**
Sevgilinin kapısı.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

bāb-ı infiʿāl:
1. **bāb-ı infiʿāl:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Kızgınlık (gücenme) sayfası, bölümü.
23. Mīr Bedrüddīn defterdār-ı dīvān-ı ḳażā
24. Kim bulınmaz şafḥa-ı ʿahdiñde bāb-ı infiʿāl

bāb-ı saray:
1. **bāb-ı sarāyında:**-*ın, -da*
Kaside 2
Mısra: **43**
Sarayın kapısı.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfıtāb
44. Elde ʿaṣā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

bāb-ı tevbe:
1. **bāb-ı tevbe:**
Gazel 166
Mısra: **5**
Tövbe kapısı.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarṣa yollar eyleyem

bād: [BA]
1. **bād:**
Kıt'a 2
Mısra: **22**
Zaman.
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḫan

2. **bād: [BK]**
Kaside 3
Mısra: **38**
Rüzgâr, yel || haberci (ilet bağlamında).

37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

3. **bād:**
Kaside 7
Mısra: **10**
Rüzgar.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫᵛāb

4. **bād:**
Kaside 7
Mısra: **23**
Rüzgar.
23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

5. **bād:**
Kaside 10
Mısra: **21**
Rüzgar.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʿitdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

6. **bād:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Rüzgar.
3. Ṣalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād şarşar

7. **bād:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Rüzgar.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu denlü kef ura ki deryā geçe kef

8. **bāda:**-*a*
Gazel 146
Mısra: **3**
Rüzgar.
3. Koşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

9. **bād:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Rüzgar.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

10. **bād:**
Gazel 171
Mısra: **5**
Rüzgar.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

11. **bāda:**-*a*
Gazel 172
Mısra: **3**
Rüzgar.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña ağızdan

12. **bād:**
Gazel 242
Mısra: **2**
Rüzgar.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

13. **bād:**
Gazel 249
Mısra: **5**
Rüzgar.
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

bād-bāñ: [MT]
1. **bād-bāñ:**
Kaside 17
Mısra: **59**
Yelken.
59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Ḳendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

bād: [MT]
1. **bāddan:**
Gazel 6
Mısra: **14**
Yel, Rüzgar,rüzgarcık.
13. Ey Mesīḥī zülfi sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

bāde: [GTS]
1. **bādeler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **39**
Şarap, içki; sevgilinin aşığı mest eden öpücüğü.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

bāde iç:
1. **bāde iç:**
Kaside 3
Mısra: **3**
Şarap içmek.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl

bāde-i ḥamrā:
1. **bāde-i ḥamrā:**
Kaside 16
Mısra: **30**
Kırmızı şarap.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

baʿdeʾş-şefāʿa:
1. **baʿdeʾş-şefāʿa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **44**
Bir şeyin ucu, kenarından sonra. Batmak üzere olan güneş, ölmek üzere olan insan.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿdeʾş-şefāʿa olmaz imiş müʿmine ʿaẕāb

bād-ı āh:
1. **bād-ı āhumdur:**-*um*, -*dur*
Gazel 160
Mısra: **6**
Ah rüzgarı.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḥırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

bād-ı bahār:
1. **bād-ı bahār:**
Kaside 7
Mısra: **1**
Bahar rüzgarı.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

2. **bād-ı bahār:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Bahar rüzgarı.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʾiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

1. **bād-ı bahārun:**-*un*
Kaside 8
Mısra: **31**
Bahar rüzgarı.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

bād-ı berd:
1. **bād-ı berd:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Soğuk rüzgar.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

bād-ı dey:
1. **bād-ı dey:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Kış rüzgarı.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḫalḳı şoyup ḳırmadı

2. **bād-ı deyden:**-*den*
Kaside 5
Mısra: **25**
Kış rüzgarı.
25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet ḳılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

bād-ı fenā:
1. **bād-ı fenā:**
Kaside 7
Mısra: **103**
Yokluk rüzgarı, ölüm.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

bād-ı firāḳ:
1. **bād-ı firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 10
Mısra: **9**
Ayrılıgın,hüznün habercisi,rüzgarı.
9. Bād-ı firāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

bād-ı gülzār-ı cemāl:
1. **bād-ı gülzār-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 73
Mısra: **9**
Güzellik bahçesinde esen rüzgar.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʾiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

bād-ı ḫazān:
1. **bād-ı ḫazān:**
Murabba 2
Mısra: **37**
Sonbahar rüzgarı.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

2. **bād-ı ḫazān:**
Kaside 5
Mısra: **28**
Sonbahar rüzgarı.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

bād-ı hevā:
1. **bād-ı hevā:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Aşk rüzgarı. Arzu ve istek yeli.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

bād-ı muḫālif:
1. **bād-ı muḫālif:**
Kaside 2
Mısra: **75**
Ters rüzgar.
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḥr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

bād-ı şabā: [MT]
1. **bād-ı şabā:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Sabah rüzgarı.
15. Bād-ı şabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup aña ider servler ʿitāb

2. **bād-ı sabā:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Sabah rüzgarı.
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

3. **bād-ı şabā:**
Kaside 18
Mısra: **13**
Sabah rüzgarı.
13. Nāgeh irişmesün diyü bād-ı şabā eli
14. Dāmen-keşīdedür yine perhīz-kār serv

4. **bād-ı şabā:**
Gazel 44
Mısra: **5**
Sabah rüzgarı.
5. ʿĀrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı şabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣṭarıdur

5. **bād-ı şabā:**
Gazel 145
Mısra: **5**
Sabah rüzgarı.
5. Gülşen-i ḫüsnüñden itdükçe güzer bād-ı şabā
6. Reşk idüp pirāhenüñ-veş üstüñe ditrer göñül

6. **bād-ı şabā:**
Gazel 249
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarı.
1. Sünbüllerüñe bād-ı şabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

bād-ı şabā:
1. **bād-ı şabāya:**-*y*, -*a*
Gazel 128
Mısra: **9**
Sabah rüzgarı.
9. Ey Mesīḥī gözüñ aç bād-ı şabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭopraġına ḳıldıysa ḫaḳḳ-ı naẓaruñ

1. **bād-ı şabāyı:**-*y*, -*ı*
Gazel 270

Mısra: **10**
Sabah rüzgarı.
9. Kapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
10. Öñürdürmez seḥer bād-ı ṣabāyı

2. **bād-ı ṣabāyı:**-*y, -ı*
Gazel 273
Mısra: **8**
Sabah rüzgarı.
7. Kapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
8. Öñürdür her seḥer bād-ı ṣabāyı

bād-ı sām:
1. **bād-ı sām:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Sam yeli, sıcak rüzgar.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı küy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

bād-ı seḥer:
1. **bād-ı seḥer:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Seher rüzgarı.
23. Ne ḫalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫurşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

2. **bād-ı şeher:**
Kaside 20
Mısra: **39**
Seher rüzgarı.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḫulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr

3. **bād-ı seḥer:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Seher rüzgarı.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

bād-ı seḥerī:
1. **bād-ı seḥerī:**-*ī*
Gazel 249
Mısra: **7**
Seher rüzgarı.
7. Bād-ı seḥerī ʿārızuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

bād-ı sem:
1. **bād-ı sem:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Zehirli rüzgar
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

bād-ı şimāl:
1. **bād-ı şimāl:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **38**
Kuzey rüzgarı. || Allah'ın inayeti.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

bād-ı şubḥ:
1. **bād-ı şubḥ:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Sabah rüzgarı.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

2. **bād-ı şubḥ:**
Gazel 246
Mısra: **6**
Sabah rüzgarı.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı ṣubḥ irişüp anı ṭaraya

1. **bād-ı şubḥa:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **6**
Sabah rüzgarı.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

bād-sencān:
1. **bād-sencān:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Etkili yeri olan.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿānī

bāġ: |İP|
1. **bāġında:**-*ı, -nda*
Müfret 2
Mısra: **1**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

2. **bāġda:**-*da*
Murabba 2
Mısra: **2**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. Diñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

3. **bāġdan:**-*dan*
Murabba 2
Mısra: **14**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
13. Büstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

4. **bāġ:**
Murabba 2
Mısra: **29**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş içün ḳurdı çiçekler şaḥn-ı gülşende otağ

5. **bāġ:**
Kaside 6
Mısra: **23**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

6. **bāġa:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **100**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

7. **bāġda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **4**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāġda olmasa iderdi reftār

8. **bāglar:**-*lar*
Kaside 8
Mısra: **7**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

9. **bāġda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **27**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

10. **bāġını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 8
Mısra: **75**
Yırtmak.
75. Her seḥergāh cihān bāġını seyr eylemege
76. Nükhet-i ḫulḳuñ olup esb-i şabā üzre süvār

11. **bāġa:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **12**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

12. **bāġ:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe süseni alup ele
40. Ṣavuluñ diyü şalar bāġ ehline şeş-per nesīm

13. **bāġa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **15**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

14. **bāġa:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **26**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv

15. **bāġda:**-*da*
Gazel 19
Mısra: **7**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

16. **bāġda:**-*da*
Kaside 20
Mısra: **34**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
33. Ḳalmadı devr-i şalāhuñda gidüp fısḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḫmūr

17. **bāġda:**-*da*
Kaside 20
Mısra: **39**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḫulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr

18. **bāġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 38
Mısra: **3**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

19. **bāġ:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

20. **bāġa:**-*a*
Gazel 78
Mısra: **1**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḫayret düşer

21. **bāġda:**-*da*
Gazel 85
Mısra: **5**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

22. **bāġ:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

23. **bağıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 94
Mısra: **2**
Bağ, ip.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini dağıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

24. **bağlu:**-*lu*
Gazel 99
Mısra: **1**
Bağ, ip.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı bağlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

25. **bāġda:**-*da*
Gazel 176
Mısra: **5**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer, bahçe.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

26. **bāg:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʿeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫazż ide būstānda bāg ile

27. **bāġa:**-*a*
Gazel 249
Mısra: **5**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

28. **bāġ:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Far. 1. Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer.

5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

29. **bāġbān:**
Kaside 2
Mısra: **62**
Bahçıvan. || *Aşık.*
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaşruñda bāġbān

30. **bāġbān:**
Kaside 14
Mısra: **42**
Bahçivan - Rakip.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

31. **bāġbānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **4**
Bahçıvan. || *Aşık.*
3. Bu gönlüm mürġi bāġ-ı küyuñ özler
4. Ḳuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

32. **bāġbānı:**-*ı*
Gazel 137
Mısra: **3**
Bahçıvan. || *Aşık.*
3. Şu kim bāġbānı durur ḫüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

33. **bāġbān:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Bahçıvan; -sevgili-.
5. Baña laʿlüñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

34. **bāġbān:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Bahçıvan. || *Aşık.*
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

35. **bāġbānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 216
Mısra: **1**
Bahçıvan. || *Aşık.*
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

36. **bāġa:**
Kaside 6
Mısra: **73**
Bahçe, gezinti yeri.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

bāġ ehli:
1. **bāġ ehline:**-*n, -e*
Kaside 10
Mısra: **61**
Bağda gezenler.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

bāġ u bahār:
1. **bāġ u bahār:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Bağ ve bahçe meclisinin emiri / yöneticisi.

23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

bāġ u rāġı:
1. **bāġ u rāġı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **120**
Güzel bahçe, çimenlik.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

bāġa varup:
1. **bāġa varup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Bağa gitme.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

bāġbān-ı mihir:
1. **bāġbān-ı:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **24**
Yazıklar olsun ki! Ne yazık ki!.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

bāġbān-ı mihr:
1. **bāġbān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Güneşin bahçivanı (sevgili).
7. Bāġ-ı felekde ḫūşe-i engür-ı encümi
8. Her ṣubḥ yine kendü ṣıḳar bāġbān-ı mihr

bāġ-ı ʿatā:
1. **bāġ-ı ʿatā:**
Kaside 16
Mısra: **83**
İhsan bağı.
83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

bāġ-ı bāzār:
1. **bāġ-ı bāzār:**
Gazel 181
Mısra: **1**
Meydan yerindeki bahçe.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

bāġ-ı bihişt: [İP]
1. **bāġ-ı bihişt:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Cennet bahçesi.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿI-i nāb
2. Reng-i ḥaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

bāġ-ı cemāl:
1. **bāġ-ı cemāl:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Güzellik bağı.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

2. **bāġ-ı cemāl:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Güzellik bağı.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

3. **bāġ-ı cemāl:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Güzellik bağı.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

baġ-ı cemāl:
1. **baġ-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 216
Mısra: **1**
Güzellik bağı.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

bāġ-ı cihān:
1. **bāġ-ı cihān:**
Kaside 11
Mısra: **41**
Dünya bahçesi, cennet.
41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-şafīr

2. **bāġ-ı cihānda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **61**
Dünya bahçesi, cennet.
61. Bāġ-ı cihānda devlet ile ser-ferāz ola
62. Şaḥn-ı çemende eyledügince ḳarār serv

3. **bāġ-ı cihāndan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **22**
Dünya bahçesi, cennet.
21. Dest-i ḳahr ile şalarsan teber-i şerʿi eger
22. Kesile bāġ-ı cihāndan şecer-i fısḳ u fücūr

4. **bāġ-ı cihānı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **3**
Dünya bahçesi, cennet.
3. Şoldurup bāġ-ı cihānı tünd-bād-ı ḥādisāt
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

5. **bāġ-ı cihānı:**-*ı*
Kaside 6
Mısra: **37**
Dünya bahçesi, cennet.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fıġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

bāġ-ı cism:
1. **bāġ-ı cismümde:**-*üm, -de*
Gazel 92
Mısra: **3**
Ten (can) bahçesi.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

bāġ-ı dehr:
1. **bāġ-ı dehri:**-*i*
Gazel 6
Mısra: **3**
Dünya bahçesi. || *Hayat.*
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

bāġ-ı felek:
1. **bāġ-ı felekde:**- *de*
Gazel 79
Mısra: **7**
Dünya bağı, bahçesi.

7. Bāġ-ı felekde ḫūşe-i engür-ı encümi
8. Her ṣubḥ yine kendü ṣıḳar bāġbān-ı mihr

bāġ-ı kūy:
1. **bāġ-ı kūyında:**-*ın, -da*
Kaside 6
Mısra: **53**
Köyün bağı.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

2. **bāġ-ı kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **3**
Sevgilinin bulunduğu mekanın bahçesi.
3. Bu gönlüm mürġi bāġ-ı küyuñ özler
4. Ḳuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

3. **bāġ-ı kūyuñda:**-*u, -ñda*
Gazel 251
Mısra: **3**
Sevgilinin bulunduğu bağ, bahçe.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

4. **bāġ-ı kūyuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 90
Mısra: **5**
Sevgilinin bulunduğu bağ, bahçe.
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

bāġ-ı nāz:
1. **bāġ-ı nāz:**
Gazel 160
Mısra: **5**
Naz bahçesi.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

bāġ-ı rıdvān:
1. **bāġ-ı rıdvāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **8**
Cennet bahçesi.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

bāġ-ı rūmı:
1. **bāġ-ı rūmı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **13**
Anadolu bahçesi.
13. Ṭutmış iken bāġ-ı Rūmı zengi-yi zāġ-ı fiten
14. Kudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

bāġ-ı sarāy:
1. **bāġ-ı sarāyuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 2
Mısra: **61**
Saray bahçesi.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaşruñda bāġbān

bāġ-ı sipihr:
1. **bāġ-ı sipihr:**
Kaside 6
Mısra: **69**
Gökyüzünün , feleğin bağı.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

bağır: [İP]
1. **bağırlu:**-*lu*
Müfret 3
Mısra: **2**
Göğüs, sine.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı bağırlu idügin anuñ çeken bilür

bağışla: [KL]
1. **bağışladuġını:**-*duġ, -ın, -ı, -*
Kaside 8
Mısra: **44**
T. f. İhsan etmek, affetmek, alacağından vazgeçmek.
43. Keff-i dür-pāşına beñzerdi ola fi ʿl-cümle
44. Ebre bağışladuġını yine almasa biḥār

2. **bağışlamaz:**-*maz*
Gazel 143
Mısra: **7**
Karşılıksız vermek, ihsan etmek.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur ṣad hezār laʿl

3. **bağışlar:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **5**
T. f. İhsan etmek, affetmek, alacağından vazgeçmek.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

bagışlar ise:
1. **bagışlar ise:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Bağışla-,vermek.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

bağla-:[GTS]
1. **bağladı:**-*dı*
Kıt'a 3
Mısra: **26**
Kapatmak.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Bağladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

2. **bağlamazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 5
Mısra: **52**
Bağlamak.
51. Reşk-i reʾyüñden güni ḥummā-yı muḥrik dutmasa
52. Bağlamazdı şaʾşaʾa boynına anuñ rismān

3. **bağlayuban:**-*y, -uban*
Kaside 9
Mısra: **73**
Bağlamak.
73. Yarar bu şiʾrümi tīr-i duʾāya bağlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

4. **baglar:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **20**
Bağlamak.
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

5. **bağladun:**-*du, -n*
Kaside 13
Mısra: **14**
Bağlamak. (mec) : iki şey arasında alaka ve irtibat kurmak. Bir şeye veya kimse ile, diğer bir şey veya kimseyi manevi bir bağlama. Hasıl etmek / oluştur- Meydana getirmek, teşkil etmek.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel bağlayan
14. Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarīb ü bağladun nāzik ḫayāl

6. **bağladı:**-*dı*
Gazel 49
Mısra: **5**
Bağlamak.
5. Zünnār-ı ʿışḳı bilüñe kim bağladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir şanemüñ yādigārıdur

7. **bağladı:**-*dı*
Gazel 107
Mısra: **15**
Sarmak, kaplamak, kuşatmak.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum bağladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

8. **bağlaya:**-*y, -a*
Gazel 131
Mısra: **12**
Kaplamak, geçit verme-.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Bağlaya şubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

9. **bağlamaz:**-*maz*
Gazel 153
Mısra: **1**
Bağlamak.
1. Eger efsūn-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

10. **bağladum:**-*du, -m*
Gazel 220
Mısra: **2**
Sarmak, takmak, asmak.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġına
2. Bir ġonca bağladum yine göñlüm ḳabaġına

11. **bağladı:**-*dı*
Gazel 220
Mısra: **8**
Sarmak, takmak, asmak.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca bağladı bir gül budaġına

12. **bağladum:**-*du, -m*
Gazel 234
Mısra: **8**
Bağlamak.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar bağladum āhum oḳınuñ peykānına

13. **bağlayayın:**-*y, -a, -y, -ın*
Gazel 245
Mısra: **1**
Sarmak, takmak, asmak.
1. Bağlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḫīle ile iresin pā-būsına

14. **bağlamış:**-*mış*
Gazel 245
Mısra: **8**
Bağlamak.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Bağlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

15. **bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **2**
-i, -e Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil bağladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

16. **bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **4**
-i, -e Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.
3. Dūzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

17. **bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **6**
-i, -e Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḫāṣıl bagladı

18. **bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **10**
-i, -e Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

19. **bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **12**
-i, -e Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

20. **bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **18**
Kaplamak, sarmak, donatmak.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sāʾil bagladı

21. **bağladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **20**
-i, -e Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʾil bağladı

bağlan:
1. **bağlanupdur:**-*up, -dur*
Gazel 265
Mısra: **8**
Edilgen f. (< bağla-n-mak) (-e) Bir şey veya kimse diğer bir şey veya kimsenin yönetimi altına verilmek, aralarında idârî bir bağ kurulmak.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice bağlanupdur māh-ı tābān uyḥusı

bağır: [İP]
1. **bağrında:**-*ın, -da*
Murabba 2
Mısra: **22**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-fīrāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ bağrında baş

2. **bağrum:**-*um*
Kaside 2
Mısra: **36**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Bağrum delindi ide ide ney gibi fiġān

3. **bağrumla:**-*um, -la*
Gazel 3
Mısra: **8**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

4. **baġrumı:**-*um, -ı*
Gazel 60
Mısra: **2**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

5. **baġrına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 114
Mısra: **5**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
5. Ṭıfl İsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup ururs̱a çarḫ ursun semāʿ

6. **bagrı:**-*ı*
Gazel 136
Mısra: **8**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
7. Lebüñ deñlü güher taḥsīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

7. **baġruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 192
Mısra: **9**
Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫᵛānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

baġrı delin-:
1. **baġrı delindi:**-*di*
Gazel 127
Mısra: **1**
Yüreği parçalanmak. || İnciyi dizmek için ortasını delmek.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yılduzı düşdi ḳamerüñ

bahā:[KT]
1. **bahāsı:**-*s, -ı*
Gazel 141
Mısra: **10**
Far. Kıymet, değer, bedel.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yüsufuñ

bahādır it-:
1. **bahādır itmege:**-*me, -ge*
Gazel 41
Mısra: **3**
Far. sf. Yiğit, cesur, kahraman etmek.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

bahādur:[KL]
1. **bahādurlar:**-*lar*
Kaside 11
Mısra: **38**
Usta savaşçı.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḫamīr

bahālı:[İP]
1. **bahālı:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Pahalı.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
10. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

bahālu:bknz. bahālı
1. **bahālu:**
Gazel 197
Mısra: **14**
Değerli, pahalı.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāğlaruñ itdi bahālu

bahālu id-:
1. **bahālu iden:**-*en*
Gazel 197
Mısra: **8**
: **Kalıp İfade**
Pahalı olması, etmek.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḥaṭuñdur
8. Kı̇ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

baḫāne:[İP]
1. **baḫāne:**
Gazel 139
Mısra: **10**
Bahane, vesile, sebep.
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

bahāne ister i-:
1. **bahāne ister imiş:**-*r, - imiş*
Gazel 139
Mısra: **9**
Bahane aramak.
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

bahār:[KL]
1. **bahāra:**-*a*
Murabba 2
Mısra: **31**
Ilkbahar ǁ Sevgili'ye kavuşma sebebiyle neşe ve sevincin ziyâde olduğu vakit (vasl bağlamında).
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **bahar:**
Kaside 6
Mısra: **3**
Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jāle

3. **bahār:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

4. **bahār:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş taġıtdı ḫazān
6. Gül āfītābına böyle ne tīz irişdi zevāl

5. **bahār:**
Kıt'a 10
Mısra: **8**
Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaşdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

6. **bahār:**
Kaside 10
Mısra: **61**
Bahar mevsimi.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

7. **bahār:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Bahar mevsimi.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

8. **bahār:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Kışla yaz arasındaki mevsim. 22 Mart'la 21 Haziran arası. İlkyaz.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

9. **bahārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 137
Mısra: **5**
Ilkbahar ǁ Sevgili'ye kavuşma sebebiyle neşe ve sevincin ziyâde olduğu vakit (vasl bağlamında).
5. Ḫayāli cemālüñ bahārınuñ üş
6. Raḳībüñ gözinde çıḳardı çiçek

10. **bahārı:**-*ı*
Gazel 144
Mısra: **5**
Ilkbahar ǁ Sevgili'ye kavuşma sebebiyle neşe ve sevincin ziyâde olduğu vakit (vasl bağlamında).
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

11. **bahār:**
Gazel 266
Mısra: **4**
i. (Fars. behār) 1. Kış ile yaz arasında 21 Mart'tan 22 Haziran'a kadar süren mevsim, ilkbahar.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

bahār iriş-:
1. **bahār irişdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **35**
Baharın gelmesi.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ şabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her şubḥ şu seper jāle

bahār-ı ʿömr-i ʿadūña:
1. **bahār-ı ʿömr-i ʿadūña:**-*ñ, -a*
Kaside 9
Mısra: **83**
Düşmanın ömrünün baharı.
83. Bahār-ı ʿömr-i ʿadūña ḫazān irgürüben
84. Vire murāduñı Ḥaḳ biʾl-ġudüvvi veʾl-āṣāl

bahār-ı ʿömr:
1. **bahār-ı ʿömrüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 10
Mısra: **63**
Ömrün baharı.
63. İtmesün ğāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuña virsün dehre zīb ü fer nesīm

baḥr:[İP]
1. **baḥrde:**-*de*
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
Deniz veya büyük göl.
51. Ḥas u ḫāṣāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Ṣaldı ol baḥrde Paşa lenger

2. **baḥr:**
Kıt'a 3
Mısra: **22**
Deniz. || Gözyaşı.
21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḥr bu ḥālet

3. **baḥr:**
Kaside 8
Mısra: **63**
Deniz.
63. Baḥr keffüñde nʿola laʿlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

4. **baḥra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **65**
Deniz.
65. Tīġ-i pür-cevherüñüñ ʿaksi düşerse baḥra
66. Ḳızara dür ṣadef içre nitekim dāne-i nār

5. **baḥrüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **43**
Deniz.
43. Baḥrüñ tükürür yüzine her laḥza bulutlar
44. Öykündügiçün keff-i güher-pāşuña deryā

6. **baḥr:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Deniz.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Gūyiyā dürr ile ṭolu yemdür

7. **baḥruñ:**-*uñ*
Gazel 82
Mısra: **4**
Deniz. || Gözyaşı.
3. Ḫayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Ṣanursın kim bu baḥruñ sāḥili var

8. **baḥre:**-*e*
Gazel 133
Mısra: **3**
Deniz.
3. Baḥre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāṣ dürr ü gevheri bula delik delik

9. **baḥr:**
Gazel 262
Mısra: **13**
Deniz. || Gözyaşı.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʾ sözüñüñ naẓmın işitdi

baḥr ü ber:
1. **baḥr ü ber:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Deniz ve kara ǁ bütün varlık âlemi; kâinat.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

baḥr-ı cūd:[İP]
1. **baḥr-ı cūdında:**-*ın, -da*
Kaside 3
Mısra: **25**
Cömertlik denizi.Hakkın lütuf ve ihsan denizi.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

2.baḥr-i cūduñ:-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **26**
Cömertlik denizi.
25. Kef urup bād-ı sabā şüretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

baḥr-i dāniş:
1. **baḥr-i dāniş:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Bilgi denizi.
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey baḥr-i dāniş
34. Bered āb in nebẓe nān-ı maʿānı

baḥr-i dürer:
1. **baḥr-i dürerdür:**-*dür*
Gazel 283
Mısra: **11**
İnciler, güzel sözler denizi.
11. Ṭabʿ-ı Mesīḥī baḥr-i dürerdür
12. Deryāya benzer anda gūyā zebānı

baḥr-ı fenāya:
1. **baḥr-ı fenāya:**-*y, -a*
Kaside 2
Mısra: **76**
Yokluk denizi.
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḥr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

baḥr-ı gama:
1. **baḥr-ı gama:**-*a*
Gazel 228
Mısra: **1**
Dert, keder denizi.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuḳa alma

2. **baḥr-ı gama:**-*a*
Gazel 228
Mısra: **1**
Dert, keder denizi.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuḳa alma

baḥr-ı ḫūn:
1. **baḥr-ı ḫūn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
Kan denizi.
49. Baḥr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḫāncer

baḥr-ı ilm:
1. **baḥr-ı ilmüñ:**
Kaside 8
Mısra: **101**
İlim denizi.
101. Baḥr-ı ilmüñ çü muḥīṭ oldı bu ḳaṭre ḫālin
102. Terbiyetle nʿola ḳılsa anı dürr-i şehvār

baḥr-i maʿnā:

1. **baḥr-i maʿnā:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Anlam denizi.
11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

baḥr-i mevvāc:
1. **baḥr-i mevvāc:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Çok dalgalı deniz, hırçın deniz.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

baḥr-ı ʿummān-ʿaẕamet:
1. **baḥr-ı ʿummān-ʿaẕamet:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Büyüklük okyanusu. Hint okyanusu kadar büyük.
17. Baḥr-ı ʿummān-ʿaẕamet kān-ı ʿaṭā ebr-i seḥā
18. Āsumān-sürʿat ü deryā-dil ü kūhsār-vaḳār

baḫş:[MT]
1. **baḫşīde:**-*i, -de*
Gazel 1
Mısra: **1**
Far. Bağışlamayıcı.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **baḫs:**
Gazel 250
Mısra: **1**
Far. Bağışlama, bilâbedel verme, hibe etme, ihsan etme. 2. Bahşende.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḫs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

baḫş it-:
1. **baḫş itseler:**-*se, -ler*
Gazel 22
Mısra: **9**
Bağışlamak, ihsan etmek.
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḫalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

baḫse düş-:
1. **baḫse düşdügi:**-*düg, -i*
Gazel 212
Mısra: **6**
Bahse girmek, iddiada bulumak.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḫse düşdügi içün leẕẕet-i güftāruñ ile

baḫs-i laʿl:
1. **baḫs-i laʿlüñ:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Dudağından konuşmak, dudağınan söz etmek.
7. Müstedām ol tīġ ururısın baḫs-i laʿlüñ ḳılana
8. Cān çekişen ḫalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

baḫşiş:[MT]
1. **baḫşişdür:**-*dür*
Gazel 280
Mısra: **11**
Armağan, müjdelik,müjde.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

baḫt:[KT]
1. **baḫtum:**-*um*
Kaside 7
Mısra: **35**
Kısmet,ikbal.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫᵛāb

2. **baḫtı:**-*ı*
Gazel 12
Mısra: **13**
1. Talih. 2. Tesadüf.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kᵛāb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

baḫt-ı bīdār:
1. **baḫt-ı bīdāruñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **55**
İyi talih. ǁ Bahtı uyanık, talihi açık.
55. Baḫt-ı bīdāruñ cihānda pāsbān olalıdan
56. Ṣafḥa-ı tīġüñ ḫafī hep fitneler oldı nihān

baḫt-ı ḫāb-ālūd:
1. **baḫt-ı ḫāb-ālūdı:**-*ı*
Gazel 166
Mısra: **2**
Kötü talih.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

baḫt-ı siyāh:
1. **baḫt-ı siyāhuma:**-*um, -a*
Kaside 2
Mısra: **13**
Kara baht, kötü talih.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Ṣandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

2. baḫt-ı siyehüm:-*üm*
Gazel 263
Mısra: **14**
Kara bahtlı, şanssız.
13. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm mānīʾ olup ḳanuma girdi

bāʿis:[MT]
1. **bāʿis:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Sebep,hak.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

2. **bāʿis:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Sebep.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta bāʿis

3. **bāʿis:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Sebep.
3. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

baḳ-:[GTS]
1. **baḳdı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u ṣabrı raḫtın oda yaḳdı

2. **baḳasın:**-*a, -sın*
Kaside 1
Mısra: **13**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
13. Vāy eger kim baḳasın ṣafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

3. **baḳmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 7
Mısra: **10**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
9. Gözden çıkınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

4. **baḳmaġa:**-*maġ, -a*
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

5. **baḳanlara:**-*an, -lar, -a*
Gazel 13
Mısra: **11**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
11. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
12. Ḥamle eyler günder ile āfītāb

6. **baḳar:**-*ar*
Kaside 16
Mısra: **75**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

7. **baḳmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 16
Mısra: **78**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

8. **baḳınup:**-*ın, -up*
Kaside 17
Mısra: **43**
Bakışı bir şey üzerine çevirme.
43. Çün şaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Şanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

9. **baḳ:**
Kaside 19
Mısra: **39**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

10. **baḳmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 42
Mısra: **8**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
7. Çün yār refʿ-i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

11. **baḳar:**-*ar*
Gazel 47
Mısra: **7**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
7. Baḳar rūy-ı raḳībe çeşm-i mestüñ
8. Belī māʾil olur eşkiye maḥmūr

12. **baḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 57
Mısra: **10**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

13. **baḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **6**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş göñüllü dīdār

14. **baḳ:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

15. **baḳsun:**-*sun*
Gazel 98
Mısra: **3**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

16. **baḳsam:**-*sa, -m*
Gazel 114
Mısra: **7**
Nazar etmek (gözleri bir şey üzerine çevirmek).
7. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şuʿāʿ

17. **baḳayın:**-*a, -y, -ın*
Gazel 124
Mısra: **5**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

18. **baḳup:**-*up*
Gazel 125
Mısra: **8**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

19. **baḳ:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

20. **baḳa:**-*a*
Gazel 165
Mısra: **7**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

21. **baḳmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 166
Mısra: **4**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
3. Çeşmüñ ile kāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

22. **baḳ:**
Gazel 193

Mısra: **5**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

23. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 210
Mısra: **6**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

24. **baḳmaz:**-*maz*
Gazel 222
Mısra: **8**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
7. Çarḫ ayına ne şūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

25. **baḳ:**
Gazel 234
Mısra: **20**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

26. **baḳduġınca:**-*duġ, -ınca*
Gazel 245
Mısra: **14**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
13. Gösterür şūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

27. **baḳ:**
Gazel 252
Mısra: **2**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
1. Meh yeltenür ḫayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

28. **baḳ:**
Gazel 252
Mısra: **2**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.
1. Meh yeltenür ḫayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

baḳ baḳ:
1. **baḳ baḳ:**
Gazel 124
Mısra: **6**
Bakıp durmak manasında . Bak bak.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

baḳ gör:
1. **baḳ gör:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Bakıp da görmek, şahit olmak.
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

baḳagör:
1. **baḳagöresin:**-*esi, -n*
Gazel 104
Mısra: **8**
Bakıp görmek.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

2. **baḳagörürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 105
Mısra: **6**
Bakıp görmek.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

baḳan:
1. **baḳana:**-*a*
Gazel 93
Mısra: **2**
Bakışı veya gözleri bir şeye çevirmek.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

bāḳi:[İP]
1. **bāḳi:**
Murabba 3
Mısra: **21**
Daimi, sonsuz, hayattar.
21. Yazmadı çünki Ḫudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

2. **bāḳi:**
Müfret 15
Mısra: **1**
Ebedî, sonsuz.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-şad defter ne-şāyed güft ḫasb-i ḥāl-i müştāḳi

3. **bāḳīde:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **50**
Daimi, sonsuz, hayattar.
49. Ko reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menşūr

4. **bāḳi:**
Gazel 258
Mısra: **2**
Ebedî, sonsuz.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

5. **bāḳī:**
Gazel 258
Mısra: **2**
Ebedî, sonsuz.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

6. **bāḳī:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Ezeli, ebedî, ölümsüz.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler haṭṭa bāḳī ʿömre fāni

7. **bāḳī:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Daimi, sonsuz, hayattar.
9. Ḫaṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
10. El-ḫaṭṭu bāḳī ve-ʿl ʿömrü fāni

baḳī ḳal-:
1. **baḳī ḳalalar:**-*a, -lar*
Murabba 2
Mısra: **19**
Durmak, diri kalmak, yaşamak.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

baḳım:
1. **baḳımdan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. is. Bakma, bakış, nazar, mütalâa, teemmül, tımar, terbiye. Vecih, suret, cihet: bir bakıma göre...
3. Aḳıdup ḳanlu yaşumı baḳımdan
4. Pür ideyin dükānını yaḳımdan

baḳır:[İP]
1. **baḳır:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Kırmızıya çalan metal maden.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

baḳış:[KL]
1. **baḳışlar:**-*lar*
Gazel 106
Mısra: **2**
Bakmak fiili, bakmak tarzı, nazar.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya baḳışlar ile eyledi naẓar nergis

2. **baḳışuñ:**-*uñ*
Gazel 240
Mısra: **2**
Bakmak fiili, bakmak tarzı, nazar.
1. Ey ḫāl-i ruḫuñ pādişeh-i kişver-i şīve
2. ʿĀşıḳlara her bir baḳışuñ maẓhar-ı şīve

bal:[GTS]
1. **bala:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **135**
Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẓarda

2. **bal:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʿ olmış naṣib bal saña vü belā baña

3. **bal:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.
53. Ḫaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

4. **bala:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **2**
Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.
1. Şehā gönlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

5. **ballu:**-*lu*
Gazel 68
Mısra: **11**
Arının yaptığı tatlı madde II Dünya nimetleri.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur
6. **bala:**-*a*
Gazel 104
Mısra: **10**
Arının yaptığı tatlı madde II Sevgilinin dudağı.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

bäl ü per:
1. **bäl ü per:**
Kaside 10
Mısra: **34**
Kanat.
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

2. **bäl ü perden:**-*den*
Gazel 64
Mısra: **6**
Kanat.
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

baldırı çıplaḳ:
1. **baldırı çıplaḳ:**
Müfret 8
Mısra: **2**
: **Deyim**
Birl. sıf. ve i. Ayak takımından olan (kimse), serseri, kopuk.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

bälīn id-:
1. **bälīn idebilsem:**
Gazel 159
Mısra: **15**
Yastık.
15. Ol māh işigin bir gice bälīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

bäline geç-:
1. **bäline geçdise:**-*di, -se-i, -n, -e*
Gazel 116
Mısra: **5**
Hatırı sayılır olma, hatrına gelmek.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bäline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

bälin-i nesrīn:
1. **bälin-i nesrīn:**
Gazel 225
Mısra: **10**
Güzel kokusu sebebiyle sevgilinin yüzündeki ayva tüylerine benzetilen yabangülü çiçek. Yaban gülü çiçeği yastığı.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaṣdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bälin-i nesrīn üstine

bäliş:[İP]
1. **bäliş:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Yüz yastığı.
7. Ṭayanmasun mı ḫaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bäliş olupdur aña Memī

baña:[KL]
1. **baña:**
Murabba 1
Mısra: **22**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu firḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

2. **baña:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

3. **baña:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
5. Cihān sulṭānlıġı baña gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

4. **baña:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

5. **baña:**
Mesnevi 1
Mısra: **38**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
37. Günāha eyledüm şol deñlü ışrār
38. Ki raḥm iden baña olur günehkār

6. **baña:**
Mesnevi 1
Mısra: **43**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına dūzaḫda kāfır

7. **baña:**
Mesnevi 1
Mısra: **53**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
53. Ḫudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāşiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

8. **baña:**
Mesnevi 1
Mısra: **103**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

9. **baña:**
Kaside 2
Mısra: **89**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

10. **baña:**
Kaside 3
Mısra: **60**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

11. **baña:**
Gazel 6
Mısra: **1**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

12. **baña:**
Gazel 6
Mısra: **2**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

13. **baña:**
Gazel 6
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

14. **bana:**
Gazel 6
Mısra: **6**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
5. Olmaġa dīv-i raḳībüñ şerr-i mekrinden emīn
6. Tende şan dāġ-ı ġamuñ mühr-i Süleymāndur bana

15. **bana:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

16. **baña:**
Gazel 6
Mısra: **10**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʿbāndur baña

17. **bana:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
11. Ḥasret eyyāmında ḥāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿ d nālān ebr giryāndur bana

18. **bana:**
Gazel 6
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
13. Ey Mesīḥī zülfi sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

19. **baña:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşınā baña
2. Bīgāne oldı ʿışret ü ẕevḳ ü şafā baña

20. **baña:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşınā baña
2. Bīgāne oldı ʿışret ü ẕevḳ ü şafā baña

21. **baña:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʾ olmış naṣīb bal saña vü belā baña

22. **baña:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. ʿĀşıḳlarunı añıcaġız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı sög ey dil-rübā baña

23. **bana:**
Gazel 7
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

24. **bana:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

25. **baña:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

26. **bana:**
Gazel 8
Mısra: **2**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

27. **bana:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Saña beş vaḳde duʿā iderin
4. Ḳapuñ olalı secdegāh bana

28. **bana:**
Gazel 8
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. ʿAlem-i āhı çarḫa dikmek içüñ
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

29. **bana:**
Gazel 8
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

30. **bana:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
9. Ẕikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

31. **baña:**
Kaside 8
Mısra: **98**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʿi tīmār

32. **baña:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. ʿĀşıḳlarunı luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

33. **baña:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
47. Ne revādur kim yiye cühāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ışış āfitāb u berf ola nān u penīr

34. **baña:**
Gazel 14
Mısra: **1**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

35. **baña:**
Kaside 16
Mısra: **72**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīgā

36. **baña:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

37. **baña:**
Gazel 17
Mısra: **2**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Eyleyen her ʿāşıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

38. **baña:**
Gazel 27
Mısra: **7**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

39. **baña:**
Gazel 28
Mısra: **5**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı şarīḥ

40. **baña:**
Gazel 34
Mısra: **3**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

41. **baña:**
Gazel 39
Mısra: **7**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.

7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

42. **baña:**
Gazel 40
Mısra: **3**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. ʿİbâdet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

43. **baña:**
Gazel 40
Mısra: **7**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
7. Baña tīriyle göndertüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

44. **baña:**
Gazel 55
Mısra: **5**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

45. **baña:**
Gazel 65
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

46. **baña:**
Gazel 71
Mısra: **2**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

47. **baña:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

48. **baña:**
Gazel 95
Mısra: **2**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña eġildi minnet ider çarḫ-ı ser-feräz

49. **baña:**
Gazel 110
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

50. **baña:**
Gazel 114
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
11. Ger ursa boynumı tīġ-ı ecel
12. Baña şemşīrüñden olmaz inḳıṭāʿ

51. **baña:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Dimiş idüñ kim ırakdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırag̀

52. **baña:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Baña nuṣḥı tekellüf itme vāʿıẓ
6. Ki divāne olan olmaz mükellef

53. **baña:**
Gazel 125
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur baña şefīḳ

54. **baña:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

55. **baña:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

56. **baña:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

57. **baña:**
Gazel 153
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

58. **baña:**
Gazel 153
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire güş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

59. **baña:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

60. **baña:**
Gazel 167
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

61. **baña:**
Gazel 177
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Seg-i kūyuñ sifāli baña yegdür
6. Şarāb-ı kevser ile cām-ı Cemden

62. **baña:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Baña laʿlüñçün ḳılur düşnām küyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

63. **baña:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalkı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

64. **baña:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
7. Ey gelüp ḫālüm şorañ baña tabîbi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

65. **baña:**
Gazel 191
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Cān çü ḥulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde şusuz ḳoma bizi cānuñ içün

66. **baña:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

67. **baña:**
Gazel 197
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi yāruñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālu

68. **baña:**
Gazel 208
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni teshīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʿsīr ide

69. **baña:**
Gazel 210
Mısra: **9**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

70. **baña:**
Gazel 222
Mısra: **3**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

71. **baña:**
Gazel 225
Mısra: **7**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

72. **baña:**
Gazel 227
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

73. **baña:**
Gazel 234
Mısra: **7**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

74. **baña:**
Gazel 235
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

75. **baña:**
Gazel 248
Mısra: **3**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

76. **baña:**
Gazel 253
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Ey naḳd-i tāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melāʿik baña Memī

77. **baña:**
Gazel 254
Mısra: **2**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

78. **baña:**
Gazel 255
Mısra: **13**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

79. **baña:**
Gazel 257
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

80. **baña:**
Gazel 262
Mısra: **11**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir. Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
11. Top şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

81. **baña:**
Gazel 265
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Dirligüm eşk iledür hergïz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur bana çeşm-i dür-efşān uyḫusı

82. **baña:**
Gazel 266
Mısra: **1**
< baña) Ben zamirinin yönelme hâli.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

83. **baña:**
Gazel 267
Mısra: **7**
< baña) Ben zamirinin yönelme hâli.
7. Ḳamuya çünkim vefādur ṣanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿār itmegi

84. **baña:**
Gazel 268
Mısra: **1**
< baña) Ben zamirinin yönelme hâli.
1. Ḳılmasun ʿarż ṣabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

85. **baña:**
Gazel 268
Mısra: **5**
< baña) Ben zamirinin yönelme hâli.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

86. **baña:**
Gazel 268
Mısra: **6**
< baña) Ben zamirinin yönelme hâli.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

87. **baña:**
Gazel 269
Mısra: **6**
< baña) Ben zamirinin yönelme hâli.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḫāṣıl bagladı

88. **baña:**
Gazel 273
Mısra: **10**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
9. Atıldukça göge tīr-i ḥavādis
10. İnerken baña togruldur ʿasāyı

89. **baña:**
Gazel 284
Mısra: **4**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

90. **baña:**
Gazel 284
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i fırḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

91. **baña:**
Gazel 284
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı küy-ı fenādan ġayrı

92. **baña:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālı

93. **baña:**
Gazel 289
Mısra: **3**
T. zm. "Ben" zamîr-i şahsîsinin mef'ûlün ileyh suretidir.
Telâffuz edildiği gibi "" tarzında yazanlar da vardır.
3. Ṣol deñlü zaḥm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

bāng:[FD]
1. **bāng:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Ses ,seda,haykırma.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz ṣadā-yı niʾ am

bāng-ı raʿd-ı āh:
1. **bāng-ı raʿd-ı āhumuñ:**
Gazel 13
Mısra: **3**
Ahımın, gök gürültüsügibi gürleyen sesi.
3. Korḳusından bāng-ı raʿd-ı āhumuñ
4. Bebr-i ebrüñ aḳar aġzından luʿāb

bārān:[KL]
1. **bārān:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Yağmur. (Aşığın ahının göğe yükselmesi bağlamında).
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

2. **bārān:**
Gazel 265
Mısra: **10**
i. (Fars. bāriden "yağmak"tan bārān) Yağmur.
9. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḫusı

bārān-şekil:
1. **bārān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **4**
Yağmur gibi (saçmak).
3. Tāzelendürmeg içün yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

bārān-veş:
1. **bārān-veş:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Yağmur gibi.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

bārgīr:[KL]
1. **bārgīr:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Far. Beygir, yük hayvanı, idiş.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

2. **bārgīr:**
Kaside 17
Mısra: **83**
Far. Beygir, yük hayvanı, idiş.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

bārī:[MT]
1. **bārī:**
Kaside 13
Mısra: **16**
Bir kere ile,bir kereden.
15. Rūze-i hecrüñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum için niʾ met-i ʿīd-i viṣāl

2. **bārī:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Bari, hiç olmazsa.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

3. **bāri:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Bari, hiç olmazsa.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḫrāḳı teskīn itsün ol cüllāb-ı ʿışḳ

4. **bārī:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Bari, hiç olmazsa.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

5. **bāri:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Bari, hiç olmazsa.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesīḥī bāri erkenden gözüñ yum

6. **bārı:**
Gazel 157
Mısra: **2**
Bari, hiç olmazsa.
1. Kişi şaġ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḥūm

7. **bārī:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Bari, hiç olmazsa.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

8. **bāri:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Bari, hiç olmazsa.
1. Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

9. **bārī:**
Gazel 225
Mısra: **6**
Bari, hiç olmazsa.
5. Dirligümde ḳılmadum ḥod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

10. **bāri:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Bari, hiç olmazsa.
3. Laʿiḳ degülse büse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

11. **bāri:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Bari, hiç olmazsa.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa ṣubḥuñ revzeni

bār-ı faḳr:
1. **bār-ı faḳr:**
Kaside 21
Mısra: **27**
: **Kalıp İfade**
Yoksulluk yükü.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

bār-ı ġam çek-:
1. **bār-ı ġam çeker:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Üzüntü ve sıkıntı çek-.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

bār-ı ġām-ı hicrān:
1. **bār-ı ġām-ı hicrān:**
Gazel 159
Mısra: **3**
Ayrılık üzüntüsünün yükü.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

bār-ı ġazab:
1. **bār-ı ġazabuñdan:***-uñ, -dan*
Kaside 15
Mısra: **19**
Öfkenin ağırlığı.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i ḳarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

bār-ı ḳahr:
1. **bār-ı ḳahr:**
Kaside 17
Mısra: **2**
Kahır , keder yükü.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

2. **bār-ı ḳahr:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Kahır , keder yükü.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

bār-ı miḫnet:
1. **bār-ı miḫnetden:***-den*
Müfret 2
Mısra: **2**
Dert, sıkıntı yükü.

1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

bārīk:[MT]
1. **bārīk:**
Kaside 17
Mısra: **41**
(f.s.) nazik , , ince.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Ṣol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

2. **bārīk:**
Gazel 58
Mısra: **1**
(f.s.) nazik , ince.
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

barmak:[İP]
1. **barmaġına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **8**
T. Parmak.
7. Çarḫ ṭās içre şafaḳ ḥınnāsını ḫaẕırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

baş:[GTS]
1. **başum:**-*um*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile ṭaşum
4. Düşer takyası düşdük yerde başum

2. **başları:**-*lar, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

3. **başlarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **47**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

4. **başum:**-*um*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Başum düğme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

5. **başı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

6. **başına:**-*ı, -n, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

7. **başdan:**-*dan*
Kaside 1
Mısra: **8**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe nazẕāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

8. **başum:**-*um*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Deve yanınca itsem añа ḫidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

9. **başı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **123**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

10. **baş:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

11. **baş:**
Murabba 2
Mısra: **22**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-firāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

12. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **25**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
25. ʿİsā başına süzen-i ġamzeñ ṣoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrisʿe armaġān

13. **başında:**-*ın, -da*
Kaside 2
Mısra: **67**
Başlangıç noktası.
67. Her ay başında ḫaşmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāẕır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

14. **başuma:**-*um, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **12**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

15. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **26**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet ḳılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

16. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **41**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

17. **başuma:**-*um, -a*
Kaside 6
Mısra: **87**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfitāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

18. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **64**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳımursa per-i ʿuḳāb

19. **başımı:**-*um, -ı, -*
Gazel 8
Mısra: **7**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

20. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 9
Mısra: **77**
Tepe, üst. Kaynak.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

21. **başından:**-*ın, -dan*
Kaside 10
Mısra: **28**
Kafa, ser.
27. Ḳarşu teʿdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

22. **başum:**-*um*
Gazel 12
Mısra: **9**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

23. **başı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **21**
Lider manasında.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḥākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

24. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **59**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

25. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 17
Mısra: **70**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

26. **başumdan:**-*um, -dan*
Gazel 17
Mısra: **3**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

27. **başında:**-*ın, -da*
Kaside 18
Mısra: **3**
Üst.
3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

28. **baş:**
Gazel 20
Mısra: **8**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
7. Ser-nüviştümi gören levḥa-ı tīġüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim añа bu oldı nüvişt

29. **başı:**-*ı*
Gazel 25
Mısra: **4**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḫakı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfi başı üstine tāc

30. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 29
Mısra: **5**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet koparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāẕ bu resme kitāb-ı ṣubḥ

31. **başuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 45
Mısra: **4**
Akıl, sevda.
3. Zāhidā yoḳ dir isen şemʿ ü meye
4. Yoḳ başuñda beyni vü gözünde nūr

32. **başdan:**-*dan*
Gazel 48
Mısra: **6**
Bir işin başı.
5. Âferīn pīr-i muġānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

33. **başum:**-*um*
Gazel 49
Mısra: **1**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
1. Başum diyār-ı ġamda belā kūhsārıdur
2. İki gözüm biʿaynihi anuñ pınārıdur

34. **başıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 52
Mısra: **10**
Bir şeyin kaynağı. ilk çıkış noktası.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

35. **başum:**-*um*
Gazel 60

Mısra: **3**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

36. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 63
Mısra: **9**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
9. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

37. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 73
Mısra: **4**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

38. **başı:**-*ı*
Gazel 73
Mısra: **6**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāġ-ı ḥaddüñe
6. Başı ucında semāʾ ider felek pervāne-vār

39. **başı:**-*ı*
Gazel 75
Mısra: **2**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı ağırdur

40. **başı:**-*ı*
Gazel 82
Mısra: **6**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

41. **başında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 82
Mısra: **8**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḫādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

42. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 84
Mısra: **6**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
5. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yıldızlar üşer bir büyük hengāmedür

43. **başum:**-*um*
Gazel 103
Mısra: **3**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.II can.
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

44. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 106
Mısra: **4**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı şudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

45. **baş:**
Gazel 107
Mısra: **6**
Temsilci.
5. Her ne ʿāşıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

46. **baş:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Basmak, çıkmak.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

47. **baş:**
Gazel 111
Mısra: **2**
Basmak, çıkmak.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

48. **baş:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Basmak, çıkmak.
3. Ger akçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

49. **baş:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Basmak, çıkmak.
5. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
6. Māh-ı nev-i naʿlçeñi yüz üzerine baş

50. **baş:**
Gazel 111
Mısra: **8**
Yerleştirmek, sıkıştırmak.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḥazine baş

51. **baş:**
Gazel 111
Mısra: **10**
Basmak, çıkmak.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

52. **başında:**-*ın, -da*
Gazel 115
Mısra: **1**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿizāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

53. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 122
Mısra: **1**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

54. **başumu:**-*um, -u*
Gazel 138
Mısra: **6**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
5. Ḫālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatdukça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

55. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 142
Mısra: **8**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfitāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

56. **başa:**-*a*
Gazel 146
Mısra: **11**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

57. **başın:**-*ın*
Gazel 172
Mısra: **8**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfi
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

58. **başdur:**-*dur*
Gazel 173
Mısra: **3**
Tepe, zirve.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

59. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 183
Mısra: **7**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryākden

60. **başmaz:**-*maz*
Gazel 199
Mısra: **11**
Yere basmak.
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

61. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 205
Mısra: **1**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

62. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 209
Mısra: **13**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

63. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 212
Mısra: **5**
Kafa, ser.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḫse düşdügi içün leẕẕet-i güftāruñ ile

64. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 213
Mısra: **2**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

65. **başında:**-*ın, -da*
Gazel 222
Mısra: **6**
Baş,talih.
5. Rūz-ı ezelde ḥişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

66. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 226
Mısra: **7**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
7. Başuma üşer beni gördükçe küyuñ itleri
8. Şol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

67. **başuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 230
Mısra: **9**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḫi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

68. **baş:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

69. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 248
Mısra: **6**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

70. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 255
Mısra: **10**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
9. Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

71. **başına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 264
Mısra: **4**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
3. Ger inüp yire Mesīḥ işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

72. **başından:**-*ı, -ndan*
Gazel 271
Mısra: **8**
Bir şeyin başlangıç noktası.
7. Ḫayālüñ mesken itdi çeşm-i terde
8. Velī başından avladı pınarı

73. **başını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 272
Mısra: **10**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

74. **başı:**-*ı*
Gazel 273
Mısra: **14**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.
13. Mesīḥī ġam ḥişārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

75. **başı:**-*ı*
Gazel 281
Mısra: **4**
Çıban.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

76. **başuma:**-*u*, -*m*, -*a*
Gazel 282
Mısra: **7**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

baş eg-:
1. **baş eg:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.
3. Ṣūfī baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayaġına

baş ḳo-:|İP|
1. **baş ḳor:**-*r*
Gazel 225
Mısra: **10**
Başlamak, bir yola girmek.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

2. baş ḳoyar:-*ar*
Gazel 219
Mısra: **8**
Başını yere bırakmak, baş eğmek II "Bir yola baş koymak" deyiminin karşılığı olarak "bir şey uğruna ölümü göze almak".
7. Cām-ı mecliş laʾl-i mey-gūnuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şürāḥı baş ḳoyar ayaġına

baş ḳoş-:
1. **baş ḳoşaldan:**-*al*, -*dan*
Kaside 10
Mısra: **43**
Baş başa vermek, fikir birliği yapmak.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

2. baş ḳoşdı:-*dı*
Gazel 107
Mısra: **11**
Baş başa vermek, fikir birliği yapmak.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş ḳoşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

3. baş ḳoşmayaydı:-*ma*, -*y*, -*a*, -*y*, -*dı*
Gazel 241
Mısra: **14**
Baş başa vermek, fikir birliği yapmak. II Yarışmak. II Elebaşılık etmek.
13. Başdan çıkarsa nʾ ola Mesīḥī ḥabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

baş ol-:
1. **baş oldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **34**
Önde gelmek, lider olmak.
33. Ṣaḥn-ı firdevse göçüp devlet ile
34. Cennet ehline yine baş oldı

baş üstü:
1. **baş üstine:**-*n*, -*e*
Kaside 9
Mısra: **42**
Baş üstüne yer etmek II Memnuniyet ve saygıyla anılmak.
41. Ye ṭoġruluḳ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʾ elif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

baş üzre:
1. **baş üzre:**
Kaside 6
Mısra: **52**
Başının üstünde saklamak, muhafaza etmek.
51. Şebīh-i kebkeb-i keſş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

2. **baş üzre:**
Kaside 9
Mısra: **9**
Belirtilen istekleri içtenlikle yapmayı kabul etmeyi anlatan bir söz.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

baş vir-:
1. **baş virdi:**-*di*
Gazel 107
Mısra: **12**
Bir kişi veya amaç uğrunda gerekirse hem ölmek.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş ḳoşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

2. **baş virdi:**-*di*
Gazel 107
Mısra: **14**
: -
Bir kişi veya amaç uğrunda gerekirse hem ölmek.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tirüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

başa baş ol-:
1. **başa baş olınca:**-*ınca*
Gazel 91
Mısra: **4**
: -
Birl. ≠f. (yönelme hal ekinin kalıplaşması ile baş+a baş) : 1. aynı ölçüde aynı değerde, birbirinden üztün olmadan denk vaziyette. 2. (Yarış vb.nde) : berabere.
3. Zülfüñ meġer ki şaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

başa geldi:
1. **başa geldi:**-*di*
Gazel 236
Mısra: **8**
: -
Kötü bir duruma uğramak, beklemediği bir durumu yaşamak.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güzeşt üm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

başa iletmiş:
1. **başa iletmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
: -
İşinde başarılı olmak.
1. Biri taḳyacılarda Muṣṭafādur
2. İşin başa iletmiş dil-rübādur

başa ḳaḳa:
1. **başa ḳaḳa:**
Terkib-bend 1
Mısra: **48**
: -
Bir kimseyi, bir kusurunu veya kendisine yapılan bir iyiliği bıktırırcasına yüzüne vurarak üzmek.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

başda:
1. **başda:**
Gazel 100
Mısra: **2**
Başta.
1. Ḫoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

başdan aşdı:
1. **başdan aşdı:**-*dı*
Gazel 122
Mısra: **10**
Çok fazla, haddinden fazla.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

başdan ayaġa:
1. **başdan ayaġa:**
Kaside 15
Mısra: **38**
Bütünüyle, tamamıyla.
37. Kūh öykündügiçün ḥilmüñe urdı lāle
38. Ḥānumānına anuñ başdan ayaġa āzer

2. **başdan ayaġa:**
Gazel 106
Mısra: **16**
Bütünüyle, tamamıyla.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

3. **başdan ayaġa:**
Gazel 106
Mısra: **16**
Bütünüyle, tamamıyla.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

4. **başdan ayaġa:**
Gazel 106
Mısra: **16**
Bütünüyle, tamamıyla.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

5. **başdan ayaġa:**-*a*
Gazel 130
Mısra: **4**
Bütünüyle, tamamıyla.
3. Serv beñzerdi ḳaddüñe olsa
4. Başdan ayaġa nāz Ḳāsım Beg

6. **başdan ayaġa:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Bütünüyle, tamamıyla.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

7. **başdan ayaġa:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Bütünüyle, tamamıyla.
7. Başında göñlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

8. **başdan ayaġa:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Bütünüyle, tamamıyla.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

başdan başa:
1. **başdan başa:**
Gazel 51
Mısra: **5**
1.Bir baştan (uçtan) bir başa (uca). 2.bir yerin bir sınırından öbür sınırına kadar.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḫoşdur

2. **başdan başa:**
Gazel 54
Mısra: **4**
1.Bir baştan (uçtan) bir başa (uca). 2.bir yerin bir sınırından öbür sınırına kadar.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

3. **başdan başa:**
Gazel 54
Mısra: **4**
1.Bir baştan (uçtan) bir başa (uca). 2.bir yerin bir sınırından öbür sınırına kadar.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

başdan çıḳar-:
1. **başdan çıḳardı:**-*ar*, -*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **98**
Kötü yola sapmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.
97. Başīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı

2. **başdan çıḳardı:**-*ar*, -*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **98**
Kötü yola sapmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.
97. Başīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı

3. **başdan çıḳardı:**-*ar*, -*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **98**
Kötü yola sapmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.
97. Başīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı

4. başdan çıkarsa:-*sa*
Gazel 241
Mısra: **13**
Doğru yoldan saptırmak.
13. Başdan çıkarsa nʾ ola Mesīḥī ḥabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

5. başdan çıḳdı:-*dı*
Gazel 146
Mısra: **3**
Yolunu şaşırmak, kötü yola sap-.

3. Koşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

başdan şav-:
1. **başdan şavup:**-*up*
Gazel 146
Mısra: **12**
Gelişi güzel, üzerinden durmadan, üstün körü.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

bāşed:
1. **bāşed:**
Kıt'a 2
Mısra: **17**
Olur.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḫāhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭā-yı suḫan

2. **bāşed:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Far. Olsun.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

3. **bāşed:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Olur.
33. Revā medār ki bāşed be-devr-i dānişˌ-i tu
34. Günāh-ı mūcib-i ḥırmāniyem kemāl-i etemm

4. **bāşed:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Olur.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

bāşem āver:
1. **bāşem āverem:**-*m*
Gazel 203
Mısra: **13**
Başı boş.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ū be-ḫᵛāh

başı açuḳ:
1. **başı açuḳ:**
Gazel 148
Mısra: **6**
Kalenderilik yolu gereği saçlarını kazıtan derviş, âşık.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāg urınup başı açuḳ ʿuryān ol

başı ḫoş:
1. **başı ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 212
Mısra: **4**
Sarhoş, kafası güzel.
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur küyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

başı tācı:
1. **başı tācı:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kıymet verilen, baş tacı.
1. Muḥammeddür biri ibn-i ʿabācı
2. Ayaġı tozı ḫalḳuñ başı tācı

başı ucı:
1. **başı ucından:**-*n, -dan*
Gazel 128
Mısra: **8**
Yatan bir kişinin başının geldiği taraf.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḫaṣtelerüñ

başı üstinde:
1. **başı üstinde:**-*nde*
Kaside 8
Mısra: **24**
Baş üzerine koymak.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cüy-ı ḥabāb
24. Başı üstinde legence götürür cāriye-vār

başı üzre:
1. **başı üzre:**
Murabba 1
Mısra: **17**
Başı üstüne, başı üzerine.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

başı üzre āşiyān ol:
1. **başı üzre āşiyān ola:**
Gazel 181
Mısra: **2**
Başı üzere yuva olmak.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

başın ḳaşı-
1. **başın ḳaşımaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 104
Mısra: **3**
Meşguliyet ifadesi.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnşāf laʿl-i nābuñı ḫayli sever meges

başın yar-:
1. **başın yarar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **68**
Başını yarmak.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havā'i top ile anuñ başın yarar jāle

başına al-:
1. **başına alalı:**-*alı*
Gazel 49
Mısra: **7**
Başına yerleştirmek.
7. Mecnūn alalı başına mürġ āşiyānını
8. Dīvānelik vilāyetinüñ tāc-dārıdur

başına giy-:
1. **başına giydi:**-*di*
Gazel 116
Mısra: **1**
Başına geçirmek.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

başına gün ṭoġar:
1. **başına gün ṭoġar:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Deyim
Baht, şans ve talih manasında olan bir deyimdir.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

2. **başuña gün ṭoġar:**-*ar-uñ, -a*
Gazel 70
Mısra: **9**
Şans baht açılması.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

başına odlar yaḳ-:
1. **başına odlar yaḳar:**
Kaside 12
Mısra: **21**
Başına dert açmak. II Başında ateş yakmak.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḥilmine öykündi meger kim kühsār

başına üş-:
1. **başına üşdi:**-*di*
Gazel 250
Mısra: **2**
Başına toplanmak.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḫs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

baş:
1. **başında:**
Gazel 204
Mısra: **7**
Baş. || Akıl.
7. Başında göñlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

başını ez-:
1. **başını ezdük:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Üstüne basmak, ezmek.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

2. **başını ezdük:**
Gazel 135
Mısra: **6**
: -
Yok et / varlığını ortandan kaldır.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

başını yarayın:
1. **başını yarayın:**-*a, -y, -ın-y, -ın*
Gazel 97
Mısra: **5**
Başına vurmak , zarar vermek, dokunmak .
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

başīret:[İP]
1. **başīret:**
Mesnevi 1
Mısra: **97**
Sezgi,gönül gözü.
97. Başīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı
2. **başīret:**
Kaside 19
Mısra: **9**
Görüş sahipleri, görme yetisine sahip kişilerdir.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḫuẓūr

basīṭ-i ḫāke:
1. **basīṭ-i ḫāke:**
Mesnevi 1
Mısra: **67**
Toprak, yer.
67. Dimezven kim basīṭ-i ḫāke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflāke irgür

başḳa:[KL]
1. **başḳa:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Başka, diğer.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

2. **başḳa:**
Kaside 21
Mısra: **34**
Başka, diğer.
33. İnşāfʿey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḫaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

3. **başḳa:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Başka, diğer.
3. Ḫayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

başla:
1. **başladuġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 233
Mısra: **1**
Başlamak.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

başlar üzre yeri var:
1. **başlar üzre yeri vardur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **7**
Çok kıymetli ve değerli olmak.
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

başlu başına:
1. **başlu başına:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Başlı başına , baştan sona.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

baş:
1. **başuma:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **33**
Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

başuma belāyı getür-:
1. **başuma belāyı getürür:**-*ür*
Gazel 286
Mısra: **2**
Başına kötü iş gelmesi,i zorluk çekmek.
1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna cefāyı
2. Zülfüñ getürür başuma her laḥẓa belāyı

başuñ ucı:
1. **başuñ ucında:**-*n, -da*
Gazel 127
Mısra: **6**
Yanıbaşı.

5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mār-ṣıfat
6. Genc-i ḥüsnüñ saḳımur başuñ ucında kemerüñ

2. **başuñ ucında:**-*n, -da*
Gazel 128
Mısra: **6**
Yanıbaşı.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳımur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

başuña iş düş:
1. **başuña iş düşe:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Başına bir şey gelmesi.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḥuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

bat-:
1. **batmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 2
Mısra: **10**
Batmak, sonlanmak.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

bāṭıl:
1. **bāṭıl:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **bāṭıl:**-*ı*
Gazel 82
Mısra: **2**
Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.
1. Cemālüñüñ şaçuñdan ḫāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

bay:[İP]
1. **bayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **9**
Zengin, paralı, mal mülk sahibi, varlıklı kimse.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẓar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

2. **bayı:**-*ı*
Gazel 273
Mısra: **2**
Zengin.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

3. **bayı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
T. sf. Zengin, kibar.
9. Nʿidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

bay ol-:
1. **bay olur:**-*ur*
Gazel 80
Mısra: **8**
Zengin olmak.
7. Ḫayāl-i genc-i vaṣluñ ḳılmaġ ile
8. Kemerde bay olur cimri ḳalender

bāyezīd ḫān:
1. **bāyezīd ḫān:**
Kaside 3
Mısra: **21**
Bayezid Han.
21. Āfitāb-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʿyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

bayram:
1. **bayrama:**-*a*
Murabba 3
Mısra: **17**
Milletçe sevinç içinde kutlanan, dînî veya millî bir anlam taşıyan kutsal gün.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

bāz:[İP]
1. **bāz:**
Kaside 4
Mısra: **45**
Doğan denilen yırtıcı kuş.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẕlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

2. **bāz:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Fr. (bâd) olsun.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ân genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

3. **bāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 73
Mısra: **17**
Doğan denilen yırtıcı kuş.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḫāṣı şikār

4. **bāzuñ:**-*uñ*
Gazel 216
Mısra: **8**
Doğan denilen yırtıcı kuş.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

5. **bāz:**
Gazel 244
Mısra: **12**
1. Doğan. Yırtıcı kuş. Av kuşu. 2. Açık. 3. Ayırma. Temyiz etme. 4. İniş.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcağız şaydı zaġande

bāzār:[KL]
1. **bāzārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 50
Mısra: **4**
Çarşı.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḫarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

2. **bāzārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 50
Mısra: **10**
Söz alışverişi, sohbet.
9. Yūsuf-ı Mışr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

3. **bāzārında:**-*ın, -da*
Gazel 70
Mısra: **5**
Çarşı.
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında olduḳça mezād
6. Ey kemān-ebrū añа evvel oḳuñ ḳapu açar

4. **bāzārında:**-*ın d , -da*
Gazel 188
Mısra: **9**
Çarşı.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḥidmetin

5. **bāzār:**
Gazel 267
Mısra: **6**
i. (Fars. bāzār) [Kelime Türkçe'den Batı dillerine de geçmiştir] 1. Pazar kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli, çarşı, alış veriş yeri.
5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

6. **bāzār:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Pazar, alışveriş, pazarlık.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agrı

bāzār-ı ġam:
1. **bāzār-ı ġamda:**-*da*
Gazel 200
Mısra: **3**
Dert satılan pazar.
3. Dükān açdı göñül bāzār-ı ġamda
4. Ki sīnem dāġıdur keff-i terāzū

bāzār-ı şeb:
1. **bāzār-ı şebde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **5**
Gece pazarı.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

bāz-ı cānum:
1. **bāz-ı cānum:**-*um*
Kaside 12
Mısra: **2**
Canın yırtıcı kuşu.
1. Taḫt-ı dilde yine sulṭān-ı şafā ḳıldı ḳarār
2. Bāz-ı cānum yine mürġ-i feraḥ ḳıldı şikâr

bāz-ı dil:
1. **bāz-ı dil:**
Gazel 209
Mısra: **11**
Gönül kuşu.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

bāz-ı ḫayāl:
1. **bāz-ı ḫayālüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 13
Mısra: **15**
Doğan denilen yırtıcı kuşun hayalinden.
15. Ḫavf idüp bāz-ı ḫayālüñden senüñ
16. Ḳonmaz oldı çeşmüme tīhū-yı ḫᵛāb

bāzū:[FD]
1. **bāzūsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **8**
Pazı, kol (güç kudret).
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Bağlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

2. **bāzūsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **10**
Pazı, kol (güç kudret).
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aşar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

bāzūbend:[FD]
1. **bāzūbendini:**-*i, -n, -i*
Gazel 245
Mısra: **8**
Kol bağı.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Bağlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

2. **bāzūbendini:**-*i, -n, -i*
Gazel 245
Mısra: **10**
Kol bağı.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aşar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

bahşīde:
1. **bahşīde:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Güzelliğinin doğuş yerinin görüntüsü.
1. Ey be-raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs-rā

be:
1. **be:**
Gazel 1
Mısra: **1**
A!, bre! (teklifsiz konuşmalarda dikkati çekmek için kullanılan bir ünlem).
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **be:**
Kaside 1
Mısra: **4**
A!, bre! (teklifsiz konuşmalarda dikkati çekmek için kullanılan bir ünlem).
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

3. **be:**
Kaside 22
Mısra: **30**
-dan , -den.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

4. **be:**
Gazel 86
Mısra: **4**
A!, bre! (teklifsiz konuşmalarda dikkati çekmek için kullanılan bir ünlem).
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

5. **be:**
Gazel 255
Mısra: **16**
A!, bre! (teklifsiz konuşmalarda dikkati çekmek için kullanılan bir ünlem).
15. Nüṣḥa-ı şīʿr ile güzelleri teşhīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsün oldı

be-bārıki-i rīsmān-ı maʿāni:

1. **be-bārıki-i rīsmān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Anlamların incelik ipi.
19. Zi-hem nügsiled silk-i naẓm-ı tu tā ḥaşr
20. Be-bārıki-i rīsmān-ı maʿāni

bebr-i ebr:
1. **bebr-i ebrüñ:**-*üñ*
Gazel 13
Mısra: **4**
Bulut aslanı.
3. Ḳorḳusından bāng-ı raʿd-ı āhumuñ
4. Bebr-i ebrüñ aḳar aġzından luʿāb

be-cehl-i mürekkeb:
1. **be-cehl-i mürekkeb:**
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Cahillerin yazdıkları.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı maʿāni

becer-:
1. **becerdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Bir şeyi yapmayı başarabilmek, başarmaya muvaffak olmak.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

beçi:
1. **beçi:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Ne ile.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẕẕem ez heme kem

be-cüz:
1. **be-cüz:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
İstisna edatı, sadece, -den başka, -nın dışında.
17. Be-cüz ān ki şüd tīġ-i şārim zebānet
18. Şüde nevk-i kilket sinān-ı maʿāni

2. **be-cüz:**
Gazel 203
Mısra: **6**
İstisna edatı, sadece, -den başka, -nın dışında.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

be-cüz şadā-yı niʿam:
1. **be-cüz şadā-yı niʿam:**
Kaside 22
Mısra: **14**
Nimetlerin sesinden başkası.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz şadā-yı niʿ am

bedel eyle-:
1. **bedel eyleyesin:**-*y, -e, -sin*
Kaside 1
Mısra: **12**
Karşılık vermek.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḥaṭāmuza bedel eyleyesin luṭf u ʿaṭā

beden:[KL]
1. **bedeninde:**-*i, -nde*
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
Ar. is. Vücut, gövde, cisim, ten. beden duvarı binanın dört tarafına yapılan kalın duvar.
25. Tīr ü şemşīr ne zaḫm urdı ise
26. Bedeninde göz ile ḳaş oldı

2. **bedeni:**
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
1. hisar bedeni | vücut.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʿasını zīr ü zeber

3. **bedensüz:**-*süz*
Gazel 98
Mısra: **4**
Gövde, cisim, ten.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

4. **bedenüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **10**
Kale duvarı. II Vücut.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

be-devr-i dāniş-i tu:
1. **be-devr-i dāniş-i tu:**
Kaside 22
Mısra: **33**
İlim devrinde.
33. Revā medār ki bāşed be-devr-i dāniş-i tu
34. Günāh-ı mücib-i ḫırmāniyem kemāl-i etemm

bedin:
1. **bedin:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Bununla.
23. Ḫidivā bedin ḳavm şad-reh rehi-rā
24. Tu ḥod kerdeʿi imtiḥān-ı maʿāni

bed-liḳā:
1. **bed-liḳā:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Sevimsiz.
11. Ḥaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Âlūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

bed-nām:
1. **bed-nām:**
Gazel 266
Mısra: **11**
Kötü şöhretli.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuşşāḳa gör mey

bed-nām-ı ʿışḳ:
1. **bed-nām-ı ʿışḳ:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Aşırı sevginin kötü ünü , şöhreti.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

bedr:[KL]
1. **bedre:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **79**
Dolunay.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

2. **bedr:**
Gazel 152
Mısra: **8**
Dolunay.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

3. **bedre:**-*e*
Gazel 175
Mısra: **14**
Dolunay.
13. Naẓar itdükçe mirʿāta Mesīḥī
14. Görinür aña iki bedre altun

4. bedr:
Kaside 3
Mısra: **17**
Dolunay
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

bedr-i münīr:
1. **bedr-i münīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 102
Mısra: **10**
Parlak ay.
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

bedr-i tamām:
1. **bedr-i tamām:**
Kaside 19
Mısra: **35**
Tam dolunay.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

be-felek:
1. **be-felek:**
Kıt'a 2
Mısra: **10**
Gökyüzüne.
9. Sāḫti süllem ez suṭūr-ı kelām
10. Be-felek mi-revi be-pāy-ı suḫan

beg:[KL]
1. **begler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Bey, efendi.
3. Ḫüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

2. **begsüz:**-*süz*
Kaside 2
Mısra: **4**
Bey, efendi (Sevgili anlamında kullanılmıştır.).
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

3. **begler:**-*ler*
Kaside 4
Mısra: **6**
Bey, efendi.
5. Şafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi şaġına şolına selām

4. **begi:**-*i*
Gazel 9
Mısra: **5**
Bey, efendi (Sevgili anlamında kullanılmıştır.).
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

5. **beglerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 11
Mısra: **62**
Bey, efendi.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

6. **begler:**-*ler*
Kaside 21
Mısra: **18**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse, bey II sevgili.
17. Cismüñ şarart kʿola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

be-ġāyet:
1. **be-ġāyet:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ziyadesiyle, haylice, gayet.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳatı cevvār

begen-:
1. **begenmezseñ:**-*mez, -se, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
T. f. Birine beğeneceği bir şeyi göstermek, intihap ettirmek. Kabul ve takdir ettirmek.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

2. **begendi:**-*di*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Beğenmek.
1. Görüp bu sūr-ı mevfūrüʿs-sürūrı
2. Degül ādem begendi Ḥaḳ tebārek

3. **begenmedi:**-*me, -di*
Gazel 101
Mısra: **8**
Hor görmek.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil şoḥbet-āferīn
8. Şulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

4. **begenilür:**-*il, -ür*
Gazel 113
Mısra: **3**
İyi veya güzel bulmak.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʿnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẓ

beglig:[TS]
1. **beglige:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **48**
Beylik, efendilik.Küçük devlet başkanlığı.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāş

2. beglik:
Gazel 71
Mısra: **3**
Beylik, efendilik.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

3. **beglik:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Beylik, efendilik.
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʾola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

4. **beglik:**
Gazel 147
Mısra: **11**
Beylik, efendilik.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

beglik eyle-:
1. **beglik eylesek:**-*se, -k*
Gazel 102
Mısra: **5**
Beylik, efendilik etmek.
5. İḳlīm-i ʿışḳ içinde nʾola beglik eylesek
6. Kim ṣaḡlu ṣollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

begüm:[İP]
1. **begüm:**
Kaside 11
Mısra: **61**
Efendim, canım,valide sultan.
61. Nʾola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

2. **begüm:**
Kaside 14
Mısra: **31**
Efendim, canım.Valide sultan.
31. Her boġazı iplü ile ṣalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuṣṣadan ṣalıncaġa döndüm hemān

be-gürūḫī:
1. **be-gürūḫī:**
Müfret 14
Mısra: **1**
i. (Fars. gurūh) Topluluk, cemâat, bölük'e.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i ṣarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

be-gūş:
1. **be-gūş:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Kulağa.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

be-gūy:
1. **be-gūy:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Söyle.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

behā:[MT]
1. **behā:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Kıymet, güzellik, letafet.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
8. Kʿanlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

2. **behā:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Güzellik, zarafet.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
10. Kʿanlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

be-her:
1. **be-her:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Far. e. Her bir, her biri.
27. Fürūd āmede der ṣeb-i ḫaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt ṣad mihmān-ı maʿānī

behey:
1. **behey:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. e. Hey! Ey! Be! Ekseriya hiddet ve tekdir manasında kullanılır: behey adam!.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

be-ḫord u be-mānd:
1. **be-ḫord u be-mānd:**
Kıt'a 2
Mısra: **19**
: -
Yiyip bitirmek.
19. Bes ki terkīb-i ġam be-ḫord u be-mānd
20. Ḫaber-i ü zi mübtedā-yı suḫan

behre:[FD]
1. **behre:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **118**
Pay,hisse.
117. İdindi Edrine şehrini menzil
118. Çü iḥsānından inmiş idi behre

behreʿ:
1. **behreʿī:**
Gazel 32
Mısra: **7**
1. Pay, hisse. 2. Kısmet, nasip.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelī yāft behreʿī
8. Mā-rā naṣīb dürd-i meyḫāne mī-resed

behr-i gülgeşt-i gülşen-i melekūt:
1. **behr-i gülgeşt-i gülşen-i melekūt:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Meleklerin gül bahçesinde dolaşmak.
3. Behr-i gülgeşt-i gülşen-i melekūt
4. Geşte kilk-i tu reh-nümā-yı suḫan

be-ḫükm-i ṭabʿ-ı tu:
1. **be-ḫükm-i ṭabʿ-ı tu:**
Kaside 22
Mısra: **47**
Senin yaradılışının hükmü.
47. Be-ḫükm-i ṭabʿ-ı tu īn ʿunṣur-ı çehār-mizāc
48. Be-zīr-i pāy-ı tueş nerdübān-ı heft-ḳadem

bek:[KL]
1. **begi:**-*i*
Müfret 11
Mısra: **1**
Bek (I) sıfat halk ağzında 1. sıfat Sert, katı 2. Sağlam.
1. Gel ey güzelleriñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

beḳā um-:
1. **beḳā uman:**-*an*
Kaside 19
Mısra: **45**
Ebedilik , devamlılık beklemek.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

be-kāşāne:
1. **be-kāşāne:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Köşküne.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

be-kaşd-ı ḳalʿa-ı eflāk:
1. **be-kaşd-ı ḳalʿa-ı eflāk:**
Kaside 22
Mısra: **21**
: -
Feleklerin kalesini almaya kast etmek.
21. Be-kaşd-ı ḳalʿa-ı eflāk kilk-i tācveret
22. Keşīde ḫayl-i maʿānī ferāz-ı nüh-ṭārem

bekle-:[GTS]
1. **bekleye:**-*y, -e*
Kaside 9
Mısra: **80**
Beklemek, durmak.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

2. **beklenürse:**-*nür, -se*
Gazel 26
Mısra: **7**
Beklemek, durmak.
7. Beklenürse nʾola arḳañda raḳīb
8. Kʿaña olmışdur müsellem taḫt ü tāc

3. **bekle:**
Gazel 143
Mısra: **11**
Beklemek, durmak.
11. Ey ḫᵛāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʿl

4. **bekler:**-*r*
Terkib-bend 1
Mısra: **56**
Beklemek, durmak.
55. Daḥi ṣaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

bel:[GTS]
1. **beliyle:**-*i, -y, -le, -*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Vücudun orta yeri.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

2. **beline:**-*i, -n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Bel.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

3. **beller:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **127**
Bel.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

4. **belüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 15
Mısra: **13**
Bel.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

5. **bellü:**-*lü*
Gazel 52
Mısra: **7**
Bel.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

6. **belüñ:**-*üñ*
Gazel 74
Mısra: **3**
Bel.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

7. **beli:**-*i*
Gazel 140
Mısra: **4**
Bel.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

8. **bellerle:**-*ler, -le*
Gazel 232
Mısra: **6**
Bel.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

9. **belleri:**-*ler, -i*
Gazel 259
Mısra: **1**
Insan bedenin orta kısmı, bel.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

10. **beli:**-*i*
Gazel 277
Mısra: **6**
Bel.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

bel bağla-:
1. **bel bağlayan:**-*y, -an*
Kaside 13
Mısra: **13**
Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaşduma bel baġlayan
14. Eyledüñ ḳaşd-ı ġarīb ü baġladun nāzik ḫayāl

belā:[FD]
1. **belā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **47**
Ar. Felaket, afet.Evet, hayhay.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

2. **beladan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.
5. Kelāmuʾllāhı ḥıfẓ itmiş ẕekādan
6. Ḫudā ḥıfẓ eylesün anı beladan

3. **belā:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʿ olmış naṣīb bal saña vü belā baña

4. **belāya:**-*y, -a*
Kaside 7
Mısra: **104**
Musibet, felaket, dert, gam, keder.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

5. **belā:**
Kaside 17
Mısra: **81**
Ar. Felaket, afet.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

6. **belāsın:**-*s, -ı, -n*
Gazel 17
Mısra: **9**
Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın ṣavmadın
10. Aña çaḳ aḥṣamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

7. **belā:**
Gazel 49
Mısra: **1**
Felaket, musibet.
1. Başum diyār-ı ġamda belā kūhsārıdur
2. İki gözüm bi-ʿaynihi anuñ pıñarıdur

8. **belālar:**-*lar*
Gazel 76
Mısra: **9**
Ar. Felaket, afet.
9. Belālar çekse ṭañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

9. **belā:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Ar. Felaket, afet.
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭurdum emin
10. Belā bu fāḥiteler de görürse ḳumḳum ider

10. **belā:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

11. **belālar:**-*lar*
Gazel 104
Mısra: **10**
Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

12. **belādur:**-*dur*
Gazel 125
Mısra: **7**
I. (Ar. 'deneme , imtihan; keder , sıkıntı) : 1. İnsana büyük bir sıkıntı veren , içinden çıkılması güç durum , badire, dert , gam , keder.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaşrda bir ehl-i ṭarīḳ

13. **belā:**
Gazel 277
Mısra: **13**
Ar. Felaket, afet.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

14. **belālar:**-*lar*
Gazel 281
Mısra: **3**
Eziyet, mihnet.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

15. **belā:**
Gazel 281
Mısra: **4**
Ar. Mağmumiyyet ve ıstırabı dâî olan hadise, husus, şey, afet, dâhiye. belâ-ender-belâ: Katmerli belâ.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

16. **belādan:**-*dan*
Gazel 284
Mısra: **6**
Ar. Felaket, afet.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i firḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

17. **belālı:**-*lı*
Gazel 288
Mısra: **1**
Eziyet, mihnet.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

belālu:[İP]
1. **belālu:**
Gazel 76
Mısra: **2**
Belalı, sıkıntılı,melul, zavallı, sevdalı, dertli.
1. Gönül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

2. **belālu:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Zavallı, âşık, kederli.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

belāya şal-:
1. **belāya şalduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 10
Mısra: **1**
Belaya salıvermek, koyuvermek, bırakmak.
1. Şalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳıldıñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

belā-yı ġuṣṣa-ı derd:
1. **belā-yı ġuṣṣa-ı derdem:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Derdimin gam belası.
35. Belā-yı ġuṣṣa-ı derdem dırāz çün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḥnet-i zecrem ferāḫ çün ʿālem

belā-yı remed:
1. **belā-yı remedden:**-*den*
Gazel 223
Mısra: **5**
Sevgiliyi görme sıkıntısı, mihnet.
5. Gözüm belā-yı remedden ḳızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

bel:
1. **belidür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Belin orta kısmı.
1. Biri ser-maḥfilüñ oġlı ʿAlīdür
2. Ḫayālüm gice vü gündüz belidür

2. **belī:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Evet.
7. Baḳar rūy-ı raḳībe çeşm-i mestüñ
8. Belī māʾil olur eşkiye maḥmūr

3. **belī:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Belli, malum.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ırak
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

4. **beli:**
Gazel 86
Mısra: **16**
Evet.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli dūzaḫda küffār

5. **belī:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Evet 2) Doğrusu, gerçekte.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı kūy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

6. **beli:**
Gazel 187
Mısra: **6**
Evet, doğrusu.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḥmum ʿilācı ey şanem
6. Acılıġıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

7. **belī:**
Gazel 277
Mısra: **6**
Evet.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

beli iki ḳat ol-:
1. **beli iki ḳat olur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **6**
Ikiye bükülmek,kıvrılmak.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

belik:
1. **belik:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Sadak , (okları koymaya yarayan kap).
7. Sīnemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

2. **belik:**
Gazel 134
Mısra: **8**
I. Ortadan ikiye ayrılmış saçın tek tarafı, saç örgüsü, bölük.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

beliñ:[İP]
1. **beliñler:**-*ler*
Gazel 184
Mısra: **4**
Korku,gözleri açık kalmak.
3. Hāy u hūy-ı ḫalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫʷābdan

belini bük-:
1. **belini bükdi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **61**
Çok sıkıntı vermek. || Eğmek, bükmek.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

belini eg-:
1. **belini egmeyeydi:**-*y, -e, -y, -di*
Kaside 9
Mısra: **10**
Eğilmek,ruku.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

belki:[GTS]
1. **belki:**
Kaside 3
Mısra: **60**
Ola ki.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

2. **belki:**
Gazel 268
Mısra: **6**
Bir ihtimal.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḫabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

belür-:[KL]
1. **belürdi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **5**
1. Belirmek. 2. Ortaya çıkmak.
5. ʿUṣṣāḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

belürsüz:[KL]
1. **belürsüz:**
Kaside 6
Mısra: **59**
Belirsiz, net olmayan.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḫabāb-ı felekçe olursa her jāle

be-maḫşer:
1. **be-maḫşer:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Mahşer için.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḫşer bī-günāh

2. **be-maḫşer:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Mahşerde.

9. Çün şefîʿ-i mā tu ḫᵛāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

be-medḫ-i tust:
1. **be-medḫ-i tust:**
Kaside 22
Mısra: **29**
Senin övgündür.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḫ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

be-meydān:
1. **be-meydān:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Meydanda.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki güyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʿāni

be-müjde:
1. **be-müjde:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Müjdesine.
1. Âmed şabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

ben:[GTS]
1. **ben:**
Murabba 1
Mısra: **21**
Birinci teklik şahıs zamiri.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu firḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

2. **ben:**
Murabba 1
Mısra: **23**
Birinci teklik şahıs zamiri.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

3. **ben:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. İnanma ʿahd iderse vuṣlatını
4. Ki ben anuñ çoḡ içdüm şerbetini

4. **beni:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ḫudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

5. **ben:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Bularıñ eksügi ḫod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

6. **beni:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Cihān sulṭānlıġı baña gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

7. **ben:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

8. **benüm:**-*üm*
Mesnevi 1
Mısra: **41**
Birinci teklik şahıs zamiri.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḫi degmez irte nevbet

9. **ben:**
Mesnevi 1
Mısra: **43**
Birinci teklik şahıs zamiri.
43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına dūzaḫda kāfir

10. **beni:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

11. **beni:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

12. **ben:**
Kaside 2
Mısra: **79**
Birinci teklik şahıs zamiri.
79. ʿAdlüñ güneşden azher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

13. **ben:**
Kaside 2
Mısra: **83**
Birinci teklik şahıs zamiri.
83. Şāhā ʿināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

14. **beni:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **87**
Birinci teklik şahıs zamiri.
87. Ḫayf ola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāḡ-tabʿa ẓıll-ı hümā ola sāyebān

15. **beni:**-*i*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

16. **ben:**
Kıt'a 3
Mısra: **18**
Birinci teklik şahıs zamiri.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

17. **ben:**
Kaside 3
Mısra: **61**
Birinci teklik şahıs zamiri.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

18. **ben:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

19. **beni:**-*i*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

20. **ben:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Birinci teklik şahıs zamiri.
21. Ben suʾāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

21. **ben:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḫi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

22. **benden:**-*den*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ḳakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

23. **ben:**
Kaside 6
Mısra: **89**
Birinci teklik şahıs zamiri.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

24. **ben:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

25. **ben:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Birinci teklik şahıs zamiri.
41. Saña zebān-ı ḥāl ile itdükçe ben suʾāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

26. **benüm:**-*üm*
Kaside 7
Mısra: **77**
Birinci teklik şahıs zamiri.
77. Faẓluñdan utanup benüm ebkār-ı fıkretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẓdan niḳāb

27. **ben:**
Kaside 8
Mısra: **97**
Birinci teklik şahıs zamiri.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʾi tīmār

28. **ben:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşıḳ olıcağız Muṣṭafā

29. **benüm:**-*üm*
Kaside 9
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

30. **benüm:**-*üm*
Kaside 10
Mısra: **56**
Birinci teklik şahıs zamiri.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

31. **benüm:**-*üm*
Kaside 10
Mısra: **57**
Birinci teklik şahıs zamiri.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

32. **ben:**
Kaside 11
Mısra: **19**
Birinci teklik şahıs zamiri.
19. Ben şovuḳdan şubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aşḥābüʿs-saʿīr

33. **benüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **42**
Birinci teklik şahıs zamiri.
41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-safīr

34. **ben:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Birinci teklik şahıs zamiri.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

35. **ben:**
Kaside 11
Mısra: **50**
Birinci teklik şahıs zamiri.
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

36. **ben:**
Kaside 11
Mısra: **53**
Birinci teklik şahıs zamiri.
53. Kāʾinātı ḥāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

37. **ben:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Birinci teklik şahıs zamiri.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

38. **ben:**
Kıt'a 11

Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma şalef

39. **ben:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

40. **ben:**
Kaside 12
Mısra: **34**
Birinci teklik şahıs zamiri.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

41. **ben:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

42. **beni:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel baġlayan
14. Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarīb ü baġladun nāzik ḥayāl

43. **beni:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **15**
Birinci teklik şahıs zamiri.
15. Rūze-i hecrüñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum içün niʾ met-i ʿīd-i viṣāl

44. **ben:**
Kaside 13
Mısra: **39**
Birinci teklik şahıs zamiri.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

45. **benden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **42**
Birinci teklik şahıs zamiri.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḥalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

46. **ben:**
Kaside 13
Mısra: **45**
Birinci teklik şahıs zamiri.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nāl

47. **ben:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Birinci teklik şahıs zamiri.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

48. **ben:**
Kaside 13
Mısra: **57**
Birinci teklik şahıs zamiri.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

49. **beni:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **25**
Birinci teklik şahıs zamiri.
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Żaʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

50. **ben:**
Kaside 14
Mısra: **32**
Birinci teklik şahıs zamiri.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuṣṣadan şalıncaġa döndüm hemān

51. **baña:**
Kaside 14
Mısra: **41**
1. tekil şahısın dative çekimidir.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

52. **ben:**
Kaside 14
Mısra: **45**
Birinci teklik şahıs zamiri.
45. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

53. **ben:**
Kaside 14
Mısra: **49**
Birinci teklik şahıs zamiri.
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫᵛān

54. **ben:**
Kaside 14
Mısra: **56**
Birinci teklik şahıs zamiri.
55. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıka
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

55. **benüm:**-*üm*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü göñlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

56. **ben:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Birinci teklik şahıs zamiri.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

57. **ben:**
Kaside 16
Mısra: **32**
Birinci teklik şahıs zamiri.
31. Maḥbūblara müşkil imiş paşaluġ itmek
32. Ben ne diyeyin ḥāli bilür ḥażret-i Paşa

58. **ben:**
Kaside 16
Mısra: **69**
Birinci teklik şahıs zamiri.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i gūyā

59. **ben:**
Kaside 16
Mısra: **78**
Birinci teklik şahıs zamiri.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

60. **beni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

61. **beni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **26**
Birinci teklik şahıs zamiri.
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġımdan inleyüp beni ḳılmaya şermsār

62. **ben:**
Kaside 17
Mısra: **31**
Birinci teklik şahıs zamiri.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

63. **ben:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Birinci teklik şahıs zamiri.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

64. **ben:**
Kaside 17
Mısra: **38**
Birinci teklik şahıs zamiri.
37. Ḫalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

65. **ben:**
Kaside 17
Mısra: **39**
Birinci teklik şahıs zamiri.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

66. **beni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **79**
Birinci teklik şahıs zamiri.
79. Bu çarḫ-ı münʿakis beni inletmedi her ān
80. ʿĀciz durur cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār

67. **ben:**
Kaside 17
Mısra: **83**
Birinci teklik şahıs zamiri.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

68. **ben:**
Kaside 17
Mısra: **89**
Birinci teklik şahıs zamiri.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

69. **beni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **91**
Birinci teklik şahıs zamiri.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur taʿn-ı her ḥimār

70. **ben:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

71. **benüm:**-*üm*
Kaside 18
Mısra: **43**
Birinci teklik şahıs zamiri.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭopraġum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

72. **ben:**
Kaside 20
Mısra: **27**
Birinci teklik şahıs zamiri.
27. Faẕluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

73. **ben:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḥişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

74. **ben:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāzuʿdur murāt

75. **ben:**
Gazel 28
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

76. **ben:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

77. **ben:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

78. **ben:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ben ḳuluñ şaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

79. **ben:**
Gazel 39
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.

11. Didüm ey cān gel ıraġ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

80. **ben:**
Gazel 39
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Didüm ey cān gel ıraġ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

81. **beni:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Baña tīriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

82. **ben:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kiʿidem ṭaḳına āhumdan ʿamed

83. **benden:**-*den*
Gazel 44
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Şāʿirüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

84. **ben:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Ṣoḥbetümde çala İsrāfil ṣūr

85. **benüm:**-*üm*
Gazel 47
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Benüm ebyāṭuma düzd el ṣunarsa
14. Fe-ṣun yā Rabbi hāẕā ʿl-beyte maʿmūr

86. **ben:**
Gazel 52
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

87. **ben:**
Gazel 54
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

88. **ben:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

89. **ben:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

90. **benden:**-*den*
Gazel 59
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

91. **ben:**
Gazel 64
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ben şarāb-ı laʿl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar şalāḥ-ı tövbemi cānāneler

92. **ben:**
Gazel 68
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

93. **benüm:**-*üm*
Gazel 69
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḫavf itmesün bu ḫalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaṣdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

94. **benüm:**-*üm*
Gazel 69
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaṣdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

95. **beñüñ:**-*üñ*
Gazel 71
Mısra: **8**
T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

96. **ben:**
Gazel 73
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

97. **ben:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʾola vaṣluñı
6. Āḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

98. **ben:**
Gazel 79
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

99. **ben:**
Gazel 81
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Ṣoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

100. **ben:**
Gazel 83
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

101. **beni:**-*i*
Gazel 86
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Nitekim kimse beni hīçe şaymaz
14. Şanuram ben de ġayrī leyse fiʾd-dār

102. **ben:**
Gazel 86
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Nitekim kimse beni hīçe şaymaz
14. Şanuram ben de ġayrī leyse fiʾd-dār

103. **ben:**
Gazel 90
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben zevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

104. **beni:**-*i*
Gazel 91
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Zülfüñ meġer ki şaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

105. **ben:**
Gazel 91
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

106. **beni:**-*i*
Gazel 91
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

107. **beni:**-*i*
Gazel 93
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḫancer

108. **ben:**
Gazel 95
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña eġildi minnet ider çarḫ-ı ser-fērāz

109. **benüm:**-*üm*
Gazel 96
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāṣıḳlaruñ ḫālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

110. **bensüz:**-*süz*
Gazel 98
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḫza ne mümkin kim ola birisi bensüz

111. **benden:**-*den*
Gazel 104
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

112. **benüm:**-*üm*
Gazel 107
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş koşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

113. **beni:**-*i*
Gazel 109
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Beni yine taladı it raḳībüñ
10. Ölüm gıbi çağırı çağırı üş

114. **beni:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān-veş

115. **ben:**
Gazel 110
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān-veş

116. **benden:**-*den*
Gazel 110
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḳaçmazdı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

117. **beni:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

118. **beni:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

119. **beni:**-*i*
Gazel 119
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Bu Mesīḥī işigünde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

120. **beni:**-*i*
Gazel 120
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ḳalem nāli gibi ḫayāl itdi beni
4. Dehān-ı muḥayyel miyān-i mühefhef

121. **beni:**-*i*
Gazel 120
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḫadd-i müzellef

122. **ben:**
Gazel 121
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Nice faḫr itmeyem dāğumla ben kim
4. Bir iki pul ile göğsin gerer def

123. **ben:**
Gazel 122
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

124. **beni:**-*i*
Gazel 123
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod ẓaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

125. **benüm:**-*üm*
Gazel 123
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod ẓaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

126. **ben:**
Gazel 123
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿık tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

127. **beni:**-*i*
Gazel 125
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur baña şefīḳ

128. **ben:**
Gazel 125
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
4. Bilüñi hiç ḫayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

129. **beni:**-*i*
Gazel 125
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaşrda bir ehl-i ṭarīḳ

130. **beni:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Beni öldürmeġe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

131. **ben:**
Gazel 129
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Bezm-i miḥnetde ḫarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

132. **beni:**-*i*
Gazel 130
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Defter itdükçe mübtelālaruñı
12. Beni çoḳ başda yaz Kāsım Beg

133. **ben:**
Gazel 132
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

134. **benüm:**-*üm*
Gazel 132
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

135. **beni:**-*i*
Gazel 140
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

136. **beni:**-*i*
Gazel 147
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

137. **beni:**-*i*
Gazel 147
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

138. **beni:**-*i*
Gazel 147
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

139. **benüm:**-*üm*
Gazel 147
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

140. **beni:**-*i*
Gazel 147
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

141. **ben:**
Gazel 147
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ben firḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

142. **ben:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

143. **beni:**-*i*
Gazel 151
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

144. **ben:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

145. **benven:**-*ven*
Gazel 151
Mısra: **8**
Ben...im.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

146. **ben:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

147. **beni:**-*i*
Gazel 153
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlığına vire şehādet kefenüm

148. **benüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

149. **ben:**
Gazel 153
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

150. **benüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi şāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḫi bilmez mi ḳıymetüm

151. **ben:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Dünyāyı berḳ-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

152. **ben:**
Gazel 154
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭoptolu ola şandūḳ-ı türbetüm

153. **ben:**
Gazel 155
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

154. **ben:**
Gazel 156
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḫidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

155. **beni:**-*i*
Gazel 158
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḫāb-ı luṭf çün perverde-i iḫsānunam

156. **beni:**-*i*
Gazel 158
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme kapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

157. **beni:**-*i*
Gazel 159
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

158. **ben:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

159. **beni:**-*i*
Gazel 159
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

160. **benüm:**-*üm*
Gazel 159
Mısra: **10**
Ben, birinci tekil şahıs zamiri.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

161. **ben:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

162. **benüm:**-*üm*
Gazel 160

Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Āsumān-ı sīne tīrūñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

163. **benüm:**-*üm*
Gazel 160
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Āsumān-ı sīne tīrūñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

164. **benüm:**-*üm*
Gazel 160
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Āhum ile yüz yüze oldukça ḳarḥuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

165. **benüm:**-*üm*
Gazel 160
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

166. **benüm:**-*üm*
Gazel 160
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ey gül-i ter tīġ-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

167. **benüm:**-*üm*
Gazel 160
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Ṣādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

168. **benüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Cām-ı laʿlūñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḥaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

169. **benüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Cām-ı laʿlūñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḥaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

170. **benüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

171. **benüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

172. **benüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

173. **benüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʿnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

174. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 163
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

175. **benden:**-*den*
Gazel 163
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

176. **ben:**
Gazel 163
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʿola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

177. **ben:**
Gazel 167
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḥaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

178. **beni:**-*i*
Gazel 168
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḥān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

179. **benüm:**-*üm*
Gazel 173
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Benüm nālem gelür ḥalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

180. **ben:**
Gazel 174
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

181. **beni:**-*i*
Gazel 175
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdün
2. Dökerse kūze-i çeşmüm nʿola ḫūn

182. **ben:**
Gazel 180
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

183. **ben:**
Gazel 180
Mısra: **13**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

184. **ben:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

185. **ben:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫᵛān

186. **ben:**
Gazel 181
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

187. **ben:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

188. **beni:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflāken
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

189. **ben:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Hāy u hūy-ı ḥalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫᵛābdan

190. **benüm:**-*üm*
Gazel 186
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

191. **beni:**-*i*
Gazel 187
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḥalḳı ḥarāmiden vehimnāk eyleyen

192. **beni:**-*i*
Gazel 187
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

193. **ben:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḥalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña ṣor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

194. **ben:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ey gelüp ḥālüm ṣorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

195. **beni:**-*i*
Gazel 188
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḫidmetin

196. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

197. **ben:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

198. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güẕeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

199. **ben:**
Gazel 194
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Bezm-i vişāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Fırḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

200. **ben:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ḫᵛān-ı vişālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

201. **beni:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

202. **ben:**
Gazel 196
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

203. **beni:**-*i*
Gazel 196
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.

5. Ḳible didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

204. **beni:**-*i*
Gazel 196
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẕer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

205. **beñüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 209
Mısra: **11**
T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

206. **ben:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müṣābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

207. **beni:**-*i*
Gazel 217
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Beni aġlatmadan ey dost ġaraz
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

208. **beni:**-*i*
Gazel 219
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Beni giryān itmeden ḫāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

209. **beni:**-*i*
Gazel 226
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Ṣol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

210. **beni:**-*i*
Gazel 228
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

211. **ben:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

212. **beni:**-*i*
Gazel 230
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile būseñ alayın beni ṭuyma

213. **beni:**-*i*
Gazel 231
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

214. **ben:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

215. **beni:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yakar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

216. **ben:**
Gazel 234
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

217. **benüm:**-*üm*
Gazel 236
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

218. **beni:**-*i*
Gazel 237
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ṣallanduġınca laʾl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

219. **ben:**
Gazel 238
Mısra: **12**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

220. **ben:**
Gazel 239
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫ∨ānuma

221. **ben:**
Gazel 239
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

222. **beni:**-*i*
Gazel 241
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel göñlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

223. **ben:**
Gazel 241
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Laʿik degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʾl-i nāb ile

224. **beni:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Tīġ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

225. **ben:**
Gazel 244
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

226. **ben:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

227. **beni:**-*i*
Gazel 248
Mısra: **2**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

228. **beni:**-*i*
Gazel 248
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

229. **ben:**
Gazel 251
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

230. **beni:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

231. **beni:**-*i*
Gazel 255
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḫaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

232. **ben:**
Gazel 255
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

233. **beni:**-*i*
Gazel 255
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

234. **beni:**-*i*
Gazel 255
Mısra: **14**
Birinci teklik şahıs zamiri.
13. Ṣāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni ṣaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

235. **beni:**-*i*
Gazel 257
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Raḳībüñ beni kūyuñdan göçürdi
2. Göñül mürġin ḥuẓūrından uçurdı

236. **beni:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

237. **beni:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **4**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

238. **ben:**
Gazel 263
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

239. **beni:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

240. **benüm:**-*üm*
Gazel 269
Mısra: **3**
Zamir Teklik birinci kişiyi gösteren söz.
3. Dūzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

241. **ben:**
Gazel 269
Mısra: **5**
Zamir Teklik birinci kişiyi gösteren söz.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

242. **ben:**
Gazel 269
Mısra: **15**
Zamir Teklik birinci kişiyi gösteren söz.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

243. **benüm:**-*üm*
Gazel 270
Mısra: **5**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḫuñ sebzezārı

244. **benümle:**-*üm, -le*
Gazel 272
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Raḳīb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

245. **ben:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

246. **ben:**
Gazel 277
Mısra: **11**
Birinci teklik şahıs zamiri.
11. Kaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

247. **ben:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

248. **ben:**
Gazel 283
Mısra: **3**
Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Güzel çoġ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

249. **ben:**
Gazel 286
Mısra: **10**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Öldürecegin ʿışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

250. **ben:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḥalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

251. **beni:**-*i*
Gazel 289
Mısra: **6**
Birinci teklik şahıs zamiri.
5. i
6. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri

252. **ben:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān gibi
8. Ḳaçardı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār

253. **benden:**-*den*
Gazel 289
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān gibi
8. Ḳaçardı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār

254. **beni:**-i
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

255. **beni:** -i
Mesnevi 1
Mısra: **39**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
39. Bu şuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Ḳırılur ʿarşa-ı maḥşerde mīzān

256. **beni:** -i
Kaside 2
Mısra: **22**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

257. **beni:** -i
Kaside 10
Mısra: **51**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
51. Fāżılā ḥummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

258. **beni:** -i
Kaside 11
Mısra: **56**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
55. Ḫᵛāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḥod eyler esīr

259. **beni:** -i
Kaside 12
Mısra: **32**
Birinci teklik şahıs zamirinin akuzatif çekimi.
31. Naḳş-ı maḳṣūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Ṭās-ı zilletde kerem eyle beni eyleme zār

260. **beni:** -i
Gazel 12
Mısra: **5**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Zülfüñe ḳarşu beniʿ ıżāruñ ne ḥoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḥod igen olmaz güneşde tāb

261. **beni:** -i
Gazel 18
Mısra: **1**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Cānā beni ḳatl idicek it būseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

262. **beni:** -i
Gazel 33
Mısra: **7**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

263. **beni:** -i
Gazel 35
Mısra: **6**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ben ḳuluñ şaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

264. **beni:** -i
Gazel 35
Mısra: **7**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

265. **beni:** -i
Gazel 36
Mısra: **1**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Beni dil-ḥaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

266. **beni:** -i
Gazel 36
Mısra: **2**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Beni dil-ḥaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

267. **beni:** -i
Gazel 36
Mısra: **3**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

268. **beni:**
Gazel 38
Mısra: **6**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Ey ḳamer-ruḥ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

269. **beni:** -i
Gazel 205
Mısra: **7**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

270. **beni:** -i
Gazel 206
Mısra: **5**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Şora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

271. **beni:** -i
Gazel 235
Mısra: **8**
T. Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

272. **benüm:**- üm
Gazel 12
Mısra: **8**
Birinci teklik şahıs zamiri.
7. Şūfi ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

273. **benüm:**- üm
Gazel 12
Mısra: **9**
Birinci teklik şahıs zamiri.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

274. **benüm:**- üm
Gazel 20
Mısra: **1**
Birinci teklik şahıs zamiri.
1. Ben ölicek ki benüm ḥākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

benām ol-:
1. **benām oldı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **34**
Nam sahibi, seçkin olmak.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʾlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

be-naẕẕāre-i tabʿet:
1. **be-naẕẕāre-i tabʿet:**
Kıt'a 1
Mısra: **9**
Şairlik yaratılışı.
9. Be-naẕẕāre-i tabʿet ez ġurfe-i ġayb
10. Birūn kerde ser duḫterān-ı maʿānī

bend geç-: [MK]
1. **bend geçdi:-di**
Gazel 33
Mısra: **2**
Hile ile tuzak kurmak.
1. Şaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

2. **bend:**
Gazel 266
Mısra: **1**
sıf. (Fars. besten "bağlamak"tan bend) Sonuna geldiği kelimelere "bağlayan, bağlanmış" anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfat ve isimler yapar.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

bende:[İP]
1. **bendede:**-*de*
Mesnevi 1
Mısra: **49**
Far. 1. Kul, köle. 2. Müntesip. bende-perver bende besleyici. bende-nüvâz bende okşayışı.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

2. **bendeñdür:**-*ñ, -dür*
Kaside 5
Mısra: **40**
Far. 1. Kul, köle. 2. Müntesip. bende-perver bende besleyici. bende-nüvâz bende okşayışı.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

3. **bendelerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 8
Mısra: **97**
Far. 1. Kul, köle. 2. Müntesip. bende-perver bende besleyici. bende-nüvâz bende okşayışı.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʿi tīmār

4. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 9
Mısra: **13**
Far. 1. Kul, köle. 2. Müntesip. bende-perver bende besleyici. bende-nüvâz bende okşayışı.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabā

5. **bendenüñ:**-*nüñ*
Gazel 50
Mısra: **11**
Kul, köle.
11. Tūṭī-i ṭabʿın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḥsārıdur

6. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 54
Mısra: **10**
Far. 1. Kul, köle. 2. Müntesip. bende-perver bende besleyici. bende-nüvâz bende okşayışı.
9. Alup cānını bir būse virürseñ
10. Mesīḥī bendeñe niʿmeʿl-bedeldür

7. **bendeye:**-*y, -e*
Gazel 88
Mısra: **1**
Far. 1. Kul, köle. 2. Müntesip. bende-perver bende besleyici. bende-nüvāz bende okşayışı.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

8. **bendesi:**-*s, -i*
Gazel 140
Mısra: **1**
Far. 1. Kul, köle. 2. Müntesip.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

9. **bendesinüñ:**-*s, -i, -nüñ*
Gazel 182
Mısra: **7**
Kul, köle.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

10. **bendeñüñ:** -ñüñ
Kaside 3
Mısra: **55**
Kul, köle.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

bende eyle-:
1. **bende eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Kul, köle eyle-.
5. Cihān sulṭānlıġı baña gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

bende-i dīrīn:
1. **bende-i dīrīnüñem:**-*üñ, -em*
Gazel 158
Mısra: **5**
Eski kul. II Tanıdık.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

bende-i ḫalḳa-be-güş:
1. **bende-i ḫalḳa-be-güşuñ:**
Kaside 3
Mısra: **52**
Kulağı küpeli köle.
51. Ḫāşeliʾllāh kim teraḳḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḫalḳa-be-güşuñ olmayaydı ger hilāl

bende-i kemter:
1. **bende-i kemter:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Aciz, fakir kul.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

beñdeş:
1. **beñdeş:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Benzer, eş.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

bende-vār:
1. **bende-vār:**
Kaside 18
Mısra: **34**
Köle gibi.
33. Ol şehriyāra ḫidmet içün būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

bend-i zülfüñle:
1. **bend-i zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 99
Mısra: **1**
: -
Saçın bağı.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı bağlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

benefşe:
1. **benefşeler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **17**
Far. Menekşe: Gülüm gülüm: yine azm-i benefşe-zār edelim.
17. Gülzār gūşesinde egilüp benefşeler
18. Ṣol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

2. **benefşe:**
Kaside 8
Mısra: **32**
Menekşe II Saç teli.
31. Başka bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

3. **benefşe:**
Gazel 255
Mısra: **9**
Menekşe II Saç teli.
9. Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

4. **benefşe:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Menekşe. II Sevgilinin saçları.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

be-nezd-i ū:
1. **be-nezd-i ū:**
Kıt'a 2
Mısra: **17**
Senin nazarında.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḫāhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭā-yı suḫan

beng-i maḥabbetden:
1. **beng-i maḥabbetden:**-*den*
Gazel 170
Mısra: **8**
: -
Sohbetinin tiryakisi.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden gönül hayrān-ı ḥüsn

beñli:
1. **beñli:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Beni olan.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

bennā ol-:
1. **bennā olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 16
Mısra: **80**
Mimar, yapıcı olmak.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cüduñ aña olmaya bennā

beñiz:[KT]
1. **beñzümi:**-*ü, -m, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Çehre,yüz.
1. Birisi de nigāruñ Ḫācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

2. **beñzinde:**-*in, -de*
Kaside 4
Mısra: **9**
T. is. Yüz, çehrenin rengi.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi zaʿfından şürāḫī ne ḳıyām

3. **beñzi:**-*i*
Gazel 152
Mısra: **7**
1.Yüz, görünen kısım. 2.Yüzün rengi.
7. Bir beñzi ṣaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

beñze-:[MT]
1. **beñzer:**-*r*
Mesnevi 1
Mısra: **135**
Uymak.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẓarda

2. **beñzemeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Gazel 2
Mısra: **7**
Uymak.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

3. **beñzer:**-*r*
Gazel 5
Mısra: **6**
Uymak.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

4. **beñzerdi:**-*r, -di*
Kaside 8
Mısra: **43**
Uymak.
43. Keff-i dür-pāşına beñzerdi ola fiʿl-cümle
44. Ebre bağışladuġını yine almasa biḥār

5. **beñzer:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **7**
Uymak.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim şalar kehvāresini nite kim māder nesīm

6. **beñzer:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **12**
Uymak.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḫaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

7. **beñzer:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **26**
Uymak.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

8. **benzedügiçün:**-*düg, -içün*
Kaside 17
Mısra: **69**
Uymak.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

9. **beñzer:**-*r*
Gazel 47
Mısra: **4**
Uymak.
3. Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
4. Saña beñzer melek bulımaya ḥūr

10. **beñzerem:**-*r, -em*
Gazel 61
Mısra: **5**
Uymak.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

11. **beñzedügiçün:**-*düg, -i, -çün*
Gazel 73
Mısra: **5**
Uymak.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāġ-ı ḥaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

12. **beñzeyimez:**-*y, -i, -mez*
Gazel 75
Mısra: **1**
Uymak.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı ağırdur

13. **beñzer:**-*r*
Gazel 82
Mısra: **8**
Uymak.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḫādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

14. **beñzer:**-*r*
Gazel 94
Mısra: **6**
Uymak.
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yaġıdur

15. **beñzetdügi:**-*t, -düg, -i*
Gazel 105
Mısra: **3**
Uymak.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

16. **beñzemiş:**-*miş*
Gazel 126
Mısra: **8**
Uymak.
7. Parmaḳları ucını ki ḥınnālamış nigār
8. ʿUnnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

17. **beñzer:**-*r*
Gazel 128
Mısra: **7**
Uymak.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḫaştelerüñ

18. **beñzerdi:**-*r, -di*
Gazel 130
Mısra: **3**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
3. Serv beñzerdi ḳaddüñe olsa
4. Başdan ayaġa nāz Ḳāsım Beg

19. **beñzetdüm:**-*t, -dü, -m*
Gazel 155
Mısra: **11**
Uymak.
11. Deñizde laʿle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

20. **beñzer:**-*r*
Gazel 178
Mısra: **10**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʿlim ider dehen

21. **beñzer:**-*r*
Gazel 178
Mısra: **13**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

22. **beñzer:**-*r*
Gazel 179
Mısra: **11**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

23. **beñzedimez:**-*di, -mez*
Gazel 182
Mısra: **13**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

24. **beñzer:**-*r*
Gazel 197
Mısra: **4**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek II Hatırlatmak.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi yārıuñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālu

25. **beñzedügiçün:**-*düg, -içün*
Gazel 215
Mısra: **9**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
9. Şaçuña beñzedügiçün ṭolaşur
10. Mesīḥī zāhiduñ peşmīnesine

26. **beñzer:**-*r*
Gazel 220
Mısra: **4**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

27. **beñzer:**-*r*
Gazel 233
Mısra: **16**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindüya beñzer Kaʿbeye

28. **beñzer:**-*r*
Gazel 259
Mısra: **6**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
5. ʿUşşāḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

29. **beñzer:**-*r*
Gazel 260
Mısra: **8**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

30. **beñzer:**-*r*
Gazel 262
Mısra: **14**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʿ sözüñüñ naẓmın işitdi

31. **benzer:**-*r*
Gazel 283
Mısra: **12**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
11. Ṭabʿ-ı Mesīḥī baḥr-i dürerdür
12. Deryāya benzer anda gūyā zebānı

32. **beñzer:**-*r*
Gazel 288
Mısra: **4**
İki nesne veya kişi arasında ortak yönler bulunmak.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālı

33. **beñzedimez:**-*imez*
Gazel 31
Mısra: **5**
Benzetmek.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

34. **beñzede:**-*e*
Gazel 55
Mısra: **9**
Benzetmek.
9. Şanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḥālince gördügüñ kişi şāḥib-naẓar geçer

35. **beñzedem:**-*em*
Gazel 90
Mısra: **3**
Benzetmek.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

36. **benzemeyeydi:**-*y, -e, -y, -di*
Kaside 16
Mısra: **7**
İki kişi ve nesne arasında birbirini andıracak kadar çok ortak nokta bulunmak.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

37. **beñzer:**
Mesnevi 1
Mısra: **134**
Benzemek.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

38. **beñzer:**
Kaside 3
Mısra: **30**
Benzemek.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

39. **beñzer:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Benzemek.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

40. **beñzer:**
Kaside 7
Mısra: **97**
Benzemek.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

41. **beñzer:**
Kaside 10
Mısra: **21**
Benzemek.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʾ itdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

42. **beñzer:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Benzemek.
27. Ḳaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʿizār serv

43. **beñzer:**
Gazel 44
Mısra: **8**
Benzemek.
7. Her mehüñ vaşlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yıldızumuz müşteridür

44. **beñzer:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Benzemek.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

45. **beñzer:-r**
Kaside 12
Mısra: **26**
Öyle anlaşılıyor ki, Öyle görünüyor ki.
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

46. **beñzetdügiçün:**-*dü, -gi, -çün*
Gazel 11
Mısra: **3**
Beñzetmek.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

47. **beñzetdügiçün:**-*düg, -içün*
Kaside 14
Mısra: **59**
Beñzetmek.
59. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

48. **beñzetdügiçün:**-*düg, -içün*
Gazel 179
Mısra: **5**
Beñzetmek.
5. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

49. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 181
Mısra: **2**
Benzetmek, aynı şekle sokmak.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

1. **Beñzet-:**
Gazel 262
Mısra: **9**
T. f. Bir şeyi diğer bir şeye müşabih etmek. Bir şeyin aynını yapmak. Bir şeyi diğer bir şey sanmak.
9. Beñzetmek içün ḫancer-i dil-dāra hilāli
10. Zerkār-ı felek nice cānlar eritdi

beñzi uç-
1. **beñzi uçduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 78
Mısra: **7**
Sararıp solmak.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

be-pāyān:
1. **be-pāyān:**
Müfret 15
Mısra: **1**
Son bulmak sonunda, nihayetinde.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-şad defter ne-şāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

be-penbe-i tābūt:
1. **be-penbe-i tābūt:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Tabut pamuğu.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

be-perr-i tīr-i tu:
1. **be-perr-i tīr-i tu:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Okun ucundaki tüy.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

be-pirāye-i ḫoşʿarūs-ı suḫan-rā:
1. **be-pirāye-i ḫoşʿarūs-ı suḫan-rā:**
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Süslü gelin güzelliğinde söz.
5. Be-pirāye-i ḫoşʿarūs-ı suḫan-rā
6. Kesī çün tu nenhed nişān-ı maʿāni

be-piş-i tu ḫᵛān-ı maʿāni:
1. **be-piş-i tu ḫᵛān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **14**
Senin önüne anlam sorfası.
13. Keşed bā ṭabaḳhā-yı çini-i eflāk
14. Melāʿik be-piş-i tu ḫᵛān-ı maʿāni

ber:
1. **ber:**
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Üzre, üzere.
5. Ġāzi-i kilk-i tu nişānde besi
6. Ber burūc-ı felek livā-yı suḫan

2. **ber:**
Kıt'a 2

Mısra: **13**
Üzre, üzere.
13. Key revān geşti ber reh-i mıştar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaşā-yı suḥan

3. **ber:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Üzre, üzere.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz şadā-yı niʿ am

4. **ber:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Üzre, üzere.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

5. **ber:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Üzre, üzere.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ü be-ḫᵛāh

ber:[İP]
1. **bere:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Toprak.
1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

ber āmedī ber der:
1. **ber āmedī ber der:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Kapıdan girmek.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

ber derd-i mā:
1. **ber derd-i mā:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Derdimizin dermanı.
3. Ber derd-i mā ṭabīb müdāvā çi mī-küned
4. Mā-rā devā zi dürdī-yi ḫumḫāne mī-resed

berāber:[KL]
1. **berāber:**
Mesnevi 1
Mısra: **129**
Far. 1. Birlikte.
129. Olur şan gice vü gündüz berāber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

berāt:[İP]
1. **berāt:**
Kaside 3
Mısra: **65**
İmtiyaz, rütbe bildiren ferman.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

2. **berāt:**
Kıt'a 5
Mısra: **6**
İmtiyaz, rütbe bildiren ferman.
5. Ḳakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

3. **berāt:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Osmanlı devlet yapılanmasında, bazı görev ve memuriyetlere başlama yetkisini vermek için, üstüne padişah tuğrası basılarak verilen izin ve atama emrini barındıran belge; beratlar divanî ile yazılmış olup bunlara menşur da denmektedir.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

berber:[FD]
1. **berber:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Tıraş eden ve saç kesen.
1. Birisi Sīm-Sāʿid ḫūb berber
2. Kʿ ana eskilenür yeñiçeriler

berd:[BK]
1. **berd:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Soğuk.
45. Kande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

ber-der-i meyḫāne:
1. **ber-der-i meyḫāne:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Meyhane kapısının üzeri.
5. Lebüñ üzre şanasın caʿd-ı zülfüñ
6. Aşılmış ber-der-i meyḫāne çenber

bered:
1. **bered:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Götürmek.
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey baḥr-i dāniş
34. Bered āb in nebẕe nān-ı maʿāni

2. **bered:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Vermek.
5. Şalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

3. **bered:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Dolu denen yağış türü.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

berf:[KL]
1. **berfüñ:**-*ü, -ñ*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
i. (Fars. berf) Kar.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāk-ı ʿāliden düşüp aʿzāsı olmışdur şikest

2. **berf:**
Gazel 276
Mısra: **7**
Kar II Kış.
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

berf ol-:
1. **berf ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **48**
Kar ol-.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfitāb u berf ola nān u penīr

berg ü bār:
1. **berg ü bār:**
Kaside 18
Mısra: **46**
Mahsul, sermaye, kazanç, meyve.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

berg-i aşfer:
1. **berg-i aşfer:**
Kaside 5
Mısra: **4**
Sarı yaprak.
3. Şoldurup bāg-ı cihānı tünd-bād-ı ḥādisāt
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

berg-i bīdden:
1. **berg-i bīdden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **26**
Söğüt yaprağı.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḫancer nesīm

berg-i gül:
1. **berg-i gül:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Gül yaprağı.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

2. **berg-i gül:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Gül yaprağı.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

3. **berg-i gül:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Gül yaprağı.
47. Ruḫsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

berg-i nesrīn:
1. **berg-i nesrīn:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Nesrin, yaban gülü yaprağı.
17. Şaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaḳdı sīm ü zer nesīm

berg-i pejmürde:
1. **berg-i pejmürde:**
Gazel 192
Mısra: **3**
Perişan yaprak.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Şabā yili şafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

berg-i sebz:
1. **berg-i sebz:**
Kaside 6
Mısra: **4**
Yeşil yaprak.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jāle

berin:
1. **beri:**
Kaside 20
Mısra: **20**
Yüce,yüksek.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʿ uçmaġa ḳaṣd ide firdevs-i berīnden beri ḥūr

ber-in ḫāk-i der:
1. **ber-in ḫāk-i der:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Bu kapının toprağı üzerinde.
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey baḥr-i dāniş
34. Bered āb in nebẕe nān-ı maʿāni

berḳ:[İP]
1. **berḳ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
Şimşek.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḫavf u ḫaẕer

2. **berḳ:**
Kaside 9
Mısra: **81**
Ar. is. Şimşek, şimşek parıltısı.
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

3. **berḳ:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Şimşek.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḫāb-ı dür-bār

4. **berk:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Şimşek.
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

berk eyle-:
1. **berk eyledüm:**
Müfret 13
Mısra: **1**
Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

berḳ ur-:
1. **berḳ ura:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **29**
Sağlam, kuvvetli, sert bir şekilde vurmakIIŞimşek çakması.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿİbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

2. berḳ urur:-*ur*
Kaside 16
Mısra: **35**
Sağlam, kuvvetli, sert bir şekilde vurmak.
35. Envār-ı zafer perçem-i tuġından urur berḳ
36. Zülf-i siyeh içinde nite kim ruḫ-ı zibā

3. **berk urur:**-*ur*
Gazel 26
Mısra: **9**
Sağlam, kuvvetli, sert bir şekilde vurmak.
9. Berk urur ḳalb-i Mesīḥiden lebüñ
10. Keʾş-şarābiʾl-ḫamre min cevfiʾ z-zücāc

berḳ-i āh:
1. **berḳ-i āh:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Ah şimşeği.
5. Dünyāyı berḳ-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

2. berḳ-i āhum:-*um*
Gazel 92
Mısra: **7**
Ah şimşeği.
7. Raʿd-ı efġānumla berḳ-i āhum itdükçe ḫurūş
8. Tan mıdır seyl-i sirişk-i dīde-i giryān yaġar

berḳ-i ʿālem-tāba:
1. **berḳ-i ʿālem-tāba:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Alemi aydınlatan şimşek.
5. Âhuma hāʾil degül rūy-ı raḳīb
6. Berḳ-i ʿālem-tāba ebr olmaz ḥicāb

berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ:
1. **berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **12**
Aşkın dünyayı aydınlatan şimşeği.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak ṣūfi inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

berü:[TS|
1. **berü:**
Murabba 3
Mısra: **22**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.
21. Yazmadı çünki Ḥudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

2. **berü:**
Gazel 73
Mısra: **2**
-den bu yana.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

3. **berü:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

4. **berü:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

5. **berü:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

berü gel-:
1. **berü gel:**
Gazel 103
Mısra: **4**
Yaklaş!, beriye gel!, bu tarafa gel!.
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

beş:[GTS]
1. **beş:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
T. is. Dörtten sonra gelen adet.
9. Beş on gün eylesem ger ṣavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

Bes:[MT]
1. **besdür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **64**
Kafi, yeter, yetişir.
63. Luṭfʿu iḥsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḥsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

3. **bes:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Kafi, yeter, yetişir.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

4. **bes:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Kafi, yeter, yetişir.
27. Ḫudāygānā ḥāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

5. bes:
Kıt'a 2
Mısra: **19**
Çok.
19. Bes ki terkīb-i ġam be-ḫord u be-mānd
20. Ḫaber-i ü zi mübtedā-yı suḫan

6. besi:
Kıt'a 2
Mısra: **5**
Pek, çok.
5. Ġāzi-i kilk-i tu nişānde besi
6. Ber burūc-ı felek livā-yı suḫan

bes dur-:
1. **bes durur:**-*ur*
Gazel 183
Mısra: **13**
Yeter, yetişir.
13. Bes durur şiʿr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfitāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her ṣubḥ-dem eflākden

beş vaḳit:
1. **beş vaḳde:**-*e*
Gazel 8
Mısra: **3**
: -
Beş vakit.
3. Saña beş vaḳde duʿā iderin
4. Ḳapuñ olalı secdegāh bana

beş vaḳti:
1. **beş vaḳti:**
Mesnevi 1
Mısra: **18**
: -
Beş vakit namaz.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Ḳoyup beş vaḳti diñler pencgāhı

be-şad:
1. **be-şad:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Yüzlerce.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-şad defter ne-şāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

be-sān-ı burāḳ:
1. **be-sān-ı burāḳ:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Burak gibi.
23. Hemīşe rifʿat-i tu sūy-ı ʿālem-i ʿulvī
24. Küned ʾurūc be-sān-ı Burāḳ bī-süllem

be-sān-ı şīt-i kemālet:
1. **be-sān-ı şīt-i kemālet:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Senin olgunluğun ve şöhretin.
45. Hemīşe tā ki büved īn revāḳ-ı sebʿ-i şedād
46. Be-sān-ı şīt-i kemālet muḥiṭ ü müstaḥkem

be-şeb-i ʿafv:
1. **be-şeb-i ʿafv:**
Kaside 1
Mısra: **5**
Bağışlanma gecesi.
5. ʿAybhāyem be-şeb-i ʿafv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫᵛar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

beşīr ol-:
1. **beşīr olup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **94**
Müjde getiren, müjdeci. Güler yüzlü , güleç.
93. Açıldı ṭāliʿinde Sūre-i Fecr
94. Beşīr olup hemān ṣubḥ-ı cihān-bīn

besle-:
1. **besleme:**-*me*
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Mecazen geliştirmek; daha etkili, iyi hale getirmek.
3. Biregü maʿnīsini besleme kim
4. Maʿnide ol ḥarām-zāde olur

2. **beslerüz:**-*r, -üz*
Gazel 99
Mısra: **10**
Mecazen geliştirmek; daha etkili, iyi hale getirmek.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

besmele:[TT]
1. **besmeleyle:**-*y, -le*
Gazel 229
Mısra: **11**
Ar. 1. Bismillâh demek 2. Bismillâh veya bismillâhirrahmanirrahim kelâm-ı şerîfi.Besmele insana bir şeyi yapma ve meydana getirme gücü ve iradesi verir.
11. Besmeleyle Kaʿbetu ʿllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

beter:[KL]
1. **beter:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

2. **beter:**
Gazel 104
Mısra: **1**
Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḫaḳḳā meger meges

3. **beterdür:**-*dür*
Gazel 166
Mısra: **11**
Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḫalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

4. **beterdür:**-*dür*
Gazel 185
Mısra: **11**
Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳūhsārdan

be-vīrāne:
1. **be-vīrāne:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Yıkık, döktük.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ân genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

bey:[KL]
1. **beyle:**-*le*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
T. is. Büyük, kibar, zengin, asil. İsimlere lâhik olur: Ahmet Bey. Kaymakam ve miralaylara verilen resmî unvan. külhanbeyi serseri ve çapkın adam.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

beyān:[KT]
1. **beyān:**
Kaside 2
Mısra: **80**
Anlatma, açık söyleme.
79. ʿAdlüñ güneşden aẕher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

beyān eyle-:
1. **beyān eylesün:**-*sün*
Gazel 193
Mısra: **8**
Açıklamak 2) (bağl) hikâye anlatmak.
7. Ḳo şu kitāb cām ile gönlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

beyān et-:[MT]
1. **beyān itsün:**-*sün*
Gazel 179
Mısra: **4**
Anlatmak, bildirmek.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḫāl ile itsün beyān

beyān ḳıl-:
1. **beyān ḳılsun:**-*sun*
Kaside 14

Mısra: **38**
Açıklamak, ifade etmek.
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña şor kim zebān-ı ḥāl ile ḳılsun beyān

beyān-ı maʿāni:
1. **beyān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **38**
Anlamı ifade etmede.
37. Büved tā müsaḥḥir kilid-i zebān-rā
38. ʿAşā-yı ḳalem der beyān-ı maʿāni

beyāż:[GTS]
1. **beyāż:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Siyah karşıtı,aklı.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı ṣubḥ

2. **beyāż:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Ak, beyaz. II Nur.
13. Şiʿrüm beyāż u nev-ḫaṭ güzeldür
14. Zülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

beyn:
1. **beyni:**-*i*
Gazel 45
Mısra: **4**
Beyin.
3. Zāhidā yoḳ dir isen şemʿ ü meye
4. Yoḳ başuñda beyni vü gözünde nūr

beyit:[İP]
1. **beyt:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Beyit (kıt'anın nazım birimi).iki dizeden oluşan şiir parçası.
27. Fürūd āmede der şeb-i ḥaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt şad mihmān-ı maʿāni

2. **beyti:**-*i*
Gazel 49
Mısra: **9**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle şāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

3. **beyti:**-*i*
Gazel 178
Mısra: **13**
İki dizeden oluşan nazım birimi.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

4. **beyti:**-*i*
Gazel 240
Mısra: **11**
Beyit (kıt'anın nazım birimi).
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḥūb durur kim ṭaḳımur ḫancer-i şīve

beyt-i āb-dār:
1. **beyt-i āb-dārı:**-*ı*
Kaside 18
Mısra: **57**
Taze ve parlak beyit.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaṣīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

beyt-i cihān:
1. **beyt-i cihān:**
Kaside 20
Mısra: **50**
Dünya evi.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

beyt-i ḥazende:
1. **beyt-i ḥazende:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Hüzünler evi ‖ Hz.Yusuf'tan ayrılan Hz.Ya 'kûb'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.
1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

2. beytü'l-ḥazende:
Mesnevi 1
Mısra: **90**
Hüzünler evi ‖ Hz.Yusuf'tan ayrılan Hz.Ya 'kûb'un gönül üzgünlüğü yaşadığı ve gözyaşı döktüğü evi.
89. Bu vech ile geçerken ḥāl-i ʿālem
90. Görüp beytü'l-ḥazende āsumānı

bez-:[İP]
1. **bezdük:**-*dü, -k*
Gazel 135
Mısra: **10**
Bıkmak, usanmak, bîzar olmak, ginâ gelmek.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

be-zād:
1. **be-zād:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Dünyaya getirme.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bîşest ḥaẓẓem ez heme kem

bezen-:[İP]
1. **bezendi:**-*di*
Murabba 2
Mısra: **29**
Süslenmek. Tezeyyün etmek.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş içün ḳurdı çiçekler şaḫn-ı gülşende otağ

2. **bezendi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **5**
Süslenmek. Tezeyyün etmek.
5. Bezendi ravża-ı cennet-misāl rūy-ı zemīn
6. Ṭonandı dürlü şükūfe-misāl ḥūr u ḳuṣūr

3. bezenmiş:-*n, -miş*
Gazel 198
Mısra: **10**
Süslenmek, donanmak.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḥ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu
be-zīr-i pāy-ı tueş nerdübān-ı heft-ḳadem:
1. **be-zīr-i pāy-ı tueş nerdübān-ı heft-ḳadem:**
Kaside 22
Mısra: **48**
Ayağının altında yedi basamaklı merdiven olsun.
47. Be-ḥükm-i ṭabʿ-ı tu īn ʿunṣur-ı çehār-mizāc
48. Be-zīr-i pāy-ı tueş nerdübān-ı heft-ḳadem

beẕl eyle-:
1. **beẕl eyleseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **59**
Esirgememek , bol bol vermek.
59. Hāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül beẕl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

beẕl ol-:
1. **beẕl olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 2
Mısra: **65**
Çok çok vermek, bolluk.
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḫalḳa niʿmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḥvān

bezm:[FD]
1. **bezmümüz:**-*ü, -müz*
Murabba 3
Mısra: **2**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
1. Mey-i ṿāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

2. **bezme:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **6**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı ṣoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

3. **bezm:**
Kaside 7
Mısra: **29**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cūy-ı āb

4. **bezmüñ:**-*ü, -ñ*
Kıt'a 15
Mısra: **4**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
3. Ne deñlü ṭüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

5. **bezm:**
Kaside 17
Mısra: **29**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
29. Rıḥlet demini bezm ṣanup dört ayaḳların
30. Ṣol çār-pāre-veş biribirine çarpar

6. **bezme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **47**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

7. **bezm:**
Gazel 24
Mısra: **2**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

8. **bezmümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 64
Mısra: **1**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
1. Bezmümüz yine müşerref eyledi cānāneler
2. Göklere çıḳsa yeridür naʿre-i mestāneler

9. **bezmüñ:**-*üñ*
Gazel 79
Mısra: **3**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

10. **bezme:**-*e*
Gazel 103
Mısra: **11**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
11. Bezme gelseñ ṣanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırşa meges

11. **bezmüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 116
Mısra: **5**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

12. **bezm:**
Gazel 143
Mısra: **9**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

13. **bezm:**
Gazel 220
Mısra: **3**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

14. **bezme:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **5**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳımsun bir gün uġrad ṣoḥbete

15. **bezmüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 240
Mısra: **9**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlüñ mey ü çāh-ı ẕeḳanuñ şāġar-ı şīve

16. **bezmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 242
Mısra: **5**
İçkili eğlenceli meclis ,dernek. ‖ ziyafet, işret sohbeti.
5. Göñül gözden ḳaçup bezmüñe vardı
6. Ḳaçup yaġmurdan uġradı ṭoluya

bezmgāh-ı ṣubḥ:
1. **bezmgāh-ı ṣubḥ:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Sabah meclisi.
3. Ne ḫoşdur bezmgāh-ı ṣubḥ kʿanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgün

bezmgeh-i ḥaşr:
1. **bezmgeh-i ḥaşre:**-*e*
Gazel 126
Mısra: **11**
Toplanılan eğlence yeri.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḥaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

bezm-i belā:

1. **bezm-i belāda:**-*da*
Gazel 10
Mısra: **7**
Gam, keder meclisi.
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

bezm-i cāvidān:
1. **bezm-i cāvidāne:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **1**
Sonsuzluk meclisi.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

bezm-i çemen:
1. **bezm-i çemende:**-*de*
Kaside 10
Mısra: **62**
Çimenlik meclisi; -aşıklar meclisi-.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

bezm-i ġam:
1. **bezm-i ġam:**
Gazel 124
Mısra: **9**
Gam, keder meclisi.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

2. bezm-i ġamda:-da
Gazel 71
Mısra: **10**
Gam, keder meclisi.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

3. bezm-i ġamuñda:-*u, -ñda*
Gazel 282
Mısra: **4**
Gam, keder meclisi.
3. Döger göġsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün def ü nāy

bezm-i ḥaşre:
1. **bezm-i ḥaşre:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **11**
Diriltilip Allah'ın huzuruna çıkarılacağımız meclis, topluluk.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḥaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

bezm-i iḥsān:
1. **bezm-i iḥsānuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **57**
İhsan , lütuf meclisi.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

bezm-i ʿışḳ:
1. **bezm-i ʿışḳ:**
Gazel 174
Mısra: **12**
Aşk meclisi.
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

2. bezm-i ʿışḳda:-*da*
Gazel 221
Mısra: **3**
Aşk meclisi.
3. Şūfī baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayaġına

bezm-i maḥşer:
1. **bezm-i maḥşerde:**-*de*
Gazel 45
Mısra: **7**
Kıyametteki yaran sohbeti(meclis).
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Şoḥbetümde çala İsrāfil ṣūr

bezm-i mey:
1. **bezm-i meye:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **17**
Şarap meclisi.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Koyup beş vaḳti diñler pencgāhı

bezm-i miḥnet:
1. **bezm-i miḥnetde:**-*de*
Gazel 129
Mısra: **3**
Eziyet meclisi.
3. Bezm-i miḥnetde ḥarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

bezm-i rezm:
1. **bezm-i rezmde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **43**
Savaş meclisi.
43. Nev-ʿarūs-ı nuṣretüñ ʿışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden nʿ ola elif çekse keman

bezm-i vişāle:
1. **bezm-i vişāle:**-*e*
Gazel 194
Mısra: **3**
Kavuşma meclisi.
3. Bezm-i vişāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Fırḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

bezm-i ẕillet:
1. **bezm-i ẕilletde:**
Gazel 150
Mısra: **7**
Horluk meclisi . hakirlik meclisi.
7. Bezm-i ẕilletde ol aġyār-ı leʾīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

bi-ʿaynihi:[MT]
1. **bi-ʿaynihi:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Ar. Doğru,gereği gibi.
1. Başum diyār-ı ġamda belā kūhsārıdur
2. İki gözüm bi-ʿaynihi anuñ pınarıdur

bī-bedel:
1. **bī-bedellerle:**-*ler, -le*
Gazel 232
Mısra: **2**
Eşsiz, bedelsiz.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

biber:[GTS]
1. **biberūñ:**-*üñ*
Gazel 128
Mısra: **4**
Patlıcangillerden olan ve yurdumuzda çok yetişen çeşitli türleri bulunan bitki.
3. Fülfül-ı ḥālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

biç-:[GTS]
1. **biçerse:**-*er, -se*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Belli bir biçim vererek kesmek.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça mikrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

2. **biçmege:**-*me, -ge*
Kaside 13
Mısra: **35**
Belli bir biçim vererek kesmek.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḥayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

bıçaḳ:[İP]
1. **bıçaġın:**-*ın*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kesici ve delici alet.
3. Ḳılup müjgān-ı İsmāʿilden şerm
4. Bıçaġın çaldı İbrāhim ṭaşa

2. **bıçaḳ durur:**-durur
Gazel 68
Mısra: **12**
Kan çıkarmak, can almak, zarar vermek.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

bī-çāre:[İP]
1. **bī-çāreyi:**-*y, -i*
Kaside 15
Mısra: **2**
1. Çaresiz. 2. Çaresi kalmamış,düşkün.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

2. **bī-çāre:**
Gazel 98
Mısra: **9**
1. Çaresiz. 2. Çaresi kalmamış,düşkün.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

3. **bī-çāre:**
Gazel 156
Mısra: **10**
1. Çaresiz. 2. Çaresi kalmamış,düşkün.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḥidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

4. **bī-çāre:**
Gazel 237
Mısra: **4**
1. Çaresiz. 2.Çaresi kalmamış,düşkün.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāġ-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

bī-çāre men-i:
1. **bī-çāre men-i:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Ben biçare.
9. Çün şefīʿ-i mā tu ḫᵛāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

bīd:[MT]
1. **bīd:**
Kaside 14
Mısra: **20**
Far. is. Söğüt ağacı.
19. Taḇʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḥancer ḥazān

2. **bīde:**-*e*
Gazel 247
Mısra: **2**
Söğüt ağacı.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḥoş-ḥurām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

bīdār eyle-:
1. **bīdār eyleyem:**
Gazel 166
Mısra: **2**
Uyandırmak, kötü talihi ters çevirmek.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

bīdār:[MT]
1. **bīdārlıḳdan:**- lıḳ,-*dan*
Gazel 265
Mısra: **12**
I. Uyanık olma durumu, uyanıklık.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḥusı

bī-dermān:[İP]
1. **bī-dermān:**
Gazel 51
Mısra: **2**
Çâresiz,dermansız olmak. l'aşk derdinin dermanı olmayanı: çâresiz ('âşık).
1. Ḥabībüñ cevri bī-pāyān ḥoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bī-dermān ḥoşdur

bī-emān ol-:
1. **bī-emān ola:**-*a*
Gazel 42
Mısra: **7**
Amansız olmak.
7. Çün yār reʿ-i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

bī-felāṭun:
1. **bī-felāṭun:**
Gazel 174
Mısra: **14**
Eflatunsuz.
13. Mesīḥiden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

bīgāne:[İP]
1. **bīgāne:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Bildik olmayan , yabancı ,el.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā bāña
2. Bīgāne oldı ʿişret ü ẕevḳ ü ṣafā bāña

2. **bīgāneler:**-*ler*
Gazel 64
Mısra: **10**
Bildik olmayan , yabancı ,el.
9. Dil-rübālar gelditer çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Şoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler
bigi:[İP]
1. **bigi:**
Kaside 11

Mısra: **42**
Gibi, benzer.
41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥūñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-şafīr

2. **bigi:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Gibi, benzer.
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

bī-günāh:
1. **bī-günāh:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Far. Suçsuz, pâk, masum.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

2. **bī-günāh:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Far. Suçsuz, pâk, masum.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

3. **bī-güneh:**
Gazel 251
Mısra: **6**
(Fa.) Günahsız.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdüġiçün urdılar aña sögeni

bih:[KL]
1. **bih:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Far. İyi, güzel, hûb. 2. Ayva.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

bī-ḥad:
1. **bī-ḥad:**
Gazel 146
Mısra: **8**
1.Sayısız , pek çok 2.Hadsiz/küstah.
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

bi-ḥamdi ʾllāh:[MT]
1. **bi-ḥamdi ʾllāh:**
Gazel 182
Mısra: **8**
Ar. zf. Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

biḫār:[İP]
1. **biḫār:**
Kaside 8
Mısra: **44**
Denizler.
43. Keff-i dür-pāşına beñzerdi ola fiʾl-cümle
44. Ebre bağışladuġını yine almasa biḫār

2. **biḫār:**
Kaside 12
Mısra: **26**
(Bahr'in çokluk şekli) Denizler.
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḫār

bī-ḥasret:
1. **bī-ḥasretin:**
Gazel 132
Mısra: **10**
Hasretle.
9. Cān viricek Mesīḥī firāḳuñda didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḥasretin Allāhü sellemek

bi-ḥesāb:
1. **bi-ḥesāb:**
Kaside 4
Mısra: **53**
Hesapsız.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanşīf ü tazʿīf eyledi ḍarb-ı ḥüsām

bīḫ-i sūsen-veş:
1. **bīḫ-i sūsen-veş:**
Gazel 93
Mısra: **13**
Susen çiçeğinin kökü gibi. (Sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilmesi bağlamında).
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḥancer

bī-ḥicāb:
1. **bī-ḥicāb:**
Kaside 7
Far. Hicapsız, utanmaz.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

2. **bī-ḥicāb:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Far. Hicapsız, utanmaz.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

bihişt:[TT]
1. **bihişt:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Far. is. Cennet, Ruhani cennet.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥẓa seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

bihişt-i heşt:
1. **bihişt-i heşt:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Sekiz cennet II Cennet .
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

bī-ḫod it-:
1. **bī-ḫod idüp:**-*üp*
Kaside 19
Mısra: **23**
Kendinden geçmiş, bilinçsiz hale getirmek; şuursuz yapmak.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaşr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

bihūde ol-:
1. **bihūde olup:**-*up*
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Boşuna olmak.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

bī-hüner:
1. **bī-hüner:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Beceriksiz, elinden bir iş gelmeyen.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʾanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

bī-iḫtiyār:
1. **bī-iḫtiyār:**
Kaside 18
Mısra: **20**
Far. Kendinde olmayarak, kendisi isteməksizin.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

bi-ḳarār:
1. **bi-ḳarār:**
Kaside 17
Mısra: **68**
Karasız, huzursuz, tedirgin.
67. Evtād-ı ḥilmüñ itdi zemīni ʿaleʾs-sükūn
68. Seyr-i semendüñ eyledi eflāki bi-ḳarār

bī-kārbān:
1. **bī-kārbān:**
Gazel 180
Mısra: **14**
Kervansız.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

bi-ke:
1. **bi-ke:**
Kaside 1
Mısra: **2**
Kimseye.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

bī-kerān:
1. **bī-kerān:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Sonsuz II pek çok.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

bikir:[İP]
1. **bikirdür:**-*dür*
Gazel 227
Mısra: **9**
El değmemiş, dokunulmamış olmak.
9. Bikirdür hep ḥayālāt-ı Mesīḥī
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bīve

2. **bikrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **41**
El değmemiş, dokunulmamış.
41. Midḥatüñ bikrine laʾik idemez laʾl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

bī-ḳıymet:
1. **bī-ḳıymet:**
Gazel 104
Mısra: **7**
Kıymetsiz.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

2. **bī-ḳıymet:**
Gazel 105
Mısra: **5**
Kıymetsiz.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

bikr dur-
1. **bikr durur:**-*ur*
Gazel 44
Mısra: **14**
(Ar.) Genç kız, kızoğlan kız.
13. Şāʿirüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

bikr-i fikr:
1. **bikr-i fikrümi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
Düşünce yeniliği (özgünlüğü).
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıḳarup
72. Mātem içün ḳara giydürdi ḳalem

bikr-i ġonca:
1. **bikr-i ġoncaları:**-*lar, -ı*
Kaside 6
Mısra: **79**
Taze gonca.
79. Kenīzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

bikr-i ḳaşīde:
1. **bikr-i ḳaşīdem:**-*m*
Kaside 7
Mısra: **79**
El değmemiş taze kaside.
79. Rengīn görinse bikr-i ḳaşīdem ʿaceb mi kim
80. Ḫūn-ı cigerle eylemişem ellerin ḫiżāb

bil-:[GTS]
1. **bileydi:**-*e, -y, -di*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Bileydi olduġın bu nesl ḫāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde ʿAzāzil

2. **bilişdür:**-*iş, -dür*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

3. **bilmezem:**-*mez, -em*
Terkib-bend 1
Mısra: **13**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
13. Bilmezem kim nice taʿīr ideyin
14. Saña bu vāḳıʿa-ı kübrāyı

4. **bile:**-*e*
Murabba 2
Mısra: **31**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

5. **bilür:**-*ür*
Müfret 3
Mısra: **1**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı baġırlu idügin anuñ çeken bilür

6. **bildiler:**-*di, -ler*
Kaside 3
Mısra: **24**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
23. Ḫalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

7. **bilmişler:**-*miş, -ler*
Kaside 4
Mısra: **12**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
11. Ehl-i Rūm aḥşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

8. **bilüm:**-*üm*
Gazel 13
Mısra: **8**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. İntiẓār-ı pāy-būsuñla şehā
8. Oldı bilüm ḫalḳa mānend-i rikāb

9. **bilür:**-*ür*
Gazel 13
Mısra: **17**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
17. Kim ki tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı bilür
18. Ey Mesīḥī ʿindehüʿilmü ʿl-kitāb

10. **bilüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 15
Mısra: **2**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

11. **bilürem:**-*ür, -em*
Kaside 16
Mısra: **71**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
71. Ṭabʿum bilürem maṭlaʿ-ı maʿnā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīgā

12. **bilimezin:**-*i, -mez, -in*
Kaside 17
Mısra: **18**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

13. **bilmez:**-*mez*
Gazel 17
Mısra: **7**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣīb"

14. **bilür:**-*ür*
Gazel 25
Mısra: **1**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol ṣafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

15. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 34
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

16. **bilür:**-*ür*
Gazel 35
Mısra: **8**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

17. **bilür:**-*ür*
Gazel 36
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

18. **bilmeyen:**-*me, -y, -en, -*
Gazel 47
Mısra: **9**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Elīf-bā bilmeyen ümmīler oḳur
10. Cemālüñ muṣḥafından sūre-i Nūr

19. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 52
Mısra: **5**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzüsıyle Mıṣruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

20. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 54
Mısra: **8**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

21. **bilmez:**-*mez*
Gazel 69
Mısra: **6**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

22. **bil:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

23. **bilür:**-*ür*
Gazel 71
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

24. **bilürsüñ:**-*ür, -süñ*
Gazel 75
Mısra: **6**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

25. **bilür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **3**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

26. **bilseñ:**-*señ*
Gazel 96
Mısra: **3**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāṣıḳlaruñ ḫālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

27. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 96
Mısra: **10**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

28. **bilimezüz:**-*i, -mez, -üz*
Gazel 97
Mısra: **1**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz ḥiç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

29. **bilür:**-*ür*
Gazel 100
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Ṭāḳ-ı ebrūlaruña dil vireli
4. Ḥaḳ bilür ṭāḳ oldı ṭāḳatümüz

30. **bilüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 125
Mısra: **4**
Bel.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram dikḳatde
4. Bilüñi hiç ḫayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

31. **bilür:**-*ür*
Gazel 135
Mısra: **10**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

32. **bilür:**-*ür*
Gazel 136
Mısra: **10**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Göñül derdin gözüñden eyle teftiş
10. Ki ḫālin ḫaste bilür nā-tüvānuñ

33. **bilür:**-*ür*
Gazel 137
Mısra: **8**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Meyi ḳalb-i ṣūfī ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

34. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 138
Mısra: **2**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. Ḫançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

35. **bilmiş:**-*miş*
Gazel 141
Mısra: **11**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

36. **bilür:**-*ür*
Gazel 147
Mısra: **3**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʿ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

37. **bilmez:**-*mez*
Gazel 154
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi ṣāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi ḳıymetüm

38. **bildür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

39. **bileyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 159
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

40. **bilüñ:**-*üñ*
Gazel 160
Mısra: **6**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

41. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 162
Mısra: **1**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

42. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 162
Mısra: **2**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

43. **bilsem:**-*se, -m*
Gazel 163
Mısra: **2**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

44. **bilüñ:**-*üñ*
Gazel 166
Mısra: **7**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

45. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 168
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

46. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 172
Mısra: **9**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Raḳībe bilmezüz nʿitdük Mesīḥī
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

47. **bildi:**-*di*
Gazel 181
Mısra: **17**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
17. Ey Mesîḥî bildi maḳṣûduñ durur bûs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

48. **bilürüm:**-*ür, -üm*
Gazel 188
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

49. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 189
Mısra: **2**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
1. Ḫoş cevri öğüş şîvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

50. **bile:**-*e*
Gazel 189
Mısra: **8**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Ey ṭûṭî yine dîdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

51. **bil:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
5. Yoġ ise dāne-i ḫāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

52. **bilesin:**-*esi, -n*
Gazel 193
Mısra: **5**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
5. Kūyuñda baḳ raḳîb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dîv ile Âdem ḥikāyetin

53. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 195
Mısra: **9**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḥaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

54. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 212
Mısra: **8**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Meclis-i ḫüsne daḥi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʾ idelüm ḥaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

55. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 219
Mısra: **9**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Ey Mesîḥî cengi ḳo bilürsin aġındur raḳîb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

56. **bilür:**-*ür*
Gazel 233
Mısra: **11**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
11. Ḥaḳ bilür ṣüret-perest olurdı her ḥāci eger
12. Naḳş-ı ruḥsārını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

57. **bilse:**-*se*
Gazel 251
Mısra: **13**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesîḥ
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

58. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 266
Mısra: **4**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

59. **bilse:**-*se*
Gazel 268
Mısra: **5**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
5. Baña ger cevr ü cefā itdüġini bilse ḥabîb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

60. **bilmedügüñ:**-*me, -düg, -üñ*
Gazel 284
Mısra: **8**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
7. Ḫūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefādan ġayrı

61. **bilürdüm:**-*ür*
Gazel 286
Mısra: **9**
Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.
9. Öldürecegin ʿışḳ Mesîḥî bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

bel:[KL]
1. **bilüm:**-*üm*
Gazel 289
Mısra: **9**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
9. Āhumla bilüm olmasa tîr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesîḥ

2. **bilümi:**-*üm, -i*
Gazel 174
Mısra: **11**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

3. **bilümle:**-*üm, -le*
Gazel 110
Mısra: **8**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
7. Ḳaçmazdı benden ol ṣanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tîr ü kemān-veş

4. **bili:**-*i*
Gazel 149
Mısra: **10**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
9. Ey Mesîḥî ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

5. **biliñe:**-*üñ, -e*
Gazel 210
Mısra: **3**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
3. Bilüñe ṣarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

6. **biliñe:**-*üñ, -e*
Gazel 74
Mısra: **7**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
7. Biz biliñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer kuçar

7. **bilüñ:**-*üñ*
Gazel 93
Mısra: **11**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

8. **biliñe:**-*üñ, -e*
Gazel 49
Mısra: **5**
İnsan vücûdunun orta kısmında göğüsle karın arasında hafifçe darlaşmış olan ve kuşak bağlanan yer.
5. Zünnār-ı ʿışḳı biliñe kim bağladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir ṣanemüñ yādigārıdur

bil bagla-:
1. **bil bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **8**
Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.
7. Sen lebi şîrîne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

2. **bil bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **14**
Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek.
13. Rismān ṣanman görinen nāme-i firḳatde kʿol
14. ʿĀṣıḳ-ı miskîne ḫidmet itmege bil bagladı

bilāl:[PALA]
1. **bilāl:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Bilāl-i Habeşi. Habeş asıllı bir köle iken Ebu Bekir tararfınadan satın alınarak azad edilen ve ilk müslümanlardan olduğu için çok eziyet gören, Peygamberin bütün seferlerine katılan İslamiyetin ilk müezzini.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıḳup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḫiṭāb

2. **bilāl:**
Kaside 13
Mısra: **18**
Bilāl-i Habeşi. Habeş asıllı bir köle iken Ebu Bekir tararfınadan satın alınarak azad edilen ve ilk müslümanlardan olduğu için çok eziyet gören, Peygamberin bütün seferlerine katılan İslamiyetin ilk müezzini.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳîb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfırden zemin içre ezān oḳır Bilāl

bi-ʾl-bedāhe:[PALA]
1. **bi-ʾl-bedāhe:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Ar. zf. ("Bi'l-ittifāk" ile) Aynı tarzda: Birdenbire, düşünmeden yaparak, derhâl, bedâheten, irticalen.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʾide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

bildür-:
1. **bildürüp:**-*üp*
Kaside 14
Mısra: **60**
Herhangi bir şey haber vermek.
59. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

bile:
1. **bile:**
Mesnevi 1
Mısra: **119**
Dahi, de.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

2. **bile:**
Kaside 14
Mısra: **34**
Beraber, birlikte.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳîb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

bilek:[GTS]
1. **bileklü:**-*lü*
Gazel 106
Mısra: **6**
T. is. Kol ile el arasında dirsekten aşağı olan uzuv.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

bilen-:[KL]
1. **bilenür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **54**
Keskin hale getirme.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşîri tîz olur
54. Taş ile bilenür nitekim tîġ-i ḫūn-feşān

biʾl-ġudüvvi veʾl-āṣāl:
1. **biʾl-ġudüvvi veʾl-āṣāl:**
Kaside 9
Mısra: **84**
Sabah vakti: bi'l-gudüvvi ve'l-âsâl sabah akşam.
83. Bahār-ı ʿömr-i ʿadūña ḫazān irgürüben
84. Vire murādıñı Ḥaḳ biʾl-ġudüvvi veʾl-āṣāl

bili iki ḳat ol-:
1. **bili iki ḳat olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **25**
Ikiye bükülmek,kıvrılmak.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

biliş:
1. **bilişür:**-*ür*
Gazel 243
Mısra: **2**
Tanıdık. Tanışılıp konuşulan (kimse), bildik, tanış.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

2. **bilişmiş:**-*miş*
Gazel 263
Mısra: **7**
Tanıdık. Tanışılıp konuşulan (kimse), bildik, tanış.
7. Bilişmiş imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

billāh:[KT]
1. **billāh:**
Gazel 263
Mısra: **6**
"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

5. ʿUṣṣāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

2. bi ʾllāh:
Gazel 219
Mısra: **10**
"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

3. billāhi:
Kaside 11
Mısra: **11**
Allah için.
11. Saḫt olup ḳışdan nice ṣovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

4. **billāhi:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Allah için.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

billūr:[İP]
1. **billürdan:**-*dan*
Kaside 6
Mısra: **83**
Şeffaf parlak taş. Elmas.
83. Çeker ḥużūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

bil-:
1. **bilmek:**
Gazel 179
Mısra: **3**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe ṣor kim zebān-ı ḥāl ile itsün beyān

2. **bildürüp:**-*dür, -üp*
Gazel 179
Mısra: **6**
İdrak etmek, kavramak, farkına varmak.
5. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

bilmek iste-:
1. **bilmek isterseñ:**-*r, -señ*
Kaside 14
Mısra: **37**
Bilip , öğrenmeyi istemek.
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña ṣor kim zebān-ı ḥāl ile ḳılsun beyān

bilmez degül:
1. **bilmez degülsin:**-*sin*
Gazel 188
Mısra: **12**
Bilir.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

bilüñi ḳuç-:
1. **bilüñi ḳuçar:**-*ar*
Gazel 127
Mısra: **5**
Beline sarılmak.
5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mār-ṣıfat
6. Genc-i ḥüsnüñ saḳınur başuñ ucında kemerüñ

bilür ki:
1. **bilür ki:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Bilir ki.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

bīmār:[KL]
1. **bīmār:**
Kıt'a 3
Mısra: **19**
Far. Hasta.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḥoş itdi iyü vurdı nʿ ola ḳolına ḳuvvet

2. **bīmār:**
Gazel 19
Mısra: **11**
Far. Hasta.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḥoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

3. **bīmār:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Far. Hasta.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fīʿli saḳīm

4. **bīmārlıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 268
Mısra: **8**
Far. Hasta.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

5. **bīmāruñuñ:**-*u, -ñuñ*
Gazel 269
Mısra: **5**
sıf. ve i. (Fars. bimār) Hasta.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

bīmār ol-:
1. **bīmār olduġı:**-*duġ, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Hasta, rahatsız olmak.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

bimāra dön-:
1. **bimāra döndüm:**-*a-dü, -m*
Kaside 13
Mısra: **55**
Hasta olmak.
55. Ehl-i tīmāram velī bimāra döndüm himmet it
56. Ey ṭabīb-i cān u dil bulsun mizācum iʿtidāl

bim-i düzdān ez:
1. **bim-i düzdān ez:**
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Söz hırsızlarından.
15. Suḥanhā-yı tu dārem ez bim-i düzdān
16. Sihām-ı bediʿ ü kemān-ı maʿānī

biñ:[İP]
1. **biñ:**
Gazel 1
Mısra: **3**
Bin.
3. Şu kim biñ cān virüp ẕevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **bin:**
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Bin, pek çok.
27. Fürūd āmede der şeb-i ḥaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt şad mihmān-ı maʿānī

3. **biñ:**
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Bin, pek çok.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

4. **biñ:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Bin.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

5. **biñ:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Bin, pek çok.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaṣr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

6. **biñ:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Bin, pek çok.
17. Biñ var iken delikleri ṣırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

7. **biñ:**
Kaside 17
Mısra: **60**
Bin.
59. Ḥink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḥam u nizār

8. **biñ:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Isim I. isim Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

9. **biñ:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Bin.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

10. **biñ:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Bin, pek çok.
11. Ḥaşirde kim biñ ayaḳ ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḫı terennüm ider

11. **biñ:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Bin, pek çok.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

12. **biñ:**
Gazel 91
Mısra: **1**
Bin, pek çok.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẕarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

13. **bine:**-*e*
Gazel 119
Mısra: **3**
Binmek.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

14. **biñ:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Bin, pek çok.
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ʿaḳl
2. Biñ dikḳat itse ḳılca irişmez ḫayāl-i ʿaḳl

15. **biñ:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Bin, pek çok.
3. Gözlerüñ bir büseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḫi yiter delīl

16. **biñ:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Bin, pek çok.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḫi unutma keremden

17. **bīñ:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Bin, pek çok.
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

18. **binsün:**-*sün*
Gazel 272
Mısra: **7**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

19. **biñ:**
Gazel 280
Mısra: **5**
Bin, pek çok.
5. ʿĀṣıḳuñ biñ var ise nʿ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

biñ kez:
1. **biñ kez:**
Kaside 4
Mısra: **62**
Bin defa, bin kez.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

2. **biñ kez:**
Kaside 16
Mısra: **48**
Bin defa, bin kez.
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

3. **biñ kez:**
Gazel 79
Mısra: **13**
Bin defa, bin kez.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulağına bu dāsitān-ı mihr

4. **biñ kez:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Bin kez, pek çok kere.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uşaña varı varı

binā:[FD|
1. **binā:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Far. sf. Gören, görücü.
11. Şūfīlere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

2. **bināsına:***-s, -ı, -n, -a*
Gazel 41
Mısra: **1**
Ar. 1. Yapılmış, yapı. 2. Yapı yapmak.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḫibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

bīnā ol-
1. **bīnā olmaz:***-ı, -maz*
Kaside 16
Mısra: **10**
Görmemek.
9. Şūfīlere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
10. Bīnā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

biñde bir:
1. **biñde biri:***-i*
Gazel 280
Mısra: **6**
Bin tanede bir, çok az.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʾ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

2. biñde birin:*-in*
Kaside 11
Mısra: **60**
Binde biridir.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

2. biñde birini:*-i, -n, -i*
Kaside 16
Mısra: **68**
Çok az.
67. Żikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

bī-nefāẕ:
1. **bī-nefāẕ:**
Kaside 5
Mısra: **8**
İçine işlemeyen.
7. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i niẓām
8. Bī-nefāẕ olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkām-ı nişān

bīnī:
1. **bīnī:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Bin, pek çok.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

bī-nūr:
1. **bī-nūr:**
Kaside 19
Mısra: **36**
Işıksız, nursuz olmak.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūfʾanı her zamān bī-nūr

bī-pāyān:
1. **bī-pāyān:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Sonsuz, tükenmez.
1. Ḥabībüñ cevri bī-pāyān ḫoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bī-dermān ḫoşdur

bir:[GTS]
1. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Nigāruñ biri Taḳyacı Ḥasandur
2. Ḳıyāmet-vuşledür nāzik-bedendür

2. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrīse vire ʿİsā Peyāmber

3. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri ḥammāmcınun oġlı Baḫşī
2. Ki olmış lebleri laʿl-i bedaḫşī

4. **birisi:***-i, -s, -i*
Gazel 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Ḳız ʿAlīdür kʾol semen-ber
2. Olupdur sükker-i pālūdeden ter

5. **bir:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

6. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri ser-maḫfilüñ oġlı ʿAlīdür
2. Ḥayālüm gice vü gündüz belidür

7. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Şarrāf-zādedür güher-pāş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

8. **birisi:***-i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Dilsüz-oġlı şūḫ-ı nāzik
2. Göñüller almada çālāk ü çābük

9. **birisi:***-i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Caʿfer
2. Ruḫ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

10. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Yeşil Melek ḫüsn aña muḫtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaş

11. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri ḫallācdur kʾ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

12. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʾıḳ mıdur andan o şanʿat

13. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Şerbetçi-oġlı sīb-ġabġab
2. Sözin cüllāb itmiş ol şeker-leb

14. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şātır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḫāṭır

15. **birisi:***-i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Sīm-Sāʾid ḫūb berber
2. Kʿ ana eskilenür yeñiçeriler

16. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳaṭı cevvār

17. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev

18. **birisi:***-i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Yaġcı-oġlıdur Memī Şāh
2. Peri-zāda dönüpdür zādehuʾllāh

19. **birisi:***-i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Göñüller idinür her gice mihmān

20. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri serrāclarda Mīrzādur
2. Yüzi şankim sirāc-ı pür-żiyādur

21. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḫayder
2. Ruḫı cennet lebi şāḳi-i Kevser

22. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḫayder
2. Ruḫı cennet lebi şāḳi-i Kevser

23. **birisi:***-i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Pīr ʿAlīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dāʾim cefā dersini tekrār

24. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yıldız ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

25. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

26. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña sānī
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

27. **biri:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿİsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḫüsni meʿvā

28. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿİsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḫüsni meʿvā

29. **bir:**
Terkib-bend 1

Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿī

30. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
21. Ṣubḥ-dem bir ʿaceb uğraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

31. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
69. Zehr içürdi aña sākī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

32. **biriyle:**-*i, -y, -le*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Biriyle itmek isterdüm muḥabbet
6. Yine anuñla ḳılmadum ḳanāʿat

33. **biriyle:**-*i, -y, -le*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Dilerdüm egleyem biriyle gönlüm
8. Ḳanāʿat itmedi bir ile gönlüm

34. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Dilerdüm egleyem biriyle gönlüm
8. Ḳanāʿat itmedi bir ile gönlüm

35. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Olup hercāʿī gönlüm pāre pāre
10. Yapışdı her birisi bir nigāra

36. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

37. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi şol şeh-i ʿālem ʿAlemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

38. **birin:**-*in*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Ilāhi her birin pāyende eyle
2. Çerāġı ruḥları tābende eyle

39. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Yūsuf durur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

40. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi de nigāruñ Ḥācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

41. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Muḥammeddür biri ibn-i ʿabācı
2. Ayaġı tozı ḥalḳuñ başı tācı

42. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri hāfıẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḥudā virmiş aña elḥān-ı Dāvūd

43. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi şol İmām-oġlı Muḥammed
2. Ḳaşı miḥrābdur ʿuşşāḳa maʿbed

44. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri ʿaṭṭārlar içre Ḥasandur
2. Şan enfāsı anuñ müşk-i Ḫutendür

45. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Keçecilerde birisi Şaferdür
2. Ḳılur inşāf o kim sāḥib-naẓardur

46. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Ṭuzcı-oġlı Muṣṭafācık
2. Melāḥat menbaʿı kān-ı ṣafācıḳ

47. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. ʿAlīdür birisi Kayṣarlu-zāde
2. Gözi ʿuşşāḳ ile her gün ġazāda

48. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

49. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Vālācı Şādi-oġlı cevvār
2. Kim olmış lebleri rengīn-güftār

50. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi Sārbānuñ oġlı Niʿmet
2. Ser-ā-ser iştihā vü pür-leṭāfet

51. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

52. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Caʿfer durur Sāzende-zāde
2. Zenaḥdānı ḳadehdür laʿli bāde

53. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

54. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

55. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

56. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **22**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
21. Gözi āhū güzeller eylemek şayd
22. Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

57. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **25**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

58. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **27**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ

59. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **29**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḫsār
30. Nücūm-ı eşk olur çehremde seyyār

60. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **50**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

61. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **70**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
69. ###
70. Meger bir şeb bu ṭāḳ-ı pür-şanāʾiʿ

62. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **101**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
101. Revāḳ-ı çarḫa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

63. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **107**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
107. Maʿāş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufın Yaʿkūb-ı eflāk

64. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **124**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

65. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **125**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Şoyınup Tuncaya girer güzeller

66. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **130**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
129. Olur şan gice vü gündüz berāber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

67. **birisi:**-*i, -s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

68. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

69. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri Ḳazzāz Luṭfī māh-peyker
2. Gören müʾminlerüñ īmānı gevrer

70. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

71. **biri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Biri taḳyacılarda Muṣṭafādur
2. İşin başa iletmiş dil-rübādur

72. **bir:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Söz açsam ḥüsninüñ bir hiṣṣesinden
4. Uzun olurdı Yūsufʿḳıṣṣasından

73. **bir:**
Murabba 2
Mısra: **31**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

74. **bir:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

75. **bir:**
Gazel 2
Mısra: **15**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
15. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflākde reşk ide Mesīḥīye Mesiḥā

76. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

77. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **16**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
15. Nāgeh görindi çeşmüme ṣubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātif mübeşşiri oḳıdı anda bir ezān

78. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **43**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfitāb
44. Elde ʿaṣā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

79. **bir:**
Kaside 2
Mısra: **78**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

80. **bir:**
Murabba 3
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

81. **bir:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

82. **bir:**
Kıt'a 3
Mısra: **21**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr bu ḥālet

83. **bir:**
Kaside 3
Mısra: **37**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

84. **bir:**
Kaside 3
Mısra: **59**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

85. **bir:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Çünki şaṭranc-ı luṭf oyuncısısın
4. Nʾola virseñ piyādeye bir at

86. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb göstermiş idi māh-ı ṣıyām

87. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

88. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **17**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarż-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāṣ u ʿām

89. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **23**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāżuʿ eylerem
24. Kʾeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

90. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **32**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el şuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

91. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **41**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
41. Ger ʿiẕām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

92. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **42**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
41. Ger ʿiẕām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

93. **bir:**
Kaside 4
Mısra: **62**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

94. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

95. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Ṭutmış iken bāg-ı Rūmı zengi-yi zāg-ı fiten
14. Kudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

96. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **39**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

97. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **40**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

98. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **54**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
53. Fikretüm żayfını iʿzāz eylemez ehl-i semā
54. Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

99. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **58**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

100. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **67**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
67. Riṣte-i naẓma Mesīḥī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

101. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **74**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

102. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʾbāndur baña

103. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **10**
T. Aynı, benzer.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʾbāndur baña

104. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

105. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **67**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
67. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

106. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **94**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
93. Kör eyleye ḫasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden aña ire bir avuç türāb

107. **bir:**
Müfret 8
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

108. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʾanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

109. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **57**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

110. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
91. Tenüm içindeki cān ʿāriyeti olduġıçün
92. Dirligümden iderem ikide bir ġayret ü ʿār

111. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayāl

112. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **32**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
31. ʿİbādetuʾllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

113. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **79**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

114. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **79**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

115. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

116. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
51. Ḥaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḥayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

117. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **61**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
61. Nʿola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

118. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir añа bir ḥişār
66. Kʿ içine girüp ḥalāş olsun bulardan ol faḳīr

119. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḥalḳasın
6. Olmadı bu sāʾil-i eşküme bir dem feth̠-i bāb

120. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Bir.
9. Eyledi şevḳ ile ḫurşīd ferah-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

121. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

122. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

123. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

124. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

125. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
47. Şiʿre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʿideyin
48. Ḥayl-i ẕillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

126. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Bir ṣaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ akçeye maġribde ṣatdı rāyegān

127. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi ṣarāb-ı erġuvān

128. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öniñce bir cüvān

129. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öniñce bir cüvān

130. **bir:**
Kaside 14
Mısra: **21**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

131. **bir:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Mestāne naʿresin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʿl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

132. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levh-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

133. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **22**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
21. Gül yapraġ aġızludur añа rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

134. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
23. Ḥızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳatʿā

135. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

136. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **48**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

137. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **53**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

138. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

139. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdübān-vār

140. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
23. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tā kim yapam duzaġ
24. Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikār

141. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **51**
Bir sayısı, tek. İsmin sayısını bildiren sıfat olarak kullanılır.
51. Ne diyeyin bir at durur olkʿ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

142. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **87**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
87. Ġam gicesinde bir naẓar itseñ vücūduma
88. Rūşen iderdi ḥāli saña āh-ı tābdār

143. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **89**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
89. Luṭfʿit şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

144. **bir:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Eyleyen her ʿāşıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

145. **bir:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḥ ile ṣoḥbet-i ṣaḥrā nasīb

146. **bir:**
Kaside 18
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Naḳḳāş-ı ṣunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

147. **bir:**
Kaside 18
Mısra: **19**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

148. **bir:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿ ār serv

149. **bir:**
Kaside 18
Mısra: **58**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaṣīdenüñ
58. Bir cüybārdur ki kenārında var serv

150. **bir:**
Gazel 18
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

151. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

152. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

153. **bir:**
Kaside 19

Mısra: **43**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

154. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭopṭolu nūr

155. **bir:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

156. **bir:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāżuʿdur murāt

157. **bir:**
Gazel 23
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāżuʿdur murāt

158. **bir:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ṣāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaṣlına yoḳdur necāt

159. **bir:**
Gazel 23
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḥıżır Bālıʾdurur
8. Dürr-i laʾlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

160. **bir:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

161. **bir:**
Gazel 23
Mısra: **18**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabībüñ işiginde ḳıl vefāt

162. **bir:**
Gazel 24
Mısra: **11**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫᵛānın ala vāris

163. **bir:**
Gazel 24
Mısra: **11**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫᵛānın ala vāris

164. **bir:**
Gazel 33
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

165. **bir:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

166. **bir:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

167. **bir:**
Gazel 36
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Ḳaşlarıñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

168. **bir:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Bir ḥaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʾumac-ı āfītāb ile āhum ana ʿamed

169. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Āsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

170. **bir:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Çünkim raḳīb-i mücrimüñ gönli çeker aşılmaġa
8. Ṭaḳ sūre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

171. **bir:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Meh-pāreler durur nʾola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfītāb olur

172. **bir:**
Gazel 49
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Zünnār-ı ʿışḳı bilüñe kim baġladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir şanemüñ yādigārıdur

173. **bir:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

174. **bir:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Ṭūṭī-i ṭabʾın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḫsārıdur

175. **bir:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

176. **bir:**
Gazel 53
Mısra: **12**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Mesīḥī öldügine acımazdı
12. Olaydı bir daḥi yār-ı suḥanver

177. **bir:**
Gazel 54
Mısra: **9**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Alup cānını bir būse virürseñ
10. Mesīḥī bendeñe niʾmeʾl-bedeldür

178. **bir:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

179. **bir:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

180. **bir:**
Gazel 56
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

181. **bir:**
Gazel 56
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

182. **bir:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḥīye de bir ḳulp daḳarlar

183. **bir:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

184. **bir:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛān atar

185. **bir:**
Gazel 62
Mısra: **12**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

186. **bir:**
Gazel 69
Mısra: **9**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Ey hᵛāce-i cemāl firāḳuñla nice bir
10. Laʾl-i lebüñ ḥayāline çeşmümden aḳa dür

187. **bir:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

188. **bir:**
Gazel 75
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

189. **bir:**
Gazel 75
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

190. **bir:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Göñül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

191. **bir:**
Gazel 76
Mısra: **8**
Bir.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

192. **bir:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Belālar çekse ṭañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

193. **bir:**
Gazel 77
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

194. **bir:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Bir.

5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet alduḳça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

195. **bir:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

196. **bir:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Bir.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

197. **bir:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Bir.
11. Ḥaşirde kim biñ ayaḳ ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

198. **bir:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Bir.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

199. **bir:**
Gazel 84
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Niçün öyküdüñ ruḥ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

200. **bir:**
Gazel 85
Mısra: **7**
Bir.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider göñlümi çün cān cānadur

201. **bir:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar ṣayd itmeġe ṣıʿrūñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

202. **bir:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

203. **bir:**
Gazel 89
Mısra: **10**
Bir.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

204. **bir:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḥalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

205. **bir:**
Gazel 93
Mısra: **7**
Bir.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

206. **bir:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

207. **bir:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

208. **bir:**
Gazel 98
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Dil ḫāl ü ḫaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir gūşe bulımadı kʿola mekr ü fitensüz

209. **bir:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

210. **bir:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

211. **bir:**
Gazel 108
Mısra: **13**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

212. **bir:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ger akçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

213. **bir:**
Gazel 112
Mısra: **11**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

214. **bir:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feth ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

215. **bir:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Şan çārsū-yı hüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

216. **bir:**
Gazel 116
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Şan çārsū-yı ḫüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

217. **bir:**
Gazel 118
Mısra: **8**
Bir.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

218. **bir:**
Gazel 122
Mısra: **13**
Bir.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uġurlatmaz aña şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

219. **bir:**
Gazel 123
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Leb-i laʿlüñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum yoḳ
2. Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ

220. **bir:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

221. **bir:**
Gazel 125
Mısra: **3**
Bir.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
4. Bilüñi hiç ḫayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

222. **bir:**
Gazel 125
Mısra: **8**
I. (Eski Türkçe'den bir kullanılır) 1. Sayıların ilkinin adı. 11. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

223. **bir:**
Gazel 125
Mısra: **10**
I. (Eski Türkçe'den bir kullanılır) 1. Sayıların ilkinin adı. 11. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir.
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿnī-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olımaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

224. **bir:**
Gazel 127
Mısra: **9**
I. (Eski Türkçe'den bir kullanılır) 1. Sayıların ilkinin adı. 11. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir.
9. Beni öldürmeġe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

225. **bir:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḫüsn ide senüñle şanemüñ

226. **bir:**
Gazel 131
Mısra: **13**
I. (Eski Türkçe'den bir kullanılır) 1. Sayıların ilkinin adı. 11. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir.
13. Ey kemend-endāz bir ṣayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Ṣaglu ṣollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

227. **bir:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Bir.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

228. **bir:**
Gazel 136
Mısra: **5**
1. Sayıların ilkinin adı. 11. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kühı
6. Ne aġır yük çeker mūy-ı miyānuñ

229. **bir:**
Gazel 140
Mısra: **4**
Bir.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

230. **bir:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Bir.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Şan gösterür şükūfesini tāze bir nihāl

231. **bir:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

232. **bir:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir akçe virür ise alur ṣad hezār laʿl

233. **bir:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña akar göñül

234. **bir:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi bańa armagān ecel

235. **bir:**
Gazel 149

Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

236. **bir:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

237. **bir:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Bir.
7. Hecr-i ḥaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

238. **bir:**
Gazel 154
Mısra: **12**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Pirāhen-i vişālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

239. **bir:**
Gazel 159
Mısra: **15**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

240. **bir:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Bir.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naşībüm işbu ʿālemden benüm

241. **bir:**
Gazel 167
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

242. **bir:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Bir.
9. Tārem-i çarḫda rakṣ ura Mesīḥī Zühre
10. Ṣīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

243. **bir:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

244. **bir:**
Gazel 174
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ne ḫoşdur bezmgāh-ı şubḥ kʿanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgün

245. **bir:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mıṣraʿ-ı mevzūn

246. **bir:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʿigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

247. **bir:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Bir.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu ṣīveyi taʿlim ider dehen

248. **bir:**
Gazel 179
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

249. **bir:**
Gazel 181
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

250. **bir:**
Gazel 182
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

251. **bir:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Bir.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i şad-çāḳden

252. **bir:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḫidmetin

253. **bir:**
Gazel 190
Mısra: **11**
Bir.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

254. **bir:**
Gazel 193
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

255. **bir:**
Gazel 195
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

256. **bir:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

257. **bir:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

258. **bir:**
Gazel 197
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. ʿĀşıkları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

259. **bir:**
Gazel 198
Mısra: **12**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

260. **bir:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

261. **bir:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sıġışa mı iki pādişāh

262. **bir:**
Gazel 207
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

263. **bir:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

264. **bir:**
Gazel 217
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Püşte-i enfʿgözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

265. **bir:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Beni giryān itmeden ḫāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳibet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

266. **bir:**
Gazel 220
Mısra: **2**
Bir.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca baġladum yine göñlüm ḳabaġıña

267. **bir:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

268. **bir:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

269. **bir:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

270. **bir:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

271. **bir:**
Gazel 231
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

272. **bir:**
Gazel 234
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

273. **bir:**
Gazel 234
Mısra: **18**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Däneler iḫzār ider bir gicelik mihmānına

274. **bir:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

275. **bir:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Bir.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

276. **bir:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.

11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳımur ḫancer-i şīve

277. **bir:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

278. **bir:**
Gazel 244
Mısra: **14**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
13. Varduḳça ferīd oldı ḫayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḫocende

279. **bir:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Ḫaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

280. **bir:**
Gazel 247
Mısra: **8**
Bir.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfī namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

281. **bir:**
Gazel 247
Mısra: **8**
Bir.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfī namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

282. **bir:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

283. **bir:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

284. **bir:**
Gazel 255
Mısra: **17**
T. Aynı, benzer.
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

285. **bir:**
Gazel 257
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

286. **bir:**
Gazel 259
Mısra: **4**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

287. **bir:**
Gazel 261
Mısra: **5**
Bir kez.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

288. **bir:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mā-meleki

289. **bir:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

290. **bir:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni ṭaşda yazmaġı bir ṣūret eyledi

291. **bir:**
Gazel 280
Mısra: **3**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẓırı

292. **bir:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

293. **bir:**
Gazel 281
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

294. **bir:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

295. **bir:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

296. **bir:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

297. **bir:**
Gazel 288
Mısra: **6**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. ʿĀşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālı

298. **bir:**
Gazel 162
Mısra: **5**
Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı.
5. Büy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥẓa ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

bir arada:
1. **bir arada:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Birlikte.
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki ṭaşı ʿālemde bir arada

bir bir:
1. **bir bir:**
Murabba 2
Mısra: **38**
Tek tek, Birer birer.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

2. **bir bir:**
Kaside 5
Mısra: **27**
Bir bir.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

3. **bir bir:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Tek tek, Birer birer.
5. Ḫalḳı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi şoḥbetümüz

4. **bir bir:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Tek tek, Birer birer.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḫaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

5. **bir bir:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Tek tek, Birer birer.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḫaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

bir birine:
1. **bir birine:**-*ne*
Kaside 4
Mısra: **59**
Birbiri.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökilürdi ṣubḥa-ı silk-i nizām

bir daḥi:
1. **bir daḥi:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Bir daha, artık, bundan sonra.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

2. **bir daḥi:**
Kaside 3
Mısra: **49**
Bir daha, artık, bundan sonra.
49. Âfitāba bir daḥi nūr için egmezdi aġız
50. Mihr-i cūduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

3. **bir daḥi:**
Kaside 7
Mısra: **82**
Bir daha, artık, bundan sonra.
81. Teşhīr itdi ḳıl geçürüp dest-i şavletüñ
82. Tā bir daḥi ḳoşılmaya fisḳ ehline rebāb

4. **bir daḥi:**
Kaside 9
Mısra: **52**
Bir daha, artık, bundan sonra.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

5. **bir daḥi:**
Kaside 9
Mısra: **70**
Bir daha, artık, bundan sonra.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

6. **bir daḥi:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Bir daha, artık, bundan sonra.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

bir dem:
1. **bir dem:**
Murabba 2
Mısra: **23**
Bir nefeslik zaman, bir an.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

2. **bir dem:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Bir nefeslik zaman, bir an.
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

3. **bir dem:**
Kaside 14
Mısra: **23**
Bir nefeslik zaman, bir an.
23. Ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fīġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

4. **bir dem:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Bir nefeslik zaman, bir an.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

5. **bir dem:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Bir nefeslik zaman, bir an.
7. Fi ʿl-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

6. **bir dem:**
Gazel 280

Mısra: **9**
Bir nefeslik zaman, bir an.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrūñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḥāṭırı

7. bir demde:-*de*
Kaside 17
Mısra: **76**
Bir zaman.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānīʾ ḳılur şikār

bir dut-:
1. **bir dutar:**-*ar*
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Denk, eşit görmek.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʾim uyuban zelzeleye itmese ḥiffet

2. **bir dutar:**-*ar*
Gazel 188
Mısra: **3**
Denk, eşit görmek.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

bir gün:
1. **bir gün:**
Kaside 9
Mısra: **51**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

2. **bir gün:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Bir gün, bir zaman.
7. Āb kim şırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Ṣanki bir gün görmedük maḥbūbedür rūşen-zamīr

3. **bir gün:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Bir gün, bir zaman.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḥmūr

4. **bir gün:**
Gazel 105
Mısra: **7**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṯḥ-i bāb
8. Her laḫza düşe ṭura gezer der-be-der meges

5. **bir gün:**
Gazel 120
Mısra: **5**
Bir gün, bir zaman.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḫadd-i müzellef

6. **bir gün:**
Gazel 120
Mısra: **5**
Bir gün, bir zaman.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḫadd-i müzellef

7. **bir gün:**
Gazel 120
Mısra: **5**
Bir gün, bir zaman.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḫadd-i müzellef

8. **bir güñ:**
Gazel 122
Mısra: **12**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak ṣūfi inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berk-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

9. **bir gün:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

10. **bir gün:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Bir gün, bir zaman.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

11. **bir gün:**
Gazel 163
Mısra: **5**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʾola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

12. **bir gün:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Bir gün, bir zaman.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

13. **bir gün:**
Gazel 238
Mısra: **6**
Bir gün, bir zaman.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

bir içim şu:
1. **bir içim şu:**
Gazel 199
Mısra: **14**
Bir içimlik, Birazcık; ölmeden önce hastaya verilen su.
13. Mesīḥī teşne-dilden ṭutma tīġüñ
14. Degül çoḳ ol ġarībe bir içim şu

bir id-:
1. **bir ide:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **32**
Derleyip toplamak, bir araya getirmek.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

bir iken on ol-:
1. **bir iken on oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **18**
Çoğalmak.
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

bir iki:
1. **bir iki:**
Gazel 89
Mısra: **3**
Birkaç.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

2. **bir iki:**
Gazel 121
Mısra: **4**
Birkaç.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer def

3. **bir iki:**
Gazel 128
Mısra: **8**
Birkaç.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḫaşterüñ

4. **bir iki:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Birkaç.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

bir iki kez:
1. **bir iki kez:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Birkaç defa.
7. Ey gelüp ḫālüm şorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

2. **bir iki kez:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Birkaç defa.
7. Ey gelüp ḫālüm şorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

bir iki yıl:
1. **bir iki yıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **116**
Bir iki yıl.
115. Göçüp Şāh itdi tebdīl-i mekānı
116. Devām-ı devlet ile bir iki yıl

bir ḳaç:
1. **bir ḳaç:**
Mesnevi 1
Mısra: **142**
Biraz, birkaç.
141. Görür ʿāṣī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

2. **bir ḳaç:**
Kaside 6
Mısra: **78**
Biraz, birkaç.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

2. bir ḳaçını:-*n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **96**
Bir kaçı.
95. Medḥüñ cevāhiri ṭoludur dürc-i ḫāṭırum
96. ʿ İzz-i ḥuzūra bir ḳaçını itdüm intiḫāb

bir kerre:
1. **bir kerre:**
Kaside 7
Mısra: **55**
Bir defacık.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

bir kez:
1. **bir kez:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
49. Āfītāba bir daḥi nūr için egmezdi aġız
50. Mihr-i cüduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

2. **bir kez:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḫāʾildür

3. **bir kez:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

4. **bir kez:**
Gazel 141
Mısra: **12**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

5. **bir kez:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

6. **bir kez:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
3. Laʿik degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

7. **bir kez:**
Gazel 283
Mısra: **6**
Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.
5. Ḫoş olur idi ḳalb-i şikestüm
6. Bir kez şaraydum ol mū-miyānı

bir kimse:
1. **bir kimse:**
Gazel 284
Mısra: **5**
Herhangi biri.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i fırḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

bir laḫẓa:
1. **bir laḫẓa:**
Gazel 287
Mısra: **9**
Çok kısa bir an.

9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥẓa Mesīḥī
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramażānı

bir nefes:
1. **bir nefes:**
Gazel 229
Mısra: **14**
Bir an.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

2. **bir nefes:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Bir an.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḥüsnüñde ser-gerdān idi

bir ol-:
1. **bir ola:**-*a*
Gazel 211
Mısra: **2**
Bir olmak: bir araya gelmek, iş birliği yapmak.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

2. bir oldı:-*dı*
Gazel 236
Mısra: **9**
Birlikte olmak, birleşmek II denk olmak.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

bir pāre:
1. **bir pāre:**
Kaside 2
Mısra: **56**
Birazcık.
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

2. **bir pāre:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Biraz, birazcık.
11. Öyküdüğine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

3. **bir pāre:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Bir parça.
3. Göster raḳībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

4. **bir pāre:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Bir parça.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

Bir post bir dost:
1. **Bir post bir dost:**
Gazel 24
Mısra: **11**
Sadece kendine yetebilecek ,hayatta kalabiliecek kadar az leye sahip olmak.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫvānın ala vāris

bir ṭut-:
1. **bir ṭutar:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
Eşit saymak, eşit görmek.
9. Nʿidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

2. **bir ṭutar:**-*ar*
Gazel 48
Mısra: **2**
Eşit görmek, eşit saymak.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

3. **bir ṭutar:**-*ar*
Gazel 273
Mısra: **2**
Eşit görmek, eşit saymak.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

bir yañ:
1. **bir yaña:**-*a*
Gazel 256
Mısra: **8**
Bir taraf.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

bir yüzi:
1. **bir yüzi:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Bir tarafı.
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

bī-raḥm it-:
1. **bī-raḥm idügüñ:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Merhametsiz olmak.
13. Mesīḥī girü gönliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügüñ ey cefā-ḫū

bıraḳ:
1. **bıraḳdı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **78**
Bırakmak, vazgeçmek, elinden çıkarmak.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

2. **bıraḳdı:**-*dı*
Gazel 34
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, elinden çıkarmak.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlās Allāhuʾṣ-ṣamed

3. **bıraḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 66
Mısra: **1**
Bırakmak.
1. Dil milketine ruḥlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

4. **bıraḳmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 202
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, elinden çıkarmak.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḥuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

5. **bıraḳdı:**-*dı*
Gazel 227
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, elinden çıkarmak.
1. Gözüñ āġāz idelden sihr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḫalḳın ġirīve

6. bıraġup:-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **78**
Bırakmak.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufı ṣan çāha iḫvān

7. **bıraġur:**-*ur*
Gazel 25
Mısra: **12**
Bırakmak.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḫi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḫr-i mevvāc

bıraḳdur:
1. **bıraḳdurur:**-*ur*
Gazel 68
Mısra: **4**
Bıraktır-.
3. Maḥv oldı ṣanma ṣubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʿāhum ḥadengi çarḫa silāḥın bıraḳdurur

biraz:
1. **biraz:**
Gazel 62
Mısra: **4**
Biraz.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz lebleriñe māʾildür

2. **biraz:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Biraz.
7. Dem-i āḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
8. Kʿol vefāsuz ṣanem içün biraz efġān ḳılam

birbiri:
1. **birbirine:**-*n, -e*
Gazel 66
Mısra: **8**
Birbiri.
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ içün şırça gönlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

2. **birbirine:**-*ne*
Gazel 157
Mısra: **8**
İki veya daha fazla şey yâhut kimsenin yerini tutar, biri öteki, yekdiğer.
7. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki sāʿatden aḳar birbirine ḳum

bire bir:
1. **bire birdür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **6**
Çok etkili, pek uygun.
5. Bir cāna didüm büseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

biregü:
1. **biregü:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Birisi.
3. Biregü maʿnīsini besleme kim
4. Maʿnide ol ḥarām-zāde olur

2. **biregüye:**-*y, -e*
Gazel 205
Mısra: **8**
Birisi.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

birer:
1. **birer:**
Gazel 178
Mısra: **14**
Birer tane.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

birer birer:
1. **birer birer:**
Kaside 6
Mısra: **20**
Tek tek.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

biri:
1. **birisi:**-*s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Biri.
1. Birisi ignecilerde ʿAlīdür
2. Miyānı şañasın igne telidür

2. **birinüñ:**-*i, -nüñ*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Biri.
3. Birinüñ mislin itmeye temāşā
4. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

3. **birine:**-*n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **42**
Biri. || Aşıklardan biri.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḫi degmez irte nevbet

4. **biri:**
Mesnevi 1
Mısra: **137**
Bir tanesi.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

5. **birisi:**-*s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Biri.
1. Birisi daḫi Ferrāş-oġlı Yaʿḳūb
2. İşiginde müjem her laḥza çārūb

6. **birisi:**-*s, -i*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Bir kimse, herhangi bir şahıs (belirsizlik zamiri).
1. Şāʿirün birisi getürürdi
2. Ḳalemün incesinden üç boġun

7. **birisi:**-*s, -i*
Gazel 21
Mısra: **6**
Biri. || *Aşıklardan biri.*
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fiʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

8. **birisi:**-*s, -i*
Gazel 21
Mısra: **6**
Biri.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fiʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

9. **biri:**
Gazel 23
Mısra: **5**
Biri.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ kūşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

10. **biri:**
Gazel 23
Mısra: **10**
Biri.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsufʿ Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

11. **birisi:**-*s, -i*
Gazel 28
Mısra: **6**
Biri.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı şarīḥ

12. **birinden:**-*n, -den*
Gazel 33
Mısra: **6**
Biri.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

13. **birinden:**-*n, -den*
Gazel 33
Mısra: **6**
Biri.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

14. **birisi:**-*s, -i*
Gazel 85
Mısra: **6**
Bir tanesi.
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

15. **biri:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Bir tanesi.
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

16. **birisi:**-*s, -i*
Gazel 98
Mısra: **6**
Bir kimse, herhangi bir şahıs (belirsizlik zamiri).
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

17. **birisinden:**-*s, -i, -n, -den*
Gazel 196
Mısra: **8**
Bir tanesi.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẓer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

18. **birin:**-*n*
Gazel 196
Mısra: **8**
Bir tanesi.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẓer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

19. **birisi:**-*s, -i*
Gazel 244
Mısra: **10**
Biri.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

20. **biri:**
Gazel 244
Mısra: **10**
Biri.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

21. **biridür:**-*dür*
Gazel 280
Mısra: **5**
Bir tanesi.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʾ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

biri biri:
1. **biri birin:**-*n*
Gazel 55
Mısra: **4**
Birbirine, biri diğerine/ile/nüñ.
3. Gülgün eşk ḳaṭrelerin ḫusrevā saña
4. Ḳoşduḳça ḥidmete biri birin deper geçer

2. **biri birinden:**-*nden*
Gazel 268
Mısra: **4**
Birbirine.
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlıġı

3. **biri birine:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Birbirine.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḫmum
6. Ṣandum iki ḥasret biri birine buluşdı

biribiri:
1. **biribirine:**-*n, -e*
Kaside 17
Mısra: **30**
Birbirleriyle.
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

2. **biribirine:**-*n, -e*
Gazel 258
Mısra: **6**
Birbirleriyle.
5. Hevā-yı ḫüsn içinde ḳaşı yaymış
6. Biribirine ḳarşu iki ṭāḳı

birik-:
1. **birikür:**-*ür*
Gazel 182
Mısra: **2**
Bir araya gelmek, toplanmak.
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Ṣanuram kim birikür Rūm ile Çīn

birḳaç:
1. **birḳaç:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Çok olmayan, az sayıda, az.
9. Mesīḥī yoḳ muʾazzez ehli dehrüñ
10. Velī ṣūretde birḳaç cāhili var

2. **birḳaç:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Çok olmayan, az sayıda, az.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

birle:
1. **birle:**
Kaside 1
Mısra: **18**
Ile.
17. Ṭutalum niʾmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi gūyā

2. **birle:**
Murabba 2
Mısra: **5**
İle, birlikte.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür

3. **birle:**
Gazel 118
Mısra: **6**
İle, birlikte.
5. Ḫālüñüñ devrinde ruḫsāruñla ḫoş-demdür göñül
6. Kim ḫarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

4. **birle:**
Gazel 170
Mısra: **6**
Ile.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḫüsn

5. **birle:**
Gazel 230
Mısra: **6**
İle, birlikte.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

birūn:[FD]
1. **birūn:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Far. Dışarı, hariç: derûn u bîrûn.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cüyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

birūn kerde:
1. **birūn kerde:**
Kıt'a 1
Mısra: **10**
Dışarı çıkarmak, (kafalarının uzatmak).
9. Be-naẕẕāre-i tabʿet ez ġurfe-i ġayb
10. Birūn kerde ser duḫterān-ı maʿānı

biryān:
1. **biryān:**
Gazel 72
Mısra: **4**
Far. Kebap.
3. Alur göñlümi sīnemden ḫayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

2. **biryān:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Far. Kebap.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

3. **biryān:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Kebap gibi; yanmış, kavrulmuş.
1. Zār u nizār ʿāşıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

4. **biryān:**
Gazel 243
Mısra: **10**
Far. Kebap. (Pâ-yı Farisî'nin zammıyla püryân galattır).
9. Nār-ı āhumdan ḫamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

biryān ḳıl:
1. **biryān ḳıldı:**-*dı*
Gazel 195
Mısra: **7**
Kebab etmek.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

bisāṭ:[KL]
1. **bisāṭ:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Döşeme, kilim, halı.
5. Natʿ-ı küyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

bīşest:
1. **bīşest:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Çok.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḫaẕẕem ez heme kem

bī-süllem:
1. **bī-süllem:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Merdivensiz.
23. Hemīşe rifʿat-i tu sūy-ı ʿālem-i ʿulvī
24. Küned ʿurūc be-sān-ı Burāḳ bī-süllem

bī-şümār:
1. **bī-şümār:**
Gazel 143
Mısra: **12**
Far. Sayısız, hesaba gelmez.
11. Ey ḫᵛāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʿl

2. **bī-şümār:**
Gazel 223
Mısra: **10**
Far. Sayısız, hesaba gelmez.

9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

bit-:[GTS]
1. **bite:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **83**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

2. **bitdükçe:**-*dükçe*
Kaside 17
Mısra: **96**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
95. Yeldükçe ʿālem içre semend-i nesīm-i ṣubḥ
96. Bitdükçe ṭaġ u rāgda eşcār u sebze-zār

3. **bitüre:**-*ür, -e*
Kaside 19
Mısra: **21**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
21. Ne meyveʿi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

4. **bitürmege:**-*ür, -meg, -e*
Gazel 92
Mısra: **3**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

5. **bitüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 149
Mısra: **10**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
9. Ey Mesīḥī şanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

6. **bite:**-*e*
Gazel 150
Mısra: **10**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫurāmān-şekil

7. **bite:**-*e*
Gazel 159
Mısra: **8**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Süsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

8. **bitdi:**-*di*
Gazel 197
Mısra: **10**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
9. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalu

9. **bitmez:**-*mez*
Gazel 211
Mısra: **6**
Sona ermek, tamamlanmak.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

10. **bitdi:**-*di*
Gazel 223
Mısra: **6**
Ortaya çıkmak, yetişmek.
5. Gözüm belā-yı remedden kızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

bī-tefekkür:
1. **bī-tefekkür:**
Gazel 207
Mısra: **7**
Düşünmeden.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fiʿāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaṣd-ı vaṣf itsem nigāruñ ḳāmet-i şimşādına

biti:[]KT]
1. **bitileri:**-*ler, -i*
Gazel 204
Mısra: **3**
Muska.Yazı.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlığına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḫaṭṭ-ı siyāh

bī-tīġ ü tīr:
1. **bī-tīġ ü tīr:**
Kaside 11
Mısra: **72**
Kılıç ve oksuz.
71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Fetḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

bit-:[GTS]
1. **bitüre:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **43**
Yetiştirmek.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭopraġum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

2. **bitüre:**-*e*
Gazel 34
Mısra: **2**
Yetiştirmek.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

3. **bitürdi:**-*di*
Gazel 285
Mısra: **2**
Peyda etmek, ortaya çıkarmak; büyütmek (bitki bağlamında).
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

bīve:[KT]
1. **bīve:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Dul.
9. Bikirdür hep ḫayālāt-ı Mesīḥī
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bīve

biz:[GTS]
1. **biz:**
Müfret 1
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

2. **bizümle:**-*üm, -le*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Biz.
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

3. **bize:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Biz.
3. İşi ʿuṣṣāḳına dāʿim seḥādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaş ḳayadur

4. **bizi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Biz.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şīrīn lebin dād

5. **biz:**
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Biz.
75. Bunda biz ġuṣṣada vü rūḥı anuñ
76. Şaḥn-ı fırdevsde şād u ḫurrem

6. **bizi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Biz.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

7. **biz:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Biz.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḥi uyduḳ imāma

8. **biz:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Biz.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḫaṭāmuza bedel eyleyesin luṭfʿu ʿaṭā

9. **biz:**
Kaside 2
Mısra: **86**
Biz.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

10. **biz:**
Murabba 3
Mısra: **13**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Zāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

11. **biz:**
Murabba 3
Mısra: **25**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

12. **bizi:**-*i*
Müfret 5
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

13. **bizi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **36**
Biz.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ şabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her şubḥ şu seper jāle

14. **bizüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẖarruʿ üçinci ẕem

15. **bizi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **43**
Biz.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʾş-şefāʿa olmaz imiş müʿmine ʿaẕāb

16. **biz:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Biz.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

17. **bizümle:**-*üm, -le*
Kaside 14
Mısra: **29**
Biz, çokluk 1. şahıs eki.
29. Fırṣat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Ṣādluḳdan nʿola ger dolāb rakṣ ursa revān

18. **biz:**
Gazel 14
Mısra: **10**
Biz.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḫüsnüñde biz de şīb

19. **bizde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **6**
1.T.Ç.Ş. Zamiri.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḫayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

20. **biz:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Biz.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

21. **bize:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **29**
Biz.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḫamrā

22. **biz:**
Kaside 16
Mısra: **30**
Biz.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḫamrā

23. **bizi:**-*i*
Gazel 18
Mısra: **8**
Biz.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Ṣandı bizi ceng iderez araladı fırḳat

24. **biz:**
Gazel 19
Mısra: **9**
Biz.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḥod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

25. **bizi:**-*i*
Gazel 19
Mısra: **10**
Biz.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḥod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

26. **bizüm:**-*üm*
Gazel 44
Mısra: **8**
Biz.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

27. **biz:**
Gazel 74
Mısra: **7**
Biz.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

28. **bize:**-*e*
Gazel 81
Mısra: **8**
Biz.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Şoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

29. **bize:**-*e*
Gazel 97
Mısra: **2**
Biz.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

30. **biz:**
Gazel 99
Mısra: **1**
Biz.
1. Bend-i zülfüñile şehā biz boynı baġlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

31. **bizümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 99
Mısra: **4**
Biz.
3. Ḥayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

32. **biz:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Biz.
3. Ḥayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

33. **biz:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Biz.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

34. **bize:**-*e*
Gazel 99
Mısra: **9**
Biz.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

35. **bizüm:**-*üm*
Gazel 101
Mısra: **8**
Biz.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil ṣoḥbet-āferīn
8. Ṣulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

36. **bize:**-*e*
Gazel 102
Mısra: **2**
Biz.
1. ʿAyb itme ṣūfī meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

37. **bizden:**-*den*
Gazel 102
Mısra: **10**
Biz.
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

38. **bizsüz:**-*süz*
Gazel 112
Mısra: **5**
Biz.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

39. **bize:**-*e*
Gazel 119
Mısra: **8**
Biz.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne için ḳılur teʾerrüf

40. **bizi:**-*i*
Gazel 124
Mısra: **1**
Biz.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Maḥşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

41. **biz:**
Gazel 135
Mısra: **2**
Biz.
1. Gülşen-i dehri ṣabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

42. **bize:**-*e*
Gazel 135
Mısra: **3**
Biz.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

43. **biz:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Biz.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

44. **biz:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Biz.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

45. **bizi:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **9**
Biz.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

46. **biz:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Biz.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḥṣar enek

47. **bize:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **1**
Biz l.Ç.Ş. zamiri.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

48. **bizi:**-*i*
Gazel 148
Mısra: **8**
Biz.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

49. **bizi:**-*i*
Gazel 148
Mısra: **9**
Biz.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cüy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

50. **bizi:**-*i*
Gazel 151
Mısra: **7**
Biz, l, ç, ş, zamiri.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

51. **bizden:**-*den*
Gazel 162
Mısra: **1**
Biz.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

52. **bize:**-*e*
Gazel 162
Mısra: **8**
Biz.
7. Ābdan ṣāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḥi içür ol sudan ṭurudur dostum

53. **biz:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Biz.
1. Ḥaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

54. **bizden:**-*den*
Gazel 172
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Ne gizlersin ṣaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

55. **bizden:**-*den*
Gazel 172
Mısra: **10**
Biz.
9. Raḳībe bilmezüz nʾitdük Mesīḥī
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

56. **bize:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Benüm nālem gelür ḥalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

57. **bizden:**-*den*
Gazel 174
Mısra: **1**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʾnūs olur āhū ile Mecnūn

58. **bize:**-*e*
Gazel 178
Mısra: **9**
Biz.
9. Bir büse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʾlim ider dehen

59. **bize:**-*e*
Gazel 185
Mısra: **3**
Biz.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

60. **bizüm:**-*üm*
Gazel 185
Mısra: **8**
Biz.
7. Yoḳ ḥesābına şayılursa şayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

61. **bizi:**-*i*
Gazel 191
Mısra: **6**
Biz.
5. Cān çü ḥulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde ṣusuz ḳoma bizi cānuñ içün

62. **bizi:**-*i*
Gazel 192
Mısra: **4**
Biz.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

63. **bize:**-*e*
Gazel 197
Mısra: **6**
Biz.
5. ʿĀşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

64. **biz:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

65. **biz:**
Gazel 200

Mısra: **11**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

66. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **1**
Biz.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

67. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Naḳş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme ʾl-esmā bize

68. **biz:**
Gazel 229
Mısra: **5**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẕrā bize

69. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẕrā bize

70. **biz:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Biz.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʾolmaya hem-tā bize

71. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʾolmaya hem-tā bize

72. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **10**
Biz.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫuffāş-veş ṭaʾn itse her aʿmā bize

73. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **12**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
11. Besmeleyle Kaʿbetu ʾllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

74. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **14**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

75. **bize:**-*e*
Gazel 229
Mısra: **14**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

76. **bizi:**-*i*
Gazel 238
Mısra: **5**
Biz.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

77. **biz:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Biz.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

78. **bizüm:**-*üm*
Gazel 259
Mısra: **4**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

79. **bize:**-*e*
Gazel 268
Mısra: **2**
Zamir Çokluk birinci kişiyi gösteren söz.
1. Ḳılmasun ʿarż ṣabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

80. **bize:**-*e*
Gazel 268
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

81. **bizi:**-*i*
Gazel 277
Mısra: **4**
Biz.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

82. **bizi:**-*i*
Gazel 281
Mısra: **5**
Biz.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʾnā piserler urdılar taşı

83. **biz:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
7. Ḳırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
8. Biz şimdi gördük şāḥib-ḳırānı

84. **bize:**-*e*
Gazel 285
Mısra: **6**
Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

85. **bize:**-*e*
Gazel 288
Mısra: **6**
Biz.
5. ʿ Āṣıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʾālı

86. **bize:**
Gazel 30
Mısra: **4**
"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.
3. Mey laʾl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

87. **bize:**
Gazel 37
Mısra: **8**
"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfitāb-ı ḫad

88. **bize:**
Gazel 229
Mısra: **2**
"Biz" zamirinin yönelme eki almış şekli.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

bi-zād:
1. **bi-zād:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Azıksız, yiyeceksiz.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

bizār:[KT]
1. **bizāram:**-*am*
Gazel 192
Mısra: **8**
Usanmış, bezgin.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

bī-zih:
1. **bī-zih:**
Gazel 211
Mısra: **10**
Kirişsiz.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʾāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

bizlengeç:[KL]
1. **bizlengeç:**
Kaside 15
Mısra: **34**
(< bizle-n-geç – bizle-n-giç) E. T. Türk. ve halk ağzı. Yük hayvanlarını dürtmek için kullanılan, ucuna sivri demir çakılmış değnek, üvendir.
33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

bizlengec ol-:
1. **bizlengec olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 16
Mısra: **62**
(bizlenc, bizlengic) : Yük hayvanlarını sürmek için kullanılan ucu sivri demirli değnek ol-.
61. Tīz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur aña nīzeñ ucı şāhā

bi-ʾẕ-ẕāt:
1. **bi-ʾẕ-ẕāt:**
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Kendim, kendin, kendi: Bizzat sordum, bizzat cevap verdin, bizzat işitti.
3. İki üç defʿa ki timār aldum
4. Görmedüm menfaʿatini bi-ʾẕ-ẕāt

boġa yaz-:
1. **boġa yazduḳ:**-*duḳ*
Gazel 287
Mısra: **2**
Öldürmek amaçlı boğazına yapışmak.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

boġaz:[GTS-KL]
1. **boġazı:**-*ı*
Gazel 34
Mısra: **8**
Boğaz.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

2. **boġazın:**-*ın*
Gazel 287
Mısra: **4**
I. (Eski Türk. boğuz < boğ-u-z) [Kelime Arapça'ya, Farsça'ya, Balkan ve Kafkas dillerine de geçmiştir]
1. Ağız boşluğundan sonra yiyeceklerin geçtiği, ağızla gırtlak arasındaki dar kısım.
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

boġazı iplü:
1. **boġazı iplü:**
Kaside 14
Mısra: **31**
1. Kôle. 2. rakip.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuṣṣadan şalıncaġa döndüm hemān

boġazına ṭur-:
1. **boġazına ṭurur:**-*ur*
Kaside 4
Mısra: **32**
Boğazında kal-.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el şuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

boġun:[TS]
1. **boġun:**
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Boğum,mafsal.
1. Şāʿirün birisi getürürdi
2. Ḳalemün incesinden üç boġun

böğür-:[KL]
1. **böğürdür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **4**
Böğürtlen.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böğürdür

boḫaz:
1. **boḫazların:**-*lar, -ın*
Kaside 4
Mısra: **7**
Boğaz.
7. Ḫancer-i māh-ı nev-i rūze boḫazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḥarām

böl-:[GTS]
1. **böle:**-*e*
Gazel 140
Mısra: **10**
İki veya daha fazla parçaya ayırmak.

9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʿl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

bolay ki:[İP]
1. **bolay:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Ola ki.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

2. **bolay ki:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Ola ki.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

3. **bolay ki:**
Gazel 213
Mısra: **3**
Ola ki.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

4. **bolay ki:**
Gazel 246
Mısra: **6**
Ola ki.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı şubḥ irişüp anı ṭaraya

5. **bolay ki:**
Kaside 17
Mısra: **71**
Ola ki.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḥīle-kār

borc:[KL]
1. **borcum:**-*um*
Gazel 41
Mısra: **2**
T. is. İade olunmak üzere alınan para. Vazife, vecîbe.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʿ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

boşal-:
1. **boşalur:**-*ur*
Gazel 112
Mısra: **8**
Boş duruma gelmek, içinde bir şey kalmamak.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

bosna:
1. **bosnadur:**-*dur*
Gazel 71
Mısra: **7**
Özel ad.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

bostān:[KL]
1. **bostān:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Sebze bahçesi, bağ.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaşlına yoḳdur necāt

boy:[KL]
1. **boyı:**-*ı*
Gazel 130
Mısra: **1**
İnsanın yerden yüksekliğini gösteren fizikî unsur.
1. Ey boyı serv-i nāz Ḳāsım Beg
2. Şaçı ʿömr-i dırāz Ḳāsım Beg

2. **boyı:**-*ı*
Gazel 238
Mısra: **1**
Boy-pos,endâm.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḫidmete

böyle:[KL]
1. **böyle:**
Murabba 2
Mısra: **19**
Aynıyla, bu tarzda.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

2. **böyle:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Aynıyla, bu şekilde.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

3. **böyle:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Aynıyla, bu tarzda.
13. Ṭutmadıysa ol daḫi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

4. **böyle:**
Kaside 3
Mısra: **32**
Aynıyla, bu tarzda.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

5. **böyle:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Aynıyla, bu tarzda.
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

6. **böyle:**
Kaside 5
Mısra: **12**
Aynıyla, bu tarzda.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḫaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

7. **böyle:**
Kaside 6
Mısra: **18**
Aynıyla, bu tarzda.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

8. **böyle:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Aynıyla, bu tarzda.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

9. **böyle:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Aynıyla, bu tarzda.
3. Çarhuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

10. **böyle:**
Kaside 9
Mısra: **6**
Aynıyla, bu tarzda.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḫazān
6. Gül āfitābına böyle ne tīz irişdi zevāl

11. **böyle:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Aynıyla, bu tarzda.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayāl

12. **böyle:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Aynıyla, bu tarzda.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı şūr-ı İsrāfīle ger maẓhar nesīm

13. **böyle:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Aynıyla, bu tarzda.
21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

14. **böyle:**
Kaside 21
Mısra: **13**
Aynıyla, bu şekilde.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḫalḳasına ejdehā gibi

15. **böyle:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Aynıyla, bu tarzda.
9. Olmaşa teşbīh işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʿ

16. **böyle:**
Gazel 133
Mısra: **10**
Aynıyla, bu tarzda.
9. Çünkim Mesīḥī maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden şarardı ayaġuñdaġı gelik

17. **böyle:**
Gazel 151
Mısra: **6**
Böyle, bu şekilde.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

18. **böyle:**
Gazel 182
Mısra: **14**
Aynıyla, bu tarzda.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

19. **böyle:**
Gazel 191
Mısra: **10**
Aynıyla, bu şekilde.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

20. **böyle:**
Gazel 208
Mısra: **2**
Aynıyla, bu şekilde.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni teşḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʿsīr ide

21. **böyle:**
Gazel 250
Mısra: **2**
Aynıyla, bu tarzda.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḥs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

22. **böyle:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Aynıyla, bu tarzda.
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme şorıtdı

böylece:
1. **böylece:**
Gazel 102
Mısra: **2**
T. zf. Aynıyla, bu tarzda.
1. ʿAyb itme şūfī meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

boyun:[KL]
1. **boynuña:**-*u, -ñ, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **137**
Başı bedene bağlayan bölge.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

2. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **52**
Başı bedene bağlayan bölge.
51. Reşk-i reʿyüñden güni ḥummā-yı muḥrik dutmasa
52. Bağlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

3. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **69**
Başı bedene bağlayan bölge.
69. Boynına zerrīn selāsil bağlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

4. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 33
Mısra: **1**
Boyun.
1. Şaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

5. **boynuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 35
Mısra: **9**
Boyun.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

6. **boynı:**-*ı*
Gazel 99
Mısra: **1**
T. is. Başı bedene rapteden uzuv. Mecazen zimmet, borç ve

mes'uliyet manasına da gelir. boyun bağı gömleğin yakasına bağlanan şerit gibi kumaş parçası.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı bağlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

7. **boynuma:**-*um, -a*
Gazel 131
Mısra: **2**
Başı bedene bağlayan bölge.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma şalınmaya şemşīrüñ senüñ

8. **boynuña:**-*uñ, -a*
Gazel 156
Mısra: **7**
Başı bedene bağlayan bölge.
7. Ḳolın ḥamāʾil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḥamāʾili sī-pāre eyledüm

9. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 211
Mısra: **9**
Başı bedene bağlayan bölge.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʾāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

10. **boynuma:**-*um, -a*
Gazel 232
Mısra: **4**
Başı bedene bağlayan bölge.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

11. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 259
Mısra: **3**
Başı bedene bağlayan bölge.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

12. **boynuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 269
Mısra: **4**
Isim, anatomi Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.
3. Düzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

13. **boynuma:**-*um, -a*
Gazel 269
Mısra: **10**
Isim, anatomi Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

14. **boynuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 269
Mısra: **19**
Isim, anatomi Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʾil bağladı

15. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
Boyun.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥūriler boynına mercān itsün

boynına ṭaḳ-:
1. **boynına ṭaḳ:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Boynuna takmak, boynuna asmak."Allah'a teslim olmak".
7. Çünkim raḳīb-i mücrimüñ gönli çeker aşılmaġa
8. Ṭaḳ sūre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

boynumı kes-:
1. **boynumı kesüp:**-*üp*
Gazel 120
Mısra: **1**
Boyununu kesip, canını almak.
1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣaf ṣaf

boynumı ur-:
1. **boynumı ururs:**-*ur, -sa*
Gazel 114
Mısra: **11**
Başını kesmek, canını almak.
11. Ger ururs boynumı tīġ-ı ecel
12. Baña şemşīrüñden olmaz inḳıṭāʿ

boz-:
1. **bozardum:**-*ar, -du, -m*
Gazel 188
Mısra: **6**
Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.2) çürütmek, yok etmek, silmek, kazımak.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Māni lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum şūretin

2. **bozup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **98**
Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.
97. Başīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı

3. **bozılup:**-*ıl, -up*
Kaside 20
Mısra: **35**
Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.
35. Bozılup şoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

4. **bozılur:**-*ıl, -ur*
Gazel 39
Mısra: **4**
Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.
3. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿ iden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʾīd

5. **bozılmaz:**-ıl,-*maz*
Gazel 184
Mısra: **6**
Bozulmak, işlemez, işe yaramaz duruma gelmek, ârızalanmak.
5. Zāʾil itmez ḳatı gönlüñden cefāñı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz nakş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

bu:[GTS]
1. **bu:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Şu kim biñ cān virüp ẕevḳini sürdi
4. Bu kızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **bu:**
Murabba 1
Mısra: **21**
Bu, işaret sıfatı.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu fırḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

3. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Bileydi olduġın bu nesl ḫāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde ʿAzāzil

4. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

5. **buña:**-*ñ, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

6. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

7. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i ṣaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

8. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
İşaret sıfatı.
13. Bilmezem kim nice taʿīr ideyin
14. Saña bu vāḳıʿa-ı kübrāyı

9. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
Bu, işaret zamiri.
15. Ġālibā görmedi çeşm-i encüm
16. Bu ḳadar ḫādise-i ʿuẓmāyı

10. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Bu, işaret sıfatı.
29. Ḳıydı çün aña ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi taş oldı

11. **bularıñ:**-*lar, -ı, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Bularıñ eksügi ḫod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

12. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

13. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Gören kūyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufi ön şoñra bu kurt

14. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Aña taʿn itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu şudan

15. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḥavfuñla niçün eyleyesin ḳatʿ-ı recā

16. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʾa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʾvā

17. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

18. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

19. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
15. Ne meẕhebdür bu kim nakḳāş-ı fikret
16. Namāz içre yazar miḥrāba şūret

20. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **17**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Koyup beş vaḳti diñler pencgāhı

21. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **20**

Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
19. Kılurın her gice maḥbūb fikrin
20. Bu ḳara günlünün gör ḫūb fikrin

22. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **23**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḥazż-ı naẓardan

23. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **39**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
39. Bu şuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Kırılur ʿarşa-ı maḥşerde mīzān

24. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **49**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

25. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **54**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
53. Ḥudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāṣiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

26. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **61**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

27. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **66**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

28. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **70**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
69. ###
70. Meger bir şeb bu ṭāḳ-ı pür-şanāʾiʿ

29. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **89**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
89. Bu vech ile geçerken ḥāl-i ʾālem
90. Görüp beytü'l-ḥazende āsumānı

30. **bulardan:**-*lar, -dan*
Mesnevi 1
Mısra: **134**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

31. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **138**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

32. **bu:**
Mesnevi 1
Mısra: **138**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

33. **bunuñla:**-*nuñ, -la*
Mesnevi 1
Mısra: **139**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
139. Şanur bununla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

34. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

35. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḥāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

36. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

37. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **15**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
15. ʿĀrif iseñ ḥoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

38. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **16**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
15. ʿĀrif iseñ ḥoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

39. **bunlar:**-*n, -lar*
Murabba 2
Mısra: **19**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

40. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **20**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

41. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **24**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

42. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **28**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

43. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **32**
Bu, işaret sıfatı.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

44. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **36**
Bu, işaret sıfatı.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

45. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **40**
Bu, işaret sıfatı.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

46. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **41**
Bu, işaret sıfatı.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

47. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **42**
Bu, işaret sıfatı.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

48. **bu:**
Murabba 2
Mısra: **44**
İşaret sıfatı.
43. Bülbül-i ḫoş-gūysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

49. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

50. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **11**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḫāṣıl ider her gice cihān

51. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **19**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
19. Fiʾl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḥucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fiġān

52. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **20**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
19. Fiʾl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḥucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fiġān

53. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **87**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
87. Ḫayfʿola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa ẓıll-i hümā ola sāyebān

54. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **91**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
91. Ḳurtulmaġa bu ḫādise-i rūzgārdan
92. Yoḳdur duʿā-yı şāh ḳadar melceʾ-i emān

55. **bu:**
Murabba 3
Mısra: **18**
Bu, işaret sıfatı.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

56. **bu:**
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

57. **buña:**-*ñ, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

58. **bu:**
Kıt'a 3
Mısra: **22**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr bu ḥālet

59. **bu:**
Kıt'a 3
Mısra: **23**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

60. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. ʿİdgāhı laʿl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āzer hilal

61. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **17**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

62. **bu:**
Kaside 3
Mısra: **17**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

63. **bu:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

64. **bu:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

65. **bu:**
Kaside 4
Mısra: **48**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
47. Cevheriyle ḳāʿim olduġı gibi dāʿim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

66. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḥavżа ki durmış servler dīvān aña

67. **bu:**
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ger bu yolda alımazsam ḫāṣıl
8. Yine ispence irince heyhāt

68. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

69. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

70. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **54**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

71. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **69**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

72. **budur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **86**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḥaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

73. **bu:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʾ olmış naṣīb bal saña vü belā baña

74. **bu:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿ ri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cüy-ı āb

75. **bu:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

76. **bu:**
Müfret 8
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uṣaḳdur Hayderi

77. **bu:**
Gazel 8
Mısra: **9**
Bu, işaret zamiri.
9. Ẕikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

78. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **99**
İşaret sıfatı.
99. Bu ḳadar ẕillet ile ben ayaguñ ṭopraġına
100. Ṣadef-i ṭabʿdan itdüm nice gevher īsār

79. **bu:**
Gazel 9
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

80. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **33**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
33. Gezüp yürime muʿaṭṭal bu deyr-i fānīde
34. Vaẓāʾif-i ḥidemātuñda eyleyüp ihmāl

81. **budur:**-*dur*
Kaside 9
Mısra: **55**
Bu, işaret zamiri.
55. Ḳalem dilini budur tercümān idindügi kim
56. Medāʾiḥüñde olupdur zebān-ı nāṭıḳa lāl

82. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **62**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince riṣte-i naẓma bu resme ʿıkd-i leʿāl

83. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **73**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
73. Yarar bu şiʿ rümi tīr-i duʿāya baġlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

84. **bu:**
Kaside 10
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Şuʿlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

85. **bu:**
Kaside 10
Mısra: **59**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
59. Gel bu ḫᵛān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

86. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
55. Ḫᵛāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

87. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **61**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

88. **bu:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʿil-i eşküme bir dem feṭh-i bāb

89. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Bu, işaret zamiri.
19. Mülk-i faẓlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḥażret-i ʿĪsā dizdār

90. **bu:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

91. **bu:**
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Bu ḳatre ḳatre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

92. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **8**
İşaret sıfatı.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿ r ile itdüm imtisāl

93. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Bu, işaret sıfatı.
19. Ebr şanmañ ḫāʿil-i ḫurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḥālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

94. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **42**
İşaret sıfatı.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

95. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **49**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı ṣafā vü kāmile ṣaffī-i niʿāl

96. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
57. Naġmesin ben bülbülüñ gūş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

97. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **60**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

98. **bununñ:**-*nuñ*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḫaṭṭı irişüp didi bununñ bitdi saḳalı

99. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **7**
İşaret sıfatı.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

100. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **26**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Ẓaʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

101. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **46**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
45. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

102. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **60**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
59. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

103. **bu:**
Kıt'a 14
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

104. **bu:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Görüp bu sūr-ı mevfūrüʿs-sürūrı
2. Degül ādem begendi Ḫaḳ tebārek

105. **bu:**
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Ne deñlü yüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

106. **bu:**
Kıt'a 15
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. İşitdüm didi tarihini Hātif
6. Bu sünnet dügüni ola mübārek

107. **budur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḫaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

108. **bu:**
Kaside 15
Mısra: **29**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣṭar

109. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **29**
İşaret sıfatı.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

110. **bu:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müzehheb

111. **budur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **25**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġından iñleyüp beni ḳılmaya şermsār

112. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **34**
Bu, işaret zamiri.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

113. **bununñ:**-*nuñ*
Kaside 17
Mısra: **36**
Bu, işaret zamiri.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bununñ da cānı var

114. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **48**
Sıf. (Eski Türkçeden beri kullanılır.) En yakında olan kimse veya şeyi işaret yolu ile belirtir.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür of dir iseñ uçar

115. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **79**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
79. Bu çarḫ-ı münʿakis beni iñletmedi her ān
80. ʿĀciz durur cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār

116. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **82**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

117. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **83**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

118. **budur:**-*dur*
Kaside 18
Mısra: **29**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

119. **bu:**
Kaside 18
Mısra: **57**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaşīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

120. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

121. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle ṣunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

122. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaşr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

123. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḫāṣā
32. Bu ḥālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

124. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

125. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

126. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **38**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Kılur bu gerdiş-i dehr anı her gice şeb-kūr

127. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **43**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

128. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **44**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

129. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **44**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

130. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **17**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

131. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **43**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḫḳar ise ṭut maʿzūr

132. **bu:**
Gazel 20
Mısra: **8**

Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ser-nüvişţümi gören levḥa-ı tīġünde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

133. **bu:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin ṣadā gibi

134. **bu:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

135. **bu:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
23. Ger pādişāh isen nʾola ey nev-cüvān ṣaḳın
24. Ḳırma bu ḥalḳı girme vebāle vebā gibi

136. **bu:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırṣı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsıyā gibi

137. **bu:**
Kaside 21
Mısra: **34**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
33. İnṣāfʿey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

138. **bu:**
Gazel 25
Mısra: **8**
Bu.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

139. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Şeb-gün şaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı ṣubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı ṣubḥ

140. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı ṣubḥ

141. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı ṣubḥ

142. **bu:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

143. **bu:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʾ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

144. **bu:**
Gazel 39
Mısra: **11**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Didüm ey cān gel ırağ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

145. **bu:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. ʿİbādet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

146. **bu:**
Gazel 41
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Ḥüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḫaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

147. **bu:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Çün yār refʿ-i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

148. **budur:**-*dur*
Gazel 43
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḫüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

149. **bu:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Şanki ʿİsādur inüp itdi ẓuhūr

150. **bu:**
Gazel 50
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ḳakıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḫayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

151. **bu:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Ol leb-i cān-bahş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim sihr itmede çeşmi cihān fettānıdur

152. **bu:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Şehā gönlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

153. **bu:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʾanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

154. **bu:**
Gazel 57
Mısra: **11**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

155. **bu:**
Gazel 58
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Sihr ile meger akçe getürür o şanem kim
8. Her laḫẓada bu dirhem-i eşk aña revāndur

156. **bu:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

157. **bu:**
Gazel 63
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

158. **buña:**-*ñ, -a*
Gazel 63
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

159. **bu:**
Gazel 63
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

160. **bu:**
Gazel 65
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu ṭaşıyup ḫidmet eyler

161. **buları:**-*lar, -ı*
Gazel 66
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ içün şırça gönlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

162. **bu:**
Gazel 66
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥiden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

163. **bu:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

164. **bu:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfīne derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

165. **bu:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Yaş dökdügüm ḫarāret-i nār-ı firāḳadur
2. Acıduġum bu zehr-i ġam-ı iştiyāḳadur

166. **bu:**
Gazel 69
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ḫavf itmesün bu ḫalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaşdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

167. **bu:**
Gazel 69
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ḫavf itmesün bu ḫalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaşdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

168. **bu:**
Gazel 69
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaṣdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

169. **bu:**
Gazel 71
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

170. **bu:**
Gazel 71
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

171. **bunda:**-*n*, -*da*
Gazel 71
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

172. **bu:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Ben ṭopraḳ olmış umar isem nʾola vaṣluñı
6. Âḫir çoḳ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

173. **bu:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

174. **bu:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

175. **bu:**
Gazel 79
Mısra: **14**
Bu, işaret sıfatı.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

176. **budur:**-*dur*
Gazel 80
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

177. **bu:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḥiteler de görürse ḳumḳum ider

178. **bu:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Ḥayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Ṣanursın kim bu baḫruñ sāḥili var

179. **bu:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

180. **bu:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Çünki ġavvāşı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʾ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

181. **bu:**-*den*
Gazel 86
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

182. **bu:**
Gazel 86
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḥsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

183. **bu:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

184. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 91
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʿādem öldürür

185. **bu:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Būseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu ṣīveñ ey peri daḫi çoḳ ādem öldürür

186. **bu:**
Gazel 92
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

187. **bu:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzünde her ne var ise bir uġurdan yaġar

188. **bu:**
Gazel 93
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

189. **bu:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

190. **bu:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

191. **bu:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı baġlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

192. **bu:**
Gazel 99
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Bu ulu niʾmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

193. **budur:**-*dur*
Gazel 101
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

194. **bu:**
Gazel 101
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

195. **bu:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

196. **bu:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

197. **bunlarun:**-*n*, -*lar*, -*un*
Gazel 103
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

198. **bu:**
Gazel 106
Mısra: **17**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġımı kime ʿıyān ider nergis

199. **bu:**
Gazel 107
Mısra: **14**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

200. **bu:**
Gazel 107
Mısra: **19**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tıraş

201. **bu:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

202. **bu:**
Gazel 112
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

203. **bu:**
Gazel 112
Mısra: **11**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

204. **bu:**
Gazel 115
Mısra: **15**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
15. Her şeb yanup yaḳıldıġı ṣubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

205. **bu:**
Gazel 117
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.

3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāg

206. **bu:**
Gazel 119
Mısra: **9**
İşaret sıfatı.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

207. **bu:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

208. **bu:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḥrāḳı teskīn itsün ol cüllāb-ı ʿışḳ

209. **bu:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

210. **bu:**
Gazel 125
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

211. **bunlaruñ:**-*n*, -*lar*, -*uñ*
Gazel 128
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

212. **bu:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuṣṣāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg

213. **bu:**
Gazel 131
Mısra: **11**
İşaret sıfatı.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Bağlaya ṣubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

214. **bu:**
Gazel 132
Mısra: **8**
İşaret sıfatı.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

215. **bu:**
Gazel 136
Mısra: **3**
İşaret sıfatı.
3. Bu gönlüm mürġi bāġ-ı kūyuñ özler
4. Ḳuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

216. **bu:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Ḫançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

217. **bu:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

218. **bunda:**-*n*, -*da*
Gazel 143
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

219. **bu:**
Gazel 147
Mısra: **11**
İşaret sıfatı.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

220. **bu:**
Gazel 148
Mısra: **14**
İşaret sıfatı.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

221. **bu:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Bu, işaret zamiri.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

222. **bu:**
Gazel 150
Mısra: **9**
1.Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.2. İşaret sıfatı.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

223. **bu:**
Gazel 150
Mısra: **11**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

224. **bu:**
Gazel 152
Mısra: **5**
İşaret zamiri.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfitāb-mertebeden nūr umar hilāl

225. **bu:**
Gazel 154
Mısra: **9**
İşaret sıfatı.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Gūyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

226. **bu:**
Gazel 154
Mısra: **11**
İşaret sıfatı.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

227. **bu:**
Gazel 154
Mısra: **13**
Bu, işaret sıfatı.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭopṭolu ola şandūḳ-ı türbetüm

228. **bu:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

229. **bu:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

230. **bu:**
Gazel 158
Mısra: **9**
İşaret sıfatı.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

231. **bu:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

232. **bu:**
Gazel 160
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

233. **bu:**
Gazel 161
Mısra: **4**
İşaret sıfatı.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

234. **bū:**
Gazel 162
Mısra: **6**
Koku.
5. Büy-ı zülfüñsüz şabā bir laḫza ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

235. **bu:**
Gazel 163
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʿola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

236. **bu:**
Gazel 164
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Ṭaġıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

237. **bu:**
Gazel 164
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

238. **bu:**
Gazel 165
Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

239. **bu:**
Gazel 165
Mısra: **9**
İşaret sıfatı.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥā taʿlīm

240. **bunun:**-*nun*
Gazel 168
Mısra: **6**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

241. **bu:**
Gazel 169
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

242. **bu:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
1. Tā ki bu ḫüsn ile ḳıldı Ḫaḳ seni sulṭān-ı ḫüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḫüsn

243. **bu:**
Gazel 172
Mısra: **2**
Bu, işaret zamiri.
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

244. **bu:**
Gazel 174
Mısra: **12**
Bu, işaret zamiri.

11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

245. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
3. Öñüñce yılmadın ey ḫusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gūn

246. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
9. Hemīşe vaṣf-ı dendānuñdur iden
10. Bu naẓmum riştesin pür-dürr-i meknūn

247. **bu:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer añа bu şīveyi taʿlim ider dehen

248. **bu:**
Gazel 179
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
5. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

249. **bu:**
Gazel 181
Mısra: **4**
İşaret sıfatı.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

250. **bu:**
Gazel 182
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
5. Ṭoḳunmayınca tīġ-ı ābdāruñ
6. Bu gönlüm āteşi bulmadı teskīn

251. **bu:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. Kʾ anı bu cürm içün ḥabs eyledi ḳın

252. **bu:**
Gazel 183
Mısra: **4**
İşaret sıfatı.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i ṣad-çākden

253. **bu:**
Gazel 184
Mısra: **10**
İşaret sıfatı.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

254. **bu:**
Gazel 185
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
1. Bu müşebbek sīne ṣaḳlar naḳşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek ağı saḳlar ġārdan

255. **bu:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açılduġını divārdan

256. **bu:**
Gazel 191
Mısra: **9**
Bu, işaret sıfatı.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

257. **bu:**
Gazel 195
Mısra: **10**
Bu, işaret sıfatı.
9. Deñizde yürüdüġin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḫaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

258. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 197
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalu

259. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

260. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

261. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Cān baġışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Ṣoralum gel ṭudaġından ki ne ḥikmetdür bu

262. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı kıyāmetdür bu

263. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **8**
Bu, işaret zamiri.
7. Ṣafḥa-ı hüsnüñe ḫaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḥüccetdür bu

264. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḫ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

265. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

266. **bu:**
Gazel 198
Mısra: **14**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmetdür bu

267. **bu:**
Gazel 199
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz ṣuya cādū

268. **bu:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Bu, işaret zamiri.
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz ṣuya cādū

269. **bu:**
Gazel 205
Mısra: **8**
İşaret sıfatı.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

270. **budur:**-*dur*
Gazel 213
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye ṣovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

271. **bu:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
3. Yaṣduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

272. **bu:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaṣasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

273. **bu:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Bu, işaret sıfatı.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

274. **bu:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

275. **bu:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Bu, işaret sıfatı.
1. Gözüñ āğāz idelden sihr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḫalḳın ġirīve

276. **bu:**
Gazel 227
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
5. Ṭamaʾ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

277. **bu:**
Gazel 229
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

278. **bu:**
Gazel 229
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẓrā bize

279. **bu:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẓrā bize

280. **bu:**
Gazel 230
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

281. **bu:**
Gazel 232
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

282. **bu:**
Gazel 232
Mısra: **8**
İşaret sıfatı.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

283. **bu:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Bu, işaret sıfatı.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıḳar her demde iti yanına

284. **bu:**
Gazel 235
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini şūretüñ gör
6. Mersūmdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

285. **bu:**
Gazel 238
Mısra: **4**
İşaret sıfatı.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

286. **bu:**
Gazel 240
Mısra: **11**
Bu, işaret sıfatı.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

287. **bu:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

288. **bu:**
Gazel 245
Mısra: **3**
Bu, işaret zamiri.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar ṣabāḥ uyḫusına

289. **bu:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Bu, işaret sıfatı.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu gönlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

290. **bu:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

291. **bu:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

292. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 251
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. İrişen göz degürür ol ṣanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

293. **bu:**
Gazel 251
Mısra: **13**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīḥ
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

294. **bu:**
Gazel 255
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Zülf-i müşgīnüñ içün bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ içün gözyaşı gülgūn oldı

295. **bu:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni ṣaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

296. **bu:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki soḥbet bāḳı dirler yār bāḳī

297. **bu:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Bu çarḫuñ lāciverdi ḳubbesinden
8. Gönül meyḫāne gibidür revāḳı

298. **bunun:**-*nun*
Gazel 260
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

299. **bu:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül ṣıḥḥat ile ʿāfiyeti

300. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

301. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

302. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **14**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḫr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʿ sözüñüñ naẓmın işitdi

303. **bu:**
Gazel 265
Mısra: **1**
İşaret sıfatı.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

304. **bu:**
Gazel 265
Mısra: **8**
Sıf. (Eski Türkçe'den beri kullanılır) 1. En yakında olan kimse veya şeyi işâret yoluyle belirtir.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice baġlanupdur māh-ı tābān uyḫusı

305. **bu:**
Gazel 268
Mısra: **2**
Sıf. (Eski Türkçeden beri kullanılır.) En yakında olan kimse veya şeyi işaret yolu ile belirtir.
1. Ḳılmasun ʿarż ṣabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

306. **bu:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Sıf. (Eski Türkçeden beri kullanılır.) En yakında olan kimse veya şeyi işaret yolu ile belirtir.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

307. **budur:**-*dur*
Gazel 270
Mısra: **4**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uşaña varı varı

308. **bu:**
Gazel 270
Mısra: **8**
Bu, işaret sıfatı.
7. Felekde görinen ṣanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

309. **bu:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Bu, işaret sıfatı.
5. Şaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

310. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 271
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

311. **bu:**
Gazel 271
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Mesīḥī çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭārı

312. **bu:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Bu, işaret sıfatı.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

313. **bu:**
Gazel 274
Mısra: **5**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

314. **bu:**
Gazel 277
Mısra: **12**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

315. **bu:**
Gazel 280
Mısra: **11**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

316. **bu:**
Gazel 282
Mısra: **8**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

317. **bu:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

318. **bu:**
Gazel 286
Mısra: **10**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
9. Öldürecegin ʿışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

319. **[bu]:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Yerde, zamanda ve söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz.
3. Ṣūfī baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayaġına

bu dem:
1. **bu dem:**
Kaside 9
Mısra: **67**
Bu zaman.
67. Bu dem ki mātem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʾis-i kelimātum giyüp durur ḳara şāl

2. **bu dem:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Bu zaman.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

3. **bu dem:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Bu zaman.

9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

bu gice:
1. **bu gice:**
Kaside 14
Mısra: **34**
Bu gece.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

bu gün:
1. **bu gün:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İçinde bulunulan gün.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

2. **bu gün:**
Gazel 23
Mısra: **7**
İçinde bulunulan gün.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʿdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

bu şehre:
1. **bu şehre:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **119**
Bu şehir.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

bu şubḥ:
1. **bu şubḥ:**
Kaside 16
Mısra: **29**
Bu sabah.
29. Sāḳi bize bu şubḥ şabūḥı şunıvır kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

bu yüzden:
1. **bu yüzden:**
Gazel 154
Mısra: **2**
Bu nedenle.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḥayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

bucak:
1. **bucaġında:**-*ın, -da*
Kaside 16
Mısra: **16**
Bucak, köşe, yer.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

2. bucaḳda:-*da*
Gazel 172
Mısra: **8**
Köşe, zaviye, kenar.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfı
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

bucaḳ bucaḳ:
1. **bucaḳ bucaḳ:**
Gazel 126
Mısra: **10**
Köşe bucak.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

buçuk:
1. **buçuġa:**-*a*
Gazel 228
Mısra: **2**
Yarım.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

2. buçuġında:-*ı, -n, -da*
Gazel 116
Mısra: **10**
Yarım,.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında şorar şemʿ

budak:
1. **budaġ:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Fidan,dal.
5. Bāġda yer bulmaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

2. **budaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 178
Mısra: **13**
Fidan,dal.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

3. **budaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 220
Mısra: **8**
Fidan,dal.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

budaḳ budaḳ:
1. **budaḳ budaḳ:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Dal dal manasında ikileme.
7. Parmakları ucını ki ḫınnālamış nigār
8. ʿUnnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

būdī:
1. **būdī:[MT]**
Kıt'a 1
Mısra: **39**
Boyut, varlık.
39. Çü elfāẓ tā ḥaşr mezkūr būdī
40. Ki hesti tu şāḥib-ḳırān-ı maʿānı

buġday:[İP]
1. **buġdaydan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ekmek yapmaya yarayan insanoğlunun gıdasının en başlısı olan madde.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

1. bugün:
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Bugün.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

2. **bugünden:**-*den*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Bugün.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḥi uyduḳ imāma

3. **bugün:**
Mesnevi 1
Mısra: **57**
Bugün.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavāle

4. **bugün:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Bugün.
1. Bugün meydān-ı ḥüsn içre ser-āmed
2. Güzel dirseñ Naʿlbend-oglı Aḥmed

5. **bugün:**
Kaside 5
Mısra: **70**
Bugün.
69. Boynına zerrīn selāsil baġlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

6. **bugün:**
Kaside 8
Mısra: **29**
Bugün.
29. Ṣūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Ṣavt-ı cü zemzeme-i sāz u ser-āġāz-ı hezār

7. **bugün:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Bugün.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilūñi dehānuñı ḳılma ġayb

8. **bugün:**
Kaside 16
Mısra: **34**
Bugün.
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿ aña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

9. **bugün:**
Kaside 17
Mısra: **77**
Bugün.
77. Meddāḥ-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

10. **bugün:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Bugün.
1. Ḳo bugün ḥüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḫaṭṭı gelicek yüzine ur

11. **bugün:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Bugün.
9. Mesīḥī ḥaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḫoşdur

12. **bugün:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Bugün.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın fēlek kimlerle ʿışret-bāz olur

13. **bugün:**
Gazel 79
Mısra: **5**
Bugün.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

14. **bugün:**
Gazel 146
Mısra: **7**
Bugün.
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

15. **bugün:**
Gazel 163
Mısra: **4**
Bugün.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

16. **bugün:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Bugün.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḫaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

17. **bugün:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Bugün.
5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

18. **bugünki:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Bugün, şimdi.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın şavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḫmet-i ferdā naşīb

buḫūr:[İP]
1. **buḫūr:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Tütsü.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadefʿdögmeyince seng buḫūr

2. **buḫūr:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Tütsü.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḫulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr

buḫūr it-:
1. **buḫūr itmege:**-*meg, -e*
Kaside 6
Mısra: **29**
Tütsü etmek.
29. Buḫūr itmege tesḫīr-i ġoncaya bülbül
30. Miyān-ı oda sipend oldı ak biber jāle

bükā:[KT]
1. **bükādan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **83**
Ağlama, girye, nāle.

83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mātem

bul-:[GTS]
1. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

2. **bular:**-*ar*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bunlar.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥza seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

3. **bular:**-*ar*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

4. **bulan:**-*an*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
3. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cān
4. Bulan ḥaşre deñlü zinde eyle

5. **buldurup:**-*dur, -up*
Mesnevi 1
Mısra: **65**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

6. **bulınca:**-*ınca*
Mesnevi 1
Mısra: **77**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufı şan çāha iḫvān

7. **buldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **108**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
107. Maʿāş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufın Yaʿḳūb-ı eflāk

8. **bulup:**-*up*
Murabba 2
Mısra: **41**
Olmak.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

9. **buldıysa:**-*dı, -y, -sa*
Kaside 2
Mısra: **90**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

10. **bulur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **25**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

11. **bulınmadı:**-*ı, -ma, -dı*
Kaside 7
Mısra: **91**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
91. Enʿāmuñuñ bulınmadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encüm ile itdi çoḳ ḥesāb

12. **buldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **43**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

13. **bulınmaya:**-*ın, -ma, -y, -a*
Kaside 18
Mısra: **9**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
9. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-feräz-ı bülend-iḳtidār serv

14. **bulur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **10**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḥużūr

15. **bula:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **17**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
17. Bahār ile ne şükūfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

16. **bulur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **29**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḫūr

17. **bulur:**-*ur*
Gazel 19
Mısra: **2**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi şūret

18. **bulursın:**-*ur, -sın*
Kaside 21
Mısra: **10**
Elde etmek, ulaşmak.
9. Merdānesin şakāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

19. **bulam:**-*am*
Gazel 22
Mısra: **5**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

20. **bulmış:**-*mış*
Gazel 28
Mısra: **2**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḫaṭṭ-ı ṣabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʿl-i melīḥ

21. **bulmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 34
Mısra: **6**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaşā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aşaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

22. **bulmaya:**-*ı, -ma, -y, -a*
Gazel 47
Mısra: **4**
Elde etmek, ulaşmak.
3. Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
4. Saña beñzer melek bulmaya ḥūr

23. **bulmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 80
Mısra: **12**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

24. **bulmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 81
Mısra: **6**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ırak
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

25. **bulduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 91
Mısra: **5**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

26. **bulur:**-*ur*
Gazel 93
Mısra: **12**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḥancer

27. **bulmadı:**-*ı, -ma, -dı*
Gazel 98
Mısra: **8**
Arayarak temin etmek.
7. Dil ḫāl ü ḫaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir gūşe bulmadı kʿola mekr ü fitensüz

28. **bulıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 105
Mısra: **14**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
13. Ḫālüñ ruḫuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Ṣol resme kim güneş bulıcaḳ ḫaẓẓ ider meges

29. **bulunur:**-*un, -ur*
Gazel 107
Mısra: **8**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

30. **bulımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 113
Mısra: **10**
Ermek, ulaşmak.
9. Takdīr-i maʿāni-i bedīʿ eylemeyince
10. Şiʿr içre Mesīḥī bulımaz zīb ü fer elfāẓ

31. **bulınmak:**-*ın, -mak*
Gazel 118
Mısra: **2**
Var olmak, mevcut olmak.
1. Ḳıldı ruḥsāruñ ḫayāli çeşm-i pür-nemde duraġ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

32. **bulur:**-*ur*
Gazel 123
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod zaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

33. **bulmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 126
Mısra: **5**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrūñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

34. **bula:**-*a*
Gazel 133
Mısra: **4**
Ermek, ulaşmak.
3. Baḫre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāṣ dürr ü gevheri bula delik delik

35. **bulımaz:**-*i, -maz*
Gazel 137
Mısra: **11**
Ortaya çıkar-/ keşfet-.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

36. **bulmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 141
Mısra: **9**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

37. **bulınursa:**-*ın, -ur, -sa*
Gazel 153
Mısra: **5**
Ermek, ulaşmak.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

38. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **1**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
1. Ḥalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

39. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **2**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
1. Ḥalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

40. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **4**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

41. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **6**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Nice terk idem ol ʿİsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

42. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **8**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
7. Ḳoyam mı ey ṭabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

43. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **10**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
9. Şaçuñdan ḥaddüñi cān ile aldum
10. Şan erzān nüshadur kāfirde buldum

44. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **12**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
11. Deñizde laʿle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

45. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **14**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
13. Hezārān rū-siyehlik itdüm āḫir
14. Yüz aḳlığın mey-i aḥmerde buldum

46. **buldumsa:**-*du, -m, -sa*
Gazel 155
Mısra: **16**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
15. Tecellīyāt-ı vicdāndan Mesīḥī
16. Ne kim buldumsa hep sāġarda buldum

47. **buldum:**-*du, -m*
Gazel 155
Mısra: **16**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
15. Tecellīyāt-ı vicdāndan Mesīḥī
16. Ne kim buldumsa hep sāġarda buldum

48. **bulsam:**-*sa, -m*
Gazel 212
Mısra: **5**
Ermek, ulaşmak.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḫse düşdügi içün leẕẕet-i güftāruñ ile

49. **bulam:**-*a, -m*
Gazel 214
Mısra: **1**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

50. **bulmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 236
Mısra: **5**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvān
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

51. **bulıcaġız:**-*ıcaġ, -ız*
Gazel 244
Mısra: **12**
Elde etmek, ulaşmak.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

52. **bulsun:**-*sun*
Gazel 248
Mısra: **7**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

53. **bulmadı:**-*ı, -ma, -dı*
Gazel 261
Mısra: **4**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül ṣıḥḥat ile ʿāfiyeti

54. **bulam:**-*a, -m*
Gazel 261
Mısra: **6**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

55. **bulsa:**-*sa*
Gazel 263
Mısra: **10**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

56. **bulasın:**-*ası, -n*
Gazel 266
Mısra: **3**
Mec. –e ermek, elde etmek, kazanmak.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

57. **bulmazlar:**-*ı, -maz, -lar*
Gazel 274
Mısra: **2**
T. Elde etmek, meydana gelmek.
1. Fenāya virdi ʿāşıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

bul-:
1. **bulınmadı:**-*ın, -ma, -dı*
Gazel 197
Mısra: **6**
Olmak, var olmak, hazır olmak.
5. ʿĀşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

bu:
1. **bulara:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **69**
Bunlar.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

2. **bulardan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **66**
Bunlar.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir aña bir ḥişār
66. Kʿ içine girüp ḫalāṣ olsun bulardan ol faḳīr

3. **bularuñ:**-*uñ*
Gazel 259
Mısra: **6**
Bu; bunlar, onlar.
5. ʿUşşāḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

4. bulara:
Kaside 9
Mısra: **66**
Bunlara.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭurudı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḥḥāl (sümm-i)

5. **bulara:**
Gazel 196
Mısra: **2**
Bunlar, 3. çokluk şahıs zamiri.
1. Sofra-ı hecrde daʿim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yirın

bülbül:[SŞ]
1. **bülbül:**
Murabba 2
Mısra: **1**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
1. Diñle bülbül kıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

2. **bülbülüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **6**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocāġına meger jāle

3. **bülbüller:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **7**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ ṣaḥifelerinden yine siler jāle

4. **bülbül:**
Kaside 6
Mısra: **19**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
19. Gören ṣanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

5. **bülbül:**
Kaside 6
Mısra: **29**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
29. Buḫūr itmege teshīr-i ġoncaya bülbül
30. Miyān-ı oda sipend oldı ak biber jāle

6. **bülbüller:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **39**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
39. Hezār luṭfʿile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

7. **bülbüli:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **6**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı ṣoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

8. **bülbül:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıḳup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḫiṭāb

9. **bülbüllerinden:**-*ler, -in, -den, -*
Kaside 7
Mısra: **32**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

10. **bülbüli:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **13**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
13. Söyledür bülbüli būy-ı gül ile bād-ı ṣabā
14. Manṭıḳuʾṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara ṣan kim ʿAṭṭār

11. **bülbüle:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **20**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı ṣabā tā andan
20. Eyleye şāhid-i gül bülbüle ʿarż-ı didār

12. **bülbül:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite güyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḥān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

13. **bülbüllerinden:**-*ler, -in, -den*
Gazel 12
Mısra: **2**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

14. **bülbülüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **57**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
57. Naġmesin ben bülbülüñ gūş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

15. **bülbül:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
13. Ne revādur duta bülbül şemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫᵛāb

16. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 15
Mısra: **7**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

17. **bülbül:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

18. **bülbüller:**-*ler*
Kaside 18
Mısra: **3**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

19. **bülbül:**
Gazel 19
Mısra: **7**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

20. **bülbül:**
Gazel 42
Mısra: **12**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

21. **bülbülüñem:**-*üñ, -em*
Gazel 45
Mısra: **5**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʿola bülbül iseñ öte ṭur

22. **bülbül:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʿola bülbül iseñ öte ṭur

23. **bülbülüñem:**-*üñ, -e, -m*
Gazel 46
Mısra: **7**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʿola bülbül iseñ öte ṭur

24. **bülbül:**
Gazel 46
Mısra: **8**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʿola bülbül iseñ öte ṭur

25. **bülbülleri:**-*ler, -i*
Gazel 51
Mısra: **4**
Güzel sesli maruf kuş.
3. Gül-i ter dāʾimā ḫandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

26. **bülbüli:**-*i*
Gazel 58
Mısra: **2**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

27. **bülbüllere:**-*ler, -e*
Gazel 75
Mısra: **10**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

28. **bülbül:**
Gazel 86
Mısra: **7**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

29. **bülbüli:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **1**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya bakışlar ile eyledi naẓar nergis

30. **bülbül:**
Gazel 114
Mısra: **13**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim şudāʾ

31. **bülbül:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmege
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

32. **bülbüllerinden:**-*ler, -in, -den*
Gazel 115
Mısra: **13**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḫtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

33. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 126
Mısra: **2**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
1. Yazılmadın ṣaḥāʾif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

34. **bülbüllerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 141
Mısra: **3**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
3. Diñdürür vaḳt-i seḥerde saḳlıġın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

35. **bülbüli:**-*i*
Gazel 141
Mısra: **7**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
7. Andururdı bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü ṣadāsı Yūsufuñ

36. **bülbül:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Sesinin güzelliği ile ünlü güzel kuş, 2.Aşık.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

37. **bülbüle:**-*e*
Gazel 185
Mısra: **5**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
5. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḫaber
6. Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzārdan

38. **bülbülleyin:**-*le, -y, -in*
Gazel 190
Mısra: **1**
Bülbül gibi.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

39. **bülbülüñem:**-*üñ, -em*
Gazel 197
Mısra: **1**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II āşık.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

40. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 206
Mısra: **1**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
2. Ki güller açılı düşdi seḥergāh

41. **bülbül:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş. II Aşık.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʿeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫazż ide būstānda bāg ile

42. **bülbül:**
Gazel 209
Mısra: **13**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

43. **bülbül:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭolduru ṭolduru sögeyidi çanagına

44. **bülbül:**
Gazel 231
Mısra: **12**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.
11. Mesīḥīde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

45. **bülbül:**
Gazel 243
Mısra: **14**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
13. Ġoncanuñ nice senün gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

46. **bülbülüñ:**-*üñ*
Gazel 244
Mısra: **4**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḫande

47. **bülbül:**
Gazel 245
Mısra: **9**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aşar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

48. **bülbüle:**-*e*
Gazel 250
Mısra: **4**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

49. **bülbüli:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **3**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

50. **bülbüle:**-*e*
Gazel 254
Mısra: **9**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

51. **bülbül:**
Gazel 275
Mısra: **7**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḫarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

52. **bülbül:**
Gazel 276
Mısra: **4**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

53. **bülbülünem:**-*ü, -n, -em*
Gazel 288
Mısra: **1**
Sesinin güzelliği ile meşhur kuş.II Aşık.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

bülbül ü gül:
1. **bülbül ü gül:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Bülbül ve gül.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

bülbül-i dil:
1. **bülbül-i dil:**
Kaside 2
Mısra: **20**
Gönül kuşu.
19. Fiʾl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḫucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fīġān

bülbül-i dil-ḫaste:
1. **bülbül-i dil-ḫastenüñ:**-*nüñ*
Gazel 5
Mısra: **3**
Gönlü yaralı ve üzüntülü aşık, bülbül.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫım-nāk itmege
4. Şāḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

bülbül-i güyā:
1. **bülbül-i güyā:**
Kaside 16
Mısra: **70**
Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i güyā

bülbül-i ḫoş-güysı:
1. **bülbül-i ḫoş-güysın:**-*sın*
Murabba 2
Mısra: **43**
Güzel konuşan bülbül.
43. Bülbül-i ḫoş-güysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

bülbül-i küstāḫ:
1. **bülbül-i küstāḫ:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Pervasız, mağrur, haşin bülbül.
9. Gülşen-i luṭf içre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

bülbül-i şeydā:
1. **bülbül-i şeydā:**
Gazel 2

Mısra: **2**
Aşk mecnunu bülbül l çılgın aşık.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

2. **bülbül-i şeydā:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Aşk mecnunu bülbül l çılgın aşık.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

bülbül-i ṭabʿ-ı mesīḥī:
1. **bülbül-i ṭabʿ-ı mesīḥī:**
Terkib-bend 1
Mısra: **95**
Mesīḥī'nin bülbül yaradılışı.
95. Bülbül-i ṭabʿ-ı Mesīḥī dāʾim
96. Aġlasun aġlasun efġān itsün

bülbül-i ʿuşşāḳ:
1. **bülbül-i ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **3**
Aşık bülbül, sevgili.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar ṣabāḥ uyḫusına

bülend:[KT]
1. **bülend:**
Kaside 22
Mısra: **29**
Yüksek.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

bul-:
1. **bulımaz:**-*maz*
Gazel 25
Mısra: **11**
Buluver.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

2. bulınmaz:-ın,-*maz*
Kaside 13
Mısra: **24**
Sağlanmak, tedarik ve temin edilmek.
23. Mīr Bedrüddīn defterdār-ı dīvān-ı ḳażā
24. Kim bulınmaz ṣafḥa-ı ʿahdiñde bāb-ı infiʿāl

3. **bulınmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 288
Mısra: **6**
Sağlanmak, tedarik ve temin edilmek.
5. ʿ Āşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālı

4. **bulmaḳ:**
Kaside 17
Mısra: **74**
T. f. Arayarak veya tesadüfî olarak bir şeye nail olmak. Kaybolmuş bir şeyi tekrar ele geçirmek.
73. Ger ḫaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

5. bulmaz idi:-*maz, -idi*
Gazel 114
Mısra: **10**
Ermek, ulaşmak.
9. Olmaşa teşbīh işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʿ

bulun-:
1. **bulunmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 27
Mısra: **4**
Rast gelmek, ele geçirilmek.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

buluş-:
1. **buluşan:**-*an*
Gazel 243
Mısra: **1**
Buluşmak, bir araya gelmek, kavuşmak.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

2. **buluşdı:**-*dı*
Gazel 250
Mısra: **6**
Buluşmak, bir araya gelmek, kavuşmak.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḥmum
6. Şandum iki ḫasret biri birine buluşdı

bulut:[İP]
1. **bulutlar:**-*lar*
Mesnevi 1
Mısra: **123**
Denizlerden semaya kalkan buğu.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

2. **bulutdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **4**
Denizlerden semaya kalkan buğu.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

3. **bulutlar:**-*lar*
Kaside 16
Mısra: **43**
Denizlerden semaya kalkan buğu.
43. Baḫrüñ tükürür yüzine her laḥza bulutlar
44. Öyküdügiçün keff-i güher-pāşuña deryā

4. **bulutlu:**-*lu*
Gazel 92
Mısra: **6**
Denizlerden semaya kalkan buğu.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

5. **bulutlar:**-*lar*
Gazel 208
Mısra: **4**
Ebr.
3. İşigüñ añup fīġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

6. **bulutdur:**-*dur*
Gazel 219
Mısra: **3**
Denizlerden semaya kalkan buğu.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

7. **bulut:**
Gazel 252
Mısra: **10**
Denizlerden semaya kalkan buğu.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

8. buludı:-*ı*
Kaside 16
Mısra: **72**
Bulut.
71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīgā

bünāgūş-ı dil-firīb:
1. **bünāgūş-ı dil-firīb:**
Gazel 14
Mısra: **4**
Cazibeli sevgilinin kulağının memesi.
3. Aşdurmayınca ḳomadı miskīn zülfüñi
4. Ḫayli iş aşdı yine bünāgūş-ı dil-firīb

bunca:[İP]
1. **bunca:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Bir çok, pek çok.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḫavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿ-ı recā

2. **bunca:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Bir çok, pek çok.
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

3. **bunca:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Bir çok, pek çok.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi etfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

4. **bunca:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Bir çok, pek çok.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

5. **bunca:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Bir çok, pek çok.
3. Âfˆerin eflāk üzre mihre kim
4. Feth ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

6. **bunca:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Bir çok, pek çok.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

bu:
1. **bunda:** -nda
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Burada.
75. Bunda biz ġuṣṣada vü rūḥı anuñ
76. Şaḥn-ı fırdevsde şād u ḫurrem

2. **bunda:**-nda
Mesnevi 1
Mısra: **63**
Burada.
63. Çü şunılmadı bunda laʿl-i dilber
64. Şunasın yarın anda cām-ı Kevser

3. **bunda:** -nda
Gazel 209
Mısra: **10**
Burada.
9. Etfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭas bunda oynaşur ḳoma oğlan uşaġ ile

4. bundan: -ndan
Gazel 16
Mısra: **8**
Bundan.
7. Yüri ey şāribüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

5. bunları:-lar,-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Bunlar.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāṣık-ı miskīne rām ḳıl

6. **bunlara:**-*a*, -
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Bunlar.
5. Cihān sulṭānlıġı baña gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

7. **bunlara:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **132**
Bunlar.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

8. **bunlar:**
Mesnevi 1
Mısra: **135**
Bunlar.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa nazarda

9. **bunlar**:- lar
Murabba 3
Mısra: **7**
İşaret zamiri.
7. Nūş idüp bunlar ile Rūmili ṭolularını
8. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

10. **bunlara**:- lar,-*a*
Kaside 4
Mısra: **20**
Bunlar.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükülüp bunlara virdi selām

11. bunuñ:- nuñ
Gazel 28
Mısra: **4**
Bunun.
3. Dir gören zaḥmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

12. **bunuñ**: - nuñ -*di*
Gazel 288
Mısra: **8**
Bunun.
7. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

bünyād:[KT]

1. **bünyād:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Esas, temel.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

burāḳ:[TT]
1. **burāḳ:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Hz. Peygamberi mirāç geceşş Hakk'a götüren binek. Tas. Aşk.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

burāḳ-ı berḳ:
1. **burāḳ-ı berḳ:**
Kaside 5
Mısra: **23**
Şişek gibi hızlı olan burak bineği ile. (Miraç Gecesi Hz. Muhammed'in rükûbuna tahsis edilen hayvan.).
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

burc:[İP]
1. **burcına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 153
Mısra: **10**
Kale çıkıntısı,kule. Tabya.
9. Ṣol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

burc-ı ābī:
1. **burc-ı ābī:**
Mesnevi 1
Mısra: **133**
Sulu burç (Seteran, Akrep, Hut (Balıklar) burcu.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

burc-ı esed:
1. **burc-ı esed:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Arslan burcu.
1. Ṣayd iderse nʿola ol āhūyı her vaḫşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

burc-ı melāḥat:
1. **burc-ı melāḥat:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Güzellik surru, kalesi.
3. Dīvār çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥiṣārıdur

burc-ı şeref:
1. **burc-ı şerefde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **1**
Ululuk, azamet burcu; yüce saltanat.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭopṭolu nūr

burtar-:[TS]
1. **burtarur:**-*ur*
Kaside 4
Mısra: **62**
1. Yüzünü buruşturmak. 2. Buruşmak.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

2. **burtarmasun:**-*ma, -s, -un*
Gazel 30
Mısra: **5**
Buruşturmak.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez şarāb telḫ

burūc-ı felek:
1. **burūc-ı felek:**
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Gökyüzünün burçlarına.
5. Ġāzi-i kilk-i tu nişānde besi
6. Ber burūc-ı felek livā-yı suḥan

buş-:[İP]
1. **buşdı:**-*dı*
Gazel 249
Mısra: **1**
Kızma, sinirlenmek.
1. Sünbüllerüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

būs u kenār:
1. **būs u kenār:**
Kaside 14
Mısra: **61**
Öpme ve kucaklama.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

2. **būs u kenār:**
Gazel 181
Mısra: **17**
Öpme ve kucaklama.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

büse:[İP]
1. **büseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 18
Mısra: **1**
Öpücük,öpme.
1. Cānā beni ḳatl idicek it büseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

2. **büseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 55
Mısra: **7**
Öpücük.
7. Bir büseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

3. **büseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 56
Mısra: **3**
Öpücük.
3. Bir büseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

4. **büseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 75
Mısra: **5**
Öpücük.
5. Bir cāna didüm büseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

5. **büseñle:**-*ñ, -le*
Gazel 91
Mısra: **9**
Öpücük.
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

6. **büseñi:**-*ñ, -i*
Gazel 149
Mısra: **3**
Öpücük.
3. Gözlerüñ bir büseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

7. **büse:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Öpücük.
9. Bir büse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʿlim ider dehen

8. **büseñ:**-*ñ*
Gazel 230
Mısra: **10**
Öpücük.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

9. **büse:**
Gazel 241
Mısra: **3**
Öpücük.
3. Laʿiḳ degülse büse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

büse vir-:
1. **büse virürmiş:**-*ür, -miş*
Gazel 85
Mısra: **7**
Öpmek, öpücük vermek.
7. Cān alup bir büse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider göñlümi çün cān cānadur

2. büse virürseñ:-*ür, -se, -ñ*
Gazel 54
Mısra: **9**
Öpmek, öpücük vermek.
9. Alup cānını bir büse virürseñ
10. Mesīḥī bendeñe niʿmeʿl-bedeldür

būstān:[İP]
1. **büstānda:**-*da*
Murabba 2
Mısra: **13**
Bahçe, çiçek ve ağaç yetiştirilen yer.
13. Būstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

2. **büstānda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **33**
Bahçe.
33. Ol şehriyāra ḫidmet içün būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

3. **büstānda:**-*da*
Gazel 209
Mısra: **8**
Bahçe.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʿeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫaẕẕ ide būstānda bāg ile

4. **büstān:**
Gazel 243
Mısra: **14**
Bahçe, çiçek ve ağaç yetiştirilen yer.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

büt:[İP]
1. **bütlerle:**-*ler, -le*
Kaside 3
Mısra: **9**
Far. is. Put, sanem, dilber.
9. ʿİḏgāhı laʿl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āẕer hilal

2. **bütlerle:**-*ler, -le*
Gazel 19
Mısra: **2**
Far. is. Put, sanem, dilber. put gibi durmak lâkırdı bilmemek ve tavır ve hareketten mahrum olmak.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi şüret

büt-i çīn:
1. **büt-i çīn:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Çin putu (güzellik bağlamında) II Çin güzeli.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

büt-i sīmīn:
1. **büt-i sīmīnlere:**-*ler, -e*
Gazel 84
Mısra: **9**
Gümüşten put.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Ṣüretā gören şanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

büt-i şimşād:
1. **büt-i şimşāda:**-*a*
Gazel 23
Mısra: **3**
Şimşir ağacı (güzelin boyu karşıtlığında) gibi uzun ve put gibi.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaşlına yoḳdur necāt

bütün:[GTS]
1. **bütün:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Hep, tamamen, tüm.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ aḳçeye maġribde ṣatdı rāyegān

2. **bütün:**
Gazel 228
Mısra: **2**
Hep, tamamen.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḫr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

büv:
1. **büved:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Olur.
45. Hemīşe tā ki büved īn revāḳ-ı sebʿ-i şedād
46. Be-sān-ı şīt-i kemālet muḥīṭ ü müstaḥkem

2. büved:
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Olur.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿāni

3. **büved:**
Kıt'a 1

Mısra: **37**
Olur.
37. Büved tā müsaḥḥir kilid-i zebān-rā
38. ʿAṣā-yı ḳalem der beyān-ı maʿānī

4. **büved:**
Kıt'a 2
Mısra: **21**
Olur.
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḥan

būy:[İP]
1. **būyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 73
Mısra: **7**
Far. Koku.
7. Gonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

2. **būyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 135
Mısra: **2**
Far. Koku.
1. Gülşen-i dehri ṣabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

3. **būyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 172
Mısra: **1**
Far. Koku.
1. Ne gizlersin ṣaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

būy-ı bahār:
1. **būy-ı bahār:**
Gazel 42
Mısra: **3**
Bahar kokusu.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

būy-ı gül:
1. **būy-ı gül:**
Kaside 8
Mısra: **13**
Gül kokusu.
13. Söyledür bülbüli būy-ı gül ile bād-ı ṣabā
14. Manṭıḳu'ṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara ṣan kim ʿAṭṭār

būy-ı gülzār:
1. **būy-ı gülzār:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Gül bahçesinin kokusu.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

būy-ı ḫulḳ:
1. **būy-ı ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **58**
Yaradılış kokusu, ahlak kokusu.
57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā būy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

büy-ı kebāb:
1. **büy-ı kebāb:**
Gazel 11
Mısra: **12**
Kebap kokusu. II Yanma.
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele büy-ı kebāb

büy-ı luṭf:
1. **büy-ı luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **40**
İhsan, iyilik kokusu; az bir miktarda olan yardım, ihsan.
39. Şīt-i ʿadlüñ şavṭını sāmiʿ durur güş-ı aşamm
40. Büy-ı luṭfuñ ḫulḳına şāhid durur maġz-ı zükām

büy-ı zülf:
1. **büy-ı zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 56
Mısra: **1**
Saç kokusu.
1. Her dem ki büy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

2. büy-ı zülfüñsüz:-*üñ, -süz*
Gazel 162
Mısra: **5**
Saç kokusu.
5. Büy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥza ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

büyü-:[GTS]
1. **büyümişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 8
Mısra: **15**
Daha büyük duruma gelmek, irileşmek, genişlemek, bollaşmak.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

büyük:[KL]
1. **büyük:**
Mesnevi 1
Mısra: **22**
T. sf. Tul, arz ve irtifaı çok olan. Ulu. Maddiyat ve maneviyatta kullanılır.
21. Gözi āhū güzeller eylemek şayd
22. Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

2. **büyük:**
Kaside 3
Mısra: **26**
Kibirlenmek, büyüklük taslamak.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

3. **büyük:**
Gazel 84
Mısra: **6**
T. sf. Tul, arz ve irtifaı çok olan. Ulu. Maddiyat ve maneviyatta kullanılır.
5. Niçün öyküdüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yıldızlar üşer bir büyük hengāmedür

büyük küçük:
1. **büyük küçük:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Herkes.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

büyüklen-:
1. **büyüklenme:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Kendini üstün görme.
9. Büyüklenme igen ey ṭārem-i çarḫ
10. Der-i cānāneden aʿzam degülsin

buyur-:[İP]
1. **buyur:**
Kaside 17
Mısra: **89**
Sunmak.Emretemek, hükmetmek.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

2. **buyur:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Kabul etmek.
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise göñli
8. Maʿ-zūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

buz:[İP]
1. **buzdan:**-*dan*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Donarak katı hale gelmiş su.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñüne buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

1. **büz-:**-*er*
Gazel 182
Mısra: **14**
Bir şeyi toplayıp sıkarak, daraltmak, küçültmek, kısaltmak.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

C

cā: [BK]
1. **cā:**
Mesnevi 1
Mısra: **59**
Far. Yer, makam, mahal, mevki.
59. Çü kūy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetü'l-meʾvāda meʾvā

caʿ alnāhā rücūmen li-ʾş-şeyāṭīn:
1. **caʿ alnāhā rücūmen li-ʾş-şeyāṭīn:**
Gazel 182
Mısra: **4**
Ayet
Mülk: 67/5

3. Rakībi görüp āh itdük ḳapuñda
4. Caʿ alnāhā rücūmen li-ʾş-şeyāṭīn

cā-be-cā:
1. **cā-be-cā:**
Kaside 20
Mısra: **48**
Far. Yer yer, mahal-be-mahal.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

caʿd-ı zülf:
1. **caʿd-ı zülfiñe:**-*iñ, -e*
Gazel 95
Mısra: **9**
Saçının kıvrımı.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʿolur ferıh çü çenberine ire cānbāz

2. **caʿd-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 80
Mısra: **5**
Saçının kıvrımı.
5. Lebüñ üzre şanasın caʿd-ı zülfüñ
6. Aşılmış ber-der-i meyḫāne çenber

cādū: [KL]
1. **cādū:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Büyücü, cadı; sevgilinin gözü. Çok güzel ve iri göz
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

caʿfer beg:
1. **caʿfer beg:**
Kaside 7
Mısra: **47**
-özel isim-
47. Caʿfer Beg ol emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẓl
48. Kim āsitānına ider eflāk intisāb

2. **Caʿfer beg:**
Kaside 10
Mısra: **23**
-özel isim-.
23. Sākin-i ṣadr-ı sarāy-ı faẓl Caʿfer Beg kʿanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

cāh: [KL]
1. **cāhuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 7
Mısra: **59**
(Ar. cāh) Yüksek mevki, makam, rütbe
59. Çün reʾy-i rūşenüñle naẓar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerını yere urdı āfitāb

Çāh: [BK]
1. **çāh:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **4**
Kuyu.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

2. **çāh:**-*e*
Gazel 205
Mısra: **8**
Kuyu, çukur.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

cāhil: [GTS]
1. **cāhile:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **50**
Belli bir konuda yeterli bilgisi olmayan.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı şafā vü kāmile şaffī-ı niʿāl

2. **cāhili:**-*i*
Gazel 82
Mısra: **10**
Cehil içinde kalan, bilmeyen, okumayan. Genç, tecrübesiz, acemi.
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī şüretde birḳaç cāhili var

cāʿiz degül: [KL]
1. **cāʿiz degül:**
Gazel 36
Mısra: **10**
İşlenilmesi yapılması uygun değil.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿ iz degül incitmek anı fevḳaʿ l-ḥad

Cālīnūs: [FD]

1. **cālīnūs:**
   Gazel 1
   Mısra: **2**
   Ilk çağların İpokat ile beraber en büyük Grek hekimi,Galen.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşîde ten-i meʿyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

cām: [İP]
1. **cām:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **4**
   Su bardağı, içki bardağı, kadeh.
3. Od urup sīnemi ḥammām itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

2. **cām:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **8**
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

3. **cāmdur:**-*dur*
   Gazel 85
   Mısra: **1**
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḫum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

4. **cāmı:**-*ı*
   Gazel 122
   Mısra: **7**
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı ṣanuram
8. Ḫᵛācedür kim var anuñ öñinde uṣṭurlāb-ı ʿışḳ

5. **cām:**
   Gazel 168
   Mısra: **1**
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

6. **cāmı:**-*ı*
   Gazel 168
   Mısra: **2**
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

7. **cām:**
   Gazel 193
   Mısra: **7**
7. Ḳo şu kitāb cām ile göñlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

8. **cām:**
   Gazel 247
   Mısra: **8**
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

9. **cāmını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 256
   Mısra: **7**
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayāgını

cām ol:
1. **cām olmasa:**-*ma, -sa*
   Gazel 129
   Mısra: **8**
   Kadeh, şarap bulunmak.
7. Rūşen olmazdı göñül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

cāme: [BK]

1. **cāmelerin:**-*ler, -in*
   Kaside 7
   Mısra: **19**
Dikilmedik parçaya ya da takaya denir.Kaftan ve kaba manasındadır.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cüy-ı āb

2. **cāmeyi:**-*y, -i*
   Kaside 18
   Mısra: **39**
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿ ār serv

3. **cāme:**
   Gazel 38
   Mısra: **7**
7. Âsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

4. **cāmesin:**-*s, -in*
   Gazel 41
   Mısra: **9**
9. Ṣāfʿol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

cāme-ḫᵛāb: [MT]
1. **cāme-ḫᵛāb:**
   Kaside 7
   Mısra: **10**
   Gecelik, yatak elbisesi.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫᵛāb

2. **cāme-ḫᵛāb:**
   Gazel 13
   Mısra: **14**
13. Ne revādur duta bülbül şemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫᵛāb

cām-ı cem çek-:
1. **cām-ı cem çeker:**-*er*
   Gazel 90
   Mısra: **14**
   Şarabın mucidi Cem'in kadehinden şarap içmek.
13. Mey-gün lebüñden ayru Mesīḥī-yi ḫaste-dil
14. Meyḫānelerde şām u seḥer cām-ı Cem çeker

cām-ı cem:[MT]
1. **cām-ı cemden:**-*den*
   Gazel 177
   Mısra: **6**
   Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.
5. Seg-i kūyuñ sifāli baña yegdür
6. Şarāb-ı kevser ile cām-ı Cemden

cām-ı çeşm-i cem:
1. **cām-ı çeşm-i cem:**
   Kaside 19
   Mısra: **48**
   Cem'in gözünün kadehi.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez käse-i ser-i faġfūr

cām-ı cihān-bīn:
1. **cām-ı cihān-bīn:**
   Kaside 8
   Mısra: **50**
   Cihanı gösteren ayna (Âyine-i İskender: Büyük İskender'in hocası Aristo tarafından İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren ayna).
49. Şāhid-i reʾyüñe görinmedi ʿālemde naẓīr
50. Olalı cām-ı cihān-bīn ile subh āyine-dār

cām-ı cihān-nümā: bknz. cām-ı cem
1. **cām-ı cihān-nümāda:**-*da*
   Gazel 235
   Mısra: **6**
   Dünyayı gösteren kadeh ǁ dünyayı gösteren ayna.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini şüretüñ gör
6. Mersūmdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

cām-ı curʿa-ı feyż-i ilāh:
1. **cām-ı curʿa-ı feyż-i ilāh:**
   Gazel 203
   Mısra: **12**
   İlahi lütfun damlasının kadehi.
11. Sāḳi-i fażl-ı ilāhī yā Resūluʿllāh tuʿi
12. Bā naşībem kün zi cām-ı curʿa-ı feyż-i ilāh

cām-ı ecel:
1. **cām-ı ecel:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **9**
   Ölüm kadehi, ecel.
9. Nʿidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

cām-ı gülgün:
1. **cām-ı gülgün:**
   Gazel 174
   Mısra: **4**
   Gül renkli kadeh, (şarap kadehi).
3. Ne ḫoşdur bezmgāh-ı ṣubḥ kʿanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgün

cām-ı iskender:
1. **cām-ı iskenderde:**-*de*
   Kaside 13
   Mısra: **10**
   İskenderin aynası. Bağlamda : Sevgilinin yanağı.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

cām-ı kevser:
1. **cām-ı kevser:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **64**
   Kevser, şarap kadehi.
63. Çü şunılmadı bunda laʿl-i dilber
64. Şunasın yarın anda cām-ı Kevser

cām-ı laʿl:
1. **cām-ı laʿlüñ:**-*üñ*
   Murabba 3
   Mısra: **22**
   Dudağının şarabı.
21. Yazmadı çünki Ḫudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

2. **cām-ı laʿlüñ:**-*üñ*
   Gazel 161
   Mısra: **1**
   Lal (renkli) / kırmızı şarap kadehi II sevgilinin dudağı.
1. Cām-ı laʿlüñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḫaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

cām-ı leb-i dil-dār:
1. **cām-ı leb-i dil-dār:**
   Gazel 287
   Mısra: **9**
   Sevgilinin dudağının kadehi.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥẓa Mesīḥī
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

cām-ı meclis:

1. **cām-ı meclis:**
   Gazel 219
   Mısra: **7**
   Meclisin kadehi.
7. Cām-ı meclis laʿl-i mey-günuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şürāḥi baş ḳoyar ayāgına

cām-ı meye:
1. **cām-ı meye:**-*e*
   Gazel 221
   Mısra: **3**
   Câm-ı mey: Şarap kadehi.
3. Ṣūfi baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayāgına

cām-ı meyi:
1. **cām-ı meyi:**
   Murabba 3
   Mısra: **9**
   Şarap kadehi.
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

2. **cām-ı meyi:**-*i*
   Gazel 48
   Mısra: **7**
   Câm-ı mey: Şarap kadehi.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

cām-ı mey-i ʿışḳ:
1. **cām-ı mey-i ʿışḳuñla:**-*uñ, -la*
   Gazel 249
   Mısra: **10**
   Aşk şarabının kadehi.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña göñli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

cām-ı mey-i şabūḥ:
1. **cām-ı mey-i şabūḥ:**
   Gazel 27
   Mısra: **1**
   Sabahleyin içilen içkinin kadehi.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i şabūḥ
2. Her ṣubḥgāh käse-i çarḫa virür ẕebūḥ

cām-ı mey-i şahbā:
1. **cām-ı mey-i şahbā:**
   Murabba 1
   Mısra: **13**
   Kırmızı şarap kadehi.
13. Sāḳinüñ parmaḳları cām-ı mey-i şahbā ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nān-ı mihr-āsā ile

cām-ı muʿallaḳ:
1. **cām-ı muʿallaḳ:**
   Gazel 124
   Mısra: **10**
   Boş kadeh.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

cām-ı müẕehheb:
1. **cām-ı müẕehheb:**
   Gazel 16
   Mısra: **10**
   Altınla yaldızlanmış kadeh.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müẕehheb

cām-ı şabūhī:
1. **cām-ı şabūhī:**
   Kaside 7

Mısra: **39**
Sabahleyin mahmurluk gidermek için içilen şarap.
39. Cām-ı ṣabūḥī üzre ruḫuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki ṣaldı ṣafaḳ üzre āfitāb

cām-ı ṣarāb:
1. **cām-ı ṣarāb:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Ṣarap kadehi.
1. Sāḳi lebüñ hem-dem-i cām-ı ṣarāb olur
2. ʿAks-i ruḫuñla cām-ı ṣarāb āfitāb olur

cām-ı sikender:
1. **cām-ı sikender:**
Mesnevi 1
Mısra: **102**
İskender'in aynası.
101. Revāḳ-ı çarḫa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender ṣandum anı

cām-ı vaḳār:
1. **cām-ı vaḳāruñ:**-*uñ*
Gazel 59
Mısra: **9**
Ağır başlılık kadehi.
9. Ṣınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

cāmiʿ-i ḳadr:
1. **cāmiʿ-i ḳadrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 16
Mısra: **45**
Kıymetli toplanma.
45. Ṭop āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

cān: [MT]
1. **cānda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yürek, kalb,ciğer,gönül,dil.Yaşamak, dirlik, hayat.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Ḳılıcıyla alupdur ol diyarı

2. **cānını:**-*ı, -n, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
Hayat, yaşam.
11. Cānını üste virüp ʿāḳıl olan
12. Degişür āḫirete dünyāyı

3. **cānı:**-*ı*
Murabba 3
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

4. **cān:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḫi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

5. **cānın:**-*ı, -n*
Gazel 5
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḥım-nāk itmege
4. Ṣāḥ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

6. **cānı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **37**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
37. Cānı ṣūrāḫīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʿlüñi öpicek sāġar-ı şarāb

7. **cānumı:**-*um, -ı, -*
Gazel 10
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı fırāḳ ile giryān unutma hā

8. **cān:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı fırāḳ ile giryān unutma hā

9. **cān:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

10. **cān:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı ṣūr-ı İsrāfīle ger maẕhar nesīm

11. **cāndan:**-*dan*
Kaside 12
Mısra: **11**
Far. Ruh. Gerçek hayat.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

12. **cānum:**-*um*
Kaside 13
Mısra: **16**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
15. Rūze-i hecrüñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum içün niʿmet-i ʿīd-i viṣāl

13. **cān:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
1. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

14. **cānı:**-*ı*
Kıt'a 16
Mısra: **6**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḫi cānı kendüden gitdi

15. **cānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **60**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

16. **cānı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **36**
(f.i.) : 1. can, ruh.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

17. **cānum:**-*um*
Gazel 19
Mısra: **6**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmet

18. **cān:**
Gazel 31
Mısra: **6**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

19. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 43
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
3. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

20. **cānı:**-*ı*
Gazel 59
Mısra: **5**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

21. **cān:**
Gazel 62
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz leblerüñe māʾildür

22. **cānumı:**-*um, -ı*
Gazel 70
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
3. Cānumı her laḥza ol laʿl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʿim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

23. **cān:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

24. **cāna:**-*a*
Gazel 75
Mısra: **5**
Sevgili.
5. Bir cāna didüm büseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

25. **cān:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Sevgili.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʾlüʾler aḳar

26. **cānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 78
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḫayret düşer

27. **cānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 78
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Düzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

28. **cānum:**-*um*
Gazel 83
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

29. **cān:**
Gazel 87
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

30. **cānumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 95
Mısra: **8**
Can, ruh, gönül.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

31. **cānum:**-*um*
Gazel 96
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḫālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

32. **cānı:**-*ı*
Gazel 98
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

33. **cān:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

34. **cānumı:**-*um, -ı*
Gazel 103
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫvāndan ʿacabā şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

35. **cāna:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
7. Ne ġuşşa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḫuñla gülsitān āteş

36. **cān:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʿerrüf

37. **cānum:**-*um*
Gazel 123
Mısra: **8**
Can, ruh, gönül.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

38. **cānı:**-*ı*
Gazel 126
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

39. **cān:**
Gazel 127
Mısra: **7**
Can, ruh, gönül.
7. Nʿola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

40. **cānı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **4**
Can, ruh, gönül.
3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

41. **cānı:**-*ı*
Gazel 129
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḫüsn ide senüñle şanemüñ

42. **cān:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Can.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

43. **cāndan:**-*dan*
Gazel 135
Mısra: **10**
Yaşama sebebi,can.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

44. **cānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **12**
Can , ruh .
11. Yüri var iḫtiyāruñla Mesīḥī
12. Yine issine teslim eyle cānuñ

45. **cānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 139
Mısra: **5**
Can, ruh, gönül.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

46. **cān:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

47. **cāne:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **6**
Can, ruh, gönül.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

48. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 141
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

49. **cāna:**-*a*
Gazel 149
Mısra: **3**
Can, ruh, gönül.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

50. **cān:**
Gazel 155
Mısra: **9**
Can, ruh, gönül.
9. Ṣaçuñdan ḥaddüñi cān ile aldum
10. Ṣan erzān nüshadur kāfirde buldum

51. **cānlar:**-*lar*
Gazel 163
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḫabā ʿömrüm

52. **cān:**
Gazel 175
Mısra: **7**
İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

53. **cānumuzı:**-*um, -uz, -ı*
Gazel 178
Mısra: **8**
İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

54. **cānı:**-*ı*
Gazel 182
Mısra: **18**
Far. Ruh.
17. Duʿā itdükçe mevtine Mesīḥī
18. Çaġırur sīnesinden cānı āmīn

55. **cānumuz:**-*u, -muz*
Gazel 185
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
7. Yoḳ ḥesābına şayılursa şayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

56. **cān:**
Gazel 191
Mısra: **5**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
5. Cān çü ḫulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde şusuz ḳoma bizi cānuñ içün

57. **cānuñ:**-*uñ*
Gazel 191
Mısra: **6**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
5. Cān çü ḫulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde şusuz ḳoma bizi cānuñ içün

58. **cān:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

59. **cānı:**-*ı*
Gazel 198
Mısra: **14**
Can, ruh, gönül.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmetdür bu

60. **cāna:**-*a*
Gazel 200
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
7. Nʿola kār itse cāna vaṣf-ı ḳaddüñ
8. Gelür oḳdan ḳatı söz olsa ṭoġru

61. **cānı:**-*ı*
Gazel 201
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

62. **cān:**
Gazel 204
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
7. Başında göñlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

63. **cānumda:**-*um, -da*
Gazel 205
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sıġışa mı iki pādişāh

64. **cānı:**-*ı*
Gazel 216
Mısra: **8**
Ruh.
7. Göñül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

65. **cān:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

66. **cān:**
Gazel 234
Mısra: **9**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

67. **cānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **10**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

68. **cānum:**-*um*
Gazel 238
Mısra: **12**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

69. **cānum:**-*um*
Gazel 239
Mısra: **9**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

70. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 239
Mısra: **10**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

71. **cān:**
Gazel 243
Mısra: **16**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

72. **cān:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

73. **cānlar:**-*lar*
Gazel 262
Mısra: **10**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
9. Beñzetmek için ḫancer-i dil-dāra hilāli
10. Zerkār-ı felek nice cānlar eritdi

74. **cān:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

75. **cānda:**-*da*
Gazel 285
Mısra: **2**
Can, ruh, gönül.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

76. **cāna:**-*a*
Gazel 286
Mısra: **1**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna cefāyı
2. Zülfüñ getürür başuma her laḥza belāyı

77. **cān:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Far. Ruh, asl-ı hayat.
7. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

cān acısı:
1. **cān acısı:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı.

3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

cān acısı:
1. **cān acısından:**-*ndan*
Gazel 202
Mısra: **7**
Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

cān alıcı:
1. **cān alıcı:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Öldüren, yok eden.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

cān al-:
1. **cān almaġa:**-*mağ, -a*
Gazel 187
Mısra: **4**
Öldürmek.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

cān al-:
1. **cān alup:**-*up*
Gazel 85
Mısra: **7**
Öldüren, yok eden.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider gönlümi çün cān cānadur

cān at-:
1. **cān atar:**-*ar*
Gazel 59
Mısra: **6**
Çok istemek.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

2. **cān at-:**-*ar*
Gazel 105
Mısra: **12**
Çok sevinmek.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʿimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

cān bağışla-:
1. **cān bağışlar:**-*r*
Gazel 198
Mısra: **3**
Can vermek II Hayat vermek, canlandırmak, diriltmek.
3. Cān bağışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Ṣoralum gel ṭudağından ki ne ḥikmetdür bu

cān bul-:
1. **cān bulur:**-*ur*
Gazel 149
Mısra: **2**
Canlanmak, hayata dönmek.
1. ʿArıżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

cān cāna: [KL]
1. **cān cānadur:**-*dur*
Gazel 85
Mısra: **8**
Baş başa kalmak, sarılmak.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider gönlümi çün cān cānadur

cān çekiş-: [KL]
1. **cān çekişdük:**-*dü, -k*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Ölmek üzere olmak II canıyla uğraşmak.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḫayli ceng itdi

2. **cān çekişen:**-*en*
Gazel 184
Mısra: **8**
Can çekişmek, ölmeye yaklaşmak.
7. Müstedām ol tīġ ururın baḫs-i laʿlüñ ḳılana
8. Cān çekişen ḫalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

cān ḳat-:
1. **cān ḳatdı:**-*dı*
Gazel 141
Mısra: **1**
Cana can katmak.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

cān mī-resed:
1. **cān mī-resed:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Can vermek.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

cān oyna-: [İP]
1. **cān oynar:**-*ar*
Gazel 197
Mısra: **9**
Deyim
Canını feda etmeğe hazır olmak.
9. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi ṣaḳalu

cān pāresi:
1. **cān pāresi:**-*s, -i*
Gazel 187
Mısra: **7**
Can parçası; can kadar sevilen kimse.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

cān terk it-:
1. **cān terk ider:**-*er*
Gazel 280
Mısra: **6**
Canından vazgeçmek, kendini feda etmek.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʿ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

cān u dil:
1. **cān u dil:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Gönül.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

2. **cān u dil:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Can ve gönül.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

3. **cān u dil:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Can ve gönül.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

4. **cān u dil:**
Gazel 64
Mısra: **9**
Can ve gönül.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Ṣoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

5. **cān u dil:**
Gazel 71
Mısra: **6**
Can ve gönül.
6. Cān u dil niçün mürġin eyledüñ didüm didi

6. **cān u dil:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Can ve gönül.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

7. **cān u dil:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Can ve gönül.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efġāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

8. **cān u dil:**
Gazel 146
Mısra: **5**
Can ve gönül.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḫi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

9. **cān u dil:**
Gazel 234
Mısra: **15**
Can ve gönül.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

10. **cān u dil:**
Gazel 254
Mısra: **6**
Can ve gönül.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḫüsnüñde ser-gerdān idi

11. **cān u dilden:**-*den*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Can ve gönül.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

12. **cān u dilden:**-*den*
Gazel 99
Mısra: **6**
Can ve gönül.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

13. **cān u gönül:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Can ve gönül.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

cān vir-: [KL]
1. **cān vir:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḫi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

2. **cān vir-:**
Gazel 40
Mısra: **9**
Ölmek.

9. Cebīn ü ḫaddine cān vir Mesīḥī
10. Ki senden ola mihr ü māh ḫoşnūd

3. **cān vir:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Şayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

4. **can virdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **13**
Ölmek.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

5. **cān vire:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **78**
Ölmek.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

6. **cān vire:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **78**
Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

7. **cān vire:**-*e*
Gazel 150
Mısra: **9**
Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

8. **cān viricek:**-*icek*
Gazel 132
Mısra: **9**
Ölünce.
9. Cān viricek Mesīḥī firāḳuñda didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḫasretin Allāhü sellemek

9. **cān virmesün:**-*me, -s, -ün*
Mesnevi 1

Mısra: **4**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

10. **cān virür:**-*ür*
Gazel 44
Mısra: **7**
Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

11. **cān virür:**-*ür*
Gazel 280
Mısra: **4**
Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẓırı

12. **cān virür iken:**-*ür , -iken*
Gazel 159
Mısra: **14**
Ölmek.
13. Ṣol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

13. **cān virürken:**-*ür, -ken*
Kaside 4
Mısra: **51**
Ölmek.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿarak şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

14. **cān virürken:**-*ür, -ken*
Gazel 153
Mısra: **2**
Ölmek.
1. Eger efsūn-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

15. **cān virürseñ:**-*ür, -se, -ñ*
Gazel 45
Mısra: **13**
Ölmek.
13. Cān virürseñ ḳadd-i yār içün Mesīḥ
14. Ḳad ḫuşırnā mahu fī yevmiʾn-nüşūr

16. **cān virürseñ:**-*ür, -señ*
Gazel 91
Mısra: **9**
Hayat vermek, canlandırmak, canlı ve hareketli duruma getirmek
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

cān vir-: [BA]
1. **cān virür:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Bir şeyi uğrunda ölecek kadar çok arzulamak.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı ṣubḥ
2. **cān virüp:**-*üp*
Gazel 1
Mısra: **3**
Bir şeyi uğrunda ölecek kadar çok arzulamak.
3. Şu kim biñ cān virüp ẕevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

1. **cānā: [KL]**
Murabba 1
Mısra: **11**
Ey sevgili, ey cânım
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḫsāruñla cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **cānā:**
Kaside 6
Mısra: **43**
Ey sevgili, ey cânım
43. Ruḫ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider ḫāle

3. **cānā:**
Müfret 8
Mısra: **1**
Sevgilim, canım, ey dost.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

4. **cānā:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Sevgilim, canım, ey dost.
1. Cānā beni ḳatl idicek it büseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

5. **cānā:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fīʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

6. **cānā:**
Gazel 36
Mısra: **5**
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḫüsnüñde bir iki müfred

7. **cānā:**
Gazel 41
Mısra: **5**
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Ḫüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḫaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

8. **cānā:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Sevgilim, canım, ey dost.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle şāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

9. **cānā:**
Gazel 74
Mısra: **3**
Sevgilim, canım, ey dost.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

10. **cāna:**
Gazel 107
Mısra: **11**
Sevgilim, canım, ey dost.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş ḳoşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

11. **cānā:**
Gazel 116
Mısra: **9**
Sevgilim, canım, ey dost.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḫikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında ṣorar şemʿ

12. **cānā:**
Gazel 128
Mısra: **3**
Sevgilim, canım, ey dost.
3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḫasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

13. **cānā:**
Gazel 139
Mısra: **5**
Ey can, ey sevgili, ey dost.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

14. **cānā:**
Gazel 140
Mısra: **3**
Ey sevgili, ey cān, ey dost.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

15. **cānā:**
Gazel 184
Mısra: **3**
Ey sevgili, ey dost.
3. Hāy u hūy-ı ḫalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫᵛābdan

16. **cānā:**
Gazel 189
Mısra: **2**
Sevgilim, canım, ey dost.
1. Ḫoş cevri ögüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

17. **cānā:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Sevgilim, canım, ey dost.
1. Güş idüp cānā dil-i mażlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

18. **cānā:**
Gazel 214
Mısra: **5**
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü gönlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḫacer üzre

19. **cānā:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Öykündügiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

20. **cānā:**
Gazel 252
Mısra: **5**
Sevgilim, canım, ey dost.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḫal serv ṭalını

21. **cānā:**
Gazel 257
Mısra: **3**
Sevgilim, canım, ey dost.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp bana bir şemşīr içürdi

22. **cānā:**
Gazel 267
Mısra: **1**
) Ey sevgili, ey cânım.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

23. **cānā:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Ey sevgili, ey cânım.
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlıġı

24. **cānā:**
Gazel 269
Mısra: **7**
(Ey sevgili, ey cânım.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

25. **cānā:**
Gazel 274
Mısra: **3**
Sevgilim, canım, ey dost.
3. Daḥi ḫalḳ olmamış cānā dehānuñ
4. Olacaḳ yire urılmış nişānı

26. **cānā:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Sevgilim, canım, ey dost.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

cāna cān ḳatmak:
1. **cāna cān ḳatmaġa:**
Murabba 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaşama gücünü artırmak, canlılık ve keyif vermek.
15. Cāna cān ḳatmaġa gāh öpüşelüm gāh içelüm
16. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yakalar çāk idelüm

cānān:|FD|
1. **cānānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **23**
1. *Sevgili, gönül vermiş, maşuka. 2. Kadın adı.*
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **cānān:**
Gazel 175
Mısra: **8**
Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

3. **cānān:**
Gazel 257
Mısra: **5**
Far. sf. Maşuka, dilber, sevilen kadın.
5. İşiginden raḳībi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

cānāne:
1. **cānāne:**
Gazel 32

Mısra: **2**
Sevgili, yâr.
1. Âmed şabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

2. **cānāneler:**-*ler*
Gazel 64
Mısra: **1**
Sevgili, yâr.
1. Bezmümüz yine müşerref eyledi cānāneler
2. Göklere çıḳsa yeridür naʿre-i mestāneler

3. **cānāneler:**-*ler*
Gazel 64
Mısra: **4**
Sevgili, yâr.
3. Ben şarāb-ı laʿl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar şalāḥ-ı tövbemi cānāneler

4. **cānāne:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Sevgili, yâr.
1. Ḫoş cevri öğüş şîvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

cān-baḫş:
1. **cān-baḫşdur:**-*dur*
Gazel 63
Mısra: **13**
Can veren, can bağışlayan.
13. Sözi cān-baḫşdur Mesīḥīnüñ
14. Şañasın kim Mesīḥ-i Meryemdür

cān-baḫş ol-:
1. **cān-baḫş ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **99**
Can veren ve can bağışlayan olmak.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāğa gelür gider ǰāle

cānbāz: [FD]
1. **cānbāz:**
Gazel 95
Mısra: **10**
1. can ile oynayan, canını tehlikeye koyan, canbaz. 2. s. aldatıcı
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʿolur ferıh çü çenberine ire cānbāz

cāndan: [GTS]
1. **cāndan:**-*dan*
Gazel 147
Mısra: **5**
Sıf. (ayrılma halinin kalıplaşması ile) : İçten, samimi, gönülden .
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

cāneş:
1. **cāneş:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Onun canını, onun canına.
41. Ez ān duʿā-yı tu güyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

cān-fezā:
1. **cān-fezādur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **9**
Cana can katan.
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḥişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur aña ḳulaġ

cānı acı-:
1. **cānı acıduġın:**-*duġ, -ın*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Can acısı.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cānı acıduġın ne bilür

cānı çek-:
1. **cānı çekdük:**-*dü, -k*
Gazel 100
Mısra: **11**
İstemek.
11. Cānı çekdük Mesīḥī dil-dāra
12. Ancaḳ aña yetişdi ḳudretümüz

cānı eflāke çıḳ-:
1. **cānı eflāke çıḳa:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **9**
Ölüp ruhunun göğe yükselmesi.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

cān-ı günāhkār:
1. **cān-ı günāhkāra:**-*a*
Gazel 205
Mısra: **10**
Günahkar.
9. Zülf-i nigār maḥşer-i dildür Mesīḥīyā
10. Cān-ı günāhkāra ḥaṭı nāme-i siyāh

cānı ḳo-:
1. **cānı ḳo:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Canını ortaya koymak.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Şayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

cān-ı şīrīn-:
1. **cān-ı şīrīnden:**-*den*
Gazel 131
Mısra: **7**
Tatlı can.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

cānib: [MT]
1. **cānibe:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **27**
Ar. Taraf, cihet, yan.
27. Mevt ü ḥayātını ḳosalar iki cānibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyār

2. **cānibe:**-*e*
Gazel 57
Mısra: **1**
Ar. Taraf, cihet, yan.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

cānın ḳurbān:
1. **cānın ḳurbān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canını feda etmek.
57. Ḳıldı ol mefḫar-ı erbāb-ı cenān
58. Pādişeh yolına cānın ḳurbān

cānını al-:
1. **cānını alup:**-*up*
Gazel 54
Mısra: **9**
Öldürmek.
9. Alup cānını bir būse virürseñ
10. Mesīḥī bendeñe niʿmeʾl-bedeldür

cānlan-:
1. **cānlanalum:**-*alu, -m*
Murabba 3
Mısra: **22**
Canlılık, hareketlilik kazanmak, hareketlenmek.
21. Yazmadı çünki Ḫudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

2. **canlandılar:**-*dı, -lar*
Kaside 8
Mısra: **3**
Canlılık, hareketlilik kazanmak, hareketlenmek.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāğda olmasa iderdi reftār

3. **cānlanmış:**-*mış*
Kıt'a 16
Mısra: **5**
Canlılık, hareketlilik kazanmak, hareketlenmek.
5. Mesīḥī ḫaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

cānlar vir-: [KL]
1. **cānlar virürdi:**-*ür, -di*
Kaside 5
Mısra: **34**
Canını ortaya koymak.
33. Nakş idüp nām-ı şerifüñ sinesinde sīm ü zer
34. Sikke- sūret olmaga cānlar virürdi her zaman

2. **cānlar virürken:**-*ür, -ken*
Gazel 65
Mısra: **9**
Canını ortaya koymak.
9. Lebüñ dirgürmege cānlar virürken
10. Gözüñ ḳatlüme her dem niyet eyler

cān-şekil:
1. **cān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **2**
Can şekilli. ruh şeklinde.
1. Tā şabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

cānum:[GTS]
1. **cānumı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **37**
Canımdan çok sevdiğim,Gönül.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

2. **cānumı:**-*ı*
Gazel 24
Mısra: **4**
Gönül.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādis

3. **cānuma:**-*a*
Gazel 26
Mısra: **5**
Gönül.
5. Kīn-i laʿlüñ cānuma ʿazb-I Fırāt
6. Rīş-ḫandüñ gönlüme milḫ-i ücāc

4. **cānuma:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **6**
Gönül.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı şarīḥ

5. **cānumı:**-*ı*
Gazel 230
Mısra: **1**
Gönül.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

cānum aġzuma gel-:[ADS]
1. **cānum aġzuma gelür:**-*ür*
Gazel 55
Deyim
Mısra: **7**
Ölecekmiş gibi bir heyecana kapılmak.
7. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

2. **cānum aġzuma gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **3**
Ölecekmiş gibi bir heyecana kapılmak.
3. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

cānum al-:
1. **cānum aldı:**
Müfret 4
Mısra: **2**
Gönlü esir etmek II Öldürmek.
1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

cānumı acıt-:
1. **cānumı acıtdı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **53**
Canını acıtmak.
53. Haḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

cānumı yaḳ-: *[TDK]*
1. **cānumı yaḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 122
Mısra: **3**
(Âşığa) zulmetmek, eziyet etmek, acı vermek; ('Âşığı) üzmek, acı verecek bir biçimde cezalandırmak
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḫrāḳı teskīn itsün ol cüllāb-ı ʿışḳ

cānuñı al-:
1. **cānuñı almaġa:**-*a*
Gazel 188
Mısra: **11**
Öldürmek, hayatına son vermek.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

cāri: [KL]
1. **cāridür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **1**
Cereyan etmek, akmak.

1. Seyl-i eşküm cüst ü cūyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʾ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

cārıye-vār:
1. **cārıye-vār:**
Kaside 8
Mısra: **24**
Cariye gibi.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cūy-ı ḥabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

cārū:
1. **cārū:**
Gazel 199
Mısra: **12**
Far. is. Süpürge.
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

cāvidān:
1. **cāvidān:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Daimî, ebedî.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Ṣandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

ceb:
1. **ceb:**
Gazel 234
Mısra: **12**
Kıyafetlerin yanında bulunan içine bir şey koymaya yarayan küçük yer.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Aḳçesi olanları ceb gibi alur yanına

cebbār:
1. **cebbārin:**-*in*
Gazel 38
Mısra: **10**
Ar. Ulüvv ve azamet, kahır ve izzet sahibi, Cenabıhak.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanid

2. **cebbārin:**-*in*
Gazel 39
Mısra: **14**
Ar. Ulüvv ve azamet, kahır ve izzet sahibi, Cenabıhak.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

cebel-vaḳār:
1. **cebel-vaḳār:**
Kaside 17
Mısra: **90**
Dağ kadar ağırbaşlı olmak.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

cebīn ü ḫaddine:
1. **cebīn ü ḫaddine:**-*i, -n, -e*
Gazel 40
Mısra: **9**
Alın ve yanak, yüzündeki ayva tüyleri.
9. Cebīn ü ḫaddine cān vir Mesīḥī
10. Ki senden ola mihr ü māh ḫoşnūd

cebr ü ʿinād:
1. **cebr ü ʿinād:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
İnat ve zor.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanid

cebr ü inād:
1. **cebr ü inād:**
Gazel 39
Mısra: **13**
Inat ve zor ile.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

cefā: [KL]
1. **cefā:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Eziyet, sıkıntı.
1. Birisi Pīr ʿAlīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dāʿim cefā dersini tekrār

2. **cefādan:**-*dan*
Gazel 79
Mısra: **13**
Ar. İncitme, eziyet.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

3. **cefā:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Ar. İncitme, eziyet.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

4. **cefānı:**-*n, -ı*
Gazel 184
Mısra: **5**
Ar. İncitme, eziyet.
5. Zāʾil itmez ḳatı gönlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz nakş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

5. **cefāsın:**-*sın*
Gazel 266
Mısra: **3**
(Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

6. **cefā:**
Gazel 267
Mısra: **8**
i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa da ʿār itmegi

cefā ḳılmaḳda:
1. **cefā ḳılmaḳda:**-*da*
Gazel 190
Mısra: **8**
Haksızlık ve eziyet etmek.
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

cefā-ḫū:
1. **cefā-ḫū:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Cefayı ve eziyeti huy edinen (sevgili) II Eziyet eden, zalim, gaddar (sevgili).
13. Mesīḥī girü gönliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügüñ ey cefā-ḫū

cefā-kār:
1. **cefā-kār:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Cevr ve cefa eden.
1. Birisi Pīr ʿAlīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dāʿim cefā dersini tekrār

cefākār: [FD]
1. **cefākārlıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 268
Mısra: **6**
Eziyet eden; cefâ gösteren.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

cefā-pīşe: [FD]
1. **cefā-pīşe:**
Gazel 73
Mısra: **11**
Eziyet etmeyi huy haline getiren. Zalim, gaddar.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥüsn oyununuñ şaḳalını bitürür rūzgār

cefāyı it-:
1. **cefāyı ider:**-*er*
Gazel 286
Mısra: **1**
Eziyet etmek.
1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna cefāyı
2. Zülfüñ getürür başuma her laḥẓa belāyı

cehennem:[KL]
1. **cehennem:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.
5. Irılmaz sîneden fikri raḳıbüñ
6. Kʾolur kāfir cehennem içre lābis

2. **cehennemden:**-*den*
Gazel 161
Mısra: **10**
Günahkârların öldükten sonra âhirette azap görecekleri, cezâlarını çekecekleri yer, tamu, dûzah.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʿnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

cehennem odı:
1. **cehennem odı:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Cehennem ateşi.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿiẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

cehl: [FD]
1. **cehl:**
Kaside 5
Mısra: **10**
Ar. Bilmemek, ilm'in zıddı.Cahil.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

celāl: [MT]
1. **celāl:**
Kaside 13
Mısra: **26**
Yücelik, ululuk.
25. Maʿden-i ʿilm ü ʿamel ser-çeşme-i dīn ü düvel
26. Melceʿ-i aşḥāb-ı fiṭnat menbaʿ-ı ʿizz ü celāl

celālet:bknz. celāl
1. **celālet:**
Kaside 1
Mısra: **3**
Büyüklük.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

celāli:[MT]
1. **celāli:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Ar. Nihayet derecede kadr ü şân ve azamet. (Bunlarla Cenabıhak dahi mevsuf olur. Ekseriyyet-i istimali "celâl" dedir. zü'l-celâl: Celâl sahibi, Cenabıhak).
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdün-süvār ile celāli hem-ʿinān

cellād:[KL]
1. **cellādınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 67
Mısra: **6**
İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.
5. Aġzuñuñ varın dile iḳrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

2. **cellādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 207
Mısra: **2**
İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.
1. Gūş idüp cānā dil-i maẓlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

cellād-ı āsumān:
1. **cellād-ı āsumān:**
Kaside 2
Mısra: **68**
Gökyüzü celladı.
67. Her ay başında ḫaşmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāẓır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

cellād-ı çarḫ:
1. **cellād-ı çarḫ:**
Kaside 3
Mısra: **43**
Dünyanın celladı.
43. Ḫaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

cellād-ı ecel:
1. **cellād-ı ecel:**
Gazel 248
Mısra: **7**
Ölüm celladı.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

cem: [PALA]
1. **cemden:**-*den*
Gazel 161
Mısra: **1**
Cem (Cem) fi. Pişdadiyan sülalesinin dördüncü hükümdarı olup İran mitolojisine göre yediyüz yahut bin yıl yaşamıştır. Nuh Peygamber zamanında yaşadığı söylenir.
1. Cām-ı laʿlüñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḥaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

2. **cem:**
Gazel 168
Mısra: **2**
İran hükümdar sülalelerinden Pişdadiyan'a mensup olan ve şarabı bulduğuna inanılan Cemşid adlı hükümdar.

1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

3. **cem:**
Gazel 193
Mısra: **8**
İran'ın Pişdadiyan sülasinden gelen ve şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.
7. Ḳo şu kitāb cām ile gönlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

4. **cem:**
Gazel 256
Mısra: **7**
Cem (Cem) fi. Pişdadiyan sülalesinin dördüncü hükümdarı olup İran mitolojisine göre yediyüz yahut bin yıl yaşamıştır. Nuh Peygamber zamanında yaşadığı söylenir.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayāgını

cemʿ it-:
1. **cemʿ itmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 94
Mısra: **1**
Toplamak.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini daġıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān baġıdur

cemʿ ol-:
1. **cemʿ ola:**-*a*
Gazel 226
Mısra: **8**
Bir arada olmak.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Şol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

1. **cemʿ oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **5**
Toplanmak.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı ṣoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

1. **cemʿ olup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Toplanmak.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

2. **cemʿ olup:**-*up*
Gazel 239
Mısra: **4**
Bir arada olmak.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫᵛānuma

1. **cemʿ olur:**-*ur*
Gazel 87
Mısra: **3**
Toplanma ǁ meclis tutma (Sevgili'yle sohbet ve muhabbet bağlamında).
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

2. **cemʿ olur:**-*ur*
Gazel 226
Mısra: **1**
Bir arada olmak.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Şan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

cemāhīr-i enām:
1. **cemāhīr-i enām:**
Kaside 4
Mısra: **1**
Insan güruhları, cemaatleri.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb gösterniş idi māh-ı ṣıyām

cemāl:[İP]
1. **cemāli:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
3. Cemāli ḳible-i aṣḥāb olupdur
4. Dükānı naʾlden miḥrāb olupdur

2. **cemālüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **29**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿİbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

3. **cemāl:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

4. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **10**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
9. Elīf-bā bilmeyen ümmīler oḳur
10. Cemālüñ muṣḥafından sūre-i Nūr

5. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 53
Mısra: **9**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden ezher

6. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 80
Mısra: **9**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

7. **cemālüññüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 82
Mısra: **1**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
1. Cemālüñüñ ṣaçuñdan ḥāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

8. **cemālüne:**-*ü, -n, -e*
Gazel 96
Mısra: **5**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḥāʾil-i ferr-i şuʿāʿ-ı āfitāb olmaz

9. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **5**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
5. Ḫayāli cemālüñ bahārınuñ üş
6. Raḳībüñ gözinde çıḳardı çiçek

10. **cemāl:**
Gazel 142
Mısra: **1**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
1. Meyden ki yār gül olup ʿarż ide cemāl
2. Şan gösterür şüküfesini tāze bir nihāl

11. **cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 177
Mısra: **7**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
7. Cemālüñ muṣḥafın nice yazam kim
8. Ruḥun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

12. **cemāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 252
Mısra: **2**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
1. Meh yeltenür ḫayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

13. **cemāl:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

14. **cemāl:**
Gazel 252
Mısra: **12**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

15. **cemālün:**-*ün*
Gazel 256
Mısra: **5**
Güzellik, hüsn ü ân. Güzel yüz.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḫi nicedür yüzi ağını

16. **cemālini:**-*n, -i*
Gazel 20
Mısra: **6**
Ar. Zahirî ve batınî güzellik, Allah'ın lütuf ve rahmet nedeni olan vasıfları.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

cemāl-i mihr:
1. **cemāl-i mihr:**
Mesnevi 1
Mısra: **112**
Güneşin yüzü, (parlak).
111. Ki giydi taş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

cemāl-i yār:
1. **cemāl-i yār:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Sevgilinin güzelliği.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

cemālüñ muṣḥafı:
1. **cemālüñ muṣḥafı:**-*üñ*
Gazel 208
Mısra: **5**
Güzellik kitabı.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

cemiʿ-i ezhār:
1. **cemiʿ-i ezhāruñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **13**
Tüm çiçekler.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār:
1. **cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār:**
Kaside 17
Mısra: **80**
Zamanın hakimlerinin hepsi.
79. Bu çarḫ-ı münʿakis beni iñletmedi her ān
80. ʿĀciz durur cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār

cemiʿ-i menḳıbeti:
1. **cemiʿ-i menḳıbeti:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **8**
Hikayelerin bütünü, tamamı.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

cemīʿ-i nebātuñ emvātı:
1. **cemīʿ-i nebātuñ emvātı:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **3**
Bitki ölülerinin hepsi.
3. Vücūda geldi cemīʿ-i nebātuñ emvātı
4. Ẓuhūr buldı cihānda delīl-i baʿs ü nüşūr

cemʿiyet:[GTS]
1. **cemʿiyetin:**-*in*
Gazel 188
Mısra: **2**
Topluluk.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

cenaze: [KL]
1. **cenazem:**-*m*
Gazel 239
Mısra: **3**
Ar .Gömülmek üzere hazırlanmış ceset, ölü, mevtâ
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫᵛānuma

2. **cengümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 24
Mısra: **7**
1. Savaş, muharebe.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

3. **cenge:**-*e*
Gazel 60
Mısra: **3**
1. Savaş, muharebe.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

4. **ceng:**-*ler*
Gazel 87
Mısra: **7**
1. Savaş, muharebe.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

5. **cengi:**-*i*
Gazel 219
Mısra: **9**
1. Savaş, muharebe.

9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh ağına

ceng eyle-:
1. **ceng eyler:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **46**
Savaşmak.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭoprağı üstine ceng eyler nesīm

ceng eyleyici:
1. **ceng eyleyici:**-*y, -i, -ci*
Gazel 19
Mısra: **9**
Savaşmak.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

ceng güni:
1. **ceng güni:**
Kaside 6
Mısra: **66**
Savaş günü.
65. İşaret itseñ ebabīl kuşları gibi tīz
66. ʿ Adūña ceng güni yaġdura ḥacer jāle

2. **ceng güninde:**-*n, -de*
Kaside 3
Mısra: **27**
Savaş günü.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʾl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

ceng id-:
1. **ceng iderez:**-*er, -ez*
Gazel 18
Mısra: **8**
Savaşmak.
7. Gör ṭālīʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Ṣandı bizi ceng iderez araladı firḳat

2. **ceng it:**-*di*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Savaşmak, çekişmek.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḥayli ceng itdi

3. **ceng itdügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Gazel 230
Mısra: **8**
Savaşmak, çekişmek.
7. Ey rind ṣaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

4. **ceng itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 142
Mısra: **3**
Savaşmak, çekişmek.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

cenge düş-:
1. **cenge düşer:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **5**
Savaşmak, yarışmak.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫ̇ān-veş

2. **cenge düşer:**-*er*
Gazel 289
Mısra: **6**
Savaşmak, yarışmak.
5. i
6. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri

cengler it-:
1. **cengler itdi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **1**
Savaşmak, çekişmek.
1. Ṣanma ki ṣabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

cennāt-ı ʿadn:
1. **cennāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **8**
Cennetin cennetleri.
7. Ṣevḳ-i ruḥsāruñla ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı dūzaḫ üzre hāẕihi cennāt-ı ʿadn

cennet: [KL]
1. **cennet:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḥayder
2. Ruḥı cennet lebi ṣāḳi-i Kevser

2. **cennet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **34**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
33. Ṣaḥn-ı firdevse göçüp devlet ile
34. Cennet ehline yine baş oldı

3. **cennet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **87**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yer; pek süslü ve ferah verici.
87. Cennet içinde firiştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

4. **cennetden:**-*den*
Mesnevi 1
Mısra: **121**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
121. Virür kişiye cennetden ferāġı
122. İçinde şuları mevzūn u reftār

5. **cennet:**
Mesnevi 1
Mısra: **139**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
139. Ṣanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

6. **cennet:**
Mesnevi 1
Mısra: **140**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
139. Ṣanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

7. **cennetde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **26**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
25. ʿİsā başına sūzen-i ġamzeñ şoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrisʾe armaġān

8. **cennete:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **61**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıḍvāna anca söz ata ḳaṣruñda bāġbān

9. **cennete:**-*e*
Murabba 3
Mısra: **14**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
13. Zāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

10. **cennetde:**-*de*
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Ar. is. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî. mec. Pek müzeyyen ve müferrih yer.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

11. **cennet:**
Kaside 4
Mısra: **12**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
11. Ehl-i Rūm aḫşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

12. **cennetdür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **77**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

13. **cennet:**
Kaside 5
Mısra: **78**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

14. **cennet:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Ar. is. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî. mec. Pek müzeyyen ve müferrih yer.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıḍvāndur bana

15. **cennete:**-*e*
Gazel 12
Mısra: **7**
Ar. is. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî. mec. Pek müzeyyen ve müferrih yer.
7. Şūfī ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

16. **cennet:**
Kaside 16
Mısra: **50**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḫżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḥūra

17. **cennetüñ:**-*üñ*
Gazel 38
Mısra: **3**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

18. **cennetdeki:**-*de, -ki*
Gazel 48
Mısra: **2**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

19. **cennet:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Dūzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

20. **cennet:**
Gazel 193
Mısra: **6**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

21. **cennet:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Ar. is. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî. mec. Pek müzeyyen ve müferrih yer.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

22. **cennet:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Ar. is. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî. mec. Pek müzeyyen ve müferrih yer.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Korḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

23. **cennetde:**-*de*
Gazel 243
Mısra: **2**
Ar. is. Ahirette iyi, dindar insanlara mev'ûd olan mekân-ı ma'nevî. mec. Pek müzeyyen ve müferrih yer.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

24. **cennete:**-*e*
Gazel 243
Mısra: **11**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

25. **cennet:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Gölgelik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin gidecekleri yerdir.
13. Nār-ı fırāḳḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

cennet-i fırdevs:
1. **cennet-i fırdevs:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Firdevs Cenneti.
11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda gönlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

cennet-i kūyı:
1. **cennet-i kūyıñdan:**-*ñdan*
Gazel 234
Mısra: **19**
Sevgilinin cennet gibi olan semti, bulunduğu yer.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

cennet-i luṭfuñda aç-:
1. **cennet-i luṭfuñda açıvır:**-*ıvır*
Kaside 1
Mısra: **21**
Ihsanınla cenneti açıvermek.
21. Açıvır cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

cer: [İP]
1. **cer:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Kendine doğru çekme, celbetme.
21. Āfitāb-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʾyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

2. **cer:**
Kaside 6
Mısra: **84**
Kendine doğru çekme, celbetme.
83. Çeker ḥuẓūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

cer eyle-:
1. **cer eylemiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kendine doğru çekmek.
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrīse vire ʿİsā Peyāmber

2. **cer ideydi:**-*y, -di*
Kaside 3
Mısra: **50**
Kendine doğru çekme, celbetme.
49. Âfitāba bir daḥi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cüdüñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

ceres:[İP]
1. **cereslerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 62
Mısra: **9**
Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.
9. İşidüp nālemüñ cereslerini
10. Didi yine Mesīḥī ḳanzildür

2. **ceres:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efġāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

3. **ceresler:**-*ler*
Gazel 269
Mısra: **11**
i. (Ar. ceres) 1. Çan.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

4. **cerī:[MT]**
Gazel 279
Mısra: **4**
Ar. sf. Cür'etli, gözü korkmaz, cesur.
3. Yüz sürenlerde yaġuñ tozına
4. Eşk-i çeşmüm ḳadar olmaya cerī

cerīde-i ʿömr:
1. **cerīde-i ʿömrüm:**-*üm*
Kaside 6
Mısra: **85**
Kelime Tipi: -
Ömrün amel defteri.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḥaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

cerrāḥ:[GTS]
1. **cerrāḥ:**
Gazel 161
Mısra: **6**
Ameliyat yapan uzman doktor, hariciyeci uzman, hekim.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

cerrāh-ı ġamze:
1. **cerrāh-ı ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 72
Mısra: **5**
Gamze tabibi, cerrah.
5. Ne ḥoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Kiʿırḳdan neşteriyle ḳan uğurlar

cev:[BK]
1. **cev:**
Kaside 17
Mısra: **92**
Arpa tanesi.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḥimār

cevāp: [GTS]
1. **cevāb:**
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Bir soruya , bir isteğe , bir söz, bir davranış veya yazıya verilen karşılık,yanıt.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

2. **cevāb:**
Kıt'a 14
Mısra: **6**
Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

cevāb
1. **cevāb:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Arpa suyu.
1. Ey ḥaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

cev-āb: [BK]
1. **(cev-āb-ı):**
Gazel 30
Mısra: **4**
Arpa tanesinin suyu.
3. Mey laʾl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

cevāb vir-:
1. **cevāb virmese:**-*me, -se*
Kaside 7
Mısra: **84**
Karşılık vermek, İcabet etmek.
83. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesāʾili
84. Cūduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevāb

2. **cevāb virür:**-*ür*
Müfret 6
Mısra: **2**
Cevaplamak, cevaplandırmak, karşılık vermek.
1. Āferīn ol ʿārifüñ şabrına kim gāh-ı ḥitāb
2. Ḳatı söz söylendügince virür āheste cevāb

cevāb-ı telḫ:
1. **cevāb-ı telḫ:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Gönül inciten cevap, acı söz.
3. Mey laʾl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

cevāhir: [KL]
1. **cevāhir:**
Kaside 6
Mısra: **3**
Ar. cevherʾin çoğul şekli cevāhir)

***1.** Cevherler.*
***2.** Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli taşlar.*
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümrrüd durur güher jāle

2. **cevāhiri:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **95**
Cevherler; "cevher"in cem'idir.
95. Medḥüñ cevāhiri ṭoludur dürc-i ḫāṭırum
96. ʿ İzz-i ḥuzūra bir ḳaçını itdüm intiḫāb

cevāhir-i tīġ:
1. **cevāhir-i tīġüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **71**
Okunun cevherleri.
71. Havāda münʿakis olsa cevāhir-i tīġüñ
72. Dönerdi dāne-i yāḳūta ser-be-ser jāle

cevelān ide:
1. **cevelān ide:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **41**
Dolaşmak, gezinmek.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdūna ġubār

cevfiʾz-zücāc:
1. **cevfiʾz-zücāc:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Boş şişe.
9. Berk urur ḳalb-i Mesīḥīden lebüñ
10. Keʾş-şarābiʾl-ḫamre min cevfiʾ z-zücāc

cevher:bknz. cevāhir
1. **cevher:**
Murabba 2
Mısra: **18**
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

2. **cevheriyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 4
Mısra: **47**
Yaratılış, tıynet, maya.
47. Cevheriyle ḳāʾim olduġı gibi dāʾim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

3. **cevherle:**-*le*
Gazel 154
Mısra: **14**
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭoptolu ola şandūḳ-ı türbetüm

4. **cevherde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **4**
Sevgilinin ayağının tozu.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

cevher id-:
1. **cevher ide:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **44**
Kıymetli hale getirmek, değer kazandırmak.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

cevher ol-:
1. **cevher olur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **41**
41. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẓar

cevher-dār: [KANAR]
1. **cevher-dār:**
Murabba 2
Mısra: **9**
Far. 1. Cevherli: silk-i cevher-dâr. 2. Mayası iyi: merd-i cevher-dâr. 3. Dalgalı hutûtu olan: tîg-i cevher-dâr. 4. Yalnız noktalı harfleri hesap edilerek söylenilen tarih.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

cevher-i maʿni:
1. **cevher-i maʿni:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Mana cevheri.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḫr
12. Gūyiyā dürr ile ṭolu yemdür

cevher-i medḥ:
1. **cevher-i medḥüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Kaside 5
Mısra: **72**
Övgü cevheri.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḫavf ide çün
72. Cevher-i medḥüñle pürdür ṣafḥa-ı tīġ-i zebān

cevher-i tīġ:
1. **cevher-i tīġuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **36**
Kılıçın kıymeti, değeri.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ʿadū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

cevr:[İP]
1. **cevrüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kıt'a 12
Mısra: **6**
Ar. Eza, sitem.
5. Bu ḳatre ḳatre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

2. **cevr:**
Gazel 28
Mısra: **5**
Ar. Eza, sitem.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı şarīḥ

3. **cevri:**-*i*
Gazel 51
Mısra: **1**
Ar. Eza, sitem.
1. Ḥabībüñ cevri bī-pāyān ḫoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bī-dermān ḫoşdur

4. **cevri:**-*i*
Gazel 76
Mısra: **1**
Ar. Eza, sitem.
1. Gönül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

5. **cevri:**-*i*
Gazel 96
Mısra: **9**
Ar. Eza, sitem.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʾat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

6. **cevrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 164
Mısra: **5**
Ar. Eza, sitem.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

7. **cevri:**-*i*
Gazel 189
Mısra: **1**
Ar. Eza, sitem.
1. Ḫoş cevri öğüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

cevr eyle-:
1. **cevr eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 197
Mısra: **4**
Eziyet etmek.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi yāruñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālu

2. **cevr eylemeden:**-*me, -den*
Gazel 288
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālı

cevr id-:
1. **cevr ider:**-*er*
Gazel 190
Mısra: **7**
Cefa çektirmek, eziyet etmek.
7. Şanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

2. **cevr idersin:**-*er, -sin*
Gazel 177
Mısra: **3**
Cefa çektirmek, incitmek, işkence etmek, zulmetmek.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḫi unutma keremden

cevr it-:
4. **cevr itme:**-*me*
Gazel 197
Mısra: **3**
(âşığın) gönlünü kırmak, incitmek, çektirmek.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi yāruñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālu

5. **cevr itme:**-*me*
Gazel 288
Mısra: **3**
Eziyet etmek.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālı

cevr odı:
1. **cevr odına:**-*na*
Kaside 14
Mısra: **9**
Zulüm ateşi.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

cevr ü cefā:
1. **cevr ü cefā:**
Gazel 268
Mısra: **5**
Eziyet ve sıkıntı.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

cevr ü cefā ḳıl-:
1. **cevr ü cefā ḳılsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 163
Mısra: **1**
Haksızlık ve eziyet etmek.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

cevr ü cefā:
2. **cevr ü cefādan:**-*dan*
Gazel 284
Mısra: **4**
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

3. **cevr ü cefāya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **1**
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).
1. Ögrendi göñül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

cevr-i ẕillet:
1. **cevr-i ẕilletden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **57**
Hakirlik zulmeti.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḥ(k)ger nesīm

cevşen-i nücūm:
1. **cevşen-i nücūm:**
Gazel 68
Mısra: **3**
Yıldızların zırhı, koruması.
3. Maḥv oldı şanma şubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʿāhum ḥadengi çarḫa silāḥın bıraḳdurur

cevşen-i pend:
1. **cevşen-i pendi:**-*i*
Gazel 240
Mısra: **7**
Nasihatin zırhı.
7. Nāṣiḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥiṣārını yıḳar leşker-i şīve

cevvār: bknz.cevr
1. **cevvār:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ar. cevr ' zulmetmek' ten cevvar. Cevreden kimse.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳatı cevvār

2. **cevvār:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ar. cevr ' zulmetmek' ten cevvar. Cevreden kimse.
1. Biri Vālācı Şādi-oġlı cevvār
2. Kim olmış lebleri rengīn-güftār

3. **cevvār:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Ar. cevr ' zulmetmek' ten cevvar. Cevreden kimse.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi şonucı yine peşīmān unutma hā

4. **cevvār:**
Gazel 76
Mısra: **2**
Ar. cevr ' zulmetmek' ten cevvar. Cevreden kimse.
1. Gönül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

cevv-i havā:
1. **cevv-i havā:**-*da*
Kaside 2
Mısra: **66**
Ar. Şema boşluğu, havadan ibaret boşluk. (cevv-i havass tabirinde cevv yalnız boşluk manasını müfittir. Meâl-i tabir hava boşluğudur).
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḫalḳa niʿmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḫvān

ceyb:[KL]
1. **ceyb:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Yakıcı.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḫāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

ceyb-i ġonca:
1. **ceyb-i ġoncadan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **5**
Goncanın yakası,.
5. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḫaber
6. Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzārdan

ceyb-i vücūd:
1. **ceyb-i vücūdın:**-*ın*
Gazel 69
Mısra: **5**
Vücudun yakası, bölümleri.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḫi yeñi yaḳadur

ceyş-i ecelden ḳorḳ-:
1. **ceyş-i ecelden ḳorḳup:**-*den-up*
Kaside 1
Mısra: **19**
Gam askeri ölüm anından korkup.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʾvā

ceyş-i ḫazān:
1. **ceyş-i ḫazān:**
Kaside 10
Mısra: **63**
Sonbahar askerleri,ordusu.
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüni ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuñla virsün dehre zīb ü fer nesīm

ceyş-i rifʿat:
1. **ceyş-i rifʿat:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **63**
Yücelik ordusu.
63. Çıḳsun ḥiṣār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

ceyş-i vücūd:
1. **ceyş-i vücūd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
Vücut ordusu.
63. Gördi yoḳ ceyş-i vücūd içre vefā
64. Oldı pes ḳāfile-sālār-ı ʿadem

cibāl:[İP]
1. **cibāl:**
Kaside 9
Mısra: **54**
Cebeller, dağlar.
53. Şu deñlü ṭaʿne ṭaşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Şadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

cidāl eyle-:
1. **cidāl eyle:**
Kaside 14
Mısra: **39**
Mücadele etmek, savaşmak.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Düd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

2. **cidāl eyle:**-*le*
Gazel 179
Mısra: **7**
Kavga etmek.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Düd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

ciger: [TS]
1. **cigeri:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **15**
Yürek.

15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derūn-ı sīnesini āşikār serv

2. **ciger:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Bagır, yürek.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

3. **cigerüm:**-*üm*
Gazel 255
Mısra: **1**
Bagır, yürek.
1. Zülf-i müşgīnüñ içün bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ içün gözyaşı gülgūn oldı

ciger derlik eyle-:
1. **ciger derlik eyledi:**
Müfret 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül paralamak, gönül yırtmak.
1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

ciger:
4. **cigerī:**
Gazel 279
Mısra: **6**
Bağır, yürek ‖ acı ve kederin hissedilme merkezi: kalp.
5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger döke döke
6. Yüzümüñ rengi olupdur cigerī

cihān:[KL]
1. **cihān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Dünya, âlem, cihân.
17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ʿAli Paşayı

2. **cihānda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

3. **cihānda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

4. **cihānı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **103**
Dünya, âlem, cihân.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

5. **cihāna:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **110**
Dünya, âlem, cihân.
109. Ẓalām-ı ġamdan oldı çehresi pāk
110. Cihāna şol ḳadar zer itdi iḥsān

6. **cihānı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **114**
Dünya, âlem, cihân.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

7. **cihān:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Dünya.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

8. **cihāna:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **85**
Dünya, âlem, cihân.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

9. **cihānda:**-*da*
Kaside 4
Mısra: **55**
Dünya, âlem, cihân.
55. Baḫt-ı bīdāruñ cihānda pāsbān olalıdan
56. Ṣafḥa-ı tīġüñ ḥafī hep fitneler oldı nihān

10. **cihān:**
Kaside 5
Mısra: **30**
Dünya, âlem, cihân.
29. Ey ki ḫulkuñla ṣabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

11. **cihān:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Dünya.
75. Her seḥergāh cihān bāġını seyr eylemege
76. Nükhet-i ḫulkuñ olup esb-i ṣabā üzre süvār

12. **cihāna:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Cihāna virdi taġayyür ḫudā-yı celle celāl
2. Çemen ḫızānesin itdi ḫazān yine pā-māl

13. **cihanda:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **47**
Dünya, âlem, cihân.
47. Cihanda ser-keş olanlar ṣurāhī gibi müdām
48. İderler ayaġına baş ḳomaġa istiʿ cāl

14. **cihān:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Dünya, âlem, cihân.
21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

15. **cihān:**
Kaside 11
Mısra: **33**
Dünya, âlem, cihân.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

16. **cihāndur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **61**
Dünya, âlem, cihân.
61. Nʿola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

17. **cihānı:**
Kaside 12
Mısra: **35**
Dünya, âlem, cihân.
35. Şeb-i ẕillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿ ā ile uyar

18. **cihānda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **42**
Dünya, âlem, cihân.
41. Ol ḳadd-i ser-ferāza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

19. **cihānda:**-*da*
Kaside 19
Mısra: **4**
Dünya.
3. Vücūda geldi cemīʿ-i nebātuñ emvātı
4. Ẓuhūr buldı cihānda delīl-i baʿs ü nüşūr

20. **cihān:**
Kaside 19
Mısra: **11**
Dünya, âlem, cihân.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʿ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭfʿ itdi kʿ itmedi maḳhūr

21. **cihāna:**
Kaside 19
Mısra: **39**
Dünya, âlem, cihân.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

22. **cihānı:**-*ı*
Gazel 42
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

23. **cihān:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihân.
1. Ol leb-i cān-bahş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim siḥr itmede çeşmi cihān fettānıdur

24. **cihānı:**-*ı*
Gazel 63
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

25. **cihān:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Dünya, âlem, cihân.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

26. **cihānı:**-*ı*
Gazel 73
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihân.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʿiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

27. **cihānda:**-*da*
Gazel 86
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

28. **cihān:**
Gazel 96
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihân.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

29. **cihāna:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **13**
Dünya, âlem, cihân.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

30. **cihānı:**-*ı*
Gazel 115
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Yüzüñ şuʿā ʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

31. **cihānda:**-*da*
Gazel 139
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

32. **cihānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihân.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

33. **cihān:**
Gazel 222
Mısra: **9**
Dünya.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẓar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

34. **cihān:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Dünya, âlem, cihân.
1. Gözüñ āġāz idelden siḥr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḫalḳın ġirīve

35. **cihān:**
Gazel 229
Mısra: **5**
Dünya, âlem, cihân.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẓrā bize

36. **cihānda:**-*da*
Gazel 258
Mısra: **3**
Dünya, âlem, cihân.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

37. **cihānı:**-*ı*
Gazel 258

Mısra: **10**
Dünya, âlem, cihân.
9. Şeh-i iḳlīm-i naẓm olduñ Mesīḥī
10. Cihānı ṭutdı sözüñ ṭumṭurāḳı

38. **cihānda:**-*da*
Gazel 259
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihân.
7. Ḫoş ẕevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʿ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

39. **cihānı:**-*i*
Gazel 274
Mısra: **1**
Dünya.
1. Fenāya virdi ʿāşıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

40. **cihānı:**-*ı*
Gazel 276
Mısra: **7**
Dünya, âlem, cihân.
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

41. **cihānı:**-*ı*
Gazel 287
Mısra: **1**
Dünya, âlem, cihân.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

cihān bāġı:
1. **cihān bāġın:**-*ın, -*
Gazel 276
Mısra: **9**
Dünya bahçesi. II Yeryüzü, dünya, kainat.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʿanuñ ʿömri gülini dermedi

2. **cihān bāġında:**-*n, -da*
Gazel 190
Mısra: **6**
Dünya bahçesi. II Yeryüzü, dünya, kainat.
5. Yoġ ise dāne-i ḫāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

cihān sulṭānlıġı:
1. **cihān sulṭānlıġı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Dünyanın Sultanı.
5. Cihān sulṭānlıġı baña gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

cihān-baḫş:
1. **cihān-baḫş:**
Gazel 165
Mısra: **9**
(Fa.) Dünyaları bağışlayan.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

cihānı başına dar eyle-:
1. **cihānı başına dar eyleyem:**-*ı*
Gazel 166
Mısra: **8**
Deyim
Bir kimseyi çok sıkıntılı bir duruma sokmak.
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

cihān-ı maʿārif:
1. **cihān-ı maʿārif:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
İlim dünyası.
3. zamīr-i müniret cihān-ı maʿārif
4. Kelām-ı metīnet maʿān-ı maʿāni

cihān-misāl:
1. **cihān-misāl:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Dünya gibi.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḥaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār şafḥasını nice ḳaralar

cilā vir-:
1. **cilā vire:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **93**
Parlatmak.
93. Tā dide-i nücūma cilā vire küḥl-i şeb
94. Tā çeşm-i ḥalḳa ḳurret-i ʿayn ola neyyirān

cilā vir-:
1. **cilā virür:**-*ür*
Gazel 253
Mısra: **2**
Parlatmak.
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

cilvegeh: [FD]
1. **cilvegehdür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **66**
Gezinti yeri ‖ yurt.
65. Gülsitān-ı miḍḥatüñ içre nevālar itmege
66. Cilvegehdür ʿandelīb-i kilküme şāḥ-ı benān

cimri: [KL]
1. **cimri:**
Gazel 80
Mısra: **8**
T. sf. Pek hasis, pinti, miskin.
7. Ḫayāl-i genc-i vaşluñ ḳılmaġ ile
8. Kemerde bay olur cimri ḳalender

cinān:bknz. cennet
1. **cinān:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Cennetler.
3. Ey naḳd-i ṭāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melāʿik baña Memī

cins-i ʿubūr:
1. **cins-i ʿubūr:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Karşı cins.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

cism:[RTK]
1. **cism:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Gövde, cedset,ten.
1. Biri ḥallācdur kʿ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

2. **cismini:**-*i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Cisim, vücut.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

3. **cismümi:**-*üm, -i*
Kaside 2
Mısra: **24**
Beden, vücut.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her aġızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

4. **cismüme:**-*üm, -e*
Gazel 11
Mısra: **7**
Ar. Gövde.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

5. **cismüñ:**-*üñ*
Kaside 21
Mısra: **17**
Cisim, vücut.
17. Cismüñ şarart kʿola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

6. **cismi:**-*i*
Gazel 54
Mısra: **4**
Ar. Gövde.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

7. **cismüm:**-*üm*
Gazel 109
Mısra: **3**
(Ar.) Cisim, gövde.
3. Miyānuñ-veş ḫayāl olalı cismüm
4. Ḳıluram kendü kendümi der-āgūş

8. **cismi:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **5**
Cisim, vücut.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʿllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿ beye

9. **cismüm:**-*üm*
Gazel 242
Mısra: **1**
Cisim, vücut.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

cism-i lāġar:
1. **cism-i lāġarı:**-*ı*
Gazel 59
Mısra: **3**
Zayıf beden.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Gūyā bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛān atar

cism-i laṭīf:
1. **cism-i laṭīf:**
Kaside 19
Mısra: **33**
İnce, kırılgan beden.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

cism-i Mesīḥī:
1. **cism-i Mesīḥī:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Mesihi'nin varlığı, vücudu.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

2. **cism-i mesīḥīde:**-*de*
Gazel 255
Mısra: **17**
Mesīḥī'nin varlığı.
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

cism-i nā-tüvān:
1. **cism-i nā-tüvān:**
Kaside 14
Mısra: **26**
Halsiz vücut.
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Ża ʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

cism-i sūḫtem:
1. **cism-i sūḫtem:**-*m*
Kaside 14
Mısra: **43**
Yanıp kavrulmuş beden.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫᵛān

2. **cism-i sūḫtem:**-*m*
Gazel 180
Mısra: **7**
Yanıp , kavrulmuş varlığımbedenım.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

civān:[KL]
1. **civān:**
Gazel 181
Mısra: **1**
(Fa.) Erkek, yiğit, oğlan, genç, köle 2) genç ve güzel sevgili.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

civār-ı samedı:
1. **civār-ı samedı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **78**
Alim, bilgili çevre.
77. Ḳıldı ol kesb-i ḫayāt-ı ebedī
78. Mesken idindi civār-ı samedı

cūd:[FD]
1. **cūdına:**-*ı, -n, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
Var olmak, yaratılan şeyleri, canlı cansız varlıklar.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cūdına reşk ider idi Ḥātem

2. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **84**
Var olmak, yaratılan şeyleri, canlı cansız varlıklar.
83. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesāʿili
84. Cūduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevāb

3. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **80**
Cömertlik.

79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cūduñ aña olmaya bennā

4. **cūd:**
Kaside 17
Mısra: **65**
Cömertlik.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

cūd u seḫā:
1. **cūd u seḫā:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Eliaçık ve cömert.
11. Sensin ol ḥirmen-i luṭf u kerem ü cūd u seḫā
12. Niʿmet-i cūduñ ile oldı ġanī vaḥş ü ṭuyūr

cüdā:[KANAR]
1. **cüdā:**
Gazel 149
Mısra: **7**
Far. Ayrı.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

2. **cüdā:**
Gazel 243
Mısra: **15**
Far. Ayrı.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

cüdā düş-:
1. **cüdā düşdüñ:***-dü, -ñ*
Gazel 163
Mısra: **4**
Ayrı düşmek, uzak kalmak; görüşememek, yakın olamamak.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

cüduñ eli:
1. **cüduñ eli:**
Kaside 9
Mısra: **71**
Cömertlik eli.
71. Şu deñlü cüduñ eli ṭutdı sāʿil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʾāl

cühhāl:bknz. cāhil
1. **cühhāl:**
Kaside 11
Mısra: **47**
Cahiller, bilmeyenler; "câhil"in cem'idir: Ne bilir kadrini erbâb-ı erbâb-ı kemâlin cühhâl.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her kış āfītāb u berf ola nān u penīr

cüllāb:[İP]
1. **cüllāb:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Müshil gibi kullanılan bir şerbet; gül suyu.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb akıdur
4. Nʿidelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

cüllāb it-:
1. **cüllāb itmiş:***-miş*
Mesnevi 1
Gül suyu et-.
1. Biri Şerbetçi-oġlı sīb-ġabġab
2. Sözin cüllāb itmiş ol şeker-leb

cüllāb-ı ʿışḳ:
1. **cüllāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Aşkın gül suyu.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu ihrāḳı teskīn itsüñ ol cüllāb-ı ʿışḳ

cüllāb:
2. **cüllābı:***-ı*
Gazel 136
Mısra: **2**
Şerbet; gül suyu. (Bağlamda : sevgilinin dudağı.).
1. Sinek üşürdi ḥelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

cumhūr-ı enām:
1. **cumhūr-ı enām:**
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Halkın reisi.
15. ʿĀṣıḳuñ melḥūzı olduġı gibi ebrū-yı yār
16. Fikr iderlerdi hilāl-i ʿidi cumhūr-ı enām

cümle:[KL]
1. **cümle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
9. Nʿidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

2. **cümle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
35. Her melek aña iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

3. **cümle:**
Mesnevi 1
Mısra: **103**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

4. **cümle:**
Kaside 2
Mısra: **85**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
85. Cümle cihāna maḳsım-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

5. **cümlesin:***-s, -i, -n*
Kaside 4
Mısra: **54**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanşīf ü tazʿīf eyledi ḍarb-ı ḥüsām

6. **cümle:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

7. **cümle:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

8. **cümle:**
Kaside 11
Mısra: **72**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feṯḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

9. **cümle:**
Gazel 49
Mısra: **9**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle şāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

10. **cümle:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

11. **cümle:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

cümle ʿālem ḥalḳı:
1. **cümle ʿālem ḥalḳını:***-n, -ı*
Kaside 11
Mısra: **9**
Tüm dünya halkı, herkes.
9. Öldürürdi cümle ʿālem ḥalḳını Nemrūd-ı berd
10. Ger gülistān itmeyeydi āteşi ḥayy ü Ḳadīr

cünd-i ġam:
1. **cünd-i ġam:**
Gazel 118
Kelime Tipi: -
Kaygı, tasa, keder askerleri.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

curʿa:
1. **curʿa:**
Murabba 3
Mısra: **27**
Ar. damla, yudum.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp şaçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **curʿa:**
Kaside 15
Mısra: **9**
İçimlik, yudumluk, kadeh manasında.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

3. **curʿa:**
Kaside 19
Mısra: **47**
İçimlik, yudumluk, kadeh manasında.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

curʿa-ı mey:
1. **curʿa-ı mey:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Şarabın bir yudumu/damlası. 2. İçki kadehinin dibinde kalan ve toprağa dökülmesi âdet olan son yudum.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

cürm:[MT]
1. **cürm:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Suç, günah.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḫavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿ-ı recā

2. **cürmümi:***-üm, -i*
Gazel 132
Mısra: **1**
Suç, günah.
1. ʿIşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīġ-i müjeñle ḥak

3. **cürmini:***-i, -n, -i*
Gazel 137
Mısra: **12**
Suç, günah.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

4. **cürmümi:***-üm, -i*
Gazel 158
Mısra: **5**
Suç, günah.2) küstahlık.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

5. **cürmümüz:***-ü, -müz*
Gazel 166
Mısra: **5**
Suç, günah.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarşa yollar eyleyem

6. **cürm:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Suç, günah.
11. Meger müjgānuña öykündi ḥançer
12. Kʿ anı bu cürm içün ḥabs eyledi ḳın

cüş eyle-:
1. **cüş eyledi:***-di*
Kaside 12
Mısra: **26**
Çoşup taşmak.
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cüş eyledi beñzer ki biḥār

cüş ḳıl-:
1. **cüş ḳılur:***-ur*
Gazel 109
Mısra: **2**
Coşmak, kabarmak.
1. Nihān olalı ol laʿl-i güher-püş
2. Ḳılur deryā-yı eşküm dem-be-dem cüş

cüst ü cūya:
1. **cüst ü cūya:***-a*
Gazel 242
Mısra: **2**
Araştırıp sormak.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

2. **cüst ü cüyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 50
Mısra: **1**
Araştırıp sormak.
1. Seyl-i eşküm cüst ü cüyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʾ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

cüvā: bknz. cüvān
1. **cüvā:**
Kaside 5
Mısra: **4**
Genç, delikanlı.
3. Şoldurup bāg-ı cihānı tünd-bād-ı ḥādisāt
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

cüvān:[İP]
1. **cüvān:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Bknz. Civân
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öniñce bir cüvān

cüvāna:
1. **cüvāna:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Gençler.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

cüvān-baḫt:
1. **cüvān-baḫt:**
Kaside 5
Mısra: **6**
Şansı açık olan, talihli.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

cüy:
1. **cüylar:**-*lar*
Kaside 8
Mısra: **8**
Far. 1. Irmak, akarsu, su.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

2. **cüy:[MT]**
Gazel 80
Mısra: **1**
Far. 1. Irmak, akarsu, su.
1. Yaşum cüy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

cüybār:[BK]
1. **cüybārdur:**-*dur*
Kaside 18
Mısra: **58**
Far. Irmak, büyük ırmak.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaşīdeniñ
58. Bir cüybārdur ki kenārında var serv

2. **cüybār:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Far. Irmak, büyük ırmak.
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cüybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

cüy-bār:
3. **cüy-bārı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **2**
Far. Irmak, büyük ırmak.
1. Gözümde derc olan naḳş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cüy-bārı

cüy-ı āb:
1. **cüy-ı āb:**
Kaside 7
Mısra: **20**
Irmak, nehir.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cüy-ı āb

2. **cüy-ı āb:**
Kaside 7
Mısra: **20**
Irmak, nehir.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cüy-ı āb

3. **cüy-ı āb:**
Kaside 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Irmak, nehir.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cüy-ı āb

cüy-ı ḥabāb:
1. **cüy-ı ḥabāb:**
Kaside 8
Mısra: **23**
Su kabarcıklarının ırmağın üzerinde gezinmesi, oluşması.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cüy-ı ḥabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

cüy-ı mey:
1. **cüy-ı mey:**
Gazel 143
Mısra: **6**
Şarap nehri.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cüy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

cüy-ı vefā:
1. **cüy-ı vefā:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Vefa ırmağı.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cüy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

cüz:[AK]
1. **cüz:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
(Fa.) Başka, -den başka.
11. Cüz sevād-ı şeb-i ḥaṭet ne-küned
12. ʿArż-ı ruḥsār meh-liḳā-yı suḥan

2. **cüz:**
Kaside 22
Mısra: **42**
(Fa.) Başka, -den başka.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

3. **cüz:**
Gazel 203
Mısra: **3**
(Fa.) Başka, -den başka.
3. Ḳıble-i erbāb-ı bīniş nīst cüz ebrū-yı tu
4. Kāfirest ān k-ū cüz ebrū-yı tu dāred ḳıblegāh

cüz ebrū-yı tu:
1. **cüz ebrū-yı tu:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Senin kaşından başkası.
3. Ḳıble-i erbāb-ı bīniş nīst cüz ebrū-yı tu
4. Kāfirest ān k-ū cüz ebrū-yı tu dāred ḳıblegāh

cüz tu:
1. **cüz tu:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Senden başkası.
27. Ḥudāygānā ḫāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

cüzdān:[İP]
1. **cüzdānını:**-*ın, -ı*
Kaside 12
Mısra: **15**
evrak konulan çanta. 2. partfoy, para çantası. 3. Maaş defteri
15. Gonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıkar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

cüzʿi tīmār:
1. **cüzʿi tīmār:**
Kaside 8
Mısra: **98**
1. Askerlerin bir kısmı. 2. Tedavi miktarı.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʿi tīmār

Ç

çağır-:[GTS]
1. **çağırur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **32**
Bağırmak, seslenmek ǁ yalvarmak, yakarmak (Allah ve meded bağlamında).
31. Nuṣret ü feṭḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çağırur tīġ ü nefīr

2. **çağırur:**-*ur*
Gazel 182
Mısra: **18**
Bağırmak, seslenmek ǁ yalvarmak, yakarmak (Allah ve medet bağlamında).
17. Duʿā itdükçe mevtine Mesīḥī
18. Çağırur sīnesinden cānı āmīn

3. **çağırur:**-*ur*
Gazel 186
Mısra: **1**
Bağırmak, seslenmek ǁ yalvarmak, yakarmak (Allah ve meded bağlamında).
1. Çağırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

4. **çağırur:**-*ur*
Gazel 186
Mısra: **10**
Bağırmak, seslenmek ǁ yalvarmak, yakarmak (Allah ve meded bağlamında).
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çağırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

çağırı çağırı:
1. **çağırı çağırı:**-*ı*
Gazel 109
Mısra: **10**
Bağıra bağıra.
9. Beni yine ṭaladı it raḳībüñ
10. Ölüm gıbi çağırı çağırı üş

çaġla-:[GTS]
1. **çaġlasa:**-*sa*
Gazel 253
Mısra: **10**
Coşkun biçimde akmak, coşmak.
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

çağrı: [GTS]
1. **çaġnşurlar:**-*ş, -ur, -lar*
Gazel 17
Mısra: **8**
Bağrışıp,çağrışmak.
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣīb"

çāh:
1. **çāha:**
Mesnevi 1
Mısra: **78**
Makam, derece, rütbe; heybet, ihtişam; dünya. Sözcük, tanıklarda hem olumlu, hem de olumsuz anlamlara gelebilecek şekilde bağlamlar oluşturmuştur. Dünya malı, şöhret ve ihtişam peşinde koşmanın kötülüğünü dile getiren beyitlerde "câh", tasavvufi bakış açısının bir gereği olarak olumsuz anlamda kullanılmıştır. İnsanların kalplerine vâkıf ve hâkim olmak, onların saygısını ve itaatini beklemek, insanlar katında saygın kişi olmak için çalışmak, tasavvufta makbul bir şey değildir.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufı şan çāha iḫvān

çāh-ı bābil:[İP]
1. **çāh-ı bābil:**
Gazel 280
Mısra: **2**
Babil kuyusu.
1. Ey ruḥuñ üzre ḫaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

çāh-ı ḳabre:
1. **çāh-ı ḳabre:**-*e*
Gazel 191
Mısra: **9**
Kabir çukuru. Mezar.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

çāh-ı pür-ḫūn:
1. **çāh-ı pür-ḫūn:**
Gazel 175
Mısra: **6**
Kan dolu dünya.
5. Gözüm yaşını silmekden dem-ā-dem
6. Olupdur āstīnüm çāh-ı pür-ḫūn

çāh-ı zaḳanı:
1. **çāh-ı zaḳanı:**-*ı*
Gazel 251
Mısra: **12**
-Sevgilinin- Çene çukuru.
11. Zülfi ḫabs ide ide gönlini ʿāşıklarınuñ
12. Toṭolu oldı günehkār ile çāh-ı zaḳanı

çāh-ı zeḳan:
1. **çāh-ı zeḳanuñ:**-*nuñ*
Gazel 240

Mısra: **10**
Çene çukuru.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlüñ mey ü çāh-ı zeḳanuñ şāġar-ı şīve

çāhuñ ʿumḳ:
1. **çāhuñ ʿumḳına:**-*uñ*
Kaside 14
Mısra: **46**
Kuyunun dibi.
45. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

çaḳ:[İP]
1. **çaḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tâ,tam,tamam.
3. Raḳib el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

2. **çaḳ:**
Murabba 3
Mısra: **6**
Tâ,tam,tamam.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şulularını

3. **çaḳ:**
Kaside 17
Mısra: **52**
Ta. Tam, tamam.
51. Ne diyeyin bir at durur ol kʾ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

4. **çaḳ:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Tâ,tam,tamam.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın şavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḥmet-i ferdā naşīb

5. **çāk:**
Gazel 258
Mısra: **3**
Yarık, yırtık, çatlak. çâk çâk parça parça.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

1. **çaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 66
Mısra: **8**
Vurmak.
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ içün şırça gönlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

çāk it-:
1. **çāk idelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **4**
Parçalamak.Büyük bir üzüntü ve çaresizlik içinde bulunmak.
3. Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk idelüm
4. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

1. **çāk ider:**-*er*
Gazel 79
Mısra: **9**
Parçalamak.Büyük bir üzüntü ve çaresizlik içinde bulunmak.
9. Hengām-ı şubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

çāk it:
1. **çāk it:**-*di*
Gazel 15
Mısra: **8**
Yırtmak,parçalamak.
7. Mestāne naʿresin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

2. **çāk itmedi:**-*me, -di*
Gazel 69
Mısra: **5**
Yaralar çizmek, parçalamak.
5. Ceyb-i vücūdım itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

çāker:[İP]
1. **çākerüñ:**-*üñ*
Kaside 10
Mısra: **53**
Kul, köle, cariye, bende.
53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

2. **çākerüz:**-*üz*
Gazel 99
Mısra: **1**
Kul, köle, bende.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı bağlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

3. **çākerüñ:**-*üñ*
Gazel 162
Mısra: **9**
Kul, köle, bende.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

4. **çākerüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **21**
Kul, köle, bende.
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesīḥī çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dīvānına

çāk-i girībān:[İP]
1. **çāk-i girībān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
Yaka yırtmak.Üzülmek.
93. Şoldı ol gülşen-i devlet çünkim
94. Ġoncalar çāk-i girībān itsün

çal:[GTS]
1. **çalar:**-*ar*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Çalabilmek.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

2. **çaldurdı:**-*dur, -dı*
Kaside 5
Mısra: **35**
Bir şeyi hırsıza kaptırmak.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ʿadū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

3. **çalar:**-*ar*
Kaside 11
Mısra: **32**
Vurmak.
31. Nuṣret ü fetḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çağırur tīġ ü nefīr

4. **çalar:**-*ar*
Kaside 12
Mısra: **23**
Çarp-, vur-, darbe indir-.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḫāb-ı dür-bār

5. **çala:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **8**
Çalmak; bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Şoḥbetümde çala İsrāfil şūr

6. **çalduḳ:**-*duḳ*
Gazel 99
Mısra: **3**
Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.
3. Ḥayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

7. **çalacak:**-*acak*
Gazel 122
Mısra: **11**
Vurmak.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak şūfī inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

8. **çalma:**-*ma*
Gazel 228
Mısra: **6**
Vurmak.
5. Biñ pāre idüpdür beni şimşīr-i fīrāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

9. **çalma:**-*ma*
Gazel 228
Mısra: **10**
Vurmak.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

10. **çaluban:**-*uban*
Gazel 230
Mısra: **4**
Vurmak.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

11. **çalasın:**-*a, -sın*
Gazel 285
Mısra: **8**
Açmaya çalışmak.
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

çālāk eyle-: [KL]
1. **çālāk eyleyen:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Çabuk hareket etmek.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

çālāk ü çābük:
1. **çālāk ü çābük:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Hareketli ve çabuk.
1. Birisi Dilsüz-oġlı şūḫ-ı nāzik
2. Gönüller almada çālāk ü çābük

çaldır-:[GTS]
1. **çaldurmayam:**-*ma, -y, -a, -m*
Kaside 2
Mısra: **35**
Çalma işini yaptırmak, bir başkasına kaptırmak.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

çalış-:[GTS]
1. **çalışur:**-*ur*
Gazel 181
Mısra: **9**
İşe yaramak.
9. Ḳatı gönüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

2. **çalışur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **51**
Savaşmak, çarpışmak, vuruşmak.
51. Katı gönüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

çanak:[GTS]
1. **çanaġa:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Çanak, tas.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

2. **çanaġ:**
Gazel 209
Mısra: **14**
Topraktan veya metalden yapılmış kap.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

3. **çanagına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 221
Mısra: **6**
Topraktan veya metalden yapılmış kap.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭolduru ṭolduru sögeyidi çanagına

çāpük:[İP]
1. **çāpük:**
Gazel 139
Mısra: **8**
Hızlı, süratli.
7. Semend-i çarḫa viren ıżṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi tāziyāne gerek

çār:[KANAR]
1. **çārdan:**-*dan*
Gazel 115
Mısra: **11**
Far. Dört.
11. Öyündüğine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

çāre: [GTS]
1. **çāre:**
Gazel 224
Mısra: **2**
İlâç, tedbir.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñi ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

çāre eyle-:
1. **çāre eylemedi:**-*me, -di*
Gazel 156
Mısra: **9**
Derman ver, yardım et.

9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḥidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

çār-ebrū:
1. **çār-ebrū:**
Murabba 2
Mısra: **42**
Far. Dört kaşlı, civan (Sevgili).
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

çāre-sāz:
1. **çāre-sāz:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

çarġ u bāşe:
1. **çarġ u bāşe:**
Kaside 22
Mısra: **12**
Kartalla akdoğan.
11. ʿAceb nebâşed eger der zamān-ı maʿdiletet
12. Zi çarġ u bāşe küned çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem

çarḫ: [KANAR]
1. **çarḫuñ:**-*uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **83**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mātem

2. **çarḫ:**
Murabba 2
Mısra: **27**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

3. **çarḫ:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

4. **çarḫ:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **10**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

5. **çarḫ:**
Kaside 2
Mısra: **50**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

6. **çarḫa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **60**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
59. Varduḳça yüce çıḳmaġ için pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

7. **çarḫ:**
Kaside 3
Mısra: **7**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
7. Çarḫ ṭās içre şafaḳ ḥınnāsını ḥazırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

8. **çarḫ:**
Kaside 3
Mısra: **30**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

9. **çarḫuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **48**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

10. **çarḫa:**-*a*
Gazel 4
Mısra: **4**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
3. ʿĀşıḳı dōlāb-veş her laḥza giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

11. **çarḫ:**
Kaside 5
Mısra: **50**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
49. Ger murādıuñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

12. **çarhuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **3**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
3. Çarhuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

13. **çarḫa:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **5**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
5. ʿAlem-i âhı çarḫa dikmek içüñ
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

14. **çarḫ:**
Kaside 11
Mısra: **39**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

15. **çarḫa:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **36**
Alem , dünya.Mec: Baht, talih.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḥayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

16. **çarḫa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **40**
Sema , felek, dünya.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

17. **çarha:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **56**
Far. is. Sema, felek.
55. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

18. **çarḫa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **60**
Sema , felek, dünya.
59. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

19. **çarḫ:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
45. Ṭop āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

20. **çarḫuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **77**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

21. **çarḫuñ:**-*uñ*
Kaside 21
Mısra: **26**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
25. Mazlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

22. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 41
Mısra: **1**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʿ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

23. **çarḫ:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

24. **çarḫa:**-*a*
Gazel 68
Mısra: **4**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
3. Maḥv oldı şanma şubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʿāhum ḥadengi çarḫa silāḥın bıraḳdurur

25. **çarḫ:**-*ı*
Gazel 69
Mısra: **11**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaşdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

26. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 85
Mısra: **1**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḥum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

27. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 85
Mısra: **2**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḥum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

28. **çarḫ:**
Gazel 114
Mısra: **6**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
5. Ṭıfl İsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup ururs a çarḫ ursun semāʿ

29. **çarḫ:**
Gazel 117
Mısra: **4**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāġ

30. **çarḫa:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **5**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şaykal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

31. **çarḫ:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

32. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 159
Mısra: **1**
Far. is. Gökyüzü, felek, dünya.
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

33. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 160
Mısra: **3**
Far. is. Sema, felek. Baht, talih., dünya.
3. Āhum ile yüz yüze oldukça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

34. **çarḫ:**
Gazel 173
Mısra: **3**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

35. **çarḫa:**-*a*
Gazel 179
Mısra: **6**
Far. is. Sema gökyüzü, felek. Baht, talih.
5. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

36. **çarḫa:**-*a*
Gazel 179
Mısra: **8**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

37. **çarḫa:**-*a*
Gazel 180
Mısra: **10**
Felek, alem, dünya.
9. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

38. **çarḫa:**-*a*
Gazel 181

Mısra: **14**
Felek, âlem, dünya.
13. Ne revâdur âsumân-ı devlete iller çıka
14. Ben ḳılam âhumı döne döne çarḫa nerdübân

39. **çarḫda:**-*da*
Gazel 184
Mısra: **2**
Far. is.Sema, felek. Baht, talih.
1. Âh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtâbdan
2. Çarḫda fî l-ḥâl eriye mihr ile meh tâbdan

40. **çarḫ:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Far. is. Sema, felek. Baht, talih.
7. Ṣanem de cevr ider illâ ki ey çarḫ
8. Cefâ ḳılmaḳda sen de kem degülsin

41. **çarḫ:**
Gazel 195
Mısra: **6**
Far. is. Sema, felek. Baht, talih.
5. Çü gördi ʿâşıḳuñ âh oḳını feriştehler
6. İdindi çarḫ siper ḫavf-ı zaḫm-ı peykândan

42. **çarḫ:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
7. Çarḫ ayına ne ṣûret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

43. **çarḫı:**-*ı*
Gazel 246
Mısra: **8**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebîh ḳılmayayın mı maḳaraya

44. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 252
Mısra: **10**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilâlini

45. **çarḫuñ:**-*uñ*
Gazel 258
Mısra: **7**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
7. Bu çarḫuñ lâciverdi ḳubbesinden
8. Göñül meyḫâne gibidür revâḳı

46. **çarḫuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 270
Mısra: **6**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lâle çarḫuñ sebzezârı

47. **çarḫuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 270
Mısra: **12**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
11. Mesîḥî şol yüki yükletdi ʿışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatârı

48. **çarḫuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 271
Mısra: **12**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
11. Mesîḥî çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳatârı

49. **çarḫ:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabâyı

50. **çarḫ:**
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Far. is. Dönen pervaneli tekerlek, çark. Sema, felek. Baht, talih.
5. Gökde görinen ṣaʿṣaʿa ṣanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭâʿat

çarḫî:[GTS]
1. **çarḫî:**
Gazel 55
Mısra: **1**
1.Devreden, dönen. 2. semavi , kutsal.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫî siper geçer
2. Lîkin ḥadeng-i âh anı ılmaz deler geçer

çarḫ-ı bî-emân:
1. **çarḫ-ı bî-emân:**
Kaside 2
Mısra: **84**
İnsafsız,merhametsiz talih.
83. Şâhâ ʿinâyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bî-emân

çarḫ-ı bî-meded:
1. **çarḫ-ı bî-meded:**
Gazel 37
Mısra: **1**
İnsafsız talih,dünya.
1. Bir ḥaymedür misâlde bu çarḫ-ı bî-meded
2. Kʾumac-ı âfitâb ile âhum ana ʿamed

çarḫ-ı çârüm:
1. **çarḫ-ı çârümden:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Dördüncü felek. II Güneş. III. Hz İsa (Hz İsa'nın göğe yükseldiğinde bu katta kalması bağlamında).
9. Ey Mesîḥî çarḫ-ı çârümden olur manẓûr-ı Ḥaḳ
10. Gıll ü ġışdan gün gibi âyînesin pâk eyleyen

çarḫ-ı cemâl:
1. **çarḫ-ı cemâl:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Güzellik gögü.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemâl üzre yine bir meleki
2. Kʾol melek yolına ḥarc itdi ḳamu mâ-meleki

çarḫ-ı dil:
1. **çarḫ-ı dilîr:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Gönül feleği,gögü..
5. Gâh Dâvûdî zırıhlar örtinüp âb-ı revân
6. Geh gümüşden ḥarbeler peydâ ider çarḫ-ı dilîr

çarḫ-ı dütâ:
1. **çarḫ-ı dütâ:**
Kaside 1
Mısra: **8**
İki büklüm olmuş felek.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe nazẕâre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütâ

2. **çarḫ-ı dutâ:**
Gazel 7
Mısra: **10**
İki büklüm olmuş felek.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesîḥî ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutâ bana

çarḫ-ı felek:
1. **çarḫ-ı feleki:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **4**
Feleğin çarkı, baht, talih, çarkıfelek.
3. Ger inüp yire Mesîh işigüñi ide ṭavâf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

çarḫ-ı gedâ:
1. **çarḫ-ı gedâ:**-*lü*
Gazel 38
Mısra: **7**
Dilenci felek.
7. Âsumâni bir kühen câme giyer çarḫ-ı gedâ
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefîd

çarḫ-ı gerdân:
1. **çarḫ-ı gerdân:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Dönen dünya.
9. Ḳapuña vardı fiġân ile Mesîḥî güyiyâ
10. Nâleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdân üstine

çarḫ-ı gerdûn:
1. **çarḫ-ı gerdûn:**
Gazel 175
Mısra: **1**
Dönen çark. || Dünya.
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdûn
2. Dökerse kûze-i çeşmüm nʿola ḫûn

çarḫ-ı ḫîle-kâr:
1. **çarḫ-ı ḫîle-kâr:**
Kaside 17
Mısra: **72**
Hile yapan, güvenilmez dünya.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḫîle-kâr

çarḫ-ı ḳadr:
1. **çarḫ-ı ḳadrinde:**-*in, -de*
Kaside 3
Mısra: **26**
Kıymetli, kudretli felek.
25. Baḫr-ı cûdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabâb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilâl

çarḫ-ı kec-rev:
1. **çarḫ-ı kec-revden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **49**
Düşüncesi ve gidişi kötü, tuttuğu yol çarpık olan felek / baht.
49. Serverâ bu çarḫ-ı kec-revden fiġân kim gösterür
50. Câhile ṣadr-ı ṣafâ vü kâmile ṣaff-ı niʿâl

çarḫ-ı kec-reviş:
1. **çarḫ-ı kec-revişden:**-*den*
Gazel 86
Mısra: **3**
Sendeleyerek giden dünya. Dünyanın ekseni etrafında eğik olmasına işaret edilmiş olabilir.
3. Cihânda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫâlifdür be hey yâr

çarḫ-ı kühen:
1. **çarḫ-ı kühenden:**-*den*
Gazel 18
Mısra: **3**
Eski dünya.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

çarḫ-ı merdüm-küş:
1. **çarḫ-ı merdüm-küş:**
Gazel 109
Mısra: **14**
Katil dünya II Can alan, can yakan dünya.
13. Mesîḥî tîr-i âhuñ ḳorḫusından
14. Olupdur çarḫ-ı merdüm-küş zırıh-pûş

çarḫ-ı muʿallâ:
1. **çarḫ-ı muʿallâ:**
Kaside 16
Mısra: **38**
Yüce dünya.
37. Gün olduġıçün ẕihnine teşbîh her aḫşâm
38. Ḳan aġlayu tevdîʿ ider çarḫ-ı muʿallâ

çarḫ-ı müflis:
1. **çarḫ-ı müflis:**
Gazel 274
Mısra: **5**
İflas etmiş felek.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pâre nânı

çarḫ-ı muḫannes:
1. **çarḫ-ı muḫannesüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **62**
Alçak , korkak dünya.
61. Tozutduġınca yer yüzini pây-ı edhemüñ
62. Çarḫ-ı muḫannesüñ bürinür ḳalbine ġubâr

çarḫ-ı münʿakis:
1. **çarḫ-ı münʿakis:**
Kaside 17
Mısra: **79**
Tersine dönen felek.
79. Bu çarḫ-ı münʿakis beni iñletmedi her ân
80. ʿÂciz durur cemîʿ-i ḥekîmân-ı rûzgâr

çarḫ-ı pîr:
1. **çarḫ-ı pîr:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Beli bükülmüş ihtiyar veya kocakarı.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥâb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pîr

çarḫ-ı pür-zecr:
1. **çarḫ-ı pür-zecr:**
Mesnevi 1
Mısra: **92**
Zahmet dolu dünya, felek.
91. Teraḥḥum itdi ana ṣubḥ-ı sâni
92. Tefeʿül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr

çarḫ-ı ser-feräz:
1. **çarḫ-ı ser-feräz:**
Gazel 95
Mısra: **2**
Dünyanın başı, sultan, sevgili manasında.

1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña eǧildi minnet ider çarḫ-ı ser-ferāz

çarḫ-ı ser-gerdān:
1. **çarḫ-ı ser-gerdān:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Şaşkın,perişan dünya.
3. ʿĀşıḳı dölāb-veş her laḥẓa giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

çarḫ-ı ser-keş:
1. **çarḫ-ı ser-keşden:**-*den*
Gazel 26
Mısra: **2**
Inatçı dünya.
1. Ḫāk-i pāyuñ idinür her kim ki tāc
2. Çarḫ-ı ser-keşden alur ḍarb-ı ḫarāc

çarḫ-ı ẓafer:
1. **çarḫ-ı ẓafer:**
Kaside 2
Mısra: **96**
Zafer gögü.
95. Mülk-i vücūduña felek-i salṭanat medār
96. Encüm-ʿaded sipāhuña çarḫ-ı ẓafer mekān

çarḫ-ı ẓarāfet:
1. **çarḫ-ı ẓarāfetde:**
Müfret 12
Mısra: **1**
Zerafet ve incelik gögü.
1. Rāsti çarḫ-ı ẓarāfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyāt-ı Mesīḥīden olan kişi ḫabīr

çarḫuñ ḫalḳasın:
1. **çarḫuñ ḫalḳasın:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Felek halkası.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʾil-i eşküme bir dem feth-i bāb

çarp-:[GTS]
1. **çarpar:**-*ar*
Kaside 17
Mısra: **30**
T. f. Vurmak, Birbirine dokundurmak.
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

çār-pāre-veş:
1. **çār-pāre-veş:**
Kaside 17
Mısra: **30**
Dört parçadan oluşan rakkas zili gibi.
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

çārsū-yı dehr:
1. **çārsū-yı dehrde:**-*de*
Gazel 56
Mısra: **7**
Dünya çarşısı.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʿanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

çārsū-yı ḥüsn:
1. **çārsū-yı ḥüsnde:**-*de*
Gazel 115
Mısra: **5**
Güzellik çarşısı , pazarı.
5. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uǧrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

2. **çārsū-yı ḥüsn:**-*de*
Gazel 116
Mısra: **7**
Güzellik çarşısı , pazarı.
7. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uǧrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

çārsū-yı nüh-revāḳ:
1. **çārsū-yı nüh-revāḳadur:**-*a, -dur*
Gazel 69
Mısra: **12**
Dokuz kubbeli çarşı II (dokuzuncu...).
11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaṣdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

çārūb:[KL]
1. **çārūb:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Far. is. Süpürge.
1. Birisi daḥi Ferrāş-oǧlı Yaʿḳūb
2. İşiginde müjem her laḥẓa çārūb

2. **çārūb:**
Kaside 18
Mısra: **5**
Far. is. Süpürge.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı ẓerrece hergiz ġubār serv

çārūb-ı müjgān:
1. **çārūb-ı müjgān:**
Gazel 170
Mısra: **6**
Kirpik gibi süpürge.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭaḥ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

çāşnigīr:[MT]
1. **çāşnigīr:**
Gazel 103
Mısra: **16**
Aşçıbaşı, sofracıbaşı.Yemeklerin tadına bakan.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

çāşnīgīr başı:
1. **çāşnīgīr başı:**
Kaside 14
Mısra: **18**
Sofracı başı.Yemeklerin tadına bakan.
17. Lāʾik-i sancaḳ şecāʿat milketinün serveri
18. Çāşnīgīr başı Üveys Beg ḥażret-i maḳbūl-ı Hān

çaylaḳ:[MT]
1. **çaylaḳ:**
Kaside 17
Mısra: **18**
T. is. Maruf kuş.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

çeh:[MT]
1. **çehinden:**-*in, -den*
Kaside 14
Mısra: **45**
Kuyu ll gamze.
45. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

2. **çehinden:**-*in, -den*
Gazel 181
Mısra: **3**
Kuyu, çukur ll gamze.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

çeh-i bābil:
1. **çeh-i bābil:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Bābil'de Harut ile Marut'un kıyamete kadar saçlarından asılı kalacakları kuyu.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilkūñ saḫḫār

çehre:[GTS]
1. **çehre:**
Murabba 1
Mısra: **7**
Far. is. Yüz, sima. mec. Abûsluk, ekşi yüz, dargınlık. çehre züǧürdü çirkin.
7. Ol münevver çehre ile ḫalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **çehremde:**-*m, -de*
Mesnevi 1
Mısra: **30**
Far. is. Yüz, sima. mec. Abûsluk, ekşi yüz, dargınlık. çehre züǧürdü çirkin.
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḫsār
30. Nücūm-ı eşk olur çehremde seyyār

3. **çehrem:**-*m*
Mesnevi 1
Mısra: **33**
Far. is. Yüz, sima. mec. Abûsluk, ekşi yüz, dargınlık. çehre züǧürdü çirkin.
33. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
34. Yüzüm san mecmaʿu'l-baḥreyn olupdur

4. **çehresi:**-*s, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **109**
Far. is. Yüz, sima. mec. Abûsluk, ekşi yüz, dargınlık. çehre züǧürdü çirkin.
109. Ẓalām-ı ġamdan oldı çehresi pāk
110. Cihāna şol ḳadar zer itdi iḥsān

5. **çehresinde:**-*s, -i, -nde*
Kaside 6
Mısra: **10**
Far. is. Yüz, sima. mec. Abûsluk, ekşi yüz, dargınlık. çehre züǧürdü çirkin.
9. Ferāz-ı şāḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

çehre-i mehtāb:
1. **çehre-i mehtābdan:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Ay'ın yüzü 2) ay gibi parlak sevgilinin yüzü.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fīʾl-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

çehre-i raḳīb:
1. **çehre-i raḳīb:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Rakibin yüzü , varlığı.
11. Ḫaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

çek-:[GTS]
1. **çeker:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

2. **çekmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün zülʾl-ḥumārın

3. **çeker:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

4. **çeksün:**-*sün*
Kaside 3
Mısra: **43**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
43. Ḫaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

5. **çekdiler:**-*di, -ler*
Kaside 4
Mısra: **14**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

6. **çekdükçe:**-*dükçe*
Kaside 7
Mısra: **102**
Örtmek.
101. Ṭurdukça gülşen içre seher āfitāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

7. **çeküp:**-*üp*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

8. **çeker:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **2**
Çekmek.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye topraġı çeker

9. **çeker:**-*er*
Gazel 15
Mısra: **5**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda dinler isem anı sözı külli ʿayb

10. **çekmişem:**-*miş, -em*
Kaside 17
Mısra: **81**
Katlanmak, tahammül etmek.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

11. **çekdügümi:**-*düg, -üm, -i*
Kaside 17
Mısra: **83**
Katlanmak, tahammül etmek.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

12. **çekdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **44**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḥḳar ise ṭut maʿẕūr

13. **çekinür:**-*in, -ür*
Gazel 34
Mısra: **7**
Kendine çekmek.
7.Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

14. **çekdürmeyince:**-*dür, -me, -y, -ince*
Gazel 37
Mısra: **7**
Katlanmak, tahammül etmek.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfitāb-ı ḥad

15. **çekse:**-*se*
Gazel 76
Mısra: **9**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
9. Belālar çekse ṭañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

16. **çekdi:**-*di*
Gazel 80
Mısra: **3**
Dizmek,Sıralamak.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

17. **çeküp:**-*üp*
Gazel 89
Mısra: **7**
Öldürücü bir silahla cana kast etmek.
7. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dūr eyler

18. **çeker:**-*er*
Gazel 90
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuña nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

19. **çeker:**-*er*
Gazel 90
Mısra: **2**
Katlanmak, tahammül etmek.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuña nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

20. **çeker:**-*er*
Gazel 90
Mısra: **4**
Çizmek, nakşetmek.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

21. **çeken:**-*en*
Gazel 90
Mısra: **6**
Kendine doğru çekmek.
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

22. **çeker:**-*er*
Gazel 90
Mısra: **6**
Çekmek.
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

23. **çekmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 95
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña eġildi minnet ider çarḫ-ı ser-ferāz

24. **çekse:**-*se*
Gazel 104
Mısra: **9**
Belâ çekmek.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

25. **çeker:**-*er*
Gazel 104
Mısra: **10**
Belâ çekmek.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

26. **çekübdür:**-*üb, -dür*
Gazel 114
Mısra: **5**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. Her elif kim sīneme ol ḳāmeti ʿarʿar çeker Her elif kim sīneme ol ḳāmeti ʿarʿar çeker Tīġ-i dilber şerḥalardan sīneme mıştar çeker Tīġ-i dilber şerḥalardan sīneme mıştar çeker.
5. Ṭıflı İsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup ururs a çarḫ ursun semāʿ

27. **çek-:**
Gazel 132
Mısra: **6**
Katlanmak, tahammül etmek.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

28. **çekerem:**-*er, -em*
Gazel 138
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
1. Ḥançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

29. **çekdügümi:**-*düg, -üm, -i*
Gazel 153
Mısra: **7**
Katlanmak, tahammül etmek.
7. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

30. **çekdüm:**-*dü, -m*
Gazel 156
Mısra: **3**
Katlanmak, tahammül etmek.
3. Çekdüm raḳībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīk ile āvāre eyledüm

31. **çekerdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 163
Mısra: **1**
Katlanmak, tahammül etmek.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

32. **çeker:**-*er*
Gazel 246
Mısra: **7**
Yölendirmek, kanalize etmek, iletmek.
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

33. **çek:**
Gazel 266
Mısra: **3**
-e katlanmak, -e tahammül etmek.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

34. **çekmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 270
Mısra: **12**
Dizmek,Sıralamak.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi ʿışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭārı

35. **çekmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 271
Mısra: **12**
Götürmek.
11. Mesīḥī çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭārı

36. **çekmişem:**-*miş, -em*
Gazel 281
Mısra: **3**
Katlanmak, tahammül etmek.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

37. **çekdi:**-*di*
Gazel 283
Mısra: **2**
Katlanmak, tahammül etmek.
1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

38. **çekdügiçün:**-*içün*
Kaside 4
Mısra: **58**
T. f. Bir ucundan tutup uzatmak. Kendine doğru cezp etmek. Sürükleyip götürmek, cerretmek. Kuyudan su çıkarmak. Ayaktan giyilen bir şeyi giymek: Pantalonu çektim. Gönül almak: Bu güzel manzara adamı çeker. Menetmek, kurtarmak. Germek, yaymak. Çizmek, tahdit etmek: hat çekmek. Yazmak: sahh çekmek. Sürmek: düzgün çekmek. (Ziyafet) Vermek. (Telgraf) Vurdurmak, keşide etmek. Dert ve kedere duçar olmak. Benzemek, andırmak: Anasına çekmiş. iç çekmek ah etmek, gönül istemek. el çekmek vazgeçmek.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni ḳızlarını kilk-i ḫōş-ḥırām

çekān:[FD]
1. **çekände:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **4**
Damlamak.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḥūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

çeke çeke:
1. **çeke çeke:**
Gazel 235
Mısra: **7**
İkileme II Katlanmak.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

çeken bilür:
1. **çeken bilür:**
Müfret 3
Mısra: **2**
Bir derdin acısını başkalarından çok onu yaşayan bilir.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı baġırlu idügin anuñ çeken bilür

çekirdek:[TDK]
1. **çekirdek:**
Kaside 4
Mısra: **32**
Meyvenin içindeki tek veya çeşit çeşit tohum.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el şuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

2. **çekirdegi:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **1**
T. is. Meyvenin içindeki tek veya müteaddit tohum.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

3. **çekirdegi:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **2**
T. is. Meyvenin içindeki tek veya müteaddit tohum.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

4. **çekirdegi:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **4**
T. is. Meyvenin içindeki tek veya müteaddit tohum.
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʿli ḥasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

5. **çekirdegi:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **6**
T. is. Meyvenin içindeki tek veya müteaddit tohum.
5. Şeftālū-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

6. **çekirdegi:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **8**
T. is. Meyvenin içindeki tek veya müteaddit tohum.
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerūñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

7. **çekirdegi:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **10**
T. is. Meyvenin içindeki tek veya müteaddit tohum.
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

çekiş-:[MT]
1. **çekişürdüm:**-*ür, -dü, -m*
Gazel 163
Mısra: **7**
T. f. Tutuşmak, kavga etmek. canCan çekişmek ölmeye yaklaşmak,.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

çekmek:[GTS]

1. **çekmek:**
Gazel 131
Mısra: **3**
Çekmek.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrūñ senüñ

çelik:[TDK]
1. **çelik:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Çok kuvvetli , çok kuvvetli, çok sağlam. sert madde.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye taşdur ye ḫod çelik

çemen:[KL]
1. **çemen:**
Kaside 2
Mısra: **58**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

2. **çemen:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Çimen. || Bahçe.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

3. **çemen:**
Kaside 6
Mısra: **11**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḫlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

4. **çemende:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **52**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
51. Şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

5. **çemen:**
Kaside 6
Mısra: **81**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup akçeler ḳoyar jāle

6. **çemende:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **100**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

7. **çemende:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **11**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫ̔āb

8. **çemen:**
Kaside 9
Mısra: **2**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
1. Cihāna virdi taġayyür ḫudā-yı celle celāl
2. Çemen ḫızānesin itdi ḫazān yine pā-māl

9. **çemen:**
Kaside 9
Mısra: **3**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

10. **çemen:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

11. **çemende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **18**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

12. **çemende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **32**
Çayır çimen, kır | bahçe; 'bāğ, bostan, gülistan ve mevzi-i hürrem manasınadır.'.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

13. **çemende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **56**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

14. **çemende:**-*de*
Gazel 106
Mısra: **1**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya bakışlar ile eyledi naẓar nergis

15. **çemenüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **8**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
7. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

16. **çemende:**-*de*
Gazel 246
Mısra: **5**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı şubḥ irişüp anı ṭaraya

çenār:[MT]
1. **çenār:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.
15. Bād-ı şabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup aña ider servler ʿitāb

2. **çenār:**
Kaside 18
Mısra: **32**
Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

3. **çenār:**
Kaside 18
Mısra: **55**
Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

4. **çenāruñ:**-*uñ*
Gazel 54
Mısra: **4**
Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

5. **çenāruñ:**-*uñ*
Gazel 78
Mısra: **2**
Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḫayret düşer

6. **çenār:**
Gazel 249
Mısra: **6**
Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

çenār u serv:
1. **çenār u servden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **25**
Çınar ve selvi.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḫancer nesīm

çenber:[BA]
1. **çenber:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Kandillerin asıldığı yuvarlak halka.
5. Lebüñ üzre şanasın caʿd-ı zülfüñ
6. Aşılmış ber-der-i meyḫāne çenber

2. **çenberine:**-*i, -n, -e*
Gazel 95
Mısra: **10**
Kaş.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʿolur ferıh çü çenberine ire cānbāz

çenber it-:
1. **çenber itmiş:**-*miş*
Kaside 3
Mısra: **48**
Halka haline getirmek.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

çeng:[KL]
1. **çeng:**
Kıt'a 3
Mısra: **17**
Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki kabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

5. **çeng:**
Gazel 174
Mısra: **11**
Yay şeklind eğri, Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış âlet.
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

çengāl:[BA]-[MT]
1. **çengāl:**
Kaside 2
Mısra: **67**
Far. is. Yırtıcı hayvan veya kuş pençesi. Çengel.
67. Her ay başında ḫaşmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāżır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

2. **çengāl:**
Kaside 3
Mısra: **44**
Far. is. Yırtıcı hayvan veya kuş pençesi. Çengel.
43. Ḫaşmuñi işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

3. **çengālidür:**-*i, -dür*
Gazel 67
Mısra: **6**
Far. is. Yırtıcı hayvan veya kuş pençesi. Çengel.
5. Aġzuñuñ varın dile iḳrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

çengāl ol-:
1. **çengāl olur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **18**
Çengel olmak.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

çengel-i şāhīn:
1. **çengel-i şāhīnden:**-*den*
Kaside 4
Mısra: **30**
Şahin'in pençesi.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Kurtılubdur çengel-i şāhīnden ṭavḳ-ı ḥamām

çerāġ:[MT]
1. **çerāġı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Mum, kandil.
1. İlāhi her birin pāyende eyle
2. Çerāġı ruḫları tābende eyle

2. **çerāġa:**-*a*
Gazel 53
Mısra: **5**
Mum, kandil.
5. Çü gündüz iḫtiyāc olmaz çerāġa
6. ʿAbes yanar yaḳılur şemʿ-i ḫāver

3. **çerāġuñ:**-*uñ*
Gazel 70
Mısra: **8**
Mum, kandil.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāġuñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

4. **çerāġ:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Mum, kandil.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

5. **çerāġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 220
Mısra: **10**
Mum, kandil.

9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

6. **çerāġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 256
Mısra: **1**
Mum, kandil.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Ṣemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

7. **çerāġuñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **6**
Mum, kandil.
5. ʿĀṣıḳuñ yagı eridükçe ruḫuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yagı mıdur ol çerāġuñ revġanı

çerāġ-ı ḫadd:
1. **çerāġ-ı ḫaddüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 73
Mısra: **5**
Sevgilinin parlak yanağı.
5. Mihr şemʿi beñzedüġiçün çerāġ-ı ḫaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

çerāġ-ı lāle:
1. **çerāġ-ı lāle:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Lalenin ışığı, lale kandili.
3. Çarhuñ yüregi yagı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

çerāġ-ı lāle:
1. **çerāġ-ı lāleyi:**-*y, -i*
Kaside 10
Mısra: **6**
Lalenin ışığı, lale kandili.
5. Şuʿlesin söyündürürken buʿacebdür kim ider
6. Şemʿi gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

çerī:[MT]
1. **cerīye:**-*y, -e*
Kaside 2
Mısra: **4**
T. is. Asker. çeribaşı çingenelerin reisi. yeniçeri vaktiyle teşkil edilen malûm asker ocağı ki, muahharan lâğıv ve imha edilmiştir.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

2. **çerisin:**-*sin*
Kaside 17
Mısra: **64**
T. is. Asker. çeribaşı çingenelerin reisi. yeniçeri vaktiyle teşkil edilen malûm asker ocağı ki, muahharan lâğıv ve imha edilmiştir.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

3. **çerisi:**-*s, -i*
Gazel 68
Mısra: **8**
T. is. Asker. çeribaşı çingenelerin reisi. yeniçeri vaktiyle teşkil edilen malûm asker ocağı ki, muahharan lâğıv ve imha edilmiştir.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıḳışa āfitāb ile
8. Kʿencüm çerisi ser-be-ser oğlan uşaḳ durur

çeşm:[KL]-[PALA]
1. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Kaside 2
Mısra: **15**
Göz II göz çukuru.
15. Nāgeh görindi çeşmüme ṣubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātif mübeşşiri oḳıdı anda bir eẕān

2. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **73**
Göz II göz çukuru.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa ṣu yirine ḳan

3. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Göz II göz çukuru.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

4. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Kıt'a 3
Mısra: **12**
Göz II göz çukuru.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

5. **çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 13
Mısra: **16**
Göz II göz çukuru.
15. Ḥavf idüp bāz-ı ḫayālüñden senüñ
16. Ḳonmaz oldı çeşmüme tīhū-yı ḫᵛāb

6. **çeşmi:**-*i*
Gazel 52
Mısra: **2**
Göz II göz çukuru.
1. Ol leb-i cān-baḫş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim siḥr itmede çeşmi cihān fettānıdur

7. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 53
Mısra: **1**
Göz.
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḥalḳa-ı der
2. Niçün āhenger añа ḥalḳa ider

8. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 65
Mısra: **5**
Göz II göz çukuru.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu taşıyup ḫidmet eyler

9. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 68
Mısra: **5**
Göz.
5. Hālüñden alsa göñlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḥarāmīye ḫaḳ durur

10. **çeşmümden:**-*üm, -den*
Gazel 69
Mısra: **10**
Göz.
9. Ey hᵛāce-i cemāl fırāḳuñla nice bir
10. Laʿl-i lebüñ ḫayāline çeşmümden aḳa dür

11. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 92
Mısra: **5**
Göz.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

12. **çeşmümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 107
Mısra: **1**
Göz.
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-günuñ ḫayālin ḳılmaġ içün ḫalḳa fāş

13. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 157
Mısra: **9**
Göz II göz çukuru.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesīḥī bāri erkenden gözüñ yum

14. **çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 166
Mısra: **3**
Göz.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

15. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 209
Mısra: **6**
Göz II göz çukuru.
5. Didüm yaşuma alḳış idüp taş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

16. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 223
Mısra: **1**
Göz II göz çukuru.
1. Maḳām idineli nakş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide naḳşı nigār çeşmümde

17. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 223
Mısra: **2**
Göz.
1. Maḳām idineli nakş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide naḳşı nigār çeşmümde

18. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 223
Mısra: **4**
Göz II göz çukuru.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

19. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 223
Mısra: **6**
Göz II göz çukuru.
5. Gözüm belā-yı remedden ḳızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

20. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 223
Mısra: **8**
Göz.
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

21. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 223
Mısra: **10**
Göz II göz çukuru.
9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

22. **çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 244
Mısra: **7**
Göz II göz çukuru.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʿanlardan ol üstād durur mekr ü fitende

23. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 260
Mısra: **2**
Göz II göz çukuru.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile göñlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

24. **çeşmüm:**-*üm*
Gazel 265
Mısra: **5**
Göz II göz çukuru.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

25. **çeşmünle:**-*ün, -le*
Gazel 266
Mısra: **6**
i. (Fars. çeşm) Göz.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı laʿlüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney

26. **çeşmüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **3**
Göz II göz çukuru.
3. Ṭāḳ-ı ebrüñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāzırı

çeşme:
1. **çeşme:**
Kaside 2
Mısra: **73**
Pınar.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa ṣu yirine ḳan

2. **çeşmesinde:**-*s, -i, -nde*
Gazel 238
Mısra: **14**
Pınar.
13. Şevḳ-i ruḥsāruñla luṭf-ı ʿārıżuñ ey māh-rū
14. Āfitābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

çeşme-ḫıżr:bknz. Āb-ı hayat
1. **çeşme-ḫıżr:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Ölümsüzlük suyunun aktığı çeşme.
9. Bizi ṣusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

çeşme-i cān it-:
1. **çeşme-i cān itdüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Can pınarı et-.
3. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cān
4. Bulan ḫaşre deñlü zinde eyle

çeşme-i çeşm:
1. **çeşme-i çeşmüm:**
Gazel 191
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʿl aḳıdur lüʾlüʾ-i dendānuñ içün

çeşme-i ḥayvān: bknz. Āb-ı hayat
1. **çeşme-i ḥayvān:**
Gazel 5

Mısra: **1**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

2. **çeşme-i ḥayvāna:**-*a*
Gazel 22
Mısra: **6**
bknz. Āb-ı hayat
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

çeşme-i revān:
1. **çeşme-i revān:**
Kaside 2
Mısra: **52**
Akıcı, akan çeşme.
51. Laḥẓa-be-laḥẓa muʿciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

çeşm-i ʿāşıḳ:
1. **çeşm-i ʿāşıḳa:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **47**
Aşığın gözü.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

çeşm-i bī-amān:
1. **çeşm-i bī-amān:**
Gazel 93
Mısra: **1**
Amansız, acıması olmayan göz II sevgilinin gözü.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḥancer

çeşm-i bīmār:
1. **çeşm-i bīmār:**
Gazel 199
Mısra: **9**
Hasta göz.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa ṣuya māʾildür āhū

2. **çeşm-i bīmār:**
Gazel 199
Mısra: **9**
Hasta göz.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa ṣuya māʾildür āhū

3. **çeşm-i bīmār:**
Gazel 199
Mısra: **9**
Hasta göz.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa ṣuya māʾildür āhū

çeşm-i dil-dār:
1. **çeşm-i dil-dār:**
Kaside 20
Mısra: **14**
Güzelin bakışı.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḥmūr

çeşm-i dür-efşān:
1. **çeşm-i dür-efşān:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Inci saçan göz.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḥusı

çeşm-i dür-feşān:
1. **çeşm-i dür-feşān:**
Kaside 2
Mısra: **32**
Inci gibi gözyaşı akıtan göz.
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Ḳarşu şu sepmeseydi aña çeşm-i dür-feşān

çeşm-i encüm:
1. **çeşm-i encüm:**
Terkib-bend 1
Mısra: **15**
Yıldızların gözü.
15. Ġālibā görmedi çeşm-i encüm
16. Bu ḳadar ḥādise-i ʿuẓmāyı

çeşm-i fettān:
1. **çeşm-i fettān:**
Gazel 265
Mısra: **12**
Fitne çıkaran göz.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḥusı

çeşm-i ġazāl:
1. **çeşm-i ġazāl:**
Kaside 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Ceylan göz - sevgili-.
5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

çeşm-i giryāndan:
1. **çeşm-i giryāndan:**-*dan*
Gazel 149
Mısra: **7**
Ağlayan göz.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʾimā deryā-yı Nīl

2. **çeşm-i giryāndan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **10**
Ağlayan göz.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḥaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

çeşm-i ḥalḳa:
1. **çeşm-i ḥalḳa:**
Kaside 2
Mısra: **94**
Göz çevresi, göz dairesi, halkası.
93. Tā dide-i nücūma cilā vire kühl-i şeb
94. Tā çeşm-i ḥalḳa ḳurret-i ʿayn ola neyyirān

çeşm-i her nergis:
1. **çeşm-i her nergis:**
Gazel 106
Mısra: **14**
Her nergisin gözü(mahmur bakışlı dilber).
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḥmūr çeşm-i her nergis

çeşm-i ḫurde-bīne:
1. **çeşm-i ḫurde-bīne:**-*e*
Gazel 231
Mısra: **1**
İnce,ufak şeyleri gören göz.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḫurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını:
1. **çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını:**-*dı, -n, -ı*
Gazel 87
Mısra: **5**
Sevgilinin mahmur bakan uykulu gözleri.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḥusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

çeşm-i iʿtibār:
1. **çeşm-i iʿtibār:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Değerli bakış.
43. Kanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

çeşm-i mest:
1. **çeşm-i mestüñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **7**
Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.
7. Baḳar rūy-ı raḳībe çeşm-i mestüñ
8. Belī māʾil olur eşkiye maḥmūr

çeşm-i muḥammer:
1. **çeşm-i muḥammer:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Örtülü göz, perdeli.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḥadd-i müzellef

çeşm-i pāsbān:
1. **çeşm-i pāsbān:**
Kaside 2
Mısra: **30**
Gece bekçisinin gözü.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

çeşm-i pür-hūn:
1. **çeşm-i pür-hūn:**
Gazel 174
Mısra: **1**
Kan ağlayan göz.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʿnūs olur āhū ile Mecnūn

çeşm-i pür-nem:
1. **çeşm-i pür-nemde:**-*de*
Gazel 118
Mısra: **1**
Gözyaşı dolu göz. ağlamaklı.
1. Ḳıldı ruḥsāruñ ḥayāli çeşm-i pür-nemde duraġ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

çeşm-i remed-girift:
1. **çeşm-i remed-giriftüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 111
Mısra: **10**
İltihaplı,hasta göz.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

çeşm-i şafaḳ:
1. **çeşm-i şafaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **2**
Sabah gün doğarken olan kızıllığın gözü, sabahın gözü.
1. Bir dem ki ġāʾib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ ağlamışdı ḳan

çeşm-i siyāh:
1. **çeşm-i siyāhı:**
Gazel 23
Mısra: **13**
Sevgilinin kara gözleri.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḥışm iderse ʿāleme
14. Ḥüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

çeşm-i siyāh:
1. **çeşm-i siyāhuñ:**
Gazel 140
Mısra: **6**
Karagözler.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

çeşm-i ter:
1. **çeşm-i terde:**-*de*
Gazel 271
Mısra: **7**
Genç gözler ǁ canlılığı ve parlaklığı ziyâde, dinç gözler.
7. Ḫayālüñ mesken itdi çeşm-i terde
8. Velī başından avladı pınarı

2. **çeşm-i terden:**-*den*
Mesnevi 1
Mısra: **23**
Genç gözler ǁ canlılığı ve parlaklığı ziyâde, dinç gözler.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḫazż-ı naẓardan

çeşm-i ümīd:
1. **çeşm-i ümīd:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Ümidin gözü.
9. Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

çeşm-i żarīr:
1. **çeşm-i żarīr:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Kör göz.
25. Furūġ-ı faż̇l u kemāl-i tu dīde çeşm-i żarīr
26. Ṣadā-yı şīt-i celālet şenīde güş-ı aşamm

çeşm-i züleyḫā:
1. **çeşm-i züleyḫā:**
Gazel 73
Mısra: **14**
Züleyha'nın gözleri ve göz yaşı.
13. Yūsuf-ı hürşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

çevir:[KL]
1. **çevirüp:**-*üp*
Gazel 248
Mısra: **6**
Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

2. **çevire:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **4**
Bir şeyin yönünü değiştirmek, döndürmek.
3. Ger inüp yire Mesīh işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

çevre:[TS]
1. **çevre:**
Kaside 17
Mısra: **8**
1. Etraf, muhit. 2. Çepçevre.
7. Yatdukça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider hişār

2. **çevre:**
Kaside 17
Mısra: **43**
1. Etraf, muhit. 2. Çepçevre.
43. Çün şağrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Şanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

3. **çevre:**
Gazel 50
Mısra: **5**
1. Etraf, muhit. 2. Çepçevre.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

4. **çevreñi:**-*ñ, -i*
Gazel 269
Mısra: **17**
1. Etraf, muhit. 2. Çepçevre.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sā'il bagladı

çevre baḳ-:
1. **çevre baḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 66
Mısra: **10**
Etrafa bak-.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

çevür-:[İP]
1. **çevürür:**-*ür*
Gazel 183
Mısra: **8**
Döndürmek.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim 'aḳreb çevürür yüzini tiryākden

çi:[KANAR]
1. **çi:**
Kıt'a 1
Mısra: **35**
(Fa.) Ne.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı ma'ānı

2. **çi:**
Kaside 1
Mısra: **5**
Far. Edat-ı istifham. Ne? çend ve emsali gibi ibârât-ı Türkiyye arasında yer bulamamağa başlamıştır. çi-çâre, çi-fayda yerine "ne çare, ne fayda" deniliyor.
5. 'Aybhāyem be-şeb-i 'afv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫᵛar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

3. **çi:**
Kaside 15
Mısra: **20**
(Fa.) Ne.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i çarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

4. **çi:**
Kaside 22
Mısra: **43**
(Fa.) Ne.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

5. **çi:**
Gazel 32
Mısra: **5**
(Fa.) Ne.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

çi mī-küned:
1. **çi mī-küned:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Bilmez.
3. Ber derd-i mā ṭabīb müdāvā çi mī-küned
4. Mā-rā devā zi dürdī-yi ḫumḫāne mī-resed

çiçek:[GTS]
1. **çiçekler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **30**
Çiçek.
29. Yine envā'-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. 'Ayş içün ḳurdı çiçekler şaḥn-ı gülşende otağ

2. **çiçek:**
Gazel 137
Mısra: **6**
Çiçek hastalığı.
5. Ḫayāli cemālüñ bahārınuñ üş
6. Raḳībüñ gözinde çıḳardı çiçek

çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem:
1. **çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem:**
Kaside 22
Mısra: **12**
Harem ekliğinin çifti.
11. 'Aceb nebâşed eger der zamān-ı ma'diletet
12. Zi çarġ u bāşe küned çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem

çığırı çığırı:
1. **çığırı çığırı:**
Gazel 280
Mısra: **12**
Söyleye söyleye.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim 'aṭā itdükçe ay
12. Yırtılur ra'd anuñ ardınca çığırı çığırı

çizgin-:[İP]
1. **çigzindügümi:**-*düg, -üm, -i*
Kaside 11
Mısra: **19**
[çiğzinmek] *Dönmek, dolaşmak.*
19. Ben şovuḳdan şubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aṣḥābü's-sa'īr

2. **çigzinürsem:**-*ür, -sem*
Kaside 11
Mısra: **57**
Dönmek, dolaşmak.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

3. **çigzinmez:**-*mez*
Gazel 178
Mısra: **5**
Dönmek, dolaşmak.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

çıḳ-:
1. **çıḳarsun:**-*ar, -sun, -*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Çıkmak, tütmek.
3. Raḳīb el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

2. **çıḳarıbilür:**-*ar, -ı, -bilür*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
3. Aña ṭa'n itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu şudan

3. **çıḳmaġ:**-*maġ*
Kaside 2
Mısra: **59**
Görünmek.
59. Varduḳça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

4. **çıḳsun:**-*sun*
Kaside 2
Mısra: **63**
Görünmek.
63. Çıḳsun ḥişār-ı çarḫa diyü ceyş-i rif'atüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

5. **çıḳubdur:**-*ub, -dur*
Kıt'a 3
Mısra: **18**
Ulaşmak.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i 'ışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

6. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 4
Mısra: **2**
Görünmek.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

7. **çıḳmışlar:**-*mış, -lar*
Kaside 4
Mısra: **19**
Görünmek.
19. Gördi kim ta'zīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

8. **çıḳınca:**-*ınca*
Kaside 6
Mısra: **9**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
9. Ferāz-ı şāḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

9. **çıḳar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **49**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

10. **çıḳınca:**-*ınca*
Gazel 7
Mısra: **9**
Dışarı atmak, kaybetmek.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

11. **çıḳup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **13**
Çıkmak, yükselmek.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıḳup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider 'āleme ḫiṭāb

12. **çıḳdum:**-*du, -m*
Müfret 13
Mısra: **2**
Ayrılmak.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

13. **çıḳıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 17
Mısra: **17**
Görünmek.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

14. **çıḳıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 28
Mısra: **8**
Görünmek.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

15. **çıḳa:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **6**
Görünmek.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek def' i birinden çıḳa pend

16. **çıḳsa:**-*sa*
Gazel 64
Mısra: **2**
Yükselmek.
1. Bezmümüz yine müşerref eyledi cānāneler
2. Göklere çıḳsa yeridür na're-i mestāneler

17. **çıḳsun:**-*sun*
Gazel 64
Mısra: **9**
Dışarı atmak, kaybetmek.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Şoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

18. **çıḳışa:**-*ış, -a*
Gazel 68
Mısra: **7**
Görünmek.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıḳışa āfitāb ile
8. K'encüm çerisi ser-be-ser oġlan uşaḳ durur

19. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 86
Mısra: **15**
Ayrılmak.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli düzaḫda küffār

20. **çıḳarur:**-*ar, -ur*
Gazel 114
Mısra: **8**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, dışarı atmak, sökmek.
7. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şu'ā'

21. **çıḳardı:**-*ar, -dı*
Gazel 137

Mısra: **6**
Ortaya çık- /görün-.
5. Ḥayāli cemālüñ bahārınuñ üş
6. Raḳībüñ gözinde çıḳardı çiçek

22. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 143
Mısra: **12**
1.Kendisine mahsus bir yerden ayrıl- 2.İçeriden dışarıya doğru git- 3.Bir yerden uzaklaş- / ayrıl- 4. Elde edil- / sağla- 5.Etrafa yayıl- 6.Görün-.
11. Ey ḫᵛāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʿl

23. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 157
Mısra: **7**
Silinmek.
7. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki sāʿatden aḳar birbirine ḳum

24. **çıḳarma:**-*ar, -ma*
Gazel 159
Mısra: **9**
Göstermek.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

25. **çıḳ:**
Gazel 179
Mısra: **7**
Yükselmek.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

26. **çıḳa:**-*a*
Gazel 180
Mısra: **9**
Ulaşmak, yükselmek.
9. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

27. **çıḳa:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **13**
Yükselmek.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

28. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 183
Mısra: **4**
Duyulmak.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i ṣad-çākden

29. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 226
Mısra: **10**
Ortaya çıkmak.
9. Kapuña vardı fīġān ile Mesīḥī gūyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

30. **çıḳmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 227
Mısra: **3**
Gitmek, silinmek, kaybolmak.
3. Ḥayāli çıḳmadı dilden raḳībüñ
4. Nitekim ḥabsgehdür şīşe dīve

31. **çıḳarmaz:**-*ar, -maz*
Gazel 233
Mısra: **15**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret için varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

32. **çıkar:**-*ar*
Gazel 234
Mısra: **6**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

33. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 238
Mısra: **7**
Görünmek.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

34. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 241
Mısra: **8**
Görünmek.
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cūybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

35. **çıḳup:**-*up*
Gazel 270
Mısra: **8**
Görünmek.
7. Felekde görinen ṣanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

çıḳ-:[GTS]
1. **çıḳa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **55**
Çıkma, ulaşma.
55. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

çıḳ var:
1. **çıḳ var:**
Kaside 14
Mısra: **39**
Göklere çık, var (yürü).
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

çıḳa gelür:
1. **çıḳa gelür:**-*ür*
Gazel 212
Mısra: **7**
Çıkıp gelmek.
7. Meclis-i ḫüsne daḫi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʿ idelüm ḫaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

çıḳar-:
1. **çıḳarup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
Ortaya koymak.
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıḳarup
72. Mātem içün ḳara giydürdi ḳalem

çıḳar:
1. **çıḳar:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Ortaya koymak.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

2. **çıḳardum:**-*du, -m*
Gazel 28
Mısra: **7**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

3. **çıḳara:**-*a*
Gazel 153
Mısra: **6**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler süzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

4. **çıḳardı:**-*dı*
Gazel 161
Mısra: **6**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

5. **çıḳardı:**-*dı*
Gazel 234
Mısra: **20**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

çıḳarmak:
1. **çıḳarur:**-*ar, -ur*
Gazel 174
Mısra: **6**
Almak, kaldırmak, kapmak.
5. Döker yaşumı ġavvāṣ-ı ḫayālüñ
6. Deñizden çıḳarur şan dürr-i meknūn

çıḳmak:
1. **çıḳup:**-*up*
Gazel 176
Mısra: **6**
Yukarı doğru çıkmak.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

çīn:[GTS]
1. **çīn:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Çin ülkesi.
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Şanuram kim birikür Rūm ile Çīn

2. **çīn:**
Gazel 244
Mısra: **6**
Çin ülkesi.
5. Öykündügiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

çīn-i zülf:
1. **çīn-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 38
Mısra: **3**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesinin kıvrımı.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

2. **çīn-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 269
Mısra: **10**
Saç kıvrımı II saç büklümü.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

çıplaḳ:[KL]
1. **çıplaḳ:**
Gazel 147
Mısra: **5**
Üzerinde gerekli olan veya bulunması bir güzellik verecek olan şeyden bulunmayan, giyecek, örtecek, koruyacak, süsleyecek vb. bir şeyi mevcut olmayan, üryanÜzerinde gerekli olan veya bulunması bir güzellik verecek olan şeyden bulunmayan, giyecek, örtecek, koruyacak, süsleyecek vb. bir şeyi mevcut olmayan, üryan.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

çirā:[GTS]
1. **çirā:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Neden,niçin.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

çirk-i riyā:
1. **çirk-i riyādan:**-*dan*
Gazel 34
Mısra: **9**
İkiyüzlülük pisliği.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ göñline iḫlās Allāhuʿṣ-ṣamed

çirk-i żalām:
1. **çirk-i żalāmı:**
Gazel 29
Mısra: **7**
Karanlığın kiri , pası.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı ṣubḥ

çoġ:[TS]
1. **çoġ:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Çok.
3. İnanma ʿahd iderse vuṣlatını
4. Ki ben anuñ çoġ içdüm şerbetini

2. **çoġ:**
Mesnevi 1
Mısra: **49**
Çok.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

3. **çoġ:**
Kaside 5
Mısra: **47**
Çok.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

4. **çoġ:**
Gazel 44
Mısra: **13**
Çok olan şey, çok şey, fazla.
13. Şāʿirüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

5. **çoġ:**
Gazel 74

Mısra: **6**
Çok.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḥir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

6. **çoġ:**
Gazel 96
Mısra: **9**
Çok.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

7. **çoġ:**
Gazel 124
Mısra: **8**
Çok.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

8. **çoġ:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Çok.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

9. **çoġ:**
Gazel 283
Mısra: **1**
Çok olan şey, çok şey, fazla.
1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

10. **çoġ:**
Gazel 283
Mısra: **3**
Çok olan şey, çok şey, fazla.
3. Güzel çoġ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

çoġal:
1. **çoġalsa:**-*sa*
Gazel 171
Mısra: **7**
Çok olmak.
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḥalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

çok:
1. **çok:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

2. **çoḳ:**
Kaside 7
Mısra: **92**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encūm ile itdi çoḳ ḥesāb

3. **çoḳ:**
Kaside 8
Mısra: **58**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

4. **çoḳ:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġım berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāḳ-ı ʿāliden düşüp aʿżāsı olmışdur şikest

5. **çoḳ:**
Kaside 17
Mısra: **81**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

6. **çoḳ:**
Gazel 24
Mısra: **9**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta bāʿis

7. **çoḳ:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Miktarı ziyade olan.Çok. Az karşıtı.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

8. **çoḳ:**
Gazel 76
Mısra: **1**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
1. Göñül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

9. **çoḳ:**
Gazel 91
Mısra: **10**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
9. Būseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

10. **çoḳ:**
Gazel 114
Mısra: **13**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim şudāʾ

11. **çoḳdan:**-*dan*
Gazel 131
Mısra: **15**
Çoktan beri, çok zamandan beri.
15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda meşṭūr olmaşaydı nakş-ı ṭasvirüñ senüñ

12. **çoḳ:**
Gazel 164
Mısra: **5**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḥüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḥoş görelüm

13. **çoḳ:**
Gazel 171
Mısra: **6**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

14. **çoḳ:**
Gazel 189
Mısra: **6**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

15. **çoḳ:[GTS]**
Gazel 198
Mısra: **6**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
5. Dökülür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

16. **çoḳ:**
Gazel 210
Mısra: **14**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
13. İrfān namāzını seleḟ gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

17. **çoḳ:**
Gazel 232
Mısra: **2**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

18. **çoḳ:**
Gazel 236
Mısra: **10**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

19. **çoḳ:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Miktarı ziyade olan.
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

20. **çoḳ:**
Gazel 281
Mısra: **3**
T. sf. Miktarı ziyade olan. "Az" mukabili. Pek ziyade, fazla, çokluk. Kesret: Çoktan memnun olmayan azı da bulmaz.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

çoḳ başda:
1. **çoḳ başda:**-*da*
Gazel 130
Mısra: **12**
Ilk sırada olmak.
11. Defter itdükçe mübtelālaruñı
12. Beni çoḳ başda yaz Ḳāsım Beg

çoḳ çoḳ:
1. **çoḳ çoḳ:**
Gazel 271
Mısra: **9**
Fazla fazla.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ vardugum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

çoḳ degül:
1. **çoḳ degül:**
Gazel 199
Mısra: **14**
Çok değil, uygun, layık.
13. Mesīḥī teşne-dilden ṭutma tīġüñ
14. Degül çoḳ ol ġarībe bir içim şu

çoḳ yüz gör-:
1. **çoḳ yüz gören:**-*en*
Gazel 286
Mısra: **4**
Çok kişi ile gönül ilişkisinde bulunan, II göz göze gelen.
3. Āyīne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider şanemā terk-i ḥayāyı

çoḳdan:
1. **çoḳdan:[TS]**
Kaside 4
Mısra: **60**
Çok zaman önce.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökilürdi ṣubḥa-ı silk-i niẓām

2. **çoḳdan:**
Gazel 286
Mısra: **10**
Çok zaman önce.
9. Öldürecegin ʿışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

çoḳlar:
1. **çoḳlar:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Pek çok, çokça, fazlaca.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

çü:[KL]
1. **çü:**
Müfret 1
Mısra: **2**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Ḥaṭ-ı nigār irişince biz anı ḥoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḥir zamānı ḥoş görelüm

2. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün żüʾl-ḥumārın

3. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

4. **çü:**
Kıt'a 1
Mısra: **39**
Gibi.
39. Çü elfāẓ tā ḥaşr meẓkūr būdī
40. Ki hesti tu şāḥib-ḳırān-ı maʿānı

5. **çü:**
Mesnevi 1

Mısra: **13**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

6. **çü:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **25**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

7. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **56**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

8. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **59**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
59. Çü küy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetü'l-me'vāda me'vā

9. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **63**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
63. Çü şunılmadı bunda la'l-i dilber
64. Ṣunasın yarın anda cām-ı Kevser

10. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **108**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
107. Ma'āş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufin Ya'ḳūb-ı eflāk

11. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **118**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
117. İdindi Edrine şehrini menzil
118. Çü iḥsānından inmiş idi behre

12. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Raḳībin dügme eyle yok çü dermān
4. İlikler gibi emsün anı yārān

13. **çü:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
15. Ṣükūfe serse 'aceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

14. **çü:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
87. Başuma ṭoġsa n'ola āfitāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

15. **çü:**
Kaside 6
Mısra: **89**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
89. Çü lāle-vār ḳılam 'arz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

16. **çü:**
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. 'Arż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

17. **çü:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ mu'ciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ saḥḥār

18. **çü:**
Kaside 11
Mısra: **35**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
35. Derzi-i ḳudret çü tīġüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḫaşmuñ libās-ı 'ömrini eyler ḳaṣīr

19. **çü:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
4. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

20. **çü:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

21. **çü:**
Kaside 18
Mısra: **5**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı zerrece hergiz ġubār serv

22. **çü:**
Kaside 19
Mısra: **47**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
47. Çü bezme ḳan saçılur cur'a yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez käse-i ser-i faġfūr

23. **çü:**
Kaside 19
Mısra: **51**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
51. Ḳanā'at oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr

24. **çü:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫ'ānuña
6. Niçün havāya tābi' olursın hümā gibi

25. **çü:**
Kaside 21
Mısra: **14**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḫalḳasına ejdehā gibi

26. **çü:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
15. Ma'nāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

27. **çü:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

28. **çü:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Ne vakit ki.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

29. **çü:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i ṣabūḥ
2. Her ṣubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

30. **çü:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. La'l-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

31. **çü:**
Gazel 31
Mısra: **5**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

32. **çü:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Gibi.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

33. **çü:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne mu'temed
2. Aña ne borcum var k' idem ṭaḳına āhumdan 'amed

34. **çü:**
Gazel 44
Mısra: **4**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Nālişümden şaḳın ey Ḫusrev-i şīrīn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

35. **çü:**
Gazel 53
Mısra: **5**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Çü gündüz iḥtiyāc olmaz çerāġa
6. 'Abes yanar yaḳılur şem'-i ḫāver

36. **çü:**
Gazel 54
Mısra: **6**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Ne sa'y ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

37. **çü:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Gülşende lebüñden çü ṣoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

38. **çü:**
Gazel 61
Mısra: **10**
Çünki.
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü fırḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

39. **çü:**
Gazel 63
Mısra: **5**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. Ḥaremüñde görem çü gün yüzüñi
6. Ṣanuram kim meh-i muḥarremdür

40. **cülar:**-*lar*
Gazel 77
Mısra: **2**
Irmak.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cülar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cülar aḳar

41. **çü:**
Gazel 93
Mısra: **13**
Çünkü.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫ'ān ḫancer

42. **çü:**
Gazel 93
Mısra: **15**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Şañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

43. **çü:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp ca'd-ı zülfüñe
10. K'olur ferıh çü çenberine ire cānbāz

44. **çü:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Çü 'arz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

45. **çü:**
Gazel 96
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Ḳaçan bilseñ gerek 'āşıḳlaruñ ḫālin çü 'ışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

46. **çü:**
Gazel 96
Mısra: **9**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

47. **çü:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Sürsem müjemi nʾola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

48. **çü:**
Gazel 113
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẓ

49. **çü:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldüginçe ḳaddüñ ne içün ḳılur teʾerrüf

50. **çü:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Mesīḥī ḫʸān-ı visālüñ meded ḳıl
10. Çü terkīb-i laʿlüñle itdüñ mükeyyef

51. **çü:**
Gazel 126
Mısra: **11**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḫaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

52. **çü:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

53. **çü:**
Gazel 137
Mısra: **13**
Çoġu zaman.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

54. **çü:**
Gazel 139
Mısra: **4**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Ṣaçuñla ḫālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Ṣikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

55. **çü:**
Gazel 146
Mısra: **3**
.....dıġı zaman.
3. Koşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

56. **çü:**
Gazel 157
Mısra: **9**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesīḥī bāri erkenden gözüñ yum

57. **çü:**
Gazel 159
Mısra: **3**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

58. **çü:**
Gazel 174
Mısra: **2**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʾnūs olur āhū ile Mecnūn

59. **çü:**
Gazel 191
Mısra: **5**
...dıġında, ...dıġı zaman.
5. Cān çü ḥulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde şusuz ḳoma bizi cānuñ içün

60. **çü:**
Gazel 193
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḥurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

61. **çü:**
Gazel 195
Mısra: **4**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

62. **çü:**
Gazel 195
Mısra: **5**
..... dıġı zaman.
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını feriştehler
6. İdindi çarḫ siper ḫavf-ı zaḫm-ı peykāndan

63. **çü:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Çü gördi şūretüñi münkir-i liḳā-yı ilāh
2. Didi ki eşhedü en lā ilāhe illallāh

64. **çü:**
Gazel 207
Mısra: **6**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

65. **çü:**
Gazel 215
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Çü Vaṣl olmadı yāruñ sīnesine
2. Ḳo gitsün yana yana söne söne

66. **çü:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

67. **çü:**
Gazel 229
Mısra: **13**
Çünkü.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

68. **çü:**
Gazel 236
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

69. **çü:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

70. **çü:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Gözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

71. **çü:**
Gazel 252
Mısra: **8**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

72. **çü:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

73. **çü:**
Gazel 258
Mısra: **4**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

74. **çü:**
Gazel 268
Mısra: **9**
Çünkü.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

75. **çü:**
Gazel 275
Mısra: **7**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

76. **çü:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Çünkü. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḥırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

çün:bknz. çü
1. **çün:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şīrīn lebin dād

2. **çün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
Çünkü, nedeniyle.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i şaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

3. **çün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Nʾidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

4. **çün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
Çünkü, nedeniyle.
29. Kıydı çün aña ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi ṭaş oldı

5. **çün:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cān
4. Bulan ḥaşre deñlü zinde eyle

6. **çün:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Çünkü, nedeniyle.
5. Be-pirāye-i ḫoşʾarūs-ı suḫan-rā
6. Kesī çün tu nenhed nişān-ı maʿānī

7. **çün:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Gibi.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿānī

8. **çün:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Gibi.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿānī

9. **çün:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḫi uyduḳ imāma

10. **çün:**
Mesnevi 1
Mısra: **52**
Çünkü, nedeniyle.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿışyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḥşān

11. **çün:**
Mesnevi 1
Mısra: **57**
Nasıl ki.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavāle

12. **çün:**
Mesnevi 1
Mısra: **96**
Nasıl ki.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yūsufdan nişāne

13. **çün:**
Mesnevi 1
Mısra: **114**
Çünkü, nedeniyle.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

14. **çün:**
Kaside 4
Mısra: **3**
Nasıl ki.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

15. **çün:**
Kaside 4
Mısra: **61**
Çünkü, nedeniyle.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

16. **çün:**
Kaside 5
Mısra: **21**
Çünkü, nedeniyle.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

17. **çün:**
Kaside 5
Mısra: **42**
Çünkü, nedeniyle.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

18. **çün:**
Kaside 5
Mısra: **58**
Çünkü, nedeniyle.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

19. **çün:**
Kaside 5
Mısra: **60**
Nasıl ki.
59. Ḥāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül bezl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

20. **çün:**
Kaside 5
Mısra: **70**
Çünkü, nedeniyle.
69. Boynına zerrīn selāsil baġlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

21. **çün:**
Kaside 5
Mısra: **71**
Çünkü, nedeniyle.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḥavf ide çün
72. Cevher-i medḥüñle pürdür şafḥa-ı tīġ-i zebān

22. **çün:**
Kaside 7
Mısra: **43**
Çünkü, nedeniyle.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʾş-şefāʿa olmaz imiş müʿmine ʿaẕāb

23. **çün:**
Kaside 7
Mısra: **59**
Çünkü, nedeniyle.
59. Çün reʾy-i rūşenüñle naẓar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerini yere urdı āfitāb

24. **çün:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Çünkü, nedeniyle.
99. Çün ḫᵛān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

25. **çün:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Için.
25. Dikdi çün maşrabasın şāḥ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

26. **çün:**
Kaside 8
Mısra: **53**
Için.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsī-i eşcār üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenār

27. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Çünkü, nedeniyle.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

28. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Çünkü, nedeniyle.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fī ʿl-mesel
24. Dostına çün gūsfend ü düşmene mānend-i şīr

29. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Çünkü, nedeniyle.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

30. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Çünkü, nedeniyle.
55. Ḫᵛāce-i ʿālem çün el-berḍüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

31. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Çünkü, nedeniyle.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

32. **çün:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Şūfī ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

33. **çün:**
Kaside 14
Mısra: **27**
...dığı zaman.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden alduġına ḳalmadı gümān

34. **çün:**
Kaside 14
Mısra: **41**
Için.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

35. **çün:**
Kaside 17
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʾl çeşm-çār

36. **çün:**
Kaside 17
Mısra: **43**
(f.e.) : gibi , mademki , çünkü , nasıl , nice , misilli, niçin. (bkz. çira: nasıl).
43. Çün ṣaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Ṣanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

37. **çün:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Çünkü, nedeniyle.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

38. **çün:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.
9. Şūfiyā ṣatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʿeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

39. **çün:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Nasıl ki.
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

40. **çün:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Gibi.
35. Belā-yı ġuṣṣa-ı derdem dırāz çün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḥnet-i zecrem ferāḫ çün ʿālem

41. **çün:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Gibi.
35. Belā-yı ġuṣṣa-ı derdem dırāz çün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḥnet-i zecrem ferāḫ çün ʿālem

42. **çün:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

43. **çün:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

44. **çün:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Çünkü, nedeniyle.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

45. **çün:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Çünkü, nedeniyle.
7. Çün yār reʿ-i burḳaʾ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḫicāb olur

46. **çün:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Çün dūd-ı āhumuñ eseri yoḳdur ey hümā
10. Ṭūṭī-i çarḫ her gice niçün ġurāb olur

47. **çün:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Ṣanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

48. **çün:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Çünkü, nedeniyle.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḫaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār şafḥasını nice ḳaralar

49. **çün:**
Gazel 64
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Ṣoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

50. **çün:**
Gazel 69
Mısra: **13**
Çünkü, nedeniyle.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

51. **çün:***-ü, -müz, -e*
Gazel 74
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

52. **çün:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Nasıl ki.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḫayret düşer

53. **çün:**
Gazel 85

Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider gönlümi çün cān cānadur

54. **çün:**
Gazel 89
Mısra: **1**
İçin.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

55. **çün:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Çünkü, nedeniyle.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āṣumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yaġar

56. **çün:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya ṣanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

57. **çün:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Nasıl ki.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḫāʿil-i ferr-i ṣuʿāʿ-ı āfitāb olmaz

58. **çün:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Ṣavm-ı hecrüñde ḳosun gönlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḫl idemez çün ramażān içre ʿases

59. **çün:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

60. **çün:**
Gazel 106
Mısra: **17**
Nasıl ki.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġını kime ʿıyān ider nergis

61. **çün:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Çünkü, nedeniyle.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

62. **çün:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

63. **çün:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʾnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẓ

64. **çün:**
Gazel 115
Mısra: **17**
Çünkü, nedeniyle.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

65. **çün:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Çünkü, nedeniyle.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḥᵛācedür kim var anuñ öñinde uşturlāb-ı ʿışḳ

66. **çün:**
Gazel 131
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

67. **çün:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Çünkü, nedeniyle.
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʾ ola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

68. **çün:**
Gazel 140
Mısra: **7**
-dığı için.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḫāl ü ḫaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

69. **çün:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Çünkü, nedeniyle.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳi zülfi iki dāl

70. **çün:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Çünkü, nedeniyle.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler gönül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser gönül

71. **çün:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʾimā deryā-yı Nīl

72. **çün:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

73. **çün:**
Gazel 156
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Çekdüm raḳībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīḳ ile āvāre eyledüm

74. **çün:**
Gazel 158
Mısra: **8**
İçin.
7. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḥāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

75. **çün:**
Gazel 164
Mısra: **2**
...dığı zaman.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

76. **çün:**
Gazel 164
Mısra: **7**
...dığı zaman.
7. Şıñıḳ gönülleri çün mūmyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

77. **çün:**
Gazel 165
Mısra: **1**
-dığı zaman.
1. İrdi çün rāʿiḫa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

78. **çün:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Ḥāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı çarḫ
10. Kendümi ṭās-ı meẕelletde nice zār eyleyem

79. **çün:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

80. **çün:**
Gazel 182
Mısra: **13**
İçin.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

81. **çün:**
Gazel 185
Mısra: **12**
Çünkü, nedeniyle.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳūhsārdan

82. **çün:**
Gazel 188
Mısra: **2**
Çünkü, nedeniyle.
1. Eşḳ-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

83. **çün:**
Gazel 192
Mısra: **9**
……. dığı için, ….dığı zaman.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḥᵛānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

84. **çün:**
Gazel 203
Mısra: **9**
İçin.
9. Çün şefīʿ-i mā tu ḫᵛāhī şūd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

85. **çün:**
Gazel 206
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Viṣālüñ gencine mānīʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

86. **çün:**
Gazel 217
Mısra: **1**
Çünkü, nedeniyle.
1. Meh çün öyküdi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

87. **çün:**
Gazel 225
Mısra: **10**
Nasıl ki.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

88. **çün:**
Gazel 228
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Çün ḫaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

89. **çün:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Nasıl ki.
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

90. **çün:**
Gazel 238
Mısra: **15**
Çünkü, nedeniyle.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez şūrete

91. **çün:**
Gazel 248
Mısra: **3**
Çünkü, nedeniyle.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

92. **çün:**
Gazel 252
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

93. **çün:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḫaḳuñ
10. Ḫaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

94. **çün:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.

7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʾola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş sōbeki

95. **çün:**
Gazel 277
Mısra: **11**
Çünkü, nedeniyle.
11. Kaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

96. **çün:**
Gazel 281
Mısra: **4**
Çünkü, nedeniyle.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

97. **çün:**
Gazel 282
Mısra: **4**
Çünkü, nedeniyle.
3. Döger göġsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün def ü nāy

çün ki:[gts]
1. **çün ki:**
Kaside 5
Mısra: **77**
Çünkü.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

2. **çün ki:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Çünkü.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

3. **çün ki:**
Kaside 8
Mısra: **15**
Çünkü, nedeniyle.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

4. **çün ki:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Çünkü.
63. Baḥr kefīüñde nʾola laʾlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

5. **çün ki:**
Kaside 17
Mısra: **31**
Çünkü.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

çün kim:
1. **çün kim:**
Kaside 8
Mısra: **41**
Çünkü, nedeniyle.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdüna ġubār

2. **çün kim:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelime Tipi: -
Çünkü, nedeniyle.
51. Ḥaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḥayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

3. **çün kim:**
Kaside 14
Mısra: **26**
Çünkü, nedeniyle.
25. Nʾola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Ża'fdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

4. **çün kim:**
Kaside 16
Mısra: **69**
Çünkü, nedeniyle.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i gūyā

5. **çün kim:**
Kaside 20
Mısra: **28**
Çünkü, nedeniyle.
27. Fażluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

6. **çün kim:**
Gazel 127
Mısra: **8**
Çünkü, nedeniyle.
7. Nʾ ola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

çünki:
1. **çünki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Çünkü, zira.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʾ iderüz yā bu ḳuru sevdāyı

2. **çünki:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Çünkü, zira.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

3. **çünki:**
Murabba 3
Mısra: **21**
Çünkü, zira.
21. Yazmadı çünki Ḫudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʾlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

4. **çünki:**
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Çünkü, zira.
3. Çünki şaṭranc-ı luṭf oyuncısısın
4. Nʾola virseñ piyādeye bir at

5. **çünki:**
Gazel 9
Mısra: **3**
Çünkü, zira.
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de göñlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

6. **çünki:**
Gazel 11
Mısra: **8**
Çünkü, zira.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

7. **çünki:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Çünkü, zira.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

8. **çünki:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Çünkü, zira.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

9. **çünki:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Çünkü, zira.
1. Ṣayd iderse nʾola ol āhūyı her vaḫşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

10. **çünki:**
Gazel 39
Mısra: **7**
Çünkü, zira.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

11. **çünki:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Çünkü, zira.
1. Çünki ġavvāşı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʾ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

12. **çünki:**
Gazel 108
Mısra: **7**
Çünkü, zira.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḫuñla gülsitān āteş

13. **çünki:**
Gazel 116
Mısra: **4**
Çünkü, zira.
3. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey göñül
4. Ruḥsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

14. **çünki:**
Gazel 119
Mısra: **3**
Çünkü, zira.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

15. **çünki:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʾlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḫrāḳı teskīn itsün ol cüllāb-ı ʿışḳ

16. **çünki:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.
9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

17. **çünki:**
Gazel 226
Mısra: **6**
Edat, şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ, madem ki.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

18. **çünki:**
Gazel 233
Mısra: **4**
Çünkü, zira.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

19. **çünki:**
Gazel 234
Mısra: **11**
Çünkü, zira.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfīr olsa çünki yār
12. Aḳçesi olanları ceb gibi alur yanına

20. **çünki:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Çünkü, zira.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek żulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

çünkim:
1. **çünkim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **93**
Çünkü, nedeniyle.
93. Şoldı ol gülşen-i devlet çünkim
94. Ġoncalar çāk-i girībān itsün

2. **çünkim:**
Kaside 13
Mısra: **15**
Çünkü, nedeniyle.
15. Rūze-i hecrüñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum içün niʿmet-i ʿīd-i viṣāl

3. **çünkim:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye kılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

4. **çünkim:**
Gazel 41
Mısra: **7**
Çünkü, nedeniyle.
7. Çünkim raḳīb-i mücrimüñ göñli çeker aşılmaġa
8. Ṭaḳ sūre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

5. **çünkim:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Çünkü, nedeniyle.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

6. **çünkim:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Çünkü, nedeniyle.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

7. **çünkim:**
Gazel 133
Mısra: **9**
Çünkü, nedeniyle.

9. Çünkim Mesîḥî maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden şarardı ayaġuñdaġı gelik

8. **çünkim:**
Gazel 154
Mısra: **2**
Çünkü, nedeniyle.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḥayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

9. **çünkim:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Çünkü, nedeniyle.
9. Ne ḥāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesîḥî
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

10. **çünkim:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Çünkü.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿār itmegi

çünkü:
1. **çünkü:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Çünkü.
9. Āh eyleme Mesîḥî yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

çuvāl:[KL]
1. **çuvāl:**
Kaside 17
Mısra: **15**
T. is. Hububat ve arpa vaz'ına mahsus büyük kese.Erzak, öteberi koymaya veya nakletmeye yarayan, kenevir, pamuk gibi bitkilerin elyâfından veya naylon iplikten yapılmış büyük torba.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

D

da:
1. **da:**
Gazel 1
Mısra: **4**
De, da bağlacı.
3. Şu kim biñ cān virüp zevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **da:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
De, da bağlacı.
73. Şaḳın ol gitdügine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

3. **da:**
Kaside 17
Mısra: **36**
De, da bağlacı.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

4. **da:**
Kaside 17
Mısra: **48**
Da- De takı.(Eski Türk. takı>dakı> dag>dah>da) Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimeden sonra gelen ve ilgi kurduğu kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki veya sonraki unsura bağlayan "dahi , bile , esasen , fakat, artık , aynen , üstelik, ise , o kadar , pek, hatta " vb. manalara gelen kelimeden ayrı yazılan takı.
47. Ehl-i riyāzeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāzet ehlidür of dir iseñ uçar

5. **da:**
Gazel 62
Mısra: **8**
De, da bağlacı.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḥāʿildür

6. **da:**
Gazel 63
Mısra: **4**
De, da bağlacı.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

7. **da:**
Gazel 139
Mısra: **10**
De, da bağlacı.
9. Baḥāne ister imiş kim Mesîḥî öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

8. **da:**
Gazel 256
Mısra: **8**
De, da bağlacı.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

9. **da:**
Gazel 262
Mısra: **2**
De, da bağlacı.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

10. **da:**
Gazel 262
Mısra: **8**
De, da bağlacı.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

11. **da:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Da- De takı.(Eski Türk. takı>dakı> dag>dah>da) Her çeşit ve her gramer şeklindeki kelimeden sonra gelen ve ilgi kurduğu kelimeyi anlam bakımından güçlendiren, dikkati üzerine çekerek belirten veya onu önceki veya sonraki unsura bağlayan "dahi , bile , esasen , fakat, artık , aynen , üstelik, ise , o kadar , pek, hatta " vb. manalara gelen kelimeden ayrı yazılan takı.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿār itmegi

12. **da:**
Gazel 280
Mısra: **5**
De, da bağlacı.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʿola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

dād:[KANAR]
1. **dādumı:**-*um, -ı*
Kaside 2
Mısra: **38**
Adalet.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

2. **dād:**
Kaside 5
Mısra: **76**
İnsaf, insaf etmek.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

3. **dādumı:**-*um, -ı*
Kaside 13
Mısra: **54**
1. Adalet. 2. Feryat, figan.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

dād eyle-:
1. **dād eylemez:**-*mez*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Adaletle, iyilikle muamele etmek.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şīrīn lebin dād

dādīm:[KANAR]
1. **dādīm:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Lütuf, ihsan.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

dāġ:
1. **dāġından:**-*ın, -dan*
Kaside 17
Mısra: **26**
Yara.
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġından iñleyüp beni ḳılmaya şermsār

2. **dāġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 106
Mısra: **18**
Yara. || Güneş.
17. Mesîḥî şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġını ḳime ʿıyān ider nergis

3. **dāġ:[TS]**
Gazel 117
Mısra: **4**
Yara.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāġ

4. **dāġumla:**-*um, -la*
Gazel 121
Mısra: **3**
Yara ǁ gönülde açılmış yara.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer def

5. **dāġumı:**-*um, -ı*
Gazel 185
Mısra: **9**
Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan. Dağ yarası, abdalların göğsünde nal ve elif şeklinde, kabadayıların kollarında ve pazularında ise türlü resimler biçiminde yer alır. İnsanın unutamayacağı derecede şiddetli üzüntüden kinaye olarak kullanılır. Kendini dağlamak, tanıklarda aşkın ya da aşk acısının şiddetine delâlet etmektedir.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açıldıġını divārdan

6. **dāġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 219
Mısra: **4**
] abdâl/dervişlerin baş ve göğüslerine dağ vurmaları; dâğın tedavide kullanımı; meczupları hem zayıf düşürmek hem de cinlerini yakmak için başlarına dâğ vurma ve üzerine de pamuk yapıştırma adetleri ile ilgili inanış ve ritüeller hakkında geniş bilgi ve tanıklar için bkz. ONAY, s.159-160; ayrıca bkz. 'penbe-i dâğ', 'tâze dâğ', 'tâze tâze dâğ' md.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

7. **dāġlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 281
Mısra: **3**
Yara ǁ gönülde açılmış yara.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḫmumdur belā başı

8. **dāġlaruñ:**-*lar, -u, -ñ*
Gazel 288
Mısra: **14**
] abdâl/dervişlerin baş ve göğüslerine dağ vurmaları; dâğın tedavide kullanımı; meczupları hem zayıf düşürmek hem de cinlerini yakmak için başlarına dâğ vurma ve üzerine de pamuk yapıştırma adetleri ile ilgili inanış ve ritüeller hakkında geniş bilgi ve tanıklar için bkz. ONAY, s.159-160; ayrıca bkz. 'penbe-i dâğ', 'tâze dâğ', 'tâze tâze dâğ' md.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesîḥî çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

dāġ ur-:
1. **dāġ urınup:**-*ın, -up*
Gazel 148
Mısra: **6**
Dağ vurmak, yaralamak, yakmak II Eskiden abdalların cin, peri gibi doğa üstü varlıkların tesirlerine karşı korunmak maksadıyla başlarının üstünü yakmaları adeti.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

2. **dāġ urmaduġum:**-*ma, -duġ, -um*
Kaside 17
Mısra: **25**
Yaralamak, yakmak, kızgın bir alet ile yanık izi yapmak.
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġından iñleyüp beni ḳılmaya şermsār

3. **dāġ urunup:**-*un, -up*
Gazel 17
Mısra: **5**
Yaralamak.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḫ ile şoḥbet-i şaḥrā nasīb

4. **dāġ urup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **7**
Yaralamak.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

dāġ-ı derd:
1. **dāġ-ı derd:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Derd yarası.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

dāġ-ı ġam:

1. **dāġ-ı ġamuñ:**-*uñ*
   Gazel 6
   Mısra: **6**
   Gam yarası.
5. Olmaġa dīv-i raḳībüñ şerr-i mekrinden emīn
6. Tende şan dāġ-ı ġamuñ mühr-i Süleymāndur bana

2. **dāġ-ı ġamuñ:**-*uñ*
   Gazel 129
   Mısra: **8**
   Gam yarası.
7. Rūşen olmazdı göñül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

dāg-ı ʿışḳ:
1. **dāg-ı ʿışḳuñı:**-*u, -ñ, -ı*
   Gazel 237
   Mısra: **4**
   Aşk yarası.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāg-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

dāġ-ı sīnem:
1. **dāġ-ı sīnem:**-*m*
   Murabba 1
   Mısra: **11**
   Göğüsteki yanık yarası | gönül yarası, 'aşktan duyulan ıztırap.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḫsāruñla cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **dāġ-ı sīnemden:**-*m, -den*
   Gazel 161
   Mısra: **4**
   Sinedeki yara.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

3. **dāġ-ı sīneñi:**-*ñ, -i*
   Gazel 134
   Mısra: **3**
   Sinedeki yara.
3. Göster raḳībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

dāġ-ı siyāhın:
1. **dāġ-ı siyāhın:**-*ın*
   Gazel 245
   Mısra: **5**
   Siyah/kararmış yara.
5. Ḫaste göñlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

dāġ-ı siyāhlar:
1. **dāġ-ı siyāhlar:**-*lar*
   Gazel 154
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: -
   Siyah/kararmış yara.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Gūyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

daġıd:
1. **daġıdur:**-*ur*
   Gazel 94
   Mısra: **1**
   Dağıtmak.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini daġıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

2. **dāġıdur:**-*ur*
   Gazel 200
   Mısra: **4**
   Dağıtmak.
3. Dükān açdı göñül bāzār-ı ġamda
4. Ki sīnem dāġıdur kefī-i terāzū

dāġla-:
1. **dāġlaruñ:**-*r, -uñ*
   Gazel 197
   Mısra: **14**
   Vücûduna kızgın bir demirle damga vurulmak.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

daḥi:
1. **daḥi:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   Hem,de.
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

2. **daḥi:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   Hem, de.
3. Daḥi ṭoġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

3. **daḥi:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **55**
   De, bir de.
55. Daḥi şaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

4. **daḥi:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **4**
   Hem, de.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḥi uyduḳ imāma

5. **daḥi:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **42**
   Hem,de.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḥi degmez irte nevbet

6. **daḥi:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **1**
   Hem,de.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

7. **daḥi:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **1**
   Hem, kezâlik, de.
1. Birisi daḥi Ferrāş-oġlı Yaʿḳūb
2. İşiginde müjem her laḥza çārūb

8. **daḥi:**
   Kaside 3
   Mısra: **13**
   Hem,de.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

9. **daḥi:**
   Gazel 4
   Mısra: **6**
   Bile, da/de.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḫayrān aña

10. **daḥi:**
    Gazel 5
    Mısra: **2**
    De, bir de.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

11. **daḥi:**
    Gazel 10
    Mısra: **6**
    Hem,de.
5. ʿĀşıḳlaruñı luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

12. **daḥi:**
    Gazel 12
    Mısra: **12**
    Hem, , de.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

13. **daḥi:**
    Kaside 13
    Mısra: **8**
    Hem,de.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

14. **daḥi:**
    Müfret 13
    Mısra: **2**
    De, bir de.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

15. **daḥi:**
    Gazel 14
    Mısra: **10**
    Hem, de.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

16. **daḥi:**
    Kıt'a 16
    Mısra: **6**
    Hem,de.
5. Mesīḥī ḫaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

17. **daḥi:**
    Kaside 17
    Mısra: **21**
    Hem, de.
21. Keştī-i Nūḥa daḥi aġaç taşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri şırtında yādigār

18. **daḥi:**
    Kaside 17
    Mısra: **38**
    Hem, de.
37. Ḫalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

19. **daḥi:**
    Kaside 21
    Mısra: **34**
    Hem,de.
33. İnşāf ey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḫaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

20. **daḥi:**
    Gazel 25
    Mısra: **11**
    Hem,de.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

21. **daḥi:**
    Gazel 27
    Mısra: **6**
    Hem,de.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naṣūḥ

22. **daḥi:**
    Gazel 40
    Mısra: **5**
    Hem,de.
5. Raḳībi sūfi daḥi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

23. **daḥi:**
    Gazel 53
    Mısra: **12**
    Hem,de.
11. Mesīḥī öldügine acımazdı
12. Olaydı bir daḥi yār-ı suḥanver

24. **daḥi:**
    Gazel 58
    Mısra: **10**
    Hem,de.
9. Şovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur

25. **daḥi:**
    Gazel 61
    Mısra: **8**
    Hem, kezâlik, de.
7. İşigüñde şu kim aḳıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yılduzı yoḳdur

26. **dahi:**
    Gazel 67
    Mısra: **10**
    Hem,de.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

27. **daḥi:**
    Gazel 69
    Mısra: **4**
    Bile, da/de.
3. Gösterse nʿola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

28. **daḥi:**
    Gazel 69
    Mısra: **6**
    Hem,de.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

29. **daḥı:**
    Gazel 81
    Mısra: **12**
    Bile, da/de.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

30. **daḥi:**
    Gazel 90

Mısra: **6**
Hem, , de.
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

31. **daḥi:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Hem , de.
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

32. **daḥi:**
Gazel 94
Mısra: **14**
Hem,de.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

33. **daḥl:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Hem,de.
7. Ṣavm-ı hecrüñde ḳosun göñlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḥl idemez çün ramażān içre ʿases

34. **daḥi:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Hem,de.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḥalḳ
8. Yoḥsa bir ḥātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

35. **daḥi:**
Gazel 131
Mısra: **7**
Bile, de.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḥusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

36. **daḥi:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Daha , kere .
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

37. **daḥi:**
Gazel 146
Mısra: **5**
Hem, de.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o ṣanʿatda ser-āmed kākül

38. **daḥi:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Bile, da/de.
3. Gözlerüñ bir büseñi biñ cāna virür ey ṣanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

39. **daḥi:**
Gazel 154
Mısra: **4**
Bile, da/de.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi ṣāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi kıymetüm

40. **daḥi:**
Gazel 155
Mısra: **2**
Bile, da/de.
1. Ḥalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

41. **daḥi:**
Gazel 162
Mısra: **8**
Hem, de.
7. Ābdan ṣāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḥi içür ol sudan ṭurudur dostum

42. **daḥi:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Daha.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʿigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

43. **daḥi:**
Gazel 177
Mısra: **4**
Bile, da/de.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḥi unutma keremden

44. **daḥi:**
Gazel 197
Mısra: **6**
Hem, de.
5. ʿĀṣıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

45. **daḥi:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Hem, de.
3. Bilüñe ṣarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

46. **daḥi:**
Gazel 212
Mısra: **7**
Bile, da/de.
7. Meclis-i ḥüsne daḥi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʾ idelüm ḥaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

47. **daḥi:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Hem, kezâlik, de.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile būseñ alayın beni ṭuyma

48. **daḥi:**
Gazel 251
Mısra: **14**
Hem,de.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

49. **daḥi:**
Gazel 256
Mısra: **6**
Hem,de.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḥi nicedür yüzi ağını

50. **daḥi:**
Gazel 273
Mısra: **6**
Hem, kezâlik, de.
5. Ruḥ u zülf-i nigār eglencem idi
6. Daḥi seçmez iken aḳdan ḳarayı

51. **daḥi:**
Gazel 274
Mısra: **3**
Hem, de.
3. Daḥi ḥalḳ olmamış cānā dehānuñ
4. Olacaḳ yire urılmış nişānı

52. **daḥi:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Hem, de.
11. Naẓm ile hüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḥi şiʿrüñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

53. **daḥi:**
Gazel 288
Mısra: **6**
Hem,de.
5. ʿ Āşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālı

daḥl: [KL]
1. **daḥl:**
Gazel 166
Mısra: **11**
Nüfus etmek.Bir işe karışmış olma, müdâhale.
11. Ey Mesīḥī daḥl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḥalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

daḥl it-:[KL]
1. **daḥl iden:**-*en*
Gazel 185
Mısra: **11**
Müdahale etmek, incitmek, itiraz etmek, mani olmak.
11. Ey Mesīḥī daḥl iden ṭaş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur ṣadā ḳūhsārdan

dāʾim: [GTS]
1. **dāʾim:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
3. Cānumı her laḥża ol laʾl-i müferriḥ ṣād ider
4. Göñlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

2. **daʾim:**
Gazel 196
Mısra: **1**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
1. Sofra-ı hecrde daʾim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yirın

dāʾim:
1. **dāʾim:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sürekli ol-.
3. İşi ʿuṣṣāḳına dāʾim seḥādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaş ḳayadur

2. **dāʾim:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Sürekli ol-.
1. Birisi Pīr ʿAlīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dāʾim cefā dersini tekrār

3. **dāʾim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **95**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
95. Bülbül-i ṭabʿ-ı Mesīḥī dāʾim
96. Aġlasun aġlasun efġān itsün

4. **dāʾim:**
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʾim uyuban zelzeleye itmese ḫiffet

5. **dāʾim:**
Kaside 4
Mısra: **47**
Sürekli ol-.
47. Cevheriyle ḳāʾim olduġı gibi dāʾim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

6. **dāʾim:**
Kaside 20
Mısra: **52**
Devam eden, devam üzere olan, sürekli.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẓır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʾim ol luṭf ile şāhuñ naẓarında manẓūr

7. **dāʾim:**
Gazel 43
Mısra: **2**
Her vakit.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʾim ḥicāb olur

dāʾim id-:
1. **dāʾim idüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Sürekli ol-.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʾim idüp nāz

dāʾimā: [GTS]
1. **dāʾimā:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Sürekli, her an.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ nakşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāzi ʿāt

2. **dāʾimā:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Ar. zf. Devam üzere, her vakit.
3. Gül-i ter dāʾimā ḥandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

3. **dāʾimā:**
Gazel 105
Mısra: **11**
İşaret ,delil.
11. Ḥāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʾimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

dāʿimā:
1. **dāʿimā:**
Gazel 76
Mısra: **5**
Ar. zf. Devam üzere, her vakit.
5. Revāndur dāʿimā her-cāʿi göñlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

2. **dāʿimā:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Ar. zf. Devam üzere, her vakit.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

3. **dāʿimā:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Ar. zf. Devam üzere, her vakit.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

dāl:
1. **dāl:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
1. Arap alfabesindeki .harfinin ismi
3. Ṣaçı olmazsa seyyidliġine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

2. **dāl:**
Gazel 142
Mısra: **6**
1. Arap alfabesindeki harfinin ismi. 2
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳı zülfi iki dāl

3. **dāl:**
Kaside 9
Mısra: **10**
1. Arap alfabesindeki harfinin ism2 ren, işaret eden.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

1. **dāl:[GTS]**
Müfret 2
Mısra: **2**
İşaret,delil.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḥam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

4. **dāli:**-*idür*
Gazel 67
Mısra: **2**
Eğilip bükülmek.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

dām:
1. **dām:**
Kaside 4
Mısra: **46**
Tuzak, ağ.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẓlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

dām u dāne:
1. **dām u dāne:**
Gazel 139
Mısra: **4**
Tuzak ve tane (yem) (bağlam) saç ve ben.
3. Ṣaçuñla ḫālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Ṣikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

2. **dām u dānedür:**-*dür*
Gazel 85
Mısra: **10**
Tuzak ve tane (yem).
9. Ey Mesīḥī ḫūblar ṣayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

dāmān: [KANAR]
1. **dāmānını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 13
Mısra: **33**
Etek.
33. Ḥayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña ya ʿnī misāl

dāmān-ı çarḫ:
1. **dāmān-ı çarḫ:**
Kaside 14
Mısra: **5**
Dünyanın eteği.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

dāmen: [KANAR]
1. **dāmeniyle:**-*i, -y, -le*
Mesnevi 1
Mısra: **131**
Etek.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

2. **dāmeni:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **2**
Etek, dağ.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

3. **dāmeni:**-*i*
Gazel 116
Mısra: **8**
Etek.
7. Ṣan çārsū-yı ḫüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

4. **dāmeni:**-*i*
Gazel 233
Mısra: **15**
Etek.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḥaṭṭun ihrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindüya beñzer Kaʿbeye

5. **dāmeni:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **2**
Etek.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile gönlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

dāmen-i āfāḳı:
1. **dāmen-i āfāḳı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **12**
Ufkun eteği.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

dāmen-i ʿafv:
1. **dāmen-i ʿafvuñı:**-*u, -ñı*
Kaside 1
Mısra: **9**
Af eteği.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

dāmeni altında:
1. **dāmeni altında:**-*n, -da*
Gazel 115
Mısra: **6**
Eteğinin altı.
5. Ṣan çārsū-yı ḫüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

dāmen-i ḫūra:
1. **dāmen-i ḫūra:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **50**
Cennet kızlarının eteği.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḥżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḫūra

dāmen-keşīde:
1. **dāmen-keşīdedür:**-*dür*
Kaside 18
Mısra: **14**
Kaçınan ,uzak duran.
13. Nāgeh irişmesün diyü bād-ı ṣabā eli
14. Dāmen-keşīdedür yine perhīz-kār serv

dām-ı ʿankebūt:
1. **dām-ı ʿankebūt:**
Gazel 105
Mısra: **16**
Örümceğin ağı. II Sevgilinin tuzağı.
15. Zülfüñ Mesīḥī gönlini bağlar ṭurur müdām
16. Ṣan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

dām-ı müşebbek:
1. **dām-ı müşebbek:**
Kaside 7
Mısra: **27**
Kafes şeklinde örülmüş tuzak.
27. Âb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar ṣabā
28. Māhiler ol ḥayāli görüp eyler ıżṭırāb

dānā-yı sırr-ı vaḥy:
1. **dānā-yı sırr-ı vaḥy:**
Kaside 2
Mısra: **42**
Vahiy sırrının alimi.
41. Kişver-güşā-yı ʿālem ü muʿciz-nümā-yı ḥalḳ
42. Dānā-yı sırr-ı vaḥy u tüvānā-yı kün fe-kān

dāne:[KL]
1. **dāne:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Tane, adet, miktar.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

2. **dāne:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Tane, adet, miktar.
31. Lāʿik mi dāne ḥırṣı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

3. **daneyi:**-*y, -i*
Gazel 45
Mısra: **10**
Tane.
9. Ḳabre iletdüm ḥayāl-i ḫālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḫāke mür

4. **dāne:**
Gazel 46
Mısra: **12**
Tane, adet, miktar.
11. Ḳabre iletdüm ḥayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭopraġa iletdür ṣanki mür

5. **dāne:**
Gazel 212
Mısra: **12**
Tane, adet, miktar.
11. Naṭʿ-ı nazm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḥaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿārıuñ ile

6. **dāneler:**-*ler*
Gazel 234
Mısra: **18**
Far. 1. Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḥalīl
18. Dāneler iḥżār ider bir gicelik mihmānına

dāne vü dām eyle:
1. **dāne vü dām eyleyelüm:**
Murabba 3
Mısra: **9**
Tane ve tuzak olmak (rindlerin halkası ve meze bağlamında).
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

dāne-i dendān:
1. **dāne-i dendāndan:**-*dan*
Kaside 4
Mısra: **35**
Diş tanesi, bir diş.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

2. **dāne-i dendāndan:**-*dan*
Kaside 4
Mısra: **35**
Diş tanesi, bir diş.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

3. **dāne-i dendāndan:**-*dan*
Kaside 5
Mısra: **56**
Diş tanesi, bir diş.
55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

dāne-i eşk:
1. **dāne-i eşkümden:**
Kaside 14
Mısra: **47**

Gözyaşı tanesi.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

2. **dāne-i eşkümden:**-*üm, -den*
Gazel 181
Mısra: **5**
Gözyaşı damlası.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

dāne-i ḫāl:
1. **dāne-i ḫāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 190
Mısra: **5**
Ben tanesi, tohumu; tek ben.
5. Yoġ ise dāne-i ḫāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

dāne-i yāḳūt:
1. **dāne-i yāḳūta:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **72**
Yakut tanesi.
71. Havāda münʿakis olsa cevāhir-i tīġüñ
72. Dönerdi dāne-i yāḳūta ser-be-ser jāle

dānīden:[MT]

1. **dānī:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Bilmek.
27. Ḥudāygānā ḥāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

dār ü gīr:
1. **dār ü gīr:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Far. Cenk, kavga.
69. Nice kim kış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḥişār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

dārā:[İP]
1. **dārā:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Far. is. Eski İran'ın meşhur bir şahı olup mecazen hükümdar manasına da gelir.İran'ın Keyânîyân sülalesinin dokuzuncu hükümdarı olan Keykûbâd. Ayrıca "hükümdar" anlamı da olan Dârâ, Avrupa'da Pers kralı "Darius" (ölm. M.Ö.330) olarak bilinir.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

dāra çek-:
1. **dāra çeker:**-*er*
Gazel 120
Mısra: **5**
Darağacında asmak, idam etmek.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḥadd-i müzelfeʿ

dārā-yı rūzgār:
1. **dārā-yı rūzgār:**
Kaside 2
Mısra: **40**
Zamanın hükümdarı.
39. Ẓıll-ı İlāh u ḳuṭb-ı zamān Şāh Bāyezīd
40. Dārā-yı rūzgār u Süleymān-ı ins ü cān

ḍarb ur-:
1. **ḍarb urdı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **22**
Vurmak.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

ḍarbe:[GTS]
1. **ḍarbeyi:**-*y, -i*
Kaside 7
Mısra: **65**
Vuruş, vurma.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura şadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

ḍarb-i dest:
1. **ḍarb-i dest:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Bilek gücü.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

ḍarb-ı ḫarāc al-:
1. **ḍarb-ı ḫarāc alur:**-*ur*
Gazel 26
Mısra: **2**
Zorla sevgiliyi kıymetli bir şekilde ele geçirmek. Vermemek.
1. Ḫāk-i pāyuñ idinür her kim ki tāc
2. Çarḫ-ı ser-keşden alur ḍarb-ı ḫarāc

ḍarb-ı ḥüsām:
1. **ḍarb-ı ḥüsām:**
Kaside 4
Mısra: **54**
Keskin vuruş.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanṣīf ü taz ʿīf eyledi ḍarb-ı ḥüsām

ḍarb-ı mesel:[KL]
1. **ḍarb-ı mesel:**
Gazel 261
Mısra: **11**
Atasözü.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

ḍarb-ı şemşīr:
1. **ḍarb-ı şemşīrüñ:**-*üñ*
Gazel 6
Mısra: **2**
Kılıcın açtığı yara.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

ḍarb-ı tīg:
1. **ḍarb-ı tīgüñ:**-*üñ*
Gazel 255
Mısra: **17**
Okun zararı, darbı.
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

dāre:
1. **dārem:**-*m*
Kıt'a 1
Mısra: **15**
tutmak.
15. Suḫanhā-yı tu dārem ez bim-i düzdān
16. Sihām-ı bediʿ ü kemān-ı maʿānī

dārū:[GTS]
1. **dārūyı:**-*y, -ı*
Gazel 187
Mısra: **6**
İlaç, deva, tiryak.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḫmum ʿilācı ey şanem
6. Acılığıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

dārū-yı hūş:
1. **dārū-yı hūş:**
Gazel 230
Mısra: **6**
Uyuşturucu özelliği olan, içeni veya koklayanı uyutan afyon terkibi.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

dās-ı hilāl:
1. **dās-ı hilāl:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Hilal şeklindeki orak.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḫayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

dāsitān-ı mihr:
1. **dāsitān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **14**
Mihir ü vefa mesnevisi.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

daʿvā:[GTS]-[KL]
1. **daʿvāsı:**-*s, -ı*
Kaside 15
Mısra: **21**
Çözülmesi gereken mesele.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḥākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

2. **daʿvāyı:**-*y, -ı*
Kaside 15
Mısra: **22**
Çözülmesi gereken mesele.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḥākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

3. **daʿvāsı:**-*s, -ı*
Gazel 103
Mısra: **3**
Ar. Bu böyledir yahut değildir veya şu şey benim hakkımdır diye iddia. 2. Bu yolda iki kişi beyninde peyda olan iddia. (Ekseriya müennes itibar olunur. Nazımda üslûb-ı Farisî üzre vav'ın kesir ve meddiyle de kullanılır).
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīgüñ ile daʿvāsını kes

4. **daʿvāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 103
Mısra: **4**
Ar. Bu böyledir yahut değildir veya şu şey benim hakkımdır diye iddia. 2. Bu yolda iki kişi beyninde peyda olan iddia. (Ekseriya müennes itibar olunur. Nazımda üslûb-ı Farisî üzre vav'ın kesir ve meddiyle de kullanılır).
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīgüñ ile daʿvāsını kes

daʿvā it-:
1. **daʿvā ider:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Dava etmek, hak talebinde bulunmak.2) dem vurmak, bahsetmek.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

dāver:[MT]
1. **dāver:**
Mesnevi 1
Mısra: **43**
Padişah.
43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına düzaḫda kāfir

dāver-i çarḫ:
1. **dāver-i çarḫ:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Dünyanın padişahı.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

daʿvet:[GTS]
1. **daʿvetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 198
Mısra: **12**
Davet etmek, çağırmak.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

daʿvet it-:
1. **daʿvet itmez:**-*mez*
Gazel 238
Mısra: **5**
1. Davet etmek, çağırmak.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḥışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

daʿvi:[GTS]
1. **daʿvisini:**-*s, -i, -n, -i*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
i. (Ar. da'vā'dan Fars. da'vi) Dâvâ, mücadele, tartışma.
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma şalef

2. **daʿviyi:**-*y, -i*
Gazel 247
Mısra: **3**
i. (Ar. da'vā'dan Fars. da'vi) Dâvâ, mücadele, tartışma.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʿol tamām ola

daʿvī-i beşeriyet:
1. **daʿvī-i beşeriyetden:**-*den*
Kaside 9
Mısra: **39**
İnsanlık davası.
39. Ye daʿvī-i beşeriyetden el çek ey ġāfil
40. Ye iktisāb-ı faẓāʿil idüp ḳıl istikmāl

daʿvi-i ḥüsn:
1. **daʿvi-i ḥüsn:**
Gazel 129
Mısra: **6**
Güzellik iddiacısı (davacısı).
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḥüsn ide senüñle şanemüñ

2. **daʿvi-i ḥüsn:**
Gazel 192
Mısra: **1**
Güzellik iddiası,davası.
1. Senüñle daʿvi-i ḥüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

daʿvi-i ḳatl:
1. **daʿvi-i ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 140
Mısra: **7**
Ölüm davası.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḥāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

dāvūdī:
1. **dāvūdī:**
Kaside 11
Mısra: **5**
Hz. Davud'a benzer.
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

de:
1. **de:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **de:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Dahi, de (bağlaç).
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʿiḳ mıdur andan o şanʿat

3. **de:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Dahi, de (bağlaç).
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Göñüller idinür her gice mihmān

4. **de:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

5. **de:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Dahi anlamındaki ek.
1. Birisi de nigāruñ Ḥācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

6. **de:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

7. **de:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Dahi, de (bağlaç).
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

8. **de:**
Gazel 8
Mısra: **2**
Dahi, de (bağlaç).
1. Sen idüñ yalınuz penāh bāña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

9. **de:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de göñlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

10. **de:**
Kaside 9
Mısra: **70**
Söylemek.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

11. **de:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Dahi, de (bağlaç).
43. Kanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

12. **de:**
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma ṣalef

13. **de:**
Kaside 12
Mısra: **34**
Dahi, de (bağlaç).
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

14. **de:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Dahi, de (bağlaç).
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

15. **de:**
Gazel 14
Mısra: **10**
" de" eki.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

16. **de:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḫayli ceng itdi

17. **de:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Dahi, de (bağlaç).
33. Ben de esirgeyüp ḳuluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

18. **de:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Dahi, de (bağlaç).
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḥīye de bir ḳulp daḳarlar

19. **de:**
Gazel 81
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḥiteler de görürse ḳumḳum ider

20. **de:**
Gazel 86
Mısra: **14**
Dahi, de (bağlaç).
13. Nitekim kimse beni hīçe ṣaymaz
14. Ṣanuram ben de ġayrī leyse fīʿd-dār

21. **de:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
3. Ḫayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Ṣimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

22. **de:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Dahi, de (bağlaç).
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

23. **de:**
Gazel 188
Mısra: **12**
Dahi, de (bağlaç).
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

24. **de:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Dahi, de (bağlaç).
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

25. **de:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

26. **de:**
Gazel 190
Mısra: **11**
Dahi, de (bağlaç).
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

27. **de:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Dahi, de (bağlaç).
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

28. **de:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Dahi, de (bağlaç).
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

29. **de:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Dahi, de (bağlaç).
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür şolaġ ile

30. **de:**
Gazel 210
Mısra: **14**
Söylemek.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

31. **de:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʿl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

32. **de:**
Gazel 267
Mısra: **2**
I. dilb. Bulunma hâli, bulunma durumu, kalma durumu, lokatif.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

debīr:[KL]
1. **debīr:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Far. 1. Kâtip, münşî. 2. Müsteşar, müdür. **59.** Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

debīr-i çarḫ:
1. **debīr-i çarḫ:**
Kaside 7
Mısra: **91**
Feleğin katibi.
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encüm ile itdi çoḳ ḥesāb

ded:[KL]
1. **ded:**
Gazel 35
Mısra: **1**
(Fars.) Aslan, kaplan vb. et yiyen yırtıcı hayvanların ortak adı
1. Ṣayd iderse nʾola ol āhūyı her vaḥşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

def :[MT]
1. **def i:**-*i*
Gazel 33
Mısra: **6**
Def': Def etme, başından kovma, savma.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek def i birinden çıḳa pend

def:[KL]
1. **def:**
Kıt'a 3
Mısra: **17**
Parmakla vurulmak sûretiyle çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrâfına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan ibâret mûsikî âleti, dâire|| Bağır, göğüs.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

2. **def:**
Gazel 282
Mısra: **4**
Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı.
3. Döger göğsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün def ü nāy

def ger-:
1. **def gerer:**-*er*
Gazel 121
Mısra: **4**
Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalgı. || *Bağır, göğüs.*
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göğsin gerer def

def id-:
1. **def idersin:**-*er, -sin*
Kaside 11
Mısra: **30**
Def etmek, kovmak.
29. Şīşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʿın ʿālemüñ sen def idersin ey emīr

def ol-:
1. **def olsa:**-*sa*
Kaside 20
Mısra: **23**
Yok olmak.
23. Memleketden yine def olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

def a:[GTS]
1. **def a:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Kez, kere.

3. İki üç def῾a ki timār aldum
4. Görmedüm menfa῾atini bi-᾽ẕ-ẕāt

2. **def῾a:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Kez, kere.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu def῾a sāḳī
2. Ki ṣoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

def῾i hemān:
1. **def῾i hemān:**
Kaside 14
Mısra: **14**
Hemen kurtulmak.
13. Leşker-i şāmı temāşā eyleyüp dizdār-ı ḫᵛāb
14. Ḫavf῾idüp yapdı ḥişār-ı ḥaşmetin def῾i hemān

defn id-:[KL]
1. **defn idesin:**-*esi, -n*
Gazel 93
Mısra: **13**
Ar. defn : (ölüyü) mezara koymak.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḥancer

defter:[GTS]
1. **defterine:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
Defter II Amel defteri.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile ῾unvān itsün

2. **defter:**
Mesnevi 1
Mısra: **48**
Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāş

3. **defterine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **97**
Defter.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüz῾i tīmār

4. **defterin:**-*in*
Kaside 13
Mısra: **29**
Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası.
29. Ey seḫāñı fikr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ῾aṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

5. **defter:**
Müfret 15
Mısra: **1**
Defter.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-ṣad defter ne-şāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

6. **defter:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Defter.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-ṣad defter ne-şāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

7. **defterden:**-*den*
Gazel 107
Mısra: **19**
1. Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası, mecmu'a-i kayd.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tırāş

8. **defterini:**-*i, -n, -i*
Gazel 266
Mısra: **2**
i. (Ar. – Fars. defter < Yun. diphtheri "deri; parşömen") Yapıştırılarak veya dikilerek kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi. II Amel defteri.
1. ῾Aceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ῾ömrümüñ ṭay

defter it-:[MT]
1. **defter itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 130
Mısra: **11**
Toplamak, bir araya getirmek.
11. Defter itdükçe mübtelālaruñı
12. Beni çoḳ başda yaz Ḳāsım Beg

defterdār:[MT]
1. **defterdāra:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **22**
Vilâyetlerin en büyük maliye memuru olan zat.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ῾arż-ı ḥāl

defterdār ol-:
1. **defterdār oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **16**
Vilâyetlerin en büyük maliye memuru ol-.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. K῾ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

defterdār-ı dīvān-ı ḳażā:
1. **defterdār-ı dīvān-ı ḳażā:**
Kaside 13
Mısra: **23**
Kaza meclisinin maliyesinden sorumlu memur.
23. Mīr Bedrüddīn defterdār-ı dīvān-ı ḳażā
24. Kim bulınmaz şafḥa-ı ῾ahdiñde bāb-ı infı῾āl

defter-i ezhār:
1. **defter-i ezhārı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **15**
Çiçeklerin defteri.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. K῾ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

defter-i ḥüsn:
1. **defter-i ḥüsnüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 269
Mısra: **6**
Güzelliğinin defteri.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

defter-i ῾ömr:
1. **defter-i ῾ömri:**
Murabba 3
Mısra: **21**
Ömür defteri, amel defteri.
21. Yazmadı çünki Ḫudā defter-i ῾ömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

defterin dür-:
1. **defterin dürme:**-*in*
Kaside 13
Mısra: **21**
Son vermek.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ῾arż-ı ḥāl

deg-:[MT]
1. **degdi:**-*di*
Gazel 3
Mısra: **14**
El ile yoklamak, *Dokunmak, el sürmek.*
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

2. **degdügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 30
Mısra: **3**
Ulaşmak, erişmek.
3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

3. **degmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 35
Mısra: **10**
Bedel, eş.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

4. **deger:**-*er*
Gazel 74
Mısra: **3**
Ulaşmak, erişmek.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ῾āṣıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

5. **degse:**-*se*
Gazel 79
Mısra: **11**
Ulaşmak, erişmek.
11. Ben hāke degse zülf-i ῾iẕāruñ ῾aceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

6. **degmez:**-*mez*
Gazel 104
Mısra: **3**
Dokunmak, el sürmek.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnşāf laʿl-i nābuñı ḫayli sever meges

7. **degmezdük:**-*mez, -dü, -k*
Gazel 135
Mısra: **4**
Dokunmak, el sürmek.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ῾Ömri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

8. **dege:**-*e*
Gazel 247
Mısra: **7**
Dokunmak, el sürmek.
7. Rindüñ eli nice dege şūfi namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

9. **degmez:**-*mez*
Gazel 259
Mısra: **4**
Dokunmak, el sürmek.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

10. **degse:**-*se*
Gazel 277
Mısra: **3**
Dokunmak.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

11. **degerdi:**-*er, -di*
Gazel 280
Mısra: **8**
Bedel, eş.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agrı

12. **degmez:**-*mez*
Gazel 282
Mısra: **8**
Miras kalmak.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

13. **degince:**-*ince*
Gazel 285
Mısra: **6**
Payına düşmek.
5. Şeftālū-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

deger:[MT]
1. **deger:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Kıymet.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ akçeye maġribde ṣatdı rāyegān

2. **deger:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Değmek.
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḫalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

degin:[TS]
1. **degin:**
Murabba 3
Mısra: **17**
Dek, kadar.
17. ῾Ömrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

2. **degin:**
Murabba 3
Mısra: **18**
Dek, kadar.
17. ῾Ömrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

3. **degin:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Dek, kadar.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

degir:
1. **degirdi:**-*di*
Gazel 263
Mısra: **12**
Değmek, değerinde olmak.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

degiş-:[GTS]
1. **degişür:**-*ür*
Terkib-bend 1

Mısra: **12**
Birini diğerine tercih etmek.
11. Cānını üste virüp ʿāḳıl olan
12. Degişür āḫirete dünyāyı

degme:
1. **degmeyenler:**-*y, -en, -ler*
Kaside 11
Mısra: **50**
Rağbet etmek.
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

2. **degme:[KL]**
Kaside 11
Mısra: **52**
T. f. Olur olmaz, rastgele, tesadüfi.
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḫayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

3. **degme:**
Gazel 280
Mısra: **7**
T. f. Olur olmaz, rastgele, tesadüfi.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yüsuf-ı Mıṣrı gibi altun degerdi agırı

deg-:[GTS]
1. **degmeg:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Dokunmak.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

degül:[TS]
1. **degüldür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Değil.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

2. **degüldür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Değil.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

3. **degül:**
Kaside 1
Mısra: **7**
Değil.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe naẓẓāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

4. **degül:**
Mesnevi 1
Mısra: **82**
Değil, sadece .... değil.
81. Gözinden şubḥa dek aḳıtdı jāle
82. Degül encüm görinenler semādan

5. **degül:**
Murabba 2
Mısra: **13**
Değil.
13. Būstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

6. **degül:**
Kaside 2
Mısra: **33**
Değil.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

7. **degül:**
Kaside 5
Mısra: **59**
Değil.
59. Hāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül beẕl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

8. **degül:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Değil.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

9. **degüldür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **45**
Değil.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭoprāġı üstine ceng eyler nesīm

10. **degüldür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **55**
Değil.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

11. **degül:**
Kaside 12
Mısra: **7**
Değil.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

12. **degül:**
Gazel 12
Mısra: **11**
Değil, sadece .... değil.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

13. **degül:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Değil.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

14. **degül:**
Kaside 13
Mısra: **11**
Değil.
11. Eşḳ-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

15. **degül:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Değil.
5. Âhuma hāʾil degül rūy-ı raḳīb
6. Berḳ-i ʿālem-tāba ebr olmaz ḥicāb

16. **degül:**-*ı*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Değil.
1. Görüp bu sūr-ı mevfūrüʿs-sürūrı
2. Degül ādem begendi Ḥaḳ tebārek

17. **degül:**
Kaside 15
Mısra: **9**
Değil.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

18. **degül:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Değil.
31. Ḫalḳa-ı mār degül kūhdaki piç-ā-piç
32. Ṭaġ u ṭaş ḥidmetüni itmege baġlandı kemer

19. **degül:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Değil.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḫāṣṣā
32. Bu ḫālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

20. **degülüz:**-*üz*
Gazel 19
Mısra: **9**
Değil.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḥod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

21. **degül:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Değil.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

22. **degül:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Değil.
3. Şebnem degül ṣabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḫayāline aḳar luʿāb-ı ṣubḥ

23. **degül:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Değil.
3. ʿİbādet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḥoşnūd

24. **degül:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Değil.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

25. **degül:**
Gazel 68
Mısra: **5**
Değil.
5. Hālüñden alsa göñlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḥarāmīye ḫaḳ durur

26. **degüldür:**-*dür*
Gazel 72
Mısra: **10**
Değil.
9. Mesīḥi muḫterıʿdür pīşesinde
10. Degüldür şanʿat-ı divān uġurlar

27. **degüldür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **3**
Değil.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

28. **degülse:**-*se*
Gazel 85
Mısra: **2**
Değil.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḫum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

29. **degüldür:**-*dür*
Gazel 87
Mısra: **9**
Değil.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

30. **degül:**
Gazel 102
Mısra: **8**
Değil.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

31. **degül:**
Gazel 117
Mısra: **3**
Değil.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāġ

32. **degül:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Değil.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḥod çelik

33. **degül:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Değil.
9. Gözümden degül ḫancerüñ naḳşı dür
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

34. **degül:**
Gazel 149
Mısra: **7**
Değil.
7. Mıṣr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mıṣra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

35. **degül:**
Gazel 151
Mısra: **3**
Değil.
3. Tañ degül ḫālüñ ḫarāb olsa göñül
4. Saña kim dir genc-i ḥüsne mesken ol

36. **degüldür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **9**
Değil.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Şādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

37. **degül:**
Gazel 168

Mısra: **9**
Değil.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı kūy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

38. **degüldür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **10**
Değil.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı kūy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

39. **degülsin:**-*sin*
Gazel 170
Mısra: **10**
Değil.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḥüsn

40. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **1**
Değil.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

41. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **2**
Değil.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

42. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **4**
Değil.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

43. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **6**
Değil.
5. Yoḫ ise dāne-i ḫāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

44. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **8**
Değil.
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

45. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **10**
Değil.
9. Büyüklenme igen ey ṭārem-i çarḫ
10. Der-i cānāneden aʿẓam degülsin

46. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **12**
Değil.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

47. **degülsin:**-*sin*
Gazel 190
Mısra: **14**
Değil.
13. Mesīḥī-veş mücerred olmayınca
14. Semāvi rāza sen maḥrem degülsin

48. **degül:**
Gazel 194
Mısra: **7**
Değil.
7. Ḫᵛān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

49. **degülmişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 206
Mısra: **4**
Değil.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

50. **degül:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Değil.
5. Beni giryān itmeden ḫālī degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocāġına

51. **degül:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Değil.
5. Gözüm belā-yı remedden ḳızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

52. **degül:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Değil.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẓrā bize

53. **degül:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Değil.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫuffāş-veş taʿn itse her aʿmā bize

54. **degülse:**-*se*
Gazel 233
Mısra: **9**
Değil, olumsuzluk edatı.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfir degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aşar Kaʿbeye

55. **degül:**
Gazel 233
Mısra: **18**
Değil.
17. Ḳapuña varduḳça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

56. **degülse:**-*se*
Gazel 241
Mısra: **3**
Değil.
3. Laʿik degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

degül mi:[MT]
1. **degül mi:**
Kaside 1
Mısra: **18**
Değil mi.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḫāl dili birle degül mi güyā

degül midür:
2. **degül midür:**-*dür*
Gazel 69
Mısra: **13**
Değil mi.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

3. **degül midür:**-*dür*
Gazel 99
Mısra: **9**
Değil mi.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

degir-:
1. **degürdür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **10**
Ulaşmak, Yetişmek, Göndermek.
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

dehān:[MT]
1. **dehān:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Far. is. Ağız.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her aġızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

2. **dehan:**
Kaside 5
Mısra: **56**
Far. is. Ağız.
55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

3. **dehānuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **45**
Far. is. Ağız.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḫaberin ġoncadan şorar jāle

4. **dehānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **13**
Far. is. Ağız.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayāl

5. **dehān:**
Kaside 14
Mısra: **62**
Far. is. Ağız.Dudak.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

6. **dehānuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 15
Mısra: **2**
Far. is. Ağız.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

7. **dehānuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 24
Mısra: **9**
Far. is. Ağız.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta baʿis

8. **dehānı:**-*ı*
Gazel 52
Mısra: **8**
Far. is. Ağız.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

9. **dehān:**
Gazel 93
Mısra: **8**
(Sevgili'nin) ağzı.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

10. **dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **2**
Far. is. Ağız.
1. Sinek üşürdi ḫelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

11. **dehānı:**-*ı*
Gazel 142
Mısra: **6**
Far. is. Ağız.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iki zülfi iki dāl

12. **dehānıyle:**-*ı, -y, -le*
Gazel 179
Mısra: **12**
Far. is. Ağız.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

13. **dehāniyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 181
Mısra: **18**
Far. is. Ağız.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

14. **dehānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 221
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) ağzı.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭolduru ṭolduru sögeyidi çanagına

15. **dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 221
Mısra: **8**
Far. is. Ağız.
7. Ḫaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʿ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı şıfr dehānuñ duragına

16. **dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 231
Mısra: **1**
Far. is. Ağız.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḫurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

17. **dehānı:**-*ı*
Gazel 266
Mısra: **9**
i. (Fars. dehān > dehen) Ağız.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

18. **dehānuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 269

Mısra: **1**
i. (Fars. dehān > dehen) Ağız.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil bağladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

19. **dehān:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Far. is. Ağız.
1. Fenāya virdi ʿāşıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

20. **dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 274
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) ağzı.
3. Daḥi ḥalḳ olmamış cānā dehānuñ
4. Olacaḳ yire urılmış nişānı

21. **dehānı:**-*ı*
Gazel 283
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) ağzı.
3. Güzel çoḡ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

22. **dehān:**
Gazel 289
Mısra: **1**
Far. is. Ağız.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

dehān-ı muḥayyel:
1. **dehān-ı muḥayyel:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Hayal olan dudağı.
3. Ḳalem nāli gibi ḥayāl itdi beni
4. Dehān-ı muḥayyel miyān-i mühefhef

dehān-ı yār:
1. **dehān-ı yār:**
Gazel 172
Mısra: **3**
Sevgilinin ağzı.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña ağızdan

dehān-ı yār:
1. **dehān-ı yārdan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **8**
Sevgilinin ağzı.
7. Yoḳ ḥesābına şayılursa şayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

dehān-ı yār:
2. **dehān-ı yārı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **15**
Sevgilinin ağzı.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

dehān-veş:
1. **dehān-veş:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Ağzın , dudağın gibi.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş

dehen:bknz. dehan
1. **dehen:**
Kaside 4
Mısra: **35**
Dudak.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

2. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 25
Mısra: **1**
Dudak.
1. Dehenüñ fikri ile Ḫaḳ bilür ol ṣafḥa-ı ʿāc
2. ʿ Aḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

3. **dehende:**-*de*
Gazel 110
Mısra: **2**
Dudak.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş

4. **dehenüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **1**
Ağız.
1. Eger efsūn-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

5. **dehen:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Yara 2) ağız.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

6. **dehen:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Yara 2) ağız.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

7. **dehen:**
Gazel 178
Mısra: **3**
Ağız.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

8. **dehen:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Ağız.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

9. **dehen:**
Gazel 178
Mısra: **6**
Ağız.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳta misāli olmasa sende eger dehen

10. **dehen:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Ağız.
9. Bir büse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʿlim ider dehen

11. **dehen:**
Gazel 178
Mısra: **14**
Ağız 2) tomurcuk.
13. Her beyti gül budağına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

12. **dehen:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Ağız, dudak.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

13. **dehende:**-*de*
Gazel 289
Mısra: **2**
Ağız, dudak.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

dehen aç-:
1.**dehen açmış:**-*mış*
Gazel 178
Mısra: **12**
Ağız açmak,söylemek.
11. Sen gül-ruḫa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış ṣabā yeline seḥer ġoncalar dehen

dehr:[KL]
1. **dehr:[KL]**
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Ar. 1. Dünya, cihan.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

2. **dehre:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **112**
Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.
111. Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

3. **dehr:**
Müfret 2
Mısra: **1**
Dünya, âlem; hayat.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

4. **dehrüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **2**
Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

5. **dehrden:**-*den*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.
1. Meger kʿire ʿazīm ola kıyāmet
2. Yoḡ ise dehrden kim kīne alur

6. **dehre:**-*e*
Gazel 10
Mısra: **3**
Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi ṣonucı yine peşīmān unutma hā

7. **dehre:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **60**
Dünya ǀ felek.
59. Gel bu ḫʷān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

8. **dehre:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **64**
Dünya ǀ felek.
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Tīb-i aḫlāḳuñla virsün dehre zīb ü fer nesīm

9. **dehrüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **34**
Dünya ǀ felek.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

10. **dehre:**-*e*
Gazel 19
Mısra: **1**
Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi ṣüret

11. **dehrüñ:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **9**
Ar. 1. Zaman, zaman-ı medîd. 2. Dünya, cihan.
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī ṣüretde birḳaç cāhili var

dehr-i bī-mihr:
1. **dehr-i bī-mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **17**
Güneşsiz ışıksız dünya.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġını kime ʿıyān ider nergis

dek:[TS]
1. **dek:**
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Kadar, değin, dek.
97. Mesnedi itdise terk-i dünyā
98. Ḥaşre dek var ola Yūnus Paşa

2. **dek:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Yalnız, yeter ki.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḫaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

3. **dek:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Bir işin sona erdiği yeri veya zamânı gösterir.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

4. **dek:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Kadar, dek.
57. Ben ṣovuḳdan çigzinürsem ṣubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

5. **dek:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Kadar, *dek.*
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

6. **dek:**
Kaside 17
Mısra: **73**
Kadar, *dek.*
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḥāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

7. **dek:**
Gazel 29
Mısra: **7**
Yalnız, yeter ki.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı ṣubḥ

8. **dek:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Yalnız, yeter ki.
3. Sen āfitāb-ı ḥüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

9. **dek:**
Gazel 106
Mısra: **14**
Yalnız, yeter ki.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḥmūr çeşm-i her nergis

10. **dek:**
Gazel 125
Mısra: **6**
Kadar, *dek.*
5. Kime kim sen ġażab idüp ṣanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

11. **dek:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Bir işin sona erdiği yeri veya zamânı gösterir.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

12. **dek:**
Gazel 171
Mısra: **9**
Kadar, *dek.*
9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Şurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

13. **dek:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Denk.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

14. **dek:**
Gazel 282
Mısra: **1**
Kadar, *dek.*
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

del-:[GTS]
1. **delmiş:**-*miş*
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Delik açmak,yırtmak, açmak.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

2. **deldi:**-*di*
Müfret 4
Mısra: **2**
Delik açmak,yırtmak, açmak.
1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

3. **deler:**-*er*
Gazel 25
Mısra: **10**
Delik açmak,yırtmak, açmak.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

4. **deldi:**-*di*
Gazel 33
Mısra: **5**
Delik açmak,yırtmak, açmak.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

del-:
5. **deldi:**
Kaside 9
Mısra: **61**
Delik açmak,yırtmak, açmak.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince rişte-i naẓma bu resme ʿıḳd-i leʿāl

delāl-i ġonca:
1. **delāl-i ġonca:**
Kaside 9
Mısra: **4**
Goncanın cilvesi.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

deler geçer:
1. **deler geçer:**-*er*
Gazel 55
Mısra: **2**
Delip geçmek, aşmak.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

deli:[GTS]
1. **deli:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhād kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

2. **deli:**
Gazel 277
Mısra: **12**
Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.
11. Kaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

delik:[KL]
1. **delikleri:**-*ler*, -*i*
Kaside 17
Mısra: **17**
T. is. Rahne. delik. boşluk.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

2. **delikler:**-*ler*
Gazel 93
Mısra: **9**
T. is. Rahne. delik. boşluk.
9. Şu deñlü muşliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

delik delik:
1. **delik delik:**
Kaside 19
Mısra: **18**
Boşluk, yara bere, iz.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

2. **delik delik:**
Gazel 133
Mısra: **4**
Didik didik ,köşe bucak , her yer .
3. Baḫre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāṣ dürr ü gevheri bula delik delik

3. **delik delik:**
Gazel 134
Mısra: **6**
Delikler aç /paramparça et.
5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḫastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

delīl:[KL]
1. **delīl:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey ṣanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḫi yiter delīl

2. **delīl:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Ar. is. Kılavuz, rehber, yol gösterici. Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlıġına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḫaṭṭ-ı siyāh

delīl-i baʿs ü nüşūr:
1. **delīl-i baʿs ü nüşūr:**
Kaside 19
Mısra: **4**
Öldükten sonra dirilme ve ölüyü diriltme delili.
3. Vücūda geldi cemīʿ-i nebātuñ emvātı
4. Ẓuhūr buldı cihānda delīl-i baʿs ü nüşūr

delin-:[GTS]
1. **delindi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **36**
Delinmek, parçalanmak.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

dellāl:[MT]
1. **dellāl:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḥüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meger dellāl

2. **dellāl:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḫidmetin

delü:[GTS]
1. **delüdür:**-*dür*
Gazel 230
Mısra: **8**
Aklını yitirmiş olan, mecnun.
7. Ey rind ṣaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

2. **delü:**
Gazel 268
Mısra: **10**
Aklını yitirmiş olan, mecnun.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

delülüge ur-:
1. **delülüge urur:**-*ur*
Gazel 122
Mısra: **6**
Bilirken bilmezden gelmek.
5. Gördügince zülf-i pīç-ā-pīçüñi zencīr-veş
6. Kendüyi urur delülüge ülüʿl-elbāb-ı ʿışḳ

dem:[MT]
1. **dem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
Zaman.
39. Karşulaşduġı dem iki leşker
40. Ṣaldı meydāna atın ol server

2. **dem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **53**
Zaman.
53. Ġarḳ olup fülk-i vücūdı ol dem
54. Eyledi zevraḳ-ı tābūtı maḳarr

3. **demi:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **15**
Zaman.
15. ʿĀrif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

4. **demler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **21**
Zaman.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler ṣāḥib-firāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

5. **demdür:**-*dür*
Kaside 2
Mısra: **38**
Zaman.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

6. **demi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **75**
Zaman.
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḫr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

7. **dem:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Zaman.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

8. **dem:**
Kaside 4
Mısra: **41**
Zaman.
41. Ger ʿiẕām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

9. **dem:**
Kaside 4
Mısra: **42**
Zaman.
41. Ger ʿiẕām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

10. **dem:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Zaman.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḥalḳasın
6. Olmadı bu sāʾil-i eşküme bir dem feth-i bāb

11. **dem:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Zaman.
3. Senüñ ḥayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

12. **demini:**-*i, -n, -i*
Kaside 17
Mısra: **29**
Zaman.
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

13. **dem:**
Kaside 19
Mısra: **47**
Zaman.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

14. **dem:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Zaman.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

15. **dem:**
Gazel 77
Mısra: **1**
Zaman.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

16. **dem:**
Gazel 90
Mısra: **2**
Zaman, an.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

17. **dem:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Zaman, an.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırağ

18. **dem:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Zaman.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

19. **demüñ:**-*üñ*
Gazel 129
Mısra: **4**
Zaman.
3. Bezm-i miḥnetde ḥarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

20. **dem:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Zaman, an.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşīrüñ senüñ

21. **dem:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Zaman, an.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşīrüñ senüñ

22. **demde:**-*de*
Gazel 136
Mısra: **13**
Nefes , an.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġını alur öñ pehlivānuñ

23. **demde:**-*de*
Gazel 147
Mısra: **7**
Zaman.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

24. **dem:**
Gazel 159
Mısra: **13**
Zaman.
13. Şol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

25. **dem:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Zaman.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

26. **dem:**
Gazel 179
Mısra: **1**
Zaman.2) nefes.
1. ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

27. **dem:**
Gazel 187
Mısra: **1**
1.an 2) nefes.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḥalḳı ḥarāmiden vehimnāk eyleyen

28. **dem:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kan.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

29. **dem:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Zaman.
5. Beni giryān itmeden ḫāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

30. **dem:**
Gazel 233
Mısra: **19**
Zaman.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḥālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

31. **demde:**-*de*
Gazel 234
Mısra: **6**
Zaman.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

32. **dem:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Zaman, an.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

33. **dem:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Zaman.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

34. **demde:**-*de*
Gazel 251
Mısra: **14**
Zaman.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

dem-ā-dem:[MT]
1. **dem-ā-dem:**
Kaside 6
Mısra: **54**
Her zaman, daima, her an ǁ 'dem' (kanın yoğunluğu ve âşığın ızdırap duygusunu kuvvetlendirmektedir.).
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

2. **dem-ā-dem:**
Gazel 39
Mısra: **3**
Her zaman, daima, her an ǁ 'dem' (kanın yoğunluğu ve âşığın ızdırap duygusunu kuvvetlendirmektedir.).
3. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿ iden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʿīd

3. **dem-ā-dem:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.
1. Seyl-i eşküm cüst ü cūyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʾ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

4. **dem-ā-dem:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Her zaman, daima, her an ǁ 'dem' (kanın yoğunluğu ve âşığın ızdırap duygusunu kuvvetlendirmektedir.).
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

5. **dem-ā-dem:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an ǁ 'dem' (kanın yoğunluğu ve âşığın ızdırap duygusunu kuvvetlendirmektedir.).
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʾl-i mey-günuñ ḥayālin ḳılmaġ içün ḥalḳa fāş

6. **dem-ā-dem:**
Gazel 124
Mısra: **9**
Her zaman, daima, her an ǁ 'dem' (kanın yoğunluğu ve âşığın ızdırap duygusunu kuvvetlendirmektedir.).
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

7. **dem-ā-dem:**
Gazel 175
Mısra: **5**
Her zaman, daima, her an ǁ 'dem' (kanın yoğunluğu ve âşığın ızdırap duygusunu kuvvetlendirmektedir.).
5. Gözüm yaşını silmekden dem-ā-dem
6. Olupdur āstīnüm çāh-ı pür-ḫūn

dem-be-dem:[MT]
1. **dem-be-dem:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Her zaman, daima, her an.
7. Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfı dem-be-dem
8. Ḥācı-i ʿuṣṣāḳuña virür ṣafā

2. **dem-be-dem:**
Gazel 70
Mısra: **1**
Her zaman, daima, her an.
1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

3. **dem-be-dem:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Her zaman, daima, her an.
9. Ḥayāl-i ʿārızuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḥaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

4. **dem-be-dem:**
Gazel 109
Mısra: **2**
Her zaman, daima, her an.
1. Nihān olalı ol laʾl-i güher-pūş
2. Ḳılur deryā-yı eşküm dem-be-dem cūş

5. **dem-be-dem:**
Gazel 186
Mısra: **9**
Daima, her zaman.
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çaġırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

dem-i āḫir:

1. **dem-i āḫirde:**-*de*
Gazel 167
Mısra: **7**
Son nefes.
7. Dem-i āḫirde dilüm bağlama ey dest-i ecel
8. Kʾol vefāsuz ṣanem içün biraz efġān ḳılam

2. **dem-i āḫirde:**
Gazel 191
Mısra: **6**
Son nefes.
5. Cān çü ḥulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde ṣusuz ḳoma bizi cānuñ içün

dem-i berd-i ʿadū:
1. **dem-i berd-i ʿadū:**
Kaside 15
Mısra: **23**
Nefesli, düşmanın nefesi.
23. Ne ḥalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫūrşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

dem-i firḳat:
1. **dem-i firḳatde:**-*de*
Gazel 284
Mısra: **5**
Ayrılık zamanı.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i firḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

dem-i şūr:
1. **dem-i şūr:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Kıyamette üflenecek surun seni.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ şarīridür dem-i şūr

demir:[GTS]
1. **demirdür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **8**
T. is. Maruf sert maden.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḥ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ göñli demirdür

2. **demirden:**-*den*
Gazel 271
Mısra: **3**
T. is. Maruf sert maden.
3. Demirden ḳalʾadur ey dost göñlüñ
4. Girenler göñlüñe aldı ḥışārı

demren:tenren, |İP|
1. **demrenüñ:**-*nüñ*
Gazel 81
Mısra: **4**
Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

demren:
1. **demreniyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 223
Mısra: **7**
Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile ṣanuram arar ġubār çeşmümde

dem:[KL]
1. **demüñ:**
Gazel 129
Mısra: **4**
Ar. dem "kan"dan.
3. Bezm-i miḥnetde ḥarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

dendān:[KANAR]
1. **dendān:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Far. Diş. (dendâne'nin gayr-ı zî-rûhda istimali galibtir).
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʾurur dendān aña

2. **dendānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 52
Mısra: **8**
F. Diş.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

3. **dendān:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Diş.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʾ anı şebnem ısırur dendān ile

dendān-ı dürer-bār:
1. **dendān-ı dürer-bārunı:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 262
Mısra: **5**
İnciler saçan diş.
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme ṣorıtdı

deng:[KL]-[MT]
1. **deng:**
Gazel 159
Mısra: **3**
1) (Yük için)demet, deste.2) Hayran, şaşkın.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

deng it-i:
1. **deng itdi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **2**
Hayran etmek.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

deñiz:[MT]
1. **deñizde:**-*de*
Gazel 62
Mısra: **12**
Deniz ǁ çok geniş, uçsuz bucaksız, gönül bağlamında engin ve bilgin özellikleri barındıran (şey, kimse).
11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

2. **deñizler:**-*ler*
Gazel 108
Mısra: **14**
Deniz ǁ çok geniş, uçsuz bucaksız, gönül bağlamında engin ve bilgin özellikleri barındıran (şey, kimse).
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

3. **deñizde:**-*de*
Gazel 109
Mısra: **11**
Deniz ǁ çok geniş, uçsuz bucaksız, gönül bağlamında engin ve bilgin özellikleri barındıran (şey, kimse).
11. Deñizde tīr-i āhuñ ḳorḥusından
12. Olupdur mār ile māhi zırıh-pūş

4. **deñizden:**-*den*
Gazel 137
Mısra: **10**
Deniz ǁ çok geniş, uçsuz bucaksız.
9. Gözümden degül ḫancerüñ naḳşı dür
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

5. **deñizde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **11**
Deniz.
11. Deñizde laʾle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

6. **deñizden:**-*den*
Gazel 174
Mısra: **6**
Deniz.
5. Döker yaşumı ġavvāṣ-ı ḫayālüñ
6. Deñizden çıḳarur şan dürr-i meknūn

7. **deñizde:**-*de*
Gazel 195
Mısra: **9**
Deniz.(bağl.) gözyaşı.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḫaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

deñiz dibi:
1. **deñiz dibinde:**-*nde*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Deñizin dibi.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

denk ol-:
1. **denk olısar:**-*ısar*
Gazel 23
Mısra: **14**
Sahip olunan özellikler yönünden eşit olmak.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḫışm iderse ʿāleme
14. Ḥüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

deñli:[KL]
1. **deñli:**
Gazel 107
Mısra: **13**
Gibi, kadar.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

deñlü:
1. **deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kadar, derece.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥẓa seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

2. **deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kadar, derece.
3. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cān
4. Bulan ḫaşre deñlü zinde eyle

3. **deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Kadar, derece.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

4. **deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kadar, derece.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

5. **deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Kadar, derece.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

6. **deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **31**
Kadar, derece.
31. Şu deñlü vāfir aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

7. **deñlü:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Kadar, derece.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

8. **deñlü:**
Kaside 2
Mısra: **69**
Kadar, derece.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

9. **deñlü:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Kadar, derece.
21. Ben suʾāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

10. **deñlü:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Kadar, derece.
7. Ṭabʾum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

11. **deñlü:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Kadar, derece.
53. Şu deñlü ṭaʿne taşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Ṣadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

12. **deñlü:**
Kaside 13
Mısra: **45**
Kadar, derece.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik için yutdı nāl

13. **deñlü:**
Kaside 19
Mısra: **44**
Kadar, derece.

43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

14. **deñlü:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Kadar, derece.
41. Miḏhatüñ bikrine laʾiḳ idemez laʿl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

15. **deñlü:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Kadar, derece.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı ṣubḥ

16. **deñlü:**
Gazel 93
Mısra: **9**
Kadar, derece.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

17. **deñlü:**
Gazel 106
Mısra: **13**
Kadar, derece.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḫmūr çeşm-i her nergis

18. **deñlü:**
Gazel 107
Mısra: **20**
Kadar, derece.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tıraş

19. **deñlü:**
Gazel 110
Mısra: **3**
Kadar, derece.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

20. **deñlü:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Kadar, derece.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

21. **deñlü:**
Gazel 136
Mısra: **7**
Kadar.
7. Lebüñ deñlü güher taḥsīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

22. **deñlü:**
Gazel 143
Mısra: **4**
Kadar, derece.
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana gūşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

23. **deñlü:**
Gazel 193
Mısra: **3**
Kadar, derece.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

24. **deñlü:**
Gazel 208
Mısra: **7**
Kadar, derece.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

25. **deñlü:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Kadar, derece.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʾeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫażż ide būstānda bāg ile

26. **deñlü:**
Gazel 211
Mısra: **6**
"kadar" anlamında üstünlük derecesini belirten bir söz.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʾlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

27. **deñlü:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Kadar, derece.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḥidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayaġına

deŋlü:
28. **deŋlü:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Kadar, derece.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḫavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿ-ı recā

depe:TEPE[GTS]
1. **depeler:**-*ler*
Gazel 35
Mısra: **6**
Tepe.
5. Ben ḳuluñ şaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

2. **depele-:|İP|**
Gazel 36
Mısra: **2**
Tepeledi, öldürmek.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

deper geçer:
1. **deper geçer:**-*er*
Gazel 55
Mısra: **4**
Aşıp geç-.
3. Gülgün eşk ḳaṭrelerin ḫusrevā saña
4. Ḳoşduḳça ḥidmete biri birin deper geçer

depre:|İP|
1. **depredür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **26**
T. Kımıldatmak, hareket ettirmek.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḥancer nesīm

2. **depretdi:**-*t, -di*
Gazel 11
Mısra: **5**
T. Kımıldatmak, titreştirmek.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʾil-i eşküme bir dem feṯḥ-i bāb

3. **depredür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **28**
T. Kımıldatmak, titreştirmek.
27. Kehvāre-i ʿademde iken ʿīsi-yi femüñ
28. Her dem tekellüm eylemege depredür lisān

4. **deprenmezse:**-*mez, -se*
Kaside 5
Mısra: **49**
Kımıldamak, hareket etmek.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

5. **deprense:**-*se*
Gazel 237
Mısra: **7**
Kımıldamak, hareket etmek.
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

6. **depreşür:**
Kaside 2
Mısra: **21**
Kımıldatmak, oynamak, harekete gelmek.
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

7. **depretdügince:**-*düg, -ince*
Gazel 237
Mısra: **13**
Sallanmasına sebep olmak, kımıldatmak.
13. Depretdügince zülfüñi virür Mesīḥīnüñ
14. ʿÖmr-i ʿazīzini yele yek-pāre mirvaḥa

der:|İP|
1. **der:**
Kıt'a 1
Mısra: **21**
"da, de" anlamında Farsça ön ek.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿānī

2. **der:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
"da, de" anlamında Farsça ön ek.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿānī

3. **der:**
Kıt'a 1
Mısra: **27**
"da, de" anlamında Farsça ön ek.
27. Fürūd āmede der şeb-i ḥaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt şad mihmān-ı maʿānī

4. **der:**
Kıt'a 1
Mısra: **38**
"da, de" anlamında Farsça ön ek.
37. Büved tā müsaḫḫir kilid-i zebān-rā
38. ʿAṣā-yı ḳalem der beyān-ı maʿānī

5. **der:**
Kıt'a 2
Mısra: **21**
-de, -da (bulunma eki far.).
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḫan

6. **derelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **5**
Toplamak.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şulularını

7. **der:**
Kaside 6
Mısra: **10**
Ter.
9. Ferāz-ı şāḫa çıkınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ için görinür çehresinde der jāle

8. **derler:**-*ler*
Kaside 9
Mısra: **64**
Demek, söylemek, dile getirmek.
63. Zehī şeref ki ḥuẓūruñda diz çöküp fużalā
64. Ḳuşūr u naḳş-ı kemālin derler istikmāl

9. **der:**
Kaside 22
Mısra: **20**
"da, de" anlamında Farsça ön ek.
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

10. **der:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Kapı.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʾolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

11. **der:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Kapı.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

der şeher-i ḫaşr:
1. **der şeher-i ḫaşr:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Diriliş sabahında..
5. ʿAybhāyem be-şeb-i ʿafv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫʸar der şeher-i ḫaşr megerdān rüsvā

der-āgūş ḳıl-:
1. **der-āgūş ḳıluram:**-*ur, -am*
Gazel 109
Mısra: **4**
Kucaklamak.
3. Miyānuñ-veş ḫayāl olalı cismüm
4. Ḳıluram kendü kendümi der-āgūş

derbān:[KANAR]
1. **derbānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 52
Mısra: **10**
Far. is. Kapıcı.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

2. **derbānuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 158
Mısra: **2**
Far. is. Kapıcı..

1. Gündüzin kūyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā şubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

3. **derbān:**
Gazel 243
Mısra: **1**
Far. is. Kapıcı.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

derbān dur-:
1. **derbān durur:**-*ur*
Gazel 4
Mısra: **1**
Kapıcı durmak.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

derbānuñ ol-:
1. **derbānuñ olup:**-*up*
Gazel 48
Mısra: **1**
Kapıda bekleyen, kapıcı.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

der-be-der:[KANAR]
1. **der-be-der:**
Gazel 105
Mısra: **8**
(Fa.) Kapı kapı dolaşan serseri.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṯḥ-i bāb
8. Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

derc:[BK]
1. **derc:**
Gazel 271
Mısra: **1**
Ar. is. Sokma, dâhil etme, araya sıkıştırma. Bir makaleyi veya havadisi gazeteye koyup neşretme.
1. Gözümde derc olan naḳş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cüy-bārı

derc eyledügümce:
1. **derc eyledügümce:**-*düg, -üm, -ce*
Gazel 113
Mısra: **5**
Ar. is. Sokma, dâhil etme, araya sıkıştırma. Bir makaleyi veya havadisi gazeteye koyup neşretme.
5. Lü' lü' dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḥanum üzre olur şan güher elfāẓ

derc it-:
1. **derc itdi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **67**
Toplayıp bir araya getirmek.
67. Rişte-i naẓma Mesīḥī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

derd:[KL]
1. **derd:**
Müfret 2
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
1. Vücūdüm dehr bāğında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḥam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

2. **derd:**
Kaside 12
Mısra: **12**
Keder, acı, zahmet.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

3. **derd:**
Kaside 18
Mısra: **15**
Keder, acı, zahmet.
15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derūn-ı sīnesini āşikār serv

4. **derdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 27
Mısra: **7**
Keder, acı, zahmet.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile 'ömr-i Nūḥ

5. **derdi:**-*i*
Gazel 51
Mısra: **2**
Keder, acı, zahmet.
1. Ḥabībüñ cevri bī-pāyān ḫoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bī-dermān ḫoşdur

6. **derdin:**-*in*
Gazel 136
Mısra: **9**
Keder, acı, zahmet.
9. Gönül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḥālin ḥaste bilür nā-tüvānuñ

7. **derd:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
7. Fi 'l-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

8. **derde:**-*e*
Gazel 155
Mısra: **8**
Kapı.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

9. **derde:**-*e*
Gazel 155
Mısra: **8**
Keder, acı, zahmet.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

10. **derd:**
Gazel 156
Mısra: **1**
1. dert, gam. 2. Eziyet, bela. Kaygı, elem. 3 Gönül darlığı.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz ḳışşasın gül-i pür ḫāra eyledüm

11. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 210
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
1. Ögrendi gönül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

12. **derdüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 254
Mısra: **1**
Keder, acı, zahmet.
1. Ḳanı ol 'ālem ki la'lüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

13. **derd:**
Gazel 267
Mısra: **4**
i. (Fars. derd) 1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

derd imiş:
1. **derd imiş:**
Gazel 26
Mısra: **3**
Dertmiş.
3. Derd imiş emrāż-ı 'ışḳuña devā
4. Merg imiş mecrūḥ-ı tīgüña 'ilāc

derd ol-:
1. **derd ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **20**
Dert , sıkıntı olmak.
19. Ṭopṭolu iken sāġar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

derd ü ġam:
1. **derd ü ġam:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Dert tasa.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

2. **derd ü ġam:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Dert ve üzüntü.
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

3. **derd ü ġam:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Dert ve üzüntü.
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

4. **derd ü ġam:**
Gazel 269
Mısra: **3**
Dert ve üzüntü.
3. Dūzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

5. **derd ü ġamuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 218
Mısra: **1**
Dert tasa.
1. Āh ide ide nīzeñ için derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur 'alemüñde

6. **derd ü ġamuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 102
Mısra: **6**
Dert ve üzüntü.
5. İḳlīm-i 'ışḳ içinde n'ola beglik eylesek
6. Kim şaġlu şollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

7. **derd ü ġamuñla:**-*uñla, -*
Gazel 90
Mısra: **1**
Dert ve üzüntü.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

derd-i cānān:
1. **derd-i cānāndan:**-*dan*
Gazel 266
Mısra: **13**
Sevgilinin derdi.
13. Mesīḥī derd-i cānāndan ölürse
14. Yaza seng-i mezārında hüve 'l-ḥay

derd-i ḫumār:
1. **derd-i ḫumār:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Sersemlik derdi.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile 'ömrini maḥmūr

derd-i 'ışḳ:
1. **derd-i 'ışḳa:**-*a*
Gazel 95
Mısra: **4**
Aşk derdi.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i 'ışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

derd-i 'ışḳ:
1. **derd-i 'ışḳuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 277
Mısra: **14**
Aşk derdi.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i 'ışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

derd-i ser:
1. **derd-i ser:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Baş ağrısı.
21. Gavġā-yı 'andelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

derd-i ẓulm:
1. **derd-i ẓulm:**
Kaside 20
Mısra: **8**
Eziyet derdi.
7. Şerbet-i 'adli düzerse o ṭabīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

derdmend:[MT]
1. **derdmende:**-*de*
Gazel 29
Mısra: **10**
Dertli; âşık.Miskin,fakir.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı şubḥ

2. **derdmende:**-*de*
Gazel 88
Mısra: **2**
Dertli; âşık.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

derdmend:
1. **derdmend:**
Gazel 45
Mısra: **15**
Dertli; âşık.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

2. **derdmend:**
Gazel 46
Mısra: **15**
Dertli II Aşık.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı sūr

3. **derdmend:**
Gazel 91
Mısra: **7**
Dertli II Aşık.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʿādem öldürür

dere:[GTS]
1. **dere:**
Gazel 217
Mısra: **4**
Dere, küçük akarsu.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

derecāt:
1. **derecāt:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Kademeler, yükseklikler, mertebeler.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

dergāh:[MT]
1. **dergāhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **47**
Dergah. II Aşk dergahı.
47. Dergāhını gözetmege her gice şubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān 2.**dergehüñde:**
Kaside 13
Mısra: **43**
Tekke: Der-gâh-ı Mevlânâ, der-geh-i hazret-i pîr.II eşik, kapı. Huzur.
43. Dergehüñde ʿāʾilüñ gözin ṭoyurur ḫᵛān-ı cūd
44. İşigüñde sāʿilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

der-hevā:[KANAR]
1. **der-hevā-yı:**-*yı*
Gazel 1
Mısra: **7**
Heves.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Ṣūfiyān āteş zede der ḫırḳa-ı sālūs-rā

der-i cānān:
1. **der-i cānāneden:**-*den*
Gazel 190
Mısra: **10**
Sevgilinin kapısı.
9. Büyüklenme igen ey ṭārem-i çarḫ
10. Der-i cānāneden aʿẓam degülsin

der-i ḥaḳ:
1. **der-i ḥaḳda:**-*da*
Kaside 21
Mısra: **17**
Allah'ın kapısı, Allah'ın dergahı.
17. Cismüñ şarart kʿola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

der-i meydān-ı faṣāḥat:
1. **der-i meydān-ı faṣāḥat:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Güzel ve açık konuşmanın kapısı.
1. Ḥakkāk .... ile ġavvās-ı yem-i ʿilm
2. Ṣarrāf-ı maʿānī der-i meydān-ı faṣāḥat

der-i tövbe-i naşūḥ:
1. **der-i tövbe-i naşūḥ:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Samimi ve hakiki tövbe kapısı.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naşūḥ

deril-:[MT]
1. **derilüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **26**
Toplanmak, bir araya gelmek.
25. Dikdi çün maṣrabasın şāḫ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

2. **derilür:**-*ür*
Gazel 201
Mısra: **8**
Toplanmak, bir araya gelmek.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

3. **derilüp:**-*üp*
Gazel 281
Mısra: **6**
Toplanmak, bir araya gelmek.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

derle-:
1. **derlese:**-*se*
Kaside 4
Mısra: **51**
Terlemek.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

2. **derleyem:**-*y, -em*
Gazel 213
Mısra: **3**
Terlemek.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

3. **derletdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **19**
Terletmek.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

dermān:[MT]
1. **dermān:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
5. Raḳibi dügmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

2. **dermān:**
Gazel 254
Mısra: **1**
1. İlâç, çare, 2. Kuvvet, takat.
1. Ḳanı olʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

dermān eyle-:
1. **dermān eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Şifa vermek.
3. Raḳībin dügme eyle yok çü dermān
4. İlikler gibi emsün anı yārān

der-miyān ḳıl-:[MT]
1. **der-miyān ḳıldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **36**
Ortaya koymak, ileri sürmek, bildirmek, açıklamak.
35. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

2. **der-miyān ḳıl-:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Ortaya dökmek, ortaya koymak, meydana getirmek.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

dernek it-:[BTL]
1. **dernek idüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **27**
Toplanmak, kutlama yapmak , bir araya gel-.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

der-pey:[MT]
1. **der-peyüñce:**-*ü, -ñ, -ce*
Gazel 266
Mısra: **7**
Birbirinin ardı sıra, yavaş yavaş.
7. Raḳīb-i kelbi görsem der-peyüñce
8. Ururam naʿreler dilden pey-ā-pey

ders:[GTS]
1. **dersini:**-*i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bilgi, öğüt; hükümdarlık, yöneticilik ile ilgili bilgiler.
1. Birisi Pīr ʿAlīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dāʾim cefā dersini tekrār

derūn:[KL]
1. **derūndan:**-*dan*
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
1. gönül 2. iç 3. arka 4. bağır, göğüs.
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıkarup
72. Mātem içün ḳara giydürdi ḳalem

derūn-ı sīne:
1. **derūn-ı sīnesini:**-*s, -i, -n, -i*
Kaside 18
Mısra: **16**
Gönlümün içi.
15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derūn-ı sīnesini āşikār serv

dervāze:[KL]
1. **dervāzeye:**-*y, -e*
Kaside 3
Mısra: **29**
Far. is. Şehir veya kale kapısı.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

derviş:[KL]
1. **derviş:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslâh eden, varlık iddiâsından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse.
3. Güneş ʿāşık olup her şubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

2. **derviş:**
Gazel 141
Mısra: **9**
Tarikatlardan birinin şeyhine intisap ederek hankahta hizmet, çile ve riyazetle uğraşan ve dünyevi hayata itibar etmeyen kimse.2.Dilenci.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yüsufuñ

dervīş-i ʿuryān:
1. **dervīş-i ʿuryān:**
Gazel 183
Mısra: **5**
Çıplak derviş.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i şad-çākden

deryā:[KL]
1. **deryā:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Deniz.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

2. **deryāsı:**-*s, -ı*
Kaside 3
Mısra: **37**
Deniz.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

3. **deryā:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Deniz.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḥāba virdügini gine alur

4. **deryālar:**-*lar*
Kaside 12
Mısra: **28**
Deniz.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

5. **deryā:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Deniz.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

6. **deryā:**
Kaside 16
Mısra: **44**
Deniz.
43. Baḥrüñ tükürür yüzine her laḥza bulutlar
44. Öyündügiçün keff-i güher-pāşuña deryā

7. **deryāda:**-*da*
Gazel 118
Mısra: **2**
Deniz ǁ kıymetliler menba'ı, değerli şeylerin bol olduğu yer (gevher-i yekdâne bağlamında).
1. Ḳıldı ruḥsāruñ ḫayāli çeşm-i pür-nemde durāġ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

8. **deryā:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Deniz.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

9. **deryā:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Deniz. mec.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

10. **deryāda:**-*da*
Gazel 214
Mısra: **7**
Deniz. mec. Gönlü geniş, her şeyi hoş görüp hoş karşılayan, anlayışlı.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

11. **deryāya:**-*y*, -*a*
Gazel 283
Mısra: **12**
Deniz.
11. Tabʿ-ı Mesīḥī baḥr-i dürerdür
12. Deryāya benzer anda gūyā zebānı

deryā-dil:
1. **deryā-dil:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Geniş gönüllü, 2. Cömert. 3. Cesur.
17. Baḥr-ı ʿummān-ʾaẓamet kān-ı ʿaṭā ebr-i seḫā
18. Āsumān-sürʿat ü deryā-dil ü kūhsār-vaḳār

deryā-himmet:
1. **deryā-himmetüz:**-*üz*
Gazel 229
Mısra: **5**
Lütuf, himmet denizi.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẓrā bize

deryā-yı devāṭ:
1. **deryā-yı devāṭuñ:**-*uñ*
Gazel 84
Mısra: **1**
Divit denizi, deryası.
1. Çünki ġavvāṣı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʾola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

deryā-yı eşk:
1. **deryā-yı eşküm:**
Gazel 12
Mısra: **9**
Göz yaşının çokluğu veya yoğunluğu.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

2. **deryā-yı eşküm:**-*üm*
Gazel 109
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Göz yaşının çokluğu veya yoğunluğu.
1. Nihān olalı ol laʿl-i güher-pūş
2. Ḳılur deryā-yı eşküm dem-be-dem cūş

deryā-yı nīl:
1. **deryā-yı nīl:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Nil nehri.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʾimā deryā-yı Nīl

derzi ʿAlī:
1. **derzi ʿalīdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Terzi Ali.
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

derzi Seydī:
1. **derzi seydī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Terzi Seydi, -özel isim -.
1. Birisi daḫi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

derzi-i ḳudret:
1. **derzi-i ḳudret:**
Kaside 11
Mısra: **35**
Kudret (güç) terzisi.
35. Derzi-i ḳudret çü tīgüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḫaşmuñ libās-ı ʿömrini eyler ḳaṣīr

dest:[KL]
1. **dest-i:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **4**
El.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

destār-ı şubḥ-ı reʾy:
1. **destār-ı şubḥ-ı reʾyüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **69**
Düşünce sabahının imamesi.
69. Destār-ı şubḥ-ı reʾyüñ elin ger uzatmasa
70. Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden āfītāb

destār-ı yār:
1. **destār-ı yār:**
Murabba 1
Mısra: **19**
Sevgilinin, dostun sarığı.
19. Şol müdevver şemsesiyle gūyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

dest-būs:
1. **dest-būsına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Kaside 4
Mısra: **33**
El öpme .
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

deste:[KL]
1. **deste:**
Mesnevi 1
Mısra: **72**
Elde tutulabilecek şekilde bir araya getirilmiş şeylerden meydana gelen bağ, demet, tutam, bağlam.
71. Müzehheb levḥasını itdi ẕāʾiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

dest-gīr:[KANAR]
1. **dest-gīrümüz:**-*ü*, -*müz*
Gazel 101
Mısra: **10**
Far. sf. Düşenin elini tutan, yardımcı.
9. Gām yimezüz Mesīḥī ḫaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

dest-i āh:
1. **dest-i āhum:**-*um*
Gazel 11
Mısra: **5**
Hüznün eli.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʾil-i eşküme bir dem feṯḥ-i bāb

dest-i baḫt:
1. **dest-i baḫtuña:**-*u*, -*ñ*, -*a*
Kaside 11
Mısra: **39**
Talih eli.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

dest-i cūd u baḫşiş:
1. **dest-i cūd u baḫşişüñden:**-*üñ*, -*den*
Kaside 5
Mısra: **61**
İhsan ve cömertlik eli.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

dest-i cūd:
1. **dest-i cūduñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **97**
El açıklığı.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

2. **dest-i cūduñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **97**
El açıklığı, cömertlik.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

3. **dest-i cūduñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **97**
El açıklığı, cömertlik.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

dest-i duʿā:
1. **dest-i duʿā:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Dua eli.
35. Şeb-i ẕillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿā ile uyar

dest-i ecel:
1. **dest-i ecel:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Ölüm.
9. Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā kıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

2. **dest-i ecel:**
Gazel 167
Mısra: **7**
Ölüm.
7. Dem-i āḫirde dilüm bağlama ey dest-i ecel
8. Kʾol vefāsuz şanem içün biraz efġān ḳılam

dest-i gevher-pāş:
1. **dest-i gevher-pāşuña:**-*u*, -*ñ*, -*a*
Kaside 4
Mısra: **61**
Mücevher saçan el.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

dest-i ḥükm:
1. **dest-i ḥükmüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **53**
Kara veren , karar eli.
53. Şu deñlü taʿne taşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Şadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

dest-i ḳahr:
1. **dest-i ḳahr:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Mahv edici el.
21. Dest-i ḳahr ile şalarsan teber-i şerʿi eger
22. Kesile bāġ-ı cihāndan şecer-i fışḳ u fücūr

dest-i ḳudret:
1. **dest-i ḳudret:**
Gazel 23
Mısra: **11**
Kudret eli.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Hüseynüñ nakşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāzıʿ āt

dest-i nevāl:
1. **dest-i nevāl:**
Kaside 13
Mısra: **44**
İhsan ve kısmet eli.
43. Dergehüñde ʿāʾilüñ gözin ṭoyurur ḫᵛān-ı cūd
44. İşigüñde sāʾilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

dest-i şavlet:
1. **dest-i şavletüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **81**
Kudretli, güçlü el.
81. Teşhīr itdi ḳıl geçürüp dest-i şavletüñ
82. Tā bir daḫi koşılmaya fışḳ ehline rebāb

destmāl:[KL]
1. **destmāl:**
Kaside 13
Mısra: **20**
Mendil.
19. Ebr şanmañ ḫāʾil-i ḫurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḫālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

dest-res bul-:
1. **dest-res buldı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **33**
Çare bulmak.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

destūr:[MT]
1. **destūr:**
Kaside 20
Mısra: **28**
İzin, müsaade.
27. Faẕluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

devā:[İP]
1. **devā:**
Gazel 26
Mısra: **3**
Tedbir, çare, derman.
3. Derd imiş emrāẕ-ı ʿışkuña devā
4. Merg imiş mecrūḥ-ı tīgüña ʿilāc

devām-ı devlet:
1. **devām-ı devlet:**
Mesnevi 1
Mısra: **116**
Saltanatın devamı; mutluluğun, saadetin devamı.
115. Göçüp Şāh itdi tebdīl-i mekānı
116. Devām-ı devlet ile bir iki yıl

devāt:[KL]
1. **devātuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **48**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ saḥḥār

2. **devāt:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Mürekkep hokkası.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

devāt-ı āsumān:
1. **devāt-ı āsumān:**
Mesnevi 1
Mısra: **75**
Kelime Tipi: -
Gökyüzü diviti.
75. Devāt-ı āsumān ṭoldı mürekkeb
76. Felek mihr eşrefisin eyledi güm

deve:[KL]
1. **deve:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. is. Maruf hayvan. deve bağırtan taşlı yokuş. devede kulak ehemmiyetsiz ve az olan. deve yürüyüşü yavaş fakat devamlı yürüyüş veya iş. yok devenin başı münasebetsiz ve doğru olmayan söze karşı istihza ve istigrāb tabiridir. deve kuşu Afrika'da, uçamayan büyük kuş ki tüyleri şapka tezyinatında kullanılır. deve balığı bir nev'i balık. deve dikeni bir nev'i ot.
3. Deve yanınca itsem aña ḥidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

devlet:[KL]
1. **devleti:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
9. Nʿidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

2. **devlet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **33**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
33. Şaḥn-ı firdevse göçüp devlet ile
34. Cennet ehline yine baş oldı

3. **devlet:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

4. **devletinde:**-*i, -nde*
Murabba 2
Mısra: **39**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

5. **devlet:**
Kaside 9
Mısra: **9**
Devlet, makam.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

6. **devlet:**
Kaside 12
Mısra: **16**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıkar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

7. **devlet:**
Kaside 12
Mısra: **34**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
33. Nāvek-i ṭālīʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

8. **devletüm:**-*üm*
Kaside 12
Mısra: **36**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
35. Şeb-i ẕillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿā ile uyar

9. **devletümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 13
Mısra: **21**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ʿarż-ı ḥāl

10. **devlete:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **30**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
29. Fikrī budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

11. **devlet:**
Kaside 18
Mısra: **56**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

12. **devlet:**
Kaside 18
Mısra: **61**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
61. Bāġ-ı cihānda devlet ile ser-ferāz ola
62. Şaḥn-ı çemende eyledügince ḳarār serv

13. **devlet:**
Gazel 67
Mısra: **2**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

14. **devletdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **4**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
3. Dimiş idüñ kim ırāḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırāġ

15. **devlet:**
Gazel 119
Mısra: **3**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḥa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ için giye nergis alṭun üsküf

16. **devletdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **1**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

17. **devleti:**-*i*
Gazel 222
Mısra: **6**
Mutluluk, talih ǀ makam, haşmet, şan.
5. Rūz-ı ezelde ḥişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

18. **devletden:**-*den*
Gazel 282
Mısra: **8**
Devlet, makam.
7. Didüm ko başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

devlet atı:
1. **devlet atına:**-*n, -a*
Kaside 14
Mısra: **15**
Baht atı. II Saltanat tahtına oturmak.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öninçe bir cüvān

devlet bul-:
1. **devlet bulurdı:**-*ur, -dı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Talih, makam , mutluluk, şan bul-.
3. Deve yanınca itsem aña ḥidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

devlet-i ḫüsn:
1. **devlet-i ḫüsnüñde:**
Gazel 14
Mısra: **10**
Güzelliğinin devleti, varlığı , büyüklüğü.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḫüsnüñde biz de şīb

devletlü:[İP]
1. **devletlü:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Dünyada ve ahrette bahtı ve saadeti açık olan. Baht, talih, saadet, nimet.
7. Ser-nüviştümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

2. **devletlü:**
Gazel 173
Mısra: **3**
Baht, talih, saadet, nimet.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

devr:[MT]
1. **devrinde:**-*in, -de*
Gazel 11
Mısra: **9**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

2. **devr:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

3. **devrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **13**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḫmūr

4. **devrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **16**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫʷār

5. **devrinde:**-*in, -de*
Gazel 23
Mısra: **15**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
15. Muṣṭafānuñ gül ruḥı devrinde ḥatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

6. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 118
Mısra: **5**
Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.
5. Ḥālüñüñ devrinde ruḫsāruñla ḫoş-demdür göñül
6. Kim ḥarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

7. **devr:**
Gazel 191
Mısra: **10**
Felek, kader.
9. Çāh-ı ḳabre koyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

devr eyle-:
1. **devr eyleye:**-*y, -e*
Gazel 52
Mısra: **3**
Dönmek.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

devr id-:
1. **devr idüp:**-*üp*
Gazel 4
Mısra: **9**
Dönmek, dolaşmak.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʾlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

2. **devr idüpdür:**-*üp, -dür*
Murabba 1

Mısra: **4**
Dönmek, dolaşmak.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

3. **devr idüpdür:**-*üp, -dür*
Murabba 1
Mısra: **8**
Dönmek, dolaşmak.
7. Ol münevver çehre ile ḥalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

4. **devr idüpdür:**-*üp, -dür*
Murabba 1
Mısra: **12**
Dönmek, dolaşmak.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḫsāruñla cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

5. **devr idüpdür:**-*üp, -dür*
Murabba 1
Mısra: **16**
Dönmek, dolaşmak.
15. Ḥalḳa-ı yārān gūyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

6. **devr idüpdür:**-*üp, -dür*
Murabba 1
Mısra: **20**
Dönmek, dolaşmak.
19. Ṣol müdevver şemsesiyle gūyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

7. **devr idüpdür:**-*üp, -dür*
Murabba 1
Mısra: **24**
Dönmek, dolaşmak.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

devrān:[İP]
1. **devrān:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Felek, Dünya.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

devrān it-:
1. **devrān ide:**-*e*
Gazel 20
Mısra: **1**
Dönmek.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

2. **devrān ide:-e**
Gazel 153
Mısra: **3**
Dönmek, dolaş-, tavaf et-, dolan-.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlığına vire şehādet kefenüm

devr-i felek-:
1. **devr-i felekde:**
Kaside 21
Mısra: **13**
Zaman, kader, talih, şans.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḥalḳasına ejdehā gibi

2. **devr-i felekde:**
Gazel 152
Mısra: **2**
1.Dünya , alem. 2.Kader, tālih.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

3. **devr-i felekler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **143**
Dünya, alem.
143. Ki mislin görmemiş devr-i felekler

devr-i leb:
1. **devr-i lebüñde:**-*de*
Gazel 27
Mısra: **5**
Sevgilinin dudağının meşhur olduğu zaman.Dudağının çevresi ,etrafı.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naṣūḥ

devr-i şalāh:
1. **devr-i şalāhuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 20
Mısra: **33**
Dinin yasakladığı şeylerden kaçınma zamanı.
33. Ḳalmadı devr-i şalāhuñda gidüp fısḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḥmūr

devr-i zamān:[MT]
1. **devr-i zamān:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Kader, talih.
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

dey:[KANAR]
1. **dey:**
Gazel 266
Mısra: **4**
i. (Fars. dey) Kış.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

deycūr:[KL]
1. **deycūr:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Karanlık.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

deycūr eyle-:
1. **deycūr eyler:**-*r*
Gazel 89
Mısra: **2**
Karanlık et-.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

deyr:[KL]
1. **deyrūñ:**-*üñ*
Gazel 19
Mısra: **2**
Kilise, manastır.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrūñ içi ṣūret

deyr-i cihān:
1. **deyr-i cihānda:**-*da*
Gazel 49
Mısra: **6**
Dünya kilisesi.
5. Zünnār-ı ʿışḳı bilüñe kim baġladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir ṣanemüñ yādigārıdur

deyr-i fānī:
1. **deyr-i fānīde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **33**
Fani, geçici dünya.
33. Gezüp yürime muʿaṭṭal bu deyr-i fānīde
34. Vaẓāʾif-i ḥidemātuñda eyleyüp ihmāl

deyr-i muʿallā:
1. **deyr-i muʿallāda:**-*da*
Kaside 3
Mısra: **10**
Büyük kilise.
9. ʿİdgāhı laʿl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āẕer hilal

di-:DE-
1. **diyü:**-*y, -ü*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Söyleyerek.
1. Biri Yeşil Melek ḫüsn aña muḫtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaş

2. **didi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Gören kūyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufı ön ṣoñra bu kurt

3. **didi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

4. **dimezven:**-*mez, -ven*
Mesnevi 1
Mısra: **67**
Söylemek.
67. Dimezven kim basīṭ-i ḫāke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflāke irgür

5. **diyü:**-*y, -ü*
Mesnevi 1
Mısra: **74**
Söylemek.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

6. **didi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **95**
Söylemek.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yūsufdan nişāne

7. **diyü:**-*y, -ü, -*
Kaside 2
Mısra: **63**
Söylemek.
63. Çıḳsun hişār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

8. **diyeyin:**-*y, -e, -y, -in, -, -*
Kaside 2
Mısra: **79**
Söylemek.
79. ʿAdlüñ güneşden aẕher iken ben ne diyeyin
80. Ṣol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

9. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 3
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

10. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 3
Mısra: **13**
Söylemek.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

11. **didi:**-*di*
Gazel 3
Mısra: **14**
Söylemek.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

12. **didüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

13. **dimiş:**-*miş*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Söylemek.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcak ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

14. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 3
Mısra: **43**
Söylemek.
43. Ḫaşmuñi işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

15. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 4
Mısra: **1**
Söylemek.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb gösterniş idi māh-ı şıyām

16. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 4
Mısra: **17**
Söylemek.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarẕ-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāş u ʿām

17. **didi:**-*di*
Kaside 4
Mısra: **23**
Söylemek.
23. Didi bir şāha tāpu ḳılup tevāẕuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

18. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 4
Mısra: **45**
Söylemek.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẓlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

19. **diyüben:**-*y, -üben*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Kakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

20. **didi:**-*di*
Müfret 7
Mısra: **1**
Söylemek.
1. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme ḥuccet koyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-i ʿanber-feşānuma

21. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 7
Mısra: **55**
Söylemek.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

22. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 8
Mısra: **17**
Söylemek.
17. Māʿi-i cārīleri ḳaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice nakş geçer āba nesīm-i esḥār

23. **didüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʿide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

24. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 9
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

25. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 9
Mısra: **74**
Söylemek.
73. Yarar bu şiʿ rümi tīr-i duʿāya baġlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

26. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 10
Mısra: **40**
Söylemek.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe sūseni alup ele
40. Şavuluñ diyü şalar bāġ ehline şeş-per nesīm

27. **dimişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 10
Mısra: **60**
Söylemek.
59. Gel bu ḫ∨ān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

28. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 11
Mısra: **31**
Söylemek.
31. Nuṣret ü feṯḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çağırur tīġ ü nefīr

29. **didi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **55**
Söylemek.
55. Ḫ∨āce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḥod eyler esīr

30. **didi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **13**
Söylemek.
13. Didi divān-ı ḳażādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yüri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

31. **dir:**-*r*
Kaside 13
Mısra: **17**
Söylemek.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfirden zemin içre eẕān oḳır Bilāl

32. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 13
Mısra: **34**
Söyleyerek, diyerek.
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña ya ʿnī misāl

33. **didi:**-*di*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

34. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 14
Mısra: **19**
Diyerek.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

35. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 14
Mısra: **21**
Söylemek.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

36. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 14
Mısra: **33**
Diyerek.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

37. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 14
Mısra: **39**
Diyerek.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Düd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

38. **diyü:**-*y, -ü*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

39. **didi:**-*di*
Kıt'a 15
Mısra: **5**
Söylemek.
5. İşitdüm didi tarihini Hātif
6. Bu sünnet dügüni ola mübārek

40. **diyü:**-*y, -ü*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḫayli ceng itdi

41. **di:**
Kaside 16
Mısra: **22**
Söylemek.
21. Gül yapraġ aġızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

42. **di:**
Kaside 16
Mısra: **58**
Söylemek.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

43. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 17
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Yatduḳça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥişār

44. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 17
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʾl çeşm-çār

45. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 17
Mısra: **47**
Demek işi.
47. Ehl-i riyāẕeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāẕet ehlidür oʃdir iseñ uçar

46. **dir:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **48**
Geçişli f. (Eski Türk. ti-mek>di-mek>de-mek) Duygu ve düşüncelerini söz ile anlatmak, söylemek.
47. Ehl-i riyāẕeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāẕet ehlidür oʃdir iseñ uçar

47. **diyeyin:**-*y, -e, -y, -in*
Kaside 17
Mısra: **51**
Söylemek.
51. Ne diyeyin bir at durur olʿ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

48. **dir:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **65**
Söylemek.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

49. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 17
Mısra: **71**
Söylemek.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ kotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḥīle-kār

50. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 18
Mısra: **13**
Söylemek.
13. Nāgeh irişmesün diyü bād-ı şabā eli
14. Dāmen-keşīdedür yine perhīz-kār serv

51. **diyeydüm:**-*y, -e, -y, -dü, -m*
Kaside 18
Mısra: **28**
Söylemek.
27. Ḳaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʾiẓār serv

52. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 18
Mısra: **51**
Söylemek.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

53. **diyü:**-*y, -ü*
Kaside 20
Mısra: **26**
Söylemek.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

54. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 22
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Didüm tārīḫ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

55. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 25
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

56. **dimiş:**-*miş*
Gazel 28
Mısra: **12**
Söylemek.
11. Ey Mesīḥī ʿārız-ı dil-dārda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melīḥ

57. **didi:**-*di*
Gazel 37
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

58. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 39
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Didüm ey cān gel ırağ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

59. **didi:**-*di*
Gazel 39
Mısra: **12**
Söylemek.
11. Didüm ey cān gel ırağ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

60. **didiler:**-*di, -ler*
Gazel 44

Mısra: **12**
Söylemek.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

61. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 45
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

62. **didi:**-*di*
Gazel 45
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

63. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 46
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

64. **didi:**-*di*
Gazel 46
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

65. **diseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 49
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Zünnār-ı ʿışḳı bilüñe kim baġladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir ṣanemüñ yādigārıdur

66. **dime:**-*me*
Gazel 50
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḥalḳ ile itdüği ṣirā bāzārıdur

67. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 54
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

68. **disem:**-*se, -m*
Gazel 55
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

69. **dimeklige:**-*mek, -lig, -e*
Gazel 56
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

70. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 57
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Gülşende lebüñden çü ṣoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

71. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 57
Mısra: **12**
Söylemek.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

72. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 58
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Gelmez diyü ḥaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

73. **diyeler:**-*e, -y, -ler*
Gazel 58
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen ṣeh-i ḥüsne diyeler āl ḳırandur

74. **dimişler:**-*miş, -ler*
Gazel 60
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

75. **dir:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

76. **dir:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

77. **didi:**-*di*
Gazel 62
Mısra: **10**
Söylemek.
9. İşidüp nālemüñ cereslerini
10. Didi yine Mesīḥī ḳanzildür

78. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 65
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān
4. Vücūdüm rişṭesin iki ḳat eyler

79. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 66
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Meclisde yāra aġzı ṣuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

80. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 71
Mısra: **6**
Söylemek.
6. Cān u dil niçün mürġin eyledüñ didüm didi

81. **didi:**-*di*
Gazel 71
Mısra: **6**
Söylemek.
6. Cān u dil niçün mürġin eyledüñ didüm didi

82. **didi:**-*di*
Gazel 71
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Zühre gökden işidüp didi ne erkek sāz olur

83. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 74
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʾol ḥūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

84. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 75
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

85. **didi:**-*di*
Gazel 75
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

86. **dimekden:**-*mek, -den*
Gazel 76
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

87. **didi:**-*di*
Gazel 80
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Gören didi cemālüñ ṣemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

88. **diye:**-*y, -e*
Gazel 80
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

89. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 84
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Niçün öykündüñ ruḥ-ı yāra diyü her şeb meḥüñ
6. Başına yıldızlar üşer bir büyük hengāmedür

90. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 90
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḥüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

91. **didüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 91
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʾādem öldürür

92. **dimez:**-*mez*
Gazel 94
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Oḳudukça ʿarz-ı ḥālüm rıkʿaşın dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

93. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 95
Mısra: **1**
Söylemek.
1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña eġildi minnet ider çarḫ-ı ser-fērāz

94. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 96
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

95. **didi:**-*di*
Gazel 96
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

96. **dimiş:**-*miş*
Gazel 97
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

97. **dir:**-*r*
Gazel 103
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫʸāndan ʿacabā şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

98. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 105
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṭḥ-i bāb
8. Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

99. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 105
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʾimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

100. **dimez:**-*mez*
Gazel 112
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḥakī
10. Muṭlaḳā ol şaḥṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

101. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 112
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Bu dil-i sūzānuma bir ṭīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iṭṭilāt

102. **didi:**-*di*
Gazel 112
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīğ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

103. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 124
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

104. **dirsin:**-*r, -sin*
Gazel 124
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

105. **didi:**-*di*
Gazel 124
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

106. **diyiz:**-*y, -iz*
Gazel 124
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

107. **dimiş:**-*miş*
Gazel 129
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

108. **didi:**-*di*
Gazel 132
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Cān viricek Mesīḥī firāḳuñda didi kim
10. Yū ḳātili bī-ḥasretin Allāhü sellemek

109. **dimez:**-*mez*
Gazel 137
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Şu kim bāġbānı durur ḫüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

110. **dir:**-*r*
Gazel 137
Mısra: **14**
Söylemek.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

111. **didi:**-*di*
Gazel 138
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Vāʿıẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

112. **dir:**-*r*
Gazel 140
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Göñlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

113. **disem:**-*se, -m*
Gazel 142
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iki zülfi iki dāl

114. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 142
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfītāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

115. **didüm:**- *dü, -m*
Gazel 144
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

116. **didi:**-*di*
Gazel 144
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

117. **didügüne:**-*düg, -ün, -e*
Gazel 144
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

118. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 147
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Ben firḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

119. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 148
Mısra: **1**
Söylemek.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

120. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 148
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki küyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

121. **didi:**-*di*
Gazel 148
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki küyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

122. **dir:**-*r*
Gazel 151
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Tañ degül ḥālüñ ḫarāb olsa göñül
4. Saña kim dir genc-i ḫüsne mesken ol

123. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 151
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

124. **didi:**-*di*
Gazel 151
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

125. **dime:**-*me*
Gazel 151
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

126. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 152
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

127. **diye:**-*y, -e*
Gazel 153
Mısra: **13**
Söylemek.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire gūş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

128. **didügüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 162
Mısra: **10**
Söylemek.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

129. **diyüben:**-*y, -üben*
Gazel 163
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʿola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

130. **didürme:**-*dür, -me*
Gazel 163
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Mesīḥī ḫaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

131. **dime:**-*me*
Gazel 164
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

132. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 165
Mısra: **2**
Söylemek.
1. İrdi çün rāʿiha-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

133. **dir:**-*r*
Gazel 168
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

134. **dimişlerdür:**-*miş, -ler, -dür*
Gazel 168
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

135. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 172
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña ağızdan

136. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 173
Mısra: **1**
Söylemek.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

137. **didi:**-*di*
Gazel 173
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

138. **dirsin:**-*r, -sin*
Gazel 173
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

139. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 173
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʿ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

140. **didi:**-*di*
Gazel 173
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʿ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

141. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 175
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

142. **didi:**-*di*
Gazel 175
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

143. **diyene:**-*y, -en, -e*
Gazel 177

Mısra: **3**
Söylemek.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḥi unutma keremden

144. **dimege:**-*me, -ge*
Gazel 178
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Sen gül-ruḥa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış ṣabā yeline seḥer ġoncalar dehen

145. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 179
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

146. **disünler:**-*sün, -ler*
Gazel 182
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

147. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 183
Mısra: **13**
Söylemek.
13. Bes durur şiʿr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfitāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her ṣubḥ-dem eflākden

148. **dimez:**-*mez*
Gazel 188
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar ṣarāb
4. Gel baña ṣor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

149. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 189
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

150. **didi:**-*di*
Gazel 189
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

151. **di:**
Gazel 191
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

152. **dir:**-*r*
Gazel 191
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

153. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 192
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

154. **didi:**-*di*
Gazel 192
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

155. **dir:**-*r*
Gazel 194
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

156. **didi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

157. **didi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḥayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

158. **didümse:**-*dü, -m, -se*
Gazel 196
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

159. **dirin:**-*r, -in*
Gazel 196
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

160. **didügüme:**-*düg, -üm, -e*
Gazel 197
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Cevr itme didügüme ṣafā sürdügi yāruñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafālu

161. **didi:**-*di*
Gazel 197
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi ṣaḳalu

162. **didi:**-*di*
Gazel 198
Mısra: **14**
Söylemek.
13. Zaḥm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmetdür bu

163. **diyelüm:**-*y, -e, -lüm*
Gazel 199
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

164. **diyelüm:**-*y, -e, -lüm*
Gazel 200
Mısra: **12**
Söylemek.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

165. **didi:**-*di*
Gazel 204
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Çü gördi ṣūretüñi münkir-i likā-yı ilāh
2. Didi ki eşhedü en lā ilāhe illallāh

166. **dimiş:**-*miş*
Gazel 205
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

167. **didügümce:**-*düg, -üm, -ce*
Gazel 206
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

168. **dir:**-*r*
Gazel 206
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Ṣora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

169. **dir:**-*r*
Gazel 206
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Ṣora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

170. **dirdi:**-*r, -di*
Gazel 208
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey ṣanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

171. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Didüm yaşuma alḳış idüp ṭaş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

172. **didiler:**-*di, -ler*
Gazel 211
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Teşbīh olduġıçün tuflāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

173. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 213
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye ṣovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

174. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 213
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

175. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 214
Mısra: **1**
Söylemek.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

176. **didügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 216
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

177. **dir:**-*r*
Gazel 218
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

178. **didi:**-*di*
Gazel 218
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

179. **diyen:**-*y, -en*
Gazel 222
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

180. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 227
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Ḫaridāruñ görüp nāz itme didüm
8. Didi ṣatar metāʿ-ı ḥüsni şīve

181. **didi:**-*di*
Gazel 227
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Ḫaridāruñ görüp nāz itme didüm
8. Didi ṣatar metāʿ-ı ḥüsni şīve

182. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 228
Mısra: **1**
Söylemek.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

183. **dir:**-*r*
Gazel 228
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

184. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 230
Mısra: **7**
Söylemek.

7. Ey rind ṣaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng ıtdügine ḳalma delüdür aña uyma

185. **didi:**-*di*
Gazel 231
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

186. **didügi:**-*düg, -i*
Gazel 232
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

187. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 233
Mısra: **17**
Söylemek.
17. Kapuña vardukça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

188. **didi:**-*di*
Gazel 233
Mısra: **18**
Söylemek.
17. Kapuña vardukça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

189. **diye:**-*y, -e*
Gazel 234
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

190. **didügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 238
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

191. **dimiş:**-*miş*
Gazel 238
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

192. **didi:**-*di*
Gazel 239
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ʿanber-feşānuma

193. **didi:**-*di*
Gazel 239
Mısra: **11**
Söylemek.
11. Ol gül-ʿiẕār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḥsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

194. **dirsin:**-*r, -sin*
Gazel 248
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

195. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 249
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-düz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

196. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 252
Mısra: **4**
Söylemek.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥınnā diyü yakınur imiş ṭuyduḳ ālini

197. **dime:**-*me*
Gazel 255
Mısra: **14**
Söylemek.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni ṣaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

198. **diyelden:**-*y, -el, -den*
Gazel 256
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Öykünürem ṣaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

199. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 257
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

200. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 258
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

201. **dir:**-*r*
Gazel 260
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

202. **didi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

203. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 262
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme ṣorıtdı

204. **didügüme:**-*düg, -ü, -m, -e*
Gazel 262
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme ṣorıtdı

205. **didi:**-*di*
Gazel 263
Mısra: **5**
Söylemek.
5. ʿUṣṣāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

206. **dirdi:**-*r, -di*
Gazel 263
Mısra: **6**
Söylemek.
5. ʿUṣṣāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

207. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 264
Mısra: **6**
Söylemek.
5. İçdügince ḳızarur ol ṣanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʿola kişinüñ miḥeki

208. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 264
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

209. **didi:**-*di*
Gazel 264
Mısra: **10**
Söylemek.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

210. **dir:**-*r*
Gazel 271
Mısra: **9**
Söylemek.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

211. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 272
Mısra: **7**
Söylemek.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

212. **dimişler:**-*miş, -ler*
Gazel 274
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler haṭṭa bāḳī ʿömre fānī

213. **didi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **6**
Söylemek.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

214. **diyü:**-*y, -ü*
Gazel 281
Mısra: **5**
Söylemek.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

215. **dimezdi:**-*mez, -di*
Gazel 281
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne aña dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

216. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 282
Mısra: **7**
Söylemek.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

217. **didi:**-*di*
Gazel 282
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

218. **didügüñ:**-*düg, -ü, -ñ*
Gazel 287
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rüze didügüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

219. **didügüme:**-*düg, -ü, -m, -e*
Gazel 288
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Cevr itme didügüme şafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı şafālı

220. **didi:**-*di*
Gazel 288
Mısra: **8**
Söylemek.
7. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

dibelik:[[MT]
1. **dibelik:**
Gazel 134
Mısra: **10**
E.T. Türkçesi ve halk ağızı. 1. Tamamiyle, bütünüyle. 2. Daima ebedi.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

dīdār:[KL]
1. **dīdār:**
Mesnevi 1
Mısra: **141**
Far. 1. Rü'yet-i cemal. 2. Hüsn ile görünme, zuhûr-ı cemâl. 3. Güzel yüz, çehre-i hûb.
141. Görür ʿāşī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

2. **dīdāra:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **75**
Far. 1. Rü'yet-i cemal. 2. Hüsn ile görünme, zuhûr-ı cemâl. 3. Güzel yüz, çehre-i hûb. 4. Cenabıhakk'ın cennette müminlere mev'ud olan manevî görünüşü.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

3. **dīdār:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Güzel yüz.
11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda gönlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

4. **dīdār:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Yüz, çehre, sima, güzel yüzün görünmesi.
5. Revândur dāʾimā her-cāʾi gönlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

5. **dīdār:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Yüz, çehre, güzel yüz || ilahî güzelliği temaşa, Allah.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş gönüllü dīdār

6. **dīdāra:**-*a*
Gazel 165
Mısra: **7**
Yüz, çehre, sima, güzel yüzün görünmesi.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsî-i Kelīm

8. **dīdāruñı:**-*u, -ñı*
Gazel 20
Mısra: **5**
Far. is. Yüz, çehre, sima, güzel yüzün görünmesi.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

dīdār-ı yār:
1. **dīdār-ı yār:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Sevgilinin yüzü.
3. Dīvār çekdi ḥaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥişārıdur

dīde:[KL]
1. **dīdesin:**-*sin*
Kaside 10
Mısra: **38**
Göz.
37. İrgürelden göklere ḳuḥl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

2. **dīdeleri:**-*ler, -i*
Kaside 16
Mısra: **77**
Göz.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

3. **dīdeden:**-*den*
Kaside 18
Mısra: **49**
Göz.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

4. **dīde:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Göz.
25. Furūġ-ı faẓl u kemāl-i tu dīde çeşm-i żarīr
26. Şadā-yı şīt-i celālet şenīde gūş-ı aşamm

5. **dīdemi:**-*m, -i*
Gazel 167
Mısra: **1**
Göz.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān ḳılam

6. **dīdelerüñi:**-*ler, -üñ, -i*
Gazel 189
Mısra: **7**
Göz.
7. Ey tūtī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

dide-bān:
1. **dide-bān:**
Kaside 2
Mısra: **48**
Far. is. Gözcü, bekçi, muhafız.
47. Dergāhını gözetmege her gice şubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

2. **dīde-bān:[KL]**
Gazel 147
Mısra: **14**
Far. is. Gözcü, bekçi, muhafız.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

dīde-i aʿmā:
1. **dīde-i aʿmā:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Kör göz.
11. Ṣūfilere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

2. **dīde-i aʿmā:**
Kaside 16
Mısra: **10**
Gözleri görmeyen.
9. Ṣūfilere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
10. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿ mā

dīde-i bed:
1. **dīde-i bed:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Kötü göz.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

dīde-i giryān:
1. **dīde-i giryān:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Ağlayan göz.
7. Şolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān añа

dīde-i ḫūn-bār:
1. **dīde-i ḫūn-bārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 50
Mısra: **6**
Kan saçan göz.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

dīde-i nemnāk:
1. **dīde-i nemnākden:**-*den*
Gazel 183
Mısra: **12**
Nemli, ıslak göz.
11. Ḥüsnüñüñ mektūbını sürsem yüzüme gözüme
12. Maḥv olurdı ḥaṭṭı işbu dīde-i nemnākden

dīde-i nücūm:
1. **dīde-i nücūma:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **93**
Yıldızların gözü, yıldız gibi parlak göz.
93. Tā dīde-i nücūma cilā vire kühl-i şeb
94. Tā çeşm-i ḫalḳa ḳurret-i ʿayn ola neyyirān

dīde-i yaʿḳūb:
1. **dīde-i yaʿḳūb:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Hz. Yakub'un ağlamaktan ama olan gözleri.
13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḥasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her jāle

di-:DE-
1. **didi:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Didi: De-, demek, söylemek.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

2. **didi:-di**
Gazel 19
Mısra: **6**
Didi: De-, demek, söylemek.
5. Tīgüñ gelicek zaḥmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum añа ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmet

3. **didi: -di**
Gazel 20
Mısra: **7**
Didi: De-, demek, söylemek.
7. Ser-nüviştümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim añа bu oldı nüvişt

didi kim:
1. **didi kim:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Dedi ki.
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḫayvāna her ẓulmet

2. **didi kim:**
Gazel 25
Mısra: **8**
Dedi ki.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

dik-:[GTS]
1. **dikdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Elbise dik-.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

2. **dik:**
Gazel 134
Mısra: **4**
(Elbise) dikmek.
3. Göster rakībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

1. **dikilmiş:**-*il, -miş*
Müfret 2
Mısra: **1**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

2. **dikmek:**-*mek*
Kaside 3
Mısra: **54**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek. Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl.
53. Rīsmānlar ḫāẓır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaġa mıṣṭar hilāl

3. **dikmek:**-*mek*
Gazel 8
Mısra: **5**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek. Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl Gülşen-i bāġ-ı maḥabbetde diker tāze nihāl.
5. ʿAlem-i âhı çarḫa dikmek içüñ
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

1. **dikdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **25**
Üzerine doğru uzatmak.
25. Dikdi çün maşrabasın şāḫ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

1. **dikdi:**-*di*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Vermek.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḫarbe dikdi ḍarb-i dest

1. **dikdi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **2**
1.Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan. 2.Yatık durmayan, sert.
1. Olmaġa milket-i çemene şehriyār serv
2. Dikdi livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār serv

1. **diker:**-*er*
Gazel 129
Mısra: **1**
Bayrak dikmek.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaşr içre dilā mülk-i ġamuñ

1. **(dikeni):**-*en, -i*
Gazel 251
Mısra: **8**
Göz koymak.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

diken:[KL]
1. **dikensüz:**
Gazel 98
Mısra: **2**
T. is. Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne, hâr. mec. Mani, engel.
1. Sürsem müjemi nʾola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

2. **dikenüm:**-*üm,*
Gazel 153
Mısra: **6**
T. is. Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne, hâr. mec. Mani, engel, rakip.
5. Hār-ı kūyuñ bulnursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

3. **dikeni:**-*i*
Gazel 251

Mısra: **4**
T. is. Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne, hâr. mec. Mani, engel.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

diḳḳat:[KL]-[GTS]
1. **diḳḳatüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **53**
Ar. 1. İncelik: dikkat-i nazar. İlgi, özen
53. Āyīne-i sipihre nażar ḳılsa diḳḳatüñ
54. Yüzden muḥadderāt-ı semāvī açar niḳāb

2. **diḳḳatde:**-*de*
Kaside 17
Mısra: **42**
(a.i.) dakiklik , incelik, doğrulukehemmiyet verme , ince eleme , ince arama.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Şol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

3. **diḳḳatde:**-*de*
Gazel 125
Mısra: **3**
(a.i.) dakiklik , incelik, doğrulukehemmiyet verme , ince eleme , ince arama.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
4. Bilüñi hiç ḥayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

diḳḳat it-:
1. **diḳḳat itse:**-*se*
Gazel 144
Mısra: **2**
Dikkatle bakmak.
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḥāl-i ʿaḳl
2. Biñ diḳḳat itse ḳılca irişmez ḥayāl-i ʿaḳl

dikmek:
1. **diküpdür:**-*üp, -dür*
Kaside 14
Mısra: **40**
Uzatmak.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

2. **diküpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 179
Mısra: **8**
Dayamak, yerleştirmek, konumlandırmak.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

dil:[MT]
1. **dil:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Gönül.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

2. **dil:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Gönül.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

3. **dil:**
Kaside 2
Mısra: **72**
Acı dil,acı söz.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

4. **dil:**
Müfret 4
Mısra: **2**
Gönül.
1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

5. **dilden:**-*den*
Gazel 5
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḫi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

6. **diliyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 7
Mısra: **42**
Dil, lisan. Konuşma dili.
41. Saña zebān-ı ḥāl ile itdükçe ben suʿāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

7. **dilde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **46**
Lisan.
45. Sübḥa-ı naẓmını alduḳça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

8. **dilüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 9
Mısra: **24**
Gönül.
23. Ne fāʿide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde żikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

9. **dili:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **32**
Gönül.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

10. **dil:**
Kaside 12
Mısra: **4**
Lisan.
3. Ḳaʿr-ı baḥr-ı elem ü ġuṣṣa miyānında iken
4. Şāhid-i żevḳ ü şafāyı yine dil itdi kenār

11. **dil:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Gönül.
1. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

12. **dil:**
Gazel 14
Mısra: **7**
Gönül.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

13. **dil:**
Kaside 15
Mısra: **1**
Gönül.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

14. **dilde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **5**
Gönül.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḥayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

15. **dil:**
Kaside 16
Mısra: **11**
Gönül.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

16. **dil:**
Kaside 16
Mısra: **69**
Konuşmaya yarayan dil,organ.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i gūyā

17. **diller:**-*ler*
Gazel 17
Mısra: **8**
Konuşmaya yarayan dil,organ.
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnışurlar "yā naṣīb"

18. **dil:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Gönül.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

19. **dillerde:**-*ler, -de*
Kaside 20
Mısra: **31**
Dil, lisan. Konuşma dili.
31. Şimdi dillerde senün żāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü faż'l u keremle meşhūr

20. **dil:**
Gazel 41
Mısra: **5**
Gönül.
5. Ḥüsnüñde māniʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḫaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

21. **dil:**
Gazel 45
Mısra: **11**
Gönül.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

22. **diline:**-*i, -n, -e*
Gazel 55
Mısra: **6**
Dil, lisan. Konuşma dili.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

23. **dil vir-:**
Gazel 59
Mısra: **3**
Gönü vermek.l.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüḫʸān atar

24. **dil:**
Gazel 59
Mısra: **6**
Gönül.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

25. **dildür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **12**
Gönül.
11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

26. **dil:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

27. **dil:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dil milketine ruḥlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

28. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 66
Mısra: **7**
Gönül..
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ içün şırça gönlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

29. **dil:**
Gazel 67
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḥaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

30. **dile:**-*e*
Gazel 67
Mısra: **5**
Dil, lisan. Konuşmaya yarayan organ.
5. Aġzuñuñ varın dile iḳrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

31. **dil:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Gönül.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfīne derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

32. **dil:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Gönül.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

33. **dili:**-*i*
Gazel 82
Mısra: **6**
Dil, lisan. Konuşma dili.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

34. **dile:**-*e*
Gazel 92
Mısra: **1**
Gönül.

1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āṣumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yaġar

35. **dili:**-*ii*
Gazel 94
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini dağıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

36. **dil:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Gönül.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʿolur ferıh çü çenberine ire cānbāz

37. **dil:**
Gazel 98
Mısra: **7**
Gönül.
7. Dil ḥāl ü ḥaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir güşe bulımadı kʿola mekr ü fitensüz

38. **dil:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Gönül.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil soḥbet-āferīn
8. Ṣulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

39. **dildeki:**-*de*, -*ki*
Gazel 103
Mısra: **9**
Gönül.
9. Āl-i ṭūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫᵛānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

40. **dil:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Gönül.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḥuñla gülsitān āteş

41. **dilümde:**-*üm*, -*de*
Gazel 108
Mısra: **10**
Gönül.
9. Ḥayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḥaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

42. **dile:**-*e*
Gazel 115
Mısra: **7**
Gönül.
7. Haddüñ ḥayāli gitdi vü geldi ḥaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

43. **dil:**
Gazel 131
Mısra: **11**
Gönül.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Bağlaya ṣubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

44. **dil:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Gönül.
7. Andurursa bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini ṣīt ü ṣadāsı Yūsufuñ

45. **dil:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Gönül.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

46. **dili:**-*i*
Gazel 150
Mısra: **8**
Gönül.
7. Bezm-i ẕilletde ol aġyār-ı leʾīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

47. **dil:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Dil, lisan. Konuşma dili.
7. Hecr-i ḥaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

48. **dil:**
Gazel 178
Mısra: **5**
Gönül.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Nokṭa misāli olmasa sende eger dehen

49. **dil:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Gönül.
9. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalu

50. **dilde:**-*de*
Gazel 200
Mısra: **5**
Gönül.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḥafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḥu

51. **dilde:**-*de*
Gazel 211
Mısra: **7**
Gönül.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḥayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

52. **dil:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Gönül.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

53. **dil:**
Gazel 223
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
7. Gözümde ḥaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

54. **dil:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Gönül.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

55. **dilden:**-*den*
Gazel 227
Mısra: **3**
Gönül.
3. Ḥayāli çıḳmadı dilden raḳībüñ
4. Nitekim ḥabsgehdür şīşe dīve

56. **dil:**
Gazel 228
Mısra: **1**
Gönül.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

57. **dil:**
Gazel 230
Mısra: **5**
Gönül.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

58. **diline:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 231
Mısra: **12**
Gönül.
11. Mesīḥīde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

59. **dile:**-*e*
Gazel 233
Mısra: **7**
Gönül.
7. Ṣūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭāʿatinden nʿ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

60. **dil:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Gönül.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḫīle ile iresin pā-būsına

61. **dilinden:**-*in*, -*den*
Gazel 245
Mısra: **7**
Gönül.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Baġlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

62. **dil:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Gönül.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

63. **dilde:**-*de*
Gazel 255
Mısra: **12**
Gönül.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

64. **dilde:**-*de*
Gazel 258
Mısra: **4**
Gönül.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

65. **dil:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Yürek, gönül.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

66. **dil:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Yürek, gönül.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mā-meleki

67. **dil:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Gönül.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

68. **dilden:**
Gazel 266
Mısra: **8**
i. (Fars. dil) Gönül, yürek.
7. Raḳīb-i kelbi görsem der-peyüñce
8. Ururam naʿreler dilden pey-ā-pey

69. **dil:**
Gazel 266
Mısra: **9**
i. (Fars. dil) Gönül, yürek.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

70. **dil:**
Gazel 267
Mısra: **3**
i. (Fars. dil) Gönül, yürek.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

71. **dilde:**-*de*
Gazel 285
Mısra: **1**
Gönül.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

72. **dil:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
7. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

dil ağız virme-:
1. **dil ağız virmedi:**-*me*, -*di*
Gazel 276
Mısra: **6**
Çok hasta olduğu için konuşamamak.
5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil ağız virmedi

dil al-:[MT]
1. **dil almaġa:**-*maġ*, -*a*
Gazel 71
Mısra: **8**
Esir almak.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

2. **dil almaġa:**-*maġ*, -*a*
Gazel 71
Mısra: **8**
Esir almak.

7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

3. **dil almaġa:**-*maġ*, -*a*
Gazel 71
Mısra: **8**
Esir almak.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

dil bağı:
1. **dil bağıdur:**-*dur*
Gazel 94
Mısra: **10**
Konuşamaz hale getiren büyü.Büyü.
9. Oḳuduḳça ʿarz-ı ḥālüm rıkʿaşım dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

dil bağla-:
1. **dil bağladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **1**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil bağladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

dil ḫāne:
1. **dil ḫānesi:**-*s*, -*i*
Gazel 68
Mısra: **1**
Gönül evi/sarayı.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

dil ḳoma-:
1. **dil ḳomaduñ:**-*ma*, -*du*, -*ñ*
Gazel 131
Mısra: **13**
Gönül bırakmamak.
13. Ey kemend-endāz bir ṣayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Ṣaglu ṣollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

dil mülki:
1. **dil mülkini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 118
Mısra: **7**
Gönül ülkesi.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

dil ü cān:
1. **dil ü cān:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Gönül ve can.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

2. **dil ü cān:**
Gazel 94
Mısra: **2**
Can ve gönül.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini dağıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

dil ü dīde:
1. **dil ü dīdem:**-*m*
Gazel 236
Mısra: **2**
Gönül ve göz.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

dil uzat-:[KL]
1. **dil uzadanuñ:**-*a*, -*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Dedi kodu yapmak,Küstahlık etmek.
83. Şemʿ gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

2. **dil uzadanuñ:**-*a*, -*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Dedi kodu yapmak, ayıplamak, kınamak.
83. Şem' gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

3. **dil uzadanuñ:**-*a*, -*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Dedi kodu yapmak, ayıplamak, kınamak.
83. Şem' gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

dil vir-[KL]:
1. **dil virdi:**-*di*
Gazel 217
Mısra: **11**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

2. **dil vireli:**-*eli*
Gazel 100
Mısra: **3**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.
3. Ṭāḳ-ı ebrūlaruña dil vireli
4. Ḥaḳ bilür ṭāḳ oldı ṭāḳatümüz

3. **dil virme:**-*me*
Kaside 9
Mısra: **17**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

4. **dil virüp:**-*üp*
Gazel 220
Mısra: **7**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḥl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

dilā:
1. **dilā:**
Kaside 6
Mısra: **97**
F. Ey gönül.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

2. **dilā:**
Gazel 129
Mısra: **2**
F. Ey gönül.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

3. **dilā:**
Gazel 132
Mısra: **5**
F. Ey gönül, sevgili.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

4. **dilā:**
Gazel 261
Mısra: **9**
F. Ey gönül.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḥaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

5. **dilā:**
Gazel 267
Mısra: **2**
F. Ey gönül.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

dil-āver:[KL]
1. **dil-āver:**
Gazel 217
Mısra: **14**
Yürekli, cesur, yiğit.
13. Ṭayanur ṣadr-ı Mesīḥīye müjeñ
14. Yasdanur ṣanki dil-āver sipere

2. **dil-āverler:**-*ler*
Gazel 273
Mısra: **4**
Yürekli, cesur, yiğit.
3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

dil-āzār it-:[KL]
1. **dil-āzār itmegi:**-*me*, -*gi*
Gazel 267
Mısra: **1**
birl. sıf. (Fars. āzār "inciten" ile) Kalp kırıcı, gönül incitmek.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

dilber:[GTS]
1. **dilber:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gönül alan, gönül çeken, güzel.
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Ḳayṣar

2. **dilber:**
Mesnevi 1
Mısra: **128**
Gönül alan, güzel.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

3. **dilber:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Gönül alan, güzel.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

4. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 14
Mısra: **5**
Gönül alan, güzel.
5. Hercā ʿisine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

5. **dilber:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Gönül alan, güzel.
7. Baña tīriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

6. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 50
Mısra: **12**
Gönül alan, güzel.
11. Ṭūṭī-i tabʿın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḫsārıdur

7. **dilber:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Gönül alan, gönül çeken, güzel.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

8. **dilber:**
Gazel 113
Mısra: **1**
Gönül alan, gönül çeken, güzel.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẓ

9. **dilber:**
Gazel 121
Mısra: **1**
Gönül alan, gönül çeken, güzel.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecvef
2. Göreyin ḳaddini olsun muẓāʿaf

10. **dilber:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Gönül alan, güzel.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

11. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 149
Mısra: **10**
Gönül alan, güzel.
9. Ey Mesīḥī ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

12. **dilberden:**-*den*
Gazel 166
Mısra: **7**
Gönül alan, güzel.
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

13. **dilberdür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **11**
Gönül alan, güzel, sevgili.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mıṣraʾ-ı mevzūn

14. **dilber:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

15. **dilberlerine:**-*ler*, -*i*, -*n*, -*e*
Gazel 232
Mısra: **5**
Gönül alan, güzel.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

16. **dilber:**
Gazel 233

Mısra: **12**
Gönül alan, güzel.
11. Ḥaḳ bilür ṣüret-perest olurdı her ḥāci eger
12. Naḳş-ı ruḥsārını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

17. **dilberleri:**-*ler, -i*
Gazel 240
Mısra: **5**
Gönül alan, güzel.
5. Dilberleri ḫod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

18. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 245
Mısra: **1**
Gönül alan, güzel.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

19. **dilberā:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Ey gönül alan(sevgili).
7. Kurtar ḫayāl-i ḫaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḫaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

dilber-i raʿnā:
1. **dilber-i raʿnā:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Güzel dilber.
1. Eyleyen her ʿāṣıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

dil-dār:[MT]
1. **dil-dāra:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **18**
Güzel ǁ sevgili.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

2. **dil-dār:**
Gazel 19
Mısra: **9**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

3. **dil-dārı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **5**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ǁ Sevgili.
5. Ḫalḳa-ı ẕikr içre dil-dārı görüp
6. Kūşesinden şeyḫ ider yā ṣabūr

4. **dil-dār:**
Gazel 65
Mısra: **1**
Güzel ǁ sevgili.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

5. **dil-dāra:**-*a*
Gazel 100
Mısra: **11**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ǁ Sevgili.
11. Cānı çekdük Mesīḥī dil-dāra
12. Ancaḳ aña yetişdi ḳudretümüz

6. **dil-dāra:**-*a*
Gazel 220
Mısra: **7**
Güzel ǁ sevgili.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

7. **dil-dār:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
3. Köhne ʿāṣıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

8. **dil-dār:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
13. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm mānīʿ olup ḳanuma girdi

9. **dil-dāra:**-*a*
Gazel 277
Mısra: **5**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

10. **dil-dār:**
Gazel 286
Mısra: **5**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şañasın şems żiyāyı

11. **dil-dār:**
Gazel 288
Mısra: **3**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.
3. Cevr itme didügüme ṣafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafālı

dildār:
1. **dildār:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Güzel ǁ sevgili.
9. Belālar çekse tañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāṣıḳıdur

dile-:[GTS]
1. **dilerse:**-*r, -se*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İstemek, aramak.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

2. **dilerdüm:**-*r, -dü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
İstemek, aramak.
7. Dilerdüm egleyem biriyle gönlüm
8. Ḳanāʿat itmedi bir ile gönlüm

3. **dilerem:**-*r, -em, -*
Kaside 5
Mısra: **77**
İstemek, aramak.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

4. **diler:**-*r*
Kaside 6
Mısra: **54**
Istemek, arzulamak.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

5. **diler:**-*r*
Kaside 6
Mısra: **84**
İstemek, aramak.
83. Çeker ḫużūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

6. **dile:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Istemek, arzulamak.
99. Çün ḫᵛān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

7. **dilerler:**-*r, -ler*
Kaside 11
Mısra: **37**
İstemek, aramak.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḫamīr

8. **dilerem:**-*r, -em*
Kaside 11
Mısra: **71**
İstemek, aramak.
71. Göñlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feṭḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

9. **dilesem:**-*se, -m*
Kaside 16
Mısra: **63**
İstemek, aramak.
63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿa-ı çarḫa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaṣṣā

10. **dilerseñ:**-*r, -señ*
Gazel 23
Mısra: **17**
İstemek, aramak.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

11. **diler:**-*r, -*
Gazel 43
Mısra: **9**
İstemek, aramak.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

12. **dilemiş:**-*miş*
Gazel 44
Mısra: **5**
İstemek, aramak.
5. ʿÂrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣṭarıdur

13. **diler:**-*r*
Gazel 80
Mısra: **4**
İstemek, aramak.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

14. **dileye:**-*y, -e*
Gazel 98
Mısra: **4**
İstemek, aramak.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

15. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 143
Mısra: **13**
İstemek, aramak.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hīç iʿtibār laʿl

16. **diler:**-*r*
Gazel 148
Mısra: **5**
İstemek, aramak.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

17. **dilerdi:**-*r, -di*
Gazel 195
Mısra: **1**
İstemek, aramak.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

18. **diler:**-*r*
Gazel 214
Mısra: **7**
Istemek, arzulamak.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẕar eşk-i ter üzre

19. **diledükçe:**-*dükçe*
Gazel 218
Mısra: **3**
İstemek, aramak.
3. Ḳanlu yaş ile Vaşlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

20. **diler:**-*r*
Gazel 267
Mısra: **9**
Dilemek -i 1. -i Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḫasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

dile irüp cāndan geç-:
1. **dile irüp cāndan geçe:**-*e-üp*
Gazel 195
Mısra: **1**
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

diler ise:
1. **diler iseñ:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Arzularsan; istersen.
15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

dil-firīb:[KL]
1. **dil-firībden:**-*den*
Kaside 18
Mısra: **45**
Gönül aldatan sevgili.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

dil-ḫaste:[KL]
1. **dil-ḫaste:**
Gazel 36

Mısra: **1**
Áşık.
1. Beni dil-ḥaste ḳoyup ayrugı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

2. **dil-ḥasteden:**-*den*
Gazel 39
Mısra: **11**
Áşık.
11. Didüm ey cān gel ıraġ olma bu ben dil-ḥasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

dil:[MT]
1. **dili:**
Gazel 28
Mısra: **4**
Konuşma organı.
3. Dir gören zaḥmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

dil-i aʿdā:
1. **dil-i aʿdā:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Düşmanın gönlü.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

dil-i bī-dest-gīr:
1. **dil-i bī-dest-gīr:**
Kaside 11
Mısra: **58**
Yardımcı olmayan gönül.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

dil-i bīmār:[KL]
1. **dil-i bīmārum:**-*um*
Gazel 7
Mısra: **3**
Hasta gönül.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʿ olmış naṣib bal saña vü belā baña

dil-i ferhād:
1. **dil-i ferhād:**
Gazel 44
Mısra: **4**
Ferhād'ın gönlü.
3. Nālişümden şakın ey Ḫusrev-i şīrīn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

dil-i ḳallāş:
1. **dil-i ḳallāşumı:**
Gazel 166
Mısra: **9**
1)Rint gönül 2) ârif gönül 3) zarif gönül.
9. Ḥāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı çarḫ
10. Kendümi ṭās-ı meẕelletde nice zār eyleyem

dil-i maẕlūm:
1. **dil-i maẕlūmumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 207
Mısra: **1**
Zulme uğrayan gönül (Zalimlik edilen kişi).
1. Güş idüp cānā dil-i maẕlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

dil-i mecrūḥ:
1. **dil-i mecrūḥumı:**-*um, -ı*
Gazel 238
Mısra: **3**
Yaralı gönül.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

dil-i Mesīḥī:
1. **dil-i mesīḥī:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Mesihi'nin gönlü.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

dil-i nālān:
1. **dil-i nālānumı:**-*um, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Inleyen gönül.
7. Üşüp mey sohbetin itdüklerince
8. Dil-i nālānumı sāzende eyle

dil-i nā-tüvān:
1. **dil-i nā-tüvānuma:**-*um, -a*
Gazel 239
Mısra: **1**
Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf gönül.
1. Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma
2. Oturmasaydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

dil-i paşa:
1. **dil-i paşa:**
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
Paşanın gönlü.
23. Dil-i Paşa ile peykān-ı ʿadū
24. Ḳan yalaşdı vü ḳarındaş oldı

dil-i şeb-rev:
1. **dil-i şeb-rev:**
Gazel 201
Mısra: **1**
Hovarda, hırsız gönül.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

2. **dil-i şeb-rev:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Hovarda, hırsız gönül.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

3. **dil-i şeb-rev:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Hovarda, hırsız gönül.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

dil-i sengīn:
1. **dil-i sengīn:**
Kaside 16
Mısra: **75**
Taş gönüllü.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

dil-i sūzān:
1. **dil-i sūzānuma:**-*um, -a*
Gazel 112
Mısra: **11**
Yanan gönül.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

dilīr:[KL]
1. **dilīr:**
Kaside 7
Mısra: **63**
Yiğit, cesur, cesurane.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

dil-peẕīr:
1. **dil-peẕīr:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği, gönlün kabul ettiği.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḫulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

dil-rübā:
1. **dil-rübādur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Far. Gönül kapıcı, sevgili.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḥayder
2. Ruḥı cennet lebi şāḫi-i Kevser

2. **dil-rübādur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Far. Gönül kapıcı, sevgili.
1. Biri taḳyacılarda Muṣṭafādur
2. İşin başa iletmiş dil-rübādur

3. **dil-rübā:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Far. Gönül kapıcı, sevgili.
5. ʿĀşıḳlarını añıcağız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı sög ey dil-rübā baña

4. **dil-rübālar:**-*lar*
Gazel 64
Mısra: **9**
Far. Gönül kapıcı, sevgili.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Ṣoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

dilsitān-ı mihr:
1. **dilsitān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül alıp kendine meftun eden güzel, sevgili.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

2. **dilsitān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gönül alıp kendine meftun eden güzel, sevgili.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

dilsüz-oġlı:
1. **dilsüz-oġlı:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Birisi Dilsüz-oġlı şūḫ-ı nāzik
2. Göñüller almada çālāk ü çābük

dil-teng:
1. **dil-teng:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Far. sf. Gönlü daralmış, mustarip, mağmûm.
1. Ben ḥasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

dil-teşne:
1. **dil-teşne:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Bağrı yanık, susamış gönül.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

2. **dil-teşneyem:**-*y, -em*
Gazel 257
Mısra: **3**
Bağrı yanık, susamış gönül.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

dilüm baġla-:
1. **dilüm baġlama:**-*üm*
Gazel 167
Mısra: **7**
Birini büyü vb yolla konuşamaz veya itiraz edemez duruma getirmek.
7. Dem-i āḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
8. Kʿol vefāsuz şanem içün biraz efġān ḳılam

dimāġ:[İP]
1. **dimāġını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **2**
Bellek, zihin,akıl,bilinç.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

2. **dimāġını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 10
Mısra: **22**
Ar. is. Beyin, akıl, şuur.II Burun.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʿ itdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

3. **dimāġı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **34**
Ar. is. Beyin, akıl, şuur.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

4. **dimāġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 256
Mısra: **10**
Akıl, zihin.
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi şabā havāya hümānuñ dimāġını

di-:[GTS]
1. **dimeñüz:**-*ñ, -üz*
Gazel 30
Mısra: **3**
Söylememek.
3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

di-:
2. **dimiş idüñ:**-*miş, -i, -dü, -ñ*
Gazel 118
Mısra: **3**
Söylemek.

3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ıraġ

dimege utan-:
1. **dimege utanuram:**-*ur, -am*
Kaside 17
Mısra: **36**
Çekinmek.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

diñ:[GTS]
1. **diñler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **18**
Dinlemek.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Ḳoyup beş vaḳti diñler pencgāhı

2. **dīn:**
Kaside 5
Mısra: **76**
Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

3. **diñ:**
Kaside 16
Mısra: **74**
Söylenmek, ifade edilmek.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp taʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

4. **dīnidür:**-*i, -dür*
Gazel 52
Mısra: **14**
Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tanı degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

5. **dīni:**-*i*
Gazel 217
Mısra: **6**
Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.
5. Ḥāl-i hindū ne siyehtür kʿöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

9. **din:**
Gazel 254
Mısra: **2**
Bir milletin itikatça umumen tuttuğu yol, dîn-i İslâm.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

1. **diñdürür:**-*dür, -ür*
Gazel 141
Mısra: **3**
Duraksatmak, Kesmek.
3. Diñdürür vaḳt-i seḥerde sıḳlıġın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

1. **diñe:**-*e*
Gazel 224
Mısra: **2**
Duraksatmak, Kesmek.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

1. **dinmedi:**-*me, -di*
Gazel 248
Mısra: **9**
Söylenmek, ifade edilmek.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

dīn evi:
1. **dīn evin:**-*n*
Kaside 20
Mısra: **49**
Din evi.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

dine gel-:
1. **dine gelür:**-*ür*
Gazel 231
Mısra: **6**
Dine girmeyi kabul etme eylemi.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

dini:
1. **dini:**
Gazel 191
Mısra: **8**
İnanç, inanma (bağl) yüz.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

diñle-:[GTS]
1. **diñle:**
Murabba 2
Mısra: **1**
T.f. Kulak vermek, dinlemek, kabul etmek.
1. Diñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

2. **diñler:**-*r*
Gazel 15
Mısra: **6**
Kulak vermek, kabul etmek.
5. Ṣūfiyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözi külli ʿayb

3. **diñle-:**
Gazel 193
Mısra: **2**
T.f. Kulak vermek, dinlemek, kabul etmek.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḥurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

4. **diñleyelüm:**-*y, -e, -lüm*
Gazel 255
Mısra: **5**
Kulak vermek, kabul etmek.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳıṣṣası uzun oldı

di-:[GTS]
1. **dirdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
De-, der, söyler.
3. Daḥi toġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye toġ yā işte toġdum dirdi aya

2. **di-:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
De-, der, söyler.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

3. **dirseñ:**-*señ*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
De-, der, söyler.
1. Bugün meydān-ı hüsn içre ser-āmed
2. Güzel dirseñ Naʿlbend-oglı Aḥmed

4. **dirler:**-*ler*
Gazel 23
Mısra: **3**
De-, der, söyler.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaṣlına yoḳdur necāt

5. **dirler:**-*ler*
Gazel 23
Mısra: **4**
De-, der, söyler.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaṣlına yoḳdur necāt

6. **dir-:**
Gazel 28
Mısra: **3**
Toplamak.
3. Dir gören zaḥmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

7. **dir:**
Gazel 33
Mısra: **10**
De-, der, söyler.
9. Ey ṣabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Ṣād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḫucend

8. **dirler:**-*ler*
Gazel 39
Mısra: **1**
De-, der, söyler.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

9. **dirlerse:**-*ler, -se*
Gazel 39
Mısra: **2**
De-, der, söyler.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

10. **dirse:**-*se*
Gazel 44
Mısra: **14**
De-, der, söyler.
13. Ṣāʿirüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

11. **dir:**
Gazel 209
Mısra: **9**
De-, der, söyler.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭaş bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

dir isen:
1. **dir isen:**
Gazel 45
Mısra: **3**
Der isen , dersen.
3. Zāhidā yoḳ dir isen şemʿ ü meye
4. Yoḳ başuñda beyni vü gözünde nūr

dıraḫt:[KANAR]
1. **dıraḫtın:**-*ın*
Gazel 276
Mısra: **1**
Far. Ağaç.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḫalḳı şoyup ḳırmadı

dıraḫt-ı kilk:
1. **dıraḫt-ı kilkün:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **75**
Tahta kalem.
75. Dıraḫt-ı kilkün ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḫaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

dırāz:[KL]
1. **dırāz:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Uzun.
35. Belā-yı ġuṣṣa-ı derdem dırāz çün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḥnet-i zecrem ferāḫ çün ʿālem

direm:[KL]
1. **diremüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 218
Mısra: **4**
Far. is. Akçe, para, dirhem.
3. Ḳanlu yaş ile Vaşlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

dirgür-:
1. **dirgürmege:**-*meg, -e*
Gazel 65
Mısra: **9**
Diriltmek.
9. Lebüñ dirgürmege cānlar virürken
10. Gözüñ ḳatlüme her dem niyet eyler

2. **dirgüreyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 91
Mısra: **7**
Diriltmek.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʿādem öldürür

3. **dirgüreyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 251
Mısra: **10**
Diriltmek.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

dirhem:[KL]
1. **dirhem:**
Kaside 14
Mısra: **47**
(Fa.) Dirhem, okkanın dört yüzde biri.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

2. **dirhem:**
Gazel 143
Mısra: **7**
(Fa.) Gümüş sikke 2. Eski bir para birimi.
7. Dirhem baġışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur şad hezār laʿl

3. **dirhem:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Gümüş para.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

dirhem-i eşk:
1. **dirhem-i eşk:**
Gazel 58
Mısra: **8**
Gözyaşı damlası.
7. Siḥr ile meger akçe getürür o şanem kim
8. Her laḥẓada bu dirhem-i eşk aña revândur

2. **dirhem-i eşk:**
Gazel 217
Mısra: **10**
Gözyaşı damlası.
9. Beni aġlatmadan ey dost ġaraẓ
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

3. **dirhem-i eşki:**-*i*
Gazel 111
Mısra: **4**
Gümüş paraya benzer göz yaşı.
3. Ger akçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

4. **dirhem-i eşküm:**-*üm*
Gazel 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Göz yaşı gümüşü ve altını (para).
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

5. **dirhem-i eşküm:**-*üm*
Gazel 234
Mısra: **11**
Gözyaşı damlası.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Akçesi olanları ceb gibi alur yanına

6. **dirhem-i eşkündeñ:**-*ün, -deñ*
Gazel 238
Mısra: **16**
Gözyaşı damlası.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez şūrete

dirhem-i jāle:
1. **dirhem-i jāle:**
Gazel 106
Mısra: **7**
Gümüş paraya benzer çiğ taneleri.
7. Karār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

2. **dirhem-i jāleyi:**-*y, -i*
Gazel 44
Mısra: **9**
Çiy tanelerinin gümüş paraları.
9. Dirhem-i jāleyi ḥarc itse nʿ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

diri:[KL]
1. **diri:**
Gazel 107
Mısra: **9**
Canlı, zinde.
9. Ger şanāʿiʿ şatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

dirīġ:[KL]
1. **dirīġ:**
Gazel 27
Mısra: **4**
Eyvah.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

2. **dirīġ:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Eyvâh...! Yazık...!.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaḳı ʿādet idindi yeñile

dirīġ eyle-:
1. **dirīġ eyleme:**-*me*
Gazel 139
Mısra: **5**
Esirgeme , kıyıp verememe.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

dirīġā:
1. **dirīġā:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

2. **dirīgā:**
Kaside 16
Mısra: **72**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun.
71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Ḳıllet buludı bañа ḥicāb oldı dirīgā

3. **diriġā:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Yazık, eyvah, yazıklar olsun.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

diril-[KL]:
1. **dirilür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cānı acıduġın ne bilür

2. **dirildür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

3. **dirilür:**-*ür*
Kaside 19
Mısra: **13**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dür

4. **dirildügüme:**-*düg, -üm, -e*
Gazel 68
Mısra: **11**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

5. **dirildügümi:**-*düg, -üm, -i*
Gazel 81
Mısra: **7**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Şoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

6. **dirilür:**-*ür*
Gazel 202
Mısra: **8**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

7. **dirilen:**-*en*
Gazel 247
Mısra: **3**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʿol tamām ola

8. **dirildügümi:**-*düg, -i, -m, -i*
Gazel 263
Mısra: **9**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

9. **dirile:**-*e*
Gazel 263
Mısra: **10**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

10. **dirilmege:**-*e*
Gazel 123
Mısra: **8**
Canlanmak. mec. Kuvvet ve taravet gelmek, taze hayat bulmak.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

11. **dirildürken:**-*dür, -ken*
Gazel 176
Mısra: **7**
Canlandırmak. mec.ölüye yeniden can vermek.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

dirili gör:
1. **dirili gör:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yaşar hale gelmek. Tazelenmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

2. **dirili gör:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yaşar hale gelmek. Tazelenmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

3. **dirili gör:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yaşar hale gelmek. Tazelenmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

4. **dirili gör:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yaşar hale gelmek. Tazelenmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

5. **dirili gör:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yaşar hale gelmek. Tazelenmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

6. **dirili gör:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yaşar hale gelmek. Tazelenmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

7. **dirili gör:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yaşar hale gelmek. Tazelenmek.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

di-:
1. **dirler:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Söylemek.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

dirlig:
1. **dirligin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **28**
1. Yaşayış, hayat, sağlık, geçim. 2. Tahsisat, ödenek.
27. Mevt ü ḥayātını ḳosalar iki cānibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyār

2. **dirligümüñ:**-*üm, -ün*
Gazel 35
Mısra: **8**
1. Yaşayış, hayat, sağlık, geçim. 2. Tahsisat, ödenek.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

3. **dirligümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 36
Mısra: **4**
1. Yaşayış, hayat, sağlık, geçim. 2. Tahsisat, ödenek.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

4. **dirligümde:**-*üm, -de*
Gazel 225
Mısra: **5**
1. Yaşayış, hayat, sağlık, geçim. 2. Tahsisat, ödenek.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

5. **dirligümde:**-*üm, -de*
Gazel 234
Mısra: **9**
1. Yaşayış, hayat, sağlık, geçim. 2. Tahsisat, ödenek.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

6. **dirligüm:**-*üm*
Gazel 265
Mısra: **3**
1. Yaşayış, hayat, sağlık, geçim. 2. Tahsisat, ödenek.

3. Dirligüm eşk iledür hergïz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur bāña çeşm-i dür-efşān uyḫusı

dirlüg:
1. **dirlügümüz:**-*ü, -müz, -*
Gazel 185
Mısra: **8**
Dirilik, hayatta olma.
7. Yoḳ ḥesābına şayılursa şayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

diş:[GTS|
1. **dişüñüñ:**-*ü, -üñ*
Gazel 113
Mısra: **5**
Diş.
5. Lüʾlüʾ dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḫanum üzre olur şan güher elfāẕ

diş bile-:
1. **diş biler:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Tamah beslemek.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḫayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

2. **diş biler:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Tamah beslemek.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḫayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

3. **diş biler:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Tamah beslemek.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḫayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

ditre-:titre-[KL]
1. **ditrerdi:**-*r, -di*
Kaside 5
Mısra: **4**
Titretmek; korku salmak.
3. Ṣoldurup bāg-ı cihānı tünd-bād-ı ḥādisāt
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

2. **ditrer:**-*r*
Gazel 78
Mısra: **6**
Titretmek; korku salmak.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

dīv:[KL]
1. **dīv:**
Gazel 193
Mısra: **6**
Şeytan, dev.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

dīvān:[İP]
1. **dīvān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
Büyük meclis.
87. Cennet içinde firiştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

2. **dīvānuñ:**-*uñ, -*
Kaside 2
Mısra: **65**
Büyük meclis.
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḫalka niʾmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḫvān

3. **dīvān:**
Gazel 5
Mısra: **6**
Büyük meclis.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cüy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

4. **dīvānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **14**
Büyük meclis.
13. Didi divān-ı ḳażādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yüri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

5. **dīvānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **22**
Şiir kitabı.
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesīḥī çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dīvānına

dīvāne:[KL]
1. **dīvāneye:**-*y, -e*
Gazel 33
Mısra: **2**
Deli, mecnun.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

2. **dīvānelik:**-*lik*
Gazel 49
Mısra: **8**
Deli, mecnun.
7. Mecnūn alalı başına mürġ āşiyānını
8. Dīvānelik vilāyetinüñ tāc-dārıdur

3. **divānedür:**-*dür*
Gazel 85
Mısra: **6**
Deli, meczup, alık, abdal.
5. Sūsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

4. **divāne:**
Gazel 189
Mısra: **10**
Deli, mecnun.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

5. **divāneden:**-*den*
Gazel 277
Mısra: **11**
Deli, mecnun.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

6. **divāne**
Gazel 121
Mısra: **6**
Bağlanmak ǁ delirmek, kendinden geçmek.
5. Bāña nuşḥı tekellüf itme vāʿız
6. Ki divāne olan olmaz mükellef

dîvândur-:

1. **dîvândurmış:**-*mış*
Gazel 5
Mısra: **6**
Hazır beklemek.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cüy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

divānelig:
1. **divāneligi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **94**
Delilik, çılgınlık.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

divān-ı ḳażā:
1. **divān-ı ḳażādan:**-*dan*
Kaside 12
Mısra: **13**
1. Allah'ın takdirinin oluşması, kader,alın yazısının oluştuğu yer. 2. Bir yönetim birimi olarak kazanın (ilçenin) idari meclisi.
13. Didi divān-ı ḳażādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yüri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

dīvār:[KL] duvar
1. **dīvār:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Far. Duvar, bina, arsa, bahçe etrafına taştan yapılan perde, cidar, hait. dîvâr-ger: Duvarcı.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʿolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

2. **divārdan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **10**
Duvar, bina, arsa, bahçe etrafına taştan yapılan perde.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açılduġını divārdan

dīvār çek-:
1. **dīvār çekdi:**-*di*
Gazel 49
Mısra: **3**
Duvar örmek, engel koymak.
3. Dīvār çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥişārıdur

2. **dīvār çekdi:**-*di*
Gazel 49
Mısra: **3**
Duvar örmek, engel koymak.
3. Dīvār çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥişārıdur

3. **dīvār çekdi:**-*di*
Gazel 49
Mısra: **3**
Duvar örmek, engel koymak.
3. Dīvār çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥişārıdur

dīvār-ı ḳaşrı:
1. **dīvār-ı ḳaşrı:**-*ı*
Gazel 43
Mısra: **7**
Saray veya köşk duvarı.
7. Dīvār-ı ḳaşrı şemsesidür āfītāb-ı çarḫ
8. Ol şehriyār-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

dīv:[KL]

1. **dīve:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Şeytan, dev. II rakip.
3. Ḫayāli çıkmadı dilden raḳibüñ
4. Nitekim ḫabsgehdür şīşe dīve

diyar:[GTS]
1. **diyarı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Memleket.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Kılıcıyla alupdur ol diyarı

2. **diyārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 9
Mısra: **16**
Memleket.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

3. **diyārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **2**
Ar. memleket, ülke.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

diyār-ı ġam:
1. **diyār-ı ġamda:**-*da*
Gazel 49
Mısra: **1**
'âşığın hicran duygusuyla dertlendiği yer, keder ülkesi (gurbet bağlamında).
1. Başum diyār-ı ġamda belā kūhsārıdur
2. İki gözüm bi-ʿaynihi anuñ pınārıdur

diyār-ı sīnem:
1. **diyār-ı sīnem:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Gönül diyarı, ülkesi.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

di-:de- [GTS]
1. **diyem:**-*m*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Diyerek, deyip.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

2. **diye:-e**
Gazel 90
Mısra: **3**
T. ed. Güya, sözde, diyerek, sanki. Zannıyla, iddiasıyla, bahanesiyle.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş nakş-ı ġarrayı elbette kem çeker

3. **diye:-y,-e**
Gazel 192
Mısra: **5**
T. ed. Güya, sözde, diyerek, sanki. Zannıyla, iddiasıyla, bahanesiyle.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḫaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

diyü:-y,-ü
1. **diyü:**
Mesnevi 1

Mısra: **86**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
85. Yüzin dürdi ḳara-pūş oldı ʿālem
86. Şañasın şābit olsun diyü seyyār

2. **diyü:**
Kaside 2
Mısra: **78**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

3. **diyü:**
Gazel 18
Mısra: **10**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

4. **diyü:**
Gazel 21
Mısra: **2**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿĪsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

5. **diyü:**
Gazel 105
Mısra: **4**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

6. **diyü:**
Gazel 131
Mısra: **4**
(diyü, deyi, diyi): Diye , diyerek.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

7. **diyü:**
Gazel 131
Mısra: **9**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

8. **diyü:**
Gazel 158
Mısra: **9**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

9. **diyü:**
Gazel 245
Mısra: **9**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aṣar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

10. **diyü:**
Gazel 248
Mısra: **7**
(diyü, deyi, diyi): Diye.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

diz-:[GTS]
1. **dizer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **80**
Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.
79. Kenīzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

2. **dizince:**-*ince*
Kaside 9
Mısra: **62**
Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince rişte-i naẓma bu resme ʿıkd-i leʿāl

3. **dizilü:**-*il, -ü*
Gazel 83
Mısra: **10**
Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.
9. Her kim ki mıṣṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

4. **dizden:**-*den*
Gazel 172
Mısra: **8**
T. is. Bacak ile baldır kemiklerinin iltisak ettiği yer.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfı
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

5. **dizüme:**-*üm, -e*
Gazel 230
Mısra: **9**
İnsan uzvu.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile būseñ alayın beni ṭuyma

diz çök-:[KL]
1. **diz çöküp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **63**
Diz çökmek.Dizlerini yere koyarak oturmak.
63. Zehī şerefʿki huzūruñda diz çöküp fużalā
64. Ḳuşūr u nakṣ-ı kemālin derler istikmāl

dizdār:[MT]
1. **dizdār:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Kale muhafızı.
19. Mülk-i faẓlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḥażret-i ʿĪsā dizdār

dizdār-ı ḫᵛāb:
1. **dizdār-ı ḫᵛāb:**
Kaside 14
Mısra: **13**
Uyku (kalesinin) muhafızı.
13. Leşker-i şāmı temāşā eyleyüp dizdār-ı ḫᵛāb
14. Ḫavf idüp yapdı ḥişār-ı ḫaşmetin defʿi hemān

dize:[GTS]
1. **dize:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Şiir söylemek.Şiirin satırlarından her biri, mısra.
41. Midḥatüñ bikrine laʿik idemez laʿl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

dizin dizin:
1. **dizin dizin:**
Gazel 84
Mısra: **2**
Dizi dizi, sıra sıra.
1. Çünki ġavvāṣı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʿola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

dög-:döv- [KL]
1. **döger:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **40**
Dövmek.
39. Hezār luṭfʿile oḳur bu şiʿri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

2. **dögmeyince:**-*me, -y, -ince*
Kaside 19
Mısra: **30**
Ufalamak.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

3. **dögdiler:**-*di, -ler*
Gazel 251
Mısra: **5**
Dövmek.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni

4. **döger:**-*er*
Gazel 282
Mısra: **3**
Dövmek, ezmek.
3. Döger göġsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün defʿü nāy

dögin:
1. **döginür:**-*ür*
Kaside 14
Mısra: **52**
Dövünmek.
51. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

2. **dögine:**-*e*
Gazel 107
Mısra: **4**
Dövünmek.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḫālümi
4. Āşiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

3. **döginür:**-*ür*
Gazel 181
Mısra: **10**
Dövünmek.
9. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

döginüp gider:
1. **döginüp gider:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **4**
Dövünüp durmak. yanıp yakılmak manasında.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

dögün urup:
1. **dögün urup:**-*up*
Gazel 106
Mısra: **4**
Yara açmak,dağ basmak.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı ṣudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

dögüni dögüni:
1. **dögüni dögüni:**
Kaside 17
Mısra: **8**
Döve döve.
7. Yatduḳça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥişār

dök-:[GTS]
1. **dökmişdi:**-*miş, -di*
Kaside 2
Mısra: **8**
Akıtmak, dökmek.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḥ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

2. **dökdi:**-*di, -*
Gazel 3
Mısra: **7**
Akıtmak, dökmek.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

3. **dökile:**-*ile*
Kaside 4
Mısra: **42**
Akıtmak, dökmek.
41. Ger ʿizām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

4. **döker:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **32**
Saçmak, serpmek.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Şaḥāʾif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

5. **döker:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **88**
Saçmak, serpmek.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfıtāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

6. **dökdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **15**
Akıtmak, dökmek.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı keyʿasīr

7. **döküp:**-*üp*
Kıt'a 12
Mısra: **6**
Akıtmak, dökmek.
5. Bu ḳaṭre ḳaṭre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden aḳçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

8. **dökerse:**-*er, -se*
Kaside 13
Mısra: **11**
Saçmak, serpmek.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

9. **dökdi:**-*di*
Gazel 19
Mısra: **3**
Akıtmak, dökmek.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yıldızumuzı yire düşürdi o kıyāmet

10. **dökilür:**-*il, -ür*
Gazel 23
Mısra: **8**
Akıtmak, dökmek.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʾdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

11. **dökeyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 30
Mısra: **7**
Akıtmak, dökmek.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

12. **dökiser:**-*ise, -r*
Gazel 81
Mısra: **3**
Akıtmak, dökmek.
3. Bilür ki ḳanumı tīrūñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

13. **döker:**-*er*
Gazel 115
Mısra: **2**
Göz yaşı akıtmak.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿizāruñla nār şemʿ
2. Ağlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

14. **dökilür:**-*il, -ür*
Gazel 143
Mısra: **9**
Akıtmak, dökmek.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

15. **dökdügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Gazel 160
Mısra: **7**
Akıtmak, dökmek.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

16. **dökerse:**-*er, -se*
Gazel 175
Mısra: **2**
Akıtmak, dökmek.
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdūn
2. Dökerse kūze-i çeşmüm nʾola ḫūn

17. **dökilür:**-*il, -ür*
Gazel 198
Mısra: **5**
Akıtmak, dökmek.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

18. **döker:**-*er*
Gazel 199
Mısra: **1**
Akıtmak, dökmek.
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʾlüʾ

19. **dökilme:**-*il, -me*
Gazel 209
Mısra: **5**
Saçmak, serpmek.
5. Didüm yaşuma alḳış idüp ṭaş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

20. **dökivir:**-*ivir*
Gazel 212
Mısra: **12**
Akıtmak, dökmek.
11. Natʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḥaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

dök-:
1. **döke:**-*e*
Gazel 252
Mısra: **14**
Akıtmak, dökmek.
13. Nār-ı fırāḳḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

döke döke:
1. **döke döke:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Döke döke.
5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger döke döke
6. Yüzümüñ rengi olupdur cigerī

dökil:
1. **dökilürdi:**-*ür, -di*
Kaside 4
Mısra: **60**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökilürdi ṣubḥa-ı silk-i niẓām

2. **dökilüp:**-*üp*
Kaside 6
Mısra: **16**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.
15. Şüküfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

3. **dökildi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **8**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

4. **dökilen:**-*en*
Kaside 15
Mısra: **9**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

5. **dökilenler:**-*en, -ler*
Gazel 161
Mısra: **3**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

dökin:
1. **dökindi:**-*di*
Gazel 83
Mısra: **5**
Düşmek.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

döküp şaç-:
1. **döküp şaçalum:**-*alu, -m*
Murabba 3
Mısra: **27**
Dağıtmak, ziyan etmek.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp şaçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

dolāb:[İP]
1. **dolāb:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Ar. Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap) II Dünya.
29. Fırşat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Şādluḳdan nʿola ger dolāb raḳṣ ursa revān

2. **dolab:**
Gazel 175
Mısra: **1**
Ar. Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). 2) felek.
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdūn
2. Dökerse kūze-i çeşmüm nʾola ḫūn

dolāb-ı çarḫ:
1. **dolāb-ı çarḫ:**
Mesnevi 1
Mısra: **80**
Feleğin çarkı.
79. Şafaḳdan gönlegine sürdiler ḳan
80. Ḳılup dolāb-ı çarḫ ol gice nāle

dölāb-veş:
1. **dölāb-veş:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Felek gibi, dünya gübi.
3. ʿĀşıḳı dölāb-veş her laḥẓa giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

dölek:
1. **dölek:**
Gazel 132
Mısra: **8**
1.Eski Anadolu Türkçesi'nde "sabit" ablamına gelen sözcük.
2.Sıf. Ağırbaşlı, temkinli, uyanık.Ebedi,baki,dürüst, kararlı.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

dön-:[İP]
1. **dönüpdür:**-*üp, -dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
1. Birisi Yaġcı-oġlıdur Memī Şāh
2. Peri-zāda dönüpdür zādehuʾllāh

2. **dönüpdür:**-*üp, -dür*
Mesnevi 1
Mısra: **125**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Şoyınup Tuncaya girer güzeller

3. **dönmiş:**-*miş*
Kaside 2
Mısra: **4**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

4. **dönmiş:**-*miş*
Murabba 3
Mısra: **14**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
13. Zāhidüñ ḥavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

5. **döndi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **15**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

6. **döñdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **15**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

7. **döndi:**-*di*
Gazel 100
Mısra: **6**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek.
5. Ḫalḳı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi şoḥbetümüz

8. **döndi:**-*di*
Gazel 153
Mısra: **10**
Benzemek, andırmak, ... gibi olmak, benzer hal al-, dönüş.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

9. **döndürdi:**-*dür, -di*
Gazel 154
Mısra: **12**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

10. **döndi:**-*di*
Gazel 177
Mısra: **1**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
1. Tenüm inceldi mūya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

11. **dönersin:**-*er, -sin*
Gazel 190
Mısra: **11**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

12. **döndi:**-*di*
Gazel 214
Mısra: **10**
Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

13. **döndi:**-*di*
Gazel 217
Mısra: **12**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

14. **döndi:**-*di*
Gazel 223
Mısra: **5**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
5. Gözüm belā-yı remedden kızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

15. **döndi:**-*di*
Gazel 235
Mısra: **7**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

16. **dönüp:**-*üp*
Gazel 242
Mısra: **1**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

17. **döndi:**-*di*
Gazel 243
Mısra: **10**
Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.
9. Nār-ı āhumdan ḥamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

18. **döndi:**-*di*
Gazel 276
Mısra: **3**
Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

döndür:
1. **döndürmezem:**-*mez, -em*
Gazel 181
Mısra: **7**
Çevirmek. (Yüz döndürmek diye bir madde başı ilave edelim. (Yüz çevirmek, ilgisini kesmek anlamlarında).
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫ͡vān

2. **döndürmedi:**-*medi, -*
Gazel 183
Mısra: **7**
T. f. Devrettirmek, çevirmek.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryākden

döne döne:[İP]
1. **döne döne:**
Murabba 1
Mısra: **18**
Dönerek.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

2. **döne döne:**
Kaside 2
Mısra: **55**
Dönerek.
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaḳa bir pāre ḳurı nān

3. **döne döne:**
Kaside 14
Mısra: **56**
Dönerek.
55. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
56. Ben ḳılam āhumı döne döne çarha nerdübān

4. **döne döne:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Dönerek.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

5. **döne döne:**
Gazel 180
Mısra: **10**
Dönerek.
9. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḥa nerdübān

6. **döne döne:**
Gazel 181
Mısra: **14**
Dönerek.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḥa nerdübān

7. **döne döne:**
Gazel 235
Mısra: **2**
Dönüp durmak.
1. Sūz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

dört:[GTS]
1. **dört:**
Kaside 17
Mısra: **29**
T. ad. Üçten sonra gelen sayı.
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

döşe-:[İP]
1. **döşedi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **10**
Kurmak, yapmak.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫ͡vāb

döşen:
1. **döşendi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **113**
T. f. Yayılmak, uzanmak, inbisat etmek. Sözü tafsil etmek. Girmek, koyulmak: Yola döşendi. Tefriş olunmak.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

dost:[MT]
1. **dostına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 11
Mısra: **24**
Dost II Sevgili.Yoldaş.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fī ʿl-meṣel
24. Dostına çün gūsfend ü düşmene mānend-i şīr

2. **dost:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Dost, sevgili.
5. Şanma kim zāyiʿ ola dilde ḫayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

3. **dost:**
Kaside 18
Mısra: **49**
Dost II Sevgili.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

4. **dostlarunun:**-*lar, -u, -nun*
Kaside 20
Mısra: **30**
Dost II Sevgili.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

5. **dost:**
Gazel 24
Mısra: **11**
Dost II Sevgili.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫ͡vānın ala vāris

6. **dostum:**-*um*
Gazel 62
Mısra: **6**
Dost II Sevgili.
5. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
6. Dostum kim gerekse ḳāʿildür

7. **dost:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

8. **dost:**
Gazel 125
Mısra: **1**
Dost II Sevgili.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḫālümi düşmenler olur baña şefīḳ

9. **dost:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Dost II Sevgili.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

10. **dostlar:**-*lar*
Gazel 160
Mısra: **6**
Dost II Sevgili.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

11. **dostum:**-*um*
Gazel 162
Mısra: **1**
Dost II Sevgili.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

12. **dostum:**-*um*
Gazel 162
Mısra: **2**
Dost II Sevgili.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

13. **dostum:**-*um*
Gazel 162
Mısra: **4**
Dost II Sevgili.
3. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşıñı
4. Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi şuludur dostum

14. **dostum:**-*um*
Gazel 162
Mısra: **6**
Dost II Sevgili.
5. Büy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥza ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

15. **dostum:**-*um*
Gazel 162
Mısra: **8**
Dost II Sevgili.
7. Ābdan ṣāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḥi içür ol sudan ṭurudur dostum

16. **dostum:**-*um*
Gazel 162
Mısra: **10**
Dost II Sevgili.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

17. **dostlar:**-*lar*
Gazel 166
Mısra: **7**
Dost II Sevgili.
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

18. **dost:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Dost II Sevgili.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

19. **dost:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Dost II Sevgili.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

20. **dost:**
Gazel 198
Mısra: **8**
Dost II Sevgili.
7. Ṣaḥḥa-ı ḥüsnüñe ḫat geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne hüccetdür bu

21. **dost:**
Gazel 217
Mısra: **9**
Dost II Sevgili.
9. Beni aġlatmadan ey dost ġaraz
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

22. **dost:**
Gazel 228
Mısra: **7**
Dost II Sevgili.
7. Seni iledüp hücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

23. **dostum:**-*um*
Gazel 233
Mısra: **9**
Dost II Sevgili.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfır degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aṣar Kaʿbeye

24. **dost:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Dost II Sevgili.
9. Didüm ey dost Mesīḥiye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

25. **dost:**
Gazel 268
Mısra: **7**
Dost II Sevgili.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

26. **dost:**
Gazel 271
Mısra: **3**
Dost II Sevgili.
3. Demirden ḳalʿadur ey dost göñlüñ
4. Girenler göñlüñe aldı hışārı

27. **dost:**
Gazel 284

Mısra: **6**
Dost II Sevgili.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i fırḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

dostluḳ:
1. **dostluḳ:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Dostluk, yakınlık.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i fırḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

doy-:
1. **doyar:**-*ar*
Gazel 215
Mısra: **8**
Doymak.
7. Zücācı gönlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfına doyar ne kīnesine

2. **doyamadı:**-*a, -ma, -dı*
Gazel 250
Mısra: **5**
Doymak.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḫmum
6. Ṣandum iki ḥasret biri birine buluşdı

doyum ol-:
1. **doyum olmaġa:**
Müfret 13
Mısra: **1**
Tatmin olmak, kanmak.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

dü cihān:
1. **dü cihān:**
Gazel 108
Mısra: **2**
İki dünya: Dünya ve ahiret.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

duʿā:[MT]
1. **duʿādan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.Şükür.
13. Bularıñ eksügi ḫod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

2. **duʿānı:**-*n, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī duʿānı temām ḳıl

3. **duʿāya:**-*y, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
11. Elüm ḳaldursam illerle duʿāya
12. Ṣanuram el uzatdum merḥabāya

4. **duʿā:**
Kaside 5
Mısra: **73**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşıyān

5. **duʿā:**
Kaside 6
Mısra: **97**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

6. **duʿā:**
Kaside 6
Mısra: **98**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

7. **duʿā:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
99. Çün ḫᵛān-ı midḥatın yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

8. **duʿālar:**-*lar*
Kaside 11
Mısra: **68**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
67. Tā ki vird itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Ṣol duʿālar kim ide her birisi Ḫażretde yir

9. **duʿāsı:**-*s, -ı*
Gazel 16
Mısra: **6**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

10. **duʿā:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle ṣanuram ki açılur duʿā ile kilid

11. **duʿā:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Du'â: Niyaz, yalvarış, tazarru.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

12. **duʿālar:**-*lar*
Gazel 54
Mısra: **3**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

13. **duʿāludur:**-*lu, -dur*
Gazel 55
Mısra: **5**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

14. **duʿāsı:**-*s, -ı*
Gazel 130
Mısra: **13**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
13. Ḥaḳ Mesīḥī duʿāsı ile seni
14. Eylesün ser-ferāz Ḳāsım Beg

15. **duʿālar:**-*lar*
Gazel 178
Mısra: **2**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

16. **duʿāya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **14**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

17. **duʿādan:**-*dan*
Gazel 284
Mısra: **2**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

18. **duʿāyı:**-*y, -ı*
Gazel 286
Mısra: **10**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
9. Öldüreceġin ʿışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

duʿā eyle-:
1. **duʿā eyle:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Tazarru, dua etmek.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḫaḳ u siḥr-i ḥelāl

2. **duʿā eyle-:**
Kaside 16
Mısra: **81**
Tazarru, dua etmek.
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına inṣā

duʿā ideler:
1. **duʿā ideler:**-*e, -ler*
Gazel 239
Mısra: **10**
Dua etmek, yakarış.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

duʿā iderin:
1. **duʿā iderin:**-*er, -in*
Gazel 8
Mısra: **3**
Yakarışta bulunmak.
3. Saña beş vaḳde duʿā iderin
4. Ḳapuñ olalı secdegāh bana

duʿā itdükçe:
1. **duʿā itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 182
Mısra: **17**
Kelime Tipi: -
Dua ettikçe, Allah'tan dilekte bulundukça.
17. Duʿā itdükçe mevtine Mesīḥī
18. Çaġırur sīnesinden cānı āmīn

duʿā ḳıl:
1. **duʿā ḳıl:**
Kaside 10
Mısra: **59**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
59. Gel bu ḫᵛān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

2. **duʿā ḳıl:**
Kaside 17
Mısra: **94**
Ar. is. Allah'a yalvarma, niyaz.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

duʿācı:[MT]
1. **duʿācınuñ:**-*nuñ*
Kaside 3
Mısra: **61**
Dua eden.Yalvarıcı,köle.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

2. **duʿācısıyam:**-*s, -ı, -y, -am*
Gazel 239
Mısra: **9**
Bir kimseye dua eden.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

duʿācu:
1. **duʿācuñ:**-*ñ*
Gazel 126
Mısra: **13**
I. Biri için Allah' a dua eden kimse.
13. Irāḳ yaḳın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yaḳında ḳaçarsın ırāḳ ırāḳ

duʿāda ol-:
1. **duʿāda olur:**-*ur*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Dua edilin zaman.
1. Maʿni-i ḫāṣ iyü oġul gibidür
2. Añdurur şāḥibin duʿāda olur

duʿā-yı devlet:
1. **duʿā-yı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **67**
Devletin duası.
67. Tā ki vird itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Ṣol duʿālar kim ide her birisi Ḫażretde yir

duʿā-yı şāh:
1. **duʿā-yı şāh:**
Kaside 2
Mısra: **92**
Em büyük dua, sevgilinin duası.
91. Ḳurtulmaġa bu ḫādise-i rūzgārdan
92. Yoḳdur duʿā-yı şāh ḳadar melceʾ-i emān

duʿā-yı seyf:
1. **duʿā-yı seyf:**
Gazel 269
Mısra: **9**
Kılıç duası.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aṣup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

duʿā-yı tu:
1. **duʿā-yı tu:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Senin duanı.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

2. **duʿā-yı tu:**
Kaside 22

Mısra: **41**
Senin duanı.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

3. **duʿā-yı tu:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Senin duan.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū:
1. **duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū:**
Gazel 101
Mısra: **5**
Yay gibi kaşına kavuşmanın duası.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

dūd:[KL]
1. **dūd:**
Kaside 6
Mısra: **74**
Duman, tütün.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

dūd ile ṭol-:
1. **dūd ile ṭolıcaḳ:**-*ıcaḳ, -*
Kaside 12
Mısra: **7**
Duman ile doldığı zaman.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge yuḳdı şerār

dudaġ:dudak [GTS]
1. **dudaġuñ:**-*uñ*
Gazel 94
Mısra: **7**
Dudak.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

dūd-ı āh:
1. **dūd-ı āh:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman | yürek yangını.
7. Çün yār refʿ-i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

2. **dūd-ı āh:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Ahın dumanı.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḥāʾildür

3. **dūd-ı āhıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 11
Mısra: **18**
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman | yürek yangını.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

4. **dūd-ı āhum:**-*um*
Kaside 14
Mısra: **40**
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman | yürek yangını.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyüʿ
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

5. **dūd-ı āhum:**-*um*
Kaside 14
Mısra: **48**
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman | yürek yangını.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

6. **dūd-ı āhum:**-*um*
Gazel 179
Mısra: **8**
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman | yürek yangını.
7. Göklere çık var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

7. **dūd-ı āhum:**-*um*
Gazel 181
Mısra: **6**
Ahın dumanı.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

8. **dūd-ı āhum:**
Gazel 208
Mısra: **4**
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman, yürek yangını.
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

9. **dūd-ı āhumı:**-*u, -m, -ı*
Gazel 34
Mısra: **5**
Çekilen ateşli ahlardan çıkan duman | yürek yangını.
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaşā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aşaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

10. **dūd-ı āhumuñ:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Ahın dumanı.
9. Çün dūd-ı āhumuñ eseri yoḳdur ey hümā
10. Ṭūṭī-i çarḫ her gice niçün ġurāb olur

dūd-ı siyāh:
1. **dūd-ı siyāhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **2**
Kara duman.
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

2. **dūd-ı siyāhumdur:**-*um, -dur*
Gazel 160
Mısra: **4**
Kara duman.
3. Āhum ile yüz yüze olduḳça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

3. **dūd-ı siyāhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 97
Mısra: **8**
Kara duman.
7. Ḳurtar ḫayāl-i ḥaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḫaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

4. **dūd-ı siyehüm:**-*üm*
Gazel 218
Mısra: **2**
Siyah duman.
1. Āh ide ide nīzeñ içün derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

dügme:[GTS]
1. **dügme:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

2. **dügmeden:**-*den*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Giyilecek şeylerin, çarşaf vb. eşyânın birbirine kavuşması istenen yerlerine dikilerek bir ilikten geçirilmek sûretiyle bağlayıcı vazîfesi gören veya süs için kumaş, deri vb. eşyâya, giyeceklere dikilen kemik, sedef, mâden, tahta gibi sert şeylerden yapılmış ufak ve genellikle yuvarlak nesne.
5. Raḳībi dügmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

3. **dügme:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gancaya benzeyen dudak, düğme.
3. Rakībin dügme eyle yok çü dermān
4. İlikler gibi emsün anı yārān

dügün:[KL]
1. **dügüni:**-*i*
Kıt'a 15
Mısra: **6**
Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.
5. İşitdüm didi tarihini Hātif
6. Bu sünnet dügüni ola mübārek

2. **düğün:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Eğlence.
5. Benüm nālem gelür ḫalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

duḫān:[KL]
1. **duḫān:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Duman, tütün.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güẕer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

duḫān-misāl:
1. **duḫān-misāl:**
Kaside 9
Mısra: **20**
Duman gibi.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿiẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

dükān:[GTS]
1. **dükānını:**-*ı, -n, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ufak malların satıldığı önü açık ve küçük satış yeri. II Sevgilinin ağzı.
3. Aḳıdup ḳanlu yaşumı baḳımdan
4. Pür ideyin dükānını yaḳımdan

2. **dükānı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ufak malların satıldığı önü açık ve küçük satış yeri. II Sevgilinin ağzı.
3. Cemāli ḳible-i aşḫāb olupdur
4. Dükānı naʾlden miḥrāb olupdur

3. **dükān:**
Gazel 200
Mısra: **3**
Ufak malların satıldığı önü açık ve küçük satış yeri.
3. Dükān açdı gönül bāzār-ı ġamda
4. Ki sīnem dāġıdur keff-i terāzū

düken-:
1. **dükendi:**-*di*
Gazel 53
Mısra: **7**
Bitmek, sona ermek.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

dükkān:
1. **dükkānuñ:**-*uñ*
Gazel 50
Mısra: **10**
Çarşıda mal satmaya mahsus açık oda, mahal.
9. Yūsuf-ı Mıṣr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

dükkān-ı melāḥat:
1. **dükkān-ı melāḥat:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Güzellik dükkanı.
3. Ḫudā ḳılmış anı kān-ı melāḥat
4. Ki açmış ḫüsni dükkān-ı melāḥat

dülbend:[KL]
1. **dülbendi:**-*di*
Murabba 1
Mısra: **17**
İnce ve seyrek dokunmuş bez.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

dülbend:
1. **dülbendini:**-*i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **99**
Örtü.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer naḳḳāşı altun ḥalli ezdi

2. **dülbend:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Örtü.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

düldül:
1. **düldüldür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **66**
Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye hediye ettiği katırın adı
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

dün:[GTS]
1. **dün:**
Gazel 71
Mısra: **10**
Dün, önceki gün.

9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

2. **dün:**
Gazel 116
Mısra: **10**
Önceki gün. II Geçmiş.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında ṣorar ṣemʿ

3. **dün:**
Gazel 132
Mısra: **7**
İçinde bulunulan günden evvelki gün.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o ṣeb ideler dölek

4. **dün:**
Gazel 141
Mısra: **5**
T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḥayyer itdi ʿuşşāḳı nevāsı Yūsufuñ

5. **dün:**
Gazel 163
Mısra: **3**
Gece.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

6. **dün:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Gece.
9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Ṣurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

7. **dün:**
Gazel 173
Mısra: **1**
T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.2) gece.
1. Nigārıñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

8. **dün:**
Gazel 189
Mısra: **9**
T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

9. **dün:**
Gazel 263
Mısra: **3**
T. e. İçinde bulunulan günden evvelki gün.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳîbe
4. Ol āhūya nʿitdüm ki beni itlere virdi

dün ü gün:
1. **dün ü gün:**
Gazel 23
Mısra: **8**
Dün ve bugün.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḥıżır Bālıʿdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

2. **dün ü gün:**
Gazel 191
Mısra: **4**
Gece ve gündüz, her zaman.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʿl aḳıdur lüʿlüʿ-i dendānuñ içün

düñle:
1. **düñle:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Geceleyin.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

dünyā:[KL-GTS]
1. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
Yeryüzü, yaşadığımız alem,küre i arz.
11. Cānını üste virüp ʿāḳıl olan
12. Degişür āḫirete dünyāyı

2. **dünyāda:**-*da*
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
Yeryüzü, yaşadığımız alem,küre i arz.
19. Anı dünyāda Ḥaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳk oldı şehīd

3. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Kıt'a 3
Mısra: **24**
Dünya.
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

4. **dünyā:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Dünya.
23. Ḥalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

5. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Kaside 3
Mısra: **41**
Dünya.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı karañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

6. **dünyā:**
Kaside 5
Mısra: **75**
Dünya.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

7. **dünyā:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Dünya.
3. Bir ṣaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ akçeye maġribde ṣatdı rāyegān

8. **dünyāda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **46**
Dünya.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

9. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 154
Mısra: **5**
Dünya.
5. Dünyāyı berk-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfītāb zerrece yoḳ saña minnetüm

10. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 164
Mısra: **9**
Dünya.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

11. **dünyāya:**-*y, -a*
Gazel 217
Mısra: **11**
Dünya.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

12. **dünyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 228
Mısra: **2**
Dünya.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

dünyā mālıdur:
1. **dünyā mālıdur:**-*dur*
Gazel 67
Mısra: **1**
Dünya malı.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

dünye:
1. **dünyeden:**-*den*
Gazel 135
Mısra: **10**
Dünya, dünya hayatı.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

düpdüz:
1. **düpdüz:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Dümdüz.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

2. **düpdüz:**
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Dümdüz.
3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

dür:
1. **dürüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kıvırmak.
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Ḳayṣar

2. **dürdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **85**
Bir şeyi kıvırıp silindir biçiminde kendi üzerine sarmak.
85. Yüzin dürdi ḳara-pūş oldı ʿālem
86. Ṣañasın ṣābit olsun diyü seyyār

Dürer:MT
1. **dürer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **1**
İnciler
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

2. **dür:**
Kaside 8
Mısra: **66**
İnci
65. Tīġ-i pür-cevheriüñüñ ʿaksi düşerse baḫra
66. Ḳızara dür ṣadef içre nitekim dāne-i nār

3. **dür:**
Kaside 22
Mısra: **4**
İnci.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḥūr
4. Zi reşḫa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

4. **dür:**-*a*
Gazel 69
Mısra: **10**
İnci.
9. Ey hᵛāce-i cemāl firāḳuñla nice bir
10. Laʿl-i lebüñ ḥayāline çeşmümden aḳa dür

5. **dür:**
Gazel 148
Mısra: **1**
İnci.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

6. **dür:**
Gazel 228
Mısra: **1**
İnci.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

7. **dürri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **30**
Ar. İnci.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

8. **dürr:**
Gazel 63
Mısra: **12**
Ar. İnci.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Güyiyā dürr ile ṭolu yemdür

9. **dürleri:**-*ler, -i*
Kaside 7
Mısra: **18**
İnci.
17. Gülzār güşesinde egilüp benefşeler
18. Ṣol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

10. **dürlü:**
Murabba 2
Mısra: **18**
İnci.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Kim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

dur:[GTS]
1. **durur:**-*ur*
Murabba 1
Mısra: **2**
Geniş zamanda bildirme.
1. Ḫaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḥadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

2. **durur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şātır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḫāṭır

3. **durur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳaṭı cevvār

4. **durur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

5. **durur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme.
1. Biri Yūsuf durur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

6. **durur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kalmak, beklemek.
1. Biri Caʿfer durur Sāzende-zāde
2. Zenaḫdānı ḳadehdür laʿli bāde

7. **durur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **58**
Kalmak, beklemek.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

8. **durur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **80**
Geniş zamanda bildirme eki.
79. ʿAdlüñ güneşden aẕher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

9. **durur:**-*ur*
Gazel 3
Mısra: **11**
Geniş zamanda bildirme eki.
11. Ḫaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

10. **durmaz:**-*maz*
Kıt'a 3
Mısra: **22**
Durmak, devam etmek.
21. Bir dürr-i girān-māye fīrāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḥr bu ḥālet

11.**durur:**-*ur*
Kaside 5
Mısra: **37**
Geniş zamanda bildirme eki.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

12. **durur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **4**
Geniş zamanda bildirme eki.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jāle

13. **durur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **41**
Geniş zamanda bildirme eki.
41. Gözüñle yüzüñe āşık durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

14. **durmaz:**-*maz*
Kaside 6
Mısra: **42**
Durmadan beklemeden.
41. Gözüñle yüzüñe āşık durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

15. **durur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **69**
Geniş zamanda bildirme eki.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

16. **durur:**-*ur*
Gazel 7
Mısra: **8**
Geniş zamanda bildirme eki.
7. Ṭabʾum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

17. **durur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **40**
Geniş zamanda bildirme eki.
39. Cām-ı şabūhī üzre ruḫuñ ʿaksi güyiyā
40. Pertev durur ki şaldı şafaḳ üzre āfītāb

18. **durur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **49**
Geniş zamanda bildirme eki.
49. Hussāda tīġ-i tīzi durur ḳātıʿu ʾl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʾr-rıḳāb

19. **durur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **50**
Geniş zamanda bildirme eki.
49. Hussāda tīġ-i tīzi durur ḳātıʿu ʾl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʾr-rıḳāb

20. **durur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **68**
Geniş zamanda bildirme eki.
67. Bir ḥaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

21. **durur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **20**
Geniş zamanda bildirme eki.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿiẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

22. **durur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **43**
Geniş zamanda bildirme eki.
43. Ki ol durur melekiyyuʾş-şıfāt-ı ekmel-i ẕāt
44. Penāh-ı ʿālim ü fāżıl melāz-ı ehl-i kemāl

23. **durur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **61**
Geniş zamanda bildirme eki.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

24. **durur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **41**
Geniş zamanda bildirme eki.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Şol resme kim oñurgası dikḳatde ḳıl yarar

25. **durur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **51**
Geniş zamanda bildirme eki.
51. Ne diyeyin bir at durur ol kiʿ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

26. **dūr:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Uzak.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

27. **durur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **32**
Geniş zamanda bildirme eki.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḫāṣṣā
32. Bu ḫālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

28. **durur:**-*ur*
Gazel 19
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme eki.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi ṣūret

29. **dūr:**
Kaside 20
Mısra: **8**
Uzak.
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭābīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

30. **durur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **46**
Geniş zamanda bildirme eki.
45. Medḥ-i evṣāf-ı şıfātuñda şehā ebyātı
46. Riṣte-i dürr-i girān-māye durur şanma suṭūr

31. **durur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **47**
Geniş zamanda bildirme eki.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

32. **durur:**-*ur*
Gazel 23
Mısra: **9**
Geniş zamanda bildirme eki.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

33. **durur:**-*ur*
Gazel 24
Mısra: **8**
Geniş zamanda bildirme eki.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

34. **durur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **5**
Geniş zamanda bildirme eki.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfītāb olur

35. **durur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **11**
Geniş zamanda bildirme eki.
maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

36. **durur:**-*ur*
Gazel 68
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme eki.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

37. **durur:**-*ur*
Gazel 79
Mısra: **6**
Geniş zamanda bildirme eki.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

38. **durur:**-*ur*
Gazel 101
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme eki.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

39. **durur:**-*ur*
Gazel 105
Mısra: **16**
Geniş zamanda bildirme eki.
15. Zülfüñ Mesīḥī gönlini baġlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

40. **durur:**-*ur*
Gazel 106
Mısra: **10**
Geniş zamanda bildirme eki.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

41. **durur:**-*ur*
Gazel 125
Mısra: **9**
Geniş zamanda bildirme eki.
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olımaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

42. **durur:**-*ur*
Gazel 127
Mısra: **8**
Geniş zamanda bildirme eki.
7. Nʾ ola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

43. **durur:**-*ur*
Gazel 129
Mısra: **5**
Geniş zamanda bildirme eki.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḥüsn ide senüñle şanemüñ

44. **durur:**-*ur*
Gazel 137
Mısra: **3**
3.T.Ş Kuvvetlendirme ve ihmal eki -dur/-durur.
3. Şu kim bāġbānı durur ḥüsnüñüñ
4. Dimez ʾār idüben felege kelek

45. **dūr:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Uzak.
9. Gözümden degül ḫancerüñ naḳşı dūr
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

46. **durur:**-*ur*
Gazel 150
Mısra: **12**
Geniş zamanda bildirme eki.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

47. **durur:**-*ur*
Gazel 152
Mısra: **7**
Geniş zamanda bildirme eki.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

48. **dur:**
Gazel 162
Mısra: **6**
-dur, -dür, -dır, -dir bildirme hal eki.
5. Būy-ı zülfüñsüz şabā bir laḥza ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

49. **durur:**-*ur*
Gazel 181
Mısra: **17**
Geniş zamanda bildirme eki.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

50. **durur:**-*ur*
Gazel 187
Mısra: **5**
Geniş zamanda bildirme eki.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḥmum ʿilācı ey şanem
6. Acılıġıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

51. **durur:**-*ur*
Gazel 210
Mısra: **8**
Geniş zamanda bildirme eki..
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaṣāya

52. **durur:**-*ur*
Gazel 216
Mısra: **3**
Geniş zamanda bildirme eki.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

53. **durur:**-*ur*
Gazel 221
Mısra: **7**
Geniş zamanda bildirme eki.
7. Ḫaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḥıyle ḳodı şıfr dehānuñ duragına

54. **durur:**-*ur*
Gazel 221
Mısra: **10**
Geniş zamanda bildirme eki.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

55. **durur:**-*ur*
Gazel 222
Mısra: **4**
Geniş zamanda bildirme eki.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

56. **durur:**-*ur*
Gazel 233
Mısra: **6**
Geniş zamanda bildirme eki.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefîd
6. Şan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿ beye

57. **durur:**-*ur*
Gazel 237
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

58. **durur:**-*ur*
Gazel 239
Mısra: **9**
Geniş zamanda bildirme eki.
9. Cānum durur nigār duʾācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

59. **durur:**-*ur*
Gazel 240
Mısra: **12**
Geniş zamanda bildirme eki.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

60. **durur:**-*ur*
Gazel 244
Mısra: **8**
Geniş zamanda bildirme eki.
7. Etfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʾanlardan ol üstād durur mekr ü fitende

61. **durur:**-*ur*
Gazel 244
Mısra: **10**
Geniş zamanda bildirme eki.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

62. **durur:**-*ur*
Gazel 252
Mısra: **11**
Geniş zamanda bildirme eki.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

63. **durur:**-*ur*
Gazel 264
Mısra: **6**
Geniş zamanda bildirme eki.
5. İçdüginçe ḳızarur ol şanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʿola kişinüñ miḥeki

64. **durur:**-*ur*
Gazel 272
Mısra: **5**
Geniş zamanda bildirme eki.
5. Şanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

65. **durur:**-*ur*
Gazel 287
Mısra: **3**
Geniş zamanda bildirme eki.
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

66. **durur:**-*ur*
Gazel 288
Mısra: **12**
Geniş zamanda bildirme eki.
11. Uleşdügıçün eşk-i Mesīḥī ile ḫaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı

67. **durur:**-*ur*
Gazel 169
Mısra: **1**
Geniş zamanda bildirme eki.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḫaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḫüsnüñ durur āyāt-ı ʾadn

68. **durur:**-*ur*
Gazel 169
Mısra: **2**
Geniş zamanda bildirme eki.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḫaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḫüsnüñ durur āyāt-ı ʾadn

69. **durur:**-*ur*
Gazel 197
Mısra: **12**
Bulunmak.
11. Ulaşduġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḫaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu atalu

70. **durur:**
Kaside 2
Mısra: **18**
Durmak, beklemek.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳaṭʿ-ı recā şaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

71. **durur:**
Kaside 3
Mısra: **29**
Teklik üçüncü şahıs bildirme eki.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

72. **durur:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Ol-.
19. Cehennem odı durur āteş-i iẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

73. **durur:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Durmak, beklemek.
7. Ġamzeñe öyküdügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öniñde maḥbūs-ı devāt

dür eyle-:
1. **dür eyler:**-*r*
Gazel 89
Mısra: **8**
Uzaklaştırmak.
7. Yay gibi çeküp egrilerı yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dür eyler

dür ü gevher:
1. **dür ü gevher:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Inci ve mücevher.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

dür ü güher:
1. **dür ü güher:**
Kaside 6
Mısra: **78**
İnci ve cevher.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

durağ:
1. **duragına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 221
Mısra: **8**
Durak, ebedi istiratgah.
7. Ḫaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḥıyle ḳodı şıfr dehānuñ duragına

durağ ḳıl-:
1. **durağ ḳıldı:**-*dı*
Gazel 118
Mısra: **1**
Gelip , kalmak. içine yerleşmek.
1. Ḳıldı ruḥsāruñ ḫayāli çeşm-i pür-nemde durağ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

dürc-i dehen:
1. **dürc-i deheni:**-*i*
Gazel 113
Mısra: **2**
Dudağının dürc'ü. (İçine inci ve altın konulan küçük hokka.).
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẓ

dürc-i dürer:
1. **dürc-i dürer:**
Gazel 178
Mısra: **3**
İnci kutusu 2) (mec.) sevgilinin aġzı.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

dürc-i ḫātūr:
1. **dürc-i ḫātūrum:**-*um*
Kaside 7
Mısra: **95**
Gönül, İçine inci ve altın konulan küçük hokka.
95. Medḥüñ cevāhiri ṭoludur dürc-i ḫātūrum
96. ʿ İzz-i ḥuzūra bir ḳaçını itdüm intiḥāb

dürd:
1. **dürd:**
Kaside 16
Mısra: **20**
Tortu, dert.

19. Toptolu iken sāġar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

dürd-i meyḫāne:
1. **dürd-i meyḫāne:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Meyhanenin şarap tortusu.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelī yāft behreʾī
8. Mā-rā naṣīb dürd-i meyḫāne mī-resed

dürdī-yi ḫumḫāne:
1. **dürdī-yi ḫumḫāne:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Şarap küpünün tortusu.
3. Ber derd-i mā ṭabīb müdāvā çi mī-küned
4. Mā-rā devā zi dürdī-yi ḫumḫāne mī-resed

dürer:
1. **dürer:**
Gazel 113
Mısra: **2**
Ar. is. "Dürr"ün cem'i. İnciler.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẓ

dür-i eşkümle:
1. **dür-i eşkümle:**-*üm, -le*
Mesnevi 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: -
Gözyaşı incisi.
33. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
34. Yüzüm san mecmaʿu l-baḥreyn olupdur

dür-i yek-dāne:
1. **dür-i yek-dāne:**
Gazel 125
Mısra: **9**
İri taneli inci. || Sevgilinin dişi.
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāş olmaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

düril-:[MT]
1. **dürildi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **85**
Katlanmak.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḥaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

dürlü [GTS]
1. **dürlü:**
Kaside 3
Mısra: **15**
Türlü.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

2. **dürlü:**
Kaside 11
Mısra: **47**
Türlü.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfitāb u berfʿola nān u penīr

3. **dürlü:**
Kaside 19
Mısra: **6**
Türlü.
5. Bezendi ravża-ı cennet-misāl rūy-ı zemīn
6. Ṭonandı dürlü şükūfe-misāl ḥūr u ḳuşūr

4. **dürlü:**
Gazel 116
Mısra: **2**
Türlü, çeşitli.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

5. **dürlü:**
Gazel 171
Mısra: **6**
Türlü, çeşitli.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

6. **dürlü:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Türlü, çeşitli.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

dürlü dürlü:
1. **dürlü dürlü:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Çeşit çeşit.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayāl

dürr ü gevheri:
1. **dürr ü gevheri:**-*i*
Gazel 133
Mısra: **4**
Inci ve elmas.
3. Baḫre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāş dürr ü gevheri bula delik delik

dürr ü güher:
1. **dürr ü güher:**
Gazel 83
Mısra: **10**
Inci ve mücevher dizmek, şiir söylemek.
9. Her kim ki mıṣṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

dürr-i girān-māye:
1. **dürr-i girān-māye:**
Kıt'a 3
Mısra: **21**
Kıymetli inci, Sevgili.
21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr bu ḥālet

dürr-i laʿl:
1. **dürr-i laʿlinden:**-*in, -den*
Gazel 23
Mısra: **8**
Kırmızı inci gibi dudak.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʾdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

dürr-i meknūn:
1. **dürr-i meknūn:**
Gazel 174
Mısra: **6**
Parlak inci 2) saklı inci.
5. Döker yaşumı ġavvāş-ı ḫayālüñ
6. Deñizden çıḳarur şan dürr-i meknūn

dürr-i menşūr:
1. **dürr-i menşūr:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Ferman (Allah'ın emri) nın incisi, sözleri.
41. Miḍhatüñ bikrine laʾik idemez laʾl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

dürr-i şehvār:
1. **dürr-i şehvār:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Şahlara layık olan iri taneli inci.
101. Baḫr-ı ilmüñ çü muḫīṭ oldı bu ḳatre ḫālin
102. Terbiyetle nʾola ḳılsa anı dürr-i şehvār

dürt:
1. **dürtüşmege:**-*üş, -meg, -e*
Gazel 79
Mısra: **5**
Birine karşı silah kullanma.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

dürüş:
1. **dürüş:**
Kaside 19
Mısra: **49**
Çalışmak, çabalamak.
49. Ḳo reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menşūr

2. **dürüş:[TS]**
Kaside 19
Mısra: **52**
Çalışmak, çabalamak .
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr

dürüst:[GTS]
1. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **1**
Doğru, düzgün açıkça, sağlam.
1. Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḫadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

2. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **2**
Yeterli, kâfi.
1. Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḫadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

3. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **3**
Yeterli, kâfi.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Häledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

4. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **4**
Yeterli, kâfi.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Häledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

5. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **8**
Yeterli, kâfi.
7. Ol münevver çehre ile ḫalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Häledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

6. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **12**
Yeterli, kâfi.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḫsāruñla cānā şañasın
12. Häledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

7. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **16**
Yeterli, kâfi.
15. Ḫalḳa-ı yārān gūyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Häledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

8. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **20**
Yeterli, kâfi.
19. Şol müdevver şemsesiyle gūyiyā destār-ı yār
20. Häledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

9. **dürüst:**
Murabba 1
Mısra: **24**
Yeterli, kâfi.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Häledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

düş-:[TS]
1. **düşer:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
3. Ṭoludur şevḳı içüm ile taşum
4. Düşer takyası düşdük yerde başum

2. **düşdük:**-*dü, -k*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
3. Ṭoludur şevḳı içüm ile taşum
4. Düşer takyası düşdük yerde başum

3. **düşerven:**-*er, -ven*
Mesnevi 1
Mısra: **28**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ

4. **düşmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **135**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẓarda

5. **düşüp:**-*üp*
Kaside 2
Mısra: **7**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

6. **düşmişin:**-*miş, -in*
Kıt'a 3
Mısra: **13**
İstenmeyen bir durumda bulunmak.

13. Biḫūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

7. **düşdüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 3
Mısra: **21**
Müptela olmak.
21. Bir dürr-i girān-māye fırāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr u ḫālet

8. **düşer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **38**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

9. **düşüp:**-*üp*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāḳ-ı ʿālīden düşüp aʿzāsı olmışdur şikest

10. **düşse:**-*se*
Kaside 10
Mısra: **41**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
41. Şuʿle-i ḳahruñ eger düşse gülistān şaḥnına
42. Āteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫākister nesīm

11. **düşen:**-*en*
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Damlamak ǁ meyletmek.
5. Bu ḳaṭre ḳaṭre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

12. **düşında:**-*ın, -da*
Kaside 14
Mısra: **7**
Far. 1. Omuz: hırka-i ber-dûş. 2. Dün gece. dûşîn, dûşîne dün geceye müteallik, dün geceki: sohbet-i dûşîn, dûşîne.
7. Götürürdi bu felek dūşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

13. **düşdükçe:**-*dükçe*
Gazel 60
Mısra: **3**
Uğramak, rast gelmek.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

14. **düşmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 60
Mısra: **6**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

15. **düşer:**-*er*
Gazel 78
Mısra: **1**
Yansıma, Aks etme.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḥayret düşer

16. **düşer:**-*er*
Gazel 78
Mısra: **6**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa nakḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

17. **düşer:**-*er*
Gazel 78
Mısra: **8**
Olmak.
7. Gice meh-ṭābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek añа töhmet düşer

18. **düşmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 92
Mısra: **5**
T. sf. Düşmüş, aşağı sarkmış, düştük.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

19. **düşer:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **15**
Gelmek, ulaşmak, varmak.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Şañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

20. **düşdük:**-*dü, -k*
Gazel 99
Mısra: **7**
Müptela olmak.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

21. **düşmez:**-*mez*
Gazel 101
Mısra: **6**
Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

22. **düşdi:**-*di*
Gazel 104
Mısra: **2**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

23. **düşse:**-*se*
Gazel 108
Mısra: **5**
Saçın yüzün yan tarafına gelmesi.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

24. **düşdi:**-*di*
Gazel 127
Mısra: **2**
Yıldızı düşmek,talihi ters dönmek.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yıldızı düşdi ḳamerüñ

25. **düşerse:**-*er, -se*
Gazel 133
Mısra: **3**
Yansıma, Aks etme.
3. Baḫre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāṣ dürr ü gevheri bula delik delik

26. **düşerse:**-*er, -se*
Gazel 143
Mısra: **5**
Yansıma, Aks etme.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cüy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

27. **düşer:**-*er*
Gazel 161
Mısra: **4**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

28. **düşer:**-*er*
Gazel 186
Mısra: **3**
Müptela olmak.
3. Söz eydür sūfi düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

29. **düşer:**-*er*
Gazel 186
Mısra: **8**
Uğramak, rast gelmek.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

30. **düşicegiz:**-*i, -cek, -iz*
Gazel 202
Mısra: **3**
Gönle düşmek,sevmek,aşık olmak.
3. Gözüm yumılur düşicegiz gönlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

31. **düşürür:**-*ür, -ür*
Gazel 240
Mısra: **5**
hod bin düşmek.
5. Dilberleri ḫod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

32. **düşe:**-*e*
Gazel 243
Mısra: **15**
cüdā düşmek..
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

33. **düşdi:**-*di*
Gazel 249
Mısra: **10**
Düşmek, sendelemek.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña gönli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

34. **düşdi:**-*di*
Gazel 250
Mısra: **1**
Konusu açılmak.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḫs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

35. **düşdi:**-*di*
Gazel 250
Mısra: **8**
gönli düşmek,aşık olmak.
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise gönli
8. Maʿ-ẕūr buyur nicʿ idelüm şöylece düşdi

36. **düşer:**-*er*
Gazel 78
Mısra: **10**
Olmak.
9. Raḥmet itmek istedüginee Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḫālüñ noḳta ḫor zaḥmet düşer

düş ol-:
1. **düş olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 119
Mısra: **7**
Hayal olmak.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʿerrüf

düşe ṭura gez-:
1. **düşe ṭura gezer:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **8**
Düşüp , durup gezmek.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṯḥ-i bāb
8. Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

düşer:
1. **düşeri:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **8**
Tuzak.
7. Acıma göz yaşın aḳıtduġuña
8. Ey gönül yüzüñe oldur düşeri

düşmek:
1. **düşer:**-*er*
Gazel 168
Mısra: **3**
Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek, layık olmak.
3. Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

2. **düşmek:**
Gazel 186
Mısra: **4**
1. Gönülden düşmek. 2. Yere düşmek.
3. Söz eydür sūfi düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

düşmen:
1. **düşmen:**
Kaside 2
Mısra: **69**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

2. **düşmenüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **71**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

3. **düşmenüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **41**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳarañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

4. **düşmen:**
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

5. **düşmene:**-*e*
Kaside 4

Mısra: **49**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfâcâtdan ḫaber
50. Tirüñ aġzından kemânuñ gönderür her dem peyām

6. **düşmen:**
Kaside 4
Mısra: **51**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

7. **düşmen:**
Kaside 4
Mısra: **53**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanşîf ü tazʿîf eyledi ḳarb-ı ḫüsām

8. **düşmenüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **75**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

9. **düşmenlere:**-*ler*, *-e*
Kaside 7
Mısra: **50**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
49. Hussāda tîġ-i tîzi durur ḳātıʿu ʿl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʿr-rıḳāb

10. **düşmene:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **24**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fi ʿl-mesel
24. Dostına çün gūsfend ü düşmene mānend-i şîr

11. **düşmenüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Kaside 13
Mısra: **35**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḫayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

12. **düşmenüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **21**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḫākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

13. **düşmen:**
Kaside 16
Mısra: **55**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
55. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nîzeñ
56. Parmaġı ile gösterüp eyler ile rüsvā

14. **düşmenüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 16
Mısra: **59**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

15. **düşmenüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 17
Mısra: **52**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
51. Ne diyeyin bir at durur ol kʾ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

16. **düşmen:**
Kaside 17
Mısra: **64**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

17. **düşmen:**
Kaside 19
Mısra: **42**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
41. Ṭarîḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

18. **düşmenüñüñ:**-*ü, -üñüñ*
Kaside 20
Mısra: **29**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ ḥucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

19. **düşmenini:**-*i, -n, -i*
Gazel 89
Mısra: **10**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
9. Raġm-ı aġyāra Mesîḥî ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

20. **düşmenler:**-*ler*
Gazel 125
Mısra: **2**
Far. sf. Dost olmayan, hasım, düşman.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarîḳ
2. Görüben ḫālümi düşmenler olur baña şefîḳ

düşmenüñüñ cengi:
1. **düşmenüñüñ cengine:**-*n, -e*
Kaside 15
Mısra: **35**
Düşmanın savaşı.
35. Ṭoḳınup düşmenüñüñ cengine sūsen şimşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

düş-nām:
1. **düş-nām:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Far. Sövme, sebb, şetm.
5. ʿ Āşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḫi bir aġzı duʿālı

düşnām:
1. **düşnām:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Sövme, sövüp sayma, taʾn.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

2. **düşnām:[MT]**
Gazel 197
Mısra: **5**
Sövüp sayma, kötü hitapla, azarla.
5. ʿ Āşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḫi bir aġzı duʿālu

düşnām itmeg:
1. **düşnām itmeg:**-*meg*
Gazel 39
Mısra: **7**
Sövme, sebb, setm etmek.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

düşnām ḳıl:[MT]
1. **düşnām ḳıl:**
Gazel 55
Mısra: **5**
Taʾn etmek. Kötü söz söylemek.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

düşnām ḳılur:
1. **düşnām ḳılur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **41**
Taʾn etmek. Kötü söz söylemek.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām küyuñda raḳîb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

2. **düşnām ḳılur:**
Gazel 180
Mısra: **5**
1.sövüp sayma, kötü hitapla, azarla 2) lanet etmek, beddua etmek.
5. Baña laʿlüñçün ḳılur düşnām küyuñda raḳîb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

düşnām-ı telḫ-i laʿl:
1. **düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi:**-, *--üñ, -i*
Gazel 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Dudağının acı sözleri.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

düşür-:[GTS]
1. **düşürüp:**-*üp*
Kaside 14
Mısra: **8**
Yukarıdan aşağı indirmek, bırakmak.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrîn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

dut-:
1. **dutmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 5
Mısra: **51**
Tutmak, zapdetmek, kaplamak.
51. Reşḳ-i reʾyüñden güni ḥummā-yı muḫriḳ dutmasa
52. Baġlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

2. **dutar:**-*ar*
Gazel 115
Mısra: **14**
Tutmak, zapdetmek, kaplamak.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḫtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

3. **dutsun:**-*sun*
Gazel 256
Mısra: **4**
Gereğini yapmak, yerine getirmek.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

duta:
1. **duta:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Tutmak, zapdetmek.
13. Ne revādur duta bülbül şemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫʷāb

dütüñ:
1. **dütüñin:**-*in*
Gazel 115
Mısra: **8**
Duman.
7. Haddüñ ḫayāli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

2. **dütünini:**-*i, -n, -i*
Gazel 210
Mısra: **7**
Duman.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

düvel:[KL]
1. **düvel:**
Kaside 13
Mısra: **25**
Devletler, hükûmetler; "devlet"in ikinci mana itibarıyla cem'idir: düvel-i mu'azzama.
25. Maʿden-i ʿilm ü ʿamel ser-çeşme-i dīn ü düvel
26. Melceʾ-i aṣḥāb-ı fıṭnat menbaʿ-ı ʿizz ü celāl

düz-:
1. **düzerse:**-*er, -se*
Kaside 20
Mısra: **7**
Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭābîb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

2. **düze:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **12**
Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesîḥî kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

3. **düzmiş:**-*miş*
Gazel 287
Mısra: **4**
Hazırlamak, dizmek.
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

duzaġ:
1. **duzaġ:**
Gazel 2
Mısra: **2**
Tuzak.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

2. **duzaġ:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Tuzak.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

düzaḫ:[İP]
1. **düzaḫda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **44**
Far. is. Cehennem.
43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına düzaḫda kāfir

2. **düzaḫ:**
Gazel 78
Mısra: **4**
Far. is. Cehennem.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Düzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

3. **düzaḫda:**-*da*
Gazel 86
Mısra: **16**
Far. is. Cehennem.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli düzaḫda küffār

düzaḫ-ı hecrüñde:
1. **düzaḫ-ı hecrüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Gazel 269
Mısra: **3**
Ayrılığının cehenneminde.
3. Düzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı
düzd:[MT]
1. **düzd:**
Gazel 47
Mısra: **13**
Far. Hırsız.
13. Benüm ebyāṭuma düzd el şunarsa
14. Fe-şun yā Rabbi hāẕā ʿl-beyte maʿmūr

2. düzd
Kaside 7
Mısra: **86**
Hırsız
85. Maʿnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

düzd-i şeb-rev:
1. **düzd-i şeb-revdür:**-*dür, -*
Gazel 122
Mısra: **13**
Hovarda hırsız.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿakıl
14. Nesne uġurlatmaz aña şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

E

e:
1. **e:**
Gazel 63
Mısra: **4**
Ey.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

2. **e:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Ey.
5. Rūz-ı ezelde ḫişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

ebabīl:[İP]
1. **ebabīl**
Kaside 6
Mısra: **65**
Ar. Bir nevi kırlangıç kuşu.Dağ kırlangıcı.
65. İşaret itseñ ebabīl kuşları gibi tīz
66. ʿ Adūña ceng güni yaġdura ḫacer jāle

ebed:
1. **ebed:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Ar. Sonsuza kadar, hiçbir vakit, kat'a.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cūduñuñ
36. Şöyle ḫāli üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

2. **Tāebed:[KL]**
Kaside 5
Mısra: **60**
Sonsuza dek..
59. Hāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül beẕl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

3. **ebed:**
Gazel 108
Mısra: **16**
Ar. Gelecekte muteber sonu olmayan zaman.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

4. **ebed:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Ar. Gelecekte muteber sonu olmayan zaman.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

ebedī:
1. **ebedi:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ar. is. Sonu olmayan. Tükenip bitmeyen şey. Ebediyen.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāşık-ı miskīne rām ḳıl

2. **ebedī:**
Kaside 16
Mısra: **79**
Ar. is. Sonu olmayan. Tükenip bitmeyen şey. Ebediyen.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cūduñ aña olmaya bennā

ebkār-ı çemen:
1. **ebkār-ı çemen:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Gül bahçesinin el değmemiş güzelleri.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

ebkār-ı fıkret:
1. **ebkār-ı fıkretüm:**-*üm*
Kaside 7
Mısra: **77**
Daha önce kullanılmamış akıl.
77. Faẕluñdan utanup benüm ebkār-ı fıkretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẓdan niḳāb

ebkār-ı ġayb:
1. **ebkār-ı ġayb:**
Gazel 245
Mısra: **13**
Öncesi olmayan bilinmezlik.
13. Gösterür ṣüret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

2. **ebkār-ı ġayb:**
Gazel 245
Mısra: **13**
Öncesi olmayan bilinmezlik.
13. Gösterür ṣüret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

ebkār-ı maʿānī:
1. **ebkār-ı maʿānī:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Daha önce dile getirilmemiş yeni anlamlar.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

ebr:[KANAR]
1. **ebr:**
Murabba 2
Mısra: **33**
Far. Bulut..
33. Ebr gülzār üstine her ṣubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

2. **ebr:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Far. Bulut.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

3. **ebr:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Far. Bulut.
11. Ḥasret eyyāmında ḫāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿ d nālān ebr giryāndur bana

4. **ebre:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **44**
Far. Bulut.
43. Keff-i dür-pāşına beñzerdi ola fīʾl-cümle
44. Ebre bağışladuġını yine almasa biḫār

5. **ebr:**
Kaside 9
Mısra: **65**
Far. Bulut.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḫḫāl (sümm-i)

6. **ebr:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Bulut. || Rahmet bulutu.
19. Ebr şanmañ ḫāʿil-i ḥurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḫālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

7. **ebr:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Bulut. || Rahmet bulutu.
5. Âhuma hāʾil degül rūy-ı raḳīb
6. Berḳ-i ʿālem-tāba ebr olmaz ḥicāb

8. **ebre:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **25**
Fars. Bulut.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

9. **ebr:**
Kaside 16
Mısra: **47**
Far. Bulut.
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

10. **ebr:**
Kaside 16
Mısra: **51**
Far. Bulut.
51. Ḳarşu şu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʿvā

11. **ebr:**
Gazel 119
Mısra: **5**
Far. Bulut.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

12. **ebrüñ:**-*üñ*
Gazel 126
Mısra: **5**
Far. Bulut.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

ebrī:
1. **ebrī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ebrî.Özel isim.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

ebr-i bahār:
1. **ebr-i bahār:**
Kaside 8
Mısra: **2**
Bahar bulutu.
1. Ḫᵛāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyūn-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine ṣu sepeler ebr-i bahār

ebr-i kef:
1. **ebr-i kefüm:**-*üm*
Kaside 17
Mısra: **40**
Bulut gibi döküp saçan el. Övülen kişinin cömertliğini ifade etmektedir.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

ebr-i nīsān:
1. **ebr-i nīsān:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Nisan bulutu.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

2. **ebr-i nisān:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Nisan bulutu.
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʾlüʿ

3. **ebr-i nīsāndan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **12**
Nisan bulutu.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

ebr-i sefīd:
1. **ebr-i sefīd:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Beyaz bulut.

7. Âsumâni bir kühen câme giyer çarḫ-ı gedâ
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefîd

ebr-i seḫā:
1. **ebr-i seḫā:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Cömertlik bulutu.
17. Baḥr-ı ʿummān-ʿazamet kān-ı ʿaṭā ebr-i seḫā
18. Āsumān-sürʿat ü deryā-dil ü kühsār-vaḳār

ebrīşim:[İP]
1. **ebrīşim:**
Gazel 83
Mısra: **10**
I. (Fars. ebruşum'dan(Kelime Türkçe'den Bulgarca , Yunanca ve Sırpçaya da geçmiştir.)) Bükülmüş ipekten iplik.
9. Her kim ki mıstar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher ṣanur

ebrū:[MT]
1. **ebrūsı:**-*s, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kaş.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev

2. **ebrū:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Kaş.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mısraʾ-ı mevzūn

3. **ebrūsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 176
Mısra: **4**
Kaş.
3. Ay başında şol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

ebrū-yı miḥrāb:
1. **ebrū-yı miḥrāb:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Mihraba benzeyen kaşı.
11. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʾim olan şaḫṣı ġurre-i şevvāl

2. ebrū-yı miḥrābı:-*ı*
Gazel 208
Mısra: **8**
Mihraba benzeyen kaşı.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

ebrū-yı tu:
1. **ebrū-yı tu:**
Gazel 203
Mısra: **3**
Senin kaşın.
3. Ḳıble-i erbāb-ı bīniş nīst cüz ebrū-yı tu
4. Kāfirest ān k-ū cüz ebrū-yı tu dāred ḳıblegāh

ebrū-yı yār:
1. **ebrū-yı yār:**
Kaside 4
Mısra: **15**
Sevgilinin kaşı.
15. ʿĀṣıḳuñ melḥūzı olduġı gibi ebrū-yı yār
16. Fikr iderlerdi hilāl-i ʿidi cumhūr-ı enām

ebsem:[İP]
1. **ebsem:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Susmuş, sessiz.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Korḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

ebter
1. **ebter :**
Kaside 10
Mısra: **50**
Faydasız,neticesiz.
49. Rişte-i naẓmuñla örülse eger şirāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

ebter ḳal-:
1. **ebter ḳalurdı:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Eksik olmak, eksik kalmak.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cüduñuñ
36. Şöyle ḫālī üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

ebū cehli:
1. **ebū cehli:**-*i*
Gazel 185
Mısra: **2**
Ebu Cehil.
1. Bu müşebbek sīne şaḳlar naḳşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aġı saḳlar ġārdan

ebuʾl-faẓl-ı vālā-güher tāci-zāde:
1. **ebuʾl-faẓl-ı vālā-güher tāci-zāde:**
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Isim.
1. Ebu ʾl-Faẓl-ı vālā-güher Tāci-zāde
2. Zemīn geşte ṭabʿ-ı tu kān-ı maʿānī

ebyāt:[İP]
1. **ebyātı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **45**
Manzum şiir manasına olan "beyt"in cem'i. Beyitler.
45. Medḥ-i evṣāf-ı ṣıfātuñda şehā ebyātı
46. Rişte-i dürr-i girān-māye durur ṣanma suṭūr

2. **ebyāṭuma:**-*um, -a*
Gazel 47
Mısra: **13**
Manzum şiir manasına olan "beyt"in cem'i. Beyitler.
13. Benüm ebyāṭuma düzd el ṣunarsa
14. Fe-ṣun yā Rabbi ḥāẓā ʾl-beyte maʿmūr

ecel:[MT]
1. **ecel:**
Müfret 1
Mısra: **2**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.Kaza.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

2. **ecel:**
Kaside 7
Mısra: **66**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura ṣadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

3. **ecel:**
Kaside 7
Mısra: **67**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
67. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

4. **ecel:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

5. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

6. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

7. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

8. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

9. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

10. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **10**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
9. Ben fırḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

11. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

12. **ecel:**
Gazel 147
Mısra: **14**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

13. **ecel:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

14. **ecel:**
Gazel 230
Mısra: **5**
Ölüm anı, hayatın sonu, ölüm.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

ecelleri gel-:
1. **ecelleri geldi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **6**
Ölümün yakın olması.
5. ʿUşşāḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

ecvef ola:[MT]
1. **ecvef ola:**-*a*
Gazel 121
Mısra: **1**
Cahil, bilgisiz , boş olmak.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecvef
2. Göreyin ḳaddini olsun muẓāʿaf

edā:
1. **edāsı:**-*s, -ı*
Gazel 141
Mısra: **4**
Tarz II Üslup.
3. Dirīdürür vaḳt-i seḥerde sıḳlıġın bülbüllerüñ
4. Süz-ı dil-süzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

edeb ögren-:
1. **edeb ögrense:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **55**
Edep öğrenmek.
55. Ḳarşu ger ḥilm ü vaḳkāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

edin-:
1. **idindi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **78**
Edinmek,bir şeyin sahibi olmak.
77. Ḳıldı ol kesb-i ḫayāt-ı ebedī
78. Mesken idindi civār-ı samedı

ednā:[MT]
1. **ednā:**
Kaside 16
Mısra: **86**
1. Aşağı. 2. Daha, pek aşağı. Aşağılık kişi.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Żıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

edrine:
1. **edrinenün:**-*nün*
Murabba 3
Mısra: **5**
Edirne.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şululārını

2. **edrine:**
Gazel 232
Mısra: **1**
Edirne.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

edrine şehri:
1. **edrine şehrini:**-*n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **117**
Edirne şehri.
117. İdindi Edrine şehrini menzil
118. Çü iḥsānından inmiş idi behre

efʿā-yı ġam u ġuṣṣa:
1. **efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya:**
Murabba 3
Mısra: **3**
Sıkıntı ve keder yılanı.
3. Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk idelüm
4. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

efendi: [GTS]
1. **efendi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
Efendi ‖ sahip, Sevgili.Buyruğu sözü geçen kimse.
73. Şaḳın ol gitdügine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

2. **efendi:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Efendi.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

3. **efendi:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Efendi,sahip. Sevgili.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

efġān:bknz.figan
1. **efġān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
Feryat, haykırma.
95. Bülbül-i ṭabʿ-ı Mesīḥī dāʾim
96. Aġlasun aġlasun efġān itsün

2. **efġān:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Far. Feryat, bağırıp çağırma: "Yâr rahmetti meğer nâle vü efgânımıza / Ki kadem bastı bugün külbe-i ahzânımıza." -Fuzûlî.
5. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efġān
6. Ki anuñ ʿīd-i vaṣlın ḳıla iḥsān

3. **efġān:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Feryat, inleyiş.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efġān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

4. **efġāna:**-*a*
Gazel 103
Mısra: **1**
Far. Feryat, bağırıp çağırma: "Yâr rahmetti meğer nâle vü efgânımıza / Ki kadem bastı bugün külbe-i ahzânımıza." -Fuzûlî.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efġāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

5. **efġān:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Feryat, haykırma 2)şikayet.
7. Dem-i āḫirde dilüm bağlama ey dest-i ecel
8. Kʾol vefāsuz ṣanem içün biraz efġān ḳılam

6. **efġān:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Far. Feryat, bağırıp çağırma: "Yâr rahmetti meğer nâle vü efgânımıza / Ki kadem bastı bugün külbe-i ahzânımıza." -Fuzûlî.
1. Mengüş-ı zülf asılalı ṣolına ṣaġına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

7. **efġānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 244
Mısra: **4**
Feryat, inleyiş.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḥande

eflāk:[KL]
1. **eflāke:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **68**
Felekler; gökler.
67. Dimezven kim basīṭ-i ḫāke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflāke irgür

2. **eflāk:**
Mesnevi 1
Mısra: **108**
Felekler; gökyüzü.
107. Maʾāş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufın Yaʿḳūb-ı eflāk

3. **eflākde:**-*de*
Gazel 2
Mısra: **16**
Felekler; gökyüzü.
15. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflākde reşk ide Mesīḥīye Mesiḥā

4. **eflāk:**
Kaside 7
Mısra: **48**
Felekler; gökyüzü.
47. Caʿfer Beg ol emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẓl
48. Kim āsitānına ider eflāk intisāb

5. **eflāk:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Felekler; gökyüzü.
19. Mülk-i faẓlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḥażret-i ʿĪsā dizdār

6. **eflāk:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Felekler; gökyüzü.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

7. **eflāki:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **68**
Felekler; gökyüzü.
67. Evtād-i ḥılmüñ itdi zemīni ʿaleʾs-sükūn
68. Seyr-i semendüñ eyledi eflāki bi-ḳarār

8. **eflāk:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Felekler; gökyüzü.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṭḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

9. **eflākde:**-*de*
Gazel 129
Mısra: **1**
Felekler; gökyüzü.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

10. **eflākden:**-*den*
Gazel 183
Mısra: **14**
Felekler; gökyüzü.
13. Bes durur şiʿr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfitāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her ṣubḥ-dem eflākden

eflāk ü nücūm:
1. **eflāk ü nücūm:**
Kaside 5
Mısra: **49**
Gök ve yıldızlar.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aṣaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

efrūḫte:[İP]
1. **efrūḫte:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Far. sf. Yanmış, yanık. dil-efrûhte gönlü yanık.Parlamış, tutuşmuş.
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʿ efrūḫte tā ḥaşr nüh fānūs-rā

efsāne:[GTS]
1. **efsāne:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Efsane.Masal dilden dile dolaşan hikaye,destan.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

efser:[İP]
1. **efser:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Padişah tacı.Taç.
27. Ḳarşu teʾdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

2. **efser:[KANAR]**
Gazel 213
Mısra: **2**
Padişah tacı.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʾlīn efser olmış ser-girān ġonca

efser-i sulṭān:
1. **efser-i sulṭān:**
Gazel 72
Mısra: **8**
Sultanın tacı.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿÖmer ṣan efser-i sulṭān uğurlar

efser-i zer:
1. **efser-i zer:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Altın tac.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

efsūn:[KL]
1. **efsūn:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Sihir, büyü.
9. Oḳudukça ʿarz-ı ḫālüm rıkʿaşın dimez ḥabīb
10. Ṣañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

2. **efsūn:**
Gazel 255
Mısra: **16**
Sihir, büyü.
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri tesḫīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsūn oldı

efsūn-ı ecel:
1. **efsūn-ı ecel:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Ölümün büyüsü.
1. Eger efsūn-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

efsūn-ı ḥaḳ:
1. **efsūn-ı ḥaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **60**
Gerçek büyü.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

efzūn:
1. **efzūn:**
Gazel 255
Mısra: **12**
Çok fazla, ziyade.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

eg-:[GTS]
1. **egmezdi:**-*mez, -di*
Kaside 3
Mısra: **49**
Eğmek, bükmek.
49. Āfitāba bir daḥi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cüduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

2. **egmeyeyin:**-*me, -y, -e, -y, -in*
Gazel 8
Mısra: **7**
Eğmek, bükmek.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

3. **egesin:**-*esi, -n*
Kaside 9
Mısra: **30**
Eğmek, bükmek.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿİbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

4. **egdiyse:**-*di, -y, -se*
Kaside 21
Mısra: **27**
Eğmek, bükmek.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

5. **egmedi:**-*me, -di*
Gazel 75

Mısra: **7**
Eğmek, bükmek.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ gönli demirdür

eger:[GTS]
1. **eger:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Eğer.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿānı

2. **eger:**
Kaside 1
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Vāy eger kim baḳasın şafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

3. **eger:**
Mesnevi 1
Mısra: **51**
Şart edatı, şayet.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿişyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşān

4. **eger:**
Gazel 2
Mısra: **15**
Şart edatı, şayet.
15. Bir laḥza işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflākde reşk ide Mesīḥīye Mesiḥā

5. **eger:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Şart edatı, şayet.
49. Âfitāba bir daḥi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cüduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

6. **eger:**
Kaside 6
Mısra: **51**
Şart edatı, şayet.
51. Şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

7. **eger:**
Kaside 6
Mısra: **60**
Şart edatı, şayet.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

8. **eger:**
Kaside 7
Mısra: **55**
Şart edatı, şayet.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

9. **eger:**
Kaside 9
Mısra: **29**
Şart edatı, şayet.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿİbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

10. **eger:**
Kaside 9
Mısra: **51**
Şart edatı, şayet.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

11. **eger:**
Kaside 10
Mısra: **41**
Şart edatı, şayet.
41. Ṣuʿle-i ḳahruñ eger düşse gülistān şaḥnına
42. Āteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫākister nesīm

12. **eger:**
Kaside 10
Mısra: **49**
Şart edatı, şayet.
49. Rişte-i naẓmuñla örülse eger şirāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

13. **eger:**
Kaside 11
Mısra: **27**
Şart edatı, şayet.
27. Ṣubḥ-ı şādıḳ ne yüz aġardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʾy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

14. **eger:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḥaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

15. **eger:**
Kaside 18
Mısra: **41**
Şart edatı, şayet.
41. Ol ḳadd-i ser-ferāza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

16. **eger:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Şart edatı, şayet.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḫulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr

17. **eger:**
Kaside 21
Mısra: **27**
Şart edatı, şayet.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

18. **eger:**
Kaside 22
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
11. ʿAceb nebâşed eger der zamān-ı maʿdiletet
12. Zi çarġ u bāşe küned çift-i ḫᵛiş kebg-i ḥarem

19. **eger:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz ṣadā-yı niʿ am

20. **eger:**
Gazel 39
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rüz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

21. **eger:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Ṣovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur

22. **eger:**
Gazel 100
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. Ulumağı göreydüñ olsa eger
8. Seg-i kūyuñ ḳadarca ʿizzetümüz

23. **eger:**
Gazel 108
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

24. **eger:**
Gazel 108
Mısra: **13**
Şart edatı, şayet.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

25. **eger:**
Gazel 108
Mısra: **15**
Eğer.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

26. **eger:**
Gazel 119
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şaykal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

27. **eger:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Eğer.
7. Yaşuma eger öykine yem añа bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

28. **eger:**
Gazel 128
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

29. **eger:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Şart edatı, şayet.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

30. **eger:**
Gazel 152
Mısra: **1**
Eğer.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

31. **eger:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

32. **eger:**
Gazel 152
Mısra: **8**
Eğer.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

33. **eger:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Eger efsūn-ı ecel baġlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

34. **eger:**
Gazel 153
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afītābum ola ḫurşid felek hem legenüm

35. **eger:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Şart edatı, şayet.
7. Fi ʿl-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

36. **eger:**
Gazel 163
Mısra: **2**
Şart edatı, şayet.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

37. **eger:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān ḳılam

38. **eger:**
Gazel 178
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

39. **eger:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Madem.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

40. **eger:**
Gazel 192
Mısra: **6**
Şart edatı, şayet.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḫaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

41. **eger:**
Gazel 196
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.

5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

42. **eger:**
Gazel 208
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

43. **eger:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Şart edatı, şayet.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭolduru ṭolduru sögeyidi çanagına

44. **eger:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Şart edatı, şayet.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfır degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḥalḳa aşar Kaʿbeye

45. **eger:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Şart edatı, şayet.
11. Ḥaḳ bilür ṣūret-perest olurdı her ḥāci eger
12. Nakş-ı ruḫsārını taşvir itse dilber Kaʿbeye

46. **eger:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Şart edatı, şayet.
1. Süz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

47. **eger:**
Gazel 252
Mısra: **14**
Şart edatı, şayet.
13. Nār-ı firāḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

48. **eger:**
Gazel 281
Mısra: **7**
Şart edatı, şayet.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne añа dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

egerçi:
1. **egerçi:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

2. **egerçi:**
Kaside 6
Mısra: **63**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḫteḳar jāle

3. **egerçi:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güzeşteem zi ʿAcem

4. **egerçi:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

5. **egerçi:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

6. **egerçi:**
Gazel 195
Mısra: **12**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

7. **egerçi:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

8. **egerçi:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Her ne kadar, ise de, gerçi.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

egil-:[GTS]
1. **egilüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **17**
Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.
17. Gülzār gūşesinde egilüp benefşeler
18. Şol dürleri arar ki nisār eyledi seḫāb

2. **egildi:**-*di*
Gazel 93
Mısra: **10**
Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

3. **e̊gildi:**-*di*
Gazel 95
Mısra: **2**
Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.
1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña e̊gildi minnet ider çarḫ-ı ser-feräz

4. **egilür:**-*ür*
Gazel 140
Mısra: **4**
Bükülmek, kamburlaşmak.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

5. **egildügi:**-*düg, -i*
Gazel 152
Mısra: **5**
Biraz öne veya bir yana doğru meylettirmek, çevirmek, eğik duruma getirmek, bükmek.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfitāb-mertebeden nūr umar hilāl

egin:[MT]
1. **eginine:**-*i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **4**
Sırt, üst,kaburga.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḫāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

eglen-:
1. **eglenmez:**-*mez*
Gazel 280
Mısra: **9**
Oyalanmak, vakit geçirmek || kapı bağlamında "beklemek".
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

eglence:[GTS]
1. **eglence:**
Gazel 239
Mısra: **1**
Gönül eğlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.
1. Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma
2. Oturmasaydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

2. **eglencem:**-*m*
Gazel 273
Mısra: **5**
Gönül eğlendirecek, hoş vakit geçirtecek şey.
5. Ruḥ u zülf-i nigār eglencem idi
6. Daḥi seçmez iken aḳdan ḳarayı

eglen-:[GTS]
1. **eglenme:**-*me*
Gazel 173
Mısra: **8**
Oyalanmak, zaman geçirmek.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

egri:[KL]
1. **egrileri:**-*ler, -ı*
Gazel 89
Mısra: **7**
Eğri kişi. Rakip.
7. Yay gibi çeküp egrilerı yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dür eyler

2. **egrilikle:**-*lik, -le*
Gazel 267
Mısra: **6**
1. sıfat Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.
5. Ḳible-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

ehil:
1. **ehline:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **34**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar.Sâhip, mâlik.
33. Şaḥn-ı fīrdevse göçüp devlet ile
34. Cennet ehline yine baş oldı

ehl:
1. **ehline:**-*i, -n, -e*
Murabba 2
Mısra: **42**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

2. **ehline:**-*i, -n, -e*
Kaside 6
Mısra: **1**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

3. **ehl:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

4. **ehlinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 52
Mısra: **12**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda göñlüm ey perī
12. Cennet-i firdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

5. **ehli:**-*i*
Gazel 82
Mısra: **9**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī şūretde birḳaç cāhili var

6. **ehline:**-*i, -n, -e*
Gazel 220
Mısra: **3**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

7. **ehlini:**-*i, -n, -i*
Gazel 241
Mısra: **12**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

ehlen ve sehlen merḥabā:
1. **ehlen ve sehlen merḥabā:**
Gazel 163
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz merhaba.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

ehli:
1. **ehline:**-*n, -e*
Kaside 10
Mısra: **40**
Sahip, malik; bir vasfı taşıyan / taşıyanlar.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe süseni alup ele
40. Şavuluñ diyü şalar bāġ ehline şeş-per nesīm

ehl-i behişt:
1. **ehl-i behişt:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Cennet ehli.

5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

ehl-i bezm:
1. **ehl-i bezme:**-*e*
Gazel 64
Mısra: **8**
İçki meclisinde bulunan insanlar.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

ehl-i cennet:[MT]
1. **ehl-i cennet:**
Gazel 65
Mısra: **12**
Cennet ehli.Cennetlikler.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

ehl-i dil:
1. **ehl-i dili:**-*i*
Gazel 283
Mısra: **7**
Âşıklar || gönül adamları, ârifler.
7. Kırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
8. Biz şimdi gördük şāḥib-ḳırānı

ehl-i faẓl:[MT]
1. **ehl-i faẓla:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **9**
Erdem sahibi.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

ehl-i fısḳ:
1. **ehl-i fısḳuñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **37**
Doğru yoldan sapmış kişiler.
37. Ehl-i fısḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

ehl-i ḫaṭā:
1. **ehl-i ḫaṭā:**
Kaside 1
Mısra: **10**
Hata işleyen günahkar kişiler.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

ehl-i ʿirfān:
1. **ehl-i ʿirfāndan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **53**
'ârifler.
53. Kāʾinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

ehl-i ʿışḳ:
1. **ehl-i ʿışḳ:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Aşkıklar.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

ehl-i islām:[MT]
1. **ehl-i islām:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
İslam topluluğu, Müslümanlar.

5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

ehl-i ʿıyāl:
1. **ehl-i ʿıyāl:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Bir eşe sahip sahip,çift.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

ehl-i kemāl:
1. **ehl-i kemāl:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

ehl-i ḳubūr:
1. **ehl-i ḳubūr:**
Kaside 20
Mısra: **26**
Kabir ehli, ölüler.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

ehl-i nār:
1. **ehl-i nār:**
Gazel 169
Mısra: **7**
Ateş ehli/ Cehennemlikler.
7. Şevḳ-i ruḥsāruñla ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı düzaḫ üzre hāẓihi cennāt-ı ʿadn

ehl-i naẓar:[MT]
1. **ehl-i naẓar:**
Kaside 16
Mısra: **76**
Görüş sahipleri.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

ehl-i riyāżet:
1. **ehl-i riyāżeti:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **47**
Nefislerini terbiye edenler.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür of dir iseñ uçar

ehl-i rūm:
1. **ehl-i rūm:**
Kaside 4
Mısra: **11**
Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen isim, Anadolu ehli.
11. Ehl-i Rūm aḥşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

ehl-i semā:
1. **ehl-i semā:**
Kaside 5
Mısra: **53**
Gökyüzü ehli.
53. Fikretüm żayfını iʿzāz eylemez ehl-i semā
54. Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

ehl-i sevāb:
1. **ehl-i sevāb:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Sevab ehli, sevab işleyenler.

11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḫaṭāmuza bedel eyleyesin luṭfu ʿaṭā

ehl-i ṭarīḳ:
1. **ehl-i ṭarīḳ:**
Gazel 125
Mısra: **8**
Tarikat ehli.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

ehl-i tīmār:
1. **ehl-i tīmāram:**
Kaside 13
Mısra: **55**
Sipahi besleyen toprak sahibi.
55. Ehl-i tīmāram velī bimāra döndüm himmet it
56. Ey ṭabīb-i cān u dil bulsun mizācum iʿtidāl

ehremen:
1. **ehremenler:**-*ler*
Gazel 121
Mısra: **7**
Şeytan, dev. II Rakip,Zerdüştler'in iki tanrısından kötülüğü temsil edeni, şeytan, dev[İyiliği temsil edeni Hürmüz'dür].
7. Raḳībüñ şūretini ehremenler
8. Görürse Ḳāf ṭaġında geçe kef

el götür-:
1. **ei götürüp:**-*üp*
Kaside 18
Mısra: **55**
Ellerini kaldırıp dua eder halde olmak.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

ḫaṭṭ:
1. **ḫaṭṭu:**-*u*
Gazel 283
Mısra: **10**
Yazı. || Şiir.
9. Ḫaṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
10. EI-ḫaṭṭu bāḳī ve-ʾl ʿömrü fānī

ejdehā:[İP]
1. **ejdehā:**
Kaside 21
Mısra: **14**
Far. Büyük yılan. (Nazımda kullanılır).
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḫalḳasına ejdehā gibi

ek-:[GTS]
1. **ekmedi:**-*me, -di*
Gazel 202
Mısra: **10**
Toprağa tohum atmak veya gömmek.
9. Ne ḥāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

ekābir:[KL]
1. **ekābir:**
Gazel 86
Mısra: **15**
Ar. Ekber'ler, büyük adamlar.Büyük adamlar, ileri gelenler, yüksek mevkilerde bulunanlar [Tekil anlamında da kullanılır]
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli dūzaḫda küffār

ekil-:[GTS]
1. **ekildi:**-*di*
Gazel 285
Mısra: **1**
Ekilmek, tohum olarak toprağa gömülmek.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

ekinci:[TS]
1. **ekincisi:**-*s, -i*
Kaside 2
Mısra: **7**
T. is. Ekin ekmekle meşgul kimse. Çiftçi.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

ekl:
1. **ekl:**
Gazel 190
Mısra: **3**
(Ar.) i. yiyecek, gıda.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

ekmel:[İP]
1. **ekmeli:**-*i*
Gazel 277
Mısra: **1**
Ar. Daha, pek kâmil, noksansız. En olgun, daha mükemmel.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

ekser:[KL]
1. **ekser:**
Kaside 3
Mısra: **32**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

2. **ekser:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

3. **ekser:**
Kaside 14
Mısra: **42**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
41. Baña laʿlūñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

4. **ekser:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

5. **ekser:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
1. Ṣayd iderse nʿola ol āhūyı her vaḫṣi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

6. **ekser:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
5. Baña laʿlūñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

7. **ekser:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
7. Hemîşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

8. **ekser:**
Gazel 233
Mısra: **14**
Genellikle, çoğunlukla, çok zaman.
13. Laʿlūñi yād eylerem ḳılduḳça kūyuñdan güzer
14. Vāḳıʿā mey-ḫᵛār olur ekser varanlar Kaʿbeye

eksik:[GTS]
1. **eksiklü:**-*lü*
Gazel 152
Mısra: **7**
Kusurlu,noksan,aciz.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

2. **eksiklük:**-*lük*
Gazel 168
Mısra: **5**
Ayıp, kusur, noksanlık.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

3. **eksik:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Ayıp, kusur, noksanlık.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı küy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

eksik olmaz-:
1. **eksik olmaz:-maz**
Gazel 24
Mısra: **7**
Eksik olmamak,hep mevcut olmak.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

eksil-:[GTS]
1. **eksilür:**-*ür*
Gazel 282
Mısra: **2**
Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, Güzelliğin gitmesi.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

eksüg:
1. **eksügi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Kusur, özür, eksiklik, noksan.
13. Bularıñ eksügi ḫod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

2. **eksügi:**-*i*
Gazel 241
Mısra: **14**
Eksik, olması gerekenden az.
13. Başdan çıkarsa nʾ ola Mesīḥī ḥabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

eksük:
1. **eksüklüye:**-*lü, -y, -e*
Kaside 3
Mısra: **57**
Noksanlık.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḥallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

2. **eksüklükde:**-*lük, -de*
Kaside 3
Mısra: **60**
Noksanlık.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

3. **eksüklük:**-*lük*
Kaside 11
Mısra: **37**
Mevcut olmadığı için ihtiyaç duyulan (kimse veya şey), noksan.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḥamīr

4. **eksük:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Noksanlık.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

5. **eksüklügi:**-*lüg, -i*
Gazel 247
Mısra: **4**
Noksanlık.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʾol tamām ola

eksük gedük:
1. **eksük gedük:**
Kaside 3
Mısra: **59**
Noksan.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

eksüklüg:
1. **eksüklügine:**-*i, -n, -e*
Gazel 231
Mısra: **4**
Yetersizlik, noksanlık.
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

el:[TS]
1. **elüñ:**-*ü, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
El.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

2. **elinde:**-*in, -de*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
El.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça miḳrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

3. **elüm:**-*üm*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
El.
11. Elüm ḳaldursam illerle duʿāya
12. Şanuram el uzatdum merḥabāya

4. **elde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **44**
El.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfītāb
44. Elde ʿaşā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

5. **elüm:**-*üm*
Gazel 3
Mısra: **14**
El.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

6. **elüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 7
Mısra: **36**
El.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözleriñde ḫᵛāb

7. **elin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **69**
El.
69. Destār-ı ṣubḥ-ı reʾyüñ elin ger uzatmasa
70. Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden āfītāb

8. **ellerin:**-*ler, -in*
Kaside 7
Mısra: **80**
El.
79. Rengīn görinse bikr-i ḳaşīdem ʿaceb mi kim
80. Ḫūn-ı cigerle eylemişem ellerin ḫiżāb

9. **elinde:**-*in, -de*
Kaside 8
Mısra: **15**
El.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

10. **eline:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **45**
El.
45. Sübḥa-ı nazmını aldukça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

11. **eline:**-*i, -n, -e*
Kaside 9
Mısra: **50**
El.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḫüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meger dellāl

12. **elüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **71**
El.
71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feṭḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

13. **el:**
Kaside 18
Mısra: **32**
El.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

14. **elinden:**-*in, -den*
Kaside 19
Mısra: **24**
El.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Buʿaşr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

15. **elinden:**-*in, -den*
Kaside 19
Mısra: **42**
El.
41. Tarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

16. **eldür:**-*dür*
Gazel 54
Mısra: **4**
Güç, iktidar, irade.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

17. **elini:**-*i, -n, -i*
Gazel 58
Mısra: **5**
El.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i ḫüsne diyeler āl ḳırandur

18. **eli:**-*i*
Gazel 78
Mısra: **6**
El.
5. Ḫüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

19. **eline:**-*i, -n, -e*
Gazel 81
Mısra: **12**
El.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḫı terennüm ider

20. **eli:**-*i*
Gazel 104
Mısra: **3**
El.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnṣāf laʿl-i nābuñı ḥayli sever meges

21. **eline:**-*in, -e*
Gazel 106
Mısra: **8**
El.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

22. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 115
Mısra: **14**
El.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḫtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

23. **elüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **14**
El.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

24. **ellerle:**-*ler, -le*
Gazel 232
Mısra: **4**
T. is. Halk. Nas. Ağyar. Yabancı: el oğlu.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

25. **elinden:**-*in, -den*
Gazel 244

Mısra: **11**
El.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

26. **elde:**-*de*
Gazel 247
Mısra: **8**
El.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

27. **elde:**-*de*
Gazel 247
Mısra: **8**
El.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

28. **elleri:**-*ler, -i*
Gazel 259
Mısra: **2**
El.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

29. **elleri:**-*ler, -i*
Gazel 259
Mısra: **4**
El.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḥūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

30. **eliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 277
Mısra: **3**
El.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

el aç-:[KL]
1. **el açar:**-*ar*
Gazel 191
Mısra: **1**
Duâ etmek için ellleri bir araya getirip açmak II dilenmek; başkasının yardımını isteyecek durumda olmak.
1. El açar şāḥ-ı şecer şīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḥiteler serv-i ḫırāmānuñ içün

el çek-:
1. **el çek:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Vazgeçmek.
39. Ye daʿvī-i beşeriyetden el çek ey ġāfil
40. Ye iktisāb-ı fażāʾil idüp ḳıl istikmāl

el götür-:
1. **el götür:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Dua için ellerini, açmak.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

el ḳır-:
1. **el ḳırşa:**-*şa*
Gazel 103
Mısra: **12**
Oynarken ellerini kıvırarak hareket etmek.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırşa meges

el oyunı:
1. **el oynını:**-*n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **15**
el çabukluğu ile yapılan hile.
15. Bād-ı ṣabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup añа ider servler ʿitāb

1. **el oynını:**-*n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **15**
el çabukluğu ile yapılan hile.
15. Bād-ı ṣabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup añа ider servler ʿitāb

el şal-:
1. **el şalup:**-*up*
Gazel 145
Mısra: **8**
El dokundurmak, el uzatmak; el sallamak, el ile işaret yapmak.
7. Şalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Şag u şoldan şañasın kim el şalup ister göñül

el şun-:bknz.el uzatmak.
1. **el şuna:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **31**
El uzatmak.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el şuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

2. **el şunarsa:**-*arsa*
Gazel 47
Mısra: **13**
El uzatmak.
13. Benüm ebyāṭuma düzd el şunarsa
14. Fe-şun yā Rabbi ḥāẕā ʿl-beyte maʿmūr

el ucı:
1. **el ucıyle:**-*y, -le*
Gazel 249
Mısra: **6**
Gönülsizce.
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadūñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

el ur-:
1. **el uram:**-*am*
Kaside 17
Mısra: **31**
Bir işi yapmak, girişmek.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

2. **el urıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 248
Mısra: **4**
Dokunmak.
3. Geldi çün bāña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

el uzat-:[KL]
1. **el uzada:**-*a*
Gazel 137
Mısra: **13**
Dokunmak için el uzatmak.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

2. **el uzadursa:**-*ur, -sa*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Birinden bir hakkı almaya kalkışmak.
3. Raḳīb el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

3. **el uzadursa:**-*ur, -sa*
Gazel 12
Mısra: **14**
İyilik yapmak.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʿāb-ı ḫayāta el uzadursa olur serāb

4. **el uzatdum:**-*du, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Yardım et-, kolaylaştırmak.
11. Elüm ḳaldursam illerle duʿāya
12. Şanuram el uzatdum merḥabāya

el üzre ṭut-:[KL]
1. **el üzre ṭuta:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **7**
Bir kimseye ya da bir şeye çok saygı ve sevgi göstermek.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

2. **el üzre ṭutar:**
Kaside 8
Mısra: **54**
Bir kimseye ya da bir şeye çok saygı ve sevgi göstermek.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsī-i eşcār üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenār

3. **el üzre ṭutma:**-*ma*
Gazel 252
Mısra: **5**
Bir kimseye ya da bir şeye çok saygı ve sevgi göstermek.
5. Cānā raḳībi luṭfʿidüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

el uzunlıġı:
1. **el uzunlıġın:**-*n*
Gazel 138
Mısra: **4**
Hırsızlık yapmak.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

el vir-:[KL]
1. **el virdi:**
Kaside 14
Mısra: **29**
Yardım etmek veya işlerin yolunda gitmesi.
29. Fırşat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Şādluḳdan nʿola ger dolāb raḳṣ ursa revān

2. **el virdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **11**
Yardım etmek veya işlerin yolunda gitmesı durumunu anlatır.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʿ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭfʿitdi kʿ itmedi maḳhūr

3. **el virmedi:**-*me, -di*
Mesnevi 1
Mısra: **61**
İzin vermek.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

4. **el virür:**-*ür*
Gazel 141
Mısra: **11**
Yardım et- / fırsat ver-.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

el yoḳa-:
1. **el yoḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 57
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
-el yohamak- : El sürmek , dokunmak.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hiç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

el yu-:
1. **el yur:**-*r*
Gazel 153
Mısra: **11**
Ellerini yıkamak. II Yapmakta olduğu bir işi artık yapmama durumuna geçmek, vazgeçmek.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afītābum ola ḫurşid felek hem legenüm

el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt:
1. **el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Sevabı sürüp gidecek şeyler.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn:
1. **el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Soğuk dinin düşmanıdır.
55. Ḫvāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

elbette:[KL]
1. **elbette:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Ar. e. Mutlaka.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

elden ḳo-:
1. **elden ḳomayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 168
Mısra: **2**
Bırakmak, elden çıkarmak 2) eksik etmek.
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

ele al-:[KL]
1. **ele ala:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **35**
Elinde tutmak, eline almak.
35. Derzi-i ḳudret çü tīġüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḫaşmuñ libās-ı ʿömrini eyler ḳaṣīr

2. **ele aldukça:**-*duḳça*
Gazel 78
Mısra: **5**
Elinde tutmak, eline almak.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

3. **ele almasa:**-*ma, -sa*
Kaside 11

Mısra: **28**
Elinde tutmak, eline almak.
27. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ ne yüz aḡardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʿy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

4. **ele alup:**-*p*
Kaside 10
Mısra: **39**
Tutmak, eline almak.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe süseni alup ele
40. Ṣavuluñ diyü ṣalar bāḡ ehline şeş-per nesīm

elfāẕ:[FD|
1. **elfāẕ:**
Kıt'a 1
Mısra: **39**
Kelimeler, lafızlar.
39. Çü elfāẕ tā ḥaşr meẕkūr būdī
40. Ki hesti tu ṣāḥib-ḳırān-ı maʿānī

2. **elfāẕdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **78**
Kelimeler, lafızlar.
77. Faẕluñdan utanup benüm ebkār-ı fıkretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẕdan niḳāb

3. **elfāẕ:**
Gazel 113
Mısra: **2**
Kelimeler, lafızlar.
1. Ġoncayla çü aḡzından o dilber döker elfāẕ
2. Dürc-i deheni içre olur ṣan dürer elfāẕ

4. **elfāẕ:**
Gazel 113
Mısra: **4**
Kelimeler, lafızlar.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʿnāsı olıcaḡız olur muʿteber elfāẕ

5. **elfāẕ:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelimeler, lafızlar.
5. Lüʾlüʾ dişūñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḥanum üzre olur ṣan güher elfāẕ

6. **elfāẕ:**
Gazel 113
Mısra: **8**
Kelimeler, lafızlar.
7. Feḥvā-yı derūñ nicesi maʿlūm olur idi
8. Ger ṭaşrasına eylemeyeydi ḫaber elfāẕ

7. **elfāẕ:**
Gazel 113
Mısra: **10**
Kelimeler, lafızlar.
9. Takdīr-i maʿānī-i bediʿ eylemeyince
10. Ṣiʾr içre Mesīḥī bulımaz zīb ü fer elfāẕ

elfāẕ dök-:
1. **elfāẕ döker:**-*er*
Gazel 113
Mısra: **1**
Konuşmak.
1. Ġoncayla çü aḡzından o dilber döker elfāẕ
2. Dürc-i deheni içre olur ṣan dürer elfāẕ

el-ḥaḳ:[KL|
1. **el-ḥaḳ:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Ar. Doğrusu, hakka, hak budur ki.Doğrusu, gerçekten, hakikaten.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

elḫān:[MT]
1. **elḫān:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Şarkılar, nağmeler.
9. Ṭārem-i çarḫda raḳṣ ura Mesīḥī Zühre
10. Ṣīve-i ṣiʾr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

elḫān it-:
1. **elḫān ide:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **46**
Şarkı söylemek.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

elḫān-ı dāvūd:
1. **elḫān-ı dāvūd:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Davut'un sesi.
1. Biri hāfıẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḫudā virmiş aña elḫān-ı Dāvūd

el-ḥükmü liʾllāh:
1. **el-ḥükmü liʾllāh:**
Gazel 206
Mısra: **6**
Hüküm Allah'ındır, kulun elinde ne var.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Ṣora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

el:[GTS]
1. **eli:**
Gazel 247
Mısra: **7**
El, uzuv. II güç, etki.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʾl-i dilber ü bir elde cām ola

eli altında dur-:[KL]
1. **eli altında durur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **62**
Hazırda bulunmak.
61. Ṭās-ı pür-naḳş-ı felek pādişeh-i fıkretüñüñ
62. Eli altında durur niteki ṭaşt-ı zer-kār

eli deg-:
1. **eli degmez:**-*mez*
Gazel 277
Mısra: **4**
Eli değmek, (bir şeye) dokunmak II eli değmek. Bir şey yapmaya vakit ve fırsat bulmak.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

eli iriş-:
1. **eli irişmesün:**-*me, -sün*
Kaside 18
Mısra: **13**
Eli uzanmak, yetişmek.
13. Nāgeh irişmesün diyü bād-ı ṣabā eli
14. Dāmen-keşīdedür yine perhīz-kār serv

elif:[KL]
1. **elif:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿānī

2. **elif çek-:**
Kaside 5
Mısra: **44**
Göge ok ve kılıçlarla yara açmak.
43. Nev-ʿarūs-ı nuṣretüñ ʿışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden nʿ ola elif çekse keman

3. **elif:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.
41. Ye ṭoġruluḡ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʿ elif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

elīf-bā:[KL]
1. **elīf-bā:**
Gazel 47
Mısra: **9**
Ar. is. Alfabe.
9. Elīf-bā bilmeyen ümmīler oḳur
10. Cemālüñ muṣḥafından sūre-i Nūr

elif-i cemʿ dur-:
1. **elif-i cemʿ durur:**-*ur*
Gazel 146
Mısra: **9**
Elif gibi derli toplu durmak.
9. Ṣīġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf añа tesniye müfred kākül

elinde dutar:
1. **elinde dutar:**-*ar*
Gazel 116
Mısra: **4**
Elinde bulundurmak, tutmak.
3. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey göñül
4. Ruḥsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

elmās-ı āh:
1. **elmās-ı āh:**
Gazel 134
Mısra: **5**
Ah ve feryat elması. (Elmas parlak ve keskinidir).
5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḫastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

elmās-ı ġamze:
1. **elmās-ı ġamzeñüñ:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Sevgilinin gamze (yan bakış) elması , elmasının etkisi dolasıyla sevgilinin öldürücü yan bakışı .
3. Baḫre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāṣ dürr ü gevheri bula delik delik

em-:[GTS]
1. **emsün:**-*s, -ün*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.
5. Raḳībi dügmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

2. **emsün:**-*sün*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.
3. Raḳībin dügme eyle yok çü dermān
4. İlikler gibi emsün anı yārān

3. **emdükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 37
Mısra: **5**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey ṣanem
6. Mey içicek şu resme zāʿiʿ olur ḫıred

4. **emsek:**-*se, -k*
Gazel 135
Mısra: **8**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

5. **emdükçe:**-*dükçe*
Gazel 200
Mısra: **5**
Dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḥafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ göñlinde ḳorḫu

emān iste-:[MT]
1. **emān ister:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **32**
Yardım dilemek.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

emek:[GTS]
1. **emek:**
Gazel 138
Mısra: **1**
Bir iş uğruna gayret ve çaba sarf etmek..
1. Ḫançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aḡa o semek

emin:[FD]
1. **emin:**
Gazel 81
Mısra: **9**
Güvende olmak, emin olmak.
9. Ḳapuñda zāḡ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḫiteler de görürse ḳumḳum ider

emīn it-:
1. **emīn itdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **49**
Güvende olmak.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḥüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meġer dellāl

emīn ol-:
1. **emīn olmaġa:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Emin olmak.
5. Olmaġa dīv-i raḳībüñ şerr-i mekrinden emīn
6. Tende ṣan dāġ-ı ġamuñ mühr-i Süleymāndur bana

emir:
1. **emiri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Bir kavmin, bir memleketin reisi.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

2. **emrine:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Ey emir Emir: 1. Bir kavmin, bir şehrin başı.
17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ʿAli Paşayı

3. **emīr:**[GTS]
Kaside 11
Mısra: **30**
Birkavmin, bir memleketin reisi.Araplarda ve Müslüman ülkelerde bir kavim, şehir veya ülkenin başı.
29. Şīşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʾın ʿālemüñ sen defʾ idersin ey emīr

emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẕl:
1. **emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẕl:**
Kaside 7
Mısra: **47**
Meziyet ululuğunun diyarının reisi.
47. Caʿfer Beg ol emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẕl
48. Kim āsitānına ider eflāk intisāb

emmā:[MT]
1. **emmā:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ama.Lakin,meğer,likin.
3. İşi ʿuṣṣāḳına dāʾim seḫādur
4. Bize geldükçe emmā taş ḳayadur

2. **emmā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Ama.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Ṣol güzelden kim ola hercāʾi

3. **emmā:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Ama.
47. Şiʿre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʾideyin
48. Ḫayl-i ẕillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

4. **emmā:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Ama, lakin.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rümiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güẕeşteem zi ʿAcem

emn ü emān:
1. **emn ü emān:**
Kaside 5
Mısra: **6**
Huzur ve güven.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

emr:[MT]
1. **emrine:**-*i, -n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Buyruk.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

2. **emrüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Buyruk, buyrulan şey.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

3. **emrüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 4
Mısra: **41**
Buyruk.
41. Ger ʿizām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

4. **emre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **8**
Buyruk.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḫi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

5. **emrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 150
Mısra: **6**
Buyruk, buyrulan şey.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlīn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

emr eyle-
1. **emr eylerseñ:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Emretmek.2) hüküm vermek, buyurmak.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

2. **emr eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 5
Mısra: **27**
Emretmek.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

emr id-:[MT]
1. **emr idüp:**-*üp*
Gazel 206
Mısra: **5**
(Yapılması istenen şeyi) Kesin olarak bildirmek, buyurmak.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Ṣora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

emr it:
1. **emr it:**
Kaside 16
Mısra: **57**
Buyurmak.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

2. **emr it:**
Gazel 140
Mısra: **6**
Emir etmek, buyurmak.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

3. **emr itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **7**
Buyurmak.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḫi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

emrāż-ı ʿışk:
1. **emrāż-ı ʿışkuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 26
Mısra: **3**
Aşırı sevgiden doğan hastalık.Aşk hastalığı.
3. Derd imiş emrāż-ı ʿışkuña devā
4. Merg imiş mecrūḥ-ı tīgüña ʿilāc

emr-i baʿīd:
1. **emr-i baʿīd:**
Gazel 39
Mısra: **12**
(maddi ve manevi anlamda) uzak, ırak, arası çok olma emri.
11. Didüm ey cān gel ırağ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

emr-i muḫāl:
1. **emr-i muḫāl:**
Kaside 9
Mısra: **16**
Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız buyruk.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḫāl

emvāt-ı nebāta:
1. **emvāt-ı nebāta:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Ölmüş bitkiler.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı şūr-ı İsrāfīle ger maẕhar nesīm

en:[GTS]
1. **en:**
Gazel 98
Mısra: **10**
T. e. Türkçede mübalâğa ile tafdil edatıdır. en büyük hepsinden daha büyük.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

enʿām:[GTS]
1. **enʿāmuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 7
Mısra: **91**
Bazı ayet ve sureleri ihtiva eden dua kitabı.
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encüm ile itdi çoḳ ḥesāb

enām:[MT]
1. **enāma:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
İnsanlar, halk.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḫi uyduḳ imāma

encüm:[KL]
1. **encüm:**
Kaside 1
Mısra: **7**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe naẓẓāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

2. **encüm:**
Mesnevi 1
Mısra: **51**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿişyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşān

3. **encüm:**
Mesnevi 1
Mısra: **77**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufi şan çāha iḫvān

4. **encüm:**
Mesnevi 1
Mısra: **82**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
81. Gözinden şubḥa dek aḳıtdı jāle
82. Degül encüm görinenler semādan

5. **encüm:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl

6. **encümden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **42**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳarañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

7. **encüm:**
Kaside 5
Mısra: **50**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücüm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

8. **encüme:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **22**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

9. **encüm:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
43. Ḳanı ādem kʾaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

10. **encüm:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
19. Mülk-i faẕlında bu eflāk ṭoḳuz ḳatʿ ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḥażret-i ʿİsā dizdār

11. **encümi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **19**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
19. Tās-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz dikūp göge çekmezdi intiẕār

12. **encümiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 31
Mısra: **7**
Yıldızlar.
7. Encümiyle şeb anuñ gicelígi olmışdur
8. Kendüye giymege ḫūrşīd-i zer-efser-i çarḫ

13. **encüm:**
Gazel 57
Mısra: **12**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

14. **encüm:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

15. **encüm:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

16. **encüm:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

17. **encüm:**
Gazel 102
Mısra: **8**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

18. **encüm:**
Gazel 109
Mısra: **6**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḫargūş

19. **encümüñ:**-*üñ*
Gazel 188
Mısra: **2**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler. (bağl) âşıḳın gözyaşları.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

20. **encümle:**-*le*
Gazel 197
Mısra: **12**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar.
11. Ulaşduġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu atalu

21. **encüm:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Ṣan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

22. **encümle:**-*le*
Gazel 288
Mısra: **12**
Ar. is. "Necm"in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.
11. Uleşdüġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı

encüm ol-:
1. **encüm olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 6
Mısra: **70**
Yıldız olmak.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

2. **encüm olur:**
Kaside 2
Mısra: **30**
Yıldız olmak.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

encüm-ʿaded:
1. **encüm-ʿaded:**
Kaside 2
Mısra: **96**
Yıldızların adedi.
95. Mülk-i vücūduña felek-i salṭanat medār
96. Encüm-ʿaded sipāhuña çarḫ-ı ẓafer mekān

encüm-i beyzā:
1. **encüm-i beyzā:**
Kaside 16
Mısra: **46**
Nurlu yıldızlar.
45. Ṭop āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

encüm-i eşk:
1. **encüm-i eşk:**
Gazel 8
Mısra: **6**
Gözyaşımın yıldızları. Yıldıza benzeyen gözyaşları.
5. ʿAlem-i āhı çarḫa dikmek içüñ
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

ender:[MT]
1. **ender:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Ar. İçinde,lokatif eki.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

endişe:[MT]
1. **endişem:**-*m*
Gazel 203
Mısra: **10**
Kaygı, tasa//düşünce.
9. Çün şefīʿ-i mā tu ḫᵛāhī şūd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

endūh:[MT]
1. **endūh:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Far. Gam, iç sıkıntısı.
95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

enek:[KL]
1. **enek:**
Gazel 138
Mısra: **4**
Çene, çene kemiği.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

enfās:[MT]
1. **enfāsı:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ar. is. Nefesler, soluklar.
1. Biri ʿaṭṭārlar içre Ḥasandur
2. Ṣan enfāsı anuñ müşk-i Ḫutendür

2. **enfāsı:**-*ı*
Gazel 165
Mısra: **9**
Ar. is. Nefesler, soluklar.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

engür:[İP]
1. **engür:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Şarap.Üzüm.
23. ʿUḳūl-ı müʿmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaṣr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

enhār:[İP]
1. **enhār:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Nehir kelimesinin çoğulu, nehirler.
69. Kef degüldür görinen ṣudaġı kūhsār üzre
70. Penbedür kim anı dāġına urupdur enhār

enīs ol-:
1. **enīs olmaz:**-*maz*
Gazel 243
Mısra: **8**
Arkadaş olmak.
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

ente:[MT]
1. **ente:**
Gazel 28
Mısra: **12**
Sen. (Şahıs zamiri).
11. Ey Mesīḥī ʿārız-ı dil-dārda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melīḥ

envāʿ-ı şükūfe:
1. **envāʿ-ı şükūfeyle:**-*y, -le*
Murabba 2
Mısra: **29**
Çiçek çeşitleri.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş içün ḳurdı çiçekler şaḥn-ı gülşende otaġ

envār-ı ʿilm:
1. **envār-ı ʿilm:**
Kaside 20
Mısra: **49**
İlmin ve bilginini parıltısı.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

envār-ı ẓafer:
1. **envār-ı ẓafer:**
Kaside 16
Mısra: **35**
Zaferin parıltısı.
35. Envār-ı ẓafer perçem-i tuġından urur berḳ
36. Zülf-i siyeh içinde nite kim ruḫ-ı zibā

enver:
1. **enver:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Daha, pek, en nurlu.
19. Ṣanasın şāhuñ ḳılıcıdur aşılmış ʿarşda
20. Gūşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

2. **enver:[İP]**
Kaside 10
Mısra: **6**
Aydınlık, ışıklı, parlak.Çok nurlu.
5. Şuʿlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

3. **enver:**
Kaside 10
Mısra: **38**
Daha, pek, en nurlu.
37. İrgürelden göklere ḳuḫl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

4. **enverdür:**-*dür*
Gazel 229
Mısra: **9**
Aydınlık, ışıklı, parlak.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẓihnümüz
10. Tañ degül ḫuffāş-veş ṭaʿn itse her aʿmā bize

enver ol-:
1. **enver olur:**-*ur*
Gazel 260
Mısra: **5**
Aydınlanmak.
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḫuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāġuñ revġanı

epsem:[MT]
1. **epsem:**
Gazel 176
Mısra: **8**
1) Suskun, sakin 2)Hareketsiz, kımıldamadan duran.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

er-:[TS]
1. **er:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Ermek, ulaşmak.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḥarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

Er: [KL]
1. **er:**-*e*
Gazel 217
Mısra: **12**
Yiğit, erkek.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

erbāb-ı bāġ:
1. **erbāb-ı bāġı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **5**
Bahçedeki kişiler, çiçekler.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı şoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

erbāb-ı çemen:
1. **erbāb-ı çemen:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Bahçedeki kişiler, çiçekler.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāġda olmasa iderdi reftār

erdebīl:
1. **erdebīl:**
Terkib-bend 1
Mısra: **18**
Özel isim.
17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ʿAli Paşayı

eren:[İP]
1. **erenleri:**-*ler, -i*
Gazel 126
Mısra: **9**
Ermiş, veli.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

eri-:
1. **erir:**-*r*
Kaside 6
Mısra: **56**
Erimek, saflaştırmak.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişâncı Beg ide maḥv
56. Kʾ anuñ sehâsı güninde erir geçer jâle

2. **eriyüp:**-*y, -üp*
Kaside 6
Mısra: **94**
Erimek, saflaştırmak.
93. Görürse gül gibi eṣʿârını Mesîḥînüñ
94. Eriyüp ola ḥayâdan meh ile ḫʸar jâle

3. **eridükçe:**-*dükçe*
Gazel 94
Mısra: **5**
Sıcaklık tesiriyle katı halden sıvı hale geçmek.
5. ʿĀṣıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nûr olur
6. Beñzer ol ṣemʿi münîr iden yürekler yaġıdur

4. **eriye:**-*y, -e*
Gazel 184
Mısra: **2**
Erimek, saflaştırmak.
1. Âh idem ger ṣevḳ ile ol çehre-i mehtâbdan
2. Çarḥda fî-l-ḥâl eriye mihr ile meh tâbdan

5. **eritdi:**-*t, -di*
Gazel 256
Mısra: **2**
Sıcaklık tesiriyle katı halden sıvı hale geçmek.
1. Yandurdı lâlenüñ ruḥuñ ey meh çerâġını
2. Ṣemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

6. **eridür:**-*ür*
Gazel 31
Mısra: **6**
Gitgide azaltıp yok olmasına sebep olmak, ortadan kaldırmak.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫançerüñe mâh-ı nevi
6. Nâr-ı ġayretde nice cân eridür zerger-i çarḫ

7. **eridür:**-*ür*
Gazel 44
Mısra: **4**
Gitgide azaltıp yok olmasına sebep olmak, ortadan kaldırmak.
3. Nâlişümden ṣaḳın ey Ḫusrev-i şîrîn-leb kim
4. Dil-i Ferhâd çü âh eyleye ṭaġlar eridür

8. **eritdi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **10**
Erimesini sağlamak, erimesine yol açmak.
9. Beñzetmek içün ḫancer-i dil-dâra hilâli
10. Zerkâr-ı felek nice cânlar eritdi

erkân-ı ḳalender:
1. **erkân-ı ḳalenderlere:**-*ler, -e*
Gazel 57
Mısra: **3**
Dervişlerin ileri gelenleri.
3. Erkân-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
4. Ṣol taḫta çıḳan pâdişehe taḫta ḳakarlar

erkek:[GTS]
1. **erkek:**
Gazel 71
Mısra: **11**
Er, yiğit.
11. Zühre gökden işidüp didi ne erkek sâz olur

erken:[GTS]
1. **erkenden:**-*den*
Gazel 157
Mısra: **10**
Vaktinden önce, alışılan zamandan önce, er.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesîḥî bâri erkenden gözüñ yum

erseleʿllâhü ʿaleyhim berekât:
1. **erseleʿllâhü ʿaleyhim berekât:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Hadis**
Allah onlara bereket versin.
1. Asafâ kim ki saña tâbiʿ ise
2. Ersele ʿllâhü ʿaleyhim berekât

erte:[İP]
1. **erteye:**-*y, -e*
Gazel 15
Mısra: **10**
Sabah,gündüz, yarın.
9. Ṭañ mı Mesîḥî nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʾuyutmaz anı erteye dek nâle-i kuʿayb

erzân:[İP]
1. **erzân:**
Gazel 155
Mısra: **10**
Kolay ,ucuz,bol.Layık,münasip.
9. Ṣaçuñdan ḥaddüñi cân ile aldum
10. Ṣan erzân nüshadur kâfirde buldum

erzen:
1. **erzenini:**-*i, -n, -i*
Gazel 79
Mısra: **4**
Yem.Darı tanesi.
3. Bezmüñ kebâbı olmaġ içün idinür ġıdâ
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mâkiyân-ı mihr

es-:[GTS]
1. **esdüre:**-*dür, -e*
Kaside 2
Mısra: **75**
Esmek.
75. Bâd-ı muḫâlif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḫr-ı fenâya ġarḳ ola keştî-i kün fe-kân

2. **eseydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 6
Mısra: **61**
Esmek.
61. Semûm-ı ḳahrı eseydi riyâż-ı ʿâleme ger
62. Yanardı âteş-i gülden seḥer seḥer jâle

3. **eserse:**-*er, -se*
Kaside 10
Mısra: **52**
Esmek.
51. Fâżılâ ḫummâ-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havâsından eserse ger nesîm

4. **esdükçe:**-*dükçe*
Kaside 10
Mısra: **55**
Esmek.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakâ
56. Merḥamet idüp benüm aḥvâlüme aġlar nesîm

eṣʿâr:[FD]
1. **eṣʿârını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **93**
Şiirler, manzum olarak kaleme alınmış eserler.Gazel.
93. Görürse gül gibi eṣʿârını Mesîḥînüñ
94. Eriyüp ola ḥayâdan meh ile ḫʸar jâle

2. **eṣʿâr:**
Gazel 76
Mısra: **8**
1. Mevzûn kelâmlar.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velîkin
8. Bir iki yâr eṣʿâr ʿâṣıḳıdur

esb:[FD]
1. **esbdür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **3**
Far. At.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memâta her kemügi nerdûbân-vâr

2. **esbüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **58**
Far. At.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadûlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vâr

3. **esbüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **63**
Far. At.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zâr zâr

4. **esbüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **71**
Far. At, feres.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḫîle-kâr

5. **esb:**
Kaside 17
Mısra: **89**
Far. At.
89. Luṭf it şehâ bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tîz-rev ola ammâ cebel-vaḳâr

6. **esbi:**-*i*
Gazel 139
Mısra: **8**
Far. At.
7. Semend-i çarḫa viren ıżṭırâb âhumdur
8. Ki çâpük eylemege esbi tâziyâne gerek

esb-i şüm-maḳdem:
1. **esb-i şüm-maḳdeme:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **82**
Uğursuz adımlar atan at.
81. ʿĀlemde çoḳ belâ vü ḳażа çekmişem velî
82. Bu esb-i şüm-maḳdeme laʿnet hezâr bâr

eşcâr:[KL]
1. **eşcâr:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Ağaçlar.
21. Tâb-ı ḫurşid ile ezhârı görüp ṣandum kim
22. Ṣemsî dülbend giyer başlu başına eşcâr

2. **eşcâr:**
Kaside 12
Mısra: **28**
Ağaçlar.
27. Ger melâʿik ola kâtibler ü eflâk evrâḳ
28. Ger mürekkeb ola deryâlar u aklâm eşcâr

3. **eşcâr:**
Kaside 17
Mısra: **96**
Ağaçlar.
95. Yeldükçe ʿâlem içre semend-i nesîm-i ṣubḥ
96. Bitdükçe ṭaġ u rāgda eşcâr u sebze-zâr

eşed:[İP]
1. **eşed:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Ar. Daha, pek şiddetli.
3. Hecrüñden âfet oldı çün baña ümîd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓâr olduġın ölümden eşed

2. **eşed:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Ar. Daha, pek şiddetli.
7. Raḥmden ṣanma beni ol ṣanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

3. **eşed:**
Gazel 36
Mısra: **4**
Ar. Daha, pek şiddetli.
3. Raḥmden ṣanma beni ol ṣanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

4. **eşed:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Ar. Daha, pek şiddetli.
9. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesîḥîyi zâhidâ
10. Hecr-i nigârdan olacaġı yoġ a eşed

eser:[GTS]
1. **eser:**
Gazel 103
Mısra: **13**
Eser, iz, nişan.
13. ʿÂlem içinde suḥan ḳaldı Mesîḥîden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesîḥâ-yı nefes

eseri:
1. **eseri:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Etki, tesir.
9. Çün dûd-ı âhumuñ eseri yoḳdur ey hümâ
10. Ṭûṭî-i çarḫ her gice niçün ġurâb olur

eşhedü en lâ ilâhe illallâh:
1. **eşhedü en lâ ilâhe illallâh:**
Gazel 204
Mısra: **2**
Şahitlik ederim ki Allah'tan başka hiçbir İlah yoktur.
1. Çü gördi ṣûretüñi münkir-i liḳâ-yı ilâh
2. Didi ki eşhedü en lâ ilâhe illallâh

esīr:[GTS]
1. **esīri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Tutsak ǁ müptela, düşkün.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

2. **esir:**
Gazel 204
Mısra: **7**
Tutsak ǁ müptela, düşkün.
7. Başında göñlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

esīr eyle-:
1. **esīr eyler:**-*r*
Kaside 11
Mısra: **12**
Tutsak edinmek.
11. Saḫt olup ḳışdan nice ṣovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

2. **esīr eyler:**-*r*
Kaside 11
Mısra: **56**
Tutsak edinmek.
55. Ḥ̱Vāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu ṣovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

esirge-:[GTS]
1. **esirgeyüp:**-*y, -üp*
Kaside 6
Mısra: **90**
Korumak, himaye etmek.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

2. **esirgeyüp:**-*y, -üp*
Kaside 17
Mısra: **33**
Korumak, himaye etmek.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

3. **esirgeyüp:**-*y, -üp*
Gazel 147
Mısra: **5**
Korumak, himaye etmek.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

esīr-i zenaḫdān:
1. **esīr-i zenaḫdān:**
Gazel 205
Mısra: **7**
Çenenin esiri, sevgilinin çene çukurunda tutsak.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

eşk:[İP]
1. **eşküm:**-*üm*
Mesnevi 1
Mısra: **35**
Far. Göz yaşı, dem'.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm māgerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

2. **eşküm:**-*üm*
Kaside 6
Mısra: **49**
Far. Göz yaşı, dem'.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

3. **eşkümden:**-*üm, -den*
Kaside 6
Mısra: **85**
Göz yaşı.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḫaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

4. **eşkümi:**-*üm, -i*
Kaside 14
Mısra: **53**
Far. Göz yaşı, dem'.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

5. **eşkiye:**-*i, -y, -y*
Gazel 47
Mısra: **8**
Far. Göz yaşı, dem'.
7. Baḳar rüy-ı raḳībe çeşm-i mestüñ
8. Belī māʿil olur eşkiye maḫmūr

6. **eşk:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Far. Göz yaşı, dem'.
3. Gülgün eşk ḳaṭrelerin ḫusrevā saña
4. Koşduḳça ḥidmete biri birin deper geçer

7. **eşküm:**-*üm*
Gazel 86
Mısra: **11**
Far. Göz yaşı, dem'.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḥsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

8. **eşkümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 101
Mısra: **1**
Far. Göz yaşı, dem'.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

9. **eşküñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **17**
Far. Göz yaşı, dem'.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

10. **eşk:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Far. Göz yaşı.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

11. **eşküm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **3**
Göz yaşı. Far.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Şañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

12. **eşküm:**-*üm*
Gazel 179
Mısra: **10**
Far. Göz yaşı, dem'.
9. Şol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile toptolu olurdı ṭās-ı āsumān

13. **eşkümi:**-*üm, -i*
Gazel 181
Mısra: **11**
Far. Göz yaşı, dem'.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

14. **eşkümle:**-*üm, -le*
Gazel 201
Mısra: **3**
Far. Göz yaşı, dem'.
3. Eşkümle ḫarāb olsa nʿola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

15. **eşki:**-*i*
Gazel 209
Mısra: **1**
Far. Göz yaşı, dem'.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

16. **eşkümi:**-*üm, -i*
Gazel 214
Mısra: **3**
Far. Göz yaşı, dem'.
3. Yaşduḳda gören rüyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

17. **eşkümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 219
Mısra: **6**
Far. Göz yaşı, dem'.
5. Beni giryān itmeden ḫāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocaġına

18. **eşk:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Far. Göz yaşı, dem'.
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḥīnüñ ocaġına şu ḳoyma

19. **eşküm:**-*üm*
Gazel 243
Mısra: **6**
Far. Göz yaşı, dem'.
5. Tīġ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

20. **eşk:**
Gazel 265
Mısra: **3**
Far. Göz yaşı, dem'.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḫusı

21. **eşküm:**-*üm*
Gazel 271
Mısra: **2**
Far. Göz yaşı, dem'.
1. Gözümde derc olan nakş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cūy-bārı

eşküm:
1. **eşküm:**
Gazel 31
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

eski:
1. **eskilenür:**-*len, -ür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Çok zaman geçmiş olan, kadim.
1. Birisi Sīm-Sāʿid ḫūb berber
2. Kʿ ana eskilenür yeñiçeriler

2. **eski:**
Gazel 142
Mısra: **9**
Çok kullanmaktan yıpranmış, harap olmuş şey.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

3. **eski:**
Gazel 224
Mısra: **4**
Çok zaman geçmiş olan, kadim.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

eşk-i çeşm:
1. **eşk-i çeşm:**
Kaside 9
Mısra: **35**
Gözyaşı.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʿāl

2. **eşk-i çeşm:**
Kaside 14
Mısra: **51**
Gözyaşı.
51. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

3. **eşk-i çeşm:**-*üm, -dür*
Gazel 39
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿ iden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʿīd

4. **eşk-i çeşm:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Eşk-i çeşm: Gözyaşı.
9. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

5. **eşk-i çeşm:**
Gazel 184
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Zāʿil itmez ḳatı göñlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz nakş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

6. **eşk-i çeşmdür:**-*dür*
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Bu ḳaṭre ḳaṭre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

7. **eşk-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 16
Mısra: **4**
Gözyaşı.
3. Meleksin sen felekdür āsitānuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

8. **eşk-i çeşmüm:**
Gazel 188

Mısra: **1**
Gözyaşı (bağl) yıldızlar.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şüretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

9. **eşk-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 265
Mısra: **9**
Gözyaşı.
9. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḥusı

10. **eşk-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 279
Mısra: **4**
Gözyaşı.
3. Yüz sürenlerde ayaġuñ tozına
4. Eşk-i çeşmüm ḳadar olmaya cerī

eşk-i cüy-bār:
1. **eşk-i cüy-bār:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Göz yaşı ırmaġı.
5. Ḳāmet-i dilberlere karşu bu eşk-i cüy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

eşk-i gevher-bār:
1. **eşk-i gevher-bārumı:**-*um, -ı*
Kaside 13
Mısra: **11**
Gevher saçan göz yaşı.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

eşk-i gül-gün:
1. **eşk-i gül-gün:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Kanlı göz yaşı.
3. Öñüñce yılmadın ey ḥusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gün

eşk-i mesīḥī:
1. **eşk-i mesīḥī:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Mesīḥī'nin gözyaşı.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

2. **eşk-i mesīḥī:**
Gazel 197
Mısra: **11**
Mesīḥī'nin gözyaşı.
11. Ulaşdıġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu atalu

3. **eşk-i mesīḥī:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Mesīḥī'nin gözyaşı.
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

4. **eşk-i mesīḥī:**
Gazel 288
Mısra: **11**
Mesīḥī'nin gözyaşı.
11. Uleşdügıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı

eşk-i ter:
1. **eşk-i ter:**
Kaside 6
Mısra: **54**
Taze gözyaşı.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

2. **eşk-i ter:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Taze gözyaşı.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

3. **eşk-i ter:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Taze gözyaşı.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

4. **eşk-i ter:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Taze gözyaşı.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

5. **eşk-i ter:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Taze gözyaşı.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

2. **eşk-i terde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **12**
Taze gözyaşı.
11. Deñizde laʾle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

eskit-:eskit- [KL]
1. **eskidüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 282
Mısra: **5**
Çok kullanarak eskimiş duruma getirmek, yıpratmak.
5. Nice mecmūʿa-ı nāz eskidüpdür
6. Ruḫuñ-veş gül olınca gülşen-ārāy

eşḳıyā:|GTS|
1. **eşḳıyā:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Haydutlar, -kötü meyiller-.Dağda yolda yol kesen haydutlar.
3. Aşfıyâ yiri yine şaff-ı şafā olsa gerek
4. Eşḳıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḫuẓūr

esle-:|İP||BTL|
1. **esle:**
Murabba 2
Mısra: **11**
Söz dinlemek.*Dinlemek, ısga etmek, kabul etmek,itaat etmek,.*
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

esmā:|İP|
1. **esmāʾlıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 20
Mısra: **9**
Ar. İsim'ler, adlar, namlar.
9. Şūfiyā şatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʾeyler esmā saña çün nāme-i aʾmāl ola zişt

2. **esmā:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Ar. Allah'ın isimleri.
9. Şūfiyā şatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʾeyler esmā saña çün nāme-i aʾmāl ola zişt

esmā üfür-:
1. **esmā üfürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 208
Mısra: **1**
Ar. Allah'ın isimleri.En güzel isimlerini okuyup sihir niyetine üflemek.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni teshīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʾsīr ide

esnām:|FD|
1. **esnāmadur:**-*a, -dur*
Gazel 84
Mısra: **10**
Ar. Sanem'ler, müşriklerin taptıkları mücessem putlar.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Şūretā gören şanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

esnā-yı medḥ-i tu:
1. **esnā-yı medḥ-i tu:**
Kıt'a 1
Mısra: **21**
Senin övgünün yüceliği.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿānī

eşref:|KL|
1. **eşrefisin:**-*i, -s, -in*
Mesnevi 1
Mısra: **76**
En şerefli etti.
75. Devāt-ı āsumān ṭoldı mürekkeb
76. Felek mihr eşrefisin eyledi güm

2. **eşrefısın:**-*i, -s, -in*
Kaside 2
Mısra: **6**
En şerefli.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʾalmazdı mihr eşrefısın kimse rāyegān

eşyā:|GTS|
1. **eşyā:**
Gazel 24
Mısra: **9**
Ar. 1. Şeyler, mevcudat.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta bāʿis

et:|GTS|
1. **etin:**-*in*
Kaside 19
Mısra: **26**
Et.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

2. **et:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Ekmek.
3. Göster raḳîbe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

1. **et:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **10**
1.Ten, beden. 2.Vücuttaki yağ ve kaslardan oluşan kısım.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Gūyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

2. **etin:**-*in*
Gazel 216
Mısra: **9**
Et.
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫᵛānına

eteg:etek [GTS]
1. **etegin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **97**
Etek.
97. Beñzer ki dest-i cüduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

etek:
1. **eteklerini:**-*ler, -in, -i*
Kaside 7
Mısra: **20**
Etek.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cüy-ı āb

2. **etek:**
Gazel 224
Mısra: **8**
1. Elbisenin belden aşağı kısmı: 2. Vücûdun belden aşağısına giyilen giyecek, eteklik. 3. Bir elbise veya etekliğin alt kenarı:.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uşbuʿ-ı şāḫ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

eṭfāl-i encüm:
1. **eṭfāl-i encüm:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Yıldız çocukları.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭaş bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

eṭfāl-i müje:
1. **eṭfāl-i müjeñ:**-*ñ*
Gazel 244
Mısra: **7**
Kirpik çocukları.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʾanlardan ol üstād durur mekr ü fıtende

eṭfāl-i nebāt:
1. **eṭfāl-i nebāt:**
Kaside 11
Mısra: **13**
Bitkilerin filizleri.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

eṭfāl-i şıgār:
1. **eṭfāl-i şıgār:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Küçük çocuklar.
9. Ḳatre-i şīr ṭamladuġınca şebnem
10. Ġoncalar aġız açar niteki eṭfāl-i şıgār

et:|İP|
1. **etmegin:**-*gin*
Kaside 11

Mısra: **37**
Etmek.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile taġı ḫamīr

eṭrāf:[GTS]
1. **eṭrāfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 107
Mısra: **5**
Yanı, çevresi, kenarı.
5. Her ne ʿāşık kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tirüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

2. **eṭrāfına:**
Gazel 202
Mısra: **1**
Çevre, yakınları.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

eṭrāf-ı kāʾināt:
1. **eṭrāf-ı kāʾinātı:**-*ı*
Gazel 259
Mısra: **10**
Dünyanın,kainatın her yeri.
9. Mihr-i maʿānı ile yine rūşen eyledi
10. Eṭrāf-ı kāʾinātı Mesīḥī ġazelleri

ev:[TS]
1. **evinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 6
Mısra: **5**
Konut, hane. mec. Beden, vücut.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

2. **evin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **66**
Konut, hane. mec. Beden, vücut.
65. Her ḳarbeyi ki tīrüñ ura ṣadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

3. **evleri:**-*ler, -i*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Barınma yeri, dünya.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḫarbe dikdi ḳarb-i dest

4. **ev:**
Gazel 201
Mısra: **4**
Konut, hane. mec. Beden, vücut.
3. Eşkümle ḫarāb olsa nʿola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

5. **ev:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Konut, hane. mec. Beden, vücut.
3. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

evet:[GTS]
1. **evet:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Sözü kuvvetlendirmek, pekiştirmek için kullanılır.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

evrād:evrat [KL]
1. **evrād:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Dualar.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḫmūrlıḳ yazar göñül

evrāḳ:[GTS]
1. **evrāḳdan:**-*dan*
Kaside 10
Mısra: **34**
Yaprak; bkz. 'ḫazān evrāḳı' md.
33. Sürʿat-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

2. **evrāḳ:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Yapraklar.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

evrāḳ-ı felek:
1. **evrāḳ-ı felek:**
Kaside 16
Mısra: **64**
Gökyüzüzünün katmanları.
63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿ a-ı çarḫa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaṣṣā

evṣāf:[MT]
1. **evṣāf-ı:**--*ı*
Kaside 1
Mısra: **3**
Vasıf'lar, sıfatlar, tarifler.Siyer, ahlak.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

2. **evṣāfın:**-*ın*
Gazel 282
Mısra: **9**
Vasıf'lar, sıfatlar, tarifler.
9. Lebüñ evṣāfın itdükçe Mesīḥī
10. Olur ḫāmūş ṭūṭī-i şeker-ḫāy

evsāf-ı ḥamīd:
1. **evsāf-ı ḥamīdüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **67**
Övülmeye değer vasıflar.
67. Ẕikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

evsāf-ı laʿl:
1. **evsāf-ı laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 266
Mısra: **5**
(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağının vasıfları.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı laʿlüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney

evtād-ı cibāl:
1. **evtād-ı cibāl:**
Kaside 13
Mısra: **40**
Dağların direkleri, kazıkları.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim ẕarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

evtād-ı ḥilm:
1. **evtād-ı ḥilmüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **67**
Olgunluk direği, timsali.
67. Evtād-ı ḥilmüñ itdi zemīni ʿaleʾs-sükūn
68. Seyr-i semendüñ eyledi eflāki bi-ḳarār

evvel:[MT]
1. **evvel:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Ilk olarak, ilk önce.Baş.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẓarruʿ üçinci ẕem

2. **evvel:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Önce.
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında olduḳça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

3. **evveline:**-*i, -n, -e*
Gazel 84
Mısra: **4**
Ilk olarak, ilk önce.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

4. **evvel:**
Gazel 107
Mısra: **18**
Ilk olarak, ilk önce.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

5. **evvel:**
Gazel 131
Mısra: **10**
Ilk olarak, ilk önce.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

6. **evvel:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Önce.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

7. **evvel:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Ilk olarak, ilk önce.
3. Sen ruḫun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

8. **evvel:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Önce.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḫum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

9. **evveli:**-*i*
Gazel 277
Mısra: **2**
Önce.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

evveli:
1. **evveli:**
Gazel 277
Mısra: **14**
En evvel.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

ey:
1. **ey:**
Murabba 1
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʿyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

3. **ey:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Far. Seslenme edatı
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī duʿānı temām ḳıl

4. **ey:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Nida edatı.
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey bahr-i dāniş
34. Bered āb in nebẓe nān-ı maʿānı

5. **ey:**
Kıt'a 1
Mısra: **36**
Nida edatı.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿānı

6. **ey:**
Gazel 2
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

7. **ey:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Nida edatı.
1. Ey ki her laḥẓa muttasıl ḳalemet
2. Mī-dihed zīver-i cilā-yı suḫān

8. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Far. Seslenme edatı
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

9. **ey:**
Kaside 2
Mısra: **57**
Far. Seslenme edatı
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

10. **ey:**
Murabba 3
Mısra: **22**
Nida edatı.

21. Yazmadı çünki Ḥudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

11. **ey:**
Murabba 3
Mısra: **25**
Nida edatı.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

12. **ey:**
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Far. Seslenme edatı
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

13. **ey:**
Kıt'a 3
Mısra: **22**
Far. Seslenme edatı
21. Bir dürr-i girān-māye fırāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr bu ḥālet

14. **ey:**
Kıt'a 3
Mısra: **23**
Far. Seslenme edatı
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

15. **ey:**
Kaside 4
Mısra: **37**
Far. Seslenme edatı
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

16. **ey:**
Müfret 5
Mısra: **1**
Seslenme edatı.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

17. **ey:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Far. Seslenme edatı
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān aña

18. **ey:**
Kaside 5
Mısra: **29**
Far. Seslenme edatı
29. Ey ki ḥulkuñla ṣabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

19. **eylerdi:**-*ler, -di*
Kaside 5
Mısra: **47**
Yapmak , etmek.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

20. **ey:**
Gazel 6
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Ey Mesīḥī zülfī sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

21. **ey:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʾ olmış naṣīb bal saña vü belā baña

22. **ey:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. ʿĀşıḳlarını añıcaġız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı sög ey dil-rübā baña

23. **ey:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

24. **ey:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Gözden çıḳınca aġlar ʿisem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

25. **ey:**
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

26. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Far. Seslenme edatı
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye şalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

27. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Far. Seslenme edatı
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilkūñ saḫḫār

28. **ey:**
Müfret 9
Mısra: **1**
Seslenme ünlemi.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey göñül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

29. **ey:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey yüzün āyīne-i ʿālem-nümā
2. Ḫaṭṭ-ı laʿlün āyet-i fīhi şifā

30. **ey:**
Kaside 9
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

31. **ey:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Şalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

32. **ey:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. ʿĀşıḳlaruñı luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

33. **ey:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

34. **ey:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

35. **ey:**
Kıt'a 10
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaṣdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

36. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **30**
Far. Seslenme edatı
29. Şīşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʿın ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

37. **ey:**
Müfret 11
Mısra: **1**
Seslenme ünlemi.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

38. **ey:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿl-i nāb
2. Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

39. **ey:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

40. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **13**
Nida edatı.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel baġlayan
14. Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarīb ü baġladun nāzik ḫayāl

41. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Nida edatı.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ʿarż-ı ḥāl

42. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **29**
Nida edatı.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı żikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

43. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **57**
Nida edatı.
57. Naġmesin ben bülbülüñ gūş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

44. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Far. Seslenme edatı
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

45. **ey:**
Gazel 13
Mısra: **18**
Far. Seslenme edatı
17. Kim ki tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı bilür
18. Ey Mesīḥī ʿindehüʾilmü ʿl-kitāb

46. **ey:**
Kaside 14
Mısra: **61**
Nida edatı.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

47. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Nida edatı.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḫayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

48. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Far. Seslenme edatı
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i çarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

49. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Far. Seslenme edatı
41. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẓar

50. **ey:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

51. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı (Arabî, Farisî, Türkî kelimât ve terkibâta dahil olur: Ey aziz!, Ey dost!, Ey sevgilim!.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

52. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **39**
Far. Seslenme edatı
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey şafḥa-ı ḫadd üñde Hüdā āyeti peydā

53. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **73**
Far. Seslenme edatı
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

54. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Yüri ey şāribüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

55. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **53**
Far. Seslenme edatı
53. Ey ṭabl-bāz-ı zīnüñe ḫūrşīd reşk idüp
54. Vey zer-rikās-ı maḳdemüñe māh-ı nev şiʿar

56. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **77**
Seslenme edatı.
77. Meddāh-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

57. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **93**
Far. Seslenme edatı
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

58. **ey:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Far. Seslenme edatı
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

59. **ey:**
Kaside 18
Mısra: **49**
Far. Seslenme edatı
49. Kaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

60. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Ey kaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

61. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **39**
Far. Seslenme edatı
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

62. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **29**
Far. Seslenme edatı
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

63. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Far. Seslenme edatı
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

64. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

65. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

66. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Seslenme ünlemi.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin ṣadā gibi

67. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Seslenme ünlemi.
23. Ger pādişāh isen nʾola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḫalḳı girme vebāle vebā gibi

68. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **27**
Seslenme ünlemi.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

69. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **33**
Seslenme edatı.
33. İnṣāf ey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

70. **ey:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Nehār-ı ḫaddüñe düşmiş saçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Ṣanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

71. **ey:**
Gazel 23
Mısra: **17**
Nida edatı.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

72. **ey:**-*ur*
Gazel 28
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey Mesīḥī ʿārız-ı dil-dārda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melīḥ

73. **ey:**
Gazel 30
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

74. **ey:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

75. **ey:**
Gazel 50
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Ḳakıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḫayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

76. **ey:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

77. **ey:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

78. **ey:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

79. **ey:**
Gazel 67
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Ḳaddüñ ey āfet kıyāmetdür ṣaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḫaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

80. **ey:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bī-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

81. **ey:**
Gazel 69
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey hvāce-i cemāl firāḳuñla nice bir
10. Laʾl-i lebüñ ḫayāline çeşmümden aḳa dür

82. **ey:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında olduḳça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

83. **ey:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāġuñ şuʾlesin ey māh ḳaranu açar

84. **ey:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

85. **ey:**-*le*
Gazel 73
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥüsn oyunınuñ şaḳalını bitürür rūzgār

86. **ey:**
Gazel 73
Mısra: **17**
Far. Seslenme edatı
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḫāṣı şikār

87. **ey:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. Bir cāna didüm büseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

88. **ey:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʾlüʾler aḳar

89. **ey:**
Gazel 79
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

90. **ey:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Yaşum cüy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

91. **ey:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

92. **ey:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

93. **ey:**
Gazel 84

Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

94. **ey:**
Gazel 84
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Şüretā gören şanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

95. **ey:**
Gazel 85
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī ḫūblar ṣayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

96. **ey:**
Gazel 87
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

97. **ey:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

98. **ey:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Sen āfitāb-ı ḥüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

99. **ey:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

100. **ey:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

101. **ey:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

102. **ey:**
Gazel 90
Mısra: **12**
Far. Seslenme edatı
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḥüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

103. **ey:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Far. Seslenme edatı
9. Būseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

104. **ey:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Far. Seslenme edatı
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

105. **ey:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

106. **ey:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Far. Seslenme edatı
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

107. **ey:**
Gazel 95
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

108. **ey:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḫāʿil-i ferr-i şuʿāʿ-ı āfitāb olmaz

109. **ey:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

110. **ey:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Ḫalḳı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi şoḥbetümüz

111. **ey:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

112. **ey:**
Gazel 102
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

113. **ey:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Ger aḳçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

114. **ey:**
Gazel 111
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḥazine baş

115. **ey:**
Gazel 112
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

116. **ey:**
Gazel 112
Mısra: **12**
Far. Seslenme edatı
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

117. **ey:**
Gazel 114
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şuʿāʿ

118. **ey:**
Gazel 114
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḥa tā kim şudāʾ

119. **ey:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Zülfī şebinde yoluñı yañılma ey gönül
4. Ruḫsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

120. **ey:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

121. **ey:**
Gazel 118
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḥişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur aña ḳulaġ

122. **ey:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʾerrüf

123. **ey:**
Gazel 122
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uġurlatmaz aña şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

124. **ey:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

125. **ey:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olmaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

126. **ey:**
Gazel 128
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī gözüñ aç bād-ı ṣabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭopraġına ḳıldıysa ḫaḳḳ-ı naẓaruñ

127. **ey:**
Gazel 129
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Bezm-i miḥnetde ḥarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

128. **ey:**
Gazel 129
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Rūşen olmazdı göñül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

129. **ey:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Far. Seslenme edatı
9. Gölgeligüñe Mesīḥī ṣalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

130. **ey:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey boyı serv-i nāz Ḳāsım Beg
2. Ṣaçı ʿömr-i dırāz Ḳāsım Beg

131. **ey:**
Gazel 131
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya ṣubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

132. **ey:**
Gazel 131
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Ey kemend-endāz bir ṣayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Ṣaglu ṣollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

133. **ey:**
Gazel 131
Mısra: **18**
Far. Seslenme edatı
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

134. **ey:**
Gazel 133
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı

7. Sīnemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

135. **ey:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

136. **ey:**
Gazel 135
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

137. **ey:**
Gazel 137
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

138. **ey:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

139. **ey:**
Gazel 141
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naşīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

140. **ey:**
Gazel 143
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Şoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

141. **ey:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Far. Seslenme edatı
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

142. **ey:**
Gazel 143
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey ḫᵛāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʿl

143. **ey:**
Gazel 145
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

144. **ey:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Far. Seslenme edatı
1. Yüz bulup ger idine ḥaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

145. **ey:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

146. **ey:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

147. **ey:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

148. **ey:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḫi yiter delīl

149. **ey:**
Gazel 149
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī şanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

150. **ey:**
Gazel 151
Mısra: **9**
Far. Nida edatı.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

151. **ey:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḥüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

152. **ey:**
Gazel 153
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

153. **ey:**
Gazel 154
Mısra: **6**
Nida edatı.
5. Dünyāyı berḳ-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

154. **ey:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Far. Nida edatı.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

155. **ey:**
Gazel 156
Mısra: **9**
Nida edatı.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḫidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

156. **ey:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Ünl. (< iy) 1. Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
7. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḥāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

157. **ey:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Nida Edatı.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

158. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Nida edatı.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

159. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Nida edatı.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Şādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

160. **ey:**
Gazel 161
Mısra: **5**
Nida edatı.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

161. **ey:**
Gazel 161
Mısra: **10**
Nida edatı.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʿnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

162. **ey:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

163. **ey:**
Gazel 166
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḫalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

164. **ey:**
Gazel 167
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Dem-i āḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
8. Kʿol vefāsuz şanem içün biraz efġān ḳılam

165. **ey:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Nida edatı.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḥaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

166. **ey:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

167. **ey:**
Gazel 170
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

168. **ey:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḥüsn

169. **ey:**
Gazel 171
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

170. **ey:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Öñüñce yılmadın ey ḥusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gün

171. **ey:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Nida edatı.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

172. **ey:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Nida edatı.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

173. **ey:**
Gazel 180
Mısra: **1**
Nida edatı.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey ḳaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

174. **ey:**
Gazel 180
Mısra: **13**
Nida edatı.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

175. **ey:**
Gazel 181
Mısra: **17**
Nida edatı.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

176. **ey:**
Gazel 185
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey Mesīḥī daḫl iden taş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur ṣadā ḳūhsārdan

177. **ey:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Çaġırur ḳara Nīḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

178. **ey:**
Gazel 187
Mısra: **5**
Nida edatı.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḫmum ʿilācı ey ṣanem
6. Acılığıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

179. **ey:**
Gazel 187
Mısra: **7**
Nida edatı.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

180. **ey:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Nida edatı.
9. Ey Mesīḥī çarḫ-ı çārümden olur manẓūr-ı Ḥaḳ
10. Ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin pāk eyleyen

181. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Nida edatı.
7. Ey gelüp ḫālüm ṣorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

182. **ey:**
Gazel 189
Mısra: **3**
Nida edatı.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

183. **ey:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Nida edatı.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

184. **ey:**
Gazel 189
Mısra: **7**
Nida edatı.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

185. **ey:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Nida edatı.
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

186. **ey:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Nida edatı.
9. Büyüklenme igen ey ṭārem-i çarḫ
10. Der-i cānāneden aʿẓam degülsin

187. **ey:**
Gazel 190
Mısra: **11**
Nida edatı.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

188. **ey:**
Gazel 192
Mısra: **3**
Nida edatı.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

189. **ey:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Nida edatı.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḫaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

190. **ey:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Nida edatı.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

191. **ey:**
Gazel 196
Mısra: **3**
Nida edatı.
3. Tīrüñüñ ḫātıruma irdügin ey kaşı kemān
4. Unudur ṣanma ki ölince göñülden geçürın

192. **ey:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Nida edatı.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

193. **ey:**
Gazel 198
Mısra: **8**
Nida edatı.
7. Ṣafḥa-ı ḥüsnüñe ḫaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḥüccetdür bu

194. **ey:**
Gazel 200
Mısra: **14**
Nida edatı.
13. Mesīḥī girü göñliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügüñ ey cefā-ḫū

195. **ey:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Far. Seslenme edatı
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

196. **ey:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini ṣandum
6. Ey māh görindükde ṣafaḳ içre meh-i nev

197. **ey:**
Gazel 202
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi ṣanuram
6. Ey māh göridükçe ṣafaḳ içre meh-i nev

198. **ey:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Nida edatı.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ū be-ḫᵛāh

199. **ey:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Ḳakarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

200. **ey:**
Gazel 208
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

201. **ey:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey ṣanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

202. **ey:**
Gazel 209
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

203. **ey:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

204. **ey:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

205. **ey:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur kūyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

206. **ey:**
Gazel 212
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

207. **ey:**
Gazel 216
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫᵛānına

208. **ey:**
Gazel 217
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Beni aġlatmadan ey dost ġaraz
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

209. **ey:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey kaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

210. **ey:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

211. **ey:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

212. **ey:**
Gazel 225
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaṣdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

213. **ey:**
Gazel 228
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḫr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

214. **ey:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Çün ḫaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

215. **ey:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Çün ḫaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

216. **ey:**
Gazel 228
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

217. **ey:**
Gazel 228

Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥiyi inen yirlere çalma

218. **ey:**
Gazel 229
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

219. **ey:**
Gazel 230
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

220. **ey:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

221. **ey:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Far. Seslenme edatı
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḥīnüñ ocaġına şu ḳoyma

222. **ey:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Mesīḥide ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

223. **ey:**
Gazel 234
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

224. **ey:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḥidmete

225. **ey:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

226. **ey:**
Gazel 238
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

227. **ey:**
Gazel 238
Mısra: **13**
Far. Seslenme edatı
13. Şevḳ-i ruḥsāruñla luṭf-ı ʿārıżuñ ey māh-rū
14. Āfitābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

228. **ey:**
Gazel 238
Mısra: **15**
Far. Seslenme edatı
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez ṣūrete

229. **ey:**
Gazel 240
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey ḫāl-i ruḥuñ pādişeh-i kişver-i şīve
2. ʿĀşıḳlara her bir bakışuñ maẓhar-ı şīve

230. **ey:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

231. **ey:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

232. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

233. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **14**
Far. Seslenme edatı
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

234. **ey:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

235. **ey:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Bağlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḫīle ile iresin pā-būsına

236. **ey:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʿol tamām ola

237. **ey:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

238. **ey:**
Gazel 253
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Ey naḳd-i ṭāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melāʿik baña Memī

239. **ey:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

240. **ey:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Yandurdı lālenüñ ruḥuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

241. **ey:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Far. Seslenme edatı
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

242. **ey:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa şubḥuñ revzeni

243. **ey:**
Gazel 261
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Tenüm ġamuñla fīgār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül ṣıḥḥat ile ʿāfiyeti

244. **ey:**
Gazel 262
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme ṣorıtdı

245. **ey:**
Gazel 263
Mısra: **2**
Far. Seslenme edatı
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

246. **ey:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Far. Seslenme edatı
11. Ey ḳaşı kemān zaḥmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

247. **ey:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

248. **ey:**
Gazel 265
Mısra: **11**
Ünl. (< iy) 1. Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḫusı

249. **ey:**
Gazel 266
Mısra: **9**
Ünl. (< iy) 1. Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

250. **ey:**
Gazel 267
Mısra: **3**
Ünl. (< iy) 1. Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

251. **ey:**
Gazel 268
Mısra: **7**
Ünl. (< iy) 1. Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

252. **ey:**
Gazel 269
Mısra: **17**
Ünl. (< iy) 1. Hitap edilen kimsenin dikkatini çekmek veya anlamı güçlendirmek için kullanılır.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭfu iḥsān it ki yollaruñı sāʾil bagladı

253. **ey:**
Gazel 271
Mısra: **3**
Far. Seslenme edatı
3. Demirden ḳalʿadur ey dost gönlüñ
4. Girenler gönlüñe aldı ḥişārı

254. **ey:**
Gazel 271
Mısra: **5**
Far. Seslenme edatı
5. Şaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

255. **ey:**
Gazel 276
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʿanuñ ʿömri gülini dermedi

256. **ey:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

257. **ey:**
Gazel 277
Mısra: **15**
Far. Seslenme edatı
15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

258. **ey:**
Gazel 279
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Acıma göz yaşın aḳıtduġuña
8. Ey gönül yüzüñe oldur düşeri

259. **ey:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Far. Seslenme edatı
9. Ey Mesīḥī varaḳ-ı eşʿāruñ
10. Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarī

260. **ey:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Ey ruḫuñ üzre ḫaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

261. **ey:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Far. Seslenme edatı
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i fırḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

262. **ey:**
Gazel 285
Mısra: **7**
Far. Seslenme edatı
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

263. **ey:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Far. Seslenme edatı
7. Gönlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

264. **ey:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Far. Seslenme edatı
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

ey bād-ı bahār:
1. **ey bād-ı bahār:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Ey bahar rüzgarı.
13. Didi divān-ı ḳazādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yüri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

ey cān:
1. **ey cān:**
Gazel 39
Mısra: **11**
Ey Sevgili! Ey cânım!.
11. Didüm ey cān gel ıraġ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

ey çeşmi siyāh:
1. **ey çeşmi siyāhum:**-*um*
Gazel 23
Mısra: **2**
Ey siyah gözlü.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāzuʿdur murāt

ey dil:
1. **ey dil:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Ey gönül.
99. Çün ḥᵛān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

ey dilber:
1. **ey dilber:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Ey güzel, gönül alıcı, sevgili.
15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

ey dost:
1. **ey dost:**
Gazel 25
Mısra: **7**
Ey dost.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

2. **ey dost:**
Gazel 33
Mısra: **1**
Ey dost.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

3. **ey dost:**
Gazel 35
Mısra: **9**
Ey dost.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

ey ecel:
1. **ey ecel:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Ey ecel , ey ölüm.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

ey ġāfıl:
1. **ey ġāfıl:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Ey Gafil, gerçeği bilmeyen.
39. Ye daʿvī-i beşeriyetden el çek ey ġāfıl
40. Ye iktisāb-ı faẓāʾil idüp ḳıl istikmāl

ey gönül:
1. **ey gönül:**
Kaside 10
Mısra: **59**
Ey gönül.
59. Gel bu ḥᵛān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

ey gül-ʿiẕār:
1. **ey gül-ʿiẕār:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Ey gül yanaklı.
21. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ʿiẕār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

ey gül-ruḫ:
1. **ey gül-ruḫ:**
Kaside 6
Mısra: **45**
Ey gül yanaklı.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḫasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḫaberin ġoncadan şorar jāle

2. **ey gül-ruḫ:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Ey gül yanaklı.
3. Leb-i laʿlüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḫ
4. Ṣubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

ey hümā:
1. **ey hümā:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Ey iyilikleri dünyaya yayılmış olan.
9. Çün dūd-ı āhumuñ eseri yoḳdur ey hümā
10. Ṭūṭī-i çarḫ her gice niçün ġurāb olur

ey ḫusrev-i şīrīn-leb:
1. **ey ḫusrev-i şīrīn-leb:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Tatlı sözlü Hüsrev (Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır. Şirin sözcüğü de bu hikâyenin kadın kahramanını tevriyeli olarak çağrıştıracak şekilde kullanılmıştır.) -sevgili-.
3. Nālişümden şaḳın ey Ḫusrev-i şīrīn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

ey ḳamer-ruḫ:
1. **ey ḳamer-ruḫ:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Ey ay yüzlü sevgili.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

ey māh:
1. **ey māh:**
Gazel 29
Mısra: **10**
Ey ay gibi olan sevgili.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḥoş gelür ey māh ḫāb-ı ṣubḥ

ey meh:
1. **ey meh:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Ey ay, sevgili.
1. Şeb-gün şaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı ṣubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı ṣubḥ

ey perī:
1. **ey perī:**
Gazel 52
Mısra: **11**
Ey peri. II Ey sevgili.
11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda gönlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

ey şabā:
1. **ey şabā:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Ey saba rüzgarı.
9. Ey şabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Şād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḫucend

ey şanem:
1. **ey şanem:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Ey put gibi güzel olan sevgili.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāzuʿdur murāt

2. **ey şanem:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Ey put gibi güzel olan sevgili.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme zāʿiʿ olur ḫıred

ey seḫāmenbaʿı:
1. **ey seḫā:**
Kaside 12
Mısra: **29**
Ey cömertlik yeri.
29. Ey seḫā menbaʿı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem
30. Keremüñ rūz-ı ḥesāb ola vü olmaya şümār

ey server:
1. **ey server:**
Kaside 10
Mısra: **54**
Ey hükümdar, güzeller sultanı.
53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

2. **ey server:**
Kaside 11
Mısra: **64**
Ey hükümdar, güzeller sultanı.
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine ḳış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naşīr

ey ṭabīb-i cān u dil:
1. **ey ṭabīb-i cān u dil:**
Kaside 13
Mısra: **56**
Can ve beden doktoru.
55. Ehl-i tīmāram velī bimāra döndüm himmet it
56. Ey ṭabīb-i cān u dil bulsun mizācum iʿtidāl

ey yūsuf-cemāl:
1. **ey yūsuf-cemāl:**
Gazel 39
Mısra: **5**
Ey Hz. Yûsuf (a.s.) gibi güzel yüzlü.
5. Ḫasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

eyā:[İP]
1. **eyā:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Ey, hey.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hiç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

eyt-:[MT]
1. **eydür:**-*ür*
Gazel 186
Mısra: **3**
Söylemek.
3. Söz eydür sūfī düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

2. **eydür:**-*ür*
Gazel 214

Mısra: **3**
Söylemek.
3. Yaṣduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

3. **eydür:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Söylemek, der ki.
13. Şol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

4. **eyitdi:**-*di*
Gazel 132
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

5. **eyitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 218
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

6. **eyitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 277
Mısra: **6**
Demek, söylemek.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

eyegü:EGİ [MT]
1. **eyegüm:**-*üm*
Gazel 103
Mısra: **5**
Kaburga kemiği.
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫvāndan ʿacabā şol kuşa kim yapdı ḳafes

eyle-:[GTS]
1. **eylese:**-*se*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Etmek, yapmak.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Ḳılıcıyla alupdur ol diyarı

2. **eylemege:**-*me, -ge*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Etmek, yapmak.
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī duʿānı temām ḳıl

3. **eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Etmek, yapmak.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

4. **eyleyesin:**-*y, -e, -sin*
Kaside 1
Mısra: **16**
Demek, söylemek.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḥavfuñla niçün eyleyesin ḳatʿ-ı recā

5. **eylesem:**-*se, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Etmek, yapmak.
9. Beş on gün eylesem ger şavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

6. **eyleme:**-*me*
Kaside 2
Mısra: **17**
Etmek, yapmak.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳatʿ-ı recā şaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

7. **eyle:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

8. **eyledi:**-*di*
Gazel 3
Mısra: **8**
Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

9. **eyledi:**-*di*
Kıt'a 3
Mısra: **24**
Etmek, yapmak.
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

10. **eyledi:**-*di*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Etmek, yapmak.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

11. **eylerdi:**-*r, -di*
Kaside 4
Mısra: **10**
Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi żaʿfından ṣūrāḥī ne ḳıyām

12. **eyledi:**-*di*
Kaside 4
Mısra: **54**
Etmek, yapmak.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanṣīf ü tazʿīf eyledi ḍarb-ı ḫüsām

13. **eyleyen:**-*y, -en*
Müfret 5
Mısra: **1**
Eylemek, yapmak.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

14. **eyleye:**-*y, -e*
Kaside 5
Mısra: **75**
Etmek, yapmak.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

15. **eyleye:**-*y, -e*
Kaside 8
Mısra: **20**
Etmek, yapmak.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı ṣabā tā andan
20. Eyleye ṣāḥid-i gül bülbüle ʿarż-ı didār

16. **eylerüz:**-*r, -üz*
Gazel 9
Mısra: **6**
Etmek, yapmak.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

17. **eyleyügör:**-*y, -ü, -gör*
Kaside 9
Mısra: **27**
Etmek, yapmak.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

18. **eyleyeler:**-*y, -e, -ler*
Kaside 9
Mısra: **70**
Etmek, yapmak.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

19. **eylemişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 10
Mısra: **38**
Etmek, yapmak.
37. İrgürelden göklere ḳuḫl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

20. **eylemiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **25**
Etmek, yapmak.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

21. **eyler:**-*r*
Kaside 11
Mısra: **38**
Etmek, yapmak.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḥamīr

22. **eylersem:**-*r, -se, -m*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Öyle, o kadar.
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma şalef

23. **eyle:**
Kaside 12
Mısra: **33**
Etmek, yapmak.
33. Nāvek-i ṭālīʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

24. **eyle:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Etmek, yapmak.
5. Hercāʿīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

25. **eylemesün:**-*me, -sün*
Kaside 16
Mısra: **22**
Etmek, yapmak.
21. Gül yapraġ aġızludur añа rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

26. **eyleyemezsin:**-*y, -e, -mez, -sin*
Kaside 16
Mısra: **82**
Etmek, yapmak.
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḥsā

27. **eyle:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.
7. Yüri ey şārıbüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

28. **eylemesün:**-*me, -sün, -*
Kaside 17
Mısra: **50**
Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.
49. Yā Rab ecel buḳağūsını ur ayaġına
50. Düzd-i ḥayāt eylemesün tā anı şikār

29. **eyledi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **68**
Etmek, yapmak.
67. Evtād-ı ḥilmüñ itdi zemīni ʿaleʾs-sükūn
68. Seyr-i semendüñ eyledi eflāki bi-ḳarār

30. **eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 17
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
1. Eyleyen her ʿāṣıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış żevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

31. **eyleye:**-*y, -e*
Kaside 21
Mısra: **32**
Etmek, yapmak.
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırṣı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

32. **eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 27
Mısra: **7**
Yapmak, etmek.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

33. **eyleme:**-*me*
Gazel 29
Mısra: **1**
Öyle, o kadar.
1. Ṣeb-gün şaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı ṣubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı ṣubḥ

34. **eylesün:**-*sün*
Gazel 50
Mısra: **2**
Etmek, yapmak.
1. Seyl-i eşküm cüst ü cūyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʿ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāṣıḳ-ı dīdārıdur

35. **eyler:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

36. **eyler:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **12**
Etmek, olmak.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

37. **eyleye:**-*y, -e*
Gazel 80
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
3. ʿİẕārūña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

38. **eylemez:**-*mez*
Gazel 88
Mısra: **2**
Eylemek, yapmak.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

39. **eyler:**-*r*
Gazel 89
Mısra: **6**
Etmek, yapmak.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

40. **eyledi:**-*di*
Gazel 93
Mısra: **9**
Açmak.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḫancer

41. **eylerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 99
Mısra: **6**
Etmek, yapmak.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

42. **eylesün:**-*sün*
Gazel 130
Mısra: **14**
Etmek, yapmak.
13. Ḥaḳ Mesīḥī duʿāsı ile seni
14. Eylesün ser-ferāz Ḳāsım Beg

43. **eyledi:**-*di*
Gazel 133
Mısra: **6**
Etmek, yapmak.
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʾ ola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

44. **eylegil:**-*gil*
Gazel 133
Mısra: **7**
Etmek, yapmak.
7. Sīnemden eylegil ḥaẓer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

45. **eyledi:**-*di*
Gazel 134
Mısra: **6**
Etmek, yapmak.
5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḫastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

46. **eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 139
Mısra: **8**
Etmek, yapmak.
7. Semend-i çarḫa viren ıẓṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi tāziyāne gerek

47. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 156
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz ḳıṣṣasın gül-i pür ḫāra eyledüm

48. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 156
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz ḳıṣṣasın gül-i pür ḫāra eyledüm

49. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 156
Mısra: **6**
Etmek, yapmak.
5. Öykündüġi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

50. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 156
Mısra: **8**
Etmek, yapmak.
7. Ḳolın ḥamāʾil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḥamāʾili sī-pāre eyledüm

51. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 156
Mısra: **10**
Etmek, yapmak.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḥidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

52. **eyle:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

53. **eyledi:**-*di*
Gazel 159
Mısra: **12**
Etmek, yapmak.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

54. **eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 160
Mısra: **5**
Varsaymak, zannetmek.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

55. **eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 166
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

56. **eyledi:**-*di*
Gazel 174
Mısra: **11**
Etmek, yapmak.
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

57. **eyleye:**-*y, -e*
Gazel 178
Mısra: **2**
Etmek, yapmak.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

58. **eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 178
Mısra: **7**
Etmek, yapmak.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

59. **eyledügüñce:**-*düg, -üñce*
Gazel 180
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

60. **eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 187
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḫalḳı ḫarāmiden vehimnāk eyleyen

61. **eyler:**-*r*
Gazel 192
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
1. Senüñle daʿvi-i ḥüsn eyler iken mihr ırakdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

62. **eylediler:**-*di, -ler*
Gazel 204
Mısra: **5**
Etmek, yapmak.
5. Kapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşigüñ olalı ʿuşşāḳa kıblegāh-ı cibāh

63. **eyleye:**-*y, -e*
Gazel 205
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Ol ġonca kim başına giyer kırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

64. **eyleme:**-*me*
Gazel 220
Mısra: **9**
Demek, söylemek.
9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

65. **eyler:**-*r*
Gazel 244
Mısra: **7**
Etmek, yapmak.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʾanlardan ol üstād durur mekr ü fitende

66. **eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 245
Mısra: **11**
Etmek, yapmak.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

67. **eylesün:**-*sün*
Gazel 252
Mısra: **12**
Etmek, yapmak (bkz. etmek, kılmak). Türkçe'nin ana yardımcı fiillerinden biridir. Yabancı sözcükleri cümlede eylem hâline getirmek için kullanılır:.
11. Luṭfʾu vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

68. **eylemeg:**-*meg*
Gazel 253
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

69. **eyler:**-*r*
Gazel 265
Mısra: **9**
F. (Eski Türk. ędle-mek) "Etmek, yapmak" anlamında yardımcı fiil [Eski yazı dilinde yaygın iken zamanla yerini etmek yardımcı fiiline bırakmıştır. Bugünkü Türkçe'de ancak eskimiş bir söyleyiş olarak kullanılmaktadır.
9. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḥusı

70. **eyledi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **6**
Etmek, yapmak.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni taşda yazmaġı bir şūret eyledi

71. **eyledi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **8**
Öyle, o kadar.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

72. **eyler:**-*r*
Gazel 279
Mısra: **2**
F. (Eski Türk. ędle-mek) "Etmek, yapmak" anlamında yardımcı fiil [Eski yazı dilinde yaygın iken zamanla yerini etmek yardımcı fiiline bırakmıştır. Bugünkü Türkçe'de ancak eskimiş bir söyleyiş olarak kullanılmaktadır].
1. ʿĀşıḳuñ nāvek-i āh-ı seḥeri
2. Siper-i çarḫdan eyler güẕeri

73. **eyler:**-*r*
Gazel 283
Mısra: **1**
Etmek, yapmak.
1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

74. **eyledi:**-*di*
Gazel 285
Mısra: **4**
Etmek, yapmak.
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʿli ḥasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

75. **eyledi:**-*di*
Gazel 286

Mısra: **5**
Etmek, yapmak.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şañasın şems żiyāyı

76. **eyledi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **45**
Etmek, yapmak.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʾasını zīr ü zeber

77. **eyleyem:**-*y*, -*em*
Gazel 179
Mısra: **1**
Yardımcı fiil (yapmak, etmek).
1. ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫvān

eyü:[TS]
1. **eyü:**
Gazel 61
Mısra: **6**
İyi.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

eyvā:bknz.Eyvâh.
1. **eyvā:**
Gazel 229
Mısra: **14**
Eyvâh.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

eyvān-ı āsumān:
1. **eyvān-ı āsumān:**
Kaside 2
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün sundurması,balkonu.
45. Seyrāna çıḳsa ḳaṣr-ı sarāyına pīr-i ʿaḳl
46. Alçaḳ görine gözine eyvān-ı āsumān

eyyām:[İP]
1. **eyyāma:**-*a*
Murabba 3
Mısra: **18**
Günler. *Zaman, devir.*
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

2. **eyyāmında:**-*ın*, -*da*
Kaside 4
Mısra: **31**
Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el şuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

3. **eyyāmında:**-*ın*, -*da*
Gazel 6
Mısra: **11**
Ar. 1. Yevm'ler, günler. 2. Devir, zaman: eyyâm-ı malûmât: Zilhiccenin ilk on günü. Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur Bahār eyyāmı geldi tāze ʿāşıḳlıḳ zamānıdur.
11. Ḥasret eyyāmında ḫāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿ d nālān ebr giryāndur bana

eyyām-ı bahār:
1. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **1**
Bahar günleri.
1. Diñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

2. **eyyām-ı bahar:**
Murabba 2
Mısra: **4**
Bahar günleri.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

3. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **8**
Bahar günleri.
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḫāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

4. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Bahar günleri.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

5. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **16**
Bahar günleri.
15. ʿĀrif iseñ ḥoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

6. **eyyām-ı bahar:**
Murabba 2
Mısra: **20**
Bahar günleri.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

7. **eyyām-ı bahar:**
Murabba 2
Mısra: **24**
Bahar günleri.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

8. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **28**
Bahar günleri.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḫāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

9. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **32**
Bahar günleri.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

10. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **36**
Bahar günleri.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

11. **eyyām-ı bahar:**
Murabba 2
Mısra: **40**
Bahar günleri.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

12. **eyyām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **44**
Bahar günleri.
43. Bülbül-i ḫoş-gūysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

eyyām-ı şādīd:
1. **eyyām-ı şādīde:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **64**
Multu, seviçli günler.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẓhar hilāl

eyyūb:[PALA]
1. **eyyūb:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Hz. Eyyub Peygamber, sabrın simgesi.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naşīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

ez:[MT]
1. **ez:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Emir anlamında ezmek.Ötürü, için, hakkında.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

2. **ezdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **100**
Emir anlamında ezmek.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer nakḳāşı altun ḥalli ezdi

3. **ez:**
Kıt'a 2
Mısra: **8**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
7. Naẓm-ı pāk-i tu her ki mī-ḫvāned
8. Rūy-ı ḫod-bined ez şafā-yı suḥan

4. **ez:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
9. Sāḫti süllem ez suṭūr-ı kelām
10. Be-felek mi-revi be-pāy-ı suḥan

5. **ez:**
Kıt'a 2
Mısra: **18**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḫāhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭā-yı suḥan

6. **ez:**
Kaside 19
Mısra: **48**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

7. **ez:**
Kaside 22
Mısra: **6**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

8. **ez:**
Kaside 22
Mısra: **18**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

9. **ez:**
Kaside 22
Mısra: **18**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

10. **ez:**
Kaside 22
Mısra: **29**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

11. **ez:**
Kaside 22
Mısra: **38**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẓẓem ez heme kem

12. **ez:**
Kaside 22
Mısra: **38**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẓẓem ez heme kem

13. **ez:**
Kaside 22
Mısra: **41**
(Fars. ez-) Türkçe -den ekinin karşılığı olan ve Farsça veya Arapça kelime ve terkiplerin başına gelerek birleşik zarflar teşkil eden ön ek.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

ez bār-ı günāh:
1. **ez bār-ı günāh:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Günah yükünden.

9. Çün şefîʿ-i mā tu ḫᵛāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

ez çi:
1. **ez çi:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Ne den.
9. Çün şefîʿ-i mā tu ḫᵛāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

ez ḫāk-i küy-ı ū be-ḫᵛāh:
1. **ez ḫāk-i küy-ı ū be-ḫᵛāh:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Arzu ve semtinin toprağından.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥî ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i küy-ı ū be-ḫᵛāh

ez nīl-i çarḫ:
1. **ez nīl-i çarḫ:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Feleğin Nil'inden.
19. Güẕeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Müsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

eẕān:[İP]
1. **eẕān:**
Kaside 2
Mısra: **16**
Müslümanları ibadete çağırmak için minareden muayyen öel kelimeleri söylemek suretiyle yüksek sesle yapılan davet.
15. Nāgeh görindi çeşmüme ṣubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātif mübeşşiri oḳıdı anda bir eẕān

eẕān oḳu-:
1. **eẕān oḳır:**-*r*
Kaside 13
Mısra: **18**
Ezan okumak.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfirden zemin içre eẕān oḳır Bilāl

ezber:[GTS]
1. **ezber:**
Gazel 126
Mısra: **2**
Zihinde tutma, hıfz.
1. Yazılmadın ṣaḥāʾif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

ezberle-:
1. **ezberlemiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ezberlemek, hıfz etmek.
3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḥşīl ḳılmış şīve babın

ezel:[PALA]
1. **ezelden:**-*den*
Gazel 137
Mısra: **2**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman,öncesizlik.
1. Raḳīb oldı ḥammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḥardur ezelden ne şek

ezhār:|İP|
1. **ezhāra:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **2**
Çiçekler, zehre'nin çoğulu.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

2. **ezhārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **21**
Çiçekler, zehre'nin çoğulu.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

ezhār-ı bādām-ı bahār:
1. **ezhār-ı bādām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **3**
Bahar bademinin çiçekleri.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

eẕher:[MT]
1. **eẕher:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Ar. Ak tenli güzel, berrak, parlak.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden eẕher

ezin:
1. **ezin:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
... den tarafta.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿāni

ez-ser-i mihreş:
1. **ez-ser-i mihreş:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Sevgisinin başı.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

F

fāḫite:[FD]
1. **fāḫiteler:**-*ler*
Gazel 81
Mısra: **10**
(Ar.) Yabani güvercin, üveyik.
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḫiteler de görürse ḳumḳum ider

fāḫte:bknz.fāḫite
1. **fāḫte:**
Kaside 8
Mısra: **15**
Üveyik kuşu, yabani güvercin.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

2. **fāḫiteler:**-*ler*
Gazel 191
Mısra: **2**
(Ar.) Yabani güvercin, üveyik.
1. El açar şāḫ-ı şecer şīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḫiteler serv-i ḫırāmānuñ içün

faḫr eyle-:[İP]
1. **faḫr eyler:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **24**
Övünmek, iftihar etmek.
23. Sākin-i ṣadr-ı sarāy-ı fazl Caʿfer Beg kʿanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

1. **faḫr itmesün:**-*me, -*
Gazel 273
Mısra: **3**
Övünmek, iftihar etmek.
3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

faḫr itmeyem:
1. **faḫr itmeyem:**-*me, -y, -em*
Gazel 121
Mısra: **3**
Övünmek.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer def

fāʿide:[KL]
1. **fāʿide:**
Gazel 2
Mısra: **11**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, yarar.
11. Şūfilere ne fāʿide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

2. **fāʿide:**
Gazel 74
Mısra: **7**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʿide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

fāʿide:
1. **fāʿide:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
İşe yarama, işe yaramanın meydana getirdiği iyi durum, olumlu sonuç, kar, yarar, nefi.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʿide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

fāḳa:[KL]
1. **fāḳa:**
Kaside 2
Mısra: **89**
İhtiyaç, zarûret, yoksulluk.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

2. **fāḳadan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **82**
Borçluluk duygusunu hissetmek.
81. Vaṣfuñ altun ile taḥrīr ider idüm hele ben
82. Fāḳadan vüsʿatüm olaydı eger bir miḳdār

fākih:[İP]
1. **fākih:**
Gazel 211
Mısra: **6**
(Ar.) Şeriat bilgini.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

faḳīr:[GTS]
1. **faḳīr:**
Kaside 4
Mısra: **5**
Ar. Dilenci, geda.Geçimini güçlükle sağlayan, yoksul, fukara, zengin karşıtı.
5. Şafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi şaġına şolına selām

2. **faḳīr:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Ar. Dilenci, geda.
61. Nʿola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

3. **faḳīri:**-*i*
Gazel 83
Mısra: **7**
Ar. Dilenci, geda.
7. Ḥaḳkā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

4. **faḳīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 101
Mısra: **8**
Ar. Dilenci, geda.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil şoḥbet-āferīn
8. Şulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

5. **faḳirüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **2**
Ar. Dilenci, geda.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

6. **faḳīr:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Ar. Dilenci, geda.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

faḳir it-:
1. **faḳir ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **18**
Aciz etmek.
17. ʿĀlem içre yayıları sen ṭumandur ṣanma kim
18. Dūd-ı āhudur ki ṣovuḳdan ider anı faḳir

faḳīrāne:[KL]
1. **faḳīrāne:**
Kaside 6
Mısra: **84**
Bir kimsenin kendi evinden bahsederken tevâzu göstererek kullandığı "evim, evimiz" anlamında söz.
83. Çeker ḫuzūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

fakīr-i ḳāniʿ ol-:
1. **fakīr-i ḳāniʿ olursañ:**-*ur, -sañ*
Kaside 19
Mısra: **53**
Kanaatkar ve fakir olmak.
53. Fakīr-i ḳāniʿ olursañ müyesser ola saña
54. Naʿīm-i ʿālem -i ḫuld ü viṣāl -i bāḳī -i ḫūr

faḳr:[KL]
1. **faḳrı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **56**
Ar. Yoksulluk, ihtiyaç.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

2. **faḳrumuzla:**-*u, -muz, -la*
Gazel 99
Mısra: **10**
Ar. Yoksulluk, ihtiyaç.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

3. **faḳrı:**-*ı*
Gazel 222
Mısra: **10**
Ar. Yoksulluk, ihtiyaç.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẓar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

fānī:[KL]
1. **fānīyi:**-*y, -i*
Gazel 21
Mısra: **10**
Son bulucu, sonlu, ölümlü, kalımsız, bâkî olmayan.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

2. **fāni:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler haṭṭa bāḳī ʿömre fāni

3. **fāni:**
Gazel 283
Mısra: **10**
Bekası olmayan,sonlu.
maḥv oldı zülfüñ
10. El-ḥaṭṭu bāḳī ve-ʾl ʿömrü fāni

fānī ol-:
1. **fānī olınca:**-*ınca*
Kaside 11
Mısra: **41**
Sona ermek, sonu gelmek,.
41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-ṣafīr

fānūs:[GTS]
1. **fānūs-rā:**-*rā*
Gazel 1
Mısra: **4**
Süslü, ayaklı fener
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʿ efrūḫte tā ḥaşr nüh fānūs-rā

fānus-veş:
1. **fānus-veş:**
Gazel 117
Mısra: **9**
İçerisinde mum yakılan uzun ayaklı, süslü, sabit ve büyük fener gibi.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

fārig ol-:[İP]
1. **fārig olsun:**-*sun*
Gazel 176
Mısra: **10**
El çekmiş ,vazgeçmiş , kenara çekilmiş.

9. Gülşen-i lutf içre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ gūyālanmasun

fāş eyle-:[BK]
1. **fāş eyleyüben:**-*y, -üben*
Gazel 230
Mısra: **11**
Ortaya çıkarmak, açığa vurmak.
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḥīnüñ ocağına şu ḳoyma

fāş ḳıl-:bknz.fāş
1. **fāş ḳılmaġ:**-*maġ*
Gazel 107
Mısra: **2**

Açıklamak, göstermek
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-günuñ ḫayālin ḳılmaġ içün ḫalḳa fāş

fāş ḳıl:
1. **fāş ḳılur:**-*ur*
Gazel 137
Mısra: **8**

Ortaya çıkarmak, ifşa etmek.
7. Meyi ḳalb-i ṣūfī ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

fāş ol-:
1. **fāş olmaġ:**
Gazel 201
Mısra: **1**
Meydana çıkmak.
1. Fāş olmaġ için zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

faṣīḥ:[KL]
1. **faṣīḥ:**
Gazel 28
Mısra: **4**
Güzel, âhenkli, açık ve anlaşılır şekilde düzgün ve yanlışsız söylenen (söz), fesâhatle söylenen (söz).
3. Dir gören zaḫmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

faṣl-ı ḫazān:[İP]
1. **faṣl-ı ḫazān:**
Kaside 9
Mısra: **82**

Sonbahar , güz
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

faṣl-ı şitā:[İP]
1. **faṣl-ı şitā:]**
Kaside 11
Mısra: **59**

Kış mevsimi.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

fāżıl:[KL]
1. **fāżıl:**
Kaside 9
Mısra: **44**
fazîlet sâhibi olmak"tan fāżil – fāḍil) Ahlâkı, ilmi ve sâhip olduğu meziyetler bakımından üstün (kimse), fazîlet sâhibi, erdemli, fazîletli.
43. Ki ol durur melekiyyuʿṣ-ṣıfāt-ı ekmel-i ẕāt
44. Penāh-ı ʿālim ü fāżıl melāz-ı ehl-i kemāl

fāżılā:
1. **fāżılā:**
Kaside 10
Mısra: **51**
Ey faziletli kişi.
51. Fāżılā ḫummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

faż:
1. **fażluñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 7
Mısra: **77**
İyilik, erdem, lütuf.
77. Fażluñdan utanup benüm ebkār-ı fikretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẓdan niḳāb

2. **fażlı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **38**
İyilik, erdem, lütuf.
37. Mīr-i iḳlīm-i sühan yaʿni Nişāncı Paşa
38. Kʾiremez fażlı nişānına ḫadeng-i efkār

3. **fażluñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 20
Mısra: **27**
İyilik, erdem, lütuf.
27. Fażluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

4. **fażl:**
Kaside 20
Mısra: **32**
Ar. Ziyadelik, artıklık, meziyet.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü fażl u keremle meşhūr

feḥvā-yı derūñ:
1. **feḥvā-yı derūñ:**
Gazel 113
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül anlamı, gönül kavramı.
7. Feḥvā-yı derūñ nicesi maʿlūm olur idi
8. Ger ṭaşrasına eylemeyeydi ḫaber elfāẓ

feleg:[KL]
1. **felegi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **19**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya. Gökyüzü, semâ
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

2. **felegin:**-*in*
Kaside 9
Mısra: **80**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

3. **felege:**-*e*
Gazel 110
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʾol āsitān olupdur aña āsumān-veş

4. **felege:**-*e*
Gazel 137
Mısra: **4**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
3. Şu kim bāġbānı durur ḥüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

5. **feleginden:**-*in, -den*
Gazel 228
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

felek:
1. **felek:**
Mesnevi 1
Mısra: **76**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
75. Devāt-ı āsumān ṭoldı mürekkeb
76. Felek mihr eşrefisin eyledi güm

2. **felek:**
Kaside 2
Mısra: **37**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

3. **felek:**
Kaside 2
Mısra: **55**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

4. **felek:**
Kaside 2
Mısra: **89**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

5. **felekde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **46**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
45. Afītāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

6. **felek:**
Kaside 6
Mısra: **75**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

7. **felek:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) ǁ dünya.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḥāba virdügini gine alur

8. **felekde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **52**
Ar. Gök, asuman.
51. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maʿānī sābit
52. Kevkeb-i fikretüñ oldukça felekde seyyār

9. **felek:**
Kaside 9
Mısra: **36**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʾāl

10. **felek:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ʿarż-ı ḥāl

11. **felek:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Gökyüzü.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥāl

12. **felek:**
Kaside 13
Mısra: **33**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña ya ʿnī misāl

13. **felek:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Dünya II Gökyüzü.
7. Götürürdi bu felek dūşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

14. **felekde:**-*de*
Kaside 14
Mısra: **58**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
57. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

15. **feleküñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **82**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḥṣā

16. **felekdür:**-*dür*
Gazel 16
Mısra: **3**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
3. Meleksin sen felekdür āsitānuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

17. **felek:**
Kaside 19
Mısra: **33**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

18. **feleküñ:**-*üñ*
Gazel 25
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

19. **feleke:**-*e*
Gazel 44
Mısra: **11**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
11. Ṣol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

20. **felek:**
Gazel 59
Mısra: **7**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
7. Tīr-i kaẓāyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

21. **felek:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

22. **felek:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāġ-ı ḥaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

23. **felek:**
Gazel 85
Mısra: **4**
1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya 2. gökyüzü.*
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

24. **felek:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
9. Olmaşa teşbīh işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʿ

25. **feleküñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **6**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

26. **felek:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfītāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

27. **felek:**
Gazel 143
Mısra: **7**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir akçe virür ise alur şad hezār laʿl

28. **feleküñ:**-*üñ*
Gazel 148
Mısra: **3**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

29. **felekde:**-*de*
Gazel 152
Mısra: **10**
Ar. Gök, asuman.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

30. **felek:**
Gazel 153
Mısra: **12**
Ar. Gök, asuman.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

31. **felekde:**-*de*
Gazel 180
Mısra: **12**
Gökyüzü.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

32. **felekde:**-*de*
Gazel 181
Mısra: **16**
Gökyüzü.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

33. **felek:**
Gazel 182
Mısra: **14**
Gökyüzünün tabakaları 2) kader, talih.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

34. **felek:**
Gazel 191
Mısra: **9**
1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya 2. gökyüzü.*
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

35. **felek:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫ̬ānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

36. **felek:**
Gazel 210
Mısra: **7**
Ar. Gök, asuman.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

37. **felek:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Ar. Gök, asuman.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

38. **felek:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

39. **felek:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
9. Nār-ı āhumdan ḥamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

40. **felekde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **7**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
7. Felekde görinen şanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

41. **felekde:**-*de*
Gazel 272
Mısra: **6**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
5. Şanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

42. **felek:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

43. **feleke:**-*e*
Gazel 289
Mısra: **10**
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünya.*
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

felek-i salṭanat:
1. **felek-i salṭanat:**
Kaside 2
Mısra: **95**
Kelime Tipi: -
Devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) | *dünyanın saltanatı.*
95. Mülk-i vücūduña felek-i salṭanat medār
96. Encüm-ʿaded sipāhuña çarḫ-ı ẓafer mekān

fem:[KL]
1. **femini:**-*i*, -*n*, -*i*
Gazel 134
Mısra: **4**
Gül renkli ağız
3. Göster raḳībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

fenā:[KL]

1. **fenāya:**-*y, -a*
Gazel 274
Mısra: **1**
Hoşa gitmeyecek durumda olan, istenen veya gereken nitelikte bulunmayan, kötü, bet. Karşıtı: İYİ
1. Fenāya virdi ʿāşıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

fenā yeli:
1. **fenā yeli:**
Kaside 2
Mısra: **31**
Kelime Tipi: -
Yokluk yeli,rüzgarı.
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Karşu şu sepmeseydi aña çeşm-i dür-feşān

fener:[İP]
1. **fener:**
Gazel 260
Mısra: **8**
Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

fenni:[KL]
1. **fenninüñ:**-*nüñ*
Gazel 277
Mısra: **1**
Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat. Fenne âit, fenle ilgili.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

fenn-i melāḥatde:
1. **fenn-i melāḥatde:**-*de*
Gazel 284
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ilmi.
7. Ḫūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedüğüñ mihr ü vefādan ġayrı

fer:[GTS]
1. **fer:**
Kaside 10
Mısra: **64**
Nur, ziya.Parlaklık, aydınlık
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuñla virsün dehre zīb ü fer nesīm

2. **fer:[KL]**
Gazel 113
Mısra: **10**
Nur, ziya. Parlaklık, aydınlık
9. Takdīr-i maʿāni-i bediʿ eylemeyince
10. Şiʿr içre Mesīḥī bulımaz zīb ü fer elfāz

ferāğ:[İP]
1. **ferāğ:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **121**
Vazgeçmek.Serin rüzgar.
121. Virür kişiye cennetden ferāğı
122. İçinde şuları mevzūn u reftār

ferāḥ:[İP]
1. **ferāḥ:[İP]**
Kaside 22
Mısra: **36**
Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.Bol, geniş ,yayvan.
35. Belā-yı ġuṣṣa-ı derdem dırāz cün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḥnet-i zecrem ferāḥ çün ʿālem

2. **feraḥından:**-*ın, -dan*
Gazel 36
Mısra: **8**
Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.
7. Mīhmān olıcaġaz ḥucresine şāhid-i mey
8. Feraḥından özini yavu ḳılur pīr-i ḫired

feraḥ-fezā:[İP]
1. **feraḥ-fezā:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Far. Ferah arttırıcı. Gönüle açıklık veren.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

feraḥ-nāk:[İP]
1. **feraḥ-nāk:**
Murabba 3
Mısra: **1**
Sevinçli, mutlu.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

feraḥ-şād ol-:
1. **feraḥ-şād oluban:**-*uban*
Kaside 12
Mısra: **9**

Gönül huzuru ile mutlu olmak.
9. Eyledi şevḳ ile ḥurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

ferāvān:fİrāvān [KL]
1. **ferāvān:**
Gazel 265
Mısra: **6**
Şiddetli ve çok.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

ferāz-ı dergeh-i tū:
1. **ferāz-ı dergeh-i tū:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Senin yüce dergahın.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

2. **feraz-ı dergeh-i tū:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Senin yüce dergahın.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

ferāz-ı nüh-ṭārem:
1. **ferāz-ı nüh-ṭārem:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Kelime Tipi: -
9 kat yüksek, feza.
21. Be-ḳaṣd-ı ḳalʿa-ı eflāk kilk-i tācveret
22. Keşīde ḫayl-i maʿānī ferāz-ı nüh-ṭārem

ferāz-ı şāḫa:
1. **ferāz-ı şāḫa:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Ey şahın , sevgilinin yükseleni.
9. Ferāz-ı şāḫa çıkınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

ferd-i bī-çūn:[İP]
1. **ferd-i bī-çūn:**
Mesnevi 1
Mısra: **106**

Emsalsiz kişi. Tek yalnız , eşi bulunmayan .
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çūn

ferhād:[İP]
1. **ferhād:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Doğu edebiyatlarının ünlü FerhādŞīrīn adıyla bilinen en eski bir hikayesinin erkek kahramanı.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne için eylemez şīrīn lebin dād

2. **ferhād:**
Gazel 107
Mısra: **3**
Ars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı; Şehname.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb için ḥālümi
4. Āşiyā-veş dögine alup eline iki taş

3. **ferhāda:**-*a*
Gazel 182
Mısra: **10**
Husrev ü Şirin ve Ferhad u Şirin hikayelerinden yer alan ve Şirin'e aşık bir erkek kahraman.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

4. **ferhād:**
Gazel 201
Mısra: **7**
Meşhur Ferhad.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

5. **ferhād:**
Gazel 202
Mısra: **7**
Fars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı; Şehnameʾde ele alınışı ile İran ve Osmanlı şairlerince işleniş biçimleri hakkında bkz. TÖKEL, s. 433-441; ayrıca bkz. ONAY, s. 210.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

6. **ferhādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 207
Mısra: **10**
Fars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı; Şehnameʾde ele alınışı ile İran ve Osmanlı şairlerince işleniş biçimleri hakkında.
9. Laʾl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḫusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

7. **ferhāduñ:**-*uñ*
Gazel 209
Mısra: **1**
Ferhat, (bkz. Ferhad ile Şirin).
1. Ferhāduñ eşki irişe ger taşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

8. **ferhād:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Fars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı; Şehnameʾde ele alınışı ile İran ve Osmanlı şairlerince işleniş biçimleri hakkında bkz. TÖKEL, s. 433-441; ayrıca bkz. ONAY, s. 210.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü göñlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

9. **ferhād:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Meşhur Ferhad.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

10. **ferhādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 225
Mısra: **3**
Ferhat, (bkz. Ferhad ile Şirin).
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

11. **ferhāda:**-*a*
Gazel 235
Mısra: **9**
Ferhat, (bkz. Ferhad ile Şirin).
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki taşı ʿālemde bir arada

12. **ferhād:**
Gazel 248
Mısra: **1**
Fars ve Osmanlı edebiyatlarının en ünlü aşk kahramanı; Şehnameʾde ele alınışı ile İran ve Osmanlı şairlerince işleniş biçimleri hakkında bkz. TÖKEL, s. 433-441; ayrıca bkz. ONAY, s. 210.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

13. **ferhāddan:**-*dan*
Gazel 248
Mısra: **2**
Hüsrev ile Şirîn hikâyesinin baş kahramanlarından birisi. Hüsrev adlıİran padişahının sevgilisi olan Şirîn'e âşıktır.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

14. **ferhād:**
Gazel 275
Mısra: **5**
Ferhat, (bkz. Ferhad ile Şirin).
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni ṭaşda yazmaġı bir şūret eyledi

15. **ferhāda:**-*a*
Gazel 277
Mısra: **7**
Ferhat, (bkz. Ferhad ile Şirin).
7. Tañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

ferhād-veş:
1. **ferhād-veş:**
Gazel 131
Mısra: **7**
Ferhat gibi.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

ferīd ol-:[KL]

1. **ferīd oldı:**-*dı*
Gazel 244
Mısra: **13**
Benzersiz olmak.
13. Varduḳça ferīd oldı ḥayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḥocende

2. **ferīd oldı:**-*dı*
Gazel 244
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Benzersiz olmak.
13. Varduḳça ferīd oldı ḥayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḥocende

ferıh:[KL]
1. **ferıh:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Mutlu ve neşeli. Rahat, geniş, ferah, rahat rahat, geniş geniş.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʿolur ferıh çü çenberine ire cānbāz

ferişteh:[KL]
1. **ferişteh ler:**-*ler*
Gazel 195
Mısra: **5**
Melek.
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını ferişteh ler
6. İdindi çarḫ siper ḥavf-ı zaḫm-ı peykāndan

fermān:[İP]
1. **fermānuñ:**-*uñ*
Gazel 236
Mısra: **1**
Far. 1. Emir, irade, buyruk: fermân-ı ilâhî.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

fermān-ı ḥüsn:
1. **fermān-ı ḥüsn:**
Gazel 170
Mısra: **2**

Güzellik fermanı.
1. Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

ferr:[MT]
1. **ferr:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Parlaklık, aydınlık.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

ferrāş-ı āhum:
1. **ferrāş-ı āhum:**-*um*
Gazel 270
Mısra: **9**
Âh süpürgesi.
9. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
10. Öñürdürmez seḥer bād-ı ṣabāyı

2. **ferrāş-ı āhum:**-*um*
Gazel 273
Mısra: **7**
Âh süpürgesi.
7. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
8. Öñürdür her seḥer bād-ı ṣabāyı

ferrāşı olmaġ:
1. **ferrāşı olmaġ:**-*maġ*
Kaside 10
Mısra: **24**
Süpüren , hizmetçi.
23. Sākin-i ṣadr-ı sarāy-ı fazl Caʿfer Beg kʿanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

ferrāş-oġlı yaʿḳūb:
1. **ferrāş-oġlı yaʿḳūb:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ferrāş-oġlı Yaʿḳūb ,özel isim.
1. Birisi daḥi Ferrāş-oġlı Yaʿḳūb
2. İşiginde müjem her laḥza çārūb

ferseng id-:[İP]
1. **ferseng idersin:**-*er, -sin*
Kaside 9
Mısra: **32**

Fersah et-. Uzak durmak, yaklaşmamak.
31. ʿİbādetuʿllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

ferş-i zerrīn:
1. **ferş-i zerrīn:**
Mesnevi 1
Mısra: **113**
Altın döşeme.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

feryād:[İP]
1. **feryādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 207
Mısra: **1**
Haykırma , çığlık , figan , ah u enin , vaveyla
1. Güş idüp cānā dil-i mazlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

feryād it-:
1. **feryād idem:**-*em*
Gazel 281
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Bağırmak.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḫmumdur belā başı

feryād idüpdür:
1. **feryād idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 186
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Bağırıp çağırmak, yardım istemek.
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çaġırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

feryād itdi:
1. **feryād itdi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Feryat etmek, sızlanmak.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

ferz:[İP]
1. **ferz:**
Gazel 112
Mısra: **6**

Satranç oyununda vezir olarak adlandırlan taş.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

ferzāne:[KL]
1. **ferzāne:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Satrançta vezir.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

fe-şun yā rabbi hāẕāʿl-beyte maʿmūr:
1. **fe-şun yā rabbi hāẕāʿl-beyte maʿmūr:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **14**

BD,bozuk ; Ya Rabbi Beyt-i ma'mur gibi sen bu beyitleri koru.
13. Benüm ebyāṭuma düzd el ṣunarsa
14. Fe-şun yā Rabbi hāẕā ʿl-beyte maʿmūr

feṯḥ:[İP]
1. **feṯḥ:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Açmak, açılmak, ele geçirmek.Namazda secdeye eğilme.
31. Nuṣret ü feṯḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çaġırur tīġ ü nefīr

feṯḥ it-:
1. **feṯḥ ider:**-*er*
Gazel 114
Mısra: **4**
Açmak, ele geçirmek.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṯḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

feṯḥ ola:
1. **feṯḥ ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **72**

Ele geçirilmek, zaptedilmek.
71. Göñlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feṯḥ ola cümle murādıuñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

feṯḥ-i bāb:
1. **feṯḥ-i bāb:**
Gazel 11
Mısra: **6**

Kapı açmak.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʿil-i eşküme bir dem feṯḥ-i bāb

2. **feṯḥ-i bāb:**
Gazel 13
Mısra: **10**

Kapı açmak.
9. Zaḫm-ı tīrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
10. Göñlüme ḳandan irürdi feṯḥ-i bāb

3. **feṯḥ-i bāb:**
Gazel 105
Mısra: **7**

Kapı açmak (Sevgiliye ulaşma bağlamında).
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṯḥ-i bāb
8. Her laḥza düşe ṭura gezer der-be-der meges

fettān:[İP]
1. **fettān:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sevgilinin ortalığı karıştıran tavırları.Albenisi olan,cazibeli ,gönül çekici
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

2. **fettānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 52
Mısra: **2**
Fitne ve fesat salan, ortalığı karıştıran.
1. Ol leb-i cān-baḫş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim siḥr itmede çeşmi cihān fettānıdur

fevḳaʿ l-ḥad:
1. **fevḳaʿ l-ḥad:**
Gazel 36
Mısra: **10**
(a.b.zf.) : hadden aşkın , haddinden fazla, pek çok.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿ iz degül incitmek anı fevḳaʿ l-ḥad

fevḳaʿl-ḥad:
1. **fevḳaʿl-ḥad:**
Gazel 35
Mısra: **4**
(a.b.zf.) : hadden aşkın , haddinden fazla, pek çok.
3. Şārībüʿl-ḫamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāzī anı niçün āzār ide fevḳaʿl-ḥad

fevt olan:[İP]
1. **fevt olan:**
Murabba 3
Mısra: **11**

Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.
11. Fevt olan ʿişreti hep şimdi temām eyleyelüm
12. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

fī:
1. **fī:**
Kaside 1
Mısra: **2**
1. de, harf-i cerr, edât-ı zarftır.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

fīʿāl-i ḥaḳ:
1. **fīʿāl-i ḥaḳ:**
Gazel 207
Mısra: **7**

Doğru iş yapan kimse, doğru iş.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fīʿāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaṣd-ı vaṣf itsem nigāruñ ḳāmet-i şimşādına

fīʿd-dār:
1. **fīʿd-dār:**
Gazel 86
Mısra: **14**
Dünyada.
13. Nitekim kimse beni hīçe şaymaz
14. Şanuram ben de ġayrī leyse fīʿd-dār

fiġān:[KL]
1. **fiġān:**
Kaside 2
Mısra: **36**
Iztırapla bağırma, haykırma, feryat
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

2. **fiġān:**
Kaside 13
Mısra: **49**
Acı inilti, çığlık.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı ṣafā vü kāmile ṣafḥ-ı niʿāl

3. **fiġānum:**-*um*
Kaside 13
Mısra: **51**
Acı inilti, çığlık.
51. Sille-i dest-i felekdendür fiġānum ḳapuña
52. Kʿeylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

4. **fiġān:**
Kaside 17
Mısra: **39**
("ga" uzun okunur. ƒ.i.) : ıztırap ile bağırıp çağırma,inleme.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

5. **fiġānı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **2**
Acı inilti, çığlık.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

6. **fiġān:**
Gazel 179
Mısra: **1**
Acı inilti, çığlık.
1. ʿaʿf-ı cisminden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

7. **fiġān:**
Gazel 226
Mısra: **9**
Acı inilti, çığlık.
9. Ḳapuña vardı fiġān ile Mesīḥī gūyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

fiġān eyledi:
1. **fiġān eyledi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Üzüntü ile bağırıp çağırmak.
19. Fiʿl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḥucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fiġān

fiġān eyleyem:
1. **fiġān eyleyem:**-*y, -em*
Kaside 14
Mısra: **23**
Kelime Tipi: -
Üzüntü ile bağırıp çağırmak.
23. Ża ʿaʿf-ı cisminden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

fiġān itdükçe:
1. **fiġān itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 208
Mısra: **3**

Acı ile bağırıp çağırmak, inlemek.
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

fiġān itdüm:
1. **fiġān itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 14
Mısra: **34**

Ağlayıp, inlemek.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

fiġān-ı mürg-i seḥer:
1. **fiġān-ı mürg-i seḥer:**
Kaside 6
Mısra: **37**

Sabah kuşunun sesi, ötüşü.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

figār:[İP]
1. **figār:**
Gazel 261
Mısra: **3**
Yaralı, mecruh.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu göñül şıḥḥat ile ʿāfiyeti

fikr:[KL]
1. **fikri:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **29**
Bir kimsenin herhanqi bir hususta kendine göre vardığı hüküm, görüş, kanâat. Düşünme yoluyla, zihnen
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

2. **fikri:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **47**
Fikir.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

3. **fikri:**-*i*
Gazel 109
Mısra: **5**
Düşünce, endişe.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḥargūş

4. **fikri:**-*i*
Gazel 223
Mısra: **4**
Düşünce, endişe.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

5. **fikr:**
Gazel 245
Mısra: **14**
Düşünce, endişe.
13. Gösterür ṣūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

fikr eyleyüben:
1. **fikr eyleyüben:**-*y, -üben*
Gazel 138
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Düşünmek; teşebbüs etmek.
5. Ḥālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatdukça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

fikr idelüm:
1. **fikr idelüm:**-*elü, -m*
Terkib-bend 1
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, mülahaza etmek.
1. Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlāyı
2. Gelüñüz fikr idelüm ʿuḳbāyı

fikr iderken:
1. **fikr iderken:**-*er, -ken*
Gazel 21
Mısra: **8**

Düşünmek, mülahaza etmek.
7. Ġamzeñe öyküdügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öninde maḥbūs-ı devāt

fikr iderlerdi:
1. **fikr iderlerdi:**-*er, -ler, -di*
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: -
Düşünmek.
15. ʿĀşıḳuñ melḥūzı olduġı gibi ebrū-yı yār
16. Fikr iderlerdi hilāl-i ʿidi cumhūr-ı enām

fıkr idüp:
1. **fıkr idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **13**

Düşünmek.
13. Dehānı ile miyānını fıkr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḥayāl

2. **fıkr idüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **29**

Düşünmek, mülahaza etmek.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

fikr itmeyeydi:
1. **fikr itmeyeydi:**-*meyey, -y, -e, -y, -di*
Kaside 17
Mısra: **13**

Düşünmek.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

fikret:[KL]
1. **fikretüm:**-*üm*
Kaside 5
Mısra: **53**
(Ar.) Düşünce. Fikir
53. Fikretüm ẕayfını iʿzāz eylemez ehl-i semā
54. Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

2. **fikretüñ:**-*üñ*
Gazel 73
Mısra: **17**
(Ar.) Düşünce.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḥāşı şikār

fikret-i elmās:
1. **fikret-i elmās:**
Kaside 9
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Düşüncesinin keskinliği, keskin düşünce.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince rişte-i naẓma bu reşme ʿıkd-i leʿāl

fikri:[İP]
1. **fikri:**
Gazel 17
Mısra: **3**
Düşünce, zihinde tasarlanan şey. Erkek adı
3. Gitmedi ḥaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

2. **fikri:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Düşünce, zihinde tasarlanan şey.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

3. **fıkri:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Düşünce, zihinde tasarlanan şey.
5. Irılmaz sîneden fikri raḳıbüñ
6. Kʿolur kāfir cehennem içre lābis

4. **fikri:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Düşünce, zihinde tasarlanan şey.
1. Dehenüñ fikri ile Ḫaḳ bilür ol ṣafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

fikr-i ʿamīḳ:
1. **fikr-i ʿamīḳ:**
Gazel 125
Mısra: **10**

Derin düşünce .
9. Ey Mesīḥī dūr-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olımaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

fikr-i daḳīḳ:
1. **fikr-i daḳīḳ:**
Kaside 21
Mısra: **31**

İnce düşünce.
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırşı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

2. **fikr-i daḳīḳ:**
Gazel 125
Mısra: **4**
İnce, nazik düşünce.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
4. Bilüñi hiç ḥayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

7. Çün ölüm fikri durur reʿy-i şaḥīḥ
8. Nʿiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

fikr-i ebrū-yı ān:
1. **fikr-i ebrū-yı ān:**
Kıt'a 2
Mısra: **16**
Sevgilinin kaşının düşüncesi.
15. Şüd havā-yı Mesīḥī-i bī-dil
16. Fikr-i ebrū-yı ān hümā-yı suḫan

fıkri olmış:
1. **fıkri olmış:**-*i-mış*
Murabba 2
Mısra: **22**

Düşünmek, aklında tutmak.

21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-fīrāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ bağrında baş

fikr-i şoḫbetüñle:
1. **fikr-i şoḫbetüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 254
Mısra: **3**

Sohbetinin düşüncesi.
3. Nʾ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḫbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḫayrān idi

fikr-i zülfüñ:
1. **fikr-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 90
Mısra: **7**

Sevgilinin saçlarının düşüncesi.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿīfdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

2. **fikr-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 265
Mısra: **1**

Sevgilinin saçının düşüncesi.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

fikr-i zülfüñle:
1. **fikr-i zülfüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Gazel 31
Mısra: **3**

Sevgilinin saçlarının düşüncesi.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

fikrin eyler:
1. **fikrin eyler:**-*r*
Gazel 265
Mısra: **7**

Düşünmek, teşebbüs etmek.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice bağlanupdur māh-ı tābān uyḫusı

fikrin gör:
1. **fikrin gör:**
Mesnevi 1
Mısra: **20**

Düşüncesini görmek, bilmek.
19. Ḳılurın her gice maḥbūb fikrin
20. Bu ḳara günlünün gör ḫūb fikrin

fikrin ḳılurın:
1. **fikrin ḳılurın:**-*ur, -ın*
Mesnevi 1
Mısra: **19**

Düşünmek, Fikir vermek.
19. Ḳılurın her gice maḥbūb fikrin
20. Bu ḳara günlünün gör ḫūb fikrin

fiʿl:[MT]
1. **fiʿli:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **26**
Ar. 1. İş, amel, kâr. 2. Zamana taallûk ve manaya delâlet eden kelime: fi'l-i mâzî, fi'l-i lâzım. 3. Amelde olan, kuvveden çıkan iş. fi'len: Fiil cihetiyle, kavlen değil.

25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḫulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

fiʿl ḥāl:[MT]
1. **fiʿl ḥāl:**
Gazel 73
Mısra: **4**

O anda , hemen şimdi.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʿl ḥāl o tīġ-i āb-dār

fiʿl-cümle:[MT]
1. **fiʿl-cümle:**
Gazel 101
Mısra: **4**
Iyice, iyiden iyiye, büsbütün, baştan başa.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʿl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

fiʿl-ḥāl:
1. **fiʿl-ḥāl:**
Kaside 2
Mısra: **19**
Bu halde, bu durumda.
19. Fiʿl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḫucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fiġān

2. **fiʿl-ḥāl:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Bu halde, bu durumda.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʿl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

3. **fiʿl-ḥāl:**
Gazel 184
Mısra: **2**
Bu halde, bu durumda.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fiʿl-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

4. **fiʿl-ḥāl:**
Gazel 140
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bu halde, bu durumda.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʾl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

fiʿl-ḥāl:
1. **fiʿl-ḥāl:**
Gazel 154
Mısra: **7**

Bu halde, bu durumda.
7. Fi ʾl-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

fiʿli:
1. **fiʿli:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Ar. 1. İş, amel, kâr. 2.Amelde olan, kuvveden çıkan iş.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

fiʿl-mesel:
1. **fiʿl-mesel:**
Kaside 11
Mısra: **23**

Misaldeki gibi (Devellioğlu, 2006:268).

23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fi ʿl-mesel
24. Dostına çün güsfend ü düşmene mānend-i şīr

fiʿl-mesel:[İP]
1. **fiʿl-mesel:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Bu durumda.Söz gelişi ,örnek olarak , mesela
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fiʿl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

filori:[KL]
1. **filori:**
Gazel 213
Mısra: **6**
Üzeri zambak desenli, ilkin Floransa'da basılarak sonraları Avrupa'da ve Osmanlı ülkesinde kullanılan altın para.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

firāḳ:[İP]
1. **firāḳına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **21**
Ar. Ayrılık, hicran.Sevişen iki kişinin birbirinden ayrılması.
21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr bu ḫālet

2. **firāḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 69
Mısra: **9**
Ar. Ayrılık, hicran.
9. Ey hvāce-i cemāl firāḳuñla nice bir
10. Laʿl-i lebüñ ḫayāline çeşmümden aḳa dür

3. **firāḳıyle:**-*ı, -y, -le*
Gazel 88
Mısra: **3**
Ar. Ayrılık, hicran.
3. Sen āfītāb-ı ḥüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

4. **fırākuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 123
Mısra: **7**
Ar. Ayrılık, hicran.
7. Nice kez ġayret itdüm kim firākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

5. **firāḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 132
Mısra: **9**
Ar. Ayrılık, hicran.
9. Cān viricek Mesīḥī firāḳuñda didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḥasretin Allāhü sellemek

6. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **7**
Ar. Ayrılık, hicran.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

7. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 195
Mısra: **7**
Ar. Ayrılık, hicran.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

firāḳ-ı yār:
1. **firāḳ-ı yār:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**

Sevgiliden ayrılık.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḫayli ceng itdi

firʿavn-ı raḳībüñ:[MT]
1. **firʿavn-ı raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 58
Mısra: **5**
Firavun gibi olan rakip. Rakibin zalimliği.
5. Mūsā gibi ḳır elini firʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i ḥüsne diyeler āl ḳırandur

firdevs-i berīnden:[İP]
1. **firdevs-i berīnden:**-*den*
Kaside 20
Mısra: **20**

En yüce firdevs cenneti.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʾ uçmaġa ḳaṣd ide firdevs-i berīnden beri ḫūr

firengī:[İP]
1. **firengī:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kırmızı al (kumaş).Cinsel yolla geçen ve Avrupadan Türkiye'yegeçtiği için bu ad ile anılan bulaşıcı hastalık.
3. Temāşā itseñ ol ruḥsār rengi
4. Şanursın al aṭlasdur firengī

firişte:[İP]
1. **firiştelerle:**-*ler, -le*
Terkib-bend 1
Mısra: **87**
Far. Melek. İyi ve yumuşak huylu
87. Cennet içinde firiştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

firḳat:[İP]
1. **firḳat:**
Murabba 1
Mısra: **21**
Ayrılık. Sevdikleirinden ayrı kalma
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu firḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

2. **firkatüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 14
Mısra: **37**
Ayrılık.
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña şor kim zebān-ı ḥāl ile ḳılsun beyān

3. **firḳat:**
Gazel 18
Mısra: **8**
Ayrılık.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Şandı bizi ceng iderez araladı firḳat

4. **firḳat:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Ayrılık.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

5. **firḳatuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 39
Mısra: **9**
Ayrılık.

9. Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

6. **firḳat:**
Gazel 61
Mısra: **10**
Ayrılık.
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü firḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

7. **firḳatüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 179
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe ṣor kim zebān-ı ḫāl ile itsün beyān

8. **firḳat:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Ayrılık.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

9. **firḳatüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 206
Mısra: **10**
Ayrılık.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala firḳatüñde şöyle gümrāh

10. **firḳat:**
Gazel 267
Mısra: **4**
(□□□□) i. (Ar. furḳat) Ayrılık, ayrılış, firak, hicran. Karşıtı.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

fırṣat:[KL]
1. **fırṣat:**
Kaside 14
Mısra: **29**
Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.
29. Fırṣat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Ṣādluḳdan nʿola ger dolāb rakş ursa revān

fısḳ ehline:[KL]
1. **fısḳ ehline:**-*n, -e*
Kaside 7
Mısra: **82**
Hak yoldan çıkıp her türlü günâhı işlemeyi huy hâline getirme, sefâhata dalma, fenâlık, ahlâksızlık
81. Teşhīr itdi ḳıl geçürüp dest-i şavletüñ
82. Tā bir daḥi ḫoşılmaya fisḳ ehline rebāb

fısḳ u fesād:[KL]
1. **fısḳ u fesād:**
Kaside 20
Mısra: **33**

Hak yoldan çıkıp her türlü günâhı işlemeyi huy hâlinegetirme, sefâhata dalma, fenâlık, ahlâksızlık
33. Kalmadı devr-i şalāhuñda gidüp fısḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḥmūr

fiten:[KL]
1. **fitensüz:**-*süz*
Gazel 98
Mısra: **8**
Fitneler.
7. Dil ḫāl ü ḥaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir güşe bulımadı kʾola mekr ü fitensüz

fıten:[KL]
1. **fıtende:-de**
Gazel 244
Mısra: **8**
Fitne.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʾanlardan ol üstād durur mekr ü fitende

fitil:[GTS]
1. **fitil:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Mumun yanmasını sağlayan cisim.
9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

fitne:[KL]
1. **fitneler:**-*ler*
Kaside 4
Mısra: **56**
Belâ, mihnet.
55. Baḫt-ı bīdāruñ cihānda pāsbān olalıdan
56. Ṣafḥa-ı tīġüñ ḫafī hep fitneler oldı nihān

2. **fitneye:**-*y, -e*
Gazel 43
Mısra: **4**
Fitne fesat \ ben/boy-fitne bağıntısı.
3. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

fitret:[KL]
1. **fitret:**
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
İki olay arasındaki zaman.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʾansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

fuḳāʿ:[MT]
1. **fuḳāʿa:**
Gazel 136
Mısra: **2**
(Ar.) Şerbet.Arpa suyu (Bağlamda : Sevgilinin dudağı.).
1. Sinek üşürdi ḫelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

fülfül-i ḫāl:
1. **fülfül-i ḫālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 128
Mısra: **3**
Karabiber gibi siyah olan ben.
3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

fülk-i dil:
1. **fülk-i dil:**
Gazel 4
Mısra: **7**
Gönül gemisi.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

fülk-i vücūd:
1. **fülk-i vücūdı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **53**
Beden gemisi.
53. Ġarḳ olup fülk-i vücūdı ol dem
54. Eyledi zevraḳ-ı tābūtı maḳarr

fürḳat:[KL]
1. **firḳatüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 147
Mısra: **9**
Ayrılık.
9. Ben firḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

fürūd āmed:[KANAR]
1. **fürūd āmede:**
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Ortaya çıkmak, meydana gelmek (bağlamdan anlam).
27. Fürūd āmede der şeb-i ḫaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt ṣad mihmān-ı maʿānī

furūġ-ı faẓl u kemāl-i tu:
1. **furūġ-ı faẓl u kemāl-i tu:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Fazilet ve kereminin çokluğu (Senin).
25. Furūġ-ı faẓl u kemāl-i tu dīde çeşm-i żarīr
26. Ṣadā-yı ṣīt-i celālet şenīde gūş-ı aṣamm

fürūġ-ı gülşen-i ḫadd:
1. **fürūġ-ı gülşen-i ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 169
Mısra: **1**
Yanağının gülbahçesinin gibi parlaklığı aydınlığı.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḫaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-i ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

füsūn u siḥr:
1. **füsūn u siḥr:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Sihir ve büyü.
33. Var ise aḳçe getürür fùsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

futa:[KL]
1. **futa:**
Mesnevi 1
Mısra: **128**
Ar. Fota, önlük, önlük peştemal.,şarap üretiminde kullanılan uzun fıçı.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

2. **futada:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **130**
Ar. Fota, önlük, önlük peştemal.
129. Olur şan gice vü gündüz berāber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

fütāde:üftade:[KL]
1. **fütādeyi:**-*y, -i*
Gazel 66
Mısra: **4**
Düşkün, biçare.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

fütāde:
1. **fütādeem:**
Müfret 14
Mısra: **1**
2. Düşkün, biçâre.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

fütūḥ:[KL]
1. **fütūḥ:**
Gazel 27
Mısra: **4**
Fetihler, zaferler, nusretler.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz niṣana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

fużalā:[KL]
1. **fużalā:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Ar. fâzıl'ın cem'i.
63. Zehī şeref ki huẓūruña diz çöküp fużalā
64. Ḳuṣūr u naḳṣ-ı kemālin derler istikmāl

G

ġabġab:
1. **ġabġabı:**-*ı*
Gazel 23
Mısra: **6**
Ar. Çene altı.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ küşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

2. **ġabġabı:**-*ı*
Gazel 49
Mısra: **3**
Ar. Çene altı.
3. Dīvār çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥişārıdur

3. **ġabġabuña:**-*uñ, -a*
Gazel 211
Mısra: **3**
Çene altı; gerdan.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

ġadāt:
1. **ġadātin:**-*in*
Kaside 1
Mısra: **2**
Ar. Sabah, kuşluk.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẓeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fi külli ġadātin ve mesā

ġaddār:
1. **ġaddār:**
Kaside 19
Mısra: **43**
Gadredici, hain, cefakâr.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

ġāfil:
1. **ġāfildür:**-*dür*
Gazel 45
Mısra: **15**
Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

2. **ġāfildür:**-*dür*
Gazel 46
Mısra: **15**

Yapacağını ve bundan dolayı başına geleceğini önceden düşünmeyip ihmal eden, gaflette bulunan.

15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı sūr

ġāfil olma:

1. **ġāfil olma:**
   Murabba 2
   Mısra: **35**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.

35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblığı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

ġaflet:

1. **ġaflet:**
   Kaside 21
   Mısra: **13**
   (Ar.) Gafillik,bihaberlik, dalgınlık, boş bulunmak, sehv.

13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḥalḳasına ejdehā gibi

2. **ġafletde:**-*de*
   Gazel 57
   Mısra: **13**
   Habersizlik, Dikkatsizlik.

13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

gāh:

1. **gāh:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   Zaman, an.

3. Yaşum seylābı taşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

2. **gāh:**
   Murabba 3
   Mısra: **15**
   Bazen.

15. Cāna cān ḳatmaġa gāh öpüşelüm gāh içelüm
16. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yakalar çāk idelüm

3. **gāh:**
   Murabba 3
   Mısra: **15**
   Bazen.

15. Cāna cān ḳatmaġa gāh öpüşelüm gāh içelüm
16. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yakalar çāk idelüm

4. **gāh:**
   Gazel 4
   Mısra: **2**
   Bazan…..bazan, kimi…..kimi, kâh…..kâh.

1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

5. **gāh:**
   Kaside 11
   Mısra: **5**
   Bazen.

5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḥarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

6. **gāh:**
   Kaside 13
   Mısra: **5**
   Bazen, arada bir, kimi zaman.

5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

7. **gāh:**
   Kaside 13
   Mısra: **6**
   Bazı: Gâh böyle gâh şöyle.

5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

8. **gāh:**
   Gazel 40
   Mısra: **8**
   Zaman zaman.

7. Baña tīriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

gāh gāh:

1. **gāh gāh:**
   Kaside 10
   Mısra: **29**
   Ara ara.

29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

gāh-ı bezm-i şarāb:

1. **gāh-ı bezm-i şarāb:**
   Müfret 14
   Mısra: **1**
   İçki meclisinin zamanı.

1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

gāh-ı ḫitāb:

1. **gāh-ı ḫitāb:**
   Müfret 6
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
   Söz söylendiği zaman.

1. Āferīn ol ʿārifüñ ṣabrına kim gāh-ı ḫitāb
2. Ḳatı söz söylendügince virür āheste cevāb

ġāʾib olmış:

1. **ġāʾib olmış:**-*mış*
   Kaside 2
   Mısra: **1**
   Kaybolmak.

1. Bir dem ki ġāʾib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

ġālib:

1. **ġālib:**
   Kaside 10
   Mısra: **3**
   Esmaül hüsnada "üstün gelen" anlamındaki sıfat. Allah.

3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı ṣūr-ı İsrāfile ger maẓhar nesīm

2. **ġālib:**
   Kaside 18
   Mısra: **37**
   Üstün gelmek.

37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḥazāndan
38. Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥişār serv

3. **ġālib:**
   Gazel 29
   Mısra: **8**
   Üstün gelmek.

7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı ṣubḥ

4. **ġālib:**
   Gazel 226
   Mısra: **4**
   Üstün gelmek. Esmaül hüsnada "üstün gelen" anlamındaki sıfat. Allah.

3. Sen ruḫun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

5. **ġālib:**
   Gazel 263
   Mısra: **7**
   Esmaül hüsnada "üstün gelen" anlamındaki sıfat. Allah.

7. Bilişmiş imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

ġālib oldı:

1. **ġālib oldı:**-*dı*
   Kaside 11
   Mısra: **33**
   Kelime Tipi: -
   Üstün gelmek.

33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

ġālib olup:

1. **ġālib olup:**-*up*
   Gazel 106
   Mısra: **3**
   Üstün gelmek.

3. Ḥumārı ġālib olup var ise ḳazandı ṣudā
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

ġālib ol-:

1. **ġālib olur:**-*ur*
   Gazel 122
   Mısra: **2**
   Üstün gelmek.

1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

ġālibā:

1. **ġālibā:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **15**
   İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.

15. Ġālibā görmedi çeşm-i encüm
16. Bu ḳadar ḫādise-i ʾuẓmāyı

2. **ġālibā:**
   Kaside 4
   Mısra: **44**
   İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.

43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Ġālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḥtirā

3. **gālibā:**
   Kaside 11
   Mısra: **21**
   İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.

21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

4. **ġalibā:**
   Gazel 229
   Mısra: **12**
   İhtimal, ihtimal ki, zannıma göre.

11. Besmeleyle Kaʿbetu ʾllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā karşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

5. **ġālibā:**
   Gazel 265
   Mısra: **7**
   zf. (Ar. ġālib'in tenvinli şekli ġāliben > ġālibā) Öyle görünüyor ki, görünüşe göre, anlaşılan, zannediyorum ki.

7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice baġlanupdur māh-ı tābān uyḫusı

ġam:

1. **ġam:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **68**
   Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʾansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

2. **ġam:**
   Müfret 2
   Mısra: **1**
   Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

3. **ġam:**
   Kaside 3
   Mısra: **61**
   Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

61. Ben duʿācımuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

4. **ġam:**
   Kaside 7
   Mısra: **61**
   Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

5. **ġam:**
   Kaside 8
   Mısra: **95**
   Kaygı, tasa,.

95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

6. **ġamuñ:**-*uñ*
   Gazel 10
   Mısra: **7**
   Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

7. **ġam:**
   Kaside 14
   Mısra: **32**
   Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuşşadan şalıncaġa döndüm hemān

8. **ġam:**
   Kaside 20
   Mısra: **15**
   Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.

15. Kimsede żerre ḳadar ġuşşa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār

9. **ġamum:**-*um*
Gazel 63
Mısra: **8**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Nice ḳaddüm muzāʾaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

10. **ġam:**
Gazel 63
Mısra: **8**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Nice ḳaddüm muzāʾaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

11. **ġamum:**-*um*
Gazel 108
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

12. **ġamını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 132
Mısra: **6**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

13. **ġamları:**-*lar, -ı*
Gazel 142
Mısra: **9**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

14. **ġamum:**-*um*
Gazel 156
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz ḳışşasın gül-i pür ḫāra eyledüm

15. **ġam:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

16. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 177
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Tenüm inceldi mūya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

17. **ġam:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

18. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 192
Mısra: **3**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

19. **ġam:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Oḳutmaduñ çü ṣādi vü ḫurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

20. **ġam:**
Gazel 196
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Sofra-ı hecrde daʾim ġam ile ġuşşa yirin
2. Ṭoymazam hiç bulara yimelü oldukça yirin

21. **ġamına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 206
Mısra: **5**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Ṣora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

22. **ġam:**
Gazel 210
Mısra: **9**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

23. **ġamını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 235
Mısra: **7**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

24. **ġamuñdan:**-*u, -ñdan*
Gazel 242
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

25. **ġam:**
Gazel 244
Mısra: **9**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

26. **ġam:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Aldı ġam ile ġuşşa bu gönlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

27. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 255
Mısra: **11**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

28. **ġam:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki ṣoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

29. **ġamuñla:**-*u, -ñ, -la*
Gazel 261
Mısra: **3**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül ṣıḥḥat ile ʾāfiyeti

30. **ġamını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 267
Mısra: **4**
i. (Ar. ġamm) Kaygı, tasa, keder, iç darlığı.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

31. **ġam:**
Gazel 273
Mısra: **13**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussa.
13. Mesīḥī ġam ḥışārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

ġam çekdügi:
1. **ġam çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 271
Mısra: **11**
Tasalanmak, üzülmek.
11. Mesīḥī çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭārı

ġam eyleyüp:
1. **ġam eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 3
Mısra: **11**
Gamlandırmak ve kederlendirmek.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

ġam gicesinde:
1. **ġam gicesinde:**-*n, -de*
Kaside 17
Mısra: **87**
Keder gecesi.
87. Ġam gicesinde bir naẓar itseñ vücūduma
88. Rūşen iderdi ḥāli saña āh-ı tābdār

ġam u ġuşşa:
1. **ġam u ġuşşa:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Keder ve tasa.
1. Ġam u ġuşşa gönülde şöyle kim var
2. Olupdur iẓ hümā isneyni fi ʾl-ġār

ġam u miḥnet:
1. **ġam u miḥnet:**
Gazel 123
Mısra: **3**
Gam ve sıkıntı.
3. Taʾaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod żaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

ġām yime-:
1. **ġām yimezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 101
Mısra: **9**
Hayıflanmak.
9. Ġām yimezüz Mesīḥī ḫaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

ġam-ḫᵛār:
1. **ġam-ḫᵛār:**
Kaside 20
Mısra: **16**
Dert ortağı.
15. Kimsede zerre ḳadar ġuşşa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār

ġam-ı eflākden:
1. **ġam-ı eflākden:**
Gazel 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün sıkıntısı, kederi.(mec.) kaderin zorlukları.
1. Öldüm üş taʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

ġam-ı firāḳ:
1. **ġam-ı firāḳ:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Ayrılık üzüntüsü.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳıldıñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

ġam-ı ġavġā-yı fesādātı:
1. **ġam-ı ġavġā-yı fesādātı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Kötülük kavgasının sıkıntısı.
37. Ehl-i fışḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

ġam-ı hecrüñle:
1. **ġam-ı hecrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ayrılığın üzüntüsü.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān ḳılam

ġammāz olmasa:
1. **ġammāz olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 108
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Koğucu, gammaz ‖ kaşla gözle işaret etme, fitleme.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Kalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

ġamz:
1. **ġamzeñ:**-*e, -ñ*
Gazel 286
Mısra: **1**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna cefāyı
2. Zülfüñ getürür başuma her laḥẓa belāyı

ġamze:
1. **ġamzeler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **4**

Ar. Güzel gözde, hususiyle kuyruğunda görülen dil-firîb harekât: gamze-i fettân.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

2. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 6
Mısra: **8**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ǁ gözle işaret etmek; 'El-ġamz…ve göz ile yahud göz kapağını kapamak ile ya kaş ile işaret eylemek ma'nâsınadır…' krş. MÜTERCİM ÂSIM², C. II, s. 191; ayrıca bkz. 'tâtâr-ı ġamze' md.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

3. **ġamzeler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **42**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
41. Saña zebān-ı ḫāl ile itdükçe ben suʾāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

4. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 21
Mısra: **7**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ǁ gözle işaret etmek; 'El-ġamz…ve göz ile yahud göz kapağını kapamak ile ya kaş ile işaret eylemek ma'nâsınadır…' krş. MÜTERCİM ÂSIM², C. II, s. 191; ayrıca bkz. 'tâtâr-ı ġamze' md.
7. Ġamzeñe öykündüği uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öninde maḥbūs-ı devāt

5. **gamzeñ:**-*ñ*
Gazel 68
Mısra: **12**
Ar. Güzel gözde, hususiyle kuyruğunda görülen dil-firîb harekât: gamze-i fettân.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

6. **ġamzeden:**-*den*
Gazel 93
Mısra: **1**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

7. **ġamzesidür:**-*s, -i, -dür*
Gazel 101
Mısra: **4**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
3. Terk eylemek buʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

8. **ġamzen:**-*n*
Gazel 118
Mısra: **8**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

9. **ġamze:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Ar. Güzel gözde, hususiyle kuyruğunda görülen dil-firîb harekât: gamze-i fettân.
9. Beni öldürmeġe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

10. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 146
Mısra: **5**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

11. **ġamzeleri:**-*ler, -i*
Gazel 150
Mısra: **4**
1.Göz kırpma , gözle işaret etme . 2.Göz süzerek göz ucu ile bakma. 3.Göz kuyruğunda görülen gönül çekici hareket.
3. Tāzelendürmeg içün yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

12. **gamzeñ:**-*ñ*
Gazel 180
Mısra: **2**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ǁ gözle işaret etmek.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

13. **ġamzeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 187
Mısra: **4**
Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpma; [tas.] batını feyiz ve cezbe.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa ok gibi çālāk eyleyen

14. **ġamzeñüñ:**-*ñüñ*
Gazel 207
Mısra: **2**
Ar. Güzel gözde, hususiyle kuyruğunda görülen dil-firîb harekât: gamze-i fettân.
1. Güş idüp cānā dil-i maẓlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

15. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 230
Mısra: **2**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ǁ gözle işaret etmek; 'El-ġamz…ve göz ile yahud göz kapağını kapamak ile ya kaş ile işaret eylemek ma'nâsınadır…' krş. MÜTERCİM ÂSIM², C. II, s. 191; ayrıca bkz. 'tâtâr-ı ġamze' md.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

16. **ġamzeden:**-*den*
Gazel 234
Mısra: **1**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳīrüñ ḳanına

17. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 275
Mısra: **1**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen harekât-ı dil-firîb, nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.
1. Ġamzeñ egerçi katlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

ġamze-i yār:
1. **ġamze-i yār:**
Kaside 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Ey sevgilinin süzgün bakışı.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḥmūr

ġamzeñ oḳı:
1. **ġamzeñ oḳına:**-*n, -a*
Kaside 2
Mısra: **22**
Yan bakış oku.
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

2. **ġamzeñ oḳına:**-*n, -a*
Gazel 132
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gamze oku, (yan bakış, süzgün bakış oku). bkz:Tîr-i ġamzeñ,.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

ġamzes:
1. **ġamzesinüñ:**-*i, -nüñ*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Süzerek göz ucu ile yan bakış, gözle işaret etmek.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün ẕüʾl-ḫumārın

ġanī:
1. **ġanī:**
Kaside 2
Mısra: **5**
Zengin: şahs-ı ganî. Cenâb-ı Hakka da itlak olunur. Bu hâlde esmâ-yı hüsnâdan olup "zâten, sıfâten ahara gayr-ı muhtaç" manasını müfit bulunur.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

2. **ġanī:**
Kaside 20
Mısra: **12**
Bol, çok.
11. Sensin ol ḫirmen-i luṭf u kerem ü cūd u seḫā
12. Niʾ met-i cūduñ ile oldı ġanī vaḫş ü ṭuyūr

3. **ġanī:**
Kaside 21
Mısra: **29**
Zengin, Allah.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

4. **ganī:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Zengin.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

5. **ġanī:**
Gazel 83
Mısra: **7**
Zengin, Allah.
7. Ḥaḳkā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

ġār:
1. **ġārdan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **2**
Mağara. (Hz. Muhammed'in Hicret sırasında gizlendiği mağara ile ilgili mucizeye telmih vardır. bkz. mağara dostu.).
1. Bu müşebbek sīne şaḳlar nakşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aġı saḳlar ġārdan

ġaraẓ:
1. **ġaraẓ:**
Gazel 217
Mısra: **9**
Gaye, maksat, amaç.
9. Beni aġlatmadan ey dost ġaraẓ
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

2. **ġaraż:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Gaye, maksat, amaç.
11. Mesīḥīde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

ġarb:
1. **ġarba:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **3**
Batı.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

ġāret itme-:
1. **ġāret itmesün:**-*me, -s, -ün*
Kaside 10
Mısra: **63**
Yağma, çalıp alma, talan etme.
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuñla virsün dehre zīb ü fer nesīm

ġarīb:
1. **ġarīb:**
Gazel 194
Mısra: **3**
Kimsesiz, zavallı, biçare.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

2. **ġarībe:**-*e*
Gazel 199
Mısra: **14**
Kimsesiz, zavallı, biçare.
13. Mesīḥī teşne-dilden ṭutma tīġüñ
14. Degül çoḳ ol ġarībe bir içim şu

ġarīḳ ol-:
1. **ġarīḳ ola:**-*a*
Gazel 125
Mısra: **6**
Suya boğulmuş olan.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

ġarḳ it-:
1. **ġarḳ ider:**
Gazel 195

Mısra: **11**
Batırmak, sular altında bırakmak, boğmak.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

ġarḳ ol-:
1. **ġarḳ ola:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **76**
(Suya) Batmak, (suda) boğulmak, ile dolmak, -e boğulmak.
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḥr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

2. ġarḳ olup:-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Boğulmak, batmak.
53. Ġarḳ olup fülk-i vücūdı ol dem
54. Eyledi zevraḳ-ı tābūtı maḳarr

ġarḳa:
1. **ġarḳa-ı:**
Kaside 8
Mısra: **103**
Batırmak, boğmak. || *İhsanlara gark etmek, çok ihsan göstermek.*
103. Ġarḳa-ı baḥr-ı ḫayāl oldı duʿā eyleyelüm
104. Bulmaġa saġ u esen keştī-i endīşe kenār

ġarḳ-āb:
1. **ġarḳ-āba:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **9**
Suya batan, batmış olan.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı kūy-ı fenādan ġayrı

ġarḳa-ı ʿummān:
1. **ġarḳa-ı ʿummān:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Okyanus gibi çokluk içinde kalmak. Boğulmak.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān ḳılam

ġarrālan:
1. **ġarrālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **4**
Gösterişli, parlak olmak.
3. Ay başında şol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

ġavġā:
1. **ġavġāya:**-*y, -a*
Gazel 24
Mısra: **8**
Far. Döğüşme, gürültü.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

2. **ġavġā:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Far. Döğüşme, gürültü.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

ġavġā-yı ʿandelīb:
1. **ġavġā-yı ʿandelīb:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: -
Bülbülün kavgası.
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca käsesini jāleler gül-āb

ġavvāş:
1. **ġavvāşı:**-*ı*
Gazel 84
Mısra: **1**
Dalgıç.
1. Çünki ġavvāşı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʿ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

2. **ġavvāş:**
Gazel 133
Mısra: **4**
Dalgıç.
3. Baḥre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāş dürr ü gevheri bula delik delik

ġavvāş ol-:
1. **ġavvāş olımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 125
Mısra: **10**
Dalmak.
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāş olımaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

ġavvāş-ı ḫayāl:
1. **ġavvāş-ı ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 174
Mısra: **5**
Hayal dalgıcı.
5. Döker yaşumı ġavvāş-ı ḫayālüñ
6. Deñizden çıḳarur şan dürr-i meknūn

ġavvās-ı yem-i ʿilm:
1. **ġavvās-ı yem-i ʿilm:**
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlim denizinin dalgıcı.
1. Ḥakkāk .... ile ġavvās-ı yem-i ʿilm
2. Ṣarrāf-ı maʿānī der-i meydān-ı faṣāḥat

ġayb:
1. **ġayb:**
Mesnevi 1
Mısra: **50**
Ar. Görünmeyen, bilinmeyen hâl ve ahval: âlemü'l-gayb, imân-ı bi'l-gayb. (gaib etmek makamında kaybetmek denilmemeli).
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

2. **ġayb:**
Gazel 15
Mısra: **2**
Ar. Görünmeyen, bilinmeyen hâl ve ahval: âlemü'l-gayb, imân-ı bi'l-gayb. (gaib etmek makamında kaybetmek denilmemeli).
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

3. **ġayb:**
Gazel 126
Mısra: **9**
Ar. Görünmeyen, bilinmeyen hâl ve ahval: âlemü'l-gayb, imân-ı bi'l-gayb. (gaib etmek makamında kaybetmek denilmemeli).
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

ġayb ġurfe-i ez:
1. **ġayb ġurfe-i ez:**
Kıt'a 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gayb odalarından(bilinmez - saklı).
9. Be-nazẓāre-i tabʿet ez ġurfe-i ġayb
10. Birūn kerde ser duḫterān-ı maʿāni

ġaybet:
1. **ġaybet:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Gıybet II Arkadan konuşma; ortalıkta olmama, görünmeme, yokluk.
5. Sen ḫarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

ġayr:
1. **ġayrı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **35**
Ayrı, başka , özge.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

2. **ġayruñ:**-*uñ*
Gazel 227
Mısra: **10**
Başkası, başkaları; rakip.
9. Bikirdür hep ḫayālāt-ı Mesīḥī
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bīve

ġayre:
1. **ġayre:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Başka, başka bir şey.
7. Nāṣiḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥışārını yıḳar leşker-i şīve

gayret:
1. **gayretden:**-*den*
Gazel 156
Mısra: **8**
1. Kıskançlık. 2.Aziz ve mukaddes bir şeye yabancıların el uzattığını, göz diktiğini görmeye tahammül edememe duygusu.
7. Ḳolın ḥamāʿil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḥamāʿili sī-pāre eyledüm

ġayret it-:
1. **ġayret it:**
Gazel 41
Mısra: **9**

Gayret etmek , çaba sarf etmek.
9. Ṣāf ol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

ġayret it-:
1. **ġayret itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 123
Mısra: **7**
Gayret etmek , çaba sarf etmek.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

ġayret-i eflāk:
1. **ġayret-i eflāk:**
Murabba 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göklerin çabası.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

ġayret-i islām:
1. **ġayret-i islām:**
Gazel 191
Mısra: **7**
İslam uğruna çabalama, mücadele etme.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

ġayrı:
1. **ġayrıya:**-*y, -a*
Gazel 28
Mısra: **5**
Başka.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı şarīḥ

2. **ġayrılara:**-*lar, -a*
Gazel 35
Mısra: **5**
Başka.
5. Ben ḳuluñ saġ koyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

3. **ġayrıları:**-*lar, -ı*
Gazel 57
Mısra: **2**
Başka.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

4. **ġayrıya:**-*y, -a*
Gazel 73
Mısra: **3**
Başkası, başka kimse.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʿl ḥāl o tīġ-i āb-dār

5. **ġayrī:**
Gazel 86
Mısra: **14**
–den başka.
13. Nitekim kimse beni hīçe şaymaz
14. Şanuram ben de ġayrī leyse fiʿd-dār

6. **ġayrıdan:**-*dan*
Gazel 196
Mısra: **7**
Artık, bundan başka.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẓer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

7. **ġayrıyı:**-*y, -ı*
Gazel 251
Mısra: **9**
Ayrı, başka , özge.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

8. **ġayrı:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Başka.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

9. **ġayrı:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Başka.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

10. **ġayrı:**
Gazel 284
Mısra: **4**
Başka.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

11. **ġayrı:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Başka.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i firḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

12. **ġayrı:**
Gazel 284
Mısra: **8**
Başka.
7. Ḥūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedüğüñ mihr ü vefādan ġayrı

13. **ġayrı:**
Gazel 284
Mısra: **10**
Başka.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı küy-ı fenādan ġayrı

14. **ġayrı:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Başka.
11. Naẓm ile ḫüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḥi şiʿrüñ nesi var ḫüsn-i edādan ġayrı

ġazā:
1. **ġazāda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Cenk, savaş.
1. ʿAlīdür birisi Ḳayṣarlu-zāde
2. Gözi ʿuşşāḳ ile her gün ġazāda

ġażab:
1. **ġażab:**
Gazel 97
Mısra: **2**
Darılma, kızma, öfkelenme, hışım.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

2. **ġażab(ın)dan:**-*(ın), -dan*
Gazel 115
Mısra: **12**
Öfke.
11. Öykündügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

ġażab it-:
1. **ġażab idüp:**-*üp*
Gazel 125
Mısra: **5**
Öfkelenmek.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

ġazālı:
1. **ġazālı:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Ceylan.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

ġazel:
1. **ġazel:**
Kaside 13
Mısra: **5**
Divan şiirinin en yaygın nazım şekillerinden biri olan gazelin sözlük anlamı, kadınlarla âşıkâne sohbet etmek ve aşk üzerine konuşmaktır. Edebî bir terim olarak gazel, ilk beyti kendi içinde diğer beyitlerinin ikinci mısraları ilk beyitle kafiyeli olan, 4-15 beyit arasında yazılabilen, son beyitte şairin mahlasının bulunduğu ve kafiye şeması aa, xa, xa, xa, xa şeklinde olan nazım biçiminin adıdır.
5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

2. **ġazel:**
Kaside 13
Mısra: **7**
Ar. Şi'r-i âşıkane ki ekalli dört veya beş ve ekseri on bir veya on beş beyit olur: gazel-hân: Gazel okuyan.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḫüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

3. **ġazel:**
Kaside 14
Mısra: **21**
Divan şiirinin en yaygın nazım şekillerinden biri olan gazelin sözlük anlamı, kadınlarla âşıkâne sohbet etmek ve aşk üzerine konuşmaktır. Edebî bir terim olarak gazel, ilk beyti kendi içinde diğer beyitlerinin ikinci mısraları ilk beyitle kafiyeli olan, 4-15 beyit arasında yazılabilen, son beyitte şairin mahlasının bulunduğu ve kafiye şeması aa, xa, xa, xa, xa şeklinde olan nazım biçiminin adıdır.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

4. **ġazel:**
Kaside 18
Mısra: **19**
Ar. Şi'r-i âşıkane ki ekalli dört veya beş ve ekseri on bir veya on beş beyit olur: gazel-hân: Gazel okuyan.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

5. **ġazel:**
Gazel 169
Mısra: **9**
i. (Ar. ġazel "kadınlarla âşıkâne konuşma")
1. Dîvan edebiyâtının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısrâları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısrâları birinci beyitle kâfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibâret ünlü nazım şekli.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

6. **ġazellerle:**-*ler, -le*
Gazel 232
Mısra: **10**
Bir nevi âşıkâne şiir ki 5-9 beyit arasında değişen tür.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

7. **ġazelleri:**-*ler, -i*
Gazel 259
Mısra: **10**
Ar. Şi'r-i âşıkane ki ekalli dört veya beş ve ekseri on bir veya on beş beyit olur: gazel-hân: Gazel okuyan.
9. Mihr-i maʿānī ile yine rūşen eyledi
10. Eṭrāf-ı kāʾinātı Mesīḥī ġazelleri

ġazel-i āb-dār:
1. **ġazel-i āb-dārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 49
Mısra: **10**
Yeni, güzel gazel.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle şāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

ġazeliyāt-ı mesīḥī:
1. **ġazeliyāt-ı mesīḥīden:**
Müfret 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mesîhî'nin gazelleri.
1. Rāsti çarḫ-ı ẓarāfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyāt-ı Mesīḥīden olan kişi ḫabīr

ġāzī:
1. **ġāzīdür:**-*dür*
Gazel 48
Mısra: **10**
Din uğrunda harbeden, cihadda yaralanmış veya harbetmiş olan kimse.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

ġāzi-i kilk-i tu:
1. **ġāzi-i kilk-i tu:**
Kıt'a 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Senin kaleminin savaşanı.
5. Ġāzi-i kilk-i tu nişānde besi
6. Ber burūc-ı felek livā-yı suḫan

geç:
1. **geçerken:**-*er, -ken*
Mesnevi 1
Mısra: **89**
Vazgeçmek.
89. Bu vech ile geçerken ḥāl-i ʿālem
90. Görüp beytüʾl-ḫazende āsumānı

2. **geçürgil:**-*ür, -gil*
Murabba 2
Mısra: **15**
Vaktin ilerlemesi.
15. ʿÂrif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

3. **geçelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **13**
Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.
13. Ẓāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

4. **geçelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **25**
Gitmek, uzaklaşmak.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

5. **geçsün:**-*sün, -*
Kaside 5
Mısra: **50**
Gitmek, uzaklaşmak.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aṣaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

6. **geçer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **56**
Gitmek, uzaklaşmak.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʿ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

7. **geçer:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **8**
Gitmek, uzaklaşmak.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cūylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

8. **geçüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **4**
Gitmek, uzaklaşmak.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

9. **geçdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **38**
Gitmek, uzaklaşmak.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

10. **geçürdi:**-*ür, -di*
Kaside 19
Mısra: **16**
Yaşamak.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

11. **geçer:**-*er*
Kaside 21
Mısra: **26**
Gitmek, uzaklaşmak.
25. Maẓlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

12. **geçer:**-*er*
Gazel 25
Mısra: **9**
Gitmek, uzaklaşmak.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

13. **geçdi:**-*di*
Gazel 33
Mısra: **2**
Geçmek.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

14. **gecürüp:**-*ür, -üp*
Gazel 37
Mısra: **4**
Bir yandan girip diğer yandan çıkmak.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

15. **geçer:**-*er*
Gazel 55
Mısra: **1**
Gitmek, uzaklaşmak.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

16. **geçer:**-*er*
Gazel 55
Mısra: **6**
Umursamadan söyleyip geçmek.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

17. **geçer:**-*er*
Gazel 55
Mısra: **8**
İstemek.
7. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

18. **geçer:**-*er*
Gazel 55
Mısra: **10**
Sayılmak.
9. Ṣanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḥālince gördügüñ kişi ṣāḥib-naẓar geçer

19. **geçer:**-*er*
Gazel 56
Mısra: **1**
Geçip gitmek.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

20. **geçer:**-*er*
Gazel 56
Mısra: **4**
Düşünmek manasında.
3. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

21. **geçer:**-*er*
Gazel 56
Mısra: **8**
Olmak.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʿanda hemīşe ṣanʿat-ı her bī-hüner geçer

22. **geçerdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 64
Mısra: **3**
Vazgeçmek.
3. Ben ṣarāb-ı laʿl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar ṣalāḥ-ı tövbemi cānāneler

23. **geçüp:**-*üp*
Gazel 73
Mısra: **3**
Gitmek, uzaklaşmak.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʿl ḥāl o tīġ-i āb-dār

24. **geçerdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 76
Mısra: **7**
Vazgeçmek.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

25. **geçerse:**-*er, -se*
Gazel 95
Mısra: **7**
İşlemek, nakşetmek.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

26. **geçdi:**-*di*
Gazel 95
Mısra: **8**
İşlemek, nakşetmek.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

27. **geçübdür:**-*üb, -dür*
Gazel 117
Mısra: **8**
Gitmek, uzaklaşmak.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim ṣadr-ı ʿandelībe geçübdür kelaġ u zaġ

28. **geçe:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **8**
Gitmek, uzaklaşmak.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

29. **geçe:**-*e*
Gazel 121
Mısra: **8**
Geçip gitmek, aşmak.
7. Raḳībüñ şūretini ehremenler
8. Görürse Ḳāf ṭaġında geçe kef

30. **geçe:**-*e*
Gazel 123
Mısra: **7**
Gitmek, uzaklaşmak.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırāḳuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

31. **geçe:**-*e*
Gazel 131
Mısra: **7**
Vazgeçmek.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

32. **geçdi:**-*di*
Gazel 161
Mısra: **7**
Son bulmak, ilerlemek, yaşanıp tükenmek.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

33. **geçe:**-*e*
Gazel 165
Mısra: **8**
Olmak.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

34. **geçdükçe:**-*dükçe*
Gazel 184
Mısra: **4**
Gitmek, uzaklaşmak.
3. Hāy u hūy-ı ḫalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫᵛābdan

35. **geçmezsen:**-*mez, -se, -n*
Gazel 192
Mısra: **6**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

36. **geç:**
Gazel 195
Mısra: **2**
Delmek.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

37. **geçüp:**-*üp*
Gazel 196
Mısra: **8**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.
7. Ġayrıdan ḳılsa güzer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

38. **geç:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Vazgeçmek.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

39. **geçer:**-*er*
Gazel 223
Mısra: **3**
Hatırlamak.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

40. **geçer:**-*er*
Gazel 236
Mısra: **1**
İşlemek, nakşetmek.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

41. **geçdi:**-*di*
Gazel 236
Mısra: **8**
Maruz kalmak, tecrübe etmek.
7. Yazılmış tīġüñ üzre ser-güzeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

42. **geçerse:**-*er, -se*
Gazel 237
Mısra: **9**
Kabul görmek.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

43. **geçdi:**-*di*
Gazel 238
Mısra: **11**
Vaktin ilerlemesi.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

44. **geç:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Vazgeçmek.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-düz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

45. **geçdi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **10**
Vaktin ilerlemesi.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥẓa Mesīḥī
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

geç-:

1. **geçmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **97**
Yazılıp kayda alınmak.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʿi tīmār

geçer:

1. **geçer:**
Gazel 146
Mısra: **5**
Kendini ... saymak .
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

geçer ḳalmaz:

1. **geçer ḳalmaz:**-*er-maz*
Murabba 2
Mısra: **4**
Geçip, bitip gitmek.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

2. **geçer ḳalmaz:**-*er-maz*
Murabba 2
Mısra: **8**
Geçip, bitip gitmek.
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḥāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

3. **geçer ḳalmaz:**-*maz*
Murabba 2
Mısra: **12**
Geçip, bitip gitmek.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

4. **geçer ḳalmaz:**-*maz*
Murabba 2

Mısra: **16**
Geçip, bitip gitmek.
15. ʿÂrifʾiseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

5. **geçer ḳalmaz:**-*maz*
Murabba 2
Mısra: **20**
Geçip, bitip gitmek.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

6. **geçer ḳalmaz:**-*maz*
Murabba 2
Mısra: **24**
Geçip, bitip gitmek.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

7. **geçer ḳalmaz:**-*maz*
Murabba 2
Mısra: **28**
Geçip, bitip gitmek.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

8. **geçer ḳalmaz:**
Murabba 2
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçip, bitip gitmek.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

9. **geçer ḳalmaz:**
Murabba 2
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçip, bitip gitmek.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

10. **geçer ḳalmaz:**
Murabba 2
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçip, bitip gitmek.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

11. **geçer ḳalmaz:**
Murabba 2
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçip, bitip gitmek.
43. Bülbül-i ḫoş-gūysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

geçin:
1. **geçinür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **76**
Ömür sürmek.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

2. **geçinen:**-*en*
Gazel 277
Mısra: **1**
..... *iddiasında bulunmak.*
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

geç-:
1. **geçen:**-*en*
Kaside 14
Mısra: **20**
Gitmek, uzaklaşmak.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

geçür:
1. **geçürem:**-*e, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi gönlümden geçürem

2. **geçürüp:**-*üp*
Kaside 17
Mısra: **32**
Geçirmek.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

gedā:
1. **gedā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
Dilenci, fakir.
9. Nʾidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

2. **gedā:**
Kaside 2
Mısra: **5**
Dilenci ǁ fakir.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

3. **gedā:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Dilenci ǁ fakir.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

4. **gedāya:**-*y, -a*
Gazel 147
Mısra: **11**
Dilenci ǁ fakir.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

5. **gedādur:**-*dur*
Gazel 214
Mısra: **4**
Dilenci, fakir.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

6. **gedālar:**-*lar*
Gazel 226
Mısra: **8**
Dilenci, fakir.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Şol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

gedā-veş:
1. **gedā-veş:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Dilenci gibi.
3. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
4. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

2. **gedā-veş:**
Gazel 197
Mısra: **13**
Dilenci gibi.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

3. **gedā-veş:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Dilenci gibi.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

gedā-yı āsitāneş:
1. **gedā-yı āsitāneş:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Eşiğinin dilencisi.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḫarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

2. **gedā-yı āsitāneş:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Eşiğinin dilencisi.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḫarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

geh:
1. **geh:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Fars. Bazen, bazı.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

2. **geh:**
Kaside 5
Mısra: **23**
Fars. Bazen, bazı.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

3. **geh:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Fars. Bazen, bazı.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

4. **geh:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Fars. Bazen, bazı.
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

5. **geh:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Fars. Bazen, bazı.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

6. **geh:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Fars. Bazen, bazı.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

geh gāh:
1. **geh gāh:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bazan.... bazan.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḫuccet

geh geh:
1. **geh geh:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Bazı bazı, ara sıra, arada bir.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

2. **geh geh:**
Gazel 157
Mısra: **5**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.
5. Söyinür gibi itdüginçe geh geh
6. Şanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

3. **geh geh:**
Gazel 213
Mısra: **6** *Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.*
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

gehi:
1. **gehi:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Far. Bazen, ara sıra.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

2. **gehi:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Far. Bazen, ara sıra.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

gel:
1. **geldükçe:**-*dükçe*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Gelmek.
3. İşi ʿuşşāḳına dāʿim seḫādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaş ḳayadur

2. **gelüñüz:**-*ü, -üñüz*
Terkib-bend 1

Mısra: **1**
Gelmek.

1. Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlāyı
2. Gelüñüz fikr idelüm ʿuḳbāyı

3. **gelüñüz:**-*ü, -ñüz*
Terkib-bend 1
Mısra: **2**
Gelmek.

1. Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlāyı
2. Gelüñüz fikr idelüm ʿuḳbāyı

4. **gelür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gelmek.

3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

5. **gelmez:**-*mez*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Gelmek.

3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

6. **gelür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **24**
Gelmek.

23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḥazż-ı naẓardan

7. **geldüm:**-*dü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **119**
Gelmek.

119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

8. **geldi:**-*di*
Murabba 2
Mısra: **1**
Gelmek.

1. Diñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

9. **geldi:**-*di*
Murabba 2
Mısra: **23**
Gelmek.

23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

10. **gel:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Gelmek.

21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

11. **gel:**
Murabba 3
Mısra: **1**
Gel, haydi.

1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

12. **gel:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Gelmek.

1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

13. **gelür:**-*ür*
Gazel 3
Mısra: **2**
Gelmek.

1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

14. **gelmiş:**-*miş*
Kaside 3
Mısra: **29**
Gelmek.

29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sā ildür yanında keçküle beñzer hilāl

15. **gelür:**-*ür*
Kaside 3
Mısra: **32**
Gelmek.

31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

16. **geldi:**-*di*
Müfret 4
Mısra: **1**
Gelmek.

1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

17. **gelüp:**-*üp*
Kaside 4
Mısra: **22**
Gelmek.

21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

18. **gelüp:**-*üp*
Kaside 4
Mısra: **53**
Gelmek.

53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanşīf ü tazʿīf eyledi ḍarb-ı ḫüsām

19. **geldi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **16**
Gelmek.

15. Yaḳmış iken tābiş-i nār-ı havādis ʿālemi
16. Geldi sāye salmaga zıll-ı ilāh-ı müsteʿān

20. **geldi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **26**
Gelmek.

25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet ḳılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

21. **gelince:**-*ince*
Kaside 6
Mısra: **13**
Gelmek.

13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḥasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her jāle

22. **geldi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **77**
Gelmek.

77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

23. **geldi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **9**
Gelmek.

9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫᵛāb

24. **gel:**
Kaside 9
Mısra: **7**
Gelmek.

7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

25. **geldi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **8**
Gelmek.

7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

26. **geldi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **3**
Gelmek.

3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi ṣonucı yine peşīmān unutma hā

27. **geldi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **53**
Gelmek.

53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

28. **gel:**
Kaside 10
Mısra: **59**
Gelmek.

59. Gel bu ḫᵛān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

29. **gelmeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 11
Mısra: **41**
Gelmek.

41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-şafīr

30. **gel:**
Müfret 11
Mısra: **1**
Gelmek.

1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

31. **gele:**-*e*
Gazel 11
Mısra: **12**
Gelmek.

11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

32. **gelüben:**-*üben*
Kaside 12
Mısra: **13**
Gelmek.

13. Didi divān-ı ḳażādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yūri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

33. **gel:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Gelmek.

35. Şeb-i ẕillet ḳaranu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿ ā ile uyar

34. **gelür:**-*ür*
Kaside 14
Mısra: **15**
Gelmek.

15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öninçe bir cüvān

35. **gelür:**-*ür*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Gelmek.

3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

36. **gel:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Gelmek.

5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

37. **gelür:**-*ür*
Kaside 15
Mısra: **4**
Gelmek.

3. Leb-i laʿ lüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḫ
4. Ṣubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

38. **gel:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Gelmek.

15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

39. **geldüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Gelmek.

3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḥayli ceng itdi

40. **geldükde:**-*dük, -de*
Kıt'a 16
Mısra: **5**
Gelmek.

5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

41. **geldi:**-*di*
Kaside 18

Mısra: **20**
Gelmek.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

42. **gel:**
Kaside 18
Mısra: **26**
Gelmek.
25. Var gülşene ṣalın kʿola şermende ṣāḥ-ı gül
26. Gel bāġa sāye ṣal ki ola şermsār serv

43. **gel:**
Kaside 18
Mısra: **35**
Gelmek.
35. Gel gör ṣafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

44. **gelür:**-*ür*
Kaside 18
Mısra: **51**
Gelmek.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

45. **geldi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

46. **gel:**
Kaside 19
Mısra: **39**
Gelmek.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

47. **gelicek:**-*icek*
Gazel 19
Mısra: **5**
Gelmek.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmet

48. **gele:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **26**
Gelmek.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

49. **gelür:**-*ür*
Gazel 30
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

50. **gelmez:**-*mez*
Gazel 30
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez ṣarāb telḫ

51. **geldi:**-*di*
Gazel 37
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

52. **gel:**
Gazel 39
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Didüm ey cān gel ırağ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

53. **gelicek:**-*icek*
Gazel 45
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ḳo bugün ḥüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḥaṭṭı gelicek yüzine ur

54. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 55
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

55. **gelmez:**-*mez*
Gazel 58
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

56. **geldiler:**-*di, -ler*
Gazel 64
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Ṣoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

57. **gelicek:**-*icek*
Gazel 65
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılẓet eyler

58. **gelmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 67
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

59. **gel:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

60. **gel:**
Gazel 80
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Yaşum cūy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

61. **gel:**
Gazel 96
Mısra: **9**
Gel hele! ǁ hadi.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Ṣefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

62. **gelseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 103
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırṣa meges

63. **gel:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

64. **gel:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.
1. Ẓāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme zāʿ

65. **geldügince:**-*düg, -ince*
Gazel 119
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʾerrüf

66. **geldi:**-*di*
Gazel 140
Mısra: **8**
Gelmek.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḥāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

67. **gelse:**-*se*
Gazel 140
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʿl-ḥāl iki böle anı tīġ-i giyāhuñ

68. **gel:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

69. **gel:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

70. **gel:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Gelmek.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

71. **gel:**
Gazel 174
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

72. **gel:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

73. **gelür:**-*ür*
Gazel 178
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʿlim ider dehen

74. **gel:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Öldüm üş taʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflāḳden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫāḳden

75. **gelsün:**-*sün*
Gazel 183
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Nice gelsün şūrete ʿaḳlum ki ḥaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḫayret gitmedi āyīne-i idrākden

76. **gel:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açıldıġını divārdan

77. **gel:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

78. **gelüp:**-*üp*
Gazel 188
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Ey gelüp ḫālüm şorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

79. **geldiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 188
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

80. **geldügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 189

Mısra: **9**
Gelmek.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişşin

81. **geldi:**-*di*
Gazel 192
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Senüñle daʿvi-i ḥüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

82. **gel:**
Gazel 198
Mısra: **4**
Gel hele! ǀ *hadi.*
3. Cān baġışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Şoralum gel ṭudaġından ki ne ḥikmetdür bu

83. **geldügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Gazel 198
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Şafḥa-ı ḥüsnüñe ḫaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḥüccetdür bu

84. **gelürken:**-*ür, -ken*
Gazel 198
Mısra: **13**
Gelmek.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmetdür bu

85. **gelmez:**-*mez*
Gazel 207
Mısra: **6**
Uğramak.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

86. **gelür:**-*ür*
Gazel 207
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḫusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu gönül Ferhādına

87. **gelmez:**-*mez*
Gazel 216
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

88. **gelür:**-*ür*
Gazel 223
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Maḳām idineli nakş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide nakşı nigār çeşmümde

89. **geldün:**-*dü, -n*
Gazel 225
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

90. **gel:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Gelmek.
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

91. **gel:**
Gazel 230
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrā ʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

92. **gel:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

93. **gel:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Gelmek.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

94. **geldi:**-*di*
Gazel 231
Mısra: **5**
Gelmek, ortaya çıkmak.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

95. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 233
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

96. **gel:**
Gazel 240
Mısra: **11**
Gelmek.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

97. **gel:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

98. **gel:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Gelmek.
1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

99. **geldi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **3**
Gelmek.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

100. **geldi:**-*di*
Gazel 255
Mısra: **4**
Gelmek.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḫaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

101. **geldi:**-*di*
Gazel 256
Mısra: **7**
Gelmek.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

102. **gelmese:**-*me, -se*
Gazel 265
Mısra: **2**
Gelmek.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḫāl-i perişān uyḫusı

103. **gelür:**-*ür*
Gazel 265
Mısra: **10**
(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.
9. Eşk-i çeşmüm gördüginçe ḫʷāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḫusı

104. **gelsün:**-*sün*
Gazel 267
Mısra: **9**
1. -den, -e, nsz Ulaşmak, varmak.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḫasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

105. **gel:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Gelmek.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥza Mesīḥī
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

(gel e):
1. **(gel e):**
Kaside 20
Mısra: **26**
Gelmek.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

gel gör:
1. **gel gör:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Gel gör.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

geldi geçdi:
1. **geldi geçdi:**
Gazel 238
Mısra: **10**
Gelip geçmek.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

gele-i islāma:
1. **gele-i islāma:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **48**
İslama gelmek.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

gelel:
1. **gelelden:**-*den*
Gazel 283
Mısra: **9**
Geldiğinden.
9. Ḥaṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
10. El-ḥaṭṭu bāḳī ve-ʾl ʿömrü fānī

gelik:
1. **gelik:**
Gazel 133
Mısra: **10**
Çocuk ayakkabısı, patik.
9. Çünkim Mesīḥī maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden şarardı ayaġuñdaġı gelik

gel-:
1. **gelür:**-*ür*
Gazel 173
Mısra: **5**
Öyle zannedilmek.
5. Benüm nālem gelür ḫalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

gelür gider:
1. **gelür gider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **100**
Kelime Tipi: -
Gelip gitmek.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

2. **gelür gider:**
Kaside 13
Mısra: **28**
1.Gelip gitmek, kararsız. 2. Sürekli aynı yere uğramak.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

gemi:
1. **gemidür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **37**
Gemi.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

genc:
1. **gencine:**-*i, -n, -e*
Gazel 206
Mısra: **7**
Far. Hazine, define, kenz.
7. Viṣālüñ gencine māniʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

genc-i bāḳīye:
1. **genc-i bāḳīye:**-*y, -e*
Kaside 19
Mısra: **52**

Kelime Tipi: -
Sonsuzluk hazinesi.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencür

genc-i hüsn:
1. **genc-i hüsn:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Güzellik hazinesi.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ān genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

genc-i ḥüsne:
1. **genc-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 151
Mısra: **4**
Güzellik hazinesi.
3. Tañ degül ḫālüñ ḫarāb olsa gönül
4. Saña kim dir genc-i ḥüsne mesken ol

2. genc-i ḥüsnüñ:-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **6**
Güzellik hazinesi.
5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mār-sıfat
6. Genc-i ḥüsnüñ saḳınur başuñ ucında kemerüñ

genc-i pür-zerüñ:
1. **genc-i pür-zerüñ:**
Gazel 285
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Altın dolu hazine II Sevgilinin acısını ile dolu kalp hazinesi.
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

genc-i vaṣluñı:
1. **genc-i vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 128
Mısra: **5**
Kavuşma hazinesi.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice ṣehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

2. **genc-i vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 128
Mısra: **5**
Kavuşma hazinesi.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice ṣehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

3. **genc-i vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 128
Mısra: **5**
Kavuşma hazinesi.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice ṣehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

4. **genc-i vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 128
Mısra: **5**
Kavuşma hazinesi.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice ṣehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

5. **genc-i vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 128
Mısra: **5**
Kavuşma hazinesi.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice ṣehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

gencine:
1. **gencinesine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 215
Mısra: **6**
Hazine.
5. Muẓaffer mārdur zülf-i siyāhuñ
6. Ki mālikdür ruḥuñ gencinesine

gencūr:
1. **gencūr:**
Kaside 19
Mısra: **52**
Far. 1. Hazinedar. 2. Kethüdâ. 3. Hazine bekçişi.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencür

ger:
1. **ger:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

2. **ger:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Eğer, şayet.
3. Birinüñ mislin itmeye temāşā
4. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

3. **ger:**
Kıt'a 1
Mısra: **35**
Eğer, şayet.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿānī

4. **ger:**
Kaside 1
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

5. **ger:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Eğer, şayet.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḫaṭāmuza bedel eyleyesin luṭf u ʿaṭā

6. **ger:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Beş on gün eylesem ger ṣavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

7. **ger:**
Murabba 2
Mısra: **11**
Eğer, şayet.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

8. **ger:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Eğer, şayet.
13. Key revān geşti ber reh-i mıṣṭar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaṣā-yı suḫan

9. **ger:**
Kaside 2
Mısra: **23**
Eğer, şayet.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her aġızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

10. **ger:**
Kaside 2
Mısra: **61**
Eğer, şayet.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaṣruñda bāġbān

11. **ger:**
Kaside 2
Mısra: **73**
Eğer, şayet.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḫaşr lūlesinden aḳa ṣu yirine ḳan

12. **ger:**
Kaside 2
Mısra: **75**
Eğer, şayet.
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḥr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

13. **ger:**
Kaside 2
Mısra: **77**
Eğer, şayet.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

14. **ger:**
Murabba 3
Mısra: **17**
Eğer, şayet.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

15. **ger:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḫaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḫilʿat

16. **ger:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Eğer, şayet.
45. Afitāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

17. **ger:**
Kaside 3
Mısra: **52**
Eğer, şayet.
51. Ḥāşeliʿllāh kim teraḳḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḫalḳa-be-gūşuñ olmayaydı ger hilāl

18. **ger:**
Kaside 4
Mısra: **41**
Eğer, şayet.
41. Ger ʿiẓām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

19. **ger:**
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Eğer, şayet.
7. Ger bu yolda alımazsam ḫāṣıl
8. Yine ispence irince heyhāt

20. **ger:**
Kaside 5
Mısra: **49**
Eğer, şayet.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

21. **ger:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Eğer, şayet.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

22. **ger:**
Kaside 6
Mısra: **61**
Eğer, şayet.
61. Semūm-ı ḳahrı eseydi riyāż-ı ʿāleme ger
62. Yanardı āteş-i gülden seḥer seḥer jāle

23. **ger:**
Kaside 7
Mısra: **69**
Eğer, şayet.
69. Destār-ı ṣubḥ-ı reʿyüñ elin ger uzatmasa
70. Kurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden āfītāb

24. **ger:**
Kaside 7
Mısra: **71**
Eğer, şayet.
71. Ger iʿtidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

25. **ger:**
Kaside 7
Mısra: **76**
Eğer, şayet.
75. Kilküñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

26. **ger:**
Kaside 7
Mısra: **93**
Eğer, şayet.
93. Kör eyleye ḫasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden aña ire bir avuç türāb

27. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Eğer, şayet.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdūna ġubār

28. **ger:**
Kaside 9
Mısra: **66**
Eğer, şayet.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa kehḥāl (sümm-i)

29. **ger:**
Kaside 9
Mısra: **69**
Eğer, şayet.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

30. **ger:**
Kaside 9
Mısra: **75**
Eğer, şayet.
75. Dıraḫt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḫaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

31. **ger:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Eğer, şayet.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı ṣūr-ı İsrāfīle ger maẓhar nesīm

32. **ger:**
Kaside 10
Mısra: **27**
Eğer, şayet.
27. Ḳarşu teʿdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

33. **ger:**
Kaside 10
Mısra: **47**
Eğer, şayet.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güẕer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

34. **ger:**
Kaside 10
Mısra: **52**
Eğer, şayet.
51. Fāżılā ḥummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

35. **ger:**
Kaside 11
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
9. Öldürürdi cümle ʿālem ḫalḳını Nemrūd-ı berd
10. Ger gülistān itmeyeydi āteşi ḥayy ü Ḳadīr

36. **ger:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Eğer, şayet.
21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

37. **ger:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Eğer, şayet.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

38. **ger:**
Kaside 12
Mısra: **28**
Eğer, şayet.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

39. **ger:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Eğer, şayet.
29. Fırşat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Ṣādluḳdan nʿola ger dolāb raḳṣ ursa revān

40. **ger:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Eğer, şayet.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i çarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

41. **ger:**
Kaside 16
Mısra: **67**
Eğer, şayet.
67. Ẕikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

42. **ger:**
Kaside 16
Mısra: **80**
Eğer, şayet.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cūduñ aña olmaya bennā

43. **ger:**
Kaside 17
Mısra: **19**
Eğer, şayet.
19. Ṭās-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz diküp göge çekmezdi intiẓār

44. **ger:**
Kaside 17
Mısra: **73**
Eğer, şayet.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḥāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

45. **ger:**
Kaside 20
Mısra: **25**
Eğer, şayet.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

46. **ger:**
Kaside 20
Mısra: **48**
Eğer, şayet.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

47. **ger:**
Kaside 21
Mısra: **19**
Eğer, şayet.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

48. **ger:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Eğer, şayet.
23. Ger pādişāh isen nʿola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḫalḳı girme vebāle vebā gibi

49. **ger:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Eğer, şayet.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳatre ḳatre ez vey nem

50. **ger:-***ı*
Gazel 25
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥaḳı ger noḳta-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfī başı üstine tāc

51. **ger:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Eğer, şayet.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naṣūḥ

52. **ger:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ḳan içürmezse raḳıbā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

53. **ger:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

54. **ger:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Eğer, şayet.
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaṣā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aṣaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

55. **ger:**
Gazel 36
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʿ l-ḥad

56. **ger:**
Gazel 39
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

57. **ger:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Eğer, şayet.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

58. **ger:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Eğer, şayet.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ gönli demirdür

59. **ger:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Dūzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

60. **ger:**
Gazel 81
Mısra: **13**
Eğer, şayet.
13. Mesīḥī ger leb-i meygünuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb içün ḫum ider

61. **ger:**
Gazel 84
Mısra: **2**
Eğer, şayet.
1. Çünki ġavvāşı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʿ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

62. **ger:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Eğer, şayet.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḫum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

63. **ger:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i ṣubḥgāhumuz

64. **ger:**
Gazel 101
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
9. Ġām yimezüz Mesīḥī ḥaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

65. **ger:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Eğer, şayet.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

66. **ger:**
Gazel 107
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḫālümi
4. Āşiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

67. **ger:**
Gazel 107
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Ger şanāʾiʿ şatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

68. **ger:**
Gazel 107
Mısra: **19**
Eğer, şayet.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tırāş

69. **ger:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i süzından ṭola her dü cihān āteş

70. **ger:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Ger aḳçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

71. **ger:**
Gazel 113
Mısra: **8**
Eğer, şayet.
7. Feḥvā-yı derūñ nicesi maʿlūm olur idi
8. Ger ṭaşrasına eylemeyeydi ḫaber elfāẓ

72. **ger:**
Gazel 114
Mısra: **11**
Eğer, şayet.
11. Ger ururs boynumı tīġ-ı ecel
12. Baña şemşīrüñden olmaz inḳıṭāʿ

73. **ger:**
Gazel 115
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Yüzüñ şuʿāʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

74. **ger:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Eğer, şayet.
3. Dimiş idüñ kim ırakdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırag

75. **ger:**
Gazel 124
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

76. **ger:**
Gazel 129
Mısra: **8**
Eğer, şayet.
7. Rūşen olmazdı göñül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

77. **ger:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Eğer, şayet.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

78. **ger:**
Gazel 132
Mısra: **5**
Eğer, şayet.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naşīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

79. **ger:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Baḫre düşerse ʿaksi ger elmās-ı ġamzeñüñ
4. Ġavvāş dürr ü gevheri bula delik delik

80. **ger:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Eğer, şayet.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

81. **ger:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

82. **ger:**
Gazel 141
Mısra: **12**
Eğer, şayet.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naşīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

83. **ger:**
Gazel 144
Mısra: **5**
Eğer, şayet.
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

84. **ger:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Yüz bulup ger idine ḫaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

85. **ger:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Eğer, şayet.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

86. **ger:**
Gazel 150
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫurāmān-şekil

87. **ger:**
Gazel 153
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlığına vire şehādet kefenüm

88. **ger:**
Gazel 153
Mısra: **14**
Eğer, şayet.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire gūş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

89. **ger:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Eğer, şayet.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Sūsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

90. **ger:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

91. **ger:**
Gazel 166
Mısra: **5**
Eğer, şayet.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarşa yollar eyleyem

92. **ger:**
Gazel 167
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

93. **ger:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Eğer, şayet.
9. Ṭārem-i çarḫda rakş ura Mesīḥī Zühre
10. Şīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

94. **ger:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

95. **ger:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fiʾl-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

96. **ger:**
Gazel 196
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

97. **ger:**
Gazel 208
Mısra: **4**
Eğer, şayet.
3. İşigüñ añup fığān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

98. **ger:**
Gazel 209
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger taşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

99. **ger:**
Gazel 222
Mısra: **1**
Eğer, şayet.
1. Ger gönderürse tīrini ʿuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

100. **ger:**
Gazel 228
Mısra: **2**
Eğer, şayet.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

101. **ger:**
Gazel 231
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

102. **ger:**
Gazel 234
Mısra: **22**
Eğer, şayet.
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesīḥī çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dīvānına

103. **ger:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki ṭaşı ʿālemde bir arada

104. **ger:**
Gazel 236
Mısra: **6**
Eğer, şayet.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvān
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

105. **ger:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Eğer, şayet.
5. Tīğ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

106. **ger:**
Gazel 243
Mısra: **15**
Eğer, şayet.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlūñden cüdā
16. Kimse ayrılıḳ görmez anı cān ile

107. **ger:**
Gazel 244
Mısra: **9**
Eğer, şayet.
9. Gerʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḥavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

108. **ger:**
Gazel 264
Mısra: **3**
Eğer, şayet.
3. Ger inüp yire Mesīh işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

109. **ger:**
Gazel 268
Mısra: **5**
edat. Eger edatının nazımda kullanılan şekli:.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

110. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **55**
Eğer, şayet.
55. Karşu ger ḥilm ü vakkāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

gerçek:
1. **gerçekden:**-*den*
Gazel 123
Mısra: **9**
Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

2. **gerçek:**
Gazel 138
Mısra: **8**
Aslı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.
7. Vāʿıẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

gerçi:
1. **gerçi:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

2. **gerçi:**
Kaside 3
Mısra: **61**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Karşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

3. **gerçi:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encūm ile itdi çoḳ ḥesāb

4. **gerçi:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

5. **gerçi:**
Kaside 10
Mısra: **34**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

6. **gerçi:**
Kaside 11
Mısra: **15**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
15. Gerçi vāfır akçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

7. **gerçi:**
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
1. Gerçi tīğ-i zebān ile ṭutmış
2. Mülk-i maʿnāyı üstād-ı selef

8. **gerçi:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nāl

9. **gerçi:**
Gazel 17
Mısra: **8**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣib"

10. **gerçi:**
Kaside 18
Mısra: **24**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

11. **gerçi:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḫr-i mevvāc

12. **gerçi:**
Gazel 43
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
1. Gerçi ʿarūs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

13. **gerçi:**
Gazel 48
Mısra: **7**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

14. **gerçi:**
Gazel 67
Mısra: **10**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

15. **gerçi:**
Gazel 122
Mısra: **13**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uġurlatmaz aña şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

16. **gerçi:**
Gazel 143
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Şoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

17. **gerçi:**
Gazel 156
Mısra: **10**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḫidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

18. **gerçi:**
Gazel 162
Mısra: **1**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

19. **gerçi:**
Gazel 183
Mısra: **8**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryākden

20. **gerçi:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

21. **gerçi:**
Gazel 210
Mısra: **13**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

22. **gerçi:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

23. **gerçi:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

24. **gerçi:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
7. Nergise çıkdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

25. **gerçi:**
Gazel 276
Mısra: **7**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

26. **gerçi:**
Gazel 277
Mısra: **14**
Her ne kadar, ...ise de; ama, ancak, fakat, lâkin; ('ammā', 'velī', 'līk', 'velīkin' edatları ile birlikte).
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

gerd:
1. **gerded:**-*ed*
Kıt'a 1
Mısra: **36**
i. (Fars. gerd) Toz, toprak:.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḥasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿānı

2. **gerded:**
Gazel 203

Mısra: **8**
Toz, toprak, gubar.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḥarīm-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

gerden:
1. **gerdeni:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **36**
Boyun, gerdan.
35. Bozılup şoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

2. **gerdenüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 47
Mısra: **2**
Boyun, gerdan.
1. Şeb-i zülfüñde ḥaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

gerden ü güş-ı cihān:
1. **gerden ü güş-ı cihān:**
Kaside 5
Mısra: **68**
Dünya'nın kulağı ve boynu.
67. Rişte-i naẓma Mesīhī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

gerden-i cāna:
1. **gerden-i cāna:**-*a*
Gazel 269
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Can pehlivanı.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

gerden-i gerdūna:
1. **gerden-i gerdūna:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün boynu.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

gerden-i sīmīn-sā:
1. **gerden-i sīmīn-sā:**
Murabba 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gümüş renkli boyun.Sevgilinin kıymetli boynu.
5. Ol muʿanber ḥaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

gerden-i yārı:
1. **gerden-i yārı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **3**
Sevgilinin boynu.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

gerd-i ecel:
1. **gerd-i ecelden:**-*den*
Gazel 157
Mısra: **9**
Ölüm toprağı. / Ölü toprağı.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesīḥī bāri erkenden gözüñ yum

gerd-i ḫādise:
1. **gerd-i ḫādiseyle:**-*y, -le*
Gazel 82
Mısra: **7**
Dünyanın (olayların yaşandığı yer olan dünya) tozu.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḫādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

gerd-i melāl:
1. **gerd-i melāl:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Bıkkınlık tozu. Bağlamda : Hat.
9. Hey ne lāzım ol ruḫ-ı ʿālem-nümāda ḫaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

gerd-i miḥnet:
1. **gerd-i miḥnetden:**-*den*
Kaside 5
Mısra: **2**
Gam keder tozu.
1. Milket-i Rūm içre olup leşker-i fitne revān
2. Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalk-ı cihān

gerd-i vücūt:
1. **gerd-i vücūdumı:**-*um, -ı*
Kaside 2
Mısra: **31**

Vücudumun tozu, toprağı.
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Ḳarşu şu sepmeseydi añа çeşm-i dür-feşān

gerdiş:
1. **gerdiş:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Dönme dolaşma.
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

gerdīş-i dehr:
1. **gerdīş-i dehr:**
Kaside 19
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Dünyanın dönüşü.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdīş-i dehr anı her gice şeb-kūr

gerdiş-i sinīn:
1. **gerdiş-i sinīn:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Kelime Tipi: -
Senelerin geçişi, dönüşü.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḫāşā
32. Bu ḫālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

gerdūn:
1. **gerdūnı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **41**
Far. Dünya.
41. Yā nice teşbīḥ idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

gerek:
1. **gerekmez:**-*mez*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Lazım, elzem.
5. Cihān sulṭānlıġı bañа gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

2. **gerek:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Lazım, elzem.
11. Gerek ki ḥurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʿim olan şaḥṣı ġurre-i şevvāl

3. **gerek:**
Kaside 20
Mısra: **2**
Lazım, elzem.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭoptolu nūr

4. **gerek:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Lazım, elzem.
3. Aṣfiyâ yiri yine ṣaff-ı ṣafā olsa gerek
4. Eşkıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

5. **gerek:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Lazım, elzem.
3. Aṣfiyâ yiri yine ṣaff-ı ṣafā olsa gerek
4. Eşkıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

6. **gerek:**
Kaside 20
Mısra: **6**
Lazım, elzem.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

7. **gerek:**
Kaside 20
Mısra: **8**
Lazım, elzem.
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭābīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

8. **gerek:**
Kaside 20
Mısra: **23**
Lazım, elzem.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

9. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 51
Mısra: **3**
Lazım, elzem.
3. Gül-i ter dāʾimā ḫandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

10. **gerek:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Lazım, elzem.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

11. **gerekse:**-*se*
Gazel 62
Mısra: **6**
Lazım, elzem.
5. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
6. Dostum kim gerekse ḳāʾildür

12. **gerek:**
Gazel 96
Mısra: **3**
Lazım, elzem.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḫālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

13. **gerek:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Lazım, elzem.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

14. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 107
Mısra: **10**
Lazım, elzem.
9. Ger şanāʿiʿ şatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

15. **gerekdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **2**
Lazım, elzem.
1. Ḳıldı ruḫsāruñ ḫayāli çeşm-i pür-nemde duraġ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

16. **gerek:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Lazım, elzem.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

17. **gerek:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Lazım, elzem.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

18. **gerek:**
Gazel 139
Mısra: **2**
Lazım, elzem.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

19. **gerek:**
Gazel 139
Mısra: **4**
Lazım, elzem.
3. Şaçuñla ḫālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

20. **gerek:**
Gazel 139

Mısra: **6**
Lazım, elzem.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

21. **gerek:**
Gezel 139
Mısra: **8**
Lazım, elzem.
7. Semend-i çarḫa viren ıżṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi tāziyāne gerek

22. **gerek:**
Gezel 139
Mısra: **10**
Lazım, elzem.
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

23. **gerek:**
Gezel 151
Mısra: **10**
İster bağlamında.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

24. **gerekse:**-*se*
Gezel 151
Mısra: **10**
İster bağlamında.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

25. **gerek:**
Gezel 247
Mısra: **4**
Lazım, elzem.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʿol tamām ola

germ:
1. **germ:**
Gezel 170
Mısra: **7**
Far. Sıcak, hararet.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden gönül hayrān-ı ḥüsn

2. **germ:**
Gezel 242
Mısra: **3**
Far. Sıcak, hararet.
3. İñen germ olmasun ḫūrşid-i maḥşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

germ olup:
1. **germ olup:**-*up*
Gezel 103
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Hararetlenmek, Kızışmak ‖ kızmak, öfkelenmek.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırṣa meges

germi-i güftār-ı pür-sūz-ı ḫᵛīşet:
1. **germi-i güftār-ı pür-sūz-ı ḫᵛīşet:**
Kıt'a 1
Mısra: **11**
Senin yakıcı, etkileyici,şiirlerinin harareti.
11. Zi germi-i güftār-ı pür-sūz-ı ḫᵛīşet
12. Küni müşki ter sāyebān-ı maʿānī

germīyyet:
1. **germīyyet:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Hararet, sıcaklık, ateşli çalışma.
9. Eyledi şevḳ ile ḫurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

gerze:
1. **gerze:**
Mesnevi 1
Mısra: **25**
Genç delikanlı.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

geşte:
1. **geşte:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Dönmek, bezemek manasında. Sarmak.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı maʿānī

2. **geşte:**
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Dolaşmak.
3. Behr-i gülgeşt-i gülşen-i melekūt
4. Geşte kilk-i tu reh-nümā-yı suḫan

3. **geştem:**
Kaside 22
Mısra: **30**
Dönmüş, çevirmiş.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

getür:
1. **getürdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **1**
Getirmek, nakletmek.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

2. **getürür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **33**
Getirmek, nakletmek.
33. Var ise akçe getürür füsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

3. **getürür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **90**
Getirmek, nakletmek.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

4. **getürürdi:**-*ür, -di*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Getirmek.
1. Şāʿirün birisi getürürdi
2. Ḳalemün incesinden üç boġun

5. **getürür:**-*ür*
Gezel 58
Mısra: **7**
Getirmek, nakletmek.
7. Siḥr ile meger akçe getürür o şanem kim
8. Her laḫzada bu dirhem-i eşk aña revāndur

6. **getürdi:**-*di*
Gezel 97
Mısra: **8**
Getirmek, nakletmek.
7. Kurtar ḫayāl-i ḫaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḫaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

7. **getürse:**-*se*
Gezel 102
Mısra: **9**
Getirmek, nakletmek.
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

8. **getürür:**-*ür*
Gezel 142
Mısra: **8**
Sebep olmak.
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfītāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

9. **getürdi:**-*di*
Gezel 147
Mısra: **6**
Getirmek.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

10. **getürdi:**-*di*
Gezel 221
Mısra: **4**
Getirmek, nakletmek.
3. Şūfi baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayağına

gevher:
1. **gevher:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Far. Mücevher, elmas.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

2. **gevher:**
Kaside 8
Mısra: **100**
Far. Mücevher, elmas.
99. Bu ḳadar żillet ile ben ayaguñ ṭopraġına
100. Ṣadef-i ṭabʿdan itdüm nice gevher īsār

3. **gevher:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Mücevher. || Hakikat.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḫayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

4. **gevhere:**-*e*
Gezel 151
Mısra: **9**
Far. Mücevher, elmas.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

5. **gevher:**
Gezel 228
Mısra: **1**
Far. Mücevher, elmas.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

6. **gevherlerle:**-*ler, -le*
Gezel 260
Mısra: **2**
Far. Mücevher, elmas.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile gönlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

gevher-bār:
1. **gevher-bār:**
Murabba 2
Mısra: **33**
Far. Gevher yağdırıcı, yağdıran.
33. Ebr gülzār üstine her şubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

gevher-i eşk:
1. **gevher-i eşk:**
Gezel 53
Mısra: **7**
Gözyaşı mücevheri/incisi.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

gevher-pāş:
1. **gevher-pāşına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **21**
Gevher saçıcı, saçan.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

gez:
1. **gezüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **33**
Dolaşmak.
33. Gezüp yürime muʿaṭṭal bu deyr-i fānīde
34. Vaẓāʿif-i ḫidemātuñda eyleyüp ihmāl

2. **gezer:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **44**
Dolaşmak.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

3. **gezmek:**-*mek*
Gezel 78
Mısra: **8**
Dolaşmak.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

4. **gezer:**-*er*
Gezel 79
Mısra: **2**
Dolaşmak.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

5. **gezdi:**-*di*
Gazel 98
Mısra: **7**
Dolaşmak.
7. Dil ḫāl ü ḥaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir gūşe bulımadı kʿola mekr ü fitensüz

6. **gezer:**-*er*
Gazel 104
Mısra: **1**
Dolaşmak.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

7. **gezdük:**-*dü, -k*
Gazel 135
Mısra: **1**
Dolaşmak.
1. Gülşen-i dehri ṣabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

8. **gezerüz:**-*er, -üz*
Gazel 138
Mısra: **3**
Dolaşmak.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

9. **gezdürürken:**-*dür, -ür, -ken*
Gazel 181
Mısra: **1**
Döndürmek, dolaştırmak.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

gezdür:
1. **gezdüre:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **62**
Dolaştırmak.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

gibi:
1. **gibi:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

2. **gibi:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. O ḳāmet üzre ol ḥurşid-ṣūret
4. Ḳıyāmet güni gibi pür-ḥarāret

3. **gibi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
Benzetme edatı.
65. Bildiler ḳıymetini laʿl gibi
66. Ḳana boyandısa ol kān-ı kerem

4. **gibi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Benzetme ve örnek ifade eder.
83. Şemʿ gibi añа dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

5. **gibi:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Raḳibi düġmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

6. **gibi:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Güneş ʿāşık olup her ṣubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

7. **gibi:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

8. **gibi:**
Kaside 1
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Vāy eger kim baḳasın ṣafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

9. **gibi:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Raḳībin düġme eyle yok çü dermān
4. İlikler gibi emsün anı yārān

10. **gibi:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

11. **gibi:**
Kaside 2
Mısra: **36**
Benzetme ve örnek ifade eder.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

12. **gibi:**
Kaside 2
Mısra: **44**
Benzetme ve örnek ifade eder.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfitāb
44. Elde ʿaṣā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

13. **gibi:**
Kaside 2
Mısra: **50**
Benzetme ve örnek ifade eder.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

14. **gibi:**
Murabba 3
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şululārını

15. **gibi:**
Murabba 3
Mısra: **27**
Benzetme ve örnek ifade eder.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp şaçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

16. **gibi:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. ʿUşşāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Şol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

17. **gibi:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Benzetme ve örnek ifade eder.
11. Ḫaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı ṣanki mürekkeble bed-liḳā

18. **gibi:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Didüm yine biñ süz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

19. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: **44**
Benzetme ve örnek ifade eder.
43. Ḫaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

20. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: **59**
Benzetme ve örnek ifade eder.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

21. **gibi:**
Gazel 4
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān añа

22. **gibi:**
Kaside 4
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Şafların düzüp namāz ehli virürdi her fakīr
6. Begler aġalar gibi şaġına şolına selām

23. **gibi:**
Kaside 4
Mısra: **15**
Benzetme ve örnek ifade eder.
15. ʿĀşıḳuñ melḥūzı olduġı gibi ebrū-yı yār
16. Fikr iderlerdi hilāl-i ʿidi cumhūr-ı enām

24. **gibi:**
Kaside 4
Mısra: **34**
Benzetme ve örnek ifade eder.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

25. **gibi:**-*duġ, -ı*
Kaside 4
Mısra: **47**
Benzetme ve örnek ifade eder.
47. Cevheriyle ḳāʿim olduġı gibi dāʿim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

26. **gibi:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Şolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān añа

27. **gibi:**
Kaside 5
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Şoldurup bāġ-ı cihānı tünd-bād-ı ḥādisāt
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

28. **gibi:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

29. **gibidür:**-*dür*
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Maʿni-i ḫāṣ iyü oġul gibidür
2. Añdurur ṣāḥibin duʿāda olur

30. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḫasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her jāle

31. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Benzetme ve örnek ifade eder.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ ṣabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her ṣubḥ şu seper jāle

32. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **65**
Benzetme ve örnek ifade eder.
65. İşaret itseñ ebabīl kuşları gibi tīz
66. ʿ Adūña ceng güni yaġdura ḥacer jāle

33. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **67**
Benzetme ve örnek ifade eder.

67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʾi top ile anuñ başın yarar jāle

34. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Benzetme ve örnek ifade eder.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfitāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

35. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **93**
Benzetme ve örnek ifade eder.
93. Görürse gül gibi eṣʿārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḥayādan meh ile ḫʷar jāle

36. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Benzetme ve örnek ifade eder.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanağına
26. Ṣol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

37. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Benzetme ve örnek ifade eder.
35. Baḫtum gözi ṣu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫʷāb

38. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Benzetme ve örnek ifade eder.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye ṣalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

39. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **73**
Benzetme ve örnek ifade eder.
73. Tīrüñ nigārlar gibi ḫūn-ı ʿadū ile
74. ʿÎd-i ẓaferde parmaġı ucın ider ḥızāb

40. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Benzetme ve örnek ifade eder.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

41. **gibidür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

42. **gibidür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

43. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Boyun fidanı.
79. Ḫişt-i sīm ü zer ile yapmaġa göñlüm yıḳuġın
80. Gelmeye ʿāleme luṭfuñ gibi hergiz miʾ mār

44. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Benzetme ve örnek ifade eder.
87. Dilegüm bu ki ʿazīz olmaya ṣol ṣaḥs kʿanuñ
88. İşbu gül gibi maʿānī gözine görine ḫʷār

45. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Benzetme ve örnek ifade eder.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

46. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Benzetme ve örnek ifade eder.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

47. **gibi:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **29**
Benzetme ve örnek ifade eder.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿÎbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

48. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **35**
Benzetme ve örnek ifade eder.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʿāl

49. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Benzetme ve örnek ifade eder.
41. Ye ṭoġruluġ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʿ elifʿ gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

50. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **47**
Benzetme ve örnek ifade eder.
47. Cihanda ser-keş olanlar ṣurāhī gibi müdām
48. İderler ayaġına baş ḳomaġa istiʿ cāl

51. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **61**
Benzetme ve örnek ifade eder.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince riṣte-i naẓma bu resme ʿıkd-i leʿāl

52. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **65**
Benzetme ve örnek ifade eder.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḥḥāl (sümm-i)

53. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **77**
Benzetme ve örnek ifade eder.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

54. **gibi:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi ṣonucı yine peşīmān unutma hā

55. **gibi:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñüne buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

56. **gibi:**
Kaside 10
Mısra: **36**
Benzetme ve örnek ifade eder.
35. Ḫalḳa ıẓhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẓluñı
36. Ṭolanur şītuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

57. **gibi:**
Kaside 11
Mısra: **25**
Benzetme ve örnek ifade eder.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

58. **gibi:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Benzetme ve örnek ifade eder.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿnāda ben de māh-veş hengāme-gīr

59. **gibi:**
Kaside 12
Mısra: **26**
Benzetme ve örnek ifade eder.
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

60. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

61. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **43**
Benzetme ve örnek ifade eder.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

62. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Benzetme ve örnek ifade eder.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḫʿār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

63. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levh-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

64. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Benzetme ve örnek ifade eder.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

65. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Benzetme ve örnek ifade eder.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

66. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Benzetme ve örnek ifade eder.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

67. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **60**
Benzetme ve örnek ifade eder.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur ṣu gibi her ḥükmüñi icrā

68. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **69**
Benzetme ve örnek ifade eder.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i güyā

69. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **70**
Benzetme ve örnek ifade eder.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i güyā

70. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **75**
Benzetme ve örnek ifade eder.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

71. **gibi:**
Kaside 17
Mısra: **57**
Benzetme ve örnek ifade eder.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

72. **gibi:**
Kaside 17
Mısra: **64**
Benzetme ve örnek ifade eder.

63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

73. **gibi:**
Kaside 17
Mısra: **90**
Benzetme ve örnek ifade eder.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

74. **gibi:**
Kaside 17
Mısra: **92**
Benzetme ve örnek ifade eder.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫ̱ānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḥimār

75. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı zerrece hergiz ġubār serv

76. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Naḳḳāş-ı ṣunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

77. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-ferāz-ı bülend-iḳtidār serv

78. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Benzetme ve örnek ifade eder.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

79. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Benzetme ve örnek ifade eder.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

80. **gibi:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

81. **gibi:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

82. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

83. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

84. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ṣāfī-dil olmaḍ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳible-nümā gibi

85. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫ̱ānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

86. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin ṣadā gibi

87. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Merdānesin ṣaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

88. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
11. Terk it ẓalām-ı maʿṣıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḫudā ṭulūʿ ide şems-i ḍuḥā gibi

89. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḥalḳasına ejdehā gibi

90. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **16**
Benzetme ve örnek ifade eder.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḥalḳa kendüzüñi pārsā gibi

91. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **18**
Benzetme ve örnek ifade eder.
17. Cismüñ ṣarart kʿola der-i Ḫaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

92. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **20**
Benzetme ve örnek ifade eder.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

93. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **22**
Benzetme ve örnek ifade eder.
21. Bu yolda ol müsāfir irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

94. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Benzetme ve örnek ifade eder.
23. Ger pādişāh isen nʿola ey nev-cüvān ṣaḳın
24. Ḳırma bu ḥalḳı girme vebāle vebā gibi

95. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **26**
Benzetme ve örnek ifade eder.
25. Mazlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

96. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Benzetme edatı.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

97. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Benzetme ve örnek ifade eder.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

98. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **32**
Benzetme ve örnek ifade eder.
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırṣı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

99. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **34**
Benzetme ve örnek ifade eder.
33. İnṣāf ey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

100. **gibi:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḥalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

101. **gibi:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

102. **gibi:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

103. **gibi:**
Gazel 48
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

104. **gibi:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Âferīn pīr-i muġānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

105. **gibi:**
Gazel 58
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Mūsā gibi ḳır elini fir ʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i ḥüsne diyeler āl ḳırandur

106. **gibi:**
Gazel 68
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʿanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

107. **gibi:**
Gazel 73
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Yūsuf-ı hūrşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

108. **gibi:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Benzetme edatı.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

109. **gibi:**
Gazel 76
Mısra: **3**
Benzetme edatı.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḫsār ʿāşıḳıdur

110. **gibi:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Benzetme edatı.
5. Revāndur dāʿimā her-cāʿi gönlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

111. **gibi:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.

1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yeller eser

112. **gibi:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

113. **gibi:**
Gazel 88
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez bańa naẓar

114. **gibi:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

115. **gibi:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dūr eyler

116. **gibi:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dūr eyler

117. **gıbı:**
Gazel 91
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbı laṭīfeyi ḳo kˇādem öldürür

118. **gibi:**
Gazel 104
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

119. **gibi:**
Gazel 105
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

120. **gibi:**
Gazel 106
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

121. **gibi:**
Gazel 108
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

122. **gıbı:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Beni yine ṭaladı it raḳībüñ
10. Ölüm gıbı çaġırı çaġırı üş

123. **gibi:**
Gazel 111
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

124. **gibi:**
Gazel 114
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim şudāʾ

125. **gibi:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ḳalem nāli gibi ḫayāl itdi beni
4. Dehān-ı muḥayyel miyān-i mühefhef

126. **gibi:**
Gazel 123
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Leb-i laʿlüñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum yoḳ
2. Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ

127. **gibi:**
Gazel 123
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Leb-i laʿlüñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum yoḳ
2. Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ

128. **gibi:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ için Ḥaḳ
2. Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

129. **gibi:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

130. **gibi:**
Gazel 128
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

131. **gibi:**
Gazel 129
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Bezm-i miḥnetde ḥarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

132. **gibi:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eden.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

133. **gibi:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Gülşen-i dehri ṣabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

134. **gibi:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eden edat.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfī ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

135. **gibi:**
Gazel 140
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

136. **gibi:**
Gazel 145
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʾiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

137. **gibi:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

138. **gibi:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

139. **gibi:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

140. **gibi:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

141. **gibi:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

142. **gibi:**
Gazel 148
Mısra: **14**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

143. **gibi:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Edat.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

144. **gibi:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi ṣāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḫi bilmez mi ḳıymetüm

145. **gibi:**
Gazel 157
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Söyinür gibi itdüginee geh geh
6. Ṣanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

146. **gibi:**
Gazel 158
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḫāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

147. **gibi:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Süsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

148. **gibi:**
Gazel 159
Mısra: **16**
Benzetme ve örnek ifade eder.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

149. **gibi:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

150. **gibi:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.

9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Ṣurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

151. **gibi:**
Gazel 178
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Perkār gibi kūyuñı çizinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

152. **gibi:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

153. **gibi:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

154. **gibi:**
Gazel 190
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

155. **gibi:**
Gazel 191
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʿl aḳıdur lüʾlüʾ-i dendānuñ içün

156. **gibi:**
Gazel 192
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭoprakdan

157. **gibi:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

158. **gibi:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

159. **gibi:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

160. **gibi:**
Gazel 205
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḫaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

161. **gibi:**
Gazel 208
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. İşigüñ añup fíġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

162. **gibi:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger taşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

163. **gibi:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

164. **gibi:**
Gazel 210
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

165. **gibi:**
Gazel 219
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Kendüzin ḫas gibi ṣalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

166. **gibiyi:**-*y, -i*
Gazel 221
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ṣūfi baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayağına

167. **gibi:**
Gazel 226
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Ṣol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

168. **gibi:**
Gazel 231
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
11. Mesīḥīde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

169. **gibi:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

170. **gibi:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfır degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aşar Kaʿbeye

171. **gibi:**
Gazel 234
Mısra: **12**
Benzetme ve örnek ifade eder.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Akçesi olanları ceb gibi alur yanına

172. **gibi:**
Gazel 236
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvān
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

173. **gibi:**
Gazel 237
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ṣallanduġınca laʿl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

174. **gibi:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

175. **gibi:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

176. **gibi:**
Gazel 243
Mısra: **13**
Benzetme ve örnek ifade eder.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

177. **gibi:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḫazende

178. **gibi:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Ḫaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

179. **gibi:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

180. **gıbi:**
Gazel 247
Mısra: **6**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḫasretüz
6. Şāʿim gıbi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

181. **gibi:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Ġözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

182. **gibi:**
Gazel 251
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

183. **gibi:**
Gazel 251
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

184. **gibi:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḫüsnüñde ser-gerdān idi

185. **gibidür:**-*dür*
Gazel 258
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Bu çarḫuñ lāciverdi ḳubbesinden
8. Gönül meyḫāne gibidür revāḳı

186. **gibi:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

187. **gibi:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḫürmet eyledi

188. **gibi:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Ṣol ḫarāmiler gibi kim ḫalḳı şoyup ḳırmadı

189. **gibi:**
Gazel 276
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.

7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

190. **gibi:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

191. **gibi:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

192. **gibi:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Benzetme ve örnek ifade eder.
5. Zühhād gibi gūşe-i nişīn oldı şürāḥi
6. Ol ḥāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

193. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **1**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

194. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Benzetme ve örnek ifade eder.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

195. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **4**
Benzetme ve örnek ifade eder.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

196. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Benzetme ve örnek ifade eder.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān gibi
8. Ḳaçardı benden ol ṣanem āhū-yı vaḥşi-vār

197. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **9**
Benzetme ve örnek ifade eder.
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

198. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **11**
Benzetme ve örnek ifade eder.
11. Kᵓ ol āsitān olupdur aña āsumān gibi

gice:
1. **gicesi:**-*s*, -*i*
Murabba 1
Mısra: **21**
Gece.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu firḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

2. **gicesi:**-*s*, -*i*
Murabba 1
Mısra: **22**
Gece.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu firḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

3. **gice:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Gece.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe nazzāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

4. **gice:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Gece.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

5. **gice:**
Kaside 2
Mısra: **47**
Gece.
47. Dergāhını gözetmege her gice ṣubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

6. **giceler:**-*ler*
Murabba 3
Mısra: **19**
Gece.
19. Giceler ṣubḥa degin ṣubḥ içüp aḫşāma degin
20. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

7. **giceden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **8**
Gece.
7. Çarḫ ṭās içre şafaḳ ḥınnāsını ḥażırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

8. **giceyle:**-*y*, -*le*
Kaside 3
Mısra: **42**
Gece.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳarañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

9. **giceñ:**-*ñ*
Kaside 3
Mısra: **65**
Gece.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

10. **gice:**
Kaside 4
Mısra: **17**
Gece.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarż-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḥāṣ u ʿām

11. **gice:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Gece.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kᵓurur dendān aña

12. **giceyle:**-*y*, -*le*
Kaside 6
Mısra: **23**
Gece.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

13. **gice:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Gece.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

14. **gice:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Gece.
27. Ḳarşu teʾdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

15. **gice:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Gece.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḥayli ceng itdi

16. **gice:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Gece.
1. İşüm her gice oldı żikri yā Rab
2. Saña teʾsir eyler mi ki yā Rab

17. **giceyle:**-*y*, -*le*
Kaside 17
Mısra: **20**
Gece.
19. Ṭās-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz diküp göge çekmezdi intiẓār

18. **gice:**
Kaside 19
Mısra: **38**
Gece.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdiş-i dehr anı her gice şeb-kūr

19. **gice:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Gece.
21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

20. **gice:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Gece.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

21. **gice:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Gece.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

22. **gice:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Gece.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

23. **gice:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Gece.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile ṣanki izler ṣuda mūr

24. **gice:**
Gazel 57
Mısra: **12**
Gece.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

25. **gicesinüñ:**-*s*, -*i*, -*nüñ*
Gazel 61
Mısra: **10**
Gece.
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü firḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

26. **gice:**
Gazel 66
Mısra: **9**
Gece.
9. Bu gice ṣaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

27. **gice:**
Gazel 71
Mısra: **10**
Gece.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

28. **gice:**
Gazel 73
Mısra: **14**
Gece.
13. Yūsuf-ı hūrşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

29. **gice:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Gece.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

30. **gice:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Gece.

3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

31. **gice:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Gece.
3. Sen āfītāb-ı ḥüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

32. **gice:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Gece.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

33. **gice:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Gece.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

34. **gice:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Gece.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar ṣad hezār şemʿ

35. **gice:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Gece.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

36. **gice:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Gece.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

37. **giceler:**-*ler*
Gazel 127
Mısra: **5**
Gece.
5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mār-ṣıfat
6. Genc-i ḥüsnüñ saḳınur başuñ ucında kemerüñ

38. **gice:**
Gazel 128
Mısra: **5**
Gece.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

39. **gice:**
Gazel 131
Mısra: **11**
Gece.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Bağlaya ṣubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

40. **gice:**
Gazel 141
Mısra: **5**
Gece.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḥayyer itdi ʿuṣṣāḳı nevāsı Yūsufuñ

41. **giceyle:**-*y, -le*
Gazel 157
Mısra: **4**
Gece.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

42. **giceler:**-*ler*
Gazel 158
Mısra: **2**
Gece.
1. Gündüzin kūyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā ṣubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

43. **gice:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Gece,geceleyin.
1. Çarḫuñ ṣıfatın gömgök idüp ṣuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

44. **gice:**
Gazel 159
Mısra: **15**
Gece.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

45. **gice:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Gece.
3. Āhum ile yüz yüze olduḳça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

46. **gice:**
Gazel 167
Mısra: **3**
Gece.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

47. **giceler:**-*ler*
Gazel 185
Mısra: **4**
Gece.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

48. **gice:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Gece.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

49. **gice:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Gece.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

50. **gice:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Gece.
3. Gözüm yumılur düşicegiz gönlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

51. **gice:**
Gazel 209
Mısra: **9**
Gece.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭas bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

52. **gice:**
Gazel 209
Mısra: **13**
Gece.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

53. **gice:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Gece.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek bakṣa gözüm sencileyin māh-liḳāya

54. **gice:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Gece.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

55. **gice:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Gece.
5. Sāki şu deñlü ṭurdı gice ḥidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayaġına

56. **gice:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Gece.
7. Çarḫ ayına ne şüret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

57. **gice:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Gece.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Şan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

58. **gicelik:**-*lik*
Gazel 234
Mısra: **18**
Gece.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Dāneler iḥzār ider bir gicelik mihmānına

59. **gice:**
Gazel 245
Mısra: **5**
Gece.
5. Ḫaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

60. **gice:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Gece.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

61. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Gece.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa ṣubḥuñ revzeni

62. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Gece.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

63. **gice:**
Gazel 263
Mısra: **3**
Gece.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʿitdüm ki beni itlere virdi

64. **gice:**
Gazel 265
Mısra: **8**
I. (Eski Türk. kiçe < kiç "geç vakit, akşam" > gice > gece) 1. Güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice bağlanupdur māh-ı tābān uyḥusı

65. **gice:**
Gazel 272
Mısra: **7**
Gece.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

gice gice:
1. **gice gice:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Gece gece.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

2. **gice gice:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Gece gece.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

gice vü gündüz:
1. **gice vü gündüz:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Gece ve gündüz.
1. Biri ser-maḥfilüñ oġlı ʿAlīdür
2. Ḫayālüm gice vü gündüz belidür

2. **gice vü gündüz:**
Mesnevi 1
Mısra: **129**
Gece ve gündüz.
129. Olur şan gice vü gündüz berâber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

gicelig:
1. **giceligi:**-*i*
Gazel 31
Mısra: **7**
Gecelik.
7. Encümiyle şeb anuñ giceligi olmışdur
8. Kendüye giymege ḫürşîd-i zer-efser-i çarḫ

gicelü:
1. **gicelüdür:**-*dür*
Gazel 173
Mısra: **8**
Karanlık yanı olmak.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

gices:
1. **gicesi:**-*i*
Murabba 1
Mısra: **23**
Güneş battıktan gün ağarmaya başlayıncaya kadar geçen süre.
23. Ben Mesîḥî kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

gid:
1. **gider:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **52**
Uzaklaşmak, terk etmek.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿişyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşān

2. **gider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **44**
Uzaklaşmak, terk etmek.
43. Ruḥ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

3. **gidüp:**-*üp*
Kaside 20
Mısra: **33**
Uzaklaşmak, terk etmek.
33. Ḳalmadı devr-i şalāhuñda gidüp fısḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḥmūr

4. **gidüp:**-*üp*
Kaside 20
Mısra: **37**
Uzaklaşmak, terk etmek.
37. Ehl-i fısḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

5. **gider:**-*er*
Gazel 37
Mısra: **5**
Uzaklaşmak, terk etmek.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme żāʿi olur ḫıred

6. **gidicek:**-*icek*
Gazel 89
Mısra: **3**
Uzaklaşmak, terk etmek.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

7. **gider:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **6**
Uzaklaşmak, terk etmek.
5. Diyār-ı sînem içinde iler tutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

8. **gideyüm:**-*e, -y, -üm*
Gazel 107
Mısra: **15**
Uzaklaşmak, terk etmek.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

9. **gide:**-*e*
Gazel 117
Mısra: **5**
Uzaklaşmak, terk etmek.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

10. **gider:**-*er*
Gazel 130
Mısra: **7**
Uzaklaşmak, terk etmek.
7. Kaʿbe-i ḳūyuña gider gönlüm
8. Ḳılduġumca namāz Ḳāsım Beg

11. **gider:**-*er*
Gazel 233
Mısra: **20**
Gitmek, ulaşmak ǁ girmeye hak kazanmak (Cennet bağlamında).
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesîḥî kūyuña
20. Kendü ḥālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

12. **gider:**-*er*
Gazel 242
Mısra: **2**
Uzaklaşmak, terk etmek.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

13. **giderek:**-*erek*
Gazel 255
Mısra: **16**
Zamanla.
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri tesḫīr itdüñ
16. Be Mesîḥî giderek sözlerüñ efsūn oldı

14. **gidicek:**-*icek*
Gazel 266
Mısra: **4**
(Zaman için) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

ġıdā:
1. **ġıdā:**
Gazel 79
Mısra: **3**
(Ar.) Besin.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

2. **ġıdāsı:**-*s, -ı*
Gazel 141
Mısra: **2**
(Ar.) Besin.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

ġıdā-yı rūḥ:
1. **ġıdā-yı rūḥ:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Ruhun gıdası.
9. Sen Ḫusrevi Mesîḥî çü Şīrîn medḥ ider
10. Laʿl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

gide gelmez:
1. **gide gelmez:**-*mez*
Gazel 107
Mısra: **19**
Tek olduğu manasında. II gide gelmek.
19. Ger bu defterden Mesîḥî gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tırāş

gil:
1. **gili:**-*i*
Gazel 82
Mısra: **8**
Gizli kin, düşmanlık, garaz.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḫādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

ġıll ü ġışdan:
1. **ġıll ü ġışdan:**-*dan*
Gazel 187
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kin ve fesat ǁ düşmanlık ve hile.
9. Ey Mesîḥî çarḫ-ı çārümden olur manẓūr-ı Ḥaḳ
10. Ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin pāk eyleyen

ġılzet eyler:
1. **ġılzet eyler:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **8**
Kalın, kaba olmak.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılzet eyler

giñ:
1. **giñ:**
Gazel 166
Mısra: **8**
Mesafeli, uzak (bağlamdan verilen anlam).
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

ġınā-yı ḳalb:
1. **ġınā-yı ḳalb:**
Kaside 21
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül zenginliği.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḫaḳ ʿanā gibi

gine:
1. **gine:**
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Yine, tekrar.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḥāba virdügini gine alur

gīr:
1. **gīr:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Far. Tutucu, tutan (Esasen emr-i hâzırdır.) : âlem-gîr, girîbân-gîr.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

2. **girüpdür:**-*üp, -dür*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
1. Girmek, dahil olmak.
3. Yaḳasın gönleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol şūḫ-ı dil-ārā

3. **gire:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
1. Girmek, dahil olmak.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

4. **girüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **17**
1. Girmek, dahil olmak.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Ḳoyup beş vaḳti diñler pencgāhı

5. **girer:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **126**
1. Girmek, dahil olmak.
125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Şoyınup Tuncaya girer güzeller

6. **girer:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **140**
(şekil/şeklini) Almak.
139. Şanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

7. **girdükçe:**-*dük, -çe*
Kaside 2
Mısra: **53**
1. Girmek, dahil olmak.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Taş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

8. **girmediyse:**-*me, -di, -y, -se*
Kaside 6
Mısra: **23**
1. Girmek, dahil olmak.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

9. **girüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **66**
1. Girmek, dahil olmak.
65. Her ḍarbeyi ki tūrūñ ura şadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

10. **hengāme-gīr:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Kavga, şamata yapan.
43. Kanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

11. **girsem:**-*se, -m*
Kaside 11
Mısra: **61**
İçine girmek, üstüne almak.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

12. **girer:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **62**
1. Girmek, dahil olmak.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

13. **girüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **66**
(şekil/şeklini) Almak.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvır aña bir ḥişār
66. Kʿ içine girüp ḥalāş olsun bulardan ol faḳīr

14. **girsem:**-*se, -m*
Gazel 12
Mısra: **7**
1. Girmek, dahil olmak.
7. Ṣūfī ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

15. **girüp:**-*üp*
Gazel 19
Mısra: **10**
1. Girmek, dahil olmak.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḥod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

16. **giricek:**-*icek*
Gazel 33
Mısra: **6**
1. Girmek, dahil olmak.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oğlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

17. **girmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 46
Mısra: **4**
1. Girmek, dahil olmak.
3. Şöyle mest oldum mey-i ʿışḳuñla kim
4. Girmeye ḳulaġuma āvāz-ı şūr

18. **girüp:**-*üp*
Gazel 93
Mısra: **11**
1. Girmek, dahil olmak.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḥancer

19. **girerse:**-*er, -se*
Gazel 106
Mısra: **8**
1. Girmek, dahil olmak.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

20. **girince:**-*ince*
Gazel 106
Mısra: **9**
1. Girmek, dahil olmak.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

21. **gir:**
Gazel 148
Mısra: **10**
1. Girmek, dahil olmak.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

22. **girmiş:**-*miş*
Gazel 149
Mısra: **5**
1. Girmek, dahil olmak.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş ẓalāma āb-ı Ḫıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

23. **girmesün:**-*me, -sün*
Gazel 158
Mısra: **3**
Girmek, yer tutmak.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

24. **girmez:**-*mez*
Gazel 221
Mısra: **2**
Anlaşılmak.
1. Mengūş-ı zülf asılalı şolına şaġına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

25. **girer:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **2**
1. Girmek, dahil olmak.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḥancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

26. **girmez:**-*mez*
Gazel 234
Mısra: **2**
1. Girmek, dahil olmak.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḥancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

27. **girdi:**-*di*
Gazel 263
Mısra: **2**
1. Girmek, dahil olmak.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat göñlüme girdi

28. **girenler:**-*en, -ler*
Gazel 271
Mısra: **4**
1. Girmek, dahil olmak.
3. Demirden ḳalʿadur ey dost göñlüñ
4. Girenler göñlüñe aldı ḥişārı

29. **girmedi:**-*me, -di*
Gazel 276
Mısra: **4**
1. Girmek, dahil olmak.
3. Gördi kim sīḥ-i kebāba döndi yekser şāḥlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

gird:
1. **gird:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Yuvarlak.
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḥāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

gird-bād:
1. **gird-bād:**
Kaside 10
Mısra: **45**
Çölün hortumu.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭopraġı üstine ceng eyler nesīm

gīret:
1. **gīret:**
Gazel 1
Mısra: **10**
Sormak.
9. Yā Rab ān ḥursendiyī- fermā Mesīḥī-rā kʿez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḥta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

giribān:
1. **giribānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **3**
Yaka, elbise yakası.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **girībānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 69
Mısra: **3**
Elbise yakası.
3. Gösterse nʿola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

3. **girībān:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Elbise yakası.
7. Ḥoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʿ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

giriftār-ı kemend-i nefs-i dūnam:
1. **giriftār-ı kemend-i nefs-i dūnam:**-*am*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Aşağılık nefsin kemendine (düğümüne) tutulmuş.
1. İlāhī ʿāciz ü zār u zebūnam
2. Giriftār-ı kemend-i nefs-i dūnam

ġirīv:
1. **ġirīve:**-*e*
Gazel 227
Mısra: **2**
Çıkmaz yol, uçurum.
1. Gözüñ āğāz idelden siḥr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḥalḳın ġirīve

ġırre:
1. **ġırre:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Kibirlenmek.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

ġırre ola:
1. **ġırre ola:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gururlanmak.
7. Çarḫ ayına ne şūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

girü:
1. **girü:**
Murabba 2
Mısra: **9**
Geri, arka.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

2. **girü:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Geri, arka.
23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

3. **girü:**
Gazel 200
Mısra: **13**
Tekrar.
13. Mesīḥī girü göñliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügüñ ey cefā-ḫū

4. **girü:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Geri, arka.
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

5. **girü:**
Gazel 238
Mısra: **12**
Geri, arka.
11. Saña ḥidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḥidmete

giryān:
1. **giryān:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Gözyaşı döken, ağlayan.
3. ʿĀşıḳı dölāb-veş her laḥẓa giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

2. **giryāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **12**
Far. Ağlayıcı, ağlayan, bâkî: çeşm-i giryân. giryân giryân: Ağlaya, ağlaya.
11. Ḥasret eyyāmında ḥāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿ d nālān ebr giryāndur bana

3. **giryān:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Far. Ağlayıcı, ağlayan, bâkî: çeşm-i giryân. giryân giryân: Ağlaya, ağlaya.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

4. **giryān:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Far. Ağlayıcı, ağlayan, bâkî: çeşm-i giryân. giryân giryân: Ağlaya, ağlaya.
3. Gül-i ter dā'imā ḫandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

5. **giryān:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Ağlamaklı 2) kurban, feda.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı 'ummān ḳılam

6. **giryān:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Gözyaşı döken, ağlayan.
1. Zār u nizār 'āşıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

giryān itmeden:
1. **giryān itmeden:**-*me, -den*
Gazel 219
Mısra: **5**
Gözyaşı döktürmek, ağlatmak.
5. Beni giryān itmeden ḫālī degül bir dem raḳīb
6. 'Aḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

giryān ol-:
1. **giryān ol:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Göz yaşı dökmek; yağmak.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i la'l it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

girye it-:
1. **girye ide:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **82**
Ağlama, gözyaşı.
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

gisū:
1. **gisūsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **1**
Omuz üstüne dökülen saç.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

gīsū-yı 'anber-bū:
1. **gīsū-yı 'anber-bū:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Anber kokulu saç.
3. Cānumı her laḥẓa ol la'l-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dā'im ol gīsū-yı 'anber-bū açar

git-:
1. **gitdügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
73. Şakın ol gitdügine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi 'ālem

git:
1. **gitdi:**-*di*
Murabba 2
Mısra: **21**
Sona ermek.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-fīrāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

2. **gitmişler:**-*miş, -ler*
Kaside 2
Mısra: **3**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

3. **gitmiş:**-*miş*
Kaside 5
Mısra: **6**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şer' ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

4. **gitseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **38**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

5. **gitdi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **4**
Sona ermek.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi şonucı yine peşīmān unutma hā

6. **gitmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġım berfüñ ta'accüb itme kim
2. Ṭāḳ-ı 'āliden düşüp a'żāsı olmışdur şikest

7. **gitdün:**-*dü, -n*
Kıt'a 16
Mısra: **6**
Sona ermek.
5. Mesīḥī ḫaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

8. **gitdi:**-*di*
Kıt'a 16
Mısra: **6**
Sona ermek.
5. Mesīḥī ḫaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

9. **gitmedi:**-*me, -di*
Gazel 17
Mısra: **3**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

10. **gitse:**-*se*
Gazel 47
Mısra: **6**
Silinmek, kaybolmak manasında.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

11. **git:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Gitmek.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bī-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

12. **gitme:**-*me*
Gazel 68
Mısra: **10**
Gitmek.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bī-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

13. **gitsüñ:**-*süñ*
Gazel 126
Mısra: **12**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḫaşre 'āḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

14. **gitse:**-*se*
Gazel 127
Mısra: **7**
Gitmek, varmak.
7. N' ola yüziñ görıcek gitse 'adem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur 'ādeti çün kim seferüñ

15. **gitmesün:**-*me, -sün*
Gazel 131
Mısra: **9**
Sona ermek, uzaklaş-.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. 'Aḳlum evvel sözden alur ḫüsn-i ta'bīrüñ senüñ

16. **gitsün:**-*sün*
Gazel 163
Mısra: **8**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, yönelmek.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā 'ömrüm

17. **gitmedi:**-*me, -di*
Gazel 183
Mısra: **10**
Kaybolmak, sona ermek.
9. Nice gelsün şūrete 'aḳlum ki ḫaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḫayret gitmedi āyīne-i idrākden

18. **gitsün:**-*sün*
Gazel 215
Mısra: **2**
Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
1. Çü Vaṣl olmadı yāruñ sīnesine
2. Ḳo gitsün yana yana söne söne

19. **gitdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 267
Mısra: **2**
Geçişsiz f. (Eski Türk. kit-mek) (-den / -e)
1. (Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

gitdi vü geldi:
1. **gitdi vü geldi:**
Gazel 115
Mısra: **7**
Gidip gelmek.
7. Haddüñ ḫayāli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şem'

git-:
1. **gider:**-*er*
Gazel 180
Mısra: **14**
Gitmek, ulaşmak.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

giy:
1. **giydi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **111**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
111. Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

2. **giydi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḫüsni dikdi kendü giydi

3. **giydürmez:**-*dü, -r, -mez*
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
3. Ger virmese ol ṭabi'-ı münevver ḫaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḫil'at

4. **giyer:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **22**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

5. **giyinmiş:**-*in, -miş*
Gazel 11
Mısra: **2**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol la'l-i nāb
2. Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

6. **giydük:**-*dü, -k*
Gazel 14
Mısra: **10**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı 'işḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḫüsnüñde biz de şīb

7. **giyüp:**-*üp*
Kaside 18
Mısra: **39**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿār serv

8. **giyer:**-*er*
Gazel 38
Mısra: **7**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
7. Âsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

9. **giyme:**-*me*
Gazel 41
Mısra: **9**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
9. Ṣāfʿol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

10. **giymesün:**-*me*, -*sün*
Gazel 68
Mısra: **13**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʿanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

11. **giye:**-*e*
Gazel 119
Mısra: **4**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis altun üsküf

12. **giyer:**-*er*
Gazel 205
Mısra: **1**
Giymek.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

13. **giyüp:**-*üp*
Gazel 213
Mısra: **2**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

14. **giyür:**-*ür*
Gazel 240
Mısra: **7**
Korunak olmak.
7. Nāṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥışārını yıḳar leşker-i şīve

15. **giyürme:**-*ür*, -*me*
Gazel 261
Mısra: **12**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

giy-:
1. **giydürdi:**-*dür*, -*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıḳarup
72. Mātem içün ḳara giydürdi ḳalem

giyāh:
1. **giyāhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **8**
Far. Ot, saman, yeşillik, çimen.
7. Ger ḥasret-i şimşīrūñ ile ḫāk olur isem
8. Sūsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

2. **giyāh:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Far. Ot, saman, alef.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

giyāh-ı derd:
1. **giyāh-ı derd:**
Kaside 17
Mısra: **45**
II Keder yeşillği. (ot \ saman).
45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

giydür-:
1. **giydürüp:**-*üp*
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Giydirmek.
89. Kefeni giydürüp İdrīs nebī
90. Ḥullelerden aña ḳaftān itsün

2. **giydürür:**-*ür*
Kaside 4
Mısra: **46**
Giymek.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i mazlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

giyin:
1. **giyinür:**-*ür*
Kaside 13
Mısra: **38**
Üstünü örtmek, giyinmek.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

giymeg:
1. **giymege:**-*e*
Gazel 31
Mısra: **8**
Giymek. başına takmak.
7. Encümiyle şeb anuñ giceligi olmışdur
8. Kendüye giymege ḫūrşīd-i zer-efser-i çarḫ

giyüp dur-:
1. **giyüp durur:**-*üp* , -*durur*
Kaside 9
Mısra: **68**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.
67. Bu dem ki mātem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʿis-i kelimātum giyüp durur ḳara şāl

gizle-:
1. **gizlenmeyince:**-*n*, -*me*, -*y*, -*ince*
Gazel 147
Mısra: **13**
Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

2. **gizlersin:**-*r*, -*sin*
Gazel 172
Mısra: **1**
Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

3. **gizlemişdür:**-*miş*, -*dür*
Gazel 211
Mısra: **7**
Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḫuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

gizlen:
1. **gizlenür:**-*ür*
Kıt'a 5
Mısra: **6**
Saklanmak.
5. Ḳakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

2. **gizlendi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **98**
Saklanmak.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

3. **gizlenür:**-*ür*
Kaside 14
Mısra: **62**
Saklanmak.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

4. **gizlenmege:**-*meg*, -*e*
Kaside 16
Mısra: **55**
Saklanmak.
55. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nīzeñ
56. Parmaġı ile gösterüp eyler ile rüsvā

5. **gizlenüp:**-*üp*
Gazel 21
Mısra: **4**
Saklanmak.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öyküdügiçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılmaz āb-ı ḥayāt

6. **gizlenür:**-*ür*
Gazel 181
Mısra: **18**
Saklanmak.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

göç:
1. **göçüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **115**
Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.
115. Göçüp Şāh itdi tebdīl-i mekānı
116. Devām-ı devlet ile bir iki yıl

2. **göçer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **28**
Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

3. **göç:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḫarbe dikdi ḍarb-i dest

4. **göçme:**-*me*
Gazel 127
Mısra: **8**
Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.
7. Nʿ ola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

5. **göçürdi:**-*ür*, -*di*
Gazel 257
Mısra: **1**
Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek.
1. Raḳībüñ beni kūyuñdan göçürdi
2. Göñül mürġin ḥuẓūrından uçurdı

göç-:
1. **göçüp:**-*üp*
Terkib-bend 1
Mısra: **33**
Ölmek.
33. Şaḥn-ı fırdevse göçüp devlet ile
34. Cennet ehline yine baş oldı

gög:
1. **göge:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Gökyüzü.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yılduz ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

2. **göge:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **87**
Gökyüzü.
87. Nücūm urmışdı yer yer göge mismār
88. İḫāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

3. **göginde:**-*in*, -*de*
Kaside 3
Mısra: **24**
Gökyüzü.
23. Ḫalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

4. **göge:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **50**
Gökyüzü.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

5. **göge:**-*e*
Gazel 13
Mısra: **11**
Gökyüzü.
11. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
12. Ḥamle eyler günder ile āfitāb

6. **göge:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **20**
Gökyüzü.
19. Ṭāṣ-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz diküp göge çekmezdi intiẓār

7. **göge:**-*e*
Gazel 28
Mısra: **7**
Gökyüzü.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

8. **göge:**-*e*
Gazel 160
Mısra: **10**
Gökyüzü.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Ṣādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

göge atıl-:
1. **göge atılduḳça:**-*ıl, -duḳça*
Gazel 273
Mısra: **9**
Gökyüzüne fırlatmak.
9. Atıldukça göge tīr-i ḥavādis
10. İnerken baña togruldur ʿasāyı

göge çıḳar-:
1. **göge çıḳar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **57**
Gökyüzüne çıkarmak.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yıldızıdur kim yire düşer jāle

2. göge çıḳdı:-*dı*
Kaside 12
Mısra: **8**
Gökyüzüne çık-, yüksel-.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

3. **göge çıḳdı:**-*di*
Gazel 103
Mısra: **14**
Gökyüzüne çıkarmak.
13. ʿÂlem içinde suḥan ḳaldı Mesīḥīden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḥā-yı nefes

göge ir-:
1. **göge irerdi:**-*er, -di*
Gazel 159
Mısra: **16**
1) Göğe çıkmak, yükselmek 2) Mutlu olmak.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

göge çıḳar-:
1. **göge çıḳaralar:**-*a, -lar*
Gazel 60
Mısra: **10**
Överek göklere çıkarmak II Bir kişi ya da bir şeyi çok fazla övmek.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

2. **göge çıḳaralar:**-*a, -lar*
Gazel 60
Mısra: **10**
Överek göklere çıkarmak II Bir kişi ya da bir şeyi çok fazla övmek.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

göge irişdür-:
1. **göge irişdürdi:**-*dür, -di*
Kaside 10
Mısra: **54**
Mutluluğa kavuşmak.II yükselmek. II Göğe çıkmak.
53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

gögs:
1. **gögsin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **32**
Göğüs.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

2. **gögsini:**-*i, -n, -i*
Gazel 37
Mısra: **4**
Göğüs.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

3. **gögsine:**-*i, -n, -e*
Gazel 117
Mısra: **4**
Göğüs.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāġ

4. **göġsin:**-*in*
Gazel 121
Mısra: **4**
Göğüs.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer def

5. **göġsini:**-*i, -n, -i*
Gazel 282
Mısra: **3**
Göğüs, bağır.
3. Döger göġsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün defʿü nāy

gögüs:
1. **gögüsler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **127**
Arabîsi zâ-i mu'cemenin fethi vavın sükûnu ahirde râ-i mühmele ile zevrdir ve sâd-ı mühmelenin fethi dâl-ı mühmelenin sükûnu ahirde rā-i mühmele ile sadrdır. Cem'i sâd-ı mühmelenin zammı dâl-ı mühmelenin zam ve meddi ahirde râ-i mühmele ile sudûr gelir. Isrardan olan şeyleri ketm ve ihfâ için kişiyi kandırmak mahallinde Araplar mesel darp edip ('‡œ—„ †«Ë"‡Ÿ†»"‡—„) derler ve sâd-ı mühmele-nin fethi dâl-ı mühmelenin sükûnu râ-i mühmelenin fethi ahirde hâ-i vakf ile sadre göğüs yukarısıdır ve nunun.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

gök:
1. **göklere:**-*ler, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gök, gökyüzü.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

2. **gökde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

3. **gökde:**-*de*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Gökyüzü, sema.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

4. **gökde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl

5. **gökden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **20**
Gök, gökyüzü.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

6. **göklere:**-*ler, -e*
Kaside 10
Mısra: **37**
Gök, gökyüzü.
37. İrgürelden göklere ḳuḫl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

7. **göklere:**-*ler, -e*
Kaside 14
Mısra: **39**
Gök, gökyüzü.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

8. **gökde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **52**
Gök, gökyüzü.
51. Ḳarşu şu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʿvā

9. **göklere:**-*ler, -e*
Kaside 21
Mısra: **2**
Gökyüzü, sema.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

10. **gökde:**-*de*
Gazel 61
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü.
7. İşigüñde şu kim aḳıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yılduzı yoḳdur

11. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 64
Mısra: **2**
Gök, gökyüzü.
1. Bezmümüz yine müşerrefeyledi cānāneler
2. Göklere çıḳsa yeridür naʾre-i mestāneler

12. **gökden:**-*den*
Gazel 71
Mısra: **11**
Gök, gökyüzü.
11. Zühre gökden işidüp didi ne erkek sāz olur

13. **gök:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Gök, gökyüzü.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür kılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

14. **gökde:**-*de*
Gazel 86
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü.
9. Seg-i Aṣḥāb-ı Kehfululuġ eyler
10. Ḫar-ı ʿİsā görürsin gökde uçar

15. **gökdeki:**-*de, -ki, -*
Gazel 96
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

16. **gökde:**-*de*
Gazel 108
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

17. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 108
Mısra: **11**
Gök, gökyüzü.
11. Ṣalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʾola taḫrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

18. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 152
Mısra: **9**
Gök, gökyüzü.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

19. **gökde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **6**
Gök, gökyüzü.
5. Nice terk idem ol ʿİsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

20. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 158
Mısra: **7**
Gök, gökyüzü.
7. Kaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḥāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

21. **gökde:**-*de*
Gazel 176
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

22. **gökden:**-*den*
Gazel 177
Mısra: **9**
Gök, gökyüzü.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

23. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 179
Mısra: **7**
Gök, gökyüzü.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

24. **gökde:**-*de*
Gazel 196
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

25. **gökde:**-*de*
Gazel 208
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü.
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

26. **gökde:**-*de*
Gazel 217
Mısra: **7**
Gök, gökyüzü.
7. Gökde öykündi güneş ruḫlaruña
8. Kendü kendünüñ adın urdı yere

27. **gökde:**-*de*
Gazel 240
Mısra: **6**
Gökyüzü, sema.
5. Dilberleri ḫod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

28. **gökden:**-*den*
Gazel 257
Mısra: **6**
Gök, gökyüzü.
5. İşiginden raḳībi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

29. **gökde:**-*de*
Gazel 260
Mısra: **10**
Āsmān, semâ.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī süzeni

gökyüzi:
1. **gökyüzinde:**-*n, -de*
Gazel 92
Mısra: **10**
Gökyüzü.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

gölge:
1. **gölgemdür:**-*m, -dür*
Gazel 63
Mısra: **10**
Birinin yanından hiç ayrılmayan, ona tabii olan kimse.
9. Ne kadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

gölge ḫarāmīsi:
1. **gölge ḫarāmīsi:**
Gazel 50
Mısra: **3**
Gölge haydutu.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḫarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

gölgelig:
1. **gölgeligüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 129
Mısra: **9**
Güneş ışınlarına maruz kalınmayan yer.
9. Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʾola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

gölgelik:
1. **gölgelik:**
Gazel 133
Mısra: **6**
1. Güneş ışınlarına mâruz olmayan yer, gölge altındaki yer.
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʾola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

gömgök:[BTL]
1. **gömgök:**
Gazel 159
Mısra: **1**
Sarı.Aşırı dercede.
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

gömgök delü:
1. **gömgök delü:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Aşırı deli, çılgın.
5. Sūsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

ġonca:
1. **ġonca:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tomurcuk. || Sevgili.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

2. **ġoncalar:**-*lar*
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
93. Şoldı ol gülşen-i devlet çünkim
94. Ġoncalar çāk-i girībān itsün

3. **ġonca:**
Murabba 2
Mısra: **22**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-firāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

4. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 5
Mısra: **4**
Gonca. || Sevgilinin ağzı.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫım-nāk itmege
4. Şāḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

5. **ġoncalar:**-*lar*
Kaside 5
Mısra: **62**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

6. **ġoncalaruñ:**-*lar, -u, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **18**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

7. **ġoncadan:**-*dan*
Kaside 6
Mısra: **46**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
45. Dehānuñ ile lebüñ ḫasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḫaberin ġoncadan şorar jāle

8. **ġonca:**
Kaside 7
Mısra: **7**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

9. **ġonca:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

10. **ġonca:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

11. **ġonca:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

12. **ġoncalar:**-*lar*
Kaside 7
Mısra: **102**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
101. Ṭurdukça gülşen içre seher āfitāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

13. **ġonca:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

14. **ġoncalar:**-*lar*
Kaside 8
Mısra: **10**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
9. Ḳatre-i şīr ṭamladuġınca şebnem
10. Ġoncalar aġız açar niteki etfāl-i şıgār

15. **ġoncadan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **19**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
19. Ġoncadan manzaralar açdı şabā tā andan
20. Eyleye şāhid-i gül bülbüle ʿarż-ı didār

16. **ġonca:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
25. Dikdi çün maşrabasın şāḫ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

17. **ġoncalar:**-*lar*
Kaside 10
Mısra: **7**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim şalar kehvāresini nite kim māder nesīm

18. **ġoncadan:**-*dan*
Kaside 10
Mısra: **30**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".

29. Şeh-nişînini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manzar nesīm

19. **ġonca:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

20. **ġonca:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

21. **ġonca:**
Gazel 12
Mısra: **3**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

22. **ġoncalaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 15
Mısra: **4**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
3. Leb-i laʿlüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḫ
4. Ṣubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

23. **ġonca:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

24. **ġoncaya:**-*y, -a*
Kaside 16
Mısra: **22**
Tomurcuk. || *Sevgili.*
21. Gül yapraġ aġızludur añа rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

25. **ġonca:**
Kaside 16
Mısra: **70**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i güyā

26. **ġoncalaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 19
Mısra: **8**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek. Gül tomsuğında istimali galiptir: "Gonce-i nev-şüküfte-i bâg-ı bahâdır sevdiğim".
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

27. **ġoncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 38
Mısra: **4**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek; -sevgilinin küçük ve kapalı ağzı-.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

28. **ġonca:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Bāġ içinde ṣāḥ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

29. **ġoncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 57
Mısra: **8**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Serḫoş ṣanuban maḥkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

30. **ġoncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 57
Mısra: **10**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
9. Gülşende lebüñden çü ṣoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

31. **ġonca:**
Gazel 69
Mısra: **3**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
3. Gösterse nʿola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

32. **ġonca:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer ṣan efser-i sulṭān uğurlar

33. **ġonca:**
Gazel 73
Mısra: **7**
Tomurcuk. || *Sevgili.*
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

34. **ġoncayla:**-*y, -la*
Gazel 113
Mısra: **1**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur ṣan dürer elfāẓ

35. **ġonca:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

36. **ġoncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 171
Mısra: **6**
Far. Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

37. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 178
Mısra: **12**
Far. 1. Gülün açılmamış hali,tomurcuk. 2) sevgilinin ağzı.
11. Sen gül-ruḫa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış ṣabā yeline seḥer ġoncalar dehen

38. **ġoncadan:**-*dan*
Gazel 178
Mısra: **14**
Far. 1. Gülün açılmamış hali,tomurcuk. 2) sevgilinin ağzı.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

39. **ġonca:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Far. 1. Gülün açılmamış hali,tomurcuk. 2.Sevgilinin ağzı.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile ṣoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

40. **ġonca:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

41. **ġonca:**
Gazel 213
Mısra: **1**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

42. **ġonca:**
Gazel 213
Mısra: **2**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

43. **ġonca:**
Gazel 213
Mısra: **4**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye ṣovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

44. **ġonca:**
Gazel 213
Mısra: **6**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

45. **ġonca:**
Gazel 213
Mısra: **8**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḫline ẓarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʿetde misl-i sürmedān ġonca

46. **ġonca:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
9. ʿİẓār u laʿlüñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

47. **ġonca:**
Gazel 220
Mısra: **2**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca bağladum yine göñlüm ḳabağıña

48. **ġonca:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca bağladı bir gül budaġına

49. **ġoncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 221
Mısra: **5**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭolurı ṭoldurı sögeyidi çanagına

50. **ġonca:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

51. **ġoncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 243
Mısra: **3**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʿ anı şebnem ısırur dendān ile

52. **ġoncanuñ:**-*nuñ*
Gazel 243
Mısra: **13**
Tomurcuk. || *Sevgili.*
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

53. **ġonca:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Bağlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

54. **ġonca:**
Gazel 245
Mısra: **10**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aṣar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

55. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 254
Mısra: **4**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i ṣoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

56. **ġoncayı:**-*y, -ı*
Gazel 276
Mısra: **6**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.

5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

ġonca vü gül:

1. **ġonca vü gül:**
Kaside 14
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Gonca ve gül.

35. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

ġonca-dehān:

1. **ġonca-dehāndur:**-*dur*
Gazel 58
Mısra: **2**
Sevgilinin goncaya benzeyen ağzı.

1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

2. ġonca-dehen:
Gazel 262
Mısra: **6**
Gonca ağızlı.

5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme şorıtdı

ġonca-ı ḫoş-bū:

1. **ġonca-ı ḫoş-būlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Murabba 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel kokulu gül.

5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şulularını

ġonca-i inʿām:

1. **ġonca-i inʿām:**
Kaside 16
Mısra: **83**
İḥsan goncası.

83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

ġonca-leb:

1. **ġonca-leblerle:**-*ler, -le*
Gazel 232
Mısra: **6**
Dudakları gonca gibi olan. || *Ağzı küçük.*

5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

ġonca-veş:

1. **ġonca-veş:**
Kaside 18
Mısra: **15**
Gonca gibi.

15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derün-ı sīnesini āşikār serv

gönder-:

1. **gönderür:**-*ür*
Kaside 4
Mısra: **50**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfâcātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

2. **gönderüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 15
Mısra: **34**
Kargı, mızrak.

33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

3. **gönder:**
Kaside 21
Mısra: **2**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

4. **gönderüp:**-*üp*
Gazel 40
Mısra: **7**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

7. Baña tīriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

5. **gönderen:**-*en*
Gazel 84
Mısra: **3**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

6. **gönderürse:**-*ür, -se*
Gazel 222
Mısra: **1**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

1. Ger gönderürse tīrini ʿuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

7. **gönderürem:**-*ür, -em*
Gazel 238
Mısra: **12**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

8. **gönderüben:**-*üben*
Gazel 275
Mısra: **4**
Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.

3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

gönl:

1. **gönlüm:**-*ü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

7. Dilerdüm egleyem biriyle gönlüm
8. Ḳanāʿat itmedi bir ile gönlüm

2. **gönlümden:**-*üm, -den*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

7. Ne mümkin var ki zikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi gönlümden geçürem

3. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 2
Mısra: **13**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

4. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 9
Mısra: **4**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de gönlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

5. **gönlüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **71**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feṯḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

6. **gönlüme:**-*üm, -e*
Gazel 13
Mısra: **10**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

9. Zaḫm-ı tīrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
10. Gönlüme ḳandan irürdi feṯḥ-i bāb

7. **gönlüni:**-*ü, -ñ, -i*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.

1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

8. **gönlüm:**-*üm*
Kaside 16
Mısra: **13**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

9. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 22
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

3. Gözüm gönlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

10. **gönlüme:**-*üm*
Gazel 26
Mısra: **6**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

5. Kīn-i laʿlüñ cānuma ʿazb-I Fırāt
6. Rīş-ḫandüñ gönlüme milḥ-i ücāc

11. **gönline:**-*i, -n, -e*
Gazel 34
Mısra: **10**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlās Allāhuʾṣ-ṣamed

12. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 52
Mısra: **11**
Gönül, kalp, yürek.

11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda gönlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

13. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 54
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.

1. Şehā gönlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

14. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 68
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.

1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

15. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 68
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek.

5. Hālüñden alsa gönlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḫarāmīye ḫaḳ durur

16. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 70
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.

1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

17. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 70
Mısra: **4**
Gönül, kalp, yürek.

3. Cānumı her laḥẓa ol laʿl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

18. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 72
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḫānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.

3. Alur gönlümi sīnemden ḫayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

19. **gönli:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek.

7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ gönli demirdür

20. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 76
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek.

5. Revāndur dāʿimā her-cāʿi gönlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

21. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 80
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
1. Yaşum cūy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

22. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 83
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlūñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

23. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 85
Mısra: **8**
Gönül, kalp, yürek.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider gönlümi çün cān cānadur

24. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 87
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi gönlüm açılur her ḳaçan yeller eser

25. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 103
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek.
7. Şavm-ı hecrüñde ḳosun gönlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḫl idemez çün ramażān içre ʿases

26. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 130
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek.
7. Kaʿbe-i ḳūyuña gider gönlüm
8. Ḳılduġumca namāz Ḳāsım Beg

27. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 136
Mısra: **3**
Gönül , kalp , yürek .Gönül , kalp , yürek .
3. Bu gönlüm mürġi bāġ-ı kūyuñ özler
4. Ḳuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

28. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 139
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek.
3. Şaçuñla ḫālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

29. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 140
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

30. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 182
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele ṣayd itdi şāhın (şāhin)

31. **gönlüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 184
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek.
5. Zāʾil itmez ḳatı gönlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz nakş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

32. **gönlinde:**-*in, -de*
Gazel 200
Mısra: **6**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḥafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḫu

33. **gönlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 201
Mısra: **9**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

34. **gönlüme:**-*üm, -e*
Gazel 202
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
3. Gözüm yumılur düşicegiz gönlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

35. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 204
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
7. Başında gönlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

36. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 220
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca baġladum yine gönlüm ḳabaġıña

37. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 225
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.
1. Gönlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

38. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 234
Mısra: **17**
Gönül, kalp, yürek.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Dāneler iḥzār ider bir gicelik mihmānına

39. **gönlüme:**-*üm, -e*
Gazel 239
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek.
7. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ʿanber-feşānuma

40. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 241
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

41. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 245
Mısra: **5**
Gönül, kalp, yürek.
5. Ḫaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yağız güzel gibi çeker pehlūsına

42. **gönlümi:**-*ü, -m, -i*
Gazel 246
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu gönlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

43. **gönlini:**-*i, -n, -i*
Gazel 251
Mısra: **11**
Gönül, kalp, yürek.
11. Zülfī ḫabs ide ide gönlini ʿāşıklarınuñ
12. Ṭoptolu oldı günehkār ile çāh-ı zaḳanı

44. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 260
Mısra: **1**
Gönül, kalp, yürek.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile gönlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

45. **gönlümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 260
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

46. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 263
Mısra: **2**
Gönül, kalp, yürek.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

47. **gönlüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 271
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
3. Demirden ḳalʿadur ey dost gönlüñ
4. Girenler gönlüñe aldı ḥışārı

48. **gönlüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 271
Mısra: **4**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
3. Demirden ḳalʿadur ey dost gönlüñ
4. Girenler gönlüñe aldı ḥışārı

49. **gönlümi:**-*üm, -i*
Gazel 275
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek. Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür Bu gönlüm ḥānesin rūşen iden ol mehliḳā yigdür.
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

50. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 286
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek.
7. Gönlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

gönleg:
1. **gönleginüñ:**-*i, -nüñ*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gömlek.
3. Yaḳasın gönleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol şūḫ-ı dil-ārā

2. **gönlegine:**-*i, -n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **79**
Gömlek.
79. Şafaḳdan gönlegine sürdiler ḳan
80. Ḳılup dolāb-ı çarḫ ol gice nāle

gönli aḳ-:
1. **gönli aḳar:**-*ar*
Kaside 15
Mısra: **8**
Gönlü akmak, sevmek, gönül vermek.
7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurāhīnüñ aña gönli aḳar

gönli çek-:
1. **gönli çeker:**-*er*
Gazel 41
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
İstemek, arzulamak, canı çekmek.
7. Çünkim raḳīb-i mücrimüñ gönli çeker aşılmaġa
8. Taḳ süre-i Tebbet ḫaḳı boynına bir ḫabl-i mesed

gönli düşdise:
1. **gönli düşdise:**-*di, -se*
Gazel 250
Mısra: **7**
Gönlünde yer etmek.
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise gönli
8. Maʿ-zūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

gönli düş-:
1. **gönli düşdiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 249
Mısra: **9**
Gönlünde yer etmek.

9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña göñli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

gönliñ al-:
1. **gönliñ almaḳ:**
Gazel 200
Mısra: **13**
Âşık etmek.
13. Mesīḥī girü gönliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügüñ ey cefā-ḫū

gönlinden geçürdi:
1. **gönlinden geçürdi:**-*di*
Gazel 257
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünde hissetmek, düşünmek. Yer etmek.
7. Oḳuñ yüregine ṭoḳunacaḳın
8. Mesīḥī şimdi gönlinden geçürdi

gönlini bağlar:
1. **gönlini bağlar:**-*r*
Gazel 105
Mısra: **15**
Sevgi ile bağlanmak.
15. Zülfüñ Mesīḥī gönlini baġlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

gönlüm:
1. **gönlümüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **7**
İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Zücācı gönlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfına doyar ne kīnesine

gönlüm eyle-:
1. **gönlüm egleyem:**-*y*, -*e*, -*m*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Gönül eğlendirmek.
7. Dilerdüm egleyem biriyle gönlüm
8. Ḳanāʿat itmedi bir ile gönlüm

gönlüni egle-:
1. **gönlüni egle:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Gönlünü eğlemek; avutmak, oyalamak.
7. Ko şu kitāb cām ile gönlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

gönül:
1. **gönüller:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Birisi Dilsüz-oğlı şūḫ-ı nāzik
2. Gönüller almada çālāk ü çābük

2. **gönüller:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Gönüller idinür her gice mihmān

3. **gönül:**
Kaside 2
Mısra: **34**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Ḳ ol āteş ile hemdem olupdur gönül hemān

4. **gönlüme:**-*üm*, -*e*
Müfret 7
Mısra: **1**
İnsanın duygu merkezi, manevi yönü.
1. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme ḥuccet ḳoyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-i ʿanber-feşānuma

5. **gönül:**
Müfret 9
Mısra: **1**
İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey gönül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

6. **gönülden:**-*den*
Gazel 22
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur gönülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

7. **gönülden:**-*den*
Gazel 55
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Bir büseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince gönülden neler geçer

8. **gönülden:**-*den*
Gazel 56
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Bir büseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince gönülden neler geçer

9. **gönül:**
Gazel 56
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Oḳuñla öldügine gönül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Ṣırāṭı uçar geçer

10. **gönül:**
Gazel 76
Mısra: **1**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
1. Gönül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

11. **gönülde:**-*de*
Gazel 86
Mısra: **1**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
1. Ġam u ġuṣṣa gönülde şöyle kim var
2. Olupdur iz hümā isneyni fī ʾl-ġār

12. **gönüllü:**-*lü*
Gazel 86
Mısra: **6**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş gönüllü dīdār

13. **gönül:**
Gazel 94
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Leşker-i ġamla gönül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʿāh-ı āteş-nāki üstinde kızıl otaġıdur

14. **gönül:**
Gazel 116
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey gönül
4. Ruḥsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

15. **gönül:**
Gazel 118
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Ḫālüñüñ devrinde ruḥsāruñla ḫoş-demdür gönül
6. Kim ḥarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

16. **gönülden:**-*den*
Gazel 131
Mısra: **9**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Gitmesün diyü gönülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

17. **gönül:**
Gazel 136
Mısra: **9**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Gönül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḫālin ḥaste bilür nā-tüvānuñ

18. **gönüller:**-*ler*
Gazel 142
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Ceng itmesün gönüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

19. **gönül:**
Gazel 145
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler gönül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser gönül

20. **gönül:**
Gazel 145
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler gönül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser gönül

21. **gönül:**
Gazel 145
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḥmūrlıḳ yazar gönül

22. **gönül:**
Gazel 145
Mısra: **6**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Gülşen-i ḥüsnüñden itdükçe güẕer bād-ı şabā
6. Reşk idüp pirāhenüñ-veş üstüñe ditrer gönül

23. **gönül:**
Gazel 145
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Şalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Şag u şoldan şañasın kim el şalup ister gönül

24. **gönül:**
Gazel 145
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿ iliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar gönül

25. **gönül:**
Gazel 151
Mısra: **3**
İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Tañ degül ḫālüñ ḥarāb olsa gönül
4. Saña kim dir genc-i ḥüsne mesken ol

26. **gönülleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 164
Mısra: **7**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.
7. Şıñık gönülleri çün mūmyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

27. **gönül:**
Gazel 170
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden gönül hayrān-ı ḥüsn

28. **gönül:**
Gazel 171
Mısra: **2**
İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Görenler ol hümānuñ ʿizz ü nāzın
2. Havāya şaldı gönül şāhbāzın

29. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 182
Mısra: **6**
Gönül, kalp, yürek. Gönül, kalp, yürek.
5. Ṭoḳunmayınca tīġ-ı ābdāruñ
6. Bu gönlüm āteşi bulmadı teskīn

30. **gönül:**
Gazel 200
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Dükān açdı gönül bāzār-ı ġamda
4. Ki sīnem dāġıdur keff-i terāzū

31. **gönül:**
Gazel 207
Mısra: **10**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḥusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu gönül Ferhādına

32. **gönül:**
Gazel 210
Mısra: **1**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Öğrendi gönül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

33. **gönül:**
Gazel 212
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Ey güneş yüzlü gönül ḥastalanur küyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

34. **gönül:**
Gazel 215
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. ʿİyān olalı ruḥsāruñda ḥaṭṭuñ
4. Ġubār irdi gönül āyīnesine

35. **gönül:**
Gazel 216
Mısra: **7**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

36. **gönülden:**-*den*
Gazel 223
Mısra: **3**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Oḳuñ niteki gönülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

37. **gönül:**
Gazel 242
Mısra: **5**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
5. Gönül gözden ḳaçup bezmüñe vardı
6. Ḳaçup yaġmurdan uġradı ṭoluya

38. **gönül:**
Gazel 257
Mısra: **2**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
1. Raḳībüñ beni küyuñdan göçürdi
2. Gönül mürġin ḥuẓūrından uçurdı

39. **gönül:**
Gazel 258
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Bu çarḫuñ lāciverdi ḳubbesinden
8. Gönül meyḫāne gibidür revāḳı

40. **gönül:**
Gazel 261
Mısra: **4**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
3. Tenüm ġamuñla fiġār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül ṣıḥḥat ile ʿāfiyeti

41. **gönül:**
Gazel 279
Mısra: **8**
İnsanın duydu merkezi, yüreğin manevi yönü.
7. Acıma göz yaşın aḳıduġuña
8. Ey gönül yüzüñe oldur düşeri

gönül ḫānesi:
1. **gönül ḫānesi:**-*s, -i*
Gazel 129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gönül evi.
7. Rūşen olmazdı gönül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

gönülden geçürın:
1. **gönülden geçürın:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Aklından geçirmek, düşünmek.
3. Tīrüñüñ ḫāṭıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince gönülden geçürın

gör-:
1. **görmedi:**-*me, -di*
Terkib-bend 1
Mısra: **15**
Görmek.
15. Ġālibā görmedi çeşm-i encüm
16. Bu ḳadar ḫādise-i ʿuẓmāyı

2. **göricek:**-*icek*
Gazel 132
Mısra: **2**
Gördüğünde.
1. ʿIşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīġ-i müjeñle ḫak

gör-:
1. **gördükçe:**-*dükçe*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Görmek.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şātır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḫāṭır

2. **görüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Görmek.
3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

3. **gördi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
Görmek.
31. Gördi kim ḳorḳuludur rāh-ı Ḥudā
32. Şühedā ḳısmına yoldaş oldı

4. **gördi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
Görmek, idrak etmek, düşünmek.
63. Gördi yoḳ ceyş-i vücūd içre vefā
64. Oldı pes ḳāfile-sālār-ı ʿadem

5. **görmedin:**-*me, -di, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Görmek.
11. Ḥudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

6. **gören:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Görmek.
3. Gören kūyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufi ön şoñra bu kurt

7. **görine:**-*i, -n, -e*
Kaside 1
Mısra: **10**
Görmek.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

8. **göresin:**-*e, -sin*
Kaside 1
Mısra: **14**
Görmek.
13. Vāy eger kim baḳasın şafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

9. **gören:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Görmek.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

10. **görüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **27**
Görmek.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ

11. **görem:**-*e, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **29**
Görmek.
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḥsār
30. Nücūm-ı eşk olur çehremde seyyār

12. **görüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **90**
Görmek.
89. Bu vech ile geçerken ḫāl-i ʿālem
90. Görüp beytü'l-ḥazende āsumānı

13. **görüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **102**
Görmek.
101. Revāḳ-ı çarḫa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

14. **gör:**
Mesnevi 1
Mısra: **104**
İdrak etmek, düşünmek.
103. Ki gösterdi bāña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

15. **gördi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **114**
İdrak etmek, düşünmek.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

16. **görse:**-*se*
Mesnevi 1
Mısra: **131**
Görmek.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

17. **görürsin:**-*ür, -s, -i, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **133**
Görmek.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

18. **görür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **141**
Görmek.
141. Görür ʿāṣī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

19. **görmemiş:**-*me, -miş*
Mesnevi 1
Mısra: **143**
Görmek.
143. Ki mislin görmemiş devr-i felekler

20. **gören:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Görmek.
1. Biri Ḳazzāz Luṭfī māh-peyker
2. Gören müʿminlerüñ īmānı gevrer

21. **görinen:**-*in, -en*
Murabba 2
Mısra: **13**
Görmek.
13. Büstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

22. **görür:**-*ür*
Gazel 2
Mısra: **6**
Görmek.
5. Āyīne-i ruḥsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

23. **göricek:**-*i, -cek*
Gazel 2
Mısra: **13**
Görmek.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

24. **görindi:**-*in, -di*
Kaside 2
Mısra: **15**
Görmek.
15. Nāgeh görindi çeşmüme şubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātif mübeşşiri oḳıdı anda bir eẕān

25. **görürez:**-*ür, -ez*
Kaside 2
Mısra: **86**
Görmek.

85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez toyunca nān

26. **görinen:**-*in, -en*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı ḳarḥ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

27. **gördüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Görmek.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

28. **görinmez:**-*i, -n, -mez*
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Görmek.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

29. **gören:**-*en*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Görmek.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

30. **gördi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **15**
Görmek.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaṣdına açdı o dem şeh-per hilāl

31. **görüp:**-*üp*
Kaside 3
Mısra: **23**
Görmek.
23. Ḥalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

32. **görüp:**-*üp*
Kaside 4
Mısra: **11**
Görmek.
11. Ehl-i Rūm aḥşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

33. **gördi:**-*di*
Kaside 4
Mısra: **19**
Görmek.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıkmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

34. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Görmek.
3. İki üç defʿa ki timār aldum
4. Görmedüm menfaʿatini biʾz-ẕāt

35. **görmemişdür:**-*me, -miş, -dür*
Kaside 5
Mısra: **68**
Görmek.
67. Rişte-i naẓma Mesīhī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

36. **gören:**-*en*
Kaside 6
Mısra: **19**
Görmek.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

37. **göricek:**-*icek*
Kaside 6
Mısra: **44**
İdrak etmek, düşünmek.
43. Ruḥ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

38. **gördükçe:**-*dükçe*
Kaside 6
Mısra: **49**
Görmek.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

39. **göricek:**-*icek*
Kaside 6
Mısra: **50**
Görmek.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

40. **görürse:**-*ür, -se*
Kaside 6
Mısra: **93**
Görmek.
93. Görürse gül gibi eşʿārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḥayādan meh ile ḥᵛar jāle

41. **gördi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **5**
Görmek.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı şoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

42. **görüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **28**
Görmek.
27. Âb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar şabā
28. Māhiler ol ḥayāli görüp eyler ıẕṭırāb

43. **görem:**-*em*
Kaside 7
Mısra: **35**
Görmek.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḥᵛāb

44. **görüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **102**
Görmek.
101. Ṭurdukça gülşen içre seḥer āfītāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

45. **gör:**-*n*
Kaside 8
Mısra: **18**
Görmek.
17. Māʾ-i cārīleri ḳaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice naḳş geçer āba nesīm-i esḥār

46. **görüp:**-*üp*
Kaside 8
Mısra: **21**
Görmek.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

47. **göricek:**-*icek*
Kaside 8
Mısra: **58**
Görmek.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

48. **gör:**
Kaside 9
Mısra: **22**
Görmek.
21. Nigār ḳāmetin unut ḳıyāmeti fikr it
22. Ḳo ḥaṭṭ-ı sebzi nedir gör ṣaḥife-i aʿmāl

49. **gören:**-*en*
Kaside 10
Mısra: **57**
Görmek.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

50. **görmedük:**-*me, -dük*
Kaside 11
Mısra: **8**
Görmek.
7. Āb kim şırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Şanki bir gün görmedük maḥbūbedür rūşen-zamīr

51. **göricek:**-*i, -cek*
Kaside 11
Mısra: **19**
Görmek.
19. Ben şovuḳdan şubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aşḥābüʾs-saʿīr

52. **gör:**
Kaside 12
Mısra: **12**
Görmek.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

53. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 14
Mısra: **16**
Görmek.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öniñce bir cüvān

54. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 14
Mısra: **21**
Görmek.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

55. **görüp:**-*üp*
Kıt'a 15
Mısra: **1**
İdrak etmek, düşünmek.
1. Görüp bu sūr-ı mevfūrüʾs-sürūrı
2. Degül ādem begendi Ḥaḳ tebārek

56. **göreli:**-*eli*
Kaside 15
Mısra: **39**
Görmek.
39. Ḥasedinden göreli keff-i kerīmüñi seḥāb
40. Ḳara-püş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

57. **gör:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Görmek.
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

58. **görür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **6**
Görmek.
5. Âyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

59. **göricek:**-*icek*
Kaside 16
Mısra: **13**
Görmek.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġruların gündüzidür leyle-i ẓulmā

60. **görüp:**-*üp*
Kaside 16
Mısra: **73**
Görmek.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

61. **görüp:**-*üp*
Kaside 17
Mısra: **37**
Görmek.
37. Ḥalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

62. **görmemiş:**-*me, -miş*
Kaside 17
Mısra: **45**
İs. görme işi , ruyet.
45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

63. **göreyin:**-*e, -y, -in*
Kaside 17
Mısra: **52**
Görmek.
51. Ne diyeyin bir at durur olkʾ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

64. **gören:**-*en*
Kaside 17
Mısra: **85**
Görmek.

85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören şanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

65. **görmedi:**-*me, -di*
Kaside 18
Mısra: **23**
Görmek.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

66. **gör:**
Kaside 18
Mısra: **35**
Görmek.
35. Gel gör ṣafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

67. **görinür:**-*in, -ür*
Kaside 18
Mısra: **48**
Görmek.
47. Ruḫsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

68. **gör:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Görmek.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Ṣandı bizi ceng iderez araladı firḳat

69. **görsün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **45**
İdrak etmek, düşünmek.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

70. **görüben:**-*üben*
Gazel 20
Mısra: **6**
İdrak etmek, düşünmek.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

71. **gören:**-*en*
Gazel 20
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ser-nüvişţümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

72. **gördükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 22
Mısra: **7**
Görmek.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur gönülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

73. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 23
Mısra: **7**
Görmek.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʾdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

74. **görse:**-*se*
Gazel 25
Mısra: **3**
Görmek.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥaḳı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfi başı üstine tāc

75. **gören:**-*en*
Gazel 28
Mısra: **3**
Görmek.
3. Dir gören zaḥmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

76. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 33
Mısra: **4**
Görmek.
3. Tolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

77. **görüp:**-*üp*
Gazel 33
Mısra: **7**
Görmek.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

78. **görinmedi:**-*in, -me, -di*
Gazel 37
Mısra: **7**
Görmek.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfītāb-ı ḥad

79. **gör:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Görmek.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfītāb-ı ḥad

80. **görinen:**-*in, -en*
Gazel 38
Mısra: **8**
Görmek.
7. Âsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

81. **görmek:**-*mek*
Gazel 46
Mısra: **1**
Görmek.
1. Görmek isterseñ tecellī ide nūr
2. Kaʿbe-i Dīdār-ı yāra ḳarşu ṭur

82. **görüp:**-*üp*
Gazel 46
Mısra: **5**
Görmek.
5. Ḥalḳa-ı żikr içre dil-dārı görüp
6. Kūşesinden şeyḫ ider yā şabūr

83. **görmez:**-*mez*
Gazel 47
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

84. **göresin:**-*esi, -n*
Gazel 48
Mısra: **8**
Görmek.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

85. **görinen:**-*in, -en*
Gazel 50
Mısra: **5**
Görmek.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

86. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 54
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

87. **gördüğüñ:**-*düg, -üñ*
Gazel 55
Mısra: **10**
Görmek.
9. Şanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḥālince gördüğüñ kişi şāḥib-naẓar geçer

88. **gören:**-*en*
Gazel 60
Mısra: **5**
Görmek.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

89. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 62
Mısra: **7**
Görmek.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḫāʾildür

90. **gör:**
Gazel 63
Mısra: **4**
İdrak etmek, düşünmek.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

91. **görem:**-*em*
Gazel 63
Mısra: **5**
Görmek.
5. Ḥaremüñde görem çü gün yüzüñi
6. Şanuram kim meh-i muḥarremdür

92. **gör:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Görmek.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

93. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **2**
Görmek.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

94. **gör:**
Gazel 66
Mısra: **6**
Görmek.
5. Meclisde yāra aġzı şuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

95. **görüp:**-*üp*
Gazel 69
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ḫavf itmesün bu ḥalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaşdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

96. **göresin:**-*esi, -n*
Gazel 77
Mısra: **2**
Görmek.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

97. **görince:**-*ince*
Gazel 77
Mısra: **6**
Görmek.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

98. **görmeyelden:**-*me, -y, -el, -den*
Gazel 77
Mısra: **7**
Görmek.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lüleлerinden nice lüʿlüʾler aḳar

99. **görseñ:**-*señ*
Gazel 77
Mısra: **7**
Görmek.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lüleлerinden nice lüʿlüʾler aḳar

100. **göreler:**-*ele, -r*
Gazel 78
Mısra: **3**
Görmek.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Düzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

101. **görmez:**-*mez*
Gazel 79
Mısra: **12**
Görmek.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

102. **görüp:**-*üp*
Gazel 81
Mısra: **7**
Görmek.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Şoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

103. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 81
Mısra: **10**
Görmek.

9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḥiteler de görürse ḳumḳum ider

104. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 83
Mısra: **3**
Görmek.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

105. **gören:**-*en*
Gazel 83
Mısra: **6**
Görmek.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

106. **göricek:**-*icek*
Gazel 83
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ḥaḳkā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

107. **gören:**-*en*
Gazel 84
Mısra: **10**
Görmek.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Ṣūretā gören şanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

108. **göreli:**-*eli*
Gazel 85
Mısra: **5**
Görmek.
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

109. **görürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 86
Mısra: **10**
Görmek.
9. Seg-i Aṣḥāb-ı Kehf ululuġ eyler
10. Ḫar-ı ʿĪsā görürsin gökde uçar

110. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 87
Mısra: **5**
Görmek.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

111. **görülen:**-*ül, -en*
Gazel 87
Mısra: **9**
Görmek.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭutınmışdur siper

112. **gör:**
Gazel 90
Mısra: **2**
Görmek.
1. Cān u göñül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

113. **görür:**-*ür*
Gazel 93
Mısra: **7**
Görmek.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

114. **görem:**-*em*
Gazel 93
Mısra: **15**
Görmek.
15. Çü ṭūġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Ṣañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

115. **görmek:**-*mek*
Gazel 98
Mısra: **4**
Görmek.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Ṣol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

116. **görsevüz:**-*se, -vüz*
Gazel 99
Mısra: **8**
Görmek.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

117. **göreydüñ:**-*e, -y, -dü, -ñ*
Gazel 100
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ulumaġı göreydüñ olsa eger
8. Seg-i kūyuñ ḳadarca ʿizzetümüz

118. **gören:**-*en*
Gazel 103
Mısra: **5**
Görmek.
5. Ṣıra ṣıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫᵛāndan ʿacabā ṣol ḳuşa kim yapdı ḳafes

119. **göreli:**-*eli*
Gazel 104
Mısra: **5**
Görmek.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

120. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 104
Mısra: **6**
Görmek.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

121. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 105
Mısra: **2**
Görmek.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

122. **görmek:**-*mek*
Gazel 105
Mısra: **7**
Görmek.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṯḥ-i bāb
8. Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

123. **görür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **12**
Görmek.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʿimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

124. **göre:**-*e*
Gazel 107
Mısra: **3**
Görmek.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḫālümi
4. Āṣiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

125. **gördükçe:**-*dük, -çe*
Gazel 110
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān-veş

126. **gör:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Görmek, idrak etmek, düşünmek.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

127. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 115
Mısra: **16**
Görmek.
15. Her şeb yanup yaḳıldugı ṣubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

128. **göreyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 121
Mısra: **2**
Görmek.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecvef
2. Göreyin ḳaddini olsun muẓāʿaf

129. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 121
Mısra: **8**
Görmek.
7. Raḳībüñ ṣūretini ehremenler
8. Görürse Ḳāf ṭaġında geçe kef

130. **gördügince:**-*düg, -ince*
Gazel 122
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gördügince zülf-i pīç-ā-pīçüñi zencīr-veş
6. Kendüyi urur delülüge ūlūʿl-elbāb-ı ʿışḳ

131. **görem:**-*em*
Gazel 122
Mısra: **7**
Görmek.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫᵛācedür kim var anuñ öñinde usṭurlāb-ı ʿışḳ

132. **görüben:**-*üben*
Gazel 125
Mısra: **2**
Görmek.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḫālümi düşmenler olur baña şefīḳ

133. **görimezem:**-*i, -mez, -em*
Gazel 125
Mısra: **8**
Görmek.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

134. **göreli:**-*eli*
Gazel 127
Mısra: **2**
Görmek.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yıldızı düşdi ḳamerüñ

135. **göreyin:**-*eyin, -y, -in*
Gazel 127
Mısra: **4**
Görmek.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

136. **görıcek:**-*ıcek*
Gazel 127
Mısra: **7**
Görmek.
7. Nʿola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

137. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 129
Mısra: **10**
Görmek.
9. Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

138. **gören:**-*en*
Gazel 137
Mısra: **14**
Görmek.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

139. **gören:**-*en*
Gazel 140
Mısra: **2**
Görmek.
1. Göñlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

140. **görüp:**-*üp*
Gazel 142
Mısra: **5**
Görmek.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳi zülfi iki dāl

141. **görse:**-*se*
Gazel 145
Mısra: **10**
Görmek.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

142. **gör:**
Gazel 146
Mısra: **7**
Görmek.

7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

143. **göricegiz:**-*iceg, -iz*
Gazel 147
Mısra: **5**
Görmek.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

144. **görüp:**-*üp*
Gazel 149
Mısra: **5**
Görmek.
5. Zülfüñü laʾlüñ görüp girmiş ẓalāma āb-ı Ḫızr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

145. **gören:**-*en*
Gazel 151
Mısra: **7**
Görmek.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

146. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 154
Mısra: **1**
Görmek.
1. Gördükçe yüzüñi nʾola artarsa ḥayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

147. **göremezsek:**-*e, -mez, -se, -k*
Gazel 164
Mısra: **6**
Görmek.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḥüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

148. **göre:**-*e*
Gazel 168
Mısra: **5**
Görmek.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

149. **gören:**-*en*
Gazel 168
Mısra: **6**
Görmek.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

150. **göresin:**-*esi, -n*
Gazel 171
Mısra: **4**
İdrak etmek, düşünmek.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfine nazar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

151. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 173
Mısra: **9**
Görmek.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʾ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

152. **gör:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Görmek.
3. Öñüñce yılmadın ey ḫusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gūn

153. **görinmege:**-*in, -meg, -e*
Gazel 179
Mısra: **12**
Görmek.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

154. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 181
Mısra: **5**
Görmek.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

155. **gören:**-*en*
Gazel 181
Mısra: **11**
Görmek.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

156. **görüp:**-*üp*
Gazel 182
Mısra: **3**
Görmek.
3. Raḳībi görüp āh itdük ḳapuñda
4. Caʾ alnāhā rücūmen liʾ-ṣ-ṣeyāṭīn

157. **görine:**-*i, -n, -e*
Gazel 183
Mısra: **6**
Görmek.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i ṣad-çāḳden

158. **gör:**
Gazel 184
Mısra: **10**
Görmek.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

159. **gör:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Görmek.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāğumı
10. Görmedüñse aḳ gül açıldugını divārdan

160. **görmedüñse:**-*me, -dü, -ñ, -se*
Gazel 185
Mısra: **10**
Görmek.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāğumı
10. Görmedüñse aḳ gül açıldugını divārdan

161. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 188
Mısra: **1**
Görmek.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun ṣūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

162. **gördi:**-*di*
Gazel 189
Mısra: **10**
Görmek.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

163. **gördi:**-*di*
Gazel 192
Mısra: **2**
Görmek.
1. Senüñle daʿvi-i ḫüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

164. **göresin:**-*esi, -n*
Gazel 192
Mısra: **6**
İdrak etmek, düşünmek.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḫaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

165. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 194
Mısra: **10**
Görmek.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

166. **gördi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **5**
Görmek.
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını ferişteler
6. İdindi çarḫ siper ḥavf-ı zaḥm-ı peykāndan

167. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 198
Mısra: **5**
Görmek.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

168. **görüp:**-*üp*
Gazel 200
Mısra: **14**
Görmek.
13. Mesīḥī girü gönliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügüñ ey cefā-ḫū

169. **göridükçe:**-*i, -dükçe*
Gazel 202
Mısra: **6**
Görmek.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

170. **gördi:**-*di*
Gazel 204
Mısra: **1**
Görmek.
1. Çü gördi ṣūretüñi münkir-i liḳā-yı ilāh
2. Didi ki eşhedü en lā ilāhe illallāh

171. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 205
Mısra: **2**
Görmek.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

172. **gördügin:**-*dügin*
Gazel 208
Mısra: **9**
Görmek.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Korḳaram lïkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

173. **gören:**-*en*
Gazel 209
Mısra: **9**
Görmek.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭas bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

174. **göreyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 212
Mısra: **2**
Görmek.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʿl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyïne ruḫsāruñ ile

175. **gören:**-*en*
Gazel 214
Mısra: **3**
Görmek.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

176. **görse:**-*se*
Gazel 218
Mısra: **10**
Görmek.
9. Ḳılmazdı Mesīḥī heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Kūyıña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

177. **göreydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 221
Mısra: **5**
Görmek.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭolduru ṭolduru sögeyidi çanagına

178. **gör:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Görmek.
5. Rūz-ı ezelde ḫışşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

179. **görinen:**-*in, -en*
Gazel 223
Mısra: **6**
Görmek.
5. Gözüm belā-yı remedden kızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

180. **görem:**-*em*
Gazel 223
Mısra: **9**
Görmek.
9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

181. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 226
Mısra: **7**
Görmek.

7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Ṣol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

182. **görüp:**-*üp*
Gazel 227
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ḥaridāruñ görüp nāz itme didüm
8. Didi ṣatar metāʿ-ı ḥüsni şīve

183. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 231
Mısra: **2**
Görmek.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḥurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

184. **görüp:**-*üp*
Gazel 231
Mısra: **9**
Görmek.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

185. **gör:**
Gazel 233
Mısra: **7**
Görmek.
7. Ṣūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ ā ʿatinden nʿ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

186. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 234
Mısra: **13**
Görmek.
13. Sīne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rīş-hand
14. Yaʿni ol kān-ı melāmet ṭuz eker ḳurbānına

187. **gör:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Görmek.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini ṣūretüñ gör
6. Mersūmdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

188. **gör:**
Gazel 236
Mısra: **8**
İdrak etmek, düşünmek.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güzeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

189. **gördi:**-*di*
Gazel 239
Mısra: **11**
Görmek.
11. Ol gül-ʿiẕār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḥsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

190. **görinmez:**-*in, -mez*
Gazel 243
Mısra: **7**
Görmek.
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

191. **görmez:**-*mez*
Gazel 243
Mısra: **16**
Görmek.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

192. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 247
Mısra: **5**
Görmek.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
6. Ṣāʿim gibi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

193. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 249
Mısra: **6**
Görmek.
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

194. **görüşdi:**-*üş, -di*
Gazel 249
Mısra: **6**
Görmek.
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

195. **gördi:**-*di*
Gazel 249
Mısra: **8**
Görmek.
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

196. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 251
Mısra: **4**
Görmek.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

197. **gör:**
Gazel 252
Mısra: **1**
İdrak etmek, düşünmek.
1. Meh yeltenür ḫayāline gör naḳş-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

198. **görmez:**-*mez*
Gazel 252
Mısra: **6**
Görmek.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

199. **görem:**-*em*
Gazel 252
Mısra: **9**
Görmek.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

200. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 255
Mısra: **4**
Görmek.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḫaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

201. **gör:**
Gazel 255
Mısra: **8**
Görmek.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

202. **göreli:**-*eli*
Gazel 255
Mısra: **9**
Görmek.
9. Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

203. **görüp:**-*üp*
Gazel 255
Mısra: **14**
Görmek.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

204. **görsün:**-*sün*
Gazel 256
Mısra: **6**
Görmek.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḫi nicedür yüzi ağını

205. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 260
Mısra: **7**
Görmek.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

206. **görüp:**-*üp*
Gazel 262
Mısra: **13**
Görmek.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʿ sözüñüñ naẓmın işitdi

207. **görüp:**-*üp*
Gazel 263
Mısra: **5**
Görmek.
5. ʿUşşāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

208. **göricegiz:**-*iceg, -iz*
Gazel 263
Mısra: **8**
Görmek.
7. Bilişmiş imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

209. **gördüginçe:**-*düg, -ince*
Gazel 265
Mısra: **9**
Eçişli f. (Eski Türk. kör-mek) 1. (Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.
9. Eşk-i çeşmüm gördüginçe ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḥusı

210. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 266
Mısra: **7**
Geçişli f. (Eski Türk. kör-mek) 1. (Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetme.
7. Raḳīb-i kelbi görsem der-peyüñce
8. Ururam naʾreler dilden pey-ā-pey

211. **gör:**
Gazel 266
Mısra: **12**
1. -i Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuşşāḳa gör mey

212. **gördi:**-*di*
Gazel 269
Mısra: **5**
İs. görme işi , ruyet.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

213. **görinen:**-*i, -nen*
Gazel 269
Mısra: **13**
1. -i Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.
13. Rismān şanman görinen nāme-i firḳatde kʿol
14. ʿĀşıḳ-ı miskīne ḥidmet itmege bil bagladı

214. **gören:**-*en*
Gazel 271
Mısra: **9**
Görmek.
9. Gören küyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

215. **gördügümce:**-*düg, -ü, -m, -ce*
Gazel 272
Mısra: **6**
Görmek.
5. Şanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

216. **göricek:**-*icek*
Gazel 275
Mısra: **3**
Görmek.
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tirüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

217. **gördi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **7**
Görmek.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

218. **gördügi:**-*düg, -i*
Gazel 275
Mısra: **9**
Görmek.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḥürmet eyledi

219. **gördi:**-*di*
Gazel 276
Mısra: **3**
Görmek.
3. Gördi kim sīḫ-ı kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

220. **göre:**-*e*
Gazel 276

Mısra: **5**
Görmek.
5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

221. **gördi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **5**
Görmek.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

222. **görüp:**-*üp*
Gazel 281
Mısra: **10**
Görmek.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

223. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 283
Mısra: **8**
Görmek.
7. Kırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
8. Biz şimdi gördük şāḥib-ḳırānı

224. **gördi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **6**
Görmek.
5. Zühhād gibi gūşe-i nişīn oldı şürāḥi
6. Ol ḥāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

225. **gördükçe:**-*dükçe*
Gazel 289
Mısra: **6**
Görmek.
5. i
6. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri

226. **gör:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Görmek.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın şavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

gördi ise:
1. **gördi ise:**-*di , -ise-di, -ise*
Gazel 132
Mısra: **4**
Görmek.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

göre:
1. **göre:**
Kıt'a 16
Mısra: **5**
Nispetle.
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

2. **göre:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Uygun olarak.
9. Her kim ki mıṣṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher ṣanur

3. **göre:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Görerek , gördüğünde.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taṣvirüñ şenüñ

gören:
1. **gören:**
Mesnevi 1
Mısra: **138**
Gören kişi.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme kıyāmet

2. **gören:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Gören kişi.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfirden zemin içre ezān oḳır Bilāl

3. **gören:**
Kaside 14
Mısra: **53**
Gören kişi.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören ṣanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

4. **görenler:**-*ler*
Gazel 44
Mısra: **12**
Gören kişi.
11. Ṣol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

5. **gören:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Gören kişi.
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

görin-:
1. **görine:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **46**
1. Görünmek.
45. Seyrāna çıḳsa ḳaṣr-ı sarāyına pir-i ʿaḳl
46. Alçaḳ görine gözine eyvān-ı āsumān

2. **görinür:**-*ür, -*
Kaside 3
Mısra: **20**
1. Görünmek.
19. Ṣanasın şāhuñ ḳılıcıdur aṣılmış ʿarṣda
20. Güşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

3. **görinür:**-*ür*
Kaside 3
Mısra: **44**
1. Görünmek.
43. Ḥaṣmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

4. **görinür:**-*ür*
Gazel 6
Mısra: **9**
-mış/-miş gibi gelmek.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳıldukça her bir tarı suʾbāndur baña

5. **görinmez:**-*mez*
Kaside 6
Mısra: **5**
1. Görünmek.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

6. **görinür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **10**
1. Görünmek.
9. Ferāz-ı şāḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ için görinür çehresinde der jāle

7. **görine:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **78**
1. Görünmek.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tūrüñ içinde nite ki nāl

8. **görinen:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **7**
1. Görünmek.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

9. **görinür:**-*ür*
Kaside 17
Mısra: **6**
1. Görünmek.
5. Şırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim şūret-i ecel görinür anda āşikār

10. **görine:**-*e*
Gazel 93
Mısra: **14**
1. Görünmek.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḫancer

11. **görinür:**-*ür*
Gazel 122
Mısra: **12**
1. Görünmek.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak şūfī inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

12. **görinmezse:**-*mez, -se*
Gazel 131
Mısra: **11**
1. Görünmek.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Bağlaya şubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

13. **görindi:**-*di*
Gazel 134
Mısra: **9**
1. Görünmek.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

14. **görinicegiz:**-*iceg, -iz*
Gazel 134
Mısra: **10**
1. Görünmek.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

15. **görinen:**-*en*
Gazel 149
Mısra: **9**
1. Görünmek.
9. Ey Mesīḥī ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

16. **görinür:**-*ür*
Gazel 150
Mısra: **7**
1. Görünmek.
7. Bezm-i ẕilletde ol aḳyār-ı leʾīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

17. **görinen:**-*en*
Gazel 160
Mısra: **9**
1. Görünmek.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Ṣādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

18. **görinür:**-*ür*
Gazel 175
Mısra: **14**
Görünmek | ortaya çıkmak,.
13. Naẓar itdükçe mirʾāta Mesīḥī
14. Görinür aña iki bedre altun

19. **görinmez:**-*mez*
Gazel 186
Mısra: **6**
Görünmek | ortaya çıkmak,.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

20. **görindükde:**-*dük, -de*
Gazel 201
Mısra: **6**
1. Görünmek.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini ṣandum
6. Ey māh görindükde ṣafaḳ içre meh-i nev

21. **görine:**-*e*
Gazel 204
Mısra: **10**
1. Görünmek.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

22. **görinür:**-*ür*
Gazel 264
Mısra: **8**
1. Görünmek.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʾola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş söbeki

23. **görinsün:**-*sün*
Gazel 264
Mısra: **9**
1. Görünmek.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

24. **görinmez:**-*mez*
Gazel 264
Mısra: **10**
1. Görünmek.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

25. **görinen:**-*en*
Gazel 270
Mısra: **7**
Görünmek | ortaya çıkmak,.
7. Felekde görinen şanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

26. **görindi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **14**
Görünmek | ortaya çıkmak,.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

27. **görinür:**-*ür*
Gazel 289
Mısra: **2**
1. Görünmek.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

görinen:
1. **görinenler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **82**
Görünen.
81. Gözinden şubḥa dek aḳıtdı jāle
82. Degül encüm görinenler semādan

görme:
1. **görmeyince:**-*y, -ince*
Kaside 13
Mısra: **52**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.
51. Sille-i dest-i felekdendür fiġānum ḳapuña
52. Kʿeylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

görmek:
1. **görmege:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **1**
Görmek.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

2. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 171
Mısra: **1**
Gören kişi.
1. Görenler ol hümānuñ ʿizz ü nāzın
2. Havāya şaldı göñül şāhbāzın

gör-:
1. **görübdür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **31**
Görüp, görünce.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

göster-:
1. **gösterdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **103**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

2. **gösterür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **105**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

3. **gösterme:**-*me*
Gazel 2
Mısra: **5**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Āyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

4. **gösterdi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **1**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı şafā-güster hilāl

5. **gösternıiş:**-*nıiş*
Kaside 4
Mısra: **2**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb gösternıiş idi māh-ı şıyām

6. **gösterem:**-*em*
Kaside 13
Mısra: **34**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña ya ʿnī misāl

7. **gösterür:**-*ür*
Kaside 13
Mısra: **49**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı şafā vü kāmile ṣaff-ı niʿāl

8. **gösterme:**-*me*
Kaside 16
Mısra: **5**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Âyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

9. **gösterme:**-*me*
Kaside 21
Mısra: **16**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

10. **gösterür:**-*ür*
Gazel 47
Mısra: **1**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
1. Şeb-i zülfüñde ḫaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

11. **gösterse:**-*se*
Gazel 69
Mısra: **3**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
3. Gösterse nʿola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

12. **gösteren:**-*en*
Gazel 70
Mısra: **7**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāġuñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

13. **göstere:**-*e*
Gazel 79
Mısra: **10**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
9. Hengām-ı ṣubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

14. **göster:**
Gazel 134
Mısra: **3**
Göstermek , izhar, ibraz etmek.
3. Göster rakībe ʿārifʿiseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

15. **göster:**
Gazel 139
Mısra: **3**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
3. Şaçuñla ḫālüñi göster ki göñlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

16. **gösterür:**-*ür*
Gazel 142
Mısra: **2**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Şan gösterür şükūfesini tāze bir nihāl

17. **göster:**
Gazel 176
Mısra: **3**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
3. Ay başında şol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

18. **gösterür:**-*ür*
Gazel 207
Mısra: **7**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fiʿāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaṣd-ı vaṣfʿitsem nigāruñ ḳāmet-i şimşādına

19. **gösterür:**-*ür*
Gazel 245
Mısra: **13**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
13. Gösterür ṣūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

20. **gösterüp:**-*üp*
Gazel 248
Mısra: **8**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

21. **göster:**
Gazel 256
Mısra: **5**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḥi nicedür yüzi ağını

22. **göster:**
Gazel 262
Mısra: **5**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme şorıtdı

23. **gösterdi:**-*di*
Gazel 263
Mısra: **3**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʿitdüm ki beni itlere virdi

24. **göstermedi:**-*me, -di*
Gazel 284
Mısra: **5**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i fırḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

25. **gösterdi:**-*di*
Gazel 286
Mısra: **6**
T. Gördürmek, izhar, ibraz etmek.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şañasın şems ż̇iyāyı

göster-:
1. **göstermez:**
Gazel 178
Mısra: **4**
T. Gördürmek, görünür hale getirmek.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

götrül-:
1. **götrülür:**-*ür*
Gazel 22
Mısra: **8**
Götürülmek.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

götür-:
1. **götürür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **38**
Uzaklaştırmak, kaldırmak.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

2. **götürür:**-*ür*
Kaside 8
Mısra: **24**
Taşımak, ulaştırmak veya koymak.

23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cūy-ı ḥabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

3. **götürüp:**-*üp*
Kaside 10
Mısra: **10**
Alıp götürme.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

4. **götürürdi:**-*ür, -di*
Kaside 14
Mısra: **7**
Uzaklaştır-, kaldır-, yüklen-, taşı-, yukarı kaldır-.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

5. **götürdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **35**
Taşımak, ulaştırmak veya koymak.
35. Bozılup ṣoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

6. **götürdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **36**
Açmak, kaldırmak.
35. Bozılup ṣoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

7. **götürsün:**-*sün*
Gazel 126
Mısra: **12**
Taşımak, ulaştırmak veya koymak.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḥaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsün ayaḳ ayaḳ

8. **götürdi:**-*di*
Gazel 156
Mısra: **3**
Götürmek.
3. Çekdüm raḳībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīk ile āvāre eyledüm

9. **götür:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Kaldırmak.
1. Öldüm üş taʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey kıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

10. **götürdi:**-*di*
Gazel 192
Mısra: **4**
Uzaklaştırmak, kaldırmak.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

11. **götürmege:**-*meg, -e*
Gazel 239
Mısra: **3**
Uzaklaştırmak, kaldırmak.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫᵛānuma

12. **götürme:**-*me*
Gazel 241
Mısra: **9**
Uzaklaştırmak, kaldırmak.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

gövde:
1. **gövdesine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 217
Mısra: **2**
Bir şeyin asıl bölümü.
1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

göyin:
1. **göyinmesün:**-*me, -s, -in*
Gazel 30
Mısra: **9**
Yanmak.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

göz:
1. **gözümden:**-*üm, -den*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Görme organı.
3. Od urup sīnemi ḥammām itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

2. **gözleri:**-*ler, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

3. **gözlerümi:**-*ler, -ü, -m, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
T. Görme organı.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

4. **göz:**
Kaside 1
Mısra: **8**
T. Görme organı.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe nazẓāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dūtā

5. **gözi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. ʿAlīdür birisi Ḳayṣarlu-zāde
2. Gözi ʿuşşāḳ ile her gün ġazāda

6. **gözsüz:**-*süz*
Mesnevi 1
Mısra: **54**
T. Görme organı.
53. Ḥudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāşiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

7. **gözinden:**-*in, -den*
Mesnevi 1
Mısra: **81**
T. Görme organı.
81. Gözinden ṣubḥa dek aḳıtdı jāle
82. Degül encüm görinenler semādan

8. **gözi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **83**
T. Görme organı.
83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mātem

9. **gözine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **46**
T. Görme organı.
45. Seyrāna çıḳsa ḳaṣr-ı sarāyına pir-i ʿaḳl
46. Alçaḳ görine gözine eyvān-ı āsumān

10. **gözi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **50**
T. Görme organı.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

11. **gözi:**-*i*
Murabba 3
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

12. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 3
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

13. **göze:**-*e*
Gazel 3
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

14. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 3
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

15. **gözüm:**-*üm*
Gazel 3
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

16. **göz:**
Gazel 3
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

17. **gözi:**-*i*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

18. **gözine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **41**
T. Görme organı.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳarañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

19. **gözüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Kaside 6
Mısra: **41**
T. Görme organı.
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

20. **gözüm:**-*üm*
Kaside 6
Mısra: **88**
T. Görme organı.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfıtāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

21. **gözden:**-*den*
Gazel 7
Mısra: **9**
Görme uzvu, ayn,çeşm.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

22. **göziyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 7
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

23. **gözine:**-*i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫᵛāb

24. **gözi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **35**
T. Görme organı.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫᵛāb

25. **gözlerüñde:**-*ler, -üñ, -de*
Kaside 7
Mısra: **36**
T. Görme organı.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫᵛāb

26. **gözde:**-*de*
Gazel 9
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

27. **gözüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 9
Mısra: **24**
T. Görme organı.
23. Ne fāʾide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde ẕikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

28. **gözine:**-*i, -n, -e*
Kaside 9
Mısra: **65**
T. Görme organı.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḥḥāl (sümm-i)

29. **gözüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 11
Mısra: **9**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḥavf olmaz ki ola māhtāb

30. **gözüme:**-*üm, -e*
Kaside 12
Mısra: **35**
T. Görme organı.
35. Şeb-i ẕillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿā ile uyar

31. **gözüme:**-*üm, -e*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

32. **göz:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

33. **gözüm:**-*üm*
Kıt'a 12
Mısra: **4**
T. Görme organı.
3. Senüñ ḥayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

34. **gözümden:**-*üm, -den*
Kıt'a 12
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Bu ḳaṭre ḳaṭre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

35. **gözde:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **30**
T. Görme organı.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḫātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

36. **gözlerdi:**-*ler, -di*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
T. Görme organı.
3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

37. **gözleri:**-*ler, -i*
Kaside 17
Mısra: **14**
T. Görme organı.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

38. **gözine:**-*in, -e, -*
Kaside 17
Mısra: **31**
T. Görme organı.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

39. **gözünüñ:**-*ü, -nüñ*
Kaside 19
Mısra: **40**
T. Görme organı.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

40. **gözümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 19
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yılduzumuzı yire düşürdi o ḳıyāmet

41. **gözüm:**-*üm*
Gazel 22
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

42. **gözüm:**-*üm*
Gazel 25
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

43. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 39
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Ḥasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yüsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

44. **gözlerümi:**-*ler, -üm, -i*
Gazel 39
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

45. **gözünde:**-*ün, -de*
Gazel 45
Mısra: **4**
T. Görme organı.
3. Zāhidā yoḳ dir isen şemʿ ü meye
4. Yoḳ başuñda beyni vü gözünde nūr

46. **gözüm:**-*üm*
Gazel 47
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

47. **gözden:**-*den*
Gazel 47
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

48. **göz:**
Gazel 47
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

49. **gözden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳdıġı yirden yine aḳar

50. **gözüm:**-*üm*
Gazel 63
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

51. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 65
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Lebüñ dirgürmege cānlar virürken
10. Gözüñ ḳatlüme her dem niyet eyler

52. **gözlerümüñ:**-*ler, -üm, -üñ*
Gazel 66
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

53. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 67
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Aġzuñuñ varın dile iḳrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

54. **gözin:**-*in*
Gazel 70
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Dem-be-dem göñlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

55. **gözümüzden:**-*ü, -müz, -den*
Gazel 77
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

56. **gözüm:**-*üm*
Gazel 77
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

57. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 77
Mısra: **8**
T. Görme organı.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʾlüʾler aḳar

58. **gözinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 77
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

59. **gözüm:**-*üm*
Gazel 81
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

60. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 82
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Ḥayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Şanursın kim bu baḥruñ sāḥili var

61. **gözüm:**-*üm*
Gazel 83
Mısra: **8**
T. Görme organı.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

62. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 84
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

63. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 89
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

64. **gözüm:**-*üm*
Gazel 89
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

65. **gözlerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 89
Mısra: **4**
T. Görme organı.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

66. **gözüm:**-*üm*
Gazel 90
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

67. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 91
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

68. **gözlüye:**-*lü, -y, -e*
Gazel 99
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

69. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Ṣavm-ı hecrüñde ḳosun göñlümi zülfüñde gözüñ
8. Ṣeb-reve daḥi idemez çün ramażān içre ʿases

70. **göz:**
Gazel 107
Mısra: **8**
T. Görme organı.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

71. **göz:**
Gazel 107
Mısra: **16**
T. Görme organı.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

72. **gözümde:**-*üm, -de*
Gazel 108
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Ḫayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḫaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

73. **gözüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 109
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḫargūş

74. **gözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 109
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḫargūş

75. **gözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 111
Mısra: **4**
T. Görme organı.
3. Ger aḳçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

76. **gözüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 111
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

77. **gözüm:**-*üm*
Gazel 112
Mısra: **4**
T. Görme organı.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḥüsnüñe
4. Kim vücūdum süzen olmışdur gözüm semmü ʾl-ḫıyāṭ

78. **gözlerümi:**-*ler, -üm, -i*
Gazel 114
Mısra: **8**
T. Görme organı.
7. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şuʿāʿ

79. **gözin:**-*in*
Gazel 119
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Peder-i dil-i ḫazīnüñ gözin aġ idüp teʿessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamīş-i Yūsuf

80. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 126
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

81. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 128
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

82. **gözüñden:**- *üñ, -den*
Gazel 136
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Göñül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḥālin ḫaste bilür nā-tüvānuñ

83. **gözinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 137
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Ḫayāli cemālüñ bahārınuñ üş
6. Raḳībüñ gözinde çıḳardı çiçek

84. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 137
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Gözümden degül ḫancerüñ nakşı dūr
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

85. **gözümde:**-*üm, -de*
Gazel 149
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Ey Mesīḥī ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

86. **gözde:**-*de*
Gazel 149
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Ey Mesīḥī ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

87. **gözlerümden:**-*ler, -üm, -den*
Gazel 157
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki sāʿatden aḳar birbirine ḳum

88. **göz:**
Gazel 168
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

89. **gözüm:**-*üm*
Gazel 170
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

90. **gözi:**-*i*
Gazel 172
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Raḳībe bilmezüz nʿitdük Mesīḥī
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

91. **gözden:**-*den*
Gazel 186
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

92. **gözden:**-*den*
Gazel 186
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çaġırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

93. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 201
Mısra: **9**
T. Görme organı.
9. Göñlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

94. **gözüm:**-*üm*
Gazel 202
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

95. **gözüm:**-*üm*
Gazel 210
Mısra: **6**
T. Görme organı.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

96. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 212
Mısra: **11**
T. Görme organı.
11. Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḫaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

97. **gözümden:**-*üm, -den*
Gazel 217
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

98. **gözüm:**-*üm*
Gazel 223
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Gözüm belā-yı remedden kızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

99. **gözümde:**-*üm, -de*
Gazel 223
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

100. **gözüm:**-*üm*
Gazel 224
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

101. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 227
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Gözüñ āğāz idelden sihr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḫalḳın ġirīve

102. **gözüm:**-*üm*
Gazel 232
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

103. **gözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 234
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

104. **gözi:**-*i*
Gazel 245
Mısra: **7**
T. Görme organı.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Baġlamış gül gonca bāzūbendini bāzūsına

105. **gözümi:**-*ü, -m, -i*
Gazel 245
Mısra: **12**
T. Görme organı.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

106. **gözümüze:**-*ü, -müz, -e*
Gazel 253
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

107. **gözinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 264
Mısra: **10**
T. Görme organı.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

108. **gözüm:**-*üm*
Gazel 265
Mısra: **3**
T. Görme organı.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḫusı

109. **gözüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 265
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

110. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 265
Mısra: **9**
*I. (Eski Türk. köz < *kö-z) 1. İnsanda ve hayvanda görme organı.*
9. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḫusı

111. **gözlerüñüñ:**-*ler, -ü, -ñüñ*
Gazel 268
Mısra: **3**
*I. (Eski Türk. köz < *kö-z) 1. İnsanda ve hayvanda görme organı.*
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlığı

112. **gözden:**-*den*
Gazel 269
Mısra: **20**
Bakış, görüş.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʾil baġladı

113. **gözümde:**-*ü, -m, -de*
Gazel 271
Mısra: **1**
T. Görme organı.
1. Gözümde derc olan naḳş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cüy-bārı

114. **gözüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 275
Mısra: **2**
T. Görme organı.
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkin gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

115. **gözlerüm:**-*ler, -ü, -m*
Gazel 279
Mısra: **5**
T. Görme organı.
5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger döke döke
6. Yüzümüñ rengi olupdur cigerī

116. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 286
Mısra: **8**
T. Görme organı.
7. Gönlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

göz aç-:
1. **göz açup:**-*up*
Gazel 88
Mısra: **6**
Dikkatlice bakmak, görmek.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

göz deg-:
1. **göz degeni:**-*en, -i*
Gazel 251
Mısra: **8**
Nazar değmek.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

göz degür-:
1. **göz degürür:**-*ür*
Gazel 251
Mısra: **7**
Uğursuzluk, kötülük getirdiğine inanılan kıskanç veya hayran bakışlar dolayısıyla kötü bir duruma düşürmek.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

göz dik:
1. **göz dik:**-*er*
Gazel 106
Mısra: **12**
Göz koymak.
11. Meger ki süzen-i ġamzeñden iḥtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

göz dik-:
1. **göz dikdügüm:**
Gazel 154
Mısra: **11**
Göz koymak. Bir şeyi elde etmeyi aklına koymuş ol-, ele geçirmek ot-.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

2. göz dikmişdür:-*miş, -dür*
Gazel 216
Mısra: **10**
Göz koymak.
9. Seg-i küyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫᵛānına

3. göz diksem:-*se, -m*
Gazel 112
Mısra: **3**
Göz koymak.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḫüsnüñe
4. Kim vücūdum süzen olmışdur gözüm semmü ʿl-ḥıyāṭ

4. göz diküp:-*üp*
Kaside 17
Mısra: **20**
Dikkatle bakmak, gözünü ayırmadan bir yere veya bir kimseye bakmak.
19. Ṭās-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz diküp göge çekmezdi intiẓār

göz göre:
1. **göz göre:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Gözler görsün.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

göz ile ḳaş ol-:
1. **göz ile ḳaş oldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
Yaralanmak.
25. Tīr ü şemşīr ne zaḫm urdı ise
26. Bedeninde göz ile ḳaş oldı

göz ḳıp-:
1. **göz ḳıpar:**-*ar*
Gazel 157
Mısra: **6**
Göz kırpmak, göz işareti yapmak.
5. Söyinür gibi itdügince geh geh
6. Şanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

göz terāzū
1. **göz terāzūsıyle:**-*y, -le*
Gazel 52
Mısra: **6**
Göz kararı.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

göz ucı:
1. **göz ucıyle:**-*y, -le*
Gazel 9
Mısra: **14**
Göz ucu.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ırakdan merḥabā

göz yaşı:
1. **göz yaşın:**-*n*
Gazel 279
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Acıma göz yaşın akıtduġuña
8. Ey gönül yüzüñe oldur düşeri

göz yum-
1. **göz yummadı:**-*ma, -dı*
Mesnevi 1
Mısra: **77**
Görmezden gelmek.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufı şan çāha iḫvān

gözden bıraḳ-:
1. **gözden bıraḳdılar:**-*dı, -*
Gazel 66
Mısra: **4**
Vazgeçmek, önemsememek.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

gözden çık-:
1. **gözden çıkdı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **32**
Gözden akmak | gözünden düşmek | gözden olmak; bkz. TS. C. III, s. 1811.
31. Şu deñlü vāfīr aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

gözden ḳaç-:
1. **gözden ḳaçup:**-*up*
Gazel 242
Mısra: **5**
Tenha da bulunmak, yalnız kalmak.
5. Göñül gözden ḳaçup bezmüñe vardı
6. Ḳaçup yaġmurdan uġradı ṭoluya

gözet-:
1. **gözedürken:**-*ken,*
Kaside 1
Mısra: **15**
(hasretle) beklemek.
15. Bunca cürm ile bu denlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḫavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿ-ı recā

gözet-:
1. **gözetmege:**-*me, -ge*
Kaside 2
Mısra: **47**
Göz önünde bulundurmak.
47. Dergāhını gözetmege her gice şubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

2. **gözet-:**
Kaside 19
Mısra: **9**
Göz önünde bulundurmak.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i hādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭfu ḳılur mı kişi ḫuẓūr

ġözi aġ eyle-:
1. **ġözi aġ eyledi:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Gözleri görmez olmak.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Ġözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

gözi āhū:
1. **gözi āhū:**
Mesnevi 1
Mısra: **21**
Ceylan gözlü.
21. Gözi āhū güzeller eylemek şayd
22. Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

gözi ṭol-:
1. **gözi ṭolar:**-*ar-i*
Kaside 6
Mısra: **90**
Gözü dol-.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

gözi üstinde ḳaşı var:

1. **gözi üstinde ḳaşı var:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bahane bulmak, eleştirmek. Eksik bulmak.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne añа dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

gözi yaşı:
1. **gözi yaşı:**
Kaside 17
Mısra: **57**
Gözyaşı.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

2. **gözi yaşı:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

3. gözi yaşın:-*n*
Gazel 193
Mısra: **9**
Gözyaşı.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḥikāyetin

gözi yaşı:
1. **gözi yaşına:**-*n, -a,*
Gazel 242
Mısra: **9**
Gözyaşı.
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

gözi yaşı:
1. **gözi yaşından:**-*n, -dan*
Kaside 14
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın gününñ yitişdi ḳapdı nāgehān

2. gözi yaşını:-*n, -ı*
Gazel 115
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿizāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

2. **gözi yaşını:**-*n, -ı*
Gazel 281
Mısra: **10**
Gözyaşı.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

2. gözi yaşıyle:-*y, -le*
Gazel 233
Mısra: **19**
Gözyaşı akıtmak, ağlamak.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḥālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

gözin aç-:
1. **gözin açamazdı:**-*a, -maz, -dı*
Kaside 5
Mısra: **2**
Uyanık, dikkatli olmak.
1. Milket-i Rūm içre olup leşker-i fitne revān
2. Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalk-ı cihān

gözin kör eyle-:
1. **gözin kör eylemege:**-*meg, -e*
Kaside 7
Mısra: **62**
Gözünü kör et-.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

gözin ṭoy-:
1. **gözin ṭoyurur:**-*ur*
Kaside 13
Mısra: **43**
Gözünü doyurmak, gözü tok olmak.
43. Dergehüñde ʿāʾilüñ gözin ṭoyurur ḫᵛān-ı cūd
44. İşigüñde sāʿilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

gözine dur-:
1. **gözine dura:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **12**
Gözüne dizine durmak: Nankörlük edenlere söylenen beddua sözü.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḥle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

gözine görin-:
1. **gözine görine:**-*e-i, -n, -e*
Kaside 17
Mısra: **56**
Görünür hala gelmek.
55. Rūz-ı meşāffʿ azm-i neberd eyleseñ şehā
56. Ḫaşmuñ gözine görine atuñ yelesi mār

2. gözine görinür:-*in, -ür-ür*
Gazel 213
Mısra: **10**
Görünür hala gelmek.
9. ʿİẕār u laʿlüñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

gözine sürme it-:
1. **gözine sürme ider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **58**
Far. Göze çekilen maruf siyah madde, kûhl.
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fikretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

gözini aç-:
1. **gözini açmış:**-*mış*
Kaside 7
Mısra: **12**
Uyanık, dikkatli olmak.
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫᵛāb

gözini kör eyle-:
1. **gözini kör eyleye:**-*y, -e, -*
Kaside 7
Mısra: **93**
Gözünü kör etmek.
93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden añа ire bir avuç türāb

gözle-:
1. **gözler:**-*r*
Gazel 90
Mısra: **5**
Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.
5. Ey serv bāġ-ı küyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

2. **gözlerüñ:**-*r, -üñ*
Gazel 149
Mısra: **3**
Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevketmek.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

gözlerin yum-:
1. **gözlerin yumdı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **3**
Gözlerini kapatmak.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

gözlerümüñ merkezine:
1. **gözlerümüñ merkezine:**-*n, -e*
Gazel 111
Mısra: **2**
Göz bebeği. Gözün tam ortası.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

gözüm ışır-:
1. **gözüm ışırdı:**-*dı*
Gazel 263
Mısra: **8**
Bir yerlerden tanımak.
7. Bilişmiş imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

gözüm üzre:
1. **gözüm üzre:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Başım gözüm üzere gibi kalıp ifade.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

gözüm yaşı:
1. **gözüm yaşı:**-*üm*
Kaside 6
Mısra: **95**
Göz yaşı.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

2. **gözüm yaşı:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

3. **gözüm yaşı:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

4. **gözüm yaşı:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı kūy-ı fenādan ġayrı

5. gözüm yaşıñ:-*ıñ*
Kaside 6
Mısra: **53**
Göz yaşı.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

5. **gözüm yaşın:**-*n*
Gazel 192
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

6. **gözüm yaşın:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Göz yaşı.
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʾlüʾ

7. **gözüm yaşın:**-*ın*
Gazel 199
Mısra: **9**
Gözyaşı.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa şuya māʾildür āhū

8. gözüm yaşını:-*n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **12**
Göz yaşı.
11. Şuvarmaġ istedükçe adımını atmayup
12. Gözüm yaşını şuya varınca ider pınar

9. **gözüm yaşını:**-*n, -ı*
Gazel 175
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Gözüm yaşını silmekden dem-ā-dem
6. Olupdur āstīnüm çāh-ı pür-ḫūn

10. **gözüm yaşını:**-*n, -ı*
Gazel 186
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

11. gözüñ yaşı:
Mesnevi 1
Mısra: **136**
Göz yaşı.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẓarda

12. **gözüñ yaşı:**
Kıt'a 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı.

21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḥr bu ḥālet

13. **gözüñ yaşı:**
Gazel 195
Mısra: **11**
Gözyaşı.

gözümüñ yaşını aḳıt-:
1. **gözümüñ yaşını aḳıdur:**-*dur-ur*
Gazel 162
Mısra: **3**
Ağlamak.
3. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşını
4. Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi şuludur dostum

gözüñ aç-:
1. **gözüñ aç:**
Gazel 25
Mısra: **8**
Uyanık, dikkatli olmak.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

2. **gözüñ aç:**
Gazel 128
Mısra: **9**
Uyanık, dikkatli olmak.
9. Ey Mesīḥī gözüñ aç bād-ı ṣabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭopraġına ḳıldıysa ḥaḳḳ-ı naẓaruñ

gözüñ aydın:
1. **gözüñ aydın:**
Mesnevi 1
Mısra: **95**
Sevinçli bir olay dolayısıyla kullanılan bir kutlama sözü.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yūsufdan nişāne
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

gözüñ yum-:
1. **gözüñ yum:**
Gazel 157
Mısra: **10**
Can vermek, yaşamaz olmak.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesīḥī bāri erkenden gözüñ yum

ġubār:
1. **ġubār:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdüna ġubār

2. **gubārı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **54**
Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).
53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

3. **ġubār:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Toz.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı zerrece hergiz ġubār serv

4. **ġubār:**
Gazel 43
Mısra: **3**
Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).
3. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

5. **ġubār:**
Gazel 215
Mısra: **4**
Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).
3. ʿİyān olalı ruḥsāruñda ḫaṭṭuñ
4. Ġubār irdi göñül āyīnesine

6. **ġubār:**
Gazel 223
Mısra: **8**
Toz, toprak; (tanıklarda sevgili/padişahın kapısı veya eşiğinde bulunan ve gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

ġubār bürin-:
1. **ġubār bürinür:**-*ür*
Kaside 17
Mısra: **62**
Toz ile dolmak.
61. Tozutduġınca yer yüzini pāy-ı edhemüñ
62. Çarḫ-ı muḥannesüñ bürinür ḳalbine ġubār

güç:
1. **güç:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Zor.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

2. **gücüm:**-*üm*
Gazel 232
Mısra: **7**
Uğraş,iş.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

3. **güc:**
Gazel 262
Mısra: **12**
Zor, zor olan.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

4. **güci:**-*i*
Gazel 283
Mısra: **1**
Güç, iktidar.
1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

güç gel-:
1. **güç geldügi:**-*düg, -i*
Gazel 40
Mısra: **3**
Zor gelmek.
3. ʿİbādet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

güd:
1. **güde:**-*e*
Gazel 126
Mısra: **4**
Gütmek, peşinden gitmek.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod şadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

güft:
1. **güft:**
Kıt'a 2
Mısra: **21**
Far. Söz, kelâm.
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḫan

2. **güft:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Söz, kelam.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-ṣad defter ne-ṣāyed güft ḫasb-i ḥāl-i müştāḳi

güftār:
1. **güftār:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Far. Söz, kelâm.
95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

güfte-i selmān-şekil:
1. **güfte-i selmān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **12**
Tanınmış Fars şairi (14. yy.) Selman-ı Saveci'nin sözü gibi.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

güher:
1. **güher:**
Kaside 5
Mısra: **67**
Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.
67. Rişte-i naẓma Mesīḥī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

2. **güher:**
Kaside 6
Mısra: **4**
Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef: "İşret-i güher âdemi temyîze mihekdir" -Ziya.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher ǰāle

3. **güher:**
Kaside 9
Mısra: **61**
Far. Cevher.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince rişte-i naẓma bu resme ʿıḳd-i leʿāl

4. **güher:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Far. Cevher.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

5. **güher:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Far. Cevher.
5. Lüʾlüʾ dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḫanum üzre olur şan güher elfāẓ

6. **güherüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **1**
İnci, mücevher II Teşbihen "söz" anlamında.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yıldızı düşdi ḳamerüñ

7. **güher:**
Gazel 136
Mısra: **7**
Far. Cevher. "Gevher"den muhaffef:.
7. Lebüñ deñlü güher taḥṣīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

8. **güher:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Far. Kıymetli taş, cevher, 2) sonuç, anlam.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

güher-pāş:
1. **güher-pāş:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
(Fa.) Cevher saçan.
1. Biri Ṣarrāf-zādedür güher-pāş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

gül:
1. **gül:**
Murabba 2
Mısra: **17**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış ǰāleler

2. **gül:**
Gazel 2
Mısra: **1**
Gül.
1. Gül ʿārżın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

3. **gül:**
Murabba 3
Mısra: **6**
i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çak şol yüzi şululārını

4. **güllerden:**-*ler, -den, -*
Kaside 5

Mısra: **26**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet ḳılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

5. **gül:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

6. **gülüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **8**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

7. **gül:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
9. Ferāz-ı şāḫa çıkınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

8. **güle:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **31**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʾif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

9. **güller:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **38**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seher
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

10. **güle:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **42**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

11. **gül:**
Kaside 6
Mısra: **47**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʾideler üzre ṭuz eker jāle

12. **gül:**
Kaside 6
Mısra: **67**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʾi top ile anuñ başın yarar jāle

13. **gül:**
Kaside 6
Mısra: **74**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

14. **gül:**
Kaside 6
Mısra: **93**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
93. Görürse gül gibi eşʿārımı Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḥayādan meh ile ḫᵛar jāle

15. **güle:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **21**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

16. **gül:**
Kaside 7
Mısra: **25**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Ṣol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

17. **gülmez:**-*mez*
Kaside 7
Mısra: **75**
Gülmek.
75. Kilkūñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

18. **güline:**-*i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **103**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Gonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

19. **güllerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 8
Mısra: **5**
Gül II Sevgiliye benzer başka güzeller.
5. Güllerüñ itmeg içün ʿārıż-ı vaṣfın taḥrīr
6. Mevcden mıṣtar idinmiş ṣafahāt-ı enhār

20. **gül:**
Kaside 8
Mısra: **23**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cūy-ı ḥabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

21. **gül:**
Kaside 8
Mısra: **28**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

22. **gül:**
Kaside 8
Mısra: **33**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
33. Jāle gül ṣafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol ṣāḥib-i temkīn ü vaḳār

23. **gül:**
Kaside 9
Mısra: **6**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḥazān
6. Gül āfītābına böyle ne tīz irişdi zevāl

24. **gülini:**-*i, -n, -i*
Gazel 10
Mısra: **10**
Gül.
9. Bād-ı fırāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

25. **gül:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güẕer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

26. **güllerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 10
Mısra: **50**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
49. Rişte-i naẓmuñla örülse eger şirāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

27. **gül:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

28. **gül:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Gül II Güzel, mahbub.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḥaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

29. **gül:**
Kaside 15
Mısra: **36**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
35. Ṭoḳınup düşmenüñüñ cengine süsen şimşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

30. **gül:**
Kaside 16
Mısra: **1**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Ṣan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

31. **gül:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

32. **gül:**
Kaside 16
Mısra: **21**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
21. Gül yapraġ aġızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

33. **güllerin:**-*ler, -in*
Kaside 17
Mısra: **13**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

34. **gül:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
9. Dirhem-i jāleyi ḥarc itse nʿ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi ṣuyıdur kendünün alın teridür

35. **güler:**-*er*
Gazel 83
Mısra: **6**
Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler ṣanur

36. **gül:**
Gazel 85
Mısra: **5**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

37. **gül:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yeller eser

38. **gül:**
Gazel 87
Mısra: **9**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

39. **gül:**
Gazel 96
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḫālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

40. **gül:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Gül II Güzel, mahbub.
1. Sürsem müjemi nʿola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

41. **güller:**-*ler*
Gazel 110
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

42. **güldi:**-*di*
Gazel 124
Mısra: **6**
Gülmek.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

43. **gül:**
Gazel 148

Mısra: **2**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
1. Ebr-i nîsân gibi dür diyü yetir giryân ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandân ol

44. **gül:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Gülmek.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

45. **gülde:**-*de*
Gazel 165
Mısra: **2**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
1. İrdi çün rāʿiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesîm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sîm

46. **güle:**-*e*
Gazel 176
Mısra: **1**
idişeç koç kep ,ulukok lezüg nınıcağa lüG .1 (lug .sraF) .i (□□ bulunan çok makbul çiçeği.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʾigende zîbālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

47. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

48. **gül:**
Gazel 178
Mısra: **13**
i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesîḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

49. **gül:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Gül (sevgili).
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

50. **gül:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açıldıġını divārdan

51. **gül:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Gül. Küçük, dikenli bir ağaçta yetişen çiçektir ki gül şeklinin ve kokusunun güzelliğiyle meşhurdur. Şairler arasında bülbülün maşuku olarak bilinir.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne için gül gibi ḫurrem degülsin

52. **gülüp:**-*üp*
Gazel 192
Mısra: **8**
Gülmek.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

53. **gül:**
Gazel 205
Mısra: **2**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

54. **güller:**-*ler*
Gazel 206
Mısra: **2**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
2. Ki güller açılı düşdi seḥergāh

55. **gül:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

56. **gül:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
9. ʿİẕār u laʿlüñi ḳoyup Mesîḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

57. **gül:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

58. **güle:**-*e*
Gazel 223
Mısra: **5**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
5. Gözüm belā-yı remedden ḳızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

59. **güller:**-*ler*
Gazel 244
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḥande

60. **gül:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
7. Nergisüñ gözi ile ḫārufı dilinden üşenüp
8. Baġlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

61. **gül:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesîḥī-i bülbül-kelām ola

62. **gülüşdi:**-*üş, -di*
Gazel 250
Mısra: **4**
Gülmek.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

63. **gül:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Ġözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

64. **gül:**
Gazel 251
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

65. **güle:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **8**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

66. **gül:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

67. **gül:**
Gazel 282
Mısra: **6**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
5. Nice mecmūʿa-ı nāz eskidüpdür
6. Ruḫuñ-veş gül olınca gülşen-ārāy

68. **gülleriyle:**-*ler, -i, -y, -le*
Gazel 289
Mısra: **4**
Far. Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

gül devri:
1. **gül devrinde:**-*n, -de*
Gazel 11
Mısra: **8**
Gül mevsimi.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

gül gül ol-:
1. **gül gül olup:**-*up*
Gazel 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça kızarmak, pembe pembe olmak.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Şan gösterür şükūfesini tāze bir nihāl

gül ile nergis:
1. **gül ile nergis:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül ile nergis.
3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

gül ruḫı:
1. **gül ruḫı:**-*ı*
Gazel 23
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Gül yanak.
15. Muṣṭafānuñ gül ruḫı devrinde ḥatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

gül yapraġı:
1. **gül yapraġıdur:**-*dur*
Kaside 17
Mısra: **86**
Gül yaprağı.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören şanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

2. **gül yapragını:**-*n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **57**

Gül yaprağı.
57. Gül yapragını şehper idinür nesîm-i subḥ
58. Tā büy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

gül yüz:
1. **gül yüzin:**-*i, -n*
Kaside 6
Mısra: **40**
(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

2. **gül yüzlülerle:**
Murabba 2
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül yüzlü güzel, sevgili.
43. Bülbül-i ḫoş-güysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

3. **gül yüzlüyi:**-*y, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül yüzlü, sevgili.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

gül-āb:
1. **gül-āb:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Far. Gül suyu, cülâb.
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

2. **gül-āb:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Far. Gül suyu, cülâb.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişîn kāfūr

3. **gül-āb:**
Gazel 96
Mısra: **4**
Far. Gül suyu, cülâb.
3. Kaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḥālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yakılmayınca gül gül-āb olmaz

gülāb:
1. **gülāb:**
Murabba 2
Mısra: **26**
Far. Gül suyu, cülâb.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

2. **gülāb:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Far. Gül suyu, cülâb.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

gül-āb-ı şebnem:
1. **gül-āb-ı şebnemi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **29**
Gül suyu damlası. II Çiğ.
29. Şīşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʾı ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

ġulām:
1. **ġulām:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Köle.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

2. **ġulāmuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 5
Mısra: **39**
Köle.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

ġulām ḳıl:
1. **ġulām ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Köle etmek.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

gül-berg:
1. **gül-bergden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **10**
Gül yaprağı.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫᵛāb

2. **gül-berg:**
Gazel 210
Mısra: **12**
Gül yaprağı II sevgili.
11. İrişimedi menzīl-i ḥüsnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı şabāya

3. **gül-berg:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Gül yaprağı II sevgili.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

gül-berg-i ṭarī:
1. **gül-berg-i ṭarī:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Taze gül yaprağı.
9. Ey Mesīḥī varaḳ-ı eşʿāruñ
10. Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarī

gülberg-i ter:
1. **gülberg-i terden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **16**
Taze gül yaprağı.
15. Uçup uçup gülsitān-ı ʿālemi seyr itmege
16. Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesīm

2. **gülberg-i terden:**-*den*
Gazel 13
Mısra: **14**
Taze gül yaprağı.
13. Ne revādur duta bülbül şemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫᵛāb

gül-be-şekker:
1. **gül-be-şekker:**
Kaside 11
Mısra: **49**
(Fa.) Gül tatlısı.
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

gül-bū:
1. **gül-bū:**
Gazel 245
Mısra: **3**
(Fa.) Gül kokusu.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar ṣabāḥ uyḥusına

gül-çehre:
1. **gül-çehre:**
Kaside 13
Mısra: **57**
Gül yüzlü. II Sevgili.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

2. **gül-çehre:**
Gazel 171
Mısra: **5**
Gül yüzlü. II Sevgili.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

gülgün:
1. **gülgün:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Gül renkli.
3. Gülgün eşk ḳaṭrelerin ḥusrevā saña
4. Ḳoşduḳça ḥidmete biri birin deper geçer

2. **gülgün:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Gül renkli 2) Husrev'in Şirin'e hediye ettiği at.
7. Kesilmez zülfī şīrīn ṭuṭaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgün

3. **gülgün:**
Gazel 255
Mısra: **2**
Gül renkli II Sevgilinin yüzü.
1. Zülf-i müşgīnüñ içün bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ içün gözyaşı gülgün oldı

gülī:
1. **gülī:**
Kaside 19
Mısra: **13**
Gül, çiçek, sevgili.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

gül-i cennet:
1. **gül-i cennet:**
Gazel 50
Mısra: **8**
Cennet gülü.
7. Ḳakıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḥayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

gül-i cennet:
1. **gül-i cennetdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **10**
Cennet gülü.
9. Olma her ḫāra muşāḥib ruḫ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

gül-i ḫandān:
1. **gül-i ḫandān:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Açılmış gül / sevgili.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

2. **gül-i ḫandān:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Açılmış gül / sevgili.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

3. **gül-i ḫandān:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Açılmış gül II Sevgili.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

gül-i maʿnā:
1. **gül-i maʿnā:**
Kaside 16
Mısra: **84**
Gülün anlamı.
83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

gül-i pür ḫāra:
1. **gül-i pür ḫāra:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **2**
Ol dikenli gül II Çok eziyet eden veya aşığa yüz vermeyen sevgili.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz kışşasın gül-i pür ḫāra eyledüm

2. **gül-i pür ḫāra:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **2**
Çok dikenli gül. II Çok eziyet eden veya aşığa yüz vermeyen sevgili.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz kışşasın gül-i pür ḫāra eyledüm

gül-i sepīd:
1. **gül-i sepīd:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Beyaz gül.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

gül-i surḫa:
1. **gül-i surḫa:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **96**
Kırmızı gül.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

gül-i ter:
1. **gül-i ter:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Taze gül.
3. Gül-i ter dāʾimā ḫandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

2. **gül-i ter:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Taze gül.
3. Gül-i ter dāʾimā ḫandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

3. **gül-i ter:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Taze gül.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḫāʾildür

4. **gül-i ter:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Taze gül.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḫāʾildür

5. **gül-i ter:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Taze gül.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

6. **gül-i ter:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Taze gül.
11. Mesīḥîde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

gülistān:
1. **gülistān:**
Murabba 2
Mısra: **27**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **gülistāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **4**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

3. **gülistānda:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **64**
Güllük, gül bahçesi, gül tarlası II Şeyh Sadî-i Şirazî'nin ahlâkî ve diaktik eserinin adı.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḫteḳar jāle

4. **gülistānda:**-*da*
Gazel 200
Mısra: **2**
Gül bahçesi.
1. Saña öyküdügiçün serv-i dil-cū
2. Gülistānda ḳılıç çekdi aña şu

5. **gülistān itmeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Kaside 11
Mısra: **10**
Gül bahçesine çevirmek.
9. Öldürürdi cümle ʿālem ḫalḳını Nemrūd-ı berd
10. Ger gülistān itmeyeydi āteşi ḥayy ü Ḳadīr

gülistān şaḫnı:
1. **gülistān şaḫnına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 10
Mısra: **41**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin ortası.
41. Şuʿle-i ḳahruñ eger düşse gülistān şaḫnına
42. Āteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫākister nesīm

gül-ʿizār:
1. **gül-ʿizār:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Gül yanaklı.
27. Kaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʿizār serv

2. **gül-ʿizār:**
Gazel 239
Mısra: **11**
Gül yanaklı.
11. Ol gül-ʿizār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḥsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

gülnār-ı laʿlüñe:
1. **gülnār-ı laʿlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Nar çiçeği olan dudak.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

gül-rūḫ:
1. **gül-rūḫuñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **13**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
13. ʿĀrızı nakşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıstar nesīm

2. **gül-ruḫ:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Gül yanaklı.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḫ ile şoḥbet-i şaḥrā nasīb

3. **gül-ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 94
Mısra: **11**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

4. **gül-ruḫa:**-*a*
Gazel 114
Mısra: **14**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim şudāʾ

5. **gül-ruḫa:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **11**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
11. Sen gül-ruḫa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış ṣabā yeline seḥer ġoncalar dehen

6. **gül-ruḫ:**
Gazel 192
Mısra: **3**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

gülşen:
1. **gülşeni:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **10**
Bahçe, gül bahçesi.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i süseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

2. **gülşenüñ:**-*üñ*
Murabba 2
Mısra: **22**
Bahçe, gül bahçesi.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler ṣāḥib-fīrāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

3. **gülşene:**-*e*
Murabba 3
Mısra: **14**
Bahçe, gül bahçesi.
13. Zāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

4. **gülşen:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Bahçe, gül bahçesi.
101. Ṭurduḳça gülşen içre seḥer āfītāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

5. **gülşen:**
Kaside 10
Mısra: **19**
Bahçe, gül bahçesi.
19. Gülşen (ü) ṣaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

6. **gülşene:**-*e*
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Bahçe, gül bahçesi.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

7. **gülşende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **9**
Bahçe, gül bahçesi.
9. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-ferāz-ı bülend-iḳtidār serv

8. **gülşene:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **25**
Bahçe, gül bahçesi.
25. Var gülşene ṣalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye ṣal ki ola şermsār serv

9. **gülşende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **52**
Bahçe, gül bahçesi.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

10. **gülşende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **60**
Bahçe, gül bahçesi.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i naḳş u nigār serv

11. **gülşende:**-*de*
Gazel 57
Mısra: **9**
Bahçe, gül bahçesi.
9. Gülşende lebüñden çü ṣoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

12. **gülşen:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Bahçe, gül bahçesi.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭutınmışdur siper

13. **gülşen:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi, çiçek bahçesi.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

14. **gülşende:**-*de*
Gazel 205
Mısra: **2**
Bahçe, gül bahçesi.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

15. **gülşene:**-*e*
Gazel 213
Mısra: **9**
Gül bahçesi ǁ bahçe.
9. ʿİẓār u laʿlüñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

16. **gülşende:**-*de*
Gazel 254
Mısra: **4**
Bahçe, gül bahçesi.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʾimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

17. **gülşende:**-*de*
Gazel 255
Mısra: **9**
Bahçe, gül bahçesi.
9. Ḥaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

18. **gülşende:**-*de*
Gazel 275
Mısra: **7**
Bahçe, gül bahçesi.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

gülşen ol-:
1. **gülşen olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Gülbahçesi olmak.
3. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki aña gülşen olmış şaḫn-ı āteş

gülşen-ārā:
1. **gülşen-ārāy:**-*y*
Gazel 282
Mısra: **6**
Gül bahçesini süsleyen, donatan.
5. Nice mecmūʿa-ı nāz eskidüpdür
6. Ruḫuñ-veş gül olınca gülşen-ārāy

gülşen-i āfāḳ:
1. **gülşen-i āfāḳı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **31**
Her yer gülbahçesi.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

gülşen-i dehr:

1. **gülşen-i dehr:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Dünya bahçesi. || Dünya.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim ṣadr-ı ʿandelîbe geçübdür kelaġ u zaġ

gülşen-i dehri:
1. **gülşen-i dehri:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **1**
Dünya bahçesi. || Dünya.
1. Gülşen-i dehri ṣabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

gülşen-i devlet:
1. **gülşen-i devlet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **93**
Mutluluk bahçesi.
93. Şoldı ol gülşen-i devlet çünkim
94. Ġoncalar çāk-i girîbān itsün

gülşen-i ḥüsn:
1. **gülşen-i ḥüsnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 145
Mısra: **5**
Güzelliğin gül bahçesi; sevgilinin güzel yüzü.
5. Gülşen-i ḥüsnüñden itdükçe güẕer bād-ı ṣabā
6. Reşk idüp pirāhenüñ-veş üstüñe ditrer gönül

gülşen-i ḳadrüñ:
1. **gülşen-i ḳadrüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **69**
Değerli gül bahçesi.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

gülşen-i küy-ı ḥabīb:
1. **gülşen-i küy-ı ḥabībinde:**-*nde*
Gazel 267
Mısra: **10**
Sevgilinin semtinin gülbahçesi.
9. Gelsün ögrensün Mesîḥî ḥasteden her kim diler
10. Gülşen-i küy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

gülşen-i küy:
1. **gülşen-i küyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 75
Mısra: **9**
Gül bahçesinin menzili.
9. İdindi vaṭan gülşen-i küyuñda Mesîḥî
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

2. **gülşen-i küyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Gül bahçesinin menzili.
3. Her kim görürse gülşen-i küyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

gülşen-i luṭf:
1. **gülşen-i luṭf:**
Gazel 176
Mısra: **9**
Iyilik, şefkat, sevgi gül bahçesi.
9. Gülşen-i luṭf içre ṭınmasun Mesîḥî var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

gülşen-i medḥ:
1. **gülşen-i medḥüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 11
Mısra: **42**
(Sevgiliyi) övme gül bahçesi.
41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-ṣafîr

gülşen-i ṭabʿ:
1. **gülşen-i ṭabʿ:**
Kaside 16
Mısra: **84**
Tabiatın gül bahçesi.
83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

gülsitān:
1. **gülsitānuñ:**-*uñ*
Murabba 2
Mısra: **37**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḥazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

2. **gülsitān:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesîḥî her gice şebnem kʿurur dendān aña

3. **gülsitān:**
Kaside 5
Mısra: **26**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet ḳılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

4. **gülsitāñuñ:**-*uñ*
Kaside 5
Mısra: **28**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḥazān

5. **gülsitān:**
Kaside 6
Mısra: **40**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

6. **gülsitān:**
Gazel 69
Mısra: **4**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
3. Gösterse nʿola ġonca girîbānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

7. **gülsitānda:**-*da*
Gazel 87
Mısra: **9**
1. Gül bahçesi, çiçeklik 2. Şeyh Sa'id-i Şirazî'nin Gülistan kitabı.
9. Ey Mesîḥî gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tîr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

8. **gülsitān:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterîn yapraġıdur

9. **gülsitān:**
Gazel 108
Mısra: **8**
1. Gül bahçesi, çiçeklik 2. Şeyh Sa'id-i Şirazî'nin Gülistan kitabı.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḥuñla gülsitān āteş

10. **gülsitānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 216
Mısra: **2**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

11. **gülsitāna:**-*a*
Gazel 276
Mısra: **4**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

12. **gülsitān:**
Gazel 289
Mısra: **4**
Gül bahçesi, çiçeklik ǀ bahçe.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tîr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

gülsitān-ı ʿālemi:
1. **gülsitān-ı ʿālemi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **15**
Dünyanın bahçesi,(gül bahçesi).
15. Uçup uçup gülsitān-ı ʿālemi seyr itmege
16. Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesîm

gülsitān-ı midḥat:
1. **gülsitān-ı midḥatüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **65**
Övgünün gülbahçesi.
65. Gülsitān-ı midḥatüñ içre nevālar itmege
66. Cilvegehdür ʿandelīb-i kilküme şāḫ-ı benān

gülsitān-ı vaṣf:
1. **gülsitān-ı vaṣfuñ:**-*uñ*
Gazel 158
Mısra: **10**
(Sevgilinin) Özelliklerinin gül bahçesi.
9. Bu Mesîḥîdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

gülsitān-veş:
1. **gülsitān-veş:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Gülbahçesi gibi.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tîr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

gülzār:
1. **gülzār:**
Murabba 2
Mısra: **33**
Gül bahçesi. || Cennet bahçesi.
33. Ebr gülzār üstine her şubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

2. **gülzār:**
Kaside 7
Mısra: **17**
Gül bahçesi ǀ bahçe.
17. Gülzār güşesinde egilüp benefşeler
18. Şol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

3. **gülzāra:**-*a*
Gazel 115
Mısra: **9**
Gül bahçesi ǀ bahçe.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar ṣad hezār şemʿ

4. **gülzārdan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **6**
Gül bahçesi ǀ bahçe.
5. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḫaber
6. Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzārdan

gülzār-ı cihān:
1. **gülzār-ı cihān:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Dünyanın gül bahçesi.
1. Sürsem müjemi nʿola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

gülzār-ı dehre:
1. **gülzār-ı dehre:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Dünyanın gül bahçesi.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i nakş u nigār serv

gülzār-ı fenā:
1. **gülzār-ı fenāda:**-*da*
Gazel 135
Mısra: **2**
Fanilik , yokluk gül bahçesi.
1. Gülşen-i dehri ṣabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

gülzār-ı küy:
1. **gülzār-ı küyuñ:**-*uñ*
Gazel 42
Mısra: **11**
Mahallenin gül bahçesi.
11. Gülzār-ı küyuñ içre Mesîḥî iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

gülzār-ı naʿīm:
1. **gülzār-ı naʿīm:**
Gazel 165
Mısra: **6**
1) eğlence meclisinin kurulduğu gü bahçesi 2) Cennet bahçesi.

5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm

gülzār-ı vaṣf:

1. **gülzār-ı vaṣf:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **82**
Vasfının gül bahçesi.
81. İnşāf-ı ḫōş-nevāsı güzel ʿandelībdür
82. Gülzār-ı vaṣfuñ içre Mesīḥī-i medḥ-ḫᵛān

2. **gülzār-ı vaṣf:**-*uñ*
Kaside 2
Mısra: **82**
Vasfının gül bahçesi.
81. İnşāf-ı ḫōş-nevāsı güzel ʿandelībdür
82. Gülzār-ı vaṣfuñ içre Mesīḥī-i medḥ-ḫᵛān

güm eyle-:

1. **güm eyledi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **76**
Kaybetmek; telef etmek, boşa harcamak.
75. Devāt-ı āsumān ṭoldı mürekkeb
76. Felek mihr eşrefisin eyledi güm

güm it-:

1. **güm ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **2**
Kaybolmak.
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

güm küned:

1. **güm küned:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Kaybetmek, kaybetmiş olmak.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

güm olacagı:

1. **güm olacagı:**-*acag, -ı*
Gazel 137
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Bir şeyin içinde kaybolmak.
9. Gözümden degül ḫancerüñ naḳşı dūr
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

ġumām:

1. **ġumām:**
Kaside 4
Mısra: **62**
Güneşin makamı, yeri.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

gümān ḳal-:

1. **gümān ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 14
Mısra: **28**
Şüphe duymamak, şüpheli olmamak-.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden alduġına ḳalmadı gümān

gümrāh:

1. **gümrāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

2. **gümrāh:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.
3. ʿİbādet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

3. **gümrāh:**
Gazel 125
Mısra: **7**
Sıf. (Fars. ' yolunu kaybetmiş, mecrasından çıkmış, taşkın'dan) : Bol, gür.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

4. **gümrāh:**
Gazel 206
Mısra: **10**
Sıf. (Fars. ' yolunu kaybetmiş, mecrasından çıkmış, taşkın'dan) : Bol, gür.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala fırḳatüñde şöyle gümrāh

gümüş:

1. **gümüş:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Gümüş.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

2. **gümüşden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **11**
Gümüş.
11. Güş-ı māhīye ṭaḳar şanki gümüşden ḫalḳa
12. Nāzil olduḳça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

3. **gümüşden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **6**
Gümüş.
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

4. **gümüş:**
Gazel 106
Mısra: **6**
I. (Eski Türk. kümüş) (Kelime gümaşe şeklinde Farçaya geçmiştir) Tabiatta altın , bakır bazen paltin ile bilrlikte bulunan , altından sonra ne kolay dövülüp haddelenebilen , ısı ve elektriği en iyi ileten , ziynet ve kıymetli süs eşyası imaline yarayan, kendine has beyaz renkte olan metal element, sim.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

5. **gümüş:**
Gazel 264
Mısra: **8**
I. (Eski Türk. kümüş) (Kelime gümaşe şeklinde Farçaya geçmiştir) Tabiatta altın , bakır bazen paltin ile bilrlikte bulunan , altından sonra ne kolay dövülüp haddelenebilen , ısı ve elektriği en iyi ileten , ziynet ve kıymetli süs eşyası imaline yarayan, kendine has beyaz renkte olan metal element, sim.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʿola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş sōbeki

gümüş tügme:

1. **gümüş tügmeler:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **80**
Gümüş düğme.
79. Kenīzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

gümüş zencir:

1. **gümüş zencir:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Gümüş zincir.
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

gümüşlet:

1. **gümüşletse:**-*se*
Gazel 264
Mısra: **7**
Gümüş kaplatmak, değerli hale getirmek.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʿola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş sōbeki

gün:

1. **gün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
87. Cennet içinde fırıştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

2. **gün:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
9. Beş on gün eylesem ger şavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

3. **gün:**
Mesnevi 1
Mısra: **61**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

4. **günlük:**-*lük*
Murabba 2
Mısra: **27**
Gün, zaman.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

5. **gün:**
Kaside 2
Mısra: **11**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

6. **gün:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḥḥar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

7. **güni:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **51**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
51. Reşk-i reʾyüñden güni ḫummā-yı muḥriḳ dutmasa
52. Bağlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

8. **günde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **58**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

9. **güninde:**-*in, -de*
Kaside 6
Mısra: **56**
Gün, zaman.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʾ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

10. **gün:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Güneş.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye şalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

11. **günden:**-*den*
Kaside 14
Mısra: **28**
Güneş.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden alduġına ḳalmadı gümān

12. **gün:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Gün, zaman.
37. Gün olduġıçün ẓihnine teşbīh her aḥşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

13. **gün:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

14. **gün:**
Kaside 19
Mısra: **43**
Gün, zaman.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teğāfül nedür bu deñlü ġurūr

15. **gün:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Güneş.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

16. **günden:**-*den*
Gazel 53

Mısra: **10**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden ezher

17. **gün:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Güneş.
9. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

18. **günde:**-*de*
Gazel 79
Mısra: **2**
Gün, zaman.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

19. **gün:**
Gazel 92
Mısra: **6**
Gün, zaman.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

20. **gün:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfītāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

21. **gün:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Güneş.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

22. **gün:**
Gazel 159
Mısra: **16**
Güneş.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

23. **gün:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Güneş.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Ṣādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

24. **gün:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Zaman, vakit.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

25. **gün:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Gündüz.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

26. **günüñ:**-*üñ*
Gazel 173
Mısra: **10**
Güneş.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʾ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

27. **gün:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Güneş.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʾ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

28. **güninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 194
Mısra: **4**
Gün, zaman.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

29. **günüm:**-*üm*
Gazel 210
Mısra: **5**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

30. **günde:**-*de*
Gazel 231
Mısra: **6**
Gün, zaman.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

31. **güninde:**-*i, -nde*
Gazel 255
Mısra: **5**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿizi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳıṣṣası uzun oldı

32. **günde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **3**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uşaña varı varı

33. **gün:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Gün, zaman.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

gün gibi:
1. **gün gibi:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Āşikar, ortada.
9. Ey Mesīḥī çarḫ-ı çārümden olur manẓūr-ı Ḥaḳ
10. Ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin pāk eyleyen

gün günden:
1. **gün günden:**
Gazel 208
Mısra: **2**
Günden güne.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni tesḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʾsīr ide

gün ṭoġ-:
1. **gün ṭoġar:**-*ar*
Gazel 209
Mısra: **13-**
(Birine) Gün doğmak: Tâlihi rast gidip sonu kendisi için çok iyi olabilecek olaylarla karşılaşmak, eline büyük bir fırsat geçmek.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

gün yüz:
1. **gün yüzini:**-*i, -n , -i*
Gazel 89
Mısra: **1**
Güneş yüz ǁ 'gün yüzü göstermek'.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

2. gün yüzün:-*ün*
Gazel 127
Mısra: **2**
Güneş yüz ǁ 'gün yüzü göstermek'.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yılduzı düşdi ḳamerüñ

3. **gün yüzüñ:**
Gazel 150
Mısra: **11**
Güneş gibi aydınlık ve güzel yüz.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

4. gün yüzüñe:-*ñ, -e*
Gazel 115
Mısra: **11**
Güneş gibi yüz.
11. Öyküdügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

2. **gün yüzüñe:**-*ñ, -e*
Gazel 115
Mısra: **11**
Güneş gibi yüz.
11. Öyküdügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

3. **gün yüzüñe:**-*ñ, -e*
Gazel 115
Mısra: **11**
Güneş gibi yüz.
11. Öyküdügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

gün yüzü:
1. **gün yüzüñi:**-*ñ, -i*
Gazel 63
Mısra: **5**
Güneş gibi yüz.
5. Ḥaremüñde görem çü gün yüzüñi
6. Ṣanuram kim meh-i muḥarremdür

2. **gün yüzüñi:**-*ñ, -i*
Gazel 115
Mısra: **16**
Güneş gibi yüz.
15. Her şeb yanup yaḳıldıġı ṣubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

3. **gün yüzüñi:**-*ñ, -i*
Gazel 173
Mısra: **9**
Güneş gibi yüz.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʾ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

günāh:
1. **günāha:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **37**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
37. Günāha eyledüm ṣol deñlü ışrār
38. Ki raḥm iden baña olur günehkār

2. **günāha:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **32**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
31. ʿİbādetuʾllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

3. **günāhuña:**-*uñ, -a*
Kaside 9
Mısra: **37**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

4. **günāhuma:**-*um, -a*
Gazel 12
Mısra: **8**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
7. Ṣūfī ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

5. **günāhın:**-*ın*
Kaside 14
Mısra: **60**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
59. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

6. **günāhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 97
Mısra: **1**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

7. **günāhdan:**-*dan*
Gazel 101
Mısra: **9**
I. (Fars. gunah< Ar. cunah) 1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, masiyet.
9. Gām yimezüz Mesīḥī ḫaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

8. **günāhuñ:**-*uñ*
Gazel 137
Mısra: **11**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

9. **günāhuñ:**-*uñ*
Gazel 140

Mısra: **2**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

10. **günāhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **4**
Suç.
3. Bār-ı ġam-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

11. **günāhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **10**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
9. Kapuñda beni suçlu çıkarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

12. **günāhı:**-*ı*
Gazel 179
Mısra: **6**
Suç, kabahat, hata.
5. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

13. **günāh:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
7. Başında gönlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

14. **günāh:**
Gazel 205
Mısra: **6**
Suç, Allah katında yasaklanan şey.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḥaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

günāha gir-:
1. **günāha girdüm:**-*dü, -m*
Gazel 105
Mısra: **4**
Günah işlemek.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

günāh-ı cevr:
1. **günāh-ı cevr:**
Gazel 204
Mısra: **3**
Sitem günahı.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlıġına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḥaṭṭ-ı siyāh

günāh-ı mücib-i ḥırmāniyem:
1. **günāh-ı mücib-i ḥırmāniyem:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Mahrumiyet dairesinin günahı.
33. Revā medār ki bāṣed be-devr-i dāniş-i tu
34. Günāh-ı mücib-i ḥırmāniyem kemāl-i etemm

günden güne:
1. **günden güne:**
Kaside 16
Mısra: **65**
Gün geçtikçe, her gün biraz daha, gün günden.
65. Yazınmaġ içün medḥüñi günden güne olur
66. Kırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

2. **günden güne:**
Gazel 255
Mısra: **12**
Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

günder:
1. **günder:**
Gazel 13
Mısra: **12**
I. Ucuna bir şey takılan ve çeşitli yerlerde kullanılan uzun sırıklara verilen isim.
11. İşigüñ koyup göge baḳanlara
12. Ḥamle eyler günder ile āfītāb

gündüz:
1. **gündüzidür:**-*i, -dür*
Gazel 2
Mısra: **14**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uğrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

2. **gündüzüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **65**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

3. **gündüzin:**-*i, -n*
Kaside 6
Mısra: **28**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

4. **gündüzidür:**-*i, -dür*
Kaside 16
Mısra: **14**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uğrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

5. **gündüz:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

6. **gündüz:**
Gazel 53
Mısra: **5**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
5. Çü gündüz iḥtiyāc olmaz çerāġa
6. ʿAbes yanar yaḳılur şemʿ-i ḫāver

7. **güñdüz:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

8. **güñdüz:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

9. **gündüzin:**-*in*
Gazel 127
Mısra: **5**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mār-ṣıfat
6. Genc-i ḥüsnüñ saḳınur başuñ ucında kemerüñ

10. **gündüzin:**-*in*
Gazel 157
Mısra: **4**
Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

11. **gündüzin:**-*in*
Gazel 158
Mısra: **1**
Gündüz vakti.
1. Gündüzin kūyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā ṣubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

güneh:
1. **günehden:**-*den*
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Günah.
29. Ḳıydı çün aña ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi taş oldı

günehkār:
1. **günehkār:**
Mesnevi 1
Mısra: **140**
Günahkar, günah işleyen.
139. Şanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

2. **günehkār:**
Gazel 251
Mısra: **12**
Günah işleyen.
11. Zülfī ḥabs ide ide gönlini ʿāşıḳlarımuñ
12. Ṭopṭolu oldı günehkār ile çāh-ı ẓaḳanı

günehkār olur:
1. **günehkār olur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: -
Günah işlemiş olmak.
37. Günāha eyledüm şol deñlü ışrār
38. Ki raḥm iden baña olur günehkār

güneş:
1. **güneş:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Güneş.
3. Güneş ʿāşık olup her ṣubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

2. **güneş:**
Kaside 2
Mısra: **64**
Güneş.
63. Çıḳsun ḥışār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

3. **güneşden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **79**
Güneş.
79. ʿAdlüñ güneşden azher iken ben ne diyeyin
80. Ṣol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

4. **güneşden:**-*den*
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Güneş.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

5. **güneşden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **56**
Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

6. **güneşe:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **15**
Güneş.
15. Şükūfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

7. **güneş:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Güneş.
33. Var ise aḳçe getürür füsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

8. **güneş:**
Kaside 6
Mısra: **44**
Güneş.
43. Ruḥ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

9. **güneş:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Güneş.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

10. **güneşde:**-*de*
Gazel 12
Mısra: **6**
Güneş.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿizāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

11. **güneş:**
Kaside 13

Mısra: **19**
Güneş.
19. Ebr şanmañ ḥāʾil-i ḥurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḥālüme ağlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

12. **güneş:**
Kaside 15
Mısra: **43**
Güneş.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

13. **güneş:**
Kaside 19
Mısra: **37**
Güneş.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdīş-i dehr anı her gice şeb-kūr

14. **güneşe:**-*e*
Gazel 35
Mısra: **2**
Güneş.
1. Ṣayd iderse nʿola ol āhūyı her vaḥşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

15. **güneşden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **9**
Güneş.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden eẕher

16. **güneş:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

17. **güneş:**
Gazel 105
Mısra: **14**
Güneş.
13. Ḥālüñ ruḥuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Ṣol resme kim güneş bulıcaḳ ḫażż ider meges

18. **güneş:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Güneş.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

19. **güneş:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Güneş.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

20. **güneş:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Parlak, aydınlık.
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur kūyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

21. **güneş:**
Gazel 217
Mısra: **7**
Güneş.
7. Gökde öykündi güneş ruḫlaruña
8. Kendü kendünüñ adın urdı yere

22. **güneşden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **9**
Güneş.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫufṭāş-veş taʿn itse her aʿmā bize

23. **güneş:**
Gazel 253
Mısra: **6**
Güneş.
5. Virmez ḫalel muḥabbet-i ʿāşıḳ ʿiẕāruña
6. Olmaz güneş ẕiyāsına ḫāʾil havā Memī

güneş yüzlü:
1. **güneş yüzlüleri:**-*ler*, -*i*
Kaside 14
Mısra: **27**
Güneş gibi yüzü olan, Aşık.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden alduġına ḳalmadı gümān

güni:
1. **güninde:**-*nde*
Gazel 247
Mısra: **5**
Zaman, sıra.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
6. Ṣāʾim gıbi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

gün:
1. **günine:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Yirmi dört saatlik zaman dilimi; devir, dönem.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

2. günüñ:
Kaside 14
Mısra: **6**
İçinde bulunulan zaman.II güneş.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

gün yüzlü:
1. **günyüzlü:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Güneş yüzlü.(sevgilinin nurlu, güzel yüzü).
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

güpe gündüz:
1. **güpe gündüz:**
Gazel 89
Mısra: **2**
Gündüz vakti.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

ġurāb olur:
1. **ġurāb olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **10**
Karga ol.
9. Çün dūd-ı āhumuñ eseri yoḳdur ey hümā
10. Ṭūṭī-i çarḫ her gice niçün ġurāb olur

gürg-i fitne:
1. **gürg-i fitne:**
Kaside 5
Mısra: **47**
Fitne kurdu.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

gürle:
1. **gürleyicek:**-*y*, -*icek*
Gazel 75
Mısra: **3**
Gürleme işi.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

ġurre-i şevvāl:
1. **ġurre-i şevvāl:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Şevval ayının parlak hilali.
11. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʾim olan şaḫṣı ġurre-i şevvāl

ġurūr:
1. **ġurūr:**
Kaside 19
Mısra: **44**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teğāfül nedür bu deñlü ġurūr

2. **ġurūr:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, kibir.
1. Ḳo bugün ḫüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḫaṭṭı gelicek yüzine ur

ġurūr it-:
1. **ġurūr itme:**-*me*
Gazel 152
Mısra: **3**
Kendini beğenmek, büyüklük taslamak, kibirlenmek.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḫüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

gürz:
1. **gürzi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Far. Esliha-i atikadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

2. **gürz:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Far. Esliha-i atikadan sapı uzun büyük topuz: gürz-i girân. ("gürze" dahi denilir).
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Ṣol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḫamīr

güş eyle-:
1. **güş eyle:**
Kaside 13
Mısra: **57**
Dinlemek, kulak vermek.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

güş it-:
1. **güş idüp:**-*üp*
Gazel 207
Mısra: **1**
Kulak vermek, dinlemek.
1. Güş idüp cānā dil-i maẓlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

güşe:
1. **güşesinde:**-*s*, -*in*, -*de*
Kaside 7
Mısra: **17**
Köşe.
17. Gülzār güşesinde egilüp benefşeler
18. Ṣol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

2. **güşe:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Köşe, taraf, yer.
47. Ruḫsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her güşe berg-i gül görinür her kenār serv

3. **güşe:**
Gazel 98
Mısra: **8**
Köşe.
7. Dil ḫāl ü ḫaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir güşe bulmadı kʿola mekr ü fitensüz

güşe-i nişīn ol-:
1. **güşe-i nişīn oldı:**-*dı*
Gazel 287
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Köşede oturan olmak.
5. Zühhād gibi güşe-i nişīn oldı şürāḥi
6. Ol ḥāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

güşe-i ṭāḳ-ı felekde:
1. **güşe-i ṭāḳ-ı felekde:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Feleğin en üst köşesi.
19. Ṣanasın şāhuñ ḳılıcıdur aşılmış ʿarşda
20. Güşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

güsfend:
1. **güsfend:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Koyun.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fī ʾl-mesel
24. Dostına çün güsfend ü düşmene mānend-i şīr

güş-ı aşamm:

1. **güş-ı aşamm:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Sağır kulak.
25. Furūğ-ı fażl u kemāl-i tu dīde çeşm-i żarīr
26. Şadā-yı şīt-i celālet şenīde güş-ı aşamm

güş-ı kemāle:
1. **güş-ı kemāle:**
Gazel 153
Mısra: **14**
Ünlü İranlı şair Kemal-i İsfahani'nin kulağı.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire güş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

güş-ı māhīye:
1. **güş-ı māhīye:**-*y, -e*
Kaside 8
Mısra: **11**
Balığın kulağı.
11. Güş-ı māhīye ṭaḳar şanki gümüşden ḥalḳa
12. Nāzil olduḳça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

güş-māl:
1. **güş-māl:**
Kaside 13
Mısra: **52**
Yola getirme, te'dib etme, kulak bükme, ihtar etme. 2. Telli sazları akort etme.
51. Sille-i dest-i felekdendür fiġānum ḳapuña
52. Kʿeylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

ġuşşa:
1. **ġuşşada:**-*da*
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Gam, keder, tasa.
75. Bunda biz ġuşşada vü rūḥı anuñ
76. Şaḥn-ı fırdevsde şād u ḫurrem

2. **ġuşşa:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Ar. Kalpte meydana gelen sıkıntı, kaygı, tasa.
3. Kaʿr-ı baḥr-ı elem ü ġuşşa miyānında iken
4. Şāhid-i ẕevḳ ü şafāyı yine dil itdi kenār

3. **ġuşşadan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **32**
Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuşşadan şalıncaġa döndüm hemān

4. **ġuşşa:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuşşa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫʷār

5. **ġuşşa:**
Gazel 108
Mısra: **7**
Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.
7. Ne ġuşşa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḥuñla gülsitān āteş

6. **ġuşşasın:**-*sın*
Gazel 168
Mısra: **1**
Sıkıntı, kaygı, tasa.
1. İki ʿālem ġuşşasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

7. **ġuşşa:**
Gazel 196
Mısra: **1**
Ar. Sıkıntı,kaygı, tasa.
1. Sofra-ı hecrde daʿim ġam ile ġuşşa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü oldukça yirın

8. **ġuşşa:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.
1. Aldı ġam ile ġuşşa bu gönlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

9. **ġuşşadan:**-*dan*
Gazel 255
Mısra: **10**
Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.
9. Ḫaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuşşadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

10. **ġuşşañı:**-*ñ, -ı*
Gazel 287
Mısra: **8**
Ar. Kalbe tari olan sıkıntı, kaygı, tasa.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḥalḳ
8. Ben ġuşşañı yiyem ikide birde nihānī

ġuşşa vü ġam:
1. **ġuşşa vü ġam:**
Gazel 239
Mısra: **2**:
Gam ve keder.
1. Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma
2. Oturmasaydı ġuşşa vü ġam iki yanuma

ġuşşa vü ġam:
1. **ġuşşa vü ġamdan:**-*dan*
Gazel 23
Mısra: **17**
Tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.
17. Ġuşşa vü ġamdan ḫalāş olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

güşvār:
1. **güşvāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 143
Mısra: **3**
Küpe.
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana güşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

güvāh:
1. **güvāhuñ:**-*uñ*
Gazel 140
Mısra: **8**
Şahit, tanık; delil.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḫāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

2. **güvāhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **6**
Far. şahit, tanık; delil.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʿolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

3. **güvāhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **12**
Far. şahit, tanık; delil.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

4. **güvāhumdur:**-*um, -dur*
Gazel 160
Mısra: **8**
Far. şahit, tanık; delil.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

güyā:
1. **güyā:**
Murabba 1
Mısra: **15**
Far. Sanki, faraza, sözde.
15. Ḫalḳa-ı yārān güyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **güyā:**
Kaside 1
Mısra: **18**
Far. Sanki, faraza, sözde.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

3. **güyā:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Far. Sanki, faraza, sözde.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite güyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḥān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

4. **güyā:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Far. Sanki, faraza, sözde.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüḫʷān atar

5. **güyā:**
Gazel 154
Mısra: **10**
Far. Sanki, faraza, sözde.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Güyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

6. **güyā:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Far. Sanki, faraza, sözde.
11. Ṭabʿ-ı Mesīḥī baḥr-i dürerdür
12. Deryāya benzer anda güyā zebānı

güyā it-:
1. **güyā iden:**-*en*
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
Konuşturmak.
11. Ṭūṭī-i ṭabʿın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḥsārıdur

güyālan:
1. **güyālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **10**
Konuşmak.
9. Gülşen-i luṭf içre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

güyed:
1. **güyed:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Söylemek.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki güyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʿāni

2. **güyed:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Söylemek.
41. Ez ān duʿā-yı tu güyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

güyiyā:
1. **güyiyā:**
Murabba 1
Mısra: **19**
Gûyiyâ: Sanki.
19. Şol müdevver şemsesiyle güyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **güyiyā:**
Kaside 7
Mısra: **39**
Gûyiyâ: Sanki.
39. Cām-ı şabūhī üzre ruḥuñ ʿaksi güyiyā
40. Pertev durur ki şaldı şafaḳ üzre āfītāb

3. **güyiyā:**
Gazel 63
Mısra: **12**
Gûyiyâ: Sanki.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Güyiyā dürr ile ṭolu yemdür

4. **güyiyā:**
Gazel 73
Mısra: **16**
Gûyiyâ: Sanki.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḫaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Güyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

5. **güyiyā:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Gûyiyâ: Sanki.
3. Ruḥlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ güyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḫüsn

6. **güyiyā:**
Gazel 226
Mısra: **9**
Gûyiyâ: Sanki.
9. Ḳapuña vardı fiġān ile Mesīḥī güyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

güzâf:

1. **güzâf:**
   Kaside 22
   Mısra: **39**
   Far. Boş lâkırdı, güzâf: lâf u güzâf.

39. Şikâyet-i men-i miskîn mebîn güzâf ki hest
40. Şikâyet-i digerân nezd-i ū be-şükr-i niʿam

güzel:

1. **güzellerüñ:**-*ler, -üñ*
   Mesnevi 1
   Mısra: **5**
   Güzel, hoş.

5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

2. **güzelden:**-*den*
   Terkib-bend 1
   Mısra: **4**
   Dilber.

3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

3. **güzel:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   Güzel, hoş.

3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

4. **güzeller:**-*ler*
   Mesnevi 1
   Mısra: **21**
   Güzel, hoş.

21. Gözi āhū güzeller eylemek ṣayd
22. Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

5. **güzeller:**-*ler*
   Mesnevi 1
   Mısra: **74**
   Güzel, hoş.

73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

6. **güzeller:**-*ler*
   Mesnevi 1
   Mısra: **126**
   Güzel, hoş.

125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Ṣoyınup Tuncaya girer güzeller

7. **güzel:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **2**
   Güzel, hoş.

1. Bugün meydān-ı ḥüsn içre ser-āmed
2. Güzel dirseñ Naʿlbend-oglı Aḥmed

8. **güzel:**
   Mesnevi 1
   Mısra: **3**
   Güzel, hoş.

3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḥṣīl ḳılmış ṣīve babın

9. **güzellerdür:**-*ler, -dür*
   Murabba 2
   Mısra: **17**
   Güzel, hoş.

17. Ruḥları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳım ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

10. **güzeller:**-*ler*
    Murabba 2
    Mısra: **42**
    Güzel. || *Dilber.*

41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

11. **güzel:**
    Kaside 2
    Mısra: **81**
    Güzel, hoş.

81. İnṣāf-ı ḫōş-nevāsı güzel ʿandelībdür
82. Gülzār-ı vaṣfuñ içre Mesīḥī-i medḥ-ḫᵛān

12. **güzel:**
    Kaside 4
    Mısra: **2**
    Güzel, hoş.

1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb göstermiş idi māh-ı ṣıyām

13. **güzellerini:**-*ler, -i, -n, -i*
    Kaside 6
    Mısra: **81**
    Güzel. || *Dilber.*

81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña ṣayd
82. Avuclarını açup akçeler ḳoyar jāle

14. **güzel:**
    Kaside 6
    Mısra: **83**
    Güzel, hoş.

83. Çeker ḥuẓūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

15. **güzeldür:**-*dür*
    Kaside 8
    Mısra: **57**
    Güzel, hoş.

57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küflār

16. **güzellerüñ:**-*ler, -üñ*
    Müfret 11
    Mısra: **1**
    Güzel. || *Dilber.*

1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası ṣāʿirler örnegi

17. **güzel:**
    Gazel 23
    Mısra: **7**
    Güzel, hoş.

7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʿdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

18. **güzelüm:**-*üm*
    Gazel 25
    Mısra: **5**
    Güzel, hoş.

5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

19. **güzeller:**-*ler*
    Gazel 57
    Mısra: **1**
    Dilber.

1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

20. **güzel:**
    Gazel 84
    Mısra: **4**
    Güzel, hoş.

3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

21. **güzeller:**-*ler*
    Gazel 98
    Mısra: **9**
    Güzel. || *Dilber.*

9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

22. **güzel:**
    Gazel 106
    Mısra: **6**
    Güzel, hoş.

5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

23. **güzel:**
    Gazel 143
    Mısra: **4**
    Güzel, hoş.

3. Kanlı yaşumdan itseñ ana gūşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

24. **güzelüm:**-*üm*
    Gazel 148
    Mısra: **2**
    Dilber.

1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

25. **güzeller:**-*ler*
    Gazel 159
    Mısra: **13**
    Dilber.

13. Şol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

26. **güzeller:**-*ler*
    Gazel 197
    Mısra: **5**
    Dilber , güzeller.

5. ʿĀşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

27. **güzeller:**-*ler*
    Gazel 204
    Mısra: **4**
    Güzel. || *Dilber.*

3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlıġına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḫaṭṭ-ı siyāh

28. **güzellerle:**-*ler, -le*
    Gazel 232
    Mısra: **1**
    Dilber.

1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

29. **güzelleri:**-*ler, -i*
    Gazel 244
    Mısra: **3**
    Güzel, hoş.

3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḫande

30. **güzel:**
    Gazel 245
    Mısra: **6**
    Dilber.

5. Ḫaste göñlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

31. **güzelleri:**-*ler, -i*
    Gazel 255
    Mısra: **15**
    Dilber.

15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri teshīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsūn oldı

32. **güzeller:**-*ler*
    Gazel 258
    Mısra: **4**
    Dilber.

3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

33. **güzelleri:**-*ler, -i*
    Gazel 259
    Mısra: **8**
    Dilber.

7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʿ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

34. **güzel:**
    Gazel 283
    Mısra: **3**
    Dilber.

3. Güzel çoġ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

35. **güzelde:**-*de*
    Gazel 283
    Mısra: **4**
    Dilber.

3. Güzel çoġ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

36. **güzeldür:**-*dür*
    Gazel 283
    Mısra: **13**
    Güzel, hoş.

13. Şiʿ rüm beyāż u nev-ḫaṭ güzeldür
14. Żülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

37. **güzelüm:**-*üm*
    Gazel 286
    Mısra: **1**
    Güzel, hoş.

1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna cefāyı
2. Żülfüñ getürür başuma her laḥẓa belāyı

38. **güzeller:**-*ler*
    Gazel 288
    Mısra: **5**
    Güzel. || *Dilber.*

5. ʿĀşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʾālı

39. güzellerinüñ:-*i, -nüñ*
Kaside 6
Mısra: **11**
Dilber.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḥlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

40. **güzelleri:**-*i*
Gazel 240
Mısra: **6**
Dilber.
5. Dilberleri ḫod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

41. güzelligüne:-*ü, -n, -e*
Gazel 198
Mısra: **8**
Güzellik.
7. Ṣafḥa-ı ḥüsnüñe ḫaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḥüccetdür bu

42. güzellikde:-*de*
Kaside 5
Mısra: **77**
Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik, hüsn.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

güzer:
1. **güzer:**
Gazel 233
Mısra: **13**
(Fa.) Geçme, geçiş.
13. Laʾlüñi yād eylerem ḳılduḳça kūyuñdan güzer
14. Vāḳıʿā mey-ḫᵛār olur ekser varanlar Kaʿbeye

2. **güzeri:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **2**
i. (Fars. guzeşten "geçmek"ten guzerān "geçen") 1. Geçme, geçiş, mürur etme.
1. ʿĀşıḳuñ nāvek-i āh-ı seḥeri
2. Siper-i ḳarḥdan eyler güzeri

güzer İt-:
1. **güzer ide:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **47**
Geçip gitmek.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güzer
48. Gül şerār olup duḥān ile ola hem-ser nesīm

güzer it-:
1. **güzer itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 145
Mısra: **5**
Geçmek, ilerlemek.
5. Gülşen-i ḥüsnüñden itdükçe güzer bād-ı şabā
6. Reşk idüp pirāhenüñ-veş üstüñe ditrer göñül

güzer it-:
1. **güzer itmek:**
Gazel 196
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmek, aşmak II sevgilinin eşiğinden geçmek.
7. Ġayrıdan ḳılsa güzer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

güzer ḳılma-:
1. **güzer ḳılmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Kaside 6
Mısra: **73**
Geçmek.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

güzeşt:
1. **güzeşt:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Geçmiş olan, geçen.
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḥ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

güzeşteem:
1. **güzeşteem:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Geçmek.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güzeşteem zi ʿAcem

H

hā:[İP]
1. **hā:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Ünlem
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı fırāḳ ile giryān unutma hā

2. **hā:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Ünlem.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı fırāḳ ile giryān unutma hā

3. **ha:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Ünlem.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

4. **hā:**
Gazel 163
Mısra: **6**
Ünlem.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʾola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

ḥabāb:[İP]
1. **ḥabāb:**
Kaside 3
Mısra: **25**
Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḥ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

2. **ḥabāb:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

3. **ḥabāb:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Kadehin üzerinde olan hava kabarcığı.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

4. **ḥabābınca:**-*ınca*
Gazel 229
Mısra: **6**
Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫażrā bize

5. **ḥabāblardan:**-*lar, -dan*
Gazel 241
Mısra: **8**
Ar. 1. Su üzerinde peyda olan kabarcık. 2. Şebnem.
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cūybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

ḥabāb-ı felekçe:
1. **ḥabāb-ı felekçe:**-*çe*
Kaside 6
Mısra: **60**
Gökyüzündeki su kabarcığı.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

ḥabāb-vār:
1. **ḥabāb-vār:**
Gazel 241
Mısra: **13**
Su kabarcığı, şarap köpüğü (deniz ve şarap bağlamında).
13. Başdan çıkarsa nʾ ola Mesīḥī ḥabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

ḥaber:[KL]
1. **ḥaber:**
Kaside 4
Mısra: **49**
1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfācātdan ḥaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

2. **ḥaberin:**-*in*
Kaside 6
Mısra: **46**
1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḥ
46. Varup agız ḥaberin ġoncadan şorar jāle

3. **ḥaber:**
Gazel 172
Mısra: **6**
Bilgi 2. İlim, vukuf, malûmat.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ şabāya yoldan izden

4. **ḥaberin:**-*in*
Gazel 178
Mısra: **11**
1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.
11. Sen gül-ruḥa aġız ḥaberin dimege şehā
12. Açmış şabā yeline seḥer ġoncalar dehen

ḥaber al-:[KL]
1. **ḥaber aldum:**-*du, -m*
Gazel 6
Mısra: **14**
Duymak, işitmek, haberi olmak.
13. Ey Mesīḥī zülfi sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḥaber sünbül perīşāndur bana

ḥaber eyle-:
1. **ḥaber eylemeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Gazel 113
Mısra: **8**
Haber vermek, ulaştırmak.
7. Feḥvā-yı derūñ nicesi maʿlūm olur idi
8. Ger taşrasına eylemeyeydi ḥaber elfāẓ

ḥaber ışmarla-:[KL]
1. **ḥaber ışmarladum:**-*du, -m*
Gazel 172
Mısra: **4**
Bir şeyler söylemek, haber iletmek.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña ağızdan

ḥaber vir-:
1. **ḥaber vire:**-*e*
Gazel 185
Mısra: **5**
Bildirmek, ulaştırmak.
5. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḥaber
6. Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzārdan

ḥaber-i māh:
1. **ḥaber-i māh:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Ay yüzlü sevgilinin haberi.
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḥaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḥilʿat

ḥaber-i serv-i ḳad:
1. **ḥaber-i serv-i ḳadüñsüz:**-*üñ, -süz*
Gazel 249
Mısra: **5**
Sevgilinin servi boyunun haberi.
5. Bāġa ḥaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

ḥaber-i ü:
1. **ḥaber-i ü:**
Kıt'a 2
Mısra: **20**
O haber.
19. Bes ki terkīb-i ġam be-ḫord u be-mānd
20. Ḫaber-i ü zi mübtedā-yı suḫan

ḥāb-ı ṣubḥ:
1. **ḥāb-ı ṣubḥ:**
Gazel 29
Mısra: **10**
Sabah uykusu.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḥāb-ı ṣubḥ

ḥabib:[MT]
1. **ḥabibüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **18**
Sevgili, mahbup.
17. Ġuşşa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

2. **ḥabībüñ:**-*üñ*
Gazel 51

Mısra: **1**
Sevgili, mahbup.
1. Ḥabîbüñ cevri bî-pāyān ḫoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bî-dermān ḫoşdur

3. **ḥabîb:**
Gazel 94
Mısra: **9**
Sevgili, mahbup.
9. Oḳudukça ʿarz-ı ḥālüm rıkʿaşın dimez ḥabîb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

4. **ḥabîb:**
Gazel 97
Mısra: **5**
Sevgili, mahbup.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabîb
6. Üş ol ümîde aġdı havāya külāhumuz

5. **ḥabîb:**
Gazel 268
Mısra: **5**
Sevgili, mahbup.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabîb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

ḥabîr:[İP]
1. **ḥabîr:**
Müfret 12
Mısra: **2**
1. Haberli, bilgili. 2. Cenab-ı Hak.Yeni.
1. Rāsti çarḫ-ı zarāfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyāt-ı Mesīḥîden olan kişi ḥabîr

ḥabl-i mesed:
1. **ḥabl-i mesed:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Sağlam bükülmüş ip.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳîb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

2. **ḥabl-i mesed:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Sağlam bükülmüş ip.
7. Çünkim raḳîb-i mücrimüñ göñli çeker aşılmaġa
8. Ṭaḳ süre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

ḥabs eyle-:[MT]
1. **ḥabs eyledi:**-*di*
Gazel 182
Mısra: **12**
Hapsetmek.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. Kʿ anı bu cürm içün ḥabs eyledi ḳın

2. **ḥabs id-:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **11**
Hapsetmek, tutuklamak.
11. Zülfi ḥabs ide ide göñlini ʿāşıklarınuñ
12. Ṭoṭolu oldı günehkār ile çāh-ı zaḳanı

3. **ḥabs it-:**-*di, -ler*
Kaside 4
Mısra: **57**
Tutuklamak.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni ḳızlarını kilk-i ḫōş-ḫırām

ḥabsgeh:[İP]
1. **ḥabsgehdür:**-*dür*
Gazel 227
Mısra: **4**
Hapisevi, Ceza evi.
3. Ḫayāli çıḳmadı dilden raḳibüñ
4. Nitekim ḥabsgehdür şîşe dîve

ḥabs-i ḥabāb:
1. **ḥabs-i ḥabāb:**
Kaside 10
Mısra: **27**
Şebnemin, su kabarcığının içine alıp habs etrmesi.
27. Ḳarşu teʿdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

ḥacer:[FD]
1. **ḥacer:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Taş, kaya.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü göñlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

ḥacer yaġ-:
1. **ḥacer yaġdura:**-*dur, -a*
Kaside 6
Mısra: **66**
Taş yağması.
65. İşaret itseñ ebabīl kuşları gibi tīz
66. ʿ Adūña ceng güni yaġdura ḥacer jāle

ḥācet:[FD]
1. **ḥācetüñ:**-*ü, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Ar. 1. İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus. 2. İhtiyaç, lüzum. Muhtaçlık .
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥî duʿānı temām ḳıl

ḥācet degül:
1. **ḥācet degül:**
Kaside 2
Mısra: **80**
Gerekmez, İhtiyacı yoktur.
79. ʿAdlüñ güneşden azher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

ḥāci:[MT]
1. **ḥāci:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Ar. Hacceden zat.
11. Ḥaḳ bilür ṣūret-perest olurdı her ḥāci eger
12. Naḳş-ı ruḫsārını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

ḥācı bayram:3
1. **ḥācı bayram:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-.
1. Birisi de nigāruñ Ḥācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

ḥāci-i ʿuṣṣāḳ:
1. **ḥāci-i ʿuṣṣāḳuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 9
Mısra: **8**
Âşıkların hacısı.
7. Kaʿbe-i küyuñ ṭavāfı dem-be-dem
8. Ḥācı-i ʿuṣṣāḳuña virür ṣafā

ḥaclet:[KL]
1. **ḥacletinden:**-*in, -den*
Kaside 3
Mısra: **40**
Utanma.Mahçup olma.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

ḥad:[KL]
1. **ḥad:**
Gazel 35
Mısra: **3**
Şeiatçe verilen ceza.
3. Şāribüʾl-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḥad

2. **ḥad:**
Gazel 36
Mısra: **9**
Şeiatçe verilen ceza.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥî aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāżī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʾ l-ḥad

3. **ḥad:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Uygun,layık,yeterli.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

ḥadd:
1. **ḥaddin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **91**
1. Sınır. 2. Derece, mertebe.
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encüm ile itdi çoḳ ḥesāb

2. **ḥaddidür:**-*i, -dür*
Gazel 41
Mısra: **4**
Uygun ,layık,yeterli.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

3. **ḥaddüñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **1**
Yanak.
1. Şeb-i zülfüñde ḥaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

4. **ḥaddüñ:**-*üñ*
Gazel 60
Mısra: **7**
Yanak/yanaklar.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḥaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār ṣafḥasını nice ḳaralar

5. **haddüñ:**-*üñ*
Gazel 115
Mısra: **7**
Yanak/yanaklar.
7. Haddüñ ḫayāli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
8. Yandugı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

6. **ḥaddüñçün:**-*üñ, -çün*
Gazel 117
Mısra: **4**
Yanak/yanaklar.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāġ

7. **ḥaddüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 146
Mısra: **1**
Yanak/yanaklar.
1. Yüz bulup ger idine ḥaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

8. **ḥaddüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 155
Mısra: **9**
Yanak.
9. Saçuñdan ḥaddüñi cān ile aldum
10. Şan erzān nüshadur kāfirde buldum

9. **ḥaddüñ:**-*üñ*
Gazel 197
Mısra: **11**
Yanak/yanaklar.
11. Ulaşduġıçün eşk-i Mesīḥî ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu atalu

10. **ḥaddi:**-*i*
Gazel 228
Mısra: **3**
Yanak.
3. Çün ḥaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

11. **ḥaddüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 240
Mısra: **4**
Yanak.
3. Müjgānuña maʿlūm ḳamu mesʾele-i nāz
4. Ḥaddüñde ʿıyān ḳāʿide-i defter-i şîve

12. **ḥaddüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 253
Mısra: **7**
Yanak/yanaklar.
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḥūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

13. **ḥaddüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 262
Mısra: **7**
Yanak.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

14. **ḥaddüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 288
Mısra: **11**
Yanak.
11. Uleşdügıçün eşk-i Mesīḥî ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı

ḥadden ziyade:
1. **ḥadden:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Çok fazla ,aşırı.
1. Sūz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

ḥadd-i cānān:
1. **ḥadd-i cānānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **1**
Sevgilinin yanağı.
1. Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḥadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

ḥadd-i müzellef:

1. **ḥadd-i müzellef:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Yeni çıkmak üzere olan sakal.
5. Beni mest idüben çeker dâra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḥadd-i müzellef

ḥadeng:[KL]
1. **ḥadengi:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **4**
Ok - Sevgilinin kirpikleri bağlamında kullanılmıştır-.
3. Maḥv oldı şanma ṣubḥa yakın cevşen-i nücûm
4. Kʿâhum ḥadengi çarḫa silâḥın bırakdurur

ḥadeng-i âh:
1. **ḥadeng-i âh:**
Gazel 55
Mısra: **2**
Ah oku. || Ah etme.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫî siper geçer
2. Lîkin ḥadeng-i âh anı ılmaz deler geçer

ḥadeng-i efkâr:
1. **ḥadeng-i efkâr:**
Kaside 8
Mısra: **38**
Fikir harbinin oku.
37. Mîr-i iḳlîm-i süḫan yaʿni Nişâncı Paşa
38. Kʾ iremez faẕlı nişânına ḥadeng-i efkâr

ḥâdisât:[FD]
1. **ḥâdisât:**
Kaside 5
Mısra: **3**
Hadiseler, olaylar.
3. Ṣoldurup bâg-ı cihânı tünd-bâd-ı ḥâdisât
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pîr ü cüvân

ḥâdise-i rûzgâr:
1. **ḥâdise-i rûzgârdan:**-*dan*
Kaside 2
Mısra: **91**
Zamanın olayı.
91. Ḳurtulmaġa bu ḥâdise-i rûzgârdan
92. Yoḳdur duʿâ-yı şâh ḳadar melceʾ-i emân

ḥâdise-i ʿuẓmâ:
1. **ḥâdise-i ʿuẓmâyı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
Büyük olay, pek büyük olay.
15. Ġâlibâ görmedi çeşm-i encüm
16. Bu ḳadar ḥâdise-i ʿuẓmâyı

ḥadis-i düşmen:
1. **ḥadis-i düşmen:**
Gazel 24
Mısra: **3**
Düşman sözü.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cânumı ḥavâdis

ḥafî: [KL]
1. **ḥafî:**
Kaside 4
Mısra: **56**
Ar. Gizli.
55. Baḫt-ı bîdâruñ cihânda pâsbân olalıdan
56. Şafḥa-ı tîġüñ ḥafî hep fitneler oldı nihân

hâfız:[KL]
1. **hâfıẓdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Hıfzeden, aklında tutan.
1. Biri hâfıẓdur olmış adı Maḥmûd
2. Ḫudâ virmiş aña elḫân-ı Dâvûd

hafta:[GTS]
1. **haftada:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **79**
Yedi Gün, Ard Arda Gelen Yedi Gün.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilâl

haftasına irme-:
1. **haftasına irmedi:**-*me, -di*
Gazel 276
Mısra: **8**
Yedi gün olmak (Hafta) - Dini ritüel.
7. Mâl-ı Ḳârûn gibi ṭutmışdı cihânı gerçi berf
8. Lîk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

ḥafv:[KL]
1. **ḥafvum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **5**
Ar. Korku.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḥafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḫu

ḥâhed:
1. **ḥâhed:**
Kıt'a 2
Mısra: **18**
İstemek.
17. Sehl bâşed be-nezd-i ü zer ü sim
18. Ḥâhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭâ-yı suḥan

hâʾil:
1. **hâʾil:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Perde, engel.Korku.Bir şeyin önünü kapayan, ileriyi görmeye veya ileriye geçmeye engel olan şey.
5. Âhuma hâʾil degül rûy-ı raḳîb
6. Berḳ-i ʿâlem-tâba ebr olmaz ḥicâb

2. **ḥâʾildür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **8**
Engel/perde olmak.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dûd-ı âh ḥâʾildür

ḥâʾil olmaz:
1. **ḥâʾil olmaz:**-*maz*
Gazel 253
Mısra: **6**
Engel, perde olmak, örtmek.
5. Virmez ḥalel muḥabbet-i ʿâşıḳ ʿiẕâruña
6. Olmaz güneş ziyâsına ḥâʾil havâ Memî

ḥâʾili:
1. **ḥâʾili:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Perde, engel.
1. Cemâlüñüñ şaçuñdan ḥâʾili var
2. Ki şan İncîldür kim bâṭılı var

ḥâʾil-i ferr-i şuʿâʿ-ı âfitâb:
1. **ḥâʾil-i ferr-i şuʿâʿ-ı âfitâb:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Güneş ışığının aydınlığına engel.
5. Muḥabbetden cemâlüne ne noḳṣân irişür ey meh
6. Havâ çün ḥâʾil-i ferr-i şuʿâʿ-ı âfitâb olmaz

ḥâʾil-i ḫurşîdi:
1. **ḥâʾil-i ḫurşîdi:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **19**
Güneşin perdesi. Bağlamda : bulut.
19. Ebr şanmañ ḥâʾil-i ḫurşîdi siz kim bu güneş
20. Ḥâlüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmâl

ḥaḳ:[EC]
1. **ḥaḳ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **79**
Ar. Allah tealâ.
79. Ḥaḳ anı hem-dem-i ġufrân itsün
80. Raḥmeti ḫᵛânına hem-nân itsün

2. **ḥaḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Ar. Allah tealâ.
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥâcetüñ ḳabûl
10. Uzatma ey Mesîḥî duʿânı temâm ḳıl

5. **ḥaḳ:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Ar. Allah tealâ.
5. Kim ki dîdâruñı seyr eylese kûyuñda şehâ
6. Ḥaḳ cemâlini görüben ola ol ehl-i behişt

6. **ḥaḳdan:**-*dan*
Kaside 21
Mısra: **34**
Ar. Allah tealâ.
33. İnşâf ey Mesîḥî senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭâ gibi

7. **ḥaḳ:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Ar. Allah tealâ.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol şafḥa-ı ʿâc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrâc

8. **ḥaḳ:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Ar. Allah tealâ.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burâḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecât

9. **hak:**
Kaside 5
Mısra: **14**
Ar. Allah tealâ.
13. Ṭutmış iken bâg-ı Rûmı zengi-yi zâg-ı fiten
14. Kudretinden saldı Hak bir şâhbâzı nâgehân

10. **ḥaḳ:**
Kaside 9
Mısra: **84**
Ar. Allah tealâ.
83. Bahâr-ı ʿömr-i ʿadûña ḥazân irgürüben
84. Vire murâduñı Ḥaḳ biʾl-ġudüvvi veʾl-âṣâl

11. **ḥakdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **71**
Ar. Allah tealâ.
71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feth ola cümle murâduñ ḳalʿası bî-tîġ ü tîr

12. **ḥaḳ:**
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Ar. Allah .
1. Görüp bu sûr-ı mevfûrüʿs-sürûrı
2. Degül âdem begendi Ḥaḳ tebârek

13. **ḥaḳ:**
Gazel 124
Mısra: **1**
Ar. Allah .
1. Ger bizi şehîd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Maḥşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

14. **ḥaḳ:**
Gazel 130
Mısra: **13**
Ar. Allah .
13. Ḥaḳ Mesîḥî duʿâsı ile seni
14. Eylesün ser-ferâz Ḳâsım Beg

15. **ḥaḳ:**
Gazel 135
Mısra: **10**
Ar. Allah .
9. Ey Mesîḥî bizi öldürmeye ʿâr ideli yâr
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cândan bezdük

16. **ḥaḳ:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Ar. Allah .
1. Tâ ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭân-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tîzdür fermân-ı ḥüsn

17. **ḥaḳ:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Ar. Allah ..
7. Biz şu nûr-ı maḥż-ı bî-mislüz bugün ʿâlemde kim
8. Sâyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tâ bize

18. **ḥaḳ:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Ar. Allah .
11. Ḥaḳ bilür ṣûret-perest olurdı her ḥâci eger
12. Nakş-ı ruḥsârını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

19. **ḥaḳa:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **7**
Ar. Allah .
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum âhum oḳınuñ peykânına

20. **ḥaḳ:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Ar. Allah .
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yâ naṣîb"

21. **ḥaḳ:**
Mesnevi 1

Mısra: **130**
.Allah.
129. Olur şan gice vü gündüz berâber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

22. **ḥaḳḳ:**
Kaside 5
Mısra: **78**
Allah.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

23. **ḥaḳḳ:**
Gazel 86
Mısra: **17**
Ar. 1. Allah..
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

1. **ḥāke:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **9**
Toprak.
9. Karşu ḥāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

2.ḥāk: [İP]
ḥāki:-*i*
Kaside 15
Mısra: **43**
Toprak.
43. Nice kim ḥāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

3. **ḥāk:**
Kaside 19
Mısra: **27**
Toprak.
27. Kefenlere ṣarılup oldı ḥāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

4. **ḥākümi:**-*üm, -i*
Gazel 20
Mısra: **1**
Toprak.
1. Ben ölicek ki benüm ḥākümi devrān ide ḥişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

5. **ḥaḳı:**-*ı*
Gazel 25
Mısra: **3**
Tprak olmak, ölmek, doğru, Allah.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥaḳı ger noḳṭa-ı ḥālüñ görse
4. İdinür idi anı süfi başı üstine tāc

6. **ḥaḳı:**-*ı*
Gazel 41
Mısra: **8**
Bir şeye ilişkin, üzerine.
7. Çünkim raḳīb-i mücrimüñ göñli çeker aṣılmaġa
8. Ṭaḳ sūre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

7. **ḥāke:**-*e*
Gazel 45
Mısra: **10**
Toprak.
9. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i ḥālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḥāke mūr

8. **hāke:**-*e*
Gazel 79
Mısra: **11**
Toprak.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

9. **ḥāke:**-*e*
Gazel 81
Mısra: **5**
Toprak.
5. Sürinse ḥāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ırak
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

10. **ḥāke:**-*e*
Gazel 93
Mısra: **13**
Toprak.
13. Beni çü defn idesin ḥāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḥancer

11. **ḥāk:**
Gazel 153
Mısra: **3**
Far. 1. Toprak.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlığına vire şehādet kefenüm

12. **ḥāke:**-*e*
Gazel 174
Mısra: **9**
Toprak.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḥāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

13. **ḥākden:**-*den*
Gazel 183
Mısra: **2**
Toprak.
1. Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

14 . **ḥaḳı:**-*ı*
Gazel 188
Mısra: **6**
Hak, hukuk, doğru.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Mānī lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum şūretin

1. **ḥaḳ:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Doğru, doğru olan.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

2. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 192
Mısra: **6**
Doğru.Köprü.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

3. **ḥaḳ:**
Gazel 100
Mısra: **4**
Doğru.
3. Ṭāk-ı ebrūlaruña dil vireli
4. Ḥaḳ bilür ṭāḳ oldı ṭāḳatümüz

4. **ḥākiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 111
Mısra: **9**
Doğru.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

5. **ḥaḳ:**
Gazel 52
Mısra: **2**
Doğru.
1. Ol leb-i cān-bahş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim sihr itmede çeşmi cihān fettānıdur

6. **ḫāk:**
Gazel 236
Mısra: **9**
Toprak.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

7. **ḥaḳuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 261
Mısra: **9**
Doğru.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḥaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü maġfireti

8. **ḥaḳ:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Doğru.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḥaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

ḥaḳ bilür:
1. **ḥaḳ bilür:**-*ür*
Kaside 13
Mısra: **53**
Allah bilir.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

ḥaḳ eyledi:
1. **ḥaḳ eyledi:**-*di*
Gazel 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1.Toprak etmek, öldürmek. 2. Yok etmek, ortadan kaldırmak.
1. ʿIşkunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīg-i müjeñle ḥak

ḥāk eyleyen:
1. **ḥāk eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 187
Mısra: **8**
Toprak etmek, öldürmek.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

ḥāk ile ḫāk ile yeksān:
1. **ḥāk ile ḫāk ile yeksān:**
Gazel 10
Mısra: **10**
1. Yerle bir.
9. Bād-ı fırāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

ḥaḳ itmişdi:
1. **ḥaḳ itmişdi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahip olmak.
19. Anı dünyāda Ḥaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳḳ oldı şehīd

ḥāk olur:
1. **ḥāk olur:**-*ur*
Gazel 159
Mısra: **7**
Toprak olma || Ölmek.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Sūsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

ḥāk olursa:
1. **ḥāk olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 14
Mısra: **43**
1. Ölmek. 2. Toprak olmak.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫᵛān

2. **ḥāk olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 180
Mısra: **7**
Toprak olma || Ölmek.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

ḥaḳ taʿālā:
1. **ḥaḳ taʿālā:**
Kaside 11
Mısra: **25**
Yüce Allah.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

ḥakī:
1. **ḥakī:**
Gazel 112
Mısra: **9**
Toprak.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḥakī
10. Muṭlaḳā ol şaḥşuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

ḫāk-i derüñ:
1. **ḫāk-i derüñ:**
Gazel 127
Mısra: **12**
Kapının toprağı.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḥle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

2. **ḫāk-i derüñ:**
Gazel 128
Mısra: **2**
Büyük bir kimsenin huzuru.Sevgilinin eşiğinin toprağı.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

ḫāk-i derüñ:
1. **ḫāk-i derüñden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **94**
Kapı toprağı.
93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden aña ire bir avuç türāb

ḫāk-i ḳubūr:
1. **ḫāk-i ḳubūr:**
Kaside 19
Mısra: **40**
Mezar toprağı.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

ḫāk-i laḥad:
1. **ḫāk-i laḥad:**
Gazel 34

Mısra: **2**
Mezar toprağı.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

ḫāk-i pāyına:
1. **ḫāk-i pāyına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **25**
Büyük bir kimsenin huzuru. Sevgilinin eğ-şiğinin toprağı.
25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet ḳılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

2. **ḫāk-i pāyına:**
Kaside 13
Mısra: **27**
1. Ayak toprağı 2. Büyük bir kimsenin huzuru.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

ḫāk-i pāy:
1. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 9
Mısra: **10**
Ayak toprağı.Sürme.
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

2. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 25
Mısra: **3**
Ayak toprağı.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥakı ger nokṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı süfi başı üstine tāc

3. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 26
Mısra: **1**
Ayak toprağı.
1. Ḫāk-i pāyuñ idinür her kim ki tāc
2. Çarḫ-ı ser-keşden alur ḍarb-ı ḥarāc

4. **ḫāk-i pāyüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **11**
Ayak toprağı.Sürme.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḥle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

5. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 155
Mısra: **3**
Hükümdarın/sevgilinin ayağı tozu ǁ eşik.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

6. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 225
Mısra: **5**
Ayak toprağı.Sürme.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

ḫāk-i reh:
1. **ḫāk-i reh:**
Gazel 148
Mısra: **14**
(birinin) Yolunun toprağı.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yārun ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

ḫāk-i rehüñ:

1. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **29**
Yolunun toprağı.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣṭar

2. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 55
Mısra: **9**
Yolunun toprağı.
9. Ṣanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḥālince gördügüñ kişi ṣāḥib-naẓar geçer

3. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 213
Mısra: **7**
Yolunun toprağı.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline ẓarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʿetde misl-i sürmedān ġonca

4. **ḫāk-i rehüñ:**-*üñ*
Gazel 253
Mısra: **2**
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer / eşik.
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

5. **ḫāk-i rehüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 2
Mısra: **11**
Allah yolu.
11. Ṣūfilere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

6. **ḫāk-i rehüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 16
Mısra: **9**
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer / eşik.
9. Ṣūfilere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
10. Bīnā olımaz sürme ile dīde-i aʿ mā

ḫāk-i siyeh:
1. **ḫāk-i siyeh:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Kara toprak.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḥʿār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

ḫāk-i ẕelīl:
1. **ḫāk-i ẕelīl:**
Kaside 15
Mısra: **41**
Değersiz toprak.
41. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẓar

ḫākim-i iḳlīm-i şerʿ:
1. **ḫākim-i iḳlīm-i şerʿ:**
Kaside 4
Mısra: **28**
Şeriat ülkesinin padişahı.
27. Āfitāb-ı āsumān-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd
28. Ḥākim-i iḳlīm-i şerʿ ü māhī-i küfr ü ẓalām

ḫākim-i şemşir:
1. **ḫākim-i şemşirüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **22**
Kılıcın hakimi.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḫākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

ḫākister:[KL]
1. **ḫākister:**
Kaside 6
Mısra: **5**
Far. Kül, ateş külü
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

ḫaḳḳ:[KL]
1. **ḫaḳḳı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **2**
Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

4. **ḫaḳḳ:**
Gazel 252
Mısra: **12**
Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳḳ eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

ḫaḳḳa:
1. **ḫaḳḳa:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Doğrusu, gerçekte.
5. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efġān
6. Ki anuñ ʿīd-i vaṣlın ḳıla iḥsān

2. **ḫaḳḳā:**
Gazel 83
Mısra: **7**
Doğrusu, gerçekte.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī ṣanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer ṣanur

3. **ḫaḳḳā:**
Gazel 104
Mısra: **2**
Doğrusu, gerçekte.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

ḫakkāk:
1. **ḫakkāk:**
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Sarraf (maden, taş, tahta vb. üzerine şekiller kazıyan sanatkâr) s. 100.
1. Ḥakkāk ..... ile ġavvās-ı yem-i ʿilm
2. Ṣarrāf-ı maʿānī der-i meydān-ı faṣāḥat

ḫaḳḳ-ı ʿabda:
1. **ḫaḳḳ-ı ʿabda:**-*a-da*
Kaside 4
Mısra: **31**
Kul hakkı.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el ṣuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

ḫaḳḳ-ı naẓar:
1. **ḫaḳḳ-ı naẓaruñ:**-*uñ*
Gazel 128
Mısra: **10**
Bakış (göz) hakkı kalmak II "Gözü kalmak, gönlü kalmak, göz hakkı" gibi deyimlerin karşılığı olarak "isteyip de elde edilemeyen karşı duyulan isteğin devam etmesi" veya "başkasında görülüp de imrenilen şeyin imrenen kişi üzerinde payının olması".
9. Ey Mesīḥī gözüñ aç bād-ı ṣabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭoprağına ḳıldıysa ḥaḳḳ-ı naẓaruñ

ḫāksār:
1. **ḫāksār:**
Kaside 17
Mısra: **86**
Far. Toz, toprak içinde kalmış, perişan-hâl, düşkün, hakîr, muhakkar. hâk-sârî: Hâk-sârlık.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören ṣanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

ḫāksār olur:
1. **ḫāksār olur:**-*ur*
Gazel 143
Mısra: **10**
Toz, toprak içinde kalmak II perişan, düşkün, hakîr olmak.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʾl

ḫāl:
1. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Müfret 3
Mısra: **1**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı bağırlu idügin anuñ çeken bilür

2. **ḫālüme:**-*üm, -e*
Kaside 13
Mısra: **20**
Hâl, durum.
19. Ebr şamañ ḥāʿil-i ḥurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḫālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

4. **ḫāli:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **88**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
87. Ġam gicesinde bir naẓar itseñ vücūduma
88. Rūşen iderdi ḫāli saña āh-ı tābdār

5. **ḫāl:[MT]**
Gazel 30
Mısra: **1**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʾl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

6. **ḫālüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 33
Mısra: **8**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḫālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi ṣuya ḳand

7. **ḫālince:**-*ince*
Gazel 55
Mısra: **10**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
9. Ṣanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḫālince gördügüñ kişi ṣāḥib-naẓar geçer

8. **ḫālümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 67
Mısra: **8**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
7. Ḫāldaş olalı senüñçün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḫālümüz it ḫālidür

9. **ḫālidür:**-*i, -dür*
Gazel 67

Mısra: **8**
Hâl, durum.
7. Ḥâldaş olalı senünçün raḳîb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḥālümüz it ḥālidür

10. **ḥālüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 68
Mısra: **5**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
5. Hālüñden alsa gönlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḥarāmīye ḥaḳ durur

11. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 78
Mısra: **3**
Hâl, durum.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḥālümi
4. Dūzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

12. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 78
Mısra: **10**
Far. Bedende olan nokta, ben.
9. Raḥmet itmek istedüginçe Mesīḥīye ḳaṣuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḥālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

13. **ḥālin:**-*in*
Gazel 96
Mısra: **3**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḥālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

14. **ḥāl:**
Gazel 103
Mısra: **15**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḥāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

15. **ḥālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 105
Mısra: **1**
Far. Bedende olan nokta, ben.
1. Laʿlüñde ḥālüñe ḳılalıdan naẕar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

16. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 105
Mısra: **13**
Far. Bedende olan nokta, ben.
13. Ḥālüñ ruḥuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Ṣol resme kim güneş bulıcaḳ ḥaẕẕ ider meges

17. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 107
Mısra: **3**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḥālümi
4. Āṣiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

18. **ḥālüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 118
Mısra: **5**
Far. Bedende olan nokta, ben.
5. Ḥālüñüñ devrinde ruḥsāruñla ḫoş-demdür gönül
6. Kim ḥarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

19. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 125
Mısra: **2**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur bana şefīḳ

20. **ḥālin:**-*in*
Gazel 136
Mısra: **10**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
9. Gönül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḥālin ḥaste bilür nā-tüvānuñ

21. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 138
Mısra: **5**
Ben.
5. Ḥālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatdukça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

22. **ḥālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 139
Mısra: **3**
Ben, vücuttaki siyah noktalar.
3. Şaçuñla ḥālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

23. **ḥālüm:**-*üm*
Gazel 147
Mısra: **7**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
7. Ḥālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

24. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **3**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
3. Tañ degül ḥālüñ ḥarāb olsa gönül
4. Saña kim dir genc-i ḥüsne mesken ol

25. **ḥālüm:**-*üm,*
Gazel 188
Mısra: **7**
Sıfat, nitelik, durum.
7. Ey gelüp ḥālüm şoraḫ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

26. **ḥāl:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Ben.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḥāl ü ḥaṭuñdur
8. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

27. **ḥāl:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Hâl, durum.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḥāl Mesīḥi
10. Ṣol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

28. **ḥālinde:**-*i, -nde*
Gazel 233
Mısra: **20**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḥālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

29. **ḥāliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 234
Mısra: **17**
Hâl, durum.
17. Gönlümi zülfinde ḥāliyle ḳonuklar ol ḥalīl
18. Dāneler iḥzār ider bir gicelik mihmānına

30. **ḥālüñ:**-*üñ*
Gazel 237
Mısra: **5**
Oluş, buluş, suret, keyfiyet.
5. Ḥālüñ megesleri ḳomadı ḥaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

31. **ḥālüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 264
Mısra: **9**
Far. Bedende olan nokta, ben.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḥālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

32. **ḥālüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **2**
Far. Bedende olan nokta, ben.
1. Ey ruḥuñ üzre ḥaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḥālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

33. **ḥāl:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Far. Bedende olan nokta, ben.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḥāl ü ḥaṭuñdur
10. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

ḥāl dili:
1. **ḥāl dili:**
Kaside 1
Mısra: **18**
Düşüncelerini duruşuyla, davranışlarıyla sessizce ifade etme.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi gūyā

ḥāl ü ḥaṭ:
1. **ḥāl ü ḥaṭ:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Ben ve ayva tüyü.
5. Yüzüñe ḥāl ü ḥaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

ḥāl ü ḥaṭuñ:
1. **ḥāl ü ḥaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 44
Mısra: **2**
Ben ve ayva tüyü.
1. Sünbülüñ Hind vilāyetlerinüñ ʿanberidür
2. Ruḥdaki ḥāl ü ḥaṭuñ Rūmili dilberleridür

3. **ḥālüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **27**
Far. Bedende olan nokta, ben.
27. Ḥālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

2. **ḥāl ü ḥaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 98
Mısra: **7**
Ben ve ayva tüyü.
7. Dil ḥāl ü ḥaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir gūşe bulımadı kʿola mekr ü fitensüz

3. **ḥāl ü ḥaṭuñ:**
Gazel 140
Mısra: **8**
Ben ve ayva tüyü.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḥāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

ḥāl ü ḥaṭuña:
1. **ḥāl ü ḥaṭuña:**-*uñ, -a*
Gazel 68
Mısra: **1**
Ben ve sakal.
1. Dil ḫānesi ki ḥāl ü ḥaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

ḥalāş ol-:[FD]
1. **ḥalāş olmaḳ:**
Gazel 23
Mısra: **17**
Kurtulmak, kurtuşa ermek.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḥalāş olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

2. **ḥalāş olsun:**-*sun*
Kaside 11
Mısra: **66**
1. Kurtulmak.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvır aña bir ḫişār
66. Kʿ içine girüp ḥalāş olsun bulardan ol faḳīr

ḥalāvet:[İP]
1. **ḥalāvet:**
Gazel 155
Mısra: **1**
Tatlılık, şirinlik.
1. Ḥalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

ḥāldaş:[KL]
1. **ḥāldaş:**
Gazel 67
Mısra: **7**
Birbirinin hâlinden anlamak; dost ve hem-hâl olmak.
7. Ḥâldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḥālümüz it ḥālidür

hāle:[BA]-[KL]
1. **hāledür:**-*dür*
Murabba 1
Mısra: **4**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **hāledür:**-*dür*
Murabba 1
Mısra: **8**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
7. Ol münevver çehre ile ḥalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

3. **hāledür:**-*dür*
Murabba 1
Mısra: **12**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḥsāruñla cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

4. **hāledür:**-*dür*
Murabba 1
Mısra: **16**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
15. Ḥalḳa-ı yārān gūyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

5. **hāledür:**-*dür*
Murabba 1
Mısra: **20**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.

19. Şol müdevver şemsesiyle gūyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

6. **hāledür:**-*dür*
Murabba 1
Mısra: **24**
Ay ağılı, ay etrafında bazen peyda olan daire.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

ḥalel:[GTS]
1. **ḥaleldür:**-*dür*
Gazel 54
Mısra: **2**
Bozma, bozukluk, eksiklik.
1. Şehā gönlüm meges lā ʾlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḥaleldür

ḥalel vir-:
1. **ḥalel vire:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **23**
Zarar vermek.
23. Ne ḥalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫūrşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

ḥalel virmez:
1. **ḥalel virmez:**-*mez*
Gazel 253
Mısra: **5**
Zarar vermek.
5. Virmez ḥalel muḥabbet-i ʿāṣıḳ ʿiẕāruña
6. Olmaz güneş żiyāsına ḥāʾil havā Memī

ḥālet:[MT]
1. **ḥālet:**
Kıt'a 3
Mısra: **22**
Hal, keyfiyet. || Sofilerin vecd hali.
21. Bir dürr-i girān-māye fırāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr bu ḥālet

2. **ḥālet:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Nitelik, durum, hal.
31. Nebāt u maʾden ü ḥayvān degül hemān ḥāşā
32. Bu ḥālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

3. **ḥāleti:**-*i*
Gazel 287
Mısra: **6**
Hal, keyfiyet. || Sofilerin vecd hali.
5. Zühhād gibi gūşe-i nişīn oldı şūrāḥi
6. Ol ḥāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

ḥalḥāl:[İP]
1. **ḥalḥāl:**
Kaside 9
Mısra: **46**
Ayak bileziği.
45. Sipāh-ı fırṣata reʾy-i bülendidür rehber
46. ʿArūs-ı nuṣrete naʾl-i semendidür ḥalḥāl

ḥāli:[İP]
1. **ḥāli:**
Kaside 11
Mısra: **53**
Boş, her şeyden arınmış.
53. Kāʾinātı ḥāli ṣanma ehl-i ʾirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

2. **ḥāli:**
Gazel 14
Mısra: **11**
Boş, tehi, tenha.
11. Şīrīn lebinde ḥāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḥoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

3. **ḥāli:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Boş.
5. Beni giryān itmeden ḥāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

ḥāl-i ʿālem:
1. **ḥāl-i ʿālem:**
Mesnevi 1
Mısra: **89**
Dünya hâli.
89. Bu vech ile geçerken ḥāl-i ʿālem
90. Görüp beytü'l-ḥazende āsumānı

ḥāli bil-:
1. **ḥāli bilür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **32**
Durumunu bilir.
31. Maḥbūblara müşkil imiş paşaluġ itmek
32. Ben ne diyeyin ḥāli bilür ḥażret-i Paşa

ḥāl-i dile:
1. **ḥāl-i dilem:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Gönül hali.
27. Ḥudāygānā ḥāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

ḥāl-i hindū:
1. **ḥāl-i hindū:**
Gazel 217
Mısra: **5**
Hint beni.
5. Ḫāl-i hindū ne siyehtür kʾöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

ḥāl-i leb:
1. **ḥāl-i lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 105
Mısra: **11**
Dudağın vaziyeti, durumu.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʾimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

ḥālī ol-:
1. **ḥālī olur:**-*ur*
Gazel 185
Mısra: **4**
Üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmamak, benzerlerinden üstün olmak.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḥālī olur aġyārdan

ḥāl-i perişān:
1. **ḥāl-i perişān:**
Gazel 265
Mısra: **2**
Perişan, acınacak durum.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

ḥāl-i ruḫ:

1. **ḥāl-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 240
Mısra: **1**
Yüzdeki ben.
1. Ey ḥāl-i ruḫuñ pādişeh-i kişver-i şīve
2. ʿĀşıḳlara her bir baḳışuñ mażhar-ı şīve

2. **ḥāl-i ruḫuñsuz:**-*uñ, -suz*
Gazel 47
Mısra: **5**
Yüzdeki ben.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden nokṭa gitse göz olur kūr

ḥāl-i siyāh:[BA]
1. **ḥāl-i siyāh:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

2. **ḥāl-i siyāhuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 104
Mısra: **5**
Yüzde bulunan siyah nokta , ben.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

ḥāli üzre:
1. **ḥāli üzre:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Durum üzere ol-.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cūduñuñ
36. Şöyle ḥāli üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

ḥāl-i zār:
1. **ḥāl-i zār:**-*um, -a*
Gazel 6
Mısra: **11**
Inleyen hal.
11. Ḥasret eyyāmında ḫāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿ d nālān ebr giryāndur bana

ḥāliḳ-i perverdgār:
1. **ḥāliḳ-i perverdgār:**
Kaside 18
Mısra: **44**
Terbiye edici Allah.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭopraġum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

2. **ḥāliḳ-i perverdigār:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Allah'ın yaratma sanatı.
3. Yüzüñ şuʿāʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

ḥalīl:[PALA]
1. **ḥalīl:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Gönüller idinür her gice mihmān

2. **ḥalīl:**
Gazel 234
Mısra: **17**
Sadık dost ll Hz. İbrahim (a.s). (Halîl, Hz. Muhammed'in dedelerinden olup genç yaşta peygamberlik verilen Hz. İbrahim'in diğer ismidir. Çok zengin iken bütün malını Allah yolunda sarfederek feda etmiştir. Misafirperverliği ve cömertliği meşhurdur. Misafiri olmayınca yemek yemez, bir misafir bulmak için çok uzaklara gittiği olurmuş.).
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḥalīl
18. Däneler iḥzār ider bir gicelik mihmānına

ḥalīluʾllāh:[TT]
1. **ḥalīluʾllāh:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Allah'ın dostu(Hazret-i İbrahim Peygamber).
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿ beye

ḥalḳ:[KL]
1. **ḥalḳuñ:**-*uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yaratma, yaratılma, Bir ülkede yaşayan insanların tamamı.Ahali ǁ insanlar.
1. Muḥammeddür biri ibn-i ʿabācı
2. Ayaġı tozı ḥalḳuñ başı tācı

2. **ḥalḳa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **65**
Ahali ǁ insanlar.
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḥalḳa niʾmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḫvān

3. **ḥalḳ:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Ahali ǁ insanlar.
13. Tutmadıysa ol daḥi hep ḥalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

4. **ḥalḳuñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **4**
Ahali ǁ insanlar.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

5. **ḥalḳa:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **8**
Ahali ǁ insanlar.
7. Ḫancer-i māh-ı nev-i rūze boḥazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḥalḳa ḥarām

6. **ḥalḳ:**
Kaside 4
Mısra: **13**
Ahali ǁ insanlar.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḥalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

7. **ḥalḳ:**
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Ahali ǁ insanlar.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḥalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

8. **ḥalḳa:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **35**
Ahali ǁ insanlar.
35. Ḫalḳa ıẓhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẓluñı
36. Ṭolanur şituñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

9. **ḥalḳ:**
Kaside 11
Mısra: **69**
Ahali ǀ *insanlar.*
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḥalḳ ide kürki hişār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

10. **ḥalḳa:**-*a*
Gazel 13
Mısra: **8**
Daire biçiminde yuvarlak.
7. İntiẓār-ı pāy-būsuñla şehā
8. Oldı bilüm ḥalḳa mānend-i rikāb

11. **ḥalḳ:**
Kaside 14
Mısra: **25**
Ahali ǀ *insanlar.*
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḥalḳ
26. Ẓaʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

12. **ḥalḳuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **37**
Ahali,insanlar.
37. Ḥalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

13. **ḥalḳa:**-*a*
Kaside 21
Mısra: **16**
Ahali ǀ *insanlar.*
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḥalḳa kendüzüñi pārsā gibi

14. **ḥalḳı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **24**
Ahali ǀ *insanlar.*
23. Ger pādişāh isen nʿola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḥalḳı girme vebāle vebā gibi

15. **ḥalḳa:**-*a*
Gazel 22
Mısra: **9**
Ahali ǀ *insanlar.*
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḥalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

16. **ḥalḳı:**-*ı*
Gazel 46
Mısra: **9**
Ahali ǀ *insanlar.*
9. Zaḫm-ı tīrüñ ḳabre ḳoydı ḥalḳı hep
10. Oklaruñla ṭopṭolu oldı ḳubūr

17. **ḥalḳ:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Ahali ǀ *insanlar.*
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḥalḳ ile itdüği şirā bāzārıdur

18. **ḥalḳ:**
Gazel 60
Mısra: **9**
Ahali ǀ *insanlar.*
9. Ḥalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

19. **ḥalḳ:**
Gazel 69
Mısra: **7**
Ahali ǀ *insanlar.*
7. Ḫavf itmesün bu ḥalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaşdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

20. **ḥalḳı:**-*ı*
Gazel 91
Mısra: **2**
Ahali ǀ *insanlar.*
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḥalḳı hem oḫşar hem öldürür

21. **ḥalḳ:**
Gazel 92
Mısra: **9**
Ahali ǀ *insanlar.*
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḥalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

22. **ḥalḳı:**-*ı*
Gazel 100
Mısra: **5**
Ahali ǀ *insanlar.*
5. Ḥalkı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi şoḥbetümüz

23. **ḥalḳa:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **2**
Ahali ǀ *insanlar.*
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-gūnuñ ḫayālin ḳılmaġ içün ḥalḳa fāş

24. **ḥalḳ:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Ahali ǀ *insanlar.*
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḥalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

25. **ḥalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 171
Mısra: **8**
Ahali ǀ *insanlar.*
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḥalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

26. **ḥalḳa:**-*a*
Gazel 173
Mısra: **5**
Ahali ǀ *insanlar.*
5. Benüm nālem gelür ḥalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

27. **ḥalḳı:**-*ı*
Gazel 184
Mısra: **8**
Ahali ǀ *insanlar.*
7. Müstedām ol tīġ ururın baḫs-i laʿlüñ ḳılana
8. Cān çekişen ḥalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

28. **ḥalḳı:**-*ı*
Gazel 187
Mısra: **2**
Ahali ǀ *insanlar.*
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḥalḳı ḥarāmiden vehimnāk eyleyen

29. **ḥalḳı:**-*ı*
Gazel 188
Mısra: **3**
Ahali ǀ *insanlar.*
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḥalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

30. **ḥalḳın:**-*ın*
Gazel 227
Mısra: **2**
Ahali ǀ *insanlar.*
1. Gözüñ āġāz idelden siḥr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḥalḳın ġirīve

31. **ḥalḳa:**-*a*
Gazel 233
Mısra: **10**
Arp. halaka. Bir yere tutunmak veya bir şeyi bir yere tutturmak için kullanılan maden, tahta veya plastikten çember. Kapı halkası, perde halkası vb.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfir degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḥalḳa aşar Kaʿbeye

32. **ḥalḳı:**-*ı*
Gazel 276
Mısra: **2**
Ahali ǀ *insanlar.*
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḥalḳı şoyup ḳırmadı

33. **ḥalḳun:**-*un*
Gazel 287
Mısra: **4**
Ahali ǀ *insanlar.*
3. Ḥancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḥalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

34. **ḥalḳ:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Ahali ǀ *insanlar.*
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḥalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

ḥalḳ ol-:
1. **ḥalḳ olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 274
Mısra: **3**
Yaratılmak.
3. Daḥi ḥalḳ olmamış cānā dehānuñ
4. Olacaḳ yire urılmış nişānı

ḥalḳa:[GTS]
1. **ḥalḳasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Kaside 21
Mısra: **14**
Daire şeklinde olan şey.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḥalḳasına ejdehā gibi

2. **ḥalḳa:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Daire şeklinde olan şey.
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḥalḳa-ı der
2. Niçün āhenger aña ḥalḳa ider

ḥalḳa ṭaḳ-:
1. **ḥalḳa ṭaḳar:**-*ar*
Kaside 8
Mısra: **11**
Halka, küpe takmak.
11. Güş-ı māhīye ṭaḳar şanki gümüşden ḥalḳa
12. Nāzil oldukça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

ḥalḳa-i cīm:
1. **ḥalḳa-i cīm:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Cim harfinin halkası , kıvrımı.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar şayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

ḥalḳa-ı der:
1. **ḥalḳa-ı der:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Kapı halkası.
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḥalḳa-ı der
2. Niçün āhenger aña ḥalḳa ider

ḥalḳa-i mār:
1. **ḥalḳa-i mār:**
Kaside 8
Mısra: **74**
Yılan halkası.
73. Ḫavf-i nīzeñden eger ḳaça ʿadū kūhsāra
74. Ṭaġlar içre kemend ata ṭuta ḥalḳa-i mār

2. **ḥalḳa-ı mār:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Yılan halkası.
31. Ḥalḳa-ı mār degül kūhdaki piç-ā-piç
32. Taġ u taş ḫidmetüni itmege baġlandı kemer

ḥalḳa-ı yārān:
1. **ḥalḳa-ı yārān:**
Murabba 1
Mısra: **15**
Dostların mecliste yuvarlak, birbirini görecek şekilde oturması.
15. Ḥalḳa-ı yārān gūyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

ḥalḳa-ı ẕikr:
1. **ḥalḳa-ı ẕikr:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Tasavvufta, zikir esnasında daire şeklinde oturmak Ḥalḳa-i ẕikre girüp ʿāşıḳlar itdiler semāʿ Ḥalḳa-i ẕikre girüp ʿāşıḳlar itdiler semāʿ.
5. Ḥalḳa-ı ẕikr içre dil-dārı görüp
6. Kūşesinden şeyḫ ider yā şabūr

ḥalḳa-ı zülf-i dü-tā:[BA]
1. **ḥalḳa-ı zülf-i dü-tā:**
Murabba 1
Mısra: **7**
Kıvrılıp iki büklüm olmuş saç halkası.
7. Ol münevver çehre ile ḥalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

ḥalḳ-ı ʿālem:
1. **ḥalḳ-ı ʿālem:**
Kaside 3
Mısra: **23**
Dünyadaki tüm insanlar, bütün insanlık.
23. Ḥalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

2. **ḥalḳ-ı ʿālemi:**-*i*
Gazel 166
Mısra: **12**
Dünya halkı, herkes.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḥalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

ḥalḳ-ı cihān:

1. **ḫalḳ-ı cihān:**
Kaside 5
Mısra: **2**
Herkes, cümlesi.
1. Milket-i Rūm içre olup leşker-i fitne revān
2. Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalḳ-ı cihān

2. **ḫalḳ-ı cihāndan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **8**
Herkes, cümlesi.
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭābīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

ḫalḳ-ı ḥabeş:
1. **ḫalḳ-ı ḥabeş:**
Kaside 1
Mısra: **10**
Habeşistan halkı.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

ḫall:
1. **ḫalli:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **100**
Çiçek motiflerinden yapılan bir tür tezhip, süsleme.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer nakḳāşı altun ḫalli ezdi

ḫallāc:
1. **ḫallācdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ar. Pamuk atan zanaatkâr.
1. Biri ḫallācdur kʿ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

ḫām:
1. **ḫāmın:**-*ın*
Kaside 14
Mısra: **42**
Olgunlaşmamış,ham.
41. Baña laʿlūñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

2. **ḫam:**
Kaside 17
Mısra: **60**
Olgunlaşmamış.
59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

3. **ḫāmın:**-*ın*
Gazel 180
Mısra: **6**
Olgunlaşmamış, ham.
5. Baña laʿlūñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

ḫam olmış:
1. **ḫam olmış:**-*mış*
Müfret 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bükülmek, eğrilmek. II Namaz kılan kişinin vücudunun secde veya rükudaki hali.II Olgunlaşmamak.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

ḫamāʿil:
1. **ḫamāʿili:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **8**
Kılıç bağının çoğul şekli.Muska.
7. Ḳolın ḫamāʿil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḫamāʿili sī-pāre eyledüm

ḫamāʿil:
1. **ḫamāʿil:**
Gazel 269
Mısra: **20**
i. (Ar. ḥamile "kılıç bağı"nın çoğul şekli ḥamā'il.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḫamāʿil baġladı

ḫamāʿil itmiş:
1. **ḫamāʿil itmiş:**-*miş*
Gazel 156
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Boynuna sarılmak, asılmak. Muska (gibi) as-.
7. Ḳolın ḫamāʿil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḫamāʿili sī-pāre eyledüm

ḫamdülilāh:
1. **ḫamdülilāh:**
Kaside 3
Mısra: **11**
Allah'a hamdolsun.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

2. **ḫamdülillāh:[MT]**
Gazel 6
Mısra: **4**
Allah'a hamdolsun, elhamdülillâh.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

3. **ḫamdulillāh:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Allah'a hamd olsun.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʿnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

ḫāme:[KL]
1. **ḫāmedür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **1**
Yontulmuş kalem.
1. Çünki ġavvāṣı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʿ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

2. **ḫāmesinüñ:**-*s, -i, -nüñ*
Gazel 269
Mısra: **16**
i. (Fars. ḫāme) Kalem.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

ḫamel:[İP]
1. **ḫamel:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Ar. 1. Kuzu. 2.12 burçtan biri , kuzu burcu.
9. Nār-ı āhumdan ḫamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

ḫāmile it-:
1. **ḫāmile itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **1**
Hamile bırakmak.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

ḫamīr:[İP]
1. **ḫamīr:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Ar. Hamur. hamîr-kâr: Yoğurucu, hamurcu. hamîr-i mâye: Maya hamuru. (Bu tabir ekseriya asl-ı tıynet, eczâ-yı tıynet makamında kullanılır).
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḫamīr

ḫamle eyle-:[MT]
1. **ḫamle eyler:**-*r*
Gazel 13
Mısra: **12**
Atılıp, ilerlemek.
11. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
12. Ḥamle eyler günder ile āfītāb

ḫammāl-ı bār-ı emek:
1. **ḫammāl-ı bār-ı emek:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Emek yükünün hammalı.
1. Raḳīb oldı ḫammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḫardur ezelden ne şek

ḫammām it-:
1. **ḫammām it:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sıcaklık, hama yeri gibi ol-.
3. Od urup sīnemi ḫammām itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

ḫammāmcınun oġlı baḫşī:
1. **ḫammāmcınun oġlı baḫşī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ḫammāmcı-oġlı Baḫşī.
1. Biri ḫammāmcınun oġlı Baḫşī
2. Ki olmış lebleri laʿl-i bedaḫşī

ḫamra id-:[BA]
1. **ḫamra ider:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **33**
Kızıl, kırmızı yapmak.
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḫamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña yaʿnī misāl

ḫāmūş ol-:[İP]
1. **ḫāmūş olur:**-*ur*
Gazel 282
Mısra: **10**
Susmak.
9. Lebüñ evṣāfın itdükçe Mesīḥī
10. Olur ḫāmūş ṭūṭī-i şeker-ḫāy

ḫān bāyezīd:
1. **ḫān bāyezīd:**
Kaside 4
Mısra: **27**
Ḫān Bāyezīd , -özel isim-.
27. Āfītāb-ı āsumān-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd
28. Ḥākim-i iḳlīm-i şerʿ ü māhī-i küfr ü ẓalām

ḫāncer: *[STEINGASS]*
1. **ḫāncer:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Hançer. s. 476. (sevgili/güzelin keskin bakışı, kirpiği, kaşı bağlamlarında); Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü'nde şu bilgiler kayıtlıdır: 'tanzimattan önceki toplum hayatımızda hançer, erkek tuvaletinin, aynı zamanda mertlik nişanı olan en önemli süslerinden biriydi. Erkek çocuğun delikanlılık çağı, belindeki kuşağın kıvrımına sokulmuş bir hançer taşıması ile başlardı. Hançerin kını ve kabzası, memleketimizde yüzyıllar boyunca…irili ufaklı zümrütler, elmaslar, pırlantalar ile süslenmiş,...kadifeden ipekten altın sırma ile, incilerle işlenmiş kıymetli kumaşlardan esvapların, kaftanların arasında murassa bir hançer kabzası, göz kamaştıran şahane tuvalete ayrı bir revnak vermiştir.'
49. Baḫr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḫāncer

2. **ḫançer:**
Kaside 2
Mısra: **72**
Hançer, kılıç.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

3. **ḫanceri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **39**
Hançer, kılıç.
39. Ḫanceri ibn-i ḫüsām u ḳılıcı ibn-i yemīn
40. Ṭāliʿi eşref ü saʿdī nefesidür ʿaṭṭār

4. **ḫancer:**
Kaside 10
Mısra: **26**
Hançer, kılıç.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḫancer nesīm

5. **ḫancerüñüñ:**-*ü, -nüñ*
Kaside 15
Mısra: **21**
Hançer, kılıç.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḫākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

6. **ḫancerüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 31
Mısra: **5**
Hançer, kılıç.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

7. **ḫancerlere:**-*ler, -e*
Gazel 38
Mısra: **2**
Hançer, kılıç.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

8. **hancer:**
Gazel 93
Mısra: **1**
Hançer, kılıç.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

9. **ḫancer:**
Gazel 93
Mısra: **4**
Hançer, kılıç.
3. Rumūz-ı āb-ı ḫayāt u penāhı ẓulmetdür
4. Uracaġını ider Ḫıżr-veş nihān ḫancer

10. **ḫancer:**
Gazel 93

Mısra: **6**
Hançer ǀ kılıç;.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḥancer

11. **ḥancer:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Hançer, kılıç.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḥancer

12. **ḥancer:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Hançer, kılıç.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

13. **ḥancer:**
Gazel 93
Mısra: **12**
Hançer, kılıç.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḥancer

14. **ḥancer:**
Gazel 93
Mısra: **14**
Hançer, kılıç.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḥancer

15. **ḥanceri:**-*i*
Gazel 93
Mısra: **17**
Hançer, kılıç.
17. Necātī ḥanceri ile Mesīḥī ḥanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʾemān ḥancer

16. **ḥanceridür:**-*i, -dür*
Gazel 93
Mısra: **17**
Hançer, kılıç.
17. Necātī ḥanceri ile Mesīḥī ḥanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʾemān ḥancer

17. **ḥancer:**
Gazel 93
Mısra: **18**
Hançer, kılıç.
17. Necātī ḥanceri ile Mesīḥī ḥanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʾemān ḥancer

18. **ḥancerüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 103
Mısra: **3**
Hançer, kılıç.
3. Nīze vü ḥancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

19. **ḥancerüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **9**
Hançer, kılıç.
9. Gözümden degül ḥancerüñ nakşı dür
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

20. **ḥançerüñçün:**-*üñ, -çün*
Gazel 138
Mısra: **1**
Hançer, kılıç.
1. Ḥançerüñçün çekerem ṣadr-ı müṣebbekle emek
2. Bilmezem ṭuṣ ola mı līk bu aġa o semek

21. **ḥancer:**
Gazel 140
Mısra: **5**
Hançer, kılıç.
5. Ḥancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

22. **ḥançer:**
Gazel 182
Mısra: **11**
Hançer, kılıç.
11. Meger müjgānuña öykündi ḥançer
12. Kʾ anı bu cürm içün ḥabs eyledi ḳın

23. **ḥancer:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Hançer ǀ kılıç
3. Bilüñe ṣarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḥancer daḥi ne yüz ile ṣoḳıldı araya

24. **ḥancer:**
Gazel 234
Mısra: **1**
Hançer, kılıç.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḥancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳīrüñ ḳanına

25. **ḥancer:**
Gazel 287
Mısra: **3**
Hançer, kılıç.
3. Ḥancer durur ol māh-ı nev-i rüze didügüñ
4. Ḥalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

ḥançer çek-:
1. **ḥançer çeker:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Hançeri birisine karşı doğrultmak, saldırmak.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḥançer hilāl

ḥancer ol-:
1. **ḥancer olur:**-*ur*
Gazel 93
Mısra: **16**
Hançer , kılıç ol-.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Ṣañasın aġzum içinde olur zebān ḥancer

ḥancer ur-:
1. **ḥancer urur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **20**
Hançer vurmak.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öykündüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḥancer ḥazān

2. **ḥancer urur:**-*ur*
Gazel 93
Mısra: **2**
Hançer vurmak.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḥancer

ḥancer-i dil-dāra:
1. **ḥancer-i dil-dāra:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **9**
Sevgilinin (yan bakış) hançeri.
9. Beñzetmek için ḥancer-i dil-dāra hilāli
10. Zerkār-ı felek nice cānlar eritdi

ḥancer-i māh-ı nev-i rüze:
1. **ḥancer-i māh-ı nev-i rüze:**
Kaside 4
Mısra: **7**
Günün yeni ayının hançeri.
7. Ḥancer-i māh-ı nev-i rüze boḥazların kesüp
8. Ḳendü rızḳın yimegi itmiş idi ḥalḳa ḥarām

ḥancer-i şīve:
1. **ḥancer-i şīve:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Naz kılıcı.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḥancer-i şīve

ḥandān:|İP|
1. **ḥandān:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Far. Gülen,gülücü,gülücükler saçan.
3. Gül-i ter dāʾimā ḥandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

ḥandān ol:
1. **ḥandān ol:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Neşeli ve güleryüzlü; şen şakrak olmak.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʾl it güzelüm gül gibi gel ḥandān ol

ḥande:|İP|
1. **ḥande:**
Gazel 244
Mısra: **4**
Gülüş.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḥande

ḥande eyle-:
1. **ḥande eyleye:**-*y, -e*
Kaside 9
Mısra: **81**
Güldürmek.
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḥande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḥazān içre girye ide şimāl

ḥāne:|GTS|
1. **ḥānesini:**-*s, -i, -n, -i*
Kaside 19
Mısra: **40**
Ev, mesken.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

2. **ḥānesi:**-*s, -i*
Kaside 20
Mısra: **30**
Ev, mesken.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfuñla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

ḥāne-i çeşm:
1. **ḥāne-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 201
Mısra: **3**
Göz hanesi.Göz.
3. Eşkümle ḫarāb olsa nʿola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

ḫāne-i dil:
1. **ḫāne-i dil:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Gönül evi.
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında olduḳça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

ḫāne-i dil:
1. **ḫāne-i dil-rā:-rā**
Gazel 32
Mısra: **9**
Gönül evi.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ān genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

ḫāne-i ḳalb:
1. **ḫāne-i ḳalbüm:**
Kaside 16
Mısra: **79**
Gönül evi.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cüduñ aña olmaya bennā

ḫāne-siyāh:
1. **ḫāne-siyāh:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Hokkanın karanlık kutusu, mürekkep dolu kutu.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

ḫān-ı vaṣl:
1. **ḫān-ı vaṣluñdan:**
Gazel 168
Mısra: **7**
Kavuşma sofrası.Birliktelik.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

ḫānḳ|g|āh:|İP|
1. **ḫānḳāh:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Tekke.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḥmūrlıḳ yazar göñül

ḫānumān:|İP|
1. **ḫānumānına:**-*ın, -a*
Kaside 15
Mısra: **38**
(Fa.) Ev-bark, ocak(göz için).
37. Kūh öykündügiçün ḥilmüñe urdı lāle
38. Ḫānumānına anuñ başdan ayaġa āẕer

ḫānumān-ı maʿānı:
1. **ḫānumān-ı maʿānı:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Anlam evin.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı maʿānı

ḫʿār:|KL|
1. **ḫʿār:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Far. Diken.

45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üflādelere
46. Ḥ'ār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

2. **ḫār:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Far. Diken.
25. Dikdi çün maşrabasın şāḫ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

3. **ḫār:**
Gazel 13
Mısra: **14**
Diken II Rakip.
13. Ne revādur duta bülbül şem' -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫ^{v}āb

4. **ḫārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 50
Mısra: **8**
Far. Diken.
7. Kaḳıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḫayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

5. **ḫardur:**-*dur*
Gazel 137
Mısra: **2**
1. Eşek. 2. Rakip.
1. Raḳīb oldı ḥammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḫardur ezelden ne şek

6. **ḫārsuz:**-*suz*
Gazel 165
Mısra: **6**
Diken II Rakip.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġım işideli gülzār-ı na'īm

7. **ḫāra:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **9**
Diken II Rakip.
9. Olma her ḫāra muşāḥib ruḫ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

8. **ḫār:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Far. Diken.
5. Gözüm belā-yı remedden ḳızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

9. **ḫārlar:**-*lar*
Gazel 225
Mısra: **10**
Far. Diken II Rakip.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

10. **ḫāruñ:**-*uñ*
Gazel 245
Mısra: **7**
Diken II Rakip.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Baġlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

ḫarāb:[İP]
1. **ḫarāb:**
Gazel 32
Mısra: **9**
A.Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ân genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

ḫarāb eyle-:
1. **ḫarāb eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **66**
Yıkmak, viran etmek.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura şadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

2. **ḫarāb ol-:**-*sa*
Gazel 151
Mısra: **3**
Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.
3. Tañ degül ḫālüñ ḫarāb olsa göñül
4. Saña kim dir genc-i ḥüsne mesken ol

3. **ḫarāb olsa:**-*sa*
Gazel 201
Mısra: **3**
Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.
3. Eşkümle ḫarāb olsa n'ola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

ḫarām it-:
1. **ḫarām itmiş:**-*miş*
Kaside 4
Mısra: **8**
Bir şeyden umulan yarar ve rahatı tattırmamak.
7. Ḫancer-i māh-ı nev-i rūze boḫazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḫarām

ḫarām ol-:
1. **ḫarām ola:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **2**
Dinen yasak olmak.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḫarām ola

2. **ḫarām olmış:**-*mış*
Gazel 168
Mısra: **4**
Dinen yasak olmak.
3. Çün ḫarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḫarām

ḫarāmī:[MT]
1. **ḫarāmīye:**-*y, -e*
Gazel 68
Mısra: **6**
Haydut.II Sevgilinin gözleri.
5. Hālüñden alsa göñlümi çeşmüñ 'aceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḫarāmīye ḥaḳ durur

2. **ḫarāmi:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Haydut.II Sevgilinin gözleri.
5. Sen ḫarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

3. **ḫarāmi:**
Gazel 129
Mısra: **3**
Haydut.II Sevgilinin gözleri.
3. Bezm-i miḥnetde ḫarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

4. **ḫarāmī:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Yol kesici, hırsız, yağmacı.II Sevgilinin gözleri.
3. Çün ḫarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḫarām

5. **ḫarāmiden:**-*den*
Gazel 187
Mısra: **2**
Haydut.II Sevgilinin gözleri.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḫalḳı ḫarāmiden vehimnāk eyleyen

6. **ḫarāmiler:**-*ler*
Gazel 276
Mısra: **2**
Haydut.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḫarāmiler gibi kim ḫalḳı şoyup ḳırmadı

ḫarām-rā zi ḫarem:
1. **ḫarām-rā zi ḫarem:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Hareme haram olan.
27. Ḥudāyġānā ḫāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḫarām-rā zi ḫarem

ḫarām-zāde:[MT]
1. **ḫarām-zāde:**
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Soysuz, ahlâksız kimse, haram yiyici II Rakip.
3. Biregü ma'nīsini besleme kim
4. Ma'nide ol ḫarām-zāde olur

ḫarāret:[GTS]
1. **ḫarāretin:**-*i, -n*
Gazel 275
Mısra: **7**
Zevk, şevk, aruz ve istek.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḫarāretin
8. La'līn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

ḫarāret vir-:
1. **ḫarāret virdi:**-*di*
Gazel 64
Mısra: **5**
Yakıcı halde kasvet vermek.
5. Şem'-i bezme āhumuz öyle ḫarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

ḫarāret-i nār-ı firāḳa:
1. **ḫarāret-i nār-ı firāḳadur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **1**
Hüzün ateşinin hararet, yakıcılığı.
1. Yaş dökdügüm ḫarāret-i nār-ı firāḳadur
2. Acıduġum bu zehr-i ġam-ı iştiyāḳadur

ḫarbe:[MT]
1. **ḫarbe:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Ar. Kısa mızrak tarzında bir nevi silah.
3. Göç ile her ḫavleye yeniçeri gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḫarbe dikdi ḍarb-i dest

2. **ḫarbeler:**-*ler*
Kaside 11
Mısra: **6**
Ar. Kısa mızrak tarzında bir nevi silah.
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

ḫarc:[GTS]
1. **ḫarc:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Harcanan şey/para.
9. Dirhem-i jāleyi ḫarc itse n' ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

2. **ḫarç:**
Gazel 266
Mısra: **5**
Bir şeyin yapılmasında kullanılan öteberi.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı la'lüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney

ḫarc it-:
1. **ḫarc itdi:**-*di*
Gazel 264
Mısra: **2**
Harcamak, sarf etmek.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. K'ol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mā-meleki

2. **ḫarc itmedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 154
Mısra: **13**
Harcamak, sarf etmek.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭoṭolu ola şandūḳ-ı türbetüm

ḫarem:[MT]
1. **ḫaremüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 63
Mısra: **5**
Harem,ev içi halvet hane. (herkesin girmesine izin verilmeyen yer, sevgilinin mekânı bağlamında).
5. Ḫaremüñde görem çü gün yüzüñi
6. Şanuram kim meh-i muḥarremdür

2. **ḫaremüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 218
Mısra: **10**
Harem (herkesin girmesine izin verilmeyen yer, sevgilinin mekânı bağlamında).
9. Ḳılmazdı Mesīḥī heves-i Ka'be vü nūrın
10. Kūyıña varup görse yüzüñi ḫaremüñde

ḫarem-i ḳuds:
1. **ḫarem-i ḳudsda:**-*da*
Terkib-bend 1
Mısra: **86**
Kutsal yer.
85. Mürg-i rūḥı ṭayerān itdükçe
86. Ḫarem-i ḳudsda seyrān itsün

ḫarf:[GTS]
1. **ḫarfini:**-*i, -n, -i*
Gazel 78
Mısra: **6**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḫarfini ditrer eli ālet düşer

ḫār-ı belā:
1. **ḫār-ı belā:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Belâ dikeni.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemī' -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

ḫar-ı düşmen:

1. **ḫar-ı düşmen:**
Kaside 16
Mısra: **61**
Düşmanın dikeni, düşman olan rakib.
61. Tiz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur aña nīzeñ ucı şāhā

2. **ḫar-ı düşmeni:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **33**
Düşmanın eşeği.
33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

ḫar-ı ʿīsā:
1. **ḫar-ı ʿīsā:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Hz. İsâ'nın eşeği.
9. Seg-i Aṣḥāb-ı Kehf ululuġ eyler
10. Ḫar-ı ʿĪsā görürsin gökde uçar

hār-ı kūy:
1. **hār-ı kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 153
Mısra: **5**
Sevgilinin semtindeki dikenler. || Zorluk, meşakkat.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

ḫaridār:[İP]
1. **ḫaridār:**
Gazel 86
Mısra: **12**
Satın alıcı.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḥsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

2. **ḫaridāruñ:**-*uñ*
Gazel 227
Mısra: **7**
Satın alıcı, değer biçen (Dünya).
7. Ḫaridāruñ görüp nāz itme didüm
8. Didi ṣatar metāʿ-ı ḥüsni şīve

3. **ḫarīdārlıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 268
Mısra: **2**
i. (Fars. ḫaridār) Alıcı, müşteri.
1. Ḳılmasun ʿarż ṣabā bāña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

ḫarīf:[MT]
1. **ḫarīfı:**-*i*
Gazel 118
Mısra: **6**
(Ar.) Arkadaş, eş.
5. Ḫālüñüñ devrinde ruḥsāruñla ḫoş-demdür gönül
6. Kim ḫarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

ḫarīḳ:[İP]
1. **ḫarīḳ:**
Gazel 125
Mısra: **1**
Yanmış.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḫarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur bāña şefīḳ

ḫas:[MT]
1. **ḫas:**
Terkib-bend 1
Mısra: **51**
Ot kırıntısı, çerçöp.Dikenlü ot.
51. Ḫas u ḫāşāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Ṣaldı ol baḥrde Paşa lenger

ḫāş: [İP]
1. **ḫāş:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **46**
Seçkin,özel,hususi.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāşī
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāşı

2. **ḫāş:**
Mesnevi 1
Mısra: **48**
Hususi, özel.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāş

3. **ḫās:**
Mesnevi 1
Mısra: **101**
Seçkin,özel,hususi.
101. Revāḳ-ı çarḫa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

4. **ḫas:**
Gazel 219
Mısra: **1**
Seçkin,özel,hususi.
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

ḫāş u ʿām:[İP]
1. **ḫāş u ʿām:**
Kaside 4
Mısra: **18**
Seçkin sınıf ve halk.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarẕ-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāş u ʿām

ḫāşā:[MT]
1. **ḫāşā:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Asla, hiçbir zaman.Olmaya, Allah göstermesin.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḫāşā
32. Bu ḥālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

2. **ḫāşā:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Asla, hiçbir zaman.Olmaya,Allah göstermesin.
1. Ḫāşā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

ḫāşāk:[FD]
1. **ḫāşāk:**
Terkib-bend 1
Mısra: **51**
Ot, süprüntü.
51. Ḫas u ḫāşāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Ṣaldı ol baḥrde Paşa lenger

ḫasan:
1. **ḫasandur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Biri ʿaṭṭārlar içre Ḥasandur
2. Ṣan enfāsı anuñ müşk-i Ḫutendür

ḫasan balı:
1. **ḫasan balı:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Özel isim.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

ḫasan paşa:
1. **ḫasan paşa:**
Kaside 11
Mısra: **23**
-özel isim-.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fī ʿl-mesel
24. Dostına çün güsfend ü düşmene mānend-i şīr

ḫasb-i ḥāl-i müştāḳi:
1. **ḫasb-i ḥāl-i müştāḳi:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Aşıkların görüşüp konuşması, hem hal olmak.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-ṣad defter ne-şāyed güft ḫasb-i ḥāl-i müştāḳi

ḫased:[GTS]
1. **ḫasedinden:**-*in, -den*
Kaside 15
Mısra: **39**
Ar. Çekememezlik.
39. Ḥasedinden göreli keffī-i kerīmüñi seḫāb
40. Ḳara-püş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

2. **ḫasedden:**-*den*
Gazel 128
Mısra: **4**
Ar. Çekememezlik.
3. Fülfūl-i ḥālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḫasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

ḫāṣeliʿllāh:[FD]
1. **ḫāṣeliʿllāh:**
Kaside 3
Mısra: **51**
(a. zf.) :Allah göstermesin , asla kat'iyen , hiç bir vakit . (bkz. haşa).
51. Ḫāṣeliʿllāh kim teraḳḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḥalḳa-be-gūşuñ olmayaydı ger hilāl

ḫaşem:[FD]
1. **ḫaşem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
Aile.
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḫaşem

ḫas:[GTS]
1. **ḫasi:**
Kıt'a 1
Mısra: **35**
Mahsus.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿāni

ḫāṣıl:[KL]
1. **ḫāṣıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
3. Bileydi olduġın bu nesl ḫāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde ʿAzāzil

2. **ḫāsıl:**
Gazel 202
Mısra: **9**
Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.
9. Ne ḫāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

3. **ḫāşıl:**
Gazel 269
Mısra: **6**
sıf. (Ar. ḥuṣūl "meydana gelmek, elde etmek"ten ḥāṣil) 1. Husûle gelen, olan, meydana çıkan.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

ḫāşıl al-:
1. **ḫāşıl alımazsam:**-*ı, -maz, -sa, -m*
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Kar ve kazanca ulaşmak. Başarılı olmak.
7. Ger bu yolda alımazsam ḫāşıl
8. Yine ispence irince heyhāt

ḫāşıl it-:
1. **ḫāşıl ider:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Açığa çıkarmak.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḫāşıl ider her gice cihān

ḫāsıl it-:
1. **ḫāsıl itmez:**-*mez*
Gazel 166
Mısra: **9**
Kazanmak, ele geçirmek 2) araştırmak.
9. Ḥāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı çarḫ
10. Kendümi ṭās-ı mezelletde nice zār eyleyem

hāsıl-ı deryā vü kānı:
1. **hāsıl-ı deryā vü kānı:**
Kaside 5
Mısra: **59**
Deniz ve maden ocağından elde edilen.
59. Hāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül beẕl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

ḫaşir:[İP]
1. **ḫaşirde:**-*de*
Gazel 81
Mısra: **11**
Cenabıhakk'ın kıyamet günündei dünya hayatında işlediklerinin hesabını sormak üzere ölüleri diriltip bir araya toplaması. Haşr-ı emvat: ölülerin diriltilmesi.
11. Ḫaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḫı terennüm ider

2. **ḫaşirde:**-*de*
Gazel 101
Mısra: **9**
Cenabıhakk'ın kıyamet günündei dünya hayatında işlediklerinin hesabını sormak üzere ölüleri diriltip bir araya toplaması. Haşr-ı emvat: ölülerin diriltilmesi.
9. Gām yimezüz Mesīḥī ḫaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

ḫaşm:[KL]
1. **ḫaşmuña:**-*u, -ñi, -a*
Kaside 2
Mısra: **67**
1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.
67. Her ay başında ḫaşmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāẓır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

2. **ḥaşmuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 3
Mısra: **43**
1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.
43. Ḥaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

3. **ḥaşmuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 5
Mısra: **42**
1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḥaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

4. **ḥaşmuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **56**
1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.
55. Rūz-ı meşāffʾ azm-i neberd eyleseñ şehā
56. Ḥaşmuñ gözine görine atuñ yelesi mār

5. **ḥaşmı:**-*ı*
Gazel 212
Mısra: **11**
1. Düşman. 2. Birine galebe etmeğe çalışan, muhalif, muhasım.
11. Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḥaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

ḥaşr:[KL]
1. **ḥaşr:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʾ efrūḫte tā ḥaşr nüh fānūs-rā

2. **ḥaşre:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
97. Mesnedi itdise terk-i dünyā
98. Ḥaşre dek var ola Yūnus Paşa

3. **ḥaşr:**
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
19. Żi-hem nügsiled silk-i naẓm-ı tu tā ḥaşr
20. Be-bārıki-i rīsmān-ı maʿānī

4. **ḥaşr:**
Kıt'a 1
Mısra: **39**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
39. Çü elfāẕ tā ḥaşr meẕkūr būdī
40. Ki hesti tu ṣāḥib-ḳırān-ı maʿānī

5. **ḥaşr:**
Kaside 2
Mısra: **74**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
73. Nīzeñ ḥayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

6. **ḥaşre:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **73**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḥāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

7. **ḥaşre:**-*e*
Gazel 106
Mısra: **14**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḫmūr çeşm-i her nergis

8. **ḥaşre:**-*e*
Gazel 125
Mısra: **6**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

9. **ḥaşre:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
AllÂh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.
3. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cān
4. Bulan ḥaşre deñlü zinde eyle

ḥaşr ol-:[MT]
1. **ḥaşr olınca:**-*ınca*
Kaside 11
Mısra: **60**
Öldükten sonra yeniden dirilmek.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

ḥaşre dek:
1. **ḥaşre dek:**
Gazel 11
Mısra: **12**
Kıyamete kadar.
11. Ey lebi mey-gūn ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

2. **ḥaşre dek:**
Kaside 16
Mısra: **67**
Kıyamete kadar.
67. Żikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

ḥasret:
1. **ḥasretiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 2
Mısra: **2**
Özlem ǁ iştiyak.
1. Bir dem ki ġāʿib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

2. **ḥaşretden:**-*den*
Gazel 3
Mısra: **7**
Özlem ǁ iştiyak.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

3. **ḥasret:**
Gazel 6
Mısra: **11**
Özlem ǁ iştiyak.
11. Ḥasret eyyāmında ḥāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿd nālān ebr giryāndur bana

4. **ḥasretinden:**-*in, -den*
Kaside 6
Mısra: **45**
Özlem ǁ iştiyak.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḫaberin ġoncadan şorar jāle

5. **ḥasretinden:**-*in, -den*
Kaside 13
Mısra: **38**
Özlem ǁ iştiyak.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

6. **ḥasret:**
Kaside 16
Mısra: **76**
Özlem ǁ iştiyak.
75. Dīdāra bakar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

7. **ḥasretiyle:**-*i, -y, -le, -*
Gazel 30
Mısra: **7**
Özlem ǁ iştiyak.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

8. **ḥasretinden:**-*in, -den*
Gazel 39
Mısra: **5**
Özlem ǁ iştiyak.
5. Ḥasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

9. **ḥasret:**
Gazel 165
Mısra: **8**
Özlem ǁ iştiyak.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

10. **ḥasretüz:**-*üz*
Gazel 247
Mısra: **5**
Bir şeyi çok isteyip, arzulayıp ona kavuşamamaktan gelen üziüntü, özlem.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
6. Şāʿim gıbı ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

11. **ḥasret:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Özlem ǁ iştiyak.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḫmum
6. Şandum iki ḥasret biri birine buluşdı

12. **ḥasret:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Özlem ǁ iştiyak.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

13. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **3**
Özlem ǁ iştiyak.
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʿli ḥasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

ḥasretā:
1. **ḥasretā:**
Gazel 163
Mısra: **10**
Hasret, özlem.
9. Mesīḥī ḥaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

ḥasret-i kadd:
1. **ḥasret-i kaddüñ:**-*üñ*
Gazel 150
Mısra: **9**
(sevgilinin) boyuna duyulan özlem.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

ḥasret-i şimşīr:
1. **ḥasret-i şimşīrüñ:**-*üñ*
Gazel 159
Mısra: **7**
Kılıcının hasreyti.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Sūsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

ḥasta:[GTS]
1. **ḥastalanur:**-*lan, -ur*
Gazel 212
Mısra: **3**
Sağlıklı olmayan, hasta.
3. Ey güneş yüzlü gönül ḥastalanur küyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

ḥastalan-:[GTS]
1. **ḥastalandı:**-*dı*
Gazel 259
Mısra: **5**
Hasta olmak.
5. ʿUşşāḳ ḥastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

ḥastaluḳ:
1. **ḥastaluḳdan:**-*dan*
Kaside 4
Mısra: **9**
Hastalık.
9. Ḥastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẓaʿfından şürāḥī ne ḳıyām

ḥaste:[İP-FD]
1. **ḥaste:**
Kıt'a 16
Mısra: **5**
Yorgun, takatsiz.
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

2. **ḥasteyi:**-*y, -i*
Gazel 58
Mısra: **1**
Rahatsız; günahkar.
1. Ben ḥasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

3. **ḥaste:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, sayru.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

4. **ḥaştelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 128
Mısra: **8**
Far. hasta, yaralı.

7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḥaştelerüñ

5. **ḥastenüñ:**-*nüñ*
Gazel 134
Mısra: **5**
Keyifsiz , yorgun , hasta .
5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḥastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

6. **ḥaste:**
Gazel 136
Mısra: **10**
Keyifsiz,yorgun ,hasta.
9. Göñül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḥālin ḥaste bilür nā-tüvānuñ

7. **ḥaste:**
Gazel 245
Mısra: **5**
Keyifsiz, mizacı yerinde olmayan, sayru.
5. Ḥaste göñlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

8. **ḥasteden:**-*den*
Gazel 267
Mısra: **9**
(Fars. ḥasten "yaralanmak, incinmek"ten ḥaste) Hasta kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḥasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

9. **ḥasteye:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Hasta, aşk hastası.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḥasteye ṭabīb

ḥaste ol-:
1. **ḥaste olaldan:**-*al, -dan*
Gazel 255
Mısra: **3**
Hastalanmak.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḥaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

2. **ḥaste olmış:**-*mış*
Gazel 276
Mısra: **5**
Hastalanmak.
5. Bāġ şöyle ḥaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

ḥaste-dil:
1. **ḥaste-dil:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Hasta gönül.
9. Mesīḥī ḥaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḥoşdur

2. **ḥaste-dil:**
Gazel 163
Mısra: **9**
Gönlü yaralı, kederli, üzgün.
9. Mesīḥī ḥaste-dil yārıuñ vişāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʾömrüm

3. **ḥaste-dil:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Hasta gönüllü (āşık).
1. Ey ḥaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel göñlümi ḥoş eyle yine bir cevāb ile

4. **ḥaste-dili:**
Gazel 167
Mısra: **5**
Gönlü yaralı, kederli, üzgün.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḥaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

ḥaste-i bālin:
1. **ḥaste-i bālinven:**
Gazel 194
Mısra: **5**
Yatağa düşmüş hasta, ölümcül hasta.
5. Âşüfte-ḥāl ü ḥaste-i bālinven velī
6. Maḥbūblarla ḳılmaga seyrān ölüyorın

ḥasūd:[İP]
1. **ḥasūd:**
Kaside 7
Mısra: **93**
Hasetçi, kıskanç ǁ düşman.
93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden aña ire bir avuç türāb

2. **ḥasūduñ:**-*uñ, -*
Kaside 12
Mısra: **6**
Hasetçi, kıskanç ǁ düşman., Rakip.
5. Sebzezār-ı dil-i yārān muṭarrā oluban
6. Ḫirmen-i cānına urıldı ḥasūduñ yine nār

3. **ḥasūd:**
Kaside 19
Mısra: **42**
Hasetçi, kıskanç ǁ düşman.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

ḥaşyet:[FD]
1. **ḥaşyetüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **2**
Korku, saygı ile karışık korku, endişe, perva.
1. Cām-ı laʿlüñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḥaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

ḥaṭ:[KL]
1. **ḥaṭuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **86**
1. Yüz çizgisi,yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü 2. yazı.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḥaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

2. **ḥaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 67
Mısra: **4**
Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaḳuñ dil maḥşeri
4. Kim ḥaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

3. **ḥaṭ:**
Gazel 107
Mısra: **20**
İslâm aleminde Arap alfabesiyle güzel yazı yazma sanatı ve bu şekilde yazılmış yazı..
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḥaṭ tırāş

4. **ḥaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 115
Mısra: **7**
(Sevgilinin) Yanağında taze tüyler.
7. Haddüñ ḥayāli gitdi vü geldi ḥaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

5. **ḥaṭ:**
Gazel 198
Mısra: **7**
(Sevgilinin) Yanağında ince tüyler.
7. Şafḥa-ı ḥüsnüñe ḥaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḥüccetdür bu

6. **ḥaṭı:**-*ı*
Gazel 205
Mısra: **10**
Yazı.
9. Zülf-i nigār maḥşer-i dildür Mesīḥīyā
10. Cān-ı günāhkāra ḥaṭı nāme-i siyāh

7. **ḥaṭ:**
Gazel 231
Mısra: **9**
1. yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü 2. yazı.
9. Yüzüñde ḥaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

8. **ḥaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 259
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. ʿUşşāḳ ḥastalandı belürdi ise ḥaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

9. **ḥaṭuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **1**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Ey ruḥuñ üzre ḥaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

10. **ḥaṭuñdur:**-*u, -ñ, -dur*
Gazel 288
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḥaṭuñdur
10. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

ḥaṭā:
1. **ḥaṭāmuza:**-*muz, -a*
Kaside 1
Mısra: **12**
1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḥaṭāmuza bedel eyleyesin luṭfʿu ʿaṭā

2. **ḥaṭā:[GTS]**
Gazel 261
Mısra: **10**
1. Yanlış, yanlışlık. 2. Yanılma.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḥaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

hatā di-:
1. **hatā didüm:**-*dü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **45**
Yanlış demek, hata olduğunu düşünmek.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāşī
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāşı

ḫātem:
1. **ḫātem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
(Ar.) Mühür, son.Arapça, yüzük ve mühür manalarına gelen bir kelimedir. Kâşânî'ye göre, hâtem, bütün makamları geçip olgunluğa ulaşmak demektir.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cüdına reşk ider idi Ḥātem

2. **ḫātem:[EC]**
Kaside 4
Mısra: **34**
1. Mühür: vaz-i hâtem 2. Yüzük: tahrîk-i hâtem. 3. Son: hâtemü'l-enbiyâ. Tâ'nın kesriyle de lügattir.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

3. **ḫātemüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **64**
1. Mühür: vaz-i hâtem 2. Yüzük: tahrîk-i hâtem. 3. Son: hâtemü'l-enbiyâ. Tâ'nın kesriyle de lügattir.
63. Baḥr keffüñde nʿola laʿlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

4. **ḫātem:**
Kaside 13
Mısra: **29**
Cömertliği ile ünlü bir kuş.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḫātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẓikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

5. **ḫātemde:**-*de*
Gazel 107
Mısra: **8**
1. Mühür: vaz-i hâtem 2. Yüzük: tahrîk-i hâtem. 3. Son: hâtemü'l-enbiyâ. Tâ'nın kesriyle de lügattir.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḫi bulunur göz ile ḳaş

6. **ḫātem:**
Gazel 259
Mısra: **2**
1. Mühür: vaz-i hâtem 2. Yüzük: tahrîk-i hâtem. 3. Son: hâtemü'l-enbiyâ. Tâ'nın kesriyle de lügattir.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

7. **ḫātem:**
Gazel 281
Mısra: **7**
1. Mühür: vaz-i hâtem 2. Yüzük: tahrîk-i hâtem. 3. Son: hâtemü'l-enbiyâ. Tâ'nın kesriyle de lügattir.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne aña dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

ḫātem-i yāḳūt:
1. **ḫātem-i yāḳūtını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 150
Mısra: **5**
Yakuttan yüzük.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlīn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

ḫaṭ-ı nigār:
1. **ḫaṭ-ı nigār:**
Müfret 1
Mısra: **1**
Sevgilinin yüzü.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

2. **ḫaṭ-ı nigār:**
Gazel 164

Mısra: **1**
Sevgilinin ayva tüyleri.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

ḫaṭ-ı sebz:
1. **ḫaṭ-ı sebz:**
Gazel 171
Mısra: **3**
(Sevgilinin) Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfine naẓar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

ḫaṭ-ı sebz:
1. **ḫaṭ-ı sebzūñ:**-*ūñ*
Gazel 195
Mısra: **10**
Yüzde yeni çıkmaya başlayan tüyle.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḫaṭ-ı sebzūñ bu çeşm-i giryāndan

2. **ḫaṭ-ı sebzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 214
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

3. **ḫaṭ-ı sebzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 214
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

4. **ḫaṭ-ı sebzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 214
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

5. **ḫaṭ-ı sebzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 214
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

6. **ḫaṭ-ı sebzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 214
Mısra: **8**
(Sevgilinin) Yeni yeni çıkmaya başlayan ayva tüyleri.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

hātif:[TT]
1. **hātif:**
Kaside 2
Mısra: **16**
Gaibden gelen ses, sālikin kalbinde tecelli eden ve onu Hakk'a davet eden ses. -Görülmeyeni haber veren melek.
15. Nāgeh görindi çeşmüme ṣubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātif mübeşşiri oḳıdı anda bir ezān

2. **hātif:**
Kıt'a 15
Mısra: **5**
Görülmeyeni haber veren melek.
5. İşitdüm didi tarihini Hātif
6. Bu sünnet dügüni ola mübārek

ḫātır:[KL]
1. **ḫātır:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şātır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḫāṭır

2. **ḫāṭıruma:**-*um, -a*
Kaside 18
Mısra: **18**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

3. **ḫātıruma:**-*um, -a*
Gazel 196
Mısra: **3**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
3. Tīrüñüñ ḫātıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince gönülden geçürin

4. **ḫāṭırum:**-*um*
Gazel 234
Mısra: **16**
Ar. Gönül, gönülde olan his.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

5. **ḫāṭıra:**
Gazel 164
Mısra: **8**
Ar. Gönül, gönülde olan his. 2. insanın düşünme ve hafıza kuvveti, zihin, fikir, akıl.
7. Şıñık gönülleri çün mümyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

ḫāṭırı geç-:
1. **ḫāṭırı geçer:**-*er*
Gazel 280
Mısra: **10**
Sözünün varlığının değeri olmak.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

ḫāṭır-ı gerdūn:
1. **ḫāṭır-ı gerdūna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **42**
Feleğin kalbi.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdūna ġubār

ḫāṭır-ı nāzik:
1. **ḫāṭır-ı nāzikde:**-*de*
Gazel 142
Mısra: **10**
Hassas gönül.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

ḫāṭırumdan geç-:
1. **ḫāṭırumdan geçdügince:**-*um, -dan*
Gazel 131
Mısra: **6**
Akla gelmek.
5. Sūz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḫlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdügince naḳş-ı tasvīrüñ senüñ

2. **ḫāṭırumdan geçmeye:**-*me, -y, -e-um, -dan*
Gazel 131
Mısra: **1**
Aklına gelmek.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma ṣalınmaya ṣemşīrüñ senüñ

hatm it:[KL]
1. **hatm it:**
Kaside 6
Mısra: **97**
Tamamlamak, sonlandırmak, bitirmek.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlıġını duʿā ile kesb ider jāle

ḫatm ol-:
1. **ḫatm olsun:**-*sun*
Gazel 23
Mısra: **15**
Bitmek, sona ermek.
15. Muṣṭafānuñ gül ruḫı devrinde ḫatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

ḫaṭṭ:[İP]
1. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Ayva tüyü.
1. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

2. **ḫaṭṭuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 17
Mısra: **3**
Ayva tüyü.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

3. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 18
Mısra: **10**
Ayva tüyü.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

4. **ḫaṭṭını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 28
Mısra: **12**
Yazı.
11. Ey Mesīḥī ʿārız-ı dil-dārda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melīḥ

5. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 36
Mısra: **5**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

6. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **2**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
1. Ḳo bugün ḥüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḫaṭṭı gelicek yüzine ur

7. **ḫaṭṭın:**-*ın*
Gazel 45
Mısra: **11**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

8. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 49
Mısra: **3**
Ayva tüyü.
3. Dīvār çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥişārıdur

9. **ḫaṭṭum:**-*um*
Gazel 58
Mısra: **3**
Ayva tüyü.
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

10. **ḫaṭṭuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 60
Mısra: **7**
Ayva tüyü.
7. Çün ḫaddüñ üzre ḫaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār şafḥasını nice ḳaralar

11. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 73
Mısra: **15**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḫaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Güyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

12. **ḫaṭṭun:**-*un*
Gazel 80
Mısra: **3**
Ayva tüyü.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

13. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
9. Ḫaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

14. **ḫaṭṭın:**-*ın*
Gazel 97
Mısra: **8**
Ayva tüyü.
7. Ḳurtar ḫayāl-i ḫaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḫaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

15. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 147
Mısra: **3**
Ayva tüyü, sakal vb. tüyler.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

16. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 183
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
9. Nice gelsün şūrete ʿaḳlum ki ḫaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḫayret gitmedi āyīne-i idrākden

17. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 183
Mısra: **12**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
11. Ḥüsnüñüñ mektūbını sürsem yüzüme gözüme
12. Maḥv olurdı ḫaṭṭı işbu dīde-i nemnākden

18. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 197
Mısra: **10**
Sakal.
9. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalu

19. **ḥaṭṭuña:**-*uñ, -a*
Gazel 205
Mısra: **5**
Ayva tüyü.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḥaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

20. **ḥaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 208
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.
5. Zülfüñ ile ḥaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

21. **ḥaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 215
Mısra: **3**
Ayva tüyü.
3. ʿIyān olalı ruḫsāruñda ḥaṭṭuñ
4. Ġubār irdi göñül āyīnesine

22. **ḥaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 221
Mısra: **7**
Ayva tüyü.
7. Ḥaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı ṣıfr dehānuñ duragına

23. **ḥaṭṭuñı:**-*uñ, -ı, -*
Gazel 223
Mısra: **7**
Ayva tüyü.
7. Gözümde ḥaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile ṣanuram arar ġubār çeşmümde

24. **ḥaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 226
Mısra: **5**
Ayva tüyü.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḥaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

25. **ḥaṭṭun:**-*un*
Gazel 233
Mısra: **15**
Ayva tüyü.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḥaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindüya beñzer Kaʿbeye

26. **ḥaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **6**
Kader çizgisi.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥafʿüstine
6. Ḥükm itse küfrine nʾ ola ḥaṭṭuñ kitāb ile

27. **ḥaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 262
Mısra: **7**
Ayva tüyü.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uṣda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

28. **ḥaṭṭuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 269
Mısra: **6**
1. Çizgi. 2. Yazı. 3. eski. Gençlerde yeni beliren sakal ve bıyık.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḥaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

29. **ḥaṭṭuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 283
Mısra: **9**
Ayva tüyü.
9. Ḥaṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
10. El-ḥaṭṭu bāḳī ve-ʾl ʿömrü fānī

30. **ḥaṭṭı:**-*ı*
Gazel 288
Mısra: **8**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

31. **ḥaṭṭı:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Sakal.
11. Ḥaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

ḥaṭṭ u ḫāl:
1. **ḥaṭṭ u ḫāl:**
Kaside 13
Mısra: **9**
1. Sakal, bıyık vb. gibi yüzdeki tüyler ve ben.
9. Hey ne lāzım ol ruḫ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

haṭṭa:[KL]
1. **haṭṭa:**
Gazel 274
Mısra: **8**
bağl. (Ar. ḥattā) "Bile, dahi, üstelik, bundan başka, hem de" gibi anlamı kuvvetlendirmek için kullanılır:.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler haṭṭa bāḳī ʿömre fānī

ḥaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿr:
1. **ḥaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Şiir ilminin güzel yazısı.
51. Ḥaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḥayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

ḥaṭṭı ir-:
1. **ḥaṭṭı irmek:**-*um*
Gazel 183
Mısra: **9**
Sakalı bitmek.
9. Nice gelsün şūrete ʿaḳlum ki ḥaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḥayret gitmedi āyīne-i idrākden

ḥaṭṭ-ı laʾl:
1. **ḥaṭṭ-ı laʾlün:**-*ün*
Gazel 9
Mısra: **2**
Sevgilinin dudağındaki ayva tüyleri.
1. Ey yüzün āyīne-i ʿālem-nümā
2. Ḥaṭṭ-ı laʾlün āyet-i fīhi şifā

2. **ḥaṭṭ-ı laʾlūñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 237
Mısra: **5**
Sevgilinin dudağındaki ayva tüyü.
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḥaṭṭ-ı laʾlūñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

ḥaṭṭ-ı leb:
1. **ḥaṭṭ-ı lebüñ:**
Gazel 277
Mısra: **10**
(Sevgilinin) Dudağın etrafındaki ayva tüyleri.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḥaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

2. **ḥaṭṭ-ı lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 43
Mısra: **3**
Sevgilinin dudak çizgileri.
3. Ḥaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

ḥaṭṭ-ı müşkīn:
1. **ḥaṭṭ-ı müşkīn:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Yüzünde bulunan mis kokulu ayva tüyleri.
5. Ol muʿanber ḥaṭṭ-ı müşkīn ü ʿizār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

ḥaṭṭ-ı nigār:
1. **ḥaṭṭ-ı nigār:**
Müfret 7
Mısra: **1**
Güzel yüzlü sevgilinin yanağındaki ince tüyler.
1. Ḥaṭṭ-ı nigār gönlüme ḥuccet ḳoyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-i ʿanber-feşānuma

2. **ḥaṭṭ-ı nigār:**
Gazel 239
Mısra: **7**
Güzel yüzlü sevgilinin yanağındaki ince tüyler.
7. Ḥaṭṭ-ı nigār gönlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ʿanber-feşānuma

ḥaṭṭ-ı reyḥān:
1. **ḥaṭṭ-ı reyḥān:**
Murabba 1
Mısra: **1**
Kur'an yazımında kullanılan yazı; sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.
1. Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḥadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasiʿ itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

2. **ḥaṭṭ-ı reyḥānuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 255
Mısra: **9**
Ayva tüyü.
9. Ḥaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

ḥaṭṭ-ı şabīḥ:
1. **ḥaṭṭ-ı şabīḥ:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Hoş yazı.
1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḥaṭṭ-ı ṣabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʾl-i melīḥ

ḥaṭṭ-ı sebz:
1. **ḥaṭṭ-ı sebzi:**
Kaside 9
Mısra: **22**
Taze tüy.
21. Nigār ḳāmetin unut ḳıyāmeti fikr it
22. Ḳo ḥaṭṭ-ı sebzi nedir gör ṣaḥife-i aʿmāl

ḥaṭṭ-ı siyāh:
1. **ḥaṭṭ-ı siyāh:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Siyah ayva tüyü.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlıġına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḥaṭṭ-ı siyāh

ḥaṭṭ-ı siyeh-kār:
1. **ḥaṭṭ-ı siyeh-kāruñ:**-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **8**
Siyah ayva tüyleri, sevgilinin yüzündeki belli belirsiz tüyler.
7. Meclis-i ḥüsne daḥi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʾ idelüm ḥaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

ḥaṭ:[KL]
1. **ḥaṭuñ:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Yazı.Çizgi.
1. Ey lebüñ naṭʾ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḥaṭuñ yazmış müsellem diyü ḥüsnüñe berāt

2. **ḥaṭuñdur:**-*dur*
Gazel 197
Mısra: **7**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḥaṭuñdur
8. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

havā:[KL]
1. **havāyı:**-*y, -ı*
Murabba 2
Mısra: **25**
Hava, dört unsurdan biri.
25. Būy-ı gülzār itdi ṣol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

2. **havā:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Hava, dört unsurdan biri.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā ṣuyını nite ki ṭatlu ider havā

3. **havāda:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **71**
Hava, dört unsurdan biri.
71. Havāda münʾakis olsa cevāhir-i tīgüñ
72. Dönerdi dāne-i yāḳūta ser-be-ser jāle

4. **havādan:**-*dan*
Kaside 6
Mısra: **76**
Hava, dört unsurdan biri.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

5. **havāsından:**-*s, -ın, -dan*
Kaside 10
Mısra: **52**
Hava, dört unsurdan biri.
51. Fāżılā ḫummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

6. **havāya:**-*y, -a*
Kaside 10
Mısra: **58**
Hava, dört unsurdan biri.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle ṣanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

7. **havāsından:**-*s, -ı, -n, -dan*
Kaside 13
Mısra: **63**
Gök, gökyüzü 2. Heves, arzu.
63. İnmesün rifʿat havāsından hümā-yı devletüñ
64. ʿAyş u nūşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudā-yı lā-yezāl

8. **havāya:**-*y, -a*
Kaside 20
Mısra: **5**
Hava, dört unsurdan biri.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

9. **havāya:**-*y, -a*
Kaside 21
Mısra: **6**
Hava, dört unsurdan biri.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫ ᵛānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

10. **havā:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Hava, dört unsurdan biri.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳsān irişür ey meh
6. Havā çün ḥāʿil-i ferr-i şuʿāʿ-ı āfitāb olmaz

11. **havāsıyle:**-*s, -ı, -y, -le*
Gazel 97
Mısra: **4**
Hava; Heves, heva.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

12. **havāya:**-*y, -a*
Gazel 97
Mısra: **6**
Yukarı.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

13. **havāsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 108
Mısra: **5**
Heves.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

14. **havāda:**-*da*
Gazel 235
Mısra: **2**
Hava, dört unsurdan biri.
1. Süz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Kuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

15. **havā:**
Gazel 253
Mısra: **6**
Hava, dört unsurdan biri.
5. Virmez ḫalel muḥabbet-i ʿāşıḳ ʿizāruña
6. Olmaz güneş ziyāsına ḥāʿil havā Memī

16. **havāya:**-*y, -a*
Gazel 256
Mısra: **10**
Hava, dört unsurdan biri.
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi ṣabā havāya hümānuñ dimāġını

17. **havāya:**-*y, -a*
Gazel 273
Mısra: **12**
Hava II gök.
11. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ārzūsı
12. Havāya tābiʿ itmişdür hümāyı

havā üstü:

1. **havā üstinde:**-*nde*
Kaside 10
Mısra: **10**
Hava üstü.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

2. **havā üstinde:**-*n, -de*
Gazel 41
Mısra: **6**
Hava üstü.
5. Ḥüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḥaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

havā-dār:
1. **havā-dār:**
Mesnevi 1
Mısra: **123**
Açık , havadar.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

havā-dāruñ ol-:
1. **havā-dāruñ olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -du, -*
Kaside 6
Mısra: **63**
Heveslisi, isteklisi olmak.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḥteḳar jāle

ḥavādis:[KL]
1. **ḥavādis:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Hâdiseler, vakı'alar "hâdise"nin cem'idir.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādis

2. **ḥavādis:**
Gazel 153
Mısra: **9**
Hâdiseler, vakı'alar "hâdise"nin cem'idir.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

3. **ḥavādis:**
Gazel 180
Mısra: **11**
Hâdiseler, vakı'alar "hâdise"nin cem'idir.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

4. **ḥavādis:**
Gazel 181
Mısra: **15**
Hâdiseler, vakı'alar "hâdise"nin cem'idir.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

ḥavādis mürġ:
1. **ḥavādis mürġini:**-*i, -n, -i*
Kaside 14
Mısra: **57**
Haberleri ileten kuş.
57. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

havāʾi:[KL]
1. **havāʾi:**
Murabba 2
Mısra: **10**
Havaya ait , hava ile ilgili.Ciddî şeyleri umursamayıp keyif ve arzusuna göre hareket eden, etrâfına aldırmayıp kendini kayıt altına sokmayan, bir yerde sebat etmeyip bir meseleden öbürüne atlayıveren (kimse)
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

havāʾi top:
1. **havāʾi top:**
Kaside 6
Mısra: **68**
Havadaki top.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʿi top ile anuñ başın yarar jāle

ḥavāle ḳıl-:
1. **ḥavāle ḳılma:**-*ma*
Mesnevi 1
Mısra: **58**
Ar. 1. Ismarlamak, sipariş. 2. Deyni bir zimmetten diğer zimmete nakletmek, deyn bu surette nakledilmek. havâleten: Havale olarak havâle-nâme: Havaleyi havi kağıt.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavāle

havāya şal-:
1. **havāya şaldı:**-*y, -a*
Gazel 171
Mısra: **2**
Uçmak, göğe yükselmek.
1. Görenler ol hümānuñ ʿizz ü nāzın
2. Havāya şaldı göñül şāhbāzın

havāyī:[KL]
1. **havāyī:**
Gazel 273
Mısra: **14**
Nefsine düşkün.
13. Mesīḥī ġam ḥışārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

havā-yı mesīḥī-i bī-dil:
1. **havā-yı mesīḥī-i bī-dil:**
Kıt'a 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Aşık Mesîhî'nin hevesi.
15. Şüd havā-yı Mesīḥī-i bī-dil
16. Fikr-i ebrū-yı ān hümā-yı suḥan

ḥavf:
1. **ḥavf:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḥavf u ḫaẕer

2. **ḥavfı:**-*ı*
Murabba 3
Mısra: **13**
Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.
13. Zāhidüñ ḥavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

3. **ḥavf-i:**
Kaside 8
Mısra: **73**
Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.
73. Ḥavf-i nīzeñden eger ḳaça ʿadū kūhsāra
74. Ṭaġlar içre kemend ata ṭuta ḥalḳa-i mār

4. **ḥavfı:**-*ı*
Gazel 244
Mısra: **9**
Korku, korkma. havfen korkarak, korku hasebiyle.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḥavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

ḥavf id-:
1. **ḥavf ide:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **71**
Korkmak.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḥavf ide çün
72. Cevher-i medhüñle pürdür ṣafḥa-ı tīġ-i zebān

2. **ḥavf idüp:**-*üp*
Gazel 13
Mısra: **15**
Korkmak.
15. Ḥavf idüp bāz-ı ḥayālüñden senüñ
16. Ḳonmaz oldı çeşmüme tīhū-yı ḫᵛāb

3. **ḥavf idüp:**-*üp*
Kaside 14
Mısra: **14**
Korkmak.
13. Leşker-i şāmı temāşā eyleyüp dizdār-ı ḫᵛāb
14. Ḥavf idüp yapdı ḥişār-ı ḥaşmetin defʿi hemān

4. **ḥavf itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 69
Mısra: **7**
Korkmak.
7. Ḥavf itmesün bu ḥalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaṣdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

ḥavf ol-:
1. **ḥavf olmaz:**
Gazel 11
Mısra: **10**
Korkulmaz, korku olmaz.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uğrıdan ol gice ḥavf olmaz ki ola māhtāb

ḥavf-i kāfır:
1. **ḥavf-i kāfırden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **18**
Kafirin korkusu.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḥavf-i kāfırden zemin içre eẕān oḳır Bilāl

ḥavf-ı zaḫm-ı peykān:
1. **ḥavf-ı zaḫm-ı peykāndan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **6**
Okla yaralanma endişesi 2) Sevgilinin kirpiklerinin yaralayıcı bakışının yarattığı korku.
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını feriştehler
6. İdindi çarḫ siper ḥavf-ı zaḫm-ı peykāndan

ḥavl:[KL]
1. **ḥavleye:**-*e, -y, -e*
Kıt'a 10
Mısra: **3**
i. (Ar. ḥavl) 1. Etraf, çevre.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

ḥavża:
1. **ḥavża:**
Gazel 5
Mısra: **6**
.Bir hükümetin idaresi altında bulunan

5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

ḥavż-ı kevser:
1. **ḥavż-ı kevserdür:**-*dür*
Gazel 169
Mısra: **4**
Cennette olan bir havuz.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Şañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʿāt-ı ʿadn

hāy u hūy-ı ḫalḳ:
1. **hāy u hūy-ı ḫalḳdan:**-*dan*
Gazel 184
Mısra: **3**
İnsanların feryat ve figanı.
3. Hāy u hūy-ı ḫalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben sinüp geçdükçe her biri belińler ḫ^{v}ābdan

ḫayā:[FD]
1. **ḫayādan:**-*dan*
Kaside 6
Mısra: **94**
Sıkılma, utanç.
93. Görürse gül gibi eşʿārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḫayādan meh ile ḫ^{v}ar jāle

2. **ḫayāsı:**-*s, -ı*
Kaside 7
Mısra: **87**
Sıkılma, utanç.
87. Ṣol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿrin oḳımadan eyler ictināb

ḫayāl:[GTS]
1. **ḫayālüm:**-*ü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Hayal.
1. Biri ser-maḥfilüñ oġlı ʿAlīdür
2. Ḫayālüm gice vü gündüz belidür

2. **ḫayālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 2
Mısra: **73**
Hayal.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

3. **ḫayāli:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **28**
Hayal.
27. Āb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar şabā
28. Māhiler ol ḫayāli görüp eyler ıżṭırāb

4. **ḫayāl:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

5. **ḫayālüñ:**-*ü, -ñ*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
3. Senüñ ḫayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

6. **ḫayāl:**
Kaside 13
Mısra: **14**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel bağlayan
14. Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarīb ü bağladun nāzik ḫayāl

7. **ḫayālin:**-*in*
Gazel 27
Mısra: **10**
Hayal.
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. Laʿl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

8. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 29
Mısra: **4**
Hayal.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḫayāline aḳar luʿāb-ı şubḥ

9. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 50
Mısra: **8**
Hayal.
7. Ḳaḳıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḫayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

10. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 69
Mısra: **10**
Hayal.
9. Ey h^{v}āce-i cemāl fırāḳuñla nice bir
10. Laʿl-i lebüñ ḫayāline çeşmümden aḳa dür

11. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 72
Mısra: **3**
Hayal - Sevgiliyi düşünmek-.
3. Alur gönlümi sīnemden ḫayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

12. **ḫayālüñ:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **3**
Hayal.
3. Ḫayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Ṣanursın kim bu baḫruñ sāḥili var

13. **ḫayālin:**-*in*
Gazel 107
Mısra: **2**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-gūnuñ ḫayālin ḳılmaġ içün ḫalḳa tāş

14. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 115
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
7. Haddüñ ḫayāli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

15. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 118
Mısra: **1**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
1. Ḳıldı ruḥsāruñ ḫayāli çeşm-i pür-nemde duraġ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

16. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 137
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
5. Ḫayāli cemālüñ bahārınuñ üş
6. Raḳībüñ gözinde çıḳardı çiçek

17. **ḫayālinden:**-*in, -den*
Gazel 149
Mısra: **10**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
9. Ey Mesīḥī ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

18. **ḫayālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 195
Mısra: **8**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
7. Fırāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

19. **ḫayālin:**-*in*
Gazel 211
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

20. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 227
Mısra: **3**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
3. Ḫayāli çıḳmadı dilden raḳībüñ
4. Nitekim ḥabsgehdür şīşe dīve

21. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 252
Mısra: **1**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
1. Meh yeltenür ḫayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

22. **ḫayālinden:**-*in, -den, -*
Gazel 269
Mısra: **4**
i. (Ar. ḫayāl) 1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
3. Dūzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

23. **ḫayāl:**
Gazel 269
Mısra: **15**
i. (Ar. ḫayāl) 1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

24. **ḫayālüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 271
Mısra: **7**
Hayal.
7. Ḫayālüñ mesken itdi çeşm-i terde
8. Velī başından avladı pınarı

ḫayāl eyle-:
1. **ḫayāl eylerdi:**-*r, -di*
Kaside 13
Mısra: **4**
Hayal eylemek.
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfin ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḫayāl

2. **ḫayāl eyleye:**-*y, -e*
Gazel 125
Mısra: **4**
Hayal etmek.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
4. Bilüñi hiç ḫayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

3. **ḫayāl eyleyeyin:**-*y, -e, -y, -in*
Kaside 9
Mısra: **14**
Hayal etmek.Bir şeyi zihinde tasarlayıp canlandırmak.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayāl

ḫayāl it-:
1. **ḫayāl itdi:**-*di*
Gazel 120
Mısra: **3**
Düşünmek, tasavvur etmek.
3. Ḳalem nāli gibi ḫayāl itdi beni
4. Dehān-ı muḫayyel miyān-i mühefhef

ḫayāl ol-:
1. **ḫayāl olalı:**-*alı*
Gazel 109
Mısra: **3**
Görünmez olmak, yok olmak.
3. Miyānuñ-veş ḫayāl olalı cismüm
4. Ḳıluram kendü kendümi der-āgūş

ḫayāl ol-:
1. **ḫayāl oldı:**
Kaside 8
Mısra: **103**
Görünmez olmak, yok olmak.
103. Ġarḳa-ı baḥr-ı ḫayāl oldı duʿā eyleyelüm
104. Bulmaġa saġ u esen keştī-i endīşe kenār

ḫayālāt-ı mesīḥī:
1. **ḫayālāt-ı mesīḥī:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Mesīḥī'nin hayalleri.
9. Bikirdür hep ḫayālāt-ı Mesīḥī
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bīve

2. **ḫayālāt-ı mesīḥī:**
Gazel 244
Mısra: **13**
Mesīḥī'nin hayalleri.
13. Varduḳça ferīd oldı ḫayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḫocende

ḫayāl-i ʿaḳl:
1. **ḫayāl-i ʿaḳl:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Akla gelebilecek hayal ,düşünce.
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ʿaḳl
2. Biñ diḳḳat itse ḳılca irişmez ḫayāl-i ʿaḳl

ḫayāl-i ʿārıż:
1. **ḫayāl-i ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 108
Mısra: **9**
Yanağının hayali.
9. Ḫayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḫaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

ḫayāl-i genc-i vaṣl:
1. **ḫayāl-i genc-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 80
Mısra: **7**
Kavuşma hazinesinin hayali.
7. Ḫayāl-i genc-i vaṣluñ ḳılmaġ ile
8. Kemerde bay olur cimri ḳalender

ḫayāl-i ḫadd:

1. **ḫayāl-i ḫaddüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 97
Mısra: **7**
Sevgilinin güzel yanağının hayali.
7. Kurtar ḫayāl-i ḫaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḥaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

ḫayāl-i ḫāl:
1. **ḫayāl-i ḫālüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 45
Mısra: **9**
Sevgilinin beninin hayali.
9. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i ḫālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḫāke mūr

2. **ḫayāl-i hālüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 46
Mısra: **11**
Sevgilinin beninin hayali.
11. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭopraġa iletdür şanki mūr

ḫayāl-i laʿl:
1. **ḫayāl-i laʿlün:**-*ün*
Kaside 15
Mısra: **5**
Sevgilinin dudağının hayali.
5. Ṣanma kim ẓāyiʿ ola dilde ḫayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

ḫayder:[KL]
1. **ḫayder:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
I. Hayder Ar. 1. Arslan, şîr. 2. İmam Ali Hayderlik, haydere mensup.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḥayder
2. Ruḥı cennet lebi şāḳi-i Kevser

2. **hayderi:**
Müfret 8
Mısra: **2**
i. (Hz. Ali'nin lakabı Ḥaydar ve nispet eki -i ve -iyye ile ḫaydari – ḫaydariyye) Bilhassa dervişler tarafından hırka altına giyilen yakasız, kolsuz, omuz başları 7–8 santimlik bir kulak şeklinde omuzları örten, abâ veya çuhadan hırka.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

ḫayf ol-:
1. **ḫayf ola:**
Kaside 2
Mısra: **87**
Yazıklar olsun.
87. Ḫayfʿola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa ẓıll-ı hümā ola sāyebān

ḫayfā:[İP]
1. **ḫayfā:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Yazık!, yazıklar olsun!.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḫayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

ḫayl:[İP]
1. **ḫayl:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
Takım, zümre.At , atlı alay, grup
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem

ḫayli:
1. **ḫayli:[GTS]**
Gazel 14
Mısra: **4**
Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.
3. Aṣdurmayınca ḳomadı miskīn zülfüñi
4. Ḫayli iş aṣdı yine bünāgūş-ı dil-firīb

2. **ḫayli:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḫayli ceng itdi

3. **ḫayli:**
Gazel 104
Mısra: **4**
Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnşāf laʿl-i nābuñı ḫayli sever meges

4. **ḫayliden:**-*den*
Gazel 163
Mısra: **7**
Far. Epeyce, çokca, çokdan: hayli zaman, hayli müddet, bir hayli.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

ḫayl-i maʿānī:
1. **ḫayl-i maʿānī:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Anlam sürüsü.
21. Be-ḳaṣd-ı ḳalʿa-ı eflāk kilk-i tācveret
22. Keşide ḫayl-i maʿānī ferāz-ı nüh-ṭārem

ḫayl-i ẕillet:
1. **ḫayl-i ẕillet:**
Kaside 13
Mısra: **48**
1. Çok fazla fakirlik 2. Tevazu.
47. Şiʿre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʿideyin
48. Ḫayl-i ẕillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

ḫayme:[FD]
1. **ḫaymedür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **67**
Çadır; otağ.
67. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ añа mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

2. **ḫaymedür:**-*dür*
Gazel 37
Mısra: **1**
Çadır; otağ.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʿ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

ḫayme-i çarḫ:
1. **ḫayme-i çarḫuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **33**
Gökyüzü.
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḫamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña ya ʿnī misāl

ḫayme-i ḫaẓrā:
1. **ḫayme-i ḫaẓrā:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Kır, yeşillik otağı.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫaẓrā bize

ḫayme-i ʿışḳ:
1. **ḫayme-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 99
Mısra: **3**
Aşkın otağı, çadırı.
3. Ḫayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

ḫayr:[KL]
1. **ḫayr:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Ar. "şer" mukabili, halkın muhabbet ve rağbet eylediği şey, iyi şey, nafi şey. (Türkçede isim olarak kullanılır. Sıfat makamında iradı lâzım gelince hayırlı denilir).
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʿıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

ḫayrān:[ONAY]
1. **ḫayrān:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kendinden geçmiş ǁ esrar esrikliği; 'esrarı çekerek veya esrarlı macun yutarak bir köşede her şeyden bî-haber, mestane hayat geçiren kimsedir'
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḫayrān aña

2. **ḫayrān:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Şaşkın, sersem, aklı başından gitmiş.
7. Ḫᵛān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

3. **ḫayrān:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Şaşırmış, şaşırıp kalmış.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḫayrān idi

hayrān-ı ḥüsn:
1. **hayrān-ı ḥüsn:**
Gazel 170
Mısra: **8**
Güzellik tutkunu.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden göñül hayrān-ı ḥüsn

ḫayret:[TT]
1. **ḫayretüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **1**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḫayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

2. **ḫayret:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

ḫayret düş-:
1. **ḫayret düşer:**-*er*
Gazel 78
Mısra: **2**
Şaşırmak.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḫayret düşer

ḫayruʿl-āl:
1. **ḫayruʿl-āldür:**-*dür*
Murabba 2
Mısra: **6**
Hayırlı sülale, topluluk.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḫayruʿl-āldür

ḫayvān:[İP]
1. **ḫayvāna:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **52**
İnsan dışındaki canlı mahluk.Akıl ve konuşma yetisi olmayan canlı yaratık.
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḫayvāna çün kim şiʿrden yegdür ṣaʿir

2. **ḫayvān:[GTS]**
Kaside 19
Mısra: **31**
İnsan dışındaki canlı mahluk.
31. Nebāt u maʿden ü ḫayvān degül hemān ḥāṣā
32. Bu ḥālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

ḫayy ü ḳadīr:
1. **ḫayy ü ḳadīr:**
Kaside 11
Mısra: **10**
Diri olan ve her şeye gücü yeten.
9. Öldürürdi cümle ʿālem ḫalḳını Nemrūd-ı berd
10. Ger gülistān itmeyeydi āteşi ḫayy ü Ḳadīr

ḫazān:[GTS]
1. **ḫazān:**
Kaside 9
Mısra: **2**
Sonbahar, güzün.
1. Cihāna virdi taġayyür ḫudā-yı celle celāl
2. Çemen ḫızānesin itdi ḫazān yine pā-māl

2. **ḫazān:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Sonbahar, güzün.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş taġıtdı ḫazān
6. Gül āfitābına böyle ne tīz irişdi zevāl

3. **ḫazān:**
Kaside 9
Mısra: **83**
Sonbahar, güzün.
83. Bahār-ı ʿömr-i ʿadūña ḫazān irgürüben
84. Vire murāduñı Ḫaḳ biʿl-ġudüvvi veʿl-āṣāl

4. **ḫazān:**
Kaside 14
Mısra: **20**
Sonbahar, güz.
19. Tabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öykündüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

5. **ḫazān:**
Gazel 164

Mısra: **3**
Sonbahar, güzün.
3. Ṭağıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

ḫaẕer:[KT]
1. **ḫaẕer:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
Ar. Sakınma, korunma.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḫavf u ḫaẕer

2. **ḫaẕer:**
Gazel 133
Mısra: **7**
Ar. Sakınma, korunma.
7. Sīnemden eylegil ḫaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

hāẕihi:[MT]
1. **hāẕihi:**
Gazel 169
Mısra: **8**
İşte,henüz , hala.
7. Şevḳ-i ruḥsāruña ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı dūzaḫ üzre hāẕihi cennāt-ı ʿadn

ḫazine:[İP]
1. **ḫazine:**
Gazel 111
Mısra: **8**
Para ve değerli eşya saklanan yer.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḫazine baş

ḫāżır:[İP]
1. **ḫāżırından:**-*ı, -ndan*
Müfret 13
Mısra: **2**
Huzurda, meydanda,gözönünde olma, bizzat bulunma.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

2. **ḫāżır:**
Gazel 238
Mısra: **8**
(Ar.) Hazır.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

ḫāżır it-:
1. **ḫāżır ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **68**
Hazır et-.
67. Her ay başında ḫaşmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāżır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

2. **ḫāżır itmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 3
Mısra: **53**
Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirmek.
53. Rīsmānlar ḫāżır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaġa mıṣṭar hilāl

ḫazırla-:[GTS]
1. **ḫazırlamış:**-*mış*
Kaside 3
Mısra: **7**
Hazır hale getirmek.
7. Çarḫ ṭās içre ṣafaḳ ḥınnāsını ḫazırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

ḫażret:
1. **ḫażretde:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **68**
(Bilhassa Allah için) Kat, huzur, nezd.
67. Tā ki vird itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Şol duʿālar kim ide her birisi Ḫażretde yir

ḫażret-i ʿīsā:[PALA]
1. **ḫażret-i ʿīsā:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Hz.İsa peygamber.İsrail oğullarının son peygamberi.
19. Mülk-i faẕlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm añа ḫażret-i ʿĪsā dizdār

ḫażret-i maḳbūl-ı hān:
1. **ḫażret-i maḳbūl-ı hān:**
Kaside 14
Mısra: **18**
-Özel isim-.
17. Lāʿik-i sancaḳ şecāʿat milketinün serveri
18. Çāşnīgīr başı Üveys Beg ḫażret-i maḳbūl-ı Hān

ḫażret-i paşa:
1. **ḫażret-i paşa:**
Kaside 16
Mısra: **32**
Paşa hazretleri.
31. Maḥbūblara müşkil imiş paşaluġ itmek
32. Ben ne diyeyin ḫāli bilür ḫażret-i Paşa

ḫazz id-:et- [KL]
1. **ḫazz ide:**-*e*
Gazel 209
Mısra: **8**
Hoşlanmak, zevk almak.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʾeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫazz ide būstānda bāg ile

2. **ḫazz ider:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **14**
Hoşlanmak, zevk almak.
13. Ḥālüñ ruḫuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Şol resme kim güneş bulıcaḳ ḫazz ider meges

ḫazze:[FD]
1. **ḫazzem:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Haz, mutluluk.
37. ʿAceb merā beçi ṭālīʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḫazzem ez heme kem

ḫazż-ı naẓar:
1. **ḫazż-ı naẓardan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **24**
Bakışın , bakmanın (izlemenin) zevki.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḫazż-ı naẓardan

heb:hep [KL]
1. **heb:**
Mesnevi 1
Mısra: **74**
Hep; bütün.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

hecr:[FD]
1. **hecrüñ:**-*üñ*
Gazel 7
Mısra: **1**
Ayrılık.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā baña
2. Bīgāne oldı ʿışret ü ẕevḳ ü ṣafā baña

2. **hecrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 14
Mısra: **25**
Ayrılık.
25. Nʾola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Ża ʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

3. **hecrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 14
Mısra: **1**
Ayrılık.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

4. **hecrün:**-*ün*
Gazel 15
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Hecrün günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

5. **hecrün:**-*ün*
Gazel 22
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrün irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

6. **hecründen:**-*ün, -den*
Gazel 34
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Hecründen āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

7. **hecrüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Gazel 37
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

8. **hecr:**
Gazel 37
Mısra: **7**
Ayrılık.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfītāb-ı ḫad

9. **hecr:**
Gazel 111
Mısra: **7**
Ayrılık.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḫazine baş

10. **hecrün:**-*ün*
Gazel 154
Mısra: **12**
Ayrılık.
11. Pīrāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrün bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

11. **hecrüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 187
Mısra: **7**
Ayrılık.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

12. **hecr:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Ayrılık.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

13. **hecrinde:**-*i, -nde*
Gazel 230
Mısra: **5**
Ayrılık.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

14. **hecrün:**-*ün*
Gazel 233
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

15. **hecrünüñ:**-*ü, -nüñ*
Gazel 245
Mısra: **5**
Ayrılık.
5. Ḫaste göñlüm hecrünüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlüsına

16. **hecrün:**-*ün*
Gazel 247
Mısra: **5**
Ayrılık.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḫasretüz
6. Ṣāʿim gıbi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

17. **hecrüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 248
Mısra: **3**
Ayrılık.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

hecr odu:
1. **hecr odın:**-*ın*
Mesnevi 1
Mısra: **57**
Ayrılık ateşi (sevgiliden ayrı düşmek bağlamında).
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḫavāle

hecr-i ḫaṭṭ:
1. **hecr-i ḫaṭṭuña:**-*uñ, -la*
Gazel 153
Mısra: **7**
Yanağındaki ayva tüylerden ayrılma. (sevgilinin yanağından uzak olma).
7. Hecr-i ḫaṭṭuña ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

hecr-i kepkep:
1. **hecr-i kepkepüñ:**
Gazel 111
Mısra: **5**
Çivinin ayrılık acısı.
5. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
6. Māh-ı nev-i naʿlçeñi yüz üzerine baş

hecr-i nigār:

1. **hecr-i nigārdan:**-*dan*
Gazel 37
Mısra: **10**
Güzel yüzlü sevgiliden ayrılık.
9. Korḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoġ a eşed

hecr-i tīġ-i müje:
1. **hecr-i tīġ-i müjeñ:**
Gazel 204
Mısra: **9**
Kirpik kılıcının ayrılığı.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

hecr-i yār:
1. **hecr-i yār:**
Gazel 188
Mısra: **11**
Sevgiliden ayrı düşme.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

hedīye:[GTS]
1. **hedīye:**
Kaside 9
Mısra: **74**
Armağan, tuhfe: Hediyye-i behiyye. hediyye-i dendân diş kirası.
73. Yarar bu şiʿrümi tīr-i duʿāya baġlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

heft:[KANAR]
1. **heft:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Far. Yedi, seb'a.
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʿ efrūḫte tā ḥaşr nüh fānūs-rā

ḥekīm:
1. **ḥekīmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 128
Mısra: **7**
(Ar.) Hekim, doktor.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḫaṣtelerüñ

helāk id-:
1. **helāk ider:**-*er*
Gazel 91
Mısra: **5**
Öldürmek II mahvetmek.
5. Küyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

2. **helāk itdise:**-*di, -se*
Gazel 255
Mısra: **11**
Helak etmek, ortadan kaldırmak.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

helāk ḳıl-:
1. **helāk ḳılsa:**-*sa*
Gazel 196
Mısra: **7**
Yok etmek, mahvetmek.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẕer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

ḥelāl:[FD]
1. **ḥelāl:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Hak, caiz, reva.
3. Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

hele:[GTS]
1. **hele:**
Gazel 52
Mısra: **5**
Özellikle, mademki.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḫüsn içre o yār
6. Göz terāzüsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

2. **hele:**
Gazel 155
Mısra: **3**
Özellikle,bilhassa,herşeyden önce.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

3. **hele:**
Gazel 163
Mısra: **8**
Özellikle, mademki.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

4. **hele:**
Gazel 182
Mısra: **8**
Sonunda, her ne ise.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʿllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

5. **hele:**
Gazel 210
Mısra: **14**
Hele.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

6. **hele:**
Gazel 212
Mısra: **12**
Özellikle, mademki.
11. Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḫaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

7. **hele:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Özellikle, mademki.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

ḥelvā:[GTS]
1. **ḥelvā:**
Gazel 61
Mısra: **5**
Şeker, yağ,un veya irmikle yapılan tatlı.Helva. II Sevgilinin dudağı.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

2. **ḥelvāya:**-*y, -a*
Gazel 136
Mısra: **1**
Helva. (Bağlamda : sevgilinin ağzı.).
1. Sinek üşürdi ḥelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

hem:[GTS]
1. **hem:**
Kıt'a 1
Mısra: **35**
Hem.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿāni

2. **hem:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Hem.
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

3. **hem:**
Kaside 17
Mısra: **41**
Hem.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Şol reşme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

4. **hem:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Ayrıca, ilave olarak.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

5. **hem:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Ayrıca, ilave olarak.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

6. **hem:**
Gazel 153
Mısra: **12**
Üstelik, bir de.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

7. **hem:**
Gazel 280
Mısra: **9**
Ayrıca, ilave olarak.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

8. **hem:**
Gazel 280
Mısra: **9**
Ayrıca, ilave olarak.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

hem hem:
1. **hem hem:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

hemān:
1. **hemān:**
Mesnevi 1
Mısra: **94**
Hemen.
93. Açıldı ṭāliʿinde Sūre-i Fecr
94. Beşīr olup hemān şubḥ-ı cihān-bīn

2. **hemān:**
Kaside 2
Mısra: **34**
Hemen.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

3. **hemān:[FD]**
Kaside 2
Mısra: **44**
Hemen.Derhal, çarçabuk.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfitāb
44. Elde ʿaşā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

4. **hemān:**
Kaside 2
Mısra: **50**
Hemen.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

5. **hemān:**
Kaside 6
Mısra: **5**
Hemen.
5. Evinde neşne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

6. **hemān:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Hemen, o anda ; öylece.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẓarruʿ üçinci ẕem

7. **hemān:**
Kaside 14
Mısra: **32**
Hemen.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuṣṣadan şalıncaġa döndüm hemān

8. **hemān:**
Kıt'a 16
Mısra: **6**
Sürekli, daima.
5. Mesīḥī ḫaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

9. **hemān:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Hemen.
31. Nebāt u maʿden ü ḫayvān degül hemān ḫāṣā
32. Bu ḫālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

10. **hemān:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Hemen.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḫoşdur

11. **hemān:**
Gazel 63
Mısra: **10**
Hemen.
9. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

12. **hemān:**
Gazel 93

Mısra: **2**
Hemen.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

13. **hemān:**
Gazel 106
Mısra: **8**
Hemen.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

14. **hemān:**
Gazel 231
Mısra: **12**
Hemen.
11. Mesīḥide ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

15. **hemān:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Hemen.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv ṣaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḫidmete

hemān-dem:[FD]
1. **hemān-dem:**
Mesnevi 1
Mısra: **29**
Hemen, çabucak, o anda, vakit kaybetmeden.
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḫsār
30. Nücūm-ı eşk olur çehremde seyyār

hem-civār ol-:
1. **hem-civār ola:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **50**
Komşu, yakın ol-.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

hemçü:[KL]
1. **hemçü:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Gibi.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki gūyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʿānı

2. **hemçü:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **6**
Onun gibi.
5. ʿAybhāyem be-şeb-i ʿafv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫᵛar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

3. **hemçü:**
Kaside 19
Mısra: **2**
Onun gibi.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

hem-çün:
1. **hem-çün:**
Kaside 22
Mısra: **7**
(Fa.) Gibi.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

hemdem:[KL]
1. **hemdem:**
Kaside 2
Mısra: **34**
Far. 1. Hem-râz, mahrem. 2. Nedim. hemdemî: Hemdemlik.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

hem-dem:
1. **hem-demdür:**-*dür*
Gazel 63
Mısra: **1**
Far. 1. Hem-râz, mahrem. 2. Nedim. hemdemî: Hemdemlik.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

2. **hem-dem:**
Gazel 163
Mısra: **3**
Sırdaş, yakın arkadaş2) içki arkadaşı.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

3. **hem-dem:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Dost, arkadaş 2) kadehdaş.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

4. **hem-dem:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Far. 1. Hem-râz, mahrem. 2. Nedim. hemdemî: Hemdemlik.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḫüsnüñde ser-gerdān idi

hem-dem-i cām-ı şarāb:
1. **hem-dem-i cām-ı şarāb:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Şarap kadehi' nin dostu.
1. Sāḳi lebüñ hem-dem-i cām-ı şarāb olur
2. ʿAks-i ruḥuñla cām-ı şarāb āfitāb olur

hem-dem-i ġufrān:
1. **hem-dem-i ġufrān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **79**

Bağışlanan yakın kişi.
79. Ḥaḳ anı hem-dem-i ġufrān itsün
80. Raḥmeti ḫᵛānına hem-nān itsün

Heme:[İP]
1. **heme:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Far. Hep, bütün, cümle.
37. ʿAceb merā beçi ṭālīʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẕẕem ez heme kem

2. **heme:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Far. Hep, bütün, cümle.
37. ʿAceb merā beçi ṭālīʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẕẕem ez heme kem

hemin:
1. **hemin:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Henüz, daha, yeni.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḫüsn ide senüñle şanemüñ

hem-ʿinān:
1. **hem-ʿinān:**
Kaside 5
Mısra: **24**
1. Dizgini bir, atbaşı beraber olan. 2. Arkadaş.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

hemişe:[FD|
1. **hemişe:**
Kaside 6
Mısra: **48**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʿideler üzre ṭuz eker jāle

2. **hemīşe:**
Kaside 7
Mısra: **100**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
99. Çün ḫᵛān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

3. **hemişe:**
Kaside 9
Mısra: **54**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
53. Şu deñlü ṭaʿne ṭaşım urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Ṣadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

4. **hemīşe:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
21. Ne meyveʿi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

5. **hemīşe:**
Kaside 21
Mısra: **4**
Far. Daima, her zaman.
3. Ṣāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳible-nümā gibi

6. **hemīşe:**
Kaside 22
Mısra: **23**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
23. Hemīşe rifʿat-i tu sūy-ı ʿālem-i ʿulvī
24. Küned ʿurūc be-sān-ı Burāḳ bī-süllem

7. **hemīşe:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
45. Hemīşe tā ki büved īn revāḳ-ı sebʿ-i şedād
46. Be-sān-ı şīt-i kemālet muḥiṭ ü müstaḥkem

8. **hemīşe:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʿanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

9. **hemīşe:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Far. Daima, her zaman.
9. Hemīşe vaṣf-ı dendānuñdur iden
10. Bu naẓmum rişṭesin pür-dürr-i meknūn

10. **hemīşe:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

11. **hemīşe:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Far. Daima, her zaman, hemâre.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

hem-nān:
1. **hem-nān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
Sofradaş, sofranın olmazsa olmazı tuz.
79. Ḥaḳ anı hem-dem-i ġufrān itsün
80. Raḥmeti ḫᵛānına hem-nān itsün

hem-nefes:
1. **hem-nefes:**
Kaside 11
Mısra: **33**
Arkadaş, dost.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

2. **hem-nefes:**
Gazel 194
Mısra: **3**
Arkadaş, dost.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

hem-nişīn:
1. **hem-nişīn:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Can dost/teklifsiz arkadaş.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

2. **hem-nişīnüm:**-*üm*
Gazel 63
Mısra: **10**
Can dost/teklifsiz arkadaş.
9. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

hem-rikāb:
1. **hem-rikāb:**
Kaside 5
Mısra: **23**
Üzengi arkadaşı yapmak; yan yana at sürmelerini sağlamak.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

2. **hem-rikāb:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Üzengi arkadaşı yapmak; yan yana at sürmelerini sağlamak.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẓlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

hem-sāye:
1. **hem-sāyelerde:**-*ler*, -*de*
Gazel 116

Mısra: **10**
Far. Komşu.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında şorar şemʿ

hem-ser:
1. **hem-ser:**
Kaside 8
Mısra: **68**
Benzer, eş, denk.
67. Naʾl-i esbüñ yeridür başlarına od yaḳsa
68. Çün ʿadū ḳalbi ile hem-ser olupdur aḥcār

2. **hem-ser:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Arkadaş.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

3. **hem-ser:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Arkadaş.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

hem-ser ola:
1. **hem-ser ola:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Birlik olmak.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güẕer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

2. **hem-ser olımaz:**-*ımaz*
Kaside 3
Mısra: **60**
Arkadaş olmak.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

hem-tā:
1. **hem-tā:**
Gazel 229
Mısra: **8**
Far. benzer.
7. Biz şu nūr-ı maḫż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʾolmaya hem-tā bize

hengāme:[MT]
1. **hengāme:**
Murabba 2
Mısra: **2**
Kavga, şamata, velvele.
1. Dīñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

2. **hengāmesiñden:**-*s, -iñ, -den*
Gazel 23
Mısra: **14**
Kavga, şamata, velvele.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḫışm iderse ʿāleme
14. Ḥüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

3. **hengāmedür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **6**
Kavga, şamata, velvele.
5. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

hengām-ı bahār:
1. **hengām-ı bahār:**
Murabba 2
Mısra: **2**
Bahar zamanı.
1. Dīñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

hengām-ı ʿīd:
1. **hengām-ı ʿīd:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Bayram sabahı.
3. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿ iden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʿīd

hengām-ı seḥer:
1. **hengām-ı seḥer:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Sabah vakti.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

hengām-ı ṣubḥ:
1. **hengām-ı ṣubḥ:**
Gazel 79
Mısra: **9**
Sabah vakti.
9. Hengām-ı ṣubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

henüz:
1. **henüz:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Halâ, daha.
3. Naḳş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme ʾl-esmā bize

hep:[KL]
1. **hep:**
Murabba 3
Mısra: **11**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
11. Fevt olan ʿişreti hep şimdi temām eyleyelüm
12. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **hep:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Hepsi.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

3. **hep:**
Kaside 4
Mısra: **18**
Hepsi.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarẕ-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāş u ʿām

4. **hep:**
Kaside 4
Mısra: **56**
Hepsi.
55. Baḫt-ı bīdāruñ cihānda pāsbān olalıdan
56. Ṣafḥa-ı tīġüñ ḫafī hep fitneler oldı nihān

5. **hep:**
Kaside 5
Mısra: **35**
Hepsi.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ʿadū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

6. **hep:**
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Hepsi.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

7. **hep:**
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Hepsi.
1. Oturup şaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

8. **hep:**
Gazel 46
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
9. Zaḫm-ı tīrüñ ḳabre ḳoydı ḫalḳı hep
10. Oklarıñla ṭopṭolu oldı ḳubūr

9. **hep:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

10. **hep:**
Gazel 77
Mısra: **10**
Tamamen, hep.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

11. **hep:**
Gazel 141
Mısra: **6**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḫayyer itdi ʿuṣṣāḳı nevāsı Yūsufuñ

12. **hep:**
Gazel 155
Mısra: **16**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
15. Tecellīyāt-ı vicdāndan Mesīḥī
16. Ne kim buldumsa hep sāġarda buldum

13. **hep:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

14. **hep:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Tamamen, hep.
9. Bikirdür hep ḫayālāt-ı Mesīḥī
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bīve

15. **hep:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Sürekli olarak, her zaman, daima.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʾaḳlı gitmiş varı varı

16. **hep:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Hepsi.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʾl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

17. **hep:**
Gazel 283
Mısra: **7**
Tamamen, hep.
7. Kırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
8. Biz şimdi gördük şāḥib-ḳırānı

her:[İP]
1. **her:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Cümle,Hep, bütün: herkes.
3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

2. **her:**
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
Hep, bütün.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

3. **her:**
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Hep, bütün: herkes.
35. Her melek aña iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

4. **her:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Hep, bütün, herkes.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

5. **her:**
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
Hep, bütün.
87. Cennet içinde fırıştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

6. **her:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥẓa seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

7. **her:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. İlāhi her birin pāyende eyle
2. Çerāġı ruḥları tābende eyle

8. **her:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe nazẕāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

9. **her:**
Kaside 1

Mısra: **14**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Vāy eger kim baḳasın ṣafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

10. **her:**
Kaside 1
Mısra: **18**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

11. **her:**
Mesnevi 1
Mısra: **124**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

12. **her:**
Mesnevi 1
Mısra: **140**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
139. Ṣanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

13. **her:**
Murabba 2
Mısra: **33**
Hep, bütün: herkes.
33. Ebr gülzār üstine her ṣubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

14. **her:**
Murabba 2
Mısra: **37**
Hep, bütün: herkes.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

15. **her:**
Kaside 2
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

16. **her:**
Kaside 2
Mısra: **11**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

17. **her:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

18. **her:**
Kaside 2
Mısra: **23**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her ağızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

19. **her:**
Kaside 2
Mısra: **47**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
47. Dergāhını gözetmege her gice ṣubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

20. **her:**
Kaside 2
Mısra: **56**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

21. **her:**
Kaside 2
Mısra: **88**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
87. Ḥayf ola bu ki tāb-ı mezellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa ẓıll-ı hümā ola sāyebān

22. **her:**
Murabba 3
Mısra: **27**
Hep, bütün: herkes.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp ṣaçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

23. **her:**
Kaside 3
Mısra: **25**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

24. **her:**
Kaside 3
Mısra: **26**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

25. **her:**
Kaside 3
Mısra: **33**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḥançer hilāl

26. **her:**
Kaside 3
Mısra: **44**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
43. Ḥaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

27. **her:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
45. Afıtāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

28. **her:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. ʿĀṣıḳı dōlāb-veş her laḥẓa giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

29. **her:**
Kaside 4
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Ṣafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi şaġına ṣolına selām

30. **her:**
Kaside 4
Mısra: **35**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

31. **her:**
Kaside 4
Mısra: **36**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

32. **her:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān aña

33. **her:**
Kaside 5
Mısra: **28**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

34. **her:**
Kaside 5
Mısra: **55**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

35. **her:**
Kaside 5
Mısra: **73**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

36. **her:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳıldukça her bir tarı suʾbāndur baña

37. **her:**
Kaside 6
Mısra: **12**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḫlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

38. **her:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḥasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her jāle

39. **her:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
15. Şükūfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

40. **her:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

41. **her:**
Kaside 6
Mısra: **52**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
51. Ṣebīḥ-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

42. **her:**
Kaside 6
Mısra: **60**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

43. **her:**
Kaside 6
Mısra: **74**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül düd u her şerer jāle

44. **her:**
Kaside 6
Mısra: **76**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

45. **her:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

46. **her:**
Kaside 7
Mısra: **58**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā büy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

47. **her:**
Kaside 7
Mısra: **65**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura ṣadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḥarāb

48. **her:**
Kaside 8
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Ḫᵛāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyūn-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār

49. **her:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Temizlemek, arındırmak | kalbi kötülüklerden arındırmak(kalb bağlamında).
75. Her seḥergāh cihān bāġını seyr eylemege
76. Nükhet-i ḫulḳuñ olup esb-i ṣabā üzre süvār

50. **her:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.

17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

51. **her:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

52. **her:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfitāb u berf ola nān u penīr

53. **her:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿl-i nāb
2. Reng-i ḥaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

54. **her:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Senüñ ḥayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭopṭolu şarāb iderin

55. **her:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
29. Ey seḫāñı fikr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

56. **her:**
Kaside 14
Mısra: **31**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuşşadan şalıncaġa döndüm hemān

57. **her:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫᵛān

58. **her:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Ṣūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

59. **her:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
37. Gün olduġıçün ẕihnine teşbīh her aḫşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

60. **her:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

61. **her:**
Kaside 16
Mısra: **60**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

62. **her:**
Kaside 16
Mısra: **75**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

63. **her:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʿsir eyler mi ki yā Rab

64. **her:**
Kaside 17
Mısra: **4**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdübān-vār

65. **her:**
Kaside 17
Mısra: **14**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

66. **her:**
Kaside 17
Mısra: **70**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

67. **her:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Eyleyen her ʿāşıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

68. **her:**
Kaside 18
Mısra: **32**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

69. **her:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿār serv

70. **her:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

71. **her:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

72. **her:**
Kaside 18
Mısra: **57**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaṣīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

73. **her:**
Kaside 19
Mısra: **36**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

74. **her:**
Kaside 19
Mısra: **38**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdīş-i dehr anı her gice şeb-kūr

75. **her:**
Kaside 19
Mısra: **47**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

76. **her:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

77. **her:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

78. **her:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i şabūḥ
2. Her şubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

79. **her:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı ṣarīḥ

80. **her:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

81. **her:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Hep, bütün: herkes.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

82. **her:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Tüm.
1. Ṣayd iderse nʿola ol āhūyı her vaḫṣi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

83. **her:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

84. **her:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Baña tīriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

85. **her:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

86. **her:**
Gazel 44
Mısra: **7**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

87. **her:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

88. **her:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları ṣuya vü meni oda yaḳarlar

89. **her:**
Gazel 57
Mısra: **12**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Kılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

90. **her:**-*dur*
Gazel 58
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Sihr ile meger aḳçe getürür o ṣanem kim
8. Her laḫzada bu dirhem-i eşk aña revāndur

91. **her:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

92. **her:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

93. **her:**
Gazel 60
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḥaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār şafḥasını nice ḳaralar

94. **her:**
Gazel 70
Mısra: **4**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Cānumı her laḥẓa ol laʿl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

95. **her:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

96. **her:**
Gazel 73
Mısra: **14**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Yūsuf-ı hūrşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

97. **her:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Her.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

98. **her:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Her.
7. Bāġ-ı felekde ḫūşe-i engūr-ı encümi
8. Her ṣubḥ yine kendü şıḳar bāġbān-ı mihr

99. **her:**
Gazel 84
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Niçün öyküdüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yıldızlar üşer bir büyük hengāmedür

100. **her:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Her.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar ṣayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

101. **her:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Her.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş gönüllü dīdār

102. **her:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi gönlüm açılur her ḳaçan yeller eser

103. **her:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

104. **her:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

105. **her:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

106. **her:**
Gazel 88
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

107. **her:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Sen āfitāb-ı ḥüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

108. **her:**
Gazel 93
Mısra: **14**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḫancer

109. **her:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Her.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

110. **her:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

111. **her:**
Gazel 105
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʾne ider anda her meges

112. **her:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Ḥāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʾimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

113. **her:**
Gazel 106
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

114. **her:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Her ne ʿāşıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tirüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

115. **her:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

116. **her:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Ḥayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḥaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

117. **her:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḥargūş

118. **her:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

119. **her:**
Gazel 115
Mısra: **13**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḥtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

120. **her:**
Gazel 115
Mısra: **14**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḥtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

121. **her:**
Gazel 115
Mısra: **15**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
15. Her şeb yanup yaḳıldugı şubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

122. **her:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

123. **her:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

124. **her:**
Gazel 128
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Genc-i vaṣluñı şaḳınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

125. **her:**
Gazel 132
Mısra: **1**
Hangi.
1. ʿIşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīġ-i müjeñle ḥak

126. **her:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

127. **her:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Hep, bütün,herkes.
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfitāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

128. **her:**
Gazel 147
Mısra: **14**
Her.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

129. **her:**
Gazel 153
Mısra: **2**
(□□) sıf. (Fars. her) 1. Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle.
1. Eger efsūn-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ żikri ola her suḥanum

130. **her:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Hecr-i ḥaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

131. **her:**
Gazel 156
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḥidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

132. **her:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

133. **her:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Āhum ile yüz yüze oldukça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

134. **her:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

135. **her:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

136. **her:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

137. **her:**
Gazel 178
Mısra: **13**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

138. **her:**
Gazel 180
Mısra: **11**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

139. **her:**
Gazel 181
Mısra: **15**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

140. **her:**
Gazel 183
Mısra: **14**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
13. Bes durur şiʿr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfitāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her ṣubḥ-dem eflākden

141. **her:**
Gazel 184
Mısra: **10**
Her, her bir.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

142. **her:**
Gazel 185
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

143. **her:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḫalḳı ḫarāmiden vehimnāk eyleyen

144. **her:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḥ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

145. **her:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

146. **her:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

147. **her:**
Gazel 205
Mısra: **2**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

148. **her:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Her.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Şan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

149. **her:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫufflāş-veş taʿn itse her aʿmā bize

150. **her:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

151. **her:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Ḫaḳ bilür ṣūret-perest olurdı her ḫāci eger
12. Naḳş-ı ruḫsārını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

152. **her:**
Gazel 233
Mısra: **19**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḫālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

153. **her:**
Gazel 234
Mısra: **6**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

154. **her:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

155. **her:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḫmete

156. **her:**
Gazel 238
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Ṣoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

157. **her:**
Gazel 240
Mısra: **11**
Hep, bütün, herkes.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

158. **her:**
Gazel 245
Mısra: **5**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
5. Ḫaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

159. **her:**
Gazel 247
Mısra: **1**
Hep, bütün, herkes.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḫarām ola

160. **her:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Her, her bir.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

161. **her:**
Gazel 247
Mısra: **10**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

162. **her:**
Gazel 249
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

163. **her:**
Gazel 254
Mısra: **7**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

164. **her:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

165. **her:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Sıfat Önüne geldiği ismin benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḫasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

166. **her:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Sıfat Önüne geldiği ismin benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḫmil bagladı

167. **her:**
Gazel 270
Mısra: **5**
Hep, bütün, herkes.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḫuñ sebzezārı

168. **her:**
Gazel 272
Mısra: **7**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

169. **her:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
7. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
8. Önürdür her seḥer bād-ı ṣabāyı

170. **her:**
Kaside 17
Mısra: **92**
Far. Tamim edatı. Hep, bütün: herkes.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḫimār

her ān:[İP]
1. **her ān:**
Kaside 17
Mısra: **79**
Her zaman.Daima.
79. Bu çarḫ-ı münʿakis beni iñletmedi her ān
80. ʿĀciz durur cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār

2. **her ān:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Her zaman.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

her ay:
1. **her ay:**
Kaside 2
Mısra: **67**
Her ay.

67. Her ay başında ḥaşmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāẓır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

her bār:[İP]
1. **her bār:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Her seferinde, sürekli.Daima.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Sūsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

her bir:[KL]
1. **her bir:**
Murabba 2
Mısra: **2**
Tek tek,ayrı ayrı
1. Dinle bülbül kışşasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

2. **her bir:**
Kaside 2
Mısra: **58**
Her bir.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

3. **her bir:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Her biri, tek tek, ayrı ayrı.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nāl

4. **her bir:**
Kaside 14
Mısra: **24**
Her bir.
23. Ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

5. **her bir:**
Kaside 21
Mısra: **29**
Hepsi, tüm.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

6. **her bir:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Her bir.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḥancerlere her şāḫ-ı bīd

7. **her bir:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Hepsi, tüm.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḥalkı hem oḫşar hem öldürür

8. **her bir:**
Gazel 94
Mısra: **2**
Her bir.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini daġıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān baġıdur

9. **her bir:**
Gazel 150
Mısra: **2**
Hepsi, tüm.
1. Tā ṣabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

10. **her bir:**
Gazel 159
Mısra: **6**
Her biri.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʿolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

11. **her bir:**
Gazel 179
Mısra: **2**
Hepsi, tüm.
1. ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

12. **her bir:**
Gazel 180
Mısra: **8**
Hepsi, tüm.
7. Ḫāk olursa ṣevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre ṣemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

13. **her bir:**
Gazel 240
Mısra: **2**
Her bir.
1. Ey ḫāl-i ruḫuñ pādişeh-i kişver-i şīve
2. ʿĀşıḳlara her bir bakışuñ maẓhar-ı şīve

14. **her biri:**
Kaside 7
Mısra: **78**
Her biri.
77. Faẓluñdan utanup benüm ebkār-ı fikretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẓdan niḳāb

15. **her biri:**
Gazel 118
Mısra: **9**
Ayrı ayrı, beheri.
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḥişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur aña ḳulaġ

16. **her biri:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Ayrı ayrı, beheri.
3. Hāy u hūy-ı ḥalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫᵛābdan

17. **her birine:**-*n, -e*
Kaside 3
Mısra: **45**
Her biri.
45. Afitāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

18. **her birine:**-*n, -e*
Kaside 13
Mısra: **7**
Her biri.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḫi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

19. **her birini:**-*n, -i*
Gazel 248
Mısra: **6**
Ayrı ayrı, beheri.
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

20. **her birinüñ:**-*nüñ*
Kaside 8
Mısra: **46**
Her biri.
45. Sübḥa-ı naẓmını aldukça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

21. **her birisi:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Her biri, ayrı ayrı.
9. Olup hercāʿi gönlüm pāre pāre
10. Yapışdı her birisi bir nigāra

22. **her birisi:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Her biri, ayrı ayrı.
67. Tā ki virdi itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Şol duʿālar kim ide her birisi Ḥażretde yir

23. **her birisi:**-*s, -i*
Gazel 43
Mısra: **6**
Her biri.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfitāb olur

24. **her birisi:**-*s, -i*
Gazel 50
Mısra: **6**
Her biri.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

25. **her birisini:**-*s, -i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Her biri.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāşık-ı miskīne rām ḳıl

her dem:[FD]
1. **her dem:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Her zaman.Her dakika, daima.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

2. **her dem:**
Kaside 2
Mısra: **28**
Her zaman.
27. Kehvāre-i ʿademde iken ʿīsi-yi femüñ
28. Her dem tekellüm eylemege depredür lisān

3. **her dem:**
Kaside 2
Mısra: **60**
Her zaman.
59. Vardukça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

4. **her dem:**
Kaside 4
Mısra: **50**
Her zaman.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfācātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

5. **her dem:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Her zaman.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfitāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

6. **her dem:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Her zaman.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

7. **her dem:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Her zaman.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

8. **her dem:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Her zaman.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿınād
10. Aña ḳahr it yā müẓillü küllü cebbārin ʿanid

9. **her dem:**
Gazel 39
Mısra: **13**
Her zaman.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

10. **her dem:**
Gazel 56
Mısra: **1**
Her zaman.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

11. **her dem:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Her zaman.
9. Lebüñ dirgürmege cānlar virürken
10. Gözüñ ḳatlüme her dem niyet eyler

12. **her dem:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Her zaman.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

13. **her dem:**
Gazel 223
Mısra: **3**
Her zaman.
3. Oḳuñ niteki gönülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

14. **her dem:**
Gazel 242
Mısra: **2**
Her zaman.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı müya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cüya

15. **her dem:**
Gazel 252
Mısra: **3**
Her zaman.

3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥınnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

16. **her dem:**
Gazel 286
Mısra: **1**
Her zaman.
1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna cefāyı
2. Żülfüñ getürür başuma her laḥẓa belāyı

her gāh:
1. **her gāh:**
Kaside 12
Mısra: **21**
Her zaman.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḫilmine öykündi meger kim kūhsār

her gice:
1. **her gice:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Her gece.
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Göñüller idinür her gice mihmān

2. **her gice:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Her gece.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yıldız ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

3. **her gice:**
Mesnevi 1
Mısra: **19**
Her gece.
19. Ḳılurın her gice maḥbūb fikrin
20. Bu ḳara günlünün gör ḫūb fikrin

4. **her gice:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Her gece.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

5. **her gice:**
Kaside 11
Mısra: **34**
Her gece.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

6. **her gice:**
Kaside 13
Mısra: **38**
Her gece.
37. Żihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

7. **her gice:**
Kaside 16
Mısra: **42**
Her gece.
41. Her gün işigüñ ḥidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

8. **her gice:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Her gece.
9. Çün dūd-ı āhumuñ eseri yoḳdur ey hümā
10. Ṭūṭī-i çarḫ her gice niçün ġurāb olur

her gün:
1. **her gün:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Her gün, daima.
1. ʿAlīdür birisi Ḳayṣarlu-zāde
2. Gözi ʿuşşāḳ ile her gün ġazāda

2. **her gün:**
Mesnevi 1
Mısra: **107**
Her gün, daima.
107. Maʿāş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufın Yaʿḳūb-ı eflāk

3. **her gün:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Her gün.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

4. **her gün:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Her gün.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

5. **her gün:**
Kaside 16
Mısra: **41**
Her gün, daima.
41. Her gün işigüñ ḥidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

6. **her gün:**
Kaside 18
Mısra: **51**
Her gün, daima.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

7. **her gün:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Her gün, daima.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

her kes:
1. **her kes:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Herkes, bütün insanlar.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelī yāft behreʿī
8. Mā-rā naṣīb dürd-i meyḫāne mī-resed

her ki:
1. **her ki:**
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Kim olursa olsun, herkes.
7. Naẓm-ı pāk-i tu her ki mī-ḫᵛāned
8. Rūy-ı ḫod-bined ez ṣafā-yı suḫan

her kim:
1. **her kim:**
Kaside 4
Mısra: **31**
Kim olursa olsun.
31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el şuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

2. **her kim:**
Kaside 4
Mısra: **33**
Kim olursa olsun.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

3. **her kim:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Kim olursa olsun.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

4. **her kim:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Kim olursa olsun.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

5. **her kim:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Kim olursa olsun.
9. Her kim ki mıṣṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

6. **her kim:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Her kim, kimse.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḫod çelik

7. **her kim:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Kim olursa olsun.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

8. **her kim:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Kim olursa olsun.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

9. **her kim:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Kim olursa olsun.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

10. **her kim:**
Gazel 140
Mısra: **5**
Kim olursa olsun.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

her kim ki:
1. **her kim ki:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Hangi kimse ki.
1. Ḫāk-i pāyuñ idinür her kim ki tāc
2. Çarḫ-ı ser-keşden alur ḍarb-ı ḫarāc

2. **her kim ki:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Hangi kimse ki.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

her kime:
1. **her kime:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kim olursa olsun.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u şabrı raḫtın oda yaḳdı

2. **her kime:**-*e*
Gazel 277
Mısra: **3**
Herkim, her kimse.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

her kimse:
1. **her kimse:**-*se*
Gazel 74
Mısra: **1**
Kim olursa olsun.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

her laḥẓa:
1. **her laḥẓa:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Her an.
1. Birisi daḥi Ferrāş-oġlı Yaʿḳūb
2. İşiginde müjem her laḥẓa çārūb

2. **her laḥẓa:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Her an , durmaksızın.
1. Ey ki her laḥẓa muttasıl ḳalemet
2. Mī-dihed zīver-i cilā-yı suḫān

3. **her laḥẓa:**
Kaside 16
Mısra: **43**
Her an.
43. Baḫrüñ tükürür yüzine her laḥẓa bulutlar
44. Öyküdügiçün kefī-i güher-pāşuña deryā

4. **her laḥẓa:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Her an.
3. Cānumı her laḥẓa ol laʿl-i müferriḥ şād ider
4. Göñlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

5. **her laḥẓa:**
Gazel 73
Mısra: **18**
Her an.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḫāşı şikār

6. **her laḥẓa:**
Gazel 105
Mısra: **8**
Her an.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṯḥ-i bāb
8. Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

7. **her laḥẓa:**
Gazel 109
Mısra: **8**
Her an.
7. Nigāra şīve taʿlim itmeg içün
8. Ḳulaġını çeker her laḥẓa mengūş

8. **her laḥẓa:**
Gazel 286
Mısra: **2**
Her an.
1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna cefāyı
2. Żülfüñ getürür başuma her laḥẓa belāyı

her ne:
1. **her ne:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Neyi, hangisi.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḥalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

2. **her ne:**
Gazel 107
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
Neyi, hangisi.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḥmum virdi baş

3. **her ne:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Koşulsuz, sorgu ve sualsiz.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

her seher:
1. **her seher:**
Kaside 10
Mısra: **16**
Her sabah.
15. Uçup uçup gülsitān-ı ʿālemi seyr itmege
16. Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesīm

2. **her seḥer:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Her sabah.
11. Saḥt olup ḳışdan nice şovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḥ içre anı her seḥer eyler esīr

3. **her seḥer:**
Kaside 14
Mısra: **57**
Her sabah.
57. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

4. **her seḥer:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Her sabah.
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʾuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

her şubḥ:
1. **her şubḥ:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Her sabah.
3. Güneş ʿāşık olup her şubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

2. **her şubḥ:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Her sabah.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ şabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her şubḥ şu seper jāle

her ṭaraf:
1. **her ṭaraf:**
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
Her taraf, dört bir yan.
21. Şubḥ-dem bir ʿaceb uġraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

her ṭarafa:
1. **her ṭarafa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **1**
Her yer.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

her ṭarafdan:
1. **her ṭarafdan:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Her yer, her bölge, her yan.
25. Dikdi çün maşrabasın şāḥ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

her yaña:
1. **her yaña:**
Kaside 9
Mısra: **25**
Her taraf, her yön.
25. Ko meyli her yaña kim āb māʾil olduġıçün
26. Nesīm-i şubḥ urur aña selāsil ü aġlāl

her yanuñ:
1. **her yanuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **104**
Her taraf/yer.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

her yıl:
1. **her yıl:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Her yıl.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḥalḳ ide kürki ḥişār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

her zaman:
1. **her zaman:**
Kaside 5
Mısra: **34**
Her zaman.
33. Nakş idüp nām-ı şerifüñ sinesinde sīm ü zer
34. Sikke- sūret olmaga cānlar virürdi her zaman

2. **her zamān:**
Kaside 14
Mısra: **22**
Her zaman.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

hercāʿi:[KL]-[İP]
1. **hercāʿi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
Fars. Sıfat, isim. Bir şey üzerinden sürekli durmayan,sözünden kararından dönüveren, sebatsız, kararsız (kimse).
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

2. **hercāʿīsine:**-s, *-i, -n, -e*
Gazel 14
Mısra: **5**
Kararsız, sebatsız.
5. Hercāʿīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

3. **her-cāʿi:**
Gazel 76
Mısra: **5**
Fars. Sıfat, isim. Bir şey üzerinden sürekli durmayan,sözünden kararından dönüveren, sebatsız, kararsız (kimse).
5. Revāndur dāʿimā her-cāʿi göñlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

4. **hercāʿiliġin:**-*liġ, -in*
Gazel 145
Mısra: **9**
Fars.Sıfat, isim. Bir şey üzerinden sürekli durmayan, sözünden kararından dönüveren, sebatsız, kararsız(kimse)2. Serseri, derbeder.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

5. **hercāyi:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Şıpsevdi | sebatsız, kararsız.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

hercāʿi göñl:
1. **hercāʿi göñlüm:**-*ü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Kararsız, sebatsız gönül.
9. Olup hercāʿi göñlüm pāre pāre
10. Yapışdı her birisi bir nigāra

hergiz:[İP]
1. **hergiz:**
Kaside 14
Mısra: **46**
Asla, kat'a, hiçbir vakit.
45. Ben zenaḥdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

2. **hergīz:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Asla, hiçbir zaman, ömrübillah.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḥasteye ṭabīb

3. **hergiz:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı ẕerrece hergiz ġubār serv

4. **hergiz:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

5. **hergiz:**
Gazel 42
Mısra: **5**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

6. **hergīz:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yılduzlara hergīz ḥesāb olmaz

7. **hergiz:**
Gazel 97
Mısra: **3**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

8. **hergīz:**
Gazel 181
Mısra: **4**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
3. Ben zenaḥdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

9. **hergīz:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

10. **hergīz:**
Gazel 265
Mısra: **3**
Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḥusı

ḥesāb:[GTS]
1. **ḥesābına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 9
Mısra: **15**
Hesab.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

2. **ḥesābsuz:**-*suz*
Gazel 12
Mısra: **7**
Hesab.
7. Şūfi ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

3. **ḥesāb:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Hesab.
7. Şūfi ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

4. **ḥesāb:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Hesaplamak.
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfín ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḥayāl

5. **ḥesābına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 274
Mısra: **10**
Alacaklı veya verecekli olma durumu.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Ṣayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

ḥesāb it-:
1. **ḥesāb iderin:**-*er, -in*
Kıt'a 12
Mısra: **6**
Hesaplamak.
5. Bu ḳaṭre ḳaṭre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

2. **ḥesāb itdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **92**
Hesaplamak.
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encūm ile itdi çoḳ ḥesāb

ḥesāb ol-:
1. **ḥesāb olmaz:**-*maz*
Gazel 96
Mısra: **8**
Sayılamayacak kadar çok.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

hest:[KANAR]
1. **hesti:**
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Far. var, var olma, varlık.
39. Çü elfāẕ tā ḥaṣr meẕkūr būdī
40. Ki hesti tu ṣāḥib-ḳırān-ı maʿāni

2. **hest:**
Kaside 22
Mısra: **39**
Far. var, var olma, varlık.
39. Şikāyet-i men-i miskīn mebīn güzāf ki hest
40. Şikāyet-i digerān nezd-i ū be-şükr-i niʿam

hevā:[AT]
1. **hevāñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 104
Mısra: **3**
Heves, ihtiras, istek.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnṣāf laʿl-i nābuñı ḥayli sever meges

2. **hevāyı:**-*y, -ı*
Gazel 272
Mısra: **10**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

hevādār:[KL]
1. **hevādārlıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 268
Mısra: **1**
sıf. (Ar. hevā ve Fars. dār "sâhip olan" ile hevā-dār) Havası bol, iyi hava alan (yer, ev...).
1. Ḳılmasun ʿarż ṣabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḥarīdārlıġı

hevā-dār:
1. **hevā-dārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **16**
Far. Havayî, arzû-yı nefsine tâbi. 3. Dost, refik, kafadar.Arkadaş.
15. Fāḥte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

hevāñ:[FD]
1. **hevāñ:**
Gazel 272
Mısra: **9**
Horluk, aşağılık, zelillik.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

hevā-yı ḥüsn:
1. **hevā-yı ḥüsn:**
Gazel 258
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzelliğine duyulan aşk.
5. Hevā-yı ḥüsn içinde ḳaşı yaymış
6. Biribirine ḳarşu iki ṭāḳı

hevā-yı mihr:
1. **hevā-yı mihrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 104
Mısra: **2**
Güneşin arzusu.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

heves:[KL]
1. **hevesüñ:**-*üñ*
Gazel 148
Mısra: **13**
Arzu, meyil.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yārunñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

2. **hevesi:**-*i*
Gazel 210
Mısra: **2**
Bir şeye karşı duyulan istek, eğilim, arzu, meyil‖ham ve kusurlu aşk.
1. Ögrendi göñül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

heves ḳıl-:
1. **heves ḳılur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **1**
Heveslenmek.
1. Reh-i küyuñda ḳılur cān u dil efġāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

heves-i kaʿbe:
1. **heves-i kaʿbe:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâmın arzusu.
9. Ḳılmazdı Mesīḥī heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Küyıña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

hey:[İP]
1. **hey:**
Murabba 2
Mısra: **7**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḥāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **hey:**
Kaside 13
Mısra: **9**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

3. **hey:**
Kaside 14
Mısra: **1**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

4. **hey:**
Gazel 25
Mısra: **8**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

5. **hey:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Sitem, yakınma gibi duyguları ifade eden ünlem.
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

6. **hey:**
Gazel 91
Mısra: **7**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʿādem öldürür

7. **hey:**
Gazel 94
Mısra: **7**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

8. **hey:**
Gazel 183
Mısra: **2**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
1. Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey kıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

9. **hey:**
Gazel 266
Mısra: **1**
1. *Seslenmek ve ilgiyi çekmek için yüksek sesle söylenir.2. Uyarma ve ihtar beyan eder.*
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

heybet:[İP]
1. **heybetinden:**-*in, -den*
Kaside 13
Mısra: **62**
Ar. Korku ve saygı duygusunu uyandıracak hal ve görünüş.2.Gösterişli bir kimsenin duruşundan ya da görünüşünden oluşan korku,saygı ve tazim duygusu.
61. Açdużınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Ẕāġ-ı şeb ḳıldukça anuñ heybetinden intiḳāl

2. **heybetüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **65**
Mehâbet, mehiblik, korku verme.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

heyʿet:[KL]
1. **heyʿetde:**-*de*
Gazel 55
Mısra: **1**
Ar. 1. Şekil, suret, kıyafet. 2. Vaz, hâl.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

heyʿet:
1. **heyʿetde:**-*de*
Gazel 213
Mısra: **8**
Ar. 1. Şekil, suret, kıyafet. 2. Vaz, hâl.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline ẕarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʿetde misl-i sürmedān ġonca

heyhāt:[İP]
1. **heyhāt:**-*e*
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Yazık, ne yazık.
7. Ger bu yolda alımazsam ḥāṣıl
8. Yine ispence irince heyhāt

2. **heyhāt:**
Gazel 77
Mısra: **5**
Yazık, ne yazık.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

heykel:[GTS]
1. **heykeli:**-*i*
Gazel 277
Mısra: **16**
Mermer, tunç, taş, pişmiş toprak vb. şeylerden yapılan insan veya hayvan şekli.
15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

heykel it-:
1. **heykel it:**
Gazel 35
Mısra: **9**
Madalyon etmek.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

hezār:[KANAR]
1. **hezār:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Far. Bin adedi.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

2. **hezār:**
Kaside 17
Mısra: **75**
Far. Bin adedi.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānīʾ ḳılur şikār

3. **hezār:**
Kaside 18
Mısra: **24**
Far. Bin adedi.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

4. **hezār:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Bin adedi.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

5. **hezār:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Far. Bin adedi.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir akçe virür ise alur şad hezār laʿl

hezār bār:
1. **hezār bār:**
Kaside 17
Mısra: **82**
Bin defa.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

hezārān:
1. **hezārān:**
Gazel 155
Mısra: **13**
Binlerce, pek çok.
13. Hezārān rū-siyehlik itdüm āḫir
14. Yüz aḳlıġım mey-i aḥmerde buldum

2. **hezārān:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Far. Bin adedi, elf. hezâr bâr: Bin kerre. hezâr fenn: Pür-marifet, sanatkar. Cem'i: hezârân: Binlerce.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

hīç:[İp-(kötü-fena ='TS)]
1. **hīç:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Olumsuz cümlelerde fiilin anlamını pekiştirir.2.s. yok olan ya da yok denecek kadar az olan. 3.a. değersiz, önemsiz şey ve kimse.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

2. **hīç:**
Kaside 5
Mısra: **9**
Katiyen, asla.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

3. **hiç:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Katiyen, asla.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḥān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

4. **hīç:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Asla.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i çarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

5. **hīç:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Katiyen, asla.
7. Yüri ey şāribüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

6. **hiç:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Asla.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār

7. **hiç:**
Gazel 24
Mısra: **7**
Asla.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

8. **hīç:**
Gazel 28
Mısra: **4**
Katiyen, asla.
3. Dir gören zaḫmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

9. **hīç:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Katiyen, asla.
13. Ġafletde iḳen alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

10. **hīç:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Katiyen, asla.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

11. **hiç:**
Gazel 62
Mısra: **3**
Katiyen, asla.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz leblerüñe māʾildür

12. **hiç:**
Gazel 67
Mısra: **8**
Asla.
7. Ḫāldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḫālümüz it ḫālidür

13. **hiç:**
Gazel 86
Mısra: **15**
Yok denecek kadar az, zerre kadar.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli dūzaḫda küffār

14. **hiç:**
Gazel 86
Mısra: **17**
Katiyen, asla.
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

15. **hīç:**
Gazel 97
Mısra: **1**
Katiyen, asla.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

16. **hīç:**
Gazel 107
Mısra: **19**
Katiyen, asla.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tırāş

17. **hiç:**
Gazel 117
Mısra: **6**
Katiyen, asla.
5. Ṭutalum ol ṣanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

18. **hiç:**
Gazel 125
Mısra: **4**
Katiyen, asla.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
4. Bilüñi hiç ḫayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

19. **hiç:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Katiyen, asla.
5. Mürġ-i dil ṣaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

20. **hīç:**
Gazel 143
Mısra: **14**
Katiyen, asla.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hīç iʿtibār laʿl

21. **hiç:**
Gazel 161
Mısra: **10**
Katiyen, asla.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʾnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

22. **hiç:**
Gazel 172
Mısra: **10**
Katiyen, asla.
9. Raḳībe bilmezüz nʾitdük Mesīḥī
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

23. **hiç:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Katiyen, asla.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalkı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

24. **hīç:**
Gazel 196
Mısra: **2**
Asla.
1. Sofra-ı hecrde daʾim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yırın

25. **hiç:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Katiyen, asla.
5. Didüm yaşuma alḳış idüp taş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

26. **hīç:**
Gazel 233
Mısra: **15**
Asla.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

27. **hīç:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Katiyen, asla.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

ḥicāb:[KL]
1. **ḥicāb:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Utanma, sıkılma.
5. Âhuma hāʾil degül rūy-ı raḳīb
6. Berḳ-i ʿālem-tāba ebr olmaz ḥicāb

2. **ḥicāb:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Utanma, sıkılma.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

ḥicāb eyle-:
1. **ḥicāb eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **32**
Perdelemek, engel koymak.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

2. **ḥicāb eyler:**-*r*
Gazel 12
Mısra: **2**
Utanmak.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

3. **ḥicāb eyler:**-*r*
Gazel 102
Mısra: **10**
Utanmak.
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

ḥicāb it-:
1. **ḥicāb ide:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **26**
Utanma, sıkılma.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Şol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

2. **ḥicāb iderin:**-*er*, -*in*
Kıt'a 12

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanma, sıkılma.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

ḥicāb ol-:
1. **ḥicāb oldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **72**
Perde olmak.
71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīgā

2. **ḥicāb olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **8**
Perde olmak.
7. Çün yār reʾ -i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

3. **ḥicāb olur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **2**
Perde olmak.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿ im ḥicāb olur

ḥicāz:[İP|
1. **ḥicāz:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Mekke ve Medine şehirlerinin bulunduğu coğrafya.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuṣṣāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg

hiç bir:[MT]
1. **hiçbir:**
Gazel 283
Mısra: **4**
Bir isimden önce getirilerek o ismin bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.
3. Güzel çoġ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

hīçe ṣay-:
1. **hīçe ṣaymaz:**-*maz*
Gazel 86
Mısra: **13**
Hiç önemsememek ve değer vermemek.
13. Nitekim kimse beni hīçe ṣaymaz
14. Ṣanuram ben de ġayrī leyse fīʿ d-dār

hicrān:[İP]
1. **hicrān:**
Gazel 65
Mısra: **3**
Ayrılık | ayrılık acısı.
3. Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān
4. Vücūdüm riştesin iki ḳat eyler

ḥidivā:[|KL]
1. **ḥidivā:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Vezir, Ey paşa (Cafer Çelebi).
23. Ḥidivā bedin ḳavm ṣad-reh rehi-rā
24. Tu ḥod kerdeʿ i imtiḥān-ı maʿ ānı

ḥidmet:[FD]
1. **ḥidmetüni:**-*ün, -i*
Kaside 15
Mısra: **32**

İş, vazife,Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).
31. Ḥalḳa-ı mār degül kūhdaki piç-ā-piç
32. Ṭaġ u taş ḥidmetüni itmege bağlandı kemer

2. **ḥidmetine:**-*in, -e*
Kaside 16
Mısra: **41**
Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).
41. Her gün işigüñ ḥidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

3. **ḥidmet:**
Kaside 18
Mısra: **33**
Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).
33. Ol şehriyāra ḥidmet içün būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

4. **ḥidmete:**-*e*
Gazel 55
Mısra: **4**
Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).
3. Gülgün eşk ḳaṭrelerin ḥusrevā saña
4. Ḳoşduḳça ḥidmete biri birin deper geçer

5. **ḥidmetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 156
Mısra: **10**
Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḥidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

6. **ḥidmetin:**-*in*
Gazel 188
Mısra: **10**
1. hizmet; 2. sevilen birinin ihtiyacını can atarak gidermeyi isteme.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḥidmetin

7. **ḥidmetüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 220
Mısra: **5**
Hizmet.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḥidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayağına

8. **ḥidmete:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **2**
İş, vazife; iş görme, birinin işini görme.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḥidmete

9. **ḥidmete:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **12**
Hizmet (birinin işini görme, saygı duyulan birinin işlerini yapmaya hazır olma bağlamında).
11. Saña ḥidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḥidmete

ḥidmet eyle-:
1. **ḥidmet eyler:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **6**
Hizmetinde bulunmak.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu taşıyup ḥidmet eyler

ḥidmet it-:
1. **ḥidmet itmeg:**-*meg*
Gazel 238
Mısra: **11**
Hizmet etmek.
11. Saña ḥidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḥidmete

2. **ḥidmet itmege:**-*meg, -e*
Gazel 269
Mısra: **14**
Hizmet etmek.
13. Rismān şanman görinen nāme-i firḳatde kʿ ol
14. ʿĀşıḳ-ı miskīne ḥidmet itmege bil bagladı

3. **ḥidmet itsem:**-*se, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Hizmet et-.
3. Deve yanınca itsem aña ḥidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

ḥiffet:[FD|
1. **ḥiffet:**
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Hafiflik, ağır olmama hâli.Hoppa.
7. Bir ḍutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʿ im uyuban zelzeleye itmese ḥiffet

ḥıfẓ eyle-:
1. **ḥıfẓ eylesün:**-*sün*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Korumak, saklamak, muhafaza etmek.
5. Kelāmuʾllāhı ḥıfẓ itmiş ẕekādan
6. Ḫudā ḥıfẓ eylesün anı beladan

ḥıfẓ it-:
1. **ḥıfẓ itmege:**-*me, -ge*
Gazel 41
Mısra: **10**
Korumak, muhafaza altına almak.
9. Ṣāf ol Mesīḥī ġayret it ġiyme raʿ īyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

2. **ḥıfẓ itmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Ezberlemek.
5. Kelāmuʾllāhı ḥıfẓ itmiş ẕekādan
6. Ḫudā ḥıfẓ eylesün anı beladan

ḥikāyet:[KL]
1. **ḥikāyet:**
Müfret 15
Mısra: **1**
(Ar.) hikaye, masal.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-ṣad defter ne-ṣāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

2. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 116
Mısra: **9**
Hikaye.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında ṣorar ṣemʿ

3. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 156
Mısra: **1**
Hikaye.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz kıṣṣasın gül-i pür ḫāra eyledüm

4. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 193
Mısra: **1**
Hikaye.
1. Oḳutmaduñ çü ṣādi vü ḥurrem ḥikāyetin
2. Dinle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

5. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 193
Mısra: **2**
Hikâye, masal, efsane 2) beyan, arz.
1. Oḳutmaduñ çü ṣādi vü ḥurrem ḥikāyetin
2. Dinle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

6. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 193
Mısra: **4**
Hikâye, masal, efsane 2) beyan, arz.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

7. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 193
Mısra: **6**
Hikâye, masal, efsane 2) beyan, arz.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

8. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 193
Mısra: **8**
Hikâye, masal, efsane 2) beyan, arz.
7. Ḳo şu kitāb cām ile göñlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

9. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 193
Mısra: **10**
Hikâye, masal, efsane 2) beyan, arz.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Kıldı tamām Kaʿ be vü zemzem ḥikāyetin

ḥıḳd u ḥased:
1. **ḥıḳd u ḥased:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Kin ve kıskançlık.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿ ide nihān sinede aʿ dā

ḥikmet:[GTS|
1. **ḥikmet-i:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **2**
Bilgelik, hakimlik, hakim adamın hali.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʿ yūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **ḥikmetini:**-*i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **11**
Bilgelik, hakimlik,.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

3. **ḥikmeti:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **12**

Eşyanın hakikatine dair Tanrı tarafından kulun kalbine konulmuş sezgisel bilgi. 2. Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen gizli sebep.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

4. **ḥikmetdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **4**
Sebep, neden.
3. Cān bağışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Ṣoralum gel ṭudağından ki ne ḥikmetdür bu

hilāl:[SŞ]
1. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

2. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Ar. 1. Yeni ay.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey ṣafaḳ sāḡar hilāl

3. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **8**
Ar. 1. Yeni ay.
7. Çarḫ ṭās içre ṣafaḳ ḥınnāsını ḥażırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaḡına zīver hilāl

4. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **12**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

5. **hilal:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḥalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāḡar hilal

6. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **16**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
15. Gördi kim uçmaḡa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaṣdına açdı o dem şeh-per hilāl

7. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **18**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

8. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
19. Ṣanasın şāhuñ ḳılıcıdur aṣılmış ʿarṣda
20. Güşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

9. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
21. Āfitāb-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʿyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

10. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
23. Ḥalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

11. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **26**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

12. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **28**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

13. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **30**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

14. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **32**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

15. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
33. Her ki işigüñ koyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

16. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cūduñuñ
36. Şöyle ḫāli üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

17. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

18. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **40**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
39. Sehv idüben reʿyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḥacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

19. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **42**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳarañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

20. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **44**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
43. Ḫaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

21. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
45. Afitāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

22. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **48**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
47. ʿAyni olmaḡın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

23. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **50**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
49. Âfitāba bir daḥi nūr içün egmezdi aḡız
50. Mihr-i cūduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

24. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **52**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
51. Ḫāṣeliʿllāh kim teraḳḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḥalḳa-be-gūşuñ olmayaydı ger hilāl

25. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **54**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
53. Rīsmānlar ḥāżır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaḡa mıstar hilāl

26. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **56**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
55. Yazmaḡa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

27. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḥallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḥurşīd ile artar hilāl

28. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **60**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

29. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaḡ ile buldı nūr u fer hilāl

30. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **64**
Ar. 1. Yeni ay.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẓhar hilāl

31. **hilāl:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

32. **hilāle:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **21**
Ar. 1. Yeni ay.
21. Ben suʾāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

33. **hilāl:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẓlsın
52. Kʾolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

34. **hilāl:**
Kaside 9
Mısra: **30**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
29. Meh-i dü-hafta gibi berk ura cemālüñ eger
30. ʿİbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

35. **hilāl:**
Kaside 9
Mısra: **80**
Ar. 1. Yeni ay.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

36. **hilāl-ebū:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Yeni ayın atası, babası.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʾadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

37. **hilāl:**
Gazel 60
Mısra: **6**
Hilal, Yeni ay. Yaka.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaḡuña hilāl ü sitāreler

38. **hilāl:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Yeni ay, sevgili.
3. Nuḳl encüm mey ṣafaḳ sāḡar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

39. **hilāl:**
Gazel 142
Mısra: **4**
Ar. 1. Yeni ay.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

40. **hilāl:**
Gazel 152

Mısra: **1**
Yeni ay II Sevgilinin kaşları.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

41. **hilāl:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Yeni ay II Sevgilinin kaşları.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

42. **hilāl:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Hilal. || Aşık.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḥüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

43. **hilāl:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Hilal. || (mec.) Aşık.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfītāb-mertebeden nūr umar hilāl

44. **hilāl:**
Gazel 152
Mısra: **8**
Hilal. || (mec.) Aşık.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

45. **hilāl:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Hilal. || (mec.) Aşık.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

46. **hilāle:**-*e*
Gazel 166
Mısra: **4**
Ar. 1. Yeni ay.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

47. **hilāl:**
Gazel 176
Mısra: **3**
Yeni ay II Sevgilinin kaşları.
3. Ay başında şol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

48. **hilāli:**-*i*
Gazel 182
Mısra: **13**
Yeni ay II Sevgilinin kaşları.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

49. **hilāl:**
Gazel 231
Mısra: **3**
Ar. 1. Yeni ay.
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

50. **hilālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 252
Mısra: **10**
Ar. 1. Yeni ay.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

51. **hilāli:**-*i*
Gazel 262
Mısra: **9**
Ar. 1. Yeni ay.
9. Beñzetmek içün ḫancer-i dil-dāra hilāli
10. Zerkār-ı felek nice cānlar eritdi

hilāl ḳıl-:
1. **hilāl ḳıldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **27**
Hilal biçiminde eğmek.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden aldugına ḳalmadı gümān

hilāl oldı:
1. **hilāl oldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **2**
Hilal biçimini almak.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

2. **hilal oldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **10**
Hilal biçimini almak.
9. ʿİdgāhı laʿl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āẕer hilal

3. **hilāl oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **26**
1.hilal olmak ll (görünen) hilal (ay) oldu. 2. İki büklüm olmak.
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Ża ʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

4. **hilāl ol:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **6**
Hilal biçimini almak.
5. ʿİd için ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

hilāl-i ʿid:
1. **hilāl-i ʿidi:**-*i*
Kaside 4
Mısra: **16**
Bayram hilali.
15. ʿĀşıḳuñ melḥūzı olduġı gibi ebrū-yı yār
16. Fikr iderlerdi hilāl-i ʿidi cumhūr-ı enām

ḫilʿat:[SŞ]
1. **ḫilʿat:**
Kıtʿa 3
Mısra: **4**
Süslü elbise,
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḫaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḫilʿat

ḫīle:[GTS]
1. **ḫīle:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Bir kimseyi aldatmak, kandırmak ve yanıltmak amacıyla yapılan tertip, düzen.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḫīle ile iresin pā-būsına

ḫilm:[TT]
1. **ḫilmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **22**
1.ar.Yumuşak huylu olmak. 2. tas. Öfke ve hiddet zamanında gösterilen sukunet, hiddet gerektiren halde sakin ve serin kanlı olmak. Haksızlık yapana karşılık vermeyi ertelemek.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḫilmine öykündi meger kim kühsār

2. **ḫilmüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 15
Mısra: **37**
Huy yumuşaklığı, tabiat yavaşlığı (insana mahsustur).
37. Kūh öyküdügiçün ḫilmüñe urdı lāle
38. Ḫānumānına anuñ başdan ayaġa āẕer

3. **ḫilm:**
Kaside 20
Mısra: **32**
Huy yumuşaklığı, tabiat yavaşlığı (insana mahsustur).
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḫilm ü şeref ü faẕl u keremle meşhūr

ḫilm ü kemāl ü faẕl:
1. **ḫilm ü kemāl ü faẕluñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 10
Mısra: **35**
Yumuşak huy,olgunluk ve erdem.
35. Ḫalḳa ıẓhār itmege ḫilm ü kemāl ü faẕluñı
36. Ṭolanur şīṭuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

ḫilm ü vakḳār:
1. **ḫilm ü vakḳāruñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 8
Mısra: **55**
Yumuşak huylu ve ağır başlı.
55. Ḳarşu ger ḫilm ü vakḳāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

ḫimār:[FD]
1. **ḫimār:**
Kaside 17
Mısra: **92**
Erkek eşek, har.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḪvānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḫimār

himmet:[SŞ]
1. **himmet:**
Kaside 3
Mısra: **57**
Destek, bağış, niyet.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḫallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

2. **himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **33**
Destek, bağış, niyet
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

3. **himmet:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Destek, bağış, niyet.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

4. **himmet:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Destek, bağış, niyet
1. Cānā beni ḳatl idicek it büseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

5. **himmetine:**-*i, -n, -e*
Gazel 48
Mısra: **5**
Destek, bağış, niyet
5. Âferīn pīr-i muġānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

himmet eyle-:
1. **himmet eyler:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **2**
Yardım etmek.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

himmet it:
1. **himmet it:**
Kaside 13
Mısra: **55**
Maddi ve özellikle manevi yardım et-, lütufta bulun-, gayret et-,emek ver-,.
55. Ehl-i tīmāram velī bimāra döndüm himmet it
56. Ey ṭabīb-i cān u dil bulsun mizācum iʿtidāl

hind:[FD]
1. **hind:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Hintli.Hz. hamzanın ciğerini yiyen kadının da adı.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḫaṣletlerüñ

hind vilāyet:
1. **hind vilāyet:**-*ler, -i, -nüñ*
Gazel 44
Mısra: **1**
Hint şehri.
1. Sünbülüñ Hind vilāyetlerinüñ ʿanberidür
2. Ruḫdaki ḫāl ü ḫaṭuñ Rūmili dilberleridür

hindū:[FD]
1. **hindūdur:**-*dur*
Gazel 170
Mısra: **4**
Hintli II Sevgilinin beni.
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ gūyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḥüsn

2. **hindūya:**-*y, -a*
Gazel 233
Mısra: **16**
Hintli II Sevgilinin beni.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

hindū-yı ecel:
1. **hindū-yı ecel:**
Gazel 276
Mısra: **9**
Ecel olan sevgilinin beni.
9. Ey Mesīḥī ko cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʿanuñ ʿömri gülini dermedi

hindū-yı ḫāli:
1. **hindū-yı ḫāli:**-*i*
Gazel 133
Mısra: **5**
Sevgilinin beni. (Hintliler de siyah ben de renk olarak siyahtır. Dolayısıyla ben Hindu'ya benzetilmiştir.).

5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʾ ola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

ḫink-i felek:
1. **ḫink-i felek:**
Kaside 17
Mısra: **59**
Feleğin kır atı.
59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

ḫınnā:[İP]
1. **ḫınnāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Kaside 3
Mısra: **7**
Kına.
7. Çarḫ ṭās içre şafaḳ ḫınnāsını ḥażırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

2. **ḫınnālamış:**-*la, -mış*
Gazel 126
Mısra: **7**
Kına.
7. Parmaḳları ucını ki ḫınnālamış nigār
8. ʿUnnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

3. **ḫınnā:**
Gazel 252
Mısra: **4**
Kına.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḫınnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

ḫıred:[KANAR]
1. **ḫıred:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Far Akıl, zekâ.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme żāʿiʿ olur ḫıred

ḫırḳa:
1. **ḫırḳasını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 197
Mısra: **14**
Kırpıntılı bez, yamalı bez, derviş yeleği.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

ḫırḳa-ı sālūs:
1. **ḫırḳa-ı sālūs-rā:-rā**
Gazel 1
Mısra: **8**
Riyakarlık hırkası.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Ṣūfiyān āteş zede der ḫırḳa-ı sālūs-rā

ḫirmen-i cān:
1. **ḫirmen-i cānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 12
Mısra: **6**
Can harmanı.
5. Sebzezār-ı dil-i yārān muṭarrā oluban
6. Ḫirmen-i cānına urıldı ḫasūduñ yine nār

ḫirmen-i luṭf u kerem:
1. **ḫirmen-i luṭf u kerem:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Kerem ve ihsan harmanı.
11. Sensin ol ḫirmen-i luṭfʿu kerem ü cūd u seḫā
12. Niʿ met-i cūduñ ile oldı ġanī vaḫş ü ṭuyūr

ḫırş:[FD]
1. **ḫırşı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **31**
Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.
31. Lāʾik mi dāne ḫırşı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

ḫışār:[GTS]
1. **ḫışār:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Kale. Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bazan etrâfı hendeklerle çevrili küçük kale, kerman
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvır añа bir ḫışār
66. Kʾ içine girüp ḫalāṣ olsun bulardan ol faḳīr

2. **ḫışār:**
Kaside 18
Mısra: **38**
Kale ǁ sığınılacak (emin) bir yer.
37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḫazāndan
38. Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḫışār serv

3. **ḫışārıdur:**-*ıdur*
Gazel 49
Mısra: **4**
Kale ǁ sığınılacak (emin) bir yer.
3. Dīvār çekdi ḫaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḫışārıdur

4. **ḫışārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 240
Mısra: **8**
Kale ǁ sığınılacak (emin) bir yer.
7. Nāṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḫışārını yıḳar leşker-i şīve

5. **ḫışārı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **4**
Kale.
3. Demirden ḳalʿadur ey dost gönlüñ
4. Girenler gönlüñe aldı ḫışārı

6. **ḫışārın:**-*ın*
Gazel 273
Mısra: **13**
Kale.
13. Mesīḥī ġam ḫışārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

ḫışār id-:
1. **ḫışār ide:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **69**
Kale ǁ sığınılacak (emin) bir yer et-.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḫışār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

ḫışār id-:
1. **ḫışār ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **8**
Kale ǁ sığınılacak (emin) bir yer et-.
7. Yatdukça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḫışār

ḫışār-ı çarḫ:
1. **ḫışār-ı çarḫa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **63**
Gökyüzü kalesi.
63. Çıḳsun ḫışār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

ḫışār-ı ḫaşmet:
1. **ḫışār-ı ḫaşmetin:**-*in*
Kaside 14
Mısra: **14**
Azametli , yüce kale.
13. Leşker-i şāmı temāşā eyleyüp dizdār-ı ḥʸāb
14. Ḫavfʿidüp yapdı ḫışār-ı ḫaşmetin defʿi hemān

ḫışm id-:
1. **ḫışm iderse:**-*er, -se*
Gazel 23
Mısra: **13**
Öfkelenmek.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḫışm iderse ʿāleme
14. Ḥüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

2. **ḫışm idüp:**-*üp*
Gazel 238
Mısra: **6**
Kızmak, öfkelenmek.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

3. **ḫışm itse:**-*se*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Öfkelenmek, kızmak.
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Ḳayṣar

ḫişşe:[GTS]
1. **ḫişşesinden:**-*s, -in, -den*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Pay.
3. Söz açsam ḥüsninüñ bir ḫişşesinden
4. Uzun olurdı Yūsuf ḳıṣṣasından

ḫişşe-i dil:
1. **ḫişşe-i dil:**
Gazel 222
Mısra: **5**
Gönül payı, hissesi. Gönülde edinilen yer.
5. Rūz-ı ezelde ḫişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

ḫişşe-i ʿışḳ-ı ḫabīb:
1. **ḫişşe-i ʿışḳ-ı ḫabīb:**
Gazel 118
Mısra: **10**
Sevgilinin aşkının payı.
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḫişşe-i ʿışḳ-ı ḫabīb olan urur aña ḳulaġ

ḫişt:[KANAR]
1. **ḫişt-i:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Kerpiç, tuğla.
79. Ḫişt-i sīm ü zer ile yapmaġa gönlüm yıḳuġın
80. Gelmeye ʿāleme luṭfuñ gibi hergiz miʿ mār

2. **ḫişt:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Kerpiç, tuğla.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

ḫiṭāb id:
1. **ḫiṭāb ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **14**
Seslenmek, konuşmak.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıḳup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḫiṭāb

ḫiżāb eyle-:
1. **ḫiżāb eylemişem:**-*miş, -em*
Kaside 7
Mısra: **80**
Kına sürmek, kına yakmak.
79. Rengīn görinse bikr-i ḳaşīdem ʿaceb mi kim
80. Ḫūn-ı cigerle eylemişem ellerin ḫiżāb

ḫıżāne:[KL]
1. **ḫıżānesin:**-*sin*
Kaside 9
Mısra: **2**
Hazine: hizâne-i kütb, hizâne-i hayâl.
1. Cihāna virdi taġayyür ḫudā-yı celle celāl
2. Çemen ḫıżānesin itdi ḫazān yine pā-māl

Hıżır Bālı:
1. **ḫıżır bālı**
Gazel 23
Mısra: **7**
Özel isim.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʿdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

ḫıżr:[PALA]
1. **ḫıżr:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña sāni
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

2. **ḫıżr:**
Kaside 2
Mısra: **78**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

3. **ḫızra:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **23**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.
23. Ḫızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

4. **ḫıżrdan:**-*dan*
Gazel 21
Mısra: **3**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öyküdügiçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılmaz āb-ı ḥayāt

5. **ḫıżruñ:**-*uñ*
Gazel 171
Mısra: **4**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfîne naẕar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

6. **ḫıżrı:**-*ı*
Gazel 195
Mısra: **9**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḫaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

7. **ḫıżrı:**-*ı*
Gazel 214
Mısra: **7**
Hızır Aleyhisselam. (Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.).
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʿide temāşā
8. Kılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẕar eşk-i ter üzre

8. **ḫıżrdan:**-*dan*
Gazel 261
Mısra: **14**
Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zat.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

ḫıżr-ı rāh:
1. **ḫıżr-ı rāh:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Imdadına, yoluna yetişmek.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

ḫıżr-veş:
1. **ḫıżr-veş:**
Gazel 93
Mısra: **4**
Hızır gibi. || Kul sıkıştığında onun imdadına yetişen şahıs gibi.
3. Rumūz-ı āb-ı ḥayāt u penāhı ẓulmetdür
4. Uracağını ider Ḫıżr-veş nihān ḫancer

ḫod:[KANAR]
1. **ḫod:**
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Far. Kendi. hod-be-hod kendi kendine. hod-bîn kendini gören, kendini beğenen. hod-perest nefsine tâbî. hod-pesend kendini beğenen. hod-rây kendi fikrine tâbi, muannit. hod-ser kendi başına hareket eden. hod-furûş kendi medayihini zikreden kendini satan. hod-kâm kendi menfaatini takip eden.
13. Bularıñ eksügi ḫod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

2. **ḫod:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Kendi.
23. Ḫidivā bedin ḳavm ṣad-reh rehi-rā
24. Tu ḫod kerdeʿi imtiḥān-ı maʿāni

3. **ḫod:**
Müfret 8
Mısra: **2**
Kendisi.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

4. (ye)**ḫod:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Ya da,yahut.
55. Ḫvāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

5. **ḫod:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Far. Kendi. hod-be-hod kendi kendine. hod-bîn kendini gören, kendini beğenen. hod-perest nefsine tâbî. hod-pesend kendini beğenen. hod-rây kendi fikrine tâbi, muannit. hod-ser kendi başına hareket eden. hod-furûş kendi medayihini zikreden kendini satan. hod-kâm kendi menfaatini takip eden.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiẕāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

6. **ḫōd:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Kendi.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

7. **ḫod:**
Gazel 19
Mısra: **9**
Far. Kendi. hod-be-hod kendi kendine. hod-bîn kendini gören, kendini beğenen. hod-perest nefsine tâbî. hod-pesend kendini beğenen. hod-rây kendi fikrine tâbi, muannit. hod-ser kendi başına hareket eden. hod-furûş kendi medayihini zikreden kendini satan. hod-kâm kendi menfaatini takip eden.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

8. **ḫod:**
Gazel 123
Mısra: **4**
Artık.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod ẕaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

9. **ḫod:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Kendi.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

10. **ḫod:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Kendi.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḫod çelik

11. **ḫod:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Kendi.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

12. **ḫod:**
Gazel 139
Mısra: **10**
1.Bizzat, kendi. 2.Bile, dahi.
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Āña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

13. **ḫod:**
Gazel 155
Mısra: **4**
Kendi.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

14.(ye)**ḫod:**
Gazel 206
Mısra: **9**
Ya da veyahut.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala firḳatüñde şöyle gümrāh

15. **ḫod:**
Gazel 225
Mısra: **5**
Kendi.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

ḫod-bīn:
1. **ḫod-bīn:**
Gazel 169
Mısra: **3**
Mağrur, kibirli, küstah.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Ṣañasın kim ḫavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

2. **ḫod-bīn:**
Gazel 182
Mısra: **16**
Kendine düşünen, bencil.
15. Seg-i kūyuñla uludı raḳībüñ
16. Kʿolur añа naẕar ḳılduḳça ḫod-bīn

3. **ḫod-bīn:**
Gazel 240
Mısra: **5**
Kendine düşünen, bencil.
5. Dilberleri ḫod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

ḫord:[KL]
1. **ḫord:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Yemek, yiyecek.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

ḫoş:[KANAR]
1. **ḫoş:**
Murabba 2
Mısra: **15**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
15. ʿĀrif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **ḫoş:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

3. **ḫoş:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

4. **ḫoş:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Güzel, çok güzel, zarif.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

5. **hoş:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḫazān
6. Gül āfıtābına böyle ne tīz irişdi zevāl

6. **ḫoş:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Tā ki oldı kārbān-ı şayfʿālemden nefīr
2. Sīmden şāh-ı şitā içün döşendi ḫoş serīr

7. **ḫoş:**
Kaside 11
Mısra: **13**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

8. **ḫoş:**
Gazel 12
Mısra: **5**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiẕāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

9. **ḫoş:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
47. Şiʿre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʿideyin
48. Ḫayl-i ẕillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

10. **ḫoş:**
Kaside 14
Mısra: **21**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
21. Medhüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

11. **ḫoşdur:**-*dur*, -
Gazel 18
Mısra: **2**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Cānā beni ḳatl idicek it büseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

12. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 24
Mısra: **1**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

13. **ḫoş:**
Gazel 28
Mısra: **2**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḫaṭṭ-ı ṣabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʿl-i melīḥ

14. **ḫoş:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
11. Mesīḥī ḫoş kıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ şarīridür dem-i şūr

15. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **1**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Ḥabībüñ cevri bī-pāyān ḫoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bī-dermān ḫoşdur

16. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **2**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Ḥabībüñ cevri bī-pāyān ḫoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bī-dermān ḫoşdur

17. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **4**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
3. Gül-i ter dāʾimā ḫandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

18. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **6**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḫoşdur

19. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **8**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
7. Nʾola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

20. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **10**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
9. Mesīḥī ḫaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḫoşdur

21. **ḫoşça:**-*ça*
Gazel 63
Mısra: **4**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

22. **ḫoş:**
Gazel 72
Mısra: **5**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
5. Ne ḫoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Kiʾırḳdan neşteriyle ḳan uğurlar

23. **ḫoş:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʾiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

24. **ḫoş:**
Gazel 100
Mısra: **1**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Ḫoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

25. **ḫoşdur:**-*dur*
Gazel 174
Mısra: **3**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
3. Ne ḫoşdur bezmgāh-ı ṣubḥ kʾanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgūn

26. **ḫoş:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
1. Ḫoş cevri ögüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

27. **ḫoş:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʾbeye

28. **ḫoş:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.
7. Ḫoş ẕevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʾöper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

hoş- āb:[KL]
1. **hoş- āb:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Far. Hoşaf.Parlak, berrak.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

2. **ḫoş-āb:**
Gazel 14
Mısra: **12**
Far. Hoşaf.
11. Şīrīn lebinde ḫāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

ḫoş degül:
1. **ḫoş degül:**-*dür*
Gazel 11
Mısra: **8**
Hoşa gitmeyen.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

ḫoş eyle-:
1. **ḫoş eyle:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Rahatlamak; hoş olmak.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel göñlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

2. **ḫoş eylermiş:**-*r, -miş*
Gazel 164
Mısra: **7**
Rahatlık vermek, mutlu etmek ǁ avutmak.
7. Şıñık göñülleri çün mūmyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

ḫoş geç-:
1. **ḫoş geçe:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **86**
Güzel vakit geçirmek, eğlenmek.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Ẓıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

ḫoş gel-:
1. **ḫoş gel:**
Gazel 29
Mısra: **10**
İyi bir etki yaratmak.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı ṣubḥ

ḫoş gör-:
1. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Müfret 1
Mısra: **1**
Hoş vakit geçirmek, iyi yaşamak.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

2. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Müfret 1
Mısra: **2**
Hoş vakit geçirmek, iyi yaşamak.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

3. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m-lüm*
Gazel 164
Mısra: **1**
İyi davranmak, kusurlarını görmezden gelmek.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

4. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Gazel 164
Mısra: **2**
İyi davranmak, kusurlarını görmezden gelmek.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

5. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Gazel 164
Mısra: **4**
Hoş vakit geçirmek, iyi yaşamak.
3. Ṭaġıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

6. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Gazel 164
Mısra: **6**
İyi davranmak, kusurlarını görmezden gelmek.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u hüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

7. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Gazel 164
Mısra: **6**
İyi davranmak, kusurlarını görmezden gelmek.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u hüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

8. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Gazel 164
Mısra: **6**
İyi davranmak, kusurlarını görmezden gelmek.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u hüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

9. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Gazel 164
Mısra: **8**
Iyiye yormak; hoşgörü ile karşılamak.
7. Şıñık göñülleri çün mūmyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

10. **ḫoş görelüm:**-*elü, -m*
Gazel 164
Mısra: **10**
İyi davranmak, kusurlarını görmezden gelmek.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

ḫoş it-:
1. **ḫoş itdi:**-*di*
Kıt'a 3
Mısra: **20**
Güzel yapmak.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾ ola ḳolına ḳuvvet

2. **ḫoş itdi:**-*di*
Gazel 19
Mısra: **12**
Hoş etmek.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾola ḳolına ḳuvvet

3. **ḫoş itdise:**-*di, -se*
Gazel 268
Mısra: **7**
Memnun etmek.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

ḫoş ol-:
1. **ḫoş olur:**-*ur*
Gazel 283
Mısra: **5**
Keyiflenmek.
5. Ḫoş olur idi ḳalb-i şikestüm
6. Bir kez şaraydum ol mū-miyānı

ḫoşça:[İP]
1. **ḫoşça:**
Gazel 162
Mısra: **10**
Hoş bir tarzda, iyice, güzelce, zararsız.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

2. **ḫoşça:**
Gazel 164
Mısra: **10**
Hoş bir tarzda, iyice, güzelce, zararsız.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

3. **ḫoşca:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Hoş bir tarzda, iyice, güzelce, zararsız.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

ḫoş-dem:[İP]
1. **ḫoş-demdür:**-*dür*
Gazel 118
Mısra: **5**
Samimi arkadaş, durumu yerinde olan arkadaş.

5. Ḥālüñüñ devrinde ruḥsāruñla ḫoş-demdür gönül
6. Kim ḫarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

ḫoş-dil:[İP]
1. **ḫoş-dil:**
Müfret 5
Mısra: **1**
Gönlü hoş, memnun.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

ḫoş-edā:[İP]
1. **ḫoş-edā:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Güzel sözlü/ifadeli.
11. Naẓm ile ḥüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḥi şiʿrüñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

ḫoş-güvār:
1. **ḫoş-güvār:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Hoş içimli lezzetli, tatlı, leziz.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

ḫoş-ḫırām:
1. **ḫoş-ḫırām:**
Gazel 247
Mısra: **1**
1. hoş sekişli 2. hoş salınışlı.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḫarām ola

ḫoşnūd:[FD]
1. **ḫoşnūd:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Razı, Menun olmak.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

2. **ḫoşnūd:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Menun olmak.
3. ʿİbādet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

ḫoşnūd ḳıl-:
1. **ḫoşnūd ḳılur:**-*ur*
Gazel 40
Mısra: **8**
Memnun et-.
7. Baña tūriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

ḫoşnūd ol-:
1. **ḫoşnūd ola:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **10**
Memnun olmak.
9. Cebīn ü ḫaddine cān vir Mesīḥī
10. Ki senden ola mihr ü māh ḫoşnūd

2. **ḫoşnūd olmaz:**-*maz*
Gazel 40
Mısra: **6**
Memnun olmak.
5. Raḳībi sūfi daḥi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

3. **ḫoşnūd olur:**-*ur*
Gazel 40
Mısra: **2**
Memnun olmak.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

ḫoşnūd olup dur-:
1. **ḫoşnūd olup durur:**-*ur*
Gazel 105
Mısra: **13**
Hoşnut , mutlu olmak.
13. Ḥālüñ ruḥuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Şol resme kim güneş bulıcaḳ ḫazz ider meges

ḫūb:[KL]
1. **ḫūb:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Far. Güzel,hoş,iyi.
1. Birisi Sīm-Sāʿid ḫūb berber
2. Kʾ ana eskilenür yeñiçeriler

2. **ḫūbdur:**-*dur*
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

3. **ḫūb:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Güzel.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

4. **ḫūb:**
Mesnevi 1
Mısra: **20**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
19. Ḳılurın her gice maḥbūb fikrin
20. Bu ḳara günlünün gör ḫūb fikrin

5. **ḫūblaruñ:**-*lar, -uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **73**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

6. **ḫūba:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **105**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

7. **ḫūbuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **13**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayāl

8. **ḫūblar:**-*lar*
Kaside 14
Mısra: **59**
Güzel, sevgili.
59. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

9. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 43
Mısra: **5**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfitāb olur

10. **ḫūb:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Güzel.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

11. **ḫūbdur:**-*dur*
Gazel 52
Mısra: **7**
Güzel, sevgili.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

12. **ḫūba:**-*a*
Gazel 74
Mısra: **10**
Güzel, sevgili.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʾol ḫūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

13. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 85
Mısra: **9**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar şayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

14. **ḫūb:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Far. Güzel: rû-yı hûb, âvâz-hûb. hûbî: Güzellik.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

15. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 167
Mısra: **5**
Güzel, sevgili.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḥaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

16. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 179
Mısra: **5**
Güzel, sevgili.
5. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

17. **ḫūb:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Güzel, sevgili.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḥancer-i şīve

18. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 259
Mısra: **3**
Güzel, sevgili.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

19. **ḫūbı:**-*ı*
Gazel 282
Mısra: **1**
Güzel, sevgili.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

20. **ḫūbları:**-*lar, -ı*
Gazel 284
Mısra: **3**
Güzel, sevgili.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

21. **ḫūblar:**-*lar*
Gazel 284
Mısra: **7**
Güzel, sevgili.
7. Ḥūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefādan ġayrı

22. **ḫūb:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Güzel, sevgili.
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

ḫuccet:[KL]
1. **ḫuccet:**
Müfret 7
Mısra: **1**
Ar. 1. Delil, burhan.
1. Ḫaṭṭ-ı nigār göñlüme ḫuccet ḳoyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-iʿanber-feşānuma

2. **ḫuccet:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Ar. 1. Delil, burhan. 2. Hükümname-i şer'î.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḫuccet

3. **ḫüccetdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **8**
Ar. 1. Delil, burhan. 2. Hükümname-i şer'î.
7. Ṣafḥa-ı ḥüsnüñe ḫaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḫüccetdür bu

4. **hüccet:**
Gazel 239
Mısra: **7**
Ar. 1. Delil, burhan. 2. Hükümname-i şer'î.
7. Ḫaṭṭ-ı nigār göñlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ıʿanber-feşānuma

ḫücre:[KL]
1. **ḫücreme:**-*m, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Küçük oda.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

2. **hucresi:**-*s, -i*
Kaside 20
Mısra: **29**
Küçük oda.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

3. **ḫucresine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 36

Mısra: **7**
Küçük oda.
7. Mîhmān olıcaġaz ḫucresine şāhid-i mey
8. Feraḥından özini yavu ḳılur pīr-i ḫired

4. **ḫücreye:**-*y, -e*
Gazel 228
Mısra: **7**
Küçük odacık, hücre.
7. Seni iledüp ḫücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

ḫucre-hā-yı żamiret:
1. **ḫucre-hā-yı żamiret:**
Kıt'a 1
Mısra: **7**
Gönülün küçük odası.
7. Şüde müzdaḥim ḫucre-hā-yı żamiret
8. Zi āmed-şüd-i kārbān-ı maʿānī

ḫudā:[MT]
1. **ḫudādan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.O,gayb , Allah.
13. Bularıñ eksügi ḫod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

2. **ḫudā:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.
1. Biri hāfiẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḫudā virmiş aña elḫān-ı Dāvūd

3. **ḫudā:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.
3. Ḫudā ḳılmış anı kān-ı melāḥat
4. Ki açmış ḫüsni dükkān-ı melāḥat

4. **ḫudā:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.
5. Kelāmuʿllāhı ḥıfẓ itmiş żekādan
6. Ḫudā ḥıfẓ eylesün anı beladan

5. **ḫudā:**
Murabba 3
Mısra: **21**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan.
21. Yazmadı çünki Ḫudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

6. **hüdā:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.
5. ʿUṣṣāḳa kandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Ṣol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

7. **hüdā:**
Kaside 16
Mısra: **40**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey şafḥa-ı ḫaddüñde Hüdā āyeti peydā

8. **ḫudā:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Far. 1. Allahü azîm'ü-şan. 2. Sahip, malik: hudâ-yı hâne.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

ḫudāyā:
1. **ḫudāyā:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Allahü azîm'ü-şan.
11. Ḫudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

2. **ḫudāyā:**
Mesnevi 1
Mısra: **53**
Far. Ey Hudâ!, Ya Allah!, Ya Rabbi!.
53. Ḫudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāşiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

ḫudāygānā:
1. **ḫudāygānā:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Ey yüce Sultan.
27. Ḫudāygānā ḥāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

ḫudā-yı celle celāl:
1. **ḫudā-yı celle celāl:**
Kaside 9
Mısra: **1**
Büyük ve şanı yüce Tanrı.
1. Cihāna virdi taġayyür ḫudā-yı celle celāl
2. Çemen ḫızānesin itdi ḥazān yine pā-māl

ḫudā-yı lā-yezāl:
1. **ḫudā-yı lā-yezāl:**
Kaside 13
Mısra: **64**
Ebedi olan Allah.
63. İnmesün rifʿat havāsından hümā-yı devletüñ
64. ʿAyş u nūşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudā-yı lā-yezāl

ḫuffāş-veş:
1. **ḫuffāş-veş:**
Gazel 229
Mısra: **10**
Yarasa gibi.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫuffāş-veş taʿn itse her aʿmā bize

ḫükm:[KL]
1. **ḫükmüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **37**
Hüküm, karar.
37. Ey ki ḫükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

2. **ḫükmüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 16
Mısra: **60**
Hüküm, karar.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḫükmüñi icrā

3. **ḫükmüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **97**
Hüküm, karar.
97. Ḫükmüñ öñinde leşker-i aʿdā zebūn olup
98. Pergār-ı pāy-ı esbüñe kāmuñ ola medār

4. **ḫükmüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 170
Mısra: **2**
Hüküm, karar.
1. Tā ki bu ḫüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḫüsn
2. Ḫükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḫüsn

5. **ḫükmi:**-*i*
Gazel 237
Mısra: **9**
Yönetme, hüküm, karar.
9. Ḫükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

ḫükm it-:
1. **ḫükm itse:**-*se*
Gazel 226
Mısra: **5**
Hakkında karar verilmek.
5. Āyet ile küfrine ḫükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

2. **ḫükm itse:**-*se*
Gazel 241
Mısra: **6**
Hükmetmek, yormak.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḫükm itse küfrine nʾ ola ḫaṭṭuñ kitāb ile

ḫükm-i tu:
1. **ḫükm-i turā:-rā**
Kaside 22
Mısra: **8**
Senin hükmün.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḫükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

ḫuld-i berīn:
1. **ḫuld-i berīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
Kutsal cennet.
37. Menzili olsa nʾola ḫuld-i berīn
38. İnneʾl-ebrāre le-fīʾ illiyīn

ḫulḳ:[MT]
1. **ḫulḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 4
Mısra: **40**
Huy, tabiat, yaratılış.Cibiliyet.
39. Şīt-i ʿadlüñ şavtını sāmiʿ durur gūş-ı aşamm
40. Būy-ı luṭfuñ ḫulḳına şāhid durur maġz-ı zükām

2. **ḫulkuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 5
Mısra: **29**
Huy, tabiat, yaratılış.
29. Ey ki ḫulkuñla şabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

3. **ḫulkuñ:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 10
Mısra: **32**
Huy, tabiat, yaratılış.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

4. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **43**
Huy, tabiat, yaratılış.
43. Ḫulḳuñ ile baş koşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

5. **ḫulḳ:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Huy, tabiat, yaratılış.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

ḫulḳın ḫasen:
1. **ḫulḳın ḫasen:**-*ın*
Kaside 11
Mısra: **25**
Güzel ahlak.
25. Ḫaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḫulḳın ḫasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

ḫulḳum:
1. **ḫulḳumuna:**-*u, -n, -a*
Gazel 191
Mısra: **5**
Boğaz.
5. Cān çü ḫulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde şusuz ḳoma bizi cānuñ içün

ḫulle:
1. **ḫullelerden:**-*ler, -den*
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
İki parçadan oluşan elbis, cennette giyilen kaftan.
89. Kefeni giydürüp İdrīs nebī
90. Ḫullelerden aña ḳaftān itsün

ḫum it-:
1. **ḫum ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **14**
Şarap küpü *getir.*
13. Mesīḥī ger leb-i meygūnuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb içün ḫum ider

hümā:[SŞ]
1. **hümāyı:**-*y, -ı*
Kaside 16
Mısra: **57**
Talih kuşu.Masal kuşu.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

2. **hümā:**
Kaside 21
Mısra: **6**
Talih kuşu.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫ^{v}ānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

3. **hümāya:**-*y, -a*
Gazel 108
Mısra: **6**
Talih kuşu.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

4. **hümānuñ:**-*nuñ*
Gazel 171
Mısra: **1**
Talih kuşu.
1. Görenler ol hümānuñ ʿizz ü nāzın
2. Havāya şaldı göñül şāhbāzın

5. **hümānuñ:**-*nuñ*
Gazel 256

Mısra: **10**
Talih kuşu. II Sevgili.
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi ṣabā havāya hümānuñ dimāġını

6. **hümāyı:**-*y, -ı*
Gazel 272
Mısra: **4**
Talih kuşu. II Sevgili.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

7. **hümāyı:**-*y, -ı*
Gazel 273
Mısra: **12**
Talih kuşu.
11. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ārzūsı
12. Havāya tābiʿ itmişdür hümāyı

ḫumār:[SŞ]
1. **ḫumārı:**-*ı*
Gazel 106
Mısra: **3**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı ṣudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

hümā-yı devlet:
1. **hümā-yı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **63**
Talih kuşu.
63. İnmesün rifʿat havāsından hümā-yı devletüñ
64. ʿAyş u nūşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudā-yı lā-yezāl

hümā-yı mürġ:
1. **hümā-yı mürġ:**
Gazel 216
Mısra: **10**
Talih kuşu.
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫ∨ānına

hümā-yı suḫan:
1. **hümā-yı suḫan:**
Kıt'a 2
Mısra: **16**
Söz hüması.
15. Şüd havā-yı Mesīḥī-i bī-dil
16. Fikr-i ebrū-yı ān hümā-yı suḫan

ḫum-ḫāne:[SŞ]
1. **ḫum-ḫānede:**-*de*
Gazel 13
Mısra: **1**
Far. 1. Meyhane. 2. Şarap mahzeni.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfī şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

2. **ḫum-ḫānedür:**-*dür*
Gazel 85
Mısra: **1**
Far. 1. Meyhane. 2. Şarap mahzeni.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḫum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

ḫum-ı mey:
1. **ḫum-ı mey:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Şarap küpü.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

ḫummā-yı miḥnet:
1. **ḫummā-yı miḥnet:**
Kaside 10
Mısra: **51**
Hüzün ateşi.
51. Fāżılā ḫummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

ḫummā-yı muḥrik:
1. **ḫummā-yı muḥrik:**
Kaside 5
Mısra: **51**
Yakıcı hastalık.
51. Reşk-i reʿyüñden güni ḫummā-yı muḥrik dutmasa
52. Baġlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

ḫūn:[KANAR]
1. **ḫūn:**
Gazel 175
Mısra: **2**
Far. Kan, dem.
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdūn
2. Dökerse küze-i çeşmüm nʿola ḫūn

ḫūn ol-:
1. **ḫūn oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **1**
Yüreği kan dolmak, acı çekmek.
1. Zülf-i müşgīnüñ için bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ için gözyaşı gülgūn oldı

hüner:[GTS]
1. **hüner:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Marifet.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

ḫūn-ı ʿadū:
1. **ḫūn-ı ʿadū:**
Kaside 7
Mısra: **73**
Düşman kanı.
73. Tīrüñ nigārlar gibi ḫūn-ı ʿadū ile
74. ʿĪd-i ẓaferde parmaġı ucın ider ḫızāb

ḫūn-ı ʿāşıḳ:
1. **ḫūn-ı ʿāşıḳı:**-*ı*
Gazel 252
Mısra: **3**
Aşığın kanı.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥınnā diyü yaḳmur imiş ṭuyduḳ ālini

ḫūn-ı ciger:
1. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Yürek kanı.
5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger döke döke
6. Yüzümüñ rengi olupdur cigerī

2. **ḫūn-ı cigerle:**-*le*
Kaside 7
Mısra: **80**
Yürek kanı.
79. Rengīn görinse bikr-i ḳaşīdem ʿaceb mi kim
80. Ḫūn-ı cigerle eylemişem ellerin ḫızāb

ḫūn-ı şurāḥiyi:

1. **ḫūn-ı şurāḥiyi:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Kadehteki kan 2. mec. şarap.
3. Çün ḫarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

ḫūr:[İP]
1. **ḫūrlar:**-*lar*
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku.Ahu gözlüler.
35. Her melek aña iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

2. **ḫūr:**
Kaside 20
Mısra: **20**
Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʿuçmaġa ḳaṣd ide fırdevs-i berīnden beri ḫūr

3. **ḫūr:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku. (Teşbih tarikiyle hasnalara da ıtlak olunur. Filasl ahu gözlü manasına gelen ahver de onun müennesi olan havra'nını cem'idir. Lisanımızda müfret olarak istimali cem' olarak istimalinden ekserdir. Yâ-i nisbetle hurî yine bu manada yalnız müfret olarak kullanılır. Üslûb-ı Farisî üzre hûr'un cem'ine de hûrân, hûrî'nin cem'ine de hûrîyân denilir).
3. Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
4. Saña beñzer melek bulımaya ḫūr

4. **hur:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫūñ (u) felek mey-ḫānedür

5. **ḫūr:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Ar. Cennet kızı, cennet mahlûku. (Teşbih tarikiyle hasnalara da ıtlak olunur. Filasl ahu gözlü manasına gelen ahver de onun müennesi olan havra'nını cem'idir. Lisanımızda müfret olarak istimali cem' olarak istimalinden ekserdir. Yâ-i nisbetle hurî yine bu manada yalnız müfret olarak kullanılır. Üslûb-ı Farisî üzre hûr'un cem'ine de hûrân, hûrî'nin cem'ine de hûrîyân denilir).
3. Ey naḳd-i ṭāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḫūr u melāʾik baña Memī

ḫūr u ḳuṣūr:
1. **ḫūr u ḳuṣūr:**
Kaside 19
Mısra: **6**
Huriler ve kasırlar/köşkler.
5. Bezendi ravżа-ı cennet-misāl rūy-ı zemīn
6. Ṭonandı dürlü şükūfe-misāl ḫūr u ḳuṣūr

ḫurde-dān-ı maʿāni:
1. **ḫurde-dān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **36**
Nükteleri ve incelikleri anlayan kişi.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿāni

ḫūri:[İP]
1. **ḫūriler:**-*ler*
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
1. Cennet kızı. 2. Sevgili.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥūriler boynına mercān itsün

2. **ḫūriler:**-*ler*
Gazel 153
Mısra: **6**
Huri II Cennet kızı.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

ḫurmā:[İP]
1. **ḫurmā:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Far. hurma.Sıcak ilklimdeyetişen tatlı bir meyve.
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʿli ḫasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

ḫürmet eyle-:
1. **ḫürmet eyledi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **10**
Saygı göstermek.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḫürmet eyledi

ḫürmet id-:
1. **ḫürmet ide:**-*e*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Saygıda kusur etmemek.
3. Kim ḫürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
4. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

2. **ḫürmet ide:**-*e*
Gazel 288
Mısra: **13**
Hürmet etmek.
13. Kim ḫürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

3. **ḫürmet ider:**-*er*
Gazel 197
Mısra: **13**
Saygıda kusur etmemek.
13. Kim ḫürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

hürmüz:[KL]
1. **hürmüzdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Hürmüz: Hürmüzd. 1. Zerdüştlerin hayır tanrısı. 2. i. eski İran takviminde Güneş yılının ilk günü. 3. Jüpiter, Müşteri, Erendiz.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev

ḫurrem:[MT]
1. **ḫurrem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
Gönül açıcı, şen.Hande.
75. Bunda biz ġuṣṣada vü rūḥı anuñ
76. Şaḥn-ı fırdevsde şād u ḫurrem

2. **ḫurrem:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Gönül açıcı, şen.
11. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʿim olan şaḥṣı ġurre-i şevvāl

3. **ḫurrem:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Ar. 1. Sevinçli, mesrur.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

4. **ḫurrem:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Ar. 1. Sevinçli, mesrur.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

5. **ḫurrem:**
Gazel 193
Mısra: **1**
Ar. 1. Sevinçli, mesrur.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḫurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

ḫursendiyī- fermā:
1. **ḫursendiyī- fermā:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Buyruğun ve emrin ile yetinmek.
9. Yā Rab ān ḫursendiyī- fermā Mesīḥī-rā kʿez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḥta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

ḫūrşīd:[KANAR]
1. **ḫūrşīd:**
Kaside 5
Mısra: **37**
Güneş.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

2. **ḫūrşid:**
Kaside 6
Mısra: **57**
Güneş.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yıldızıdur kim yire düşer ǰāle

3. **ḫurşīd:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Güneş.
9. Eyledi şevḳ ile ḫurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

4. **ḫūrşīd:**
Kaside 17
Mısra: **53**
Güneş.
53. Ey ṭabl-bāz-ı zīnūñe ḫūrşīd reşk idüp
54. Vey zer-rikāb-ı maḳdemūñe māh-ı nev şiʿar

5. **ḫūrşīd:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Güneş.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

6. **ḫūrşidüñ:**-*üñ*
Gazel 108
Mısra: **3**
Güneş.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳursı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

7. **ḫurşid:**
Gazel 153
Mısra: **12**
Güneş.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

8. **ḫūrşid:**
Gazel 188
Mısra: **2**
Güneş. (bağl) sevgilinin yüzü.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun ṣūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümūñ cemʿiyetin

9. **ḫūrşid:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Güneş. II Sevgili.
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

ḫūrşid-i maḫşer:
1. **ḫūrşid-i maḫşer:**
Gazel 242
Mısra: **3**
Maḥşer güneşi.
3. İñen germ olmasun ḫūrşid-i maḫşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

ḫūrşid-i raḫşān:
1. **ḫūrşid-i raḫşānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **2**
Parlak Güneş.
1. Ḫaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḥadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

ḫūrşid-i zer-efser-i çarḫ:
1. **ḫūrşīd-i zer-efser-i çarḫ:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Dünyanın altın taclı güneş.
7. Encümiyle şeb anuñ giceligi olmışdur
8. Kendüye giymege ḫūrşīd-i zer-efser-i çarḫ

ḫūrşid-pāye:
1. **ḫūrşid-pāye:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Güneş mertebesi.
3. Daḥi toġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye toġ yā işte toġdum dirdi aya

ḫurşid-ṣūret:
1. **ḫurşid-ṣūret:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Güneş yüzlü.
3. O ḳāmet üzre ol ḫurşid-ṣūret
4. Ḳıyāmet güni gibi pür-ḫarāret

ḫurūş it-:
1. **ḫurūş itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 92
Mısra: **7**
Çağlayıp , coşmak.
7. Raʿd-ı efġānumla berḳ-i āhum itdükçe ḫurūş
8. Tan mıdır seyl-i sirişk-i dīde-i giryān yaġar

ḫusām:[İP]
1. **ḫusām:**
Kaside 5
Mısra: **39**
Kılıç.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḫusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

ḫūşe-i engür-ı encüm:
1. **ḫūşe-i engür-ı encümi:**-*i*
Gazel 79
Mısra: **7**
Yıldız tanelerinden oluşan salkım.
7. Bāġ-ı felekde ḫūşe-i engür-ı encümi
8. Her ṣubḥ yine kendü ṣıḳar bāġbān-ı mihr

ḫüseyn:
1. **ḫüseyn:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Biri ḫallāḳdur kʾ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

2. **ḫüseynüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **11**
Özel isim.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ naḳşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāzi ʾāt

ḫüsn:[KL]
1. **ḫüsn:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.
1. Biri Yeşil Melek ḫüsn aña muḫtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaş

2. **ḫüsniyle:**-*i, -y, -le, -*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

3. **ḫüsni:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ar. Güzellik.
3. Ḫudā ḳılmış anı kān-ı melāḥat
4. Ki açmış ḫüsni dükkān-ı melāḥat

4. **ḫüsninüñ:**-*i, -nüñ*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.
3. Söz açsam ḫüsninüñ bir hiṣṣesinden
4. Uzun olurdı Yūsuf ḳıṣṣasından

5. **ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 2
Mısra: **4**
Ar. Güzellik.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḫüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

6. **ḫüsnüñ:**-*üñ*
Müfret 11
Mısra: **2**
Ar. Güzellik.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

7. **ḫüsnüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **4**
Ar. Güzellik.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḫüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

8. **ḫüsn:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Ar. Güzellik.
17. Sen ḫüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

9. **hüsnüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 21
Mısra: **2**
Ar. Güzellik.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

10. **ḫüsninüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 23
Mısra: **14**
Ar. Güzellik.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḫışm iderse ʿāleme
14. Ḫüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

11. **ḫüsn:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Ar. Güzellik.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḫüsn metāʿına revāc

12. **ḫüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 41
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.
5. Ḫüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḥaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

13. **ḫüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 45
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.
1. Ḳo bugün hüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḫaṭṭı gelicek yüzine ur

14. **ḫüsn:**
Gazel 52
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḫüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

15. **ḫüsn:**
Gazel 73
Mısra: **12**
Ar. Güzellik.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḫüsn oyununuñ şaḳalını bitürür rūzgār

16. **ḫüsnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 78
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.
5. Ḫüsnüñi yazmaġa naḳkāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

17. **ḫüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 112
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.

3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḥüsnüñe
4. Kim vücūdum süzen olmışdur gözüm semmü ʾl-ḥıyāṭ

18. **ḥüsnüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 137
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.
3. Şu kim bāġbānı durur ḥüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

19. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 144
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

20. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 152
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḥüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

21. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 164
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḥüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

22. **ḥüsn:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.
1. Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

23. **ḥüsnüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 183
Mısra: **11**
Ar. Güzellik.
11. Ḥüsnüñüñ mektūbını sürsem yüzüme gözüme
12. Maḥv olurdı ḥaṭṭı işbu dīde-i nemnākden

24. **ḥüsn:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Ar. Güzellik.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḥidmetin

25. **ḥüsn:**
Gazel 197
Mısra: **8**
Ar. Güzellik.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḥaṭuñdur
8. Kʾ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

26. **ḥüsnüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Gazel 254
Mısra: **6**
Ar. Güzellik.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḥüsnüñde ser-gerdān idi

27. **ḥüsnüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 284
Mısra: **11**
Ar. Güzellik.
11. Naẓm ile ḥüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḥi şiʿrüñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

28. **ḥüsn:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Ar. Güzellik.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḥaṭuñdur
10. Kʾ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

ḥüsn ü bahā vir-:
1. **ḥüsn ü bahā virüp:**-*üp*
Kaside 18
Mısra: **59**
Beğenip kıymet vermek.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i nakş u nigār serv

ḥüsn-i edā:
1. **ḥüsn-i edādan:**-*dan*
Gazel 284
Mısra: **12**
Hoşnutluk.
11. Naẓm ile ḥüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḥi şiʿrüñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

ḥüsn-i reʿy:
1. **ḥüsn-i reʿy:**
Kaside 9
Mısra: **49**
Güzel,isabetli.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḥüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meġer dellāl

ḥüsn-i taʿbīr:
1. **ḥüsn-i taʿbīrüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **10**
Yorum güzelliği, güzel yorum.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

ḥüsniyāt-ı ʿadn:
1. **ḥüsniyāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **6**
Cennetin güzellikleri.
5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḥüsniyāt-ı ʿadn

ḫusrev:[PALA]
1. **ḫusrev:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev

2. **ḫusrevüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **58**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

3. **ḫusrev:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

4. **ḫusrevlere:**-*ler, -e*
Gazel 77
Mısra: **3**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb aḳıdur
4. Nʿ idelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

5. **ḫusrev:**
Gazel 131
Mısra: **7**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taṣvirüñ senüñ

6. **ḫusrevüm:**-*üm*
Gazel 175
Mısra: **3**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.2) (bağl)sevgili.
3. Öñüñce yılmadın ey ḫusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gün

7. **ḫusrev:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

8. **ḫusrev:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

9. **ḫusrevleri:**-*ler, -i*
Gazel 248
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

ḫüsrevā:
1. **ḫüsrevā:**
Kaside 3
Mısra: **57**
Ey hüsrev, ey padişah.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḫallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

2. **ḫusrevā:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Ey hüsrev, ey padişah.
3. Gülgün eşk ḳaṭrelerin ḫusrevā saña
4. Ḳoşdukça ḥidmete biri birin deper geçer

3. **ḫusrevā:**
Gazel 207
Mısra: **9**
Ey hüsrev, ey padişah.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḫusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

ḫusrevi:
1. **ḫusrevi:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Hüsrev-i Pervīz (Hüsrev ü Şirin'in kahramanı).
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. Laʿl-i lebüñ ḥayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

ḫusrev-i gerdūn-ḥaşem:
1. **ḫusrev-i gerdūn-ḥaşem:**-*m*
Kaside 4
Mısra: **25**
Felek kadar hizmetçisi olan padişah. (Bayezid Han).
25. Ḫusrev-i gerdūn-ḥaşem sulṭān-ı kevkeb-mertebe
26. Şehrıyār-ı şīr-rāyet şāh-ı zırġām-intiḳām

ḫusrev-i gītī-sitān:
1. **ḫusrev-i gītī-sitān:**
Kaside 5
Mısra: **19**
Cihanı zapteden Hüsrev.
19. Āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOsmān ḫusrev-i gītī-sitān
20. Pādişāh-ı baḥr ü ber Sulṭān Selim-i kāmrān

ḫusrev-i rūm:
1. **ḫusrev-i rūm:**
Gazel 153
Mısra: **13**
Ünlü İranlı şair Emir Hüsrev-i Dehlevi (Ö. 1325).
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire güş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

hussā:
1. **hussāda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **49**
Hasetçiler, kıskanç kimseler.
49. Hussāda tīġ-i tīzi durur ḳāṭıʿu ʾl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʿr-rıḳāb

hüşyār:
1. **hüşyārlıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 268
Mısra: **10**
Far. Hûş sahibi, akıllı, uyanık, aklı başında.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

ḫuten:[FD]
1. **ḫutende:**-*de*
Gazel 244
Mısra: **6**
Misk ahularıyla ünlü Hıta memleketi.
5. Öykündügiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

hüveʿl-ḥay:
1. **hüveʿl-ḥay:**
Gazel 266
Mısra: **14**
O (Allah) Hayy'dır: Bütün varlıkların hayat kaynağı, ebedî ve hakîkî hayat sâhibi" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır.
13. Mesīḥī derd-i cānāndan ölürse
14. Yaza seng-i mezārında hüve ʾl-ḥay

ḫużūr:[GTS]

1. **ḥużūruña:**-*u, -ñ, -*
Kaside 6
Mısra: **83**
Huzur, kat,nezd.
83. Çeker ḥużūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide fakīrāne yaʿni cer jāle

2. **ḥuzūra:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **96**
Huzur, rahat.
95. Medḥüñ cevāhiri ṭoludur dürc-i ḫāṭırum
96. ʿ İzz-i ḥuzūra bir ḳaçını itdüm intiḥāb

3. **ḥużūruñda:**-*uñ, -da*
Kaside 9
Mısra: **63**
Makamında , katında.
63. Zehī şeref ki ḥużūruñda diz çöküp fużalā
64. Ḳuṣūr u naḳṣ-ı kemālin derler istikmāl

4. **ḥużūr:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Huzur, rahat.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḫādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḥużūr

5. **ḥużūr:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Huzur, rahat.
3. Aşfiyā yiri yine şafī-ı şafā olsa gerek
4. Eşḳıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

6. **ḥużūrından:**-*ı, -ndan*
Gazel 257
Mısra: **2**
2. Önemli bir makāmın veya kişinin var olduğu, bulunduğu yer, o makam veya şahsın önü, katı, yanı.
1. Raḳībüñ beni kūyuñdan göçürdi
2. Gönül mürġin ḥużūrından uçurdı

ḫ͟ʷāb:[KANAR]
1. **ḫ͟ʷāb:**
Kaside 7
Mısra: **12**
Uyku.
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫ͟ʷāb

2. **ḫ͟ʷāb:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Uyku.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫ͟ʷāb

3. **ḫ͟ʷābdan:**-*dan*
Gazel 184
Mısra: **4**
Uyku.
3. Hāy u hūy-ı ḥalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫ͟ʷābdan

ḫ͟ʷāb-ı ġaflet:
1. **ḫ͟ʷāb-ı ġafletden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **1**
Gaflet uykusu.
1. Ḫ͟ʷāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyūn-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār

ḫ͟ʷāb-ı ḥargūş:
1. **ḫ͟ʷāb-ı ḥargūş:**
Gazel 109
Mısra: **6**
Tavşan uykusu.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫ͟ʷāb-ı ḥargūş

ḫ͟ʷāb-ı nāz:
1. **ḫ͟ʷāb-ı nāz:**
Gazel 265
Mısra: **9**
Naz uykusu.
9. Eşk-i çeşmüm gördüginçe ḫ͟ʷāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḥusı

ḫ͟ʷāb-ı nāzı:
1. **ḫ͟ʷāb-ı nāzı:**-*ı*
Gazel 88
Mısra: **8**
Naz uykusu.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫ͟ʷāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

ḫ͟ʷāce:[İP]
1. **ḫ͟ʷācedür:**-*dür*
Gazel 122
Mısra: **8**
Hoca (müderris, mektep hocası, sufi, vaiz vb. bağlamında).
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫ͟ʷācedür kim var anuñ öñinde uṣṭurlāb-ı ʿışḳ

2. **ḫ͟ʷāce:**
Gazel 143
Mısra: **11**
Hoca (müderris, mektep hocası, sufi, vaiz vb. bağlamında).
11. Ey ḫ͟ʷāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʿl

ḫ͟ʷāce-i ʿālem:
1. **ḫ͟ʷāce-i ʿālem:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Alemin hocası, üstadı.
55. Ḫ͟ʷāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

hʷāce-i cemāl:
1. **hʷāce-i cemāl:**
Gazel 69
Mısra: **9**
Güzellik sahibi.
9. Ey hʷāce-i cemāl fırāḳuñla nice bir
10. Laʿl-i lebüñ ḥayāline çeşmümden aḳa dür

ḫ͟ʷāhī:
1. **ḫ͟ʷāhī:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Istek, isteyiş, arzu; rica.
9. Çün şefīʿ-i mā tu ḫ͟ʷāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

ḫ͟ʷān:[KL]
1. **ḫ͟ʷānına:**-*ı, -n, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
Sofra.
79. Ḥaḳ anı hem-dem-i ġufrān itsün
80. Raḥmeti ḫ͟ʷānına hem-nān itsün

2. **ḫ͟ʷānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 170
Mısra: **7**
Sofra.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫ͟ʷānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden göñül hayrān-ı hüsn

3. **ḫ͟ʷānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 192
Mısra: **10**
Sofra.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫ͟ʷānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

ḫ͟ʷān-ı cūd:
1. **ḫ͟ʷān-ı cūd:**
Kaside 13
Mısra: **43**
Cömertlik sofrası.
43. Dergehüñde ʿāʿilüñ gözin ṭoyurur ḫ͟ʷān-ı cūd
44. İşigüñde sāʿilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

ḫ͟ʷān-ı medḥ:
1. **ḫ͟ʷān-ı medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 10
Mısra: **59**
Övgü sofrası.
59. Gel bu ḫ͟ʷān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

ḫ͟ʷān-ı midḥat:
1. **ḫ͟ʷān-ı midḥatin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **99**
Övgü sofrası.
99. Çün ḫ͟ʷān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

ḫ͟ʷān-ı visāl:
1. **ḫ͟ʷān-ı visālüñ:**-*üñ*
Gazel 120
Mısra: **9**
Vuslat sofrası.
9. Mesīḥī ḫ͟ʷān-ı visālüñ meded ḳıl
10. Çü terkīb-i laʿlüñle itdüñ mükeyyef

ḫ͟ʷān-ı viṣāl:
1. **ḫ͟ʷān-ı viṣālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 194
Mısra: **7**
Vuslat sofrası.
7. Ḫ͟ʷān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḥayrān ölüyorın

ḫ͟ʷar:[KL]
1. **ḫ͟ʷar:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Hor,hakir,aşağı.
5. ʿAybhāyem be-şeb-i ʿafv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫ͟ʷar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

2. **ḫ͟ʷar:**
Kaside 6
Mısra: **94**
Hakir, hor, zelil, itibarsız olmak.
93. Görürse gül gibi eşʿārımı Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḥayādan meh ile ḫ͟ʷar jāle

I

ʿıḳāl-i ʿaḳl:
1. **ʿıḳāl-i ʿaḳl:**
Gazel 144
Mısra: **6**
Akıl bağı. (ıḳal : ayak bağı , bağ.kubbealtı lü.1390.).
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

ʿıkd-i leʿāl:
1. **ʿıkd-i leʿāl:**
Kaside 9
Mısra: **62**
Incilerden gerdanlık.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince rişte-i naẓma bu resme ʿıkd-i leʿāl

ʿlḳd-ı pervin:
1. **ʿlḳd-ı pervini:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **14**
Ülker yıldızı gerdanlığı.(bağl) şiir.
13. Bes durur şiʿr-i Mesīḥī diyü tūġ-i āfitāb
14. ʿlḳd-ı Pervini ḳazır her şubḥ-dem eflākden

ırag̱ ol-:
1. **ırag̱ olma:**-*ma*
Gazel 39
Mısra: **11**
Uzak olmak.
11. Didüm ey cān gel ırag̱ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

2. **ırag̱ olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 118
Mısra: **4**
Uzaklaşmak.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırag̱

ıraḳ:[İP]
1. **ıraḳdan:**-*dan*
Gazel 9
Mısra: **14**
Uzakta bulunan, uzak.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabā

2. **ıraḳ:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Uzak.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

3. **ıraḳdan:**-*dan*
Gazel 118
Mısra: **3**
Uzak.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırag̱

4. **ıraḳdan:**-*dan*
Gazel 192
Mısra: **1**
Uzak.
1. Senüñle daʿvi-i ḫüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

ıraḳ ıraḳ:
1. **ıraḳ ıraḳ:**
Gazel 126

Mısra: **14**
Uzak uzak (ikileme).
13. Irak yaḳın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yakında kaçarsın ırak ırak

ıraḳda ṭur-:
1. **ıraḳda ṭurup:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **34**
Uzakta dur-.
33. Var ise aḳçe getürür fùsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

ırmaġ:[İP]
1. **ırmaġıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 94
Mısra: **12**
Irmak.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol ṣīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey dirīġā kim aḳan her laḥẓa ṣīr ırmaġıdur

2. **ırmaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 219
Mısra: **1**
Irmak.
1. Kendüzin ḫas gibi ṣalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

ırmaḳ:
1. **ırmaḳ:**
Gazel 192
Mısra: **7**
Irmak. (Göz yaşı bağlamında).
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

2. **ırmaḳdan:**-*dan*
Gazel 192
Mısra: **8**
Irmak. (Göz yaşı bağlamında).
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

ışbuʿ-ı aḥmed:
1. **ışbuʿ-ı aḥmed:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Ahmet bu ki.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

ışı:
1. **ışımaz:**-*maz*
Kaside 15
Mısra: **40**
Parlamak.
39. Ḥasedinden göreli kefʾ-i kerīmüñi seḫāb
40. Ḳara-pūş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

ısın-:[GTS]
1. **ısına:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **44**
Hoşlanmaya başlamak, yakınlık duymak, alışmak.
43. Bāña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına dūzaḫda kāfir

2. **ışınup:**-*up*
Kaside 11
Mısra: **20**
Hoşlanmaya başlamak, yakınlık duymak, alışmak.
19. Ben şovuḳdan ṣubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aṣḥābüʾs-saʿīr

ısır-:[GTS]
1. **ısırur:**-*ur*
Gazel 243
Mısra: **4**
Isırmak, dişlemek.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʿ anı ṣebnem ısırur dendān ile

ʿışḳ:[KL]
1. **ʿışḳı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **53**
A. Aşırı sevgi.
53. Ḥudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāşiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

2. **ʿışḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **43**
A. Aşırı sevgi.
43. Nev-ʿarūs-ı nuṣretüñ ʿışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden nʿ ola elif çekse keman

3. **ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 25
Mısra: **11**
A. Aşırı sevgi.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

4. **ʿışḳ:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Aşk, yoğun sevgi.
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında oldukça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

5. **ʿışḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 79
Mısra: **5**
Aşk, yoğun sevgi.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

6. **ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 96
Mısra: **3**
Aşk, yoğun sevgi.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḥālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

7. **ʿışḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 146
Mısra: **11**
Aşk, yoğun sevgi.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

8. **ʿışḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 170
Mısra: **9**
Aşk, yoğun sevgi.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı hüsn

9. **ʿışḳ:**
Gazel 244
Mısra: **9**
Aşk, yoğun sevgi.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

10. **ʿışḳ:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Aşk, yoğun sevgi.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

11. **ʿışḳuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 270
Mısra: **11**
Aşk, yoğun sevgi.
11. Mesīḥī ṣol yüki yükletdi ʿışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

12. **ʿışḳuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 272
Mısra: **5**
Aşk, yoğun sevgi.
5. Ṣanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

13. **ʿışḳ:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Aşk, yoğun sevgi.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

14. **ʿışḳ:**
Gazel 286
Mısra: **9**
Aşk, yoğun sevgi.
9. Öldüreceġin ʿışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

15. **ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 3
Mısra: **3**
Aşk, aşırı sevgi, tutku.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

16. **ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **9**
Aşk, aşırı sevgi, tutku.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

17. **ʿışḳa:**-*a*
Gazel 122
Mısra: **11**
Aşk, aşırı sevgi, tutku.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak ṣūfi inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

18. **ʿışḳunda:**-*un, -da*
Gazel 132
Mısra: **1**
Aşk, aşırı sevgi, tutku.
1. ʿIşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīg-i müjeñle ḥak

19. **ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 154
Mısra: **9**
Aşk, aşırı sevgi, tutku.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Gūyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

20. **ʿışḳ:**
Gazel 262
Mısra: **7**
Aşk, aşırı sevgi, tutku.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

21. **ʿışḳ:**
Gazel 284
Mısra: **3**
Aşk, aşırı sevgi, tutku.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Bāña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

ışlāḥ eyle-:[İP]
1. **ışlāḥ eylese:**-*se*
Kaside 9
Mısra: **51**
Düzeltmek, iyileştirmek II aşk ve akıl arasındaki zıtlığı gidermek, aralarını düzeltmek.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

ışrār eyle:
1. **ışrār eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **37**
Kuvvetle üstünde durmak, üstüne düşmek
37. Günāha eyledüm ṣol deñlü ışrār
38. Ki raḥm iden baña olur günehkār

ışşıt-:[kl]
1. **ışşıdımadı:**-*ı, -ma, -dı*
Gazel 237
Mısra: **8**
Isıtmak, kızdırmak.
7. Deprense rūzgār ile nʿola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

ʿıṭr u ʿabīr:
1. **ʿıṭr u ʿabīr:**
Kaside 11
Mısra: **34**
Çok güzel koku.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

2. **ʿıṭr u ʿabīrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 3
Mısra: **5**
Her tür çiçekten elde edilmiş güzel koku.
5. ʿId içün ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

ʿıṭr-ı maḥabbet:
1. **ʿıṭr-ı maḥabbetdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **12**
Muhabbet kokusu.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

ʿıyān:[FD]
1. **ʿıyān:**
Kaside 2
Mısra: **80**
Açık, aşikare, zahir, belli.
79. ʿAdlüñ güneşden aẓher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

2. **ʿıyān:**
Gazel 3
Mısra: **5**
Açık, aşikare, zahir, belli.

5. ʿUṣṣāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Ṣol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

3. **ʿıyān:**
Gazel 213
Mısra: **6**
Belli, açık, ortada.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

4. **ʿıyān:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Belli, açık, ortada.
3. Müjgānuña maʿlūm ḳamu mesʿele-i nāz
4. Ḥaddüñde ʿıyān ḳāʿide-i defter-i şive

ʿıyān görin-:
1. **ʿıyān görinür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **46**
Açık, aşikar olmak, öyle görünmek.
45. Şemse-i şemşīr-i berrānuñ ʿaceb āyīnedür
46. Kim görinür ṣūret-i feṭḥ ü ẓafer anda ʿıyān

ʿıyān id-:
1. **ʿıyān ider:**-*er*
Gazel 106
Mısra: **18**
Ortaya dökmek, ortaya koymak.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ cün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġını kime ʿıyān ider nergis

2. **ʿıyān ider:**-*er*
Gazel 147
Mısra: **10**
Ortaya dökmek, ortaya koymak.
9. Ben firḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

ʿıyān ol-:
1. **ʿıyān ola:**-*a*
Gazel 147
Mısra: **7**
Belli, açık, ortada olmak; görünmek.
7. Ḥālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

2. **ʿıyān olmaz:**-*maz*
Kaside 3
Mısra: **27**
Görünmek, ortaya çıkmak.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

3. **ʿıyān olalı:**-*alı*
Gazel 215
Mısra: **3**
Belli, açık olma.
3. ʿIyān olalı ruḥsāruñda ḫaṭṭuñ
4. Ġubār irdi göñül āyīnesine

4. **ʿıyān olalı:**-*alı*
Gazel 215
Mısra: **3**
Belli, açık olma.
3. ʿIyān olalı ruḥsāruñda ḫaṭṭuñ
4. Ġubār irdi göñül āyīnesine

ıẓhār it-:
1. **ıẓhār itmege:**-*meg, -e*
Kaside 10
Mısra: **35**
Göstermek, açığa vurmak.
35. Ḥalḳa ıẓhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẓluñı
36. Ṭolanur şītuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

ıẓṭırāb eyle-:
1. **ıẓṭırāb eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **28**
Iztırap çekmek, acı çekmek.
27. Âb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar ṣabā
28. Māhiler ol ḥayāli görüp eyler ıẓṭırāb

ıẓṭırāb ver-:[KL]
1. **ıẓṭırāb viren:**-*en*
Gazel 139
Mısra: **7**
Elem, üzüntü vermek.
7. Semend-i çarḫa viren ıẓṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi tāziyāne gerek

İ

i-:
1. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
Cevheri fiil.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

2. **idi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
Cevheri fiil.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḥavf u ḫaẓer

3. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Cevheri fiil.

43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Ṣanki kefgīr idi her kāse-i ser

4. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Cevheri fiil.

43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Ṣanki kefgīr idi her kāse-i ser

5. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
Cevher fiil, ek eylem.

49. Baḥr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḫāncer

6. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Cevheri fiil.
49. Baḥr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḫāncer

7. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
Cevher fiil, ek eylem.

61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cūdına reşk ider idi Ḥātem

8. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Cevheri fiil.

67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʿansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

9. **idi:**
Mesnevi 1
Mısra: **118**

117. İdindi Edrine şehrini menzil
118. Çü iḥsānından inmiş idi behre

10. **idi:**
Murabba 2
Mısra: **22**
Cevheri fiil..
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-fīrāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

11. **idi:**
Kaside 2
Mısra: **1**
Cevheri fiil..
1. Bir dem ki ġāʾib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

12. **idi:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Cevheri fiil.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

13. **idi:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Cevheri fiil. Bayrama özgü , bayramla ilgili .
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfitāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

14. **idi:**
Kaside 2
Mısra: **5**
Cevheri fiil.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

15. **idi:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Cevheri fiil. Bayrama özgü , bayramla ilgili .
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

16. **idi:**
Kaside 2
Mısra: **9**
Cevheri fiil.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

17. **idi:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki. *Cevheri fiil.*
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḫaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḥilʿat

18. **idi:**
Kaside 3
Mısra: **27**
Idi.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

19. **idi:**
Kaside 4
Mısra: **2**
Idi.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb gösterniş idi māh-ı şıyām

20. **idi:**
Kaside 4
Mısra: **8**
Idi.
7. Ḫancer-i māh-ı nev-i rūze boḥazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḥarām

21. **idi:**
Kaside 4
Mısra: **12**
İsim-fiil eki.
11. Ehl-i Rūm aḥşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

22. **idi:**
Kaside 5
Mısra: **5**
Idi.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

23. **idi:**
Kaside 5
Mısra: **6**
Idi.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

24. **idi:**
Kaside 5
Mısra: **7**
Idi.
7. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i niẓām
8. Bī-nefāẕ olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkām-ı nişān

25. **idi:**
Kaside 5
Mısra: **9**
Idi.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

26. **idi:**
Kaside 5
Mısra: **48**
Idi.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

27. **idiser:**-*s, -er*
Kaside 6
Mısra: **26**
Idi.

25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

28. **idi:**
Kaside 7
Mısra: **70**
Idi.
69. Destār-ı şubḥ-ı reʾyüñ elin ger uzatmasa
70. Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden āfītāb

29. **idi:**
Kaside 9
Mısra: **9**
Idi.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

30. **idi:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Idi.
27. Karşu teʾdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

31. **idi:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Idi.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

32. **idi:**
Kıt'a 16
Mısra: **5**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

33. **idi:**
Kaside 17
Mısra: **84**
Idi.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

34. **idi:**
Kaside 18
Mısra: **11**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʾy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʾtibār serv

35. **idi:**
Kaside 18
Mısra: **22**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
21. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ʿiẕār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

36. **idi:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
27. Kaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʿiẕār serv

37. **idi:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
41. Ol ḳadd-i ser-ferāza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

38. **idi:**
Kaside 20
Mısra: **39**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı seher anber-būy
40. Ṭıb-i ḥulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr

39. **idi:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Idi.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥaḳı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfī başı üstine tāc

40. **idi:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Idi.
7. Çirk-i ẓalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı şubḥ

41. **idi:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

42. **idi:**
Gazel 95
Mısra: **5**
İsim-fiil eki.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

43. **idi:**
Gazel 100
Mısra: **1**
İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
1. Ḫoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

44. **idi:**
Gazel 101
Mısra: **3**
İsim-fiil eki.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

45. **idi:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Idi.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

46. **idi:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḥa şayḳal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

47. **idi:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

48. **idi:**
Gazel 156
Mısra: **7**
Yardımcı fiil.
7. Ḳolın ḥamāʿil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḥamāʿili sī-pāre eyledüm

49. **idi:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
13. Şol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

50. **idi:**
Gazel 194
Mısra: **10**
Idi.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

51. **idi:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

52. **idi:**
Gazel 205
Mısra: **6**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḥaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

53. **idi:**
Gazel 214
Mısra: **5**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü gönlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

54. **idi:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
3. Sen ruḫun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

55. **idi:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḥāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

56. **idi:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña gönli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

57. **idi:**
Gazel 254
Mısra: **1**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

58. **idi:**
Gazel 254
Mısra: **2**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

59. **idi:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Idi.
3. Nʾ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Goncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

60. **idi:**
Gazel 254
Mısra: **6**
Idi.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḥüsnüñde ser-gerdān idi

61. **idi:**
Gazel 254
Mısra: **7**
Idi.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

62. **idi:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

63. **idi:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḥandān idi

64. **idi:**
Gazel 255
Mısra: **17**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

65. **idi:**
Gazel 262
Mısra: **7**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyununı da şehā saḳalı bitdi

66. **idi:**
Gazel 262
Mısra: **11**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

67. **idi:**
Gazel 268
Mısra: **6**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

68. **idi:**
Gazel 270
Mısra: **12**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi ʿışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

69. **idi:**
Gazel 271
Mısra: **12**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
11. Mesīḥī çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭārı

70. **idi:**
Gazel 273
Mısra: **5**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Ruḥ u zülf-i nigār eglencem idi
6. Daḫi seçmez iken aḳdan ḳarayı

71. **idi:**
Gazel 281
Mısra: **9**
İdi.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

72. **idi:**
Gazel 283
Mısra: **5**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
5. Ḫoş olur idi ḳalb-i şikestüm
6. Bir kez şaraydum ol mū-miyānı

73. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 182
Mısra: **7**
Isim soylu kelimelerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, cevheri fiil.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

74. **id-:**-*den*
Gazel 288
Mısra: **10**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḥāl ü ḥaṭuñdur
10. Kʾ anlardur iden ḫüsn metāʿını bahālı
idü:
75. **idüm:**-*m*
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʾim uyuban zelzeleye itmese ḫiffet

76. **idüm:**-*m*
Gazel 235
Mısra: **3**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öninde rūḫum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

idüg:
77. **idügin:**-*in*
Müfret 3
Mısra: **2**
Olduğu.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı baġırlu idügin anuñ çeken bilür

78. **idügin:**-*in*
Kaside 16
Mısra: **71**
Olduğunu.

79.imek:

1. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 163
Mısra: **3**
Cevheri fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

80. **idi:**-*di*
Gazel 178
Mısra: **4**
Cevheri fiil.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

81. **idi:**-*di*
Gazel 178
Mısra: **5**
Cevheri Fiil.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

82.imiş:
1. **imiş:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
17. Ṭutalum niʾmetüñüñ şükrine dil ṣāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

83. **imiş:**
Kaside 7
Mısra: **44**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʾṣ-ṣefāʾa olmaz imiş müʾmine ʿazāb

84. **imiş:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Ekfiilin öğrenilen geçmiş zaman 3.T.Ş çekimi.
7. Vāʾız-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek
85. **imiş:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Ek fiil.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

86. **imişsin:**-*sin*
Gazel 189
Mısra: **1**
Cevheri fiil.
1. Ḫoş cevri ögüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

87. **imişsin:**-*sin*
Gazel 189
Mısra: **4**
Cevheri fiil.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

88. **imişsin:**-*sin*
Gazel 189
Mısra: **6**
Cevheri fiil.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

89. **imişsin:**-*sin*
Gazel 189
Mısra: **10**
Cevheri fiil.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

90. **imiş:**
Gazel 222
Mısra: **5**
Ek fiil.
5. Rūz-ı ezelde ḥişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

91. **imiş:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Ek fiil.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

92. **imiş:**
Gazel 252
Mısra: **4**
Ek fiil.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥınnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

93. **imiş:**
Gazel 263
Mısra: **7**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
7. Bilişmiş imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

94. **imiş:**
Gazel 277
Mısra: **13**
Ek fiil.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīġā

95. idüñ:
79. **idüñ:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Basit fiilleri bileşik fiil yapan çekim eki.
1. Sen idüñ yalnuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

ʿ**ibādet:[KL]**
1. ʿ**ibādete:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **30**
İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿİbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

2. ʿ**ibādet:**
Gazel 40
Mısra: **3**
İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.
3. ʿİbādet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

ʿ**ibādet:**

1. ʿ**ibādete:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **9**

İnsanın tek Tanrılı dinlerde Allah'a, diğer din ve inanışlarda ise inanıp bağlandığı kudrete kulluğunu göstermek üzere yaptığı hareketler, tapma, tapınma.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

ʿ**ibādetuʿllah:**
1. ʿ**ibādetuʿllah:**
Kaside 9
Mısra: **31**
Allah' a ibadet.
31. ʿİbādetuʿllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

ibn-i ʿabācı:
1. **ibn-i ʿabācı:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim
Abacı oğlu.
1. Muḥammeddür biri ibn-i ʿabācı
2. Ayaġı tozı ḥalḳuñ başı tācı

ibn-i yemīn:
1. **ibn-i yemīn:**
Kaside 8
Mısra: **39**
Özel isim
Mübarek insan , oğul.
39. Ḥanceri ibn-i ḥüsām u ḳılıcı ibn-i yemīn
40. Ṭāliʿi eşref ü saʿdī nefesidür ʿaṭṭār

ibrāhīm:[SŞ]
1. **ibrāhīm:**
Gazel 9
Mısra: **3**
İbrahim Peygamber. Kur'an'da adı geçen peygamberlerdendir. HZ. İsmail'in babasıdır.İbrahim , tasavvufta bir taraftan ilahi hakikatlerin toplandığı , diğer taraftan Hakk'ın en yetkin tecelligahı ve mazharı olan insan-ı kamili sembolize etmektedir .
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de gönlüm kaʿbesin yapsañ nʿola

2. **ibrāhīmdür:**-*dür*
Gazel 23
Mısra: **5**
İbrahim Peygamber.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ kūşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

3. **ibrāhimine:**-*i, -n, -e*
Gazel 108
Mısra: **8**
Hz. İbrahim peygamber.
7. Ne ġuşşa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḥuñla gülsitān āteş

4. **ibrāhim:**
Gazel 236
Mısra: **4**
İbrahim Peygamber.
3. Ḳılup müjgān-ı İsmāʿilden şerm
4. Bıçaġın çaldı İbrāhim ṭaşa

ibrāhim-i âzer:
1. **ibrāhim-i âzer:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Azer'in oğlu. II İbrahim peygamber.

1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

ʿibret:[KL]
1. **ʿibret:**
Kaside 19
Mısra: **39**
Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

ibrīşim:[İP]
1. **ibrīşim:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kalınca bükülmüş ipek iplik.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

iç:[İP]
1. **içüm:**-*üm*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gönül, kalp, yürek, vicdan.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile ṭaşum
4. Düşer taḳyası düşdük yerde başum

İç-:[İP]
1. **içdüm:**-*dü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
3. İnanma ʿahd iderse vuṣlatını
4. Ki ben anuñ ḳoġ içdüm şerbetini

2. **içmeden:**-*me, -den*
Gazel 11
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak
3. **iç oğlanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Yakışıklı .
35. Her melek añа iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

4. **içi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʾansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

5. **içi:**-*i*
Gazel 19
Mısra: **2**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
6. **içinde:**-*in, -de*
Kaside 11
Mısra: **7**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.

1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi ṣūret

5. **içinde:**-*in, -de*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
1. Biri Yūsufʾdurur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

6. **içelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **15**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
15. Cāna cān ḳatmaġa gāh öpüşelüm gāh içelüm
16. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yakalar çāk idelüm

7. **içüp:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **19**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
19. Giceler ṣubha degin ṣubḥ içüp aḥşāma degin
20. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

8. **içine:**-*i, -n, -e*
Kaside 6
Mısra: **23**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün ṣitānuñ ṣiddetin
8. Ḳaṣdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

7. Āb kim ṣırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Ṣanki bir gün görmedük maḥbūbedür rūşen-zamīr

11. **içre:**-*re*
Kaside 11
Mısra: **12**
İç, dahil.
11. Saḥt olup ḳışdan nice ṣovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

12. **içre:**-*re*
Kaside 11
Mısra: **17**
İç, dahil.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur ṣanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki ṣovuḳdan ider anı faḳir

13. **içre:**-*re*
Kaside 11
Mısra: **32**
İç, dahil.
31. Nuṣret ü feṭḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çaġırur tīġ ü nefīr

14. **içine:**-*i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **66**
İç, dahil.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir añа bir ḥişār
66. Kʿ içine girüp ḫalāṣ olsun bulardan ol faḳīr

16. **içmezlenürdi:**-*mez, -len, -ür, -di, -, -*
Gazel 12
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

18. **içinde:**-*in, -de*
Kaside 20
Mısra: **48**
İç.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

19. **içdiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 36
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī añа ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʿ l-ḥad

20. **içem:**-*em*
Gazel 45
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Şoḥbetümde çala İsrāfil ṣūr

21. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 52
Mısra: **7**
İç, dahil.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

22. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 57
Mısra: **7**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
7. Serḫoş ṣanuban maḥkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

23. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 63
Mısra: **8**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
7. Nice ḳaddüm mużāʿafʿolmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

24. **içre:**-*re*
Gazel 64
Mısra: **10**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Şoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

25. **içre:**-*re*
Gazel 65
Mısra: **7**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılẓet eyler

26. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 69
Mısra: **4**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
3. Gösterse nʾola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

27. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 71
Mısra: **3**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

28. **içre:**-*re*
Gazel 73
Mısra: **8**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

29. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 73
Mısra: **15**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḥaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Güyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

30. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 73
Mısra: **16**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḥaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Güyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

31. **içdükçe:**-*dükçe*
Gazel 77
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

32. **içdügi:**-*düg, -i*
Gazel 77
Mısra: **10**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

33. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 78
Mısra: **3**
Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Dūzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

34. **içre:**-*re*
Gazel 78
Mısra: **4**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Dūzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

35. **içer:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

36. **içme:**-*me*
Gazel 95
Mısra: **3**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

37. **içer:**-*er*
Gazel 106
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

38. **içmişler:**-*miş, -ler*
Gazel 106
Mısra: **13**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḥmūr çeşm-i her nergis

39. **iç:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
1. Zāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme zāʿ

40. **içdük:**-*dü, -k*
Gazel 135
Mısra: **6**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

41. **içen:**-*en*
Gazel 135
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

42. **iç:**
Gazel 143
Mısra: **13**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hīç iʿtibār laʿl

43. **içürdüñ:**-*ür, -dü, -ñ*
Gazel 162
Mısra: **7**
Kesmek, canını yakmak, acıya razı olmak.
7. Ābdan şāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḫi içür ol sudan ṭurudur dostum

44. **içür:**-*ür*
Gazel 162
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
7. Ābdan şāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḫi içür ol sudan ṭurudur dostum

45. **içdi:**-*di*
Gazel 168
Mısra: **2**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

46. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 174
Mısra: **10**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

47. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 174
Mısra: **12**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

48. **içini:**-*i, -n, -i*
Gazel 195
Mısra: **3**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

49. **içe:**-*e*
Gazel 209
Mısra: **14**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

50. **içmedügüñe:**-*me, -düg, -ü, -ñ, -e*
Gazel 212
Mısra: **9**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

51. **iç:**
Gazel 230
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

52. **içürdi:**-*ür, -di*
Gazel 257
Mısra: **4**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

53. **içdügince:**-*düg, -ince*
Gazel 264
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
5. İçdügince ḳızarur ol şanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʾola kişinüñ miḥeki

iç-:
1. **içürdi:**-*ür, -di*
Terkib-bend 1
Mısra: **69**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.
69. Zehr içürdi aña sāḳī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

icāzet:
1. **icāzet :**
Gazel 135
Mısra: **3**
Izin vermek.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

içerü:
1. **içerüsi:**-*s, -i*
Gazel 95
Mısra: **6**
İçeri.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

2. **içerüden:**-*den*
Gazel 208
Mısra: **6**
İçeri.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

3. **içerüdür:**-*dür*
Gazel 208
Mısra: **6**
İçeri.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

içi:
1. **içi:**
Mesnevi 1
Mısra: **47**
İç tarafı.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

2. **içinde:**-*nde*
Kaside 10
Mısra: **7**
İç.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim şalar kehvāresini nite kim māder nesīm

3. **içi:**
Kaside 20
Mısra: **2**
İç.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭoptolu nūr

içi ṭaşı:
1. **içi ṭaşı:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçi dışı.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

içi yagını:
1. **içi yagını:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Özlem hasret duygusundan kaynaklı gönülde duyulan yakıcı his.II Mumun içindeki ipin yanması.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

için:
1. **için:**
Kaside 16
Mısra: **50**
Sebebiyle, -den dolayı, -den ötürü.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḥżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḥūra

içinde:
1. **içinde:**
Terkib-bend 1
Mısra: **87**
T. Arasında.
87. Cennet içinde firiştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

2. **içinde:**
Mesnevi 1
Mısra: **59**
T. Arasında.
59. Çü kūy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetü'l-meʾvāda meʾvā

3. **içinde:**
Mesnevi 1
Mısra: **122**
T. Arasında.
121. Virür kişiye cennetden ferāġı
122. İçinde şuları mevzūn u reftār

4. **içinde:**-, -
Mesnevi 1
Mısra: **142**
T. Arasında.
141. Görür ʿāşī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

5. **içinde:**
Kıt'a 5
Mısra: **6**
T. Arasında.
5. Ḳakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

6. **içinde:**
Kaside 5
Mısra: **64**
İçinde, ortamında.
63. Luṭfʿu iḥsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḥsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

7. **içinde:**
Kaside 6
Mısra: **21**
T. Arasında.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

8. **içinde:**
Kaside 6
Mısra: **22**
İçinde, ortamında.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

9. **içinde:**
Kaside 7
Mısra: **29**
–da/-de.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿ ri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña şavt-ı cūy-ı āb

10. **içinde:**
Kaside 9
Mısra: **28**
T. Arasında.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

11. **içindeki:**-*ki*
Kaside 9
Mısra: **36**
T. Arasında.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʿāl

12. **içinde:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **78**
T. Arasında.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

13. **içinde:**
Gazel 14
Mısra: **12**
İçinde, ortamında.
11. Şīrīn lebinde ḫālı yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

14. **içinde:**
Kaside 16
Mısra: **36**
İçinde, ortamında.

35. Envār-ı ẓafer perçem-i tuġından urur berḳ
36. Zülf-i siyeh içinde nite kim ruḫ-ı zibā

15. **içinde:**
Gazel 79
Mısra: **5**
T. Arasında.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

16. **içinde:**
Gazel 87
Mısra: **8**
T. Arasında.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

17. **içinde:**
Gazel 90
Mısra: **2**
T. Arasında.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

18. **içinde:**
Gazel 93
Mısra: **5**
İçinde, ortamında.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

19. **içinde:**
Gazel 93
Mısra: **16**
İçinde, ortamında.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Şañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

20. **içinde:**
Gazel 99
Mısra: **2**
T. Arasında.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı baġlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

21. **içinde:**
Gazel 102
Mısra: **5**
T. Arasında.
5. İḳlīm-i ʿışḳ içinde nʿola beglik eylesek
6. Kim ṣaġlu ṣollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

22. **içinde:**
Gazel 103
Mısra: **13**
İçinde, ortamında.
13. ʿÂlem içinde suḫan ḳaldı Mesīḥīden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḥā-yı nefes

23. **içinde:**
Gazel 108
Mısra: **16**
T. Arasında.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

24. **içinde:**
Gazel 126
Mısra: **3**
T. Arasında.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

25. **içinde:**
Gazel 126
Mısra: **10**
T. Arasında.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

26. **içinde:**
Gazel 134
Mısra: **2**
İçinde, ortamında.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

27. **içinde:**
Gazel 143
Mısra: **9**
İçinde, ortamında.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

28. **içinde:**
Gazel 145
Mısra: **3**
İçinde, ortamında.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḫmūrlıḳ yazar göñül

29. **içinde:**
Gazel 160
Mısra: **5**
T. Arasında.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

30. **içinde:**
Gazel 169
Mısra: **3**
İçinde, ortamında.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Ṣañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

31. **içinde:**
Gazel 169
Mısra: **5**
İçinde, ortamında.
5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḫüsniyāt-ı ʿadn

32. **içinde:**
Gazel 193
Mısra: **6**
İçinde, ortamında.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḫikāyetin

33. **içinde:**
Gazel 201
Mısra: **5**
T. Arasında.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini ṣandum
6. Ey māh görindükde ṣafaḳ içre meh-i nev

34. **içinde:**
Gazel 202
Mısra: **5**
T. Arasında.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi ṣanuram
6. Ey māh göridükçe ṣafaḳ içre meh-i nev

35. **içinde:**
Gazel 208
Mısra: **5**
İçinde, ortamında.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

36. **içinde:**
Gazel 211
Mısra: **2**
T. Arasında.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

37. **içinde:**
Gazel 211
Mısra: **6**
İçinde, ortamında.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

38. **içindeyüz:**-*y, -üz*
Gazel 241
Mısra: **11**
İçinde, ortamında.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiz ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿazāb ile

39. **içinde:**
Gazel 248
Mısra: **2**
T. Arasında.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

40. **içinde:**
Gazel 258
Mısra: **5**
T. Arasında.
5. Hevā-yı ḫüsn içinde ḳaşı yaymış
6. Biribirine ḳarşu iki ṭāḳı

41. **içinde:**
Gazel 266
Mısra: **10**
1. zarf Süresince, zarfında.
9. Dehānı ile vüṣʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-ı teng içinde iş key

42. **içinde:**
Gazel 272
Mısra: **9**
T. Arasında.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

43. **içine:**
Kaside 6
Mısra: **78**
İçine.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

44. **içine girsün:**-*sün*
Kaside 5
Mısra: **50**
İçinde olmak.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücüm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

iç-:
1. **içmesine:**-*s, -i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **78**
İçmek, yudumlamak (şarap bağlamında.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

2. **içmeyenüñ:**-*y, -e, -nüñ*
Kaside 16
Mısra: **20**
İçmek, yudumlamak (şarap bağlamında.
19. Toptolu iken sāġar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

içmezlen:
1. **içmezlenürdi:**-*ür, -di*
Kaside 7
Mısra: **7**
İçmemezlik yapmak, içmemek.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

icrā:
1. **icrā ḳılur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **60**
Akıtmak.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

içre:
1. **içre:**
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
İçinde.
63. Gördi yoḳ ceyş-i vücūd içre vefā
64. Oldı pes ḳāfile-sālār-ı ʿadem

2. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İçinde.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥza seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

3. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
İçinde.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

4. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İçinde.
1. Biri ʿaṭṭārlar içre Ḥasandur
2. Ṣan enfāsı anuñ müşk-i Ḫutendür

5. **içre:**
Kaside 1
Mısra: **22**
İçinde.
21. Açıvir cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

6. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **13**
İçinde.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

7. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **16**
İçinde.

15. Ne mezhebdür bu kim nakḳāş-ı fıkret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣūret

8. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **48**
İçinde.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

9. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **66**
İçinde.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

10. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **132**
İçinde.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

11. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **133**
İçinde.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

12. **içre:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İçinde.
1. Bugün meydān-ı ḫüsn içre ser-āmed
2. Güzel dirseñ Naʿlbend-oglı Aḥmed

13. **içre:**
Kaside 2
Mısra: **65**
İçinde.
65. Dīvānuñ içre bezl olıcaḳ ḫalḳa niʿmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüñvān

14. **içre:**
Kaside 2
Mısra: **70**
İçinde.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

15. **içre:**
Kaside 2
Mısra: **82**
İçinde.
81. İnṣāf-ı ḫōş-nevāsı güzel ʿandelībdür
82. Gülzār-ı vaṣfuñ içre Mesīḥī-i medḥ-ḫᵛān

16. **içre:**
Kaside 3
Mısra: **7**
İçinde.
7. Çarḫ ṭās içre şafaḳ ḫınnāsını ḫażırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

17. **içre:**
Kaside 3
Mısra: **37**
İçinde.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

18. **içre:**
Kaside 4
Mısra: **53**
İçinde.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanşīf ü tazʿīf eyledi ḍarb-ı ḫüsām

19. **içre:**
Kaside 4
Mısra: **57**
İçinde.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni ḳızlarını kilk-i ḫōş-ḫırām

20. **içre:**
Gazel 5
Mısra: **9**
İçinde.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān aña

21. **içre:**
Kaside 5
Mısra: **1**
İçinde.
1. Milket-i Rūm içre olup leşker-i fitne revān
2. Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalk-ı cihān

22. **içre:**
Kaside 5
Mısra: **65**
İçinde.
65. Gülsitān-ı midḥatüñ içre nevālar itmege
66. Cilvegehdür ʿandelīb-i kilküme şāḫ-ı benān

23. **içre:**
Kaside 5
Mısra: **78**
İçinde.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Haḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

24. **içre:**
Kaside 6
Mısra: **17**
İçinde.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

25. **içre:**
Kaside 7
Mısra: **34**
İçinde.
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

26. **içre:**
Kaside 7
Mısra: **101**
İçinde.
101. Ṭurdukça gülşen içre seher āfītāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

27. **içre:**
Kaside 9
Mısra: **81**
İçinde.
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

28. **içre:**
Kaside 9
Mısra: **82**
İçinde.
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

29. **içre:**
Kaside 10
Mısra: **17**
İçinde.
17. Ṣaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaçdı sīm ü zer nesīm

30. **içre:**
Kaside 13
Mısra: **1**
İçinde.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

31. **içre:**
Kaside 13
Mısra: **18**
İçinde.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfırden zemin içre ezān oḳır Bilāl

32. **içre:**
Gazel 13
Mısra: **2**
İçinde.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfī şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

33. **içre:**
Gazel 14
Mısra: **8**
İçinde, arasında.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

34. **içre:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
İçinde.
1. Oturup ṣaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

35. **içre:**
Kaside 16
Mısra: **83**
İçinde.
83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

36. **içre:**
Kaside 16
Mısra: **84**
İçinde.
83. Tā bāġ-ı ʿatā içre bite ġonca-i inʿām
84. Tā gülşen-i ṭabʿ içre açıla gül-i maʿnā

37. **içre:**
Kaside 17
Mısra: **95**
İçinde.
95. Yeldükçe ʿālem içre semend-i nesīm-i ṣubḥ
96. Bitdükçe ṭaġ u rāgda eşcār u sebze-zār

38. **içre:**
Gazel 21
Mısra: **3**
İçinde.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öyküdügiçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılmaz āb-ı ḥayāt

39. **içre:**
Kaside 21
Mısra: **1**
İçinde.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

40. **içre:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Zarf- İçinde.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿözri bir dem içre bulursın nisā gibi

41. **içre:**
Gazel 24
Mısra: **6**
İçinde.
5. Irılmaz sîneden fikri raḳībüñ
6. Kʿolur kāfir cehennem içre lābis

42. **içre:**
Gazel 30
Mısra: **8**
İçinde.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

43. **içre:**
Gazel 42
Mısra: **11**
İçinde.
11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

44. **içre:**
Gazel 43
Mısra: **10**
İçinde.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

45. **içre:**
Gazel 46
Mısra: **5**
İçinde.
5. Ḫalḳa-ı żikr içre dil-dārı görüp
6. Kūşesinden şeyḫ ider yā ṣabūr

46. **içre:**
Gazel 52
Mısra: **5**
İçinde.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḫüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

47. **içre:**
Gazel 53
Mısra: **10**
İçinde.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden ezher

48. **içre:**
Gazel 81
Mısra: **2**
İçinde.
1. Ne ṭopraḳ üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muḥibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

49. **içre:**
Gazel 96
Mısra: **2**
İçinde.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

50. **içre:**
Gazel 98
Mısra: **2**
İçinde.
1. Sürsem müjemi nʿola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

51. **içre:**
Gazel 103
Mısra: **5**
İçinde.
5. Ṣıra ṣıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫᵛāndan ʿacabā ṣol ḳuṣa kim yapdı ḳafes

52. **içre:**
Gazel 103
Mısra: **8**
İçinde.
7. Ṣavm-ı hecrüñde ḳosun göñlümi zülfüñde gözüñ
8. Ṣeb-reve daḫl idemez çün ramażān içre ʿases

53. **içre:**
Gazel 106
Mısra: **5**
(iç'ten yön eki ile iç-re) E.T. Türk. İçinde, arasında.
5. Ṣarāb-ı ṣebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

54. **içre:**
Gazel 107
Mısra: **9**
İçinde.
9. Ger ṣanāʾiʿ ṣatmasam ṣiʾr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem ṣanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

55. **içre:**
Gazel 113
Mısra: **2**
İçinde.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur ṣan dürer elfāẓ

56. **içre:**
Gazel 113
Mısra: **10**
İçinde.
9. Takdīr-i maʿāni-i bediʿ eylemeyince
10. Ṣiʾr içre Mesīḥī bulımaz zīb ü fer elfāẓ

57. **içre:**
Gazel 117
Mısra: **7**
İçinde.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim ṣadr-ı ʿandelībe geçübdür kelaġ u zaġ

58. **içre:**
Gazel 123
Mısra: **4**
İçinde.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod żaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

59. **içre:**
Gazel 129
Mısra: **2**
İçinde.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

60. **içre:**
Gazel 129
Mısra: **5**
İçinde.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḫüsn ide senüñle ṣanemüñ

61. **içre:**
Gazel 146
Mısra: **4**
İçinde.
3. Ḳoşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

62. **içre:**
Gazel 147
Mısra: **8**
İçinde.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

63. **içre:**
Gazel 149
Mısra: **2**
İçinde.
1. ʿArıżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

64. **içre:**
Gazel 158
Mısra: **10**
İçinde 2) ara, orta.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

65. **içre:**
Gazel 163
Mısra: **3**
İçinde.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

66. **içre:**
Gazel 163
Mısra: **7**
İçinde.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

67. **içre:**
Gazel 169
Mısra: **10**
İçinde, ortası.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

68. **içre:**
Gazel 176
Mısra: **9**
İçinde.
9. Gülşen-i luṭf içre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

69. **içre:**
Gazel 180
Mısra: **8**
İçinde, ortasında.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḫsāruñla cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

70. **içre:**
Gazel 181
Mısra: **1**
İçinde, ortasında.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

71. **içre:**
Gazel 201
Mısra: **6**
İçinde.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini şandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

72. **içre:**
Gazel 202
Mısra: **6**
İçinde, arasında.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

73. **içre:**
Gazel 209
Mısra: **9**
İçinde.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭas bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

74. **içre:**
Gazel 211
Mısra: **4**
İçinde.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

75. **içre:**
Gazel 229
Mısra: **3**
İçinde.
3. Nakş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. żāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme ʾl-esmā bize

76. **içre:**
Gazel 238
Mısra: **2**
İçinde.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḫidmete

77. **içre:**
Gazel 244
Mısra: **14**
İçinde.
13. Varduḳça ferīd oldı ḫayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḫocende

78. **içre:**
Gazel 246
Mısra: **10**
İçinde.
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḥīyi
10. Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

79. **içre:**
Gazel 252
Mısra: **10**
İçinde.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ ṣanuram aḳ bulut içre hilālini

80. **içre:**
Gazel 275
Mısra: **8**
İçinde.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

ictināb:
1. **ictināb:**
Gazel 11
Mısra: **8**
Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

ictināb eyler:
1. **ictināb eyler:***-r*
Kaside 7
Mısra: **88**
Kelime Tipi: -
Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿrin oḳımadan eyler ictināb

içün:[KL]
1. **içün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
İçin.
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıḳarup
72. Mātem için ḳara giydürdi ḳalem

2. **içün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
İçin.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥūriler boynına mercān itsün

3. **içün:**
Mesnevi 1
Mısra: **107**
İçin.
107. Maʿāş-ı ḫalḳ için her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufin Yaʿḳūb-ı eflāk

4. **içün:**
Murabba 2
Mısra: **30**
İçin.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş için ḳurdı çiçekler şaḥn-ı gülşende otaġ

5. **içün:**
Kaside 2
Mısra: **57**
İçin.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf için
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

6. **içün:**
Kaside 2
Mısra: **59**
İçin.
59. Varduḳça yüce çıḳmaġ için pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḫasūd her dem olur çarḫa nerdübān

7. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **5**
İçin.
5. ʿİd için ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

8. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **8**
İçin.
7. Çarḫ tās içre şafaḳ ḥınnāsını ḥażırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

9. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **32**
İçin.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

10. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **48**
İçin.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

11. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **49**
İçin.
49. Âfītāba bir daḥi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cüduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

12. **içün:**
Kaside 3
Mısra: **54**
İçin.
53. Rīsmānlar ḥāẓır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaġa mıştar hilāl

13. **içün:**
Kaside 4
Mısra: **3**
İçin.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

14. **içün:**
Kaside 4
Mısra: **19**
İçin.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

15. **içün:**
Kaside 4
Mısra: **49**
İçin.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfâcātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

16. **içün:**
Kaside 6
Mısra: **10**
İçin.
9. Ferāz-ı şāḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

17. **içün:**
Kaside 6
Mısra: **79**
Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.
79. Kenīzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

18. **içüñ:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Amaç, neden, özgülük, görelik, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.
5. ʿAlem-i âhı çarḫa dikmek içüñ
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

19. **içün:**
Kaside 8
Mısra: **5**
İçin.
5. Güllerüñ itmeg içün ʿārıż-ı vaṣfın taḥrīr
6. Mevcden mıştar idinmiş şafahāt-ı enhār

20. **içün:**
Kaside 9
Mısra: **67**
İçin.
67. Bu dem ki mātem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʿis-i kelimātum giyüp durur ḳara şāl

21. **içün:**
Kıt'a 10
Mısra: **7**
İçin.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaṣdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

22. **içün:**
Kaside 10
Mısra: **29**
İçin.
29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

23. **içün:**
Kaside 11
Mısra: **2**
İçin.
1. Tā ki oldı kārbān-ı ṣayf ʿālemden nefīr
2. Sīmden şāh-ı şitā içün döşendi ḫoş serīr

24. **içün:**
Kaside 13
Mısra: **13**
İçin.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel bağlayan
14. Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarīb ü bağladun nāzik ḫayāl

25. **içün:**
Kaside 13
Mısra: **16**
İçin.
15. Rūze-i hecrüñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum için niʿmet-i ʿīd-i viṣāl

26. **içün:**
Kaside 13
Mısra: **32**
İçin.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥāl

27. **içün:**
Kaside 13
Mısra: **37**
İçin.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

28. **içün:**
Kaside 13
Mısra: **46**
İçin.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik için yutdı nāl

29. **içün:**
Kaside 14
Mısra: **62**
...den dolayı.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ için gizlenür senden dehān ile miyān

30. **içün:**
Kaside 15
Mısra: **9**
İçin.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ için
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

31. **içün:**
Kaside 16
Mısra: **65**
İçin.
65. Yazınmaġ içün medḥüñi günden güne olur
66. Ḳırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

32. **içün:**
Kaside 17
Mısra: **39**
İçin.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

33. **içün:**
Kaside 18
Mısra: **33**
İçin.
33. Ol şehriyāra ḫidmet içün būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

34. **içün:**
Gazel 29
Mısra: **9**
İçin.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı ṣubḥ

35. **içün:**
Gazel 38
Mısra: **1**
İçin.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

36. **içün:**
Gazel 39
Mısra: **7**
İçin.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

37. **içün:**
Gazel 45
Mısra: **13**
İçin.
13. Cān virürseñ ḳadd-i yār içün Mesīḥ
14. Ḳad ḫuşırnā mahu fī yevmiʿn-nüşūr

38. **içün:**
Gazel 60
Mısra: **3**
İçin.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ için başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

39. **içün:**
Gazel 66
Mısra: **7**
İçin.
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ içün şırça göñlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

40. **içün:**
Gazel 79
Mısra: **3**
Amacıyla, maksadıyla.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

41. **içün:**
Gazel 81
Mısra: **4**
İçin.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ için demrenüñ taḳaddüm ider

42. **içüñ:**
Gazel 81
Mısra: **13**
İçin.
13. Mesīḥī ger leb-i meygünuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb için ḫum ider

43. **içün:**
Gazel 81
Mısra: **14**
İçin.
13. Mesīḥī ger leb-i meygünuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb için ḫum ider

44. **içün:**
Gazel 105
Mısra: **3**
İçin.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi için
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

45. **içün:**
Gazel 107
Mısra: **2**
İçin.
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-günuñ ḫayālin ḳılmaġ için ḫalḳa fāş

46. **içün:**
Gazel 107
Mısra: **3**
İçin.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb için ḫālümi
4. Āşiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

47. **içün:**
Gazel 108
Mısra: **1**
İçin.
1. Ġamum şerḥ itmeg için ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

48. **içün:**
Gazel 109
Mısra: **7**
İçin.
7. Nigāra şīve taʿlim itmeg için
8. Ḳulaġını çeker her laḥza mengüş

49. **için:**-*maġ*
Gazel 111
Mısra: **9**
İçin.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

50. **için:**
Gazel 116
Mısra: **6**
İçin.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

51. **için:**
Gazel 119
Mısra: **4**
İçin.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

52. **için:**
Gazel 124
Mısra: **1**
İçin.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Maḥşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

53. **için:**
Gazel 130
Mısra: **5**
İçin.
5. Mürġ-i dil şaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

54. **için:**
Gazel 135
Mısra: **3**
İçin.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

55. **için:**
Gazel 150
Mısra: **3**
İçin.
3. Tāzelendürmeg içün yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

56. **için:**
Gazel 153
Mısra: **3**
İçin.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlıġına vire şehādet kefenüm

57. **için:**
Gazel 156
Mısra: **5**
İçin.
5. Öykündügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

58. **için:**
Gazel 167
Mısra: **8**
İçin.
7. Dem-i āḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
8. Kʿol vefāsuz ṣanem içün biraz efġān ḳılam

59. **için:**
Gazel 172
Mısra: **3**
İçin.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña ağızdan

60. **için:**
Gazel 181
Mısra: **18**
İçin.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

61. **için:**
Gazel 182
Mısra: **12**
İçin.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. Kʿ anı bu cürm içün ḫabs eyledi ḳın

62. **için:**
Gazel 191
Mısra: **1**
İçin.
1. El açar şāḫ-ı şecer ṣīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḫiteler serv-i ḫırāmānuñ içün

63. **için:**
Gazel 191
Mısra: **2**
İçin.
1. El açar şāḫ-ı şecer ṣīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḫiteler serv-i ḫırāmānuñ içün

64. **için:**
Gazel 191
Mısra: **4**
İçin.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʿl aḳıdur lüʾlüʿ-i dendānuñ içün

65. **için:**
Gazel 191
Mısra: **6**
İçin.
5. Cān çü ḥulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde ṣusuz ḳoma bizi cānuñ içün

66. **için:**
Gazel 191
Mısra: **8**
İçin.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

67. **için:**
Gazel 191
Mısra: **10**
İçin.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

68. **için:**
Gazel 201
Mısra: **1**
İçin.
1. Fāş olmaġ için zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

69. **için:**
Gazel 212
Mısra: **6**
İçin.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḫse düşdügi içün leẕẕet-i güftāruñ ile

70. **için:**
Gazel 218
Mısra: **1**
İçin.
1. Āh ide ide nīzeñ için derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

71. **için:**
Gazel 220
Mısra: **3**
İçin.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār için ḳadeḥ
4. Beñzer ṣürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

72. **için:**
Gazel 233
Mısra: **16**
İçin.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret için varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

73. **için:**
Gazel 244
Mısra: **3**
İçin.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḫande

74. **için:**
Gazel 255
Mısra: **1**
İçin.
1. Zülf-i müşgīnüñ için bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ için gözyaşı gülgün oldı

75. **için:**
Gazel 255
Mısra: **2**
İçin.
1. Zülf-i müşgīnüñ için bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ için gözyaşı gülgün oldı

76. **için:**
Gazel 255
Mısra: **3**
İçin.
3. Leyli-i zülf-i nigār için olaldan ḫaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

77. **için:**
Gazel 262
Mısra: **9**
İçin.
9. Beñzetmek için ḫancer-i dil-dāra hilāli
10. Zerkār-ı felek nice cānlar eritdi

78. **için:**
Gazel 253
Mısra: **1**
İçin.
1. Rūşen naẓarlar eylemeg için saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

içüp ṭur-:[BA]
1. **içüp ṭururın:**-*üp*
Gazel 188
Mısra: **8**
Yudumlamak, içmek.
7. Ey gelüp ḫālüm ṣorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

iç-:[KL]
1. **içürür:**-*ür, -*
Gazel 16
Mısra: **9**
İçirmek.Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müẕehheb

2. **içürmezse:**-*mez, -se*
Gazel 31
Mısra: **1**
İçirmek.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

ʿīd:[İP]
1. **ʿİd:**
Kaside 3
Mısra: **5**
Bayram (sabahı).
5. ʿİd için ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

2. **ʿīd:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Bayram (sabahı).
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

3. **ʿīd:**
Gazel 39
Mısra: **2**
Bayram (sabahı).
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

4. **ʿīd:**
Gazel 255
Mısra: **5**
Bayram.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳıṣṣası uzun oldı

it-:Etmek [KL]
1. **iderüz:**-*er, -üz*
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Etmek, eylemek. Demek, söylemek
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʿ iderüz yā bu ḳuru sevdāyı

2. **ideyin:**-*e, -y, -in*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Aḳıdup ḳanlu yaşumı baḳımdan
4. Pür ideyin dükānımı yaḳımdan

3. **iden:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

4. **iderse:**-*er, -se*
Mesnevi 1
Mısra: **43**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek

43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına düzaḫda kāfir

5. **ider:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **50**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
49. Ne deñlü çoḳ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

6. **ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **24**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her ağızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

7. **ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **55**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

8. **idelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

9. **idelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

10. **idelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk idelüm
4. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

11. **ider:**-*er*
Gazel 3
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā ṣuyını nite ki ṭatlu ider havā

12. **ider:**-*er*
Gazel 3
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. ʿUṣṣāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Ṣol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

13. **ider:**-*er*
Kaside 3
Mısra: **22**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
21. Āfītāb-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʾyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

14. **idince:**-*ince*
Kaside 4
Mısra: **62**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

15. **ider:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Ṣuʾlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Ṣemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

16. **iderin:**-*er, -in*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Gözüme ṣanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

17. **iderin:**-*er, -in*
Kıt'a 12
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Senüñ ḫayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

18. **iderdi:**-*er, -di*
Kaside 13
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfin ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḫayāl

19. **ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **22**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
21. Ne meyveʾi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʾme-i mūr

20. **ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **36**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

21. **ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **26**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

22. **idemez:**-*emez*
Kaside 20
Mısra: **41**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
41. Midḥatüñ bikrine laʾiḳ idemez laʿl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

23. **idesin:**-*e, -sin*
Kaside 21
Mısra: **19**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

24. **idinür:**-*in, -ür*
Gazel 25
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥaḳı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfī başı üstine tāc

25. **iderse:**-*er, -se*
Gazel 27
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. Laʿl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

26. **idem:**-*em*
Gazel 41
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḫibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

27. **ide:**-*e*
Gazel 42
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Çün yār refʿ-i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

28. **ider:**-*er*
Gazel 46
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Ḫalḳa-ı zikr içre dil-dārı görüp
6. Kūşesinden şeyḫ ider yā ṣabūr

29. **ider:**-*er*
Gazel 53
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḫalḳa-ı der
2. Niçün āhenger aña ḫalḳa ider

30. **iden:**-*en*
Gazel 58
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

31. **iden:**-*en*
Gazel 58
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

32. **iderlerse:**-*er, -ler, -se*
Gazel 58
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
9. Ṣovukluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalın yüzlülere akçeyi yandur

33. **idelüm:**-*elü, -m*
Gazel 77
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere güllāb aḳıdur
4. Nʾ idelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

34. **ider:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Rumūz-ı āb-ı ḥayāt u penāhı ẓulmetdür
4. Uracaġını ider Ḫıżr-veş nihān ḫancer

35. **ide:**-*e*
Gazel 96
Mısra: **1**
Göstermek.Demek, söylemek
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

36. **idemez:**-*e, -mez*
Gazel 103
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Ṣavm-ı hecrüñde ḳosun göñlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḫl idemez çün ramażān içre ʿases

37. **idindi:**-*in, -di*
Gazel 107
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Her ne ʿāşıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

38. **iderdi:**-*er, -di*
Gazel 115
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Yüzüñ şuʾāʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

39. **ider:**-*er*
Gazel 138
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

40. **ide:**-*e*
Gazel 140
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülük ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

41. **idicek:**-*icek*
Gazel 141
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āğāz idicek
6.Hep muḥayyer itdi ʿuṣṣāḳı nevāsı Yūsufuñ

42. **ider:**-*er*
Gazel 146
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

43. **idüp:**-*üp*
Gazel 159
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

44. **iden:**-*en*
Gazel 166
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
11. Ey Mesīḥī daḫl iden taşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḫalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

45. **idüp:**-*üp*
Gazel 168
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

46. **ider:**-*er*
Gazel 169
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Küyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Ṣañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

47. **idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 175
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdūn
2. Dökerse küze-i çeşmüm nʾola ḫūn

48. **iden:**-*en*
Gazel 175
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
9. Hemīşe vaṣf-ı dendānuñdur iden
10. Bu naẓmum riştesin pür-dürr-i meknūn

49. **iden:**-*en*
Gazel 187
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Ṣübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

50. **ideyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 188
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Āsitān-ı yara iletsün ideyin ḫidmetin

51. **idüp:**-*üp*
Gazel 192
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

52. **idem:**-*e, -m*
Gazel 205
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

53. **idüp:**-*üp*
Gazel 208
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

54. **ide:**-*e*
Gazel 208
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

55. **ide:**-*e*
Gazel 208
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey ṣanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

56. **ider:**-*er*
Gazel 210
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur ṣanki ider tekye ʿaṣāya

57. **idelüm:**-*elü, -m*
Gazel 212
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Meclis-i ḥüsne daḥi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʾ idelüm ḫaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

58. **ider:**-*er*
Gazel 213
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

59. **idüp:**-*üp*
Gazel 219
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Cām-ı meclis laʾl-i mey-günuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şūrāḥi baş ḳoyar ayağına

60. **idineli:**-*in, -eli*
Gazel 223
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Maḳām idineli naḳş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide naḳşı nigār çeşmümde

61. **idüp:**-*üp*
Gazel 224
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Raḫm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

62. **idelden:**-*el, -den*
Gazel 227
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Gözüñ āġāz idelden sihr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḫalḳın ġirīve

63. **idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 228
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

64. **idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 232
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

65. **ideydüm:**-*e, -y, -dü, -m*
Gazel 235
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki taşı ʿālemde bir arada

66. **ider:**-*er*
Gazel 244
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḫande

67. **idelüm:**-*elü, -m*
Gazel 250
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise göñli
8. Maʿ-żūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

68. **ide:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
11. Zülfi ḫabs ide ide göñlini ʿāşıklarınuñ
12. Ṭopṭolu oldı günehkār ile çāh-ı ẕaḳanı

69. **ide:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

70. **ide:**-*e*
Gazel 284
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

71. **ider:**-*er*
Gazel 286
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
3. Āyīne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider ṣanemā terk-i ḥayāyı

72. **id:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.Demek, söylemek
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

73. **ide:-e**
Kaside 2
Mısra: **36**
Etmek.Demek, söylemek
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

74. **ide:-e**
Kaside 2
Mısra: **36**
Etmek.Demek, söylemek
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

75. **ide:-e**
Kaside 6
Mısra: **84**
Etmek.Demek, söylemek
83. Çeker ḥuzūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

76. **ide:-e**
Kaside 9
Mısra: **11**
Etmek.Demek, söylemek
11. Gerek ki ḥurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki ṣāʿim olan ṣaḥṣı ġurre-i şevvāl

77. **ide:-e**
Gazel 13
Mısra: **14**
Etmek.Demek, söylemek
13. Ne revādur duta bülbül ṣemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫʷāb

78. **ide:-e**
Gazel 17
Mısra: **7**
Etmek.Demek, söylemek
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣib"

79. **ide:-e**
Gazel 35
Mısra: **4**
Etmek.Demek, söylemek
3. Ṣāribüʾl-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḥad

80. **ide:-e**
Gazel 129
Mısra: **6**
Etmek.Demek, söylemek
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḥüsn ide senüñle şanemüñ

81. **ideler:-e ,**-*ler*
Gazel 132
Mısra: **8**
Etmek.Demek, söylemek
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

ide ide:
1. **ide ide:**-*e*
Gazel 218
Mısra: **1**

Ede ede, yapa yapa.
1. Āh ide ide nīzeñ içün derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

ʿīdgāh:[İP]
1. **ʿİdgāhı:**-*ı*
Kaside 3
Mısra: **9**
Bayram yeri.
9. ʿİdgāhı laʾl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āẕer hilal

ʿīd-i şerīfiñle:
1. **ʿīd-i şerīfiñle:**-*iñ, -le*
Kaside 3
Mısra: **63**

Mübarek bayram.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẓhar hilāl

ʿīd-i vaṣlın:
1. **ʿīd-i vaṣlın:**-*ın*
Mesnevi 1
Mısra: **6**

Kavuşma bayramı.
5. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efġān
6. Ki anuñ ʿīd-i vaṣlın ḳıla iḥsān

ʿīd-i viṣāl:
1. **ʿīd-i viṣāl:**
Kaside 9

Mısra: **24**

Kavuşma bayramı.
23. Ne fāʿide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde ẕikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

ʿīd-i vuṣlat:
1. **ʿīd-i vuṣlat:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**

Kavuşma bayramı.
9. Beş on gün eylesem ger şavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

ʿīd-i ẕafer:
1. **ʿīd-i ẕafer:**
Kaside 3
Mısra: **27**
Zaferin bayramı.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẕafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

ʿîd-i ẕaferde:
1. **ʿîd-i ẕaferde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **74**
Zaferin bayramı.
73. Tīrüñ nigārlar gibi ḫūn-ı ʿadū ile
74. ʿÎd-i ẕaferde parmaġı ucın ider ḫızāb

idin: [KL]
1. **idinmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿĪsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḥüsni meʿvā

2. **idine:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **20**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʿvā

3. **idineli:**-*eli*
Kaside 2
Mısra: **49**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

4. **idinmege:**-*meg, -e*
Kaside 5
Mısra: **55**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

5. **idinür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **57**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā būy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

6. **idindi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **34**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

33. Sürʿat-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

7. **idindi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **30**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣṭar

8. **idinür:**-*ür*
Gazel 26
Mısra: **1**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

1. Ḫāk-i pāyuñ idinür her kim ki tāc
2. Çarḫ-ı ser-keşden alur ḳarb-ı ḫarāc

9. **idinmeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Gazel 34
Mısra: **5**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

5. Ger dūd-ı āhumı ʿaşā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aşaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

10. **idinür:**-*ürür*
Gazel 79
Mısra: **3**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

11. **idindüm:**-*dü, -m*
Gazel 234
Mısra: **9**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

12. **idinüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 267
Mısra: **5**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

13. **idindi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **16**
Edinmek, almak, sahip olmak.Kendini bir şeyin sâhibi ve mâliki kılmak, ... sâhibi olma.

15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

idrāk:[KL]
1. **idrāki:**-*i*
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Ar. 1. Anlamak, anlaşılmak. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

2. **idrāki:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **7**
Ar. 1. Anlamak, anlaşılmak. 2. Yetişmek, irişmek. 2. Vakti gelip kemalini bulmak. 4. Anlayış, varış.
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḫalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

idrāk id-:[KL]
1. **idrāk ideyin:**-*e, -y, -in*
Kaside 20
Mısra: **27**

Anlamak.
27. Faẕluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

idrīs:[PALA]
1. **idrīse:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri ve Şit'in torunudur. İlk kez onun döneminde insanların hayvan derileri giymekten kurtuldukları söylenir. Kumaşı bulduğu ve yazı yazmayı geliştirdiği söylenir.
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrīse vire ʿĪsā Peyāmber

2. **idrīs:**
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri ve Şit'in torunudur. İlk kez onun döneminde insanların hayvan derileri giymekten kurtuldukları söylenir. Kumaşı bulduğu ve yazı yazmayı geliştirdiği söylenir. Üstün bir zekâ ve ilmi birikime sahiptir.
89. Kefeni giydürüp İdrīs nebī
90. Ḥullelerden aña ḳaftān itsün

3. **idrisʾe:**-*ʾe*
Kaside 2
Mısra: **26**
Kur'an'da adı geçen peygamberlerden biri ve Şit'in torunudur. İlk kez onun döneminde insanların hayvan derileri giymekten kurtuldukları söylenir. Kumaşı bulduğu ve yazı yazmayı geliştirdiği söylenir. Üstün bir zekâ ve ilmi birikime sahiptir.
25. ʿĪsā başına sūzen-i ġamzeñ şokındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrisʾe armaġān

ifşā:[KL]
1. **ifşā:**
Kaside 16
Mısra: **22**
Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.
21. Gül yapraġ aġızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

iftiḫār eyle-:[KL]
1. **iftiḫār eyler:**-*r*
Murabba 1
Mısra: **18**

Övünmek, gurur duymak.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

igen:[İP]
1. **igende:**-*de*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Çok, pek.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

2. **igen:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Çok, gayet, ziyade.
5. Zülfüñe karşu beni ʿizāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

3. **igen:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Çok, gayet, ziyade.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfī şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

4. **igen:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Çok, gayet, ziyade.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez şarāb telḫ

5. **igen:**
Gazel 63
Mısra: **3**
Çok, gayet, ziyade.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

6. **igen:**
Gazel 94
Mısra: **13**
Çok, gayet, ziyade.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

7. **igen:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Çok, pek.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

8. **igen:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Çok, gayet, ziyade.
9. Büyüklenme igen ey ṭārem-i çarḫ
10. Der-i cānāneden aʿẓam degülsin

9. **igen:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Çok, gayet, ziyade.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḫaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

10. **igen:**
Gazel 273
Mısra: **4**
Çok, gayet, ziyade, daha çok.

3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

igende:
1. **igende:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Pek çok.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ʿarż-ı ḥāl

2. **igende:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Çok, pek.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yalñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḥüsn

3. **igende:**
Gazel 196
Mısra: **6**
Çok, pek.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

4. **igende:**
Gazel 268
Mısra: **2**
Çok, pek.
1. Ḳılmasun ʿarż şabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

igne:
1. **ignesini:**-*s, -i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
İğne. Dikiş dikmeye yarayan , ince ,ucu sivri çelik araç
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrīse vire ʿİsā Peyāmber

igne teli:
1. **igne telidür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**

İğne teli, çok ince.
1. Birisi ignecilerde ʿAlīdür
2. Miyānı ṣañasın igne telidür

iḫāṭa it-:[İP]
1. **iḫāṭa idüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **88**

Kuşatmak, sarmak, içine almak.
87. Nücūm urmışdı yer yer göge mismār
88. İḫāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

ihdā-yı mīr-:[İP]
1. **ihdā-yı mīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 101
Mısra: **1**

Komutanın, padişahın hediyesi.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

iḫfā:[İP]
1. **iḫfā:**
Gazel 2
Mısra: **8**
Ar. Saklamak, saklanmak, gizlemek, gizlenmek.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

iḫfā ḳıl-:[İP]
1. **iḫfā ḳılmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 16
Mısra: **8**
Ar. Saklamak, saklanmak, gizlemek, gizlenmek.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

iḫlās:[SŞ]
1. **iḫlās:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Doğruluk, samimiyet.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlās Allāhuʾṣ-ṣamed

ihmāl eyle-:[İP]
1. **ihmāl eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 9
Mısra: **34**
Kelime Tipi: -
Dikkat etmemek, önemsememek.
33. Gezüp yürime muʿaṭṭal bu deyr-i fānīde
34. Vaẓāʾif-i ḫidemātuñda eyleyüp ihmāl

iḫrāḳ:[KL]
1. **iḫrāḳı:**-*ı*
Gazel 122
Mısra: **4**
Yakılmak.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḫrāḳı teskīn itsüñ ol cüllāb-ı ʿışḳ

iḫrām:[İP]
1. **iḫrāmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 233
Mısra: **15**
Hacıların örtündükleri dikişsiz elbise.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun iḫrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

iḫşā:[İP]
1. **iḫşā:**
Kaside 16
Mısra: **82**
Ar. Saymak, sayılmak.
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḫşā

iḫsān:[KL]
1. **iḫsānından:**-*ın, -dan*
Mesnevi 1
Mısra: **118**
Cömertlik, lutuf\ bağış, hediye (padişah/sevgiliden beklenen iyilik).
117. İdindi Edrine şehrini menzil
118. Çü iḫsānından inmiş idi behre

iḫsān it-:[KL]
1. **iḫsān itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **110**
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.
109. Ẓalām-ı ġamdan oldı çehresi pāk
110. Cihāna şol ḳadar zer itdi iḫsān

iḫsān ḳıl-:[KL
1. **iḫsān ḳıla:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
İhsan etmek, bağışlamak.
5. Oruç ṭutup kılurın Ḥaḳḳa efġān
6. Ki anuñ ʿīd-i vaṣlın ḳıla iḫsān

iḫtilāt ḳıl-:[İP]
1. **iḫtilāt ḳılmaz:**-*maz*
Gazel 112
Mısra: **12**
Karşılaşmak, karşılaşıp görüşmek.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

iḫtimāl-i ʿaḳl:[İP]
1. **iḫtimāl-i ʿaḳl:**
Gazel 144
Mısra: **8**
Akla yatkınlık.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

iḫtirā:[İP]
1. **iḫtirā:**
Kaside 4
Mısra: **44**
Bulmak (benzersiz bir şey söylemek), bestelemek.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Gālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḫtirā

iḫtirāz eyle-:[İP]
1. **iḫtirāz eyleyüben:**-*y, -üben*
Gazel 115
Mısra: **13**
Kaçınmak, uzak durmak, çekinmek, geri durmak.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḫtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

iḫtiyāc ol-:
1. **iḫtiyāc olmaz:**-*maz*
Gazel 53
Mısra: **5**
İḫtiyaç ol-.
5. Çü gündüz iḫtiyāc olmaz çerāġa
6. ʿAbes yanar yaḳılur şemʿ-i ḫāver

iḫtiyār:[KL]
1. **iḫtiyār:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Ar. 1. Seçmek, seçilmek, seçilip alınmak. 2. İrade. 3.. Zarurî, sevk-i tabiatle olan.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

2. **iḫtiyāruña:**-*uñ, -la*
Gazel 136
Mısra: **11**
Ar.1.Seçmek , seçilmek , seçilip alınmak . 2.İrade. 3.Tercih.
11. Yüri var iḫtiyāruñla Mesīḥī
12. Yine issine teslim eyle cānuñ

iḫtiyār ider:[KL]
1. **iḫtiyār ider:**
Kaside 17
Mısra: **28**
Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.
27. Mevt ü ḥayātını ḳosalar iki cānibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyār

2. **iḫtiyār ider:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **36**
Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.
35. Gel gör ṣafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

iḫtiyāṭ:[KL]
1. **iḫtiyāṭ:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Ilerisini düşünerek, görerek davranma; tedbirli, tedarikli bulunma, akıllı davranma.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol şaḥṣuñ imānında vardur iḫtiyāṭ

iḫtiyāṭ it-:
1. **iḫtiyāṭ itmez:**-*mez*
Gazel 106
Mısra: **11**
Tedbirli olmak.
11. Meger ki sūzen-i ġamzeñden iḫtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu riṣte-i zülfüñe göz diker nergis

iḫvān ṣan:[İP]
1. **iḫvān ṣan:**
Mesnevi 1
Mısra: **78**
Dost san-.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufı ṣan çāha iḫvān

iḫżār eyle-:[KL]
1. **iḫżār eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 16
Mısra: **49**
Hazırlamak.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḫżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḥūra

ihzār:
1. **ihzār :**
Gazel 188
Mısra: **12**
Hazırlamak.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

iḫzār ider:
1. **iḫzār ider:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **18**
Hazırlamak.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Dāneler iḫzār ider bir gicelik mihmānına

iḳbāl:[KL]
1. **iḳbāl:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
41. Ye ṭoġruluġ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʿ elif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

2. **iḳbāl:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Mutluluk, saadet, baht, talih.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini şüretüñ gör
6. Mersümdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

iken:[İP]
1. **iken:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
İsim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.

17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ʿAli Paşayı

2. **iken:**
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
55. Daḥi şaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

3. **iken:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Iken.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

4. **iken:**
Murabba 2
Mısra: **33**
Iken.
33. Ebr gülzār üstine her ṣubḥ gevher-bār iken
34. Neſḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

5. **iken:**
Murabba 2
Mısra: **34**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
33. Ebr gülzār üstine her ṣubḥ gevher-bār iken
34. Neſḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

6. **iken:**
Murabba 2
Mısra: **35**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

7. **iken:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Iken.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

8. **iken:**
Kaside 2
Mısra: **27**
Iken.
27. Kehvāre-i ʿademde iken ʿīsi-yi femüñ
28. Her dem tekellüm eylemege depredür lisān

9. **iken:**
Kaside 2
Mısra: **79**
Iken.
79. ʿAdlüñ güneşden azḥer iken ben ne diyeyin
80. Ṣol kim ʿıyān durur añа ḥācet degül beyān

10. **iken:**
Kaside 2
Mısra: **85**
Isim soylu kelimlerin cümlede yüklem olarak kullanılmasını sağlayan yardımcı fiil, ekfiil.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

11. **iken:**
Murabba 3
Mısra: **14**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
13. Zāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

12. **iken:**
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

13. **iken:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Iken.
13. Ṭutmış iken bāġ-ı Rūmı zengi-yi zāġ-ı fiten
14. Kudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

14. **iken:**
Kaside 5
Mısra: **15**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
15. Yaḳmış iken tābiş-i nār-ı havādis ʿālemi
16. Geldi sāye salmaga zıll-ı ilāh-ı müsteʿān

15. **iken:**
Kaside 6
Mısra: **76**
Iken.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

16. **iken:**
Kaside 7
Mısra: **12**
Iken.
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫᵛāb

17. **iken:**
Kaside 8
Mısra: **97**
-dığı zaman II zarf fiil eki.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʾi tīmār

18. **iken:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
51. Ḥaṭṭ-ı ʿilm-i şiʾri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḫayvāna çün kim şiʾrden yegdür şaʿir

19. **iken:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Iken.
3. Ḳaʿr-ı baḥr-ı elem ü ġuṣṣa miyānında iken
4. Şāhid-i zevḳ ü ṣafāyı yine dil itdi kenār

20. **iken:**
Kaside 12
Mısra: **12**
Iken.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

21. **iken:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Iken.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfī şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

22. **iken:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Iken.
1. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

23. **iken:**
Kaside 15
Mısra: **46**
İken.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḥʿār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

24. **iken:**
Kaside 16
Mısra: **11**
Iken.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

25. **iken:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Iken.
17. Biñ var iken delikleri ṣırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

26. **iken:**
Kaside 17
Mısra: **77**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
77. Meddāḥ-ı muḥlişüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

27. **iken:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

28. **iken:**
Gazel 18
Mısra: **7**
İken.
7. Gör ṭālīʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Ṣandı bizi ceng iderez araladı firḳat

29. **iken:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya añа ṣayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

30. **iken:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Iken.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

31. **iken:**
Gazel 53
Mısra: **1**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḥalḳa-ı der
2. Niçün āhenger añа ḥalḳa ider

32. **iken:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

33. **iken:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

34. **iken:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

35. **iken:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
9. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

36. **iken:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

37. **iken:**
Gazel 126
Mısra: **13**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
13. Iraḳ yaḳın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yakında kaçarsın ırak ırak

38. **iken:**
Gazel 148
Mısra: **11**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

39. **iken:**
Gazel 159
Mısra: **11**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

40. **iken:**
Gazel 163
Mısra: **9**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
9. Mesīḥī ḫaste-dil yāruñ visāliyle kavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi añа vā ḥasretā ʿömrüm

41. **iken:**
Gazel 176
Mısra: **9**
Sonuna getirilen sözcüğe durum ve zaman anlamı katan ve "-kan / -ken" biçiminde ekleşebilen belirteç.
9. Gülşen-i luṭfʿ içre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

42. **iken:**
Gazel 192
Mısra: **1**
Cevheri fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
1. Senüñle daʿvi-i ḥüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

43. **iken:**
Gazel 197
Mısra: **9**
Iken.
9. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalu

44. **iken:**
Gazel 218
Mısra: **5**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

45. **iken:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Iken.
3. Naḳş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme ʾl-esmā bize

46. **iken:**
Gazel 230
Mısra: **2**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

47. **iken:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
3. Küyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

48. **iken:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
3. Ḳasd itmiş iken şīneme ol tīr-i ciger-dūz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

49. **iken:**
Gazel 262
Mısra: **11**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu şīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

50. **iken:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
13. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm mānīʿ olup ḳanuma girdi

51. **iken:**
Gazel 273
Mısra: **6**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
5. Ruḥ u zülf-i nigār eglencem idi
6. Daḥi seçmez iken aḳdan ḳarayı

52. **iken:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

53. **iken:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

54. **iken:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Ek-fiilin zarf-fiil eki almış biçimi.
7. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

iki:[KL]
1. **iki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Od urup sīnemi ḫammām itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

2. **iki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün ẕüʿl-ḫumārın

3. **iki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
İki, sayı sıfatı.
39. Ḳarşulaşdıġı dem iki leşker
40. Şaldı meydāna atın ol server

4. **iki:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

5. **iki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça miḳrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

6. **iki:**
Kaside 2
Mısra: **50**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

7. **iki:**
Kıt'a 3
Mısra: **17**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine ṣoḥbet

8. **iki:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. İki üç defʿa ki timār aldum
4. Görmedüm menfaʿatini bi-ʿẕ-ẕāt

9. **iki:**
Gazel 7
Mısra: **10**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

10. **ikisini:**-*s, -i, -n, -i*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

11. **iki:**
Kaside 9
Mısra: **79**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

12. **iki:**
Kaside 17
Mısra: **15**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
15. Öñüne yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

13. **iki:**
Kaside 17
Mısra: **16**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
15. Öñüne yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

14. **iki:**
Kaside 17
Mısra: **27**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
27. Mevt ü ḥayātını ḳosalar iki cānibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyār

15. **iki:**
Kaside 19
Mısra: **25**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

16. **iki:**
Kaside 19
Mısra: **43**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teğāfül nedür bu deñlü ġurūr

17. **iki:**
Gazel 33
Mısra: **2**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
1. Şaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

18. **iki:**
Gazel 33
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i küyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

19. **iki:**
Gazel 36
Mısra: **6**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

20. **ikisini:**-*s, -i, -n, -i*
Gazel 60
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

21. **iki:**
Gazel 65
Mısra: **5**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu ṭaşıyup ḫidmet eyler

22. **iki:**
Gazel 68
Mısra: **2**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

23. **iki:**
Gazel 75
Mısra: **5**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

24. **iki:**
Gazel 76
Mısra: **8**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

25. **iki:**
Gazel 93
Mısra: **12**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

26. **iki:**
Gazel 107
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḫālümi
4. Āşiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

27. **iki:**
Gazel 107
Mısra: **16**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

28. **iki:**
Gazel 107
Mısra: **16**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

29. **iki:**
Gazel 107
Mısra: **16**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

30. **iki:**
Gazel 117

Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāġ

31. **iki:**
Gazel 124
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

32. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **1**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
1. Göñlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

33. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **2**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
1. Göñlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

34. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

35. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

36. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **6**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

37. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **7**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḥāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

38. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **8**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḥāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

39. **iki:**
Gazel 140
Mısra: **10**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʾl-ḥāl iki böle anı tīġ-i giyāhuñ

40. **iki:**
Gazel 142
Mısra: **6**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iki zülfi iki dāl

41. **iki:**
Gazel 142
Mısra: **6**
T. Birden sonra gelen sayı.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iki zülfi iki dāl

42. **iki:**
Gazel 146
Mısra: **10**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
9. Ṣīġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf aña tesniye müfred kākül

43. **iki:**
Gazel 152
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḥüsnüñe
4. Ey meh şakın ki narḫına yine iner hilāl

44. **iki:**
Gazel 164
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Ṭaġıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

45. **iki:**
Gazel 168
Mısra: **1**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
1. İki ʿālem ġuşşasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

46. **iki:**
Gazel 170
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ gūyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḥüsn

47. **iki:**
Gazel 175
Mısra: **12**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mıṣraʾ-ı mevzūn

48. **iki:**
Gazel 175
Mısra: **14**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
13. Naẓar itdükçe mirʿāta Mesīḥī
14. Görinür aña iki bedre altun

49. **iki:**
Gazel 191
Mısra: **3**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʾl aḳıdur lüʾlüʾ-i dendānuñ içün

50. **iki:**
Gazel 205
Mısra: **4**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sığışa mı iki pādişāh

51. **iki:**
Gazel 217
Mısra: **4**
İki, iki tane.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

52. **iki:**
Gazel 231
Mısra: **6**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

53. **iki:**
Gazel 232
Mısra: **3**
İki, iki tane.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salındı ellerle

54. **iki:**
Gazel 235
Mısra: **10**
İki, sayı sıfatı.
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki ṭaşı ʿālemde bir arada

55. **iki:**
Gazel 250
Mısra: **6**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḫmum
6. Şandum iki ḥasret biri birine buluşdı

56. **iki:**
Gazel 258
Mısra: **6**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
5. Hevā-yı ḥüsn içinde ḳaşı yaymış
6. Biribirine ḳarşu iki ṭāḳı

57. **iki:**
Gazel 264
Mısra: **8**
T. Birden sonra gelen sayı.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʿola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş söbeki

58. **iki:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Isim Birden sonra gelen sayının adı.
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Öġrenür biri birinden yine ʿayyārlıġı

59. **iki:**
Gazel 277
Mısra: **8**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

60. **iki:**
Gazel 277
Mısra: **12**
İki: Birden sonra gelen sayının devamı, iki.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

iki bük-:

1. **iki bükile:**-*il*, -*e*
Gazel 154
Mısra: **7**
Iki büklüm olma (boy bağlamında).
7. Fi ʾl-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

iki bükil-:
1. **iki bükilüp:**-*üp*
Kaside 4
Mısra: **20**
Kıvrılıp, katlanmak.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

iki cihānda:[KL]
1. **iki cihānda:**
Gazel 68
Mısra: **14**
Dünya ve ahiret.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʿanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

iki cihānı:
1. **iki cihānı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **17**
Dünya ve ahiret.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

iki cihānun:
1. **iki cihānun:**-*un*
Gazel 239
Mısra: **5**
Dünya ve ahiret.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

iki gözi gibi ṭutar:
1. **iki gözi gibi ṭutar:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Çok önemseme.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥāl

iki ḳat eyler:
1. **iki ḳat eyler:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **4**
Kıvırmak, katlamak.
3. Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān
4. Vücūdüm riştesin iki ḳat eyler

iki yañ-:
1. **iki yaña:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **11**
İki taraf.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

iki yanuma:
1. **iki yanuma:**-*um*, -*a*
Gazel 239
Mısra: **2**
Bir varlığın sağ ve solunda bulunmak, asılı olmak.
1. Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma
2. Oturmasaydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

iki yüzlü:[KL]

1. **iki yüzlülik:**-*lik*
Gazel 140
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İki yüzlü. II Riyakar.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

ikide bir:[GTS]
1. **ikide bir:**
Gazel 127
Mısra: **10**
İkide bir. || Sık sık. Arası çok geçmeden, az aralıkla, sık olarak, sıkça .
9. Beni öldürmeğe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

ikide birde:
1. **ikide birde:**
Kaside 15
Mısra: **8**
İkide bir.Sık sık. Arası çok geçmeden, az aralıkla, sık olarak, sıkça .

7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurāhīnüñ aña göñli aḳar

2. **ikide birde:**
Gazel 287
Mısra: **8**
İkide bir. || Sık sık.Sık sık. Arası çok geçmeden, az aralıkla, sık olarak, sıkça .

7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

ikilik:[KL]
1. **ikilig:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Görüş ve düşünce bakımından ikiye ayrılma, anlaşmazlık, bölünme.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fī ʾl-ḫāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

ikinci:[İP]
1. **ikinci:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
İki sayısının sıra sıfatı.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taʾzarruʿ üçinci ẕem

ikindi:[İP]
1. **ikindi:**
Gazel 254
Mısra: **7**
Günün ikinci yarısı, Öğle ile akşam arasındaki zaman .
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

iḳlīm-i ʿışḳ:
1. **iḳlīm-i ʿışḳ:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Aşk iklimi, mevsimi, ülkesi.
5. İḳlīm-i ʿışḳ içinde nʾola beglik eylesek
6. Kim ṣaġlu şollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

iḳrār it-:[İP]
1. **iḳrār itdürmeklige:**-*dür, -mek, -lig, -e*
Gazel 67
Mısra: **5**
Açıkça söylemek, kabul etmek.
5. Aġzuñuñ varın dile iḳrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

iksīr:[İP]
1. **iksīr:**
Gazel 155
Mısra: **4**
İlaç, madde, sihirli karışım.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

iksīr-i ʿışḳ:
1. **iksīr-i ʿışḳ:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Aşk iksiri, büyüsü.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi ṣāfʿitdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi ḳıymetüm

iktiḫāl İP|
1. **iktiḫāl :**
Kaside 13
Mısra: **32**
Sürmeçekme.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḫāl

iktisāb-ı fażāʾil-:[İP]
1. **iktisāb-ı fażāʾil idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **40**
Güzel vasıf, erdem kazanmak.
39. Ye daʿvī-i beşeriyetden el çek ey ġāfil
40. Ye iktisāb-ı fażāʾil idüp ḳıl istikmāl

il:[İP]
1. **ilüñ:**-*üñ*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yabancılar, başkaları, herkes.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cānı acıduġın ne bilür

2. **iller:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yabancılar, başkaları, herkes.
3. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

3. **iller:**-*ler*
Müfret 3
Mısra: **1**
Yabancılar, başkaları, herkes.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı bağırlu idügin anuñ çeken bilür

4. **iller:**-*ler*
Kaside 14
Mısra: **55**
Yabancılar, başkaları, herkes.
55. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

5. **ile:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **56**
Yabancılar, başkaları, herkes.
55. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nīzeñ
56. Parmaġı ile gösterüp eyler ile rüsvā

6. **ilmez:**-*mez*
Kaside 21
Mısra: **26**
1. -e değmek, dokunmak.
25. Mazlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

7. **ilmez:**-*mez*
Gazel 28
Mısra: **4**
1. -e değmek, dokunmak.
3. Dir gören zaḫmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

8. **ılmaz:**-*maz*
Gazel 55
Mısra: **2**
Dokunmak, ilişmek, takılmak.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

9. **ile:**-*e*
Gazel 69
Mısra: **3**
Yabancılar, başkaları, herkes.
3. Gösterse nʾola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

10. **ilden:**-*den*
Gazel 69
Mısra: **13**
Yabancılar, başkaları, herkes.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

11. **iler:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **5**
Dokunmak, ilişmek, takılmak.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

12. **illere:**-*ler, -e*
Gazel 146
Mısra: **8**
Yabancılar, başkaları, herkes.
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

13. **iller:**-*ler*
Gazel 180
Mısra: **9**
Yabancılar, başkaları, herkes.
9. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

14. **iller:**-*ler*
Gazel 181
Mısra: **13**
Yabancılar, başkaları, herkes.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

ʿilāc:[İP]
1. **ʿilāc:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde.
3. Derd imiş emrāż-ı ʿışḳuña devā
4. Merg imiş mecrūḥ-ı tīġüña ʿilāc

2. **ʿilācı:**-*ı*
Gazel 187
Mısra: **5**
Deva, şifa.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḫmum ʿilācı ey ṣanem
6. Acılığıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

ʿilāc id-:
1. **ʿilāc ider:**-*er*
Gazel 106
Mısra: **4**
İlaç yapan olmak, derman olmak.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı şudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

ʿilāc it:
1. **ʿilāc it:**-*meg, -e*
Gazel 248
Mısra: **3**
Deva bulmak, şifa bulmak.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

ilāhi:[KL]
1. **ilāhi:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ey benim Allah'ım.
1. İlāhi her birin pāyende eyle
2. Çerāġı ruḥları tābende eyle

2. **ilāhī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ey benim Allah'ım.
1. İlāhī ʿāciz ü zār u zebūnam
2. Giriftār-ı kemend-i nefs-i dūnam

3. **ilāhī:**
Mesnevi 1
Mısra: **65**
Ey benim Allah'ım.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

4. **ilāhī:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Ey Allah'ım.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

ile:[İP]
1. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile ṭaşum
4. Düşer takyası düşdük yerde başum

2. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ol muʿanber ḫaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

3. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ol münevver çehre ile ḥalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

4. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Sāḳinüñ parmaḳları cām-ı mey-i ṣahbā ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nān-ı mihr-āsā ile

5. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Sāḳinüñ parmaḳları cām-ı mey-i ṣahbā ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nān-ı mihr-āsā ile

6. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Ḥalḳa-ı yārān güyā ṣem'-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

7. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Ca'fer
2. Ruḫ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

8. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

9. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cānı acıduġın ne bilür

10. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
23. Dil-i Paşa ile peykān-ı 'adū
24. Ḳan bulaşdı vü ḳarındaş oldı

11. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **33**
Birlikte.
33. Şaḥn-ı firdevse göçüp devlet ile
34. Cennet ehline yine baş oldı

12. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Birlikte.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile 'unvān itsün

13. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Dilerdüm egleyem biriyle gönlüm
8. Ḳanā'at itmedi bir ile gönlüm

14. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

15. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḥavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭ'-ı recā

16. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. 'Alīdür birisi Ḳayṣarlu-zāde
2. Gözi 'uşşāḳ ile her gün ġazāda

17. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

18. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **89**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
89. Bu vech ile geçerken ḥāl-i 'ālem
90. Görüp beytü'l-ḥazende āsumānı

19. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **105**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

20. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **116**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
115. Göçüp Şāh itdi tebdīl-i mekānı
116. Devām-ı devlet ile bir iki yıl

21. **ile:**
Murabba 2
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havā'i ṭoplar ile gülşeni

22. **ile:**
Murabba 2
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Būstānda görinen lāle degül nu'mān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

23. **ile:**
Murabba 2
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Būstānda görinen lāle degül nu'mān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

24. **ile:**
Murabba 2
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. 'Ârif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. 'Ayş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

25. **ile:**
Murabba 2
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

26. **ile:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ṣūflere ne fā'ide var ḥāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i a'mā

27. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
19. Fi'l-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḫucesteden
20. Bu maṭla' ile bülbül-i dil eyledi fiġān

28. **ilede:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **26**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
25. 'Īsā başına sūzen-i ġamzeñ şoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdris'e armaġān

29. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **34**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum 'aceb degül
34. K'ol āteş ile hemdem olupdur gönül hemān

30. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **37**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

31. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **51**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
51. Laḥza-be-laḥza mu'ciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

32. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **54**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Taş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

33. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

34. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

35. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Nūş idüp bunlar ile Rūmili ṭolularını
8. Mest-i lā-ya'ḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

36. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

37. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
17. 'Ömrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

38. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
23. Ol ṣafādan pür idüp na're ile āfāḳı
24. Mest-i lā-ya'ḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

39. **ile:**
Murabba 3
Mısra: **26**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

40. **ile:**
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ḥakkāk .....ile ġavvās-ı yem-i ʿilm
2. Ṣarrāf-ı maʿāni der-i meydān-ı faṣāḥat

41. **ile:**
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medhüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

42. **ile:**
Kıt'a 3
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿ ola ḳolına ḳuvvet

43. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

44. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

45. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Ṭutmadıysa ol daḫi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

46. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **39**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

47. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **55**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

48. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
57. Ḥüsrevā eksüklüye himmet maḥallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

49. **ile:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
61. Ben duʿācımuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

50. **ile:**
Gazel 4
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

51. **ile:**
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Āṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

52. **ile:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükülüp bunlara virdi selām

53. **ile:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

54. **ile:**
Kaside 4
Mısra: **48**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
47. Cevheriyle ḳāʾim olduġı gibi dāʾim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

55. **ile:**
Müfret 5
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

56. **ile:**
Müfret 5
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

57. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

58. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **23**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

59. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

60. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **27**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

61. **ile:**
Kaside 5
Mısra: **76**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
75. Nice kim dünyā sarāyın pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

62. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jāle

63. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaṣduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

64. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
33. Var ise aḳçe getürür füsūn u sihr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

65. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

66. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **45**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḫaberin ġoncadan ṣorar jāle

67. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **47**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʾideler üzre ṭuz eker jāle

68. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **68**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʿi top ile anuñ başın yarar jāle

69. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

70. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **94**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
93. Görürse gül gibi eşʿārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḫayādan meh ile ḫᵛap jāle

71. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **95**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

72. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **97**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

73. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **98**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

74. **ile:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā baña
2. Bīgāne oldı ʿişret ü zevḳ ü ṣafā baña

75. **ile:**
Gazel 7
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

5. ʿĀşıklarını añıcağız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı sög ey dil-rübā baña

76. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Bülbül menār-ı şāḥa çıkup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḥiṭāb

77. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Bād-ı şabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup aña ider servler ʿitāb

78. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

79. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
41. Saña zebān-ı ḥāl ile itdükçe ben suʾāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

80. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faźlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

81. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **58**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā būy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

82. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **73**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
73. Tīrüñ nigārlar gibi ḫūn-ı ʿadū ile
74. ʿÎd-i zaferde parmaġı ucın ider ḫızāb

83. **iledür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **89**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

84. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encüm ile itdi çoḳ ḥesāb

85. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Söyledür bülbüli būy-ı gül ile bād-ı şabā
14. Mantıḳuʾṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara şan kim ʿAṭṭār

86. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **21**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

87. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **50**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
49. Şāhid-i reʾyüñe görinmedi ʿālemde naẓīr
50. Olalı cām-ı cihān-bīn ile subḥ āyine-dār

88. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **68**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
67. Naʾl-i esbüñ yeridür başlarına od yaḳsa
68. Çün ʿadū ḳalbi ile hem-ser olupdur aḥcār

89. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Birlikte.
95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

90. **ile:**
Gazel 9
Mısra: **9**
Birlikte.
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

91. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

92. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḫayāl

93. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **49**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
49. Zamānı şöyle emīn itdi hüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meġer dellāl

94. **ile:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

95. **ile:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. ʿĀşıklarını luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

96. **ile:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Göç ile her ḫavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

97. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

98. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

99. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

100. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **24**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
23. Sākin-i ṣadr-ı sarāy-ı fazl Caʿfer Beg kʾanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

101. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **27**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
27. Ḳarşu teʿdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

102. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulḳuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

103. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **43**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
43. Ḫulḳuñ ile baş koşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

104. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Birlikte.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güzer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

105. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḥamīr

106. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

107. **ile:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

108. **ile:**
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Gerçi tīġ-i zebān ile ṭutmış
2. Mülk-i maʿnāyı üstād-ı selef

109. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

110. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Eyledi şevḳ ile ḫurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

111. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Eyledi şevḳ ile ḫurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

112. **ile:**
Kaside 12

Mısra: **12**
Birlikte.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

113. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **16**
Birlikte.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

114. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Birlikte.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḥāb-ı dür-bār

115. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Birlikte.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḥāb-ı dür-bār

116. **ile:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
35. Şeb-i ẕillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿ ā ile uyar

117. **ile:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

118. **ile:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

119. **ile:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

120. **ile:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

121. **ile:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Senüñ ḫayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

122. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Birlikte.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḫi ol emre bu şiʿ r ile itdüm imtisāl

123. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **28**
Birlikte.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

124. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥāl

125. **ile:**
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
12. Ḥamle eyler günder ile āfitāb

126. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuṣṣadan şalıncaġa döndüm hemān

127. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **32**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuṣṣadan şalıncaġa döndüm hemān

128. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **34**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

129. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
35. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile soḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

130. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **38**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña ṣor kim zebān-ı ḥāl ile ḳılsun beyān

131. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **52**
Birlikte.
51. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

132. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **54**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

133. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **62**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ için gizlenür senden dehān ile miyān

134. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

135. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **41**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
41. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẓar

136. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **44**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

137. **ile:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʿ l-ḫāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

138. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Şūfilere ne fāʾ ide var ḫāk-i rehüñden
10. Bīnā olımaz sürme ile dīde-i aʿ mā

139. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

140. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

141. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **53**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿ ide nihān sinede aʿ dā

142. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **66**
Birlikte.
65. Yazınmaġ için medhüñi günden güne olur
66. Kırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

143. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **78**
Birlikte.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

144. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **80**
Birlikte.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cūduñ aña olmaya bennā

145. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **86**
İle bağlacı.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Ẓıllında anuñ ḫoş geçe aʿ lā ile ednā

146. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **2**
İle bağlacı.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

147. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **9**
İle bağlacı.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʿ l çeşm-çār

148. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **34**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

149. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Birlikte, beraber (bağlama edatı).
37. Ḫalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḫi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

150. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **59**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

151. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **65**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

152. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **73**
İle bağlacı.
73. Ger ḫaṣre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

153. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **83**
İle bağlacı.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

154. **ile:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḫ ile ṣoḥbet-i ṣaḥrā nasīb

155. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Birlikte.
11. Toġrusı olmasa idi ḳalbinde reʾy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʿtibār serv

156. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derūn-ı sīnesini āşikār serv

157. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Toġruluġ ile devlete irse ne var serv

158. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

159. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

160. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **47**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her güşe berg-i gül görinür her kenār serv

161. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **50**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

162. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **51**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

163. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **56**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʾola çemende devlet ile pāyidār serv

164. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **61**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
61. Bāġ-ı cihānda devlet ile ser-ferāz ola
62. Şaḥn-ı çemende eyledügince ḳarār serv

165. **ile:**
Gazel 18
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

166. **ile:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Birlikte.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Şandı bizi ceng iderez araladı firḳat

167. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

168. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭfu ḳılur mı kişi ḫuzūr

169. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

170. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

171. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

172. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **27**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

173. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

174. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

175. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **39**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

176. **ile:**
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

177. **ile:**
Gazel 19
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾola ḳolına ḳuvvet

178. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

179. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

180. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Sensin ol ḫirmen-i luṭfu kerem ü cūd u seḫā
12. Niʿmet-i cūduñ ile oldı ġanī vaḫṣ ü ṭuyūr

181. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʾ uçmaġa ḳaṣd ide firdevs-i berīnden beri ḫūr

182. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **21**
İle bağlacı.
21. Dest-i ḳahr ile ṣalarsan teber-i ṣerʿi eger
22. Kesile bāġ-ı cihāndan ṣecer-i fisḳ u fücūr

183. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **27**
İle bağlacı.
27. Faẓluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

184. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **38**
İle bağlacı.
37. Ehl-i fısḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

185. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **48**
İle bağlacı.
47. Miḍḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuşūr

186. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **50**
İle bağlacı.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

187. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **51**
İle bağlacı.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẓır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʿim ol luṭf ile şāhuñ naẓarında manẓūr

188. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **52**
İle bağlacı.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẕır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʾim ol luṭf ile şāhuñ naẓarında manẓūr

189. **ile:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fiʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

190. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **15**
İle bağlacı.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

191. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırṣı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

192. **ile:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Dehenüñ fikri ile Ḫaḳ bilür ol ṣafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

193. **ile:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i ṣabūḥ
2. Her ṣubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

194. **ile:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

195. **ile:**
Gazel 28
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

196. **ile:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

197. **ile:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

198. **ile:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez ṣarāb telḫ

199. **ile:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

200. **ile:**
Gazel 33
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

201. **ile:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi ṣuya ḳand

202. **ile:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Birlikte.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ göñline iḫlās Allāhuʾṣ-ṣamed

203. **ile:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Birlikte.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

204. **ile:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʾ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

205. **ile:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ey ḳamer-ruḥ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

206. **ile:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

207. **ile:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfitāb olur

208. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Ṣoḥbetümde çala İsrāfil ṣūr

209. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

210. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

211. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

212. **ile:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

213. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

214. **ile:**
Gazel 56
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Şırāṭı uçar geçer

215. **ile:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḥīye de bir ḳulp daḳarlar

216. **ile:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Sihr ile meger aḳçe getürür o şanem kim
8. Her laḫzada bu dirhem-i eşk aña revāndur

217. **ile:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

218. **ile:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

219. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

220. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Gūyiyā dürr ile ṭolu yemdür

221. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Gūyiyā dürr ile ṭolu yemdür

222. **ile:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

223. **ile:**
Gazel 65
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu ṭaşıyup ḫidmet eyler

224. **ile:**
Gazel 67
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

7. Ḥāldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Şorma hiç aḥvālümüz kim ḥālümüz it ḥālidür

225. **ile:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıḳışa āfītāb ile
8. K᾽encüm çerisi ser-be-ser oğlan uşaḳ durur

226. **ile:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

227. **ile:**
Gazel 68
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

228. **ile:**
Gazel 69
Mısra: **14**
Birlikte.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

229. **ile:**
Gazel 73
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʾiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

230. **ile:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

231. **ile:**-*maġ*
Gazel 80
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ḥayāl-i genc-i vaṣluñ ḳılmaġ ile
8. Kemerde bay olur cimri ḳalender

232. **ile:**
Gazel 81
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Ṣoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

233. **ile:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

234. **ile:**
Gazel 83
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

235. **ile:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar şayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

236. **ile:**
Gazel 86
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

237. **ile:**
Gazel 87
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

238. **ile:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

239. **ile:**
Gazel 89
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

240. **ile:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

241. **ile:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

242. **ile:**
Gazel 91
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Āhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḥalḳı hem oḫşar hem öldürür

243. **ile:**
Gazel 91
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

244. **ile:**
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Bir ağız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

245. **ile:**
Gazel 93
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

246. **ile:**
Gazel 93
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

247. **ile:**
Gazel 93
Mısra: **17**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
17. Necātī ḫanceri ile Mesīḥī ḫanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʿemān ḫancer

248. **ile:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

249. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i ṣubḥgāhumuz

250. **ile:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ṣol deñlü alışduk yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

251. **ile:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı baġlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

252. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

253. **ile:**
Gazel 103
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

254. **ile:**
Gazel 106
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya bakışlar ile eyledi naẓar nergis

255. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

256. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **16**
İle bağlacı.
15. Kanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

257. **ile:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḥayāl-i ʿārızuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḫaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

258. **ile:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Deñizde tīr-i āhuñ ḳorḫusından
12. Olupdur mār ile māhi zırıh-pūş

259. **ile:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

260. **ile:**
Gazel 111
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḫazine baş

261. **ile:**
Gazel 112

Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

262. **ile:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṯḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

263. **ile:**
Gazel 115
Mısra: **18**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

264. **ile:**
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

265. **ile:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırağ

266. **ile:**
Gazel 118
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

267. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

268. **ile:**
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer defʿ

269. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Ḥaḳ Mesīḥī duʿāsı ile seni
14. Eylesün ser-ferāz Ḳāsım Beg

270. **ile:**
Gazel 131
Mısra: **17**
Edat.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

271. **ile:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Edat.
7. Sīnemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

272. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Edat.
3. Göster raḳībe ʿārifʿ iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

273. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Birlikte.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

274. **ile:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Edat.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kūhı
6. Ne aġır yük çeker müy-ı miyānuñ

275. **ile:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Bağlaç.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʾl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

276. **ile:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Bağlaç.
3. Diñdürür vaḳt-i seḥerde saḳlıġın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

277. **ile:**
Gazel 141
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6.Hep muḥayyer itdi ʾuşşāḳı nevāsı Yūsufuñ

278. **ile:**
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Andurursa bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini ṣīt ü ṣadāsı Yūsufuñ

279. **ile:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

280. **ile:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

281. **ile:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ṣalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Ṣag u ṣoldan şañasın kim el ṣalup ister göñül

282. **ile:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ḳoşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

283. **ile:**
Gazel 148
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

284. **ile:**
Gazel 148
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

285. **ile:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. ʿArızuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

286. **ile:**
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

287. **ile:**
Gazel 150
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

288. **ile:**
Gazel 151
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

289. **ile:**
Gazel 152
Mısra: **8**
Bağlaç.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

290. **ile:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Edat.
5. Dünyāyı berḳ-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

291. **ile:**
Gazel 155
Mısra: **9**
Edat.
9. Ṣaçuñdan ḥaddüñi cān ile aldum
10. Ṣan erzān nüshadur kāfirde buldum

292. **ile:**
Gazel 156
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Çekdüm rakībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīk ile āvāre eyledüm

293. **ile:**
Gazel 159
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

294. **ile:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Birlikte.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Sūsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

295. **ile:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

296. **ile:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Āhum ile yüz yüze oldukça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

297. **ile:**
Gazel 161
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Cām-ı laʿlüñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḥaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

298. **ile:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʾnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

299. **ile:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ṭaḳıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

300. **ile:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. İrdi çün rāʾiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

301. **ile:**
Gazel 165
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

302. **ile:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey ṣanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

303. **ile:**
Gazel 166
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarṣa yollar eyleyem

304. **ile:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

305. **ile:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ṭārem-i çarḫda rakṣ ura Mesīḥī Zühre
10. Şīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

306. **ile:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Tā ki bu ḫüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḫüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḫüsn

307. **ile:**
Gazel 174
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʾnūs olur āhū ile Mecnūn

308. **ile:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Seg-i kūyuñ sifāli baña yegdür
6. Şarāb-ı kevser ile cām-ı Cemden

309. **ile:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

310. **ile:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḫāl ile itsün beyān

311. **ile:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Şol ḳadar ḳan aḳladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile toptolu olurdı ṭās-ı āsumān

312. **ile:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

313. **ile:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḳatı gönüllü ṣanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise taşlar ile döginür āb-ı revān

314. **ile:**
Gazel 181
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören ṣanur
12. Kārbān-ı encüm ile toldı rāh-ı kehkeşān

315. **ile:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Ṣanuram kim birikür Rūm ile Çīn

316. **ile:**
Gazel 183
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

317. **ile:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fiʾl-ḫāl eriye mihr ile meh tābdan

318. **ile:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

319. **ile:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

320. **ile:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

321. **ile:**
Gazel 193
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

322. **ile:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ḳo şu kitāb cām ile gönlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

323. **ile:**
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḥikāyetin

324. **ile:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ḫvān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

325. **ile:**
Gazel 196
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Sofra-ı hecrde daʿim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yirin

326. **ile:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

327. **ile:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. ʿĀşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḫi bir aġzı duʿālu

328. **ile:**
Gazel 197
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ulaşduġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḫaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu atalu

329. **ile:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḫ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

330. **ile:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḫ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

331. **ile:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

332. **ile:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Birlikte.
3. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

333. **ile:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

334. **ile:**
Gazel 204
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlıġına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḫaṭṭ-ı siyāh

335. **ile:**
Gazel 204

Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ḳapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşigūñ olalı ʿuşşāḳa kıblegāh-ı cibāh

336. **ile:**
Gazel 208
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

337. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger taşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

338. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger taşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

339. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür ṣolaġ ile

340. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür ṣolaġ ile

341. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʾeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḥaẕẕ ide būstānda bāg ile

342. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭaş bunda oynaşur ḳoma oğlan uşaġ ile

343. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

344. **ile:**
Gazel 209
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

345. **ile:**
Gazel 210
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ögrendi gönül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

346. **ile:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Bilüñe ṣarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḥancer daḥi ne yüz ile ṣoḳıldı araya

347. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʾl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḥsāruñ ile

348. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʾl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḥsāruñ ile

349. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ey güneş yüzlü gönül ḫastalanur kūyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

350. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḫse düşdügi içün leẕẕet-i güftāruñ ile

351. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Meclis-i ḫüsne daḥi okımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʾ idelüm ḥaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

352. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedüğüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

353. **ile:**
Gazel 212
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḫaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

354. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

355. **ile:**
Gazel 217
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Ḫāl-i hindū ne siyehtür kʾöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

356. **ile:**
Gazel 218
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʾın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

357. **ile:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Maʾnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

358. **ile:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Çarḫ ayına ne ṣūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

359. **ile:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Çarḫ ayına ne ṣūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

360. **ile:**
Gazel 223
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

361. **ile:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

362. **ile:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uşbuʿ-ı şāḫ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

363. **ile:**
Gazel 226
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

364. **ile:**
Gazel 226
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḳapuña vardı fīġān ile Mesīḥī gūyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

365. **ile:**
Gazel 228
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Çün ḫaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

366. **ile:**
Gazel 230
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

367. **ile:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Süz ile āh ideydüm ḫadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

368. **ile:**
Gazel 236
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

369. **ile:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

370. **ile:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

371. **ile:**
Gazel 238
Mısra: **11**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

372. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

373. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

374. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Laʿl̇ degülse būseʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

375. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʿ ola ḫaṭṭuñ kitāb ile

376. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

377. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

378. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Başdan çıkarsa nʿ ola Mesīḥī ḥabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

379. **ile:**
Gazel 242
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

380. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

381. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

382. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʾ anı şebnem ısırur dendān ile

383. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Tīġ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

384. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

385. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Nār-ı āhumdan ḥamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

386. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

387. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

388. **ile:**
Gazel 243
Mısra: **16**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrılk görmez anı cān ile

389. **ile:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Bağlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḫīle ile iresin pā-būsına

390. **ile:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar ṣabāḥ uyḥusına

391. **ile:**
Gazel 245
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Bağlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

392. **ile:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Ṣol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

393. **ile:**
Gazel 245
Mısra: **14**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Gösterür ṣūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

394. **ile:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu gönlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

395. **ile:**
Gazel 249
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Sünbüllerüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

396. **ile:**
Gazel 250
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḫs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

397. **ile:**
Gazel 251
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Zülfī ḫabs ide ide gönlini ʿāşıklarınuñ
12. Ṭopṭolu oldı günehkār ile çāh-ı ẕaḳanı

398. **ile:**
Gazel 252
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

399. **ile:**
Gazel 254
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

400. **ile:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

401. **ile:**
Gazel 255
Mısra: **15**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri teshīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsūn oldı

402. **ile:**
Gazel 259
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

403. **ile:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʾ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

404. **ile:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Mihr-i maʿānī ile yine rūşen eyledi
10. Eṭrāf-ı kāʿinātı Mesīḥī ġazelleri

405. **ile:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile gönlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

406. **ile:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa şubḥuñ revzeni

407. **ile:**
Gazel 261
Mısra: **4**

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül şıḥḥat ile ʿāfiyeti

408. **ile:**
Gazel 262
Mısra: **12**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

409. **ile:**
Gazel 263
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Peykān ile ʿāşıkları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

410. **ile:**
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

411. **ile:**
Gazel 265
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḥusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḥusı

412. **iledür:**-*dür*
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḥusı

413. **ile:**
Gazel 265
Mısra: **11**
1. bağlaç Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḥusı

414. **ile:**
Gazel 266
Mısra: **9**
1. bağlaç Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

415. **ile:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

416. **ile:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

417. **ile:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Fenāya virdi ʿāşıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

418. **ile:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Ṣayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

419. **ile:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḥürmet eyledi

420. **ile:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Sūsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

421. **ile:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

422. **ile:**
Gazel 277
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

423. **ile:**
Gazel 280
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmūñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẓırı

424. **ile:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

425. **ile:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

426. **ile:**
Gazel 284
Mısra: **3**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

427. **ile:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Naẓm ile hüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḫi şiʿrüñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

428. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **10**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

429. **ile:**
Gazel 287
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥẓa Mesīḥī
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

430. **ile:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

431. **ile:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
5. ʿ Āşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḫi bir aġzı duʿālı

432. **ile:**
Gazel 288
Mısra: **11**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.
11. Uleşdügüçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı

iled:[KL]
1. **iledem:**-*em*
Kaside 11
Mısra: **51**
Yönlendirmek, kanalize etmek.
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḫayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

2. **iledür:**-*ür*
Gazel 146
Mısra: **11**
İletmek: Götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

3. **iledüp:**-*üp*
Gazel 228
Mısra: **7**
Yönlendirmek, kanalize etmek.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost rakībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

ilet:
1. **iletme:**-*me*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
11. Ḥudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

2. **iletdi:**-*di*
Gazel 2
Mısra: **10**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

3. **iletdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **12**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

4. **ilet:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
9. Ey ṣabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Ṣād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḥucend

5. **iletdüm:**-*dü, -m*
Gazel 45
Mısra: **9**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
9. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i ḫālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḫāke mür

6. **iletdüm:**-*dü, -m*
Gazel 46
Mısra: **11**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
11. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭoprağa iletdür ṣanki mür

7. **iletdür:**-*dür*
Gazel 46
Mısra: **12**
Götürmek.
11. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭoprağa iletdür ṣanki mür

8. **iletsün:**-*sün*
Gazel 188
Mısra: **10**
Iletmek, götürmek, ulaştırmak.
9. Ḥüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḫidmetin

9. **iletme:**-*me*
Gazel 231
Mısra: **7**
Ulaştırmak.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

ilik:[İP]
1. **ilikler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Ki kemikten çıkar. Arabîsi mimin zammı ahirde hâ-i mu'cemenin teşdîdi ile muhhtur ve zâ-i mu'cemenin feth ve meddi hanın kesri ahirde kaf ile zâhiœ kemik içinde pekişen iliktir ve mimin zammı kâfın feth ve meddi yine kâfın fethi ahirde hâ-i vakf ile mükâke iliktir ve râ-i mühmelenin kesr ve meddi ahirde yine râ-i mühmele ile rîr ve yine râ-i mühmelenin feth ve meddi ahirde râ-i mühmele ile râr arık hayvanın iliğidir ve râ-i mühmelenin kesri ahirde mimin teşdîdi ile rimm râr gibidir ve nunun kesr.
5. Raḳibi dügmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

2. **ilikler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ki kemikten çıkar. Arabîsi mimin zammı ahirde hâ-i mu'cemenin teşdîdi ile muhhtur ve zâ-i mu'cemenin feth ve meddi hanın kesri ahirde kaf ile zâhiœ kemik içinde pekişen iliktir ve mimin zammı kâfın feth ve meddi yine kâfın fethi ahirde hâ-i vakf ile mükâke iliktir ve râ-i mühmelenin kesr ve meddi ahirde yine râ-i mühmele ile rîr ve yine râ-i mühmelenin feth ve meddi ahirde râ-i mühmele ile râr arık hayvanın iliğidir ve râ-i mühmelenin kesri ahirde mimin teşdîdi ile rimm râr gibidir ve nunun kesr.
3. Raḳībin dügme eyle yok çü dermān
4. İlikler gibi emsün anı yārān

iliş:[İP]
1. **ilişmeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 18
Mısra: **31**
Ulaşmak.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

2. **ilişirümüz:**-*ir, -ü, -müz*
Gazel 101
Mısra: **4**
Karışmak, rahat vermemek, müdahale etmek.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

3. **ilişirümüz:**-*ir, -ü, -müz*
Gazel 102
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

illā:[KL]
1. **illā:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Mutlaka.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʿol ḫūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

2. **illā:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Mutlaka.2) ama.
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey ḳarḥ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

illā ki:
1. **illā ki:**
Kaside 17
Mısra: **46**
Zf. Arp. illa + Far. ki İlle. Ne olursa olsun .

45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā ġiyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

ille:
1. **ille:**
Gazel 61
Mısra: **6**
İlla, mutlaka.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

illerle:[KL]
1. **illerle:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
İlerlemek, yol katetmek.
11. Elüm ḳaldursam illerle duʿāya
12. Ṣanuram el uzatdum merḥabāya

ʿillet:[GTS]
1. **ʿillet:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Hastalık II. İlletli harfler.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebängeh vaḳt bir seyrān idi

ʿillet-i zelzāl:
1. **ʿillet-i zelzāl:**
Kaside 9
Mısra: **52**
Sarsan hastalık, deprem.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

ilm:[KL]
1. **ilm:**
Kaside 20
Mısra: **32**
Bilme, bilinme .
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü faẓl u keremle meşhūr

ʿilm:
1. **ʿilm:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Bilme, bilinme .
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẕāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

2. **ʿilm:**
Gazel 23
Mısra: **6**
Evrenin ve olayların bir bölümünü deneye ve gerçeklere dayanarak inceleyen ve bunlara âit yasaları çıkarmaya çalışan düzenli bilgi, bilim.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ kūşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

ʿilm ü ʿadl:
1. **ʿilm ü ʿadl:**
Kaside 20
Mısra: **51**
İlim ve adalet.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẓır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʾim ol luṭfʾile şāhuñ naẓarında manẓūr

iltihāb -:[İP]
1. **iltihāb :**
Kaside 7
Mısra: **4**
Yanmak, kül olma,tutuşma.

3. Çarhuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāğ-ı lāle bulur böyle iltihāb

iltiyām idersin:
1. **iltiyām idersin:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Ar. Onulmak, bir yere gelip kavuşmak, yapışmak. (Yara hakkında ve evvelinde "kesb" veya "iktisāb" lâfızlarından biri bulunmadığı hâlde "buldu" maddesiyle kullanılır: Yarası henüz iltiyâm bulmadı).
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

iltür:
1. **iltür:**
Kaside 9
Mısra: **16**
İletmek, götürmek.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

2. **iltür:**
Gazel 45
Mısra: **10**
İliştirmek.
9. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i ḫālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḫāke mūr

imām:[KL]
1. **imāma:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Namazda kendisine iktidâ olunan zat.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḥi uyduḳ imāma

2. **imām:**
Kaside 4
Mısra: **4**
Namazda kendisine iktidâ olunan zat.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd için
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

3. **imāmun:**-*un*
Gazel 230
Mısra: **7**
Namazda kendisine iktidâ olunan zat.
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

imām-oġlı muḥammed:
1. **imām-oġlı muḥammed:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Birisi şol İmām-oġlı Muḥammed
2. Ḳaşı mihrābdur ʿuṣṣāḳa maʿbed

imān:[KL]
1. **imānsuz:**-*suz*
Kaside 4
Mısra: **52**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿarak şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

2. **īmānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 52
Mısra: **14**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

3. **imān:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Allah'a inanma, dînî inanç.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

4. **imānında:**-*ın, -da*
Gazel 112
Mısra: **10**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol şaḥṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

5. **imānuñ:**-*uñ*
Gazel 191
Mısra: **8**
Allah'a inanma, dînî inanç.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ için

6. **imān:**
Gazel 254
Mısra: **2**
İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

īmāna gelür:[ADS]
1. **īmāna gelür:**-*ür*
Kaside 8
Mısra: **58**
İslam dinini kabul etmek.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küflār

īmānı gevre-:[İP]
1. **īmānı gevrer:**-*ı-r*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
İç içini yemek, sıkıntı gelmek.
1. Biri Ḳazzāz Luṭfī māh-peyker
2.Gören müʾminlerüñ īmānı gevrer

ʿimāret:[KL]
1. **ʿimāret:**
Kaside 16
Mısra: **79**
Bayındır ve mamur.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cūduñ aña olmaya bennā

2. **ʿimāret:**
Gazel 280
Mısra: **3**
Müessese.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẓırı

imdi:[KL]
1. **imdi:**
Kaside 16
Mısra: **74**
Bunun için, bu sebepten, bundan dolayı, o halde, öyle ise, binâenaleyh. Şimdi.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

2. **imdi:**
Kaside 19
Mısra: **39**

Bunun için, bu sebepten, bundan dolayı, o halde, öyle ise, binâenaleyh. Şimdi.
39. Gel imdi ʿibret ile bak cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

3. **imdi:**
Gazel 240
Mısra: **11**
Şimdi.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳımur ḫancer-i şīve

imtisāl it-:[İP]
1. **imtisāl itdüm:**-*düm*
Kaside 13
Mısra: **8**
Emirlere bütünüyle uymak durumu.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı hüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

in:[MT]
1. **in:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
(Far) Bu.
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey baḥr-i dāniş
34. Bered āb in nebze nān-ı maʿāni

2. **inmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **118**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
117. İdindi Edrine şehrini menzil
118. Çü iḥsānından inmiş idi behre

3. **inince:**-*ince*
Murabba 2
Mısra: **26**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

4. **iner:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **76**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken taş olurdı her jāle

5. **inmesün:**-*me, -sün*
Kaside 13
Mısra: **63**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
63. İnmesün rifʿat havāsından hümā-yı devletüñ
64. ʿAyş u nūşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudā-yı lā-yezāl

6. **in:**
Müfret 15
Mısra: **1**
(Far) Bu.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ...bāḳi
2. Be-ṣad defter ne-şāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

7. **īn:**
Kaside 22
Mısra: **18**
(Far) Bu.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

8. **īn:**
Kaside 22
Mısra: **45**
(Far) Bu.
45. Hemīşe tā ki büved īn revāḳ-ı sebʿ-i şedād
46. Be-sān-ı şīt-i kemālet muḥiṭ ü müstaḥkem

9. **īn:**
Kaside 22
Mısra: **47**
(Far) Bu.
47. Be-ḥükm-i ṭabʿ-ı tu īn ʿunṣur-ı çehār-mizāc
48. Be-zīr-i pāy-ı tueş nerdübān-ı heft-ḳadem

10. **iner:**-*er*
Gazel 28
Mısra: **8**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

11. **in:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

12. **inüp:**-*üp*
Gazel 46
Mısra: **14**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Ṣanki ʿİsādur inüp itdi ẓuhūr

13. **iner:**-*er*
Gazel 48
Mısra: **3**
1. İnmek.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

14. **iner:**-*er*
Gazel 152
Mısra: **4**
İnmek, alçalmak.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḫüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

15. **inseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 177
Mısra: **9**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

16. **inen:**-*en*
Gazel 222
Mısra: **8**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
7. Çarḫ ayına ne ṣūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

17. **inen:**-*en*
Gazel 228
Mısra: **10**
Çok fazla,pek çok.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

18. **iñen:**-*en*
Gazel 242
Mısra: **3**
Çok fazla,pek çok.
3. İñen germ olmasun ḫūrşid-i maḥşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

19. **inerken:**-*er, -ken*
Gazel 273
Mısra: **10**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
9. Atıldukça göge tīr-i ḥavādis
10. İnerken baña togruldur ʿasāyı

20. **iner:**-*er*
Gazel 277
Mısra: **9**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

ʿinād ḳılsa:[KL]
1. **ʿinād ḳılsa:**-*sa*
Kaside 4
Mısra: **41**
Inat et-.
41. Ger ʿiẕām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿiẕām

ʿinān:[MT]
1. **ʿinān:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Dizgin.
***Hem*ʿinān: at başı.**
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

inan:
1. **inanma:**-*ma*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
İnanmak, inanma işi.
3. İnanma ʿahd iderse vuṣlatını
4. Ki ben anuñ çoġ içdüm şerbetini

2. **inanma:**-*ma*
Gazel 82
Mısra: **5**
Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

3. **inan:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

4. **inanmaz:**-*maz*
Gazel 211
Mısra: **8**
Inanmak, güvenmek, (bir kimsenin veya bir şeyin) doğruluğundan emin olmak.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḫuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

5. **inanmazsañ:**-*maz, -sa, -ñ*
Gazel 234
Mısra: **22**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, kanarak aldanmak. (GTS).
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesīḥī çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dīvānına

ʿinān-ı rifʿatin:
1. **ʿinān-ı rifʿatin:**-*in*
Kaside 11
Mısra: **39**
Yücelik dizgini.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

ʿināyet eyle:[İP]
1. **ʿināyet eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **62**
İyilik etmek, yardım etmek.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

2. **ʿināyet eyle:**
Kaside 2
Mısra: **83**
İyilik etmek, yardım etmek.
83. Şāhā ʿināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

ince:[KL]
1. **ince:**
Mesnevi 1
Mısra: **127**
1. ince 2. çokça damıtılmış, kaliteli (şarap).
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

2. **incesinden:**-*s, -i, -nden*
Kıt'a 9
Mısra: **2**
İnce, zarif.
1. Şāʿirün birisi getürürdi
2. Ḳalemün incesinden üç boġun

3. **ince:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
1. Kendi cinsinden olanlara göre , dar ve kalınlığı az olan. (Bağlam: çokça damıtılmış, kaliteli (şarap)).
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʿide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

4. **ince:**
Kaside 17
Mısra: **44**
1. Kendi cinsinden olanlara göre , dar ve kalınlığı az olan. (Bağlam: çokça damıtılmış, kaliteli (şarap)).
43. Çün şaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Şanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

5. **ince:**
Gazel 52
Mısra: **7**
İnce, zarif.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

6. **ince:**
Gazel 154
Mısra: **12**
İnce.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

7. **ince:**
Gazel 232
Mısra: **6**
İnce.

5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

8. **ince:**
Gazel 259
Mısra: **1**
İnce, zarif.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḥātem öper meger yine ol aġ elleri

incel:[İP]
1. **incelüp:**-*üp*
Kaside 3
Mısra: **14**
İnceltmek, zayıflatmak.
13. Tutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāğar hilal

2. **inceldüginüñ:**-*düg, -i, -nüñ*
Kaside 3
Mısra: **17**
İnceltmek, zayıflatmak.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʾidüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

3. **inceldi:**-*di*
Gazel 177
Mısra: **1**
İnce duruma gelmek, zayıflamak.
1. Tenüm inceldi mūya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

incīl:[İP]
1. **incīldür:**-*dür*
Gazel 82
Mısra: **2**
İyi haber, müjde . 1. Dört kutsal kitaptan Hz. İsa'ya indirileni.
1. Cemālüñüñ şaçuñdan ḥāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

incin:[MT]
1. **incindüginden:**-*düg, -i, -n, -den*
Gazel 59
Mısra: **2**
Zarar görmek.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

2. **incinme:**-*me*
Gazel 102
Mısra: **9**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
9. Zülfín getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

3. **incinme:**-*me*
Gazel 107
Mısra: **17**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
17. Virseler iki cihānı vaşluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

4. **incinse:**-*se*
Gazel 234
Mısra: **5**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

5. **incindügi:**-*düg, -i*
Gazel 245
Mısra: **3**
Gücenmek, gönül koymak, gücüne gitmek.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʾ olurlar ṣabāḥ uyḫusına

incinme-:[MT]
1. **incinme:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.
7. Ṣafḥa-ı ḥüsnüñe ḫaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḥüccetdür bu

2. **incinme:**
Gazel 233
Mısra: **17**
Üzülmek.
17. Ḳapuña varduḳça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

3. **incinme:**
Gazel 250
Mısra: **7**
Üzülmek.
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise göñli
8. Maʿ-ẕūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

incit:[MT]
1. **incitmek:**-*mek*
Gazel 36
Mısra: **10**
Birini üzmek, kırmak, gücendirmek.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʾiz degül incitmek anı fevḳaʾ l-ḥad

ʿindehüʿilmü ʾl-kitāb:
1. **ʿindehüʿilmü ʾl-kitāb:**
Gazel 13
Mısra: **18**
"Kâfir olanlar: Sen resul olarak gönderilmiş bir kimse değilsin, derler. De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah ve yanında Kitab'ın bilgisi olan (peygamber) yeter." (Kur'an-ı Kerim, Ra'd Suresi13/43) ayetinden iktibastır.
17. Kim ki tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı bilür
18. Ey Mesīḥī ʿindehüʿilmü ʾl-kitāb

infiʿāl:[KL]
1. **infiʿāl:**
Gazel 142
Mısra: **10**
Ar. gücenme, darılma, kızgınlık.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

inkār eyle-:[KL]
1. **inkār eyleme:**-*me*
Gazel 159
Mısra: **5**
Reddetmek, kabul etmemek.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʾolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

inkār id-:
1. **inkār idemez:**-*e, -mez*
Gazel 15
Mısra: **3**
Reddetmek.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

2. **inkār iden:**-*en*
Kaside 9
Mısra: **7**
Reddetmek.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʾāl

3. **inkār itmesüñ:**-*me, -s, -üñ*
Gazel 122
Mısra: **11**
Saklamak, gizlemek.
11. ʾIşḳa yıldırım çalacak şūfī inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʾışḳ

inkisār:[KL]
1. **inkisār:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Kırgınlık, incinme.
17. Tīr-i ḳażā ucındağı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

inḳıṭāʿ:[İPİ
1. **inḳıṭāʿ:**
Gazel 114
Mısra: **12**
Kesintiye uğratmak, kesmek.
11. Ger ururs boynumı tīġ-ı ecel
12. Baña şemşīrüñden olmaz inḳıṭāʿ

inle-:[KL]
1. **iñleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 17
Mısra: **26**
İnletmek, ah ettirmek.
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġından iñleyüp beni ḳılmaya şermsār

2. **iñletmedi:**-*t, -me, -di*
Kaside 17
Mısra: **79**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.
79. Bu çarḫ-ı münʿakis beni iñletmedi her ān
80. ʿĀciz durur cemīʿ-i ḥekīmān-ı rūzgār

iñled:
1. **iñlede:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **64**
İnletmek, ah ettirmek.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

inneʿl-ebrāre le-fīʿ illiyīn:
1. **inneʿl-ebrāre le-fīʿ illiyīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **38**
Elbetteki iyilerin yeri cennetin en yüksek tabakasındadır.
37. Menzili olsa nʿola ḫuld-i berīn
38. İnneʿl-ebrāre le-fīʿ illiyīn

ins ü cinden:[KL]
1. **ins ü cinden:**-*den*
Kaside 5
Mısra: **11**
İnsanlar ve cinler.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḫaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

inşā:[İP]
1. **inşā:**
Kaside 16
Mısra: **68**
Yazmak, kaleme almak, süslü, secili nesir.
67. Ẕikrüm ola ger ḫaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

inşāf:[İP]
1. **inşāf:**
Kaside 21
Mısra: **33**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
33. İnṣāf ey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

2. **inşāf:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

3. **inşāf:**
Gazel 104
Mısra: **4**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnṣāf laʿl-i nābuñı ḫayli sever meges

4. **inşāfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 146
Mısra: **7**
Acıma duygusuna, merhamete ve vicdana dayalı adalet.
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inṣāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

inşāf ḳıl-:[KL]
1. **inşāf ḳılur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Vicdanlı olmak, Acımak.
1. Keçecilerde birisi Ṣaferdür
2. Ḳılur inṣāf o kim sāḥib-naẓardur

inşāf-ı ḫōd:
1. **inşāf-ı ḫōd:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Kendi (ne) merhameti.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

inşāf-ı ḫōş-nevāsı:
1. **inşāf-ı ḫōş-nevāsı:**-*ı-s, -ı*
Kaside 2
Mısra: **81**
Merhametli güzel ses.
81. İnṣāf-ı ḫōş-nevāsı güzel ʿandelībdür
82. Gülzār-ı vaṣfuñ içre Mesīḥī-i medḥ-ḫᵛān

insān:[MT]
1. **insān:**
Gazel 243
Mısra: **8**
1. Adam, beniâdem, beniâdemden her fert: İnsan, hayvân-ı nâtıkla tarif olunur. 2. Mürüvvetli adam: Evlâdım insan ol insan. insânü'l-ayn gözbebeği. insânî, insâniyye insana mensup: tab'-ı insânî, tabâyi-i insâniyye.
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

2. **insāna:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **10**
İnsan, şahıs.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

inşā-yı raḥmet:

1. **inşā-yı raḥmet:**
Gazel 90
Mısra: **10**
Merhametin inşası II merhametli davranış.
9. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

intiḥāb it-:[KL]
1. **intiḥāb itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 7
Mısra: **96**
Seçmek, belirlemek.
95. Medḥüñ cevāhiri ṭoludur dürc-i ḫāṭırum
96. ʿİzz-i ḥuzūra bir ḳaçını itdüm intiḥāb

2. **intiḥāb ḳıldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **34**
Seçmek.
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḥāb

intiḳāl:[MT]
1. **intiḳāl:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Ölme.
61. Açduġınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Zāġ-ı şeb ḳılduḳça anuñ heybetinden intiḳāl

intisāb id-:[MT]
1. **intisāb ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **48**
Bağlanmak, katılmak.
47. Caʿfer Beg ol emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẕl
48. Kim āsitānına ider eflāk intisāb

intiẓār:[KL]
1. **intiẓār:**
Müfret 5
Mısra: **2**
İnkisar, beddua.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿiḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

2. **intiẓār:**
Kaside 17
Mısra: **9**
Bekleyiş, gözlemek.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʿl çeşm-çār

intiẓār çek-:[MT]
1. **intiẓār çeker:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **52**
Birinin gelmesini, bir şeyin olmasını beklemek, gözlemek.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

2. **intiẓār çeker:**-*er*
Gazel 115
Mısra: **16**
Birinin gelmesini, bir şeyin olmasını beklemek, gözlemek.
15. Her şeb yanup yaḳıldıġı ṣubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

intiẓār çekmezdi:
1. **intiẓār çekmezdi:**-*mez, -di*
Kaside 17
Mısra: **20**
Birinin gelmesini, bir şeyin olmasını beklemek, gözlemek.
19. Ṭāṣ-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz dikūp göge çekmezdi intiẓār

intiẓār ol-:
1. **intiẓār olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 34
Mısra: **4**
Bekleyen olmak.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

intiẓār-ı ḫasretden:
1. **intiẓār-ı ḫasretden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **13**
Hasretli bekleyiş.
13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḫasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her ǰāle

intiẓār-ı pāy-būsuñla:
1. **intiẓār-ı pāy-būsuñla:**
Gazel 13
Mısra: **7**
Toprağın tuzağını beklemek.
7. İntiẓār-ı pāy-būsuñla şehā
8. Oldı bilüm ḥalḳa mānend-i rikāb

ip:[GTS]
1. **iplüye:**-*lü, -y, -e*
Gazel 34
Mısra: **8**
Ip.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

2. **iplige:**-*lig, -e*
Gazel 154
Mısra: **12**
Bir şeyleri bağlamaya yarayan nesne, sicim.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

ipe çek:
1. **ipe çek:**
Gazel 137
Mısra: **14**
Kelime Tipi: -
Asmak, asarak idam etmek,salbetmek.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

iplik:
1. **iplik:**
Gazel 249
Mısra: **2**
İplik.
1. Sünbüllerüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

ir-:
1. **irince:**-*ince, -*
Gazel 158
Mısra: **1**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
1. Gündüzin küyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā ṣubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

ir:
1. **irişince:**-*iş, -ince*
Müfret 1
Mısra: **1**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
1. Ḥaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

2. **irişür:**-*iş, -ür*
Müfret 1
Mısra: **2**
Ulaşmak.
1. Ḥaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çü irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

3. **irecegin:**-*eceg, -in*
Terkib-bend 1
Mısra: **47**
Gelmek.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

4. **irmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ulaşmak.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

5. **irdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **97**
Ulaşmak.
97. Baṣīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı

6. **ire:**-*e*
Murabba 3
Mısra: **17**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

7. **irince:**-*ince*
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Ulaşmak.
7. Ger bu yolda alımazsam ḥāṣıl
8. Yine ispence irince heyhāt

8. **irdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **27**
Ulaşmak.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer ǰāle

9. **iremez:**-*e, -mez*
Kaside 8
Mısra: **38**
Ulaşmak.
37. Mīr-i iḳlīm-i sühan yaʿni Nişāncı Paşa
38. Kʿ iremez faẕlı nişānına ḥadeng-i efkār

10. **irmezdi:**-*mez, -di*
Kaside 9
Mısra: **52**
Ulaşmak.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

11. **irdügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **71**
Ulaşmak.
71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feṯḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

12. **ire:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **71**
Ulaşmak.
71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Feṯḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

13. **irürdi:**-*ür, -di*
Gazel 13
Mısra: **10**
Ulaşmak.
9. Zaḫm-ı tīrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
10. Gönlüme ḳandan irürdi feṯḥ-i bāb

14. **irişüp:**-*iş, -üp*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Ulaşmak.
1. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

15. **irişeli:**-*iş, -eli*
Gazel 14
Mısra: **7**
Ulaşmak.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

16. **ire:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **29**
Ulaşmak.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

17. **irse:**-*se*
Kaside 18
Mısra: **30**
Ulaşmak.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

18. **irdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **1**
Ulaşmak.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

19. **iresin:**-*e, -sin*
Kaside 19
Mısra: **41**
Ulaşmak.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

20. **irişmeye:**-*iş, -me, -y, -e*
Kaside 19
Mısra: **42**
Ulaşmak.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

21. **ire:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **25**
Ulaşmak.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

22. **irmese:**-*me, -se*
Kaside 20

Mısra: **40**
Ulaşmak.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḫulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr

23. **irer:**-*er*
Kaside 21
Mısra: **21**
Ulaşmak.
21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

24. **irişdükde:**-*iş, -dük, -de*
Gazel 22
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḫr ü ber ẓulmet

25. **irdükde:**-*dük, -de*
Gazel 22
Mısra: **8**
Ulaşmak.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

26. **irmez:**-*mez*
Gazel 42
Mısra: **5**
Ulaşmak.
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

27. **irdi:**-*di*
Gazel 43
Mısra: **3**
Ulaşmak.
3. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

28. **irişince:**-*iş, -ince*
Gazel 55
Mısra: **8**
Ulaşmak.
7. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

29. **irişince:**-*iş, -ince*
Gazel 56
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

30. **irişüben:**-*iş, -üben*
Gazel 60
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

31. **irince:**-*ince*
Gazel 77
Mısra: **5**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

32. **irmez:**-*mez*
Gazel 79
Mısra: **14**
Ulaşmak.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

33. **irüp:**-*üp*
Gazel 95
Mısra: **9**
Ulaşmak.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʾolur ferıḥ çü çenberine ire cānbāz

34. **ire:**-*e*
Gazel 95
Mısra: **10**
Ulaşmak.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʾolur ferıḥ çü çenberine ire cānbāz

35. **iremedük:**-*e, -me, -dü, -k*
Gazel 97
Mısra: **3**
Ulaşmak.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

36. **irer:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **9**
Ulaşmak.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʾne ider anda her meges

37. **irmesün:**-*me, -sün*
Gazel 114
Mısra: **14**
Ulaşmak.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim ṣudāʾ

38. **irişmez:**-*iş, -mez*
Gazel 144
Mısra: **2**
Ulaşmak.
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ʿaḳl
2. Biñ dikḳat itse ḳılca irişmez ḫayāl-i ʿaḳl

39. **irem:**-*em*
Gazel 144
Mısra: **7**
Ulaşmak.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

40. **irüp:**-*üp*
Gazel 147
Mısra: **3**
Ulaşmak.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

41. **irişmelü:**-*iş, -melü*
Gazel 147
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

42. **irer:**-*er*
Gazel 147
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

43. **irdi:**-*di*
Gazel 149
Mısra: **1**
Ulaşmak.
1. ʿArıżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

44. **ire:**-*e*
Gazel 152
Mısra: **9**
Ulaşmak.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

45. **ire:**-*e*
Gazel 153
Mısra: **14**
Ulaşmak.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire gūş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

46. **irişür:**-*iş, -ür*
Gazel 164
Mısra: **2**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

47. **irdi:**-*di*
Gazel 165
Mısra: **1**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
1. İrdi çün rāʾiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

48. **irişdi:**-*iş, -di*
Gazel 167
Mısra: **6**
Ulaşmak.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

49. **irişmez:**-*iş, -mez*
Gazel 181
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

50. **irdügince:**-*düg, -ince*
Gazel 182
Mısra: **1**
Ulaşmak, temas etmek, değmek.
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Şanuram kim birikür Rūm ile Çīn

51. **irüp:**-*üp*
Gazel 185
Mısra: **3**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

52. **ire:**-*e*
Gazel 191
Mısra: **5**
Ulaşmak.
5. Cān çü ḫulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde şusuz ḳoma bizi cānuñ içün

53. **irmedi:**-*me, -di*
Gazel 195
Mısra: **12**
Ulaşmak.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḫ ziyān ṭūfāndan

54. **irdügin:**-*düg, -in*
Gazel 196
Mısra: **3**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
3. Tirüñüñ ḫātıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince göñülden geçürın

55. **iricek:**-*icek*
Gazel 202
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

56. **irişe:**-*iş, -e*
Gazel 209
Mısra: **1**
Ulaşmak.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger taşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

57. **irişimedi:**-*iş, -i, -me, -di*
Gazel 210
Mısra: **11**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
11. İrişimedi menzīl-i ḫüsnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı şabāya

58. **irdi:**-*di*
Gazel 210
Mısra: **14**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

59. **irdi:**-*di*
Gazel 215
Mısra: **4**
Ulaşmak.
3. ʿIyān olalı ruḫsāruñda ḫaṭṭuñ
4. Ġubār irdi göñül āyīnesine

60. **irişeni:**-*iş, -e, -n, -i*
Gazel 224
Mısra: **6**
Ulaşmak.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

61. **irişmesün:**-*iş, -me, -sün*
Gazel 225
Mısra: **8**
Ulaşmak.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

62. **irer:**-*er*
Gazel 244
Mısra: **14**
Ulaşmak.
13. Varduḳça ferīd oldı ḫayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḥocende

63. **iresin:**-*e, -sin*
Gazel 245
Mısra: **2**
Ulaşmak.

1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

64. **irişüp:**-*iş, -üp*
Gazel 246
Mısra: **6**
Ulaşmak.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı şubḥ irişüp anı ṭaraya

65. **iricek:**-*icek*
Gazel 250
Mısra: **5**
Ulaşmak.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḥmum
6. Şandum iki ḥasret biri birine buluşdı

66. **irişen:**-*iş, -en*
Gazel 251
Mısra: **7**
Ulaşmak.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

67. **irişenüñ:**-*iş, -e, -nüñ*
Gazel 259
Mısra: **3**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

68. **irişdüm:**-*iş, -dü, -m*
Gazel 261
Mısra: **5**
Ulaşmak.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

69. **irişsem:**-*iş, -se, -m*
Gazel 261
Mısra: **5**
Ulaşmak.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

70. **irişenüñ:**-*iş, -e, -nüñ*
Gazel 261
Mısra: **7**
Ulaşmak.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

71. **irelden:**-*el, -den*
Gazel 262
Mısra: **7**
Ulaşmak.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

72. **ırmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 276
Mısra: **1**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
1. Bād-ı dey şāḥı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḥalkı şoyup ḳırmadı

73. **irişüp:**-*iş, -üp*
Gazel 288
Mısra: **8**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
7. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı
74.iriş:

1. **irişe:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **42**
Ulaşmak.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdūna ġubār

75. **irişüp:**-*üp*
Kaside 15
Mısra: **45**
Ulaşmak.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḥ ʿār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

76. **irişmedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 15
Mısra: **1**
Erişmek, gelip çatmak.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

77. **irişenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 15
Mısra: **5**
Ulaşmak.
5. Ṣūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

78. **irişmedi:**-*me, -di*
Gazel 27
Mısra: **3**
Ulaşmak.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

79. **irişse:**-*se*
Gazel 43
Mısra: **9**
Ulaşmak.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

80. **irişür:**-*ür*
Gazel 96
Mısra: **5**
Erişmek, gelip çatmak.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḫāʾil-i ferr-i ṣuʿā ʾ-ı āfītāb olmaz

81. **irişür:**-*ür*
Gazel 108
Mısra: **11**
Ulaşmak.
11. Şalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʿola taḥrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

82. **irişen:**-*en*
Gazel 117
Mısra: **1**
Ulaşmak.
1. Leylā maḥallesinde irişen ider yaşaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

83. **irişüp:**-*üp*
Gazel 159
Mısra: **12**
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

84. **irişmedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 173
Mısra: **7**
Ulaşmak.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

85. **irişüp:**-*üp*
Gazel 197
Mısra: **10**
Ulaşmak.
9. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalu

86. **irişelden:**-*el, -den*
Gazel 255
Mısra: **18**
Ulaşmak.
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

87. irişmek:
1. **irişince:**-*ince, -*
Gazel 164
Mısra: **1**
T.Yetişmek, vasıl olmak.
1. Ḥaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

88.irme:
1. **irmedin:**-*di, -n*
Kaside 18
Mısra: **43**
Ulaşmak, kavuşmak.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭopraġum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

89. **irmeye:**-*y, -e*
Gazel 208
Mısra: **7**
Ulaşmamak II erişememek.
7. Āh okı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide
irgür:
90. **irgür:**
Mesnevi 1
Mısra: **67**
Ulaştırmak, eriştirmek.
67. Dimezven kim basīṭ-i ḫāke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflāke irgür

91. **irgür:**
Mesnevi 1
Mısra: **68**
Ulaştırmak, eriştirmek.
67. Dimezven kim basīṭ-i ḫāke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflāke irgür

92. **irgürmesün:**-*me, -sün*
Kaside 4
Mısra: **45**
Ulaştırmak, eriştirmek.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẕlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

93. **irgürüben:**-*üben*
Kaside 9
Mısra: **83**
Ulaştırmak, eriştirmek | Allah'ım ...ya ulaştır! manâsında bir duâ söylemi.
83. Bahār-ı ʿömr-i ʿadūña ḫazān irgürüben
84. Vire murāduñı Ḥaḳ biʾl-ġudüvvi veʾl-āṣāl

94.**irgürelden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **37**
Ulaştırmak, eriştirmek | Allah'ım ...ya ulaştır! manâsında bir duâ söylemi.
37. İrgürelden göklere ḳuḫl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

irak yakın:
1. **irak yakın:**
Gazel 126
Mısra: **13**
Uzak yakın (İkileme).
13. Irak yakın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yakında kaçarsın ırak ırak

iʿrāż ḳıl-:
1. **iʿrāż ḳılma:**-*ma*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yüz çevirmek.Başka tarafa dönmek.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça miḳrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

ire:
1. **ire:**
Kaside 7
Mısra: **94**
Ulaşmak, vâsıl olmak.
93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden aña ire bir avuç türāb

irel:
1. **irelden:**-*den*
Gazel 22
Mısra: **3**
Erişmek, ulaşmak.
3. Gözüm gönlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

irem:
1. **irem:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Ar. Şeddâd'ın cennete taklit omak üzere tanzim ettirdiği meşhur bağ. (Bu bağın Aden cihetinde olduğu mervidir).II Kavuşmak, ulaşmak.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

ırıl:[MT]
1. **ırılmaz:**-*maz*
Gazel 24
Mısra: **5**
Ayrılmak.
5. Irılmaz sîneden fikri raḳībüñ
6. Kʿolur kāfir cehennem içre lābis

2. **ırılmaz:**-*maz*
Gazel 128
Mısra: **8**
Ayrılmak.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḥaştelerüñ

3. **ırılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 195
Mısra: **10**
Ayrılmak.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḥaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

irşād:[MT]

1. **irşādı:**-*ı*
Gazel 102
Mısra: **2**
Doğru yolu gösterme; mânen aydınlatma, hak yolunu gösterme, gafletten uyandırma, uyarma.
1. ʿAyb itme şūfī meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

irşād it-:[MT]
1. **irşād itdi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **8**
Doğru yolu göstermek.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

irsāl id-:[İP]
1. **irsāl idersem:**-*er, -se, -m*
Kaside 9
Mısra: **74**
Ar. Göndermek, gönderilmek.
73. Yarar bu şiʿ rümi tīr-i duʿāya baġlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

irte:[İP]
1. **irte:**
Mesnevi 1
Mısra: **42**
Yarın, gelecek zaman.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḥi degmez irte nevbet

2. **irte:**
Mesnevi 1
Mısra: **60**
Yarın, gelecek zaman.
59. Çü küy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetü'l-meʾvāda meʾvā

3. **irte:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Yarın, gelecek zaman.
1. Ḳo bugün ḥüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḫaṭṭı gelicek yüzine ur

4. **irteye:**-*y, -e*
Gazel 138
Mısra: **10**
Yarın, gelecek zaman.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

5. **irte:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Yarın, gelecek zaman.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

irtifāʿ:[İP]
1. **irtifāʿ:**
Gazel 114
Mısra: **10**
1. Yükselme, yükselti. 2. Mertebe, kıymet.
9. Olmaşa teşbīh işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʿ

iş:[İP]
1. **işi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yapılan şey, davranış, eylem.
3. İşi ʿuşşāḳına dāʿim seḥādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaş ḳayadur

2. **işi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yapılan şey, davranış, eylem.
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

3. **iş:**
Mesnevi 1
Mısra: **55**
Yapılan şey, davranış, eylem.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

4. **işin:**-*in*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yapılan şey, davranış, eylem.
1. Biri taḳyacılarda Muṣṭafādur
2. İşin başa iletmiş dil-rübādur

5. **iş:**
Kaside 5
Mısra: **47**
Yapılan şey, davranış, eylem.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

6. **ışlar:**-*lar*
Kaside 6
Mısra: **16**
Islamak.
15. Şüküfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

7. **iş:**
Gazel 14
Mısra: **4**
Yapılan şey, davranış, eylem.
3. Aṣdurmayınca ḳomadı miskīn zülfüñi
4. Ḫayli iş aṣdı yine bünāgūş-ı dil-firīb

8. **işini:**-*in, -i*
Kaside 15
Mısra: **46**
Yapılan şey, davranış, eylem.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḫ'āʾir iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

9. **işüm:**-*üm*
Gazel 16
Mısra: **1**
Yapılan şey, davranış, eylem.
1. İşüm her gice oldı zikri yā Rab
2. Saña teʿsir eyler mi ki yā Rab

10. **işüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **19**
Yapılan şey, davranış, eylem.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

11. **işi:**-*i*
Gazel 69
Mısra: **14**
Yapılan şey, davranış, eylem.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

12. **işi:**-*i*
Gazel 86
Mısra: **17**
Yapılan şey, davranış, eylem.
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

13. **işi:**-*i*
Gazel 168
Mısra: **6**
Yapılan şey, davranış, eylem.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

14. **işüm:**-*üm*
Gazel 232
Mısra: **7**
Uğraş, meşguliyet.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

15. **iş:**
Gazel 266
Mısra: **10**
I. (Eski Türk. ış) 1. Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

is pas:
1. **is pas:**
Mesnevi 1
Mısra: **47**
Kir, pas, is-pas.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

ʿīsā:[PALA]
1. **ʿīsā:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İsa Peygamber.
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿĪsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḥüsni meʿvā

2. **ʿīsā:**
Kaside 2
Mısra: **25**
Hz İsa. (Şifa vermesi bağlamında).İsrailoğullarının son peygamberi.
25. ʿĪsā başına sūzen-i ġamzeñ şoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrisʿe armaġān

3. **ʿīsāyı:**-*y, -ı*
Gazel 21
Mısra: **1**
Hz. İsa (as).İsrailoğullarının son peygamberi.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿĪsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü ḥüsnüñe berāt

4. **ʿīsādur:**-*dur*
Gazel 46
Mısra: **14**
İsa Peygamber.İsrailoğullarının son peygamberi.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Şanki ʿĪsādur inüp itdi ẓuhūr

5. **ʿīsā:**
Gazel 176
Mısra: **8**
Hz. İsa peygamber.İsrailoğullarının son peygamberi.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿĪsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

6. **īsāyı:**-*y, -ı*
Gazel 114
Mısra: **5**
Hz. İsa peygamber.İsrailoğullarının son peygamberi.
5. Ṭıfl İsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup urursa çarḫ ursun semāʿ

7. **ʿīsā peyāmber:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İsa Peygamber.
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrīse vire ʿĪsā Peyāmber

8. **ʿīsā-dehānı:**-*ı*
Gazel 155
Mısra: **5**
1.İsa ağızlı 2.İsa peygamber gibi ölüleri nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili (mec).
5. Nice terk idem ol ʿİsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum
ʿisi:
9. **ʿisi:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Hz. İsa peygamber.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

10. **ʿisiyi:**-*y, -i*
Gazel 221
Mısra: **10**
Hz. İsa peygamber.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

īsār:[İP]
1. **īsār:**
Kaside 8
Mısra: **100**
(Ar.) İkram, bahşiş.Cömertlikle verme.Dökme,saçma.
99. Bu ḳadar ẕillet ile ben ayaguñ toprağına
100. Ṣadef-i ṭabʿdan itdüm nice gevher īsār

işāret:[KL]
1. **işāretden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **1**
Bir şeyi ya da düşünceyi el,parmak,kaş,göz vb ile göstermek.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

2. **işāret:**
Gazel 230
Mısra: **3**
1. Alâmet. 2. Göstermek.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīguñı yoyma

işaret it-:[KL]
1. **işaret itseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **6**
İşaret etmek.
65. İşaret itseñ ebabīl kuşları gibi tīz
66. ʿ Adūña ceng güni yaġdura ḥacer jāle

isbāt-ı ʿadn:[İP]
1. **isbāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Cennetin kanıtı, delili.

1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḥaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

2. **isbāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Cennetin kanıtı, delili.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḥaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

3. **isbāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Cennetin kanıtı, delili.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḥaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

işbu:
1. **işbu:**
Mesnevi 1
Mısra: **84**
İşte bu.
83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mātem

2. **işbu:**
Gazel 6
Mısra: **7**
İşte bu.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

3. **işbu:**
Gazel 12
Mısra: **13**
İşte bu.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʾ āb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

4. **işbu:**
Gazel 30
Mısra: **4**
İşte bu.
3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

5. **işbu:**
Gazel 33
Mısra: **2**
İşte bu.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

6. **işbu:**
Gazel 38
Mısra: **8**
İşte bu.
7. Âsumāni bir kühen câme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

7. **işbu:**
Gazel 50
Mısra: **10**
İşte bu.
9. Yūsuf-ı Mıṣr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

8. **işbu:**
Gazel 63
Mısra: **11**
İşte bu.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Gūyiyā dürr ile ṭolu yemdür

9. **işbu:**
Gazel 67
Mısra: **10**
İşte bu.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

10. **işbu:**
Gazel 84
Mısra: **2**
İşte bu.
1. Çünki ġavvāşı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʾ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

11. **işbu:**
Gazel 86
Mısra: **3**
İşte bu.
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

12. **işbu:**
Gazel 161
Mısra: **8**
İşte bu.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

13. **işbu:**
Gazel 166
Mısra: **12**
İşte bu.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḫalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

14. **işbu:**
Gazel 183
Mısra: **12**
İşte bu.
11. Ḥüsnüñüñ mektūbını sürsem yüzüme gözüme
12. Maḥv olurdı ḫaṭṭı işbu dīde-i nemnākden

15. **işbu:**
Gazel 207
Mısra: **10**
İşte bu.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḥusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

16. **işbu:**
Gazel 222
Mısra: **9**
İşte bu.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẓar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

17. **işbu:**
Gazel 231
Mısra: **1**
İşte bu.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḥurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

18. **işbu:**
Gazel 271
Mısra: **2**
İşte bu.
1. Gözümde derc olan naḳş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cūy-bārı

ise:

1. **ise:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

2. **ise:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
25. Tīr ü şemşīr ne zaḫm urdı ise
26. Bedeninde göz ile ḳaş oldı

3. **ise:**
Mesnevi 1
Mısra: **49**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

4. **ise:**
Murabba 2
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

5. **iseñ:**-*ñ*
Murabba 2
Mısra: **15**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
15. ʿĀrifʾiseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

6. **ise:**
Murabba 2
Mısra: **37**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

7. **ise:**
Murabba 3
Mısra: **13**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
13. Zāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

8. **ise:**
Murabba 3
Mısra: **27**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
27. Her nemüz var ise curʾa gibi döküp saçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

9. **ise:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

10. **ise:**
Kaside 3
Mısra: **40**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

11. **ise:**
Kaside 4
Mısra: **17**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarz-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāṣ u ʿām

12. **ise:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Asafā kim ki saña tābiʿ ise
2. Ersele ʿllāhü ʿaleyhim berekāt

13. **ise:**
Kaside 5
Mısra: **28**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
27. ʿAdl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān

14. **isem:**-*m*
Gazel 7
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
9. Gözden çıkınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

15. **ise:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Meger kʾire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

16. **ise:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Ne deñlü yüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

17. **ise:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḫākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

18. **iseñ:**-*ñ*
Kaside 17
Mısra: **48**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür of dir iseñ uçar

19. **ise:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

20. **ise:**-*ür*
Kaside 19
Mısra: **25**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

21. **ise:**
Kaside 19
Mısra: **43**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.

43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teğāfül nedür bu deñlü ġurūr

22. **ise:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

23. **ise:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḥḳar ise ṭut maʿẕūr

24. **isen:**-*n*
Kaside 21
Mısra: **23**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
23. Ger pādişāh isen nʾola ey nev-cüvān şaḳın
24. Kırma bu ḥalḳı girme vebāle vebā gibi

25. **ise:**
Gazel 43
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Ḥaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʾis şarāb olur

26. **ise:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Meh-pāreler durur nʾola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfitāb olur

27. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 45
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

28. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 46
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

29. **ise:**
Gazel 61
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

30. **ise:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
9. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

31. **ise:**
Gazel 68
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Hālüñden alsa gönlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uğrıdan ise zīre ḥarāmīye ḥaḳ durur

32. **isem:**-*m*
Gazel 74
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʾola vaṣluñı
6. Āḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

33. **ise:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ gönli demirdür

34. **ise:**
Gazel 84
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

35. **ise:**
Gazel 89
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

36. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 100
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
9. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
10. Nūra müstaġrak ola türbetümüz

37. **ise:**
Gazel 103
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

38. **ise:**
Gazel 103
Mısra: **16**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

39. **ise:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʿimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

40. **ise:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Ger akçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

41. **ise:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

42. **ise:**
Gazel 124
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senün içün Ḥaḳ
2. Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

43. **ise:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḫle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

44. **ise:**
Gazel 132
Mısra: **1**
Şart eki.
1. ʿIşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīg-i müjeñle ḥak

45. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 134
Mısra: **3**
Şart eki .
3. Göster raḳībe ʿārifʾ iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

46. **isem:**-*m*
Gazel 141
Mısra: **9**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

47. **ise:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir akçe virür ise alur şad hezār laʾl

48. **ise:**
Gazel 148
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

49. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 148
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

50. **ise:**
Gazel 153
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Eger efsūn-ı ecel bağlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

51. **isem:**-*m*
Gazel 153
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

52. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 158
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

53. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 158
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

54. **isem:**-*m*
Gazel 159
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Sūsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

55. **ise:**
Gazel 162
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşını
4. Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi şuludur dostum

56. **ise:**
Gazel 162
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek (-sa, -se).
5. Būy-ı zülfüñsüz şabā bir laḥza ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

57. **ise:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Ṭaġıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

58. **ise:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
9. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

59. **ise:**
Gazel 189
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

60. **ise:**
Gazel 190
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. Yoġ ise dāne-i ḫāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

61. **ise:**
Gazel 198
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

62. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 211
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek (-sa, -se).
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḥayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

63. **ise:**
Gazel 217
Mısra: **10**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
9. Beni ağlatmadan ey dost ġaraz
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẓara

64. **ise:**
Gazel 217
Mısra: **11**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

65. **ise:**
Gazel 218
Mısra: **7**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

66. **ise:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

67. **ise:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

68. **ise:**
Gazel 231
Mısra: **3**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Kaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

69. **ise:**
Gazel 234
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

70. **ise:**
Gazel 241
Mısra: **14**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
13. Başdan çıkarsa nʿola Mesīḥī ḫabāb-vār
14. Baş koşmayaydı eksügi ise şarāb ile

71. **ise:**
Gazel 249
Mısra: **2**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
1. Sünbülleriüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

72. **ise:**
Gazel 255
Mısra: **4**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḫaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

73. **ise:**
Gazel 259
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. ʿUşşāḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

74. **ise:**
Gazel 264
Mısra: **6**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. İçdügince ḳızarur ol ṣanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʿola kişinüñ miḥeki

75. **ise:**
Gazel 280
Mısra: **5**
Eklendiği cümleye koşul anlamı veren ek.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʿ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

isem:
1. **isem:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Şart edatı (-sa -se).
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

iseñ:
1. **iseñ:**
Kaside 17
Mısra: **15**
Şart.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

2. **iseñ:**
Kaside 17
Mısra: **16**
Ek fiilin şart hali.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

3. **isen:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Ek-fiil.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

4. **iseñ:**
Gazel 33
Mısra: **10**
Ek-fiil.
9. Ey ṣabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Şād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḫucend

işfahān:
1. **işfahānda:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **58**
- özel isim-.
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fikretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

işit-:[KL]
1. **işiden:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Duymak, dinlemek.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

2. **işidüp:**-*üp*
Kaside 6
Mısra: **40**
Duymak, dinlemek.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

3. **işidüp:**-*üp*
Gazel 15
Mısra: **7**
Duymak, dinlemek.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

4. **işidüp:**-*üp*
Gazel 62
Mısra: **9**
Duymak, dinlemek.
9. İşidüp nālemüñ cereslerini
10. Didi yine Mesīḥī ḳanzildür

5. **işidüp:**-*üp*
Gazel 71
Mısra: **11**
Duymak, dinlemek.
11. Zühre gökden işidüp didi ne erkek sāz olur

6. **işideli:**-*eli*
Gazel 127
Mısra: **1**
Duymak, dinlemek.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yıldızı düşdi ḳamerüñ

7. **işidüp:**-*üp*
Gazel 128
Mısra: **4**
Duymak, dinlemek.
3. Fülfūl-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

8. **işidürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 135
Mısra: **7**
Duymak, dinlemek.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

9. **işidürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 149
Mısra: **2**
Duymak, dinlemek.
1. ʿArızuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

10. **işidenler:**-*en, -ler*
Gazel 234
Mısra: **10**
Duymak, dinlemek.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

11. **işidüp:**-*üp*
Gazel 238
Mısra: **5**
Duymak, dinlemek.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

12. **işidilmez:**-*il, -mez*
Gazel 253
Mısra: **10**
Duymak, dinlemek.
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

13. **işidüp:**-*üp*
Gazel 257
Mısra: **4**
Duymak, dinlemek.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

14. **işitdüremez:**-*dür, -e, -mez*
Kaside 8
Mısra: **29**
Duymak, haber almak.
29. Şūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Şavt-ı cü zemzeme-i sāz u ser-āġāz-ı hezār

15. **işit:**
Kaside 9
Mısra: **7**
Duymak, haber almak.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

16. **işitmesün:**-*me, -sün*
Kaside 14
Mısra: **33**
Duymak, haber almak.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

17. **işitdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 15
Mısra: **5**
Haber almak.
5. İşitdüm didi tarihini Hātif
6. Bu sünnet dügüni ola mübārek

18. **işidürüz:**-*ür, -üz*
Kaside 17
Mısra: **47**
Kulakla algılamak, duymak.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür of dir iseñ uçar

19. **işitdügüñi:**-*düg, -ü, -ñ, -i*
Kaside 21
Mısra: **8**
Duymak, haber almak.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin şadā gibi

20. **işitdükçe:**-*dükçe*
Gazel 53
Mısra: **3**
Duymak, haber almak.
3. Ṣalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād şarṣar

21. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 138
Mısra: **7**
Duymak, haber almak.
7. Vāʿıẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

22. **işitdürmez:**-*dür, -mez*
Gazel 253
Mısra: **9**
Duymak, haber almak.
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

23. **işitdi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **14**
Duymak, haber almak.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʾ sözüñüñ naẓmın işitdi

11. **ışıtdı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **12**
Isıtmak.
11. Ṭop şovımış idi bañа Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

işitmek:
1. **işideli:**-*eli*
Gazel 165
Mısra: **6**
Duymak, dinlemek.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḥārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm

işig:[KL]
1. **işiginde:**-*in, -de*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
1. Birisi daḥi Ferrāş-oġlı Yaʿḳūb
2. İşiginde müjem her laḥẓa ḳārūb

2. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 2
Mısra: **15**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
15. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflākde reşk ide Mesīḥīye Mesiḥā

3. **işigüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 2
Mısra: **29**
Eşiğine yüz sürmek (bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek).
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki şubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

4. **işigi:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **23**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
23. Ḫalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

5. **işigün:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **33**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

6. **işigüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **49**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

7. **işigine:**-*i, -n, -e*
Kaside 10
Mısra: **21**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʾitdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

8. **işigi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **24**
Eşik, kapı.
23. Sākin-i ṣadr-ı sarāy-ı fazl Caʿfer Beg kʿanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

9. **işigüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 10
Mısra: **53**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

10. **işigüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 13
Mısra: **41**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
41. Yā nice teşbīḥ idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

11. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 13
Mısra: **44**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
43. Dergehüñde ʿāʾilüñ gözin ṭoyurur ḥᵛān-ı cūd
44. İşigüñde sāʿilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

12. **işigün:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **41**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
41. Her gün işigüñ ḥidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

13. **işigüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 16
Mısra: **51**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
51. Ḳarşu şu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʿvā

14. **işigüñde:**-, *-üñ, -de*
Gazel 17
Mısra: **8**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
7. Kimse bilmez vaṣluñı ḳime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller ḳaġnşurlar "yā naṣīb"

15. **işiginde:**-*in, -de*
Gazel 23
Mısra: **18**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

16. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 28
Mısra: **9**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳīb
10. Yine kendü kendüye olur secīḥ

17. **işigüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 31
Mısra: **3**
(Sevgilinin) eşiği.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

18. **işigüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 54
Mısra: **5**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

19. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 61
Mısra: **7**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
7. İşigüñde şu kim aḳıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yıldızı yoḳdur

20. **işigüñ:**-*üñ*
Gazel 62
Mısra: **1**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
2. Anı redd eyleme ki sāʿildür

21. **işigüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 70
Mısra: **1**
Eşik ǁ kapı; bkz. 'ayaġı tozı/ṭopraġı' md.
1. Dem-be-dem göñlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

22. **işigüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 89
Mısra: **5**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

23. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 92
Mısra: **9**
Eşik, kapı(sevgilinin bulunduğu yer).
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

24. **işigüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 110
Mısra: **9**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʾol āsitān olupdur aña āsumān-veş

25. **işigüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 114
Mısra: **9**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
9. Olmaṣa teşbīḥ işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʾ

26. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 119
Mısra: **9**
Eşik, kapı önü (sevgilinin kapısının önü).
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

27. **işigin:**-*in*
Gazel 159
Mısra: **15**
Eşik II Huzur, makam.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

28. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 162
Mısra: **9**
Eşik II Huzur, makam.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

29. **işigine:**
Gazel 179
Mısra: **5**
Eşik II Huzur, makam.
5. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

30. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 186
Mısra: **5**
Eşik II Huzur, makam.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

31. **işigüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 192
Mısra: **7**
Eşik II Huzur, makam.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

32. **işigün:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **9**
Eşik II Huzur, makam.
9. Añdı Mesīḥī işigün ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḥikāyetin

33. **işigün:**-*üñ*
Gazel 204
Mısra: **6**
Eşik II Huzur, makam.
5. Ḳapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşigün olalı ʿuṣṣāḳa kıblegāh-ı cibāh

34. **işigün:**-*üñ*
Gazel 208
Mısra: **3**
Eşik II Huzur, makam.
3. İşigün añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

35. **işigin:**-*in*
Gazel 216
Mısra: **5**
Eşik II Huzur, makam.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yāruñ
6. Nicʾ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

36. **işiginün:**-*i, -nüñ*
Gazel 223
Mısra: **9**
Eşik II Huzur, makam.
9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

37. **işigün:**-*üñ*
Gazel 228
Mısra: **9**
Eşik II Huzur, makam.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

38. **işigidür:**-*i, -dür*
Gazel 229
Mısra: **1**
Eşik II Huzur, makam.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʿvā bize

39. **işigin:**-*in*
Gazel 233
Mısra: **2**
Eşik II Huzur, makam.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

40. **işigüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 243
Mısra: **1**
Eşik II Huzur, makam.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

41. **işigüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 252
Mısra: **9**
Eşik II Huzur, makam.
9. Çün işigüñde penbe ile tırnaguñ görem
10. Çarḥuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

42. **işiginden:**-*i, -nden*
Gazel 257
Mısra: **5**
Eşik II Huzur, makam.
5. İşiginden raḳībi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

43. **işigüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 264
Mısra: **3**
Eşik II Huzur, makam.
3. Ger inüp yire Mesīh işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

44. **işigiñi:**-*i, -ñ, -i*
Gazel 264
Mısra: **7**
Eşik II Huzur, makam.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʿola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş sōbeki

45. **işigüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 281
Mısra: **2**
Eşik II Huzur, makam.
1. Kapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

46. **işigüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 289
Mısra: **10**
Eşik II Huzur, makam.
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

işigüñ:
1. **işigüñ:**
Gazel 13
Mısra: **11**
Eşik ǁ kapı.
11. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
12. Ḥamle eyler günder ile āfītāb

işik:
1. **işigine:**-*in, -e*
Kaside 14
Mısra: **59**
Eşik ǁ kapı (kapı önündeki taş çıkıntı'dan).
59. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

2. **işigüñde:**-*ü, -ñde*
Kaside 15
Mısra: **1**
Eşik, kapı önü (sevgilinin kapısının önü).
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

isim:[KL]
1. **ismi:**-*i*
Gazel 23
Mısra: **7**
Ad.
7. Bir güzel gördüm bu gün ismi Ḫıżır Bālıʾdurur
8. Dürr-i laʿlinden dökilür dün ü gün āb-ı ḥayāt

-ism:
1. **-ism:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ad, nam.
1. Biri ḥallācdur kʾ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

ism:
1. **ismidür:**-*idür*
Kaside 5
Mısra: **40**
Ad, nam.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

2. **ismi:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **25**
Ad, nam.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fīʿli dil-peẕīr

3. **ismine:**-*n, -e*
Gazel 23
Mısra: **4**
Ad, nam.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaşlına yoḳdur necāt

ʿīsi-yi femüñ:
1. **ʿīsi-yi femüñ:**
Kaside 2
Mısra: **27**
Hz. İsa gibi şifa veren ağızlı.
27. Kehvāre-i ʿademde iken ʿīsi-yi femüñ
28. Her dem tekellüm eylemege depredür lisān

işkence:[İP]
1. **işkenceye:**-*y, -e*
Kaside 3
Mısra: **43**
Far. Eziyet, azap.
43. Ḥaşmuñı işkenceye çeksün diyü cellād-ı çarḫ
44. Āsumānda görinür çengāl gibi her hilāl

2. **işkenceyi:**-*y, -i*
Gazel 230
Mısra: **6**
Far. Eziyet, azap.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

iskender-i ḫadd:
1. **iskender-i ḫadd:**-*üñ*
Gazel 41
Mısra: **6**
Keskin (M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan□ı ele geçirmiş olan)büyük kumandan.
5. Ḥüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḥaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

islām:[İP]
1. **islāmadur:**-*a, -dur*
Gazel 84
Mısra: **8**
İslam ehli, müslüman.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaşdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

işle-:[KL]
1. **işleyelüm:**-*y, -elü, -m*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
(Bir şeyi daha elverişli duruma getirmek için) Üzerine emek sarfetmek.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

2. **işlesün:**-*sün*
Gazel 56
Mısra: **7**
Yapmak.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʾanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

ispence:
1. **ispence:**
Kıt'a 5
Mısra: **8**
.
7. Ger bu yolda alımazsam ḫāṣıl
8. Yine ispence irince heyhāt

isrāfil:[İP]
1. **isrāfil:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Kıyametin kopacağını boru ile yaşayan ve ölmüş olan herkese bildirecek olan melek.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Ṣoḥbetümde çala İsrāfil ṣūr

ʿişret:[KL]
1. **ʿişret:**
Murabba 1
Mısra: **22**
Eğlence, keyif, içki içme.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu fırḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

2. **ʿişreti:**-*i*
Murabba 3
Mısra: **11**
Yeme içme II zevk u safa II içki içme.
11. Fevt olan ʿişreti hep şimdi temām eyleyelüm
12. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāḳ idelüm

ʿişret ü zevḳ ü şafā:
1. **ʿişret ü zevḳ ü şafā:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Zevk ve sefa içinde eğlenmek.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā baña
2. Bīgāne oldı ʿişret ü zevḳ ü şafā baña

ʿişret-bāz:
1. **ʿişret-bāz:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Eğlence arkadaşı.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

issi:
1. **issi:**
Kaside 9
Mısra: **79**
Sıcak, ateş; hüzün ve keder veren yer.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

2. **issine:**-*n, -e*
Gazel 136
Mısra: **12**
Sahip.
11. Yüri var iḫtiyāruñla Mesīḥī
12. Yine issine teslim eyle cānuñ

işte:[İP]
1. **işte:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Talep etmek.
3. Daḫi ṭoġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte toġdum dirdi aya

2. **isterdüm:**-*r, -dü, -m, -*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Talep etmek.
5. Biriyle itmek isterdüm muḥabbet
6. Yine anuñla ḳılmadum ḳanāʿat

3. **ister:**-*r*
Kaside 2
Mısra: **90**
Talep etmek.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

4. **isteyü:**-*y, -ü*
Kaside 5
Mısra: **6**
Talep etmek.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

5. **ister:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **28**
Talep etmek.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

6. **istedükçe:**-*dükçe*
Kaside 17
Mısra: **11**
Talep etmek.
11. Ṣuvarmaġ istedükçe adımını atmayup
12. Gözüm yaşını şuya varınca ider pınar

7. **istemez:**-*mez*
Kaside 17
Mısra: **28**
Talep etmek.
27. Mevt ü ḥayātını ḳosalar iki cānibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyār

8. **istesen:**-*se, -n*
Kaside 21

Mısra: **3**
Talep etmek.
3. Ṣāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳible-nümā gibi

9. **isterseñ:**-*r, -se, -n*
Gazel 46
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.
1. Görmek isterseñ tecellī ide nūr
2. Kaʿbe-i Dīdār-ı yāra ḳarşu ṭur

10. **istedügince:**-*düg, -ince*
Gazel 78
Mısra: **9**
Talep etmek.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḫālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

11. **ister:**-*r*
Gazel 80
Mısra: **2**
Talep etmek.
1. Yaşum cūy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

12. **isterüz:**-*r, -üz*
Gazel 99
Mısra: **6**
Talep etmek.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

13. **istenür:**-*n, -ür*
Gazel 107
Mısra: **18**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek | gönülden ve samimiyetle istemek.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

14. **ister:**-*r*
Gazel 111
Mısra: **3**
E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz.
3. Ger aḳçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

15. **isteyem:**-*y, -em*
Gazel 131
Mısra: **3**
Talep etmek.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

16. **ister:**-*r*
Gazel 145
Mısra: **8**
Talep etmek.
7. Ṣalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Ṣag u şoldan şañasın kim el şalup ister göñül

17. **istedügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 155
Mısra: **6**
E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz.
5. Nice terk idem ol ʿĪsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

18. **isterseñ:**-*r, -señ*
Gazel 168
Mısra: **7**
Talep etmek.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

19. **istesek:**-*se, -k*
Gazel 178
Mısra: **9**
Talep etmek.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʿlim ider dehen

20. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 179
Mısra: **3**
Talep etmek.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḫāl ile itsün beyān

21. **ister:**-*r*
Gazel 200
Mısra: **13**
E. 1. bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz. 2. anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösterir. 3. anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz. T.D.K. TÜRKÇE SÖZLÜK, say:1000.
13. Mesīḥī girü gönliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügün ey cefā-ḫū

istiʿcāl id-:[İP]
1. **istiʿcāl iderler:**-*er, -ler*
Kaside 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: -
Çabuklaştırmak.
47. Cihanda ser-keş olanlar şurāhī gibi müdām
48. İderler ayaġına baş ḳomaġa istiʿ cāl

istifsār eyle-:[İP]
1. **istifsār eyler:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **12**
Sorup soruşturmak, bilgi edinmeye çalışmak.
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

istiġfār:[İP]
1. **istiġfār:**
Kaside 8
Mısra: **46**
Tövbe etme.
45. Sübḥa-ı naẓmını alduḳça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

istiġnā ol-:
1. **istiġnā olur:**-*ur*
Gazel 71
Mısra: **1**
Kanaat etmek.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

iştihā:[İP]
1. **iştihā:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ar. İstek.
1. Birisi Sārbānuñ oġlı Niʿmet
2. Ser-ā-ser iştihā vü pür-leṭāfet

iştihār:[İP]
1. **iştihār:**
Murabba 2
Mısra: **41**
Ar. Şöhret bulmak, meşhur olmak.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

iştihār bulmaz:
1. **iştihār bulmaz:**-*maz*
Kaside 18
Mısra: **22**
Meşhur olmak, tanınmak, ün salmak.
21. Öykünmeyeydi ḳadduñe ey gül-ʿizār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

iştihā-yı cān:
1. **iştihā-yı cān:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Canın , ruhun isteği.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden göñül hayrān-ı ḥüsn

istiḫrāc:
1. **istiḫrāc:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Ar. 1. Çıkarmak, çıkarılmak. (Ekseriya makulâtta kullanılır: istihrâc-ı mefhûm, istihrâc-ı meâl. 2. İbareden meâl çıkarmak iktidarı, sökme.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol şafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

istiḳāmet:[KL]
1. **istiḳāmet:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Doğruluk, doğru gidiş: Allah tarîk-i istikametten ayırmaya.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʾy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʿ tibār serv

istiḳāmet-i ṭabʿıyle:
1. **istiḳāmet-i ṭabʿıyle:**-*ı, -y, -le*
Kaside 18
Mısra: **27**
Tabiatının doğruluğu.
27. Ḳaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʿizār serv

istiḳbāl:[KL]
1. **istiḳbāl:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Karşılamak üzere, karşılayarak.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

2. **istiḳbāl:**
Kaside 9
Mısra: **32**
Gelecek, gelecek zaman.
31. ʿİbādetuʿllah anılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd:
1. **istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd:**
Kaside 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Bayram şahını karşılamak (için).
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

istikmāl:[KL]
1. **istikmāl:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Ar. Tam, kâmil kılmak, kılınmak.
63. Zehī şeref ki huẓūruñda diz çöküp fużalā
64. Ḳuṣūr u naḳṣ-ı kemālin derler istikmāl

istikmāl ḳıl-:[KL]
1. **istikmāl ḳıl:**
Kaside 9
Mısra: **40**
Ar. Tam, kâmil kılmak, kılınmak.
39. Ye daʿvī-i beşeriyetden el çek ey ğāfil
40. Ye iktisāb-ı faẓāʾil idüp ḳıl istikmāl

istimāʿ ḳılma:
1. **istimāʿ ḳılma:**-*ma*
Gazel 114
Mısra: **1**
Dinlemek, duymak.
1. Zāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme zāʿ

iştiyāḳ:[İP]
1. **iştiyāḳı:**-*ı*
Gazel 258
Mısra: **4**
Hasret,özlem.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

ʿişyān:[KL]
1. **ʿişyān:**
Mesnevi 1
Mısra: **51**
Emre uymama, itaat etmeme, itaatsizlik etme, başkaldırma; Allah ve peygamberinin emirlerine uymamak, itaat etmemek. .
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿişyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşān

it:[KL]
1. **itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Od urup sīnemi ḥammām itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

2. **itme:**-*me*
Murabba 1
Mısra: **22**
Etmek, eylemek.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu fırḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

3. **itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şīrīn lebin dād

4. **itmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün ẕüʾl-ḥumārın

5. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1

Mısra: **79**
Etmek, eylemek.
79. Ḫaḳ anı hem-dem-i ġufrān itsün
80. Raḥmeti ḫᵛānına hem-nān itsün

6. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
Etmek, eylemek.
79. Ḫaḳ anı hem-dem-i ġufrān itsün
80. Raḥmeti ḫᵛānına hem-nān itsün

7. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
Etmek, eylemek.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥūriler boynına mercān itsün

8. **itdükçe:**-*dükçe*
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
Etmek, eylemek.
85. Mürg-i rūḥı ṭayerān itdükçe
86. Ḥarem-i ḳudsda seyrān itsün

9. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Etmek, eylemek.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile ʿunvān itsün

10. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
Etmek, eylemek.
93. Şoldı ol gülşen-i devlet çünkim
94. Ġoncalar çāk-i girībān itsün

11. **itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

12. **itdügin:**-*düg, -in*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

13. **itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

14. **itdüklerince:**-*dük, -ler, -ince*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
7. Üşüp mey sohbetin itdüklerince
8. Dil-i nālānumı sāzende eyle

15. **itdügüm:**-*dü, -güm*
Mesnevi 1
Mısra: **43**
Etmek, eylemek.
43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına düzaḫda kāfir

16. **itdümse:**-*dü, -m, -se*
Mesnevi 1
Mısra: **55**
Etmek, eylemek.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

17. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **57**
Etmek, eylemek.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavāle

18. **itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **92**
Etmek, eylemek.
91. Teraḥḥum itdi ana ṣubḥ-ı sāni
92. Tefeʾül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr

19. **itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **115**
Etmek, eylemek.
115. Göçüp Şāh itdi tebdīl-i mekānı
116. Devām-ı devlet ile bir iki yıl

20. **itseñ:**-*se, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Temāşā itseñ ol ruḫsār rengi
4. Ṣanursın al aṭlasdur fīrengī

21. **it:**
Murabba 2
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

22. **it:**
Murabba 2
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
7.Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥuzūr-ı ḥāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

23. **it:**
Murabba 2
Mısra: **12**
Etmek, eylemek.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

24. **it:**
Murabba 2
Mısra: **16**
Etmek, eylemek.
15. ʿĀrifʿiseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

25. **it:**
Murabba 2
Mısra: **24**
Etmek, eylemek.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

26. **itdi:**-*di*
Murabba 2
Mısra: **25**
Etmek, eylemek.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

27. **itdi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **84**
Etmek, eylemek.
83. Şāhā ʿināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

28. **itmese:**-*me, -se*
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʾim uyuban zelzeleye itmese ḫiffet

29. **itmegi:**-*me, -gi*
Gazel 4
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. ʿĀşıḳı dōlāb-veş her laḥza giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

30. **itmege:**-*meg, -e*
Kaside 5
Mısra: **65**
Etmek, eylemek.
65. Gülsitān-ı midḥatüñ içre nevālar itmege
66. Cilvegehdür ʿandelīb-i kilküme şāḥ-ı benān

31. **itdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

32. **itdi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.
9. Bād-ı fırāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

33. **itme:**-*me*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfīñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāk-ı ʿāliden düşüp aʿzāsı olmışdur şikest

34. **itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **22**
Etmek, eylemek.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʾ itdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

35. **itdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **25**
Etmek, eylemek.
25. Kef urup bād-ı sabā ṣūretini itdi kebūd
26. Baḫr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

36. **item:**-*em*
Kaside 12
Mısra: **34**
Etmek, eylemek.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

37. **itdük:**-*dü, -k*
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Ne deñlü yüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

38. **itdügi:**-*düg, -i*
Kaside 15
Mısra: **12**
Etmek, eylemek.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḫaḳ budur kʾ itdügi teşbīh yüzine beñzer

39. **itmege:**-*meg, -e*
Kaside 15
Mısra: **32**
Etmek, eylemek.
31. Ḫalḳa-ı mār degül kūhdaki piç-ā-piç
32. Ṭaġ u ṭaş ḥidmetüni itmege baġlandı kemer

40. **itdi:**-*di*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
1. Şu kim senün yanaguñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

41. **itmek:**-*mek*
Kaside 16
Mısra: **31**
Etmek, eylemek.
31. Maḥbūblara müşkil imiş paşaluġ itmek
32. Ben ne diyeyin ḫāli bilür ḫażret-i Paşa

42. **itdi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rüzgār

43. **itsün:**-*sün*
Kaside 17
Mısra: **60**
Etmek, eylemek.
59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

44. **itdi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **67**
Etmek, eylemek.
67. Evtād-ı ḥilmüñ itdi zemīni ʿaleʿs-sükūn
68. Seyr-i semendüñ eyledi eflāki bi-ḳarār

45. **it:**
Gazel 18
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
1. Cānā beni ḳatl idicek it būseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

46. **ide:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **12**
Etmek, eylemek.

11. Terk it ẕalām-ı maʿṣıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḫudā ṭulū ide şems-i ḍuḥā gibi

47. **idesin:**-*e, -sin*
Kaside 21
Mısra: **13**
Etmek, eylemek.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḥalḳasına ejdehā gibi

48. **itdi:**-*di*
Gazel 24
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādis

49. **itligin:**-*lig, -in*
Gazel 28
Mısra: **9**
Köpek, rakip, yabancı.
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳīb
10. Yine kendü kendüye olur secīḥ

50. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 38
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

51. **itse:**-*se*
Gazel 44
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.
9. Dirhem-i jāleyi ḥarc itse nʿ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

52. **itsün:**-*sün*
Gazel 45
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
1. Ḳo bugün ḫüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḥaṭṭı gelicek yüzine ur

53. **itdi:**-*di*
Gazel 46
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Şanki ʿİsādur inüp itdi ẓuhūr

54. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 50
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḥalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

55. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 54
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

56. **ite:**-*e*
Gazel 59
Mısra: **4**
Köpek.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Gūyā bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛān atar

57. **iti:**-*i*
Gazel 60
Mısra: **9**
Köpek.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

58. **it:**
Gazel 67
Mısra: **8**
Köpek.
7. Ḫāldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Şorma hiç aḥvālümüz kim ḫālümüz it ḫālidür

59. **itse:**-*se*
Gazel 69
Mısra: **11**
Etmek, eylemek.
11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaṣdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

60. **itme:**-*me*
Gazel 80
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
1. Yaşum cūy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

61. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 83
Mısra: **4**
Köpek.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

62. **itdi:**-*di*
Gazel 88
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

63. **itme:**-*me*
Gazel 96
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

64. **itdi:**-*di*
Gazel 97
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

65. **itdi:**-*di*
Gazel 104
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

66. **itdi:**-*di*
Gazel 105
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

67. **it:**
Gazel 109
Mısra: **9**
Köpek.
9. Beni yine ṭaladı it raḳībüñ
10. Ölüm gıbi çaġırı çaġırı üş

68. **itleri:**-*ler, -i*
Gazel 110
Mısra: **5**
Köpek, rakip, yabancı.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān-veş

69. **itlerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 123
Mısra: **5**
Köpek, rakip, yabancı.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿıḳ tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

70. **itse:**-*se*
Gazel 133
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʿ ola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

71. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 134
Mısra: **4**
Köpek.
3. Göster raḳībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

72. **ideliden:**-*eli, -den*
Gazel 135
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

73. **itseñ:**-*señ*
Gazel 143
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana gūşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

74. **it:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

75. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 148
Mısra: **7**
Köpek.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

76. **itdüm:**-*düm*
Gazel 155
Mısra: **13**
Yardımcı fiil.
13. Hezārān rū-siyehlik itdüm āḫir
14. Yüz aḳlığın mey-i aḥmerde buldum

77. **itmiş:**-*miş*
Gazel 157
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

78. **itdügince:**-*düg, -ince*
Gazel 157
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
5. Söyinür gibi itdügince geh geh
6. Şanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

79. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

80. **itmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 161
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

81. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 162
Mısra: **1**
Köpek, rakip, yabancı.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

82. **itlere:**-*ler, -e*
Gazel 162
Mısra: **10**
Köpek, rakip, yabancı.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

83. **itdügi:**-*düg, -i*
Gazel 165
Mısra: **4**
Etmek, eylemek.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

84. **it:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʿigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

85. **itlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 184
Mısra: **3**
Köpek.
3. Hāy u hūy-ı ḫalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫᵛābdan

86. **itdürmez:**-*dür, -mez*
Gazel 185
Mısra: **3**
Etmek, eylemek.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

87. **itdi:**-*di*
Gazel 197
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

88. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 207
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fiʿāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaṣd-ı vaṣf itsem nigāruñ ḳāmet-i şimşādına

89. **itsün:**-*sün*
Gazel 211
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʿāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

90. **itsün:**-*sün*
Gazel 216
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yārun
6. Nicʿ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

91. **itdi:**-*di*
Gazel 224
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

92. **itleri:**-*ler, -i*
Gazel 226
Mısra: **7**
Köpek, rakip, yabancı.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Şol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

93. **iti:**-*i*
Gazel 234
Mısra: **6**
Köpek, rakip, yabancı.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

94. **itdüklerüñ:**-*dük, -ler, -üñ*
Gazel 234
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

95. **itdi:**-*di*
Gazel 235
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

96. **itlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 239
Mısra: **4**
Köpek, rakip, yabancı.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫ^vānuma

97. **itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 239
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

98. **itme:**-*me*
Gazel 242
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.
7. Seg-i kūyına ʿāḳ olma raḳībā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

99. **itdi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

100. **itdi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **2**
Etmek, eylemek.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

101. **itdi:**-*di*
Gazel 248
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

102. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 255
Mısra: **15**
Etmek, eylemek.
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri tesḫīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsūn oldı

103. **itdi:**-*di*
Gazel 260
Mısra: **10**
Etmek, yapmak.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī sūzeni

104. **itdügümi:**-*düg, -i, -m, -i*
Gazel 261
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

105. **itlere:**-*ler, -e*
Gazel 263
Mısra: **4**
Köpek; rakip.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

106. **itmeyecegi:**-*me, -y, -eceg, -i*
Gazel 263
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.
5. ʿUṣṣāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

107. **itmegi:**-*meg, -i*
Gazel 267
Mısra: **4**
Yard. f. (Eski Türk. it-mek) Türkçe'de birçok kelimenin sonuna gelerek birleşik fiiller teşkil eden, sonuna geldiği kelimeye göre değişik fonksiyonları olan, geçişli veya geçişsiz fiiller, ayrıca çeşitli deyimler yapan fiil [Etmek yardımcı fiili, sözlük sınırını aşan ayrı bir araştırma konusu teşkil edecek kadar geniş bir kullanılışa sâhiptir.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

108. **itmegi:**-*meg, -i*
Gazel 267
Mısra: **6**
I. (Eski Türk. etmek) Ekmek kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli [Bu imlâ XX. yüzyılın başlarına kadar devam etmiştir; bu şekle günümüzde halk ağzında rastlanmaktadır. II Eylemek. Bağlamda.
5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

109. **itmegi:**-*meg, -i*
Gazel 267
Mısra: **8**
Yard. f. (Eski Türk. it-mek) Türkçe'de birçok kelimenin sonuna gelerek birleşik fiiller teşkil eden, sonuna geldiği kelimeye göre değişik fonksiyonları olan, geçişli veya geçişsiz fiiller, ayrıca çeşitli deyimler yapan fiil [Etmek yardımcı fiili, sözlük sınırını aşan ayrı bir araştırma konusu teşkil edecek kadar geniş bir kullanılışa sâhiptir.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿār itmegi

110. **itdügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 268
Mısra: **5**
Etmek, eylemek.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

111. **itmez:**-*mez*
Gazel 272
Mısra: **1**
Etmek, eylemek.
1. Raḳīb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

112. **it:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

113. **itmese:**-*me, -se*
Gazel 280
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

114. **itdi:**-*di*
Gazel 281
Mısra: **10**
Etmek, eylemek.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

115. **itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 282
Mısra: **9**
Etmek, eylemek.
9. Lebüñ evṣāfın itdükçe Mesīḥī
10. Olur ḫāmūş tūṭī-i şeker-ḫāy

116. **itdi:**-*di*
Gazel 288
Mısra: **14**
Etmek, eylemek.
13. Kim ḫürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

117. **itleri:**-*ler, -i*
Gazel 289
Mısra: **6**
Köpek.
5. İ
6. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri

118. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
Etmek, eylemek.
83. Şemʿ gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

119. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
Etmek, eylemek.
87. Cennet içinde firiştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

120. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
Etmek, eylemek.
89. Kefeni giydürüp İdrīs nebī
90. Ḥullelerden aña ḳaftān itsün

121. **itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
Etmek, eylemek.
95. Bülbül-i ṭabʿ-ı Mesīḥī dāʿim
96. Aġlasun aġlasun efġān itsün

122. **itdise:**-*di, -se*
Terkib-bend 1
Mısra: **97**
Etmek, eylemek.
97. Mesnedi itdise terk-i dünyā
98. Ḥaşre dek var ola Yūnus Paşa

123. **itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **100**
Etmek, eylemek.
99. Bu ḳadar zillet ile ben ayaguñ ṭopraġına
100. Ṣadef-i ṭabʿdan itdüm nice gevher īsār

124. **itmeyesin:**-*y, -esi, -n*
Gazel 88
Mısra: **1**
Yapmak, etmek.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḥudā naẓar

125. **itdükçe:**
Gazel 207
Mısra: **9**
Yaptıkça, ettikçe.
9. Laʾl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḥusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

iʿtā id-:[İP]
1. **iʿtā idince:**-*ince*
Kaside 16
Mısra: **48**
Vermek.
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

iṭāʿat:[KL]
1. **iṭāʿat:**
Kıtʿa 3

Mısra: **6**
Söz dinleme, emirlere uyma.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

ʿitāb:[İP]
1. **ʿitāb:**
Gazel 241
Mısra: **1**
Azarlama, paylama.
1. Ey ḥaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

ʿitāb ider:
1. **ʿitāb ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **16**
Ayıplamak, azarlamak.
15. Bād-ı şabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup aña ider servler ʿitāb

iṭāle:[İP]
1. **iṭāle:**
Gazel 242
Mısra: **8**
Uzatmak, uzatılmak.
7. Seg-i kūyına ʿāḳ olma raḳībā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

iʿtibār bul-:[İP]
1. **iʿtibār bulmadı:**- *ma*, - *dı*
Gazel 143
Mısra: **14**
Değer ve saygınlık görmek, kıymeti bilinmek.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hīç iʿtibār laʿl

2. **iʿtibār bulmaz:**-*maz*
Kaside 18
Mısra: **42**
İtibar bulmak, saygınlık kazanmak.
41. Ol ḳadd-i ser-ferāza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

2. **iʿtibār bulurdı:**-*ur*, -*dı*
Kaside 18
Mısra: **12**
İtibar bulmak, saygınlık kazanmak.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʾy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʿ tibār serv

iʿtidāl bul-:[KL]
1. **iʿtidāl bulsun:**-*sun*
Kaside 13
Mısra: **56**
Yavaş ve yumuşak olma, şiddet ve heyecandan uzak olup mülâyim olma, yumuşaklık, yavaşlık:.
55. Ehl-i tīmāram velī bimāra döndüm himmet it
56. Ey ṭabīb-i cān u dil bulsun mizācum iʿtidāl

iʿtidāl-i:
1. **iʿtidāl-i:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **71**

1. ılık 2. kararında 3. serin; bkz. TULUM, s. 1006.
71. Ger iʿ tidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

iʿtidāl-i ṭabʿ:
1. **iʿtidāl-i ṭabʿuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **71**
Kararlı yaratılış.
71. Ger iʿ tidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

iʿtirāf:[KL]
1. **iʿtirāf:**
Kaside 2
Mısra: **57**
Itiraf etmek, ortaya koymak.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

ittifāḳ eyle-:[KL]
1. **ittifāḳ eylemesün:**-*me*, -*süñ*
Gazel 127
Mısra: **10**
İttifak etmek, birlik olmak.
9. Beni öldürmeğe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

ittifāḳī:[İP]
1. **ittifāḳī:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **46**
Sözleşip ǁ tesadüfen, rastgele.
45. Afītāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

2. **ittifāḳī:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Sözleşip ǁ tesadüfen, rastgele.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

itüñ izine:
1. **itüñ izine:**-*ne*
Gazel 98
Mısra: **1**
Köpeğin ayak izi.
1. Sürsem müjemi nʿola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

iyü:[KL]
1. **iyü:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Iyi. Hayırlı, uğurlu, müspet
3. Güzel ezberlemiş ḳanmış kitābın
4. İyü taḥṣīl ḳılmış şīve babın

2. **iyü:**
Kıt'a 3
Mısra: **20**
Iyi.Hayırlı, uğurlu, müspet
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿ ola ḳolına ḳuvvet

3. **iyü:**
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Iyi.Hayırlı, uğurlu, müspet
1. Maʿni-i ḫāṣ iyü oġul gibidür
2. Añdurur ṣāḥibin duʿāda olur

4. **iyü:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Iyi.Hayırlı, uğurlu, müspet
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

iz:
1. **izi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **49**
İz, işaret.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

2. **izüñ:**-*üñ*
Kaside 21
Mısra: **20**
İz, işaret.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

3. **izler:**-*ler*
Gazel 45
Mısra: **12**
Izlemek, seyretmek.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

4. **izden:**-*den*
Gazel 172
Mısra: **6**
İz, işaret.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ şabāya yoldan izden

5. izüñ:
Gazel 3
Mısra: **1**
Iz.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

iẕ hümā isneyni fi ʾl-ġār:
1. **iẕ hümā isneyni fi ʾl-ġār:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Ayet**
İkisi mağarada talih kuşu olmuştur.
1. Ġam u ġuṣṣa göñülde şöyle kim var
2. Olupdur iẕ hümā isneyni fi ʾl-ġār

īzā id-:[İP]
1. **īzā ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **89**
Incitmek.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

iẕā lem yekün li-şaḳḳı-kefi ʿt-türābi menzileti ve lev taḥākküm(ü)f aḥküm bi-ḳubletin diyeti:
1. **iẕā lem yekün li-şaḳḳı-kefi ʿt-türābi menzileti ve lev taḥākküm(ü)f aḥküm bi-ḳubletin diyeti:**
Gazel 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Senin topraktaki evinde, benim kalacak yerim yoksa ; benim diyetim olarak hükmün bir öpücük olsun.
1. İẕā lem yekün li-şaḳḳı-kefi ʿt-türābi menzileti
2. Ve lev taḥākküm(ü)f aḥküm bi-ḳubletin diyeti

ʿiẕām-ı dehr:[İP]
1. **ʿiẕām-ı dehr:**
Kaside 4
Mısra: **41**
Dünyanın ululları.
41. Ger ʿiẕām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿināḍ
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

ʿiẕār:[İP]
1. **ʿiẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 12
Mısra: **5**
Ar. Yanak.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiẕāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

2. **ʿiẕāruña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 80
Mısra: **3**
Yanak, yüz.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

3. **ʿiẕāruña:**-*u*, -*ñ*, -*a*
Gazel 253
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
5. Virmez ḫalel muḥabbet-i ʿāşıḳ ʿiẕāruña
6. Olmaz güneş ẓiyāsına ḫāʾil havā Memī

4. **ʿiẕārı:**-*ı*
Gazel 283
Mısra: **14**
Yüz, yanak.
13. Şiʿ rüm beyāż u nev-ḫaṭ güzeldür
14. Zülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

ʿiẕār u laʿlūñi:
1. **ʿiẕār u laʿlūñi:**-*üñ*, -*i*
Gazel 213
Mısra: **9**
Yanak ve dudak.
9. ʿİẕār u laʿlūñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

ʿiẕār-ı dil-güşā:
1. **ʿiẕār-ı dil-güşā:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Gönül açan "sevgilinin " yanağı.
5. Ol muʿanber ḫaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

iʿzāz eyle:
1. **iʿzāz eylemez:**-*mez*
Kaside 5
Mısra: **53**
Aziz kılıp , saygı gösterme.
53. Fikretüm żayfını iʿzāz eylemez ehl-i semā
54. Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

izin:[KL]
1. **izin:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Belirti, emare.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

izle:[KL]
1. **izler:**-*r*
Gazel 172
Mısra: **5**
Izlemek, seyretmek.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ şabāya yoldan izden

ʿizz:

1. ʿ**izz:**
Gazel 171
Mısra: **1**
Değer, ululuk, yücelik.
1. Görenler ol hümānuñ ʿizz ü nāzın
2. Havāya şaldı göñül şāhbāzın

ʿ**izz ü nāz:**
1. ʿ**izz ü nāz:**
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Kudret ve naz.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār ṣemʿ

ʿ**izz ü nāz olur:**
1. ʿ**izz ü nāz olur:**-*ur*
Gazel 71
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Kudret ve naz ol-.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce bāña meylüñ az olur

ʿ**izzet:|İP|**
1. ʿ**izzetler:**-*ler*
Kaside 20
Mısra: **26**
A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

2. ʿ**izzetüñ:**-*üñ*
Kaside 21
Mısra: **17**
Değer, ululuk, yücelik.
17. Cismüñ ṣarart kʿola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

3. ʿ**izzetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 100
Mısra: **8**
Değer, ululuk, yücelik.
7. Ulumaġı göreydüñ olsa eger
8. Seg-i kūyuñ ḳadarca ʿizzetümüz

4. ʿ**izzet:**
Gazel 143
Mısra: **13**
Değer, ululuk, yücelik.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hīç iʿtibār laʿl

ʿ**izzet eyle-:**
1. ʿ**izzet eyledi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **4**
Hürmet ve saygı göstermek.
3. Göñlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tirüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

J

jāle:|İP|
1. **jāleler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **10**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

2. **jāleler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **18**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

3. **jālelü:**-*lü*
Murabba 3
Mısra: **6**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şulularını

4. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

5. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

6. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **4**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jāle

7. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

8. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **8**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

9. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **10**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
9. Ferāz-ı şāḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

10. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **12**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḫlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

11. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḥasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her jāle

12. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
15. Şükūfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

13. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **18**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

14. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **20**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

15. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

16. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **24**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

17. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

18. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

19. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **30**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
29. Buḫūr itmege tesḫīr-i ġoncaya bülbül
30. Miyān-ı oda sipend oldı ak biber jāle

20. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʾif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

21. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
33. Var ise aḳçe getürür fûsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

22. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ ṣabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her ṣubḥ şu seper jāle

23. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

24. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **40**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

25. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

26. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **42**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

27. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **44**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
43. Ruḫ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

28. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **46**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.

45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḥ
46. Varup agız ḥaberin ġoncadan ṣorar jāle

29. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **48**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʿideler üzre ṭuz eker jāle

30. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **50**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

31. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **52**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
51. Şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

32. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **54**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı küyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

33. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **56**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʿanuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

34. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **58**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yılduzıdur kim yire düşer jāle

35. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **60**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

36. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **62**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
61. Semūm-ı ḳahrı eseydi riyāż-ı ʿāleme ger
62. Yanardı āteş-i gülden seḥer seḥer jāle

37. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **64**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḥteḳar jāle

38. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **66**
Çiy tanesi. II Aşığın göz yaşı.
65. İşaret itseñ ebabīl kuşları gibi tüz
66. ʿAdūña ceng güni yaġdura ḥacer jāle

39. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **68**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʾi top ile anuñ başın yarar jāle

40. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **70**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

41. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **72**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
71. Havāda münʿakis olsa cevāhir-i tīġüñ
72. Dönerdi dāne-i yāḳūta ser-be-ser jāle

42. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **74**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

43. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **76**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

44. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **78**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

45. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **80**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
79. Kenīzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

46. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **82**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup akçeler ḳoyar jāle

47. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **84**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
83. Çeker ḥużūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

48. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **86**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḥaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

49. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfıtāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

50. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **90**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

51. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **92**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen ṣaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

52. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **94**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
93. Görürse gül gibi eşʿārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḥayādan meh ile ḫʷar jāle

53. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **96**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

54. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **98**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
97. Dilā duʿā ile ḥatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlıġını duʿā ile kesb ider jāle

55. **jāle:**
Kaside 6
Mısra: **100**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

56. **jāleler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **3**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
3. Çarhuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

57. **jāleler:**-*ler*, -
Kaside 7
Mısra: **22**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

58. **jāle:**
Kaside 8
Mısra: **33**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
33. Jāle gül ṣafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol ṣāḥib-i temkīn ü vaḳār

59. **jāleden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **59**
Çiy tanesi. II Aşığın göz yaşı.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Süsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

60. **jāle:**
Kaside 15
Mısra: **4**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
3. Leb-i laʿlüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḥ
4. Ṣubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

61. **jāleler:**-*ler*
Gazel 52
Mısra: **8**
Çiy, şebnem; sabah vakti yaprak ve çimenlerde oluşan su damlacıkları.
7. Bāġ içinde ṣāḥ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

62. **jāle:**
Gazel 275
Mısra: **7**
Çiy tanesi. II Aşığın göz yaşı.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

jāle aḳıt-:
1. **jāle aḳıtdı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **81**
Çiğ, şebnem, su buharı , su , gözyaşı akıtmak.
81. Gözinden ṣubḥa dek aḳıtdı jāle
82. Degül encüm görinenler semādan

jāle-bār:
1. **jāle-bār:**
Kaside 17
Mısra: **14**
Çiğ, şebnem saçan.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

2. **jāle-bār:**
Gazel 73

Mısra: **14**
Çiğ, şebnem saçan.
13. Yūsuf-ı hūrşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

jeng-i ecel:
1. **jeng-i ecel:**
Gazel 88
Mısra: **9**
Ölümün pası.
9. Ḳaplamadan Mesīḥīyi jeng-i ecel şehā
10. Āyīne-i vücūdına eyle şafā naẓar

jeng-i ḫat-:
1. **jeng-i ḫatuñ:**-*uñ*
Gazel 144
Mısra: **3**
Sakal , bıyık ve ayva tüylerinin yüzün pürüzsüzlüğünü gölgelemesi.
3. Jeng-i ḫatuñ yüzüñe keder virdi nitekim
4. Reng-i gümāndan ola mükedder kemāl-i ʿaḳl

jeng-i havādis:
1. **jeng-i havādisden:**-*den*
Gazel 41
Mısra: **10**
Kirli , kötü haber.
9. Ṣāf ol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

jeng-i ḫayret:
1. **jeng-i ḫayret:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Şaşkınlık pası.
9. Nice gelsün şūrete ʿaḳlum ki ḫaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḫayret gitmedi āyīne-i idrākden

K

k᾽:
1. **k᾽:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Ki.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. K᾽ olmış naṣīb bal saña vü belā baña

2. **k᾽:**
Kaside 8
Mısra: **38**
Ki.
37. Mīr-i iḳlīm-i süḫan yaʿni Nişāncı Paşa
38. K᾽ iremez faʾlı nişānına ḫadeng-i efkār

3. **k᾽:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Ki.
41. Ye ṭoġruluḳ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. K᾽ elif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

4. **k᾽:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Ki.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. K᾽ olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

5. **k᾽:**
Kaside 10
Mısra: **22**
Ki.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. K᾽ itdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

6. **k᾽:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Ki.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. K᾽ āb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

7. **k᾽:**
Kaside 17
Mısra: **51**
Ki.
51. Ne diyeyin bir at durur ol k᾽ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

8. **k᾽:**
Kaside 19
Mısra: **11**
Ki.
11. Cihān ne kişiye el virdi k᾽ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi k᾽ itmedi maḳhūr

9. **k᾽:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Ki.
11. Cihān ne kişiye el virdi k᾽ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi k᾽ itmedi maḳhūr

10. **k᾽:**
Kaside 20
Mısra: **20**
Ki.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. K᾽ uçmaġa ḳaṣd ide firdevs-i berīnden beri ḫūr

11. **k᾽:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Ki.
7. Beklenürse n᾽ ola arḳañda raḳīb
8. K᾽ aña olmışdur müsellem taḫt ü tāc

12. **k᾽:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Ki.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. K᾽ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

13. **k᾽:**
Gazel 61
Mısra: **2**
Ki.
1. Anuñ kim ṭāliʿ-i pīrūzı yoḳdur
2. Nevāsuzdur k᾽ anuñ nev-rūzı yoḳdur

14. **k᾽:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Ki.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. K᾽ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

15. **k᾽:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Ki.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. K᾽ anı bu cürm içün ḫabs eyledi ḳın

16. **k᾽:**
Gazel 182
Mısra: **16**
Ki.
15. Seg-i kūyuñla uludı raḳībüñ
16. K᾽ olur añа naẓar ḳılduḳça ḫod-bīn

17. **k᾽:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Ki.
7. Ḫaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur k᾽ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı ṣıfr dehānuñ duragına

18. **k᾽:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Ki.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. K᾽ anı şebnem ısırur dendān ile

19. **k᾽:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Ki.
7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. K᾽ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

20. **k᾽:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Ki.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
10. K᾽ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

21. **k᾽:**
Gazel 289
Mısra: **11**
Ki.
11. K᾽ ol āsitān olupdur añа āsumān gibi

kʿ:
1. **kʿ:**
Kaside 11
Mısra: **66**
Ki.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir añа bir ḥişār
66. Kʿ içine girüp ḫalāṣ olsun bulardan ol faḳīr

2. **kʿ:**
Kaside 12
Mısra: **16**
Ki.
15. Ġonca cüzdānını aç defter-i ezhārı çıḳar
16. Kʿ oldı Aḥmed Çelebi devlet ile defterdār

3. **kʿ:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Ki.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḫaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

4. **kʿ:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Ki.
17. Kʿ ol durur pādişeh-i dādger-i mülk-i kemāl
18. Melceʿ-i ehl-i ẕekā mecmaʿ-ı ashāb-ı hüner

5. **kʿ:**
Kaside 16
Mısra: **33**
Ki.
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿ aña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

6. **kʿ:**
Gazel 197
Mısra: **8**
Ki.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
8. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

kʿ ana:
1. **kʿ ana:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ki ona.
1. Birisi Sīm-Sāʿid ḫūb berber
2. Kʿ ana eskilenür yeñiçeriler

kʿ anuñ:
1. **kʿ anuñ:**
Kaside 6
Mısra: **56**
Ki onun.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʿ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

kʿ ol-:
1. **kʿ olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ki o.
1. Biri ḫallācdur kʿ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür ṣan andaġı cism

ḳab:
1. **ḳabıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 285
Mısra: **6**
Dış kabuk.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

ḳabā:[PALA]
1. **ḳabā:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Üste giyilen elbise cübbe,kaftan. Divn şiirinde aşığın yaralı bedeni gül işlemeli bir kabaya benzetilir.
3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

2. **ḳabayı:**-*y, -ı*
Gazel 273
Mısra: **4**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.
3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

ḳabaġ:[PALA]
1. **ḳabaġum:**-*um*
Kıt'a 3
Mısra: **17**
Kadeh, içki kabı.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

2. **ḳabaġıña:**-*ı, -ñi, -a*
Gazel 220

Mısra: **2**
Kadeh, içki kabı.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca bağladum yine göñlüm ḳabaġıña

kaʿbe:[PALA]
1. **kaʿbeyi:**-*y, -i*
Gazel 9
Mısra: **3**
Mekkede Harem-i şerifin içinde buluna kutsal bina, beytullah.
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de göñlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

2. **kaʿbesin:**-*s, -in*
Gazel 9
Mısra: **4**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de göñlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

3. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Kaside 21
Mısra: **4**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
3. Ṣāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳıble-nümā gibi

4. **kaʿbe:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Mekke'de bulunan kutsal mekân.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

5. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 89
Mısra: **6**
Kabe II Sevgilinin mahallesi.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

6. **kaʿbe:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

7. **kaʿbe:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Kabe II Sevgilinin mahallesi.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efġāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

8. **kaʿbe:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Müslümanlarca kutsal kabul edilen Mekke'de bulunan bina.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı kūy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

9. **kaʿbe:**
Gazel 193
Mısra: **10**
Müslümanlarca kutsal kabul edilen Mekke'de bulunan bina.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḥikāyetin

10. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **1**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

11. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **4**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

12. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **8**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
7. Ṣūfíyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʾatinden nʾ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

13. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **10**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfir degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aşar Kaʿbeye

14. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **12**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
11. Ḥaḳ bilür ṣūret-perest olurdı her ḥācı eger
12. Naḳş-ı ruḥsārını taşvir itse dilber Kaʿbeye

15. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **14**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
13. Laʿlüñi yād eylerem ḳılduḳça kūyuñdan güzer
14. Vāḳıʿā mey-ḫʷār olur ekser varanlar Kaʿbeye

16. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **16**
Kıble-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun ihrāmını hīç
16. Ṣöhret içün varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

17. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **18**
Kıble-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
17. Kapuña varduḳça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

18. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **20**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḫālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

19. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **2**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

20. **kaʿbeye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **6**
Ar. Kıble-i ehl-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
5. Âsitānında olupdur ol mehūñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʿllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿ beye

21. **kaʿbe:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Kıble-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

kaʿbe-i dīdār-ı yār:
1. **kaʿbe-i dīdār-ı yāra:**-*a*
Gazel 46
Mısra: **2**
Sevgilinin güzel yüzü.
1. Görmek isterseñ tecellī ide nūr
2. Kaʿbe-i Dīdār-ı yāra ḳarşu ṭur

kaʿbe-i kūy:
1. **kaʿbe-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 9
Mısra: **7**
Köyünün kabesi.
7. Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfı dem-be-dem
8. Ḥācı-i ʿuṣṣākuña virür ṣafā

2. **kaʿbe-i ḳūyuña:**-*ñ, -a*
Gazel 130
Mısra: **7**
Sevgilinin eşigi, bulunduğu yer (Aşık açısından kutsallığını belirtmek için kullanılmıştır.)
7. Kaʿbe-i ḳūyuña gider göñlüm
8. Ḳılduġumca namāz Ḳāsım Beg

kaʿbeteyn-i meh ü mihr:
1. **kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 224
Mısra: **5**
Güneş ve ay zarları.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

kaʿbetuʾllāh:
1. **kaʿbetuʾllāhdan:**-*dan*
Gazel 229
Mısra: **11**
Allah'ın evi II. Kabe.
11. Besmeleyle Kaʿbetu ʿllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

ḳabr:[İP]
1. **ḳabrinde:**-*in, -de*
Kaside 2
Mısra: **70**
Mezar.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

2. **ḳabrüme:**-*üm, -e*
Gazel 20
Mısra: **2**
Mezar.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

3. **kabrümi:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Mezar.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

4. **ḳabrüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 38
Mısra: **5**
Mezar.
5. Ey ḳamer-ruḥ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

5. **ḳabre:**-*e*
Gazel 45
Mısra: **9**
Mezar.
9. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i ḫālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḫāke mūr

6. **ḳabre:**-*e*
Gazel 46
Mısra: **11**
Mezar.
11. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭopraġa iletdür şanki mūr

7. **ḳabrümüze:**-*ü, -müz, -e*
Gazel 100
Mısra: **9**
Mezar.
9. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
10. Nūra müstaġrak ola türbetümüz

8. **ḳabrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 140
Mısra: **9**
Mezar.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʾl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

9. **ḳabr:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Mezar.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʾıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

10. **ḳabre:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **12**
Mezar.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

11. **ḳabri:**-*i*
Gazel 150
Mısra: **10**
Mezar.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

12. **ḳabrüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **8**
Mezar.
7. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

13. **ḳabrümde:**-*üm, -de*
Gazel 159
Mısra: **8**
Mezar.
7. Ger ḫasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Süsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

14. **ḳabrüm:**-*üm*
Gazel 180

Mısra: **8**
Mezar.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

15. **ḳabre:**-*e*
Gazel 180
Mısra: **13**
Mezar.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

16. **ḳabri:**-*i*
Gazel 204
Mısra: **10**
Mezar.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

ḳabrde efġān ḳıl-:
1. **ḳabrde efġān ḳılsam:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **17**
Mezara varıp ağlayıp, inlemek.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfirden zemin içre ezān oḳır Bilāl

ḳabre ḳoy-:
1. **ḳabre ḳoydı:**-*dı*
Gazel 46
Mısra: **9**
Ölmek.
9. Zaḥm-ı tīrüñ ḳabre ḳoydı ḫalḳı hep
10. Oklarıñla ṭopṭolu oldı ḳubūr

ḳabrüm üzre:
1. **ḳabrüm üzre:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Kabrimin üstüne.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫᵛān

ḳabūl:[İP]
1. **ḳabūl:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Bir gerçeği isteyerek onaylama.
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī duʿānı temām ḳıl

ḳabūl eyle-:
1. **ḳabūl eyleye:**-*y, -e*
Gazel 268
Mısra: **10**
Kabul etmek, razı olmak.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

ḳabūl it-:
1. **ḳabūl itdi:**-*di*
Gazel 222
Mısra: **10**
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẓar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

ḳabūl ol-:
1. **ḳabūl olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 101
Mısra: **2**
Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek razı olmak; onaylamak.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

ḳabża:[FD]
1. **ḳabżadur:**-*dur, -*
Gazel 142
Mısra: **4**
Kılıcın sapı.Tutacak, tutma yeri.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

ḳaç-:[GTS]
1. **ḳaçuram:**-*ur, -a, -m, -*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi göñlümden geçürem

2. **ḳaçalum:**-*alu, -m*
Murabba 3
Mısra: **14**
Koşmak, sığınmak.
13. Zāhidüñ ḫavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

3. **ḳaçar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **24**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

4. **ḳaçdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **98**
Kaçmak , gizlenmek.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

5. **ḳaçarsın:**-*ar, -sın, -*
Kaside 9
Mısra: **31**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
31. ʿİbādetuʿllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

6. **ḳaçan:**-*an*
Gazel 70
Mısra: **10**
Kaçmak, sakınmak.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

7. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 74
Mısra: **9**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʿol ḫūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

8. **ḳaçan:**-*an*
Gazel 87
Mısra: **2**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yeller eser

9. **ḳaçmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 110
Mısra: **7**
Gözüne gözükmemek.
7. Ḳaçmazdı benden ol ṣanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

10. **ḳaçarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 126
Mısra: **14**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
13. Irāḳ yaḳın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yaḳında ḳaçarsın ırāḳ ırāḳ

11. **ḳaçsañ:**-*sañ*
Gazel 147
Mısra: **14**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

12. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 174
Mısra: **1**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
1. Niçün bizden ḳaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʿnūs olur āhū ile Mecnūn

13. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 277
Mısra: **11**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

14. **ḳaçardı:**-*ar, -dı*
Gazel 289
Mısra: **8**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān gibi
8. Ḳaçardı benden ol ṣanem āhū-yı vaḥşi-vār

ḳaç-:
1. **ḳaçıcaḳ:**-*ı, -caḳ*
Terkib-bend 1
Mısra: **51**
Kaçmak, içine girmek, kirlenmek.
51. Ḫas u ḫāşāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Ṣaldı ol baḥrde Paşa lenger

2. **ḳaça:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **73**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
73. Ḫavf-i nīzeñden eger ḳaça ʿadū kūhsāra
74. Ṭaġlar içre kemend ata ṭuta ḫalḳa-i mār

kʿaç:
1. **kʿaça:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **43**
Ki aça, açıla.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

ḳaça ḳaça:
1. **ḳaça ḳaça:**
Kaside 11
Mısra: **64**
Kaça kaça (ikileme) .
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine ḳış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naşīr

ḳaçan:[KL]
1. **ḳaçan:**
Kaside 6
Mısra: **20**
Nasıl.
19. Gören ṣanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

2. **ḳaçan:**
Kaside 14
Mısra: **23**
Ne zaman.
23. Ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

3. **ḳaçan:**
Kaside 17
Mısra: **58**
Ne zaman.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

4. **ḳaçan:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Nasıl.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ırāḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

5. **ḳaçan:**
Gazel 96
Mısra: **3**
Ne zaman.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḫālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

6. **ḳaçan:**
Gazel 155
Mısra: **11**
Ne zaman.
11. Deñizde laʿle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

7. **ḳaçan:**
Gazel 179
Mısra: **1**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.
1. ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

ḳaçar geç-:
1. **ḳaçar geçer:**-*er*
Gazel 56
Mısra: **2**
Kaçıp git-.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

ḳaçḳun:
1. **ḳaçḳun:**-*n*
Kaside 8
Mısra: **17**
Buzun altı.
17. Māʾ-i cārīleri ḳaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice naḳş geçer āba nesīm-i esḥār

ḳad:[İP]
1. **ḳad:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Far. 1. Boy, kamet. 2. Uzunluk. kadd ü kâmet: Boy bos.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

ḳad ḫuşirnā mahu fī yevmiʾn-nüşūr:

1. **ḳad ḫuşirnā mahu fī yevmiʾn-nüşūr:**
Gazel 45
Mısra: **14**
Mahşer gününde biz onunla haşredilelim.
13. Cān virürseñ ḳadd-i yār içün Mesīḥ
14. Ḳad ḫuşirnā mahu fī yevmiʾn-nüşūr

ḳadar:[GTS]
1. **ḳadar:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
15. Ġālibā görmedi çeşm-i encüm
16. Bu ḳadar ḫādise-i ʿuẕmāyı

2. **ḳadar:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḫaṭāmuza bedel eyleyesin luṭf u ʿaṭā

3. **ḳadar:**
Mesnevi 1
Mısra: **51**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿışyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşān

4. **ḳadar:**
Kaside 2
Mısra: **92**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
91. Kurtulmaġa bu ḫādise-i rūzgārdan
92. Yoḳdur duʿā-yı şāh ḳadar melceʾ-i emān

5. **ḳadar:**
Kaside 7
Mısra: **63**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
63. Tīrūñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

6. **ḳadar:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrūñde meger kim ġam-ḫᵛār

7. **ḳadar:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḥḳar ise ṭut maʿẕūr

8. **ḳadar:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Ölçüsünde, derecesinde. Nitelik ve nicelik karşılaştırmasında eşitlik, denklik ilgisi kurar.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol şafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

9. **ḳadar:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Ölçüsünde, derecesinde. Nitelik ve nicelik karşılaştırmasında eşitlik, denklik ilgisi kurar.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḫüsn metāʿına revāc

10. **ḳadar:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
9. Ne ḳadar gün toġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

11. **ḳadar:**
Gazel 77
Mısra: **9**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

12. **ḳadarca:**-*ca*
Gazel 100
Mısra: **8**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
7. Ulumaġı göreydüñ olsa eger
8. Seg-i küyuñ ḳadarca ʿizzetümüz

13. **ḳadar:**
Gazel 128
Mısra: **3**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

14. **ḳadar:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Ölçüsünde, derecesinde. Nitelik ve nicelik karşılaştırmasında eşitlik, denklik ilgisi kurar.
5. Mürġ-i dil şaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

15. **ḳadar:**
Gazel 141
Mısra: **9**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

16. **ḳadar:**
Gazel 153
Mısra: **9**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

17. **ḳadar:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
9. Şol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile toptolu olurdı ṭās-ı āsumān

18. **ḳadar:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Māni lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum şūretin

19. **ḳadar:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
1. Ögrendi göñül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

20. **ḳadar:**
Gazel 245
Mısra: **12**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

21. **ḳadar:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

22. **ḳadar:**
Gazel 277
Mısra: **12**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

23. **ḳadar:**
Gazel 279
Mısra: **4**
Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.
3. Yüz sürenlerde ayaġuñ tozına
4. Eşk-i çeşmüm ḳadar olmaya cerī

ḳadar-ı cev:
1. **ḳadar-ı cev:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Arpa tanesi kadar, mikdarınca.
9. Ne ḫāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

ḳadd:[İP]
1. **ḳaddüni:**-*ün, -i*
Kaside 9
Mısra: **30**
Boy, kamet.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿĪbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

2. **ḳaddüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 11
Mısra: **9**
Boy, kamet.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḫorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

3. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **7**
Boy, kamet.
7. Naḳḳāş-ı ṣunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

4. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **9**
Boy, kamet.
9. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-ferāz-ı bülend-iḳtidār serv

5. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 18
Mısra: **21**
Boy, kamet.
21. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ʿiẕār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

6. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **23**
Boy, kamet.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

7. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 18
Mısra: **27**
Boy, kamet.
27. Ḳaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʿiẕār serv

8. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 18
Mısra: **29**
Boy, kamet.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

9. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 18
Mısra: **43**
Boy, kamet.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭoprağum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

10. **ḳaddi:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **47**
Boy, kamet.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her güşe berg-i gül görinür her kenār serv

11. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **49**
Boy, kamet.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

12. **ḳaddin:**-*in*
Gazel 19
Mısra: **3**
Boy, kamet.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yılduzumuzı yire düşürdi o ḳıyāmet

13. **ḳaddüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 21
Mısra: **1**
Boy, kamet.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

14. **ḳaddüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 21
Mısra: **27**
Boy, kamet.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

15. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 53
Mısra: **3**
Boy, kamet.
3. Şalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād şarşar

16. **ḳaddüm:**-*üm*
Gazel 63
Mısra: **7**
Boy, kamet.

7. Nice ḳaddüm muẕāʾaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

17. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 67
Mısra: **3**
Boy, kamet.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḥaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

18. **ḳaddi:**-*i*
Gazel 97
Mısra: **4**
Boy, kamet.
3. Ḳej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

19. **ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **8**
Boy, kamet.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldüginçe ḳaddüñ ne içün ḳılur teʾerrüf

20. **ḳaddini:**-*i, -n , -i*
Gazel 121
Mısra: **2**
Boy, kamet.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecvef
2. Göreyin ḳaddini olsun muẕāʾaf

21. **ḳaddüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 130
Mısra: **3**
Boy, kamet.
3. Serv beñzerdi ḳaddüñe olsa
4. Başdan ayaġa nāz Ḳāsım Beg

22. **ḳaddüñ:**- *üñ*
Gazel 146
Mısra: **9**
Boy, kâmet ǁ endam (Sevgili bağlamında).
9. Ṣīġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf añа tesniye müfred kākül

23. **ḳaddümi:**-, -
Gazel 187
Mısra: **3**
Boy, kamet.
3. Bār-ı ḳahr u ḥayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

24. **ḳaddini:**-*i, -n, -i*
Gazel 198
Mısra: **5**
Boy, kamet.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

25. **ḳaddine:**-*i, -n, -e*
Gazel 228
Mısra: **3**
Boy, kamet.
3. Çün ḳaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

26. **ḳaddüm:**-*üm*
Gazel 235
Mısra: **7**
Boy, kamet.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

ḳadd-i dilber:
1. **ḳadd-i dilberi:**
Müfret 8
Mısra: **1**
Sevgilinin (güzelin) boyu.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

ḳadd-i ser-ferāza:
1. **ḳadd-i ser-ferāza:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **41**
Boyunun uzunluğu.
41. Ol ḳadd-i ser-ferāza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

ḳadd-i yār:
1. **ḳadd-i yār:**
Gazel 45
Mısra: **13**
Sevgilinin boyu.
13. Cān virürseñ ḳadd-i yār içün Mesīḥ
14. Ḳad ḫuşırnā mahu fī yevmiʾn-nüşūr

ḳadeḥ:[PALA]
1. **ḳadehdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bardak, içk bardağı,kadeh.
1. Biri Caʿfer durur Sāzende-zāde
2. Zenaḫdānı ḳadehdür laʿli bāde

2. **ḳadeḥ:**
Gazel 4
Mısra: **9**
1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān añа

3. **ḳadeḥ:**
Kaside 7
Mısra: **36**
1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫˇāb

4. **ḳadeḥ:**
Kaside 15
Mısra: **7**
1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.
7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurāhīnüñ añа göñli aḳar

5. **ḳadeḥ:**
Kaside 19
Mısra: **14**
1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dür

6. **ḳadeḥ:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak II Şarap.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḥşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

7. **ḳadeḥler:**-*ler*
Gazel 106
Mısra: **5**
I. (Ar. Kadeh) 1. İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piraye... 4. Çiçeklerin çanak kısmı.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

8. **ḳadeḥ:**
Gazel 220
Mısra: **3**
1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şūrāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

9. **ḳadeḥüñ:**-*üñ*
Gazel 287
Mısra: **6**
1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.
5. Zühhād gibi gūşe-i nişīn oldı şürāḥi
6. Ol ḫāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

ḳadem:[TT]
1. **ḳadem:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Adım, uğur.Adım, ayak. Sabit olmak.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

2. **ḳademin:**-*in*
Gazel 148
Mısra: **13**
Ayak, adım, uğur.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

3. **ḳademüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 218
Mısra: **6**
Adım, uğur.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

ḳadem baş-:[KL]
1. **ḳadem baş:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Adım atmak ǁ teşrif etmek, gelmek.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş ṣoḫbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḫidmete

2. **ḳadem basasın:**-*ası, -n*
Gazel 225
Mısra: **6**
Ayak basmak.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

3. **ḳadem başsaḳ:**-*sa, -ḳ*
Gazel 229
Mısra: **11**
Ayak basmak.
11. Besmeleyle Kaʿbetu ʿllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

ḳad-ı dil-cūlar:
1. **ḳad-ı dil-cūlar:**-*lar*
Gazel 77
Mısra: **1**
Gönül alıcı boy.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

kʾadına:
1. **kʿadına:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Ki adına .
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʾadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

ḳadr:
1. **ḳadr:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Ar. Değer, itibar, haysiyet,.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

2. **ḳadr:[PALA]**
Kaside 4
Mısra: **21**
Ar. Değer,onur, itibar, haysiyet,.
21. Ben suʾāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

3. **ḳadri:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **23**
Ar. Değer, itibar, haysiyet,.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

4. **ḳadrin:**-*in*
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Ar. Değer, itibar, haysiyet,.
3. Ne deñlü yüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

5. **ḳadr:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Ar. Değer, itibar, haysiyet,.
9. Olmaşa teşbīh işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʿ

ḳadr gicesi:
1. **ḳadr gicesi:**-*s, -i*
Kaside 9
Mısra: **76**
Kadir gecesi, Kur'an'ın Hz. Muhammed'e indirilmeye başlandığı Ramazan ayının yirmi yedinci gecesi.
75. Dıraḫt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḫaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

ḳadr-i āsumān:
1. **ḳadr-i āsumān:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Gök yüzünün itibarı.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

ḳadr-i büzürget:
1. **ḳadr-i büzürget:**-*ed*
Kıt'a 1
Mısra: **35**
Ululuk haysiyeti.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿāni

ḳadr-i tu:
1. **ḳadr-i tu:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Kudretin (senin).
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

ḳāf:[SŞ]
1. **ḳāf:**
Gazel 154
Mısra: **8**
(Ar.) Kaf(ق) harfi, Arapça "kul" söyle sözcüğünün ilk harfi.
7. Fi ʿl-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

ḳāf ṭaġı:[PALA]
1. **ḳāf ṭaġında:***-n, -da*
Gazel 121
Mısra: **8**
Kaf, Dünyanın etrafını çevrelediğine ve aşılmasının imkansız olduğuna inanılan dağlar zinciri. Efsaneye göre Ye'cuc ile Me'cuc, Anka , cinler , şeytanlar bu dağın arkasındadır.
7. Raḳībüñ ṣūretini ehremenler
8. Görürse Ḳāf ṭaġında geçe kef

ḳafes:[SŞ]
1. **ḳafes:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Beden, vücut,Parmaklık küçük,odacık.
5. Ṣıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫ۪vāndan ʿacabā ṣol ḳuṣa kim yapdı ḳafes

2. **ḳafes:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Beden, vücut,.
9. Āl-i ṭūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫ۪vānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

ḳāf-ı vaḳārı:
1. **ḳāf-ı vaḳārı:***-ı*
Kaside 4
Mısra: **24**
Ağır başlı kaf harfi, kaf harfi gibi eğilmek.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāzuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

ḳāfile:
1. **ḳāfilesini:***-s, -i, -n, -i*
Kaside 9
Mısra: **5**
Katar, kervan.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḥazān
6. Gül āfitābına böyle ne tīz irişdi zevāl

ḳāfile-sālār-ı ʿadem:
1. **ḳāfile-sālār-ı ʿadem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **64**
Yokluk kafilesinin reisi.
63. Gördi yoḳ ceyş-i vücūd içre vefā
64. Oldı pes ḳāfile-sālār-ı ʿadem

kāfir:[KL-SŞ]
1. **kāfir:**
Gazel 1
Mısra: **6**
*Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.*Örten,İnkarcı.*Kâfiristân: Hindistan şimalinde bir kıt'a.*
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil ḳeşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

2. **kāfir:**
Mesnevi 1
Mısra: **44**
Ar. Mümin olmayan, niam-ı ilâhiyyeyi setr ve inkâr eden. (Çâdar lâfzı gibi selîka-i Acemâne üzere râ'nın fethiyle de müstameldir). kâfir-i nimet: Nankör, nemek-behrâm: Kâfiristân: Hindistan şimalinde bir kıt'a.
43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına düzaḫda kāfir

3. **kāfir:**
Mesnevi 1
Mısra: **47**
Ar. Mümin olmayan, niam-ı ilâhiyyeyi setr ve inkâr eden. (Çâdar lâfzı gibi selîka-i Acemâne üzere râ'nın fethiyle de müstameldir). kâfir-i nimet: Nankör, nemek-behrâm: Kâfiristân: Hindistan şimalinde bir kıt'a.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

4. **kāfir:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Ar. Mümin olmayan, niam-ı ilâhiyyeyi setr ve inkâr eden. (Çâdar lâfzı gibi selîka-i Acemâne üzere râ'nın fethiyle de müstameldir). kâfir-i nimet: Nankör, nemek-behrâm: Kâfiristân: Hindistan şimalinde bir kıt'a.
5. Irılmaz sîneden fıkri raḳıbüñ
6. Kʿolur kāfir cehennem içre lābis

5. **kāfir:**
Gazel 48
Mısra: **10**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

6. **kāfirlerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 78
Mısra: **4**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Düzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

7. **kāfirüñ:***-üñ*
Gazel 84
Mısra: **8**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

8. **kāfirde:***-de*
Gazel 155
Mısra: **10**
Müslümayan olmayan II sevgili.
9. Şaçuñdan ḫaddüñi cān ile aldum
10. Şan erzān nüshadur kāfirde buldum

9. **kāfire:***-e*
Gazel 169
Mısra: **6**
Allah'ın varlığını inkâr eden.2) mec. rakip.
5. Seyr-i bāġ-ı küyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḥüsniyāt-ı ʿadn

10. **kāfir:**
Gazel 231
Mısra: **6**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

11. **kāfir:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Allah'ın varlığını inkar eden.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

12. **kāfir:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Allah'ın varlığını inkar eden.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfir degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aşar Kaʿbeye

kāfir ol-:
1. **kāfir olur:***-ur*
Gazel 15
Mısra: **4**
Allah'ın varlığını inkar etmek.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

kāfirest ān k-ū:
1. **kāfirest ān k-ū:**
Gazel 203
Mısra: **4**
?
3. Ḳıble-i erbāb-ı bīniş nīst cüz ebrū-yı tu
4. Kāfirest ān k-ū cüz ebrū-yı tu dāred ḳıblegāh

ḳaftān:[KL]
1. **ḳaftān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
Çoğu ipekten yapılan, bir tür uzun, süslü üst giysisi; padişahların gönül almak, ödüllendirmek için birine giydirdikleri değerli kumaş veya kürkten yapılmış giysi.
89. Kefeni giydürüp İdrīs nebī
90. Ḥullelerden aña ḳaftān itsün

2. **ḳaftān:**
Mesnevi 1
Mısra: **111**
Daha çok mükafat ve taltif olarak giydirilen süslü üstlük elbise.
111. Ki giydi taş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

kāfūr:[KL]
1. **kāfūr:**
Kaside 19
Mısra: **28**
1.Beyaz ve sert kokulu câmid bir darıdır ki Hindistan taraflarında nebat, bir nevi ağaçtan istihsal olunur zamktır. 2. Cennette bir pınar.
27. Kefenlere ṣarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

kāġıd:[KL]
1. **kāġıd:**
Mesnevi 1
Mısra: **72**
Hamur hâline getirilmiş bitki maddelerindeki çok ince liflerin keçeleştirilmesi sûretiyle îmal edilen, yazı yazmak, kitap basmak, sarmak, kaplamak gibi birçok işte kullanılan ince yaprak
71. Müẕehheb levḥasını itdi ẕāʾiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

kʿāh:
1. **kʿāhum:***-um*
Gazel 68
Mısra: **4**
Ki ah.
3. Maḥv oldı ṣanma şubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʿāhum ḥadengi çarḫa silāḥın bıraḳdurur

2. **kʿāh:**
Gazel 211
Mısra: **9**
Ki ah et-.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʿāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

kʿāh-ı āteş-nāki:
1. **kʿāh-ı āteş-nāki:***-i*
Gazel 94
Mısra: **4**
Ateşli ah II aşığın ahının alevi.
3. Leşker-i ġamla gönül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʿāh-ı āteş-nāki üstinde ḳızıl otaġıdur

kāh-ı kehkeşān:
1. **kāh-ı kehkeşān:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Samanyolu.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

kāḫ-ı köhne-ḳubbe:
1. **kāḫ-ı köhne-ḳubbe:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Köhne kubbenin sarayı.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

ḳahr:[TT]
1. **ḳahruñuñ:***-u, -ñuñ*
Kaside 2
Mısra: **75**
Ezmek, mahvetmek, perişan etmek. İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḥr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

2. **ḳahr:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Ar. Kudret, güç.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

3. **ḳahr:**
Gazel 18
Mısra: **6**
Ar. Kudret, güç.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

4. **ḳahruñla:***-uñ, -la*
Kaside 20
Mısra: **29**
İnsanın içine işleyen derin üzüntü, sıkıntı, keder.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ ḥucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

ḳahr it-:
1. **ḳahr it:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Galip gelip ezme, perişan ve helak etme.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

2. **ḳahr it:**
Gazel 39
Mısra: **14**
Galip gelip ezme, perişan ve helak etme.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

ḳaḥṭ ol-:

1. **ḳaḥṭ olup:**-*up*
Kaside 11
Mısra: **16**
Kıtlık olması.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

ḳāʾide-i defter-i şīve:
1. **ḳāʾide-i defter-i şīve:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Naz defterinin kuralı.
3. Müjgānuña maʿlūm ḳamu mesʾele-i nāz
4. Ḫaddüñde ʿıyān ḳāʾide-i defter-i şīve

ḳāʾil:[İP]
1. **ḳāʾildür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **6**
Söylyen, diyen, konuaşan.
5. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
6. Dostum kim gerekse ḳāʾildür

ḳāʾim ol-:
1. **ḳāʾim olduġ:**-*duġ, -ı*
Kaside 4
Mısra: **47**
1. ayakta duran,ayakta bulunan. 2. birinin yerini tutan, birinin yerine geçen. 3.namaz kılan, vaktini namaz kılmak ile geçiren. 4. dik, dik açı. 5. bir işte sebat eden.
47. Cevheriyle ḳāʾim olduġı gibi dāʾim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

kāʾināt:[İP]
1. **kāʾināt:**
Gazel 23
Mısra: **14**
Âlem \ herkes, bütün varlıklar.Evren, yaratılmış her ne var ise.
13. Aḥmedüñ çeşm-i siyāhı ḥışm iderse ʿāleme
14. Ḥüsninüñ hengāmesiñden denk olısar kāʾināt

kāʾināt:
1. **kāʾinātı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **53**
Âlem \ herkes, bütün varlıklar.
53. Kāʾinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

ḳaḳ-:[KL]
1. **ḳaḳarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 206
Mısra: **3**
Vurarak sokmak, itmek, vurmak, çakmak.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

ḳakı:
1. **ḳakıyup:**-*y, -up*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Kızmak, öfkelenmek.
5. Ḳakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

2. **ḳaḳıyup:**-*y, -up*
Gazel 50
Mısra: **7**
Kızmak, öfkelenmek.
7. Ḳakıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḫayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

3. **ḳaḳıyup:**-*y, -up*
Gazel 175
Mısra: **8**
Kızmak, öfkelenmek.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

4. **ḳaḳıdı:**-*dı*
Gazel 249
Mısra: **1**
Kızmak, öfkelenmek.
1. Sünbüllerüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

kākül:[KL]
1. **kākülüi:**-*i*
Gazel 23
Mısra: **16**
Far. 1. Perçem.Alna düşen kısa saç demeti, perçem.
15. Muṣṭafānuñ gül ruḫı devrinde ḫatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

2. **ḳākülüñ:**-*üñ*
Gazel 90
Mısra: **12**
Saç, perçem.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḥüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

3. **kākül:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Far. 1. Perçem.
1. Yüz bulup ger idine ḫaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

4. **kākül:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Far. 1. Perçem.
1. Yüz bulup ger idine ḫaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

5. **kākül:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Far. 1. Perçem.
3. Ḳoşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

6. **kākül:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Far. 1. Perçem.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

7. **kākül:**
Gazel 146
Mısra: **8**
Far. 1. Perçem.
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

8. **kākül:**
Gazel 146
Mısra: **10**
Far. 1. Perçem.
9. Ṣīġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf aña tesniye müfred kākül

9. **kākül:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Far. 1. Perçem.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

10. **kāküline:**-*i, -n, -e*
Gazel 256
Mısra: **9**
Far. 1. Perçem.
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi ṣabā havāya hümānuñ dimāġını

kākül-i yār:
1. **kākül-i yār:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Sevgilinin saçı.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḥṣar enek

kākülün-veş:
1. **kākülün-veş:**
Gazel 254
Mısra: **6**
Perçemin gibi.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḥüsnüñde ser-gerdān idi

ḳal-:[GTS]
1. **ḳaldı:**-*dı*
Murabba 1
Mısra: **21**
Payına düşmek.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu fırḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

2. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 2
Mısra: **9**
T. Durmak, hareket etmemek.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

3. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **14**
T. Durmak, hareket etmemek.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Ṣandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

4. **ḳalupdur:**-*up, -dur*
Gazel 4
Mısra: **6**
T. Durmak, hareket etmemek.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḥayrān aña

5. **ḳalmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 4
Mısra: **44**
T. Durmak, hareket etmemek.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Gālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḫtirā

6. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **72**
T. Durmak, hareket etmemek.
71. Şu deñlü cüduñ eli ṭutdı sāʾil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʿāl

7. **ḳalmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **30**
Olduğu yerde durmak, ol-, içinde ol-, kendisini kapamış ol-.
29. Ey seḫāñı fikr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış naḳş-ı māl

8. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **11**
T. Durmak, hareket etmemek.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

9. **ḳalmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 20
Mısra: **15**
T. Durmak, hareket etmemek.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār

10. **ḳalmaz:**-*maz*
Kaside 20
Mısra: **24**
T. Durmak, hareket etmemek.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

11. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 20
Mısra: **33**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.
33. Ḳalmadı devr-i ṣalāḥuñda gidüp fısḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḫmūr

12. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 24
Mısra: **11**
T. Durmak, hareket etmemek.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫᵛānın ala vāris

13. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **2**
Elde bulunmak.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

14. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 103
Mısra: **13**
Elde bulunmak.
13. ʿÂlem içinde suḫan ḳaldı Mesīḥīden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḥā-yı nefes

15. **ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 108
Mısra: **16**
Sabit durmak, değişmemek.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ düdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

16. **ḳaluram:**-*ur, -am*
Gazel 110
Mısra: **6**
T. Durmak, hareket etmemek.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān-veş

17. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 112
Mısra: **6**

Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

18. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 131
Mısra: **18**
Bit-, tüken-, var olma-.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

19. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 200
Mısra: **5**
Kalıcı olmak, varlığını sürdürmek.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḥafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḥu

20. **ḳala:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **10**
Bir durum oluşmak, bir hale girmek.
9. Ye ḥod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala firḳatüñde şöyle gümrāh

21. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 209
Mısra: **6**
Bulunmak, geriye kalmak.
5. Didüm yaşuma alkış idüp taş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

22. **ḳal:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

23. **ḳalma:**-*ma*
Gazel 228
Mısra: **8**
T. Durmak, hareket etmemek.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

24. **ḳalma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **8**
T. Durmak, hareket etmemek.
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

25. **ḳalmaġıl:**-*ma, -ġıl*
Gazel 231
Mısra: **4**
Elde bulunmak.
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

26. **ḳalmış:**-*mış*
Gazel 231
Mısra: **12**
Bir durum oluşmak, bir hale girmek.
11. Mesīḥīde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

27. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 234
Mısra: **15**
Elde bulunmak.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

28. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 234
Mısra: **16**
Elde bulunmak.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

29. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 248
Mısra: **9**
Sürmek, devam etmek, durmunu muhafaza etmek.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

30. **ḳalsa:**-*sa*
Gazel 280
Mısra: **10**
Payına düşmek.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

31. **ḳaluram:**-*ur, -am*
Gazel 289
Mısra: **7**
T. Durmak, hareket etmemek.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān gibi
8. Ḳaçardı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār

kʿal:
1. **kʿalmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 2
Mısra: **6**
Ki alır.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

ḳal-:
1. **ḳalmaz:**-*maz*
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
Payına düşmek.
73. Ṣaḳın ol gitdügine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

ḳalʿa:[MT]
1. **ḳalʿasını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
Kale.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʿasını zīr ü zeber

2. **ḳalʿası:**-*s, -ı*
Kaside 11
Mısra: **72**
Memleketi düşman tasallutundan muhafaza için tarafeyne yapılan muhkem duvar, hisar, dâhil-i kale.
71. Gönlüñ irdügine Ḥaḳdan dilerem ire elüñ
72. Feṭḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

3. **ḳalʿa:**
Kaside 12
Mısra: **19**
(Ar. ḳalʿa) Kale kelimesinin eski metinlerde geçen asıl şekli.
19. Mülk-i faẓlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḥażret-i ʿĪsā dizdār

4. **ḳalʿalaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 153
Mısra: **10**
Kale.
9. Ṣol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḥneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

5. **ḳalʿadur:**-*dur*
Gazel 271
Mısra: **3**
Kale.
3. Demirden ḳalʿadur ey dost gönlüñ
4. Girenler gönlüñe aldı ḥişārı

ḳalʿa-ı ḳabri:
1. **ḳalʿa-ı ḳabri:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Kabrini yerinden sökmek.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʾvā

ḳalʿa-i yaḫ:
1. **ḳalʿa-i yaḫ:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Buz kalesi.
11. Saḫt olup kışdan nice şovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

ḳalb:[PALA]
1. **ḳalbi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yürek, gönül.
1. Biri Şarrāf-zādedür güher-pāş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

2. **ḳalbi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **60**
Kalp | gönül.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. Kʿ olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

3. **ḳalbine:**-*in, -e*
Kaside 17
Mısra: **62**
Yürek, gönül.
61. Tozutduġınca yer yüzini pāy-ı edhemüñ
62. Çarḫ-ı muḥannesüñ bürinür ḳalbine ġubār

4. **ḳalbinde:**-*in, -de*
Kaside 18
Mısra: **11**
Yürek, gönül.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʿy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʿ tibār serv

5. **ḳalbine:**-*i, -n, -e*
Kaside 20
Mısra: **4**
Yürek, gönül.
3. Aṣfiyâ yiri yine ṣaff-ı ṣafâ olsa gerek
4. Eşḳıyâ ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

6. **ḳalbi:**-*i*
Gazel 137
Mısra: **8**
Yürek, gönül.
7. Meyi ḳalb-i ṣūfī ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

7. **ḳalbümi:**-*üm, -i*
Gazel 154
Mısra: **3**
Yürek, gönül.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi şāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi ḳıymetüm

8. **ḳalb:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Yürek, gönül.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mıṣrı gibi altun degerdi agırı

9. **ḳalbine:**-*i, -n, -e*
Gazel 280
Mısra: **9**
Yürek, gönül.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

ḳalb-i ʿadū:
1. **ḳalb-i ʿadūya:**-*y, -a*
Kaside 17
Mısra: **69**
Düşmanın kalbi.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

ḳalb-i düşmen:
1. **ḳalb-i düşmen:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **53**
Düşmanın kalbi.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Taş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

ḳalb-i leb:
1. **ḳalb-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 26
Mısra: **9**
Dudağının kalbi.
9. Berk urur ḳalb-i Mesīḥiden lebüñ
10. Keʾş-şarābiʾl-ḥamre min cevfiʾ z-zücāc

ḳalb-i şikest:
1. **ḳalb-i şikestüm:**-*üm*
Gazel 283
Mısra: **5**
Kırılmış, üzgün kalp.
5. Ḫoş olur idi ḳalb-i şikestüm
6. Bir kez şaraydum ol mū-miyānı

ḳalb-i ṣūfi:
1. **ḳalb-i ṣūfi:**
Gazel 137
Mısra: **7**
Sufinin kalbi.
7. Meyi ḳalb-i ṣūfi ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

ḳaldır-:
1. **ḳaldırmaz:**-*maz*
Kaside 3
Mısra: **40**
Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek,yüceltmek.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḥacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

ḳaldur:
1. **ḳaldursam:**-*sa, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Yukarı doğru hareket ettirmek.

11. Elüm ḳaldursam illerle duʿāya
12. Ṣanuram el uzatdum merḥabāya

2. **ḳalduruz:**-*uz*
Gazel 138
Mısra: **6**
Kaldırmak.
5. Ḥālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatduḳça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

3. **ḳaldurmaz:**-*maz*
Gazel 172
Mısra: **8**
Kaldırmak.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfı
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

4. **ḳaldurmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 255
Mısra: **10**
Yukarı doğru hareket ettirmek.
9. Ḥaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

ḳalem:[PALA]-[GTS]
1. **ḳalem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
Kalem.
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıḳarup
72. Mātem içün ḳara giydürdi ḳalem

2. **ḳalemi:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **3**
Kalem, hâme.
3. Kudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

3. **ḳalem:**
Gazel 2
Mısra: **8**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

4. **ḳalem:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Kalem, hâme.
13. Key revān geşti ber reh-i mıṣṭar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaşā-yı suḥan

5. **ḳalemlerını:**-*ler, -i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **60**
Kalem, hâme.
59. Çün reʿy-i rūşenüñle nazar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerını yere urdı āfitāb

6. **ḳalemün:**-*ün*
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Kalem, hâme.
1. Şāʿirün birisi getürürdi
2. Ḳalemün incesinden üç boġun

7. **ḳalemüñ:**-*ü, -ñ*
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Kalem, hâme.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʿide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

8. **ḳalem:**
Kaside 9
Mısra: **77**
Kalem, hâme.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

9. **ḳalem:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Kalem.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nāl

10. **ḳalemi:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **3**
Kalem, hâme.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

11. **ḳalem:**
Kaside 16
Mısra: **8**
Kalem, hâme.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

12. **ḳalem:**
Gazel 21
Mısra: **7**
Kalem. II Aşığın bağrındaki elif şeklinde yaralar.
7. Ġamzeñe öyküdügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öninde maḥbūs-ı devāt

13. **ḳalem:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Kalem, hâme.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

14. **ḳalem:**
Gazel 65
Mısra: **8**
Kalem, hâme.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılẓet eyler

15. **ḳalem:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Kalem, hâme.
3. Ḳalem nāli gibi ḫayāl itdi beni
4. Dehān-ı muḥayyel miyān-i mühefhef

16. **ḳalemden:**-*den*
Gazel 266
Mısra: **5**
i. (Ar. ḳalem < Yun. kalamos "kamış, kamış kalem") 1. Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı laʿlüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney

17. **ḳalemle:**-*le*
Gazel 269
Mısra: **15**
i. (Ar. ḳalem < Yun. kalamos "kamış, kamış kalem") 1. Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

ḳalem dili:
1. **ḳalem dilini:**-*n, -i*
Kaside 9
Mısra: **55**
Yazı.
55. Ḳalem dilini budur tercümān idindügi kim
56. Medāʾiḥüñde olupdur zebān-ı nāṭıḳa lāl

ḳalemet:
1. **ḳalemet:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Kalem.
1. Ey ki her laḥẓa muttasıl ḳalemet
2. Mī-dihed zīver-i cilā-yı suḫān

ḳalem-veş:
1. **ḳalem-veş:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Kalem gibi.
1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣaf ṣaf

ḳalender:[TT]
1. **ḳalender:**
Gazel 80
Mısra: **8**
Derviş.İki alemden ilgisini kesen dünya ve ahret umursamayan.
7. Ḫayāl-i genc-i vaṣluñ ḳılmaġ ile
8. Kemerde bay olur cimri ḳalender

2. **ḳalender:**
Gazel 233
Mısra: **18**
Derviş.
17. Ḳapuña varduḳça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

ḳal-:
1. **ḳalıcaġız:**-*caġ, -ız*
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Tasavvufta "hâl" karşıtı. II Söz,lâf.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʿiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

ḳālıb dur-:
1. **ḳālıb durur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
1. Herhangi bir şeye muayyen bir şekil vermek için ve o biçimi taşıyan vasıta, kalıp. 2. vücut , bedeb , gövde. 3. nümune , örnek.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

ḳalīl:[FD]
1. **ḳalīl:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Az,nadir, azar azar, nadiren.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

ḳal-:[GTS]
1. **ḳalmamışdı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **9**
Kalmamış.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẓaʿfından şürāḥī ne ḳıyām

ḳalp:
1. **ḳalbüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 21
Mısra: **11**
Kalp, gönül.
11. Terk it ẓalām-ı maʿşıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḫudā ṭulūʿ ide şems-i ḍuḥā gibi

kām:[TT]
1. **kām:**
Murabba 2
Mısra: **39**
Far. arzu, istek.Nefsin heva ve hevesinin kökünü kazımak.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

2. **kāmuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **98**
Far. arzu, istek.
97. Ḥükmüñ öninde leşker-i aʿdā zebūn olup
98. Pergār-ı pāy-ı esbüñe kāmuñ ola medār

ḳamçı ur-:[GTS]
1. **ḳamçı uram:**-*am*
Kaside 17
Mısra: **43**
Kamçılamak, kamçı vurmak.
43. Çün ṣaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Ṣanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

ḳamer:[PALA]
1. **ḳamer:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Ar. Ay, mâh.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

2. **ḳamer:**
Kaside 19
Mısra: **35**
Ar. Ay, mâh.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

3. **ḳamer:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Ar. Ay, mâh.
1. Nehār-ı ḫaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Ṣanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

4. **ḳamer:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Ar. Ay, mâh.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

5. **ḳamerüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **2**
Ar. Ay, mâh.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yıldızı düşdi ḳamerüñ

6. **ḳamere:**-*e*
Gazel 217

Mısra: **1**
Ar. Ay, māh.
1. Meh çün öyküncü o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

7. **ḳamer:**
Gazel 256
Mısra: **6**
Ar. Ay, māh.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḥi nicedür yüzi aġını

ḳamer-ruḫ:
1. **ḳamer-ruḫla:**-*la*
Gazel 73
Mısra: **2**
Ay yüzlü.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

ḳamer-veş:
1. **ḳamer-veş:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ay gibi, aya benzeyen.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yılduz ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

ḳāmet:[PALA]
1. **ḳāmet:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Boy, endam.
3. O ḳāmet üzre ol ḥurşid-ṣūret
4. Ḳıyāmet güni gibi pür-ḥarāret

2. **ḳāmet:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Boy, endam.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

3. **ḳāmetin:**-*in*
Kaside 3
Mısra: **48**
Boy, endam.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

4. **ḳāmetüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 11
Mısra: **3**
Boy, endam.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

5. **ḳāmetüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **31**
Boy, endam.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

6. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 23
Mısra: **16**
Boy, endam.
15. Muṣṭafāñuñ gül ruḥı devrinde ḫatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

7. **ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 41
Mısra: **4**
Boy, endam.
3. Merdi baḥādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḫaddidür kim ura ḫad

8. **kāmetüñçün:**-*üñ, -çün*
Gazel 87
Mısra: **7**
Boy, endam.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

9. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **12**
Boy, endam.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

10. **ḳāmetüñ:**-*üñ*
Gazel 166
Mısra: **3**
Boy, endam.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

11. **ḳāmetüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 211
Mısra: **1**
Boy, endam.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

12. **ḳāmetüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 267
Mısra: **5**
i. (Ar. ḳāmet) Boy, endam.
5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı öġrenmiş egrilikle bāzār itmegi

ḳāmet-i dilber:
1. **ḳāmet-i dilberlere:**-*ler, -e*
Gazel 5
Mısra: **5**
Sevgilinin boyu.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cüy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

ḳāmet-i gerdūnı:
1. **ḳāmet-i gerdūnı:**-*ı*
Kaside 4
Mısra: **24**
Feleğin boyu, endamı.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāzuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

ḳāmet-i ḫaşm:
1. **ḳāmet-i ḫaşmuñ:**-*uñ, -*
Kaside 11
Mısra: **36**
Heybetli boy.
35. Derzi-i ḳudret çü tīġüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḫaşmuñ libās-ı ʿömrini eyler ḳaṣīr

ḳāmet-i raʿnā:
1. **ḳāmet-i raʿnāña:**-*ñ, -a*
Gazel 225
Mısra: **7**
Güzel, hoş boy.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme bañа
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

ḳāmet-i serv:
1. **ḳāmet-i servüñ:**-*üñ*
Gazel 67
Mısra: **2**
Servi boylu güzel.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

ḳāmet-i şimşād:
1. **ḳāmet-i şimşādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 207
Mısra: **8**
Boyu şimşir aġacı gibi güzel ve düzgün olan.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fīʿāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaṣd-ı vaṣfʿitsem nigāruñ ḳāmet-i şimşādına

kāmil:[SŞ]
1. **kāmile:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **50**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).Olgun, yetkin, geniş bilgi sahibi.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fíġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı ṣafā vü kāmile ṣaff-ı niʿāl

2. **kāmil:**
Gazel 56
Mısra: **7**
İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʿanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

ḳamış:[KL]
1. **ḳamış:**
Kaside 17
Mısra: **63**
(Eski Türkçe'den bir kullanılır, komşu dillere de geçmiştir.) Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkilere verilen ad.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

ḳamīş-i yūsuf:
1. **ḳamīş-i yūsuf:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Yusuf'un gömeği.
1. Peder-i dil-i ḥazīnüñ gözin aġ idüp teʿessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamīş-i Yūsufʿ

kāmrān:[MT]
1. **kāmrān:**
Murabba 2
Mısra: **39**
Safa ehli.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

ḳamu:[KL]
1. **ḳamusın:**-*s, -ı, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Hep, bütün.
11. Ḥudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

2. **ḳamu:**
Kaside 5
Mısra: **4**
Hep, bütün.
3. Şoldurup bāg-ı cihānı tünd-bād-ı ḫādisāt
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

3. **ḳamu:**
Kaside 6
Mısra: **59**
Bütün, hep, her, herkes, halk.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

4. **ḳamu:**
Kaside 20
Mısra: **2**
Hep, bütün.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh zuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭopṭolu nūr

5. **ḳamu:**
Kaside 20
Mısra: **29**
Hep, bütün.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ ḥucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

6. **ḳamu:**
Kaside 20
Mısra: **30**
Hep, bütün.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ ḥucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

7. **ḳamu:**
Gazel 50
Mısra: **10**
Hep, bütün.
9. Yūsuf-ı Mışr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

8. **ḳamuyı:**-*y, -ı*
Gazel 189
Mısra: **5**
Hep, bütün.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

9. **ḳamu:**
Gazel 193
Mısra: **4**
Hep, bütün.
3. Olmaya nışfi deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

10. **ḳamu:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Bütün, hep, her, herkes, halk.
3. Müjgānuña maʿlūm ḳamu mesʿele-i nāz
4. Ḫaddüñde ʿıyān ḳāʿide-i defter-i şīve

11. **ḳamu:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Bütün, hep, her, herkes, halk.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mā-meleki

12. **ḳamuya:**-*y, -a*
Gazel 267
Mısra: **7**
1. Bütün, hep, her. 2. Herkes.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen bañа
8. Kimden öġrendüñ cefā ḳılmaġa da ʿār itmegi

13. **ḳamu:**
Gazel 273

Mısra: **2**
Hep, bütün.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

kām-yāb:[MT]
1. **kām-yāb:**
Kaside 7
Mısra: **100**
İsteğine kavuşmuş, muradına ermiş olan.
99. Çün ḫᵛān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

ḳan:[GTS]
1. **ḳanınuñ:**-*ı, -nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
Vücuttaki hayati sıvı.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥūriler boynına mercān itsün

2. **ḳana:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Vücuttaki hayati sıvı.
3. Yaḳasın göñleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol şūḫ-ı dil-ārā

3. **ḳan:**
Mesnevi 1
Mısra: **79**
Vücuttaki hayati sıvı.
79. Şafaḳdan göñlegine sürdiler ḳan
80. Ḳılup dolāb-ı çarḫ ol gice nāle

4. **ḳan:**
Kaside 2
Mısra: **2**
Vücuttaki hayati sıvı.
1. Bir dem ki ġāʾib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

5. **ḳan:**
Kaside 2
Mısra: **74**
Vücuttaki hayati sıvı.
73. Nīzeñ ḥayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

6. **ḳan:**
Kaside 3
Mısra: **12**
Vücuttaki hayati sıvı.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

7. **ḳan:**
Kaside 4
Mısra: **9**
Vücuttaki hayati sıvı.
9. Ḥastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẕaʿfından şūrāḫī ne ḳıyām

8. **ḳan:**
Gazel 5
Mısra: **9**
T. 1. Doymak 2. Tuzağa düşmek, oyuna gelmek.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḫī her gice şebnem kʿurur dendān aña

9. **kān:**
Kaside 5
Mısra: **21**
Maden.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

10. **ḳanıyla:**-*y, -la*
Kaside 10
Mısra: **11**
Vücuttaki hayati sıvı.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

11. **ḳanum:**-*um*
Gazel 11
Mısra: **7**
Vücuttaki hayati sıvı.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

12. **ḳānı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **42**
Ocak, maden.
41. Cevher olur nazar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḫī ḳuluña eyle naẓar

13. **ḳan:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Vücuttaki hayati sıvı.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḫūr

14. **kān:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Maden.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḫūr

15. **ḳan:**
Kaside 19
Mısra: **47**
Vücuttaki hayati sıvı.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

16. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 27
Mısra: **1**
Vücuttaki hayati sıvı.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i ṣabūḥ
2. Her ṣubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

17. **ḳan:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Vücuttaki hayati sıvı.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

18. **ḳanda:**-*da*
Gazel 43
Mısra: **4**
Vücuttaki hayati sıvı.
3. Ḫaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

19. **ḳan:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Vücuttaki hayati sıvı.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

20. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 52
Mısra: **9**
Vücuttaki hayati sıvı.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaṣā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

21. **ḳanlar:**-*lar*
Gazel 64
Mısra: **8**
İnsan ve hayvanların damarlarında dolaşan, böylece hücreleri besleyerek hayatın devamını sağlayan, plazma ve yuvarlardan meydana gelen kırmızı sıvı, dem, hûn.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

22. **ḳan:**
Gazel 68
Mısra: **12**
Öldürme, katletme, cinayet.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

23. **ḳan:**
Gazel 72
Mısra: **6**
Vücuttaki hayati sıvı.
5. Ne ḫoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Kiʾırḳdan neşteriyle ḳan uğurlar

24. **ḳan:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Vücuttaki hayati sıvı.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

25. **ḳanumı:**-*um, -ı*
Gazel 81
Mısra: **3**
Vücuttaki hayati sıvı.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ için demrenüñ taḳaddüm ider

26. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 83
Mısra: **4**
Vücuttaki hayati sıvı.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

27. **ḳanumı:**-*um, -ı*
Gazel 88
Mısra: **5**
Vücuttaki hayati sıvı.
5. Añaşı sūdi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

28. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 88
Mısra: **7**
Vücuttaki hayati sıvı.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

29. **ḳan:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Vücuttaki hayati sıvı.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āşumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yaġar

30. **ḳanda:**-*da*
Gazel 105
Mısra: **12**
Vücuttaki hayati sıvı.
11. Ḥāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʾimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

31. **ḳanlu:**-*lu*
Gazel 107
Mısra: **1**
Vücuttaki hayati sıvı.
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-günuñ ḥayālin ḳılmaġ içün ḥalḳa fāş

32. **ḳanumla:**-*um, -la*
Gazel 120
Mısra: **2**
Vücuttaki hayati sıvı.
1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣafʿṣafʿ

33. **kānun:**-*un*
Gazel 136
Mısra: **8**
O maden ocağı.
7. Lebüñ deñlü güher taḫsīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

34. **ḳan:**
Gazel 143
Mısra: **7**
Vücuttaki hayati sıvı.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur ṣad hezār laʿl

35. **ḳanumı:**-*um, -ı*
Gazel 159
Mısra: **11**
Vücuttaki hayati sıvı.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

36. **ḳanumı:**-*um, -ı*
Gazel 160
Mısra: **7**
Vücuttaki hayati sıvı.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ ḳanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

37. **ḳanı:**-*ı*
Gazel 168
Mısra: **3**
Vücuttaki hayati sıvı.
3. Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

38. **ḳan:**
Gazel 171
Mısra: **9**
Vücuttaki hayati sıvı.
9. Mesīḫī şubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Şurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

39. **ḳanı:**-*ı*
Gazel 195
Mısra: **4**
Vücuttaki hayati sıvı.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

40. **ḳanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **2**
Öldürme, katletme, cinayet.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḥancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

41. **ḳan:**
Gazel 243
Mısra: **3**
Vücuttaki hayati sıvı.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʿ anı şebnem ısırur dendān ile

42. **ḳan:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Vücuttaki hayati sıvı.
5. Tīġ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

43. **ḳan:**
Gazel 254
Mısra: **4**
T. 1. Doymak 2. Tuzağa düşmek, oyuna gelmek.II vücutta bulunan hayati sıvı.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

44. **ḳan:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Vücuttaki hayati sıvı.
1. Kapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

ḳan aġla-:
1. **ḳan aġladum:**-*du, -m*
Gazel 179
Mısra: **9**
Kanlı gözyaşı dökmek ǀ çok üzülmek.
9. Şol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭoptolu olurdı ṭās-ı āsumān

2. **ḳan aġlar:**-*r*
Gazel 77
Mısra: **9**
Kanlı gözyaşı dökmek ǀ çok üzülmek.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

3. **ḳan aġlayu:**-*y, -u*
Kaside 16
Mısra: **38**
Kanlı gözyaşı dökmek ǀ çok üzülmek.
37. Gün olduġıçün ẓihnine teşbīh her aḥşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

ḳan al-:
1. **ḳan aldı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **14**
Vücudun herhangi bir yerini hafifçe çizip üzerine boynuz, bardak veya şişe oturtarak kan alma II öldürmek.
13. Būstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

ḳan bulaşdı vü ḳarındaş ol-:
1. **ḳan bulaşdı vü ḳarındaş oldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **24**
Kan kardeş olmak.
23. Dil-i Paşa ile peykān-ı ʿadū
24. Ḳan bulaşdı vü ḳarındaş oldı

ḳan dökici:
1. **ḳan dökicinüñ:**-*nüñ*
Kaside 20
Mısra: **6**
Can yakan, dilber.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

ḳan eyle-:
1. **ḳan eylemesün:**-*me, -sün*
Kaside 20
Mısra: **5**
Başkasının kanını dökmek, cinayet işlemek.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

ḳan it-:
1. **ḳan itdi:**-*di*
Gazel 48
Mısra: **7**
Kan dökmek, öldürmek.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

ḳan ḳuş-: [KL]
1. **ḳan ḳuşdurdı:**-*dur, -dı*
Kaside 5
Mısra: **22**
Çok eziyet ve sıkıntı çekmek.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe añа şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

ḳan ṭol-:
1. **ḳan ṭolmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 14
Mısra: **5**
Kanla dolmak.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

ḳan yala-:[KL]
1. **ḳan yalaşup:**
Murabba 3
Mısra: **26**
Eski bir geleneğe göre, kardeş olabilmek için iki kimsenin birbirinin birer damla kanını yalaması, kan kardeşi olmak (Tanyeri, 161).
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

ḳan yud-:[KL]
1. **ḳan yudar:**-*ar*
Kaside 19
Mısra: **24**
Pek çok sıkıntı, azap, ıstırap çekmek.
23. ʿUḳūl-ı müʿmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaṣr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

2. **ḳan yudayın:**-*a, -y, -ın*
Gazel 129
Mısra: **3**
Pek çok sıkıntı, azap, ıstırap çekmek.
3. Bezm-i miḥnetde ḥarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

3. **ḳan yutmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 143
Mısra: **14**
Kan renginde (kırmızı) şarap yutmak II Çok acı, sıkıntı, ıstıraba katlanmak.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hīç iʿtibār laʿl

ḳana boya-:[KL]
1. **ḳana boyaduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 50
Mısra: **7**
Kan içinde bırakmak.Çok adam öldürmek, hunharca davranmak.
7. Ḳakıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḥayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

2. **ḳana boyandı:**-*dı*
Gazel 119
Mısra: **2**
Vücûdunun her tarafı kanla kaplanmak ǀ acı ve keder içerisinde kalmak.
1. Peder-i dil-i ḥazīnüñ gözin aġ idüp teʿessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamīş-i Yūsufʿ

3. **ḳana boyandı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **1**
Acı ve keder içerisinde bırakmak.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Gözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

4. **ḳana boyandısa:**
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
Acı ve keder içerisinde bırakmak.
65. Bildiler kıymetini laʿl gibi
66. Ḳana boyandısa ol kān-ı kerem

ḳana ḳoy-:
1. **ḳana ḳoyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **2**
Kana bulamak.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

2. **ḳana ḳoyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **2**
Kana bulamak.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

3. **ḳana ḳoyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **2**
Kana bulamak.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

ḳanāʿat:[GTS]
1. **ḳanāʿat:**
Kaside 19
Mısra: **51**
Yetinmek, kanaat etmek.Elindekinden hoşnut olma durumu.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr

ḳanāʿat it-:
1. **ḳanāʿat itmedi:**-*me, -di*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Yetinmek.
7. Dilerdüm egleyem biriyle göñlüm
8. Ḳanāʿat itmedi bir ile göñlüm

ḳanāʿat ḳıl-:
1. **ḳanāʿat ḳılmadum:**-*ma, -du, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Yetinmek, idare etmek.
5. Biriyle itmek isterdüm muḥabbet
6. Yine anuñla ḳılmadum ḳanāʿat

ḳanad:[GTS]
1. **ḳanad:**
Gazel 237
Mısra: **11**
Kanat, uçma organı.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

ḳand:[KL]
1. **ḳand:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Şeker,şeker kamışı.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

2. **ḳandı:-ı**
Gazel 105
Mısra: **5**
Ar. 1. Nebat şekeri, 2. Kestirilmiş şeker.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

ḳand-ı leb:
1. **ḳand-ı lebüñ:**-*üñ*
Gazel 104
Mısra: **7**
(Sevgilinin) Şeker gibi olan dudağı.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

ḳand ü nebāt:
1. **ḳand ü nebāt:**
Gazel 23
Mısra: **10**
Şeker ve bitki.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsufʿ Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

kʿanda:[KT]
1. **kʿanda:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Ki orada.Nerede?
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʿanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

2. **kʿanda:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Ki onda.
3. Ne ḫoşdur bezmgāh-ı şubḥ kʿanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgün

ḳanda:
1. **ḳandalıġuñ:**-*lı, -ġuñ*
Gazel 3
Mısra: **5**
Nerede.
5. ʿUşşāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Şol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

2. **ḳanda:**-*i*
Kaside 4
Mısra: **17**
Nerede.

17. Ḳanda ise bir gice ʿarz-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāṣ u ʿām

3. **ḳanda:**
Kaside 5
Mısra: **38**
Nerede.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫürşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

4. **ḳanda:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Nerede.
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

5. **ḳanda:**
Gazel 103
Mısra: **16**
Nerede.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

6. **ḳanda:**
Gazel 103
Mısra: **16**
Nerede.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

7. **ḳanda:**
Gazel 104
Mısra: **6**
Nerede.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

8. **ḳanda:**
Gazel 105
Mısra: **2**
Nerede.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

9. **ḳanda:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Nerede.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

10. **ḳanda:**
Gazel 143
Mısra: **4**
1. Nerede. 2. Kanda, kanın içinde (bkz. kan).
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana güşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

11. **ḳanda:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Nerede.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar gönül

12. **ḳanda:**
Gazel 162
Mısra: **4**
Nerede.
3. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşıñı
4. Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi şuludur dostum

13. **ḳanda:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Nerede.2) kan içinde.
9. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise taşlar ile döginür āb-ı revān

14. **ḳanda:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Nerede.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

15. **ḳanda:**
Gazel 247
Mısra: **10**
Nerede.
9. Her zerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

kʿanda:
1. **kʿanda:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Ki onda.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

ḳanda ise:
1. **ḳanda ise:**
Kaside 14
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neredeyse.
51. Ḳatı göñüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise taşlar ile döginür āb-ı revān

ḳanda ki:
1. **ḳanda ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Nerede ki.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey soḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

ḳandan:
1. **ḳandan:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Kim.....kim, nerede.....nerede.
9. Zaḫm-ı tīrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
10. Göñlüme ḳandan irürdi feth-i bāb

2. **ḳandan:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Nereden.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

3. **kāndandur:**-*dur*
Gazel 86
Mısra: **11**
Vücuttaki hayati sıvı.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḥsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

kʿandan:
1. **kʿandan:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Ki ondan.
3. Çarhuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

ḳande:
1. **ḳande:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Nerede.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

ḳandil:[İP]
1. **ḳandiller:**-*ler*
Kaside 16
Mısra: **46**
Çerağ, meşale.
45. Ṭop āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

ḳandīl-i ʿarş:
1. **ḳandīl-i ʿarşı:**-*ı*
Gazel 97
Mısra: **10**
Arşın kandilleri, yıldızlar.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i ṣubḥgāhumuz

ḳandīl-i māh u mihr:
1. **ḳandīl-i māh u mihr:**
Gazel 115
Mısra: **18**
Ay ve güneş kandili.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

ḳanġı:[İP]
1. **ḳanġı:**
Gazel 107
Mısra: **15**
Hangi.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

kʿanı:[KL]
1. **kʿanı:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Ki onu.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

ḳanı:
1. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **59**
Hani.
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem

2. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
Hani.
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem

3. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
Hani.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cūdına reşk ider idi Ḥātem

4. **ḳanı:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Hani, nerede.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

5. **ḳanı:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Hani.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayşer u Tekfūr

6. **ḳanı:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Hani, nerede.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

7. **ḳanı:**
Gazel 254
Mısra: **1**
Hani.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

8. **ḳanı:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Hani.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

kān-ı ʿaṭā:
1. **kān-ı ʿaṭā:**
Kaside 12
Mısra: **17**
Cömertlik madeni, cömertliğinde sınır olmayan.
17. Baḥr-ı ʿummān-ʿaẓamet kān-ı ʿaṭā ebr-i seḫā
18. Āsumān-sürʿat ü deryā-dil ü kūhsār-vaḳār

kān-ı kerem:
1. **kān-ı kerem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
Kerem, bağış kaynağı.
65. Bildiler ḳıymetini laʿl gibi
66. Ḳana boyandısa ol kān-ı kerem

ḳanı ḳurı-:
1. **ḳanı ḳurıdı:**-*dı*
Gazel 287
Mısra: **6**
İçinde şarap kalmaması,korkudan kanının donması.
5. Zühhād gibi güşe-i nişīn oldı şürāḥi
6. Ol ḥāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

kān-ı maʿāni:
1. **kān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Anlam, mana kaynağı.
1. Ebu ʾl-Faẓl-ı vālā-güher Tāci-zāde
2. Zemīn geşte ṭabʿ-ı tu kān-ı maʿāni

kān-ı melāḥat:
1. **kān-ı melāḥat:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Güzellik madeni. || Sevgilinin yüzü.

3. Ḥudā ḳılmış anı kān-ı melāḥat
4. Ki açmış ḥüsni dükkān-ı melāḥat

kān-ı melāmet:
1. **kān-ı melāmet:**
Gazel 234
Mısra: **14**
Azarlama, kınama kaynağı, ocağı.
13. Sīne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rīş-hand
14. Yaʿni ol kān-ı melāmet ṭuz eker ḳurbānına

ḳanın döker:
1. **ḳanın döker:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **3**
Yaralamak ya da öldürmek.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı ṣal zülfüñüñ zindānına

kʾanlar:
1. **kʾanlardan:**-*dan*
Gazel 244
Mısra: **8**
Ki onlar.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʿanlardan ol üstād durur mekr ü fitende

ḳanlar derle-
1. **ḳanlar derledi:**-*lar*
Gazel 175
Mısra: **4**
Çok sıkıntı çekmek.
3. Öñüñce yılmadın ey ḫusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gün

ḳanlar içür-:
1. **ḳanlar içürür:**-*ür, -ür*
Gazel 124
Mısra: **10**
Kan || içmek bağlamında sıkıntı, eziyet.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

ḳanlar yutdur-:
1. **ḳanlar yutdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 266
Mısra: **12**
Çok ıztırap çekmek, elem ve eziyete katlanmak.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuşşāḳa gör mey

ḳanlu:
1. **ḳanlu:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Kan.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u taşı lāle-reng itdi

kanlı yaş-:[KL]
1. **kanlı yaşumdan:**-*um, -dan*
Gazel 143
Mısra: **3**
Çok acıdan kaynaklanan, gözden artık kan gelecek biçimde ağlamak.
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana güşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

2. **ḳanlu yaş:**
Gazel 218
Mısra: **3**
Kanlı göz yaşı.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

3. **ḳanlu yaşum:**-*um*
Gazel 201
Mısra: **5**
Kanlı gözyaşı.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini şandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

4. **ḳanlu yaşum:**-*um*
Gazel 202
Mısra: **5**
Kanlı gözyaşı.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

5. **ḳanlu yaşumı:**-*u, -m, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kanlı gözyaşı.
3. Aḳıdup ḳanlu yaşumı baḳımdan
4. Pür ideyin dükānını yaḳımdan

ḳannış:
1. **ḳannış:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Cilve, işve.
3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḥṣīl ḳılmış şīve babın

2. **ḳannişlü:**-*lü*
Gazel 76
Mısra: **10**
Cilve, işve.
9. Belālar çekse tañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

ḳanuna gir-:[KL]
1. **ḳanuma girdi:**-*di*
Gazel 263
Mısra: **14**
(Birinin) Kanına girmek: 1. (Birini) Öldürmek veya öldürtmek, ölümüne sebep olmak. 2. Felakete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak, kandırmak.
13. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm mānīʾ olup ḳanuma girdi

2. **ḳanuma girdükçe:**-*dükçe*
Gazel 162
Mısra: **3**
(Birinin) Kanına girmek: 1. (Birini) Öldürmek veya öldürtmek, ölümüne sebep olmak. 2. Felakete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak, kandırmak.
3. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşını
4. Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi şuludur dostum

ḳānūn:[GTS]
1. **ḳānūn:**
Kaside 4
Mısra: **59**
Emir, hüküm ǁ kanun enstrümanı.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökilürdi şubḥa-ı silk-i niẓām

2. **ḳānūn:**
Gazel 174
Mısra: **12**
Emir, hüküm ǁ kanun enstrümanı.
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

kʾanuñ:
1. **kʾanuñ:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Ki onun.
23. Sākin-i ṣadr-ı sarāy-ı fazl Caʿfer Beg kʾanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

2. **kʾanuñ:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Ki onun.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʿanuñ ʿömri gülini dermedi

ḳānūn-ı selātin-i cihan:
1. **ḳānūn-ı selātin-i cihan:**
Kaside 5
Mısra: **12**
Dünya padişahının kanunu.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḥaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

ḳanzil:[TS]
1. **ḳanzildür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **10**
Geçkin sarhoş, körkütük
9. İşidüp nālemüñ cereslerini
10. Didi yine Mesīḥī ḳanzildür

ḳap-:[GTS]
1. **ḳapmaz:**-*maz*
Kaside 10
Mısra: **28**
Almak, ele geçirmek.
27. Ḳarşu teʾdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

2. **ḳapdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **6**
Koşup yetişmek, kapmak.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

3. **ḳapışalar:**-*ış, -a, -lar*
Kaside 21
Mısra: **20**
Yakalamak II toplamak.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

4. **ḳapar:**-*ar*
Gazel 72
Mısra: **7**
Almak, ele geçirmek.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer ṣan efser-i sulṭān uğurlar

5. **ḳapa:**-*a*
Gazel 255
Mısra: **7**
Yakalamak II toplamak.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymün oldı

ḳapaḳ:[GTS]
1. **ḳapaḳlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kıt'a 12
Mısra: **4**
Göz kapağı.
3. Senüñ ḫayālüñ ile soḫbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

ḳapan-:[GTS]
1. **ḳapanursa:**-*ur, -sa*
Gazel 27
Mısra: **6**
Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naṣūḥ

2. **ḳapana:**-*a*
Gazel 166
Mısra: **5**
Kapalı hale gelmek.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarṣa yollar eyleyem

3. **ḳapanur:**-*ur*
Gazel 202
Mısra: **4**
Kapalı hale gelmek/ yalvarma. Ayaklarına kapanma.
3. Gözüm yumılur düşicegiz gönlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

ḳapla-:[GTS]
1. **ḳaplamadan:**-*madan*
Gazel 88
Mısra: **9**
1. Kaplamak 2. Üzerini örtmek.
9. Ḳaplamadan Mesīḥīyi jeng-i ecel şehā
10. Āyīne-i vücūdına eyle ṣafā naẓar

2. **ḳaplayan:**-*y, -an*
Gazel 219
Mısra: **3**
1. Kaplamak 2. Üzerini örtmek.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

ḳapu:[BA]
1. **ḳapucısı:**-*cı, -s, -ı*
Kaside 2
Mısra: **44**
Sevgili kapısı ǁ Sevgili'nin (huzuru, eşiği).
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfitāb
44. Elde ʿaṣā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

2. **ḳapuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 3
Mısra: **29**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

3. **ḳapuñ:**-*ñ*
Gazel 8
Mısra: **4**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
3. Saña beş vaḳde duʿā iderin
4. Ḳapuñ olalı secdegāh bana

4. **ḳapuñ:**-*ñ*
Kaside 9
Mısra: **80**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

5. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Kaside 13
Mısra: **51**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.

51. Sille-i dest-i felekdendür fiġānum ḳapuña
52. Kʿeylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

6. **ḳapu:**
Gazel 38
Mısra: **3**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

7. **ḳapuña:**-*ñ, -da*
Gazel 48
Mısra: **1**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuña varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

8. **ḳapusında:**-*s, -ın, -da*
Gazel 52
Mısra: **9**
Kapı.
9. Kapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

9. **ḳapuña:**-*ñ, -da*
Gazel 53
Mısra: **1**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
1. Ḳapuña çeşmüm iken ḥalḳa-ı der
2. Niçün āhenger aña ḥalḳa ider

10. **ḳapuña:**-*ñ, -da*
Gazel 59
Mısra: **3**
Sevgili kapısı ǁ Sevgili'nin (huzuru, eşiği).
3. Ḳapuña dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüḫʷān atar

11. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 65
Mısra: **6**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu ṭaşıyup ḫidmet eyler

12. **ḳapuñı:**-*ñ, -ı*
Gazel 78
Mısra: **8**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

13. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 81
Mısra: **9**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḥiteler de görürse ḳumḳum ider

14. **ḳapuña:**-*ñ, -da*
Gazel 96
Mısra: **7**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
7. Didüm ḳapuña yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

15. **kapuñı:**-*ñ, -ı*
Gazel 155
Mısra: **7**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

16. **ḳapuda:**-*da*
Gazel 158
Mısra: **2**
Dergâh, saray.
1. Gündüzin küyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā ṣubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

17. **ḳapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 158
Mısra: **9**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

18. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 159
Mısra: **9**
Padişah/sevgili kapısı. Dergâh, saray. ǁ makam, huzur.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

19. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 162
Mısra: **2**
Padişah/sevgili kapısı. Dergâh, saray. ǁ makam, huzur.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

20. **ḳapudur:**-*dur*
Gazel 162
Mısra: **10**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

21. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 182
Mısra: **3**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
3. Raḳībi görüp āh itdük ḳapuñda
4. Caʿ alnāhā rücūmen li-ʿş-şeyāṭīn

22. **ḳapuyı:**-*y, -ı*
Gazel 184
Mısra: **10**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

23. **ḳapudan:**-*dan*
Gazel 199
Mısra: **11**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

24. **ḳapuñı:**-*ñ, -ı*
Gazel 204
Mısra: **5**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
5. Ḳapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşigüñ olalı ʿuşşāḳa kıblegāh-ı cibāh

25. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 226
Mısra: **9**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
9. Ḳapuña vardı fiġān ile Mesīḥī güyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

26. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 233
Mısra: **17**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
17. Ḳapuña varduḳça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

27. **ḳapuñda:**-*ñda*
Gazel 239
Mısra: **3**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫʷānuma

28. **ḳapusına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **12**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

29. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 268
Mısra: **9**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

30. **ḳapuñ:**-*ñ*
Gazel 270
Mısra: **9**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
9. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
10. Öñürdürmez seḥer bād-ı ṣabāyı

31. **ḳapuñ:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
7. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
8. Öñürdür her seḥer bād-ı ṣabāyı

32. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 281
Mısra: **1**
Padişah/sevgili kapısı ǁ makam, huzur.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

ḳapu aç-:
1. **ḳapu açar:**-*ar*
Gazel 70
Mısra: **6**
Başlamak, girişmek.
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında olduḳça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

ḳapuñ bekle-:
1. **ḳapuñ beklemege:**-*meg, -e*
Kaside 16
Mısra: **42**
Kapısında beklemek.
41. Her gün işigüñ ḫidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

kār eyle-:
1. **kār eylemez:**-*mez*
Gazel 86
Mısra: **18**
Etki etmek.
17. Anun kim Haḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

kār it-:
1. **kār itse:**-*se*
Gazel 200
Mısra: **7**
Etki etmek.
7. Nʿola kār itse cāna vaṣf-ı ḳaddüñ
8. Gelür oḳdan ḳatı söz olsa ṭoġru

ḳara:[GTS]
1. **ḳara:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
Siyah.
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıḳarup
72. Mātem içün ḳara giydürdi ḳalem

2. **ḳara:**
Kaside 1
Mısra: **14**
Siyah.
13. Vāy eger kim baḳasın şafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

3. **ḳara:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Siyah.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşıḳ olıcaġız Muṣṭafā

4. **ḳara:**
Gazel 12
Mısra: **13**
Siyah.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʾ āb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

5. **ḳara:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Siyah.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

6. **ḳara:**
Gazel 68
Mısra: **13**
Siyah.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʾanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

7. **kara:**
Gazel 124
Mısra: **7**
I siyah II kötü, değersiz.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

8. **ḳara:**
Gazel 150
Mısra: **8**
Siyah II Kötü, sıkıntılı.
7. Bezm-i zilletde ol aġyār-ı leʿīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

9. **ḳara:**
Gazel 156
Mısra: **6**
I siyah II kötü, değersiz.
5. Öykündügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

10. **ḳara:**
Gazel 160

Mısra: **4**
I siyah II kötü, değersiz.
3. Āhum ile yüz yüze oldukça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

11. **ḳara:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Siyah.
1. Çağırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

12. **ḳara:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Siyah.
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çağırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

13. **ḳara:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Siyah.
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çağırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

14. **ḳara:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Siyah.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

15. **ḳara:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Siyah.
1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

16. **ḳara:**
Gazel 217
Mısra: **6**
I siyah II kötü, değersiz.
5. Ḥāl-i hindū ne siyehtür kʾöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

17. **ḳaradan:**-*dan*
Gazel 219
Mısra: **10**
Siyah.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

18. **ḳara:**
Gazel 226
Mısra: **3**
Siyah.
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

19. **ḳara:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Siyah.
5. Ḥaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

ḳara baḫt:
1. **ḳara baḫtı:**-*ı*
Gazel 22
Mısra: **10**-
Kötü talih.
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḥalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

2. **ḳara baḫtına:**-*ı, -n, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **84**
Kötü talih.
83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mātem

ḳara gün:[KL]
1. **ḳara günlü:**-*lü*
Kaside 2
Mısra: **17**
Sıkıntılı, zor günler.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳaṭʿ-ı recā ṣaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

2. **ḳara günlü:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Talihsiz.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

2. **ḳara günlünün:**-*lü, -nün*
Mesnevi 1
Mısra: **20**
Sıkıntılı, zor günler.
19. Ḳılurın her gice maḥbūb fikrin
20. Bu ḳara günlünün gör ḫūb fikrin

3. **ḳara günlüye:**-*y, -e*
Murabba 1
Mısra: **21**
Bedbaht, talihsiz, kötü gün.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu firḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿışret gicesi

4. **ḳara günlüye:**-*lü, -y, -e*
Gazel 29
Mısra: **2**
Sıkıntılı, zor günler.
1. Şeb-gün ṣaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı ṣubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı ṣubḥ

kara kaş:
1. **kara kaşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 176
Mısra: **3**
Kara kaş, siyah kaş.
3. Ay başında ṣol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

ḳara ṣāl:
1. **ḳara ṣāl:**
Kaside 9
Mısra: **68**
Kara hırka/abâ.
67. Bu dem ki mātem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʿis-i kelimātum giyüp durur ḳara ṣāl

2. **ḳara ṣāl:**
Kaside 13
Mısra: **38**
Kara hırka/abâ.
37. Ẓihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara ṣāl

ḳara yer:
1. **ḳara yer:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Toprak.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

ḳarala-:
1. **ḳaralar:**-*r*
Gazel 60
Mısra: **8**
Siyah renge bürümek.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḫaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār ṣaḥasını nice ḳaralar

ḳaraltı:[GTS]
1. **ḳaraltı:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Belli belirsiz, koyu renkli biçim, silüet.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḫüsn ide senüñle şanemüñ

ḳarāmān:[BA]
1. **ḳarāmān:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Güzeller II Sevgilinin atalarının bulunduğu yerdir.Yerleşim yeri.
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

ḳaranlıġ:[GTS]
1. **ḳaranlıġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 204
Mısra: **3**
Karanlık, kasvet.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlıġına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḥaṭṭ-ı siyāh

ḳarañu:
1. **ḳarañuda:**-*da*
Gazel 21
Mısra: **4**
Karanlık.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öyküdügiçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılımaz āb-ı ḥayāt

2. **ḳarañuluḳ:**-*luḳ*
Gazel 22
Mısra: **3**
Karanlık.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḫr ü ber ẓulmet

3. **ḳaranu:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Karanlık.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāġuñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

ḳarañu it-:
1. **ḳarañu itdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **35**
Karanlık et-.
35. Şeb-i ẓillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿā ile uyar

2. **ḳarañu itmege:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **41**
Karanlık et-.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳarañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

ḳara-pūş ol-:
1. **ḳara-pūş oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **85**
Kara örtü ol-.
85. Yüzin dürdi ḳara-pūş oldı ʿālem
86. Şañasın şābit olsun diyü seyyār

2. **ḳara-pūş oldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **40**
Kararlar bağla-.
39. Ḥasedinden göreli keff-i kerīmüñi seḥāb
40. Ḳara-pūş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

ḳarār:[GTS]
1. **ḳarārı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sabit ve sakin olmak.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Ḳılıcıyla alupdur ol diyarı

2. **ḳarār:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Sabit ve sakin olmak.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u ṣabrı raḫtın oda yaḳdı

ḳarār eyle-:
1. **ḳarār eyledügince:**-*düg, -ince*
Kaside 18
Mısra: **62**
Durmak, kalmak, devamlılığını sürdürmek.
61. Bāġ-ı cihānda devlet ile ser-fērāz ola
62. Ṣaḥn-ı çemende eyledügince ḳarār serv

2. **ḳarār eyleye:**-*y, -e*
Gazel 205
Mısra: **3**
Durmak, kalmak, devamlılığını sürdürmek.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sığışa mı iki pādişāh

ḳarār it-:
1. **ḳarār itmez:**-*mez*
Gazel 106
Mısra: **7**
Sabit durmak.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

2. **ḳarār itmişdür:**-*miş, -dür*
Murabba 1
Mısra: **17**
Sabit durmak.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

ḳarār ḳıl-:
1. **ḳarār ḳıldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **1**
Dönüp dolaşıp bir yerde durmak-, 2. Bir çok şey ya da bir hususta birini seç-.
1. Taḫt-ı dilde yine sulṭān-ı ṣafā ḳıldı ḳarār
2. Bāz-ı cānum yine mürġ-i feraḥı ḳıldı şikār

2. **ḳarār ḳılur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **18**
Karar kılmak.Bir yerde yerleşip kalmak.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

ḳaravaş:[KL]
1. **ḳaravaş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
Cariye, hizmetçi.
35. Her melek añа iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

kārbān-ı encüm:
1. **kārbān-ı encüm:**
Kaside 14
Mısra: **54**
Yıldızlar kervanı.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

2. **kārbān-ı encüm:**
Gazel 181
Mısra: **12**
Yıldızlar kervanı.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

kārbān-ı şayf:
1. **kārbān-ı şayf:**
Kaside 11
Mısra: **1**
Yaz kervanı.
1. Tā ki oldı kārbān-ı şayfʿālemden nefīr
2. Sīmden şāh-ı şitā için döşendi ḫoş serīr

ḳarġa:[GTS]
1. **ḳarġalar:**-*lar*
Kaside 17
Mısra: **24**
Karga, kuş.
23. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tā kim yapam duzaġ
24. Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikār

ḳaʿr-ı baḥr-ı elem:
1. **ḳaʿr-ı baḥr-ı elem:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Elem denizinin köpüğü.
3. Kaʿr-ı baḥr-ı elem ü ġuṣṣa miyānında iken
4. Şāhid-i ẕevḳ ü şafāyı yine dil itdi kenār

ḳarınca:[GTS]
1. **ḳarıncasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 105
Mısra: **9**
Karınca.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

kārnāme:[KL]
1. **kārnāme:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Kararı bildiren resmi yazı.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

ḳarşu:[İP]
1. **ḳarşu:**
Kaside 2
Mısra: **32**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Ḳarşu şu sepmeseydi añа çeşm-i dür-feşān

2. **ḳarşu:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Karşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

3. **ḳarşu:**
Gazel 5
Mısra: **5**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḥavżа ki durmış servler dīvān añа

4. **ḳarşu:**
Kaside 8
Mısra: **55**
Karşı.
55. Karşu ger ḥilm ü vakḳāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

5. **ḳarşu:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Ön taraf, ilerisi.
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

6. **ḳarşu:**
Kaside 10
Mısra: **27**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
27. Ḳarşu teʾdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

7. **ḳarşu:**
Gazel 12
Mısra: **5**
Ön taraf, ilerisi.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiẕāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

8. **ḳarşu:**
Gazel 12
Mısra: **6**
-e doğru.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiẕāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

9. **ḳarşuda:**-*da*
Kaside 13
Mısra: **2**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
1. Meclis-i ḫāş içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

10. **ḳarşu:**
Kaside 15
Mısra: **9**
Ön taraf, ilerisi.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

11. **ḳarşu:**
Kaside 16
Mısra: **51**
-e doğru.
51. Ḳarşu şu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʿvā

12. **ḳarşu:**
Kaside 17
Mısra: **31**
Ön taraf, ilerisi.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

13. **ḳarşu:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Ön taraf, ilerisi.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

14. **ḳarşu:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Ön taraf, ilerisi.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı ṣubḥ

15. **ḳarşu:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
7. Nʾola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

16. **ḳarşu:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Ön taraf, ilerisi.
3. Sākiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

17. **ḳarşu:**
Gazel 52
Mısra: **4**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
3. Sākiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

18. **ḳarşu:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Ön taraf, ilerisi.
7. Sākiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

19. **ḳarşu:**
Gazel 70
Mısra: **2**
-e doğru.
1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

20. **ḳarşu:**
Gazel 106
Mısra: **12**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
11. Meger ki sūzen-i ġamzeñden iḥtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu riṣte-i zülfüñe göz diker nergis

21. **ḳarşu:**
Gazel 115
Mısra: **9**
-e doğru.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

22. **ḳarşu:**
Gazel 124
Mısra: **5**
-e doğru.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

23. **ḳarşu:**
Gazel 128
Mısra: **9**
Karşı.
9. Ey Mesīḥī gözüñ aç bād-ı ṣabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭopraġına ḳıldıysa ḥaḳḳ-ı nazaruñ

24. **ḳarşu:**
Gazel 144
Mısra: **6**
1...hakkında....hususunda 2.katında, yanında,nezninde 3.tedbir olarak.
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

25. **ḳarşuña:**-*ñ, -a*
Gazel 152
Mısra: **5**
Ön taraf, ilerisi.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfītāb-mertebeden nūr umar hilāl

26. **ḳarşu:**
Gazel 165
Mısra: **3**
-e doğru.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fīʿli saḳīm

27. **ḳarşu:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Ön taraf, ilerisi.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür şolaġ ile

28. **ḳarşu:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Karşı.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʿl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

29. **ḳarşu:**
Gazel 219
Mısra: **3**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

30. **ḳarşu:**
Gazel 225
Mısra: **7**
-e doğru.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme bañа
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

31. **ḳarşu:**
Gazel 258
Mısra: **6**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
5. Hevā-yı ḥüsn içinde ḳaşı yaymış
6. Biribirine ḳarşu iki ṭāḳı

32. **ḳarşudan:**-*dan*
Gazel 275

Mısra: **3**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

33. **ḳarşu:**
Gazel 275
Mısra: **4**
-e doğru.
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

34. **ḳarşu:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

ḳarşu çıḳ-:
1. **ḳarşu çıḳuban:**-*uban*
Gazel 19
Mısra: **6**
İleri sürülen fikrin, yapılan davranışın yanlış olduğunu söylemek, itiraz etmek.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmet

2. **ḳarşu çıḳuban:**
Gazel 198
Mısra: **14**
Birinin yolunu gözlemek, onu karşılaaya çıkmak.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmetdür bu

ḳarşu gel-:
1. **ḳarşu gelüben:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Yolunu gözlemek, karşılamaya çıkmak.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

ḳarşu gelürdi:
1. **ḳarşu gelürdi:**-*ür, -di*
Gazel 229
Mısra: **12**
Kelime Tipi: -
Karşısında durmak.
11. Besmeleyle Kaʿbetu ʾllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

ḳarşu göster-:
1. **ḳarşu gösterüp:**-*üp*
Gazel 59
Mısra: **8**
Karşıdan göstermek.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

ḳarşu ḳarşu:
1. **ḳarşu ḳarşu:**
Kaside 17
Mısra: **38**
Karşı karşı. (ikileme).
37. Ḫalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

ḳarşu ṭur-:
1. **ḳarşu ṭur:**
Gazel 46
Mısra: **2**
Karşısında durmak.
1. Görmek isterseñ tecellī ide nūr
2. Kaʿbe-i Dīdār-ı yāra ḳarşu ṭur

2. **ḳarşu ṭurmaġ:**-*maġ*
Gazel 119
Mısra: **4**
Karşısında durmak.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis altun üsküf

ḳarşu ṭut-:
1. **ḳarşu ṭutduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 132
Mısra: **3**
Karşısına(yoluna) tutmak -koymak. Hedefte olmak.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

ḳarşulaş-:[GTS]
1. **ḳarşulaşduġı:**-*duġ, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
Karşılaşmak.
39. Ḳarşulaşduġı dem iki leşker
40. Şaldı meydāna atın ol server

2. **ḳarşulaşup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **84**
Karşılaşmak.
83. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesāʾili
84. Cüdunī anuñla ḳarşulaşup virmese cevāb

ḳarşuña çıḳ-:
1. **ḳarşuña çıḳdı:**-*dı*
Gazel 275
Mısra: **9**
Karşısında durmak, önüne çıkmak.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḥürmet eyledi

ḳarşusına dikil-:
1. **ḳarşusına dikildi:**-*il, -di*
Kaside 18
Mısra: **34**
Karşısına çıkmak.
33. Ol şehriyāra ḫidmet içün būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

ḳaş:[GTS]
1. **ḳaşı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
1. Birisi şol İmām-oġlı Muḥammed
2. Ḳaşı mihrābdur ʿuşşāḳa maʿbed

2. **ḳaşını:**-*ı, -n, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Kayṣar

3. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 2
Mısra: **7**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

4. **ḳaşuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **9**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

5. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Müfret 3
Mısra: **1**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı bağırlu idügin anuñ çeken bilür

6. **ḳaşuña:**-*uñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **11**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

7. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 18
Mısra: **5**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

8. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 23
Mısra: **6**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ kūşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

9. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 23
Mısra: **12**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ naḳşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāziʿāt

10. **ḳaşlaruñla:**-*lar, -u, -ñ, -la*
Gazel 36
Mısra: **5**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

11. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 78
Mısra: **9**
Kaş: Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḫālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

12. **ḳaşlarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Gazel 90
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Nakḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

13. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 93
Mısra: **10**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

14. **ḳaşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 97
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

15. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 102
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

16. **ḳaş:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. An gerek maḥbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

17. **ḳaş:**
Gazel 107
Mısra: **16**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum bağladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

18. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 128
Mısra: **7**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. Beñzer ol Hind ḫekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḫaṣtelerüñ

19. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 132
Mısra: **6**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

20. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 133
Mısra: **7**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. Sīnemden eylegil ḥażer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

21. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 134
Mısra: **8**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

22. **ḳaşuña:**-*uñ, -a*
Gazel 140
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

23. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 145
Mısra: **1**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler gönül
2. Laʾlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser gönül

24. **ḳaşuña:**-*uñ, -a*
Gazel 152
Mısra: **1**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.

1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

25. **ḳaşuña:**-*uñ, -a*
Gazel 152
Mısra: **8**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

26. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

27. **kaşı:**-*ı*
Gazel 180
Mısra: **1**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
1. Seyr-i sebze eyledügünce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

28. **ḳaşuña:**-*uñ, -a*
Gazel 182
Mısra: **13**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

29. **ḳaşdan:**-*dan*
Gazel 186
Mısra: **10**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çaġırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

30. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 196
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Tīrüñüñ ḫātıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince göñülden geçürın

31. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 196
Mısra: **5**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

32. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 201
Mısra: **5**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini şandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

33. **ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 202
Mısra: **5**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

34. **kaş:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

35. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 218
Mısra: **8**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

36. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 222
Mısra: **2**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
1. Ger gönderürse tīrini ʿuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

37. **ḳaşuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 231
Mısra: **3**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklüğine

38. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **8**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

39. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 246
Mısra: **4**
Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kıllar.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

ḳaşd:[FD]
1. **ḳaşdına:**-*ı, -n, -*
Kaside 3
Mısra: **16**
Amaçlamak.Niyet, kurma, bile bile yapma.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

2. **ḳaşdum:**-*um*
Kıt'a 10
Mısra: **8**
Amaç, niyet.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaşdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

3. **ḳaşduma:**-*um, -a*
Kaside 13
Mısra: **13**
Kötü davranmak, Öldürme , yaralama, zarar vermeye teşebbüs etme.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaşduma bel bağlayan
14. Eyledüñ ḳaşd-ı ġarīb ü bağladun nāzik ḫayāl

4. **ḳaşdum:**-*um*
Gazel 69
Mısra: **8**
Amaç.
7. Ḫavf itmesün bu ḫalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaşdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

5. **ḳaşdum:**-*um*
Gazel 69
Mısra: **12**
Amaç.
11. Nūr itse çarḥı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaşdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

6. **ḳaşdı:**-*ı*
Gazel 84
Mısra: **8**
Saldırma, saldırış.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaşdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

ḳaşd eyle-:
1. **ḳaşd eyler:**-*r*
Gazel 158
Mısra: **6**
Niyetlenmek.2) istemek, arzu etmek.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaşd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

2. **ḳaşd eylese:**-*se*
Kaside 16
Mısra: **55**
Öldürmeye davranmak.
55. Ḳaşd eylese gizlenmege düşmen anı nīzeñ
56. Parmaġı ile gösterüp eyler ile rüsvā

ḳaşd id-:
1. **ḳaşd ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **20**
Bilerek bir işe girişmek, niyetlenmek.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʾ uçmaġa ḳaşd ide fīrdevs-i berīnden beri ḫūr

2. **ḳaşd ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **11**
Bilerek bir işe girişmek, niyetlenmek.
11. Nergis çemende ḳaşd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫᵛāb

ḳaşd it-:
1. **ḳaşd itmiş:**-*miş*
Gazel 118
Mısra: **7**
Saldırmak ‖ niyetlenmek.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaşd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

2. **ḳasd itmiş:**-*miş*
Gazel 249
Mısra: **3**
Niyetlenmek, harekete geçmek.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-dūz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

3. **ḳaşd itmiş:**-*miş*
Gazel 263
Mısra: **13**
Niyetlenmek, harekete geçmek.
13. Ḳaşd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm mānīʾ olup ḳanuma girdi

ḳaşd itseñ:
1. **ḳaşd itseñ:**-*señ*
Gazel 35
Mısra: **5**
saldırmak ‖ niyetlenmek.
5. Ben ḳuluñ şaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaşd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḫased

ḳaşd-ı ġarīb eyle-:
1. **ḳaşd-ı ġarīb eyledüñ:**
Kaside 13
Mısra: **14**
Zavallıyı, garibi öldürmeyi amaçlamak.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaşduma bel bağlayan
14. Eyledüñ ḳaşd-ı ġarīb ü bağladun nāzik ḫayāl

ḳaşd-ı vaṣf:
1. **ḳaşd-ı vaṣf:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Niteliklerini kast etmek, anlatmak.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fīʿāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaşd-ı vaṣf itsem nigāruñ ḳāmet-i şimşādına

kāse:[KL]
1. **kāsesini:**-*i, -i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **22**
Kadeh, peymane.Çini, toprak veya camdan yapılmış çukur çanak.
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

kāse-bāz:[İP]
1. **kāse-bāz:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Kaseleri, parmaklarının ve elinde tuttuğu değneklerinin ucunda dans ederek çeviren oyuncu.
17. Şaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaçdı sīm ü zer nesīm

kāse-bāz-ı āsumān:
1. **kāse-bāz-ı āsumān:**
Kaside 14
Mısra: **48**
Gök yüzü kasesini çeviren.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

2. **kāse-bāz-ı āsumān:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Feleklerin hokkabazı, felekleri çeviren.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

kāse-i çarḫ:
1. **kāse-i çarḫa:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **2**
Feleğin kasesi, çanağı.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i şabūḥ
2. Her ṣubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳ:
1. **kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan:**-*dan*
Gazel 192
Mısra: **10**
Boşlukta asılı duran gökyüzünün katmanları (bağl) kadehe benzeyen felekler.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫᵛānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

kāse-i ser:
1. **kāse-i ser:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Kafatası.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

kāse-i ser-i faġfūr:
1. **kāse-i ser-i faġfūr:**
Kaside 19

Mısra: **48**
Çin hükümdarının başındaki kadeh.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

ḳaşı kemān:
1. **ḳaşı kemān:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

2. **ḳaşı kemān:**
Kaside 16
Mısra: **7**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
7. Ey ḳaşı kemān oḳlarıña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

3. **ḳaşı kemān:**
Gazel 95
Mısra: **7**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

4. **ḳaşı kemān:**-*ı*
Gazel 114
Mısra: **7**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
7. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şuʿāʿ

5. **ḳaşı kemān:**
Gazel 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

6. **ḳaşı kemān:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

7. **ḳaşı kemān:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

8. **ḳaşı kemān:**
Gazel 275
Mısra: **3**
Keman kaşlı dilber (kaşı kavisli ve düzgün olması yönüyle).
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

ḳaşı yay:
1. **ḳaşı yaya:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **23**
Sevgilinin yay gibi olan kaşı.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her ağızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

2. **ḳaşı yaymış:**-*mış*
Gazel 258
Mısra: **5**
Sevgilinin yay gibi olan kaşı.
5. Hevā-yı ḥüsn içinde ḳaşı yaymış
6. Biribirine ḳarşu iki ṭāḳı

ḳāsım beg:
1. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Ey boyı serv-i nāz Ḳāsım Beg
2. Şaçı ʿömr-i dırāz Ḳāsım Beg

2. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **2**
Özel isim.
1. Ey boyı serv-i nāz Ḳāsım Beg
2. Şaçı ʿömr-i dırāz Ḳāsım Beg

3. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **4**
Özel isim.
3. Serv beñzerdi ḳaddüñe olsa
4. Başdan ayaġa nāz Ḳāsım Beg

4. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Özel isim.
5. Mürġ-i dil şaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

5. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Özel isim.
7. Kaʿbe-i kūyuña gider gönlüm
8. Ḳılduġumca namāz Ḳāsım Beg

6. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Özel isim.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuşşāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg

7. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Özel isim.
11. Defter itdükçe mübtelālaruñı
12. Beni çoḳ başda yaz Ḳāsım Beg

8. **ḳāsım beg:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Özel isim.
13. Ḥaḳ Mesīḥī duʿāsı ile seni
14. Eylesün ser-ferāz Ḳāsım Beg

ḳaşīr eyle-:
1. **ḳaşīr eyler:**-*r*
Kaside 11
Mısra: **36**
Yeterli olamamak; eksik, kusurlu kalmak.
35. Derzi-i ḳudret çü tīġüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḥaşmuñ libās-ı ʿömrini eyler ḳaşīr

ḳaşr:[KL]

1. **ḳaşruñda:**-*uñ, -da*
Kaside 2
Mısra: **62**
Saray, köşk.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaşruñda bāġbān

2. **ḳasruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 115
Mısra: **17**
Saray, köşk.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

ḳaşr-ı ḳayṣar:
1. **ḳaşr-ı ḳayṣar:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ḳayṣar'ın sarayı.
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Ḳayṣar

ḳaşr-ı memāt:
1. **ḳaşr-ı memāta:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **4**
Ölüm köşkü.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaşr-ı memāta her kemügi nerdübān-vār

ḳaşr-ı nā-maʿmūr:
1. **ḳaşr-ı nā-maʿmūr:**
Kaside 19
Mısra: **8**
İmar edilmemiş saray, düzenlenmemiş.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

ḳaşr-ı sarāy:
1. **ḳaşr-ı sarāyına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 2
Mısra: **45**
Saray, köşkü.
45. Seyrāna çıḳsa ḳaşr-ı sarāyına pir-i ʿaḳl
46. Alçaḳ görine gözine eyvān-ı āsumān

ḳaşr-ı sīmin:
1. **ḳaşr-ı sīminine:**-*i, -n, -e*
Gazel 94
Mısra: **11**
Gümüş köşk.
11. Ḳaşr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey dirīġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

ḳaşr-ı şīrīn:
1. **ḳaşr-ı şīrīn:**
Gazel 225
Mısra: **4**
Şirin'in köşkü,sarayı.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

ḳaṣṣāb:[KL]
1. **ḳaṣṣāb:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Ar. Hayvan boğazlayan, et satan sanatkâr, kassâbiye: Kasap ücreti, ücret-i zebhiyye.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

kʿāsumān-ı devlet:

1. **kʿāsumān-ı devlete:**
Kaside 14
Mısra: **55**
1. Mutluluk göğü. 2. Talih seması.
55. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

2. **kʿāsumān-ı devlete:**-*e*
Gazel 180
Mısra: **9**
Mutluluk göğü.
9. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḥa nerdübān

ḳaşuñ kemān:
1. **ḳaşuñ kemānı:**-*ı*
Gazel 283
Mısra: **1**
Sevgilinin kaşının yayı (kaşın eğri, kavisli ve yay gibi ince olması bağlamında).
1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

ḳat:[TS]
1. **ḳat:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Huzur, makam.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

ḳaṭʿ id-:
1. **ḳaṭʿ iderseñ:**-*er, -señ*
Kaside 9
Mısra: **77**
Kesmek.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

ḳat ḳat:
1. **ḳat ḳat:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Çok, pek çok.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

2. **ḳat ḳat:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Çok, pek çok.
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

3. **ḳat ḳat:**
Gazel 213
Mısra: **3**
Üst üste.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

ḳaṭʿā:[İP]
1. **ḳaṭʿā:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Asla, hiç.
23. Ḥızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

2. **ḳaṭʿā:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Ar. Asla.

1. Eyleyen her ʿāşıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

3. **ḳaṭʿā:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Asla, hiç.
41. Ol ḳadd-i ser-feräza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

ḳatār:[KL]
1. **ḳatārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **12**
Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü, dizisi.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi ʿışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

2. **ḳaṭārı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **12**
Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü, dizisi.
11. Mesīḥī çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭārı

ḳaṭarāt-ı emṭār:
1. **ḳaṭarāt-ı emṭār:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Yağmur damlaları.
11. Güş-ı māhīye ṭaḳar şanki gümüşden ḥalḳa
12. Nāzil olduḳça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

ḳaṭı:[İP]
1. **ḳaṭı:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Sert, merhametsiz.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳaṭı cevvār

2. **ḳatı:**
Müfret 3
Mısra: **2**
Sert, merhametsiz.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı bağırlu idügin anuñ çeken bilür

3. **ḳatı:**
Gazel 39
Mısra: **12**
Bkz. TS. C. IV, s. 2338-45. 1. çok, pek.
11. Didüm ey cān gel ırağ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

4. **ḳatı:**
Gazel 170
Mısra: **7**
Çok, pek.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden gönül hayrān-ı ḥüsn

5. **ḳatı:**
Gazel 180
Mısra: **14**
Çok, pek.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

6. **ḳatı:**
Gazel 184
Mısra: **5**
Sert, merhametsiz.
5. Zāʾil itmez ḳatı gönlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz nakş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

7. **ḳatı:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Çok fazla, pek, ziyade.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

8. **ḳatı:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Oldukça.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña gönli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

9. **ḳatı:**
Gazel 253
Mısra: **10**
Sert, merhametsiz.
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa:
1. **ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur:**
Gazel 69
Mısra: **14**
Dünyaya bağlılık makamı.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

ḳatı baş:
1. **ḳatı baş:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Açık baş.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāhīye de bir ḳulp daḳarlar

ḳatı gönül:
1. **ḳatı gönüllü:**
Kaside 14
Mısra: **51**
Merhametsiz , sevgisiz, taş kalpli.
51. Ḳatı gönüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

2. **ḳatı gönüllü:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Taş kalpli, merhametsiz.
9. Ḳatı gönüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise ṭaşlar ile döginür āb-ı revān

ḳaṭʿ-ı recā:
1. **ḳaṭʿ-ı recā:**
Kaside 1
Mısra: **16**
Yalvarıp yakarmayı kesmek.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḥavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿ-ı recā

2. **ḳaṭʿ-ı recā:**
Kaside 2
Mısra: **17**
Yalvarıp yakarma.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳaṭʿ-ı recā şaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

ḳatı söz:
1. **ḳatı söz:**
Müfret 6
Mısra: **2**
Kötü söz.
1. Āferīn ol ʿārifüñ şabrına kim gāh-ı ḥitāb
2. Ḳatı söz söylendüginçe virür āheste cevāb

kātib:[İP]
1. **kātibler:**-*ler*
Kaside 12
Mısra: **27**
Yazıcı. II Katip.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

ḳātil:[FD]
1. **ḳātili:**-*i*
Gazel 132
Mısra: **10**
Katledici, öldürücü.
9. Cān viricek Mesīḥī fırāḳuñda didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḫasretin Allāhü sellemek

ḳātıʿu ʾl-emān:
1. **ḳātıʿu ʾl-emān:**
Kaside 7
Mısra: **49**
Kesin olan korkusuzluk.
49. Hussāda tīġ-i tīzi durur ḳātıʿu ʾl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʾr-rıḳāb

ḳatl:[FD]
1. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 16
Mısra: **5**
Katletmek:İnsan öldürmek.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

2. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 65
Mısra: **10**
Öldürmek, öldürülmek.
9. Lebüñ dirgürmege cānlar virürken
10. Gözüñ ḳatlüme her dem niyet eyler

3. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 93
Mısra: **10**
Öldürmek, öldürülmek.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

4. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 132
Mısra: **7**
Öldürmek, öldürülmek.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

5. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 158
Mısra: **6**
Öldürmek, öldürülmek. 2) Vurmak ,darp etmek , yaralamak.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

6. **ḳatlüme:**-*üm, -e*
Gazel 263
Mısra: **13**
Öldürmek, öldürülmek.
13. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm mānīʿ olup ḳanuma girdi

7. **ḳatlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 275
Mısra: **1**
Öldürmek, öldürülmek.
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

ḳatl id-:
1. **ḳatl idesin:**-*esi, -n*
Gazel 195
Mısra: **4**
Öldürmek.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peyḳāndan

2. **ḳatl idicek:**-*i, -cek*
Gazel 18
Mısra: **1**
Öldürmek.
1. Cānā beni ḳatl idicek it būseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

3. **ḳatl itdi:**-*di*
Gazel 251
Mısra: **9**
Öldürmek.
9. Ben ḳulını saġ koyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

ḳatlan-:[GTS]
1. **ḳatlan:**
Gazel 97
Mısra: **5**
Katlanmak, tahammül etmek.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

2. **ḳatlan:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Katlanmak, tahammül etmek.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

ḳatl-i merdüm-:
1. **ḳatl-i merdümden:**-*den*
Gazel 277
Mısra: **4**
İnsan öldürmek.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

ḳaṭre:[FD]
1. **ḳaṭrelerin:**-*ler, -in*
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
Damla.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥūriler boynına mercān itsün

2. **ḳaṭre:**
Mesnevi 1
Mısra: **23**
Ar. Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi: katre-i bârân, katre-i sirişk.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḫazż-ı naẕardan

3. **ḳaṭrelerin:**-*ler, -in*
Gazel 55
Mısra: **3**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.

3. Gülgün eşk ḳaṭrelerin ḥusrevā saña
4. Koşdukça ḥidmete biri birin deper geçer

4. **ḳaṭre:**
Gazel 158
Mısra: **7**
Ar. Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.
7. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḥāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

ḳaṭre ḳaṭre:
1. **ḳaṭre ḳaṭre:**
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Damla damla.
5. Bu ḳaṭre ḳaṭre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrūñi ḥesāb iderin

2. **ḳaṭre ḳaṭre:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Damla damla.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

ḳaṭre-i bārān:
1. **ḳaṭre-i bārān:**
Kaside 10
Mısra: **12**
Yağmur damlası.
11. Lālenūñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

ḳaṭre-i şebnem:
1. **ḳaṭre-i şebnem:**
Murabba 2
Mısra: **26**
Çiğ damlası.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

2. **ḳaṭre-i şebnem:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Çiğ damlası.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

ḳatre-i şīr:
1. **ḳatre-i şīr:**
Kaside 8
Mısra: **9**
Süt damlası.
9. Ḳatre-i şīr ṭamladuġınca şebnem
10. Goncalar aġız açar niteki eṭfāl-i şıgār

ḳavī:[FD]
1. **ḳavī:**
Gazel 163
Mısra: **9**
Ar. Kuvvetli.Dağlayan, yakıcı.
9. Mesīḥī ḥaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

ḳavl:
1. **ḳavl-ı:**-*ı*
Gazel 1
Mısra: **2**
Söz, kelâm.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʿyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **ḳavli:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **26**
Söz, kelâm.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

ḳavl u ḳarār:
1. **ḳavl u ḳarār:**
Müfret 5
Mısra: **1**
Söz birliği ederek sonuca bağlamak.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʾik mıdur ki öldüresin intiẓār ile

ḳavm:[GTS]
1. **ḳavm:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Aralarında töre , dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu,budun.
23. Ḥidivā bedin ḳavm şad-reh rehi-rā
24. Tu ḫod kerdeʿi imtiḥān-ı maʾānī

ḳavis:[PALA]
1. **ḳavsinden:**-*in, -den*
Gazel 23
Mısra: **12**
Yay.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ nakşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʿn-nāziʿāt

ḳavs-i ḳader:
1. **ḳavs-i ḳader:**
Kaside 15
Mısra: **27**
Kader yayı.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

ḳavs-i ḳuzaḥ:
1. **ḳavs-i ḳuzaḥ:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Gökkuşağı.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

2. **ḳavs-i ḳuzaḥdan:**-*dan*
Kaside 3
Mısra: **26**
Gökkuşağı.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

3. **ḳavs-i ḳuzaḥdan:**-*dan*
Gazel 59
Mısra: **7**
Gökkuşağı.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

ḳaya:[GTS]
1. **ḳayadur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Taş.
3. İşi ʿuşşāḳına dāʾim seḥādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaş ḳayadur

2. **ḳaya:**
Gazel 106
Mısra: **2**
Taş. Sert bakış.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya baḳışlar ile eyledi naẓar nergis

ḳaya bālī:
1. **ḳaya bālī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳatı cevvār

ḳayd ol-:
1. **ḳayd olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **22**
Birinin ya da bir şeyin bir bağ, engel ya da alıkoyan bir etken olduğunu düşünmek.
21. Gözi āhū güzeller eylemek ṣayd
22. Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

ḳayış:[KL]
1. **ḳayışdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Bağlamak, sıkmak vb. işlerde kullanılan, şerit gibi dar ve uzun kösele parçası.
3. Bizümle gerçi kim daḫi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

ḳayşarlu-zāde:
1. **ḳayşarlu-zāde:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-.
1. ʿAlīdür birisi Ḳayşarlu-zāde
2. Gözi ʿuşşāḳ ile her gün ġazāda

ḳayşer:[KL]
1. **ḳayşer:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Eski Rum hükümdarlarının unvanı.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayşer u Tekfūr

ḳaysı-yı laʿl-i dost:
1. **ḳaysı-yı laʿl-i dost:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağının mecununu,(kayısı).
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

ḳaz-:[GTS]
1. **ḳazduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 191
Mısra: **10**
Kazıp çukur hale getirmek.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

2. **ḳazmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 205
Mısra: **8**
Kazımak, işlemek, nakş etmek.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

3. **ḳazdı:**-*dı*
Gazel 275
Mısra: **5**
Kazımak, işlemek, nakş etmek.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni ṭaşda yazmaġı bir ṣūret eyledi

ḳazā:[PALA]
1. **ḳazāsın:**-*sın*
Kaside 15
Mısra: **28**
Ar. Allah'ın takdirinin oluşması.Olacağı evvelden takdir olunan şeyin yani kaderin vuku bulması, ortaya çıkmasıdır.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

2. **ḳaża:**
Kaside 17
Mısra: **81**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

3. **ḳażā:[KL]**
Kaside 21
Mısra: **26**
i. (Ar. ḳażā' "hükmetmek, emretmek, yerine getirmek, ödemek"ten) 1. Kimsenin kastı olmadan ortaya çıkan, zarara veya can kaybına sebep olabilen hâdise: 2. Kaderin, Allah tarafından ezelde tâyin ve tespit edilen biçimde ve zamanda gerçekleşmesi:.
25. Maẓlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

ḳazan-:[GTS]
1. **ḳazanmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 2
Mısra: **56**
Kazanç sağlamak.
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

2. **ḳazanmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 11
Mısra: **21**
Sahip ve mutlu olmak.
21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

3. **ḳazandı:**-*dı*
Gazel 106
Mısra: **3**
Satılan bir mal, yapılan bir iş veya harcanan bir emek karşılığında elde edilen para.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı ṣudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

ḳāżī:[FD]
1. **ḳāżī:**
Gazel 35
Mısra: **4**
('ka' uzun okunur. a.s. kazā'dan. c. :kuzāt) : 1. yapan , yerine getiren. 2. Şerīat hakimi.
3. Şāribüʾl-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḥad

2. **ḳāżī:[FD]**
Gazel 36
Mısra: **10**
('ka' uzun okunur. a.s. kazā'dan. c. :kuzāt) : 1. yapan , yerine getiren. 2. Şerīat hakimi.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāżī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʿl-ḥad

ḳazı: [KL]

1. **ḳazır:**-*r*
Gazel 183
Mısra: **14**
İzi kalmayacak şekilde çıkarmak, silmek, temizlemek.
13. Bes durur şiʾr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfitāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her ṣubḥ-dem eflākden

ḳazıt-:[İP]
1. **ḳazıdur:**-*ur*
Gazel 79
Mısra: **6**
(Saç, sakal veya bıyığını) Dibinden kestirmek.Tıraş ettirmek.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

ḳazzāz luṭfī:
1. **ḳazzāz luṭfī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İpekçi Lütfi.
1. Biri Ḳazzāz Luṭfī māh-peyker
2. Gören müʾminlerüñ īmānı gevrer

ḳazzāz-ı ṭannāz:
1. **ḳazzāz-ı ṭannāz:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ipekçilik ile uğraşan, eğlenen kişi.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʾim idüp nāz

kebāb:[İP]
1. **kebāb:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

2. **kebābı:**-*ı*
Gazel 79
Mısra: **3**
Ateşe karşı kızartılmış et. II Gönül.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

3. **kebāb:**
Gazel 106
Mısra: **9**
Ateşe karşı kızartılmış et. II Gönül.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

kebāb it-:
1. **kebāb itmiş:**-*miş*
Gazel 148
Mısra: **11**
Yakmak.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

kebāb ḳıldı:
1. **kebāb ḳıldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **6**
Yak-.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı ṣoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

kebāb ol-:
1. **kebāb olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **12**
"gam odı" bağlamında insanın olgunlaşması, pişmesi, yanıp-tutuşması.
11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

2. **kebāb olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 235
Mısra: **2**
Kebap olmak II (ciğeri) kebap olmak. Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.
1. Süz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

kebkeb:[PALA]
1. **kebkebüñ:**-*üñ*
Gazel 3
Mısra: **5**
Ayak patırtısı.
5. ʿUṣṣāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Ṣol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

kebūd:[İP]
1. **kebūd:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Gök rengi,*Mavi.*
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

keçe:[GTS]
1. **keçesin:**-*s, -i, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Keçe.Keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş.
3. Aña ṭaʿn itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu ṣudan

keçeci:
1. **keçecilerde:**-*ler, -de*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim, ünvan.
1. Keçecilerde birisi Ṣaferdür
2. Ḳılur inṣāf o kim sāḥib-naẓardur

keçkül:[İP]
1. **keçküle:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **30**
Dervişlerin ya da dilencilerin kullandığıhindistan cevizi kabuğundan ya da abanozundan yapılmış dilenci çanağı.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʾildür yanında keçküle beñzer hilāl

kec-rā:
1. **kec-rā:**
Kaside 3
Mısra: **39**
Eğri kaş.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

keder vir-:
1. **keder virdi:**-*di*
Gazel 144
Mısra: **3**
Üzüntü vermek, kederlendirmek, tasalandırmak, can sıkmak, derde düşürmek.
3. Jeng-i ḫatuñ yüzüñe keder virdi nitekim
4. Reng-i gümāndan ola mükedder kemāl-i ʿaḳl

kef:[KANAR]
1. **kef:**
Kaside 8
Mısra: **69**
Köpük.
69. Kef degüldür görinen ṣudaġı kūhsār üzre
70. Penbedür kim anı dāġına urupdur enhār

2. **kef:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Köpük.
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

3. **kef:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Köpük.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

4. **kef:**
Gazel 121
Mısra: **8**
Köpük.
7. Raḳībüñ şūretini ehremenler
8. Görürse Ḳāf ṭaġında geçe kef

kef ur-:
1. **kef ura:**-*a*
Gazel 120
Mısra: **8**
Köpüklenmek.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

kefen:[GTS]
1. **kefeni:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Ar. Ölüye sarılan bez.
89. Kefeni giydürüp İdrīs nebī
90. Ḥullelerden aña ḳaftān itsün

2. **kefen:**
Kaside 2
Mısra: **70**
Ar. Ölüye sarılan bez.
69. Düşmen şu deñlü ḫorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

3. **kefenlere:**-*ler, -e*
Kaside 19
Mısra: **27**
Ar. Ölüye sarılan bez.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

4. **kefen:**
Gazel 68
Mısra: **14**
Ar. Ölüye sarılan bez.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʿanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

5. **kefensüz:**-*süz*
Gazel 98
Mısra: **10**
Ar. Ölüye sarılan bez.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en ṣoñra kefensüz

6. **kefen:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Ar. Ölüye sarılan bez.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

7. **kefenüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **4**
Ar. Ölüye sarılan bez.
3. Sen semen-çehre için ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlıġına vire şehādet kefenüm

8. **kefeni:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **14**
Ar. Ölüye sarılan bez.
13. Yāra vaṣl olacağın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

keff:[FD]
1. **keffüñde:**
Kaside 8
Mısra: **63**
El ayası, avuç.
63. Baḥr keffüñde nʿola laʿlden itse tācın
64. Ḥātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

2. **keffüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 12
Mısra: **24**
El ayası, avuç. II (bağ.) cömertlik.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḥāb-ı dür-bār

keff-i dürer efşān:
1. **keff-i dürer efşānüña:**-*ıñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **47**
İnci saçan el.
47. Keff-i dürer efşānüña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

2. **keff-i dür-pāşına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **43**
İnci dağıtan, serpen el.
43. Keff-i dür-pāşına beñzerdi ola fiʿl-cümle
44. Ebre baġışladuġını yine almasa biḥār

3. **keff-i dür-pāşuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 15
Mısra: **26**
İnci saçan el.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

keff-i güher-pāş:
1. **keff-i güher-pāşuña:**-*uñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **44**
Cevherler saçan avuç.
43. Baḥrüñ tükürür yüzine her laḥza bulutlar
44. Öykündügiçün keff-i güher-pāşuña deryā

keff-i kerīm:
1. **keff-i kerīmüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 15
Mısra: **39**
Cömertlik avucu.
39. Ḥasedinden göreli keff-i kerīmüñi seḥāb
40. Ḳara-pūş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

keff-i terāzū:
1. **keff-i terāzū:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Terazi kefesi.
3. Dükān açdı gönül bāzār-ı ġamda
4. Ki sīnem dāġıdur keff-i terāzū

kefgīr:[FD]
1. **kefgīr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Delik deşik.Delikli kap,süzgeç.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

kefş:[FD]
1. **kefşüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Gazel 60
Mısra: **5**
Pabuç.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

keḥḥāl:[FD]
1. **keḥḥāl:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **66**
Sürmeci.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḥḥāl (sümm-i)

kehkeşān:[FD]
1. **kehkeşān:**
Kaside 14
Mısra: **60**
Saman yolu, saman uğrusu, hacılar yolu.
59. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

2. **kehkeşān:**
Gazel 85
Mısra: **4**
Saman yolu, saman uğrusu, hacılar yolu.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

3. **kehkeşān:**
Gazel 179
Mısra: **6**
Samanyolu.
5. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

kehvāre-i ʿademde:-*de*
1. **kehvāre-i ʿademde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **27**
Yokluk beşiği.
27. Kehvāre-i ʿademde iken ʿīsi-yi femüñ
28. Her dem tekellüm eylemege depredür lisān

kehvāresini şala-:
1. **kehvāresini şalar:**-*ar*
Kaside 10
Mısra: **8**
Beşik salla-.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim şalar kehvāresini nite kim māder nesīm

kejdüm-i çarḫ:
1. **kejdüm-i çarḫ:**
Kaside 20
Mısra: **17**
Dünya burcu, kuruklusu.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

kej-rā:
1. **kej-rā:**
Gazel 97
Mısra: **3**
Fars. i. eğri olan ra harfi.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

kelaġ:[FD]
1. **kelaġ:**
Gazel 117
Mısra: **8**
Bir cins karga (kuzgun).
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim şadr-ı ʿandelîbe geçübdür kelaġ u zaġ

kelām:[PALA]
1. **kelām:**
Gazel 23
Mısra: **15**
Söz, Allah'ın varlığı ve birliğinden bahseden ilme kelam denir.
15. Muṣṭafāñuñ gül ruḥı devrinde ḫatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

2. **kelām:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Söz, konuşma, sohbet.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

kelām-ı metīnet:
1. **kelām-ı metīnet:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Dayanıklı, sağlam söz.
3. zamīr-i müniret cihān-ı maʿārifʿ
4. Kelām-ı metīnet maʾān-ı maʿāni

kelāmuʾllāh:[TT]
1. **kelāmuʾllāhı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Kur'an.Allah'ın sözü.
5. Kelāmuʾllāhı ḥıfẓ itmiş ẕekādan
6. Ḫudā ḥıfẓ eylesün anı beladan

kelb:[İP]
1. **kelbden:**-*den*
Gazel 40
Mısra: **6**
Köpek. II Rakip.
5. Raḳībi sūfı daḫi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

kelek:[KL]
1. **kelek:**
Gazel 137
Mısra: **4**
Argo. yeterli derecede olgunlaşmamış, ham , basit , aptal kimse.
3. Şu kim bāġbānı durur ḫüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

kelīm:[KL]
1. **kelīm:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Kendisiyle kelâm edilen kimse: kelîm-ullah Hazret-i Musa aleyhisselâm var.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ saḫḫār

kelimāt:
1. **kelimātuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **47**
Ar. kelime'nin diğer cem'i: elfâz ü kelimât, kelimât-ı Arabiyye.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ saḫḫār

2. **kelimāṭuñ:**-*uñ*
Gazel 113
Mısra: **3**
Ar. kelime'nin diğer cem'i: elfâz ü kelimât, kelimât-ı Arabiyye.
3. Çün vaşlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʿnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẓ

kelimāt-ı ḥasen:
1. **kelimāt-ı ḥasenüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **14**
Hoş kelimeler, sözler.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire gūş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

kelle-i ʿadū:
1. **kelle-i ʿadū:**
Kaside 7
Mısra: **67**
Düşman başı, kafası.
67. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

kem:[KL]
1. **kem:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Far. 1. Az, eksik.,fena.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

2. **kem:**
Kıt'a 1
Mısra: **35**
Far. 1. Az, eksik.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿāni

3. **kem:**
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Far. 1. Az, eksik.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

4. **kem:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Far. 1. Az, eksik.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḫazzem ez heme kem

5. **kem:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Far. 1. Az, eksik.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş nakş-ı ġarrayı elbette kem çeker

6. **kem:**
Gazel 168
Mısra: **9**
Far. 1. Az, eksik.2) kötü 3) yanlış.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı küy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

7. **kem:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Far. 1. Az, eksik.
7. Şanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

kemāl:[İP]
1. **kemāl:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

2. **kemālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 252
Mısra: **12**
Ar. Erginilik, olgunluk, pişkinlik.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳḳ eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

kemāle ir-:
1. **kemāle ire:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **35**
Olgunluğa erişmek (dolunay gibi olmak).
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

kemāl-i ʿaḳl:
1. **kemāl-i ʿaḳl:**
Gazel 144
Mısra: **4**
1.Tam .mükemmel akıl. 2.Doğru düşünme.
3. Jeng-i ḫatuñ yüzüñe keder virdi nitekim
4. Reng-i gümāndan ola mükedder kemāl-i ʿaḳl

kemāl-i etemm:
1. **kemāl-i etemm:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Kusursuz olan olgunluk.
33. Revā medār ki bāşed be-devr-i dāniş-i tu
34. Günāh-ı mücib-i ḫırmāniyem kemāl-i etemm

kemāl-i ḳurbiyet:
1. **kemāl-i ḳurbiyeti:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **14**
Yakınlık olgunluğu.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḥıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

kemāl-i yār:
1. **kemāl-i yār:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Sevgilinin olgunluğu.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳḳ eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

kemān:[İP]

1. **kemān:**
Gazel 2
Mısra: **7**
Far. Yay, kavs.Yay gibi güzel biçimli kaş.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

2. **kemānı:**-*ı*
Müfret 3
Mısra: **1**
Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı baġırlu idügin anuñ çeken bilür

3. **kemānuñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **50**
Far. Yay, kavs.Yay gibi güzel biçimli kaş.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfâcātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

4. **kemān:**
Kaside 6
Mısra: **75**
Far. Yay, kavs.Yay gibi güzel biçimli kaş.
75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

5. **kemānuñuñ:**-*u, -ñuñ*
Kaside 16
Mısra: **25**
Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

6. **kemān:**
Gazel 18
Mısra: **5**
Yay, kavs.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

7. **kemānuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 18
Mısra: **6**
Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

8. **kemān:**
Gazel 59
Mısra: **2**
Yay.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

9. **kemān:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Yay biçiminde - Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır-.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḫancer

10. **kemān:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Far. Yay, kavs.Yay gibi güzel biçimli kaş.
3. Şehrüñde kim ṭurурdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

11. **kemānuñ:**-*uñ*
Gazel 132
Mısra: **6**
Yay, kavs.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

12. **kemān:**
Gazel 133
Mısra: **7**
Yay, kavs.
7. Sīnemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

13. **kemān:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Yay, kavs.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

14. **kemān:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Yay, kavis.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

15. **kemān:**
Gazel 180
Mısra: **1**
Yay II Sevgilinin kaşı.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey ḳaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

16. **kemān:**
Gazel 187
Mısra: **3**
Yay II Sevgilinin kaşı.
3. Bār-ı ḳahr u ḥayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Gamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

17. **kemān:**
Gazel 196
Mısra: **3**
Yay, kavis 2) (bağl.)sevgilinin kaşları.
3. Tīrüñüñ ḫātıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince göñülden geçürin

18. **kemān:**
Gazel 211
Mısra: **10**
Far. Yay, kavs.Yay gibi güzel biçimli kaş.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʿāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

19. **kemān:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Yay, kavis.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i ceflā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

20. **kemāna:**-*a*
Gazel 235
Mısra: **7**
Yay.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

21. **kemānum:**-*um*
Gazel 235
Mısra: **8**
Yay, kavs.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

22. **kemān:**
Gazel 246
Mısra: **4**
Yay, kavis.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

keman çek-:
1. **keman çekse:**-*se*
Kaside 5
Mısra: **44**
Yay germek.
43. Nev-ʿarūs-ı nuṣretüñ ʿışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden nʿ ola elif çekse keman

kemān-ebrū:
1. **kemān-ebrū:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında olduḳça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

2. **kemān-ebrūyı:**-*y, -ı*
Gazel 131
Mısra: **3**
1.Yay kaşlı. 2. Sevgili.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

3. **kemān-ebrū:**
Gazel 161
Mısra: **5**
Yay kaşlı.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

4. **kemān-ebrūları:**-*lar, -ı*
Gazel 232
Mısra: **7**
Yay kaşlı.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

5. **kemān-ebrū:**
Gazel 234
Mısra: **4**
Yay kaşlı.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

6. **kemān-ebrū:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Yay kaşlı.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

7. **kemān-ebrū:**
Gazel 243
Mısra: **11**
Yay gibi güzel kaşlara sahip sevgili.
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

kemān-veş:
1. **kemān-veş:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Yay gibi.
7. Ḳaçmazdı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

kemend:[FD]
1. **kemendi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **50**
Kement (ucu ilmekli uzun ip) ǀ yağlı ip (idam bağlamında).
49. Hussāda tīġ-i tīzi durur ḳātıʿu ʿl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʿr-rıḳāb

2. **kemendüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **68**
Kement (ucu ilmekli uzun ip) ǀ yağlı ip (idam bağlamında).
67. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

3. **kemend :**
Gazel 33
Mısra: **1**
Kement (ucu ilmekli uzun ip) ǀ yağlı ip (idam bağlamında).
1. Şaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

kemend ṭaḳ-:
1. **kemend ṭaḳmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 4
Mısra: **37**
Kement (ucu ilmekli uzun ip) ǀ yağlı ip (idam bağlamında) tak-.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

kemend-endāz:
1. **kemend-endāz:**
Gazel 71
Mısra: **9**
1. Kement atan.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

2. **kemend-endāz:**
Gazel 131
Mısra: **13**
1. Kement atan, sevgili.
13. Ey kemend-endāz bir şayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Şaglu şollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

kemend-i āh:
1. **kemend-i āh:**
Gazel 28
Mısra: **7**
Aşığın ahının kemendi,kement (ucu ilmekli uzun ip) ǀ yağlı ip (idam bağlamında).
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

2. **kemend-i āh:**
Gazel 42
Mısra: **5**
Aşığın ahının kemendi,kement (ucu ilmekli uzun ip) ǀ yağlı ip (idam bağlamında).
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı ḫüsn ne ʿālī-cenāb olur

kemer:[KL]
1. **kemerüñden:**-*ü, -ñden*
Kaside 15
Mısra: **15**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

2. **kemer:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Bel, meyan dağ beli.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

3. **kemer:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

4. **kemerde:**-*de*
Gazel 80
Mısra: **8**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
7. Ḫayāl-i genc-i vaṣluñ ḳılmaġ ile
8. Kemerde bay olur cimri ḳalender

5. **kemerüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 93
Mısra: **11**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

6. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **6**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mār-ṣıfat
6. Genc-i ḥüsnüñ saḳınur başuñ ucında kemerüñ

7. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 128
Mısra: **6**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
5. Genc-i vaṣluñı şaḳınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

8. **kemer:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

9. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 210
Mısra: **3**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
3. Bilüñe şarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

10. **kemer:**
Gazel 259
Mısra: **1**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

11. **kemer:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʾ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

12. **kemer:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Far. 1. Bel kuşağı 2. Kavis şeklinde olan bina. 3. Bel, meyan dağ beli.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

kemer bağla-:
1. **kemer bağlandı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **32**
Kemer bağlanmak, Kemer kuçan, işe hayırla-.
31. Ḥalḳa-ı mār degül kūhdaki piç-ā-piç
32. Ṭaġ u taş ḥidmetüni itmege bağlandı kemer

kemer ṭolan-:
1. **kemer ṭolandurdı:**-*dur, -dı*
Kaside 15
Mısra: **14**
Kemeri bele dolamak. Takmak.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

kemīne:[KL]
1. **kemīnenüñ:**-*nüñ*
Gazel 10
Mısra: **9**
(Fa.) Aciz, zavallı.
9. Bād-ı fīrāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

kemter:[KL]
1. **kemter:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Çok az.Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿānī

2. **kemterīn:**-*īn*
Gazel 94
Mısra: **8**
Küçük, az, değersiz.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

kemüg:
1. **kemügi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **4**
Kemik.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdübān-vār

2. **kemüge:**-*e*
Gazel 230
Mısra: **4**
Kemik.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

kenār:[FD]
1. **kenāra:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **51**
Far. Kıyı, sahil.
51. Ḫas u ḫāşāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Şaldı ol baḥrde Paşa lenger

2. **kenārın:**-*ın*
Kaside 18
Mısra: **36**
Far. Kıyı, sahil.
35. Gel gör şafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

3. **kenār:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Far. Kıyı, sahil.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

4. **kenārında:**-*ın, -da*
Kaside 18
Mısra: **58**
Far. Kıyı, sahil.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaşīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

5. **keñāra:**-*a*
Gazel 80
Mısra: **2**
Far. Kıyı, sahil.
1. Yaşum cūy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

kenār dur-:
1. **kenār durur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **74**
Kıyıda durmak.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

kenār it-:
1. **kenār itdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **4**
Kucaklaşmak, samimi olmak.
3. Ḳaʿr-ı baḥr-ı elem ü ġuṣṣa miyānında iken
4. Şāhid-i zevḳ ü ṣafāyı yine dil itdi kenār

kʿencüm:
1. **kʿencüm:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Ki yıldızlar.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıḳışa āfītāb ile
8. Kʿencüm çerisi ser-be-ser oġlan uşaḳ durur

kendözi:[İP]
1. **kendözini:**-*n, -i*
Gazel 48
Mısra: **4**
Kendisi, kendi özü.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

kendü:-kendi-
1. **kendüye:**-*y, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Zatıyla ilgili, kendi.
1. Biri Yeşil Melek ḥüsn añа muḥtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḥlaş

2. **kendü:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Zatıyla ilgili, kendi.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev

3. **kendü:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
Kendi.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

4. **kendülerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

5. **kendü:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Zatıyla ilgili, kendi.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

6. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 2
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Āyīne-i ruḥsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

7. **kendümüze:**-*müz, -e*
Murabba 3
Mısra: **10**
Zatıyla ilgili, kendi.
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

8. **kendü:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḫbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḫayrān aña

9. **kendü:**
Kaside 4
Mısra: **8**
Zatıyla ilgili, kendi.
7. Ḫancer-i māh-ı nev-i rūze boḥazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḥarām

10. **kendüden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **44**
Zatıyla ilgili, kendi.
43. Ruḫ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

11. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 11
Mısra: **3**
Zatıyla ilgili, kendi.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

12. **kendüyi:**-*y, -i*
Kaside 14

Mısra: **59**
Zatıyla ilgili, kendi.
59. Ḥūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

13. **kendüñ:**-*ñ*
Kıt'a 14
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

14. **kendü:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Zatıyla ilgili, kendi.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḫaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

15. **kendüden:**-*den*
Kıt'a 16
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Mesīḥī ḫaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

16. **kendüyi:**-*y, -i*
Kaside 16
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Âyīne-i ruḥsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

17. **kendüyi:**-*y, -i*
Kaside 17
Mısra: **60**
Zatıyla ilgili, kendi.
59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

18. **kendü:**
Kaside 17
Mısra: **66**
Kendi, kendisi (dönüşlülük zamiri).
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

19. **kendüyi:**-*y, -i*
Kaside 17
Mısra: **72**
Zatıyla ilgili, kendi.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḥīle-kār

20. **kendüzüñi:**-*z, -ü, -ñ, -i*
Kaside 21
Mısra: **16**
Zatıyla ilgili, kendi.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

21. **kendü:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Zatıyla ilgili, kendi.
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳīb
10. Yine kendü kendüye olur secīḥ

22. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 28
Mısra: **10**
Zatıyla ilgili, kendi.
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳīb
10. Yine kendü kendüye olur secīḥ

23. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 31
Mısra: **8**
Zatıyla ilgili, kendi.
7. Encümiyle şeb anuñ ġiceligi olmışdur
8. Kendüye giymege ḥūrşīd-i zer-efser-i çarḫ

24. **kendü:**
Gazel 44
Mısra: **10**
Zatıyla ilgili, kendi.
9. Dirhem-i jāleyi ḫarc itse nʿ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

25. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 48
Mısra: **2**
Zatıyla ilgili, kendi.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

26. **kendüsi:**-*s, -i*
Gazel 73
Mısra: **8**
Kendi.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

27. **kendü:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Kendi, kendisi (dönüşlülük zamiri).
7. Bāġ-ı felekde ḫūşe-i engür-ı encümi
8. Her şubḥ yine kendü ṣıḳar bāġbān-ı mihr

28. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 81
Mısra: **2**
Kendi, kendisi (dönüşlülük zamiri).
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

29. **kendünden:**-*n, -den*
Gazel 89
Mısra: **8**
Kendi.
7. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dür eyler

30. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 122
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Gördügince zülf-i pīç-ā-pīçüñi zencīr-veş
6. Kendüyi urur delülüge ülūʾl-elbāb-ı ʿışḳ

31. **kendülerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 126
Mısra: **9**
Zatıyla ilgili, kendi.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

32. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 133
Mısra: **6**
Dönüşlülük zamiri ,kendi.
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʿ ola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

33. **kendülerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 135
Mısra: **5**
Dönüşlülük zamiri ,kendi.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

34. **kendü:**
Gazel 137
Mısra: **12**
Dönüşlülük zamiri, kendi.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

35. **kendüden:**-*den*
Gazel 149
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş żalāma āb-ı Ḥızr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

36. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 152
Mısra: **2**
Zatıyla ilgili, kendi.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

37. **kendü:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

38. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 167
Mısra: **6**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

39. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 179
Mısra: **5**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

40. **kendülerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 205
Mısra: **5**
Zatıyla ilgili, kendi.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḫaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

41. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 210
Mısra: **10**
Zatıyla ilgili, kendi.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

42. **kendüñe:**-*ñ, -e*
Gazel 211
Mısra: **8**
Zatıyla ilgili, kendi.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

43. **kendü:**
Gazel 233
Mısra: **20**
Zatıyla ilgili, kendi.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḫālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

44. **kendüyi:**-*y, -i*
Gazel 237
Mısra: **8**
Zatıyla ilgili, kendi.
7. Deprense rūzgār ile nʿola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

45. **kendüñden:**-*ñden*
Gazel 242
Mısra: **8**
Zatıyla ilgili, kendi.
7. Seg-i kūyına ʿāḳ olma raḳībā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

46. **kendüñe:**-*ñ, -e*
Gazel 267
Mısra: **4**
Zatıyla ilgili, kendi.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

47. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 270
Mısra: **1**
Zatıyla ilgili, kendi.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

48. **kendü:**
Gazel 281
Mısra: **4**
Zatıyla ilgili, kendi.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

49. **kendümi:**-*i*
Gazel 166
Mısra: **10**
İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri.
9. Ḥāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı çarḫ
10. Kendümi ṭaṣ-ı meẕelletde nice zār eyleyem

50. **kendünün:**-*ün*
Gazel 44
Mısra: **10**
Kendini.
9. Dirhem-i jāleyi ḫarc itse nʿ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

51. **kendüye:**
Kaside 4
Mısra: **13**
Kendine.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

52. **kendüye:**
Gazel 213
Mısra: **4**
Kendine.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

kendü gibi:
1. **kendü gibi:**
Kaside 2

Mısra: **84**
Kendi gibi, kendine benzetme.
83. Şāhā ʿināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

kendü kendü:
1. **kendü kendü:**-*y, -i*
Gazel 38
Mısra: **2**
Kendi kendini.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

2. **kendü kendümi:**-*i*
Gazel 109
Mısra: **4**
Kendi kendimi.
3. Miyānuñ-veş ḫayāl olalı cismüm
4. Ḳıluram kendü kendümi der-āgūş

3. **kendü kendünüñ:**
Gazel 217
Mısra: **8**
Kendi başına.
7. Gökde öyküdi güneş ruḫlaruña
8. Kendü kendünüñ adın urdı yere

kendüye çek-:
1. **kendüye çeker:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **34**
Kendine çek-.
33. Var ise aḳçe getürür fūsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

kendüz:
1. **kendüzin:**-*in*
Gazel 219
Mısra: **1**
Kendi, kendisi.
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

kendüzi:
1. **kendüzini:**-*n, -i*
Gazel 252
Mısra: **7**
Kendisi, nefsi.
7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

kenīzek it-:[İP]
1. **kenīzek itmeg:**-*meg*
Kaside 6
Mısra: **79**
Küçük cariye et-.
79. Kenīzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

kenz-i lā-yefnā:
1. **kenz-i lā-yefnā:**
Kaside 19
Mısra: **51**
Kanaat hazinesi.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr

kepāde:
1. **kepāde:**
Gazel 235
Mısra: **8**
Ok atma taliminde kullanılan yay.Okçuluğa yeni başlayanların sâdece kol alıştırmak için kullandıkları bol ve gevşek tâlim yayı.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

kepenek:[FD]
1. **kepenekden:**-*den*
Gazel 8
Mısra: **8**
(f.i.) : çobanların giydiği kolsuz, dikişsiz,keçeden -dövülerek- yapılmış giyecek.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

kepkep:[TS]
1. **kepkepüñ:**-*üñ*
Gazel 60
Mısra: **5**
Ufak demir çivi.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

kerāmet:[KL]
1. **kerāmet:**
Kaside 10
Mısra: **43**
Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.
43. Ḥulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġım ter nesīm

kerān:[KT]
1. **necm-i:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Kim bilir
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfıtāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

kerde:
1. **kerde:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Far. Yapılmış, icra olunmuş. [Terkiple kullanılır.]: çerâğ-kerde, terbiye-kerde.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşide ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **kerde:**
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Far. Yapılmış, icra olunmuş.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı maʿānī

kerdeʿi imtiḥān-ı maʿānī:
1. **kerdeʿi imtiḥān-ı maʿānī:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Anlamlar sınavını yapmak.
23. Ḥidivā bedin ḳavm şad-reh rehi-rā
24. Tu ḫod kerdeʿi imtiḥān-ı maʿānī

kerem:[KL]
1. **kerem:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Asalet, asillik,soyluluk.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şūdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

2. **keremüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **15**
Asalet, asillik,soyluluk.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḥavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿ-ı recā

3. **keremüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **30**
) i. (Ar. kerem) 1. Ruh asâletinin gereği olan cömertlik, 2. Lutuf, iyilik, merhamet, ihsan.
29. Ey seḫā menbaʿı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem
30. Keremüñ rūz-ı ḥesāb ola vü olmaya şümār

4. **kerem:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Asalet, asillik,soyluluk.
41. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẓar

5. **keremle:**-*le*
Kaside 20
Mısra: **32**
Asalet, asillik,soyluluk.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü faẓl u keremle meşhūr

6. **kerem:**
Kaside 20
Mısra: **38**
Asalet, asillik,soyluluk.
37. Ehl-i fısḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

7. **keremüñ:**-*üñ*
Gazel 129
Mısra: **10**
*Asalet, asillik,soyluluk.***9.** Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

8. **kerem:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Asalet, asillik,soyluluk..
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḥi unutma keremden

9. **keremden:**-*den*
Gazel 177
Mısra: **4**
Asalet, asillik,soyluluk.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḥi unutma keremden

10. **keremüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 218
Mısra: **8**
Asalet, asillik,soyluluk.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

kerem eyle-:
1. **kerem eyle:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Cömertlik et-, iyilik et-.
31. Naḳş-ı maḳṣūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Ṭās-ı ẕilletde kerem eyle beni eyleme zār

kerem it:
1. **kerem it:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Lutfetmek, yardım etmek.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıkarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

kerre:[FD]
1. **kerre:**
Gazel 140
Mısra: **4**
Defa.Kez.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

keş:
1. **keşed:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Çeken.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inşāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

2. **keşed:**-*ed*
Kıt'a 1
Mısra: **13**
Kurmak.
13. Keşed bā ṭabaḳhā-yı çini-i eflāk
14. Melāʾik be-piş-i tu ḫᵛān-ı maʿānī

Kes:[GTS]
1. **kesüp:**-*üp*
Kaside 4
Mısra: **7**
T. Kesici bir aletle ayırmak.
7. Ḫancer-i māh-ı nev-i rūze boḥazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḥarām

2. **kesmedi:**-*me, -di*
Kaside 16
Mısra: **24**
T. Kesici bir aletle ayırmak.
23. Ḥızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

3. **kes:**
Gazel 203
Mısra: **6**
T. Kesici bir aletle ayırmak.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

4. **kesmege:**-*meg, -e*
Gazel 287
Mısra: **4**
T. Kesici bir aletle ayırmak.
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

5. **kesüp:**-*üp*
Gazel 272
Mısra: **10**
T. Kesici bir aletle ayırmak.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

1. **keser:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **22**
1.Bırakmak , sonuca bağlamak , 2. uyuşmak 3.uzlaştırmak.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḫākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

2. **kesmiş:**-*miş*
Gazel 272

Mısra: **5**
Bırakmak, vaz geçmek.
5. Şanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

1. **kes:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Kişi, kimse.
27. Ḥudāygānā ḫāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

7. **kes:**
Gazel 103
Mısra: **4**
Durdurmak.
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

kesb:[FD]
1. **kesbini:**-*i, -n, -i*
Gazel 225
Mısra: **5**
1. edinmek, elde etmek, kazanmak.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

kesb id-:
1. **kesb ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **98**
Edinmek, elde etmek, kazanmak.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

2. **kesb ider:**-*er*
Gazel 202
Mısra: **2**
Çalışarak kazanmak, gayretle elde etmek.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḥuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

kesb-i ḥayāt-ı ebedī ḳıl-:
1. **kesb-i ḥayāt-ı ebedī ḳıldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **77**
Sonsuz hayatı elde etmek.
77. Ḳıldı ol kesb-i ḥayāt-ı ebedī
78. Mesken idindi civār-ı samedı

kesb-i laʿl:
1. **kesb-i laʿl:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Lal mücevherini (sevgilinin dudağını) elde etme,kazanma.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

kesb-i maʿāş ḳıl-:
1. **kesb-i maʿāş ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 107
Mısra: **10**
Çalışma sermeyesi, maaşı kılmak.
9. Ger ṣanāʿiʿ ṣatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem ṣanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

kesb-i tecerrüd:
1. **kesb-i tecerrüd:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Dünyâya âit her şeyden vazgeçip Allah'a yönelip Allah'ın rızasını kazanma.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

kesī:[FD]
1. **kesī:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Bir kişi.
5. Be-pirāye-i ḫoşʿarūs-ı suḫan-rā
6. Kesī çün tu nenhed nişān-ı maʿānī

2. **kesi:**
Kıt'a 1
Mısra: **36**
Bir kişi.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḫasi hem
36. Kesi gerded ey ḫurde-dān-ı maʿānī

3. **kesī:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Bir kişi.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

keşīde:[KL]
1. **keşīde:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Far. 1.Çekilmiş, çekmiş, çekme.
21. Be-ḳaṣd-ı ḳalʿa-ı eflāk kilk-i tācveret
22. Keşīde ḫayl-i maʿānī ferāz-ı nüh-ṭārem

kesil:[MT]
1. **kesile:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **22**
Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, el çekmek.
21. Dest-i ḳahr ile şalarsan teber-i şerʿi eger
22. Kesile bāġ-ı cihāndan şecer-i fışḳ u fücūr

2. **kesilmez:**-*mez*
Gazel 174
Mısra: **7**
Ayrılmak, uzaklaşmak, vazgeçmek, el çekmek; bkz.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭuṭaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgūn

kesīr:[FD]
1. **kesīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 101
Mısra: **2**
Çok.Çok olan, bol.
1. Cān ile eşkümüz durur ihdā-yı mīrümüz
2. Budur ḳabūl olursa ḳalīl ü kesīrümüz

keskin:[KL]
1. **keskin:**
Kaside 5
Mısra: **39**
Keskinlik.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

2. **keskin:**
Gazel 69
Mısra: **13**
Etkili, sert, tesirli bulma.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

3. **keskin:**
Gazel 93
Mısra: **15**
Keskinlik.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Ṣañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

4. **keskin:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Çok kesici, iyi kesen.
7. Ger ḫasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Süsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

kesret-i bārān:
1. **kesret-i bārāndan:**-*dan*
Gazel 39
Mısra: **4**
Gözyaşı yağmuru.
3. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿ iden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʿīd

keʾş-şarābiʾl-ḫamre:
1. **keʾş-şarābiʾl-ḫamre:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Sürekli içli,şarap içen kişi.
9. Berk urur ḳalb-i Mesīḥīden lebüñ
10. Keʾş-şarābiʾl-ḫamre min cevfiʾ z-zücāc

keştī:[KL]
1. **keştī-i:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **76**
Suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan her türden taşıtın genel adı, gemi.
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḥr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

keşti-i çarḫ:
1. **keşti-i çarḫa:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **20**
Dünya gemisi.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i çarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

keştī-i nūḥa:
1. **keştī-i nūḥa:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **21**
Nuh'un gemisi.
21. Keştī-i Nūḥa ḏaḥi aġaç taşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri şırtında yādigār

keştī-i nüh-feleg:
1. **keştī-i nüh-felegi:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Dokuz feleğin gemisi.mec. kainat.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān ḳılam

kevkeb: [KL]
1. **kevkeb:**
Gazel 16
Mısra: **4**
Far. Yıldız, ahter: kevkeb-i ikbâl. kevkeb-i derrî parlak yıldız.
3. Meleksin sen felekdür āsitānuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

kevkeb eyle-:
1. **kevkeb eylemedin:**-*me, -di, -n*
Gazel 111
Mısra: **5**
Yıldız olmak, parlak olması.
5. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
6. Māh-ı nev-i naʿlçeñi yüz üzerine baş

kevkeb-i çeşm:
1. **kevkeb-i çeşm:**
Kıt'a 3
Mısra: **23**
Gözün yıldızı olan göz yaşları.
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

kevkeb-i fikret:
1. **kevkeb-i fikretüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **52**
Düşünce yıldızları.
51. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maʿānī sābit
52. Kevkeb-i fikretüñ oldukça felekde seyyār

kevn-i mevcūdāt:
1. **kevn-i mevcūdāta:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Kainatta var olan her şey.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta bāʿis

kevser:[GTS]
1. **kevseri:**-*i*
Gazel 11
Mısra: **1**
Cennette bukunduğuna inanılanbir ırmak veya nehir ismi.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿl-i nāb
2. Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

key:[KL]
1. **key:**
Kıt'a 2
Mısra: **13**
Ne vakit, ne zaman.
13. Key revān geşti ber reh-i mıṣṭar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaşā-yı suḫan

2. **key:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Far. Ne zaman, ne vakit?
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥt olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

3. **key:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Far. Ne zaman, ne vakit?
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

4. **key:**
Gazel 266
Mısra: **10**
zf. (Fars. key) "Ne vakit, ne zaman" anlamına gelen kelime.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

kʿey:
1. **kʿey:**
Kaside 2
Mısra: **17**
Ki ey.

17. K῾ey ḳara günlü eyleme ḳaṭ῾-ı recā ṣaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

keyfiyet:[KL]
1. **keyfiyetin:**-*in*
Gazel 188
Mısra: **4**
Nitelik, nasıllık, bir şeyin nasıl olduğu; meselâ bir malın iyi ya da kötü olması.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar ṣarāb
4. Gel baña ṣor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

k῾eyle:
1. **k῾eyledi:**-*di*
Kaside 4
Mısra: **24**
Ki öyle.
23. Didi bir ṣāḥa ṭāpu ḳılup tevāżu῾ eylerem
24. K῾eyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

2. **k῾eylemez:**-*mez*, -
Kaside 13
Mısra: **52**
Ki eylemek.
51. Sille-i dest-i felekdendür fiġānum ḳapuña
52. K῾eylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

kez:[GTS]
1. **kez:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Defa, kere.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ῾ömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

k῾ez-ū:
1. **k῾ez-ū:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Nasip et.
9. Yā Rab ān ḫursendiyī- fermā Mesīḥī-rā k῾ez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḥta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

ki:[KL]
1. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrīse vire ῾İsā Peyāmber

2. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Biri ḥammāmcınun oġlı Baḥşī
2. Ki olmış lebleri la῾l-i bedaḫşī

3. **ki:**
Murabba 1
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

4. **ki:**
Murabba 1
Mısra: **17**
T. Ki bağlacı.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne ṣarılup dil-dāra eyler iftiḫār

5. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

6. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u ṣabrı raḥtın oda yaḳdı

7. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. İnanma ῾ahd iderse vuṣlatını
4. Ki ben anuñ çoġ içdüm şerbetini

8. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳaṭı cevvār

9. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ne sihr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki aña gülşen olmış ṣaḥn-ı āteş

10. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Ki.
17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ῾Ali Paşayı

11. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
Ki.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cūdına reşk ider idi Ḥātem

12. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
13. Bularıñ eksügi ḥod yoḳ Ḥudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola du῾ādan

13. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Birisi ṣol ṣeh-i ῾ālem ῾Alemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

14. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

15. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efġān
6. Ki anuñ ῾īd-i vaṣlın ḳıla iḥsān

16. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Ki.
29. Ne-yem hemçü ān ῾avr-i ῾ārı ki gūyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı ma῾ānı

17. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Ki.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı ma῾ānı

18. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Ki.
39. Çü elfāẕ tā ḫaṣr meẕkūr būdī
40. Ki hesti tu ṣāḥib-ḳırān-ı ma῾ānı

19. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ḫudā ḳılmış anı kān-ı melāḥat
4. Ki açmış ḥüsni dükkān-ı melāḥat

20. **ki:**
Kaside 1
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe naẕẕāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

21. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Biri ῾Abdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

22. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

23. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

24. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi gönlümden geçürem

25. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **32**
T. Ki bağlacı.
31. Şu deñlü vāfir aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

26. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **38**
T. Ki bağlacı.
37. Günāha eyledüm şol deñlü ışrār
38. Ki raḥm iden baña olur günehkār

27. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **73**
T. Ki bağlacı.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ῾Uṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

28. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **83**
T. Ki bağlacı.
83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mātem

29. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **103**
T. Ki bağlacı.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

30. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **105**
T. Ki bağlacı.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

31. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **106**
T. Ki bağlacı.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

32. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **111**
T. Ki bağlacı.
111. Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

33. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **131**
T. Ki bağlacı.
131. Ki örter dāmeniyle görse ῾aybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

34. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **135**
T. Ki bağlacı.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẕarda

35. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **140**
T. Ki bağlacı.
139. Şanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

36. **ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **143**
T. Ki bağlacı.
143. Ki mislin görmemiş devr-i felekler

37. **ki:**
Murabba 2
Mısra: **19**
T. Ki bağlacı.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

38. **ki:**
Murabba 2
Mısra: **21**
T. Ki bağlacı.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-firāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

39. **ki:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Ki.
1. Ey ki her laḥẓa muttasıl ḳalemet
2. Mī-dihed zīver-i cilā-yı suḫān

40. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **11**
T. Ki bağlacı.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

41. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **29**
T. Ki bağlacı.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

42. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **35**
T. Ki bağlacı.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

43. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **38**
T. Ki bağlacı.
37. Żehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

44. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **43**
T. Ki bağlacı.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfitāb
44. Elde ʿaṣā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

45. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **57**
Ki.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

46. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **69**
T. Ki bağlacı.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

47. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **83**
T. Ki bağlacı.
83. Şāhā ʿināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

48. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **87**
T. Ki bağlacı.
87. Ḫayf ola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa ẓıll-ı hümā ola sāyebān

49. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **89**
T. Ki bağlacı.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

50. **ki:**
Gazel 3
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

51. **ki:**
Gazel 3
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ḫaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

52. **ki:**
Gazel 3
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

53. **ki:**
Gazel 3
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

54. **ki:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

55. **ki:**
Kıt'a 3
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

56. **ki:**
Kaside 3
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

57. **ki:**
Kaside 3
Mısra: **33**
T. Ki bağlacı.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

58. **ki:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Ki.
45. Afitāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

59. **ki:**
Kaside 4
Mısra: **29**
T. Ki bağlacı.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Ḳurtlubdur çengel-i şāhīnden ṭavḳ-ı ḥamām

60. **ki:**
Kaside 4
Mısra: **33**
T. Ki bağlacı.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

61. **ki:**
Kaside 4
Mısra: **37**
T. Ki bağlacı.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

62. **ki:**
Kaside 4
Mısra: **38**
T. Ki bağlacı.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

63. **ki:**
Müfret 5
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʿıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

64. **ki:**
Gazel 5
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān añа

65. **ki:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Asafā kim ki saña tābiʿ ise
2. Ersele ʿllāhü ʿaleyhim berekāt

66. **ki:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. İki üç defʿa ki timār aldum
4. Görmedüm menfaʿatini bi-ʾz-zāt

67. **ki:**
Kaside 5
Mısra: **11**
T. Ki bağlacı.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḥaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

68. **ki:**
Kaside 5
Mısra: **29**
T. Ki bağlacı.
29. Ey ki ḫulkuñla ṣabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

69. **ki:**
Kaside 5
Mısra: **30**
Ki.
29. Ey ki ḫulkuñla ṣabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

70. **ki:**
Kaside 5
Mısra: **39**
T. Ki bağlacı.
39. Tiġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḫusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

71. **ki:**
Kaside 5
Mısra: **40**
T. Ki bağlacı.
39. Tiġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḫusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

72. **ki:**
Kaside 5
Mısra: **73**
T. Ki bağlacı.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

73. **ki:**
Gazel 6
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

74. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jāle

75. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḫlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

76. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **18**
T. Ki bağlacı.
17. Var ise maḫkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

77. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **20**
T. Ki bağlacı.

19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

78. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **22**
T. Ki bağlacı.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

79. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **26**
T. Ki bağlacı.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

80. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **38**
T. Ki bağlacı.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

81. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **40**
T. Ki bağlacı.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

82. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **42**
T. Ki bağlacı.
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

83. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **53**
T. Ki bağlacı.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

84. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **54**
T. Ki bağlacı.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

85. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **84**
T. Ki bağlacı.
83. Çeker ḫużūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

86. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı ṣoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

87. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **18**
T. Ki bağlacı.
17. Gülzār gūşesinde egilüp benefşeler
18. Şol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

88. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **26**
T. Ki bağlacı.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Şol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

89. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **35**
T. Ki bağlacı.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫ̌āb

90. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **40**
T. Ki bağlacı.
39. Cām-ı ṣabūḥī üzre ruḫuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki ṣaldı ṣafaḳ üzre āfitāb

91. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **65**
T. Ki bağlacı.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura ṣadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

92. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **87**
T. Ki bağlacı.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿ rin oḳımadan eyler ictināb

93. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **97**
T. Ki bağlacı.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

94. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **100**
Ki.
99. Çün ḫ̌ān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

95. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cūylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

96. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **78**
Ki.
77. Mümtelī olmaġ ile niʿ met ü ihsānuñdan
78. Az ḳaldı ki felek gözini kör ide buḫār

97. **ki:**
Müfret 9
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey gönül
2. Ṣaḳın ṣaḳın ki yarañı ṣudan havālanur

98. **ki:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʿide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

99. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma lī-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

100. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Ki.
11. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʿim olan şaḫṣı ġurre-i şevvāl

101. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **20**
T. Ki bağlacı.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿiẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

102. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **23**
T. Ki bağlacı.
23. Ne fāʿide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde ẕikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

103. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **38**
T. Ki bağlacı.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

104. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **43**
Ki.
43. Ki ol durur melekiyyuʿṣ-ṣıfāt-ı ekmel-i ẕāt
44. Penāh-ı ʿālim ü fāżıl melāz-ı ehl-i kemāl

105. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **57**
T. Ki bağlacı.
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fikretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

106. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Ki.
63. Zehī şerefʿki hużūruñda diz çöküp fużalā
64. Ḳuşūr u naḳṣ-ı kemālin derler istikmāl

107. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **67**
T. Ki bağlacı.
67. Bu dem ki mātem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʿis-i kelimātum giyüp durur ḳara şāl

108. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **18**
T. Ki bağlacı.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

109. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **23**
T. Ki bağlacı.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fī ʿl-mesel
24. Dostına çün gūsfend ü düşmene mānend-i şīr

110. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **38**
T. Ki bağlacı.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḥamīr

111. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **53**
T. Ki bağlacı.
53. Kāʿinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

112. **ki:**
Gazel 11
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

113. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **34**
T. Ki bağlacı.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

114. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **54**
T. Ki bağlacı.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

115. **ki:**
Müfret 14
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

116. **ki:**
Kaside 15
Mısra: **15**
T. Ki bağlacı.
15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

117. **ki:**
Kaside 15
Mısra: **19**
T. Ki bağlacı.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i çarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

118. **ki:**
Kaside 15
Mısra: **25**
T. Ki bağlacı.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

119. **ki:**
Gazel 15
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

120. **ki:**
Gazel 15
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

121. **ki:**
Kaside 16
Mısra: **23**
T. Ki bağlacı.
23. Ḫıżra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

122. **ki:**
Kaside 16
Mısra: **27**
T. Ki bağlacı.
27. Ḫālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

123. **ki:**
Kaside 16
Mısra: **57**
T. Ki bağlacı.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

124. **ki:**
Kaside 16
Mısra: **58**
T. Ki bağlacı.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

125. **ki:**
Gazel 16
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʾsir eyler mi ki yā Rab

126. **ki:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Ki.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

127. **ki:**
Gazel 16
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Yüri ey şāribüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

128. **ki:**
Kaside 17
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdübān-vār

129. **ki:**
Kaside 17
Mısra: **36**
T. Ki bağlacı.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

130. **ki:**
Kaside 17
Mısra: **58**
T. Ki bağlacı.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

131. **ki:**
Gazel 17
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın şavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

132. **ki:**
Kaside 18
Mısra: **26**
T. Ki bağlacı.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv

133. **ki:**
Kaside 18
Mısra: **29**
T. Ki bağlacı.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳadduñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

134. **ki:**
Kaside 18
Mısra: **46**
T. Ki bağlacı.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

135. **ki:**
Kaside 18
Mısra: **50**
T. Ki bağlacı.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

136. **ki:**
Kaside 18
Mısra: **58**
T. Ki bağlacı.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaşīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

137. **ki:**
Kaside 18
Mısra: **59**
T. Ki bağlacı.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i nakş u nigār serv

138. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

139. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

140. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

141. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **13**
T. Ki bağlacı.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

142. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **17**
T. Ki bağlacı.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

143. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **19**
T. Ki bağlacı.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

144. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **21**
T. Ki bağlacı.
21. Ne meyveʾi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

145. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **28**
T. Ki bağlacı.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

146. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **33**
T. Ki bağlacı.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

147. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **35**
T. Ki bağlacı.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

148. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **37**
T. Ki bağlacı.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdiş-i dehr anı her gice şeb-kūr

149. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **46**
T. Ki bağlacı.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

150. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **52**
T. Ki bağlacı.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr

151. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **29**
T. Ki bağlacı.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

152. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **30**
T. Ki bağlacı.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

153. **ki:**
Gazel 20
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḥişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

154. **ki:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Çünkü.
3. Kişţzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḫaşirde seni māt ider o kişt

155. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **29**
T. Ki bağlacı.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḫaḳ ʿanā gibi

156. **ki:**
Gazel 22
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Nehār-ı ḫaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Şanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

157. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Ki.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

158. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Ki.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

159. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Ki.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

160. **ki:**
Kaside 22

Mısra: **15**
Ki.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

161. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Ki.
27. Ḫudāygānā ḫāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

162. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **29**
Ki.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

163. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Ki.
33. Revā medār ki bāşed be-devr-i dāniş-i tu
34. Günāh-ı mücib-i ḥırmāniyem kemāl-i etemm

164. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Ki.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥazzem ez heme kem

165. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **39**
Ki.
39. Şikāyet-i men-i miskīn mebīn güzāf ki hest
40. Şikāyet-i digerān nezd-i ū be-şükr-i niʿam

166. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Ki.
41. Ez ān duʿā-yı tu güyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

167. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Ki.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfītāb ki ber āsumān bered şebnem

168. **ki:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Ki.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

169. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şişelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

170. **ki:**
Gazel 27
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

171. **ki:**
Gazel 30
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Ḫāşā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

172. **ki:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Ki.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

173. **ki:**
Gazel 32
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

174. **ki:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Ki.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

175. **ki:**
Gazel 33
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

176. **ki:**
Gazel 36
Mısra: **2**
Ki.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

177. **ki:**
Gazel 39
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

178. **ki:**
Gazel 40
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Raḳībi sūfı daḫi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

179. **ki:**
Gazel 40
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Cebīn ü ḫaddine cān vir Mesīḥī
10. Ki senden ola mihr ü māh ḫoşnūd

180. **ki:**
Gazel 43
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

181. **ki:**
Gazel 44
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Her mehüñ vaşlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

182. **ki:**
Gazel 44
Mısra: **12**
Ki.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

183. **ki:**
Gazel 44
Mısra: **13**
T. Ki bağlacı.
13. Şāʿirüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

184. **ki:**
Gazel 47
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

185. **ki:**
Gazel 48
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

186. **ki:**
Gazel 51
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Nʿola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

187. **ki:**
Gazel 51
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Mesīḥī ḫaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḫoşdur

188. **ki:**
Gazel 52
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

189. **ki:**
Gazel 53
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

190. **ki:**
Gazel 54
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

191. **ki:**
Gazel 55
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḫadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

192. **ki:**
Gazel 56
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

193. **ki:**
Gazel 56
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zirā ki hep büyük küçük anı sever geçer

194. **ki:**
Gazel 57
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Erkān-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
4. Şol taḫta çıḳan pādişehe taḫta ḳaḳarlar

195. **ki:**
Gazel 59
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden añа kirişin kemān atar

196. **ki:**
Gazel 59
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüḫʷān atar

197. **ki:**
Gazel 60
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

198. **ki:**
Gazel 60
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

199. **ki:**
Gazel 62
Mısra: **2**
Ki.
1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
2. Anı redd eyleme ki sāʿildür

200. **ki:**
Gazel 63
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Nice ḳaddüm muẓāʿaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

201. **ki:**
Gazel 68
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.

1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḥaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya göñlüm yataḳ durur

202. **ki:**
Gazel 68
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

203. **ki:**
Gazel 70
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

204. **ki:**
Gazel 73
Mısra: **15**
T. Ki bağlacı.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḥaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Gūyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

205. **ki:**
Gazel 74
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

206. **ki:**
Gazel 76
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Göñül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

207. **ki:**
Gazel 76
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḫsār ʿāşıḳıdur

208. **ki:**
Gazel 76
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Revāndur dāʾimā her-cāʿi göñlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

209. **ki:**
Gazel 76
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Belālar çekse ṭañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

210. **ki:**
Gazel 77
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

211. **ki:**
Gazel 77
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb aḳıdur
4. Nʾidelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

212. **ki:**
Gazel 77
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

213. **ki:**
Gazel 79
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

214. **ki:**
Gazel 80
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Yaşum cūy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki göñlüm öyle ister

215. **ki:**
Gazel 81
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Ne ṭopraḳ üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muḥibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

216. **ki:**
Gazel 81
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

217. **ki:**
Gazel 82
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Cemālüñüñ ṣaçuñdan ḫāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

218. **ki:**
Gazel 82
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḥādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

219. **ki:**
Gazel 83
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

220. **ki:**
Gazel 83
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Her kim ki mıstar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

221. **ki:**
Gazel 86
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş göñüllü dīdār

222. **ki:**
Gazel 86
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

223. **ki:**
Gazel 86
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḫsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

224. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

225. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Cān u göñül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

226. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

227. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

228. **ki:**
Gazel 91
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

229. **ki:**
Gazel 97
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ḳurtar ḫayāl-i ḫaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḫaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

230. **ki:**
Gazel 98
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

231. **ki:**
Gazel 102
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

232. **ki:**
Gazel 104
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḫaḳḳā meger meges

233. **ki:**
Gazel 104
Mısra: **6**
Ki.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

234. **ki:**
Gazel 104
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʾola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

235. **ki:**
Gazel 106
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı şudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

236. **ki:**
Gazel 106
Mısra: **11**
T. Ki bağlacı.
11. Meger ki sūzen-i ġamzeñden iḥtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

237. **ki:**
Gazel 106
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
11. Meger ki sūzen-i ġamzeñden iḥtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

238. **ki:**
Gazel 106
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḫmūr çeşm-i her nergis

239. **ki:**
Gazel 111
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ger akçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

240. **ki:**
Gazel 112
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol şaḫṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

241. **ki:**
Gazel 115
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

242. **ki:**
Gazel 116
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

243. **ki:**
Gazel 119
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

244. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

245. **ki:**
Gazel 121
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Baña nuṣḥı tekellüf itme vā῾ız
6. Ki divāne olan olmaz mükellef

246. **ki:**
Gazel 124
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbu῾-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

247. **ki:**
Gazel 125
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ῾ālemde
8. Ki baḳup görimezem ῾aṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

248. **ki:**
Gazel 126
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

249. **ki:**
Gazel 126
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Parmaḳları ucını ki ḥınnālamış nigār
8. ῾Unnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

250. **ki:**
Gazel 126
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Parmaḳları ucını ki ḥınnālamış nigār
8. ῾Unnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

251. **ki:**
Gazel 128
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

252. **ki:**
Gazel 128
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Genc-i vaṣluñı şakınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

253. **ki:**
Gazel 132
Mısra: **8**
Bağlaç.
7. Dün va῾de virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

254. **ki:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Bağlaç.
1. Her kim ki silk-i ῾ışḳuña olmadı münselik
2. ῾Unsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḫod çelik

255. **ki:**
Gazel 134
Mısra: **1**
T. bağlaç.
1. Her kim ki silk-i ῾ışḳuña olmadı münselik
2. ῾Ālem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

256. **ki:**
Gazel 135
Mısra: **7**
Bağlaç.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

257. **ki:**
Gazel 136
Mısra: **10**
Bağlaç.
9. Gönül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḥālin ḥaste bilür nā-tüvānuñ

258. **ki:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Bağlaç.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġını alur öñ pehlivānuñ

259. **ki:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Bağlaç.
1. Raḳīb oldı ḥammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḥardur ezelden ne şek

260. **ki:**
Gazel 137
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Meyi ḳalb-i ṣūfī ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

261. **ki:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Bağlaç.
7. Vā῾ız-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye ṣordum didi söyler gerçek

262. **ki:**
Gazel 139
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Şaçuñla ḫālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Ṣikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

263. **ki:**
Gazel 139
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ῾āşıḳ u ma῾şūḳ cān cāne gerek

264. **ki:**
Gazel 139
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Semend-i çarḫa viren ıżṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi tāziyāne gerek

265. **ki:**
Gazel 140
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

266. **ki:**
Gazel 140
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

267. **ki:**
Gazel 142
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Meyden ki yār gül gül olup ῾arż ide cemāl
2. Ṣan gösterür şükūfesini tāze bir nihāl

268. **ki:**
Gazel 143
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Bu bezm içinde cur῾a-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār la῾l

269. **ki:**
Gazel 144
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ῾aḳl
2. Biñ diḳḳat itse ḳılca irişmez ḥayāl-i ῾aḳl

270. **ki:**
Gazel 147
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

271. **ki:**
Gazel 148
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ῾azīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

272. **ki:**
Gazel 151
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

273. **ki:**
Gazel 152
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḥüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

274. **ki:**
Gazel 154
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. ῾Işḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Güyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

275. **ki:**
Gazel 154
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. ῾Işḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Güyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

276. **ki:**
Gazel 155
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Nice terk idem ol ῾İsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

277. **ki:**
Gazel 156
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḫidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

278. **ki:**
Gazel 157
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

279. **ki:**
Gazel 157
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki sā῾atden aḳar birbirine ḳum

280. **ki:**
Gazel 159
Mısra: **13**
T. Ki bağlacı.
13. Şol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

281. **ki:**
Gazel 161
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Geçdi ῾ömrüm bir nefes senüñle ῾ālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naşībüm işbu ῾ālemden benüm

282. **ki:**
Gazel 163
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ṣafā-yı ῾ayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ῾ömrüm

283. **ki:**
Gazel 165
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

284. **ki:**
Gazel 166

Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳîb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

285. **ki:**
Gazel 167
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

286. **ki:**
Gazel 170
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḫaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

287. **ki:**
Gazel 171
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfíne naẓar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

288. **ki:**
Gazel 171
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḫalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

289. **ki:**
Gazel 172
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfı
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

290. **ki:**
Gazel 172
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Raḳîbe bilmezüz nʾitdük Mesīḥî
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

291. **ki:**
Gazel 173
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

292. **ki:**
Gazel 174
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
13. Mesīḥíden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

293. **ki:**
Gazel 181
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

294. **ki:**
Gazel 183
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Nice gelsün şūrete ʿaḳlum ki ḫaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḫayret gitmedi āyīne-i idrākden

295. **ki:**
Gazel 185
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳîb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

296. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

297. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

298. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥî
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

299. **ki:**
Gazel 190
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

300. **ki:**
Gazel 193
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḥurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

301. **ki:**
Gazel 193
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Kūyuñda baḳ raḳîb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

302. **ki:**
Gazel 194
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ḫᵛān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

303. **ki:**
Gazel 195
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

304. **ki:**
Gazel 195
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

305. **ki:**
Gazel 196
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Tīrüñüñ ḫāṭıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur ṣanma ki ölince göñülden geçürın

306. **ki:**
Gazel 196
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Ḳible didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

307. **ki:**
Gazel 197
Mısra: **13**
T. Ki bağlacı.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥî ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

308. **ki:**
Gazel 198
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

309. **ki:**
Gazel 198
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Cān bağışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Ṣoralum gel ṭudaġından ki ne ḫikmetdür bu

310. **ki:**
Gazel 199
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz ṣuya cādū

311. **ki:**
Gazel 200
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Dükān açdı göñül bāzār-ı ġamda
4. Ki sīnem dāġıdur keff-i terāzū

312. **ki:**
Gazel 200
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz ṣuya cādū

313. **ki:**
Gazel 203
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

314. **ki:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Ki.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥî ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ū be-ḫᵛāh

315. **ki:**
Gazel 204
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Çü gördi şūretüñi münkir-i liḳā-yı ilāh
2. Didi ki eşhedü en lā ilāhe illallāh

316. **ki:**
Gazel 206
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
2. Ki güller açılı düşdi seḥergāh

317. **ki:**
Gazel 210
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

318. **ki:**
Gazel 210
Mısra: **13**
T. Ki bağlacı.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥî de hele irdi duʿāya

319. **ki:**
Gazel 211
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥî boynına kʾāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

320. **ki:**
Gazel 212
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur kūyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

321. **ki:**
Gazel 213
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

322. **ki:**
Gazel 213
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

323. **ki:**
Gazel 213
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

324. **ki:**
Gazel 214
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

325. **ki:**
Gazel 214
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.

5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü gönlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

326. **ki:**
Gazel 214
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

327. **ki:**
Gazel 215
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Muẓaffer mārdur zülf-i siyāhuñ
6. Ki mālikdür ruḫuñ gencinesine

328. **ki:**
Gazel 216
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

329. **ki:**
Gazel 217
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

330. **ki:**
Gazel 218
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

331. **ki:**
Gazel 221
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ḥaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı ṣıfr dehānuñ duragına

332. **ki:**
Gazel 221
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

333. **ki:**
Gazel 223
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Maḳām idineli nakş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide nakşı nigār çeşmümde

334. **ki:**
Gazel 224
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

335. **ki:**
Gazel 227
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

336. **ki:**
Gazel 229
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

337. **ki:**
Gazel 232
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

338. **ki:**
Gazel 238
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

339. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḫsīn kim ki varabilürse nişānuma

340. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

341. **ki:**
Gazel 240
Mısra: **11**
T. Ki bağlacı.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

342. **ki:**
Gazel 246
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı ṣubḥ irişüp anı ṭaraya

343. **ki:**
Gazel 247
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

344. **ki:**
Gazel 247
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
6. Ṣāʾim gıbi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

345. **ki:**
Gazel 248
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

346. **ki:**
Gazel 249
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

347. **ki:**
Gazel 250
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

348. **ki:**
Gazel 254
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

349. **ki:**
Gazel 254
Mısra: **3**
T. Ki bağlacı.
3. Nʾ oldı ol mevsim ki fikr-i ṣoḥbetüñle dāʾimā
4. Goncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

350. **ki:**
Gazel 255
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

351. **ki:**
Gazel 255
Mısra: **13**
T. Ki bağlacı.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

352. **ki:**
Gazel 258
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

353. **ki:**
Gazel 259
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. ʿUşşāḳ ḫastalandı belürdi ise ḥaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

354. **ki:**
Gazel 261
Mısra: **6**
T. Ki bağlacı.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

355. **ki:**
Gazel 261
Mısra: **8**
T. Ki bağlacı.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduğı zāhid
8. Meger kiʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

356. **ki:**
Gazel 261
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

357. **ki:**
Gazel 262
Mısra: **1**
T. Ki bağlacı.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

358. **ki:**
Gazel 262
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʿlüʿ sözüñüñ naẓmın işitdi

359. **ki:**
Gazel 263
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

360. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **2**
1. bağlaç Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

361. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **3**
1. bağlaç Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

362. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **10**
1. bağlaç Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

363. **ki:**
Gazel 267
Mısra: **2**
1. bağlaç Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

364. **ki:**
Gazel 267
Mısra: **3**
1. bağlaç Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

365. **ki:**
Gazel 268
Mısra: **10**
T. Ki bağlacı.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

366. **ki:**
Gazel 269

Mısra: **18**
1. bağlaç Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sā'il bagladı

367. **ki:**
Gazel 270
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Benüm 'aks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḫuñ sebzezārı

368. **ki:**
Gazel 270
Mısra: **12**
T. Ki bağlacı.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi 'ışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

369. **ki:**
Gazel 271
Mısra: **5**
T. Ki bağlacı.
5. Ṣaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

370. **ki:**
Gazel 272
Mısra: **4**
T. Ki bağlacı.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

371. **ki:**
Gazel 273
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

372. **ki:**
Gazel 273
Mısra: **14**
T. Ki bağlacı.
13. Mesīḥī ġam ḥişārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

373. **ki:**
Gazel 276
Mısra: **9**
T. Ki bağlacı.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı k'anuñ 'ömri gülini dermedi

374. **ki:**
Gazel 281
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u la'l oldı işigüñüñ içi ṭaşı

375. **ki:**
Gazel 282
Mısra: **2**
T. Ki bağlacı.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

376. **ki:**
Gazel 287
Mısra: **7**
T. Ki bağlacı.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

ki anda:
1. **ki anda:**
Kaside 6
Mısra: **70**
Ki orada.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

ḳıble:[SŞ]
1. **ḳıbleye:**-*y, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

2. **ḳıbleye:**-*y, -e*
Gazel 70
Mısra: **2**
(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.
1. Dem-be-dem göñlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini ya'ni ḳıbleye ḳarşu açar

3. **ḳıblem:**-*m*
Gazel 145
Mısra: **1**
(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler göñül
2. La'lüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser göñül

4. **ḳıblem:**-*m*
Gazel 173
Mısra: **1**
(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

5. **ḳıble:**
Gazel 196
Mısra: **5**
(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

6. **ḳıblem:**-*m*
Gazel 241
Mısra: **9**
(Ar.) Namaz kılarken dönülen Kâbe.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Ka'be hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

ḳıblegāh dāred:
1. **ḳıblegāh dāred:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Kıble yapmak.
3. Ḳıble-i erbāb-ı bīniş nīst cüz ebrū-yı tu
4. Kāfirest ān k-ū cüz ebrū-yı tu dāred ḳıblegāh

kıblegāh-ı cibāh:
1. **kıblegāh-ı cibāh:**
Gazel 204
Mısra: **6**
Alınların kıblesi, ibadet yönü.
5. Ḳapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşigüñ olalı 'uşşāḳa kıblegāh-ı cibāh

ḳıble-i aṣḥāb:
1. **ḳıble-i aṣḥāb:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Hz. Peygamber'in arkadaşları ile Resulullah'ı gören müminler'in kıblesi.
3. Cemāli ḳıble-i aṣḥāb olupdur
4. Dükānı na'lden miḥrāb olupdur

ḳıble-i ebrū:
1. **ḳıble-i ebrūñı:**-*ū, -ñ, -ı*
Gazel 267
Mısra: **5**
Bulutun Kıblesi.
5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

ḳıble-i erbāb-ı bīniş:
1. **ḳıble-i erbāb-ı bīniş:**
Gazel 203
Mısra: **3**
Basiret kıblesinin sahibi.
3. Ḳıble-i erbāb-ı bīniş nīst cüz ebrū-yı tu
4. Kāfirest ān k-ū cüz ebrū-yı tu dāred ḳıblegāh

ḳıble-nümā:
1. **ḳıble-nümā:**
Kaside 21
Mısra: **4**
Kıbleyi gösteren alet, pusula.
3. Ṣāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Ka'beye ḳıble-nümā gibi

kibr:[TT]
1. **kibr:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Ar. Büyüklü, kendini büyük görme.Başkalarını küçük görme.
15. Ma'nāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

kiçi:[TS]
1. **kiçi:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Küçük.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

k'ide:
1. **k'ide:**
Gazel 214
Mısra: **7**
Ki ede.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler k'ide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

k'ide:
1. **k'ide:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Ki ede.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased k'ide nihān sinede a'dā

ḳıdve-i nev'-i beşer:
1. **ḳıdve-i nev'-i beşer:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Insanoğlunun cömertliği.
35. Ma'den-i faẓl u hüner menba'-ı ser-çeşme-i cūd
36. Ḳıdve-i nev'-i beşer zübde-i eşrāf-ı kibār

k'igen:-de
1. **k'igende:**
Gazel 176
Mısra: **1**
Ki çok.
1. Ref'-i burḳa' ḳıl güle k'igende zībālanmasun
2. Serve 'arż-ı ḳāmet it bir daḥi ra'nālanmasun

kih ü mih:
1. **kih ü mih:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Küçük ve büyük.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. 'Ālem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

ki'ırḳ:
1. **ki'ırḳdan:**-*dan*
Gazel 72
Mısra: **6**
Ki damar.
5. Ne ḫoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Ki'ırḳdan neşterıyle ḳan uğurlar

ḳıl:[gts]
1. **ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Saç teli.
3. Beliyle cismini şerḥ itse 'āḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

2. **ḳıldan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Saç teli.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

ḳıl-
1. **ḳılur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Birisi Pīr 'Alīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dā'im cefā dersini tekrār

2. **ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Ḳanda ki cem' olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

3. **ḳılurın:**-*ur, -ın*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efġān
6. Ki anuñ 'īd-i vaṣlın ḳıla iḥsān

4. **ḳılmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Ḫudā ḳılmış anı kān-ı melāḥat
4. Ki açmış ḥüsni dükkān-ı melāḥat

5. **ḳılup:**-*up*
Kaside 1
Mısra: **7**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe naẓẓāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

6. **ḳılum:**-*um*
Kaside 1
Mısra: **18**
Söz, kelâm.
17. Ṭutalum niʾmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

7. **ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

8. **ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **54**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
53. Ḥudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāṣiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

9. **ḳılsañ:**-*sañ*
Mesnevi 1
Mısra: **132**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

10. **ḳılmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḫṣīl ḳılmış şīve babın

11. **ḳıldı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **9**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

12. **ḳılıcaḳ:**-*ı, -caḳ*
Gazel 2
Mısra: **6**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Āyīne-i ruḫsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

13. **ḳılmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 2
Mısra: **8**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

14. **ḳıla:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **61**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaṣruñda bāġbān

15. **ḳıla:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **77**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

16. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 3
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā ṣuyını nite ki ṭatlu ider havā

17. **ḳılmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 3
Mısra: **28**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

18. **ḳıla:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **33**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

19. **ḳılmaġ:**-*maġ*
Kaside 3
Mısra: **62**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

20. **ḳılup:**-*up*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

21. **ḳılmaġ:**-*maġ*
Kaside 4
Mısra: **49**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfâcātdan ḫaber
50. Tirüñ aġzından kemānuñ göndertür her dem peyām

22. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 6
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

23. **ḳılduḳça:**-*duḳ, -ça*
Gazel 6
Mısra: **10**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʿbāndur baña

24. **ḳılsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **102**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
101. Baḥr-ı ilmüñ çü muḥīṭ oldı bu ḳaṭre ḫālin
102. Terbiyetle nʿola ḳılsa anı dürr-i şehvār

25. **ḳıl:**
Gazel 9
Mısra: **14**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabā

26. **ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 10
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳıldıñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

27. **ḳıla:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **70**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḥişār
70. Nice kim ṣayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

28. **ḳılduḳça:**-*duḳ, -ça*
Kaside 13
Mısra: **62**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
61. Açduġınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Zāġ-ı şeb ḳılduḳça anuñ heybetinden intiḳāl

29. **ḳılma:**-*ma*
Gazel 15
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

30. **ḳılsa:**-*sa*
Gazel 15
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

31. **ḳılıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 16
Mısra: **6**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Âyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

32. **ḳılını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 16
Mısra: **24**
Tüy.
23. Ḫızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

33. **ḳılmayayum:**-*ma, -y, -a, -y, -um*
Kaside 16
Mısra: **68**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
67. Ẕikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

34. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 16
Mısra: **5**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

35. **ḳılı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **23**
Kıl, tüy.
23. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tā kim yapam duzaġ
24. Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikār

36. **ḳıluram:**-*ur, -am*
Kaside 17
Mısra: **33**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

37. **ḳıl:**
Kaside 17
Mısra: **42**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Ṣol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

38. **ḳılur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **92**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḥimār

39. **ḳılmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 17
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Eyleyen her ʿāṣıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış zevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

40. **ḳıldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

41. **ḳıldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **19**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

42. **ḳılur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **38**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdīş-i dehr anı her gice şeb-kūr

43. **ḳılmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 20
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Aṣfiyā yiri yine ṣafī-ı ṣafā olsa gerek
4. Eşḳıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

44. **ḳıl:**
Kaside 21
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

45. **ḳıl:**
Gazel 23
Mısra: **18**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

46. **ḳılasın:**-*ı, -s, -ın*
Gazel 24
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

47. **ḳılmış:**-*mış*
Gazel 27

Mısra: **8**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣîb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

48. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 31
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

49. **ḳıl:**
Gazel 33
Mısra: **2**
Saç teli.
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

50. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **9**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

51. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **13**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

52. **ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 57
Mısra: **11**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

53. **ḳılmış:**-*mış*
Gazel 73
Mısra: **16**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḥaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Gūyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

54. **ḳılan:**-*an*
Gazel 75
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

55. **ḳılmaġ:**-*maġ*
Gazel 80
Mısra: **7**
Düşünmek. istemek.
7. Ḥayāl-i genc-i vaṣluñ ḳılmaġ ile
8. Kemerde bay olur cimri ḳalender

56. **ḳıldan:**-*dan*
Gazel 90
Mısra: **7**
Saç teli.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

57. **ḳılı:**-*ı*
Gazel 94
Mısra: **2**
Saç teli.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini daġıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

58. **ḳılalum:**-*alalumum, -alum*
Gazel 101
Mısra: **5**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

59. **ḳılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 101
Mısra: **7**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil ṣoḥbet-āferīn
8. Ṣulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

60. **ḳılmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 102
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. ʿAyb itme ṣūfi meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

61. **ḳıl:**
Gazel 112
Mısra: **7**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar gündüz boşalur çün ribāṭ

62. **ḳıl:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Etmek/yapmak.
1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣaf ṣaf

63. **ḳılmış:**-*mış*
Gazel 124
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

64. **ḳılalı:**-*alı*
Gazel 125
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur baña şefīḳ

65. **ḳılan:**-*an*
Gazel 125
Mısra: **7**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Bu belādur beni gümrāh ḳılan ʿālemde
8. Ki baḳup görimezem ʿaṣrda bir ehl-i ṭarīḳ

66. **ḳılup:**-*up*
Gazel 126
Mısra: **9**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

67. **ḳıldıysa:**-*dı, -y, -ısa*
Gazel 128
Mısra: **10**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Ey Mesīḥī gözüñ aç bād-ı ṣabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭopraġına ḳıldıysa ḥaḳḳ-ı naẓaruñ

68. **ḳıl:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Kıl, tüy.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kūhı
6. Ne aġır yük çeker mūy-ı miyānuñ

69. **ḳıl:**
Gazel 149
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. ʿArıẓuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

70. **ḳıl:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Saç teli.
9. Ey Mesīḥī ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

71. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 150
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Tā ṣabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

72. **ḳılan:**-*an*
Gazel 160
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Āhum ile yüz yüze olduḳça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

73. **ḳılan:**-*an*
Gazel 162
Mısra: **6**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Būy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥẓa ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

74. **ḳılsa:**-*sa*
Gazel 165
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

75. **ḳılam:**-*am*
Gazel 167
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān ḳılam

76. **ḳılam:**-*am*
Gazel 167
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ġam-ı hecrüñle eger dīdemi giryān ḳılam
2. Keştī-i nüh-felegi ġarḳa-ı ʿummān ḳılam

77. **ḳılam:**-*am*
Gazel 167
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

78. **ḳılam:**-*am*
Gazel 167
Mısra: **6**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḥaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

80. **ḳılam:**-*am*
Gazel 167
Mısra: **8**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Dem-i āḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
8. Kʿol vefāsuz ṣanem içün biraz efġān ḳılam

81. **ḳılam:**-*am*
Gazel 167
Mısra: **10**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Ṭārem-i çarḫda raḳṣ ura Mesīḥī Zühre
10. Ṣīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

82. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 170
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

83. **ḳılurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 170
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ gūyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḥüsn

84. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **10**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Ṣurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

85. **ḳıl:**
Gazel 176
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʿigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

86. **ḳıl:**
Gazel 177
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḥi unutma keremden

87. **ḳılam:**-*am*
Gazel 180
Mısra: **10**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

88. **ḳılam:**-*am*
Gazel 181
Mısra: **14**
Etmek/yapmak.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

89. **ḳılana:**-*a, -n, -a*
Gazel 184
Mısra: **7**
Yapmak, etmek, eylemek, işlemek. Yardımcı fiil olarak kullanılır. .

7. Müstedām ol tīġ ururs̱ın baḥs-i laʿlūñ ḳılana
8. Cān çekişen ḫalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

90. **ḳılmış:**-*mış*
Gazel 187
Mısra: **3**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

91. **ḳıl:**
Gazel 199
Mısra: **3**
(bağl.)Yok denecek kadar az bir kusur.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

92. **ḳılmasalar:**-*ma, -sa, -lar*
Gazel 205
Mısra: **5**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḥaṭṭuña ṣebīh
6. Olmaz idi günāh gibi ṣekl-i her giyāh

93. **ḳılmış:**-*mış*
Gazel 210
Mısra: **13**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

94. **ḳılam:**-*a, -m*
Gazel 211
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

95. **ḳıl:**
Gazel 211
Mısra: **8**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

96. **ḳılmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 218
Mısra: **9**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Ḳılmazdı Mesīḥī heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Kūyıña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

97. **ḳıldum:**-*du, -m*
Gazel 225
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Gönlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḥsār-ı rengīn üstine

98. **ḳılmadum:**-*ma, -du, -m*
Gazel 225
Mısra: **5**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

99. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 233
Mısra: **2**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārname yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

100. **ḳılduḳça:**-*duḳ, -ça*
Gazel 233
Mısra: **13**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
13. Laʿlūñi yād eylerem ḳıldukça kūyuñdan güzer
14. Vāḳıʿā mey-ḫʷār olur ekser varanlar Kaʿbeye

101. **ḳılan:**-*an*
Gazel 241
Mısra: **1**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
1. Ey ḫaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

102. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **9**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī sūzeni

103. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 266
Mısra: **2**
Geçişli f. (Eski Türkçe'den beri kullanılır) 1. Etmek, eylemek, yapmak.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

104. **ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 267
Mısra: **8**
Geçişli f. (Eski Türkçe'den beri kullanılır) 1. Etmek, eylemek, yapmak.
7. Ḳamuya çünkim vefādur ṣanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʾār itmegi

105. **ḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 268
Mısra: **1**
Geçişli f. (Eski Türkçe'den beri kullanılır) 1. Etmek, eylemek, yapmak.
1. Ḳılmasun ʿarż ṣabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

106. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 284
Mısra: **11**
T. Yapmak, etmek, eylemek.
11. Naẓm ile ḫüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḫi şiʿrüñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

ḳıl bagla-:
1. **ḳıl bagladı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **16**
(Keçi tüyü) keçi tüyübağlamak. II İnat etmek. (İnatla sevgiliyi yazmak).
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḥāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

ḳıl ḳodur-:
1. **ḳıl ḳodurmazuz:**-*maz, -uz-uz*
Gazel 200
Mısra: **11**
Toz kondurmaz.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

ḳıl-:
1. **ḳılam:**-*m*
Kaside 6
Mısra: **89**
Yapmak.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

ḳılāʾ:[KL]
1. **ḳılāʾ:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Kaleler, surlar.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṯḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

ḳılca:
1. **ḳılca:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Kıl kadar, kıl ölçüsünde.
3. Aṣfiyā yiri yine ṣaff-ı ṣafā olsa gerek
4. Eṣḳıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

2. **ḳılca:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Zf. 1. kıl kadar ince . 2. Çok az, çok ufak, pek önemsiz , kıl kadar.
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ʿaḳl
2. Biñ diḳḳat itse ḳılca irişmez ḫayāl-i ʿaḳl

ḳılıc:[İP]
1. **ḳılıcıyla:**-*ı, -y, -la*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Delici ve kesici savaş aleti olan silahlardan en bilineni en yaygın olanı.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Ḳılıcıyla alupdur ol diyarı

2. **ḳılıcıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 3
Mısra: **19**
Kılıç.
19. Ṣanasın şāhuñ ḳılıcıdur aṣılmış ʿarṣda
20. Güṣe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

3. **ḳılıcıñ:**-*ıñ*
Kaside 8
Mısra: **57**
Kılıç.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

4. **ḳılıcuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 14
Mısra: **49**
Kılıç.
49. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫʷān

5. **ḳılıcından:**-*ın, -dan*
Gazel 159
Mısra: **11**
Kılıç.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

6. **ḳılıcuñ:**-*uñ*
Gazel 162
Mısra: **4**
Kılı. II Kirpik.
3. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşıñı
4. Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi ṣuludur dostum

7. **ḳılıcuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 162
Mısra: **7**
Kılıç.
7. Ābdan ṣāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḫi içür ol sudan ṭurudur dostum

8. **ḳılıçdan:**-*dan*
Gazel 170
Mısra: **2**
Kılıç.
1. Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

9. **ḳılıcuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 181
Mısra: **7**
Kılıç.(mec.) sevgilinin hasreti.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫʷān

10. **ḳılıç:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Kılış = Kılıç.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-ı müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

11. **ḳılıcuñı:**-*u, -ñi, -ı*
Gazel 228
Mısra: **6**
Susen çiçeğinin etrafındaki yaprakları.
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

ḳılıç çek-:
1. **ḳılıç çekdi:**-*di*
Gazel 200
Mısra: **2**
Saldırmak amacıyla kılıcı kınından çıkarmak.
1. Saña öykündügiçün serv-i dil-cū
2. Gülistānda ḳılıç çekdi aña şu

kilid:[GTS]
1. **kilid:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Anahtar,düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg içün açıla
8. Öyle ṣanuram ki açılur duʿā ile kilid

kilīd ur-:
1. **kilīd urmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 38
Mısra: **4**
Kilit vurmak, kapatmak.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

kilid-i zebān-rā:
1. **kilid-i zebān-rā:**
Kıt'a 1
Mısra: **37**
Anlamlar kilidi.
37. Büved tā müsaḫḫir kilid-i zebān-rā
38. ʿAṣā-yı ḳalem der beyān-ı maʿānī

kilk:[İP]
1. **kilküñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **75**
Far. Kalem, kamış kalem, kırmızı kalem.

75. Kilküñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

2. **kilküñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **12**
Far. Kalem, kamış kalem, hâme: kilk-i beyân.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ ṣarīridür dem-i ṣūr

kilk-i ḫōş-ḥırām:
1. **kilk-i ḫōş-ḥırām:**
Kaside 4
Mısra: **58**
Hoş salınışlı kalem, yazı.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni ḳızlarını kilk-i ḫōş-ḥırām

kilk-i ḳudret:
1. **kilk-i ḳudret:**
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
Kuvvetli kalem.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile ʿunvān itsün

kilk-i mesīḥī:
1. **kilk-i mesīḥī:**
Kıt'a 1
Mısra: **21**
Mesīḥī'nin kalemi.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿānī

kilk-i tācveret:
1. **kilk-i tācveret:**
Kaside 22
Mısra: **21**
Taçlı kalem.
21. Be-ḳaṣd-ı ḳalʿa-ı eflāk kilk-i tācveret
22. Keşîde ḫayl-i maʿānī ferāz-ı nüh-ṭārem

kilk-i tu:
1. **kilk-i tu:**
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Senin kalemin.
3. Behr-i gülgeşt-i gülşen-i melekūt
4. Geşte kilk-i tu reh-nümā-yı suḫan

ḳıllet:[GTS]
1. **ḳıllet:**
Kaside 16
Mısra: **72**
Ar. Kalîllik, azlık, kesretin zıddı.(Maddiyat ve maneviyatta kullanılır.)
71. Ṭabʿum bilürem maṭlaʿ -ı maʿnā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīgā

ḳıl-:[GTS]
1. **ḳılmaġa:**-*a*
Gazel 19
Mısra: **5**
Yapmak, etmek, ... haline getirmek.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmet

2. **ḳılmaz:**-*maz*
Gazel 136
Mısra: **7**
Yapmak, Etmek, Eylemek, Gerçekleştirmek.
7. Lebüñ deñlü güher taḫsīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

3. **ḳılmaz idi:**-maz,-i,-di
Gazel 29
Mısra: **6**
Kılmazdı.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı ṣubḥ

4. **ḳılur mı:**-ur,-mu
Kaside 19
Mısra: **10**
Yapmak, Etmek, Eylemek, Gerçekleştirmek.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭfʿu ḳılur mı kişi ḥuzūr

kim:[TS]-[GTS]
1. **kim:**
Gazel 1
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.Hangi kimse.
3. Şu kim biñ cān virüp zevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ḫaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḫadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

3. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

4. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **8**
Her kim.
7. Ol münevver çehre ile ḫalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

5. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḫsāruñla cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

6. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **16**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Ḫalḳa-ı yārān gūyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

7. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **20**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Şol müdevver şemsesiyle gūyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

8. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **23**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

9. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **24**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

10. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Her kim.
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca ṣalınan ḳayışdur

11. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Her kim.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

12. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kim.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İllüñ cānı acıduġın ne bilür

13. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

14. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **13**
Ki.
13. Bilmezem kim nice taʿīr ideyin
14. Saña bu vāḳıʿa-ı kübrāyı

15. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
Ki.
31. Gördi kim ḳorḳuludur rāh-ı Ḫudā
32. Şühedā kısmına yoldaş oldı

16. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Ki.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

17. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
Soru zamiri.
49. Baḫr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḫançer

18. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kim.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

19. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Keçecilerde birisi Şaferdür
2. Ḳılur inşāfʿo kim sāḥib-naẓardur

20. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Vāy eger kim baḳasın şafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

21. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʿvā

22. **kim:**-*ār*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Her kim.
1. Biri Vālācı Şādi-oġlı cevvār
2. Kim olmış lebleri rengīn-güftār

23. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

24. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Kim.
15. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳāş-ı fikret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣūret

25. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **23**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḫazż-ı naẓardan

26. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **24**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḫazż-ı naẓardan

27. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **29**
Her kim.
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḫsār
30. Nücūm-ı eşk olur çehremde seyyār

28. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **67**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Dimezven kim basīṭ-i ḫāke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflāke irgür

29. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Her kim.

3. Şu baş kim vaşlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

30. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Dińle bülbül ḳışşasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

31. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

32. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥuẓūr-ı ḥāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

33. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

34. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **16**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. ʿÂrifʿiseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

35. **ḳim:**
Murabba 2
Mısra: **18**
Her kim.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

36. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **20**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

37. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **23**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

38. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **24**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

39. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **26**
Her kim.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

40. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **28**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḫāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

41. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **31**
Her kim.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

42. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **32**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

43. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **36**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

44. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **40**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

45. **kim:**
Murabba 2
Mısra: **44**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Bülbül-i ḫoş-güysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

46. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Āyīne-i ruḫsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

47. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Göñlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrılarıñ gündüzidür leyle-i ẓulmā

48. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **18**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳaṭʿ-ı recā şaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

49. **kim:**
Kaside 2
Mısra: **80**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
79. ʿAdlüñ güneşden aẓher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

50. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **3**
Her kim.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl

51. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **11**
Her kim.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

52. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **15**
Her kim.
15. Gördi kim uçmaḳ ḳaṣdına açdı o dem şeh-per hilāl

53. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i īdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

54. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Kim.
23. Ḫalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

55. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **51**
Her kim.
51. Ḥāşelīʿllāh kim teraḳḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḥalḳa-be-gūşuñ olmayaydı ger hilāl

56. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **63**
Kim.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẓhar hilāl

57. **kim:**
Gazel 4
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

58. **kim:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḥayrān aña

59. **kim:**
Kaside 4
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

60. **kim:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Her kim.
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

61. **kim:**
Kaside 4
Mısra: **52**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

62. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

63. **kim:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Asafā kim ki saña tābiʿ ise
2. Ersele ʿllāhü ʿaleyhim berekāt

64. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Her kim.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tişe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

65. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **37**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

66. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **42**
Her kim.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḥaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

67. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **46**
Her kim.
45. Şemse-i şemşīr-i berrānuñ ʿaceb āyīnedür
46. Kim görinür ṣūret-i feṭḥ ü ẓafer anda ʿıyān

68. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **60**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
59. Hāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül beẕl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

69. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **67**
Her kim.
67. Rişte-i naẓma Mesīhī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

70. **kim:**
Kaside 5
Mısra: **75**
Her kim.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

71. **kim:**
Müfret 6
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Āferīn ol ʿārifüñ ṣabrına kim gāh-ı ḥitāb
2. Ḳatı söz söylendüginçe virür āheste cevāb

72. **kim:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Biregü maʿnīsini besleme kim
4. Maʿnide ol ḥarām-zāde olur

73. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **31**
Her kim.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʾif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

74. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Her kim.
33. Var ise aḳçe getürür füsūn u siḥr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

75. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **35**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ ṣabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her ṣubḥ ṣu seper jāle

76. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **57**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yılduzıdur kim yire düşer jāle

77. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **58**
Her kim.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yılduzıdur kim yire düşer jāle

78. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **97**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

79. **kim:**
Gazel 7
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

80. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **31**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

81. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **48**
Her kim.
47. Caʿfer Beg ol emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẓl
48. Kim āsitānına ider eflāk intisāb

82. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Her kim.
67. Bir ḥaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

83. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **79**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
79. Rengīn görinse bikr-i ḳaṣīdem ʿaceb mi kim
80. Ḫūn-ı cigerle eylemişem ellerin ḥıżāb

84. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Her kim.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

85. **kim:**
Müfret 8
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

86. **kim:**
Gazel 8
Mısra: **9**
Soru zamiri.
9. Ẕikre varmadıġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

87. **kim:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Meger kʿire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

88. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāġda olmasa iderdi reftār

89. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **21**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

90. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **57**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

91. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

92. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

93. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **25**
Her kim.
25. Ḳo meyli her yaña kim āb māʾil olduġıçün
26. Nesīm-i ṣubḥ urur aña selāsil ü aġlāl

94. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **49**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḥüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meġer dellāl

95. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Dağlamak: Acısı yüreğine işlemek; dağ, iz kalmak.
53. Şu deñlü ṭaʿne taşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Şadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

96. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Her kim.
55. Ḳalem dilini budur tercümān idindügi kim
56. Medāʾiḥüñde olupdur zebān-ı nāṭıḳa lāl

97. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **71**
Her kim.
71. Şu deñlü cūduñ eli ṭutdı sāʾil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʾāl

98. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **80**
Her kim.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

99. **kim:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāk-ı ʿālīden düşüp aʿzāsı olmışdur şikest

100. **kim:**
Kıt'a 10
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaşdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

101. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **5**
Her kim.
5. Şuʿlesin söyündürürken buʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

102. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **8**
Her kim.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim şalar kehvāresini nite kim māder nesīm

103. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

104. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Her kim.
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

105. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **31**
Her kim.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

106. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **34**
Her kim.
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

107. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **43**
Her kim.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

108. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **46**
Her kim.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭoprağı üstine ceng eyler nesīm

109. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **58**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḥ(k)ger nesīm

110. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **60**
Her kim.
59. Gel bu ḫ∨ān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

111. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **7**
Her kim.
7. Āb kim şırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Şanki bir gün görmedük maḥbūbedür rüşen-zamīr

112. **kim:**
Kaside 11

Mısra: **30**
Her kim.
29. Şîşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʿın ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

113. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **34**
Her kim.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

114. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **47**
Her kim.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her kış āfitāb u berf ola nān u penīr

115. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **49**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
49. Miḏhatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

116. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **61**
Her kim.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

117. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **68**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
67. Tā ki vird itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Ṣol duʿālar kim ide her birisi Ḥażretde yir

118. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **69**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḥalḳ ide kürki ḥişār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

119. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **22**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḥilmine öykündi meger kim kūhsār

120. **kim:**
Gazel 12
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

121. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **19**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
19. Ebr şanmañ ḥāʿil-i ḥurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḥālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

122. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Her kim.
23. Mīr Bedrüddīn defterdār-ı dīvān-ı ḳażā
24. Kim bulınmaz şaḥa-ı ʿahdiñde bāb-ı infiʿāl

123. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **40**
Her kim.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

124. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **41**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāz-ı ḥalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

125. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Ki.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nāl

126. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **49**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı ṣafā vü kāmile ṣaff-ı niʿāl

127. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **57**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

128. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **60**
Ki.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

129. **kim:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Soru zamiri.
3. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
4. Ten ḥırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

130. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **23**
Edat.
23. Ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫvān

131. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **38**
Edat.
37. Fırkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña şor kim zebān-ı ḥāl ile ḳılsun beyān

132. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **46**
Edat.
45. Ben zenaḏānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

133. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **48**
Edat.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

134. **kim:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Soru zamiri.
5. Hercāʿīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʿil olur kim ola neşīb

135. **kim:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Kim.
5. Hercāʿīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʿil olur kim ola neşīb

136. **kim:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Kim.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġarīb

137. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḥayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

138. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **43**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

139. **kim:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

140. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **6**
Her kim.
5. Âyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

141. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **14**
Kim.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

142. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **29**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

143. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **47**
Her kim.
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

144. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **82**
Her kim.
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḥṣā

145. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **6**
Her kim.
5. Ṣırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim ṣūret-i ecel görinür anda āṣikār

146. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **33**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

147. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **42**
Soru zamiri.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Ṣol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

148. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **75**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānīʾ ḳılur şikār

149. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **89**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

150. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **91**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫvānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḥimār

151. **kim:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Kim.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

152. **kim:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Soru zamiri.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Ṣandı bizi ceng iderez araladı fırḳat

153. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḥuẕūr

154. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **41**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

155. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḥmūr

156. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḥmūr

157. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **16**
Her kim.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār

158. **kim:**
Gazel 20
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ser-nüvişt̲ümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

159. **kim:**
Gazel 21
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

160. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin ṣadā gibi

161. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **22**
Soru zamiri.
21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

162. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **25**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
25. Mażlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

163. **kim:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Ki.
3. Şalīḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaşlına yoḳdur necāt

164. **kim:**
Gazel 23
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

165. **kim:**
Gazel 23
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ nakşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāziʿāt

166. **kim:**
Gazel 30
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez şarāb telḫ

167. **kim:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Her kim.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

168. **kim:**
Gazel 35
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şāribūʾl-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʿl-ḥad

169. **kim:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Kim.
3. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿiden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʿīd

170. **kim:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Her kim.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

171. **kim:**
Gazel 40
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. ʿİbādet baña güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

172. **kim:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Her kim.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

173. **kim:**
Gazel 42
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

174. **kim:**
Gazel 42
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

175. **kim:**
Gazel 44
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Nālişümden şaḳın ey Ḫusrev-i şīrīn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

176. **kim:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Her kim.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

177. **kim:**
Gazel 46
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şöyle mest oldum mey-i ʿışḳuñla kim
4. Girmeye ḳulaġuma āvāz-ı şūr

178. **kim:**
Gazel 46
Mısra: **16**
Her kim.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı sūr

179. **kim:**
Gazel 47
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Şeb-i zülfüñde ḥaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

180. **kim:**
Gazel 48
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini ağır ṭutar

181. **kim:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Her kim.
5. Âferīn pīr-i muġānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

182. **kim:**
Gazel 49
Mısra: **5**
Her kim.
5. Zünnār-ı ʿışḳı bilüñe kim bağladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir şanemüñ yādigārıdur

183. **kim:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Her kim.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

184. **kim:**
Gazel 50
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ḳaḳıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḫayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

185. **kim:**
Gazel 50
Mısra: **10**
Her kim.
9. Yūsuf-ı Mışr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

186. **kim:**
Gazel 52
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ol leb-i cān-baḫş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim sihr itmede çeşmi cihān fettānıdur

187. **kim:**
Gazel 52
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ol leb-i cān-baḫş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim sihr itmede çeşmi cihān fettānıdur

188. **kim:**
Gazel 52
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

189. **kim:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Her kim.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

190. **kim:**
Gazel 52
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī ṭañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

191. **kim:**
Gazel 56
Mısra: **6**
Her kim.
5. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Ṣırāṭı uçar geçer

192. **kim:**
Gazel 57
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Gayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

193. **kim:**
Gazel 58
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Sihr ile meger akçe getürür o şanem kim
8. Her laḫżada bu dirhem-i eşk aña revāndur

194. **kim:**
Gazel 59
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Şınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

195. **kimi:**-*i*
Gazel 60
Mısra: **1**
Kim.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

196. **kim:**
Gazel 61
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Anuñ kim ṭāliʿ-i pīrūzı yoḳdur
2. Nevāsuzdur kʾ anuñ nev-rūzı yoḳdur

197. **kim:**
Gazel 61
Mısra: **7**
Her kim.
7. İşigüñde şu kim akıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yıldızı yoḳdur

198. **kim:**
Gazel 62
Mısra: **6**
Her kim.
5. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
6. Dostum kim gerekse ḳāʾildür

199. **kim:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Her kim.
11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

200. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ḥaremüñde görem çü gün yüzüñi
6. Şanuram kim meh-i muḥarremdür

201. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Nice ḳaddüm muzāʿaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

202. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Sözi cān-baḫşdur Mesīḥīnüñ
14. Şañasın kim Mesīḥ-i Meryemdür

203. **kim:**
Gazel 64
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı añа pervāneler

204. **kim:**
Gazel 67
Mısra: **4**
Her kim.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḥaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

205. **kim:**
Gazel 67
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ḥāldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḥālümüz it ḥālidür

206. **kim:**
Gazel 67
Mısra: **10**
Her kim.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

207. **kim:**
Gazel 69
Mısra: **4**
Her kim.
3. Gösterse nʿola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

208. **kim:**
Gazel 69
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

209. **kim:**
Gazel 69
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Nūr itse çarḫı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaṣdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

210. **kim:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Her kim.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāġuñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

211. **kim:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Her kim.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

212. **kim:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Kim.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿışret-bāz olur

213. **kimlerle:**-*ler, -le*
Gazel 71
Mısra: **4**
Her kim.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿışret-bāz olur

214. **kim:**
Gazel 71
Mısra: **7**
Her kim.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

215. **kim:**
Gazel 72
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

216. **kim:**
Gazel 73
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

217. **kim:**
Gazel 73
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿakıbet
12. Ḥüsn oyunınuñ şaḳalını bitürür rüzgār

218. **kim:**
Gazel 73
Mısra: **18**
Her kim.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḥāşı şikār

219. **kim:**
Gazel 74
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

220. **kim:**
Gazel 74
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

221. **kim:**
Gazel 75
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

222. **kim:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Her kim.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

223. **kim:**
Gazel 79
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Hengām-ı ṣubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

224. **kim:**
Gazel 79
Mısra: **11**
Ki.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

225. **kim:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Her kim.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

226. **kim:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Soru zamiri.
11. Ḫaşirde kim biñ ayaḳ ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

227. **kim:**
Gazel 82
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Cemālüñüñ şaçuñdan ḫāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

228. **kim:**
Gazel 82
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ḫayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Şanursın kim bu baḫruñ sāḥili var

229. **kim:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Her kim.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

230. **kim:**
Gazel 83
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

231. **kim:**
Gazel 84
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

232. **kim:**
Gazel 84
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Şüretā gören şanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

233. **kim:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Cān alup bir büse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider göñlümi çün cān cānadur

234. **kim:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Ġam u ġuṣṣa göñülde şöyle kim var
2. Olupdur iẕ hümā isneyni fi ʿl-ġār

235. **kim:**
Gazel 86
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

236. **kim:**
Gazel 86

Mısra: **18**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

237. **kimünle:**-*ün, -le*
Gazel 87
Mısra: **3**
Her kim.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

238. **kim:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Her kim.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

239. **kim:**
Gazel 87
Mısra: **7**
Her kim.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

240. **kim:**
Gazel 89
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

241. **kim:**
Gazel 90
Mısra: **2**
Her kim.
1. Cān u göñül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

242. **kim:**
Gazel 90
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

243. **kim:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Zülfüñ meġer ki şaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

244. **kim:**
Gazel 91
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Nicʿideyin Mesīḥī ben ol ẕālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

245. **kim:**
Gazel 93
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tirüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

246. **kim:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Her kim.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

247. **kim:**
Gazel 94
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Oḳuduḳça ʿarz-ı ḥālüm rıkʿaşın dimez ḥabīb
10. Ṣañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

248. **kim:**
Gazel 94
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol ṣīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa ṣīr ırmaġıdur

249. **kim:**
Gazel 94
Mısra: **14**
Soru zamiri.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

250. **kim:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Her kim.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

251. **kimdür:**-*dür*
Gazel 96
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

252. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

253. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

254. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yılduzlara hergīz ḥesāb olmaz

255. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ añа gel cevri çoġ itme
10. Ṣefāʾat olana ayruḳ bilürsin kim ʿazāb olmaz

256. **kim:**
Gazel 97
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

257. **kim:**
Gazel 98
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ṣol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

258. **kim:**
Gazel 98
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ṣol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

259. **kim:**
Gazel 99
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

260. **kim:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Soru zamiri.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tirüñ olmasa ger ilişirümüz

261. **kim:**
Gazel 102
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. İḳlīm-i ʿışḳ içinde nʾola beglik eylesek
6. Kim şaġlu şollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

262. **kim:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫᵛāndan ʿacabā şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

263. **kim:**
Gazel 103
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Āl-i tūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫᵛānumdan añа ḳudret eli yapdı ḳafes

264. **kim:**
Gazel 104
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

265. **kim:**
Gazel 105
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

266. **kim:**
Gazel 105
Mısra: **14**
Soru zamiri.
13. Ḫālüñ ruḫuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Ṣol resme kim güneş bulıcaḳ ḥaẓẓ ider meges

267. **kim:**
Gazel 105
Mısra: **16**
Soru zamiri.
15. Zülfüñ Mesīḥī göñlini baġlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

268. **kime:**-*e*
Gazel 106
Mısra: **18**
Soru zamiri.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġımı kime ʿıyān ider nergis

269. **kim:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Soru zamiri.
5. Her ne ʾāşıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tirüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

270. **kim:**
Gazel 107
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna ṣol ḳadar baş koşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

271. **kim:**
Gazel 107
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Kanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

272. **kim:**
Gazel 107
Mısra: **17**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

273. **kim:**
Gazel 110
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

274. **kim:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

275. **kim:**
Gazel 112
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Riṣte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḥüsnüñe
4. Kim vücūdum süzen olmışdur gözüm semmü ʾl-ḫıyāṭ

276. **kim:**
Gazel 112
Mısra: **9**
Soru zamiri.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol şaḫṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

277. **kim:**
Gazel 114
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṯḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

278. **kim:**
Gazel 115
Mısra: **15**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
15. Her şeb yanup yaḳıldıġı ṣubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intizār şemʿ

279. **kim:**
Gazel 117
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāġ

280. **kim:**
Gazel 117
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim ṣadr-ı ʿandelîbe geçübdür kelaġ u zaġ

281. **kim:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Soru zamiri.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

282. **kim:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Soru zamiri.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ıraġ

283. **kim:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Ḫālüñüñ devrinde ruḥsāruñla ḫoş-demdür göñül
6. Kim ḥarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

284. **kim:**
Gazel 121
Mısra: **1**
Soru zamiri.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecvef
2. Göreyin ḳaddini olsun muẕāʿaf

285. **kim:**
Gazel 121
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer def

286. **kim:**
Gazel 122
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫᵛācedür kim var anuñ öñinde usṭurlāb-ı ʿışḳ

287. **kim:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Soru zamiri.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

288. **kim:**
Gazel 122
Mısra: **12**
Soru zamiri.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak ṣūfi inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

289. **kim:**
Gazel 122
Mısra: **13**
Soru zamiri.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uġurlatmaz aña ṣuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

290. **kim:**
Gazel 123
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿıḳ tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

291. **kim:**
Gazel 123
Mısra: **7**
Soru zamiri.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırāḳuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

292. **kime:***-e*
Gazel 125
Mısra: **5**
Soru zamiri.
5. Kime kim sen ġażab idüp ṣanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet ṣuyına ola ġarīḳ

293. **kim:**
Gazel 125
Mısra: **5**
Soru zamiri.
5. Kime kim sen ġażab idüp ṣanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet ṣuyına ola ġarīḳ

294. **kim:**
Gazel 127
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Her gice mānisʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

295. **kim:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Soru zamiri.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḫaṣtelerüñ

296. **kim:**
Gazel 130
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuṣṣāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg

297. **kim:**
Gazel 131
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşīrüñ senüñ

298. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Cān viricek Mesīḥī fırāḳuñda didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḥasretin Allāhü sellemek

299. **kim:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Bağlaç.
7. Sīnemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

300. **kim:**
Gazel 135
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Zülfüñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

301. **kim:**
Gazel 137
Mısra: **3**
Bağlaç.
3. Şu kim bāġbānı durur ḫüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

302. **kim:**
Gazel 137
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

303. **kim:**
Gazel 139
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḥāne gerek

304. **kim:**
Gazel 140
Mısra: **2**
Ki, bağlaç.
1. Göñlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

305. **kim:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Soru zamiri.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʾl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

306. **kim:**
Gazel 142
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

307. **kim:**
Gazel 143
Mısra: **12**
Soru zamiri.
11. Ey ḫᵛāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʾl

308. **kim:**
Gazel 143
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı ḥīç iʿtibār laʾl

309. **kim:**
Gazel 145
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ṣalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Ṣag u ṣoldan ṣañasın kim el ṣalup ister göñül

310. **kim:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Soru zamiri.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

311. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **3**
Soru zamiri.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʿ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

312. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

313. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ben firḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

314. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

315. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **14**
Soru zamiri.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

316. **kim:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Edat, ki.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

317. **kim:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Tañ degül ḫālüñ ḫarāb olsa göñül
4. Saña kim dir genc-i ḥüsne mesken ol

318. **kim:**
Gazel 152
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfītāb-mertebeden nūr umar hilāl

319. **kim:**
Gazel 153
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ṣol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

320. **kim:**
Gazel 154
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

321. **kim:**
Gazel 155
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ḫalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

322. **kim:**
Gazel 155
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Deñizde laʿle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

323. **kim:**
Gazel 157
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Söyinür gibi itdüginçe geh geh
6. Ṣanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

324. **kim:**
Gazel 158
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

325. **kim:**
Gazel 159
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

326. **kim:**
Gazel 161
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

327. **kim:**
Gazel 161
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

328. **kim:**
Gazel 161
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

329. **kim:**
Gazel 162
Mısra: **2**
Her kim.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

330. **kim:**
Gazel 163
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

331. **kim:**
Gazel 163
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

332. **kim:**
Gazel 165
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

333. **kim:**
Gazel 166
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

334. **kim:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Her kim.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

335. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Şañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

336. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Şañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

337. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḫüsniyāt-ı ʿadn

338. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

339. **kim:**
Gazel 170
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Tā ki bu ḫüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḫüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḫüsn

340. **kim:**
Gazel 170
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḫüsn

341. **kim:**
Gazel 170
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḫüsn

342. **kim:**
Gazel 171
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

343. **kim:**
Gazel 173
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

344. **kim:**
Gazel 174
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

345. **kim:**
Gazel 175
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mışraʿ-ı mevzūn

346. **kim:**
Gazel 176
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ay başında şol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

347. **kim:**
Gazel 177
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Cemālüñ muṣḥafın nice yazam kim
8. Ruḫun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

348. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

349. **kim:**
Gazel 179
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

350. **kim:**
Gazel 179
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḥāl ile itsün beyān

351. **kim:**
Gazel 179
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ṣol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭopṭolu olurdı ṭāṣ-ı āsumān

352. **kim:**
Gazel 180
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

353. **kim:**
Gazel 181
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

354. **kim:**
Gazel 181
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

355. **kim:**
Gazel 181
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫᵛān

356. **kim:**
Gazel 182
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Ṣanuram kim birikür Rūm ile Çīn

357. **kim:**
Gazel 183
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i ṣad-çāḳden

358. **kim:**
Gazel 183
Mısra: **8**
Her kim.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryākden

359. **kim:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Her kim.
5. Zāʿil itmez ḳatı göñlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz naḳş-ı mermer ṣayḳal-ı seylābdan

360. **kim:**
Gazel 185

Mısra: **2**
Ki.
1. Bu müşebbek sīne şaḳlar naḳşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aġı saḳlar ğārdan

361. **kim:**
Gazel 186
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

362. **kim:**
Gazel 188
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Eşḳ-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

363. **kim:**
Gazel 188
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

364. **kim:**
Gazel 188
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ey gelüp ḫālüm ṣorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

365. **kim:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Her kim.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

366. **kim:**
Gazel 189
Mısra: **10**
Soru zamiri.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

367. **kim:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Her kim.
7. Ko şu kitāb cām ile göñlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

368. **kim:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Her kim.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

369. **kim:**
Gazel 195
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

370. **kim:**
Gazel 195
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḫaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

371. **kim:**
Gazel 196
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẕer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

372. **kim:**
Gazel 197
Mısra: **13**
Soru zamiri.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāğlaruñ itdi bahālu

373. **kime:**-*e*
Gazel 198
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

374. **kim:**
Gazel 198
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḫ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

375. **kim:**
Gazel 198
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

376. **kim:**
Gazel 199
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Gözümde aġlamaḳdan ḳalmadı yaş
6. Ölicek aġzuma kim ṭamzurur şu

377. **kim:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

378. **kim:**
Gazel 201
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Göñlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

379. **kim:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

380. **kim:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

381. **kim:**
Gazel 205
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

382. **kim:**
Gazel 207
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. ʿArıẕuñ naḳşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

383. **kim:**
Gazel 208
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni teşḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʿsīr ide

384. **kim:**
Gazel 208
Mısra: **6**
Her kim.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

385. **kim:**
Gazel 209
Mısra: **14**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

386. **kim:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Her kim.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

387. **kim:**
Gazel 214
Mısra: **7**
Her kim.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʿide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

388. **kim:**
Gazel 217
Mısra: **12**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

389. **kim:**
Gazel 220
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḫidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayaġına

390. **kim:**
Gazel 222
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Çarḫ ayına ne şūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

391. **kim:**
Gazel 224
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

392. **kim:**
Gazel 224
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uşbuʿ-ı şāḫ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

393. **kim:**
Gazel 225
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Göñlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

394. **kim:**
Gazel 226
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Başuma üşer beni gördükçe küyuñ itleri
8. Şol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

395. **kim:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʿvā bize

396. **kim:**
Gazel 229
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫażrā bize

397. **kim:**
Gazel 229
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Biz şu nūr-ı maḫż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḫaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

398. **kim:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿbeye

399. **kim:**
Gazel 233
Mısra: **7**
Soru zamiri.
7. Şūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʿatinden nʿ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

400. **kim:**
Gazel 233
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Şūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʿatinden nʿ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

401. **kim:**
Gazel 233
Mısra: **18**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.

17. Kapuña vardukça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

402. **kim:**
Gazel 234
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

403. **kim:**
Gazel 234
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

404. **kim:**
Gazel 234
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

405. **kim:**
Gazel 236
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

406. **kim:**
Gazel 236
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güẕeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

407. **kim:**
Gazel 237
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāg-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

408. **kim:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

409. **kim:**
Gazel 239
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma
2. Oturmasaydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

410. **kim:**
Gazel 239
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

411. **kim:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Nāṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥışārını yıḳar leşker-i şīve

412. **kim:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Soru zamiri.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

413. **kim:**
Gazel 241
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

414. **kim:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

415. **kim:**
Gazel 244
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḫande

416. **kim:**
Gazel 244
Mısra: **12**
Soru zamiri.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

417. **kim:**
Gazel 245
Mısra: **2**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

418. **kim:**
Gazel 245
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Bülbül-i ʿuṣṣāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar ṣabāḥ uyḫusına

419. **kim:**
Gazel 246
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu gönlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

420. **kim:**
Gazel 247
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

421. **kim:**
Gazel 247
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Her ẕerre ṣāmit olup urur gül gibi kulak
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

422. **kim:**
Gazel 248
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

423. **kim:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Soru zamiri.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

424. **kim:**
Gazel 249
Mısra: **7**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

425. **kim:**
Gazel 250
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḥs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

426. **kim:**
Gazel 251
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

427. **kim:**
Gazel 251
Mısra: **10**
Soru zamiri.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

428. **kim:**
Gazel 252
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

429. **kim:**
Gazel 252
Mısra: **13**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
13. Nār-ı firāḳ ḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

430. **kim:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Soru zamiri.
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

431. **kim:**
Gazel 254
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle ṣol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

432. **kim:**
Gazel 255
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḫaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

433. **kim:**
Gazel 255
Mısra: **5**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. ʿİd güninde nice dīñleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳıṣṣası uzun oldı

434. **kim:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Ṣanma ki ṣabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

435. **kim:**
Gazel 263
Mısra: **8**
Soru zamiri.
7. Bilişmiş imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

436. **kim:**
Gazel 265
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḫusı

437. **kim:**
Gazel 265
Mısra: **8**
Zamir.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice baġlanupdur māh-ı tābān uyḫusı

438. **kimin:**-*in*
Gazel 266
Mısra: **11**
Zamir. (Eski Türkçe'den beri kullanılır) Hangi kimse.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuṣṣāḳa gör mey

439. **kimini:**-*i, -n, -i*
Gazel 266
Mısra: **11**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuṣṣāḳa gör mey

440. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **1**
1. bağlaç Ki.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

441. **kimden:**-*den*
Gazel 267
Mısra: **8**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿār itmegi

442. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Amir 1. zamir "Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.

9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḥasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seher zār itmegi

443. **kim:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlığı

444. **kimi:**-*i*
Gazel 268
Mısra: **7**
Soru zamiri.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʾlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlığı

445. **kim:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

446. **kim:**
Gazel 270
Mısra: **1**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

447. **kim:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Soru zamiri.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḥalkı şoyup ḳırmadı

448. **kim:**
Gazel 276
Mısra: **3**
Her kim.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

449. **kim:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Her kim.
5. Bāġ şöyle ḥaste olmış kim göre varup bugün
6. Sūsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

450. **kim:**
Gazel 276
Mısra: **8**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

451. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Her kim.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

452. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **3**
Soru zamiri.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

453. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

454. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **6**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

455. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Soru zamiri.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

456. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **9**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

457. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **14**
Soru zamiri.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

458. **kim:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Soru zamiri.
9. Ey Mesīḥī varaḳ-ı eşʿāruñ
10. Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarī

459. **kim:**
Gazel 280
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẕırı

460. **kim:**
Gazel 280
Mısra: **11**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

461. **kime:**-*e*
Gazel 281
Mısra: **4**
Soru zamiri.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

462. **kim:**
Gazel 285
Mısra: **10**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
9. Ḳaysı-yı laʾl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

463. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Her kim.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḥırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

464. **kim:**
Gazel 289
Mısra: **3**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

465. **kim:**
Gazel 289
Mısra: **4**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

466. **kim:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
"Ki" gibi kullanılan bir bağlaç.
3. Kabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

kim dir ki:
1. **kim dir ki:**-*r*
Gazel 185
Mısra: **5**
Kim ihtimal verir ki?
5. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḫaber
6. Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzārdan

kim ki:
1. **kim ki:**
Gazel 13
Mısra: **17**
Her kim ki.
17. Kim ki tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı bilür
18. Ey Mesīḥī ʿindehüʿilmü ʾl-kitāb

2. **kim ki:**
Gazel 20
Mısra: **5**
Her kim ki.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

3. **kim ki:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Her kim ki.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

4. **kim ki:**
Gazel 217
Mısra: **11**
Hangi kimse ki.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

kim ölüp kim ḳala:
1. **kim ölüp kim ḳala:**
Murabba 2
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kimin nasibindedir ve hayatta kalacak olan kimdir? 2. Çok uzun zaman sonrasına kesin bir şey demenin mümkün olmadığını belirtir bir kalıptır.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

kime:
1. **kime:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Herhangi bir kimseye, her kime.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʾbāndur baña

2. **kime:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Herhangi bir kimseye, her kime.
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḫayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

3. **kime:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Herhangi bir kimseye, her kime.
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḫaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣib"

4. **kime:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Herhangi bir kimseye, her kime.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʿerrüf

kimesne:[TS]
1. **kimesne:**
Kaside 17
Mısra: **44**
Kimse, hiçbiri.
43. Çün şaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Şanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

2. **kimesne:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Kimse, hiçbiri.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

3. **kimesne:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Kimse, hiç kimse.
7. Çarḫ ayına ne şüret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

4. **kimesne:**
Gazel 252
Mısra: **6**
Kimse, hiç kimse.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

5. **kimesne:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Kimse, hiçbiri.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne aña dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

kimi:
1. **kimi:**
Kaside 13

Mısra: **3**
Kimi, bazısı.
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfín ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḥayāl

2. **kimisi:**-*s, -i*
Gazel 261
Mısra: **11**
Bazısı.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

3. **kimisi:**-*s, -i*
Gazel 261
Mısra: **11**
Bazısı.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

ḳımıldan-:
1. **ḳımıldanmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 34
Mısra: **6**
Kıpırdamak.
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaṣā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aṣaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

kimine:
1. **kimine:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Bazısına.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʾbāndur bańa

kimisi:
1. **kimisi:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Kimisi, bazısı.
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfín ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḥayāl

2. **kimisi:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Kimisi.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḥum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

3. **kimisi:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Kimisi.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḥum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

kimse:
1. **kimse:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kim, kimse.
3. Aña ṭaʿn itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu ṣudan

2. **kimse:**
Kaside 2
Mısra: **6**
Kim, kimse.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʾalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

3. **kimse:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Kim, kimse.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḥaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

4. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 8
Mısra: **7**
Kim, kimse.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

5. **kimseye:**-*y, -e*
Kaside 8
Mısra: **29**
Kim, kimse.
29. Ṣūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Ṣavt-ı cū zemzeme-i sāz u ser-āġāz-ı hezār

6. **kimse:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Kim, kimse.
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣīb"

7. **kimseye:**-*y, -e*
Kaside 19
Mısra: **12**
Kim, kimse.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʾ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi kʾ itmedi maḳhūr

8. **kimsede:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **15**
Kim, kimse.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫʷār

9. **kimse:**
Gazel 27
Mısra: **5**
Kim, kimse.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naṣūḥ

10. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 56
Mısra: **9**
Kimse.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

11. **kimse:**
Gazel 68
Mısra: **13**
Kim, kimse.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʾanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

12. **kimse:**
Gazel 86
Mısra: **13**
Hiç kimse.
13. Nitekim kimse beni hīçe ṣaymaz
14. Ṣanuram ben de ġayrī leyse fīʾd-dār

13. **kimse:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Kişi, birey, şahıs anlamlarında belgesiz zamir.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

14. **kimse:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Kim, kimse.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

15. **kimsesi:**-*s, -i*
Gazel 216
Mısra: **6**
Kim, kimse.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yārıñ
6. Nicʾ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

16. **kimse:**
Gazel 243
Mısra: **16**
Kim, kimse.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

17. **kimse:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Zamir. (< kim ise) 1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʿanuñ ʿömri gülini dermedi

kimsene:
1. **kimsene:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Kimse.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḥüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meger dellāl

2. **kimsene:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Kimse.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

3. **kimsene:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Kimse.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḥużūr

kimyā-naẓar:
1. **kimyā-naẓar:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Derin bakışlı, özü gören bakışa sahip.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫʷāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

kīmyā-yı ʿışḳ:
1. **kīmyā-yı ʿışḳ:**
Gazel 14
Mısra: **9**
Aşkın kimyası.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

kimyā-yı maḳdem:
1. **kimyā-yı maḳdemüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 106
Mısra: **15**
Ayağını bastığı yerin kimyası.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

kīmyā-yı naẓar:
1. **kīmyā-yı naẓaruñ:**
Kaside 15
Mısra: **45**
Etkili bakış.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḥʿār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

kin:[GTS]
1. **kin:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Düşmanlık.Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık, garaz, buğz.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

kın:
1. **ḳın:**
Gazel 182
Mısra: **12**
Kın, kılıf.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. Kʾ anı bu cürm içün ḫabs eyledi ḳın

2. **ḳına:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **2**
Kın, kılıf.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

kīne:
1. **kīne:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
(كينه) i. (Fars. kine) Kin.
1. Meger kʾire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

2. **kīnesine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 215
Mısra: **8**
Far. Kin.
7. Zücācı göñlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfına doyar ne kīnesine

kīn-i laʿlüñ:
1. **kīn-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 26
Mısra: **5**
Dudağının düşmanlığı.
5. Kīn-i laʿlüñ cānuma ʿazb-I Fırāt
6. Rīş-ḫandüñ gönlüme milḥ-i ücāc

ḳır-:
1. **ḳırandur:**-*an, -dur*
Gazel 58
Mısra: **6**
Yok etmek.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i ḥüsne diyeler āl ḳırandur

2. **ḳırma:**-*ma*
Kaside 21

Mısra: **24**
Kırılmak ǁ helâk olmak, telef olmak, ölmek.
23. Ger pādişāh isen nʿola ey nev-cüvān şaḳın
24. Kırma bu ḫalḳı girme vebāle vebā gibi

3. **ḳır:**
Gazel 58
Mısra: **5**
Kırılmak ǁ helâk olmak, telef olmak, ölmek.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i hüsne diyeler āl ḳırandur

4. **ḳırdı:**-*dı*
Gazel 263
Mısra: **1**
Parçalamak.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

5. **ḳırmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 276
Mısra: **2**
Kırılmak ǁ helâk olmak, telef olmak, ölmek.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḫarāmiler gibi kim ḫalḳı şoyup ḳırmadı

kir:[İP]
1. **kirdür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **1**
Leke, pislik.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

kirā:[KL]
1. **kirā:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Bir mülkün belli bir bedel karşılığında sahibi tarafından başkasına verilmesi.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḫarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

ḳırān:
1. **ḳırān:**
Kaside 5
Mısra: **50**
(Ar.) Talihlilik, kutluluk.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücüm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

kirdgār:[İP]
1. **=kirdgār:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Cenabıhak.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

2. **kirdigār:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Far. Allah.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā baña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

ḳırdun geçür-:
1. **ḳırdun geçürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Öldürmek, yıkıp yakmak, helâk etmek, mahvetmek.
7. Ḳırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
8. Biz şimdi gördük şāḥib-ḳırānı

kʿire:
1. **kʿire:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Ki ermek, ulaşmak, gelmek.
1. Meger kʿire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

ḳırıl-:
1. **ḳırılur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **40**
Bükülerek kat yeri oluşturmak. II Gücenmek.
39. Bu şuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Ḳırılur ʿarşa-ı maḥşerde mīzān

kiriş:[İP]
1. **kirişin:**-*in*
Gazel 59
Mısra: **2**
Keman gibi bazı sazlara tel yerinetakılan sinir veya bağırsaktan sap, yay kirişi.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

ḳırmızı:[GTS]
1. **ḳırmızı:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Al, kızıl renk.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

kirpig:[İP]
1. **kirpigümden:**-*üm, -den*
Gazel 165
Mısra: **5**
Gözkapalarındaki sıra kılların hepsi.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm

2. **kirpügüñ:**-*üñ*
Gazel 84
Mısra: **7**
Kirpik.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaşdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

3. **kirpüklerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 7
Mısra: **42**
Kirpik.
41. Saña zebān-ı ḫāl ile itdükçe ben suʿāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

4. **kirpüklerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 50
Mısra: **7**
Kirpik.
7. Ḳaḳıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḫayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

3. **kirpüklerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 92
Mısra: **1**
Kirpik.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āsumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yaġar

ḳırṭās-ı felek:
1. **ḳırṭās-ı felek:**
Kaside 16
Mısra: **66**
Feleğin sayfası.
65. Yazınmaġ içün medḥüñi günden güne olur
66. Ḳırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

ḳış:[KL]
1. **ḳışdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **11**
22 Aralık'ta başlayıp 21 Mart'ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi.
11. Saḫt olup ḳışdan nice şovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

2. **ḳış:**
Kaside 11
Mısra: **48**
22 Aralık'ta başlayıp 21 Mart'ta sona eren, sonbahar ile ilkbahar arasındaki yılın en soğuk mevsimi.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfitāb u berfʿola nān u penīr

Kīş: [FD]
1. **kīş:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Far. Din, mezhep, tarikat mürekkep olarak kullanılır.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

ḳış leşker:
1. **ḳış leşkeri:**
Kaside 11
Mısra: **63**
Kış askerl, ordusu.
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine ḳış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naşīr

2. **ḳış leşkerinden:**-*nden*
Kaside 11
Mısra: **69**
Kış askerl, ordusu.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḫişār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

kişi:[İP]
1. **kişiye:**-*y, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **121**
Adam, insan, kimse.Soylu,asil,necip,kişizade.
121. Virür kişiye cennetden ferāġı
122. İçinde şuları mevzūn u reftār

2. **kişiyi:**-*y, -i*
Kaside 8
Mısra: **56**
İnsan, şahıs.
55. Ḳarşu ger ḫilm ü vakḳāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

3. **kişi:**
Müfret 12
Mısra: **2**
İnsan, şahıs.
1. Rāsti çarḫ-ı zarāfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyāt-ı Mesīḥīden olan kişi ḫabīr

4. **kişide:**-*de*
Gazel 18
Mısra: **2**
İnsan, şahıs.
1. Cānā beni ḳatl idicek it büseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

5. **kişi:**
Kaside 19
Mısra: **10**
İnsan, şahıs.
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḫādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭfu ḳılur mı kişi ḫuzūr

6. **kişiye:**-*y, -e*
Kaside 19
Mısra: **11**
İnsan, şahıs.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʿ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi kʿ itmedi maḳhūr

7. **kişiye:**-*y, -e*
Kaside 21
Mısra: **34**
İnsan, şahıs.
33. İnşāfʿey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḫaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

8. **kişi:**
Gazel 55
Mısra: **10**
İnsan, şahıs.
9. Şanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḫālince gördügüñ kişi şāḥib-naẓar geçer

9. **kişiye:**-*y, -e*
Gazel 57
Mısra: **14**
İnsan, şahıs.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

10. **kişi:**
Gazel 69
Mısra: **13**
İnsan, şahıs.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳatʿ-ı ʿalāḳadur

11. **kişinün:**-*nün*
Gazel 89
Mısra: **4**
İnsan, şahıs.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

12. **kişiyi:**-*y, -i*
Gazel 98
Mısra: **10**
İnsan, şahıs.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

13. **kişi:**
Gazel 125
Mısra: **6**
İnsan, şahıs.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

14. **kişiye:**-*y, -e*
Gazel 147
Mısra: **10**
Adam, insan, kimse.
9. Ben fırḳatüñde küyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

15. **kişi:**
Gazel 157
Mısra: **1**
İnsan, şahıs.
1. Kişi ṣaġ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḥūm

16. **kişiyi:**-*y, -i*
Gazel 165
Mısra: **4**
İnsan, şahıs.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

17. **kişiye:**-*y, -e*
Gazel 168
Mısra: **1**
İnsan, şahıs.
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

18. **kişi:**
Gazel 186
Mısra: **4**
İnsan, şahıs.
3. Söz eydür sūfi düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

19. **kişiyi:**-*y, -i*
Gazel 187
Mısra: **8**
Adam, insan, kimse.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

20. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 200
Mısra: **6**
İnsan, şahıs.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḫafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḫu

21. **kişinün:**-*nün*
Gazel 247
Mısra: **4**
İnsan, şahıs.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʾol tamām ola

22. **kişinüñ:**-*nüñ*
Gazel 264
Mısra: **6**
İnsan, şahıs.
5. İçdügince kızarur ol şanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʿola kişinüñ miḥeki

23. **kişi:**
Gazel 273
Mısra: **3**
İnsan, şahıs.
3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

24. **kişi:**
Gazel 287
Mısra: **2**
İnsan, şahıs.
1. Aç koduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

ḳısım:[MT]
1. **ḳısmına:**-*ı, -n, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
Parça, bölük: Ahalimizin kısm-ı a'zamı fakirdir fakat namusludur.
31. Gördi kim ḳorḳuludur rāh-ı Ḥudā
32. Şühedā ḳısmına yoldaş oldı

ḳısmet-i ezelī:
1. **ḳısmet-i ezelī:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Ezelde kısmeti.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelī yāft behreʿī
8. Mā-rā naṣīb dürd-i meyḫāne mī-resed

kişne:[KL]
1. **kişneye:**-*y, -e*
Kaside 17
Mısra: **58**
Kişnemek: geçişsiz f. (ses taklidi)Ses çıkarmak.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

ḳışşa:[MT]
1. **ḳışşasın:**-*sın*
Murabba 2
Mısra: **1**
Hikaye.
1. Diñle bülbül ḳışşasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

2. **ḳışşasın:**-*sın*
Gazel 156
Mısra: **2**
Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet. 2 Macera, sergüzeşt.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz ḳışşasın gül-i pür ḫāra eyledüm

3. **ḳışşası:**-*s, -ı*
Gazel 255
Mısra: **6**
Olay, macera.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳışşası uzun oldı

ḳışşa-ı leylī vü mecnūn:
1. **ḳışşa-ı leylī vü mecnūnı:**-*ı*
Gazel 224
Mısra: **10**
Mecnun ve Leyla Hikayesi.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳışṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

2. **ḳışşa-ı leylī vü mecnūnı:**-*ı*
Gazel 224
Mısra: **10**
Mecnun ve Leyla Hikayesi.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳışṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

kişt:[FD]
1. **kişt:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Ekin.
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḥaşirde seni māt ider o kişt

kiştzār:[FD]
1. **kiştzārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 20
Mısra: **3**
Ar. Tarla, mezra.
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḥaşirde seni māt ider o kişt

kişver-güşā-yı ʿālem:
1. **kişver-güşā-yı ʿālem:**
Kaside 2
Mısra: **41**
Alem ve memleket açıcı.
41. Kişver-güşā-yı ʿālem ü muʿciz-nümā-yı ḫalḳ
42. Dānā-yı sırr-ı vaḥy u tüvānā-yı kün fe-kān

kisvet-i ten:
1. **kisvet-i ten:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Vücut elbisesi, beden.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

kitāb:
1. **kitābın:**-*ın*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yazılmış ve basılmış eser.Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün.
3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḥṣīl ḳılmış şīve babın

2. **kitāb:**
Kaside 7
Mısra: **76**
Yazılmış ve basılmış eser.
75. Kilküñ laṭīfe itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

3. **kitāb:**
Gazel 12
Mısra: **12**
Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

4. **kitāb:**
Müfret 14
Mısra: **2**
2. Herhangi bir konuda yazılmış eser.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

5. **kitāb:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Yazılmış ve basılmış eser.
7. Ḳo şu kitāb cām ile gönlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

6. **kitāb:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Yazılmış ve basılmış eser, kitap II Dîvân.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʾ ola ḥaṭṭuñ kitāb ile

7. **kitābı:**-*ı*
Müfret 11
Mısra: **2**
2. Herhangi bir konuda yazılmış eser.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

kitāb-ı şubḥ:
1. **kitāb-ı şubḥ:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Sabahın kitabı.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı şubḥ

kitāb-rā:
1. **kitāb-rā:**
Müfret 14
Mısra: **2**
Kitap dışında.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

ḳıtāl:[KL]
1. **ḳıtālde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **71**
Birbirini öldürme, cenk.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb añа ḫançer ü sinān

ḳıvām:[KL]
1. **ḳıvām:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Her şeyin kendine göre olan en uygun derecesi ve zamânı, istenen ölçü, tav.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

ḳıy-:[KL]
1. **ḳıydı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.İçi sızlamadan öldürmek, canına kastetmek.
29. Ḳıydı çün añа ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi taş oldı

ḳıyām:[KL]
1. **ḳıyām:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Namazda ayakta durma ve namazın ayakta kılınan kısmı
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẕaʿfından şürāḫī ne ḳıyām

ḳıyām bul-:[GTS]
1. **ḳıyām buldı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **48**
Namazda ayakta durma ve namazın ayakta kılınan kısmı.
47. Cevheriyle ḳāʿim olduġı gibi dāʿim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

ḳıyāmet:[PALA]
1. **ḳıyāmet:**
Mesnevi 1
Mısra: **138**
Bütün insanların dirilerek mahşerde toplanacakları gün,dünyanın sonu ölümden sonra hayat bulma.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

2. **ḳıyāmet:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
1. Meger kʾire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

3. **ḳıyāmete:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **7**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

4. **ḳıyāmete:**-*e*
Gazel 15
Mısra: **4**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

5. **ḳıyāmet:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Ḳıyamet günü. II Sevgilinin boyu.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yıldızumızı yire düşürdi o ḳıyāmet

6. **ḳıyāmet:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Şanki ʿİsādur inüp itdi ẓuhūr

7. **ḳıyāmet:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ şarīridür dem-i şūr

8. **ḳıyāmetdür:**-*dür*
Gazel 67
Mısra: **3**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḫaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

9. **ḳıyāmetde:**-*de*
Gazel 96
Mısra: **2**
Bütün ölülerin dirilmesi: rūz-ı ḳıyâmet ḳıyamet günü, "Yevm-i ḳıyâmet" makamında da müstameldir.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

10. **ḳıyāmet:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

11. **ḳıyāmet:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.2) (bağl)(boyu sebebiyle) sevgili.
1. Öldüm üş taʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

12. **ḳıyāmetdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **6**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi. (mec) sevgilinin ḳıyamet alameti olan fitneye sebep olan boyu.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

13. **ḳıyāmet:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Öteki dünyada bütün ölülerin kalkıp dirilmesi.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa ṣubḥuñ revzeni

ḳıyāmet güni:
1. **ḳıyāmet güni:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman. bkz: rūz-i mahşer.
3. O ḳāmet üzre ol ḥurşid-ṣūret
4. Ḳıyāmet güni gibi pür-ḥarāret

ḳıyāmet ḳop-:
1. **ḳıyāmet ḳoparmasa:**-*ar, -ma, -sa*
Gazel 29
Mısra: **5**
Ḳıyamet koparmak: Bir şeye çok kızarak bağırıp çağırmak, feryat etmek.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı ṣubḥ

2. **ḳıyāmet ḳoparur:**-*ar, -ur*
Kıt'a 3
Mısra: **12**
Mec. Ortalık birbirine girmek, büyük gürültü ve karışıklık çıkma.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

ḳıyāmeti fikr it:
1. **ḳıyāmeti fikr it:**
Kaside 9
Mısra: **21**
Ḳıyameti düşün.
21. Nigār ḳāmetin unut ḳıyāmeti fikr it
22. Ḳo ḫaṭṭ-ı sebzi nedir gör ṣaḥife-i aʿmāl

ḳıyāmet-rū:
1. **ḳıyāmet-rūlaruñ:**
Kaside 13
Mısra: **3**
1.Ḳıyamet yüzlü. 2.Güzeller.
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfin ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḫayāl

2. **ḳıyāmet-vuşledür:**-*e, -dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ḳıyamet ve kavuşma.
1. Nigāruñ biri Taḳyacı Ḥasandur
2. Ḳıyāmet-vuşledür nāzik-bedendür

ḳıymet:
1. **ḳıymeti:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Değerli. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer.
1. Biri Şarrāf-zādedür güher-pāş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

2. **ḳıymetüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **4**
Ar. 1. Değer, bir malın hakîkî bahası 2. Şeref, kadr, itibar. zî-ḳıymet: değerli.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi ṣāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi ḳıymetüm

3. **ḳıymetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 155
Mısra: **3**
Ar. 1. Değer, bir malın hakîkî bahası 2. Şeref, kadr, itibar.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksīr ü ne ḫod cevherde buldum

ḳıymetini bil-:
1. **ḳıymetini bildiler:**
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
Değerini bilmek, anlamak.
65. Bildiler ḳıymetini laʿl gibi
66. Ḳana boyandısa ol kān-ı kerem

ḳız:[GTS]
1. **ḳızlıḳ:**-*lıḳ*
Gazel 1
Mısra: **4**
Kız evlat.Dişi çocuk.
3. Şu kim biñ cān virüp ẕevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **ḳızlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kaside 4
Mısra: **58**
Kız evlat.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni ḳızlarını kilk-i ḫōş-ḥırām

ḳız ʿalī:
1. **ḳız ʿalīdür:**-*dür*
Gazel 1
Mısra: **1**
Ḳız ʿAlī.
1. Birisi Ḳız ʿAlīdür kʿol semen-ber
2. Olupdur sükker-i pālūdeden ter

ḳızar-:[GTS]
1. **ḳızardı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **23**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u taş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

2. **ḳızarup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **26**
Kızarmak, utanmak, kızarıp bozarmak.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Şol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

3. **ḳızara:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **66**
Kızarmak ll kırmızı olmak.
65. Tīġ-i pür-cevherūñüñ ʿaksi düşerse baḫra
66. Ḳızara dür ṣadef içre nitekim dāne-i nār

4. **ḳızardı:**-*dı*
Gazel 108
Mısra: **3**
Kızarmak ll kırmızı olmak.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

5. **ḳızarur:**-*ur*
Gazel 264
Mısra: **5**
Yüzü veya yanakları kızarmak.
5. İçdügince ḳızarur ol ṣanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʿola kişinüñ miḥeki

6. **ḳızarup:**-*up*
Gazel 286
Mısra: **5**
Yüzü veya yanakları kızarmak.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şañasın şems żiyāyı

7. **ḳızarṭup:**-*up*
Gazel 131
Mısra: **5**
Kırmızı duruma getirmek, kırmızılaştırmak.
5. Sūz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḫlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdügince naḳş-ı tasvīrüñ senüñ

ḳızıl:[GTS]-[TS]
1. **ḳızıl:**
Gazel 85
Mısra: **6**
Kızıl, yakutun dört çeşitinden biri.Altın (para),bakır.
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

2. **ḳızıl:**
Gazel 94
Mısra: **4**
Kırmızı.
3. Leşker-i ġamla göñül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʿāh-ı āteş-nāki üstinde ḳızıl otaġıdur

3. **ḳızıl:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Kırmızı.
5. Gözüm belā-yı remedden ḳızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

4. **ḳızıl:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Kırmızı.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

ḳızılbaş ol-:[PALA]
1. **ḳızılbaş oldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
Şah İsmail-i safevi taraftarı rafizilere verilen ad. Başlarına kırmızı başlık giydikleri için bu ad verilmişse de daha sonra kelime "dinsiz" manasında kullanılmıştır.Başı kızıl (kırmızı) renginde olan. II. Şii ve Alevi olmak.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

ḳo-:[TS]
1. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 191
Mısra: **6**
Bırakmak, terketmek.Bırakmak, terketmek, vaz□ etmek. 2. Müsaade etmek, izin vermek, serbest bırakmak, salıvermek. 3. Alıkoymak. 4. Tesir etmek.
5. Cān çü ḫulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde ṣusuz ḳoma bizi cānuñ içün

2. **ḳomış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
1. Biri Yeşil Melek ḫüsn aña muḫtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaş

3. **komış:**-*mış*
Mesnevî 1
Mısra: **130**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
129. Olur şan gice vü gündüz berâber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

4. **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Kaside 7
Mısra: **24**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
23. Âb-ı revân ayaġına zencîr urdı bâd
24. Bâġ u bahâr seyrini girü ḳomadı âb

5. **ḳo:**
Kaside 9
Mısra: **22**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
21. Nigâr ḳâmetin unut kıyâmeti fikr it
22. Ḳo ḥaṭṭ-ı sebzi nedir gör şaḥife-i aʿmâl

6. **ḳo:**
Kaside 9
Mısra: **25**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
25. Ḳo meyli her yaña kim âb mâʾil olduġıçün
26. Nesîm-i ṣubḥ urur aña selâsil ü aġlâl

7. **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 14
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
3. Aṣdurmayınca ḳomadı miskîn zülfüñi
4. Ḥayli iş aṣdı yine bünâgûş-ı dil-firîb

8. **ḳo:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehâ bâġa varalum
16. Ṣûfî ḳo otursun bucaġında tek ü tenhâ

9. **ḳo:**
Kaside 16
Mısra: **27**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
27. Ḥâlüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Âyîne olupdur megese şehd-i muṣaffâ

10. **ḳo:**
Gazel 16
Mısra: **4**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
3. Meleksin sen felekdür âsitânuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

11. **ḳosalar:**-*sa*, -*lar*
Kaside 17
Mısra: **27**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
27. Mevt ü ḥayâtını ḳosalar iki cânibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyâr

12. **ḳo:**
Kaside 17
Mısra: **94**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
93. Uzatma ey Mesîḥî şikâyet selâsilin
94. Divâneligi ḳo vü duʿâ ḳıl o şâha var

13. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 18
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gâh Mesîḥî
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḥaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

14. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 19
Mısra: **41**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
41. Ṭarîḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selâmete iresin
42. Ḥasûd u düşmen elinden irişmeye şer ü şûr

15. **ḳo:**
Kaside 19
Mısra: **49**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
49. Ḳo reşk-i salṭanat-ı fânîyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bâḳîde aduña menşûr

16. **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 25
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol şafḥa-ı ʿâc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrâc

17. **ḳo:**
Gazel 25
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

18. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 28
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳîb
10. Yine kendü kendüye olur secîḥ

19. **koma:**-*ma*
Gazel 30
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Ey mest-i nâz koma Mesîḥî göyinmesün
10. Zîrâ ziyâde yanıcaḳ olur kebâb telḥ

20. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 42
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Çün yâr refʿ-i burḳaʿ ide bî-emân ola
8. Bu dûd-ı âh baḳmaġa ḳomaz ḥicâb olur

21. **ḳo:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
1. Ḳo bugün ḥüsnine yâr itsün ġurûr
2. İrte Ḥaṭṭı gelicek yüzine ur

22. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 48
Mısra: **8**
Bırakmak.
7. Gerçi ḳan itdi urup câm-ı meyi yire aʿvân
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı âḫir ṭutar

23. **ḳor:**-*r*
Gazel 78
Mısra: **10**
Bırakmak.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesîḥîye ḳaşuñ
10. Râ-yı raḥmet üzre ḫâlüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

24. **ḳo:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Ḳanlu yaşum vücûdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛâb-ı nâzı baḳ berü ey kimyâ-naẓar

25. **ḳo:**
Gazel 91
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭîfeyi ḳo kʿâdem öldürür

26. **ḳodılar:**-*dı*, -*lar*
Gazel 98
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Bî-çâre Mesîḥîyi şehîd itdi güzeller
10. Miskîn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

27. **ḳosun:**-*sun*
Gazel 103
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Şavm-ı hecrüñde ḳosun gönlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḫl idemez çün ramażân içre ʿases

28. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 111
Mısra: **7**
Bırakmak.
7. Yaʿḳûbı ḳoma hecr ile ey Yûsuf-ı cemâl
8. Pây-ı neşâṭı külbe-i zâr u ḥazine baş

29. **ḳo:**
Gazel 112
Mısra: **5**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
5. Natʿ-ı kûyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳîb
6. Ferz olur şâhum piyâde çün tehî ḳalur bisâṭ

30. **ḳor:**-*r*
Gazel 115
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Haddüñ ḥayâli gitdi vü geldi ḥaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yâdigâr şemʿ

31. **ḳor:**-*r*
Gazel 126
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
3. Cânı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

32. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 134
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesîḥîde yarı cân
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

33. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 142
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Mey nûş idüp Mesîḥî unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarâb ḫâṭır-ı nâzikde infiʿâl

34. **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 145
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Ey Mesîḥî ḳomadı şu gibi hercâʾiliğin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar gönül

35. **ḳo:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kûyuñda ʿazîz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭân ol

36. **ḳoduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 148
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cûy-ı vefâ bârî var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhân ol

37. **ḳo:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

38. **ḳo:**
Gazel 163
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Firâḳuñ içre ḥayliden berü cânlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabâ ʿömrüm

39. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 165
Mısra: **2**
Komak, bırakmak.
1. İrdi çün râʾiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesîm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sîm

40. **ḳo:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Ḳo şu kitâb câm ile gönlüni egle kim
8. Saña beyân eylesün ol Cem ḥikâyetin

41. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 200
Mısra: **6**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḥafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḫu

42. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 209
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Eṭfâl-i encüm içre gören gice mâhı dir
10. Ṭaş bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

43. **ḳorlar:**-*r*, -*lar*
Gazel 214
Mısra: **10**
Komak, bırakmak.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫâl Mesîḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

44. **ḳo:**
Gazel 215

Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
1. Çü Vaṣl olmadı yāruñ sīnesine
2. Ḳo gitsün yana yana söne söne

45. **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 218
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

46. **ḳo:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin āgındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh ağına

47. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 221
Mısra: **8**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Ḥaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḥıyle ḳodı ṣıfr dehānuñ duragına

48. **ḳo:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Komak, bırakmak.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

49 **ḳomañ:**-*ma*, -*ñ*
Gazel 231
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

50. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 233
Mısra: **6**
Bırakmak.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Ṣan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʾ beye

51. **ḳomazdı:**-*maz*, -*dı*
Gazel 235
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Taʾlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhād ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki ṭaşı ʿālemde bir arada

52. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 236
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

53 **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 237
Mısra: **5**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʾlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

54. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 246
Mısra: **9**
Bırakmak.
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḥīyi
10. Ṣaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

55. **ḳo:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʾol tamām ola

56. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 256
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayağını

57. **ḳomaduñ:**-*ma*, -*du*, -*ñ*
Gazel 267
Mısra: **2**
Geçişli f. (Eski Türkçe'de doğrudan geçmeyip daha sonra koy-mak [< koḡ-mak] ve kon-mak fiillerinden hareketle kullanılmıştır) E. T. Türk. ve halk ağzı. Koymak. II Bağlamda: Bırakmak.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

58. **ḳo:**
Gazel 276
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʾanuñ ʿömri gülini dermedi

59. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 276
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʾanuñ ʿömri gülini dermedi

60. **ḳo:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

61. **ḳo:**
Gazel 282
Mısra: **7**
Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

62. **ḳomadı:**-*ma*, -*dı*
Gazel 284
Mısra: **10**
Bırakmak.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı küy-ı fenādan ġayrı

63. **ḳodum:**-*um*
Gazel 272
Mısra: **3**
Bir şey veya kimse için kullanmayı belirlemek, ayırmak.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

64. **ḳoma:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Bırakmak, terk etmek.
21. Açıvir cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

65. **ḳoma:**
Gazel 169
Mısra: **5**
Izin vermek, rıza göstermek, caiz görmek.
5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḥüsniyāt-ı ʿadn

66. **ḳo:**
Gazel 195
Mısra: **3**
Bırakmak, izin vermek.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

67. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 195
Mısra: **8**
Bırakmak, terketmek, izin vermek.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

kʾo:
1. **kʾansuz:**-*n*, -*suz*
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Ki onsuz.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʾansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

2. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Gazel 68
Mısra: **13**
Ki o.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʾanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

ḳoc-:[TS]
1. **ḳocar:**-*ar*
Murabba 1
Mısra: **23**
Sarılmak.Kucaklamak, sarılmak, bağrına basmak.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **ḳoçdı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **14**
Sarılmak./Kucaklamak.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

3. **ḳocuşmaḳ:**-*uş*, -*maḳ*
Gazel 232
Mısra: **6**
Kucaklamak, sarmak.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

4. **ḳocar:**-*ar*
Gazel 259
Mısra: **1**
Kucaklamak, sarmak.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

5. **ḳocar:**-*ar*
Gazel 259
Mısra: **8**
Kucaklamak.
7. Ḫoş ẕevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʾ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

ḳoçmak:
1. **ḳoçduñ:**-*du*, -*ñ*
Gazel 179
Mısra: **11**
Kucaklamak, sarılmak.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

köçek:[KL]
1. **köçekleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 269
Mısra: **12**
Isim Kadın kılığına girip oynayan erkek.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

kʾögin:
1. **kʾöginür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **5**
Ki öğünmek.
5. Ḫāl-i hindū ne siyehtür kʾöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

köhne:[İP]
1. **köhne:**
Kaside 17
Mısra: **34**
Sıf. (fars.kuhne) 1.eskimiş yıpranmış.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

2. **köhne:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Yıpranmış, eskimiş.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʾ ār serv

3. **köhne:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Yıpranmış, eskimiş.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamağı ʿādet idindi yeñile

ḳoḳla-:[GTS]
1. **ḳoḳar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **18**
Koklamak.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

2. **ḳoḳarlar:**-*ar*, -*lar*
Gazel 57
Mısra: **8**
Koklamak.
7. Serḫoş şanuban maḥkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

ḳoku:[GTS]
1. **ḳokusını:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 214
Mısra: **1**
Koku.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

kʾol:

1. **kʿol:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Ki o.
1. Birisi Ḳız ʿAlīdür kʿol semen-ber
2. Olupdur sükker-i pālūdeden ter

2. **kʿol:**
Kaside 2
Mısra: **34**
Ki o.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur gönül hemān

3. **-kʿol:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Ki o.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʿol ḥūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

4. **kʿol:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Ki o.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʿol āsitān olupdur aña āsumān-veş

5. **kʿolupdur:**-*up, -dur*
Gazel 159
Mısra: **5**
Ki olur.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʿolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

6. **kʿol:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Ki o.
7. Dem-i āḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
8. Kʿol vefāsuz şanem içün biraz efġān ḳılam

7. **kʿolmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 229
Mısra: **8**
Ki ol-.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

8. **kʿol:**
Gazel 247
Mısra: **4**
Ki o.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʿol tamām ola

9. **kʿol:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Ki o.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḥarc itdi ḳamu mā-meleki

10. **kʿol:**
Gazel 269
Mısra: **13**
Ki o.
13. Rismān şanman görinen nāme-i firḳatde kʿol
14. ʿĀşıḳ-ı miskīne ḫidmet itmege bil bagladı

ḳol:[GTS]
1. **ḳolına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 3
Mısra: **20**
Vücudun bir uzvu.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿ ola ḳolına ḳuvvet

2. **ḳolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 19
Mısra: **12**
Azadandır.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

3. **ḳolını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 35
Mısra: **9**
Kol.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

4. **ḳolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 44
Mısra: **12**
Kol,dayanak.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

5. **-ḳolları:**-*lar, -ı*
Gazel 74
Mısra: **2**
Vücudun bir uzvu.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola kiʿaceb sīm-ber ḳuçar

6. **ḳolın:**-*ın*
Gazel 156
Mısra: **7**
Vücudun bir uzvu.
7. Ḳolın ḥamāʿil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḥamāʿili sī-pāre eyledüm

7. **ḳoluñ:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 232
Mısra: **4**
Vücudun bir uzvu.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

8. **ḳolın:**-*ı, -n*
Gazel 259
Mısra: **3**
Vücudun bir uzvu.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

9. **ḳolların:**-*lar, -ı, -n*
Gazel 269
Mısra: **19**
Isim, anatomi İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʿil baġladı

ḳol arda:
1. **ḳol arda:**
Mesnevi 1
Mısra: **137**
Kolunu dolamak, sarılmak.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme kıyāmet

kʿola:
1. **kʿola:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Ki ola.
5. ʿUşşāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Şol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

2. **kʿola:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Ki ola, ki olsun.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv

3. **kʿola:**
Kaside 18
Mısra: **56**
Ki ola.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

4. **kʿola:**
Kaside 21
Mısra: **17**
Ki ola.
17. Cismüñ şarart kʿola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

5. **kʿola:**
Gazel 98
Mısra: **8**
Ki ola, ki olsun.
7. Dil ḥāl ü ḥaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir gūşe bulımadı kʿola mekr ü fitensüz

6. **kʿolduñ:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Ki oldun.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faʾzlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

ḳolay:[GTS]
1. **ḳolayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 104
Mısra: **1**
Müsait, elverişli, elverişli iş, uygun şey.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

2. **ḳolayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **4**
Kolay.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına
ḳoltuġ:
1. **ḳoltuġında:**-*ın, -da*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Omuz başının altında kolun göğüs ile birleştiği yer.
3. Raḳīb el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

kʿölüm:
1. **kʿölüm:**
Gazel 216
Mısra: **4**
Ki ölüm.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

kʿolur:
1. **kʿolur:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Ki olur.
5. Irılmaz sîneden fikri raḳıbüñ
6. Kʿolur kāfir cehennem içre lābis

2. **kʿolur:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Ki olur.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʿolur ferıh çü çenberine ire cānbāz

ḳon-:[İP]
1. **ḳonar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **28**
Kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

2. **ḳonup:**-*up*
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Konaklamak, bir yerde kalmak.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

3. **ḳonar:**-*ar*
Kaside 21
Mısra: **5**
Konmak (kuş ve sinek bağlamında).
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫᵛānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

4. **ḳonsa:**-*sa*
Gazel 104
Mısra: **10**
Konmak (kuş ve sinek bağlamında).
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

5. **ḳondı:**-*dı*
Gazel 209
Mısra: **11**
Koymak, bırakmak.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Şayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

ḳonaḳ:[İP]
1. **ḳonaḳ:**
Gazel 68
Mısra: **1**
Konuk, misafir; misafirliğe.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

ḳonaḳ ḳonaḳ:
1. **ḳonaḳ ḳonaḳ:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Menzil menzil, hane hane.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod şadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

ḳondur-:[KL]
1. **ḳondurur:**-*ur*
Gazel 141
Mısra: **8**
Konma işini yaptırmak.
7. Andurursa bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü şadāsı Yūsufuñ

2. **ḳonmaz oldı:**-*dı*
Gazel 13
Mısra: **16**
Konmuyor olmak.
15. Ḥavf idüp bāz-ı ḥayālüñden senüñ
16. Ḳonmaz oldı çeşmüme tīhū-yı ḥᵛāb

ḳondurmak:
1. **ḳondurmazuz:**-*maz, -uz*
Gazel 199
Mısra: **3**
Sakınmak, korumak.2) yakıştırmak.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

ḳondurmaz oldı:
1. **ḳondurmaz oldı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **6**
Sakınmak, korumak.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı ẕerrece hergiz ġubār serv

ḳonuk:[TS]
1. **ḳonuklar:**-*lar*
Gazel 234
Mısra: **17**
Misafir etmek, ağırlamak.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Dāneler iḥzār ider bir gicelik mihmānına

köp:[TS]
1. **köp:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Çok, fazla.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

ḳop-:
1. **ḳopmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 87
Mısra: **7**
Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

2. **ḳopar:**-*ar*
Gazel 186
Mısra: **5**
Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

3. **ḳopma:**-*ma*
Gazel 228
Mısra: **4**
Ortaya çıkmak, yetişmek, neş'et etmek (bir yeri temsil bağlamında).
3. Çün ḥaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

köpek:[GTS]
1. **köpekler:**-*ler*
Kaside 17
Mısra: **7**
Hayvan cinsinden , köpek.
7. Yatdukça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥişār

köpri:[GTS]
1. **köpri:**
Gazel 152
Mısra: **10**
Köprü.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

köprü:
1. **köprüsine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 192
Mısra: **5**
İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey, köprü.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭururısın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

ḳopuz:[İP]
1. **ḳopuzı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **36**
Kopuz; ozanların çaldığı telli Türk sazı.Uzun kollu sekiz telli,kaz gögüzlü tezene ile çalınan saz.
35. Bozılup şoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

kör:[GTS]
1. **körlügümüze:**-*lüg, -ü, -müz, -e*
Gazel 74
Mısra: **8**
Görmek.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

ḳorḫu:[TS]
1. **ḳorḫuñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 2
Mısra: **69**
Korku.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḥavf idüp kefen içre olur nihān

2. **ḳorḫusından:**-*s, -ın, -dan*
Gazel 109
Mısra: **11**
Korku.
11. Deñizde tīr-i āhuñ ḳorḫusından
12. Olupdur mār ile māhi zırıh-pūş

3. **ḳorḫusından:**-*s, -ın, -dan*
Gazel 109
Mısra: **13**
Korku.
13. Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḫusından
14. Olupdur çarḫ-ı merdüm-küş zırıh-pūş

4. **ḳorḫu:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Korku.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḫafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḫu

4. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 28
Mısra: **8**
Ürkmek, korkmak.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

6. **ḳorḳutmaġıl:**-*ut, -ma, -gıl*
Gazel 37
Mısra: **9**
Ürkmek, korkmak.
9. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoġ a eşed

7. **ḳorḳar:**-*ar*
Gazel 56
Mısra: **9**
Ürkmek, korkmak.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

8. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 64
Mısra: **4**
Ürkmek, korkmak.
3. Ben şarāb-ı laʾl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar şalāḫ-ı tövbemi cānāneler

9. **ḳorḳum:**-*um*
Gazel 161
Mısra: **10**
Kaygıya düşmek, endîşelenmek.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʾnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

10. **ḳorḳarın:**-*ar, -ın*
Gazel 183
Mısra: **3**
Ürkmek, korkmak.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i şad-çākden

11. **ḳorḳarın:**-*ar, -ın*
Gazel 183
Mısra: **6**
Ürkmek, korkmak.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i şad-çākden

12. **ḳorḳutmañuz:**-*ut, -ma, -ñuz*
Gazel 196
Mısra: **6**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin
13. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 208
Mısra: **10**
Ürkmek, korkmak.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Ḳorḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

14. **ḳorḳar:**-*ar*
Gazel 251
Mısra: **14**
Ürkmek, korkmak.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

15. **ḳorḳudan:**-*dan*
Kaside 5
Mısra: **62**
Korkmak.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

16. **ḳorḳusından:**-*s, -ı, -n, -dan*
Gazel 13
Mısra: **3**
Korkusuz.
3. Ḳorḳusından bāng-ı raʿd-ı āhumuñ
4. Bebr-i ebrüñ aḳar aġzından luʿāb

17. **ḳorḳum:**-*m*
Kaside 14
Mısra: **50**
Korkmak.
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫᵛān

18. **ḳorḳum:**-*m*
Gazel 68
Mısra: **2**
Korkmak.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḥaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

19. **ḳorḳudan:**-*dan*
Gazel 132
Mısra: **8**
Kaygıya düşürmek, endîşelendirmek.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

20. **ḳorḳuluġ:**-*luġ*
Gazel 180
Mısra: **14**
Korkutucu, güvensiz, tehlikeli.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

21. **ḳorḳum:**-*m*
Gazel 181
Mısra: **8**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫᵛān

22. **ḳorḳum:**-*m*
Gazel 270
Mısra: **4**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uşaña varı varı

23. **ḳorḳusından:**-*s, -ı, -ndan*
Gazel 276
Mısra: **4**
Kaygıya düşürmek, endîşelendirmek.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

24. **ḳorḳusından:**-*s, -ı, -ndan*
Gazel 277
Mısra: **15**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.
15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

25. **ḳorḳuludur:**-*dur*
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
Korkunç II korku dolu.
31. Gördi kim ḳorḳuludur rāh-ı Ḥudā
32. Şühedā ḳısmına yoldaş oldı

26. **ḳorḳum:**
Gazel 43
Mısra: **2**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin yarattığı tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḫüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

27. **ḳorḳutma:**-*ma*
Gazel 241
Mısra: **12**
Korkutmak, kaygıya sevketmek.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiz ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

ḳorḳu yoḳ:
1. **ḳorḳu yoḳ:**
Gazel 11
Mısra: **9**
Korkusuz.
9. Kaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uğrıdan ol gice ḥavfʿolmaz ki ola māhtāb

ḳoş-:
1. **ḳoşılmaya:**-*ıl, -ma, -y, -a*
Kaside 7
Mısra: **82**
Düzenlemek, tertip etmek.
81. Teşhīr itdi ḳıl geçürüp dest-i şavletüñ
82. Tā bir daḥi ḳoşılmaya fısḳ ehline rebāb

2. **ḳoşdukça:**-*dukça*
Gazel 55
Mısra: **4**
Koşturmak, koşma işini yaptırmak (at bağlamında).
3. Gülgün eşk ḳatrelerin ḥusrevā saña
4. Ḳoşdukça ḥidmete biri birin deper geçer

3. **ḳoşar:**-*ar*
Gazel 57
Mısra: **5**
Hızlıca dolaşmak.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḥīye de bir ḳulp daḳarlar

4. **ḳoşılup:**-*up*
Gazel 146
Mısra: **3**
Katılmak, toplanmak.
3. Koşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

ḳotaz:
1. **ḳotazına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 17
Mısra: **71**
1. Hotoz. 2. Türkistan'da Tibet yöresinde yetişen ve yak denen uzun kıllı bir cins öküzün kuyruğundan yapılan tuğ. 3. Bu tüyden yapılan ve at gerdanlarına süs olarak takılan tüy.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḥīle-kār

ḳoy-:[GTS]
1. **ḳoyup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **18**
Koymak, bırakmak.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Koyup beş vaḳti diñler pencgāhı

2. **ḳoyup:**-*up*
Kaside 3
Mısra: **33**
Koymak, bırakmak.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

3. **ḳoydı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **6**
Koymak, bırakmak.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocağına meger jāle

4. **ḳoyar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **82**
Koymak, bırakmak.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup akçeler ḳoyar jāle

5. **ḳoyup:**-*up*
Müfret 7
Mısra: **1**
Bırakmak.
1. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme ḥuccet ḳoyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-i ʿanber-feşānuma

6. **ḳoyup:**-*up*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Koymak, bırakmak.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

7. **ḳoydı:**-*dı*
Gazel 12
Mısra: **4**
Bırakmak.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

8. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 13
Mısra: **11**
Koymak, bırakmak.
11. İşigüñ ḳoyup göge baḳanlara
12. Ḫamle eyler günder ile āfītāb

9. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 36
Mısra: **1**
Bırakmak.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

10. **ḳoyan:**-*an*
Gazel 49
Mısra: **9**
Koymak, bırakmak.
9. Beyti ocağına şu ḳoyan cümle şāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

11. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 106
Mısra: **5**
(Eski Türk. Kod-mak) (-e/-i) 1. (Bir yere) bırakmak, (bir yere) Yerleştirmek.Katmak.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

12. **ḳoyupdur:**-*up, -dur*
Gazel 108
Mısra: **9**
Koymak, bırakmak.
9. Ḫayāl-i ʿārıżuñ ile koyupdur pertev-i ḥaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

13. **ḳoydı:**-*dı*
Gazel 122
Mısra: **1**
Koymak, bırakmak.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

14. **ḳoyuban:**-*uban*
Gazel 127
Mısra: **11**
Koymak, sürmek.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḥle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

15. **ḳoydı:**-*dı*
Gazel 136
Mısra: **2**
Doldurmak, dökmek.
1. Sinek üşürdi ḥelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

16. **ḳoyam:**-*am*
Gazel 155
Mısra: **7**
Bırakmak ,vazgeç.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

17. **ḳoyayın:**-*a, -y, -ı, -n*
Gazel 191
Mısra: **9**
1.koymak, bırakmak 2) yerleştirmek.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

18. **ḳoy:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Bırakmak.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

19. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 213
Mısra: **9**
Bırakmak.
9. ʿİẕār u laʿlüñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

20. **ḳoyan:**-*an*
Gazel 219
Mısra: **6**
Koymak, bırakmak.
5. Beni giryān itmeden ḫāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

21. **ḳoyupdur:**-*up, -dur*
Gazel 220
Mısra: **4**
Yerleştirmek, koymak; içine yerleştirmek.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

22. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 239
Mısra: **7**
Bırakmak.
7. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ʿanber-feşānuma

23. **ḳoyup:**-*up*
Gazel 281
Mısra: **5**
Bırakmak.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

ḳoy-:
1. **ḳoyup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
Bırakmak.
55. Daḥi şaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

koyn:[KL]
1. **koynında:**-*ın, -da*
Kaside 5
Mısra: **62**
Kollar arası, kucak.Göğüsle elbise arasında kalan kısım.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

2. **ḳoynına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **98**
Koyun, kucak, yatak.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

ḳoyun:[KL]
1. **ḳoyunı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **25**
Koyun.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

kü:
1. **küyer:**-*y, -er*
Gazel 106
Mısra: **6**
Koymak.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

ḳubbe:[İP]
1. **ḳubbesi:**-*s, -i*
Gazel 18
Mısra: **4**
Kubbe ‖ gökyüzü.Yarım daire ve küre şeklinde yapılmış tavan.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

2. **ḳubbesinden:**-*s, -i, -nden*
Gazel 258
Mısra: **7**
Kubbe ‖ gökyüzü.
7. Bu çarḫuñ läciverdi ḳubbesinden
8. Gönül meyḫāne gibidür revāḳı

ḳubbe-i çarḫı:
1. **ḳubbe-i çarḫı:**-*ı*
Gazel 57
Mısra: **11**
Felek kubbesi.
11. Kılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

ḳubūr:[İP]
1. **ḳubūr:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Mezarlar.Kabirler.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya añа şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

2. **ḳubūr:**
Kaside 20
Mısra: **6**
Mezarlar.

5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

3. **ḳubūr:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Mezarlar.
9. Zaḫm-ı tīrüñ ḳabre ḳoydı ḫalḳı hep
10. Oklarıñla ṭopṭolu oldı ḳubūr

ḳuç-:[KL]
1. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **1**
Sarmak, kucaklamak.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

2. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **2**
Sarmak, kucaklamak.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

3. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **4**
Sarmak, kucaklamak.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

4. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **6**
Sarmak, kucaklamak.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

5. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **8**
Sarmak, kucaklamak.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

6. **ḳuçar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **10**
Sarmak, kucaklamak.
9. Maḫbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʿol ḫūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

ḳucaġ:[KL]
1. **ḳucaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 221
Mısra: **10**
Kucak; vücûdun açılmış durumdaki kollarla göğüs arasında kalan kısmı.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

ḳudret:[MT]
1. **ḳudret:**
Mesnevi 1
Mısra: **106**
Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

2. **ḳudret:**
Gazel 2
Mısra: **3**
Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

3. **ḳudretinden:**-*in, -den*
Kaside 5
Mısra: **14**
Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.
13. Ṭutmış iken bāg-ı Rūmı zengī-yi zāg-ı fiten
14. Ḳudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

4. **ḳudret:**
Kaside 16
Mısra: **3**
Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

5. **ḳudretümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 100
Mısra: **12**
Ar. 1. İktidar, takat, tab ü tüvân, kuvvet.
11. Cānı çekdük Mesīḥī dil-dāra
12. Ancaḳ aña yetişdi ḳudretümüz

ḳudret eli:
1. **ḳudret eli:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Allah'ın yaratma gücü.
9. Āl-i ṭūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫ͟ānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

küffār:[İP]
1. **küffār:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Kafirler , *Müslüman olmayan kişiler; sevgilinin saçı.*
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

2. **küffār:**
Gazel 86
Mısra: **16**
Müslüman olmayan kişiler; sevgilinin saçı.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli dūzaḫda küffār

ḳufl:[MT]
1. **ḳuflini:**-*i, -n, -i*
Gazel 285
Mısra: **7**
Ar. Kilit.Mandal,sürme
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

küfr:[KL]
1. **küfrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **5**
Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Kurʾan üstine

2. **küfrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 241
Mısra: **6**
Dinsizlik, iman'ın zıddı.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʿola ḫaṭṭuñ kitāb ile

küfr-i zülf:
1. **küfr-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 217
Mısra: **6**
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç.
5. Ḫāl-i hindū ne siyehtür kʿöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

2. **küfr-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 254
Mısra: **2**
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

3. **küfr-i zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 112
Mısra: **9**
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol ṣaḥṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

kūh:[KL]
1. **kūhdaki:**-*da, -ki*
Kaside 15
Mısra: **31**
Far. Dağ, cebel.
31. Ḫalḳa-ı mār degül kūhdaki piç-ā-piç
32. Ṭaġ u taş ḥidmetüni itmege baġlandı kemer

2. **kūh:**
Kaside 15
Mısra: **37**
Far. Dağ, cebel.
37. Kūh öykündügiçün ḥilmüñe urdı lāle
38. Ḫānumānına anuñ başdan ayaġa āẕer

3. **kūhı:**-*ı*
Gazel 136
Mısra: **5**
Far. Dağ, cebel.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kūhı
6. Ne aġır yük çeker mūy-ı miyānuñ

kühen:[KL]
1. **kühen:**
Gazel 38
Mısra: **7**
Far. 1. Eski, atîk. 2.İhtiyâr, köhne,eski.
7. Âsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

2. **kühen:**
Gazel 57
Mısra: **11**
Far. 1. Eski, atîk. 2.İhtiyâr, müsinn.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳakarlar

kūh-ı ġamd:
1. **kūh-ı ġamda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gam dağı.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şīrīn lebin dād

kuḫl:[İP]
1. **kuḫle:**-*e*
Gazel 55
Mısra: **9**
Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.
9. Şanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḫle beñzede
10. Ḫālince gördügüñ kişi şāḥib-naẓar geçer

2. **kuḫle:**-*e*
Gazel 127
Mısra: **11**
Göz ilacı, sürme.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḫle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

3. **küḫline:**-*i, -n, -e*
Gazel 213
Mısra: **7**
Ar. Sürme. kuhlî: Sürme rengi.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḫline ẓarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʿetde misl-i sürmedān ġonca

ḳuḫl-i ġubār-ı rāh:
1. **ḳuḫl-i ġubār-ı rāhuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 10
Mısra: **37**
Yolunun tozundan yapılan sürme.
37. İrgürelden göklere ḳuḫl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

küḫl-i şeb:
1. **küḫl-i şeb:**
Kaside 2
Mısra: **93**
Güneş sürmesi(göz ilacı).
93. Tā dīde-i nücūma cilā vire küḫl-i şeb
94. Tā çeşm-i ḫalḳa ḳurret-i ʿayn ola neyyirān

kuhsār:[İP]
1. **kuhsār:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Dağlar \ dağ doruğu.
55. Karşu ger ḥilm ü vakḳāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

2. **kühsār:**
Kaside 12
Mısra: **22**
Dağlık arazi.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḥilmine öykündi meger kim kühsār

3. **kühsār:**
Kaside 22
Mısra: **14**
Dağlar.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kühsār neyāyed be-cüz şadā-yı niʿ am

4. **kühsārıdur:**-*ıdur*
Gazel 49
Mısra: **1**
Dağlar \ dağ doruğu.
1. Başum diyār-ı ġamda belā kühsārıdur
2. İki gözüm bi-ʿaynihi anuñ pınārıdur

5. **ḳühsārdan:**-*dan*
Gazel 185
Mısra: **12**
Dağlık arazi; her şeyden mahrum kalmış, çaresiz kişiler.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden taş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳühsārdan

kühsār-vaḳār:

1. **kūhsār-vaḳār:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Çok ağırbaşlı, Çok hassasiyetli.
17. Baḥr-ı ʿummān-ʿazamet kān-ı ʿaṭā ebr-i seḥā
18. Āsumān-sürʿat ü deryā-dil ü kūhsār-vaḳār

ḳul:[KL]
1. **ḳuluñam:**-*uñ, -a, -m, -*
Kaside 3
Mısra: **59**
Yaratılan, köle.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olmaz baña hem-ser hilāl

2. **ḳuluñ:**-*u, -ñ*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Köle, esir, tutsak.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

3. **ḳuluñuñ:**-*u, -ñuñ*
Kaside 6
Mısra: **91**
Köle, esir, tutsak; aşık.
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen ṣaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

4. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Kaside 15
Mısra: **42**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
41. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẓar

5. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **78**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

6. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Kaside 17
Mısra: **89**
Yaratılan, köle.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

7. **ḳuluñ:**-*uñ*
Gazel 35
Mısra: **5**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
5. Ben ḳuluñ ṣaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

8. **ḳuldan:**-*dan*
Gazel 40
Mısra: **1**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

9. **ḳulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 65
Mısra: **2**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

10. **ḳuluñ:**-*uñ*
Gazel 68
Mısra: **12**
Yaratılan, köle.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

11. **ḳullaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 99
Mısra: **2**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı bağlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

12. **ḳuluñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 111
Mısra: **1**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

13. **ḳuluñuñ:**-*u, -ñuñ*
Gazel 127
Mısra: **12**
Köle, esir, tutsak.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḥle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

14. **kuluñuñ:**-*u, -ñuñ*
Gazel 150
Mısra: **11**
Köle, esir, tutsak.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

15. **ḳul:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Köle, esir, tutsak.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

16. **ḳula:**
Gazel 156
Mısra: **9**
Köle, esir, tutsak; aşık.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḥidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

17. **ḳulıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 158
Mısra: **3**
Köle, esir, tutsak.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

18. **ḳuluñam:**-*uñ, -am*
Gazel 158
Mısra: **6**
Köle, esir, tutsak.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dīrīnüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbānuñam

19. **ḳuluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 177
Mısra: **4**
Köle, esir, duacı 2) maşuk.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḥi unutma keremden

20. **ḳuluñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **3**
Kul-Allah/sultan/sevgili ǁ reaya (devletin vergi ödeyen kesimi) ǁ hükümdârın saraya bağlı hizmetkârları.
3. Laʿiḳ degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

21. **ḳulını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 251
Mısra: **9**
Köle, esir, tutsak.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı katl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

22. **ḳuluñ:**-*u, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **5**
Köle, esir ǁ Sevgili'ye duyduğu 'aşk yüzünden tutsak düşmüş: 'âşık.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʿ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

ḳul ol-:
1. **ḳul olayın:**-*a, -y, -ın*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Hükmüne girmek, bağlanmak ǁ kulluk yapmak ǁ hizmette bulunmak.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

2. **ḳul oldı:**-*dı*
Gazel 134
Mısra: **2**
Hükmüne girmek, bağlanmak ǁ kulluk yapmak ǁ hizmette bulunmak.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

ḳulaġ:[GTS|
1. **ḳulaġuma:**-*um, -a*
Kaside 9
Mısra: **8**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.
7. Gel ey kıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

2. **ḳulaġuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 46
Mısra: **4**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.
3. Şöyle mest oldum mey-i ʿışḳuñla kim
4. Girmeye ḳulaġuma āvāz-ı şūr

3. **ḳulaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 79
Mısra: **14**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

4. **kulaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 220
Mısra: **4**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şūrāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

5. **ḳulaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 221
Mısra: **2**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.
1. Mengüş-ı zülf asılalı şolına şaġına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

6. **ḳulaġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 256
Mısra: **4**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

ḳulaġ ur-:
1. **ḳulaġ urur:**-*ur*
Gazel 118
Mısra: **10**
Kulak vermek, dinlemek.
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḫişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur aña ḳulaġ

ḳulaġını çek-:
1. **ḳulaġını çeker:**-*er*
Gazel 109
Mısra: **8**
Kulak vermek, dikkatle dinlemek.
7. Nigāra şīve taʿlim itmeg içün
8. Ḳulaġını çeker her laḥẓa mengüş

külāh:[FD]
1. **külāh:**
Gazel 8
Mısra: **8**
Başa giyilen şapka.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

2. **külāhıñ:**-*ıñ*
Gazel 72
Mısra: **7**
Başa giyilen şapka.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer ṣan efser-i sulṭān uğurlar

3. **külāhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 97
Mısra: **6**
Başa giyilen şapka.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

4. **külāhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **16**
Erkeklerin giydiği genellikle keçeden, ucu sivri veya yüksek başlık.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

5. **külāhumdur:**-*um, -dur*
Gazel 160
Mısra: **10**
Başa giyilen şapka.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Ṣādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

6. **külāhın:**-*ın*
Gazel 180
Mısra: **2**
Başa giyilen şapka.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

7. **külāh:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Başa giyilen şapka.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

ḳulaḳ:[GTS]
1. **ḳulaḳlarına:**-*lar, -ın, -a*
Murabba 2
Mısra: **18**
Çiçek yapraklarının kulağa benzeyen şekli.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

2. **ḳulaḳlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **63**
İnsan ve hayvanda işitmeye yarayan ve başın iki tarafında bulunan organ.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

3. **ḳulaḳlarumı:**-*lar, -u, -m, -ı*
Gazel 33
Mısra: **5**
İnsan ve hayvanda işitmeye yarayan ve başın iki tarafında bulunan organ.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek def`i birinden çıḳa pend

ḳulaḳ uru-:
1. **ḳulaḳ urur:**-*ur*
Gazel 247
Mısra: **9**
Kulak vermek, dinlemek.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

ḳulavuzluḳ it-:
1. **ḳulavuzluḳ itdi:**-*di*
Kaside 4
Mısra: **4**
Yol göstermek.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-ı şāh-ı ʿīd içün
4. Ḥalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

ḳulb ṭaḳ-:
1. **ḳulb ṭaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 66
Mısra: **6**
Tutmak için yer yapmak II Kötü göstermek için bir bahane uydurmak.
5. Meclisde yāra aġzı şuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

külbe-i aḥzān:
1. **külbe-i aḥzānumuza:**-*u, -muz, -a*
Gazel 148
Mısra: **12**
Hüzünler kulübesi; Hz. Ya'kub'un oğlu Yûsuf'tan ayrı düştükten sonra hayatını üzüntü içinde geçirdiği ev.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

külbe-i zār:
1. **külbe-i zār:**
Gazel 111
Mısra: **8**
Ağlama odası , zaviyesi.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḥazine baş

külḫan:[fd]
1. **külḫan:**
Kaside 6
Mısra: **74**
Hamam ocağı,hamalarda suyu ısıtmak için ateş yakılan yer.Azap, keder veren yer.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

küll:[FD]
1. **küllü:**-*ü*
Gazel 38
Mısra: **10**
Bütün, hep.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

2. **küllü:**-*ü*
Gazel 39
Mısra: **14**
Bütün, hep.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

külli:
1. **külli:**
Kaside 1
Mısra: **2**
(Ar.) Bütün.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

2. **külliyen:**-*y, -en*
Gazel 160
Mısra: **8**
(Ar.) Bütün.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

külli ʿayb:
1. **külli ʿayb:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Bütün eksikler.
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

ḳulp daḳ-:
1. **ḳulp daḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 57
Mısra: **6**
Tutacak yer veya bir sebep bulma.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāhīye de bir ḳulp daḳarlar

ḳum:
1. **ḳum:**
Gazel 157
Mısra: **8**
Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum . Bağlamda : Kum saatinin içindeki tanecikler.
7. Ayaġuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki sāʿatden aḳar birbirine ḳum

ḳumār oyna-:
1. **ḳumār oynayaldan:**-*y, -al, -dan*
Gazel 73
Mısra: **2**
Sonu şüpheli bir işe bile bile girişmek.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

ḳumāş:[GTS]
1. **ḳumāşı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **10**
Ar. İpek, keten, pamuk, yünden olan mensucat.
9. Yūsuf-ı Mışr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

2. **ḳumāş:**
Gazel 107
Mısra: **18**
Ar. İpek, keten, pamuk, yünden olan mensucat.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

ḳumḳum id-:[KL]
1. **ḳumḳum ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **10**
Dedikodu etmek, fesat düşünmek.
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḫiteler de görürse ḳumḳum ider

ḳumrı:[MT]
1. **ḳumrı:**
Kaside 10
Mısra: **25**
Ar. Güvercin nevinden maruf kuş, müennesi: kumriyye.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḥancer nesīm

ḳūmū:
1. **ḳūmū:**
Kaside 7
Mısra: **14**
Yeryüzü.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıḳup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḫiṭāb

kün fe-kān:[FD]
1. **kün fe-kān:**
Kaside 2
Mısra: **76**
Öyle güç kuvvet sahibi Allah:olan oldu,(Allah , bu -kün! - emirle bütün varlıkları yarattığından , tasavvuf edebiyatında bu kelimeye çok rastlanır.)
75. Bād-ı muḫālif esdüre ger ḳahruñuñ demi
76. Baḥr-ı fenāya ġarḳ ola keştī-i kün fe-kān

künc-i deyr:
1. **künc-i deyr:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Dünyanın köşesi.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḫüsn ide senüñle şanemüñ

küned:
1. **küned:**
Kaside 22
Mısra: **12**
Olmak.
11. ʿAceb nebâşed eger der zamān-ı maʿdiletet
12. Zi çarġ u bāşe küned çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem

künh:[KL]
1. **künhi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **27**
(Ar.) Bir şeyin aslı hakikati, temeli.
27. Faẕluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destür

küni:
1. **küni:**
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Kutlu.
11. Zi germi-i güftār-ı pür-sūz-ı ḫᵛīşet
12. Küni müşki ter sāyebān-ı maʿānı

2. **künī:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Kutlu.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

1. **kün**
Gazel 32
Mısra: **5**
Her gün; gün içinde.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

künişt:
1. **künişt:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Far. 1. Mecûsî mabedi. Âteşhâne. 2. Yahudi havrası "kiş" dahi lügattir.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

küp düş-:
1. **küp düşerüz:**-*er, -üz*
Gazel 99
Mısra: **8**
Birden bire düşmek.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

ḳur-:
1. **ḳurdı:**-*dı, -*
Murabba 2
Mısra: **2**
Kurma, hazır hale gelme.
1. Diñle bülbül ḳıṣṣasın kim geldi eyyām-ı bahār
2. Ḳurdı her bir bāġda hengāme hengām-ı bahār

2. **ḳurdı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **27**
Kurma, hazır hale gelme.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḫāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

3. **ḳurdı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **30**
Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.
29. Yine envāʿ-ı şüküfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş için ḳurdı çiçekler şaḫn-ı gülşende otaġ

4. **ḳurdı:**-*dı, -*
Gazel 2
Mısra: **2**
Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

5. **ḳurar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **27**
Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.

27. Âb-ı revâna dâm-ı müşebbek ḳurar şabâ
28. Mâhiler ol ḥayâli görüp eyler ıżṭırâb

6. **kurdı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **2**
Tesis etmek, parçaları bir araya getirmek.
1. Gül ʿârızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sâ
2. Ṣan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydâ

7. **kür:**
Gazel 47
Mısra: **6**
(Fa.) Kör, âmâ.
5. Gözüm görmez şehâ ḫâl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kür

8. **ḳurup:**-*up*
Gazel 99
Mısra: **3**
Tesis etmek, yerleştirmek.
3. Ḫayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizimdür biz de başḳa mehterüz

kür eyle-:
1. **kür eyler:**-*r*
Gazel 89
Mısra: **4**
(Fa.) Kör, âmâ etmek.
3. Bir iki mîl gidicek seçemez yârı gözüm
4. Vâḳıʿâ mil kişinün gözlerini kür eyler

2. **kür eyler:**-*r*
Gazel 89
Mısra: **10**
(Fa.) Kör, âmâ etmek.
9. Raġm-ı aġyâra Mesîḥî ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç toprağ ile düşmenini kür eyler

ḳurʾan:[İP]
1. **ḳurʾan:**
Gazel 226
Mısra: **6**
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.
5. Âyet ile küfrine ḥükm itse ḥaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġım uzatdı Ḳurʾan üstine

ḳurbân:[GTS]
1. **ḳurbânuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 158
Mısra: **6**
Bir uğurda feda olma.2) yakın olma.
5. Cürmümi bağışlar iseñ bende-i dîrînüñem
6. Ḳatlüme ḳaṣd eyler iseñ ḳuluñam ḳurbânuñam

2. **ḳurbân:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Ar. 1. Yakın olma, yaklaşma, takarrüb 2. Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.
5. ʿÂr ider ḫûblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbân ḳılam

3. **ḳurbân:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Ar. 1. Yakın olma, yaklaşma, takarrüb 2. Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.
7. Didüm yoluña cân olsun mı ḳurbân
8. Ḳaḳıyup didi cânân olsun olsun

4. **ḳurbân:**
Gazel 226
Mısra: **8**
Ar. 1. Yakın olma, yaklaşma, takarrüb 2. Sevap için boğazlanan hayvan, zebîha.
7. Başuma üşer beni gördükçe kûyuñ itleri
8. Ṣol gedâlar gibi kim cemʿ ola ḳurbân üstine

5. **ḳurbânına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **14**
Bir uğurda feda olma.
13. Sîne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rîş-hand
14. Yaʿni ol kân-ı melâmet ṭuz eker ḳurbânına

kurbân eyle-:
1. **kurbân eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **15**
Bir hayvanı kurban niyetine kesme, 2. Bir kimse ya da bir şeyi bir uğurda feda etme.
15. Rûze-i hecrüñle çünkim beni kurbân eyledüñ
16. Bârî pişür cânum içün niʿmet-i ʿîd-i viṣâl

ḳurbân ol-:
1. **ḳurbân olayın:**-*a, -y, -ın*
Gazel 222
Mısra: **2**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, kurban olmak.
1. Ger gönderürse tîrini ʿuşşâḳ alayına
2. Ḳurbân olayın ol şanemün ḳaşı yayına

küre:[KL]
1. **küresinden:**-*s, -in, -den*
Kaside 6
Mısra: **75**
Yeryüzü, dünya.
75. Felek kemân küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havâdan iner iken ṭaş olurdı her jâle

ḳurı:
1. **ḳurı:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Boş, gereksiz, bir esâsa dayanmayan, faydasız, abes.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cânı yoḳ daʿvi-i ḥüsn ide senüñle şanemüñ

2. **ḳurı:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Kuru; boş, gereksiz, faydasız.
3. Ben lâğarı öldürmege yiter bir işâret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tîġuñı yoyma

ḳurı nân:
1. **ḳurı nân:**
Kaside 2
Mısra: **56**
Kuru bir ekmeğe kanaat etmek.
55. Döne döne mülâzemet ider aña felek
56. Her şubḥ-dem ḳazanmaġa bir pâre ḳurı nân

ḳurıya yaşa:
1. **ḳurıya yaşa:**-*a*
Gazel 236
Mısra: **1**
Anlayana - anlamayana. Bilen bilmeyen gibi bir ikileme.
1. Çü fermânuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dîdem ḳoma kim yana ṭaşa

2. **ḳurıya yaşa:**-*a*
Gazel 236
Mısra: **1**
Anlayana - anlamayana. Bilen bilmeyen gibi bir ikileme.
1. Çü fermânuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dîdem ḳoma kim yana ṭaşa

3. **ḳurıya yaşa:**-*a*
Gazel 236
Mısra: **1**
Anlayana - anlamayana. Bilen bilmeyen gibi bir ikileme.
1. Çü fermânuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dîdem ḳoma kim yana ṭaşa

kürk:[GTS]
1. **kürküñe:**-*üñ, -e, -*
Kaside 11
Mısra: **61**
Kürk; bazı hayvanların giyecek yapmak için işlenmiş postu.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihândur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbûb girer geh faḳîr

2. **kürkine:**-*i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **62**
Kürk; bazı hayvanların giyecek yapmak için işlenmiş postu.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihândur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbûb girer geh faḳîr

3. **kürkden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **65**
Kürk; bazı hayvanların giyecek yapmak için işlenmiş postu.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir aña bir ḥişâr
66. Kʿ içine girüp ḥalâş olsun bulardan ol faḳîr

4. **kürki:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **69**
Kürk; bazı hayvanların giyecek yapmak için işlenmiş postu.
69. Nice kim kış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḥişâr
70. Nice kim şayf u zemistân ḳıla her yıl dâr ü gîr

ḳurret-i ʿayn:
1. **ḳurret-i ʿayn:**
Kaside 2
Mısra: **94**
(Ar.) Göz nuru.
93. Tâ dîde-i nücûma cilâ vire küḥl-i şeb
94. Tâ çeşm-i ḫalḳa ḳurret-i ʿayn ola neyyirân

ḳurş:
1. **ḳurşı:**-*ı*
Gazel 108
Mısra: **3**
Ar. taht, serîr, 2. Camilerde vaizlerin oturdukları yüksek serîr. 3. Sekizinci kat: arş ü kürsî, 4. Makam, merkez: kürsî taşı. 6. Yazı satırlarının intizam ve istikameti, nizamında oturtma.
3. Pişüp süz-ı derünumdan ḳızardı ḳurşı ḫûrşîdüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nân âteş

ḳurş-ı nân:
1. **ḳurş-ı nân:**
Kaside 5
Mısra: **58**
Ekmeğin yüzü.
57. Bezm-i iḥsânuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nân

2. **ḳurş-ı nân:**
Kaside 5
Mısra: **64**
Ekmeğin yüzü.
63. Luṭf u iḥsânuñ ʿarûs-î mülküñe zînet yeter
64. Sofra-ı iḥsân içinde şemse besdür ḳurş-ı nân

ḳurş-ı nân-ı mihr-âsâ:
1. **ḳurş-ı nân-ı mihr-âsâ:**
Murabba 1
Mısra: **14**
Güneş gibi yuvarlak sofranın üstü.
13. Sâḳinüñ parmaḳları câm-ı mey-i şahbâ ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nân-ı mihr-âsâ ile

kürsî-i eşcâr:
1. **kürsî-i eşcâr:**
Kaside 8
Mısra: **53**
Ağaçların kürsüsü.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsî-i eşcâr üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenâr

kurt:[GTS]
1. **kurt:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kurt:Yırtıcı, etçil memeli hayvan.
3. Gören küyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yüsufı ön şoñra bu kurt

ḳurtar-:[GTS]
1. **ḳurtar:**-*r*
Gazel 97
Mısra: **7**
Uzaklaştırmak, kurtulmasını sağlamak.
7. Ḳurtar ḫayâl-i ḥaddüñi vaṣluñla dilberâ
8. Ḫaṭṭın getürdi zîre ki dûd-ı siyâhumuz

ḳurtıl:
1. **ḳurtılubdur:**-*ub, -dur*
Kaside 4
Mısra: **30**
Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrâsında pervâz ideli
30. Ḳurtılubdur çengel-i şâhînden ṭavḳ-ı ḥamâm

2. **ḳurtılmaz:**-*maz*
Kaside 7
Mısra: **70**
Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.
69. Destâr-ı şubḥ-ı reʾyüñ elin ger uzatmasa
70. Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden âfîtâb

3. **ḳurtılmaz:**-*ı, -maz*
Gazel 21
Mısra: **4**
Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öyküdügiçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılmaz âb-ı ḥayât

ḳurtul-:
1. **ḳurtulmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 2
Mısra: **91**
Kaçmak.
91. Ḳurtulmaġa bu ḫâdise-i rûzgârdan
92. Yoḳdur duʿâ-yı şâh ḳadar melceʾ-i emân

ḳuru:[KL]
1. **ḳuru:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Beyhude, boş.
5. Çünki tenhâ ḳalıcağız âḫir
6. Nʿ iderüz yâ bu ḳuru sevdâyı

2. **ḳuru:**
Terkib-bend 1

Mısra: **8**
Beyhude, boş.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i şaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

3. **ḳuru:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Beyhude, boş.
3. Gitmedi ḥaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

ḳurum:[GTS]
1. **ḳurum:**
Gazel 124
Mısra: **8**
Dumandan meydana gelen ve tabaka haline ocak bacalarında biriken is.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

kʾurur:
1. **kʾurur:**-*urur*
Gazel 5
Mısra: **10**
Üzerine koyar, düşer.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʾurur dendān aña

ḳuş:[İP]
1. **ḳuş:**
Gazel 4
Mısra: **7**
Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

2. **ḳuşlara:**-*lar*, -*a*
Kaside 8
Mısra: **14**
Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.
13. Söyledür bülbüli būy-ı gül ile bād-ı ṣabā
14. Manṭıḳuʿṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara ṣan kim ʿAṭṭār

3. **ḳuşa:**-*a*
Gazel 103
Mısra: **6**
Kuş II Ruh.
5. Ṣıra ṣıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḥvāndan ʿacabā ṣol ḳuşa kim yapdı ḳafes

4. **ḳuşlar:**-*lar*
Gazel 235
Mısra: **2**
Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.
1. Sūz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

5. **ḳuşı:**-*ı*
Gazel 243
Mısra: **13**
Kuş.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

ḳuş uçurmaz:
1. **ḳuş uçurmaz:**- , -- *ur*, -*maz*
Gazel 136
Mısra: **4**
Hiç kimsenin veya hiç bir şeyin geçmesine fırsat vermemek.
3. Bu göñlüm mürġi bāġ-ı kūyuñ özler
4. Ḳuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

ḳuşan-:
1. **ḳuşanur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **128**
Kuşanmak, giyinmek.
127. Açılur aḳ göġüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

küşe:[KL]
1. **küşesinden:**-*sin*, -*den*
Gazel 46
Mısra: **6**
Köşe.
5. Ḥalḳa-ı ẕikr içre dil-dārı görüp
6. Küşesinden şeyḫ ider yā ṣabūr

küşe-i mektebd:
1. **küşe-i mektebdedür:**-*de*, -*dür*
Gazel 23
Mısra: **5**
Okul köşesi.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ küşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

küs-ı şāh:
1. **küs-ı şāhi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **34**
Padişah mehterinde çalınan büyük davul.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Küs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

küstāḫ:[GTS]
1. **küstāḫlıġı:**-*lıġ*, -*ı*
Gazel 192
Mısra: **2**
Terbiyesizlik, edepsizlik, densizlik .2) kusur, hata, cüret.
1. Senüñle daʿvi-i ḥüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

küşti-gīr-i eflāk:
1. **küşti-gīr-i eflāk:**
Gazel 136
Mısra: **13**
Gökyüzü güreşçisi , kader.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġımı alur öñ pehlivānuñ

ḳuşūr:[KL]
1. **ḳuşūr:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Eksik, noksan; kasırlar.
63. Zehī şerefʿki huzūruñda diz çöküp fużalā
64. Ḳuşūr u naḳṣ-ı kemālin derler istikmāl

ḳuşūr ol-:
1. **ḳuşūr olursa:**-*ur*, -*sa*
Kaside 20
Mısra: **48**
Hata ol-.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuşūr

ḳut:[KL]
1. **ḳutsuz:**-*suz*
Gazel 184
Mısra: **10**
Uğurlu, hayırlı.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

ḳuṭb-ı zamān:
1. **ḳuṭb-ı zamān:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Zamanın yücesi, en büyüğü, hakimi.
39. Ẓıll-ı İlāh u ḳuṭb-ı zamān Şāh Bāyezīd
40. Dārā-yı rūzgār u Süleymān-ı ins ü cān

ḳutı:
1. **ḳutınuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 5
Mısra: **6**
I. (Yun. koutis) [Kelime Türkçe'den ḳūti biçiminde Arapça'ya da geçmiştir] 1. Çeşitli malzemeden yapılmış, genellikle kapaklı, taşınabilir kap.
5. Ḳakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

ḳutlu ḳapu:
1. **ḳutlu ḳapu:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Uğurlu kapı.
9. Zaḫm-ı tīrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
10. Göñlüme ḳandan irürdi feṭḥ-i bāb

ḳuvvet:[GTS]
1. **ḳuvvet:**
Kıt'a 3
Mısra: **20**
Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾ ola ḳolına ḳuvvet

2. **ḳuvvet:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾola ḳolına ḳuvvet

3. **ḳuvvet:**
Gazel 44
Mısra: **12**
Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.
11. Ṣol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

4. **ḳuvvet:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Ar. Kudret, zor, güç, zaaf mukabili.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

ḳuvvet-i cevr:
1. **ḳuvvet-i cevr:**
Gazel 189
Mısra: **5**
Eza ve sitemin gücü, zorlayıcılığı.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

ḳuvvet-i ḳalbiye:
1. **ḳuvvet-i ḳalbiyedür:**-*dür*
Gazel 41
Mısra: **3**
Kalp hastalıklarının kuvvetlisi.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

ḳuvvet-i şem:
1. **ḳuvvet-i şem:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Mumun gücü, kuvveti.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

ḳuvvetlü:
1. **ḳuvvetlü:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Güçlü, kuvvetli.
1. Raḳīb oldı ḥammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḥardur ezelden ne şek

küy:[KL]
1. **küyında:**-*ın*, -*da*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
3. Gören küyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufı ön şoñra bu kurt

2. **küyı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **47**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

3. **küyuñda:**-*uñ*, -*da*
Kaside 14
Mısra: **41**
Far. 1.Köy, 2. Semt, mahalle.
41. Baña laʿlūñ çün ḳılur düşnām küyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

4. **küyuñda:**-*uñ*, -*da*
Gazel 20
Mısra: **5**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese küyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

5. **küyuña:**-*u*, -*ñ*, -*a*
Gazel 43
Mısra: **9**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse küyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

6. **küyuña:**-*uñ*, -*a*
Gazel 48
Mısra: **9**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
9. Küyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

7. **küyuñda:**-*uñ*, -*da*
Gazel 52
Mısra: **11**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
11. Sensüz ārām eylemez küyuñda göñlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

8. **küyuñ:**-*uñ*
Gazel 91

Mısra: **5**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

9. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 101
Mısra: **7**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil şoḥbet-āferīn
8. Ṣulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

10. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 105
Mısra: **9**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

11. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 110
Mısra: **5**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫʷān-veş

12. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 127
Mısra: **3**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

13. **kūyuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 147
Mısra: **9**
Far. 1. Semt, mahalle, sevgilinin bulunduğu yer.
9. Ben firḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

14. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 148
Mısra: **7**
Far.1.Semt, mahalle, sevgilinin bulunduğu yer.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

15. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 158
Mısra: **1**
1. Semt, mahalle.2) Konak, menzil, mekan. 3) Huzur, kat, yan.
1. Gündüzin kūyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā şubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

16. **kūyuñdaki:**-*uñ, -da, -ki*
Gazel 159
Mısra: **6**
Far. 1. Semt, mahalle. 2) Konak, menzil, mekan. 3) Huzur, kat, yan.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʿolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

17. **kūyuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 169
Mısra: **3**
i. (Fars. kūy) 1. Köy, mahalle, semt.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḥod-bīn ider
4. Ṣañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʿāt-ı ʿadn

18. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 169
Mısra: **10**
1)Semt, mahalle.2) Sevgilinin bulunduğu yer 3) Sevgilin yanı, huzuru.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

19. **kūyuñ:**-*uñ, -ı*
Gazel 178
Mısra: **5**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Nokṭa misāli olmasa sende eger dehen

20. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 180
Mısra: **5**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
5. Baña laʿlūñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

21. **kūyuñda:**-*u, -ñda*
Gazel 193
Mısra: **5**
Far. 2. Semt, mahalle.
5. Kūyuñda bak raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

22. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 212
Mısra: **3**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur kūyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

23. **kūyña:**-*uñ, -a*
Gazel 218
Mısra: **10**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
9. Ḳılmazdı Mesīḥī heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Kūyña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

25. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 226
Mısra: **7**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Şol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

24. **kūyuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 233
Mısra: **3**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

25. **kūyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 233
Mısra: **13**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
13. Laʿlūñi yād eylerem ḳıldukça kūyuñdan güzer
14. Vāḳıʿā mey-ḫʷār olur ekser varanlar Kaʿbeye

26. **kūyuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 233
Mısra: **19**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḫālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

27. **kūyuñdan:**-*u, -ñdan*
Gazel 257
Mısra: **1**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
1. Raḳībüñ beni kūyuñdan göçürdi
2. Göñül mürġin ḥuẓūrından uçurdı

28. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 271
Mısra: **9**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

29. **kūyuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 289
Mısra: **6**
Far. 1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle.
5. i
6. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri

ḳuyı:
1. **ḳuyı:**
Gazel 191
Mısra: **10**
Kuyu.(bağl) mezar.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

kūy-ı fenādan:
1. **kūy-ı fenādan:**-*dan*
Gazel 284
Mısra: **10**
Geçici dünya, insanı Allah'tan uzaklaştıran dünyevî unsurlar, mâsivâ (fenânın olumlu anlamı değerlendirilecek).
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı kūy-ı fenādan ġayrı

kūy-ı yār:
1. **kūy-ı yār:**
Mesnevi 1
Mısra: **59**
Sevgilinin yanı.
59. Çü kūy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetü ʾl-meʿvāda meʿvā

2. **kūy-ı yār:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Yarin semti.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiz ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

ḳuyruġ:[GTS]
1. **ḳuyruġında:**-*ın, -da*
Kaside 17
Mısra: **23**
Kuyruk.
23. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tā kim yapam duzaġ
24. Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikār

ḳuyruḳlu yılduz:
1. **ḳuyruḳlu yılduz:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kuyruḳlu Yılduz.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yılduz ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

kʿuyutmaz:
1. **kʿuyutmaz:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Ki uyutmaz.
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

1. **küymez:**-*mez*
Gazel 56
Mısra: **2**
Beklemek, tahammül etmek.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seḥer geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

2. **küyme:**-*me*
Gazel 230
Mısra: **1**
Beklenilen (şey), beklenti.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

küze-i çeşm:
1. **küze-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 175
Mısra: **2**
Göz testisi.
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdūn
2. Dökerse küze-i çeşmüm nʿola ḫūn

ḳuzı:[GTS]-[BA]
1. **ḳuzı:**
Gazel 243
Mısra: **10**
Kuzu. II Sevgili.
9. Nār-ı āhumdan ḥamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

L

lā-beḳā:
1. **lā-beḳādur:**-*dur*
Gazel 235
Mısra: **5**
Gelip geçici, devamlı ve kalıcı olmayan, ölümlülük.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini şūretūñ gör
6. Mersūmdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

lābis:[KL]
1. **lābis:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Ar. Giymiş, giyimli.
5. Irılmaz sîneden fikri raḳıbüñ
6. Kʿolur kāfir cehennem içre lābis

lā-cerem:
1. **lā-cerem:**
Gazel 107
Mısra: **10**
Kuşkusuz, hiç şüphesiz.
9. Ger şanāʾiʿ şatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

lāciverd:[GTS]
1. **lāciverdi:**-*i*
Gazel 258
Mısra: **7**
Lacivert renk.
7. Bu çarḫuñ lāciverdi ḳubbesinden
8. Göñül meyḫāne gibidür revāḳı

lāf:[GTS]
1. **lāfı:**-*ı*
Gazel 44
Mısra: **13**
Söz.
13. Ṣāʿ irüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

2. **lafı:**-*ı*
Gazel 277
Mısra: **1**
Laf; faydası olmayan, sonuç vermeyecek söz, uygulanamayacak boş lakırdı.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

lāf ur:
1. **lāf uraydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 188
Mısra: **5**
1- Yüksekten atmak, atıp tutmak, böbürlenmek. 2- Bir şeyler sezdirerek söz söylemek.
5. Sen ḳadar taşvīr yazmaġa uraydı Māni lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum şüretin

lafẓ:[KL]
1. **lafẓuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 149
Mısra: **6**
Gerek anlamlı olsun (kelime), gerek anlamı başka kelimelerle ortaya çıksın (edat) ağızdan çıkan veya yazılan söz.
5. Zülfüñü laʾlüñ görüp girmiş żalāma āb-ı Ḫıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

2. **lafẓ:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Gerek anlamlı olsun (kelime), gerek anlamı başka kelimelerle ortaya çıksın (edat) ağızdan çıkan veya yazılan söz.
13. Şiʿ rüm beyāż u nev-ḥaṭ güzeldür
14. Zülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

lāġar:[KT]

1. **lāġar:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Zayıf, etsiz.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḥalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

2. **lāġarı:**-*ı*
Gazel 230
Mısra: **3**
Zayıf, etsiz.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

laḥẓa:[KT]
1. **laḥẓa:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥẓa seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

2. **laḥẓāda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **19**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʿvā

3. **laḥẓa:**
Gazel 2
Mısra: **15**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an.
15. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflākde reşk ide Mesīḥīye Mesiḥā

4. **laḥẓa:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an.
3. ʿĀşıḳı dōlāb-veş her laḥẓa giryān itmegi
4. Yā o çarḥa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān añа

5. **laḥẓada:**-*da*
Gazel 58
Mısra: **8**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an.
7. Siḥr ile meger akçe getürür o ṣanem kim
8. Her laḥzada bu dirhem-i eşk añа revāndur

6. **laḥẓa:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

7. **laḥẓa:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an.
5. Ṣol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

8. **laḥẓa:**
Gazel 162
Mısra: **5**
Ar. Bir bakış, bir göz atma.Göz kıpacak kadar zaman, an..
5. Būy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥẓa ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

laḥẓa-be-laḥẓa:
1. **laḥẓa-be-laḥẓa:**
Kaside 2
Mısra: **51**
An be an.
51. Laḥẓa-be-laḥẓa muʿciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

laʾi-i nāb:[FD]
1. **laʾi-i nāb:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Saf dudak, kıpkırmızı dudak.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʾI-i nāb
2. Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

laʾiḳ:
1. **laʾiḳ:**
Kaside 20
Mısra: **41**
Yakışan , yakışıklı, münasip,şayan , şayeste.
41. Miḍḥatüñ bikrine laʾiḳ idemez laʾl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

2. **lāʾiḳ:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Yakışan , yakışıklı, münasip,şayan , şayeste.
31. Lāʾiḳ mi dāne ḫırşı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

3. **lāʾıḳ:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Yakışan , yakışıklı, münasip,şayan , şayeste.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Añа lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

4. lāʾıḳ:
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ar. Yakışan, uygun düşen, münasip.
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʾıḳ mıdur andan o ṣanʿat

5. **lāʾıḳ:**
Müfret 5
Mısra: **2**
Yakışan , yakışıklı, münasip,şayan , şayeste.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʾıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

6. **lāʾiḳ:**
Kaside 11
Mısra: **49**
Yakışan , yakışıklı, münasip,şayan , şayeste.
49. Miḍḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʾiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

7. **lāʾıḳ:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Yakışan , yakışıklı, münasip,şayan , şayeste.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʾıḳ tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

8. **laʾiḳ:**
Gazel 241
Mısra: **3**
Yakışan , yakışıklı, münasip,şayan , şayeste.
3. Laʾiḳ degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Söġ bāri bir kez aġzuma ol laʾl-i nāb ile

lāʾik-i sancaḳ:
1. **lāʾik-i sancaḳ:**
Kaside 14
Mısra: **17**
Bayrağın layığı, uygun olanı.
17. Lāʾik-i sancaḳ şecāʾat milketinün serveri
18. Çāşnīgīr başı Üveys Beg ḫażret-i maḳbūl-ı Hān

laʿl:[KL]
1. **laʾl:**
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş.
65. Bildiler ḳıymetini laʿl gibi
66. Ḳana boyandısa ol kān-ı kerem

2. **laʾlüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 4
Mısra: **9**
Kırmızı renkli değerli bir taş. Kırmızı dudak.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān añа

3. **laʿlden:**-*den*
Kaside 4
Mısra: **34**
Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

4. **laʿlin:**-*in*
Kaside 6
Mısra: **67**
Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʿi top ile anuñ başın yarar jāle

5. **laʿlüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 7
Mısra: **38**
Kırmızı renkli değerli bir taş. Kırmızı dudak.
37. Cānı şürāḫīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʿlüñi öpicek sāġar-ı şarāb

6. **laʿlden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **63**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.
63. Baḥr keffüñde nʿola laʿlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

7. **laʿlüñ:**-*üñ*
Kaside 14
Mısra: **41**
La'l (kırmızı ve değerli taş) dudak ǁ Sevgili dudağı.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

8. **laʿlüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **9**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

9. **laʿl:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri şadef dögmeyince seng buḥūr

10. **laʿlüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 21
Mısra: **3**
Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut. Dudak.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öyküdügiçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılmaz āb-ı ḥayāt

11. **laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 54
Mısra: **1**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǁ Sevgili dudağı.
1. Şehā göñlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

12. **laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 68
Mısra: **11**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǁ Sevgili dudağı.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

13. **laʿlüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 105
Mısra: **1**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.II Sevgilinin kırmızı dudağı.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

14. **laʿlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 135
Mısra: **5**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǁ Sevgili dudağı.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

15. **laʿl:**
Gazel 143

Mısra: **1**
La'l (kırmızı ve değerli taş).
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Ṣoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

16. **laʿl:**
Gazel 143
Mısra: **2**
(kırmızı ve değerli bir taş) 2(mec) II Sevgili dudağı.
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Ṣoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

17. **laʿl:**
Gazel 143
Mısra: **4**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana gūşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

18. **laʿl:**
Gazel 143
Mısra: **6**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cüy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

19. **laʿl:**
Gazel 143
Mısra: **8**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur ṣad hezār laʿl

20. **laʿl:**
Gazel 143
Mısra: **10**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

21. **laʿl:**
Gazel 143
Mısra: **12**
(kırmızı ve değerli bir taş) 2. Kanlı gözyaşı.
11. Ey ḫᵛāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʿl

22. **laʿl:**
Gazel 143
Mısra: **14**
La'l (kırmızı ve değerli) 2.Dudak.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hīç iʿtibār laʿl

23. **laʿlüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 145
Mısra: **2**
La'l(kırmızı ve değerli bir taş) II Sevgili dudağı.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler göñül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser göñül

24. **laʿlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 149
Mısra: **1**
La'l(kırmızı ve değerli birtaş) II (mec.)Sevgili dudağı.
1. ʿArżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur ṣu içre ḳıl

25. **laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 149
Mısra: **5**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş ẓalāma āb-ı Ḥıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

26. **laʿlīn:**-*in*
Gazel 150
Mısra: **5**
La'l (kırmızı ve değerli taş) dudak ǀ Sevgili dudağı.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlīn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

27. **laʿle:**-*e*
Gazel 155
Mısra: **11**
Ar. Yakut nev'inden pembe değerli bir taş.
11. Deñizde laʿle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

28. **laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 170
Mısra: **7**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden gönül hayrān-ı ḥüsn

29. **laʿlüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 178
Mısra: **7**
Kırmızı ve değerli bir taş). 2) Bu taşa benzeyen dudak.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

30. **laʿlīn:**-*īn*
Gazel 213
Mısra: **2**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān gonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān gonca

31. **laʿlüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 233
Mısra: **13**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
13. Laʿlüñi yād eylerem ḳıldukça kūyuñdan güzer
14. Vāḳıʿā mey-ḫᵛār olur ekser varanlar Kaʿbeye

32. **laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 240
Mısra: **10**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlüñ mey ü çāh-ı zeḳanuñ şāġar-ı şīve

33. **laʿlüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 243
Mısra: **15**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

34. **laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 254
Mısra: **1**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

35. **laʿl:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.II Sevgilinin dudağı.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile gönlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

36. **laʿlüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 263
Mısra: **9**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ǀ Sevgili dudağı.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

37. **laʿl:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.
1. Kapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

38. **laʿlüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 281
Mısra: **7**
A'l (kırmızı ve değerli bir taş dudak ǀ Sevgili dudağı.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne aña dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

laʿl aḳıd-:
1. **laʿl aḳıdur:**
Gazel 191
Mısra: **4**
Kanlı gözyaşı akıtmak.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʿl aḳıdur lüʾlüʾ-i dendānuñ içün

lāl eyle-:
1. **lāl eyledi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **4**
Söz söyleyemez hale getirmek.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i gonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

lāl ol-:
1. **lāl olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 9
Mısra: **56**
Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.
55. Ḳalem dilini budur tercümān idindügi kim
56. Medāʾiḥüñde olupdur zebān-ı nāṭıḳa lāl

lāle:
1. **lāle:**
Murabba 2
Mısra: **6**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür

2. **lāle:**
Murabba 2
Mısra: **13**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki
13. Būstānda görinen lāle degül nuʾmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

3. **lāleler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **17**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

4. **lālelerle:**-*ler, -le*
Murabba 2
Mısra: **23**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

5. **lālelere:**-*ler, -e*
Kaside 6
Mısra: **47**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʾideler üzre ṭuz eker jāle

6. **lāle:**
Kaside 8
Mısra: **28**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

7. **lālenüñ:**-*nüñ*
Kaside 10
Mısra: **11**
Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

8. **lāle:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

9. **lāleler:**-*ler*
Gazel 50
Mısra: **5**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

10. **lāleler:**-*ler*
Gazel 92
Mısra: **3**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tirüñ ucından şehā bārān-veş peykān yaġar

11. **lālelerin:**-*ler, -in*
Gazel 150
Mısra: **3**
Far. Yara.
3. Täzelendürmeg için yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

12. **lāleler:**-*ler*
Gazel 180
Mısra: **2**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok

değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki 2. Yanak.
1. Seyr-i sebze eyledüğüñce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

13. **lālenūñ:**-*nüñ*
Gazel 256
Mısra: **1**
Zambakgiller familyasından, Asya menşeli olduğu sanılan, çok değişik türleri bulunan, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. II Sevgilinin yanağı.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

lāle ur-:
1. **lāle urdı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **37**
Yanak sürmek. Yüzün sürmek.
37. Kūh öyküdügiçün ḥilmüñe urdı lāle
38. Ḫānumānına anuñ başdan ayaġa āẕer

lāle-reng:
1. **lāle-reng:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Lale renkli.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü göñlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

lāle-ruḫsār:
1. **lāle-ruḫsār:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Lale yanaklı. II Sevgili.
35. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

2. **lāle-ruḫsār:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Lale yanaklı. II Sevgili.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

lāle-vār:
1. **lāle-vār:**
Kaside 6
Mısra: **89**
Lale gibi.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

lāle-veş:
1. **lāle-veş:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Lale gibi.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḫ ile şoḥbet-i şaḥrā nasīb

lāle-zār:
1. **lāle-zār:**
Gazel 160
Mısra: **8**
1. lale bahçesi 2. lale bahçesi \ kan gölü.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm

laʿli bāde:
1. **laʿli bāde:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kırmızı şarap.
1. Biri Caʿfer durur Sāzende-zāde
2. Zenaḥdānı ḳadehdür laʿli bāde

laʿl-i bedaḫşī:[ONAY]
1. **laʿl-i bedaḫşī:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bedahşan dağlarından çıkarılan maden/laʾl; Ahmet Talat Onay, 'Cevâhirnâme'den alıntılayarak, laʾlin Bedahşan'a nisbetinin madeninden dolayı değil, madenden çıktıktan sonra orada işlenmesinden kaynaklandığı bilgisini vermektedir.
1. Biri ḥammāmcınun oġlı Baḫşī
2. Ki olmış leblerı laʿl-i bedaḫşī

laʿl-i cān-fezā:
1. **laʿl-i cān-fezāsı:**
Gazel 141
Mısra: **1**
Cana can katan dudak.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

laʿl-i dilber:
1. **laʿl-i dilber:**
Mesnevi 1
Mısra: **63**
Sevgilinin kırmızı dudağı. Öper meclisde laʿl-i dil-beri peymāneler vardur.
63. Çü şunılmadı bunda laʿl-i dilber
64. Şunasın yarın anda cām-ı Kevser

2. **laʿl-i dilber:**
Gazel 247
Mısra: **8**
Gönül alan güzelin lal gibi kırmızı dudağı.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

laʿl-i güher-pūş:
1. **laʿl-i güher-pūş:**
Gazel 109
Mısra: **1**
Mücevher dolu.
1. Nihān olalı ol laʿl-i güher-pūş
2. Ḳılur deryā-yı eşküm dem-be-dem cūş

laʿl-i leb:
1. **laʿl-i lebüñ:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Dudağın kırmızılığı. Leb-i La'l: Kırmızı dudak.
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. Laʿl-i lebüñ ḥayāline iderse ġıdā-yı rūḥ

2. **laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 29
Mısra: **4**
La'l renkli (kırmızı) dudak.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḥayāline aḳar luʾāb-ı ṣubḥ

3. **laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 69
Mısra: **10**
Dudağın lal gibi kızıllığı; kırmızı dudak.
9. Ey hᵛāce-i cemāl fırāḳuñla nice bir
10. Laʿl-i lebüñ ḥayāline çeşmümden aḳa dür

laʿl-i melīḥ:
1. **laʿl-i melīḥ:**
Gazel 28
Mısra: **2**
1. Güzel yakut. 2. Güzellik veren dudak.
1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḫaṭṭ-ı ṣabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʿl-i melīḥ

laʿl-i mey-gün:
1. **laʿl-i mey-günüñ:**-*uñ*
Gazel 107
Mısra: **2**
Sevgilinin şarap renkli(kırmızı) dudağının hayali.
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-günuñ ḫayālin ḳılmaġ içün ḫalḳa fāş

2. **laʿl-i mey-günuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 219
Mısra: **7**
Şarap renkli kırmızı dudak II sevgilinin kırmızı dudakları.
7. Cām-ı meclis laʿl-i mey-günuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şürāḥi baş ḳoyar ayāġına

laʿl-i müferriḥ:
1. **laʿl-i müferriḥ:**
Gazel 70
Mısra: **3**
Serinleten , iç açan dudak. II Sevgilinin can veren dudağı.
3. Cānumı her laḥẓa ol laʿl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

laʿl-i nāb:
1. **laʿl-i nāb:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Hâlis yakut.
1. Ḫāşā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

2. **laʿl-i nāb:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Saf dudak, kıpkırmızı dudak.
3. Laʿiḳ degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Söġ bāri bir kez aġzuma ol laʾl-i nāb ile

3. **laʿl-i nābuñ:**-*uñ*
Gazel 99
Mısra: **7**
Saf dudak.
7. Laʾl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

4. **laʿl-i nābuñ:**
Gazel 207
Mısra: **9**
Saf dudak, kıpkırmızı dudak.
9. Laʾl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḫusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

5. **laʿl-i nābuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 104
Mısra: **4**
Saf dudak.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnṣāf laʿl-i nābuñı ḫayli sever meges

laʿl-i naẓm:
1. **laʿl-i naẓm:**
Kaside 20
Mısra: **41**
Şiir yakutu, şiirin sessizkiği.
41. Midḥatüñ bikrine laʿiḳ idemez laʿl-i naẓm
42. Riṣte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

laʿl-i şeker-bāra:
1. **laʿl-i şeker-bāra:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **1**
Şeker dudaklı (sevgili) II sözleri (hadis) güzel olan Hz. Muhammed.
1. Ṣallanduġınca laʿl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

2. laʿl-i şeker-bāruñ:-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **1**
Şeker saçan lal II sevgilinin şeker saçan dudakları.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʿl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

laʿl-i yār:
1. **laʿl-i yāra:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **3**
Sevgilinin kırmızı dudağı.
3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

laʿlīn:
1. **laʿlīn:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Kırmızı.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

laʿl-leb:
1. **laʿl-leb:**
Kaside 3
Mısra: **9**
Kırmızı dudak.
9. ʿİdgāhı laʿl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āẕer hilal

laʿlūñ şerbet:
1. **laʿlūñ şerbetin:**-*in*
Gazel 122
Mısra: **3**
Dudağının şerbeti.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlūñ şerbetin
4. Tā ki bu iḥrāḳı teskīn itsün ol cüllāb-ı ʿışḳ

laʿlūñ ü göñl:
1. **laʿlūñ ü göñlüñ:- üñ**
Gazel 214
Mısra: **5**
Dudak ve gönül arzusu.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlūñ ü göñlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

2. **laʿlūñ ü göñl:- üñ**
Gazel 214
Mısra: **5**
Dudak ve gönül arzusu.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlūñ ü göñlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

laʿlūñçün:
1. **laʿlūñçün:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Kırmızı ve değerli bir taş. 2) Bu taşa benzeyen dudak.
5. Baña laʿlūñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʾile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

lām:
1. **lām:**
Kaside 4

Mısra: **24**
Sevgilinin boyunun lam harfine benzemesi.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāżuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

lāmiʿ:[MT]
1. **lāmiʿ:**
Kaside 16
Mısra: **39**
Ar. Lemeân edici, eden. Parıldayıcı.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey şafḥa-ı ḥaddüñde Hüdā āyeti peydā

laʿnet:[KL]
1. **laʿnet:**
Kaside 17
Mısra: **82**
(Arp. la'net) Allah'ın rahmetinden, afʿve merhametinden mahrum olma.Kötü, berbat, uğursuz.
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳażа çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

laṭīf:[MT]
1. **laṭīf:**
Gazel 165
Mısra: **9**
Ar. Letafetli, mülâyemetli, hoş, yumuşak, nazik.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

laṭīfe:[MT]
1. **laṭīfeyi:***-y, -i*
Gazel 91
Mısra: **8**
Şaka.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʿādem öldürür

laṭife it-:
1. **laṭife itmese:***-me, -se*
Kaside 7
Mısra: **75**
Şaka yap-.
75. Kilküñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

lāyıḳ degül:
1. **lāyıḳ degül:**
Gazel 64
Mısra: **10**
Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Şoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

lāzım:
1. **lāzım:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Gerekli, elzem.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

2. **lāzım:**
Kaside 13
Mısra: **10**
Gerekli, elzem.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

3. **lāzım:**
Gazel 35
Mısra: **3**
Gerekli.
3. Şāribüʿl-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʿl-ḥad

4. **lāzım:**
Gazel 36
Mısra: **9**
Gerekli.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāżī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʿl-ḥad

5. **lāzım:**
Gazel 149
Mısra: **7**
Gerekli, elzem.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

leʿāl:
1. **leʿāl:**
Kaside 13
Mısra: **12**
İnciler. "Lü'lü"nün çoğuludur.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

leb:[KANAR]
1. **lebleri:***-ler, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
F. Dudak.
1. Biri ḥammāmcınun oġlı Baḫşī
2. Ki olmış lebleri laʿl-i bedaḫşī

2. **lebi:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
F. Dudak.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev

3. **lebin:***-in*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
F. Dudak.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şīrīn lebin dād

4. **lebi:***-i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
F. Dudak.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḥayder
2. Ruḥı cennet lebi şāḳi-i Kevser

5. **lebiyle:***-i, -y, -le*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
F. Dudak.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

6. **leblerini:***-ler, -i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
F. Dudak.
3. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cān
4. Bulan ḥaşre deñlü zinde eyle

7. **lebleri:***-ler, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
F. Dudak.
1. Biri Vālācı Şādi-oġlı cevvār
2. Kim olmış lebleri rengīn-güftār

8. **lebüñde:***-üñ, -de*
Gazel 2
Mısra: **9**
F. Dudak.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

9. **leblerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 5
Mısra: **1**
F. Dudak.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

10. **lebüñ:***-üñ*
Kaside 6
Mısra: **45**
F. Dudak.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḫaberin ġoncadan şorar jāle

11. **lebi:***-i*
Gazel 11
Mısra: **11**
F. Dudak.
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

12. **lebinde:***-in, -de*
Gazel 14
Mısra: **11**
F. Dudak.
11. Şīrīn lebinde ḫālī yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

13. **lebüñde:***-üñ, -de*
Kaside 16
Mısra: **11**
F. Dudak.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

14. **lebüñ:***-üñ*
Kaside 16
Mısra: **23**
F. Dudak.
23. Ḫızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

15. **lebüñ:***-üñ*
Gazel 21
Mısra: **1**
F. Dudak.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

16. **lebleı:***-ler, -i*
Gazel 23
Mısra: **10**
F. Dudak.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

17. **lebüñçün:***-üñ, -çün*
Gazel 24
Mısra: **7**
F. Dudak.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

18. **lebüñe:***-ü, -ñ, -e*
Gazel 33
Mısra: **7**
F. Dudak.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

19. **lebüñ:***-üñ*
Gazel 36
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

20. **leblerüñi:***-ler, -ü, -ñ, -i*
Gazel 37
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme żāʿi olur ḫıred

21. **lebüñ:***-üñ*
Gazel 42
Mısra: **1**
F. Dudak.
1. Sāḳi lebüñ hem-dem-i cām-ı şarāb olur
2. ʿAks-i ruḫuñla cām-ı şarāb āfitāb olur

22. **lebüñden:***-üñ, -den*
Gazel 57
Mısra: **9**
F. Dudak.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

23. **lebüñe:***-üñ, -e*
Gazel 61
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḫelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

24. **leblerüñe:***-ler, -üñ, -e*
Gazel 62
Mısra: **4**
F. Dudak.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz leblerüñe māʿildür

25. **lebüñ:***-üñ*
Gazel 64
Mısra: **7**
F. Dudak.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

26. **lebüñ:***-üñ*
Gazel 65
Mısra: **9**
F. Dudak.
9. Lebüñ dirgürmege cānlar virürken
10. Gözüñ ḳatlüme her dem niyet eyler

27. **lebüñe:***-üñ, -e*
Gazel 75
Mısra: **2**
F. Dudak.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

28. **lebüñ:***-üñ*
Gazel 80

Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Lebüñ üzre şanasın caʿd-ı zülfüñ
6. Aşılmış ber-der-i meyḫāne çenber

29. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 90
Mısra: **13**
F. Dudak.
13. Mey-gün lebüñden ayru Mesīḥī-yi ḫaste-dil
14. Meyḫānelerde şām u seḥer cām-ı Cem çeker

30. **lebüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 104
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

31. **lebüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 104
Mısra: **9**
F. Dudak.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

32. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 105
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

33. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 123
Mısra: **8**
F. Dudak.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

34. **lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 135
Mısra: **8**
F. Dudak.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

35. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 136
Mısra: **7**
F. Dudak.
7. Lebüñ deñlü güher taḥsīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

36. **lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 139
Mısra: **2**
F. Dudak.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

37. **lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 139
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

38. **leblerüñe:**-*ler, -üñ, -e*
Gazel 143
Mısra: **1**
F. Dudak.
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Şoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

39. **lebüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 150
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlīn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

40. **lebüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 153
Mısra: **2**
F. Dudak.
1. Eger efsūn-ı ecel baġlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

41. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **12**
F. Dudak.
11. Deñizde laʿle beñzetdüm ḳaçan kim
12. Lebüñ ʿaksini eşk-i terde buldum

42. **lebi:**-*i*
Gazel 167
Mısra: **3**
F. Dudak.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

43. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 178
Mısra: **9**
F. Dudak.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʿlim ider dehen

44. **lebüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 182
Mısra: **9**
F. Dudak.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

45. **leblerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 183
Mısra: **7**
F. Dudak.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryākden

46. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 200
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḫafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ göñlinde ḳorḫu

47. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 227
Mısra: **5**
F. Dudak.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

48. **lebi:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **3**
F. Dudak.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʾ anı şebnem ısırur dendān ile

49. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 248
Mısra: **1**
F. Dudak.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

50. **leblerüñi:**-*ler, -ü, -ñ, -i*
Gazel 263
Mısra: **8**
F. Dudak.
7. Bilişmiş imiş ʿālem-i ervāḥda ġālib
8. Kim leblerüñi göricegiz gözüm ışırdı

51. **lebi:**-*i*
Gazel 269
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. leb) 1. Dudak.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

52. **lebüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 282
Mısra: **9**
F. Dudak.
9. Lebüñ evşāfın itdükçe Mesīḥī
10. Olur ḫāmūş ṭūṭī-i şeker-ḫāy

leb-be-leb ol-:
1. **leb-be-leb olınca:**-*ınca*
Kaside 16
Mısra: **26**
Dudak dudağa ol-.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

leb-i cānān:
1. **leb-i cānānı:**-*ı*
Gazel 103
Mısra: **15**
Sevgilinin dudağı.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

leb-i cān-bahş-ı ʿālem:
1. **leb-i cān-bahş-ı ʿālem:**
Gazel 52
Mısra: **1**
Dünyaya can katan dudak.
1. Ol leb-i cān-bahş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim sıḥr itmede çeşmi cihān fettānıdur

leb-i cān-baḫş-ı yār:
1. **leb-i cān-baḫş-ı yār:**
Gazel 176
Mısra: **7**
Yārin can veren, hayat bağışlayan, cana can katan dudağı.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

leb-i cān-baḫşuñ:
1. **leb-i cān-baḫşuñ:**-*uñ*
Gazel 250
Mısra: **1**
Can veren dudak.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḫs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

leb-i dilber:
1. **leb-i dilberde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **1**
1. Sevgilinin dudağı. 2. Sevgilinin sözü. 3. Dilber dudağı tatlısı olabilir?.
1. Ḥalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

leb-i dil-dār:
1. **leb-i dil-dāruñ:**-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **10**
Sevgilinin dudağı.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

leb-i emel:
1. **leb-i emel:**
Kaside 7
Mısra: **75**
Arzu istek dudağı.
75. Kilküñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

leb-i ġonca:
1. **leb-i ġonca:**
Gazel 5
Mısra: **9**
Gonca ağızlı (Sevgili).
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʾurur dendān aña

leb-i laʿl:
1. **leb-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 123
Mısra: **1**
Lâl taşı gibi kırmızı dudak.
1. Leb-i laʿlüñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum yoḳ
2. Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ

2. leb-i laʿlüñe:-*üñ, -e*
Kaside 15
Mısra: **3**
Lâl taşı gibi kırmızı dudak.
3. Leb-i laʿlüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḫ
4. Ṣubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

leb-i mercān:
1. **leb-i mercānuñ:**-*uñ, -ı*
Gazel 77
Mısra: **7**
Mercan gibi kırmızı dudak.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʾlüʾler aḳar

leb-i meygün:
1. **leb-i meygünuñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **13**
Sevgilinin şarap renginde olan (kırmızı) dudağı.
13. Mesīḥī ger leb-i meygünuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb içün ḫum ider

2. **leb-i meygünuñ:**-*uñ*
Gazel 255
Mısra: **2**
Sevgilinin şarap renginde olan (kırmızı) dudağı.
1. Zülf-i müşgīnüñ içün bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygünuñ içün gözyaşı gülgün oldı

leb-i şīrīn:
1. **leb-i şīrīn:**
Gazel 77
Mısra: **3**
Tatlı dudak.

3. Leb-i Şîrîn ki Ḫusrevlere cüllāb aḳıdur
4. Nʾ idelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aḡular aḳar

2. **leb-i şîrîn:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Dudaḡı tatlı (sevgili) ǁ Ferhad ile Şirin hikayesine telmihen "dudaḡı Şirin gibi olan sevgili" anlamını da taşımaktadır.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şîrîn ile Ḫusrev

3. **leb-i şîrîn:**
Gazel 202
Mısra: **8**
Dudaḡı tatlı (sevgili) ǁ Ferhad ile Şirin hikayesine telmihen "dudaḡı Şirin gibi olan sevgili" anlamını da taşımaktadır.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şîrîn ile Ḫusrev

4. **leb-i şîrîni:**-*i*
Gazel 224
Mısra: **9**
Tatlı dudak.
9. Leb-i şîrîni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

leb-i yār:
1. **leb-i yār:**
Kaside 13
Mısra: **5**
Yarin dudaḡı.
5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şîrîn ġazel
6. Gāh şîrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

legen:[ONAY]
1. **legenüm:**-*üm*
Gazel 153
Mısra: **12**
Legen.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

legence:
1. **legence:**
Kaside 8
Mısra: **24**
Küçük leğen.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cüy-ı ḥabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

lemʿa:[KL]
1. **lemʿasıdur:**-*s, -ı, -dur*
Kaside 6
Mısra: **57**
Parıltı, ışık.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yıldızıdur kim yire düşer ǰāle

lemʿa düş-:
1. **lemʿa düşerse:**-*er, -se*
Gazel 108
Mısra: **13**
Pırıltı, nur düşmesi.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

2. **lemʿa düşerse:**-*er, -se*
Gazel 108
Mısra: **13**
Pırıltı, nur düşmesi.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

3. **lemʿa düşerse:**-*er, -se*
Gazel 108
Mısra: **13**
Pırıltı, nur düşmesi.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

lem-yezel ḳıl-:
1. **lem-yezel ḳılsun:**-*sun*
Kaside 13
Mısra: **64**
Ebedi kıl-.
63. İnmesün rifʿat havāsından hümā-yı devletüñ
64. ʿAyş u nūşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudā-yı lā-yezāl

lenger:[KT]
1. **lenger:**
Kaside 3
Mısra: **38**
Gemi demiri II Dünya arzularını durduracak sabır sahibi olmak.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

2. **lenger:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Gemi demiri.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

lenger ol-:
1. **lenger ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **20**
Gemiyi sabitlemek için denize atılan büyük demir, çapa olmak. II Dünya arzularını durduracak sabır sahibi olmak.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i ḳarḥa çi ger māh-i nev ola lenger

lenger şal-:
1. **lenger şaldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
(Gemi) Demirlemek, demir atmak.
51. Ḫas u ḫāşāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Şaldı ol baḥrde Paşa lenger

leşker:[MT]
1. **leşker:**
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
Asker.
39. Karşulaşdugı dem iki leşker
40. Şaldı meydāna atın ol server

2. **leşkerin:**-*in*
Kaside 3
Mısra: **11**
Asker.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

3. **leşkerden:**-*den*
Kaside 5
Mısra: **42**
Asker.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

4. **leşker:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Asker.
31. Nuṣret ü fetḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çaḡırur tīġ ü nefīr

leşker çek-:
1. **leşker çeker:**-*er*
Kaside 3
Mısra: **42**
Asker getirmek. || Güneşin doğmasıyla ışınlarını salması.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳarañu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

leşker-i aʿdā:
1. **leşker-i aʿdā:**
Kaside 17
Mısra: **97**
Düşman atı.
97. Ḥükmüñ öñinde leşker-i aʿdā zebūn olup
98. Pergār-ı pāy-ı esbüñe kāmuñ ola medār

leşker-i āh:
1. **leşker-i āh:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ah askeri.
1. Birisi şol şeh-i ʿālem ʿAlemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

leşker-i bād-ı ḫazān:
1. **leşker-i bād-ı ḫazāndan:**-*dan*
Kaside 18
Mısra: **37**
Sonbahar rüzgarının askeri.
37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḫazāndan
38. Şaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥişār serv

Leşker çekil:
1. **çekilür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Asker çekmek.
1. Birisi şol şeh-i ʿālem ʿAlemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

leşker-i ezhār:
1. **leşker-i ezhār:**
Kaside 8
Mısra: **27**
Çiçeklerin askeri.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

leşker-i fitne:
1. **leşker-i fitne:**
Kaside 5
Mısra: **1**
Fitne askeri.
1. Milket-i Rūm içre olup leşker-i fitne revān
2. Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalk-ı cihān

leşker-i ġam:
1. **leşker-i ġamla:**-*la*
Gazel 94
Mısra: **3**
Gam askeri.
3. Leşker-i ġamla göñül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʾāh-ı āteş-nāki üstinde ḳızıl otaġıdur

leşker-i şām:
1. **leşker-i şāmı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **13**
Akşamın askerleri.
13. Leşker-i şāmı temāşā eyleyüp dizdār-ı ḥʸāb
14. Ḫavfʿidüp yapdı ḥişār-ı ḫaşmetin defʿi hemān

leşker-i şîve:
1. **leşker-i şîve:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Naz askeri.
7. Nāşıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥişārını yıḳar leşker-i şîve

leṭāʾif:[KT]
1. **leṭāʾif:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Laife, Güldürecek tuhaf ve güzel söz ve hikaye,şaka,mizāḥ.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

levend:[MT]
1. **levend:**
Gazel 33
Mısra: **4**
Akıncı.*Boylu poslu yakışıklı.*
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

levḥa:[MT]
1. **levḥasını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **71**
Tahta.*Kitap başlığı.*
71. Müzehheb levḥasını itdi żāʾiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

levḥa-ı tīğe:
1. **levḥa-ı tīğüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 20
Mısra: **7**
Kılıcın levhası, parçası.
7. Ser-nüviştümi gören levḥa-ı tīğüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

levḥ-i vücūd:
1. **levḥ-i vücūda:a**
Gazel 2
Mısra: **3**
Varlık levhası.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḫüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

2. **levḥ-i vücūda:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **3**
Varlık levhası.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḫüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

levḥ-i zemīn:
1. **levḥ-i zemīn:**
Kaside 15
Mısra: **29**
Dünya sayfası.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣṭar

levḥ-i ẕihnüñde:
1. **levḥ-i ẕihnüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 8
Mısra: **51**
Zihnin sayfası.

51. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maʿānī sābit
52. Kevkeb-i fikretüñ oldukça felekde seyyār

leyl ü nehār:
1. **leyl ü nehār:**
Kaside 8
Mısra: **8**
Gece ve gündüz.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

2. **leyl ü nehār:**
Gazel 115
Mısra: **18**
Gece ve gündüz.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

leylā:[PALA]
1. **leylā:**
Gazel 117
Mısra: **1**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı. Leylâ, geceye ait anlamına da gönderme yapılmaktadır.
1. Leylā maḥallesinde irişen ider yaṣaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

2. **leylā:**
Gazel 277
Mısra: **11**
Bkz. 'şaçı Leylā', 'ḳıṣṣa-i Leylā vü Mecnūn' 1. Leylâ (Mecnūn/ Kays bağlamlarında).
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

leyle-i ẓulmā:
1. **leyle-i ẓulmā:**-*ā*
Gazel 2
Mısra: **14**
Zülm gecesi.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

2. **leyle-i ẓulmā:**
Kaside 16
Mısra: **14**
Zülm gecesi.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

leylī: bknz. PALA
1. **leylīyi:**-*y*, -*i*
Gazel 281
Mısra: **5**
Leyla ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

leyli-i zülf-i nigār:
1. **leyli-i zülf-i nigār:**
Gazel 255
Mısra: **3**
Sevgilinin saçının siyah rengi.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḥaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

leyse:
1. **leyse:**
Gazel 86
Mısra: **14**
İsim cümlesini olumsuzlaştıran kelime, değil.
13. Nitekim kimse beni hīçe şaymaz
14. Ṣanuram ben de ġayrī leyse fīʾd-dār

lezzet:[KT]
1. **lezzeti:**-*i*
Gazel 131
Mısra: **9**
Ar. zevk.tatlılık, şirinlik.
9. Gitmesün diyü gönülden luṭf-ı lafzuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

lezzet-i güftār:
1. **lezzet-i güftāruñ:**-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **6**
Söz lezzeti.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḥse düşdügi içün lezzet-i güftāruñ ile

lī maʿa ʿllāhaz:
1. **lī maʿaʿllāhaz:**-*az*
Gazel 229
Mısra: **13**
"Benim Allah'la" :Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne mukarreb melekler ne de bir nebi o yakınlığı elde edememiştir." (Hadis-i şerif).
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

libās-ı ʿāriyet:
1. **libās-ı ʿāriyeti:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **12**
Ödünç, eğreti, emanet elbise.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

libās-ı ḥüsn:
1. **libās-ı ḥüsni:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Güzellik , letafet kıyafeti.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

libās-ı kisvet:
1. **libās-ı kisvetini:**-*i*, -*n*, -*i*
Kaside 18
Mısra: **40**
Dışında bulunan, elbise.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿār serv

libās-ı ʿömr:
1. **libās-ı ʿömrini:**-*i*, -*n*, -*i*
Kaside 11
Mısra: **36**
Ömür giysisi.
35. Derzi-i ḳudret çü tīġüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḥaşmuñ libās-ı ʿömrini eyler ḳaṣīr

li-benī:
1. **li-benī:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Benim için.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle ṣevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

licām:[KT]
1. **licām:**
Kaside 4
Mısra: **38**
Dizgin.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

līk:[KT]
1. **līk:**
Kaside 7
Mısra: **7**
Lâkin, ancak, ama.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

2. **līk:**
Kaside 9
Mısra: **31**
Lâkin, ancak, ama.
31. ʿİbādetuʿllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

3. **līk:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Lâkin, ancak, ama.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi şonucı yine peşīmān unutma hā

4. **līk:**
Gazel 12
Mısra: **3**
Lâkin, ancak, ama.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

5. **līk:**
Kaside 16
Mısra: **71**
Lâkin, ancak, ama.
71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīgā

6. **līk:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Lâkin, ancak, ama.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḥoşdur

7. **līk:**
Gazel 62
Mısra: **3**
Lâkin, ancak, ama.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz leblerüñe māʾildür

8. **līk:**
Gazel 100
Mısra: **2**
Lâkin, ancak, ama.
1. Ḥoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

9. **līk:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Lâkin, ancak, ama.
1. Ḫançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

10. **līk:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Lâkin, ancak, ama.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

11. **līk:**
Gazel 254
Mısra: **7**
Lâkin, ancak, ama.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

12. **līk:**
Gazel 276
Mısra: **8**
Lâkin, ancak, ama.
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

13. **līk:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Lâkin, ancak, ama.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḥmumdur belā başı

līkin:
1. **līkin:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Lâkin, ancak, ama.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

2. **līkin:**
Kaside 21
Mısra: **9**
Lâkin, ancak, ama.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

3. **līkin:**
Gazel 55
Mısra: **2**
Lâkin, ancak, ama.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

4. **līkin:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Lâkin, ancak, ama.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

5. **līkin:**
Gazel 208
Mısra: **10**
Lâkin, ancak, ama.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

6. **līkin:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Lâkin, ancak, ama.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uşaña varı varı

7. **līkīn:**
Gazel 275
Mısra: **2**
Lâkin, ancak, ama.

1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Lîkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

8. **likin:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Lâkin, ancak, ama.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

li-meniʾl mülk:
1. **li-meniʾl-mülk:**
Kaside 9
Mısra: **8**
Gül bahçesi kokusu.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

lisān:[GTS]
1. **lisān:**
Kaside 2
Mısra: **28**
Dil.
27. Kehvāre-i ʿademde iken ʿīsi-yi femüñ
28. Her dem tekellüm eylemege depredür lisān

2. **lisān:**
Kaside 2
Mısra: **58**
Dil.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

3. **lisānuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **47**
Dile gelmek, söylemek.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ saḥḥār

livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār:
1. **livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **2**
Hilafet işaretinin yeni sancağı.
1. Olmaġa milket-i çemene şehriyār serv
2. Dikdi livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār serv

livā-yı suḥan:
1. **livā-yı suḥan:**
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Söz bayrağı.
5. Ġāzi-i kilk-i tu nişānde besi
6. Ber burūc-ı felek livā-yı suḥan

luʿāb:
1. **luʿāb:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Ağız suyu.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

2. **luʿāb:**
Gazel 13
Mısra: **4**
Ağız suyu.
3. Ḳorḳusından bāng-ı raʿd-ı āhumuñ
4. Bebr-i ebrūñ aḳar aġzından luʿāb

luʿāb-ı şubḥ:

1. **luʿāb-ı şubḥ:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Sabahın ağız suyu.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḫayāline aḳar luʿāb-ı şubḥ

lūle:[KL]
1. **lūlesinden:**-*s, -i, -n, -den*
Kaside 2
Mısra: **74**
Far. 1. Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru, masura. 2. Su ölçüsü. 3. Çubuğa geçirilen tütünlük toprak kap. 4. Boru şekline konulan saç.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

2. **lülelerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Gazel 77
Mısra: **8**
Far. 1. Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru, masura. 2. Su ölçüsü. 3. Çubuğa geçirilen tütünlük toprak kap. 4. Boru şekline konulan saç. (Filasl bürülmüş şey manasındadır.).
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʾlüʾler aḳar

3. **lüle:**
Gazel 191
Mısra: **3**
Çeşme, içinden su akıtan boru.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʿl aḳıdur lüʾlüʾ-i dendānuñ içün

lüʾlüʾ:[MT]
1. **lüʾlüʾ:**
Gazel 262
Mısra: **14**
İnci.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʾ sözüñüñ naẓmın işitdi

lüʾlüʾ:
1. **lüʾlüʾler:**-*ler*
Gazel 77
Mısra: **8**
İnci.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʾlüʾler aḳar

2. **lüʾlüʾ:**
Gazel 199
Mısra: **2**
İnci.
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʾlüʾ

3. **lüʾlüʾ:**
Gazel 113
Mısra: **5**
İnci.
5. Lüʾlüʾ dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḥanum üzre olur şan güher elfāẓ

lüʾlüʾ-i dendān:
1. **lüʾlüʾ-i dendānuñ:**-*uñ*
Gazel 191
Mısra: **4**
İnci gibi dişler.
3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʿl aḳıdur lüʾlüʾ-i dendānuñ içün

luṭf:[MT]

1. **luṭf:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Ar.,İhsanminnet.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

2. **luṭf:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḫaṭāmuza bedel eyleyesin luṭf u ʿaṭā

3. **luṭfuñuñ:**-*u, -ñuñ*
Kaside 2
Mısra: **77**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

4. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

5. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 5
Mısra: **30**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
29. Ey ki ḫulkuñla ṣabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

6. **luṭf:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

7. **luṭf:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
5. ʿĀṣıḳlaruñı luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

8. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **52**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
51. Fāżılā ḫummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

9. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **80**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cüduñ aña olmaya bennā

10. **luṭf:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
9. Baṣīret ile gözet kim maḥall-i ḫādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḫużūr

11. **luṭfunla:**-*un, -la*
Kaside 20
Mısra: **30**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ ḥucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

12. **luṭf:**
Kaside 20
Mısra: **52**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẓır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʿim ol luṭf ile şāhuñ naẓarında manẓūr

13. **lutf:**
Gazel 87
Mısra: **6**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḥusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

14. **luṭf:**
Gazel 165
Mısra: **10**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Kıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

15. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 215
Mısra: **8**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
7. Zücācı gönlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfına doyar ne kīnesine

16. **luṭf:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Ar. Yardım, inayet, ihsan.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

17. luṭfuñ:
Mesnevi 1
Mısra: **54**
Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.
53. Ḥudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāṣiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

18. luṭfuñ:-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **80**
İyilik, yumuşak davranış, kerem, güzel davranış.
79. Ḫişt-i sīm ü zer ile yapmaġa gönlüm yıḳuġın
80. Gelmeye ʿāleme luṭfuñ gibi hergiz miʿ mār

luṭf id-:
1. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 252
Mısra: **5**
Bağışlamak, iyilik etmek.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

2. luṭf it:
Kaside 17
Mısra: **89**
İhsanda, iyilikte bulunmak.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

3. **luṭf it:**
Gazel 178
Mısra: **8**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

4. **luṭf itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **12**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʾ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi kʾ itmedi maḫūr

luṭf u iḥsān it:
1. **luṭf u iḥsān it:**
Gazel 269
Mısra: **18**
İyi ve cömert davranmak.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sāʾil bagladı

luṭf u iḥsān:
1. **luṭf u iḥsānuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **63**
Cömertlik ve eli açıklık.
63. Luṭf u iḥsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḥsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

luṭf u kerem:
1. **luṭf u keremüñ:**-*üñ*
Gazel 218
Mısra: **7**
İyilik ve cömertlik kapısı.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

luṭf-ı ʿārıż:
1. **luṭf-ı ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 238
Mısra: **13**
Yanağının lütfu.
13. Şevk-i ruḫsāruñla luṭf-ı ʿārıżuñ ey māh-rū
14. Āfītābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

luṭf-ı dehen:
1. **luṭf-ı dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 19
Mısra: **7**
Dudağının lütfu.
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

luṭf-ı lafẓ:
1. **luṭf-ı lafẓuñ:**-*uñ*
Gazel 131
Mısra: **9**
Sözün ihsanı.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḫüsn-i taʿbīrüñ senüñ

luṭf-ı ṭabʿ:
1. **luṭf-ı ṭabʿını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 18
Mısra: **35**
Iyi huyluluk, yumuşak yaratılış.
35. Gel gör ṣafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

2. luṭf-ı ṭabʿuña:-*u, -ñ, -a*
Kaside 21
Mısra: **33**
Mizâc, tabiat, ahlâk güzelliği.
33. İnṣāfʿey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

luṭf-ı tu:
1. **luṭf-ı tu:**
Gazel 203
Mısra: **6**
Senin lütfun.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

M

mā:[MT]
1. **mā:**
Kaside 1
Mısra: **3**
"O şey ki" manasında ism-i mevsûldür.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir ṣūdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

2. **mā:**
Kaside 16
Mısra: **20**
Su.
19. Ṭopṭolu iken sāġar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

mā rā:
1. **mā rā:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Beni
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir ṣūdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

maʿānī:[KL]
1. **maʿānī:**
Kaside 8
Mısra: **51**
Anlamlar.Düzgün ve yerinde söz söyleme kurallarını öğreten belâgat ilminin sözün hâle uygunluğundan bahseden bölümü.
51. Levh-i ẕihnüñde olur nice maʿānīsābit
52. Kevkeb-i fikretüñ olduḳça felekde seyyār

maʿāni duḫterān-ı:
1. **maʿāni duḫterān-ı:**
Kıt'a 1
Mısra: **10**
Anlam kızları.
9. Be-naẕẕāre-i tabʿet ez ġurfe-i ġayb
10. Birūn kerde ser duḫterān-ı maʿāni

maʿān-ı maʿāni:
1. **maʿān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Anlamın anlamı. Derin manalar.
3. zamīr-i müniret cihān-ı maʿārif
4. Kelām-ı metīnet maʿān-ı maʿāni

maʿāş-ı ḫalḳ:
1. **maʿāş-ı ḫalḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **107**
Halkın ödemesi.
107. Maʿāş-ı ḫalḳ için her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufın Yaʿḳūb-ı eflāk

maʿbed:[İP]
1. **maʿbed:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ibadet edilecek yer, kutsal.
1. Birisi şol İmām-oğlı Muḥammed
2. Ḳaşı mihrābdur ʿuşşāḳa maʿbed

mācerā:[İP]
1. **mācerāsın:**-*sın*
Mesnevi 1
Mısra: **35**
Ar. Cereyan etmiş, sabıka, eski vak'a: macera-yı muhabbet.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

2. **mācerāyı:**-*y, -ı*
Gazel 243
Mısra: **6**
Ar. Cereyan etmiş, sabıka, eski vak'a: macera-yı muhabbet.
5. Tīġ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

maʿden:[MT]
1. **maʿden:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Kaynak, acak, kân.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḥāṣā
32. Bu ḥālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

2. **maʿden:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Kaynak, acak, kân.
9. Ey Mesīḥī ġevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

maʿdeni:[KL]
1. **maʿdeni:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **1**
Maden, kaynak, kân.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile göñlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

maʿden-i faẓl u hüner:
1. **maʿden-i faẓl u hüner:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Kelime Tipi: -
Fazilet ve hüner kaynağı.
35. Maʿden-i faẓl u hüner menbaʿ-ı ser-çeşme-i cūd
36. Ḳıdve-i nevʿ-i beşer zübde-i eşrāf-ı kibār

maʿden-i ʿilm:
1. **maʿden-i ʿilm:**
Kaside 13
Mısra: **25**
İlim kaynağı.
25. Maʿden-i ʿilm ü ʿamel ser-çeşme-i dīn ü düvel
26. Melceʿ-i aṣḥāb-ı fiṭnat menbaʿ-ı ʿizz ü celāl

māder:[İP]
1. **māder:**
Kaside 10
Mısra: **8**
Anne.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim şalar kehvāresini nite kim māder nesīm

māder-i çarḫ:
1. **māder-i çarḫ:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Feleğin annesi.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẓẓem ez heme kem

māder-i eyyām:
1. **māder-i eyyām:**
Gazel 87
Mısra: **3**
Zamanın anası.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

magfiret:[KL]
1. **magfireti:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **10**
Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḥaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

maġrib:[İP]
1. **maġribden:**-*den*
Kaside 4
Mısra: **18**
Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarẕ-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāṣ u ʿām

2. **maġribde:**-*de*
Kaside 14
Mısra: **4**
Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ akçeye maġribde ṣatdı rāyegān

3. **maġribde:**-*de*
Kaside 14
Mısra: **8**
Ar. Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

maġrūr olma:[MT]
1. **maġrūr olma:**-*ma*
Gazel 170
Mısra: **9**
1. Aldanmak 2. tafra atmak, kibirlenmek.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḥüsn

maġz u ʿizām:[KL]
1. **maġz u ʿizām:**
Kaside 4
Mısra: **42**
Akıl ve ulu.
41. Ger ʿizām-ı dehr bir dem emrüñe ḳılsa ʿinād
42. Ḍarb-ı şemşīrüñle bir dem dökile maġz u ʿizām

maġz-ı zükām:
1. **maġz-ı zükām:**
Kaside 4
Mısra: **40**
Meşhur akıl.
39. Şīt-i ʿadlüñ şavṭını sāmiʿ durur güş-ı aṣamm
40. Būy-ı luṭfuñ ḥulḳına şāhid durur maġz-ı zükām

māh:[KL]
1. **māh:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ay, kamer.
3. Yaşum seylābı taşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

2. **māhı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **133**
Ay, kamer.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

3. **māh:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Ay, kamer.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye ṣalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

4. **māhı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **31**
Ay.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥāl

5. **māh:**
Kaside 16
Mısra: **42**
Ay, kamer.
41. Her gün işigüñ ḫidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

6. **māh:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Ay, kamer.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭoptolu nūr

7. **māh:**
Gazel 70
Mısra: **8**
1. ay 2. ay yüzlü güzel.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāġuñ ṣuʿlesin ey māh ḳaranu açar

8. **māhı:**-*ı*
Gazel 80
Mısra: **4**
Ay, ay yüzlü güzel.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

9. **māh:**
Gazel 115
Mısra: **11**
Ay yüzlü güzel.
11. Öyküdügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

10. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 140
Mısra: **4**
Ay, kamer.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

11. **māh:**
Gazel 159
Mısra: **15**
1. ay 2. ay yüzlü güzel.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

12. **māhumdur:**-*um, -dur*
Gazel 160
Mısra: **2**
Ay.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

13. **māh:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Ay, kamer.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

14. **māh:**
Gazel 201
Mısra: **6**
1. ay 2. ay yüzlü güzel.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini şandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

15. **māh:**
Gazel 202
Mısra: **6**
Ay, kamer.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

16. **māh:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Ay yüzlü güzel.
3. Ḳakarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

17. **māhı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **9**
Ay, kamer.
9. Etfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭas bunda oynaşur ḳoma oġlan uşaġ ile

18. **māh:**
Gazel 228
Mısra: **9**
Ay, kamer.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

19. **māh:**
Gazel 255
Mısra: **11**
1. ay 2. ay yüzlü güzel.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

maḫabbet:[KL]
1. **maḫabbet:**
Gazel 65
Mısra: **3**
1. Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
3. Maḫabbet muḥkem olsun diyü hicrān
4. Vücūdüm riştesin iki ḳat eyler

2. **maḫabbet:**
Gazel 99
Mısra: **3**
1. Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
3. Ḫayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḫabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

3. **maḫabbetüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **2**
Sevmek,sevgi.ruhun bir şeye ilgi duyması.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḫayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḫabbetüm

4. **maḫabbetüñ:**-*üñ*
Gazel 194
Mısra: **8**
1. Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye.
7. Ḫʿān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḫabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

5. **maḫabbet:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Sevmek, sevgi, ruhun bir şeye meyli.
9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḫabbet çerāġına

maḫal:[KL]
1. **maḫal:**
Gazel 252
Mısra: **6**
Yeridir, uygundur.
5. Cānā raḳībi luṭfʿidüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḫal serv ṭalını

2. **maḫalde:**-*de*
Gazel 264
Mısra: **4**
Yer, mekan.
3. Ger inüp yire Mesīh işigüñi ide ṭavāfʿ
4. Ol maḫalde çevire başına çarḫ-ı feleki

maḫall:[MT]-[KL]
1. **maḫallüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 14
Mısra: **33**
Bir yerleşim biriminin bölündüğü her bir kısım.
33. Nālemi işitmesün diyü maḫallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

2. **maḫalle:**
Kaside 17
Mısra: **10**
Bir yerleşim biriminin bölündüğü her bir kısım.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḫalle segleri çün naʿl çeşm-çār

3. **maḫallesinde:**-*s, -i, -n, -de*
Gazel 117
Mısra: **1**
Bir yerleşim biriminin bölündüğü her bir kısım.
1. Leylā maḫallesinde irişen ider yaşaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

maḫalli:[İP]
1. **maḫallidür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **57**
Ar. Tahlîye olunmuş, tezyîn edilmiş, donatılmış.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḫallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

maḫall-i ḥādisedür:
1. **maḫall-i ḥādisedür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **9**
Olay yeri.
9. Başīret ile gözet kim maḫall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭfu ḳılur mı kişi ḫuẓūr

maḫbūb:[KL][BTL]
1. **maḫbūb:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ar. Sevimli, sevilir.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḫbūb

2. **maḫbūb:**
Mesnevi 1
Mısra: **19**
Ar. Sevimli, sevilir..
19. Ḳılurın her gice maḫbūb fikrin
20. Bu ḳara günlünün gör ḫūb fikrin

3. **maḫbūblıġı:**-*lıġ, -ı*
Murabba 2
Mısra: **35**
Ar. Sevimli, sevilir.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḫbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

4. **maḫbūb:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Ar. Sevimli, sevilir.
5. Yā Rab ol nakş-ı cihān-ārā nice maḫbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü nakḳāşı daḥi ḫayrān aña

5. **maḫbūb:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Sevilen, sevgili.
61. Nʿola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḫbūb girer geh fakīr

6. **maḫbūblar:**-*lar*
Müfret 11
Mısra: **1**
Ar. Sevimli, sevilir.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḫbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

7. **maḫbūblara:**-*lar, -a*
Kaside 16
Mısra: **31**
Sevilen, sevgili.
31. Maḫbūblara müşkil imiş paşaluġ itmek
32. Ben ne diyeyin ḫāli bilür ḫażret-i Paşa

8. **maḫbūb:**
Gazel 19
Mısra: **1**
Ar. Sevimli, sevilir: mahbûbü'l-kulûb, mahbûbetü'ş-şiyem. Müennesi: Mahbûbe.
1. Maḫbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi şüret

9. **maḫbūbsuz:**-*suz*
Gazel 95
Mısra: **3**
Sevilen, sevgili.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḫbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

10. **maḫbūbda:**-*da*
Gazel 107
Mısra: **7**
Sevilen, sevgili.
7. An gerek maḫbūbda kʿanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

11. **maḫbūblarda:**-*lar, -da*
Gazel 178
Mısra: **3**
Sevilen, sevgili.

3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

12. **maḥbūblarla:**-*lar, -la*
Gazel 194
Mısra: **6**
Sevilen, sevgili.
5. Âşüfte-ḥāl ü ḥaste-i bālinven velī
6. Maḥbūblarla ḳılmaga seyrān ölüyorın

13. **maḥbūbını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 213
Mısra: **5**
Ar. Sevimli, sevilir: mahbûbü'l-kulûb, mahbûbetü'ş-şiyem. Müennesi: Mahbûbe.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

14. **maḥbūb:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Sevilen, sevgili.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

15. **maḥbūbedür:**-*dür*
Kaside 11
Mısra: **8**
Sevilen kadın, sevgili.
7. Āb kim şırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Şanki bir gün görmedük maḥbūbedür rūşen-zamīr

maḥbūb-ı dostdur:
1. **maḥbūb-ı dostdur:**-*dur*
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Dost olan sevgili.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥiden
10. -Kʿol ḥūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

maḥbūb-ı şātır:
1. **maḥbūb-ı şātır:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Istekli ve sevimli görünen.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şātır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḥāṭır

maḥbūs-ı devāt:
1. **maḥbūs-ı devāt:**
Gazel 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Divit hapsolunmus.
7. Ġamzeñe öykündügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öninde maḥbūs-ı devāt

māhī:[KL]
1. **māhī:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Balık.
49. Baḥr-ı ḥūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḥancer

2. **māhiler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **28**
Balık. II İnsan.
27. Āb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar ṣabā
28. Māhiler ol ḥayāli görüp eyler ıżṭırāb

3. **māhi:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Balık. II İnsan.
11. Deñizde tīr-i āhuñ ḳorḥusından
12. Olupdur mār ile māhi zırıh-pūş

māh-ı bedri:[MT]
1. **māh-ı bedri:**-*i*
Gazel 168
Mısra: **6**
Dolunay.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

māh-ı çār-deh:[MT]
1. **māh-ı çār-deh:**
Gazel 156
Mısra: **5**
Ayın on dördü, dolunay.
5. Öykündügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

māh-ı nev:[MT]
1. **māh-ı nev:**
Kaside 3
Mısra: **59**
[*Hilâl, yeni ay*
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

2. **māh-ı nev:**
Kaside 3
Mısra: **59**
Kelime Tipi: -
Hilâl, yeni ay.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

3. **māh-ı nev:**
Kaside 3
Mısra: **59**
Hilâl, yeni ay.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

4. **māh-ı nev:**
Kaside 4
Mısra: **20**
Hilâl, yeni ay.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

5. **māh-i nev:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Hilâl, yeni ay.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükün
20. Keşti-i çarḫa çi ger māh-i nev ola lenger

6. **māh-ı nev:**
Kaside 17
Mısra: **54**
Yeni ay . II Sevgili.
53. Ey ṭabl-bāz-ı zīnüñe ḫūrşīd reşk idüp
54. Vey zer-rikās-ı maḳdemüñe māh-ı nev şiʿar

7. **māh-ı nevi:**-*i*
Gazel 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: -
Hilâl, yeni ay.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

māh-ı nev-i naʿlçeñi:
1. **māh-ı nev-i naʿlçeñi:**-*ñi*
Gazel 111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Nalça gibi yeni ay.
5. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
6. Māh-ı nev-i naʿlçeñi yüz üzerine baş

māh-ı nev-i rūze:
1. **māh-ı nev-i rūze:**
Gazel 287
Mısra: **3**
Günün yeni ayı.
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rūze didügüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

māh-ı rūze:
1. **māh-ı rūze:**
Kaside 14
Mısra: **27**
Ramazan, oruç ayı.
27. Māh-ı rūze çün güneş yüzlüleri ḳıldı hilāl
28. Ay nūrı günden alduġına ḳalmadı gümān

māh-ı şıyām:
1. **māh-ı şıyām:**
Kaside 4
Mısra: **2**
Oruç ayı, Ramazan.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb göstermiş idi māh-ı şıyām

māh-ı tābān:
1. **māh-ı tābān:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Ay ışığı.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Şan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

2. **māh-ı tābān:**
Gazel 265
Mısra: **8**
Parlak ay II sevgili.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice bağlanupdur māh-ı tābān uyḫusı

māh-ı tābānı:
1. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **4**
Ay ışığı.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Ay ışığı.
7. Ol münevver çehre ile ḫalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

3. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **12**
Ay ışığı.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḫsāruñla cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

4. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **16**
Ay ışığı.
15. Ḫalḳa-ı yārān güyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

5. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **20**
Ay ışığı.
19. Şol müdevver şemsesiyle güyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

6. **māh-ı tābānı:**-*ı*
Murabba 1
Mısra: **24**
Ay ışığı.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

māhī-i küfr ü żalām:
1. **māhī-i küfr ü żalām:**
Kaside 4
Mısra: **28**
Zülm eden dinsiz insan.
27. Āfītāb-ı āsumān-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd
28. Ḫākim-i iḳlīm-i şerʿ ü māhī-i küfr ü żalām

maḥkeme:[KL]
1. **maḥkeme-i:**
Kaside 6
Mısra: **17**
Davaların görülüp hükme bağlandığı yer.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

maḥkeme-i gülşen:
1. **maḥkeme-i gülşen:**
Gazel 57
Mısra: **7**
Gül bahçesinin mahkemesi.
7. Serḫoş şanuban maḥkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

maḫlaş:[KL]
1. **maḫlaş:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Şiirlerde kullanılan ad.
1. Biri Yeşil Melek ḥüsn aña muḫtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaş

māh-likā:
1. **māh-likā:**
Gazel 129
Mısra: **7**
Ay yüzlü sevgili.
7. Rūşen olmazdı göñül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

2. **māh-liḳā:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Ay yüzlü.
9. Göñlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

3. **māh-liḳāya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **6**
Ay yüzlü sevgili.

5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

maḥmil:[KL]
1. **maḥmil:**
Gazel 269
Mısra: **2**
i. (Ar. ḥaml "yüklenmek"ten maḥmil) 1. Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtırevan, mahfe.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

maḥmūd:[KL]
1. **maḥmūd:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Biri hāfiẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḫudā virmiş aña elḥān-ı Dāvūd

2. **maḥmūd:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Maḥmūd.
1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

3. **maḥmūd:**
Gazel 95
Mısra: **6**
Gazneli Mahmut. İslam dinini kabul eden ilk Türk imparatoru.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

maḥmūr:[İP]
1. **maḥmūr:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḥmūr

2. **maḥmūr:**
Kaside 20
Mısra: **14**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḥmūr

3. **maḥmūr:**
Kaside 20
Mısra: **34**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
33. Ḳalmadı devr-i ṣalāḥuñda gidüp fısḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḥmūr

4. **maḥmūr:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
7. Baḳar rūy-ı raḳībe çeşm-i mestüñ
8. Belī mā ʾil olur eşkiye maḥmūr

5. **maḥmūr:**
Gazel 106
Mısra: **14**
Sarhoşluktan veya uykudan sersem, sarhoş ‖ sarhoş gözü gibi süzerek bakan göz, mestane.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḥmūr çeşm-i her nergis

6. **maḥmūrlıḳ:**-*lıḳ*
Gazel 145
Mısra: **4**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḥmūrlıḳ yazar gönül

māh-peyker:[KL]
1. **māh-peyker:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Yüzü ay gibi parlak olan sevgili.
1. Biri Ḳazzāz Luṭfī māh-peyker
2.Gören müʾminlerüñ īmānı gevrer

maḥrem:
1. **maḥrem:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Dost, sırdaş.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

2. **maḥremdür:**-*dür*
Gazel 63
Mısra: **2**
Dost, sırdaş.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

3. **maḥrem:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Aşina.
13. Mesīḥī-veş mücerred olmayınca
14. Semāvi rāza sen maḥrem degülsin

māh-rū:[KL]
1. **māh-rūdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ay yüzlü güzel, dilber.
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿIsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḥüsni meʿvā

2. **māh-rū:**
Gazel 131
Mısra: **11**
Ay yüzlü güzel, dilber.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya şubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

3. **māh-rū:**
Gazel 238
Mısra: **13**
Ay yüzlü güzel, dilber.
13. Şevḳ-i ruḥsāruñla luṭf-ı ʾārıżuñ ey māh-rū
14. Āfitābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

4. **māh-rū:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa şubḥuñ revzeni

5. **māh-rūya:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **10**
Ay yüzlüler, güzeller.
9. Hengām-ı şubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

6. **māh-rūya:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **4**
Ay yüzlüler, güzeller.
3. İñen germ olmasun ḫūrşid-i maḥşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

māh-ruḥsār:
1. **māh-ruḥsār:**
Mesnevi 1
Mısra: **29**
Ayyüzlü -sevgili-.
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḥsār
30. Nücūm-ı eşk olur çehremde seyyār

mahrūm eyle-:[KL]
1. **mahrūm eylemezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 184
Mısra: **8**
Yoksun bırakmak.
7. Müstedām ol tīġ ururs ın baḥs-i laʾlūñ ḳılana
8. Cān çekişen ḫalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

maḥrūm olmaḳdansa:
1. **maḥrūm olmaḳdansa:**-*dan, -sa*
Gazel 157
Mısra: **1**
Hayır ve menfaatten bî-nasîb kılınmış, bî-nasîb, bî-behre. mahrumiyet mahrum olmak.
1. Kişi şaġ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḥūm

maḥşer:[İP]
1. **maḥşerde:**-*de*
Kaside 1
Mısra: **11**
Kıyamet.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḫaṭāmuza bedel eyleyesin luṭfu ʿaṭā

2. **maḥşer:**
Kaside 10
Mısra: **36**
(Ar.) Mahşer, kıyamet yeri.
35. Ḫalḳa ızhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẓlunı
36. Ṭolanur şītuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

3. **maḥşerde:**-*de*
Gazel 12
Mısra: **8**
(Ar.) Mahşer, kıyamet yeri.
7. Şūfi ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

4. **maḥşeri:**-*i*
Gazel 67
Mısra: **3**
(Ar.) Mahşer, kıyamet yeri.
3. Ḳaddüñ ey āfet kıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḫaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

5. **mahşerde:**-*de*
Gazel 124
Mısra: **2**
(Ar.) Mahşer, kıyamet yeri.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

maḥşer-i dildür:

1. **maḥşer-i dildür:**-*dür*
Gazel 205
Mısra: **9**
Gönüldür kıyamet yeri.
9. Zülf-i nigār maḥşer-i dildür Mesīḥīyā
10. Cān-ı günāhkāra ḫaṭı nāme-i siyāh

maḥsūd-ı erbāb-ı cenān:[İP]
1. **maḥsūd-ı erbāb-ı cenān:**
Kaside 5
Mısra: **76**
Gönül ehlinin hasedi.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

māhtāb:[KL]
1. **māhtāb:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Far. 1. Ay aydınlığı. 2. On gecelik ay, bedr. 3. Güherçile, kükürt vesaire eczadan yapılan fişenk. mahtâb etmek, mâhtâba almak: İstihza, temeshur.
85. Maʾnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

2. **māhtāb:**
Gazel 11
Mısra: **10**
Far. 1. Ay aydınlığı. 2. On gecelik ay, bedr. 3. Güherçile, kükürt vesaire eczadan yapılan fişenk.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

maḥv id-:[İP]
1. **maḥv ide:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **55**
Ortadan kaldırmak, yok etmek.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʾ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

maḥv oldı:
1. **maḥv oldı:**-*dı*
Gazel 68
Mısra: **3**
Yok olmak, ortadan kalkmak.
3. Maḥv oldı şanma şubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʾāhum ḫadengi çarḫa silāḥın bıraḳdurur

2. **maḥv oldı:**-*dı*
Gazel 274
Mısra: **7**
Yok olmak.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler haṭṭa bāḳī ʿömre fānı

3. **maḥv oldı:**-*dı*
Gazel 283
Mısra: **9**
Yok olmak.
9. Ḫaṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
10. El-ḫaṭṭu bāḳī ve-ʾl ʿömrü fānı

maḥv olup:
1. **maḥv olup:**-*up*
Gazel 108
Mısra: **14**
Yok olmak.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

maḥv olur:

1. **maḥv olur:**-*ur*
Gazel 22
Mısra: **7**
Yok olmak, ortadan kalkmak.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur gönülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

2. **maḥv olur:**-*ur*
Gazel 188
Mısra: **1**
Yok olmak, bozulmak, heba olmak.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

3. **maḥv olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 183
Mısra: **12**

Yok olmak.
11. Ḥüsnüñüñ mektūbını sürsem yüzüme gözüme
12. Maḥv olurdı ḥaṭṭı işbu dīde-i nemnākden

māh-veş:[KL]
1. **māh-veş:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Ay gibi.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

2. **māh-veş:**
Gazel 148
Mısra: **6**
Ay gibi.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

maḥzūn ol-:[KL]
1. **maḥzūn oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **10**
Kederlenmek, üzülmek.
9. Ḥaṭṭ-ı reyḥānuñı gülşende benefşe göreli
10. Ġuṣṣadan başını ḳaldurmadı maḥzūn oldı

māʿ-i cārī-:[KL]
1. **māʿ-i cārīleri:**-*ler, -i*
Kaside 8
Mısra: **17**
Akan su.
17. Māʿ-i cārīleri ḳaçkun diyü zencire çeker
18. Gör nice nakş geçer āba nesīm-i esḥār

māʿide:[İP]
1. **māʿideler:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **48**
Üzerinde yemek buluna sofra.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʿideler üzre ṭuz eker jāle

māʿil:[İP]
1. **māʿildür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **10**
Meyilli, istekli, hevesli.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa şuya māʿildür āhū

māʿil:
1. **māʿildür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **4**
Meyilli, istekli, hevesli.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz leblerüñe māʿildür

2. **māʿil olduġıçün:**-*duġ, -ıçün*
Kaside 9
Mısra: **25**
Hevesli ve istekli olmak.
25. Ḳo meyli her yaña kim āb māʿil olduġıçün
26. Nesīm-i ṣubḥ urur aña selāsil ü aġlāl

3. **māʿil olur:**-*ur*
Gazel 14
Mısra: **6**
Meyletmek, yönelmek.
5. Hercāʿīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Ṣu ol yañaya māʿil olur kim ola neşīb

4. **māʿil olur:**-*ur*
Gazel 47
Mısra: **8**
Eğilimli, istekli olma.
7. Baḳar rūy-ı raḳībe çeşm-i mestüñ
8. Belī māʿil olur eşkiye maḥmūr

maʿīşet:[İP]
1. **maʿīşet:**
Kaside 11
Mısra: **16**
1. Geçinmek, geçiniş: derd-i ma'îşet. 2. Geçinilecek şey, mâ-bihi't-ta'ayyüş: ma'îşet-i vâsi'a.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥt olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

maḳāl:[KL]
1. **maḳāl:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Söz , kelam.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḥusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

maḳām:[MT]
1. **maḳām:**
Kaside 16
Mısra: **49**
Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken: makamına kaim, makama münasip. 2. Câh, mesnet, mansıb, post.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḥżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḥūra

2. **maḳāmın:**-*ın*
Gazel 147
Mısra: **10**
Ar.1. Yüksek mevki, mertebe. 2. Bulunduğu yer, mekan.
9. Ben fırḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

3. **maḳām:**
Gazel 223
Mısra: **1**
Ar. İnsanın gösterdiği faaliyetle ulaştığı, sıkıntılara katlanarak azimli bir şekilde gerçekleştirdiği merhale.
1. Maḳām idineli naḳş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide naḳşı nigār çeşmümde

maḳām-ı dāmen-i gül:
1. **maḳām-ı dāmen-i gül:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Gülün eteğindeki (çevresindeki) mesken.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

maḳara:
1. **maḳaraya:**-*y, -a*
Gazel 246
Mısra: **8**
Mağara.
7. Taş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

maḳarr eyle-:
1. **maḳarr eyledi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **54**
Durup kalmak.
53. Ġarḳ olup fülk-i vücūdı ol dem
54. Eyledi zevraḳ-ı tābūtı maḳarr

maḳdem:[KL]
1. **maḳdemüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 133
Mısra: **9**
Gelme, Ayak basma.
9. Çünkim Mesīḥī maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden şarardı ayaġuñdaġı gelik

maḳhūr it-:[KL]
1. **maḳhūr itmedi:**-*me, -di*
Kaside 19
Mısra: **12**
Kahır etmek.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʿ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye lutfʿitdi kʿ itmedi maḳhūr

mākiyān:[KL]
1. **mākiyān:**
Kaside 5
Mısra: **10**
Far. Tavuk.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

mākiyān-ı mihr:[KL]
1. **mākiyān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Güneşin tavuğu.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

maḳsim-i erzāḳ:[KL]
1. **maḳsim-i erzāḳ:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Rızıkların bölüştürüldüğü yer.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

maḳsūd:[KL]
1. **maḳsūdun:**-*un*
Murabba 2
Mısra: **11**
Amaç, niyet, gaye.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **maḳṣūduñ:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **17**
Amaç, niyet, gaye.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

3. **maḳṣūd:**
Gazel 214
Mısra: **5**
Amaç, niyet, gaye.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü gönlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

4. **maḳsūduñ:**-*uñ*
Gazel 277
Mısra: **6**
Amaç, niyet, gaye.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

maḳṣūduñ bildi:
1. **maḳṣūduñ bildi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **61**
Kelime Tipi: -
Amacını , gayesini bil-.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

māl-ā-māl:[KL]
1. **māl-ā-māldür:**-*dür*
Murabba 2
Mısra: **5**
Çok dolu, dopdolu.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḥayruʿl-āldür

2. **māl-ā-māl:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Çok dolu, dopdolu olmak.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. Kʿ olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

māl-ı kān:
1. **māl-ı kān:**
Kaside 5
Mısra: **60**
Can madeninin serveti.
59. Hāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül bezl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

māl-i ḳārun:
1. **māl-i ḳārun:**
Gazel 174
Mısra: **10**
Karun'un hazinesi.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

2. **māl-ı ḳārūn:**
Gazel 276
Mısra: **7**
Kur'ân'da adı Firavun ve Hâmân'la birlikte anılan, Mûsâ Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği, Allah'a olan isyanıyla ünlenip sonunda malı ve mülküyle birlikte yere geçmiş İsrailoğullarından biridir. / Karun'un malı, mülkü manasında.
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

mālik:[KL]
1. **mālikdür:**-*dür*
Gazel 215
Mısra: **6**
Ar. Sahip, mutasarrıf, zi'l-yed.
5. Muzaffer mārdur zülf-i siyāhuñ
6. Ki mālikdür ruḥuñ gencinesine

2. **mālik:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Ar. Sahip, mutasarrıf, zi'l-yed.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

mālikāne:[İP]
1. **mālikāne:**
Kaside 5
Mısra: **60**
Far. Arazi-i emîriyyeden bazı şerâit ile mülkiyet üzere birine temlik olunan kıt'a-i arazi.
59. Ḥāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül bezl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

mālikü ʾr-rıḳāb:
1. **mālikü ʾr-rıḳāb:**
Kaside 7
Mısra: **50**
Kullara sahip olmak.
49. Hussāda tīġ-i tīzi durur ḳātıʿu ʾl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʾr-rıḳāb

maʿlūm:[MT]
1. **maʿlūm:**
Kaside 16
Mısra: **34**
Bilinen, belli.
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿ aña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

2. **maʿlūm:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Bilinen, belli.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

3. **maʿlūm:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Bilinen, belli.
3. Müjgānuña maʿlūm ḳamu mesʿele-i nāz
4. Ḫaddüñde ʿıyān ḳāʿide-i defter-i şīve

maʿlūm olur idi:
1. **maʿlūm olur idi:**-*ur, - idi*
Gazel 113
Mısra: **7**
Bilinen, belli.
7. Feḥvā-yı derūñ nicesi maʿlūm olur idi
8. Ger ṭaşrasına eylemeyeydi ḫaber elfāẓ

mā-meleki:
1. **mā-meleki:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Sahip olunan her şey.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḥarc itdi ḳamu mā-meleki

maʿmūr dur-:[KL]
1. **maʿmūr durur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **19**
İmar edilmiş, bayındır hale getirilmiş.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʿ uçmaġa ḳaṣd ide fırdevs-i berīnden beri ḥūr

maʿmūr ol-:
1. **maʿmūr ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **50**
Yapılmış olan.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

maʿnā:[FD]
1. **maʿnādan:**-*dan*
Gazel 6
Mısra: **7**
Anlam, içyüz.
7. İşbu maʿnādan ki cennet şāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

2. **maʿnāda:**-*da*
Kaside 21
Mısra: **15**
Anlam, kavram.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

3. **maʿnāda:**-*da*
Kaside 21
Mısra: **30**
Anlam, kavram.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

4. **maʿnā:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelimenin, kelâmın delâlet ettiği şey, meş'ar olduğu sûret-i zihniyye: Bu beytin manası pek vazıhtır. Anlam.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

5. **maʿnāsı:**-*s, -ı*
Gazel 113
Mısra: **4**
Kelimenin, kelâmın delâlet ettiği şey.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʿnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẓ

6. **maʿnā:**
Gazel 235
Mısra: **6**
(Doğu T.) Bana.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini ṣūretüñ gör
6. Mersümdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

7. **maʿnāda:**-*da*
Kaside 11
Mısra: **44**
Kelimenin, kelâmın delâlet ettiği şey, Anlam.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

maʿnā-yı cān-feşān:
1. **maʿnā-yı cān-feşān:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Canını feda eden mana.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

maʿnā-yı rūşenüñ:
1. **maʿnā-yı rūşenüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **85**
Açık , anlaşılır olan mana.
85. Maʿnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

mānend-i gülzār-ı cinā:
1. **mānend-i gülzār-ı cinā:**
Kaside 5
Mısra: **30**
Cennetlerin gül bahçelerine benzeyen.
29. Ey ki ḫulkuñla şabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

mānend-i harf-i kāf:
1. **mānend-i harf-i kāf:**
Gazel 154
Mısra: **7**
Kaf harfi gibi.
7. Fi ʿl-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

mānend-i rikāb:
1. **mānend-i rikāb:**
Gazel 13
Mısra: **8**
Atın üzengisi gibi.
7. İntiẓār-ı pāy-būsuñla şehā
8. Oldı bilüm ḫalḳa mānend-i rikāb

mānend-i şīr:
1. **mānend-i şīr:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Aslan gibi.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fi ʿl-mesel
24. Dostına çün güsfend ü düşmene mānend-i şīr

māni:[İP]
1. **māni:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Far. Meşhur bir nakkaşın ismidir.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Māni lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḫakı andaḳ bozardum şūretin

māniʿ:[KL]
1. **māniʿdür:**-*dür*
Gazel 206
Mısra: **7**
Engel.
7. Viṣālüñ gencine māniʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

maʿni:[KL]
1. **maʿni:**
Kaside 4
Mısra: **58**
Anlam ǁ hayal ǁ fikir.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni kızlarını kilk-i ḫōş-ḥırām

2. **maʿnīsini:**-*s, -i, -n, -i*
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Mana, anlam.
3. Biregü maʿnīsini besleme kim
4. Maʿnide ol ḥarām-zāde olur

3. **maʿnide:**-*de*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Mana, anlam.
3. Biregü maʿnīsini besleme kim
4. Maʿnide ol ḥarām-zāde olur

4. **maʿnīde:**-*de*
Gazel 275
Mısra: **5**
Far. Meşhur bir nakkaşın ismidir.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni taşda yazmaġı bir şūret eyledi

māniʿ ol:[KL]
1. **māniʿ ol:**-*maġ, -a*
Gazel 41
Mısra: **5**
Engellememek.
5. Ḥüsnüñde māniʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḫaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

2. **māniʿ olup:**-*up*
Gazel 263
Mısra: **14**
Önüne geçmek, engellemek, önlemek.
13. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm māniʿ olup ḳanuma girdi

3. **māniʿ olur:**-*ur*
Gazel 127
Mısra: **3**
Engel olmak.
3. Her gice māniʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

4. **māniʿ olurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 245
Mısra: **4**
Engel olmak.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile māniʿ olurlar ṣabāḥ uyḥusına

maʿni-i ḫāṣ:
1. **maʿni-i ḫāṣ:**
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Öz anlam.
1. Maʿni-i ḫāṣ iyü oġul gibidür
2. Añdurur şāḥibin duʿāda olur

2. **maʿní-i ḫās:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Öz mana.
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olımaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

manṭıḳ:[KL]
1. **manṭıḳet:**
Kıt'a 2
Mısra: **22**
Söz, kelam.
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḫan

manṭıḳuʿṭ-ṭayr:|FD|
1. **manṭıḳuʿṭ-ṭayr:**
Kaside 8
Mısra: **14**
Feridüddin Attar'ın ünlü mesnevisi ('külbe-i ʿAṭṭār' paralelliğinde).
13. Söyledür bülbüli būy-ı gül ile bād-ı şabā
14. Manṭıḳuʿṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara şan kim ʿAṭṭār

manẓar:[KL]
1. **manẓar:**
Kaside 10
Mısra: **30**
Görünüş.
29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

manẓara:[KL]

1. **manẓaralar:**-*lar*
Kaside 8
Mısra: **19**
1. Nazarın taalluk ettiği yer, görünüş: manzara-i simâ, manzara-i latîfe. 2. Pencere, deriçe.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı ṣabā tā andan
20. Eyleye ṣâhid-i gül bülbüle ʿarż-ı didâr

manẓûr:[FD]
1. **manẓûr:**
Kaside 20
Mısra: **52**
Ar. 1. Nazarda, makbûl: manzûr-ı ekâbir. 2. Nazar olunmuş, bakılmış, göze ilişmiş: manzûr-ı âlileri buyurulan.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẓır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʿim ol luṭf ile şâhuñ naẓarında manẓûr

manẓûr-ı ḥaḳ:
1. **manẓûr-ı ḥaḳ:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Allahın nazar ettiği.
9. Ey Mesîḥî çarḫ-ı çārümden olur manzûr-ı Ḥaḳ
10. Gıll ü ġışdan gün gibi āyînesin pāk eyleyen

mâr:[KL]
1. **mâr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Yılan.
49. Baḥr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nîzeler mâr idi mâhî ḫâncer

2. **mâr:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Yılan II zehir.
79. Ḫişt-i sîm ü zer ile yapmaġa gönlüm yıḳuġın
80. Gelmeye ʿâleme luṭfuñ gibi hergiz miʿ mâr

3. **mâr:**
Kaside 17
Mısra: **56**
Yılan.
55. Rūz-ı meşâff ʿ azm-i neberd eyleseñ şehā
56. Ḫaşmuñ gözine görine atuñ yelesi mâr

4. **mâr:**
Gazel 73
Mısra: **16**
Yılan.
15. Sünbül-i müşkîn ki reyḥān ḫaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Gūyiyâ ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mâr

5. **mâr:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Yılan.
11. Deñizde tîr-i āhuñ ḳorḫusından
12. Olupdur mâr ile māhi zırıh-pūş

6. **mârdur:**-*dur*
Gazel 215
Mısra: **5**
Yılan II zehir.
5. Muẓaffer mârdur zülf-i siyāhuñ
6. Ki mâlikdür ruḫuñ gencinesine

mâ-rā:
1. **mâ-rā:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Bize.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelî yāft behreʿî
8. Mâ-rā naṣîb dürd-i meyḫāne mî-resed

mâ-rā devā mî-resed:
1. **mâ-rā devā mî-resed:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Derdimizin devasıdır.
3. Ber derd-i mā ṭabîb müdāvā çi mî-küned
4. Mâ-rā devā zi dürdî-yi ḫumḫāne mî-resed

maʿ reke:[FD]
1. **maʿ reke:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: -
Savaş alanı.
49. Baḥr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nîzeler mâr idi mâhî ḫâncer

mâr-ı zülfüñ:
1. **mâr-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 183
Mısra: **7**
Yılana benzer saç.
7. Leblerüñden mâr-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryâkden

maʿ rifet:[FD]
1. **maʿ rifet:**
Gazel 229
Mısra: **9**
Marifet, hüner, Allah'ı bilme.
9. Maʿ rifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫuffāş-veş taʿn itse her aʿmā bize

marîz-i ʿışḳa:
1. **marîz-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **3**
Aşk hastası.
3. Cān baġışlar söze geldükçe marîz-i ʿışḳa
4. Ṣoralum gel ṭudaġından ki ne ḥikmetdür bu

mâr-ṣıfat:
1. **mâr-ṣıfat:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Yılan sıfatlı, duruşlu. (Kemer gibi sardığı düşünülerek).
5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mâr-ṣıfat
6. Genc-i ḫüsnüñ saḳınur başuñ ucında kemerüñ

2. **mâr-sıfat:**
Gazel 128
Mısra: **6**
Yılan sıfatlı, duruşlu.
5. Genc-i vaṣluñı ṣaḳınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mâr-sıfat başuñ ucında kemerüñ

maʿ ṣıyet:
1. **maʿ ṣıyetüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 261
Mısra: **10**
Günah, asilik.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḫaṭā vü maʿ ṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

maşraba:[KL]
1. **maşrabasın:**-*sın*
Kaside 8
Mısra: **25**
Içine sıvı kanulab kab.
25. Dikdi çün maşrabasın ṣāḥ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

mât:[KL]
1. **mât:**
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Satranç oyununda mağlûbiyet.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni mât

mât eyle-:[KL]
1. **mât eylemiş:**-, *-miş*
Gazel 21
Mısra: **1**
Yenmek.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı mât
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berât

mât id-:
1. **mât ider:**-*er*
Gazel 20
Mısra: **4**
Kötü duruma düşürmek, bozmak.
3. Kişţārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḫaşirde seni mât ider o kişt

mâtem:[FD]
1. **mâtem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
Keder, üzüntü.
71. Bikr-i fikrümi derūndan çıḳarup
72. Mâtem içün ḳara giydürdi ḳalem

2. **mâtemdür:**-*dür*
Gazel 173
Mısra: **6**
Hüzün ve musibet zamanındaki ağlama; hüzün, keder.
5. Benüm nālem gelür ḫalḳa temāşa
6. Bize mâtemdür ayruḳlara düğün

mâtem ṭut-:[KL]
1. **mâtem ṭutup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **84**
Yasa bürünmek, yas içinde olmak.
83. Ki çarḫuñ gözi aġardı bükādan
84. Ṭutup işbu ḳara baḫtına mâtem

mâtem-i cūd:
1. **mâtem-i cūd:**
Kaside 9
Mısra: **67**
Çok kederli olmak.
67. Bu dem ki mâtem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʿis-i kelimâtum giyüp durur ḳara şāl

maṭlaʿ :[FD]
1. **maṭlaʿ :**
Kaside 2
Mısra: **20**
Gazelin ilk beyti II (bir şeyin) tulû ettiği, doğduğu yer.
19. Fîʾl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḫucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fîġān

maṭlaʿ -ı ġarrā:[FD]
1. **maṭlaʿ -ı ġarrā:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Gösterişli bir beyit.
17. Sen ḫüsn serîrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

maṭlaʿ -ı maʿ nā:
1. **maṭlaʿ -ı maʿ nā:**
Kaside 16
Mısra: **71**
Anlamın kaynağı.
71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Ḳıllet buludı baña ḫicāb oldı dirīgā

maṭlaʿ -ı mihrüñde:
1. **maṭlaʿ -ı mihrüñde:**
Kaside 16
Mısra: **39**
Güneşin doğuşu.
39. Ey maṭlaʿ -ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey ṣafḫa-ı ḫaddüñde Hüdā āyeti peydā

mâ-yı câriye:
1. **mâ-yı câriye:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Akan su.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mâ-yı câriye
6. Cūy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

maẓhar ol-:[KL]
1. **maẓhar ola:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **64**
İyi bir şeye ermek, ulaşmak.
63. Nice kim ʿîd-i şerîfiñle bula ʿâlem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādîde ola maẓhar hilāl

2. **maẓhar olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Kaside 10
Mısra: **4**
İyi bir şeye ermek, ulaşmak.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı ṣūr-ı İsrāfîle ger maẓhar nesîm

maẓhar-ı ṣîve:
1. **maẓhar-ı ṣîve:**
Gazel 240
Mısra: **2**
Naza sahip.
1. Ey ḫāl-i ruḫuñ pādişeh-i kişver-i ṣîve
2. ʿÂşıḳlara her bir bakışuñ maẓhar-ı ṣîve

maẓlûm:[KL]
1. **maẓlûmun:**-*un*
Kaside 21
Mısra: **25**
1. Zulüm görmüş. 2. halim, selim, sakin, sessiz.
25. Maẓlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

maʿ -ẕûr:[KL]
1. **maʿ -ẕûr:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Mâzereti olan, özrü bulunan, özürlü.
7. İncinme Mesîḥîye saña düşdise gönli
8. Maʿ -ẕūr buyur nicʿ idelüm şöylece düşdi

maʿ ẕûr ṭut:[KL]
1. **maʿ ẕûr ṭut:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Kelime Tipi: -
Ma'zur görmek, özrünü kabul etmek.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesîḥî ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḫḳar ise ṭut maʿ ẕūr

meʿānī:[KL]
1. **meʿānī:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Manalar.
13. Şiʿrüm beyāż u nev-ḫaṭ güzeldür
14. Zülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

mebīn:
1. **mebīn:**
Kaside 22
Mısra: **39**
Far. emir kipi: görme!.
39. Şikāyet-i men-i miskīn mebīn güzāf ki hest
40. Şikāyet-i digerān nezd-i ū be-şükr-i niʾam

mecerre:]FD]
1. **mecerre:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Samanuğrusu, kâhkeşan.
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

meclis:[FD]
1. **meclis:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Ar. 1. Oturacak yer, nâdî, encümen.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

2. **meclisde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **38**
Ar. 1. Oturacak yer, nâdî, encümen.
37. Cānı ṣürāḥīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʾlüñi öpicek sāğar-ı şarāb

3. **meclisüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 14
Mısra: **22**
Ar. 1. Oturacak yer, nâdî, encümen. 2. İçkili , eğlenceli toplantı.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

4. **meclisde:**-*de*
Gazel 57
Mısra: **5**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi ṣürāḥīye de bir ḳulp daḳarlar

5. **meclisde:**-*de*
Gazel 66
Mısra: **5**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen.
5. Meclisde yāra aġzı şuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

6. **meclisüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 106
Mısra: **9**
Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyle bir araya gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

7. **meclise:**-*e*
Gazel 116
Mısra: **2**
Cemiyet, zevk ve sefa toplantısı.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

meclis-i cānāna:
1. **meclis-i cānāna:**-*a*
Gazel 256
Mısra: **7**
Sevgilinin meclisi.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

meclis-i gülşende:
1. **meclis-i gülşende:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **7**
Güllerin meclisi,gülbahcesinin meclisi.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

2. **meclis-i gülşende:**-*de*
Gazel 12
Mısra: **3**
Güllerin meclisi,gülbahcesinin meclisi.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

meclis-i ḫāṣ:
1. **meclis-i ḫāṣ:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Hususî meclis, sohbet yeri.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

meclis-i ḫüsne:
1. **meclis-i ḫüsne:**-*e*
Gazel 212
Mısra: **7**
Güzellik meclisi.
7. Meclis-i hüsne daḫi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʿ idelüm ḫaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

meclis-i meyde:
1. **meclis-i meyde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **7**
Bezm (şarap meclisi).
7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurāḥīnüñ aña göñli aḳar

mecmaʿ-ı ashāb-ı hüner:
1. **mecmaʿ-ı ashāb-ı hüner:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Hüner sahiplerinin toplandığı yer.
17. Kʿ ol durur pādişeh-i dādger-i mülk-i kemāl
18. Melceʿ-i ehl-i ẕekā mecmaʿ-ı ashāb-ı hüner

mecmaʿu ʿl-baḥreyn:
1. **mecmaʿu ʿl-baḥreyn:**
Mesnevi 1
Mısra: **34**
"Bir vakit Musa genç adamına demişti ki: Durup dinlenmeyeceğim ta iki denizin birleştiği yere kadar varacağım, yahut senelerce yürüyeceğim", Kehf suresi, 60. ayet.
33. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
34. Yüzüm san mecmaʿu ʿl-baḥreyn olupdur

mecmūʿa:[FD]
1. **mecmūʿasın:**-*sın*
Kaside 10
Mısra: **50**
Ar. 1. İntihap edilen şeylerin yazıldığı defter: mecmua-i eş'âr. 2. Fünün ve edebiyattan bâhis menkul risâle.
49. Rişte-i nazmuñla örülse eger şīrāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

mecmūʿa-ı çarḫa:
1. **mecmūʿa-ı çarḫa:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **63**
Dünyalar kadar sayfa.
63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿ a-ı çarḫa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaṣṣā

mecmūʿā-ı ḥüsnüñde:
1. **mecmūʿā-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 36
Mısra: **6**
Güzelliğin mecmuası, güzelliğine dair her şey.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

mecmūʿa-ı nāz:
1. **mecmūʿa-ı nāz:**
Gazel 282
Mısra: **5**
Naz kitabı.
5. Nice mecmūʿa-ı nāz eskidüpdür
6. Ruḥuñ-veş gül olınca gülşen-ārāy

mecmūʿa-i zemānede:
1. **mecmūʿa-i zemānede:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **8**
Devrin sayfaları.
7. Nakḳkāş-ı şunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

mecnūn:[FD]
1. **mecnūn:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
7. Mecnūn alalı başına mürġ āşiyānını
8. Dīvānelik vilāyetinüñ tāc-dārıdur

2. **mecnūna:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **2**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
1. Leylā maḥallesinde irişen ider yaşaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

3. **mecnūn:**
Gazel 134
Mısra: **5**
Deli, çılgın.
5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḫastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

4. **mecnūn:**
Gazel 174
Mısra: **2**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyatımızda çok kullanılmıştır].
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʿnūs olur āhū ile Mecnūn

5. **mecnūn:**
Gazel 255
Mısra: **4**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḫaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

6. **mecnūn:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

7. **mecnūn:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Mecnun, (bkz. Leyla ve Mecnun).
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

8. **mecnūna:**-*a*
Gazel 281
Mısra: **5**
Mecnun, (bkz. Leyla ve Mecnun).
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

mecnūn i-id-:
1. **mecnūn iderdi:**-*er, -di*
Gazel 144
Mısra: **5**
Deli etmek.
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

mecnūn oluban:
1. **mecnūn oluban:**-*uban*
Gazel 286
Mısra: **7**
Mecnun olamak. II Delirmek.
7. Göñlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

mecrūḥ:[İP]
1. **mecrūḥ:**
Gazel 159
Mısra: **12**
1) Yaralı 2)(Gönül, kalp vb. için) Kırık, incinmiş, kırgın.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

mecrūḥ ol-:[KL]
1. **mecrūḥ olur:**-*ur*
Gazel 177
Mısra: **8**
Yaralanmak.
7. Cemālüñ musḥafın nice yazam kim
8. Ruḥun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

mecrūḥ-ı tīgüña:
1. **mecrūḥ-ı tīgüña:**-*ü, -ñ, -a*
Gazel 26
Mısra: **4**
Yaralayan ok.

3. Derd imiş emrāż-ı ʿışkuña devā
4. Merg imiş mecrūḥ-ı tīgüña ʿilāc

medāʾiḥ:
1. **medāʾiḥüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 9
Mısra: **56**
Övmeler, medhetmeler.
55. Kalem dilini budur tercümān idindügi kim
56. Medāʾiḥüñde olupdur zebān-ı nāṭıḳa lāl

medār:[KL]
1. **medār:**
Kaside 2
Mısra: **95**
Ar. 1. Dönecek, deverân edecek yer, dâire tarzında yol: medârü'l-ayn: Göz çukuru. 2. Vesile, sebep, nokta-i istinâd: medâr-ı kelâm. 3. Sebeplenme.
95. Mülk-i vücūduña felek-i salṭanat medār
96. Encūm-ʿaded sipāhuña çarḫ-ı ẓafer mekān

2. **medār:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Etrafında dönülen nokta.
33. Revā medār ki bāşed be-devr-i dāniş-i tu
34. Günāh-ı mücib-i ḥırmāniyem kemāl-i etemm

medār ol-:[KL]
1. **medār ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **98**
Yardım etmek, yardımcı olmak, yardımı dokunmak.
97. Hükmüñ öñinde leşker-i aʿdā zebūn olup
98. Pergār-ı pāy-ı esbüñe kāmuñ ola medār

meddāḥ-ı muḫliṣüñ:
1. **meddāḥ-ı muḫliṣüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **77**
İhlaslı övücü.
77. Meddāḥ-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

meded:[KL]
1. **meded:**
Kaside 2
Mısra: **78**
Aman eyvah II yardım, lutuf.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

2. **meded:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Aman eyvah II yardım, lutuf.
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaşā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aşaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

3. **meded:**
Gazel 36
Mısra: **1**
Aman eyvah II yardım, lutuf.
1. Beni dil-ḫaste koyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḫased

4. **meded:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Yardım.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

5. **meded:**
Gazel 142
Mısra: **5**
Yardım , imdat , eyvah.
5. Yārıuñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iki zülfi iki dāl

6. **meded:**
Gazel 147
Mısra: **13**
Aman eyvah II yardım, lutuf.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

meded ḳıl-:[KL]
1. **meded ḳıl:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak; ayrılığa son verme lutfunda bulunmak.
9. Mesīḥī ḫᵛān-ı visālüñ meded ḳıl
10. Çü terkīb-i laʿlüñle itdüñ mükeyyef

medḥ:[KL]
1. **medḥi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Övgü.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

2. **medḥi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **74**
Övgü.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

3. **medḥüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Övgü.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

4. **medḥüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 3
Mısra: **54**
Övgü.
53. Rīsmānlar ḫāẓır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaġa mıṣṭar hilāl

5. **medḥini:**-*i, -n, -i*
Kaside 4
Mısra: **36**
Övgü.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

6. **medḥüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 5
Mısra: **55**
Övme, övgü.
55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

7. **medḥini:**-*i, -n, -i*
Kaside 6
Mısra: **97**
Övgü.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

8. **medḥ:**
Kaside 7
Mısra: **89**
Övme, övgü.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

9. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **95**
Övme, övgü.
95. Medḥüñ cevāhiri ṭoludur dürc-i ḫāṭırum
96. ʿ İzz-i ḥuzūra bir ḳaçını itdüm intiḫāb

10. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **53**
Övme, övgü.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsī-i eşcār üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenār

11. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **60**
Övme, övgü.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḥsa
60. Sūsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

12. **medḥini:**-*i, -n, -i*
Kaside 10
Mısra: **25**
Övgü.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḫancer nesīm

13. **medḥüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 14
Mısra: **21**
Övme, övgü.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

14. **medḥini:**-*in, -i, -*
Kaside 15
Mısra: **29**
Övgü.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣtar

15. **medḥüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 16
Mısra: **65**
Övgü.
65. Yazınmaġ içün medḥüñi günden güne olur
66. Ḳırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

16. **medḥüne:**-*ü, -n, -e*
Kaside 16
Mısra: **69**
Övme, övgü.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i gūyā

17. **medḥüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 17
Mısra: **74**
Övme, övgü.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

18. **medḥ:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Övgü.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʿıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

medḥ id-:[KL]
1. **medḥ ider:**-*er*
Gazel 27
Mısra: **9**
Övgüsünde bulunmak.
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. Laʿl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

2. **medḥ ider:**-*er*
Gazel 164
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Övgüsünde bulunmak.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

medḥ oḳıyam:
1. **medḥ oḳıyam:**-*y, -a, -m*
Kaside 2
Mısra: **23**
Medhetmek,övmek.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her aġızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

medḥ oḳı-:
1. **medḥ oḳıyup:**-*y, -up*
Kaside 8
Mısra: **16**
Medhetmek,övmek.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

medḥ oḳu-:
1. **medḥ oḳur:**-*r*
Gazel 191
Mısra: **2**
Övmek, iyi vastfları söylemek.
1. El açar şāḫ-ı şecer şīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḫiteler serv-i ḫırāmānuñ içün

medḥ-i evṣāf-ı ṣıfātuñda:
1. **medḥ-i evṣāf-ı ṣıfātuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 20
Mısra: **45**
Özelliklerinin vasfının medhi.
45. Medḥ-i evṣāf-ı ṣıfātuñda şehā ebyātı
46. Rişte-i dürr-i girān-māye durur şanma suṭūr

medrese:[FD]
1. **medresede:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **72**
Ar. Talebe ve müderrislerin ders okudukları ve ikamet eyledikleri bina.
71. Şu deñlü cūduñ eli ṭutdı sāʾil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʿāl

mefḫar-ı erbāb-ı cenān ḳıldı:
1. **mefḫar-ı erbāb-ı cenān ḳıldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
Gönül ehli övündü.
57. Kıldı ol mefḫar-ı erbāb-ı cenān
58. Pādişeh yolına cānın ḳurbān

meger:
1. **megerdān:**
Kaside 1

Mısra: **6**
Asmak, asarak öldürmek.
5. ʿAybhāyem be-şeb-i ʿafv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫᵛar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

2. **meger:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Meger, ancak.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

3. **meger:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Meger, ancak.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi gönlümden geçürem

4. **meger:**
Mesnevi 1
Mısra: **70**
Meger, ancak.
69. ###
70. Meger bir şeb bu ṭāḳ-ı pür-şanāʿiʿ

5. **meger:**
Kaside 3
Mısra: **10**
Meger, ancak.
9. ʿİdgāhı laʿl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āẕer hilal

6. **meger:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Açıkça, aslında, eger.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

7. **meger:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Meger, ancak.
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

8. **meger:**
Kaside 6
Mısra: **55**
Meger, ancak.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʾ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

9. **meġer:**
Kaside 7
Mısra: **32**
Meger, ancak.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

10. **meger:**
Kaside 7
Mısra: **45**
Meger, ancak.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye şalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

11. **meger:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Meger, ancak.
1. Meger kʾire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

12. **meġer:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Meğer, oysa, oysaki.
49. Zamānı şöyle emīn itdi hüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meġer dellāl

13. **meger:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Meger, ancak.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

14. **meger:**
Kaside 12
Mısra: **22**
Açıkça, aslında, eger.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḫilmine öykündi meger kim kühsār

15. **meger:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Açıkça, aslında, eger.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḫāb-ı dür-bār

16. **meger:**
Gazel 12
Mısra: **2**
Meger, ancak.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

17. **meger:**
Gazel 17
Mısra: **3**
Meger, ancak.
3. Gitmedi ḥaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

18. **meger:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Meger, ancak.
1. Meger ki ırdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

19. **meger:**
Kaside 20
Mısra: **13**
Meger, ancak.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḫmūr

20. **meger:**
Kaside 20
Mısra: **14**
Meger, ancak.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḫmūr

21. **meger:**
Kaside 20
Mısra: **16**
Meger, ancak.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār

22. **meger:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Meger, ancak.
1. Şeb-i zülfüñde ḫaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

23. **meger:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Meger, ancak.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ şarīridür dem-i ṣūr

24. **meger:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Meger, ancak.
7. Siḥr ile meger akçe getürür o şanem kim
8. Her laḫẓada bu dirhem-i eşk aña revāndur

25. **meġer:**
Gazel 83
Mısra: **8**
Meger, ancak.
7. Ḥaḳkā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

26. **meger:**
Gazel 104
Mısra: **2**
Meger, ancak.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

27. **meger:**
Gazel 106
Mısra: **11**
Meger, ancak.
11. Meger ki sūzen-i ġamzeñden iḫtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

28. **meger:**
Gazel 137
Mısra: **12**
Meger, ancak.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

29. **meger:**
Gazel 172
Mısra: **7**
Meger, ancak.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfi
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

30. **meger:**
Gazel 182
Mısra: **11**
Meger, ancak.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. Kʾ anı bu cürm içün ḫabs eyledi ḳın

31. **meger:**
Gazel 206
Mısra: **1**
Meger, ancak.
1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
2. Ki güller açılı düşdi seḥergāh

32. **meger:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Meger, ancak.
7. Ḫaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı ṣıfr dehānuñ duragına

33. **meger:**
Gazel 259
Mısra: **2**
Meger, ancak.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

34. **meger:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Meger, ancak.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

35. **meger:**
Gazel 261
Mısra: **14**
Aslında, oysa ki.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

36. **meger:**
Gazel 280
Mısra: **6**
Meger, ancak.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʿ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

37. **meger:**
Gazel 285
Mısra: **8**
Meger, ancak.
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

meger ki:[KL]
1. **meger ki:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Oysa ki.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

2. **meger ki:**
Kaside 6
Mısra: **31**
Oysa ki.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʿif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

3. **meger ki:**
Kaside 6
Mısra: **69**
Oysa ki.
69. Meger ki gülşen-i ḳadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

4. **meger ki:**
Kaside 9
Mısra: **72**
Oysa ki.
71. Şu deñlü cūduñ eli ṭutdı sāʿil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʿāl

5. **meġer ki:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Meğer ki, oysa ki.

3. Zülfüñ meǧer ki şaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

6. **meger ki:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Oysa ki.
7. Başında göñlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

meges:
1. **megese:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **28**
Far. Sinek envá'ı. meges-i engebîn: Bal arısı.
27. Ḫālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

2. **meges:[FD]**
Gazel 54
Mısra: **1**
Sinek.
1. Şehā göñlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

3. **megesden:**-*den*
Gazel 54
Mısra: **2**
Sinek.
1. Şehā göñlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

4. **meges:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Sinek.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırṣa meges

5. **meges:**
Gazel 103
Mısra: **16**
Sinek.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

6. **meges:**
Gazel 104
Mısra: **1**
Sinek.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḫaḳḳā meger meges

7. **meges:**
Gazel 104
Mısra: **2**
Sinek.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḫaḳḳā meger meges

8. **meges:**
Gazel 104
Mısra: **4**
Sinek.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāñdan
4. İnşāf laʿl-i nābuñı ḫayli sever meges

9. **meges:**
Gazel 104
Mısra: **6**
Sinek.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

10. **meges:**
Gazel 104
Mısra: **8**
Sinek.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

11. **meges:**
Gazel 104
Mısra: **10**
Sinek.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʿola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

12. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **1**
Sinek.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

13. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **2**
Sinek.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

14. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Sinek.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

15. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **6**
Sinek.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

16. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **8**
Sinek.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṯḥ-i bāb
8. Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

17. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **10**
Sinek.
9. Küyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

18. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Sinek.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʿimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

19. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **14**
Sinek.
13. Ḫālüñ ruḫuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Şol resme kim güneş bulıcaḳ ḫaẓẓ ider meges

20. **meges:**
Gazel 105
Mısra: **16**
Sinek.
15. Zülfüñ Mesīḥī göñlini baġlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

21. **meges:**
Gazel 237
Mısra: **2**
Sinek.
1. Şallanduġınca laʿl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

22. **megesleri:**-*ler, -i*
Gazel 237
Mısra: **5**
Sinek.
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

23. **megesler:**-*ler*
Gazel 250
Mısra: **2**
Sinek.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḫs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

meh:[FD]
1. **mehi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
1. Mah, ay.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

2. **meh:**
Kaside 2
Mısra: **3**
1. Mah, ay.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfītāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

3. **meh:**
Murabba 3
Mısra: **2**
Güzel, dilber.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

4. **mehüñ:**-*üñ*
Kıt'a 3
Mısra: **16**
1. Mah, ay.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

5. **meh:**
Kaside 6
Mısra: **94**
1. Mah, ay.
93. Görürse gül gibi eşʿārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḫayādan meh ile ḫᵛar jāle

6. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 44
Mısra: **7**
Güzel, dilber.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yıldızumuz müşteridür

7. **mehi:**-*i*
Gazel 66
Mısra: **9**
Güzel, dilber.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

8. **meh:**
Gazel 75
Mısra: **1**
Güzel, dilber.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

9. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 84
Mısra: **5**
1. Mah, ay.
5. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

10. **meh:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Güzel, dilber.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḫāʾil-i ferr-i ṣuʿā'-ı āfītāb olmaz

11. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 97
Mısra: **3**
1. Mah, ay.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

12. **meh:**
Gazel 152
Mısra: **4**
1. Mah, ay.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḥüsnüñe
4. Ey meh şakın ki narḫına yine iner hilāl

13. **meh:**
Gazel 197
Mısra: **12**
1. Mah, ay.
11. Ulaşduġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḫaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu atalu

14. **meh:**
Gazel 208
Mısra: **3**
Ay II Sevgili, dilber.
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

15. **meh:**
Gazel 217
Mısra: **1**
1. Mah, ay.
1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

16. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **5**
1. Mah, ay.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿbeye

17. **meh:**
Gazel 252
Mısra: **1**
Güzel, dilber.
1. Meh yeltenür ḫayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

18. **meh:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Ay II Sevgili, dilber.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

19. **meh:**
Gazel 272
Mısra: **7**
1. Mah, ay.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

20. **mehi:**-*i*
Gazel 274
Mısra: **5**
Ay II Sevgili, dilber.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

21. **meh:**
Gazel 288
Mısra: **12**
1. Mah, ay.
11. Uleşdügıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı
meh ü mihr:
1. **meh ü mihr:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Ay ve güneş.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

meh ü mihrüñ:
1. **meh ü mihrüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **65**
Ay ve güneş.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḫḫāl (sümm-i)

mehābet-i tu:
1. **mehābet-i tu:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Senin muhabbetin.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḫ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

2. **mehābet-i tū:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Konuşmayı haykırmak, duyurmak.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz ṣadā-yı niʿam

mehcūr it-:
1. **mehcūr itme:**-*me*
Kaside 7
Mısra: **43**
Gurbet (‘vuṣlat’ karşıtlığında) it-.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʿṣ-ṣefāʿa olmaz imiş müʿmine ʿaẕāb

mehd:[MT]
1. **mehd:**
Kaside 10
Mısra: **7**
Beşik, Doğru yola iletme.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim ṣalar kehvāresini nite kim māder nesīm

meḥemmed çelebiye:
1. **meḥemmed çelebiye:**
Kaside 15
Mısra: **16**
-Özel İsim -.
15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

mehi:
1. **mehi:**
Gazel 124
Mısra: **4**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

meh-i eflāk-i mekār:
1. **meh-i eflāk-i mekārım:**-*ım*
Kıt'a 3
Mısra: **23**
Cömert gökyüzünün ayı.
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

meh-i gerdūn-süvār:
1. **meh-i gerdūn-süvār:**
Kaside 5
Mısra: **24**
Dünya süvarisinin ayı.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

meh-i muḥarrem”:
1. **meh-i muḥarremdür:**-*dür*
Gazel 63
Mısra: **6**
Muharrem ayı.
5. Ḥaremüñde görem çü gün yüzüñi
6. Şanuram kim meh-i muḥarremdür

meh-i nev:
1. **meh-i nev:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Hilâl.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev
2. **meh-i nev:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **68**
Hilâl.
67. Her ay başında ḫaşmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāżır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

3. **meh-i nev:**
Gazel 192
Mısra: **2**
Hilâl.
1. Senüñle daʿvi-i ḫüsn eyler iken mihr ırakdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçakdan

4. **meh-i nev:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Hilâl.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini şandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

5. **meh-i nev:**
Gazel 202
Mısra: **6**
Hilâl.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

6. **meh-i nev:**
Gazel 202
Mısra: **6**
Hilâl.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

7. **meh-i nev:**
Gazel 202
Mısra: **6**
Hilâl.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

meh-liḳā:[MT]
1. **meh-liḳādan:**-*dan*
Gazel 23
Mısra: **1**
Kamer yüzlü güzel/dilber.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāżuʿdur murāt

2. **meh-liḳāyı:**-*y, -ı*
Gazel 79
Mısra: **1**
Ay yüzlü güzel/dilber.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

3. **meh-liḳā:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Ay yüzlü güzel/dilber.
3. Sen āfitāb-ı ḫüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

meh-liḳā-yı suḫan:
1. **meh-liḳā-yı suḫan:**
Kıt'a 2
Mısra: **12**
Ay yüzlü söz.
11. Cüz sevād-ı şeb-i ḫaṭet ne-küned
12. ʿArż-ı ruḫsār meh-liḳā-yı suḫan

meh-pāre:
1. **meh-pāreler:**-*ler*
Gazel 43
Mısra: **5**
Ay parçası. || Sevgili.
5. Meh-pāreler durur nʿola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfitāb olur

meh-rū:
1. **meh-rū:**
Gazel 58
Mısra: **3**
Ay yüzlü güzel/dilber.
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

2. **meh-rū:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Ay yüzlü güzel/dilber.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar
3. **meh-rū:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Ay yüzlü güzel/dilber.
7. Didüm ḳapuña yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

4. **meh-rū:**
Gazel 271
Mısra: **5**
Ay yüzlü güzel/dilber.
5. Ṣaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

meh-tāb:[MT]
1. **meh-tābān:**-*ān*
Gazel 78
Mısra: **7**
Ay ışığı.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek añа töhmet düşer

mehter:[MT]
1. **mehterüz:**-*üz*
Gazel 99
Mısra: **4**
Vezir kapısında çalınan "nöbet" çalgısı ve bu çalgıyı çalan saz takımı, bando.
3. Ḫayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

mekān:
1. **mekān:**
Kaside 2
Mısra: **96**
Ar. Yer, mahal.
95. Mülk-i vücūduña felek-i salṭanat medār
96. Encüm-ʿaded sipāhuña çarḫ-ı ẓafer mekān

2. **mekān:**
Gazel 93
Mısra: **12**
Yer, mahal.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

mekātib:
1. **mekātib:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Mektup.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

mekr:[MT]
1. **mekr:**
Gazel 98
Mısra: **8**
Hile.
7. Dil ḫāl ü ḫaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir güşe bulımadı kʿola mekr ü fitensüz

2. **mekr:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Hile.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʿanlardan ol üstād durur mekr ü fitende

mekteb-i meyḫāne:
1. **mekteb-i meyḫānede:**-*de*
Gazel 145
Mısra: **4**
Tekke.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḥmūrlıḳ yazar göñül

mektūb:
1. **mektūbumuza:**-*u, -muz, -a*
Kıt'a 14
Mısra: **6**
Ar. 1. Yazılmış. 2. Başka başka mahalde bulunan iki kişinin yekdiğere gönderdikleri kâğıt.
5. Çü gül sen gülşene gel bî-ḥicâb ol
6. Bu mektûbumuza kendüñ cevâb ol

mektūp:
1. **mektūbını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 183
Mısra: **11**
Ar. 1. Yazılmış. 2. Başka başka mahalde bulunan iki kişinin kendi aralarında yazdığı yazı.
11. Ḥüsnüñüñ mektûbını sürsem yüzüme gözüme
12. Maḥv olurdı ḫaṭṭı işbu dîde-i nemnâkden

melâḥat:[KL]
1. **melâḥat:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Güzellik.
1. Birisi Ṭuzcı-oġlı Muṣṭafâcık
2.Melâḥat menbaʿı kân-ı ṣafâcıḳ

2. **melâḥat:**
Gazel 28
Mısra: **2**
Güzellik.
1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḫaṭṭ-ı ṣabîḥ
2. Ḫoş melâḥat bulmış ol laʿl-i melîḥ

melâʿik:
1. **melâʿik:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Melekler.
3. Ey naḳd-i ṭâʿatine metâʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinân u ḥûr u melâʿik baña Memî

2. melâʿik:
Kıt'a 1
Mısra: **14**
Melekler.
13. Keşed bâ ṭabaḳhâ-yı çini-i eflâk
14. Melâʿik be-piş-i tu ḫᵛân-ı maʿâni

3. **melâʿik:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Melekler.
27. Ger melâʿik ola kâtibler ü eflâk evrâḳ
28. Ger mürekkeb ola deryâlar u aklâm eşcâr

melâl:[MT]
1. **melâl:**
Kaside 8
Mısra: **95**
1. Hüzün, keder. 2. Usanma, bıkma, usanç.
95. Ġam u endûh u melâl ile ḫayâl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftâr

melâz-ı ehl-i kemâl:
1. **melâz-ı ehl-i kemâl:**
Kaside 9
Mısra: **44**
Kamil insanların sığınağı.
43. Ki ol durur melekiyyuʿş-ṣıfât-ı ekmel-i ẕât
44. Penâh-ı ʿâlim ü fâżıl melâz-ı ehl-i kemâl

melâẕ-ı ḫalḳ:
1. **melâẕ-ı ḫalḳ:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Halkın sığınacak yeri 2. Sevgilinin eşiği, kapısı.
41. Yâ nice teşbîh idem işigüñe gerdûnı kim
42. Bu melâẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hâl

melceʿ-i aṣḥâb-ı fıṭnat:
1. **melceʿ-i aṣḥâb-ı fıṭnat:**
Kaside 13
Mısra: **26**
Zeki ve anlayışı çabuk olanların sığınağı.
25. Maʿden-i ʿilm ü ʿamel ser-çeşme-i dîn ü düvel
26. Melceʿ-i aṣḥâb-ı fıṭnat menbaʿ-ı ʿizz ü celâl

melceʿ-i ehl-i ẕekâ:
1. **melceʿ-i ehl-i ẕekâ:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Akıllıların sığınağı.
17. Kʿol durur pâdişeh-i dâdger-i mülk-i kemâl
18. Melceʿ-i ehl-i ẕekâ mecmaʿ-ı ashâb-ı hüner

melceʾ-i emân:
1. **melceʾ-i emân:**
Kaside 2
Mısra: **92**
Huzur sığınağı.
91. Ḳurtulmaġa bu ḫâdise-i rûzgârdan
92. Yoḳdur duʿâ-yı şâh ḳadar melceʿ-i emân

melek:[PALA]
1. **melek:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
1. Biri Yeşil Melek ḥüsn añа muḫtaş
2. Ḳomış Neslî diyü kendüye maḫlaş

2. **melek:**
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
35. Her melek añа iç oġlanı olup
36. Ḥûrlar cümle ḳaravaş oldı

3. **melek:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥẓa seyrân
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvân

4. **melekler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **68**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
67. Dimezven kim basîṭ-i ḫâke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflâke irgür

5. **melekler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **142**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
141. Görür ʿâṣî vü ʿâbid anda Dîdâr
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

6. **melekler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **34**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
33. Rıḍvân ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velî
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫâb

7. **meleklere:**-*ler, -e*
Kaside 9
Mısra: **74**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
73. Yarar bu şiʿ rümi tîr-i duʿâya baġlayuban
74. Hedîye diyü idersem meleklere irsâl

8. **melek:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
1. Ey yüzüñ bâġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿl-i nâb
2. Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyâb

9. **meleksin:**-*sin*
Gazel 16
Mısra: **3**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
3. Meleksin sen felekdür âsitânuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

10. **melek:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
3. Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
4. Saña beñzer melek bulımaya ḥûr

11. **melek:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Melek. || Sevgili.
5. Ey melek sûz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise âhum odı nûr eyler

12. **melek:**
Gazel 132
Mısra: **1**
Semavi dinlere göre, Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
1. ʿİşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tîg-i müjeñle ḫak

13. **melek:**
Gazel 137
Mısra: **12**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
11. Bulımaz günâhuñ senüñ ey perî
12. Meger kendü cürmini yaza melek

14. **melek:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
9. Ey melek yüzlü Mesîḥî bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kûyuñ içre yaraşur oḳunsa bu âyât-ı ʿadn

15. **melek:**
Gazel 236
Mısra: **5**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvân
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

16. **melek:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
5. İşiginden raḳîbi sürdi cânân
6. Melek şeyṭânı şan gökden uçurdı

17. **meleki:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **1**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemâl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mâ-meleki

18. **melek:**
Gazel 264
Mısra: **2**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemâl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mâ-meleki

melekiyyuʿş-ṣıfât-ı ekmel-i ẕât:
1. **melekiyyuʿş-ṣıfât-ı ekmel-i ẕât:**
Kaside 9
Mısra: **43**
.
43. Ki ol durur melekiyyuʿş-ṣıfât-ı ekmel-i ẕât
44. Penâh-ı ʿâlim ü fâżıl melâz-ı ehl-i kemâl

melek-ṭabʿ:
1. **melek-ṭabʿ:**
Müfret 12
Mısra: **1**
Melek huylu,tabiatlı.
1. Râsti çarḫ-ı zarâfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyât-ı Mesîḥîden olan kişi ḫabîr

melek-yüzlü:
1. **melek-yüzlü:**
Gazel 23
Mısra: **18**
Melek yüzlü.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalâṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesîḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabîbüñ işiginde ḳıl vefât

melḥūz:[KL]
1. **melḥūzı:**-*ı*
Kaside 4
Mısra: **15**
Düşünülebilir olan.
15. ʿÂṣıḳuñ melḥûzı olduġı gibi ebrû-yı yâr
16. Fikr iderlerdi hilâl-i ʿidi cumhûr-ı enâm

melîḥ:[MT]
1. **melîḥ:**
Gazel 28
Mısra: **12**
Güzel, hoş.
11. Ey Mesîḥî ʿârız-ı dil-dârda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melîḥ

melik:[KT]
1. **melik:**
Gazel 134

Mısra: **2**
Hükümdar, padişah .
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik
melīk-i deryā-bār:
1. **melīk-i deryā-bār:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Denizlerin padişahı.
63. Baḥr kefïüñde nʾola laʿlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

mellāḥ:[KT]
1. **mellāḥ:**
Kaside 3
Mısra: **38**
1. Gemici. 2. Tuzcu, tuz satıcı. Cem'i Arapça "mellâhîn", Fârisîce "mellâhân"dır.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

memī:
1. **memī:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Memi (özel isim).
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

2. **memī:**
Gazel 253
Mısra: **2**
Memi (özel isim).
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

3. **memī:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Memi (özel isim).
3. Ey naḳd-i ṭāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melāʿik baña Memī

4. **memī:**
Gazel 253
Mısra: **6**
Memi (özel isim).
5. Virmez ḫalel muḥabbet-i ʿāşıḳ ʿiẕāruña
6. Olmaz güneş ẕiyāsına ḫāʿil havā Memī

5. **memī:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Memi (özel isim).
7. Ṭayanmasun mı ḫaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḥūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

6. **memī:**
Gazel 253
Mısra: **10**
Memi (özel isim).
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

memī şāh:
1. **memī şāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-.
1. Birisi Yaġcı-oġlıdur Memī Şāh
2. Peri-zāda dönüpdür zādehuʾllāh

memleket:[GTS]
1. **memleketden:**-*den*
Kaside 20
Mısra: **23**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke. Tanıkta aşığın gönlüne benzetilmiştir.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

2. **memleketin:**-*in*
Gazel 98
Mısra: **7**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke. Tanıkta aşığın gönlüne benzetilmiştir.
7. Dil ḫāl ü ḫaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir gūşe bulımadı kʾola mekr ü fitensüz

3. **memleketde:**-*de*
Gazel 205
Mısra: **4**
Bir devletin, bir hükümdârın yönetimi altında bulunan yer, ülke. Tanıkta aşığın gönlüne benzetilmiştir.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sığışa mı iki pādişāh

men:
1. **menem:**-*em*
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Kimse,kişi.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki gūyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʾānī

2. **men:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Ben.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

3. **meni:**-*i*
Gazel 57
Mısra: **2**
(Doğu T. ve Az.) Ben.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

4. **men:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Ben.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʾöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ü be-ḫᵛāh

menʿ it-:
1. **menʿ idemez:**-*e, -mez*
Kaside 10
Mısra: **19**
Engel olmak, (Sevgili'ye ulaşmaya) müsade etmemek, yasaklamak.
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

2. menʿ iden:-*en*
Gazel 39
Mısra: **3**
Durdurmak, yasak etmek.
3. Vuṣlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿ iden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʾīd

3. menʿ ider:-*er*
Gazel 85
Mısra: **8**
Engel olmak, (Sevgili'ye ulaşmaya) müsade etmemek, yasaklamak.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider gönlümi çün cān cānadur

4. menʿ ideydüñ:-*e, -y, -düñ*
Kaside 7
Mısra: **55**
Durdurmak, yasak etmek.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

menār:
1. **menārı:**-*ı*
Gazel 208
Mısra: **8**
Nur, ışık yeri.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

menār-ı şāḥa:
1. **menār-ı şāḥa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **13**
Sultanın (sevgilinin) minaresi.
13. Bülbül menār-ı şāḥa çıkup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḫiṭāb

menbaʿ-ı ʿizz:
1. **menbaʿ-ı ʿizz:**
Kaside 13
Mısra: **26**
İtibarın , yüceliğin kaynağı.
25. Maʾden-i ʿilm ü ʿamel ser-çeşme-i dīn ü düvel
26. Melceʿ-i aṣḥāb-ı fiṭnat menbaʿ-ı ʿizz ü celāl

menbaʾı kān-ı ṣafācıḳ:
1. **menbaʾı kān-ı ṣafācıḳ:**-*cık*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Safa madeninin kaynağı.
1. Birisi Ṭuzcı-oġlı Muṣṭafācık
2.Melāḥat menbaʿı kān-ı ṣafācıḳ

menbaʿ-ı ser-çeşme-i cūd:
1. **menbaʿ-ı ser-çeşme-i cūd:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Baştan sona ,canlı ve cansız tüm varlıkların kaynağı.
35. Maʾden-i faẓl u hüner menbaʿ-ı ser-çeşme-i cūd
36. Ḳıdve-i nevʿ-i beşer zübde-i eşrāf-ı kibār

menbaʾı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem:
1. **menbaʾı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem:**
Kaside 12
Mısra: **29**
İyilik, cömertlik lütuflarının pınarının kaynağı.
29. Ey seḫā menbaʾı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem
30. Keremüñ rūz-ı ḥesāb ola vü olmaya şümār

menfaʿat:
1. **menfaʿatini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Yarar.
3. İki üç defʿa ki timār aldum
4. Görmedüm menfaʿatini bi-ʾẕ-ẕāt

mengüş:
1. **mengüş:**
Gazel 109
Mısra: **8**
Küpe. (Aşıklığın kölelik olması ve kölelerin küpe takması bağlamında).
7. Nigāra şīve taʾlim itmeg içün
8. Ḳulaġını çeker her laḥẓa mengüş

mengüş-ı zülf:
1. **mengüş-ı zülf:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Zülfünün küpesi.
1. Mengüş-ı zülf asılalı şolına şaġına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

menī:
1. **menīdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **24**
Sperm.
23. Ne ḳaṭre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḫazż-ı naẓardan

mensūb eyle-:
1. **mensūb eyledün:**-*dü, -n*
Gazel 226
Mısra: **3**
Bir kimse, bir görüş veya şeyle ilgi, bağlantı kurmak.
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

menşūr:[KT]
1. **menşūr:**
Kaside 19
Mısra: **50**
Padişahın rütbe verdiğini gösteren ferman.
49. Ḳo reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menşūr

meʾnūs:[KT]
1. **meʾnūs:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Alışkın, alışık.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʾnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

meʾnūs ol-:
1. **meʾnūs olur:**-*ur*
Gazel 174
Mısra: **2**
Alışmak.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʾnūs olur āhū ile Mecnūn

menzil:[MT]
menzili:-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
Yer, mekân.
37. Menzili olsa nʾola ḫuld-i berīn
38. İnneʾl-ebrāre le-fīʾ illiyīn

2. **menziline:**-*i, -n, -e*
Kaside 6
Mısra: **27**
Çevre, etraf.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

3. **menzile:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **21**
Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.

21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

4. **menzildür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **1**
Yer, mekân.
1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
2. Anı redd eyleme ki sāʾildür

5. **menzile:**-*e*
Gazel 246
Mısra: **7**
Menzil taşı ǀ mesafe (okçulukta).
7. Taş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

menzil it-:
1. **menzil ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **52**
Durak yeri olmak.
51. Karşu şu taşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʾvā

2. menzil idindi:-*in, -di*
Mesnevi 1
Mısra: **117**
Durak yeri olmak.
117. İdindi Edrine şehrini menzil
118. Çü iḥsānından inmiş idi behre

menzil ol-:
1. **menzil olur:**-*ur*
Gazel 35
Mısra: **2**
Makam olur.
1. Ṣayd iderse nʾola ol āhūyı her vaḫşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

menzil-i ġārīb:
1. **menzil-i ġārīb:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Kimsesiz biçare mekan.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

menzīl-i ḥüsn:
1. **menzīl-i ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 210
Mısra: **11**
Güzellik yeri.
11. İrişimedi menzīl-i ḥüsnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı ṣabāya

menzil-i merge:
1. **menzil-i merge:**
Kaside 15
Mısra: **33**
Ölüm mekanı.
33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

2. **menzil-i merge:**
Kaside 16
Mısra: **61**
Ölüm mekanı.
61. Tīz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur aña nīzeñ ucı şāhā

merā:[MT]

1. **merā:**
Kaside 22
Mısra: **31**
(Fa.) (Men+ra) Bana, beni, benim.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güẕeşteem zi ʿAcem

2. **merā:**
Kaside 22
Mısra: **37**
(Fa.) (Men+ra) Bana, beni, benim.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẕẕem ez heme kem

mercān:[İP]
1. **mercān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
Ar. Ilık denizlerde yaşayan, ağaç gibi kök salarak büyüyüp gelişen, kırmızı renkli, kalker iskeletli hayvan.Bu hayvanın iskeletinden elde edilen ve süs eşyası yapımında kullanılan madde: Mercan gerdanlık.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥüriler boynına mercān itsün

merd:[İP]
1. **merdi:**-*i*
Gazel 41
Mısra: **3**
Yiğit,cesur, kahraman II Sevgili.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

merdāne:[MT]
1. **merdānesin:**-*sin*
Kaside 21
Mısra: **9**
Mertçe, yigitçe.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿözri bir dem içre bulursın nisā gibi

2. **merdāne:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Yürekli, yiğit, korkusuz.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

merdüm:
1. **merdümler:**-*ler*
Gazel 66
Mısra: **4**
Kişi, kimse ǀ adam, insan.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

2. **merdüm:**[MT]
Gazel 81
Mısra: **6**
Kişi, kimse ǀ adam, insan.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

merdüme:
1. **merdümeki:**-*ki*
Gazel 264
Mısra: **10**
Göz bebeği II kişi, insan.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḫālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

2. **merdüme:**
Gazel 265
Mısra: **10**
Göz bebeği II kişi, insan.
9. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḥusı

merdümek-i dīde-i cihān-bīn:
1. **merdümek-i dīde-i cihān-bīndür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **37**
Dünyayı gören gözün bebeği.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdīş-i dehr anı her gice şeb-kūr

merdüm-i çeşm:
1. **merdüm-i çeşmüme:**-*üm, -e*
Gazel 243
Mısra: **7**
Göz bebeği.
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

merdüm-i zerrīn-ḳabā:
1. **merdüm-i zerrīn-ḳabā:**
Kaside 21
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın elbiseli adam.
17. Cismüñ şarart kʾola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

meremmet:[MT]
1. **meremmet:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Onarmak.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

2. **meremmet:**
Gazel 57
Mısra: **11**
Ar. Muvakkaten ve sathice tamir: esvabı, yapıyı merāmet etmek.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

meremmet-i in:
1. **meremmet-i in:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Onarmak, tamir etmek.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

merg:[FD]
1. **merg:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Ölüm.
3. Derd imiş emrāż-ı ʿışḳuña devā
4. Merg imiş mecrūḥ-ı tīgüña ʿilāc

merg-i müfācāt:
1. **merg-i müfācātdan:**-*dan*
Kaside 4
Mısra: **49**
Ansızın ölmek.
49. Ḳılmaġ için düşmene merg-i müfācātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

merġūb:[KL]
1. **merġūb:**
Gazel 12
Mısra: **12**
İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey).
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

2. **merġūb:**
Gazel 14
Mısra: **12**
İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey).
11. Şīrīn lebinde ḫāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

merḥabā:
1. **merḥabāya:**-*y, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Ar. "Hoş geldiniz" mânâsında ve âşinâlık makâmında el göğüse koyulup, misâfire hitâben irat olunur kelime.
11. Elüm ḳaldursam illerle duʿāya
12. Şanuram el uzatdum merḥabāya

2. **merḥabā:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Ar. "Hoş geldiniz" mânâsında ve âşinâlık makâmında el göğüse koyulup, misâfire hitâben irat olunur kelime.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Ṣol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

3. **merḥabā:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ırakdan merḥabā

4. **merḥabā:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.
1. Her dem ki būy-ı zülfüñe bād-ı seher geçer
2. Ha merḥabā dimeklige küymez ḳaçar geçer

5. **merḥabāya:**-*y, -a*
Gazel 259
Mısra: **4**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

6. **merḥabāyı:**-*y, -ı*
Gazel 272
Mısra: **1**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.
1. Raḳīb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

7. merḥabāsı:-*s, -ı*
Gazel 141
Mısra: **12**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir. 2. Kadeh.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

merḥabā it-:[MT]
1. **merḥabā itdi:**
Kaside 14

Mısra: **29**
1.Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir. 2. Birlikte içki içmek.
29.Fırşat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Ṣādluḳdan nʿola ger dolāb raḳṣ ursa revān

merḥabā-yı yār:
1. **merḥabā-yı yār:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Sevgilinin selamı.Sevgilinin kadehi.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez ṣarāb telḫ

merḥamet it-:
1. **merḥamet idüp:**-*üp*
Kaside 10
Mısra: **56**
Ar. Esirgeme, acıma, rahm ete, terahhum. merhamet-bahş: Merhamet eden. merhamet-şiâr: Adeti merhamet olan. Merhametli.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

merḥamet ḳıl-:
1. **merḥamet ḳıl:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Merhamet etmek.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvır aña bir ḥişār
66. Kʿ içine girüp ḫalāṣ olsun bulardan ol faḳīr

2. **merḥamet ḳıl-:**
Gazel 207
Mısra: **2**
Merhamet etmek.
1. Güş idüp cānā dil-i maẕlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

merhem:
1. **merhem:[FD]**
Gazel 3
Mısra: **13**
Ar. 1. mel-hem, deriye içirilerek veya sürülerek kullanılan tereyağı kıvamında yağlı ilâç.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

2. **merhem:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Ar. Yara üzerine konulan yumuşak devâ.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

merḫūm:
1. **merḫūm:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
Rahmetli, rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuş.
27. Kendü Sünnī idi merḫūm ammā
28. Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

2. **merḫūm:**
Gazel 157
Mısra: **2**
Rahmetli, rahmet-i Hakk'a vâsıl olmuş, mütevaffâ.
1. Kişi ṣaġ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḫūm

meriç:
1. **meriç:**
Mesnevi 1
Mısra: **136**
Meriç nehri.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẕarda

2. **meriç:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Meriç nehri.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

merkez-i peykān:
1. **merkez-i peykān:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Kirpiğinin merkezi, Bakışının derinliği.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḫoşdur

mermer:[MT]
1. **mermer:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Ar. Mermer.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Ṣan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿbeye

2. **mermerde:**-*de*
Gazel 275
Mısra: **5**
Ar. beyaz taş. Su mermeri: Kaymak taşı.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni ṭaşda yazmağı bir ṣūret eyledi

mersūm:[MT]
1. **mersūmdur:**-*dur*
Gazel 235
Mısra: **6**
Ferman II dert, keder fermanı.Resm olunmuş.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini ṣūretüñ gör
6. Mersūmdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

merve:
1. **merve:**
Kaside 3
Mısra: **2**
Mekke'de bir dağ adı.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḫaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

meryem:
1. **meryem:**
Gazel 221
Mısra: **10**
Ar. Hz. İsâ Aleyhisselâmın vâlideleri ismi, Hz. Meryem binti Umrân.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur kiʿİsiyi almış ḳucaġına

meryem-i aġşānı:
1. **meryem-i aġşānı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **1**
Ulu Meryem, Yüce. (Filizlendirmek.Çoğalmak manasında.).
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

mesā:
1. **mesā:**
Kaside 1
Mısra: **2**
Ar. Akşam: subh u mesâ'. Cem'i: Emsiye.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

mesāfe:
1. **mesāfesiñ:**-*siñ*
Gazel 239
Mısra: **5**
Uzaklık, mesafe.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

mesāʿil:
1. **mesāʿili:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **83**
Meseleler.
83. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesāʿili
84. Cūduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevāb

meşām:
1. **meşām:**
Kaside 4
Mısra: **52**
Burun, koku alacak yer.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

2. **meşām:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Burun II Bir nesnenin uç kısmı.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

mescid:
1. **mescid:**
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Mescid, namaz kılınan yer.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

2. **mescidi:**-*i*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

3. **mescid:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Mescid, namaz kılınan yer.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

4. **mescide:**-*e*
Gazel 230
Mısra: **7**
Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

mescid-i aḳṣā:[FD]
1. **mescid-i aḳṣā:**
Gazel 229
Mısra: **12**
Kudüs'te bulunan kutsal mabed; Hz. Peygamberin miraca çıktığı mekân; Hz. Süleyman'in yedi yılda yaptığı caminin adı.Kudüs'deki meşhur büyük cami.
11. Besmeleyle Kaʿbetu ʾllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

mesel:[GTS]
1. **meselde:**-*de*
Kaside 17
Mısra: **69**
Benzer, örnek.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

2. **meseldür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **8**
Atasözü, darb-ı mese.
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

3. **meseldür:**-*dür*
Gazel 200
Mısra: **10**
Ar.hikaye,örnek,benzeri.
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

mesʿele-i nāz:
1. **mesʿele-i nāz:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Naz konusu.
3. Müjgānuña maʿlūm ḳamu mesʿele-i nāz
4. Ḫaddüñde ʿıyān ḳāʿide-i defter-i şīve

meşhūr:
1. **meşhūr:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Herkesçe bilinir.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẕāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

2. **meşhūr:**
Kaside 20
Mısra: **32**
Herkesçe bilinir.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü faẓl u keremle meşhūr

mesīḥ:
1. **mesīḥ:**
Gazel 11
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

2. **mesīḥ:[PALA]**
Gazel 23
Mısra: **17**
Hz. İsa (as) peygamber'in lakabıdır. Elini sürdüğü hastaları derhal iyi etmesinden dolayı bu lakabı almıştır.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabībüñ işiginde ḳıl vefāt

3. **mesīḥ:**
Gazel 28
Mısra: **8**
Hz. İsa (as) peygamber.
7. Göge çıḳardum kemend-i āh ile
8. Ḳorḳaram ben çıḳıcaḳ iner Mesīḥ

4. **mesīḥ:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Hz. İsa (as) peygamber (Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsa'ya Mesîh denmiştir. Hz.İsâ'nın öldürülmeyip çarmıha gerilerek göğe kaldırıldığı Nisâ sûresinin 158. âyetinde açıkça bildirilmektedir. Hz. İsâ kıyâmete yakın dünyaya inecek Hz. Muhammed'e bildirilen İslâm hükümlerine tabi olarak 40 sene yaşayacaktır.).
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı ṣubḥ

5. **mesīḥ:**
Gazel 34
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlās Allāhuʾṣ-ṣamed

6. **mesīḥ:**
Gazel 45
Mısra: **13**
İsa peygamberin lâkabı.
13. Cān virürseñ ḳadd-i yār içün Mesīḥ
14. Ḳad ḫuşirnā mahu fī yevmiʾn-nüşūr

7. **mesīḥ:**
Gazel 102
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

8. **mesīḥ:**
Gazel 110
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʿol āsitān olupdur añа āsumān-veş

9. **mesīḥ:**
Gazel 111
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

10. **mesīḥ:**
Gazel 114
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim ṣudāʾ

11. **mesīḥ:**
Gazel 209
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

12. **mesīh:**
Gazel 251
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Yāra vaṣl olacağın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

13. **mesīh:**
Gazel 264
Mısra: **3**
Hz. İsa (as) peygamber.
3. Ger inüp yire Mesīh işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

14. **mesīḥ:**
Gazel 284
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Naẓm ile ḫüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḥi şiʿrüñ nesi var ḫüsn-i edādan ġayrı

15. **mesīḥ:**
Gazel 289
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

mesiḫā:bknz. Mesih.
1. **mesiḫā:**
Gazel 2
Mısra: **16**
Hz. İsa'.
15. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflāḳde reşk ide Mesīḥīye Mesiḫā

2. **mesīḫā:**
Gazel 165
Mısra: **10**
Hz. İsa'.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḫā taʿlīm

3. **mesīḫālanmasun:**-*lan, -ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **8**
Hz. İsa'nın adlaarından biri.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş ü yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḫālanmasun

4. **mesīḫā:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Hz. İsa'.
9. Mesīḫā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Ṣayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

mesīḫā-yı nefes:
1. **mesīḫā-yı nefes:**
Gazel 103
Mısra: **14**
Mesihi'nin ilhamı.II Nefesi II Canı.
13. ʿÂlem içinde suḫan ḳaldı Mesīḥiden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḫā-yı nefes

mesīḥī:
1. **mesīḥī:**
Murabba 1
Mısra: **23**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuṣlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **mesīḥī-rā:**-*rā*
Gazel 1
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Yā Rab ān ḫursendiyī- fermā Mesīḥī-rā kʿez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḥta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

3. **mesīḥī:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī duʿānı temām ḳıl

4. **mesīḥī:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī medḥi bu denlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

5. **mesīḥī:**
Kaside 1
Mısra: **20**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʾvā

6. **mesīḥī:**
Murabba 2
Mısra: **41**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairdir.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

7. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 2
Mısra: **16**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflāḳde reşk ide Mesīḥīye Mesiḫā

8. **mesīḥī:**
Murabba 3
Mısra: **25**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

9. **mesīḥī:**
Gazel 3
Mısra: **14**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

10. **mesīḥī:**
Kıt'a 3
Mısra: **19**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

11. **mesīḥī:**
Kaside 3
Mısra: **55**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Fakrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

12. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 4
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Devr idüp öper mey-i telḥiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān añа

13. **mesīḥī:**
Gazel 5
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān añа

14. **mesīhī:**
Kaside 5
Mısra: **67**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
67. Rişte-i naẓma Mesīhī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

15. **mesīḥī:**
Gazel 6
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ey Mesīḥī zülfi sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

16. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Kaside 6
Mısra: **93**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
93. Görürse gül gibi eş'ārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḫayādan meh ile ḫᵛar jāle

17. **mesīḥī:**
Gazel 7
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gözden çıḳınca aġlar isem ey Mesīḥī ben
10. İki göziyle baḳmaya çarḫ-ı dutā bana

18. **mesīḥī:**
Kaside 7
Mısra: **89**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

19. **mesīḥī:**
Kaside 7
Mısra: **93**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.

93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derūñden aña ire bir avuç türāb

20. **mesīḥī:**
Gazel 8
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ẕikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

21. **mesīḥī:**
Gazel 9
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabā

22. **mesīḥī:**
Gazel 10
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bād-ı firāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

23. **mesīḥī:**
Kıt'a 10
Mısra: **7**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaṣdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

24. **mesīḥī:**
Kaside 10
Mısra: **53**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
53. Āh ide işgüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

25. **mesīḥī:**
Kaside 11
Mısra: **63**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine ḳış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naṣīr

26. **mesīḥī:**
Gazel 12
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

27. **mesīḥinüñ:**-*nüñ*
Gazel 12
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʿāb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

28. **mesīḥī:**
Kaside 13
Mısra: **59**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

29. **mesīḥī:**
Gazel 13
Mısra: **18**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
17. Kim ki tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı bilür
18. Ey Mesīḥī ʿindehüʿilmü ʿl-kitāb

30. **mesīḥī:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
3. Kim hürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
4. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

31. **mesīḥī:**
Kaside 14
Mısra: **61**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

32. **mesīḥīyā:**-*yā*
Gazel 14
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ṣīrīn lebinde ḫāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

33. **mesīḥī:**
Kaside 15
Mısra: **42**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
41. Cevher olur naẓar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẓar

34. **mesīḥī:**
Gazel 15
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

35. **mesīḥī:**
Kıt'a 16
Mısra: **5**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

36. **mesīḥī:**
Kaside 16
Mısra: **81**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḥṣā

37. **mesīḥī:**
Gazel 16
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müẕehheb

38. **mesīḥī:**
Kaside 17
Mısra: **93**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

39. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 17
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın ṣavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

40. **mesīḥī:**
Kaside 18
Mısra: **55**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

41. **mesīḥī:**
Gazel 18
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḥaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

42. **mesīḥī:**
Kaside 19
Mısra: **51**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencür

43. **mesīḥī:**
Gazel 19
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

44. **mesīḥī:**
Kaside 20
Mısra: **43**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḫkar ise ṭut maʿẕūr

45. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 20
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şūfīyā şatma Mesīḥīye sen esmāʾıġı
10. Nʿeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

46. **mesīḥī:**
Gazel 21
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

47. **mesīḥī:**
Kaside 21
Mısra: **33**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
33. İnṣāfʿey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḫaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

48. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 22
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḫalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

49. **mesīḥī:**
Gazel 24
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫᵛānın ala vāris

50. **mesīḥī:**
Gazel 25
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

51. **mesīḥīden:**-*den*
Gazel 26
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Berk urur ḳalb-i Mesīḥīden lebüñ
10. Keʾş-şarābiʾl-ḫamre min cevfiʾ z-zücāc

52. **mesīḥī:**
Gazel 27
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Ṣīrīn medḥ ider
10. Laʾl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

53. **mesīḥī:**
Gazel 28
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ey Mesīḥī ʿārız-ı dil-dārda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melīḥ

54. **mesīḥī:**
Gazel 30
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

55. **mesīḥī:**
Gazel 32
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairdir.

9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ān genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

56. **mesīḥī:**
Gazel 35
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

57. **mesīḥī:**
Gazel 36
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʿl-ḥad

58. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 37
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Korḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoġ a eşed

59. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 38
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

60. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 39
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

61. **mesīḥī:**
Gazel 40
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Cebīn ü ḫaddine cān vir Mesīḥī
10. Ki senden ola mihr ü māh ḫoşnūd

62. **mesīḥī:**
Gazel 41
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṣāf ol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

63. **mesīḥī:**
Gazel 42
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

64. **mesīḥī:**
Gazel 43
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

65. **mesīḥī:**
Gazel 44
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

66. **mesīḥī:**
Gazel 44
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ṣāʿ irūñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

67. **mesīḥī:**
Gazel 45
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

68. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 46
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Ṣanki ʿİsādur inüp itdi ẓuhūr

69. **mesīḥī:**
Gazel 46
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

70. **mesīḥī:**
Gazel 47
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ ṣarīridür dem-i şūr

71. **mesīḥī:**
Gazel 48
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Ṣanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

72. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 49
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle ṣāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

73. **mesīḥī:**
Gazel 50
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ṭūṭī-i ṭabʿın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḫsārıdur

74. **mesīḥī:**
Gazel 51
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī ḫaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḫoşdur

75. **mesīḥī:**
Gazel 52
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

76. **mesīḥī:**
Gazel 53
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḥī öldügine acımazdı
12. Olaydı bir daḥi yār-ı suḫanver

77. **mesīḥī:**
Gazel 54
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Alup cānını bir būse virürseñ
10. Mesīḥī bendeñe niʾmeʾl-bedeldür

78. **mesīḥī:**
Gazel 55
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṣanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḥālince gördügüñ kişi ṣāḥib-naẓar geçer

79. **mesīḥī:**
Gazel 56
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

80. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 57
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ġafletde iḳen alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

81. **mesīḥī:**
Gazel 58
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalın yüzlülere akçeyi yandur

82. **mesīḥī:**
Gazel 59
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṣınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

83. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 60
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

84. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 61
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü fırḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

85. **mesīḥī:**
Gazel 62
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. İşidüp nālemüñ cereslerini
10. Didi yine Mesīḥī ḳanzildür

86. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 63
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Sözi cān-baḫşdur Mesīḥīnüñ
14. Şañasın kim Mesīḥ-i Meryemdür

87. **mesīḥī:**
Gazel 64
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Ṣoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

88. **mesīḥī:**
Gazel 65
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

89. **mesīḥīden:**-*den*
Gazel 66
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

90. **mesīḥī:**
Gazel 67
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

91. **mesīḥī:**
Gazel 68
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.

13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʾanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

92. **mesīḥī:**
Gazel 69
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳatʾ-ı ʿalāḳadur

93. **mesīḥī:**
Gazel 70
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün toġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

94. **mesīḥī:**
Gazel 71
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

95. **mesiḥi:**
Gazel 72
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesiḥi muḫterʾdür pīşesinde
10. Degüldür şanʿat-ı divān uġurlar

96. **mesīḥī:**
Gazel 73
Mısra: **17**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḫāşı şikār

97. **mesīḥīden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʾol ḫūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

98. **mesīḥī:**
Gazel 75
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

99. **mesīḥī:**
Gazel 76
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Belālar çekse ṭañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

100. **mesīḥī:**
Gazel 77
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

101. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 78
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḥālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

102. **mesīḥī:**
Gazel 79
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

103. **mesīḥī:**
Gazel 80
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

104. **mesīḥī:**
Gazel 81
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesīḥī ger leb-i meygūnuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb içün ḫum ider

105. **mesīḥī:**
Gazel 82
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī şūretde birḳaç cāhili var

106. **mesīḥī:**
Gazel 83
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Her kim ki mıṣṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

107. **mesīḥī:**
Gazel 84
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Şūretā gören şanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

108. **mesīḥī:**
Gazel 85
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar şayd itmeġe şiʾrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

109. **mesīḥī:**
Gazel 86
Mısra: **18**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

110. **mesīḥī:**
Gazel 87
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

111. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 88
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḳaplamadan Mesīḥīyi jeng-i ecel şehā
10. Āyīne-i vücūdına eyle şafā naẓar

112. **mesīḥī:**
Gazel 89
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

113. **mesīḥī:**
Gazel 91
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

114. **mesīḥī:**
Gazel 92
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

115. **mesīḥī:**
Gazel 93
Mısra: **17**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
17. Necātī ḫanceri ile Mesīḥī ḫanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʾemān ḫancer

116. **mesīḥī:**
Gazel 94
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

117. **mesīḥī:**
Gazel 95
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʾd-ı zülfiñe
10. Kʾolur ferıh çü çenberine ire cānbāz

118. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 96
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ añа gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

119. **mesīḥī:**
Gazel 97
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i ṣubḥgāhumuz

120. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 98
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

121. **mesīḥī:**
Gazel 99
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bu ulu niʾmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

122. **mesīḥī:**
Gazel 100
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Cānı çekdük Mesīḥī dil-dāra
12. Ancaḳ añа yetişdi ḳudretümüz

123. **mesīḥī:**
Gazel 101
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ġām yimezüz Mesīḥī ḥaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

124. **mesīḥīden:**-*den*
Gazel 103
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. ʿĀlem içinde suḫan ḳaldı Mesīḥīden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḥā-yı nefes

125. **mesīḥī:**
Gazel 103
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī olı ḥāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

126. **mesīḥī:**
Gazel 105
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Zülfüñ Mesīḥī gönlini baġlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim ṭuṭar meges

127. **mesīḥī:**
Gazel 106
Mısra: **17**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.

17. Mesîḥî şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bî-mihrüñ
18. Yürekde dāġını kime ʿıyān ider nergis

128. **mesîḥî:**
Gazel 107
Mısra: **19**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
19. Ger bu defterden Mesîḥî gide gelmez misli hîç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tıraş

129. **mesîḥî:**
Gazel 108
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Eger ġammāz olmasa Mesîḥî āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

130. **mesîḥî:**
Gazel 109
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesîḥî tīr-i āhuñ ḳorḳusından
14. Olupdur çarḫ-ı merdüm-küş zırıh-pūş

131. **mesîḥî:**
Gazel 112
Mısra: **12**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesîḥî āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

132. **mesîḥî:**
Gazel 113
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Takdīr-i maʿānī-i bedīʿ eylemeyince
10. Şiʿr içre Mesîḥî bulımaz zīb ü fer elfāz

133. **mesîḥî:**
Gazel 115
Mısra: **17**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
17. İrmez Mesîḥî vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

134. **mesîḥî:**
Gazel 116
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Cānā Mesîḥî yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında şorar şemʿ

135. **mesîḥî:**
Gazel 118
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesîḥî cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḥişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur añа ḳulaġ

136. **mesîḥî:**
Gazel 119
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bu Mesîḥî işigünde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

137. **mesîḥî:**
Gazel 120
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesîḥî ḫᵛān-ı visālüñ meded ḳıl
10. Çü terḳīb-i laʿlüñle itdüñ mükeyyef

138. **mesîḥî:**
Gazel 121
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Yüzi zülf-i dutâsında Mesîḥî
10. Yaraşmış nitekim raḥleyle muṣḥaf

139. **mesîḥî:**
Gazel 122
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ey Mesîḥî gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uġurlatmaz aña ṣuʾle-i mehtāb-ı ʿışḳ

140. **mesîḥî:**
Gazel 123
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesîḥî bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

141. **mesîḥîye:***-y, -e*
Gazel 124
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesîḥîye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

142. **mesîḥî:**
Gazel 125
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesîḥî dür-i yek-dāne durur maʿnī-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olımaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

143. **mesîḥî:**
Gazel 126
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Iraḳ yaḳın Mesîḥî duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yaḳında ḳaçarsın ıraḳ ıraḳ

144. **mesîḥî:**
Gazel 127
Mısra: **12**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḥle naẓar eyler ise
12. Gözine dura Mesîḥî ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

145. **mesîḥî:**
Gazel 128
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesîḥî gözüñ aç bād-ı ṣabāya ḳarşu
10. Ayaġı ṭopraġına ḳıldıysa ḫaḳḳ-ı naẓaruñ

146. **mesîḥî:**
Gazel 129
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gölgeligüñe Mesîḥî ṣalayın sāye dimiş
10. Nʾola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

147. **mesîḥî:**
Gazel 130
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ḫaḳ Mesîḥî duʿāsı ile seni
14. Eylesün ser-feräz Ḳāsım Beg

148. **mesîḥî:**
Gazel 131
Mısra: **18**
Özel isim -15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şair.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesîḥî yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

149. **mesîḥî:**
Gazel 132
Mısra: **9**
Özel isim -15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şair.
9. Cān viricek Mesîḥî fırāḳuña didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḥasretin Allāhü sellemek

150. **mesîḥî:**
Gazel 133
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairdir.
9. Çünkim Mesîḥî maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden şarardı ayaġuñdaġı gelik

151. **mesîḥîde:***-de*
Gazel 134
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesîḥîde yarı cān
10. Bir daḥi göriniceğiz öldürdi dibelik

152. **mesîḥî:**
Gazel 135
Mısra: **9**
Özel isim -15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şair.
9. Ey Mesîḥî bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḫaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

153. **mesîḥî:**
Gazel 136
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairdir.
11. Yüri var iḫtiyāruñla Mesîḥî
12. Yine issine teslim eyle cānuñ

154. **mesîḥî:**
Gazel 137
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesîḥî çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

155. **mesîḥî:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Özel isim -15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şair.
9. Ey Mesîḥî o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar ırteye dek

156. **mesîḥî:**
Gazel 139
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bahāne ister imiş kim Mesîḥî öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

157. **mesîḥî:**
Gazel 140
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesîḥî
10. Fi ʾl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

158. **mesîḥî:**
Gazel 141
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ey Mesîḥî bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

159. **mesîḥî:**
Gazel 142
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mey nūş idüp Mesîḥî unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

160. **mesîḥî:**
Gazel 143
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesîḥî kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı hîç iʿtibār laʿl

161. **mesîḥî:**
Gazel 145
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesîḥî ḳomadı şu gibi hercāʾiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar göñül

162. **mesîḥî:**
Gazel 146
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesîḥî başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

163. **mesîḥî:**
Gazel 147
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.

11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

164. **mesīḥī:**
Gazel 148
Mısra: **14**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

165. **mesīḥī:**
Gazel 149
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī şanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

166. **mesīḥī:**
Gazel 150
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫurāmān-şekil

167. **mesīḥī:**
Gazel 150
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

168. **mesīḥī:**
Gazel 151
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

169. **mesīḥī:**
Gazel 153
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

170. **mesīḥī:**
Gazel 153
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire güş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

171. **mesīḥī:**
Gazel 154
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭopṭolu ola ṣandūḳ-ı türbetüm

172. **mesīḥī:**
Gazel 155
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Tecellīyāt-ı vicdāndan Mesīḥī
16. Ne kim buldumsa hep sāġarda buldum

173. **mesīḥī:**
Gazel 156
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḫidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

174. **mesīḥī:**
Gazel 157
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesīḥī bāri erkenden gözüñ yum

175. **mesīḥīdür:**-*dür*
Gazel 158
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

176. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 159
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ṣol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

177. **mesīḥī:**
Gazel 159
Mısra: **16**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

178. **mesīḥī:**
Gazel 160
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Ṣādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

179. **mesīḥī:**
Gazel 161
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʾnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

180. **mesīḥī:**
Gazel 162
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. İşigünde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

181. **mesīḥī:**
Gazel 163
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī ḥaste-dil yāruñ vişāliyle ḳavī iken
10. Didürme ṣoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

182. **mesīḥī:**
Gazel 164
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

183. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 165
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

184. **mesīḥī:**
Gazel 166
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḫalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

185. **mesīḥī:**
Gazel 167
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṭārem-i çarḫda raḳṣ ura Mesīḥī Zühre
10. Şīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḥān ḳılam

186. **mesīḥī:**
Gazel 169
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

187. **mesīḥī:**
Gazel 170
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḫüsn

188. **mesīḥī:**
Gazel 171
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Ṣurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

189. **mesīḥī:**
Gazel 172
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Raḳībe bilmezüz nʿitdük Mesīḥī
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

190. **mesīḥī:**
Gazel 173
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʾ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

191. **mesīḥīden:**-*den*
Gazel 174
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesīḥīden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

192. **mesīḥī:**
Gazel 175
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Naẓar itdükçe mirʾāta Mesīḥī
14. Görinür aña iki bedre altun

193. **mesīḥī:**
Gazel 176
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gülşen-i luṭf içre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

194. **mesīḥī:**
Gazel 177
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

195. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 178
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

196. **mesīḥī:**
Gazel 179
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

197. **mesīḥī:**
Gazel 180
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

198. **mesīḥī:**
Gazel 181
Mısra: **17**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

199. **mesīḥī:**
Gazel 182
Mısra: **17**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.

17. Duʿā itdükçe mevtine Mesīḥī
18. Çağırur sīnesinden cānı āmīn

200. **mesīḥī:**
Gazel 184
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

201. **mesīḥī:**
Gazel 185
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden taş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳūhsārdan

202. **mesīḥī:**
Gazel 186
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī dem-be-dem feryād idüpdür
10. Çağırur ḳara ḳaşdan ḳara gözden

203. **mesīḥī:**
Gazel 187
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī çarḫ-ı çārümden olur manẓūr-ı Ḥaḳ
10. Ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin pāk eyleyen

204. **mesīḥī:**
Gazel 188
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

205. **mesīḥī:**
Gazel 189
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Dek geldügini dün gice aġyāra Mesīḥī
10. Kim gördi ise didi ki divāne imişsin

206. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 191
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazdugı devr anuñ içün

207. **mesīḥī:**
Gazel 192
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫʷānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

208. **mesīḥī:**
Gazel 193
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḥikāyetin

209. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 194
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

210. **mesīḥī:**
Gazel 195
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġark ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

211. **mesīḥī:**
Gazel 196
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

212. **mesīḥī:**
Gazel 197
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

213. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 198
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmetdür bu

214. **mesīḥī:**
Gazel 199
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesīḥī teşne-dilden ṭutma tīgüñ
14. Degül çoḳ ol ġarībe bir içim şu

215. **mesīḥī:**
Gazel 200
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesīḥī girü gönliñ almaḳ ister
14. Görüp bī-raḥm idügüñ ey cefā-ḫū

216. **mesīḥī:**
Gazel 201
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

217. **mesīḥī:**
Gazel 202
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ne ḥāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

218. **mesīḥī:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Özel isim -15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şair.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ū be-ḫʷāh

219. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 204
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

220. **mesīḥī:**
Gazel 206
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala firḳatüñde şöyle gümrāh

221. **mesīḥī:**
Gazel 207
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḫusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

222. **mesīḥī:**
Gazel 208
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

223. **mesīḥī:**
Gazel 210
Mısra: **14**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

224. **mesīḥī:**
Gazel 211
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʾāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

225. **mesīḥī:**
Gazel 212
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḥaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

226. **mesīḥī:**
Gazel 213
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. ʿİẕār u laʿlüñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

227. **mesīḥi:**
Gazel 214
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

228. **mesīḥī:**
Gazel 215
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şaçuña beñzedügiçün ṭolaşur
10. Mesīḥī zāhidüñ peşmīnesine

229. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 216
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫʷānına

230. **mesīḥī:**
Gazel 218
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḳılmazdı Mesīḥī heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Kūyıña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

231. **mesīḥī:**
Gazel 219
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

232. **mesīḥī:**
Gazel 220
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

233. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 221
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

234. **mesīḥī:**
Gazel 222
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Kılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẓar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

235. **mesīḥī:**
Gazel 223
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.

9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

236. **mesīḥī:**
Gazel 224
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

237. **mesīḥī:**
Gazel 225
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

238. **mesīḥī:**
Gazel 226
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḳapuña vardı fīgān ile Mesīḥī gūyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

239. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 228
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

240. **mesīḥī:**
Gazel 229
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

241. **mesīḫīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 230
Mısra: **12**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḫīnüñ ocaġına şu ḳoyma

242. **mesīḫīde:**-*de*
Gazel 231
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḫīde ġaraż yoḳ ey gül-i ter
12. Hemān bülbül gibi ḳalmış diline

243. **mesīḥī:**
Gazel 232
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

244. **mesīḫīye:**-*y, -e*
Gazel 233
Mısra: **17**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
17. Ḳapuña vardukça incinme Mesīḫīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

245. **mesīḫī:**
Gazel 233
Mısra: **19**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḥālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

246. **mesīḫīyi:**-*y, -i*
Gazel 234
Mısra: **19**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḫīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

247. **mesīḥī:**
Gazel 234
Mısra: **21**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesīḥī çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dīvānına

248. **mesīḥī:**
Gazel 235
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki taşı ʿālemde bir arada

249. **mesīḥī:**
Gazel 236
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

250. **mesīḫīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 237
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Depretdügince zülfüñi virür Mesīḫīnüñ
14. ʿÖmr-i ʿazīzini yele yek-pāre mirvaḥa

251. **mesīḥī:**
Gazel 238
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez ṣūrete

252. **mesīḥī:**
Gazel 239
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ol gül-ʿiẕār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḥsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

253. **mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 240
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlüñ mey ü çāh-ı ẕeḳanuñ şāġar-ı şīve

254. **mesīḥī:**
Gazel 241
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Başdan çıkarsa nʾ ola Mesīḥī ḥabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

255. **mesīḥī:**
Gazel 242
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

256. **mesīḥī:**
Gazel 243
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Ger Mesīḥī düşe laʿlüñden cüdā
16. Kimse ayrıḳ görmez anı cān ile

257. **mesīḫīye:**-*y, -e*
Gazel 245
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Gösterür ṣūret Mesīḫīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

258. **mesīḫīyi:**-*y, -i*
Gazel 246
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḫīyi
10. Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

259. **mesīḫī:**
Gazel 248
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḫī nice bünyād itdi

260. **mesīḫī:**
Gazel 249
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Düşdiyse Mesīḫī ʿaceb olmaz saña göñli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

261. **mesīḫīye:**-*y, -e*
Gazel 250
Mısra: **7**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
7. İncinme Mesīḫīye saña düşdise göñli
8. Maʿ-ẕūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

262. **mesīḫī:**
Gazel 252
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Nār-ı firāḳḳ şöyle yaḳubdur Mesīḫī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

263. **mesīḫī:**
Gazel 254
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Söz degürmezdi Mesīḫī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

264. **mesīḫī:**
Gazel 255
Mısra: **16**
Mesih gibi.
15. Nūsḫa-ı şiʿr ile güzelleri teshīr itdüñ
16. Be Mesīḫī giderek sözlerüñ efsūn oldı

265. **mesīḫī:**
Gazel 256
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Yāruñ Mesīḫī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi şabā havāya hümānuñ dimāġını

266. **mesīḫī:**
Gazel 257
Mısra: **8**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
7. Oḳuñ yüregine ṭoḳunacaġın
8. Mesīḫī şimdi göñlinden geçürdi

267. **mesīḫī:**
Gazel 258
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Şeh-i iḳlīm-i naẓm olduñ Mesīḫī
10. Cihānı ṭutdı sözüñ ṭumṭurāḳı

268. **mesīḫī:**
Gazel 259
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mihr-i maʿānī ile yine rūşen eyledi
10. Eṭrāf-ı kāʾinātı Mesīḫī ġazelleri

269. **mesīḫī:**
Gazel 260
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḫī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḫī sūzeni

270. **mesīḫī:**
Gazel 260
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḫī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḫī sūzeni

271. **mesīḫī:**
Gazel 261
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.

13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

272. **mesīḥī:**
Gazel 262
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lü'lü' sözüñüñ naẓmın işitdi

273. **mesīḥī:**
Gazel 263
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Ḳaṣd itmiş iken ḳatlüme dil-dār Mesīḥī
14. Baḫt-ı siyehüm mānı' olup ḳanuma girdi

274. **mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 264
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Didüm ey dost Mesīḥīye görinsün ḥālüñ
10. Didi insāna görinmez gözinüñ merdümeki

275. **mesīḥī:**
Gazel 265
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḫusı

276. **mesīḥī:**
Gazel 266
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesīḥī derd-i cānāndan ölürse
14. Yaza seng-i mezārında hüve 'l-ḥay

277. **mesīḥī:**
Gazel 267
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḥasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

278. **mesīḥī:**
Gazel 268
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

279. **mesīḥī:**
Gazel 269
Mısra: **19**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamā'il baġladı

280. **mesīḥī:**
Gazel 270
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi 'ışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

281. **mesīḥī:**
Gazel 271
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Mesīḥī çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

282. **mesīḥī:**
Gazel 272
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

283. **mesīḥī:**
Gazel 273
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Mesīḥī ġam ḥişārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

284. **mesīḥī:**
Gazel 275
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḥürmet eyledi

285. **mesīḥī:**
Gazel 276
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı k'anuñ 'ömri gülini dermedi

286. **mesīḥī:**
Gazel 277
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i 'ışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

287. **mesīḥī:**
Gazel 277
Mısra: **15**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Seb'a-i seyyāreden idindi yedi heykeli

288. **mesīḥī:**
Gazel 279
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ey Mesīḥī varaḳ-ı eş'āruñ
10. Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarī

289. **mesīḥīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 280
Mısra: **10**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ 'aceb mi ḫāṭırı

290. **mesīḥī:**
Gazel 280
Mısra: **11**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim 'aṭā itdükçe ay
12. Yırtılur ra'd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

291. **mesīḥī:**
Gazel 281
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı 'ışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

292. **mesīḥī:**
Gazel 282
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Lebüñ evṣāfın itdükçe Mesīḥī
10. Olur ḫāmūş tūṭī-i şeker-ḫāy

293. **mesīḥī:**
Gazel 285
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Ḳaysı-yı la'l-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

294. **mesīḥī:**
Gazel 286
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Öldürecegin 'ışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu du'āyı

295. **mesīḥī:**
Gazel 287
Mısra: **9**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥza Mesīḥī
10. Gel 'ayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

296. **mesīḥī:**
Gazel 288
Mısra: **13**
15. yüzyılın 2. yarısında yaşamış,doğum yeri bugün Kosova bölgesinde bulunan Üsküp yakınlarındaki Priştine olan şairimizdir.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

mesīḥ-i meryem:
1. **mesīḥ-i meryemdür:**-*dür*
Gazel 63
Mısra: **14**
Meryem oğlu Mesih.
13. Sözi cān-baḫşdur Mesīḥīnüñ
14. Şañasın kim Mesīḥ-i Meryemdür

mesīḥ-i şānī:
1. **mesīḥ-i şānidür:**-*dür*
Gazel 52
Mısra: **1**
İkinci Mesih. (Can bahşetme bağlamında).
1. Ol leb-i cān-baḫş-ı 'ālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim sihr itmede çeşmi cihān fettānıdur

mesīḥī-i biçāre:
1. **mesīḥī-i biçāreni:**-*n, -i*
Kaside 9
Mısra: **59**
Çaresiz Mesihi.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. K' olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

mesīḥī-i bülbül-kelām:
1. **mesīḥī-i bülbül-kelām:**
Gazel 247
Mısra: **10**
Bülbül sözlü Mesīḥī.
9. Her zerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

mesīḥī-i ġamgīn:
1. **mesīḥī-i ġamgīn:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Gamlı mesihi.
41. Ez ān du'ā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz du'ā-yı tu cāneş nemīşeved ḥurrem

mesīḥī-i medḥ-ḫ^{v}ān:
1. **mesīḥī-i medḥ-ḫ^{v}ān:**
Kaside 2
Mısra: **82**
Mesīḥī'nin övgü(övülmüş) sofrası.
81. İnṣāf-ı ḫōş-nevāsı güzel 'andelībdür
82. Gülzār-ı vaṣfuñ içre Mesīḥī-i medḥ-ḫ^{v}ān

mesīḥī-veş:
1. **mesīḥī-veş:**
Gazel 190
Mısra: **13**
Mesīḥī gibi.
13. Mesīḥī-veş mücerred olmayınca
14. Semāvi rāza sen maḥrem degülsin

mesīḥīyā:
1. **mesīḥīyā:**
Gazel 147
Mısra: **13**
Ey Mesihi.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

2. **mesīḥīyā:**
Gazel 205
Mısra: **9**
Ey Mesihi.
9. Zülf-i nigār maḥşer-i dildür Mesīḥīyā
10. Cān-ı günāhkāra ḥaṭı nāme-i siyāh

mesīḥī-yi ḫaste-dil:
1. **mesīḥī-yi ḫaste-dil:**
Gazel 90
Mısra: **13**
Gönlü hasta olan Mesihi.
13. Mey-gün lebüñden ayru Mesīḥī-yi ḫaste-dil
14. Meyḫānelerde şām u seḥer cām-ı Cem çeker

mesken:[MT]
1. **mesken:**
Terkib-bend 1
Mısra: **78**
Sakin olacak yer, Ev.Mahal.

77. Kıldı ol kesb-i ḥayāt-ı ebedī
78. Mesken idindi civār-ı samedı

2. **meskeninde:**-*in, -de*
Kaside 19
Mısra: **19**
Sakin olacak yer, Ev.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

3. **mesken:**
Gazel 284
Mısra: **10**
Sükun olunacak yer, barınak.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı kūy-ı fenādan ġayrı

mesken it-:
1. **mesken itdi:**-*di*
Gazel 14
Mısra: **7**
Yer etmek, edinmek.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

2. **mesken itdi:**-*di*
Gazel 271
Mısra: **7**
Yer etmek, edinmek.
7. Ḥayālüñ mesken itdi çeşm-i terde
8. Velī başından avladı pınarı

mesken ol-:
1. **mesken ol:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Mekan edinmek, yerleşmek.
3. Tañ degül ḫālüñ ḫarāb olsa gönül
4. Saña kim dir genc-i ḫüsne mesken ol

2. **mesken olmaz:**-*maz*
Gazel 22
Mısra: **6**
Oturulacak yer.
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlatuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

2. **mesken olsa:**-*sa*
Gazel 117
Mısra: **2**
Mekan edinmek, yerleşmek.
1. Leylā maḥallesinde irişen ider yaşaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

meskenet:[MT]
1. **meskenet:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Alçak gönüllülük,tevazu.
7. Cām-ı meclis laʿl-i mey-gūnuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şurāḥı baş ḳoyar ayaġına

meşk-i pür-eşk:
1. **meşk-i pür-eşk:**
Gazel 65
Mısra: **5**
Göz yaşı ile dolu su kabı.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu ṭaşıyup ḫidmet eyler

mesned:[KT]
1. **mesnedi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **97**
Makam.
97. Mesnedi itdise terk-i dünyā
98. Ḥaşre dek var ola Yūnus Paşa

mesned eyle-:
1. **mesned eyledi:**-*di*
Gazel 210
Mısra: **7**
Dayanak yapmak.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

mesned idin-:
1. **mesned idine:**-*ine*
Gazel 146
Mısra: **1**
Dayanak etmek.
1. Yüz bulup ger idine ḥaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

meşreb:[KT]
1. **meşreb:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Yaratılış, huy, tabiat.
7. Yüri ey şāribüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

mest:[GTS]
1. **mest:**
Kaside 6
Mısra: **17**
Sarhoş, kendinden geçmek.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

2. **mest:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Sarhoş, kendinden geçmiş.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaṣr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engūr

3. **mest:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Sarhoş, kendinden geçmek.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña gönli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

mest it-:
1. **mest idüben:**- *üben*
Gazel 120
Mısra: **5**
Kendinden geçirme, hayrette bırakma.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḫadd-i müzellef

mest it-:
1. **mest itmege:**-*meg, -e*
Gazel 240
Mısra: **9**
Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlüñ mey ü çāh-ı zeḳanuñ şāġar-ı şīve

mest ol-:
1. **mest oldum:**-*du, -m*
Gazel 46
Mısra: **3**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
3. Şöyle mest oldum mey-i ʿışḳuñla kim
4. Girmeye ḳulaġuma āvāz-ı şūr

2. mest olınca:-*ınca*
Kıt'a 10
Mısra: **8**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaṣdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

mestāne:bknz.mest
1. **mestāne:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fīʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

2. **mestānedür:**-*dür*
Gazel 85
Mısra: **2**
Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḫum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

mest-i bī-bākem:
1. **mest-i bī-bākem:**-*m*
Gazel 258
Mısra: **3**
Korkusuz sarhoş.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

mest-i cömerd:
1. **mest-i cömerd:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Cömert sarhoş.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḫi yiter delīl

mest-i dil:
1. **mest-i diline:**-*i, -n, -e*
Gazel 41
Mısra: **4**
Gönlü mest etmek.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

mest-i lā-yaʿḳıl ol-:
1. **mest-i lā-yaʿḳıl olalum:**-*alu, -m*
Murabba 3
Mısra: **4**
Mest-i lâ-ya'kıl olmak: Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.
3. Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk idelüm
4. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **mest-i lā-yaʿḳıl ol-:**
Murabba 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mest-i lâ-ya'kıl olmak: Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.
7. Nūş idüp bunlar ile Rūmili ṭolularını
8. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

3. **mest-i lā-yaʿḳıl olalum:**
Murabba 3
Mısra: **12**
Mest-i lâ-ya'kıl olmak: Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.
11. Fevt olan ʿişreti hep şimdi temām eyleyelüm
12. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

4. **mest-i lā-yaʿḳıl ol-:**
Murabba 3
Mısra: **16**
Mest-i lâ-ya'kıl olmak: Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.
15. Cāna cān ḳatmaġa gāh öpüşelüm gāh içelüm
16. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yakalar çāk idelüm

5. **mest-i lā-yaʿḳıl ola-:**
Murabba 3
Mısra: **20**
Mest-i lâ-ya'kıl olmak: Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.
19. Giceler şubḥa degin şubḥ içüp aḫşāma degin
20. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

6. **mest-i lā-yaʿḳıl olalum:**
Murabba 3
Mısra: **24**
Mest-i lâ-ya'kıl olmak: Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.
23. Ol ṣafādan pür idüp naʿre ile āfāḳı
24. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

7. **mest-i lā-yaʿḳıl olalum:**
Murabba 3
Mısra: **28**
Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, kendinden geçmek.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp saçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

mest-i mey-i ʿışḳ:
1. **mest-i mey-i ʿışḳa:**-*a*
Kıt'a 3
Mısra: **18**
Aşk şarabının sarhoşu.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

mest-i nāz:
1. **mest-i nāz:**
Gazel 30
Mısra: **9**
Naz sarhoşu.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

mestlik:
1. **mestliksüz:**-*süz*
Gazel 268
Mısra: **9**
Sarhoş.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

mestūr eyle-:
1. **mestūr eyler:**-*r*
Gazel 89
Mısra: **1**
Örtmek.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

meşṭūr ol-:
1. **meşṭūr olmaşaydı:**
Gazel 131
Mısra: **16**
Örtülü ve örtülmüş olmamak.

15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda meşṭūr olmaşaydı naḳş-ı ṭasvirüñ senüñ

me-şümür:
1. **me-şümür:**
Kaside 22
Mısra: **31**
Saymamak.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güẕeşteem zi ʿAcem

mesvā:[MT]
1. **mesvā:**
Gazel 229
Mısra: **1**
Ar.mekān.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

metāʿ:[MT]
1. **metāʿına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 25
Mısra: **6**
Mal, kıymetli eşya.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

2. **metāʿını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 197
Mısra: **8**
Kumaş.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
8. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

3. **metāʿın:**-*ın*
Gazel 218
Mısra: **3**
Varlık.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

4. **metāʿına:**-*n, -a*
Gazel 44
Mısra: **7**
Kumaş, mal.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

5. **metāʿını:**-*n, -ı*
Gazel 288
Mısra: **10**
Mal, eşya.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
10. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

metāʿ-ı bihişt:
1. **metāʿ-ı bihişt:**
Gazel 253
Mısra: **3**
Cennetin varlığı, sermayesi.
3. Ey naḳd-i ṭāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melāʿik baña Memī

metāʿ-ı ḥüsn:
1. **metāʿ-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 227
Mısra: **8**
Güzellik metaı, güzellik.
7. Ḫaridāruñ görüp nāz itme didüm
8. Didi ṣatar metāʿ-ı ḥüsni şīve

metāʿ-ı vaṣla:
1. **metāʿ-ı vaṣla:**-*a*
Gazel 238
Mısra: **15**
Kıymetli olana kavuşmak.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez ṣūrete

meʿvā:[MT]
1. **meʿvā:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Sıralanan sekiz cennetten birisi.Makam .
1. Biri bir māh-rūdur adı ʿĪsā
2. İdinmiş āsumān-ı ḥüsni meʿvā

2. **meʿvā:**
Kaside 16
Mısra: **52**
Yer, yurt ǀ makam ; bkz. 'menzil ü meʿvā' md.
51. Ḳarşu şu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʿvā

3. **meʿvā:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Yer, mekan.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʿvā

4. **cennetü'l-meʿvāda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **60**
Cennet yeri, mekanı.
59. Çü kūy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetü'l-meʿvāda meʿvā

5. **meʿvā:**
Mesnevi 1
Mısra: **60**
Yer, mekan.
59. Çü kūy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetü'l-meʿvāda meʿvā

6. **meʿvā:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Yer, yurt ǀ makam ; bkz. 'menzil ü meʿvā' md.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʿvā bize

mevc: [KL]
1. **mevcden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **6**
Dalga.
5. Güllerüñ itmeg içün ʿārıż-ı vaṣfın taḥrīr
6. Mevcden mıṣtar idinmiş ṣafahāt-ı enhār

2. **mevcden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **14**
Dalga.
13. ʿĀrızı naḳşını taḥrīr itmege ol gül-rūḥuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıṣtar nesīm

3. **mevc:**
Gazel 44
Mısra: **6**
Dalga.
5. ʿÂrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣtarıdur

mevc ur-:
1. **mevc urduġınca:**-*duġ, -ınca*
Gazel 143
Mısra: **12**
Dalgalanmak.
11. Ey ḥvāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-şümār laʿl

mevīz:
1. **mevīz:**
Gazel 30
Mısra: **2**
1. Vaaz, nasihat. 2. Vaaz etmek, nasihat vermek. "Mev'izet" suretinde de kullanılır.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

mevlā:
1. **mevlāyı:**-*y, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **1**
Allah.
1. Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlāyı
2. Gelüñüz fikr idelüm ʿuḳbāyı

mevsim:[GTS]
1. **mevsim:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Senenin dört kısmından biri II Vakit, zaman.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i ṣoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

mevt:
1. **mevt:**
Gazel 57
Mısra: **13**
Ar. Ölüm.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

2. **mevtine:**-*i, -n, -e*
Gazel 182
Mısra: **17**
Ar. Ölüm, vefât.
17. Duʿā itdükçe mevtine Mesīḥī
18. Çaġırur sīnesinden cānı āmīn

mevt ü ḥayāt:
1. **mevt ü ḥayātını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **27**
Ölüm ve hayat. (mec. Ölü ve canlı).
27. Mevt ü ḥayātını ḳosalar iki cānibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyār

mevzūn:[KL]
1. **mevzūn:**
Mesnevi 1
Mısra: **122**
Güzel, uygun, düzgün.
121. Virür kişiye cennetden ferāġı
122. İçinde şuları mevzūn u reftār

mey:[İP]
1. **mey:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Far. Şarap.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

2. **mey:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Far. Şarap.
8. Dil-i nālānumı sāzende eyle

3. **meyi:**-*i*
Murabba 3
Mısra: **3**
Far. Şarap, bâde.
3. Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk idelüm
4. Mest-i lā-yaʿḳil olalum yaḳalar çāk idelüm

4. **mey:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Far. Şarap.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl

5. **meyden:**-*den*
Gazel 11
Mısra: **8**
Far. Şarap.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

6. **meyinden:**-*in, -den*
Kaside 19
Mısra: **14**
Şarap.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

7. **mey:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Far. Şarap.
7. Lebüñçün eksik olmaz cengümüz hiç
8. Ki ekser mey durur ġavġāya bāʿis

8. **meye:**-*e*
Gazel 27
Mısra: **5**
Far. Şarap.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naṣūḥ

9. **mey:**
Gazel 30
Mısra: **3**
Far. Şarap.
3. Mey laʿl-i yāra degdügini dimeñüz gelür
4. Cān acısı gibi bize işbu cevāb-ı (cev-āb-ı) telḫ

10. **mey:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Far. Şarap.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

11. **mey:**
Gazel 36
Mısra: **9**
Far. Şarap.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāzī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʿ l-ḥad

12. **mey:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Far. Şarap.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḥaddidür kim ura ḥad

13. **mey:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Far. Şarap.
5. Âferīn pīr-i muğānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

14. **mey:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Far. Şarap, bâde.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāğar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḥta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

15. **mey:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Far. Şarap.
1. Zāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme zāʿ

16. **mey:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Far. Şarap, bâde.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

17. **meyi:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **6**
Şarap.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

18. **meyi:**-*i*
Gazel 137
Mısra: **7**
Şarap.
7. Meyi ḳalb-i ṣūfi ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

19. **meyden:**-*den*
Gazel 142
Mısra: **1**
Şarap.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Şan gösterür ṣüküfesini tāze bir nihāl

20. **mey:**
Gazel 142
Mısra: **9**
Şarap.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

21. **mey:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Far. Şarap, bâde.
5. Lebüñ emdükçe ḳalmaz dilde ḫafvum
6. Ḳomaz mey kişinüñ gönlinde ḳorḫu

22. **mey:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Far. Şarap.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlüñ mey ü çāh-ı ẕeḳanuñ ṣāğar-ı ṣīve

23. **mey:**
Gazel 264
Mısra: **6**
Far. Şarap.
5. İçdügince ḳızarur ol şanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʿola kişinüñ miḥeki

24. **mey:**
Gazel 266
Mısra: **12**
i. (Fars. mey) 1. Şarap, bâde.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuşşāḳa gör mey

25. **meyden:**-*den*
Gazel 286
Mısra: **5**
Far. Şarap, bâde.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şafasın şems ziyāyı

mey içicek:
1. **mey içicek:**-*icek*
Gazel 37
Mısra: **6**
1. Şarap içmek, içki içmek ǁ 2. "vahdet sâgarı" bağlamında Allah aşkından bir nasip alarak "İlâhî 'aşk şarâbı" içmek.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme zāʾiʿ olur ḫired

meydān:[GTS]
1. **meydāna:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.
39. Karşulaşduġı dem iki leşker
40. Ṣaldı meydāna atın ol server

2. **meydānı:**-*ı*
Gazel 33
Mısra: **4**
1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

3. **meydān:**
Gazel 79
Mısra: **5**
1. Geniş yer, açıklık, saha. 2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun yeri.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

meydān-ı ḥüsn:
1. **meydān-ı ḥüsn:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Güzelliğinin meydanı.
1. Bugün meydān-ı ḥüsn içre ser-āmed
2. Güzel dirseñ Naʿlbend-oglı Aḥmed

2. **meydān-ı ḥüsn:**
Gazel 170
Mısra: **6**
Güzelliğinin meydanı.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

meydān-ı ruḫ-ı yār:
1. **meydān-ı ruḫ-ı yārda:**-*da*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Sevgilinin yanağının alanı.
1. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

2. **meydān-ı ruḫ-ı yārda:**-*da, -*
Gazel 197
Mısra: **9**
Sevgilinin yanağı, yüzü.
9. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalu

3. **meydān-ı ruḫ-ı yārda:**-*da*
Gazel 288
Mısra: **7**
Sevgilinin yanağının alanı.
7. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḥaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

mey-fürūş:
1. **mey-fürūşa:**-*a*
Gazel 50
Mısra: **3**
Meyhaneci.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

mey-gün:
1. **mey-gün:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Şarap renkli ǁ kırmızı.
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

2. **mey-gün:**
Gazel 90
Mısra: **13**
Şarap renkli ǁ kırmızı.
13. Mey-gün lebüñden ayru Mesīḥī-yi ḫaste-dil
14. Meyḫānelerde şām u seḥer cām-ı Cem çeker

meyḫāne:[KL]
1. **meyḫāneye:**-*y, -e*
Gazel 2
Mısra: **10**
Far. Mey vesâir müskirâtın satıldığı, içildiği yer, şerbet-hâne.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

2. **meyḫāneye:**-*y, -e*
Kaside 16
Mısra: **12**
Far. Mey vesâir müskirâtın satıldığı, içildiği yer, şerbet-hâne.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

3. **meyḫānelerde:**-*ler, -de*
Gazel 90
Mısra: **14**
Far. Mey vesâir müskirâtın satıldığı, içildiği yer, şerbet-hâne.
13. Mey-gün lebüñden ayru Mesīḥī-yi ḫaste-dil
14. Meyḫānelerde şām u seḥer cām-ı Cem çeker

4. **meyḫāne:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Far. Mey vesâir müskirâtın satıldığı, içildiği yer, şerbet-hâne.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfir degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aşar Kaʿbeye

5. **meyḫāne:**
Gazel 258
Mısra: **8**
Far. Mey vesâir müskirâtın satıldığı, içildiği yer, şerbet-hâne.
7. Bu çarḫuñ lāciverdi ḳubbesinden
8. Gönül meyḫāne gibidür revāḳı

6. **mey-ḫānedür:**-*dür*
Gazel 85
Mısra: **4**
Far. Mey vesâir müskirâtın satıldığı, içildiği yer, şerbet-hâne.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāğar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḥta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

mey-ḫᵛār:
1. **mey-ḫᵛār:**
Gazel 233
Mısra: **14**
Şarap içen.
13. Laʿlüñi yād eylerem ḳılduḳça kūyuñdan güẕer
14. Vāḳıʿā mey-ḫᵛār olur ekser varanlar Kaʿbeye

mey-i aḫmer:
1. **mey-i aḫmerde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **14**
Kırmızı şarap.
13. Hezārān rū-siyehlik itdüm āḫir
14. Yüz aḳlıġım mey-i aḥmerde buldum

mey-i ḥamrā:
1. **mey-i ḥamrā:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Kırmızı şarap.
19. Toptolu iken sāğar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

mey-i ʿışkuñla:
1. **mey-i ʿışkuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 46
Mısra: **3**
Aşk şarabı.
3. Şöyle mest oldum mey-i ʿışkuñla kim
4. Girmeye ḳulaġuma āvāz-ı ṣūr

mey-i merg:
1. **mey-i merg:**
Gazel 16
Mısra: **9**
Ölüm içkisi.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müẕehheb

mey-i ṣāfi:
1. **mey-i ṣāfi:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Saf şarap.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlās Allāhuʿṣ-ṣamed

mey-i şebāne:
1. **mey-i şebāne:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **2**
Gece şarabı.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

mey-i surḫ:
1. **mey-i surḫı:**-*ı*
Gazel 143
Mısra: **13**
Kırmızı şarap.
13. ʿİzzet dilerseñ iç mey-i surḫı Mesīḥī kim
14. Ḳan yutmayınca bulmadı ḥīç iʿtibār laʿl

mey-i telḫ:
1. **mey-i telḫ:**
Gazel 178
Mısra: **7**
Acı şarap.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭfʾit acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

2. **mey-i ṭelh:**
Gazel 182
Mısra: **9**
Acı şarap.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

mey-i telḫ:
1. **mey-i telḫiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 4
Mısra: **9**
Acı şarap.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

mey-i yāḳūt:
1. **mey-i yāḳūt:**
Murabba 3
Mısra: **1**
Yakut renkli içki.
1. Mey-i yāḳūt ile gel cānı feraḥ-nāk idelüm
2. Bezmümüz bir meh ile ġayret-i eflāk idelüm

meykede:bknz.meyhāne
1. **meykede:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Meyhane.
1. ʿAyb itme şūfi meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

meyl:[KL]
1. **meylüñ:**-*üñ*
Gazel 9
Mısra: **11**
Meyletmek. Gönül vermek.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāṣıḳ olıcağız Muṣṭafā

2. **meyli:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **25**
Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.
25. Ḳo meyli her yaña kim āb māʾil olduġıçün
26. Nesīm-i ṣubḥ urur aña selāsil ü aġlāl

3. **meylüñ:**-*üñ*
Gazel 71
Mısra: **2**
Meyelân, bir yana eğilme, mâil olma.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

4. **meylüñ:**-*üñ*
Gazel 190
Mısra: **5**
Temayül 2) yakınlık, sevgi, dostluk.
5. Yoġ ise dāne-i ḫāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

meyl eyle-:
1. **meyl eylesem:**-*se, -m*
Gazel 73
Mısra: **3**
Yönelmek, eğilimli olmak.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fiʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

meyl id-:
1. **meyl ider:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Gönül bağlamak ǁ sevmek, aşık olmak, can vermek.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şāṭır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḫāṭır

2. meyl itdüñüz:-*dü, -üz*
Gazel 228
Mısra: **3**
Gönül bağlamak ǁ sevmek, aşık olmak, can vermek.
3. Çün ḥaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

3. meyl itmeyen:-*me, -y, -en*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Gönül bağlamak ǁ sevmek, aşık olmak, can vermek.
3. Çü buġdaydan bu dāne kem degüldür
4. Buña meyl itmeyen ādem degüldür

meymūn:[MT]
1. **meymūn:**
Gazel 255
Mısra: **8**
Ar. 1. Uğurlu, mübârek, huceste. 2. Bereketli, yümnlü.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

meʾyūs:[MT]
1. **meʾyūs-rā:**-*rā*
Gazel 1
Mısra: **1**
Ümitsiz.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşide ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

meyve:[GTS]
1. **meyveʾi:**
Kaside 19
Mısra: **21**
Meyve , mahsul.
21. Ne meyveʾi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʾme-i mūr

meyve-i sevdā:
1. **meyve-i sevdā:**
Gazel 285
Mısra: **1**
Aşk meyvesi.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

mezād:[KL]
1. **mezād:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Ar. Her kim ziyade verirse ona satmak üzere bir malı çarşıya çıkarmaktan ibaret muamele. mezâd malı: Ucuz.
5. Ḫāne-i dilʾışḳ bāzārında oldukça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

mezār:[GTS]
1. **mezārından:**-*ın, -dan*
Gazel 11
Mısra: **12**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele būy-ı kebāb

2. **mezārum:**-*um*
Gazel 93
Mısra: **14**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḫancer

3. **mezārum:**-*um*
Gazel 195
Mısra: **3**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan
meẕheb:
1. **meẕhebdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Yol, gidilen yol.
15. Ne meẕhebdür bu kim nakḳāş-ı fikret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣūret

meẕkūr:
1. **meẕkūr:**
Kıt'a 1
Mısra: **39**
Zikredilen, anılan.
39. Çü elfāz tā ḥaşr meẕkūr būdī
40. Ki hesti tu şāḥib-ḳurān-ı maʿānī

mezraʿ-ı sebz-i ḥayātın:
1. **mezraʿ-ı sebz-i ḥayātın:**-*ın*
Kaside 13
Mısra: **35**
Hayat filizinin tarlası.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḥayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

mezrāʿ-ı ʿuḳbā:
1. **mezrāʿ-ı ʿuḳbāda:**-*da*
Gazel 202
Mısra: **9**
Ahiret arazisi.
9. Ne ḥāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

mi:
1. **mi:**
Murabba 1
Mısra: **21**
Soru .
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu fırḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿişret gicesi

2. **mıdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Soru..
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʾıḳ mıdur andan o şanʿat

3. **mısın:**-*s, -ın*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Soru .
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

4. **mı:**
Kaside 2
Mısra: **90**
Soru .
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

5. **mi:**
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Soru ..
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

6. **mı:**
Kıt'a 3
Mısra: **21**
Soru .
21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḫr bu ḫālet

7. **mıdur:**-*dur*
Müfret 5
Mısra: **2**
Soru .
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʾıḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

8. **mi:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Soru .
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḥi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

9. **mi:**
Kaside 6
Mısra: **52**
Soru ..
51. Şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

10. **mi:**
Kaside 6
Mısra: **53**
Soru .
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

11. **mı:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Soru .
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʿ olmış naşīb bal saña vü belā baña

12. **mi:**
Kaside 7
Mısra: **63**
Soru .
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

13. **mıdur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **3**
Soru .
3. Çarḫuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʿandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

14. **mı:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Soru ..

11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşıḳ olıcağız Muṣṭafā

15. **miydi:**-*y*, -*di*
Kaside 9
Mısra: **75**
Soru .
75. Dıraḫt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḫaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

16. **mıdur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **9**
Soru .
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

17. **mi:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Soru .
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

18. **mi:**
Kaside 11
Mısra: **49**
Soru .
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

19. **mı:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Soru .
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

20. **mi:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Soru .
23. Ne ḫalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫūrşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

21. **mı:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Soru .
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

22. **mi:**
Kaside 16
Mısra: **47**
Soru .
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

23. **mi:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Soru .
1. İşüm her gice oldı żikri yā Rab
2. Saña teʾsir eyler mi ki yā Rab

24. **mi:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Soru .
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

25. **mı:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Soru .
9. Başīret ile gözet kim maḥall-i ḥādisedür
10. Bulur mı kimsene luṭf u ḳılur mı kişi ḥuzūr

26. **mı:**
Kaside 19
Mısra: **29**
Soru .
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

27. **mi:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Soru .
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırşı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

28. **mı:**
Gazel 22
Mısra: **5**
Soru .
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

29. **mi:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Soru .
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

30. **mi:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Soru ..
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

31. **mı:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Soru .
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü fırḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

32. **mi:**
Gazel 67
Mısra: **9**
Soru .
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

33. **mi:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Soru .
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

34. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **9**
Soru .
9. Belālar çekse ṭañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

35. **misin:**-*sin*
Gazel 79
Mısra: **12**
Soru .
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

36. **mı:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Soru .
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

37. **mi:**
Gazel 91
Mısra: **7**
Soru .
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʿādem öldürür

38. **mı:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Soru .
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

39. **mi:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Soru .
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

40. **midür:**-*dür*
Gazel 124
Mısra: **3**
Soru .
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

41. **mi:**
Gazel 124
Mısra: **6**
Soru .
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

42. **mı:**
Gazel 124
Mısra: **5**
Soru .
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

43. **mi:**
Gazel 125
Mısra: **4**
Soru .
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram dikḳatde
4. Bilüñi hiç ḫayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

44. **mı:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Soru .
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

45. **mi:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Soru .
9. Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

46. **mi:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Soru .
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma şalınmaya şemşīrüñ senüñ

47. **mi:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Soru.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma şalınmaya şemşīrüñ senüñ

48. **mı:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Soru .
1. Ḥançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

49. **midür:**-*dür*
Gazel 141
Mısra: **2**
Soru .
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

50. **mi:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Soru .
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

51. **mı:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Soru .
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

52. **mi:**
Gazel 154
Mısra: **4**
Soru .
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi şāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi kıymetüm

53. **mı:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Soru .
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

54. **mi:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Soru ..
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fīʿli saḳīm

55. **mı:**
Gazel 170
Mısra: **5**
Soru .
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

56. **mıydı:**-*y, -dı*
Gazel 172
Mısra: **2**
Soru .
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

57. **mıdur:**-*dur*
Gazel 174
Mısra: **12**
Soru .
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

58. **mı:**
Gazel 175
Mısra: **7**
Soru .
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

59. **mı:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Soru .
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

60. **mı:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Soru .
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sıġışa mı iki pādişāh

61. **mıdur:**-*dur*
Gazel 205
Mısra: **8**
Soru .
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

62. **mı:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Soru .
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

63. **midür:**-*dür*
Gazel 224
Mısra: **2**
Soru .
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

64. **midür:**-*dür*
Gazel 224
Mısra: **6**
Soru .
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

65. **mı:**
Gazel 225
Mısra: **4**
Soru .
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

66. **mıyın:**-*y, -ın*
Gazel 232
Mısra: **8**
Soru .
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

67. **mi:**
Gazel 237
Mısra: **12**
Soru .
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Kanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

68. **mi:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Soru .
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

69. **mi:**
Gazel 239
Mısra: **10**
Soru .
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

70. **mı:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Soru .
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

71. **mı:**
Gazel 246
Mısra: **8**
Soru .
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

72. **mı:**
Gazel 249
Mısra: **7**
Soru eki.
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

73. **mi:**
Gazel 250
Mısra: **1**
Soru eki.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḫs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

74. **mı:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Soru .
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

75. **mıdur:**-*dur*
Gazel 260
Mısra: **6**
Soru eki.
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḫuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāġuñ revġanı

76. **mi:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Soru .
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

77. **midür:**-*dür*
Gazel 268
Mısra: **10**
Soru .
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hūşyārlıġı

78. **mi:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Soru .
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

79. **mi:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Soru .
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʿanuñ ʿömri gülini dermedi

80. **midür:**-*dür*
Gazel 277
Mısra: **6**
Soru eki.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

micmer:[MT]
1. **micmer:**
Kaside 3
Mısra: **6**
Buhurdanlık.
5. ʿİd içün ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

2. **micmer:**
Kaside 10
Mısra: **62**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

micmer-i sīne:
1. **micmer-i sīnede:**-*de*
Gazel 198
Mısra: **11**
Gögüs buhurdanı, gögüs kafesinin buhurdan gibi düşünülmesi.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

mī-cüyed:
1. **mī-cüyed:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Aramak.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cüyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḫşer bī-günāh

midaḥāt:[KT]
1. **midaḥātuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 9
Mısra: **60**
Övgüler.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. Kʿ olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

2. midḥatüñden:-*ü, -ñ, -den*
Kaside 5
Mısra: **54**
Övme, senā,meth.
53. Fikretüm żayfını iʿzāz eylemez ehl-i semā
54. Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

2. **midḥatüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 11
Mısra: **49**
Övgü.
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

3. **midḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **41**
Övgü.
41. Midḥatüñ bikrine laʿiḳ idemez laʿl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

4. **midḥatüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **47**
Övgü.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuşūr

5. **midḥatüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 93
Mısra: **7**
Övgü.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḥancer

6. **midḥati:**-*i*
Gazel 150
Mısra: **11**
Övgü.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

mī-dihed:
1. **mī-dihed:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Parlatmak.
1. Ey ki her laḥza muttasıl ḳalemet
2. Mī-dihed zīver-i cilā-yı suḫān

miftāḥ:[KL]
1. **miftāḥuma:**-*um, -a*
Gazel 27
Mısra: **4**
Ar. 1. Anahtar. 2. Şifre, hurûf anahtarı.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

2. **miftāḥa:**-*a*
Gazel 285
Mısra: **8**
Ar. 1. Anahtar. 2. Şifre, hurûf anahtarı.
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

miġfer idin-:
1. **miġfer idindi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **36**
Zırh edinmek.
35. Toḳınup düşmenüñüñ cengine süsen şimşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

mīḫ:

1. **mīḫ:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Çivi.
67. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

mīḫ ḳaḳ-:[MT]
1. **mīḫ ḳaḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 57
Mısra: **12**
Çivi çakmak.Kazık kakmak.
11. Ḳılmaġa meremmet bu kühen ḳubbe-i çarḫı
12. Encüm diyü her gice mīḫ ḳaḳarlar

miḥek:[KL]
1. **miḥek:**
Gazel 137
Mısra: **8**
Mehek/ Mihenk/Mehenk . : Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, miyar, mizan .
7. Meyi ḳalb-i ṣūfi ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek
2. **miḥeki:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **6**
Mehek/ Mihenk/Mehenk : teşmil. : Bir kimse veya nesnenin değerini ölçmeye, anlamaya yarayan şey, ölçü, miyar, mizan .
5. İçdügince ḳızarur ol ṣanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʾola kişinüñ miḥeki

mihir:
1. **mihirden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **24**
Bu defa.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

mihmān:[KL]
1. **mihmān:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Konuk, misafir.
11. Āh ile ʿarş ḫorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

2. **mihmānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **18**
Konuk, misafir.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Däneler iḫzār ider bir gicelik mihmānına

mihmān idin-:
1. **mihmān idinür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Misafir olmak.
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Göñüller idinür her gice mihmān

mihmān ol-:
1. **mihmān ola:**-*a*
Gazel 167
Mısra: **3**
Misafir olmak.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

2. mīhmān olıcaġaz:-*ıcaġ, -az*
Gazel 36
Mısra: **7**
Misafir olmak.
7. Mīhmān olıcaġaz ḥucresine şāhid-i mey
8. Feraḥından özini yavu ḳılur pīr-i ḫired

mihmān-ḫāne-i çarḫa:
1. **mihmān-ḫāne-i çarḫa:**-*a*
Gazel 112
Mısra: **7**
Dünya misafirhanesi.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

mihmān-ı maʿāni:
1. **mihmān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Anlam misafiri.
27. Fürūd āmede der şeb-i ḫaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt ṣad mihmān-ı maʿāni

miḥnet:[KL]
1. **miḥnetde:**-*de*
Gazel 124
Mısra: **9**
Iztırap, azap, acı.
9. Bezm-i ġam u miḥnetde Mesīḥīye dem-ā-dem
10. Ḳanlar içürür mey diyiz bu cām-ı muʿallaḳ

2. **miḥnetüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **8**
Gam, keder , sıkıntı.
7. Fi ʿl-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Ḳāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

3. **miḥnet:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Gam, keder, sıkıntı: Mihnet-i dünyâ. mihnet-keş mihnet çekici. mihnet-gâh, mihnet-kede mihnet çekilecek mahal.
1. Dilde ekildi meyve-i sevdā çekirdegi
2. Miḥnet bitürdi cānda bu ġavġā çekirdegi

mihr:[İP]
1. **mihr:**
Mesnevi 1
Mısra: **76**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
75. Devāt-ı āsumān ṭoldı mürekkeb
76. Felek mihr eşrefisin eyledi güm

2. **mihr:**
Kaside 2
Mısra: **6**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

3. **mihr:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
11. Ḥasret eyyāmında ḥāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿ d nālān ebr giryāndur bana

4. **mihrı:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **50**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
49. Çıkar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

5. **mihr:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

6. **mihr:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Far. Güneş.
31. Mihr ile māhı iki gözi gibi ṭutar felek
32. Ayaġuñ tozın idindükleri içün iktiḥāl

7. **mihr:**
Kaside 16
Mısra: **41**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
41. Her gün işigüñ ḫidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

8. **mihr:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

9. **mihri:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **38**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
37. Ehl-i fisḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

10. **mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 29
Mısra: **5**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı şubḥ

11. **mihrüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 44
Mısra: **9**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
9. Dirhem-i jāleyi ḫarc itse nʾ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

12. **mihr:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāġ-ı ḫaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

13. **mihre:**-*e*
Gazel 114
Mısra: **3**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṭḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

14. **mihre:**-*e*
Gazel 114
Mısra: **7**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
7. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şuʿāʿ

15. **mihr:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

16. **mihr:**
Gazel 160
Mısra: **2**
Güneş.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

17. **mihr:**
Gazel 192
Mısra: **1**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
1. Senüñle daʿvi-i ḫüsn eyler iken mihr ırakdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçakdan

18. **mihr:**
Gazel 219
Mısra: **3**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

19. **mihr:**
Gazel 252
Mısra: **2**
Far. 1. Güneş, şems, âfitâb.
1. Meh yeltenür ḫayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

20. **mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 255
Mısra: **12**
1. güneş 2. aşk.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

21. **mihr:**
Gazel 284
Mısra: **8**
Dostluk, vedâd, muhabbet, şefkat.
7. Ḫūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefādan ġayrı

mihr ile meh:
1. **mihr ile meh:**
Gazel 117
Mısra: **3**
Güneş ile ay.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḫaddüñçün iki dāġ

2. **mihr ile meh:**
Gazel 184
Mısra: **2**
Güneş ile ay.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fi ʿl-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

3. mihr ü māh:
Kaside 2
Mısra: **49**
Güneş ile ay. (Sevgilinin gözleri bağlamında).
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

4. **mihr ü māh:**
Gazel 40
Mısra: **10**
Güneş ile ay. (Sevgilinin gözleri bağlamında).

9. Cebīn ü ḫaddine cān vir Mesīḥī
10. Ki senden ola mihr ü māh ḫoşnūd

5. mihr ü māhuñ:-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **38**
Güneş ile ay. (Sevgilinin gözleri bağlamında).
37. İrgürelden göklere ḳuḫl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

6. mihr ü meh:
Kaside 16
Mısra: **46**
Güneş ve ay.
45. Top āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrūñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

7. mihr ü mehūñ:-*ūñ*
Kaside 2
Mısra: **10**
Güneş ve ay.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehūñ bir nice zamān

mihr ü vefā:
1. **mihr ü vefāya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **2**
Sevgi ve dostluk; ('cevr ü cefā/derd ü belā' karşıtlığında).
1. Öğrendi göñül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

mihrāb:[KL]
1. **mihrābdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer. II Sevgilinin kaşları.
1. Birisi şol İmām-oġlı Muḥammed
2. Ḳaşı mihrābdur ʿuşşāḳa maʿbed

2. **miḥrāb:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

3. **miḥrāba:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.
15. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳāş-ı fikret
16. Namāz içre yazar miḥrāba şūret

4. **miḥrāb:**
Kaside 3
Mısra: **47**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʾl-i esbünün
48. Secde için çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

5. **miḥrāb:**
Kaside 4
Mısra: **2**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb gösterniş idi māh-ı ṣıyām

6. **miḥrābına:**-*ı, -n, -a*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

7. **miḥrāb:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Kaşa benzerliğiyle; bkz. 'mescid ü miḥrāb' md.
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muḥibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

8. **miḥrābına:**-*ın, -a*
Gazel 145
Mısra: **1**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler göñül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser göñül

9. miḥrāba:-*a*
Gazel 196
Mısra: **5**
1) Camilerde kıbleyi gösteren zeminden biraz yüksekteki girintili yer. 2) (bağl.) sevgilinin kaşı.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin
miḥrāb ol-:
1. **miḥrāb olupdur:**-*up, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kıble olmak.
3. Cemāli ḳible-i aşḫāb olupdur
4. Dükānı naʿlden miḥrāb olupdur

mihr-i āsumān:
1. **mihr-i āsumān:**
Kaside 2
Mısra: **1**
Göğün güneşi.
1. Bir dem ki ġāʾib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḫasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

mihr-i cūd:
1. **mihr-i cūd:**-*u, -ñuñ*
Kaside 3
Mısra: **35**
Cömertlik güneşi.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cūduñuñ
36. Şöyle ḫāli üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

2. **mihr-i cūduñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 3
Mısra: **50**
Kelime Tipi: -
Cömertlik güneşi.
49. Âfitāba bir daḫi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cūduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

mihr-i maʿāni:
1. **mihr-i maʿāni:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Anlamın Güneşi, güzelliği, kaynağı .
9. Mihr-i maʿāni ile yine rūşen eyledi
10. Eṭrāf-ı kāʾinātı Mesīḥī ġazelleri

mihr-i melāhat:
1. **mihr-i melāhat:**
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Güzellik güneşi.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehūñ ey mihr-i melāhat

mihr-i raḥmet ol-:
1. **mihr-i raḥmet ola:**
Mesnevi 1
Mısra: **52**
Rahmet güneşi ol-.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿışyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḥşān

mihr-i ruḫ:
1. **mihr-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 202
Mısra: **1**
Sevgilinin yanağının güneşi, sevgilinin güneşe benzeyen yanağı.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

mī-ḫᵛāned:
1. **mī-ḫᵛāned:**
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Okur. (ḫᵛānden kökünden 3. Tekil şahıs.)
7. Naẓm-ı pāk-i tu her ki mī-ḫᵛāned
8. Rūy-ı ḫod-bined ez şafā-yı suḫan

miḳrāz:[KT]
1. **miḳrāz:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Makas, kesecek alet.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça miḳrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

mīl:[GTS]
1. **mīl:**
Gazel 89
Mısra: **3**
Mil, uzunluk ölçüsü.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

2. **mil:**
Gazel 89
Mısra: **4**
(Ar.) Mil, çelik kalem.Göze sürme çekmeye mahsûs âlet.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

milḥ-i ücāc:
1. **milḥ-i ücāc:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Denizin acı ve tuzlu olması. tuzlu ve acı (azb-i furat karşıtlığında; 'O iki denizi birbirine salmıştır. Bu tatlı, susuzluğu giderici; su tuzlu ve acıdır. Ve ikisinin arasına, birbirine kavuşmasına engel bir perde koymuştur.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fiʿl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

2. **milḥ-i ücāc:**
Gazel 26
Mısra: **6**
Denizin acı ve tuzlu olması. tuzlu ve acı (azb-i furat karşıtlığında; 'O iki denizi birbirine salmıştır. Bu tatlı, susuzluğu giderici; su tuzlu ve acıdır. Ve ikisinin arasına, birbirine kavuşmasına engel bir perde koymuştur.
5. Kīn-i laʿlüñ cānuma ʿazb-I Fırāt
6. Rīş-ḫandüñ gönlüme milḥ-i ücāc

milket:[KL]
1. **milketine:**-*i, -n, -e*
Gazel 66
Mısra: **1**
Mülk l ülke.
1. Dil milketine ruḫlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

milket-i cemāl:
1. **milket-i cemāl:**
Gazel 90
Mısra: **11**
Güzellik ülkesi.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḥüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

milket-i çemen:
1. **milket-i çemene:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **1**
Yeşillik ülkesi.
1. Olmaġa milket-i çemene şehriyār serv
2. Dikdi livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār serv

milket-i ruḫsār:
1. **milket-i ruḫsāra:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **10**
Yanağının ülkesi.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḫsāra mirvaḥa

milket-i rūm:
1. **milket-i rūm:**
Kaside 5
Mısra: **1**
Osmanlı ülkesi.
1. Milket-i Rūm içre olup leşker-i fitne revān
2. Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalk-ı cihān

mīm:
1. **mīmdür:**-*dür*
Gazel 142
Mısra: **6**
Mim ( ), Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳi zülfi iki dāl

min:
1. **min:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Ben.
9. Berk urur ḳalb-i Mesīḥīden lebüñ
10. Keʿş-şarābiʾl-ḫamre min cevfiʿ z-zücāc

mināre:[GTS|[BTL]
1. **mināre:**
Mesnevi 1
Mısra: **124**
Minare, ezan yeri.Çölde yolu gösteren nişâne.Işık.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

minnet:
1. **minnetüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **6**
Yapılan bir iyiliğin yükünün altında ezilme, iyilik yapana karşı kendini borçlu hissetme.
5. Dünyāyı berk-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

2. **minnete:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **10**
Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

minnet id-:
1. **minnet ider:**-*er*
Gazel 95
Mısra: **2**
Ar. 1. Birine iyilik etmek, ihsan eylemek.
1. Ben çekmeyem diyü ʿalem-i āh-ı cān-güdāz
2. Baña eġildi minnet ider çarḫ-ı ser-feräz

minnet ol-:
1. **minnet olmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 238
Mısra: **9**
Şükretmek.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

mīr bedrüddīn:
1. **mīr bedrüddīn:**
Kaside 13
Mısra: **23**
Emir Bedrüddīn - özel isim-.
23. Mīr Bedrüddīn defterdār-ı dīvān-ı ḳażā
24. Kim bulınmaz ṣafḥa-ı ʿahdiñde bāb-ı infiʿāl

mirʾāt:
1. **mirʾāta:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **13**
Ayna.
13. Naẓar itdükçe mirʾāta Mesīḥī
14. Görinür aña iki bedre altun

mirʾāt-ı ʿadn:
1. **mirʾāt-ı ʿadn:**
Gazel 169
Mısra: **4**
Cennetin aynası.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Ṣañasın kim ḫavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

mi-revi be-pāy-ı suḫan:
1. **mi-revi be-pāy-ı suḫan:**
Kıt'a 2
Mısra: **10**
Sözlere ayak basıp gitmek.
9. Sāḫti süllem ez suṭūr-ı kelām
10. Be-felek mi-revi be-pāy-ı suḫan

mīr-i iḳlīm-i süḫan:
1. **mīr-i iḳlīm-i süḫan:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Güzel söz söyleme ülkesinin emiri, komutanı.
37. Mīr-i iḳlīm-i süḫan yaʿni Nişāncı Paşa
38. Kʾ iremez fażlı nişānına ḫadeng-i efkār

mīr-i melek-ṭabʿa:
1. **mīr-i melek-ṭabʿa:**
Kaside 16
Mısra: **49**
Melek tabiatlı komutan.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḫżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḥūra

mirvāḥ:[KL]
1. **mirvāḥa:**-*a*
Gazel 64
Mısra: **6**
Yelpaze. mirvaha-cünbân mirvaha sallayıcı.
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

2. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **1**
Yelpaze.
1. Ṣallanduġınca laʿl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

3. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **2**
Yelpaze.
1. Ṣallanduġınca laʿl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

4. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **4**
Yelpaze.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāg-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

5. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **6**
Yelpaze.
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

6. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **8**
Yelpaze.
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

7. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **10**
Yelpaze.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

8. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **12**
Yelpaze.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

9. **mirvaḥa:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **14**
Yelpaze.
13. Depretdügince zülfüñi virür Mesīḥīnüñ
14. ʿÖmr-i ʿazīzini yele yek-pāre mirvaḥa

mīrzā:
1. **mīrzādur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-.
1. Biri serrāclarda Mīrzādur
2. Yüzi şankim sirāc-ı pür-żiyādur

mis:
1. **mis:**
Gazel 88
Mısra: **7**
A. misk'den : çok güzel kokulu madde .
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

misāl:[KL]
1. **misāl:**
Kaside 13
Mısra: **34**
1.Örnek, 2.Benzer, 3.Ferman.
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḫamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña ya ʿnī misāl

2. **misāl:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Misal, benzer, gibi.
7. Naḳḳāş-ı ṣunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

3. **misāli:**-*i*
Gazel 178
Mısra: **6**
Gibi, benzer.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

misāl:
1. **misālde:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Rüya.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʾ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

mışbāḥ:
1. **mışbāḥ:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kandil, çerağ.
1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

mışır:
1. **mışıra:**-*a*
Gazel 148
Mısra: **8**
Başkenti Kahire olan ülke.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

misk:
1. **misküñ:**-*üñ*
Gazel 244
Mısra: **6**
Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.
5. Öykündügiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

miskīn:[KL]
1. **miskīn:**
Kaside 11
Mısra: **63**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine ḳış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naṣīr

2. **miskīn:**
Gazel 14
Mısra: **3**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.
3. Aṣdurmayınca ḳomadı miskīn zülfüñi
4. Ḫayli iş aṣdı yine bünāgūş-ı dil-firīb

3. **miskīn:**
Gazel 66
Mısra: **6**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.
5. Meclisde yāra aġzı şuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

4. **miskīn:**
Gazel 94
Mısra: **14**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.
13. Żülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḫi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

5. **miskīn:**
Gazel 98
Mısra: **10**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

6. **miskīn:**
Gazel 269
Mısra: **2**
1. Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).
1. Żülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

7. **miskinler:**-*ler*
Gazel 283
Mısra: **2**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.
1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

8. miskīn:- lik
Gazel 146
Mısra: **8**
1.Acizlik ,muhtaçlık , tembellik 2.misk kokulu olmak .
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

misl:
1. **mislin:**-*in*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Eş, denk.
3. Birinüñ mislin itmeye temāşā
4. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

2. **misli:**-*i*
Gazel 62
Mısra: **3**
Eş, denk.
3. Aġzuñuñ hiç misli yoḳdur līk
4. Cān biraz leblerüñe māʾildür

misli:
1. **misli:**
Gazel 107
Mısra: **19**
Benzer, eş, denk.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tırāş

misl-i kebāb:
1. **misl-i kebāb:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Eşe karşı kızartılmış et. II Gönül gibi.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

misl-i sürmedān:
1. **misl-i sürmedān:**
Gazel 213
Mısra: **8**
Sürme hokkası gibi.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline ẕarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʿetde misl-i sürmedān ġonca

mislin:
1. **mislin:**
Mesnevi 1
Mısra: **143**
Benzer.
143. Ki mislin görmemiş devr-i felekler

2. **mislin:**
Kaside 5
Mısra: **68**
Benzer.
67. Rişte-i naẓma Mesīhī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

mismār:[MT]
1. **mismār:**
Mesnevi 1
Mısra: **87**
Çivi.
87. Nücūm urmışdı yer yer göge mismār
88. İḫāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

2. **mismār:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Çivi.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

mışr:
1. **mışruñ:**-*uñ*
Gazel 52
Mısra: **6**
Ar. 1. Büyük şehir.Mısır ülkesi.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

2. **mışra:**-*a*
Gazel 149
Mısra: **8**
Ar. 1. Büyük şehir, belde.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

mışraʿ-ı mevzūn:
1. **mışraʿ-ı mevzūn:**
Gazel 175
Mısra: **12**
Biçimli, vezinli mısra.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mışraʿ-ı mevzūn

mısr-ı ḥüsn:
1. **mısr-ı ḥüsn:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.
1. Biri Yūsuf durur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

mışr-ı ḥüsn:
1. **mışr-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 149
Mısra: **7**
Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

mışr-ı maʿnā:
1. **mışr-ı maʿnāda:**-*da*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Anlam ülkesi.
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma şalef

mıştar:
1. **mıştar:**
Kaside 3
Mısra: **54**
Ar. 1. Satır çizecek cetvel.
53. Rīsmānlar ḫāẕır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaġa mıştar hilāl

2. **mıştar:**
Kaside 15
Mısra: **30**
Ar. 1. Satır çizecek cetvel.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıştar

3. **mıştarıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 44
Mısra: **6**
Ar. 1. Satır çizecek cetvel.
5. ʿÂrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıştarıdur

4. **mıştar:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Ar. 1. Satır çizecek cetvel.
9. Her kim ki mıştar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

mıştar idin-:
1. **mıştar idinmiş:**-*in, -miş*
Kaside 8
Mısra: **6**
Ar. 1. Satır çizecek cetvel.
5. Güllerüñ itmeg içün ʿārıż-ı vaṣfın taḥrīr
6. Mevcden mıştar idinmiş ṣafahāt-ı enhār

mıştar ḳıl-:
1. **mıştar ḳılmış:**-*mış*
Kaside 10
Mısra: **14**
Satır çizmek, cetvel olmak.
13. ʿĀrızı nakşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıştar nesīm

mīve:[KANAR]
1. **mīve:**
Gazel 227
Mısra: **6**
Far. Meyve, yemiş.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

miyān:[KL]
1. **miyānı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bel.
1. Birisi ignecilerde ʿAlīdür
2. Miyānı şañasın igne telidür

2. **miyānını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 9
Mısra: **13**
Bel.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḥayāl

3. **miyānında:**-*ın, -da*
Kaside 12
Mısra: **3**
1. Orta , ara 2. Bel.
3. Ḳaʿr-ı baḥr-ı elem ü ġuṣṣa miyānında iken
4. Şāhid-i ẕevḳ ü ṣafāyı yine dil itdi kenār

4. **miyān:**
Kaside 14
Mısra: **62**
Bel.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

5. **miyān:**
Gazel 179
Mısra: **12**
Bel.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehāniyle miyān

6. **miyān:**
Gazel 181
Mısra: **18**
1. bel 2. arasında, içinde 3. ortası.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

7. **miyānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 199
Mısra: **4**
Bel.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

8. **miyānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 200
Mısra: **12**
Bel.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

9. **miyānı:**-*i*
Gazel 274
Mısra: **2**
Bel.
1. Fenāya virdi ʿāṣıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

miyāne-i yem:
1. **miyāne-i yem:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Kelime Tipi: -
Denizin ortası.
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

miyān-ı ḫalḳ ʿalem:
1. **miyān-ı ḫalḳ ʿalem:**
Kaside 22
Mısra: **30**
Halkın arasında.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

miyān-ı maʿāni:
1. **miyān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Anlamların arasında.
21. Der esnā-yı medḥ-i tu kilk-i Mesīḥī
22. Büved çün elif der miyān-ı maʿāni

miyān-i mühefhef:
1. **miyān-i mühefhef:**
Gazel 120
Mısra: **4**
İnce belli Kadın.
3. Ḳalem nāli gibi ḥayāl itdi beni
4. Dehān-ı muḥayyel miyān-i mühefhef

miyān-ı od:
1. **miyān-ı oda:**
Kaside 6
Mısra: **30**
Ateşin ortası.
29. Buḫūr itmege tesḫīr-i ġoncaya bülbül
30. Miyān-ı oda sipend oldı ak biber jāle

miyānuñ-veş:
1. **miyānuñ-veş:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Sevgilinin beli gibi.
3. Miyānuñ-veş ḥayāl olalı cismüm
4. Ḳıluram kendü kendümi der-āgūş

mizāc:[KL]
1. **mizācum:**-*um*
Kaside 13
Mısra: **56**
1. Bir insanın vücûdunda bulunan kan, safra vb. unsurlardan birinin nispetindeki, yaratılıştan gelen fazlalık sebebiyle ortaya çıkıp o insanı benzerlerinden farklı duruma getirdiğine inanılan hal.
55. Ehl-i tīmāram velī bimāra döndüm himmet it
56. Ey ṭabīb-i cān u dil bulsun mizācum iʿtidāl

2. **mizācı:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **2**
Ar. Tabiat, huy.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḥod çelik

mīzān:
1. **mīzān:**
Mesnevi 1
Mısra: **40**
Ar. 1. Terazi..
39. Bu şuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Kırılur ʿarşa-ı maḥşerde mīzān

mū:
1. **mūya:**-*y, -a*
Gazel 177
Mısra: **1**
Saç.
1. Tenüm inceldi mūya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

2. **mū:**
Gazel 199
Mısra: **4**
Saç.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

3. **mū:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Kıl.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

muʿanber:
1. **muʿanber:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Amber kokulu.
5. Ol muʿanber ḥaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

muʿānid:
1. **muʿānidler:**-*ler*
Gazel 208
Mısra: **10**
*Inatçı. *Allah'ın şeytana "Hz. Adem'e secde et." dediğinde secde etmeyen şeytana atıf vardır.*
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

muʿaṭṭal:
1. **muʿaṭṭal:**
Kaside 9
Mısra: **33**
Bırakılmış, boş.
33. Gezüp yürime muʿaṭṭal bu deyr-i fānīde
34. Vaẓāʾif-i ḥidemātuñda eyleyüp ihmāl

muʿāvenet id-:
1. **muʿāvenet ide:**-*e*
Gazel 91
Mısra: **3**
Ar. Yardım, imdat etme, iânede bulunmak, yardım etmek.
3. Zülfüñ meger ki şaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

muʿayyen:
1. **muʿayyen:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Meşhur, bilinen.
9. Ḥulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẕāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

muʿazzez:
1. **muʿazzez:**
Gazel 82
Mısra: **9**
Ta'zîz edilmiş, muhterem, kıymetli.
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī şūretde birḳaç cāhili var

mübārek ola:
1. **mübārek ola:**-*a*
Kıt'a 15
Mısra: **6**
Hayırlı,uğurlu olsun.
5. İşitdüm didi tarihini Hātif
6. Bu sünnet dügüni ola mübārek

mübeşşir:
1. **mübeşşiri:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **16**
Tebşir edici, eden.
15. Nāgeh görindi çeşmüme şubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātif mübeşşiri oḳıdı anda bir eẕān

mübhem:
1. **mübhem:**
Kaside 7
Mısra: **83**
Belirsizlik, anlaşılmazlık.
83. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesāʾili
84. Cüduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevāb

mübtedā-yı suḫan:
1. **mübtedā-yı suḫan:**
Kıt'a 2
Mısra: **20**
Sözün haberi.
19. Bes ki terkīb-i ġam be-ḫord u be-mānd
20. Ḫaber-i ü zi mübtedā-yı suḫan

mübtedī:
1. **mübtedīler:**-*ler*
Gazel 186
Mısra: **3**
Müptedi: Bir işe, bir okula yeni başlayan kimse.
3. Söz eydür sūfī düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

mübtelā:
1. **mübtelālaruñı:**-*lar*, -*uñ*, -*ı*
Gazel 130
Mısra: **11**
1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.
11. Defter itdükçe mübtelālaruñı
12. Beni çoḳ başda yaz Ḳāsım Beg

mücāvir:
1. **mücāvirdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **16**
Komşu.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli dūzaḫda küflār

mücāvir ol-:
1. **mücāvir olsa:**-*sa*
Gazel 2
Mısra: **15**
Komşu olmak.
15. Bir laḥẓa işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflākde reşk ide Mesīḥīye Mesiḥā

mücellā:[KL]
1. **mücellā:**
Kaside 16
Mısra: **66**
Cilalı, parlak.
65. Yazınmaġ içün medḥüñī günden güne olur
66. Ḳırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

mücerreb:
1. **mücerreb:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Tecrübe olunmuş, denenmiş.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

mücerred ol-:
1. **mücerred olmayınca:**-*ma*, -*y*, -*ınca*
Gazel 190
Mısra: **13**
Yalnız, tek, münferid olmak.2) bekar olmak.
13. Mesīḥī-veş mücerred olmayınca
14. Semāvi rāza sen maḥrem degülsin

mücib-i naḳş u nigār:
1. **mücib-i naḳş u nigār:**
Kaside 18
Mısra: **60**
Resim ve heykelin olmasına sebep kişi.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i naḳş u nigār serv

muʿciz:
1. **muʿciz:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Benzerini yapmak veya taklit etmek isteyen herkesi acze düşüren, âciz bırakan, kimsenin yapamayacağı şekilde olan.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ saḥḥār

muʿcizāt:
1. **muʿcizāt:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Mucizeler.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāzuʿdur murāt

muʿciz-i cūd:
1. **muʿciz-i cūd:**
Kaside 2
Mısra: **51**
Yaratılan varlıkların mucizesi.
51. Laḥẓa-be-laḥẓa muʿciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

muʿciz-nümā-yı ḫalḳ:
1. **muʿciz-nümā-yı ḫalḳ:**
Kaside 2
Mısra: **41**
Mücize gösteren insanlar.
41. Kişver-güşā-yı ʿālem ü muʿciz-nümā-yı ḫalḳ
42. Dānā-yı sırr-ı vaḥy u tüvānā-yı kün fe-kān

müdām:[MT]
1. **müdām:**
Kaside 9
Mısra: **47**
Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.
47. Cihanda ser-keş olanlar şurāhī gibi müdām
48. İderler ayaġına baş ḳomaġa istiʾ cāl

2. **müdām:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Hiçbir zaman ǁ şarap.
5. Âferīn pīr-i muġānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

3. **müdām:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.
5. Ey serv bāġ-ı küyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḫi nem çeker

4. **müdām:**
Gazel 105
Mısra: **15**
Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.
15. Zülfüñ Mesīḥī gönlini bağlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

5. **müdām:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Her zaman, daima, devamlı ǁ şarap.
1. İki ʿālem ġuşşasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

müdām ol-:
1. **müdām ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **23**
Devamlı olmak, sürekli olmak.
23. Ne fāʿide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde ẕikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

müdāvā:
1. **müdāvā:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Tedavi.
3. Ber derd-i mā ṭabīb müdāvā çi mī-küned
4. Mā-rā devā zi dürdī-yi ḫumḫāne mī-resed

müddeʿī:
1. **müddeʿī:**
Gazel 39
Mısra: **13**
Dava eden, iddia eyleyen, davacı.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

müddet:
1. **müddet:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Süre, zaman aralığı.
1. ʿArıżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

müderris:
1. **müderriseş:**
Müfret 14
Mısra: **2**
Hoca, ders, öğüt veren.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

müdevver:[MT]
1. **müdevver:**
Murabba 1
Mısra: **6**
Yuvarlak.
5. Ol muʿanber ḥaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

2. **müdevver:**
Murabba 1
Mısra: **19**
Yuvarlak.
19. Şol müdevver şemsesiyle güyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

müdġam:
1. **müdġamdur:**-*dur*
Gazel 63
Mısra: **8**
Kaynaşmak.

7. Nice ḳaddüm muẕāʿaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

müfred:
1. **müfred:**
Gazel 36
Mısra: **6**
Ar. 1. Yalnız, tek, fert.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

2. **müfred:**
Gazel 146
Mısra: **10**
Ar. 1. Yalnız, tek, fert.
9. Ṣīġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülfʿaña tesniye müfred kākül

muġān:
1. **muġān:**
Gazel 81
Mısra: **14**
Far. Meyhaneci.
13. Mesīḥī ger leb-i meygünuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb içün ḫum ider

muḥabbet:
1. **muḥabbetden:**-*den*
Gazel 96
Mısra: **5**
Ar. Sevgi.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḫāʾil-i ferr-i şuʿāʿ-ı āfitāb olmaz

muḥabbet it-:
1. **muḥabbet itmek:**-*mek*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Sevmek,sevgi duymak.
5. Biriyle itmek isterdüm muḥabbet
6. Yine anuñla ḳılmadum ḳanāʿat

muḥabbet-i ʿāşıḳ:
1. **muḥabbet-i ʿāşıḳ:**
Gazel 253
Mısra: **5**
Aşık muhabbeti.
5. Virmez ḫalel muḥabbet-i ʿāşıḳ ʿiẕāruña
6. Olmaz güneş ẓiyāsına ḫāʾil havā Memī

muḥabbet-nāme:
1. **muḥabbet-nāme:**
Gazel 84
Mısra: **3**
(a.f.b.i.) 1. Aşk mektubu. 2. dostça mektup.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

muḥadderāt-ı semāvī:
1. **muḥadderāt-ı semāvī:**
Kaside 7
Mısra: **54**
Semāvī Müslüman örtülü kadınlar, namuslu.
53. Āyīne-i sipihre naẓar ḳılsa diḳḳatüñ
54.Yüzden muḥadderāt-ı semāvī açar niḳāb

muḥaḳḳaḳ:
1. **muḥaḳḳaḳ:**
Kaside 6
Mısra: **86**
Doğruluğu anlaşılmış, belli, müspet.Bir yazı çeşidi.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḫaṭuña muḥaḳḳaḳ budur ẓarar jāle

2. **muḥaḳḳaḳ:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Şüphesiz, mutlakak; altı hat çeşitinden (aklâm-ı sitte) biri.Bir yazıçeşidi.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

muḫāl-i ʿaḳl:
1. **muḫāl-i ʿaḳl:**
Kaside 17
Mısra: **74**
Akıl almaz, inanılması güç, imkansız.
73. Ger ḫaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

muḫāl-i ʿaḳl ol-:
1. **muḫāl-i ʿaḳl olmış:**-*mış*
Gazel 144
Mısra: **1**
Akıl almaz olmak.
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ʿaḳl
2. Biñ diḳḳat itse ḳılca irişmez ḫayāl-i ʿaḳl

muḫālif:
1. **muḫālifdür:**-*dür*
Gazel 86
Mısra: **4**
Ar. Muhâlefet eden, uymayan, uygun olmayan, zıt.
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

muḥammed:
1. **muḥammeddür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Muḥammeddür biri ibn-i ʿabācı
2. Ayaġı tozı ḫalḳuñ başı tācı

2. **muḥammed:**
Murabba 2
Mısra: **7**
İslam dininin Peygamberi Hazreti Muhammed Mustafa.
7.Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḫuẕūr-ı ḫāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

muḥarref:
1. **muḥarref:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Üzerinde kalem oynatılmış.
1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣaf ṣaf

muḫaşşā:[KT]
1. **muḫaşşā:**
Kaside 16
Mısra: **64**
Sözün sonu.Tahşiye olunmuş,derkenarlı, metninin bazı tabirātı sahifenin kenarında veya altında ince yazı ile şerh ve īżāh olunmuş.
63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿ a-ı çarḫa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḫaşşā

muḫayyel:[KL]
1. **muḫayyel:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Zihinde canlandırılan, hayal edilen, hayal ürünü olan.
95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

muḫayyer it-:
1. **muḫayyer itdi:**
Gazel 141
Mısra: **6**
(Ar.) Şaşkınlığa düşüren. 2.Şarkı makamı(tevriyeli.).
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6.Hep muḫayyer itdi ʿuşşāḳı nevāsı Yüsufuñ

mühce-i üstād-ı ḫucend:
1. **mühce-i üstād-ı ḫucend:**
Gazel 33
Mısra: **10**
Ḫucend üstadının ruhu,canı.
9. Ey şabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Şād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḫucend

müheyyā:[MT]
1. **müheyyā:**
Kaside 16
Mısra: **42**
Ar. Hâzır.
41. Her gün işigüñ ḥidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

müheyyā ḳıl:
1. **müheyyā ḳıldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **5**
Hazırlanmak.
5. ʿİd için ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

muḥibb:
1. **muḥibbüñ:**-*üñ*
Gazel 51
Mısra: **2**
Dost.
1. Ḥabībüñ cevri bī-pāyān ḫoşdur
2. Muḥibbüñ derdi bī-dermān ḫoşdur

muḥibbe:
1. **muḥibbe:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Âşık, dost.
9. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

2. **muḥibbe:**
Gazel 218
Mısra: **7**
Âşık, dost.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

muhibbi:
1. **muhibbi:**
Gazel 81
Mısra: **2**
Âşık, dost..
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

muḫīṭ:[KL]
1. **muḫīṭ:**
Kaside 8
Mısra: **101**
Okyanus.Ihata eden, bir şeyin etrafını alan, kuşatan.
101. Baḥr-ı ilmüñ çü muḫīṭ oldı bu ḳaṭre ḫālin
102. Terbiyetle nʿola ḳılsa anı dürr-i şehvār

2. **muḫīṭ:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Ihata eden, bir şeyin etrafını alan, kuşatan.
45. Hemīşe tā ki büved īn revāḳ-ı sebʿ-i şedād
46. Be-sān-ı şīt-i kemālet muḫīṭ ü müstaḥkem

muḥkem:
1. **muḥkem:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Sağlam, dayanıklı.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

2. **muḥkem:**
Gazel 190
Mısra: **12**
Sağlam, dayanıklı.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

muḥkem ol-:
1. **muḥkem olsun:**-*sun*
Gazel 65
Mısra: **3**
Sağlam, dayanıklı olmak.
3. Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān
4. Vücūdüm riştesin iki ḳat eyler

mühre:
1. **mühreler:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **92**
Mühür.
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen şaḫīfelerin vay ki mühreler jāle

mühre-i mihr:
1. **mühre-i mihr:**
Kaside 16
Mısra: **66**
Güneşin mührü.
65. Yazınmaġ içün medḥüñi günden güne olur
66. Ḳırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

mühre-i silk-i niẓām:
1. **mühre-i silk-i niẓām:**
Kaside 5
Mısra: **7**
Düzen ipinin mührü.
7. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i niẓām
8. Bī-nefāẕ olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkām-ı nişān

mührele:
1. **mühreleyüpdür:**-*y, -üp, -dür*
Kaside 8
Mısra: **33**
Mühürlemek, kapatmak.
33. Jāle gül şafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol şāḥib-i temkīn ü vaḳār

mühr-i süleymān:
1. **mühr-i süleymāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **6**
Hz. Süleyman'ın yüzüğüne verilen addır. Bu yüzüğün üstünde İsm-i Âzâm yazılı imiş. Hz. Süleyman bununla tüm varlıklara hükmedermiş.
5. Olmaġa dīv-i raḳībüñ şerr-i mekrinden emīn
6. Tende şan dāġ-ı ġamuñ mühr-i Süleymāndur bana

muḫtaş:

1. **muḫtaṣ:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İhtisar olunmuş, kısaltılmış, kısa: Kelâm-ı muhtasar. muhtasaran muhtasar olarak.
1. Biri Yeşil Melek ḥüsn aña muḫtaṣ
2. Ḳomış Neslî diyü kendüye maḫlaṣ

muḫteḳar:
1. **muḫteḳar:**
Kaside 6
Mısra: **64**
Hor, hakir görmek.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḫteḳar jāle

muḫterıʿ:
1. **muḫterıʿdür:**-*dür*
Gazel 72
Mısra: **9**
İhtirâ edici, eden, yeniden şey icat eden.
9. Mesiḥi muḫterıʿdür pīşesinde
10. Degüldür ṣanʿat-ı divān uġurlar

müjde:
1. **müjde:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Sevinç haberi, beşaret.
1. İrdi çün rāʿiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

müje:[MT]
1. **müjeñ:**-*ñ*
Gazel 72
Mısra: **1**
Far. Kirpik.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

2. **müjemi:**-*m, -i*
Gazel 98
Mısra: **1**
Far. Kirpik.
1. Sürsem müjemi nʾola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

3. **müjem:**-*m*
Gazel 199
Mısra: **12**
Far. Kirpik.
11. Ḳapudan taşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

4. **müjem:**-*m*
Gazel 223
Mısra: **6**
Far. Kirpik.
5. Gözüm belā-yı remedden ḳızıl güle döndi
6. Müjem degül görinen bitdi ḫār çeşmümde

müjem:
1. **müjem:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kirpik.
1. Birisi daḥi Ferrāş-oġlı Yaʿḳūb
2. İşiginde müjem her laḥẓa çārūb

müjeñ:
1. **müjeñ:**
Gazel 217
Mısra: **13**
Kirpik.
13. Ṭayanur ṣadr-ı Mesīḥīye müjeñ
14. Yasdanur ṣanki dil-āver sipere

2. **müjeñ:**
Gazel 260
Mısra: **9**
Kirpik.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī sūzeni

müjgān:[KL]
1. **müjgāndan:**-*dan*
Gazel 52
Mısra: **9**
Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaṣā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

2. **müjgāndur:**-*dur*
Gazel 149
Mısra: **9**
Kirpikler.
9. Ey Mesīḥī ṣanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḥayālinden bitüpdür gözde ḳıl

3. **müjgānuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 182
Mısra: **11**
Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.
11. Meger müjgānuña öykündi ḥançer
12. Kʾ anı bu cürm içün ḥabs eyledi ḳın

4. **müjgānuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 240
Mısra: **3**
Sevgilinin oka benzeyen kirpikleri.
3. Müjgānuña maʿlūm ḳamu mesʿele-i nāz
4. Ḫadduñde ʿıyān ḳāʿide-i defter-i şīve

müjgān-ı ismāʿilden:
1. **müjgān-ı ismāʿilden:**-*den*
Gazel 236
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
İsmail'in kirpiğinden.
3. Ḳılup müjgān-ı İsmāʿilden şerm
4. Bıçaġın çaldı İbrāhim ṭaşa

muḳābele:
1. **muḳābele:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Karşılık; Arap edebiyatında, bir söz içinde geçen iki veya daha fazla unsurdan sonra her birinin karşıtını yahut ilgilisini sırasıyla zikretmek anlamındaki edebî sanatın ismidir.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḥi nicedür yüzi ağını

muḳābil:
1. **muḳābil:**
Gazel 242
Mısra: **4**
Mukabele eden. Karşısında bulunan, karşı. Muhatab.
3. İñen germ olmasun ḫūrşid-i maḥşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

muḳābil ol:
1. **muḳābil oldı:**-*dı*
Gazel 261
Mısra: **9**
Bir şeyin dengi veya karşılığı olmak; doğmak.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḫaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

2. muḳābil olsa:-*sa*
Gazel 286
Mısra: **3**
Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek.
3. Āyīne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider şanemā terk-i ḥayāyı

muḳarrer:
1. **muḳarrer:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Kesin, şüphesiz, sağlam, karara bağlanmış.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

2. **muḳarrer:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Şüphesiz.
1. Raḳīb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

muḳayyed ḳaldı:
1. **muḳayyed ḳaldı:**-*dı*
Gazel 146
Mısra: **4**
Bağlı kalmak.
3. Ḳoşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

mükedder ola:
1. **mükedder ola:**-*a*
Gazel 144
Mısra: **4**
Kederli, üzüntülü olmak.
3. Jeng-i ḫatuñ yüzüñe keder virdi nitekim
4. Reng-i gümāndan ola mükedder kemāl-i ʿaḳl

mükellef ol-:
1. **mükellef olmaz:**-*maz*
Gazel 121
Mısra: **6**
Külfetle , mükemmel bir şekilde süslenmiş olan./ Bir şeyi yapmaya mecbur olan.
5. Baña nuşḥı tekellüf itme vāʿıẓ
6. Ki divāne olan olmaz mükellef

mükeyyef itdüñ:
1. **mükeyyef itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 120
Mısra: **10**
Keyif ve sarhoşluk vermek.
9. Mesīḥī ḫʸān-ı visālüñ meded ḳıl
10. Çü terkīb-i laʿlüñle itdüñ mükeyyef

muḳīm:[KL]
1. **muḳīm:**
Gazel 260
Mısra: **9**
Ar. İkâmet eden, sâkin.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī sūzeni

muḳrı-i ḳumrı:
1. **muḳrı-i ḳumrıyı:**-*y, -ı*
Kaside 8
Mısra: **54**
Kumru müezzini.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsī-i eşcār üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenār

muḳtedā-yı suḥan:
1. **muḳtedā-yı suḥan:**
Kıt'a 2
Mısra: **22**
Örnek söz.
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḥan

mül:[MT]
1. **mül:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Şarap.Mey.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

2. **mül:**
Gazel 167
Mısra: **3**
Şarap.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

mülāzemet:
1. **mülāzemet:**
Kaside 2
Mısra: **55**
Tutku dercesinde bağlı olma, aşırı bağlılık.
55. Döne döne mülāzemet ider aña felek
56. Her ṣubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

mülk:[GTS]
1. **mülki:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **51**
Sahip olunan yer.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

2. **mülkine:**-*i, -n, -e*
Gazel 127
Mısra: **7**
Memleket, ülke.
7. Nʾ ola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

3. **mülkin:**-*in*
Gazel 226
Mısra: **3**
Sahip olunan yer.
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Gālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

4. **mülkinde:**-*i, -nde*
Gazel 229
Mısra: **5**
Memleket, ülke.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫażrā bize

5. **mülkinde:**-*i, -nde*
Gazel 234
Mısra: **15**
Memleket, ülke.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

mülk-i çemen:
1. **mülk-i çemende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **4**
Çimen mülkü, yeşillik yer.

3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

2. **mülk-i çemende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **22**
Çimen ülkesi.
21. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ʿiẕār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

mülk-i cihān:
1. **mülk-i cihān:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Dünya memleketi.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʿ uçmaġa ḳaṣd ide firdevs-i berînden beri ḥūr

mülk-i faẕl:
1. **mülk-i faẕlında:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Erdem mülkü, fazilet ülkesi.
19. Mülk-i faẕlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḥażret-i ʿĪsā dizdār

mülk-i ġam:
1. **mülk-i ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 129
Mısra: **2**
Çile ülkesi.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

mülk-i ʿışḳ:
1. **mülk-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 277
Mısra: **8**
Aşk ülkesi.
7. Tañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

mülk-i maġrib:
1. **mülk-i maġrib:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Magrib ülkesi, dünyanın batısı.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

mülk-i maʿnā:
1. **mülk-i maʿnāyı:**-*y*, -*ı*
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Anlam ülkesi.
1. Gerçi tīġ-i zebān ile ṭutmış
2. Mülk-i maʿnāyı üstād-ı selef

mülk-ı vücūd:
1. **mülk-ı vücūd:**
Gazel 123
Mısra: **4**
Beden mülkü, beden.
3. Taʾaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod zaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

mülk-i vücūd:
1. **mülk-i vücūduña:**-*u*, -*ñ*, -*a*
Kaside 2
Mısra: **95**
Beden mülkü, beden.
95. Mülk-i vücūduña felek-i salṭanat medār
96. Encüm-ʿaded sipāhuña çarḫ-ı ẓafer mekān

mültecā-yı ins ü cān:
1. **mültecā-yı ins ü cān:**
Kaside 5
Mısra: **18**
İnsanların ve cinlerin sığınağı.
17. Şāh-ı şāḥib-i maʿdilet sulṭān-ı gerdün-menzilet
18. Zīnet-i tāc u serīr ü mültecā-yı ins ü cān

mülzem:
1. **mülzem:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Ar. İlzâm edilmiş, sükûta mecbur edilmiş, susturulmuş, mahbût.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

mum:
1. **mum:**
Gazel 157
Mısra: **6**
Mum, sevgili, aşık.
5. Söyinür gibi itdügince geh geh
6. Şanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

müʾmin:
1. **müʾmine:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **44**
Ar. İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʾş-şefāʿa olmaz imiş müʾmine ʿaẕāb

müʾmin:
1. **müʾminlerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
(Ar.) İman eden, dindar.
1. Biri Ḳazzāz Luṭfī māh-peyker
2.Gören müʾminlerüñ īmānı gevrer

mü-miyān:
1. **mü-miyānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **8**
Far. 1. İnce belli. 2. Kıl gibi ince bel.
7. Şıñıḳ gönülleri çün mümyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mü-miyānı ḫoş görelüm

2. **mü-miyānı:**-*ı*
Gazel 283
Mısra: **6**
İnce belli.
5. Ḫoş olur idi ḳalb-i şikestüm
6. Bir kez şaraydum ol mü-miyānı

mümkin:
1. **mümkin:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Ar. Olur şey, hadd-i imkânda, kudret yeter, olağan. mümkinât: Mümkin olan şeyler: "Kitâb-ı mümkinât esrâr-ı Hakk'ı bî-dehen söyler -Nâbî". gayr-i mümkin, nâ-mümkin: Mümkin olmayan. ("mümkinsiz, mümkini yok" galattır.).
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

2. **mümkin:**
Gazel 224
Mısra: **6**
İmkan dahilinde.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

mümkīn olup:
1. **mümkīn olup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Imkân dahilinde olan. mümkün.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik için yutdı nāl

mümyā:
1. **mümyā:**
Gazel 164
Mısra: **7**
Birtakım özel ilaçlar kullanılarak bozulmayacak duruma getirilmiş ceset.
7. Şıñıḳ gönülleri çün mümyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

münācāt id-:
1. **münācāt ider:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **55**
Yalvarmak.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

münʿakis ol-:
1. **münʿakis olsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **71**
Yansımak.
71. Havāda münʿakis olsa cevāhir-i tīgüñ
72. Dönerdi dāne-i yāḳūta ser-be-ser jāle

münaḳḳaş:
1. **münaḳḳaş:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Nakışlı, süslü.
11. Ser-be-ser tezhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

müneccim:
1. **müneccim:**
Gazel 231
Mısra: **9**
1. İlm-i nücûma aşina olan. 2. Yıldızların seyir ve hareketinden ahkâm çıkaran.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rümiline

münevver:
1. **münevver:**
Murabba 1
Mısra: **7**
1. aydınlık, ışıklandırılmış 2. parlak.
7. Ol münevver çehre ile ḥalḳa-ı zülf-i dü-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

münḥarif ol-:
1. **münḥarif olmışdur:**-*mış*, -*dür*
Gazel 7
Mısra: **7**
Ar. mizâcı kırgın, keyifsiz olmak.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

münḥasif it-:
1. **münḥasif itmiş:**-*miş*
Murabba 1
Mısra: **2**
Ay'ın tutulması.
1. Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḥadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

münīr id-:
1. **münīr iden:**-*en*
Gazel 94
Mısra: **6**
Parlak hale getirmek.
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yaġıdur

münḳād ol-:
1. **münḳād olup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Boyun eğmek.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

münkir-i liḳā-yı ilāh:
1. **münkir-i liḳā-yı ilāh:**
Gazel 204
Mısra: **1**
Yaratıcının vuslatına inamayan.
1. Çü gördi şüretüñi münkir-i liḳā-yı ilāh
2. Didi ki eşhedü en lā ilāhe illallāh

münselik:
1. **münselik:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Yol , meslek, tarikat vb.ne girmiş, o yolu tutmuş, salik olmuş.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḫod çelik

2. **münselik:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Yol , meslek, tarikat vb.ne girmiş, o yolu tutmuş, salik olmuş.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

muntaẓır:
1. **muntaẓırdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Her şeye hazırlıklı olarak bekleyen.
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī duʿānı temām ḳıl

2. **muntaẓırlardur:**-*lar*, -*dur*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
İntizâr eden, gözleyen, bekleyen.
1. Oturup şaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

munṭaẓır-ı vaḳt-i şām:
1. **munṭaẓır-ı vaḳt-i şām:**
Gazel 247
Mısra: **6**
Akşam vakti, her şeye hazırlıklı bekleyen.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
6. Şāʾim gıbi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

mūr:[KL]
1. **mūr:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Far. Karınca, neml. mûrçe.
9. Kabre iletdüm ḫayāl-i ḫālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḫāke mūr

2. **mūr:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Far. Karınca, neml. mûrçe.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

3. **mūr:**
Gazel 46
Mısra: **12**
Far. Karınca, neml. mûrçe.
11. Kabre iletdüm ḫayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭopraġa iletdür şanki mūr

murabbaʿ:[KL]
1. **murabbaʿ:**
Murabba 2
Mısra: **41**
(Ar. terbiʿ "dörtlemek"ten murabbaʿ) 1. Dört unsur veya dört parçadan meydana gelen, dörtlü.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

murād:
1. **murādı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Maksat, meram, niyet.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

2. **murāduñ:**-*u, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **49**
Maksat, meram, niyet.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

3. **murāduñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **72**
Maksat, meram, niyet.
71. Gönlüñ irdügine Ḥakdan dilerem ire elüñ
72. Fetḥ ola cümle murāduñ ḳalʿası bī-tīġ ü tīr

4. **murādun:**-*un*
Gazel 141
Mısra: **11**
Maksat, meram, niyet.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

5. **murādı:**-*ı*
Gazel 232
Mısra: **10**
Maksat, meram, niyet.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

6. murāt:
Gazel 23
Mısra: **2**
1. İrade olunmuş, olunan.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāżuʿdur murāt

murāduñı vir-:
1. **murāduñı vire:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **84**
İsteğini vermek , yerine getirmek.
83. Bahār-ı ʿömr-i ʿadūña ḫazān irgürüben
84. Vire murāduñı Ḥaḳ biʿl-ġudüvvi veʿl-āṣāl

mürde:
1. **mürdeyi:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Ölü, ölmüş.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

2. **mürdelere:**-*ler, -e*
Gazel 150
Mısra: **2**
Ölü; bitkin, perişan.
1. Tā ṣabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

3. **mürdeyi:**-*y, -i*
Gazel 176
Mısra: **7**
Ölü, ölmüş.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

mürde-i segler:
1. **mürde-i segler:**-*ler*
Gazel 81
Mısra: **8**
Perişan olmuş rakipler.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Ṣoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

mürekkeb:
1. **mürekkeble:**-*le*
Gazel 3
Mısra: **12**
Mürekkep.
11. Ḫaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

2. **mürekkeb:**
Kaside 12
Mısra: **28**
Mürekkep.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

3. **mürekkeb:**
Gazel 65
Mısra: **8**
Mürekkep.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılʿet eyler

mürekkeb ṭol-:
1. **mürekkeb ṭoldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **75**
Mürekkep dol-.
75. Devāt-ı āsumān ṭoldı mürekkeb
76. Felek mihr eşrefisin eyledi güm

mürġ:
1. **mürġin:**-*i, -n*
Kaside 5
Mısra: **73**
Kuş.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

2. **mürġ:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Kuş. (Aşk bağlamında).
7. Mecnūn alalı başına mürġ āşiyānını
8. Dīvānelik vilāyetinüñ tāc-dārıdur

3. **mürġi:**-*i*
Gazel 56
Mısra: **5**
Kuş.
5. Oḳuñla öldügine gönül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Şırāṭı uçar geçer

4. **mürġi:**-*i*
Gazel 136
Mısra: **3**
Kuş.
3. Bu gönlüm mürġi bāġ-ı kūyuñ özler
4. Kuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

5. **mürġi:**-*i*
Gazel 139
Mısra: **4**
Kuş, gönül (bağlamda).
3. Şaçuñla ḫālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

6. **mürġini:**-*i, -n, -i*
Gazel 141
Mısra: **8**
Kuş. (Aşk bağlamında).
7. Andurursa bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü şadāsı Yūsufuñ

7. **mürġini:**-*i, -n, -i*
Gazel 167
Mısra: **4**
Kuş.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

8. **mürġini:**-*i, -n, -i*
Gazel 181
Mısra: **15**
Kuş.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

9. **mürġin:**-*in*
Gazel 257
Mısra: **2**
Kuş.
1. Raḳībüñ beni kūyuñdan göçürdi
2. Gönül mürġin ḥużūrından uçurdı

mürġ-i dil:
1. **mürġ-i dil:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Gönül kuşu.
5. Mürġ-i dil şaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

2. **mürġ-i dil:**
Gazel 189
Mısra: **3**
Gönül kuşu.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

3. **mürġ-i dil:**
Gazel 209
Mısra: **7**
Gönül kuşu.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʿeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḥażż ide büstānda bāg ile

mürġ-i feraḥı:
1. **mürġ-i feraḥı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **2**
Sevinç kuşu.
1. Taḫt-ı dilde yine sulṭān-ı şafā ḳıldı ḳarār
2. Bāz-ı cānum yine mürġ-i feraḥı ḳıldı şikār

mürġ-i ḫoş-elḥānuñam:
1. **mürġ-i ḫoş-elḥānuñam:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Hoş, ahenkli, güzel ötüşlü kuş.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme kapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

mürġ-i ḫoş-şafīr:
1. **mürġ-i ḫoş-şafīr:**
Kaside 11
Mısra: **42**
Mavi renkli, parlak kuş. (Aşık).
41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-şafīr

mürġ-i hümā:
1. **mürġ-i hümā:**
Kaside 2
Mısra: **66**
Hüma kuşu,saadet ,kutluluk simgesi.
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḫalḳa niʿmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḫvān

mürġ-i maʿānīʿ:
1. **mürġ-i maʿānīʿ:**
Kaside 17
Mısra: **76**
Manalar kuşu.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānīʿ ḳılur şikār

mürġ-i māh u mihr:
1. **mürġ-i māh u mihr:**
Kaside 14
Mısra: **58**
Ay ve güneşin kuşu, habercisi.
57. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

2. **mürġ-i māh u mihr:**
Gazel 180
Mısra: **12**
Güneş ve ay kuşu.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

3. **mürġ-i māh u mihr:**
Gazel 181
Mısra: **16**
Ay ve güneşin kuşu, habercisi.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

mürġ-i maʿni-i ḫāṣı:
1. **mürġ-i maʿni-i ḫāṣı:**-*ı*
Gazel 73
Mısra: **18**
Öz mana kuşu.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḫāṣı şikār

mürġ-i maẓlūm:

1. **mürġ-i maẕlūma:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **46**
Zülm görmüş kuş.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẕlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

mürg-i rūḥı:
1. **mürg-i rūḥı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
Ruh kuşu.
85. Mürg-i rūḥı ṭayerān itdükçe
86. Ḥarem-i ḳudsda seyrān itsün

mürġin eyle-:
1. **mürġin eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 71
Mısra: **6**
Aşık olmak, gönül vermek.
6. Cān u dil niçün mürġin eyledüñ didüm didi

mūsā:[PALA]
1. **mūsā:**
Kaside 16
Mısra: **76**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

2. **mūsā:**
Gazel 58
Mısra: **5**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber; Hz. Musa.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i ḫüsne diyeler āl ḳırandur

müşābih:
1. **müşābih:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Ar. Benzer, şebîh, mümâsil, nazîr.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

müşābih ol-:
1. **müşābih ola:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **61**
Benzemek.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

2. **müşābih olduġıçün:**-*duġ, -ıçün*
Kaside 6
Mısra: **43**
Benzemek.
43. Ruḥ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

müsāfir:
1. **müsāfir:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Yolculuk yapan, yolculuğa, seyâhate çıkan kimse, yolcu.
21. Bu yolda ol müsāfir irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

2. **müsāfir:**
Gazel 112
Mısra: **7**
Yolculuk yapan, yolculuğa, seyâhate çıkan kimse, yolcu.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar gündüz boşalur çün ribāṭ

müsaḫḫar:
1. **müsaḫḫar:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Boyun eğmiş, emrine âmâde.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḥaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

müsaḫḫar it-:
1. **müsaḫḫar itmege:**-*me, -ge*
Kaside 4
Mısra: **13**
Teshîr edilmiş, alınmış, zabtolunmuş, fethedilmiş.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

müsaḫḫir:
1. **müsaḫḫir:**
Kıt'a 1
Mısra: **37**
Büyülemek.
37. Büved tā müsaḫḫir kilid-i zebān-rā
38. ʿAṣā-yı ḳalem der beyān-ı maʿānī

muṣāḥib olma:
1. **muṣāḥib olma:**-*ma*
Gazel 198
Mısra: **9**
Sohbet arkadaşı olmak.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḥ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

müsā-vār:
1. **müsā-vār:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Musa peygamber gibi.
19. Güẕeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

müsā-veş geçer:
1. **müsā-veş geçer:**-*er*
Gazel 86
Mısra: **5**
Hz. Musa gibi denizi yarıp ikiye geçmek.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş göñüllü dīdār

müşebbek:
1. **müşebbek:**
Gazel 185
Mısra: **1**
Kafes içinde, kafesli.
1. Bu müşebbek sīne ṣaḳlar nakşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aġı saḳlar ġārdan

2. **müşebbek:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Ar. Teşbîk edilmiş, eczası ağ ve kafes gibi örülmüş şebîke şekline konulmuş.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

müsellem:
1. **müsellem:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Herkes tarafından kabul edilmis, inkar edilemez.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḥaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

müsellem ol-:
1. **müsellem oldı:**-*dı*
Gazel 90
Mısra: **11**
Telim edilmek, bağışlanmak.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḫüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

2. **müsellem olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 26
Mısra: **8**
Telim edilmek, bağışlanmak.
7. Beklenürse nʿ ola arḳañda raḳīb
8. Kʿ aña olmışdur müsellem taḫt ü tāc

müşerref eyle-:
1. **müşerref eyledi:**-*di*
Gazel 64
Mısra: **1**
Şereflendirmek.
1. Bezmümüz yine müşerref eyledi cānāneler
2. Göklere çıḳsa yeridür naʿre-i mestāneler

müşg-i nāb:[BTL]
1. **müşg-i nāb:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Halis misk.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

müşgīn:
1. **müşgīn:**
Gazel 269
Mısra: **10**
Far. Müşklü, misk kokulu, ıtır-nâk: zülf-i müşkîn.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

muṣḥaf:
1. **muṣḥaf:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kitap II Güzellik. Kur'ân-ı Kerim.
3. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

2. **muṣḥafından:**-*ın, -dan*
Gazel 47
Mısra: **10**
Kitap II Güzellik. Kur'ân-ı Kerim.
9. Elīf-bā bilmeyen ümmīler oḳur
10. Cemālüñ muṣḥafından sūre-i Nūr

3. **muṣḥaf:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Kitap II Güzellik. Kur'ân-ı Kerim.
9. Yüzi zülf-i dutāsında Mesîḥî
10. Yaraşmış nitekim raḥleyle muṣḥaf

4. **muṣḥafın:**-*ın*
Gazel 177
Mısra: **7**
Kitap II Güzellik. Kur'ân-ı Kerim.
7. Cemālüñ muṣḥafın nice yazam kim
8. Ruḫun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

5. **muṣḥaf:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kitap II Güzellik. Kur'ân-ı Kerim.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʿ ola ḥaṭṭuñ kitāb ile

müsī-i kelīm:
1. **müsī-i kelīm:**
Gazel 165
Mısra: **8**
Sina Dağı'nda Allah'la konuşması dolayısıyla Hz. Musa bu isimle anılmıştır.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḫırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

müşk:[FD]
1. **müşk:**
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Misk,Müşg.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile ʿunvān itsün

müşk-i ḫuten:
1. **müşk-i ḫutendür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Misk ahularıyla ünlü Hıta memleketi.
1. Biri ʿaṭṭārlar içre Ḥasandur
2. Ṣan enfāsı anuñ müşk-i Ḫutendür

müşk-i nāb:
1. **müşk-i nāb:**
Murabba 2
Mısra: **25**
Lutfun saf miski.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

müşki ter:
1. **müşki ter:**
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Güzel koku.
11. Zi germi-i güftār-ı pür-sūz-ı ḫᵛīşet
12. Küni müşki ter sāyebān-ı maʿānī

müşkil:
1. **müşkillerin:**-*ler, -in*
Kaside 11
Mısra: **59**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

2. **müşkil:**
Gazel 277
Mısra: **13**
Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesîḥî soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

müşkil gel-:
1. **müşkil gelür:**-*ür*
Gazel 222
Mısra: **3**
Kolay olmamak, zor gelmek.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

müşkil:

1. **müşkil imiş:**-*imiş*
Kaside 16
Mısra: **31**
Zor.
31. Maḥbūblara müşkil imiş paşalug̱ itmek
32. Ben ne diyeyin ḥāli bilür ḥażret-i Paşa

muṣliḥ:
1. **muṣliḥ:**
Kaside 7
Mısra: **71**
Ar. Sulha çalışan, sulh muhibbi, barıştırıcı. Davacıları sulh edenler.
71. Ger iʿtidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

muṣliḥ-i tīr:
1. **muṣliḥ-i tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 93
Mısra: **9**
Okunun getirdiği barış. II barış oku.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḥancer

müsmend:
1. **müsmendüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 2
Mısra: **83**
Sabretmek; sabret.
83. Şāhā ʿināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

muṣṭafā:
1. **muṣṭafādur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-.
1. Biri takyacılarda Muṣṭafādur
2. İşin başa iletmiş dil-rübādur

2. **muṣṭafā:**
Gazel 9
Mısra: **12**
1. Seçilmiş, güzide. 2. Hz. Muhammed'in adı.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāṣıḳ olıcağız Muṣṭafā

3. **muṣṭafānuñ:**-*nuñ*
Gazel 23
Mısra: **15**
1. Seçilmiş, güzide. 2. Hz. Muhammed'in adı.
15. Muṣṭafānuñ gül ruḥı devrinde ḫatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

müstaġrak ol-:
1. **müstaġrak ola:**-*a*
Gazel 100
Mısra: **10**
Dolmak.
9. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
10. Nūra müstaġrak ola türbetümüz

müstaḥkem:
1. **müstaḥkem:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Dayanıklı, sağlam II kapalı.
45. Hemīşe tā ki büved īn revāḳ-ı sebʿ-i şedād
46. Be-sān-ı şīt-i kemālet muḥiṭ ü müstaḥkem

müstaʿīr-i nūr:
1. **müstaʿīr-i nūru:**-*u*
Kaside 3
Mısra: **35**
Ödünç alınan nur.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cüduñuñ
36. Şöyle ḫālī üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

müstaḳīm:
1. **müstaḳīm:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Doğru, düz, dik; temiz.
25. Ḥaḳ taʿālā eylemiş ismi gibi ḥulḳın ḥasen
26. Cümle ḳavli müstaḳīm ü cümle fiʿli dil-peẕīr

müsteʿār it-:
1. **müsteʿār itmez:**-*mez*
Kaside 18
Mısra: **40**
Eğreti et-.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿār serv

müstecāb ol-:
1. **müstecāb olur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **10**
(duası) kabul olmak.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

müstedām:
1. **müstedām:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Sürekli,devamlı.
7. Müstedām ol tīġ ururs̱ın baḫs-i laʿlüñ ḳılana
8. Cān çekişen ḥalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

müstedām ḳıl:
1. **müstedām ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Devamlı, sürekli hale getirmek.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāşıḳ-ı miskīne rām ḳıl

müşteri:
1. **müşteridür:**-*dür*
Gazel 44
Mısra: **8**
İştirâ eden, satın alan.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yıldızumuz müşteridür

2. **müşterilenme:**-*len, -me*
Gazel 50
Mısra: **9**
İştirâ eden, satın alan.
9. Yūsuf-ı Mıṣr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

3. **müşterisi:**-*s, -i*
Gazel 104
Mısra: **8**
İştirâ eden, satın alan.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

4. **müşterisi:**-*s, -i*
Gazel 105
Mısra: **6**
İştirâ eden, satın alan.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

5. **müşterī:**
Gazel 151
Mısra: **9**
İştirâ eden, satın alan.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

müşterī-cenāb:
1. **müşterī-cenāb:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Şerefli, saygın Müşteri, şerefli, saygıdeğer padişah.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye şalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

müşterilenme:
1. **müşterilenme:**
Gazel 238
Mısra: **15**
Müşteri olmak istemek.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez şürete

müsteskī:
1. **müsteskīyem:**-*y, -em*
Gazel 122
Mısra: **9**
Yağmur duasına çıkan kimse.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

müstmend:
1. **müstmendüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 94
Mısra: **13**
Biçare, zavallı.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭoprağıdur

muṭahher ol-:
1. **muṭahher olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Temizlenmiş.
3. Yüzi muṣḥaf gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

muṭarrā oluban:
1. **muṭarrā oluban:**-*uban*
Kaside 12
Mısra: **5**
Tazelenmek, canlanmak; hoş kokulu olmak.
5. Sebzezār-ı dil-i yārān muṭarrā oluban
6. Ḫirmen-i cānına urıldı ḥasūduñ yine nār

muʿteber olur:
1. **muʿteber olur:**-*ur*
Gazel 113
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Itibar görmek, değerli olmak.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʿnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẓ

muʿtedil:
1. **muʿtedil:**
Mesnevi 1
Mısra: **114**
Uyumlu, güzel.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

müteḥayyir:
1. **müteḥayyir:**
Kaside 1
Mısra: **3**
Hayrette kalmış, şaşırmış.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

muʿtemed:
1. **muʿtemed:**
Gazel 41
Mısra: **1**
İtimat edilmek, güvenilmek.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḫibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʿ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

mutlakā:
1. **mutlakā:**
Kaside 10
Mısra: **55**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

2. **muṭlaḳā:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz, ne olursa olsun.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḥakī
10. Muṭlaḳā ol şaḫṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

muṭrıb:
1. **muṭrıbler:**-*ler*
Kaside 14
Mısra: **22**
Arı. Hânende, sâzende. 2. Hânende ve sâzende yeri.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

2. **muṭrıb:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Arı. Hânende, sâzende. 2. Hânende ve sâzende yeri.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḫbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

muṭrıb-ı ġam:
1. **muṭrıb-ı ġam:**
Gazel 174
Mısra: **11**
Üzüntü çalgıcısı.
11. Bilümi muṭrıb-ı ġam eyledi çeng
12. Bu mıdur bezm-i ʿışḳ içinde ḳānūn

muttasıl:
1. **muttasıl:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Sürekli, aralıksız.
1. Ey ki her laḥẓa muttasıl ḳalemet
2. Mī-dihed zīver-i cilā-yı suḫān

2. **muttaşıl:**
Murabba 3
Mısra: **18**
Sürekli, aralıksız.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaşıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

3. **muttaşıldur:**-*dur*
Gazel 149

Mısra: **8**
Sürekli, aralıksız.
7. Mışr-ı ḥüsnüñ çeşm-i giryāndan cüdā lāzım degül
8. Muttaşıldur Mışra çün kim dāʿimā deryā-yı Nīl

müvācih:
1. **müvācih:**
Gazel 211
Mısra: **8**
Yol gösteren.
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḥuñ ḥayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

müyesser:
1. **müyesser:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣīb"

2. **müyesser:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân. 2. Nasip.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

müyesser ol-:
1. **müyesser ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **53**
Nasip olmak.
53. Fakīr-i ḳānīʿ olursañ müyesser ola saña
54. Naʿīm-i ʿālem -i ḫuld ü viṣāl -i bāḳī -i ḥūr

mūy-ı miyān:
1. **mūy-ı miyānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **6**
İnce belli.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kühı
6. Ne aġır yük çeker mūy-ı miyānuñ

2. mūy-miyāndur:-*dur*
Gazel 58
Mısra: **1**
İnce bel.
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

mużāʿaf ol-:
1. **mużāʿaf olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 63
Mısra: **7**
İki kat, kat kat ol-.
7. Nice ḳaddüm muzāʿaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

2. muẓāʿaf olsun:-*sun*
Gazel 121
Mısra: **2**
İki kat, kat kat ol-.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecveʿ
2. Göreyin ḳaddini olsun muẓāʿaf

muẓaffer:
1. **muẓaffer:**
Gazel 215
Mısra: **5**
Galip gelen, üstün.
5. Muẓaffer mārdur zülf-i siyāhuñ
6. Ki mālikdür ruḥuñ gencinesine

müzdaḫim:[KL]
1. **müzdaḫim:**
Kıt'a 1
Mısra: **7**
sıf. (Ar. izdiḥām "birbirini sıkıştırmak"tan muzdeḥim) Çok kalabalık, pek sıkışık, kalabalıkta sıkışıp kalmış.
7. Şüde müzdaḥim ḥucre-hā-yı żamiret
8. Zi āmed-şüd-i kārbān-ı maʿānī

müẕehheb:
1. **müẕehheb:**
Mesnevi 1
Mısra: **71**
Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.
71. Müẕehheb levḥasını itdi żāʿiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

müẕill:
1. **müẕillü:**-*ü*
Gazel 38
Mısra: **10**
Dilediğini zelil kılıcı olan Bârî Te'âlâ hazretleri. Esmâ-yı hüsnâdandır: Mu'izz ve müzill. Ar. İzlâl edici, eden, ayak kaydırıcı.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

2. **müzillü:**-*ü*
Gazel 39
Mısra: **14**
Dilediğini zelil kılıcı olan Bârî Te'âlâ hazretleri. Esmâ-yı hüsnâdandır: Mu'izz ve müzill. Ar. İzlâl edici, eden, ayak kaydırıcı.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

N

nʾ:
1. **nʾ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Ne.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʾ iderüz yā bu ḳuru sevdāyı

2. **nʾ:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Ne.
1. Seyl-i eşküm cüst ü cūyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʾ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

3. **nʾ:**
Gazel 77
Mısra: **4**
Ne.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb aḳıdur
4. Nʾ idelüm ṭāliʾ-i Ferhādda aġular aḳar

4. **nʾ:**
Gazel 233
Mısra: **8**
Ne.
7. Şūfīyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʾatinden nʾ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

5. **nʾ:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Ne.
3. Nʾ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḫayrān idi

nʾ ol-:
1. **nʾ ola:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Ne olur.
7. Beklenürse nʾ ola arḳañda raḳīb
8. Kʾ aña olmışdur müsellem taḫt ü tāc

2. **nʾ ola:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Ne olur.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfitāb olur

3. **nʾ ola:**
Gazel 44
Mısra: **9**
Ne olur.
9. Dirhem-i jāleyi ḫarc itse nʾ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

4. **nʿ ola:**
Kaside 5
Mısra: **41**
Ne ola.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

5. **nʿ ola:**
Kaside 5
Mısra: **44**
Ne ola.
43. Nev-ʿarūs-ı nuṣretüñ ʿışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden nʿ ola elif çekse keman

6. **nʿ ola:**
Kaside 11
Mısra: **61**
Ne ola.
61. Nʿ ola bir kürküñe girsem kim cihāndur bu begüm
62. Beglerüñ kürkine geh maḥbūb girer geh faḳīr

7. **nʾ olaydı:**-*y, -dı*
Gazel 173
Mısra: **9**
Nolsa, nolsa gerek.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʾ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün

naʿ re:[KL]
1. **naʿ resin:**-*s, -i, -n*
Gazel 15
Mısra: **7**
Nara.Duyguların coşması veya sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle bağırma, haykırma.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

nā-bedīd ol-:[MT]
1. **nā-bedīd olmış:**-*mış*
Kaside 5
Mısra: **5**
Belirsiz ol-.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

nabż:[GTS]
1. **nabżuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 37
Mısra: **3**
1. Damar atmak.Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamaralara parmakla basıldığında duyulan vuru.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

2. **nabżuma:**-*um, -a*
Gazel 248
Mısra: **4**
Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara ve özellikle bileteki atardamara parmakla basıldığında duyulan kımıldama.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

nādān:[MT]
1. **nādān:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Bilmeyen,bilmez , cahil.
9. Mesīḥī ḫaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḫoşdur

nāgeh:
1. **nāgeh:**
Kaside 2
Mısra: **15**
Ansızın, apansız.
15. Nāgeh görindi çeşmüme şubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātifʾ mübeşşiri oḳıdı anda bir ezān

2. **nāgeh:[KL]**
Kaside 18
Mısra: **13**
Ansızın, apansız.Vakitsiz.
13. Nāgeh irişmesün diyü bād-ı şabā eli
14. Dāmen-keşīdedür yine perhīz-kār serv

nā-gehān:bknz. nāgeh
1. **nā-gehān:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Ansızın, birdendire.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

2. **nāgehān:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Ansızın, birdendire.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

nāgehān sal-:
1. **nāgehān saldı:**-*dı*
Kaside 5
Mısra: **14**
Ansızın bırak-.
13. Ṭutmış iken bāġ-ı Rūmı zengi-yi zāġ-ı fiten
14. Kudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

naġme:[GTS]
1. **naġmesin:**-*sin*
Kaside 13
Mısra: **57**
Arp. Ezgi. Ahenkli ses.Güzel uyumlu ses, melodi.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

nahcīr:[İP]
1. **nahcīrüñ:**-*üñ*
Gazel 131

Mısra: **14**
Av hayvanı.
13. Ey kemend-endāz bir şayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Ṣaglu ṣollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

naḫīf ol-:
1. **naḫīf olmış:**-*mış*
Kaside 17
Mısra: **41**
Zayıf olmak.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḫīf
42. Ṣol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

naḫl-bend-i ṭab῾:
1. **naḫl-bend-i ṭab῾:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Nahıl ustası tabiatlı. II nakılbend II renkli kâğıt ve mumlar ile çeşitli çiçek ve süslerden yapılmış fidan ustası.nahıl ustası, nakılbend;.
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭab῾
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

nāḫun-ı ḫār:
1. **nāḫun-ı ḫār:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Diken (rakip) 'in tırnağı.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

2. **nāḫun-ı ḫār:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Dikenin tırnağı.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uṣbu῾-ı ṣāḥ-ı gülṣen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

na῾īm-i ῾ālem-i ḫuld:
1. **na῾īm-i ῾ālem-i ḫuld:**
Kaside 19
Mısra: **54**
Cennet dünyasının nimetleri.
53. Fakīr-i ḳāni῾ olursañ müyesser ola saña
54. Na῾īm-i ῾ālem -i ḫuld ü viṣāl -i bāḳī -i ḥūr

naḳd:
1. **naḳdin:**-*in*
Gazel 44
Mısra: **7**
Far. Nakit, akçe.Elde bulunan geçerli para.
7. Her mehüñ vaṣlı metā῾ına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

naḳd-i cān:
1. **naḳd-i cān:**
Kaside 5
Mısra: **36**
Can sermayesi.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ῾adū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

naḳd-ı ḥayātum:
1. **naḳd-ı ḥayātumı:**-*um, -ı*
Kaside 2
Mısra: **35**
Can sermayesi.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fīġān

naḳd-i ḳalb:
1. **naḳd-i ḳalbin:**-*in*
Gazel 73
Mısra: **1**
Kalp sermayesi.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

naḳd-i ṭā῾at:
1. **naḳd-i ṭā῾atine:**-*i, -n, -e*
Gazel 253
Mısra: **3**
İtaat, ibadet sermayesi.
3. Ey naḳd-i ṭā῾atine metā῾-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melā῾ik baña Memī

2. **naḳd-i ṭā῾atine:**-*i, -n, -e*
Gazel 253
Mısra: **3**
İtaat, ibadet sermayesi.
3. Ey naḳd-i ṭā῾atine metā῾-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melā῾ik baña Memī

3. **naḳd-i ṭā῾atine:**-*i, -n, -e*
Gazel 253
Mısra: **3**
İtaat, ibadet sermayesi.
3. Ey naḳd-i ṭā῾atine metā῾-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melā῾ik baña Memī

naḳḳāş:[FD]
1. **naḳḳāşı:**-*ı*
Gazel 4
Mısra: **6**
Yağlı boya ile duvar nakışları yapan usta, süsleme ustası.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḥayrān aña

2. **naḳḳāş:**
Gazel 78
Mısra: **5**
Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

3. **naḳḳāş:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

4. **naḳḳāş:**
Gazel 207
Mısra: **3**
Süsleme ustası II Tanrı.
3. ῾Arıżuñ naḳşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

5. **naḳḳāş:**
Gazel 269
Mısra: **16**
i. (Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustas.
15. Ben ḥayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

6. **naḳḳāşı:**
Mesnevi 1
Mısra: **100**
Çinli olan nakkaş.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer naḳḳāşı altun ḥalli ezdi

naḳḳāş-ı fıkret:
1. **naḳḳāş-ı fıkret:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Fikir, düşünce nakışı.
15. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳāş-ı fıkret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣūret

naḳḳāş-ı ṣun῾:
1. **naḳḳāş-ı ṣun῾:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Allah II Amel yazıcısı.
7. Naḳḳāş-ı ṣun῾ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmū῾a-i zemānede bir yādigār serv

naḳş:[MT]
1. **naḳş:**
Gazel 2
Mısra: **3**
Güzellik | nakış.Suret,tasvir.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

2. **naḳşını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 10
Mısra: **13**
Güzellik | nakış.
13. ῾Ārızı naḳşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıṣṭar nesīm

3. **naḳşını:**-*ı, -, -ı*
Gazel 23
Mısra: **11**
Güzellik | nakış.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ naḳşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dā῾imā ve῾n-nāzı῾āt

4. **naḳşı:**-*ı*
Gazel 137
Mısra: **9**
Güzellik | nakış, resim.
9. Gözümden degül ḥancerüñ naḳşı dür
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

5. **naḳşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 185
Mısra: **1**
Nakış, resim, süs 2) (bağl) aşk.
1. Bu müşebbek sīne şaḳlar naḳşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aġı saḳlar ġārdan

6. **naḳşın:**-*ın*
Gazel 207
Mısra: **3**
Güzellik | nakış.
3. ῾Arıżuñ naḳşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

7. **naḳşı:**-*ı*
Gazel 223
Mısra: **2**
Güzellik | nakış.
1. Maḳām idineli naḳş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide naḳşı nigār çeşmümde

naḳş geç-:
1. **naḳş geçer:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **18**
Resmetmek.
17. Mā῾-i cārīleri ḳaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice naḳş geçer āba nesīm-i esḥār

naḳş id-:
1. **naḳş idüp:**-*üp*
Kaside 5
Mısra: **33**
Nakş etmek, işlemek.
33. Naḳş idüp nām-ı şerifüñ sinesinde sīm ü zer
34. Sikke- süret olmaga cānlar virürdi her zaman

naḳş ur-:
1. **naḳş uralı:**-*alı*
Kaside 16
Mısra: **3**
Rengârenk nakış, işleme , resim.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

naḳş-ı ādem:
1. **naḳş-ı ādem:**
Gazel 229
Mısra: **3**
İnsan güzelliği.
3. Naḳş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ῾alleme ῾l-esmā bize

naḳş-ı cihān-ārā:
1. **naḳş-ı cihān-ārā:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Cihani süsleyen nakışlar.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü naḳḳāşı daḥi ḥayrān aña

naḳş-ı dil-ārā:
1. **naḳş-ı dil-ārā:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Gönle hoş gelen işleme.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

2. **naḳş-ı dil-ārā:**
Kaside 16
Mısra: **4**
Gönle hoş gelen işleme.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

naḳş-ı ġarra:
1. **naḳş-ı ġarrayı:**-*y, -ı*
Gazel 90
Mısra: **4**
Parlak işleme.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

naḳş-ı ḫāl:
1. **naḳş-ı ḫālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 252
Mısra: **1**
Yanaktaki benin resmi.
1. Meh yeltenür ḥayāline gör naḳş-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

naḳş-ı kemāl:

1. **nakş-ı kemālin:**-*in*
Kaside 9
Mısra: **64**
Olgunluğun sureti,yansıması.
63. Zehī şeref ki huẓūrunda diz çöküp fużalā
64. Ḳuşūr u nakş-ı kemālin derler istikmāl

nakş-ı maḳṣūd:
1. **nakş-ı maḳṣūduñı:**
Kaside 12
Mısra: **31**
Hayal (bağlam).
31. Nakş-ı maḳṣūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Ṭās-ı ẕilletde kerem eyle beni eyleme zār

nakş-ı māl:
1. **nakş-ı māl:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Mal ve zenginlik izi-resmi.
29. Ey seḫāñı fikr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

nakş-ı mermer:
1. **nakş-ı mermer:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Mermerin işlemesi. 1. Nakş: Aşığın gözyaşı. 2.Mermer: Sevgilinin kalbi.
5. Zāʾil itmez ḳatı gönlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz nakş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

nakş-ı nigār:
1. **nakş-ı nigār:**
Gazel 223
Mısra: **1**
Sevgilinin nakşı. || Sevgiliyi tasvir etme işi.
1. Maḳām idineli nakş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide nakşı nigār çeşmümde

2. **nakş-ı nigārı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **1**
Sevgilinin nakşı. || Sevgiliyi tasvir etme işi.
1. Gözümde derc olan nakş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cüy-bārı

nakş-ı ruḫsār:
1. **nakş-ı ruḫsārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 233
Mısra: **12**
Yanağının şekli, şemali. Görünüşü.
11. Ḥak bilür ṣūret-perest olurdı her ḥāci eger
12. Nakş-ı ruḫsārını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

nakş-ı tasvīr:
1. **nakş-ı tasvīrüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **6**
Suretinin resmi/nakşı.
5. Süz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḥlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdügince nakş-ı tasvīrüñ senüñ

2. **nakş-ı ṭasvirüñ:**
Gazel 131
Mısra: **16**
Hayalin şekli/suretinin resmi/nakşı.
15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda mesṭūr olmaşaydı nakş-ı ṭasvirüñ senüñ

nāḳūs-rā:
1. **nāḳūs-rā:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Çan çalmak.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

nāl:[KL]
1. **nāl:**
Kaside 9
Mısra: **78**
Far. 1. Kamış kalem. 2. Kalem içindeki ince tel. 3. Düdük, mizmār. 4. Kamış.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

naʿl:
1. **naʿlden:**-*den*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Nal şeklinde yeni ay.
3. Cemāli ḳible-i aṣḥāb olupdur
4. Dükānı naʿlden miḥrāb olupdur

2. **naʿl:[KL]**
Kaside 17
Mısra: **70**
Ar. 1. Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

3. **naʿl:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Ar. 1. Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

4. **naʿl:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Far. 1. Kamış kalem. 2. Kalem içindeki ince tel. 3. Düdük, mizmār. 4. Kamış.
5. Şanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

naʿl çeşm-çār:
1. **naʿl çeşm-çār:**
Kaside 17
Mısra: **10**
Dört gözlü nal. Hayvanların ayağına takılan demir.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʿl çeşm-çār

nāl yut-:
1. **nāl yutdı:**-*dı*
Kaside 13
Mısra: **46**
Kalem yut-.
45. Mümkin olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik için yutdı nāl

nālān:[GTS]
1. **nālān:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Inleyen.
11. Ḥasret eyyāmında ḥāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿd nālān ebr giryāndur bana

2. **nālān:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Inleyen ‖ acı çeken, üzgün.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

naʿlbend-oglı aḥmed:
1. **naʿlbend-oglı aḥmed:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Naʿlbend-oglı Aḥmed.
1. Bugün meydān-ı hüsn içre ser-āmed
2. Güzel dirseñ Naʿlbend-oglı Aḥmed

naʿlçe:[İP]
1. **naʿlçeñle:**-*ñ, -le*
Gazel 60
Mısra: **5**
Daha fazla dayanması için ayakkabıların ökçesine çakılan demir.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

nāle:[FD]
1. **nālelerin:**-*ler, -in*
Gazel 2
Mısra: **8**
Inilti, feryat.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

2. **nāle:**
Kıt'a 3
Mısra: **17**
Inilti, feryat.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

3. **nālemi:**-*m, -,*
Kaside 14
Mısra: **33**
Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fiġān

4. **nālelerin:**-*ler, -in*
Kaside 16
Mısra: **8**
Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

5. **nālemüñ:**-*m, -üñ*
Gazel 62
Mısra: **9**
Inilti, feryat.
9. İşidüp nālemüñ cereslerini
10. Didi yine Mesīḥī ḳanzildür

6. **nālesi:**-*s, -i*
Gazel 85
Mısra: **2**
Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḥum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

7. **nāleme:**-*m, -e*
Gazel 127
Mısra: **3**
Inilti, feryat.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

8. **nālesi:**-*s, -i*
Gazel 134
Mısra: **5**
Inilti, feryat.
5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḥastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

9. **nāle:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Inilti, feryat.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

10. **nālem:**-*m*
Gazel 173
Mısra: **5**
Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.
5. Benüm nālem gelür ḥalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

11. **nāle:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Inilti, feryat.
1. Mengüş-ı zülf asılalı şolına şağına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

12. **nāleye:**-*y, -e*
Gazel 226
Mısra: **10**
Inilti, feryat.
9. Ḳapuña vardı fiġān ile Mesīḥī gūyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

13. **nāle:**
Gazel 234
Mısra: **5**
Far. İnilti, enîn: nâle-i ney, nâle-i uşşâk.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

14. **nāle:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Inilti, feryat.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar şabāḥ uyḥusına

15. **nāleden:**-*den*
Gazel 269
Mısra: **11**
i. (Fars. nāle) İnleme, inilti.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

nāle eyle-:
1. **nāle eylerken:**-*r, -ken*
Gazel 71
Mısra: **10**
İnlemek.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

nāle it-:
1. **nāle iderven:**-*erven*
Gazel 244
Mısra: **3**
İnlemek.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḥande

nāle ḳıl-:
1. **nāle ḳılup:**-*up*
Mesnevi 1

Mısra: **80**
İnlemek.
79. Şafaḳdan gönlegine sürdiler ḳan
80. Ḳılup dolāb-ı çarḫ ol gice nāle

2. **nāle ḳılup:**-*up*
Gazel 282
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağlayıp inlemek.
3. Döger göḡsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün def ü nāy

nāle-i kuʿayb:
1. **nāle-i kuʿayb:**
Gazel 15
Mısra: **10**

9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

nāli:
1. **nāli:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Inleme, inilti, figan.
3. Ḳalem nāli gibi ḫayāl itdi beni
4. Dehān-ı muḫayyel miyān-i mühefhef

naʿl-i esbi:
1. **naʿl-i esbi:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **28**
Atların nalı.
27. Ceng gününde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

2. **naʿl-i esbi:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **28**
Atların nalı.
27. Ceng gününde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

naʿl-i esb:
1. **naʿl-i esbünün:**-*ün, -ün*
Kaside 3
Mısra: **47**
At nalı.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

naʿl-i semend:
1. **naʿl-i semendidür:**-*i, -dür*
Kaside 9
Mısra: **46**
At nalı.
45. Sipāh-ı fırṣata reʾy-i bülendidür rehber
46. ʿArūs-ı nuṣrete naʿl-i semendidür ḫalḫāl

nāliş:[FD]
1. **nāliş:**
Kaside 13
Mısra: **52**
İnilti, inleme, figan.
51. Sille-i dest-i felekdendür fiġānum ḳapuña
52. Kʿeylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

2. **nālişümden:**-*üm, -den*
Gazel 44
Mısra: **3**
İnlemek.
3. Nālişümden şakın ey Ḫusrev-i şīrīn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

3. **nālişlerümi:**-*ler, -üm, -i*
Gazel 159
Mısra: **5**
Far. İnleme, inleyiş2) feryat, figan 3) şikayet.
5. Nālişlerümi eyleme inkār kʿolupdur
6. Kūyuñdaki her bir der ü dīvār güvāhum

nām:
1. **nāmını:**-*ı, -n, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Ad II Şan,şöhret.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile ʿunvān itsün

namāz:[PALA]
1. **namāz:**
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Namaz.Müslümanların belli zaman ve durumda Kur'ān-ı Kerîm' de emredildiği ve Peygamber efendimizin de tarif edip yaptığı şekilde Allah' a karşı yapmış oldukları ibadet.
15. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳāş-ı fikret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣüret

2. **namāzın:**-*ın*
Gazel 171
Mısra: **10**
Far. Beş vakitte icrası müminîne farz olan kıyâm ve kuûd ve rükû ve sücut ile tesbihten ibaret olan ibadet, salât.
9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Ṣurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

3. **namāzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 210
Mısra: **13**
İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

4. **namāza:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **7**
Namaz ibadeti.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʾl-i dilber ü bir elde cām ola

namāz ehli:
1. **namāz ehli:**
Kaside 4
Mısra: **5**
Namaz kılanlar.
5. Ṣafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi ṣaġına ṣolına selām

namāz eyle:
1. **namāz eyler:**-*r*
Gazel 145
Mısra: **1**
Namaz kıl- , ibadet et-.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler göñül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser göñül

namāz ḳıl-:
1. **namāz ḳılduġumca:**-*duġ, -um, -ca*
Gazel 130
Mısra: **8**
Namaz ibadetini yerine getirmek.
7. Kaʿbe-i ḳūyuña gider göñlüm
8. Ḳılduġumca namāz Ḳāsım Beg

namāz u niyāz:
1. **namāz u niyāz:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Namaz ve dua.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

nāme:[FD]
1. **nāmem:**-*m*
Gazel 65
Mısra: **7**
F. mektup.Yazılı,yazılmış küçük kitap.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılẓet eyler

2. **nāmedür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **2**
F. mektup.
1. Çünki ġavvāṣı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʿ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

3. **nāmeler:**-*ler*
Gazel 269
Mısra: **8**
Sevgiliye yazılan mektup, aşk mektubu.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

nāme-i aʿmāl:
1. **nāme-i aʿmāl:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Amel defteri.
9. Şūfiyā şatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʿeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

2. **nāme-i aʿmālidür:**-*i, -dür*
Gazel 67
Mısra: **4**
Nefs, yapılan işler.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḫaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

nāme-i firḳat:
1. **nāme-i firḳatde:**-*de*
Gazel 269
Mısra: **13**
Ayrılık mektubu.
13. Rismān şanman görinen nāme-i firḳatde kʿol
14. ʿĀşıḳ-ı miskīne ḫidmet itmege bil bagladı

nāme-i siyāh:
1. **nāme-i siyāh:**
Gazel 205
Mısra: **10**
Kötü amel defteri.Soldan verilen, cehennem ehli için.
9. Zülf-i nigār maḥşer-i dildür Mesīḥīyā
10. Cān-ı günāhkāra ḫaṭı nāme-i siyāh

nām-ı şerif:
1. **nām-ı şerifüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **33**
Şerefli isim, mübarek ad.
33. Nakş idüp nām-ı şerifüñ sinesinde sīm ü zer
34. Sikke- sūret olmaga cānlar virürdi her zaman

nān:[FD]
1. **nān:**
Kaside 2
Mısra: **86**
Far. Ekmek (etmek), hubz.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

2. **nān:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Far. Ekmek (etmek), hubz.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

3. **nānı:**-*ı*
Gazel 274
Mısra: **6**
Far. Ekmek (etmek), hubz.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

nān u penīr:
1. **nān u penīr:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Peynir ve ekmek.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfitāb u berf ola nān u penīr

nān-ı maʿāni:
1. **nān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Anlam ekmeği.
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey baḫr-i dāniş
34. Bered āb in nebẕe nān-ı maʿāni

nār:[FD]
1. **nār:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Ateş, od.
5. Sebzezār-ı dil-i yārān muṭarrā oluban
6. Ḫirmen-i cānına urıldı ḫasūduñ yine nār

2. **nār:**
Kaside 17
Mısra: **16**
Ateş,cehennemII Sevgilinin yanağı.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

3. **nār:**
Gazel 115
Mısra: **1**
Ateş II Sevgilinin yanağı.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿiẕāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

naʿre:[KL]
1. **naʿre:**
Murabba 3
Mısra: **23**
i. Nâra kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli II i. (Ar. na're'den) Duyguların coşması veya sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle bağırma, haykırma.
23. Ol şafādan pür idüp naʿre ile āfāḳı
24. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **naʿreler:**-*ler*
Gazel 266
Mısra: **8**
i. Nâra kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli II i. (Ar.

naʿre'den) Duyguların coşması veya sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle bağırma, haykırma.
7. Raḳīb-i kelbi görsem der-peyüñce
8. Ururam naʿreler dilden pey-ā-pey

naʿre-i mestāne:
1. **naʿre-i mestāneler:**-*ler*
Gazel 64
Mısra: **2**
Sarhoşların sesleri. (Aşk sarhoşluğu).
1. Bezmümüz yine müşerref eyledi cānāneler
2. Göklere çıḳsa yeridür naʿre-i mestāneler

naʿre-i şābāş:
1. **naʿre-i şābāş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
Takdir ve beğenme sesleri.
21. Ṣubḥ-dem bir ʿaceb uğraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

2. **naʿre-i şābāş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
Takdir ve beğenme sesleri.
21. Ṣubḥ-dem bir ʿaceb uğraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

narḫ:[İP]
1. **narḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 152
Mısra: **4**
Ücret, değer, teklif, haraç,paha.Temel değer maddeleri için verilen genel fiyat.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḥüsnüñe
4. Ey meh ṣaḳın ki narḫına yine iner hilāl

nār-ı āh:
1. **nār-ı āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 243
Mısra: **9**
Ah ateşi.
9. Nār-ı āhumdan ḥamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

2. **nār-ı āhuñ:**-*uñ*
Gazel 129
Mısra: **1**
Ah ateşi.
1. Nār-ı āhuñ diker eflāḳde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

nār-ı ʿaẕāb:
1. **nār-ı ʿaẕāb:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Azap ateşine düşmek; azap çekmek.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

nār-ı dil:
1. **nār-ı dil:**
Gazel 131
Mısra: **15**
Gönül ateşi.
15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda mestūr olmaşaydı nakş-ı ṭasvirüñ senüñ

nār-ı firāḳ:
1. **nār-ı firāḳ:**
Gazel 252
Mısra: **13**
Ayrılık ateşi.
13. Nār-ı firāḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

nār-ı ġayret:
1. **nār-ı ġayretde:**-*de*
Gazel 31
Mısra: **6**
Kıskançlık ateşi.
5. Beñzedimez çü senüñ ḥancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

2. **nār-ı ġayrete:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **14**
Kıskançlık ateşi.
13. Şevḳ-i ruḥsāruñla luṭf-ı ʿārıẓuñ ey māh-rū
14. Āfitābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

nār-ı ḥasret:
1. **nār-ı ḥasrete:**-*e*
Gazel 220
Mısra: **9**
Özlem ateşi.
9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

nār-ı hecr:
1. **nār-ı hecrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 11
Mısra: **11**
Ayrılık ateşi.
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele büy-ı kebāb

nār-ı ḥicrān:
1. **nār-ı ḥicrān:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Ayrılık ateşi.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʿnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

nār-ı sīnem:
1. **nār-ı sīnemden:**-*den*
Gazel 108
Mısra: **13**
Gügsümün ateşi.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

nā-sāz:[İP]
1. **nā-sāz:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Uymayan, uygun düşmeyen,ters.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

nā-sāz ol:
1. **nā-sāz ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **12**
Edepsiz ol-.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḥaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

naṣīb:[İP]
1. **naṣīb:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Hak,nasip, pay.
1. Eyleyen her ʿāṣıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

2. **naṣīb:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Behre, hassa, pay.
1. Eyleyen her ʿāṣıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış ẕevḳ ü tenaʿumdan baña ḳatʿā naṣīb

3. **naṣīb:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Behre, hassa, pay.
3. Gitmedi ḥaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

4. **nasīb:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Behre, hassa, pay.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḥ ile ṣoḥbet-i ṣaḥrā nasīb

5. **naṣīb:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın ṣavmadın
10. Aña çaḳ aḥṣamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

6. **naṣīb:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Behre, hassa, pay.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

7. **naṣīb:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelī yāft behreʿī
8. Mā-rā naṣīb dürd-i meyḫāne mī-resed

8. **naṣīb:**
Gazel 132
Mısra: **5**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaṣları kemānuñ ölince ġamını çek

9. **naṣībüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **8**
Kısmete düşen şey, pay, hisse.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

naṣīb ol-:
1. **naṣīb olmış:**-*mış*
Gazel 7
Mısra: **4**
Kısmet olmak.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʿ olmış naṣīb bal saña vü belā baña

2. **naṣīb olursa:**
Gazel 141
Mısra: **12**
Kısmet olmak. 2. Mümkün ol- / gerçekleş-.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

nāṣıḥ:[KL]
1. **nāṣıḥ:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Nasihat eden, öğüt veren.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-güy
6. Pend-i tuem be-güş çü efsāne mī-resed

2. **nāṣıḥ:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Nasihat eden, öğüt veren.
7. Nāṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥişārını yıḳar leşker-i şīve

naṣīḥat:[FD]
1. **naṣīḥatem:**-*em*
Gazel 32
Mısra: **5**
Öğüt, tavsiye.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-güy
6. Pend-i tuem be-güş çü efsāne mī-resed

nasip ol:
1. **nasip oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **31**
Allah'ın kısmet ettiği şey.
31. Nuṣret ü feṭḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çağırur tīġ ü nefīr

naṣīr idin-:
1. **naṣīr idindi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **64**
Yardımcı edinmek.
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine ḳış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naṣīr

nā-şüküfte:
1. **nā-şüküfte:**
Kaside 10
Mısra: **7**
Far. Açılmamış: gül-i nâ-şüküfte.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim ṣalar kehvāresini nite kim māder nesīm

naṭʿ-ı felek:
1. **naṭʿ-ı felekde:**-*de*
Gazel 21
Mısra: **1**
Feleğin satranç tahtası.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḥaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

natʿ-ı ḥaşir:
1. **natʿ-ı ḥaşirde:**-*de*
Gazel 20
Mısra: **4**
Mahşer yeri.
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḥaşirde seni māt ider o kişt

natʿ-ı kūy:
1. **natʿ-ı kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 112
Mısra: **5**
Sevgilinin semtini meydanı.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

naṭʿ-ı naẓm:

1. **naṯʿ-ı naẓm:**
Gazel 212
Mısra: **11**
Nazm meydanı.
11. Naṯʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḥaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

2. **naṯʿ-ı naẓm:**
Gazel 212
Mısra: **11**
Nazm meydanı.
11. Naṯʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḥaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

nā-tüvān:[İP]
1. **nā-tüvānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **10**
Far. Kuvvetsiz , zayıf .Bakımsız.
9. Gönül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḥālin ḥaste bilür nā-tüvānuñ

2. **nā-tüvān:**
Gazel 213
Mısra: **4**
Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye ṣovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

3. **nā-tüvānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 216
Mısra: **4**
Far. Kuvvetsiz, zayıf. nâ-tüvânî: Nâ-tüvânlık.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

nā-tüvān ol:
1. **nā-tüvān ola:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **90**
(zayıf, güçsüz çaresiz) olmak.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

nāvek:[İP]
1. **nāvek:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Ok,tir. || Sevgilinin kirpiği.
25. Dikdi çün maşrabasın şāḫ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

nāvek-i āh-ı seḥer:
1. **nāvek-i āh-ı seḥeri:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **1**
Seher ahının oku.
1. ʿĀşıḳuñ nāvek-i āh-ı seḥeri
2. Siper-i çarḫdan eyler güẕeri

nāvek-i ṭāliʿüm:
1. **nāvek-i ṭāliʿüme:**-*üm, -e*
Kaside 12
Mısra: **33**
Talih oku.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme ḥimmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

nāy:[KL]
1. **nāy:**
Gazel 179
Mısra: **2**
Ar. 1. Kamış.2. Kamıştan yapılan bir müzik aleti.
1. ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

2. **nāy:**
Gazel 282
Mısra: **4**
Ar. 1. Kamış, kasb. 2. Kamıştan yapılan maruf düdük. nây-zen: Ney çalan üstat. 3. Edât-ı mahal: teng-nây, pehnây. (Ekseriya muhaffefleri olan "teng-nâ", "pehnâ" kullanılır). nây-enbân, nânbân: Tulum borusu, gayda. "Nây-meşk" de denilir. nây-ı güluv: Boğaz, hulkum.
3. Döger göḫsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün defʿü nāy

nāy ol-:
1. **nāy olup:**-*up*
Kaside 14
Mısra: **24**
Ney, içi yanık kamış ol-.
23. Ża ʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

nāz:[GTS]
1. **nāzını:**-*ı, -n, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **27**
İşve, cilve.eda.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ

2. **nāz:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Naz.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı şafā-güster hilāl

3. **nāz:**
Gazel 91
Mısra: **1**
İşve, cilve.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḥalḳı hem oḫşar hem öldürür

4. **nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 95
Mısra: **7**
Naz.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnşāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

5. **nāz:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Naz.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnşāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

6. **nāz:**
Gazel 108
Mısra: **11**
İşve, cilve.
11. Şalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʿola taḥrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

7. **nāz:**
Gazel 130
Mısra: **4**
İşve, cilve.
3. Serv beñzerdi ḳaddüñe olsa
4. Başdan ayaġa nāz Ḳāsım Beg

8. **nāz:**
Gazel 141
Mısra: **5**
İşve, cilve.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḥayyer itdi ʿuşşāḳı nevāsı Yūsufuñ

9. **nāz:**
Gazel 145
Mısra: **7**
İşve, cilve.
7. Şalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Şag u şoldan şañasın kim el şalup ister gönül

10. **nāzın:**-*ın*
Gazel 171
Mısra: **1**
İşve, cilve.2) şekil, tarz.
1. Görenler ol hümānuñ ʿizz ü nāzın
2. Havāya şaldı gönül şāhbāzın

11. **nāz:**
Gazel 241
Mısra: **1**
İşve, cilve.
1. Ey ḥaste-dil ḳılan beni nāz u ʿitāb ile
2. Gel gönlümi ḫoş eyle yine bir cevāb ile

nāz eyle-:
1. **nāz eyler:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Nazlanmak.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

2. **nāz eyler:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Nazlanmak.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

3. **nāz eyler:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Nazlanmak.
1. Biri Ebrī durur ḳazzāz-ı ṭannāz
2. Bizi eyler çeker dāʿim idüp nāz

4. **nāz eyleyürek:**-*y, -ürek*
Gazel 124
Mısra: **6**
Nazlanmak.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

nāz id-:
1. **nāz ider:**
Gazel 25
Mısra: **5**
İşve, naz yapmak.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḫüsn metāʿına revāc

nāz it-:
1. **nāz itme:**-*me*
Gazel 227
Mısra: **7**
Nazlanmak.
7. Ḥaridāruñ görüp nāz itme didüm
8. Didi şatar metāʿ-ı ḫüsni şīve

naẓar:
1. **naẓarda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **136**
Bakmak.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẓarda

2. **naẓar:**
Kaside 3
Mısra: **33**
Bakmak.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḥançer hilāl

3. **naẓar:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Bakış. II Sevgilinin öldürücü bakışı.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʿbāndur baña

4. **naẓarla:**-*la*
Kaside 15
Mısra: **43**
Bakmak.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

5. **naẓarında:**-*ın, -da*
Kaside 20
Mısra: **52**
Bakmak.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẓır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʿim ol luṭf ile şāhuñ naẓarında manẓūr

6. **naẓar:**
Gazel 88
Mısra: **1**
Bakış, göz.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

7. **naẓar:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Bakış, göz.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

8. **naẓar:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Bakış, göz.
3. Sen āfītāb-ı ḫüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

9. **naẓarda:**-*da*
Gazel 91
Mısra: **2**
Bakış, göz.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḥalḳı hem oḫşar hem öldürür

10. **naẓar:**
Gazel 112
Mısra: **7**
Bakmak.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

11. **naẕarlar:**-*lar*
Gazel 253
Mısra: **1**
Bakmak, nazar eyle-.
1. Rūşen naẕarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

naẕar eyle-:
1. **naẕar eyle:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Bakmak.
41. Cevher olur naẕar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẕar

2. **naẕar eyle-:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Bakmak.
9. Ḳaplamadan Mesīḥīyi jeng-i ecel şehā
10. Āyīne-i vücūdına eyle şafā naẕar

3. **naẕar eyle:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Bakmak.
1. Rūy-ı dil-dāra naẕar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

4. **naẕar eyle:**
Gazel 234
Mısra: **22**
Bakmak.
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesīḥī çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẕar eyle anuñ dīvānına

5. **naẕar eyledi:**-*di*
Gazel 106
Mısra: **2**
Bakmak.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya bakışlar ile eyledi naẕar nergis

6. **naẕar eyler:**-*r*
Gazel 127
Mısra: **11**
Bakmak.
11. Ḫāk-i pāyüñ ḳoyuban kuḥle naẕar eyler ise
12. Gözine dura Mesīḥī ḳuluñuñ ḫāk-i derüñ

7. **naẕar eylerken:**-*r, -ken*
Kaside 13
Mısra: **6**
Bakmak.
5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẕar eylerken ol çeşm-i ġazāl

naẕar it-:
1. **naẕar itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 175
Mısra: **13**
Bakmak, görmek.
13. Naẕar itdükçe mirʾāta Mesīḥī
14. Görinür aña iki bedre altun

2. **naẕar itmez:**-*mez*
Gazel 88
Mısra: **6**
Bakmak.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẕar

3. **naẕar itseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 17
Mısra: **87**
Bakmak.
87. Ġam gicesinde bir naẕar itseñ vücūduma
88. Rūşen iderdi ḫāli saña āh-ı tābdār

naẕar ḳıl:
1. **naẕar ḳıl:**
Gazel 171
Mısra: **3**
Bakmak, bakış.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfine naẕar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

2. **naẕar ḳılalıdan:**-*alı, -dan*
Gazel 105
Mısra: **1**
Bakmak.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẕar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

3. **naẕar ḳıldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **59**
Bakmak, bakış.
59. Çün reʾy-i rūşenüñle naẕar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerını yere urdı āfitāb

4. **naẕar ḳılduḳça:**-*duḳça*
Gazel 182
Mısra: **16**
Bakmak.
15. Seg-i kūyuñla uludı rakībüñ
16. Kʾ olur aña naẕar ḳılduḳça ḫod-bīn

5. **naẕar ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 176
Mısra: **5**
Bakmak, bakış.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẕar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

6. **naẕar ḳılmayalı:**-*ma, -y, -alı*
Gazel 66
Mısra: **3**
Bakmak, bakış.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẕar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

7. **naẕar ḳılmaz:**-*maz*
Gazel 222
Mısra: **9**
Bakmak, bakış.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẕar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

8. **naẕar ḳılsa:**-*sa*
Kaside 7
Mısra: **53**
Bakmak, bakış.
53. Āyīne-i sipihre naẕar ḳılsa diḳḳatüñ
54. Yüzden muḥadderāt-ı semāvī açar niḳāb

9. **naẕar ḳılsun:**-*sun*
Gazel 214
Mısra: **8**
Bakmak, bakış.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẕar eşk-i ter üzre

10. **naẕar ḳılsun:**-*sun*
Gazel 214
Mısra: **8**
Bakmak, bakış.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẕar eşk-i ter üzre

11. **naẕar ḳılsun:**-*sun*
Gazel 214
Mısra: **8**
Bakmak, bakış.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẕar eşk-i ter üzre

12. **naẕar ḳılsun:**-*sun*
Gazel 214
Mısra: **8**
Bakmak, bakış.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẕar eşk-i ter üzre

13. **naẕar ḳılsun:**-*sun*
Gazel 214
Mısra: **8**
Bakmak.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʾide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẕar eşk-i ter üzre

naẕara gel-:
1. **naẕara gelsün:**-*sün*
Gazel 217
Mısra: **10**
Göze gelmek, nazar olmak.
9. Beni aġlatmadan ey dost ġaraẕ
10. Dirhem-i eşk ise gelsün naẕara

naẕar-ı luṭf:
1. **naẕar-ı luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **41**
İhsan veren bakış.
41. Cevher olur naẕar-ı luṭfuñ ile ḫāk-i ẕelīl
42. Ey kerem ḳānı Mesīḥī ḳuluña eyle naẕar

naẕar-ı terbiyet:
1. **naẕar-ı terbiyet:**
Kaside 15
Mısra: **44**
Terbiye eden bakış.
43. Nice kim ḫāki naẕarla zer iden gibi güneş
44. Naẕar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

nāzenīn:[İP]
1. **nāzenīn:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Narin.İşveli,nazlı.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Şol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

nāzik:[FD]
1. **nāzik:**
Kaside 13
Mısra: **14**
İnce, zarif, çekici,alımlı.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel baġlayan
14. Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarīb ü baġladun nāzik ḫayāl

2. **nāzik:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Far. 1. İnce, rakik, narin.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

nāzik-beden:
1. **nāzik-bedendür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Nazik/zarif beden.
1. Nigāruñ biri Taḳyacı Ḥasandur
2. Kıyāmet-vuşledür nāzik-bedendür

nāzıklig:
1. **nāzıklig:**
Gazel 230
Mısra: **10**
İncelikle II Sezdirmeden.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile būseñ alayın beni ṭuyma

nāzil ol-:
1. **nāzil olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 8
Mısra: **12**
Yukarıdan aşağıya inen, nüzul eden.
11. Güş-ı māhīye ṭaḳar şanki gümüşden ḥalḳa
12. Nāzil olduḳça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

naẕīr görin-:
1. **naẕīr görinmedi:**-*me, -di*
Kaside 8
Mısra: **49**
Benzer görünmek.
49. Şāhid-i reʾyüñe görinmedi ʿālemde naẕīr
50. Olalı cām-ı cihān-bīn ile subḥ āyine-dār

naẕır ol-:
1. **naẕır olmışlardı:**-*mış, -lar, -dı*
Kaside 4
Mısra: **18**
Bakmak, nazar etmek.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarẕ-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāṣ u ʿām

nāẕır-ı aḥvāl-i cihān ol-:
1. **nāẕır-ı aḥvāl-i cihān olup:**-*up*
Kaside 20
Mısra: **51**
Dünya hallerinin yazıcısı olmak.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẕır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʾim ol luṭf ile şāhuñ naẕarında manẓūr

nāẕırı ol-:
1. **nāẕırı olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 280
Mısra: **4**
Bakanı, sahibi olmak.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẕırı

naẓm:[İP]
1. **naẓmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 113
Mısra: **5**
Şiir, nazım.
5. Lüʾlüʾ dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḥanum üzre olur şan güher elfāẓ

2. **naẓmı:**-*ı*
Gazel 154
Mısra: **13**
Şiir, nazım.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭoptolu ola şandūḳ-ı türbetüm

3. **naẕmum:**-*um*
Gazel 175
Mısra: **10**
Şiir, nazım.
9. Hemîşe vaṣf-ı dendānuñdur iden
10. Bu naẕmum riştesin pür-dürr-i meknūn

4. **naẕmuña:**-*uñ, -a*
Gazel 185
Mısra: **12**
Şiir, nazım.
11. Ey Mesîḥî daḫl iden taş beterdür şiʿrüñe
12. Naẕmuña çün āferin oḳur ṣadā ḳūhsārdan

5. **naẕmın:**-*ın*
Gazel 262
Mısra: **14**
Şiir, nazım.
13. Ẕilletde görüp seni Mesîḥî acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʾ sözüñüñ naẕmın işitdi

6. **naẕm:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Şiir, nazım.
11. Naẕm ile ḥüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesîḥ
12. Daḫi şiʿrüñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

naẕm it-:
1. **naẕm itdi:**-*di*
Gazel 169
Mısra: **9**
Dizmek, şiir söylemek.
9. Ey melek yüzlü Mesîḥî bir ġazel naẕm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

naẕm-ı ḳaṣīde:
1. **naẕm-ı ḳaṣīdenüñ:**-*nüñ*
Kaside 18
Mısra: **57**
Kaside, nazm.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẕm-ı ḳaṣīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

naẕm-ı pāk-i tu:
1. **naẕm-ı pāk-i tu:**
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Senin güze, temiz şiirin.
7. Naẕm-ı pāk-i tu her ki mī-ḫ٧āned
8. Rūy-ı ḫod-bined ez ṣafā-yı suḫan

naẕẕāre:
1. **naẕẕāre:**
Kaside 1
Mısra: **7**
Bakan.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe naẕẕāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

ne:[İP]
1. **ne:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Hangi şey ve kim. Şaşma ve hayrte ifade eder.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

2. **ne:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki aña gülşen olmış ṣaḥn-ı āteş

3. **ne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Ṣol güzelden kim ola hercāʿi

4. **ne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Nasıl.
25. Tīr ü şemşīr ne zaḫm urdı ise
26. Bedeninde göz ile ḳaş oldı

5. **ne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **47**
Nasıl.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

6. **ne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Nasıl.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʿansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

7. **ne:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ne.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

8. **ne:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Ne.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

9. **ne:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Nasıl.
15. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳāş-ı fikret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣūret

10. **ne:**
Mesnevi 1
Mısra: **23**
Nasıl.
23. Ne ḳatre kim aḳar bu çeşm-i terden
24. Menīdür kim gelür ḥazż-ı naẕardan

11. **ne:**
Mesnevi 1
Mısra: **104**
T. Öyle bir.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḥāver

12. **nesin:**-*sin*
Murabba 2
Mısra: **37**
Zamir. (Eski Türkçe'den beri kullanılır) 1. Hangi şey.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḥazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

13. **ne:**
Gazel 2
Mısra: **11**
Ne.
11. Ṣūfilere ne fāʾide var ḥāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

14. **ne:**
Kaside 2
Mısra: **11**
Ne.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

15. **ne:**
Kaside 2
Mısra: **79**
Nasıl.
79. ʿAdlüñ güneşden aẕher iken ben ne diyeyin
80. Ṣol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

16. **nemüz:**-*müz*
Murabba 3
Mısra: **27**
Varlık.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp şaçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

17. **ne:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Ne.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

18. **nedür:**-*dür*
Kıt'a 3
Mısra: **22**
Ne.
21. Bir dürr-i girān-māye firāḳına mı düşdüñ
22. Gözüñ yaşı durmaz nedür ey baḥr bu ḥālet

19. **ne:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Ne.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesîḥîye ne acı yutdurur devrān aña

20. **ne:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Ne.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẕaʿfından şürāḥī ne ḳıyām

21. **ne:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Ne.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẕaʿfından şürāḥī ne ḳıyām

22. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Ne.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

23. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **64**
Nasıl.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḥteḳar jāle

24. **ne:**
Kaside 7
Mısra: **61**
T. Öyle bir.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

25. **ne:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Nasıl.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʿi tīmār

26. **ne:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʾide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

27. **ne:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Ne.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş taġıtdı ḥazān
6. Gül āfıtābına böyle ne tīz irişdi zevāl

28. **ne:**
Kaside 9
Mısra: **6**
Ne.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş taġıtdı ḥazān
6. Gül āfitābına böyle ne tīz irişdi zevāl

29. **nedir:**-*dir*
Kaside 9
Mısra: **22**
Ne.
21. Nigār ḳāmetin unut ḳıyāmeti fikr it
22. Ḳo ḥaṭṭ-ı sebzi nedir gör ṣaḥife-i aʿmāl

30. **ne:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Ne.
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fikretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

31. **ne:**
Kaside 10
Mısra: **43**
Nasıl.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

32. **ne:**
Kaside 11
Mısra: **13**
Nasıl.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

33. **ne:**
Kaside 11
Mısra: **27**
Ne.

27. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ ne yüz aḳardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʾy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

34. **ne:**
Kaside 11
Mısra: **47**
Ne.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her kış āfitāb u berf ola nān u penīr

35. **ne:**
Gazel 12
Mısra: **5**
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿizāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

36. **ne:**
Gazel 12
Mısra: **13**
T. Öyle bir.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʿāb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

37. **ne:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Ne.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

38. **ne:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Ne.
13. Ne revādur duta bülbül şemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫʷvāb

39. **ne:**
Kaside 14
Mısra: **1**
T. Öyle bir. II Nasıl.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

40. **ne:**
Gazel 14
Mısra: **10**
Ne.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

41. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **23**
Ne.
23. Ne ḫalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫūrşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

42. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Ne.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

43. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **23**
Ne.
23. Ḫızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

44. **ne:**
Kaside 17
Mısra: **51**
Ne.
51. Ne diyeyin bir at durur ol kʾ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

45. **ne:**
Kaside 17
Mısra: **83**
Ne.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

46. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **11**
Ne.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʾ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi kʾ itmedi maḳhūr

47. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Ne.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʾ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi kʾ itmedi maḳhūr

48. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Hangi.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ḥerr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

49. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Nasıl.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

50. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **21**
Nasıl.
21. Ne meyveʾi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

51. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Nasıl.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaṣr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engūr

52. **nedür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **34**
Ne.
33. Felek ki cism-i laṭīfʾ ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

53. **nedür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **44**
Nasıl.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

54. **ne:**
Gazel 19
Mısra: **6**
Ne.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḥmet

55. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Ne.
41. Midḥatüñ bikrine laʿiḳ idemez laʿl-i naẓm
42. Riṣte-i naẓma ne deñlü dize dürr-i menşūr

56. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Ne.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḫḳar ise ṭut maʿẕūr

57. **ne:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Nasıl.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

58. **ne:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Nasıl.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

59. **ne:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Ne.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

60. **ne:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Ne.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

61. **ne:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Ne.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

62. **ne:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

63. **ne:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Ne.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḫaddidür kim ura ḫad

64. **ne:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Ne.
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

65. **ne:**
Gazel 43
Mısra: **8**
T. Öyle bir.
7. Dīvār-ı ḳaṣrı şemsesidür āfitāb-ı çarḫ
8. Ol şehriyār-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

66. **ne:**
Gazel 54
Mısra: **2**
Nasıl.
1. Şehā gönlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḫaleldür

67. **ne:**
Gazel 54
Mısra: **5**
Ne.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

68. **ne:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Ne.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

69. **neler:**-*ler*
Gazel 55
Mısra: **8**
Ne.
7. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

70. **neler:**-*ler*
Gazel 56
Mısra: **4**
Ne.
3. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince göñülden neler geçer

71. **ne:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Ne.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʿanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

72. **ne:**
Gazel 63
Mısra: **4**
T. Öyle bir.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

73. **ne:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Ne.
9. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

74. **ne:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Nasıl.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

75. **ne:**
Gazel 65
Mısra: **2**
Ne.
1. Baña dil-dār ʿarż-ı ḳāmet eyler
2. Ḳulına gör ne ʿālī himmet eyler

76. **ne:**
Gazel 66
Mısra: **6**
Ne.
5. Meclisde yāra aġzı ṣuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

77. **ne:**
Gazel 71
Mısra: **1**
Ne.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

78. **ne:**
Gazel 71
Mısra: **11**
Ne.
11. Żühre gökden işidüp didi ne erkek sāz olur

79. **ne:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **5**
Nasıl.
5. Ne ḫoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Kiʾırḳdan neşterıyle ḳan uğurlar

80. **ne:**
Gazel 74
Mısra: **7**
Ne.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

81. **ne:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Nasıl.
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

82. **ne:**
Gazel 86
Mısra: **11**
Ne.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḥsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

83. **ne:**
Gazel 90
Mısra: **2**
Nasıl.
1. Cān u gönül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben żevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

84. **ne:**
Gazel 93
Mısra: **6**
Ne.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

85. **ne:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Nasıl.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

86. **ne:**
Gazel 96
Mısra: **2**
Nasıl.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

87. **ne:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Ne , nasıl.
5. Muḥabbetden cemālüne ne nokṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḫāʿil-i ferr-i şuʿāʿ-ı āfitāb olmaz

88. **ne:**
Gazel 97
Mısra: **1**
Nasıl.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

89. **ne:**
Gazel 98
Mısra: **6**
Nasıl.
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

90. **ne:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Ne.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

91. **ne:**
Gazel 106
Mısra: **8**
Ne.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

92. **ne:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Nasıl.
5. Her ne ʿāṣıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

93. **ne:**
Gazel 108
Mısra: **7**
T. Öyle bir.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḫuñla gülsitān āteş

94. **ne:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Nasıl.
3. Dimiş idüñ kim ırakdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırag

95. **ne:**
Gazel 119
Mısra: **9**
Nasıl.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

96. **ne:**
Gazel 121
Mısra: **1**
Nasıl.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecvef
2. Göreyin ḳaddini olsun muẓāʿaf

97. **ne:**
Gazel 124
Mısra: **5**
Ne.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

98. **ne:**
Gazel 132
Mısra: **1**
Hangi.
1. ʿİşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīg-i müjeñle ḫak

99. **ne:**
Gazel 136
Mısra: **6**
Nasıl.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kūhı
6. Ne aġır yük çeker mūy-ı miyānuñ

100. **ne:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Nasıl.
1. Raḳīb oldı ḫammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḫardur ezelden ne şek

101. **ne:**
Gazel 141
Mısra: **9**
Ne, soru sıfatı.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

102. **ne:**
Gazel 147
Mısra: **3**
Hangi.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʿ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

103. **ne:**
Gazel 147
Mısra: **14**
Ne.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

104. **ne:**
Gazel 153
Mısra: **7**
Nasıl.
7. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

105. **nedür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **4**
Ne.
3. Bār-ı ġām-ı hicrān ile itdüñ çü beni deng
4. Bildür bileyin ben de nedür bārī günāhum

106. **ne:**
Gazel 161
Mısra: **5**
Nasıl.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

107. **ne:**
Gazel 163
Mısra: **1**
Nasıl.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

108. **ne:**
Gazel 163
Mısra: **4**
Nasıl.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

109. **ne:**
Gazel 164
Mısra: **10**
T. Öyle bir.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

110. **ne:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fʿli saḳīm

111. **ne:**
Gazel 165
Mısra: **7**
Nasıl.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḫırmānda ḫasret geçe Mūsī-i Kelīm

112. **ne:**
Gazel 172
Mısra: **1**
Ne.
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

113. **ne:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Ne ḫoşdur bezmgāh-ı ṣubḥ kʿanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgün

114. **ne:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Nasıl.
3. Öñüñce yılmadın ey ḫusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gün

115. **ne:**
Gazel 180
Mısra: **9**
Nasıl.
9. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

116. **ne:**
Gazel 181
Mısra: **13**
Nasıl.

13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

117. **ne:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Ne , nasıl.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

118. **ne:**
Gazel 198
Mısra: **4**
Nasıl.
3. Cān bağışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Şoralum gel ṭudağından ki ne ḥikmetdür bu

119. **ne:**
Gazel 198
Mısra: **14**
Nasıl.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban dīdi ne zaḫmetdür bu

120. **ne:**
Gazel 202
Mısra: **9**
Nasıl.
9. Ne ḥāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

121. **ne:**
Gazel 207
Mısra: **3**
T. Öyle bir.
3. ʿArıżuñ naḳşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

122. **ne:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Ne.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

123. **ne:**
Gazel 209
Mısra: **8**
Ne kadar, oldukça fazla anlamında.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʾeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫażż ide būstānda bāg ile

124. **ne:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Hangi.
3. Bilüñe şarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

125. **ne:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Nasıl.
7. Göñül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

126. **ne:**
Gazel 217
Mısra: **5**
Nasıl.
5. Ḫāl-i hindū ne siyehtür kʾöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

127. **ne:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Ne.
5. Rūz-ı ezelde ḥişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

128. **ne:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Hangi.
7. Çarḫ ayına ne ṣūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

129. **ne:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Hangi.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḫurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

130. **ne:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

131. **ne:**
Gazel 236
Mısra: **8**
Ne.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güzeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

132. **ne:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

133. **ne:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Ne.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

134. **ne:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Nasıl.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

135. **ne:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Nasıl.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

136. **ne:**
Gazel 261
Mısra: **7**
Nasıl.
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

137. **neye:**-*y*, -*e*
Gazel 263
Mısra: **6**
Soru zamiri.
5. ʿUşşāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

138. **ne:**
Gazel 266
Mısra: **12**
Sıfat Nasıl.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuşşāḳa gör mey

139. **ne:**
Gazel 268
Mısra: **3**
Sıfat Nasıl.
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlıġı

140. **ne:**
Gazel 280
Mısra: **11**
Nasıl.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

141. **ne:**
Gazel 284
Mısra: **4**
Far. Edât-ı sebeb ve inkâr, değil, yok.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

142. **ne:**
Gazel 285
Mısra: **9**
Nasıl.
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

143. **ne:**
Gazel 287
Mısra: **7**
Nasıl.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḥalḳ
8. Ben ġuşşañı yiyem ikide birde nihānī

144. **ne :**
Gazel 189
Mısra: **2**
Ne.
1. Ḫoş cevri ögüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

ne aceb:
1. **ne aceb:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Şaşılır mı ?
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

2. **ne ʿaceb:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Şaşılır mı?
7. Lutf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

ne bil-:
1. **ne bilür:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Nasıl bilebilir, ne bilsin.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cānı acıduġın ne bilür

2. **ne bilürdüm:**-*ür*, -*dü*, -*m*
Gazel 208
Mısra: **2**
Nasıl bilebilir, ne bilsin.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni tesḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʾsīr ide

ne dem:
1. **ne dem:**
Mesnevi 1
Mısra: **35**
Ne zaman.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

2. **ne dem:**
Mesnevi 1
Mısra: **35**
Ne zaman.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

ne deñlü:
1. **ne deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **49**
Ne kadar, ne ölçüde.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

2. **ne deñlü:**
Kaside 6
Mısra: **67**
Ne kadar, ne ölçüde.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʿi top ile anuñ başın yarar jāle

3. **ne deñlü:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.
3. Ne deñlü yüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

ne de-:
1. **ne diyem:**-*m*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Ne yapalım, elden ne gelir?.
13. Bularıñ eksügi ḥod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

2. **ne diyeyin:**-*y*, -*e*, -*y*, -*in*
Kaside 16
Mısra: **32**
Ne söyler, ne der.
31. Maḥbūblara müşkil imiş paşaluġ itmek
32. Ben ne diyeyin ḫāli bilür ḫażret-i Paşa

ne fāʿide:
1. **ne fāʿide:**
Kaside 9
Mısra: **23**
Ne fayda.
23. Ne fāʿide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde żikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

2. **ne fāʿide:**
Kaside 16
Mısra: **9**
Faydasız.
9. Ṣūfîlere ne fāʿide var ḫāk-i rehüñden
10. Bînâ olımaz sürme ile dîde-i aʿmâ

ne içün:
1. **ne içün:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Niçin.
3. Bizi çün küh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şîrîn lebin dād

2. **ne içün:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Niçin.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilâl

3. **ne içün:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Niçin.
1. Peder-i dil-i ḥazînüñ gözin aġ idüp teʿessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamîş-i Yūsuf

4. **ne içün:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Niçin.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldüginçe ḳaddüñ ne içün ḳılur teʾerrüf

5. **ne içün:**
Gazel 190
Mısra: **2**
Niçin.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

ne kim:
1. **ne kim:**
Gazel 155
Mısra: **16**
Her ne.
15. Tecellîyāt-ı vicdāndan Mesîḥî
16. Ne kim buldumsa hep sāġarda buldum

ne mümkin:
1. **ne mümkin:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Mümkün değil, mümkün mü?.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbîḥi gönlümden geçürem

2. **ne mümkin:**
Mesnevi 1
Mısra: **137**
Mümkün değil, mümkün mü?.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

3. **ne mümkin:**
Mesnevi 1
Mısra: **137**
Mümkün değil, mümkün mü?.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

ne ne:[KL]
1. **ne ne:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Bağlaç.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

2. **ne ne:**
Gazel 134
Mısra: **2**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

3. **ne ne:**
Gazel 155
Mısra: **2**

Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
1. Ḫalâvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

4. **ne ne:**
Gazel 155
Mısra: **4**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
3. Hele ben ḫāk-i pāyuñ ḳıymetini
4. Ne iksîr ü ne ḫod cevherde buldum

5. **ne ne:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Ne ... ne bağlacı.
1. İrdi çün rāʿiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesîm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sîm

6. **ne ne:**
Gazel 215
Mısra: **8**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.
7. Zücācı gönlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfına doyar ne kînesine

ne revā:
1. **ne revādur:**
Kaside 14
Mısra: **55**
1.Layık, uygun değil. 2. Yaraşmaz.
55. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıka
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

ne vaḳt:
1. **ne vaḳt:**
Gazel 74
Mısra: **3**
Ne zaman?
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pîrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

ne var:
1. **ne var:**
Mesnevi 1
Mısra: **45**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāşî
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāşı

2. **ne var:**
Kaside 8
Mısra: **16**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

3. **ne var:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluḳ ile devlete irse ne var serv

4. **ne var:**
Gazel 137
Mısra: **7**
Şaşılır mı, tuhaf mı.
7. Meyi ḳalb-i ṣüfi ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

ne yüzle:
1. **ne yüzle:**
Kaside 9
Mısra: **70**
Hangi cesaretle, hiç utanmadan, sıkılmadan.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zîver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

nebâşed:
1. **nebâşed:**
Kaside 22
Mısra: **11**
Şaşmak, olmak manasında.
11. ʿAceb nebâşed eger der zamān-ı maʿdiletet
12. Zi çarġ u bāşe küned çift-i ḫᵛîş kebg-i ḥarem

nebāt:[KL]
1. **nebāt:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Ot, çalı, ağaç gibi yerden biten şey, canlı olmaksızın yetişen şey, bitki. .
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḫāşā
32. Bu ḫālet üzre durur gerdiş-i sinîn ü şühür

nebī:[PALA]
1. **nebī:**
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Tanrı buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamber.Haberci.
89. Kefeni giydürüp İdrîs nebî
90. Ḥullelerden aña ḳaftān itsün

nebẕe:[FD]
1. **nebẕe:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Ar. Az şey, cüz'î miktar.
33. Ber-in ḫāk-i der tā ki ey baḫr-i dāniş
34. Bered āb in nebẕe nān-ı maʾāni

necāt:[KL]
1. **necāt:**
Gazel 23
Mısra: **4**
1. Kurtulma, halâs olma. 2. Kurtuluş, selâmet.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaşlına yoḳdur necāt

2. **necāt:**
Gazel 25
Mısra: **11**
1. Kurtulma, halâs olma. 2. Kurtuluş, selâmet.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesîḥî bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḫr-i mevvāc

necāt bul-:
1. **necāt bulam:**-*am*
Kaside 14
Mısra: **45**
Kurtulmak.
45. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

2. **necāt bulam:**-*am*
Gazel 181
Mısra: **3**
Kurtulmak.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rismān

necātī:
1. **necātī:**
Gazel 93
Mısra: **17**
15. Yüzyılın meşhur şairi. Asıl adı İsa'dır.
17. Necātī ḫanceri ile Mesîḥî ḫanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʾemān ḫancer

neçeked:
1. **neçeked:**
Kaside 22
Mısra: **18**
?
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künî
18. Ez în sebeb neçeked ḳatre ḳatre ez vey nem

necm:[KL]
1. **necmler:**-*ler*
Gazel 3
Mısra: **6**
Yıldız.
5. ʿUşşāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Ṣol necmler gibi kʾola azmışlara hüdā

2. **necm:[MT]**
Kaside 12
Mısra: **7**
Yıldız, sitâre.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

nedem:
1. **nedem:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Ne zaman, ne zaman ki.
1. Cān u göñül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

neden:[GTS]
1. **neden:**
Müfret 3
Mısra: **1**
Nasıl, hangi sebepten?
1. Ḳaşuñ kemānı ḫālini iller neden bilür
2. Ḳatı baġırlu idügin anuñ çeken bilür

2. **neden:**
Kaside 19
Mısra: **44**
Niçin, hangi sebepten.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

3. **neden:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Niçin, hangi sebepten.
1. Cāmdur çarḫuñ kimisi kimisi ḫum-ḫānedür
2. Ger degülse nālesi çarḫuñ neden mestānedür

4. **neden:**
Gazel 133
Mısra: **10**
Niçin, hangi sebepten.
9. Çünkim Mesīḥī maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden ṣarardı ayaġuñdaġı gelik

5. **neden:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Niçin, hangi sebepten.
3. Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

6. **neden:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Niçin, hangi sebepten.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfır degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḥalḳa aṣar Kaʿbeye

ner:
1. **nedür:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Ne
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

nefer nefer:
1. **nefer nefer:**
Kaside 6
Mısra: **70**
Asker asker.
69. Meger ki gülşen-i kadrüñ durur bu bāġ-ı sipihr
70. Ki anda encüm olupdur nefer nefer jāle

nefes:[GTS]
1. **nefesde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **55**
Soluk.
55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

2. **nefesde:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **74**
Soluk.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

3. **nefesidür:**-*i, -dür*
Kaside 8
Mısra: **40**
Soluk.
39. Ḥanceri ibn-i ḥüsām u ḳılıcı ibn-i yemīn
40. Ṭāliʿi eşref ü saʿdī nefesidür ʿaṭṭār

4. **nefesde:**-*de*
Kaside 10
Mısra: **1**
Soluk.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

5. **nefesi:**-*i*
Gazel 150
Mısra: **2**
Soluk ,can ,ruh.
1. Tā ṣabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

6. **nefes:**
Gazel 161
Mısra: **7**
An.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

7. **nefes:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Soluk.
9. Ṭārem-i çarḫda raḳş ura Mesīḥī Zühre
10. Ṣīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

8. **nefes:**
Gazel 207
Mısra: **5**
Soluk, an.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

nefḥa-ı bād-ı seḥer:
1. **nefḥa-ı bād-ı seḥer:**
Murabba 2
Mısra: **34**
Seher rüzgarının esintisi.
33. Ebr gülzār üstine her ṣubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

nefḫa-ı ṣūr:
1. **nefḫa-ı ṣūr:**
Kaside 19
Mısra: **2**
Sūr'un üflenmesi: Kıyamet borusunun üflenmesi.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

nefīr ol-:
1. **nefīr oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **1**
Toplanmak.
1. Tā ki oldı kārbān-ı ṣayf ʿālemden nefīr
2. Sīmden ṣāh-ı şitā içün döşendi ḫoş serīr

nefs-i sāhī:
1. **nefs-i sāhī:**
Mesnevi 1
Mısra: **17**
Cömert, sâhib-i sahâ: merd-i sahî.Cömert nefs.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Ḳoyup beş vaḳti diñler pencgāhı

nefs-i şirrīr:
1. **nefs-i şirrīr:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ar. Şirreti çok, pek şerir olan nefs.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

nehār:
1. **nehār:**
Gazel 60
Mısra: **8**
Gün, gündüz.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḥaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār ṣafḥasını nice ḳaralar

nehār-ı ḥaddüñe:
1. **nehār-ı ḥaddüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 22
Mısra: **1**
Gündüzün, günün sınırı.
1. Nehār-ı ḥaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Ṣanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

ne-küned:
1. **ne-küned:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Olmaz.
11. Cüz sevād-ı şeb-i ḥaṭet ne-küned
12. ʿArż-ı ruḥsār meh-liḳā-yı suḥan

neler:
1. **neler:**
Gazel 202
Mısra: **2**
Çok ve çeşitli şeyler.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

nem:[GTS]
1. **nem:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Rutubet, jâle, çiğ.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳatre ḳatre ez vey nem

2. **nem:**
Gazel 90
Mısra: **6**
Sahip olunan her şey II gözyaşı.
5. Ey serv bāġ-ı küyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḥi nem çeker

3. **nemden:**-*den*
Gazel 177
Mısra: **2**
Islaklık, rutubet 2)Gözyaşı.
1. Tenüm inceldi müya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

4. **nem:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʿıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

nemed:
1. **nemed:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Far. Keçe.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

2. **nemed:[TT]**
Gazel 41
Mısra: **10**
Keçe, yünden yapılmış kumaş.
9. Ṣāf ol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

ne-mī-gerded:
1. **ne-mī-gerded:**
Gazel 203
Mısra: **6**
?.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

nemīşeved:
1. **nemīşeved:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Mutlu etmek.
41. Ez ān duʿā-yı tu gūyed Mesīḥī-i ġamgīn
42. Ki cüz duʿā-yı tu cāneş nemīşeved ḫurrem

nemrūd-ı berd:
1. **nemrūd-ı berd:**
Kaside 11
Mısra: **9**
Ar. Hazret-i İbrahim Aleyhisselamı ateşe atan gaddar kişi.
9. Öldürürdi cümle ʿālem ḫalḳını Nemrūd-ı berd
10. Ger gülistān itmeyeydi āteşi ḫayy ü Ḳadīr

nemrūd-ı ġam:
1. **nemrūd-ı ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 108
Mısra: **7**
İbrahim peygamberin dinine karşı koyan, onunla mücadele eden, onu ateşe attıran ve sonunda Allah'ın kendisine musallat ettiği bir sinekle baş edemeyip ölen büyük inkârcılardandır. Divan şiir ve nesrinde Hz. İbrahim'i ateşe attırması ile anılır. -Sıkıntının Nemrudu.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḫuñla gülsitān āteş

nenhed:
1. **nenhed:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Takılmak.
5. Be-pirāye-i ḫoşʿarūs-ı suḥan-rā
6. Kesī çün tu nenhed nişān-ı maʿānī

nerdübān:
1. **nerdübān:**
Kaside 2
Mısra: **60**
Far. Merdiven, süllem, mirkât.
59. Varduḳça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

2. **nerdübān:**
Kaside 14
Mısra: **40**
Far. Merdiven, süllem, mirkât.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

3. **nerdübān:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Merdiven.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

4. **nerdübān:**
Gazel 180
Mısra: **10**
Merdiven.
9. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

5. **nerdübān:**
Gazel 181
Mısra: **14**
Merdiven.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıka
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

nerdübān kılam:
1. **nerdübān kılam:**
Kaside 14
Mısra: **56**
Kelime Tipi: -
1. Merdiven etmek. 2. Yükseltmek, çıkarmak.
55. Ne revādur kʾāsumān-ı devlete iller çıḳa
56. Ben kılam āhumı döne döne çarha nerdübān

nerdübān-vār:
1. **nerdübān-vār:**
Kaside 17
Mısra: **4**
Merdiven gibi.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdübān-vār

nere:
1. **neresinde:**-*s*, -*i*, -*n*, -*de*, -
Kaside 17
Mısra: **18**
Nerede, hangi yer.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

nergis:[KL]
1. **nergis:**
Kaside 6
Mısra: **42**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

2. **nergislerüñ:**-*ler*, -*üñ*
Kaside 6
Mısra: **90**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
89. Çü lāle-vār ḳılam ʿarz-ı dāġ-ı fāḳamı ben
90. Esirgeyüp gözi nergislerüñ ṭolar jāle

3. **nergis:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫʷāb

4. **nergis:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫʷāb

5. **nergis:**
Kaside 9
Mısra: **3**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

6. **nergis:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
17. Ṣaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaçdı sīm ü zer nesīm

7. **nergis:**
Kaside 15
Mısra: **36**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
35. Ṭoḳınup düşmenüñüñ cengine süsen şimşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

8. **nergis:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuklasa her seḥer
10. Kʾuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʾayb

9. **nergise:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **15**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

10. **nergisüñ:**-*üñ*
Gazel 87
Mısra: **5**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.- Sevgilinin gözü.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫʷāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

11. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **1**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya bakışlar ile eyledi naẓar nergis

12. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **2**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya bakışlar ile eyledi naẓar nergis

13. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **4**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı ṣudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

14. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **6**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
5. Ṣarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

15. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **8**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
7. Ḳarār itmez avucında dirhem-i jāle
8. Eline her ne girerse hemān içer nergis

16. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **10**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

17. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **12**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
11. Meger ki sūzen-i ġamzeñden iḥtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

18. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **16**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

19. **nergis:**
Gazel 106
Mısra: **18**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġını kime ʿıyān ider nergis

20. **nergis:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Far. 1. Bu nam ile maruf çiçek. 2. Tahrirli mâî, güzel göz.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

21. **nergisi:**-*i*
Gazel 165
Mısra: **3**
Far. 1. Bu nam ile maruf çiçek. 2. Tahrirli mâî, güzel göz.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fīʿli saḳīm

22. **nergis:**
Gazel 166
Mısra: **4**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek. Suyu, uyuşturucudur. Mahmur bakışı andırır.
3. Çeşmüñ ile kāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

23. **nergise:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **7**
Far. 1. Bu nam ile maruf çiçek. 2. Tahrirli mâî, güzel göz.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

24. **nergisüñ:**-*üñ*
Gazel 245
Mısra: **7**
Far. 1. Bu nam ile maruf çiçek. 2. Tahrirli mâî, güzel göz.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Baġlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

25. **nergisüñüñ:**-*ü*, -*ñüñ*
Gazel 265
Mısra: **6**
Far. 1. Bu nam ile maruf çiçek. 2. Tahrirli mâî, güzel göz.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

nergis-i bīmār:
1. **nergis-i bīmārdan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **34**
Hasta nergis. || *Hasta, baygın göz.*
33. Ḳalmadı devr-i şalāhuñda gidüp fisḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḫmūr

nergis-i mest:
1. **nergis-i mestüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **9**
Sarhoş nergis II Sevgilinin mest eden gözleri.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫʷāb

2. **nergis-i mestüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **9**
Sarhoş nergis II Sevgilinin mest eden gözleri.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫʷāb

3. **nergis-i mestüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **9**
Sarhoş nergis II Sevgilinin mest eden gözleri.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫʷāb

nergis-misāl:
1. **nergis-misāl:**
Kaside 7
Mısra: **61**
Nergis gibi.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

nerrād-ı çarḫ:
1. **nerrād-ı çarḫ:**
Gazel 166
Mısra: **9**
Feleğin usta tavla oyuncusu.
9. Ḥāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı çarḫ
10. Kendümi ṭāṣ-ı meẕelletde nice zār eyleyem

nerrād-ı cihān:

1. **nerrād-ı cihān:**
Kaside 12
Mısra: **31**
Dünyanın usta tavla oyuncusu.
31. Nakş-ı maksūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Ṭās-ı zilletde kerem eyle beni eyleme zār

nerrād-ı dehr:
1. **nerrād-ı dehr:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Dünya tavlacısı.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

2. **nerrād-ı dehr:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Dünya tavlacısı.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

nerrād-ı felek:
1. **nerrād-ı felek:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Felek tavlacısı.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

nes-būdi:
1. **nes-būdi:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Ne kadar.
13. Key revān geşti ber reh-i mıştar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaşā-yı suḫan

nesḫ-i celī:
1. **nesḫ-i celī:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Parlak yazı.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebūñ nesḫ-i celī

nesi var:
1. **nesi var:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Var olan her şey.
11. Naẓm ile ḥüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḥi şiʿrūñ nesi var ḥüsn-i edādan ġayrı

neşīb:
1. **neşīb:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Ar. Baba tarafından asil olan nesep sahibi, asilzade. (Ana tarafından olursa hasîb denilir). Sevgilinin güzelliklerinden bahsetme. Kasidenin giriş bölümü.
5. Hercāʿīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

nesīm:[SŞ]
1. **nesīmini:***-i, -n, -i*
Kaside 2
Mısra: **77**
Rüzgar; güç; ihsan.Esinti. İnayeti hatırlatnaya denir.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

2. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **4**
Rüzgar II Zaman.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı ṣūr-ı İsrāfīle ger maẕhar nesīm

3. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Rüzgar II Zaman.
5. Şuʿlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

4. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **8**
Rüzgar.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim ṣalar kehvāresini nite kim māder nesīm

5. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **10**
Rüzgar.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

6. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **12**
Rüzgar II Zaman.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

7. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Rüzgar.
13. ʿĀrızı nakşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıştar nesīm

8. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **16**
Rüzgar.
15. Uçup uçup gülsitān-ı ʿālemi seyr itmege
16. Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesīm

9. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Rüzgar.
17. Ṣaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden ṣaçdı sīm ü zer nesīm

10. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **20**
Rüzgar.
19. Gülşen (ü) ṣaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

11. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **22**
Rüzgar.
21. Beñzer olʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʿitdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

12. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **24**
Rüzgar.
23. Sākin-i ṣadr-ı sarāy-ı fazl Caʿfer Beg kʿanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

13. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **26**
Rüzgar.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḫancer nesīm

14. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Rüzgar.
27. Ḳarşu teʿdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

15. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **30**
Rüzgar.
29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

16. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Rüzgar.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

17. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **34**
Rüzgar.
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

18. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **36**
Rüzgar.
35. Ḫalḳa ızhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẓluñı
36. Ṭolanur şītuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

19. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **38**
Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.
37. İrgürelden göklere ḳuḥl-i ġubār-ı rāhuñı
38. Eylemişdür mihr ü māhuñ dīdesin enver nesīm

20. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Rüzgar.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe sūseni alup ele
40. Ṣavuluñ diyü ṣalar bāġ ehline şeş-per nesīm

21. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **42**
Rüzgar.
41. Şuʿle-i ḳahruñ eger düşse gülistān şaḥnına
42. Āteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫākister nesīm

22. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **44**
Rüzgar.
43. Ḫulḳuñ ile baş koşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

23. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **46**
Rüzgar.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭopraġı üstine ceng eyler nesīm

24. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **48**
Rüzgar.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güzer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

25. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **50**
Rüzgar.
49. Rişte-i naẓmuñla örülse eger şirāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

26. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **52**
Rüzgar.
51. Fāzılā ḫummā-yı miḥnet yakdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

27. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **54**
Rüzgar.
53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

28. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **56**
Rüzgar.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

29. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **58**
Rüzgar.
57. Cevr-i zilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle ṣanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

30. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **60**
Rüzgar.
59. Gel bu ḫvān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

31. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **62**
Rüzgar.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

32. **nesīm:**
Kaside 10
Mısra: **64**
Rüzgar.
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuñla virsün dehre zīb ü fer nesīm

33. **nesīme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **1**
Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

nesīm ol-:
1. **nesīm oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **2**
Hafif esen ve sevgilinin kokusunu taşıyan rüzgar.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

nesīm-i bahār:
1. **nesīm-i bahār:**
Kaside 6
Mısra: **99**
Bahar kokusu.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

nesīm-i esḥār:
1. **nesīm-i esḥār:**
Kaside 8
Mısra: **18**
Seherlerin meltemi.
17. Mā'-i cārīleri ḳaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice nakş geçer āba nesīm-i esḥār

nesīm-i merḥamet:
1. **nesīm-i merḥametüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **73**
Merhamet rüzgarı.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

nesīm-i seḥer:
1. **nesīm-i seḥer:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Seher esintisi.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

2. **nesīm-i seḥer:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Seher esintisi.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

nesīm-i subḥ:
1. **nesīm-i subḥ:**
Kaside 7
Mısra: **57**
Sabah esintisi.
57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā büy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

2. **nesīm-i şubḥ:**
Kaside 9
Mısra: **26**
Sabah esintisi.
25. Ḳo meyli her yaña kim āb mā'il olduġıçün
26. Nesīm-i şubḥ urur aña selāsil ü aġlāl

nesin:

1. **nesin:**
Kaside 5
Mısra: **28**
Kimsin.
27. 'Adl ile emr eyleyüp bir bir alıvirdi yine
28. Gülsitāñuñ her nesin aldı ise bād-ı ḥazān

neşināsed:
1. **neşināsed:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Tanınmayan, bilinmeyen.
27. Ḫudāygānā ḥāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

ne-şināsed:
1. **ne-şināsed:**
Müfret 14
Mısra: **2**
Tanınmayan, bilinmeyen.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

nesil:[GTS]
1. **nesl:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Bir kimsenin zürriyeti, evlât ve torunları, soy, sülâle, döl.İsim, toplum bilimi,kuşak.
3. Bileydi olduġın bu nesl ḥāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde 'Azāzil

2. **neslī:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
İnsanoğlu.
1. Biri Yeşil Melek ḫüsn aña muḫtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaş

nesne:[GTS]
1. **nesne:**
Kaside 6
Mısra: **5**
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

2. **nesnedür:**-*dür*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Unsur, şart.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẕarru' üçinci ẕem

3. **nesne:**
Gazel 122
Mısra: **14**
Şey, herhangi bir şey.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür 'aḳıl
14. Nesne uġurlatmaz aña şu'le-i mehtāb-ı 'ışḳ

4. **nesne:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Şey, herhangi bir şey.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şūrāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

5. **nesne:**
Gazel 234
Mısra: **15**
Şey, herhangi bir şey.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

6. **nesne:**
Gazel 238
Mısra: **16**
Şey, herhangi bir şey.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metā'-ı vaşla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez şūrete

7. **nesneyi:**-*y, -i*
Gazel 263
Mısra: **6**
Herhangi bir şey | varlık.
5. 'Uşşāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

8. **nesne:**
Gazel 284
Mısra: **8**
Şey, herhangi bir şey.
7. Ḫūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefādan ġayrı

nesne eyle-:
1. **nesne eylemez:**-*mez*
Gazel 74
Mısra: **10**
Herhangi bir şey elde etmek.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -K'ol ḫūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

neşter:[GTS]
1. **neşteryle:**-*ı, -y, -le*
Gazel 72
Mısra: **6**
Cerrahların kesmek ve yarmak için kullandıkları keskin ve sivri uçlu ufak bıçak, bisturi.
5. Ne ḫoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Ki'ırḳdan neşteryle ḳan uğurlar

neşter ur-:
1. **neşter uralı:**-*alı*
Kaside 10
Mısra: **12**
Kesmek.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

neşter-i bārān:
1. **neşter-i bārān:**
Murabba 2
Mısra: **14**
Yağmur neşteri.
13. Būstānda görinen lāle degül nu'mān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

neşv:[SŞ]
1. **neşv:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Gelişme, büyüme.
105. Nice kim terbiyetin mihr ile her faṣl-ı bahār
106. Bezeye neşv ü nemā ile ḥarīm-i gülzār

neşv ü nemā:[MT]
1. **neşv ü nemā:**
Kaside 10
Mısra: **61**
Gelişme, büyüme, gelişim.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

nev':[MT]
1. **nev':**
Kaside 19
Mısra: **34**
Far. 1. Yeni, taze.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i 'ālīdür
34. Nedür bu nev' taḥarrük nedür bu cins-i 'ubūr

nevā:[MT]
1. **nevālar:**-*lar*
Kaside 5
Mısra: **65**
Ezgi, ses, sada.Kazanç,bolluk.
65. Gülsitān-ı midḥatüñ içre nevālar itmege
66. Cilvegehdür 'andelīb-i kilküme şāḫ-ı benān

2. **nevāsuzdur:**-*suz, -dur*
Gazel 61
Mısra: **2**
Ezgi, ses, sada.
1. Anuñ kim ṭāli'-i pīrūzı yoḳdur
2. Nevāsuzdur k' anuñ nev-rūzı yoḳdur

3. **nevāsı:**-*s, -ı*
Gazel 141
Mısra: **6**
Ezgi, ses, sada.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḫayyer itdi 'uşşāḳı nevāsı Yūsufuñ

nevāle:[MT]
1. **nevāle:**
Mesnevi 1
Mısra: **57**
Yiyecek ekmek içecek su kılmak.Lokma.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḫavāle

nev-'arūs-ı 'āleм:
1. **nev-'arūs-ı 'āleme:**
Gazel 21
Mısra: **9**
Alemin, dünyanın yeni gelini.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-'arūs-ı 'āleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

nev-'arūs-ı nuşret:
1. **nev-'arūs-ı nuşretüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **43**
Yardımın yeni gelini.
43. Nev-'arūs-ı nuşretüñ 'ışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden n' ola elif çekse keman

nevbet:[KL]-[MT]
1. **nevbet:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Ar. 1. Sıra, devir. 2. Sıra ile eda olunan hizmet. 3. Bir hizmete sıra ile birkaç kişi devam etme. 4. Müddet-i hizmet. 5. Fürce, fırsat.
3. Ḫayme-i 'ışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

nevbet deg-:
1. **nevbet degmez:**-*mez*
Mesnevi 1
Mısra: **42**
Sıra gelmek.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḥi degmez irte nevbet

2. **nevbet degmez:**-*mez*
Mesnevi 1
Mısra: **42**
Sıra gelmek.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḥi degmez irte nevbet

nev-cüvān:[MT]
1. **nev-cüvān:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Delikanlı. II Sevgili.
23. Ger pādişāh isen nʾola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḥalḳı girme vebāle vebā gibi

nev-ḫaṭ:
1. **nev-ḫaṭ:**
Gazel 283
Mısra: **13**
Ayva tüyleri yeni çıkmış sevgili.
13. Ṣiʾrüm beyāż u nev-ḫaṭ güzeldür
14. Zülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

nevk-i ḳalem:
1. **nevk-i ḳalemden:**-*den*
Gazel 177
Mısra: **8**
Kalemin sivri ucu.
7. Cemālüñ musḥafın nice yazam kim
8. Ruḥun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

nevk-i kilket:
1. **nevk-i kilket:**
Kıt'a 1
Mısra: **18**
Kalemin sivri ucu.
17. Be-cüz ān ki şüd tīg-i şārim zebānet
18. Şüde nevk-i kilket sinān-ı maʿāni

nevk-i sinān-ı tu:
1. **nevk-i sinān-ı tu:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Mızrağının sivri ucu.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḥmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

nevmīd eyle-:
1. **nevmīd eyleme:**
Kaside 17
Mısra: **91**
Ümitsiz olmak.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫ ᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḫimār

nev-rūz:[SŞ]
1. **nev-rūzı:**-*ı*
Gazel 61
Mısra: **2**
Baharın ilk günü.
1. Anuñ kim ṭāliʾ-i pīrūzı yoḳdur
2. Nevāsuzdur kʾ anuñ nev-rūzı yoḳdur

2. **nev-rūz:**
Gazel 156
Mısra: **2**
Baharın ilk günü.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz kışşasın gül-i pür ḫāra eyledüm

3. **nevrūz:**
Murabba 3
Mısra: **17**
Baharın ilk günü.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaşıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

ney:[MT]
1. **ney:**
Kaside 2
Mısra: **36**
Ney.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

2. **ney:**
Kaside 17
Mısra: **64**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

3. **ney:**
Gazel 166
Mısra: **1**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

4. **ney:**
Gazel 194
Mısra: **4**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II Aşık.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

neyāvered:
1. **neyāvered:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Yerine getirmek.
7. Sezed ki bāṣed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

neyāyed:
1. **neyāyed:**
Kaside 22
Mısra: **14**
?.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kühsār neyāyed be-cüz ṣadā-yı niʾ am

neye:
1. **neye:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Neye.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu ṣarāb-ı ṣafaḳ u sāġar-ı çarḫ

ne-yem:
1. **ne-yem:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Bilinir olmak- ney gibi bilgili sesle söz söylemek manasında da olabilir.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿāni

2. **ne-yem:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Bilinmek.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki gūyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʿāni

neyiki:
1. **neyiki:**
Gazel 191
Mısra: **10**
Neden, hangi sebepten.
9. Çāh-ı ḳabre ḳoyayın dir bu Mesīḥīyi felek
10. Neyiki böyle ḳuyı ḳazduġı devr anuñ içün

nʾeyle-:
1. **nʾeylesün:**-*s, -ün*
Gazel 209
Mısra: **7**
Ne eylemek, ne yapmak.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i küyuñda nʾeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫaẓẓ ide būstānda bāġ ile

2. **nʾeyler:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Ne yapar, ne eyler.
9. Şūfiyā ṣatma Mesīḥīye sen esmāʾ lıġı
10. Nʾeyler esmā saña çün nāme-i aʾmāl ola zişt

3. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 117
Mısra: **7**
Ne eylemek, ne yapmak.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim ṣadr-ı ʿandelībe geçübdür kelaġ u zaġ

neyyirān ol-:
1. **neyyirān ola:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **94**
Parlak ol-.
93. Tā dīde-i nücūma cilā vire küḥl-i şeb
94. Tā çeşm-i ḥalḳa ḳurret-i ʿayn ola neyyirān

nezd-i ū be-şükr-i niʾam:
1. **nezd-i ū be-şükr-i niʾam:**
Kaside 22
Mısra: **40**
Katında nimetlerine şükreden.
39. Şikāyet-i men-i miskīn mebīn güzāf ki hest
40. Şikāyet-i digerān nezd-i ū be-şükr-i niʾam

nicʾ:[KL]-[MT]
1. **nicʾ:**
Gazel 212
Mısra: **8**
Nice, ne kadar çok,.
7. Meclis-i ḫüsne daḥi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʾ idelüm ḥaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

2. **nicʾ:**
Gazel 216
Mısra: **6**
T. Pek çok.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yāruñ
6. Nicʾ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

3. **nicʾ:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Nice olur, nasıl olur, ne hale gelir!.
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise göñli
8. Maʿ-zūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

nice:
1. **nice:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

2. **nice:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

3. **nice:**
Terkib-bend 1
Mısra: **13**
Nasıl.
13. Bilmezem kim nice taʿrīr ideyin
14. Saña bu vāḳıʿa-ı kübrāyı

4. **nice:**
Mesnevi 1
Mısra: **47**
T. Pek çok.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

5. **nice:**
Kaside 2
Mısra: **10**
T. Öyle bir, nasıl.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

6. **nice:**
Kaside 2
Mısra: **29**
T. Öyle bir, nasıl.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

7. **nice:**
Kaside 2
Mısra: **35**
T. Öyle bir, nasıl.
35. Naḳd-ı ḥayātumı nice çaldurmayam ki uş
36. Baġrum delindi ide ide ney gibi fiġān

8. **nice:**
Kıt'a 3
Mısra: **25**
T. Öyle bir, nasıl.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Baġladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

9. **nice:**
Kaside 3
Mısra: **63**
T. Öyle bir, nasıl.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẓhar hilāl

10. **nice:**
Gazel 4
Mısra: **5**
T. Pek çok.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü nakḳāşı daḥi ḫayrān aña

11. **nice:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
T. Pek çok.

5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

12. **nice:**
Kaside 4
Mısra: **61**
T. Öyle bir, nasıl.
61. Dest-i ġevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

13. **nice:**
Gazel 5
Mısra: **9**
T. Pek çok.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān aña

14. **nice:**
Kaside 5
Mısra: **75**
T. Öyle bir, nasıl.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

15. **niceye:**-*y*, -*e*
Kaside 6
Mısra: **27**
Nice, ne kadar çok,.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

16. **nice:**
Kaside 8
Mısra: **18**
T. Öyle bir, nasıl.
17. Māʾ-i cārīleri ḳaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice naḳş geçer āba nesīm-i esḥār

17. **nice:**
Kaside 8
Mısra: **51**
T. Pek çok.
51. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maʿānī sābit
52. Kevkeb-i fikretüñ oldukça felekde seyyār

18. **nice:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Nasıl.
13. Dehānı ile miyānını fikr idüp ḫūbuñ
14. Nice bir eyleyeyin böyle dürlü dürlü ḥayāl

19. **nice:**
Kaside 9
Mısra: **32**
T. Pek çok.
31. ʿİbādetuʾllah añılsa ḳaçarsın andan līk
32. Günāha bir nice ferseng idersin istiḳbāl

20. **nice:**
Gazel 10
Mısra: **3**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi ṣonucı yine peşīmān unutma hā

21. **nice:**
Kaside 11
Mısra: **11**
T. Pek çok.
11. Saḫt olup ḳışdan nice ṣovumasun billāhi āb
12. Kalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

22. **nicesi:**-*s*, -*i*
Kaside 11
Mısra: **59**
T. Öyle bir, nasıl.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

23. **nice:**
Kaside 11
Mısra: **69**
T. Öyle bir, nasıl.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḥişār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

24. **nice:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Pek çok, hayli.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

25. **nice:**
Kaside 13
Mısra: **39**
T. Öyle bir, nasıl.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

26. **nice:**
Kaside 13
Mısra: **41**
T. Öyle bir, nasıl.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

27. **nice:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Bir çok, hayli.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ akçeye maġribde ṣatdı rāyegān

28. **nice:**
Kaside 14
Mısra: **5**
T. Pek çok.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın gününñ yitişdi ḳapdı nāgehān

29. **nicesi:**-*s*, -*i*
Kaside 14
Mısra: **45**
T. Pek çok.
45. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

30. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **14**
T. Öyle bir, nasıl. / Ne kadar.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

31. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **26**
T. Öyle bir, nasıl.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

32. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **43**
T. Öyle bir, nasıl.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

33. **nice:**
Kaside 16
Mısra: **74**
T. Öyle bir, nasıl.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

34. **nice:**
Kaside 17
Mısra: **76**
T. Pek çok.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānī ḳılur şikār

35. **nice:**
Kaside 18
Mısra: **32**
T. Pek çok.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

36. **nice:**
Kaside 18
Mısra: **59**
T. Öyle bir, nasıl.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i naḳş u nigār serv

37. **nice:**
Kaside 20
Mısra: **6**
T. Öyle bir, nasıl.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

38. **nice:**
Kaside 20
Mısra: **27**
T. Öyle bir, nasıl.
27. Faẓluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

39. **nice:**
Gazel 31
Mısra: **6**
T. Öyle bir, nasıl.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫanceräüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

40. **nice:**
Gazel 60
Mısra: **8**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḫaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār şafḥasını nice ḳaralar

41. **nice:**
Gazel 63
Mısra: **7**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Nice ḳaddüm mużāʿaf olmaya kim
8. Ki ġamum ġam içinde müdġamdur

42. **nice:**
Gazel 68
Mısra: **7**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıḳışa āfītāb ile
8. Kʿencüm çerisi ser-be-ser oġlan uşaḳ durur

43. **nice:**
Gazel 69
Mısra: **9**
T. Pek çok.
9. Ey hᵛāce-i cemāl firāḳuñla nice bir
10. Laʾl-i lebüñ ḥayāline çeşmümden aḳa dür

44. **nice:**
Gazel 71
Mısra: **1**
T. Öyle bir, nasıl.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

45. **nice:**
Gazel 71
Mısra: **9**
T. Pek çok.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

46. **nice:**
Gazel 71
Mısra: **9**
T. Pek çok.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

47. **nice:**
Gazel 73
Mısra: **7**
T. Pek çok.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

48. **nice:**
Gazel 77
Mısra: **6**
T. Pek çok.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

49. **nice:**
Gazel 77
Mısra: **8**
T. Pek çok.
7. Görmeyelden leb-i mercānuñı ey cān görseñ
8. Gözlerüm lülelerinden nice lüʾlüʾler aḳar

50. **nice:**
Gazel 81
Mısra: **7**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Şoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

51. **nice:**
Gazel 86
Mısra: **7**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

52. **nice:**
Gazel 90
Mısra: **8**
T. Pek çok.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

53. **nicesi:**-*s, -i*
Gazel 92
Mısra: **6**
Pek çok.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm ağlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

54. **nice:**
Gazel 93
Mısra: **12**
T. Pek çok.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

55. **nice:**
Gazel 101
Mısra: **5**
T. Öyle bir, nasıl.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

56. **nice:**
Gazel 112
Mısra: **8**
T. Pek çok.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

57. **nicesi:**-*s, -i*
Gazel 113
Mısra: **7**
T. Pek çok.
7. Feḥvā-yı derūñ nicesi maʿlūm olur idi
8. Ger ṭaşrasına eylemeyeydi ḫaber elfāẓ

58. **nice:**
Gazel 121
Mısra: **3**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer defʿ

59. **nice:**
Gazel 122
Mısra: **9**
T. Pek çok.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olmazam sīr-āb-ı ʿışḳ

60. **nice:**
Gazel 123
Mısra: **3**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod zaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

61. **nice:**
Gazel 123
Mısra: **7**
T. Pek çok.
7. Nice kez ġayret itdüm kim fırākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

62. **nice:**
Gazel 146
Mısra: **8**
T. Pek çok.
7. Başlar üzre yeri vardur bugün inşāfını gör
8. Nice miskīnlik ider illere bī-ḥad kākül

63. **nice:**
Gazel 155
Mısra: **5**
T. Pek çok.
5. Nice terk idem ol ʿİsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

64. **niceye:**-*y, -e*
Gazel 162
Mısra: **7**
T. Pek çok.
7. Ābdan ṣāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḥi içür ol sudan ṭurudur dostum

65. **nice:**
Gazel 166
Mısra: **6**
T. Pek çok.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarşa yollar eyleyem

66. **nice:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Nasıl.
9. Ḫāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı çarḫ
10. Kendümi ṭās-ı meẕelletde nice zār eyleyem

67. **nice:**
Gazel 173
Mısra: **3**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

68. **nice:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Nasıl.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

69. **nice:**
Gazel 177
Mısra: **7**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Cemālüñ muṣḥafın nice yazam kim
8. Ruḫun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

70. **nicesi:**-*s, -i*
Gazel 181
Mısra: **3**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

71. **nice:**
Gazel 182
Mısra: **14**
T. Pek çok.
13. Hilāli çün ḳaşuña beñzedimez
14. Felek böyle nice bir büzer ayın

72. **nice:**
Gazel 183
Mısra: **9**
T. Öyle bir, nasıl.
9. Nice gelsün şūrete ʿaḳlum ki ḫaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḫayret gitmedi āyīne-i idrākden

73. **nice:**
Gazel 184
Mısra: **10**
T. Pek çok.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

74. **nice:**
Gazel 192
Mısra: **6**
T. Öyle bir, nasıl.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḫaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḫaḳdan

75. **nice:**
Gazel 201
Mısra: **7**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

76. **nice:**
Gazel 202
Mısra: **7**
Bkz. TS. C. IV, s. 2853-64. 1. nasıl.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

77. **nice:**
Gazel 205
Mısra: **3**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sıġışa mı iki pādişāh

78. **nice:**
Gazel 211
Mısra: **1**
T. Öyle bir, nasıl.
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

79. **nice:**
Gazel 214
Mısra: **4**
T. Öyle bir, nasıl.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

80. **nicesin:**-*sin*
Gazel 218
Mısra: **6**
T. Pek çok.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

81. **nice:**
Gazel 221
Mısra: **4**
T. Pek çok.
3. Ṣūfī baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayağına

82. **nice:**
Gazel 234
Mısra: **3**
T. Pek çok.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

83. **nice:**
Gazel 243
Mısra: **3**
T. Pek çok.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʿ anı şebnem ısırur dendān ile

84. **nice:**
Gazel 243
Mısra: **13**
T. Öyle bir, nasıl.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

85. **nice:**
Gazel 245
Mısra: **13**
T. Pek çok.
13. Gösterür şūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

86. **nice:**
Gazel 247
Mısra: **7**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʾl-i dilber ü bir elde cām ola

87. **nice:**
Gazel 248
Mısra: **1**
T. Pek çok.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

88. **nice:**
Gazel 248
Mısra: **10**
T. Pek çok.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

89. **nice:**
Gazel 255
Mısra: **5**
T. Öyle bir, nasıl.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿizi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳışşası uzun oldı

90. **nice:**
Gazel 255
Mısra: **8**
T. Pek çok.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

91. **nicedür:**-*dür*
Gazel 256
Mısra: **6**
T. Pek çok.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḥi nicedür yüzi ağını

92. **nice:**
Gazel 262
Mısra: **10**
T. Öyle bir, nasıl.
9. Beñzetmek içün ḫancer-i dil-dāra hilāli
10. Zerkār-ı felek nice cānlar eritdi

93. **nice:**
Gazel 277
Mısra: **8**
T. Öyle bir, nasıl.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

94. **nice:**
Gazel 277

Mısra: **13**
T. Öyle bir, nasıl.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

95. **nice:**
Gazel 281
Mısra: **6**
T. Öyle bir, nasıl.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

96. **nice:**
Gazel 282
Mısra: **5**
T. Pek çok.
5. Nice mecmūʿa-ı nāz eskidüpdür
6. Ruḫuñ-veş gül olınca gülşen-ārāy

nice kez:
1. **nice kez:**
Gazel 283
Mısra: **2**
Çok kere, pekçok defa.
1. Güci çoġ eyler ḳaşuñ kemānı
2. Çekdi nice kez miskinler anı

nice ki:
1. **nice ki:**
Kaside 6
Mısra: **100**
Ne kadar ki.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

2. **nice ki:**
Kaside 20
Mısra: **49**
Ne kadar ki.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

3. **nice kim:**
Kaside 3
Mısra: **64**
Ne zaman ki.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şeref
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẕhar hilāl

4. **nice kim:**
Kaside 10
Mısra: **62**
Ne zaman ki.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

5. **nice kim:**
Kaside 10
Mısra: **61**
Ne zaman ki.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

6. **nice kim:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Ne zaman ki.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḥişār
70. Nice kim şayfʿu zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

7. **nice kim:**
Kaside 20
Mısra: **50**
Ne zaman ki.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

nice nice:
1. **nice nice:**
Kaside 18
Mısra: **52**
Çok, birçok, hayli, çok kere.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

2. **nice nice:**
Gazel 210
Mısra: **12**
Çok, birçok, hayli, çok kere.
11. İrişmedi menzīl-i ḫusnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı ṣabāya

3. **nice nice:**
Gazel 210
Mısra: **12**
Çok, birçok, hayli, çok kere.
11. İrişmedi menzīl-i ḫusnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı ṣabāya

nicesi:
1. **nicesi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
Pek çoğu (insan anlamında).
69. Zehr içürdi aña sāḳī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

2. **nicesi:**
Gazel 14
Mısra: **1**
Ne kadar çok.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

3. **nicesi:**
Gazel 123
Mısra: **5**
Birçok, hayli.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿıḳ tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

4. **nicesi:**
Gazel 199
Mısra: **4**
(bağl.)Yok denecek kadar az bir kusur.
3. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

5. **nicesi:**
Gazel 200
Mısra: **12**
Nasıl.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

nicʿide:
1. **nicʿideyin:**-*y, -in*
Gazel 91
Mısra: **11**
Nasıl etmek.
11. Nicʿideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

niçün:[GTS]
1. **niçün:**
Kaside 1
Mısra: **16**
Neden.
15. Bunca cürm ile bu deŋlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḫavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿ-ı recā

2. **niçün:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Neden.
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

3. **niçün:**
Kaside 5
Mısra: **71**
Neden.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḫavf ide çün
72. Cevher-i medḥüñle pürdür ṣafḥa-ı tīġ-i zebān

4. **niçün:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **24**
Neden.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

5. **niçün:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Neden.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

6. **niçün:**
Kaside 14
Mısra: **19**
Neden.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öykündüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

7. **niçün:**
Kaside 17
Mısra: **78**
Neden.
77. Meddāḥ-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i fāḳır ide ʿaḳlumı tārmār

8. **niçün:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Neden.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

9. **niçün:**
Kaside 21
Mısra: **6**
Neden.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫᵛānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

10. **niçün:**
Kaside 21
Mısra: **13**
Neden.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḫalḳasına ejdehā gibi

11. **niçün:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Neden.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḫabl-i mesed

12. **niçün:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Neden.
3. Şāribüʾl-ḫamra ṭutalum kim olur ḫad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḫad

13. **niçün:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Neden.
9. Çün dūd-ı āhumuñ eseri yoḳdur ey hümā
10. Ṭūṭī-i çarḫ her gice niçün ġurāb olur

14. **niçün:**
Gazel 53
Mısra: **2**
Niçin.
1. Ḳapuñda çeşmüm iken ḫalḳa-ı der
2. Niçün āhenger aña ḫalḳa ider

15. **niçün:**
Gazel 71
Mısra: **6**
Neden, niçin, hangi sebeble.
6. Cān u dil niçün mürġin eyledüñ didüm didi

16. **niçün:**
Gazel 84
Mısra: **5**
Neden.
5. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

17. **niçün:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Neden.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

18. **niçün:**
Gazel 174
Mısra: **1**
Neden.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʿnūs olur āhū ile Mecnūn

19. **niçün:**
Gazel 281
Mısra: **5**
Neden.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

nʾid:
1. **nʾiderüz:**-*er, -üz*
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
Ne etmek, ne yapmak.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i ṣaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

2. **nʾidelüm:**-*elü, -m*
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
Ne etmek, ne yapmak.

9. Nʾidelüm devleti çün cām-ı ecel
10. Bir ṭutar cümle gedā vü bayı

nidā:[KL]
1. **nidāsı:**-*s, -ı*
Kaside 7
Mısra: **14**
1. Çağırma, ses etme. 2. Gaipten gelen ses.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıḳup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḥiṭāb

nidā-yı ḫuceste:
1. **nidā-yı ḫucesteden:**
Kaside 2
Mısra: **19**
Uğurlu, hayırlı sesleniş.
19. Fiʾl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḫucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fiġān

nidā-yı rabb-ı ġafūr:
1. **nidā-yı rabb-ı ġafūr:**
Kaside 19
Mısra: **1**
"Çok mağfiret eden, çok şefkat gösteren, bağışlayan, yarlıgayan" anlamında esmâ-i hüsnâdan (Allah'ın en güzel isimlerinden)dır. Gafur olan Allahın sesi.
1. Meger ki irdi nesîme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı ṣūr

nʾide:
1. **nʾideyin:**-*y, -in*
Kaside 13
Mısra: **47**
Ne yapsın, elinden ne gelir.
47. Şiʾre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʾideyin
48. Ḫayl-i ẕillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

nigāh:[KL]
1. **nigāhı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **132**
Bakış, nazar.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

nigār:
1. **nigāruñ:**-*uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
1. Nigāruñ biri Taḳyacı Ḥasandur
2. Kıyāmet-vuşledür nāzik-bedendür

2. **nigāra:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
9. Olup hercāʾi gönlüm pāre pāre
10. Yapışdı her birisi bir nigāra

3. **nigāruñ:**-*uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
1. Birisi de nigāruñ Ḥācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

4. **nigāra:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **125**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Şoyınup Tuncaya girer güzeller

5. **nigāra:**-*a*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taʿzarruʿ üçinci ẕem

6. **nigārlar:**-*lar*
Kaside 7
Mısra: **73**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
73. Tīrüñ nigārlar gibi ḫūn-ı ʿadū ile
74. ʿÎd-i ẓaferde parmaġı ucın ider ḫızāb

7. **nigār:**
Kaside 14
Mısra: **29**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.
29. Fırṣat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Şādluḳdan nʾola ger dolāb raḳṣ ursa revān

8. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 39
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

9. **nigārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 84
Mısra: **3**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

10. **nigār:**-*ler, -i*
Gazel 89
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
7. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dūr eyler

11. **nigāra:**-*a*
Gazel 109
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
7. Nigāra şīve taʿlim itmeg içün
8. Ḳulaġını çeker her laḥẓa mengüş

12. **nigār:**
Gazel 116
Mısra: **6**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

13. **nigār:**
Gazel 126
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
7. Parmaḳları ucını ki ḫınnālamış nigār
8. ʿUnnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

14. **nigārı:**-*ı*
Gazel 138
Mısra: **9**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

15. **nigār:**
Gazel 143
Mısra: **1**
1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
1. Öyküdi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Şoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

16. **nigāra:**-*a*
Gazel 157
Mısra: **6**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
5. Söyinür gibi itdügince geh geh
6. Şanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

17. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 171
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḫalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

18. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 173
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

19. **nigārun:**-*un*
Gazel 183
Mısra: **3**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i şad-çākden

20. **nigār:**
Gazel 199
Mısra: **3**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

21. **nigār:**
Gazel 200
Mısra: **11**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

22. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 207
Mısra: **8**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fīʾāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaṣd-ı vaṣfʾitsem nigāruñ ḳāmet-i şimşādına

23. **nigār:**
Gazel 223
Mısra: **2**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
1. Maḳām idineli nakş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide naḳşı nigār çeşmümde

24. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 230
Mısra: **5**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

25. **nigārı:**-*ı*
Gazel 231
Mısra: **8**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

26. **nigār:**
Gazel 239
Mısra: **9**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

27. **nigār:**
Gazel 243
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

28. **nigār:**
Gazel 251
Mısra: **9**
1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

29. **nigār:**
Gazel 252
Mısra: **3**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥınnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

30. **nigār:**
Gazel 269
Mısra: **15**
Resim gibi güzel sevgili.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

31. **nigāruñ:**-*uñ, -ñ*
Gazel 285
Mısra: **5**
1. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

32. **nigāruñ:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Resim gibi güzel sevgili.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

nigār ḳāmet:
1. **nigār ḳāmetin:**-*n*
Kaside 9
Mısra: **21**
Sevgilinin boyu.
21. Nigār ḳāmetin unut ḳıyāmeti fikr it
22. Ko ḫaṭṭ-ı sebzi nedir gör ṣaḥife-i aʿmāl

nigārā:
1. **nigārā:**
Gazel 6
Mısra: **1**
Ey güzel.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

2. **nigārā:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Ey güzel.

25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

nihāl:[KL]
1. **nihālidür:**-*idür, -*
Müfret 2
Mısra: **1**
Fidan II kimse.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḥam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

2. **nihāl:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Fidan ǁ fidan boylu güzel.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Ṣan gösterür şüküfesini tāze bir nihāl

nihāl-i ḳadd:
1. **nihāl-i ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **8**
Uzun boy -sevgilinin fidana benzeyen uzun boyu-.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

nihāl-i ḳāmet:
1. **nihāl-i ḳāmeti:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **19**
Düzgün, güzel boy.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

nihāl-i rifʿati:
1. **nihāl-i rifʿati:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **59**
Yüksek, uzun fidan.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

nihāl-i servi:
1. **nihāl-i servi:**-*i*
Gazel 53
Mısra: **4**
Servi fidanı.
3. Ṣalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād ṣarṣar

nihān:[İP]
1. **nihān:**
Kaside 2
Mısra: **18**
Far. Saklı, gizli, mahfi. nihânî: Nihanlık.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳatʿ-ı recā ṣaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

2. **nihān:**
Kaside 14
Mısra: **2**
Far. Saklı, gizli, mahfi. nihânî: Nihanlık.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

3. **nihān:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Far. Saklı, gizli, mahfi. nihânî: Nihanlık.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

4. **nihān:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Far. Saklı, gizli, mahfi. nihânî: Nihanlık.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

5. **nihān:**
Gazel 93
Mısra: **4**
Far. Saklı, gizli, mahfi. nihânî: Nihanlık.
3. Rumūz-ı āb-ı ḥayāt u penāhı ẓulmetdür
4. Uracaġını ider Ḫıżr-veş nihān ḥancer

6. **nihān:**
Gazel 108
Mısra: **16**
Far. Saklı, gizli, mahfi. nihânî: Nihanlık.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

nihān eyle-:
1. **nihān eyler:**-*r*
Kaside 20
Mısra: **18**
Gizlemek.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

2. **nihān eyleye:**-*y, -e*
Gazel 147
Mısra: **8**
Gizlemek.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

nihān ol-:
1. **nihān olalı:**-*alı*
Gazel 109
Mısra: **1**
Gizlenmek, görünmez olmak.
1. Nihān olalı ol laʿl-i güher-pūş
2. Ḳılur deryā-yı eşküm dem-be-dem cūş

2. **nihān oldı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **56**
Gizlenmek, saklanmak.
55. Baḫt-ı bīdāruñ cihānda pāsbān olalıdan
56. Ṣafḥa-ı tīġüñ ḥafī hep fitneler oldı nihān

nihān olmışdur:
1. **nihān olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 5
Mısra: **62**
Gizlenmek, saklanmak.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

2. **nihān olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 11
Mısra: **7**
Gizlenmek, saklanmak.
7. Āb kim ṣırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Ṣanki bir gün görmedük maḫbūbedür rūşen-zamīr

3. **nihān olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **70**
Gizlenmek; görünmez olmak, kaybolmak.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḥavf idüp kefen içre olur nihān

nihānī:
1. **nihānī:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Gizlilik, sır.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḥalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

nihāyet:
1. **nihāyet:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Ar. Evc, son, gayet.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

2. **nihāyet:[İP]**
Kaside 14
Mısra: **21**
Ar. Sınır, son, gayet.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

nihāyet bul-:
1. **nihāyet bulduġuñ:**-*duġ, -uñ*
Gazel 277
Mısra: **2**
Son bulmak, neticeye ulaşmak.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

niḳāb:[BK]
1. **niḳāb:**
Kaside 7
Mısra: **102**
Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.
101. Ṭurduḳça gülşen içre seḥer āfitāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

2. **niḳāb:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Far. Yüz örtüsü, peçe, yaşmak: "Subḥ salıp mâh-ı yüzünden nikâb/Çık ki temâşâya çıka âfitâb- Fuzûlî".
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

3. **niḳāb:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

4. **niḳābın:**-*ın*
Gazel 70
Mısra: **10**
Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

5. **niḳābuñ:**-*uñ*
Gazel 186
Mısra: **1**
Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

niḳāb aç-:
1. **niḳāb açar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **54**
Yüz örtüsü, peçe açmak, kaldırmak.
53. Āyīne-i sipihre naẓar ḳılsa dikḳatüñ
54. Yüzden muḥadderāt-ı semāvī açar niḳāb

niḳāb çek-
1. **niḳāb çekdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **78**
Örtü çekmek, örtmek.
77. Faẓluñdan utanup benüm ebkār-ı fikretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẓdan niḳāb

niḳāb ol-:
1. **niḳāb ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **104**
Gizlenmek, örtü altında kalmak.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

2. **niḳāb olur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **1**
Perde olmak, saklamak.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

niḳāb ṭut-:
1. **niḳāb ṭutar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **31**
Örtü tut-, örtmek.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

niḳāb-ı ṣubḥ:
1. **niḳāb-ı ṣubḥ:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Sabahın peçesi,yüz örtüsü.
1. Ṣeb-gün ṣaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı ṣubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı ṣubḥ

nīl-i āsumān:
1. **nīl-i āsumān:**
Kaside 5
Mısra: **32**
Gökyüzünü mavisi.
31. Ṣīt-i ʿadlüñ sāʿiḥ-i ṣaḥrā-yı ṣaḥn-ı kāʿināt
32. Vaṣf-ı ẕātuñ sābiḥ-i deryā-yı nīl-i āsumān

niʿmeʿl-bedel:
1. **niʿmeʿl-bedeldür:**-*dür*
Gazel 54
Mısra: **10**
Karşılık.
9. Alup cānını bir büse virürseñ
10. Mesīḥī bendeñe niʿmeʿl-bedeldür

niʿmet:[İP]
1. **niʿmetüñüñ:**-*ü, -üüñ*
Kaside 1
Mısra: **17**
Allah'ın kullarına bağışı olan yiyecek içecek vb., özellikle ekmek.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

2. **niʿmet:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.

1. Birisi Sārbānuñ oġlı Niʿmet
2. Ser-ā-ser iştihā vü pür-leṭāfet

3. **niʿmetüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **65**
Nimet.
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḥalḳa niʿmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḫvān

4. **niʿmet:**
Gazel 99
Mısra: **9**
1. Refah, rahat, hoş dirilik. 2. Ferah, meserret: ni'met-i ilâhiyye.3. Allâh'ın kuluna verdiği her şey.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

niʿmet-i cūd-:
1. **niʿmet-i cüduñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **12**
Cömertlik nimeti.
11. Sensin ol ḥirmen-i lutfʿu kerem ü cūd u seḫā
12. Niʿ met-i cüduñ ile oldı ġanī vaḫş ü ṭuyūr

niʿmet-i ʿīd-i vişāl:
1. **niʿmet-i ʿīd-i vişāl:**
Kaside 13
Mısra: **16**
Kavuşma bayramının nimeti.
15. Rūze-i hecrūñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum içün niʿ met-i ʿīd-i vişāl

nire:[KL]
1. **nireden:**-*den*
Gazel 37
Mısra: **8**
Nere, nereye.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfitāb-ı ḥad

nīş eyle-:
1. **nīş eyledi:**-*di*
Gazel 10
Mısra: **7**
Zehir olmak,eylemek.
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

nisā:[FD]
1. **nisā:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Kadın.
9. Merdānesin şaḳāvete lîkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

nişān:[FD]
1. **nişān:**
Kaside 2
Mısra: **21**
Iz, işaret, belirti.
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

2. **nişānına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **38**
Hedef, nişangâh.
37. Mīr-i iḳlīm-i süḫan yaʿni Nişāncı Paşa
38. Kʾ iremez faẕlı nişānına ḥadeng-i efkār

3. **nişana:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **3**
Devlet adamlarına veya saygın kişilere devlet tarafından verilen ve göğse takılan madalya.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

4. **nişānum:**-*um*
Gazel 123
Mısra: **4**
Iz, işaret, belirti.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḥod ẕaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

5. **nişāna:**-*a*
Gazel 208
Mısra: **7**
Hedef, nişangâh.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

6. **nişānların:**-*lar, -ın*
Gazel 237
Mısra: **3**
Hedef, nişangâh.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāġ-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

7. **nişānuma:**-*um, -a*
Gazel 239
Mısra: **6**
Iz, işaret, belirti.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

8. **nişānı:**-*i*
Gazel 274
Mısra: **4**
Iz, işaret, belirti.
3. Daḥi ḥalḳ olmamış cānā dehānuñ
4. Olacaḳ yire urılmış nişānı

nişān eyle-:
1. **nişān eyler:**-*r*
Gazel 180
Mısra: **2**
Hedef yapmak, nişan almak.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

2. **nişān eyleye:**-*y, -e*
Gazel 147
Mısra: **2**
Hedef yapmak, nişan almak.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

3. **nişān eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 246
Mısra: **3**
Hedef yapmak, nişan almak.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳımı atdı paraya

nişān id-:
1. **nişān idüp:**-*üp*
Gazel 59
Mısra: **6**
Işaret koymak ‖ nişan dikmek, işaret bırakmak.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

2. **nişān itmiş:**-*miş*
Gazel 59
Mısra: **5**
Hedef yapmak.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

nişāncı beg:
1. **nişāncı beg:**
Kaside 6
Mısra: **55**
-özel isim-.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʾ anuñ sehāsi güninde erir geçer jāle

nişāncı paşa:
1. **nişāncı paşa:**
Kaside 8
Mısra: **37**
-özel isim-.
37. Mīr-i iḳlīm-i süḫan yaʿni Nişāncı Paşa
38. Kʾ iremez faẕlı nişānına ḥadeng-i efkār

nişānde:
1. **nişānde:**
Kıt'a 2
Mısra: **5**
Hedef.
5. Ġāzi-i kilk-i tu nişānde besi
6. Ber burūc-ı felek livā-yı suḫan

nişāne:
1. **nişāne:**
Mesnevi 1
Mısra: **96**
Far. Hedef, eser, iz, alamet.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yūsufdan nişāne

2. **nişānedür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **26**
Far. Hedef, eser, iz, alamet.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaṣduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

3. **nişāne:[İP]**
Kaside 21
Mısra: **25**
Far. Hedef, eser, iz, alamet.
25. Mazlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

4. **nişāne:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Far. Hedef, eser, iz, alamet.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

nişāne vir-:
1. **nişāne virdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **7**
Iz , nişane vermek, göstermek.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

nişān-ı maʿāni:
1. **nişān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Anlamın hedefi.
5. Be-pirāye-i ḥoşʿarūs-ı suḫan-rā
6. Kesī çün tu nenhed nişān-ı maʿāni

nişān-ı mihr:
1. **nişān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Güneşin işaretini. sevgilinin izi.
9. Hengām-ı ṣubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

nisār:[KL]
1. **nisār:**-*dı*
Gazel 116
Mısra: **2**
Saçma, serpme, dağıtma.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

nisār eyle-:
1. **nisār eyledi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **18**
Saçmak, serpmek.
17. Gülzār gūşesinde egilüp benefşeler
18. Ṣol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

2. **nisār eyledi:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Saçmak, serpmek, dağıtmak.
9. Eyledi şevḳ ile ḥurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

3. **nisbet eyleyip:**-*y, -ip*
Gazel 256
Mısra: **9**
Kıyaslamak, mukayese etmek.
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi ṣabā havāya hümānuñ dimāġını

nişest:
1. **nişest:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Fars. oturan.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

nışfı:
1. **nışfı:**
Gazel 193
Mısra: **3**
Ar. Yarı, yarım.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

nīşin:
1. **nīşini:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **17**
Oturmak.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

nīst:[BK]
1. **nīst:**
Gazel 203
Mısra: **3**
Yokluk, adem.
3. Ḳıble-i erbāb-ı bīniş nīst cüz ebrū-yı tu
4. Kāfirest ān k-ū cüz ebrū-yı tu dāred ḳıblegāh

2. **nistem:-em**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
(f.i.)yokum, na -mevcutum.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿānі

nʾit-:
1. **nʾitdük:**-*dü, -k*
Gazel 172
Mısra: **9**
Ne etti, ne yaptı?
9. Raḳībe bilmezüz nʾitdük Mesīḥī
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

2. **nʾitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 263
Mısra: **4**
Neylemek.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

nite:
1. **nite:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḥān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

nite ki:
1. **nite ki:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Nitekim.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā ṣuyını nite ki ṭatlu ider havā

2. **nite ki:**
Kaside 6
Mısra: **96**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

3. **nite ki:**
Kaside 6
Mısra: **99**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

4. **nite ki:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Nitekim.
11. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki ṣāʾim olan ṣaḫṣı ġurre-i şevvāl

5. **nite ki:**
Kaside 9
Mısra: **30**
Nitekim.
29. Meh-i dü-hafta gibi berḳ ura cemālüñ eger
30. ʿİbādete egesin ḳaddüni nite ki hilāl

6. **nite ki:**
Kaside 9
Mısra: **38**
Nitekim.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

7. **nite ki:**
Kaside 9
Mısra: **78**
Nitekim.
77. Ḳalem gibi başını ḳaṭʿ iderseñ aʿdānuñ
78. Görine cevbe-i tīrüñ içinde nite ki nāl

8. **nite ki:**
Kaside 9
Mısra: **80**
Nitekim.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

9. **nite ki:**
Kaside 9
Mısra: **81**
Nitekim.
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

10. **nite ki:**
Kaside 9
Mısra: **82**
Nitekim.
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

11. **nite ki:**
Kaside 16
Mısra: **76**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

nite kim:
1. **nite kim:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Gibi | olduğu gibi.
13. Bülbül menār-ı şāḫa çıḳup nite kim Bilāl
14. Ḳūmū nidāsı ile ider ʿāleme ḫiṭāb

2. **nite kim:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Nasıl ki.
85. Maʿnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

3. **nite kim:**
Kaside 10
Mısra: **8**
Nasıl ki.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim ṣalar kehvāresini nite kim māder nesīm

4. **nite kim:**
Kaside 16
Mısra: **36**
Nasıl ki.
35. Envār-ı ẓafer perçem-i tuġından urur berḳ
36. Zülf-i siyeh içinde nite kim ruḫ-ı zibā

5. **nite kim:**
Gazel 45
Mısra: **10**
Nasıl ki.
9. Ḳabre iletdüm ḫayāl-i ḫālüñi
10. Daneyi iltür nite kim ḫāke mūr

niteki:
1. **niteki:**
Kaside 6
Mısra: **50**
Nitekim, ne var ki.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

2. **niteki:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Nitekim, ne var ki.
9. Ḳatre-i şīr ṭamladuġınca şebnem
10. Goncalar aġız açar niteki eṭfāl-i şıgār

3. **niteki:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Nitekim, ne var ki.
61. Ṭās-ı pür-nakş-ı felek pādişeh-i fikretüñüñ
62. Eli altında durur niteki ṭaşt-ı zer-kār

4. **niteki:**
Gazel 14
Mısra: **12**
Nitekim, ne var ki.
11. Şīrīn lebinde ḫāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

5. **niteki:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Nitekim, ne var ki.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi ṣüret

6. **niteki:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Nitekim, ne var ki.
5. Kūyuñ yolında bulduġım āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

7. **niteki:**
Gazel 124
Mısra: **8**
Nitekim, ne var ki.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

8. **niteki:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Nitekim, ne var ki.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür ṣolaġ ile

9. **niteki:**
Gazel 223
Mısra: **3**
Nitekim, ne var ki.
3. Oḳuñ niteki gönülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

nitekim:
1. **nitekim:**
Kaside 2
Mısra: **54**
Gibi | olduğu gibi.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Ṭaş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

2. **nitekim:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Gibi | olduğu gibi.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʾil-i eşküme bir dem feṯḥ-i bāb

3. **nitekim:**-*dur*
Gazel 12
Mısra: **10**
Gibi | olduğu gibi.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

4. **nitekim:**
Gazel 17
Mısra: **5**
Gibi | olduğu gibi.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḫ ile şoḥbet-i şaḥrā nasīb

5. **nitekim:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Gibi | olduğu gibi.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḥr ü ber ẓulmet

6. **nitekim:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Gibi | olduğu gibi.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

7. **nitekim:**
Gazel 73
Mısra: **10**
Sonuç olarak.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʾiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

8. **nitekim:**
Gazel 86
Mısra: **13**
Sonuç olarak.
13. Nitekim kimse beni hīçe şaymaz
14. Şanuram ben de ġayrī leyse fīʾd-dār

9. **nitekim:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Gibi | olduğu gibi.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efgāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

10. **nitekim:**
Gazel 121
Mısra: **10**
Sonuç olarak.
9. Yüzi zülf-i dutâsında Mesīḥî
10. Yaraşmış nitekim raḥleyle muṣḥaf

11. **nitekim:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Gibi | olduğu gibi.
7. Sīnemden eylegil ḫaẓer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

12. **nitekim:**
Gazel 144
Mısra: **3**
Sonuç olarak.

3. Jeng-i ḥatuñ yüzüñe keder virdi nitekim
4. Reng-i gümändan ola mükedder kemāl-i ʿaḳl

13. **nitekim:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Nasıl ki.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḥmūrlıḳ yazar göñül

14. **nitekim:**
Gazel 179
Mısra: **11**
Gibi | olduğu gibi.
11. Beñzer öpdüñ koçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

15. **nitekim:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Sonuç olarak.
3. Ḫayāli çıkmadı dilden raḳibüñ
4. Nitekim ḥabsgehdür şīşe dīve

16. **nitekim:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Sonuç olarak.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

17. **nitekim:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Sonuç olarak.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī sūzeni

nīyām-ı māder-i maʿnā:
1. **nīyām-ı māder-i maʿnāda:**-*da*
Gazel 93
Mısra: **18**
Mananın kaynağı (anası) 'nın kını, kılıfı.
17. Necātī ḥanceri ile Mesīḥī ḫanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʿemān ḥancer

niyet:[İP]
1. **niyet:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Niyet, kurma, kasıt, meram.
9. Beş on gün eylesem ger ṣavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

niyet eyle-:
1. **niyet eyledi:**-*di*
Gazel 275
Mısra: **1**
Niyet et-, istemek.
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

2. **niyet eyler:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **10**
Niyet et-, istemek.
9. Lebüñ dirgürmege cānlar virürken
10. Gözüñ ḳatlüme her dem niyet eyler

3. **niyet eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 6
Mısra: **31**
Niyet et-, istemek.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʾif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

niyetümi boz-:
1. **niyetümi bozar:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Niyet bozmak.
9. Beş on gün eylesem ger ṣavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

nizār:[KL]
1. **nizār:**
Kaside 17
Mısra: **60**
Zayıf, arık, lagar.
59. Ḥink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

2. **nizār:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Zayıf, aciz, düşkün 2) hasta.
1. Zār u nizār ʿāṣıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

nīze:[BK]
1. **nīzeler:**-*ler*
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Mızrak.
49. Baḥr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḫancer

2. **nīze:**
Kaside 5
Mısra: **40**
Mızrak. || Sevgilinin kirpikleri.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

3. **nīze:**
Gazel 103
Mısra: **3**
Mızrak. || Sevgilinin kirpikleri.
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīġüñ ile daʿvāsını kes

4. **nīzeñ:**
Kaside 2
Mısra: **73**
Mızrak, kargı.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa ṣu yirine ḳan

5. **nīzeñ:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Mızrak, kargı.
67. Bir ḫaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

6. **nīzeñ:**
Kaside 16
Mısra: **55**
Mızrak, kargı.
55. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nīzeñ
56. Parmaġı ile gösterüp eyler ile rüsvā

7. **nīzeñ:**
Gazel 218
Mısra: **1**
Mızrak, kargı.
1. Āh ide ide nīzeñ içün derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

nīze-i ḫār:
1. **nīze-i ḫār:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Diken mızrağı, mızrağa benzer diken.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

2. **nīze-i ḫār:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Ateş mızrağı.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

nīzeñ ucı:
1. **nīzeñ ucı:**
Kaside 16
Mısra: **62**
Mızrağın ucu.
61. Tīz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur añа nīzeñ ucı şāhā

noḳṣān:[GTS]
1. **noḳṣān:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Eksik, az.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḥāʾil-i ferr-i ṣuʿāʾ-ı āfitāb olmaz

noḳṭa:[KL]-[GTS]
1. **noḳṭa:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

2. **noḳṭa:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret, mevzu, husus.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḫālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

3. **noḳṭa:**
Gazel 85
Mısra: **10**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar şayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳta dām u dānedür

4. **noḳṭa:**
Gazel 178
Mısra: **6**
Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.
5. Perkār gibi küyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳta misāli olmasa sende eger dehen

5. **noḳṭalarada:**-*lar, -a, -da*
Gazel 214
Mısra: **10**
Nokta (sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

noḳṭaca:
1. **noḳṭaca:**
Mesnevi 1
Mısra: **50**
Nokta kadar.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳṭaca raḥmet anı ġayb

noḳṭa-ı eṣʿār:
1. **noḳṭa-ı eṣʿāruñ:**-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **12**
Şiirlerin noktası.
11. Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḫaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳta-ı eṣʿāruñ ile

noḳṭa-ı ḫāl:
1. **noḳṭa-ı ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 25
Mısra: **3**
Nokta gibi olan ben.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḫakı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfi başı üstine tāc

nʿol-:
1. **nʿola:**
Kaside 6
Mısra: **87**
Ne ola.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfitāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

2. **nʿola:**
Kaside 14
Mısra: **25**
Ne olur ki , şaşılır mı ?
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Ża'fdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

3. **nʿola:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Ne olur ki , şaşılır mı ?
29. Fırṣat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Şādluḳdan nʿola ger dolāb raḳş ursa revān

4. **nʿola:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Nolsa, nolsa gerek.
9. Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

5. **nʿola:**
Gazel 154
Mısra: **1**
Nolsa, nolsa gerek.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḫayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

6. **nʿola:**
Gazel 84
Mısra: **2**
Nolsa, nolsa gerek.
1. Çünki ġavvāṣı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʿ ola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

7. **nʿola:**
Terkib-bend 1

Mısra: **37**
Nolsa, nolsa gerek.
37. Menzili olsa nʾola ḫuld-i berīn
38. İnneʿl-ebrāre le-fīʾ illiyīn

8. **nʾola:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Nolsa, nolsa gerek.
3. Çünki şaṭranc-ı luṭfʿoyuncısısın
4. Nʾola virseñ piyādeye bir at

9. **nʾola:**
Kaside 8
Mısra: **63**
Nolsa, nolsa gerek.
63. Baḥr keffüñde nʾola laʾlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

10. **nʾola:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Nolsa, nolsa gerek.
101. Baḥr-ı ilmüñ çü muḥīṭ oldı bu ḳaṭre ḥālin
102. Terbiyetle nʾola ḳılsa anı dürr-i şehvār

11. **nʾola:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Ne olur, şaşılır mı? Şaşılmaz.
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de gönlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

12. **nʾola:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Nolsa, nolsa gerek.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿināʾn-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʾola yerin cüvāna virse pīr

13. **nʾola:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Ne olur.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾola ḳolına ḳuvvet

14. **nʾola:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Nolsa, nolsa gerek.
23. Ger pādişāh isen nʾola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḫalḳı girme vebāle vebā gibi

15. **nʾola:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Ne olur.
1. Ṣayd iderse nʾola ol āhūyı her vaḫṣi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

16. **nʾola:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Ne olur.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

17. **nʾola:**
Gazel 46
Mısra: **8**
Ne olur.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

18. **nʾola:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Nolsa, nolsa gerek.
7. Nʾola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

19. **nʾola:**
Gazel 69
Mısra: **3**
Nolsa, nolsa gerek.
3. Gösterse nʾola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

20. **nʾola:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Nolsa, nolsa gerek.
5. Ben ṭoprağ olmış umar isem nʾola vaṣluñı
6. Âḫir çoḳ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

21. **nʾola:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Nolsa, nolsa gerek.
1. Sürsem müjemi nʾola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

22. **nʾola:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Ne çıkar.
5. İḳlīm-i ʿışḳ içinde nʾola beglik eylesek
6. Kim şaġlu şollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

23. **nʾola:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Ne olur.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʾola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

24. **nʾola:**
Gazel 108
Mısra: **12**
Nolsa, nolsa gerek.
11. Ṣalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʾola taḥrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

25. **nʾola:**
Gazel 163
Mısra: **6**
Ne olur.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʾola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

26. **nʾola:**
Gazel 163
Mısra: **6**
Ne olur.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʾola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

27. **nʾola:**
Gazel 175
Mısra: **2**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).
1. Beni dolab idüpdür çarḫ-ı gerdün
2. Dökerse küze-i çeşmüm nʾola ḫūn

28. **nʾola:**
Gazel 200
Mısra: **7**
Nolsa, nolsa gerek.
7. Nʾola kār itse cāna vaṣf-ı ḳaddüñ
8. Gelür oḳdan ḳatı söz olsa ṭoġru

29. **nʾola:**
Gazel 201
Mısra: **3**
Nolsa, nolsa gerek.
3. Eşkümle ḫarāb olsa nʾola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

30. **nʾola:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Nolsa, nolsa gerek.
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

31. **nʾola:**
Gazel 264
Mısra: **6**
Nolsa, nolsa gerek.
5. İçdügince ḳızarur ol ṣanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʾola kişinüñ miḥeki

32. **nʾola:**
Gazel 264
Mısra: **7**
Nolsa, nolsa gerek.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʾola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş sōbeki

33. **nʾola:**
Kıt'a 3
Mısra: **20**
Ne çıkar.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾ ola ḳolına ḳuvvet

34. **nʾola:**
Gazel 127
Mısra: **7**
Nolsa, nolsa gerek.
7. Nʾ ola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

35. **nʾola:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Ne olur ki ,şaşılacak ne var ki .
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʾ ola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

36. **nʾola:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Nolsa, nolsa gerek.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʾ ola ḫaṭṭuñ kitāb ile

37. **nʾola:**
Gazel 241
Mısra: **13**
Nolsa, nolsa gerek.
13. Başdan çıkarsa nʾ ola Mesīḥī ḫabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

38. **nʾola:**
Gazel 280
Mısra: **5**
Nolsa, nolsa gerek.
5. ʿĀşıḳuñ biñ var ise nʾ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

nücüm:[KL]
1. **nücüm:**
Mesnevi 1
Mısra: **87**
Yıldızlar.
87. Nücüm urmışdı yer yer göge mismār
88. İḫāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

2. **nücüm:**
Kaside 2
Mısra: **48**
Yıldızlar.
47. Dergāhını gözetmege her gice ṣubḥa dek
48. Olur nücüm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

3. **nücum:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Yıldızlar.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

4. **nücümiyle:***-i, -y, -le*
Gazel 31
Mısra: **4**
Yıldızlar.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücümiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

5. **nücum:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Yıldızlar.
3. Sen āfītāb-ı ḫüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

nücüm-ı eşk:
1. **nücüm-ı eşk:**
Mesnevi 1
Mısra: **30**
Gözyaşı yıldızları, gözyaşı damlaları.
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḫsār
30. Nücüm-ı eşk olur çehremde seyyār

2. **nücüm-ı eşküm:***-üm*
Gazel 198
Mısra: **5**
Gözyaşı yıldızları, gözyaşı damlaları.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücüm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı ḳıyāmetdür bu

2. **nücüm-ı eşküm:***-üm*
Gazel 223
Mısra: **10**
Gözyaşı yıldızları, gözyaşı damlaları.
9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücüm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

nüh:[BK]
1. **nüh:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Far. Dokuz adedi.
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʿ efrūḫte tā ḫaşr nüh fānūs-rā

2. **nüh:**
Gazel 148

Mısra: **3**
Far. Dokuz adedi.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

nūḥa:
1. **nūḥa:**-*a*
Gazel 195
Mısra: **12**
İdris'in ardından peygamber olarak görevlendirilen ve kendisine inananları yaptığı gemiyle tufandan kurtaran kişi.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

nuḳaṭ:[FD]
1. **nuḳaṭ:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Noktalar; "nokta"nın cem'idir.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʾif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

nuḳl:[FD]
1. **nuḳl:**
Murabba 3
Mısra: **9**
(Ar.) Meze, çerez.
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

2. **nuḳl:**
Gazel 85
Mısra: **3**
(Ar.) Meze, çerez.
3. Nuḳl encüm mey ṣafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḥta-i pişḫūñ (u) felek mey-ḫānedür

nuḳl ol-:
1. **nuḳl oldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **4**
(Ar.) Meze, çerez olmak.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey ṣafaḳ sāġar hilāl

nükte:[FD]
1. **nükte:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
11. Diye bir nükte aġzuñçün Mesīḥī
12. Kimesne bulmaya maʿnā muḳarrer

nümā:[MT]
1. **nümā:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Far. Gösterici
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

nuʿmān:[KL]
1. **nuʿmān:**
Murabba 2
Mısra: **13**
gelincik çiçeği.
13. Būstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

nūr:[KL]
1. **nūrı:**-*ı*
Kıt'a 3
Mısra: **15**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

2. **nūr:**
Kaside 3
Mısra: **45**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
45. Afitāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

3. **nūr:**
Kaside 3
Mısra: **49**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
49. Âfitāba bir daḥi nūr içün egmezdi aġız
50. Mihr-i cūduñdan eger bir kez ideydi cer hilāl

4. **nūr:**
Kaside 20
Mısra: **2**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek toptolu nūr

5. **nūr:**
Kaside 20
Mısra: **38**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
37. Ehl-i fıskuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

6. **nūr:**
Gazel 45
Mısra: **4**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
3. Zāhidā yoḳ dir isen şemʿ ü meye
4. Yoḳ başuñda beyni vü gözünde nūr

7. **nūr:**
Gazel 46
Mısra: **1**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
1. Görmek isterseñ tecellī ide nūr
2. Kaʿbe-i Dīdār-ı yāra ḳarşu ṭur

8. **nūr:**
Gazel 47
Mısra: **1**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
1. Şeb-i zülfüñde ḫaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

9. **nūr:**
Gazel 69
Mısra: **11**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
11. Nūr itse çarḥı āteş-i āhum ʿaceb mi kim
12. Ḳaṣdum benüm bu çārsū-yı nüh-revāḳadur

10. **nūr:**
Gazel 89
Mısra: **6**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

11. **nūra:**-*a*
Gazel 100
Mısra: **10**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
9. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
10. Nūra müstaġrak ola türbetümüz

12. **nūr:**
Gazel 152
Mısra: **6**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfitāb-mertebeden nūr umar hilāl

13. **nūrın:**-*ın*
Gazel 218
Mısra: **9**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur.
9. Kılmazdı Mesīḥī heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Kūyıña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

nūr id-:
1. **nūr iderdi:**-*er, -di*
Gazel 131
Mısra: **15**
Aydınlatmak.
15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda mesṭūr olmaşaydı naḳş-ı ṭasvirüñ senüñ

nūr u fer bul-:
1. **nūr u fer buldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **62**
Aydınlanmak II Kuvvetlenmek.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

nūr-ı aḥmed:
1. **nūr-ı aḥmed:**
Murabba 2
Mısra: **5**
Hz. Muhammet'in ışığı.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür

nūr-ı çeşm:
1. **nūr-ı çeşm:**
Gazel 238
Mısra: **7**
Göz nuru.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ toprağı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḥāzır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

nūr-ı ḫudā:
1. **nūr-ı ḫudā:**
Kaside 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın nuru.
11. Terk it zalām-ı maʿṣıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḫudā ṭulūʿ ide şems-i ḍuḥā gibi

nūr-ı maḫż-ı bī-misl:
1. **nūr-ı maḫż-ı bī-mislüz:**-*üz*
Gazel 229
Mısra: **7**
Eşsiz benzersiz nur.
7. Biz şu nūr-ı maḫż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

nūr-ı reʿy:
1. **nūr-ı reʿyinden:**-*in, -den*
Kaside 3
Mısra: **22**
Görünen ışık, nur.
21. Āfitāb-ı salṭanat Ḥān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʿyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

nūr-veş:
1. **nūr-veş:**
Gazel 38
Mısra: **5**
Nurlu, ışıklı.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

nūş:[FD]
1. **nūşumı:**-*um, -ı*
Gazel 10
Mısra: **7**
(f.i.) : 1. tatlı:bal. 2. içki,işret. -nuş : 'içen , içici' manaları ile kelimelere takılır.
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

nūş id-:
1. **nūş idelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **18**
İçmek, Yudumlamak.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

nūş id-:
1. **nūş idüp:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **7**
İçmek, yudumlamak.
7. Nūş idüp bunlar ile Rūmili ṭolularını
8. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **nūş idüp:**-*üp*
Gazel 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçmek, yudumlamak.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

2. **nūş itmiş:**-*miş*
Gazel 213
Mısra: **1**
İçmek.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

nuṣḥ:[KL]
1. **nuṣḥı:**-*ı*
Gazel 121
Mısra: **5**
1. Nasihat.
5. Baña nuṣḥı tekellüf itme vāʿız
6. Ki divāne olan olmaz mükellef

nüsḫa:[TT]
1. **nüsḫası:**-*s, -ı*
Müfret 11
Mısra: **2**
1. Yazılı bir şey. 2. Kitabın bir kıt'a sureti.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʾirler örnegi

2. **nüshadur:**-*dur*
Gazel 155
Mısra: **10**
1. Yazılı bir şey. 2.Bir metnin kopyası,sureti.
9. Ṣaçuñdan ḫaddüñi cān ile aldum
10. Ṣan erzān nüshadur kāfirde buldum

nüsha-ı raḥm:

1. **nüsha-ı raḥm:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Merhamet parçası.
9. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

nüsḫa-ı şiʿr:
1. **nüsḫa-ı şiʿr:**
Gazel 255
Mısra: **15**
Şiirin bölümü, bir kısmı.
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri tesḫīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsün oldı

nūşirevān:[PALA]
1. **nūşirevāndur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
İran'ın Sasani sülâlesinden, adaletiyle ün salmış bir hükümdar. Tanıklarda adalet timsali olarak kullanılmıştır.
1. Biri Hürmüzdür ebrūsı meh-i nev
2. Lebi Nūşirevāndur kendü Ḫusrev

nuşret:[KL]
1. **nuşret:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Başarı, üstünlük, zafer; AllÀh'ın yardımı ile galip gelme.
31. Nuṣret ü feṯḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çaġırur tīġ ü nefīr

nüvişt:[FD]
1. **nüvişt:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Far. Yazılı, mektup. (Terkip ile kullanılır: ser-nüvişt).
7. Ser-nüvişt̲ümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

O

o:[GTS]
1. **o:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʾıḳ mıdur andan o şanʿat

2. **o:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. O ḳāmet üzre ol ḫurşid-ṣūret
4. Ḳıyāmet güni gibi pür-ḫarāret

3. **o:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

4. **anı:-n,-ı**
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
19. Anı dünyāda Ḥaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳḳ oldı şehīd

5. **aña:** *-ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
29. Ḳıydı çün aña ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi ṭaş oldı

6. **aña:**-*ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
35. Her melek aña iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

7. **anı:**-*n, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
O, işaret zamiri.
55. Daḥi ṣaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

8. **anuñ:**-*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cüdına reşk ider idi Ḥātem

9. **aña:**-*ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **69**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
69. Zehr içürdi aña sāḳī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

10. **anuñ:**-*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
75. Bunda biz ġuṣṣada vü rūḥı anuñ
76. Ṣaḥn-ı fırdevsde şād u ḫurrem

11. **anı:**-*n, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **79**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
79. Ḥaḳ anı hem-dem-i ġufrān itsün
80. Raḥmeti ḫᵛānına hem-nān itsün

12. **aña:**-*ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
83. Şemʿ gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

13. **aña:**-*ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
87. Cennet içinde firiştelerle
88. Yine her gün aña dīvān itsün

14. **aña:**-*ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
89. Kefeni giydürüp İdrīs nebī
90. Ḥullelerden aña ḳaftān itsün

15. **o:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Keçecilerde birisi Ṣaferdür
2. Ḳılur inṣāf o kim sāḥib-naẓardur

16. **o:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Ḳayṣar

17. **o:**
Gazel 2
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Ṣan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

18. **o:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
11. Görinmez ise çeşmüme bir daḥi o ḳāmet
12. Āhum ḳoparur çeşmüme başuma ḳıyāmet

19. **o:**
Gazel 4
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. ʿĀşıḳı dōlāb-veş her laḥza giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

20. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 8
Mısra: **102**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
101. Baḥr-ı ilmüñ çü muḥīṭ oldı bu ḳaṭre ḥālin
102. Terbiyetle nᵛola ḳılsa anı dürr-i şehvār

21. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **27**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

22. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 13
Mısra: **40**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

23. **andan:**-*n, -dan*
Kaside 13
Mısra: **54**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

24. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **62**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
61. Açduġınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Zāġ-ı şeb ḳıldukça anuñ heybetinden intiḳāl

25. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 14
Mısra: **19**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

26. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 14
Mısra: **22**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

27. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 14
Mısra: **50**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫᵛān

28. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 14
Mısra: **62**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ içün gizlenür senden dehān ile miyān

29. **o:**
Kaside 15
Mısra: **22**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḫākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

30. **o:**
Kaside 16
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Ṣan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

31. **o:**
Kaside 17
Mısra: **94**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

32. **o:**
Gazel 19
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yıldızumuzı yire düşürdi o ḳıyāmet

33. **o:**
Kaside 20
Mısra: **7**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭābīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

34. **o:**
Gazel 20
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḫaşirde seni māt ider o kişt

35. **o:**
Gazel 20
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
7. Ser-nüvişt̲ümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

36. **o:**
Gazel 52
Mısra: **5**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

37. **o:**
Gazel 58
Mısra: **3**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Gelmez diyü ḥaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

38. **o:**
Gazel 58
Mısra: **7**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
7. Siḥr ile meger aḳçe getürür o şanem kim
8. Her laḥzada bu dirhem-i eşk aña revāndur

39. **o:**
Gazel 63
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

40. **o:**
Gazel 73
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

41. **o:**
Gazel 81
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

42. **o:**
Gazel 94
Mısra: **14**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

43. **o:**
Gazel 102
Mısra: **10**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

44. **o:**
Gazel 107
Mısra: **12**
III. tekil şahış işaret sıfatı.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş koşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

45. **o:**
Gazel 113
Mısra: **1**
III. tekil şahış işaret sıfatı.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẓ

46. **o:**
Gazel 120
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
5. Beni mest idüben çeker dāra bir gün
6. çeşm-i muḥammer o ḥadd-i müzellef

47. **anda:**-*n, -da*
Gazel 131
Mısra: **16**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda mesṭūr olmaşaydı nakş-ı ṭasvirüñ senüñ

48. **o:**
Gazel 132
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

49. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 135
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

50. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 135
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

51. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 137
Mısra: **14**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

52. **o:**
Gazel 138
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Ḫançerüñçün çekerem şadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

53. **o:**
Gazel 138
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

54. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 140
Mısra: **6**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ

55. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 140
Mısra: **10**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʾl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

56. **o:**
Gazel 142
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

57. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 142
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

58. **o:**
Gazel 143
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana gūşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

59. **o:**
Gazel 144
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.
7. Didüm taḥammül ile irem mi vişālüñe
8. Didi o sen didüğüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

60. **o:**
Gazel 146
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

61. **o:**
Gazel 164
Mısra: **9**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

62. **olar:**-*lar*
Gazel 174
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭuṭağından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgūn

63. **o:**
Gazel 186
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

64. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 188
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
7. Ey gelüp ḫālüm şorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

65. **o:**
Gazel 204
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Başında gönlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

66. **o:**
Gazel 211
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.
5. Ey bāġbān aḥsent gülnār-ı laʿlüñe kim
6. Bāġ-ı cemāl içinde bitmez o deñlü fākih

67. **o:**
Gazel 217
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

68. **o:**
Gazel 224
Mısra: **3**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

69. **o:**
Gazel 238
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

70. **o:**
Gazel 241
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

71. **o:**
Gazel 259
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʿ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

72. **o:**
Gazel 262
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs işaret zamiri.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

73. **o:**
Gazel 272
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Şafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

74. **o:**
Gazel 287
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

o dem:
1. **o dem:**
Kaside 3
Mısra: **16**
O zaman.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

o dilber:
1. **o dilber:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
O sevgili.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

o yüzden:

1. **o yüzden:**
Mesnevi 1
Mısra: **31**
O sebepten, bu yüzden , o yüzden, o nedenle...
31. Şu denlü vāfir ağladum o yüzden
32. Ki ağlamaġla yaşum çıkdı gözden

ocaġına su koy-:[KL]
1. **ocaġına su koydu:**-*du*
Kaside 6
Mısra: **6**
Mahvetmek,harap etmek,ocağını söndürmek.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

2. **ocaġına su koyan: -an**
Gazel 49
Mısra: **9**
Mahvetmek,harap etmek,ocağını söndürmek.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle ṣāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

3. **ocaġına su koydu:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Mahvetmek,harap etmek,ocağını söndürmek.
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḥīnüñ ocaġına şu ḳoyma

ocaḳ:
1. **ocaḳ:**
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Târih. Yeniçeri teşkilâtı.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

2. **ocaḳ:**
Gazel 124
Mısra: **8**
Ateş yanan yer.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳîbi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoḡ olıcak ṭutuşur ocaḳ

3. **ocağına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 219
Mısra: **6**
Ateş yanan yer.
5. Beni giryān itmeden ḫāli degül bir dem raḳîb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

od:[MT]
1. **odlara:**-*lar, -a*
Murabba 1
Mısra: **9**
T. Ateş.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **od:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Ateş.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

3. **odın:**-*ı, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **58**
T. Ateş.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavāle

4. **odlar:**-*lar*
Kaside 2
Mısra: **33**
T. Ateş.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

5. **odı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **6**
T. Ateş.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı ṣoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

6. **od:**
Kaside 10
Mısra: **58**
T. Ateş.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

7. **odlar:**-*lar*
Kaside 16
Mısra: **59**
T. Ateş.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

8. **oda:**-*a*
Gazel 57
Mısra: **2**
T. Ateş.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

9. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 66
Mısra: **2**
T. Ateş.
1. Dil milḳetine ruḫlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

10. **odlar:**-*lar*
Gazel 73
Mısra: **4**
T. Ateş.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

11. **odı:**-*ı*
Gazel 89
Mısra: **6**
T. Ateş.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

12. **oda:**-*a*
Gazel 233
Mısra: **4**
T. Ateş.
3. Küyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

13. **oda:**-*a*
Gazel 248
Mısra: **5**
T. Ateş.
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

14. **odı:**-*ı*
Gazel 256
Mısra: **2**
T. Ateş.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

od ol-:
1. **od olup:**-*up*
Gazel 115
Mısra: **12**
Ateş ol-.
11. Öykündügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

od ur-:
1. **od urup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yakmak, dağlamak.
3. Od urup sīnemi ḥammām itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

od yaḳ-:
1. **od yaḳar:**-*ar*
Kaside 17
Mısra: **70**
Ateş yakmak.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde ṭaş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

oda:[GTS]
1. **oda:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Oda.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u ṣabrı raḫtın oda yaḳdı

2. **odada:**-*da*
Gazel 95
Mısra: **5**
Oda.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

of:[GTS]
1. **of:**
Kaside 17
Mısra: **48**
Ünl. (ses taklidi k.) Usanç , sıkıntı , bezginlik, ağrı, ıztırap, şikayet vb. duyguları anlatmak için kullanılır.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür ofʿdir iseñ uçar

oġul:[MT]
1. **oġlı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Erkek çocuk \ toy delikanlı.
1. Biri ser-maḥfilüñ oġlı ʿAlīdür
2. Ḥayālüm gice vü gündüz belidür

oğlan:[MT]
1. **oğlanı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Delikanlı, genç kimse.
35. Her melek aña iç oğlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

2. **oğlan:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Erkek çocuk \ toy delikanlı.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oğlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

3. **oğlan:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Erkek çocuk \ toy delikanlı.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭaş bunda oynaşur ḳoma oğlan uşaġ ile

oğul:[MT]
1. **oğul:**
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Cinsiyeti erkek olan evlât.
1. Maʿni-i ḫāṣ iyü oğul gibidür
2. Añdurur ṣāḥibin duʿāda olur

oğullu atalu ol-:
1. **oğullu atalu olmış:**-*mış*
Gazel 197
Mısra: **12**
Yakın, baba oğul gibi yakın olmak.
11. Ulaşduġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oğullu atalu

oḫşa-:okşa- |İP|
1. **oḫşamasa:**-*ma, -sa*
Kaside 7
Mısra: **76**
Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.
75. Kilküñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

2. **oḫşar:**-*r*
Gazel 91
Mısra: **2**
Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir nazarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

3. **oḫşar:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **4**
Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

oḫu:
1. **oḫurdı:**-*r, -dı*
Gazel 126
Mısra: **2**
Okumak, ezbere söylemek.
1. Yazılmadın ṣaḥāʾif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

oḳ:[İP]
1. **oḳ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Silah, savaş aleti.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

2. **oḳlaruña:**-*lar, -u, -ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **7**
Ok,yay,bakış. Oḳlaruñ kim tende zaḫm-ı ḫūnfeşāna girdiler.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

3. **oḳa:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **34**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

4. **oḳlar:**-*lar*
Gazel 5
Mısra: **4**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫm-nāk itmege
4. Şāḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

5. **oḳıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 8
Mısra: **14**
Silah, savaş aleti.
13. Söyledür bülbüli bū-y-ı gül ile bād-ı ṣabā
14. Manṭıḳu ʿṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara ṣan kim ʿAṭṭār

6. **oḳuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **27**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

7. **oḳlaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **7**
Silah, savaş aleti.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

8. **oḳuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 18
Mısra: **5**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

9. **oḳ:**
Kaside 20
Mısra: **5**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

10. **oḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 21
Mısra: **25**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.
25. Mazlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

11. **oḳı:**-*ı*
Gazel 25
Mısra: **9**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki ṣanʿatla zücāc

12. **oklaruñla:**-*lar, -uñ, -la*
Gazel 46
Mısra: **10**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
9. Zaḫm-ı tīrüñ ḳabre ḳoydı ḫalḳı hep
10. Oklaruñla ṭopṭolu oldı ḳubūr

13. **oḳuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 56
Mısra: **5**
Silah, savaş aleti.
5. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Ṣırāṭı uçar geçer

14. **oḳ:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Silah, savaş aleti.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

15. **oḳın:**-*ın*
Gazel 59
Mısra: **8**
Silah, savaş aleti.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḫdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

16. **oḳuñ:**-*uñ*
Gazel 70
Mısra: **6**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında oldukça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

17. **oḳı:**-*ı*
Gazel 75
Mısra: **4**
Silah, savaş aleti.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efġān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

18. **oḳundan:**-*u, -n, -dan*
Gazel 81
Mısra: **4**
Silah, savaş aleti.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

19. **oḳın:**-*ın*
Gazel 84
Mısra: **7**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

20. **oḳ:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Savaş aleti II Kirpik.
7. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dür eyler

21. **oḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 127
Mısra: **4**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

22. **oḳ:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Savaş aleti II Kirpik.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

23. **oḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 148
Mısra: **4**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

24. **oḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 180
Mısra: **2**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey ḳaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

25. **oḳ:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Silah, savaş aleti.
3. Bār-ı ḳahr u ḫayret ile ḳaddümi ḳılmış kemān
4. Ġamzeñi cān almaġa oḳ gibi çālāk eyleyen

26. **oḳuñ:**-*uñ*
Gazel 195
Mısra: **1**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

27. **oḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 195
Mısra: **5**
Silah, savaş aleti.
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını ferişteler
6. İdindi çarḫ siper ḫavf-ı zaḫm-ı peykāndan

28. **oḳ:**
Gazel 196
Mısra: **8**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
7. Ġayrıdan ḳılsa güzer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

29. **oḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 210
Mısra: **9**
Silah, savaş aleti.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḫ kendüyi yaya

30. **oḳuñ:**-*uñ*
Gazel 223
Mısra: **3**
Savaş aleti II Kirpik.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

32. **oḳuñ:**-*uñ*
Gazel 223
Mısra: **7**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile ṣanuram arar ġubār çeşmümde

32. **oḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 234
Mısra: **8**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḫaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

33. **oḳuñ:**-*uñ*
Gazel 238
Mısra: **4**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḫmete

34. **oḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 246
Mısra: **4**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. 2. Kirpikler.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

35. **oḳuñ:**-*uñ*
Gazel 257
Mısra: **7**
Silah, savaş aleti.
7. Oḳuñ yüregine ṭoḳunacaġın
8. Mesīḥī şimdi göñlinden geçürdi

oḳ at-:
1. **oḳ atılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 211
Mısra: **10**
Ok atmak.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʿāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

oḳı-:
1. **oḳıdı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **16**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
15. Nāgeh görindi çeşmüme ṣubḥ-ı sepīde-dem
16. Hātifʾ mübeşşiri oḳıdı anda bir ezān

2. **oḳıdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **29**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.

29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿ ri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cūy-ı āb

3. **oḳımadan:**-*madan, -*
Kaside 7
Mısra: **88**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿ rin oḳımadan eyler ictināb

4. **oḳırdı:**-*r, -dı*
Kaside 8
Mısra: **60**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Sūsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

5. **oḳısun:**-*sun*
Kaside 14
Mısra: **22**
Söylemek, çağırmak, demek.
21. Medḥüñe gördüm nihāyet yok didüm bir ḫoş ġazel
22. Meclisüñde oḳısun muṭrıbler anı her zamān

6. **oḳınur:**-*n, -ur*
Gazel 23
Mısra: **12**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ naḳşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāziʿ āt

7. **oḳımadın:**-*ma, -dı, -n*
Gazel 212
Mısra: **7**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
7. Meclis-i ḥüsne daḫi oḳımadın çıḳa gelür
8. Bilmezüz nicʾ idelüm ḫaṭṭ-ı siyeh-kāruñ ile

8. **oḳı:**
Gazel 236
Mısra: **8**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güzeşt üm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

9. **oḳımışdum:**-*mış, -du, -m*
Gazel 286
Mısra: **10**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.
9. Öldürecegin ʿışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

10. **oḳur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **39**
Okumak; çağırmak, davet etmek.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

11. **oḳınurken:-ı,-n,**-*ur, -ken*
Kaside 13
Mısra: **5**
Oku-, Okun-.
5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

12. **oḳudugı:**-*dug, -ı*
Kaside 8
Mısra: **53**
Okumak.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsī-i eşcār üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenār

13. **oḳuyayın:**-*y, -a, -y, -ın*
Kaside 16
Mısra: **18**
Okumak.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

14. **oḳumaḳdur:**-*mak, -dur*
Gazel 23
Mısra: **6**
Okumak.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ küşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

15. **oḳur:**-*r*
Gazel 47
Mısra: **9**
Okumak.
9. Elīf-bā bilmeyen ümmīler oḳur
10. Cemālüñ muṣḥafından sūre-i Nūr

16. **oḳuduḳça:**-*duḳça*
Gazel 94
Mısra: **9**
Okumak.
9. Oḳuduḳça ʿarz-ı ḥālüm rıḳʿaşın dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

17. **oḳunan:**-*nan*
Gazel 94
Mısra: **10**
Okunulan şey.
9. Oḳuduḳça ʿarz-ı ḥālüm rıḳʿaşın dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

18. **oḳur:**-*r*
Gazel 145
Mısra: **2**
1.Okumak. 2. Yüksek sesle oku-, çağır- 3.Çağır-.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler gönül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser gönül

19. **oḳur:**-*r*
Gazel 145
Mısra: **3**
Okumak.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḫmūrlıḳ yazar gönül

20. **oḳuyup:**-*y, -up*
Gazel 208
Mısra: **1**
Okumak.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni tesḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʾsīr ide

21. **oḳunsa:**-*sa*
Gazel 169
Mısra: **10**
Yüksek sesle telaffuz etmek 2) Çağırmak, davet etmek.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

22. **oḳutmaduñ:-t,**-*du, -ñ*
Gazel 193
Mısra: **1**
Ders vermek, öğretmek, okutmak.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḥurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

6. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tüm.
3. ʿAceb mi eylese cānda ḳarārı
4. Ḳılıcıyla alupdur ol diyarı
ol-:
1. **olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Olmak.
1. Biri ḥammāmcınun oġlı Baḫşī
2. Ki olmış lebleri laʿl-i bedaḫşī

2. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 1
Mısra: **2**
Olmak.
1. Birisi Kız ʿAlīdür kʿol semen-ber
2. Olupdur sükker-i pālūdeden ter

7. **olupdur:**-*up, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Olmak.
1. Biri Ṣarrāf-zādedür güher-pāş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

8. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

9. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Şaçı olmazsa seyyidligine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

10. **olduġuna:**-*duk, -u, -n, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Olmak.
3. Şaçı olmazsa seyyidligine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

12. **olsa:**-*sa*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Olmak.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

13. **olduġın:**-*duġ, -ı, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bileydi olduġın bu nesl ḫāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde ʿAzāzil

14. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

15. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Olmak.
1. Biri Şerbetçi-oġlı sīb-ġabġab
2. Sözin cüllāb itmiş ol şeker-leb

24. **olmış:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Olmak.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña sānī
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

25. **olur:**-*ur*
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

26. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
Olmak.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

27. **olan:**-*an*
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
Olmak.
11. Cānını üste virüp ʿāḳıl olan
12. Degişür āḫirete dünyāyı

43. **olur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

44. **olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

19. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Raḳib el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

46. **olupdur:**-, *-dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Olmak.
1. Biri Yūsufʾ durur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

49. **olur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

50. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Güneş ʿāşık olup her şubḥ ol aya
4. Girer derviş gibi aḳ ʿabāya

51. **olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Olmak.
1. Biri hāfiẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḥudā virmiş aña elḥān-ı Dāvūd

52. **olur:**-*ur*
Kaside 1
Mısra: **8**
Olmak.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe nazẓāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

53. **olmayısar:**-*ma, -y, -ı, -s, -ar*
Kaside 1
Mısra: **11**
Olmak.
11. Biz ḳadar ehl-i sevāb olmayısar maḥşerde
12. Ger ḫaṭāmuza bedel eyleyesin luṭfu ʿaṭā

58. **oldukça:**-*dukça*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça miḳrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

59. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Olmak.
9. Beş on gün eylesem ger şavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

60. **olur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Olmak.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

61. **olur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **26**
Olmak.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

62. **olupdur:**-*up, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **34**
Olmak.
33. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
34. Yüzüm san mecmaʿu l-baḥreyn olupdur

63. **olam:**-*a, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **46**
Olmak.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāşī
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāşı

64. **olursa:**-*ur, -sa*
Mesnevi 1
Mısra: **51**
Olmak.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿiṣyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşān

65. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **61**
Olmak.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

66. **olur:**-*urur*
Mesnevi 1
Mısra: **104**
Olmak.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

67. **olur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **129**
Olmak.
129. Olur şan gice vü gündüz berāber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

68. **olsa:**-*sa*
Mesnevi 1
Mısra: **136**
Olmak.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẓarda

69. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **139**
Olmak.
139. Şanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

71. **olupdur:**-*up, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Cemāli ḳıble-i aṣḥāb olupdur
4. Dükānı naʿlden miḥrāb olupdur

72. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Olmak.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

74. **oldı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **3**
Olmak.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

76. **olup:**-*up*
Murabba 2
Mısra: **21**
Olmak.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-firāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

77. **olur:**-*ur*
Murabba 2
Mısra: **26**
Olmak.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

79. **oldı:**-*dı*
Murabba 2
Mısra: **39**
Olmak.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

80. **ola:**-*a*
Murabba 2
Mısra: **42**
Olmak.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

81. **olımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 2
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ṣūfilere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

83. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **13**
Olmak.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Şandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

85. **olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 2
Mısra: **34**
Olmak.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

86. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **48**
Olmak.
47. Dergāhını gözetmege her gice ṣubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

87. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **53**
Olmak.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Ṭaş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

89. **olmuş:**-*muş*
Kaside 2
Mısra: **58**
Olmak.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāfʾiçün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

90. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **60**
Olmak.
59. Vardukça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

94. **olur-mış:**-*ur, -muş*
Gazel 3
Mısra: **10**
Olmak.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

95. **oldı:**-*dı*
Gazel 3
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ḫaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

96. **ola:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **14**
Olmak.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

98. **ola:**-*a*
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Olmak.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʾim uyuban zelzeleye itmese ḫiffet

99. **ol:**
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Olmak.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

100. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Kıt'a 3
Mısra: **16**
Olmak.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

103. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Olmak.
13. Tutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

104. **oldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **14**
Olmak.
13. Tutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

105. **olmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Kaside 3
Mısra: **35**
Olmak.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cūduñuñ
36. Şöyle ḫāli üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

106. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **39**
1.Olmak.
39. Sehv idüben reʿyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

107. **olmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Kaside 3
Mısra: **52**
Olmak.
51. Ḫāşeliʿllāh kim terakḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḥalḳa-be-gūşuñ olmayaydı ger hilāl

108. **ol:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Olmak.

5. Yā Rab ol nakş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü nakḳāşı daḫi ḥayrān aña

109. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 4
Mısra: **8**
Olmak.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña
110. **olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı, -*
Kaside 4
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ehl-i Rūm aḥşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

111. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Kaside 4
Mısra: **15**
Olmak.
15. ʿĀşıḳuñ melḥūzı olduġı gibi ebrū-yı yār
16. Fikr iderlerdi hilāl-i ʿidi cumhūr-ı enām

114. **olmış:**-*mış*
Gazel 5
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫım-nāk itmege
4. Şāḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

116. **olmasun:**-*ma, -s, -un*
Gazel 5
Mısra: **9**
Olmak.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān aña

117. **olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 5
Mısra: **8**
Olmak.
7. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i niẓām
8. Bī-nefāẕ olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkām-ı nişā

119. **olur:**-*ur*
Kaside 5
Mısra: **42**
Olmak.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān
125. **olur:**-*ur*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Olmak.
3. Biregü maʿnīsini besleme kim
4. Maʿnide ol ḥarām-zāde olur

126. **olsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **2**
Olmak.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

127. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 6
Mısra: **51**
Olmak.
51. Şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

128. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **53**
Olmak.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

129. **ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **54**
Olmak.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı kūyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

130. **ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **59**
Olmak.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

131. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 6
Mısra: **60**
Olmak.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

132. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 6
Mısra: **74**
Olmak.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül dūd u her şerer jāle

133. **ola:**
Kaside 6
Mısra: **94**
Olmak.
93. Görürse gül gibi eşʿārını Mesīḥīnüñ
94. Eriyüp ola ḥayādan meh ile ḫʷar jāle

134. **oldı:**-*dı*
Gazel 7
Mısra: **2**
Olmak.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā baña
2. Bīgāne oldı ʿişret ü zevḳ ü şafā baña
120. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 5
Mısra: **48**
Olmak.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān
139. **olmaz:**-*maz*
Kaside 7
Mısra: **44**
Olmak.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʿş-şefāʿa olmaz imiş müʿmine ʿaẕāb
143. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 7
Mısra: **56**
Olmak.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

144. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 7
Mısra: **61**
Olmak.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb
146. **ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **71**
Olmak.
71. Ger iʿ tidāl-i ṭabʿuñ ola muşliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

147. **ola:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **100**
Olmak.
99. Çün ḫʷān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

148. **ola:**-*a*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Olmak.
1. Meger kʿire ʿazīm ola kıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

149. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 8
Mısra: **4**
Olmak.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāġda olmasa iderdi reftār

150. **olsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **16**
Olmak.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ okıyup olsa hevā-dārı ne var

151. **oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **27**
Olmak.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

153. **olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **46**
Olmak.
45. Sübḥa-ı naẕmını aldukça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

154. **olduḳça:**-*duḳça*
Kaside 8
Mısra: **52**
Olmak.
51. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maʿānī sābit
52. Kevkeb-i fikretüñ olduḳça felekde seyyār

155. **olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 8
Mısra: **64**
Olmak.
63. Baḥr keffīnde nʿola laʿlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

156. **olıcaġız:**-*ıcaġ, -ız*
Gazel 9
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşık olıcaġız Muṣṭafā
158. **olmış:**-*mış*
Kaside 9
Mısra: **20**
Olmak.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿiẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl
160. **olma:**-*ma*
Kaside 9
Mısra: **28**
Olmak.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl
162. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 9
Mısra: **66**
Olmak.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḫḫāl (sümm-i)

163. **ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **72**
Olmak.
71. Şu deñlü cūduñ eli ṭutdı şāʿil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʿāl

164. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 9
Mısra: **75**
Olmak.
75. Dıraḫt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḫaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

165. **olur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **79**
Olmak.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

166. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 10
Mısra: **6**
Olmak.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

167. **oldur:**-*dur*
Kıt'a 10
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaşdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

168. **olam:**-*am*
Kıt'a 10
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaşdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest
172. **olmadı:**-*ı, -ma, -dı*
Kaside 10
Mısra: **33**
Olmak.
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hem ʿinān
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm
174. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **16**
Olmak.
15. Gerçi vāfir aḳçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

175. **olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Kaside 11
Mısra: **22**
Olmak.
21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

177. **olam:**-*am*
Kaside 11
Mısra: **44**
Olmak.
43. Ḳanı ādem kʿaça encüm gibi çeşm-i iʿtibār
44. Tā olam maʿ nāda ben de māh-veş hengāme-gīr

178. **ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **45**
Olmak.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola tūtī-i ṭabʿ
46. Hiç elḥān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

179. **ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **46**
Olmak.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola tūtī-i ṭabʿ
46. Hiç elḥān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

180. **olam:**-*am*
Kaside 11
Mısra: **50**
Olmak.
49. Miḍhatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

181. **ola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **50**
Olmak.
49. Miḍhatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

182. **olurdum:**-*ur, -dum*
Kaside 11
Mısra: **54**
Olmak.
53. Kāʾinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

183. **olaydun:**-*a, -y, -dun*
Kaside 11
Mısra: **54**
Olmak.
53. Kāʾinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr
185. **olmadı:**-*ma, -dı, -*
Gazel 11
Mısra: **6**
Olmak.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʾil-i eşküme bir dem feth-i bāb
187. **ola:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **27**
Olsa.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

188. **ola:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **28**
Olsa.
27. Ger melāʾik ola kātibler ü eflāk evrāḳ
28. Ger mürekkeb ola deryālar u aklām eşcār

189. **ola:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **30**
Olsun.
29. Ey seḫā menbaʿı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem
30. Keremüñ rūz-ı ḥesāb ola vü olmaya şümār

190. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 12
Mısra: **30**
Olmasın.
29. Ey seḫā menbaʿı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem
30. Keremüñ rūz-ı ḥesāb ola vü olmaya şümār

191. **olur:**-*ur*
Müfret 12
Mısra: **1**
Olmak.
1. Rāsti çarḫ-ı ẓarāfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyāt-ı Mesīḥīden olan kişi ḫabīr

192. **olan:**-*an*
Müfret 12
Mısra: **2**
Olmak.
1. Rāsti çarḫ-ı ẓarāfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyāt-ı Mesīḥīden olan kişi ḫabīr

193. **ol:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

194. **olmaz:**-*maz*
Gazel 12
Mısra: **6**
Olmak.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiẕāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

195. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 12
Mısra: **12**
Olmak.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb
200. olmaya:-***ma, -y, -a***
Kaside 13
Mısra: 12
Olmak.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

201. olduġı:-***duġ, -ı***
Kaside 13
Mısra: 37
Olmak.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

204. **olmaz:**-*maz*
Gazel 13
Mısra: **6**
Olmak.
5. Âhuma hāʾil degül rūy-ı raḳīb
6. Berḳ-i ʿālem-tāba ebr olmaz ḥicāb

205. **oldı:**-*dı*
Gazel 13
Mısra: **8**
Olmak.
7. İntiẓār-ı pāy-būsuñla şehā
8. Oldı bilüm ḫalḳa mānend-i rikāb

206. **olur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **2**
Olmak.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

207. **oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **10**
Oldu.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

208. **ola:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **44**
Olsun.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḫsāruñla cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫᵛān

209. **olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 14
Mısra: **48**
Olmuştur.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān
211. **ol:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Olmak.
5. Hercāʾīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

212. **olur:**-*ur*
Gazel 14
Mısra: **8**
Olmak.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

213. **ol:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Olmak.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

214. **ol:**
Kıt'a 14
Mısra: **6**
Olmak.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

215. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 15
Mısra: **6**
Olmak.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḫayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher
217. **oldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **27**
Olmak.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden añа ḳazāsın ister

218. **olubdur:**-*ub, -dur*
Kaside 15
Mısra: **34**
Olmak.
33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

219. **olmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Kaside 16
Mısra: **30**
Olmak.
29. Sāḳi bize bu şubḥ şabūḥı şunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḫamrā

220. **ol:**
Kaside 16
Mısra: **33**
O.
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿ aña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

221. **olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 16
Mısra: **33**
Olmak.
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿ aña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

222. **olduġıçün:**-*duġ, -içün*
Kaside 16
Mısra: **37**
Olmak.
37. Gün olduġıçün ẕihnine teşbīh her aḫşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

223. **ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **64**
Olmak.
63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿ a-ı çarḫa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaṣṣā

224. **olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **65**
Olmak.
65. Yazınmaġ içün medḥüñi günden güne olur
66. Kırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

225. **ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **67**
Olmak.
67. Ẕikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

226. **olmayayın:**-*ma, -y, -a, -yın*
Kaside 16
Mısra: **74**
Olmak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

227. **olalı:**-*alı*
Kaside 16
Mısra: **77**
Olmak.
77. Ay ile güneş dīdeleri olalı çarḫuñ
78. İki göz ile baḳmadı ben ḳuluña aşlā

228. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 16
Mısra: **79**
Olmak.
79. Olmaya ʿimāret ebedī ḫāne-i ḳalbüm
80. Ger luṭfuñ ile cūduñ aña olmaya bennā

229. **oluban:**-*uban*
Kaside 16
Mısra: **85**
Olmak.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Ẕıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

230. **oldı:**-*dı*
Gazel 16
Mısra: **1**
Olmak.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʾsir eyler mi ki yā Rab

231. **olsun:**-*sun*
Gazel 16
Mısra: **4**
Olmak.
3. Meleksin sen felekdür āsitānuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

232. **ola:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

233. **öldi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **7**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Yatdukça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥışār

234. **ölüp:**-*üp*
Kaside 17
Mısra: **9**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʿl çeşm-çār

235. **oldı:**-*dı*
Kaside 17
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʿl çeşm-çār

236. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 17
Mısra: **14**
Olmak.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār
238. **olam:**-*am*
Kaside 17
Mısra: **71**
Olmak.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider ḳarḥ-ı ḫīle-kār

239. **olsa:**-*sa*
Kaside 17
Mısra: **84**
Olmak.
83. Ne çekdügümi ben bu arıḳ bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

240. **ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **90**
Olmak.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

241. **olmış:**-*mış*
Gazel 17
Mısra: **4**
Olmak.
3. Gitmedi ḥaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

242. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 17
Mısra: **6**
Olmak.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḫ ile ṣoḥbet-i ṣaḥrā nasīb

243. **olur:**-*ur*
Gazel 17
Mısra: **10**
Olur: Ol-, olur.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın ṣavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḥmet-i ferdā naṣīb

244. **olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 18
Mısra: **1**
Olmak.
1. Olmaġa milket-i çemene şehriyār serv
2. Dikdi livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār serv

245. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 18
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʾy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʿ tibār serv

246. **olsa:**-*sa*
Kaside 18
Mısra: **28**
Olmak.
27. Ḳaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʿiẓār serv
251. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Olmak.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

252. **ola:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **60**
Olmak.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i nakş u nigār serv

253. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 18
Mısra: **4**
Olmak.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

254. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **28**
Olmak.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

255. **ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **35**
Olmak.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

256. **olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 19
Mısra: **50**
Olmak.
49. Ḳo reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menşūr

257. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **51**
Olmak.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr

258. **olasın:**-*ası, -n*
Kaside 19
Mısra: **52**
Olmak.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr

259. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **52**
Olmak.
51. Ḳanāʿat oldı Mesīḥī çü kenz-i lā-yefnā
52. Dürüş ki olasın ol genc-i bāḳīye gencūr
261. **olsa:**-*sa*
Kaside 20
Mısra: **3**
Olmak.
3. Aṣfiyā yiri yine ṣaffī-ı ṣafā olsa gerek
4. Eşkıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

262. **olsa:**-*sa*
Kaside 20
Mısra: **6**
Olmak.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

263. **olsa:**-*sa*
Kaside 20
Mısra: **8**
Olmak.
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭābīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

265. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **12**
Olmak.
11. Sensin ol ḥirmen-i luṭfu kerem ü cūd u seḫā
12. Niʿ met-i cūduñ ile oldı ġanī vaḫş ü ṭuyūr

266. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **13**
Olmak.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḫmūr

267. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḫmūr

268. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **16**
Olmak.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār
270. **olan:**-*an*
Kaside 20
Mısra: **31**
Olmak.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şerefʿü faẓl u keremle meşhūr

271. **olmaz:**-*maz*
Kaside 20
Mısra: **39**
Olmak.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı şeher anber-būy
40. Ṭīb-i ḫulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḫūr
274. **ol:**
Gazel 20
Mısra: **6**
O.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

275. **oldı:**-*dı*
Gazel 20
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ser-nüviştümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

276. **olmış:**-*mış*
Gazel 21
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ġamzeñe öyküdügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öniñde maḫbūs-ı devāt

277. **olma:**-*ma*
Gazel 21
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

278. **olduġ:**-*duġ, -ı*
Kaside 21
Mısra: **7**
Olduġu zaman.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin ṣadā gibi
280. **ola:**-*a*
Kaside 21
Mısra: **22**
Olmak.
21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i ṣabā gibi

281. **olma:**-*ma*
Kaside 21
Mısra: **25**
Olmak.
25. Maẓlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

282. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 21

Mısra: **29**
Olmak.

29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

283. **ol:**
Kaside 21
Mısra: **30**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
29. Her bir ġanī ki olmaya anda ġınā-yı ḳalb
30. Maʿnāda ol ganī degül el-ḥaḳ ʿanā gibi

284. **oldı:**-*dı, -*
Gazel 24
Mısra: **9**
Olmak.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta bāʿis
287. **öldi:**-*di*
Gazel 25
Mısra: **11**
Yaşamaz olmak, can vermek.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

288. **olmış:**-*mış*
Gazel 28
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḥaṭṭ-ı ṣabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʿl-i melīḥ

289. **ol:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḥaṭṭ-ı ṣabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʿl-i melīḥ

290. **ol:**
Gazel 28
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ṣubḥ-ı devlet olmış ol ḥaṭṭ-ı ṣabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʿl-i melīḥ

291. **olmış:**-*mış*
Gazel 28
Mısra: **4**
Olmak.
3. Dir gören zaḫmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

292. **olur:**-*ur*
Gazel 28
Mısra: **10**
Olmak.
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳīb
10. Yine kendü kendüye olur secīḥ
295. **ol:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

296. **olmaz:**-*maz*
Gazel 30
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

297. **olsun:**-*s, -un*
Gazel 30
Mısra: **8**
Olmak.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

298. **olur:**-*ur*
Gazel 30
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

299. **olur:**-*ur*
Gazel 31
Mısra: **4**
Olmak.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

300. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 31
Mısra: **7**
Olmak.
7. Encümiyle şeb anuñ giceligi olmışdur
8. Kendüye giymege ḥūrşīd-i zer-efser-i çarḫ
302. **ol:**
Gazel 34
Mısra: **1**
O.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

303. **oldı:**-*dı*
Gazel 34
Mısra: **3**
Olmak.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed
306. **olur:**-*ur*
Gazel 35
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ṣārībü'l-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʿl-ḥad

308. **olduġını:**-*dug, -ı, -n, -ı*
Gazel 35
Mısra: **8**
Olmak.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

309. **ol:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Olmak.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed
311. **olduġını:**-*duġ, -ı, -n, -ı*
Gazel 36
Mısra: **4**
Olmak.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

312. **olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ger mey içdiyse Mesīḥī aña ḥad lāzım olur
10. Ḳāżī cāʿiz degül incitmek anı fevḳaʿl-ḥad

341. **ola:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

314. **olacaġı:**-*acaġ, -ı*
Gazel 37
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoḳ a eşed

315. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 38
Mısra: **1**
Olmak.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

316. **ol:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

317. **oldı:**-*dı*
Gazel 39
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ḫasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd
380. **olanı:**-*a, -n, -ı*
Gazel 89
Mısra: **8**
Olmak.
7. Yay gibi çeküp egrilerı yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dür eyler

318. **ola:**-*a*
Gazel 40
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

319. **olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **1**
Olmak.
1. Sāḳi lebüñ hem-dem-i cām-ı şarāb olur
2. ʿAks-i ruḫuñla cām-ı şarāb āfıtāb olur

320. **olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **2**
Olmak.
1. Sāḳi lebüñ hem-dem-i cām-ı şarāb olur
2. ʿAks-i ruḫuñla cām-ı şarāb āfıtāb olur

321. **olur:**-*ur*
Gazel 42
Mısra: **4**
Olmak.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

322. **ol:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Olmak.
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

323. **olur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **6**
Olmak.
5. Meh-pāreler durur nʿ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfītāb olur
325. **olur:**-*ur*
Gazel 47
Mısra: **6**
Olmak.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

332. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 53
Mısra: **10**
Olmak.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden ezher
329. **olsa:**-*sa*
Gazel 51
Mısra: **9**
Olmak.
9. Mesīḥī ḫaste-dil olsa ʿaceb mi
10. Ki ʿālemde bugün nādān ḫoşdur
333. **öldügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Gazel 53
Mısra: **11**
Yaşamaz olmak, can vermek.
11. Mesīḥī öldügine acımazdı
12. Olaydı bir daḥi yār-ı suḥanver

334. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 53
Mısra: **12**
Olmak.
11. Mesīḥī öldügine acımazdı
12. Olaydı bir daḥi yār-ı suḥanver

337. **ol:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.
1. Ben ḫasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur
348. **olalı:**-*alı*
Gazel 67
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ḫāldaş olalı senüngün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḫālümüz it ḫālidür

349. **olduġıçün:**-*duġ, -ı, -çün*
Gazel 67
Mısra: **9**
Olmak.
9. Seydi Gāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

354. **olduḳça:**-*dukça*
Gazel 70
Mısra: **5**
Olmak.

5. Ḫāne-i dil ʿışḳ bāzārında olduḳça mezād
6. Ey kemān-ebrū aña evvel oḳuñ ḳapu açar

356. **olur:**-*ur*
Gazel 71
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

357. **olur:**-*ur*
Gazel 71
Mısra: **9**
Olmak.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

358. **olur:**-*ur*
Gazel 71
Mısra: **11**
Olmak.
11. Zühre gökden işidüp didi ne erkek sāz olur

359. **oldı:**-*dı*
Gazel 73
Mısra: **1**
Olmak.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

360. **olur:**-*ur*
Gazel 73
Mısra: **14**
Olmak.
13. Yūsuf-ı hūrşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

361. **ola:**-*a*
Gazel 74
Mısra: **2**
Olmak.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

365. **olsun:**-*sun*
Gazel 76
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḫsār ʿāşıḳıdur

368. **olmaġ:**-*maġ*
Gazel 79
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her ṣubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

373. **olmaġ:**-*maġ, -ı*
Gazel 83
Mısra: **2**
Olmak.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur
375. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 86
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ġam u ġuṣṣa gönülde şöyle kim var
2. Olupdur iz hümā isneyni fi ʾl-ġār

376. **olmaşun:**-*ma, -şun*
Gazel 86
Mısra: **7**
Olmak.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

377. **olmış:**-*mış*
Gazel 86
Mısra: **7**
Olmak.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

390. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 92
Mısra: **6**
Olmak.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

392. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 93
Mısra: **6**
Olmak.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

395. **olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **7**
Olmak.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur
397. **oldı:**-*dı*
Gazel 95
Mısra: **4**
Olmak.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḫbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

398. **oldı:**-*dı*
Gazel 95
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

399. **olmaz:**-*maz*
Gazel 96
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḫālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

400. **olmaz:**-*maz*
Gazel 96
Mısra: **6**
Olmak.
5. Muḥabbetden cemālüne ne noḳṣān irişür ey meh
6. Havā çün ḫāʾil-i ferr-i şuʿāʿ-ı āfītāb olmaz

401. **olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 96
Mısra: **9**
Olmak.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʾat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

402. **olmaz:**-*maz*
Gazel 96
Mısra: **10**
Olmak.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʾat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

403. **oldı:**-*dı*
Gazel 97
Mısra: **1**
Olmak.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

406. **olmaz:**-*maz*
Gazel 98
Mısra: **2**
Olmak.
1. Sürsem müjemi nʿola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

407. **ola:**-*a*
Gazel 98
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ṣol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz
410. **oldı:**-*dı*
Gazel 100
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ṭāk-ı ebrūlaruña dil vireli
4. Ḥaḳ bilür ṭāḳ oldı ṭāḳatümüz

411. **olsa:**-*sa*
Gazel 100
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ulumaġı göreydüñ olsa eger
8. Seg-i kūyuñ ḳadarca ʿizzetümüz
408. **olsa:**-*sa*
Gazel 100
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ḫoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

432. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 110
Mısra: **2**
Olmak.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş
417. **olur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **16**
Olmak.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

418. **ola:**-*a*
Gazel 105
Mısra: **7**
Olmak.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feth-i bāb
8. Her laḥẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

419. **ola:**-*a*
Gazel 106
Mısra: **14**
Olmak.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḥmūr çeşm-i her nergis

420. **olmazdum:**-*maz, -du, -m*
Gazel 107
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ger şanāʿiʿ ṣatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş
426. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 107
Mısra: **20**
Olmak.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tırāş

427. **olur:**-*ur*
Gazel 108
Mısra: **6**
Olmak.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

428. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 108
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḫuñla gülsitān āteş
430. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 110
Mısra: **1**
Olmak.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş
413. **ola:**-*a*
Gazel 101
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ġām yimezüz Mesīḥī ḥaşirde günāhdan
10. Ger ʿaḳd-i zülf-i dilber ola dest-gīrümüz

414. **oldıysa:**-*dı, -y, -sa*
Gazel 102
Mısra: **1**
Olmak.
1. ʿAyb itme ṣūfī meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

415. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 102
Mısra: **4**
Olmak.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

446. **olımazam:**-*ı, -maz , -em*
Gazel 122
Mısra: **10**
Olmak.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ
438. **olur:**-*ur*
Gazel 113
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẕ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẕ

439. **olıcaġız:**-*ıcaġ, -ız*
Gazel 113
Mısra: **4**
Olmak.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimātuñ
4. Maʿnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẕ

440. **olmaşa:**-*ma, -şa*
Gazel 114

Mısra: **9**
Olmak.
9. Olmaşa teşbīh işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʿ

441. **olmaz:**-*maz*
Gazel 114
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ger ururs boynumı tīġ-ı ecel
12. Baña şemşīrüñden olmaz inḳıṭāʿ
444. **olan:**-*an*
Gazel 118
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḥişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur aña ḳulaġ
434. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 110
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḳaçmazdı benden ol ṣanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

435. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 110
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʿol āsitān olupdur aña āsumān-veş

436. **olur:**-*ur*
Gazel 112
Mısra: **6**
Olmak.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

455. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 128
Mısra: **2**
Olmak.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

471. **olsun:**-*sun*
Gazel 135
Mısra: **4**
Olmak.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük
452. **oldı:**-*dı*
Gazel 126
457. **olsun:**-*sun*
Mısra: **6**
Olmak.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ
Gazel 129
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bezm-i miḥnetde ḥarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

458. **olsa:**-*sa*
Gazel 130
Mısra: **3**
Olmak.
3. Serv beñzerdi ḳaddüñe olsa
4. Başdan ayaġa nāz Ḳāsım Beg
459. **olmaz:**-*maz*
Gazel 130
Mısra: **5**
Olmak.
5. Mürġ-i dil ṣaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

460. **oldı:**-*dı*
Gazel 130
Mısra: **9**
Olmak.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuşşāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg

461. **olur:**-*ur*
Gazel 131
Mısra: **5**
Olmak.
5. Sūz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḫlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdügince naḳş-ı tasvīrüñ senüñ
466. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 133
Mısra: **1**
Olmak.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḫod çelik

467. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 134
Mısra: **1**
Olmak.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik
449. **olıcak:**-*ıcak*
Gazel 124
Mısra: **8**
Olmak.
7. Añdukça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

523. **oldı:**-*dı*
Gazel 163
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm
477. **oldı:**-*dı*
Gazel 140
Mısra: **1**
Olmak.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

478. **oldı:**-*dı*
Gazel 140
Mısra: **2**
Olmak.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

480. **oldı:**-*dı*
Gazel 140
Mısra: **8**
Olmak.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki ṣanurduñ
8. Üş ḥāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

481. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 141
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

482. **ol:**
Gazel 141
Mısra: **11**
O.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

483. **olur:**-*ur*
Gazel 143
Mısra: **4**
Yardımcı fiil Olmak.
3. Kanlı yaşumdan itseñ ana gūşvāruñı
4. Ḳanda olur o deñlü güzel ābdār laʿl

484. **ola:**-*a*
Gazel 143
Mısra: **6**
Olmak.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cūy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

485. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 144
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ḥüsnüñ bahārı ʿaḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu ʿıḳāl-i ʿaḳl

488. **olınca:**-*ınca*
Gazel 147
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʿ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

489. **olur:**-*ur*
Gazel 147
Mısra: **14**
Olmak.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

490. **ol:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

491. **olam:**-*am*
Gazel 148
Mısra: **7**
Olmak.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

492. **ol:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Olmak.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

493. **ol:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Olmak.
9. Bizi ṣusuz ḳoduñ ey cüy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

494. **ol:**
Gazel 148
Mısra: **12**
Olmak.
11. Āh ile ʿarş ḥorosını kebāb itmiş iken
12. Gel berü külbe-i aḥzānumuza mihmān ol

495. **olduġına:**-*duġ, -ın, -a*
Gazel 149
Mısra: **4**
Olmak.
3. Gözlerüñ bir büseñi biñ cāna virür ey ṣanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḫi yiter delīl

496. **oldı:**-*dı*
Gazel 150
Mısra: **2**
Olmak.
1. Tā ṣabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

497. **ol:**
Gazel 150
Mısra: **7**
O.
7. Bezm-i ẓilletde ol aġyār-ı leʾīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

498. **ol:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Olmak.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

499. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 151
Mısra: **5**
Olmak.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol
501. **ol:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Olmak.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

502. **ol:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

503. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 152
Mısra: **10**
Olmak.
9. Eşḳ-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

504. **ola:**-*a*
Gazel 153
Mısra: **2**
Olmak.
1. Eger efsūn-ı ecel baġlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẓikri ola her suḥanum

506. **ola:**-*a*
Gazel 153
Mısra: **8**
Olmak.
7. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

507. **ola:**-*a*
Gazel 153
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ey Mesīḥī ben eger el yur isem ʿālemden
12. Afitābum ola ḫurşid felek hem legenüm

508. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 154
Mısra: **2**
Olmak.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḫayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm
511. **ola:**-*a*
Gazel 154
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭoptolu ola ṣandūḳ-ı türbetüm
516. **ölüp:**-*üp*
Gazel 157
Mısra: **2**
Yaşamaz olmak, can vermek.
1. Kişi ṣaġ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḥūm

517. **olur:**-*ur*
Gazel 157
Mısra: **4**
Olmak.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur ġiceyle Şām u gündüzin Rūm

518. **olınca:**-*ınca*
Gazel 158
Mısra: **2**
Olmak.
1. Gündüzin kūyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā ṣubḥ olınca ḳapuda derbānuñam
521. **olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 161
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ḥamdulillāh nār-ı ḥicrān ile meʾnūs olmışam
10. Ey Mesīḥī hiç ḳorḳum yoḳ cehennemden benüm

475. **oldı:**-*dı*
Gazel 137
Mısra: **1**
Olmak.
1. Raḳīb oldı ḥammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḫardur ezelden ne şek

527. **olanı:**-*an, -ı*
Gazel 164
Mısra: **6**
Olmak.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḥüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

529. **olur:**-*ur*
Gazel 164
Mısra: **10**
Olmak.
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

530. **oldı:**-*dı*
Gazel 165
Mısra: **5**
Olmak.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm
532. **olduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 165
Mısra: **6**
Olmak.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm
535. **olanuñ:**-*an, -uñ*
Gazel 168
Mısra: **3**
Olmak.
3. Çün ḫarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

536. **olmış:**-*mış*
Gazel 168
Mısra: **6**
Olmak.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

537. **olur:**-*ur*
Gazel 169
Mısra: **4**
Olmak.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḥod-bīn ider
4. Şañasın kim ḥavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

538. **olmaz:**-*maz*
Gazel 169
Mısra: **6**

Gazel 174
Mısra: **8**
Olmak.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭuṭaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgūn

549. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 175
Mısra: **6**
Olmak.
5. Gözüm yaşını silmekden dem-ā-dem
6. Olupdur āstīnüm çāh-ı pür-ḫūn

550. **olsun:**-*sun*
Gazel 175
Mısra: **7**
Olmak.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

551. **olsun:**-*sun*
Gazel 175
Mısra: **8**
Olmak.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

548. **olmışdur:**-*mış, -dur*

Gazel 173
Mısra: **10**
Olmak.
9. Didüm gün yüzüñi görsem nʾ olaydı
10. Didi günüñ Mesīḥī olur ol gün
545. **olur:**-*ur*

542. **oldı:**-*dı*
Gazel 170
Mısra: **7**
Olmak.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden göñül ḥayrān-ı ḫüsn

543. **olalı:**-*alı*
Gazel 170
Mısra: **8**
Olmak.
7. İştihā-yı cān ḳatı germ oldı laʿlüñ ḫᵛānına
8. Olalı beng-i maḥabbetden göñül ḥayrān-ı ḫü
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mışraʾ-ı mevzūn

554. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 178
Mısra: **3**
Olmak.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

555. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 178
Mısra: **6**
Olmak.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

556. **ola:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **14**
Olmak.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

557. **olup:**-*up*
Gazel 179
Mısra: **2**
Olmak.
1. ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

558. **olmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Gazel 179
Mısra: **9**
Olmak.
9. Şol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭoptolu olurdı ṭās-ı āsumān

559. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 179
Mısra: **10**
Olmak.
9. Şol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭoptolu olurdı ṭās-ı āsumān

560. **ol:**
Gazel 179
Mısra: **11**
Olmak.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

561. **ola:**-*a*
Gazel 180
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruña cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

562. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 181
Mısra: **6**
Olmak.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

563. **oldur:**-*dur*
Gazel 181
Mısra: **8**
O.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫᵛān

623. **ola:**-*a*
Gazel 225
Mısra: **2**
Olmak.
1. Göñlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḥsār-ı rengīn üstine
552. **olsun:**-*sun*
Gazel 175
Mısra: **8**
Olmak.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳaḳıyup didi cānān olsun olsun

553. **olmış:**-*mış*
Gazel 175
Mısra: **11**
Olmak.
565. **olur:**-*ur*
Gazel 182
Mısra: **16**
Olmak.
15. Seg-i kūyuñla uludı raḳībüñ
16. Kʾ olur aña naẓar ḳıldukça ḥod-bīn
567. **olmadan:**-*ma, -dan*
Gazel 183
Mısra: **5**
Olmak.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i ṣad-çākden
570. **olsun:**-*sun*
Gazel 185
Mısra: **8**
Olmak.
7. Yoḳ ḥesābına ṣayılursa ṣayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

571. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 186
Mısra: **4**
Olmak.
3. Söz eydür sūfī düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

572. **olur:**-*ur*
Gazel 187
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ey Mesīḥī çarḫ-ı çārümden olur manẓūr-ı Ḥaḳ
10. Ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin pāk eyleyen
574. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 190
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

575. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 191
Mısra: **3**
Olmak.

3. Çeşme-i çeşmüm iki lüle gibi olmışdur
4. Dün ü gün laʾl aḳıdur lüʾlüʾ-i dendānuñ içün

577. **olmışduḳ:**-*mış, -du, -ḳ*
Gazel 192
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭoprakdan

583. **olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 194
Mısra: **3**
Olmak.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

597. **olalı:**-*alı*
Gazel 204
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ḳapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşiguñ olalı ʿuṣṣāḳa kıblegāh-ı cibāh

598. **oldı:**-*dı*
Gazel 204
Mısra: **8**
Olmak.
7. Başında gönlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

600. **olmaz:**-*maz*
Gazel 205
Mısra: **6**
Olmak.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḥaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

601. **olur:**-*ur*
Gazel 206
Mısra: **8**
Olmak.
7. Viṣālüñ gencine māniʾdür āhum
8. Ṭılsmī-şekl olur yazuda çün āh

603. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Gazel 210
Mısra: **5**
Olmak.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

604. **olsa:**-*sa*
Gazel 211
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʾāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

605. **olmış:**-*mış*
Gazel 213
Mısra: **2**
Olmak.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

606. **olmış:**-*mış*
Gazel 213
Mısra: **4**
Olmak.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye ṣovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

607. **olur:**-*ur*
Gazel 213
Mısra: **8**
Olmak.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline zarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʾetde misl-i sürmedān ġonca

613. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 218
Mısra: **2**
Olmak.
1. Āh ide ide nīzeñ içün derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

616. **olup:**-*up*
Gazel 219
Mısra: **4**
Olmak.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

618. **olmaz:**-*maz*
Gazel 220
Mısra: **10**
Olmak.
9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

619. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 221
Mısra: **2**
Olmak.
1. Mengüş-ı zülf asılalı şolına ṣaġına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

621. **olur:**-*ur*
Gazel 223
Mısra: **10**
Olmak.
9. Mesīḥī çünki görem āsumānın işiginüñ
10. Nücūm-ı eşküm olur bī-şümār çeşmümde

5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḥüsniyāt-ı ʿadn

539. **olursam:**-*ur, -sa, -m*
Gazel 169
Mısra: **7**
Olmak.
7. Şevḳ-i ruḥsāruñla ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı dūzaḫ üzre hāẕihi cennāt-ı ʿadn

540. **olursan:**-*ur, -sa, -n*
Gazel 170
Mısra: **5**
Olmak.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

642. **olsa:**-*sa*
Gazel 234
Mısra: **11**
Olmak.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Akçesi olanları ceb gibi alur yanına

647. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 239
Mısra: **1**
Olmak.
1. Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma
2. Oturmasaydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

651. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 240
Mısra: **9**
Olmak.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlüñ mey ü çāh-ı ẕekanuñ şāġar-ı şīve

654. **olmasun:**-*ma, -s, -un*
Gazel 242
Mısra: **3**
Olmak.
3. İñen germ olmasun ḫūrşid-i maḥşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

655. **olımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 242
Mısra: **4**
Olmak.
3. İñen germ olmasun ḫūrşid-i maḥşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

657. **olma:**-*ma*
Gazel 242
Mısra: **7**
Olmak.
7. Seg-i kūyına ʿāḳ olma raḳībā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

658. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 243
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʾ anı şebnem ısırur dendān ile

660. **ola:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **2**
Olmak.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

663. **olanı:**-*an, -ı*
Gazel 246
Mısra: **7**
Olmak.
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

664. **ola:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **1**
Olmak.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

665. **ola:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **6**
Olmak.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
6. Şāʾim gıbı ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

666. **ola:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **8**
Olmak.
7. Rindüñ eli nice dege şūfī namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

667. **olup:**-*up*
Gazel 247
Mısra: **9**
Olmak.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

668. **ola:**-*a*
Gazel 247
Mısra: **10**
Olmak.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

670. **olmaz:**-*maz*
Gazel 249
Mısra: **9**
Olmak.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña gönli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

674. **oldı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **12**
Olmak.
11. Zülfī ḥabs ide ide gönlini ʿāşıklarınuñ
12. Toptolu oldı günehkār ile çāh-ı ẕaḳanı

678. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 253
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ṭayanmasun mı ḥadduñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḫūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

680. **oldı:**-*dı*
Gazel 254
Mısra: **3**
Olmak.
3. Nʾ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḥayrān idi

683. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **2**
Olmak.
1. Zülf-i müşgīnüñ içün bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ içün gözyaşı gülgūn oldı

684. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **4**
Olmak.
3. Leyli-i zülf-i nigār içün olaldan ḥaste
4. Beni kim görmege geldi ise Mecnūn oldı

685. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **6**
Olmak.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳışşası uzun oldı

686. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

687. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ne ḳadar beni helāk itdise ey māh ġamuñ
12. Dilde mihrüñ yine günden güne efzūn oldı

688. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **13**
Olmak.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni ṣaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

689. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **14**
Olmak.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

690. **oldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **16**
Olmak.
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri teshīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsūn oldı
692. **olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 258
Mısra: **9**
Olmak.
9. Şeh-i iḳlīm-i naẓm olduñ Mesīḥī
10. Cihānı ṭutdı sözüñ ṭumṭurāḳı

696. **olmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 261
Mısra: **3**
Olmak.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu göñül şıḥḥat ile ʿāfiyeti

697. **olur:**-*ur*
Gazel 261
Mısra: **5**
Olmak.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti
703. **olmaz:**-*maz*
Gazel 265
Mısra: **2**
Olmak.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

705. **olur:**-*ur*
Gazel 266
Mısra: **4**
1. nsz Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

706. **olan:**-*an*
Gazel 266
Mısra: **5**
Geçişsiz f. (Eski Türk. bol-mak) 1. Meydana gelmek, vukū bulmak.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı laʿlüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney

707. **olur:**-*ur*
Gazel 266
Mısra: **6**
Geçişsiz f. (Eski Türk. bol-mak) 1. Meydana gelmek, vukū bulmak.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı laʿlüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney
708. **olmaz:**-*maz*
Gazel 266
Mısra: **10**
Geçişsiz f. (Eski Türk. bol-mak) 1. Meydana gelmek, vukū bulmak.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

710. **ola:**-*a*
Gazel 267
Mısra: **3**
Geçişsiz f. (Eski Türk. bol-mak) 1. Meydana gelmek, vukū bulma. Olmak.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

713. **olmış:**-*mış, -ı*
Gazel 269
Mısra: **15**
Nsz Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḥāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

716. **ol:**
Gazel 270
Mısra: **2**
1. O, işaret sıfatı.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

717. **olur:**-*ur*
Gazel 270
Mısra: **6**
Olmak.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḫuñ sebzezārı

718. **olan:**-*an*
Gazel 271
Mısra: **1**
Olmak.
1. Gözümde derc olan naḳş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cüy-bārı
720. **ölürse:**-*ür, -se*
Gazel 272
Mısra: **9**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı
721. **olacaḳ:**-*acaḳ*
Gazel 274
Mısra: **4**
Olmak.
3. Daḫi ḫalḳ olmamış cānā dehānuñ
4. Olacaḳ yire urılmış nişānı

723. **oldı:**-*dı*
Gazel 277
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhād kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

725. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 277
Mısra: **12**
Olmak.
11. Kaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

726. **ol:**
Gazel 277
Mısra: **12**
Olmak.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

727. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 279
Mısra: **4**
Olmak.
3. Yüz sürenlerde ayaġuñ tozına
4. Eşk-i çeşmüm ḳadar olmaya cerī

728. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 279
Mısra: **6**
Olmak.
5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger döke döke
6. Yüzümüñ rengi olupdur cigerī
730. **ola:**-*o*
Gazel 279
Mısra: **10**
Olmak.
9. Ey Mesīḥī varaḳ-ı eşʿāruñ
10. Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarī

731. **ol:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Olmak.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

732. **oldı:**-*dı*
Gazel 281
Mısra: **2**
Olmak.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

733. **olınca:**-*ınca*
Gazel 282
Mısra: **6**
Olmak.
5. Nice mecmūʿa-ı nāz eskidüpdür
6. Ruḫuñ-veş gül olınca gülşen-ārāy

735. **ola:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **2**
Olmak.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʿıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

738. **olur:**-*ur*
Gazel 285
Mısra: **9**
Olmak.
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi
742. **olmış:**-*mış*
Gazel 288
Mısra: **12**
Olmak.
11. Uleşdügiçün eşk-i Mesīḥī ile ḫaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı

743. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 289
Mısra: **1**
Olmak.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

746. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 289
Mısra: **9**
Olmak.
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

748. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 289
Mısra: **11**
Olmak.
11. Kʾ ol āsitān olupdur aña āsumān gibi

ol-:
1. **oldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Olmak.
21. Ṣubḥ-dem bir ʿaceb uġraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

2. **oldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
Olmak.
21. Ṣubḥ-dem bir ʿaceb uġraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

3. **olup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Olmak.
35. Her melek aña iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

4. **olsa:**-*sa*
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
Olmak.
37. Menzili olsa nʿola ḫuld-i berīn
38. İnneʿl-ebrāre le-fīʿ illiyīn

5. **olmış:**-*mış*
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
Olmak.
49. Baḥr-ı ḫūn olmış idi maʿ reke kim
50. Nīzeler mār idi māhī ḫāncer

6. **olup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **76**
Çukurun köşesi. II mezar.
75. Her seḥergāh cihān bāġını seyr eylemege
76. Nükhet-i ḫulḳuñ olup esb-i şabā üzre süvār

7. **olaydı:**-*a, -y, -dı*
Kaside 8
Mısra: **82**
Isteklerin başı.
81. Vaṣfuñ altun ile taḥrīr ider idüm hele ben
82. Fāḳadan vüsʿatüm olaydı eger bir miḳdār

8. **olduġıçün:**-*duġ, -ı, -çün*
Kaside 8
Mısra: **91**
Olmak.
91. Tenüm içindeki cān ʿāriyeti olduġıçün
92. Dirligümden iderem ikide bir ġayret ü ʿār

9. **olduġumı:**-*duġ, -u, -m, -ı*
Kaside 8
Mısra: **95**
Olmak.
95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

10. **ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **98**
Olmak.

97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʾi tīmār

11. **ola:**-*a*
Gazel 14
Mısra: **2**
Olmak.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

636. **olur:**-*ur*
Gazel 233
Mısra: **8**
Olmak.
7. Ṣūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭāʾatinden nʾ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

637. **olurdı:**-*ur*, -*dı*
Gazel 233
Mısra: **11**
Olmak.
11. Ḫaḳ bilür ṣūret-perest olurdı her ḥāci eger
12. Nakş-ı ruḫsārını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

638. **olur:**-*ur*
Gazel 233
Mısra: **14**
Olmak.
13. Laʿlüñi yād eylerem ḳılduḳça kūyuñdan güẕer
14. Vāḳıʿā mey-ḫᵛār olur ekser varanlar Kaʿbeye
634. **olupdur:**-*up*, -*dur*
Gazel 233
Mısra: **5**
Olmak.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Ṣan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿbeye

628. **olur:**-*ur*
Gazel 227
Mısra: **6**
Olmak.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

629. **olur:**-*ur*
Gazel 229
Mısra: **2**
Olmak.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

630. **olursaḳ:**-*ur*, -*sa*, -*ḳ*
Gazel 229
Mısra: **14**
Olmak.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize
ola:
1. **ola:**
Kaside 3
Mısra: **65**
Olsun.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

2. **ola:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Olsun.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşıḳ olıcağız Muṣṭafā

3. **ola:**
Gazel 11
Mısra: **10**
Diyelim.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uğrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

4. **ola:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Olur.
5. Hercāʾīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

5. **ola:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Diyelim.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḫaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

6. **ola:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Olsun.
9. Ṣūfīyā ṣatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʾeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

7. **ola:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Olsun.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

8. **ola:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Diyelim.
1. Ḫāşā ki ola ḫāl ile ol laʾl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

3. **ol:**
Murabba 1
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. Ol muʾanber ḥaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

4. **ol:**
Murabba 1
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. Ol muʾanber ḥaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

5. **ol:**
Murabba 1
Mısra: **7**
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
7. Ol münevver çehre ile ḫalḳa-ı zülf-i dū-tā
8. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

11. **oldur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
O.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

16. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
O.
3. O ḳāmet üzre ol ḥurşid-şūret
4. Kıyāmet güni gibi pür-ḫarāret

17. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
O.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳatı cevvār

18. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
O.
1. Birisi de Ḫalīl ol āfet-i cān
2. Göñüller idinür her gice mihmān

20. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
O.
1. Birisi Pīr ʿAlīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dāʾim cefā dersini tekrār

21. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
O.
3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

22. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
O.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yılduz ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

23. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
O.
3. Daḥi ṭoġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

28. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
O, işaret sıfatı.
19. Anı dünyāda Ḫaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳk oldı şehīd

29. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
O, işaret sıfatı.
39. Ḳarşulaşduġı dem iki leşker
40. Şaldı meydāna atın ol server

30. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
O, işaret sıfatı.
51. Ḫas u ḫāşāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Şaldı ol baḥrde Paşa lenger

31. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **53**
O, işaret sıfatı.
53. Ġarḳ olup fülk-i vücūdı ol dem
54. Eyledi zevraḳ-ı tābūtı maḳarr

32. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
1. O, işaret sıfatı.
57. Ḳıldı ol meḫar-ı erbāb-ı cenān
58. Pādişeh yolına cānın ḳurbān

33. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **59**
O, işaret sıfatı.
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem

34. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
1. işaret sıfatı "o".
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem

35. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
O, işaret sıfatı.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cūdına reşk ider idi Ḥātem

36. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
O, işaret sıfatı.
65. Bildiler ḳıymetini laʿl gibi
66. Ḳana boyandısa ol kān-ı kerem

37. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
1. işaret sıfatı "o".
73. Şaḳın ol gitdüğine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

38. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **77**
1. işaret sıfatı "o".
77. Ḳıldı ol kesb-i ḫayāt-ı ebedī
78. Mesken idindi civār-ı samedı

39. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **93**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
93. Şoldı ol gülşen-i devlet çünkim
94. Ġoncalar çāk-i girībān itsün

40. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
O.
3. Başum düğme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

41. **olmazsa:**-*maz*, -*sa*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Olmak.
5. Raḳibi düğmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

42. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
O.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey ṣoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

45. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
O.
1. Biri Yūsufʿdurur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

47. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
O.
1. Birisi de nigāruñ Ḥācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

48. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
O.
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

54. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **19**
O.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʿvā

55. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
O.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

56. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
O.
3. Yaḳasın göñleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol ṣūḥ-ı dil-ārā

57. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
O.
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

70. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
O.
3. Temāşā itseñ ol ruḥsār rengi
4. Ṣanursın al aṭlasdur firengī

73. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
O.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

75. **ol:**
Murabba 2
Mısra: **21**
O.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler ṣāḥib-firāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

78. **ol:**
Murabba 2
Mısra: **31**
O.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

82. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **2**
O.
1. Bir dem ki ġāʿib olmış idi mihr-i āsumān
2. Ol ḥasretiyle çeşm-i şafaḳ aġlamışdı ḳan

84. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **30**
O.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

88. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **57**
O.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

93. **ol:**
Murabba 3
Mısra: **23**
O, işaret sıfatı.
23. Ol ṣafādan pür idüp naʿre ile āfāḳı
24. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

97. **ol:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḥaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḥilʿat

102. **ol:**
Kıt'a 3
Mısra: **25**
O, işaret sıfatı.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Baġladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

112. **ol:**
Kaside 4
Mısra: **29**
O.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Ḳurtılubdur çengel-i şāhīnden ṭavḳ-ı ḥamām

115. **ol:**
Gazel 5
Mısra: **6**
O.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḥavża ki durmış servler dīvān aña

118. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **42**
O.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

121. **oldur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **70**
O.
69. Boynına zerrīn selāsil baġlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

122. **ol:**
Kaside 5
Mısra: **78**
O.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

123. **ol:**
Müfret 6
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Āferīn ol ʿārifüñ ṣabrına kim gāh-ı ḥitāb
2. Ḳatı söz söylendügince virür āheste cevāb

124. **ol:**-*de*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Biregü maʿnīsini besleme kim
4. Maʿnide ol ḥarām-zāde olur

135. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **6**
O.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı ṣoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

136. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **28**
O.
27. Âb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar ṣabā
28. Māhiler ol ḥayāli görüp eyler ıztırāb

137. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **29**
O.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu ṣiʿ ri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cūy-ı āb

138. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **31**
O.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

140. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **46**
O.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye ṣalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

141. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **47**
O.
47. Caʿfer Beg ol emīr-i diyār-ı ʿulüvv-ı faẓl
48. Kim āsitānına ider eflāk intisāb

142. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **51**
O.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẓlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

145. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **66**
O.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura ṣadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

152. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **34**
O.
33. Jāle gül ṣafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol ṣāḥib-i temkīn ü vaḳār

157. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **16**
O.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

159. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **23**
O.
23. Ne fāʿide saña ol ṣavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde ẕikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

161. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **43**
O.
43. Ki ol durur melekiyyuʿṣ-ṣıfāt-ı ekmel-i ẕāt
44. Penāh-ı ʿālim ü fāżıl melāz-ı ehl-i kemāl

169. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **13**
O.
13. ʿĀrızı naḳşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıṣtar nesīm

170. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **21**
O.
21. Beñzer ol ʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʿ itdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

171. **ol:**
Kaside 10

Mısra: **27**
O.
27. Karşu teʾdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Kapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

173. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **54**
O.
53. Āh ide işigüñe geldi Mesīḥī çākerüñ
54. Ol gubārı göge irişdürdi ey server nesīm

176. **oldur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **23**
O.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fī ʿl-mesel
24. Dostına çün gūsfend ü düşmene mānend-i şīr

184. **ol:**
Gazel 11
Mısra: **1**
O.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿI-i nāb
2. Reng-i ḥaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

196. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **6**
İşaret sıfatı.
5. Gāh okınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

197. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

198. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **8**
O.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḥi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

199. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **9**
O.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḥaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

202. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **42**
O.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḥalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

203. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **59**
O.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

210. **oldur:**-*dur*
Kaside 14
Mısra: **50**
3.Tekil şahıs zamiri.
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫ͟vān

216. **ol:**
Kaside 15
Mısra: **26**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

237. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **51**
O.
51. Ne diyeyin bir at durur olkʾ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

247. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **31**
O.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

248. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **33**
O.
33. Ol şehriyāra ḥidmet içün būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

249. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **41**
O.
41. Ol ḳadd-i ser-ferāza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

264. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **11**
O.
11. Sensin ol ḥirmen-i luṭf u kerem ü cūd u seḫā
12. Niʿmet-i cūduñ ile oldı ġanī vaḥş ü ṭuyūr

269. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **28**
O.
27. Faẓluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

272. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **52**
O.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẓır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʾim ol luṭf ile şāhuñ naẓarında manẓūr

279. **ol:**
Kaside 21
Mısra: **21**
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
21. Bu yolda ol müsāfir irer gice menzile
22. Kim şubḥ-ḫīz ola semend-i şabā gibi

286. **ol:**
Gazel 25
Mısra: **1**
O.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol şafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

293. **ol:**
Gazel 29
Mısra: **2**
O.
1. Şeb-gün şaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı şubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı şubḥ

294. **ol:**
Gazel 29
Mısra: **10**
O.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḥoş gelür ey māh ḫāb-ı şubḥ

304. **ol:**
Gazel 34
Mısra: **8**
O.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

305. **ol:**
Gazel 35
Mısra: **1**
O.
1. Ṣayd iderse nʿola ol āhūyı her vaḥşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

307. **ol:**
Gazel 35
Mısra: **7**
O.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

313. **ol:**
Gazel 37
Mısra: **8**
O.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfitāb-ı ḥad

324. **ol:**
Gazel 43
Mısra: **8**
O.
7. Dīvār-ı ḳaṣrı şemsesidür āfitāb-ı çarḫ
8. Ol şehriyār-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

326. **ol:**
Gazel 48
Mısra: **2**
O.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

327. **ol:**
Gazel 48
Mısra: **8**
O.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

328. **ol:**
Gazel 51
Mısra: **6**
O.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḥoşdur

330. **ol:**
Gazel 52
Mısra: **1**
O.
1. Ol leb-i cān-bahş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim siḥr itmede çeşmi cihān fettānıdur

331. **ol:**
Gazel 52
Mısra: **10**
O.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

338. **ol:**
Gazel 58
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Ben ḥasteyi bārīk iden ol mūy-miyāndur
2. Ben bülbüli dil-teng iden ol ġonca-dehāndur

339. **ol:**
Gazel 59
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

340. **ol:**
Gazel 59
Mısra: **10**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
9. Şınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

343. **ol:**
Gazel 62
Mısra: **7**
O.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḫāʾildür

344. **ol:**
Gazel 62
Mısra: **12**
O.

11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

345. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **3**
O.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

346. **ol:**
Gazel 66
Mısra: **4**
O.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

347. **ol:**
Gazel 66
Mısra: **9**
O.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

351. **ol:**
Gazel 69
Mısra: **5**
O.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

352. **ol:**
Gazel 70
Mısra: **3**
O.
3. Cānumı her laḥẓa ol laʾl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

353. **ol:**
Gazel 70
Mısra: **4**
O.
3. Cānumı her laḥẓa ol laʾl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

355. **ol:**
Gazel 70
Mısra: **10**
O.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

362. **ol:**
Gazel 75
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ göñli demirdür

363. **ol:**
Gazel 75
Mısra: **10**
O.
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

364. **ol:**
Gazel 76
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Göñül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

366. **ol:**
Gazel 76
Mısra: **4**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḫsār ʿāşıḳıdur

367. **ol:**
Gazel 78
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḥayret düşer

369. **ol:**
Gazel 80
Mısra: **10**
O.
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

370. **ol:**
Gazel 81
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Ne ṭopraḳ üzre ki miḥrāb o naʾl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

371. **ol:**
Gazel 81
Mısra: **12**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

374. **ol:**
Gazel 84
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

378. **ol:**
Gazel 88
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

379. **ol:**
Gazel 88
Mısra: **6**
O.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

387. **ol:**
Gazel 91
Mısra: **11**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẕālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

388. **ol:**
Gazel 91
Mısra: **12**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẕālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

391. **ol:**
Gazel 93
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

393. **ol:**
Gazel 94
Mısra: **1**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini dağıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān baġıdur

394. **ol:**
Gazel 94
Mısra: **6**
1. işaret sıfatı "o".
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yaġıdur

396. **ol:**
Gazel 94
Mısra: **11**
1. işaret sıfatı "o".
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

404. **ol:**
Gazel 97
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

405. **ol:**
Gazel 97
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

409. **ol:**
Gazel 100
Mısra: **2**
O.
1. Ḫoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

416. **ol:**
Gazel 103
Mısra: **15**
O, işaret sıfatı.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

421. **ol:**
Gazel 107
Mısra: **16**
O.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

422. **ol:**
Gazel 107
Mısra: **16**
O.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

424. **oldur:**-*dur*
Gazel 107
Mısra: **18**
O.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

425. **ol:**
Gazel 107
Mısra: **20**
O.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tıraş

429. **ol:**
Gazel 109
Mısra: **1**
1. işaret sıfatı "o".
1. Nihān olalı ol laʾl-i güher-püş
2. Ḳılur deryā-yı eşküm dem-be-dem cūş

431. **ol:**
Gazel 110
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş

433. **ol:**
Gazel 110
Mısra: **7**
1. işaret sıfatı "o".
7. Ḳaçmazdı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

437. **ol:**
Gazel 112
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol şaḥṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

442. **ol:**
Gazel 114
Mısra: **14**
1. işaret sıfatı "o".
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim şudāʾ

443. **ol:**
Gazel 117
Mısra: **5**
1. işaret sıfatı "o".
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

445. **ol:**
Gazel 122
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Çünki yaḳduñ cānumı ṣun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḥrāḳı teskīn itsüñ ol cüllāb-ı ʿışḳ

448. **ol:**
Gazel 124
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

450. **ol:**
Gazel 125
Mısra: **1**
O.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur baña şefīḳ

451. **ol:**
Gazel 125
Mısra: **6**
O.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet ṣuyına ola ġarīḳ

456. **ol:**
Gazel 128
Mısra: **7**
O.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaṣuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḥaṣtelerüñ

462. **ol:**
Gazel 131
Mısra: **11**
1. işaret sıfatı "o".
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya ṣubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

463. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

468. **ol:**
Gazel 134
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḫod melik

469. **ol:**
Gazel 134
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Göster raḳībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

486. **ol:**
Gazel 146
Mısra: **10**
1. işaret sıfatı "o".
9. Ṣīġa-ı ḫüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf aña tesniye müfred kākül

500. **ol:**
Gazel 151
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

509. **ol:**
Gazel 154
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi ṣāfʿitdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḫi bilmez mi ḳıymetüm

512. **ol:**
Gazel 155
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. Nice terk idem olʿİsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

513. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz ḳıṣṣasın gül-i pür ḫāra eyledüm

514. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Çekdüm raḳībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīḳ ile āvāre eyledüm

515. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Ḳolın ḥamāʾil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḥamāʾili sī-pāre eyledüm

519. **ol:**
Gazel 159
Mısra: **15**
1. işaret sıfatı "o".
15. Ol māh işigin bir gice bālīn idebilsem
16. Gün gibi Mesīḥī göge irerdi külāhum

520. **ol:**
Gazel 160
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

522. **ol:**
Gazel 162
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Ābdan ṣāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḫi içür ol sudan ṭurudur dostum

525. **ol:**
Gazel 163
Mısra: **8**
T. Teklik üçüncü şahıs zamiri.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

526. **ol:**
Gazel 164
Mısra: **6**
O.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

528. **ol:**
Gazel 164
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Şāhıḳ göñülleri çün mümyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

531. **ol:**
Gazel 165
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm

533. **ol:**
Gazel 167
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

Olmak.

541. **ol:**
Gazel 170
Mısra: **6**
O.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efṣān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḫüsn

sn

544. **ol:**
Gazel 171
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Görenler ol hümānuñ ʿizz ü nāzın
2. Havāya ṣaldı göñül şāhbāzın

546. **ol:**
Gazel 173
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
9. Didüm gün yüzüñi görsemnʿ olaydı
10. Didi gününñ Mesīḥī olur ol gün

547. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Niçün bizden kaçar ol çeşm-i pür-hūn
2. Çü meʿnūs olur āhū ile Mecnūn

568. **ol:**
Gazel 184
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fīʾl-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

569. **ol:**
Gazel 184
Mısra: **7**
1. O, işaret sıfatı.
7. Müstedām ol tīġ urursın baḫs-i laʿlüñ ḳılana
8. Cān çekişen ḫalḳı mahrūm eylemezsin ābdan

573. **ol:**
Gazel 189
Mısra: **3**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

576. **ol:**
Gazel 192
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Senüñle daʿvi-i ḫüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlıġı geldi alçaḳdan

578. **ol:**
Gazel 192
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḫaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

579. **ol:**
Gazel 192
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

580. **ol:**
Gazel 193
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Ḳo şu kitāb cām ile göñlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

588. **ol:**
Gazel 196
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

591. **ol:**
Gazel 199
Mısra: **1**
1. işaret sıfatı "o".
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʿlüʿ

592. **ol:**
Gazel 199
Mısra: **9**
1. işaret sıfatı "o".
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa şuya māʾildür āhū

593. **ol:**
Gazel 199
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

594. **ol:**
Gazel 199
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
13. Mesīḥī teşne-dilden ṭutma tīġüñ
14. Degül çoḳ ol ġarībe bir içim şu

599. **ol:**
Gazel 205
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Ol ġonca kim başına giyer ḳırmızı külāh
2. Görürse anı eyleye gülşende her gül āh

602. **ol:**
Gazel 209
Mısra: **13**
O, işaret sıfatı.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

608. **ol:**
Gazel 214
Mısra: **9**
O, işaret sıfatı.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

609. **ol:**
Gazel 215
Mısra: **7**
1. işaret sıfatı "o".
7. Zücācı gönlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfına doyar ne kīnesine

610. **ol:**
Gazel 216
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

611. **ol:**
Gazel 216
Mısra: **7**
O.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

612. **ol:**
Gazel 217
Mısra: **6**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
5. Ḫāl-i hindū ne siyehtür kʾöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

614. **ol:**
Gazel 218
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

615. **ol:**
Gazel 219
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

617. **ol:**
Gazel 219
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

620. **ol:***-a, -y, -ın*
Gazel 222
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Ger gönderürse tīrini ʿuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

622. **ol:**
Gazel 224
Mısra: **6**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

624. **ol:**
Gazel 225
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Gönlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

626. **ol:**
Gazel 225
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

627. **ol:**
Gazel 225
Mısra: **10**
O, işaret sıfatı.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḫnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

632. **ol:**
Gazel 230
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

633. **ol:**
Gazel 232
Mısra: **10**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
9. Mesīḥī şiʿr didüġi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

635. **ol:**
Gazel 233
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿ beye

639. **ol:**
Gazel 233
Mısra: **16**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḥaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

640. **ol:**
Gazel 234
Mısra: **9**
1. işaret sıfatı "o".
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

643. **ol:**
Gazel 234
Mısra: **14**
O, işaret sıfatı.
13. Sīne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rīş-hand
14. Yaʿni ol kān-ı melāmet ṭuz eker ḳurbānına

644. **ol:**
Gazel 234
Mısra: **17**
1. işaret sıfatı "o".
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Dāneler iḥzār ider bir gicelik mihmānına

645. **ol:**
Gazel 235
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Çeke çeke ġamını ḳaddüm kemāna döndi
8. Āh ol ḳaşı kemānum itdi beni kepāde

650. **ol:**
Gazel 239
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
11. Ol gül-ʿiẕār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḥsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

652. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Laʿiḳ degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

653. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **11**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
11. Biz küy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

656. **ol:**
Gazel 242
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Îñen germ olmasun ḫūrşid-i maḥşer
4. Muḳābil olımaz ol māh-rūya

659. **ol:**
Gazel 244
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāġirdlik eyler
8. Kʿanlardan ol üstād durur mekr ü fıtende

661. **ol:**
Gazel 245
Mısra: **3**
1. işaret sıfatı "o".
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar şabāḥ uyḫusına

662. **ol:**
Gazel 246
Mısra: **4**
1. işaret sıfatı "o".
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

669. **ol:**
Gazel 249
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-dūz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

671. **ol:**
Gazel 251
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

676. **ol:**
Gazel 251
Mısra: **14**
1. işaret sıfatı "o".
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

677. **ol:**
Gazel 252
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

679. **ol:**
Gazel 254
Mısra: **1**
1. işaret sıfatı "o".
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

681. **ol:**
Gazel 254
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Nʿ oldı ol mevsim ki fikr-i şoḥbetüñle dāʿimā
4. Ġoncalar açup dehen gülşende ḳan ḫayrān idi

682. **ol:**
Gazel 254
Mısra: **7**
O, işaret sıfatı.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

691. **ol:**
Gazel 256
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.

7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

693. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **1**
O, işaret sıfatı.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

694. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **2**
1. işaret sıfatı "o".
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

695. **ol:**
Gazel 260
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḥuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāġuñ revġanı

698. **ol:**
Gazel 262
Mısra: **3**
1. işaret sıfatı "o".
3. Ḳatlan seni ʿanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

699. **ol:**
Gazel 262
Mısra: **6**
1. O (İşaret sıfatı).
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme şorıtdı

700. **ol:**
Gazel 263
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳîbe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

701. **ol:**
Gazel 264
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.
3. Ger inüp yire Mesīh işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

702. **ol:**
Gazel 264
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.
5. İçdügince ḳızarur ol ṣanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʾola kişinüñ miḥeki

704. **ol:**
Gazel 265
Mısra: **11**
1. sıfat O gösterme sıfatı.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḥusı

711. **ol:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işâret sıfatı.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

712. **ol:**
Gazel 269
Mısra: **11**
Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işâret sıfatı.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

714. **ol:**
Gazel 269
Mısra: **15**
Üçüncü tekil şahıs zamiri ve işâret sıfatı.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

715. **ol:**
Gazel 270
Mısra: **2**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

719. **oldur:**-*dur*
Gazel 271
Mısra: **6**
O.
5. Ṣaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

722. **ol:**
Gazel 275
Mısra: **3**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

724. **ol:**
Gazel 277
Mısra: **8**
O.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

729. **oldur:**-*dur*
Gazel 279
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri, O.
7. Acıma göz yaşın akıtduġuña
8. Ey göñül yüzüñe oldur düşeri

734. **ol:**
Gazel 283
Mısra: **6**
O.
5. Ḫoş olur idi ḳalb-i şikestüm
6. Bir kez şaraydum ol mū-miyānı

Gazel 285
Mısra: **3**
1. işaret sıfatı "o".
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʾli ḥasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

737. **ol:**
Gazel 285
Mısra: **7**
1. işaret sıfatı "o".
7. Ey ḳuflini açamayan ol genc-i pür-zerüñ
8. Miftāḥa çalasın meger ayva çekirdegi

739. **ol:**
Gazel 287
Mısra: **3**
O, işaret sıfatı.
3. Ḫancer durur ol māh-ı nev-i rūze didüğüñ
4. Ḫalḳun boġazın kesmege düzmiş felek anı

740. **ol:**
Gazel 287
Mısra: **6**
O, işaret sıfatı.
5. Zühhād gibi gūşe-i nişīn oldı şürāḥi
6. Ol ḥāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

744. **ol:**
Gazel 289
Mısra: **2**
O, işaret sıfatı.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

745. **ol:**
Gazel 289
Mısra: **8**
O, işaret sıfatı.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫvān gibi
8. Ḳaçardı benden ol ṣanem āhū-yı vaḥşi-vār

747. **ol:**
Gazel 289
Mısra: **11**
O, işaret sıfatı.
11. Kʾ ol āsitān olupdur añа āsumān gibi

749. **ol:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
1. işaret sıfatı "o".
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4.Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ıraġ

12. **olur:**-*ur*
Gazel 71
Mısra: **4**
Olmak.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

ol dem:
1. **ol dem:**
Mesnevi 1
Mısra: **92**
O zaman.
91. Teraḥḥum itdi ana ṣubḥ-ı sāni
92. Tefeʾül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr

ol durur:
1. **ol durur:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Odur.
17. Kʾ ol durur pādişeh-i dādger-i mülk-i kemāl
18. Melceʾ-i ehl-i ẕekā mecmaʾ-ı ashāb-ı hüner

ol faḳīr:
1. **ol faḳīr:**
Kaside 11
Mısra: **66**
O fakir, geda.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir aña bir ḥişār
66. Kʾ içine girüp ḫalāṣ olsun bulardan ol faḳīr

ol gice:
1. **ol gice:**
Mesnevi 1
Mısra: **80**
O gece.
79. Ṣafaḳdan göñlegine sürdiler ḳan
80. Ḳılup dolāb-ı çarḫ ol gice nāle

2. **ol gice:**
Gazel 11
Mısra: **10**
O gece.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

ol gün:
1. **ol gün:**
Mesnevi 1
Mısra: **114**
O gün.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

2. **ol güni:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **35**
O gün.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʾāl

ol ḳarañu:
1. **ol ḳarañu:**
Kaside 2
Mısra: **14**
O karanlık.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Ṣandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

ol ki:
1. **ol ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
O ki.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña sāni
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

2. **ol ki:**
Mesnevi 1
Mısra: **120**
O ki.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

3. **ol ki:**
Kaside 13
Mısra: **27**
O ki.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

4. **ol kim:**
Kaside 3
Mısra: **21**
O ki.
21. Āfītāb-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʾyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

ol kişi:
1. **ol kişi:**-*den*
Gazel 40
Mısra: **2**
O kişi.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḥoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḥoşnūd

ol resme:
1. **ol resme:**
Gazel 25
Mısra: **10**
O resime.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

ola mı:
1. **ola mı:**
Kaside 18
Mısra: **46**
Olur mu?.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

2. **ola mı:**
Gazel 117
Mısra: **6**
Olur mu?.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

ol-:
1. **olalı:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Olduğundan beri.
3. Saña beş vaḳde duʿā iderin
4. Ḳapuñ olalı secdegāh bana

1. **olalıdan:-alı,-dan**
Gazel 7
Mısra: **1**
Olduğundan beri.
1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā bāna
2. Bīgāne oldı ʿışret ü zevḳ ü şafā bāna

2. **olana:**-*a,-n,-a*
Gazel 96
Mısra: **10**
Olan.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

3. **olanları:**-*lar, -ı*
Gazel 234
Mısra: **12**
Olan.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Aḳçesi olanları ceb gibi alur yanına

olar:
1. **olaruñ:**-*uñ*
Gazel 268
Mısra: **8**
Onlar.
7. Kimi ḥoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

1. **olduġı:-duġ,-ı**
Gazel 241
Mısra: **10**
Olduğu.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

1. **olduġıçün:-duġ,-ı,-çün**
Kaside 10
Mısra: **17**
1. Olduğu için.
17. Şaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaçdı sīm ü zer nesīm

2. **olduġıçün:-duġ,-ı,-çün**
Gazel 199
Mısra: **12**
1. Olduğu için.
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

3. **olduġıçün:-duġ,-ı,-çün**
Gazel 211
Mısra: **3**
1. Olduğu için.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

1. **olduḳça:- duḳça**
Gazel 196
Mısra: **2**
Yetecek kadar, epey.
1. Sofra-ı hecrde daʿim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yırın

ol:- maġ
1. **olmaġa:**-*a*
Gazel 254
Mısra: **5**
Olmak.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḥüsnüñde ser-gerdān idi

1. **olmaġın:- maġ,-ın**
Gazel 220
Mısra: **1**
Olmak.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca baġladum yine göñlüm ḳabaġıña

ol-:
1. **oldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
Olmak.
35. Her melek aña iç oġlanı olup
36. Ḥūrlar cümle ḳaravaş oldı

2. **olmaġ:**
Kaside 21
Mısra: **3**
Olmak.
3. Şāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳıble-nümā gibi

3. **olmaḳ:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Olmak.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

4. **olduḳça:**-*duḳça*
Gazel 160
Mısra: **3**
Olduğu sürece.
3. Āhum ile yüz yüze olduḳça çarḥuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

5. **olmaḳ:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Olmak.
3. Çün ḥarāmī olanuñ ḳanı ḥelāl olmaḳ düşer
4. Bilmezüz ḫūn-ı şurāḥiyi neden olmış ḥarām

6. **olur:**-*ur*
Gazel 174
Mısra: **4**
Olmak.
3. Ne ḥoşdur bezmgāh-ı ṣubḥ kʿanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgūn

7. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 193
Mısra: **3**
Olmak., bulunmak, vücut bulmak.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

8. **olmaḳ:**
Gazel 213
Mısra: **7**
Olmak.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline ẓarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʾetde misl-i sürmedān ġonca

olmış:
1. **olmışını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 246
Mısra: **3**
Varlık, vücut.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

olmış durur:
1. **olmış durur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **3**
Olmuştur.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdūbān-vār

2. **olmış durur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **3**
Olmuştur.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdūbān-vār

3. **olmış durur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **3**
Olmuştur.
3. Leşker-i ġamla göñül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʿāh-ı āteş-nāki üstinde ḳızıl otaġıdur

1. **olsa:**
Kaside 3
Mısra: **46**
Olmak.
45. Afitāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

olup durur:
1. **olup durur:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Olmak.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. Kʿ olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

olupdur:
1. **olupdur:**
Gazel 22
Mısra: **3**
Olmuştur.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḫr ü ber ẓulmet

ol-:
1. **olur:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Olur: Ol-, olur.
5. Yā Rab ol naḳş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü nakḳāşı daḥi ḫayrān aña

2. **olur:**
Gazel 12
Mısra: **12**
Olur: Ol-, olur.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

3. **olur:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Olur: Ol-, olur.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʿ āb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

4. **olur:**
Gazel 14
Mısra: **12**
Olur: Ol-, olur.
11. Şīrīn lebinde ḫāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

olur mı:
1. **olur mı:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Olur mu.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

1. **on:[GTS]**
Gazel 212
Mısra: **5**
Dokuzdan sonra gelen sayının adı.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḥse düşdügi için leẕẕet-i güftāruñ ile

oñar:
1. **oñaruban:**-*uban*
Kaside 19
Mısra: **21**
Düzeltmek.
21. Ne meyveʿi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

oñat: [KL]
1. **oñat:**
Gazel 68
Mısra: **12**
İyi, mükemmel.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

2. **oñat:**
Gazel 263

Mısra: **2**
Doğru, layıkıyla II İyi, mükemmel.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat göñlüme girdi

3. **oñaṭlıgı:**-*lıg, -ı*
Gazel 263
Mısra: **11**
Doğru, layıkıyla II İyi, mükemmel.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

onbeşden geç-:
1. **onbeşden geçicek:**-*icek*
Gazel 282
Mısra: **2**
Bir ayın yarısının bitmesi.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

oñ-:[KL]
1. **oñdı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
İyileşmek,düzelmek.
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

ondörd:
1. **ondördine:**-*i, -n, -e*
Gazel 282
Mısra: **1**
Tr. sayı adı: on dört.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

onlar:
1. **onları:**-*ı*
Gazel 90
Mısra: **2**
Üçüncü çoğul şahıs zamiri.
1. Cān u göñül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben ẕevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

oñma:
1. **oñmaduḳ:**-*ma, -du, -ḳ*
Gazel 70
Mısra: **9**
Talihsiz,bedbaht.Uğursuz.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

2. **oñmaduḳ:**-*ma, -duḳ*
Gazel 12
Mısra: **9**
Talihsiz,bedbaht.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

oñurga:
1. **oñurgası:**-*s, -ı*
Kaside 17
Mısra: **42**
(oñurḥa, oñurga kemiği, oñurga sünüğü , oñurka) : Bel kemiği, amudu fikari, omurga.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Ṣol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

oran:
1. **oranı:**-*ı*
Gazel 125
Mısra: **10**
Miktar.
9. Ey Mesīḥī dür-i yek-dāne durur maʿní-i ḫās
10. Aña ġavvāṣ olmaz oranı bir fikr-i ʿamīḳ

orta:
1. **ortaya:**-*y, -a*
Gazel 19
Mısra: **10**
Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.
9. Dil-dār ile ceng eyleyici ḫod degülüz biz
10. Ortaya girüp niçün aralar bizi firḳat

2. **ortalarında:**-*lar, -ın, -da*
Gazel 110
Mısra: **6**
Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān-veş

3. **ortalarında:**-*lar, -ı, -nda*
Gazel 289
Mısra: **7**
Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān gibi
8. Ḳaçardı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār

orta yerde:
1. **orta yerde:**-*de*
Murabba 1
Mısra: **14**
Meydanda, ortada, görünen yerde.
13. Sāḳinüñ parmaḳları cām-ı mey-i şahbā ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nān-ı mihr-āsā ile

ortaya ḳo:
1. **ortaya ḳo:**
Gazel 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Ortaya koymak.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

oruç:
1. **oruç:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoymak.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

oruc ayı:
1. **oruc ayından:**-*ndan*
Gazel 255
Mısra: **6**
Ramazan.
5. ʿİd güninde nice diñleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳıṣṣası uzun oldı

oruç ṭut-:[MT]-[KL]
1. **oruç ṭutar:**-*ar*
Gazel 287
Mısra: **7**
Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoymak.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

2. **oruç ṭutup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Allah'a ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoymak.
5. Oruç ṭutup ḳılurın Ḥaḳḳa efġān
6. Ki anuñ ʿīd-i vaṣlın ḳıla iḥsān

ʿosmānoġlı:
1. **ʿosmānoġlı:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Özel isim.Osmanlı.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür şolaġ ile

otağ:[İP]
1. **otağ:**
Murabba 2
Mısra: **30**
Hükümdarlara ve devlet büyüklerine özgü etekleri geniş,süslü çadır.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş içün ḳurdı çiçekler şaḥn-ı gülşende otaġ

2. **otaġuña:**-*uñ, -a*
Kaside 13
Mısra: **34**
Oda, çadır.
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña yaʿnī misāl

3. **otaġıdur:**-*dur*
Gazel 94
Mısra: **4**
Oda, çadır.
3. Leşker-i ġamla göñül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʿāh-ı āteş-nāki üstinde ḳızıl otaġıdur

4. **otaḳ:**
Murabba 2
Mısra: **27**
Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

otlaḳ:[İP]
1. **otlaḳ:**
Kaside 17
Mısra: **35**
I. (otla-k) Hayvan otlatılan yer , mera , çayır.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

2. **otlaḳ:**
Kaside 17
Mısra: **45**
I. (otla-k) Hayvan otlatılan yer , mera , çayır.
45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

otur-:[GTS]
1. **oturup:**-*up*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Vücūdun belden yukarı kısmı dik duracak ve vücut ağırlığı kaba etler üzerine binecek şekilde bir yere yerleşmek, kuut etmek.
1. Oturup şaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

2. **otursun:**-*sun*
Kaside 16
Mısra: **16**
Oturmak.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

3. **otur:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Oturmak.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

4. **oṭururdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 81
Mısra: **9**
Vücūdun belden yukarı kısmı dik duracak ve vücut ağırlığı kaba etler üzerine binecek şekilde bir yere yerleşmek, kuut etmek.
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḫiteler de görürse ḳumḳum ider

5. **otursun:**-*sun*
Gazel 176
Mısra: **8**
Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

6. **oturmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Gazel 239
Mısra: **2**
Bulunmak.
1. Eglence kim olurdı dil-i nā-tüvānuma
2. Oturmasaydı ġuṣṣa vü ġam iki yanuma

7. **otur:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek.
1. Ey Yūsuf-ı sāni ġel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

otuz:[GTS]
1. **otuz:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Yirmi dokuzdan sonra gelen sayinin adi ve bu sayiyi gösteren işaret.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

2. **otuz:**
Kaside 5
Mısra: **58**
Otuz.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

otuz gün:[BA]
1. **otuz günde:**
Gazel 274
Mısra: **6**
Bir ay.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

Oyna-:
1. **oynar:**-*r*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Oynama II hareket etme.
1. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

2. **oynayup:**-*y, -up*
Gazel 73

Mısra: **1**
Kâh şöyle kâh böyle davranarak karşıdakini aldatıp oyalamak.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

3. **oynadı:**-*dı*
Gazel 266
Mısra: **1**
Geçişsiz f. (Eski Türk. oyna-mak < oyun+a-mak) 1. Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak:.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ bāña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

4. **oynar:**-*r*
Gazel 288
Mısra: **7**
Oynamak ǁ dalgalanmak (gönül bağlamında).
7. Meydān-ı ruḫ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

oynaş-:[GTS]
1. **oynaşur:**-*ur*
Gazel 209
Mısra: **10**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.Karşılıklı oyun oynamak.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭas bunda oynaşur ḳoma oğlan uşaġ ile

oyun:[İP]
1. **oyunı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Oyun.Eğlenmek, iyi vakit geçirmek.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

2. **oyunınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 73
Mısra: **12**
1. oyun 2. hile.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥüsn oyunınuñ şaḳalını bitürür rūzgār

3. **oyunı:**-*ı*
Gazel 262
Mısra: **7**
Oyun.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

oyuncu:[TS]
1. **oyuncısısın:**-*s, -ı, -sın*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Oyun oynayan kimse.
3. Çünki şaṭranc-ı luṭf oyuncısısın
4. Nʾola virseñ piyādeye bir at

oyunuñ saḳalı bitdi:
1. **oyunuñ saḳalı bitdi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bitmiş olayları anlatan bu deyim,genellikle Karagöz oyunlarının sonunda kullanılır.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

Ö

öc:[TS]

1. **öcinden:**-*in, -den*
Kaside 13
Mısra: **17**
1 Bahis, kumar için bahis; kumar ve bahis parası. 2. İntikam.
17. Ḳabrde ḳılsam rakīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfirden zemin içre eẕān oḳır Bilāl

ödünç al-:
1. **ödünç almış:**-*mış*
Kaside 3
Mısra: **56**
Ödünç al-.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

ög-:[KL]
1. **ögem:**-*em*
Kaside 17
Mısra: **73**
Övmek, yüceltmek.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḥāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

2. **öginür:**-*in, -ür*
Gazel 58
Mısra: **3**
Övmek, yüceltmek.
3. Gelmez diyü ḥaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

3. **ögerek:**-*erek*
Gazel 60
Mısra: **10**
Övmek, yüceltmek.
9. Ḫalḳ āsitānuñ iti dimişler Mesīḥīye
10. Ola ki ögerek anı göge çıḳaralar

4. **ögme:**-*me*
Gazel 63
Mısra: **3**
Övmek, yüceltmek.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

5. **ögür:**-*ür*
Gazel 152
Mısra: **8**
Akran , eş, arkadaş.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

6. **ögüş:**-*üş*
Gazel 189
Mısra: **1**
Övmek, yüceltmek.
1. Ḫoş cevri ögüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

7. **ögerseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 273
Mısra: **1**
Övmek, yüceltmek.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

8. **ög:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Övmek, yüceltmek.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

ögin:

1. **öginsün:**-*sün*
Kaside 16
Mısra: **27**
Övünmek, aklı başında olmak.
27. Ḥālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

ögred-:[TS]
1. **ögredür:**-*ür*
Gazel 4
Mısra: **4**
Öğretmek.Alıştırmak.
3. ʿĀşıḳı dōlāb-veş her laḥza giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

ögren-:[GTS]
1. **ögrendi:**-*di*
Gazel 210
Mısra: **1**
Bilgi sahibi olmak. Öğrenmek ǁ (aslını)kavramak, ülfet etmek.
1. Ögrendi gönül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

2. **ögrenmiş:**-*miş*
Gazel 267
Mısra: **6**
-i Bilgi edinmek.
5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

3. **ögrendüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 267
Mısra: **8**
-i Bilgi edinmek.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa da ʿār itmegi

4. **ögrensün:**-*sün*
Gazel 267
Mısra: **9**
-i Bilgi edinmek.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḥasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

5. **ögrenür:**-*ür*
Gazel 268
Mısra: **4**
*Geçişli f. (Eski Türk. ögren-mek < *ögre-n-mek < ög "anlayış" [?]) 1. Bir husus hakkında bilgi sâhibi olmak, bilgi edinmek.*
3. Ne iki gözlerüñüñ āli ʿaceb cānā kim
4. Ögrenür biri birinden yine ʿayyārlıġı

ökçe:[İP]
1. **ökçem:**-*m*
Kaside 17
Mısra: **85**
Topuğun arka kısmı.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören şanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

ölcer-:[TS]
1. **ölcerür:**-*ür*
Kaside 11
Mısra: **58**
Ateşi parlatmak için karıştırmak, ışığı çoğaltmak için fitili kaldırmak. 2. Kışkırtmak, ayaklandırmak
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

öldür-:[GTS]
1. **öldüresin:**-*esi, -n*
Müfret 5

Mısra: **2**
Bir canlının hayatına son vermek.
1. Ey ḫoş-dil eyleyen bizi ḳavl u ḳarār ile
2. Lāʾiḳ mıdur ki öldüresin intiẓār ile

2. **öldürürdi:**-*ür, -di*
Kaside 11
Mısra: **9**
Ölmek, öldürmek.
9. Öldürürdi cümle ʿālem ḫalḳını Nemrūd-ı berd
10. Ger gülistān itmeyeydi āteşi ḫayy ü Ḳadīr

3. **öldürür:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Ölmek, öldürmek.
55. Ḫvāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

4. **öldürmedigin:**-*me, -dig, -in*
Gazel 35
Mısra: **7**
Ölmek, öldürmek.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

5. **öldürme:**-*me*
Gazel 36
Mısra: **1**
Ölmek, öldürmek.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

6. **öldürmeyüp:**-*me, -y, -üp*
Gazel 117
Mısra: **5**
Ölmek, öldürmek.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

7. **öldüre:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **9**
Ölmek, öldürmek.
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

8. **öldür:**-*dür*
Gazel 206
Mısra: **5**
Ölmek, öldürmek.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Şora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

9. **öldürür:**-*ür*
Gazel 277
Mısra: **3**
Bir canlının hayatına son vermek.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

10. **öldürmege:**-*meg, -e*
Gazel 277
Mısra: **4**
Ölmek, öldürmek.
3. öldürür her kime kim degse eliyle āh kim
4. Ḳatl-i merdümden bizi öldürmege degmez eli

11. **öldürecegin:**-*eceg, -in*
Gazel 286
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek.

9. Öldürecegin ʿışḳ Mesīḥī bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

12. **öl:**- dür,-meg
Kaside 13
Mısra: **13**
Öldürmek, canını almak, yaşantısına son vermek.
13. Ey beni öldürmeg içün ḳaṣduma bel bağlayan
14. Eyledüñ ḳaṣd-ı ġarīb ü bağladun nāzik ḫayāl
372. **ölürse:**-*ür, -se*
Gazel 81
Mısra: **13**
Yaşamaz olmak, can vermek.
13. Mesīḥī ger leb-i meygünuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb içün ḫum ider

250. **ölicek:**-*icek*
Kaside 18
Mısra: **43**
Yaşamaz olmak, can vermek.
43. Kaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Toprağum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

186. **ölürse:**-*ür, -se*
Gazel 11
Mısra: **11**
Yaşamaz olmak, can vermek.
11. Ey lebi mey-gün ölürse nār-ı hecrüñden Mesīḥ
12. Ḥaşre dek anuñ mezārından gele büy-ı kebāb

91. ölicek:-*icek*
Kaside 2
Mısra: **69**
Yaşamaz olmak, can vermek.
69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

92. öldürmek:-*dür, -mek*
Kaside 2
Mısra: **90**
Yaşamaz olmak, can vermek.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

113. **öldügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Kaside 4
Mısra: **52**
Yaşamaz olmak, can vermek.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

101. **öldürdi:**-*dür, -di*
Kıt'a 3
Mısra: **19**
Yaşamaz olmak, can vermek.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾola ḳolına ḳuvvet

260. **öldürdi:**-*dür, -di*
Gazel 19
Mısra: **11**
Ölmek.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾola ḳolına ḳuvvet

285. **ölicek:**-*icek*
Gazel 24
Mısra: **12**
Yaşamaz olmak, can vermek.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫ ᵛānın ala vāris

273. **ölicek:**-*icek*
Gazel 20
Mısra: **1**
Ölmek.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

301. **ölicek:**-*icek*
Gazel 34
Mısra: **1**
Yaşamaz olmak, can vermek.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad
310. **öldürmedügin:**-*dür, -me, -düg, -in*
Gazel 36
Mısra: **3**
Yaşamaz olmak, can vermek.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

335. **ölürem:**-*ür, -em*
Gazel 54
Mısra: **7**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

336. **öldügine:**-*düg, -i, -n, -e*
Gazel 56
Mısra: **5**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Ṣırāṭı uçar geçer

342. **öldürürseñ:**-*dür, -ür, -se, -ñ*
Gazel 62
Mısra: **5**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
6. Dostum kim gerekse ḳāʾildür

350. **ölse:**-*se*
Gazel 68
Mısra: **13**
Yaşamaz olmak, can vermek.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʾanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

381. **öldürür:**-*dür, -ür*
Gazel 91
Mısra: **1**
Yaşamaz olmak, can vermek.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

382. **öldürür:**-*dür, -ür*
Gazel 91
Mısra: **2**
Yaşamaz olmak, can vermek.
1. Âhū gözüñ ki nāz ile biñ ādem öldürür
2. Her bir naẓarda ḫalḳı hem oḫşar hem öldürür

383. **öldürür:**-*dür, -ür*
Gazel 91
Mısra: **4**
Yaşamaz olmak, can vermek.
3. Zülfüñ meġer ki ṣaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

384. **öldürür:**-*dür, -ür*
Gazel 91
Mısra: **6**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

385. **öldürür:**-*dür, -ür*
Gazel 91
Mısra: **8**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʾādem öldürür

386. **öldürür:**-*dür, -ür*
Gazel 91
Mısra: **10**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

389. **öldürür:**-*dür, -ür*
Gazel 91
Mısra: **12**
Yaşamaz olmak, can vermek.
11. Nicʾideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

524. **öldüren:**-*dür, -en*
Gazel 163
Mısra: **5**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

Gazel 107
Mısra: **16**
O.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum bağladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

423. **ol:**

447. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 123
Mısra: **6**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʾıḳ tenümde üstüḫ ᵛānum yoḳ

453. **öldürmeğe:**-*dür, -meġ, -e*
Gazel 126
Mısra: **14**
Yaşamaz olmak, can vermek.
13. Irāḳ yaḳın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeğe yaḳında ḳaçarsın ırāḳ ırāḳ

454. **öldürmeğe:**-*dür, -meġ, -e*
Gazel 127
Mısra: **9**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Beni öldürmeğe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ
464. **ölince:**-*ince*
Gazel 132

Mısra: **6**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Ger seḥm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

465. **öldüm:**-*dü, -m*
Gazel 132
Mısra: **8**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

470. **öldürdi:**-*dür, -di*
Gazel 134
Mısra: **10**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḫīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

472. **ölmez:**-*mez*
Gazel 135
Mısra: **7**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

473. **ölmezdük:**-*mez, -dü, -k*
Gazel 135
Mısra: **8**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. İşidürüz ki içen āb-ı ḥayātı ölmez
8. Biz ḳara günlü ger emsek lebüñi ölmezdük

474. **öldürmeye:**-*dür, - me, -y, -e*
Gazel 135
Mısra: **9**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

476. **ölmege:**-*meg, -e*
Gazel 139
Mısra: **10**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

479. **öldürsün:**-*dür, -sün*
Gazel 140
Mısra: **6**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Ḫancer gibi her kim ki iki yüzlülik ide
6. Emr it anı öldürsün iki çeşm-i siyāhuñ
487. **öldüre:**-*dür, -e*
Gazel 147
Mısra: **3**
Yaşamaz olmak, can vermek.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʾ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

505. **ölicek:**-*icek*
Gazel 153
Mısra: **5**
Öldüğü zaman.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥüriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

510. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 154
Mısra: **13**
Yaşamaz olmak, can vermek.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle toptolu ola şandūḳ-ı türbetüm
412. **ölicek:**-*icek*
Gazel 100
Mısra: **9**
Geçişsiz f. (Eski Türkçe ' den beri kulanılır) 1. Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek. 2. Solmak, 3. Çok sıkıntı çekmek ,acı , sıkıntı veya yorgunluktan bitkin duruma gelmek. 4. Yok olmak, mahvolmak, hayatiyetiyetini kaybetmek.

9. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
10. Nūra müstaġrak ola türbetümüz

534. **öldürmege:**-*dür, -meg, -e*
Gazel 167
Mısra: **5**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. ʿĀr ider ḫūblar öldürmege ben ḫaste-dili
6. Kendü kendümi dem irişdi ki ḳurbān ḳılam

564. **ölicek:**-*icek*
Gazel 182
Mısra: **9**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

566. **öldüm:**-*dü, -m*
Gazel 183
Mısra: **1**
Yaşamaz olmak, can vermek.
1. Öldüm üş taʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

581. **ölüyorın:**-*ü, -yor, -ın*
Gazel 194
Mısra: **1**
Yaşamaz olmak, can vermek.
1. Zār u nizār ʿāşıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

582. **ölüyorın:**-*ü, -yor, -ın*
Gazel 194
Mısra: **2**
Yaşamaz olmak, can vermek.
1. Zār u nizār ʿāşıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

584. **ölüyorın:**-*ü, -yor, -ın*
Gazel 194
Mısra: **4**
Yaşamaz olmak, can vermek.
3. Bezm-i viṣāle hem-nefes olmaġa ben ġarīb
4. Firḳat güninde ney gibi nālān ölüyorın

585. **ölüyorın:**-*ü, -yor, -ın*
Gazel 194
Mısra: **6**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Âṣüfte-ḥāl ü ḫaste-i bālinven velī
6. Maḥbūblarla ḳılmaga seyrān ölüyorın

586. **ölüyorın:**-*ü, -yor, -ın*
Gazel 194
Mısra: **8**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Ḫᵛān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḫayrān ölüyorın

587. **ölüyorın:**-*ü, -yor, -ın*
Gazel 194
Mısra: **10**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

589. **öldüre:**-*dür, -e*
Gazel 196
Mısra: **8**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẕer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

590. **öldürdi:**-*dür, -di*
Gazel 197
Mısra: **5**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. ʿĀşıḳları düşnām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālu

595. **ölmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 201
Mısra: **7**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

596. **ölmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 202
Mısra: **7**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

625. **öldügümde:**-*düg, -üm, -de*
Gazel 225
Mısra: **6**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

631. **öldürmege:**-*dür, -meg, -e*
Gazel 230
Mısra: **3**
Olmak.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

641. **öldügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 234
Mısra: **10**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

741. **öldürdi:**-*dür, -di*
Gazel 288
Mısra: **5**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. ʿ Āşıḳları düş-nām ile öldürdi güzeller
6. Bulınmadı bize daḥi bir aġzı duʿālı
672. **öldüreyidi:**-*dür, -e, -y, -idi*
Gazel 251
Mısra: **8**
Yaşamaz olmak, can vermek.
7. İrişen göz degürür ol ṣanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

673. **öldürdi:**-*dür, -di*
Gazel 251
Mısra: **10**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

675. **ölürdi:**-*ür, -di*
Gazel 251
Mısra: **13**
Yaşamaz olmak, can vermek.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Korḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

709. **ölürse:**-*ür, -se*
Gazel 266
Mısra: **13**
Nsz Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek.
13. Mesīḥī derd-i cānāndan ölürse
14. Yaza seng-i mezārında hüve ʿl-ḥay

646. **ölürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 238
Mısra: **12**
Yaşamaz olmak, can vermek.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

648. **ölicek:**-*icek*
Gazel 239
Mısra: **3**
Yaşamaz olmak, can vermek.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫᵛānuma

649. **ölicek:**-*icek*
Gazel 239
Mısra: **10**
Yaşamaz olmak, can vermek.
9. Cānum durur nigār duʿācısıyam faḳīr
10. Ben ölicek duʿā ideler mi ki cānuma

ölmeg:
1. **ölmeg:**
Gazel 29
Mısra: **9**
Ölmek.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı şubḥ

ölmek:
1. **ölince:**-*ince*
Gazel 196
Mısra: **4**
Ölünceye kadar.
3. Tīrüñüñ ḫāṭıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur ṣanma ki ölince göñülden geçürın

2. **ölicek:**-*icek*
Gazel 199
Mısra: **6**
Öldüğünde, öldüğü zaman.
5. Gözümde aġlamaḳdan ḳalmadı yaş
6. Ölicek aġzuma kim ṭamzurur şu

ölen:
1. **ölenlere:**-*ler, -e*
Gazel 91
Mısra: **9**
Ölen kişi.
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

ölicek:
1. **ölicek:**
Gazel 196
Mısra: **9**
Öldüğü zaman.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

ölü:
1. **ölü:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.
3. Lebiyle ölü dirildür o fettān
4. İşiden anı nice virmesün cān

2. **ölüsi:**-*s, -i*
Kaside 17
Mısra: **24**
Ölmüş olan.
23. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tā kim yapam duzaġ
24. Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikār

ölüm:[İP]
1. **ölüm:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i ṣaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

2. **ölümin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **28**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
27. Mevt ü ḥayātını ḳosalar iki cānibe
28. Dirligin istemez ölümin ider iḫtiyār

3. **ölümden:**-*den*
Gazel 34
Mısra: **4**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

4. **ölümden:**-*den*
Gazel 35
Mısra: **8**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
7. Raḥmden ṣanma beni ol ṣanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

5. **ölümden:**-*den*
Gazel 36
Mısra: **4**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
3. Raḥmden ṣanma beni ol ṣanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

6. **ölümle:**-*le*
Gazel 37
Mısra: **9**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
9. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoġ a eşed

7. **ölüm:**
Gazel 109
Mısra: **10**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
9. Beni yine ṭaladı it raḳībüñ
10. Ölüm gıbi çaġırı çaġırı üş

8. **ölümdür:**-*dür*
Gazel 187
Mısra: **8**
Ölmek, yaşamı sona ermek.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

ʿ**ömer:[PALA]**
1. ʿ**ömer:**
Gazel 72
Mısra: **8**
İslamın ikinci halifesiolup hayatında cennet ile müjdelenen on kişiden biridir.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer ṣan efser-i sulṭān uğurlar

ʿ**ömür:|GTS|**
1. ʿ**ömrüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **103**
Ömür, hayat.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

2. ʿ**ömr:**
Kaside 8
Mısra: **8**
Ömür, hayat.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

3. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 10
Mısra: **10**
Ömür, hayat.
9. Bād-ı firāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

4. ʿ**ömr:**
Kaside 17
Mısra: **84**
Ömür.
83. Ne çekdügümi ben bu arık bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

5. ʿ**ömrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 19
Mısra: **16**
Ömür.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

6. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 123
Mısra: **7**
Ömür, hayat.
7. Nice kez ġayret itdüm kim firākuñla geçe ʿömrüm
8. Yine bir dem lebüñden ayru dirilmege cānum yok

7. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **4**
Ömür.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

8. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 161
Mısra: **7**
Ömür.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naşībüm işbu ʿālemden benüm

9. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 163
Mısra: **1**
Ömür.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

10. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 163
Mısra: **2**
Ömür. "hayatım" gibi bir sevgi sözcüğü.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

11. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 163
Mısra: **4**
Ömür, hayat.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

12. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 163
Mısra: **6**
Ömür, hayat.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

13. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 163
Mısra: **8**
Ömür, hayat.
7. Firāḳuñ içre ḫayliden berü cānlar çekişürdüm
8. Ḳo gitsün ol hele ehlen ve sehlen merḥabā ʿömrüm

14. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 163
Mısra: **10**
Ömür, hayat.
9. Mesīḥī ḫaste-dil yārun vişāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḫasretā ʿömrüm

15. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **12**
Ömür.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

16. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 238
Mısra: **11**
Ömür.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

17. ʿ**ömrümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 266
Mısra: **2**
i. (Ar. 'umr > 'ömr) 1. Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

18. ʿ**ömre:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **8**
Ömür.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler hatṭa bāḳī ʿömre fānī

19. ʿ**ömrümüz:**-*ü, -müz*
Murabba 3
Mısra: **17**
Yaşayış, yaşama, hayat. II canlının yaşadığı süre.
17. ʿÖmrümüz ger ire nevrūz ile bayrama degin
18. Muttaṣıl nūş idelüm yine bu eyyāma degin

ʿ**ömr-i ʿazīzi:**
1. ʿ**ömr-i ʿazīzi:**-*i*
Gazel 114
Mısra: **2**
Değerli hayat.
1. Zāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme zāʿ

2. ʿ**ömr-i ʿazīzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 237
Mısra: **14**
Saygın yaşam.
13. Depretdügince zülfüñi virür Mesīḥīnüñ
14. ʿÖmr-i ʿazīzini yele yek-pāre mirvaḥa

3. ʿ**ömr-i ʿazīzüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **38**
Kıymetli ömür.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

ʿ**ömr-i cāvidān:**
1. ʿ**ömr-i cāvidān:**
Kaside 5
Mısra: **78**
Sonsuz ömür, ebedi hayat.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

2. ʿ**ömr-i cāvidānum:**-*um*
Gazel 123
Mısra: **2**
Sonsuz ömür, ebedi hayat; her şey, ömrün bir kişiye adanması durumunda söylenen bir söz.
1. Leb-i laʿlüñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum yoḳ
2. Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ

ʿ**ömr-i dırāz:**
1. ʿ**ömr-i dırāz:**
Gazel 130
Mısra: **2**
Uzun ömür.
1. Ey boyı serv-i nāz Ḳāsım Beg
2. Şaçı ʿömr-i dırāz Ḳāsım Beg

2. ʿ**ömr-i dırāzın:**-*ın*
Gazel 171
Mısra: **4**
Uzun ömür.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfine naẓar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

ʿ**ömri gülini der-:**
1. ʿ**ömri gülini dermedi:**-*me, -di*
Gazel 276
Mısra: **10**
Ömrünün meyvesini alamadı. İsteğine ermek.
9. Ey Mesīḥī ḳo cihān bāġın ki hindū-yı ecel
10. Kimse mi ḳodı kʿanuñ ʿömri gülini dermedi

ʿ**ömr-i nūḥ:**
1. ʿ**ömr-i nūḥ:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Hz. Nuh'un bin yıl olduğu düşünülen ömrü. II Uzun ömür.
7. Baña müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naşīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

öñ:|GTS|
1. **öñinde:**-*in, -de*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yüze gelen taraf ileri.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

2. **ön:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yüze gelen taraf ileri.
3. Gören küyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufi ön şoñra bu kurt

3. **on:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Dokuzdan sonra gelen sayının adı.
9. Beş on gün eylesem ger şavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

4. **öñine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **8**
Yüze gelen taraf ileri.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḥ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

5. **öñine:**-*i, -ñ, -e*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Yüze gelen taraf ileri.
3. Göç ile her ḫavleye yeniçerı gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḫarbe dikdi ḍarb-i dest

6. **öniñce:**-*iñ, -ce*
Kaside 14
Mısra: **16**
Önü sıra, ilerisi.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öniñce bir cüvān

7. **öñine:**-*in, -e*
Kaside 17
Mısra: **15**
Yüze gelen taraf ileri.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

8. **öñinde:**-*in, -de*
Kaside 17
Mısra: **97**
Yüze gelen taraf ileri.
97. Ḥükmüñ öñinde leşker-i aʿdā zebūn olup
98. Pergār-ı pāy-ı esbüñe kāmuñ ola medār

9. **öniñde:**-*iñ, -de*
Gazel 21
Mısra: **8**
Yüze gelen taraf ileri.
7. Ġamzeñe öykündügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öniñde maḫbūs-ı devāt

10. **öñ:**
Gazel 65
Mısra: **12**
Ön, önce, ilk.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

11. **öñ:**
Gazel 81
Mısra: **3**
Ön, önce, ilk.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

12. **önüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 91
Mısra: **9**
Ön, huzur.

9. Büsenle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

13. **öñinde:**-*in, -de*
Gazel 122
Mısra: **7**
Ön, huzur.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫ^{v}ācedür kim var anuñ öñinde uṣṭurlāb-ı ʿışḳ

14. **öñinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 122
Mısra: **8**
Ön, önce, ilk.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫ^{v}ācedür kim var anuñ öñinde uṣṭurlāb-ı ʿışḳ

Öñ: [GTS]
1. **öñ:**
Gazel 136
Mısra: **14**
Ön, önce, ilk.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġını alur öñ pehlivānuñ

Öñ: [KL]
1. **öniñde:**-*i, -ñde*
Gazel 235
Mısra: **3**
Ön, huzur.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

2. **öñince:**- ince
Kaside 8
Mısra: **23**
Huzurunda, önünden, önü sıra.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yürüyüp cüy-ı ḥabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

3. **öñünce**:- üñce
Gazel 175
Mısra: **3**
Huzurunda, önünden, önü sıra.
3. Öñünce yılmadın ey ḫusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gūn

Öñür-:
1. **öñürdür:**-*ür, -dür*
Gazel 273
Mısra: **8**
Iyileştirmek, şifa, salâh bulmak, uygun olmak, uygun gelmek, iflâh olmak, feyz ve berket bulmak, düzelmek.
7. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
8. Öñürdür her seḥer bād-ı ṣabāyı

öñ soñ:
1. **öñ soñ:**
Gazel 201
Mısra: **4**
Er geç, önünde sonunda, nihayet.
3. Eşkümle ḥarāb olsa nʿola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

öñdin:[TS]
1. **öñdin:**
Kaside 5
Mısra: **42**
Önce.Önce, ilkönce, önceden, önden, daha evvel.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

öñine düş:
1. **öñine düş:**
Kaside 4
Mısra: **4**
Birine yol göstermek için kılavuzluk yapmak.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

öñ:[GTS]
1. **öñürdi:**-, *-di*
Gazel 35
Mısra: **6**
Önce, evvel.
5. Ben ḳuluñ ṣaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

2. **öñürdi:**-*di*
Gazel 36
Mısra: **2**
Önce, evvel.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

3. **öñürdürmez:**-*dür, -mez*
Gazel 270
Mısra: **10**
Önce, evvel.
9. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
10. Öñürdürmez seḥer bād-ı ṣabāyı

4. **öñürdüp:**-*dü, -p*
Gazel 275
Mısra: **2**
……
1. Ġamzeñ egerçi ḳatlüme çoḳ niyet eyledi
2. Līkīn gözüñ öñürdüp anı ālet eyledi

öp:[KL]
1. **öper:**-*er*
Gazel 4
Mısra: **9**
Öpmek.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

2. **öpicek:**-*icek*
Kaside 7
Mısra: **38**
Öpmek.
37. Cānı şürāḥīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʿlüñi öpicek sāġar-ı şarāb

3. **öper:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **4**
Öpmek.
3. Leb-i laʿ lüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḫ
4. Ṣubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

4. **öpince:**-*ince*
Gazel 18
Mısra: **5**
Öpmek.
5. Ey ḳaşı kemān bir oḳuñuñ aġzın öpince
6. Ḳahr ile kemānuñuñ olur beli iki ḳat

5. **öpdükleriyçün:**-*dü, -k, -ler, -y, -çün*
Gazel 64
Mısra: **7**
Öpmek.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

6. **öper:**-*er*
Gazel 74
Mısra: **10**
Öpmek.
9. Maḥbūb-ı dostdur diyü ḳaçma Mesīḥīden
10. -Kʿol ḫūba nesne eylemez illā öper ḳuçar

7. **öper:**-*er*
Gazel 103
Mısra: **15**
Öpmek.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

8. **öpmege:**-*meg, -e*
Gazel 148
Mısra: **13**
Öpmek.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

9. **öpdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 179
Mısra: **11**
Öpmek.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

10. **öpüşdügiçün:**-*üş, -düg, -içün*
Gazel 219
Mısra: **7**
Öpmek.
7. Cām-ı meclis laʿl-i mey-günuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şürāḥi baş ḳoyar ayaġına

11. **öpüşmek:**-*üş, -mek*
Gazel 232
Mısra: **6**
Öpmek.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

12. **öpülmezseñ:**-*ül, -mez, -se, -ñ*
Gazel 258
Mısra: **1**
Öpmek.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

13. **öper:**-*er*
Gazel 259
Mısra: **2**
Öpmek.
1. Ancaḳ yine kemer ḳocar ol ince belleri
2. Ḫātem öper meger yine ol aġ elleri

14. **öper:**-*er*
Gazel 259
Mısra: **8**
Öpmek.
7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʿ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

15. **öpmege:**-*e*
Gazel 218
Mısra: **5**
Öpmek için.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

öpüş-:[GTS]
1. **öpüşelüm:**-*elü, -m*
Murabba 3
Mısra: **15**
Birbirini öpmek.
15. Cāna cān ḳatmaġa gāh öpüşelüm gāh içelüm
16. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yakalar çāk idelüm

2. **öpüşdügiçün:**-*düg, -içün*
Kaside 15
Mısra: **7**
Öpüşmek.Kadehin kenarına varmak.
7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurāḥīnüñ aña gönli aḳar

ör-:[GTS]
1. **örülse:**-*ül, -se*
Kaside 10
Mısra: **49**
Örmek. Bir şeyi bağlamak.
49. Rişte-i naẓmuñla örülse eger şirāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

örnek:[GTS]
1. **örnegi:**-*i*
Müfret 11
Mısra: **2**
Bir düşünceyi, kuralı, gözlemi veya savı desteklemek ve açıklamak amacıyla ileri sürülen söz, yapılan davranış, misal.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

ört-:[KL]
1. **örter:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **131**
Gizlemek, saklamak.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

2. **örter:**-*er*
Gazel 191
Mısra: **7**
Gizlemek, saklamak.
7. Żülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

3. **örtündügi:**-*ün, -düg, -i*
Gazel 213
Mısra: **3**
Üzerini kapatmak II gizlemek.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

örtin-:
1. **örtinüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **5**
Örtünmek.
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

örtü:[KL]
1. **örtüsine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 260
Mısra: **8**
Üstüne bir şey konmak sûretiyle kapatılmak, bir şeyle kaplanmak.
7. Şemʿ-veş her gice göñlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

örümcek ağı:
1. **örümcek ağı:**
Gazel 185
Mısra: **2**
Örümcek ağı.

1. Bu müşebbek sîne ṣaḳlar naḳşuñı aḳyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aḳı saḳlar ḳārdan

öte ṭur-:
1. **öte ṭur:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Uzak dur-.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʿola bülbül iseñ öte ṭur

2. **öte ṭur:**
Gazel 46
Mısra: **8**
Ötmek, öte durmak. Kuşun ötmesi.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʿola bülbül iseñ öte ṭur

öykin-:[TS]
1. **öykine:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **7**
İmrenmek. Taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.
7. Yaşuma eger öykine yem añа bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

2. **öyküñmiş:**-*miş*
Kaside 3
Mısra: **39**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḥacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

3. **öykündi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **21**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe añа şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

4. **öykünmesün:**-*me, -sün*
Kaside 5
Mısra: **57**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

5. **öykündi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **22**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḥilmine öykündi meger kim kūhsār

6. **öykündi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **24**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḥāb-ı dür-bār

7. **öykündüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **19**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
19. Tabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öykündüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḥancer ḥazān

8. **öykündüğüçün:**-*düg, -üçün*
Kaside 15
Mısra: **37**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
37. Kūh öykündüğüçün ḥilmüñe urdı lāle
38. Ḥānumānına anuñ başdan ayaġa āẕer

9. **öykündüğüçün:**-*düg, -üçün*
Kaside 16
Mısra: **44**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
43. Baḥrüñ tükürür yüzine her laḥẓa bulutlar
44. Öykündüğüçün keff-i güher-pāşuña deryā

10. **öyküne:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **47**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

11. **öykünmeyeydi:**-*y, -e, -y, -di*
Kaside 18
Mısra: **21**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
21. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ʿizār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

12. **öykündüğüçün:**-*düg, -üçün*
Gazel 21
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
3. Zülfüñ içre laʿlüñe öykündüğüçün Ḫıżrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılımaz āb-ı ḥayāt

13. **öykündüği:**-*düg, -i*
Gazel 21
Mısra: **7**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
7. Ġamzeñe öykündüği uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öninde maḫbūs-ı devāt

14. **öykünemez:**-*e, -mez*
Gazel 75
Mısra: **2**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

15. **öykündüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 84
Mısra: **5**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
5. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

16. **öyküneyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 105
Mısra: **11**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʾimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

17. **öykündüğine:**-*düg, -i, -n, -e*
Gazel 115
Mısra: **11**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
11. Öykündüğine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

18. **öykünmege:**-*meg, -e*
Gazel 140
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
3. Alnuñda iki ḳaşuña öykünmege cānā
4. Bir ayda iki kerre egilür beli māhuñ

19. **öykündi:**-*di*
Gazel 142
Mısra: **7**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
7. Öykündi diyü yār-ı gül-endāma āfitāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

20. **öykündi:**-*di*
Gazel 143
Mısra: **1**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Şoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

21. **öykündügi:**-*düg, -i*
Gazel 156
Mısra: **5**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
5. Öykündügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

22. **öykünelden:**-*el, -den*
Gazel 168
Mısra: **5**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

23. **öykündi:**-*di*
Gazel 182
Mısra: **11**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
11. Meger müjgānuña öykündi ḫançer
12. Kʾ anı bu cürm içün ḥabs eyledi ḳın

24. **öykündüğüçün:**-*düg, -üçün*
Gazel 200
Mısra: **1**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
1. Saña öykündüğüçün serv-i dil-cū
2. Gülistānda ḳılıç çekdi añа şu

25. **öykündi:**-*di*
Gazel 217
Mısra: **1**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

26. **öykündi:**-*di*
Gazel 217
Mısra: **7**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
7. Gökde öykündi güneş ruḫlaruña
8. Kendü kendünüñ adın urdı yere

27. **öykündi:**-*di*
Gazel 231
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

28. **öykünür:**-*ür*
Gazel 252
Mısra: **2**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
1. Meh yeltenür ḥayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

29. **öykünürem:**-*ür, -em*
Gazel 256
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

30. **öykünmeyeydi:**-*me, -y, -e, -y, -di*
Gazel 281
Mısra: **7**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne añа dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

31. **öykündügiçün:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Özendiği, taklit etmeye çalıştığı için.
5. Öykündügiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

öyle:[GTS]
1. **öyle:**
Kaside 15
Mısra: **26**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

2. **öyle:**
Gazel 23
Mısra: **11**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḫüseynüñ naḳşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāziʾ āt

3. **öyle:**
Gazel 64
Mısra: **5**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı añа pervāneler

4. **öyle:**
Gazel 80
Mısra: **2**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
1. Yaşum cūy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

5. **öyle:**
Gazel 124
Mısra: **6**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu bakayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

6. **öyle:**
Gazel 229
Mısra: **5**
O şekilde, ona benzer, onun gibi.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḥayme-i ḥażrā bize

öyle şan-:
1. **öyle şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 39
Mısra: **8**
Öyle zannetmek, sanmak.
7. Çünki aġzuñ baña düşnām itmeg için açıla
8. Öyle şanuram ki açılur duʿā ile kilid

öz:[KL]
1. **özini:**-*i, -n, -i*
Gazel 36

Mısra: **8**
T. Kendi, şahsı, zatı.
7. Mihmān olıcaġaz ḥucresine şāhid-i mey
8. Ferahından özini yavu ḳılur pīr-i ḥired

özge:[MT]
1. **özge:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Başka, diğer.
7. Yüri ey şāribüʾl-ḥamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

2. **özge:**
Kaside 20
Mısra: **34**
Başka, diğer.
33. Ḳalmadı devr-i şalāhuñda gidüp fısḳ u fesād
34. Bāġda nergis-i bīmārdan özge maḥmūr

özle-:[MT]
1. **özler:**-*r*
Gazel 136
Mısra: **3**
Aramak, hasret duymak.
3. Bu gönlüm mürġi bāġ-ı küyuñ özler
4. Ḳuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

ʿözr-i cürm:
1. **ʿözr-i cürm:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Günahının özrü.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʿözr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ū be-ḫvāh

ʿözür:[KL]
1. **ʿözri:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **10**
Bir kursun hoş görülmesini gerektiren sebep.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿözri bir dem içre bulursın nisā gibi

P

pā-bend:[MT]
1. **pā-bend:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Ayağı bağlı olan (kimse), esir, giriftar, pâ-beste.
97. Ben senüñ bendelerüñ defterine geçmiş iken
98. Ne revādur baña pā-bend ola cüzʿi tīmār

pā-beste:
1. **pā-beste:**
Gazel 209
Mısra: **7**
(Fa.) Ayağı bağlı.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i küyuñda nʿeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḥazż ide būstānda bāg ile

pā-būs:
1. **pā-būsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **2**
Ayak öpme.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

pādişāh:[MT]
1. **pādişāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

2. **pādişāh:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
23. Ger pādişāh isen nʿola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḥalḳı girme vebāle vebā gibi

3. **pādişāhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 97
Mısra: **2**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

4. **pādişāh:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḥarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

5. **pādişāh:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sıġışa mı iki pādişāh

6. **pādişeh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **58**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
57. Ḳıldı ol meḥar-ı erbāb-ı cenān
58. Pādişeh yolına cānın ḳurbān

7. **pādişeh:**
Kaside 2
Mısra: **43**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
43. Bir pādişeh ki bāb-ı sarāyında āfıtāb
44. Elde ʿaṣā ṭutar ḳapucısı gibi hemān

8. **pādişehler:**-*ler*
Kaside 5
Mısra: **75**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

9. **pādişehe:**-*e*
Gazel 57
Mısra: **4**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
3. Erkān-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
4. Şol taḫta çıḳan pādişehe taḫta ḳaḳarlar

10. **pādişehler:**-*ler*
Gazel 280
Mısra: **4**
Padişah ǁ sevgili, güzel.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẕırı
pādişāhā:
1. **pādişāhā:**
Kaside 3
Mısra: **29**
(Ben) pâdişâhım, şâhım.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

pādişāh-ı baḥr ü ber:
1. **pādişāh-ı baḥr ü ber:**
Kaside 5
Mısra: **20**
Denizin ve karanın padişahı. || *Alemin padişahı.*
19. Āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOsmān ḥusrev-i gītī-sitān
20. Pādişāh-ı baḥr ü ber Sulṭān Selim-i kāmrān

pādişāh-ı ḥüsn:
1. **pādişāh-ı ḥüsn:**
Gazel 42
Mısra: **6**
Güzellik ve iyilik padişahı.
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı hüsn ne ʿālī-cenāb olur

pādişāh-ı ʿışḳ:
1. **pādişāh-ı ʿışḳ:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Aşk sultanı.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

pādişāh-ı mülk-i maʿnā:
1. **pādişāh-ı mülk-i maʿnādur:**-*dur*
Gazel 234
Mısra: **21**
Anlam ülkesinin padişahı.
21. Pādişāh-ı mülk-i maʿnādur Mesīḥī çākerüñ
22. Ger inanmazsañ naẓar eyle anuñ dīvānına

pādişeh-i dādger-i mülk-i kemāl:
1. **pādişeh-i dādger-i mülk-i kemāl:**
Kaside 15
Mısra: **17**
Olgunluk ilkesinin adil olan padişahı.
17. Kʿ ol durur pādişeh-i dādger-i mülk-i kemāl
18. Melceʿ-i ehl-i ẕekā mecmaʿ-ı ashāb-ı hüner

pādişeh-i fikret:
1. **pādişeh-i fikretüñüñ:**-*ü, -nüñ*
Kaside 8
Mısra: **61**
Düşüncenin piri, padişahı.
61. Ṭāṣ-ı pür-nakş-ı felek pādişeh-i fikretüñüñ
62. Eli altında durur niteki taşt-ı zer-kār

pādişeh-i kişver-i şīve:
1. **pādişeh-i kişver-i şīve:**
Gazel 240
Mısra: **1**
Naz ülkesinin padişahı.
1. Ey ḫāl-i ruḫuñ pādişeh-i kişver-i şīve
2. ʿĀşıḳlara her bir baḳışuñ mażhar-ı şīve

pāk eyle-:[KL]
1. **pāk eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 187
Mısra: **10**
Temizlemek; arındırmak.
9. Ey Mesīḥī çarḫ-ı çārümden olur manẓūr-ı Ḥaḳ
10. Ġıll ü ġışdan gün gibi āyīnesin pāk eyleyen

pāk et-:[MT]
1. **pāk itmege:**-*meg, -e*
Gazel 270
Mısra: **9**
Temizlemek, arındırmak.
9. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
10. Önürdürmez seḥer bād-ı ṣabāyı

2. **pāk itmege:**-*meg, -e*
Gazel 273
Mısra: **7**
Temizlemek, arındırmak.
7. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
8. Önürdür her seḥer bād-ı ṣabāyı

pāk ḳıl-:
1. **pāk ḳılur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **12**
Temiz et-, kıl-.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḫlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

pāk ol-:
1. **pāk oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **109**
Temiz olmak.
109. Ẓalām-ı ġamdan oldı çehresi pāk
110. Cihāna şol ḳadar zer itdi iḥsān

2. **pāk olur:**-*ur*
Gazel 170
Mısra: **6**
Temiz olmak.
5. Ey gözüm sakḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

pā-māl:
1. **pā-māl:**
Gazel 204
Mısra: **7**
Far. Ayak altında kalmış, çiğnenmiş, muhakkar.
7. Başında gönlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

pā-māl et-:
1. **pā-māl itdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **2**
Ayaklar altına almak.
1. Cihāna virdi taġayyür ḥudā-yı celle celāl
2. Çemen ḥızānesin itdi ḥazān yine pā-māl

2. **pā-māl itmedi:**-*me, -di*
Kaside 19
Mısra: **11**
Ayaklar altına almak.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʾ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi kʾ itmedi maḫlūr

para:[GTS]
1. **paraya:**-*y, -a*
Gazel 246
Mısra: **4**
Alış verişte ödeme aracı olarak kullanılmak üzere devlet tarafından basılıp tedavüle çıkarılan, üzerine itibari değeri yazılı kağıt veya maden.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

pāre:[KANAR]
1. **pāre:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Far. Parça, kıt'a, cüz.

5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

2. **pāreye:**-*y, -e*
Gazel 228
Mısra: **6**
Far. Parça, kıt'a, cüz.
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

pāre pāre:[MT]
1. **pāre pāre:**
Kaside 17
Mısra: **92**
Parça parça.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫ ᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḥimār

2. **pāre pāre:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Parça parça.
3. Ben pāre pāre olmışını eyleyüp nişān
4. Ol ḳaşları kemān oḳını atdı paraya

3. **pāre pāre:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Parça parça olmak, parçalanmak.
9. Olup hercāʿi gönlüm pāre pāre
10. Yapışdı her birisi bir nigāra

4. **pāre pāredür:**-*dür*
Kaside 18
Mısra: **15**
Parça parça.
15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derūn-ı sīnesini āşikār serv

parele-:[KL]
1. **pareler:**-*r*
Gazel 60
Mısra: **2**
Parçalamak, yaralamak, tüzümek.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

2. **pārelense:-n,**-*se*
Gazel 136
Mısra: **8**
Bölük bölük parçalanmak.
7. Lebüñ deñlü güher taḫsīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

3. **pārelendi:**-*di*
Gazel 260
Mısra: **1**
Parça, parça etmek, yara açmak.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile gönlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

parmaġ ile göster-:
1. **parmaġ ile gösterse:**
Kaside 14
Mısra: **25**
Parmak ile işaret et-.
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Żaʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

2. **parmağı ile gösterüp:**-*üp,*
Kaside 16
Mısra: **56**
Parmak ile işaret et-.
55. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nīzeñ
56. Parmağı ile gösterüp eyler ile rüsvā

parmağı ucın ḥızāb id-:
1. **parmaġı ucın ḥızāb ider:**-*n*
Kaside 7
Mısra: **74**
Parmaklarına kına etmek; kına (veya kınalar) yakmak (veya koymak veya sürmek veya vurmak veya yakınmak veya yakılmak): kınayı su ile karıştırıp bulamaç kıvamına getirerek boyanacak yere sürmek.
73. Tīrüñ nigārlar gibi ḫūn-ı ʿadū ile
74. ʿĪd-i ẓaferde parmağı ucın ider ḥızāb

parmaḳ:[GTS]
1. **parmaḳları:**-*lar, -ı*
Murabba 1
Mısra: **13**
Parmak.
13. Sāḳinüñ parmaḳları cām-ı mey-i şahbā ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nān-ı mihr-āsā ile

2. **parmaḳları:**-*lar, -ı*
Kaside 2
Mısra: **52**
Parmak.
51. Laḥza-be-laḥza muʿciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

3. **parmaḳları:**- *lar, -ı*
Gazel 126
Mısra: **7**
Parmak.
7. Parmaḳları ucını ki ḥınnālamış nigār
8. ʿUnnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

parmaḳ göster-:
1. **parmaḳ gösterür:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Uyarı tarzında işaret parmağını sallamak, ikaz ve tembih et-.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

parmaḳ ḳo-:
1. **parmaḳ ḳodı:**-*dı*
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Parmak basmak, temin etmek, güvenmek.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

pars:[KL]-[MT]
1. **parsa:**-*a*
Kaside 21
Mısra: **15**
I. (Eski Türk. bars) [Kökü kesin biçimde belli olmayan kelime pārs şeklinde Farsça'ya da geçmiştir] Kedigiller familyasından, tropik bölgelerde yaşayan, genellikle karın altına doğru beyazlaşan açık sarı postu siyaha yakın esmer beneklerle kaplı, çok güçlü, çevik, cesur, avlanması tehlikeli, yırtıcı, etçil memeli hayvan, leopar, panter.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

2. **pārsa:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **9**
Kaplan türünden yırtıcı bir hayvan.
9. Ey şabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Şād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḥucend

pārsā:
1. **pārsā:**
Kaside 21
Mısra: **16**
i. (Fars. pārsā) Dînine çok bağlı, zâhit, âbit, takvâ sâhibi kimse.
15. Maʿnāda kibr ü kin ile döñdüñ çü parsa
16. Gösterme ḫalḳa kendüzüñi pārsā gibi

pas:[GTS]
1. **pasın:**-*ın*
Gazel 111
Mısra: **9**
Kİrlilik, kir. II madenlerin ve özellikle demirin yüzeyinde oksitlenme sonucunda meydana gelen madde.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

paş ile küf ṭut-:
1. **paş ile küf ṭutar:**-*ar*
Gazel 119
Mısra: **6**
Pas ve kir tutmak, kirlenmek.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

paşa:[MT]
1. **paşa:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
(Fa.) Paşa.Beğ,efendi.
51. Ḫas u ḫāşāk kenāra ḳaçıcaḳ
52. Şaldı ol baḥrde Paşa lenger

2. **paşaluġ:**-*luġ*
Kaside 16
Mısra: **31**
(Fa.) Paşa.
31. Maḥbūblara müşkil imiş paşaluġ itmek
32. Ben ne diyeyin ḥāli bilür ḫażret-i Paşa

pāsbān:[FD]
1. **pāsbān:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Gece bekçisi.
19. Mülk-i faẓlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḫażret-i ʿĪsā dizdār

pāsbān ol-:
1. **pāsbān olalıdan:**-*alı, -dan*
Kaside 4
Mısra: **55**
Nöbetçi, gece bekçisi olmak.
55. Baḫt-ı bīdāruñ cihānda pāsbān olalıdan
56. Şafḥa-ı tīgüñ ḫafī hep fitneler oldı nihān

pāsbān-ı kibriyāst:
1. **pāsbān-ı kibriyāst:**
Gazel 1
Mısra: **3**
En ulu gece bekçisi.
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʿ efrūḫte tā ḫaşr nüh fānūs-rā

pāy:[FD]
1. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **28**
Far. Ayak, kadem.Kök,dip.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ
2. **pāyına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 18
Mısra: **31**
Far. Ayak, kadem.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

3. **payına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **10**
1. ayak 2. hisse, nasip.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına naẓar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

4. **pay:**
Gazel 282
Mısra: **8**
1. ayak 2. hisse, nasip.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

pāyende eyle-:
1. **pāyende eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Daimi eylemek.
1. İlāhi her birin pāyende eyle
2. Çerāġı ruḥları tābende eyle

pāy-ı devlet:
1. **pāy-ı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **59**
Devlet kademesi.
59. Varduḳça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

pāy-ı edhem:
1. **pāy-ı edhemüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **61**
Yağız atın ayağı.
61. Tozutduġınca yer yüzini pāy-ı edhemüñ
62. Çarḫ-ı muḥannesüñ bürinür ḳalbine ġubār

pāy-ı neşāṭ:
1. **pāy-ı neşāṭı:**-*ı*
Gazel 111
Mısra: **8**
Sevinç hissesi.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḥazine baş

pāy-ı yār:
1. **pāy-ı yār:**
Gazel 222
Mısra: **5**
Sevgilinin ayağı.
5. Rūz-ı ezelde ḥışşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

pāyidār:[KL]
1. **pāyidār:**
Kaside 18
Mısra: **56**
Sağlam, sürekli olmak.Kalıcı , devamlı,sabit.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

pāyidār ol-:
1. **pāyidār olur:**-*ur*
Kaside 17

Mısra: **84**
Sağlam, sürekli olmak.
83. Ne çekdügümi ben bu arık bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

pāyına düş-:
1. **pāyına düşdi:**-*di*
Gazel 222
Mısra: **6**
Ayakları altına serilmek II Nasibine düşmek.
5. Rūz-ı ezelde ḥişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

pāymāl:[MT]
1. **pāymāl:**
Gazel 187
Mısra: **7**
Ayak altında kalmış, ezilmiş.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Ṣübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

pāy-māl eyle:[MT]
1. **pāy-māl eyledi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **48**
Ayak altında ezmek, mahvetmek.
47. Ṣiʿre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʿideyin
48. Ḫayl-i ẕillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

peder-i dil-i ḥazīn:
1. **peder-i dil-i ḥazīnüñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **1**
Hüzünlü gönlün babası.
1. Peder-i dil-i ḥazīnüñ gözin aġ idüp teʿessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamīş-i Yūsuf

pehlivān:[MT]
1. **pehlivānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **14**
Pehlivan.Yassı gögüslü,güçlü.
13. Ki āḫir demde küşti-gīr-i eflāk
14. Ayaġını alur öñ pehlivānuñ

pehlivān-ı maʿāni:
1. **pehlivān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Anlam pehlivanı.
29. Ne-yem hemçü ān ʿavr-i ʿārı ki gūyed
30. Be-meydān menem pehlivān-ı maʿāni

pehlū:[FD]
1. **pehlūya:**-*y, -a*
Gazel 131
Mısra: **3**
Göğüs, gerdan.Vücudun iki yanından biri, yan.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

pehlūsına çek-:
1. **pehlūsına çeker:**-*er*
Gazel 245
Mısra: **6**
Yanına çekmek.
5. Ḫaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlūsına

2. **pehlūya çekmekdür:**-*dür, --y, -a*
Gazel 232
Mısra: **7**
Yanına çekmek, yara açmak.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

peleng-i faḳr:
1. **peleng-i faḳr:**
Kaside 17
Mısra: **78**
Yoksulluk, fakirlik kaplanı.
77. Meddāḥ-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

pelīd:[MT]
1. **pelīd:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Far. Bulanık.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

penāh:[KL]
1. **penāh:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Sığınma, sığınacak yer.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

2. **penāhı:**-*ı*
Gazel 93
Mısra: **3**
Koruyucusu, kollayıcısı, gözetleyicisi, himâye edeni.
3. Rumūz-ı āb-ı ḥayāt u penāhı ẓulmetdür
4. Uracaġını ider Ḫıżr-veş nihān ḫancer

3. **penāhumdur:**-*um*, -
Gazel 160
Mısra: **1**
Sığınma, sığınacak yer.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

4. **penāh:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Sığınma, sığınacak yer.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

penāh-ı ʿālim:
1. **penāh-ı ʿālim:**
Kaside 9
Mısra: **44**
Bilgi ehlinin sığınağı.
43. Ki ol durur melekiyyuʿş-şıfāt-ı ekmel-i ẕāt
44. Penāh-ı ʿālim ü fāżıl melāz-ı ehl-i kemāl

penbe:[KL]
1. **penbedür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Pamuk.
1. Biri ḥallācdur kʾ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

2. **penbenün:**-*nün*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Pamuk.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

3. **penbeye:**-*y, -i*
Kaside 11
Mısra: **3**
Pamuk.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

4. **penbesidür:**-*s, -i, -dür*
Gazel 38
Mısra: **8**
Pamuk.
7. Âsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

5. **penbelerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 161
Mısra: **4**
Pamuk.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

6. **penbelerle:**-*ler, -le*
Gazel 185
Mısra: **9**
Pamuk.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açılduġını divārdan

7. **penbe:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Pamuk.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

8. **penbe:**
Gazel 252
Mısra: **9**
Pamuk.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

pencgāh:[FD]
1. **pencgāhı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **18**
Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır.
17. Girüp bezm-i meye bu nefs-i sāhī
18. Ḳoyup beş vaḳti diñler pencgāhı

pend:[MT]
1. **pend:**
Gazel 33
Mısra: **6**
Nasihat, öğüt.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

pend-i tuem:
1. **pend-i tuem:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Senin öğüdün.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

perçem:[GTS]
1. **perçemlü:**-*lü*
Kaside 5
Mısra: **40**
Kakül, tepede bırakılan saç.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

2. **perçem:**
Gazel 91
Mısra: **4**
1. Kakül. 2. Tepede bırakılan saç. 3. Sancak ve emsali şeylerin tepelerine konulan zülfe.
3. Zülfüñ meġer ki şaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

3. **perçem:**
Gazel 218
Mısra: **2**
1. Kakül. 2. Tepede bırakılan saç. 3. Sancak ve emsali şeylerin tepelerine konulan zülfe.
1. Āh ide ide nīzeñ için derd ü ġamuñda
2. Dūd-ı siyehüm perçem olupdur ʿalemüñde

4. **perçemine:**-*i, -n, -e*
Gazel 252
Mısra: **3**
Alna düşen kısa saç demeti.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥınnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

perçem-i ʿalemet:
1. **perçem-i ʿalemet:**
Kaside 22
Mısra: **3**
İşaret perçemi, saçı.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḫūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

perçem-i tuġ:
1. **perçem-i tuġından:**-*ın, -dan*
Kaside 16
Mısra: **35**
Tuğ püskülü.
35. Envār-ı ẓafer perçem-i tuġından urur berḳ
36. Zülf-i siyeh içinde nite kim ruḥ-ı zibā

pergār-ı pāy-ı esbü:
1. **pergār-ı pāy-ı esbüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 17
Mısra: **98**
Atın ayağının pergeli.
97. Ḥükmüñ öñinde leşker-i aʿdā zebūn olup
98. Pergār-ı pāy-ı esbüñe kāmuñ ola medār

perhīz:[MT]
1. **perhīzi:**-*i*
Kaside 4
Mısra: **14**
Mânen yasaklanan şeylerden kendini çekmek, uzak tutmak.Sakınmak. Oruç.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

perhīz it-:
1. **perhīz itme:**-*me*
Gazel 11
Mısra: **7**
Mânen yasaklanan şeylerden kendini çekmek, uzak tutmak.
7. Dāġ urup cismüme perhīz itme ḳanum içmeden
8. Ḫoş degüldür çünki gül devrinde meyden ictināb

perhīz-kār:
1. **perhīz-kār:**
Kaside 18
Mısra: **14**
Kaçınan, itina eden kimse.
13. Nāgeh irişmesün diyü bād-ı ṣabā eli
14. Dāmen-keşīdedür yine perhīz-kār serv

peri:[MT]

1. **peri:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

2. **perī:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yaprağıdur

3. **perī:**
Gazel 137
Mısra: **11**
Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır)- Bağlamda : Sevgili.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

4. **perī:**
Gazel 198
Mısra: **12**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın, sevgili.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

5. **perī:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

6. **perī:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Far. Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu. (Ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).
7. Merdüm-i çeşmüme görinmez nigār
8. Kim enīs olmaz perī insān ile

per-i ṭāvus:
1. **per-i ṭāvus:**
Gazel 237
Mısra: **3**
Tavus kuşunun kanatları.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāġ-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

per-i ʿuḳāb:
1. **per-i ʿuḳāb:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Kartalın kanadı.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

perīşān:[GTS]
1. **perīşāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **14**
Bozuk, kötü durumda.Dağınık,düzensiz.
13. Ey Mesīḥī zülfī sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

perīşān-şekil:
1. **perīşān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Zavallı, darmadağınık halde.
1. Tā şabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

peri-zād:
1. **peri-zāda:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Peri gibi güzel.
1. Birisi Yaġcı-oğlıdur Memī Şāh
2. Peri-zāda dönüpdür zādehuʾllāh

perkār:[İP]
1. **perkār:**
Gazel 111
Mısra: **2**
Ölçmeye ve daire çizmeye mahsus açılır, kapanır iki bacaktan ibaretmühendis aleti. (pergar vumak) II Pergelle tam bir yuvarlak çizmek için gözümüzün bebeğine koymamız gerekir.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

2. **perkār:**
Gazel 178
Mısra: **5**
Ölçmeye ve daire çizmeye mahsus açılır, kapanır iki bacaktan ibaret mühendis aleti.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

perrān:[İP]
1. **perrān:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Uçan, uçucu.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

perrān id-:
1. **perrān idem:**-*e*, -*m*
Kaside 5
Mısra: **73**
Uçan, uçmak.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

perr-i tīr:
1. **perr-i tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 4
Mısra: **7**
Sevgilinin kirpiklerinin kanadı.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

2. **perr-i tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 56
Mısra: **6**
Sevgilinin kirpiklerinin kanadı.
5. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Şırāṭı uçar geçer

pertev:[KL]
1. **pertev:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Işık.
39. Cām-ı şabūhī üzre ruḫuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki şaldı şafaḳ üzre āfitāb

2. **pertev:**
Gazel 202
Mısra: **1**
Işık.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

pertev şal-:
1. **pertev şalar:**-*ar*
Gazel 201
Mısra: **2**
Işık salmak, aydınlatmak. II (Sevgilinin) Yüzünü göstermesi.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

pertev-i ḥadd:
1. **pertev-i ḥaddün:**-*ün*
Gazel 108
Mısra: **9**
Yanağının ışığı.
9. Ḥayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḥaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

pertev-i ḫurşīd:
1. **pertev-i ḫurşīd:**
Kaside 3
Mısra: **58**
Güneşin parlaklığı.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḥallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

pertev-i nūr-ı peyember:
1. **pertev-i nūr-ı peyember:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Peygamber nurunun ışığı.
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

pervāne:[SŞ]
1. **pervānesin:**-*sin*
Murabba 1
Mısra: **9**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi bağlamında) ǁ 'âşık (Sevgili'nin etrafında fırdönmek ve Sevgili'yi canından geçecek kadar çok sevmek bağlamında).
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **pervāneler:**-*ler*
Gazel 64
Mısra: **6**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi bağlamında) ǁ 'âşık (Sevgili'nin etrafında fırdönmek ve Sevgili'yi canından geçecek kadar çok sevmek bağlamında).
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

3. **pervānedür:**-*dür*
Gazel 161
Mısra: **3**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi bağlamında) ǁ 'âşık (Sevgili'nin etrafında fırdönmek ve Sevgili'yi canından geçecek kadar çok sevmek bağlamında).
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

4. **pervāne:**
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi bağlamında) ǁ 'âşık (Sevgili'nin etrafında fırdönmek ve Sevgili'yi canından geçecek kadar çok sevmek bağlamında).
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

5. **pervāneler:**-*ler*
Gazel 226
Mısra: **2**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi bağlamında) ǁ 'âşık (Sevgili'nin etrafında fırdönmek ve Sevgili'yi canından geçecek kadar çok sevmek bağlamında).
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Şan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

6. **pervāneleri:**-*ler*, -*i*
Gazel 248
Mısra: **5**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi yönüyle).
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

7. **pervāne:**
Gazel 103
Mısra: **12**
Kelebek (geceleyin ışığın/mumun etrafında dönmesi bağlamında) ǁ 'âşık (Sevgili'nin etrafında fırdönmek ve Sevgili'yi canından geçecek kadar çok sevmek bağlamında).
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırsa meges

pervāne-vār:
1. **pervāne-vār:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Mumun(sevgili) etrafında dönen kelebek(aşık) II Pervane gibi.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāġ-ı ḥadduñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

pervāz id-:
1. **pervāz ideli:**-*eli*
Kaside 4
Mısra: **29**
Uçmak.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Kurtılubdur çengel-i şāhīnden ṭavḳ-ı ḥamām

perverde-i iḫsān:
1. **perverde-i iḫsānunam:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Himmetinin büyüttüğü.
7. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḫāb-ı luṭfʿçün perverde-i iḫsānunam

perveriş vir-:
1. **perveriş vireydüm:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Far. Terbiye, bakım, büyütme, yetiştirme.
47. Şiʿre bir ḫoş perveriş vireydüm emmā nʿideyin
48. Ḥayl-i zillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

pes:[TS]
1. **pes:**
Kaside 3
Mısra: **14**
1. İmdi, o hâlde, öyle ise, öyle iken, öyle olunca, binaenaleyh. 2. Sonra, ondan sonra, ardınca, müteakiben, nihayet. 3. Hasılı, hasılıkelam, velhasıl. 4. Ne zaman ki. 5. İşte.
13. Ṭutmadıysa ol daḥi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

2. **pes:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Far. İmdi, öyle ise. (El-hâletü hâzihî mehcurdur).
9. Zülf-i pür-çînüñ eger kāfır degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḥalḳa aṣar Kaʿbeye

pes ol-:
1. **pes oldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **64**
Şaşmak.
63. Gördi yoḳ ceyş-i vücūd içre vefā
64. Oldı pes ḳāfile-sālār-ı ʿadem

peşīmān:[İP]
1. **peşīmān:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Pişman olmak.Yaptığı bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi şonucı yine peşīmān unutma hā

2. **peşīmāndur:**-*dur*
Gazel 172
Mısra: **7**
Far. Yaptığı işten keşki yapmayaydım diye nedamet hisseden, nadim. peşîmânî: Pişmanlık.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfı
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

peşmīne:[KL]
1. **peşmīnesine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 215
Mısra: **10**
Hırka.
9. Şaçuña beñzedügiçün ṭolaşur
10. Mesīḥī zāhidüñ peşmīnesine

peyām:[SŞ]
1. **peyām:**
Kaside 4
Mısra: **50**
Haber.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfācātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

pey-ā-pey:
1. **pey-ā-pey:**
Gazel 266
Mısra: **8**
● *Pey-â-pey birl. sıf. ve zf. (Fars. pekiştirme elifi -â- ile) 1. Birbiri arkasından gelen, birbiri ardınca, pey-ender-pey.*
7. Raḳīb-i kelbi görsem der-peyüñce
8. Ururam naʿreler dilden pey-ā-pey

peydā:[MT]
1. **peydā:**
Kaside 16
Mısra: **40**
1. Aşikâr: peyda ve nihân. 2. Var, mevcut: Hayli servet peyda etti.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey şafḥa-ı ḫaddüñde Hüdā āyeti peydā

2. **peydā:**
Gazel 24
Mısra: **9**
Ortaya çıkmak, görünmek.
9. Dehānuñdan çoḳ eşyā oldı peydā
10. ʿAdemdür kevn-i mevcūdāta bāʿis

peydā id-:
1. **peydā ider:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **6**
Meydana getirmek, elde etmek.
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

peyḳān:[MT]
1. **peyḳān:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

2. **peyḳān:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫm-nāk itmege
4. Şāḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

3. **peykān:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

4. **peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 28
Mısra: **3**
Far. Ok temreni.
3. Dir gören zaḫmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

5. **peykān:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Far. Ok temreni.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

6. **peykān:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yaġar

7. **peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 103
Mısra: **9**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
9. Āl-i tūtī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫvānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

8. **peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 107
Mısra: **13**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

9. **peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 110
Mısra: **2**
Far. Ok temreni.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş

10. **peykān:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

11. **peykān:**
Gazel 161
Mısra: **5**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ şīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

12. **peykān:**
Gazel 195
Mısra: **2**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
1. Oḳuñ dilerdi ki irüp dile geçe cāndan
2. Düşüp ayaġına peykān didi ki geç andan

13. **peykāndan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

14. **peykānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **8**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

15. **peykānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **16**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

16. **peykānı:**-*ı*
Gazel 249
Mısra: **4**
Far. Ok temreni.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-dūz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

17. **peykān:**
Gazel 263
Mısra: **1**
Far. Ok temreni.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

18. **peykānuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 263
Mısra: **12**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

19. **peykānuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 289
Mısra: **2**
Okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

20. **peykān:**
Kaside 12
Mısra: **33**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

peykānet:
1. **peykānet:**
Kaside 22
Mısra: **9**
Oklar.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

peykān-ı ʿadū:
1. **peykān-ı ʿadū:**
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
Düşman okunun temreni.
23. Dil-i Paşa ile peykān-ı ʿadū
24. Ḳan bulaşdı vü ḳarındaş oldı

peykān-ı tīr:
1. **peykān-ı tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 102
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir. Sevgilinin kirpiği.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

peykān-ı yār:
1. **peykān-ı yār:**
Müfret 4
Mısra: **1**
Sevgilinin ok gibi keskin bakışları.
1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

peykān-ı yārı:
1. **peykān-ı yārı:**
Müfret 9
Mısra: **1**
Sevgilinin ok gibi keskin bakışları.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey göñül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

peyker:[KL]
1. **peyker:**
Kaside 3
Mısra: **1**
Yüz, çehre.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḫaḳḳı ʿāleme oldı şafā-güster hilāl

peyk-i ecelle:
1. **peyk-i ecelle:**-*le*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Ecel habercisi II Azrail.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḫayli ceng itdi

peyk-i ḳader:
1. **peyk-i ḳader:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Kaderin habercisi.
13. Didi divān-ı ḳażādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yüri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

peyk-i nesīm:
1. **peyk-i nesīm:**
Gazel 165

Mısra: **1**
Esen hafif rüzgar 2) ulaklık/habercilik eden hafif rüzgar.
1. İrdi çün rāʾiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

peyk-i şeb:
1. **peyk-i şeb:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Gece habercisi.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

peyk-i şeyb:
1. **peyk-i şeyb:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Far. 1. Haber götürüp getiren. 2. Seyyâre etrafında dolaşan cirm. ihtiyarlığın haberi.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo biliñi dehānuñı ḳılma ġayb

peymāne:[MT]
1. **peymāneler:**-*ler*
Gazel 64
Mısra: **8**
Far. Kadeh.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

piç-ā-piç:
1. **piç-ā-piç:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Far. Birbirine dolaşmış, karma karışık, eğri büğrü (saç).
31. Ḥalḳa-ı mār degül kühdaki piç-ā-piç
32. Ṭaġ u ṭaş ḥidmetüni itmege baġlandı kemer

pınar:
1. **pınarıdur:**-*ıdur*
Gazel 49
Mısra: **2**
Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak. (Aşığın gözleri bağlamında).
1. Başum diyār-ı ġamda belā kūhsārıdur
2. İki gözüm bi-ʿaynihi anuñ pınarıdur

2. **pınarı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **8**
Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak. (Aşığın gözleri bağlamında).
7. Ḥayālüñ mesken itdi çeşm-i terde
8. Velī başından avladı pınarı

pınar id-:
1. **pınar ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **12**
Yerden kaynayarak çıkan su, kaynak. (Aşığın gözleri bağlamında).
11. Ṣuvarmaġ istedükçe adımını atmayup
12. Gözüm yaşını ṣuya varınca ider pınar

pinhān:[MT]
1. **pinhān:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Saklı, gizli.
9. Bizi ṣusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

2. **pinhān:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Far. Gizli, mahfî. (Zamm ile meşhur ise de doğru değildir).
3. Naḳş-ı Âdem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme ʾl-esmā bize

pinhānī:
1. **pinhānī:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Far. Gizli, mahfî. (Zamm ile meşhur ise de doğru değildir).
9. Beni öldürmege bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

pīr:[KL]
1. **pīr:**
Kaside 5
Mısra: **4**
Yaşlı, ihtiyar ǀ görmüş geçirmiş.
3. Ṣoldurup bāg-ı cihānı tünd-bād-ı ḥādisāt
4. Berg-i aṣfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

2. **pīr:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Yaşlı, ihtiyar ǀ görmüş geçirmiş.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

3. **pīr:**
Kaside 21
Mısra: **27**
Yaşlı, ihtiyar,görmüş geçirmiş ǀ bilgi ve görgüsüyle saygı duyulan kimse, manevi önder.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

4. **pīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 102
Mısra: **2**
Yaşlı, ihtiyar II Sevgili, Tanrı.
1. ʿAyb itme ṣūfī meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

5. **pīr:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Bir tarikatin kurucusu.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur ṣanki ider tekye ʿaşāya

pīr ʿalī:
1. **pīr ʿalīdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Pīr ʿAlī.
1. Birisi Pīr ʿAlīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dāʿim cefā dersini tekrār

pīrāhen:[MT]
1. **pīrāhen:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Gömlek, kamis.
3. Cānā belüñ ne vaḳt degeр ʿāṣıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı ṣām u seḥer ḳuçar

2. **pirāheni:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **8**
Gömlek, kamis.
7. Ṣemʿ-veş her gice göñlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

3. **pīrehenüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 98
Mısra: **3**
Gömlek.
3. Baḳsun tenüñe ṣoyımıcaḳ pīrehenüñden
4. Ṣol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

4. **pīrehen:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Gömlek.
5. Çıplaḳ göricegiz beni cāndan esirgeyüp
6. Bir pīrehen getürdi baña armagān ecel

5. **pireheni:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **1**
Gömlek.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Gözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

pirāhen-i viṣāl:
1. **pirāhen-i viṣālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 154
Mısra: **11**
Kavuşma gömleği II(Mec.) Sarılmak , vuslat.
11. Pirāhen-i viṣālüñe göz dikdügüm bu kim
12. Hecrüñ bir ince iplige döndürdi ḳāmetüm

pirāhenüñ-veş:
1. **pirāhenüñ-veş:**
Gazel 145
Mısra: **6**
Gömlek gibi.
5. Gülşen-i ḥüsnüñden itdükçe güzer bād-ı ṣabā
6. Reşk idüp pirāhenüñ-veş üstüñe ditrer göñül

pīrāye-i şerʿ ü sünen:
1. **pīrāye-i şerʿ ü sünen:**
Kaside 5
Mısra: **5**
Sünnet ve şeriat kadehi.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

2. **pīrāye-i şerʿ ü sünen:**
Kaside 5
Mısra: **5**
Sünnet ve şeriat kadehi.
5. Nā-bedīd olmış idi pīrāye-i şerʿ ü sünen
6. Bir cüvān-baḫt isteyü gitmiş idi emn ü emān

pīrī:
1. **pīrī:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
-özel isim-Saygın, ihtiyar.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şātır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḫāṭır

pir-i ʿaḳl:
1. **pir-i ʿaḳl:**
Kaside 2
Mısra: **45**
Akıl öncüsü. || Akıl.
45. Seyrāna çıḳsa ḳaṣr-ı sarāyına pir-i ʿaḳl
46. Alçaḳ görine gözine eyvān-ı āsumān

pīr-i beyān:
1. **pīr-i beyān:**
Kaside 5
Mısra: **70**
Açıklamanın piri.
69. Boynına zerrīn selāsil baġlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

pīr-i çarḫ:
1. **pīr-i çarḫ:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Feleğin sultanı.
5. Ger dūd-ı āhumı ʿaṣā idinmeyeydi pīr-i çarḫ
6. Aṣaġa yuḳaru ḳımıldanmaġa bulmazdı meded

pīr-i dil:
1. **pīr-i dili:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **11**
Gönlün sevgilisi.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

pīr-i ḫānkāh:
1. **pīr-i ḫānkāh:**
Gazel 8
Mısra: **10**
En yüce tekke.
9. Ẕikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

pīr-i ḫarābāt:
1. **pīr-i ḫarābāt:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Dergâhın şeyhi.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḫişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḫarābāt künişt

pīr-i ḫāver:
1. **pīr-i ḫāver:**
Mesnevi 1
Mısra: **104**
Güneş..
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

pīr-i ḫired:
1. **pīr-i ḫired:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Zekanın piri, en zeki.
7. Mihmān olıcaġaz ḥucresine şāhid-i mey
8. Feraḥından özini yavu ḳılur pīr-i ḫired

pīr-i meyḫāne:
1. **pīr-i meyḫāneye:**
Gazel 138
Mısra: **8**
1.Meyhaneci 2.Mürşit.
7. Vāʿıẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

pīr-i muġān:
1. **pīr-i muġān:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Meyhaneci II Sevgili.
5. Deldi ḳulaḳlarumı oġlan iken pīr-i muġān
6. Ki birinden giricek defʿi birinden çıḳa pend

2. **pīr-i muġān:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Meyhaneci II Sevgili.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫᵛācedür kim var anuñ öñinde usṭurlāb-ı ʿışḳ

3. **pīr-i mugān:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Kelime Tipi: -
Meyhaneci II Sevgili.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḥürmet eyledi

4. **pīr-i muġāna:**-*a*
Murabba 3
Mısra: **25**
Meyhaneci II Sevgili.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

5. **pīr-i muġānuñ:**-*uñ*
Gazel 48
Mısra: **5**
Meyhaneci II Sevgili.
5. Âferīn pīr-i muġānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

pīr-i nā-tüvān:
1. **pīr-i nā-tüvāna:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Güçsüz,ihtiyar.
97. Başīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı

piş-:[GTS]
1. **pişür:**-*ür*
Kaside 13
Mısra: **16**
Yanma. II Aşıkların bedenlerini aşk ateşine atmaları.
15. Rūze-i hecrūñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum içün niʾ met-i ʿīd-i viṣāl

2. **pişüp:**-*üp*
Gazel 108
Mısra: **3**
Yanmak, tutuşmak.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

3. **pişürmek:**-*ür, -mek*
Gazel 108
Mısra: **4**
Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

4. **pişüp:**-*üp*
Gazel 243
Mısra: **9**
Yanmak, tutuşmak.
9. Nār-ı āhumdan ḥamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

pīşe:[MT]
1. **pīşemüz:**-*müz*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Iş,uğraş ‖ aşk mesleğinin ameli.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẕarruʿ üçinci ẕem

2. **pīşesinde:**-*s, -i, -n, -de*
Gazel 72
Mısra: **9**
Sanat, meslek.
9. Mesiḥi muḥterıʿdür pīşesinde
10. Degüldür şanʿat-ı divān uġurlar

pīşe-i medḥ:
1. **pīşe-i medḥüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Kaside 5
Mısra: **70**
Gökyüzü.
69. Boynına zerrīn selāsil baġlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

piser:[MT]
1. **piserler:**-*ler*
Gazel 281
Mısra: **6**
Erkek çocuk, oğul.Peçe.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

pistān-ı felek:
1. **pistān-ı felek:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Dünyanın memesi.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

piyāde:[KL]
1. **piyāde:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Far. 1. Yaya, ayağıyla yürüyerek giden. 2. İktidarı pek az, iktidarsız, râcil. 3. Maruf hafif kayık. 4. Satranç oyununda tarefeynden sıraya dizilen taşlardan herbiri.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

2. **piyādeye:**-*y, -e*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Yaya, piyon (satranç taşlarından).
3. Çünki şaṭranc-ı luṭf oyuncısısın
4. Nʿola virseñ piyādeye bir at

3. **piyāde:**-*um*
Gazel 235
Mısra: **4**
Far. 1. Yaya, ayağıyla yürüyerek giden. 2. İktidarı pek az, iktidarsız, râcil. 3. Maruf hafif kayık. 4. Satranç oyununda tarefeynden sıraya dizilen taşlardan herbiri.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öninde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

4. **piyāde:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Satranç oyununda ön sıraya dizilen sekiz küçük taştan her biri, paytak, piyon.
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḥīyi
10. Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

5. **piyāde:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Yaya, piyon (satranç taşlarından).
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

piyāle:[SŞ]
1. **piyāle:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Kadeh.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḫumār ile ʿömrini maḫmūr

piyāz:[GTS]
1. **piyāza:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **50**
1. Soğan, doğranmış soğan.
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

postın urın-:
1. **postın urındı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **4**
Kürk Bürünmek.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

pul:[GTS]
1. **pul:**
Gazel 121
Mısra: **4**
Ortası delik,küçük,ince madem levhacık.
3. Nice faḫr itmeyem dāġumla ben kim
4. Bir iki pul ile göġsin gerer def

pür:[İP]
1. **pür:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Dolu, çok fazla. Sahip,malik.
3. Aḳıdup ḳanlu yaşumı baḳımdan
4. Pür ideyin dükānını yaḳımdan

2. **pür:**
Kaside 4
Mısra: **11**
Çok, dolu, pek çok.
11. Ehl-i Rūm aḫşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

3. **pürdür:**-*dür*
Kaside 5
Mısra: **72**
Dolu.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḫavf ide çün
72. Cevher-i medḥüñle pürdür şafḥa-ı tīġ-i zebān

pür it-:
1. **pür idüp:**-*üp*
Murabba 3
Mısra: **23**
Doldurmak.
23. Ol şafādan pür idüp naʿre ile āfāḳı
24. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **pür itdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **37**
Doldurmak.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

3. **pür itdi:**-*di*
Gazel 42
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Doldurmak.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

4. **pür itmedin:**-*me, -di, -n-ü, -nüñ*
Kaside 19
Mısra: **40**
Doldurmak.
39. Gel imdi ʿibret ile baḳ cihāna ey ʿāḳıl
40. Pür itmedin gözünüñ ḫānesini ḫāk-i ḳubūr

pür-duḫān:
1. **pür-duḫān:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Duman dolu.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

pür-dürr-i meknūn:
1. **pür-dürr-i meknūn:**
Gazel 175
Mısra: **10**
Parlak ve gizli incilerle dolu.
9. Hemīşe vaṣf-ı dendānuñdur iden
10. Bu naẓmum riştesin pür-dürr-i meknūn

pür-ġam:
1. **pür-ġam:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Çok dertli.
1. Eger bülbülleyin pür-ġam degülsin
2. Ne içün gül gibi ḫurrem degülsin

pür-gendüm-i nücūm:
1. **pür-gendüm-i nücūm:**
Kaside 2
Mısra: **9**
Buğday renkli yıldızlar ile dolu.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı çarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

pür-ḥarāret:
1. **pür-ḥarāret:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Aşırı sıcak, yakıcı sıcaklık dolu.
3. O kāmet üzre ol ḫurşid-ṣūret
4. Ḳıyāmet güni gibi pür-ḥarāret

pür-lāle:
1. **pür-lāle:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Lale dolu, Çok fazla lale.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḫuñ sebzezārı

pür-leṭāfet:
1. **pür-leṭāfet:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Güzellik , hoşluk dolu.
1. Birisi Sārbānuñ oġlı Niʿmet
2. Ser-ā-ser iştihā vü pür-leṭāfet

pür-nāfe-i tātār:

1. **pür-nāfe-i tātār:**
Murabba 2
Mısra: **34**
Tātār'ın güzel kokusu.
33. Ebr gülzār üstine her şubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

2. **pür-nāfe-i tātār:**
Murabba 2
Mısra: **34**
Tātār'ın güzel kokusu.
33. Ebr gülzār üstine her şubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

pür-nūr ol-:
1. **pür-nūr olur:**-*ur*
Gazel 94
Mısra: **5**
Nur ile dolmak.
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yağıdur

pür-şecāʿat:
1. **pür-şecāʿat:**
Kaside 14
Mısra: **15**
Yiğitlik, kahramanlık dolu.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öninçe bir cüvān

pür-şerār:
1. **pür-şerār:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Kıvılcım dolu.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

pür-şerha:
1. **pür-şerhadur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **5**
Paramparça, parça dolu.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḫoşdur

pür-tāb:
1. **pür-tāb:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Işık ile dolu.
1. Gönlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

pür-zer:
1. **pür-zer:**
Kaside 7
Mısra: **61**
Altınlarla dolu. Beyit bağlamında " Aşk derdinden yüzün sararması".
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

püşān:?
1. **püşānīdī:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **5**
Divane gönül.
5. ʿAybhāyem be-şeb-i ʿafv çi püşānīdī
6. Hemçü ḫʸar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

püşte-i enf:
1. **püşte-i enf:**
Gazel 217
Mısra: **3**
Burnunun tepesi.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

pusu:[GTS]
1. **pusudan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Birine saldırmakiçin bir yere saklanmak.
3. Aña ṭaʿn itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu şudan

2. **pusudadur:**-*da, -dur*
Gazel 71
Mısra: **8**
Birine saldırmakiçin bir yere saklanmak.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

R

rā:[KL]
1. **rā:**
Gazel 1
Mısra: **2**
(Ar.) Arap alfabesinde (harfinin adı. II.Sevgilinin (ر .kaşı(ر ـراء) i. (Ar. rāʾ > re) Arap alfabesinin onuncu, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar dokuz – on asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin on ikinci harfi ve bu harfin adı [Ebced hesâbında değeri 200'dür. (ر) harfi, eski târihlerde seneyi bildiren rakamdan sonra rebiyülâhir ayını gösteren bir rumuz olarak kullanılırdı].
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

rab:[SŞ]
1. **rab:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Efendi,besleyen,büyüten.Cenabıhak.
9. Yā Rab ān ḫursendiyī- fermā Mesīḥī-rā kʾez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḥta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

2. **rabbi:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Allah.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāşıḳ-ı miskīne rām ḳıl

3. **rabbine:**-*n, -e*
Kaside 9
Mısra: **10**
Allah.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

4. **rabbi:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Bütün mahlûkātı yetiştiren, kayıran, besleyen, terbiye eden Cenabıhak, Allah, Tanrı.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḫurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

raʿd:[FD]
1. **raʿd:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Gök gürlemesi, gök gürültüsü.
11. Ḥasret eyyāmında ḫāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿd nālān ebr giryāndur bana

2. **raʿd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
(a.i.) Gök gürlemesi.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḫavfʿu ḫaẕer

3. **raʿd:**
Gazel 75
Mısra: **3**
(a.i.) Gök gürlemesi.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böğürdür

4. **raʿd:**-*ur*
Gazel 280
Mısra: **12**
(a.i.) Gök gürlemesi.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

raʿd-ı efġān:
1. **raʿd-ı efġānumla:**-*um, -la*
Gazel 92
Mısra: **7**
Sesimin , bağırmamın gürültüsü.
7. Raʿd-ı efġānumla berḳ-i āhum itdükçe ḫurūş
8. Tan mıdır seyl-i sirişk-i dīde-i giryān yaġar

raʿd-vār:
1. **raʿd-vār:**
Kaside 17
Mısra: **58**
Gök gürlemesi gibi.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

raʿd-veş:
1. **raʿd-veş:**
Kaside 17
Mısra: **39**
Gök gürlemesi gibi.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

rāġ:[FD]
1. **rāġ:**
Murabba 2
Mısra: **29**
Dağ eteği,çayırlık,çimenlik.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş içün ḳurdı çiçekler şaḥn-ı gülşende otaġ

raġbet:[GTS]
1. **raġbet:**
Mesnevi 1
Mısra: **65**
Arzu, meyil,,istek,alaka.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

2. **raġbet:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Arzu, meyil, teveccüh ‖ itibar.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

raġbet ḳal-:
1. **raġbet ḳalmayup:**-*ma, -y, -up*
Kaside 5
Mısra: **9**
Arzu etmek, gerekli ol-.
9. Ehl-i faẕla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

raġbet-i luṭf:
1. **raġbet-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **69**
Cömertlik isteği.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

raġm:[MT]
1. **raġmı:**-*ı*
Gazel 86
Mısra: **15**
İnâdına, zıddına davranma.Nefret.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sīneden hiç
16. Mücāvirdür beli düzaḫda küffār

raġm-ı aġyāra:
1. **raġm-ı aġyāra:**-*a*
Gazel 89
Mısra: **9**
Rakibin inadı.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

rāh:[KANAR]
1. **rāh:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Yol, tarik.
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i çarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

2. **rāhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 97
Mısra: **4**
Yol, minhâc, tarîk,nehc.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

rāḥat-ı cān:
1. **rāḥat-ı cāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **1**
Manevi huzur.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

rāh-ı āteş-tāb:
1. **rāh-ı āteş-tābuñ:**-*uñ*
Kaside 14
Mısra: **53**
Ateş gibi parlak yol.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

2. **rāh-ı āteş-tābuñ:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **11**
Ateş gibi parlak yol.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

rāh-ı ḫudā:

1. **rāh-ı ḥudā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
Hidayet yolu, doğru yol.
31. Gördi kim ḳorḳuludur rāh-ı Ḥudā
32. Şühedā ḳısmına yoldaş oldı

rāh-ı kehkeşān:
1. **rāh-ı kehkeşān:**
Gazel 181
Mısra: **12**
Samanyolu.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

2. **rāh--ı kehkeşān:**
Kaside 14
Mısra: **54**
Samanyolu.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

rāh-ı kūy-ı yār:
1. **rāh-ı kūy-ı yārda:**-*da*
Gazel 168
Mısra: **9**
Sevgilinin bulunduğu yerin yolu.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı küy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

rāh-ı muṣallā:
1. **rāh-ı muṣallā:**
Gazel 2
Mısra: **10**
Cenaze namazının kılındığı geniş alan, musalla taşına agiden yol.
9. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
10. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

2. **rāh-ı muṣallā:**
Kaside 16
Mısra: **12**
Cenaze namazının kılındığı geniş alan, musalla taşına agiden yol.
11. Dil ḳaşuña ʿazm eyler iken ḳaldı lebüñde
12. Meyḫāneye iletdi anı rāh-ı muṣallā

raḫle:[FD]
1. **raḫleyle:**-*y, -le*
Gazel 121
Mısra: **10**
Ar. Üzerine kitap vesaire konulan küçük masa.
9. Yüzi zülf-i dutâsında Mesīḥî
10. Yaraşmış nitekim raḫleyle muṣḥaf

raḥīm:[TT]
1. **raḥmuñ:**-*uñ*
Gazel 9
Mısra: **13**
Ar. Müminlere rahmet ve merhamet eden.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabā

2. **raḥmden:**-*den*
Gazel 35
Mısra: **7**
Ar. Merhamet.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

3. **raḥmden:**-*den*
Gazel 36
Mısra: **3**
Ar. Merhamet.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

4. **raḥm:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Ar. Merhamet.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

raḥm eyle-:
1. **raḥm eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 6
Mısra: **11**
Merhamet etmek, acımak.
11. Ḥasret eyyāmında ḥāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿd nālān ebr giryāndur bana

2. **raḥm eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 269
Mısra: **5**
Birl. geçişsiz f. (Ar. raḥm + Türk. etmek, eylemek) Merhamet etmek, acımak.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

3. **raḥm eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 269
Mısra: **5**
Birl. geçişsiz f. (Ar. raḥm + Türk. etmek, eylemek) Merhamet etmek, acımak.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḫaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

raḥm it-:
1. **raḥm iden:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **38**
Acımak, merhamet göstermek.
37. Günāha eyledüm şol deñlü ışrār
38. Ki raḥm iden baña olur günehkār

2. **raḥm ideyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 263
Mısra: **5**
Acımak, merhamet göstermek.
5. ʿUṣṣāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

3. **raḥm idüben:**-*üben*
Gazel 33
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Acımak, merhamet göstermek.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

4. **raḥm itmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 194
Mısra: **9**
Merhamet etmek, acımak.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

raḥmān:[TT]
1. **raḥmān:**
Mesnevi 1
Mısra: **39**
Bütün canlılara merhamet eden Allah.İnanç farkı gözetmeden rahmet ve merhamet eden.
39. Bu şuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Ḳırılur ʿarşa-ı maḥşerde mīzān

raḥmet:[TT]
1. **raḥmet:**
Gazel 1
Mısra: **1**
1. Esirgemek, rikkat, şefkat. Lütfetmek.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **raḥmeti:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
Esirgeme, kollama, merhamet.
79. Ḥaḳ anı hem-dem-i ġufrān itsün
80. Raḥmeti ḥᵛānına hem-nān itsün

3. **raḥmetüñe:**-*ü, -ñe*
Kaside 1
Mısra: **7**
1. Esirgemek, rikkat, şefkat.
7. Degül encüm ki ḳılup raḥmetüñe naẓẓāre
8. Her gice başdan ayaġa göz olur çarḫ-ı dütā

4. **raḥmet:**
Mesnevi 1
Mısra: **50**
1. Esirgemek, rikkat, şefkat.
49. Ne deñlü çoġ ise bu bendede ʿayb
50. İder bir noḳtaca raḥmet anı ġayb

5. **raḥmet:**
Gazel 125
Mısra: **6**
Merhamet, bağışlama.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

6. **raḥmet:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Merhamet, bağışlama.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

raḥmet it-
1. **raḥmet itmek:**-*mek*
Gazel 78
Mısra: **9**
Birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, merhamet etme.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḥālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

raḫne:[MT]
1. **raḫneden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **66**
Delik, yarık.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura şadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

2. **raḫneden:**-*den*
Gazel 153
Mısra: **10**
Gedik, yarık, yırtık, aralık.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʾalaruñ burcına döndi bedenüm

raḫşān:[KL]
1. **raḫşān:**
Mesnevi 1
Mısra: **52**
Parlak | güzel.
51. Eger encüm ḳadar olursa ʿışyān
52. Gider çün mihr-i raḥmet ola raḫşān

raḫt:[MT]
1. **raḫtın:**-*ın, -*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Mal varlığı.Geyim,don,bisat.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u şabrı raḫtın oda yaḳdı

raḫt-ı ʿaḳl:
1. **raḫt-ı ʿaḳluñ:**-*uñ*
Gazel 122
Mısra: **1**
Aklın varlığı, zeka.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

rāh-zen:[FD]
1. **rāh-zenler:**-*ler*
Kaside 20
Mısra: **16**
Eşkiya.Yol vuran.
15. Kimsede çerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫᵛār

rāʿiḥa-ı zülf:
1. **rāʿiḥa-ı zülfüñ:**
Gazel 165
Mısra: **1**
Sevgilinin saçının güzel kokusu.
1. İrdi çün rāʿiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

raʿīyet:[KL]
1. **raʿīyet:**
Gazel 41
Mısra: **9**
(a.i.) : 1. sürü, otlatılan hayvan sürüsü. 2. bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk.
9. Şāf ol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

raḳam:[GTS]
1. **raḳamlar:**-*lar*
Gazel 80
Mısra: **3**
Yazı yazma, yazı ile işaret, sayıları gösteren işaret.
3. ʿİẕāruña raḳamlar çekdi ḫaṭṭun
4. Diler kim eyleye māhı müsaḫḫar

raḳam çek-:
1. **raḳam çeker:**-*er*
Gazel 90
Mısra: **10**
Kötü ve yanlış olan şeyi çizmek, üstünü karalamak II işaret etmek.
9. Ḫaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

raḳib:[İP]
1. **raḳib:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Raḳib el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

2. **raḳibi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Raḳibi düşmeden olmazsa dermân
6. İlikler gibi emsün anı yārān

3. **raḳībin:**-*in*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Raḳībin düşme eyle yok çü dermân
4. İlikler gibi emsün anı yārān

4. **raḳībe:**-*e*
Gazel 2
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Āyīne-i ruḥsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

5. **raḳīb:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʾ olmış naṣib bal saña vü belā baña

6. **raḳīb:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfirden zemin içre eẕān oḳır Bilāl

7. **raḳīb:**
Kaside 14
Mısra: **33**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
33. Nālemi işitmesün diyü maḥallüñde raḳīb
34. Kūs-ı şāhi ile bu gice bile itdüm fīġān

8. **raḳīb:**
Kaside 14
Mısra: **41**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

9. **raḳīb:**
Gazel 14
Mısra: **1**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

10. **rakibe:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Âyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakibe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

11. **raḳibüñ:**-*üñ*
Gazel 24
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Irılmaz sîneden fıkrı raḳibüñ
6. Kʾolur kāfir cehennem içre lābis

12. **raḳīb:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Beklenürse nʾ ola arḳañda raḳīb
8. Kʾ aña olmışdur müsellem taḫt ü tāc

13. **raḳīb:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳīb
10. Yine kendü kendüye olur secīḥ

14. **raḳibā:**-*ā*
Gazel 31
Mısra: **1**
Ey rakip,Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. Ḳan içürmezse raḳibā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

15. **raḳībi:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Raḳībi sūfi daḥi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

16. **raḳībe:**-*e*
Gazel 59
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛān atar

17. **raḳīb:**
Gazel 65
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılẓet eyler

18. **raḳīb:**
Gazel 67
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Ḫāldaş olalı senüngün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḫālümüz it ḫālidür

19. **raḳīb:**
Gazel 67
Mısra: **9**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

20. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 81
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Ṣokaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

21. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 109
Mısra: **9**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
9. Beni yine ṭaladı it raḳībüñ
10. Ölüm gıbi çaġırı çaġırı üş

22. **raḳīb:**
Gazel 112
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

23. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 121
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Raḳībüñ şūretini ehremenler
8. Görürse Ḳāf ṭaġında geçe kef

24. **raḳībi:**-*i*
Gazel 124
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Añdukça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

25. **raḳīb:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Her gice mānīʾ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

26. **raḳībe:**-*e*
Gazel 134
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Göster raḳībe ʿārif iseñ dāġ-ı sīneñi
4. Bir pāre etmek ile ol itüñ femini dik

27. **raḳīb:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. Raḳīb oldı ḫammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḫardur ezelden ne şek

28. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **6**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Ḫayāli cemālüñ bahārınuñ üş
6. Raḳībüñ gözinde çıḳardı çiçek

29. **raḳībi:**-*i*
Gazel 156
Mısra: **3**
Sevgilinin sürekli yanında bulunan onu gözeten kimse. 2. Aynı sevgiliyi seven kişilerin Aşk rekabetinde birbirine karşı durumları.
3. Çekdüm raḳībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīḳ ile āvāre eyledüm

30. **raḳīb:**
Gazel 156
Mısra: **7**
Sevgilinin sürekli yanında bulunan onu gözeten kimse. 2. Aynı sevgiliyi seven kişilerin Aşk rekabetinde birbirine karşı durumları.
7. Ḳolın ḫamāʾil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḫamāʾili sī-pāre eyledüm

31. **raḳīb:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Dostlar bilūñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

32. **raḳīb:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Diğerleriyle aynı şey isteyen, bir sevgiliyi seven âşıkların birbirlerine nisbeten her biri, engel, sevgiliyi âşık kadar sevmediği hâlde sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse,.
5. Baña laʿlüñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

33. **raḳībi:**-*i*
Gazel 182
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Raḳībi görüp āh itdük ḳapuñda
4. Caʿ alnāhā rücūmen li-ʾş-şeyāṭīn

34. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 182
Mısra: **15**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
15. Seg-i kūyuñla uludı raḳībüñ
16. Kʾ olur aña naẓar ḳılduḳça ḫod-bīn

35. **raḳīb:**
Gazel 185
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

36. **raḳīb:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Kūyuñda baḳ raḳīb ile baña ki bilesin
6. Cennet içinde dīv ile Âdem ḥikāyetin

37. **raḳībin:**-*in*
Gazel 207
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳîbin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşinâsı yādına

38. **raḳîb:**
Gazel 216
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳîb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

39. **raḳîb:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Beni giryān itmeden ḥāli degül bir dem raḳîb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

40. **raḳîb:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.
9. Ey Mesîḥî cengi ḳo bilürsin aġındur raḳîb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh ağına

41. **raḳîbüñ:**-*üñ*
Gazel 227
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Ḥayāli çıkmadı dilden raḳîbüñ
4. Nitekim ḥabsgehdür şîşe dîve

42. **raḳîbüñ:**-*üñ*
Gazel 228
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳîbüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen añа ḳalma

43. **raḳîb:**
Gazel 234
Mısra: **19**
Klasik şiirde sevgiliyi aşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile aşığın kavuşmasına engel olan kimse.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesîḥîyi raḳîb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

44. **raḳîb:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳîb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar añа sögeni

45. **raḳîbi:**-*i*
Gazel 252
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Cānā raḳîbi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

46. **raḳîbüñ:**-*üñ*
Gazel 255
Mısra: **7**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.

7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳîbüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

47. **raḳîbüñ:**-*üñ*
Gazel 257
Mısra: **1**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. Raḳîbüñ beni kūyuñdan göçürdi
2. Gönül mürġin ḥuẓūrından uçurdı

48. **raḳîbi:**-*i*
Gazel 257
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. İşiginden raḳîbi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

49. **raḳîbe:**-*e*
Gazel 263
Mısra: **3**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳîbe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

50. **raḳîb:**
Gazel 272
Mısra: **1**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
1. Raḳîb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

51. **raḳîb:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳîb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belî

52. **raḳîb:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ raḳîb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

53. **raḳîbi:**
Gazel 169
Mısra: **5**
Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.
5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳîbi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḥüsniyāt-ı ʿadn

54. **raḳîbā:**
Gazel 242
Mısra: **7**
Ey rakip,Şiirde sevgiliyi aşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu aşıktan soğutmaya çalışan kimse.
7. Seg-i kūyına ʿāḳ olma raḳîbā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

55. **raḳîbe:**
Gazel 172
Mısra: **9**
Şiirde sevgiliyi âşık kadar sevmediği halde ona yani sevgiliye sözünü geçiren ve onu âşıktan soğutmaya çalışan kimse.

9. Raḳîbe bilmezüz nʾitdük Mesîḥî
10. Ki hiç aynlmaz añun gözi bizden

rākib gör-:
1. **rākib gören:**-*en*
Kaside 17
Mısra: **65**
Düşman kabul etmek.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlî tîġı Ẕülfeḳār

raḳîb ol-:
1. **raḳîb olmış:**-*mış*
Gazel 4
Mısra: **1**
Engel olmak, araya girmek.
1. Bāb-ı dilber kim raḳîb olmış durur derbān añа
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān añа

raḳîb-i bū-leheb:
1. **raḳîb-i bū-leheb:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Hazreti Peygamber'in amcası. Hazreti Peygamber yakınlarını çağırıp onları İslâm'a davet ettiği zaman ona riayet etmeyen ve eline bir taş alıp ona atmak için teşebbüs eden kimse. İslâm dinine olan düşmanlığı ile ünlüdür.Rakib olan.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳîb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḥabl-i mesed

raḳîb-i kelb:
1. **raḳîb-i kelbi:**-*i*
Gazel 266
Mısra: **7**
Köpek rakip.
7. Raḳîb-i kelbi görsem der-peyüñce
8. Ururam naʿreler dilden pey-ā-pey

raḳîb-i mücrim:
1. **raḳîb-i mücrimüñ:**-*üñ*
Gazel 41
Mısra: **7**
Günahkar rakib.
7. Çünkim raḳîb-i mücrimüñ gönli çeker aşılmaġa
8. Ṭaḳ sūre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

raḳş ur-:
1. **raḳş ura:**-*a*
Gazel 103
Mısra: **12**
Dansetmek, oynamak.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḥuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳş ura pervāne vü el ḳırsa meges

2. **raḳş ura:**-*a*
Gazel 167
Mısra: **9**
Dansetmek, oynamak.
9. Ṭārem-i çarḥda raḳş ura Mesîḥî Zühre
10. Şîve-i şiʿr ile ger bir nefes elḥān ḳılam

3. **raḳş ursa:**-*sa*
Kaside 14
Mısra: **30**
Dansetmek, oynamak.
29. Fırşat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Şādluḳdan nʾola ger dolāb raḳş ursa revān

rām eyle-:[MT]
1. **rām eyle:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Boyun eğdirmek, itaat ettirmek.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlîn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

2. **rām eyleyelüm:**-y,-elü,-m
Murabba 3
Mısra: **10**
Boyun eğmek, itaat etmek.
9. Nuḳl ile cām-ı meyi dāne vü dām eyleyelüm
10. Gözi āhūları kendümüze rām eyleyelüm

rām ḳıl:
1. **rām ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
İtaat ettirmek, boyun eğdirmek.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāşıḳ-ı miskîne rām ḳıl

rām ol:[MT]
1. **rām oldı:**-*dı*
Gazel 270
Mısra: **1**
Uymak, boyun eğmek.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

2. **rām olmış:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Uymak, boyun eğmek.
17. Ki cihān emrine rām olmış iken
18. Erdebīl aldı ʿAli Paşayı

ramażān:[PALA]
1. **ramażān:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Kameri ayların dokuzuncusudur. Bu ayda oruç tutmak farzdır. Kur'ān-Kerîm bu ayda inmeye başlamıştır.*Ramazan ayı (Sevgiliden ayrı kalınan günler bağlamında vuslatın zıddı olarak kullanılmış).*
7. Şavm-ı hecrüñde ḳosun gönlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḫl idemez çün ramażān içre ʿases

2. **ramazānı:**-*ı*
Gazel 287
Mısra: **2**
Ramazan ayı II Ramazan (Özel isim).
1. Aç ḳoduġuçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

3. **ramazānı:**-*ı*
Gazel 287
Mısra: **10**
Ramazan ayı.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥża Mesîḥî
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

raʿnā:[İP]
1. **raʿnā:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Hoş, güzel, parlak.Latif.
7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girîbān ile kemer
8. Kʾ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

2. **raʿnā:**
Gazel 281
Mısra: **6**
Yarısı kırmızı, yarısı sarı olan gül.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylîyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

3. **raʿnālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **2**
Güzelleşmek, hoş görünmek.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʾigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

rāsti:[KL]
1. **rāsti:**
Müfret 12
Mısra: **1**
Doğrusu ǁ Sevgilinin düzgün endamı, uzun boyu.
1. Rāsti çarḫ-ı zarāfetde melek-ṭabʿ olur
2. Ġazeliyāt-ı Mesīḥīden olan kişi ḫabīr

2. **rāstī:**
Kaside 18
Mısra: **9**
Doğrusu ǁ Sevgilinin düzgün endamı, uzun boyu.
9. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-ferāz-ı bülend-iḳtidār serv

3. **rāstī:**
Kaside 18
Mısra: **27**
Doğrusu ǁ Sevgilinin düzgün endamı, uzun boyu.
27. Ḳaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʾiẕār serv

4. **rāsti:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Doğrusu ǁ Sevgilinin düzgün endamı, uzun boyu.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuṣṣāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg

5. **rāsti:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Doğrusu ǁ Sevgilinin düzgün endamı, uzun boyu.
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

rāst-ı mevzūn:
1. **rāst-ı mevzūn:**
Gazel 207
Mısra: **7**
Güzelin doğrusu.
7. Bī-tefekkür rāst-ı mevzūn gösterür fiʿāl-i Ḥaḳ
8. Ḳaṣd-ı vaṣf itsem nigāruñ ḳāmet-i şımşādına

ravża:[PALA]
1. **ravża:**
Kaside 20
Mısra: **47**
Cennet.Yeşilliği bol olan içi ferahlatan bahçe,bağ. Bu nedenle ulu̇ların mezarları ve cennet bahçeleri için 'ravza ' tabiri kullanılır.
47. Midḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

ravża-ı cennet-misāl:
1. **ravża-ı cennet-misāl:**
Kaside 19
Mısra: **5**
Cennet gibi bahçe.
5. Bezendi ravża-ı cennet-misāl rūy-ı zemīn
6. Ṭonandı dürlü şükūfe-misāl ḥūr u ḳuṣūr

rāyegān:[FD]
1. **rāyegān:**
Kaside 2
Mısra: **6**
1. bedava,parasız. 2. pek çok , pek bol. 3. Degersiz.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʾalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

rāyegān şat-:
1. **rāyegān şatdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **4**
Bedava satmak.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ akçeye maġribde şatdı rāyegān

rāyet-i ṭabʿem:
1. **rāyet-i ṭabʿem:**
Kaside 22
Mısra: **29**
Şairlik sancağı.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

rā-yı raḥmet:
1. **rā-yı raḥmet:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Ra şeklinden dolayı kaşa benzer. Merhametli kaş manasında yani, kaşı kaldırmak: gönülsüzlük işareti sayılır.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḫālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

rāyiha-ı luṭf:
1. **rāyiha-ı luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **25**
Lutfun kokusu.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

rāyiḥa-ı misk:
1. **rāyiḥa-ı misk:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Güzel koku.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẕāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

2. **rāyiḥa-ı misk:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Güzel koku.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẕāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

3. **rāyiḥa-ı misk:**
Kaside 20
Mısra: **9**
Güzel koku.
9. Ḫulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẕāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

rāz:[FD]
1. **rāzuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 16
Mısra: **21**
Sır.Gizlenen şey.
21. Gül yapraġ aġızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı iftşā

2. **rāz:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Sır.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

3. **rāzın:**-*ın*
Gazel 171
Mısra: **6**
Sır; gizlenilen şey.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

4. **rāz:**
Gazel 172
Mısra: **3**
Sır; gizlenilen şey.
3. Didüm bāda dehān-ı yār içün rāz
4. Ḫaber ışmarladum aña ağızdan

5. **rāzuñ:**-*uñ*
Gazel 183
Mısra: **6**
Sır; gizlenilen şey.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i şad-çāḳden

6. **rāza:**-*a*
Gazel 190
Mısra: **14**
Sır.
13. Mesīḥī-veş mücerred olmayınca
14. Semāvi rāza sen maḥrem degülsin

rāz aç-:
1. **rāz açalum:**
Murabba 3
Mısra: **26**
Sırrını dökmek.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

2. **rāz açupdur:**-*up, -dur*
Gazel 171
Mısra: **6**
Açmak, çiçeklenmek.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

rebāb:[FD]
1. **rebāb:**
Kaside 7
Mısra: **82**
Kemençeye benzer eski bir saz.Bir çeşit kemançe.
81. Teşhīr itdi ḳıl geçürüp dest-i şavletüñ
82. Tā bir daḥi ḳoşılmaya fisḳ ehline rebāb

red it-:
1. **red itmezse:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Kabul etmek , geri çevirmemek.
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

redd eyle-:
1. **redd eyleme:**-*me*
Gazel 62
Mısra: **2**
Reddetmek.
1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
2. Anı redd eyleme ki sāʿildür

redd eyle-:
1. **redd eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 228
Mısra: **9**
Reddetmek.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

refʿ ḳıl-:
1. **refʿ ḳıl:**
Gazel 186
Mısra: **1**
Kaldırmak.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

refʿ-i burḳaʿ:
1. **refʿ-i burḳaʿ:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Kadınların örtündükleri peçe, tül, yaşmak, yüzörtüsünü kaldırmak,yükseltmek.
7. Çün yār refʿ-i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

2. **refʿ-i burḳaʿ:**
Gazel 176
Mısra: **1**
Yüz örtüsünü kaldırmak, peçeyi açmak.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʾigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

reftār:[FD]
1. **reftār:**
Mesnevi 1
Mısra: **122**
Gidiş,yürüyüş,hareket;salınarak edalı yürüyüş.
121. Virür kişiye cennetden ferāġı
122. İçinde şuları mevzūn u reftār

reftār id-:
1. **reftār iderdi:**-*er, -di*
Kaside 8
Mısra: **4**
Naz ile salınmak.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāġda olmasa iderdi reftār

reh:[FD]
1. **reh:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Yol || Sevgilinin yolunda.
5. Ān ki ū der ẕulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

reh dādend:
1. **reh dādend:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Yol vermek.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḫarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

rehber:[İP]
1. **rehber:**
Kaside 9
Mısra: **45**
Kılavuz, yol gösterici.
45. Sipāh-ı fırşata reʾy-i bülendidür rehber
46. ʿArūs-ı nuşrete naʾl-i semendidür ḫalḫāl

rehber idin-:

1. **rehber idinüp:**-*üp*
Gazel 107
Mısra: **6**
Yol gösterici edinmek.
5. Her ne ʿāşık kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tirüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

reh-i kūyuñda:
1. **reh-i kūyuñda:**-*u, -ñ, -da*
Gazel 103
Mısra: **1**
Sevgilinin yaşadığı semtin yolu.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efgāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

reh-i mıṣṭar:
1. **reh-i mıṣṭar:**
Kıt'a 2
Mısra: **13**
Satır cizecek cetvelin yolu.
13. Key revān geşti ber reh-i mıṣtar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaṣā-yı suḥan

rehi-rā:
1. **rehi-rā:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Yola girmek.
23. Ḫidivā bedin ḳavm ṣad-reh rehi-rā
24. Tu ḫod kerdeʿi imtiḥān-ı maʿāni

rehin:[İP]
1. **rehn:**
Gazel 9
Mısra: **9**
Bir hak sahibine ait malın veya kıymetli eşyanın güvence altında tutulması,tutu.Ödünç alınan eşya veya para karşılığında gösterilen şey,ipotek.
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

reh-nümā ḳıl-:
1. **reh-nümā ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **53**
Rehber edinmek.
53. Ḫudāyā baña ʿışḳı reh-nümā ḳıl
54. Bu gözsüz ʿāşiye luṭfuñ ʿaṭā ḳıl

reh-nümā-yı suḫan:
1. **reh-nümā-yı suḫan:**
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Sözlerin yol göstericisi.
3. Behr-i gülgeşt-i gülşen-i melekūt
4. Geşte kilk-i tu reh-nümā-yı suḫan

reh-revān-ı mihr:
1. **reh-revān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Güneşin (sevgilinin) yolcuları.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

reh-zen:
1. **reh-zen:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Haydut, eşkıya.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

remed:[KL]
1. **remedden:**-*den*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Göz ağrısı (Sevgiliyi görme, bakış),göz iltihâbı
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe bakmaġa ḥicāb iderin

remil id-:
1. **remil ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **31**
Fal açmak.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʿif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

rence ḳıl:
1. **rence ḳıl:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Teşrif buyurmak.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

reng:[kl]
1. **rengindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Renk.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḥāba virdügini gine alur

2. **rengi:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **6**
Renk.
5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger döke döke
6. Yüzümüñ rengi olupdur cigerī

reng ü bū:
1. **reng ü bū:**
Gazel 216
Mısra: **2**
Renk ve koku.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

reng ü būy:
1. **reng ü būy:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Renk ve koku.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḥ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

reng-i gümān:
1. **reng-i gümāndan:**
Gazel 144
Mısra: **4**
1.Şüphenin rengi. 2.Şüphenin görünüşü ,niteliği 3.şüphenin oyunu ,hilesi.
3. Jeng-i ḫatuñ yüzüñe keder virdi nitekim
4. Reng-i gümāndan ola mükedder kemāl-i ʿaḳl

reng-i ḫaṭṭ:
1. **reng-i ḫaṭṭuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 11
Mısra: **2**
Yüzündeki ayva tüylerinin rengi.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿI-i nāb
2. Reng-i ḫaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

rengīn:[FD]
1. **rengīn:**
Murabba 2
Mısra: **17**
Hoş, güzel ǁ parlak renkli,boyalı.
17. Ruḫları rengīn güzellerdür gül ile lāleler
18. Ḳim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jāleler

2. **rengīn:**
Gazel 131
Mısra: **5**
Hoş, güzel ǁ parlak.
5. Sūz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḫlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdügince naḳş-ı tasvīrüñ senüñ

rengīn görin-:
1. **rengīn görinse:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **79**
Hoş görünmek.
79. Rengīn görinse bikr-i ḳaşīdem ʿaceb mi kim
80. Ḫūn-ı cigerle eylemişem ellerin ḥiżāb

rengīn söz:
1. **rengīn sözim:**-*im*
Kaside 6
Mısra: **95**
Süslü, hoş şiir.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

2. **rengīn sözin:**-*in*
Kaside 8
Mısra: **34**
Süslü, hoş şiir.
33. Jāle gül ṣafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol ṣāḥib-i temkīn ü vaḳār

rengīn-güftār ol-:
1. **rengīn-güftār olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Hoş söyleyen ol-.
1. Biri Vālācı Şādi-oġlı cevvār
2. Kim olmış lebleri rengīn-güftār

rengīn-ruḫsār:
1. **rengīn-ruḫsār:**
Kaside 8
Mısra: **86**
Güzel yüzlü.
85. Gülşen-i midḥatüñ içre utanup faʿluñdan
86. Bikr-i fikrüm görinür gül gibi rengīn-ruḫsār

reşḥa-ı ḳalemet:
1. **reşḥa-ı ḳalemet:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Kalem fidanlarının damlası.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḫūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

residen:
1. **residen:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Uluşmak.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

2. **residen:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Uluşmak.
5. Nāşıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

3. **residen:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Uluşmak.
7. Her kes zi kısmet-i ezelī yāft behreʿī
8. Mā-rā naṣīb dürd-i meyḫāne mī-resed

4. **residen:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Uluşmak.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ân genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

reşk:[MT]
1. **reşkden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **37**
Far. 1. kıskançlık 2. haset.Gönül dileği.
37. Cānı şūrāḫīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʿlüñi öpicek sāġar-ı şarāb

reşk id-:
1. **reşk ide:**
Gazel 2
Mısra: **16**
Kıskanmak.
15. Bir laḥza işigüñde eger olsa mücāvir
16. Eflākde reşk ide Mesīḥīye Mesiḥā

2. **reşk ider:**
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
Kıskanmak.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cūdına reşk ider idi Ḥātem

3. **reşk ider:**-*er*
Gazel 246
Mısra: **5**
İmrenmek.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı şubḥ irişüp anı ṭaraya

4. **reşk idüp:**-*üp*
Kaside 17
Mısra: **53**
Kıskanmak.
53. Ey ṭabl-bāz-ı zīnüñe ḫūrşīd reşk idüp
54. Vey zer-rikās-ı maḳdemüñe māh-ı nev şiʿar

5. **reşk idüp:**-*üp*
Gazel 145
Mısra: **6**
Kıskanmak.
5. Gülşen-i ḫüsnüñden itdükçe güẕer bād-ı şabā
6. Reşk idüp pirāhenüñ-veş üstüñe ditrer gönül

6. **reşk idüp:**-*üp*
Gazel 161
Mısra: **6**
Kıskanmak.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

reşk-i reʿy:

1. **reşk-i reʿyüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 5
Mısra: **51**
Kıskanç görüş.
51. Reşk-i reʿyüñden güni ḥummā-yı muḥrik dutmasa
52. Bağlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

reşk-i salṭanat-ı fānī:
1. **reşk-i salṭanat-ı fānīyi:**-*y, -i*
Kaside 19
Mısra: **49**
Devamlılığı olmayan hükümdarlığın kıskançlığı.
49. Ko reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menṣūr

resm:[GTS]
1. **resme:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **138**
Şekil, tarz, suret.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

2. **resme:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **17**
Şekil, tarz, suret.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

3. **resme:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **28**
Şekil, tarz, suret.
27. Bahār menziline çün ki irdi niceye dek
28. Bu resme gice ḳonar gündüzin göçer jāle

4. **resme:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **62**
Şekil, tarz, suret.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince rişte-i naẓma bu resme ʿıkd-i leʿāl

5. **resme:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **42**
I.i. (Ar. resm) 1. Bir nesne , bir canlı yahut tabiatın kara kalemle , sulu veya yağlı boya ile kağıt, bez vb. bir yüzey üzerine yapılan benzeri tasvir, timsal.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Ṣol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

6. **resme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **44**
Şekil, tarz, suret.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

7. **resme:**-*e*
Gazel 37
Mısra: **6**
Şekil, tarz, suret.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme żāʿiʿ olur ḫıred

8. **resme:**-*e*
Gazel 105
Mısra: **14**
Şekil, tarz, suret.
13. Ḫālüñ ruḫuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Ṣol resme kim güneş bulıcaḳ ḥażż ider meges

9. **resm:**
Gazel 202
Mısra: **4**
Şekil, tarz, suret.
3. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
4. Ṣol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

10. **resme:**-*e*
Gazel 205
Mısra: **8**
Şekil, tarz, suret.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

11. **resme:**-*e*
Gazel 232
Mısra: **1**
Şekil, tarz, suret.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

12. **resme:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Ar. Suret, şekil. tarz.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı ṣubḥ

resm dur-:
1. **resm durur:**-*ur*
Kaside 3
Mısra: **58**
Suret durmak, şekil.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḥallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

resm-i suʿāl:
1. **resm-i suʿāl:**
Kaside 9
Mısra: **72**
Sorunun şekli.
71. Şu deñlü cüduñ eli ṭutdı sāʾil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʿāl

rev:[MT]
1. **rev:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Far. Gidici.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ān genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

revā:[MT]
1. **revādur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **47**
Layık, uygun, yaraşır.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü atʿime
48. Baña her ḳış āfītāb u berf ola nān u penīr

2. **revādur:**-*dur*
Gazel 13
Mısra: **13**
Layık, uygun, yaraşır.
13. Ne revādur duta bülbül şemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫʷāb

3. **revā:**
Kaside 22
Mısra: **33**
Uygun, yaraşır.
33. Revā medār ki bāşed be-devr-i dāniş-i tu
34. Günāh-ı mūcib-i ḥırmāniyem kemāl-i etemm

4. **revādur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **7**
Layık, uygun, yaraşır.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

5. **revādur:**-*dur*
Gazel 180
Mısra: **9**
Uygun, yaraşır.
9. Ne revādur kʿāsumān-ı devlete iller çıḳa
10. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

6. **revādur:**-*dur*
Gazel 181
Mısra: **13**
Uygun, yaraşır.
13. Ne revādur āsumān-ı devlete iller çıḳa
14. Ben ḳılam āhumı döne döne çarḫa nerdübān

7. **revā:**
Gazel 205
Mısra: **8**
Uygun, yaraşır.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

8. **revādur:**-*dur*
Gazel 287
Mısra: **7**
Uygun, yaraşır.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

revāc:[FD]
1. **revāc:**
Gazel 25
Mısra: **6**
İtibar , değer, kıymet.Sürüm,geçerlilik.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

revāʾiḫle:
1. **revāʾiḫle:**-*le*
Gazel 73
Mısra: **10**
Koku.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʾiḫle cihānı nitekim bād-ı bahār

revāḳ:[KL]
1. **revāḳı:**-*ı*
Gazel 258
Mısra: **8**
Köşk, kasr.Bir yapının ön kısmındaki üstü örtülü, önü açık yer
7. Bu çarḫuñ lāciverdi ḳubbesinden
8. Göñül meyḫāne gibidür revāḳı

revāḳ u tāk:
1. **revāḳ u tākına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 42
Mısra: **5**
1.kubbe kemer \ her şey (kasır veya saraylardaki mimarı kısımlar yönüyle).
5. İrmez revāḳ u tākına hergiz kemend-i āh
6. Ol pādişāh-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

revāḳ-ı çarḫ:
1. **revāḳ-ı çarḫa:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **101**
Dünyanın , feleğin revakı. Kubbesi.
101. Revāḳ-ı çarḫa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

revāḳ-ı sebʿ-i şedād:
1. **revāḳ-ı sebʿ-i şedād:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Yedi revaklı felek.
45. Hemīşe tā ki büved īn revāḳ-ı sebʿ-i şedād
46. Be-sān-ı şīt-i kemālet muḥiṭ ü müstaḥkem

revān:[MT]
1. **revān:**
Kaside 5
Mısra: **42**
Yürüyücü, akıcı, giden.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

2. **revān:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Yürüyücü, akıcı, giden.
29. Fırşat el virdi bizümle merḫabā itdi nigār
30. Şādluḳdan nʿola ger dolāb raḳs ursa revān

3. **revān:**
Gazel 28
Mısra: **3**
Yürüyücü, akıcı, giden.
3. Dir gören zaḫmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

4. **revāndur:**-*dur*
Gazel 58
Mısra: **8**
Yürüyücü, akıcı, giden.
7. Sihr ile meger akçe getürür o şanem kim
8. Her laḫżada bu dirhem-i eşk aña revāndur

5. **revāndur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **5**
Yürüyücü, akıcı, giden.
5. Revāndur dāʾimā her-cāʾi göñlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

revān geşt:
1. **revān geşti:**
Kıt'a 2
Mısra: **13**
Dönüp dolaşmak.
13. Key revān geşti ber reh-i mıṣṭar
14. Ger nes-būdi ḳalem ʿaşā-yı suḫan

revān it-:
1. **revān itsem:**-*se, -m*
Gazel 5
Mısra: **2**
Akıtmak, feda etmek.
1. Leblerüñ kim cān virüpdür çeşme-i ḥayvān aña
2. Ben daḫi dilden revān itsem ʿaceb mi cān aña

revān ḳıl-:
1. **revān ḳıldı:**-*dı*
Gazel 116
Mısra: **2**
Akıtmak, dökmek.

1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

revān ol-:[MT]
1. **revān ol:**
Gazel 77
Mısra: **1**
Akıp gitmek. Salınmak.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

2. **revān olmış:**-*mış*
Kaside 8
Mısra: **7**
Akıp gitmek. Salınmak.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

3. **revān olmış:**-*mış*
Kaside 8
Mısra: **7**
Akıp gitmek. Salınmak.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

4. **revān olmış:**-*mış*
Kaside 8
Mısra: **7**
Akıp gitmek. Salınmak.
7. Bāglar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cüylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

5. **revān olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **1**
Akıp gitmek. Salınmak.
1. Milket-i Rūm içre olup leşker-i fitne revān
2. Gerd-i miḥnetden açamazdı gözin ḫalk-ı cihān

revān revān:
1. **revān revān:**
Gazel 93
Mısra: **6**
Yürüye yürüye.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

revende:[KL]
1. **revende:**
Gazel 244
Mısra: **10**
Gidici, giden.Çok yürüyen.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

revġan:[KL]
1. **revġanı:**-*ı*
Gazel 260
Mısra: **6**
Far. BağII yağ.Zeytinyağı.
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḥuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāġuñ revġanı

revnaḳ bul-:
1. **revnaḳ bulur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **95**
Güzelleşmek, çekicilik kazanmak.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

revnaḳ u zīnet:
1. **revnaḳ u zīnet:**
Gazel 19
Mısra: **1**
Süs ve parlaklık.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrūñ içi ṣūret

revzen:[MT]
1. **revzenler:**-*ler*
Kaside 1
Mısra: **21**
Pencere.
21. Açıvir cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

2. **revzeni:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **4**
Pencere.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa ṣubḥuñ revzeni

revzen-i beyt:
1. **revzen-i beytini:**-*i, -n, -i*
Gazel 70
Mısra: **2**
Beyit, yazı penceresi.
1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

reʿy:[FD]
1. **reʿyüne:**-*ü, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **39**
(a.i.c.ārā) : 1. görme , görüş.
39. Sehv idüben reʿyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

reyb:[FD]
1. **reyb:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Şüphe.
3. Hecrüñ günine kimsene inkār idemez
4. Kāfir olur ḳıyāmete her kim ki ḳılsa reyb

reyḫān:[KL]
1. **reyḫānuñ:**-*nuñ*
Gazel 39
Mısra: **5**
Güzel koku, hoş koku.
5. Ḫasretinden sen ṣaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

reyḫān:
1. **reyḫān:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Güzel koku, hoş koku.
9. Kime reyḫān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir nazar ḳılduḳça her bir tarı suʾbāndur baña

2. **reyḫān:**
Gazel 73
Mısra: **15**
Güzel koku, hoş koku.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḫān ḫaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Güyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

3. **reyḫānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **3**
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.
3. Taġıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

reyḫāncı:
1. **reyḫāncı:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Reyhan satan.
7. Ṣolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḫāncı gibi dīde-i giryān aña

reʾy-i bülendi:
1. **reʾy-i bülendidür:**-*idür*
Kaside 9
Mısra: **45**
Yüce fikir.
45. Sipāh-ı firṣata reʾy-i bülendidür rehber
46. ʿArūs-ı nuṣrete naʿl-i semendidür ḫalḫāl

reʿy-i kec:
1. **reʿy-i kec:**
Kaside 18
Mısra: **11**
Hileci düşünce.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʿy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʿtibār serv

reʿy-i münīr:
1. **reʿy-i münīrüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 11
Mısra: **28**
Parlak , değerli hüküm.
27. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ ne yüz aġardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʿy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

reʾy-i rūşen:
1. **reʾy-i rūşenüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 7
Mısra: **59**
Aydınlık fikri, aydın düşünce.
59. Çün reʾy-i rūşenüñle naẓar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerını yere urdı āfītāb

reʿy-i ṣaḥīḥ:
1. **reʿy-i ṣaḥīḥ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
Doğru düşünce.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i ṣaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

ribāṭ:[TT]
1. **ribāṭ:**
Gazel 112
Mısra: **8**
Tekke ve kervansaray gibi gelip geçenlerin konaklamalarına mahsus vakıf binası, konak, han; [tas.] dünya. İnsanlar iki kapılı bir ribāṭ'a bir kapısından girip diğer kapısından çıkanlara benzer.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḫa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

rıḍvān:[İP]
1. **rıḍvān:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Cennetin kapısını bekleyen melek.Kabul,sevinç.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥza seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

2. **rıdvāna:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **62**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaşruñda bāġbān

3. **rıdvān:**
Kaside 7
Mısra: **33**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

4. **rıḍvān:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

5. **rıḍvān:**
Gazel 236
Mısra: **5**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvān
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

6. **rıḍvān:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Cennetin kapısını bekleyen melek.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

7. **rıḍvān:**
Gazel 243
Mısra: **12**
Cennetin kapıcısı olan büyük melek.
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

rifʿat:[İP]
1. **rifʿatüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **37**
Yücelik, yükseklik.Ululuk.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

2. **rifʿat:**
Kaside 13
Mısra: **63**
Makam ve mertebe yüksekliği || sevgiliye yakınlık.
63. İnmesün rifʿat havāsından hümā-yı devletüñ
64. ʿAyş u nūşuñ lem-yezel ḳılsun Ḫudā-yı lā-yezāl

rifʿat-i ḳadr:
1. **rifʿat-i ḳadri:**
Kaside 8
Mısra: **41**
En kıymetli, yüce.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdūna ġubār

rifʿat-i tū:
1. **rifʿat-i tū:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Yüksek makam.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

2. **rifʿat-i tu:**
Kaside 22
Mısra: **23**
Senin yüceliğin.

23. Hemīşe rifʿat-i tu sūy-ı ʿālem-i ʿulvī
24. Küned ʿurūc be-sān-ı Burāḳ bī-süllem

rıḥlet:
1. **rıḥlet:**
Kaside 17
Mısra: **29**
Ar. Dünyadan ahirete göçme. (Filasl mutlaka göçme manasına ise de lisanımızda böyle hususî olarak kullanılır).
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

rıkʿa:[KL]
1. **rıkʿaşın:**-*şın*
Gazel 94
Mısra: **9**
Arp. ruk'a : Kağıt veya deri parçası. Bir yazı sitili.
9. Oḳudukça ʿarz-ı ḫālüm rıkʿaşın dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil bağıdur

rind:[TT]
1. **rindler:**-*ler*
Gazel 13
Mısra: **2**
Halkın hakkında söylediklerine aldırmadan gönlünce hareket eden,keyfince davranan,içi irfanla süssü,ilimle dolu olduğu halde halktan biri gibi sade yaşayan hakim,bilge kişi.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfi şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

2. **rind:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Gönül adamı, ārif olan.
3. Ger aḳçe ister ise seni aǧladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

3. **rind:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

4. **rindüñ:**-*üñ*
Gazel 247
Mısra: **7**
Kalender, aldırışsız, dünya işlerini hoş gören.
7. Rindüñ eli nice dege şūfi namāza kim
8. Bir elde laʿl-i dilber ü bir elde cām ola

rind-i cām-keş:
1. **rind-i cām-keş:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Gönül insanının çeken kadehi.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez şarāb telḫ

rind-i mey-ḫᵛār:
1. **rind-i mey-ḫᵛār:**
Gazel 264
Mısra: **7**
Şarap içen.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işiginñi gümüşletse nʿola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş sōbeki

rīş-ḫand:[FD]
1. **rīş-ḫandüñ:**-*üñ*
Gazel 26
Mısra: **6**
Bıyık altında güme, alay.
5. Kīn-i laʿlüñ cānuma ʿazb-I Fırāt
6. Rīş-ḫandüñ gönlüme milḥ-i ücāc

rīş-hand eyle-:
1. **rīş-hand eyler:**-*r*
Gazel 234
Mısra: **13**
Bıyık altında gümek, alay etmek.
13. Sīne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rīş-hand
14. Yaʿni ol kān-ı melāmet ṭuz eker ḳurbānına

rīsmān:[KL]
1. **rīsmān:**
Kaside 2
Mısra: **64**
İp.
63. Çıḳsun ḥişār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

2. **rīsmānlar:**-*lar*
Kaside 3
Mısra: **53**
İp.
53. Rīsmānlar ḥāẓır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaǧa mıṣṭar hilāl

3. **rismān:**
Kaside 5
Mısra: **52**
İp, halat.
51. Reşk-i reʿyüñden güni ḥummā-yı muḥrik dutmasa
52. Baǧlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

4. **rismān:**
Gazel 181
Mısra: **4**
İp, halat.
3. Ben zenaḥdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergīz irişmez rismān

5. **rismān:**
Gazel 269
Mısra: **13**
i. (Fars. rismān) İp, halat.
13. Rismān şanman görinen nāme-i fırḳatde kʿol
14. ʿĀşıḳ-ı miskīne ḥidmet itmege bil bagladı

rīsmān ir-:
1. **rīsmān irişmez:**-*mez*
Kaside 14
Mısra: **46**
İp yetişmez.
45. Ben zenaḥdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

rīsmān-ı mihr:
1. **rīsmān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **12**
Güneşin ipi.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

rişte:[KL]
1. **rişte:**-*s, -i, -n*
Kaside 4
Mısra: **59**
Kıl, tel.
59. Şerʿ ü ḳānūn rişte:sin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökilürdi şubḥa-ı silk-i niẓām

2. **rişte:sin:**-*sin*
Gazel 65
Mısra: **4**
Ip.
3. Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān
4. Vücūdüm rişte:sin iki ḳat eyler

3. **rişte:sin:**-*sin*
Gazel 175
Mısra: **10**
İp, bağ.
9. Hemīşe vaṣf-ı dendānuñdur iden
10. Bu naẓmum rişte:sin pür-dürr-i meknūn

4. **rişte:lerden:**-*ler, -den*
Gazel 269
Mısra: **8**
Mec. Bağ, alâka, râbıta.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Rişte:lerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

rişte-i dürr-i girān-māye:
1. **rişte-i dürr-i girān-māye:**
Kaside 20
Mısra: **46**
Kıymetli incinin ipi.
45. Medḥ-i evṣāf-ı şıfātuñda şehā ebyātı
46. Rişte-i dürr-i girān-māye durur şanma suṭūr

rişte-i naẓm:
1. **rişte-i naẓma:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **67**
Nazım ipliği (şiir bağlamında).
67. Rişte-i naẓma Mesīhī bir güher derc itdi kim
68. Görmemişdür mislin anuñ gerden ü güş-ı cihān

2. **rişte-i naẓma:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **62**
Nazım ipliği (şiir bağlamında).
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince rişte-i naẓma bu resme ʿıkd-i leʿāl

3. **rişte-i naẓma:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **42**
Nazım ipliği (şiir bağlamında).
41. Midḥatüñ bikrine laʿik idemez laʿl-i naẓm
42. Rişte-i naẓma ne denlü dize dürr-i menşūr

4. **rişte-i naẓmuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 10
Mısra: **49**
Nazım ipliği (şiir bağlamında).
49. Rişte-i nazmuñla örülse eger şirāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

rişte-i zülf:
1. **rişte-i zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 106
Mısra: **12**
Saçın teli.
11. Meger ki sūzen-i ǧamzeñden iḥtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

2. **rişte-i zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 112
Mısra: **3**
Saçın teli.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḫusnüñe
4. Kim vücūdum sūzen olmışdur gözüm semmüʿl-ḫıyāṭ

rīv:[KL]
1. **rīve:**-*e*
Gazel 227
Mısra: **1**
Hile.
1. Gözüñ āǧāz idelden siḥr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḫalḳın ġirīve

riyā:[İP]
1. **riyānuñ:**-*nuñ*
Gazel 20
Mısra: **3**
İki yüzlülük, gösteriş yapma.Yalandan gösteriş.
3. Kişţzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḫaşirde seni māt ider o kişt

riyāz:[kl]
1. **riyāz:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Bahçeler, bûstanlar; "ravza"nın cem'idir: riyâz-ı cinân, cennet.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

riyāżet ehli:
1. **riyāżet ehlidür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **48**
Riyazet yapanlar, nefislerini terbiye edenler.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür oʿdir iseñ uçar

riyāż-ı ʿālem:
1. **riyāż-ı ʿāleme:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **61**
Alemin bağı.
61. Semūm-ı ḳahrı eseydi riyāż-ı ʿāleme ger
62. Yanardı āteş-i gülden seḥer seḥer jāle

rızḳ:[fd]
1. **rızḳın:**-*ın*
Kaside 4
Mısra: **8**
Ar. Yiyecek, içecek şey. (Mutlaka kendisinden intifa olunan şeye de ıtlak olunur).
7. Ḫancer-ı māh-ı nev-i rüze boḥazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḥarām

rūbāh:[KL]
1. **rūbāh:**
Gazel 40
Mısra: **6**
Far. Tilki.
5. Raḳībi sūfi daḥi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

ruḫ:[FD]
1. **ruḫı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
1. Biri bir dil-rūbādur adı Ḫayder
2. Ruḫı cennet lebi şāḳi-i Kevser

2. **rüḫ:**
Gazel 1
Mısra: **1**
1. yanak 2. yanak ا kale (satranç terimi) 3.ruh.
1. Ey be raḥmet rūḫ baḫşīde ten-i meʿyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

3. **rūḥı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Can,nefes.
75. Bunda biz ġuṣṣada vü rūḥı anuñ
76. Ṣaḥn-ı fırdevsde ṣād u ḥurrem

4. **ruḥları:**-*lar, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
1. yanak 2. yanak | kale (satranç terimi) 3.ruh.
1. İlāhi her birin pāyende eyle
2. Çerāġı ruḥları tābende eyle

5. **ruḥları:**-*lar, -ı*
Murabba 2
Mısra: **17**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
17. Ruḥları rengīn güzellerdür gül ile läleler
18. Kim ḳulaḳlarına dürlü cevher aşmış jäleler

6. **ruḥlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **12**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
11. Çemen güzellerinüñ yüzi ṣuyı olmışdur
12. Ki ruḥlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

7. **rūḥum:**-*um*
Kaside 20
Mısra: **26**
Can,nefes.
25. Ger ire rāyiha-ı luṭfuñ ayaġ üzre ṭurup
26. Gele (Gel e) rūḥum diyü ʿizzetler ide ehl-i ḳubūr

8. **rūḥ:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Can,nefes.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

9. **ruḥdaki:**-*da, -ki*
Gazel 44
Mısra: **2**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
1. Sünbülüñ Hind vilāyetlerinüñ ʿanberidür
2. Ruḥdaki ḫāl ü ḫaṭuñ Rūmili dilberleridür

10. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 66
Mısra: **1**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
1. Dil milketine ruḫlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

11. **rūḫlaruña:**-*lar, -u, -ñ, -a*
Gazel 75
Mısra: **1**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

12. **ruḫuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 105
Mısra: **13**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
13. Ḫālüñ ruḫuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Şol resme kim güneş bulıcaḳ ḥazż ider meges

13. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 108
Mısra: **5**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

14. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 131
Mısra: **5**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
5. Sūz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḫlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdügince naḳş-ı tasvīrüñ senüñ

15. **ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 170
Mısra: **3**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ güyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḥüsn

16. **ruḫun:**-*un*
Gazel 177
Mısra: **8**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
7. Cemālüñ musḥafın nice yazam kim
8. Ruḫun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

17. **ruḫına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 182
Mısra: **1**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Şanuram kim birikür Rūm ile Çīn

18. **ruḫuña:**-*uñ, -a*
Gazel 197
Mısra: **7**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
7. Viren ruḫuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
8. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

19. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 199
Mısra: **7**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

20. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 200
Mısra: **9**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

21. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 211
Mısra: **7**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
7. Āyīne gizlemişdür dilde ruḫuñ ḫayālin
8. İnanmaz iseñ anı kendüñe ḳıl müvācih

22. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 215
Mısra: **6**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
5. Muẓaffer mārdur zülf-i siyāhuñ
6. Ki mālikdür ruḫuñ gencinesine

23. **ruḫlaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Gazel 217
Mısra: **7**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
7. Gökde öykündi güneş ruḫlaruña
8. Kendü kendünüñ adın urdı yere

24. **ruḫun:**-*un*
Gazel 226
Mısra: **3**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
3. Sen ruḫun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Gālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

25. **rūḫum:**-*um*
Gazel 235
Mısra: **3**
Satranç oyununda muteber büyük bir taş.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḫum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

26. **ruḫuñla:**-*u, -ñ, -la*
Gazel 254
Mısra: **5**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
5. Hem-dem olmaġa ruḫuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḫüsnüñde ser-gerdān idi

27. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 256
Mısra: **1**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).Can.Ruh.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

28. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **5**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḫuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yağı mıdur ol çerāġuñ revġanı

29. **ruḫ:**
Gazel 273
Mısra: **5**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
5. Ruḫ u zülf-i nigār eglencem idi
6. Daḥi seçmez iken aḳdan ḳarayı

30. **ruḫuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 273
Mısra: **11**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
11. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ārzūsı
12. Havāya tābiʿ itmişdür hümāyı

31. **ruḫuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **1**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
1. Ey ruḫuñ üzre ḫaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

32. **ruḫuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 288
Mısra: **9**
Far. Yanak. (Mecazen yüz manasında da kullanılır).
9. Viren ruḫuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
10. Kʿ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

ruḥ-ı ʿālem-nümā:
1. **ruḥ-ı ʿālem-nümāda:**
Kaside 13
Mısra: **9**
1. Cihanı gösteren ayna. 2. Sevgilinin yanağı.
9. Hey ne lāzım ol ruḥ-ı ʿālem-nümāda ḫaṭṭ u ḫāl
10. Cām-ı İskenderde ḫōd lāzım degül gerd-i melāl

rūḥ-ı kemāl:
1. **rūḥ-ı kemāl:**
Kaside 9
Mısra: **58**
Hallak-ül Mâânî (mânâlar yaratıcı) lakabı ile de anılan Kemâl İsfehâni'nin ruhu. (Ölm. 1237).
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fikretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

rūḥ-ı ḳuds:[SŞ]
1. **rūḥ-ı ḳuds:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Kutsal ruh.
1. Bir nefesde Meryem-i aġşānı itdi hāmile
2. Rūḥ-ı ḳuds ile meger oldı bu dem hem-ser nesīm

ruḥ-ı münīr:
1. **ruḥ-ı münīrüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **43**
Nurlu yüz, yanak.
43. Ruḥ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

ruḥ-ı rengīn:
1. **ruḥ-ı rengīn:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Renkli yanak.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Caʿfer
2. Ruḥ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

2. **ruḥ-ı rengīn:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Renkli, boyalı yanak 2) güzel yüz.
9. Olma her ḫāra muṣāḥib ruḥ-ı rengīn ile kim
10. Reng ü būy ile bezenmiş gül-i cennetdür bu

ruḥ-ı yāra:
1. **ruḥ-ı yāra:**-*a*
Gazel 84
Mısra: **5**
Sevgilinin yanağı.
5. Niçün öykündüñ ruḥ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

rūḥ-ı zerd:
1. **rūḥ-ı zerd:**
Gazel 75
Mısra: **7**
Solgun yüz.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḥ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ göñli demirdür

ruḥ-ı zibā:
1. **ruḥ-ı zibā:**
Kaside 16
Mısra: **36**
Süslü, güzel yüz.
35. Envār-ı zafer perçem-i tuġından urur berḳ
36. Zülf-i siyeh içinde nite kim ruḥ-ı zibā

ruḥsār:[KL]
1. **ruḥsār:**
Kaside 18
Mısra: **47**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
47. Ruḥsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her güşe berg-i gül görinür her kenār serv

2. **ruḫsāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 70
Mısra: **7**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāğuñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

3. **ruḫsār:**
Gazel 76
Mısra: **4**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḫsār ʿāşıḳıdur

4. **ruḫsār:**
Gazel 86
Mısra: **11**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
11. Ne kāndandur ʿaceb ruḫsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

5. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 118
Mısra: **1**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
1. Ḳıldı ruḫsāruñ ḫayāli çeşm-i pür-nemde duraġ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

6. **ruḫsāruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 118
Mısra: **5**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
5. Ḫālüñüñ devrinde ruḫsāruñla ḫoş-demdür gönül
6. Kim ḫarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

7. **ruḫsāruna:**-*u, -n, -a*
Gazel 173
Mısra: **7**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
7. Yetiş ruḫsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

8. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **2**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
1. Söyledi tūṭī-i dil laʿl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

9. **ruḫsāruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 215
Mısra: **3**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.
3. ʿlyān olalı ruḫsāruñda ḫaṭṭuñ
4. Ġubār irdi göñül āyīnesine

ruḫsār rengi:
1. **ruḫsār rengi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Yanak rengi.
3. Temāşā itseñ ol ruḫsār rengi
4. Şanursın al aṭlasdur firengī

ruḫsār-ı dost:
1. **ruḫsār-ı dost:**
Gazel 116
Mısra: **4**
Sevgilinin , dostun yüzü.
3. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey göñül
4. Ruḫsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

ruḫsār-ı rengīn:
1. **ruḫsār-ı rengīn:**
Gazel 225
Mısra: **2**
Rengi yerinde olan yanak II Kırmızı, parlak, hoş yanak.
1. Gönlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

ruḫuñ ʿaksi:
1. **ruḫuñ ʿaksi:**
Kaside 7
Mısra: **39**
Ruhun görüntüsü (ayna veya kadehten yansıyan bir nesnenin hayali).
39. Cām-ı ṣabūḥī üzre ruḫuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki ṣaldı ṣafaḳ üzre āfitāb

ruḫuñ-veş:
1. **ruḫuñ-veş:**
Gazel 282
Mısra: **6**
Yanağın gibi.
5. Nice mecmūʿa-ı nāz eskidüpdür
6. Ruḫuñ-veş gül olınca gülşen-ārāy

ruḳʿa:[MT]
1. **ruḳʿalar:**-*lar*
Gazel 234
Mısra: **8**
Arzuhal II sevgiliden gelen ve üzerinde sevgiliye ait sözler yazılmış olan küçük deri parçası: mektupçuk.Yama.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

rükūʿ:[PALA]
1. **rükūʿ:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Namazda dizlere tutunarak vücudun belden yukarısı yere müvâzî gelecek şekilde eğilme hareketi.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi zaʿfından ṣürāḥī ne ḳıyām

2. **rükūʿ:**
Kaside 9
Mısra: **10**
Namazda dizlere tutunarak vücudun belden yukarısı yere müvâzî gelecek şekilde eğilme hareketi.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

rükūʿ it-:
1. **rükūʿ itdükçe:**-*dükçe*
Gazel 67
Mısra: **2**
Namazda dizlere tutunarak vücudun belden yukarısı yere müvâzî gelecek şekilde eğilmek.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

ruḳūm-ı encüm:
1. **ruḳūm-ı encüm:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Yıldızların sayısı.
91. Enʿāmuñuñ bulımadı ḥaddin debīr-i çarḫ
92. Gerçi ruḳūm-ı encüm ile itdi çoḳ ḥesāb

rūm:[PALA]
1. **rūm:**
Gazel 67
Mısra: **10**
Ar. Roma, Romalı.Eskiden Doğu Roma İmparatorluğu Anadoluyu'da içine aldığı için Anadoluya Rum,Anadoluşara Rumi denirdi.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

2. **rūma:**-*a*
Gazel 133
Mısra: **5**
Ar. Anadolu bölgesi.
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʿola beglik itse çün
6. Ẓıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

3. **rūm:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Ar. 1. Aydınlık. 2. Anadolu ülkesi.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

4. **rūmda:**-*da*
Gazel 170
Mısra: **4**
Ar. Anadolu bölgesi.
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ gūyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḥüsn

5. **rūm:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Ar. Anadolu bölgesi.
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Şanuram kim birikür Rūm ile Çīn

6. **rūm:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Ar. Anadolu bölgesi.
3. Sen ruḫun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

7. **rūm:**
Gazel 244
Mısra: **14**
Ar. Anadolu bölgesi.
13. Varduḳça ferīd oldı ḫayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḥocende

rūm ili:[KL]
1. **rūm ilinde:**-*nde*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Rumeli.Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki topraklarına verilen isim, Rumeli.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

2. **rūmili:**
Murabba 3
Mısra: **7**
Rumeli, Balkanlar.
7. Nūş idüp bunlar ile Rūmili ṭolularını
8. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

3. **rūmiline:**-*n, -e*
Gazel 231
Mısra: **10**
Rumeli, Balkanlar.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

3. **rūmili:**
Gazel 269
Mısra: **12**
Rumeli, Balkanlar.
11. Nāleden taḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

rūmili dilberleri:
1. **rūmili dilberleridür:**-*ler, -i, -dür*
Gazel 44
Mısra: **2**
Anadolu dilberi, güzeli.
1. Sünbülüñ Hind vilāyetlerinüñ ʿanberidür
2. Ruḫdaki ḫāl ü ḫaṭuñ Rūmili dilberleridür

rūmī-yem:
1. **rūmī-yem:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Anadolulu.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güzeşteem zi ʿAcem

rumūz-ı āb-ı ḥayāt:
1. **rumūz-ı āb-ı ḥayāt:**
Gazel 93
Mısra: **3**
Ölümsüzlük suyunun gizi, manası.
3. Rumūz-ı āb-ı ḥayāt u penāhı zulmetdür
4. Uracağımı ider Ḫıżr-veş nihān ḫancer

rümūz-ı ʿalleme'l-esmā:
1. **rümūz-ı ʿalleme'l-esmā:**
Gazel 229
Mısra: **4**
İsimlerin ilimlerinin işaretleri.
3. Naḳş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme 'l-esmā bize

rūşen:[KL]
1. **rūşen:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Far. 1. Aydın, ziyadar, revnaklı. 2. Açık, belli.
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

rūşen eyle-:
1. **rūşen eyledi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Aydınlatmak.
9. Mihr-i maʿānī ile yine rūşen eyledi
10. Eṭrāf-ı kāʿinātı Mesīḥī ġazelleri

rūşen eyle-:
1. **rūşen eylerem:**-*r, -em*
Gazel 154
Mısra: **5**
Aydınlatmak.
5. Dünyāyı berḳ-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

rūşen id-:
1. **rūşen ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **49**
Aydınlatmak.
49. Dīn evin nice ki rūşen ide envār-ı ʿilm
50. Nice kim beyt-i cihān ʿadl ile ola maʿmūr

2. **rūşen iderdi:**-*er, -di*
Kaside 17

Mısra: **88**
Aydınlatmak.
87. Ġam gicesinde bir naẓar itseñ vücūduma
88. Rūşen iderdi ḫāli saña āh-ı tābdār

3. **rūşen itmeğe:**-*meġ, -e*
Gazel 115
Mısra: **9**
Aydınlatmak.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeğe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

4. **rūşen itmiş:**-*miş*
Gazel 207
Mısra: **4**
Aydınlatmak.
3. ʿArıżuñ naḳşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

rūşen ḳıl-:
1. **rūşen ḳılsun:**-sun
Gazel 195
Mısra: **3**
Aydınlatmak, ışıtmak.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

2. **rūşen ḳılsun:** -sun
Gazel 195
Mısra: **3**
Aydınlatmak, ışıtmak.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

3. **rūşen ḳılsun:** -sun
Gazel 195
Mısra: **3**
Aydınlatmak, ışıtmak.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

4. **rūşen ḳılsun:** -sun
Gazel 195
Mısra: **3**
Aydınlatmak, ışıtmak.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

5. **rūşen ḳılsun:** -sun
Gazel 195
Mısra: **3**
Aydınlatmak, ışıtmak.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

6. **rūşen ḳılsun:** -sun
Gazel 195
Mısra: **3**
Aydınlatmak, ışıtmak.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

rūşen ol-:
1. **rūşen ola:**-*a*
Gazel 201
Mısra: **9**
Aşikar olmak, açığa çıkmak.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

2. **rūşen olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 53
Mısra: **9**
Aşikar olmak, açığa çıkmak.
9. Güneşden rūşen olduġı cemālüñ
10. Olupdur ʿālem içre günden eẕher

3. **rūşen olmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 129
Mısra: **7**
Aşikar olmak, açığa çıkmak.
7. Rūşen olmazdı gönül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

4. **rūşen olur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **1**
Aydınlanmak.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

rūşen-zamīr:
1. **rūşen-zamīr:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Varlığı nurlu.
7. Āb kim şırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Şanki bir gün görmedük maḫbūbedür rūşen-zamīr

rū-siyeh:
1. **rū-siyehlik:**-*lik*
Gazel 155
Mısra: **13**
1.Kara yüzlü , ayıplanmış ,utanmaz , rezil. 2.İtibarsız ,aşağılık. 3.Talihsiz.
13. Hezārān rū-siyehlik itdüm āḫir
14. Yüz aḳlıġın mey-i aḥmerde buldum

rüsvā:[FD]
1. **rüsvā:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Rezil, muhakkar.
5. ʿAybḥāyem be-şeb-i ʿafv çi pūşānīdī
6. Hemçü ḫᵛar der şeher-i ḥaşr megerdān rüsvā

rüsvā eyle-:
1. **rüsvā eyler:**-*r*
Kaside 16
Mısra: **56**
Rezil etmek.
55. Ḳaṣd eylese gizlenmege düşmen anı nīzeñ
56. Parmağı ile gösterüp eyler ile rüsvā

rüsvā id-:
1. **rüsvā ideyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 284
Mısra: **3**
Rezil etmek, dosta düşmana güldürmek.
3. ʿIşḳ ile ʿāleme rüsvā ideyin ḫūbları
4. Baña anlar ne ide cevr ü cefādan ġayrı

2. **rüsvāy ider:**-*er*
Gazel 266
Mısra: **11**
Rüsvâ (Rüsvay) etmek (eylemek): Rezil etmek, rezil kepâze etmek.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuşşāḳa gör mey

rüsvāy ol-:
1. **rüsvāy olup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **86**
Ayıplanacak, utanacak bir durumda olmak, rezil olmak.
85. Maʿnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

ruṭab-ı laʿli:
1. **ruṭab-ı laʿli:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **3**
Dudak hurması.
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʿli ḥasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

rūy:[KL]
1. **rūyum:**-*um*
Gazel 214
Mısra: **3**
Yüz.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

rūy-ı dil-dāra:
1. **rūy-ı dil-dāra:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **1**
Sevgilinin yüzü.
1. Rūy-ı dil-dāra nazar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

rūy-ı ḫod-bined:
1. **rūy-ı ḫod-bined:**
Kıt'a 2
Mısra: **8**
Mağrur güzellik.
7. Naẓm-ı pāk-i tu her ki mī-ḫᵛāned
8. Rūy-ı ḫod-bined ez şafā-yı suḫan

rūy-ı raḳīb:
1. **rūy-ı raḳīb:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Rakibin yüzü.
5. Âhuma hāʾil degül rūy-ı raḳīb
6. Berḳ-i ʿālem-tāba ebr olmaz ḥicāb

2. **rūy-ı raḳībe:**-*e*
Gazel 47
Mısra: **7**
Rakibin yüzü.
7. Baḳar rūy-ı raḳībe çeşm-i mestüñ
8. Belī māʾil olur eşkiye maḫmūr

rūy-ı yār:
1. **rūy-ı yārı:**-*ı*
Gazel 186
Mısra: **7**
Sevgilinin yüzü.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

rūy-ı zemīn:
1. **rūy-ı zemīn:**
Kaside 19
Mısra: **5**
Yer yüzü.
5. Bezendi ravżа-ı cennet-misāl rūy-ı zemīn
6. Ṭonandı dürlü şüküfe-misāl ḫūr u ḳuşūr

rūy-ı zerd:
1. **rūy-ı zerd:**-*m*
Gazel 203
Mısra: **13**
Sararmış yüz.
13. Men ki bāşem āverem ber āsitāneş rūy-ı zerd
14. Ey Mesīḥī ʿöẕr-i cürm ez ḫāk-i kūy-ı ü be-ḫᵛāh
2. **rūy-ı zerd:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Sararmış yüz.
5. Ḳapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşigüñ olalı ʿuşşāḳa kıblegāh-ı cibāh

rūz:[KL]-[İP]
1. **rūzın:**-*ın*
Gazel 22
Mısra: **5**
Gündüz.
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

2. **rūzı:**-*ı*
Gazel 61
Mısra: **10**
Gündüz.
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü firḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

rūze-i hecr:
1. **rūze-i hecrüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 13
Mısra: **15**
Ayrılık orucu.
15. Rūze-i hecrüñle çünkim beni kurbān eyledüñ
16. Bārī pişür cānum için niʾ met-i ʿīd-i viṣāl

rūzgār:[KL]
1. **rūzgār:**
Kaside 17
Mısra: **2**
Devir, zaman.
1. Bir bārgīr itdi ʿaṭā bāña Kirdigār =Kirdgār
2. Uş bār-ı ḳahr ile beni deng itdi rūzgār

2. **rūzgār:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **12**
Devir, zaman.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥusn oyunınuñ şaḳalını bitürür rūzgār

3. **rūzgār:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Devir, zaman.
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

rūzī: [KL]
1. **rūzī:**
Gazel 61
Mısra: **9**
Nasip.
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü firḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

2. **rūzī:**
Gazel 203
Mısra: **2**
Gün, gündüz.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

rūz-ı ezel:
1. **rūz-ı ezelde:**-*de*
Gazel 222
Mısra: **5**

Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.
5. Rūz-ı ezelde ḥişşe-i dil pāy-ı yār imiş
6. Başında devleti gör e ne düşdi pāyına

rūz-ı hecr:
1. **rūz-ı hecrümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 22
Mısra: **2**
Ayrılık günü.
1. Nehār-ı ḥaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Ṣanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

rūz-ı ḥesāb:
1. **rūz-ı ḥesāb:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Hesap günü, kıyamet günü.
29. Ey seḫā menbaʿı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem
30. Keremüñ rūz-ı ḥesāb ola vü olmaya şümār

rūz-ı meşāff:
1. **rūz-ı meşāff:**
Kaside 17
Mısra: **55**
Kelime Tipi: -
Saf saf dizilinen gün .
55. Rūz-ı meşāffʿ azm-i neberd eyleseñ şehā
56. Ḥaşmuñ gözine görine atuñ yelesi mār

rūz-ı rezm:
1. **rūz-ı rezm:**
Kaside 4
Mısra: **53**
Savaş günü.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanṣīfʿü tazʿīf eyledi ḍarb-ı ḥüsām

rūzı rūzī:
1. **rūzı rūzī:**
Murabba 1
Mısra: **22**
Gündüz gündüz-ikileme-.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu fırḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿışret gicesi

rūz-ı sefīd ol-:
1. **rūz-ı sefīd oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **32**
Beyaz , aydınlık , ferah gün ol-.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

rūz-ı viṣāl:
1. **rūz-ı viṣāliñe:**-*i, -ñ, -e*
Gazel 39
Mısra: **2**
Kavuşma günü.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

S

saʿādet:[KL]
1. **saʿādet:**
Kaside 16
Mısra: **39**
Sonsuz mutluluk saadet, sevinç.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey şafḥa-ı ḥaddüñde Hüdā āyeti peydā

2. **saʿādetümüz:**-*ü,*
Gazel 100
Mısra: **2**
Bahtiyarlık, nik-bahtî: sa'âdet-i dâreyn, sa'âdet-i ezlebe.
1. Ḫoş idi vuṣlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

3. **saʿādetdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **2**
Mutluluk, gönül rahatlığı, huzur.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

saʿādet güninüñ:
1. **saʿādet güninüñ:**-*nüñ,*
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mutluluk günü.
9. Saʿādet güninüñ saʿatlerin baḫş itseler ḥalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

saʿat:[GTS]
1. **saʿatlerin:**-*ler, -in*
Gazel 22
Mısra: **9**
Vakit, zaman, an.
9. Saʿādet güninüñ saʿatlerin baḫş itseler ḥalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

2. **saʿatden:**-*den*
Gazel 157
Mısra: **8**
Saat, zaman, an; kıyamet vakti.
7. Ayaḡuñ tozı çıḳmaz gözlerümden
8. Ki saʿatden aḳar birbirine ḳum

şabā:[PALA]
1. **şabā:**
Kaside 5
Mısra: **29**
Doğu cihetinden esen hafifi ve latif rüzgar. Saba yenilinin dğvan şiirinde kullanımı, sevgilinin kokusunu taşıması,dağıtması ve yayması esası üzerine kurulmuştur.
29. Ey ki ḥulḳuñla şabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

2. **şabā:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Sabah rüzgarı (Haberci olarak nitelendirilir.).
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ şabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her ṣubḥ ṣu seper jāle

3. **şabā:**
Kaside 7
Mısra: **27**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr. sabâ-reftâr: Bâd-peymâ: esb-i sabâ-reftâr.
27. Âb-ı revāna dām-ı müşebbek ḳurar şabā
28. Māhiler ol ḥayāli görüp eyler ıżṭırāb

4. **şabā:**
Kaside 8
Mısra: **19**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr. sabâ-reftâr: Bâd-peymâ: esb-i sabâ-reftâr.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı şabā tā andan
20. Eyleye şāhid-i gül bülbüle ʿarż-ı didār

5. **şabā:**
Kaside 8
Mısra: **76**
Sabah rüzgarı.
75. Her seḥergāh cihān bāġını seyr eylemege
76. Nükhet-i ḥulḳuñ olup esb-i şabā üzre süvār

6. **şabā:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr.
1. Âmed şabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

7. **şabā:**
Gazel 72
Mısra: **7**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr.
7. Şabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer şan efser-i sulṭān uğurlar

8. **şabā:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Ar. Sabah vakti esen lâtif rüzgâr.
1. Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

9. **şabā:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr.
1. Tā şabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

10. **şabā:**
Gazel 162
Mısra: **5**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
5. Būy-ı zülfüñsüz şabā bir laḥza ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

11. **şabāya:**-*y, -a*
Gazel 172
Mısra: **6**
Sabah rüzgarı.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ şabāya yoldan izden

12. **şabā:**
Gazel 178
Mısra: **12**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr.
11. Sen gül-ruḥa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış şabā yeline seḥer ġoncalar dehen

13. **şabā:**
Gazel 192
Mısra: **4**
Poyrazdan esen lâtif rüzgâr.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Şabā yili şafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

14. **şabāya:**-*y, -a*
Gazel 210
Mısra: **12**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr
11. İrişimedi menzīl-i ḫüsnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı şabāya

15. **şabā:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

16. **şabā:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Ar. Poyrazdan esen lâtif rüzgâr.
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi şabā havāya hümānuñ dimāġını

17. **şabā:**
Gazel 262
Mısra: **1**
Kuzey doğudan esen hafif ve tatlı rüzgar.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

18. **şabā:**
Gazel 268
Mısra: **1**
i. (Ar. şabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.
1. Ḳılmasun ʿarż şabā baña hevādārlıġı
2. Ṣatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

şabā yeli:
1. **şabā yeli:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Gün doğusundan esen serin ve hoş sabah rüzgarı.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

şabāḥ:[GTS]
1. **şabāḥa:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **7**
Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem şabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu denlü siyāb-ı ṣubḥ

2. **şabāḥ:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman.
3. Bülbül-i ʿuşşāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar şabāḥ uyḥusına

şabāḥa degin:
1. **şabāḥa degin:**-*in*
Gazel 29
Mısra: **3**
Sabaha dek, sabaha kadar.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḥayāline aḳar luʿāb-ı ṣubḥ

sābiḥ-i deryā:
1. **sābiḥ-i deryā-yı:**-*yı*
Kaside 5
Mısra: **32**
Denizin hoşluğu.
31. Şīt-i ʿadlüñ saʿiḥ-i şaḥrā-yı şaḥn-ı kāʿināt
32. Vaṣf-ı ẕātuñ sābiḥ-i deryā-yı nīl-i āsumān

şabır:[KL]
1. **şabrına:**-*ı, -n, -a*
Müfret 6
Mısra: **1**
Ar. Sabredici, eden, sabırlı.
1. Āferīn ol ʿārifüñ şabrına kim gāh-ı ḥitāb
2. Ḳatı söz söylendügince virür āheste cevāb

şābit ol-:

1. **şābit olsun:**-*sun*
Mesnevi 1
Mısra: **86**
Yerinde durmak, kımıldamamak.
85. Yüzin dürdi ḳara-pūş oldı ʿālem
86. Şañasın şābit olsun diyü seyyār

2. **sābit olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **51**
Bir şeyin varlığı, gerçekliği kesin olarak belli olmak.
51. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maʿānī sābit
52. Kevkeb-i fikretüñ olduḳça felekde seyyār

şabr:[MT]
1. **şabrı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tahammül.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u şabrı raḥtın oda yaḳdı

2. **şabr:**
Gazel 240
Mısra: **8**
Sabır, dayanma, katlanma.
7. Nāṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim şabr ḥışārını yıḳar leşker-i şīve

şabūḥ:[MT]
1. **şabūḥı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **29**
Ar. Sabahleyin(İRTE)içilen şarap.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

şaç:[MT]
1. **şaçı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Saç.
3. Şaçı olmazsa seyyidligine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

2. **şaçuñdan:**-*u, -ñ, -dan*
Gazel 22
Mısra: **1**
Saç.
1. Nehār-ı ḥadduñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Şanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

3. **şaçuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 29
Mısra: **1**
Saç.
1. Şeb-gün şaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı ṣubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı ṣubḥ

4. **şaçuñ:**-*uñ*
Gazel 67
Mısra: **3**
Saç.
3. Ḳaddüñ ey āfet ḳıyāmetdür şaçuñ dil maḥşeri
4. Kim ḥaṭuñ ʿāşıḳlaruñuñ nāme-i aʿmālidür

5. **şaçuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 82
Mısra: **1**
Saç.
1. Cemālüñüñ şaçuñdan ḥāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

6. **şaçı:**-*ı*
Gazel 130
Mısra: **2**
Saç.
1. Ey boyı serv-i nāz Ḳāsım Beg
2. Şaçı ʿömr-i dırāz Ḳāsım Beg

7. **şaçuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 139
Mısra: **3**
Saç.
3. Şaçuñla ḥālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

8. **şaçuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 155
Mısra: **9**
Saç.
9. Şaçuñdan ḥaddüñi cān ile aldum
10. Şan erzān nüshadur kāfirde buldum

9. **şaçuñ:**-*uñ*
Gazel 172
Mısra: **1**
Saç.
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

10. **şaçuña:**-*uñ, -a*
Gazel 215
Mısra: **9**
Saç.
9. Şaçuña beñzedügiçün ṭolaşur
10. Mesīḥī zāhidüñ peşmīnesine

11. **şaçuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 256
Mısra: **3**
Saç, zülf.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

şaç:[GTS]
1. **şaçdı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **18**
T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.
17. Şaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaçdı sīm ü zer nesīm

2. **şaçı:**-*ı*
Gazel 39
Mısra: **5**
T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.
5. Ḥasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

3. **saçılur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **47**
Ortalığa dağılmak, serpilmek.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

şadā:[MT]
1. **şadā:**
Kaside 21
Mısra: **8**
Ses, avaz ǀ yankı.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin şadā gibi

2. **şadā:**
Gazel 185
Mısra: **12**
Ses, avaz ǀ yankı.
11. Ey Mesīḥī daḥl iden ṭaş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳūhsārdan

3. **sadā:**
Gazel 253
Mısra: **10**
Ses, avaz ǀ yankı.
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

şadā dili:
1. **şadā dili:**-*y, -le*
Kaside 9
Mısra: **54**
Ses, yankı.
53. Şu deñlü ṭaʿne ṭaşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Şadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

şadā-yı şīt-i celālet:
1. **şadā-yı şīt-i celālet:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Büyüklük (celalet) çatırtısının sesi.
25. Furūġ-ı faẓl u kemāl-i tu dīde çeşm-i ẓarīr
26. Şadā-yı şīt-i celālet şenīde gūş-ı aşamm

şadef:
1. **şadef:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Sedef.Kabuk.
29. Bulur mı laʾl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri şadef dögmeyince seng buḥūr

şadef-i ṭabʿ:
1. **şadef-i ṭabʿdan:**
Kaside 8
Mısra: **100**
Yaradılış incisi.
99. Bu ḳadar ẕillet ile ben ayaguñ ṭopraġına
100. Şadef-i ṭabʿdan itdüm nice gevher īsār

saʿdī:[İP]
1. **saʿdī:**
Kaside 8
Mısra: **40**
Mutluluğa özgü,huzurla ilgili.
39. Ḥanceri ibn-i ḥüsām u ḳılıcı ibn-i yemīn
40. Ṭāliʿi eşref ü saʿdī nefesidür ʿaṭṭār

şadr:[FD]
1. **şadr:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Ön, en baş.Gögüs,yürek.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod şadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

şadrā:
1. **şadrā:**
Kaside 7
Mısra: **51**
Ey sadrazam! anlamında seslenme.
51. Şadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẓlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

şad-reh:
1. **şad-reh:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Yüz yol.
23. Ḥidivā bedin ḳavm şad-reh rehi-rā
24. Tu ḫod kerdeʿi imtiḥān-ı maʿānı

şadr-ı ʿandelîbe:
1. **şadr-ı ʿandelîbe:**-*e*
Gazel 117
Mısra: **8**
Bülbülün başı.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim şadr-ı ʿandelîbe geçübdür kelaġ u zaġ

şadr-ı düşmen:
1. **şadr-ı düşmene:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **65**
Düşmanın en başı.
65. Her darbeyi ki tīrüñ ura şadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

şadr-ı mesīḥī:
1. **şadr-ı mesīḥīye:**-*y, -e*
Gazel 217
Mısra: **13**
Mesihinin gönlü.
13. Tayanur şadr-ı Mesīḥīye müjeñ
14. Yasdanur şanki dil-āver sipere

şadr-ı müşebbek:
1. **şadr-ı müşebbekle:**-*le*
Gazel 138
Mısra: **1**
Kafes içindeki göğüs.
1. Ḫançerüñçün çekerem şadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem tuş ola mı līk bu aġa o semek

2. **şadr-ı müşebbekle:**-*le*
Gazel 138
Mısra: **1**
Kafes içindeki göğüs.
1. Ḫançerüñçün çekerem şadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem tuş ola mı līk bu aġa o semek

3. **şadr-ı müşebbekle:**-*le*
Gazel 138
Mısra: **1**
Kafes içindeki göğüs.
1. Ḫançerüñçün çekerem şadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem tuş ola mı līk bu aġa o semek

şadr-ı şafā:
1. **şadr-ı şafā:**
Kaside 13
Mısra: **50**
Huzurun başı,en yükseği.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile şadr-ı şafā vü kāmile şafī-ı niʿāl

şāf it-:
1. **şāf itdi:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Saf, temiz hāle getirip arındır.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi şāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi ḳıymetüm

şāf ol-:
1. **şāf ol:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Temiz olan.

9. Ṣāf ol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

ṣaf ṣaf:
1. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Yan yana dizilmek.
1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣaf ṣaf

ṣafā:[FD]
1. **ṣafādan:**-*dan*
Murabba 3
Mısra: **23**
Gönül huzuru/şenliği.
23. Ol ṣafādan pür idüp naʿre ile āfāḳı
24. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **ṣafā:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Gönül huzuru/şenliği.
9. Ḳaplamadan Mesīḥīyi jeng-i ecel şehā
10. Āyīne-i vücūdına eyle ṣafā naẓar

ṣafā gel-:
1. **ṣafā geldi:**-*di*
Gazel 192
Mısra: **4**
Hoş gelmek, iyilikler, mutluluklar getirmek.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭoprakdan

ṣafā sür-:
1. **ṣafā sürdügi:**-*düg, -i*
Gazel 197
Mısra: **3**
Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek.
3. Cevr itme didügüme ṣafā sürdügi yāruñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafālu

2. **ṣafā sürdügi:**-*düg, -i*
Gazel 288
Mısra: **3**
Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek.
3. Cevr itme didügüme ṣafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafālu

ṣafā vir-:
1. **ṣafā virür:**-*ür*
Gazel 9
Mısra: **8**
Rahatlatmak, mutlu etmek.
7. Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfı dem-be-dem
8. Ḥāci-i ʿuṣṣāḳuña virür ṣafā

ṣafā-güster-:
1. **ṣafā-güster:**
Kaside 3
Mısra: **2**
Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği saçan.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı ṣafā-güster hilāl

ṣafahāt-ı enhār:
1. **ṣafahāt-ı enhār:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Nehirlerin safhaları.
5. Güllerüñ itmeg içün ʿārıż-ı vaṣfın taḥrīr
6. Mevcden mıṣtar idinmiş ṣafahāt-ı enhār

ṣafālı ol-:
1. **ṣafālı oldı:**-*dı*
Gazel 288
Mısra: **4**
Sıf. Rahat ve huzur veren, eğlenceli, şenlikli, zevkli olmak.
3. Cevr itme didügüme ṣafā sürdügi dil-dār
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafālı

2. **ṣafālu oldı:**-*dı*
Gazel 197
Mısra: **4**
Huzurlu olmak.
3. Cevr itme didügüme ṣafā sürdügi yāruñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafālu

ṣafā-yı ʿayş ü nūş:
1. **ṣafā-yı ʿayş ü nūş:**
Gazel 163
Mısra: **3**
Eğlence meclisi.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

ṣafā-yı meşreb:
1. **ṣafā-yı meşrebini:**-*i, -n, -i*
Kaside 18
Mısra: **35**
Yaratılış huzuru,şenliği.
35. Gel gör ṣafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

ṣafā-yı suḥan:
1. **ṣafā-yı suḥan:**
Kıt'a 2
Mısra: **8**
Şiirin safası.
7. Naẓm-ı pāk-i tu her ki mī-ḫ^{v}āned
8. Rūy-ı ḫod-bined ez ṣafā-yı suḥan

ṣafer:
1. **ṣaferdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Keçecilerde birisi Ṣaferdür
2. Ḳılur inṣāf o kim sāḥib-naẓardur

ṣaff-ı niʿāl:
1. **ṣaff-ı niʿāl:**
Kaside 13
Mısra: **50**
Mec: Bir toplulukta oturulacak en aşağı ve en önemsiz yer.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı ṣafā vü kāmile ṣaff-ı niʿāl

ṣaff-ı ṣafā:
1. **ṣaff-ı ṣafā:**
Kaside 20
Mısra: **3**
Gönül huzurunun temziliği.
3. Aṣfıyā yiri yine ṣaff-ı ṣafā olsa gerek
4. Eṣḥıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

ṣafḥa:[FD]
1. **ṣafḥaların:**-*lar, -ın*
Kaside 8
Mısra: **33**
Ar. Bir şeyin yassı yüzü. Sayfa, levha.
33. Jāle gül ṣafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol ṣāḥib-i temkīn ü vaḳār

2. **ṣafḥasını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 60
Mısra: **8**
Ar. Bir şeyin yassı yüzü. Sayfa, levha.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḥaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār ṣafḥasını nice ḳaralar

ṣafḥa-ı āb:
1. **ṣafḥa-ı āb:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Suyun yüzü.
13. ʿĀrızı naḳşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafḥa-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıṣṭar nesīm

ṣafḥa-ı āb:
1. **ṣafḥa-ı ābdaki:**-*da, -ki*
Gazel 44
Mısra: **6**
Suyun yüzü.
5. ʿĀrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣṭarıdur

ṣafḥa-ı ʿāc:
1. **ṣafḥa-ı ʿāc:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Fil dişi levha.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol ṣafḥa-ı ʿāc
2. ʿAḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

ṣafḥa-ı ʿahd:
1. **ṣafḥa-ı ʿahdiñde:**-*iñ, -de*
Kaside 13
Mısra: **24**
Söz II zamanın sayfası.
23. Mīr Bedrüddīn defterdār-ı dīvān-ı ḳażā
24. Kim bulınmaz ṣafḥa-ı ʿahdiñde bāb-ı infiʿāl

ṣafḥa-ı aʿmāl:
1. **ṣafḥa-ı aʿmālümüze:**-*ü, -müz, -e*
Kaside 1
Mısra: **13**
Amel sayfası.
13. Vāy eger kim baḳasın ṣafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

ṣafḥa-ı ḥadd:
1. **ṣafḥa-ı ḥaddüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 16
Mısra: **40**
Mertebenin, derecenin sayfası.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey ṣafḥa-ı ḥaddüñde Hüdā āyeti peydā

ṣafḥa-ı ḥüsn:
1. **ṣafḥa-ı ḥüsnüñe:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Güzellik (kitabının) sayfası.
7. Ṣafḥa-ı ḥüsnüñe ḫaṭ geldügine incinme
8. Yine ey dost güzelligüne ḥüccetdür bu

ṣafḥa-ı tīġ-i zebān:
1. **ṣafḥa-ı tīġ-i zebān:**
Kaside 5
Mısra: **72**
Dil okunun yüzü.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḫavf ide çün
72. Cevher-i medḥüñle pürdür ṣafḥa-ı tīġ-i zebān

ṣafḥa-ı tīġ:

1. **ṣafḥa-ı tīġüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **56**
Okun yan yüzü.
55. Baḫt-ı bīdāruñ cihānda pāsbān olalıdan
56. Ṣafḥa-ı tīġüñ ḫafī hep fitneler oldı nihān

ṣāfī:
1. **ṣāfī:**
Gazel 162
Mısra: **7**
Şifa verici, veren.
7. Ābdan ṣāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḥi içür ol sudan ṭurudur dostum

sāfi şarāb:
1. **sāfi şarāb:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Arı duru, saf şarap.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfī şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

ṣāfī-dil:
1. **ṣāfī-dil:**
Kaside 21
Mısra: **3**
Saf, temiz gönüllü (kimse).
3. Ṣāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳıble-nümā gibi

ṣafların düz-:
1. **ṣafların düzüp:**-*üp*
Kaside 4
Mısra: **5**
Dizmek, sıra yapmak.
5. Ṣafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi ṣaġına ṣolına selām

ṣaġ:[TS]
1. **ṣaġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
1. Sağlam, sıhhatte. 2. Temiz, saf, halis. 3. Doğru, gerçek, sahih.
55. Daḥi ṣaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

2. **sag:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
1. Sağlam, sıhhatte. 2. Temiz, saf, halis. 3. Doğru, gerçek, sahih.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

3. **saġ:**
Murabba 2
Mısra: **31**
1. Sağlam, sıhhatte. 2. Temiz, saf, halis. 3. Doğru, gerçek, sahih.
31. Kim bile ol bir bahāra kim ölüp kim ḳala saġ
32. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

ṣaġ: [GTS]
1. **ṣağına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 221
Mısra: **1**
1. Sağ yan.
1. Mengüş-ı zülf asılalı ṣolına ṣağına
2. Efġān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

saġ ḳoy-:

1. **saġ ḳoya:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **6**
1. Sağlam, sıhhatte. 2. Temiz, saf, halis. 3. Doğru, gerçek, sahih.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

2. **şaġ ḳoyuban:**-*uban*
Gazel 35
Mısra: **5**
1. Sağlam, sıhhatte. 2. Temiz, saf, halis. 3. Doğru, gerçek, sahih.
5. Ben ḳuluñ şaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḥased

3. **saġ ḳoyup:**-*up*
Gazel 251
Mısra: **9**
Sağ, hayatta bırakmak.
9. Ben ḳulını saġ ḳoyup ġayrıyı ḳatl itdi nigār
10. Āh kim anları dirgüreyin öldürdi beni

şaġ ol-:
1. **şaġ olup:**-*up*
Gazel 157
Mısra: **1**
Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.
1. Kişi şaġ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḥūm

saġ u esen:
1. **saġ u esen:**
Kaside 8
Mısra: **104**
Ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı, sıhhatli olmak anlamında bir temenni sözü.
103. Ġarḳa-ı baḥr-ı ḥayāl oldı duʿā eyleyelüm
104. Bulmaġa saġ u esen keştī-i endīşe kenār

şag u şol:
1. **şag u şoldan:**-*dan*
Gazel 145
Mısra: **8**
Her taraftan.
7. Ṣalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Şag u şoldan şañasın kim el şalup ister göñül

sāġar:[MT]
1. **sāġar:**
Murabba 3
Mısra: **26**
Kadeh ǀ şarap.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

2. **sāġar:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Far. Kadeh, cam.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey ṣafaḳ sāġar hilāl

3. **sāġaruñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **9**
Far. Kadeh, cam.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẕaʿfından ṣürāḥī ne ḳıyām

4. **sāġar:**
Kaside 15
Mısra: **10**
Far. Kadeh, cam, piyale.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlūñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

5. **sāġar:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Far. Kadeh, cam.
3. Nuḳl encüm mey ṣafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi ḥur
4. Kehkeşān taḥta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

6. **sāġarından:**-*ın, -dan*
Gazel 107
Mısra: **1**
Far. Kadeh, cam.
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʿl-i mey-gūnuñ ḥayālin ḳılmaġ içün ḫalḳa fāş

7. **sāġarda:**-*da*
Gazel 155
Mısra: **16**
Far. Kadeh, cam.
15. Tecellīyāt-ı vicdāndan Mesīḥī
16. Ne kim buldumsa hep sāġarda buldum

sāġar-ı çarḫ:
1. **sāġar-ı çarḫ:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Dünyanın kadehi.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

sāġar-ı lāle:
1. **sāġar-ı lāle:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Lale kadehi.(lale şekil yönünden de kadehe benzer.).
19. Ṭoptolu iken sāġar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

sāġar-ı şarāb:
1. **sāġar-ı şarāb:**
Kaside 7
Mısra: **38**
Şarap kadehi.
37. Cānı ṣürāḥīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʿlūñi öpicek sāġar-ı şarāb

şāġar-ı şīve:
1. **şāġar-ı şīve:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Şive kadehi.
9. Mest itmege bezmüñde Mesīḥīyi olupdur
10. Laʿlūñ mey ü çāh-ı zeḳanuñ şāġar-ı şīve

şaġına şolına:
1. **şaġına şolına:**
Kaside 4
Mısra: **6**
Sağına soluna bakınmak.
5. Ṣafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi şaġına şolına selām

şaġlu şollu:
1. **şaġlu şollu:**
Gazel 102
Mısra: **6**
Her taraftan. her yönden.
5. İḳlīm-i ʿışḳ içinde nʿola beglik eylesek
6. Kim şaġlu şollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

2. **şaglu şollu:**
Gazel 131
Mısra: **14**
Her taraftan. her yönden.
13. Ey kemend-endāz bir ṣayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Ṣaglu şollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

şaġrı:[KL]
1. **şaġrısına:**-*s, -ı, -n, -a*
Kaside 17
Mısra: **43**
Sağrı; memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki dolgun ve yuvarlakça bölüm.
43. Çün şaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Ṣanur kimesne taḥta ḳaḳar anı ince yar

şaḥābe:[İP]
1. **şaḥābe:**
Murabba 2
Mısra: **6**
1. Sahipler 2.*Hz. Muhammed'in yakınında bulunan ve onunla görüşüp sohbet eden kimseler.*
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda şaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür

şaḥāʾif-i gülşen:
1. **şaḥāʾif-i gülşen:**
Gazel 126
Mısra: **1**
Gül bahçesinin sayfaları.
1. Yazılmadın şaḥāʾif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

şaḥāʾif-i varaḳ:
1. **şaḥāʾif-i varaḳ:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Sayfanın sayfaları.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Şaḥāʾif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

saḥāvet:[İP]
1. **saḥāvetle:**-*le*
Gazel 18
Mısra: **2**
Cömertlik.El açıklığı.
1. Cānā beni ḳatl idicek it būseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḥāvetle şecāʿat

saḥḥār:[MT]
1. **saḥḥār:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Büyülemek, büyücü.Göz bayıcı.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilkūñ saḥḥār

şāḥib:[KL]
1. **şāḥibin:**-*i, -n*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Bir şeyin mülkiyetini ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kimse, mâlik.
1. Maʿni-i ḥāṣ iyü oġul gibidür
2. Añdurur şāḥibin duʿāda olur

şāḥibe:[KL]
1. **şāḥibem:**-*m*
Gazel 41
Mısra: **1**
Bir şeye sâhip olan kadın, kadın sâhip.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

şāḥib-firāş:
1. **şāḥib-firāş:**
Murabba 2
Mısra: **21**
Yatağa düşmüş , yatak esiri olmuş hasta.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-firāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

şāḥib-i temkīn ü vaḳār:
1. **şāḥib-i temkīn ü vaḳār:**
Kaside 8
Mısra: **34**
Dikkat ve ağır başlılık sahibi.
33. Jāle gül şafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol şāḥib-i temkīn ü vaḳār

şāḥib-ḳırān:[MT]
1. **şāḥib-ḳırānı:**-*ı*
Gazel 283
Mısra: **8**
F. Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdar.Hükm edici.
7. Ḳırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
8. Biz şimdi gördük şāḥib-ḳırānı

şāḥib-ḳırān-ı maʿānī:
1. **şāḥib-ḳırān-ı maʿānī:**
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Anlamların sahip kıranı, hükümdarı.
39. Çü elfāẓ tā ḫaṣr meẕkūr būdī
40. Ki hesti tu şāḥib-ḳırān-ı maʿānī

sāḥib-naẓar:
1. **sāḥib-naẓardur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
1. görüşü kuvvetli 2. bakışı etkili ǀ isabetli görüşlü (manevi hâllerde).
1. Keçecilerde birisi Ṣaferdür
2. Ḳılur inṣāfʿo kim sāḥib-naẓardur

2. **şāḥib-naẓar:**
Gazel 55
Mısra: **10**
1. görüşü kuvvetli 2. bakışı etkili ǀ isabetli görüşlü (manevi hâllerde).
9. Ṣanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḥālince gördügüñ kişi şāḥib-naẓar geçer

saḥife:[FD]
1. **saḥifelerinden:**-*ler, -i, -n, -den*
Kaside 6
Mısra: **8**
Sayfa.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

2. **saḥīfelerin:**-*ler, -in*
Kaside 6
Mısra: **92**
Sayfa.
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen şaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

saḥife-i aʿmāl:
1. **saḥife-i aʿmāl:**
Kaside 9
Mısra: **22**
İnsanların amellerinin iyilik veya, kötülüklerinin meleklerce kaydolunduğu manevî defterin sayfası.

21. Nigār ḳāmetin unut ḳıyāmeti fikr it
22. Ko ḥaṭṭ-ı sebzi nedir gör ṣaḥîfe-i aʿmāl

sāḥil:[GTS]
1. **sāḥili:**-*i*
Gazel 82
Mısra: **4**
Deniz, nehir, göl kenarı.
3. Ḥayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Ṣanursın kim bu baḫruñ sāḥili var

sāḥil-i deryā-yı dīde:
1. **sāḥil-i deryā-yı dīdemi:**-*m, -i*
Gazel 143
Mısra: **11**
Göz denizin sahili, kıyısı. 2.Göz pınarı.
11. Ey ḫᵛāce bekle sāḥil-i deryā-yı dīdemi
12. Kim mevc urduġınca çıḳar bī-ṣümār laʿl

sāḥir:
1. **sāḥiri:**
Gazel 280
Mısra: **2**
Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.Gece uyumayan uykusuz.
1. Ey ruḥuñ üzre ḫaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ ḳāh-ı Bābil sāḥiri

şaḥn-ı āteş:
1. **şaḥn-ı āteş:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ateşin ortası.
3. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki aña gülşen olmış şaḥn-ı āteş

şaḥn-ı çemen:
1. **şaḥn-ı çemende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **38**
Bahçenin ortası, meydanı.
37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḥazāndan
38. Şaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥişār serv

2. **şaḥn-ı çemende:**-*de*
Kaside 18
Mısra: **62**
Bahçenin ortası, meydanı.
61. Bāġ-ı cihānda devlet ile ser-fērāz ola
62. Şaḥn-ı çemende eyledügince ḳarār serv

şaḥn-ı fırdevs:
1. **şaḥn-ı fırdevsde:**-*de*
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
Firdevs cennetinin ortası.
75. Bunda biz ġuṣṣada vü rūḥı anuñ
76. Şaḥn-ı fırdevsde şād u ḫurrem

2. **şaḥn-ı fırdevse:**
Terkib-bend 1
Mısra: **33**
Firdevs cennetinin ortası.
33. Şaḥn-ı fırdevse göçüp devlet ile
34. Cennet ehline yine baş oldı

şaḥn-ı gülşen:
1. **şaḥn-ı gülşen:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Gülbahçesi ǀ bahçe.
1. Oturup şaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

2. **şaḥn-ı gülşende:**-*de*
Murabba 2
Mısra: **30**
Gülbahçesi ǀ bahçe.
29. Yine envāʿ-ı şükūfeyle bezendi bāġ u rāġ
30. ʿAyş içün ḳurdı çiçekler şaḥn-ı gülşende otaġ

şaḥn-ı gülsitān:
1. **şaḥn-ı gülsitān:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Gül bahçesi.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baṣ şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḫidmete

şaḥn-ı gülzār:
1. **şaḥn-ı gülzār:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Gül bahçesinin ortası.
17. Şaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaçdı sīm ü zer nesīm

şaḥn-ı kāʿināt:
1. **şaḥn-ı kāʿināt:**
Kaside 5
Mısra: **31**
Dünyanın merkezi.
31. Ṣīt-i ʿadlüñ sāʿiḥ-i şaḥrā-yı şaḥn-ı kāʿināt
32. Vaṣf-ı ẕātuñ sābiḳ-i deryā-yı nīl-i āsumān

şaḥrā:[FD]
1. **şaḥrāsında:**-*s, -ı, -da*
Kaside 4
Mısra: **29**
Kır, ova.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Ḳurtılubdur çengel-i şāhînden ṭavḳ-ı ḥamām

2. **şaḥrāyı:**-*y, -ı*
Kaside 10
Mısra: **19**
Kır, ova.
19. Gülşen (ü) şaḥrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

3. **şaḥrāda:**-*da*
Gazel 255
Mısra: **14**
Kır, ova.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

şaḥrāya düş-:
1. **şaḥrāya düşdi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **54**
Çöle düşmek.
53. Abdāl-ı ʿışḳ olup yaluñ ayaḳ başı ḳaba
54. Şaḥrāya düşdi ʿāşıḳ-ı şūrīde-vār serv

saḫt ol-:
1. **saḫt olup:**-*up*
Kaside 11
Mısra: **11**
Güçlü olmak, dağılmamak.
11. Saḫt olup ḳışdan nice şovumasun billāhi āb
12. Ḳalʿa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

sāḫti:[MT]
1. **sāḫti:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Katı, merhametsiz.
9. Sāḫti süllem ez suṭūr-ı kelām
10. Be-felek mi-revi be-pāy-ı suḫan

saʿīd:[FD]
1. **saʿīd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
Kutlu, uğurlu.Yükselen.
19. Anı dünyāda Ḥaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳḳ oldı şehīd

2. **saʿīd:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Kutlu, uğurlu.Yükselen.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı vişāliñe eger dirlerse ʿīd

sāʿid-i sīmīn:
1. **sāʿid-i sīmīnlerin:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Gümüş gibi beyaz kol.
7. Şaldıġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Ṣag u ṣoldan şañasın kim el ṣalup ister gönül

sāʿil:[FD]
1. **sāʿildür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **30**
Saldırıcı, sual eden.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

2. **sāʿil:**
Kaside 9
Mısra: **71**
1. Soran. 2. Dilenci.
71. Şu deñlü cūduñ eli ṭutdı sāʿil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʿāl

3. **sāʿilüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **44**
Dilenci.
43. Dergehüñde ʿāʿilüñ gözin ṭoyurur ḫᵛān-ı cūd
44. İşigüñde sāʿilüñ aġzın ṭutar dest-i nevāl

4. **sāʿildür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **2**
Sual eden, soran; dilenci.
1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
2. Anı redd eyleme ki sāʿildür

5. **sāʿile:**-*e*
Gazel 180
Mısra: **6**
Dilenci.
5. Baña laʿlüñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

6. **sāʿil:**
Gazel 269
Mısra: **18**
sıf. (Ar. seyelān "akmak"tan sāʿil) Akan, akıcı, cârî II Dilenen kimse, dilenci.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭfʿu iḥsān it ki yollaruñi sāʿil bagladı

sāʿil-i eşk:
1. **sāʿil-i eşküme:**-*üm, -e*
Gazel 11
Mısra: **6**
Fakirin, aşığın gözyaşı.
5. Dest-i āhum nitekim depretdi çarḫuñ ḫalḳasın
6. Olmadı bu sāʿil-i eşküme bir dem feṯḥ-i bāb

şāʿim:[KL]
1. **şāʿim:**
Gazel 247
Mısra: **6**
Oruçlu.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḫasretüz
6. Şāʿim gıbi ki muntaẓır-ı vaḳt-i şām ola

şāʿim ol-:
1. **şāʿim olan:**-*an*
Kaside 9
Mısra: **12**
Oruç olan, oruç tutan.
11. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʿim olan şaḫṣı ġurre-i şevvāl

şaḳal:[GTS]
1. **şaḳalu:**-*u*
Gazel 197
Mısra: **10**
Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.
9. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
10. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalu

saḳalı bit-:
1. **saḳalı bitdi:**-*di*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Sakalı çıkmak.
1. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
2. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi saḳalı

2. **şaḳalı bitdi:**-*di*
Gazel 288
Mısra: **8**
Bitmiş olayları anlatan bu deyim.
7. Meydān-ı ruḥ-ı yārda cān oynar iken dil
8. Ḫaṭṭı irişüp didi bunuñ bitdi şaḳalı

3. **şaḳalını bitürür:**-*ür*
Gazel 73
Mısra: **12**
Ortaya çıkarmak.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥüsn oyunınuñ şaḳalını bitürür rūzgār

saḳaluñ gel-:
1. **saḳaluñ geldi:**-*di*
Gazel 274
Mısra: **7**
Yaşlanmak.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler ḥaṭṭa bāḳī ʿömre fānī

sāḳi:[İP]
1. **sāḳinüñ:**-*nüñ*
Murabba 1
Mısra: **13**
Su veren su dağıtan.Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
13. Sāḳinüñ parmaḳları cām-ı mey-i şahbā ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nān-ı mihr-āsā ile

2. **sāḳi:**
Murabba 2

Mısra: **39**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
39. Devletinde bādeler kām oldı sāḳi kāmrān
40. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

3. **sāḳi:**
Murabba 3
Mısra: **22**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
21. Yazmadı çünki Ḥudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlūñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

4. **sāḳi:**
Kaside 16
Mısra: **29**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvır kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

5. **sāḳi:**
Kaside 20
Mısra: **35**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
35. Bozılup ṣoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

6. **sāḳi:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

7. **sāḳi:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
1. Sāḳi lebūñ hem-dem-i cām-ı şarāb olur
2. ʿAks-i ruḥuñla cām-ı şarāb āfitāb olur

8. **sāḳi:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫūñ (u) felek mey-ḫānedür

9. **sāḳi:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
5. Ḥalḳı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi ṣoḥbetümüz

10. **sāḳiye:**-*y, -e*
Gazel 106
Mısra: **6**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

11. **sāḳi:**
Gazel 126
Mısra: **12**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḫaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

12. **sāḳi:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Ar. Kadeh sunan, sevgili.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

13. **sāḳi:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḫidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayaġına

14. **sāḳinüñ:**-*nüñ*
Gazel 256
Mısra: **8**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
7. Cāmını ḳodı meclis-i cānāna geldi Cem
8. Sāḳinüñ ol da bir yaña aldı ayaġını

15. **sāḳī:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Ar. Kadeh sunan, suvarıcı.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki ṣoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

sāḳ-ı sāḳi:
1. **sāḳ-ı sāḳi:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Sağlam Sāḳi.
7. Rind-i mey-ḫʷār işigiñi gümüşletse nʿola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş sōbeki

sāḳī-i ecel:
1. **sāḳī-i ecel:**
Terkib-bend 1
Mısra: **69**
Ecel sakisi, Azrail.
69. Zehr içürdi aña sāḳī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

sāḳi-i faẕl-ı ilāhī:
1. **sāḳi-i faẕl-ı ilāhī:**
Gazel 203
Mısra: **11**
İlahi lütfunun dağıtıcısı.
11. Sāḳi-i faẕl-ı ilāhī yā Resūluʾllāh tuʿi
12. Bā naṣībem kün zi cām-ı curʿa-ı feyż-i ilāh

şāḳi-i kevser:
1. **şāḳi-i kevser:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kevser sunan. Kevser: Cennette bir nehir ismi.II Sevgilinin dudağı.
1. Biri bir dil-rübādur adı Ḥayder
2. Ruḥı cennet lebi şāḳi-i Kevser

saḳīm:[İP]
1. **saḳīm:**
Gazel 165
Mısra: **4**
1.*Hasta, sağlığı iyi olmayan. 2. Doğru olmayan ,yanlış.*
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

2. **saḳīm:**
Gazel 216
Mısra: **4**
Hasta, keyifsiz, sağlam olmayan.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

şaḳın:[GTS]
1. **şaḳın:**
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.
73. Şaḳın ol gitdügine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

2. **şaḳın:**
Kaside 2
Mısra: **17**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳaṭʿ-ı recā şaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

3. **şaḳın:**
Müfret 9
Mısra: **2**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey gönül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

4. **şaḳın:**
Müfret 9
Mısra: **2**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey gönül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

5. **şaḳın:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
23. Ger pādişāh isen nʿola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḥalḳı girme vebāle vebā gibi

6. **şaḳınsun:**-*sun*
Gazel 42
Mısra: **12**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

7. **şaḳın:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Kendini gözetmek, korumak.
3. Nālişümden şaḳın ey Ḫusrev-i şīrīn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

8. **saḳın:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Ey melek süz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

9. **saḳınur:**-*ur*
Gazel 127
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Gündüzin bilüñi ḳuçar giceler mār-ı sıfat
6. Genc-i ḫüsnüñ saḳınur başuñ ucında kemerüñ

10. **şaḳınur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **5**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Genc-i vaṣluñı şaḳınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

11. **şaḳın:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme hüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

12. **saḳın:**
Gazel 163
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʿola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

13. **şaḳınur:**-*ur*
Gazel 165
Mısra: **5**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm

14. **saḳın:**
Gazel 171
Mısra: **5**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.2) el çekmek.
5. Saḳın āhumdan ey gül-çehre kim bād
6. Açupdur ġoncanuñ çoḳ dürlü rāzın

15. **şaḳınsun:**-*sun*, -
Gazel 238
Mısra: **6**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar ṣoḥbete

16. **saḳin:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Ar. İkâmet eden, oturucu, oturan, mukim, mütemekkin.
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī süzeni

17. **şaḳın:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

18. **şaḳın:**
Gazel 271
Mısra: **5**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.
5. Şaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

sākin it-:
1. **sākin itmiş:**-*miş*
Kaside 13
Mısra: **40**
Ar. İkâmet ettirmek, oturtmak.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

sākin-i şadr-ı sarāy-ı fazl:
1. **sākin-i şadr-ı sarāy-ı fazl:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Fazilet sarayının önde geleni.
23. Sākin-i şadr-ı sarāy-ı fazl Caʿfer Beg kʿanuñ
24. İşigi ferrāşı olmaġ ile faḫr eyler nesīm

sāḳiyā:
1. **sāḳiyā:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Ey saḳi.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḥşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

2. **sāḳiyā:**
Gazel 64
Mısra: **7**
Ey saḳi.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

saḳḳā:[FD]
1. **saḳḳāsı:**-*s, -ı*
Gazel 170
Mısra: **5**
(Ar.) Saka. Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse, sucu.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḥüsn

şaḳla-:[GTS]
1. **şaḳlamaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 66
Mısra: **9**
T. Gizlemek, örtmek.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

2. **şaḳlayup:**-*y, -up*
Gazel 91
Mısra: **3**
T. Gizlemek, örtmek.
3. Zülfüñ meğer ki şaḳlayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

3. **saḳlar:**-*r*
Gazel 185
Mısra: **2**
Gizlemek.
1. Bu müşebbek sīne şaḳlar naḳşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek ağı saḳlar ġārdan

4. **şaḳlar:**-*r*
Gazel 185
Mısra: **1**
Gizlemek.
1. Bu müşebbek sīne şaḳlar naḳşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek ağı saḳlar ġārdan

saḳlı:[GTS]
1. **saḳlıġın:**-*ġın*
Gazel 141
Mısra: **3**
Saklı, gizli olma.Gizlenmiş olan.
3. Dīñdürür vaḳt-i seḥerde saḳlıġın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

şal-:[GTS]
1. **şalup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **16**
Koyvermek, salıvermek.
15. Bād-ı ṣabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup aña ider servler ʿitāb

2. **şaldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **40**
Koyvermek, salıvermek.
39. Cām-ı ṣabūḥī üzre ruḥuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki şaldı şafaḳ üzre āfitāb

3. **şalar:**-*ar*
Kaside 10
Mısra: **40**
Bırakmak, yaymak.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe sūseni alup ele
40. Şavuluñ diyü şalar bāġ ehline şeş-per nesīm

4. **şalarsan:**-*ar, -sa, -n*
Kaside 20
Mısra: **21**
Koyvermek, salıvermek.
21. Dest-i ḳahr ile şalarsan teber-i şerʿi eger
22. Kesile bāġ-ı cihāndan şecer-i fisḳ u fücūr

5. **şaldı:**-*dı*
Gazel 33
Mısra: **1**
Koyvermek, salıvermek.
1. Şaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

6. **şalmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 219
Mısra: **1**
Koyvermek, salıvermek.
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

7. **şal:**
Gazel 234
Mısra: **4**
Bırakmak, yaymak.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

8. **şaldı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **19**
Dolamak.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʾil baġladı

9. **şaldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
Koyvermek, salıvermek.
39. Karşulaşduġı dem iki leşker
40. Şaldı meydāna atın ol server

şalābet-i tu:
1. **şalābet-i tu:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Senin gücün.
5. Şalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

şalāḫ-ı tövbe:
1. **şalāḫ-ı tövbemi:**-*m, -i*
Gazel 64
Mısra: **4**
Tövbenin doğrusu, dürüst ve içten olanı.
3. Ben şarāb-ı laʿl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar şalāḫ-ı tövbemi cānāneler

şal-:
1. **şalduġınca:**-*ġın, -ca*
Gazel 145
Mısra: **7**
1. Salla 2.Kaldır. 3. Uzat-.
7. Şalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Şag u şoldan şañasın kim el şalup ister göñül

şalef:
1. **şalef:**
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Kibirlilik. Tekebbürlük hali.
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma şalef

şāliḥüddīn-zāde:
1. **şāliḥüddīn-zāde:**
Gazel 23
Mısra: **3**
Şāliḥüddīn-zāde.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaşlına yoḳdur necāt

şalın-:[GTS]
1. **şalınan:**-*an*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Salınmak, sallanmak.
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

2. **şalınaldan:**-*al, -dan*
Kaside 14
Mısra: **31**
Salınmak, sallanmak, dolaşmak, yürümek.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuşşadan şalıncaġa döndüm hemān

3. **şalın:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Naz ve eda ile yürümek.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv

4. **şalınur:**-*ur*
Gazel 53
Mısra: **3**
Salınmak, sallanmak.
3. Şalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād şarşar

5. **şalınsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 108
Mısra: **11**
Naz ve eda ile yürümek.
11. Şalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʿola taḥrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

6. **şalınmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 131
Mısra: **2**
Dolanmak, sarılmak.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma şalınmaya şemşīrüñ senüñ

7. **salınur:**-*ur*
Gazel 131
Mısra: **14**
Naz ve eda ile yürümek.
13. Ey kemend-endāz bir şayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Şaglu şollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

8. **salınur:**-*ur*
Gazel 209
Mısra: **3**
Naz ve eda ile yürümek.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür şolaġ ile

9. **salınduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 232
Mısra: **4**
Naz ve eda ile yürümek.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

10. **şalınur:**-*ur*
Gazel 237
Mısra: **11**
Naz ve eda ile yürümek.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

11. **şalınmaḳ:**
Gazel 247
Mısra: **2**
Naz ve eda ile yürümek, hıraman olmak ǁ gezmek, gezinmek.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

şalıncaġa dön-:
1. **şalıncaġa döndüm:**-*dü, -m*
Kaside 14
Mısra: **32**
Gam ve kederden zayıflayıp, ayakta duramaz halde salınmak.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuşşadan şalıncaġa döndüm hemān

şalını şalını:
1. **şalını şalını:**
Gazel 252
Mısra: **8**
Naz ile salına salına yürümek.
7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

sālis:[KL]
1. **sālis:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Üçüncü, üçüncü derecede, üçüncü olarak.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

şalla-:[GTS]
1. **şallanduġınca:**-*n, -duġ, -ınca*
Gazel 237
Mısra: **1**
Sağa sola hareket etmek.
1. Şallanduġınca laʿl-i şeker-bāra mirvaḥa
2. Ḳılur beni meges gibi āvāre mirvaḥa

salṭanat:[GTS]
1. **salṭanat:**
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Bir ülkede hükümdarın,padişahın,sultanın eğemen olması.
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma şalef

2. **salṭanatında:**-*ın, -da*
Kaside 19
Mısra: **45**
Hükümdarlık, sultanlık ǁ hakimiyet, güç.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

sāmiʿ durur:
1. **sāmiʿ durur:**-*ur*
Kaside 4
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Kulak vermek; işitmek.
39. Şīt-i ʿadlüñ şavtını sāmiʿ durur gūş-ı aşamm
40. Būy-ı luṭfuñ ḫulḳına şāhid durur maġz-ı zükām

şāmit:
1. **şāmit:**
Kaside 1
Mısra: **17**
Sükût edici, eden, sâkit.
17. Tutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi gūyā

2. **şāmit:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Sükût edici, eden, sâkit.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

şañ:
1. **şañasın:**-*ası, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Birisi ignecilerde ʿAlīdür
2. Miyānı şañasın igne telidür

2. **şañasın:**-*ası, -n*
Murabba 1
Mısra: **11**
Zannetmek.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḥsāruñla cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

3. **şan:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Biri ḥallācdur kʾ olmış Ḥüseyn -ism
2. Atılmış penbedür şan andaġı cism

4. **şañasın:**-*ası, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

5. **şan:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Biri ʿaṭṭārlar içre Ḥasandur
2. Şan enfāsı anuñ müşk-i Ḫutendür

6. **şanma:**-*ma*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Zannetmek.
3. Yaḳasın göñleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol şūḫ-ı dil-ārā

7. **şanuram:**-*ur, -a, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Zannetmek.
11. Elüm ḳaldursam illerle duʿāya
12. Şanuram el uzatdum merḥabāya

8. **san:**
Mesnevi 1
Mısra: **34**
Zannetmek.
33. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
34. Yüzüm san mecmaʿuʾl-baḥreyn olupdur

9. **şañasın:**-*a, -sın*
Mesnevi 1
Mısra: **86**
Zannetmek.
85. Yüzin dürdi ḳara-püş oldı ʿālem
86. Şañasın şābit olsun diyü seyyār

10. **şandum:**-*du, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **102**
Zannetmek.
101. Revāḳ-ı ḳarḥa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

11. **şan:**
Mesnevi 1
Mısra: **129**
Zannetmek.
129. Olur şan gice vü gündüz berāber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

12. **şanur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **139**
Zannetmek.
139. Şanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

13. **şanursın:**-*ur, -sın*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Temāşā itseñ ol ruḥsār rengi
4. Şanursın al aṭlasdur firengī

14. **şañasın:**-*ası, -n*
Müfret 2
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden şañasın derd dālidür

15. **şanma:**-*ma*
Murabba 2
Mısra: **19**
Zannetmek.
19. Aldanup şanma ki bunlar böyle baḳī ḳalalar
20. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

16. **şan:**
Gazel 2
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Gül ʿārıżın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

17. **şanmañ:**-*ma, -ñ*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

18. **şanasın:**-*a, -sın*
Kaside 3
Mısra: **19**
Zannetmek.
19. Şanasın şāhuñ ḳılıcıdur aşılmış ʿarşda
20. Gūşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

19. **şañasın:**-*a, -s, -ın*
Gazel 6
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

20. **şan:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Zannetmek.
5. Olmaġa dīv-i raḳībüñ şerr-i mekrinden emīn
6. Tende şan dāġ-ı ġamuñ mühr-i Süleymāndur bana

21. **şanur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **17**
Zannetmek.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest şanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

22. **şanur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **19**
Zannetmek.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

23. **şandum:**-*du, -m*
Kaside 8
Mısra: **21**
Zannetmek.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

24. **şanur:**-*ur*
Kaside 10
Mısra: **58**
Zannetmek.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

25. **şanma:**-*ma*
Kaside 11
Mısra: **53**
Zannetmek.
53. Kāʾinātı ḥāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẕahīr

26. **şanma:**-*ma*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Mışr-ı maʿnāda ben de eylersem
4. Salṭanat daʿvisini şanma şalef

27. **şanma:**-*ma*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Zannetmek.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

28. **şanma:**-*ma*
Kıt'a 12
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Bu ḳatre ḳatre düşen eşk-i çeşmdür şanma
6. Gözümden akçe döküp cevrüñi ḥesāb iderin

29. **şanur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **53**
Zannetmek.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

30. **şanma:**-*ma*
Kaside 15
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḥayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

31. **şan:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

32. **şanup:**-*up*
Kaside 17
Mısra: **29**
Zannetmek.
29. Rıḥlet demini bezm şanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

33. **şanur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **44**
Bir şeyin olma ya da olmama ihtimali kabul etmek ile birlikte, olabileceğine daha çok inanmak , zannetmek, gibi gelmek, farz etmek.
43. Çün şaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Şanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

34. **şanur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **85**
Zannetmek.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören şanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

35. **şandı:**-*dı*
Gazel 18
Mısra: **8**
Zannetmek.
7. Gör ṭālīʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Şandı bizi ceng iderez araladı fırḳat

36. **şanasın:**-*a, -sın*
Gazel 22
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Nehār-ı ḥaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Şanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

37. **şanma:**-*ma*
Gazel 35
Mısra: **7**
Zannetmek.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

38. **şanma:**-*ma*
Gazel 36

Mısra: **3**
Zannetmek.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

39. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 52
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Şanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

40. **şanma:**-*ma*
Gazel 53
Mısra: **7**
Zannetmek.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

41. **şanma:**-*ma*
Gazel 55
Mısra: **9**
Zannetmek.
9. Şanma Mesīḥī ḫāk-i rehüñ kuḥle beñzede
10. Ḥālince gördügüñ kişi ṣāḥib-naẓar geçer

42. **şanuban:**-*uban*
Gazel 57
Mısra: **7**
Zannetmek.
7. Serḫoş şanuban maḥkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

43. **şanur:**-*ur*
Gazel 60
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Kefşüñde naʿlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

44. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 63
Mısra: **6**
Zannetmek.
5. Ḥaremüñde görem çü gün yüzüñi
6. Şanuram kim meh-i muḥarremdür

45. **şañasın:**-*a, -sın*
Gazel 63
Mısra: **14**
Zannetmek.
13. Sözi cān-baḫşdur Mesīḥīnüñ
14. Şañasın kim Mesīḥ-i Meryemdür

46. **şan:**
Gazel 72
Mısra: **8**
Sanki, güya.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer şan efser-i sulṭān uğurlar

47. **şanasın:**-*ası, -n*
Gazel 80
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Lebüñ üzre şanasın caʿd-ı zülfüñ
6. Aşılmış ber-der-i meyḫāne çenber

48. **şan:**
Gazel 82
Mısra: **2**
Büyüklük, ululuk, azamet.
1. Cemālüñüñ şaçuñdan ḥāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

49. **şanursın:**-*ur, -sın*
Gazel 82
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Ḥayālüñ zevrakın sürdüñ gözüme
4. Şanursın kim bu baḥruñ sāḥili var

50. **şanur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **1**
Zannetmek.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

51. **şanur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **2**
Zannetmek.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

52. **şanur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

53. **şanur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **6**
Zannetmek.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

54. **şanan:**-*an*
Gazel 83
Mısra: **7**
Zannetmek.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meger sīm ü zer şanur

55. **şanur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **8**
Zannetmek.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meger sīm ü zer şanur

56. **şanur:**-*ur*
Gazel 83
Mısra: **10**
Zannetmek.
9. Her kim ki mıṣṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

57. **şanur:**-*ur*
Gazel 84
Mısra: **10**
Zannetmek.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Ṣūretā gören şanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

58. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 86
Mısra: **14**
Zannetmek.
13. Nitekim kimse beni hīçe şaymaz
14. Şanuram ben de ġayrī leyse fīʾd-dār

59. **şanur:**-*ur*
Gazel 92
Mısra: **9**
Zannetmek.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

60. **şañasın:**-*ası, -n*
Gazel 93
Mısra: **16**
Zannetmek.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Şañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

61. **şañasın:**-*a, -sın*
Gazel 94
Mısra: **10**
Zannetmek.
9. Oḳudukça ʿarz-ı ḥālüm rıkʿaşın dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil baġıdur

62. **şan:**
Gazel 105
Mısra: **16**
Sanki, güya.
15. Zülfüñ Mesīḥī gönlini baġlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

63. **şan:**
Gazel 113
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. Ġoncayla çü aġzından o dilber döker elfāẓ
2. Dürc-i deheni içre olur şan dürer elfāẓ

64. **şan:**
Gazel 113
Mısra: **6**
Sanki, güya.
5. Lüʾ lüʾ dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḥanum üzre olur şan güher elfāẓ

65. **şan:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Sanki, güya.
5. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

66. **şan:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Sanki, güya.
7. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

67. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 122
Mısra: **7**
Zannetmek.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫᵛācedür kim var anuñ öñinde usṭurlāb-ı ʿışḳ

68. **şan:**
Gazel 122
Mısra: **9**
Zannetmek.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

69. **şanurduñ:**-*ur, -du, -ñ*
Gazel 140
Mısra: **7**
Zannetmek.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḫāl ü ḫaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

70. **şan:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Şan gösterür şüküfesini tāze bir nihāl

71. **şañasın:**-*ası, -n*
Gazel 145
Mısra: **8**
Zannetmek.
7. Ṣalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Ṣag u şoldan şañasın kim el ṣalup ister gönül

72. **şanma:**-*ma*
Gazel 149
Mısra: **9**
Zannetmek.
9. Ey Mesīḥī şanma müjgāndur gözümde görinen
10. Dilberüñ bili ḫayālinden bitüpdür gözde ḳıl

73. **şan:**
Gazel 155
Mısra: **10**
Sanki, güya.
9. Şaçuñdan ḫaddüñi cān ile aldum
10. Şan erzān nüshadur kāfirde buldum

74. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 157
Mısra: **6**
Zannetmek.
5. Söyinür gibi itdügince geh geh
6. Şanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

75. **şanma:**-*ma*
Gazel 161
Mısra: **3**
Zannetmek.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

76. **şañasın:**-*ası, -n*
Gazel 169
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Şañasın kim ḫavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

77. **şan:**
Gazel 174
Mısra: **6**
Sanki.
5. Döker yaşumı ġavvāṣ-ı ḫayālüñ
6. Deñizden çıḳarur şan dürr-i meknūn

78. **şan:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Sanki.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭuṭaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgün

79. **şanur:**-*ur*
Gazel 181
Mısra: **11**
Zannetmek.

11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

80. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 182
Mısra: **2**
Zannetmek, sezmek, tahmin etmek, anlamak, tasavvur etmek.
1. Ruḥına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Şanuram kim birikür Rūm ile Çīn

81. **şanma:**-*ma*
Gazel 196
Mısra: **4**
Zannetmek.
3. Tīrüñüñ ḫātıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince göñülden geçürın

82. **şandum:**-*du, -m*
Gazel 201
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini şandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

83. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 202
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi şanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

84. **şanma:**-*ma*
Gazel 219
Mısra: **3**
Zannetmek.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāğına

85. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 223
Mısra: **8**
Zannetmek.
7. Gözümde ḫaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

86. **şan:**
Gazel 226
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Şan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

87. **şan:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Zannetmek.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʾllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿbeye

88. **şanur:**-*ur*
Gazel 237
Mısra: **12**
Zannetmek.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

89. **şan:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. İşigüñde buluşan derbān ile
2. Bilişür cennetde şan Rıḍvān ile

90. **şanma:**-*ma*
Gazel 248
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

91. **şandum:**-*du, -m*
Gazel 250
Mısra: **6**
Zannetmek.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḫmum
6. Şandum iki ḥasret biri birine buluşdı

92. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 252
Mısra: **10**
Zannetmek.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

93. **şan:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Sanki, güya.
5. İşiginden raḳībi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

94. **şanma:**-*ma*
Gazel 262
Mısra: **1**
Zannetmek.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

95. **şan:**
Gazel 269
Mısra: **12**
Nsz Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.
11. Näleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rümili köçekleri şan atına zil bagladı

96. **şanman:**-*ma, -n*
Gazel 269
Mısra: **13**
Nsz Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.
13. Rismān şanman görinen nāme-i firḳatde kʿol
14. ʿĀşık-ı miskīne ḫidmet itmege bil bagladı

97. **san:**
Gazel 269
Mısra: **16**
Sanki, güya.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

98. **şanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 270
Mısra: **7**
Zannetmek.
7. Felekde görinen şanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

99. **şanuram:**-*ur, -am*
Gazel 272
Mısra: **5**
Zannetmek.
5. Şanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

100. **şañasın:**-*a, -sın*
Gazel 286
Mısra: **6**
Zannetmek.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şañasın şems żiyāyı

101. **şanma:**
Kaside 4
Mısra: **51**
Zanetmek.
51. Cān virürken derlese düşmen ʿaraḳ şanma anı
52. Kim anuñ imānsuz öldügine aġlar meşām

102. **şanmañ:**-*ñ*
Kaside 13
Mısra: **19**
Zanetmek.
19. Ebr şanmañ ḫāʿil-i ḥurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḫālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

103. **şanmasa:**-*sa, -*
Kaside 17
Mısra: **19**
Zanetmek.
19. Ṭās-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz diküp göge çekmezdi intiẓār

104. **şanma:**
Kaside 20
Mısra: **46**
Zanetmek.
45. Medḥ-i evṣāf-ı şıfātuñda şehā ebyātı
46. Riṣte-i dürr-i girān-māye durur şanma suṭūr

105. **şanma:**
Gazel 68
Mısra: **3**
Zanetmek.
3. Maḥv oldı şanma şubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʿāhum ḥadengi çarḫa silāḥın bırakdurur

106. **şanma:**
Gazel 237
Mısra: **3**
Zanetmek.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāg-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

şan kim:
1. **şan kim:**
Kaside 8
Mısra: **14**
Sanki.Farz edelim ki, güya.
13. Söyledür bülbüli būy-ı gül ile bād-ı şabā
14. Manṭıḳuʿṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara şan kim ʿAṭṭār

saña:[GTS]
1. **saña:**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
13. Bilmezem kim nice taʿīr ideyin
14. Saña bu vāḳıʿa-ı kübrāyı

2. **saña:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
73. Şaḳın ol gitdügine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

3. **saña:**
Kaside 3
Mısra: **66**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

4. **saña:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

5. **saña:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Asafā kim ki saña tābiʿ ise
2. Ersele ʿllāhü ʿaleyhim berekāt

6. **saña:**
Kaside 5
Mısra: **78**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

7. **saña:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

8. **saña:**
Kaside 6
Mısra: **79**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
79. Kenīzek itmeg için saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

9. **saña:**
Kaside 6
Mısra: **81**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup akçeler ḳoyar jāle

10. **saña:**
Gazel 7
Mısra: **4**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Acımasun mı bu dil-i bīmārum ey raḳīb
4. Kʿ olmış naṣīb bal saña vü belā baña

11. **saña:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
41. Saña zebān-ı ḫāl ile itdükçe ben suʾāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

12. **saña:**
Gazel 8
Mısra: **3**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Saña beş vaḳde duʿā iderin
4. Ḳapuñ olalı secdegāh bana

13. **saña:**
Kaside 8

Mısra: **96**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
95. Ġam u endūh u melāl ile ḫayāl olduġumı
96. Saña ʿarż itmege geldi bu muḫayyel güftār

14. **saña:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

15. **saña:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşıḳ olıcaġız Muṣṭafā

16. **saña:**
Kaside 9
Mısra: **18**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

17. **saña:**
Kaside 9
Mısra: **23**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
23. Ne fāʾide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde ẕikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

18. **saña:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
31. Nuṣret ü feṭḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çaġırur tīġ ü nefīr

19. **saña:**
Kaside 12
Mısra: **31**
İkinci teklik şahıs zamirinin akuzatif çekimi.
31. Nakş-ı maḳşūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Ṭās-ı ẕilletde kerem eyle beni eyleme zār

20. **saña:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
4. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

21. **saña:**
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Oturup şaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

22. **saña:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʾsir eyler mi ki yā Rab

23. **saña:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Sana.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müẕehheb

24. **şañasın:**-*sın*
Kaside 17
Mısra: **3**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Bir esbdür ki şañasın olmış durur anuñ
4. Ḳaṣr-ı memāta her kemügi nerdūbān-vār

25. **saña:**
Kaside 17
Mısra: **88**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
87. Ġam gicesinde bir naẓar itseñ vūcūduma
88. Rūşen iderdi ḫāli saña āh-ı tābdār

26. **saña:**
Kaside 19
Mısra: **53**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
53. Fakīr-i ḳānīʿ olursañ müyesser ola saña
54. Naʿīm-i ʿālem -i ḫuld ü viṣāl -i bāḳī -i ḥūr

27. **saña:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
9. Ṣūfīyā ṣatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʿeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

28. **saña:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
27. Ey pīr kaddüñi eger egdiyşe bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

29. **saña:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
7. Bañа müyesser eyleyen Eyyūb derdini
8. Ḳılmış naṣīb saña cemāl ile ʿömr-i Nūḥ

30. **saña:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

31. **saña:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

32. **saña:**
Gazel 39
Mısra: **12**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Didüm ey cān gel ıraġ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

33. **saña:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
4. Saña beñzer melek bulımaya ḥūr

34. **saña:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

35. **saña:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Gülgün eşk ḳatrelerin ḫusrevā saña
4. Koşduḳça ḫidmete biri birin deper geçer

36. **saña:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
9. Ṣovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalıñ yüzlülere akçeyi yandur

37. **saña:**
Gazel 77
Mısra: **5**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

38. **saña:**
Gazel 90
Mısra: **11**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḫüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

39. **saña:**
Gazel 131
Mısra: **11**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya ṣubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrūñ senūñ

40. **saña:**
Gazel 141
Mısra: **11**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

41. **saña:**
Gazel 147
Mısra: **7**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
7. Ḥālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

42. **saña:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

43. **saña:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

44. **saña:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Tañ degül ḥālüñ ḫarāb olsa göñül
4. Saña kim dir genc-i ḫüsne mesken ol

45. **saña:**
Gazel 154
Mısra: **2**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Gördükçe yüzüñi nʿola artarsa ḫayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

46. **saña:**
Gazel 154
Mısra: **6**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
5. Dünyāyı berḳ-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

47. **saña:**
Gazel 163
Mısra: **4**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Ṣafā-yı ʿayş ü nūş içre benümle hem-dem idüñ dün
4. Ne oldı saña ki düşdüñ bugün benden cüdā ʿömrüm

48. **saña:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

49. **saña:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

50. **saña:**
Gazel 179
Mısra: **12**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

51. **saña:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḫurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

52. **saña:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
7. Ḳo şu kitāb cām ile göñlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

53. **saña:**
Gazel 197
Mısra: **13**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

54. **saña:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

1. Saña öyküdügiçün serv-i dil-cū
2. Gülistānda ḳılıç çekdi aña şu

55. **saña:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

56. **şaña:**
Gazel 230
Mısra: **7**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

57. **saña:**
Gazel 238
Mısra: **11**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

58. **saña:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
9. Düşdiyse Mesīḥī ʿaceb olmaz saña gönli
10. Cām-ı mey-i ʿışḳuñla ḳatı mest idi düşdi

59. **saña:**
Gazel 250
Mısra: **7**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise gönli
8. Maʿ-ẕūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

60. **saña:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
1. Rūşen naẓarlar eylemeg içün saña Memī
2. Ḫāk-i rehüñ gözümüze virür cilā Memī

61. **saña:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
3. Ey naḳd-i ṭāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melāʾik baña Memī

62. **saña:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
9. Eşḳ-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

63. **saña:**
Gazel 269
Mısra: **20**
Zamir Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
19. Şol şarармış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʾil baġladı

64. **saña:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i mugān Mesīḥī saña ḥürmet eyledi

65. **saña:**
Gazel 282
Mısra: **8**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
7. Didüm ḳo başuma degsün ayaġuñ
8. Didi degmez bu devletden saña pay

66. **saña:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

şanāʾiʿ:[FD]
1. **şanāʾiʿ:**
Gazel 107
Mısra: **9**
(a.i. sania'nın c.) : düzme, tertipli işler, hileler, tuzaklar.
9. Ger şanāʾiʿ şatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

şanʿat:[KL]
1. **şanʿat:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Duygu, tasavvur ve fikirleri etkili bir biçimde ve göze gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifâde etme husûsundaki yaratıcılık. edeb. Bir edebî eserde yapılan söz oyunu.
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʾıḳ mıdur andan o şanʿat

2. **şanʿatla:**-*la*
Gazel 25
Mısra: **10**
Duygu, tasavvur ve fikirleri etkili bir biçimde ve göze gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifâde etme husûsundaki yaratıcılık. edeb. Bir edebî eserde yapılan söz oyunu.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şîşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

3. **şanʿat:**
Gazel 107
Mısra: **10**
Geçinmek için tutulan iş, medâr-ı celb-i rızk olacak amel.
9. Ger şanāʾiʿ şatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

4. **şanʿatda:**-*da*
Gazel 146
Mısra: **6**
Ustalık isteyen iş .
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

5. **şanʿatun:**-*un*
Gazel 267
Mısra: **7**
Isim Arapça şanʿat 1. isim Bir duygu, tasarı, güzellik vb.nin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa da ʿār itmegi

şanʿat-ı divān:
1. **şanʿat-ı divān:**
Gazel 72
Mısra: **10**
Divan tertip sanatı(şiir yazma).
9. Mesiḥi muḫterīʿdür pīşesinde
10. Degüldür şanʿat-ı divān uġurlar

şanʿat-ı her:
1. **şanʿat-ı her:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Bütün sanat.
7. Bu çārsū-yı dehrde kāmil ne işlesün
8. Kʾanda hemīşe şanʿat-ı her bī-hüner geçer

sancaḳ:[KL]
1. **sancaḳ:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Bayrak, liva.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öninçe bir cüvān

sancaḳ-dār:
1. **sancaḳ-dār:**
Kaside 8
Mısra: **28**
Sancağın sahibi.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

şandūḳ-ı türbet:
1. **şandūḳ-ı türbetüm:**-*üm*
Gazel 154
Mısra: **14**
Mezar sandukası.
13. Ḫarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭopṭolu ola şandūḳ-ı türbetüm

şandum ki:
1. **şandum ki:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Sandım ki.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Şandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

şanem:[İP]
1. **şanemlerle:**-*ler, -le*
Kaside 14
Mısra: **51**
Put II Tapınır gibi sevilen, çok güzel kadın.
51. Ḳatı gönüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise taşlar ile döginür āb-ı revān

2. **şanem:**
Gazel 35
Mısra: **7**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
7. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedigin
8. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

3. **şanem:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
3. Raḥmden şanma beni ol şanem öldürmedügin
4. Dirligümüñ bilür olduġını ölümden eşed

4. **şanemüñ:**-*üñ*
Gazel 49
Mısra: **6**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
5. Zünnār-ı ʿışḳı bilüñe kim baġladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir şanemüñ yādigārıdur

5. **şanem:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
7. Sihr ile meger aḳçe getürür o şanem kim
8. Her laḫzada bu dirhem-i eşk aña revāndur

6. **şanem:**
Gazel 83
Mısra: **3**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

7. **şanem:**
Gazel 110
Mısra: **7**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
7. Ḳaçmazdı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

8. **şanem:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

9. **şanemüñ:**-*üñ*
Gazel 129
Mısra: **6**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḫüsn ide senüñle şanemüñ

10. **şanem:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Put, put gibi güzel sevgili.
3. Gözlerüñ bir büseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

11. **şanem:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Put. Put kadar güzel sevgili.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

12. **şanem:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Put.put kadar güzel sevgili.
7. Dem-i āḫirde dilüm baġlama ey dest-i ecel
8. Kʾol vefāsuz şanem için biraz efġān ḳılam

13. **şanemlerle:**-*ler, -le*
Gazel 181
Mısra: **9**
Put, put gibi güzel sevgili.
9. Ḳatı gönüllü şanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise taşlar ile döginür āb-ı revān

14. **şanem:**
Gazel 187
Mısra: **5**
1 Put. 2.put gibi güzel sevgili.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḫmum ʿilācı ey şanem
6. Acılığıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

15. **şanem:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Put.put kadar güzel sevgili.
7. Şanem de cevr ider illā ki ey çarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

16. **şanem:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesîḥî ey şanem
10. Korḳaram lîkin muʿānidler üşüp tekfîr ide

17. **şanemün:**-*ün*
Gazel 222
Mısra: **2**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
1. Ger gönderürse tîrini ʾuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

18. **şanem:**
Gazel 289
Mısra: **8**
Ar. 1. Müşrikînin taptıkları, büt, put. 2. Mahbube.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫ˅ān gibi
8. Ḳaçardı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār

şanemā:
1. **şanemā:**
Gazel 103
Mısra: **11**
Ey güzel, ey dilber.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırşa meges

2. **şanemā:**
Gazel 125
Mısra: **5**
Ey güzel, ey dilber.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tîġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarîḳ

3. **şanemā:**
Gazel 230
Mısra: **1**
Ey güzel, ey dilber.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

4. **şanemā:**
Gazel 286
Mısra: **4**
Ey güzel, ey dilber.
3. Āyîne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider şanemā terk-i ḥayāyı

5. **şanemā:**
Gazel 286
Mısra: **10**
Ey güzel, ey dilber.
9. Öldürecegin ʿışḳ Mesîḥî bilürdüm
10. Çoḳdan oḳımışdum şanemā ben bu duʿāyı

şanem-i ġonca-feme:
1. **şanem-i ġonca-feme:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **7**
Gül dudaklı put gibi güzel sevgili.
7. İrişen göz degürür ol şanem-i ġonca-feme
8. Öldüreyidi bunuñ gibi güle göz degeni (dikeni)

şanem-i sīmīn-ber:
1. **şanem-i sīmīn-ber:**
Gazel 264
Mısra: **5**
Gümüş gerdanlı sevgili, put gibi.
5. İçdügince kızarur ol şanem-i sīmīn-ber
6. Mey durur dirler ise nʿola kişinüñ miḥeki

sāni:[.İP]
1. **sāni:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Yapan,yaratan Allah. Birinciden sonra gelen ikinci.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur añа sāni
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

şanki:[KL]
1. **şankim:**-*m*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. Biri serrāclarda Mīrzādur
2. Yüzi şankim sirāc-ı pür-ziyādur

2. **şanki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Sanki, güya.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

3. **şanki:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Sanki, güya.
11. Ḫaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

4. **şanki:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. Bāb-ı dilber kim rakīb olmış durur derbān añа
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān añа

5. **şanki:**
Kaside 8
Mısra: **11**
Sanki, güya.
11. Gūş-ı māhīye ṭaḳar şanki gümüşden ḥalḳa
12. Nāzil olduḳça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

6. **şanki:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Sanki, güya.
7. Āb kim şırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Şanki bir gün görmedük maḥbūbedür rūşen-zamīr

7. **şanki:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Sanki, güya.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

8. **şanki:**
Gazel 46
Mısra: **12**
Sanki, güya.
11. Kabre iletdüm ḥayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭopraġa iletdür şanki mūr

9. **şanki:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Sanki, güya.
13. Bu Mesîḥînüñ ḳıyāmet sözleri
14. Şanki ʿĪsādur inüp itdi ẓuhūr

10. **şanki:**
Gazel 48
Mısra: **10**
Sanki, güya.
9. Kūyuña varup Mesîḥî ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzîdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

11. **şanki:**
Gazel 199
Mısra: **2**
Sanki, güya.
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʾlüʾ

12. **şanki:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Sanki, tıpkı, gûyâ.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ʿaşāya

13. **şanki:**
Gazel 217
Mısra: **14**
Sanki, güya.
13. Ṭayanur şadr-ı Mesîḥîye müjeñ
14. Yasdanur şanki dil-āver sipere

şanma kim:
1. **şanma kim:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Zannetme ki.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

şar-:[GTS]
1. **şardı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **99**
Etrafını kuşatmak.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer naḳḳāşı altun ḥalli ezdi

2. **şardı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **3**
Çepeçevre çevirmek, dolamak.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

3. **şarmadın:**-*ma*, -*dı*, -*n*
Gazel 231
Mısra: **8**
Örtmek, sarıp sarmalamak.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

4. **şararmış:**-*ar*, -*mış*
Gazel 269
Mısra: **19**
-i Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesîḥî boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʾil baġladı

5. **şaraydum:**-*a*, -*y*, -*du*, -*m*
Gazel 283
Mısra: **6**
Etrafını kuşatmak.
5. Ḫoş olur idi ḳalb-i şikestüm
6. Bir kez şaraydum ol mū-miyānı

şarar-:[GTS]
1. **şarart:**-*t*
Kaside 21
Mısra: **17**
Rengi sarıya dönmek.
17. Cismüñ şarart kʿola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrîn-ḳabā gibi

2. **şarardı:**-*dı*
Gazel 133
Mısra: **10**
Rengi sarıya dönmek.
9. Çünkim Mesîḥî maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden şarardı ayaġuñdaġı gelik

sarāy:[GTS]
1. **sarāyıñ:**-*ı*, -*ñ*
Kaside 5
Mısra: **75**
Saray.
75. Nice kim dünyā sarāyıñ pādişehler eyleye
76. ʿAdl ü dād u dīn ile maḥsūd-ı erbāb-ı cenān

2. **sarāyuñ:**-*u*, -*ñ*
Kaside 5
Mısra: **77**
Saray.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Ḥaḳḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

3. **sarāyuñ:**-*uñ*
Gazel 9
Mısra: **5**
Saray.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

sarāy-ı cennet:
1. **sarāy-ı cennetden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **7**
Cennet sarayı.
7. Ki yaʾni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaşr-ı nā- maʿmūr

sarāy-ı miḫnet-i zecre:-m
1. **sarāy-ı miḫnet-i zecrem:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Günahımın sıkıntı sarayı.
35. Belā-yı ġuşşa-ı derdem dırāz çün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḫnet-i zecrem ferāḫ çün ʿālem

sārbānuñ oġlı:
1. **sārbānuñ oġlı:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Deveci oğlu.
1. Birisi Sārbānuñ oġlı Niʿmet
2. Ser-ā-ser iştihā vü pür-leṭāfet

şarıl-:[GTS]
1. **şarılup:**-*up*
Murabba 1
Mısra: **18**
Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

2. **şarılup:**-*up*
Kaside 19
Mısra: **27**
Dolanmak.

27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

3. **şarılup:**-*up*
Gazel 210
Mısra: **3**
Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.
3. Bilüñe şarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

şarīr:[İP]
1. **şarīridür:**-*i, -dür*
Gazel 47
Mısra: **12**
Cızırtı, gıcırtı.Bağırma,acı ses.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ şarīridür dem-i şūr

şarrāf-ı maʿāni:
1. **şarrāf-ı maʿāni:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Anlam kuyumcusu, değer bilen ve işleyeni.
1. Ḥakkāk .... ile ġavvās-ı yem-i ʿilm
2. Şarrāf-ı maʿāni der-i meydān-ı faṣāḥat

şarrāf-zāde:
1. **şarrāf-zādedür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Şarrāf-zāde, (altın işi ile uğraşan).
1. Biri Şarrāf-zādedür güher-pāş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

şarş:
1. **şarşar:**-*ar*
Gazel 53
Mısra: **4**
Fırtına.
3. Şalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād şarşar

şaru:[TS]
1. **şaru:**
Gazel 152
Mısra: **7**
Sarı.
7. Bir beñzi şaru ʿāşık u eksiklü ḳul durur
8. Alnuñ ile ḳaşuña ögür bedr eger hilāl

şaru yāḳūt:
1. **şaru yāḳūtı:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Sevgilinin dudağı. (tarama sözlüğünde olan 'sarı mankır = Para birimi) tarzında bir manada da kullanılmış olabilir.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ aḳçeye maġribde şatdı rāyegān

şat-:[GTS]
1. **şatma:**-*ma*
Gazel 20
Mısra: **9**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
9. Şūfiyā şatma Mesīḥīye sen esmāʾlığı
10. Nʾeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

2. **şatmasam:**-*ma, -sa, -m*
Gazel 107
Mısra: **9**
Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.
9. Ger şanāʾiʿ şatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem şanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

3. **şatar:**-*ar*
Gazel 227
Mısra: **8**
Göstermek, yansıtmak.
7. Ḫaridārun görüp nāz itme didüm
8. Didi şatar metā-ı ḥüsni şīve

4. **şatmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 268
Mısra: **2**
-i Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek.
1. Ḳılmasun ʿarż şabā baña hevādārlıġı
2. Şatmasun bize igende bu ḫarīdārlıġı

saṭḥ-ı arża:
1. **saṭḥ-ı arża:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **113**
Yeryüzünün üstü.
113. Döşendi saṭḥ-ı arża ferş-i zerrīn
114. Çün ol gün muʿtedil gördi cihānı

saṭḥ-ı felek:
1. **saṭḥ-ı felek:**
Kaside 2
Mısra: **48**
Feleğin , dünyanın üstü.
47. Dergāhını gözetmege her gice şubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

şaṭranc-ı luṭf:
1. **şaṭranc-ı luṭf:**
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Yardım ve kerem satrancı.
3. Çünki şaṭranc-ı luṭf oyuncısısın
4. Nʾola virseñ piyādeye bir at

saṭur:[KL]
1. **saṭur:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Satır sözünün eski metinlerde görülen asıl şekli, büyük bıçak.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

şav-:[İP]
1. **şavmadın:**-*ma, -dı, -n*
Gazel 17
Mısra: **9**
Savmak, defetmek, uzaklaştırmak.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın şavmadın
10. Aña çaḳ aḫşamdan olur zaḥmet-i ferdā naşīb

şavm:[İP]
1. **şavmdan:**-*dan*
Kaside 9
Mısra: **23**
Ar. Oruç.
23. Ne fāʾide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde żikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

şavma:
1. **şavma:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
İbadet yeri, tekke.
9. Beş on gün eylesem ger şavma niyet
10. Bozar ol niyetümi ʿīd-i vuṣlat

şavm-ı hecr:
1. **şavm-ı hecrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 103
Mısra: **7**
Ayrılık orucu.
7. Şavm-ı hecrüñde ḳosun göñlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḥl idemez çün ramażān içre ʿases

şavṭ:[İP]
1. **şavṭını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 4
Mısra: **39**
Ses, seda.
39. Şīt-i ʿadlüñ şavṭını sāmiʿ durur gūş-ı aşamm
40. Būy-ı luṭfuñ ḫulḳına şāhid durur maġz-ı zükām

şavt-ı cū:
1. **şavt-ı cū:**
Kaside 8
Mısra: **30**
Irmağın sesi, nidası.
29. Şūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Şavt-ı cū zemzeme-i sāz u ser-āğāz-ı hezār

şavt-ı cūy-ı āb:
1. **şavt-ı cūy-ı āb:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Akan suyun sesi.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña şavt-ı cūy-ı āb

şavul-:
1. **şavuluñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **40**
Savmak, defetmek, uzaklaştırmak.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe sūseni alup ele
40. Şavuluñ diyü şalar bāġ ehline şeş-per nesīm

saʿy:[FD]
1. **saʿy:**
Kaside 18
Mısra: **31**
Çalışmak, çabalamak.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

2. **saʿy:**
Gazel 54
Mısra: **5**
Çaba, gayret.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı şubḥa anda yeldür

şay-:[GTS]
1. **şay:**
Gazel 282
Mısra: **1**
Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

şayd:[İP]
1. **şaydı:**-*ı*
Gazel 130
Mısra: **5**
Avlama.
5. Mürġ-i dil şaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

2. **şaydı:**-*ı*
Gazel 244
Mısra: **12**
Avlama.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcağız şaydı zaġande

şayd eyle-:
1. **şayd eylemek:**-*mek*
Mesnevi 1
Mısra: **21**
Avlamak.
21. Gözi āhū güzeller eylemek şayd
22. Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

2. **sayd eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 213
Mısra: **5**
Avlamak ‖ gönül bağlamında aşka düşürmek, âşık etmek anlamlarında kullanılmıştır.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

3. **sayd eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 213
Mısra: **5**
Avlamak ‖ gönül bağlamında aşka düşürmek, âşık etmek anlamlarında kullanılmıştır.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

şayd id-:
1. **şayd iderse:**-*er, -se*
Gazel 35
Mısra: **1**
Avlanmak.
1. Şayd iderse nʾola ol āhūyı her vaḫşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

şayd it-:
1. **şayd itdi:**-*di*
Gazel 182
Mısra: **8**
Avlamak.
7. Sen idüñ şāhı göñlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

2. **şayd itdi:**-*di*
Gazel 209
Mısra: **12**
Avlamak, av etmek.
11. Kondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Şayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

3. **şayd itmedük**:-me,-dük
Gazel 131
Mısra: **13**
Avlamamak, av etmemek.
13. Ey kemend-endāz bir şayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Şaglu şollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

4. **şayd itmeġe:**-*meġ, -e*
Gazel 85
Mısra: **9**
Avlamak, av etmek.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar şayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

şayd ḳıl-:
1. **şayd ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 6
Mısra: **81**
Avlamak.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup aḳçeler ḳoyar jāle

sāye:[FD]
1. **sāyesi:**-*s, -i*
Kaside 18
Mısra: **5**
Far.Gölge.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Kondurmaz oldı zerrece hergiz ġubār serv

2. **sāyemüz:**-*müz*
Gazel 229
Mısra: **8**
Far.Gölge.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

sāye şal-:
1. **sāye şal:**
Kaside 18
Mısra: **26**
Gölgede bırakmak; ...'dan daha üstün olmak.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv
2. **sāye şalayın:**-*a, -y, -ın*
Gazel 129
Mısra: **9**
Gölge yapmak, gölgelendirmek.
9. Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

3. **sāye salmaga:**-*ma, -ga*
Kaside 5
Mısra: **16**
Gölgede bırakmak; ...'dan daha üstün olmak.
15. Yaḳmış iken tābiş-i nār-ı havādis ʿālemi
16. Geldi sāye salmaga zıll-ı ilāh-ı müsteʿān

4. **sāye şalupdur:**-*up, -dur*
Kaside 7
Mısra: **46**
Gölgede bırakmak; ...'dan daha üstün olmak.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye şalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

sāyebān ol-:
1. **sāyebān ola:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **88**
Gölgelik olmak.
87. Ḫayfʿola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa zıll-ı hümā ola sāyebān

sāyebān-ı maʿāni:
1. **sāyebān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Anlam gölgeliği (çadırı).
11. Zi germi-i güftār-ı pür-süz-ı ḥʸīşet
12. Küni müşki ter sāyebān-ı maʿāni

sāye-i divār:
1. **sāye-i divāruñ:**-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **4**
Duvar gölgesi.
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur küyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

sāye-i ḳāmet:
1. **sāye-i ḳāmet:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Boyun gölgesi.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḫayret düşer

sāye-i luṭf-ı tu:
1. **sāye-i luṭf-ı tu:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Senin lütfunun gölgesi.
1. Her ki ū der sāye-i luṭf-ı tu mī-cūyed penāh
2. ʿĀḳıbet rūzī birūn āyed be-maḥşer bī-günāh

sāye-i şemşīr:
1. **sāye-i şemşīrdür:**-*dür*
Gazel 6
Mısra: **7**
Kılıcın gölgesi.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

saʿye:[KL]
1. **saʿyem:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Gölge. || Yansıma.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḫaẕẕem ez heme kem

sāye-veş:
1. **sāye-veş:**
Mesnevi 1
Mısra: **28**
Gölge gibi.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ

şayf u zemistān:
1. **şayf u zemistān:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Yaz ve kış.
69. Nice kim ḳış leşkerinden ḫalḳ ide kürki ḥışār
70. Nice kim şayf u zemistān ḳıla her yıl dār ü gīr

şayıl-:[GTS]
1. **şayılsun:**-*sun*
Gazel 185
Mısra: **7**
Kabul etmek, saymak.
7. Yoḳ ḥesābına şayılursa şayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

saʿyile:[KL]
1. **saʿyile:**-*ile*
Kaside 14
Mısra: **42**
Sá'il: dileyici, isteyici; dilenci.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām küyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

şayḳal:[KL]
1. **şayḳal:**-*i, -y, -le*
Gazel 119
Mısra: **5**
Cila, parlaklık.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Felekūñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

şayḳal-ı seylāb:
1. **şayḳal-ı seylābdan:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Sel suyunun cilası . (Bağl)Gözyaşının parlaklığı, cilası.
5. Zāʾil itmez ḳatı göñlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz naḳş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

şayyād-ı dehr:
1. **şayyād-ı dehr:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Dünyanın avcısı.
19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña şayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

sāz:[KL]
1. **sāz:**
Gazel 32
Mısra: **9**
(Beniz için) Rengi sazı andıran, uçuk sarı.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ân genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

1. **sāz:[KL]**
Gazel 71
Mısra: **11**
Her çeşit mûsikî âletine verilen isim, çalgı.
11. Zühre gökden işidüp didi ne erkek sāz olur

3. **saz:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Çalgı aleti.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḫbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

sāzedeş:[KL]
1. **sāzedeş:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Saz çalan kişi.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

sāzende eyle-:
1. **sāzende eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Çalgıcı eyle-.
7. Üşüp mey sohbetin itdüklerince
8. Dil-i nālānumı sāzende eyle

sāzende-zāde caʿfer:
1. **sāzende-zāde caʿfer:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Çalgıcı oğlu Ca'fer.
1. Biri Caʿfer durur Sāzende-zāde
2. Zenaḫdānı ḳadehdür laʿli bāde

sebʿa-i seyyāre:
1. **sebʿa-i seyyāreden:**-*den*
Gazel 277
Mısra: **16**
Yedi seyyar yıldız.
15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḫorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

sebāḳ al-:
1. **sebāḳ alur:**-*ur*
Gazel 284
Mısra: **7**
Ders çıkarmak, ibret almak.
7. Ḫūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefādan ġayrı

sebaḳ sebaḳ:
1. **sebaḳ sebaḳ:**
Gazel 126
Mısra: **2**
Ders ders, bölüm bölüm.
1. Yazılmadın şaḥāʾif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

sebeb:[GTS]
1. **sebeb:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Neden, gerekçe.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

sebel:
1. **sebel:**
Kaside 9
Mısra: **65**
Ar. 1. Göze arız olan örümcek ağı gibi perde illeti. 2. Göz kapaklarının iç tarafında kıl bitmekten ibaret olan illet.
65. Sebel gibi meh ü mihrūñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendūñ ger olmasa keḫḫāl (sümm-i)

sebū:[İP]
1. **sebū:**
Gazel 57
Mısra: **5**
Far. Desti, ibrik.Şarap testisi.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḫīye de bir ḳulp daḳarlar

2. **sebūya:**-*y, -a*
Gazel 66
Mısra: **6**
Far. Desti, ibrik.
5. Meclisde yāra aġzı şuyın aḳıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

sebz:[İP]
1. **sebz:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Yeşillik ot, çayır; sevgilinin ayva tüyleri.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿ ār serv

sebze:
1. **sebzeler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **6**
Yeşillik.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda şaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür

2. **sebzeler:**-*ler*
Murabba 2
Mısra: **21**
Yeşillik.
21. Gitdi ol demler ki olup sebzeler şāḥib-fırāş
22. Ġonca fikri olmış idi gülşenüñ baġrında baş

3. **sebzelere:**-*ler, -e*
Gazel 57
Mısra: **9**
Yeşil.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

sebze-zār:
1. **sebze-zār:**
Kaside 17

Mısra: **34**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

2. **sebze-zār:**
Kaside 17
Mısra: **96**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.
95. Yeldükçe ʿālem içre semend-i nesīm-i şubḥ
96. Bitdükçe ṭaḡ u rāgda eşcār u sebze-zār

sebzezār:
1. **sebzezārda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **24**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳadduñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

2. **sebzezārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **6**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḥuñ sebzezārı

sebzezār-ı dil-i yārān:
1. **sebzezār-ı dil-i yārān:**
Kaside 12
Mısra: **5**
Dostların gönül bahçesi.
5. Sebzezār-ı dil-i yārān muṭarrā oluban
6. Ḫirmen-i cānına urıldı ḥasūduñ yine nār

sebz-i giyāh:
1. **sebz-i giyāh:**
Gazel 73
Mısra: **16**
Yeşi bitki.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḥaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Gūyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

seç-:[GTS]
1. **seçer:**-*er*
Gazel 45
Mısra: **11**
İki veya daha fazla şey veya kimseden birinin daha üstün, daha iyi olduğuna karar vermek, tercih etmek.
11. ʿĀrızuñ ḥaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mūr

2. **seçemez:**-*e, -mez*
Gazel 89
Mısra: **3**
Gör-.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

secde:[TT]
1. **secde:**
Kaside 3
Mısra: **48**
Saygı ve tapma maksadıyla alnı yere koyma.
47. ʿAyni olmaḡın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde için çarḥuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

secde eyler-:
1. **secde eylerken:**-*r, -ken*
Gazel 162
Mısra: **9**
İtaat ve tevāzu içinde eğilmek, boyun eğmek, yere kapanmak, yüzü yere sürmek.
9. İşigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didüğüñ ḫoşça ḳapudur dostum

secde id-:
1. **secde ider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **75**
Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyle vücūdu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirmek, bu durumda yere kapanmak.
75. Dıraḫt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḥaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

secde ḳıl-:
1. **secde ḳılurdı:**-*ur, -dı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Secde etmek.
3. Bileydi olduġın bu nesl ḥāṣıl
4. Ḳılurdı Ādeme secde ʿAzāzil

secdegāh:[İP]
1. **secdegāh:**
Gazel 8
Mısra: **4**
İbadet edilecek, namaz kılınacak yer.
3. Saña beş vaḳde duʿā iderin
4. Ḳapuñ olalı secdegāh bana

secdegāh ol-:
1. **secdegāh olmış:**-*mış*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Secde edilecek yer olmak.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḥi uyduḳ imāma

secde-i şükr:
1. **secde-i şükr:**
Gazel 81
Mısra: **2**
Şükür secdesi.
1. Ne ṭopraḳ üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muḥibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

secīḥ:
1. **secīḥ:**
Gazel 28
Mısra: **10**
?
9. İtligin ḳomaz işigüñde raḳīb
10. Yine kendü kendüye olur secīḥ

sed:[KL]
1. **sed:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Ar. 1. Kapamak, tıkamak, kapanmak, tıkanmak.Set kurmak.
5. Ḥüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḥaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

sefer:[FD]
1. **sefer:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Ar. 1. Kat'-ı mesafe, yol almak. 2. Askerin düşman karşısına gitmek üzere hareketi. 3. Defa, kere.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

2. **sefer:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Ar. 1. Kat'-ı mesafe, yol almak. 2. Askerin düşman karşısına gitmek üzere hareketi. 3. Defa, kere.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

3. **seferüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **8**
Ar. 1. Kat'-ı mesafe, yol almak. 2. Askerin düşman karşısına gitmek üzere hareketi. 3. Defa, kere.
7. Nʿola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Şubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

4. **sefer:**
Gazel 214
Mısra: **1**
Yolculuk; askerin savaş hâlinde veya savaşa hazır bulunması hâli II yer, yeryüzü.
1. Bulam diyü Vaşluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

sefer id-:
1. **sefer ide:**-*e*
Gazel 107
Mısra: **5**
Sefer ettiğinden beri.
5. Her ne ʿāşık kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

sefer ḳıl-:
1. **sefer ḳıldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **1**
Savaşa gitmek, yolculuğa çıkmak.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

sefīd:[FD]
1. **sefīd:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Ar. Sepîd, beyaz, ak.
5. Ḥasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

2. **sefīd:**
Gazel 233
Mısra: **5**
Ar. Sepîd, beyaz, ak.
5. Âsitānında olupdur ol mehüñ cismi sefīd
6. Şan Ḫalīlu ʿllāh durur kim ḳodı mermer Kaʿ beye

seg:[KL]
1. **segleri:**-*ler, -i*
Kaside 17
Mısra: **10**
Köpek II Rakip.
9. Ölüp ayaġ uzada diyü intiẓār ile
10. Oldı maḥalle segleri çün naʿl çeşm-çār

2. **segiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 101
Mısra: **7**
Köpek II Rakip.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil şoḥbet-āferīn
8. Şulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

3. **seg:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Köpek II Rakip.
1. Raḳīb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

seg-i aṣḥāb-ı kehf:
1. **seg-i aṣḥāb-ı kehf:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Far. Meşhur mağaraya kapanıp müddet-i medîde uyuyan isimleri maruf zevatın rakibi.
9. Seg-i Aṣḥāb-ı Kehf ululuġ eyler
10. Ḫar-ı ʿĪsā görürsin gökde uçar

seg-i kūy:
1. **seg-i kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 242
Mısra: **7**
Sevgilinin mahallesinin köpeği.
7. Seg-i kūyına ʿāḳ olma raḳībā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

2. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 100
Mısra: **8**
Mahallenin köpeği. Seg-i kūyuñ sifālin sāġar-ı Cemşīde virmezler.
7. Ulumaġı göreydüñ olsa eger
8. Seg-i kūyuñ ḳadarca ʿizzetümüz

2. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 177
Mısra: **5**
Mahallenin köpeği.2) (Bağlamdan)rakip.
5. Seg-i kūyuñ sifāli baña yegdür
6. Şarāb-ı kevser ile cām-ı Cemden

3. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 216
Mısra: **9**
Semtin köpeği.
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫ vānına

4. **seg-i kūyuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 182
Mısra: **15**
Kelime Tipi: -
Mahallenin köpeği.
15. Seg-i kūyuñla uludı raḳībüñ
16. Kʿ olur aña naẓar ḳılduḳça ḥod-bīn

seg-i nefs:
1. **seg-i nefsüm:**-*ü, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **26**
Rakip olan, kunduz , köpek nefs.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

2. **seg-i nefsüme:**-*ü, -m, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **22**
Rakip olan, kunduz , köpek nefs.
21. Gözi āhū güzeller eylemek şayd
22. Seg-i nefsüme olmış bir büyük ḳayd

segirdme:[KL]
1. **segirdmeye:**-*y, -e*
Kaside 17
Mısra: **59**
Segirtmek: geçişsiz f.Çabuk çabuk veya sıçrayarak bir yere doğru koşar gibi yürümek, hızlı hızlı gitmek.

59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḥam u nizār

seḫā:[KL]
1. **seḫādur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
El açıklığı, cömertlik.
3. İşi ʿuṣṣāḳına dāʾim seḫādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaş ḳayadur

2. **seḫā:**
Kaside 2
Mısra: **51**
Ar. Cömertlik etme, cömertlik. (Hemzesiz dahi lügattir).
51. Laḥẓa-be-laḥẓa muʿciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

1. **şehā:**
Kaside 3
Mısra: **47**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
47. ʿAyni olmaġın şehā miḥrāb naʿl-i esbünün
48. Secde içün çarḫuñ itmiş ḳāmetin çenber hilāl

2. **şehā:**
Kaside 3
Mısra: **61**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
61. Ben duʿācınuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

3. **şehā:**
Kaside 3
Mısra: **65**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
65. Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr ü berāt ola şehā
66. Āsumān saña ġulām u bende-i kemter hilāl

4. **şehā:**
Kaside 5
Mısra: **61**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

5. **sehāsı:**-*s, -ı*
Kaside 6
Mısra: **56**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʿ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

6. **şehā:**
Kaside 6
Mısra: **63**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḥteḳar jāle

7. **şehā:**
Kaside 6
Mısra: **81**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
81. Çemen güzellerini ḳılmaġa şehā saña şayd
82. Avuclarını açup aḳçeler ḳoyar jāle

8. **şehā:**
Kaside 6
Mısra: **85**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḥaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

9. **şehā:**
Kaside 7
Mısra: **76**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
75. Kilkūñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

10. **şehā:**
Kaside 9
Mısra: **59**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. Kʿ olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

11. **şehā:**
Gazel 13
Mısra: **7**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. İntiẓār-ı pāy-būsuñla şehā
8. Oldı bilüm ḥalḳa mānend-i rikāb

12. **şehā:**
Kaside 14
Mısra: **37**
Far. Ey padişah.2. Ey sevgili.
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña şor kim zebān-ı ḫāl ile ḳılsun beyān

13. **şehā:**
Kaside 14
Mısra: **49**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫ͟vān

14. **şehā:**
Kaside 16
Mısra: **15**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

15. **şehā:**
Kaside 16
Mısra: **17**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

16. **şehā:**
Kaside 16
Mısra: **45**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
45. Ṭop āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

17. **şehā:**
Kaside 17
Mısra: **55**
(f.n.) Ey şah, ey padişah.
55. Rūz-ı meşāffʿ azm-i neberd eyleseñ şehā
56. Ḫaṣmuñ gözine görine atuñ yelesi mār

18. **şehā:**
Kaside 17
Mısra: **89**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
89. Luṭfʿit şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

19. **şehā:**
Kaside 20
Mısra: **45**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
45. Medḥ-i evṣāf-ı ṣıfātuñda şehā ebyātı
46. Rişte-i dürr-i girān-māye durur şanma suṭūr

20. **şehā:**
Gazel 20
Mısra: **5**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

21. **şehā:**
Gazel 47
Mısra: **5**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
5. Gözüm görmez şehā ḫāl-i ruḫuñsuz
6. Ki gözden noḳṭa gitse göz olur kūr

22. **şehā:**
Gazel 54
Mısra: **1**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
1. Şehā gönlüm meges lāʿlüñ ʿaseldür
2. bala bu megesden ne ḥaleldür

23. **şehā:**
Gazel 67
Mısra: **7**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. Ḫāldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḫālümüz it ḫālidür

24. **şehā:**
Gazel 68
Mısra: **11**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

25. **şehā:**
Gazel 84
Mısra: **7**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

26. **şehā:**
Gazel 88
Mısra: **1**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

27. **şehā:**
Gazel 88
Mısra: **9**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
9. Ḳaplamadan Mesīḥīyi jeng-i ecel şehā
10. Āyīne-i vücūdına eyle ṣafā naẓar

28. **şehā:**
Gazel 92
Mısra: **4**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tirüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

29. **şehā:**
Gazel 99
Mısra: **1**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı baġlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

30. **şehā:**
Gazel 105
Mısra: **2**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

31. **şehā:**
Gazel 106
Mısra: **10**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

32. **şehā:**
Gazel 128
Mısra: **5**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
5. Genc-i vaṣluñı şaḳımur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

33. **şehā:**
Gazel 128
Mısra: **7**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. Beñzer ol Hind ḥekīmine şehā ḳaşuñ kim
8. Başı ucından ırılmaz bir iki ḥaṣtelerüñ

34. **şehā:**
Gazel 140
Mısra: **7**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. Çün daʿvi-i ḳatlüme şehā iki şanurduñ
8. Üş ḫāl ü ḥaṭuñ geldi iki oldı güvāhuñ

35. **şehā:**
Gazel 143
Mısra: **5**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cūy-ı mey ola āb u ṭaşı āb-dār laʿl

36. **şehā:**
Gazel 168
Mısra: **8**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

37. **şehā:**
Gazel 172
Mısra: **2**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

38. **şehā:**
Gazel 174
Mısra: **13**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
13. Mesīḥiden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

39. **şehā:**
Gazel 178
Mısra: **11**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
11. Sen gül-ruḫa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış şabā yeline seḥer ġoncalar dehen

40. **şehā:**
Gazel 179
Mısra: **3**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḥāl ile itsün beyān

41. **şehā:**
Gazel 181
Mısra: **7**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫ̱ān

42. **şehā:**
Gazel 186
Mısra: **5**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

43. **şehā:**
Gazel 238
Mısra: **11**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
11. Saña ḥidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḥidmete

44. **şehā:**
Gazel 262
Mısra: **8**
1. ey padişah ǁ ey sevgili.
7. ʿIşḳ oyunı ḥaddüñde idi ḥaṭṭuñ irelden
8. Uşda bu oyunuñ da şehā saḳalı bitdi

seḥāb:[KL]
1. **seḥāb:**
Murabba 2
Mısra: **27**
Bulut.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **seḥāb:**
Kaside 7
Mısra: **18**
Bulut.
17. Gülzār gūşesinde egilüp benefşeler
18. Ṣol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

3. **seḥāba:**-*a*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Bulut.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḥāba virdügini gine alur

4. **seḥāb:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Bulut.
3. Mihr ayvasını ḳat ḳat penbeye şardı seḥāb
4. Postın urındı eginine bulutdan çarḫ-ı pīr

5. **seḥāb:**
Kaside 15
Mısra: **39**
Bulut.
39. Ḥasedinden göreli keff-i kerīmüñi seḥāb
40. Ḳara-püş oldı yüzi gülmez ışımaz aḡlar

seḥāb-ı dür-bār:
1. **seḥāb-ı dür-bār:**
Kaside 12
Mısra: **24**
İnci saçan bulut.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḥāb-ı dür-bār

seḥāb-ı luṭf:
1. **seḥāb-ı luṭf:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Luṭf, ihsan bulutu. 2) Şefḳat bulutu.
7. Ḳaṭre gibi göklere aḡup yire çalma beni
8. Ey seḥāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

seḥā:
1. **seḥāñı:**- ñ,-*i*
Kaside 13
Mısra: **29**
Cömertlik.
29. Ey seḥāñı fıkr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı żikr idüp her gözde ḳalmış naḳş-ı māl

seḥer:[KL]
1. **seḥer:**
Mesnevi 1
Mısra: **96**
Sabah olmağa başladığı vakit.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yüsufdan nişāne

2. **seḥer:**
Mesnevi 1
Mısra: **100**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer naḳḳāşı altun ḥalli ezdi

3. **seḥer:**
Kaside 6
Mısra: **12**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḥlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

4. **seḥer:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
15. Şüküfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

5. **seḥerde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **99**
Sabah olmağa başladığı vakit.
99. Seḥerde nite ki cān-baḫş ola nesīm-i bahār
100. Çemende nice ki bāġa gelür gider jāle

6. **seḥer:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
101. Ṭurdukça gülşen içre seḥer āfītāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

7. **seḥer:**
Kaside 8
Mısra: **2**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
1. Ḫ̱vāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyūn-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār

8. **seḥer:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Sabah olmağa başladığı vakit.
7. Mestāne naʿ resin işidüp bülbülüñ seḥer
8. Fiʾl-ḥāl bir ḳıvām ile çāk itdi ġonca ceyb

9. **seḥer:**
Gazel 29
Mısra: **5**
Sabah olmağa başladığı vakit.
5. Mihrüñ seher başına ḳıyāmet ḳoparmasa
6. Ḳılmaz idi beyāż bu resme kitāb-ı ṣubḥ

10. **seḥer:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
3. Gül-i ter dāʿimā ḫandān gerekdür
4. Seḥer bülbülleri giryān ḫoşdur

11. **seher:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

12. **seḥer:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya baḳışlar ile eyledi naẓar nergis

13. **seḥer:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Sabah olmağa başladığı vakit.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

14. **seḥer:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Sabah olmağa başladığı vakit.
3. Ol lebi mül baña ger bir gice mihmān ola
4. Āh ile cümle seḥer mürġini biryān ḳılam

15. **seḥer:**
Gazel 178
Mısra: **12**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
11. Sen gül-ruḫa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış ṣabā yeline seḥer ġoncalar dehen

16. **seḥer:**
Gazel 180
Mısra: **11**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

17. **seḥer:**
Gazel 181
Mısra: **15**
Sabah olmağa başladığı vakit.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

18. **seḥerden:**-*den*
Gazel 213
Mısra: **1**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
1. Seḥerden yine nūş itmiş ṣarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

19. **seḥer:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

20. **seḥer:**
Gazel 267
Mısra: **10**
Isim Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḫasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

21. **seḥer:**
Gazel 270
Mısra: **10**
Isim Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.
9. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
10. Öñürdürmez seḥer bād-ı ṣabāyı

22. **seḥer:**
Gazel 273
Mısra: **8**
Sabah olmağa başladığı vakit.
7. Ḳapuñ pāk itmege ferrāş-ı āhum
8. Öñürdür her seḥer bād-ı ṣabāyı

seḥer seḥer:
1. **seḥer seḥer:**
Kaside 6
Mısra: **62**
Seher seher- Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.
61. Semūm-ı ḳahrı eseydi riyāż-ı ʿāleme ger
62. Yanardı āteş-i gülden seḥer seḥer jāle

seḥer yeli:
1. **seḥer yeli:**
Gazel 252
Mısra: **7**
Seher yeli, rüzgarı.
7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

seḥergāh:
1. **seḥergāh:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Far. Seher vakti.
75. Her seḥergāh cihān bāġını seyr eylemege
76. Nükhet-i ḫulḳuñ olup esb-i ṣabā üzre süvār

2. **seḥergāh:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Far. Seher vakti.

1. İdüpdür yine bülbüller meger āh
2. Ki güller açılı düşdi seḥergāh

seḥer-ḫīz:
1. **seḥer-ḫīz:**
Kaside 16
Mısra: **41**
Far. Pek erken kalkıcı, sabahçı.
41. Her gün işigüñ ḫidmetine mihr seḥer-ḫīz
42. Her gice ḳapuñ beklemege māh müheyyā

seḥer-ḫīz ol-:
1. **seḥer-ḫīz oluñ:**-*u, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **35**
Erkenci olmak. (Kalkmak bağlamında).
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ ṣabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her ṣubḥ ṣu seper jāle

sehimnāk:[FD]
1. **sehimnāk:**
Gazel 187
Mısra: **1**
1.korkulu 2. gücenmiş.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḫalḳı ḥarāmiden vehimnāk eyleyen

sehl:[MT]
1. **sehl:**
Kıt'a 2
Mısra: **17**
(Ar.) Kolay.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḫāhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭā-yı suḫan

sehm:[MT]
1. **sehm:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Nasip, pay | ok.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

sehm-i ġamze:
1. **sehm-i ġamzeñdür:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Gamze oku.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḫalḳı ḥarāmiden vehimnāk eyleyen

2. **sehm-i ġamzesinden:**
Gazel 132
Mısra: **5**
Gamze oku, yan bakış oku/ oka benzeyen yan bakış.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

sehv:[MT]
1. **sehv:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Yanılma, yanlış.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

2. **sehv:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Yanılma, yanlış.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḥāb-ı dür-bār

3. **sehv:**
Kaside 20
Mısra: **48**
Yanılma, yanlış.
47. Miḍḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

sehv eyle-:
1. **sehv eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 281
Mısra: **7**
Hata etmek, yanılmak.
7. Eger sehv eyleyüp öykünmeyeydi laʿlüñe ḫātem
8. Kimesne añа dimezdi gözi üstinde var ḳaşı

sehv id-:
1. **sehv id:**-*üben*
Kaside 3
Mısra: **39**
Yanılmak.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

2. **sehv itse:**-*se*
Gazel 59
Mısra: **5**
Hata etmek, yanılmak.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

3. **sehv itse:**-*se*
Gazel 59
Mısra: **5**
Hata etmek, yanılmak.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

3. **sehv itse:**-*se*
Gazel 59
Mısra: **5**
Hata etmek, yanılmak.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

sekiz uçmaġ:[BA]
1. **sekiz uçmaġı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Sekiz cennet.
3. Birinüñ mislin itmeye temāşā
4. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

2. **sekiz uçmaġı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **33**
Sekiz cennet.
33. Rıḍvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

3. **sekiz uçmaġı:**-*ı*
Gazel 47
Mısra: **3**
Sekiz cennet.
3. Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
4. Saña beñzer melek bulımaya ḥūr

4. **sekiz uçmaġı:**-*ı*
Gazel 236
Mısra: **6**
Sekiz cennet.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvān
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

selām:[KL]
1. **selām:**
Kaside 4
Mısra: **6**
Selam etmek.Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanıa gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma,esenleme,merhaba.
5. Şafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi şaġına şolına selām

2. **selāmı:**-*ı*
Gazel 40
Mısra: **7**
Esenlik dileme sözü. Selam etmek.Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanıa gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma,esenleme,merhaba.
7. Baña tīriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

selām ḳıl-:
1. **selām ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Selam et-.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

selām vir-:
1. **selām virdi:**-*di*
Kaside 4
Mısra: **20**
Selamlamak.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

selāmet:
1. **selāmete:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **41**
Ar. 1. Belâyâ ve ekdârdan berî olma, sâlimlik. 2. Salim.Tehlikeden uzak olma, güvenlik.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

selāsil:
1. **selāsilin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **93**
(Ar.)Zincirler halinde, zincirleme.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

2. **selāsil:[İP]**
Gazel 269
Mısra: **4**
i. (Ar. silsile "zincir"in çoğul şekli selāsil) 1. Zincirler.
3. Dūzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

3. **selāsil:**
Gazel 269
Mısra: **10**
i. (Ar. silsile "zincir"in çoğul şekli selāsil) 1. Zincirler.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

selāsil bağlar ise:
1. **selāsil bağlar isen:**-*r, - i, -sen*
Kaside 5
Mısra: **69**
Zincire vurmak; bkz. 'zincirler(le) bağlamak' md.
69. Boynına zerrīn selāsil bağlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

selāsil ü aġlāl ur-:
1. **selāsil ü aġlāl urur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **26**
Zincir ve kelepçe vur-.
25. Ḳo meyli her yaña kim āb māʾil olduġıçün
26. Nesīm-i ṣubḥ urur aña selāsil ü aġlāl

selb id-:[İP]
1. **selb idüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 229
Mısra: **8**
Ortadan kaldırmak, yok etme.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

selef:[KL]
1. **selef:**
Gazel 210
Mısra: **13**
Bizden öncekiler, bizden önce yaşamış kimseler, atalar, ecdat.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

selmān:[PALA]
1. **selmānı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **54**
Selmân-ı Sâveci: İran şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.İki tane Selman vardır. Biri peygamberimizi görerek Müslüman olmuştur.
53. Kāʾinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

selsebīl:[İP]
1. **selsebīl:**
Gazel 149
Mısra: **6**
İçimi boğaza dokunmayacak surette tatlı su.II Cennette bir çeşme.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş ẓalāma āb-ı Ḫıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

semā:[GTS]
1. **semādan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **82**
Gök.
81. Gözinden ṣubḥa dek aḳıtdı jāle
82. Degül encüm görinenler semādan

semāʿ:
1. **semāʿ:**
Kaside 10
Mısra: **45**
Gök.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭoprāġı üstine ceng eyler nesīm

2. **semāʿ:**
Gazel 114
Mısra: **6**
Gökyüzü.
5. Ṭıfl İsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup ururşa çarḫ ursun semāʿ

semāʿ id-:[PALA]
1. **semāʿ ider:**-*er*
Gazel 73
Mısra: **6**
Dönmek (zikr etmek). Mevlevi ayinlerinde dönmek.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāğ-ı ḥaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

2. **semāʿ id-:**-*er*
Gazel 73
Mısra: **6**
Dönmek (zikr etmek). Mevlevi ayinlerinde dönmek.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāğ-ı ḥaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

3. **semāʿ ider:**-*er*
Gazel 73
Mısra: **6**
Dönmek (zikr etmek).Mevlevi ayinlerinde dönmek.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāğ-ı ḥaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

semāvāt:
1. **semāvāta:**
Kaside 3
Mısra: **33**
Gökler. "semâ"nın cem'idir. Bu imlâ Kur'ân-ı Kerîm'den mehuzdur. Mamafih Kur'ân-ı Kerîm'in gayrında "semâvât" suretinde de yazılabilir.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḥançer hilāl

semāvi:[İP]
1. **semāvi:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Allahtan gelen , göksel, tanrısal.
13. Mesīḥī-veş mücerred olmayınca
14. Semāvi rāza sen maḥrem degülsin

semek:[İP]
1. **semek:**
Gazel 137
Mısra: **10**
Balık, mâhi.
9. Gözümden degül ḥançerüñ naḳşı dür
10. Güm olacagı yoḳ deñizden semek

2. **semek:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Balık, mâhi.
1. Ḥançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

semen:[KL]
1. **semen:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Yasemin II Sevgilinin yanağı.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

2. **semen:**
Kaside 6
Mısra: **92**
Yasemin.
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen ṣaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

3. **semenden:**-*den*
Kaside 10
Mısra: **18**
Yasemin.
17. Ṣaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden ṣaçdı sīm ü zer nesīm

4. **semen:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Yasemin II Sevgilinin yanağı.
1. İrdi çün rāʿiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

semen-ber:
1. **semen-ber:**
Gazel 1
Mısra: **1**
(Fa.) Yasemin göğüslü.
1. Birisi Ḳız ʿAlīdür kʿol semen-ber
2. Olupdur sükker-i pālūdeden ter

semen-çehre:
1. **semen-çehre:**
Gazel 153
Mısra: **3**
Yasemin yüzlü.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlıġına vire şehādet kefenüm

semend:[FD]
1. **semendi:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **23**
Far. At, kula at.Çevik güzel at.
23. Geh burāḳ-ı berḳ ile ḳadri semendi hem-rikāb
24. Geh meh-i gerdūn-süvār ile celāli hem-ʿinān

2. **semendi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **41**
Far. At, kula at.Çevik güzel at.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdūna ġubār

3. **semend:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Far. At, kula at.
37. Ḥalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

semender-vār:
1. **semender-vār:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Semender. Ateşte yanmadığına inanılan efsanevi bir hayvan. Semender gibi.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

semend-i çarḫa:
1. **semend-i çarḫa:**-*a*
Gazel 139
Mısra: **7**
Feleğin atı. 2. Talih atı.
7. Semend-i çarḫa viren ızṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi tāziyāne gerek

semendi fıkret:
1. **semendi fıkretde:**-*de-i*
Kaside 9
Mısra: **57**
Düşünce atı.
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fıkretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

semend-i nesīm-i şubḥ:
1. **semend-i nesīm-i şubḥ:**
Kaside 17
Mısra: **95**
Sabah rüzgarının atı.
95. Yeldükçe ʿālem içre semend-i nesīm-i şubḥ
96. Bitdükçe ṭaġ u rāgda eşcār u sebze-zār

semend-i şabā:
1. **semend-i şabā:**
Kaside 21
Mısra: **22**
Rüzgarın atı.
21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim şubḥ-ḫīz ola semend-i şabā gibi

semen-ten:
1. **semen-ten:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Yasemin tenli.
35. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

2. **semen-ten:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Yasemin kokulu ten.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

semerci-oġlı:
1. **semerci-oġlı:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Semerci-oğlı.
1. Biri de şol Semerci-oğlı āfet
2. Ana lāʿıḳ mıdur andan o ṣanʿat

semirt-:
1. **semridür:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Besleyip semiz duruma getirmek.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

semmüʾl-ḥıyāṭ:
1. **semmüʾl-ḥıyāṭ:**
Gazel 112
Mısra: **4**
Zehirli iğne .
3. Rişte-i zülfüñle göz dikseṃ ʿaceb mi ḥüsnüñe
4. Kim vücūdum süzen olmışdur gözüm semmüʾl-ḥıyāṭ

semūm-ı ḳahr:
1. **semūm-ı ḳahrı:**
Kaside 6
Mısra: **61**
Kahredici , yok edici sam yeli. Gündüz vakti çölde esip bitki ve hayvanları yok eden rüzgar.
61. Semūm-ı ḳahrı eseydi riyāż-ı ʿāleme ger
62. Yanardı āteş-i gülden seḥer seḥer jāle

2. **semūm-ı ḳahruñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **47**
Kahredici , yok edici sam yeli. Gündüz vakti çölde esip bitki ve hayvanları yok eden rüzgar.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güzer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

sen:[GTS]
1. **sen:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **sen:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Ḥudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

3. **sen:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Cihān sulṭānlıġı baña gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

4. **sen:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

5. **sen:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

6. **seni:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça miḳrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

7. **sen:**
Mesnevi 1
Mısra: **56**
Ikinci tekil şahıs.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

8. **sen:**
Mesnevi 1
Mısra: **62**
Ikinci tekil şahıs.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

9. **sen:**
Kaside 2
Mısra: **23**
Ikinci tekil şahıs.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her aġızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

10. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 5
Mısra: **60**
Ikinci tekil şahıs.
59. Hāsıl-ı deryā vü kān ṭaṭ degül beẕl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

11. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **63**
Ikinci tekil şahıs.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḥteḳar jāle

12. **seni:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **34**
Ikinci tekil şahıs.
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

13. **seni:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **35**
Ikinci tekil şahıs.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫᵛāb

14. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **51**
Ikinci tekil şahıs.
51. Şadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẓlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

15. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **85**
Ikinci tekil şahıs.
85. Maʿnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

16. **sen:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

17. **sen:**
Gazel 8
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

18. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **60**
Ikinci tekil şahıs.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḥsa
60. Sūsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

19. **sen:**
Gazel 9
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri.
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de gönlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

20. **senden:**-*den*
Gazel 9
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

21. **seni:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **16**
Ikinci tekil şahıs.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

22. **seni:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **42**
Ikinci tekil şahıs.
41. Ye ṭoġruluḳ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʿ elifʿ gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

23. **sen:**
Kaside 11
Mısra: **17**
Ikinci tekil şahıs.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

24. **sen:**
Kaside 11
Mısra: **30**
Ikinci tekil şahıs.
29. Şişe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʿın ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

25. **senden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **37**
Ikinci tekil şahıs.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḥamīr

26. **sen:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Ikinci tekil şahıs.
51. Ḥaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿ ri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḥayvāna çün kim şiʿ rden yegdür şaʿir

27. **sen:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Ikinci tekil şahıs.
53. Kāʿināt ḥāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

28. **senüñ:**-*üñ*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Senüñ ḥayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭopṭolu şarāb iderin

29. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **34**
Ikinci tekil şahıs.
33. Ḥayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña ya ʿnī misāl

30. **sen:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Ikinci tekil şahıs.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaşfında bu şīrīn maḳāl

31. **sen:**
Kaside 14
Mısra: **19**
Ikinci tekil şahıs.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḥancer ḥazān

32. **sen:**
Kaside 14
Mısra: **31**
Ikinci tekil şahıs.
31. Her boġazı iplü ile şalınaldan sen begüm
32. Ben ġam ile ġuşşadan şalıncaġa döndüm hemān

33. **sen:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Ikinci tekil şahıs.
35. Sen semen-ten lāle-ruḥsār ile soḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

34. **senden:**-*den*
Kaside 14
Mısra: **62**
Ikinci tekil şahıs.
61. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
62. Anuñ için gizlenür senden dehān ile miyān

35. **seni:**-*i*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
İkinci tekil şahıs zamiri.
3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

36. **sen:**
Kıt'a 14
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Çü gül sen gülşene gel bī-ḥicāb ol
6. Bu mektūbumuza kendüñ cevāb ol

37. **senüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 15
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurāhīnüñ aña gönli aḳar

38. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **13**
Ikinci tekil şahıs.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

39. **senün:**-*üñ*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

40. **sen:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḥayli ceng itdi

41. **sen:**
Kıt'a 16
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

42. **sen:**
Kıt'a 16
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Mesīḥī ḥaste cānlanmış idi sen göre geldükde
6. Hemān sen gitdün anuñ daḥi cānı kendüden gitdi

43. **sen:**
Kaside 16
Mısra: **17**
Ikinci tekil şahıs.
17. Sen ḥüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

44. **sen:**
Kaside 16
Mısra: **49**
Ikinci tekil şahıs.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḥżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḥūra

45. **sen:**
Gazel 16
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Meleksin sen felekdür āsitānuñ
4. Ḳo eşk-i çeşmüm olsun anda kevkeb

46. **seni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **65**
Ikinci tekil şahıs.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

47. **seni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **73**
Ikinci tekil şahıs.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

48. **sensüz:**-*süz*
Kaside 18
Mısra: **18**
Ikinci tekil şahıs.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

49. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **23**
Ikinci tekil şahıs.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

50. **sen:**
Kaside 18
Mısra: **51**
Ikinci tekil şahıs.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

51. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 18
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Gör ṭālīʿ i kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Şandı bizi ceng iderez araladı fırḳat

52. **sensin:**-*sin*
Kaside 20

Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Sensin ol ḫirmen-i luṭf u kerem ü cūd u seḫā
12. Niʿ met-i cūduñ ile oldı ġanī vaḫş ü ṭuyūr

53. **senün:**-*ün*
Kaside 20
Mısra: **17**
Ikinci tekil şahıs.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

54. **senün:**-*ün*
Kaside 20
Mısra: **31**
Ikinci tekil şahıs.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü faẕl u keremle meşhūr

55. **sen:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Ikinci tekil şahıs.
9. Şūfiyā şatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʾeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

56. **seni:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **14**
İkinci tekil şahıs zamiri.
13. Devr-i felekde böyle niçün ġaflet idesin
14. Almış seni çü ḫalḳasına ejdehā gibi

57. **seni:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **32**
Ikinci tekil şahıs.
31. Lāʾiḳ mi dāne ḥırṣı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

58. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 21
Mısra: **33**
Ikinci tekil şahıs.
33. İnşāfʿey Mesīḥī senüñ luṭf-ı ṭabʿuña
34. Ḥaḳdan bu daḥi kişiye başḳa ʿaṭā gibi

59. **senden:**-*den*
Gazel 23
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāżuʿdur murāt

60. **sen:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Ikinci tekil şahıs.
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. Laʾl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

61. **sen:**
Gazel 39
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Ḫasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

62. **sen:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

63. **senden:**-*den*
Gazel 40
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Cebīn ü ḫaddine cān vir Mesīḥī
10. Ki senden ola mihr ü māh ḫoşnūd

64. **seni:**-*i*
Gazel 41
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Şāfʿol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

65. **sen:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Seyl-i eşküm cüst ü cūyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʾ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

66. **sensüz:**-*süz*
Gazel 52
Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda gönlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

67. **sen:**
Gazel 54
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

68. **sen:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

69. **sen:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i ḥüsne diyeler āl ḳırandur

70. **sen:**
Gazel 58
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Ṣovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalıñ yüzlülere akçeyi yandur

71. **seni:**-*i*
Gazel 65
Mısra: **12**
Ikinci tekil şahıs.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

72. **sen:**
Gazel 66
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

73. **seni:**-*i*
Gazel 71
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

74. **sen:**
Gazel 73
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

75. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 74
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola kiʿ aceb sīm-ber ḳuçar

76. **seni:**-*i*
Gazel 77
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

77. **sensüz:**-*süz*
Gazel 77
Mısra: **9**
Ikinci tekil şahıs.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

78. **sensüzin:**-*süz, -in*
Gazel 78
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḫālümi
4. Dūzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

79. **sen:**
Gazel 79
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

80. **sen:**
Gazel 79
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Hengām-ı ṣubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

81. **sen:**
Gazel 85
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Sūsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

82. **sen:**
Gazel 88
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Her bendeye ki itmeyesin sen şehā naẓar
2. Ol derdmende eylemez ayruḳ Ḫudā naẓar

83. **sen:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sen āfītāb-ı ḥüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

84. **seni:**-*i*
Gazel 91
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Hey derdmend dirgüreyin mi seni didüñ
8. Bunuñ gıbi laṭīfeyi ḳo kʾādem öldürür

85. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 93
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

86. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 94
Mısra: **14**
Ikinci tekil şahıs.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

87. **sensüz:**-*süz*
Gazel 98
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Sürsem müjemi nʾola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

88. **sen:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Sen ḫarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

89. **seni:**-*i*
Gazel 99
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Sen ḫarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

90. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 102
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

91. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **9**
Ikinci tekil şahıs.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

92. **sen:**
Gazel 107
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḫālümi
4. Āşiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

93. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 109
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.

5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḫargūş

94. **seni:**-*i*
Gazel 111
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ger aḳçe ister ise seni aġladup ʿavān
4. Ey rind bir ki dirhem-i eşki gözine baş

95. **sensüz:**-*süz*
Gazel 114
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Mihre baḳsam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şuʿāʿ

96. **seni:**-*i*
Gazel 118
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırag

97. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 124
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

98. **sen:**
Gazel 125
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

99. **sen:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

100. **seni:**-*i*
Gazel 126
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

101. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 129
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Bezm-i miḥnetde ḫarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

102. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 129
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Künc-i deyr içre hemin bir ḳurı ḳaraltı durur
6. Cānı yoḳ daʿvi-i ḥüsn ide senüñle şanemüñ

103. **sen:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Mürġ-i dil şaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

104. **seni:**-*i*
Gazel 130
Mısra: **13**
Ikinci tekil şahıs.
13. Ḥaḳ Mesīḥī duʿāsı ile seni
14. Eylesün ser-ferāz Ḳāsım Beg

105. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma şalınmaya şemşīrüñ senüñ

106. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma şalınmaya şemşīrüñ senüñ

107. **sen:**
Gazel 131
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

108. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

109. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Sūz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḫlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdüginçe naḳş-ı tasvīrüñ senüñ

110. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **8**
Ikinci tekil şahıs.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

111. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

112. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **12**
Ikinci tekil şahıs.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya şubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

113. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **14**
Ikinci tekil şahıs.
13. Ey kemend-endāz bir şayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Ṣaglu şollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

114. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **16**
Ikinci tekil şahıs.
15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda meşṭūr olmaşaydı naḳş-ı ṭasvirüñ senüñ

115. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **18**
Ikinci tekil şahıs.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

116. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

117. **sen:**
Gazel 144
Mısra: **8**
Ikinci tekil şahıs.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

118. **sen:**
Gazel 147
Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

119. **sen:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

120. **sen:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

121. **sen:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

122. **sen:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Ey Mesīḥī gevhere yoḳ müşterī
10. Sen gerek deryā gerekse maʿden ol

123. **sen:**
Gazel 152
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfitāb-mertebeden nūr umar hilāl

124. **sen:**
Gazel 153
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlıġına vire şehādet kefenüm

125. **sen:**
Gazel 161
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

126. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 161
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naṣībüm işbu ʿālemden benüm

127. **seni:**-*i*
Gazel 163
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʾola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

128. **seni:**-*i*
Gazel 169
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Kūyuñuñ içinde kim eşküm seni ḫod-bīn ider
4. Ṣañasın kim ḫavż-ı Kevserdür olur mirʾāt-ı ʿadn

129. **seni:**-*i*
Gazel 170
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

130. **sen:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḥüsn

131. **seni:**-*i*
Gazel 172
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ şabāya yoldan izden

132. **sen:**
Gazel 176
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

133. **sende:**-*de*
Gazel 178
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Perkār gibi kūyuñı çigzinmez idi dil
6. Noḳṭa misāli olmasa sende eger dehen

134. **sen:**
Gazel 178
Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Sen gül-ruḫa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış şabā yeline seḥer ġoncalar dehen

135. **sen:**
Gazel 180
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

136. **sen:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

137. **senden:**-*den*
Gazel 181
Mısra: **18**
Ikinci tekil şahıs.
17. Ey Mesīḥī bildi maḳṣūduñ durur būs u kenār
18. Anuñ içün gizlenür senden dehāniyle miyān

138. **sen:**
Gazel 182
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

139. **sen:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

140. **sen:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Māni lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum ṣūretin

141. **sen:**
Gazel 188
Mısra: **12**
Ikinci tekil şahıs.
11. Cānuñı almaġa geldiyse Mesīḥī hecr-i yār
12. Sen de ihzār ide gör bilmez degülsin ʿādetin

142. **seni:**-*i*
Gazel 189
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Ḫoş cevri öğüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

143. **sen:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Ikinci tekil şahıs.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

144. **sen:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

145. **sen:**
Gazel 190
Mısra: **8**
Ikinci tekil şahıs.
7. Ṣanem de cevr ider illā ki ey ḳarḫ
8. Cefā ḳılmaḳda sen de kem degülsin

146. **sen:**
Gazel 190
Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

147. **sen:**
Gazel 190
Mısra: **14**
Ikinci tekil şahıs.
13. Mesīḥī-veş mücerred olmayınca
14. Semāvi rāza sen maḥrem degülsin

148. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 192
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Senüñle daʿvi-i ḥüsn eyler iken mihr ıraḳdan
2. Meh-i nev gördi ol küstāḫlığı geldi alçaḳdan

149. **seni:**-*i*
Gazel 194
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Raḥm itmedüñ Mesīḥīye bir kez egerçi kim
10. Gördükçe seni dir idi ey cān ölüyorın

150. **sen:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Ikinci tekil şahıs.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḥayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

151. **sen:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

152. **sen:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ḳaḳarsın saña perī didügümce
4. Ḳoy a ādem degülmişsin sen ey māh

153. **seni:**-*i*
Gazel 208
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni tesḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʾsīr ide

154. **sen:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Ikinci tekil şahıs.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʾl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

155. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 213
Mısra: **7**
İkinci tekil şahıs zamiri.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline ẓarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʾetde misl-i sürmedān ġonca

156. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 214
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Maḳṣūd senüñ laʾlüñ ü gönlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

157. **sen:**
Gazel 219
Mısra: **10**
İkinci tekil şahıs zamiri.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh ağına

158. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 221
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ṣūfi baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayağına

159. **seni:**-*i*
Gazel 224
Mısra: **9**
Ikinci tekil şahıs.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

160. **sen:**
Gazel 226
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

161. **seni:**-*i*
Gazel 228
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

162. **sen:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Ikinci tekil şahıs.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

163. **sen:**
Gazel 231
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ḳaşuña ger hilāl öykündi ise
4. Sen anuñ ḳalmaġıl eksüklügine

164. **sen:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

165. **sen:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Sen baña itdüklerüñ bir bir Ḥaḳa ʿarż itmege
8. Ruḳ ʿalar baġladum āhum oḳınuñ peykānına

166. **sen:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

167. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvān
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

168. **sen:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Ikinci tekil şahıs.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

169. **sen:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḫidmete

170. **sen:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cūybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

171. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 243
Mısra: **13**
Ikinci tekil şahıs.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

172. **seni:**-*i*
Gazel 244
Mısra: **11**
Ikinci tekil şahıs.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

173. **seni:**-*i*
Gazel 245
Mısra: **1**
Ikinci tekil şahıs.
1. Baġlayayın seni ey dil dilberüñ gisūsına
2. Ola kim bu ḥīle ile iresin pā-būsına

174. **sen:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḥi nicedür yüzi ağını

175. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 260
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa şubḥuñ revzeni

176. **sen:**
Gazel 261

Mısra: **12**
Ikinci tekil şahıs.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

177. **seni:**-*i*
Gazel 262
Mısra: **3**
Ikinci tekil şahıs.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

178. **seni:**-*i*
Gazel 262
Mısra: **13**
Ikinci tekil şahıs.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʾ sözüñüñ naẓmın işitdi

179. **sen:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Ikinci tekil şahıs.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḥusı

180. **sen:**
Gazel 267
Mısra: **2**
Isim Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

181. **sen:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Sen isim 1. isim Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿār itmegi

182. **sen:**
Gazel 269
Mısra: **7**
Isim Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

183. **sen:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

184. **sen:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Ikinci tekil şahıs.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Şayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

185. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **4**
Ikinci tekil şahıs.
3. Döger göġsini ḳılup nāle ʿāşıḳ
4. Senüñ bezm-i ġamuñda çün def ü nāy

186. **senden:**-*den*
Gazel 284
Mısra: **7**
Ikinci tekil şahıs.
7. Ḫūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefādan ġayrı

187. **seni:**-*i*
Gazel 286
Mısra: **8**
Ikinci tekil şahıs.
7. Göñlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

sen sen ol:
1. **sen sen ol:**
Kaside 10
Mısra: **31**
Aklını başına al.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

2. **sen sen ol:**
Gazel 151
Mısra: **6**
Aklını başına al , kesinlikle , asla , hiçbir zaman.
5. Didüm arada ben ü sen olmasa
6. Didi ayruḳ böyle dime sen sen ol

senā:[FD]
1. **senā:**
Kaside 6
Mısra: **97**
Ar. Medih, övme.Aydınlık,nur,Yüksek.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlığını duʿā ile kesb ider jāle

2. **senādan:**-*dan*
Gazel 284
Mısra: **1**
Ar. Medih, övme.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

sencileyin:[TS]
1. **sencileyin:**
Gazel 210
Mısra: **6**
Senin gibi.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

seng:[İP]
1. **seng:**
Kaside 4
Mısra: **43**
Taş,çakıl,kaya.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Ġālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḫtirā

2. **sengi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **44**
Taş.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

3. **seng:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Taş.
29. Bulur mı laʾl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

4. **seng:**
Kaside 21
Mısra: **32**
Taş.
31. Lāʾiḳ mi dāne ḥırşı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

seng it-:
1. **seng itdi:**-*di*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Taş etmek, katılaşmak.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü göñlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

seng-dil:[FD]
1. **seng-dildür:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳaṭı cevvār

2. **seng-dil:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Taş kalp, katı kalp, acımasız (sevgili bağlamında).
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin şadā gibi

3. **seng-dil:**
Gazel 154
Mısra: **4**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.
3. İksīr-i ʿışḳ ḳalbümi ṣāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi ḳıymetüm

seng-diller:
1. **seng-diller:**
Gazel 165
Mısra: **7**
Taş kalpli , acımasız,.
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

seng-i melāmet:
1. **seng-i melāmet:**
Gazel 233
Mısra: **7**
Ayıplama, kınama taşı.
7. Ṣūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʿatinden nʿ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

2. **seng-i melāmeti:**-*i*
Gazel 59
Mısra: **10**
Kınama taşı.
9. Şınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

seng-i mezār:
1. **seng-i mezārında:**-*ın, -da*
Gazel 266
Mısra: **14**
Seng-i kabir (mezar): Kabir taşı, mezar taşı.
13. Mesīḥī derd-i cānāndan ölürse
14. Yaza seng-i mezārında hüve ʿl-ḥay

seng-i miḥnet:
1. **seng-i miḥnet:**
Gazel 225
Mısra: **9**
Eziyet taşı.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

sengīn:[İP]
1. **sengīn:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Taştan, taş gibi, katı, pek.
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ içün şırça göñlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

seng-ḳalb:
1. **seng-ḳalbüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **7**
Taş kalp.
7. Zücācı göñlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfina doyar ne kīnesine

seni:
1. **seni:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Sen, ikinci tekil şahıs.
11. Gerek ki ḫurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʿim olan şaḥşı ġurre-i şevvāl

2. **seni:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Sen, ikinci tekil şahıs.
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḫaşirde seni māt ider o kişt

sensin:
1. **sensin:**
Gazel 9
Mısra: **5**
İkinci teklik şahıs zamirinin bildirme kipiyle kullanımı.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

senün:
1. **senün:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

2. **senüñ:**
Kaside 3
Mısra: **59**
Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
59. Māh-ı nev gibi senüñ eksük gedük bir ḳuluñam
60. Belki eksüklükde olımaz baña hem-ser hilāl

3. **senüñ:**
Kaside 5
Mısra: **73**
Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

4. **senüñ:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi şonucı yine peşīmān unutma hā

5. **senüñ:**
Gazel 13
Mısra: **15**
Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

15. Ḫavf idüp bāz-ı ḫayālüñden senüñ
16. Ḳonmaz oldı çeşmüme tīhū-yı ḫᵛāb

6. **senüñ:**
Gazel 31
Mısra: **5**
Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

senünçün:
1. **senünçün:**
Gazel 67
Mısra: **7**
Senin yüzünden.
7. Ḥāldaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Ṣorma hiç aḥvālümüz kim ḥālümüz it ḥālidür

sep-:[TS]
1. **seper:**-*er*
Gazel 5
Mısra: **8**
Serpmek, saçmak.
7. Ṣolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān aña

2. **seper:**-*er*
Gazel 265
Mısra: **5**
Serpmek, dökmek.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ ṣol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

sepe:
1. **seper:**-*r*
Gazel 87
Mısra: **6**
Serpmek.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

ser:[İP]
1. **ser:**
Kıt'a 1
Mısra: **10**
Far. Baş, kafa.Reis.
9. Be-nazẕāre-i tabʿet ez ġurfe-i ġayb
10. Birün kerde ser duḫterān-ı maʾānī

2. **ser:**
Kaside 3
Mısra: **40**
Far. Baş uç nihayet, zirve, tepe.
39. Sehv idüben reʾyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

3. **serse:**-*se*
Kaside 6
Mısra: **15**
Ser-.
15. Şükūfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

4. **şer:**
Kaside 19
Mısra: **42**
Far. Baş uç nihayet, zirve, tepe.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

5. **ser:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Baş.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

serāb:[İP]
1. **serāb:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Serap, şaşkın hale gelme.Öteki dünya.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʾāb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

serāfīl:
1. **serāfīl:**
Kaside 19
Mısra: **2**
-Özel isim-.
1. Meger ki irdi nesīme nidā-yı Rabb-ı ġafūr
2. Ki geldi hemçü Serāfīl ḳıldı nefḫa-ı şūr

ser-āġāz:
1. **ser-āġāz:**
Gazel 141
Mısra: **5**
Far. 1. Başlangıç. 2. Dibaçe.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḥayyer itdi ʿuşşāḳı nevāsı Yūsufuñ

ser-āġāz-ı hezār:
1. **ser-āġāz-ı hezār:**
Kaside 8
Mısra: **30**
Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül; aşık'ın yeniden başlaması. ilk başlangıç.
29. Şūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Ṣavt-ı cū zemzeme-i sāz u ser-āġāz-ı hezār

ser-āmed:
1. **ser-āmed:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İleri gelen, önde gelen.
1. Bugün meydān-ı ḥüsn içre ser-āmed
2. Güzel dirseñ Naʿlbend-oglı Aḥmed

ser-āmed ol-:
1. **ser-āmed olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 146
Mısra: **6**
Başta gelmek, başta bulunmak, ileri gelmek.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḥi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

ser-ā-ser:
1. **ser-ā-ser:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Baştan başa, tamamıyla.
1. Birisi Sārbānuñ oġlı Niʾmet
2. Ser-ā-ser iştihā vü pür-leṭāfet

2. **ser-ā-ser:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Baştan başa, tamamıyla.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

3. **ser-ā-ser:**
Gazel 98
Mısra: **7**
Baştan başa, tamamıyla.
7. Dil ḥāl ü ḥaṭuñ memleketin gezdi ser-ā-ser
8. Bir güşe bulmadı kʿola mekr ü fitensüz

4. **ser-ā-ser:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Baştan başa, tamamıyla.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

5. **ser-ā-ser:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Baştan başa, tamamıyla.
1. Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

ser-be-ser:
1. **ser-be-ser:**
Gazel 22
Mısra: **2**
Baştan başa.
1. Nehār-ı ḥaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Şanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

2. **ser-be-ser:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Baştan başa.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıḳışa āfītāb ile
8. Kʿencüm çerisi ser-be-ser oġlan uşaḳ durur

3. **ser-be-ser:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Baştan başa.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ açа ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

4. **ser-be-ser:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Baştan başa.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Ṣol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

ser-be-ser dön-:
1. **ser-be-ser dönerdi:**-*er, -di*
Kaside 6
Mısra: **72**
Baştan başa dön-.
71. Havāda münʿakis olsa cevāhir-i tīgüñ
72. Dönerdi dāne-i yāḳūta ser-be-ser jāle

ser-çeşme-i dīn:
1. **ser-çeşme-i dīn:**
Kaside 13
Mısra: **25**
İnanç pınarı, kaynağı.
25. Maʿden-i ʿilm ü ʿamel ser-çeşme-i dīn ü düvel
26. Melceʾ-i aṣḥāb-ı fiṭnat menbaʾ-ı ʿizz ü celāl

serdār:
1. **serdār:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Komutan.
9. Kaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-ferāz-ı bülend-iḳtidār serv

ser-defter:
1. **ser-defterüz:**-*üz*
Gazel 99
Mısra: **2**
(Fa. Ar.) Defterin baş kısmı.(Şiir defterinin başı.).
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı baġlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

ser-efrāz:
1. **ser-efrāz:**
Kaside 7
Mısra: **100**
Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.
99. Çün ḫᵛān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

2. **ser-efrāz:**
Kaside 16
Mısra: **85**
Başını yukarı kaldıran, yükselten, benzerinden üstün olan.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Ẓıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

ser-encām:[MT]
1. **ser-encām:**
Gazel 120
Mısra: **2**
İşin sonu, ölüm.
1. Kesüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣaf ṣaf

ser-feräz:[MT]
1. **ser-feräz:**
Gazel 130
Mısra: **14**
En yüksek.
13. Ḥaḳ Mesīḥī duʿāsı ile seni
14. Eylesün ser-ferāz Ḳāsım Beg

ser-feräz ol-:
1. **ser-feräz ola:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **61**
Yemyeşil olan ve başını yukarı kaldıran.
61. Bāġ-ı cihānda devlet ile ser-ferāz ola
62. Ṣaḥn-ı çemende eyledügince ḳarār serv

ser-feräzegī:
1. **ser-feräzegī:**
Kaside 22
Mısra: **30**
Medh etmek.
29. Ez ān ki rāyet-i ṭabʿem be-medḥ-i tust bülend
30. Be ser-ferāzegī geştem miyān-ı ḫalḳ ʿalem

ser-feräz-ı bülend-iḳtidār:
1. **ser-feräz-ı bülend-iḳtidār:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Yüce gücün başı.
9. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-ferāz-ı bülend-iḳtidār serv

ser-gerdān:[MT]
1. **ser-gerdān:**
Gazel 73
Mısra: **1**
Şaşkın, perişan.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

2. **ser-gerdān:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Şaşkın, perişan ‖ âşık.

3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

3. **ser-gerdānuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 158
Mısra: **1**
Sersem, aklı başından gitmiş.
1. Gündüzin kūyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā ṣubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

4. **ser-gerdān:**
Gazel 254
Mısra: **6**
Şaşkın, perişan ‖ âşık.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḫüsnüñde ser-gerdān idi

ser-gerdān-ı ḫüsn:
1. **ser-gerdān-ı ḫüsn:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Güzelliğinin perişanı.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḫüsn

ser-geşte:[MT]
1. **ser-geşte:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 2
Mısra: **84**
Far. sersem, başı dönmüş.Başı dönmüş.
83. Şāhā ʿināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

2. **ser-geşte:**
Kaside 21
Mısra: **32**
Far. sersem, başı dönmüş.
31. Lāʿiḳ mi dāne ḥırṣı bu fikr-i daḳīḳ ile
32. Ser-geşte eyleye seni seng āsiyā gibi

ser-geşte-hāl:
1. **ser-geşte-hāl:**
Kaside 13
Mısra: **42**
Başı dönmüş, şaşkın.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

ser-girān:[MT]
1. **ser-girān:**
Gazel 213
Mısra: **2**
Far. 1. Geçkince sarhoş. 2. Mahmur. sergirânî: Sergirânlık.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

ser-güzeşt:[KL]
1. **ser-güzeştüm:**-*üm*
Kaside 14
Mısra: **37**
Mâcerâ, serüven
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña ṣor kim zebān-ı ḫāl ile ḳılsun beyān

2. **ser-güzeştümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 193
Mısra: **3**
Far. Başa gelen, baştan geçen olay, macera.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

3. **ser-güzeştüm:**-*üm*
Gazel 236
Mısra: **7**
Far. Başa gelen, baştan geçen vak'a, vekayî.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güzeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

4. **sergüzeştüm:**-*üm*
Gazel 179
Mısra: **3**
Far. Başa gelen, baştan geçen vak'a, vekayî.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe ṣor kim zebān-ı ḫāl ile itsün beyān

serḫoş:[KL]
1. **serḫoş:**
Gazel 57
Mısra: **7**
Sarhoş kelimesinin eski ve asıl şekli.
7. Serḫoş ṣanuban maḥkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

ser-i kilk:
1. **ser-i kilkūñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **48**
Kalemin zirvesi, başı.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilkūñ saḫḫār

ser-i kūy:
1. **ser-i kūyın:**-*ın*
Gazel 33
Mısra: **3**
Sokak başı.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

2. **ser-i kūyıñ:**-*ıñ*
Gazel 251
Mısra: **4**
Sokak başı.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

3. **ser-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 130
Mısra: **10**
Sokak başı.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuṣṣāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg

4. **ser-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 209
Mısra: **7**
Sokak başı.
7. Pā-beste mürġ-i dil ser-i kūyuñda nʾeylesün
8. Bülbül ne deñlü ḫaẕẕ ide būstānda bāg ile

ser-i zülf-i siyāh:
1. **ser-i zülf-i siyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 123
Mısra: **2**
Sİyah saçının ucu, başı.
1. Leb-i laʿlūñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum yoḳ
2. Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ

ser-i zülf:
1. **ser-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 76
Mısra: **3**
Zülfün ucu.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḥsār ʿāşıḳıdur

serīr:[MT]
1. **serīrinde:**-*in, -de*
Kaside 16
Mısra: **17**
Taht.
17. Sen ḫüsn serīrinde şehā gül gibi otur
18. Bülbül gibi ben oḳuyayın maṭlaʿ -ı ġarrā

serīr döşe-:
1. **serīr döşendi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **2**
Taht döşemek, hazırlamak.
1. Tā ki oldı kārbān-ı şayfʿālemden nefīr
2. Sīmden şāh-ı şitā içün döşendi ḫoş serīr

serīr-i şāḫa:
1. **serīr-i şāḫa:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **3**
Padişahın tahtı.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḫa
4. Aña ḳarşu ṭurmaḳ içün giye nergis alṭun üsküf

ser-keş ol-:
1. **ser-keş olanlar:**-*an, -lar*
Kaside 9
Mısra: **47**
Dik başlı ve itaatsiz olmak.
47. Cihanda ser-keş olanlar ṣurāhī gibi müdām
48. İderler ayaġına baş ḳomaġa istiʿ cāl

ser-maḥfil:
1. **ser-maḥfilüñ:**-*üñ*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Meclis başkanı.
1. Biri ser-maḥfilüñ oġlı ʿAlīdür
2. Ḫayālüm gice vü gündüz belidür

ser-nāme:[MT]
1. **ser-nāmedür:**-*dür*
Gazel 84
Mısra: **4**
Mektup başlığı.Ünvan.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

ser-nigūñ:[MT]
1. **ser-nigūñ:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Far. Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.
9. Mey-i merg içürür āḫir Mesīḥī
10. Saña bu ser-nigūñ cām-ı müzehheb

2. **ser-nigūn:**
Gazel 179
Mısra: **9**
Far. Baş aşağı, altı üstüne gelmiş, çevrilmiş.
9. Ṣol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭoptolu olurdı ṭās-ı āsumān

ser-nüvişt:[MT]
1. **ser-nüvişẗümi:**-*ü, -m, -i*
Gazel 20
Mısra: **7**
Alın yazısı.Kaza, taktir.
7. Ser-nüvişẗümi gören levḥa-ı tīgüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

serrāc:[MT]
1. **serrāclarda:**-*lar, -da*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Saraç.Eyerci.
1. Biri serrāclarda Mīrzādur
2. Yüzi şankim sirāc-ı pür-ẓiyādur

ser-sebz:[MT]
1. **ser-sebz:**
Kaside 16
Mısra: **85**
(Fa.) Yemyeşil.Yeşillik,tazelik.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Zıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

ser-tā-ser:[MT]
1. **ser-tā-ser:**
Kaside 3
Mısra: **28**
Baştan başa.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

2. **ser-tā-ser:**
Kaside 10
Mısra: **60**
Baştan başa.
59. Gel bu ḫʸān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

3. **ser-te-ser:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Baştan başa, büsbütün.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her ağızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

serv:[PALA]
1. **servler:**-*ler*
Gazel 5
Mısra: **6**
Selvi. Divan şiirinde adından en çok söz edilen ağaç selvidir.Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem benzetilendir.Yaz kış yeşil kalır.
5. Ḳāmet-i dilberlere ḳarşu bu eşk-i cūy-bār
6. Beñzer ol ḫavża ki durmış servler dīvān aña

2. **servler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **16**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
15. Bād-ı ṣabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını şalup aña ider servler ʿitāb

3. **serve:**-*e*
Müfret 8
Mısra: **1**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

4. **serv:**
Müfret 8
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

5. **servüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **3**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.

3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayağı bāġda olmasa iderdi reftār

6. **servüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **15**
Servi II Sevgilinin uzun boyu
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

7. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 11
Mısra: **4**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdüġiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayağını aldı āb

8. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Servi II Sevgilinin uzun boyu **1.** Olmaġa milket-i çemene şehriyār serv
2. Dikdi livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār serv

9. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. Olmaġa milket-i çemene şehriyār serv
2. Dikdi livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār serv

10. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

11. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı zerrece hergiz ġubār serv

12. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **8**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
7. Naḳḳāş-ı ṣunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

13. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
9. Ḳaddüñ gibi bulınmaya gülşende rāstī
10. Serdār u ser-ferāz-ı bülend-iḳtidār serv

14. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʿy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʿtibār serv

15. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **14**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
13. Nāgeh irişmesün diyü bād-ı ṣabā eli
14. Dāmen-keşīdedür yine perhīz-kār serv

16. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
15. Derd ile ġonca-veş cigeri pāre pāredür
16. İtmez derūn-ı sīnesini āşikār serv

17. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

18. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **20**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

19. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
21. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ʿiẕār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

20. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **22**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
21. Öykünmeyeydi ḳaddüñe ey gül-ʿiẕār serv
22. Mülk-i çemende bulmaz idi iştihār serv

21. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **24**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

22. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **26**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv

23. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
27. Ḳaddüñe istiḳāmet-i ṭabʿıyle rāstī
28. Beñzer diyeydüm olsa idi gül-ʿiẕār serv

24. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳadduñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

25. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **32**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
31. Ol ḳāmetüñ ilişmeye saʿy ile pāyına
32. Her nice el bir ide çemende çenār serv

26. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **34**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
33. Ol şehriyāra ḫidmet içün büstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

27. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **36**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
35. Gel gör ṣafā-yı meşrebini luṭf-ı ṭabʿını
36. Āb-ı revān kenārın ider iḫtiyār serv

28. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **38**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḫazāndan
38. Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥışār serv

29. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **40**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿ ār serv

30. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **42**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
41. Ol ḳadd-i ser-ferāza şebīh olmasa eger
42. Ḳaṭʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

31. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **44**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭopraġum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

32. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **46**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

33. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **48**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
47. Ruḫsār u ḳaddi fikri ile çeşm-i ʿāşıḳa
48. Her gūşe berg-i gül görinür her kenār serv

34. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **50**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

35. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **52**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẕār serv

36. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **54**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
53. Abdāl-ı ʿışḳ olup yaluñ ayaḳ başı ḳaba
54. Ṣaḥrāya düşdi ʿāşıḳ-ı şūrīde-vār serv

37. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **56**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
55. EI götürüp Mesīḥī münācāt ider çenār
56. Kʿola çemende devlet ile pāyidār serv

38. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **58**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaṣīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

39. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **60**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
59. Gülzār-ı dehre nice ki ḥüsn ü bahā virüp
60. Gülşende ola mücib-i nakş u nigār serv

40. **serv:**
Kaside 18
Mısra: **62**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
61. Bāġ-ı cihānda devlet ile ser-ferāz ola
62. Ṣaḥn-ı çemende eyledügince ḳarār serv

41. **servlerle:**-*ler, -le*
Gazel 38
Mısra: **1**
Servi II Sevgilinin uzun boyu
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

42. **serv:**
Gazel 78
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḫayret düşer

43. **serv:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Servi ǁ servi boylu güzel.
5. Ey serv bāġ-ı küyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḫi nem çeker

44. **serv:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Serv beñzerdi ḳadduñe olsa
4. Başdan ayaġa nāz Ḳāsım Beg

45. **serv:**
Gazel 166
Mısra: **4**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

46. **serve:**-*e*
Gazel 176
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. Refʿ-i burḳaʿ ḳıl güle kʿigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḫi raʿnālanmasun

47. **serve:**-*e*
Gazel 176
Mısra: **5**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

48. **serve:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

49. **serve:**-*e*
Gazel 211
Mısra: **1**
Servi II Sevgilinin uzun boyu
1. Ben serve ḳāmetüñi nice ḳılam müşābih
2. ʿĀlem içinde hergīz bir ola mı kih ü mih

50. **serv:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
3. Çün ḥaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

51. **serv:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḥidmete

52. **serv:**
Gazel 247
Mısra: **2**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

53. **serv:**
Gazel 252
Mısra: **6**
Servi II Sevgilinin uzun boyu.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

serv ile çenār:
1. **serv ile çenār:**
Kaside 7
Mısra: **19**
Servi ile çınar.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cūy-ı āb

2. **serv ü çenār:**
Kaside 8
Mısra: **54**
Servi ve çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsī-i eşcār üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenār

server:[FD]
1. **server:**
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
Baş,başkan,reis,ulu.
39. Karşulaşduġı dem iki leşker
40. Şaldı meydāna atın ol server

2. **servere:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **59**
Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis II Hazret-i Peygamber efendimiz.II Sevgili.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

serverā:
1. **serverā:**
Kaside 11
Mısra: **41**
Ey hükümdar,Ey Sultan.
41. Serverā bāġ-ı cihān fānī olınca gelmeye
42. Gülşen-i medḥüñde benüm bigi mürġ-i ḫoş-şafīr

2. **serverā:**
Kaside 13
Mısra: **49**
Ey hükümdar, Ey Sultan.
49. Serverā bu çarḫ-ı kec-revden fiġān kim gösterür
50. Cāhile ṣadr-ı ṣafā vü kāmile ṣaff-ı niʿāl

server-i ʿālem:
1. **server-i ʿālem:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Dünyanın ulusu, padişahı.
23. Server-i ʿālem Ḥasan Paşa ki oldur fī ʿl-mesel
24. Dostına çün güsfend ü düşmene mānend-i şīr

serv-i bülend:
1. **serv-i bülendi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Yüksek servi ağacı.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

serv-i dil-cū:
1. **serv-i dil-cū:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Gönül arayan (çeken) servi boylu güzel.
1. Saña öyküdügiçün serv-i dil-cū
2. Gülistānda ḳılıç çekdi añа şu

servi ḫırāmān:[FD|
1. **servi ḫırāmān:**
Gazel 160
Mısra: **5**
Naz ile salınan servi (mec. Sevgili) 2) çimenliğin servisi (mec.Sevgili).
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

serv-i ḫırāmān-şekil:
1. **serv-i ḫırāmān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Naz ile salınan servi şekilli (Sevgili).
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

2. **serv-i ḫırāmān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Naz ile salınan servi şekilli (Sevgili).
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

3. **serv-i ḫırāmānuñ:**
Gazel 191
Mısra: **2**
Salınarak yürüyen servi.
1. El açar şāḫ-ı şecer şīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḫiteler serv-i ḫırāmānuñ içün

serv-i ḳad:
1. **serv-i ḳaduñ:**-*uñ*
Gazel 247
Mısra: **1**
Servi boy. || Servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili. bkz:Serv-i ḳaddüñ.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

serv-i nāz:
1. **serv-i nāz:**
Gazel 130
Mısra: **1**
İşveli sevgili.
1. Ey boyı serv-i nāz Ḳāsım Beg
2. Şaçı ʿömr-i dırāz Ḳāsım Beg

serv-i revān:[FD]
1. **serv-i revān:**
Gazel 23
Mısra: **16**
Yürüyen selvi; mec. uzun boylu sevgili.
15. Muṣṭafānuñ gül ruḫı devrinde ḥatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

2. **serv-i revān:**-*lar*
Gazel 34
Mısra: **2**
Yürüyen selvi; mec. uzun boylu sevgili.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

3. **serv-i revān:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Yürüyen selvi; mec. uzun boylu sevgili.
9. Gölgeliğüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʾola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

4. **serv-i revān:**
Gazel 269
Mısra: **17**
Yürüyen selvi; mec. uzun boylu sevgili.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sāʾil bagladı

5. **serv-i revānuñ:**-*uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **27**
Yürüyen selvi; mec. uzun boylu sevgili.
27. Görüp nāzını bir serv-i revānuñ
28. Düşerven sāye-veş pāyına anuñ

serv-i sebük-ser:
1. **serv-i sebük-ser:**
Gazel 80
Mısra: **1**
Hafif düşünceli sevgili.
1. Yaşum cüy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki göñlüm öyle ister

serv-i sehī:
1. **serv-i sehī:**
Kaside 8
Mısra: **28**
dogru büyümüş iki daldan ibaret selvi.Güzellerin boyu buna benzetilir]. **27.** Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

serv-i sehi-ḳad:
1. **serv-i sehi-ḳad:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Hoş endamlı sevgili.
1. Yüz bulup ger idine ḥaddüñi mesned kākül
2. Uzadur zulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

serv-i sīmīn:
1. **serv-i sīmīn:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Gümüş servi; ayışığının denizde yaptığı ışık yol.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

2. **serv-i sīmīn:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Gümüş servi; ayışığının denizde yaptığı ışık yol.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

serv-i vücūd:
1. **serv-i vücūdüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **85**
Varlık servisi.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Żıllında anuñ ḫoş geçe aʿlā ile ednā

serv-ḳad:
1. **serv-ḳad:**
Kaside 18
Mısra: **51**
Servi boylu.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

2. **serv-ḳad:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Servi boylu.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

3. **serv-ḳad:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Servi boylu II Sevgili.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliğin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse añа aḳar göñül

4. **serv-ḳadler:**-*ler*
Gazel 198
Mısra: **6**
Servi boylu II Sevgili.
5. Dökilür ḳaddini gördükçe nücūm-ı eşküm
6. Serv-ḳadler çoḳ evet ḳatı kıyāmetdür bu

5. **serv-ḳadlerden:**-*ler, -den*
Gazel 224
Mısra: **8**
Servi boylu.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uşbuʿ-ı şāḫ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

6. **serv-ḳad:**
Gazel 252
Mısra: **8**
Servi boylu.

7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

7. **serv-ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 50
Mısra: **2**
Servi boylu (sevgili).
1. Seyl-i eşküm cüst ü cüyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʾeylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

8. **serv-ḳadde:**-*e*
Gazel 54
Mısra: **3**
Servi boylu (sevgili).
3. Duʿālar itmege sen serv-ḳadde
4. Çenāruñ cismi başdan başa eldür

9. **serv-ḳaddi:**-*i*
Gazel 85
Mısra: **5**
Servi boylu (sevgili).
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

10. **serv-ḳaddi:**-*i*
Gazel 126
Mısra: **5**
Servi boylu (sevgili).
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

11. **serv-ḳadd:**
Gazel 219
Mısra: **2**
Servi boylu (sevgili).
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

12. **serv-ḳaddi:**-*i*
Gazel 241
Mısra: **7**
Servi boylu (sevgili).
7. Sen serv-ḳaddi arayı arayı cüybār
8. Çıḳdı ḥabāblardan ayaġında ābile

serv-ḳāmet:
1. **serv-ḳāmet:**
Mesnevi 1
Mısra: **61**
Servi boylu.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

2. **serv-ḳāmet:**
Mesnevi 1
Mısra: **125**
Servi boylu.
125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Şoyınup Tuncaya girer güzeller

3. **serv-ḳāmet:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Servi boylu.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

4. **serv-ḳāmetüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 285
Mısra: **3**
Servi boylu.
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʿli ḥasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

5. **setr eylemesün:**-*me, -sün*
Gazel 191
Mısra: **8**
Örtmek; saklamak.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

sev-:[GTS]
1. **sevmeyem:**-*me, -y, -em*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
3. Nice sevmeyem ol gül yüzlüyi çok
4. Ki ġonca gibi aġzı var dili yoḳ

2. **sevdügümce:**-*düg, -üm, -ce*
Gazel 71
Mısra: **2**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
1. Bu ne istiġnā olur bu nice ʿizz ü nāz olur
2. Kim seni çoḳ sevdügümce baña meylüñ az olur

3. **sever:**-*er*
Gazel 104
Mısra: **4**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
3. Degmez eli ḳaşımaġa başın hevāndan
4. İnṣāf laʿl-i nābuñı ḫayli sever meges

4. **sevmese:**-*me, -se*
Gazel 137
Mısra: **7**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
7. Meyi ḳalb-i şūfi ne var sevmese
8. Bilür ki ḳılur fāş ḳalbi miḥek

5. **severseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 174
Mısra: **9**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Âşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

6. **sever:**-*er*
Gazel 199
Mısra: **9**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa şuya māʾildür āhū

7. **sev:**
Gazel 201
Mısra: **10**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

8. **sevdi:**-*di*
Gazel 264
Mısra: **1**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʾol melek yolına ḫarc itdi ḳamu mā-meleki

9. **sevmez:**-*mez*
Gazel 273
Mısra: **4**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
3. Ḳabā ile kişi faḫr itmesün kim
4. Dil-āverler igen sevmez ḳabayı

10. **sevdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 281
Mısra: **5**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʾnā piserler urdılar taşı

11. **sevicek:**-*icek*
Gazel 282
Mısra: **1**
1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.
1. Sevicek ḫūbı ondördine dek şay
2. Ki onbeşden geçicek eksilür ay

sevād:[MT]
1. **sevādi:**-*i*
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Siyah, kara.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı maʾānī

sevād-ı dest-ḫaṭuñ:
1. **sevād-ı dest-ḫaṭuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **76**
Siyah el yazısı.II Kara yazı.
75. Dıraḫt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḫaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

sevād-ı şeb-i ḫaṭet:
1. **sevād-ı şeb-i ḫaṭet:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Hattının (yazısının) gecesinin karanlığı.
11. Cüz sevād-ı şeb-i ḫaṭet ne-küned
12. ʿArż-ı ruḫsār meh-liḳā-yı suḫan

sevdā:[KL]
1. **sevdāyı:**-*y, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

2. **sevdāyı:**-*y, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i ṣaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

3. **sevdā:**
Gazel 17
Mısra: **4**
Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

sevdüg:[MT]
1. **sevdügümüñ:**-*ü, -müñ*
Gazel 283
Mısra: **3**
Sevdiği, sevilen.
3. Güzel çoġ ammā ben sevdügümüñ
4. Hiçbir güzelde yoḳdur dehānı

sever geçer:
1. **sever geçer:**-*er*
Gazel 56
Mısra: **10**
Sev-.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

sevgend:[KL]
1. **sevgend:**
Gazel 267
Mısra: **5**
i. (Fars. sevgend) Yemin, ant, kasem.
5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

sevin-:[GTS]
1. **sevinür:**-*ür*
Gazel 2
Mısra: **13**
Sevinç duymak.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

2. **sevinür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **13**
Sevinç duymak.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

sevmez i-:
1. **sevmez imiş:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Sevmezmiş.
5. Raḳībi sūfi daḫi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

sevr:[FD]
1. **sevr:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Boğa burcu, semanın kuzey yarım küresinde bulunan bir burç.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

seydi ġāzi:
1. **seydi ġāziden:**-*den*
Gazel 67
Mısra: **9**
Özel isim.
9. Seydi Ġāziden mi gelmişdür raḳīb olduġıçün
10. Gerçi kim işbu Mesīḥī dahi Rūm abdālıdur

seyl ol-:
1. **seyl oluban:**-*uban*
Gazel 77
Mısra: **2**
Sel olmak, sel haline gelmek.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

seylāb:[MT]
1. **seylābı:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sel.Su akması, akış,akıntı.

3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

2. **seylāb:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Sel (mec. göz yaşı).
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

3. **seylāb:**
Gazel 126
Mısra: **6**
Sel (mec. göz yaşı).
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

seylāb-ı ʿışḳ:
1. **seylāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Sevgilinin aşk seli.
1. Raḥt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ḡālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

seyl-i eşk:
1. **seyl-i eşke:**-*e*
Gazel 62
Mısra: **1**
Gözyaşı seli.
1. İşigüñ seyl-i eşke menzildür
2. Anı redd eyleme ki sāʿildür

2. **seyl-i eşküm:**-*üm*
Gazel 50
Mısra: **1**
Gözyaşı seli.
1. Seyl-i eşküm cüst ü cüyuñda dem-ā-dem cāridür
2. Nʿ eylesün sen serv-ḳaddüñ ʿāşıḳ-ı dīdārıdur

3. **seyl-i eşküm:**-*üm*
Gazel 269
Mısra: **17**
Gözyaşı seli.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sāʿil bagladı

seyl-i fenā:
1. **seyl-i fenāya:**-*y, -a*
Gazel 177
Mısra: **2**
Yokluk seli.
1. Tenüm inceldi müya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

seyl-i meẕellet:
1. **seyl-i meẕellet:**
Kıt'a 3
Mısra: **26**
Alçalıp , ayaklar altına alınma seli.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Bagladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

seyl-i sirişk-i dīde-i giryān:
1. **seyl-i sirişk-i dīde-i giryān:**
Gazel 92
Mısra: **8**
Aġlayan gözün gözyaşı seli.
7. Raʿd-ı efġānumla berk-i āhum itdükçe ḫurūş
8. Tan mıdır seyl-i sirişk-i dīde-i giryān yaġar

seyr:[MT]

1. **seyrini:**-*i, -n, -i*
Kaside 7
Mısra: **24**
Gezinti, gezme ǁ temaşa, manzara.
23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

2. **seyr:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Gezinti, gezme ǁ temaşa, manzara.
75. Her seḥergāh cihān bāġını seyr eylemege
76. Nükhet-i ḫulḳuñ olup esb-i şabā üzre süvār

3. **seyri:**-*i*
Gazel 157
Mısra: **3**
Gezinti, gezme ǁ temaşa, manzara.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur ġiceyle Şām u gündüzin Rūm

4. **seyrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 254
Mısra: **7**
Gezinti, gezme ǁ temaşa, manzara.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

seyr eyle-:
1. **seyr eyler:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **10**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

2. **seyr eylese:**-*se*
Gazel 20
Mısra: **5**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.
5. Kim ki dīdāruñı seyr eylese kūyuñda şehā
6. Ḥaḳ cemālini görüben ola ol ehl-i behişt

3. **seyr eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 78
Mısra: **1**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḥayret düşer

seyr id-:
1. **seyr ide:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Takip etmek, izinde gitmek.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

2. **seyr ide:**-*e*
Gazel 223
Mısra: **2**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.
1. Maḳām idineli naḳş-ı nigār çeşmümde
2. Gelür ki seyr ide naḳşı nigār çeşmümde

3. **seyr idebile bilmezem:**-*e, -bil, -e bilmez, -em*
Kıt'a 3
Mısra: **25**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Bagladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

4. **seyr idersem:**-*er, -sem*
Gazel 51
Mısra: **7**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.
7. Nʿola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

5. **seyr idicek:**-*icek*
Gazel 19
Mısra: **7**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

6. **seyr itdi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **24**
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
23. Dil ʿandelībi görmedi ḳaddüñ gibi senüñ
24. Seyr itdi sebzezārda gerçi hezār serv

7. **seyr itmege:**-*meg, -e*
Kıt'a 3
Mısra: **24**
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

8. **seyr itmege:**-*meg, -e*
Kaside 10
Mısra: **15**
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.
15. Uçup uçup gülsitān-ı ʿālemi seyr itmege
16. Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesīm

seyrān:[FD]
1. **seyrān:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Gezme, gezinme.
7. Nʿola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

2. **seyrānı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **3**
Gezinti ve temâşâ (yeri).
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

3. **seyrān:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Gezme, gezinme.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

seyrān id-:
1. **seyrān idicek:**-*icek*
Kaside 10
Mısra: **31**
Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulḳuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

2. **seyrān itdügin:**-*düg, -in*
Kaside 17
Mısra: **37**
Bakıp , seyretmek.
37. Ḫalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḫi ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

3. **seyrān itmeden:**-*meden*
Kaside 10
Mısra: **19**
Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak.
19. Gülşen (ü) şahrāyı seyrān itmeden menʿ idemez
20. Gerçi kim ayı gümüş zencir ile baglar nesīm

4. **seyrān itsün:**-*sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **86**
Gezinti yapmak, gezmek.
85. Mürg-i rūḥı ṭayerān itdükçe
86. Ḥarem-i ḳudsda seyrān itsün

seyrān ḳıl-:
1. **seyrān ḳılmaga:**-*mag, -a*
Gazel 194
Mısra: **6**
Seyretmek; izlemek.
5. Âşüfte-ḥāl ü ḫaste-i bālinven velī
6. Maḥbūblarla ḳılmaga seyrān ölüyorın

2. **seyrān ḳılup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Seyretmek; izlemek.
1. Bihişt içre ḳılup her laḥza seyrān
2. Bular deñlü melek ararsa Rıḍvān

seyrāna çıḳ-:
1. **seyrāna çıḳsa:**-*sa*
Kaside 2
Mısra: **45**
Gezintiye çıkmak.
45. Seyrāna çıḳsa ḳaşr-ı sarāyına pir-i ʿaḳl
46. Alçak görine gözine eyvān-ı āsumān

seyrān-ı ḫüsn:
1. **seyrān-ı ḫüsn:**
Gazel 170
Mısra: **4**
Güzellik seyri.
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ gūyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḫüsn

seyr-i bāġ-ı kūy:
1. **seyr-i bāġ-ı kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 169
Mısra: **5**
Sevgilinin bulunduğu bahçesinin gezintisi.
5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḫüsniyāt-ı ʿadn

seyr-i gülzār eyle-:
1. **seyr-i gülzār eyledükçe:**-*dükçe*
Kaside 10
Mısra: **39**
Gül bahçesinde gezinmek.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe süseni alup ele
40. Şavuluñ diyü şalar bāġ ehline şeş-per nesīm

seyr-i sebze:
1. **seyr-i sebze:**-*e*
Gazel 180
Mısra: **1**
Yeşillğin, bağın , bahçenin seyri.
1. Seyr-i sebze eyledügüñce sen ey kaşı kemān
2. Gamzeñ oḳına külāhın lāleler eyler nişān

seyr-i semend:
1. **seyr-i semendüñ:**-*üñ*
Kaside 17

Mısra: **68**
At gezintisi.
67. Evtād-ı ḥilmüñ itdi zemīni ʿaleʾs-sükūn
68. Seyr-i semendüñ eyledi eflāki bi-ḳarār

seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ:
1. **seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Aşk yolunun manzarası, gezintisi.
3. Müşkil gelür bāña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

seyyār:[FD]
1. **seyyār:**
Mesnevi 1
Mısra: **86**
1.*gezici; gezen, dolaşan. 2. yerli olmayıp, istenilen tarafa taşınabilen.*
85. Yüzin dürdi ḳara-pūş oldı ʿālem
86. Şañasın ṣābit olsun diyü seyyār

2. **seyyār:**
Kaside 8
Mısra: **52**
1.*gezici; gezen, dolaşan. 2. yerli olmayıp, istenilen tarafa taşınabilen.*
51. Levḥ-i ẕihnüñde olur nice maʿānī sābit
52. Kevkeb-i fikretüñ oldukça felekde seyyār

seyyār ol-:
1. **seyyār olur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **30**
1.*gezici; gezen, dolaşan. 2. yerli olmayıp, istenilen tarafa taşınabilen.*
29. Hemān-dem kim görem bir māh-ruḫsār
30. Nücūm-ı eşk olur çehremde seyyār

seyyid:[TT]
1. **seyyidligine:**-*lig, -i, -n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Efendi,bey,saygı değer kişi.
3. Şaçı olmazsa seyyidligine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

seyyid-oġlı caʿfer:
1. **seyyid-oġlı caʿfer:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Seyyid-oġlı Caʿfer.
1. Birisi Seyyid-oġlı adı Caʿfer
2. Ruḫ-ı rengīn ile āl-i Peyāmber

sez-:[GTS]-[KL]
1. **sezmezdi:**-*mez, -di*
Kaside 5
Mısra: **11**
Sezmek, anlamak.Açık bir delil olmadığı halde bir şeyin varlığını, ne olduğunu veya ne olacağını duygu yoluyle anlamak.
11. İns ü cinden kimse sezmezdi ki bezm-i ḥaşre dek
12. Böyle nā-sāz ola ḳānūn-ı selātin-i cihan

2. **sezdük:**-*dü, -k*
Gazel 135
Mısra: **2**
Sezmek, anlamak, hisset.
1. Gülşen-i dehri şabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

3. **sezmezem:**-*mez, -em*
Gazel 166
Mısra: **2**
Sezmek, anlamak.
1. Ney gibi ger tā kıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

sezed:
1. **sezed:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Yerine getirmek.
7. Sezed ki bāşed hem-çün devāt ḫāne-siyāh
8. Kesī ki ḥükm-i turā ser neyāvered çü ḳalem

şı-:[KL]
1. **şıduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 189
Mısra: **5**
1.Kırmak, bozmak.2) darmadağın etmek.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

sīb ġabġab:[KL]
1. **sīb-ġabġab:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Elmaya benzeyen çene altı.
1. Biri Şerbetçi-oġlı sīb-ġabġab
2. Sözin cüllāb itmiş ol şeker-leb

sidre vü ṭūbā:
1. **sidre vü ṭūbāda:**-*da*
Kaside 5
Mısra: **74**
1.Trabzon hurması nev'inden bir ağaç. 2. Gökte bir makam. ve cennete bir ağaç.
73. Her duʿā mürġin ki senüñ aduña perrān idem
74. Bir nefesde Sidre vü Ṭūbāda eyler āşiyān

sifāl:[KL]
1. **sifāli:**-i
Gazel 177
Mısra: **5**
Çanak, çömlek, köpeklerin yal kabı.
5. Seg-i kūyuñ sifāli bāña yegdür
6. Şarāb-ı kevser ile cām-ı Cemden

2. **sifālin**:-i,-n
Kaside 10
Mısra: **11**
Far. Çamurdan yapılmış şey, çanak çömlek.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

sifāl-i sīne:
1. **sifāl-i sīnede:**-*de*
Gazel 5
Mısra: **7**
Parçalanmış sine, gönül.
7. Şolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān aña

şıfat:[FD]
1. **şıfatın:**-*ı, -n*
Gazel 159
Mısra: **1**
Hal, keyfiyet, sūret, şekil, varlık
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʾle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

şıfır:[GTS]
1. **şıfr:**
Gazel 221
Mısra: **8**
Sıfır, hiç.
7. Ḥaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʾ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı şıfr dehānuñ duragına

şīġa-ı ḫüsn:
1. **şīġa-ı ḫüsnde:**-*de*
Gazel 146
Mısra: **9**
Güzellik avcısı.
9. Şīġa-ı ḫüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf añа tesniye müfred kākül

2. **şīġa-ı ḫüsnde:**-*de*
Gazel 146
Mısra: **9**
Güzellik avcısı.
9. Şīġa-ı ḫüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf añа tesniye müfred kākül

3. **şīġa-ı ḫüsnde:**-*de*
Gazel 146
Mısra: **9**
Güzellik avcısı.
9. Şīġa-ı ḫüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf añа tesniye müfred kākül

sığış-:[KL]
1. **sığışa:**-*a*
Gazel 205
Mısra: **4**
Sıkışık durumda yerleşmek, güçlükle, zar zor sığmak.
3. Nice ḳarār eyleye cānumda ʿaḳl u ʿışḳ
4. Bir memleketde sığışa mı iki pādişāh

sihām-ı bediʿ ü kemān-ı maʿāni:
1. **sihām-ı bediʿ ü kemān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **16**
Belagat oku ve anlam kılıcı.
15. Suḫanhā-yı tu dārem ez bim-i düzdān
16. Sihām-ı bediʿ ü kemān-ı maʿāni

şıḥḥat:[GTS]
1. **şıḥḥat:**
Gazel 261
Mısra: **4**
Sağlık, afiyet.
3. Tenüm ġamuñla figār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu göñül şıḥḥat ile ʿāfiyeti

sīḫ-i kebāb:
1. **sīḫ-i kebāba:**-*a*
Gazel 276
Mısra: **3**
Kebap şişi.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

1. **sīr:[FD]**
Kaside 11
Mısra: **46**
Far. Tok, doymuş, konmuş.
45. Ḳande raġbet yoḳ nite güyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

2. **sīr:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **50**
Far. Tok, doymuş, konmuş.
49. Midḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

3. **şırlar:**-*lar*
Gazel 64
Mısra: **4**
Gizli olan her şey.
3. Ben şarāb-ı laʾl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar şalāḥ-ı tövbemi cānāneler

siḥir:
1. **siḥr:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Cadılık, gözbağcılık, büyücülük.
7. Siḥr ile meger akçe getürür o şanem kim
8. Her laḥzada bu dirhem-i eşk añа revāndur

2. **siḥr:[GTS]**
Gazel 227
Mısra: **1**
Büyü.
1. Gözüñ āğāz idelden siḥr ü rīve
2. Bıraḳdı bu cihān ḥalḳın ġirīve

siḥr it-:
1. **siḥr itmede:**-*me, -de*
Gazel 52
Mısra: **2**
Sihir yapmak, büyülemek; kendine aşık etmek, cezbelemek.
1. Ol leb-i cān-baḫş-ı ʿālem kim Mesīḥ-i şānidür
2. Ḥaḳ bu kim siḥr itmede çeşmi cihān fettānıdur

2. **siḥr itmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sihir yapmak, büyülemek; kendine aşık etmek, cezbelemek.
3. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki añа gülşen olmış şaḫn-ı āteş

siḥr-i ḥelāl:[FD]
1. **siḥr-i ḥelāl:**
Kaside 13
Mısra: **60**
(helal olan büyücülük) : ed. her iki tarafa baglanması mümkün olan bir ara cümle veya kelimeyi muhtevi mısra veya beytin ruha hoş gelmesi hali.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

siḥr-i lafẓ:
1. **siḥr-i lafẓuñ:**-*uñ*
Gazel 38
Mısra: **4**
Sözün sihri, etkisi.
3. Çīn-i zülfüñ cennetüñ bāġına açmışdur ḳapu
4. Siḥr-i lafẓuñ ġoncanuñ aġzına urmışdur kilīd

şıḳ-:[GTS]
1. **şıḳar:**-*ar*
Gazel 79
Mısra: **8**
1. Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak.2. Bir şeyin suyunu çıkarmak.
7. Bāġ-ı felekde ḫūşe-i engūr-ı encümi
8. Her şubḥ yine kendü şıḳar bāġbān-ı mihr

sikender:İskender[SŞ]
1. **sikender:**
Gazel 174
Mısra: **14**
Meşhur Makedon padişahı ve fatihi.*Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter.*
13. Mesīḥīden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

sikke:[KL]
1. **sikkeyi:**-*y, -i*
Gazel 275
Mısra: **5**
Ar. Madeni para. Akça üzerine darp olunan nakış.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Ṣīrīnī ṭaşda yazmaġı bir ṣūret eyledi

sikke- sūret ol-:
1. **sikke- sūret olmaga:**-*ma, -ga*
Kaside 5
Mısra: **34**
Yüzünü allık, rastık vb. ile damgalı sikkeye benzetmiş, boyamış, görünüşü para gibi parlak olan (kimse) ol-.
33. Nakş idüp nām-ı şerifüñ sinesinde sīm ü zer
34. Sikke- sūret olmaga cānlar virürdi her zaman

sikke-i nām-ı şerif:
1. **sikke-i nām-ı şerifüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **43**
Şerifinin namlı nakışı.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Ġālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḥtirā

sil-:[GTS]
1. **siler:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **8**
Silmek, silme işlemi.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

2. **sile:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **53**
Silmek, silme işlemi.
53. Gözüm yaşıñ sile mi ol ki bāġ-ı küyında
54. Diler ki ola dem-ā-dem bu eşk-i ter jāle

3. **sil:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Silmek, temizlemek.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

4. **silme:**-*me*
Gazel 195
Mısra: **4**
Silmek, silme işlemi.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

5. **silmez:**-*mez*
Gazel 224
Mısra: **1**
Silmek (Gözyaşı silmek).
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

silāḥ:[KL]
1. **silāḥın:**-*ın*
Gazel 68
Mısra: **4**
Ar. Kılıç, tüfek gibi cenk aleti.
3. Maḥv oldı şanma şubḥa yakın cevşen-i nücüm
4. Kʿāhum ḥadengi çarḥa silāḥın bıraḳdurur

silaḥdār:[FD]
1. **silaḥdār:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Osmanlılar döneminde padişah, sadrazam, vezir vb. devlet büyüklerinin silahlarına bakan ve koruyan kimse. || *Muhafız olmak.*
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

2. **silaḥ-dāruñ:**- uñ
Kaside 5
Mısra: **37**
Sarayın ileri gelen erkânından birinin ünvanıdır.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

silk-i dürr-i kelimāt:
1. **silk-i dürr-i kelimātın:**-*ın*
Kaside 20
Mısra: **43**
Kelime incisinin pamuğu.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḥḳar ise ṭut maʿẕūr

silk-i ʿışḳ:
1. **silk-i ʿışḳuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 133
Mısra: **1**
Aşkının bağı, ipliği.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḥod çelik

2. **silk-i ʿışḳuña:**-u,- ñ,-a
Gazel 134
Mısra: **1**
O aşk yolu.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿĀlem içinde ol ne ḳul oldı ne ḥod melik

silk-i naẓm-ı tu:
1. **silk-i naẓm-ı tu:**
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Senin şiirinin ipi.
19. Zi-hem nügsiled silk-i naẓm-ı tu tā ḥaşr
20. Be-bārıki-i rīsmān-ı maʿānī

silk-i raḳam:
1. **silk-i raḳam:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Sayı dizisi.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḫūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

silk-i suḫan:
1. **silk-i suḫanum:**-*um*
Gazel 113
Mısra: **6**
Söz ipi.
5. Lüʿlüʾ dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḫanum üzre olur şan güher elfāẓ

sille-i dest-i felek:
1. **sille-i dest-i felekdendür:**
Kaside 13
Mısra: **51**
Feleğin tokadı. Mec: Bela , musibet, felaket.
51. Sille-i dest-i felekdendür fíġānum ḳapuña
52. Kʿeylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

sil-:[KL]
1. **silmekden:**-*den*
Gazel 175
Mısra: **5**
Arındırmak.
5. Gözüm yaşını silmekden dem-ā-dem
6. Olupdur āstīnüm çāh-ı pür-ḫūn

silüp süpür-:
1. **silüp süpürür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **50**
Silip süpürmek. Toplayıp geçmek.
49. Sen mīr-i melek-ṭabʿa maḳām eyleyüp iḥżār
50. Silüp süpürür cennet için dāmen-i ḫūra

2. **silüp süpürür:**-*ür*
Gazel 119
Mısra: **10**
Silip süpürmek. Toplayıp geçmek.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üfʿ

sim:[KL]
1. **sim:**
Kıt'a 2
Mısra: **17**
Ar. Gümüş, fidda.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḥāhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭā-yı suḫan

2. **sīmden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **2**
Gümüş.
1. Tā ki oldı kārbān-ı şayfʿālemden nefīr
2. Sīmden şāh-ı şitā içün döşendi ḫoş serīr

3. **sīm:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Ar. Gümüş. II Gümüş para.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

4. **sīm:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Ar. Gümüş.
1. İrdi çün rāʿiḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

sīm ü zer:[FD]
1. **sīm ü zer:**
Kaside 5
Mısra: **33**
Gümüş ve altın.
33. Nakş idüp nām-ı şerifüñ sinesinde sīm ü zer
34. Sikke- sūret olmaga cānlar virürdi her zaman

2. **sīm ü zer:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Gümüş ve altın.
17. Şaḥn-ı gülzār içre nergis kāse-bāz olduġıçün
18. Berg-i nesrīn ü semenden şaçdı sīm ü zer nesīm

3. **sīm ü zer:**
Gazel 83
Mısra: **8**
Gümüş ve altın.
7. Ḥaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

4. **sīm ü zer:[BA]**
Gazel 174
Mısra: **9**
Gümüş ve altın.2) dünya malı
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

5. **sīm ü zer:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Gümüş ve altın.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

6. **sīm ü zere:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **44**
Gümüş ve altın.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Ġālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḥtirā

sīm-āb-ı sirişk:
1. **sīm-āb-ı sirişk:**
Gazel 75
Mısra: **7**
Gözyaşı gümüşü.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ göñli demirdür

simaṭ:[İP]
1. **simaṭına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 5
Mısra: **57**
Ar. Sofra, sofraya dizilmiş et'ime, sofra.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

sīm-beden:
1. **sīm-beden:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Gümüş bedenli (gümüş gibi beyaz ve parlak).
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

sīm-ber:
1. **sīm-ber:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Beyaz tenli; Gümüş gibi beyaz olan.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

sīm-efşān:
1. **sīm-efşān:**
Murabba 2
Mısra: **3**
Gümüş saçan.
3. Oldı sīm-efşān aña ezhār-ı bādām-ı bahār
4. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

sīm-endām:
1. **sīm-endām:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Gümüş bedenli.
1. Birisi de nigāruñ Ḥācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

sīm-i ḫām ol-:
1. **sīm-i ḫām olsa:**-*sa*
Kaside 4
Mısra: **32**
Ham,işlenmemiş gümüş ol-.

31. ʿAdli eyyāmında her kim ḥaḳḳ-ı ʿabda el ṣuna
32. Boġazına ṭurur olsa bir çekirdek sīm-i ḫām

sīmīn:[İP]
1. **sīmīn:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Gümüş .gümüşten yapılmış .
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kūhı
6. Ne aġır yük çeker mūy-ı miyānuñ

sīm-sāʿid:
1. **sīm-sāʿid:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Gümüş kollu, kolu gümüş gibi parlak ve güzel olan.
1. Birisi Sīm-Sāʿid ḫūb berber
2. Kʿ ana eskilenür yeñiçeriler

sīm-ten:
1. **sīm-tenüñ:**-*üñ*
Gazel 75
Mısra: **8**
Far. Gümüş gibi ak vücutlu sevgili.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ göñli demirdür

2. **sīm-ten:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Gümüş tenli II Sevgili.
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yüsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

şın-:[TS]

1. **şınsa:**-*sa*
Gazel 59
Mısra: **9**
1. Kırılmak, parçalanmak, münkesir olmak. 2. Zayıf düşmek, âciz kalmak. 3. Yenilmek, mağlup, münhezim olmak. 4. Zayi olmak, kaybolmak. 5. Bozulmak. 6. Azalmak, şiddetini kaybetmek.

9. Şınsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

Siñ-: [TS]
1. **siñüp:**-*üp*
Gazel 184
Mısra: **4**
1. Hazmolunmak, vücuda mal olmak. 2. Nüfuz etmek, tesir etmek, yerleşmek. 3. Hoşa gitmek, içine sinmek, yaramak. 4. Gizlenmek, saklanmak, yer tutmak.
3. Hāy u hūy-ı ḫalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫʷābdan

1. **sin:bknz. sen**
Gazel 225
Mısra: **6**
Sen.
5. Dirligümde ḳılmadum ḫod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

sinān:[FD]
1. **sinān:**
Kaside 2
Mısra: **72**
Mızrak,süngü.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

2. **sinān:**
Kaside 5
Mısra: **40**
Mızrak,süngü.
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

sinān-ı maʿānī:
1. **sinān-ı maʿānī:**
Kıt'a 1
Mısra: **18**
Anlam süngüsü.
17. Be-cüz ān ki şūd tīġ-i şārim zebānet
18. Şūde nevk-i kilket sinān-ı maʿānī

sinān-ı mihr:
1. **sinān-ı mihr:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Güneşin mızrağı.
5. Meydān içinde ʿışḳuña dürtüşmege bugün
6. Ḳan ḳazıdur durur yine sehm ü sinān-ı mihr

şındı:[TS]
1. **şındusın:**-*sın*
Kaside 11
Mısra: **35**
Üzerinde maden dövülen, çelik yüzeyli, demir araç, örs.Makas.
35. Derzi-i ḳudret çü tīġüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḫaşmuñ libās-ı ʿömrini eyler ḳaṣīr

sine:[KL]
1. **sine:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
11. Ḥudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

2. **sinede:**-*de*
Gazel 2
Mısra: **8**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña beñzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

3. **sīnemde:**-*m, -de*
Kaside 2
Mısra: **21**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

4. **sīne:**
Kıt'a 3
Mısra: **17**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

5. **sīneme:**-*m, -e*
Müfret 4
Mısra: **1**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

6. **sinesinde:**-*s, -i, -nde*
Kaside 5
Mısra: **33**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
33. Nakş idüp nām-ı şerifüñ sinesinde sīm ü zer
34. Sikke- sūret olmaga cānlar virürdi her zaman

7. **sīnesine:**-*s, -i, -n, -e*
Kaside 5
Mısra: **44**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
43. Nev-ʿarūs-ı nuṣretüñ ʿışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden nʿ ola elif çekse keman

8. **sīnesinde:**-*s, -in, -de*
Kaside 15
Mısra: **28**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

9. **sīnesi:**-*s, -i*
Kaside 15
Mısra: **30**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣtar

10. **sīnede:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **8**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
7. Ey ḳaşı kemān oḳlaruña benzemeyeydi
8. Ḳılmazdı ḳalem nālelerin sīnede iḫfā

11. **sinede:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **54**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemsīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

12. **sîneden:**-*den*
Gazel 24
Mısra: **5**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
5. Irılmaz sīneden fikri raḳibüñ
6. Kʿolur kāfir cehennem içre lābis

13. **sineden:**-*den*
Gazel 72
Mısra: **1**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

14. **sînemden:**-*m, -den*
Gazel 72
Mısra: **3**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
3. Alur göñlümi sînemden ḫayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

15. **sîneden:**-*den*
Gazel 86
Mısra: **15**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
15. Ekābir raġmı çıḳmaz sîneden hiç
16. Mücāvirdür beli düzaḫda küffār

16. **sîneñ:**-*ñ*
Gazel 108
Mısra: **16**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sîneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

17. **sînede:**-*de*
Gazel 129
Mısra: **8**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
7. Rūşen olmazdı göñül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sînede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

18. **sînemüñ:**-*m, -üñ*
Gazel 131
Mısra: **15**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
15. Sînemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda meşṭūr olmaşaydı nakş-ı ṭasvirüñ senüñ

19. **sînemi:**-*m, -i*
Gazel 132
Mısra: **3**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
3. Ġamzeñ oḳına sînemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

20. **sînemden:**-*m, -den*
Gazel 133
Mısra: **7**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
7. Sînemden eylegil ḫaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

21. **sînemi:**-*m, -i*
Gazel 134
Mısra: **7**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
7. Terkeş gibi çü sînemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

22. **sîneme:**-*m, -e*
Gazel 161
Mısra: **5**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sîneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

23. **sînesinden:**-*sin, -den*
Gazel 182
Mısra: **18**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
17. Duʿā itdükçe mevtine Mesīḥī
18. Çaġırur sînesinden cānı āmīn

24. **sîne:**
Gazel 185
Mısra: **1**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
1. Bu müşebbek sîne şaḳlar nakşuñı aġyārdan
2. Kim Ebū Cehli örümcek aġı saḳlar ġārdan

25. **sînem:**-*m*
Gazel 200
Mısra: **4**
Göğüs, bağırʾl gönül yürek.
3. Dükān açdı göñül bāzār-ı ġamda
4. Ki sînem dāġıdur kefl-i terāzū

26. **sînesine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 215
Mısra: **1**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
1. Çü Vaṣl olmadı yārun sînesine
2. Ḳo gitsün yana yana söne söne

27. **sīnedeki:**-*de, -ki*
Gazel 230
Mısra: **11**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḥīnüñ ocaġına şu ḳoyma

28. **sine:**
Gazel 231
Mısra: **7**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

29. **sīneme:**-*me*
Gazel 249
Mısra: **3**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-düz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

30. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 272
Mısra: **3**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

31. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 289
Mısra: **1**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

32. **sīnemi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Far. 1. Göğüs, sadr.
3. Od urup sīnemi ḥammām itdi
4. Gözümden aña iki cām itdi

33. **sīnemde:**-*de*
Gazel 110
Mısra: **1**
Far. 1. Göğüs, sadr.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş

sīne be-sīne:
1. **sīne be-sīne:**
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Gönül gönüle.
11. Ḥudāyā sen beni iletme sine
12. Ḳamusın görmedin sīne be-sīne

2. **sīne-be-sīne:**
Gazel 231
Mısra: **8**
(Fa.) Göğüs göğüse.
7. İlāhī sen beni sine iletme
8. Nigārı şarmadın sīne-be-sīne

sīne-i felek:
1. **sīne-i felek:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Dünyanın, talihin gönlü.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

sīne-i felekdeki:
1. **sīne-i felekdeki:**-*de, -ki*
Gazel 117
Mısra: **3**
Dünyanın, talihin gönlü.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḥaddüñçün iki dāg

sīne-i pür-şerḥam:
1. **sīne-i pür-şerḥamı:**-*ı*
Gazel 234
Mısra: **13**
Yara dolu gönül.
13. Sīne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rīş-hand
14. Yaʿni ol kān-ı melāmet ṭuz eker ḳurbānına

sīne-i şad-çāk:
1. **sīne-i şad-çākden:**
Gazel 183
Mısra: **4**
Paramparça göğüs.
3. Aġlamaġa ḳorḳarın kim bir nigārun adına
4. Anca āvāze çıḳar bu sīne-i şad-çākden

2. **sīne-i şad-çākden:**-*den*
Gazel 183
Mısra: **6**
Paramparça göğüs.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i şad-çākden

sīne-i sūzān:
1. **sīne-i sūzān:**
Gazel 262
Mısra: **12**
Yanan bağır, yanan sine.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

sinek:[KL]
1. **sinek:**
Gazel 136
Mısra: **1**
Çift kanatlılardan, karasinek, sivrisinek vb. pek çok çeşidi olan uçucu böceklerin ortak adı.
1. Sinek üşürdi ḥelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

2. **sinek:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Çift kanatlılardan, karasinek, sivrisinek vb. pek çok çeşidi olan uçucu böceklerin ortak adı. Bağlamda : sevgilinin beni.
5. Ḥālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatdukça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

şıñıḳ:[KL]
1. **şıñıḳ:**
Gazel 164
Mısra: **7**
Kırık.
7. Şıñıḳ gönülleri çün mūmyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

sipāh:[İP]
1. **sipāhuña:**-*u, -ña, -a*
Kaside 2
Mısra: **96**
Asker, ordu.
95. Mülk-i vücūduña felek-i salṭanat medār
96. Encüm-ʿaded sipāhuña çarḫ-ı ẓafer mekān

2. **sipāhu:**-*ı*
Kaside 4
Mısra: **53**
Asker, ordu.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanṣīf ü tazʿīf eyledi ḍarb-ı ḥüsām

3. **sipāh:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Asker, ordu II destek.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

4. **sipāhīdür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **12**
Atlı asker.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

5. **sipāhi:**
Gazel 281
Mısra: **9**
Far. Asker.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

sipāh dur-:
1. **sipāh durur:**-*ur*
Gazel 8
Mısra: **6**
Asker ordusu gibi durur bana.
5. ʿAlem-i āhı çarḫa dikmek içün
6. Encüm-i eşk durur sipāh bana

sipāh-ı fırşat:
1. **sipāh-ı fırşata:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **45**
İmkan , fırsat askeri.
45. Sipāh-ı fırşata reʾy-i bülendidür rehber
46. ʿArūs-ı nuṣrete naʾl-i semendidür ḫalḫāl

sī-pāre:[FD]
1. **sī-pāre:**
Gazel 156
Mısra: **8**
Otuz parça. Kur'an'ın her bir cüzü.
7. Ḳolın ḥamāʾil itmiş idi boynuña raḳīb
8. Gayretden ol ḥamāʾili sī-pāre eyledüm

sipend ol-:
1. **sipend oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **30**
Üzerlik yapmak (koku vermek bağlamında). Üzerlik ol-.
29. Buḫūr itmege teşḫīr-i ġoncaya bülbül
30. Miyān-ı oda sipend oldı ak biber jāle

sipend-i dil ü cān:
1. **sipend-i dil ü cān:**
Gazel 198
Mısra: **11**
Can ve gönül üzerliği, güzel koku.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

siper:[KL]
1. **siper:**
Kaside 8
Mısra: **28**
Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey: kale siperi, gemi siperi. siper-i sâika: Paratöner denilen yıldırım aleti.
27. Bāġda dernek idüp leşker-i ezhār oldı
28. Gül siper lāle ʿalem serv-i sehī sancaḳ-dār

2. **siperlerin:**-*ler, -in*
Kaside 21
Mısra: **26**
Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
25. Maẓlūmun āhı oḳına olma nişāne kim
26. Çarḫuñ siperlerin geçer ilmez ḳażā gibi

3. **siper:**
Gazel 55
Mısra: **1**
Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.
1. Heyʿetde çarḫ egerçi ki çarḫī siper geçer
2. Līkin ḥadeng-i āh anı ılmaz deler geçer

4. **siper:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey: kale siperi, gemi siperi. siper-i sâika: Paratöner denilen yıldırım aleti.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

5. **siperdür:**-*dür*
Gazel 142
Mısra: **4**
Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey: kale siperi, gemi siperi. siper-i sâika: Paratöner denilen yıldırım aleti.
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

6. **sipere:**-*e*
Gazel 217
Mısra: **14**
Far. 1. Kalkan. 2. Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey: kale siperi, gemi siperi. siper-i sâika: Paratöner denilen yıldırım aleti.
13. Ṭayanur ṣadr-ı Mesīḥīye müjeñ
14. Yasdanur şanki dil-āver sipere

siper idin-:
1. **siper idindi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **6**
Kalkan edinmek.
5. Çü gördi ʿāşıḳuñ āh oḳını ferişteler
6. İdindi çarḫ siper ḫavf-ı zaḫm-ı peykāndan

siper ṭut-:
1. **siper ṭutarsa:**-*ar, -sa*
Kaside 6
Mısra: **67**
Korunak yapmak, siper kurmak.
67. Ne deñlü gül gibi laʿlin siper ṭutarsa ʿadū
68. Havāʾi top ile anuñ başın yarar jāle

siper yap-:
1. **siper yapınuban:**-*ın,-uban*
Kaside 15
Mısra: **36**
Korunak edinmek.
35. Ṭoḳınup düşmenüñüñ cengine sūsen şimşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

siper-i çarḫ:
1. **siper-i çarḫdan:**-*dan*
Gazel 279
Mısra: **2**
Dünyanın kalkanı.

1. ʿĀşıḳuñ nāvek-i āh-ı seḥeri
2. Siper-i ḳarḥdan eyler güzeri

sipihr:[FD]
1. **sipihr:**
Kaside 5
Mısra: **57**
Felek | gök | talih.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

2. **sipihr:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Far. Gök, sema.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẕlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

şıra şıra:
1. **şıra şıra:**
Gazel 103
Mısra: **5**
Belirli bir nizam dahilinde .
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. ÜstüḪvāndan ʿacabā şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

sīr-āb-ı ʿışḳ:
1. **sīr-āb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Aşkın suyuna kanmak.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

sirāc:
1. **sirāca:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kandil, mum, meş'ale gibi aydınlatma aracı, ışık.
3. Raḳib el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

2. **sirāce:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kandil, mum, meş'ale gibi aydınlatma aracı, ışık.
3. Raḳib el uzadursa ol sirāca
4. Çıḳarsun ḳoltuġında çaḳ sirāce

sirāc-ı pür-ẕiyā:
1. **sirāc-ı pür-ẕiyādur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Işık saçan kandil.
1. Biri serrāclarda Mīrzādur
2. Yüzi şankim sirāc-ı pür-ẕiyādur

sırāt:[PALA]
1. **sırāt:**
Murabba 3
Mısra: **13**
Ar. 1. Yol: sırât-ı müstakim. 2. Cehennemin üzerine kurulan köprü.
13. Ẕāhidüñ ḥavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

2. **ṣırāṭı:**-*ı*
Gazel 56
Mısra: **6**
Sırat köprüsü, cehennem üzerine kurulmuş ve bütün insanların geçmek zorunda oldukları köprü.
5. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Ṣırāṭı uçar geçer

3. **ṣırāṭuñ:**-*uñ*
Gazel 192
Mısra: **5**
Cehennemin üzerine kurulan köprü.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭururs ın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

ṣırça göñli:
1. **ṣırça göñlümi:**-*üm, -i*
Gazel 66
Mısra: **7**
Kırılgan gönül.
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ içün ṣırça göñlümi
8. Yārān bulara birbirine vay ki çaḳdılar

ṣırça sarāy:
1. **ṣırça sarāy:**
Kaside 11
Mısra: **7**
Sırça vurulmuş tuğladan, yani çiniden yapılıp süslenmiş saray.
7. Āb kim ṣırça sarāy içinde olmışdur nihān
8. Ṣanki bir gün görmedük maḫbūbedür rūşen-zamīr

sirişk:[KL]
1. **sirişkümi:**-*üm, -i*
Kaside 6
Mısra: **55**
Gözyaşı.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʿ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

sırr:[KL]
1. **sırruñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 16
Mısra: **22**
Gizli husus.
21. Gül yapraġ ağızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

sırr-ı ʿarş-rā:
1. **sırr-ı ʿarş-rā:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Gökyüzünün ve dışının sırrı, bilinmezliği.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

sırr-ı ġayb:
1. **sırr-ı ġaybı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **130**
Gizlilik sırrı.
129. Olur şan gice vü gündüz berāber
130. Futada Ḥaḳ komış bir sırr-ı ġaybı

şırt:[GTS]
1. **şırtında:**-*ın, -da*
Kaside 17
Mısra: **5**
Boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm.
5. Şırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim şūret-i ecel görinür anda āşikār

2. **şırtında:**-*ın, -da*
Kaside 17
Mısra: **17**
Sırt , arka.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

3. **şırtında:**-*ın, -da*
Kaside 17
Mısra: **22**
Sırt , arka.
21. Keştī-i Nūḥa daḥi aġaç ṭaşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri şırtında yādigār

şīt:
1. **şītuñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **36**
Ar. 1. Şöhret, ün. 2. Çatırtı çıtırtı gibi ses.
35. Ḥalḳa ızhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẕluñı
36. Ṭolanur şītuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

şīt ü şadā:
1. **şīt ü şadāsı:**-*s, -ı*
Gazel 141
Mısra: **8**
Ses sada.
7. Andururs a bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü şadāsı Yūsufuñ

sitāned:
1. **sitāned:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Bahçe.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

sitāre:[FD]
1. **sitāreñle:**-*ñ, -le*
Kaside 14
Mısra: **39**
Yıldız.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḥa diküpdür nerdübān

2. **sitāreler:**-*ler*
Gazel 60
Mısra: **6**
Yıldız | talih, baht.
5. Keſşüñde naʾlçeñle gören kepkepüñ şanur
6. Düşmişdür ayaġuña hilāl ü sitāreler

3. **sitāremle:**-*m, -le*
Gazel 179
Mısra: **7**
Yıldız | talih, baht, kader.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḥa diküpdür nerdübān

4. **sitāre:**
Gazel 270
Mısra: **7**
Yıldız.
7. Felekde görinen şanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

sitem:[KL]
1. **sitemüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 189
Mısra: **5**
Zulüm, eza, cefa.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

şīt-i ʿadl:
1. **şīt-i ʿadlüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **39**
Adaletin sesi.
39. Şīt-i ʿadlüñ şavṭını sāmiʿ durur güş-ı aşamm
40. Būy-ı luṭfuñ ḥulḳına şāhid durur maġz-ı zükām

2. **şīt-i ʿadlüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **31**
Adaletin sesi.
31. Şīt-i ʿadlüñ sāʿiḥ-i şaḥrā-yı şaḥn-ı kāʿināt
32. Vaşf-ı ẕātuñ sābiḥ-i deryā-yı nīl-i āsumān

siyāb:[FD|
1. **siyāb:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Giyecekler.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿI-i nāb
2. Reng-i ḥaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

siyāb-ı şubḥ:
1. **siyāb-ı şubḥ:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sabahın libası,urbası.
7. Çirk-i ẕalāmı yumasa şebnem şabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı şubḥ

siyāh:[GTS|
1. **siyāh:**
Gazel 3
Mısra: **11**
Kara.Ak beyaz karşıtı.
11. Ḥaṭṭı gibi siyāh durur çehre-i raḳīb
12. Ālūde oldı şanki mürekkeble bed-liḳā

2. **siyeh:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Siyah, kara.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı maʾānı

3. **siyeh:**
Mesnevi 1
Mısra: **128**
Siyah. "Siyah" muhaffefi.
127. Açılur aḳ gögüsler ince beller
128. Siyeh futa ḳuşanur ak dilber

4. **siyehtür:**-*tür*
Gazel 217
Mısra: **5**
Siyah.
5. Ḫāl-i hindū ne siyehtür kʿöginür
6. Küfr-i zülfüñ ile ol dīni ḳara

siz:[GTS]
1. **siz:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **19**
Ikinci çoğul şahıs zamiri
19. Ebr şanmañ ḥāʿil-i ḫurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḫālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

2. **sizden:**-*den*
Gazel 172
Mısra: **2**
Ikinci çokluk şahıs zamiri. Siz.
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

3. **size:**-*e*
Gazel 263
Mısra: **5**
2. çoğul şahıs. Siz.

5. ʿUşşāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

söbek:[KL]
1. **söbeki:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **8**
Değirmen taşının üzerinde döndüği sivri demir,mil.Yumurta şeklinde olan, oval.
7. Rind-i mey-ḫᵛār işigiñi gümüşletse nʾola
8. Sāḳ-ı Sāḳi görinür çün iki gümüş söbeki

sofra:[GTS]
1. **sofra:**
Murabba 1
Mısra: **14**
Sofra.
13. Sāḳinüñ parmaḳları cām-ı mey-i şahbā ile
14. Orta yerde sofra ḳurş-ı nān-ı mihr-āsā ile

2. **sofrasında:**-s, *-ı, -nda*
Kaside 5
Mısra: **58**
Sofra.
57. Bezm-i iḫsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

sofra-ı felek:
1. **sofra-ı felekde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **86**
Dünya sofrası.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

sofra-ı hecr:
1. **sofra-ı hecrde:**-*de*
Gazel 196
Mısra: **1**
Ayrılık sofrası.
1. Sofra-ı hecrde daʾim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yırın

sofra-ı iḫsān:
1. **sofra-ı iḫsān:**
Kaside 5
Mısra: **64**
Lütuf sofrası.
63. Luṭfʾu iḫsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḫsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

sög-:[KL]
1. **sög:**
Gazel 7
Mısra: **6**
Irza, nâmûsa dokunan, ayıp, çirkin ve haysiyet kırıcı birtakım kalıplaşmış sözler söylemek, küfretmek.
5. ʿĀşıḳlarını añıcaḳız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı sög ey dil-rübā bāña

2. **sög:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Kötü söz söylemek.
5. ʿĀşıḳlaruñı luṭfʾile yād eyleyicegiz
6. Sög bāña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

3. **sögse:**-*se*
Gazel 19
Mısra: **8**
Kötü söz söylemek.
7. Luṭf-ı dehenüñ seyr idicek bāġda bülbül
8. Sögse ne ʿaceb ġoncalaruñ aġzına ḳat ḳat

4. **söger:**-*er*
Gazel 55
Mısra: **6**
Kötü söz söylemek.
5. Aġzuñ duʿāludur bāña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

5. **sögelden:**-*el, -den*
Gazel 227
Mısra: **5**
Kızmak, azarlamak.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ bāña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

6. **sög:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Kızmak, azarlamak.
3. Laʿiḳ degülse būse ʿaṭāsına ben ḳuluñ
4. Sög bāri bir kez aġzuma ol laʿl-i nāb ile

7. **sögdi:**-*di*
Gazel 251
Mısra: **5**
Kızmak, azarlamak.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar añа sögeni

8. **sögdügiçün:**-*düg, -içün*
Gazel 251
Mısra: **6**
Kızmak, azarlamak.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar añа sögeni

9. **sögeni:**-*en, -i*
Gazel 251
Mısra: **6**
Kızmak, azarlamak.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar añа sögeni

10. **sögeyidi:**-*y, -idi*
Gazel 221
Mısra: **6**
Sövmek: Can yakıcı, kötü söz söylemek.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭoldurı ṭoldurı sögeyidi çanagına

şoḥbet:[PALA]
1. **şoḥbetin:**-*i, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Görşüp,konuşma. Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.
7. Ḳanda ki cemʿ olup ide mey şoḥbetin bular
8. Ol meclis içre gözlerümi iki cām ḳıl

2. **sohbetin:**-*in*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.
7. Üşüp mey sohbetin itdüklerince
8. Dil-i nālānumı sāzende eyle

3. **şoḥbet:**
Kıt'a 3
Mısra: **18**
Ar. Görüşüp konuşma.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

4. **şoḥbete:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **5**
Ar. Görüşüp konuşma.
5. Erbāb-ı bāġı gördi ki cemʿ oldı şoḥbete
6. Ol bezme ḳıldı āhı odı bülbüli kebāb

5. **şoḥbeti:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **35**
Ar. Görüşüp konuşma.
35. Bozılup şoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

6. **şoḥbetümde:**-*üm, -de*
Gazel 45
Mısra: **8**
Ar. Görüşüp konuşma.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Şoḥbetümde çala İsrāfil şūr

7. **şoḥbetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 100
Mısra: **6**
Ar. Görüşüp konuşma.
5. Ḥalḳı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi şoḥbetümüz

8. **şoḥbete:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **1**
Söyleşi, hasbihal.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḥidmete

9. **şoḥbete:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **6**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḥışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

10. **şoḥbet:**
Gazel 258
Mısra: **2**
Ar. Görüşüp konuşma.
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

soḥbet it-:
1. **soḥbet itmege:**-*meg, -e*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Konuşmak, sohbet etmek.
3. Senüñ ḥayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

2. **şoḥbet itmege:**-*meg, -e*
Kaside 14
Mısra: **35**
Konuşmak, sohbet etmek.
35. Sen semen-ten lāle-ruḥsār ile şoḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

3. **şoḥbet itmege:**-*me, -ge*
Gazel 180
Mısra: **3**
Konuşmak, sohbet etmek.
3. Sen semen-ten lāle-ruḥsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

şoḥbet-āferīn:
1. **şoḥbet-āferīn:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Övgü dolu sohbet, memnun kalınan konuşma.
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil şoḥbet-āferīn
8. Şuḷṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

şoḥbet-i ḫās:
1. **şoḥbet-i ḫās:**
Gazel 64
Mısra: **10**
Özel sohbet.
9. Dil-rübālar geldiler çıḳsun Mesīḥī cān u dil
10. Şoḥbet-i ḫās içre çün lāyıḳ degül bīgāneler

şoḥbet-i şaḥrā:
1. **şoḥbet-i şaḥrā:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Sahranın, ovanın sohbeti.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḥ ile şoḥbet-i şaḥrā nasīb

şoḳ-:[GTS]
1. **şoḳma:**-*ma*
Müfret 9
Mısra: **1**
İçine veya arasına girmesini sağlamak.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey göñül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

2. **şoḳıldı:**-*ıl, -dı*
Gazel 210
Mısra: **4**
İçine veya arasına girmesini sağlamak.
3. Bilüñe şarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḥi ne yüz ile şoḳıldı araya

şoḳaḳ:[GTS]
1. **şoḳaḳda:**-*da*
Gazel 81
Mısra: **8**
Sokak.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Şoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

soḳaḳ soḳaḳ:
1. **soḳaḳ soḳaḳ:**
Gazel 126
Mısra: **6**
Ikileme.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

şoḳın-: [TS]
1. **şoḳındı:**-, *-dı*
Kaside 2
Mısra: **25**
Takınmak.
25. ʿİsā başına süzen-i ġamzeñ şoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrisʾe armaġān

şol-:şu
1. **şoldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **93**
T. Şu, o.
93. Şoldı ol gülşen-i devlet çünkim
94. Ġoncalar çāk-i girībān itsün

şolaġ(k):[TS]
1. **şolaġ:**
Gazel 209
Mısra: **4**
Eski Osmanlı devrinde padişahın özlük muhafızı olan yeniçeri.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür şolaġ ile

soñ:[KL]
1. **soñ:**
Gazel 277
Mısra: **13**
Nihayet.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

söne söne:
1. **söne söne:**
Gazel 215
Mısra: **2**
Sönerek.
1. Çü Vaṣl olmadı yāruñ sīnesine
2. Ḳo gitsün yana yana söne söne

şoñra:[GTS]
1. **şoñra:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Daha ileri bir zamanda.
3. Gören küyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufı ön şoñra bu kurt

2. **soñra:**
Gazel 65
Mısra: **12**
Sonra.
11. Mesīḥī ārzū-yı kūy-ı dil-dār
12. Seni öñ soñra ehl-i cennet eyler

3. **sonra:**
Gazel 81
Mısra: **3**
Sonra.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

4. **şoñra:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Daha ileri bir zamanda, müteakiben.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en şoñra kefensüz

5. **şoñra:**
Gazel 143
Mısra: **2**
Daha ileri bir zamanda, müteakiben.
1. Öyküdi gerçi lebleriüñe ey nigār laʿl
2. Şoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

6. **şoñra:**
Gazel 163
Mısra: **10**
Daha ileri bir zamanda, müteakiben.
9. Mesīḥī ḥaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi añа vā ḥasretā ʿömrüm

7. **şoñra:**
Gazel 238
Mısra: **10**
Sonra.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

şonuc:[GTS]
1. **şonucı:**-*ı*
Gazel 10
Mısra: **4**
Netice.
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi şonucı yine peşīmān unutma hā

şor-:[GTS]
1. **şorılursa:**-*ıl, -ur, -sa*
Mesnevi 1
Mısra: **41**
Sormak.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḫi degmez irte nevbet

2. **şorar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **46**
Sormak.
45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḫaberin ġoncadan şorar jāle

3. **şor:**
Kaside 14
Mısra: **38**
Sormak.
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña şor kim zebān-ı ḫāl ile ḳılsun beyān

4. **sormaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 56
Mısra: **9**
Sormak.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

5. **şoram:**-*am*
Gazel 57
Mısra: **9**
Sormak.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

6. **şorma:**-*ma*
Gazel 67
Mısra: **8**
Sormak.
7. Ḫālдaş olalı senünçün raḳīb ile şehā
8. Şorma hiç aḥvālümüz kim ḫālümüz it ḫālidür

7. **şorar:**-*ar*
Gazel 116
Mısra: **10**
Sormak, araştırmak.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında şorar şemʿ

8. **şordum:**-*du, -m*
Gazel 138
Mısra: **8**
Sormak, araştırmak.
7. Vāʾız-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

9. **şorduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 172
Mısra: **6**
Sormak, araştırmak.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ ṣabāya yoldan izden

10. **şor:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Sormak.
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḫāl ile itsün beyān

11. **şor:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Sormak.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalkı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

12. **şorañ:**-*añ*
Gazel 188
Mısra: **7**
Sormak.
7. Ey gelüp ḫālüm şorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

13. **şoralum:**-*alu, -m*
Gazel 198
Mısra: **4**
Sormak.
3. Cān baġışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Şoralum gel ṭudaġından ki ne ḫikmetdür bu

14. **şora:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **6**
Sormak.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Şora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

15. **soraraañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 244
Mısra: **9**
Sormak.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

16. **şordum:**-*du, -m*
Gazel 276
Mısra: **6**
Sormak.
5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Sūsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

şorut-:[İP]
1. **şorıtdı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **6**
Halk ağızı. somurtmak.
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme şorıtdı

şovuḳ:[TS]
1. **şovımış:**-*mış*
Gazel 262
Mısra: **11**
Soğumak.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

2. **şovumış:**-*mış*
Gazel 149
Mısra: **6**
Soğuk.
5. Zülfüñü laʾlüñ görüp girmiş ẓalāma āb-ı Ḫıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

3. **şovuḳdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **18**
Soğuk.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

4. **şovuḳdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **19**
Soğuk.
19. Ben şovuḳdan şubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aşḥābüʿs-saʿīr

5. **şovuḳ:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Soğuk.
55. Ḫᵛāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu şovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

6. **şovuḳdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **57**
Soğuk.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

7. **şovuḳluḳ:**-*luḳ*
Gazel 58
Mısra: **9**
Soğuk.
9. Şovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḫi yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur

8. **şovumasun:**-ma,-*sun*
Kaside 11
Mısra: **11**
Soğuk olmak.
11. Saḫt olup kışdan nice şovumasun billāhi āb
12. Ḳalʾa-i yaḫ içre anı her seḥer eyler esīr

şovuḳ al-:
1. **şovuḳ aldurup:**-*dur, -up*
Gazel 213
Mısra: **4**
Soğuk almak.Üşütmek.
3. Bolay ki derleyem diyü budur örtündügi ḳat ḳat
4. Ki kendüye şovuḳ aldurup olmış nā-tüvān ġonca

şovuḳ şovuḳ:
1. **şovuḳ şovuḳ:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Soğuk soğuk.
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

şoy-:[KL]
1. **şoyınup:**-*ın, -up*
Mesnevi 1
Mısra: **126**
Giysiyi çıkarmak II Kişiliğin değiştirilip başka bir mizaca dönüştürülmesi.
125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Şoyınup Tuncaya girer güzeller

2. **şoyup:**-*up*
Gazel 276

Mısra: **1**
Yapraklarının dökülüp, ağacın soyunması.
1. Bād-ı dey şāḫı soyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḥalkı soyup ḳırmadı

3. **şoyup:**-*up*
Gazel 276
Mısra: **2**
Hırsızlık yapmak, kişinin her şeyini çalmak.
1. Bād-ı dey şāḫı soyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḥalkı soyup ḳırmadı

4. **şoyınıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 98
Mısra: **3**
Soyunmak II Dünyevi (maddi) unsurlardan sıyrılmak; günahlardan arınmak.
3. Baḳsun tenüñe soyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

5. **söyinür:**-*ür*
Gazel 157
Mısra: **5**
Sönmek.
5. Söyinür gibi itdügince geh geh
6. Şanuram kim nigāra göz ḳıpar mum

6. **söyinmeye:**-*y, -e*
Gazel 252
Mısra: **14**
Sönmek.
13. Nār-ı firāḳḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

söyün-:[KL]
1. **söyündürürken:**-*dür, -ür, -ken*
Kaside 10
Mısra: **5**
Söndürmek, parlaklığını gidermek.
5. Şuʿlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

söz:[GTS]
1. **sözin:**-*i, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Biri Şerbetçi-oġlı sīb-ġabġab
2. Sözin cüllāb itmiş ol şeker-leb

2. **söz:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
7. Ne mümkin var ki żikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi gönlümden geçürem

3. **sözüme:**-*üm, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **65**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

4. **söz:**
Kaside 2
Mısra: **62**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaşruñda bāġbān

5. **sözlerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Kaside 6
Mısra: **91**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen ṣaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

6. **söz:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Żikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

7. **sözüñ:**-*ü, -ñ*
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʿide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

8. **sözı:**-*ı*
Gazel 15
Mısra: **6**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. Sözüm vaṣf-ı leb-i laʿlüñle hem rengīn ü hem şīrīn Sözüm vaṣf-ı leb-i laʿlüñle hem rengīn ü hem şīrīn.
5. Şūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda diñler isem anı sözı külli ʿayb

9. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 44
Mısra: **14**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
13. Şāʿ irüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

10. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 46
Mısra: **13**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Şanki ʿİsādur inüp itdi żuhūr

11. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 47
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ şarīridür dem-i şūr

12. **sözi:**-*i*
Gazel 63
Mısra: **13**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
13. Sözi cān-baḫşdur Mesīḥīnüñ
14. Şañasın kim Mesīḥ-i Meryemdür

13. **söz:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

14. **sözin:**-*in*
Gazel 83
Mısra: **9**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Her kim ki mıṣṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher şanur

15. **sözüm:**-*üm*
Gazel 93
Mısra: **15**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Ṣañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

16. **sözini:**-*i, -n, -i*
Gazel 114
Mısra: **1**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Żāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme żāʿ

17. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 127
Mısra: **1**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yılduzı düşdi ḳamerüñ

18. **sözden:**-*den*
Gazel 131
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Gitmesün diyü göñülden luṭf-ı lafẓuñ lezzeti
10. ʿAḳlum evvel sözden alur ḥüsn-i taʿbīrüñ senüñ

19. **sözi:**-*i*
Gazel 150
Mısra: **12**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Gün yüzüñ midḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

20. **sözüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 163
Mısra: **6**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʿola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hāʿ ömrüm

21. **sözüm:**-*üm*
Gazel 175
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mıṣraʿ-ı mevzūn

22. **söz:**
Gazel 186
Mısra: **3**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
3. Söz eydür sūfī düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

23. **sözüm:**-*üm*
Gazel 186
Mısra: **8**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

24. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 207
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḥusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

25. **sözin:**-*in*
Gazel 239
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
11. Ol gülʿ iżār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḥsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

26. **söz:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

27. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 255
Mısra: **16**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri tesḫīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsūn oldı

28. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 258
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
9. Şeh-i iḳlīm-i naẓm olduñ Mesīḥī
10. Cihānı ṭutdı sözüñ ṭumṭurāḳı

29. **sözüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 262
Mısra: **14**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.
13. Żilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʿlüʿ sözüñüñ naẓmın işitdi

30. **sözlerüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 118
Mısra: **9**
Söz, kelimelerden oluşan kavram bütünlüğü, kelâm, kavl.
9. Ey Mesīḥī cān-fezādur sözlerüñüñ her biri
10. Ḥişşe-i ʿışḳ-ı ḥabīb olan urur aña ḳulaġ

söz aç-:
1. **söz açsam:**-*sa, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Bahis konusu etmek, söylemek.
3. Söz açsam ḥüsninüñ bir hiṣṣesinden
4. Uzun olurdı Yūsuf ḳıṣṣasından

söz deg-:
1. **söz degürmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 254
Mısra: **9**
Laf söz gelmesine mani olmak, korumak, kollamak.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle ṣol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

söz söyle-:
1. **söz söyleye:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Bahsetmek, söz açmak.
5. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḫaber
6. Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzārdan

söz ata
1. söz **ata:**
Kaside 2
Mısra: **62**
Laf atmak.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaṣruñda bāġbān

söz ṭoġru olsa oḳdan ḳatı gelür:
1. **söz ṭoġru olsa oḳdan ḳatı gelür:**-*dan-sa-ür*
Gazel 200
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Söz doğru olsa okdan sert gelir.
7. Nʿola kār itse cāna vaṣf-ı ḳaddüñ
8. Gelür oḳdan ḳatı söz olsa ṭoġru

söze gel-:
1. **söze geldükçe:**-*dükçe*
Gazel 198
Mısra: **3**
Konuşmak, söylemek.
3. Cān baġışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Ṣoralum gel ṭudağından ki ne ḥikmetdür bu

2. **söze gelicek:**-*icek*
Gazel 178
Mısra: **4**
Konuşmaya başladığında.
3. Maḥbūblarda olmasa dürc-i dürer dehen
4. Göstermez idi söze gelicek güher dehen

sözinüñ eri:
1. **sözinüñ eridür:**-*dür*
Gazel 44
Mısra: **14**
Sözünde doğru olmak.
13. Ṣāʿ irüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

şu ḳoy-:
1. **şu ḳoyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **12**
Su dökmek, söndürmek.
11. Fāş eyleyüben sīnedeki āteş-i ʿışḳı
12. Ey eşk Mesīḥīnüñ ocağına şu ḳoyma

şu sep-:
1. **şu sepeler:**-*e, -ler*
Kaside 8
Mısra: **2**
Su serpmek.
1. Ḫᵛāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyūn-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār

2. **şu seper:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **36**
Su serpmek.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ ṣabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her ṣubḥ şu seper jāle

3. **şu sepme:**
Kaside 2
Mısra: **32**
Su serpmek
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Ḳarşu şu sepmeseydi añа çeşm-i dür-feşān

4. **şu sepme:**
Kaside 2
Mısra: **32**
Su serpmek
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Ḳarşu şu sepmeseydi añа çeşm-i dür-feşān

şu ṭaşu-:
1. **şu ṭaşur:**-*r*
Kaside 16
Mısra: **51**
Su taşımak.
51. Ḳarşu şu ṭaşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʿvā

şu yolı:
1. **şu yolında:**-*nda*
Gazel 201
Mısra: **4**
Dere vs su geçen yer.
3. Eşkümle ḫarāb olsa nʿola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

suʿāl:[FD]
1. **suʿāl:**
Kaside 9
Mısra: **8**
Sorma,soruşturma,soru.
7. Gel ey ḳıyāmete inkār iden işit ki benüm
8. Ḳulaġuma li-meniʾl-mülk diyü geldi suʿāl

suʿāl it-:
1. **suʿāl itdükçe:**-*dükçe, -, -*
Kaside 7
Mısra: **41**
Soru sor-.
41. Saña zebān-ı ḥāl ile itdükçe ben suʿāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

2. **suʿāl itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 4
Mısra: **21**
Soru sor-.
21. Ben suʿāl itdüm hilāle kim bu deñlü ḳadr ile
22. Niçün alçaḳdan gelüp böyle idersin iltiyām

suʿbān:[İP]
1. **suʿbāndur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **10**
Büyük yılan, ejderha; -cennet bekçisi-.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳıldukça her bir tarı suʿbāndur bāña

şubaşı:[KL]
1. **şubaşı:**
Gazel 281
Mısra: **10**
Komutan.
9. Mesīḥī bir sipāhi idi likin pādişāh-ı ʿışḳ
10. Ayaḳlarda görüp gözi yaşını itdi şubaşı

şubḥ:[KL]
1. **şubḥ:**
Murabba 2
Mısra: **33**
Sabah.
33. Ebr gülzār üstine her şubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

2. **şubḥ:**
Murabba 3
Mısra: **19**
Sabah kızıllığının şaraba benzemesi, Şarap.
19. Giceler şubḥa degin şubḥ içüp aḫşāma degin
20. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

3. **subh:**
Kaside 8
Mısra: **50**
Sabah.
49. Şāhid-i reʾyüñe görinmedi ʿālemde naẓīr
50. Olalı cām-ı cihān-bīn ile subh āyine-dār

4. **şubḥ:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Sabah.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥiden ol mehi
10. Tā şubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

5. **şubḥa:**-*a*
Gazel 68
Mısra: **3**
Sabah.
3. Maḥv oldı şanma şubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʿāhum ḫadengi çarḫa silāḥın bıraḳdurur

6. **şubḥ:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Sabah.
3. Bezmüñ kebābı olmaġ içün idinür ġıdā
4. Her şubḥ encüm erzenini mākiyān-ı mihr

7. **şubḥ:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Sabah.
7. Bāġ-ı felekde ḫūşe-i engūr-ı encümi
8. Her şubḥ yine kendü ṣıḳar bāġbān-ı mihr

8. **şubḥuñ:**-*uñ*
Gazel 131
Mısra: **12**
Sabah.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya şubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

9. **şubḥ:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Sabah.
1. Gündüzin kūyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā şubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

10. **şubḥa:**-*a*
Gazel 171
Mısra: **9**
Sabah.
9. Mesīḥī şubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Ṣurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

11. **şubḥuñ:**-*uñ*
Gazel 260
Mısra: **4**
Sabah.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa şubḥuñ revzeni

şubḥ u şām:
1. **şubḥ u şām:**
Kaside 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: -
Sabah ve akşam.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her şubḥ u şām

şubḥa:
1. **şubḥa:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Sabah, sabah vakti, fecr zamanı.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

2. **şubḥa:**
Gazel 88
Mısra: **4**
Sabah, sabah vakti, fecr zamanı.
3. Sen āfitāb-ı ḥüsn firāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum şubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

şubḥa degin:
1. **şubḥa degin:**
Murabba 3
Mısra: **19**
Sabaha kadar.
19. Giceler şubḥa degin şubḥ içüp aḫşāma degin
20. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **şubḥa degin:**-*in*
Gazel 115
Mısra: **15**
Sabaha kadar.
15. Her şeb yanup yaḳıldıġı şubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

3. **şubḥa dek:**
Mesnevi 1
Mısra: **81**
Sabaha kadar.
81. Gözinden şubḥa dek aḳıtdı jāle
82. Degül encüm görinenler semādan

4. **şubḥa dek:**
Kaside 2
Mısra: **47**
Sabaha kadar.
47. Dergāhını gözetmege her gice şubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

5. **şubḥa dek:**
Kaside 11
Mısra: **19**
Sabaha kadar.
19. Ben şovuḳdan şubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şāḥ oldı aşḥābuʿs-saʿīr

sübḥa-ı naẓm:
1. **sübḥa-ı naẓmını:**-*ın, -ı*
Kaside 8

Mısra: **45**
Tesbih gibi dizilmiş nazm.
45. Sübḥa-ı naẓmını alduḳça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

şubḥa-ı silk-i niẓām:
1. **şubḥa-ı silk-i niẓām:**
Kaside 4
Mısra: **60**
Düzen ipinin sabahı.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökilürdi şubḥa-ı silk-i niẓām

şubḥ-dem:
1. **şubḥ-dem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
21. Şubḥ-dem bir ʿaceb uġraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

2. **şubḥ-dem:**
Kaside 2
Mısra: **29**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki şubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

3. **şubḥ-dem:**
Kaside 2
Mısra: **56**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
55. Döne döne mülāzemet ider añа felek
56. Her şubḥ-dem ḳazanmaġa bir pāre ḳurı nān

4. **şubḥ-dem:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfitāb-ı terbiyetüñ
88. Çü şubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

5. **şubḥ-dem:**
Kaside 15
Mısra: **4**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
3. Leb-i laʿlüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḥ
4. Şubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

6. **şubḥ-demde:**-*de*
Kaside 17
Mısra: **14**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her şubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

7. **şubḥ-dem:**
Gazel 127
Mısra: **8**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
7. Nʿola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Şubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

8. **şubḥ-dem:**
Gazel 183
Mısra: **14**
Sabah vaktinde, sabahleyin.
13. Bes durur şiʿr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfitāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her şubḥ-dem eflākden

şubḥgāh:[İP]
1. **şubḥgāh:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Sabah vakti.
1. Kanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i şabūḥ
2. Her şubḥgāh kāse-i çarḫa virür zebūḥ

şubḫ-ḫīz:
1. **şubḫ-ḫīz:**
Kaside 21
Mısra: **22**
Sabah erken kalkan.
21. Bu yolda ol müsāfır irer gice menzile
22. Kim şubḫ-ḫīz ola semend-i şabā gibi

şubḥ-ı cihān-bīn:
1. **şubḥ-ı cihān-bīn:**
Mesnevi 1
Mısra: **94**
Cihanı gösteren ayna (Âyine-i İskender: Büyük İskender'in hocası Aristo tarafından İskenderiye'de yaptırılmış olduğuna inanılan, uzaktaki düşmanı gösteren ayna)'nın sabahı.
93. Açıldı ṭāliʿinde Sūre-i Fecr
94. Beşīr olup hemān şubḥ-ı cihān-bīn

şubḥ-ı devlet:
1. **şubḥ-ı devlet:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Devletin sabahı.
1. Şubḥ-ı devlet olmış ol ḫaṭṭ-ı şabīḥ
2. Ḫoş melāḥat bulmış ol laʿl-i melīḥ

şubḥ-ı ṣādıḳ:
1. **şubḥ-ı ṣādıḳ:**
Kaside 11
Mısra: **27**
Sadakatli (aşık) sabah.
27. Şubḥ-ı ṣādıḳ ne yüz aġardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʾy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

şubḥ-ı sāni:
1. **şubḥ-ı sāni:**
Mesnevi 1
Mısra: **91**
Medh eden sabah.
91. Teraḥḥum itdi ana şubḥ-ı sāni
92. Tefeʾül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr

şuç:[GTS]
1. **şuçlarla:**-*lar, -la*
Mesnevi 1
Mısra: **39**
Kabahat, hata.
39. Bu şuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Ḳırılur ʿarşa-ı maḥşerde mīzān

2. **şuçum:**-*um*
Mesnevi 1
Mısra: **41**
Kabahat, hata.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḥi degmez irte nevbet

suçlu:[KL]
1. **suçlu:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Suç işlemiş,kabahati olan.
9. Ḳapuñda beni suçlu çıḳarma kerem it kim
10. Bu bābda yoḳdur benüm ey dost günāhum

şudāʾ:[İP]
1. **şudāʾ:**
Gazel 114
Mısra: **14**
Baş ağrısı II Rahatsızlık.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḥa tā kim şudāʾ

2. **şudāʾın:**-*ın*
Kaside 11
Mısra: **30**
Baş ağrısı II Rahatsızlık.
29. Şīşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim şudāʿın ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

3. **şudāʿ:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Baş ağrısı II Rahatsızlık.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı şudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

şudan havālan-:
1. **şudan havālanur:**
Müfret 9
Mısra: **2**
?
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey göñül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

şūfī:
1. **şūfīlere:**-*ler, -e*
Gazel 2
Mısra: **11**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
11. Ṣūfīlere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

2. **şūfi: [PALA]**
Gazel 12
Mısra: **7**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.Tasavvuf yolunda olan kişi.
7. Ṣūfī ʿaceb mi cennete girsem ḥesābsuz
8. Yoḳdur benüm günāhuma maḥşerde çün ḥesāb

3. **şūfīyi:**-*y, -i*
Gazel 15
Mısra: **5**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
5. Ṣūfīyi gör ki irişenüñ ʿaybını çeker
6. Her ḳanda dīñler isem anı sözı külli ʿayb

4. **şūfīlere:**-*ler, -e*
Kaside 16
Mısra: **9**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
9. Ṣūfīlere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
10. Bīnā olımaz sürme ile dīde-i aʿ mā

5. **şūfī:**
Kaside 16
Mısra: **16**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

6. **sūfī:**
Gazel 25
Mısra: **4**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḫakı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfī başı üstine tāc

7. **sūfı:**
Gazel 40
Mısra: **5**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
5. Raḳībi sūfī daḥi sevmez imiş
6. Ki olmaz kelbden rūbāh ḫoşnūd

8. **ṣūfi:**
Gazel 102
Mısra: **1**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
1. ʿAyb itme ṣūfi meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

9. **ṣūfi:**
Gazel 122
Mısra: **11**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak ṣūfi inkār itmesün
12. Kim añа bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

10. **sūfı:**
Gazel 172
Mısra: **7**
A. 1) Zahit Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfi
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

11. **sūfı:**
Gazel 186
Mısra: **3**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan, zahit.
3. Söz eydür sūfi düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

12. **ṣūfi:**
Gazel 221
Mısra: **3**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
3. Ṣūfi baş eg [bu] cām-ı meye bezm-i ʿışḳda
4. Nice senüñ gibiyi getürdi ayağına

13. **ṣūfiyi:**-*y, -i*
Gazel 233
Mısra: **7**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
7. Ṣūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʿatinden nʿ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

14. **ṣūfi:**
Gazel 247
Mısra: **7**
A. Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
7. Rindüñ eli nice dege ṣūfi namāza kim
8. Bir elde laʾl-i dilber ü bir elde cām ola

ṣūfiyā:
1. **ṣūfiyā:**
Gazel 20
Mısra: **9**
Ey dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.
9. Ṣūfiyā ṣatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʿeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

ṣūfiyān:
1. **ṣūfiyān:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Sufiler.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Ṣūfiyān āteş zede der ḫırḳa-ı sālūs-rā

suḫan:[SŞ]
1. **suḫan:**
Gazel 103

Mısra: **13**
Far. Söz, kelâm.
13. ʿÂlem içinde suḥan ḳaldı Mesīḥīden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḥā-yı nefes

2. **suḥanum:**-*um*
Gazel 153
Mısra: **2**
Far. Söz, kelâm.
1. Eger efsūn-ı ecel baġlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

suḥanhā-yı tu:
1. **suḥanhā-yı tu:**
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Senin sözlerin (Şiirlerin).
15. Suḥanhā-yı tu dārem ez bim-i düzdān
16. Sihām-ı bediʿ ü kemān-ı maʿānī

sükker-i pālūde:
1. **sükker-i pālūdeden:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Şekerli pelte (güzelin vücudunu beyazlıgı, dolgunlugu ve titrekligi yönüyle).
1. Birisi Ḳız ʿAlīdür kʿol semen-ber
2. Olupdur sükker-i pālūdeden ter

sükūn bul-:
1. **sükūn bulımaz:**-*ı, -maz*
Kaside 15
Mısra: **19**
Sakinlik bulmak.
19. Ey ki bār-ı ġazabuñdan bulımaz hīç sükūn
20. Keşti-i ḳarḥa çi ger māh-i nev ola lenger

süleymān:[SŞ]
1. **süleymān:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Kur'ān'da adı geçen İsrāiloğulları'nın meşhur peygamber ve hüküm dārı. Hz. Süleyman (as) peygamber.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

2. **süleymān:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

süleymān taḫtı:
1. **süleymān taḫtı:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Hz. Süleyman'ın tahtı.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

süleymān-ı ins ü cān:
1. **süleymān-ı ins ü cān:**
Kaside 2
Mısra: **40**
İnsan ve cinlerin Süleyman'ı, İnsanlara ve cinlere hükmeden Süleyman.
39. Ẓıll-ı İlāh u ḳuṭb-ı zamān Şāh Bāyezīd
40. Dārā-yı rūzgār u Süleymān-ı ins ü cān

süleymān-şekil:
1. **süleymān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Süleyman peygamber gibi.
5. ʿArż idüp ḫātem-i yāḳūtını laʿlīn lebüñüñ
6. ʿĀlemi emrüñe rām eyle Süleymān-şekil

süllem:[KL]
1. **süllem:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Merdiven.
9. Sāḫti süllem ez suṭūr-ı kelām
10. Be-felek mi-revi be-pāy-ı suḥan

sulṭān:
1. **sulṭān:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kuvvet ,kudret. Padişah, sultan, (Sevgili yerine).
1. Biri Yūsuf durur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

2. **şulṭānlıġı:**-*lıġ, -ı*
Gazel 101
Mısra: **8**
Kuvvet,kudret. Padişah, sultan, (Sevgili yerine).
7. Kūyuñ segiyle ḳılmadı dil soḥbet-āferīn
8. Şulṭānlıġı begenmedi bizüm faḳīrümüz

3. **sulṭān:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Kuvvet,kudret. Padişah, sultan, (Sevgili yerine).
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

4. **sulṭān:**
Gazel 277
Mısra: **8**
Kuvvet,kudret .Padişah.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

sulṭān selim-i kāmrān:
1. **sulṭān selim-i kāmrān:**
Kaside 5
Mısra: **20**
Muradına eren Sultan Selim.
19. Āb-ı rūy-ı Āl-i ʿOsmān ḥusrev-i gītī-sitān
20. Pādişāh-ı baḥr ü ber Sulṭān Selim-i kāmrān

sulṭān-ı gerdün-menzilet:
1. **sulṭān-ı gerdün-menzilet:**
Kaside 5
Mısra: **17**
Gökyüzü katlarının sultanı.
17. Şāh-ı şāḥib-i maʿdilet sulṭān-ı gerdün-menzilet
18. Zīnet-i tāc u serīr ü mültecā-yı ins ü cān

sulṭān-ı gül:
1. **sulṭān-ı gül:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Gül sultanı.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür ṣolaġ ile

sulṭān-ı ḥüsn:
1. **sulṭān-ı ḥüsn:**
Kaside 13
Mısra: **7**
Güzellik sultanı.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḫı ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

2. **sulṭān-ı ḥüsn:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Güzellik sultanı.
1. Tā ki bu hüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

sulṭān-ı ʿışḳ:
1. **sulṭān-ı ʿışḳ:**
Gazel 94
Mısra: **3**
Aşk sultanı, sevgili.
3. Leşker-i ġamla göñül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʿāh-ı āteş-nāki üstinde ḳızıl otaġıdur

sulṭān-ı kāmrān:
1. **sulṭān-ı kāmrān:**
Kaside 2
Mısra: **38**
Arzusuna, isteğine kavuşmuş hükümdar.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

sulṭān-ı kevkeb-mertebe:
1. **sulṭān-ı kevkeb-mertebe:**
Kaside 4
Mısra: **25**
Yıldız Rütbeli Sultan.
25. Ḥusrev-i gerdūn-ḥaşem sulṭān-ı kevkeb-mertebe
26. Şehrıyār-ı şīr-rāyet şāh-ı zırġām-intiḳām

sulṭān-ı māh:
1. **sulṭān-ı māh:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Ay gibi parlayan Sultan. II Ay'ın sultanı.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

sulṭān-ı şafā:
1. **sulṭān-ı şafā:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Huzur,neş'e sultanı.
1. Taḫt-ı dilde yine sulṭān-ı şafā ḳıldı ḳarār
2. Bāz-ı cānum yine mürġ-i feraḥı ḳıldı şikār

şulu:[KL]
1. **şuluya:**-*y, -a*
Gazel 242
Mısra: **10**
Sulu, yaşlı.
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

süm id-:
1. **süm ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **1**
Toynak etmek.
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

(sümm-i) semm-i semend:
1. **(sümm-i) semm-i semendüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **66**
Atın tırnağı II atın zehri.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḥḥāl (sümm-i)

şun-:[KL]
1. **şunılmadı:**-*ıl, -ma, -dı*
Mesnevi 1
Mısra: **63**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
63. Çü şunılmadı bunda laʿl-i dilber
64. Şunasın yarın anda cām-ı Kevser

2. **şunasın:**-*ası, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **64**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
63. Çü şunılmadı bunda laʿl-i dilber
64. Şunasın yarın anda cām-ı Kevser

3. **şun:**
Murabba 3
Mısra: **22**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
21. Yazmadı çünki Ḥudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

4. **şunıvir:**-*ıvir*
Kaside 16
Mısra: **29**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı şunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

5. **şunmaġ:**-*maġ*
Kaside 19
Mısra: **15**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
15. Bu devr nergise bir gün piyāle şunmaġ ile
16. Geçürdi derd-i ḥumār ile ʿömrini maḥmūr

6. **şun:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḥrāḳı teskīn itsün ol cüllāb-ı ʿışḳ

1. **şūr:[FD]**
Kaside 8
Mısra: **29**
Düdük gibi çalınan boynuz, nefîr: Sûr-ı İsrafil nefh-i sûr.
29. Şūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Şavt-ı cü zemzeme-i sāz u ser-āġāz-ı hezār

2. **sūr:**
Kaside 20
Mısra: **30**
Düğün , eğlence .
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

3. **şūr:**
Gazel 45
Mısra: **8**
Boynuzdan yapılmış büyük boru. Kıyamette, Hz. İsrafil'in üfleyeceği boru.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Şoḥbetümde çala İsrāfil şūr

1. **şūr:[İP]**
Kaside 19
Mısra: **42**
Kavga.,Şamata,gürültü.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

sünbül:
1. **sünbül:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Far. Soğandan ürüyen bir tür çiçek, sünbül, saç.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʾbāndur bāña

2. **sünbül:**
Gazel 6
Mısra: **14**
Sevgilinin sümbül gibi saçı.
13. Ey Mesīḥī zülfi sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

3. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 44
Mısra: **1**
Far. Maruf çiçek, sünbül.
1. Sünbülüñ Hind vilāyetlerinüñ ʿanberidür
2. Ruḥdaki ḫāl ü ḫaṭuñ Rümili dilberleridür

4. **sünbüllerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 94
Mısra: **1**
Far. Maruf çiçek, sünbül, saç.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini dağıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

5. **sünbülüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 150
Mısra: **1**
Far. Maruf çiçek, sünbül, saç.
1. Tā ṣabā sünbülüñi ḳıldı perīşān-şekil
2. Oldı her bir nefesi mürdelere cān-şekil

6. **sünbül:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Far. Maruf çiçek, sünbül, saç.
3. Ṭaġıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

7. **sünbül:**
Gazel 246
Mısra: **5**
Far. Maruf çiçek, sünbül, saç.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı ṣubḥ irişüp anı ṭaraya

8. **sünbülleriüñe:**-*ler, -ü, -ñ, -e*
Gazel 249
Mısra: **1**
Far. Maruf çiçek, sünbül, saç.
1. Sünbülleriüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

sünbül-i dil-dār:
1. **sünbül-i dil-dārdan:**-*dan*
Gazel 87
Mısra: **1**
Sevgilinin sümbüle benzeyen saçları.
1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yeller eser

sünbül-i müşkīn:
1. **sünbül-i müşkīn:**-*īn*
Gazel 73
Mısra: **15**
Misk kokan saç.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḫaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Gūyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

sünbül-i zülf:
1. **sünbül-i zülfüñ:**
Gazel 5
Mısra: **7**
Sevgilinin sümbül gibi olan saçları.
7. Ṣolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān aña

sünger:[GTS]
1. **süngeriyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 119
Mısra: **5**
Suni olarak elde edilen ve döşemecilik gibi , eczacılık gibi pek çok iş alanında kullanılan süngersi madde.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Felekün yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

sünnet:[İP]
1. **sünnet:**
Kıt'a 15
Mısra: **6**
Hz. Muhammed'in ehl-i İslam için örnek olan veya ders alınan sözleri ve davranışları.
5. İşitdüm didi tarihini Ḥātif
6. Bu sünnet düğüni ola mübārek

sünnī:[İP]
1. **sünnī:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
Sünnet ehli olan, Sünni.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Kızılbaş oldı

süpür-:[GTS]
1. **süpürürdi:**-*ür, -di*
Kaside 2
Mısra: **31**
Süpürmek, temizlemek.
31. Gerd-i vücūdumı süpürürdi fenā yeli
32. Ḳarşu şu sepmeseydi aña çeşm-i dür-feşān

sür:[GTS]
1. **sürdi:**-*di*
Gazel 1
Mısra: **3**
Geçirmek, hayat yaşamak.
3. Şu kim biñ cān virüp zevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **sürdiler:**-*di, -ler*
Mesnevi 1
Mısra: **79**
Sürmek.
79. Şafaḳdan göñlegine sürdiler ḳan
80. Ḳılup dolāb-ı çarḫ ol gice nāle

3. **sürse:**-*se*
Gazel 12
Mısra: **11**
Sürmek.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

4. **sürmeg:**-*meg*
Kaside 17
Mısra: **39**
Sürmek.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

5. **sürelüm:**-*elü, -m*
Gazel 71
Mısra: **3**
Geçirmek, hayat yaşamak.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

6. **sürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 82
Mısra: **3**
Sürmek.
3. Ḫayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Ṣanursın kim bu baḫruñ sāḥili var

7. **sürsem:**-*se, -m*
Gazel 98
Mısra: **1**
Sürmek.
1. Sürsem müjemi nʿola itüñ izine sensüz
2. Gülzār-ı cihān içre gül olmaz çü dikensüz

8. **sürme:**-*me*
Gazel 158
Mısra: **9**
Kovmak, uzaklaştırmak2) Dışarı çıkarmak. 3) reddetmek.
9. Bu Mesīḥīdür diyü sürme ḳapuñdan beni kim
10. Gülsitān-ı vaṣfuñ içre mürġ-i ḫoş-elḥānuñam

9. **sür:**
Gazel 170
Mısra: **2**
Sunmak.
1. Tā ki bu ḫüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḫüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḫüsn

10. **sürdi:**-*di*
Gazel 235
Mısra: **4**
Sunmak.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḫum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

11. **sürdi:**-*di*
Gazel 257
Mısra: **5**
Kovmak, uzaklaştırmak.
5. İşiginden raḳībi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

şürāḫī:[KL]
1. **şürāḫī:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır.
9. Ḫastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi zaʿfından şürāḫī ne ḳıyām

2. **şürāḫīnüñ:**-*nüñ*
Kaside 7
Mısra: **37**
Maruf su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır.
37. Cānı şürāḫīnüñ gelür aġzına reşkden
38. Meclisde laʿlüñi öpicek sāġar-ı şarāb

3. **şurāhī:**
Kaside 9
Mısra: **47**
İçine şarap konan uzun boyunlu kap.
47. Cihanda ser-keş olanlar şurāhī gibi müdām
48. İderler ayaġına baş ḳomaġa istiʿ cāl

4. **şurāhīnüñ:**-*nüñ*
Kaside 15
Mısra: **8**
Maruf su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır.
7. Meclis-i meyde senüñle ḳadeḥ öpüşdügiçün
8. İkide birde şurāhīnüñ aña göñli aḳar

5. **şurāḫīye:**-*y, -e*
Gazel 57
Mısra: **6**
Maruf su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḫīye de bir ḳulp daḳarlar

6. **şurāḥi:**
Gazel 171
Mısra: **10**
İçine şarap konan uzun boyunlu kap, kadeh.
9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Şurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

7. **şürāḥi:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Maruf su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır.
7. Cām-ı meclis laʿl-i mey-gūnuñla öpüşdügiçün
8. Meskenet idüp şürāḥi baş ḳoyar ayaġına

8. **şürāḥi:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Maruf su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

9. **şürāḥinüñ:**-*nüñ*
Gazel 220
Mısra: **6**
İçine şarap konan uzun boyunlu kap.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḫidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayaġına

10. **şürāḥi:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Maruf su kabı. Aslı "sürâhiye"dir ki "piyâle" manasınadır. II İçine şarap konan uzun boyunlu kap.
5. Zühhād gibi gūşe-i nişīn oldı şürāḥi
6. Ol ḥāletī gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

sürʿat-i ʿazm:
1. **sürʿat-i ʿazmüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 10
Mısra: **33**
İstikrarda çabukluk.
33. Sürʿ at-i ʿazmüñle bir dem olımadı hemʿ ināñ
34. Gerçi kim evrāḳdan idindi bāl ü per nesīm

sürçem düşe-:
1. **sürçem düşem:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Düşe kalka.
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

süre süre:
1. **süre süre:**
Gazel 106
Mısra: **15**
Devamlı II Dokundurmak.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

süre-i fecr:

1. **sūre-i fecr:**
Mesnevi 1
Mısra: **93**
Fecr suresi.
93. Açıldı ṭāliʿinde Sūre-i Fecr
94. Beşīr olup hemān ṣubḥ-ı cihān-bīn

sūre-i kevser:
1. **sūre-i kevser:**
Gazel 145
Mısra: **2**
Mekke döneminde nāzil olmuş, üç ayetlik bir sure.
1. Çün ḳaṣuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler göñül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser göñül

sūre-i nūr:
1. **sūre-i nūr:**
Gazel 47
Mısra: **10**
Nur Suresi.
9. Elīf-bā bilmeyen ümmīler oḳur
10. Cemālüñ muṣḥafından sūre-i Nūr

sūre-i tebbet:
1. **sūre-i tebbet:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Tebbet sūresi.
7. Çünkim raḳīb-i mücrimüñ göñli çeker aṣılmaġa
8. Ṭaḳ sūre-i Tebbet ḥaḳı boynına bir ḥabl-i mesed

şūret:[KL]
1. **şūret:**
Mesnevi 1
Mısra: **16**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7. resim, tasvir | hayal 8. amaç, gaye.
15. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳāş-ı fikret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣūret

2. **ṣūretini:**-*i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **25**
i. (Ar. ṣūret) 1. Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
25. Kef urup bād-ı ṣabā ṣūretini itdi kebūd
26. Baḥr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḥār

3. **şūret:**
Gazel 19
Mısra: **2**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7. resim, tasvir | hayal 8. amaç, gaye.
1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi ṣūret

4. **ṣūretde:**-*de*
Gazel 82
Mısra: **10**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7. resim, tasvir | hayal 8. amaç, gaye.
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī ṣūretde birḳaç cāhili var

5. **ṣūretini:**-*i, -n, -i*
Gazel 121
Mısra: **7**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7. resim, tasvir | hayal 8. amaç, gaye.
7. Raḳībüñ ṣūretini ehremenler
8. Görürse Ḳāf ṭaġında geçe kef

6. **şūrete:**-*e*
Gazel 183
Mısra: **9**
1.şekil,2. biçim,3.yol ,4.resim, 5.tasvir,6. hayal.
9. Nice gelsün ṣūrete ʿaḳlum ki ḥaṭṭuñ ireli
10. Jeng-i ḥayret gitmedi āyīne-i idrākden

7. **şūretin:**-*in*
Gazel 188
Mısra: **1**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4.görünüş 5. resim, 6.tasvir | hayal.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun ṣūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

8. **şūretüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 204
Mısra: **1**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.
1. Çü gördi ṣūretüñi münkir-i liḳā-yı ilāh
2. Didi ki eşhedü en lā ilāhe illallāh

9. **şūret:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim. Yüz, çehre, surat.
7. Çarḫ ayına ne ṣūret ile ġırre ola kim
8. Baḳmaz kimesne gice ile inen ayına

10. **şūretüñ:**-*üñ*
Gazel 235
Mısra: **5**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim. Yüz, çehre, surat.
5. iḳbāl lā-beḳādur ʿaksini ṣūretüñ gör
6. Mersūmdur bu maʿnā cām-ı cihān-nümāda

11. **şūret:**
Gazel 245
Mısra: **13**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7. resim, tasvir | hayal 8. amaç, gaye.
13. Gösterür ṣūret Mesīḥīye nice ebkār-ı ġayb
14. Baḳduġınca fikr ile āyīne-i zānūsına

12. **şūret:**
Gazel 275
Mısra: **6**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4. dünya 5. görünüş 6. yol 7. resim, tasvir | hayal 8. amaç, gaye.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Ṣīrīni ṭaşda yazmaġı bir ṣūret eyledi

13. **şūret:**
Gazel 188
Mısra: **6**
1. şekil, biçim 2. yüz, çehre 3. güzellik 4.görünüş 5. resim, 6.tasvir | hayal.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Māni lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum ṣūretin

şūretā:
1. **şūretā:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Ṣūretā gören ṣanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

şūrete gel-:
1. **şūrete gelmez:**-*mez*
Gazel 238
Mısra: **16**
Bir şekil almak.
15. Ey Mesīḥī müşterilenme metāʿ-ı vaṣla çün
16. Dirhem-i eşkündeñ artuḳ nesne gelmez ṣūrete

şūret-i ecel:
1. **şūret-i ecel:**
Kaside 17
Mısra: **6**
Ölümün yüzü.
5. Ṣırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim ṣūret-i ecel görinür anda āṣikār

şūret-i fetḥ ü ẓafer:
1. **şūret-i fetḥ ü ẓafer:**
Kaside 5
Mısra: **46**
Feth ve zafer görüntüsü.
45. Ṣemse-i ṣemṣīr-i berrānuñ ʿaceb āyīnedür
46. Kim görinür ṣūret-i fetḥ ü ẓafer anda ʿıyān

şūret-i zibā:
1. **şūret-i zibādaki:**-*da, -ki*
Gazel 124
Mısra: **3**
Güzel yüz.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

şūret-perest:
1. **şūret-perest:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Dış görünüşe değer verip görüntünün ardındaki gerçekliğe değer vermemek.
11. Ḥaḳ bilür ṣūret-perest olurdı her ḥācı eger
12. Naḳş-ı ruḫsārını taṣvir itse dilber Kaʿbeye

surḫ:
1. **surḫ:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Kırmızı.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

2. **surḫıyle:**-*ı, -y, -le*
Gazel 221
Mısra: **8**
Far. Kırmızı: leb-i sürh, mey-i sürh. sürhâbördeğe müşâbih Ankıd denilen hayvan, şarap, kan.
7. Ḥaṭṭuñ meger ki āyet-i raḥmet durur kʿ anuñ
8. Surḫıyle ḳodı ṣıfr dehānuñ duragına

3. **surḫ:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Far. Kırmızı: leb-i sürh, mey-i sürh. sürhâbördeğe müşâbih Ankıd denilen hayvan, şarap, kan.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Ṣol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

şūr-ı israfīle:
1. **şūr-ı israfīle:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **4**
İsrafil'in üfüreceği sur, boru.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı ṣūr-ı İsrāfile ger maẓhar nesīm

sūr-ı mevfūrüʿs-sürūr:
1. **sūr-ı mevfūrüʿs-sürūrı:**-*ı*
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok mutlu şölen.
1. Görüp bu sūr-ı mevfūrüʿs-sürūrı
2. Degül ādem begendi Ḥaḳ tebārek

sürün-:
1. **sürinürek:**-*ürek*
Mesnevi 1
Mısra: **119**
Sürünmek.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

2. **sürinse:**-*se*
Gazel 81
Mısra: **5**
Bir şeye değmek.IIEziyet çekmek,.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

sürme:[KL]
1. **sürme:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Süs amacıyle kirpik diplerine sürülen siyah toz.
11. Ṣūfīlere ne fāʿide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

2. **sürme:**
Kaside 2
Mısra: **49**
Süs amacıyle kirpik diplerine sürülen siyah toz.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

3. **sürme:**
Kaside 16
Mısra: **10**
Süs amacıyle kirpik diplerine sürülen siyah toz.
9. Ṣūfīlere ne fāʿide var ḫāk-i rehüñden
10. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿ mā

4. **sürmesi:**-*s, -i*
Gazel 128
Mısra: **2**
Süs amacıyle kirpik diplerine sürülen siyah toz.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

süsen:
1. **süseni:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **39**
Susam denilen çiçek II Muhafız, sevgiliyi koruyan.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe süseni alup ele
40. Ṣavuluñ diyü ṣalar bāġ ehline şeş-per nesīm

2. **süsen:[İP]**
Kaside 15
Mısra: **35**
Susam denilen çiçek II Muhafız, sevgiliyi koruyan.
35. Toḳınup düşmenüñüñ cengine süsen şımşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

3. **süsen:**
Kaside 16
Mısra: **69**
Susam denilen çiçek II Muhafız, sevgiliyi koruyan.
69. Süsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i güyā

4. **sūsen:**
Gazel 85
Mısra: **5**
Susam denilen çiçek II Muhafız, sevgiliyi koruyan.
5. Süsen ü gül göreli sen serv-ḳaddi bāġda
6. Birisi gömgök delü biri ḳızıl divānedür

5. **sūsen:**
Gazel 159
Mısra: **8**
Susam denilen çiçek II Muhafız, sevgiliyi koruyan.
7. Ger ḥasret-i şimşīrüñ ile ḫāk olur isem
8. Süsen gibi keskin bite ḳabrümde giyāhum

6. **sūsen:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Susam denilen çiçek II Muhafız, sevgiliyi koruyan.
5. Bāġ şöyle ḥaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

sūsen-i bāġ:
1. **sūsen-i bāġ:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Bahçenin koruyucu çiçeği.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Sūsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

şusuz:|İP|
1. **şusuz:**
Gazel 191
Mısra: **6**
Kuru, teşne.
5. Cān çü ḥulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde şusuz ḳoma bizi cānuñ içün

suṭūr:|İP|
1. **suṭūr:**
Kaside 20
Mısra: **46**
Satırlar, yazı sıraları.
45. Medḥ-i evṣāf-ı şıfātuñda şehā ebyātı
46. Rişte-i dürr-i girān-māye durur şanma suṭūr

suṭūr-ı kelām:
1. **suṭūr-ı kelām:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Sözlerin satırları.
9. Sāḫṭi süllem ez suṭūr-ı kelām
10. Be-felek mi-revi be-pāy-ı suḫan

suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsn:
1. **suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 169
Mısra: **2**
Güzellik kitabının satırları.2) Kurana benzeyen yüzdeki organlar.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḥaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

süvār:[KL]
1. **süvār:**
Kaside 17
Mısra: **52**
Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kimse. II Aşık.
51. Ne diyeyin bir at durur ol kʿ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

süvār ol:
1. **süvār oldı:**-*dı*
Gazel 210
Mısra: **12**
Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.
11. İrişimedi menzīl-i ḥüsnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı ṣabāya

2. **süvār oldı:**-*dı*
Gazel 214
Mısra: **2**
Binici olmak.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

3. **süvār olmış:**-*mış*
Kaside 14
Mısra: **15**
Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.
15. Pür-şecāʿat devlet atına süvār olmış gelür
16. Gördüm altun başlu bir sancaḳ öninçe bir cüvān

4. **süvār oluram:**-ur,-a,-m
Kaside 17
Mısra: **38**
Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.
37. Ḥalḳuñ görüp semend ile seyrān itdügin
38. Ben daḥı ḳarşu ḳarşu oluram aña süvār

süvār-ı meyādīn-i faẓl:
1. **süvār-ı meyādīn-i faẓlsın:**-*s*, -*ın*
Kaside 7
Mısra: **51**
Fazilet meydanlarının padişahı.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẓlsın
52. Kʿolduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

şuvar-:|İP|
1. **şuvarmaġ:**
Kaside 17
Mısra: **11**
Sulamak.
11. Şuvarmaġ istedükçe adımını atmayup
12. Gözüm yaşını şuya varınca ider pınar

şu:|GTS|
1. **şuyına:**-*ı*, -*n*, -*a*
Gazel 125
Mısra: **6**
Su.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

şuya batmaz:
1. **şuya batmaz:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Boğulmamak II Zarar görmemek.
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

şuya batmaz cādū:
1. **şuya batmaz cādū:**-*maz-y*, -*a*
Gazel 199
Mısra: **8**
Suya batmaz cadu, suda boğulmayan büyücü.
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

şuya var-:
1. **şuya varınca:**-*ınca*
Kaside 17
Mısra: **12**
Suya yaklaşmak, varmak.
11. Şuvarmaġ istedükçe adımını atmayup
12. Gözüm yaşını şuya varınca ider pınar

sūy-ı ʿadem:
1. **sūy-ı ʿadem:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Yokluk tarafı.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

sūy-ı ʿālem-i ʿulvī:
1. **sūy-ı ʿālem-i ʿulvī:**
Kaside 22
Mısra: **23**
Yüce alemlere yönelik.
23. Hemīşe rifʿat-i tu sūy-ı ʿālem-i ʿulvī
24. Küned ʿurūc be-sān-ı Burāḳ bī-süllem

sūy-ı ḥarim-i ʿizzet:
1. **sūy-ı ḥarim-i ʿizzetet:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Izzetinin yüceliğinin harimi.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḥarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

sūz:|İP|
1. **sūz:**
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Yanma, yanık, ateş. mec. Iztırap, acı.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

2. **sūz:**
Gazel 235
Mısra: **1**
1. Yakan, yakıcı. 2. Yanan, yanıcı.
1. Sūz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

sūzān:|İP|
1. **sūzān:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Yakıcı, yakan.
11. Ḥasret eyyāmında ḫāl-i zāruma raḥm eyleyüp
12. Mihr sūzān raʿd nālān ebr giryāndur bana

sūzen:|İP|
1. **sūzeni:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **10**
İğne (kirpik).
9. Āsitānuñda müjeñ ḳıldı Mesīḥī muḳīm
10. Sāḳin itdi nitekim gökde Mesīḥī sūzeni

sūzen ol-:
1. **sūzen olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 112
Mısra: **4**
İğne / yanmış olmak.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḥüsnüñe
4. Kim vücūdum sūzen olmışdur gözüm semmü ʿl-ḥıyāṭ

sūzen-i ġamze:
1. **sūzen-i ġamzeñ:**-*ñ*
Kaside 2
Yakıcı bakış.
25. ʿİsā başına sūzen-i ġamzeñ şoḳındı tā
26. Cennetde anı ilede İdrisʿe armaġān

2. **sūzen-i ġamzeñden:**-*ñ, -den*
Gazel 106
Mısra: **11**
Yan bakış iğnesi II (sevgilinin) iğne gibi delici, yaralayıcı bakışı.
11. Meger ki sūzen-i ġamzeñden iḥtiyāṭ itmez
12. Ki ḳarşu rişte-i zülfüñe göz diker nergis

sūzen-i ġamze:
1. **sūzen-i ġamzeyle:**-*y*, -*le*
Gazel 153
Mısra: **6**
Yan bakış iğnesi II (sevgilinin) iğne gibi delici, yaralayıcı bakışı.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

2. **sūzen-i ġamzeyle:**-*y*, -*le*
Gazel 153
Mısra: **6**
Yan bakış iğnesi II (sevgilinin) iğne gibi delici, yaralayıcı bakışı.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

3. **sūzen-i ġamzeyle:**-*y*, -*le*
Gazel 153
Mısra: **6**
Yan bakış iğnesi II (sevgilinin) iğne gibi delici, yaralayıcı bakışı.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

4. **sūzen-i ġamzeyle:**-*y*, -*le*
Gazel 153
Mısra: **6**
Yan bakış iğnesi II (sevgilinin) iğne gibi delici, yaralayıcı bakışı.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

5. **sūzen-i ġamzeyle:**-*y*, -*le*
Gazel 153
Mısra: **6**
Yan bakış iğnesi II (sevgilinin) iğne gibi delici, yaralayıcı bakışı.
5. Hār-ı kūyuñ bulınursa ayagumda ölicek
6. Ḥūriler sūzen-i ġamzeyle çıḳara dikenüm

sūz-ı derūn:
1. **sūz-ı derūnumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 108
Mısra: **3**
Gönül yangını.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

2. **sūz-ı derūnumdan:**-*um*, -*dan*
Gazel 108
Mısra: **3**
Gönül yangını.
3. Pişüp sūz-ı derūnumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

sūz-ı dil:
1. **sūz-ı dilin:**-*in*
Gazel 115
Mısra: **9**
Gönül ateşi.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

sūz-ı dil-sūzı:
1. **sūz-ı dil-sūzı:**-*ı*
Gazel 141

Mısra: **4**
Gönül yakan elem.
3. Diñdürür vaḳt-i seḥerde saḳlığın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

sūz-ı dil:
1. **sūz-ı dilümden:**-*üm, -den*
Gazel 89
Mısra: **5**
Gönül ateşi.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

sūz-ı sīne:
1. **sūz-ı sīnemden:**-*m, -den*
Gazel 131
Mısra: **5**
Gönül yangını.
5. Sūz-ı sīnemden ḳızarṭup ruḥlaruñ rengīn olur
6. Ḫāṭırumdan geçdügince nakş-ı tasvīrüñ senüñ

Ş

şāb:[İP]
1. **şāb:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Genç, delikanlı.
1. İrişmedin bugün yarın ey şāb peyk-i şeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

şāb-ı ʿışḳ:
1. **şāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Aşkın delikanlısı.
1. Raḥt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

şād:[İP]
1. **şād:**
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
Mutluluk.
75. Bunda biz ġuṣṣada vü rūḥı anuñ
76. Ṣaḥn-ı fırdevsde şād u ḫurrem

2. **şad:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Yüz (100), mecazen pek çok.
27. Fürūd āmede der şeb-i ḫaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt şad mihmān-ı maʿānī

3. **şādsın:**-*sın*
Gazel 3
Mısra: **9**
Mutluluk.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

4. **şādluḳdan:**-*luḳ, -dan*
Kaside 14
Mısra: **30**
Mutluluk.
29. Fırṣat el virdi bizümle merḥabā itdi nigār
30. Şādluḳdan nʿola ger dolāb raḳş ursa revān

5. **şad:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Yüz.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

6. **şad:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Yüz, 100 sayısı, pek çok.
7. Dirhem bağışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur şad hezār laʿl

şād id-:
1. **şād ider:**-*er*
Gazel 70
Mısra: **3**
Mutlu etmek.
3. Cānumı her laḥẓa ol laʿl-i müferriḥ şād ider
4. Gönlümi her dāʾim ol gīsū-yı ʿanber-bū açar

2. **şād itmeg:**
Gazel 244
Mısra: **3**
Neşelenmesini, sevinmesini sağlamak.
3. Güzelleri şād itmeg içün nāle iderven
4. Kim güller ider bülbülüñ efġānına ḥande

şād ol-:
1. **şād oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **20**
Mutlu ve huzurlu olmak.
19. Ben şovuḳdan ṣubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aṣḥābüʾs-saʿīr

2. **şād oldı:**-*dı*
Gazel 95
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Mutlu ve huzurlu olmak.
9. Şād oldı dil Mesīḥī irüp caʿd-ı zülfiñe
10. Kʿolur ferıḥ çü çenberine ire cānbāz

şād olıcaḳ:
1. **şād olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 2
Mısra: **21**
Mutlu ve huzurlu olmak.
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

2. **şād olma:**-*ma*
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
Mutlu olmak.
73. Ṣaḳın ol gitdügine şād olma
74. Saña da ḳalmaz efendi ʿālem

3. **şād olsun:**-*sun*
Gazel 33
Mısra: **10**
Mutlu ve huzurlu olmak.
9. Ey ṣabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Şād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḫucend

4. **şād olup:**-*up*
Kaside 2
Mısra: **19**
Mutlu ve huzurlu olmak.
19. Fiʾl-ḥāl şād olup bu nidā-yı ḫucesteden
20. Bu maṭlaʿ ile bülbül-i dil eyledi fıġān

5. **şād olup:**-*up*
Gazel 114
Mısra: **6**
Mutlu ve huzurlu olmak.
5. Ṭıfl İsāyı çekübdür bağrına
6. Şād olup ursa çarḫ ursun semāʿ

6. **şād olur:**-*ur*
Gazel 56
Mısra: **5**
Mutlu ve huzurlu olmak.
5. Oḳuñla öldügine gönül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Ṣırāṭı uçar geçer

şādān ḳıl-:
1. **şādān ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 225
Mısra: **3**
Sevinçli, bahtiyar etmek.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey ṣabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

şādi:[İP]
1. **şādi:**
Gazel 193
Mısra: **1**
Sevinç, mutluluk.Memnunluk.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḫurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

şādlıḳ:
1. **şādlıḳdan:**-*dan*
Gazel 160
Mısra: **10**
Mutluluk.
9. Ey Mesīḥī gün degüldür āsumānda görinen
10. Şādlıḳdan göge atduġum külāhumdur benüm

şafaḳ:[KL]
1. **şafaḳdan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **79**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
79. Ṣafaḳdan gönlegine sürdiler ḳan
80. Ḳılup dolāb-ı çarḫ ol gice nāle

2. **şafaḳ:**
Kaside 3
Mısra: **4**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl

3. **şafaḳ:**
Kaside 3
Mısra: **7**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
7. Çarḫ ṭās içre şafaḳ ḥınnāsını ḥazırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

4. **şafaḳ:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
39. Cām-ı ṣabūḥī üzre ruḫuñ ʿaksi güyiyā
40. Pertev durur ki ṣaldı şafaḳ üzre āfitāb

5. **şafaḳ:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

6. **şafaḳ:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksini ṣandum
6. Ey māh görindükde şafaḳ içre meh-i nev

7. **şafaḳ:**
Gazel 202
Mısra: **6**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
5. Ḳanlu yaşum içinde ḳaşuñ ʿaksi ṣanuram
6. Ey māh göridükçe şafaḳ içre meh-i nev

8. **şafaḳ:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Ṣafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

9. **şafaḳdan:**-*dan*
Gazel 286
Mısra: **6**
Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan ṣafasın şems ziyāyı

şāgird:Şakirt[FD]
1. **şāgird:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Çırak, tahsilde bulunan II Aşık.
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

2. **şāgird:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Çırak, tahsilde bulunan II Aşık.
1. Birisi de ʿAlīdür derzi şāgird
2. İşi oñdı iden ol gürzi şāgird

3. **şāgirdlik:**-*lik*
Gazel 244
Mısra: **7**
Çırak, tahsilde bulunan II Aşık.
7. Eṭfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʿanlardan ol üstād durur mekr ü fıtende

şāh:[İP]
1. **şāh:**
Mesnevi 1
Mısra: **115**
Padişah, hükümdar | sevgili.
115. Göçüp Şāh itdi tebdīl-i mekānı
116. Devām-ı devlet ile bir iki yıl

2. **şāh:**
Kıt'a 3
Mısra: **25**
Padişah, hükümdar | sevgili.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Bağladı anuñ yollarını seyl-i meẕellet

3. **şāhuñ:**-*uñ*
Kaside 3
Mısra: **19**
Padişah, hükümdar | sevgili.
19. Ṣanasın şāhuñ ḳılıcıdur aşılmış ʿarşda
20. Gūşe-i ṭāḳ-ı felekde görinür enver hilāl

4. **şāha:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **94**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

5. **şāhı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **13**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
13. Gülī ki şāhı dirilür cemiʿ -i ezhāruñ
14. Olur mı ḫār-ı belā bir ḳadeḥ meyinden dūr

6. **şāhuñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **52**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
51. ʿİlm ü ʿadl ile olup nāẕır-ı aḥvāl-i cihān
52. Dāʿim ol luṭfʿile şāhuñ naẓarında manẓūr

7. **şāh:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
1. Ne ḳuldan kim ola sen şāh ḫoşnūd
2. Olur ol kişiden Allāh ḫoşnūd

8. **şāhum:**-*um*
Gazel 112
Mısra: **6**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
5. Natʿ-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

9. **şāhısın:**-*ı, -sın*
Gazel 129
Mısra: **2**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Şāhısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

10. **şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 140
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
1. Gönlüm yine üş bendesi oldı iki şāhuñ
2. Kim beni gören dir ki iki oldı günāhuñ

11. **şāhı:**-*ı*
Gazel 182
Mısra: **7**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

12. **şāhın:**-*ın*
Gazel 182
Mısra: **8**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
7. Sen idüñ şāhı gönlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʾllāh hele şayd itdi şāhın (şāhin)

13. **şāh:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
3. Ferzāne idüm evvel sen şāh öniñde rūḥum
4. Nerrād-ı dehr āḫir sürdi baña piyāde

14. **şāḫ:**-*ı*
Gazel 276
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḫalḳı şoyup ḳırmadı

15. **şāḫlar:**-*lar*
Gazel 276
Mısra: **3**
Padişah, hükümdar ǁ sevgili.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

şāh bāyezīd:
1. **şāh bāyezīd:**
Kaside 2
Mısra: **39**
Kelime Tipi: -
Sultan Bayezid.
39. Ẓıll-ı İlāh u ḳuṭb-ı zamān Şāh Bāyezīd
40. Dārā-yı rūzgār u Süleymān-ı ins ü cān

şāhā:
1. **şāhā:**
Kaside 2
Mısra: **83**
Ey Şah.
83. Şāhā ʾināyet eyle ki ben müsmendüñi
84. Ser-geşte itdi kendü gibi çarḫ-ı bī-emān

2. **şāha:**
Kaside 4
Mısra: **23**
Ey padişah.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāẕuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

3. **şāhā:**
Kaside 16
Mısra: **62**
Ey padişah.
61. Tīz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur aña nīzeñ ucı şāhā

4. **şāhā:**
Gazel 73
Mısra: **2**
Ey Şah.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

şāhbāz:
1. **şāhbāzı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **14**
Yiğit,şanlı,gösterişli kimse. Doğan kuşu. II Aşık.
13. Ṭutmış iken bāg-ı Rūmı zengi-yi zāg-ı fiten
14. Kudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

2. **şāhbāz:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Yiğit,şanlı,gösterişli kimse. Doğan kuşu. II Aşık.
5. Mürġ-i dil şaydı içün olmaz hiç
6. Sen ḳadar şāhbāz Ḳāsım Beg

3. **şāhbāzın:**-*ın*
Gazel 171
Mısra: **2**
Yiğit,şanlı,gösterişli kimse. Doğan kuşu. II Aşık.
1. Görenler ol hümānuñ ʾizz ü nāzın
2. Havāya şaldı gönül şāhbāzın

şāh-ı ʿālem:
1. **şāh-ı ʿālemden:**-*den*
Gazel 161
Mısra: **2**
Âlemin padişahı, sevgili.
1. Cām-ı laʿlūñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḫaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

şāḫ-ı benān:
1. **şāḫ-ı benān:**
Kaside 5
Mısra: **66**
Mucize gösteren parmaklar. || Hz. Peygamberin eli.
65. Gülsitān-ı midḥatüñ içre nevālar itmege
66. Cilvegehdür ʿandelīb-i kilküme şāḫ-ı benān

şāḫ-ı bīd:
1. **şāḫ-ı bīd:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Söğüt ağacı. bîd-i müşk misk söğüdü. Çiçeği güzel kokan söğüt gibi sevgili, padişah.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

şāh-ı cihān:
1. **şāh-ı cihān:**
Murabba 2
Mısra: **38**
Dünya padişahı ǁ sevgili/dünyalar güzeli.
37. Gülsitānuñ her nesin aldı ise bād-ı ḫazān
38. ʿAdl idüp bir bir alıvirdi yine şāh-ı cihān

şāh-ı felek:
1. **şāh-ı felek:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Felek padişahı.
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḥīyi
10. Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

şāḫ-ı gül:
1. **şāḫ-ı gül:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Güllerin padişahı.
25. Dikdi çün maşrabasın şāḫ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

2. **şāḫ-ı gül:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Gülerin padişahı.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv

3. **şāḫ-ı gül:**
Gazel 52
Mısra: **7**
Gül padişahı.
7. Bāġ içinde şāḫ-ı gül bir ince bellü ḫūbdur
8. Kim anuñ ġonca dehānı jāleler dendānıdur

4. **şāh-ı gül:**
Gazel 115
Mısra: **14**
Gül padişahı.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḫtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

5. **şāḫ-ı güller:**-ler
Gazel 5
Mısra: **4**
Güllerin şahı.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫım-nāk itmege
4. Şāḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

6. **şāh-ı gülüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **14**
Gül padişahı.
13. Didi divān-ı ḳażādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yüri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

şāh-ı ḫūbān:
1. **şāh-ı ḫūbān:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Güzeller sultânı, Sevgili.
1. Biri Yūsufʿdurur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

şāh-ı ḥüsn:
1. **şāh-ı ḥüsn:**
Gazel 90
Mısra: **12**
Güzellik padişahı.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḥüsn ḳākülüñ uşde ʿalem çeker

şāh-ı ʿışḳ:
1. **şāh-ı ʿışḳam:**-*am*
Gazel 161
Mısra: **2**
Aşk padişahı.
1. Cām-ı laʿlūñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḫaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

2. **şāh-ı ʿışḳam:**-*am*
Gazel 255
Mısra: **13**
Aşk padişahı.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

şāh-ı ḳamer:
1. **şāh-ı ḳamer:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Ayın şahı.
7. Şāh-ı ḳamer nice çıkışa āfītāb ile
8. Kʿencüm çerisi ser-be-ser oġlan uşaḳ durur

şāh-ı kevākib:
1. **şāh-ı kevākib:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Yıldızların şahı.
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḫaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḫilʿat

şāh-ı şāḥib-i maʿdilet:
1. **şāh-ı şāḥib-i maʿdilet:**
Kaside 5
Mısra: **17**
Adaletli davranan sahibin piri, şahı.
17. Şāh-ı şāḥib-i maʿdilet sulṭān-ı gerdūn-menzilet
18. Zīnet-i tāc u serīr ü mültecā-yı ins ü cān

şāḫ-ı şecer:
1. **şāḫ-ı şecer:**
Gazel 191
Mısra: **1**
Ağaç dalları.
1. El açar şāḫ-ı şecer şīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḥiteler serv-i ḫurāmānuñ içün

şāh-ı şitā:
1. **şāh-ı şitā:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Kış mevsimi.
1. Tā ki oldı kārbān-ı şayf ʿālemden nefīr
2. Sīmden şāh-ı şitā için döşendi ḫoş serīr

şāh-ı zırġām-intiḳām:
1. **şāh-ı zırġām-intiḳām:**
Kaside 4
Mısra: **26**
Intikam aslanının şahı.
25. Ḫusrev-i gerdūn-ḥaşem sulṭān-ı kevkeb-mertebe
26. Şehrıyār-ı şīr-rāyet şāh-ı zırġām-intiḳām

şāhid:[GTS]
1. **şāhid:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Şahit, tanık.
3. Şaçı olmazsa seyyidligine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

şāhid dur-:
1. **şāhid durur:***-ur*
Kaside 4
Mısra: **40**
Tanık olmak.
39. Şīt-i ʿadlüñ şavtını sāmiʿ durur gūş-ı aşamm
40. Büy-ı luṭfuñ ḫulḳına şāhid durur maġz-ı zükām

şāhid-bāz:
1. **şāhid-bāz:**
Mesnevi 1
Mısra: **104**
Çapkın , aldırışsız.
103. Ki gösterdi baña cümle cihānı
104. Ne şāhid-bāz olur gör pīr-i ḫāver

şāhid-i gül:
1. **şāhid-i gül:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Gül güzeli.
19. Ġoncadan manẓaralar açdı ṣabā tā andan
20. Eyleye şāhid-i gül bülbüle ʿarż-ı dīdār

2. **şāhid-i gül:**
Gazel 245
Mısra: **10**
Gül gibi olan sevgili.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aṣar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

şāhid-i gülzār:
1. **şāhid-i gülzāra:***-a*
Kaside 10
Mısra: **30**
Gül bahçesi denen güzel.
29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

şāhid-i ḥaḳk:[BA]
1. **şāhid-i ḥaḳk:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Hz. Muhammed.
19. Anı dünyāda Ḥaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳk oldı şehīd

şāhid-i ʿīd:
1. **şāhid-i ʿīdi:***-i*
Kaside 4
Mısra: **13**
Bayram sabahının tanığı, şahidi. (sevgilisi).
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḥḥar itmege kendüye ḫalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

2. **şāhid-i īdi:***-i*
Kaside 3
Mısra: **3**
Bayramın şahidi.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey ṣafaḳ sāġar hilāl

3. **şāhid-i ʿīdüñ:***-üñ*
Kaside 3
Mısra: **18**
Bayram sabahının tanığı, şahidi. (sevgilisi).
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

şāhid-i mey:
1. **şāhid-i mey:**
Gazel 36
Mısra: **7**
Şarap, bâde, hamr'ın şahidi.
7. Mīhmān olıcaġaz ḫucresine şāhid-i mey
8. Feraḥından özini yavu ḳılur pīr-i ḫired

şāhid-i reʾy:
1. **şāhid-i reʾyüñe:***-üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **49**
Fikrinin güzelliği.
49. Şāhid-i reʾyüñe görinmedi ʿālemde naẓīr
50. Olalı cām-ı cihān-bīn ile subh āyine-dār

şāhid-i şemşīr:
1. **şāhid-i şemşīre:***-e*
Kaside 5
Mısra: **35**
Kılıcın şahidi.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ʿadū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

şāhid-i zevḳ ü ṣafā:
1. **şāhid-i zevḳ ü ṣafāyı:***-y, -ı*
Kaside 12
Mısra: **4**
Varlığıyla zevk ve eğlence amaçlanan güzel, sevgili.
3. Ḳaʿr-ı baḥr-ı elem ü ġuṣṣa miyānında iken
4. Şāhid-i zevḳ ü ṣafāyı yine dil itdi kenār

şāhiñ:[KL]
1. **şāhiñüne:***-ün, -e*
Kaside 16
Mısra: **58**
55 – 60 santim boyunda, kanatları ve kuyruğu geniş, tüyleri benekli ve çizgili, yaygın olarak yaşayan, pek çok türü bulunan, doğana benzer yırtıcı avcı kuş.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

2. **(şāhin):**
Gazel 182
Mısra: **8**
55 – 60 santim boyunda, kanatları ve kuyruğu geniş, tüyleri benekli ve çizgili, yaygın olarak yaşayan, pek çok türü bulunan, doğana benzer yırtıcı avcı kuş.
7. Sen idüñ şāhı göñlüm bendesinüñ
8. Bi-ḥamdi ʿllāh hele ṣayd itdi şāhın (şāhin)

şaḫş:[GTS]
1. **şaḫşı:***-ı*
Kaside 9
Mısra: **12**
Şahıs, kimse.
11. Gerek ki ḥurrem ide seni ebrū-yı miḥrāb
12. Nite ki şāʿim olan şaḫşı ġurre-i şevvāl

2. **şaḫşuñ:***-uñ*
Gazel 112
Mısra: **10**
Şahıs, kimse.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol şaḫşuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

şāh-vār:
1. **şāh-vār:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Şaha, sultana layık.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

şāʿir:[FD]
1. **şāʿirüñ:***-üñ*
Kaside 7
Mısra: **87**
Şiir söyleyen.Şair,ozan.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selīmi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿrin oḳımadan eyler ictināb

2. **şāʿirün:***-ün*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Şiir söyleyen.
1. Şāʿirün birisi getürürdi
2. Ḳalemün incesinden üç boġun

3. **şaʿir:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Şâ'ir, şiir söyleyen || 'âşık
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḫayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

4. **şāʿirler:***-ler*
Müfret 11
Mısra: **2**
Şiir söyleyen.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḥüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

5. **şāʿirüñ:***-üñ*
Gazel 21
Mısra: **8**
.
7. Ġamzeñe öyküdügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öninde maḥbūs-ı devāt

6. **şāʿirün:***-ün*
Gazel 49
Mısra: **9**
Şiir söyleyen.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle şāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

7. **şāʿirüñ:***-üñ*
Gazel 44
Mısra: **13**
Şiir yazan, sözünü vezin ve kafiye ile düzenleyen.
13. Şāʿirüñ lāfı çoġ ammā ki Mesīḥī benden
14. Sözlerüm bikr durur dirse sözinüñ eridür

şaḳ:[İP]
1. **şaḳ:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Yarık, parça.
3. Bīnī midür ol şüret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

şaḳāvet:[KL]
1. **şaḳāvete:***-e*
Kaside 21
Mısra: **9**
(Ar. şeḳāvet) 1. Eşkiyâlık, yol kesicilik, haydutluk, şakîlik.
9. Merdānesin şaḳāvete līkin ʿ ibādete
10. Biñ ʿöẕri bir dem içre bulursın nisā gibi

şām:[İP]
1. **şām:**
Kaside 4
Mısra: **12**
Far. Akşam, gecenin başlangıcı.
11. Ehl-i Rūm aḫşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

2. **şām:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Far. Akşam, gecenin başlangıcı.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

3. **şām:**
Gazel 157
Mısra: **4**
Far. Akşam, gecenin başlangıcı. Şam şehri.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

şām u seḥer:
1. **şām u seḥer:**
Kaside 11
Mısra: **67**
Akşam ve sabah.
67. Tā ki virdi itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Şol duʿālar kim ide her birisi Ḥażretde yir

2. **şām u seḥer:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Akşam ve sabah.
3. Cānā belüñ ne vaḳt deger ʿāşıḳuña kim
4. Pīrāhen ü kemer anı şām u seḥer ḳuçar

3. **şām u seḥer:**
Gazel 90
Mısra: **14**
Akşam ve sabah.
13. Mey-gün lebüñden ayru Mesīḥī-yi ḫaste-dil
14. Meyḫānelerde şām u seḥer cām-ı Cem çeker

şāne:[FD]
1. **şāne:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Tarak.
3. Ḳoşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

şāne-i zülf:
1. **şāne-i zülfüñe:***-ü, -ñ, -e*
Gazel 246
Mısra: **5**
Saç tarağı.

5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı ṣubḥ irişüp anı ṭaraya

şarāb:[KL]
1. **şarāb:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren,bâde, mey.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

2. **şarāb:**
Kıt'a 12
Mısra: **4**
1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.
3. Senüñ ḥayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭoptolu şarāb iderin

3. **şarāb:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez şarāb telḫ

4. **şarāb:**
Gazel 81
Mısra: **14**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.
13. Mesīḥī ger leb-i meygünuñ içüñ ölürse
14. Muġān türāb-ı mezārın şarāb için ḫum ider

5. **şarāb:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

6. **şarāba:**-*a*
Gazel 99
Mısra: **7**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

7. **şarāb:**
Gazel 142
Mısra: **10**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

8. **şarāb:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek 2. Sarhoşluk veren bâde, mey.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña şor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

9. **şarāb:**
Gazel 241
Mısra: **14**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.
13. Başdan çıkarsa nʾ ola Mesīḥī ḫabāb-vār
14. Baş ḳoşmayaydı eksügi ise şarāb ile

10. **şarāb:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Ar. 1. İçilecek şey, içecek: ta'âm u şarab. 2. Sarhoşluk veren mahut mayi, bâde, mey.
9. Gördügi gibi ḳarşuña çıḳdı şarāb ile
10. Pīr-i muġān Mesīḥī saña ḥürmet eyledi

şarāb ḳoy-:
1. **şarāb ḳoydı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **8**
Şarap doldurmak.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

şarāb ol-:
1. **şarāb olur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **4**
Şarap gibi (kırmızı) olmak (gözyaşı dökmek bağlamında).
3. Ḥaṭṭ-ı lebüñle irdi yine cānuma ġubār
4. Her ḳanda ise fitneye bāʿis şarāb olur

şarāb-ı bezm-i elest:[PALA]
1. **şarāb-ı bezm-i elesti:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **13**
Elest bezmi, elest meclisi II Allah ruhlar alemini yarattığı vakit onlara "Elestü b.-Rabbiküm" (Ben sizin Rabb'iniz değil miyim?) demiş; ruhlar da O'na; "Kalü bela" (Evet, Rabb'imizsin.) dedi ve böylelikle insaoğlu dünya hayatına geldi. Bu meclis "bezm-i ezel" olarak da bilinir. Bu sebeple, Tasavvuf ve İslam edebiyatlarında "en eski zaman, en eski meclis" olarak değişik şekillerde çokça kullanılır.II Elest meclisinin şarabı.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu denīlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḥmūr çeşm-i her nergis

şarāb-ı dil-güşā:
1. **şarāb-ı dil-güşāyı:**-*y, -ı*
Gazel 273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Iç açıcı/gönle ferahlık veren şarap.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

şarāb-ı erġuvān:
1. **şarāb-ı erġuvān:**
Kaside 14
Mısra: **8**
Kırmızı şarab.
7. Götürürdi bu felek dūşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

2. **şarāb-ı erguvān:**
Gazel 213
Mısra: **1**
Kırmızı şarab.
1. Seḥerden yine nūş itmiş şarāb-ı erguvān ġonca
2. Giyüp başına laʿlīn efser olmış ser-girān ġonca

şarāb-ı kevser:
1. **şarāb-ı kevser:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Kevser şarabı.
5. Seg-i küyuñ sifāli bañа yegdür
6. Şarāb-ı kevser ile cām-ı Cemden

şarāb-ı laʿl-i dilber:

1. **şarāb-ı laʿl-i dilberden:**-*den*
Gazel 64
Mısra: **3**
Sevgilinin dudağının şarabı.
3. Ben şarāb-ı laʿl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar ṣalāḥ-ı tövbemi cānāneler

şarāb-ı nāb:
1. **şarāb-ı nāb:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Saf/katıksız şarap; bkz. 'cām-ı şarāb-ı nāb' md.
71. Ger iʿtidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

şarāb-ı nāz:
1. **şarāb-ı nāz:**
Kaside 7
Mısra: **9**
Naz, işve şarabı.
9. Geldi gözine nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
10. Gül-bergden aña döşedi bād cāme-ḫᵛāb

şarāb-ı şafaḳ:
1. **şarāb-ı şafaḳ:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Alaca karanlığın şarabı.
1. Ḳan içürmezse raḳıbā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

şarāb-ı şebnem:
1. **şarāb-ı şebnemi:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **5**
Gözyaşı şarabı.
5. Şarāb-ı şebnemi altun kadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

2. **şarāb-ı şebnemi:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **5**
Gözyaşı şarabı.
5. Şarāb-ı şebnemi altun ḳadeḥler içre ḳoyup
6. Gümüş bileklü güzel sāḳiye küyer nergis

şāribüʾl-ḫamr:
1. **şāribüʾl-ḫamr:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Kırmızı şarap içen.
7. Yüri ey şāribüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

2. **şāribüʾl-ḫamra:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **3**
Kırmızı şarap içen.
3. Şāribüʾl-ḫamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḥad

şarḳ:[GTS]
1. **şarḳa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **3**
Doğu.
3. Gitmişler idi şarḳa meh ü ġarba āfītāb
4. Begsüz çerīye dönmiş idi necm-i bī-kerān

şarḳ u ġarb:
1. **şarḳ u ġarbı:**-*ı*
Gazel 79
Mısra: **2**
Doğu ve batı, her yer.
1. Sen meh-liḳāyı arayup ey dilsitān-ı mihr
2. Bir günde şarḳ u ġarbı gezer reh-revān-ı mihr

şarṭ:[GTS]
1. **şarṭ:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Şart.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

şaʿşaʿa:
1. **şaʿşaʿa:**
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Ar. Parlaklık,parlama,gösteriş,yaldız.Güneşin şaşaası, şaşaalı söz.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

2. **şaʿşaʿa:**
Kaside 5
Mısra: **52**
Parlaklık, gösteriş.
51. Reşk-i reʾyüñden güni ḫummā-yı muḥrik dutmasa
52. Bağlamazdı şaʿşaʿa boynına anuñ rismān

şaṭranc-ı devlet:
1. **şaṭranc-ı devlet:**
Gazel 246
Mısra: **10**
Devlet satrancı.
9. Şāh-ı felek piyāde ḳodı uş Mesīḥīyi
10. Şaṭranc-ı devlet içre anı ḳoymaz araya

şāvūr-veş:
1. **şāvūr-veş:**
Gazel 269
Mısra: **8**
Şāvūr gibi.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

şayaġ:
1. **şayaġından:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
? Yağdan kıl çekmek anlamında mı ?.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

şāyed:[KL]
1. **ne-şāyed:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Belki, ola ki, olabilir ki.Şart bildirir, eğer.
1. Be-pāyān āmed in defter ḥikāyet ... bāḳi
2. Be-şad defter ne-şāyed güft ḥasb-i ḥāl-i müştāḳi

2. **şāyed:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Belki, ola ki, olabilir ki.
9. Eşk-i Mesīḥī şāyed ire göklere diyü
10. Köpri gibi felekde olupdur kemer hilāl

3. **şāyed:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Belki, ola ki, olabilir ki.

7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḥarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

şeb:[FD]
1. **şeb:**
Mesnevi 1
Mısra: **70**
Gece.
69. ###
70. Meger bir şeb bu ṭāḳ-ı pür-şanāʾiʿ

2. **şebi:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **13**
Gece.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Şandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

3. **şeb:**
Kaside 3
Mısra: **5**
Gece.
5. ʿId içün ʿıṭr u ʿabīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

4. **şeb:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Gece.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

5. **şeb:**
Gazel 31
Mısra: **7**
Gece.
7. Encümiyle şeb anuñ giceligi olmışdur
8. Kendüye giymege ḥūrşīd-i zer-efser-i çarḫ

6. **şebini:**-*i, -n, -i*
Gazel 37
Mısra: **7**
Gece.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfitāb-ı ḥad

7. **şeb:**
Gazel 60
Mısra: **8**
Gece.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḥaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār şafḥasını nice ḳaralar

8. **şeb:**
Gazel 84
Mısra: **5**
Gece.
5. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

9. **şeb:**
Gazel 109
Mısra: **5**
Gece.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḥargūş

10. **şeb:**
Gazel 115
Mısra: **13**
Gece.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḫtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

11. **şeb:**
Gazel 115
Mısra: **15**
Gece.
15. Her şeb yanup yakıldıġı şubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

12. **şebinde:**-*in, -de*
Gazel 116
Mısra: **3**
Gece.
3. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey göñül
4. Ruḫsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

13. **şeb:**
Gazel 132
Mısra: **8**
Gece.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

14. **şeb:**
Gazel 138
Mısra: **9**
Gece.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

15. **şeb:**
Gazel 158
Mısra: **1**
Gece.
1. Gündüzin küyuñda şeb irince ser-gerdānuñam
2. Giceler tā şubḥ olınca ḳapuda derbānuñam

16. **şeb:**
Gazel 185
Mısra: **3**
Gece.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

17. **şeb:**
Gazel 270
Mısra: **5**
Gece.
5. Benüm ʿaks-i sirişkümdür ki her şeb
6. Olur pür-lāle çarḫuñ sebzezārı

şebängeh:[KL]
1. **şebängeh:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Far. Gece vakti.Geceleyin.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebängeh vaḳt bir seyrān idi

şebān:[FD]
1. **şebānī:**
Kaside 5
Mısra: **47**
Geceler.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

şeb-çerāġ:
1. **şeb-çerāġ:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Gece vakti çıra gibi yanan bir cevher. Deniz öküzü, karaya çıkıp otlayacağı zaman, ağzından bu cevheri çıkarıp koyar, onun ışığında otlarmış; bir cins kıymetli taş, şimşirak taşı. Hızır aleyhisselamın şeb-çerâg ile zulumat ülkesinde ilerleyerek ölümsüzlük suyuna eriştiği rivayet edilir. Işığını cennette bulunan Tûbâ ağacından aldığına inanılır. Bu cevher, güzellik, parlaklık ve aydınlık simgesidir.
1. Ḳıldı ruḥsāruñ ḥayāli çeşm-i pür-nemde duraġ
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāġ

şebdiz:[İP]-[PALA]
1. **şebdiz:**
Gazel 174
Mısra: **8**
1) Gece renkli, siyah 2)Husrev-i Pervîz'in atı.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭutaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgūn

şeb-gün:
1. **şeb-gün:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Far. 1. Şeb-renk. 2. Şeb-çerâğ.Siyah.
1. Şeb-gūn saçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı şubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfıtāb-ı şubḥ

şeb-i ġam:
1. **şeb-i ġam:**
Mesnevi 1
Mısra: **88**
Gam gecesi.
87. Nücūm urmışdı yer yer göge mismār
88. İḥāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

2. **şeb-i ġamda:**-*da*
Gazel 248
Mısra: **7**
Gam gecesi.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

şeb-i ḫaṭṭ-ı men:
1. **şeb-i ḫaṭṭ-ı men:**
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Benim yazımın,kalemimin karanlığı.
27. Fürūd āmede der şeb-i ḫaṭṭ-ı men bin
28. Be-her beyt şad mihmān-ı maʿānī

şeb-i hecr:
1. **şeb-i hecr:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Ayrılık gecesi.
35. Belā-yı ġuṣṣa-ı derdem dırāz çün şeb-i hecr
36. Sarāy-ı miḥnet-i zecrem ferāḫ çün ʿālem

şeb-i tār:
1. **şeb-i tār:**
Kaside 8
Mısra: **32**
Karanlık gece.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

şeb-i vuṣlat:
1. **şeb-i vuṣlatda:**-*da*
Gazel 85
Mısra: **7**
Kavuşma gecesi.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider göñlümi çün cān cānadur

şeb-i zillet:
1. **şeb-i zillet:**
Kaside 12
Mısra: **35**
Hakirlik gecesi.
35. Şeb-i zillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿā ile uyar

şeb-i zülf:
1. **şeb-i zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 47
Mısra: **1**
Saçın gecesi (sevgilinin siyah saçı).
1. Şeb-i zülfüñde ḥaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

şebīh:[KL]
1. **şebīh:**
Kaside 2
Mısra: **61**
Ar. Benzeyici, benzeyen.
61. Bāġ-ı sarāyuñı ḳıla ger cennete şebīh
62. Rıdvāna anca söz ata ḳaşruñda bāġbān

2. **şebīḥün:**-*ün*
Kaside 3
Mısra: **11**
Ar. Benzeyici, benzeyen.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḥün eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

3. **şebīh:**
Gazel 205
Mısra: **5**
Ar. Benzeyici, benzeyen.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḥaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

şebīh it-:
1. **şebīh itdiyse:**-*di, -y, -se*
Kaside 15
Mısra: **11**
Benzemek.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḥaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

şebīh ḳıl-:
1. **şebīh ḳılmayayın:**-*ma, -y, -a, -y, -ın*
Gazel 246
Mısra: **8**
Benzemek.
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

şebīh ol-:
1. **şebīh olduġıçün:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Benzer olmak.
3. Leb-i laʿl lüñe şebīh olduġıçün ey gül-ruḫ
4. Ṣubḥ-dem jāle gelür ġoncalaruñ aġzın öper

şebīh ol-:
1. **şebīh olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 18
Mısra: **41**
Benzetmek.
41. Ol ḳadd-i ser-feräza şebīh olmasa eger
42. Ḳatʿā cihānda bulmaz idi iʿtibār serv

şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār:
1. **şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār:**
Kaside 6
Mısra: **51**
Suretinin pabucu çok benzer.

51. Şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

şebistān-ı celālet:
1. **şebistān-ı celālet:**
Gazel 1
Mısra: **3**
Büyük harem dairesi.
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʿ efrūḫte tā ḥaşr nüh fānūs-rā

şeb-kūr:
1. **şeb-kūr:**
Kaside 19
Mısra: **38**
Gece körlüğü, tavukkarası.
37. Güneş ki merdümek-i dīde-i cihān-bīndür
38. Ḳılur bu gerdīş-i dehr anı her gice şeb-kūr

şebnem:[İP]
1. **şebnem:**
Murabba 2
Mısra: **9**
Far. Gece yağan rutubet, çiy -âşığın gözyaşı-.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

2. **şebnem:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Gece yağan rutubet, çiy.
9. Gülsitān içre leb-i ġonca nice ḳan olmasun
10. Ey Mesīḥī her gice şebnem kʿurur dendān aña

3. **şebnemler:**-*ler*
Kaside 7
Mısra: **8**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

4. **şebnem:**
Kaside 8
Mısra: **9**
Far. Gece yağan rutubet, çiy -âşığın gözyaşı-.
9. Ḳatre-i şīr ṭamladuġınca şebnem
10. Ġoncalar aġız açar niteki eṭfāl-i şıgār

5. **şebnem:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Far. Gece yağan rutubet, çiy -âşığın gözyaşı-.
3. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
4. Şebnem güç ile ḳoydı anuñ aġzına şarāb

6. **şebnem:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
43. Çi bāşed ez-ser-i mihreş ber āmedī ber der
44. Çü āfitāb ki ber āsumān bered şebnem

7. **şebnem:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Far. Gece yağan rutubet, çiy -âşığın gözyaşı-.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḥayāline aḳar luʾāb-ı ṣubḥ

8. **şebnem:**
Gazel 29
Mısra: **7**
Far. Gece yağan rutubet, çiy -âşığın gözyaşı-.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Ġālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı ṣubḥ

9. **şebnemler:**-*ler*
Gazel 57
Mısra: **8**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
7. Serḫoş ṣanuban maḫkeme-i gülşen içinde
8. Şebnemler üşüp ġoncanuñ aġzını ḳoḳarlar

10. **şebnem:**
Gazel 87
Mısra: **5**
Far. Gece yağan rutubet, çiy -âşığın gözyaşı-.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

11. **şebnem:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Çiğ, rutubet, gece nemi.
3. Ġoncanuñ nice lebi ḳan olmasun
4. Kʾ anı şebnem ısırur dendān ile

şeb-rev:[İP]
1. **şeb-reve:**-*e*
Gazel 103
Mısra: **8**
Hırsız, gece yürüyen.Gece yolculuğu yapan.
7. Ṣavm-ı hecrüñde ḳosun gönlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḫl idemez çün ramażān içre ʿases

şecāʿat:[FD]
1. **şecāʿat:**-*le*
Gazel 18
Mısra: **2**
Yiğitlik, yüreklilik.
1. Cānā beni ḳatl idicek it būseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

şecāʿat milketinün server:
1. **şecāʿat milketinün serveri:**
Kaside 14
Mısra: **17**
Yiğitlik ülkesinin lideri.
17. Lāʾik-i sancaḳ şecāʿat milketinün serveri
18. Çāşnīgīr başı Üveys Beg ḥażret-i maḳbūl-ı Hān

şecer:[KL]
1. **şecer:**
Gazel 87
Mısra: **8**
Ar. Ağaç: şecer-i zeytin.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

şecer-i fısḳ u fücūr:
1. **şecer-i fısḳ u fücūr:**
Kaside 20
Mısra: **22**
Allah'ın yolundan saptıran fitne ağacı.
21. Dest-i kahr ile şalarsan teber-i şerʿi eger
22. Kesile bāġ-ı cihāndan şecer-i fısḳ u fücūr

şefāʿat:[PALA]
1. **şefāʿat:**
Gazel 96
Mısra: **10**
Suçun bağışlanması için aracı olma.En yüce şefaatçi Hz. Muhammed'dir.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

şefīʿ-i mā tu:
1. **şefīʿ-i mā tu:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Bizim şefaatçimiz.
9. Çün şefīʿ-i mā tu ḫᵛāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

şefīḳ olur:
1. **şefīḳ olur:**-*ur*
Gazel 125
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Merhamet etmek.
1. Ḳılalı āteş-i hecre beni ol dost ḥarīḳ
2. Görüben ḥālümi düşmenler olur baña şefīḳ

şefḳat:[GTS]
1. **şefḳati:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **17**
Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġını kime ʿıyān ider nergis

şefḳat düş-:
1. **şefḳat düşer:**-*er*
Gazel 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Merhametli olmak.
3. Sensüzin ger cennet içinde göreler ḥālümi
4. Düzaḫ içre cānına kāfirlerüñ şefḳat düşer

şeftālü-yi leb:
1. **şeftālü-yi lebini:**-*i, -n, -i*
Gazel 285
Mısra: **5**
Şeftali dudaklı.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ rakīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

şeh:[KL]
1. **şehine:**-*i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **67**
Sultan, padişah II Sevgili.
67. Bir ḥaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

2. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 52
Mısra: **10**
Sultan, padişah II Sevgili.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

şehādet vire:
1. **şehādet vire:**
Gazel 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Şahitlik etmek. II Yemin etmek.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlığına vire şehādet kefenüm

şehbāz:[MT]
1. **şehbāzuña:**-*uñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **57**
Doğan kuşu /// Avcı.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

şehbāz ol-:
1. **şehbāz olur:**-*ur*
Gazel 71
Mısra: **7**
Avcı ol-.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

şehbāz-ı fikretüme:
1. **şehbāz-ı fikretüme:**-*üm, -e*
Kaside 17
Mısra: **75**
Düşünce kuşu.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānīʾ ḳılur şikār

şehbāz-ı maʿnā:
1. **şehbāz-ı maʿnānun:**-*nun*
Kaside 5
Mısra: **10**
Mana , anlam avcısı kuş.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

şehd:[MT]
1. **şehd:**
Gazel 155
Mısra: **2**
Bal.
1. Ḥalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḥi ne şehd ü ne şekkerde buldum

şehd-i leb:
1. **şehd-i lebi:**-*i*
Gazel 214
Mısra: **9**
Dudak balı.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

2. **şehd-i lebi:**-*i*
Gazel 214
Mısra: **9**
Dudak balı.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

şehd-i leb:
1. **şehd-i lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 105
Mısra: **3**
Dudağının balı.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

şehd-i muṣaffā:
1. **şehd-i muṣaffā:**
Kaside 16
Mısra: **28**
Dostluk balının tabağı.
27. Ḫālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

şeh-i ʿālem:
1. **şeh-i ʿālem:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Alemin koruyucusu olan padişah.
1. Birisi şol şeh-i ʿālem ʿAlemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

şeh-i gül:
1. **şeh-i gül:**
Gazel 119
Mısra: **3**
Gül olan şah.
3. Bine çünki devlet ile şeh-i gül serīr-i şāḥa
4. Aña ḳarşu ṭurmaġ içün giye nergis alṭun üsküf

şeh-i ḫūbān:
1. **şeh-i ḫūbān:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Güzeller padişahı.
5. ʿĀşıḳlaruñı luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Söġ baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

şeh-i ḥüsn:
1. **şeh-i ḥüsne:**-*e*
Gazel 58
Mısra: **6**
Güzellik sultanı.
5. Mūsā gibi ḳır elini fırʿavn-ı raḳībüñ
6. Tā sen şeh-i ḥüsne diyeler āl ḳırandur

şeh-i iḳlīm-i naẓm:
1. **şeh-i iḳlīm-i naẓm:**
Gazel 258
Mısra: **9**
Şiir mevsiminin padişahı.
9. Şeh-i iḳlīm-i naẓm olduñ Mesīḥī
10. Cihānı ṭutdı sözüñ ṭumṭurāḳı

şehīd:[BA-KL]
1. **şehīd:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Aşk yolunda ölen kişi.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

2. **şehīdüñ:**-*üñ*
Gazel 50
Mısra: **6**
Aşk yolunda ölen kişi.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

3. **şehīdiyüm:**-*i*, -*y*, -*üm*
Gazel 154
Mısra: **9**
Aşk yolunda ölen kişi.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Gūyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

şehīd eyle-:
1. **şehīd eyler:**-*r*
Gazel 124
Mısra: **1**
Şehit olmak.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Maḥşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

şehīd id-:
1. **şehīd ide:**-*e*
Gazel 243
Mısra: **5**
Şehit etmek, inanç uğruna ölmek.
5. Tīġ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

2. **şehīd iderse:**-*er*, -*se*
Gazel 204
Mısra: **9**
Şehit etmek, inanç uğruna ölmek.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

3. **şehīd itdi:**-*di*
Gazel 98
Mısra: **9**
Kutsal inanç uğrunda öldürmek.
9. Bī-çāre Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
10. Miskīn kişiyi ḳodılar en soñra kefensüz

4. **şehīd itdi:**-*di*
Gazel 159
Mısra: **13**
Kutsal inanç uğrunda öldürmek.
13. Ṣol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

şehīd ol-:
1. **şehīd oldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Kutsal inanç uğrunda ölmek.
19. Anı dünyāda Ḥaḳ itmişdi saʿīd
20. Āḫir ol şāhid-i Ḥaḳḳ oldı şehīd

şehnāz:[FD]
1. **şehnāza:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **5**
Musikimizin en eski birleşik makamlarından biri, eğlence.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḥayyer itdi ʿuşşāḳı nevāsı Yūsufuñ

şeh-nişīn:
1. **şeh-nişīnini:**-*i*, -*n*, -*i*
Kaside 10
Mısra: **29**
Cumbaya benzer çıkma, şehniş.
29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

şeh-per:[FD]
1. **şeh-per:**
Kaside 3
Mısra: **16**
Kuşun kanadındaki en uzun tüy.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

şehper:
1. **şehper:**
Kaside 7
Mısra: **57**
Kuşun kanadındaki en uzun tüy.
57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā būy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

şehper idin-:
1. **şehper idinür:**-*ür*
Kaside 10
Mısra: **16**
Kuşun kanadındaki en uzun tüyden edinmek.
15. Uçup uçup gülsitān-ı ʿālemi seyr itmege
16. Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesīm

şehper-i şīve:
1. **şehper-i şīve:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Naz Kuşun kanadındaki en uzun tüy.
5. Dilberleri ḫod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

şehper-i zerrīn:
1. **şehper-i zerrīnini:**-*in*, -*i*
Kaside 13
Mısra: **61**
Altından olan kuşun kanadında bulunan en uzun tüy.
61. Açduġınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Zāġ-ı şeb ḳılduḳça anuñ heybetinden intiḳāl

şehir:[GTS]
1. **şehr:**
Mesnevi 1
Mısra: **66**
Kent.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

2. **şehr:**
Mesnevi 1
Mısra: **120**
Kent | İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.
119. Sürinürek bile geldüm bu şehre
120. ʿAceb şehr ol ki anun bāġ u rāġı

3. **şehri:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **138**
Kent | İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.
137. Ne mümkin biri ḳol boynuña Arda
138. Gören bu şehri bu resme ḳıyāmet

4. **şehrüñde:**-*üñ*, -*de*
Gazel 102
Mısra: **3**
Kent | İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

5. **şehri:**-*i*
Gazel 126
Mısra: **6**
Kent | İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.
5. Sen serv-ḳaddi bulmaġa ebrüñ gözi yaşı
6. Seylāb oldı şehri aradı soḳaḳ soḳaḳ

6. **şehri:**-*i*
Gazel 232
Mısra: **1**
Kent | İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

7. **şehrüñ:**-*üñ*
Gazel 232
Mısra: **5**
Kent | İstanbul (bazı bağlamlarda); bkz. 'dil şehri', 'gönül şehri' md.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

8. **şehrin:**-*in*
Gazel 284
Mısra: **9**
Şehir, kent, (sevgilinin bulunduğu ortam).
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı kūy-ı fenādan ġayrı

şehr-engīze:[FD]
1. **şehr-engīze:**
Mesnevi 1
Mısra: **66**
'şehir karıştıran' : ed. bir yerin tabii ve sosyal özelliklerinden bahseden bir nazım türü (çoğunlukla bu çeşit eserler , sosyal hayat bakımından bir takım dedikodulara sebebiyet verecek mahiyette idi;16. asır şairlerimizden Fakiri'nin Şehrengizi göze çarpar.) **65.** İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

şehr-i sarāy:
1. **şehr-i sarāy:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Sarayın şehri.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

şehriyār:[MT]
1. **şehriyār:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Padişah.Şah.
1. Olmaġa milket-i çemene şehriyār serv
2. Dikdi livā-yı sebz-i ḫilāfet-şiʿār serv

2. **şehriyāra:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **33**
Ey padişah, hükümdar.
33. Ol şehriyāra ḫidmet için būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

şehriyār-ı ḥüsn:
1. **şehriyār-ı ḥüsn:**
Gazel 43
Mısra: **8**
Güzelliğin padişahı.
7. Dīvār-ı ḳaşrı şemsesidür āfitāb-ı çarḫ
8. Ol şehriyār-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

şehrıyār-ı şīr-rāyet:
1. **şehrıyār-ı şīr-rāyet:**
Kaside 4
Mısra: **26**
Aslan sancağının padişahı.
25. Ḫusrev-i gerdūn-ḥaşem sulṭān-ı kevkeb-mertebe
26. Şehrıyār-ı şīr-rāyet şāh-ı zırġām-intiḳām

şeh-süvār:[KL]
1. **şeh-süvār:**
Gazel 269
Mısra: **11**
i. (Fars. şāh > şeh "büyük, seçkin" ve suvār "ata binen, binici" ile şāh-süvār > şeh-süvār) Çok usta binici.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

şek:[İP]
1. **şek:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Ar. Şüphe, gümân.
1. Raḳīb oldı ḥammāl-ı bār-ı emek
2. Ki ḳuvvetlü ḥardur ezelden ne şek

2. **şeksüz:**-*süz*
Gazel 153

Mısra: **13**
Ar. Şüphe, gümân.
13. Ḫusrev-i Rūm diye baña Mesīḥī şeksüz
14. Ger ire gūş-ı Kemāle kelimāt-ı ḥasenüm

3. **şeksüz:**-*süz*
Gazel 229
Mısra: **13**
Ar. Şüphe, gümân.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

şek getir:
1. **şek getüre:**-*e*
Gazel 112
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Şüphe duymak.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḥakī
10. Muṭlaḳā ol şaḥṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

şeker:[KL-GTS]
1. **şeker:**
Gazel 83
Mısra: **1**
Far. şeker.
1. Düşnām-ı telḫ-i laʿlüñi cānum şeker şanur
2. Bed-nām-ı ʿışḳ olmaġı gönlüm hüner şanur

2. **şekerüñ:**-*üñ*
Gazel 135
Mısra: **6**
FAR.şeker ,sevgilinin dudağı .
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

3. **şekerüñ:**-*üñ*
Gazel 212
Mısra: **5**
Far. şeker.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḥse düşdügi içün leẕẕet-i güftāruñ ile

4. **şeker:**
Gazel 214
Mısra: **10**
Far. şeker.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

5. **şekerüñ:**-*üñ*
Gazel 250
Mısra: **2**
Şeker.
1. Yine leb-i cān-baḫşuñ ile baḥs mi düşdi
2. Kim böyle megesler şekerüñ başına üşdi

şeker-dehen:
1. **şeker-dehen:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Şeker dudaklı.(mec). sevgili.
7. Ālūde eyleyüp mey-i telḫ ile laʿlüñi
8. Luṭf it acıtma cānumuzı ey şeker-dehen

şeker-leb:
1. **şeker-leb:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Şeker dudaklı.
1. Biri Şerbetçi-oğlı sīb-ġabġab
2. Sözin cüllāb itmiş ol şeker-leb

2. **şeker-leb:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Şeker dudaklı.
11. Ṭūṭī-i ṭabʿın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḥsārıdur

şekker:
1. **şekker:**
Gazel 75
Mısra: **2**
Şeker, tatlı.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

2. **şekkere:**-*e*
Gazel 105
Mısra: **3**
Şeker, tatlı.
3. Şehd-i lebüñi şekkere beñzetdügi içün
4. Girdüm günāha diyü döginüp gider meges

3. **şekkerden:**-*den*
Gazel 141
Mısra: **2**
Şeker.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

4. **şekkerde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **2**
Şeker.
1. Ḫalāvet kim leb-i dilberde buldum
2. Daḫi ne şehd ü ne şekkerde buldum

5. **şekker:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Şeker, tatlı.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

şekl-i her giyāh:
1. **şekl-i her giyāh:**
Gazel 205
Mısra: **6**
Mezar üzerinde biten otların şekli.
5. Kendülerini ḳılmasalar ḥaṭṭuña şebīh
6. Olmaz idi günāh gibi şekl-i her giyāh

şekl-i zengī:
1. **şekl-i zengī:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **10**
Zenci şekli.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

şekvā id-:
1. **şekvā ide:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **3**
Arp. Şikayet etmek.
3. Bāġ-ı kūyuñda ne şekvā ide dil bülbüli kim
4. Gül gibi görinür aña ser-i kūyıñ dikeni

şemʿ:[MT]
1. **şemʿ:**
Murabba 1
Mısra: **9**
Mum ǁ Sevgili.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **şemʿ:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Mum, çerağ.
3. Der şebistān-ı celālet pāsbān-ı kibriyāst
4. Heft şemʿ efrūḫte tā ḥaşr nüh fānūs-rā

3. **şemʿ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Mum ǁ Sevgili.
83. Şemʿ gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

4. **şemʿ:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Mum ǁ Sevgili.
27. Ḳarşu teʿdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

5. **şemʿi:**-*i*
Gazel 73
Mısra: **5**
Mum ǁ Sevgili.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāġ-ı ḥaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

6. **şemʿi:**-*i*
Gazel 94
Mısra: **6**
Mum ǁ Sevgili.
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yaġıdur

7. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **1**
Mum ǁ Sevgili.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿizāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

8. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Mum ǁ Sevgili.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿizāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

9. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Mum II sevgili.
3. Yüzüñ şuʿāʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

10. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Mum ǁ Sevgili.
5. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

11. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **8**
Mum ǁ Sevgili.
7. Haddüñ ḫayāli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
8. Yandugı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

12. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Mum ǁ Sevgili.
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

13. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Mum ǁ Sevgili.
11. Öykündügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

14. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **14**
Mum ǁ Sevgili.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḫtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

15. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **16**
Mum ǁ Sevgili.
15. Her şeb yanup yaḳılduġı şubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

16. **şemʿ:**
Gazel 115
Mısra: **18**
Mum ǁ Sevgili.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

17. **şemʿ:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Mum ǁ Sevgili.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

18. **şemʿ:**
Gazel 116
Mısra: **2**
Mum ǁ Sevgili.
1. Giydi başına efser-i zer şāh-vār şemʿ
2. Ḳıldı revān meclise dürlü nisār şemʿ

19. **şemʿ:**
Gazel 116
Mısra: **4**
Mum ǁ Sevgili.
3. Zülfī şebinde yoluñı yañılma ey göñül
4. Ruḥsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

20. **şemʿ:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Mum ǁ Sevgili.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

21. **şemʿ:**
Gazel 116
Mısra: **8**
Mum ǁ Sevgili.
7. Şan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

22. **şemʿ:**
Gazel 116

Mısra: **10**
Mum ł Sevgili.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında şorar şemʿ

23. **şemʿi:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **10**
Mum ł Sevgili.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

24. **şemʿe:**-*e*
Gazel 161
Mısra: **3**
Mum ł Sevgili.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sīnemden benüm

25. **şemʿün:**-*ün*
Gazel 256
Mısra: **2**
Mum ł Sevgili.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

şemʿ -i āh:
1. **şemʿ -i āh:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Ah mumu.
13. Ne revādur duta bülbül şemʿ -i āh
14. Ḫār ide gülberg-i terden cāme-ḫʷāb

şemʿ ü meye:
1. **şemʿ ü meye:**-*e*
Gazel 45
Mısra: **3**
Mum ve şarap, bade.
3. Zāhidā yoḳ dir isen şemʿ ü meye
4. Yoḳ başuñda beyni vü gözünde nūr

şemāl:[MT]
1. **şemāl:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Kış yeli,poyraz.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür şolaġ ile

şemʿi:
1. **şemʿin:**-*n*
Gazel 80
Mısra: **9**
Mum.
9. Gören didi cemālüñ şemʿin ey dost
10. Budur ol pertev-i nūr-ı Peyember

şemʿ-i bezm-ārā:
1. **şemʿ-i bezm-ārā:**
Murabba 1
Mısra: **15**
Meclisi süsleyen mum (Mum; Tanrı'yı- vahdeti- simgeler.).
15. Ḥalḳa-ı yārān güyā şemʿ-i bezm-ārā ile
16. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

şemʿ-i bezm:
1. **şemʿ-i bezme:**-*e*
Gazel 64
Mısra: **5**
Meclisin mumu. (Allah=mum, meclis= Yaratılan varlıkların tamamı).
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

şemʿ-i cemāl:
1. **şemʿ-i cemāl:**
Kaside 13
Mısra: **2**
Güzelliğin mumu.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

2. **şemʿ-i cemāle:**-*e*
Gazel 189
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Güzelliğin mumu.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

şemʿ-i gülzār:
1. **şemʿ-i gülzār:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Gül bahçesinin mumu.
5. Şuʿlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

şemʿ-i ḫāver:
1. **şemʿ-i ḫāver:**
Gazel 53
Mısra: **6**
Doğunun mumu, güneşin doğudan doğması.
5. Çü gündüz iḫtiyāc olmaz çerāġa
6. ʿAbes yanar yaḳılur şemʿ-i ḫāver

şem-i ḫürşīd:
1. **şem-i ḫürşīde:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **24**
Güneş mumu.
23. Ne ḫalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫürşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

şemʿ-i kāfūr:
1. **şemʿ-i kāfūr:**
Gazel 47
Mısra: **2**
1. Beyaz renkli, güzel kokulu mum.
1. Şeb-i zülfüñde ḫaddüñ gösterür nūr
2. Meger kim gerdenüñdür şemʿ-i kāfūr

2. **şemʿ-i kāfūr:**
Gazel 180
Mısra: **8**
1. Beyaz renkli, güzel kokulu mum.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḫsāruñla cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫʷān

3. **şemʿ-i kāfūrī:**-*ī*
Kaside 14
Mısra: **44**
1. Beyaz renkli güzel kokulu mum. 2. Sevgilinin yüzü.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḫsāruñla cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫʷān

şemʿ-i münīr:
1. **şemʿ-i münīr:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Parlak mum II sevgili.
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

şemʿ-i ruḫ:
1. **şemʿ-i ruḫuñ:**-*uñ*
Murabba 1
Mısra: **9**
Yanağının ışığı.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **şemʿ-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 103
Mısra: **11**
Sevgilinin mumun alevi gibi parlak yüzü.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırṣa meges

3. **şemʿ-i ruḫuñ:**
Gazel 201
Mısra: **2**
1. Yanağın ışığı.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

şemʿ-i şebistān:
1. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 226
Mısra: **2**
Gece mumu.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Şan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

şemʿ-i şebistān-şekil:
1. **şemʿ-i şebistān-şekil:**
Gazel 150
Mısra: **8**
Gece ışığı gibi .
7. Bezm-i żilletde ol aġyār-ı leʾīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

şemʿ-i tīg:
1. **şemʿ-i tīgüñ:**-*üñ*
Gazel 248
Mısra: **8**
Kılıç mumu.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

şemʿ:[MT]
1. **şemʿini:**-*i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **36**
Sevgili.
35. Şeb-i żillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿ ā ile uyar

şemme-i luṭf:
1. **şemme-i luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 11
Mısra: **33**
İyiliğin küçük bir parçası.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

şems:[MT]
1. **şems:**
Mesnevi 1
Mısra: **99**
Güneş II Hz. Mevlânâ.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer nakḳāşı altun ḫalli ezdi

2. **şemse:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **101**
Güneş II Hz. Mevlânâ.
101. Revāk-ı çarḫa bir ḫāṣ şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

3. **şemse:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **64**
Güneş II Hz. Mevlânâ.
63. Luṭf u iḥsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḥsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

4. **şems:**
Gazel 286
Mısra: **6**
Güneş.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şañasın şems ziyāyı

şems ü ḳamerüñ:
1. **şems ü ḳamerüñ:**-*üñ*
Gazel 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Güneş ve ay.
1. Rūşen olur mı idi gözleri şems ü ḳamerüñ
2. Sürmesi olmasa bunlaruñ eger ḫāk-i derüñ

şemse:
1. **şemsesiyle:**-*s, -i, -y, -le*
Murabba 1
Mısra: **19**
Güneş.
19. Ṣol müdevver şemsesiyle gūyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **şemsesidür:**-*s, -i, -dür*
Gazel 43
Mısra: **7**
Güneş şeklinde yapılan işleme resim.
7. Dīvār-ı ḳaṣrı şemsesidür āfītāb-ı çarḫ
8. Ol şehriyār-ı ḥüsn ne ʿālī-cenāb olur

şemse-i şemşīr-i berrānuñ:
1. **şemse-i şemşīr-i berrānuñ:**-*nuñ*
Kaside 5
Mısra: **45**
Kelime Tipi: -
Parlak kılıç güneşi.
45. Şemse-i şemşīr-i berrānuñ ʿaceb āyīnedür
46. Kim görinür ṣūret-i feṭḥ ü ẓafer anda ʿıyān

şemsī:
1. **şemsī:**
Murabba 1
Mısra: **17**
Güneşe ait.
17. Şemsī dülbendi ki başı üzre itmişdür ḳarār
18. Döne döne şarılup dil-dāra eyler iftiḫār

2. **şemsī:**
Kaside 8
Mısra: **22**
ŞEMSÎ, Şemsî-i Edvârî. 16. Yüzyılda yaşamış bir şair.
21. Tāb-ı ḥürşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

şems-i ḍuḥā:
1. **şems-i ḍuḥā:**
Kaside 21
Mısra: **12**
'kuşluk (vaktinin) güneşi'; güneşin en parlak ve dünyayı en iyi aydınlattığı zaman.

11. Terk it zalām-ı maʿşıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḫudā ṭulūʿ ide şems-i duḥā gibi

şems-i münīr:
1. **şems-i münīr:**
Kaside 13
Mısra: **37**
Nurlu, parlak, aydınlık güneş; Sultan Ahmed, sevgili.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı için şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

şemşīr:[İP]
1. **şemşīr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Kılıç,pala.
25. Tīr ü şemşīr ne zaḫm urdı ise
26. Bedeninde göz ile ḳaş oldı

2. **şemşīr:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Kılıç.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

3. **şemşīrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 114
Mısra: **12**
Kılıç.
11. Ger ururs boynumı tīġ-ı ecel
12. Baña şemşīrüñden olmaz inḳıṭāʿ

4. **şemşīrüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **2**
Kılıç.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma şalınmaya şemşīrüñ senüñ

5. **şemşīr:**
Gazel 257
Mısra: **4**
Kılıç.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

şemşīr-i ecel:
1. **şemşīr-i ecel:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Ölüm kılıcı.
23. Ḥızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

şemşīr-i hecri:
1. **şemşīr-i hecri:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **6**
Ayrılık kılıcı.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

şemşīr-i münīr:
1. **şemşīr-i münīrüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **53**
Nurlu , parlak kılıç.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

şemʿ-veş:
1. **şemʿ-veş:**
Gazel 195
Mısra: **3**
Mum gibi.
3. Mezārum içini ḳılsun ḳo şemʿ-veş rūşen
4. Beni çü ḳatl idesin silme ḳanı peykāndan

2. **şemʿ-veş:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Mum misali.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

şen ol-:
1. **şen ol:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Mutlu olmak.
1. Ben saña bülbül baña sen gülşen ol
2. Ḳo beni aġlayayın sen gül şen ol

şenīde:
1. **şenīde:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Duyulmuş, işitilmiş.
25. Furūġ-ı faẓl u kemāl-i tu dīde çeşm-i żarīr
26. Ṣadā-yı şīt-i celālet şenīde güş-ı aşamm

şerʿ:[MT-KL]
1. **şerʿ:**
Kaside 4
Mısra: **59**
Ar. Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kurallar.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökilürdi ṣubḥa-ı silk-i niẓām

şerār:[MT]
1. **şerār:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Kıvılcım.
7. Ṭolıcaḳ dūd ile ʿālem görinen necm degül
8. Āteş-i āh-ı ḥasūd ile göge çıḳdı şerār

2. **şerārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **8**
Kıvılcım II ateş.
7. Felekde görinen şanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

şerār ol-:
1. **şerār olup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **48**
Kıvılcım olmak.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güẓer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

şerār-ı nār:
1. **şerār-ı nār:**
Kaside 17
Mısra: **34**
Ateşin kıvılcımı.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

şerbet:[GTS]
1. **şerbetini:**-*i, -n, -i*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tatlı içecek.
3. İnanma ʿahd iderse vuṣlatını
4. Ki ben anuñ çoġ içdüm şerbetini

2. **şerbetin:**-*in*
Gazel 188
Mısra: **8**
1. ilaç 2. şerbet.
7. Ey gelüp ḫālüm şorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

3. **şerbetlerin:**-*ler, -in*
Gazel 216
Mısra: **4**
1. ilaç 2. şerbet.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

4. **şerbetin:**-*in*
Gazel 230
Mısra: **5**
Tatlı içecek.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

5. **şerbet:**
Gazel 275
Mısra: **8**
1. ilaç 2. şerbet.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḫarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre aña şerbet eyledi

şerbetçi-oġlı:
1. **şerbetçi-oġlı:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Şerbetçi-oğlı.
1. Biri Şerbetçi-oğlı sīb-ġabġab
2. Sözin cüllāb itmiş ol şeker-leb

şerbet-i ʿadli:
1. **şerbet-i ʿadli:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Adalet şerbeti.
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭabīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

şerbet-i ecel:
1. **şerbet-i ecel:**
Gazel 7
Mısra: **8**
Ecel şerbeti.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarifʿolmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

şeref:[KL]
1. **şeref:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Manevî yükseklik,ululuk.
63. Zehī şerefʿki huẓūruñda diz çöküp fużalā
64. Ḳuşūr u naḳş-ı kemālin derler istikmāl

2. **şeref:**
Kaside 20
Mısra: **32**
Manevî yükseklik,ululuk.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü faẓl u keremle meşhūr

şeref bul-:
1. **şeref bula:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **63**
Şeref bulmak, şereflenmek.
63. Nice kim ʿīd-i şerīfiñle bula ʿālem şerefʿ
64. Nice kim eyyām-ı şādīde ola maẓhar hilāl

şerer:[MT]
1. **şerer:**
Kaside 6
Mısra: **74**
Kıvılcım.
73. Nesīm-i merḥametüñ ḳılmayaydı bāġa güzer
74. Olurdı külḫan u gül düd u her şerer jāle

şerḥ eylemege:
1. **şerḥ eylemege:**-*meg, -e*
Gazel 153
Mısra: **7**
(Bir metni veya kitabı) ayrıntılarına inerek açıklamak, yorumlamak.
7. Hecr-i ḥaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

şerḥ eyle-:
1. **şerḥ eylemek:**
Kaside 17
Mısra: **84**
Açıklamak.
83. Ne çekdügümi ben bu arık bārgīr ile
84. Şerḥ eylemek olur idi ʿömr olsa pāyidār

2. **şerḥ eyleyem:**-*y, -em, -*
Kaside 11
Mısra: **59**
Açıklamak.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaşr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

şerḥ id-:
1. **şerḥ ide:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **53**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
53. Bir şerḥa ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

2. **şerḥ ideyin:**-*e, -y, -in*
Gazel 193
Mısra: **2**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.
1. Oḳutmaduñ çü şādi vü ḥurrem ḥikāyetin
2. Diñle ki saña şerḥ ideyin ġam ḥikāyetin

3. **şerḥ itmeg:**-*meg*
Gazel 108
Mısra: **1**
Bir metni, bir kitabı ayrıntılarına inerek açıklamak, yorumlamak.
1. Ġamum şerḥ itmeg için ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

4. **şerḥ itse:**-*se*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Bir metni, bir kitabı ayrıntılarına inerek açıklamak, yorumlamak.
3. Beliyle cismini şerḥ itse ʿāḳıl
4. Şañasın kim şayaġından çeker ḳıl

şerḥa:[MT]
1. **şerḥa:**
Kaside 16

Mısra: **53**
Ar. Yarık.
53. Bir şerha ile şerḥ ide şemşīr-i münīrüñ
54. Her ḥıḳd u ḥased kʿide nihān sinede aʿdā

şerm ḳılu-:
1. **şerm ḳılup:**-*up*
Gazel 236
Mısra: **3**
Utanmak.
3. Ḳılup müjgān-ı İsmāʿilden şerm
4. Bıçaḳın çaldı İbrāhim ṭaşa

şermend:[KL]
1. **şermende:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **25**
Utanan, utangaç, mahcup.Utanılacak bir iş yapmış, mahçup duruma düşmüş olan.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḥ-ı gül
26. Gel bāḳa sāye şal ki ola şermsār serv

şermsār ḳıl-:
1. **şermsār ḳılmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 17
Mısra: **26**
Utangaç hâle getirmek.
25. Dāḡ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāḡından iñleyüp beni ḳılmaya şermsār

şermsār ol-:
1. **şermsār ola:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **26**
Utanmak, Hicap etmek.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḥ-ı gül
26. Gel bāḳa sāye şal ki ola şermsār serv

şermsār ol-:
1. **şermsār olmayayın:**-*ma, -y, -a, -y, -ın*
Gazel 123
Mısra: **5**
Utanmak, Hicap etmek.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿık tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

2. **şermsār olup:**-*up*
Gazel 143
Mısra: **2**
Utanmak, Hicap etmek.
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Ṣoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

şerr-i mekr
1. **şerr-i mekrinden:**-*in, -den*
Gazel 6
Mısra: **5**
Hilesinin şerrinden.
5. Olmaġa dīv-i raḳībüñ şerr-i mekrinden emīn
6. Tende şan dāḡ-ı ġamuñ mühr-i Süleymāndur bana

şeş-cihāt:
1. **şeş-cihātum:**-*um*
Gazel 107
Mısra: **15**
Altı cihet, altı yön, her yön, her taraf, dünya.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

şeş-per:
1. **şeş-per:**
Kaside 10
Mısra: **40**
Far. Âlât-ı harbden dilli topuz.
39. Seyr-i gülzār eyledükçe sūseni alup ele
40. Ṣavuluñ diyü ṣalar bāġ ehline şeş-per nesīm

şevḳ:[KL]
1. **şevḳi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ar. Gönül meyli, arzu.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile ṭaşum
4. Düşer takyası düşdük yerde başum

2. **şevḳī:**-*ī*
Kaside 1
Mısra: **2**
Ar. Gönül meyli, arzu.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

3. **şevḳ:**
Kaside 12
Mısra: **9**
i. (Ar. şevḳ) 1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
9. Eyledi şevḳ ile ḥurşīd feraḥ-şād oluban
10. Yine germīyyet ile bir avuç altunı nisār

4. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 103
Mısra: **11**
Ar. Gönül meyli, arzu.
11. Bezme gelseñ şanemā şemʿ-i ruḫuñ şevḳiyle
12. Germ olup raḳṣ ura pervāne vü el ḳırşa meges

5. **şevḳi:**-*i*
Gazel 108
Mısra: **5**
Ar. Gönül meyli, arzu.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

6. **şevḳ:**
Gazel 184
Mısra: **1**
(Ar.) coşku, heyecan, arzu 2) ışık, ateş.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fiʾl-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

7. **şevḳüm:**-*üm*
Gazel 220
Mısra: **1**
Ar. Gönül meyli, arzu.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġım anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca baġladum yine göñlüm ḳabaġıña

8. **şevḳiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 229
Mısra: **9**
Ar. Gönül meyli, arzu.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḥuffāş-veş taʿn itse her aʿmā bize

9. **şevḳümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 269
Mısra: **7**
i. (Ar. şevḳ) 1. Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

şevḳ-i ʿizār:
1. **şevḳ-i ʿizārüña:**-*uñ, -la*
Gazel 115
Mısra: **1**
Yanağının isteği, arzusu.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿizārüña nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

şevḳ-i ruḫsār:
1. **şevḳ-i ruḫsāruña:**-*uñ, -la*
Murabba 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Yüzünün arzusu.
11. Dāġ-ı sīnem şevḳ-i ruḫsāruña cānā şañasın
12. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **şevḳ-i ruḫsāruña:**
Kaside 14
Mısra: **43**
Kelime Tipi: -
1.Sevgilinin yüzünün parlaklığı. 2.Sevgilinin yüzünün arzusu.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḫsāruña cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫᵛān

3. **şevḳ-i ruḫsāruña:**-*uñ, -la*
Gazel 169
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Yanağının arzusu.
7. Şevḳ-i ruḫsāruña ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı düzaḫ üzre hāẕihi cennāt-ı ʿadn

4. **şevḳ-i ruḫsāruña:**-*uñ, -la*
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
1.(Sevgilinin) Yüzünün arzusu.2) sevgilinin yüzünün ışığı.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḫsāruña cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

5. **şevḳ-i ruḫsāruña:**-*uñ, -la*
Gazel 238
Mısra: **13**
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) Yüzünün arzusu.
13. Şevḳ-i ruḫsāruña luṭf-ı ʿārıżuñ ey māh-rū
14. Āfitābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

şevḳ-i ruḫuña:
1. **şevḳ-i ruḫuña:**-*uñ, -la*
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanağının parlaklığı.
7. Ne ġuṣṣa cāna Nemrūd-ı ġamuñdan çünki olmışdur
8. Dil İbrāhimine şevḳ-i ruḫuña gülsitān āteş

şevḳ-i yār:
1. **şevḳ-i yār:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Kelime Tipi: -
Sevgiliye kavuşma arzusu.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i ṣubḥgāhumuz

şeydā:
1. **şeydā:**
Kaside 16
Mısra: **74**
Divane, müptelâ.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

şeyḫ:
1. **şeyḫ:**
Gazel 46
Mısra: **6**
Tarikatta müridlerin reisi.
5. Ḥalḳa-ı ẕikr içre dil-dārı görüp
6. Kūşesinden şeyḫ ider yā şabūr

şeyḫ-i ʿaḳla:
1. **şeyḫ-i ʿaḳla:**-*a*
Gazel 122
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Aklın padişahı.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

şeyḫ-i eceldür:
1. **şeyḫ-i eceldür:**-*dür*
Gazel 54
Mısra: **8**
Ölümün piri, azrail bağlamında olabilir.
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

şeyḫ-i ḫocende:
1. **şeyḫ-i ḫocende:**-*e*
Gazel 244
Mısra: **14**
Maveraünnehrin meşhur şehirlerinden biri olan Ḫocend'in Şeyhi.
13. Varduḳça ferīd oldı ḥayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḫocende

şeyṭān:[PALA]
1. **şeyṭān:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Şeytan,iblis.
1. Bāb-ı dilber kim raḳīb olmış durur derbān aña
2. Āsumāndur şanki çıḳar gāh geh şeyṭān aña

2. **şeyṭānı:**-*ı*
Gazel 156
Mısra: **4**
Şeytan II Rakip.
3. Çekdüm raḳībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīk ile āvāre eyledüm

3. **şeyṭānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **20**
Şeytan II Rakip.
19. Cennet-i kūyiñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı bak şol ādemüñ şeyṭānına

4. **şeyṭānı:**-*ı*
Gazel 257
Mısra: **6**
İnsanları iğvâ ve izlâl eden, azdıran mel'ûn-ı şehîr, iblis, dîv.
5. İşiginden raḳībi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

şiʿr:[GTS]
1. **şiʿ ri:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Şiir.
39. Hezār luṭf ile oḳur bu şiʿ ri bülbüller
40. Ki gülsitān işidüp gül yüzin döger jāle

şiʿar:[KL]
1. **şiʿar:**
Kaside 17

Mısra: **54**
(a.i.c. şaayir) : 1. Alamet, iz. 2. ayırıcı işaret, ayırdedici adet 3. hacı olmak.
53. Ey ṭabl-bāz-ı zīnüñe ḫūrşīd reşk idüp
54. Vey zer-rikās-ı maḳdemüñe māh-ı nev şiʿar

şīb:[FD]
1. **şīb:**
Gazel 14
Mısra: **10**
Far. İniş, aşağı bâir "nişîb" dahi denilir. "firâz" mukabilidir.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

şiddet:[KL]
1. **şiddetin:**-*in*
Kıt'a 10
Mısra: **7**
Sertlik, sahtlık.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaşdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

şifā:[GTS]
1. **şifā:**
Gazel 7
Mısra: **8**
Hastalıktan kurtulma, sağalma.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

2. **şifā:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva bulma ||.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

şihāb:[FD]
1. **şihāb:**
Kaside 3
Mısra: **34**
Gökyüzünde bazen akıp gittiği görülen ateş parçası.Kıvılcım.
33. Her ki işigün ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

şikār:[İP]
1. **şikār:**
Kaside 12
Mısra: **34**
1. av 2. Avlana hayvan. ǁ sevgili/güzel.
33. Nāvek-i ṭāliʿ üme himmetüñ eyle peykān
34. Devlet āhūsını avla ki item ben de şikār

2. **şikār:**
Kaside 17
Mısra: **50**
Av; kendine aşık etme.
49. Yā Rab ecel buḳaġūsını ur ayaġına
50. Düzd-i ḫayāt eylemesün tā anı şikār

şikār eyle-:
1. **şikār eylemege:**-*meg, -e*
Kaside 17
Mısra: **24**
Avlamak.
23. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tā kim yapam duzaġ
24. Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikār

şikār id-:
1. **şikār ide:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **57**
Açığa çıkarmak.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

2. **şikār itmege:**-*meg, -e*
Gazel 139
Mısra: **4**
Avlamak.
3. Şaçuñla ḫālüñi göster ki gönlümi alasın
4. Şikār itmege mürġi çü dām u dāne gerek

şikār ḳıl-:
1. **şikār ḳıldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **2**
Avlamak.
1. Taḫt-ı dilde yine sulṭān-ı şafā ḳıldı ḳarār
2. Bāz-ı cānum yine mürġ-i feraḥı ḳıldı şikār

2. **şikār ḳılur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **76**
Avlamak.
75. Şehbāz-ı fikretüme hezār āferīn kim
76. Bir demde nice mürġ-i maʿānīʿ ḳılur şikār

3. **şikār ḳılur:**-*ur*
Gazel 73
Mısra: **18**
Avlamak.
17. Ey Mesīḥī fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḫāṣı şikār

şikāyet:[GTS]
1. **şikāyet:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

2. **şikāyet:**
Kaside 17
Mısra: **93**
Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

şikāyet ide-:
1. **şikāyet ider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **54**
Yakınmak, sızlanmak.
53. Şu deñlü ṭaʿne taşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Ṣadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

2. **şikāyet idevüz:**-*vüz*
Kaside 15
Mısra: **15**
Yakınmak, sızlanmak.
15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

şikāyet ḳıl-:
1. **şikāyet ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 5
Mısra: **25**
Yakınmak.
25. Bād-ı deyden ḫāk-i pāyına şikāyet kılmaġa
26. Başına güllerden āteş yaḳdı geldi gülsitān

şikāyet-i digerān:
1. **şikāyet-i digerān:**
Kaside 22
Mısra: **40**
Diğerlerinin şikayeti.
39. Şikāyet-i men-i miskīn mebīn güzāfʿki hest
40. Şikāyet-i digerān nezd-i ū be-şükr-i niʿam

şikāyeti eyle-:
1. **şikāyeti eyle:**
Gazel 79
Mısra: **13**
Şikayet etmek.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

şikāyet-i men-i miskīn:
1. **şikāyet-i men-i miskīn:**
Kaside 22
Mısra: **39**
Benim saçma sapan şikayetlerim.
39. Şikāyet-i men-i miskīn mebīn güzāfʿki hest
40. Şikāyet-i digerān nezd-i ū be-şükr-i niʿam

şikence it-:
1. **şikence itmege:**-*meg, -*
Kaside 9
Mısra: **18**
Kıvırmak, kıvrımlı hale getirmek.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

şikenc-i zülf:
1. **şikenc-i zülfine:**-*i, -n, -e*
Kaside 9
Mısra: **17**
-Sevgilinin- saçının büklümü.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

şikest ol-:
1. **şikest olmışdur:**-*mış, -dur*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Sona ermek, bozulmak.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfūñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāḳ-ı ʿāliden düşüp aʿżāsı olmışdur şikest

şikeste:||İP]
1. **şikeste:**
Gazel 164
Mısra: **8**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.
7. Şıñıḳ gönülleri çün mümyā ḫoş eylermiş
8. Şikeste ḫāṭıra ol mū-miyānı ḫoş görelüm

şikeste-ser dur-:
1. **şikeste-ser durur:**-*ur*
Gazel 87
Mısra: **8**
Başı eğik durmak.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

şimāl:[KL]
1. **şimāl:**
Kaside 9
Mısra: **82**
Dört ana yönden biri, yüzünü doğuya dönen kimsenin sol tarafına düşen cihet, kuzey|| Allah'ın inayeti.
81. Nite ki vaḳt-ı bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

2. **şimāl:**
Kaside 13
Mısra: **28**
Kuzey rüzgarı. || Allah'ın inayeti.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

şimden:
1. **şimden:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Artık, bundan sonra.
5. Biñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

şimden girü:
1. **şimden girü:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Artık, bundan sonra.
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

2. **şimden girü:**
Gazel 189
Mısra: **2**
Artık, bundan sonra.
1. Ḫoş cevri öğüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

şimdi:
1. **şimdi:**
Murabba 3
Mısra: **11**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
11. Fevt olan ʿişreti hep şimdi temām eyleyelüm
12. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **şimdi:**
Kaside 16
Mısra: **27**
Şimdi.
27. Ḥālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

3. **şimdi:**
Kaside 20
Mısra: **31**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şereʿ ü faż'l u keremle meşhūr

4. **şimdi:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Şimdi.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuṣlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

5. **şimdi:**
Gazel 83
Mısra: **6**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

6. **şimdi:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Şimdi.
9. Gölgeligüñe Mesīḥī şalayın sāye dimiş
10. Nʿola ey serv-i revān şimdi mi gördüñ keremüñ

7. **şimdi:**
Gazel 165

Mısra: **4**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

8. **şimdi:**
Gazel 218
Mısra: **6**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

9. **şimdi:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Şimdi.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

10. **şimdi:**
Gazel 257
Mısra: **8**
Şimdi.
7. Oḳuñ yüregine ṭoḳunacaġın
8. Mesīḥī şimdi göñlinden geçürdi

11. **şimdi:**
Gazel 283
Mısra: **8**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an.
7. Kırdun geçürdüñ ehl-i dili hep
8. Biz şimdi gördük ṣāḥib-ḳırānı

şimdiki:
1. **şimdiki:**
Gazel 129
Mısra: **2**
İçinde bulunulan zamandaki.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn ʿalemüñ
2. Ṣāḥısın şimdiki ʿaṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

2. **şimdiki:**
Gazel 232
Mısra: **5**
İçinde bulunulan zamandaki.
5. Bu şehrüñ şimdiki dilberlerine ʿādet olmışdur
6. Öpüşmek ġonca-leblerle ḳocuşmaḳ ince bellerle

şimdilik:
1. **şimdilik:**
Gazel 9
Mısra: **5**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda.
5. Bu sarāyuñ şimdilik sensin begi
6. Biz şikāyet eylerüz senden saña

2. **şimdilik:**
Gazel 99
Mısra: **4**
İçinde bulunulan zamanda, bu anda.
3. Ḥayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

şimşād:[FD-BA]
1. **şimşād:**
Gazel 78
Mısra: **2**
Şimşir ağacı (güzelin boyu karşıtlığında).
1. Bāġa çün seyr eyleyüp ol sāye-i ḳāmet düşer
2. Serv ü şimşād u çenāruñ cānına ḥayret düşer

2. **şimşād:**
Gazel 247
Mısra: **2**
Far. Şimşir ağacı.
1. Her arada ki serv-i ḳaduñ ḫoş-ḫırām ola
2. Şimşād u serv ü bīde şalınmaḳ ḥarām ola

şimşād-kad:
1. **şimşād-kad:**
Gazel 34
Mısra: **1**
Şimşir ağacı (güzelin boyu karşıtlığında), uzun boylu.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

şimşek:[GTS]
1. **şimşek:**
Murabba 2
Mısra: **14**
Buluttan buluta veya buluttan yere elektrik boşalması sırasında meydana gelen ışık olayı.
13. Büstānda görinen lāle degül nuʿmān ile
14. Bāġdan ḳan aldı şimşek neşter-i bārān ile

şimşīr:[KL]
1. **şimşīr:**
Kaside 15
Mısra: **35**
Far. Kılıç, seyf. (Kesre ile de lügat sayılır).
35. Ṭoḳınup düşmenüñüñ cengine sūsen şimşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

şimşīr ü tīr:
1. **şimşīr ü tīr:**
Kaside 11
Mısra: **28**
Kılıç ve ok.
27. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ ne yüz aġardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʿy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

şimşīr-i firāḳ:
1. **şimşīr-i firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 228
Mısra: **5**
Ayrılığın kılıcı.
5. Bīñ pāre idüpdür beni şimşīr-i firāḳuñ
6. Şimden girü gel ḳılıcuñı pāreye çalma

şimşīri tīz:
1. **şimşīri tīz:**
Kaside 2
Mısra: **53**
Keskin kılıç.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Ṭaş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

şiʿr:[KL]
1. **şiʿrin:**-*in*
Kaside 3
Mısra: **55**
Şiir.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

2. **şiʿr:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
7. Her birine bir ġazel emr itdi ol sulṭān-ı ḥüsn
8. Ben daḫi ol emre bu şiʿr ile itdüm imtisāl

3. **şiʿre:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **47**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
47. Şiʿre bir ḫoş periveriş vireydüm emmā nʾideyin
48. Ḫayl-i ẕillet eyledi ʿaḳlum esāsın pāy-māl

4. **şiʿr:**
Gazel 76
Mısra: **7**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

5. **şiʿrümi:**-*üm, -i*
Gazel 84
Mısra: **4**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

6. **şiʿrüñdeki:**-*üñ, -de, -ki*
Gazel 85
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
9. Ey Mesīḥī ḫūblar şayd itmeġe şiʿrüñdeki
10. Ḥalḳa-i cīm ile her bir noḳṭa dām u dānedür

7. **şiʿr:**
Gazel 107
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
9. Ger şanāʿiʿ ṣatmasam şiʿr içre olmazdum diri
10. Lā-cerem ṣanʿat gerekdür ḳılmaġa kesb-i maʿāş

8. **şiʿr:**
Gazel 113
Mısra: **10**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
9. Takdīr-i maʿāni-i bediʿ eylemeyince
10. Şiʿr içre Mesīḥī bulımaz zīb ü fer elfāẓ

9. **şiʿrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 166
Mısra: **11**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
11. Ey Mesīḥī daḫi iden taşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḥalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

10. **şiʿrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 185
Mısra: **11**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
11. Ey Mesīḥī daḫi iden taş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳūhsārdan

11. **şiʿri:**-*i*
Gazel 221
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
9. Maʿnā-yı cān-feşān ile şiʿri Mesīḥīnüñ
10. Meryem durur ki ʿİsiyi almış ḳucaġına

12. **şiʿri:**-*i*
Gazel 227
Mısra: **10**
Şiir.
9. Bikirdür hep ḫayālāt-ı Mesīḥī
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bīve

13. **şiʿr:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

14. **şiʿrüñ:**-*üñ*
Gazel 240
Mısra: **11**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

15. **şiʿre:**-*e*
Gazel 261
Mısra: **12**
Şiir.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

16. **şiʿrüñ:**-*üñ*
Gazel 284
Mısra: **12**
Aslan.
11. Naẓm ile ḫüsnüñi ḳıldı ḫoş-edā yine Mesīḥ
12. Daḫi şiʿrüñ nesi var ḫüsn-i edādan ġayrı

17. **şiʿr:**
Kaside 9
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
1. Anlama. 2. Şiir,edebi değeri olan nazımlı, kafiyeli söz.
73. Yarar bu şiʿ rümi tīr-i duʿāya baġlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

şīr:[FD]
1. **şīr:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Süt, leben. şîrâne.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi eṭfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

2. **şīr:**
Gazel 94
Mısra: **12**
Aslan.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey dirigāh kim aḳan her laḥza şīr ırmaġıdur

3. **şīr:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Süt, tatlı, Aslan.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

4. **şīrīni:**-*i, -n, -i*
Gazel 275
Mısra: **6**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni ṭaşda yazmaġı bir şūret eyledi

şirā:[KL]
1. **şirā:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Şıra, üzüm veya öteki meyvelerin suyu, şekerli su.Henüz mayalanmamış, şarap haline gelmemiş üzüm suyu.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḫalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

şīrāne:
1. **şīrāne:**
Kaside 13
Mısra: **6**
Arslan gibi.

5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

şirāze:[KL]
1. **şirāzesi:**-*s, -i*
Kaside 10
Mısra: **49**
Kitap cildini tutan ibrişim.
49. Rişte-i naẓmuñla örülse eger şirāzesi
50. İdemezdi güllerüñ mecmūʿasın ebter nesīm

şiʿr:[KL]
1. **şiʿrden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **52**
Aslan.
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḥayvāna çün kim şiʿrden yegdür ṣaʿir

şiʿr:
1. **şiʿri:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Şiir.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap añа ṣavt-ı cūy-ı āb

şiʿr-i laṭīf:
1. **şiʿr-i laṭīfi:**-*i*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Güzel şiir.
9. Didüm yine biñ sūz ile bu şiʿr-i laṭīfi
10. Yoḳ medḥüñe luṭfuñ gibi gördüm ki nihāyet

şiʿr-i mesīḥī:
1. **şiʿr-i mesīḥī:**
Gazel 183
Mısra: **13**
Mesīḥī'nin şiiri.
13. Bes durur şiʿr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfitāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her ṣubḥ-dem eflākden

şiʿr-i mesīḥī:
1. **şiʿr-i mesīḥīyi:**-*y, -i*
Gazel 33
Mısra: **9**
Mesīḥī'nin şiiri.
9. Ey ṣabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Ṣād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḥucend

şīr-i ner:
1. **şīr-i ner:**
Kaside 17
Mısra: **77**
Erkek aslan II cesur ve kendine güvenen kimse.
77. Meddāḥ-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

şīr-i şerz:
1. **şīr-i şerze:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **26**
Kudurmuş kaplan,aslan.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

şiʿr-i ter:
1. **şiʿr-i terle:**-*le*
Gazel 166
Mısra: **12**
Nazik ve güzel şiir.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḥalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

şiʿr:[KL]
1. **şiʿrin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **88**
Şiir.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿrin oḳımadan eyler ictināb

şīrīn:[[MT]
1. **şīrīn:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tatlı.
3. Bizi çün kūh-ı ġamda itdi Ferhād
4. Ne içün eylemez şīrīn lebin dād

2. **şīrīn:**
Kaside 13
Mısra: **5**
Tatlı, güzel, revaç bulmuş.
5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

3. **şīrīn:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Tatlı.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

4. **şīrīn:**
Gazel 14
Mısra: **11**
Tatlı.
11. Şīrīn lebinde ḫāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

5. **şīrīn:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.
9. Sen Ḫusrevi Mesīḥī çü Şīrīn medḥ ider
10. Laʿl-i lebüñ ḫayālin iderse ġıdā-yı rūḥ

6. **şīrīn:**
Gazel 104
Mısra: **5**
Tatlı.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

7. **şīrīn:**
Gazel 174
Mısra: **7**
Tatlı.2) Husrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭuṭaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgūn

8. **şīrīn:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Hüsrev ü Şirin hikâyesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.
9. Mey-i ṭelh al lebüñe ben ölicek
10. Disünler acıdı Ferhāda Şīrīn

9. **şīrīn:**
Gazel 207
Mısra: **10**
Tatlı.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḫusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu göñül Ferhādına

10. **şīrīni:**-*i*
Gazel 214
Mısra: **6**
Hüsrev (Ferhad) ile Şirin hikayesinin kadın kahramanı.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü göñlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

11. **şīrīne:**-*e*
Gazel 269
Mısra: **7**
sıf. (Fars. şirin) 1. Tatl.
7. Sen lebi şīrīne cānā şevḳümüz ʿarż itmege
8. Riştelerden nāmeler Şāvūr-veş bil bagladı

12. **şīrīne:**-*e*
Gazel 277
Mısra: **11**
Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

13. **şiʿrüm:**-*üm*
Gazel 283
Mısra: **13**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.
13. Şiʿrüm beyāż u nev-ḫaṭ güzeldür
14. Zülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

şīrīn-dehān:
1. **şīrīn-dehān:**
Gazel 94
Mısra: **11**
Tatlı dilli.
11. Ḳaṣr-ı sīminine ol şīrīn-dehān u gül-ruḫuñ
12. Ey diriġā kim aḳan her laḥẓa şīr ırmaġıdur

şīrīn-leb:
1. **şīrīn-leb:**
Gazel 107
Mısra: **3**
Tatlı, hoş dudaklı güzel.II Şirin.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḫālümi
4. Āṣiyā-veş dögine alup eline iki ṭaş

şīşe:[GTS]
1. **şīşelerin:**-*in, -ler*
Gazel 25
Mısra: **9**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.
9. Geçer āhum oḳı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki şanʿatla zücāc

2. **şīşe:**-*dür*
Gazel 227
Mısra: **4**
Şişe II Gönül.
3. Ḫayāli çıḳmadı dilden raḳibüñ
4. Nitekim ḥabsgehdür şīşe dīve

şīşe-i eflāk:
1. **şīşe-i eflāk:**
Kaside 11
Mısra: **29**
Feleklerin şişesi.
29. Şīşe-i eflāk aḳıtmasun gül-āb-ı şebnemi
30. Kim ṣudāʿın ʿālemüñ sen defʿ idersin ey emīr

şitā:[KL]
1. **şitānuñ:**-*nuñ, -*
Kıt'a 10
Mısra: **7**
Kış mevsimi ll zor zaman.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaṣdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

şitāb eyle-:
1. **şitāb eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 7
Mısra: **1**
Acele etmek.
1. Bād-ı bahār her ṭarafa eyleyüp şitāb
2. Dehrüñ ser-ā-ser itdi dimāġını müşg-i nāb

şitāb ḳıl-:
1. **şitāb ḳıla:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **58**
Acele etmek.
57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā büy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

şitābān:[MT]
1. **şitābān:**
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Far. Acele ile giden, koşan,ivici.
1. Oturup şaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

şīve:[MT]
1. **şīve:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Naz, şive.Nazlanmak.
3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḥṣīl ḳılmış şīve babın

2. **şīvedür:**-*dür*
Gazel 25
Mısra: **6**
Naz, işve.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḫüsn metāʿına revāc

3. **şīveñ:**-*ñ*
Gazel 91
Mısra: **10**
Naz, şive.
9. Büseñle cān virürseñ önüñde ölenlere
10. Bu şīveñ ey peri daḥi çoḳ ādem öldürür

4. **şīveyle:**-*y, - le*
Gazel 108
Mısra: **11**
Cilve, edâ, naz.
11. Şalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʿola taḥrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

5. **şīve:**
Gazel 109
Mısra: **7**
Naz, şive.
7. Nigāra şīve taʿlim itmeg içün
8. Ḳulaġını çeker her laḥza mengüş

6. **şīvelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 127
Mısra: **10**
Naz, şive.

9. Beni öldürmeġe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

7. **şīveyi:**-*y, -i*
Gazel 178
Mısra: **10**
Üslup, tarz 2) naz.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer añа bu şīveyi taʿlim ider dehen

8. **şīvelü:**-*lü*
Gazel 189
Mısra: **1**
Tarz, üslup, şekil 2) naz, işve.
1. Ḫoş cevri öğüş şīvelü cānāne imişsin
2. Bildük seni şimden girü cānā ne imişsin

9. **şīve:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Naz, işve.
7. Ḫaridāruñ görüp nāz itme didüm
8. Didi ṣatar metāʿ-ı ḥüsni şīve

şīveger:[MT]
1. **şīveger:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Işveli, cilveli.Nazik,mülayim.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

şīve-i seyrān:
1. **şīve-i seyrānuñ:**
Gazel 191
Mısra: **1**
Gezinti ve temaşanın şekli, üslubu 2) gezinti ve temaşanın nazı, işvesi.
1. El açar şāḫ-ı şecer şīve-i seyrānuñ içün
2. Medḥ oḳur fāḫiteler serv-i ḫırāmānuñ içün

şīve-i şiʿr:
1. **şīve-i şiʿr:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Şiirin tarzı.
9. Ṭārem-i çarḫda rakṣ ura Mesīḥī Zühre
10. Şīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

şöhret:[MT]
1. **şöhret:**
Mesnevi 1
Mısra: **66**
Ar. Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.Nam.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

2. **şöhretūñ:**-*üñ*
Gazel 148
Mısra: **5**
Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.
5. Gün gibi şöhretūñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

3. **şöhretlü:**-*lü*
Gazel 150
Mısra: **12**
Halk arasında söylenme, ünlenme, ün.
11. Gün yüzüñ miḍḥati ile bu Mesīḥī kuluñuñ
12. Sözi şöhretlü durur güfte-i Selmān-şekil

4. **şöhret:**
Gazel 233
Mısra: **16**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun ihrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

5. **şöhret:**
Gazel 277
Mısra: **12**
Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

şol:[KL]
1. **şol:**
Murabba 1
Mısra: **19**
T. Şu, o.
19. Şol müdevver şemsesiyle gūyiyā destār-ı yār
20. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **şol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Şu, o.
1. Biri de şol Semerci-oġlı āfet
2. Ana lāʿiḳ mıdur andan o şanʿat

3. **şol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
T. Şu, o.
3. Dehr bir ḫūbdur emmā ne olur
4. Şol güzelden kim ola hercāʿi

4. **şol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Şu, o.
1. Birisi şol şeh-i ʿālem ʿAlemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

5. **şol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Şu, o.
1. Birisi şol İmām-oġlı Muḥammed
2. Ḳaşı mihrābdur ʿuşşāḳa maʿbed

6. **şol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Şu, o.
1. Birisi daḥi şol bir derzi Seydī
2. Libās-ı ḥüsni dikdi kendü giydi

7. **şol:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
T. Şu, o.
1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

8. **şol:**
Murabba 2
Mısra: **25**
T. Şu, o.
25. Büy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

9. **şol:**
Kaside 2
Mısra: **80**
T. Şu, o.
79. ʿAdlüñ güneşden aẓher iken ben ne diyeyin
80. Şol kim ʿıyān durur aña ḥācet degül beyān

10. **şol:**
Murabba 3
Mısra: **6**
T. Şu, o.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şululārını

11. **şol:**
Gazel 3
Mısra: **6**
T. Şu, o.
5. ʿUşşāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Şol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

12. **şol:**
Gazel 3
Mısra: **8**
T. Şu, o.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

13. **şol:**
Kaside 7
Mısra: **18**
T. Şu, o.
17. Gülzār gūşesinde egilüp benefşeler
18. Şol dürleri arar ki nisār eyledi seḥāb

14. **şol:**
Kaside 7
Mısra: **26**
T. Şu, o.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Şol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḫicāb

15. **şol:**
Kaside 7
Mısra: **87**
T. Şu, o.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿ rin oḳımadan eyler ictināb

17. **şol:**
Kaside 11
Mısra: **38**
T. Şu, o.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḫamīr

18. **şol:**
Kaside 11
Mısra: **68**
T. Şu, o.
67. Tā ki vird itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Şol duʿālar kim ide her birisi Ḥażretde yir

19. **şol:**
Kaside 17
Mısra: **30**
T. Şu, o.
29. Rıḥlet demini bezm ṣanup dört ayaḳların
30. Şol çār-pāre-veş biribirine çarpar

20. **şol:**
Kaside 17
Mısra: **42**
Sıf. ve zamir. (>uş+ol) E.T. Türk. Şu, o.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Şol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

21. **şol:**
Gazel 48
Mısra: **3**
T. Şu, o.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

22. **şol:**
Gazel 57
Mısra: **4**
T. Şu, o.
3. Erkān-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
4. Şol taḫta çıḳan pādişehe taḫta ḳaḳarlar

23. **şol:**
Gazel 98
Mısra: **4**
T. Şu, o.
3. Baḳsun tenüñe şoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

24. **şol:**
Gazel 103
Mısra: **6**
T. Şu, o.
5. Ṣıra ṣıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫvāndan ʿacabā şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

25. **şol:**
Gazel 105
Mısra: **14**
T. Şu, o.
13. Ḫālüñ ruḫuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Şol resme kim güneş bulıcaḳ ḥaẓẓ ider meges

26. **şol:**
Gazel 110
Mısra: **3**
T. Şu, o.
3. Şol deñlü zaḫm urdı bаña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

27. **şol:**
Gazel 153
Mısra: **9**
T. Şu, o.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis bаña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

28. **şol:**
Gazel 159
Mısra: **13**
T. Şu, o.
13. Şol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

29. **şol:**
Gazel 176
Mısra: **3**
T. Şu, o.
3. Ay başında şol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

30. **şol:**
Gazel 179
Mısra: **9**
T. Şu, o.
9. Şol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭopṭolu olurdı ṭāṣ-ı āsumān

31. **şol:**
Gazel 202
Mısra: **4**
T. Şu, o.
3. Gözüm yumılur düşicegiz göñlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

32. **şol:**
Gazel 214
Mısra: **10**
T. Şu, o.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḥāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

33. **şol:**
Gazel 217
Mısra: **12**
T. Şu, o.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

34. **şolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 221
Mısra: **1**
Sol.
1. Mengüş-ı zülf asılalı şolına şaġına
2. Efgān u nāle girmez olupdur ḳulaġına

35. **şol:**
Gazel 226
Mısra: **8**
T. Şu, o.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Şol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

36. **şol:**
Gazel 234
Mısra: **20**
T. Şu, o.
19. Cennet-i kūyıñdan ayırdı Mesīḥīyi raḳīb
20. ʿAḳıbet çıḳardı baḳ şol ādemüñ şeyṭānına

37. **şol:**
Gazel 245
Mısra: **12**
T. Şu, o.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

38. **şol:**
Gazel 254
Mısra: **9**
T. Şu, o.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

39. **şol:**
Gazel 269
Mısra: **19**
Şu, o.
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḫamāʾil baġladı

40. **şol:**
Gazel 270
Mısra: **11**
T. Şu, o.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi ʿışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

41. **şol:**
Gazel 276
Mısra: **2**
T. Şu, o.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḥalḳı şoyup ḳırmadı

42. **şol:**
Gazel 277
Mısra: **9**
T. Şu, o.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

şol-:[GTS]
1. **şolmamaġa:**-*ma, -ma, -ġa*
Gazel 5
Mısra: **7**
Rengi solmak. II Gençliğini tüketmek.
7. Şolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān aña

2. **şoldurup:**-*dur, -up*
Kaside 5
Mısra: **3**
Taze liğini, diriliğini, rengini yitirmek (bitkiler bağlamında).
3. Şoldurup bāg-ı cihānı tünd-bād-ı ḫādisāt
4. Berg-i aşfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

şol deñlü:
1. **şol deñlü:**
Mesnevi 1
Mısra: **37**
O denli, o kadar.
37. Günāha eyledüm şol deñlü ışrār
38. Ki raḥm iden baña olur günehkār

2. **şol deñlü:**
Gazel 98
Mısra: **5**
O denli, o kadar.
5. Şol deñlü alışduḳ yine derd ü ġam ile kim
6. Bir laḥẓa ne mümkin kim ola birisi bensüz

3. **şol deñlü:**
Gazel 289
Mısra: **3**
O denli, o kadar.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

şol deñlü:
1. **şol deñlüce:**-*ce*
Gazel 52
Mısra: **5**
O denli, o kadar.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḫüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

şol ḳadar:
1. **şol ḳadar:**
Mesnevi 1
Mısra: **110**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.
109. Ẓalām-ı ġamdan oldı çehresi pāk
110. Cihāna şol ḳadar zer itdi iḥsān

2. **şol ḳadar:**
Kaside 5
Mısra: **22**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

3. **şol ḳadar:**
Gazel 44
Mısra: **11**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

4. **şol ḳadar:**
Gazel 107
Mısra: **11**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş koşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

5. **şol ḳadar:**
Gazel 265
Mısra: **6**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

6. **şol ḳadar:**
Gazel 281
Mısra: **1**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʿl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

şöyle:[GTS]
1. **şöyle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
43. Şöyle delmiş idi oḳ başları kim
44. Şanki kefgīr idi her kāse-i ser

2. **söyledi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **48**
Demek, anmak.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

3. **şöyle:**
Kaside 2
Mısra: **5**
Şöyle.
5. Bāzār-ı şebde şöyle ġanī idi her gedā
6. Kʿalmazdı mihr eşrefisin kimse rāyegān

4. **şöyle:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Şöyle.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Şandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

5. **şöyle:**
Kaside 3
Mısra: **36**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
35. Müstaʿīr-i nūru olmayaydı mihr-i cūduñuñ
36. Şöyle ḫāli üzre ḳalurdı ebed ebter hilāl

6. **söylendüginceː**-*n, -düg, -ince*
Müfret 6
Mısra: **2**
Demek, söylemek.
1. Āferīn olʿārifüñ şabrına kim gāh-ı ḫitāb
2. Ḳatı söz söylendüginceː virür āheste cevāb

7. **şöyle:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
3. Şöyle canlandılar erbāb-ı çemen kim servüñ
4. Ayaġı bāġda olmasa iderdi reftār

8. **söyledür:**-*d, -ür*
Kaside 8
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Söyledür bülbüli būy-ı gül ile bād-ı ṣabā
14. Manṭıḳuʾṭ-ṭayr oḳıdur ḳuşlara şan kim ʿAṭṭār

9. **söyledükçe:**-*dükçe, -*
Kaside 8
Mısra: **56**
Demek, söylemek.
55. Karşu ger ḥilm ü vakḳāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

10. **şöyle:**
Kaside 9
Mısra: **49**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḫüsn-i reʾy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meġer dellāl

11. **söyler:**-*r*
Kaside 10
Mısra: **32**
Demek, söylemek.
31. Sen sen ol kim gülşen-i āfāḳı seyrān idicek
32. Ḫulkuñı söyler çemen dili ile ekser nesīm

12. **şöyle:**
Kaside 10
Mısra: **58**
Şöyle.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

13. **şöyle:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Şöyle.
33. Ben de esirgeyüp ḳılıram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

14. **şöyle:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʾ uçmaġa ḳaṣd ide fīrdevs-i berīnden beri ḥūr

15. **söyleyicisin:**-*y, -i, -ci, -sin*
Kaside 21
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin şadā gibi

16. **şöyle:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Şöyle.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

17. **şöyle:**
Gazel 42
Mısra: **3**
Şöyle.

3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

18. **şöyle:**
Gazel 44
Mısra: **8**
Şöyle.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

19. **şöyle:**
Gazel 45
Mısra: **15**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

20. **şöyle:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Şöyle.
3. Şöyle mest oldum mey-i ʿışḳuñla kim
4. Girmeye ḳulaġuma āvāz-ı şūr

21. **şöyle:**
Gazel 46
Mısra: **15**
Şöyle.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı sūr

22. **şöyle:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Şöyle.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

23. **söyle:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Demek, söylemek.
9. Gülşende lebüñden çü şoram sebzelere rāz
10. Sen söyle diyü ġoncanuñ aġzına baḳarlar

24. **söylesün:**-*sün*
Gazel 61
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

25. **söyleyeni:**-*y, -en, -i*
Gazel 62
Mısra: **5**
Demek, söylemek.
5. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
6. Dostum kim gerekse ḳāʿildür

26. **şöyle:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
5. Aġlamaġ ile şöyle dökindi gözüm yaşı
6. Kim şimdi aġladuġumı gören güler şanur

27. **şöyle:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
1. Ġam u ġuṣṣa göñülde şöyle kim var
2. Olupdur iẕ hümā isneyni fı ʾl-ġār

28. **söyleme:**-*me*
Gazel 86
Mısra: **18**
Demek, söylemek.
17. Anun kim Ḥaḳḳ ile hiç işi yoḳdur
18. Mesīḥī söyleme kim eylemez kār

29. **şöyle:**
Gazel 87
Mısra: **7**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
7. Kāmetüñçün cengler ḳopmışdur ey cān şöyle kim
8. Bāġ içinde şikeste-ser durur her bir şecer

30. **söylersem:**-*r, -se, -m*
Gazel 91
Mısra: **12**
Demek, söylemek.
11. Niceʾideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

31. **şöyle:**
Gazel 108
Mısra: **16**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
15. Eger ġammāz olmasa Mesīḥī āhuñuñ dūdı
16. Ḳalurdı sīneñ içinde ebed şöyle nihān āteş

32. **söyleme:**-*me*
Gazel 114
Mısra: **13**
Demek, söylemek.
13. Söyleme bülbül gibi çoḳ ey Mesīḥ
14. İrmesün ol gül-ruḫa tā kim şudāʾ

33. **söyler:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **8**
Demek, söylemek.
7. Vāʾıẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

34. **şöyle:**
Gazel 151
Mısra: **8**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

35. **şöyle:**
Gazel 165
Mısra: **9**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

36. **söyletmek:**-*t, -mek*
Gazel 168
Mısra: **7**
Demek, söylemek.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

37. **şöyle:**
Gazel 206
Mısra: **10**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala firḳatüñde şöyle gümrāh

38. **söyledi:**-*di*
Gazel 212
Mısra: **1**
Demek, söylemek.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʾl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

39. **söyler:**-*r*
Gazel 222
Mısra: **4**
Demek, söylemek.
3. Müşkil gelür baña hele seyr-i ṭarīḳ-i ʿışḳ
4. Āsān durur diyen anı söyler ḳolayına

40. **şöyle:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Şunun gibi, şuna benzer biçimde.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

41. **söyledüben:**-*d, -üben*
Gazel 250
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Bu gice seḥer söyledüben dürlü leṭāʾif
4. Ebkār-ı çemen bülbüle Allāh ki gülüşdi

42. **şöyle:**
Gazel 252
Mısra: **13**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
13. Nār-ı fırāḳḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

43. **söylenür:**-*n, -ür*
Gazel 256
Mısra: **3**
Demek, söylemek.
3. Öykünürem şaçuña diyelden ne söylenür
4. Ey gül benefşe ardına dutsun ḳulaġını

44. **söyler:**-*r*
Gazel 261
Mısra: **11**
Demek, söylemek.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

45. **şöyle:**
Gazel 263
Mısra: **10**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

46. **şöyle:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.
5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Süsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

şöyle kim:
1. **şöyle kim:**
Gazel 99
Mısra: **7**
Şunun gibi, şuna benzer, şu şekilde.
7. Laʾl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

şöylece:
1. **şöylece:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Şu şekilde.
7. İncinme Mesīḥīye saña düşdise göñli
8. Maʿ-ẕūr buyur nicʾ idelüm şöylece düşdi

şu:[GTS]
1. **şu:**
Gazel 1
Mısra: **3**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
3. Şu kim biñ cān virüp ẕevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **şu:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cānı acıduġın ne bilür

3. **şudan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Su.
3. Aña ṭaʿn itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu şudan

4. **şu:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
3. Ḳul olayın olup emrine münḳād
4. Şu şarṭ ile ki hīç itmeye āzād

5. **şu:**
Mesnevi 1
Mısra: **31**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
31. Şu deñlü vāfir aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

6. **şuları:**-*lar, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **122**
Su.
121. Virür kişiye cennetden ferāġı
122. İçinde şuları mevzūn u reftār

7. **şu:**
Mesnevi 1
Mısra: **132**
Su.
131. Ki örter dāmeniyle görse ʿaybı
132. Şu içre bunlara ḳılsañ nigāhı

8. **şuya:**-*y, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **135**
Su.
135. Ki bunlar şuya düşmiş bala beñzer
136. Gözüñ yaşı Meriç olsa naẕarda

9. **şu:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

10. **şu:**
Kaside 2
Mısra: **69**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.

69. Düşmen şu deñlü ḳorḫuñı almış ki ölicek
70. Ḳabrinde ḫavf idüp kefen içre olur nihān

11. **şu:**
Kaside 2
Mısra: **74**
Su.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

12. **şuyını:**-*y, -ı, -n, -ı*
Gazel 3
Mısra: **4**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

13. **şu:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Su.
7. Ṣolmamaġa sünbül-i zülfüñ sifāl-i sīnede
8. Şu seper reyḥāncı gibi dīde-i giryān aña

14. **şu:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Su.
5. Evinde nesne görinmez hemān ḫākister
6. Şu ḳoydı bülbülüñ ocaġına meger jāle

15. **şu:**
Gazel 7
Mısra: **7**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
7. Ṭabʾum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

16. **şu:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Su.
11. Gūş-ı māhīye ṭaḳar şanki gümüşden ḫalḳa
12. Nāzil olduḳça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

17. **şu:**
Kaside 9
Mısra: **53**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
53. Şu deñlü ṭaʿne ṭaşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Şadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

18. **şu:**
Kaside 9
Mısra: **80**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
79. Bir iki haftada bir bedre altun issi olur
80. Şu kim ḳapuñ felegin bekleye nite ki hilāl

19. **şu:**
Gazel 14
Mısra: **6**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
5. Hercāʾīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

20. **şuyı:**-*y, -ı*
Kaside 15
Mısra: **2**
Su.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

21. **şu:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

22. **şu:**
Kaside 16
Mısra: **60**
Su.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

23. **şuya:**-*y, -a*
Gazel 33
Mısra: **8**
Su.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi şuya ḳand

24. **şu:**
Gazel 37
Mısra: **6**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme zāʾiʿ olur ḫıred

25. **şuyıdur:**-*y, -ı, -dur*
Gazel 44
Mısra: **10**
Su.
9. Dirhem-i jāleyi ḫarc itse nʾ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi şuyıdur kendünün alın teridür

26. **şuda:**-*da*
Gazel 45
Mısra: **12**
Su.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile şanki izler şuda mür

27. **şu:**
Gazel 49
Mısra: **9**
Su.
9. Beyti ocaġına şu ḳoyan cümle şāʿirün
10. Cānā Mesīḥīnüñ ġazel-i āb-dārıdur

28. **şu:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Su.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

29. **şu:**
Gazel 53
Mısra: **8**
Su.
7. Dükendi şanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

30. **şuya:**-*y, -a*
Gazel 57
Mısra: **2**
Su.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

31. **şu:**
Gazel 61
Mısra: **7**
Su.
7. İşigüñde şu kim aḳıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yıldızı yoḳdur

32. **şu:**
Gazel 65
Mısra: **6**
Su.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu ṭaşıyup ḫidmet eyler

33. **şu:**
Gazel 76
Mısra: **6**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
5. Revāndur dāʿimā her-cāʿi gönlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

34. **şu:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Su.
5. Revāndur dāʿimā her-cāʿi gönlüm
6. Şu şu gibi ki dīdār ʿāşıḳıdur

35. **şular:**-*lar*
Gazel 77
Mısra: **6**
Su.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

36. **şu:**
Gazel 77
Mısra: **9**
Şu, işaret sıfatı.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

37. **su:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Su.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

38. **şu:**
Gazel 87
Mısra: **6**
Su.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

39. **şu:**
Gazel 93
Mısra: **9**
İşaret sıfatı, şu.
9. Şu deñlü muṣliḥ-i tīrüñ delikler eyledi kim
10. Egildi ḳatlüme ey ḳaşları kemān ḫancer

40. **şunuñ:**-*nuñ*
Gazel 105
Mısra: **5**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

41. **şu:**
Gazel 106
Mısra: **13**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
13. Şarāb-ı bezm-i elesti şu deñlü içmişler
14. Ki ḥaşre dek ola maḫmūr çeşm-i her nergis

42. **şu:**
Gazel 120
Mısra: **8**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

43. **şu:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Su.
1. Raḫt-ı ʿaḳluñ başına şu ḳoydı bu seylāb-ı ʿışḳ
2. Ḳanda ise ġālib olur şeyḫ-i ʿaḳla şāb-ı ʿışḳ

44. **su:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Su.
9. ʿIşḳ şan āb-ı Fırāt u ben nice müsteskīyem
10. Kim su başdan aşdı vü olımazam sīr-āb-ı ʿışḳ

45. **şu:**
Gazel 128
Mısra: **3**
Şu, işaret sıfatı.
3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

46. **şu:**
Gazel 137
Mısra: **3**
İşaret zamiri.
3. Şu kim bāġbānı durur ḫüsnüñüñ
4. Dimez ʿār idüben felege kelek

47. **şu:**
Gazel 145
Mısra: **9**
Su.
9. Ey Mesīḥī ḳomadı şu gibi hercāʿiliġin
10. Ḳanda kim bir serv-ḳad görse aña aḳar gönül

48. **şu:**
Gazel 147
Mısra: **7**
Şu, işaret sıfatı.
7. Ḫālüm benüm şu demde ʿıyān ola saña kim
8. Ḳabr içre eyleye beni bir gün nihān ecel

49. **şusuz:**-*suz*
Gazel 148
Mısra: **9**
Su.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

50. **şu:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Su.
1. ʿArıżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

51. **sudan:**-*dan*
Gazel 162
Mısra: **8**
Su.

7. Ābdan şāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḥi içür ol sudan ṭurudur dostum

52. **şu:**
Gazel 193
Mısra: **7**
İşaret sıfatı, şu.
7. Ko şu kitāb cām ile gönlüni egle kim
8. Saña beyān eylesün ol Cem ḥikāyetin

53. **şu:**
Gazel 199
Mısra: **6**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
5. Gözümde aġlamaḳdan ḳalmadı yaş
6. Ölicek aġzuma kim ṭamzurur şu

54. **şuya:**-*y, -a*
Gazel 199
Mısra: **10**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa şuya māʿildür āhū

55. **şu:**
Gazel 200
Mısra: **2**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
1. Saña öykündügiçün serv-i dil-cū
2. Gülistānda ḳılıç çekdi aña şu

56. **şu:**
Gazel 214
Mısra: **7**
T. Teklik ikinci şahıs işaret zamiri.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʿide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

57. **şu:**
Gazel 219
Mısra: **6**
Su.
5. Beni giryān itmeden ḥāli degül bir dem raḳīb
6. ʿAḳıbet eşkümdür anuñ şu ḳoyan ocağına

58. **şu:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Şu, işaret sıfatı.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḫidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayağına

59. **şu:**
Gazel 229
Mısra: **6**
Su.
5. Öyle deryā-himmetüz biz bu cihān mülkinde kim
6. Şu ḥabābınca degül bu ḫayme-i ḫażrā bize

60. **şu:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Şu, işaret sıfatı.
7. Biz şu nūr-ı maḥż-ı bī-mislüz bugün ʿālemde kim
8. Sāyemüz Ḥaḳ selb idüpdür kʿolmaya hem-tā bize

61. **şu:**
Gazel 232
Mısra: **1**
Şu, işaret sıfatı.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

62. **şuyıyle:**-*y, -ıy, -le*
Gazel 233
Mısra: **20**
Su\ Gözyaşı.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḥālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

63. **su:**
Gazel 249
Mısra: **8**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

64. **şu:**
Gazel 253
Mısra: **10**
Su.
9. Eşk-i Mesīḥī saña işitdürmez āhını
10. Şu ḳatı çaġlasa işidilmez sadā Memī

65. **şuyıdur:**-*y, -ı, -dur*
Gazel 261
Mısra: **13**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

66. **şular:**-*lar*
Gazel 265
Mısra: **5**
Su.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

şu dem:
1. **şu dem:**
Kaside 7
Mısra: **35**
Şu zaman, şu vakit.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözlerüñde ḫʸāb

2. **şu dem:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Şu zaman, şu vakit.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

şu deñlü:
1. **şu deñlü:**
Kaside 9
Mısra: **71**
O kadar.
71. Şu deñlü cūduñ eli ṭutdı sāʿil aġzını kim
72. Meger ki medresede ḳaldı ola resm-i suʿāl

şuʿā'ı rūşen:
1. **şuʿā'ı rūşen:**
Gazel 115
Mısra: **3**
Aydınlık ışık.
3. Yüzüñ şuʿāʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

şuʿā-ı şems:
1. **şuʿā-ı şemsden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **53**
Güneş ışığı.
53. Rīsmānlar ḫāżır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün medḥüñi yazınmaġa mıṣṭar hilāl

şuʿarā:[İP]
1. **şuʿarā:**
Kaside 8
Mısra: **45**
Şairler,ozanlar.
45. Sübḥa-ı naẓmını aldukça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

şubān:[KL]
1. **şubān:**
Kaside 5
Mısra: **48**
Far. Çoban kelimesinin eski metinlerde rastlanan asıl şekli.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān

şübhe:[GTS]
1. **şübhesüz:**-*süz*
Gazel 229
Mısra: **13**
Şüphe, kuşku.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

2. **şübhesüz**:-süz
Kaside 4
Mısra: **12**
Elbette, şüphesiz.
11. Ehl-i Rūm aḫşamı envāʿ-ı niʿamla pür görüp
12. Şübhesüz bilmişler idi cennet olduġını şām

3. **şübhesüz:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Muhakkak, kesin olarak, kesinlikle.
7. Pāymāl iden beni hecrüñdür ey cān pāresi
8. Şübhesüz āḫir ölümdür kişiyi ḫāk eyleyen

şüd:[FD]
1. **şüd:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
(Fa.) Gitmek,geçmek.
17. Be-cüz ān ki şüd tīg-i şārim zebānet
18. Şüde nevk-i kilket sinān-ı maʿāni

2. **şüdeim:**-*e, -im*
Kaside 1
Mısra: **3**
Far. Gitti, geçti. (Daima "âmed" lâfzıyla birlikte kullanılır ve "âmed şüd, âmed ü şüd" maddelerinde gösterilen manayı mutazammın olur).
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

3. **şüd:**
Kıt'a 2
Mısra: **15**
(Fa.) Kazanç, yarar.
15. Şüd havā-yı Mesīḥī-i bī-dil
16. Fikr-i ebrū-yı ān hümā-yı suḫan

4. **südi:**-*i*
Gazel 88
Mısra: **5**
Süt.
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

5. **şüd:**
Gazel 203
Mısra: **9**
(Fa.) Kazanç, yarar.
9. Çün şefīʿ-i mā tu ḫʸāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

6. **şüde:**
Kıt'a 1
Mısra: **7**
i. (Fars. şuden "olmak, gitmek"ten şud) "Gitme, gidiş" demek olup "geliş gidiş" anlamına gelen.
7. Şüde müzdaḥim ḫucre-hā-yı żamiret
8. Zi āmed-şüd-i kārbān-ı maʿāni

7. **şüde:**
Kıt'a 1
Mısra: **18**
i. (Fars. şuden "olmak, gitmek"ten şud) "Gitme, gidiş" demek olup "geliş gidiş" anlamına gelen.
17. Be-cüz ān ki şüd tīg-i şārim zebānet
18. Şüde nevk-i kilket sinān-ı maʿāni

şüdest:
1. **şüdest:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Düşürmek.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

şühedā:[KL]
1. **şühedā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
Şehitler.
31. Gördi kim ḳorḳuludur rāh-ı Ḫudā
32. Şühedā ḳısmına yoldaş oldı

2. **şühedā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
Şehitler.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile ʿunvān itsün

şūḫ-ı dil-ārā:
1. **şūḫ-ı dil-ārā:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Gönlü süsleyen sevgili.
3. Yaḳasın gönleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol şūḫ-ı dil-ārā

şūḫ-ı nāzik:
1. **şūḫ-ı nāzik:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Nazik, hoş dilber.
1. Birisi Dilsüz-oġlı şūḫ-ı nāzik
2. Gönüller almada çālāk ü çābük

şühūr:[FD]
1. **şühūr:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Aylar.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḥāşā
32. Bu ḥālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

şükür:[KL]
1. **şükrine:**-*i, -n, -e*
Kaside 1
Mısra: **17**
Şükür, Tanrı'ya duyulan minnet.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

2. **şükr:**
Gazel 210
Mısra: **14**
Şükür.
13. ʿİrfān namāzını selef gerçi ki ḳılmış
14. Çoḳ şükr Mesīḥī de hele irdi duʿāya

şükr-i niʿmet:
1. **şükr-i niʿmetüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 2
Mısra: **57**
İyilik, lütuf, ihsana şükr etmek.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

şüküfe:[MT]
1. **şüküfe:**
Kaside 6
Mısra: **15**
Çiçek; damat, güvey; aşık.
15. Şüküfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

2. **şüküfe:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Çiçek.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

3. **şüküfesini:**-*s, -i, -n, -i*
Gazel 142
Mısra: **2**
Çiçek. Bağlamda : Aşık.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Ṣan göstertür şüküfesini tāze bir nihāl

şüküfe-misāl:
1. **şüküfe-misāl:**
Kaside 19
Mısra: **6**
Çiçek gibi.
5. Bezendi ravża-ı cennet-misāl rūy-ı zemīn
6. Ṭonandı dürlü şüküfe-misāl ḥūr u ḳuşūr

şuʿle:[KL]
1. **şuʿlesin:**-*sin*
Kaside 10
Mısra: **5**
Alev.
5. Şuʿlesin söyündürürken bu ʿacebdür kim ider
6. Şemʿ-i gülzār u çerāġ-ı lāleyi enver nesīm

2. **şuʿlesin:**-*sin*
Gazel 70
Mısra: **8**
Alev, ateş alevi.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḥsāruñı
8. Kim çerāġuñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

şuʿle-i āh:
1. **şuʿle-i āhum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **1**
Ah alevi, ateşi.
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

şuʿle-i ḳahr:
1. **şuʿle-i ḳahruñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **41**
Kahr ateşi.
41. Şuʿle-i ḳahruñ eger düşse gülistān şaḥnına
42. Āteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫākister nesīm

şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ:
1. **şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **14**
Aşkın ay ışığının alevi.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uġurlatmaz āña şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

şümār:[MT]
1. **şümār:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Hesap, sayı.
29. Ey seḫā menbaʿı ser-çeşme-i elṭāf-ı kerem
30. Keremüñ rūz-ı ḥesāb ola vü olmaya şümār

2. **şümārı:**-*ı*
Gazel 96
Mısra: **7**
Hesap.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

şünūd:
1. **şünūd:**
Kıt'a 2
Mısra: **21**
Işitmek.
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḥan

şürb:[MT]
1. **şürbüñ:**-*üñ*
Gazel 16
Mısra: **7**
İçmek,şerbet.
7. Yüri ey şāribüʾl-ḥamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

2. **şürbüñ:**-*üñ*
Gazel 190
Mısra: **3**
İçecek.
3. Ġam u dem olmayınca ekl ü şürbüñ
4. Sen ehl-i ʿışḳ ile hem-dem degülsin

T

tā ḳıyāmet:
1. **tā ḳıyāmet:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Kıyamet gününe değin.
9. Firḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

taʿaccüb:[KL]
1. **taʿaccüb:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Ar. şaşma, şaşa kalma.Hayret etme.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāk-ı ʿāliden düşüp aʿzāsı olmışdur şikest

taʿaccüb eyle-:
1. **taʿaccüb eylerem:**-*r, -em*
Gazel 123
Mısra: **3**
Şaşmak, şaşırmak, hayret etmek.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod żaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

2. **taʿaccüb eylerem:**-*r, -em*
Gazel 123
Mısra: **3**
Şaşmak, şaşırmak, hayret etmek.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod żaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

3. **taʿaccüb eylerem:**-*r, -em*
Gazel 123
Mısra: **3**
Şaşmak, şaşırmak, hayret etmek.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod żaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

ṭaʿām:[MT]
1. **ṭaʿām:**
Gazel 168
Mısra: **8**
Ar. Yiyecek şey, yemek.
7. Ḥān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

ṭāʿat:[MT-KL]
1. **ṭāʿatuñ:**-*uñ*
Gazel 84
Mısra: **10**
İtā'at etmek.Cenâb-ı Hakkın emir ve nehyini yerine getirme, emrini icra.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Ṣūretā gören ṣanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

2. **ṭāʿatinden:**-*in, -den*
Gazel 233
Mısra: **8**
Cenâb-ı Hakkın emir ve nehyini yerine getirme, emrini icra.İtā'at etmek.
7. Ṣūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʿatinden nʿ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

ṭāʿat it-:
1. **ṭāʿat itsün:**-*sün*
Kaside 4
Mısra: **1**
İbadet etmek. İtā'at etmek.
1. Ṭāʿat itsün diyü Allāha cemāhīr-i enām
2. Bir güzel miḥrāb göstermiş idi māh-ı ṣıyām

tāb:[İP]
1. **tāb:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Takat, mecal, güç, kuvvet; ışık, parlaklık; kıvrım, büklüm.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿiżāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

2. **tābdan:**-*dan*
Gazel 184
Mısra: **2**
1) ışık, parlaklık,2) Takat, mecal, güç, kuvvet.
1. Āh idem ger şevḳ ile ol çehre-i mehtābdan
2. Çarḫda fi'l-ḥāl eriye mihr ile meh tābdan

ṭabʿ:[İP]
1. **ṭabʿ-ı:**
Kaside 5
Mısra: **21**
Tabiat, yaratılış.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

2. **ṭabʿum:**-*u, -m*
Kaside 5
Mısra: **71**
Tabiat, yaratılış.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḫavf ide çün
72. Cevher-i medḥüñle pürdür ṣafḥa-ı tīġ-i zebān

3. **ṭabʿuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **76**
Tabiat, yaratılış.
75. Kilkūñ laṭife itmese gülmez leb-i emel
76. Ṭabʿuñ ger oḫşamasa açılmaz şehā kitāb

4. **tabʿum:**-*um*
Kaside 9
Mısra: **57**
Tabiat, huy; şairlik yeteneği.
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fikretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

5. **ṭabʿum:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Huy, yaratılış, tabiat.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

6. **ṭabʿum:**
Kaside 16
Mısra: **71**
Tabiat, karakter.
71. Ṭabʿ um bilürem maṭlaʿ -ı maʿ nā idügin līk
72. Kıllet buludı baña ḥicāb oldı dirīgā

ṭabaḳ:[GTS]
1. **ṭabaḳları:**-*lar, -ı*
Kaside 9
Mısra: **36**
Yiyecek koymaya yarar az derin kap.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʿāl

2. **tabak:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Isim Arapça ṭabaḳ 1. isim Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

3. **ṭabaḳlar:**-*lar*
Gazel 275
Mısra: **8**
Yiyecek koymaya yarar az derin kap.
7. Gülşende jāle gördi çü bülbül ḥarāretin
8. Laʿlīn ṭabaḳlar içre añа şerbet eyledi

ṭabaḳhā-yı çini-i eflāk:

1. **ṭabaḳhā-yı çini-i eflāk:**
Kıt'a 1
Mısra: **13**
Gök yüzünün çini tabakları.
13. Keşed bā ṭabaḳhā-yı çini-i eflāk
14. Melāʾik be-piş-i tu ḫᵛān-ı maʿāni

ṭabanca:[İP]
1. **ṭabanca:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Avuç içi , el ayası.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

tāb-dār:[İP]
1. **tāb-dār:**
Gazel 115
Mısra: **14**
Parlak.
13. Bülbüllerinden eyleyüben her şeb iḥtirāz
14. Her şāh-ı gül elinde dutar tāb-dār şemʿ

tābende eyle-:
1. **tābende eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Işıklı eyle-.
1. İlāhi her birin pāyende eyle
2. Çerāġı ruḥları tābende eyle

tābiʿ:[FD]
1. **tābiʿ:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Bağımlı.Bağlı kalan.
1. Asafā kim ki saña tābiʿ ise
2. Ersele ʿllāhü ʿaleyhim berekāt

ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyān:
1. **ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma:**-*um, -a*
Gazel 239
Mısra: **12**
Kutsal yuva bülbülünün tabiatı, parlaklığı.
11. Ol gül-ʿizār gördi Mesīḥī sözin didi
12. Aḥsent ṭabʿ-ı bülbül-i ḳuds-āşiyānuma

tāb-ı ḫūrşid:
1. **tāb-ı ḫūrşid:**
Kaside 8
Mısra: **21**
Güneşin parlaklığı.
21. Tāb-ı ḫūrşid ile ezhārı görüp şandum kim
22. Şemsī dülbend giyer başlu başına eşcār

tābiʿ it-
1. **tābiʿ itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 273
Mısra: **12**
Dahil etmek.
11. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ārzūsı
12. Havāya tābiʿ itmişdür hümāyı

ṭabʿ-ı mesīḥī:
1. **ṭabʿ-ı mesīḥī:**
Gazel 283
Mısra: **11**
Mesīḥī'nin huyu, doğası.
11. Ṭabʿ-ı Mesīḥī baḥr-i dürerdür
12. Deryāya benzer anda gūyā zebānı

tāb-ı meẕellet:
1. **tāb-ı meẕellet:**
Kaside 2
Mısra: **87**
Alçaklığın gücü, kuvveti.
87. Ḫayf ola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa ẓıll-ı hümā ola sāyebān

ṭabʿ-ı münevver:
1. **ṭabʿ-ı münevver:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Aydınlık, parlak mizaçlı.
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḫaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḫilʿat

tābiʿ ol-:
1. **tābiʿ olursın:**-*ur, -sın*
Kaside 21
Mısra: **6**
Uymak.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫᵛānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

ṭabʿ-ı pāk:
1. **ṭabʿ-ı pākine:**-*in, -e, -*
Kaside 14
Mısra: **19**
Temiz yaratılış, huy.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

tāb-ı sīne:
1. **tāb-ı sīne:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Gönül parıltısı, gönül kıvrımı.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Ṣūfīyān āteş zede der ḫırḳa-ı sālūs-rā

ṭabʿ-ı tu:
1. **ṭabʿ-ı tu:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Senin tabiatın.
1. Ebu ʿl-Faẓl-ı vālā-güher Tāci-zāde
2. Zemīn geşte ṭabʿ-ı tu kān-ı maʿāni

2. **ṭabʿ-ı tu:**
Kıt'a 2
Mısra: **18**
Senin yaratılışın.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḫāhed ez ṭabʿ-ı tu ʿaṭā-yı suḫan

ṭabiʿat:[FD]
1. **ṭabiʿat:**
Gazel 62
Mısra: **11**
Doğa, tabiat.
11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

ṭabīb:[İP]
1. **ṭabīb:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Hekim doktor ǀ sevgili.
7. Ṭabʿum şu deñlü münḥarif olmışdur ey ṭabīb
8. Kim şerbet-i ecel durur ancaḳ şifā bana

2. **ṭabīb:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.
1. Hecrüñde baña nicesi tīmār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḫasteye ṭabīb

3. **ṭabīb:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.
3. Ber derd-i mā ṭabīb müdāvā çi mī-küned
4. Mā-rā devā zi dürdī-yi ḫumḫāne mī-resed

4. **ṭabīb:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

5. **tabībi:**-*i*
Gazel 188
Mısra: **7**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.
7. Ey gelüp ḫālüm ṣorañ baña tabībi anma kim
8. Ben anuñ bir iki kez içüp ṭururın şerbetin

6. **ṭabīb:**
Gazel 248
Mısra: **3**
Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.
3. Geldi çün baña ʿilāc itmege hecrüñde ṭabīb
4. Nabżuma el urıcaḳ aġladı feryād itdi

tabīb-i cān:
1. **tabīb-i cān:**
Gazel 155
Mısra: **7**
Gönül doktoru.
7. Ḳoyam mı ey tabīb-i cān kapuñı
8. Şifā bu derde çün bu derde buldum

2. **ṭabīb-i cān:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Gönül doktoru, sevgili.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

ṭabīb-i dil:
1. **ṭabīb-i dil:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Gönlün tabibi (Sevgili).
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

2. **ṭabīb-i dil:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Gönlün tabibi (Sevgili).
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

3. **ṭabīb-i dil:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Gönlün tabibi (Sevgili).
11. Bir ṭabīb-i dil ü cāndan ben anuñ ḥikmetini
12. Derd ile eyler iken ḥikmeti gör istifsār

ṭabīb-i dil ü cān:
1. **ṭabīb-i dil ü cān:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Canın ve gönlün tabibi (olan sevgili).
7. Şerbet-i ʿadli düzerse o ṭābīb-i dil ü cān
8. Derd-i ẓulm olsa gerek ḫalḳ-ı cihāndan yine dūr

ṭabīb-i laʿl:
1. **ṭabīb-i laʿlüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 268
Mısra: **7**
Şifa veren dudak.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

tābiʿ-i fermān:
1. **tābiʿ-i fermānuñam:**-*uñ, -am*
Gazel 158
Mısra: **4**
Emrine itaat etme.Hükmüne razı olma.
3. Kimse ḳulıyla efendi arasına girmesün
4. Her ne emr eylerseñ eyle tābiʿ-i fermānuñam

taʿbīr it-:[MT]
1. **taʿbīr itmedi:**-*me, -di*
Kaside 13
Mısra: **45**
Açıklamak, anlatmak.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nāl

tābiş-i nār-ı havādis:
1. **tābiş-i nār-ı havādis:**
Kaside 5
Mısra: **15**
Hadiselerin ateşinin parlaklığı.
15. Yaḳmış iken tābiş-i nār-ı havādis ʿālemi
16. Geldi sāye salmaga zıll-ı ilāh-ı müsteʿān

ṭabl:[MT]
1. **ṭabl:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
Davul.
59. Ḳanı ol āṣaf-ı ṣadr-ı aʿẓam
60. Ḳanı ol ṭabl u ʿalem ḫayl ü ḥaşem

2. **ṭablını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 99
Mısra: **3**
Davul.
3. Ḫayme-i ʿışḳı ḳurup çalduḳ maḥabbet ṭablını
4. Şimdilik nevbet bizümdür biz de başḳa mehterüz

ṭabla:[İP]
1. **ṭabla:**
Gazel 181
Mısra: **1**
1) tepsi 2) nişan tahtası 3) Küçük sandık 4) kokuluk.
1. Bāġ-ı bāzār içre ṭabla gezdürürken bir civān
2. Serve beñzetdüm ki ola başı üzre āşiyān

ṭabl-ḫāne:[MT]
1. **ṭab(u)l-ḫāne:**
Terkib-bend 1
*Mısra: **41***
Mehterhane.Büyük davul II savaş kıyafetlerinin gürültüsü.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḫavfʿu ḫaẓer

tāc:[İP]
1. **tācın:**-*ın*
Kaside 14

Mısra: **6**
1. isim Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık. II Güneş.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

2. **tāc:**
Gazel 25
Mısra: **4**
1. hükümdarlık tacı (mücevher taşlarla işlenmiş baş kisvesi) 2. derviş serpuşu (derviş taçlarının mensup olunan tarikata, tarikatlerdeki mevkilere göre.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥakı ger nokṭa-ı ḥālüñ görse
4. İdinür idi anı süfi başı üstine tāc

3. **tāc:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Far. Hükümdarların alâmet-i saltanat olmak üzere başlarına giydikleri kisve-i mahsusa.
1. Ḫāk-i pāyuñ idinür her kim ki tāc
2. Çarḫ-ı ser-keşden alur ḍarb-ı ḥarāc

tāc edin-:
1. **tāc idinüp:**-*üp*
Kaside 4
Mısra: **34**
Taç sahibi ol-.
33. Dest-būsına añun her kim ki buldı dest-res
34. Laʿlden tāc idinüp ḫātem gibi oldı benām

tāc-dār:[MT]
1. **tāc-dārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 49
Mısra: **8**
1. tac sahibi 2. hükümdar.
7. Mecnūn alalı başına mürġ āşiyānını
8. Dīvānelik vilāyetinüñ tāc-dārıdur

tāc-dār ol-:
1. **tāc-dār olmış:**-*mış*
Kaside 18
Mısra: **4**
Tac giyen, tac sahibi, hükümdar olmak.
3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

tāc-ı devlet:
1. **tāc-ı devlete:**-*e*
Gazel 238
Mısra: **8**
Başında devlet tacı olan sultan.
7. Nergise çıḳdı ayaġuñ ṭopragı ey nūr-ı çeşm
8. Gerçi ḫāżır baş idi ġonca o tāc-ı devlete

tāc-ı ser:[FD]
1. **tāc-ı ser:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Baş tacı.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

2. **tāc-ı ser:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Baş tacı.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

3. **tāc-ı ser:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Baş tacı.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

tāc-ı tārek:
1. **tāc-ı tārek:**
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Baş tacı.
3. Ne denlü yüce ise ʿarş-i ʿālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

tācın it-:
1. **tācın itse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **63**
Taç etmek.
63. Baḥr keffüñde nʿola laʿlden itse tācın
64. Ḫātemüñ çün ki olupdur melīk-i deryā-bār

ṭat-:[GTS]
1. **ṭadam:**-*am*
Kaside 13
Mısra: **54**
Tatmak,tadına bakmak.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

ṭaġ:
1. **ṭaġı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **38**
Dağ.
37. Senden eksüklük dilerler etmegin arturmaġa
38. Şol bahādurlar ki eyler gürz ile ṭaġı ḥamīr

2. **ṭaġlar:**-*lar*
Gazel 44
Mısra: **4**
Dağ.
3. Nālişümden şakın ey Ḫusrev-i şīrīn-leb kim
4. Dil-i Ferhād çü āh eyleye ṭaġlar eridür

3. **ṭaġ:**
Gazel 209
Mısra: **1**
Dağ.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

4. **ṭaġ:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Dağ.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

ṭaġ u rāg:
1. **ṭaġ u rāgda:**-*da*
Kaside 17
Mısra: **96**
Dağ ve bahçe.
95. Yeldükçe ʿālem içre semend-i nesīm-i ṣubḥ
96. Bitdükçe ṭaġ u rāgda eşcār u sebze-zār

ṭaġ u ṭaş:
1. **ṭaġ u ṭaş:**
Murabba 2
Mısra: **23**
Dağ, taş.
23. Geldi bir dem kim ḳızardı lālelerle ṭaġ u ṭaş
24. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahar

2. **ṭaġ u ṭaş:**
Kaside 15
Mısra: **32**
Dağ, taş.
31. Ḫalḳa-ı mār degül kūhdaki piç-ā-piç
32. Ṭaġ u taş ḫidmetüni itmege baġlandı kemer

3. **ṭaġ u taş:**
Gazel 86
Mısra: **6**
Dağ, taş.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş gönüllü dīdār

4. **ṭaġ u ṭaşı:**-*ı*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Dağ, taş.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

ṭaġ üsti bāġ ol-:
1. **ṭaġ üsti bāġ olur:**-*ur*
Gazel 118
Mısra: **6**
Dağ üstü bağ olmak.
5. Ḫālüñüñ devrinde ruḥsāruñla ḫoş-demdür göñül
6. Kim ḥarīfi birle olur ādeme ṭaġ üsti bāġ

taġayyür vir-:
1. **taġayyür virdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **1**
Başkalaştırmak, bozmak, değiştirmek.
1. Cihāna virdi taġayyür ḥudā-yı celle celāl
2. Çemen ḥızānesin itdi ḥazān yine pā-māl

ṭaġıd-:
1. **ṭaġıdur:**-*ur*
Gazel 188
Mısra: **2**
Dağıtmak, saçmak.
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şūretin
2. Taġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

2. **ṭaġıla:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **2**
Dağılmak II Savrulmak.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

3. **ṭaġıla:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **6**
Dağılmak II Savrulmak.
5. Didüm yaşuma alkış idüp taş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

4. **ṭaġıla:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **6**
Dağılmak II Savrulmak.
5. Didüm yaşuma alkış idüp taş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

5. **ṭaġıtdı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **5**
Dağıtmak.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḥazān
6. Gül āfitābına böyle ne tīz irişdi zevāl

6. **ṭaġıtdı:**-*dı*
Gazel 164
Mısra: **3**
Savurmak (saç bağlamında).
3. Ṭaġıtdı ise ḥazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

ṭaġlara düş-:
1. **ṭaġlara düşdi:**-*di*
Gazel 286
Mısra: **7**
Yerini yurdunu terketmek.
7. Gönlüm yine Mecnūn oluban ṭaġlara düşdi
8. Ey gözleri āhū seni arayı arayı

2. **ṭaġlara düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 17
Mısra: **5**
Yerini yurdunu terketmek.
5. Dāġ urunup nitekim ṭaġlara düşdüm lāle-veş
6. Olmadı bir gül-ruḫ ile ṣoḥbet-i ṣaḥrā nasīb

taḥammül:[FD]
1. **taḥammül:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Dayanma, katlanma.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḥtimāl-i ʿaḳl

taḥarrük:[FD]
1. **taḥarrük:**
Kaside 19
Mısra: **34**
(a.i. hareket'den) 1. hareket etme, kımıldama, oynama.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

taḥayyül:[İP]
1. **taḥayyül:**
Kaside 2
Mısra: **77**
Hayal etmek, zihinde canlandırmak,sembolleştirmek.
77. Ger luṭfuñuñ nesīmini ḳıla taḥayyül āb
78. Bir içmesine Ḫıżr meded diyü vire cān

taḥrīk-i dāmen:
1. **taḥrīk-i dāmenden:**-*den*
Gazel 108
Mısra: **12**
Eteğinin yolu.
11. Şalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʿola taḥrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

taḥrīr it-:
1. **taḥrīr itmeg:**-*meg*
Kaside 8
Mısra: **5**
Kaleme almak, yazmak.
5. Güllerüñ itmeg içün ʿārż-ı vaṣfın taḥrīr
6. Mevcden mıṣtar idinmiş ṣafahāt-ı enhār

2. **taḥrīr itmege:**-*meg, -e*
Kaside 10
Mısra: **13**
Kaleme almak, yazmak.
13. ʿĀrızı nakşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafha-ı āb üzre ḳılmış mevcden mıṣtar nesīm

taḥṣīl:[İP]
1. **taḥṣīl:**
Mesnevi 1

Mısra: **4**
İlim edinmek, öğrenmek.
3. Güzel ezberlemiş ḳannış kitābın
4. İyü taḥṣīl ḳılmış şīve babın

2. **taḥṣīl:**
Gazel 136
Mısra: **7**
Elde etme, kazanma.
7. Lebüñ deñlü güher taḥṣīl ḳılmaz
8. ʿAceb mi pārelense bagrı kānun

taḥṣīn:[MT]
1. **taḥṣīn:**
Gazel 239
Mısra: **6**
Güzel, övülmüş.Beğenmek,rıza.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

taḫt ü tāc:
1. **taḫt ü tāc:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Bkz. 'tāc u taḫt' md.
7. Beklenürse nʾ ola arḳañda rakīb
8. Kʾ aña olmışdur müsellem taḫt ü tāc

taḫta çıḳ-:
1. **taḫta çıḳan:**-*an*
Gazel 57
Mısra: **4**
Hükümdar ol-.
3. Erkān-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
4. Şol taḫta çıḳan pādişehe taḫta ḳakarlar

taḫta ḳaḳ-:[MT]
1. **taḫta ḳaḳar:**-*ar*
Kaside 17
Mısra: **44**
Aldatmak,maskaraya almak.Maskaraya almak için tahta takırdatmak, yuhalamak, teneke çalmak. (Etrafına tahta kaup haşarılık ederler. - Letaif 16,yy 67).
43. Çün şaġrısına ḳamçı uram çevre baḳınup
44. Şanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

taḫta ḳaḳarlar:
1. **taḫta ḳaḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 57
Mısra: **4**
Aldatmak,maskaraya almak.Maskaraya almak için tahta takırdatmak, yuhalamak, teneke çalmak. (Etrafına tahta kaup haşarılık ederler. - Letaif 16,yy 67).
3. Erkān-ı ḳalenderlere tolaşma ki anlar
4. Şol taḫta çıḳan pādişehe taḫta ḳaḳarlar

taḫta-ı āb:
1. **taḫta-ı āb:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Suyun tahtı.
55. Bir kerre menʾ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

taḫta-i pişḫ:
1. **taḫta-i pişḫüñ:**-*üñ*
Gazel 85
Mısra: **4**
Saçak.Tahtanın önü ?
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

taḫt-ı dil:
1. **taḫt-ı dilde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **1**
Gönül tahtı.
1. Taḫt-ı dilde yine sulṭān-ı şafā ḳıldı ḳarār
2. Bāz-ı cānum yine mürġ-i feraḥı ḳıldı şikār

taḫt-ı keykāvūs-rā:[PALA]
1. **taḫt-ı keykāvūs-rā:**
Gazel 1
Mısra: **10**
Keykāvūs'un tahtı. (fars.) er. 1. adil, necip. 2. keyaniyan'ın u. padişahı olup keykubat'ın torunu ve halefidir. key'lerin ikinci padişahı.
9. Yā Rab ān ḥursendiyī- fermā Mesīḥī-rā kʾez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḫta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

taḫt-ı revān:
1. **taḫt-ı revān:**
Gazel 147
Mısra: **12**
İnsanlar ya da hayvanları tarafından taşınan üstü kapalı, yanları açık, tekerleksiz taşıt.Tahtıravan.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

taʾīr it-:[MT]
1. **taʾīr ideyin:**
Terkib-bend 1
Mısra: **13**
Uçmak, yükselmek.
13. Bilmezem kim nice taʾīr ideyin
14. Saña bu vāḳıʿa-ı kübrāyı

ṭāḳ:[KL]
1. **ṭāḳ:**
Gazel 100
Mısra: **4**
I. (Ar. tak > Fars.) : 1. Milli bayram ve şenliklerde caddelere geçici olarak kurulan süslü kemer. 2. (Yapılarda) Kemer veye yarım daire şeklindeki kapı ve pencere üstü. 3. Kubbe , kümbet.
3. Ṭāḳ-ı ebrūlaruña dil vireli
4. Ḥaḳ bilür ṭāḳ oldı ṭāḳatümüz

2. **ṭāḳı:**
Kaside 3
Mısra: **23**
(Ar.) Kubbe, kemer.
23. Ḥalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

3. **ṭāḳı:**
Gazel 258
Mısra: **6**
(Ar.) Kubbe, kemer.
5. Hevā-yı ḥüsn içinde ḳaşı yaymış
6. Biribirine ḳarşu iki ṭāḳı

1. **ṭaḳ:[GTS]**
Gazel 211
Mısra: **9**
Asmak, iliştirmek.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʾāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

2. **ṭaḳınmış:**-*ın, -mış*
Gazel 234
Mısra: **1**
Asmak, iliştirmek.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḫancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

3. **ṭaḳdı:**-*dı*
Gazel 269
Mısra: **11**
Geçişli f. (Eski Türkçe'den beri kullanılır)
(-i / -e) 1. (Bir şeyi başka bir şey üzerine) İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

4. **ṭaḳup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Asmak, iliştirmek.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

taḳaddüm it-:
1. **taḳaddüm ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **4**
Bir şeyin önüne geçmek.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

ṭāḳat:[MT]
1. **ṭāḳatümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 100
Mısra: **4**
Kudret, kuvvet.
3. Ṭāḳ-ı ebrūlaruña dil vireli
4. Ḥaḳ bilür ṭāḳ oldı ṭāḳatümüz

takdīr-i maʿāni-i bediʿ eyle-:
1. **takdīr-i maʿāni-i bediʿ eylemeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 113
Mısra: **9**
Açık manayı takdir etmek.
9. Takdīr-i maʿāni-i bediʿ eylemeyince
10. Şiʿr içre Mesīḥī bulımaz zīb ü fer elfāẓ

ṭāḳ-ı ʿāli:
1. **ṭāḳ-ı ʿāliden:**-*den*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Yüce kubbe.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāḳ-ı ʿāliden düşüp aʿzāsı olmışdur şikest

ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallā:
1. **ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 3
Mısra: **31**
Yüce dergahın kubbesi.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

ṭāḳ-ı ebrū:
1. **ṭāḳ-ı ebrūlaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Gazel 100
Mısra: **3**
Taş kemeri, kemer biçimindeki kaş.
3. Ṭāḳ-ı ebrūlaruña dil vireli
4. Ḥaḳ bilür ṭāḳ oldı ṭāḳatümüz

2. **ṭāḳ-ı ebrūñ:**-*ū, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **3**
Kemer biçimindeki kaşını.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẓırı

ṭāḳ-ı kisrā:
1. **ṭāḳ-ı kisrā:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kisra'nın kubbesi ('ḫam-ı ebrū' karşıtlığında).
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Kayṣar

ṭāḳ-ı pür-şanāʾiʿ:
1. **ṭāḳ-ı pür-şanāʾiʿ:**
Mesnevi 1
Mısra: **70**
Tuzak dolu gök yüzü.
69. ###
70. Meger bir şeb bu ṭāḳ-ı pür-şanāʾiʿ

ṭāḳ-ı zer-nigār:
1. **ṭāḳ-ı zer-nigārı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **6**
Altın işlemeli kubbe. II dünya.
5. Şaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

ṭaḳın-:[İP]
1. **ṭaḳınsa:**-*sa*
Kaside 5
Mısra: **41**
Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʾ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

2. **ṭaḳınursa:**-*ur, -sa*
Kaside 7
Mısra: **64**
Kendi kendine takmak, iliştirmek.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

3. **ṭaḳına:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **2**
Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḥibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

4. **ṭaḳındı:**-*dı*
Gazel 93
Mısra: **1**
Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

5. **ṭaḳınur:**-*ur*
Gazel 240
Mısra: **12**
Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şiʿrüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

taḳrīr-i sūz:
1. **taḳrīr-i sūzından:**-*ın, -dan*
Gazel 108
Mısra: **2**
Elem keder dolu konuşma.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

taḳvā:[SŞ]
1. **taḳvā:**
Kaside 21
Mısra: **19**
Çekinme,sakınma.Allah korkusu ile Allah'ın yasakladığı şeylerden, önce şirkten, sonra da günahtan, günah ve haram olması ihtimâli bulunan şüpheli durumlardan, gereksiz şeylerden korunma, sakınma.

19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

taḳye:[İP]
1. **taḳyası:**-*s, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Başa giyilen bezden fes gibi şey.Takyecilik.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile taşum
4. Düşer taḳyası düşdük yerde başum

taḳyeci:[İP]
1. **taḳyacılarda:**-*lar, -da*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Takyecilik.
1. Biri taḳyacılarda Muṣṭafādur
2. İşin başa iletmiş dil-rübādur

taḳyacı ḥasan:
1. **taḳyacı ḥasandur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Takyeci Hasan.
1. Nigāruñ biri Taḳyacı Ḥasandur
2. Ḳıyāmet-vuşledür nāzik-bedendür

ṭal-:[KL]
1. **ṭalma:**-*ma*
Gazel 228
Mısra: **1**
Habersiz ve izinsiz bir yere sokulmak.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḥr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

2. **ṭaladı:**-*dı*
Gazel 109
Mısra: **9**
Dalmak, izinsiz girmek.
9. Beni yine ṭaladı ıt raḳībüñ
10. Ölüm gıbı çağırı çağırı üş

ṭal-:[İP]
1. **ṭalını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 252
Mısra: **6**
Dal.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

ṭalāḳ vir-:
1. **ṭalāḳ virdi:**-*di*
Gazel 222
Mısra: **10**
Boşamak, ilişkisini kesmek.
9. Ḳılmaz Mesīḥī işbu cihān bayına nazar
10. Virdi ṭalāḳ faḳrı ḳabūl itdi payına

ṭalʿat:[FD]
1. **ṭalʿatlüdür:**-*lü, -dür*
Gazel 23
Mısra: **9**
Yüz, çehre.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

ṭāle:[FD]
1. **ṭāle:**
Kaside 1
Mısra: **2**
"Uzun olsun, uzasın" manasına duadır [mazidir]. tâle bekahu beka-yı vücûdu uzasın. tâle ömrühu ömrü uzasın.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve zeḳā
2. Ṭāle şevḳi bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

ṭāle beḳāhüm:
1. **ṭāle beḳāhüm:**
Gazel 159
Mısra: **14**
"Uzun olsun, uzasın" manasına duadır [mazidir]. tâle bekahu beka-yı vücûdu uzasın. tâle ömrühu ömrü uzasın.
13. Şol dem ki Mesīḥīyi şehīd itdi güzeller
14. Cān virür iken eydür idi ṭāle beḳāhüm

ṭalep:[İP]
1. **ṭalebüñ:**-*üñ*
Gazel 189
Mısra: **3**
Dilek, arzu, niyaz, rica.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

ṭaleb ḳıl-:
1. **ṭaleb ḳılursın:**-*ur, -sın*
Gazel 267
Mısra: **3**
İstemek.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

ṭāliʿ:[MT]
1. **ṭāliʿinde:**
Mesnevi 1
Mısra: **93**
Kısmet, kader.
93. Açıldı ṭāliʿinde Sūre-i Fecr
94. Beşīr olup hemān ṣubḥ-ı cihān-bīn

2. **ṭāliʿ:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Kısmet, baht.
37. ʿAceb merā beçi ṭāliʿ be-zād māder-i çarḫ
38. Ki saʿyem ez heme bīşest ḥaẕẕem ez heme kem

3. **ṭāliʿi:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Uğurlu, talihli.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Şandı bizi ceng iderez araladı firḳat

4. **ṭāliʿini:**-*n, -i*
Gazel 255
Mısra: **8**
Kısmet, kader, baht.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

ṭālib dur-:
1. **ṭālib durur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Talip ol-, istemek.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

ṭālib ol-:
1. **ṭālib oldum:**-*du, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
İstemek, talep etmek.
3. Beline ṭālib oldum cān u dilden
4. Didi sen de çalar mısın bu ḳıldan

ṭālib-i ʿilm:
1. **ṭālib-i ʿilm:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
İlim talibi, ilm isteyen.
1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

ṭāliʿi eşref:
1. **ṭāliʿi eşref:**
Kaside 8
Mısra: **40**
En şerefli kısmet, kader.
39. Ḥanceri ibn-i ḥüsām u ḳılıcı ibn-i yemīn
40. Ṭāliʿi eşref ü saʿdī nefesidür ʿaṭṭār

ṭāliʿ-i ferhād:
1. **ṭāliʿ-i ferhādda:**-*da*
Gazel 77
Mısra: **4**
Ferhad'ın doğuşu II Kaynağı.
3. Leb-i Şīrīn ki Ḫusrevlere cüllāb akıdur
4. Nʿidelüm ṭāliʿ-i Ferhādda aġular aḳar

ṭāliʿ-i pīrūz:
1. **ṭāliʿ-i pīrūzı:**-*ı*
Gazel 61
Mısra: **1**
Şanslı, bahtlı doğan.
1. Anuñ kim ṭāliʿ-i pīrūzı yoḳdur
2. Nevāsuzdur kʿ anuñ nev-rūzı yoḳdur

taʿlim id-:
1. **taʿlim ider:**-*er*
Gazel 178
Mısra: **10**
Öğretmek, yetiştirmek, terbiye etmek, ders vermek, tarif etmek, hocalık yapmak.
9. Bir būse istesek bize yoḳdan gelür lebüñ
10. Beñzer aña bu şīveyi taʿlim ider dehen

2. **taʿlim itmeg:**-*meg*
Gazel 109
Mısra: **7**
Öğretme, belletme.
7. Nigāra şīve taʿlim itmeg içün
8. Ḳulaġını çeker her laḥẓa mengüş

taʿlīm ḳıl-:
1. **taʿlīm ḳıldı:**
Gazel 165
Mısra: **10**
İyi davranmak, iyilikte bulunmak.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

taʿlīm-i ʿışḳ:
1. **taʿlīm-i ʿışḳ:**
Gazel 235
Mısra: **9**
Yoğun aşkın öğrenme yeri.
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki ṭaşı ʿālemde bir arada

tallāhi:[KL]
1. **tallāhi:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Vallahi ve Billahi'den sonra kullanılan yemin sözü.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

ṭamaʿ it-:
1. **ṭamaʿ itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 227
Mısra: **5**
Tamah etmek.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

ṭamaʿ it-:
1. **ṭamaʿ itsem:**-*se, -m*
Gazel 194
Mısra: **7**
Açgözlülük etmek, doymamak.
7. Ḫᵛān-ı viṣālüñe ṭamaʿ itsem ʿaceb degül
8. Ben ki maḥabbetüñ ile ḥayrān ölüyorın

ṭamaʿ ḳıl-:
1. **ṭamaʿ ḳılmamaġa:**-*ma, -ma, -ġa, -*
Kaside 13
Mısra: **27**
1. Arzu edip, istemek. 2. çok beğenmek.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

ṭamaʿ u ġafleti:
1. **ṭamaʿ u ġafleti:**-*i*
Gazel 25
Mısra: **8**
Açgözlülük ve gaflet.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

tamām:[GTS]
1. **tamām:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Tam olarak, noksansız olarak.
13. Şāhid-i ʿīdi müsaḫḫar itmege kendüye ḥalḳ
14. İttifāḳī çekdiler perhīzi otuz gün tamām

2. **tamām:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Tam olarak, noksansız olarak.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

3. **tamām:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Tam olarak, noksansız olarak.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʿol tamām ola

tamām ḳıldı:
1. **tamām ḳıldı:**-*dı*
Gazel 193
Mısra: **10**
Tamamlamak.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḥikāyetin

tamām ol-:
1. **tamām ola:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **60**
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
59. Ey Mesīḥī el götür eyle duʿā ol servere
60. Kim tamām ola bu efsūn-ı ḥaḳ u siḥr-i ḥelāl

2. **tamām ola:**-*a*
Gazel 247

Mısra: **4**
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʿviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʿol tamām ola

ṭam-:
1. **ṭamar:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Damlamak.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

tamla-:[KL]
1. **tamlaya:**-*y, -a*
Kaside 6
Mısra: **20**
Damlamak.
19. Gören şanur felegi bülbül āhı derletdi
20. Ḳaçan ki tamlaya gökden birer birer jāle

2. **ṭamladuġınca:**-*duġ, -ınca*
Kaside 8
Mısra: **9**
Damlamak.
9. Ḳatre-i şīr ṭamladuġınca şebnem
10. Goncalar aġız açar niteki eṭfāl-i şıgār

3. **ṭamlayan:**-*y, -an*
Gazel 29
Mısra: **3**
Damlamak.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḥayāline aḳar luʾāb-ı şubḥ

ṭamu:[KL]
1. **ṭamu:**
Mesnevi 1
Mısra: **58**
Cehennem.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavāle

ṭamzur:[İP]
1. **ṭamzurur:**-*ur*
Gazel 199
Mısra: **6**
Damlatmak.
5. Gözümde aġlamaḳdan ḳalmadı yaş
6. Ölicek aġzuma kim ṭamzurur şu

ṭaʿn:[İP]
1. **ṭaʿn:**
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kötülemek, ayıplamak.
1. Âṣafā ben ḳuluñ piyāde ḳılup
2. Ṭaʿn ile düşmen eyledi beni māt

2. **ṭaʿn-ı:**
Kaside 17
Mısra: **92**
Ayıp; tuhaf, acayip.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫ ᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḥimār

3. **ṭañ:**
Kaside 5
Mısra: **59**
T. Tuhaf, acayip.
59. Hāsıl-ı deryā vü kānı ṭañ degül bezl eyleseñ
60. Tā ebed çün kim senüñdür mālikāne māl-ı kān

4. **ṭañ:**
Kaside 7
Mısra: **64**
T. Tuhaf, acayip.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

5. **ṭañ:**
Kaside 13
Mısra: **11**
T. Tuhaf, acayip.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

6. **ṭañ:**
Gazel 15
Mısra: **9**
T. Tuhaf, acayip.
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

7. **tañ:**
Gazel 52
Mısra: **13**
T. Tuhaf, acayip.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

8. **ṭañ:**
Gazel 76
Mısra: **9**
T. Tuhaf, acayip.
9. Belālar çekse tañ mıdur Mesīḥī
10. Ki bir ḳannişlü dildār ʿāşıḳıdur

9. **ṭañ:**
Gazel 81
Mısra: **5**
T. Tuhaf, acayip.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭañ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

10. **tañ:**
Gazel 151
Mısra: **3**
T. Tuhaf, acayip.
3. Tañ degül ḫālüñ ḫarāb olsa göñül
4. Saña kim dir genc-i ḫüsne mesken ol

11. **ṭañ:**
Gazel 170
Mısra: **5**
T. Tuhaf, acayip.
5. Ey gözüm saḳḳāsı āb-efşān olursan ṭañ mı kim
6. Pāk olur çārūb-ı müjgān birle ol meydān-ı ḫüsn

12. **ṭañ:**
Gazel 199
Mısra: **7**
T. Tuhaf, acayip.
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

13. **ṭañ:**
Gazel 229
Mısra: **10**
T. Tuhaf, acayip.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫuffāş-veş ṭaʿn itse her aʿmā bize

ṭañ degül:
1. **ṭañ degül:**
Gazel 208
Mısra: **3**
Şaşmamak gerek.
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

ṭaʿn et-:
1. **ṭaʿn itmesün:**-*me, -s, -ün, -*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Ayıplamak.
3. Aña ṭaʿn itmesün kimse pusudan
4. Keçesin çıḳarıbilür bu şudan

2. **ṭaʿn itse:**-*se*
Gazel 229
Mısra: **10**
Kınamak, yermek, ayıplamak, zemmetmek.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫuffāş-veş ṭaʿn itse her aʿmā bize

ṭañ mı:
1. **ṭañ mı:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Tuhaf mı, acayip mi.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i şubḥgāhumuz

2. **ṭañ mı:**
Gazel 110
Mısra: **9**
Şaşılır mı.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʿol āsitān olupdur aña āsumān-veş

3. **ṭañ mı:**
Gazel 171
Mısra: **7**
Şaşılır mı.
7. Çoġalsa ṭañ mı idrāki nigāruñ
8. Ki ḫalḳuñ ʿaḳlını aldı azın azın

4. **ṭañ mı:**
Gazel 200
Mısra: **9**
Şaşılır mı.
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

5. **ṭañ mı:**
Gazel 237
Mısra: **9**
Şaşılır mı.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḫsāra mirvaḥa

6. **ṭañ mı:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Tuhaf mı, acayip mi.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile göñlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

7. **ṭañ mı:**
Gazel 273
Mısra: **13**
Şaşılır mı.
13. Mesīḥī ġam ḥişārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

8. **ṭañ mı:**
Gazel 273
Mısra: **13**
Şaşılır mı.
13. Mesīḥī ġam ḥişārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

9. **ṭañ mı:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Şaşılır mı.
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

10. **tan mıdır:**-*dır*
Gazel 92
Mısra: **8**
Tuhaf mı, acayip mi.
7. Raʿd-ı efġānumla berḳ-i āhum itdükçe ḥurūş
8. Tan mıdır seyl-i sirişk-i dīde-i giryān yaġar

ṭanbūr:[İP]
1. **ṭanbūr:**
Kaside 13
Mısra: **52**
Uzun kollu, tam telli ve perdeli bir tür çalgı.
51. Sille-i dest-i felekdendür fiġānum ḳapuña
52. Kʿeylemez ṭanbūr nāliş görmeyince güş-māl

2. **ṭanbūr:**
Kaside 20
Mısra: **36**
Ar. Maruf çalgı.
35. Bozılup şoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

3. **ṭanbūr:**
Gazel 141
Mısra: **7**
Ar. Bir çalgı aleti.
7. Andurursa bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü şadāsı Yūsufuñ

ṭaʿne:[MT]
1. **ṭaʿne:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Ayıplama, azarlama, sövme.
53. Şu deñlü ṭaʿne ṭaşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Şadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

ṭaʿne it-:
1. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

2. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

3. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

4. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16

Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

5. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

6. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

7. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

8. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

9. **ṭaʿne idenler:**-*en, -ler*
Kaside 16
Mısra: **73**
Kınamak, ayıplamak.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp ṭaʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

10. **ṭaʿne ider:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **10**
Kınamak, ayıplamak.
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

ṭaʿn-ı ʿadū:
1. **ṭaʿn-ı ʿadū:**
Gazel 183
Mısra: **1**
Düşmanın ayıplaması, sövmesi.
1. Öldüm üş ṭaʿn-ı ʿadū ile ġam-ı eflākden
2. Hey ḳıyāmet sen beni gel bāri götür ḫākden

ṭañ-:
1. **ṭañlaram:**-*r, -am*
Gazel 277
Mısra: **7**
Şaşmak, garip bulmak.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

ṭañrı:[MT]
1. **ṭañrı:**
Mesnevi 1
Mısra: **46**
Allah.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāṣī
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāṣı

2. **ṭañrı:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Allah.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Mānī lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum ṣüretin

tanṣīf:[FD]
1. **tanṣīf:**
Kaside 4
Mısra: **54**
Yarı yarıya böl-.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanṣīf ü tazʿīf eyledi ḳarb-ı ḥüsām

ṭap-:[KL]
1. **ṭapduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 188
Mısra: **6**
Itaat ve ibadet etmek, secde etmek.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Mānī lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum ṣüretin

2. **ṭapsa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **13**
Kulluk etmek, Tapmak.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

ṭapu:[MT]
1. **ṭapuñ:**-*ñ*
Kaside 2
Mısra: **85**
Huzur.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

2. **ṭapu:**
Kaside 3
Mısra: **62**
Huzur.
61. Ben duʿācımuñ belini bükdi gerçi ġam şehā
62. Ḳarşu ṭapu ḳılmaġ ile buldı nūr u fer hilāl

3. **ṭapuñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 11
Mısra: **64**
Sığınak, hizmet, kapı.
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine kış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naṣīr

4. **ṭapuña:**-*ñ, -a*
Kaside 20
Mısra: **43**
Hizmetine.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḥḳar ise ṭut maʿẕūr

ṭapu ḳıl-:
1. **ṭapu ḳılduguñ:**-*dug, -uñ*
Gazel 84
Mısra: **9**
Hizmet etmek.
9. Ey Mesīḥī ṭapu ḳılduguñ büt-i sīmīnlere
10. Ṣüretā gören ṣanur kim ṭāʿatuñ esnāmadur

2. **ṭāpu ḳılup:**-*up*
Kaside 4
Mısra: **23**
Huzur vermek.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāẕuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

3. **ṭāpu ḳılup:**-*up*
Kaside 4
Mısra: **23**
Huzur vermek.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāẕuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

4. **ṭāpu ḳılup:**-*up*
Kaside 4
Mısra: **23**
Huzur vermek.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāẕuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

5. **ṭapu ḳılup:**-*up*
Gazel 152
Mısra: **5**
Tapınmak, itaat et-, hizmet et-.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfitāb-mertebeden nūr umar hilāl

ṭara-:[GTS]
1. **ṭaraya:**-*y, -a*
Gazel 246
Mısra: **6**
Taramak.
5. Sünbül çemende şāne-i zülfüñe reşk ider
6. Bolay ki bād-ı ṣubḥ irişüp anı ṭaraya

tārem-i ʿālī-revāḳa:
1. **tārem-i ʿālī-revāḳadur:**-*a, -dur*
Gazel 69
Mısra: **8**
Yüce gök kubbe.
7. Ḥavf itmesün bu ḫalḳ görüp āhum āteşin
8. Ḳaṣdum benüm bu tārem-i ʿālī-revāḳadur

ṭārem-i çarḫ:
1. **ṭārem-i çarḫ:**
Gazel 190
Mısra: **9**
Gökyüzünün kubbesi.
9. Büyüklenme igen ey ṭārem-i çarḫ
10. Der-i cānāneden aʿẓam degülsin

2. ṭārem-i çarḫda:-*da*
Gazel 167
Mısra: **9**
Gökkubbe.
9. Ṭārem-i çarḫda raḳṣ ura Mesīḥī Zühre
10. Şīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

ṭarf-ı gülşen:
1. **ṭarf-ı gülşen:**
Murabba 2
Mısra: **5**
Gülbahçesine doğru.
5. Ṭarf-ı gülşen nūr-ı Aḥmed birle māl-ā-māldür
6. Sebzeler anda ṣaḥābe lāle ḫayruʾl-āldür

2. ṭarf-ı gülşenden:-*den*
Kaside 10
Mısra: **47**
Gülbahçesine doğru.
47. Ger semūm-ı ḳahruñ ide ṭarf-ı gülşenden güzer
48. Gül şerār olup duḫān ile ola hem-ser nesīm

tar:[MT]
1. **tarı:-ı**
Gazel 6
Mısra: **10**
(Fa.) Saç teli.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳılduḳça her bir tarı suʾbāndur bañа

tār-ı mūya:
1. **tār-ı mūya:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **1**
Saç teli.
1. Dönüp cismüm ġamuñdan tār-ı mūya
2. Gider bād ile her dem cüst ü cūya

tarih:[GTS]
1. **tarihini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 15
Mısra: **5**
Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.
5. İşitdüm didi tarihini Hātif
6. Bu sünnet dügüni ola mübārek

ṭarīḳ:[MT]
1. **ṭarīḳem:**-*em*
Kaside 1
Mısra: **4**
Ar. Maddî ve manevî yol.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

2. **ṭarīḳinden:**-*in, -den*
Gazel 40
Mısra: **4**
Ar. Maddî ve manevî yol: tarîk-i vâsi', tarîk-i müstakîm, tarîk-i ta'lîm.
3. ʿİbādet bañа güç geldügi bu kim
4. Ṭarīḳinden degül gümrāh ḫoşnūd

3. **ṭarīḳinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 103
Mısra: **2**
Ar. Maddî ve manevî yol: tarîk-i vâsi', tarîk-i müstakîm, tarîk-i ta'lîm.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efgāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

4. **ṭarīḳ:**
Gazel 156
Mısra: **4**
Yol.
3. Çekdüm rakībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīḳ ile āvāre eyledüm

5. **ṭarīḳinde:**-*in, -de*
Gazel 244
Mısra: **9**
Ar. Maddî ve manevî yol: tarîk-i vâsi', tarîk-i müstakîm, tarîk-i ta'lîm.
9. Ger ʿışḳ ṭarīḳinde ġam u ḫavfı sorarsañ
10. Āyende durur birisi vü biri revende

ṭarīḳ-i ḥaḳḳı:
1. **ṭarīḳ-i ḥaḳḳı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **41**
Allah yolu.
41. Ṭarīḳ-i Ḥaḳḳı ḳoma kim selāmete iresin
42. Ḥasūd u düşmen elinden irişmeye şer ü şūr

tārīḳ-i hecr:
1. **tārīḳ-i hecrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 22
Mısra: **5**
Ayrılık yolu.

5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

ṭarīḳ-i ʿışḳ:
1. **ṭarīḳ-i ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 69
Mısra: **6**
Aşkın yolu.
5. Ceyb-i vücūdım itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

ṭarīḳ-i zülf:
1. **ṭarīḳ-i zülfine:**-*i*, -*n*, -*e*
Gazel 68
Mısra: **9**
Zülfünün , saçının yolu.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

ṭarıl-:[KL]
1. **ṭarılma:**-*ma*
Gazel 261
Mısra: **9**
Darılmak, alınmak.
9. Dilā ṭarılma igen çün muḳābil oldı ḥaḳuñ
10. Ḥaṭā vü maʿṣıyetüñe ʿaṭā vü magfireti

tārmār it-:[MT]
1. **tārmār ide:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **78**
Tarumar etmek; dağıtmak, karıştırmak, perişan etmek.
77. Meddāḥ-ı muḫliṣüñ iken ey şīr-i ner bugün
78. Niçün peleng-i faḳr ide ʿaḳlumı tārmār

ṭarrār-ı zülf-i dost:
1. **ṭarrār-ı zülf-i dost:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Sevgilinin saçının hilesi.
5. Ṣan çārsū-yı hüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

2. **ṭarrār-ı zülf-i dost:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Sevgilinin saçının hilesi.
7. Ṣan çārsū-yı hüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

tart-:[GTS]
1. **tartarsa:**-*ar*, -*sa*
Mesnevi 1
Mısra: **39**
Ölçmek.
39. Bu ṣuçlarla beni tartarsa Raḥmān
40. Ḳırılur ʿarṣa-ı maḥşerde mīzān

ṭarz:[MT]
1. **ṭarzı:**-*ı*
Gazel 248
Mısra: **10**
Üslup, edâ.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

ṭaş:[GTS|
1. **ṭaşum:**-*um*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile ṭaşum
4. Düşer takyası düşdük yerde başum

2. **taş:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
1. Biri Ṣarrāf-zādedür güher-pāş
2. Olupdur ḳalbi anuñ ḳıymeti taş

3. **ṭaş:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
3. İşi ʿuṣṣāḳına dāʾim seḫādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaş ḳayadur

4. **ṭaşduġınca:**-*duġ*, -*ınca*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Taş-, sığmamak.
3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

5. **ṭaş:**
Mesnevi 1
Mısra: **111**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
111. Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

6. **ṭaş:**
Kaside 2
Mısra: **54**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Ṭaş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

7. **ṭās:**
Kaside 3
Mısra: **7**
Tas.
7. Çarḫ tās içre şafaḳ ḥınnāsını ḥazırlamış
8. Virmeg için giceden barmaġına zīver hilāl

8. **ṭaşın:**-*ın*
Kaside 9
Mısra: **53**
Taş. II Aşığın başı.
53. Şu deñlü ṭaʿne taşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Ṣadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

9. **ṭaşlar:**-*lar*
Kaside 14
Mısra: **52**
Taş.
51. Ḳatı göñüllü ṣanemlerle çalışur eşk-i çeşm
52. Ḳanda ise taşlar ile döginür āb-ı revān

10. **ṭaş:**
Kaside 17
Mısra: **69**
Taş.
69. Ḳalb-i ʿadūya benzedügiçün meselde taş
70. Başına her adımda anuñ naʿl od yaḳar

11. **ṭaş:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
3. Ger göre Ferhād sen Şīrīn-leb içün ḥālümi
4. Āṣiyā-veş dögine alup eline iki taş

12. **ṭaşdur:**-*dur*
Gazel 133
Mısra: **2**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye taşdur ye ḫod çelik

13. **ṭaşı:**-*ı*
Gazel 143
Mısra: **6**
Taş.
5. ʿAks-i lebüñ düşerse şehā mā-yı cāriye
6. Cüy-ı mey ola āb u taşı āb-dār laʿl

14. **ṭaşdan:**-*dan*
Gazel 166
Mısra: **11**
Taş.
11. Ey Mesīḥī daḥl iden taşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḥalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

15. **ṭaşlar:**-*lar*
Gazel 181
Mısra: **10**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
9. Ḳatı göñüllü ṣanemlerle çalışur eşk-i çeşm
10. Ḳanda ise taşlar ile döginür āb-ı revān

16. **ṭaş:**
Gazel 185
Mısra: **11**
Taş.
11. Ey Mesīḥī daḥl iden taş beterdür şiʿrüñe
12. Naẓmuña çün āferin oḳur şadā ḳūhsārdan

17. **ṭaşa:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **1**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

18. **taş:**
Gazel 209
Mısra: **2**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

19. **taşa:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **2**
Taş. II Aşığın başı.
1. Ferhāduñ eşki irişe ger ṭaşa ṭaġ ile
2. Seylāb gibi ṭaġ ile taş taşa ṭaġıla

20. **ṭaş:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Taş. II Aşığın başı.
5. Didüm yaşuma alkış idüp ṭaş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

21. **ṭas:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Tas.
9. Eṭfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭas bunda oynaşur ḳoma oğlan uşaġ ile

22. **ṭaş:**
Gazel 233
Mısra: **8**
Taş.
7. Şūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ ā ʿatinden nʾ olur anuñ kim ṭaş atar Kaʿbeye

23. **ṭaşı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **10**
Taş.
9. Taʿlīm-i ʿışḳ ideydüm Ferhāda ger Mesīḥī
10. Ḳomazdı iki ṭaşı ʿālemde bir arada

24. **ṭaşa:**-*a*
Gazel 236
Mısra: **2**
Taşmak, sığmamak.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

25. **ṭaş:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Taş. II Aşığın başı.
7. Ṭaş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

26. **ṭaşda:**-*da*
Gazel 275
Mısra: **6**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni ṭaşda yazmaġı bir şüret eyledi

27. **taşı:**-*ı*
Gazel 281
Mısra: **6**
Taş.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

ṭaş ile taġ:
1. **ṭaş ile taġ:**
Gazel 117
Mısra: **2**
Dağ ve taş.
1. Leylā maḥallesinde irişen ider yaşaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

ṭaş ol-:
1. **ṭaş oldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **Deyim**
Taş olup kalmak II Taş kesilmek. çok şaşırıp ne yapacağını, ne söyleyeceğini bilememek, sesini çıkaramaz olmak.
29. Kıydı çün aña ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi taş oldı

2. **ṭaş olurdı:**-*ur*, -*dı*
Kaside 6
Mısra: **76**
Sertleşmek, taş olmak.

75. Felek kemān küresinden atılsa düşmenüñe
76. Havādan iner iken ṭaş olurdı her jāle

ṭaşa çal-:
1. **ṭaşa çaldı:**-*dı*
Gazel 236
Mısra: **4**
Taşa vurup kırmak. II Vazgeçebilmek.
3. Ḳılup müjgān-ı İsmāʿilden şerm
4. Bıçaġın çaldı İbrāhim ṭaşa

taşarruf:[İP]
1. **taşarrufını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 104
Mısra: **6**
~~*Tarz, yöntem.*~~ *Kendi keyfince hareket etme.*
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

ṭās-bāz-ı kāmil ol-:
1. **ṭās-bāz-ı kāmil olur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **1**
İlim ve fazileti eksiksiz değiştiren beceri oyuncusu.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

ṭaşı-:[GTS]
1. **ṭaşıyalıdan:**-*y, -alı, -dan, -*
Kaside 17
Mısra: **21**
Taşı-.
21. Keştī-i Nūḥa daḥi aġaç taşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri şırtında yādigār

2. **ṭaşıyup:**-*y, -up*
Gazel 65
Mısra: **6**
Taşımak; bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek.
5. Bu iki meşk-i pür-eşk ile çeşmüm
6. Ḳapuña şu taşıyup ḫidmet eyler

ṭās-ı āsumān:
1. **ṭās-ı āsumān:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Gökyüzünün tabakaları, felekler.
9. Şol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭopṭolu olurdı ṭās-ı āsumān

ṭās-ı felek:
1. **ṭās-ı felek:**
Gazel 174
Mısra: **4**
1- Gökyüzünün katmanları 2- Dünya.
3. Ne ḫoşdur bezmgāh-ı şubḥ kʿanda
4. Olur ṭās-ı felek bir cām-ı gülgūn

2. ṭās-ı felekde:-*de*
Kaside 17
Mısra: **19**
Felek tası. || Dünya.
19. Ṭās-ı felekde encümi ger arpa şanmasa
20. Giceyle göz diküp göge çekmezdi intiẓār

3. **ṭās-ı felekdür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **21**
Felek tası. || Dünya.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

ṭās-ı mezellet:

1. **ṭās-ı mezelletde:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Alçaklık tası. 2) Cefa, eziyet tabakası.
9. Ḥāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı çarḫ
10. Kendümi ṭās-ı mezelletde nice zār eyleyem

ṭās-ı pür-āteş:
1. **ṭās-ı pür-āteş:**
Kaside 14
Mısra: **2**
Ateş saçan taş.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

2. **ṭās-ı pür-āteş:**
Kaside 14
Mısra: **2**
1. Ateş saçan ta. 2. Güneş.
1. Hey ne nāzik ṭās-bāz-ı kāmil olur āsumān
2. Dāmeni altında olur ṭās-ı pür-āteş nihān

ṭās-ı pür-naḳş-ı felek:
1. **ṭās-ı pür-naḳş-ı felek:**
Kaside 8
Mısra: **61**
Feleğin, dünyanın nakış dolu tası.
61. Ṭās-ı pür-naḳş-ı felek pādişeh-i fikretüñüñ
62. Eli altında durur niteki ṭaşt-ı zer-kār

ṭās-ı zillet:
1. **ṭās-ı zilletde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **32**
Zillet(tavla) zarı.
31. Naḳş-ı maḳṣūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Ṭās-ı zilletde kerem eyle beni eyleme zār

taşlıġ:[MT]
1. **taşlıġ:**
Gazel 251
Mısra: **14**
Sıf. taşı çok olan yer.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīḥ
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

ṭaşra:[MT]
1. **ṭaşra:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Dışarı çıkmak.
11. Öldi ʿışḳuñda Mesīḥī bulımaz daḥi necāt
12. Gerçi ṭaşra bıraġur mürdeyi baḥr-i mevvāc

2. **ṭaşrası:**-*s, -ı*
Gazel 95
Mısra: **6**
Dışarı.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

3. **ṭaşrasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 113
Mısra: **8**
Dışarı.
7. Feḥvā-yı derūñ nicesi maʿlūm olur idi
8. Ger ṭaşrasına eylemeyeydi ḫaber elfāẓ

4. **ṭaşra:**
Gazel 199
Mısra: **11**
Dışarı II dışında, haricinde.
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

ṭaşt-ı zer-kār:
1. **ṭaşt-ı zer-kār:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Altın işlemeli leğen.
61. Ṭās-ı pür-naḳş-ı felek pādişeh-i fikretüñüñ
62. Eli altında durur niteki ṭaşt-ı zer-kār

taşvir:[KL]
1. **taşvirüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **8**
Suret vermek, verilmek, resim,nakış.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

2. **taşvīr:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Resim, betimleme.
5. Sen ḳadar taşvīr yazmaġa uraydı Māni lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum şüretin

taşvir its-:
1. **taşvir itse:**-*se*
Gazel 233
Mısra: **12**
Betimlemek; resmini yapmak, resmetmek.
11. Ḥaḳ bilür şüret-perest olurdı her ḥāci eger
12. Naḳş-ı ruḫsārını taşvir itse dilber Kaʿbeye

ṭatlu:[MT]
1. **ṭatlu:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.
3. Şu kim anuñ ile ṭatlu dirilür
4. İlüñ cānı acıduġın ne bilür

2. **ṭatlu:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Tatlı.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

3. **ṭatluluġ:**-*luġ*
Gazel 7
Mısra: **5**
"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.
5. ʿĀşıḳlarını añıcaġız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı sög ey dil-rübā baña

4. **ṭatlu:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Tatlı.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ʿayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādis

5. **ṭatlu:**
Gazel 68
Mısra: **11**
Tatlı.
11. Laʿlüñle ṭatlu ballu dirildügüme şehā
12. Ben ḳuluñ ile gamzeñ oñat ḳan bıçaḳ durur

6. **ṭatlu:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Tatlı.
11. Ḫāl-i lebüñe öyküneyin diyü dāʿimā
12. Her ḳanda ṭatlu görür ise cān atar meges

7. **ṭatlu:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Tatlı.
7. Ferhād nice ölmeye cānı acısından
8. Kim ṭatlu derilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

8. **ṭatlu:**
Gazel 202
Mısra: **8**
"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.
7. Ferhād nice ölmeye cān acısından
8. Kim ṭatlu dirilür leb-i Şīrīn ile Ḫusrev

9. **ṭatlu:**
Gazel 212
Mısra: **10**
"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedüğüne ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

10. **ṭatlu:**
Gazel 263
Mısra: **9**
"cân" bağlamında kıymetli, değerli, hoşnut olunan, hoşa giden.
9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

11. **ṭatlu:**
Gazel 265
Mısra: **10**
1. sıfat Şeker tadında olan.
9. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḫusı

ṭatlu ol-:
1. **ṭatlu olur:**-*ur*
Gazel 30
Mısra: **2**
Tatlı olmak.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol laʿl-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

taṭvīl-i kelām it-:
1. **taṭvīl-i kelām itme:**-*me*
Kaside 16
Mısra: **81**
söz etme.
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḥṣā

ṭavāf:[MT]
1. **ṭavāfı:**-*ı*
Gazel 9
Mısra: **7**
Ar. Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak: tavâf-ı Kâ'be, Beytullahın tavâfı.
7. Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfı dem-be-dem
8. Ḥāci-i ʿuṣṣāḳuña virür ṣafā

ṭavāf id-:[MT]
1. **ṭavāf ide:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **3**
Kutsal bir şeyin çevresini törensel olarak dolaşmak.
3. Ger inüp yire Mesīḥ işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

ṭavḳ-ı ḥamām:
1. **ṭavḳ-ı ḥamām:**
Kaside 4
Mısra: **30**
Güvercin gerdanlığı.
29. Ol ki anuñ ʿadli şaḥrāsında pervāz ideli
30. Kurtlubdur çengel-i şāhīnden ṭavḳ-ı ḥamām

tâvus-ı ehl:
1. **tâvus-ı ehl:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Tavus kuşları.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim şadr-ı ʿandelîbe geçübdür kelaġ u zaġ

ṭāvūs-ı ḳudse:
1. **ṭāvūs-ı ḳudse:**-*e*
Gazel 105
Mısra: **10**
Kudüs'te bulunan tavus kuşu(Aşık).
9. Kūyuñ ḳarıncasına Süleymān irer mi çün
10. Ṭāvūs-ı ḳudse ṭaʿne ider anda her meges

ṭay:[İP]
1. **ṭay:**
Gazel 266
Mısra: **2**
Denk, eş, misil.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

ṭay it-:
1. **ṭay itmiş:**-*miş*
Kaside 13
Mısra: **29**
Kelime Tipi: -
Bir yeri atlarcasına aşma. Bağlamda: Dürme.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

ṭayan-:
1. **ṭayanur:**-*ur*
Gazel 216
Mısra: **6**
Dayanmak, sabretmek.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yāruñ
6. Nicʿ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

2. **ṭayanur:**-*ur*
Gazel 217
Mısra: **13**
Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak.
13. Ṭayanur ṣadr-ı Mesīḥīye müjeñ
14. Yasdanur şanki dil-āver sipere

3. **ṭayanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 253
Mısra: **7**
Dayanmak, sabretmek.
7. Ṭayanmasun mı ḥaddüñe ḫāl-i siyāh kim
8. Ḥūrşid gird bāliş olupdur aña Memī

ṭayerān:[İP]
1. **ṭayerān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
Uçma, uçuş.
85. Mürg-i rūḥı ṭayerān itdükçe
86. Ḥarem-i ḳudsda seyrān itsün

ṭayr:[MT]
1. **ṭayr:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Ar. Kuş, murg, mantıku't-tayr: Kuş dili.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

ṭayy-ı mekān:
1. **ṭayy-ı mekān:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Mekanlar arasındaki mesafenin kısalması.
3. Güneş ṭayy-ı mekān itmiş ki seyri
4. Olur giceyle Şām u gündüzin Rūm

taẕarruʿ:[FD]
1. **taẕarruʿ:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Kendini alçaltarak yalvarma.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẕarruʿ üçinci ẕem

tāze:[KL]
1. **tāze:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Körpe, yeni açmış (güzel ve parlak olma yönüyle) ,genç.
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Şan gösterür şükūfesini tāze bir nihāl

2. **tāze:**
Gazel 175
Mısra: **11**
1) Genç, körpe, "ihtiyâr" mukabili. 2) yeni 3) nazik, şuh.
11. Sözüm bir tāze dilberdür kim olmış
12. Aña ebrū iki mıṣraʿ-ı mevzūn

3. **tāze:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Körpe, yeni açmış (güzel ve parlak olma yönüyle).
7. Dil-dāra dil virüp yine bu naḫl-bend-i ṭabʿ
8. Bir tāze ġonca baġladı bir gül budaġına

tāzele-:[KL]
1. **tāzelendürmeg:**-*n, -dür, -meg*
Gazel 150
Mısra: **3**
Tazelemek,canlılık kazanmak, artmak, büyümek, neşv ü nema.
3. Tāzelendürmeg içün yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

tāzī:[FD]
1. **tāzī:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Arapça.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

tazʿīf:[FD]
1. **tazʿīf:**
Kaside 4
Mısra: **54**
Iki.kat edip, bir o kadar daha arttırma.
53. Rūz-ı rezm içre gelüp düşmen sipāhı bi-ḥesāb
54. Cümlesin tanşīf ü tazʿīf eyledi ḳarb-ı ḥüsām

taʿzīm:[FD]
1. **taʿzīm:**
Kaside 4
Mısra: **19**
1. Büyükleme, ululama, büyük sayma. 2. saygı gösterme, ikram etme.
19. Gördi kim taʿzīm ile çıḳmışlar istiḳbāl içün
20. Māh-ı nev iki bükilüp bunlara virdi selām

täziyäne:[İP]
1. **täziyäne:**
Gazel 139
Mısra: **8**
1.Kırbaç , kamçı. 2. (mec.) sebep,vasıta.
7. Semend-i çarḫa viren ıżṭırāb āhumdur
8. Ki çāpük eylemege esbi täziyāne gerek

täziyäne-vär:
1. **täziyäne-vär:**
Kaside 17
Mısra: **40**
Kırbaç , kamçı gibi.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm täziyāne-vār

tebārek:[İP]
1. **tebārek:**
Kıt'a 15
Mısra: **2**
"Hak tebâreke ve ta'âlâ" anlamında Tanrı yerine.
1. Görüp bu sūr-ı mevfūrüʿs-sürūrı
2. Degül ādem begendi Ḥaḳ tebārek

tebdīl-i mekān:
1. **tebdīl-i mekānı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **115**
Değişik yer, mekan.
115. Göçüp Şāh itdi tebdīl-i mekānı
116. Devām-ı devlet ile bir iki yıl

teber:[MT]
1. **teber:**
Terkib-bend 1
Mısra: **48**
Balta.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

teber-i şerʿi eger:
1. **teber-i şerʿi eger:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Zannetme belasının baltası.
21. Dest-i ḳahr ile şalarsan teber-i şerʿi eger
22. Kesile bāġ-ı cihāndan şecer-i fisḳ u fücūr

tebessüm id-:
1. **tebessüm ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **8**
Gülmek, gülümsemek.
7. Görüp raḳībüñ ile ben nice dirildügümi
8. Şoḳaḳda mürde-i segler bize tebessüm ider

tecellī it-:[MT]
1. **tecellī ide:**-*e*
Gazel 46
Mısra: **1**
1. Görünme, zahir olma. 2. Kudret ve ilahi sırrın varlıklarda görünmesi.
1. Görmek isterseñ tecellī ide nūr
2. Kaʿbe-i Dīdār-ı yāra ḳarşu ṭur

tecellīyāt-ı vicdān:
1. **tecellīyāt-ı vicdāndan:**-*dan*
Gazel 155
Mısra: **15**
Temiz manevi hissin görünmesi.
15. Tecellīyāt-ı vicdāndan Mesīḥī
16. Ne kim buldumsa hep sāġarda buldum

teʿdīb eyle-:[MT]
1. **teʿdīb eylese:**-*se*
Kaside 10
Mısra: **27**
Ar. Edeblendirmek, edeplendirilmek, uslandırmak, uslandırılmak.
27. Karşu teʿdīb eylese ḥabs-i ḥabāb ile ger ol
28. Ḳapmaz idi şemʿ başından gice efser nesīm

teʿerrüf ḳıl-:
1. **teʿerrüf ḳılur:**-*ur*
Gazel 119
Mısra: **8**
Kendini Zeki göstermeye çalışmak.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʿerrüf

teʿessüf:[FD]
1. **teʿessüf:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Acımak, üzülmek, kederlenmek.
1. Peder-i dil-i ḥazīnüñ gözin aġ idüp teʿessüf
2. Ne içün boyandı ḳana ʿacabā ḳamīş-i Yūsuf

tefāʿül:[MT]
1. **tefeʿül:**
Mesnevi 1
Mısra: **92**
(a.i. fāl'den . c. : tefe'ulāt) : 1. fal açmalar, fala bakmalar. 2. hayre yormalar, uğur saymalar.
91. Teraḥḥum itdi ana şubḥ-ı sāni
92. Tefeʿül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr

tefsīr id-:[FD]
1. **tefsīr ide:**-*e*
Gazel 208
Mısra: **6**
Açıklamak, yorumlamak.
5. Zülfüñ ile ḫaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı:
1. **tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı:**
Gazel 13
Mısra: **17**
Yarin , sevgilinin ayva tüyünün açıklaması, yorumu.
17. Kim ki tefsīr-i ḫaṭ-ı yārı bilür
18. Ey Mesīḥī ʿindehü ʿilmü ʾl-kitāb

teftīş eyle-:[İP]
1. **teftīş eyle:**
Gazel 136
Mısra: **9**
Sorup araştırmak.
9. Gönül derdin gözüñden eyle teftīş
10. Ki ḫālin ḫaste bilür nā-tüvānuñ

teġāfül:[MT]
1. **teġāfül:**
Kaside 19
Mısra: **44**
Gafil görünmek, gafletli gibi davranmak.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

tehī:[KL]

1. **tehī:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Boş; yalnız.
5. Nat῾-ı kūyuñda ḳo bizsüz atın oynatsun raḳīb
6. Ferz olur şāhum piyāde çün tehī ḳalur bisāṭ

tehī gör-:
1. **tehī görme:**-*me*
Kaside 9
Mısra: **59**
Boş gör-.
59. Şehā Mesīḥī-i biçāreni tehī görme
60. K῾ olup durur midaḥātuñla ḳalbi māl-ā-māl

tek:[GTS]
1. **tek:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Yeter ki, yalnız.
5. Cihān sulṭānlıġı baña gerekmez
6. Beni bunlara tek sen bende eyle

2. **tek:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Yeter ki, yalnız.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

3. **tek:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Yeter ki, yalnız.
7. Yoḳ ḥesābına şayılursa şayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

4. **tek:**
Gazel 210
Mısra: **6**
Yeter ki, yalnız.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

5. **tek:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Yeter ki, yalnız.
1. Ey boyı ῾ar ῾ar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḥidmete

6. **tek:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Yeter ki, yalnız.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Şayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

tek ü tenhā:
1. **tek ü tenhā:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Tek başına, yalnız.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Şūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

tekellüf:[İP]
1. **tekellüfsüz:**-*süz*
Gazel 234
Mısra: **6**
Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.Meşakkatli bir işe katlanma.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

tekellüf it-:
1. **tekellüf itme:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Külfetli, zahmetli iş görme.
5. Baña nuṣḥı tekellüf itme vā῾ız
6. Ki divāne olan olmaz mükellef

tekellüm eyle-:
1. **tekellüm eylemege:**-*me, -ge*
Kaside 2
Mısra: **28**
Konuşmak.
27. Kehvāre-i ῾ademde iken ῾īsi-yi femüñ
28. Her dem tekellüm eylemege depredür lisān

tekfīr:[İP]
1. **tekfīr:**
Gazel 208
Mısra: **10**
Kāfirlikle suçlama.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Korḳaram līkin mu῾ānidler üşüp tekfīr ide

tekfūr:[KL]
1. **tekfūr:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Bizans İmparatorluğu'nda valilik derecesindeki idari hizmetlerde bulunanlara verilen isim. (Tekür, Tekvür şeklinde de kullanılmıştır.).
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

tekrār:[GTS]
1. **tekrār:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yenilemek, yeniden yapmak.
1. Birisi Pīr ῾Alīdür ol cefā-kār
2. Ḳılur dā῾im cefā dersini tekrār

2. **tekrār:**
Kaside 8
Mısra: **94**
Yeniden, yine.
93. Serverā gerçi ba῾īdem şeref-i ḥidmetden
94. Līk dem yoḳ ki du῾āñ olmaya dilde tekrār

tekrār it-:
1. **tekrār ide:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **36**
Tekrar etmek.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

2. **tekrār ide:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **36**
Tekrar etmek.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

tekye:[KL]
1. **tekye:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Dergah, tekke. || Dünya.
7. Āhum dütünini ki felek eyledi mesned
8. Bir pīr durur şanki ider tekye ῾aşāya

telḫ:[İP]
1. **telḫ:**
Gazel 24
Mısra: **3**
Acı.
3. Ḥadis-i düşmen itdi ῾ayşumı telḫ
4. Acıtdı ṭatlu cānumı ḥavādis

2. **telḫ:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Acı.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol la῾l-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

3. **telḫ:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Acı.
1. Ḫāṣā ki ola ḫāl ile ol la῾l-i nāb telḫ
2. Ṭatlu olur mevīz ile olmaz hoş- āb telḫ

4. **telḫ:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Acı.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez şarāb telḫ

5. **telḫ:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Acı.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ῾ālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

6. **telḫ:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Acı.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

telḫ it-:
1. **telḫ itmege:**-*me, -ge*
Kaside 2
Mısra: **71**
Acıtmak, acı vermek.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ῾ayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

telḫ-i düşnām:
1. **telḫ-i düşnāmuñ:**-*uñ*
Gazel 187
Mısra: **5**
Sövme, ayıplama, incitme acısı.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḫmum ῾ilācı ey şanem
6. Acılıġıdur beli dārūyı tiryāk eyleyen

temām:[MT-KL]
1. **temām:**
Kaside 3
Mısra: **57**
Ar. [Müvelled] Tamamlık, tamlık, noksansızlık, bütünlük: tamâmiyyet-i akl, tamâmiyyet-i mülk.
57. Ḫüsrevā eksüklüye himmet maḥallidür temām
58. Resm durur pertev-i ḫurşīd ile artar hilāl

temām eyle-:
1. **temām eyleyelüm:**-, -
Murabba 3
Mısra: **11**
Bitirmek, sonlandırmak.
11. Fevt olan ῾işreti hep şimdi temām eyleyelüm
12. Mest-i lā-ya῾ḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

temām ḳıl-:
1. **temām ḳıl:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Tamamlamak; bitirmek.
9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī du῾ānı temām ḳıl

temāmet:[MT]
1. **temāmet:**
Mesnevi 1
Mısra: **41**
Tam; bütün.
41. Benüm şuçum şorılursa temāmet
42. Birine daḥi degmez irte nevbet

temāşā:[KL]
1. **temāşā:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Eğlence, haz, safa.
3. Temāşā itseñ ol ruḫsār rengi
4. Şanursın al aṭlasdur fīrengī

2. **temāşā:**
Murabba 2
Mısra: **11**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
11. Ger temāşā ise maḳsūdun beni esle beni
12. ῾Ayş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

3. **temāşā:**
Gazel 2
Mısra: **6**
Eğlence, haz, safa.
5. Āyīne-i ruḫsāruñı gösterme raḳībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

4. **temāşā:**
Kaside 16
Mısra: **6**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
5. Âyīne-i ruḫsāruñı gösterme rakībe
6. Kim kendüyi görür ḳılıcaḳ anı temāşā

5. **temāşa:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Eğlence, haz, safa.
5. Benüm nālem gelür ḫalḳa temāşa
6. Bize mātemdür ayruḳlara düğün

6. **temāşā:**
Gazel 214
Mısra: **7**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler k῾ide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

7. **temāşāya:**-*y, -a*
Gazel 240
Mısra: **11**
Eğlence, haz, safa.
11. Gel imdi temāşāya ki her beyti bu şi῾rüñ
12. Bir ḫūb durur kim ṭaḳınur ḫancer-i şīve

temāşā eyle-:

1. **temāşā eyleseñ:**-*señ*
Mesnevi 1
Mısra: **124**
Seyretmek. Temāşā eyle āfāḳı çü açuḳlıḳ zamānıdur Temāşā eyle āfāḳı çü açuḳlıḳ zamānıdur.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

2. **temāşā eyleseñ:**-*señ*
Mesnevi 1
Mısra: **124**
Seyretmek. Temāşā eyle āfāḳı çü açuḳlıḳ zamānıdur Temāşā eyle āfāḳı çü açuḳlıḳ zamānıdur.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

3. **temāşā eyleyüp:**-*y, -üp*
Kaside 14
Mısra: **13**
Seyretmek. Temāşā eyle āfāḳı çü açuḳlıḳ zamānıdur Temāşā eyle āfāḳı çü açuḳlıḳ zamānıdur.
13. Leşker-i şāmı temāşā eyleyüp dizdār-ı ḫᵛāb
14. Ḫavf idüp yapdı ḥışār-ı ḥaşmetin def'i hemān

temāşā it-:[MT]
1. **temāşā itmeg:**-*meg*
Kaside 10
Mısra: **29**
Seyretmek.
29. Şeh-nişīnini temāşā itmeg içün gāh gāh
30. Şāhid-i gülzāra açmış ġoncadan manẓar nesīm

2. **temāşā itmeye:**-*me, -y, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Seyretmek.
3. Birinüñ mislin itmeye temāşā
4. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

temāşā ḳıl:
1. **temāşā ḳıl:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

temāşāgāh:[MT]
1. **temāşāgāh:**
Gazel 169
Mısra: **6**
Temaşa edilen, izlenilen yer.
5. Seyr-i bāġ-ı kūyuñ içinde raḳībi ḳoma kim
6. Kāfire olmaz temāşāgāh ḥüsniyāt-ı ʿadn

temāşālan-:
1. **temāşālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **6**
Seyretmek 2) yoklamak 3) eğlenme ve haz alma.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

ten:[KL]
1. **ten-i:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **1**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʾyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **tende:**-*de*
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Kızılbaş oldı

3. **tenüm:**-*üm*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Başum dügme tenüm ibrīşim itdi
4. ʿAceb baña ol itdügin kim itdi

4. **tende:**-*de*
Gazel 6
Mısra: **6**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
5. Olmaġa dīv-i raḳībüñ şerr-i mekrinden emīn
6. Tende şan dāġ-ı ġamuñ mühr-i Süleymāndur bana

5. **ten:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
7. Bāġlar ten gibidür olmış aña āb revān
8. Cūylar ʿömr gibidür ki geçer leyl ü nehār

6. **tenümi:**-*üm, -i*
Gazel 14
Mısra: **9**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı ʿışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

7. **tenüm:**-*üm*
Gazel 51
Mısra: **5**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
5. Tenüm pür-şerhadur başdan başa līk
6. Hemān ol merkez-i peykān ḫoşdur

8. **tenüm:**-*üm*
Gazel 60
Mısra: **3**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

9. **ten:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

10. **tenümde:**-*üm, -de*
Gazel 93
Mısra: **8**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
7. Bir ağız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

11. **tenüñe:**-*üñ, -*
Gazel 98
Mısra: **3**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Baḳsun tenüñe ṣoyınıcaḳ pīrehenüñden
4. Şol kimse ki görmek dileye cānı bedensüz

12. **ten:**
Gazel 103
Mısra: **14**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
13. ʿÂlem içinde suḫan ḳaldı Mesīḥīden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḥā-yı nefes

13. **tenüm:**-*üm*
Gazel 110
Mısra: **4**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

14. **tenümde:**-*üm, -de*
Gazel 123
Mısra: **6**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿıḳ tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

15. **tende:**-*de*
Gazel 126
Mısra: **3**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḫod şadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

16. **tenüm:**-*üm*
Gazel 177
Mısra: **1**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Tenüm inceldi mūya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

17. **tende:**-*de*
Gazel 178
Mısra: **1**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʾālar eyleye ey dost her dehen

18. **ten:**
Gazel 197
Mısra: **14**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
13. Kim ḥürmet ider saña Mesīḥī ki gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi bahālu

19. **tenümde:**-*üm, -de*
Gazel 238
Mısra: **9**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

20. **tende:**-*de*
Gazel 244
Mısra: **1**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

21. **teninde:**-*i, -nde*
Gazel 254
Mısra: **10**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḥandān idi

22. **tenüm:**-*üm*
Gazel 261
Mısra: **3**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Tenüm ġamuñla fīgār olmayınca ey āfet
4. Bulımadı bu gönül şıḥḥat ile ʿāfiyeti

23. **tenüm:**-*üm*
Gazel 289
Mısra: **4**
Far. Beden, cisim, gövde, vücut.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

ten ḫırḳası:[BA|
1. **ten ḫırḳasını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Vücut.
3. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
4. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

2. **ten ḫırḳasını:**-*n, -ı*
Gazel 288
Mısra: **14**
Vücut.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

tenhā:[MT]
1. **tenhā:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.
5. Tā çirā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inşāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

2. **tenhā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʾ iderüz yā bu ḳuru sevdāyı

3. **tenha:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.
21. Açıvır cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

4. **tenhā:**
Gazel 189
Mısra: **8**
Far. 1. Yalnız, vahit. 2. Hali, insandan hali, ıssız.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

tenhā ḳo-:
1. **tenhā ḳoma:**-*ma*
Gazel 244
Mısra: **2**
Yalnız bırakmak.
1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

ten-i ḫāk:
1. **ten-i ḫākide:**-*de*
Gazel 185
Mısra: **9**
Topraktan bedeni.
9. Bu ten-i ḫākide gel gör penbelerle dāġumı
10. Görmedüñse aḳ gül açıldığını divārdan

tennur:[MT]
1. **tennurdan:**-*dan*
Gazel 72
Mısra: **4**
Fırın, tandır II Hud suresi, 40. ayette de geçmektedir." Nihayet emrimiz gelip de tennur kaynadığı zaman Nûh'a dedik ki.....".

3. Alur gönlümi sînemden ḫayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

2. **tennūru:**-*u*
Gazel 192
Mısra: **9**
Fırın, tandır.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫᵛānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

3. **tennūra:**-*a*
Gazel 243
Mısra: **10**
Fırın, tandır II Hud suresi, 40. ayette de geçmektedir." Nihayet emrimiz gelip de tennur kaynadığı zaman Nûh'a dedik ki.....".
9. Nār-ı āhumdan ḫamel pişüp felek
10. Döndi tennūra ḳuzı biryān ile

tennūr-ı ġam:
1. **tennūr-ı ġamda:**-*da*
Gazel 194
Mısra: **2**
Gam fırını, tandırı. (bağl.) aşk acısı.
1. Zār u nizār ʿāşıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

tepsi:[GTS]
1. **tepsi:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Tepsi.
77. Gül-i sepīd gümüş tepsi ile geldi saña
78. Bıraḳdı içine bir ḳaç dür ü güher jāle

ter:[İP]
1. **ter:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Far. 1. Yaş, yaşlı, rutubetli: çeşm-i ter. 2. Taze, taravetli, mutarrâ: meyve-i ter, gül-i ter. ter-mizâç: Cüz'î şeyden münfail olan, buluttan nem kapan.
1. Birisi Ḳız ʿAlīdür kʿol semen-ber
2. Olupdur sükker-i pālūdeden ter

ter ḳıl-:
1. **ter ḳılmaz:**-*maz*
Kaside 10
Mısra: **44**
Islanmak.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

teraḥḥum it-:
1. **teraḥḥum itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **91**
Merhamet etmek, acımak.
91. Teraḥḥum itdi ana ṣubḥ-ı sāni
92. Tefeʾül itdi ol dem çarḫ-ı pür-zecr

teraḳḳī id-:
1. **teraḳḳī idedi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **51**
Yükselmek, ilerlemek.
51. Ḥāşeliʾllāh kim teraḳḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḫalḳa-be-gūşuñ olmayaydı ger hilāl

terāzū:[KL]
1. **terāzūdan:**-*dan*
Gazel 48
Mısra: **3**
Tartı âleti, mizan.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

terbiyet:[KL]
1. **terbiyetle:**-*le*
Kaside 8
Mısra: **102**
Terbiye.
101. Baḥr-ı ilmüñ çü muḫīṭ oldı bu ḳaṭre ḫālin
102. Terbiyetle nʿola ḳılsa anı dürr-i şehvār

tercümān idin-:
1. **tercümān idindügi:**-*in, -düg, -i*
Kaside 9
Mısra: **55**
(Ar.) Çevirici, çeviren.
55. Ḳalem dilini budur tercümān idindügi kim
56. Medāʾiḥüñde olupdur zebān-ı nāṭıḳa lāl

tercüme:[MT]
1. **tercüme:**
Gazel 261
Mısra: **11**
Arp. Terceme. Bir metin veya bir sözü bir dilden başka bir dile çevirme.
11. Kimisi tercüme söyler kimisi ḍarb-ı mesel
12. Giyürme şiʿre şaḳın sen libās-ı ʿāriyeti

terennüm id-:[MT]
1. **terennüm ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **12**
Okumak.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayaḳ üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḫı terennüm ider

terk eyle-:
1. **terk eyle:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Bırakmak, vazgeçmek.
9. Ey Mesīḥī ġırre olma nev-ʿarūs-ı ʿāleme
10. Fānīyi terk eyle kim el-bāḳiyāt aṣ-ṣāliḥāt

2. **terk eyledüm:**
Müfret 13
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḫi çıḳdum ānumı terk eyledüm

3. **terk eylemek:**-*mek*
Gazel 101
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

4. **terk eylemek:**-*mek*
Gazel 101
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

5. **terk eylemek:**-*mek*
Gazel 101
Mısra: **3**
Bırakmak, vazgeçmek.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

terk it-:
1. **terk idem:**-*em*
Gazel 155
Mısra: **5**
Bırakmak, vazgeçmek.
5. Nice terk idem olʿĪsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

2. **terk ider:**-*er*
Gazel 268
Mısra: **6**
Bırakmak, vazgeçmek.
5. Baña ger cevr ü cefā itdügini bilse ḥabīb
6. Belki terk ider idi baña cefākārlıġı

3. **terk it:**
Kaside 21
Mısra: **11**
Bırakmak, vazgeçmek.
11. Terk it zalām-ı maʿṣıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḥudā ṭulūʿ ide şems-i ḍuḥā gibi

4. **terk itmedi:**-*me, -di*
Gazel 107
Mısra: **14**
Bırakmak, vazgeçmek.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

5. **terk itmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 267
Mısra: **1**
Bırakmak.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

6. **terk itmesün:**-*me, -sün*
Gazel 270
Mısra: **2**
Bırakmak, vazgeçmek.
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

terkeş:[FD]
1. **terkeş:**
Gazel 134
Mısra: **7**
Far. Ok kabı, okluk. "tîrkeş"den muhaffef.
7. Terkeş gibi çü sînemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

terk-i dünyā:
1. **terk-i dünyā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **97**
Bütün dünya nîmetlerinden, mal ve mülkten Allah ve âhiret için kalben vazgeçme || Ölmek.
97. Mesnedi itdise terk-i dünyā
98. Ḥaşre dek varʿola Yūnus Paşa

terk-i ḥayāyı:
1. **terk-i ḥayāyı:**-*y, -ı*
Gazel 286
Mısra: **4**
Edepten uzaklaşmak.
3. Āyīne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider şanemā terk-i ḥayāyı

terk-i ser it-:
1. **terk-i ser itdi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **18**
Başını ortaya koymak,baştan vazgeçmek.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

terkīb-i ġam:
1. **terkīb-i ġam:**
Kıt'a 2
Mısra: **19**
Gam terkibi.
19. Bes ki terkīb-i ġam be-ḫord u be-mānd
20. Ḫaber-i ü zi mübtedā-yı suḫan

terkīb-i laʿl:
1. **terkīb-i laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 120
Mısra: **10**
Sevgilinin dudağının tamamı.
9. Mesīḥī ḫᵛān-ı visālüñ meded ḳıl
10. Çü terkīb-i laʿlüñle itdüñ mükeyyef

tesbīḥ:[FD]
1. **tesbīḥi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Tesbih.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi gönlümden geçürem

2. **tesbīḥi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **46**
Tesbih.
45. Sübḥa-ı nazmını alduḳça eline şuʿarā
46. Dilde tesbīḥi olur her birinüñ istiġfār

teşbih: [KL]
1. **teşbih:**
Kaside 13
Mısra: **37**
Benzetme, kıyas etme.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḫasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

2. **teşbīh:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Benzetme, kıyas etme.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḫaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

3. **teşbīh:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Benzetme, kıyas etme.
37. Gün olduġıçün ẕihnine teşbīh her aḫşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

4. **teşbīh:**
Gazel 114
Mısra: **9**
Benzetme, kıyas etme.
9. Olmaşa teşbīh işigüñe felek
10. Bulmaz idi böyle ḳadr ü irtifāʿ

5. **teşbīh:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Benzetme, kıyas etme.
5. Laʿlüñe ideliden kendülerini teşbīh
6. Meyi içdük şekerüñ başını muḥkem ezdük

6. **teşbīh:**
Gazel 211

Mısra: **3**
Benzetme, kıyas etme.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

7. **tesbīḥümüzi:**-*ü, -müz, -i*
Gazel 285
Mısra: **4**
Allah'ı takdis ve tenzih etme, Hakk'ın her türlü kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.
3. Ol serv-ḳāmetüñ ruṭab-ı laʿli ḥasreti
4. Tesbīḥümüzi eyledi ḫurmā çekirdegi

tesbiḥ çek-:
1. **tesbiḥ çeker:**
Kaside 6
Mısra: **83**
Tesbih ipi çekmek.
83. Çeker ḫuzūruña billürdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

teşbīh id-:
1. **teşbīh idem:**-*em*
Kaside 13
Mısra: **41**
Benzetmek.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

2. **teşbīh ider:**
Müfret 8
Mısra: **1**
Benzetmek.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uşaḳdur Hayderi

3. **teşbīh ider:**-*er*
Gazel 210
Mısra: **10**
Benzetmek.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam okını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

4. **teşbīh ideyin:**-*e, -y, -in*
Kaside 13
Mısra: **39**
Benzetmek.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

5. **tesbīḥ idinmiş:**-*miş*
Kaside 4
Mısra: **35**
Tesbih gibi dizilmek.
35. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmiş her dehen
36. Tā ki anuñ medḥini tekrār ide her ṣubḥ u şām

6. **tesbīḥ idinmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 5
Mısra: **56**
Tesbih gibi dizilmek.
55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

7. **teşbīh idüp:**
Kaside 2
Mısra: **13**
Benzetmek.
13. Teşbīh idüp ol şebi baḫt-ı siyāhuma
14. Şandum ki ḳaldı ol ḳarañu şöyle cāvidān

teşbīh ol-:
1. **teşbīh olmadıysa:**-*ma, -dı, -y, -sa*
Gazel 152
Mısra: **1**
Benzemediyse.
1. Teşbīh olmadıysa ḳaşuña eger hilāl
2. Devr-i felekde kendüyi niçün eger hilāl

teşbīh-i şeker-ney:
1. **teşbīh-i şeker-ney:**
Gazel 266
Mısra: **6**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II âşık a benzeyen.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı laʿlüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney

2. **teşbīh-i şeker-ney:**
Gazel 266
Mısra: **6**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II âşık a benzeyen.
5. Ḳalemden ḫarç olan evsāf-ı laʿlüñ
6. Olur çeşmünle teşbīh-i şeker-ney

teşḫīr:[KL]
1. **teşḫīr:**
Gazel 255
Mısra: **15**
Ar. İtâate getirmek, getirilmek; zapt, elde etmek, edilmek. (Hakikat ve mecaz olarak kullanılır: bir kalbi teshîr, bir beldenin teshîri).
15. Nüsḫa-ı şiʿr ile güzelleri teşḫīr itdüñ
16. Be Mesīḥī giderek sözlerüñ efsūn oldı

teşḫīr id-:[MT]
1. **teşḫīr ide:**-*e*
Gazel 208
Mısra: **1**
Büyülemek, ele geçirmek, teslim almak.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni teşḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʾsīr ide

teşḫīr-i ġonca:
1. **teşḫīr-i ġoncaya:**-*y, -a*
Kaside 6
Mısra: **29**
Goncanın tesiri, etkisi.
29. Buḥūr itmege teşḫīr-i ġoncaya bülbül
30. Miyān-ı oda sipend oldı ak biber jāle

teʾsir eyle-:
1. **teʾsir eyler:**-*r*
Gazel 16
Mısra: **2**
Etkilemek, dokunmak.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʾsir eyler mi ki yā Rab

teʾsīr it-:
1. **teʾsīr ide:**-*e*
Gazel 208
Mısra: **2**
Etkilemek.
1. Oḳuyup esmā üfürdüm kim seni teşḫīr ide
2. Ne bilürdüm böyle gün günden baña teʾsīr ide

teskīn bul-:[KL]
1. **teskīn bulmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 182
Mısra: **6**
Durulmak, yatışmak 2) sönmek.
5. Ṭoḳunmayınca tīġ-ı ābdāruñ
6. Bu gönlüm āteşi bulmadı teskīn

2. teskīn itsüñ:-*süñ*
Gazel 122
Mısra: **4**
Bastırmak, hâraretini yatıştırmak.
3. Çünki yaḳduñ cānumı şun bāri laʿlüñ şerbetin
4. Tā ki bu iḥrāḳı teskīn itsüñ ol cüllāb-ı ʿışḳ

teslim eyle:
1. **teslim eyle:**
Gazel 136
Mısra: **12**
Bir şeyi sahibine ver.
11. Yüri var iḫtiyāruñla Mesīḥī
12. Yine issine teslim eyle cānuñ

tesniye:[MT]
1. **tesniye:**
Gazel 146
Mısra: **10**
İki varlıkat etmek.
9. Ṣīġa-ı ḫüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülfaña tesniye müfred kākül

tevāżuʿ:[MT]
1. **tevāżuʿdur:**-*dur*
Gazel 23
Mısra: **2**
Alçak gönüllülük.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāżuʿdur murāt

tevāẕuʿ eyle-:
1. **tevāẕuʿ eylerem:**-*r, -em*
Kaside 4
Mısra: **23**
Alçak gönüllü ol-.
23. Didi bir şāha ṭāpu ḳılup tevāẕuʿ eylerem
24. Kʿeyledi Ḳāf-ı vaḳārı ḳāmet-i gerdūnı lām

tevāzuʿ it-:
1. **tevāzuʿ ider:**-*er*
Gazel 119
Mısra: **7**
Alçak gönüllülük gösterme; kulun Allah'ın tasarrufuna boyun eğmesi.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʾerrüf

tevdīʿ it-:
1. **tevdīʿ ider:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **38**
Teslim etmek.
37. Gün olduġıçün ẕihnine teşbīh her aḥşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

tevʿemān:[FD]
1. **tevʿemān:**
Gazel 93
Mısra: **18**
Ar. İki ikiz çocuk, ikiz olan iki velet.
17. Necātī ḫanceri ile Mesīḥī ḫanceridür
18. Nīyām-ı māder-i maʿnāda tevʿemān ḫancer

tevsen-i eflāk:
1. **tevsen-i eflāke:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **38**
Gökyüzünün atı.
37. Ey ki ḫükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

tevsen-i eflāki:
1. **tevsen-i eflāki:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **4**
Gökyüzünün atı.
3. Gök gürleyicek raʿd degüldür ḳılan efgān
4. Bu āhum oḳı tevsen-i eflāki böġürdür

teyemmüm id-:
1. **teyemmüm ider:**-*er*
Gazel 81
Mısra: **6**
Suyun bulunmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda toprak, kum vb. ile kolları ve yüzü meshetmek suretiyle abdest alma.
5. Sürinse ḫāke gözüm ṭaṅ mı ʿārızuñdan ıraḳ
6. Ḳaçan su bulmaya merdüm belī teyemmüm ider

teẕhīb:[ONAY]
1. **teẕhīb:**
Gazel 12
Mısra: **12**
tezhip yapmak, yaldızlamak; 'eski hattatlar bir ayet veya hadisi, Arapça bir vecizeyi, bir beyit veya mısraı levha hâlinde yazarlar, sonra yazının kenarlarını, satır aralarını boya yada yaldızla süsletirlerdi.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

2. **teẕhīb:**
Gazel 204
Mısra: **5**
Yaldızlama işi, yaldızlama sanatı.
5. Ḳapuñı eyleliler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İşigüñ olalı ʿuşşāḳa kıblegāh-ı cibāh

3. **teẕhīb:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Yaldızlama işi, yaldızlama sanatı.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

tezyīn:[İP]
1. **tezyīn:**
Mesnevi 1
Mısra: **112**
Süslemek, süslenilmek.
111. Ki giydi ṭaş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

tezyin eyle-:
1. **tezyin eylemiş:**-*miş*
Gazel 207
Mısra: **3**
Süslemek.
3. ʿArıżuñ nakşın ne tezyin eylemiş naḳḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

ṭīb-i aḫlāḳ:
1. **ṭīb-i aḫlāḳuña:**-*uñ, -la*
Kaside 10
Mısra: **64**
Ahlâkının güzel kokusu.
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuña virsün dehre zīb ü fer nesīm

ṭīb-i ḫulḳ:

1. **ṭīb-i ḥulḳuñdan:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Huyunun güzel kokusu.
39. Bāġda olmaz idi bād-ı seher anber-būy
40. Ṭīb-i ḥulḳuñdan eger irmese āfāḳa buḥūr

ṭıfl:|İP|
1. **ṭıfla:**-*a*
Kaside 10
Mısra: **7**
Çocuk.
7. Mehd içinde ṭıfla beñzer nā-şüküfte ġoncalar
8. Kim şalar kehvāresini nite kim māder nesīm

2. **ṭıfl:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Çocuk, güzel.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḥūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfītāb olur

3. **ṭıfl:**
Gazel 114
Mısra: **5**
Çocuk, güzel.
5. Ṭıfl İsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup ururs̱a çarḫ ursun semāʾ

4. **ṭıfl:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Çocuk.
5. Ḳamuyı şıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

ṭıfl-ı ġonca:
1. **ṭıfl-ı ġonca:**
Gazel 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Gonca çocuğu.
5. Añaşı sūdi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

ṭıfl-ı ġonca:
1. **ṭıfl-ı ġoncalar:**-*lar*
Gazel 209
Mısra: **14**
Gonca çocuğu.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile
tīġ:[FD]
1. **tīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
Kılıç. || *Söz, mana.*
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḫavf u ḫaẓer

2. **tīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **48**
Kılıç.
47. Başlarına ne belā irecegin
48. Söyledi başa ḳaḳa tīġ ü teber

3. **tīġ:**
Kıt'a 3
Mısra: **19**
Kılıç.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾ ola ḳolına ḳuvvet

4. **tīġ:**
Kaside 5
Mısra: **39**
Kılıç. || *Söz, mana.*
39. Tīġ bir keskin ġulāmuñdur ki adıdur ḥusām
40. Nīze bir perçemlü bendeñdür ki ismidür sinān

5. **tīġüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **35**
Kılıç.
35. Derzi-i ḳudret çü tīġüñ şındusın ala ele
36. Ḳāmet-i ḥaşmuñ libās-ı ʿömrini eyler ḳaṣīr

6. **tīguña:**-*uñ, -a*
Kaside 14
Mısra: **38**
Kılıç.
37. Firkatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña şor kim zebān-ı ḥāl ile ḳılsun beyān

7. **tīgüñ:**-*üñ, -*
Kaside 16
Mısra: **59**
Kılıç.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

8. **tīġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **66**
Kılıç.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

9. **tīgüñ:**-*üñ*
Gazel 19
Mısra: **5**
Sevgilinin yan bakışı.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmet

10. **tīġ:**
Gazel 19
Mısra: **11**
Kılıç.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʾola ḳolına ḳuvvet

11. **tīgüñ:**-*üñ*
Gazel 60
Mısra: **4**
Kılıç.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīgüñ aralar

12. **tīġüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **4**
Kılıç. || *Söz, mana.*
3. Nīze vü ḫancerüñüñ başum ise daʿvāsı
4. Bunlarun gel berü tīgüñ ile daʿvāsını kes

13. **tīgüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 179
Mısra: **4**
Kılıç. || *Sevgilinin hasreti.*
3. Firḳatüñde sergüzeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḥāl ile itsün beyān

14. **tīġidür:**-*i, -dür*
Gazel 187
Mısra: **2**
Kılıç, (bağl) gamze.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīġidür ḫalḳı ḫarāmiden vehimnāk eyleyen

15. **tīġüñ:**-*üñ*
Gazel 199
Mısra: **13**
Kılıç. || *Söz, mana.*
13. Mesīḥī teşne-dilden ṭutma tīġüñ
14. Degül çoḳ ol ġarībe bir içim şu

16. **tīġüñ:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 230
Mısra: **4**
Kılıç.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

17. **tīgüñ:**-*üñ*
Gazel 236
Mısra: **7**
Kılıç.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güzeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

18. **tīġuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 257
Mısra: **3**
Kılıç.
3. Didüm dil-teşneyem tīġuña cānā
4. İşidüp baña bir şemşīr içürdi

tīġ al-:
1. **tīġ almaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 9
Mısra: **50**
Kılıç kuşanmak.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḫüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meger dellāl

tīġ içür-:
1. **tīġ içür:**
Gazel 191
Mısra: **5**
Bir kılıç darbesiyle başı yere düşürmek.
5. Cān çü ḫulḳumuna ire baña tīġ içür
6. Dem-i āḫirde ṣusuz ḳoma bizi cānuñ içün

tīġ ü nefīr:
1. **tīġ ü nefīr:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Kılıç (keskin söz) ve vaveyla (seslenmek).
31. Nuṣret ü feṭḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çaġırur tīġ ü nefīr

tīġ ur-:
1. **tīġ ur:**
Gazel 112
Mısra: **11**
Kılıç vurmak.
11. Bu dil-i sūzānuma bir tīġ ur didüm didi
12. Ey Mesīḥī āteş ile āb ḳılmaz iḫtilāt

2. tīġ urasın:-*ası, -n*
Gazel 125
Mısra: **5**
Kılıç vurmak.
5. Kime kim sen ġażab idüp şanemā tīġ urasın
6. Ḥaşre dek ol kişi raḥmet şuyına ola ġarīḳ

3. tīġ ururs̱ın:-*ur, -sın*
Gazel 184
Mısra: **7**
Kılıç vurmak.
7. Müstedām ol tīġ ururs̱ın baḫs-i laʿlüñ ḳılana
8. Cān çekişen ḫalḳı mahrūm eylemezsin ābdan
tīġ-i āb-dār:
1. **tīġ-i āb-dār:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Keskin, parlak kılıç.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fī ʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

2. tīġ-ı ābdāruñ:-*uñ*
Gazel 182
Mısra: **5**
Işıldayan kılıç.
5. Ṭoḳunmayınca tīġ-ı ābdāruñ
6. Bu gönlüm āteşi bulmadı teskīn

tīġ-i āfītāb:
1. **tīġ-i āfītāb:**
Gazel 183
Mısra: **13**
Güneşin okları.
13. Bes durur şiʾr-i Mesīḥī diyü tīġ-i āfītāb
14. ʿIḳd-ı Pervini ḳazır her ṣubḥ-dem eflāḳden

tīġ-i bürrān:[MT]
1. **tīġ-i bürrān:**
Kaside 12
Mısra: **23**
Keskin kılıç.
23. Tīg-i bürrān ile berḳ anı çalar yine meger
24. Sehv ile keffüñe öykündi seḫāb-ı dür-bār

tīġ-i çengāl:
1. **tīġ-i çengāliyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 4
Mısra: **45**
Çengel oku.
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẓlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

tīġ-i cevher-dār:
1. **tīġ-i cevher-dāruñ:**-*uñ*
Kaside 4
Mısra: **48**
Mücevherlerle süslenmiş kılıç.
47. Cevheriyle ḳāʾim olduġı gibi dāʾim ʿaraż
48. Tīġ-i cevher-dāruñ ile buldı bu ʿālem ḳıyām

tīġ-ı ecel:
1. **tīġ-ı ecel:**
Gazel 114
Mısra: **11**
Ecel kılıcı.
11. Ger ururs̱a boynumı tīġ-ı ecel
12. Baña şemşīrüñden olmaz inḳıṭāʿ

tīġ-i fenā:
1. **tīġ-i fenā:**
Gazel 69
Mısra: **14**
Yokluk kılıcı.
13. Keskin kişi degül midür ilden Mesīḥī çün
14. Tīġ-i fenā ile işi ḳaṭʿ-ı ʿalāḳadur

tīġ-ı ġamzeñ:
1. **tīġ-ı ġamzeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 93
Mısra: **15**
Sevgilinin öldürücü yan bakışının kılıcı.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Şañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

tīġ-i giyāh:
1. **tīġ-i giyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 140
Mısra: **10**
Ot / bitki dikeni.
9. Ḳabrüñe kim ikilig ile gelse Mesīḥī
10. Fi ʿl-ḥāl iḳi böle anı tīġ-i giyāhuñ

tīg-i hār:
1. **tīg-i hārıñ:**-*ıñ*
Gazel 160
Mısra: **7**
Dikenin kılıcı.
7. Ey gül-i ter tīg-i hārıñ kanumı dökdügine
8. Lāle-zār u ġonca külliyen güvāhumdur benüm
tīġ-i ḫased:
1. **tīġ-i ḫased:**
Gazel 35
Mısra: **6**
Kıskançlık kılıcı.
5. Ben ḳuluñ şaġ ḳoyuban ġayrılara ḳaṣd itseñ
6. Beni anlardan öñürdi depeler tīġ-i ḫased

2. **tīġ-i ḫased:**
Gazel 36
Mısra: **2**
Kıskançlık kılıcı.
1. Beni dil-ḫaste ḳoyup ayruġı öldürme meded
2. Ki beni andan öñürdi depeler tīġ-i ḫased

3. tīġ-i ḫasret:
Gazel 243
Mısra: **5**
Özlem kılıcı.
5. Tīġ-i ḫasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

tīġ-i ḫavf:
1. **tīġ-i ḫavfuñla:**-*u, -ñ, -la*
Kaside 1
Mısra: **16**
Korkunun kılıcı.
15. Bunca cürm ile bu denlü gözedürken keremüñ
16. Tīġ-i ḫavfuñla niçün eyleyesin ḳaṭʿı-ı recā

tīġ-i hecr:
1. **tīġ-i hecr:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Ayrılık kılıcı.
5. Ey ḳamer-ruḫ nūr-veş in bārī geh geh ḳabrüme
6. Tīġ-i hecr ile beni çün bī-günāh itdüñ şehīd

2. tīġ-i hecri:-*i*
Gazel 60
Mısra: **1**
Ayrılık kılıcı.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-ı reşk ile baġrumı pareler

tīġ-i ḫūn-feşān:
1. **tīġ-i ḫūn-feşān:**
Kaside 2
Mısra: **54**
Kan saçıcı kılıç.
53. Girdükçe ḳalb-i düşmene şimşīri tīz olur
54. Ṭaş ile bilenür nitekim tīġ-i ḫūn-feşān

tīg-i müje:
1. **tīg-i müjeñle:**-*ñ, -le*
Gazel 132
Mısra: **2**
Kirpik kılıcı, kılıca benzeyen kirpik.
1. ʿIşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīg-i müjeñle ḥak

tīġ-i pür-cevher:
1. **tīġ-i pür-cevherüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 8
Mısra: **65**
Mücevherlerle dolun kılıç, süslenmiş söz.
65. Tīġ-i pür-cevherüñüñ ʿaksi düşerse baḥra
66. Ḳızara dür ṣadef içre nitekim dāne-i nār

tīġ-i reşk:
1. **tīġ-i reşk:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Haset kılıcı.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

tīg-i şārim:
1. **tīg-i şārim:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Hüner gösterenin kılıcı, keskin sözü.
17. Be-cüz ān ki şūd tīg-i şārim zebānet
18. Şūde nevk-i kilket sinān-ı maʿānī

tīġ-i sūsen:
1. **tīġ-i sūseni:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **9**
Susam kılıcı. (Susam burada kılıca benzeyen şekli ve servi gibi daha çok mezarlıklarda yer alması sebebiyle kullanılmıştır.).
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

tīġ-i tīzi:
1. **tīġ-i tīzi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **49**
Keskin kılıç.
49. Hussāda tīġ-i tīzi durur ḳātıʿu ʾl-emān
50. Düşmenlere kemendi durur mālikü ʿr-rıḳāb

tīġ-i zebān:
1. **tīġ-i zebān:**
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Dil kılıcı.
1. Gerçi tīġ-i zebān ile ṭutmış
2. Mülk-i maʿnāyı üstād-ı selef

2. tīġ-i zebānuñ:-*uñ*
Gazel 261
Mısra: **13**
Dil kılıcı.
13. Mesīḥī tīġ-i zebānuñ şuyıdur āb-ı ḥayāt
14. Meger ki Ḫıżrdan alduñ kemāl-i ḳurbiyeti

tīġ-i zer-nişān:
1. **tīġ-i zer-nişān:**
Kaside 5
Mısra: **38**
Üzerine altın kakma veya süsleme tarzı yazı yazılmış kılıç II Altın işlemeli kılıç (Güneş'in ışıkları bağlamında).
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

tīhū-yı ḫᵛāb:
1. **tīhū-yı ḫᵛāb:**
Gazel 13
Mısra: **16**
Çöl kuşunun uykusu.
15. Ḫavf idüp bāz-ı ḥayālüñden senüñ
16. Ḳonmaz oldı çeşmüme tīhū-yı ḫᵛāb

ṭılısm:[KL]
1. **ṭılısm:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Büyü, sihir, muska.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʿansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

ṭılısmī-şekl:
1. **ṭılısmī-şekl:**
Gazel 206
Mısra: **8**
Gizli sırrın şekli.
7. Viṣālüñ gencine mānīʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

timār:[FD]
1. **timārı:**-*ı*
Gazel 269
Mısra: **5**
Hastaya veya yaraya bakma, tedâvi etme.
5. Gördi ben bīmāruñuñ timārı yoḳ raḥm eyleyüp
6. Defter-i ḥüsnüñde ḥaṭṭuñ baña ḥāṣıl bagladı

timār al-:
1. **timār aldum:**-*du, -m*
Kıt'a 5
Mısra: **3**
İyileştirmek,hizmet etmek.
3. İki üç def'a ki timār aldum
4. Görmedüm menfaʿatini bi-ʾẕ-ẕāt

timār it-:
1. **timār ide:**
Gazel 14
Mısra: **1**
Tedavi, iyileştirme.
1. Hecrüñde baña nicesi timār ide raḳīb
2. Hergīz ola mı cān alıcı ḥasteye ṭabīb

timsāl:[KL]
1. **timsāl:**
Kaside 9
Mısra: **76**
Resim,süret,timsal.
75. Dıraḫt-ı kilküñ ider miydi secde olmasa ger
76. Sevād-ı dest-ḫaṭuñ ḳadr gicesi timsāl

ṭın:[KL]
1. **ṭınmazsam:**-*maz, -sa, -m*
Gazel 91
Mısra: **12**
Mâdenî şeylerden hafif bir vurma sonucunda çıkan ve uzayıp giden ses, tınlama sesi.Önemsemek, önem vermek, dikkate almak.
11. Nicʿideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

ṭınāb:[KL]
1. **ṭınāb:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Çadırı kazığa bağlayan ip. Kirpik.
67. Bir ḥaymedür ecel şehine kelle-i ʿadū
68. Kim nīzeñ aña mīḫ ü kemendüñ durur ṭınāb

ṭın-:[KL]
1. **ṭınmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **9**
Ses çıkarmak, söz söylemek.
9. Gülşen-i luṭfʿiçre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

tīr:[İP-FD]
1. **tīr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Ok.
25. Tīr ü şemşīr ne zaḫm urdı ise
26. Bedeninde göz ile ḳaş oldı

2. **tīrün:**-*ün*
Gazel 3
Mısra: **8**
Ok.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

3. **tīr:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Ok.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

4. **tīrüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **50**
Ok.
49. Ḳılmaġ içün düşmene merg-i müfācātdan ḫaber
50. Tīrüñ aġzından kemānuñ gönderür her dem peyām

5. **tīrden:**-*den*
Kaside 5
Mısra: **44**
Ok.
43. Nev-ʿarūs-ı nuṣretüñ ʿışḳına bezm-i rezmde
44. Sīnesine tīrden nʿ ola elif çekse keman

6. **tīrüñüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*
Gazel 6
Mısra: **1**
Ok.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḫat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

7. **tīrüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **63**
Ok.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

8. **tīrüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **65**
Ok.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura ṣadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

9. **tīrüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **73**
Ok.
73. Tīrüñ nigārlar gibi ḫūn-ı ʿadū ile
74. ʿÎd-i ẓaferde parmaġı ucın ider ḫızāb

10. **tīrüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **26**
Ok.
25. Ḳahr ile kemānuñuñ olur bili iki ḳat
26. Bir tīrüñ ile leb-be-leb olınca nigārā

11. **tīriyle:**-*i, -y, -le, -*
Gazel 40
Mısra: **7**
Ok.
7. Baña tīriyle gönderüp selāmı
8. Ḳılur dilber beni her gāh ḫoşnūd

12. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 55
Mısra: **8**
Ok.
7. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
8. Bir tīrüñ irişince gönülden neler geçer

13. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 56
Mısra: **4**
Ok.
3. Bir būseñi alınca gelür cānum aġzuma
4. Bir tīrüñ irişince gönülden neler geçer

14. **tīrün:**-*ün*
Gazel 59
Mısra: **5**
Ok.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

15. **tīrüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 59
Mısra: **6**
Ok.
5. Cānı nişān itmiş iken tīrün itse sehv
6. Dil tīrüni nişān idüp ardınca cān atar

16. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 60
Mısra: **3**
Ok.
3. Düşdükçe cenge tīrüñ içün başum u tenüm
4. İrişüben bu ikisini tīġüñ aralar

17. **tīrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 73
Mısra: **3**
Ok.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

18. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 81
Mısra: **3**
Ok.
3. Bilür ki ḳanumı tīrüñ dökiser öñ sonra
4. Oḳundan anuñ içün demrenüñ taḳaddüm ider

19. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 92
Mısra: **4**
Ok.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

20. **tīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 101
Mısra: **6**
Ok.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

21. **tīrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 107
Mısra: **6**
Ok.
5. Her ne ʿāṣıḳ kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

22. **tīrüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 107
Mısra: **14**
Ok.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

23. **tīr:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Ok.
7. Ḳaçmazdı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār
8. Āhum bilümle olmasa tīr ü kemān-veş

24. **tīr:**
Gazel 118
Mısra: **3**
Ok.
3. Dimiş idüñ kim ırakdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırağ

25. **tīr:**
Gazel 118
Mısra: **8**
Ok.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

26. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **1**
Kirpik.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşīrüñ senüñ

27. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **4**
Ok- Kirpik.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

28. **tīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 150
Mısra: **4**
1.Ok. 2.Kirpik.
3. Tāzelendürmeg içün yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

29. **tīri:**-*i*
Gazel 159
Mısra: **12**
Ok. (Mec.) sevgilinin kirpiği.
11. Ben ḳanumı daʿvā ider iken ḳılıcından
12. Tīri irişüp eyledi mecrūḥ güvāhum

30. **tīrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 160
Mısra: **1**
Ok. 2) sevgilinin kirpiği.
1. Āsumān-ı sīne tīrüñden penāhumdur benüm
2. Anda dāġ-ı derd ü ġam mihr ile māhumdur benüm

31. **tīrüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 196
Mısra: **3**
Ok; sevgilinin yan bakış oku.
3. Tīrüñüñ ḫāṭıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince gönülden geçürın

32. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 196
Mısra: **7**
Ok.
7. Ġayrıdan ḳılsa güzer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

33. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 198
Mısra: **13**
Ok.(mec.) kirpik.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmetdür bu

34. **tīr:**
Gazel 208
Mısra: **8**
Ok.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

35. **tīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 222
Mısra: **1**
Ok.
1. Ger gönderürse tīrini ʿuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

36. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **15**
Ok.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

37. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 238
Mısra: **10**
Ok.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

38. **tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 250
Mısra: **5**
Ok.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḫmum
6. Şandum iki ḥasret biri birine buluşdı

39. **tīrüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 263
Mısra: **2**
Ok.
1. Peykān ile ʿāṣıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi
40. **tīrüni:**-*ü, -n, -i*
Gazel 275
Mısra: **4**
Ok.
3. Gönlümi ḳarşudan göricek ol ḳaşı kemān
4. Tīrüni ḳarşu gönderüben ʿizzet eyledi

41. **tīrüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 280
Mısra: **10**
Ok.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

tīr ü kemān:
1. **tīr ü kemān:**
Gazel 289
Mısra: **9**
Ok ve yay. (Sevgilinin süzgün bakışı ve kaşı bağlamında).
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

tıraş:[KL]
1. **tıraş:**
Gazel 107
Mısra: **20**
Yontma.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tıraş

tīre:[MT]
1. **tīrede:**-*de*
Kaside 5
Mısra: **47**
(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.
47. Gürg-i fitne çoġ iş eylerdi şebānī tīrede
48. Gele-i İslāma ʿadlüñ olmasa idi şubān
tire mānde:
1. **tire mānde:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Karanlık kalmış.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḥūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

tīr-i āh:
1. **tīr-i āh:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Ağlama ve feryat oku.
7. Sīnemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

2. tīr-i āhuñ:-*uñ*
Gazel 109
Mısra: **11**
Ah oku.
11. Deñizde tīr-i āhuñ ḳorḫusından
12. Olupdur mār ile māhi zırıh-pūş

3. **tīr-i āhuñ:**-*uñ*
Gazel 109
Mısra: **13**
Ah oku.
13. Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḫusından
14. Olupdur çarḫ-ı merdüm-küş zırıh-pūş

4. **tīr-i āhuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 277
Mısra: **15**
Ah oku.

15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

tīr-i āh-ı bülbül:
1. **tīr-i āh-ı bülbüle:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Bülbül ahının oku.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

tīr-i bārān:
1. **tīr-i bārān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
Ok yağmuru.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḫavf u ḫaṭer

tīr-i bī-pāyān:
1. **tīr-i bī-pāyān:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Sonsuz sayıda ok.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āsumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yaġar

tīr-i cefā:
1. **tīr-i cefā:**
Gazel 218
Mısra: **7**
Eziyet oku.
7. Luṭf u keremüñ tīr-i cefā ise muḥibbe
8. Ey ḳaşı kemān ḳomadı eksük keremüñde

tīr-i ciger-dūz:
1. **tīr-i ciger-dūz:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Ciğer yakıcı ok.
3. Ḳasd itmiş iken sīneme ol tīr-i ciger-dūz
4. Peykānı geç andan diyü ayaġına düşdi

tīr-i duʿā:
1. **tīr-i duʿā:**
Kaside 21
Mısra: **2**
Dua oku.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

2. tīr-i duʿām:-*m*
Gazel 27
Mısra: **3**
Dua oku.
3. Tīr-i duʿām irişmedi hergiz nişana āh
4. Miftāḥuma dirīġ ki bulunmadı fütūḥ

3. tīr-i duʿāya:-*y, -a*
Kaside 9
Mısra: **73**
Dua oku.
73. Yarar bu şiʿrümi tīr-i duʿāya baġlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

tīr-i ġamze:
1. **tīr-i ġamze:**
Gazel 110
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yan bakış oklarını atması.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

2. tīr-i ġamzeñ:-*eñ*
Gazel 243
Mısra: **12**
Gamze oku.
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

tīr-i ġonca:
1. **tīr-i ġonca:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Gonca oku.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

tīr-i ḥavādis:
1. **tīr-i ḥavādis:**
Gazel 273
Mısra: **9**
Olayların oku. II hadiselerin zararı.
9. Atılduḳça göge tīr-i ḥavādis
10. İnerken baña togruldur ʿasāyı

tīr-i ḫūn-rīz:
1. **tīr-i ḫūn-rīzüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 107
Mısra: **11**
Kan dökücü ok.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş ḳoşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

2. tīr-i ḫū-rīzüñ:-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **3**
Allah diyen ok.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāṣıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

tīr-i kazā:
1. **tīr-i kazā:**
Kaside 15
Mısra: **27**
Kaza oku. || Allah'ın takdirinin ve emrinin yerine gelmesi.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

2. **tīr-i ḳażā:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Kaza oku.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

3. **tīr-i ḳażā:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Kaza oku. || Allah'ın takdirinin ve emrinin yerine gelmesi.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

4. tīr-i ḳażāyı:-*y, -ı*
Gazel 59
Mısra: **7**
Kaza oku. || Allah'ın takdirinin ve emrinin yerine gelmesi.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

tīr-i müjeñ:
1. **tīr-i müjeñ:**-*ñ*
Kaside 6
Mısra: **47**
Kirpik oku.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʾideler üzre ṭuz eker jāle

tīr-i perrān:
1. **tīr-i perrānuñ:**-*nuñ*
Kaside 5
Mısra: **41**
Uçucu ok, uçan.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

tīr-i şuʿāʿ:
1. **tīr-i şuʿāʿ:**
Gazel 114
Mısra: **8**
Ziya (ışık) oku.
7. Mihre bakşam sensüz ey ḳaşı kemān
8. Gözlerümi çıḳarur tīr-i şuʿāʿ

tīr-keş:
1. **tīr-keşe:**-*e*
Gazel 95
Mısra: **7**
Ok mahfazası, okluk.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

ṭırnak:[GTS]
1. **ṭırnaguñ:**-*uñ*
Gazel 252
Mısra: **9**
İnsanda ve birçok omurgalı hayvanda parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka.
9. Çün işigüñde penbe ile ṭırnaguñ görem
10. Çarḫuñ şanuram aḳ bulut içre hilālini

tiryāk:[MT]
1. **tiryāk:**
Murabba 3
Mısra: **3**
İlaç, panzehir.
3. Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk idelüm
4. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **tiryākden:**-*den*
Gazel 183
Mısra: **8**
Bazı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan ilaç; macun; panzehir.(bağl) sevgilinin dudağı.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryākden

tiryāk eyle-:
1. **tiryāk eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 187
Mısra: **6**
Panzehir etmek.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḫmum ʿilācı ey şanem
6. Acılıġıdur beli dārüyı tiryāk eyleyen

tīşe:[MT]
1. **tīşe:**
Kaside 5
Mısra: **22**
Kazma.Keser.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öykündi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

tīşe-i ḳahr:
1. **tīşe-i ḳahr:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Kahır baltası.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile göñlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʾl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

tīz:[MT]
1. **tīz:**
Kaside 15
Mısra: **33**
Tez, çabuk.
33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

2. **tīz:**
Kaside 16
Mısra: **61**
Tez, çabuk.
61. Tīz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur aña nīzeñ ucı şāhā

3. **tīzdür:**-*dür*
Gazel 170
Mısra: **2**
Keskin.
1. Tā ki bu ḥüsn ile ḳıldı Ḥaḳ seni sulṭān-ı ḥüsn
2. Ḥükmüñi sür kim ḳılıçdan tīzdür fermān-ı ḥüsn

tīz it-:
1. **tīz ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **26**
Acele etmek, çabuk davranmak.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

tīz iriş-:
1. **tīz irişdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **6**
Tez ol-.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḫazān
6. Gül āfītābına böyle ne tīz irişdi zevāl

tizcek:
1. **tizcek:**
Kaside 15
Mısra: **22**
Çabucak.
21. Düşmenüñ başı ise ḫancerüñüñ daʿvāsı
22. Tizcek ḫākim-i şemşirüñ o daʿvāyı keser

tīz-rev:[FD]
1. **tīz-rev:**
Kaside 17
Mısra: **90**
Çabuk yürüyüşlü.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

ṭoġ-:[GTS]
1. **ṭoġmadın:**-*ma, -dı, -n*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.
3. Daḥi ṭoġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

2. **ṭoġ:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.

3. Daḥi ṭoġmadın ol ḥūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

3. **ṭoġdum:**-*du, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.
3. Daḥi ṭoġmadın ol ḥūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

4. **ṭoġsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **87**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.
87. Başuma ṭoġsa nʿola āfitāb-ı terbiyetüñ
88. Çü ṣubḥ-dem gibi her dem gözüm döker jāle

5. **ṭoġsun:**-*sun*
Gazel 29
Mısra: **2**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.
1. Şeb-gün şaçuñı eyleme ey meh niḳāb-ı ṣubḥ
2. Ṭoġsun bu ḳara günlüye ol āfitāb-ı ṣubḥ

6. **ṭoġar:**-*ar*
Gazel 37
Mısra: **8**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.
7. Çekdürmeyince hecr şebini görinmedi
8. Gör nireden ṭoġar bize ol āfitāb-ı ḥad

7. **ṭoġar:**-*ar*
Gazel 63
Mısra: **9**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.
9. Ne ḳadar gün ṭoġar ise başuma
10. Hem-nişīnüm hemān gölgemdür

8. **ṭoġurur:**-*ur, -ur*
Gazel 87
Mısra: **4**
T. 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak. 3. Dünyaya gelmek.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

ṭoġra-:
1. **ṭoġrar:**-*r*
Gazel 274
Mısra: **5**
Doğramak.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

ṭoġrı:
1. **ṭoġrı:**
Gazel 84
Mısra: **7**
Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaşdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

2. **ṭoġrı:**
Gazel 160
Mısra: **6**
Doğru , iyi, güzel, yerinde, gereği gibi.
5. Bāġ-ı nāz içinde ol servi ḫırāmān eyleyen
6. Ṭoġrı bilüñ dostlar bu bād-ı āhumdur benüm

3. **ṭoġru:**
Murabba 3
Mısra: **14**
Bir yere doğru yönelmek. (-e doğru).
13. Zāhidüñ ḥavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

4. **ṭoġrusı:**-*s, -ı*
Kaside 18
Mısra: **11**
Doğru.
11. Ṭoġrusı olmasa idi ḳalbinde reʾy-i kec
12. Bulurdı istiḳāmet ile iʾ tibār serv

5. **ṭoġruluġ:**-*luġ*
Kaside 18
Mısra: **30**
Doğru.
29. Fikri budur ki himmet ile ḳaddüñe ire
30. Ṭoġruluġ ile devlete irse ne var serv

6. **ṭoġru:**
Gazel 70
Mısra: **1**
Doğru.
1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʾni ḳıbleye ḳarşu açar

7. **ṭoġru:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Doğru.
7. Yay gibi çeküp egrilerı yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dūr eyler

8. **ṭoġru:**
Gazel 93
Mısra: **2**
(Edat) Karşı yönünce.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

9. **ṭoġrusı:**-*s, -ı*
Gazel 267
Mısra: **6**
Sıf. (Eski Türk. toġru – toġuru < toġur-mak "bir şeye doğru yönelmek") [Kelime toġri şeklinde Arapça ve Farsça'ya da geçmiştir] Akla, mantığa ve duruma uygun, yerinde, münâsi.
5. Ḳıble-i ebrūñı sevgend idinüpdür ḳāmetüñ
6. Ṭoġrusı ögrenmiş egrilikle bāzār itmegi

ṭoġru ol-:
1. **ṭoġru olalı:**-*alı*
Gazel 97
Mısra: **4**
Doğru, dürüst olmak.
3. Kej-rā ḳaşına iremedük hergiz ol mehüñ
4. Ṭoġru olalı ḳaddi havāsıyle rāhumuz

togrul-:
1. **togruldur:**-*dur*
Gazel 273
Mısra: **10**
Doğrulmak, yönelmek.
9. Atılduḳça göge tīr-i ḥavādis
10. İnerken baña togruldur ʿasāyı

ṭoġruluk:
1. **ṭoġruluġ:**-*ġ*
Kaside 9
Mısra: **41**
Doğruluk.
41. Ye ṭoġruluġ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʾ elif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

toḫm:[GTS]
1. **toḫmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 202
Mısra: **10**
Tohum.
9. Ne ḥāsıl umar mezrāʿ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

toḫm ek-:
1. **toḫm eker:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **11**
Tohum ekmek.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

töhmet:[İP]
1. **töhmet:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Birine isnat olabilecek suç.
7. Gice meh-tābān güñdüz beñzi uçduġı bu kim
8. Düñle ile ḳapuñı gezmek aña töhmet düşer

ṭoḳın-:
1. **ṭoḳınup:**-*up*
Kaside 15
Mısra: **35**
Isabet etmek, saplanmak.
35. Ṭoḳınup düşmenüñüñ cengine sūsen şimşīr
36. Gül siper yapınuban nergis idindi miġfer

2. **ṭoḳındı:**-*dı*
Gazel 268
Mısra: **8**
Dokunmak, temas etmek II erişmek, ulaşmak; etkilemek.
7. Kimi ḫoş itdise ey dost ṭabīb-i laʿlüñ
8. Bize ṭoḳındı olaruñ yine bīmārlıġı

3. **ṭoḳınur:**-*ur*
Gazel 280
Mısra: **9**
Dokunmak, temas etmek II erişmek, ulaşmak; etkilemek.
9. Hem ṭoḳınur ḳalbine hem bir dem eglenmez geçer
10. Tīrüñe ḳalsa Mesīḥīnüñ ʿaceb mi ḫāṭırı

4. **ṭoḳunmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 182
Mısra: **5**
Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.
5. Ṭoḳunmayınca tīġ-ı ābdāruñ
6. Bu gönlüm āteşi bulmadı teskīn

5. **ṭoḳunacaġın:**-*acaġ, -ın*
Gazel 257
Mısra: **7**
Dokunmak, değmek.
7. Oḳuñ yüregine ṭoḳunacaġın
8. Mesīḥī şimdi gönlinden geçürdi

ṭoḳuz:
1. **ṭoḳuz:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Dokuz.
3. Birinüñ mislin itmeye temāşā
4. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

2. **ṭoḳuz:**
Mesnevi 1
Mısra: **139**
Dokuz.
139. Şanur bunuñla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār

3. **ṭoḳuz:**
Kaside 7
Mısra: **33**
Dokuz.
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

ṭoḳuz ḳat:
1. **ṭoḳuz ḳat:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Dokuz kat.
19. Mülk-i faẓlında bu eflāk ṭoḳuz ḳat ḳalʿa
20. Pāsbān encüm aña ḥażret-i ʿİşā dizdār

ṭoḳuz ṭolan-:
1. **ṭoḳuz ṭolanursa:**-*ur, -sa*
Gazel 47
Mısra: **3**
Dört dönmek , etrafında dolaşmak manasında.
3. Sekiz uçmaġı ṭoḳuz ṭolanursa
4. Saña beñzer melek bulımaya ḥūr

2. **ṭoḳuz ṭolaşa:**-*a*
Gazel 236
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Dönüp dolaşmak.
5. Senüñ gibi melek bulmaya Rıḍvān
6. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

ṭol-:
1. **ṭoldurdı:**-*dur, -dı*
Kaside 7
Mısra: **22**
Dolmak, birikmek.
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

2. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 11
Mısra: **34**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
33. Şemme-i luṭfuñla ġālib hem-nefes oldı cihān
34. Kim ṭolar dehrüñ dimāġı her gice ʿıṭr u ʿabīr

3. **ṭoldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **54**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

4. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 17
Mısra: **34**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
33. Ben de esirgeyüp ḳıluram şöyle āh kim
34. Ṭolar şerār-ı nār ile bu köhne sebze-zār

5. **ṭolmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Kaside 19
Mısra: **29**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
29. Bulur mı laʾl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadef dögmeyince seng buḥūr

6. **ṭolsa:**-*sa*
Kaside 20
Mısra: **2**
T. Birikmek, bir araya gelmek.

1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭoptolu nūr

7. **ṭola:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **1**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i ṣabūḥ
2. Her ṣubḥgāh kāse-i ḳarḥa virür ẕebūḥ

8. **ṭoldurur:**-*dur, -ur*
Gazel 73
Mısra: **9**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
9. Bād-ı gülzār-ı cemālüñ ile āhum ṭoldurur
10. Ḫoş revāʾiḥle cihānı nitekim bād-ı bahār

9. **ṭolarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 84
Mısra: **2**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
1. Çünki ġavvāṣı bu deryā-yı devāṭuñ ḫāmedür
2. Nʾola ger dizin dizin ṭolarsa işbu nāmedür

10. **ṭola:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **2**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i süzından ṭola her dü cihān āteş

11. **ṭola:**-*a*
Gazel 108
Mısra: **14**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
13. Eger bir lemʾa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

12. **ṭoldı:**-*dı*
Gazel 110
Mısra: **4**
Dolmak, dolup taşmak.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

13. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 112
Mısra: **8**
Dolmak, dolup taşmak.
7. Ey müsāfir ḳıl bu mihmān-ḫāne-i çarḥa naẓar
8. Gör nice gice ṭolar güñdüz boşalur çün ribāṭ

14. **ṭoldurduñ:**-*dur, -du, -ñ*
Gazel 134
Mısra: **7**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
7. Terkeş gibi çü sīnemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

15. **ṭolısar:**-*ısar*
Gazel 157
Mısra: **9**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
9. Çü çeşmüñ ṭolısar gerd-i ecelden
10. Mesīḥī bāri erkenden gözüñ yum

16. **ṭoldı:**-*dı*
Gazel 181
Mısra: **12**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

17. **ṭoldurı:**-*dur, -ı*
Gazel 221
Mısra: **6**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭoldurı ṭoldurı sögeyidi çanagına

18. **ṭoldurı:**-*dur, -ı*
Gazel 221
Mısra: **6**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
5. Bülbül eger dehānuñı göreydi ġoncanuñ
6. Ṭoldurı ṭoldurı sögeyidi çanagına

19. **ṭolsa:**-*sa*
Gazel 260
Mısra: **2**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
1. Pārelendi tīşe-i ḳahr ile gönlüm maʿ deni
2. Ṭolsa ṭañ mı laʿl ü gevherlerle çeşmüm dāmeni

20. **ṭoldı:**-*dı*
Gazel 289
Mısra: **4**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi
21. ṭoldı:-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
T. Birikmek, bir araya gelmek.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʾansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

ṭola-:[GTS]
1. **ṭolar:**-*r*
Gazel 259
Mısra: **3**
Dolamak, sarmak.
3. Boynına ṭolar irişenüñ ḫūblar ḳolın
4. Bir merḥabāya bizüm ile degmez elleri

2. **ṭolanmış:**-n,-*mış*
Murabba 1
Mısra: **3**
Dolanmak, dolaşmak.
3. Gerden-i yārı ki ṭolanmış giribānı dürüst
4. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

3. **ṭolandı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **33**
Dolanmak, dolaşmak.
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

4. **ṭolanur:**-*ur*
Kaside 10
Mısra: **36**
Dolanmak, dolaşmak.
35. Ḥalḳa ızhār itmege ḥilm ü kemāl ü faẓluñı
36. Ṭolanur şītuñ gibi āfāḳı tā maḥşer nesīm

5. **ṭolanur:**-*ur*
Gazel 33
Mısra: **3**
Dolanmak, dolaşmak.
3. Ṭolanur gice vü gündüz ser-i kūyın meh ü mihr
4. Aldı meydānı görüñ göz göre bir iki levend

ṭolaş-:[GTS]
1. **ṭolaşa:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Dolaşmak ǁ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.
3. Birinüñ mislin itmeye temāşā
4. Sekiz uçmaġı ger ṭoḳuz ṭolaşa

2. **ṭolaşduġuma:**-*duġ, -um, -a*
Gazel 6
Mısra: **13**
Dolaşmak ǁ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.
13. Ey Mesīḥī zülfı sevdāsına ṭolaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

3. **ṭolaşma:**-*ma*
Müfret 7
Mısra: **2**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
1. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme ḥuccet ḳoyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-i ʿanber-feşānuma

4. **ṭolaşma:**-*ma*
Gazel 18
Mısra: **10**
İlişmek, sataşmak.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

5. **ṭolaşma:**-*ma*
Gazel 57
Mısra: **3**
İlişmek, sataşmak.
3. Erkān-ı ḳalenderlere ṭolaşma ki anlar
4. Ṣol taḫta çıḳan pādişehe taḫta ḳaḳarlar

6. **ṭolaşduġumuzdan:**-*duġ, -um, -uz, -dan*
Gazel 74
Mısra: **7**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
7. Biz bilüñe ṭolaşduġumuzdan ne fāʾide
8. Körlügümüze çün anı her gün kemer ḳuçar

7. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 215
Mısra: **9**
Dolaşmak ǁ saçın bir nesneye dolaşmasıyla birlikte güç çözülür duruma gelmek.
9. Ṣaçuña beñzedügiçün ṭolaşur
10. Mesīḥī zāhidüñ peşmīnesine

8. **ṭolaşa:**-*a*
Gazel 216
Mısra: **8**
İlişmek, sataşmak.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

9. **ṭolaşdı:**-*dı*
Gazel 220
Mısra: **3**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

10. **ṭolaşma:**-*ma*
Gazel 239
Mısra: **8**
Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.
7. Ḫaṭṭ-ı nigār gönlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ʿanber-feşānuma

11. **ṭolaşduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 277
Mısra: **5**
Dolanmak II etrafında yer almak.
5. Gördi dil-dāra kemer gibi ṭolaşduġum raḳīb
6. Didi maḳsūduñ beli midür eyitdüm kim belī

ṭolaşı ṭolaşı:
1. **ṭolaşı ṭolaşı:**
Gazel 11
Mısra: **4**
Dolaşa dolaşa.
3. Ḳāmetüñe sehv ile beñzetdügiçün kendüyi
4. Ṭolaşı ṭolaşı servüñ ayaġını aldı āb

ṭolaşur i-:
1. **ṭolaşur idi:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Dolaşırdı.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

ṭoldur-:
1. **ṭoldurdı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **11**
Doldurmak.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

ṭolu:[KL]
1. **ṭoludur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Dolu.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile ṭaşum
4. Düşer takyası düşdük yerde başum

2. **ṭolu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
İri taneler şeklinde kendini gösteren yağış biçimi.
41. Raʿd u berḳ idi ṭab(u)l-ḫāne vü tīġ
42. Tīr-i bārān u ṭolu ḫavf u ḫaẓer

3. **ṭolularını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Murabba 3
Mısra: **7**
Içi şarapla dolu kadeh; dolu.
7. Nūş idüp bunlar ile Rūmili ṭolularını
8. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

4. **ṭolu:**
Kıt'a 3
Mısra: **17**
Dolu.
17. Def sīne vü çeng nāle ṭolu iki ḳabaġum
18. Ben mest-i mey-i ʿışḳa çıḳubdur yine şoḥbet

5. **ṭoludur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **95**
Dolu.
95. Medḥüñ cevāhiri ṭoludur dürc-i ḫāṭırum
96. ʿ İzz-i ḥuzūra bir ḳaçını itdüm intiḫāb

6. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 12
Mısra: **10**
Içi şarapla dolu kadeh; dolu.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

7. **ṭolular:**-*lar*
Gazel 77
Mısra: **10**
Içi şarapla dolu kadeh; dolu.
9. Sensüz içdükçe Mesīḥī şu ḳadar ḳan aġlar
10. Ki gözinden yine hep içdügi ṭolular aḳar

8. **ṭolu:**
Gazel 209
Mısra: **14**
Içi şarapla dolu kadeh; dolu.
13. Bülbül başına ol gice gün ṭoġar ey Mesīḥ
14. Kim ṭıfl-ı ġoncalar ṭolu içe çanaġ ile

1. **ṭolu:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Dolu.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

2. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 133
Mısra: **8**
Dolu.
7. Sīnemden eylegil ḥaẕer ey ḳaşları kemān
8. Kim tīr-i āh ile ṭoludur nitekim belik

3. **ṭolu:**
Gazel 243
Mısra: **14**
Dolu.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

4. **ṭolu:**
Gazel 63
Mısra: **12**
Dolu.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Gūyiyā dürr ile ṭolu yemdür

ṭolu ur-:
1. **ṭolu urmışa:**-*mış, -a*
Gazel 100
Mısra: **6**
Etrafı dağıtacak kadar sert yağan yağış biçimi . Dolu.
5. Ḥalḳı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi şoḥbetümüz

ṭonan-:
1. **ṭonandı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **6**
Donanmak.
5. Bezendi ravża-ı cennet-misāl rūy-ı zemīn
6. Ṭonandı dürlü şükūfe-misāl ḥūr u ḳuşūr

ṭonat-:
1. **ṭonatdı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **3**
Süslemek, bezemek.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümürrüd durur güher jāle

ṭoñuz:[TS]
1. **ṭoñuz:**
Gazel 255
Mısra: **7**
Domuz II rakip.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

ṭop:[MT]
1. **ṭop:**
Terkib-bend 1
Mısra: **45**
Top, Yuvarlak küre.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʿasını zīr ü zeber

2. **ṭoplar:**-*lar*
Murabba 2
Mısra: **10**
Top, çevgan topu, guy.
9. Ḳıldı şebnem girü cevher-dār tīġ-i sūseni
10. Jāleler aldı havāʾi ṭoplar ile gülşeni

3. **ṭop:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Tamamen, bütünüyle.
45. Ṭop āyīnedür cāmi ʿ-i ḳadrüñde şehā çarḫ
46. Ḳandiller ana mihr ü meh ü encüm-i beyzā

4. **ṭop:**
Kaside 17
Mısra: **71**
Yuvarlak nesne, küre.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḫīle-kār

5. **ṭop:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Top, çevgan topu, guy.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feth ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

6. **ṭop:**
Gazel 153
Mısra: **9**
Top.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

7. **ṭop:**
Gazel 262
Mısra: **11**
Tamamen, bütünüyle.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

8. **ṭop:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Yuvarlak nesne, küre.
9. Hevāñ içinde ölürse Mesīḥī
10. Kesüp başını bir ṭop it hevāyı

9. **ṭopıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 273
Mısra: **14**
Top, guy.
13. Mesīḥī ġam ḥışārın alsa ṭañ mı
14. Ki anuñ ṭopıdur başı havāyī

ṭop ol-:
1. **ṭop oldı:**-*dı*
Gazel 49
Mısra: **3**
Topak haline gelmek, yuvarlak bir şekil almak.
3. Dīvār çekdi ḥaṭṭı vü ṭop oldı ġabġabı
4. Dīdār-ı yār burc-ı melāḥat ḥışārıdur

ṭop-ı felek:
1. **ṭop-ı felekden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **25**
Yuvarlak dünya.
25. Baḥr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

ṭopraġ:[KL]
1. **ṭopraġı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **2**
Toprak.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye ṭopraġı çeker

2. **ṭopraġum:**-*um*
Kaside 18
Mısra: **44**
Toprak.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭopraġum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

3. **ṭopraġa:**-*a*
Gazel 46
Mısra: **12**
Toprak.
11. Ḳabre iletdüm ḥayāl-i hālüñi
12. Dāne ṭopraġa iletdür şanki mūr

4. **ṭopraġ:**
Gazel 89
Mısra: **10**
Toprak.
9. Raġm-ı aġyāra Mesīḥī ayaġuñ ṭozın alup
10. Bir avuç ṭopraġ ile düşmenini kūr eyler

5. **ṭopraġına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **99**
Toprak.
99. Bu ḳadar ẕillet ile ben ayaguñ ṭopraġına
100. Ṣadef-i ṭabʿdan itdüm nice gevher īsār

6. **ṭopraḳ:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Toprak.
1. Ne ṭopraḳ üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

7. **ṭopraḳdan:**-*dan*
Gazel 192
Mısra: **4**
Toprak, toz.
3. Ġamuñdan berg-i pejmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḫ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭopraḳdan

ṭopraġ ol-:
1. **ṭopraġ olmış:**-*mış*
Gazel 74
Mısra: **5**
Yaşamaz olmak, can vermek.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

ṭopṭolu:
1. **ṭopṭolu:**
Kıt'a 12
Mısra: **4**
Dopdolu.Büsbütün dolu.
3. Senüñ ḥayālüñ ile soḥbet itmege her dem
4. Gözüm ḳapaḳlarını ṭopṭolu ṣarāb iderin

2. **ṭopṭolu:**
Kaside 20
Mısra: **2**
Dopdolu.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭopṭolu nūr

3. **ṭopṭolu:**
Gazel 154
Mısra: **14**
Dopdolu.Büsbütün dolu.
13. Ḥarc itmedin bu naẓmı ölürsem Mesīḥī ben
14. Cevherle ṭopṭolu ola ṣandūḳ-ı türbetüm

4. **ṭopṭolu:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Dopdolu.
9. Ṣol ḳadar ḳan aġladum kim olmayaydı ser-nigūn
10. Eşküm ile ṭopṭolu olurdı ṭās-ı āsumān

5. **ṭopṭolu:**
Gazel 251
Mısra: **12**
Tamamen dolu.
11. Zülfi ḥabs ide ide gönlini ʿāşıklarınuñ
12. Ṭopṭolu oldı günehkār ile çāh-ı ẕaḳanı

6. **ṭopṭolu iken:**-*iken*
Kaside 16
Mısra: **19**
Sonuna kadar dolu olmak.
19. Ṭopṭolu iken sāġar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

ṭopṭolu ol-:
1. **ṭopṭolu oldı:**-*dı*
Gazel 46
Mısra: **10**
Dopdolu.Büsbütün dolu ol-.
9. Zaḫm-ı tīrüñ ḳabre ḳoydı ḥalḳı hep
10. Oklaruñla ṭopṭolu oldı ḳubūr

tövbe it-:
1. **tövbe idüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **37**
Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

2. **tövbe itmeye:**-*me, -ye*
Gazel 27
Mısra: **5**
Tövbe etmek.
5. Devr-i lebüñde kimse meye tövbe itmeye
6. Ger ḳapanursa daḥi der-i tövbe-i naṣūḥ

ṭoy-:doy-[GTS]
1. **ṭoyunca:**-*unca*
Kaside 2
Mısra: **86**
Kanmak, yetinmek.
85. Cümle cihāna maḳsim-i erzāḳ iken ṭapuñ
86. Biz sofra-ı felekde görürez ṭoyunca nān

2. **ṭoymaz:**-*maz*
Gazel 25
Mısra: **7**
Kanmak, yetinmek.

7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

3. **ṭoymazam:**-*maz, -am, -*
Gazel 196
Mısra: **2**
Kanmak, yetinmek.
1. Sofra-ı hecrde daʿim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yirın

toz:[GTS]
1. **tozını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **49**
İnce un halinde toprak, zerre.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

2. **tozını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 21
Mısra: **20**
İnce un halinde toprak, zerre.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

3. **ṭozına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 25
Mısra: **7**
İnce un halinde toprak, zerre.
7. Didüm ey dost gözüm ṭoymaz ayaġuñ ṭozına
8. Didi kim bu ṭamaʿ u ġafleti ḳo hey gözüñ aç

4. **ṭozdan:**-*dan*
Gazel 41
Mısra: **6**
İnce un halinde toprak, zerre.
5. Ḥüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḥaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

5. **ṭoza:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **9**
İnce un halinde toprak, zerre.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

6. **tozlar:**-*lar*
Gazel 186
Mısra: **5**
Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

7. **tozdan:**-*dan*
Gazel 186
Mısra: **6**
Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.
5. İşigüñde şehā tozlar ḳopar kim
6. Ṣabā yeli görinmez anda tozdan

toz ḳopar-:
1. **toz ḳopara:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **57**
Tozu dumana katmak.
57. Ne toz ki ḳopara tabʿum semendi fikretde
58. Gözine sürme ider Işfahānda rūḥ-ı Kemāl

2. **toz ḳoparup:**-*up*
Gazel 262
Mısra: **1**
Tozu dumana katmak.
1. Ṣanma ki ṣabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

toz:
1. **tozıñ:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Toz.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

tozut-:
1. **tozutduġınca:**-, *-duġ, -ınca*
Kaside 17
Mısra: **61**
Geçissiz f. (
61. Tozutduġınca yer yüzini pāy-ı edhemüñ
62. Çarḫ-ı muḥannesüñ bürinür ḳalbine ġubār

tū:[FD]
1. **tū:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Kat,katmer
1. Ey be raḥmet rūḥ baḫşīde ten-i meʿyūs-rā
2. Ḥikmet-i tū kerde bāṭıl ḳavl-ı Cālīnūs rā

2. **tū:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Kat,katmer
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Ṣūfīyān āteş zede der ḫırḳa-ı sālūs-rā

3. **tu:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Sen.
5. Be-pirāye-i ḫoşʿarūs-ı suḫan-rā
6. Kesī çün tu nenhed nişān-ı maʿānī

4. **tu:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Sen.
23. Ḥidivā bedin ḳavm ṣad-reh rehi-rā
24. Tu ḫod kerdeʿi imtiḥān-ı maʿānī

5. **tu:**
Kıt'a 1
Mısra: **40**
Sen.
39. Çü elfāẓ tā ḫaṣr meẓkūr būdī
40. Ki hesti tu ṣāḥib-ḳırān-ı maʿānī

6. **tu:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Sen.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

7. **tu:**
Kaside 22
Mısra: **27**
Sen.
27. Ḥudāygānā ḥāl-i dilem tu dānī bes
28. Ki cüz tu kes neşināsed ḥarām-rā zi ḥarem

8. **tu:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Sen.
9. Rev tu Mesīḥī ḫāne-i dil-rā ḫarāb sāz
10. Ân genc-i hüsn bāz be-vīrāne mī-resed

1. **tuʾi:**
Gazel 203
Mısra: **11**
Sen.
11. Sāḳi-i faẓl-ı ilāhī yā Resūluʿllāh tuʾi
12. Bā naşībem kün zi cām-ı curʿa-ı feyż-i ilāh

ṭūbā:[KL]
1. **ṭūbāyı:**-*y, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **62**
Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

ṭudaġ:
1. **ṭudaġuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **27**
Dudak.
27. Ḥālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

2. **ṭudaġından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 198
Mısra: **4**
Dudak.
3. Cān bağışlar söze geldükçe marīz-i ʿışḳa
4. Şoralum gel ṭudaġından ki ne ḥikmetdür bu

3. **ṭudaġıña:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 220
Mısra: **1**
Dudak.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca bağladum yine gönlüm ḳabaġıña

ṭūfān:[KL]
1. **ṭūfāndan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **12**
Her tarafı istilâ edecek şiddetli yağmur, su, sel: tûfân-ı Nûh.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

tüfeng:tüfek [KL]
1. **tüfeng:**
Terkib-bend 1
Mısra: **45**
Uzun namlulu, taşınabilir ateşli silâh.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʿasını zīr ü zeber

2. **tüfeng:**
Gazel 153
Mısra: **9**
Uzun namlulu, taşınabilir ateşli silâh.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḥavādis bańa kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

tuffāḥ:[İP]
1. **tuffāḥ:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Elma.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

tuḫfe:[KL]
1. **tuḫfe:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Hediye.
1. Getürdi tuḥfe çemen ehline dürer jāle
2. Aceb mi olsa ger ezhāra tāc-ı ser jāle

2. **tuḫfe:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Hediye.
43. Silk-i dürr-i kelimātın bu Mesīḥī ṭapuña
44. Çekdi tuḥfe ne ḳadar aḥḳar ise ṭut maʿẕūr

3. **tuḫfe:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Armağan, hediye.
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʿıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

ṭulūʿ:[İP]
1. **ṭulūʿ:**
Kaside 21
Mısra: **12**
Doğma, doğuş II güneşin doğuşu.
11. Terk it ẕalām-ı maʿşıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḫudā ṭulūʿ ide şems-i ḍuḥā gibi

ṭulūʿ eyle-:
1. **ṭulūʿ eyledi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **24**
Doğmak, görünmek.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycür

ṭuman:
1. **ṭumandur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **17**
Duman.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhıdur ki şovuḳdan ider anı faḳir

ṭuʿme-i mūr:
1. **ṭuʿme-i mūr:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Karınca yiyeceği.
21. Ne meyveʿi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

ṭumṭurāḳ:[İP]
1. **ṭumṭurāḳı:**-*ı*
Gazel 258
Mısra: **10**
Tantanalı ve debdebeli olan.
9. Şeh-i iḳlīm-i naẓm olduñ Mesīḥī
10. Cihānı ṭutdı sözüñ ṭumṭurāḳı

tunca:
1. **tuncaya:**-*y, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **126**
Tunca Nehri, Balkanlar'da, Bulgaristan ve Türkiye'de akan bir nehir.
125. Dönüpdür serv-ḳāmet bir nigāra
126. Şoyınup Tuncaya girer güzeller

2. **tunca:**
Gazel 232
Mısra: **3**

Tunca Nehri, Balkanlar'da, Bulgaristan ve Türkiye'de akan bir nehir.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

tünd-bād-ı:
1. **tünd-bād-ı:**
Kaside 5
Mısra: **3**
Sert rüzgar.
3. Ṣoldurup bāg-ı cihānı tünd-bād-ı ḥādisāt
4. Berg-i aṣfer gibi ditrerdi ḳamu pīr ü cüvā

ṭur-:[TS]
1. **ṭurmaz:**-*maz*
Kaside 2
Mısra: **64**
T. Durmak, beklemek.
63. Çıḳsun ḥişār-ı çarḫa diyü ceyş-i rif'atüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

2. **ṭurdukça:**-*duḳça*
Kaside 7
Mısra: **101**
T. Durmak, beklemek.
101. Ṭurdukça gülşen içre seḥer āfītāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

3. **ṭursun:**-*sun*
Gazel 9
Mısra: **10**
T. Durmak, beklemek.
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

4. **ṭururdı:**-*ur, -dı*
Kaside 9
Mısra: **65**
T. Durmak, beklemek.
65. Sebel gibi meh ü mihrüñ ṭururdı gözine ebr
66. Bulara semm-i semendüñ ger olmasa keḥḥāl (sümm-i)

5. **ṭurmaz:**-*maz*
Kaside 11
Mısra: **58**
Durmak, kalmak, devamlı olmak.
57. Ben şovuḳdan çigzinürsem şubḥa dek misl-i kebāb
58. Āh odını ölcerür ṭurmaz dil-i bī-dest-gīr (=ölçerür)

6. **ṭurup:**-*up*
Kaside 18
Mısra: **34**
T. Durmak, beklemek.
33. Ol şehriyāra ḥidmet içün būstānda
34. Ṭurup dikildi ḳarşusına bende-vār serv

7. **ṭura:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **10**
T. Durmak, beklemek.
9. Fırḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

8. **turmaz:**-*maz*
Gazel 55
Mısra: **6**
T. Durmak, beklemek.
5. Aġzuñ duʿāludur baña düşnām ḳıl disem
6. Turmaz diline her ne gelürse söger geçer

9. **ṭurmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 77
Mısra: **5**
T. Durmak, beklemek.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

10. **ṭurur:**-*ur*
Gazel 79
Mısra: **9**
T. Durmak, beklemek.
9. Hengām-ı ṣubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

11. **ṭururdı:**-*ur, -dı*
Gazel 102
Mısra: **3**
T. Durmak, beklemek.
3. Şehrüñde kim ṭururdı senüñ ey ḳaşı kemān
4. Peykān-ı tīrüñ olmasa ger ilişirümüz

12. **ṭurur:**-*ur*
Gazel 105
Mısra: **15**
T. Durmak, beklemek.
15. Zülfüñ Mesīḥī göñlini baġlar ṭurur müdām
16. Ṣan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

13. **ṭurmaz:**-*maz*
Gazel 138
Mısra: **4**
T. Durmak, beklemek.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

14. **ṭururken:**-*ur, -ken*
Gazel 166
Mısra: **3**
T. Durmak, beklemek.2) var olmak.
3. Çeşmüñ ile ḳāmetüñ ḳaşuñ ṭururken ey şanem
4. Nergis ü serv ü hilāle baḳmaġa ʿār eyleyem

15. **ṭurursın:**-*ur, -sın*
Gazel 192
Mısra: **5**
T. Durmak, beklemek.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

16. **ṭursa:**-*sa*
Gazel 199
Mısra: **7**
T. Durmak, beklemek.
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

17. **ṭursa:**-*sa*
Gazel 200
Mısra: **9**
T. Durmak, beklemek.
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

18. **ṭururken:**-*ur, -ken*
Gazel 216
Mısra: **7**
T. Durmak, beklemek.
7. Göñül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

19. **ṭurdı:**-*dı*
Gazel 220
Mısra: **5**
T. Durmak, beklemek.
5. Sāḳi şu deñlü ṭurdı gice ḥidmetüñde kim
6. İndi şürāḥinüñ ḳara şular ayaġına

20. **ṭurur:**-*ur*
Gazel 223
Mısra: **3**
T. Durmak, beklemek.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

21. **ṭurupdur:**-*up, -dur*
Gazel 238
Mısra: **2**
T. Durmak, beklemek.
1. Ey boyı ʿar ʿar hemān tek sen ḳadem baş şoḥbete
2. Serv şaḥn-ı gülsitān içre ṭurupdur ḥidmete

1. **ṭūr:[KL]**
Kaside 16
Mısra: **75**
Musa Peygamber'e vahiy indirilen dağ.
75. Dīdāra baḳar Ṭūr gibi her dil-i sengīn
76. Ḥasret geçinür ehl-i naẓar nite ki Mūsā

türāb:[FD]
1. **türāb:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Toprak, hâk.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

2. **türābına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **89**
Toprak, hâk.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

3. **türāb:**
Kaside 7
Mısra: **94**
Toprak, hâk.
93. Kör eyleye ḥasūd gözini Mesīḥī ger
94. Ḫāk-i derüñden añа ire bir avuç türāb

4. **türāb:**
Gazel 174
Mısra: **10**
Toprak, hâk.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

türāb ol-:
1. **türāb olmaz:**-*maz*
Gazel 96
Mısra: **1**
Toprak olmak; ayaklar altına alınmak, ezilmek.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

türāb-ı mezār:
1. **türāb-ı mezārın:**-*ın*
Gazel 81
Mısra: **14**
Mezarın toprağı.
13. Mesīḥī ger leb-i meygūnuñ içüñ ölürse
14. Muğān türāb-ı mezārın şarāb içün ḥum ider

türbe:[İP]
1. **türbetümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 100
Mısra: **10**
Türbe.
9. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
10. Nūra müstaġrak ola türbetümüz

ṭūr-ı ḥırmān:
1. **ṭūr-ı ḥırmānda:**-*da*
Gazel 165
Mısra: **8**
Mahrumiyet dağı. (Musa Peygamber'e vahiy indirilen dağ.).
7. Seng-diller ne revādur bu ki dīdāra baḳa
8. Ṭūr-ı ḥırmānda ḥasret geçe Mūsī-i Kelīm

türki:[İP]
1. **türki:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Türkçe. ulusuna veya diline mensupve ilişkin.
9. Mesīḥī şiʿr didügi gehi Türki gehi Tāzī
10. Murādı ol ġazālı avlamaġ imiş ġazellerle

türktāz-ı fāḳa:
1. **türktāz-ı fāḳadan:**-*dan*
Kaside 5
Mısra: **71**
Fakirlikten korkup ,kaçmak.
71. Türktāz-ı fāḳadan ṭabʿum niçün ḫavf ide çün
72. Cevher-i medḥüñle pürdür ṣafḥa-ı tīġ-i zebān

ṭurra-ı ʿanber-feşān:
1. **ṭurra-ı ʿanber-feşānı:**
Gazel 164
Mısra: **4**
Amber saçan saç perçemi.
3. Ṭaġıtdı ise ḫazān sünbül ile reyḥānı
4. Bu iki ṭurra-ı ʿanber-feşānı ḫoş görelüm

ṭurra-ı ʿanber-feşān:
1. **ṭurra-ı ʿanber-feşānuma:**-*um, -a*
Gazel 239
Mısra: **8**
Amber saçan saç lülesi.
7. Ḫaṭṭ-ı nigār göñlüme hüccet ḳoyup didi
8. Ayruḳ ṭolaşma ṭurra-ı ʿanber-feşānuma

2. turre-i ʿanber-feşānuma:
Müfret 7
Mısra: **2**
Güzel koku saçan saç lülesi.
1. Ḫaṭṭ-ı nigār göñlüme ḥuccet ḳoyup didi
2. Ayruḳ ṭolaşma turre-i ʿanber-feşānuma

ṭurre-i ḥūr:
1. **ṭurre-i ḥūr:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Cennet hurisinin saçının lülesi.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḥūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

ṭuru:[TS]
1. **ṭurudur:**-*dur*
Gazel 162
Mısra: **8**
Saf , temiz .
7. Ābdan şāfī ḳılıcuñı içürdüñ niceye
8. Bize daḫi içür ol sudan ṭurudur dostum

ṭuş ol:
1. **ṭuş ol:**-*a*
Gazel 138
Mısra: **2**
Yönelmek.

1. Ḥançerüñçün çekerem ṣadr-ı müşebbekle emek
2. Bilmezem ṭuş ola mı līk bu aġa o semek

2. ṭuş olam:-*a, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **25**
(göze) çarpmak, görünmek.
25. Çü ṭuş olam bir āhū gözlü gerze
26. Seg-i nefsüm uş olur şīr-i şerze

tūşe:[KL]
1. **tūşe:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Azık.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

ṭut-:
1. **ṭutma:**-*ma*
Gazel 199
Mısra: **13**
Koparmak, kesmek, uzak tutmak.
13. Mesīḥī teşne-dilden ṭutma tīġüñ
14. Degül çoḳ ol ġarībe bir içim şu

ṭut:
1. **ṭutupdur:**-*up, -dur*
Murabba 1
Mısra: **1**
Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.
1. Ḥaṭṭ-ı reyḥān kim ṭutupdur ḥadd-i cānānı dürüst
2. Münḥasif itmiş durur ḫūrşid-i raḫşānı dürüst

2. **ṭutduġum:**-*duġ, -um*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Tutmak.
3. Gören küyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufı ön şoñra bu kurt

3. **ṭutalum:**-*a, -lu, -m*
Kaside 1
Mısra: **17**
Tutmak.
17. Ṭutalum niʿmetüñüñ şükrine dil şāmit imiş
18. Her ḳılum ḥāl dili birle degül mi güyā

4. **ṭutmaz:**-*maz*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tutmak.
3. Deve yanınca itsem aña ḥidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

5. **ṭutmaz:**-*maz*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Tutmak.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

6. **ṭut:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Tutmak.
21. Sīnemde depreşür yine şād olıcaḳ nişān
22. Gel beni ġamzeñ oḳına ṭut ey ḳaşı kemān

7. **ṭutar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **50**
Tutmak.
49. Sürme idineli izi tozını mihr ü māh
50. Çarḫ iki gözi gibi ṭutar anları hemān

8. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **12**
Tutmak.
11. Ḥamdülilāh kim şebīḫūn eyleyüp ġam leşkerin
12. Dāmen-i āfāḳı ṭutdı ḳan ile aḥmer hilāl

9. **ṭutmadıysa:**-*ma, -dı, -y, -sa*
Kaside 3
Mısra: **13**
Tutmak.
13. Ṭutmadıysa ol daḫi hep ḫalḳ ile her gün oruç
14. İncelüp böyle ne içün oldı pes lāġar hilal

10. **ṭutuban:**-*uban*
Kaside 3
Mısra: **34**
Tutmak.
33. Her ki işigüñ ḳoyup ḳıla semāvāta naẓar
34. Oḳa ṭutuban şihāb anı çeker ḫançer hilāl

11. **ṭutmış:**-*mış*
Kaside 5
Mısra: **13**
Tutmak.
13. Ṭutmış iken bāg-ı Rūmı zengi-yi zāg-ı fiten
14. Kudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

12. **tutmış:**-*mış*
Kaside 7
Mısra: **25**
Tutmak.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Şol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

13. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **30**
Tutmak.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cūy-ı āb

14. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **59**
Tutmak.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Sūsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

15. **ṭutmaz:**-*maz*
Kaside 9
Mısra: **9**
Tutmak.
9. Baş üzre ṭutmaz idi devlet anı ʿizzet idüp
10. Rükūʿ ile belini egmeyeydi Rabbine dāl

16. **ṭuta:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Koy-,göster-.
41. Ye ṭoġruluḳ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʿelif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

17. **ṭutardı:**-*ar, -dı*
Kaside 10
Mısra: **42**
Tutmak.
41. Şuʿle-i ḳahruñ eger düşse gülistān şaḥnına
42. Āteş-i gülden ṭutardı şekl-i ḫākister nesīm

18. **ṭutmış:**-*mış*
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Yönelmek.
1. Gerçi tīġ-i zebān ile ṭutmış
2. Mülk-i maʿnāyı üstād-ı selef

19. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 12
Mısra: **1**
Tutmak.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

20. **ṭutmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **20**
Eline almak, görünmesine engel olmak. Saklamak.
19. Ebr şanmañ ḫāʿil-i ḫurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḥālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

21. **ṭut:**
Kaside 16
Mısra: **58**
Tutmak.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

22. **ṭutalum:**-*a, -lu, -m*
Gazel 35
Mısra: **3**
Tutmak.
3. Ṣāribüʾl-ḥamra ṭutalum kim olur ḥad lāzım
4. Ḳāżī anı niçün āzār ide fevḳaʾl-ḥad

23. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 48
Mısra: **8**
Uymak; kabul etmek.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

24. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 48
Mısra: **10**
Varsaymak, farz etmek, saymak, addetmek, kabul etmek.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

25. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 84
Mısra: **7**
Yönelmek, ihtiyar etmek.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

26. **ṭuṭınmışdur:**-*ın, -mış, -dur*
Gazel 87
Mısra: **10**
Tutmak.
9. Ey Mesīḥī gül degüldür gülsitānda görülen
10. Tīr-i āh-ı bülbüle gülşen ṭuṭınmışdur siper

27. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 93
Mısra: **5**
Tutmak.
5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

28. **ṭuṭar:**-*ar*
Gazel 105
Mısra: **16**
Tutmak.
15. Zülfüñ Mesīḥī göñlini baġlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim ṭuṭar meges

29. **ṭutalum:**-*alu, -m*
Gazel 117
Mısra: **5**
Tutmak.
5. Ṭutalum ol şanem beni öldürmeyüp gide
6. Şemşīr-i hecri hiç ola mı beni ḳoya saġ

30. **ṭutalum:**-*alu, -m*
Gazel 125
Mısra: **3**
Tutmak.
3. Ṭutalum bir ḳılı ben ḳırḳ yaram diḳḳatde
4. Bilüñi hiç ḫayāl eyleye mi fikr-i daḳīḳ

31. **ṭutup:**-*up*
Gazel 213
Mısra: **6**
Tutmak.
5. Temāşā ḳıl ki gül maḥbūbını sayd eyleyem diyü
6. Filori ṭutup aġzında ider geh geh ʿıyān ġonca

32. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 258
Mısra: **10**
Donamak, doldurmak.
9. Şeh-i iḳlīm-i naẓm olduñ Mesīḥī
10. Cihānı ṭutdı sözüñ ṭumṭurāḳı

33. **ṭutam:**-*a, -m*
Gazel 272
Mısra: **4**
Yakalamak.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

34. **ṭutmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 276
Mısra: **7**
Sarmak donatmak.
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

35. **ṭutalum:**-*alu, -m*
Gazel 287
Mısra: **10**
Yakalamak.
9. Cām-ı leb-i dil-dār ile bir laḥza Mesīḥī
10. Gel ʿayş idelüm geçdi ṭutalum ramazānı

ṭuṭak:[TS]
1. **ṭuṭaġı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Dudak.
1. Biri Ḫıżr ol ki yoḳdur aña sāni
2. Ṭuṭaġı olmış āb-ı zindegānī

2. **ṭuṭaġından:**-*ın, -dan*
Gazel 174
Mısra: **7**
Dudak.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭuṭaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgün

ṭūṭī:[İP]
1. **ṭūṭī:**
Gazel 189

Mısra: **7**
Papağan.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

ṭūṭī-i çarḫ:
1. **ṭūṭī-i çarḫ:**
Gazel 42
Mısra: **10**
Dünyanın , feleğin kuşu. Maruf kuş ki Amerika ve Hindistan hayvanâtından, papağan.
9. Çün dūd-ı āhumuñ eseri yoḳdur ey hümā
10. Ṭūṭī-i çarḫ her gice niçün ġurāb olur

ṭūṭī-i dil:
1. **ṭūṭī-i dil:**
Gazel 212
Mısra: **1**
Gönül papağanı.
1. Söyledi ṭūṭī-i dil laʿl-i şeker-bāruñ ile
2. Sen de ḳarşu göreyin āyīne ruḫsāruñ ile

ṭūṭī-i şeker-ḫāy:
1. **ṭūṭī-i şeker-ḫāy:**
Gazel 282
Mısra: **10**
Şeker yiyen papağan.
9. Lebüñ evṣāfın itdükçe Mesīḥī
10. Olur ḫāmūş ṭūṭī-i şeker-ḫāy

ṭūṭī-i şekker-feşān:
1. **ṭūṭī-i şekker-feşānum:**-*um*
Gazel 123
Mısra: **1**
Şeker saçan papağan.
1. Leb-i laʿlüñ gibi bir ṭūṭī-i şekker-feşānum yoḳ
2. Ser-i zülf-i siyāhuñ gibi ʿömr-i cāvidānum yoḳ

ṭūṭī-i ṭabʿ:
1. **ṭūṭī-i ṭabʿ:**
Kaside 11
Mısra: **45**
(Âşığın) tabiatının papağanı.
45. Kande raġbet yoḳ nite gūyā ola ṭūṭī-i ṭabʿ
46. Hiç elḫān ide mi bülbül çün ola berd ü sīr

ṭūṭī-i ṭabʿ:
1. **ṭūṭī-i ṭabʿın:**-*ın*
Gazel 50
Mısra: **11**
(Âşığın) tabiatının papağanı.
11. Ṭūṭī-i ṭabʿın Mesīḥī bendenüñ güyā iden
12. Bir şeker-leb dilberüñ āyīne-i ruḫsārıdur

tūtiyā:[İP]
1. **tūtiyā:**
Gazel 3
Mısra: **2**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

2. **tūtiyā:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.
9. Dirhem-i eşküm alursañ rehn ile
10. Ḫāk-i pāyuñ gözde ṭursun tūtiyā

3. **tūtiyā:**
Kaside 21
Mısra: **20**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu; güzelin ayak tozu.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

ṭut-:
1. **ṭutuban:**
Kaside 13
Mısra: **36**
Tutarak.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḥayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

ṭutup durur:
1. **ṭutup durur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **97**
Bırakmamak.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

ṭutuş-:[GTS]
1. **ṭutuşur:**-*ur*
Gazel 48
Mısra: **9**
Yanmak, ateş almak ǁ 'aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Şanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

2. **ṭutuşur:**-*ur*
Gazel 124
Mısra: **8**
Yanmak, ateş almak ǁ 'aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.
7. Añdukça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

tüvānā-yı kün fe-kān:
1. **tüvānā-yı kün fe-kān:**
Kaside 2
Mısra: **42**
Öyle güç kuvvet sahibi Allah:olan oldu,(Allah , bu -kün! - emirle bütün varlıkları yarattığından , tasavvuf edebiyatında bu kelimeye çok rastlanır.) Ferit Devellioğlu, Osmanlıca – Türkçe Lūgat, say.534.
41. Kişver-güşā-yı ʿālem ü muʿciz-nümā-yı ḥalḳ
42. Dānā-yı sırr-ı vaḥy u tüvānā-yı kün fe-kān

ṭuy-:duy-[GTS]
1. **ṭuymamaġ:**-*ma*, -*maġ*
Kıt'a 10
Mısra: **7**
Duymak; hissetmek, anlamak.
7. Ey Mesīḥī ṭuymamaġ içün şitānuñ şiddetin
8. Ḳaşdum oldur kim içüp olam bahār olınca mest

2. **ṭuymadın:**-*ma*, -*dı*, -*ın*
Gazel 24
Mısra: **1**
Duymak.
1. Ne ḫoşdur ṭuymadın aġyār-ı muḥdıs
2. Ḳılasın bezm sāḳi ola sālis

3. **ṭuyılduñ:**-*ıl*, -*du*, -*ñ*
Gazel 131
Mısra: **17**
Duymak; hissetmek, anlamak.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

4. **ṭuymış:**-*mış*
Gazel 184
Mısra: **10**
Duymak; hissetmek, anlamak.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

5. **ṭuyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **6**
Duymak; hissetmek, anlamak.
5. Hecrinde nigāruñ iç ecel şerbetin ey dil
6. Bu dārū-yı hūş birle ol işkenceyi ṭuyma

6. **ṭuyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **10**
Duymak; hissetmek, anlamak.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

7. **ṭuyduḳ:**-*du*, -*ḳ*
Gazel 252
Mısra: **4**
Duymak; hissetmek, anlamak.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥımnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

8. **ṭuyınca:**-*ınca*
Gazel 259
Mısra: **8**
Duymak; hissetmek, anlamak.
7. Ḫoş zevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kʿ öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

ṭuz:[GTS]
1. **ṭuzı:**-*ı*
Gazel 61
Mısra: **6**
Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billûrsu madde.
5. Lebüñe beñzerem dir ise ḥelvā
6. Eyü dir ille anuñ ṭuzı yoḳdur

ṭuz ek-:
1. **ṭuz eker:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **48**
Tuz ekmek, serpmek.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʾideler üzre ṭuz eker jāle

2. **ṭuz eker:**-*er*
Gazel 234
Mısra: **14**
Tuz ekmek ǁ yaraya tuz ekmek, işkence etmek.
13. Sīne-i pür-şerḫamı gördükçe eyler rīş-hand
14. Yaʿni ol kān-ı melāmet ṭuz eker ḳurbānına

ṭuzcı-oġlı muṣṭafācık:
1. **ṭuzcı-oġlı muṣṭafācık:**-*cık*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Ṭuzcı-oġlı Muṣṭafā, özel isim.
1. Birisi Ṭuzcı-oġlı Muṣṭafācık
2. Melāḥat menbaʿı kān-ı şafācıḳ

ṭuzla-:[KL]
1. **ṭuzlar:**-*r*
Gazel 192
Mısra: **9**
Tuz serpmek 2)(bağl)tuz biber ekmek.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫᵛānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

U

(u):
1. **(u):**
Gazel 85
Mısra: **4**
Ve.
3. Nuḳl encüm mey şafaḳ sāġar hilāl ü sāḳi hur
4. Kehkeşān taḫta-i pişḫüñ (u) felek mey-ḫānedür

uc:[GTS]
1. **ucından:**-*ın, -dan*
Kaside 3
Mısra: **56**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḫrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

2. **uçardı:**-*ar*, -*dı*
Gazel 4
Mısra: **7**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

3. **ucı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **34**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.
33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

4. **ucındaġı:**-*ın, -da, -ġı*
Kaside 18
Mısra: **17**
Sınır,had.
17. Tīr-i ḳazā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

5. **uçdan:**-*dan*
Gazel 21
Mısra: **7**
Sınır,had.
7. Ġamzeñe öyküdügi uçdan ḳalem olmış durur
8. Fikr iderken şāʿirüñ öninde maḫbūs-ı devāt

6. **ucında:**-*ın, -da*
Gazel 71
Mısra: **8**
Sınır,had.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

7. **ucında:**-*ın, -da*
Gazel 73
Mısra: **6**
Kenar.
5. Mihr şemʿi beñzedügiçün çerāġ-ı ḫaddüñe
6. Başı ucında semāʿ ider felek pervāne-vār

8. **ucından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 92
Mısra: **4**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

9. **ucını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 126

Mısra: **7**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.
7. Parmaḳları ucını ki ḥınnālamış nigār
8. ʿUnnāba beñzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

10. **ucına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 269
Mısra: **16**
Isim 1. isim Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

11. **ucı:**-*ı*
Gazel 277
Mısra: **13**
Sınır,had.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

12. **ucında:**-*n, -da*
Mesnevi 1
Mısra: **123**
Uzun bir nesnenin baş veya son noktası.
123. Bulutlar başı ucında havā-dār
124. Temāşā eyleseñ her bir mināre

13. **ucından:**-*n, -dan*
Kaside 2
Mısra: **52**
Uzun bir nesnenin baş veya son noktası.
51. Laḥẓa-be-laḥẓa muʿciz-i cūd u seḫā ile
52. Parmaḳları ucından aḳar çeşme-i revān

14. **ucından:**
Gazel 201
Mısra: **1**
Kenarından köşesinden, bir kenarından.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

Uç:[GTS]
1. **uçup:**-*up*
Kaside 16
Mısra: **52**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
51. Karşu şu taşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü meʾvā

2. **uçar:**-*ar*
Kaside 17
Mısra: **47**
Dini inanışa göre ruh ölümden sonra göge yükselmek.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür of dir iseñ uçar

3. **uçar:**-*ar*
Kaside 17
Mısra: **48**
Dini inanışa göre ruh ölümden sonra göge yükselmek.
47. Ehl-i riyāżeti işidürüz uçar diyü
48. Bu da riyāżet ehlidür of dir iseñ uçar

4. **uçar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **10**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
9. Seg-i Aṣḥāb-ı Kehf ululuġ eyler
10. Ḫar-ı ʿĪsā görürsin gökde uçar

5. **uçar:**-*ar*
Gazel 104
Mısra: **6**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
5. Şīrīn lebüñde göreli ḫāl-i siyāhuñı
6. Görseñ taşarrufını ki ḳanda uçar meges

6. **uçar:**-*ar*
Gazel 105
Mısra: **2**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
1. Laʿlüñde ḫālüñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

7. **ucından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 131
Mısra: **17**
Yüzünden, sebebiyle.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

8. **uçarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 138
Mısra: **6**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
5. Ḫālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatdukça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

9. **ucından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 139
Mısra: **2**
Sebep, sebebiyle, yüzünden.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

10. **ucına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 148
Mısra: **4**
Sınır,had.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

11. **uçlarında:**-*lar, -ın, -da*
Gazel 178
Mısra: **14**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.
13. Her beyti gül budaġına beñzer Mesīḥīnüñ
14. Kim uçlarında ġoncadan ola birer dehen

12. **uçurmaġa:**-*ur, -ma, -ġa*
Gazel 180
Mısra: **11**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

13. **uçar:**-*ar*
Gazel 223
Mısra: **4**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

14. **uçar:**-*ar*
Gazel 237
Mısra: **12**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

15. **uçurur:**-*ur, -ur*
Gazel 240
Mısra: **6**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
5. Dilberleri ḥod-bīn düşürür āyīne-i ḥüsn
6. Güzelleri gökde uçurur şehper-i şīve

16. **uçurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 257
Mısra: **2**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
1. Rakībüñ beni kūyuñdan göçürdi
2. Gönül mürġin ḥuẓūrından uçurdı

17. **uçurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 257
Mısra: **6**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
5. İşiginden rakībi sürdi cānān
6. Melek şeyṭānı şan gökden uçurdı

18. **uçdı:**-*dı*
Gazel 265
Mısra: **1**
Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḥusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḫāl-i perişān uyḥusı

19. **uçurmaġa:**-*ur, -ma, -ġa*
Gazel 181
Mısra: **15**
Havaya kalkıp gitmek.
15. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

20. **uçurmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 14
Mısra: **57**
Havalandırmak, yerden yükseltmek, dağıtmak.
57. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

uçar geçer:
1. **uçar geçer:**-*er*
Gazel 56
Mısra: **6**
Hızlıca geçmek.
5. Oḳuñla öldügine göñül mürġi şād olur
6. Kim perr-i tīrüñ ile Şırāṭı uçar geçer

ucdan uca:
1. **ucdan uca:**
Gazel 263
Mısra: **1**
Bir baştan bir başa.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

2. **ucdan uca:**
Gazel 263
Mısra: **1**
Bir baştan bir başa.
1. Peykān ile ʿāşıḳları ucdan uca ḳırdı
2. Ey ḳaşı kemān tīrüñ oñat gönlüme girdi

uçmaġ:[KL-MT]
1. **uçmaġa:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **15**
Uçmak, havalanmak; cennet.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaṣdına açdı o dem şeh-per hilāl

2. **uçmaġa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **90**
Uçmak, havalanmak; cennet.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

3. **uçmaġa:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **20**
Cennet.
19. Şöyle maʿmūr durur ʿadlün ile mülk-i cihān
20. Kʾ uçmaġa ḳaṣd ide fīrdevs-i berīnden beri ḥūr

uçmaḳ:
1. **uçmaḳ:**
Kaside 3
Mısra: **16**
Havalanmak II Cennet.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaṣdına açdı o dem şeh-per hilāl

uçup uçup:
1. **uçup uçup:**
Kaside 10
Mısra: **15**
Uçup uçup (ikileme). Uçarak.
15. Uçup uçup gülsitān-ı ʿālemi seyr itmege
16. Her seher gülberg-i terden idinür şehper nesīm

ucuz düş-:
1. **ucuz düşürdi:**-*ür, -di*
Gazel 1
Mısra: **4**
Hafifletmek, ucuz görünmek.
3. Şu kim biñ cān virüp zevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

ufuḳ:[GTS]
1. **ufuḳdan:**-*dan*
Kaside 3
Mısra: **1**
Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi göründüğü yer.
1. Tā ki gösterdi ufuḳdan nāz ile peyker hilāl
2. Merve ḥaḳḳı ʿāleme oldı şafā-güster hilāl

ugra-:[GTS]
1. **ugrayıcaḳ:**-*y, -ıcaḳ*
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Uğramak II ziyaret etmek.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

2. **uġramış:**-*mış*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Uğramak II ziyaret etmek.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

3. **uġramasun:**-*ma, -sun*
Gazel 42
Mısra: **12**
Uğramak.
11. Gülzār-ı kūyuñ içre Mesīḥī iderken āh
12. Bülbül şaḳınsun uġramasun kim kebāb olur

4. **uġrar:**-*r*
Gazel 89
Mısra: **6**
Uğramak.
5. Ey melek sūz-ı dilümden saḳın işigüñi kim
6. Kaʿbeye uġrar ise āhum odı nūr eyler

5. **uġrar:**-*r*
Gazel 100

Mısra: **9**
Uğramak, gitmek.
9. Ölicek ḳabrümüze uġrar iseñ
10. Nūra müstaġrak ola türbetümüz

6. **uġraya:**-*y, -a*
Gazel 127
Mısra: **4**
Uğramak, denk gelmek, rastlamak.
3. Her gice mānīʿ olur nāleme kūyuñda raḳīb
4. Göreyin kim oḳına uġraya āh-ı seḥerüñ

7. **uġrayu:**-*y, -u*
Gazel 225
Mısra: **4**
Uğramak II ziyaret etmek.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

8. **uġrar:**-*r*
Gazel 238
Mısra: **6**
Uğramak II ziyaret etmek.
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar ṣoḥbete

9. **uġraduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 242
Mısra: **9**
Rastlamak.
9. Gözi yaşına baḳ gör uġraduñ mı
10. Mesīḥī gibi bir yüzi şuluya

uġraş-:[KL]
1. **uġraş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Hengame.
21. Ṣubḥ-dem bir ʿaceb uġraş oldı
22. Her ṭaraf naʿre-i şābāş oldı

uġru:[KL]
1. **uġrılarıñ:**-*lar, -ıñ*
Gazel 2
Mısra: **14**
Hırsız.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrılarıñ gündüzidür leyle-i ẓulmā

2. **uġrılıġa:**-*lıġ, -a*
Kaside 6
Mısra: **23**
Hırsızlık yapma, çalma.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

3. **uġrıdan:**-*dan*
Gazel 11
Mısra: **10**
Uğur.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

4. **uġrıların:**-*lar, -ın*
Kaside 16
Mısra: **14**
Hırsız.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

5. **uġrı:**
Kaside 20
Mısra: **13**
Hırsız.
13. Ġamze-i yār ola devrüñde meger kim uġrı
14. Çeşm-i dil-dār ola ʿahdüñde meger kim maḥmūr

6. **uġrıdur:**-*dur*
Gazel 59
Mısra: **4**
Hırsız.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüẖᵛān atar

7. **uġrıya:**-*y, -a*
Gazel 68
Mısra: **2**
Hırsız.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḫaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya gönlüm yataḳ durur

8. **uġrıdan:**-*dan*
Gazel 68
Mısra: **6**
Hırsız.
5. Hālüñden alsa gönlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḫarāmīye ḫaḳ durur

9. **uġrıdur:**-*dur*
Gazel 115
Mısra: **6**
Hırsız.
5. Ṣan çārsū-yı ḫüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var ṣemʿ

10. **uġrıdur:**-*dur*
Gazel 116
Mısra: **8**
Hırsız.
7. Ṣan çārsū-yı ḫüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var ṣemʿ

11. **uġrusını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 138
Mısra: **5**
Hırsız.
5. Ḫālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatdukça
6. Üyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

12. **uġurlar:**-*la, -r*
Gazel 72
Mısra: **1**
Çalmak.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

13. **uġurdan:**-*dan*
Gazel 92
Mısra: **10**
Uğur getirdiğine inanılan şey.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

ugurla:[KL]
1. **ugurlayın:**-*y, -ın*
Kaside 7
Mısra: **85**
Uğrulamak; çalmak.
85. Maʿnā-yı rūşenüñ alup ugurlayın senüñ
86. Rüsvāy olup durur nite kim düzd māhtāb

2. **uğurlar:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **2**
Selametle göndermek.
1. Müjeñ kim sineden imān uġurlar
2. İki göz arasından cān uğurlar

3. **uğurlar:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **4**
Selametle göndermek.
3. Alur gönlümi sīnemden ḫayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

4. **uğurlar:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **6**
Selametle göndermek.
5. Ne ḫoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Kiʿırḳdan neşteriyle ḳan uğurlar

5. **uğurlar:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **8**
Selametle göndermek.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer ṣan efser-i sulṭān uğurlar

6. **uğurlar:**-*r*
Gazel 72
Mısra: **10**
Güzel bir şey meydana getirmek. II çalmak.
9. Mesiḥi muḫterıʿdür pīşesinde
10. Degüldür ṣanʿat-ı divān uġurlar

7. **uğurlatmaz:**-*t, -maz*
Gazel 122
Mısra: **14**
Selametle göndermek.
13. Ey Mesīḥī gerçi kim bir düzd-i şeb-revdür ʿaḳıl
14. Nesne uğurlatmaz aña şuʿle-i mehtāb-ı ʿışḳ

ʿuḳbā:[İP]
1. **ʿuḳbāyı:**-*y, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **2**
Ahiret, öbür dünya.Ceza.
1. Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlāyı
2. Gelüñüz fikr idelüm ʿuḳbāyı

ʿuḳde-i zülfüñ ḫayāli:
1. **ʿuḳde-i zülfüñ ḫayāli:**
Gazel 265
Mısra: **7**
Sevgilinin saçının hayali.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice bağlanupdur māh-ı tābān uyḫusı

ʿuḳūd-ı leʿāl:
1. **ʿuḳūd-ı leʿāl:**
Kaside 9
Mısra: **36**
Incilerin ipleri, bağları.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʿāl

ʿuḳūl-ı müʾm:
1. **ʿuḳūl-ı müʾmini:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **23**
İman etmiş olan akıllılar.
23. ʿUḳūl-ı müʾmini almaġa mest ü bī-ḫod idüp
24. Bu ʿaṣr-ı kāfir elinden ne ḳan yudar engür

ulaş-:[GTS]
1. **ulaşduġıçün:**-*duġ, -ıçün*
Gazel 197
Mısra: **11**
Yetişmek, erişmek.
11. Ulaşduġıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu atalu

uleş-:[GTS]
1. **uleşdügıçün:**-*düg, -ıçün*
Gazel 288
Mısra: **11**
Paylaşmak, bölüşmek (savaş sonrası yağma bağlamında).
11. Uleşdügıçün eşk-i Mesīḥī ile ḥaddüñ
12. Olmış durur encümle meh oġullu analı

ulu:[KL]
1. **ulu:**
Gazel 99
Mısra: **9**
Büyük, yüce.
9. Bu ulu niʿmet degül midür Mesīḥī bize kim
10. Faḳrumuzla bunca ebkār-ı maʿānī beslerüz

2. **uludı:**-*dı*
Gazel 182
Mısra: **15**
Ulumak.
15. Seg-i kūyuñla uludı raḳībüñ
16. Kʿ olur aña naẓar ḳıldukça ḫod-bīn

Ulu-: [GTS]
2. **ulumaġı:**-*maġ, -ı*
Gazel 100
Mısra: **7**
İniltili ve asap bozucu bir ses ile uzun uzun ağlamak.
7. Ulumaġı göreydüñ olsa eger
8. Seg-i kūyuñ ḳadarca ʿizzetümüz

Ulu:[GTS]
1. **uludur:**-*dur*
Gazel 162
Mısra: **1**
Büyük, yüce.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

2. **uludur:**-*dur*
Gazel 162
Mısra: **2**
Büyük, yüce.
1. Gerçi itüñ bilürüz bizden uludur dostum
2. Bilmezüz ḳapuñda anı kim uludur dostum

3. **ulu:**
Gazel 188
Mısra: **3**
Büyük, yüce.
3. Hiç ulu kiçi dimez hep ḫalḳı bir dutar şarāb
4. Gel baña ṣor kim ben añun bilürüm keyfiyetin

4. **ulu:**
Gazel 198
Mısra: **2**
Büyük, yüce.
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

5. **uluya:**-*y, -a*
Gazel 242
Mısra: **8**
Büyük, yüce kişi.
7. Seg-i kūyına ʿāḳ olma raḳībā
8. İṭāle itme kendüñden uluya

ūlüʾl-elbāb-ı ʿışḳ:

1. **ūlüʿl-elbāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **6**
Aşkın akıl sahibi.
5. Gördüğince zülf-i pîç-ā-pîçüñi zencîr-veş
6. Kendüyi urur delülüge ūlüʾl-elbāb-ı ʿışḳ

ululuġ eyle-:
1. **ululuġ eyler:**-*r*
Gazel 86
Mısra: **9**
Büyüklük , yücelik eylemek.
9. Seg-i Aṣḥāb-ı Kehf ululuġ eyler
10. Ḫar-ı ʿĪsā görürsin gökde uçar

uluyı kiçiyi hep bir ṭutar:
1. **uluyı kiçiyi hep bir ṭutar:**-*ar*
Gazel 48
Mısra: **6**
Büyüğü küçüğü bir tutmak.
5. Âferîn pîr-i muğānuñ himmetine kim müdām
6. Mey gibi başdan uluyı kiçiyi hep bir ṭutar

um-:[GTS]
1. **umarum:**-*ar, -um*
Murabba 2
Mısra: **41**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ iştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

2. **umar:**-*ar*
Kaside 2
Mısra: **66**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḥalḳa niʾmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḥvān

3. **uman:**-*an*
Kaside 18
Mısra: **45**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firîbden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

4. **umardum:**-*ar, -du, -m*
Gazel 23
Mısra: **1**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
1. Ben umardum ey şanem bir meh-liḳādan muʿcizāt
2. Senden ey çeşmi siyāhum bir tevāẕuʿdur murāt

5. **umam:**-*am*
Gazel 73
Mısra: **7**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

6. **umar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **5**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

7. **umma:**-*ma*
Gazel 131
Mısra: **4**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
3. Sen kemān-ebrūyı çün pehlūya çekmek isteyem
4. Umma diyü baña parmaḳ gösterür tīrüñ senüñ

8. **umarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 132
Mısra: **5**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
5. Ger sehm-i ġamzesinden umarsañ dilā naṣīb
6. ol ḳaşları kemānuñ ölince ġamını çek

9. **umduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 147
Mısra: **9**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
9. Ben firḳatüñde kūyuñı umduġum üş bu kim
10. Dirler ider kişiye maḳāmın ʿıyān ecel

10. **umar:**-*ar*
Gazel 152
Mısra: **6**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
5. Karşuña ṭapu ḳılup egildügi üş bu kim
6. Sen āfitāb-mertebeden nūr umar hilāl

11. **umduġumuz:**-*duġ, -u, -muz*
Gazel 172
Mısra: **2**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
1. Ne gizlersin şaçuñ būyını bizden
2. Şehā umduġumuz bu mıydı sizden

12. **uma:**-*a*
Gazel 192
Mısra: **7**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
7. Didüm gözüm yaşın ırmaḳ idüp uma işigüñden
8. Gülüp ol serv-ḳāmet didi ben bizāram ırmaḳdan

13. **umma:**-*ma*
Gazel 192
Mısra: **10**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫʸānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

14. **umar:**-*ar*
Gazel 202
Mısra: **9**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
9. Ne ḫāsıl umar mezrāʾ-ı ʿuḳbāda Mesīḥī
10. Ekmedi ʿamel toḫmını çünkim ḳadar-ı cev

15. **umar:**-*ar*
Gazel 224
Mısra: **8**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uṣbuʿ-ı ṣāḫ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

16. **uman:**-*an*
Gazel 253
Mısra: **3**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.
3. Ey naḳd-i ṭāʿatine metāʿ-ı bihişt uman
4. Saña cinān u ḥūr u melāʾik baña Memī

17. **umardum:**-*ar, -du, -m*
Gazel 255
Mısra: **7**
Istemek ǁ beklemek, ümit etmek.
7. Ben umardum ki ṭoñuz ḳapa raḳībüñ ammā
8. ʿĀḳıbet ṭāliʿini gör nice meymūn oldı

18. **umduġumuz:**-*duġ, -u, -muz*
Gazel 262
Mısra: **4**
1. Ümit etmek. 2. Beklemek.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

19. **umma:**-*ma*
Gazel 266
Mısra: **9**
Beklemek, temenni etmek.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

20. **umarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 267
Mısra: **3**
Nsz Bir şeyin olmasını istemek, beklemek.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

21. **umaram:**
Mesnevi 1
Mısra: **46**
Ummak, ümit etmek.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāṣī
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāṣı

umac-ı āfitāb:
1. **umac-ı āfitāb:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Güneşin okları, oku.
1. Bir ḫaymedür misālde bu çarḫ-ı bī-meded
2. Kʿ umac-ı āfitāb ile āhum ana ʿamed

ʿumḳ:[İP]
1. **ʿumḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 181
Mısra: **4**
Derinlik.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergîz irişmez rismān

ʿunnāb:[FD]
1. **ʿunnāba:**-*a*
Gazel 126
Mısra: **8**
Meşhur yemiş, bir meyvedir.Hünnap.
7. Parmaḳları ucını ki ḫınnālamış nigār
8. ʿUnnāba benzemiş ki aşılur budaḳ budaḳ

ʿunsur:
1. **ʿunsur:**
Gazel 133
Mısra: **2**
1. Anasır-ı erba : hava,su,toprak ve ateşten biri. 2. Ar. Öz, ruh, madde, esas, cevher, kök.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye ṭaşdur ye ḫod çelik

ʿunşur-ı çehār-mizāc:
1. **ʿunşur-ı çehār-mizāc:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Dört unsurlu mizaç.
47. Be-ḥükm-i ṭabʿ-ı tu īn ʿunṣur-ı çehār-mizāc
48. Be-zīr-i pāy-ı tueş nerdübān-ı heft-ḳadem

unut-:[GTS]
1. **unutma:**-*ma*
Gazel 7
Mısra: **6**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
5. ʿĀşıḳlarunı añıcaġız ṭatluluġ ile
6. Unutma acı acı söġ ey dil-rübā baña

2. **unut:**
Kaside 9
Mısra: **21**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
21. Nigār ḳāmetin unut ḳıyāmeti fikr it
22. Ḳo ḫaṭṭ-ı sebzi nedir gör şaḥife-i aʿmāl

3. **unutma:**-*ma*
Gazel 10
Mısra: **1**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

4. **unutma:**-*ma*
Gazel 10
Mısra: **2**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
1. Ṣalduñ belāya cānumı ey cān unutma hā
2. Ḳılduñ ġam-ı firāḳ ile giryān unutma hā

5. **unut:**
Gazel 142
Mısra: **9**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
9. Mey nūş idüp Mesīḥī unut eski ġamları
10. Ḳomaz şarāb ḫāṭır-ı nāzikde infiʿāl

6. **unutma:**-*ma*
Gazel 163
Mısra: **6**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʿola nʿola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

7. **unutdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 168
Mısra: **1**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
1. İki ʿālem ġuṣṣasın unutdurur kişiye cām
2. Cem anuñçün cāmı elden ḳomayup içdi müdām

8. **unutma:**-*ma*
Gazel 177
Mısra: **4**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
3. Kerem ḳıl diyene biñ cevr idersin
4. Ḳuluñı daḫi unutma keremden

9. **unutmaz:**-*maz*
Gazel 207
Mısra: **5**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳîbin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

10. **unutdı:**-*dı*
Gazel 224
Mısra: **3**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

11. **unudur:**-*dur*
Gazel 196
Mısra: **4**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.
3. Tīrüñüñ ḫāṭıruma irdügin ey ḳaşı kemān
4. Unudur şanma ki ölince göñülden geçürın

unutma hā:[TDK]
1. **unutma hā:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Unutma sakın! Aman unutma! (hâ!) Dikkat çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz .
3. Geldi nice senüñ gibi cevvār dehre līk
4. Gitdi ṣonucı yine peşīmān unutma hā

2. **unutma hā:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Unutma sakın! Aman unutma! (hâ!) Dikkat çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz .
5. ʿĀṣıḳlaruñı luṭf ile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḫi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

3. **unutma hā:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Unutma sakın! Aman unutma! (hâ!) Dikkat çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz.
7. Bezm-i belāda nūşumı nīş eyledi ġamuñ
8. Añ ḳarşu ʿayş ü nūşumı ey cān unutma hā

4. **unutma hā:[TDK]**
Gazel 10
Mısra: **10**
Unutma sakın! Aman unutma! (hâ!) Dikkat çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz .
9. Bād-ı firāḳuñ itdi Mesīḥī kemīnenüñ
10. ʿÖmri gülini ḫāk ile yeksān unutma hā

ʿunvān:
1. **ʿunvān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Derece, mertebe, rütbe.
91. Kilk-i ḳudret şühedā defterine
92. Nāmını müşk ile ʿunvān itsün

2. **ʿunvān:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Derece, mertebe, rütbe.
1. Bend-i zülfüñle şehā biz boynı baġlu çākerüz
2. Ḳullaruñ içinde bu ʿunvān ile ser-defterüz

ur-:[MT]
1. **urur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Nakşetmek, işlemek.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yıldız ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

2. **urmışdı:**-*mış, -dı*
Mesnevi 1
Mısra: **87**
Nakşetmek, işlemek.
87. Nücūm urmışdı yer yer göge mismār
88. Iḫāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

3. **uralı:**-*alı*
Gazel 2
Mısra: **3**
Nakşetmek, işlemek.
3. Ḳudret ḳalemi nakş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḫüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

4. **urur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **72**
Nakşetmek, işlemek.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

5. **ur:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Vurmak, yaralamak.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

6. **urup:**-*up*
Kıt'a 3
Mısra: **19**
Vurmak, yaralamak.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

7. **urmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 4
Mısra: **38**
Vurmak, yaralamak.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

8. **ursalar:**-*sa, -lar*
Kaside 4
Mısra: **43**
Takmak, başına yerleştirmek.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Ġālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ iḫtirā

9. **ura:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **65**
Vurmak, yaralamak.
65. Her ḍarbeyi ki tīrüñ ura ṣadr-ı düşmene
66. Ol raḫneden ecel girüp eyler evin ḫarāb

10. **urdı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **53**
Vurmak, yaralamak.
53. Şu deñlü ṭaʿne taşın urdı dest-i ḥükmüñ kim
54. Ṣadā diliyle şikāyet ider hemişe cibāl

11. **uran:**-*an*
Kaside 10
Mısra: **45**
Üflemek.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ toprāġı üstine ceng eyler nesīm

12. **urur:**-*ur*
Kaside 10
Mısra: **58**
Çıkmak.
57. Cevr-i ẕilletden benüm āh-ı şerer-bārum gören
58. Şöyle şanur kim havāya od urur aḫ(k)ger nesīm

13. **urıldı:**-*ıl, -dı*
Kaside 12
Mısra: **6**
Dikil-/ kurul- 2. Vurul-, çapıl-, konul-.
5. Sebzezār-ı dil-i yārān muṭarrā oluban
6. Ḫirmen-i cānına urıldı ḫasūduñ yine nār

14. **urup:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Üflemek.
25. Kef urup bād-ı sabā şūretini itdi kebūd
26. Baḫr-i cūduñ gibi cūş eyledi beñzer ki biḫār

15. **ur:**
Kaside 17
Mısra: **49**
Takmak.
49. Yā Rab ecel buḳaġūsını ur ayaġına
50. Düzd-i ḫayāt eylemesün tā anı şikār

16. **urup:**-*up*
Gazel 19
Mısra: **11**
Vurmak, yaralamak.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

17. **urur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **2**
Vurmak, yaralamak.
1. Servlerle hem-ser olduġı içün her bir pelīd
2. Kendü kendüyi urur ḫancerlere her şāḫ-ı bīd

18. **ura:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **4**
Vurmak, yaralamak.
3. Merdi bahādır itmege mey ḳuvvet-i ḳalbiyedür
4. Mest-i diline ḳāmetüñ ne ḫaddidür kim ura ḫad

19. **urdı:**-*dı*
Gazel 44
Mısra: **11**
Nakşetmek, işlemek.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

20. **urur:**-*ur*
Gazel 59
Mısra: **7**
Vurmak, yaralamak.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḫdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

21. **uracaġını:**-*acaġ, -ın, -ı*
Gazel 93
Mısra: **4**
Vurmak, yaralamak.
3. Rumūz-ı āb-ı ḥayāt u penāhı ẓulmetdür
4. Uracaġını ider Ḫıżr-veş nihān ḫancer

22. **ururs a:**-*ur, -sa*
Gazel 114
Mısra: **6**
Nakşetmek, işlemek.
5. Tıflİsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup ururs a çarḫ ursun semāʿ

23. **ursun:**-*sun*
Gazel 114
Mısra: **6**
Vurmak, yaralamak.
5. Tıflİsāyı çekübdür baġrına
6. Şād olup ururs a çarḫ ursun semāʿ

24. **urdı:**-*dı*
Gazel 117
Mısra: **4**
Vurmak, yaralamak.
3. Bu sīne-i felekdeki mihr ile meh degül
4. Kim çarḫ urdı gögsine ḫaddüñçün iki dāġ

25. **uram:**-*am*
Gazel 118
Mısra: **3**
Vurmak, yaralamak.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırag

26. **urmayaydı:**-*ma, -y, -a, -y, -dı*
Gazel 119
Mısra: **5**
Yansımak.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

27. **ura:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **9**
Vurmak, değmek.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

28. **urdı:**-*dı*
Gazel 153
Mısra: **9**
Vurmak, yaralamak.
9. Şol ḳadar ṭop u tüfeng urdı ḫavādis baña kim
10. Raḫneden ḳalʿalaruñ burcına döndi bedenüm

29. **urduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 161
Mısra: **5**
Vurmak, yaralamak.
5. Ey kemān-ebrū ne peykān kim sen urduñ sīneme
6. Reşk idüp cerrāḥ anı çıḳardı arḳamdan benüm

30. **urdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 217
Mısra: **2**
Nakşetmek, işlemek.
1. Meh çün öyküdi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

31. **urupdur:**-*up, -dur*
Gazel 219
Mısra: **4**
Nakşetmek, işlemek.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

32. **ur:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Yaslanmak, koymak.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḫi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

33. **urındı:**-*ın, -dı*
Gazel 237
Mısra: **4**
Vurmak, yaralamak.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāg-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

34. **urdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 251
Mısra: **6**
Vurmak, yaralamak.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni

35. **ururam:**-*ur, -am*
Gazel 266
Mısra: **8**

Geçişli f. (Eski Türk. ür-mak) E. T. Türk. ve halk ağzı. Vurmak. II Söylemek.
7. Raḳīb-i kelbi görsem der-peyüñce
8. Ururam naʿreler dilden pey-ā-pey

36. **urur:**-*ur*
Gazel 272
Mısra: **7**
Takmak, başına yerleştirmek.
7. O meh binsün diyü her gice urur
8. Ṣafaḳ çarḫ atına ḳızıl ʿabāyı

37. **urdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 281
Mısra: **6**
Vurmak, yaralamak.
5. Bizi ḳoyup niçün Leylīyi sevdüñ diyü Mecnūna
6. Derilüp bir nice raʿnā piserler urdılar taşı

38. **urdı:**-*dı*
Gazel 289
Mısra: **3**
Vurmak, yaralamak.
3. Ṣol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

39. **urmaya:**-*y, -a*
Kaside 7
Mısra: **72**
Vurmak, yaralamak.
71. Ger iʿ tidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ ṣarāb-ı nāb

40. **urmaġa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **67**
Vurmak, çarpmak.
67. Her ay başında ḥaṣmuña çengāl urmaġa
68. Ḥāẕır ider meh-i nevi cellād-ı āsumān

ū-rā:
1. **ū-rā:**
Gazel 203
Mısra: **6**
?
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

ʿurūc id-:
1. **ʿurūc idem:**-*e, -m*
Kaside 2
Mısra: **29**
Bulunduğu yerden yükselmek.
29. Nice ʿurūc idem işigüñe ki ṣubḥ-dem
30. Ol āsumānda encüm olur çeşm-i pāsbān

ʿurūc küned:
1. **ʿurūc küned:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Yükselmek.
23. Hemīşe rifʿat-i tu sūy-ı ʿālem-i ʿulvī
24. Küned ʿurūc be-sān-ı Burāḳ bī-süllem

ʿuryān ol-:
1. **ʿuryān ol:**
Gazel 148
Mısra: **6**
Soyunmak; dünya bağlarını kesmek.
5. Gün gibi şöhretüñ olmaḳ diler iseñ ey dil
6. Māh-veş dāġ urınup başı açuḳ ʿuryān ol

uṣaġ:
1. **uṣaġ:**
Gazel 209
Mısra: **10**
Hizmetçi.
9. Etfāl-i encüm içre gören gice māhı dir
10. Ṭaṣ bunda oynaṣur ḳoma oġlan uṣaġ ile

uṣaḳ:
1. **uṣaḳdur:**-*dur*
Müfret 8
Mısra: **2**
Erkek çocuk.
1. Serve kim teşbīh ider cānā bu ḳadd-i dilberi
2. Serv ḫod bir baldırı çıplaḳ uṣaḳdur Hayderi

uṣan:
1. **uṣandug:**-*dug*
Gazel 135
Mısra: **10**
Bıkkınlık gelmek.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uṣandug u cāndan bezdük

2. **uṣaña:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **4**
Vazgeçmek.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uṣaña varı varı

uṣat:
1. **uṣatmaġ:**-*maġ*
Gazel 66
Mısra: **7**
Ufaltmak, küçültmek, parçalamak.
7. Sengīn dilüñ uṣatmaġ içün ṣırça gönlümi
8. Yārān bulara birbirine vay ki çaḳdılar

uṣbuʿ-ı ṣāḫ-ı gülṣen:
1. **uṣbuʿ-ı ṣāḫ-ı gülṣen:**
Gazel 224
Mısra: **7**
Kelime Tipi: -
Gülbahçesinin şahı olan.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uṣbuʿ-ı ṣāḫ-ı gülṣen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

uṣde:
1. **uṣde:**
Gazel 90
Mısra: **12**
İşte.
11. Saña müsellem oldı diyü milket-i cemāl
12. Ey şāh-ı ḥüsn ḳākülüñ uṣde ʿalem çeker

ʿuṣṣāḳ:[FD]
1. **ʿuṣṣāḳına:**-*ı, -n, -a*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Aşıklar, gönül adamları.
3. İṣi ʿuṣṣāḳına dāʿim seḥādur
4. Bize geldükçe emmā ṭaṣ ḳayadur

2. **ʿuṣṣāḳa:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Âşıklar.
1. Birisi ṣol İmām-oġlı Muḥammed
2. Ḳaṣı mihrābdur ʿuṣṣāḳa maʿbed

3. **ʿuṣṣāḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Âşıklar.
1. ʿAlīdür birisi Ḳayṣarlu-zāde
2. Gözi ʿuṣṣāḳ ile her gün ġazāda

4. **ʿuṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **5**
Âşıklar.
5. ʿUṣṣāḳa ḳandalıġuñ ider kebkebüñ ʿıyān
6. Ṣol necmler gibi kʿola azmışlara hüdā

5. **ʿuṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 130
Mısra: **9**
Aşıklar.
9. Rāsti bu kim oldı ʿuṣṣāḳa
10. Ser-i kūyuñ Ḥicāz Ḳāsım Beg
6. **ʿuṣṣāḳı:**-*ı*
Gazel 141
Mısra: **6**
Aşıklar.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āḫāz idicek
6. Hep muḫayyer itdi ʿuṣṣāḳı nevāsı Yūsufuñ

7. **ʿuṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **6**
Aşıklar.
5. Ḳapuñı eylediler rūy-ı zerd ile teẕhīb
6. İṣigüñ olalı ʿuṣṣāḳa kıblegāh-ı cibāh

8. **ʿuṣṣāḳ:**
Gazel 222
Mısra: **1**
Aşıklar.
1. Ger gönderürse tīrini ʿuṣṣāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol ṣanemün ḳaṣı yayına

9. **ʿuṣṣāḳ:**
Gazel 259
Mısra: **5**
Aşıklar.
5. ʿUṣṣāḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

10. **ʿuṣṣāḳı:**-*ı*
Gazel 263
Mısra: **5**
Aşıklar.
5. ʿUṣṣāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

11. **ʿuṣṣāḳa:**-*a*
Gazel 266
Mısra: **12**
i. (Ar. 'āşıḳ'ın çoğul şekli 'uṣṣāḳ) Âşıklar.
11. Kimin rüsvāy ider kimini bed-nām
12. Ne ḳanlar yutdurur ʿuṣṣāḳa gör mey

uṣṭurlāb-ı ʿışḳ:
1. **uṣṭurlāb-ı ʿışḳ:**
Gazel 122
Mısra: **8**
Aşkın uzaklığı.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı ṣanuram
8. Ḫʸācedür kim var anuñ öñinde uṣṭurlāb-ı ʿışḳ

utan-:[GTS]
1. **utanup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **32**
Mahçup olmak.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

2. **utanup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **77**
Mahçup olmak.
77. Faẕluñdan utanup benüm ebkār-ı fikretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẓdan niḳāb

3. **utanup:**-*up*
Gazel 12
Mısra: **2**
Mahçup olmak.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

4. **utandur:**-*dur*
Gazel 58
Mısra: **4**
Mahçup olmak.
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

5. **utanur:**-*ur*
Gazel 179
Mısra: **12**
Mahçup olmak.
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

ʿuṭārid:[FD]
1. **ʿuṭārid:**
Mesnevi 1
Mısra: **73**
Merkür gezegeni, feleğin katibi.Arzıtilek.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

uy-:[KL]
1. **uyduḳ:**-*du, -k*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
(Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḥi uyduḳ imāma

2. **uyuban:**-*uban*
Kıt'a 3
Mısra: **8**
(Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʿim uyuban zelzeleye itmese ḫiffet

3. **uyuban:**-*uban*
Kaside 20
Mısra: **5**
Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

4. **uy:**
Gazel 162
Mısra: **10**
Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.
9. İṣigüñde secde eylerken Mesīḥī çākerüñ
10. İtlere uy didügüñ ḫoşça ḳapudur dostum

5. **uya:**-*a*
Gazel 217
Mısra: **12**

(Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.
11. Kim ki dil virdi ise dünyāya
12. Döndi şol ʿavrete kim uya ere

6. **uyma:**-*ma*
Gazel 219
Mısra: **10**
(Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.
9. Ey Mesīḥī cengi ḳo bilürsin aġındur raḳīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʾllāh aġına

7. **uyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **8**
(Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.
7. Ey rind şaña mescide gel diyü imāmun
8. Ceng itdügine ḳalma delüdür aña uyma

uyan-:[GTS]
1. **uyanmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 7
Mısra: **11**
Uyanmak.
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫᵛāb

2. **uyanur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **35**
Uyanmak.
35. Baḫtum gözi şu dem uyanur ki görem seni
36. Nergis gibi elüñde ḳadeḥ gözleriñde ḫᵛāb

3. **uyanmaġa:**-*maġa, -ġa*
Kaside 8
Mısra: **1**
Uyanmak.
1. Ḫᵛāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyūn-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār

4. **uyana:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **31**
Uyanmak.
31. Gözine ḳarşu çün ki el uram uyana ben
32. Gögsin geçürüp ister emān idüp āh u zār

5. **uyanup:**-*up*
Gazel 138
Mısra: **6**
Uyanmak.
5. Ḫālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatduḳça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

6. **uyanmaz:**-*maz*
Gazel 184
Mısra: **3**
Uykusundan kalkmak.
3. Hāy u hūy-ı ḫalḳdan cānā uyanmaz itlerüñ
4. Ben siñüp geçdükçe her biri beliñler ḫᵛābdan

uyar-:[GTS]
1. **uyarmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 6
Mısra: **36**
Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.
35. Bahār irişdi seḥer-ḫīz oluñ şabā gibi kim
36. Bizi uyarmaġa her ṣubḥ şu seper jāle

2. **uyar:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Yakmak,Uyandırmak.
35. Şeb-i ẕillet ḳarañu itdi cihānı gözüme
36. Devletüm şemʿ ini gel dest-i duʿ ā ile uyar

3. **uyarmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 45
Mısra: **16**
Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı şūr

4. **uyarmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 46
Mısra: **16**
Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.
15. Şöyle ġāfildür Mesīḥī derdmend
16. Kim anı uyarmaya āvāz-ı sūr

5. **uyara:**-*a*
Gazel 97
Mısra: **9**
Uyandırmak, uyanmak, fark etmek.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i ṣubḥgāhumuz

6. **uyarur:**-*ur*
Gazel 117
Mısra: **10**
Uyarmak, ikaz etmek.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

7. **uyarma:**-*ma*
Gazel 265
Mısra: **11**
1. -i Bir kimseye bir davranışta bulunmasını veya bulunmamasını söylemek, ikaz etmek.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḫusı

uyḫu:uyku[KL]
1. **uyḫusın:**-*s, -ı, -n*
Gazel 87
Mısra: **6**
Uyku.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutfʾile yüzine şu seper

2. **uyḫusına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **4**
Uyku.
3. Bülbül-i ʿuṣṣāḳa incindügi ol gül-bū bu kim
4. Nāle ile mānīʿ olurlar ṣabāḥ uyḫusına

3. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 265
Mısra: **1**
Uyku.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

4. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 265
Mısra: **2**
Uyku.
1. Fikr-i zülfüñ ile uçdı bu dil ü cān uyḫusı
2. Gelmese olmaz ʿaceb ḥāl-i perişān uyḫusı

5. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 265
Mısra: **4**
Uyku.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḫusı

6. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 265
Mısra: **8**
I. (< uyu-ku) 1. Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.
7. ʿUḳde-i zülfüñ ḫayāli fikrin eyler ġālibā
8. Kim bu gice bağlanupdur māh-ı tābān uyḫusı

7. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 265
Mısra: **10**
I. (< uyu-ku) 1. Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.
9. Eşk-i çeşmüm gördügince ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḫusı

8. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 265
Mısra: **12**
I. (< uyu-ku) 1. Organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḫusı

uyḫusı gel-:
1. **uyḫusı gelmiş:**-*miş*
Gazel 265
Mısra: **6**
Uyku haline yakın olmak.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

uyu-:[GTS]
1. **uyumış:**-*mış*
Kaside 2
Mısra: **7**
Uyumak.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḥ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

2. **uyur:**-*r*
Gazel 57
Mısra: **14**
Uyumak, uyku halini almak.
13. Ġafletde iken alma Mesīḥīyi eyā mevt
14. Hīç bir kişiye uyur iken el mi yoḳarlar

3. **uyumayup:**-*ma, -y, -up*
Gazel 66
Mısra: **10**
Uyumak, uyku halini almak.
9. Bu gice şaḳlamaġa Mesīḥīden ol mehi
10. Tā ṣubḥ encüm uyumayup çevre baḳdılar

4. **uyumasun:**-*ma, -sun*
Gazel 265
Mısra: **3**
Uyumak, uyku halini almak.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḫusı

uyuḳla-:[GTS]
1. **uyuḳlasa:**-*sa*
Gazel 15
Mısra: **9**
Oturduğu yerde hafif uykuya dalmak.
9. Ṭañ mı Mesīḥī nergis uyuḳlasa her seḥer
10. Kʿuyutmaz anı erteye dek nāle-i kuʿayb

ʿuyūn-ı ezhār:
1. **ʿuyūn-ı ezhār:**
Kaside 8
Mısra: **1**
Çiçeklerin gözleri.
1. Ḫᵛāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyūn-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār

uyur-:[BA]
1. **uyura:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **9**
Gaflet içinde olmak, bilmemek.
9. Gel başuñı ḳo dizüme daḥi uyura ur
10. Nāzıklig ile büseñ alayın beni ṭuyma

uza:[BA]
1. **uzadı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **64**
Bir şeyi büyütmek, ilerletmek.
63. Çıḳsun ḥişār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

uzat-:[GTS]
1. **uzadam:**-*am*
Kaside 16
Mısra: **69**
Uzatmak.
69. Sūsen gibi çün kim uzadam medḥüne ben dil
70. Aġzını yumar ġonca gibi bülbül-i güyā

2. **uzadur:**-*ur*
Gazel 146
Mısra: **2**
Uzatmak.
1. Yüz bulup ger idine ḥaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

3. **uzadur:**-*ur*
Gazel 224
Mısra: **7**
Uzatmak.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uşbuʿ-ı şāḫ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

4. **uzadur:**-*ur*
Gazel 241
Mısra: **5**
Uzatmak.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥafʿüstine
6. Ḥükm itse küfrine nʿ ola ḫaṭṭuñ kitāb ile

uzaḳ dur-:
1. **uzaḳ durur:**-*ur*
Gazel 68
Mısra: **10**
Uzak olmak.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

uzat-:[GTS]
1. **uzatma:**-*ma*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Bir meseleyi gereğinden fazla dillendirmek.

9. Ḥaḳ muntaẓırdur eylemege ḥācetüñ ḳabūl
10. Uzatma ey Mesīḥī duʿānı temām ḳıl

2. **uzatmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 7
Mısra: **69**
Bir şeyi vermek için birine yöneltmek. Eli bir yere yöneltmek.
69. Destār-ı şubḥ-ı reʾyüñ elin ger uzatmasa
70. Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden āfītāb

3. **uzatma:**-*ma*
Kaside 17
Mısra: **93**
Bir meseleyi gereğinden fazla dillendirmek.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

4. **uzatdı:**-*dı*
Gazel 226
Mısra: **6**
Uzatmak.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḥaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

uzun:[GTS]
1. **uzun:**
Gazel 255
Mısra: **6**
Uzun.
5. ʿĪd gününde nice diñleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳıṣṣası uzun oldı

uzun ol-:
1. **uzun olurdı:**-*ur, -dı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olmak, çok sürmek.
3. Söz açsam ḥüsninüñ bir hiṣṣesinden
4. Uzun olurdı Yūsufʿḳıṣṣasından

Ü

Üç:[GTS]
1. **üç:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Sayı sıfatı, üç.
3. İki üç defʿa ki timār aldum
4. Görmedüm menfaʿatini biʾz-ẕāt

2. **üç:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Sayı sıfatı, üç.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẕarruʿ üçinci ẕem

3. **üç:**
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Sayı sıfatı, üç.
1. Şāʿirün birisi getürürdi
2. Ḳalemün incesinden üç boġun

4. **üç:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Sayı; üç.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḥāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

üçinci:[GTS]
1. **üçinci:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẕarruʿ üçinci ẕem

2. **üçincisini:**-*s, -i, -n, -i*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

üf it-:
1. **üf ider:**-*er*
Gazel 119
Mısra: **10**
Üflemek.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı şubḥ silüp süpürür beni ider üf

üftāde:[FD]
1. **üftādelere:**-*ler, -e*
Kaside 15
Mısra: **45**
Far. 1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḥʿār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

2. **üftāde:**
Gazel 76
Mısra: **3**
Far. 1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.
3. Ser-i zülfüñ gibi üftāde olsun
4. Ol āşüfte ki ruḥsār ʿāşıḳıdur

3. **üftāde:**
Gazel 228
Mısra: **10**
Far. 1. Düşmüş. 2. Düşkün. 3. Âşık.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

ümit-:[FD-KL]
1. **ümid:**
Kaside 18
Mısra: **51**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
51. Sen serv-ḳad gelür diyü her gün ümid ile
52. Gülşende nice nice çeker intiẓār serv

2. **ümīde:**-*e*
Gazel 97
Mısra: **6**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
5. Ḳatlan başını yarayın anuñ dimiş ḥabīb
6. Üş ol ümīde aġdı havāya külāhumuz

3. **ümidine:**-*i, -n, -e*
Gazel 213
Mısra: **7**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline ẓarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʾetde misl-i sürmedān ġonca

4. **ümid:**
Gazel 261
Mısra: **6**
Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

ümīd-i vuşlat:
1. **ümīd-i vuşlatuñ:**-*uñ*
Gazel 34
Mısra: **3**
Sevgiliye kavuşma ümidi.
3. Hecrüñden āfet oldı çün baña ümīd-i vuşlatuñ
4. Ben şimdi bildüm intiẓār olduġın ölümden eşed

ümmet:[KL]
1. **ümmeti:**-*i*
Murabba 2
Mısra: **7**
Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk.
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḥużūr-ı ḥāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

ümmī:[FD]
1. **ümmīler:**-*ler*
Gazel 47
Mısra: **9**
Anasından nasıl doğmuş ise öyle kalmış okuma yazma bilmeyen (kimse)
9. Elīf-bā bilmeyen ümmīler oḳur
10. Cemālüñ muṣḥafından sūre-i Nūr

ümmīd:[KL]
1. **ümmīde:**-*e*
Gazel 234
Mısra: **9**
Far. Umma, umuş, emel.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

ümmīd-i in:
1. **ümmīd-i in:**
Müfret 13
Mısra: **1**
Azalan ümit.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

ürk-:[GTS]
1. **ürkütdi:**-*üt, -di*
Gazel 237
Mısra: **6**
Korkmak.
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḥaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

ürül-:[TS]
1. **ürülürse:**-*ür, -se*
Kaside 8
Mısra: **29**
1. Üfürülmek, üflenmek.
29. Ṣūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Ṣavt-ı cū zemzeme-i sāz u ser-āġāz-ı hezār

üş-:[KL-GTS]
1. **üşüp:**-*üp*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Üşüşmek, toplanmak.
7. Üşüp mey sohbetin itdüklerince
8. Dil-i nālānumı sāzende eyle

2. **üşdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **8**
Toplanıvermek, üşüşmek.
7. İçmezlenürdi meclis-i gülşende ġonca līk
8. Şebnemler üşdi ḳoydı anuñ aġzına şarāb

3. **üşer:**-*er*
Gazel 104
Mısra: **8**
Üşüşmek, toplanmak.
7. Ḳand-ı lebüñ anuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
8. Yoḳ müşterisi baḳagöresin üşer meges

4. **üşer:**-*er*
Gazel 105
Mısra: **6**
Üşüşmek, toplanmak.
5. Ḳandı lebüñ şunuñ gibi bī-ḳıymet itdi kim
6. Yoḳ müşterisi baḳagörürsin üşer meges

5. **üşürdi:**-*ür, -di*
Gazel 136
Mısra: **1**
Üşüşmek, toplanmak.
1. Sinek üşürdi ḥelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

6. **üşer:**-*er*
Gazel 154
Mısra: **10**
Üşüşmek, toplanmak.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Güyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

7. **üşüp:**-*üp*
Gazel 208
Mısra: **10**
Üşüşmek, toplanmak.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesīḥī ey şanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

8. **üşer:**-*er*
Gazel 226
Mısra: **2**
Çokça toplanmak, üşüşmek.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Ṣan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

9. **üşer:**-*er*
Gazel 226
Mısra: **7**
Üşüşmek, toplanmak.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Ṣol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

10. **üşüp:**-*üp*
Gazel 251
Mısra: **5**
Üşüşmek, toplanmak.
5. ʿĀşıḳa sögdi raḳīb üşüp anı dögdiler
6. Bī-güneh sögdügiçün urdılar aña sögeni

11. **üşüp:**-*üp*
Gazel 287
Mısra: **2**
Üşüşmek, toplanmak.
1. Aç ḳoduġıçün ḳarşu o maḥbūb cihānı
2. Birḳaç kişi üşüp boġa yazduḳ ramazānı

Üşen-:[GTS]
1. **üşendi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **37**
Erinmek.
37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḥazāndan
38. Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥiṣār serv

2. **üşenüp:**-*üp*
Gazel 245
Mısra: **7**
Korkmak, çekinmek.
7. Nergisüñ gözi ile ḫāruñ dilinden üşenüp
8. Bağlamış gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

üst:|GTS|
1. **üstine:**-*i, -n, -e*
Murabba 2
Mısra: **27**
Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.
27. Çarḫ otaḳ ḳurdı gülistān üstine günlük seḥāb
28. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **üstine:**-*i, -n, -e*
Murabba 2
Mısra: **33**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
33. Ebr gülzār üstine her ṣubḥ gevher-bār iken
34. Nefḥa-ı bād-ı seḥer pür-nāfe-i Tātār iken

3. **üstinde:**-*in, -de*
Gazel 2
Mısra: **1**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Ṣan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i ṣeydā

4. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 3
Mısra: **42**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
41. Düşmenüñ gözine dünyāyı ḳaranu itmege
42. Üstine giceyle encümden çeker leşker hilāl

5. **üstüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 7
Mısra: **46**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye ṣalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

6. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **16**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
15. Fāḫte çün ki elinde büyümişdür servüñ
16. Üstine medḥ oḳıyup olsa hevā-dārı ne var

7. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **26**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
25. Dikdi çün maṣrabasın ṣāḥ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

8. **üstine:**-*in, -e*
Kaside 10
Mısra: **26**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḥancer nesīm

9. **üstinde:**-*in, -de*
Kaside 10
Mısra: **45**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭoprağı üstine ceng eyler nesīm

10. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 10
Mısra: **46**
Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭoprağı üstine ceng eyler nesīm

11. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 10
Mısra: **59**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
59. Gel bu ḥᵛān-ı medḥüñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

12. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **5**
Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.
5. Gāh oḳınurken leb-i yār üstine şīrīn ġazel
6. Gāh şīrāne naẓar eylerken ol çeşm-i ġazāl

13. **üstinde:**-*in, -de*
Kaside 15
Mısra: **30**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣṭar

14. **üstinde:**-*in, -de*
Kaside 16
Mısra: **1**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Ṣan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i ṣeydā

15. **üstinde:**-*in, -de*
Kaside 17
Mısra: **13**
Yukarı, bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.
13. Fikr itmeyeydi arḳası üstinde güllerin
14. Her ṣubḥ-demde gözleri olmazdı jāle-bār

16. **üstine:**-*in, -e*
Kaside 17
Mısra: **16**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

17. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 17
Mısra: **51**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
51. Ne diyeyin bir at durur ol kʿ anuñ üstine
52. Çaḳ buñ deminde düşmenüñi göreyin süvār

18. **üstümdeki:**-*üm, -de, -ki*
Gazel 34
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
1. Ger ben ölicek kabrümi seyr ide ol şimşād-kad
2. Serv-i revānlar bitüre üstümdeki ḫāk-i laḥad

19. **üstündeki:**-*in, -de, -ki*
Gazel 36
Mısra: **5**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
5. Ḳaşlarunla lebüñ üstündeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

20. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 90
Mısra: **10**
Üzerine.
9. Ḫaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

21. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 94
Mısra: **4**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Leşker-i ġamla göñül sulṭān-ı ʿışḳ olmış durur
4. Kʿāh-ı āteş-nāki üstinde ḳızıl otaġıdur

22. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 101
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
5. Nice duʿā-yı vaṣl-ı kemān-ebrū ḳılalum
6. Düşmez nişāne üstine çünkim bu tīrümüz

23. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 141
Mısra: **9**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

24. **üstinde:**-*in, -de*
Gazel 150
Mısra: **10**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
9. Ḥasret-i kaddüñ ile ger bu Mesīḥī vire cān
10. Ḳabri üstinde bite serv-i ḫırāmān-şekil

25. **üstinde:**-*in, -de*
Gazel 170
Mısra: **3**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ gūyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḥüsn

26. **üstinde:**-*in, -de*
Gazel 209
Mısra: **11**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

27. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 225
Mısra: **1**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
1. Göñlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

28. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 225
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
1. Göñlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

29. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 225
Mısra: **4**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey ṣabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaṣr-ı Şīrīn üstine

30. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 225
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
5. Dirligümde ḳılmadum ḥod ḫāk-i pāyuñ kesbini
6. Öldügümde basasın bārī ḳadem sin üstine

31. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 225
Mısra: **8**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
7. Ḳāmet-i raʿnāña ḳarşu āh itdürme baña
8. Bād-ı berd irişmesün ol serv-i sīmīn üstine

32. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 225
Mısra: **10**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaṣdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

33. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **1**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Ṣan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

34. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **2**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
1. Cemʿ olur her gice encüm māh-ı tābān üstine
2. Ṣan üşer pervāneler şemʿ-i şebistān üstine

35. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **4**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

36. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

37. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **8**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
7. Başuma üşer beni gördükçe kūyuñ itleri
8. Ṣol gedālar gibi kim cemʿ ola ḳurbān üstine

38. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **10**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
9. Ḳapuña vardı fīġān ile Mesīḥī gūyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

39. **üstine:**-*n, -e*
Gazel 25
Mısra: **4**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
3. Ḫāk-i pāyuñ ḥakı ger noḳṭa-ı ḫālüñ görse
4. İdinür idi anı sūfī başı üstine tāc

40. **üstinde:**-*n, -de*
Gazel 153
Mısra: **8**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
7. Hecr-i ḫaṭṭuñla ne çekdügümi şerḥ eylemege
8. Ḳabrüm üstinde benüm bir dil ola her çemenüm

41. **üstindeki:**-*de, -ki*
Kaside 3
Mısra: **23**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
23. Ḥalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

42. **üstinde:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
7. Ruḥuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

43. **üstinde:**
Gazel 200
Mısra: **9**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
9. Ruḥuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz şuya cādū

44. **üstinde:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

45. **üstinde:**
Gazel 273
Mısra: **11**
Üzerinde, bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.
11. Ruḥuñ üstinde zülfüñ ārzūsı
12. Havāya tābiʿ itmişdür hümāyı

46. **üstine:**
Kaside 4
Mısra: **43**
Üzerine.
43. Sikke-i nām-ı şerifüñ ursalar seng üstine
44. Ġālibā sīm ü zere ḳalmazdı ayruḳ ıḥtirā

47. **üstine:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Üzerine.
3. Nigār üstine biz ḳondurmazuz ḳıl
4. Miyānına nicesi diyelüm mū

48. **üstine:**
Gazel 200
Mısra: **11**
Üzerine.
11. Nigār üstine biz ḳodurmazuz ḳıl
12. Miyānına nicesi diyelüm mū

49. **üstine:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Üzerine.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥafʿ üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʿ ola ḥaṭṭuñ kitāb ile

50. **üstine:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Üzerine.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥakḳak yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḥaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

51. **üstüñe:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Üzerine.
5. Üstüñe şular seper çeşmüm sen açmazsın gözüñ
6. Nergisüñüñ şol ḳadar gelmiş ferāvān uyḫusı

üstāt:[KL]
1. **üstādlar:**-*lar*
Gazel 141
Mısra: **7**
Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukûfu bulunan kimse.
7. Andururs bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü şadāsı Yūsufuñ

2. **üstād:**
Gazel 146
Mısra: **5**
Öğretici, öğretmen.
5. Cān u dil almada ġamzeñ daḫi üstād geçer
6. Līkin olmışdur o şanʿatda ser-āmed kākül

3. **üstādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 207
Mısra: **4**
Far. 1. Öğretici, muallim. 2. Mahir, vukûf-ı tâm sahibi.
3. ʿArıżuñ nakşın ne tezyin eylemiş nakḳāş kim
4. Āb-destin rūşen itmiş āferin üstādına

4. **üstād:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Far. 1. Öğretici, muallim. 2. Mahir, vukûf-ı tâm sahibi.
7. Etfāl-i müjeñ çeşmüñe şāgirdlik eyler
8. Kʿanlardan ol üstād durur mekr ü fitende

5. **üstād:**
Gazel 248
Mısra: **2**
Far. 1. Öğretici, muallim. 2. Mahir, vukûf-ı tâm sahibi.
1. Leblerüñ kim nice ḫusrevleri Ferhād itdi
2. ʿIşḳ içinde beni Ferhāddan üstād itdi

üstād ol-:
1. **üstād olur:**-*ur*
Gazel 72
Mısra: **5**
Bir işte usta olmak.
5. Ne ḫoş üstād olur cerrāh-ı ġamzeñ
6. Kiʿırḳdan neşterıyle ḳan uğurlar

üstād-ı selef:
1. **üstād-ı selef:**
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Ataların üstadı.
1. Gerçi tīġ-i zebān ile ṭutmış
2. Mülk-i maʿnāyı üstād-ı selef

üstād-ı siḥr-i sāmirī:
1. **üstād-ı siḥr-i sāmirī:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Hz. Musa, Tûr-i Sina'da, Allah'la konuşmaya gittiğinde, topraktan bir buzağı yapıp "İşte Musa'nın aradığı Allah" diye ona taptırmaya kalkışan kişinin sihr üstadı.
1. Ey ruḥuñ üzre ḥaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

üste vir-:
1. **üste virüp:**
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
Dünya ehli olmak, dünyayı düşünmek.
11. Cānını üste virüp ʿāḳıl olan
12. Degişür āḫirete dünyāyı

üstine yürü-:
1. **üstine yüridi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **63**
Yıldırmak, korkutmak amacıyla saldıracakmış gibi yapmak veya saldırmak.
63. Yüridi miskīn Mesīḥī üstine ḳış leşkeri
64. Ḳaça ḳaça ṭapuñı idindi ey server naşīr

üstüḫvān:[KL]
1. **üstüḫvān:**
Kaside 2
Mısra: **66**
Kemik.
65. Dīvānuñ içre beẕl olıcaḳ ḫalḳa niʿmetüñ
66. Cevv-i havāda mürġ-i hümā umar üstüḫvān

üstüḫᵛān:
1. **üstüḫᵛān:**-*um, -ca*
Kaside 14
Mısra: **24**
Kemik.
23. Żaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

2. **üstüḫᵛān:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Kemik.
43. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
44. Ḳabrüm üzre şemʿ-i kāfūrī ola her üstüḫᵛān

3. **üstüḫᵛān:**
Kaside 14
Mısra: **50**
Kemik.
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫᵛān

4. **üstüḫᵛānumı:**-*um, -ı*
Kaside 17
Mısra: **91**
Kemik.
91. Nevmīd eyleme beni kim üstüḫᵛānumı
92. Cev gibi pāre pāre ḳılur ṭaʿn-ı her ḫimār

5. **üstüḫᵛānuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 21
Mısra: **5**
Kemik.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫᵛānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

6. **üstüḫᵛānın:**-*ın*
Gazel 24
Mısra: **12**
Kemik.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫᵛānın ala vāris

7. **üstüḫᵛān:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Kemik.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Gūyā bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛān atar

8. **üstüḫᵛān:**
Gazel 93
Mısra: **14**
Kemik.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫᵛān ḫancer

9. **üstüḫᵛāndan:**-*dan*
Gazel 103
Mısra: **6**
Kemik.
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫᵛāndan ʿacabā şol ḳuşa kim yapdı ḳafes

10. **üstüḫᵛānumdan:**-*um, - dan*
Gazel 103
Mısra: **10**
Kemik.
9. Āl-i ṭūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫᵛānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

11. **üstüḫᵛānum:**-*um*
Gazel 123
Mısra: **6**
Kemik.
5. Nicesi şermsār olmayayın ben itlerüñden kim
6. Ölürsem anlara lāʿık tenümde üstüḫᵛānum yoḳ

12. **üstüḫᵛān:**
Gazel 179
Mısra: **2**
Kemik.
1. żaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

13. **üstüḫᵛān:**
Gazel 180
Mısra: **8**
Kemik.
7. Ḫāk olursa şevḳ-i ruḥsāruñla cism-i sūḫtem
8. Ḳabrüm içre şemʿ-i kāfūr ola her bir üstüḫᵛān

14. **üstüḫᵛān:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Kemik.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫᵛān

15. **üstüḫᵛānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 216
Mısra: **10**
Kemik.
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫᵛānına

16. **üstüḫᵛānuma:**-*um, -a*
Gazel 239
Mısra: **4**
Kemik.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫᵛānuma

17. **üstüḫᵛān:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Kemik.
7. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫᵛān gibi
8. Ḳaçardı benden ol şanem āhū-yı vaḥşi-vār

üstüḫᵛān-veş:

1. **üstüḫ˅ān-veş:**
Gazel 110
Mısra: **6**
Kemik gibi. (Köpeklerin yemeği en sevdiği madde).
5. Gördükçe beni cenge düşer kūyuñ itleri
6. Ortalarında ben ḳaluram üstüḫ˅ān-veş

üstüñe ditre-:
1. **üstüñe ditrer:**-*r*
Gazel 145
Mısra: **6**
Üstüne titremek, özen , ilgi göstermek.
5. Gülşen-i ḥüsnüñden itdükçe güẕer bād-ı ṣabā
6. Reşk idüp pirāhenüñ-veş üstüñe ditrer gönül

üş-:
1. **üşüb:**
Kaside 2
Mısra: **72**
Yol olmak.Üşüşmek.
71. Telḫ itmege ḳıtālde ʿayşını düşmenüñ
72. Acı dil urur üşüb aña ḫançer ü sinān

üveys beg:
1. **üveys beg:**
Kaside 14
Mısra: **18**
-özel isim-.
17. Lāʾik-i sancaḳ şecāʿat milketinün serveri
18. Çāşnīgīr başı Üveys Beg ḫażret-i maḳbūl-ı Hān

üz-:[TS]
1. **üzilüp:**-*il, -üp*
Kaside 20
Mısra: **36**
1. Koparmak, kırmak, kesmek, bozmak, ayırmak, uzaklaştırmak. 2. Yüzmek.
35. Bozılup ṣoḥbeti götürdi ayaġı sāḳi
36. Üzilüp gerdeni götürdi ḳopuzı ṭanbūr

2. **üzüşdi:**-*üş, -di*
Gazel 249
Mısra: **2**
Bir şeyi çekmek, gerip çekiştirmek, koparmak.
1. Sünbüllerüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

üzeri:[GTS]
1. **üzerine:**-*n, -e*
Gazel 111
Mısra: **6**
Üzeri; üstü.
5. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
6. Māh-ı nev-i naʿlçeñi yüz üzerine baş

üzre:
1. **üzre:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Üzere.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

2. **üzre:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Üzere.
3. O ḳāmet üzre ol ḥurşid-şüret
4. Ḳıyāmet güni gibi pür-ḫarāret

3. **üzre:**
Kaside 2
Mısra: **48**
Üzere.
47. Dergāhını gözetmege her gice ṣubḥa dek
48. Olur nücūm saṭḥ-ı felek üzre dide-bān

4. **üzre:**
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Üzerine.
5. Gökde görinen şaʿşaʿa şanmañ gözi üzre
6. Parmaḳ ḳodı çarḫ eyleyüp emrüñe iṭāʿat

5. **üzre:**
Kaside 5
Mısra: **49**
Üzere.
49. Ger murāduñ üzre deprenmezse eflāk ü nücūm
50. Çarḫ aşaġa geçsün encüm içine girsün ḳırān

6. **üzre:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Üzere.
31. Meger ki remil ider niyet eyleyüp güle kim
32. Ṣaḥāʿif-i varaḳ üzre nuḳaṭ döker jāle

7. **üzre:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Üzere.
37. Pür itdi bāġ-ı cihānı fiġān-ı mürg-i seḥer
38. Ki güller üzre niçün böyle köp düşer jāle

8. **üzre:**
Kaside 6
Mısra: **48**
Üzere.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʿideler üzre ṭuz eker jāle

9. **üzre:**
Kaside 6
Mısra: **59**
Üzere.
59. Nihāl-i rifʿati üzre belürsüz ola ḳamu
60. Eger ḥabāb-ı felekçe olursa her jāle

10. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **39**
Üzere.
39. Cām-ı ṣabūhī üzre ruḫuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki ṣaldı ṣafaḳ üzre āfitāb

11. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Üzere.
39. Cām-ı ṣabūhī üzre ruḫuñ ʿaksi gūyiyā
40. Pertev durur ki ṣaldı ṣafaḳ üzre āfitāb

12. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Üzere.
51. Ṣadrā sen ol süvār-ı meyādīn-i faẓlsın
52. K˃olduñ sipihr üzre hilāl ile hem-rikāb

13. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Üzere.
55. Bir kerre menʿ ideydüñ eger aḳmasun diyü
56. Mismār olurdı taḫta-ı āb üzre her ḥabāb

14. **üzre:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Üzere.
11. Güş-ı māhīye ṭaḳar ṣanki gümüşden ḥalḳa
12. Nāzil olduḳça şu üzre ḳaṭarāt-ı emṭār

15. **üzre:**
Kaside 8
Mısra: **25**
Üzere.
25. Dikdi çün maşrabasın ṣāḥ-ı gül üzre ġonca
26. Her ṭarafdan derilüp nāvek arar üstine ḫār

16. **üzre:**
Kaside 8
Mısra: **53**
Üzere.
53. Medḥüñ oḳudugı çün kürsī-i eşcār üzre
54. Muḳrı-i ḳumrıyı el üzre ṭutar serv ü çenār

17. **üzre:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Üzere.
13. ʿĀrızı naḳşını taḥrīr itmege ol gül-rūḫuñ
14. Ṣafḥa-ı āb üzre ḳılmış mevcden mısṭar nesīm

18. **üzre:**
Gazel 12
Mısra: **9**
Üzere.
9. Deryā-yı eşküm üzre benüm oñmaduḳ başum
10. Bād-ı hevā ile ṭoludur nitekim ḥabāb

19. **üzre:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Üzerinde.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

20. **üzre:**
Kaside 14
Mısra: **53**
Üzerinde.
53. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören ṣanur
54. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh--ı kehkeşān

21. **üzre:**
Kaside 16
Mısra: **27**
Üzere.
27. Ḫālüñ ḳo öginsün ṭudaġuñ üzre ki şimdi
28. Āyīne olupdur megese şehd-i muṣaffā

22. **üzre:**
Kaside 17
Mısra: **24**
Üzere.
23. Yoḳ ḳuyruġında bir ḳılı tā kim yapam duzaġ
24. Ölüsi üzre eylemege ḳarġalar şikār

23. **üzre:**
Kaside 18
Mısra: **44**
Üzere.
43. Ḳaddüñe irmedin ölicek bitüre benüm
44. Ṭopraġum üzre Ḫāliḳ-i perverdgār serv

24. **üzre:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Üzere.
31. Nebāt u maʿden ü ḥayvān degül hemān ḫāṣā
32. Bu ḥālet üzre durur gerdiş-i sinīn ü şühūr

25. **üzre:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Üzere.
7. Çün ḥaddüñ üzre ḥaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār ṣafḥasını nice ḳaralar

26. **üzre:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Üzere.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḫālüñ noḳta ḳor zaḥmet düşer

27. **üzre:**
Gazel 80
Mısra: **5**
Üzere.
5. Lebüñ üzre ṣanasın caʿd-ı zülfüñ
6. Aşılmış ber-der-i meyḫāne çenber

28. **üzre:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Üzerine.
1. Ne ṭoprak üzre ki miḥrāb o naʿl ü ol süm ider
2. Muhibbi secde-i şükr içre kendüyi güm ider

29. **üzre:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Üzerine.
11. Ḥaşirde kim biñ ayak ṭura bir ayak üzre
12. Eline ayaḳ alup ol daḥı terennüm ider

30. **üzre:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Üzere.
9. Her kim ki mısṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher ṣanur

31. **üzre:**
Gazel 83
Mısra: **10**
Üzere.
9. Her kim ki mısṭar üzre Mesīḥī sözin göre
10. Ebrīşim üzre dizilü dürr ü güher ṣanur

32. **üzre:**
Gazel 93
Mısra: **14**
Üzere.
13. Beni çü defn idesin ḫāke bīḫ-i sūsen-veş
14. Mezārum üzre görine her üstüḫ˅ān ḥancer

33. **üzre:**
Gazel 114
Mısra: **3**
Üzere.
3. Âferin eflāk üzre mihre kim
4. Feṭḥ ider bir ṭop ile bunca ḳılāʿ

34. **üzre:**
Gazel 131

Mısra: **8**
Üzere.
7. Cān-ı şīrīnden geçe Ḫusrev daḥi Ferhād-veş
8. Ger nihāl-i ḳaddüñ üzre göre taşvirüñ senüñ

35. **üzre:**
Gazel 169
Mısra: **8**
Üzere.
7. Şevḳ-i ruḫsāruñla ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı dūzaḫ üzre hāẕihi cennāt-ı ʿadn

36. **üzre:**
Gazel 171
Mısra: **3**
Üzere.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfíne naẓar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

37. **üzre:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Üzere.
5. Bāġda yer bulımaz sen serve ḳılmaġa naẓar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

38. **üzre:**
Gazel 181
Mısra: **11**
Üzere.
11. Rāh-ı āteş-tābuñ üzre eşkümi gören şanur
12. Kārbān-ı encüm ile ṭoldı rāh-ı kehkeşān

39. **üzre:**
Gazel 204
Mısra: **10**
Üzere.
9. Şehīd iderse Mesīḥīyi hecr-i tīġ-i müjeñ
10. Ḳılıç gibi görine ḳabri üzre cümle giyāh

40. **üzre:**
Gazel 212
Mısra: **11**
Üzere.
11. Naṭʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḫaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

41. **üzre:**
Gazel 214
Mısra: **1**
Üzere.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

42. **üzre:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Üzere.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

43. **üzre:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Üzere.
3. Yaṣduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

44. **üzre:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Üzere.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü göñlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

45. **üzre:**
Gazel 214
Mısra: **8**
Üzere.
7. Deryāda şu kim Ḫıżrı diler kʿide temāşā
8. Ḳılsun ḫaṭ-ı sebzüñe naẓar eşk-i ter üzre

46. **üzre:**
Gazel 214
Mısra: **10**
Üzere.
9. Şehd-i lebi üstinde ol üç ḫāl Mesīḥi
10. Şol noḳṭalarada döndi ki ḳorlar şeker üzre

47. **üzre:**
Gazel 236
Mısra: **7**
Üzere.
7. Yazılmış tīgüñ üzre ser-güzeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

48. **üzre:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Üst, üstünde, üzerinde.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḥarc itdi ḳamu mā-meleki

49. **üzre:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Üzere.
1. Ey ruḫuñ üzre ḫaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

üzre ol-:
1. **üzre olur:**-*ur*
Gazel 113
Mısra: **6**
Üstünde olmak.
5. Lüʾlüʾ dişüñüñ naẓmını derc eyledügümce
6. Silk-i suḥanum üzre olur şan güher elfāẓ

üzül-:[İP]
1. **üzülme:**-*me*
Gazel 228
Mısra: **4**
Üzülmek, hüzünlenmek.
3. Çün ḫaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

V

vā:[İP]
1. **vā:**
Gazel 163
Mısra: **10**
(Ar.) Vay, vah, yazık.Acı, üzüntü,elem, ıstırap ifade etmek için kullanılır.
9. Mesīḥī ḫaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

2. **vā:**
Gazel 229
Mısra: **14**
(Ar.) Vay, vah, yazık. Acı, üzüntü,elem, ıstırap ifade etmek için kullanılır.
13. Ey Mesīḥī lī maʿa ʿllāhaz çü şeksüz şübhesüz
14. Bir nefes ansuz olursaḳ vā bize eyvā bize

vācib:[İP]
1. **vācib:**
Gazel 233
Mısra: **18**
Yapılması gerekli olan.
17. Ḳapuña varduḳça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

vaʿde:[FD]
1. **vaʿde:**
Gazel 132
Mısra: **7**
1. Söz, vaat. 2. Zaman belirtilmemiş tarih.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

2. **vaʿdeler:**-*ler*
Gazel 163
Mısra: **5**
Söz, vaat.Bie iş için önden belirtilen zaman.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʾola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

vāfir:
1. **vāfir:**
Mesnevi 1
Mısra: **31**
Fazla, çok.
31. Şu deñlü vāfir aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

2. **vāfır:[MT]**
Kaside 11
Mısra: **15**
Fazla, çok.Bol,bereketli.
15. Gerçi vāfır akçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

3. **vāfir:**
Gazel 234
Mısra: **11**
Fazla, çok.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Akçesi olanları ceb gibi alur yanına

vaḥş:
1. **vaḥş:**
Gazel 255
Mısra: **13**
İnsandan kaçan, ehlî olmayan, yabânî hayvan; tenhâ, ıssız, boş yer.
13. Şāh-ı ʿışḳam ki baña vaḥş ile ṭayr oldı sipāh
14. Beni şaḥrāda görüp dime bu Mecnūn oldı

vaḥş ü ṭuyūr:
1. **vaḥş ü ṭuyūr:**
Kaside 20
Mısra: **12**
Korkunç, yabani kuşlar.
11. Sensin ol ḫirmen-i luṭf u kerem ü cūd u seḫā
12. Niʾmet-i cūduñ ile oldı ġanī vaḥş ü ṭuyūr

vaḥşi:[GTS]
1. **vaḥşi:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.
1. Ṣayd iderse nʾola ol āhūyı her vaḥşi ded
2. Çünki ekser güneşe menzil olur burc-ı esed

vāʿız:[KL]
1. **vāʿız:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Ar. Vaaz eden, nâsıh.
5. Baña nuṣḥı tekellüf itme vāʿız
6. Ki divāne olan olmaz mükellef

2. **vāʿiẓ:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Ar. Vaaz eden, nâsıh.
11. Biz kūy-ı yār içindeyüz ey vāʿiẓ ebsem ol
12. Ḳorḳutma cennet ehlini nār-ı ʿaẕāb ile

3. **vāʿiẓi:**-*i*
Gazel 255
Mısra: **5**
Ar. Vaaz eden, nâsıh.
5. ʿĪd güninde nice dilleyelüm vāʿiẓi kim
6. Oruc ayından anuñ ḳışşası uzun oldı

vāʿıẓ-ı şehri:
1. **vāʿıẓ-ı şehri:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Şehrin vaaz edeni, zahit.
7. Vāʿıẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

vaḳār:[MT]
1. **vaḳāruñla:**-*u, -ñ, -la*
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Ağırbaşlılık, temkinlilik.Sabır.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʾim uyuban zelzeleye itmese ḫiffet

2. **vaḳārı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **51**
Ağırbaşlılık, temkinlilik.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

3. **vaḳāruña:**-*uñ, -a*
Kaside 13
Mısra: **39**
Ağırbaşlılık, temkinlilik.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

vaḳār-ı ragbet:
1. **vaḳār-ı ragbet:**
Kaside 9
Mısra: **67**
Ağır başlılık arzusu.
67. Bu dem ki mātem-i cūd u vaḳār-ı ragbet içün
68. ʿArāʾis-i kelimātum giyüp durur ḳara şāl

vāḳıa:[KL]
1. **vāḳıa:**
Gazel 265
Mısra: **10**
i. (Ar. vāḳi‘ “vukū bulan”dan vāḳı‘a) 1. Olmuş olan şey, geri çevrilmesi mümkün olmayan olay, olgu.
9. Eşk-i çeşmüm gördüginçe ḫᵛāb-ı nāz eyler gözüñ
10. Merdüme ṭatlu gelür vāḳıa bārān uyḫusı

vāḳıʿā:
1. **vāḳıʿā:**
Gazel 89

Mısra: **4**
Ar. 1. Hadise. 2. Rüya, düş: vâkı'asında görmüş ki. Cem'i: vâkı'ât.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

2. **vāḳıʿa:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Ar. 1. Hadise. 2. Rüya, düş: vâkı'asında görmüş ki. Cem'i: vâkı'ât.
1. Ḳıldı ruḥsāruñ ḥayāli çeşm-i pür-nemde durag̱
2. Vāḳıʿā deryāda bulınmak gerekdür şeb-çerāg̱

3. **vāḳıʿa:**
Gazel 233
Mısra: **14**
Gerçek, gerçi, her ne kadar.
13. Laʿlüñi yād eylerem ḳılduḳça kūyuñdan güẕer
14. Vāḳıʿā mey-ḫᵛār olur ekser varanlar Kaʿbeye

vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā:
1. **vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā:**
Kaside 16
Mısra: **34**
Öbür dünya gerçeği.
33. Ol āṣaf-ı sulṭān-ı cihān kʿ aña olupdur
34. Maʿlūm bugün vāḳıʿa-ı ʿālem-i ferdā

vāḳıʿa-ı kübrā:
1. **vāḳıʿa-ı kübrāyı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
Büyük olay.
13. Bilmezem kim nice taʿīr ideyin
14. Saña bu vāḳıʿa-ı kübrāyı

vaḳit:[GTS]
1. **vaḳtidür:**-*i, -dür*
Kaside 10
Mısra: **52**
Çağ, zaman, devir.
51. Fāżılā ḥummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

2. **vaḳt:**
Gazel 147
Mısra: **3**
Çağ, zaman, devir.
3. Ḫaṭṭuñ beni ne vaḳt irüp öldüre kim bilür
4. Kʿ irişmelü olınca irer nā-gehān ecel

3. **vaḳtin:**-*in*
Gazel 233
Mısra: **1**
Çağ, zaman, devir.
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārname yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿ beye

4. **vaḳt:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Çağ, zaman, devir.
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

5. **vaḳt:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Çağ, zaman, devir.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

6. **vaḳt:**
Gazel 254
Mısra: **9**
Çağ, zaman, devir.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

7. **vaḳtindür:**-*i, -n, -dür*
Gazel 277
Mısra: **2**
Çağ, zaman, devir.
1. Lafı ḳo ey ʿışḳ fenninüñ geçinen ekmeli
2. Kim nihāyet bulduġuñ vaḳtindür anuñ evveli

vaḳt ol-:
1. **vaḳt ola:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **10**
Zaman olur, (öyle bir) zaman gelir.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḥuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

vaḳt-i bahār:
1. **vaḳt-i bahār:**
Kaside 9
Mısra: **81**
Bahar zamanı..
81. Nite ki vaḳt-i bahār içre ḫande eyleye berḳ
82. Nite ki faṣl-ı ḫazān içre girye ide şimāl

vaḳt-i ḫuẕūr-ı ḫāl:
1. **vaḳt-i ḫuẕūr-ı ḫāldür:**-*dür*
Murabba 2
Mısra: **7**
Huzurlu olma vakti, zamanı, devri.
7. Hey Muḥammed ümmeti vaḳt-i ḫuẕūr-ı ḫāldür
8. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

vaḳt-i seḥer:
1. **vaḳt-i seḥerde:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **3**
Seher vakti.
3. Diñdürür vaḳt-i seḥerde saḳlıġın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

vaḳt-i teng:
1. **vaḳt-i teng:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Dar, sınırlı vakit.
9. Dehānı ile vüṣʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

vālā:[MT]
1. **vālā:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yüksek, âli.Yüce.
3. Yaḳasın göñleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol şūḫ-ı dil-ārā

vālācı şādi-oġlı:
1. **vālācı şādi-oġlı:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
1. Biri Vālācı Şādi-oġlı cevvār
2. Kim olmış lebleri rengīn-güftār

vālih:[MT]
1. **vālih:**
Kaside 16
Mısra: **74**
Keder ve hüzünle aklı gitmiş, şaşırmış.
73. Ey ʿaḳlumı āşüfte görüp taʿne idenler
74. Diñ imdi nice olmayayın vālih ü şeydā

vallāhi:[FD]
1. **vallāhi:**
Kaside 13
Mısra: **22**
Allah için,Allah hakkı için manasına gelen büyük yemin.Ar. Cenâb-ı Allah'ın ism-i şerîfine kasem ederim ki manasını mutazammın büyük yemin, ant.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ʿarż-ı ḥāl

2. **vallāhi:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Allah için,Allah hakkı için manasına gelen büyük yemin. Ar. Cenâb-ı Allah'ın ism-i şerîfine kasem ederim ki manasını mutazammın büyük yemin, ant.
5. Meclisde sebū ile ḳatı baş ḳoşar ancaḳ
6. Vallāhi şurāḥīye de bir ḳulp daḳarlar

3. **vallāhi:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Allah için,Allah hakkı için manasına gelen büyük yemin.Ar. Cenâb-ı Allah'ın ism-i şerîfine kasem ederim ki manasını mutazammın büyük yemin, ant.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

vān:[BK]
1. **vān:**
Gazel 203
Mısra: **7**
Dam ve satıh manasında.Hafız,haykırma.
7. Vān kirā dādend reh sūy-ı ḫarim-i ʿizzetet
8. Şāyed er gerded gedā-yı āsitāneş pādişāh

var:[GTS]
1. **var:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Var: Var, yokun karşıtı.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

2. **var:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Gitmek.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

3. **var:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Ne var alçaḳda añılsa o dilber
8. Deñiz dibinde olur çünki gevher

4. **var:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi göñlümden geçürem

5. **var:**
Mesnevi 1
Mısra: **47**
Var: Var, yokun karşıtı.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

6. **var:**
Mesnevi 1
Mısra: **142**
Var: Var, yokun karşıtı.
141. Görür ʿāṣī vü ʿābid anda Dīdār
142. İçinde var anuñ bir ḳaç melekler

7. **var:**
Murabba 2
Mısra: **35**
Var: Var, yokun karşıtı.
35. Ġāfil olma ʿālemüñ maḥbūblıġı var iken
36. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

8. **var:**
Gazel 2
Mısra: **11**
Var: Var, yokun karşıtı.
11. Şūfilere ne fāʿide var ḫāk-i rehüñden
12. Binā olımaz sürme ile dīde-i aʿmā

9. **varduḳça:**-*duḳ, -ça*
Kaside 2
Mısra: **59**
Var: Var, yokun karşıtı.
59. Varduḳça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

10. **varalum:**-*alu, -m*
Murabba 3
Mısra: **26**
Gitmek, ulaşmak.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

11. **var:**
Murabba 3
Mısra: **27**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp saçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

12. **var:**
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Var: Var, yokun karşıtı.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

13. **varını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 5
Mısra: **35**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı ʿadū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

14. **varsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **9**
Var: Var, yokun karşıtı.
9. Ferāz-ı şāḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

15. **varup:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **46**
Var.

45. Dehānuñ ile lebüñ ḥasretinden ey gül-ruḫ
46. Varup agız ḥaberin ġoncadan ṣorar jāle

16. **vardur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **63**
Var: Var, yokun karşıtı.
63. Tīrüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳınursa per-i ʿuḳāb

17. **var:**
Kaside 7
Mısra: **87**
Var: Var, yokun karşıtı.
87. Ṣol şāʾirüñ ki zevk-i selimi ḥayāsı var
88. Yanuñda şiʿ rin oḳımadan eyler ictināb

18. **varmaduġum:**-*ma, -duġ, -um, -*
Gazel 8
Mısra: **9**
Gitmek.
9. Ẕikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

19. **var:**
Kaside 8
Mısra: **31**
Var: Var, yokun karşıtı.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

20. **var:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Var: Var, yokun karşıtı.
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿ ri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḥayvāna çün kim şiʿ rden yegdür ṣaʿir

21. **var:**
Gazel 12
Mısra: **13**
Var: Var, yokun karşıtı.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʾ āb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

22. **varup:**-*up*
Müfret 13
Mısra: **1**
Gitmek, ulaşmak.
1. Doyum olmaġa varup ümmīd-i in berk eyledüm
2. Ḥāżırından daḥi çıḳdum ānumı terk eyledüm

23. **var:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfi şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

24. **varalum:**-*alu, -m*
Kaside 15
Mısra: **16**
Gitmek.
15. Kemerüñden diler iseñ ki şikāyet idevüz
16. Gel Meḥemmed Çelebiye varalum ey dilber

25. **var:**
Kaside 16
Mısra: **9**
Var: Var, yokun karşıtı.
9. Ṣūfilere ne fāʾide var ḫāk-i rehüñden
10. Bīnā olımaz sürme ile dīde-i aʿ mā

26. **varalum:**-*alu, -m*
Kaside 16
Mısra: **15**
Gitmek.
15. Biz bülbül ü gül gibi şehā bāġa varalum
16. Ṣūfī ḳo otursun bucaġında tek ü tenhā

27. **var:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Var: Var, yokun karşıtı.
17. Biñ var iken delikleri şırtında çıḳıcaḳ
18. Çaylaḳ bilimezin neresinde ḳılur ḳarār

28. **varıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 17
Mısra: **25**
Var: Var, yokun karşıtı.
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġından iñleyüp beni ḳılmaya şermsār

29. **var:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Var: Var, yokun karşıtı.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

30. **var:**
Kaside 17
Mısra: **94**
Gitmek.
93. Uzatma ey Mesīḥī şikāyet selāsilin
94. Divāneligi ḳo vü duʿā ḳıl o şāha var

31. **var:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Var: Var, yokun karşıtı.
25. Var gülşene şalın kʿola şermende şāḫ-ı gül
26. Gel bāġa sāye şal ki ola şermsār serv

32. **var:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Var: Var, yokun karşıtı.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

33. **var:**
Kaside 18
Mısra: **58**
Gitmek.
57. Her beyt-i āb-dārı bu naẓm-ı ḳaşīdenüñ
58. Bir cūybārdur ki kenārında var serv

34. **var:**
Kaside 21
Mısra: **3**
Mevcut olan (şey).
3. Ṣāfī-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳıble-nümā gibi

35. **varsam:**-*sa, -m, -*
Gazel 46
Mısra: **7**
Gitmek.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

36. **var:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Var: Var, yokun karşıtı.
11. Mesīḥī ḫoş ḳıyāmet sözlerüñ var
12. Meger kilküñ şarīridür dem-i şūr

37. **varur:**-*ur*
Gazel 48
Mısra: **1**
Gitmek, ulaşmak.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

38. **varup:**-*up*
Gazel 48
Mısra: **9**
Gitmek.
9. Kūyuña varup Mesīḥī ṭutuşur aġyār ile
10. Ṣanki ġāzīdür ki aḳına varup kāfir ṭutar

39. **varam:**-*am*
Gazel 54
Mısra: **5**
Gitmek, ulaşmak.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

40. **varın:**-*ın*
Gazel 67
Mısra: **5**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.
5. Aġzuñuñ varın dile ikrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

41. **var:**
Gazel 73
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

42. **var:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Her kimse kim senüñ gibi bir şīveger ḳuçar
2. -Ḳolları var ola ki ʿaceb sīm-ber ḳuçar

43. **var:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ göñli demirdür

44. **var:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Cemālüñüñ ṣaçuñdan ḫāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

45. **var:**
Gazel 82
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Cemālüñüñ ṣaçuñdan ḫāʾili var
2. Ki şan İncīldür kim bāṭılı var

46. **var:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Var: Var, yokun karşıtı.
3. Ḥayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Ṣanursın kim bu baḫruñ sāḥili var

47. **var:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Var: Var, yokun karşıtı.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

48. **var:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḫādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

49. **var:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Var: Var, yokun karşıtı.
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī şūretde birḳaç cāhili var

50. **var:**
Gazel 84
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Kirpügüñ oḳın şehā ṭoġrı ṭutar ancaḳ gözüñ
8. Var ise ḳaṣdı yine ol kāfirüñ İslāmadur

51. **var:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Ġam u ġuṣṣa göñülde şöyle kim var
2. Olupdur iẕ hümā isneyni fi ʿl-ġār

52. **vardur:**-*dur*
Gazel 112
Mısra: **10**
Var: Var, yokun karşıtı.
9. Şek getüre kim ki küfr-i zülfüñe dimez ḫakī
10. Muṭlaḳā ol şaḫṣuñ imānında vardur iḥtiyāṭ

53. **var:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Var: Var, yokun karşıtı.
5. Ṣan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
6. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

54. **var:**
Gazel 116
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Ṣan çārsū-yı ḥüsnde ṭarrār-ı zülf-i dost
8. Bir uġrıdur ki dāmeni altında var şemʿ

55. **var:**
Gazel 122
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Çün görem pīr-i muġān öñinde cāmı şanuram
8. Ḫᵛācedür kim var anuñ öñinde uṣṭurlāb-ı ʿışḳ

56. **varur:**-*ur*
Gazel 126
Mısra: **11**
Gitmek, ulaşmak.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḫaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsüñ ayaḳ ayaḳ

57. **var:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşīrüñ senüñ

58. **var:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Dem mi var kim ḫāṭırumdan geçmeye tīrüñ senüñ
2. Dem mi var boynuma ṣalınmaya şemşīrüñ senüñ

59. **var:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Gitmek.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

60. **var:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.
9. Bizi ṣusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

61. **var:**
Gazel 162
Mısra: **6**
Var: Var, yokun karşıtı.
5. Būy-ı zülfüñsüz ṣabā bir laḥẓa ārām eylemez
6. Anı āvāre ḳılan var ise bū dur dostum

62. **var:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Var: Var, yokun karşıtı.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdügi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

63. **var:**
Gazel 165
Mısra: **9**
Var: Var, yokun karşıtı.
9. Şöyle kim var bu cihān-baḫş ü laṭīf enfāsı
10. Ḳıldı luṭf ile Mesīḥīye Mesīḥā taʿlīm

64. **var:**
Gazel 176
Mısra: **9**
Var: Var, yokun karşıtı.
9. Gülşen-i luṭf içre ṭınmasun Mesīḥī var iken
10. Fārig olsun bülbül-i küstāḫ güyālanmasun

65. **vardı:**-*dı*
Gazel 177
Mısra: **2**
Gitmek, ulaşmak.
1. Tenüm inceldi mūya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

66. **var:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Göçmek, Gitmek, ulaşmak, geçmek, uğramak.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

67. **var:**
Gazel 179
Mısra: **7**
Kalk, şimdi.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

68. **varmazam:**-*maz*, -*am*
Gazel 180
Mısra: **13**
Gitmek, ulaşmak.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

69. **var:**
Gazel 189
Mısra: **3**
Var: Var, yokun karşıtı.
3. Ey mürġ-i dil ol ṣemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

70. **var:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Var: Var, yokun karşıtı.
9. Gönlüñle gözüñ ister iseñ kim ola rūşen
10. Var sen de Mesīḥī gibi bir māh-liḳā sev

71. **varduḳda:**-*duḳ*, -*da*
Gazel 206
Mısra: **6**
Gitmek, ulaşmak.
5. Beni emr idüp öldür dir ġamına
6. Ṣora varduḳda dir el-ḥükmü liʾllāh

72. **varsa:**-*sa*
Gazel 213
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.
9. ʿİẕār u laʿlüñi ḳoyup Mesīḥī gülşene varsa
10. Görinür gözine gül āteş ü sehm ü sinān ġonca

73. **var:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

74. **var:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Var: Var, yokun karşıtı.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki baḳır var diremüñde

75. **vardum:**-*du*, -*m*
Gazel 218
Mısra: **5**
Gitmek, ulaşmak.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

76. **varup:**-*up*
Gazel 218
Mısra: **10**
Gitmek, ulaşmak.
9. Ḳılmazdı Mesīḥī heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Küyña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

77. **var:**
Gazel 226
Mısra: **5**
Var: Var, yokun karşıtı.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʿan üstine

78. **vardı:**-*dı*
Gazel 226
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.
9. Ḳapuña vardı fiġān ile Mesīḥī güyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

79. **var:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʾvā bize

80. **var:**
Gazel 230
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

81. **varanlar:**-*an*, -*lar*
Gazel 233
Mısra: **4**
Gitmek, ulaşmak.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʾbeye

82. **varanlar:**-*an*, -*lar*
Gazel 233
Mısra: **14**
Gitmek, ulaşmak.
13. Laʿlüñi yād eylerem ḳıldukça kūyuñdan güẕer
14. Vāḳıʿā mey-ḫvār olur ekser varanlar Kaʿbeye

83. **varmış:**-*mış*
Gazel 233
Mısra: **16**
Gitmek.
15. Dāmeni zülfüñ çıkarmaz ḫaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindüya beñzer Kaʿbeye

84. **varduḳça:**-*duḳça*
Gazel 233
Mısra: **17**
Gitmek, ulaşmak.
17. Ḳapuña varduḳça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

85. **varur:**-*ur*
Gazel 233
Mısra: **19**
Gitmek, ulaşmak.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḥālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

86. **vardur:**-*dur*
Gazel 238
Mısra: **3**
Var: Var, yokun karşıtı.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḥmete

87. **var:**
Gazel 238
Mısra: **11**
Mevcut.
11. Saña ḫidmet itmeg ile geçdi var ʿömrüm şehā
12. Ben ölürsem girü cānum gönderürem ḫidmete

88. **varabilürse:**-*abil*, -*ür*, -*se*
Gazel 239
Mısra: **6**
Gitmek, ulaşmak.
5. Bir adım itdüm iki cihānun mesāfesiñ
6. Taḥsīn kim ki varabilürse nişānuma

89. **vardı:**-*dı*
Gazel 242
Mısra: **5**
Gitmek, ulaşmak.
5. Göñül gözden ḳaçup bezmüñe vardı
6. Ḳaçup yaġmurdan uġradı ṭoluya

90. **varursañ:**-*ur*, -*sa*, -*ñ*
Gazel 243
Mısra: **11**
Gitmek, ulaşmak.
11. Ey kemān-ebrū varursañ cennete
12. Tīr-i ġamzeñ atışa Rıḍvān ile

91. **vardur:**-*dur*
Gazel 243
Mısra: **14**
Var: Var, yokun karşıtı.
13. Ġoncanuñ nice senüñ gibi ḳuşı
14. Vardur ey bülbül ṭolu būstān ile

92. **varduḳça:**-*duḳça*
Gazel 244
Mısra: **13**
Gitmek, ulaşmak.
13. Varduḳça ferīd oldı ḫayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḫocende

93. **varursa:**-*ur*, -*sa*
Gazel 246
Mısra: **2**
Gitmek, ulaşmak.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu göñlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

94. **var:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Haydi, durma (pekiştirme sözü).
3. Var ey tamām dirilen ādem ḳo daʾviyi
4. Eksüklügi gerek kişinün kʾol tamām ola

95. **var:**
Gazel 249
Mısra: **2**
Var: Var, yokun karşıtı.
1. Sünbüllerüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

96. **varıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 249
Mısra: **5**
Gitmek, ulaşmak.
5. Bāġa ḫaber-i serv-i ḳadüñsüz varıcaḳ bād
6. Gördükçe çenār anı el ucıyle görüşdi

97. **var:**
Gazel 258
Mısra: **4**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

98. **var:**
Gazel 261

Mısra: **6**
Var: Var, yokun karşıtı.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

99. **varımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 268
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.
9. Mestliksüz çü varımaz bu Mesīḥī ḳapuña
10. Delü midür ki ḳabūl eyleye hüşyārlıġı

100. **varurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 270
Mısra: **3**
Gitmek, ulaşmak.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uṣaña varı varı

101. **varduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 271
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

102. **varup:**-*up*
Gazel 276
Mısra: **5**
Gitmek.
5. Bāġ şöyle ḫaste olmış kim göre varup bugün
6. Sūsen ile ġoncayı şordum dil aġız virmedi

103. **var:**
Gazel 277
Mısra: **7**
Var: Var, yokun karşıtı.
7. Ṭañlaram Mecnūn ile Ferhāda kim ben var iken
8. Mülk-i ʿışḳa nice sulṭān oldı ol iki deli

104. **var:**
Gazel 280
Mısra: **5**
Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.
5. ʿĀṣıḳuñ biñ var ise nʾ ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

105. **var :**
Kaside 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: -
Vardı.
3. Bir şaru yāḳūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ aḳçeye maġribde ṣatdı rāyegān

106. **var :**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Varken.
3. Firāḳ-ı yār var iken yine geldüñ diyü sen de
4. Gice peyk-i ecelle cān çekişdük ḫayli ceng itdi

107. **var :**
Kaside 3
Mısra: **31**
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
31. Ṭāḳ-ı dergāh-ı muʿallāñı görübdür var ise
32. Anuñ içün böyle alçaḳdan gelür ekser hilāl

108. **var :**
Kaside 6
Mısra: **17**
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
17. Var ise maḥkeme-i gülşen içre mest ṣanur
18. Ki böyle ġoncalaruñ aġzını ḳoḳar jāle

109. **var :**
Kaside 6
Mısra: **33**
Eğer varsa.
33. Var ise akçe getürür fūsūn u sihr ile kim
34. Güneş ıraḳda ṭurup kendüye çeker jāle

110. **var ise:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Varsa.
13. Var ise raḥmuñ Mesīḥī bendeñe
14. Göz ucıyle ḳıl ıraḳdan merḥabā

111. **var ise:**
Gazel 92
Mısra: **10**
Her ne varsa, bütün her şey.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya ṣanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

112. **var ise:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
3. Ḫumārı ġālib olup var ise ḳazandı ṣudāʿ
4. Ki başına dögün urup ʿilāc ider nergis

113. **var ise:**
Gazel 148
Mısra: **13**
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

114. **var ise:**
Gazel 188
Mısra: **9**
Ihtimal ki, galiba, olsa olsa, zannımca.
9. Ḫüsn bāzārında bir dellāl var ise beni
10. Âsitān-ı yara iletsün ideyin ḥidmetin

115. **var kʾ:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Var ki.
1. Çarḫuñ bināsına çü ben ne şāḫibem ne muʿtemed
2. Aña ne borcum var kʾ idem ṭaḳına āhumdan ʿamed

var mı:
1. **var mı:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Var mıdır?
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

2. **var mı:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Var mıdır?
5. Cihānda var mı bir ben deñlü gümrāh
6. Meger sürçem düşem kim diyem Allāh

3. **var mı:**
Gazel 96
Mısra: **7**
Var mı (yok)?.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

var ol-:
1. **var ola:**
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Bulunmak, mevcut olmak.
97. Mesnedi itdise terk-i dünyā
98. Ḥaşre dek var ola Yūnus Paşa

varaḳ:[MT]
1. **varaḳını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 1
Mısra: **14**
Ar. 1. Tek yaprak, kâğıt. 2. Mektup, tezkire. varak-i sahîha: Damgalı, senetlik varaka.
13. Vāy eger kim baḳasın ṣafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

2. **varaḳ:**
Kaside 5
Mısra: **54**
Ar. 1. Tek yaprak, kâğıt. 2. Mektup, tezkire. varak-i sahîha: Damgalı, senetlik varaka.
53. Fikretüm żayfını iʾzāz eylemez ehl-i semā
54. Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

3. **varaḳların:**-*lar, -ı, -n*
Kaside 6
Mısra: **15**
Ar. 1. Tek yaprak, kâğıt. 2. Mektup, tezkire. varak-i sahîha: Damgalı, senetlik varaka.
15. Şüküfe serse ʿaceb mi varaḳların güneşe
16. Dökilüp anları ışlar çü her seḥer jāle

varaḳ varaḳ:
1. **varaḳ varaḳ:**
Gazel 126
Mısra: **1**
Yaprak yaprak, sayfa sayfa.
1. Yazılmadın ṣaḥḥāʿif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

varaḳ-ı eşʿār:
1. **varaḳ-ı eşʿāruñ:**-*u, -ñ*
Gazel 279
Mısra: **9**
Şiirlerin yaprağı.
9. Ey Mesīḥī varaḳ-ı eşʿāruñ
10. Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarī

varı varı:
1. **varı varı:**
Gazel 270
Mısra: **4**
Vara vara, gide gide.
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uṣaña varı varı

2. **varı varı:**
Gazel 271
Mısra: **10**
Vara vara, gide gide.
9. Gören kūyına çoḳ çoḳ varduġum dir
10. Bunuñ hep ʿaḳlı gitmiş varı varı

vāris:[KL]
1. **vāris:**
Gazel 24
Mısra: **12**
Ar. Mirasçı.
11. Mesīḥī ḳaldı uş bir dost bir post
12. Ölicek üstüḫ̱ānın ala vāris

var-:[KL]
1. **varmaġa:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **28**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.
27. Faẓluñı künhi ile ben nice idrāk ideyin
28. ʿAḳla yoḳ varmaġa ol araya çün kim destūr

2. **varmaḳ:**
Gazel 233
Mısra: **18**
Gitmek, varmak.
17. Ḳapuña vardukça incinme Mesīḥīye didüm
18. Didi kim vācib degül varmaḳ ḳalender Kaʿbeye

varsa:
1. **varsa:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Var ise, mevcut ise.
7. Beni dil-teşne görüp ʿārızuñ ile lebüñe
8. Ḥālüme raḥm idüben varsa ʿaceb mi ṣuya ḳand

varṭa-ı ẓulmet:
1. **varṭa-ı ẓulmetden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **70**
Karanlığın uçurumu.
69. Destār-ı ṣubḥ-ı reʾyüñ elin ger uzatmasa
70. Ḳurtılmaz idi varṭa-ı ẓulmetden āfītāb

vaṣf:[GTS]
1. **vaṣfıdur:**-*i, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **68**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
67. Dimezven kim basīṭ-i ḫāke irgür
68. Melekler vaṣfıdur eflāke irgür

2. **vaṣfın:**-*ın*
Mesnevi 1
Mısra: **73**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller medḥi yazılsun diyü heb

3. **vaṣfın:**-*ın*
Kaside 10
Mısra: **60**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
59. Gel bu ḫ̱ān-ı medḥūñ üstine duʿā ḳıl ey gönül
60. Kim anuñ vaṣfın dimişdür dehre ser-tā-ser nesīm

4. **vaṣfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **45**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik içün yutdı nāl

5. **vaṣfında:**-*ın, -da*
Kaside 13
Mısra: **58**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
57. Naġmesin ben bülbülüñ gūş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

6. **vaṣfuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 16
Mısra: **63**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.

63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿa-ı çarḫa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaṣṣā

7. **vaṣfuñuñ:**-*u, -ñuñ*
Kaside 16
Mısra: **68**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
67. Ẕikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

8. **vaṣfında:**-*ın, -da*
Kaside 18
Mısra: **19**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

9. **vaṣfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 44
Mısra: **5**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
5. ʿĀrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣtarıdur

10. **vaṣfın:**-*ın*
Gazel 207
Mısra: **9**
Nitelik, özellik, ayrıcalık.
9. Laʿl-i nābuñ vaṣfın itdükçe Mesīḥī Ḥusrevā
10. Sözleri şīrīn gelür işbu gönül Ferhādına

vasf it-:
1. **vasf iderven:**-*er, -ven*
Gazel 186
Mısra: **7**
Nitelemek, anlatmak, övmek.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

2. **vaṣf itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 128
Mısra: **3**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.
3. Fülfül-i ḫālüñi cānā şu ḳadar vaṣf itdüm
4. Ki ḥasedden işidüp cānı acıdı biberüñ

vaṣf-ı dendān:
1. **vaṣf-ı dendānuñdur:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Sevgilinin dişinin vasfı.
9. Hemīşe vaṣf-ı dendānuñdur iden
10. Bu naẓmum riştesin pür-dürr-i meknūn

vaṣf-ı ḳadd:
1. **vaṣf-ı ḳaddüñ:**
Gazel 200
Mısra: **7**
Boyunun niteliği.
7. Nʿola kār itse cāna vaṣf-ı ḳaddüñ
8. Gelür oḳdan ḳatı söz olsa ṭoġru

vaṣf-ı ẕāt:
1. **vaṣf-ı ẕātuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **32**
Kişilik övgüsü.
31. Ṣīt-i ʿadlüñ sāʿiḥ-i ṣaḥrā-yı ṣaḥn-ı kāʿināt
32. Vaṣf-ı ẕātuñ sābiḥ-i deryā-yı nīl-i āsumān

vaṣıf:[FD]

1. **vaṣfuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **81**
Kuru kemik. II maddi yokluk.Övmek.
81. Vaṣfuñ altun ile taḥrīr ider idüm hele ben
82. Fāḳadan vüsʿatüm olaydı eger bir miḳdār

vaṣl:[FD]
1. **vaṣluñ:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 17
Mısra: **7**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
7. Kimse bilmez vaṣluñı kime müyesser ide Ḥaḳ
8. Gerçi işigüñde diller çaġnşurlar "yā naṣib"

2. **vaṣlına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 23
Mısra: **4**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
3. Şāliḥüddīn-zāde dirler bir büt-i şimşāda kim
4. İsmine Bostān dirler vaṣlına yoḳdur necāt

3. **vasluñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 43
Mısra: **9**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
9. Diler Mesīḥī vasluñı irişse kūyuña
10. Bilür ki Kaʿbe içre duʿā müstecāb olur

4. **vaṣlı:**-*ı*
Gazel 44
Mısra: **7**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

5. **vaṣluñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 74
Mısra: **5**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
5. Ben ṭopraġ olmış umar isem nʿola vaṣluñı
6. Âḫir çoġ aḳ bedenleri bu ḳara yer ḳuçar

6. **vaṣl:**
Gazel 96
Mısra: **9**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
9. Mesīḥīye çü vaṣl olduñ aña gel cevri çoġ itme
10. Şefāʿat olana ayruḳ bilürsin kim ʿaẕāb olmaz

7. **vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Gazel 97
Mısra: **7**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
7. Ḳurtar ḫayāl-i ḫaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḫaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

8. **vaṣluña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 107
Mısra: **17**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

9. **vaṣlın:**-*ın*
Gazel 113
Mısra: **3**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
3. Çün vaṣlın añasın begenilür kelimāṭuñ
4. Maʿnāsı olıcaġız olur muʿteber elfāẓ

10. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 116
Mısra: **6**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

11. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 214
Mısra: **1**
Kavuşma.
1. Bulam diyü Vaṣluñ ḳokusını sefer üzre
2. Gül-berg süvār oldı nesīm-i seḥer üzre

12. **vaṣlı:**-*ı*
Gazel 218
Mısra: **3**
1. Ulaşma, yetişme. 2. Kavuşma.
3. Ḳanlu yaş ile Vaṣlı metāʿın diledükçe
4. Ol sīm-beden dir ki bakır var diremüñde

13. **vaṣlına:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kavuşma.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

14. **vaṣluña:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **9**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala fırḳatüñde şöyle gümrāh

vaṣl ol-:
1. **vaṣl ola:**-*a*
Gazel 61
Mısra: **9**
Kavuşmak.
9. Mesīḥīye ola mı vaṣl rūzī
10. Çü fırḳat gicesinüñ rūzı yoḳdur

2. **vaṣl olacaġın:**-*acaġ, -ın*
Gazel 251
Mısra: **13**
Kavuşmak.
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīh
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

3. **vaṣl olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 260
Mısra: **3**
Kavuşmak.
3. Senüñ ile vaṣl olduġum gice ey māh-rū
4. Tā ḳıyāmet bāri açılmasa ṣubḥuñ revzeni

4. **vaṣl olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 215
Mısra: **1**
Kavuşmak.
1. Çü Vaṣl olmadı yāruñ sīnesine
2. Ḳo gitsün yana yana söne söne

5. **vaṣl olur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **7**
Kavuşmak.
7. Gör ṭāliʿi kim senüñ ile vaṣl olur iken
8. Şandı bizi ceng iderez araladı fırḳat

6. **vaṣl olur:**-*ur*
Gazel 262
Mısra: **11**
Kavuşmak.
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

7. **vaṣl olurken:**-*ur, -ken*
Gazel 151
Mısra: **7**
Kavuşmak.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

vaṣl um-:
1. **vaṣl uman:**-*an*
Mesnevi 1
Mısra: **134**
(Sevgiliye) Kavuşma ümidi.
133. Görürsin burc-ı ābī içre māhı
134. Bulardan vaṣl uman abdāla beñzer

2. **vaṣl umup:**-*up*
Gazel 39
Mısra: **10**
Kavuşmayı ummak.
9. Fırḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ:
1. **vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Aşık ve sevgilinin kavuşması.
5. Dirīġ eyleme cānā lebüñi cānumdan
6. Ki vaṣl-ı ʿāşıḳ u maʿşūḳ cān cāne gerek

vaṣl-ı cenān-ı yār:
1. **vaṣl-ı cenān-ı yārı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **4**
1.Sevgilinin cennetine ulaşma. 2. Sevgilinin bahçesine ulaşmak.
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfin ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḫayāl

vaṣl-ı maḳṣūd:
1. **vaṣl-ı maḳṣūd:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Maksadına ulaşmak, kavuşmak.
1. Biri ṣol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

vaṣl-ı miyān-ı yār:
1. **vaṣl-ı miyān-ı yār:**
Gazel 144
Mısra: **1**
Sevgilin beline kavuşma (sarılma).
1. Vaṣl-ı miyān-ı yār ki olmış muḫāl-i ʿaḳl
2. Biñ dikḳat itse ḳılca irişmez ḫayāl-i ʿaḳl

vasluña irgür-:
1. **vasluña irgürüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **43**
Sevgiliye ulaş-.
43. Vasluña irgürüp bizi mehcūr itme çün
44. Baʿde ʿş-şefāʿa olmaz imiş müʿmine ʿaẕāb

vaṣluña ir:
1. **vaṣluña irmez:**-*mez*
Gazel 115
Mısra: **17**
Sevgili'ye ulaşmak, kavuşmak.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

vaṭan:[GTS]
1. **vaṭan:**
Gazel 73
Mısra: **16**
Yurt.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḥaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Gūyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

vaṭan edin-:
1. **vaṭan idindi:**-*in, -di*
Gazel 75
Mısra: **9**
Yurt edinmek.
9. İdindi vaṭan gülşen-i kūyuñda Mesīḥī
10. Şimden girü bülbüllere ol söz mi degürdür

vāy:[MT]
1. **vāy:**
Kaside 1
Mısra: **13**
Oh,vah. *Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.*
13. Vāy eger kim baḳasın şafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

2. **vay:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.
89. Medḥ iledür Mesīḥī ayaġuñ türābına
90. Uçmaġa berg-i gül getürür vay bu bī-ḥicāb

3. **vay:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.
9. Vay nice ʿayyārdur nice kemend-endāz olur
10. Bezm-i ġamda nāle eylerken Mesīḥī dün gice

4. **vay:**
Gazel 104
Mısra: **1**
Üzüntü, şaşma ve hayret ifade eder.
1. Benden beter ḳolayına vay ki gezer meges
2. Düşdi hevā-yı mihrüñe ḥaḳḳā meger meges

5. **vay:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Vay.
3. Dimiş idüñ kim ıraḳdan tīr ile uram seni
4. Vay ne devletdür baña ol dem ger olmaya ırağ

vay ki:
1. **vay ki:**
Kaside 6
Mısra: **92**
Yazık, eyvahlar ki.
91. Yazınmaġa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen şaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

2. **vay ki:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Yazık, eyvahlar ki.
31. Nuṣret ü feṭḥ ü ẓafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çaġırur tīġ ü nefīr

3. **vay ki:**
Kaside 17
Mısra: **72**
Yazık, eyvahlar ki.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḥīle-kār

4. **vay ki:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Yazık, eyvahlar ki.
7. Sengīn dilüñ uṣatmaġ içün şırça gönlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

5. **vay ki:**
Gazel 103
Mısra: **15**
Yazık, eyvahlar ki.
15. Vay ki öper leb-i cānānı Mesīḥī ol ḫāl
16. Çāşnigīr olur ḳanda ise ḳanda meges

vaẓāʾif-i ḥidemāt:
1. **vaẓāʾif-i ḥidemātuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 9
Mısra: **34**
Vazifeli olunan işler.
33. Gezüp yürime muʿaṭṭal bu deyr-i fānīde
34. Vaẓāʾif-i ḥidemātuñda eyleyüp ihmāl

ve:
1. **ve:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Ar. Far. 1. Dahi. 2. İle. 3. Hem.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

2. **ve:**
Kaside 1
Mısra: **2**
Ar. Far. 1. Dahi. 2. İle. 3. Hem.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

vebā:[KL]
1. **vebā:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Hasta farelerden insana geçen bir mikrobun oluşturduğu bulaşıcı, öldürücü bir hastalık, taun.
23. Ger pādişāh isen nʾola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḫalḳı girme vebāle vebā gibi

vebāle gir-:
1. **vebāle girme:**-*me*
Kaside 21
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **Deyim**
Günaha girmek.
23. Ger pādişāh isen nʾola ey nev-cüvān şaḳın
24. Ḳırma bu ḫalḳı girme vebāle vebā gibi

vech:[İP]
1. **vech:**
Mesnevi 1
Mısra: **89**
Çehre, yüz.
89. Bu vech ile geçerken ḫāl-i ʿālem
90. Görüp beytüʾl-ḥazende āsumānı

2. **vechi:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **17**
Sebep, neden.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

3. **vechi:**-*i*
Gazel 226
Mısra: **5**
Çehre, yüz.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḫaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

vefā:[İP]
1. **vefā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
63. Gördi yoḳ ceyş-i vücūd içre vefā
64. Oldı pes ḳāfile-sālār-ı ʿadem

2. **vefāsı:**-*s, -ı*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

3. **vefā:**
Kaside 18
Mısra: **45**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

4. **vefā:**
Gazel 73
Mısra: **7**
Sevgi bağlılığı, sadakat.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

5. **vefānuñ:**-*nuñ*
Gazel 73
Mısra: **8**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
7. Ġonca aġzuñdan nice umam vefā būyını ben
8. Kim cihān içre vefānuñ kendüsi yoḳ adı var

6. **vefā:**
Gazel 79
Mısra: **14**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
13. Biñ kez Mesīḥī eyle cefādan şikāyeti
14. İrmez vefā ḳulaġına bu dāsitān-ı mihr

7. **vefādan:**-*dan*
Gazel 121
Mısra: **1**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
1. Ne dilber kim vefādan ola ecvef
2. Göreyin ḳaddini olsun muẓāʿaf

8. **vefā:**
Gazel 135
Mısra: **2**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
1. Gülşen-i dehri ṣabā gibi ser-ā-ser gezdük
2. Biz vefā būyını gülzār-ı fenāda sezdük

9. **vefāsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 164
Mısra: **6**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
5. Cefā vü cevrine çoḳ dime ān u ḫüsnine baḳ
6. Vefāsını göremezsek ol ānı olanı ḫoş görelüm

10. **vefā:**
Gazel 192
Mısra: **10**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
9. Felek tennūru çün ṭuzlar Mesīḥī baġruñı āḫir
10. Vefā ḫʷānını umma kāse-i çarḫ-ı muʿallaḳdan

11. **vefā:**
Gazel 252
Mısra: **11**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

12. **vefāsın:**-*sın*
Gazel 266
Mısra: **3**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.
3. Cefāsın çek ki bulasın vefāsın
4. Bahār olur bilürsin gidicek dey

13. **vefādur:**-*dur*
Gazel 267
Mısra: **7**
i. (Ar. vefā') 1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.
7. Ḳamuya çünkim vefādur şanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿʿār itmegi

14. **vefādan:**-*dan*
Gazel 284
Mısra: **8**
Sözünde durma, sözü yerine getirme, dostlukta sebat gösterme.
7. Ḥūblar senden alur fenn-i melāḥatde sebāḳ
8. Nesne yoḳ bilmedügüñ mihr ü vefādan ġayrı

vefā ḳıl-:
1. **vefā ḳıl:**
Gazel 73
Mısra: **11**
Sevgi ve ilgi göstermek, sadakatte bulunmak.
11. Ey cefā-pīşe vefā ḳıl ʿāşıḳa kim ʿaḳıbet
12. Ḥüsn oyununuñ şaḳalını bitürür rüzgār

2. **vefā ḳılacaġuñ:**-*acaġ, -uñ*
Gazel 163
Mısra: **2**
Sevgi ve dostlukta sebat göstermek, sözünde durmak, yetişmek.
1. Çekerdüm her ne kim ḳılsañ baña cevr ü cefā ʿömrüm
2. Eger kim ʿāḳıbet bilsem ḳılacaġuñ vefā ʿömrüm

vefāsuz:
1. **vefāsuz:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Vefası olmayan. II Sevgili.
7. Dem-i āḫirde dilüm bağlama ey dest-i ecel
8. Kʾol vefāsuz şanem içün biraz efġān ḳılam

vefāt:[GTS]
1. **vefāt:**
Gazel 23
Mısra: **18**
(Ar.) Ölüm.
17. Ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ olmaḳ dilerseñ ey Mesīḥ
18. Bir melek-yüzlü ḥabibüñ işiginde ḳıl vefāt

veh:[İP]
1. **veh:**
Gazel 161
Mısra: **8**
(Ar.) Vah, yazık.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naşībüm işbu ʿālemden benüm

2. **veh:**
Gazel 185
Mısra: **3**
(Ar.) Vah, yazık.
3. Veh ki irüp ʿālem itdürmez bize her şeb raḳīb
4. Gerçi ʿālem giceler ḫālī olur aġyārdan

3. **veh:**
Gazel 267
Mısra: **2**
ünl. (Ar. vāh > veh) Vah kelimesinin daha çok nazımda kullanılan bir şekli.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

4. **veh:**
Gazel 277
Mısra: **13**
(Ar.) Vah, yazık.
13. Veh nice müşkil belā imiş Mesīḥī soñ ucı
14. Derd-i ʿışḳuñ gerçi kim āsān görindi evveli

vehimnāk eyle-:
1. **vehimnāk eyleyen:***-y, -en*
Gazel 187
Mısra: **2**
Korkutmak, tedirgin etmek.
1. Sehm-i ġamzeñdür beni her dem sehimnāk eyleyen
2. Tīgidür ḫalkı ḫarāmiden vehimnāk eyleyen

ve-ʾl ʿömrü:
1. **ve-ʾl ʿömrü:***-ü*
Gazel 283
Mısra: **10**
Ömrün özü kısası.
9. Ḫaṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
10. El-ḫaṭṭu bāḳī ve-ʾl ʿömrü fānī

veʾl-ʿādiyāt:
1. **veʾl-ʿādiyāt:**
Gazel 23
Mısra: **6**
100. sure.
5. Biri İbrāhīmdür anuñ kūşe-i mektebdedür
6. Ġabġabı ʿilm oḳumaḳdur ḳaşları veʾl-ʿādiyāt

velī:[İP]
1. **velī:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Far. velâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

2. **velī:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
3. Egerçi ḥücreme her dem gelür ḫūb
4. Velī gelmez baña ol deñlü maḥbūb

3. **velī:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
11. Nergis çemende ḳaṣd ider uyanmaġa velī
12. Gözini açmış iken alur yine anı ḫʷāb

4. **velī:**
Kaside 7
Mısra: **33**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
33. Rıdvān ṭoḳuz ṭolandı sekiz uçmaġı velī
34. Bunca melekler içre seni ḳıldı intiḫāb

5. **velī:**
Kaside 13
Mısra: **55**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
55. Ehl-i tīmāram velī bimāra döndüm himmet it
56. Ey ṭabīb-i cān u dil bulsun mizācum iʿtidāl

6. **velī:**
Kaside 14
Mısra: **49**
Far. Lâkin, amma. (Nazım venesirde de kullanılır.).
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Ḳorḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫʷān

7. **velī:**
Kaside 17
Mısra: **81**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
81. ʿĀlemde çoḳ belā vü ḳaża çekmişem velī
82. Bu esb-i şūm-maḳdeme laʿnet hezār bār

8. **velī:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
9. Mesīḥī yoḳ muʿazzez ehli dehrüñ
10. Velī şūretde birḳaç cāhili var

9. **velī:**
Gazel 88
Mısra: **5**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
5. Añaşı südi gibi içer ḳanumı velī
6. Ol ṭıfl-ı ġonca göz açup itmez baña naẓar

10. **velī:**
Gazel 101
Mısra: **3**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fiʿl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

11. **velī:**
Gazel 132
Mısra: **7**
Far. Lâkin, amma.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

12. **velī:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫʷān

13. **velī:**
Gazel 194
Mısra: **5**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
5. Âşüfte-ḥāl ü ḥaste-i bālinven velī
6. Maḥbūblarla ḳılmaga seyrān ölüyorın

14. **velī:**
Gazel 238
Mısra: **9**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

15. **velī:**
Gazel 255
Mısra: **17**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Ẓaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

16. **velī:**
Gazel 271
Mısra: **8**
Far. Lâkin, amma. (Nazımda kullanılır.).
7. Ḫayālüñ mesken itdi çeşm-i terde
8. Velī başından avladı pınarı

velīkin:
1. **velīkin:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Far. Velâkin.
7. Perr-i tīrüñ ile ḳuş gibi uçardı fülk-i dil
8. Lenger olmışdur velīkin āhenīn peyḳān aña

2. **velīkin:**
Gazel 76
Mısra: **7**
Far. Velâkin.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

3. **velīkin:**
Gazel 136
Mısra: **4**
FAR. Velākin , fakat.
3. Bu gönlüm mürġi bāġ-ı kūyuñ özler
4. Ḳuş uçurmaz velīkin bāġbānuñ

veʾl-leyli:
1. **veʾl-leylisin:***-sin*
Mesnevi 1
Mısra: **98**
Gece. II Kur'an-ı Ke-rim'in 92. sûresi, Leyi sûresi.
97. Başīret irdi pīr-i nā-tüvāna
98. Bozup veʾl-leylisin başdan çıḳardı

veʾl-mürselāt:
1. **veʾl-mürselāt:**
Gazel 23
Mısra: **16**
*??Gönderilen şeyler. * Melekler. * Kur'anın 77. suresidir. Urf Suresi de denir.*
15. Muṣṭafānuñ gül ruḥı devrinde ḥatm olsun kelām
16. Ḳāmeti serv-i revān u kāküli veʾl-mürselāt

velvele-i şubḥgāhumuz:
1. **velvele-i şubḥgāhumuz:***-u, -muz*
Gazel 97
Mısra: **10**
Sabah vaktinin şamatası.
9. Ṭañ mı Mesīḥī ger uyara şevḳ-i yār ile
10. Ḳandīl-i ʿarşı velvele-i şubḥgāhumuz

veʾn-nāziʿāt:
1. **veʾn-nāziʿāt:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Andolsun (kâfirlerin ruhlarını) şiddetle çekip çıkaranlara, Nâziat Suresi, 1.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ nakşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāziʿāt

verd-i ṭarī:
1. **verd-i ṭarī:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Genç sevgili.
3. Çün ḥaddi ile ḳaddine meyl itdüñüz anuñ
4. Ey verd-i ṭarī ḳopma vü ey serv üzülme

verd-i ter:
1. **verd-i ter:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Taze gül.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

vesme-i āh:
1. **vesme-i āhumla:***-um, -la*
Gazel 176
Mısra: **4**
Ah rastığı, sürmesi.
3. Ay başında şol kara kaşuñı göster kim hilāl
4. Vesme-i āhumla ebrūsına ġarrālanmasun

vey:[MT]
1. **vey:**
Kaside 4
Mısra: **38**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
37. Ey ki ḥükmüñ gerden-i gerdūna ṭaḳmışdur kemend
38. Vey ki ʿazmüñ tevsen-i eflāke urmışdur licām

2. **vey:**
Kaside 5
Mısra: **30**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
29. Ey ki ḥulkuñla şabā ʿaṭṭār-ı bāzār-ı seḥer
30. Vey ki luṭfuñla cihān mānend-i gülzār-ı cinā

3. **vey:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
47. Ey lisānuñ çü Kelīm ü kelimātuñ muʿciz
48. Vey devātuñ çeh-i Bābil ser-i kilküñ saḥḥār

4. **vey:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı zikr idüp her gözde ḳalmış nakş-ı māl

5. **vey:**
Kaside 16
Mısra: **40**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey şafḥa-ı ḥaddüñde Hūdā āyeti peydā

6. **vey:**
Kaside 17
Mısra: **54**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
53. Ey ṭabl-bāz-ı zīnüñe ḫūrşīd reşk idüp
54. Vey zer-rikās-ı maḳdemüñe māh-ı nev şiʿar

7. **vey:**
Kaside 20
Mısra: **30**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

8. **vey:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Ve ey.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

9. **vey:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
17. Tu ger meremmet-i in kāḫ-ı köhne-ḳubbe künī
18. Ez īn sebeb neçeked ḳaṭre ḳaṭre ez vey nem

10. **vey:**
Gazel 169
Mısra: **2**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
1. Ey fürūġ-ı gülşen-i ḫaddüñ durur isbāt-ı ʿadn
2. Vey suṭūr-ı muṣḥaf-ı ḥüsnüñ durur āyāt-ı ʿadn

11. **vey:**
Gazel 280
Mısra: **2**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.
1. Ey ruḫuñ üzre ḫaṭuñ üstād-ı siḥr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

veyl:[MT]
1. **veyli:**
Kaside 13
Mısra: **53**
Yazık, vah vah 2. Güçlük.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

vezir:[KL]
1. **vezirümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 102
Mısra: **6**
Osmanlılarda sivil ve askerî yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.
5. İḳlīm-i ʿışḳ içinde nʿola beglik eylesek
6. Kim ṣaġlu ṣollu derd ü ġamuñdur vezirümüz

vidād:[MT]
1. **vidād:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
i. (Ar. vedād – vidād) Sevgi, muhabbet, dostluk.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taʾzarruʿ üçinci ẕem

vilāyet:[GTS]
1. **vilāyetinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 49
Mısra: **8**
Şehir.
7. Mecnūn alalı başına mürġ āşiyānını
8. Dīvānelik vilāyetinüñ tāc-dārıdur

vir-:[GTS]
1. **vire:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Vermek.
3. Anuñ bir ignesini eylemiş cer
4. Ki İdrīse vire ʿİsā Peyāmber

2. **virmiş:**-*miş*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Vermek.
1. Biri hāfıẓdur olmış adı Maḥmūd
2. Ḫudā virmiş aña elḫān-ı Dāvūd

3. **virmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Mesnevi 1
Mısra: **59**
Vermek.
59. Çü kūy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetüʾl-meʿvāda meʿvā

4. **vir:**
Mesnevi 1
Mısra: **60**
Vermek.
59. Çü kūy-ı yār içinde virmedüñ cā
60. Vir irte cennetüʾl-meʿvāda meʿvā

5. **vir:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **66**
Vermek.
65. İlāhī buldurup sözüme raġbet
66. Bu Şehr-engīze vir şehr içre şöhret

6. **virdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **96**
Vermek.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yūsufdan nişāne

7. **virür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **106**
Vermek.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

8. **virdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **112**
Vermek.
111. Ki giydi taş aġaç altunlu ḳaftān
112. Cemāl-i mihr virdi dehre tezyīn

9. **virür:**-*ür*
Mesnevi 1
Mısra: **121**
Vermek.
121. Virür kişiye cennetden ferāġı
122. İçinde ṣuları mevzūn u reftār

10. **virür:**-*ür*
Kaside 2
Mısra: **64**
Vermek.
63. Çıḳsun ḥışār-ı çarḫa diyü ceyş-i rifʿatüñ
64. Ṭurmaz güneş uzadı virür aña rīsmān

11. **virmese:**-*me, -se*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
1. Vermek.
3. Ger virmese ol ṭabʿ-ı münevver ḫaber-i māh
4. Giydürmez idi şāh-ı kevākib ana ḫilʿat

12. **virmeg:**-*meg*
Kaside 3
Mısra: **8**
Vermek.
7. Çarḫ ṭās içre şafak ḥınnāsını ḫazırlamış
8. Virmeg için giceden barmaġına zīver hilāl

13. **virseñ:**-*se, -ñ*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
1. Vermek.
3. Çünki ṣaṭranc-ı luṭfʿoyuncısısın
4. Nʿola virseñ piyādeye bir at

14. **virüp:**-*üp*
Kıt'a 4
Mısra: **5**
1. Vermek.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

15. **vire:**-*e*
Kıt'a 4
Mısra: **6**
1. Vermek.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

16. **virürdi:**-*ür, -di*
Kaside 4
Mısra: **5**
Vermek.
5. Ṣafların düzüp namāz ehli virürdi her faḳīr
6. Begler aġalar gibi ṣaġına ṣolına selām

17. **vire:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **78**
Vermek.
77. Çün ki cennetdür güzellikde sarāyuñ dilerem
78. Vire Hakḳ ol cennet içre saña ʿömr-i cāvidān

18. **virür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **96**
Vermek.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

19. **virmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Vermek.
3. ʿArż eyledük çü ikisini virmedüñ cevāb
4. Üçincisini işleyelüm ey vefāsı kem

20. **virüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **21**
Vermek.
21. Gavġā-yı ʿandelīb güle derd-i ser virüp
22. Ṭoldurdı ġonca kāsesini jāleler gül-āb

21. **virdügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
1. Vermek.
3. Felek rengindedür deryā anuñçün
4. Seḫāba virdügini gine alur

22. **vire:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **61**
Vermek.
61. Nice kim bāġ ehline neşv ü nemā vire bahār
62. Nice kim bezm-i çemende gezdüre micmer nesīm

23. **virsün:**-*sün*
Kaside 10
Mısra: **64**
Vermek.
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuñla virsün dehre zīb ü fer nesīm

24. **virdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **39**
Vermek.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

25. **virse:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **40**
Vermek.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

26. **virdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **31**
Vermek.
31. Nakş-ı maḳṣūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Ṭās-ı ẕilletde kerem eyle beni eyleme zār

27. **virür:**-*ür*
Kaside 14
Mısra: **42**
Vermek.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

28. **virdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **23**
Vermek.
23. Ḥızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳaṭʿā

29. **viricegiz:**-*iceg, -iz*
Kaside 17
Mısra: **35**
1. Vermek.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

30. **virür:**-*ür*
Kaside 18
Mısra: **17**
Vermek.
17. Tīr-i ḳażā ucındaġı peykān gibi virür
18. Sensüz çemende ḫāṭıruma inkisār serv

31. **vire:**-*e*
Kaside 18
Mısra: **46**
Vermek.
45. Var ey vefā vü mihr uman ol dil- firībden
46. Dünyāda ola mı ki vire berg ü bār serv

32. **virür:**-*ür*
Kaside 19
Mısra: **30**
Vermek.
29. Bulur mı laʿl ü güher ṭolmayınca ḳan ile kān
30. Virür mi dürri ṣadefʿdögmeyince seng buḥūr

33. **viren:**-*en*
Gazel 19
Mısra: **1**
Vermek.

1. Maḥbūb durur dehre viren revnaḳ u zīnet
2. Bütlerle bulur niteki deyrüñ içi ṣūret

34. **virdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 20
Mısra: **38**
Vermek.
37. Ehl-i fıṣḳuñ ġam-ı ġavġā-yı fesādātı gidüp
38. ʿĀleme ʿadl ü kerem mihri ile virdüñ nūr

35. **viren:**-*en*
Gazel 25
Mısra: **6**
Vermek.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḥüsn metāʿına revāc

36. **virür:**-*ür*
Gazel 27
Mısra: **2**
Vermek.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i ṣabūḥ
2. Her ṣubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

37. **virür:**-*ür*
Gazel 59
Mısra: **3**
Vermek.
3. Ḳapuñda dil raḳībe virür cism-i lāġarı
4. Güyā bir uġrıdur ki ite üstüḫᵛān atar

38. **virme:**-*me*
Gazel 75
Mısra: **5**
1. Vermek.
5. Bir cāna didüm büseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

39. **vir:**
Gazel 75
Mısra: **5**
1. Vermek.
5. Bir cāna didüm büseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

40. **virdügiyçün:**-*düg, -i, -y, -çün*
Gazel 87
Mısra: **1**
1. Vermek.
1. Virdügiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yeller eser

41. **virdiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 107
Mısra: **13**
Söylemek.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

42. **virseler:**-*se, -ler*
Gazel 107
Mısra: **17**
1. Vermek.
17. Virseler iki cihānı vaṣluña incinme kim
18. ʿĀdet oldur istenür evvel alacuḳdan ḳumāş

43. **virür:**-*ür*
Gazel 109
Mısra: **6**
Vermek.
5. Senüñ āhū gözüñüñ fikri her şeb
6. Virür encüm gözine ḫᵛāb-ı ḫargūş

44. **virmese:**-*me, -se*
Gazel 110
Mısra: **9**
Vermek.
9. Ṭañ mı işigüñi felege virmese Mesīḥ
10. Kʾol āsitān olupdur aña āsumān-veş

45. **virdi:**-*di*
Gazel 132
Mısra: **7**
1. Vermek.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

46. **virür:**-*ür*
Gazel 143
Mısra: **8**
1. Vermek.
7. Dirhem baġışlamaz felek aġlatmayınca ḳan
8. Bir aḳçe virür ise alur ṣad hezār laʿl

47. **virür:**-*ür*
Gazel 149
Mısra: **3**
Vermek.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey ṣanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḫi yiter delīl

48. **virdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 163
Mısra: **5**
Vermek.
5. Seni ben bir gün öldüren diyüben vaʿdeler virdüñ
6. Nʾola nʾola bu sözüñi saḳın unutma hā ʿömrüm

49. **virür:**-*ür*
Gazel 180
Mısra: **6**
1. Vermek.
5. Baña laʿlüñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʾile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

50. **viren:**-*en*
Gazel 197
Mısra: **7**
1. Vermek.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
8. Kʾ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

51. **virme:**-*me*
Gazel 207
Mısra: **2**
1. Vermek.
1. Güş idüp cānā dil-i maẕlūmumuñ feryādına
2. Merḥamet ḳıl anı virme ġamzeñüñ cellādına

52. **virmiş:**-*miş*
Gazel 216
Mısra: **2**
1. Vermek.
1. Hezārān āferin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

53. **virür:**-*ür*
Gazel 216
Mısra: **4**
(Şarap) sunmak.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

54. **virse:**-*se*
Gazel 227
Mısra: **6**
1. Vermek.
5. Ṭamaʾ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

55. **vireler:**-*e, -ler*
Gazel 228
Mısra: **2**
1. Vermek.
1. Ey dil dür ü gevher diyü baḫr-ı gama ṭalma
2. Dünyāyı bütün ger vireler buçuġa alma

56. **virdi:**-*di*
Gazel 256
Mısra: **10**
1. Vermek.
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi ṣabā havāya hümānuñ dimāġını

57. **virdi:**-*di*
Gazel 263
Mısra: **4**
1. Vermek.
3. Gösterdi beni dün gice bir iki raḳībe
4. Ol āhūya nʾitdüm ki beni itlere virdi

58. **virdi:**-*di*
Gazel 274
Mısra: **1**
Vermek.
1. Fenāya virdi ʿāṣıḳlar cihānı
2. Bulımazlar dehān ile miyānı

59. **viren:**-*en*
Gazel 277
Mısra: **12**
1. Vermek.
11. Ḳaçma ben divāneden Leylā ile Şīrīne çün
12. Bu ḳadar şöhret viren olmışdur ol iki deli

60. **virdi:**-*di*
Gazel 284
Mısra: **9**
Vermek, teslim etmek.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı kūy-ı fenādan ġayrı

61. **viren:**-*en*
Gazel 288
Mısra: **9**
1. Vermek.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
10. Kʾ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

62. **virmese:**-*me, -se*
Gazel 289
Mısra: **10**
Vermek.
9. Āhumla bilüm olmasa tīr ü kemān gibi
10. Ṭañ mı işigüñi feleke virmese Mesīḥ

vīrān ol-:
1. **vīrān olur:**-*ur*
Gazel 201
Mısra: **4**
Yıkılmak.
3. Eşkümle ḫarāb olsa nʾola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

vird it-:
1. **vird itsün:**-*sün*
Kaside 11
Mısra: **67**
Belli aralıklarla yapılan zikir.
67. Tā ki vird itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Şol duʿālar kim ide her birisi Ḥażretde yir

vird-i lisān:
1. **vird-i lisān:**
Kaside 5
Mısra: **55**
Dilin zikri.
55. Her nefesde medḥüñi vird-i lisān idinmege
56. Dāne-i dendāndan tesbīḥ idinmişdür dehan

virmez i-:
1. **virmez idi:**-*i, -di*
Kaside 10
Mısra: **3**
Vermemek.
3. Virmez idi ġālib emvāt-ı nebāta böyle cān
4. Olmasaydı ṣūr-ı İsrāfīle ger maẓhar nesīm

vir-:
1. **virürdi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **45**
Vermek.
45. Afītāb-ı devletüñ her birine virürdi nūr
46. İttifāḳī ki ger felekde olsa her aḫter hilāl

viṣāl:|KL|
1. **viṣālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 144
Mısra: **7**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.
7. Didüm taḥammül ile irem mi viṣālüñe
8. Didi o sen didügüne yok iḫtimāl-i ʿaḳl

2. **viṣāliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 163
Mısra: **9**
Ulaşmak, kavuşmak.
9. Mesīḥī ḫaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme soñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

3. **viṣālüñ:**-*üñ*
Gazel 206
Mısra: **7**
Ulaşmak, kavuşmak.
7. Viṣālüñ gencine mānīʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

4. **viṣālüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 261
Mısra: **5**
Ulaşmak, kavuşmak.
5. Viṣālüñe bir irişdüm yine irişsem olur
6. Ümid var ki bulam itdügümi ʿāḳıbeti

viṣāl-i bāḳī-i ḫūr:
1. **viṣāl-i bāḳī-i ḫūr:**
Kaside 19
Mısra: **54**
Cennetin bakilliğine ulaşmak.
53. Fakīr-i ḳānīʿ olursañ müyesser ola saña
54. Naʿīm-i ʿālem -i ḫuld ü viṣāl -i bāḳī -i ḫūr

vücūd:|KL|
1. **vücūdüm:**
Müfret 2
Mısra: **1**
Beden, cisim, varlık.
1. Vücūdüm dehr bāġında dikilmiş ġam nihālidür
2. Ḫam olmış bār-ı miḥnetden sañasın derd dālidür

2. **vücūdda:**-*da*
Kaside 17
Mısra: **41**
1. bulunma, var olma, varlık. 2. insan veya hayvan gövdesi. (bkz : bedeb , cisim) 3. ten.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Ṣol resme kim oñurgası diḳḳatde ḳıl yarar

3. **vücūduma:**-*um, -a*
Kaside 17
Mısra: **87**
Beden, cisim, varlık.
87. Ġam gicesinde bir naẕar itseñ vücūduma
88. Rūşen iderdi ḫāli saña āh-ı tābdār

4. **vücūdüm:**-*üm*
Gazel 65
Mısra: **4**
Beden, cisim, varlık.
3. Maḥabbet muḥkem olsun diyü hicrān
4. Vücūdüm riştesin iki ḳat eyler

5. **vücūdumı:**-*um, -ı*
Gazel 88
Mısra: **7**
Beden, cisim, varlık.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẕar

6. **vücūdın:**-*ın*
Gazel 106
Mısra: **16**
Beden, cisim, varlık.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

7. **vücūdum:**-*um*
Gazel 112
Mısra: **4**
Beden, cisim, varlık.
3. Rişte-i zülfüñle göz diksem ʿaceb mi ḫüsnüñe
4. Kim vücūdum sūzen olmışdur gözüm semmü ʾl-ḫıyāṭ

8. **vücūdum:**-*um*
Gazel 284
Mısra: **9**
Beden, cisim, varlık.
9. Virdi ġarḳ-āba gözüm yaşı vücūdum şehrin
10. Baña mesken ḳomadı kūy-ı fenādan ġayrı

9. **vücūdı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Beden.
67. Ne ṭılısm idi vücūdı kʿansuz
68. Ṭoldı āfāḳun içi fitret ü ġam

vücūda gel-:
1. **vücūda geldi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **3**
Oluşmak, ortaya çıkmak, meydana gelmek.
3. Vücūda geldi cemīʿ-i nebātuñ emvātı
4. Ẓuhūr buldı cihānda delīl-i baʿs ü nüşūr

vücūd-i ʿālī:
1. **vücūd-i ʿālīdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **33**
Yüce varlık.
33. Felek ki cism-i laṭīf ü vücūd-i ʿālīdür
34. Nedür bu nevʿ taḥarrük nedür bu cins-i ʿubūr

vur:[GTS]
1. **vurdı:**-*dı*
Kıt'a 3
Mısra: **20**
Geçişli f. (Eski Türk. ūr-mak) (-i / -e) 1. (Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak.
19. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
20. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿ ola ḳolına ḳuvvet

2. **vurdı:**-*dı*
Gazel 19
Mısra: **12**
(-e) 1. Elini veye elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak. 2. Ses çıkarmak için , bir şeyi başka bir şey üzerine hızla çarpmak.
11. Öldürdi urup tīġ ile bīmār Mesīḥī
12. Ḫoş itdi iyü vurdı nʿola ḳolına ḳuvvet

vüsʿat:[KL]
1. **vüsʿat:**
Gazel 266
Mısra: **9**
i. (Ar. vus'at) 1. Genişlik, bolluk.
9. Dehānı ile vüsʿat umma ey dil
10. Ki olmaz vaḳt-i teng içinde iş key

vuşlat:[MT]
1. **vuşlat:**
Murabba 1
Mısra: **23**
Kavuşmak, ulaşmak.
23. Ben Mesīḥī kim ḳocar cānānı vuşlat gicesi
24. Hāledür kim devr idüpdür māh-ı tābānı dürüst

2. **vuşlatını:**-*ı, -n, -ı*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kavuşmak, ulaşmak.
3. İnanma ʿahd iderse vuşlatını
4. Ki ben anuñ çoġ içdüm şerbetini

3. **vuşlaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 22
Mısra: **5**
Kavuşmak, ulaşmak.
5. Didüm tārīḫ-i hecrūñde bulam mı vuşlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

4. **vuşlatuñ:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kavuşmak, ulaşmak.
3. Vuşlatuñı eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem menʿ iden
4. Kim bozılur kesret-i bārāndan hengām-ı ʿīd

5. **vuşlat:**
Gazel 100
Mısra: **1**
Kavuşmak, ulaşmak.
1. Ḫoş idi vuşlat olsa ʿādetümüz
2. Līk yoḳ başda ol saʿādetümüz

6. **vuşlat:**
Gazel 267
Mısra: **3**
i. (Ar. vuşlat) Sevdiğine kavuşma.
3. Vuşlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

Y

yā:[İP]
1. **yā:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ve yahut.
3. Daḥı ṭoġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

2. **yā:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Nida, ey.
9. Yā Rab ān ḥursendiyī- fermā Mesīḥī-rā kʾez-ū
10. Ez-ḥesāb-ı taḥta gīret taḫt-ı Keykāvūs-rā

3. **yā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Nida, ey.
5. Çünki tenhā ḳalıcaġız āḫir
6. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

4. **yā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.
7. Çün ölüm fikri durur reʾy-i şaḥīḥ
8. Nʾiderüz yā bu ḳuru sevdāyı

5. **yā:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.
1. Yā Rabbi bunları ebedi müstedām ḳıl
2. Her birisini ʿāṣık-ı miskīne rām ḳıl

6. **yā:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕekā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

7. **yā:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.
3. ʿĀṣıḳı dōlāb-veş her laḥza giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

8. **yā:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Ve yahut.
3. ʿĀṣıḳı dōlāb-veş her laḥza giryān itmegi
4. Yā o çarḫa ögredür yā çarḫ-ı ser-gerdān aña

9. **yā:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Yahut, veya.
55. Ḫᵛāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu ṣovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

10. **yā:**
Kaside 13
Mısra: **41**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.
41. Yā nice teşbīh idem işigüñe gerdūnı kim
42. Bu melāẕ-ı ḫalḳ u ol benden beter ser-geşte-hāl

11. **ya:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Ve yahut.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāṣıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

12. **yā:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Ya.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

13. **yā:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Yay, ok atılan yay. II Aşığın bükülmüş bedeni.
1. Ḳaddüñi ḳıl namāz u niyāz içre yā gibi
2. Gönder fiġānı göklere tīr-i duʿā gibi

14. **yā:**
Gazel 38
Mısra: **10**
Ve yahut.
9. Ey ecel çünkim her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü ʿinād
10. Aña ḳahr it yā müẕillü küllü cebbārin ʿanid

15. **yā:**
Gazel 39
Mısra: **14**
Nida, ey.
13. Müddeʿī her dem Mesīḥīye ḳılur cebr ü inād
14. Aña ḳahr it yā müzillü küllü cebbārin ʿanīd

16. **yā:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Ve yahut.
9. Oḳudukça ʿarz-ı ḫālüm rıkʿaşın dimez ḥabīb
10. Şañasın kim oḳunan efsūn yā dil baġıdur

17. **yā:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

18. **yā:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Ve yahut.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

19. **yā:**
Gazel 224
Mısra: **2**
Ve yahut.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

20. **yā:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Ve yahut.

7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uṣbuʿ-ı ṣāḥ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

21. **yā:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Ünl. Duygu ve düşünceyi güçlendirme veya seslenme amacıyla cümlenin başında kullanılır.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḫurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

22. **yā:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Ya (I) ünlem (ya:) Arapça yā 1. ünlem "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü.
7. Ḳamuya çünkim vefādur ṣanʿatun yā sen baña
8. Kimden ögrendüñ cefā ḳılmaġa daʿār itmegi

23. **yā:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Ve yahut.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

24. **yā:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Ve yahut.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

yā men istaskū veʿāṣū külle yevmin fi ʿn-neşāt ḳad ḍalalnā min liḳākum fʿehdinā eyneʿṣ-ṣırāt:
1. **yā men istaskū veʿāṣū külle yevmin fi ʿn-neşāt ḳad ḍalalnā min liḳākum fʿehdinā eyneʿṣ-ṣırāt:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Ey içmek isteyip her gün neşeli olanlar,size kavuşma konusunda şaşıp kaldık(Size nasıl kavuşulacağı konusunda)bize yol gösterin.
1. Yā men istaskū veʿāṣū külle yevmin fi ʿn-neşāt
2. Ḳad ḍalalnā min liḳākum fʿehdinā eyneʿṣ-ṣırāt

yā rab:
1. **yā rab:**
Murabba 1
Mısra: **22**
Ya Rab.
21. Ben ḳara günlüye mi ḳaldı bu fırḳat gicesi
22. Rūzı rūzī itme yā Rab baña ʿışret gicesi

2. **yā rab:**
Kaside 1
Mısra: **19**
Ey rabbim.
19. Yā Rab ol laḥẓāda kim ceyş-i ecelden ḳorḳup
20. Ḳalʿa-ı ḳabri idine bu Mesīḥī meʿvā

3. **yā rab:**
Gazel 4
Mısra: **5**
Ey rabbim.
5. Yā Rab ol nakş-ı cihān-ārā nice maḥbūb olur
6. Kim ḳalupdur kendü nakḳāşı daḥi ḫayrān aña

4. **yā rab:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Ey rabbim.
9. Berg-i gül yā Rab Süleymān taḫtı mıdur kim bu dem
10. Götürüp anı havā üstinde seyr eyler nesīm

5. **yā rab:**
Kaside 11
Mısra: **13**
Ey rabbim.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi etfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

6. **yā rab:**
Gazel 12
Mısra: **13**
Ey rabbim.
13. Yā Rab ne ḳara baḫtı var işbu Mesīḥīnüñ
14. Kʿāb-ı ḥayāta el uzadursa olur serāb

7. **yā rab:**
Gazel 16
Mısra: **1**
Ya Rab.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʿsir eyler mi ki yā Rab

8. **yā rab:**
Gazel 16
Mısra: **2**
Ya Rab.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʿsir eyler mi ki yā Rab

9. **yā rab:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Ey rabbim.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿ ifdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

10. **yā rab:**
Gazel 97
Mısra: **1**
Ey rabbim.
1. Yā Rab ne oldı bilimezüz hīç günāhumuz
2. Kim itdi yine bize ġażab pādişāhumuz

11. **yā rab:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Ey rabbim.
3. Bīnī midür ol ṣūret-i zibādaki yā Rab
4. Yā ışbuʿ-ı Aḥmed ki mehi ḳılmış iki şaḳ

12. **yā rab:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Ey rabbim.
1. Aldı eline tīr-i ḳażā vü kemān ecel
2. Bolay ki beni eyleye yā Rab nişān ecel

13. **yā rab:**
Gazel 173
Mısra: **3**
Ey rabbim.
3. Nice devletlü başdur çarḫ yā Rab
4. Ki gün ṭoġar anuñ başına her gün

yā rabbi:
1. **yā rabbi:**
Gazel 163
Mısra: **10**
Ey Rabbim.
9. Mesīḥī ḫaste-dil yāruñ vişāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

yā resūl:
1. **yā resūl:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Ya resul Allah.
9. Çün şefīʿ-i mā tu ḫᵛāhī şüd be-maḥşer yā Resūl
10. Ez çi endişem men-i bī-çāre ez bār-ı günāh

yā resūluʿllāh:
1. **yā resūluʿllāh:**
Gazel 203
Mısra: **11**
Ey Allah'ın elçisi.
11. Sāḳi-i faẓl-ı ilāhī yā Resūluʿllāh tuʿi
12. Bā naşībem kün zi cām-ı cuʿa-ı feyż-i ilāh

yā şabūr:
1. **yā şabūr:**
Gazel 46
Mısra: **6**
Ey sabrı çok olan, ya sabır.
5. Ḫalḳa-ı ẕikr içre dil-dārı görüp
6. Kūşesinden şeyḫ ider yā şabūr

yad:[İP]
1. **yad:**
Kaside 17
Mısra: **25**
Hatırlama,anma.
25. Dāġ urmaduġum aña budur yad varıcaḳ
26. Dāġından ıñleyüp beni ḳılmaya şermsār

2. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 99
Mısra: **7**
Hatırlama,anma.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

3. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 207
Mısra: **6**
Hatırlama,anma.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

yād eyle-:[KL]
1. **yād eylerem:**-*r, -em*
Gazel 233
Mısra: **13**
Hatırlamak, anmak.
13. Laʿlüñi yād eylerem ḳıldukça küyuñdan güzer
14. Vāḳıʿā mey-ḫᵛār olur ekser varanlar Kaʿbeye

2. yād eyleyicegiz:-y,-icek,-iz
Gazel 10
Mısra: **5**
Hatırlamak, anmak.
5. ʿĀşıḳlaruñı luṭfʿile yād eyleyicegiz
6. Sög baña daḥi ey şeh-i ḫūbān unutma hā

yād id-:
1. **yād idüp:**-*üp*
Gazel 145
Mısra: **2**
Hatırlamak.
1. Çün ḳaşuñ miḥrābına ḳıblem namāz eyler göñül
2. Laʿlüñi yād idüp oḳur sūre-i Kevser gönül

2. **yād idüp:**-*üp*
Gazel 149
Mısra: **6**
Hatırlamak.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş ẓalāma āb-ı Ḫıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

3. **yād idüp:**-*üp*
Gazel 269
Mısra: **1**
YÂDETMEK – YÂDEYLEMEK birl. geçişli f. (Fars. yād + Türk. etmek, eylemek) 1. Anmak, hatırlamak.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil bağladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

4. yād itdi:-*di*
Gazel 269
Mısra: **15**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
15. Ben ḫayāl olmışı yād itdi ḳalemle ol nigār
16. Ḫāmesinüñ ucına naḳḳāş san ḳıl bagladı

5. yād itmese:-*me, -se*
Kaside 10
Mısra: **25**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.
25. Medḥini yād itmese ḳumrı çenār u servden
26. Depredür üstine berg-i bīdden ḫancer nesīm

yadı yād it-:
1. **yadı yād itmez:**-*mez*
Gazel 207
Mısra: **6**
Yabancının anması, anmaması.
5. ʿĀşıḳın añmaz u unutmaz raḳībin bir nefes
6. Yadı yād itmez çü gelmez āşināsı yādına

yādigār:[İP]
1. **yādigār:**
Murabba 2
Mısra: **42**
Bir kimse ve olayı harta getiren nesne,armağan,bergüzar.
41. Umarum bulup Mesīḥī bu murabbaʿ ıştihār
42. Ehline ola bu çār- ebrū güzeller yādigār

2. **yādigār:**
Kaside 18
Mısra: **8**
Bir kimse ve olayı harta getiren nesne,armağan,bergüzar.
7. Naḳḳāş-ı şunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

3. **yādigārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 49
Mısra: **6**
Bir kimse ve olayı harta getiren nesne,armağan,bergüzar.
5. Zünnār-ı ʿışḳı biliñe kim bağladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir şanemüñ yādigārıdur

4. **yādigār:**
Gazel 115
Mısra: **8**
Bir kimse ve olayı harta getiren nesne,armağan,bergüzar.
7. Haddüñ ḫayāli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

yādigār ḳal-:
1. **yādigār ḳalmış:**-*mış*
Kaside 17
Mısra: **22**
Armağan , hatıra kal.
21. Keştī-i Nūḥa daḥi aġaç taşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri şırtında yādigār

yāft:[KL]
1. **yāft:**
Gazel 32

Mısra: **7**
Üzerine yapıştırıldığı veya asıldığı şeyle ilgili bâzı bilgileri taşıyan yazılı kâğıt.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelī yâft behreʿī
8. Mā-rā naṣîb dürd-i meyḫâne mī-resed

yag-:[İP]
1. **yagan:**-*an*
Kaside 10
Mısra: **55**
Gökten yere yağmur ve kar gibi şey düşmek. Bol bol veya yoğun olarak oluşmak.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

2. **yaġdurmaḳ:**-*dur, -maḳ*
Kaside 13
Mısra: **12**
Yağmak, düşmek.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʿāl

3. **yaġar:**-*ar*
Kaside 17
Mısra: **57**
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

4. **yaġar:**-*ar*
Gazel 92
Mısra: **1**
Yağmak.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āṣumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yağar

5. **yağar:**-*ar*
Gazel 92
Mısra: **2**
Yağmak.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āṣumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yağar

6. **yağar:**-*ar*
Gazel 92
Mısra: **4**
Yağmak.
3. Bāġ-ı cismümde dem-ā-dem lāleler bitürmege
4. Tīrüñ ucından şehā bārān-veş peykān yağar

7. **yaġar:**-*ar*
Gazel 92
Mısra: **6**
Yağmak.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

8. **yaġar:**-*ar*
Gazel 92
Mısra: **8**
Yağmak.
7. Raʿd-ı efġānumla berḳ-i āhum itdükçe ḫurūş
8. Tan mıdır seyl-i sirişk-i dīde-i giryān yaġar

9. **yaġar:**-*ar*
Gazel 92
Mısra: **10**
Yağmak.
9. Çün işigüñde Mesīḥī aġlaya şanur bu ḫalḳ
10. Gökyüzinde her ne var ise bir uġurdan yaġar

10. **yaġdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 150
Mısra: **4**
Yağ-, yağmak.
3. Tāzelendürmeg içün yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

11. **yaġdurmaġa:**-*dur, -mağ, -a*
Gazel 210
Mısra: **9**
Yağmak.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

12. **yaġdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 233
Mısra: **7**
Çok söylemek.
7. Ṣūfiyi gör kim dile seng-i melāmet yaġdurur
8. Ṭ āʾatinden nʾ olur anuñ kim taş atar Kaʿbeye

yaġcı-oġlı:
1. **yaġcı-oġlıdur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Yağcı oğlu.
1. Birisi Yaġcı-oġlıdur Memī Şāh
2. Peri-zāda dönüpdür zādehuʾllāh

yaġı eri-:
1. **yaġı eridükçe:**-*dükçe*
Gazel 260
Mısra: **5**
Çok üzülmek II çok korkmak.
5. ʿĀṣıḳuñ yaġı eridükçe ruḥuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāğuñ revġanı

yağır:[KL]
1. **yağırı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **5**
Yük ve binek hayvanlarının sırtında eyer ve semerin açtığı yara.
5. Ṣırtında yaġırı ʿaceb āyīnedür anuñ
6. Kim ṣūret-i ecel görinür anda āṣikār

2. **yağırı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **22**
Yük ve binek hayvanlarının sırtında eyer ve semerin açtığı yara.
21. Keştī-i Nūḥa daḥi aġaç taşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri ṣırtında yādigār

3. **yağırlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kaside 17
Mısra: **85**
Yük ve binek hayvanlarının sırtında eyer ve semerin açtığı yara.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören ṣanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

yağız:[İP]
1. **yağız:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Tüylü,parlak siyah at.
5. Ḥaste gönlüm hecrüñüñ dāġ-ı siyāhın her gice
6. Bir ḳara yaġız güzel gibi çeker pehlüsına

yaġma:[FD]
1. **yaġmaya:**-*y, -a*
Gazel 118
Mısra: **7**
Çapul,zorla mal kapma.
7. Cünd-i ġam dil mülkini yaġmaya ḳaṣd itmiş iken
8. Ḳıldı ġamzen anları bir tīr ile allaḳ bulaġ

yaġmā ḳıl-:
1. **yaġmā ḳıla:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **58**
Zor kullanarak elde etmek, çapul, talan.
57. Şehbāzuña emr it ki şikār ide hümāyı
58. Şāhiñüne ṭut di ki ḳıla ʿālemi yaġmā

yagmur:[GTS]
1. **yagmur:**
Kaside 10
Mısra: **55**
Yağmur.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

2. **yaġmur:**
Kaside 17
Mısra: **40**
Yağmur.
39. Ben arkasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

3. **yaġmur:**
Kaside 17
Mısra: **57**
Yağmur.
57. Yaġmur gibi yaġar gözi yaşı ʿadūlarıñ
58. Esbüñ ḳaçan ki kişneye altuñda raʿd-vār

4. **yaġmur:**
Gazel 18
Mısra: **3**
Yağmur.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

5. **yaġmur:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Yağmur.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āṣumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yağar

6. **yaġmur:**
Gazel 210
Mısra: **9**
Yağmur.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

yaġmurdan ḳaçup ṭoluya uġradı:
1. **yaġmurdan ḳaçup ṭoluya uġradı:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Atasözü**
Bir tehlikeden, güç bir durumdan kaçarken daha kötüsüyle karşılaşmak.
5. Göñül gözden ḳaçup bezmüñe vardı
6. Ḳaçup yaġmurdan uġradı ṭoluya

yaḳ-:[GTS]
1. **yaḳmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 14
Mısra: **9**
Yanmasını sağlmak, yanmasına yol açmak,tutuşturmak.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

yaḳ:
1. **yaḳma:**-*ma*
Murabba 1
Mısra: **9**
Ateşe vermek, acıtmak.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **yaḳdı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ateşe vermek, acıtmak.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u ṣabrı raḫtın oda yaḳdı

3. **yaḳa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **87**
Ateşe vermek, acıtmak.
87. Ḥayfʿola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa zıll-ı hümā ola sāyebān

4. **yaḳmış:**-*mış*
Kaside 5
Mısra: **15**
Ateşe vermek, acıtmak.
15. Yaḳmış iken tābiş-i nār-ı havādis ʿālemi
16. Geldi sāye salmaga zıll-ı ilāh-ı müsteʿān

5. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 12
Mısra: **5**
Ateşe vermek, acıtmak.
5. Zülfüñe ḳarşu beniʿizārūñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

6. **yaḳuban:**-*uban*
Kaside 16
Mısra: **59**
Ateşe vermek, acıtmak.
59. Odlar yaḳuban düşmenüñüñ başına tīgüñ
60. Cānına ḳılur şu gibi her ḥükmüñi icrā

7. **yaḳagör:**-*a, -gör*
Gazel 20
Mısra: **3**
Yakmak | gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek (od bağlamında).
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḥaşirde seni māt ider o kişt

8. **yaḳılur:**-*ıl, -ur*
Gazel 53
Mısra: **6**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
5. Çü gündüz iḥtiyāc olmaz çerāġa
6. ʿAbes yanar yaḳılur şemʿ-i ḫāver

9. **yaḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 57
Mısra: **2**
Ateşe vermek, acıtmak.
1. Her cānibe hercāyi güzeller kim aḳarlar
2. Ġayrıları şuya vü meni oda yaḳarlar

10. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 66
Mısra: **2**
Ateşe vermek, acıtmak.
1. Dil milketine ruḫlaruñ āteş bıraḳdılar
2. Âhumla yine ʿālemi odlara yaḳdılar

11. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 73

Mısra: **4**
Ateşe vermek, acıtmak.
3. Ġayrıya meyl eylesem şemşīr ü tīrüñden geçüp
4. Başuma odlar yaḳar fi ʾl ḥāl o tīġ-i āb-dār

12. **yaḳup:**-*up*
Gazel 106
Mısra: **10**
Ateşe vermek, tutuşturmak.
9. Kebāb gibi senüñ meclisüñe girince
10. Yaḳup durur döne döne şehā ciger nergis

13. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 115
Mısra: **10**
Yakmak | gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek (od bağlamında).
9. Gülzāra ḳarşu sūz-ı dilin rūşen itmeġe
10. Her gice bülbül āhı yaḳar şad hezār şemʿ

14. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 233
Mısra: **3**
Yakmak | gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

15. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 238
Mısra: **14**
Ateşe vermek, acıtmak.
13. Şevḳ-i ruḫsāruñla luṭf-ı ʿārıżuñ ey māh-rū
14. Āfītābı çeşmesinde yaḳdı nār-ı ġayrete

16. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 248
Mısra: **5**
5. Keskin, sert ve ısırıcı bir duyum vermek.
5. Şanma pervāneleri yaḳdı oda şemʿ-i münīr
6. Çevirüp başına her birini āzād itdi

17. **yaḳubdur:**-*ub*, -*dur*
Gazel 252
Mısra: **13**
5. Keskin, sert ve ısırıcı bir duyum vermek.
13. Nār-ı firāḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

18. **yaḳan:**-*an*
Gazel 271
Mısra: **6**
Ateşe vermek, acıtmak.
5. Şaḳın āhumdan ey meh-rū ki āḫir
6. Yaḳan oldur bu ṭāḳ-ı zer-nigārı

19. **yaḳarsa:**-*ar*, -*sa*
Kaside 2
Mısra: **33**
Tutuşturmak.
33. Odlar yaḳarsa başuma āhum ʿaceb degül
34. Kʿol āteş ile hemdem olupdur göñül hemān

yaḳa:[İP]
1. **yaḳa:**
Murabba 1
Mısra: **6**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
5. Ol muʿanber ḫaṭṭ-ı müşkīn ü ʿiẕār-ı dil-güşā
6. Ol müdevver yaḳa ile gerden-i sīmīn-sā

2. **yaḳasın:**-*s*, -*ı*, -*n*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
3. Yaḳasın göñleginüñ şanma vālā
4. Girüpdür ḳana ol şūḫ-ı dil-ārā

3. **yaḳalar:**-*lar*
Murabba 3
Mısra: **4**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
3. Meyi efʿā-yı ġam u ġuṣṣaya tiryāk idelüm
4. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

4. **yaḳalarına:**-*lar*, -*ın*, -*a*
Kaside 6
Mısra: **80**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
79. Kenīzek itmeg içün saña bikr-i ġoncaları
80. Yaḳalarına gümüş tügmeler dizer jāle

5. **yaḳadur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **4**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
3. Gösterse nʿola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

6. **yaḳadur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **6**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluña çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

7. **yaḳasını:**-*s*, -*ı*, -*n*, -*ı*
Gazel 79
Mısra: **9**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
9. Hengām-ı ṣubḥ yaḳasını çāk ider ṭurur
10. Sen māh-rūya göstere tā kim nişān-ı mihr

8. **yaḳam:**-*m*
Gazel 258
Mısra: **3**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.
3. Cihānda mest-i bī-bākem yaḳam çāk
4. Çü var dilde güzeller iştiyāḳı

yaḳalar çāk id-:
1. **yaḳalar çāk idelüm:**
Murabba 3
Mısra: **8**
Büyük bir üzüntü ve çaresizlik içinde bulunmak.
7. Nūş idüp bunlar ile Rūmili ṭolularını
8. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

2. **yaḳalar çāk idelüm:**
Murabba 3
Mısra: **12**
Büyük bir üzüntü ve çaresizlik içinde bulunmak.
11. Fevt olan ʿişreti hep şimdi temām eyleyelüm
12. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

3. **yakalar çāk idelüm:**
Murabba 3
Mısra: **16**
Yaka yırtmak.
15. Cāna cān ḳatmaġa gāh öpüşelüm gāh içelüm
16. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yakalar çāk idelüm

4. **yaḳalar çāk idelüm:**
Murabba 3
Mısra: **20**
Yaka yırtmak.
19. Giceler ṣubḥa degin ṣubḥ içüp aḫşāma degin
20. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

5. **yaḳalar çāk idelüm:**
Murabba 3
Mısra: **24**
Yaka yırtmak.
23. Ol ṣafādan pür idüp naʿre ile āfāḳı
24. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

6. **yaḳalar çāk idelüm:**
Murabba 3
Mısra: **28**
Yaka (Yakasını) yırtmak: (Üzüntü, hiddet, bezginlik vb. yüzünden) Yakasını yırtacak duruma gelmek.
27. Her nemüz var ise curʿa gibi döküp saçalum
28. Mest-i lā-yaʿḳıl olalum yaḳalar çāk idelüm

yaḳası açıl-:
1. **yaḳası açılmaduḳ:**-*s*, -*ı*
Gazel 185
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
Söylenmesinden kaçınılan.
5. Bülbüle kim dir ki ceyb-i ġoncadan vire ḫaber
6. Yaḳası açılmaduḳ söz söyleye gülzārdan

yaḳdı yandur-:
1. **yaḳdı yandurdı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **51**
Yakıp kavurmak.
51. Fāżılā ḥummā-yı miḥnet yaḳdı yandurdı beni
52. Vaḳtidür luṭfuñ havāsından eserse ger nesīm

yaḳı:
1. **yaḳımdan:**-*m*, -*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yakın.
3. Aḳıdup ḳanlu yaşumı bakımdan
4. Pür ideyin dükānını yakımdan

yaḳın:[GTS]
1. **yaḳın:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Yakın.
7. Nʿola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

2. **yakın:**
Gazel 68
Mısra: **3**
Yakın.
3. Maḥv oldı ṣanma ṣubḥa yakın cevşen-i nücūm
4. Kʿāhum ḥadengi çarḫa silāḥın bıraḳdurur

3. **yaḳında:**-*da*
Gazel 126
Mısra: **14**
Yakın.
13. Iraḳ yaḳın Mesīḥī duʿācuñ iken anı
14. Öldürmeġe yaḳında ḳaçarsın ırak ırak

4. **yaḳınur:**-*ur*
Gazel 252
Mısra: **4**
Sızlanmak, sızlanarak anlatmak, şikâyet etmek.
3. Her dem nigār perçemine ḫūn-ı ʿāşıḳı
4. Ḥımnā diyü yaḳınur imiş ṭuyduḳ ālini

5. **yaḳın:**
Gazel 259
Mısra: **6**
Çok az bir ara ile ayırılmış olan (yer ve zaman bağlamlarında).
5. ʿUşşāḳ ḫastalandı belürdi ise ḫaṭuñ
6. Beñzer yaḳın ki geldi bularuñ ecelleri

yaḳın ol-:
1. **yaḳın olmak:**-*mak*
Gazel 39
Mısra: **12**
Yaklaşmak.
11. Didüm ey cān gel ırāġ olma bu ben dil-ḫasteden
12. Didi ben saña yaḳın olmak ḳatı emr-i baʿīd

yaḳlaş-:
1. **yaḳlaşmışdı:**-*mış*, -*dı*
Kaside 5
Mısra: **8**
Gerçekleşmek üzere olmak.
7. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i niẓām
8. Bī-nefāẕ olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkām-ı nişān

yaḳūb:[PALA]
1. **yaḳūb:**
Gazel 115
Mısra: **1**
İbrahim peygamberin Torunu ve ishak peygamberin oğludur.Hz. Ya'kûb.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿiẕāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

2. **yaʿḳūb-ı:**
Mesnevi 1
Mısra: **108**
Hz. Yakup peygamber.
107. Maʿāş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufin Yaʿḳūb-ı eflāk

3. **yaʿḳūbı:**-*ı*
Gazel 111
Mısra: **7**
Hz. Ya'kûb.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşātı külbe-i zār u ḫazine baş

4. **yaʿḳūb:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Hz. Ya'kûb.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Ġözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

yaʿḳūb-ı çarḫ:
1. **yaʿḳūb-ı çarḫ:**
Gazel 73
Mısra: **13**
Talihli Yakub.
13. Yūsuf-ı hūrşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

2. **yaʿḳūb-ı çarḫa:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **95**
Gök Yakub'u. || Bulut.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yūsufdan nişāne

yaʿḳūb-ı dili:
1. **yaʿḳūb-ı dili:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Yaʿḳūb'un gönlü.

1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

yaʿḳūb-veş:
1. **yaʿḳūb-veş:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Hz. Yakup peygamber gibi.
5. Ḥasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

yāḳūt:[KL]
1. **yāḳūt:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Yakut II Sevgilinin dudağı.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

2. **yāḳūt:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Ar. Cevahir kısmından bu isim ile maruf zî-kıymet taş.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḥaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

3. **yāḳūt:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Ar. Cevahir kısmından bu isim ile maruf zî-kıymet taş.
1. Ḳapuñda şol ḳadar ḳan ile aḳıtdı gözüm yaşı
2. Ki hep yāḳūt u laʾl oldı işigüñüñ içi ṭaşı

yāḳūt u zerin:
1. **yāḳūt u zerini:**
Kaside 14
Mısra: **36**
Yakut ve altın.
35. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
36. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

yalab:
1. **yalabırsın:**-*ır,-sın*
Kaside 7
Mısra: **45**
Parlamak, parıldamak.
45. Ey māh gün gibi yalabırsın meger yine
46. Sāye şalupdur üstüñe ol Müşterī-cenāb

yalan:[GTS]
1. **yalanum:**-*um*
Gazel 123
Mısra: **10**
Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolında gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

yalan söyle-:
1. **yalan söyler:**-*r*
Gazel 138
Mısra: **7**
Aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söz söylemek.
7. Vāʿiẓ-ı şehri işitdüm ki yalan söyler imiş
8. Pīr-i meyḫāneye şordum didi söyler gerçek

yalancı:
1. **yalancı:**
Kaside 21
Mısra: **7**
Yalan söyleyen, doğru konuşmayan.
7. Aduñ yalancı olduġı ey seng-dil bu kim
8. İşitdügüñi söyleyicisin şadā gibi

yalıñ:[İP]
1. **yalıñ:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Düz,tek, sade.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u ṣabrı raḥtın oda yaḳdı

2. **yalıñ:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Düze,tek,sade.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalıñ yüzlü ṭoġurur her seher

yalıñ yüz:
1. **yalıñ yüzlülere:**-*lü, -ler, -e*
Gazel 58
Mısra: **10**
Yüzü örtüsüz, yüzü açık ve aydınlık.
9. Ṣovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalıñ yüzlülere akçeyi yandur

yalınuz:
1. **yalınuz:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Yalnız, yalnızca.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

yaluñ:[İP]
1. **yaluñuz:**-*uz*
Kaside 15
Mısra: **13**
Yalnız, sadece.
13. Yaluñuz sīm ile senüñ belüñi aldum idi
14. Nice anuñ gibi ḳoçdı vü ṭolandurdı kemer

yaluñ ayaḳ başı ḳaba olu-:
1. **yaluñ ayaḳ başı ḳaba olup:**-*up*
Kaside 18
Mısra: **53**
Her şeyden vazgeçmiş Yalnız Allah aşkı ile yanan dervişlerin özelliği. Yalın ayak başı kabak gezmek.
53. Abdāl-ı ʿışḳ olup yaluñ ayaḳ başı ḳaba
54. Şaḥrāya düşdi ʿāşıḳ-ı şūrīde-vār serv

yaluñ yüzlü:
1. **yaluñ yüzlü:**
Kaside 8
Mısra: **57**
Sade yüzlü.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

yaluñuz:[İP]
1. **yaluñuz:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Yalnız, sadece.
9. Ey Mesīḥī ʿışḳuña igende maġrūr olma kim
10. Sen degülsin yaluñuz ʿālemde ser-gerdān-ı ḥüsn

2. **yaluñuz:**
Gazel 234
Mısra: **16**
Yalnız, sadece.
15. Aldı tīrüñ cān u dil mülkinde nesne ḳalmadı
16. Yaluñuz uş ḫāṭırum ḳaldı anun peykānına

yama:[İP]
1. **yamalı:**-*lı*
Gazel 288
Mısra: **14**
A. 1. Delik ve yırtığı uygun bir parça ile onarma, kapatma. 2. Bu iş için kullanılan parça.
13. Kim ḥürmet ide saña Mesīḥī çü gedā-veş
14. Ten ḫırḳasını dāġlaruñ itdi yamalı

yan-:
1. **yanasın:**-*ası, -n*
Murabba 1
Mısra: **10**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
9. Yaḳma ey şemʿ odlara şemʿ-i ruḫuñ pervānesin
10. Vaḳt ola bir iş düşe başuña sen de yanasın

2. **yanınca:**-*ınca*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
3. Bizümle gerçi kim daḥi bilişdür
4. Velī yanınca şalınan ḳayışdur

3. **yanınca:**-*ınca*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
1. Birisi şol şeh-i ʿālem ʿAlemşāh
2. Ki yanınca çekilür leşker-i āh

4. **yanınca:**-*ınca*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
3. Deve yanınca itsem aña ḥidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

5. **yanında:**-*ın, -da*
Kaside 3
Mısra: **30**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
29. Pādişāhā ḳapuña dervāzeye gelmiş durur
30. Çarḫ sāʿildür yanında keçküle beñzer hilāl

6. **yanardı:**-*ar, -dı*
Kaside 6
Mısra: **62**
Yanmak.
61. Semūm-ı ḳahrı eseydi riyāż-ı ʿāleme ger
62. Yanardı āteş-i gülden seḥer seḥer jāle

7. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 7
Mısra: **88**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿrin oḳımadan eyler ictināb

8. **yanardı:**-*ar, -dı*
Kaside 13
Mısra: **2**
Yanmak.
1. Meclis-i ḫāṣ içre bir şeb bir nice ehl-i kemāl
2. ʿAyş iderdi vü yanardı ḳarşuda şemʿ-i cemāl

9. **yanından:**-*ın, -dan*
Kaside 14
Mısra: **20**
Yan.
19. Ṭabʿ-ı pākine sen anuñ niçün öyküdüñ diyü
20. Bīd yanından geçen āba urur ḫancer ḫazān

10. **yanumca:**-*um, -ca*
Kaside 14
Mısra: **24**
Yanısıra, beraberinde.
23. Żaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫvān

11. **yanında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 17
Mısra: **35**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
35. Yanında ġayrı atlara otlaḳ viricegiz
36. Utanuram dimege ki bunuñ da cānı var

12. **yan:**
Gazel 21
Mısra: **5**
Yanmak.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fiʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

13. **yanında:**-*ı, -nda*
Kaside 21
Mısra: **18**
Yan, yakın.
17. Cismüñ şarart kʾola der-i Ḥaḳda ʿizzetüñ
18. Begler yanında merdüm-i zerrīn-ḳabā gibi

14. **yanıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 30
Mısra: **10**
Yanmak.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

15. **yanuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 46
Mısra: **7**
Birlikte olma ifâde eder, ...ile beraber.
7. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
8. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

16. **yanında:**-*ın, -da*
Gazel 48
Mısra: **3**
Birlikte, beraberinde olma.
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mısrī gibi kendözini aġır ṭutar

17. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 50
Mısra: **5**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
5. Çevre yanuñda görinen lāleler ey serv-ḳad
6. Her birisi bir şehīdüñ dīde-i ḫūn-bārıdur

18. **yanar:**-*ar*
Gazel 53
Mısra: **6**
Yanmak.
5. Çü gündüz iḫtiyāc olmaz çerāġa
6. ʿAbes yanar yaḳılur şemʿ-i ḫāver

19. **yandur:**-*dur*
Gazel 58
Mısra: **10**
T. Çok zarar ve ziyan görmek.
9. Ṣovuḳluḳ iderlerse eger saña Mesīḥī
10. Sen daḥi yalıñ yüzlülere aḳçeyi yandur

20. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 62

Mısra: **5**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
5. Öldürürseñ yanuñda söyleyeni
6. Dostum kim gerekse ḳāʾildür

21. **yanar:**-*ar*
Gazel 72
Mısra: **4**
Yanmak.
3. Alur gönlümi sînemden ḥayālüñ
4. Yanar tennurdan biryān uğurlar

22. **yaña:**-*a*
Gazel 77
Mısra: **1**
Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet.
1. Dem ki bir yaña revān ol ḳad-ı dil-cūlar aḳar
2. Gözümüzden göresin seyl oluban cūlar aḳar

23. **yanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 89
Mısra: **7**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
7. Yay gibi çeküp egrileri yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dūr eyler

24. **yaña:**-*a*
Gazel 93
Mısra: **6**
Taraf, yakın.
5. Diyār-ı sînem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḥancer

25. **yaña:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **15**
Taraf, yakın.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum baġladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

26. **yanarken:**-*ar, -ken*
Gazel 108
Mısra: **4**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak - Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek-.
3. Pişüp süz-ı derünumdan ḳızardı ḳurşı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

27. **yanduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 115
Mısra: **8**
Yanmak.
7. Haddüñ ḥayāli gitdi vü geldi ḥaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

28. **yanar:**-*ar*
Gazel 115
Mısra: **12**
Yanmak.
11. Öykündügine gün yüzüñe māh çārdan
12. Bir pāre od olup ġażab(ın)dan yanar şemʿ

29. **yanar:**-*ar*
Gazel 115
Mısra: **17**
Yanmak.
17. İrmez Mesīḥī vaṣluña ḳasruñda çün yanar
18. Ḳandīl-i māh u mihr ile leyl ü nehār şemʿ

30. **yanar:**-*ar*
Gazel 117
Mısra: **9**
Yanmak.
9. Cism-i Mesīḥī her gice fānus-veş yanar
10. Kim mihr şemʿi andan uyarur seḥer çerāġ

31. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 134
Mısra: **8**
Yan, yakın.
7. Terkeş gibi çü sînemi ṭoldurduñ oḳ ile
8. Ey ḳaşları kemān yanuñda gerek belik

32. **yaña:**-*a*
Gazel 147
Mısra: **14**
Taraf, yakın.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

33. **yanup:**-*up*
Gazel 161
Mısra: **3**
Yanmak.
3. Şemʿe yanup dökilenler şanma kim pervānedür
4. Penbelerdür kim düşer bu dāġ-ı sînemden benüm

34. **yaña:**-*a*
Gazel 190
Mısra: **11**
Taraf, yakın.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

35. **yanarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 192
Mısra: **6**
Yanmak.
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

36. **yanumı:**-*um, -ı*
Gazel 195
Mısra: **7**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

37. **yandan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **8**
Taraf, yakın.
7. Firāḳuñ āteşi biryān ḳıldı bir yanumı
8. Ḫayālüñe didi kim ḳoma sen de bir yandan

38. **yanı:**-*ı*
Gazel 217
Mısra: **4**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
3. Püşte-i enf gözümden aşaġa
4. Bir aṭadur ki iki yanı dere

39. **yanup:**-*up*
Gazel 220
Mısra: **9**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
9. Āh eyleme Mesīḥī yanup nār-ı ḥasrete
10. Olmaz fitil çünkü maḥabbet çerāġına

40. **yaña:**-*a*
Gazel 229
Mısra: **11**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
11. Besmeleyle Kaʿbetu ʾllāhdan yaña başsaḳ ḳadem
12. Ġalibā ḳarşu gelürdi Mescid-i Aḳṣā bize

41. **yaña:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **3**
Yan, taraf, yön.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

42. **yanmayısardur:**-*ma, -ısar, -dur, -, -*
Gazel 233
Mısra: **4**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
3. Kūyuña gelmiş iken hecrüñ ne ḫoş yaḳar beni
4. Çünki oda yanmayısardur varanlar Kaʿbeye

43. **yanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **1**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
1. Gözlerüñ kim ġamzeden ḥancer ṭaḳınmış yanına
2. Ḳına girer girmez ise ben faḳirüñ ḳanına

44. **yanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **6**
Taraf, yakın.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

45. **yanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **12**
Yan, yakın.
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Akçesi olanları ceb gibi alur yanına

46. **yana:**-*a*
Gazel 236
Mısra: **2**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
1. Çü fermānuñ geçer ḳurıya yaşa
2. Dil ü dīdem ḳoma kim yana ṭaşa

47. **yandurdı:**-*dur, -dı*
Gazel 256
Mısra: **1**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak - Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek-.
1. Yandurdı lālenüñ ruḫuñ ey meh çerāġını
2. Şemʿün eritdi ḥasret odı içi yagını

48. **yanduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 260
Mısra: **7**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
7. Şemʿ-veş her gice gönlümüñ görenler yanduġın
8. Dir fener örtüsine beñzer bunun pirāheni

49. **yanuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 262
Mısra: **3**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

50. **yanına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 269
Mısra: **11**
Yan. Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

51. **yaña:**
Kaside 4
Mısra: **18**
Yan: Taraf, yön.
17. Ḳanda ise bir gice ʿarż-ı cemāl eyler diyü
18. Nāẓır olmışlardı maġribden yaña hep ḫāṣ u ʿām

52. **yaña:**
Kaside 7
Mısra: **58**
Yan: Taraf, yön.
57. Gül yapragını şehper idinür nesīm-i subḥ
58. Tā büy-ı ḫulḳuñ ile ḳıla her yaña şitāb

53. **yañaya:**-*y, -a*
Gazel 14
Mısra: **6**
Taraf.
5. Hercāʾīsine dilberüñ alçaḳluḳ eyle kim
6. Şu ol yañaya māʾil olur kim ola neşīb

yana yana:
1. **yana yana:**
Gazel 215
Mısra: **2**
Devamlı yanarak.
1. Çü Vaṣl olmadı yāruñ sînesine
2. Ko gitsün yana yana söne söne

yanaġ:yanak[GTS]
1. **yanaġı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yanak.
3. Şaçı olmazsa seyyidligine dāl
4. Yanaġı şāhid üş olduġuna āl

2. **yañaġuñ:**-*uñ*
Gazel 6
Mısra: **8**
Yanak.
7. İşbu maʿnādan ki cennet sāye-i şemşīrdür
8. Ġamzeñ altında yañaġuñ bāġ-ı Rıdvāndur bana

3. **yanaġına:**-*i, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **25**
Yanak.
25. Gül āstīn-i ġoncayı tutmış yanaġına
26. Şol nāzenīn gibi ki ḳızarup ide ḥicāb

4. **yanaġuñ:**-*u, -ñ*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Yanak.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

5. **yañaġuñ:**-*uñ*
Gazel 216
Mısra: **2**
Yanak.
1. Hezārān āfˆerin baġ-ı cemālüñ bāġbānına
2. Ki ḫoşca reng ü bū virmiş yañaġuñ gülsitānına

yandı yaḳıl-:
1. **yandı yaḳıldı:**-*dı*
Gazel 116
Mısra: **6**
Yanıp yakılmak.
5. Bezmüñde ʿizz ü nāz ile bāline geçdise
6. Yandı yaḳıldı vaṣluñ içün ey nigār şemʿ

yaʿni:[KL]

1. **yaʿni:**
Kaside 6
Mısra: **84**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.
83. Çeker ḥuẕūruña billūrdan güzel tesbiḥ
84. Diler ki ide faḳīrāne yaʿni cer jāle

2. **yaʿni:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.
37. Mīr-i iḳlīm-i süḫan yaʿni Nişāncı Paşa
38. Kʾ iremez faẕlı nişānına ḥadeng-i efkār

3. **yaʿni:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

4. **yaʿni:**
Gazel 52
Mısra: **10**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaşā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

5. **yaʿni:**
Gazel 70
Mısra: **2**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.
1. Dem-be-dem gönlüm gözin işigüñe ṭoġru açar
2. Revzen-i beytini yaʿni ḳıbleye ḳarşu açar

6. **yaʿni:**
Gazel 234
Mısra: **14**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.
13. Sīne-i pür-şerḥamı gördükçe eyler rīş-hand
14. Yaʿni ol kān-ı melāmet ṭuz eker ḳurbānına

7. **yaʿnī:**
Kaside 13
Mısra: **34**
Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce "Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki" anlamında kullanılır.
33. Ḫayme-i çarḫuñ felek ḥamra ider dāmānını
34. Gösterem diyü senüñ otaġuña yaʿnī misāl

yanıcı:[BA]
1. **yanıcı:**
Gazel 189
Mısra: **4**
'aşk ile yanıp tutuşan: 'âşık.
3. Ey mürġ-i dil ol şemʿ-i cemāle ṭalebüñ var
4. Hecr āteşine yanıcı pervāne imişsin

yañıḳ:[İP]
1. **yañıḳlu:**-*lu*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yanmış şey , yanık.
3. Ḥüsniyle başı göklere irmiş iken mehi
4. Bu gün yañıḳlu begler öñinde ġulām ḳıl

yañıl-:
1. **yañılup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **55**
Yanılmak.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

2. **yañılup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **21**
Aldanmak, hatâ yapmak.
21. Yañılup çün ṭabʿ-ı gevher-pāşına öyküdi kān
22. Tīşe aña şol ḳadar ḍarb urdı kim ḳuşdurdı ḳan

yan:
1. **yanın:**
Kaside 17
Mısra: **8**
Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet.
7. Yatdukça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥışār

yanına git-:
1. **yanına gitdi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **4**
Yakınında bulunmak.
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

yanınca:
1. **yanınca:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Yanında, beraberinde.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

yanında:
1. **yanında:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Yanında.
9. Bikirdür hep ḫayālāt-ı Mesīḥī
10. Anuñ yanında ġayruñ şiʿri bīve

yañlış:
1. **yañlış:**
Mesnevi 1
Mısra: **56**
Yañlış.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

yanmak:
1. **yandı:**-*dı*
Gazel 198
Mısra: **11**
1) yanmak 2) Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.
11. Micmer-i sīnede kim yandı sipend-i dil ü cān
12. Bir perī daʿvetine ʿıṭr-ı maḥabbetdür bu

yañşıl-:[İP]
1. **yañşılamazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 8
Mısra: **56**
Taklit.
55. Karşu ger ḥilm ü vakḳāruñdan edeb ögrense
56. Söyledükçe kişiyi yañşılamazdı kuhsār

yanumca:
1. **yanumca:**
Gazel 179
Mısra: **2**
İle birlikte.
1. ẓaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫᵛān

yanuña var-:
1. **yanuña varsam:**-*sa, -m*
Gazel 45
Mısra: **5**
Yanına gitmek, yaklaşmak.
5. Bülbülüñem yanuña varsam didüm
6. Didi nʾola bülbül iseñ öte ṭur

yanuñca:
1. **yanuñca:**-*uñca*
Kaside 5
Mısra: **38**
Yanında, beraberinde.
37. Altun üsküflü silaḥ-dāruñ durur ḫūrşīd kim
38. Ḳanda gitseñ götürür yanuñca tīġ-i zer-nişān

2. **yanuñca:**
Gazel 131
Mısra: **14**
Taraf, yakın , yanı sıra.
13. Ey kemend-endāz bir ṣayd itmedük dil ḳomaduñ
14. Ṣaglu ṣollu salınur yanuñca nahcīrüñ senüñ

yanup yaḳıl-:
1. **yanup yaḳıldıġı:**-*dıġ, -ı*
Gazel 115
Mısra: **15**
Sızlanmak, şikayet etmek.
15. Her şeb yanup yaḳıldıġı ṣubḥa degin bu kim
16. Görmege gün yüzüñi çeker intiẓār şemʿ

2. yanup yaḳılmayınca:-*may, -, -ınca-up*
Gazel 96
Mısra: **4**
Sızlanmak, şikayet etmek.
3. Ḳaçan bilseñ gerek ʿāşıḳlaruñ ḥālin çü ʿışḳuñ yoḳ
4. Benüm cānum yanup yaḳılmayınca gül gül-āb olmaz

yap-:
1. **yapdı:**-*dı*
Gazel 9
Mısra: **3**
Bina etme.
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de gönlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

2. **yapsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 9
Mısra: **4**
Bina etme.
3. Çünki İbrāhīm yapdı Kaʿbeyi
4. Sen de gönlüm kaʿbesin yapsañ nʾola

3. **yapıvir:**-*i, -vir*
Kaside 11
Mısra: **65**
Bina etme.
65. Merḥamet ḳıl kürkden yapıvir aña bir ḥışār
66. Kʾ içine girüp ḥalāş olsun bulardan ol faḳīr

4. **yapdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **14**
Yap-.
13. Leşker-i şāmı temāşā eyleyüp dizdār-ı ḫᵛāb
14. Ḫavf idüp yapdı ḥışār-ı ḥaşmetin defʿi hemān

5. **yapmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 14
Mısra: **58**
Bina etme.
57. Her seḥer yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

6. **yapdı:**-*dı*
Kaside 18
Mısra: **38**
Bina etme.
37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḥazāndan
38. Ṣaḥn-ı çemende yapdı zümürrüd ḥışār serv

7. **yapılalı:**-*ıl, -alı*
Gazel 18
Mısra: **4**
Bina etme.
3. Yaġmur ṭamar ise ne aceb çarḫ-ı kühenden
4. Kim yapılalı ḳubbesi olmadı meremmet

8. **yapasın:**-*a, -s, -ın*
Gazel 20
Mısra: **2**
Bina etme.
1. Ben ölicek ki benüm ḫākümi devrān ide ḥişt
2. Yapasın ḳabrüme ey pīr-i ḥarābāt künişt

9. **yapışdı:**-*ış, -dı*
Gazel 37
Mısra: **3**
Bina etme.
3. Geldi yapışdı nabżuma hecrüñde çün ṭabīb
4. Gögsini gecürüp didi Allāhdan meded

10. **yapar:**-*ar*
Gazel 41
Mısra: **6**
Bina etme.
5. Ḥüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḥaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

11. **yapdı:**-*dı*
Gazel 64
Mısra: **6**
Oluşturmak.
5. Şemʿ-i bezme āhumuz öyle ḥarāret virdi kim
6. Bāl ü perden mirvāḥa yapdı aña pervāneler

12. **yapdı:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Oluşturmak.
5. Şıra şıra eyegüm içre gören cānumı dir
6. Üstüḫᵛāndan ʿacabā şol kuşa kim yapdı ḳafes

13. **yapdı:**-*dı*
Gazel 103
Mısra: **10**
Yaratmak.
9. Āl-i ṭūṭī-beçedür dildeki peykānuñ kim
10. Üstüḫᵛānumdan aña ḳudret eli yapdı ḳafes

14. **yapmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 180
Mısra: **12**
Bina etme.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

15. **yapmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 181

Mısra: **16**
Bina etme.
15. Her seher yire ḥavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

16. **yapdı:**-*dı*
Gazel 280
Mısra: **3**
Bina etme.
3. Ṭāḳ-ı ebrūñ ile çeşmüñ bir ʿimāret yapdı kim
4. Pādişehler cān virür olmaġa anuñ nāẕırı

yap yap:
1. **yap yap:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Yavaş yavaş, usul usul, sessizce.
29. Ol bezm içinde oḳıdı bu şiʿri ʿandelīb
30. Āheng ṭutdı yap yap aña ṣavt-ı cüy-ı āb

2. **yap yap:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Yavaş yavaş, usul usul, sessizce.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

yapıl-:
1. **yapılan:**-an
Gazel 201
Mısra: **4**
Yapılmak,Yapma işine konu olmak.
3. Eşkümle ḫarāb olsa nʿola ḫāne-i çeşmüm
4. Vīrān olur öñ soñ şu yolında yapılan ev

yapış-:
1. **yapışdı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Yapışmak, yakalamak.
9. Olup hercāʿi gönlüm pāre pāre
10. Yapışdı her birisi bir nigāra

2. **yapışdı:**-*dı*
Gazel 226
Mısra: **10**
Yapışmak; bağlanmak.
9. Ḳapuña vardı fīġān ile Mesīḥī gūyiyā
10. Nāleye yapışdı çıḳdı çarḫ-ı gerdān üstine

3. **yapışa:**-*a*
Gazel 239
Mısra: **4**
Yapışmak, yakalamak.
3. Ben ölicek ḳapuñda cenazem götürmege
4. Cemʿ olup itlerüñ yapışa üstüḫᵛānuma

4. **yapışmaz:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Yapışmak, yakalamak.
1. Raḳīb itmez benümle merḥabāyı
2. Muḳarrer seg yapışmaz āşināyı

yapraġ:|GTS|
1. **yapraġıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 94
Mısra: **8**
Bitkilerde fotosentezin gerçekleştirildiği kısım II Zayıf ve biçare aşık.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

yapraġ aġızlu:
1. **yapraġ aġızludur:**-*lu, -dur*
Kaside 16
Mısra: **21**
Sır tutamayan. İfşa eden.
21. Gül yapraġ aġızludur aña rāzuñı açma
22. Bir ġoncaya di eylemesün sırruñı ifşā

yār:|İP|
1. **yār:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sevgili | dost.
3. İgende āhumuz almasun ol yār
4. Od ile penbenün ne oyunı var

2. **yār:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Sevgili | dost.
1. Ḳaya Bālī durur biri ki ol yār
2. Be-ġāyet seng-dildür ḳatı cevvār

3. **yār:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Sevgili | dost.
3. Ne güzel pādişāh olur behey yār
4. Ki olmış ġamzeler ana silaḥdār

4. **yār:**
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Sevgili | dost.
13. Bihūde olup düşmişin ugrayıcaḳ ol yār
14. Gören beni dimiş ki buña uġramış āfet

5. **yār:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Sevgili | dost.
5. Ḳılur düşnām her dem ḳatlüme yār
6. Duʿāsı ola bolay ki mücerreb

6. **yar:**
Kaside 17
Mısra: **44**
Far. Yar. 1. Sevgili, 2. esk. Dost , tanıdık.
43. Çün ṣaġrısına ḳamçı uram çevre bakınup
44. Ṣanur kimesne taḫta ḳaḳar anı ince yar

7. **yār:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Sevgili | dost.
1. Âmed ṣabā ki yār be-kāşāne mī-resed
2. Dādīm cān be-müjde ki cānāne mī-resed

8. **yār:**
Gazel 42
Mısra: **7**
Sevgili | dost.
7. Çün yār refʿ-i burḳaʿ ide bī-emān ola
8. Bu dūd-ı āh baḳmaġa ḳomaz ḥicāb olur

9. **yār:**
Gazel 45
Mısra: **1**
Sevgili | dost.
1. Ḳo bugün ḥüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḥaṭṭı gelicek yüzine ur

10. **yār:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Sevgili | dost.
7. Bezm-i maḥşerde içem ben yār ile
8. Ṣoḥbetümde çala İsrāfil ṣūr

11. **yār:**
Gazel 52
Mısra: **5**
Sevgili | dost.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

12. **yārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 56
Mısra: **9**
Sevgili | dost.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

13. **yār:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Sevgili | dost.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

14. **yāra:**-*a*
Gazel 66
Mısra: **5**
Sevgili | dost.
5. Meclisde yāra aġzı şuyın akıdur diyü
6. Miskīn sebūya gör yine ne ḳulb ṭaḳdılar

15. **yārı:**-*ı*
Gazel 75
Mısra: **7**
Sevgili | dost.
7. Sīm-āb-ı sirişk ü rūḫ-ı zerd egmedi yārı
8. Ger var ise ol sīm-tenüñ göñli demirdür

16. **yār:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Sevgili | dost.
1. Göñül bir cevri çoḳ yār ʿāşıḳıdur
2. Belālu ol ki cevvār ʿāşıḳıdur

17. **yār:**
Gazel 76
Mısra: **8**
Sevgili | dost.
7. Geçerdüm şiʿr dimekden velīkin
8. Bir iki yār eşʿār ʿāşıḳıdur

18. **yār:**
Gazel 85
Mısra: **7**
Sevgili | dost.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider göñlümi çün cān cānadur

19. **yārdan:**-*dan*
Gazel 85
Mısra: **8**
Sevgili | dost.
7. Cān alup bir būse virürmiş şeb-i vuṣlatda yār
8. Yārdan kim menʿ ider göñlümi çün cān cānadur

20. **yār:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Sevgili | dost.
3. Cihānda işbu çarḫ-ı kec-revişden
4. Bu gerdiş key muḫālifdür be hey yār

21. **yār:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Sevgili | dost.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

22. **yārı:**-*ı*
Gazel 89
Mısra: **3**
Sevgili | dost.
3. Bir iki mīl gidicek seçemez yārı gözüm
4. Vāḳıʿā mil kişinün gözlerini kūr eyler

23. **yār:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Sevgili | dost.
3. Her dem ki yār ḳaşlarına beñzedem diye
4. Naḳḳāş naḳş-ı ġarrayı elbette kem çeker

24. **yār:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Sevgili | dost.
5. Ay aydın idi bu gice odada idi yār
6. Maḥmūd oldı içerüsi ṭaşrası Ayāz

25. **yār:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Sevgili | dost.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

26. **yār:**
Gazel 101
Mısra: **4**
Sevgili | dost.
3. Terk eylemek bu ʿālemi āsān idi velī
4. Fīʾl-cümle yār ġamzesidür ilişirümüz

27. **yār:**
Gazel 132
Mısra: **7**
Sevgili | dost.
7. Dün vaʿde virdi yār benüm ḳatlüme velī
8. Öldüm bu ḳorḳudan ki o şeb ideler dölek

28. **yār:**
Gazel 135
Mısra: **3**
Sevgili | dost.
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

29. **yār:**
Gazel 135
Mısra: **9**
Sevgili | dost.
9. Ey Mesīḥī bizi öldürmeye ʿār ideli yār
10. Ḥaḳ bilür dünyeden uşandug u cāndan bezdük

30. **yār:**
Gazel 139
Mısra: **9**
Sevgili | dost.

9. Bahāne ister imiş kim Mesīḥī öldüre yār
10. Aña da ölmege ansuzda ḫod baḫāne gerek

31. **yār:**
Gazel 142
Mısra: **1**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Meyden ki yār gül gül olup ʿarż ide cemāl
2. Ṣan gösterür şüküfesini tāze bir nihāl

32. **yār:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Sevgili ǀ *dost.*
3. Ceng itmesün göñüller o günyüzlü yār ile
4. Kim çarḫ bir siperdür aña ḳabżadur hilāl

33. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 142
Mısra: **5**
Sevgili ǀ *dost.*
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳi zülfi iki dāl

34. **yār:**
Gazel 145
Mısra: **7**
Sevgili ǀ *dost.*
7. Ṣalduġınca sāʿid-i sīmīnlerin nāz ile yār
8. Ṣag u şoldan şañasın kim el ṣalup ister göñül

35. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 148
Mısra: **13**
Sevgili ǀ *dost.*
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

36. **yār:**
Gazel 151
Mısra: **7**
Sevgili ǀ *dost.*
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẕann eyler ki ol benven ben ol

37. **yāra:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **1**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Derd ü ġamum ḥikāyetin ol yāra eyledüm
2. Nev-rūz kışşasın gül-i pür ḫāra eyledüm

38. **yār:**
Gazel 156
Mısra: **9**
Sevgili ǀ *dost.*
9. Ben ḳula çāre eylemedi ey Mesīḥī yār
10. Her ḫidmetini gerçi ki bī-çāre eyledüm

39. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 163
Mısra: **9**
Sevgili ǀ *dost.*
9. Mesīḥī ḫaste-dil yāruñ viṣāliyle ḳavī iken
10. Didürme şoñra yā Rabbi aña vā ḥasretā ʿömrüm

40. **yār:**
Gazel 165
Mısra: **5**
Sevgili ǀ *dost.*
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm

41. **yārı:**-*ı*
Gazel 179
Mısra: **11**
Sevgili ǀ *dost.*
11. Beñzer öpdüñ ḳoçduñ ol yārı Mesīḥī nitekim
12. Utanur saña görinmege dehānıyle miyān

42. **yārun:**-*un*
Gazel 188
Mısra: **1**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Eşk-i çeşmüm maḥv olur gördükçe yārun şūretin
2. Ṭaġıdur ḫūrşid çün kim encümüñ cemʿiyetin

43. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 197
Mısra: **3**
Sevgili ǀ *dost.*
3. Cevr itme didügüme ṣafā sürdügi yāruñ
4. Beñzer baña cevr eylemeden oldı ṣafālu

44. **yār:**
Gazel 199
Mısra: **11**
Sevgili ǀ *dost.*
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

45. **yār:**
Gazel 204
Mısra: **8**
Sevgili ǀ *dost.*
7. Başında göñlüm esir ayaġında cān pā-māl
8. Meger ki başdan ayaġa o yār oldı günāh

46. **yarardum:**-*ar*, -*du*, -*m*
Gazel 212
Mısra: **5**
Yarmak, ayırmak.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḫse düşdügi içün leẕẕet-i güftāruñ ile

47. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 215
Mısra: **1**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Çü Vaṣl olmadı yāruñ sīnesine
2. Ḳo gitsün yana yana söne söne

48. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 216
Mısra: **5**
Sevgili ǀ *dost.*
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yāruñ
6. Nicʾ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

49. **yār:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Sevgili ǀ *dost.*
3. Bezm ehline ṭolaşdı gice yār içün ḳadeḥ
4. Beñzer şürāḥi nesne ḳoyupdur kulaġına

50. **yār:**
Gazel 224
Mısra: **4**
Sevgili ǀ *dost.*
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

51. **yār:**
Gazel 229
Mısra: **1**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Bu işāretden ki yār işigidür mesvā bize
2. Şöyle kim var cennet olur ʿāḳıbet meʿvā bize

52. **yār:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Başladuġı vaḳtin İbrāhim-i Âzer Kaʿbeye
2. Kārnāme yār işigin ḳıldı beñzer Kaʿbeye

53. **yārı:**-*ı*
Gazel 234
Mısra: **9**
Sevgili ǀ *dost.*
9. Dirligümde yārı cān idindüm ol ümmīde kim
10. Öldügüm vaḳt işidenler diye raḥmet cānına

54. **yār:**
Gazel 234
Mısra: **11**
Sevgili ǀ *dost.*
11. Dirhem-i eşküm ʿaceb mi vāfir olsa çünki yār
12. Akçesi olanları ceb gibi alur yanına

55. **yāra:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **8**
Sevgili ǀ *dost.*
7. Deprense rūzgār ile nʾola şovuḳ şovuḳ
8. Kendüyi ışşıdımadı çün yāra mirvaḥa

56. **yāra:**-*a*
Gazel 237
Mısra: **12**
Sevgili ǀ *dost.*
11. Her dem şalınur iki yaña bir ḳanad ile
12. Ḳanda uçar irem mi şanur yāra mirvaḥa

57. **yār:**
Gazel 238
Mısra: **5**
Sevgili ǀ *dost.*
5. Bezme bizi daʿvet itmez didügüm yār işidüp
6. Ḫışm idüp dimiş şaḳınsun bir gün uġrar şoḥbete

58. **yāra:**-*a*
Gazel 251
Mısra: **13**
Sevgili ǀ *dost.*
13. Yāra vaṣl olacaġın bilse ölürdi bu Mesīḥ
14. Ḳorḳar ol demde daḥi taşlıġ ide kefeni

59. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 256
Mısra: **9**
Sevgili ǀ *dost.*
9. Yāruñ Mesīḥī kāküline nisbet eyleyip
10. Virdi şabā havāya hümānuñ dimāġını

60. **yār:**
Gazel 258
Mısra: **2**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Öpülmezseñ ne ġam bu defʿa sāḳī
2. Ki şoḥbet bāḳi dirler yār bāḳī

61. **yār:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Sevgili ǀ *dost.*
3. Ḳatlan seni yanuma alayın didi ol yār
4. Almadı yine umduġumuz yanına gitdi

62. **yār:**
Gazel 262
Mısra: **5**
Sevgili ǀ *dost.*
5. Dendān-ı dürer-bārunı göster didüm ey yār
6. ol ġonca-dehen böyle didügüme şorıtdı

63. **yār:**
Gazel 262
Mısra: **11**
Sevgili ǀ *dost.*
11. Ṭop şovımış idi baña Vaṣl olur iken yār
12. Bu sīne-i sūzān anı güc ile ışıtdı

64. **yār:**
Gazel 263
Mısra: **5**
Sevgili ǀ *dost.*
5. ʿUşşāḳı görüp raḥm ideyin didi size yār
6. İtmeyecegi nesneyi billāh neye dirdi

65. **yār:**
Gazel 267
Mısra: **4**
i. (Fars. yār) 1. Sevgili.
3. Vuṣlat umarsañ ola ey dil ki ḳılursın ṭaleb
4. Firḳat ü derd ü ġamını kendüñe yār itmegi

66. **yārı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **1**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Anuñ kim kendüye rām oldı yārı
2. Ebed terk itmesün ol ol diyārı

67. **yāra:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **3**
Sevgili ǀ *dost.*
3. Varurdum günde biñ kez yāra līkin
4. Budur ḳorḳum uşaña varı varı

68. **yāra:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **1**
Sevgili ǀ *dost.*
1. Yāra bir tuḥfe ḳanı medḥ u senādan ġayrı
2. Aña lāʾıḳ nem ola ḫayr duʿādan ġayrı

yara-:
1. **yarar:**-*r*
Kaside 9
Mısra: **73**
İşe yarama, değer kazanma.
73. Yarar bu şiʿ rümi tīr-i duʿāya baġlayuban
74. Hedīye diyü idersem meleklere irsāl

yaraġ id-:
1. **yaraġ idüp:**-*üp*
Kaside 17
Mısra: **60**
Araç gereç etmek.
59. Ḫink-i felek segirdmeye bād-bāñ ile
60. Kendüyi biñ yaraġ idüp itsün ḫam u nizār

yaraḳla-:[MT]
1. **yaraḳlaya:**-*y*, -*a*
Kaside 19
Mısra: **20**
Hazırlanmak, silâhlanmak.

19. Ne ḳıldı āhū-yı miskīn ki meskeninde iken
20. Yaraḳlaya aña ṣayyād-ı dehr kīş ü ḳubūr

yarala-:
1. **yaralar:**-*r*
Gazel 60
Mısra: **1**
Yaralanmak. II Kesilmek.
1. Her kimi tīġ-i hecri ile yār yaralar
2. Ḥayfā ki tīġ-i reşk ile baġrumı pareler

yaralı:[GTS]
1. **yaralı:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Sıf. ve i. 1. Yaralanmış olan, yarası olan (kimse), mecruh.
1. Bir bülbülünem ey gül-i ḫandān belālı
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralı

2. yaralu:
Gazel 197
Mısra: **2**
Yaralı, yaralanmış.
1. Bir bülbülüñem ey gül-i ḫandān belālu
2. Başdan ayaġa nīze-i ḫār ile yaralu

yārān:[MT]
1. **yārān:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Dostlar.Yoldaş.
5. Raḳībi dügmeden olmazsa dermān
6. İlikler gibi emsün anı yārān

2. **yārān:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Dostlar.
3. Raḳībin dügme eyle yok çü dermān
4. İlikler gibi emsün anı yārān

3. **yārān:**
Murabba 2
Mısra: **15**
Arkadaşlar, dostlar.
15. ʿĀrif iseñ ḫoş geçürgil bu demi yārān ile
16. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

4. **yarañı:**-*ı*
Müfret 9
Mısra: **2**
Arkadaşlar, dostlar.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey gönül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

5. **yārān:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Arkadaşlar, dostlar.
1. Oturup şaḥn-ı gülşen içre yārān
2. Saña hep muntaẓırlardur şitābān

6. **yārān:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Dostlar.
7. Sengīn dilüñ uşatmaġ için şırça gönlümi
8. Yārān buları birbirine vay ki çaḳdılar

7. **yārān:**
Gazel 126
Mısra: **11**
Dostlar.
11. Yārān varur çü bezmgeh-i ḥaşre ʿāḳıbet
12. Sāḳi götürsün ayaġı gitsün ayaḳ ayaḳ

8. **yārānsuz:**-*suz*
Gazel 180
Mısra: **13**
Arkadaşlar, dostlar.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

yārān-ı ḥasret:
1. **yārān-ı ḥasret:**
Gazel 86
Mısra: **5**
Hasret dostları.
5. Ki Mūsā-veş geçer yārān-ı ḥasret
6. Baḳar her ṭaġ u taş gönüllü dīdār

yara-:
1. **yarar:**
Kaside 17
Mısra: **42**
Yaramak, fayda sağlamak.
41. Olmış durur vücūdda bārīk ü hem naḥīf
42. Şol resme kim oñurgası dikḳatde ḳıl yarar

2. **yarar:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Yaramak, fayda sağlamak.
1. Ḳan içürmezse raḳībā saña ger dāver-i çarḫ
2. Neye yarar bu şarāb-ı şafaḳ u sāġar-ı çarḫ

yaraş-:[MT]
1. **yaraşur:**-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
5. Bugün güzellerüñ oldur emiri
6. Yaraşur cān u dil olsa esīri

2. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 5
Mısra: **69**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
69. Boynına zerrīn selāsil baġlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

3. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 13
Mısra: **58**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
57. Naġmesin ben bülbülüñ güş eyle ey gül-çehre kim
58. Yaraşur sen Ḫusrevüñ vaṣfında bu şīrīn maḳāl

4. **yaraşmış:**-, -*mış*
Gazel 14
Mısra: **11**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
11. Şīrīn lebinde ḫāli yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

5. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **49**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
49. Ḳaddüñ ayırma dīdeden ey dost yaraşur
50. Āb-ı revān ile ki ola hem-civār serv

6. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 25
Mısra: **5**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
5. Yaraşur her ne ḳadar nāz ider isen güzelüm
6. Şīvedür çünki viren ḫüsn metāʿına revāc

7. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **2**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
1. Ol hilāl-ebū nigāruñ kʿadına dirler Saʿīd
2. Yaraşur rūz-ı viṣāliñe eger dirlerse ʿīd

8. **yaraşmış:**-*mış*
Gazel 121
Mısra: **10**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
9. Yüzi zülf-i dutâsında Mesîḥî
10. Yaraşmış nitekim raḥleyle muṣḥaf

9. **yaraşur:**
Gazel 169
Mısra: **10**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
9. Ey melek yüzlü Mesīḥī bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

10. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 279
Mısra: **10**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.
9. Ey Mesīḥī varaḳ-ı eşʿāruñ
10. Yaraşur kim ola gül-berg-i ṭarī

11. yaraşuḳdur:-*dur*
Gazel 103
Mısra: **2**
Uyma, uygunluk.
1. Reh-i kūyuñda ḳılur cān u dil efgāna heves
2. Yaraşuḳdur nitekim Kaʿbe ṭarīḳinde ceres

yarat-:[MT]
1. **yaratmasaydı:**-*ma*, -*sa*, -*y*, -*dı*
Gazel 115
Mısra: **4**
T. Yoktan var etmek.
3. Yüzüñ şuʿāʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

yarı:[MT]
1. **yarı:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Yarısı.
9. Bir kez görindi ḳodı Mesīḥīde yarı cān
10. Bir daḥi görinicegiz öldürdi dibelik

yār-ı cān:
1. **yār-ı cān:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Can dostu, arkadaş.
1. Her oḳ ki benden arṭuġa ol yār-ı cān atar
2. İncindüginden aña kirişin kemān atar

2. **yār-ı cān:**
Gazel 59
Mısra: **10**
Can dostu, arkadaş.
9. Şımsa Mesīḥī cām-ı vaḳāruñ ʿaceb mi kim
10. Seng-i melāmeti aña ol yār-ı cān atar

yār-ı cefā-pīşe:
1. **yār-ı cefā-pīşe:**
Gazel 129
Mısra: **4**
Zalim , acımasız Sevgili.
3. Bezm-i miḥnetde ḫarāmi gibi ben ḳan yudayın
4. Demüñ olsun senüñ ey yār-ı cefā-pīşe demüñ

yār-ı gül-endām:
1. **yār-ı gül-endāma:**-*a*
Gazel 142
Mısra: **7**
Gül endamlı sevgili,endamı güle benzeyen sevgili.
7. Öyküdi diyü yār-ı gül-endāma āfitāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

yār-ı meh-veş:
1. **yār-ı meh-veş:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ay gibi güzel yar, ay parçası.
1. Biri Beñli ʿAlīdür yār-ı meh-veş
2. Bulınmaz Rūm ilinde aña beñdeş

yār-ı suḫanver:
1. **yār-ı suḫanver:**
Gazel 53
Mısra: **12**
Güzel söz söyleyen sevgili.
11. Mesīḥī öldügine acımazdı
12. Olaydı bir daḥi yār-ı suḫanver

yarıcı:[İP]
1. **yarıcıñ:**-*ıñ*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yardımcı, muin, şefaatçi.
1. Biri ʿAbdī ki ol serv-i bülendi
2. Gören dir yarıcıñ Allāh efendi

yarın:[GTS]
1. **yarın:**
Mesnevi 1
Mısra: **46**
Ertesi gün.
45. Hatā didüm ne var oldumsa ʿāṣī
46. Umaram yarın olam Ṭañrı ḫāṣı

2. **yarın:**
Mesnevi 1
Mısra: **58**
Ertesi gün.
57. Bugün çün hecr odın itdüñ nevāle
58. Yarın ṭamu odın ḳılma ḥavāle

3. **yarın:**
Mesnevi 1
Mısra: **62**
Ertesi gün.
61. Bu gün el virmedi ol serv-ḳāmet
62. Yarın ṭūbāyı sen eyle ʿināyet

4. **yarın:**
Mesnevi 1
Mısra: **64**
Ertesi gün.
63. Çü şunılmadı bunda laʿl-i dilber
64. Şunasın yarın anda cām-ı Kevser

5. **yarın:**
Kaside 9
Mısra: **18**
Sonraki günde veya günlerde, gelecek zamanda.
17. Şikenc-i zülfine dil virme her nigāruñ kim
18. Şikence itmege yarın saña olur çengāl

6. **yarın:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Ertesi gün.
1. İrişmedin bugün yarın ey ṣāb peyk-i ṣeyb
2. Ortaya ḳo bilüñi dehānuñı ḳılma ġayb

7. **yarın:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Ertesi gün.
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḥaşirde seni māt ider o kişt

8. **yarın:**
Gazel 71
Mısra: **4**
Sonraki günde veya günlerde, gelecek zamanda.
3. Gel bugün şehr-i Sarāy içinde beglik sürelüm
4. Kim bilür yarın felek kimlerle ʿişret-bāz olur

yār:
1. **yāruñ:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Sevgili.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

yāruñ izi:
1. **yāruñ izine:**-*n, -e*
Gazel 111
Mısra: **10**
Sevgilinin yürüdüğü yerde kalan iz.
9. Ḫākiyle pasın açmaġ içün gözüñüñ Mesīḥ
10. Çeşm-i remed-giriftüñi yāruñ izine baş

yaş:[MT]
1. **yaşum:**-*um*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Yaşum seylābı taşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

2. **yaşaran:**-*ar, -an*
Gazel 3
Mısra: **2**
Yaş akmasını sağlamak, yaş dökmek.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

3. **yaşın:**-*ın*
Gazel 3
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. ʿIşḳuñ gözümüñ acı yaşın ḳıldı ḫoş-güvār
4. Deryā şuyını nite ki ṭatlu ider havā

4. **yaş:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

5. **yaşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 3
Mısra: **9**
Gözyaşı.
9. Didüm ki göz yaşına ne ḫoş böyle şādsın
10. Āb-ı revān didi ki olur-mış feraḥ-fezā

6. **yaş:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Gözyaşı.
25. Bulur luʾāb ile her gice yaş yaṣduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

7. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **16**
Gözyaşı.
15. Bād-ı ṣabā el oynını oynar çenār ile
16. Yaşını ṣalup aña ider servler ʿitāb

8. **yaşını:**-*ın, -ı*
Kaside 15
Mısra: **10**
Su.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʾlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

9. **yaşumla:**-*um, -la*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Şu kim senün yanaġuñ lāle vü gönlüni seng itdi
2. Benüm ḳanlu yaşumla ṭaġ u ṭaşı lāle-reng itdi

10. **yaşını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 19
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yılduzumuzı yire düşürdi o ḳıyāmet

11. **yas:**
Kaside 20
Mısra: **29**
Gözyaşı.
29. Ey ki ḳahruñla ḳamu düşmenüñüñ hucresi yas
30. Vey ki luṭfunla ḳamu dostlarunun ḫānesi sūr

12. **yaşum:**-*um*
Gazel 21
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Acı yaşum ile aġzuñ yan cānā fīʾl-mesel
6. Birisi milḥ-i ücāc u birisi ʿaẕb-ı Fırāt

13. **yaş:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i ṣabūḥ
2. Her ṣubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

14. **yaşum:**-*um*
Gazel 52
Mısra: **9**
Gözyaşı.
9. Ḳapusında ḳanlu yaşum ḳıldı müjgāndan ʿaṣā
10. Yaʿni hem şu başıdur hem ol şehüñ derbānıdur

15. **yaşı:**-*ı*
Gazel 63
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Dil gözüm yaşı ile hem-demdür
2. Bu aña vü o buña maḥremdür

16. **yaşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 66
Mısra: **3**
Gözyaşı.
3. Sen ḳılmayalı gözlerümüñ yaşına naẓar
4. Merdümler ol fütādeyi gözden bıraḳdılar

17. **yaşum:**-*um*
Gazel 77
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Saña irince yaşum ṭurmadı aḳdı heyhāt
6. Yine görince gözüm seni nice şular aḳar

18. **yaşum:**-*um*
Gazel 80
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Yaşum cüy itme ey serv-i sebük-ser
2. Keñāra gel ki gönlüm öyle ister

19. **yaşumla:**-*um, -la*
Gazel 83
Mısra: **4**
Gözyaşı.
3. Her kim görürse gülşen-i kūyuñda ey şanem
4. Ḳanlu yaşumla itüñ izin verd-i ter şanur

20. **yaşum:**-*um*
Gazel 88
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Ḳanlu yaşum vücūdumı surḫ itdi mis gibi
8. Ḳo ḫᵛāb-ı nāzı baḳ berü ey kimyā-naẓar

21. **yaşumdur:**-*um, -dur*
Gazel 90
Mısra: **6**
Gözyaşı.
5. Ey serv bāġ-ı kūyuñı gözler gözüm müdām
6. Yaşumdur anı anda çeken daḫi nem çeker

22. **yaşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 96
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yıldızlara hergīz ḥesāb olmaz

23. **yaşumı:**-*um, -ı*
Gazel 111
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
6. Māh-ı nev-i naʿlçeñi yüz üzerine baş

24. **yaşuma:**-*um, -a*
Gazel 120
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

25. **yaşında:**-*ın, -da*
Gazel 152
Mısra: **3**
Yaş.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḫüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

26. **yaşum:**-*um*
Gazel 177
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Tenüm inceldi mūya döndi ġamdan
2. Yaşum seyl-i fenāya vardı nemden

27. **yaşuma:**-*um, -a*
Gazel 209
Mısra: **5**
Hayat, ömür.
5. Didüm yaşuma alḳış idüp taş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

28. **yaş:**
Gazel 209
Mısra: **6**
Gözyaşı.
5. Didüm yaşuma alḳış idüp taş dökilme hiç
6. Çeşmümde yaş ḳalmadı ṭaġıla ṭaġıla

29. **yaşum:**-*um*
Gazel 218
Mısra: **5**
Gözyaşı.
5. Yaşum aḳar iken ayaġın öpmege vardum
6. Didi nicesin şimdi eyitdüm ḳademüñde

30. **yaşı:**-*ı*
Gazel 219
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Kendüzin ḫas gibi ṣalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

31. **yaşumı:**-*um, -ı*
Gazel 224
Mısra: **1**
Gözyaşı.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

32. **yaşı:**-*ı*
Gazel 224
Mısra: **2**
Gözyaşı.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

33. **yaşum:**-um
Mesnevi 1
Mısra: **32**
Gözyaşı.
31. Şu deñlü vāfir aġladum o yüzden
32. Ki aġlamaġla yaşum çıkdı gözden

34. **yaşum:** -um
Gazel 30
Mısra: **7**
Gözyaşı.
7. Mül ḥasretiyle acı yaşum şöyle dökeyin
8. Kim ʿālem içre mey gibi olsun her āb telḫ

yaş aḳ-:
1. **yaş aḳar:**-*ar*
Gazel 107
Mısra: **1**
Yaş akmasını sağlamak, yaş dökmek.
1. Sāġarından çeşmümüñ aḳar dem-ā-dem ḳanlu yaş
2. Laʾl-i mey-günuñ ḫayālin ḳılmaġ içün ḫalḳa fāş

2. yaş aḳıdur:-*ur*
Gazel 171
Mısra: **9**
Yaş akmasını sağlamak, yaş dökmek.
9. Mesīḥī ṣubḥa dek ḳan yaş aḳıdur
10. Ṣurāḥi gibi ḳılur dün namāzın

3. **yaş aḳıtmadı:**-*ıt, -ma, -dı*
Gazel 61
Mısra: **7**
Gözyaşı dökmek.
7. İşigüñde şu kim aḳıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yılduzı yoḳdur

yaş dök-:
1. **yaş dökdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 69
Mısra: **1**
1. Ağlamak.
1. Yaş dökdügüm ḥarāret-i nār-ı firāḳadur
2. Acıduġum bu zehr-i ġam-ı işṭiyāḳadur

yaş it-:
1. **yaş itmeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 7
Mısra: **20**
Islatmak, ıslanmak.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cūy-ı āb

yaşa-:
1. **yaşamış:**-*mış*
Kaside 20
Mısra: **47**
Yaşamak, var olmak.
47. Miḍḥatüñde yaşamış ravża durur olmaya ʿayb
48. Cā-be-cā sehv ile içinde ger olursa ḳuṣūr

2. **yaşa:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Yaşamak, var olmak.
5. Ḳamuyı ṣıduñ ḳuvvet-i cevr ü sitemüñle
6. Çoḳ yaşa sen ey ṭıfl ki merdāne imişsin

3. **yaşasun:**-*sun*
Gazel 216
Mısra: **3**
Yaşamak, var olmak.
3. Didügüm bu durur çoḳlar yaşasun ol ṭabīb-i cān
4. Kʿölüm şerbetlerin virür saḳīm ü nā-tüvānına

4. **yaşa:**
Gazel 236
Mısra: **10**
Yaşamak, var olmak.
9. Mesīḥī uşda ḫāk ile bir oldı
10. Benüm iki gözüm sen çoḳ yaşa

yaşaġ it-:
1. **yaşaġ ider:**-*er*
Gazel 117
Mısra: **1**
Yasaklamak.
1. Leylā maḥallesinde irişen ider yaşaġ
2. Mecnūna mesken olsa ʿaceb mi ṭaş ile taġ

yas-:[TS]
1. **yasdanursa:**-*ur, -sa*
Gazel 216
Mısra: **5**
Yaslanmak, dayanmak.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yāruñ
6. Nicʿ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

2. **yasdanur:**-*ur*
Gazel 217
Mısra: **14**
Yaslanmak, dayanmak.
13. Ṭayanur ṣadr-ı Mesīḥīye müjeñ
14. Yasdanur ṣanki dil-āver sipere

3. **yaşdanursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 225
Mısra: **9**
Yaslanmak, dayanmak.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḥārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

yaşduġ:
1. **yaşduġını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **25**
Yastık.
25. Bulur luʿāb ile her gice yaş yaşduġını
26. Nişānedür ki idiser yine sefer jāle

2. **yaşduḳda:**-*da*
Gazel 214
Mısra: **3**
Yastık.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

yāsemen:[KL]
1. **yāsemen:**
Kaside 8
Mısra: **32**
Bu isim ile maruf hoş kokulu çiçek.
31. Başḳa bir ʿālemi var bād-ı bahārun kʿanda
32. Yāsemen rūz-ı sefīd oldı benefşe şeb-i tār

2. **yāsemeni:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **2**
Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Ġözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

3. **yāsemīnüñ:**-*üñ*
Gazel 39
Mısra: **6**
Far. Bu isim ile maruf hoş kokulu çiçek.
5. Ḥasretinden sen şaçı reyḥānuñ ey Yūsuf-cemāl
6. Yāsemīnüñ gözleri Yaʿḳūb-veş oldı sefīd

yaşın-:[İP]
1. **yaşınma:**-*ma*
Gazel 186
Mısra: **2**
Gizlenmek, örtünmek, saklanmak.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

yaşlu:
1. **yaşlu:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Yaşlı.
1. Gel eyle yaşlu gözüme izüñ tozıñ ʿaṭā
2. Dirler ki ḫoş gelür yaşaran göze tūtiyā

yaşumı dök-:
1. **yaşumı döker:**-*er*
Gazel 174
Mısra: **5**
YaşıGözyaşı dökmek, ağlamak.
5. Döker yaşumı ġavvāṣ-ı ḥayālüñ
6. Deñizden çıḳarur şan dürr-i meknūn

yat-:
1. **yatduğın:**-*duġ, -ın*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Bulunmak, sabit durmak.
1. Gitmeyüp çoḳ yatduġın berfüñ taʿaccüb itme kim
2. Ṭāḳ-ı ʿāliden düşüp aʿzāsı olmışdur şikest

2. **yatduḳça:**-*duḳça*
Kaside 17
Mısra: **7**
Bulunmak, sabit durmak.
7. Yatduḳça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥişār

3. **yaṭur:**-*ur*
Gazel 73
Mısra: **15**
Bulunmak, sabit durmak.
15. Sünbül-i müşkīn ki reyḥān ḥaṭṭuñ içinde yaṭur
16. Gūyiyā ḳılmış vaṭan sebz-i giyāh içinde mār

4. **yaṭur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **6**
Bulunmak, sabit durmak.
5. Genc-i vaṣluñı şaḳınur gibi her gice şehā
6. Ki yaṭur mār-sıfat başuñ ucında kemerüñ

5. **yatduḳça:**-*duḳça*
Gazel 138
Mısra: **5**
Boylu boyunca uzanmak.
5. Ḥālüñ uġrusını fikr eyleyüben yatduḳça
6. Uyanup başumu ḳalduruz uçarsa sinek

6. **yatur:**-*ur*
Gazel 174
Mısra: **10**
Boylu boyunca uzanmak.
9. Severseñ sīm ü zer ben ḫāke gel kim
10. Türāb içinde yatur māl-i Ḳārun

7. **yatur:**-*ur*
Gazel 214
Mısra: **4**
Boylu boyunca uzanmak.
3. Yaşduḳda gören rūyum ile eşkümi eydür
4. Bu nice gedādur ki yatur sīm ü zer üzre

yatacaḳ yer bul-:
1. **yatacaḳ yer bulur:**-*ur*
Gazel 232
Mısra: **8**
Kabir bulmak, günahkar olmak.
7. İşüm gücüm kemān-ebrūları pehlūya çekmekdür
8. Yatacaḳ yer bulur mıyın ʿaceb ben bu ʿamellerle

yataḳ:
1. **yataḳdur:**-*dur*
Gazel 99
Mısra: **5**
Barınacak yer.
5. Sen ḥarāmi gözlüye çünkim yataḳdur cān u dil
6. Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

yataḳ dur-:
1. **yataḳ durur:**-*ur*
Gazel 68
Mısra: **2**
Barınak, yer olmak.
1. Dil ḫānesi ki ḫāl ü ḥaṭuña ḳonaḳ durur
2. Ḳorḳum bu iki uġrıya göñlüm yataḳ durur

yavru:[MT]
1. **yavrusın:**-*sın*
Gazel 180
Mısra: **11**
Veled,netice.
11. Her seḥer yire ḥavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

yavu:[İP]
1. **yavu:**
Gazel 126
Mısra: **9**
Bu söz "kılmak,kılınmak" yardımcı fiilleri ile birleşik söz varlıkları oluşturur.
9. Kendülerini yavu ḳılup ġayb erenleri
10. ʿĀlem içinde seni ararlar bucaḳ bucaḳ

2. **yavu:**
Gazel 246
Mısra: **2**
Yakın.
1. Aldı ġam ile ġuṣṣa bu göñlümi araya
2. Yavu varursa arada anı kim araya

yavu ḳıl-:
1. **yavu ḳılur:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Kaybedilmek, görünmez olmak.
7. Mīhmān olıcaġaz ḥucresine şāhid-i mey
8. Feraḥından özini yavu ḳılur pīr-i ḥired

yavu var-:
1. **yavu varmaz:**-*maz*
Kaside 15
Mısra: **6**
Kaybolmak, zayi olmak.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḥayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

yavuz:[İP]
1. **yavuz:**
Mesnevi 1
Mısra: **55**
Şiddetli,fena,pek sert.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

2. **yavuz:**
Gazel 269
Mısra: **20**
*Sif. (Eski Türk. yavız "kötü" < *yav-mak "kötüleşmek") E. T. Türk. ve halk ağzı. 1. Fenâ, kötü.*
19. Şol şararmış ḳolların şaldı Mesīḥī boynuña
20. Saña yavuz gözden altunlu ḥamāʿil bağladı

yavuz dil:
1. **yavuz dil:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Kötü gönül.
9. Heykel it boynuña ey dost Mesīḥī ḳolını
10. Tā saña degmeye yavuz dil ile dīde-i bed

yay:[İP-BA]
1. **yayuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 15
Mısra: **27**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

2. **yayını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 59
Mısra: **8**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.
7. Tīr-i ḳażāyı ḳavs-i ḳuzaḥdan urur felek
8. Yayını ḳarşu gösterüp oḳın nihān atar

3. **yay:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Ok atma aracı.
7. Yay gibi çeküp egrilerı yanına nigār
8. Kendünden oḳ gibi ṭoġru olanı dūr eyler

4. **yay:**
Gazel 208
Mısra: **8**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

5. **yaya:**-*a*
Gazel 210
Mısra: **10**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.
9. Yaġmur gibi yaġdurmaġa ġam oḳını baña
10. Teşbīh ider ḳavs-i ḳuzaḥ kendüyi yaya

6. **yayına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **2**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.
1. Ger gönderürse tīrini ʿuşşāḳ alayına
2. Ḳurbān olayın ol şanemün ḳaşı yayına

Yayıl-:
1. **yayıldı:**-*ıl, -dı*
Gazel 231
Mısra: **10**
Yaymak.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

2. yayılanı:-*a, -n, -ı*
Kaside 11
Mısra: **17**
Yayılmak.
17. ʿĀlem içre yayılanı sen ṭumandur şanma kim
18. Dūd-ı āhudur ki şovuḳdan ider anı faḳir

3. **yayıldı:**-*dı*
Gazel 270
Mısra: **8**
Serilmek, döşenmek.
7. Felekde görinen şanmañ sitāre
8. Çıḳup yayıldı bu āhum şerārı

yaz-:
1. **yazar:**-*ar*
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Kaleme almak.
15. Ne meẕhebdür bu kim naḳḳāş-ı fıkret
16. Namāz içre yazar miḥrāba ṣūret

2. **yazılur:**-*ıl, -ur*
Mesnevi 1
Mısra: **48**
Kaleme almak.
47. Nice kāfir kūyı var içi is pas
48. Yazılur defter içre beglige ḫāṣ

3. **yazup:**-*up*
Mesnevi 1
Mısra: **55**
Kaleme almak.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

4. **yazma:**-*ma*
Mesnevi 1
Mısra: **56**
Kaleme almak.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

5. **yazılmaz:**-*ıl, -maz*
Mesnevi 1
Mısra: **56**
Kaleme almak.
55. Yazup yañılup itdümse yavuz iş
56. Sen anı yazma yazılmaz çü yañlış

6. **yaza:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **73**
Kaleme almak.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller meḏhi yazılsun diyü heb

7. **yazılsun:**-*ıl, -s, -un*
Mesnevi 1
Mısra: **74**
Kaleme almak.
73. Ki yaza ḫūblaruñ vaṣfın ʿUṭārid
74. Güzeller meḏhi yazılsun diyü heb

8. **yazdı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **101**
Kaleme almak.
101. Revāk-ı ḳarḥa bir ḫās şemse yazdı
102. Görüp cām-ı Sikender şandum anı

9. **yazılmadı:**-*ıl, -ma, -dı*
Gazel 2
Mısra: **4**
Kaleme almak.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

10. **yazmadı:**-*ma, -dı*
Murabba 3
Mısra: **21**
Kaleme almak.
21. Yazmadı çünki Ḫudā defter-i ʿömri bāḳi
22. Cām-ı laʿlüñ berü şun cānlanalum ey Sāḳi

11. **yazınmaġa:**-*ın, -ma, -ġa*
Kaside 3
Mısra: **54**
Kaleme almak.
53. Rīsmānlar ḫāẓır itmişdür şuʿā-ı şemsden
54. Dikmek içün meḏhüñi yazınmaġa mıṣṭar hilāl

12. **yazmaġa:**-*ma, -ġa, -*
Kaside 3
Mısra: **55**
Kaleme almak.
55. Yazmaġa altun ile şiʿrin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

13. **yazarsa:**-*ar, -sa*
Kaside 6
Mısra: **7**
Kaleme almak.
7. Gice gice ne mekātib yazarsa bülbüller
8. Gülüñ saḥifelerinden yine siler jāle

14. **yaza:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **34**
Kaleme almak.
33. Jāle gül ṣafḥaların mühreleyüpdür tā kim
34. Yaza rengīn sözin ol ṣāḥib-i temkīn ü vaḳār

15. **yazamaz:**-*a, -maz*
Kaside 11
Mısra: **60**
Kaleme almak.
59. Nicesi şerḥ eyleyem faṣl-ı şitā müşkillerin
60. Ḥaṣr olınca yazamaz çün biñde birin biñ debīr

16. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 15
Mısra: **29**
Kaleme almak.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ meḏhini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣṭar

17. **yazılmadı:**-*ıl, -ma, -dı*
Kaside 16
Mısra: **4**
Kaleme almak.
3. Ḳudret ḳalemi naḳş uralı levḥ-i vücūda
4. Yazılmadı ḥüsnüñ gibi bir naḳş-ı dil-ārā

18. **yazmaḳ:**-*maḳ*
Kaside 16
Mısra: **63**
Kaleme almak.
63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿ a-ı çarḥa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaṣṣā

19. **yazınmaġ:**-*ın, -maġ*
Kaside 16
Mısra: **65**
Kaleme almak.
65. Yazınmaġ içün meḏhüñi günden güne olur
66. Ḳırṭās-ı felek mühre-i mihr ile mücellā

20. **yazuluya:**-*u, -lu, -y, -a*
Gazel 17
Mısra: **4**
Kaleme almak.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

21. **yazmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 18
Mısra: **7**
Kaleme almak.
7. Naḳḳāş-ı şunʿ yazmadı ḳaddüñ gibi misāl
8. Mecmūʿa-i zemānede bir yādigār serv

22. **yazdum:**-*du, -m*
Kaside 18
Mısra: **19**
Kaleme almak.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

23. **yazmış:**-*mış*
Gazel 21
Mısra: **2**
Kaleme almak.
1. Ey lebüñ naṭʿ-ı felekde eylemiş ʿİsāyı māt
2. Vey ḫaṭuñ yazmış müsellem diyü hüsnüñe berāt

24. **yazmış:**-*mış*
Gazel 23
Mısra: **11**
Kaleme almak.
11. Dest-i ḳudret öyle yazmış kim Ḥüseynüñ nakşını
12. Ḳaşı ḳavsinden oḳınur dāʾimā veʾn-nāziʿ āt

25. **yazan:**-*an*
Gazel 28
Mısra: **12**
Kaleme almak.
11. Ey Mesīḥī ʿārız-ı dil-dārda
12. Ḫaṭṭını yazan dimiş ente melīḥ

26. **yazdı:**-*dı*
Gazel 36
Mısra: **6**
Kaleme almak.
5. Ḳaşlaruñla lebüñ üstindeki ḫaṭṭuñ cānā
6. Yazdı mecmūʿā-ı ḥüsnüñde bir iki müfred

27. **yazmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 44
Mısra: **5**
Kaleme almak.
5. ʿĀrıżuñ vaṣfını yazmaḳ dilemiş bād-ı ṣabā
6. Ṣafḥa-ı ābdaki mevc anun mıṣṭarıdur

28. **yazmaz:**-*maz*
Gazel 60
Mısra: **7**
Kaleme almak.
7. Çün ḫaddüñ üzre ḫaṭṭuñı yazmaz cihān-misāl
8. Her şeb nehār ṣafḥasını nice ḳaralar

29. **yazmaz:**-*maz*
Gazel 65
Mısra: **8**
Kaleme almak.
7. Raḳīb adı gelicek nāmem içre
8. Ḳalem yazmaz mürekkeb ġılẓet eyler

30. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 78
Mısra: **5**
Kaleme almak.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

31. **yazamaz:**-*a, -maz*
Gazel 78
Mısra: **6**
Kaleme almak.
5. Ḥüsnüñi yazmaġa naḳḳāş ālet aldukça ele
6. Yazamaz bir ḥarfini ditrer eli ālet düşer

32. **yazup:**-*up*
Gazel 84
Mısra: **3**
Kaleme almak.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

33. **yaz:**
Gazel 84
Mısra: **4**
Kaleme almak.
3. Ey nigārına muḥabbet-nāme yazup gönderen
4. Evveline şiʿrümi yaz kim güzel ser-nāmedür

34. **yazılmaz:**-*ıl, -maz*
Gazel 107
Mısra: **20**
Kaleme almak.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḥaṭ tıraş

35. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 116
Mısra: **9**
Kaleme almak.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında şorar şemʿ

36. **yaz:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Kaleme almak.
11. Defter itdükçe mübtelālaruñı
12. Beni çoḳ başda yaz Ḳāsım Beg

37. **yazdı:**-*dı*
Gazel 132
Mısra: **1**
Kaleme almak.
1. ʿIşkunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīg-i müjeñle ḥak

38. **yaza:**-*a*
Gazel 137
Mısra: **12**
Kaleme almak.
11. Bulımaz günāhuñ senüñ ey perī
12. Meger kendü cürmini yaza melek

39. **yazar:**-*ar*
Gazel 145
Mısra: **4**
Kaleme almak.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḥmūrlıḳ yazar göñül

40. **yazayın:**-*a, -y, -ın*
Gazel 169
Mısra: **7**
Kaleme almak.
7. Şevḳ-i ruḥsāruñla ehl-i nār olursam yazayın
8. Āsitān-ı dūzaḫ üzre hāẕihi cennāt-ı ʿadn

41. **yazam:**-*am*
Gazel 177
Mısra: **7**
Kaleme almak.
7. Cemālüñ muṣḥafın nice yazam kim
8. Ruḫun mecrūḥ olur nevk-i ḳalemden

42. **yazsalar:**-*sa, -lar*
Gazel 193
Mısra: **4**
Kaleme almak.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

43. **yazardı:**-*ar, -dı*
Gazel 214
Mısra: **6**
Kaleme almak.
5. Maḳṣūd senüñ laʿlüñ ü gönlüñ idi cānā
6. Ferhād ki Şīrīni yazardı ḥacer üzre

44. **yazılmış:**-*ıl, -mış*
Gazel 236
Mısra: **7**
Kaleme almak.
7. Yazılmış ṭīgüñ üzre ser-güzeştüm
8. Oḳı gör kim ne geldi geçdi başa

45. **yaza:**-*a*
Gazel 243
Mısra: **6**
Kaleme almak.
5. Tīġ-i ḥasret ger şehīd ide beni
6. Mācerāyı yaza eşküm ḳan ile

46. **yaza:**-*a*
Gazel 266
Mısra: **14**
-i Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak.
13. Mesīḥī derd-i cānāndan ölürse
14. Yaza seng-i mezārında hüve ʿl-ḥay

47. **yazmağı:**-*maġ, -ı*
Gazel 275
Mısra: **6**
Kaleme almak.
5. Mermerde ḳazdı sikkeyi Ferhād maʿnīde
6. Şīrīni ṭaşda yazmağı bir ṣūret eyledi

48. **yaza:**-*a*
Gazel 277
Mısra: **10**
Kaleme almak.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḥaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

50. **yazalar:**-*a, -lar*
Kaside 19
Mısra: **49**
Kaleme almak.
49. Ḳo reşk-i salṭanat-ı fānīyi dürüş yazalar
50. ʿAlem-keş olmaġa bāḳīde aduña menşūr

51. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 188
Mısra: **5**
Vasfetmek, resim yapmak, nakşetmek, tasvir etmek.
5. Sen ḳadar taṣvīr yazmaġa uraydı Mānī lāf
6. Ṭapduġum Tañrı ḥaḳı andaḳ bozardum ṣūretin
52. **yazılsun:**-*sun*
Gazel 120
Mısra: **2**
Yazma işi yapılmak.
1. Keşüp boynumı ḳıl ḳalem-veş muḥarref
2. Yazılsun ser-encām ḳanumla ṣaf ṣaf

53. **yazılmadın:**-*ma, -dı, -n*
Gazel 126
Mısra: **1**
Yazma işi yapılmak.
1. Yazılmadın ṣaḥāʿif-i gülşen varaḳ varaḳ
2. Bülbüller anı ezber oḫurdı sebaḳ sebaḳ

54. **yazınmağa:**-*ma, -ġa*
Kaside 6
Mısra: **91**
Yazılmak.
91. Yazınmağa ḳuluñuñ ābdār sözlerini
92. Semen ṣaḥīfelerin vay ki mühreler jāle

yaz u kış:
1. **yaz u kış:**
Gazel 6
Mısra: **4**
Yaz ve kış.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

2. **yaz u kış:**
Kaside 18
Mısra: **39**
Yaz ve kış.
39. Bir sebz köhne cāmeyi her yaz u kış giyüp
40. İtmez libās-ı kisvetini müsteʿār serv

yazu:
1. **yazuda:**-*da*
Gazel 206
Mısra: **8**
Yazı II kader.
7. Viṣālüñ gencine mānīʿdür āhum
8. Ṭılısmī-şekl olur yazuda çün āh

ye:
1. **ye:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ey.
3. Daḥi ṭoġmadın ol ḫūrşid-pāye
4. Ye ṭoġ yā işte ṭoġdum dirdi aya

2. **ye:**
Kaside 6
Mısra: **24**
Ey.
23. Giceyle uġrılıġa girmediyse bāġ içine
24. Ye bāġbān-ı mihirden niçün ḳaçar jāle

3. **ye:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Kavuşma kapıları.
39. Ye daʿvī-i beşeriyetden el çek ey ġāfıl
40. Ye iktisāb-ı fażāʾil idüp ḳıl istikmāl

4. **ye:**
Kaside 9
Mısra: **40**
Ey.
39. Ye daʿvī-i beşeriyetden el çek ey ġāfıl
40. Ye iktisāb-ı fażāʾil idüp ḳıl istikmāl

5. **ye:**
Kaside 9
Mısra: **41**
Ya.
41. Ye ṭoġruluġ ile Caʿfer Beg işigin bekle
42. Kʾ elif gibi seni baş üstine ṭuta iḳbāl

6. **ye:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Ya.
55. Ḫᵛāce-i ʿālem çün el-berḏüʿadūvü ʿd-dīn didi
56. Yā beni bu ṣovuḳ öldürür ye ḫod eyler esīr

7. **ye:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Ya.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā ṣuyı ye toprāġı çeker

8. **ye:**
Kaside 15
Mısra: **26**
Ya.
25. Ebre deryā ne ki bagışlar ise yine alur
26. Keff-i dür-pāşuña ol öyle ye nice beñzer

9. **ye:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Ey.
7. Nāzuñ geçerse tīr-keşe ey ḳaşı kemān
8. İnṣāf yoḳ mı cānumuza geçdi ye bu nāz

10. **ye:**
Gazel 206
Mısra: **9**
Ey.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala fırḳatüñde şöyle gümrāh

11. **ye:**
Gazel 206
Mısra: **10**
Ya.
9. Ye ḫod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala fırḳatüñde şöyle gümrāh

12. **ye:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Ya.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uṣbuʿ-ı ṣāḥ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

ye-:
1. **yemişler:**-*miş, -ler*
Gazel 211
Mısra: **4**
Ağızda çiğneyerek yutmak.
3. Teşbīh olduġıçün tuffāḥ ġabġabuña
4. Bunca yemişler içre ayvaya didiler bih

2. **yer:**-*r*
Gazel 274
Mısra: **6**
Yutmak.
5. Yine ṭoġrar mehi bu çarḫ-ı müflis
6. Otuz günde mi yer bir pāre nānı

ye ye:
1. **ye ye:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Ya... ya bağlaç.
1. Her kim ki silk-i ʿışḳuña olmadı münselik
2. ʿUnsur degül mizācı ye taşdur ye ḫod çelik

yebāb ol-:
1. **yebāb olmaz:**-*maz*
Gazel 96
Mısra: **2**
Harap olmak.
1. Çü ʿarz-ı ḳāmet ide yār kimdür kim türāb olmaz
2. Cihān içre ne ḳalur kim ḳıyāmetde yebāb olmaz

yeʿcūc:[PALA]
1. **yeʿcūcına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 41
Mısra: **5**
Yeʿcūc ve Mecūc : (a.h.i.) : Nuh peygamberin oğlu olan Yafes züriyetinden iki kabilenin adıdır.Kur'an' da adı geçen iki kavim adı.(İslami inançlara göre kıyametin kopacağımı gösteren belirtiler arasında bu iki kavmin ortaya çıkışı da vardır).
5. Ḥüsnüñde mānīʿ olmaġa cānā bu dil Yeʿcūcına
6. İskender-i ḥaddüñ yapar ṭozdan havā üstinde sed

yed:yet-[GTS]
1. **yeder:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yet-.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şırrīr

2. **yeder:**-*er*
Gazel 136
Mısra: **5**
Yet-.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kühı
6. Ne aġır yük çeker müy-ı miyānuñ

yedi:
1. **yedi:**
Gazel 152
Mısra: **3**
Yedi, sayı sıfatı.
3. İki yedi yaşında ġurūr itme ḫüsnüñe
4. Ey meh şaḳın ki narḫına yine iner hilāl

2. **yedi:**
Gazel 277
Mısra: **16**
Yedi, sayı sıfatı.
15. Ey Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḳusından āsumān
16. Sebʿa-i seyyāreden idindi yedi heykeli

yedi deryā:
1. **yedi deryā:**
Mesnevi 1
Mısra: **36**
Bütün denizler.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

2. **yedi deryā:[PALA]**
Mesnevi 1
Mısra: **36**
Bütün denizler.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

3. **yedi deryāyı:**-*y, -ı*
Kaside 10
Mısra: **44**
Bütün denizler.
43. Ḫulḳuñ ile baş ḳoşaldan ne kerāmet buldı kim
44. Yedi deryāyı gezer ḳılmaz ayaġın ter nesīm

yed-i ḳudret:
1. **yed-i ḳudret:**
Gazel 244
Mısra: **5**
Güçlülük, kudret eli.
5. Öykündüġiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

yeg:[MT]
1. **yegdür:**-*dür*
Kaside 11
Mısra: **52**
Ey,güzel.
51. Ḫaṭṭ-ı ʿilm-i şiʿri kime iledem sen var iken
52. Degme bir ḥayvāna çün kim şiʿrden yegdür şaʿir

2. **yegdür:**-*dür*
Gazel 157
Mısra: **2**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
1. Kişi şaġ olup olmaḳdansa maḥrūm
2. Ölüp yegdür añılmaḳ bārı merḥūm

3. **yegdür:**-*dür*
Gazel 161
Mısra: **1**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
1. Cām-ı laʿlüñ ile yegdür ʿālemüm Cemden benüm
2. Şāh-ı ʿışḳam ḥaşyetüm yoḳ şāh-ı ʿālemden benüm

4. **yegdür:**-*dür*
Gazel 177
Mısra: **5**
Daha iyi, tercih etmek, bir şeyin bir başka şeye daha üstün gelmesi.
5. Seg-i kūyuñ sifāli baña yegdür
6. Şarāb-ı kevser ile cām-ı Cemden

5. **yegdür:**-*dür*
Gazel 241
Mısra: **10**
Üstün.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

yeg dur-:
1. **yeg durur:**-*ur*
Gazel 265
Mısra: **12**
Yeğ, (yiğ, yiy) 1. Daha iyi, üstün, efdal. 2. Kuvvetli, yeğin. Durmak. Olmak.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḥusı

yeg gör-:
1. **yeg görür:**
Gazel 184
Mısra: **9**
Yeğ tutmak; yeğlemek, daha iyi ve üstün kabul etmek.
9. Āsumāndan āsitānuñı Mesīḥī yeg görür
10. Gör bu ḳutsuz nice ṭuymış ḳapuyı her bābdan

yeg ol-:
1. **yeg ola:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Daha iyidir.
13. Bularıñ eksügi ḫod yoḳ Ḫudādan
14. Ne diyem ben ki yeg ola duʿādan

yek:[KL]
1. **yegi:**-*i*, -
Müfret 11
Mısra: **1**
sıf. (Fars. yek) Tek, bir.
1. Gel ey güzellerüñ yegi maḥbūblar begi
2. Ḫüsnüñ kitābı nüsḫası şāʿirler örnegi

yek-pāre:[MT]
1. **yek-pāre:**
Gazel 237
Mısra: **14**
Pek.Yalnızca, sadece.
13. Depretdügince zülfüñi virür Mesīḥīnüñ
14. ʿÖmr-i ʿazīzini yele yek-pāre mirvaḥa

yeksān ol:
1. **yeksān ol:**
Gazel 148
Mısra: **14**
1. Yerle bir olmak. 2 Toprak olmak.
13. Hevesüñ var ise ger öpmege yāruñ ḳademin
14. Bu Mesīḥī gibi ḫāk-i reh ile yeksān ol

2. yeksān oldı:-*dı*
Kaside 19
Mısra: **27**
1. Yerle bir olmak. 2 Toprak olmak.
27. Kefenlere şarılup oldı ḫāk ile yeksān
28. Şu dem ki oldı gül-āb ile hem-nişīn kāfūr

yekser:
1. **yekser:**
Kaside 15
Mısra: **34**
Far. Bir baştan bir başa.
33. Menzil-i merge ḥar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

2. **yekser:[FD]**
Gazel 276
Mısra: **3**
Far. Bir baştan bir başa.
3. Gördi kim sīḫ-i kebāba döndi yekser şāḫlar
4. Ḳorḳusından bülbül ayruḳ gülsitāna girmedi

yel:[MT]
1. **yeller:**-*ler*
Kaside 10
Mısra: **55**
Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.
55. Yeller esdükçe yagan yagmur degüldür mutlakā
56. Merḥamet idüp benüm aḥvālüme aġlar nesīm

2. **yel:**
Kaside 17
Mısra: **90**
Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.
89. Luṭf it şehā bir esb buyur ben ḳuluña kim
90. Yel gibi tīz-rev ola ammā cebel-vaḳār

3. **yeldükçe:**-*dükçe, -*
Kaside 17
Mısra: **95**
Esmek { kosmak.
95. Yeldükçe ʿālem içre semend-i nesīm-i ṣubḥ
96. Bitdükçe ṭaġ u rāgda eşcār u sebze-zār

4. **yeldür:**-*dür*
Gazel 54
Mısra: **6**
Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.
5. Ne saʿy ile varam ben işigüñe
6. Çü dirler bād-ı ṣubḥa anda yeldür

5. **yel:**
Gazel 165
Mısra: **4**
Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.
3. Bād ḳarşu ne ʿaceb nergisi ḳılsa bīmār
4. Şimdi mi itdüġi var kişiyi yel fiʿli saḳīm

6. **yeline:**-*i, -n, -e*
Gazel 178
Mısra: **12**
Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.
11. Sen gül-ruḥa aġız ḫaberin dimege şehā
12. Açmış ṣabā yeline seḥer ġoncalar dehen

7. **yele:**-*e*
Gazel 237
Mısra: **9**
Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.
9. Ḥükmi geçerse ṭañ mı Süleymān gibi yele
10. Mālik durur çü milket-i ruḥsāra mirvaḥa

yelān-ı maʿāni:
1. **yelān-ı maʿāni:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Anlam yeri, ustası.
25. Ezin bād-sencān ne-yem kemter āḫir
26. Eger nistem çün yelān-ı maʿāni

yele:[MT]
1. **yelesi:**-*s, -i*
Kaside 17
Mısra: **56**
At, aslan vb. hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.
55. Rūz-ı meşāffʿ azm-i neberd eyleseñ şehā
56. Ḫaşmuñ gözine görine atuñ yelesi mār

yele vir-:
1. **yele virür:**-*ür*
Gazel 237
Mısra: **14**
Yele vermek; savurmak, boşuna harcamak.
13. Depretdügince zülfüñi virür Mesīḥīnüñ
14. ʿÖmr-i ʿazīzini yele yek-pāre mirvaḥa

yelek:[BA]
1. **yelekleri:**-*ler, -i*
Gazel 223
Mısra: **4**
1. Kuş kanadındaki kalemli tüy. 2. Okun tüyleri. 3. Bir ok atımı uzaklık.
3. Oḳuñ niteki göñülden geçer ṭurur her dem
4. Anuñ yelekleri fikri uçar çeşmümde

yelken:
1. **yelkendür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **38**
Kayık ve gemileri rüzgâr gücüyle yürütmek için direklerine uygun bir şekilde takılan sert, sağlam ve kalın bez.
37. Rifʿatüñ deryāsı içre bir gemidür āsumān
38. Bād mellāḥ ebr yelkendür aña lenger hilāl

yeller es-:
1. **yeller eser:**
Gazel 87
Mısra: **1**
Rüzgarlar esmek - Söz konusu durumun tamamen kaybolması-.
1. Virdüġiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yeller eser

2. **yeller eser:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Rüzgarlar esmek - Söz konusu durumun tamamen kaybolması-.
1. Virdüġiyçün sünbül-i dil-dārdan yeller eser
2. Gül gibi göñlüm açılur her ḳaçan yeller eser

yelten-:[MT]
1. **yeltenür:**-*ür*
Gazel 252

Mısra: **1**
Heves etmek.
1. Meh yeltenür ḥayāline gör nakṣ-ı ḥālini
2. Mihr öykünür cemāline bak bak zevālini

yem:
1. **yemdür:**-*dür*
Gazel 63
Mısra: **12**
Deniz.
11. Cevher-i maʿni ile işbu baḥr
12. Gūyiyā dürr ile ṭolu yemdür

2. **yemm:[FD]**
Gazel 120
Mısra: **7**
Deniz.
7. Yaşuma eger öykine yem aña bād
8. Şu deñlü kef ura ki deryā geçe kef

yem vir-:
1. **yem virür:**-*ür*
Kaside 17
Mısra: **15**
Beslemek, yiyecek vermek.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

yemin:
1. **yemin:**
Kaside 13
Mısra: **28**
Yemin etmek, and içmek.
27. Ol ki anuñ ḫāk-i pāyına ṭamaʿ ḳılmamaġa
28. Āsitānına yemin ile gelür gider şimāl

yemīn idegör:
1. **yemīn idegör:**-*e, -gör*
Kaside 9
Mısra: **37**
Yemin etmek, and içmek.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

yemiş:[MT]
1. **yemişün:**-*ün*
Kaside 14
Mısra: **42**
Meyve.
41. Baña laʿlüñ çün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
42. Saʿyile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

2. **yemişün:**-*ün*
Gazel 180
Mısra: **6**
Meyve.
5. Baña laʿlüñçün ḳılur düşnām kūyuñda raḳīb
6. Sāʿile ḫāmın virür ekser yemişün bāġbān

yeñ-:[İP]
1. **yeñdi:**-*di*
Gazel 212
Mısra: **11**
Üstesinden gelmek, mağlup etmek.Galebe çalmak.
11. Natʿ-ı naẓm üzre gözüñ yeñdi Mesīḥī ḫaşmı
12. Hele dāne dökivir noḳṭa-ı eşʿāruñ ile

2. **yeñ:**
Gazel 224
Mısra: **1**
Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

3. **yeñer:**-*er*
Gazel 224
Mısra: **6**
Üstesinden gelmek, mağlup etmek.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

4. **yeñ:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.
7. Nāḫun-ı ḫār uzadur uṣbuʿ-ı şāḫ-ı gülşen
8. Serv-ḳadlerden umar kim ye etek yā yeñ ile

yeñi:
1. **yeñi:**
Gazel 69
Mısra: **4**
Yeni: En son edinilen.
3. Gösterse nʿola ġonca girībānını ile
4. Kim gülsitān içinde daḥi yeñi yaḳadur

2. **yeñi:**
Gazel 69
Mısra: **6**
Önceden olmayan, sonradan yapılan.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

3. **yeñi:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Yeni: En son edinilen.
9. Ey ki söz ḳalmadı kim dinmedi dirsin gel gör
10. Bu yeñi ṭarzı Mesīḥī nice bünyād itdi

4. **yeni:**
Gazel 261
Mısra: **7**
Önceden olmayan, sonradan yapılan.
7. İrişenüñ ne yeniʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

yeñi ayı:
1. **yeñi ayı:**-*ı*
Gazel 272
Mısra: **6**
Kelime Tipi: -
Hilal.
5. Şanuram ʿışḳuña kesmiş durur naʿl
6. Felekde gördügümce yeñi ayı

yeñiçeri:
1. **yeñiçeriler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı.
1. Birisi Sīm-Sāʿid ḫūb berber
2. Kʿ ana eskilenür yeñiçeriler

2. **yeniçeru:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Osmanlı Devleti'nde Orhan Bey zamanında kurulup II. Mahmut zamanında kaldırılan Osmanlının bir askeri sınıfı.
3. Göç ile her ḥavleye yeniçeru gibi ḳonup
4. Evleri öñine buzdan ḥarbe dikdi ḍarb-i dest

yeñil-:
1. **yeñilüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **22**
Mağlup olmak, kaybetmek.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḥilmine öykündi meger kim kūhsār

2. **yenile:**-*e*
Gazel 224
Mısra: **2**
Mağlup olmak, kaybetmek.
1. Raḥm idüp silmez ise yaşumı dilber yeñ ile
2. Çāre midür ki gözüm yaşı diñe yā yenile

3. **yeñile:**-*e*
Gazel 224
Mısra: **6**
Mağlup olmak, kaybetmek.
5. Kaʿbeteyn-i meh ü mihriyle bu nerrād-ı felek
6. Yeñer irişeni mümkin midür ol kim yeñile

yeñile:[MT]
1. **yeñile:**
Gazel 224
Mısra: **4**
Yenilemek, şimdilerde, henüz.
3. Köhne ʿāşıḳların unutdı o dil-dār dirīġ
4. Eski yār añmamaġı ʿādet idindi yeñile

2. **yeñile:**
Gazel 224
Mısra: **10**
Yenilemek, şimdilerde, henüz.
9. Leb-i şīrīni çü yāruñ seni Ferhād itdi
10. Ḳıṣṣa-ı Leylī vü Mecnūnı Mesīḥī yeñile

yer:[MT]
1. **yerde:**-*de*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yer, Mekan.
3. Ṭoludur şevḳi içüm ile taşum
4. Düşer taḳyası düşdük yerde başum

2. **yerini:**-*i, -n, -i*
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
Yer, Mekan.
83. Şemʿ gibi aña dil uzadanuñ
84. Yerini āteş-i sūzan itsün

3. **yerine:**-*i, -n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **44**
Yer, Mekan.
43. Baña ben itdügüm iderse Dāver
44. Yerine ısına düzaḫda kāfir

4. **yerine:**-*i, -n, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **99**
Yer, Mekan.
99. Yerine şems dülbendini şardı
100. Seḥer naḳḳāşı altun ḫalli ezdi

5. **yere:**-*e*
Murabba 2
Mısra: **26**
Zemin.
25. Būy-ı gülzār itdi şol deñlü havāyı müşk-i nāb
26. Kim yere inince olur ḳaṭre-i şebnem gülāb

6. **yerine:**-*i, -n, -e*
Gazel 3
Mısra: **13**
Yerine anlamında kullanılmıştır.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

7. **yeridür:**-*i, -dür*
Kaside 3
Mısra: **40**
Yer, Mekan.
39. Sehv idüben reʿyüne öyküñmiş ol kec-rā ile
40. Ḫacletinden yeridür ḳaldırmaz ise ser hilāl

8. **yerine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Karşılık.
5. Yerine Ḥaḳ saña Burāḳ virüp
6. Vire cennetde nice biñ derecāt

9. **yerini:**-*i, -n, -i*
Kaside 5
Mısra: **10**
Yer, Mekan.
9. Ehl-i faẓla hīç raġbet ḳalmayup almış idi
10. Cehl ile şehbāz-ı maʿnānun yerini mākiyān

10. **yeridür:**-*i, -dür*
Kaside 8
Mısra: **42**
Yer, Mekan.
41. Rifʿat-i ḳadri semendi ide çün kim cevelān
42. Yeridür ger irişe ḫāṭır-ı gerdūna ġubār

11. **yerin:**-*in*
Kaside 11
Mısra: **40**
Yer, Mekan.
39. Çarḫ dest-i baḫtuña virdi ʿinān-ı rifʿatin
40. İḫtiyār ile nʿola yerin cüvāna virse pīr

12. **yerleri:**-*ler, -i*
Kaside 17
Mısra: **22**
Arz, gabrâ, zemin.
21. Keştī-i Nūḥa daḥi aġaç taşıyalıdan
22. Ḳalmış yaġırı yerleri şırtında yādigār

13. **yeridür:**-*i, -dür*
Gazel 44
Mısra: **12**
Yer, Mekan.
11. Şol ḳadar āh oḳını urdı Mesīḥī feleke
12. Ki görenler didiler ḳolına ḳuvvet yeridür

14. **yeridür:**-*i, -dür*
Gazel 64
Mısra: **2**
Yer, Mekan.
1. Bezmümüz yine müşerrefʿeyledi cānāneler
2. Göklere çıḳsa yeridür naʿre-i mestāneler

15. **yerine:**-*i, -n, -e*
Gazel 92
Mısra: **2**
Yerine anlamında kullanılmıştır.
1. Çün dile kirpüklerüñden tīr-i bī-pāyān yaġar
2. Āşumān-ı sīneden yaġmur yerine ḳan yaġar

16. **yer:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Yer, Mekan.

5. Diyār-ı sīnem içinde iler ṭutar yer yoḳ
6. Gider ne yaña olursa revān revān ḫancer

17. **yerde:**-*de*
Gazel 99
Mısra: **8**
Yer, Mekan.
7. Laʿl-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
8. Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsevüz küp düşerüz

18. **yerde:**-*de*
Gazel 108
Mısra: **4**
Zemin.
3. Pişüp süz-ı derūnumdan ḳızardı ḫūrşidüñ
4. ʿAcebdür yerde yanarken pişürmek gökde nān āteş

19. **yerde:**-*de*
Gazel 155
Mısra: **6**
Zemin.
5. Nice terk idem ol ʿİsā-dehānı
6. Ki gökde istedügüm yerde buldum

20. **yerden:**-*den*
Gazel 166
Mısra: **6**
Yer, Mekan.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz ʿafv olmayup
6. Āhum ile nice yerden ʿarşa yollar eyleyem

21. **yerde:**-*de*
Gazel 176
Mısra: **7**
Yer, 2) toprak.
7. Mürdeyi yerde dirildürken leb-i cān-baḫş-ı yār
8. Gökde ʿİsā epsem otursun Mesīḥālanmasun

22. **yer:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Yer, Mekan.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yok
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

23. **yerde:**-*de*
Gazel 212
Mısra: **5**
Zemin.
5. Şekerüñ başını on yerde yarardum bulsam
6. Baḫse düşdügi için leẕẕet-i güftāruñ ile

24. **yeridür:**-*i, -dür*
Gazel 234
Mısra: **5**
Yer, Mekan.
5. Nāle vü āhumdan incinse yeridür bu felek
6. Kim tekellüfsüz çıkar her demde iti yanına

25. **yerden:**-*den*
Gazel 276
Mısra: **1**
Zemin.
1. Bād-ı dey şāḫı şoyup yerden dıraḫtın ırmadı
2. Şol ḥarāmiler gibi kim ḫalkı şoyup ḳırmadı

26. **yer:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Yer, Mekan.
5. Şeftālü-yi lebini nigāruñ raḳīb yer
6. Bize degince yā ḳabıdur yā çekirdegi

yer bul-:
1. **yer bulmaz:**
Gazel 176
Mısra: **5**
Kendine boş yer bulmak.
5. Bāġda yer bulmaz sen serve ḳılmaġa nazar
6. Gül budaġ üzre çıḳup nice temāşālanmasun

yer eyle-:
1. **yer eylemiş:**-*miş*
Kaside 3
Mısra: **24**
Yer edinmek.
23. Ḫalḳ-ı ʿālem işigi üstindeki ṭāḳı görüp
24. Bildiler kim eylemiş dünyā göginde yer hilāl

yer id-:[MT]
1. **yer iden:**-*en*
Kaside 15
Mısra: **28**
Yer etmek: Yerleşmek, iz bırakmak.
27. Oldı yayuñla oḳuñ ḳavs-i ḳader tīr-i kazā
28. Sīnesinde yer iden aña ḳazāsın ister

2. yer iderdi:-*er, -di*
Kaside 6
Mısra: **52**
Yer etmek: Yerleşmek, iz bırakmak.
51. Şebīh-i kebkeb-i kefş-i nigār olmasa eger
52. Baş üzre yer mi iderdi çemende her jāle

yer yer:[İP]
1. **yer yer:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yer yer , bölük bölük.
1. Biri Ḳuyruḳlu Yılduz ol ḳamer-veş
2. Urur her gice yer yer göge āteş

2. **yer yer:**
Mesnevi 1
Mısra: **87**
Yer yer , bölük bölük.
87. Nücūm urmışdı yer yer göge mismār
88. Iḥāṭa idüp āfāḳı şeb-i ġam

3. **yer yer:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Yer yer , bölük bölük.
21. Meger ki ṭās-ı felekdür riyāz içinde semen
22. Ki yer yer encüme beñzer içinde her jāle

4. **yer yer:**
Kaside 10
Mısra: **12**
Yer yer , bölük bölük.
11. Lālenüñ ḳanıyla ṭoldurdı sifālin uralı
12. Bāġa yer yer ḳaṭre-i bārān ile neşter nesīm

5. **yer yer:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Yer yer , bölük bölük.
7. Âsumāni bir kühen cāme giyer çarḫ-ı gedā
8. Penbesidür işbu yer yer görinen ebr-i sefīd

6. **yer yer:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Yer yer , bölük bölük.
7. Bir aġız ile senüñ midḥatüñi az görür
8. Tenümde yer yer anuñçün açar dehān ḫancer

7. **yer yer:**
Gazel 237
Mısra: **3**
Yer yer , bölük bölük.
3. Yer yer nişānların per-i ṭāvus şanma kim
4. Urındı dāġ-ı ʿışḳuñı bī-çāre mirvaḥa

8. yer yerin:-*in*
Gazel 129
Mısra: **8**
Yer yer , bölük bölük.
7. Rūşen olmazdı göñül ḫānesi ey māh-likā
8. Yer yerin sīnede cām olmasa ger dāġ-ı ġamuñ

yer yut-:
1. **yer yutdı:**-*dı*
Gazel 276
Mısra: **8**
Yerin altına girmek, yerlebir olmak.
7. Māl-ı Ḳārūn gibi ṭutmışdı cihānı gerçi berf
8. Līk yer yutdı anı kim haftasına irmedi

yer yüzi:
1. **yer yüzin:**-*n*
Kaside 3
Mısra: **28**
Yeryüzü,dünya.
27. Ceng güninde ʿıyān olmaz idi ʿīd-i ẓafer
28. Naʿl-i esbi yer yüzin ḳılmasa ser-tā-ser hilāl

2. yer yüzine:-*n, -e*
Kaside 11
Mısra: **15**
Yeryüzü,dünya.
15. Gerçi vāfır akçe dökdi yer yüzine āsumān
16. Ḳaḥṭ olup līkin maʿīşet bābı oldı key ʿasīr

3.yer yüzini:-*n, -i*
Kaside 17
Mısra: **61**
Yeryüzü,dünya.
61. Tozutduġınca yer yüzini pāy-ı edhemüñ
62. Çarḫ-ı muḫannesüñ bürinür ḳalbine ġubār

yerden göge:
1. **yerden göge:**
Kaside 3
Mısra: **51**
Yerde göğe ulaştırmak, eriştirmek.
51. Ḥāşeliʿllāh kim teraḳḳī idedi yerden göge
52. Bende-i ḫalḳa-be-gūşuñ olmayaydı ger hilāl

yerden yere ur-:
1. **yerden yere urur:**-*ur*
Gazel 252
Mısra: **7**
Aşağılayıcı duruma düşme.II Yere düşme, sürünme.
7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

yere ur-:
1. **yere urdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **60**
Yerin dibine sokmak.
59. Çün reʾy-i rūşenüñle naẓar ḳıldı cāhuña
60. Altun ḳalemlerını yere urdı āfitāb

yerine:
1. **yerine:**
Mesnevi 1
Mısra: **72**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.
71. Müzehheb levḥasını itdi zāʾiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

yerlere dökil-:
1. **yerlere dökilmiş:**-*miş*
Kaside 5
Mısra: **7**
Yere dökülmek.
7. Yerlere dökilmiş idi mühre-i silk-i niẓām
8. Bī-nefāẕ olmaġa yaḳlaşmışdı aḥkām-ı nişān

yeryer:
1. **yeryerin:**-*in*
Gazel 179
Mısra: **8**
Yer yer , bölüm bölüm.
7. Göklere çıḳ var sitāremle cidāl eyle diyü
8. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

2. yeryerin:
Kaside 14
Mısra: **40**
Her tarafta, taraf taraf.
39. Göklere çıḳ var sitāreñle cidāl eyle diyü
40. Dūd-ı āhum yeryerin çarḫa diküpdür nerdübān

yeşil:
1. **yeşil:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Sarı ile maviden oluşan ve genellikle bitkilerde görülen renk.
1. Biri Yeşil Melek ḫüsn aña muḫtaş
2. Ḳomış Neslī diyü kendüye maḫlaş

yet-:[MT]
1. **yeter:**-*er*
Kaside 5
Mısra: **63**
Yeterli, Kafi.yetişmek.
63. Luṭfu iḥsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḥsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

2. **yeter:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **62**
Yeterli, Kafi.
61. Nergis-misāl pür-zer olursa ʿadū ne ġam
62. Yeter gözin kör eylemege bir avuç türāb

3. **yetmeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 16
Mısra: **64**
Yeterli, Kafi.
63. Yazmaḳ dilesem vaṣfuñı mecmūʿ a-ı çarḫa
64. Evrāḳ-ı felek yetmeye vü ola muḥaşşā

4. **yeter:**-*er*
Kaside 21
Mısra: **28**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.
27. Ey pīr ḳaddüñi eger egdiyse bār-ı faḳr
28. Bir ḳat nemed yeter saña Âl-i ʿabā gibi

5. **yetmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 34
Mısra: **8**
Yeterli, Kafi.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḫabl-i mesed

6. **yetişdi:**-*iş, -di*
Gazel 100
Mısra: **12**
Yeterli, Kafi.
11. Cānı çekdük Mesīḥī dil-dāra
12. Ancaḳ aña yetişdi ḳudretümüz

7. **yeter:**-*er*
Gazel 127
Mısra: **9**
Yeterli, Kafi.
9. Beni öldürmeġe bir ġamze yeter pinhānī
10. İttifāḳ eylemesüñ ikide bir şīvelerüñ

8. **yetir:**-*ir*
Gazel 148
Mısra: **1**
Yeterli, Kafi.
1. Ebr-i nīsān gibi dür diyü yetir giryān ol
2. Kesb-i laʿl it güzelüm gül gibi gel ḫandān ol

9. **yeter:**-*er*
Gazel 232
Mısra: **4**
Yeterli, Kafi.
3. İki gözüm Meriç ü Tunca gibi her yaña aḳma
4. Ḳoluñı boynuma Arda yeter salınduñ ellerle

yeter:
1. **yeter:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Uygun, yeterli.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlıġına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḫaṭṭ-ı siyāh

yetīm-i dil:
1. **yetīm-i dil:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Gönül zavallısı.
5. Yetīm-i dil ʿaceb mi yasdanursa işigin yārun
6. Nicʾ itsün kimsesi yoḳdur ṭayanur āsitānına

yetiş-:bknz.yet-
1. **yetiş:**
Gazel 173
Mısra: **7**
Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

yetmez mi:
1. **yetmez mi:**
Kaside 2
Mısra: **89**
Yetmez.
89. Yetmez mi baña fāḳa ki īzā ider felek
90. Öldürmek ister ola mı buldıysa nā-tüvān

2. **yetmez mi:**-*mez , -mi*
Gazel 147
Mısra: **11**
Yeterli, Kafi.
11. Yetmez mi sen gedāya bu beglik Mesīḥī kim
12. Ḳabre degin düze saña taḫt-ı revān ecel

yığ-:
1. **yığar:**-*ar*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Tepeleme bir yığın hâline gelecek şekilde üst üste koymak.
3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

2. **yıgma:**-*ma*
Gazel 94
Mısra: **13**
Tepeleme bir yığın hâline gelecek şekilde üst üste koymak.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭopraġıdur

yıḳ-:
1. **yıḳuġın:**-*u, -ġın*
Kaside 8
Mısra: **79**
T. Bozmak, tahrip etmek.
79. Ḥişt-i sīm ü zer ile yapmaġa gönlüm yıḳuġın
80. Gelmeye ʿāleme luṭfuñ gibi hergiz miʿ mār

2. yıḳar:-*ar*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
T. Bozmak, tahrip etmek.
3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

3. **yıḳar:**-*ar*
Gazel 240
Mısra: **8**
T. Bozmak, tahrip etmek.
7. Nāṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥişārını yıḳar leşker-i şīve

4. yıḳılur:-*ur*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Devrilmek, çökmek, dağılmak.
3. Dürüp ḳaşını ḫışm itse o dilber
4. Yıḳılur ṭāḳ-ı Kisrā ḳaṣr-ı Ḳayṣar

yıl:
1. **yılda:**-*da*
Gazel 62
Mısra: **7**
Sene, yıl.
7. Yılda bir kez görinür ol gül-i ter
8. Anda da dūd-ı āh ḫāʾildür

yıl-
1. **yılmadın:**-*ma, -dı, -n*
Gazel 175
Mısra: **3**
Kendini bir şeyden menetmek,çekinmek.
3. Öñüñce yılmadın ey ḫusrevüm gör
4. Ne ḳanlar derledi bu eşk-i gül-gün

yıl on iki ay:
1. **yıl on iki ay:**
Kaside 3
Mısra: **22**
Yılın tamamı.
21. Āfitāb-ı salṭanat Ḫān Bāyezīd ol kim anuñ
22. Nūr-ı reʾyinden ider yıl on iki ay cer hilāl

yıldırım:
1. **yıldırım:**
Kaside 12
Mısra: **21**
Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.
21. Yıldırım başına odlar yaḳar anuñ her gāh
22. Yeñilüp ḫilmine öykündi meger kim kūhsār

2. **yıldırım:**
Gazel 122
Mısra: **11**
Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.
11. ʿIşḳa yıldırım çalacak şūfī inkār itmesüñ
12. Kim aña bir güñ görinür berḳ-i ʿālem-tāb-ı ʿışḳ

yılduz:
1. **yılduzıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 6
Mısra: **58**
Şans, baht,yıldız.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yılduzıdur kim yire düşer jāle

2. **yılduzumuzı:**-*u, -muz, -ı*
Gazel 19
Mısra: **4**
Şans, baht,yıldız.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yılduzumuzı yire düşürdi o ḳıyāmet

3. **yılduzumuz:**-*u, -muz*
Gazel 44
Mısra: **8**
Yıldız.
7. Her mehüñ vaṣlı metāʿına virür cān naḳdin
8. Şöyle beñzer ki bizüm yılduzumuz müşteridür

4. **yılduzı:**-*ı*
Gazel 61
Mısra: **8**
Yıldız.
7. İşigüñde şu kim akıtmadı yaş
8. Anuñ gökde daḥi yılduzı yoḳdur

5. **yılduzlar:**-*lar*
Gazel 84
Mısra: **6**
Şans, baht,yıldız.
5. Niçün öykündüñ ruḫ-ı yāra diyü her şeb mehüñ
6. Başına yılduzlar üşer bir büyük hengāmedür

6. **yılduzlara:**-*lar, -a*
Gazel 96
Mısra: **8**
Yıldız.
7. Didüm ḳapuñda yaşumuñ şümārı var mı ey meh-rū
8. Didi kim gökdeki yılduzlara hergīz ḥesāb olmaz

7. **yılduzı:**-*ı*
Gazel 127
Mısra: **2**
Yıldız.
1. Sözlerüñ işideli baġrı delindi güherüñ
2. Gün yüzün göreli yılduzı düşdi ḳamerüñ

yırt-:
1. **yırta:**-*a*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Gürleyip, hırçın davranmak.
5. Ḳakıyup yırta diyüben benden
6. Gizlenür ḳutınuñ içinde berāt

2. yırtılur:-*ur*
Gazel 280
Mısra: **12**
Gürlemek.
11. Bu ne baḫşişdür Mesīḥī kim ʿaṭā itdükçe ay
12. Yırtılur raʿd anuñ ardınca çıġırı çıġırı

Yi-:
1. **yidüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 7
Mısra: **99**
Ağzında çiğneyerek yutmak.
99. Çün ḫvān-ı midḥatin yidüñ ey dil duʿā dile
100. Ola hemīşe tā ki ser-efrāz u kām-yāb

2. **yiye:**-*y, -e*
Kaside 11
Mısra: **47**
Yemek || "gam yemek" bağlamında üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.
47. Ne revādur kim yiye cühhāl dürlü aṭʿime
48. Baña her ḳış āfitāb u berf ola nān u penīr

3. **yimemege:**-*me, -meg, -e*
Kaside 17
Mısra: **7**
Ağzında çiğneyerek yutmak.
7. Yatdukça öldi diyü köpekler yimemege
8. Çevre yanın dögüni dögüni ider ḥişār

4. **yimemiş:**-*me, -miş*
Kaside 17
Mısra: **46**
Is. 1. Yemek işi.
45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

5. **yimege:**-*meg, -e*
Kaside 19
Mısra: **26**
Ağzında çiğneyerek yutmak.
25. Bir iki gün ḳoyunı semridür ise ḳaṣṣāb
26. Etin yimege anuñ tīz ider yine saṭur

6. **yirin:**-*r, -in*
Gazel 196
Mısra: **1**
Yemek || "gam yemek" bağlamında üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.
1. Sofra-ı hecrde daʾim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yirin

7. **yimelü:**-*melü*
Gazel 196
Mısra: **2**
Yemek || "gam yemek" bağlamında üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.
1. Sofra-ı hecrde daʾim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yirin

8. **yirın:**-*rın, -*
Gazel 196
Mısra: **2**
Yemek || "gam yemek" bağlamında üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.
1. Sofra-ı hecrde daʾim ġam ile ġuṣṣa yirin
2. Ṭoymazam hīç bulara yimelü olduḳça yirin

9. **yiymelü:**-*y, -melü*
Gazel 227
Mısra: **6**
Ağzında çiğneyerek yutmak.
5. Ṭamaʿ itdüm lebüñ baña sögelden
6. Ki olur yiymelü bu virse mīve

10. **yirdi:**-*r, -di*
Gazel 263
Mısra: **10**
Ağzında çiğneyerek yutmak.

9. Ben laʿlüñ ile ṭatlu dirildügümi aġyār
10. Şöyle acıdı bulsa beni dirile yirdi

11. **yiyem:**-*ye, -m*
Gazel 287
Mısra: **8**
Yemek. II gam bağlamında gam yemek deyimi: üzülmek, endişe etmek, tasalanmak.
7. Cānā ne revādur ki oruç ṭutar iken ḫalḳ
8. Ben ġuṣṣañı yiyem ikide birde nihānī

12. **yidür:**-*dür*
Gazel 168
Mısra: **7**
Yemek.
7. Ḫān-ı vaṣluñdan yidür söyletmek isterseñ beni
8. Kim dimişlerdür şehā evvel ṭaʿām andan kelām

13. **yimişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 189
Mısra: **8**
Ağzında çiğneyerek yutmak.
7. Ey ṭūṭī yine dīdelerüñi açamazsın
8. Şekker diyü kim bile ki tenhā ne yimişsin

14. **yimege:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ye-.
3. Şu baş kim vaṣlına ṭālib durur ol
4. Ṭabanca yimege ḳālıb durur ol

15. **yimegi:**-*i*
Kaside 4
Mısra: **8**
Ye-.
7. Ḫancer-i māh-ı nev-i rūze boḥazların kesüp
8. Kendü rızḳın yimegi itmiş idi ḫalḳa ḥarām

16. **yimege:**-*e*
Gazel 154
Mısra: **10**
Ye-.
9. ʿIşḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Gūyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

17. **yiyelden**:-y,-el,-den
Gazel 216
Mısra: **9**
Yediğinden beri.
9. Seg-i kūyuñ Mesīḥīnüñ etin yiyelden ey āfet
10. Hümā-yı mürġ göz dikmişdür anuñ üstüḫ∨ānına

yil:
1. **yili:**-*i*
Gazel 72
Mısra: **7**
Yel.
7. Ṣabā yili ḳapar ġonca külāhıñ
8. ʿ Ömer ṣan efser-i sulṭān uğurlar

2. **yili:**-*i*
Gazel 192
Mısra: **4**
Yel.
3. Ġamuñdan berg-i peşmürde gibi olmışduḳ ey gül-ruḥ
4. Ṣabā yili ṣafā geldi götürdi bizi ṭoprakdan

yigit:[MT]
1. **yigit:**
Gazel 244
Mısra: **14**
Yürekli, cesur (kimse).
13. Vardukça ferīd oldı ḫayālāt-ı Mesīḥī
14. Rūm içre irer bir yigit uş Şeyḫ-i Ḫocende

Yin-:
1. **yinür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **58**
Yemeğe elverişli olmak.
57. Bezm-i iḥsānuñ simaṭına sipihr öykünmesün
58. Sofrasında çün otuz günde yinür bir ḳurş-ı nān

yir:
1. **yir:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yer, mekan.
3. Gören kūyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufi ön şoñra bu kurt

2. **yirine:**-*i, -n, -e*
Kaside 2
Mısra: **74**
Yer, mekan.
73. Nīzeñ ḫayālini ala ger çeşme çeşmine
74. Tā ḥaşr lūlesinden aḳa şu yirine ḳan

3. **yire:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **16**
Yer, mekan.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

4. **yire:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **60**
Yer, mekan.
59. Şerʿ ü ḳānūn riştesin bir birine ʿaḳd itmeseñ
60. Yire çoḳdan dökülürdi şubḥa-ı silk-i niẓām

5. **yirlerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **20**
Yer, mekan.
19. Ben şovuḳdan şubḥa dek çigzindügümi göricek
20. Yirlerine ışınup şād oldı aṣḥābüʿs-saʿīr

6. **yire:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **57**
Yeryüzü.
57. Her seḥer yire ḫavādis mürġini uçurmaġa
58. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

7. **yirine:**-*i, -n, -e*
Kaside 17
Mısra: **40**
Uygun, muvafık.
39. Ben arḳasında sürmeg içün raʿd-veş fiġān
40. Yaġmur yirine ebr-i kefüm tāziyāne-vār

8. **yirine:**-*i, -n, -e*
Kaside 19
Mısra: **47**
Uygun, muvafık.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

9. **yiri:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **3**
Yer, mekan.
3. Aṣfıyâ yiri yine ṣaffī-ı ṣafā olsa gerek
4. Eşkıyā ḳalbine ḳılmasa gerek ḳılca ḥużūr

10. **yiri:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **6**
Yer, mekan.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

11. **yirden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **8**
Yer, mekan.
7. Dükendi ṣanma gözden gevher-i eşk
8. Ki şu aḳduġı yirden yine aḳar

12. **yirümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 102
Mısra: **1**
Yer, mekan.
1. ʿAyb itme ṣūfi meykede oldıysa yirümüz
2. İrşādı bize böylece ḳılmışdı pīrümüz

13. **yirine:**-*i, -n, -e*
Gazel 105
Mısra: **13**
Yer, mekan.
13. Ḫālüñ ruḥuñda yirine ḫoşnūd olup durur
14. Ṣol resme kim güneş bulıcaḳ ḫażż ider meges

14. **yirine:**-*i, -n, -e*
Gazel 107
Mısra: **20**
Yer, mekan.
19. Ger bu defterden Mesīḥī gide gelmez misli hīç
20. Yirine ol deñlü yazılmaz olıcaḳ ḫaṭ tıraş

15. **yirde:**-*de*
Gazel 115
Mısra: **8**
Yer, mekan.
7. Haddüñ ḫayāli gitdi vü geldi ḫaṭuñ dile
8. Yanduġı yirde ḳor dütüñin yādigār şemʿ

16. **yirini:**-*i, -n, -i*
Gazel 131
Mısra: **15**
Yer, mekan.
15. Sīnemüñ yirİni çoḳdan nūr iderdi nār-ı dil
16. Anda mesṭūr olmaşaydı naḳş-ı ṭasvirüñ senüñ

17. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 131
Mısra: **18**
Yer, mekan.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme
18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

18. **yire:**-*e*
Gazel 143
Mısra: **9**
Yer yüzü.
9. Bu bezm içinde curʿa-ı mey yire dökilür
10. Gel ey gedā ki bunda olur ḫāksār laʿl

19. **yire:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **13**
Yer , toprak.
13. Gizlenmeyince yire meded yoḳ Mesīḥīyā
14. Kim her ne yaña ḳaçsañ olur dīde-bān ecel

20. **yire:**-*e*
Gazel 180
Mısra: **11**
Yer , yeryüzü.
11. Her seḥer yire ḫavādis yavrusın uçurmaġa
12. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

21. **yire:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **15**
Yer, yeryüzü, toprak.
15. Her seḥer yire ḫavādis mürġini uçurmaġa
16. Mürġ-i māh u mihr yapmışdur felekde āşiyān

22. **yire:**-*e*
Gazel 193
Mısra: **4**
Yer, mekân.
3. Olmaya nışfı deñlü benüm ser-güzeştümüñ
4. Bir yire yazsalar ḳamu ʿālem ḥikāyetin

23. **yiridür:**-*i, -dür*
Gazel 225
Mısra: **9**
Uygun, muvafık.
9. Ey Mesīḥī seng-i miḥnet yaşdanursañ yiridür
10. Ḫārlar baş ḳor çün ol bālin-i nesrīn üstine

24. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 228
Mısra: **10**
Yer, mekan.
9. Redd eyleyüp ey māh işigüñ feleginden
10. Üftāde Mesīḥīyi inen yirlere çalma

25. **yire:**-*e*
Gazel 277
Mısra: **9**
Yer, mekan.
9. Āyet-i raḥmet iner şol gün muḥaḳḳaḳ yire kim
10. Yaza yāḳūt üstine ḫaṭṭ-ı lebüñ nesḫ-i celī

26. **yırı:**-*ı*
Gazel 285
Mısra: **10**
Yer, mekan.
9. Ḳaysı-yı laʿl-i dost Mesīḥī ne ḫūb olur
10. Kim yoḳ anuñ yırı ile aşlā çekirdegi

18. Ey Mesīḥī yirde gökde ḳalmadı yirüñ senüñ

27. **yire:**
Kaside 9
Mısra: **3**
Yer, zemin.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

28. **yire:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Yeryüzü, arz.
3. Şebnem degül şabāḥa degin yire ṭamlayan
4. Laʿl-i lebüñ ḫayāline aḳar luʿāb-ı şubḥ

yir id:
1. **yir id:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **68**
Yerleşmek, iz bırakmak.

67. Tā ki virdi itsün duʿā-yı devletüñ şām u seḥer
68. Şol duʿālar kim ide her birisi Ḥażretde yir

2. yir ide:-*e*
Gazel 208
Mısra: **4**
Yerleşmek, iz bırakmak.
3. İşigüñ añup fiġān itdükçe ey meh ṭañ degül
4. Dūd-ı āhum ger bulutlar gibi gökde yir ide

3. yir ider:-*er*
Kaside 18
Mısra: **3**
Yerleşmek, iz bırakmak.
3. Bülbüller āşiyānına başında yir ider
4. Mülk-i çemende olmış iken tāc-dār serv

yir iken:
1. **yir iken:**
Kaside 11
Mısra: **49**
Yer iken.
49. Miḍḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

2. **yir iken:**
Kaside 11
Mısra: **49**
Yer iken.
49. Miḍḥatüñde gül-be-şekker yir iken lāʿiḳ mi kim
50. Ben olam aç u piyāza degmeyenler ola sīr

yir ṭut-:
1. **yir ṭutar:**-*ar*
Gazel 48
Mısra: **1**
Yer tutmak, beklemek.
1. Kim ki derbānuñ olup ḳapuñda varur yir ṭutar
2. Kendüyi cennetdeki Rıḍvān ile ol bir ṭutar

yir ü gök:
1. **yir ü gök:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Yer ve gök.
9. Çünki dilber yaḳmadı cevr odına ʿāşıḳları
10. Yir ü gök ya ḳandan oldı pür-şerār u pür-duḫān

yirde gökde:
1. **yirde gökde:**
Gazel 131
Mısra: **18**
Her yerde.
17. Eşküñ ile āhuñ ucından ṭuyılduñ ʿāleme

yire çal-:
1. **yire çalma:**-*ma*
Gazel 158
Mısra: **7**
Yere atmak, çarpmak, vurmak., yık-, düşür-.
7. Ḳaṭre gibi göklere aġup yire çalma beni
8. Ey seḥāb-ı luṭf çün perverde-i iḥsānunam

2. yire çalup:-*up*
Kaside 19
Mısra: **22**
Yere atmak, çarpmak, vurmak.
21. Ne meyveʾi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

yire dök-:
1. **yire döker:**-*er*
Kaside 15
Mısra: **10**
Yere dökmek.
9. Ḳarşu ḫāke dökilen curʿa degül laʿlüñ içün
10. Aġlayup yire döker acı yaşını sāġar

2. **yire döker:**-*er*
Gazel 79
Mısra: **12**
Yere dökmek.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

3. yire dökildi:-*di*
Kaside 11
Mısra: **14**
Yere düşmek.
13. Yā Rab açlıḳdan ne ḫoş can virdi etfāl-i nebāt
14. Çün dökildi yire pistān-ı felekden bunca şīr

yire düş-:
1. **yire düşe:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **35**
Yere düş-.
35. Añ ol güni ki yire düşe eşk-i çeşm gibi
36. Felek ṭabaḳları içindeki ʿuḳūd-ı leʿāl

2. yire düşer:-*er*
Kaside 6
Mısra: **58**
Gökyüzünden yere inmek.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıḳar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yılduzıdur kim yire düşer jāle

3. yire düşürdi:-*ür, -di*
Gazel 19
Mısra: **4**
Gökyüzünden yere inmek.
3. ʿArż eyledi ḳaddin gözümüz yaşını dökdi
4. Yılduzumuzı yire düşürdi o ḳıyāmet

yire gir-:
1. **yire girdi:**-*di*
Gazel 103
Mısra: **14**
Ölmek.
13. ʿĀlem içinde suḫan ḳaldı Mesīḥīden eser
14. Ten yire girdi göge çıḳdı Mesīḥā-yı nefes

yire in-:
1. **yire inince:**-*ince*
Gazel 42
Mısra: **4**
Kelime Tipi: -
Yere in-.
3. Būy-ı bahār şöyle pür itdi cihānı kim
4. Yire inince ḳaṭre-i şebnem gülāb olur

2. yire inüp:-*üp*
Gazel 264
Mısra: **3**
Yere inmek.
3. Ger inüp yire Mesīh işigüñi ide ṭavāf
4. Ol maḥalde çevire başına çarḫ-ı feleki

yire urıl-:
1. **yire urılmış:**-*ıl, -mış*
Gazel 274
Mısra: **4**
(bir nesneyi) yere atmak.
3. Daḥi ḥalḳ olmamış cānā dehānuñ
4. Olacaḳ yire urılmış nişānı

2. yire urup:-*up*
Gazel 48
Mısra: **7**
(bir nesneyi) yere atmak.
7. Gerçi ḳan itdi urup cām-ı meyi yire aʿvān
8. Şöyle ḳomaz göresin ol ḳan anı āḫir ṭutar

yirin vir-:
1. **yirin vire:**-*e*
Gazel 196
Mısra: **10**
Yer vermek.
9. Ger Mesīḥī ölicek cānı çıḳa eflāke
10. ʿİsi ḳarşu gelüben gökde aña vire yirin

yirlere düş-:
1. **yirlere düşdi:**-*di*
Kaside 18
Mısra: **5**
Yerlere düşmek.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı ẕerrece hergiz ġubār serv

yit:
1. **yiter:**-*er*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Yet-.
5. Yiter cihānda gözleri bīmār olduġı
6. Kendülerini luṭf ile sag u selām ḳıl

2. **yiter:**-*er*
Gazel 8
Mısra: **8**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
7. Kimseye tek başumı egmeyeyin
8. Kepenekden yiter külāh bana

3. **yiter:**-*er*
Gazel 41
Mısra: **10**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
9. Şāf ol Mesīḥī ġayret it giyme raʿīyet cāmesin
10. Jeng-i havādisden seni ḥıfẓ itmege yiter nemed

4. **yiter:**-*er*
Gazel 149
Mısra: **4**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
3. Gözlerüñ bir būseñi biñ cāna virür ey şanem
4. Mest-i cömerd olduġına bu daḥi yiter delīl

5. **yiter:**-*er*
Gazel 230
Mısra: **3**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

yitiş-:
1. **yitişdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **6**
Yetiş-, ulaş-.
5. Gözi yaşından nice ḳan ṭolmasun dāmān-ı çarḫ
6. Peyk-i şeb tācın günüñ yitişdi ḳapdı nāgehān

yitür-:
1. **yitürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 100
Mısra: **5**
Kaybetmek.
5. Ḥalkı bir bir yitürdüñ ey sāḳi
6. Ṭolu urmışa döndi şoḥbetümüz

yoġ:yok|İP|
1. **yoġ:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).
1. Meger kʾire ʿazīm ola ḳıyāmet
2. Yoġ ise dehrden kim kīne alur

2. **yoġ:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Olmayan, varın karşıtı.
9. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoġ a eşed

3. **yoġ:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Olmayan, varın karşıtı.
7. Geçdi ʿömrüm bir nefes senüñle ʿālem itmedüm
8. Veh ki yoġ imiş naşībüm işbu ʿālemden benüm

4. **yoġ:**
Gazel 190
Mısra: **5**
Yok.
5. Yoġ ise dāne-i ḫāline meylüñ
6. Cihān bāġında bil ādem degülsin

yoġun:[KL]
1. **yoġun:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Sıf. (Eski Türk. yoġun "büyük, kalın") 1. Hacmine oranla ağırlığı çok olan.
3. Bi-ʾl-bedāhe didüm ki fāʾide ne
4. Ḳalemüñ ince vü sözüñ yoġun

yoḫsa:[MT]
1. **yoḫsa:**
Kaside 8
Mısra: **59**
Yoksa.İlla,belki.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Süsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

2. **yoḫsa:**
Kaside 13
Mısra: **22**
Yoksa.
21. Devletümüñ defterin dürme igende ey felek
22. Yoḫsa defterdāra vallāhi iderven ʿarż-ı ḥāl

3. **yoḫsa:**
Gazel 107
Mısra: **8**
Yoksa.
7. An gerek maḥbūbda kʾanı el üzre ṭuta ḫalḳ
8. Yoḫsa bir ḫātemde daḥi bulunur göz ile ḳaş

4. **yoḫsa:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Yoksa.
1. Cānuma cān ḳatdı laʾl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Şīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

5. **yoḫsa:**
Gazel 225
Mısra: **4**
Yoksa.
3. Cān u dil Ferhādını şādān ḳılduñ ey şabā
4. Yoḫsa uġrayu mı geldün ḳaşr-ı Şīrīn üstine

6. **yoḫsa:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Yoksa.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

yoḫsul:
1. **yoḫsul:**
Gazel 273
Mısra: **2**
Yoksul olma durumu, fakirlik.
1. Ögerseñ ög şarāb-ı dil-güşāyı
2. Ki bir ṭutar ḳamu yoḫsul u bayı

yoḳ ḥesābına şayıl-:
1. **yoḳ ḥesābına şayılursa:**-*ı, -n, -a*
Gazel 185
Mısra: **7**
Değersiz sayılmak, yokmuş gibi düşünülmek. 2. Hesap: Hüküm (Bağlamda).
7. Yoḳ ḥesābına şayılursa şayılsun cānumuz
8. Tek bizüm dirlügümüz olsun dehān-ı yārdan

yoḳ say-:
1. **yoḳ say:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Yok say-.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

2. yoḳ şayılsun:-*sun*
Gazel 274
Mısra: **10**
Var olmamak.
9. Mesīḥā tek sen aġzuñ ile cān vir
10. Şayılsun yoḳ ḥesābına ḳo cānı

yoḳ yire:
1. **yoḳ yire:**
Kaside 20
Mısra: **5**
Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.
5. Oḳ havāya uyuban yoḳ yire ḳan eylemesün
6. Nice ḳan dökicinüñ olsa gerek yiri ḳubūr

2. **yoḳ yire:**
Gazel 230
Mısra: **2**
Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.
1. Gel al şanemā cānumı ʿAzrāʾile küyme
2. Ġamzeñ var iken yoḳ yire anı ḳana ḳoyma

yoḳla-:
1. **yoḳlasa:**-*sa*
Gazel 223
Mısra: **7**
Durum, bilgi, niyet vb.ni belirlemeye veya anlamaya çalışmak.
7. Gözümde ḥaṭṭuñı yoḳlasa demreniyle oḳuñ
8. Dil ile şanuram arar ġubār çeşmümde

yoḳsa:[KL]
1. **yoḳsa:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Bir düşüncenin, davranışın veya tutumun ters durumunu ya da görüşünü ifade eden söz, ve illa, yahut, ya da.
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḫuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāġuñ revġanı

yol:[KL]
1. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **58**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
57. Ḳıldı ol meḫar-ı erbāb-ı cenān
58. Pādişeh yolına cānın ḳurbān

2. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şırrīr

3. **yollarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kıt'a 3
Mısra: **26**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
25. Ammā nice seyr idebile bilmezem ol şāh
26. Baġladı anuñ yollarını seyl-i mezellet

4. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 3
Mısra: **18**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
17. Bedr iken bu resme inceldüginüñ vechi bu kim
18. Şāhid-i ʿīdüñ yolına itdi terk-i ser hilāl

5. **yoldan:**-*dan*
Kaside 4
Mısra: **3**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
3. Çün bir aylıḳ yoldan istiḳbāl-i şāh-ı ʿīd içün
4. Ḫalḳuñ öñine düşüp itdi ḳulavuzluḳ imām

6. **yolda:**-*da*
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
7. Ger bu yolda alımazsam ḫāṣıl
8. Yine ispence irince heyhāt

7. **yolını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **72**
Uyulan ilke, sistem, usul, tarz, tarik.
71. Ger iʿ tidāl-i ṭabʿuñ ola muṣliḥ arada
72. ʿAḳluñ yolını urmaya ayruḳ şarāb-ı nāb

8. **yollar:**-*lar*
Kaside 10
Mısra: **45**
Yol.
45. Yollar üstinde semāʿ uran degüldür gird-bād
46. Kim ayaġuñ ṭopraġı üstine ceng eyler nesīm

9. **yolları:**-*lar, -ı*
Kaside 15
Mısra: **30**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
29. Yazmaġa ḫāk-i rehüñ medḥini bu levḥ-i zemīn
30. Yolları sīnesi üstinde idindi mıṣṭar

10. **yolında:**-*ı, -nda*
Kaside 21
Mısra: **19**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
19. Taḳvā yolında ger işüñ altun idesin
20. İzüñ tozını ḳapışalar tūtiyā gibi

11. **yolda:**-*da*
Kaside 21
Mısra: **21**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
21. Bu yolda ol müsāfir irer gice menzile
22. Kim ṣubḥ-ḫīz ola semend-i şabā gibi

12. **yollarınuñ:**-*lar, -ı, -nuñ*
Gazel 50
Mısra: **8**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
7. Ḳakıyup kirpüklerüm ḳana boyaduġum bu kim
8. Ey gül-i cennet ḥayālüñ yollarınuñ ḫārıdur

13. **yol:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
9. Ey dil ṭarīḳ-i zülfine derd ü ġam ile git
10. Bi-zād u tūşe gitme ki bu yol uzaḳ durur

14. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 69
Mısra: **5**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
5. Ceyb-i vücūdın itmedi ol kim yoluñda çāk
6. Bilmez ṭarīḳ-i ʿışḳı daḥi yeñi yaḳadur

15. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 91
Mısra: **5**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

16. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 91
Mısra: **6**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
5. Kūyuñ yolında bulduġın āhum ider helāk
6. Kaʿbe yolında niteki bād-ı sem öldürür

17. **yolda:**-*da*
Gazel 107
Mısra: **12**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş ḳoşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

18. **yolda:**-*da*
Gazel 107
Mısra: **14**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

19. **yolını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 131
Mısra: **12**
Yol.
11. Bu gice ey dil görinmezse saña ol māh-rū
12. Baġlaya ṣubḥuñ yolını āh-ı şeb-gīrüñ senüñ

20. **yola:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **3**
Yol.
3. Çekdüm rakībi çün yola götürdi ayaġı
4. Şeyṭānı ol ṭarīk ile āvāre eyledüm

21. **yolında:**-*ın, -da*
Gazel 168
Mısra: **10**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
9. Kem degül āh-ı Mesīḥī rāh-ı kūy-ı yārda
10. Kaʿbe yolında belī eksik degüldür bād-ı sām

22. **yoldan:**-*dan*
Gazel 172
Mısra: **6**
Yol, 2) yolculuk, sefer 3) usul, tarz, tarik.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ şabāya yoldan izden

23. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 175
Mısra: **7**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
7. Didüm yoluña cān olsun mı ḳurbān
8. Ḳakıyup didi cānān olsun olsun

24. **yol:**
Gazel 180
Mısra: **14**
Yol, sefer.
13. Ey Mesīḥī varmazam ḳabre ben yārānsuz
14. Yol ḳatı ḳorḳuluġ ancaḳ kim gider bī-kārbān

25. **yoluña:**-*uñ, -a*
Gazel 183
Mısra: **5**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
5. Yoluña dervīş-i ʿuryān olmadan ʿār itmezem
6. Ḳorḳarın rāzuñ görine sīne-i şad-çākden

26. **yolda:**-*da*
Gazel 199
Mısra: **12**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
11. Ḳapudan ṭaşra başmaz yār ayaġın
12. Müjem olduġıçün ol yolda cārū

27. **yolını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 248
Mısra: **8**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
7. Şeb-i ġamda beni bulsun diyü cellād-ı ecel
8. Şemʿ-i tīgüñ yolını gösterüp irşād itdi

28. **yolın:**-*ı, -n*
Gazel 262
Mısra: **2**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
1. Şanma ki şabā toz ḳoparup cengler itdi
2. Kim āb-ı revān gibi o da yolın arıtdı

29. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 264
Mısra: **2**
Uğruna,uğrunda ǁ amaç, maksat.
1. Sevdi dil çarḫ-ı cemāl üzre yine bir meleki
2. Kʿol melek yolına ḥarc itdi ḳamu mā-meleki

30. **yolına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 269
Mısra: **2**
Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

31. **yollaruñı:**-*lar, -u, -ñ, -ı*
Gazel 269
Mısra: **18**
Sim Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik.
17. Seyl-i eşküm çevreñi almışdur ey serv-i revān
18. Luṭf u iḥsān it ki yollaruñı sā'il bagladı

32. **yoluñda:**-*u, -ñda*
Gazel 272
Mısra: **3**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
3. Müşebbek sīnemi ḳodum yoluñda
4. Ki bu aġ ile ṭutam sen hümāyı

33. **yoluña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 280
Mısra: **6**
Uğruna,uğrunda ‖ amaç, maksat.
5. 'Āşıḳuñ biñ var ise n' ola ḳuluñ da biridür
6. Yoluña cān terk ider yoḳdur meger biñde biri

yol bul-:
1. **yol bula:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **9**
Çare bulmak.
9. Ye ḥod vaṣluña yol bula Mesīḥī
10. Ye ḳala firḳatüñde şöyle gümrāh

2. **yol bula:**-*a*
Gazel 225
Mısra: **2**
Yol bulabilmek; çare bulabilmek.
1. Gönlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

yol kes-:
1. **yol kesdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **60**
1.Geçmesine engel olmak, yolundan etmek, durdurmak. 2. Issız yollarda yolcuları durudurp soygunculuk yapmak.
59. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
60. Bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

2. **yol kesdi:**-*di*
Gazel 179
Mısra: **6**
Geçmesine engel olmak, yolundan etmek, durdurmak 2) haramilik etmek.
5. Ḫūblar işigine beñzetdügiçün kendüyi
6. Bu günāhı bildürüp yol kesdi çarḫa kehkeşān

yolcu:
1. **yolcıyı:**-*y, -ı*
Gazel 126
Mısra: **4**
Yolcu.
3. Cānı gözüñ ne tende ne ḥod ṣadr içinde ḳor
4. Reh-zen gibi ki yolcıyı güde ḳonaḳ ḳonaḳ

yoldaş ol-:
1. **yoldaş oldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
Yoldaş olmak, aynı yolda yürümek.
31. Gördi kim ḳorḳuludur rāh-ı Ḫudā
32. Şühedā ḳısmına yoldaş oldı

yolına vir-:
1. **yolına virdi:**-*di*
Kaside 5
Mısra: **36**
Yoluna baş koymak manasında yoluna ver-.
35. Varını hep şāhid-i şemşīre çaldurdı 'adū
36. Cevher-i tīġuñ yolına virdi āḫir naḳd-i cān

yollar eyle-:
1. **yollar eyleyem:**-*lar*
Gazel 166
Mısra: **6**
1. Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılan uzaklık, tarik. 2. Göçmek, geçip gitmek.
5. Ger ḳapana bāb-ı tevbe cürmümüz 'afv olmayup
6. Āhum ile nice yerden 'arşa yollar eyleyem

yollar üzre:
1. **yollar üzre:**
Gazel 172
Mısra: **5**
Yollar üstünde.
5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ ṣabāya yoldan izden

yolunda öl-:
1. **yolunda ölür:**-*ür*
Gazel 123
Mısra: **9**
Birinin, bir şeyin uğrunda can vermek.
9. Mesīḥī bir gün ey dilber ölür yolunda gerçekden
10. İnan vallāhi billāhi vü tallāhi yalanum yoḳ

yoluñı yañıl-:
1. **yoluñı yañılma:**-*ma*
Gazel 116
Mısra: **3**
Yolunu kaybetmek, şaşırmak.
3. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey göñül
4. Ruḫsār-ı dost çünki elinde dutar şem'

yören:
1. **yörendügi:**-*düg, -i*
Gazel 238
Mısra: **3**
Hatıra gelmek, gönlü kaplamak.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḫmete

yorġun:[KL]
1. **yorġun:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Yaşadığı olaylardan dolayı bezginlik duyan, bezmiş olan.
7. Yorġun düşüp uyumış idi çarḫ ekincisi
8. Dökmişdi gökde Sevr öñine kāh-ı kehkeşān

yorıl-:
1. **yorıldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **9**
Yorul-.
9. Ferāz-ı şāḫa çıḳınca yorıldı varsa gül
10. Anuñ içün görinür çehresinde der jāle

yoy-:[TS]
1. **yoyma:**-*ma*
Gazel 230
Mısra: **4**
Silmek, imha etmek, izale etmek, bozmak.
3. Ben lāġarı öldürmege yiter bir işāret
4. Bir ḳurı kemüge çaluban tīġuñı yoyma

yu-:[TS]
1. **yumaz:**-*maz*
Mesnevi 1
Mısra: **36**
Temizlemek, yıkamak.
35. Ne dem 'arż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

2. **yumasa:**-*ma, -s, -a*
Gazel 29
Mısra: **7**
Temizlemek, yıkamak.
7. Çirk-i żalāmı yumasa şebnem ṣabāḥa dek
8. Gālib aġarmaz idi bu deñlü siyāb-ı şubḥ

3. **yü:**
Gazel 132
Mısra: **10**
Ey manasında mı
9. Cān viricek Mesīḥī fırāḳuñda didi kim
10. Yü ḳātili bī-ḥasretin Allāhü sellemek

4. **yumadı:**-*ma, -dı*
Gazel 271
Mısra: **2**
Temizlemek, yıkamak.
1. Gözümde derc olan nakş-ı nigārı
2. Yumadı işbu eşküm cūy-bārı

yüce:[KT]
1. **yüce:**
Kaside 2
Mısra: **59**
Yüce, yüksek.Ali.
59. Vardukça yüce çıḳmaġ içün pāy-ı devletüñ
60. Āh-ı ḥasūd her dem olur çarḫa nerdübān

2. **yüce:**
Kaside 3
Mısra: **25**
Yüce, yüksek.
25. Baḫr-ı cūdında yüce ṭop-ı felekden her ḥabāb
26. Çarḫ-ı ḳadrinde büyük ḳavs-i ḳuzaḥdan her hilāl

3. **yüce:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Ulu, büyük.
3. Ne deñlü yüce ise 'arş-i 'ālā
4. Bu bezmüñ ḳadrin itdük tāc-ı tārek

4. **yüce:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Ulu, büyük.
7. Taş bigi berk olanı çeker yüce menzile
8. Çarḫı şebīh ḳılmayayın mı maḳaraya

yük:[KL]
1. **yükin:**-*in*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Ağır şey, ağırlık.
3. Yaşum seylābı ṭaşduġınca her gāh
4. Görüp yükin yıḳar u yıġar ol māh

2. **yüki:**-*i*
Gazel 270
Mısra: **11**
Ağır şey, ağırlık.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi 'ışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

3. **yüklerini:**-*lerini, -i, -n, -i*
Gazel 271
Mısra: **11**
Ağırlık, sıkıntı.
11. Mesīḥī çekdügi ġam yüklerini
12. Bu çarḫuñ çekmeye idi ḳaṭārı

yük çek-:
1. **yük çeker:**-*er*
Gazel 136
Mısra: **6**
Yük kaldırmak. Dayanmak, Dayanıklılık.
5. Yeder bir ḳıl ile sīmīn kühı
6. Ne aġır yük çeker müy-ı miyānuñ

yük ur--:
1. **yük urur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **16**
Yük yüklemek.
15. Öñine yem virür iseñ azdur iki çuvāl
16. Üstine yük urur iseñ aġırdur iki nār

yuḳarı çek-:
1. **yuḳarı çekmiş:**-*miş*
Kaside 7
Mısra: **19**
Yukarı çek-.
19. Çekmiş yuḳarı cāmelerin serv ile çenār
20. Yaş itmeye eteklerini tā ki cūy-ı āb

yükle-:[KT]
1. **yükletdi:**-*t, -di*
Gazel 270
Mısra: **11**
Kendi sırtına eşya koymak kaldırmak. II eziyete takat göstermek.
11. Mesīḥī şol yüki yükletdi 'ışḳuñ
12. Ki çarḫuñ çekmeye idi ḳatārı

yüklen-:
1. **yüklense:**-*se*
Gazel 154
Mısra: **8**
Bir yükü taşımayı üstüne almak.
7. Fi 'l-ḥāl iki bükile mānend-i harf-i kāf
8. Yüklense Kāf bir dem eger derd ü miḥnetüm

yüksek:[KL]
1. **yüksekde:**-*de*
Kaside 16
Mısra: **52**
Altı ile üstü arasındaki uzaklık çok olan, alçak karşıtı.
51. Karşu şu taşur ebr işigüñe anuñçün
52. Yüksekde uçup gökde ider menzil ü me'vā

yular:[KL]
1. **yular:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
(Eski Türkçe'den bir kullanılır . Kökü belli değildir.) Hayvanı çekmek veya bağlamak için başına takılan ipten dizgin: Yularını sıyırıp salıverdiler(Dede Korkut). Atının yularını peykenin destek demirine bağladı. (Ömer Seyfeddin) . Halk Resūlullah'ın devesini yularına sarılıyormuş (Yahyā Kemal).
3. Deve yanınca itsem aña ḫidmet
4. Yular ṭutmaz başum bulurdı devlet

yum-:
1. **yuma:**-*a*
Gazel 39
Mısra: **9**
Kapatmak.
9. Fırḳatuñda gözlerümi ger yuma dest-i ecel
10. Tā ḳıyāmet vaṣl umup açuḳ ṭura çeşm-i ümīd

yumıl-:
1. **yumılur:**-*ur*
Gazel 202
Mısra: **3**
Kapanmak.
3. Gözüm yumılur düşicegiz gönlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

yüñ:[KL]
1. **yüñler:**-*ler*
Kaside 5
Mısra: **41**
Koyun, keçi, deve gibi ot yiyen evcil hayvanların vücutlarını örten yumuşak kıvırcık kıl görünümünde organik elyaf.
41. Başına yüñler ṭaḳınsa tīr-i perrānuñ nʿ ola
42. Ḫaşmuña leşkerden öñdin ol olur çün kim revān

2. **yundı:**-*dı*
Gazel 34
Mısra: **9**
Yıkanmak.
9. Çirk-i riyādan tā mey-i ṣāfī ile yundı Mesīḥ
10. Bıraḳdı anuñ gönline iḫlās Allāhuʾṣ-ṣamed

3. **yunmaz:**-*maz*
Gazel 88
Mısra: **4**
Yıkanmak.
3. Sen āfītāb-ı ḥüsn fırāḳıyle her gice
4. Yunmaz nücum ṣubḥa dek ey meh-liḳā naẓar

yūnus paşa:
1. **yūnus paşa:**
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Yunus Paşa.
97. Mesnedi itdise terk-i dünyā
98. Ḥaşre dek var ola Yūnus Paşa

(yur idi):
1. **(yur idi):**
Kaside 6
Mısra: **64**
İçerdi.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḥteḳar jāle

yüreg:[KT]
1. **yüregüm:**-*üm*
Gazel 3
Mısra: **7**
Yürek, kalp.
7. Ḥaşretden aġlayup yüregüm dökdi yaş gözüm
8. Şol dem ki tīrün eyledi baġrumla merḥabā

2. **yüregin:**-*in*
Kaside 9
Mısra: **61**
Yürek, kalp.
61. Güher gibi yüregin deldi fikret-i elmās
62. Dizince riṣte-i naẓma bu resme ʿıḳd-i leʿāl

3. **yüregine:**-*i, -n, -e*
Kaside 16
Mısra: **20**
Yürek, kalp.
19. Toptolu iken sāġar-ı lāle mey-i ḥamrā
20. Dürd içmeyenüñ derd ola yüregine mā

4. **yüregini:**-*i, -n, -i*
Gazel 134
Mısra: **6**
Yürek, kalp.
5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḥastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

5. **yüregümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 150
Mısra: **3**
Yürek, kalp.
3. Tāzelendürmeg içün yüregümüñ lālelerin
4. Yaġdurur ġamzeleri tīrini bārān-şekil

6. **yüregine:**-*i, -n, -e*
Gazel 257
Mısra: **7**
Yürek, kalp.
7. Oḳuñ yüregine ṭoḳunacaġın
8. Mesīḥī şimdi gönlinden geçürdi

7. **yüregi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Gönül, kalp.
29. Kıydı çün aña ʿadū-yı ẓālim
30. Bu günehden yüregi ṭaş oldı

8. **yürekde:**-*de*
Gazel 106
Mısra: **18**
Gönül, kalp.
17. Mesīḥī şefḳati yoḳ çün bu dehr-i bī-mihrüñ
18. Yürekde dāġını kime ʿıyān ider nergis

9. **yürek:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Gönül, kalp.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ṭutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

10. **yürek:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Gönül, kalp.
3. Ārzū itdüñ ise nüh feleküñ seyrānı
4. Ey yürek āhum oḳınuñ ucına peykān ol

11. **yüregi:**-*i*
Gazel 194
Mısra: **2**
Gönül, kalp.
1. Zār u nizār ʿāşık u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

yüregini del-:
1. **yüregini deler:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **18**
Çok üzmek, yaralamak.
17. Bahār ile ne şüḳūfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

yürek yaġı:
1. **yürek yaġı:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Yürek yağı. II Korku, kaygıdan duyulan sızı hissi.
5. ʿĀşıḳuñ yaġı eridükçe ruḥuñ enver olur
6. Yoḳsa yürek yaġı mıdur ol çerāğuñ revġanı

2. yüregi yağı:
Kaside 7
Mısra: **3**
Yürek yağı, yüreğin en içi, hassas yeri. Bir şeyin neticesinin en çok hissedildiği yer.
3. Çarhuñ yüregi yaġı mıdur jāleler ʿaceb
4. Kʾandan çerāġ-ı lāle bulur böyle iltihāb

3. yürekler yağıdur:-*dur*
Gazel 94
Mısra: **6**
Yüreğinin içi, içi sızladığı zaman erir gibi olan his.
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yaġıdur

yüreklen:
1. **yüreklenüp:**-*üp*
Müfret 4
Mısra: **1**
Cesaretlenmek.
1. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
2. Dil deldi cānum aldı ciger derlik eyledi

Yürü-:
1. **yüri:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
9. Mesīḥī medḥi bu deñlü becerdi
10. Begenmezseñ yüri var sen de eyle

2. **yüri:**
Murabba 3
Mısra: **25**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
25. Ey Mesīḥī yüri biz pīr-i muġāna geçelüm
26. Varalum sāġar ile ḳan yalaşup rāz açalum

3. **yürine:**-*n, -e, -*
Kaside 7
Mısra: **78**
Git-.
77. Faẕluñdan utanup benüm ebkār-ı fıkretüm
78. Çekdi yürine her biri elfāẓdan niḳāb

4. **yüriyüp:**-*y, -üp*
Kaside 8
Mısra: **23**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
23. Gül ʿarūsınuñ öñince yüriyüp cüy-ı ḫabāb
24. Başı üstinde legence götürür cārıye-vār

5. **yüri:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
15. Dehān-ı yārı yüri yoḳ ḥesābına say kim
16. ʿ Adem diyārına iltür seni ol emr-i muḥāl

6. **yüri:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
27. Yüri güneş gibi kesb-i tecerrüd eyleyügör
28. Nücum içinde ḳamer gibi olma ehl-i ʿıyāl

7. **yürime:**-*me*
Kaside 9
Mısra: **33**
Yürümek, gitmek.
33. Gezüp yürime muʿaṭṭal bu deyr-i fānīde
34. Vaẓāʿif-i ḥidemātuñda eyleyüp ihmāl

8. **yüri:**
Kaside 9
Mısra: **37**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
37. Yüri günāhuña tövbe idüp yemīn idegör
38. Ki geçdi ʿömr-i ʿazīzüñ nite ki bād-ı şimāl

9. **yüri:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
13. Didi divān-ı ḳażādan gelüben peyk-i ḳader
14. Yüri dīvānına şāh-ı gülüñ ey bād-ı bahār

10. **yüridi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **11**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
11. Mülk-i maġrib üzre yap yap yüridi sulṭān-ı māh
12. Altun üsküflü sipāhīdür yanınca aḫterān

11. **yürimege:**-*meg, -e*
Kaside 16
Mısra: **61**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
61. Tīz yürimege menzil-i merge ḫar-ı düşmen
62. Bizlengec olupdur aña nīzeñ ucı şāhā

12. **yüri:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
7. Yüri ey şārībüʾl-ḫamr eyle şürbüñ
8. Ki yoḳdur bundan özge hīç meşreb

13. **yürirken:**-*r, -ken*
Kaside 17
Mısra: **85**
Yürümek, gitmek.
85. Ökçem yaġırlarını yürirken gören şanur
86. Gül yapraġıdur ayaġum altında ḫāksār

14. **yüri:**
Gazel 20
Mısra: **3**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḫaşirde seni māt ider o kişt

15. **yüri:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
9. Ey ṣabā şiʿr-i Mesīḥīyi yüri Pārsa ilet
10. Şād olsun dir iseñ mühce-i üstād-ı Ḫucend

16. **yüri:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Yürümek, gitmek.
5. Bir cāna didüm būseñi bir virme iki vir
6. Didi yüri ey ḫaste bilürsüñ bire birdür

17. **yüri:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Yürümek, gitmek.
7. Didüm itüñ gibi olam mı ki kūyuñda ʿazīz
8. Didi bizi ḳo yüri var Mışıra sulṭān ol

18. **yürirmiş:**-*r, -miş*
Gazel 172
Mısra: **5**
Yürümek, gitmek.

5. Seni izler yürirmiş yollar üzre
6. Ḫaber şorduḳ ṣabāya yoldan izden

19. **yürimez:**-*mez*
Gazel 174
Mısra: **14**
Yürümek, gitmek.
13. Mesīḥīden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

20. **yüri:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Yüri-: gitmek, gezmek, geçmek, uğramak.
9. Mesīḥī gökden inseñ saña yer yoḳ
10. Yüri gel var ʿArabdan yā ʿAcemden

21. **yüri:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
9. Acıma āb-ı ḥayāt içmedügüñe ey dil
10. Yüri ṭatlu dirili gör leb-i dil-dāruñ ile

22. **yüriyüvir:**-*y, -üvir*
Gazel 228
Mısra: **8**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
7. Seni iledüp ḥücreye ey dost raḳībüñ
8. Ḳal dir ise al yüriyüvir sen aña ḳalma

23. **yüri:**
Gazel 233
Mısra: **20**
Yüri-: Yürü, haydi durma.
19. Gözi yaşıyle varur her dem Mesīḥī kūyuña
20. Kendü ḫālinde yüri şuyıyle gider Kaʿbeye

24. **yüriye:**-*y, -e*
Gazel 252
Mısra: **8**
Yürümek, gitmek.
7. Kendüzini seḥer yeli yerden yere urur
8. Ol serv-ḳad çü yüriye şalını şalını

25. yürimezse:-*mez, -se*
Gazel 166
Mısra: **8**
Gitmek, gezmek.
7. Dostlar bilüñ ki dilberden aşılacaḳ raḳīb
8. Giñ yürimezse cihānı başına dar eyleyem

26. yüritmege:-*meg, -e*
Kaside 15
Mısra: **33**
Yürütmek, yapıvermek.
33. Menzil-i merge ḫar-ı düşmeni yüritmege tīz
34. Gönderüñüñ ucı bizlengeç olubdur yekser

yurt:
1. **yurt:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yer , mekan, vatan.
3. Gören kūyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufı ön şoñra bu kurt

yürü:
1. **yürür:**-*r*
Gazel 58
Mısra: **3**
Yürümek | gezmek, dolaşmak.
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

27. **yürüdügin:**-*düg, -in*
Gazel 195
Mısra: **9**
Yürümek.
9. Deñizde yürüdügin Ḫıżrı bildüm andan kim
10. Irılmadı ḫaṭ-ı sebzüñ bu çeşm-i giryāndan

28. **yürür:**-*r*
Gazel 209
Mısra: **4**
Yürümek | gezmek, dolaşmak.
3. Sulṭān-ı gül de ḳarşu şemāl ile salınur
4. ʿOsmānoġlı niteki yürür şolaġ ile

yüri var:
1. **yüri var:**
Murabba 2
Mısra: **43**
Yürü git!, haydi git!, var git!.
43. Bülbül-i ḫoş-gūysın gül yüzlülerle yüri var
44. ʿAyş u nūş it kim geçer ḳalmaz bu eyyām-ı bahār

2. **yüri var:**
Gazel 136
Mısra: **11**
Haydi git!
11. Yüri var iḫtiyāruñla Mesīḥī
12. Yine issine teslim eyle cānuñ

3. **yüri var:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Haydi git!
7. Nāṣıḥ yüri var ġayre giyür cevşen-i pendi
8. Kim ṣabr ḥişārını yıḳar leşker-i şīve

yūsuf:[PALA]
1. **yūsuf:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Özel isim.
İsrāiloğları peygamberlerinden Yākup peygamberin oğludur. Hayatı ve kıssası Kuʾān-ı Kerīm'de anlatılmaktadır.
1. Biri Yūsuf durur ol şāh-ı ḫūbān
2. Olupdur Mısr-ı ḥüsn içinde sulṭān

2. **yūsufı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Özel isim.
3. Gören kūyında anuñ ṭutduġum yurt
4. Didi yir Yūsufı ön şoñra bu kurt

3. **yūsufı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **78**
Hz. Yusuf peygamber.
77. Anı bulınca göz yummadı encüm
78. Bıraġup Yūsufı şan çāha iḫvān

4. **yūsufdan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **96**
Hz. Yusuf peygamber.
95. Didi Yaʿḳūb-ı çarḫa gözüñ aydın
96. Seḥer çün virdi Yūsufdan nişāne

5. **yūsufın:**-*ın*
Mesnevi 1
Mısra: **108**
Hz. Yusuf peygamber.
107. Maʿāş-ı ḫalḳ içün her gün bir altun
108. Çü buldı Yūsufın Yaʿḳūb-ı eflāk

6. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **1**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Ṣīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

7. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **2**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
1. Cānuma cān ḳatdı laʿl-i cān-fezāsı Yūsufuñ
2. Ṣīr ü şekkerden midür yoḫsa ġıdāsı Yūsufuñ

8. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **4**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
3. Diñdürür vaḳt-i seḥerde saḳlıġın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

9. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **6**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
5. Dün gice nāz ile şehnāza ser-āġāz idicek
6. Hep muḥayyer itdi ʿuşşāḳı nevāsı Yūsufuñ

10. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **8**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
7. Andurursa bülbüli ṭanbūr ile üstādlar
8. Ḳondurur dil mürġini şīt ü şadāsı Yūsufuñ

11. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **10**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
9. Ne ḳadar dervīş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yūsufuñ

12. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **12**
İsrailoğullarından Yakub peygamberin oğlu.
11. Ey Mesīḥī bilmiş ol saña murādun el virür
12. Ger naṣīb olursa bir kez merḥabāsı Yūsufuñ

13. **yūsufınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 251
Mısra: **1**
Hz. Yusuf peygamber.
1. Ḳana boyandı çü gül Yūsufınuñ pireheni
2. Ġözi aġ eyledi Yaʿḳūb gibi yāsemeni

yūsuf bali:
1. **yūsuf balidur:**-*dur*
Gazel 23
Mısra: **10**
Özel isim.
9. Bir Ḥasan Balı durur ammā ḳamer ṭalʿatlüdür
10. Biri Yūsuf Balidur kim lebleri ḳand ü nebāt

yūsuf ḳıṣṣası:bknz. yūsuf
1. **yūsuf ḳıṣṣasından:**-*n, -dan*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
İsrailoğullarında Hz. Ya'kub 'un oğlu olup, kardeşleri tarafından kuyuya atılmıştır.(Mısırda köle diye satılan , sahibinin karısı Zeliha ' nın sevgisine karşılık göstermediği için zindana atılan , Mısır hükümdarının rü'yasını yormakla zindadan çıkıp Mısır'ın idaresini ele alan meşhur peygamber. Güzelliğin sembolüdür. Yusuf ve Zeliha hikayesi kur'an' da da anlatıldığı gibi , şark müelliflerinin mühim mevzularından biri olmuştur.
3. Söz açsam ḥüsninüñ bir hiṣṣesinden
4. Uzun olurdı Yūsuf ḳıṣṣasından

yūsuf-ı cemāl:
1. **yūsuf-ı cemāl:**
Gazel 111
Mısra: **7**
Ey güzellikte Yusuf gibi olan.
7. Yaʿḳūbı ḳoma hecr ile ey Yūsuf-ı cemāl
8. Pāy-ı neşāṭı külbe-i zār u ḫazine baş

yūsuf-ı gül:
1. **yūsuf-ı gül:**
Kaside 6
Mısra: **13**
Gül yüzlü Yusuf.
13. Gelince Yūsuf-ı gül intiẓār-ı ḫasretden
14. Aġardı dīde-i Yaʿḳūb gibi her jāle

yūsuf-ı hürşīd:
1. **yūsuf-ı hürşīdden:**-*den*
Gazel 73
Mısra: **13**
Güneş gibi parlak ve güzel Yusuf.
13. Yūsuf-ı hürşīdden ayrılmaġın Yaʿḳūb-ı çarḫ
14. Her gice çeşm-i Züleyḫā gibi olur jāle-bār

yūsuf-ı kenʿān:
1. **yūsuf-ı kenʿānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 52
Mısra: **6**
Hz. Yusuf.
5. Ben hele şol deñlüce bildüm ki ḥüsn içre o yār
6. Göz terāzūsıyle Mışruñ Yūsuf-ı Kenʿānıdur

yūsuf-ı mışrī:
1. **yūsuf-ı mışrī:**
Gazel 48
Mısra: **4**: -
Yusuf peygamber. (Esir olup pazarda satılma bağlamında).
3. Ehl yanında terāzūdan iner şol ḫūb kim
4. Yūsuf-ı Mışrī gibi kendözini aġır ṭutar

2. **yūsuf-ı mışrı:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Yusuf peygamber. (Esir olup pazarda satılma bağlamında).
7. Degme bir ḳalb ile bāzār itmese ol sīm-ten
8. Yūsuf-ı Mışrı gibi altun degerdi agırı

yūsuf-ı mışr-ı cemāl:
1. **yūsuf-ı mışr-ı cemāle:**-*e*
Gazel 50
Mısra: **9**
Mısır'ın güzel yüzlü Yusuf'u.
9. Yūsuf-ı Mışr-ı cemāle müşterilenme ʿAzīz
10. Kim ḳumāşı işbu dükkānuñ ḳamu bāzārıdur

yūsuf-ı sāni:
1. **yūsuf-ı sāni:**
Gazel 244
Mısra: **1**
İkinci Yusuf, (Yusuf: Güzelliği ve ahlaklı oluşu ile tanınan peygamber).

1. Ey Yūsuf-ı sāni gel otur cān gibi tende
2. Tenhā ḳoma Yaʿḳūb-ı dili beyt-i ḥazende

yut-:
1. **yutdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 4
Mısra: **10**
Yutmak.
9. Devr idüp öper mey-i telḫiyle laʿlüni ḳadeḥ
10. Bu Mesīḥīye ne acı yutdurur devrān aña

2. **yutdurur:**-*dur, -ur*
Gazel 64
Mısra: **8**
Yut-.
7. Sāḳiyā ḳarşu lebüñ öpdükleriyçün āl ile
8. Ehl-i bezme gör ne ḳanlar yutdurur peymāneler

yüz:[KL]
1. **yüzüm:**-*üm*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yüz, yanak.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

2. **yüzlü:**-*lü*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
3. yalıñ yüzlü her kime ki baḳdı
4. Ḳarār u ṣabrı raḥtın oda yaḳdı

3. **yüzinde:**-*in, -de*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yüz, yanak.
3. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki aña gülşen olmış ṣaḥn-ı āteş

4. **yüzi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yüz, yanak.
1. Biri serrāclarda Mīrzādur
2. Yüzi ṣankim sirāc-ı pür-ẓiyādur

5. **yüzinün:**-*i, -nün*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Yüz, yanak.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün zü'l-ḫumārın

6. **yüzi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yüz, yanak.
3. Yüzi muṣḥafʿ gibi olmış muṭahher
4. ʿAceb mi başına and içse iller

7. **yüzi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Yüz, yanak.
3. Yüzi çün secdegāh olmış enāma
4. Bugünden biz daḥi uyduḳ imāma

8. **yüzinden:**-*in, -den*
Kaside 1
Mısra: **9**
Yüz, yanak.
9. Dāmen-i ʿafvuñı ger ʿayb yüzinden açasın
10. Şekl-i zengī görine ḫalḳ-ı Ḥabeş ehl-i Ḥaṭā

9. **yüzümüz:**-*ü, -müz*
Kaside 1
Mısra: **14**
Yüz, yanak.
13. Vāy eger kim baḳasın ṣafḥa-ı aʿmālümüze
14. Göresin her varaḳını yüzümüz gibi ḳara

10. **yüzüm:**-*üm*
Mesnevi 1
Mısra: **34**
Yüz, yanak.
33. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
34. Yüzüm san mecmaʿu'l-baḥreyn olupdur

11. **yüzin:**-*in*
Mesnevi 1
Mısra: **85**
Yüz, suret, çehre.
85. Yüzin dürdi ḳara-pūş oldı ʿālem
86. Ṣañasın ṣābit olsun diyü seyyār

12. **yüzi:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Yüz, yanak.
1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mıṣbāḥ u żevʾdür vaṣl-ı maḳṣūd

13. **yüzüñ:**-*üñ*
Kıt'a 3
Mısra: **15**
Yüz, yanak.
15. Yüzüñ var iken nūrı güneşden mi alurdı
16. İdrāki olaydı mehüñ ey mihr-i melāhat

14. **yüzin:**-*in*
Kaside 4
Mısra: **62**
Yüz, yanak.
61. Dest-i gevher-pāşuña nice müşābih ola çün
62. Bir ʿaṭā idince biñ kez burtarur yüzin ġumām

15. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **41**
Yüz, yanak.
41. Gözüñle yüzüñe āşık durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

16. **yüzin:**-*in*
Kaside 6
Mısra: **44**
Yüz, suret, çehre.
43. Ruḥ-ı münīrüñe cānā müşābih olduġıçün
44. Güneş yüzin göricek kendüden gider jāle

17. **yüzüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 6
Mısra: **49**
Yüz, yanak.
49. Çıḳar işigüñe eşküm yüzüñi gördükçe
50. Niteki mihrı göricek göge aġar jāle

18. **yüzden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **55**
Yüz, suret, çehre.
55. Meger sirişkümi yüzden Nişāncı Beg ide maḥv
56. Kʿ anuñ sehāsı güninde erir geçer jāle

19. **yüz:**
Kaside 6
Mısra: **64**
Yüz, suret, çehre.
63. Şehā egerçi havā-dāruñ olmasaydı senüñ
64. Ne yüz (yur idi) gülistānda muḥteḳar jāle

20. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **31**
Yüz, yanak.
31. Ol ġonca kim ṭutar yüzine āl ile niḳāb
32. Bülbüllerinden utanup eyler meġer ḥicāb

21. **yüzden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **54**
Yüz, suret, çehre.
53. Āyīne-i sipihre naẓar ḳılsa diḳḳatüñ
54. Yüzden muḥadderāt-ı semāvī açar niḳāb

22. **yüze:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **102**
Yüz, yanak.
101. Ṭurduḳça gülşen içre seḥer āfitāb-ı gül
102. Çekdükçe yüze anı görüp ġoncalar niḳāb

23. **yüzlerine:**-*ler, -in, -e*
Kaside 8
Mısra: **2**
Yüz, yanak.
1. Ḫʷāb-ı ġafletden uyanmaġa ʿuyün-ı ezhār
2. Her seḥer yüzlerine şu sepeler ebr-i bahār

24. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Kaside 8
Mısra: **58**
Yüz, yanak.
57. Bir yaluñ yüzlü güzeldür ḳılıcıñ kim anuñ
58. Yüzini göricek īmāna gelür çoḳ küffār

25. **yüzün:**-*ün*
Gazel 9
Mısra: **1**
Yüz, suret, çehre.
1. Ey yüzün āyīne-i ʿālem-nümā
2. Ḥaṭṭ-ı laʿlün āyet-i fīhi şifā

26. **yüzlüye:**-*lü, -y, -e*
Gazel 9
Mısra: **11**
Yüz, suret, çehre.
11. Ben ḳara yüzlüye meylüñ ola mı
12. Saña ʿāşıḳ olıcaġız Muṣṭafā

27. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 11
Mısra: **1**
Yüz, yanak.
1. Ey yüzüñ bāġ-ı bihişt ü kevseri ol laʿl-i nāb
2. Reng-i ḥaṭṭuñdan giyinmiş her melek aḫżar siyāb

28. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 12
Mısra: **1**
Yüz, yanak.
1. Ol ġonca kim yüzine ṭutar al ile niḳāb
2. Bülbüllerinden utanup eyler meger ḥicāb

29. **yüzin:**-*in*
Gazel 12
Mısra: **11**
Yüz, yanak.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

30. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 12
Mısra: **11**
Yüz, yanak.
11. Sürse yüzin Mesīḥī yüzüñe ʿaceb degül
12. Teẕhīb olıcaḳ daḥi merġūb olur kitāb

31. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Yüz, suret, çehre.
1. Gözüme şanma remedden çeküp niḳāb iderin
2. Bu göz ile yüzüñe baḳmaġa ḥicāb iderin

32. **yüzini:**-*in, -i, -*
Kaside 13
Mısra: **36**
Yüz, yanak.
35. Düşmenüñüñ mezraʿ-ı sebz-i ḥayātın biçmege
36. Çarḫa ṭutuban yüzini diş biler dās-ı hilāl

33. **yüzüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 14
Mısra: **7**
Yüz, yanak.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

34. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 15
Mısra: **1**
Yüz, yanak.
1. İşigüñde yüzüñi görmege dil ḳıldı sefer
2. Anda bī-çāreyi yā şuyı ye toprāġı çeker

35. **yüzine:**-*in, -e*
Kaside 15
Mısra: **11**
Yüz, yanak.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḥaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

36. **yüzin:**-*in*
Kaside 15
Mısra: **11**
Yüz, yanak.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḥaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

37. **yüzine:**-*in, -e*
Kaside 15
Mısra: **12**
Yüz, yanak.
11. Gül eger kendü yüzine yüzin itdiyse şebīh
12. Ḥaḳ budur kʿ itdügi teşbīh yüzine beñzer

38. **yüzi:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **39**
Yüz, suret, çehre.
39. Ey maṭlaʿ-ı mihrüñde saʿādet yüzi lāmiʿ
40. Vey ṣafḥa-ı ḥaddüñde Hüdā āyeti peydā

39. **yüzini:**-*in, -i, -*
Kaside 17
Mısra: **45**
İs. 2. yüzey , satıh.

45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

40. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 22
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

41. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 29
Mısra: **9**
Yüz, yanak.
9. Yüzüñe ḳarşu ölmeg içün cān virür Mesīḥ
10. Ol derdmende ḫoş gelür ey māh ḫāb-ı ṣubḥ

42. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 30
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
5. Burtarmasun igen yüzini rind-i cām-keş
6. Kim merḥabā-yı yār ile gelmez ṣarāb telḫ

43. **yüzi:**-*i*
Gazel 44
Mısra: **10**
Yüz, yanak.
9. Dirhem-i jāleyi ḫarc itse nʾ ola mihrüñe gül
10. Kendü yüzi ṣuyıdur kendünün alın teridür

44. **yüzüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 52
Mısra: **14**
Yüz, yanak.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

45. **yüzin:**-*in*
Gazel 54
Mısra: **7**
Yüz, yanak.
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

46. **yüzi:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **14**
Yüz, suret, çehre.
13. Ölse Mesīḥī kimse ḳara giymesün kʾanuñ
14. İki cihānda yüzi kefen gibi aḳ durur

47. **yüzden:**-*den*
Gazel 70
Mısra: **10**
Yüz, suret, çehre.
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

48. **yüzi:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **1**
Yüz, suret, çehre.
1. Meh rūḫlaruña beñzeyimez kim yüzi kirdür
2. Şekker lebüñe öykünemez başı aġırdur

49. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 83
Mısra: **8**
Yüz, suret, çehre.
7. Ḫaḳḳā ki ben faḳīri göricek ġanī şanan
8. Gözüm ile yüzümi meġer sīm ü zer şanur

50. **yüzlü:**-*lü*
Gazel 87
Mısra: **4**
Yüz, suret, çehre.
3. Māder-i eyyām her gice kimünle cemʿ olur
4. Kim güneş gibi yalın yüzlü ṭoġurur her seher

51. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 87
Mısra: **6**
Yüz, suret, çehre.
5. Nergisüñ gördükçe şebnem çeşm-i ḫᵛāb-ālūdını
6. Uyḫusın açmaġa lutf ile yüzine şu seper

52. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 92
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

53. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 93
Mısra: **2**
Yüz, suret, çehre.
1. Ṭaḳındı ġamzeden ol çeşm-i bī-amān hancer
2. Yüzine toġru baḳana urur hemān ḫancer

54. **yüz:**
Gazel 93
Mısra: **12**
Yüz, suret, çehre.
11. Bilüñ ile kemerüñüñ ara yirine girüp
12. Bu iki yüz ile nice bulur mekān ḫancer

55. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 94
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
5. ʿĀşıḳuñ yagı eridükçe yüzüñ pür-nūr olur
6. Beñzer ol şemʿi münīr iden yürekler yaġıdur

56. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 102
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Zülfin getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

57. **yüzüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 105
Mısra: **7**
Yüz, yanak.
7. Bir gün yüzüñi görmek ola diyü feṭḥ-i bāb
8. Her laḫẓa düşe ṭura gezer der-be-der meges

58. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 106
Mısra: **15**
Yüz, yanak.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

59. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 111
Mısra: **1**
Yüz, yanak.
1. Gel rence ḳıl ḳadem bu ḳuluñuñ yüzine baş
2. Perkār gibi gözlerümüñ merkezine baş

60. **yüz:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Yüz, yanak.
5. Yaşumı kevkeb eylemedin hecr-i kepkepüñ
6. Māh-ı nev-i naʿlçeñi yüz üzerine baş

61. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 115
Mısra: **3**
Yüz, yanak.
3. Yüzüñ şuʿāʿı rūşen iderdi cihānı ger
4. Yaratmasaydı Ḫāliḳ-i perverdigār şemʿ

62. **yüzin:**-*in*
Gazel 119
Mısra: **6**
Yüz, suret, çehre.
5. Ebr eger süngeriyle urmayaydı çarḫa şayḳal
6. Feleküñ yüzin ser-ā-ser ṭutar idi paş ile küf

63. **yüzin:**-*in*
Gazel 119
Mısra: **9**
Yüz, yanak.
9. Bu Mesīḥī işigüñde ne ṭoza ki ura yüzin
10. Anı bād-ı ṣubḥ silüp süpürür beni ider üf

64. **yüzi:**-*i*
Gazel 121
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Yüzi zülf-i dutâsında Mesîḥî
10. Yaraşmış nitekim raḥleyle muṣḥaf

65. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 124
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
5. Didüm yüzüñe ḳarşu baḳayın mı ne dirsin
6. Güldi didi nāz eyleyürek öyle mi baḳ baḳ

66. **yüzlü:**-*lü*
Gazel 124
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre.
7. Añduḳça kara yüzlü raḳībi iderem āh
8. Niteki ḳurum çoġ olıcak ṭutuşur ocaḳ

67. **yüziñ:**-*iñ*
Gazel 127
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre.
7. Nʾ ola yüziñ görıcek gitse ʿadem mülkine cān
8. Ṣubḥ-dem göçme durur ʿādeti çün kim seferüñ

68. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 132
Mısra: **2**
Yüz, suret, çehre.
1. ʿIşḳunda her ne cürmümi yazdı ise melek
2. Yüzüñ göricek eyledi tīg-i müjeñle ḫak

69. **yüzlü:**-*lü*
Gazel 138
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Ey Mesīḥī o güneş yüzlü nigārı her şeb
10. Eşk ü āh aşaġa yuḳaru arar irteye dek

70. **yüzümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 141
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Ne ḳadar derviş isem bulmaḳ yüzümüñ üstine
10. Aġırı altun olursa ger bahāsı Yüsufuñ

71. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 142
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳi zülfi iki dāl

72. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 144
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
3. Jeng-i ḫatuñ yüzüñe keder virdi nitekim
4. Reng-i gümāndan ola mükedder kemāl-i ʿaḳl

73. **yüzinde:**-*in, -de*
Gazel 150
Mısra: **8**
Yüz, suret, çehre.
7. Bezm-i ẕilletde ol aġyār-ı leʾīmün görinür
8. Ḳara yüzinde dili şemʿ-i şebistān-şekil

74. **yüzümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 153
Mısra: **4**
Yüz, suret, çehre.
3. Sen semen-çehre içün ger beni devrān ide ḫāk
4. Yüzümüñ aḳlıġına vire şehādet kefenüm

75. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 154
Mısra: **1**
Yüz, suret, çehre.
1. Gördükçe yüzüñi nʾola artarsa ḫayretüm
2. Çünkim saña bu yüzden olupdur maḥabbetüm

76. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 156
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
5. Öykündügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

77. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 156
Mısra: **6**
Yüz, suret, çehre.
5. Öykündügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

78. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 160
Mısra: **4**
Yüz, suret, çehre.
3. Āhum ile yüz yüze oldukça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

79. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 165
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
5. Kirpigümden yüzini şaḳınur oldı ol yār
6. Ḫārsuz olduġın işideli gülzār-ı naʿīm

80. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 168
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
5. Göz göre eksiklük idüp öykünelden yüzüñe
6. Māh-ı bedri dir gören olmış bunun işi tamām

81. **yüzlü:**-*lü*
Gazel 169
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Ey melek yüzlü Mesîḥî bir ġazel naẓm itdi kim
10. Kūyuñ içre yaraşur oḳunsa bu āyāt-ı ʿadn

82. **yüzüme:**-*üm, -e*
Gazel 173
Mısra: **2**
Yüz, suret, çehre.
1. Nigāruñ alnına ḳıblem didüm dün
2. Didi yüzüme dirsin irte bir gün

83. **yüzin:**-*in*
Gazel 181
Mısra: **5**
Yüz, suret, çehre.
5. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedi dirhem yüzin
6. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

84. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 181
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫ̂ān

85. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 183
Mısra: **8**
Yüz, suret, çehre.
7. Leblerüñden mār-ı zülfüñ başını döndürmedi
8. Gerçi kim ʿaḳreb çevürür yüzini tiryāḳden

86. **yüzden:**-*den*
Gazel 186
Mısra: **8**
1.sebep 2) yüz, çehre.
7. Hemīşe rūy-ı yārı vasf iderven
8. Benüm sözüm düşer ekser o yüzden

87. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 191
Mısra: **7**
Yüz, suret, çehre.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

88. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 196
Mısra: **6**
Yüz, yanak.
5. Ḳıble didümse ben ol ḳaşları miḥrāba eger
6. Beni ḳorḳutmañuz igende ki yüzine dirin

89. **yüzinde:**-*in, -de*
Gazel 204
Mısra: **4**
Yüz, yanak.
3. Günāh-ı cevr ile bitileri ḳaranlığına
4. Yeter delīl güzeller yüzinde ḫaṭṭ-ı siyāh

90. **yüzüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 208
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Dirdi yüzüñde ne gördügin Mesîḥî ey şanem
10. Korḳaram līkin muʿānidler üşüp tekfīr ide

91. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 209
Mısra: **11**
Yüz, yanak.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

92. **yüz:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Cesaret, fıtrat.
3. Bilüñe şarılup kemerüñ ʿālem iderken
4. Ḫancer daḫi ne yüz ile şoḳıldı araya

93. **yüzüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 210
Mısra: **11**
Yüz, suret, çehre.
11. İrişimedi menzīl-i ḥüsnine yüzüñüñ
12. Gül-berg nice nice süvār oldı şabāya

94. **yüzlü:**-*lü*
Gazel 212
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
3. Ey güneş yüzlü göñül ḫastalanur kūyuñda
4. Ki başı ḫoşdur anuñ sāye-i divāruñ ile

95. **yüzi:**-*i*
Gazel 217
Mısra: **1**
Yüz, suret, çehre.
1. Meh çün öykündi o yüzi ḳamere
2. Urdılar gövdesine ḳara bere

96. **yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 218
Mısra: **10**
Yüz, suret, çehre.
9. Ḳılmazdı Mesîḥî heves-i Kaʿbe vü nūrın
10. Kūyña varup görse yüzüñi ḥaremüñde

97. **yüzin:**-*in*
Gazel 219
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
3. Aḳ bulutdur şanma ḳarşu mihr yüzin ḳaplayan
4. Olup abdāluñ felek penbe urupdur dāġına

98. **yüzi:**-*i*
Gazel 219
Mısra: **10**
Yüz, suret, çehre.
9. Ey Mesîḥî cengi ḳo bilürsin aġındur rakīb
10. Geç sen ol yüzi ḳaradan uyma biʿllāh aġına

99. **yüzden:**-*den*
Gazel 231
Mısra: **2**
Sebep.
1. Dehānuñ işbu çeşm-i ḥurde-bīne
2. Ne yüzden görinür yā Rabbi yine

100. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 231
Mısra: **5**
Yüz, yanak.
5. Yüzüñe ḫāl ü ḫaṭ geldi nitekim
6. İki kāfir gelür bir günde dine

101. **yüzüñde:**-*ü, -ñde*
Gazel 231
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Yüzüñde ḫaṭ görüp didi müneccim
10. Ḳomañ kāfir yayıldı Rūmiline

102. **yüzden:**-*den*
Gazel 241
Mısra: **9**
Yüz, suret, çehre.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe olduġı yegdür ḥicāb ile

103. **yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 254
Mısra: **2**
Yüz, suret, çehre.
1. Ḳanı ol ʿālem ki laʿlüñ derdüme dermān idi
2. Yüzüñ ile küfr-i zülfüñ baña din imān idi

104. **yüzi:**-*i*
Gazel 256
Mısra: **6**
Yüz, suret, çehre.
5. Göster cemālün āyīnesin sen muḳābele
6. Görsün ḳamer daḫi nicedür yüzi aġını

105. **yüzümüñ:**-*üm, -ü, -ñ*
Gazel 279
Mısra: **6**
Yüz, yanak.
5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger döke döke
6. Yüzümüñ rengi olupdur cigerī

106. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 279
Mısra: **8**
Yüz, suret, çehre.
7. Acıma göz yaşın aḳıtduġuña
8. Ey göñül yüzüñe oldur düşeri

107. **yüzlerin:**-*ler, -in*
Gazel 284
Mısra: **6**
Yüz, suret, çehre.
5. Baña göstermedi bir kimse dem-i fırḳatde
6. Dostluḳ yüzlerin ey dost belādan ġayrı

108. **yüzüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 286
Mısra: **3**
Yüz, suret, çehre.
3. Āyīne ʿaceb mi yüzüñe olsa muḳābil
4. Çoḳ yüz gören ider şanemā terk-i ḥayāyı

yüz aġar-:
1. **yüz aġardurdı:**-*dur, -dı*
Kaside 11
Mısra: **27**
Yüzünü güldürmek, mutlu etmek (Güneşin ışıması, doğması bağlamında).
27. Ṣubḥ-ı ṣādıḳ ne yüz aġardurdı ʿālemde eger
28. Almasa reʾy-i münīrüñle ele şimşīr ü tīr

yüz aḳ:
1. **yüz aḳlıġın:**-*n*
Kaside 11
Mısra: **21**
Yüzü ak ol-.
21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

2. **yüz aḳlıġın:**-*n*
Gazel 155
Mısra: **14**
İtibar, şeref ,onur , izzet.
13. Hezārān rū-siyehlik itdüm āḫir
14. Yüz aḳlıġın mey-i aḥmerde buldum

3. yüz aḳlıġını:-*ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **98**
Yüzü ak ol-.
97. Dilā duʿā ile hatm it senā vü medḥini kim
98. Yüz aḳlıġını duʿā ile kesb ider jāle

yüz biñ:
1. **yüz biñ:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Yüz bin, pek çok.
3. Bir şaru yākūtı var idi bütün dünyā deger
4. Nice yüz biñ aḳçeye maġribde şatdı rāyegān

2. **yüz biñ:**
Kaside 17
Mısra: **73**
Kelime Tipi: -
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

3. **yüz biñ:**
Kaside 17
Mısra: **73**
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

4. **yüz biñ:**
Kaside 17
Mısra: **73**
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḫāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

5. **yüz biñ:**
Gazel 73
Mısra: **17**
Yüz bin, pek çok.
17. Ey Mesîḥî fikretüñ bāzına yüz biñ āferin
18. Kim ḳılur her laḥẓa mürġ-i maʿni-i ḫāṣı şikār

6. **yüz biñ:**
Gazel 94
Mısra: **2**
Yüz bin, pek çok.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini dağıdur
2. Zülfüñüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

yüz bul-:[KT]
1. **yüz bulup:**-*up*
Gazel 146
Mısra: **1**
Kendisine gösterilen hoşgörüden yararlanma yoluna gidip şımarmak, hoşa gitmeyen davranışlarda bulunmak.
1. Yüz bulup ger idine ḫaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i sehi-ḳad kākül

yüz döndür-:
1. **yüz döndürürseñ:**-*ür, -señ*
Gazel 8
Mısra: **2**
Yüz çevirmek (döndürmek): (Bir kimse veya şeye karşı) Tavrını değiştirip soğuk davranmak, ilişkisini kesip ilgilenmemek.
1. Sen idüñ yalınuz penāh baña
2. Sen de yüz döndürürseñ āh bana

yüz ḳarası:

1. **yüz ḳarasını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Kaside 2
Mısra: **12**
Utanılacak durum.
11. Her gün ne toḫm eker ki bu dihḳān-ı dehr kim
12. Yüz ḳarasını ḥāṣıl ider her gice cihān

yüz sür-:
1. **yüz sürdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **21**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
21. Beñzer olʿāli-cenāb işigine yüz sürdi bād
22. Kʿitdi āfāḳuñ dimāġını yine ʿanber nesīm

2. yüz süremez:-*e, -mez*
Gazel 219
Mısra: **2**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
1. Kendüzin ḫas gibi şalmayan yaşı ırmaġına
2. Rāsti yüz süremez ol serv-ḳadd ayaġına

3. yüz sürenlerde:-*en, -ler, -de*
Gazel 279
Mısra: **3**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
3. Yüz sürenlerde ayaġuñ tozına
4. Eşk-i çeşmüm ḳadar olmaya cerī

yüz ṭut-:
1. **yüz ṭut:**-*dı*
Kıt'a 10
Mısra: **5**
Yönelmek, meyletmek.
5. Mescidi ḳoyup ocaḳ miḥrābına yüz ṭutdı ḫalḳ
6. Ey dirīġā ehl-i İslām oldı hep āteş-perest

2. **yüz ṭut:**
Kaside 21
Mısra: **4**
Yönelmek, meyletmek.
3. Ṣāfi-dil olmaġ istesen āyīne-vār var
4. Yüz ṭut hemīşe Kaʿbeye ḳıble-nümā gibi

3. yüz ṭutam:-*a, -m*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Yönelmek, meyletmek.
13. Çü mescid içre ṭutam ḳıbleye yüz
14. Cemāl-i yār olur miḥrāb düpdüz

4. yüz ṭutar:
Gazel 198
Mısra: **2**
Olma yönünde ilerlemek, yönelmek, meyletmek..
1. Rūy-ı dil-dāra naẓar eyle ki devletdür bu
2. Kime yüz ṭutar ise ulu saʿādetdür bu

yüz ü göz:
1. **yüz ü göz:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Yüz ve göz.
3. Gül ile nergis açuban yüz ü göz
4. Gelür diyü seni gözlerdi düpdüz

yüz ur-:
1. **yüz urdı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **3**
Yüzünü sürmek.
3. Yüz urdı yire çemen yumdı gözlerin nergis
4. Delāl-i ġonca geçüp ʿandelībi eyledi lāl

yüz yu-:
1. **yüz yumaz:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Yüz yıkamak. Yüzü kapamak.
1. Var iken ḫum-ḫānede sāfī şarāb
2. Rindler içre igen yüz yumaz āb

2. yüz yumazuz:-*maz, -uz*
Kaside 16
Mısra: **30**
Yüz yıkamak. Yüzü kapamak.
29. Sāḳi bize bu ṣubḥ ṣabūḥı ṣunıvir kim
30. Biz yüz yumazuz olmayıcaḳ bāde-i ḥamrā

yüz yüze:
1. **yüz yüze:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Karşı karşıya.
3. Āhum ile yüz yüze olduḳça çarḫuñ her gice
4. Yüzini ḳara ḳılan dūd-ı siyāhumdur benüm

yüzden:
1. **yüzden:**
Gazel 186
Mısra: **1**
1.sebep 2) yüz, çehre.
1. Çaġırur ḳara Niḳābuñ refʿ ḳıl ey dost yüzden
2. Gözüm yaşını sil yaşınma gözden

2. **yüzden:**
Gazel 186
Mısra: **4**
1.sebep 2) yüz, çehre.
3. Söz eydür sūfi düşer mübtedīler
4. ʿAceb olmaya düşmek kişi yüzden

yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ:
1. **yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ:**
Gazel 61
Mısra: **3**
Utanıp , sıkılacak bir şeyi olmamak.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

yüzi gözi buruş-:
1. **yüzi gözi buruşdı:**-*dı*
Gazel 249
Mısra: **8**
Beğenmemek, memnun kalmamak.
7. Bād-ı seḥerī ʿārıżuñı añmadı mı kim
8. Her su ki anı gördi yüzi gözi buruşdı

yüzi gül-:
1. **yüzi gülmez:**
Kaside 15
Mısra: **40**
Gülmez, mutlu olmaz.
39. Ḥasedinden göreli keffī-i kerīmüñi seḫāb
40. Ḳara-püş oldı yüzi gülmez ışımaz aġlar

yüzi ḳızar-:
1. **yüzi ḳızardı:**-*dı,*
Gazel 143
Mısra: **2**
kırmızı hāle gelmek, al al ol- 2. Utan- / Sıkıl-.
1. Öykündi gerçi leblerüñe ey nigār laʿl
2. Şoñra yüzi ḳızardı olup şermsār laʿl

yüzi şulu:
1. **yüzi şuludur:**-*i*
Gazel 162
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Parlak yüzlü, asil çehreli, güzel.
3. Ḳanuma girdükçe aḳıdur gözümüñ yaşıñı
4. Ḳanda ise ḳılıcuñ yüzi şuludur dostum

yüzi şulu:
1. **yüzi şulularını:**-*lu, -lar, -ı, -n, -ı*
Murabba 3
Mısra: **6**
Sürekli ağlayan.
5. Derelüm Edrinenün ġonca-ı ḫoş-būlarını
6. Jālelü gül gibi çaḳ şol yüzi şulularını

yüzi şuyı ol-:
1. **yüzi şuyı olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 6
Mısra: **11**
Onurlu ve haysiyetli ol-.
11. Çemen güzellerinüñ yüzi şuyı olmışdur
12. Ki ruḫlarını ḳılur pāk her seḥer jāle

yüzi yoḳ-:
1. **yüzi yoḳdur:**-*dur*
Gazel 61
Mısra: **4**
Yüzü olmamak, kusur işlemiş olan.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

2. **yüzi yoḳdur:**-*dur*
Gazel 61
Mısra: **4**
Yüzü olmamak, kusur işlemiş olan.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

3. **yüzi yoḳdur:**-*dur*
Gazel 61
Mısra: **4**
Yüzü olmamak, kusur işlemiş olan.
3. Yüzi aḳ alnı açuḳ olmayanuñ
4. Gerek biñ söylesün hīç yüzi yoḳdur

yüzin döndür-:
1. **yüzin döndüre:**-*e*
Gazel 181
Mısra: **8**
Yüzünü çevirmek II Bakmak için kafayı belli bir noktaya döndürmek.
7. Ben ḳılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
8. Ḳorḳum oldur kim yüzin döndüre anuñ üstüḫ̱vān

yüzin görmedüm:
1. **yüzin görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 14
Mısra: **47**
Yüzünü gör-.
47. Dāne-i eşkümden artuḳ görmedüm dirhem yüzin
48. Dūd-ı āhum kim olupdur kāse-bāz-ı āsumān

yüzin ḳara ḳıl-:
1. **yüzin ḳara ḳılur:**-*ur*
Gazel 159
Mısra: **2**
Yüzünü karatmak II"Yüzünü kara çıkartmak" deyiminin karşılığı olarak"utandırmak".
1. Çarḫuñ şıfatın gömgök idüp şuʿle-i āhum
2. Her gice yüzin ḳara ḳılur dūd-ı siyāhum

yüzin sür-:
1. **yüzin sürer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **42**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
41. Gözüñle yüzüñe āşıḳ durur meger jāle
42. Ki nergis ü güle durmaz yüzin sürer jāle

2. yüzin sürmedi:-*me, -di*
Gazel 133
Mısra: **9**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).
9. Çünkim Mesīḥī maḳdemüñe sürmedi yüzin
10. Böyle neden ṣarardı ayaġuñdaġı gelik

yüz:
1. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **20**
Yüz, suret, çehre.
19. Ebr ṣanmañ ḥāʿil-i ḥurşīdi siz kim bu güneş
20. Ḥālüme aġlamaġa ṭutmış yüzine destmāl

yüzine ḳara sür-:
1. **yüzine ḳara sürer:**-*er*
Gazel 244
Mısra: **6**
Utanılacak bir iş yapan kimseyi teşhir etmek için yüzünü siyah renge boyamak adeti.
5. Öyküdügiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

yüzine tükür-:
1. **yüzine tükürür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **43**
Yüzüne tükürmek.
43. Baḥrüñ tükürür yüzine her laḥża bulutlar
44. Öyküdügiçün keff-i güher-pāşuña deryā

yüzine ur:
1. **yüzine ur:**
Gazel 45
Mısra: **2**
Yüzüne vurmak.İşlediği bir suçu ya da kabahati birinin açıkça yüzüne söyleyip onun utanmasına yol açmak.
1. Ḳo bugün hüsnine yār itsün ġurūr
2. İrte Ḫaṭṭı gelicek yüzine ur

2. **yüzine ur:**-*i, -n, -e*
Gazel 58
Mısra: **4**
Yüzüne vurmak.İşlediği bir suçu ya da kabahati birinin açıkça yüzüne söyleyip onun utanmasına yol açmak.
3. Gelmez diyü ḫaṭṭum öginür yürür o meh-rū
4. Ey devr-i zamān yüzine ur anı utandur

yüzini burtar-:
1. **yüzini burtarur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **48**
Yüzünü buruşturmak, memnuniyetsiz olmak.
47. Keff-i dürer efşānıña ebr öyküne mi kim
48. Biñ kez yüzini burtarur idince bir iʿtā

yüzini döndüre:
1. **yüzini döndüre:**-*e*
Kaside 14

Mısra: **50**
Yüzünü çevirmek, ilgilenmemek.
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Korḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫ˅ān

yüzini tersine dön-:
1. **yüzini tersine döndi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **56**
Sırt çevirmek, arkasını dönmek.
55. Daḥi şaġ iken anı anda ḳoyup
56. Döndi tersine yüzini bekler

yüzle-:
1. **yüzleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 156
Mısra: **6**
Birinin kusurunu yüzüne karşı söylemek. 2. Yüzüne karşı serzenişte bulunmak.
5. Öyküdügi içün yüzüñe māh-ı çār-deh
6. Āhumla yüzleyüp yüzini ḳara eyledüm

yüzüm döndür-:
1. **yüzüm döndürmezem:**-*mez, -em*
Kaside 14
Mısra: **49**
K*Gösterilen ilgiyi kesmek, uzaklaşmak.*
49. Ben kılıcuñdan şehā döndürmezem yüzüm velī
50. Korḳum oldur döndüre yüzini anuñ üstüḫ˅ān

yüzüm ḳarasın:
1. **yüzüm ḳarasın:**-*sın*
Mesnevi 1
Mısra: **36**
Utanacak bir durumu olan.
35. Ne dem ʿarż idem eşküm mācerāsın
36. Yedi deryā yumaz yüzüm ḳarasın

yüzüme gözüme sür-:
1. **yüzüme gözüme sürsem:**-*se, -m-üm, -e*
Gazel 183
Mısra: **11**
Çok özlemek, hasret olmak.
11. Ḥüsnüñüñ mektūbını sürsem yüzüme gözüme
12. Maḥv olurdı ḥaṭṭı işbu dīde-i nemnākden

yüzümi sür-:
1. **yüzümi sürdüm:**-*dü, -m*
Gazel 245
Mısra: **12**
Kapısına yüz sürmek; aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.
11. Ser-be-ser teẕhīb ü surḫ ile münaḳḳaş eyledüm
12. Şol ḳadar sürdüm yüzümi gözümi ḳapusına

yüzümüz aḳ ol-:
1. **yüzümüz aḳ olısar:**-*ı, -sa, -r*
Gazel 124
Mısra: **2**
Tertemiz ve günahsız olmak. Iı Beyaz olmak.
1. Ger bizi şehīd eyler ise senüñ içün Ḥaḳ
2. Mahşerde kefen gibi olısar yüzümüz aḳ

yüzüñe gül-:
1. **yüzüñe güldi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **43**
İyi davranmak, merhamet etmek.
43. Bir iki gün yüzüñe güldi ise bu ġaddār
44. Neden bu resme teġāfül nedür bu deñlü ġurūr

Z

zāʿ it-:
1. **zāʿ itme:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Zâyi etmek (eylemek, kılmak); ziyan etmek, boşa harcamak.
1. Zāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme zāʿ

zādehuʿllāh:
1. **zādehuʿllāh:**-*ın, -dan*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Allah bağışlasın.
1. Birisi Yaġcı-oğlıdur Memī Şāh
2. Peri-zāda dönüpdür zādehuʿllāh

ẕaʿf:[KT]
1. **ẕaʿfından:**-*ın, -dan*
Kaside 4
Mısra: **10**
Zayıflık.
9. Ḥastaluḳdan ḳalmamışdı sāġaruñ beñzinde ḳan
10. Ne rükūʿ eylerdi ẕaʿfından ṣūrāḥī ne ḳıyām

2. **ża**ʿ**fdan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **26**
Güçsüzlük, zayıflık.
25. Nʿola hecrüñde beni parmaġ ile gösterse ḫalḳ
26. Żaʿfdan çün kim hilāl oldı bu cism-i nā-tüvān

3. **ża**ʿ**fdan:**-*dan*
Gazel 123
Mısra: **4**
Güçsüzlük, zayıflık.
3. Taʿaccüb eylerem nice bulur beni ġam u miḥnet
4. Benüm ḫod żaʿfdan mülk-ı vücūd içre nişānum yoḳ

żafer:[KT]
1. **żafer:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Galibiyet.
31. Nuṣret ü feṭḥ ü żafer saña nasip oldı diyü
32. Leşker içre vay ki çalar çağırur tīġ ü nefīr

żaʿf-ı cism:
1. **żaʿf-ı cismünden:**-*ün, -den*
Kaside 14
Mısra: **23**
Beden zayıflığı.
23. Żaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
24. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫ˅ān

2. **żaʿf-ı cismünden:**
Gazel 179
Mısra: **1**
Kelime Tipi: -
Bedenin zafiyeti.
1. żaʿf-ı cismünden ḳaçan kim eyleyem bir dem fiġān
2. Nāy olup āheng ider yanumca her bir üstüḫ˅ān

zaġ:[KL]
1. **zaġ:**
Gazel 117
Mısra: **8**
Karga.
7. Tâvus-ı ehl gülşen-i dehr içre nʿeylesün
8. Kim ṣadr-ı ʿandelîbe geçübdür kelaġ u zaġ

2. **zāġlardur:**-*lar, -dur*
Gazel 154
Mısra: **10**
1.Karga. 2.Fitne.
9. ʿIṣḳuñ şehīdiyüm ki bu dāġ-ı siyāhlar
10. Gūyā ki zāġlardur üşer yimege etüm

3. **zāġ:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Karga.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşıyānına

4. **zāġa:**-*a*
Gazel 252
Mısra: **6**
Karga.
5. Cānā raḳībi luṭf idüp el üzre ṭutma kim
6. Görmez kimesne zāġa maḥal serv ṭalını

zaġan:[MT-FD]
1. **zaġande:**-*de*
Gazel 244
Mısra: **12**
Karga. II Rakip.Çaylak.
11. Āhir aluram ben seni aġyār elinden
12. Kim bāz alıḳor bulıcaġız şaydı zaġande

zāġ-ı ecel:
1. **zāġ-ı ecel:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Ölüm kargası.
5. Āḫir ḳonar çü zāġ-ı ecel üstüḫ˅ānuña
6. Niçün havāya tābiʿ olursın hümā gibi

zāġ-ı raḳīb:
1. **zāġ-ı raḳībüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 81
Mısra: **9**
Karga gibi bed sesi ve görüntüsü olan rakip.
9. Ḳapuñda zāġ-ı raḳībüñden oṭururdum emin
10. Belā bu fāḥiteler de görürse ḳumḳum ider

zāġ-ı şeb:
1. **zāġ-ı şeb:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Gece kargası. || Kara karga.
61. Açduġınca şehper-i zerrīnini ʿanḳā-yı mihr
62. Zāġ-ı şeb ḳıldukça anuñ heybetinden intiḳāl

zāġ-tabʿa:
1. **zāġ-tabʿa:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **88**
Karga ‖ dost olmaktan hoşlanılmayan kimse, sevilmeye kişi tabiatlı.
87. Ḥayf ola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa ẓıll-ı hümā ola sāyebān

zāhid:[PALA]
1. **zāhidüñ:**-*üñ*
Murabba 3
Mısra: **13**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
13. Zāhidüñ ḥavfı sırāt ise biz andan geçelüm
14. Cennete dönmiş iken gülşene ṭoġru ḳaçalum

2. **zāhid:**
Gazel 20
Mısra: **3**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
3. Kiştzārını riyānuñ yüri zāhid yaḳagör
4. Ki yarın natʿ-ı ḥaşirde seni māt ider o kişt

3. **zāhidüñ:**-*üñ*
Gazel 54
Mısra: **7**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

4. **zāhidüñ:**-*üñ*
Gazel 114
Mısra: **1**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
1. Zāhidüñ ḳılma sözini istimāʿ
2. Gel mey iç ʿömr-i ʿazīzi itme zāʿ

5. **zāhid:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Çok dindar olmasına rağmen irfanı olmayan kaba saftan.
3. Ḫānḳāh içinde zāhid nitekim evrād oḳur
4. Mekteb-i meyḫānede maḫmūrlıḳ yazar göñül

6. **zāhid:**
Gazel 164
Mısra: **9**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
9. Mesīḥī zāhid o dünyāyı medḥ ider ammā
10. Ne ḫoşça ʿālem olur bu cihānı ḫoş görelüm

7. **zāhid:**
Gazel 192
Mısra: **5**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
5. Ṣırāṭuñ köprüsine ḥaḳ diye ṭurursın ey zāhid
6. Göresin nice yanarsın eger geçmezsen ol ḥaḳdan

8. **zāhid:**
Gazel 208
Mısra: **7**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
7. Āh oḳı deñlü nişāna irmeye zāhid eger
8. Ebrū-yı miḥrābı yay idüp menārı tīr ide

9. **zāhidüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **10**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
9. Şaçuña beñzedügiçün ṭolaşur
10. Mesīḥī zāhidüñ peşmīnesine

10. **zāhid:**
Gazel 261
Mısra: **7**
Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).
7. İrişenüñ ne yeni ʿaybın añduġı zāhid
8. Meger ki ʿaybdur anuñ cemiʿ-i menḳıbeti

zāhidā:
1. **zāhidā:**
Gazel 37
Mısra: **9**
Ey zahid.
9. Ḳorḳutmaġıl ölümle Mesīḥīyi zāhidā
10. Hecr-i nigārdan olacaġı yoġ a eşed

2. **zāhidā:**
Gazel 45
Mısra: **3**
Ey zahid.
3. Zāhidā yoḳ dir isen şemʿ ü meye
4. Yoḳ başuñda beyni vü gözünde nūr

3. **ẓāhidā:**
Gazel 50
Mısra: **3**
Ey zahid.
3. Mey-fürūşa zāhidā gölge ḥarāmīsi dime
4. Kim anuñ ḥalḳ ile itdügi şirā bāzārıdur

4. **zāhidā:**
Gazel 63
Mısra: **3**
Ey zahid.
3. Zāhidā ögme ol cihānı igen
4. Gör e bu da ne ḫoşça ʿālemdür

5. **zāhidā:**
Gazel 64
Mısra: **3**
Ey zahid.
3. Ben şarāb-ı laʿl-i dilberden geçerdüm zāhidā
4. Ḳorḳaram şırlar şalāḥ-ı tövbemi cānāneler

zaḫım-nāk it-:
1. **zaḫım-nāk itmege:**
Gazel 5
Mısra: **3**
Sıkıntı(lı) olmak, etmek.
3. Bülbül-i dil-ḫastenüñ cānın zaḫım-nāk itmege
4. Şāḫ-ı güller oḳlar olmış ġoncalar peykān aña

ẓahīr:[TT]
1. **ẓahīr:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Dış bir şeyin görünen tarafı.Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.
53. Kāʾinātı ḫāli şanma ehl-i ʿirfāndan ki ben
54. ʿĀlemüñ Selmānı olurdum olaydun sen Ẓahīr

2. **ẓāhirdür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **9**
Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.
9. Ḥulḳ ile rāyiḥa-ı misk gibi ẓāhirdür
10. ʿİlm ile gün gibi maʿlūm u muʿayyen meşhūr

3. **ẓāhir:**
Gazel 104
Mısra: **10**
Ar. Görünücü, meydanda, ıyân, tecelli eden Hakk'a verilen isim.
9. Çekse dil-i Mesīḥī lebüñde belā nʾola
10. Ẓāhir ki bala ḳonsa belālar çeker meges

ẓāhir ol-:
1. **ẓāhir olmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 229
Mısra: **4**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
3. Naḳş-ı Ādem āb u gil içre henüz pinhān iken
4. ẓāhir olmışdı rümūz-ı ʿalleme ʾl-esmā bize

2. **ẓāhir olur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **8**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

zaḫm:[FD]
1. **zaḫmı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
Far. Yara, ceriha.
27. Kendü Sünnī idi merḥūm ammā
28. Tende her zaḫmı Ḳızılbaş oldı

2. **zaḫmuma:**-*um, -a*
Gazel 3
Mısra: **13**
Far. Yara, ceriha.
13. Merhem yerine zaḫmuma bir tīr ur didüm
14. Didi Mesīḥī uşda elüm degdi ḫoş ola

3. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 6
Mısra: **1**
Far. Yara, ceriha.
1. Tīrüñüñ zaḫmı nigārā rāḥat-ı cāndur baña
2. Ḍarb-ı şemşīrüñ şañasın āb-ı ḥayvāndur baña

4. **zaḫmumı:**-*um, -ı*
Gazel 19
Mısra: **5**
Far. Yara, ceriha.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmet

5. **zaḫmumda:**-*um, -da*
Gazel 28
Mısra: **3**
Far. Yara, ceriha.
3. Dir gören zaḫmumda peykānuñ revān
4. Hīç bunuñ ilmez dili olmış faṣīḥ

6. **zaḫmuma:**-*um, -a*
Gazel 82
Mısra: **5**
Far. Yara, ceriha.
5. Bu peykān ṭolu zaḫmuma inanma
6. Kim anuñ bir başı vü biñ dili var

7. **zaḫmunı:**-*un, -ı*
Gazel 107
Mısra: **6**
Far. Yara, ceriha.
5. Her ne ʿāṣık kim sefer ide ʿadem eṭrāfına
6. Tīrüñi rehber idinüp zaḫmunı idindi baş

8. **zaḫmum:**-*um*
Gazel 107
Mısra: **14**
Far. Yara, ceriha.
13. Her ne deñli acı dil virdiyse peykānuñ aña
14. Tīrüñi terk itmedi bu yolda zaḫmum virdi baş

9. **zaḫmum:**-*um*
Gazel 187
Mısra: **5**
Far. Yara, ceriha.
5. Telḫ-i düşnāmuñ durur zaḫmum ʿilācı ey şanem
6. Acılıġıdur beli dārüyı tiryāk eyleyen

10. **zaḫmum:**-*um*
Gazel 250
Mısra: **5**
Far. Yara, ceriha.
5. Tīrüñ iricek doyamadı aġladı zaḫmum
6. Şandum iki ḫasret biri birine buluşdı

11. **zaḫmumuñ:**-*um, -u, -ñ*
Gazel 263
Mısra: **11**
Far. Yara, ceriha.
11. Ey ḳaşı kemān zaḫmumuñ oñaṭlıgı yoḳ hīç
12. Peykānuñ aña yoḫsa yine dil mi degirdi

12. **zaḫmumdur:**-*um, -dur*
Gazel 281
Mısra: **4**
Far. Yara, ceriha.
3. Egerçi çoḳ belālar çekmişem ben dāġlardan līk
4. Kime feryād idem çün kendü zaḫmumdur belā başı

13. **zaḫm:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Far. Yara, ceriha.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġonca kim
4. Kim gülleriyle ṭoldı tenüm gülsitān gibi

zaḫm ur-:
1. **zaḫm uralı:**-*alı*
Kaside 6
Mısra: **47**
Yaralamak.
47. Gül ile lālelere zaḫm uralı tīr-i müjeñ
48. Hemişe māʾideler üzre ṭuz eker jāle

2. **zaḫm urdı:**-dı
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Yaralamak.
25. Tīr ü şemşīr ne zaḫm urdı ise
26. Bedeninde göz ile ḳaş oldı

3. **zaḫm urdı:**-*dı*
Gazel 110
Mısra: **3**
Yaralamak.
3. Şol deñlü zaḫm urdı baña tīr-i ġamze kim
4. Kim güller ile ṭoldı tenüm gülsitān-veş

4. **zaḫm urmaġa:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **13**
Yara açmak.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmetdür bu

zaḫmet:[MT]
1. **zaḫmet:**
Gazel 19
Mısra: **6**
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmet

2. **zaḫmet:**
Gazel 78
Mısra: **10**
Ar. 1. Sıkışma, sıkılma, sıkıntı. 2. Eziyet, zor.
9. Raḥmet itmek istedügince Mesīḥīye ḳaşuñ
10. Rā-yı raḥmet üzre ḫālüñ noḳta ḳor zaḫmet düşer

3. **zaḫmetdür:**-*dür*
Gazel 198
Mısra: **14**
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.
13. Zaḫm urmaġa Mesīḥīye gelürken tīrüñ
14. Cānı ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmetdür bu

zaḫmete gir-:[MT]
1. **zaḫmete girer:**-*er*
Gazel 238
Mısra: **4**
Elem çekmek.
3. Şimdi yörendügi mi vardur dil-i mecrūḥumı
4. Ey kemān-ebrū oḳuñ her dem girer bu zaḫmete

zaḫmet-i ferdā:
1. **zaḫmet-i ferdā:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Yarının zahmeti.
9. Gör Mesīḥīyi ki bugünki belāsın şavmadın
10. Aña çak aḫşamdan olur zaḫmet-i ferdā naṣīb

zaḫmī:
1. **zaḫmī:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Yaralı.
15. Her ān ki ḫord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

zaḫm-ı dil:
1. **zaḫm-ı dile:**
Müfret 9
Mısra: **1**
Gönü yarası.
1. Peykān-ı yārı zaḫm-ı dile şoḳma ey gönül
2. Şaḳın şaḳın ki yarañı şudan havālanur

zaḫm-ı ġamze:
1. **zaḫm-ı ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 255
Mısra: **18**
Bakışlarının yarası (bakışlarının sebep olduğu).
17. Ḍarb-ı tīgüñ bir idi cism-i Mesīḥīde velī
18. Zaḫm-ı ġamzeñ irişelden bir iken on oldı

zaḫm-ı her tīr:
1. **zaḫm-ı her tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 254
Mısra: **10**
Her okun yarası.
9. Söz degürmezdi Mesīḥī bülbüle şol vaḳt kim
10. Zaḫm-ı her tīrüñ teninde bir gül-i ḫandān idi

zaḫm-ı ḫūn-bār:
1. **zaḫm-ı ḫūn-bārum:**-*um*
Gazel 107
Mısra: **12**
Kan dolu yara.
11. Tīr-i ḫūn-rīzüñle cāna şol ḳadar baş koşdı kim
12. Zaḫm-ı ḫūn-bārum benüm āḫir o yolda virdi baş

zaḫm-ı peykān:
1. **zaḫm-ı peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 238
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Kirpiklerinin açtığı yara.
9. Minnet olmışdı tenümde zaḫm-ı peykānuñ velī
10. Şoñra her tīrüñ ki geldi yine geçdi minnete

zaḫm-ı tīr:
1. **zaḫm-ı tīr:**-*üñ*
Gazel 46
Mısra: **9**
Sevgilinin bakışlarının açtığı yara.
9. Zaḫm-ı tīrüñ ḳabre ḳoydı ḫalḳı hep
10. Oklarıñla ṭopṭolu oldı ḳubūr

2. **zaḫm-ı tīrümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 102

Mısra: **8**
Ok yarası.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz

3. zaḫm-ı tīrüñ:-*üñ*
Kaside 2
Mısra: **24**
Sevgilinin bakışlarının açtığı yara.
23. Sen ḳaşı yaya medḥ oḳıyam her ağızla ger
24. Cismümi zaḫm-ı tīrüñ ider ser-te-ser dehān

4. **zaḫm-ı tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 13
Mısra: **9**
Sevgilinin bakışlarının açtığı yara.
9. Zaḫm-ı tīrüñ açmasa ḳutlu ḳapu
10. Gönlüme ḳandan irürdi feṯḥ-i bāb

5. **zaḫm-ı tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 110
Mısra: **1**
Ok yarası.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş

6. **zaḫm-ı tīrüñ:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Ok yarası (mec.) sevgilinin kirpiklerinin âşığın bedeninde bıraktığı etki.
1. Ger tende zaḫm-ı tīrüñ aça ser-be-ser dehen
2. Saña duʿālar eyleye ey dost her dehen

7. **zaḫm-ı tīrüñ:**-*üñ*
Gazel 269
Mısra: **9**
Ok yarası.
9. Zaḫm-ı tīrüñ gerden-i cāna duʿā-yı seyf aşup
10. Çīn-i zülfüñ boynuma müşgīn selāsil bagladı

8. **zaḫm-ı tīrüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 289
Mısra: **1**
Ok yarası.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

żāʾiʿ it:
1. **żāʾiʿ itdi:**
Mesnevi 1
Mısra: **71**
Yok etmek.
71. Müẕehheb levḥasını itdi żāʾiʿ
72. Anuñ yerine aldı deste kāġıd

2. zāʾil itmez:-*mez*
Gazel 184
Mısra: **5**
Yok etmek, ortadan kaldırmak.
5. Zāʾil itmez ḳatı gönlüñden cefānı eşk-i çeşm
6. Kim bozılmaz nakş-ı mermer şayḳal-ı seylābdan

żāʾiʿ ol-:
1. **żāʾiʿ olur:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Heba olmak, israf olmak.
5. Emdükçe leblerüñi gider ʿaḳlum ey şanem
6. Mey içicek şu resme żāʾiʿ olur ḫıred

zaʿīf:[FD]

1. **zaʿīfdür:**-*dür*
Gazel 90
Mısra: **7**
Zayıf,güçsüz,kuvvetsiz.
7. Ten fikr-i zülfüñ ile ki ḳıldan zaʿīfdür
8. Yā Rab bu ḳuvvet ile nice bār-ı ġam çeker

ẓalām:[KT]
1. **ẓalāma:**-*a*
Gazel 149
Mısra: **5**
Zulmet, karanlık.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş ẓalāma āb-ı Ḫıżr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

ẓalām-ı ġam:
1. **ẓalām-ı ġamdan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **109**
Ar. Kaygı, tasa, endûh, gussanın karanlığı.
109. Ẓalām-ı ġamdan oldı çehresi pāk
110. Cihāna şol ḳadar zer itdi iḥsān

ẓalām-ı maʿṣıyet:
1. **ẓalām-ı maʿṣıyeti:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **11**
Günahın karanlığı.
11. Terk it ẓalām-ı maʿṣıyeti tā ki ḳalbüñe
12. Nūr-ı Ḥudā ṭulūʿ ide şems-i ḍuḥā gibi

ẓālim:[KL]
1. **ẓālim:**
Gazel 91
Mısra: **11**
Zulm eden, zâlim (Sevgili).
11. Nicʿideyin Mesīḥī ben ol ẓālim ile kim
12. Ṭınmazsam añmaz ol beni söylersem öldürür

zamān:[KL]
1. **zamān:**
Kaside 2
Mısra: **10**
Zaman.
9. Pür-gendüm-i nücūm idi bu āsiyā-yı dehr
10. Batmışdı ḳarḫı mihr ü mehüñ bir nice zamān

2. **zamānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **49**
Devir, zaman; talih.
49. Zamānı şöyle emīn itdi ḥüsn-i reʿy ile kim
50. Eline kimsene tīġ almaya meġer dellāl

3. **zamān:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Devir, zaman; talih.
11. Cihān ne kişiye el virdi kʾ itmedi pā-māl
12. Zamān ne kimseye luṭf itdi kʾ itmedi maḳhūr

4. **zamān:**
Kaside 19
Mısra: **36**
Zaman.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḥusūfʿanı her zamān bī-nūr

5. **zamān:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Zaman.
5. Meh-pāreler durur nʾ ola ṭıfl ise ḫūblar
6. Her birisi zamān ile bir āfitāb olur

6. **zamān:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Zaman.
9. Ḫayāl-i ʿārıżuñ ile ḳoyupdur pertev-i ḥaddün
10. Gözümde dem-be-dem āb u dilümde her zamān āteş

7. **zamānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **2**
Süre, vakit, dönem.
1. Ḫaṭ-ı nigār irişince biz anı ḫoş görelüm
2. Ecel çün irişür āḫir zamānı ḫoş görelüm

zamān-ı maʿdiletet:
1. **zamān-ı maʿdiletet:**
Kaside 22
Mısra: **11**
Adaletli dönem.
11. ʿAceb nebâşed eger der zamān-ı maʿdiletet
12. Zi ḳarġ u bāşe küned çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem

zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr:
1. **zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Ulu rütbenin komutanının devri.
21. Gālibā böyle yüz aḳlıġın ḳazanmazdı cihān
22. Olmasaydı ger zamān-ı mīr-i mīrān-ı kebīr

zamīr:[MT]
1. **zamīri:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **57**
Gönül.
57. Zamīri lemʿasıdur kim göge çıkar ḫūrşid
58. ʿAdūsı yılduzıdur kim yire düşer jāle

2. **żamīrüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 15
Mısra: **23**
Gönül.
23. Ne ḥalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫūrşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

zamīr-i müniret:
1. **zamīr-i müniret:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Işıklar veren kişi.
3. zamīr-i müniret cihān-ı maʿārif
4. Kelām-ı metīnet maʿān-ı maʿāni

z-ān şüde:
1. **z-ān şüde:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Geçip giden.
19. Güzeşt ḳadr-i tu ez Nīl-i ḳarḫ Mūsā-vār
20. Mecerre z-ān şüde çün rāh der miyāne-i yem

ẓann eyle-:
1. **ẓann eyler:**-*r*
Gazel 151
Mısra: **8**
Zannetmek, sanmak.
7. Vaṣl olurken yār ile gören bizi
8. Şöyle ẓann eyler ki ol benven ben ol

zār:[MT]

1. **zār:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Far. 1. İsm-i mekân edatı [Kesret ifâde eder.] Gülzar, sünbülzâr. 2. Ağlama, girye. 3. Hazin hazin ağlayan. 4. Zayıf, arık: âşıkzâr, zâr ve zebûn. [Bu manada "nizar"dan muhaffeftir.] Zârî zarlık.
1. İlāhī ʿāciz ü zār u zebūnam
2. Giriftār-ı kemend-i nefs-i dūnam

2. **zār:**
Gazel 73
Mısra: **1**
1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.
1. Naḳd-i ḳalbin oynayup dil oldı ser-gerdān u zār
2. Oynayaldan berü şāhā sen ḳamer-ruḫla ḳumār

3. **zār:**
Gazel 86
Mısra: **7**
1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.
7. Nice zār olmaşun bülbül ki olmış
8. Maḳām-ı dāmen-i gül nāḫun-ı ḫār

4. **zār:**
Gazel 166
Mısra: **1**
1. Ağlama,2. inleme, şikâyet 3) feryat, figan.
1. Ney gibi ger tā ḳıyāmet nāle vü zār eyleyem
2. Sezmezem kim baḫt-ı ḫāb-ālūdı bīdār eyleyem

5. **zār:**
Gazel 194
Mısra: **1**
1. Ağlama, girye. 2.Hazin hazin ağlayan.
1. Zār u nizār ʿāşıḳ u giryān ölüyorın
2. Tennūr-ı ġamda yüregi biryān ölüyorın

6. **zār:**
Gazel 265
Mısra: **11**
sıf. (Fars. zār) 1. Ağlayan, inleyen.
11. Ey Mesīḥī zār ile uyarma ol āhū-veşi
12. Yeg durur bīdārlıḳdan çeşm-i fettān uyḫusı

zār eyle-:
1. **zār eyleme:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Perişan et-, ağlat-.
31. Nakş-ı maḳṣūduñı virdi saña nerrād-ı cihān
32. Tās-ı ẓilletde kerem eyle beni eyleme zār

2. zār eyleyem:
Gazel 166
Mısra: **10**
Ağlamak, inlemek. 2) Tavla zarı haline getirmek.
9. Ḥāsıl itmez çün dil-i ḳallāşumı nerrād-ı ḳarḫ
10. Kendümi ṭās-ı mezelletde nice zār eyleyem

3. **zār eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 166
Mısra: **12**
Ağlamak, inlemek.
11. Ey Mesīḥī daḫl iden ṭaşdan beterdür şiʿrüñe
12. İşbu şiʿr-i terle ḫalḳ-ı ʿālemi zār eyleyem

zār it-:
1. **zār itmege:**-*meg, -e*
Gazel 106
Mısra: **1**
Ağlatıp inletmek.
1. Çemende bülbüli zār itmege seḥer nergis
2. Ḳaya bakışlar ile eyledi naẓar nergis

2. zār itmegi:-*me, -gi*
Gazel 267
Mısra: **2**
Ağlamak, inlemek.
1. Āh kim terk itmedüñ cānā dil-āzār itmegi
2. Veh ki sen de ḳomaduñ gitdüñ dilā zār itmegi

3. **zār itmegi:**-*i*
Gazel 267
Mısra: **10**
Ağlamak.
9. Gelsün ögrensün Mesīḥī ḥasteden her kim diler
10. Gülşen-i kūy-ı ḥabībinde seḥer zār itmegi

zār zār:
1. **zār zār:**
Kaside 17
Mısra: **64**
Ağlayıp inlemek.
63. Esbüñ ḳamış ḳulaḳlarını ʿarż eylese
64. Düşmen çerisin iñlede ney gibi zār zār

2. **zār zār:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Ağlayıp inlemek.
1. Yaḳūb başında şevḳ-i ʿiẕāruñla nār şemʿ
2. Aġlar gözi yaşını döker zār zār şemʿ

żarar:[KL]
1. **żarar:**
Kaside 4
Mısra: **45**
Ar. Noksan, bed-hâllik. (Zarar etmek masdarı mürekkebi zarar erişdirmek manasından ziyade zarara duçar olmak manasında kullanılır).
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i maẕlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

żarār iriş-:
1. **żarār irişmesün:**-*me, -sün*
Gazel 245
Mısra: **9**
Zarar gelmek.
9. Bülbül āhından żarār irişmesün diyü aşar
10. Şāhid-i gül ġonca bāzūbendini bāzūsına

żarar vir-:
1. **żarar virmeye:**-*meye, -y, -e*
Kaside 7
Mısra: **103**
Zarar vermek.
103. ʿÖmrüñ güline bād-ı fenā virmeye żarar
104. Ġonca gibi belāya ola her yanuñ niḳāb

2. żarar virür:-*ür*
Kaside 6
Mısra: **86**
Zarar vermek.
85. Şehā cerīde-i ʿömrüm dürildi eşkümden
86. Virür ḫaṭuña muḥaḳḳaḳ budur żarar jāle

ẓarf:[MT-BA]
1. **ẓarf:**
Gazel 213
Mısra: **7**
Dış kısım (Can).
7. Senüñ ḫāk-i rehüñ küḥline ẓarf olmaḳ ümidine
8. Açılmadın olur heyʿetde misl-i sürmedān ġonca

żarūrī:[MT]
1. **żarūrī:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Gerekli,gerek,lazım.
1. Biri Pīrī durur maḥbūb-ı şāṭır
2. Żarūrī meyl ider gördükçe ḫāṭır

2. **żarūrī:**
Kaside 13
Mısra: **40**
Gerekli,gerek,lazım.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim żarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

ẕāt-i şerīf:
1. **ẕāt-i şerīfüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 20
Mısra: **31**
Şerefli kişi, soylu kimse.
31. Şimdi dillerde senün ẕāt-i şerīfüñdür olan
32. İlm ü ḥilm ü şeref ü faẓl u keremle meşhūr

żayf:[MT]
1. **żayfını:**-*ı, -n, -ı, -*
Kaside 5
Mısra: **53**
Misafir, mihman: zayf-ı mükerrem.
53. Fikretüm żayfını iʿzāz eylemez ehl-i semā
54. Midḥatüñden bir varaḳ iletmeyince armaġān

żāyiʿ ol-:
1. **żāyiʿ ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **5**
Ziyan etmek, boşa harcamak.
5. Şanma kim żāyiʿ ola dilde ḫayāl-i laʿlün
6. Bizde ey dost yavu varmaz olursa gevher

zebān:[MT]
1. **zebānın:**-*ın*
Kaside 8
Mısra: **59**
Dil ǁ güzel konuşma.
59. Jāleden ābileler ṭutdı zebānın yoḫsa
60. Süsen-i bāġ senüñ medḥüñ oḳırdı her bār

2. **zebān:**
Kaside 17
Mısra: **73**
Dil ǁ güzel konuşma.
73. Ger ḥaşre dek ögem seni yüz biñ zebān ile
74. Bulmaḳ muḥāl-i ʿaḳl durur medḥüñe kenār

3. **zebān:**
Gazel 62
Mısra: **12**
Dil ǁ güzel konuşma.
11. Baḥr-i maʿnā durur ṭabiʿat kim
12. Ol deñizde zebān bir dildür

4. **zebān:**
Gazel 93
Mısra: **16**
Dil ǁ güzel konuşma.
15. Çü tīġ-ı ġamzeñi görem düşer sözüm keskin
16. Şañasın aġzum içinde olur zebān ḫancer

5. **zebānuñ:**-*uñ*
Gazel 136
Mısra: **1**
Dil ǁ güzel konuşma.
1. Sinek üşürdi ḥelvāya zebānuñ
2. Fuḳāʿa ḳoydı cüllābı dehānuñ

6. **zebānı:**-*ı*
Gazel 283
Mısra: **12**
Dil ǁ güzel konuşma.
11. Ṭabʿ-ı Mesīḥī baḥr-i dürerdür
12. Deryāya benzer anda gūyā zebānı

7. **zebān:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Dil ǁ güzel konuşma.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān gibi
2. Peykānuñ ol dehende görinür zebān gibi

zebān uzat-:
1. **zebān uzadursa:**-*ur, -sa*
Gazel 108
Mısra: **1**
Bir kimse ya da bir nesne için kötü söylemek.
1. Ġamum şerḥ itmeg içün ger uzadursa zebān āteş
2. Anuñ taḳrīr-i sūzından ṭola her dü cihān āteş

2. **zebān uzadursa:**-*ur, -sa*
Gazel 108
Mısra: **12**
Bir kimse ya da bir nesne için kötü söylemek.
11. Ṣalınsañ nāz u şīveyle irişür göklere āhum
12. Nʿola taḳrīk-i dāmenden uzadursa zebān āteş

zebāne:[KT]
1. **zebānet:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Alev.
17. Be-cüz ān ki şüd tīġ-i şārim zebānet
18. Şüde nevk-i kilket sinān-ı maʿānı

zebāni:[KL]
1. **zebānisi:**-*s, -i*
Gazel 269
Mısra: **3**
i. (Ar. zebāniyye "cehennem bekçisi"nden zebāni) [Türkçe'de kullanılmıştır] Cehennemlikleri ateşe atmakla görevli melek, cehennem bekçisi.
3. Dūzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

zebān-ı ḥāl:
1. **zebān-ı ḥāl:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Hal dili.
41. Saña zebān-ı ḥāl ile itdükçe ben suʿāl
42. Kirpüklerüñ diliyle virür ġamzeler cevāb

2. **zebān-ı ḥāl:**
Kaside 14
Mısra: **38**
Hal dili.
37. Firḳatüñde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
38. Tīguña şor kim zebān-ı ḥāl ile ḳılsun beyān

3. **zebān-ı ḥāl:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Hâl dili.
3. Firḳatüñde sergüẕeştüm bilmek isterseñ şehā
4. Tīgüñe şor kim zebān-ı ḥāl ile itsün beyān

zebān-ı ḫāme:
1. **zebān-ı ḫāmeme:**-*me*
Kaside 18
Mısra: **20**
Kalemin dili.
19. Yazdum nihāl-i ḳāmeti vaṣfında bir ġazel
20. Geldi zebān-ı ḫāmeme bī-iḫtiyār serv

zebān-ı nāṭıḳ:
1. **zebān-ı nāṭıḳa:**
Kaside 9
Mısra: **56**
Konuşma yeteneği.
55. Ḳalem dilini budur tercümān idindügi kim
56. Medāʿiḫüñde olupdur zebān-ı nāṭıḳa lāl

zebān-veş:
1. **zebān-veş:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Dil gibii dile benzer . Söz.
1. Sīnemde zaḫm-ı tīrüñ olupdur dehān-veş
2. Peykānuñ ol dehende olupdur zebān-veş

zeber:
1. **zeber:**
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
Üst.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʿasını zīr ü zeber

zebīb:[KT]
1. **zebīb:**
Gazel 14
Mısra: **12**
1. Kuru üzüm.
11. Şīrīn lebinde ḫālı yaraşmış Mesīḥīyā
12. Ḫoş-āb içinde niteki merġūb olur zebīb

ẕebūḥ:
1. **ẕebūḥ:**
Gazel 27
Mısra: **2**
?
1. Ḳanlu yaş ile ṭola çü cām-ı mey-i şabūḥ
2. Her şubḥgāh kāse-i çarḫa virür ẕebūḥ

zebūn:[KT]
1. **zebūnam:**-*am*
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Ar. Far. Zayıf, kuvvetsiz.
1. İlāhī ʿāciz ü zār u zebūnam
2. Giriftār-ı kemend-i nefs-i dūnam

zebūn ol-:
1. **zebūn olsa:**-*sa*
Gazel 199
Mısra: **10**
Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.
9. Gözüm yaşın sever ol çeşm-i bīmār
10. Zebūn olsa şuya māʾildür āhū

2. zebūn olup:-*up*
Kaside 17
Mısra: **97**
Güçsüzleşmek, çaresizleşmek.
97. Ḥükmüñ öñinde leşker-i aʿdā zebūn olup
98. Pergār-ı pāy-ı esbüñe kāmuñ ola medār

zecr:[MT]
1. **zecr:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Serzeniş,tutuk.

1. Zecr ile hecrüñ olalıdan āşinā bańa
2. Bīgāne oldı ʿişret ü ẕevḳ ü ṣafā bańa

zede:[MT]
1. **zede:**
Gazel 1
Mısra: **8**
Far. Vurulmuş, çarpılmış: sevda-zede, musîbet-zede.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Ṣūfiyān āteş zede der ḥırḳa-ı sālūs-rā

zehī:
1. **zehī:**
Mesnevi 1
Mısra: **106**
Far. 1. Ne hoş!, Ne güzel! 2. Ne garip!, Ne acîb!.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

2. **zehī:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Far. 1. Ne hoş!, Ne güzel! 2. Ne garip!, Ne acîb!.
63. Zehī şeref ki huẕūruñda diz çöküp fuẕalā
64. Ḳuşūr u naḳş-ı kemālin derler istikmāl

zehir:
1. **zehr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **69**
İçine işlediği organı öldüren veya bozan madde.
69. Zehr içürdi aña sākī-i ecel
70. Nicesi acımasun bir ādem

zehr-i ʿanā:
1. **zehr-i ʿanā:**
Kaside 13
Mısra: **53**
Kelime Tipi: -
Zahmet zehri, meşakkat.
53. Ḥaḳ bilür zehr-i ʿanā veyli acıtdı cānumı
54. Dādumı andan alıvergil ki ṭadam ben de bal

zehr-i cefā:
1. **zehr-i cefā:**
Kaside 2
Mısra: **37**
Kelime Tipi: -
Cefanın zehri.
37. Zehr-i cefā ile felek acıtdı cānumı
38. Demdür ki dādumı ala sulṭān-ı kāmrān

zehr-i ġam-ı iştiyāḳadur:
1. **zehr-i ġam-ı iştiyāḳadur:**-*a, -dur*
Gazel 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: -
Özleminden duyulan üzüntünün zehri.
1. Yaş dökdügüm ḥarāret-i nār-ı firāḳadur
2. Acıduġum bu zehr-i ġam-ı iştiyāḳadur

zehr-i mār:
1. **zehr-i mār:**
Kaside 17
Mısra: **46**
Kelime Tipi: -
Yılan zehri. Semm.
45. Otlaḳ yüzini görmemiş ammā giyāh-ı derd
46. ʿ Ömrinde arpa yimemiş illā ki zehr-i mār

ẕekā:
1. **ẕekādan:**-*dan*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.
5. Kelāmuʿllāhı ḥıfẓ itmiş ẕekādan
6. Ḫudā ḥıfẓ eylesün anı beladan

2. **ẕeḳā:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Ar. Anlayışı tez olma, anlayışta tezlik.
1. Yā men aṭā li-benī Ādemi ʿaḳlen ve ẕeḳā
2. Ṭāle şevḳī bi-ke fī külli ġadātin ve mesā

zelzele:
1. **zelzeleye:**-*y, -e*
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Irgalanma, hareket, hareket-i arz: zelzele-i şedîde. "zelezâl" dahi lügattir. Cem'i "zelâzil" gelir.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʿim uyuban zelzeleye itmese ḥiffet

ẕem:[KL]
1. **ẕem:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
(Ar. ẕemm) Kötülüğünü söyleme, yerme, çekiştirme.
1. Üç nesnedür nigāra bizüm pīşemüz hemān
2. Evvel vidād ikinci taẕarruʿ üçinci ẕem

zemāne:[MT]
1. **zemāne:**
Kıt'a 2
Mısra: **21**
Dünya,felek.
21. Tā büved der zemāne güft ü şünūd
22. Manṭıḳet bād muḳtedā-yı suḫan

2. **zemānede:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **63**
Ey zaman, ey devir.
63. Tirüñ ḳadar dilīr mi vardur zemānede
64. Başına ṭañ degül ṭaḳımursa per-i ʿuḳāb

3. **zemāne:**
Kaside 19
Mısra: **21**
Ey zaman, ey devir.
21. Ne meyveʿi ki zemāne oñaruban bitüre
22. Yire çalup anı ider hemīşe ṭuʿme-i mūr

4. **zemāne:**
Kaside 19
Mısra: **45**
Ey zaman, ey devir.
45. Zemāne salṭanatında beḳā uman görsün
46. Ki ḳanı Ḫusrev ü Dārā vü Ḳayṣer u Tekfūr

5. **zemāne:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Baht, talih, felek./(yakınma ve küçümseme yoluyla) şimdiki zaman.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz şadā-yı niʿ am

zemīn:[MT]
1. **zemīnde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **58**
Yer, arz, toprak.
57. Ey ol ki şükr-i niʿmetüñe iʿtirāf içün
58. Olmuş durur zemīnde her bir çemen lisān

2. **zemīni:**-*i*
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Yeryüzü.
7. Bir dutar idüm ola vaḳāruñla zemīni
8. Dāʿim uyuban zelzeleye itmese ḥiffet

3. **zemīn:**
Kaside 3
Mısra: **15**
Yer ǁ yeryüzü.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaṣdına açdı o dem şeh-per hilāl

4. **zemīne:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **52**
Yer ǁ yeryüzü.
51. Vaḳārı mülki eger bir gün eylese ışlāḥ
52. Zemīne bir daḥi irmezdi ʿillet-i zelzāl

5. **zemin:**
Kaside 13
Mısra: **18**
Yer ǁ yeryüzü.
17. Ḳabrde ḳılsam raḳīb öcinden efġān dir gören
18. Ḫavf-i kāfirden zemin içre ezān oḳır Bilāl
6. **zemīni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **67**
Yer ǁ yeryüzü.
67. Evtād-ı ḥilmüñ itdi zemīni ʿaleʿs-sükūn
68. Seyr-i semendūñ eyledi eflāki bi-ḳarār

zemīn geşte:
1. **zemīn geşte:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzünü gezip, dolaşmış.
1. Ebu ʿl-Faẕl-ı vālā-güher Tāci-zāde
2. Zemīn geşte ṭabʿ-ı tu kān-ı maʿānī

zemīn ü āsumān:
1. **zemīn ü āsumān:**
Gazel 108
Mısra: **14**
Yeryüzü ve gökyüzü.
13. Eger bir lemʿa düşerse cihāna nār-ı sīnemden
14. Deñizler maḥv olup ṭola zemīn ü āsumān āteş

zemīni:
1. **zemīni:**
Kaside 13
Mısra: **39**
Yer, yeryüzü.
39. Ben vaḳāruña zemīni nice teşbīh ideyin
40. Kim ẓarūrī sākin itmiş anı evtād-ı cibāl

zemzem:[PALA]
1. **zemzem:**
Gazel 193
Mısra: **10**
Mekke'de bulunan bir kuyu ve bu kuyudan çıkan suyun adı.Kâbe'nin yanında meşhur bir su kuyusu, yeryüzündeki suların en faziletlisi olarak kabul edilir II aşığın gözyaşları.
9. Añdı Mesīḥī işigüñ ile gözi yaşın
10. Ḳıldı tamām Kaʿbe vü zemzem ḥikāyetin

zemzeme-i sāz:
1. **zemzeme-i sāz:**
Kaside 8
Mısra: **30**
Sazın ahenkli ezgisi.
29. Şūr ürülürse bugün kimseye işitdüremez
30. Şavt-ı cū zemzeme-i sāz u ser-āġāz-ı hezār

zen:[MT]
1. **zene:**-*e*
Gazel 82
Mısra: **8**
(Fa.) Dişi.
7. ʿAcūz-ı dehr gerd-i ḥādiseyle
8. Zene beñzer ki başında gili var

zenaḫdān:[KL]
1. **zenaḫdānı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
(Fa.) Çene.
1. Biri Caʿfer durur Sāzende-zāde
2. Zenaḫdānı ḳadehdür laʿli bāde

2. **zenaḫdānuñ:**-*uñ*
Kaside 14
Mısra: **45**
(Fa.) Çene.
45. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
46. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rīsmān

3. **zenaḫdānuñ:**-*uñ*
Gazel 181
Mısra: **3**
(Fa.) Çene.
3. Ben zenaḫdānuñ çehinden nicesi bulam necāt
4. Kim bu çāhuñ ʿumḳına hergiz irişmez rismān

4. **zenaḫdānuñda:**-*u, -ñda*
Gazel 280
Mısra: **2**
Çene.
1. Ey ruḫuñ üzre ḫaṭuñ üstād-ı sihr-i sāmirī
2. Vey zenaḫdānuñda ḫālüñ çāh-ı Bābil sāḥiri

zenbūr:[KL]
1. **zenbūr:**
Kaside 19
Mısra: **18**
Eşek arısı,arı II Zehirlemek.
17. Bahār ile ne şüküfe ki bula ferr ü kemāl
18. Deler yüregini anuñ delik delik zenbūr

zenbūr ol-:
1. **zenbūr olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 20
Mısra: **18**
Zemberek olmak II Zehirlemek.
17. ʿAhd-i ʿadlüñde senün nīşini bu kejdüm-i çarḫ
18. ʿAceb olmaya nihān eyler ise çün zenbūr

zencīr:[KL]
1. **zencīr:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Zincir, sevgilinin saç bölüğü.
3. Senün yoluñda ṭutmaz beni zencīr
4. Yeder bir ḳıl ṭaḳup bu nefs-i şirrīr

2. **zencīrüñ:**-*üñ*
Gazel 134
Mısra: **6**
Zincir (halka; dumanın halka şeklinde gökyüzüne yükselmesi bağlamında).

5. Elmās-ı āh u nālesi mecnūn ḥastenüñ
6. Zencīrüñ eyledi yüregini delik delik

zencīr ur-:
1. **zencīr urdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **23**
Zincir vurmak, bağlamak.
23. Āb-ı revān ayaġına zencīr urdı bād
24. Bāġ u bahār seyrini girü ḳomadı āb

zencire çek-:
1. **zencire çeker:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **17**
Zincir ile bağlamak. II Delilik. (Aşk bağlamında).
17. Mā'-i cārīleri kaçḳun diyü zencire çeker
18. Gör nice naḳş geçer āba nesīm-i esḥār

zencīr-i şihāb:
1. **zencīr-i şihābıyla:**-*y, -la*
Kaside 3
Mısra: **6**
Kıvılcım gibi akan yıldız zinciri.
5. 'Īd içün 'ıṭr u 'abīrini müheyyā ḳıldı şeb
6. Oldı zencīr-i şihābıyla aña micmer hilāl

zencīr-i zülf:
1. **zencīr-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 144
Mısra: **6**
Saçın zinciri.
5. Ḥüsnüñ bahārı 'aḳlumı mecnūn iderdi ger
6. Zencīr-i zülfüñ olmasa ḳarşu 'ıḳāl-i 'aḳl

zencīr-veş:
1. **zencīr-veş:**
Gazel 122
Mısra: **5**
Zincir gib,.
5. Gördüginçe zülf-i pīç-ā-pīçüñi zencīr-veş
6. Kendüyi ururr delülüge ülü'l-elbāb-ı 'ışḳ

zened:[İP]
1. **zened:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Çakmak, çakmak demiri.
5. Tā çırā nā-sāz āh-ı dil keşed ender sefer
6. Kāfir ez inṣāf-ı ḫōd tenhā zened nāḳūs-rā

2. **zened:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Çakmak, çakmak demiri.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz ṣadā-yı ni' am

zengi-yi zāg-ı fıten:
1. **zengi-yi zāg-ı fıten:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Fitneli, kargaşa çıkaran ayva tüylerinin siyahlığı.
13. Ṭutmış iken bāg-ı Rümı zengi-yi zāg-ı fıten
14. Kudretinden saldı Hak bir şāhbāzı nāgehān

zer:[MT]
1. **zer:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Altın.
3. Murādı ger zer ise yüzüm üzre
4. Dür ü gevher dilerse gözüm üzre

2. **zer:**
Mesnevi 1
Mısra: **105**
Altın.
105. Ki ḫūba gösterür aġzı ile zer
106. Zehī ḳudret ki virür ferd-i bī-çün

3. **zer:**
Mesnevi 1
Mısra: **110**
Altın.
109. Ẓalām-ı ġamdan oldı çehresi pāk
110. Cihāna şol ḳadar zer itdi iḥsān

4. **zer:**
Kıt'a 2
Mısra: **17**
Altın.
17. Sehl bāşed be-nezd-i ū zer ü sim
18. Ḥāhed ez ṭab'-ı tu 'aṭā-yı suḥan

5. **zer:**
Kaside 3
Mısra: **56**
Altın. II Aşığın yüzü.
55. Yazmaġa altun ile ṣı'rin Mesīḥī bendeñüñ
56. Faḳrı ucından ödünç almış güneşden zer hilāl

6. **zer:**
Kaside 5
Mısra: **62**
Altın.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

7. **zer:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Altın.
3. İksīr-i 'ışḳ ḳalbümi ṣāf itdi zer gibi
4. Ol seng-dil benüm daḥi bilmez mi ḳıymetüm

8. **zer:**
Gazel 165
Mısra: **2**
Altın.
1. İrdi çün rā' iḥa-ı zülfüñ ile peyk-i nesīm
2. Müjde diyü semen ü gülde ne zer ḳodı ne sīm

zer eyle-:
1. **zer eyledi:**-*di*
Gazel 106
Mısra: **16**
Altın etmek II Sararmak.
15. Süre süre yüzini kimyā-yı maḳdemüñe
16. Vücūdın eyledi başdan ayaġa zer nergis

zer gibi:
1. **zer gibi:**
Gazel 14
Mısra: **9**
Altın gibi.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı 'ışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

zer id-:
1. **zer ide:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **46**
Altın yapmak, değer katmak.
45. Kīmyā-yı naẓaruñ irişüp üftādelere
46. Ḫ'ār iken ḫāk-i siyeh gibi işini ide zer

2. zer iden:-*en*
Kaside 15
Mısra: **43**
Altın yapmak, değer katmak.
43. Nice kim ḫāki naẓarla zer iden gibi güneş
44. Naẓar-ı terbiyet ile ide sengi cevher

3. zer itdi:-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Altın etmek.
1. Birisi de nigāruñ Ḥācı Bayram
2. Zer itdi beñzümi ol sīm-endām

4. zerd itdi:-*di*
Gazel 14
Mısra: **9**
Sararmış altın gibi.
9. Zerd itdi zer gibi tenümi kīmyā-yı 'ışḳ
10. Giydük daḥi ne devlet-i ḥüsnüñde biz de şīb

zer ü sīm:
1. **zer ü sīme:**-*e*
Gazel 86
Mısra: **12**
Altın ve gümüş.
11. Ne kāndandur 'aceb ruḫsār u eşküm
12. Ki yoḳdur bu zer ü sīme ḫaridār

zerd-rū ol-:
1. **zerd-rū olup:**-*up*
Kaside 5
Mısra: **61**
Sarı yüzlü olmak.
61. Dest-i cūd u baḫşişüñden zerd-rū olup şehā
62. Ḳorḳudan zer ġoncalar koynında olmışdur nihān

zerger-i çarḫ:
1. **zerger-i çarḫ:**
Gazel 31
Mısra: **6**
Dünyanın kuyumcusu.
5. Beñzedimez çü senüñ ḫancerüñe māh-ı nevi
6. Nār-ı ġayretde nice cān eridür zerger-i çarḫ

zerin:[FD]
1. **zerini:**-*i*
Gazel 180
Mısra: **4**
Altın, altından yapılmış, altınlı.
3. Sen semen-ten lāle-ruḫsār ile şoḥbet itmege
4. Ġonca vü gül ḳıldı yāḳūt u zerini der-miyān

zerkār-ı felek:
1. **zerkār-ı felek:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Feleğin altın işlemesi.
9. Beñzetmek içün ḫancer-i dil-dāra hilāli
10. Zerkār-ı felek nice cānlar eritdi

ẕerre:[KL]
1. **ẕerre:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Çok küçük parçacık.
15. Kimsede ẕerre ḳadar ġuṣṣa vü ġam ḳalmaya hiç
16. Rāh-zenler ola devrüñde meger kim ġam-ḫ^{v}ār

2. **ẕerre:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Çok küçük parçacık.
1. Dehenüñ fikri ile Ḥaḳ bilür ol ṣafḥa-ı 'āc
2. 'Aḳlumuzda ḳomadı ẕerre ḳadar istiḫrāc

3. **ẕerre:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Çok küçük parçacık.
1. Ögrendi göñül derdüñ ile cevr ü cefāya
2. Yoḳdur hevesi ẕerre ḳadar mihr ü vefāya

4. **ẕerre:**
Gazel 247
Mısra: **9**
Çok küçük parçacık.
9. Her ẕerre şāmit olup urur gül gibi ḳulaḳ
10. Her ḳanda kim Mesīḥī-i bülbül-kelām ola

ẕerrece:
1. **ẕerrece:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Zerre kadar.
5. Çārūb gibi sāyesi düşdi çü yirlere
6. Ḳondurmaz oldı ẕerrece hergiz ġubār serv

2. **zerrece:**
Gazel 154
Mısra: **6**
Zerre kadar.
5. Dünyāyı berk-i āh ile ben rūşen eylerem
6. Ey āfitāb zerrece yoḳ saña minnetüm

zerr-i nāb:
1. **zerr-i nāb:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Saf altın.
97. Beñzer ki dest-i cūduñ etegin ṭutup durur
98. Kim ḳaçdı ġonca ḳoynına gizlendi zerr-i nāb

zer-rikās-ı maḳdem:
1. **zer-rikās-ı maḳdemüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 17
Mısra: **54**
Adım attığı yerin altın madeni olması.
53. Ey ṭabl-bāz-ı zīnüñe ḫūrşīd reşk idüp
54. Vey zer-rikās-ı maḳdemüñe māh-ı nev şı'ar

zerrīn:[KL]
1. **zerrīn:**
Kaside 5
Mısra: **69**
Altın II Sarı.
69. Boynına zerrīn selāsil bağlar isen yaraşur
70. Pīşe-i medḥüñde oldur çün bugün pīr-i beyān

2. **zerrīn:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Altından yapılmış.
7. Götürürdi bu felek düşında bir zerrīn tabak
8. Düşürüp maġribde dökildi şarāb-ı erġuvān

3. **zerrīn:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Altından yapılmış.
1. Nār-ı āhuñ diker eflākde zerrīn 'alemüñ
2. Şāhısın şimdiki 'aṣr içre dilā mülk-i ġamuñ

żevʿ:[FD]
1. **żevʿdür:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Ölüm dolayısıyla gelen keder,sıkıntı.
1. Biri şol ṭālib-i ʿilm adı Maḥmūd
2. Yüzi mışbāḥ u żevʿdür vaṣl-ı maḳṣūd

zevāl:[MT]
1. **zevāl:**
Kaside 9
Mısra: **6**
Dert, felaket.
5. Bahār ḳāfilesini ne hoş ṭaġıtdı ḥazān
6. Gül āfītābına böyle ne tīz irişdi zevāl

2. **zevālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 105
Mısra: **2**
Uğursuzluk, dert, felaket.
1. Laʿlūñde ḫālūñe ḳılalıdan naẓar meges
2. Görseñ şehā zevālini ḳanda uçar meges

3. **zevāl:**
Gazel 142
Mısra: **8**
Uğursuzluk, dert, felaket.
7. Öyküdi diyü yār-ı gül-endāma āfītāb
8. Her gün felek getürür añun başına zevāl

4. **zevālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 252
Mısra: **2**
Uğursuzluk, dert, felaket.
1. Meh yeltenür ḥayāline gör naḳs-ı ḫālini
2. Mihr öykünür cemāline baḳ baḳ zevālini

zevāl-i ḫusūf:
1. **zevāl-i ḫusūf:**
Kaside 19
Mısra: **36**
Tutulmanın son bulması.
35. Ḳamer ki ire kemāle vü ola bedr-i tamām
36. İder zevāl-i ḫusūf anı her zamān bī-nūr

żevḳ:[MT]
1. **żevḳini:**-*i, -n, -i*
Gazel 1
Mısra: **3**
Hoş,sefa.
3. Şu kim biñ cān virüp żevḳini sürdi
4. Bu ḳızlıḳ da anı ucuz düşürdi

2. **żevḳ:**
Gazel 90
Mısra: **2**
Hoş,sefa.
1. Cān u göñül ki derd ü ġamuñla nedem çeker
2. Ben żevḳ içinde onları gör kim ne dem çeker

żevḳ id-:
1. **żevḳ ider:**-*er*
Gazel 259
Mısra: **7**
Eğlenmek, neşelenmek.
7. Ḥoş żevḳ ider cihānda girībān ile kemer
8. Kīm öper ḳocar ṭuyınca o raʿnā güzelleri

żevḳ ü tenaʿum:
1. **żevḳ ü tenaʿumdan:**-*dan*
Gazel 17
Mısra: **2**
Zevk ve bolluk , nimetler içinde.
1. Eyleyen her ʿāṣıḳa bir dilber-i raʿnā naṣīb
2. Ḳılmamış żevḳ ü tenaʿumdan bāña ḳatʿā naṣīb

zevk-i selim:
1. **zevk-i selimi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **87**
Kusursuz zevk.
87. Şol şāʿirüñ ki zevk-i selimi hayāsı var
88. Yanuñda şiʿ rin oḳımadan eyler ictināb

zevraḳ:[MT]
1. **zevraḳın:**-*ın*
Gazel 82
Mısra: **3**
Gemi.*Kayık. II Mekke' de yapılan içine zemzem koymaya yarayan sırça kap.*
3. Ḥayālüñ zevraḳın sürdüñ gözüme
4. Şanursın kim bu baḥruñ sāḥili var

zevraḳ-ı tābūt:
1. **zevraḳ-ı tābūtı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **54**
Tabut sandalı.
53. Ġarḳ olup fülk-i vücūdı ol dem
54. Eyledi zevraḳ-ı tābūtı maḳarr

zeyn:[KL]
1. **zeyn:**
Gazel 6
Mısra: **3**
Ziynet; süs.Süslemek.
3. Bāġ-ı dehri ḳıldı zeyn āhum şerārı gül gibi
4. Ḥamdülillāh yaz u ḳış ʿālem gülistāndur baña

2. **zeyn:**
Gazel 31
Mısra: **3**
Ziynet; süs.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

zeyn id-:
1. **zeyn ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **72**
Süslemek.
71. Bolay ki ṭop olam diyü esbüñ ḳotazına
72. Kendüyi vay ki zeyn ider çarḫ-ı ḥīle-kār

2. zeyn itdi:-*di*
Kaside 3
Mısra: **9**
Süslemek.
9. ʿİdgāhı laʿl-leb bütlerle zeyn itdi yine
10. Oldı bu deyr-i muʿallāda meger āẕer hilal

zeyn ol-:
1. **zeyn olduġ:**-*duġ, -ı*
Gazel 102
Mısra: **7**
Süslenmek, bezenmek.
7. Zeyn olduġı gice gice bu sīne-i felek
8. Encüm degül ki ẓāhir olur zaḫm-ı tīrümüz
zeyn olupdur:
1. **zeyn olupdur:**-*up, -dur*
Mesnevi 1
Mısra: **33**
Süslenmek, bezenmek.
33. Dür-i eşkümle çehrem zeyn olupdur
34. Yüzüm san mecmaʿuʾl-baḥreyn olupdur

2. **zeyn olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 232
Mısra: **1**
Süslenmek, bezenmek.
1. Şu resme zeyn olupdur Edrine şehri güzellerle
2. Ki çoḳ ʿāḳilleri abdāl idüpdür bī-bedellerle

zeyrek:[MT]
1. **zeyreklik:**-*lik*
Kaside 13
Mısra: **46**
Akıllı,süslü.
45. Mümkīn olup vaṣfuñı ben deñlü taʿbīr itmedi
46. Gerçi kim her bir ḳalem zeyreklik için yutdı nāl

zi:[BK]
1. **zi:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Ne güzel, ne hoş.Dirlik, hayat,yaşam.
7. Der-hevā-yı tū zi tāb-ı sīne vü āb-ı ʿaraḳ
8. Şūfiyān āteş zede der ḥırḳa-ı sālūs-rā

2. **zi:**
Kıt'a 1
Mısra: **8**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
7. Şüde müzdaḥim ḥucre-hā-yı żamiret
8. Zi āmed-şüd-i kārbān-ı maʿānı

3. **zi:**
Kıt'a 1
Mısra: **11**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır.
11. Zi germi-i güftār-ı pür-süz-ı ḫᵛīşet
12. Küni müşki ter sāyebān-ı maʿānı

4. **zi:**
Kıt'a 1
Mısra: **35**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
35. Zi ḳadr-i büzürget çi kem ger ḥasi hem
36. Kesi gerded ey ḥurde-dān-ı maʿānı

5. **zi:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Ne güzel, ne hoş.
3. Mā der evṣāf-ı celālet müteḥayyir şüdeim
4. Dest-i mā rā zi kerem gīr ü ṭarīḳem be nümā

6. **zi:**
Kıt'a 2
Mısra: **20**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
19. Bes ki terkīb-i ġam be-ḥord u be-mānd
20. Ḫaber-i ü zi mübtedā-yı suḥan

7. **zi:**
Müfret 14
Mısra: **2**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
1. Fütādeem be-gürūḫī ki gāh-ı bezm-i şarāb
2. Müderriseş ne-şināsed kitāb-rā zi kitāb

8. **zi:**
Kaside 19
Mısra: **48**
Ne güzel, ne hoş.
47. Çü bezme ḳan saçılur curʿa yirine her dem
48. Zi cām-ı çeşm-i Cem ez kāse-i ser-i faġfūr

9. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Ne güzel, ne hoş.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

10. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **3**
Ne güzel, ne hoş.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḥūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

11. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Ne güzel, ne hoş.
3. Zi perçem-i ʿalemet tire mānde ṭurre-i ḥūr
4. Zi reşḥa-ı ḳalemet dür çekānde silk-i raḳam

12. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **5**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır.
5. Ṣalābet-i tu sitāned zi rūḥ kisvet-i ten
6. Mehābet-i tu bered ez meşām ḳuvvet-i şem

13. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **9**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
9. Zi bes ki der dil-i aʿdā nişest peykānet
10. Be-perr-i tīr-i tu perrān şüdest sūy-ı ʿadem

14. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **12**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
11. ʿAceb nebâşed eger der zamān-ı maʿdiletet
12. Zi çarġ u bāşe küned çift-i ḫᵛīş kebg-i ḥarem

15. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **14**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
13. Eger mehābet-i tū ber zemāne bāng zened
14. Zi kūhsār neyāyed be-cüz ṣadā-yı niʾ am

16. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **15**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır.
15. Her ān ki ḥord zi nevk-i sinān-ı tu zaḫmī
16. Ecel be-penbe-i tābūt sāzedeş merhem

17. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **31**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır. II Ne güzel, hoş.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güzeşteem zi ʿAcem

18. **zi:**
Kaside 22
Mısra: **32**
(Fa.) Ez: -dan/-den edatının değişik kullanımıdır.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güzeşteem zi ʿAcem

19. **zi:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Ne güzel, ne hoş II -den/dan.
3. Ber derd-i mā ṭabīb müdāvā çi mī-küned
4. Mā-rā devā zi dürdī-yi ḫumḫāne mī-resed

20. **zi:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Ne güzel, ne hoş.
5. Nāṣıḥ naṣīḥatem zi çi her dem künī be-gūy
6. Pend-i tuem be-gūş çü efsāne mī-resed

21. **zi:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Ne güzel, ne hoş II -den/dan.
7. Her kes zi ḳısmet-i ezelī yāft behreʾī
8. Mā-rā naṣīb dürd-i meyḫāne mī-resed

22. **zi:**
Gazel 203
Mısra: **12**
Ne güzel, ne hoş.
11. Sāḳi-i faẕl-ı ilāhī yā Resūluʾllāh tuʾi
12. Bā naṣībem kün zi cām-ı curʿa-ı feyż-i ilāh

zīb:[MT]
1. **zīb:**
Kaside 10
Mısra: **64**
Süs, güzellik.Donanma , donanmak.
63. İtmesün ġāret bahār-ı ʿömrüñi ceyş-i ḫazān
64. Ṭīb-i aḫlāḳuñla virsün dehre zīb ü fer nesīm

2. **zīb:**
Gazel 113
Mısra: **10**
Süs, güzellik. Donanma , donanmak.
9. Takdīr-i maʾāni-i bediʾ eylemeyince
10. Şiʾr içre Mesīḥī bulımaz zīb ü fer elfāẓ

3. **zīb:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Süs, güzellik.
7. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
8. Kʾ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālu

4. **zīb:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Far. Ziynet.
9. Viren ruḥuña zīb ü behā ḫāl ü ḫaṭuñdur
10. Kʾ anlardur iden ḥüsn metāʿını bahālı

zīb ü fer:
1. **zīb ü fer:**
Kaside 6
Mısra: **96**
Süs ve gösteriş.
95. Gözüm yaşı ile rengīn sözim bulur revnaḳ
96. Virür nite ki gül-i surḫa zīb ü fer jāle

zībā:[MT]
1. **zībā:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Güzel ǁ renkli ǁ yaraşıklı.
7. Hey ne zībā gülsitān olur dudaġuñ ey perī
8. Kim bihişt-i heşt anun bir kemterīn yapraġıdur

2. **zībā:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Yakışıklı, ziynetli.
3. Diñdürür vaḳt-i seḥerde saḳlıġın bülbüllerüñ
4. Sūz-ı dil-sūzı ile zībā edāsı Yūsufuñ

zībālan-:
1. **zībālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **1**
Güzellenmek.
1. Refʿ-i burḳaʾ ḳıl güle kʾigende zībālanmasun
2. Serve ʿarż-ı ḳāmet it bir daḥi raʿnālanmasun

zi-hem nügsiled:
1. **zi-hem nügsiled:**
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Kopmamak, zarar görmemek.
19. Zi-hem nügsiled ṣilk-i naẓm-ı tu tā ḥaşr
20. Be-bārıki-i rīsmān-ı maʿāni

zihī:
1. **zihī:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Ne iyi, ne güzel.
5. Zihī devlet ki varup beyle bāġa
6. Elüñ anuñla gire bir çanaġa

2. **zihī:**
Mesnevi 1
Mısra: **140**
Ne iyi, ne güzel.
139. Ṣanur bununla ṭoḳuz oldı cennet
140. Zihī cennet ki girer her günehkār
3. **zihī:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Ne iyi, ne güzel.
7. Ser-nüvişţümi gören levḥa-ı tīġüñde didi
8. Zihī devletlü o baş kim aña bu oldı nüvişt

4. **zihī:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Ne iyi, ne güzel.
1. Zihī zi rifʿat-i tū ḳadr-i āsumān mülzem
2. Ferāz-ı dergeh-i tū sırr-ı ʿarş-rā maḥrem

5. **zihī:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Ne iyi, ne güzel.
3. Ġamzeñ oḳına sīnemi ben ḳarşu ţutduġum
4. Her kim ki gördi ise eyitdi zihī yürek

6. **zihi:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Ne iyi, ne güzel.
7. Ġayrıdan ḳılsa güẓer tīrüñ ider beni helāk
8. Zihi oḳ kim birisinden geçüp öldüre birin

ẕihin:[KT]
1. **ẕihnüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 13
Mısra: **37**
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.
37. Ẕihnüñe teşbih olduġı içün şems-i münīr
38. Ḥasretinden her gice ʿālem giyinür ḳara şāl

2. **ẕihnine:**-*in, -e*
Kaside 16
Mısra: **37**
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.
37. Gün olduġıçün ẕihnine teşbīh her aḫşām
38. Ḳan aġlayu tevdīʿ ider çarḫ-ı muʿallā

3. **ẕihnümüz:**-*ü, -müz*
Gazel 229
Mısra: **9**
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.
9. Maʿrifet şevḳiyle enverdür güneşden ẕihnümüz
10. Ṭañ degül ḫuffāş-veş ṭaʿn itse her aʿmā bize

ẕikir:[TT]
1. **ẕikre:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.
7. Ne mümkin var ki ẕikre söz ḳaçuram
8. Meger tesbīḥi gönlümden geçürem

2. **ẕikre:**-*e*
Gazel 8
Mısra: **9**
Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.
9. Ẕikre varmaduġum Mesīḥī bu kim
10. Söz atar pīr-i ḫānkāh bana

3. **ẕikrüm:**-*üm*
Kaside 16
Mısra: **67**
Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.
67. Ẕikrüm ola ger ḥaşre dek evsāf-ı ḥamīdüñ
68. Biñde birini ḳılmayayum vaṣfuñuñ inşā

4. **ẕikri:**-*i*
Gazel 16
Mısra: **1**
Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.
1. İşüm her gice oldı ẕikri yā Rab
2. Saña teʾsir eyler mi ki yā Rab

5. **ẕikri:**-*i*
Gazel 153
Mısra: **2**
Anmak, anılmak, yâd etmek, edilmek.
1. Eger efsūn-ı ecel baġlamaz ise dehenüm
2. Cān virürken lebüñüñ ẕikri ola her suḥanum

ẕikr id-:
1. **ẕikr idelüm:**-*elü, -m, -*
Terkib-bend 1
Mısra: **1**
(a.) : anmak; zikir.
1. Gelüñüz ẕikr idelüm Mevlāyı
2. Gelüñüz fikr idelüm ʿuḳbāyı

2. ẕikr idüp:-*üp*
Kaside 13
Mısra: **30**
Anmak, sözünü etmek, bahsetmek.
29. Ey seḫāñı fıkr idüp Ḥātem ṭay itmiş defterin
30. Vey ʿaṭānı ẕikr idüp her gözde ḳalmış naḳş-ı māl

ẕikr-i cemāl:
1. **ẕikr-i cemāl:**
Kaside 9
Mısra: **24**
Güzellik bahsi.
23. Ne fāʿide saña ol şavmdan ki ola müdām
24. Dilüñde ẕikr-i cemāl ü gözüñde ʿīd-i viṣāl

zil:[KL]
1. **zil:**
Gazel 269
Mısra: **12**
Zil, çıngırak II nal sesleri.
11. Nāleden ṭaḳdı ceresler yanına ol şeh-süvār
12. Rūmili köçekleri şan atına zil bagladı

ẕıll:[TT]
1. **ẕıllında:**-*ın, -da*
Kaside 16
Mısra: **86**
Gölge.
85. Ser-sebz ü ser-efrāz oluban serv-i vücūdüñ
86. Ẕıllında anuñ ḥoş geçe aʿlā ile ednā

ẕillet:[İP]
1. **ẕillet:**
Kaside 7
Mısra: **83**
Alçalma,aşağı tabiatte bulunma.
83. Mübhem ḳalurdı arada ẕillet mesāʿili
84. Cüduñ anuñla ḳarşulaşup virmese cevāb

2. **ẕilletde:**-*de*
Gazel 262
Mısra: **13**
Zelillik, hakirlik.
13. Ẕilletde görüp seni Mesīḥī acıdı baḥr
14. Beñzer ki bu lüʾlüʾ sözüñüñ naẓmın işitdi

ẕıll-ı hümā:
1. **ẕıll-ı hümā:**
Kaside 2
Mısra: **88**
Devlet kuşunun gölgesi. || Mutluluğun gölgesi.
87. Ḥayfʿola bu ki tāb-ı meẕellet yaḳa beni
88. Her zāġ-tabʿa ẕıll-ı hümā ola sāyebān

ẕıll-ı hümā:
1. **ẕıll-ı hümādan:**
Gazel 133
Mısra: **6**
Devlet kuşu gölgesi II başına düşenin hükümdar olacağına inanılan gölge .
5. Hindū-yı ḫāli Rūma nʾ ola beglik itse çün
6. Ẕıll-ı hümādan eyledi kendüye gölgelik

ẕıll-ı ilah:[SŞ]
1. **ẕıll-ı:**
Kaside 2
Mısra: **39**
İlāh'ın gölgesi (Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi, halife, padişah bağlamında).
39. Ẕıll-ı İlāh u ḳuṭb-ı zamān Şāh Bāyezīd
40. Dārā-yı rūzgār u Süleymān-ı ins ü cān

ẕıll-ı ilāh-ı müsteʿān:
1. **ẕıll-ı ilāh-ı müsteʿān:**
Kaside 5
Mısra: **16**
Kendisinden yardım istenen Allah'ın gölgesi.

15. Yaḳmış iken tābiş-i nār-ı havādis ʿālemi
16. Geldi sāye salmaga zıll-ı ilāh-ı müsteʿān

zindān:[SŞ]
1. **zindānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 52
Mısra: **12**
Karanlık.Zindan, hapishâne ‖ cânı mahpus etmiş beden.
11. Sensüz ārām eylemez kūyuñda gönlüm ey perī
12. Cennet-i fırdevs Dīdār ehlinüñ zindānıdur

2. **zindānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 234
Mısra: **4**
Far. Karanlık hapishane, karanlık mahal: zindân-ı belâ.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

zindān-ı ḳalem:
1. **zindān-ı ḳalemdān:**
Kaside 4
Mısra: **57**
Kalemin içine konduğu karanlık ter , zindan.
57. İtdiler ʿahdüñde zindān-ı ḳalemdān içre ḥabs
58. Çekdügiçün maʿni ḳızlarını kilk-i ḫōş-ḥırām

zindān-ı külāh:
1. **zindān-ı külāh:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Şapkanın karanlığı, hapishanesi.
3. Koşılup şāne ile bāda çü başdan çıḳdı
4. Ḳaldı zindān-ı külāh içre muḳayyed kākül

zinde eyle-:
1. **zinde eyle:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Canlandırmak.
3. Çün itdüñ leblerini çeşme-i cān
4. Bulan ḥaşre deñlü zinde eyle

zīnet:[MT]
1. **zīnet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
Süs.Güzellik,yakışıklılık.
81. Ḳanınuñ ḳaṭrelerin zīnet içün
82. Ḥūriler boynına mercān itsün

2. **zīnet:**
Kıt'a 3
Mısra: **24**
Süs. Güzellik,yakışıklılık.
23. Bu kevkeb-i çeşm ey meh-i eflāk-i mekārım
24. Seyr itmege dünyāyı yine eyledi zīnet

3. **zīnetle:**-*le*
Kaside 3
Mısra: **15**
Süs. Güzellik,yakışıklılık.
15. Gördi kim uçmaġa döndi dürlü zīnetle zemīn
16. Yire uçmaḳ ḳaşdına açdı o dem şeh-per hilāl

4. **zīnet:**
Kaside 5
Mısra: **63**
Süs. Güzellik,yakışıklılık.
63. Luṭfʿu iḥsānuñ ʿarūs-ī mülküñe zīnet yeter
64. Sofra-ı iḥsān içinde şemse besdür ḳurş-ı nān

5. **zīneti:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **8**
Süs. Güzellik,yakışıklılık.
7. Ki yaʿni virdi nişāne sarāy-ı cennetden
8. Bahār zīneti ile bu ḳaṣr-ı nā- maʿmūr

zīnet-i tāc u serīr:
1. **zīnet-i tāc u serīr:**
Kaside 5
Mısra: **18**
Taht ve tacın süsü.
17. Şāh-ı şāḥib-i maʿdilet sulṭān-ı gerdün-menzilet
18. Zīnet-i tāc u serīr ü mültecā-yı ins ü cān

zinhār:[MT]
1. **zinhār:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Emin,eman,korkusuzluk.
3. Zinhār içme muṭrıb ü maḥbūbsuz şarāb
4. Kim derd-i ʿışḳa ḫūb ile saz oldı çāre-sāz

2. **zinhār:**
Gazel 174
Mısra: **13**
Emin,eman,korkusuzluk.
13. Mesīḥīden şehā ayrılma zinhār
14. Ki yürimez Sikender bī-Felāṭun

zīr:[MT]
1. **zīr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
Alt, aşağı.
45. Eyledi ṭop u tüfeng aʿdānuñ
46. Bedeni ḳalʿasını zīr ü zeber

zīrā:[KL]
1. **zīrā:**
Gazel 18
Mısra: **2**
Çünkü.
1. Cānā beni ḳatl idicek it būseñi himmet
2. Ḫoşdur kişide zīrā saḫāvetle şecāʿat

2. **zīrā:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Çünkü.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

3. **zirā:**
Gazel 53
Mısra: **4**
Çünkü.
3. Ṣalınur āhum işitdükçe ḳaddüñ
4. Nihāl-i servi zirā bād şarṣar

4. **zirā:**
Gazel 54
Mısra: **8**
Çünkü.
7. Ölürem zāhidüñ gördükçe yüzin
8. Ki zirā bilürem şeyḫ-i eceldür

5. **zîrā:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Çünkü.
9. Ḳorḳar Mesīḥī kimseye sormaġa yārını
10. Zīrā ki hep büyük küçük anı sever geçer

6. **zirā:**
Gazel 211
Mısra: **10**
Çünkü.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʿāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

zīre:bknz.zirā
1. **zīre:**
Gazel 68
Mısra: **6**
Zîrâ, çünkü, şundan dolayı.
5. Hālüñden alsa gönlümi çeşmüñ ʿaceb degül
6. Uġrıdan ise zīre ḥarāmīye ḫaḳ durur

2. **zīre:**
Gazel 97
Mısra: **8**
Zîrâ, çünkü, şundan dolayı.
7. Ḳurtar ḫayāl-i ḥaddüñi vaṣluñla dilberā
8. Ḥaṭṭın getürdi zīre ki dūd-ı siyāhumuz

zırıh:[KL]
1. **zırıhlar:**-*lar*
Kaside 4
Mısra: **46**
Savaşlarda silâh darbelerinden korunmak için giyilen, demir veya tel levhalardan, köseleden yapılmış giyecek .
45. Tīġ-i çengāliyle bāz irgürmesün diyü żarar
46. Mürġ-i mażlūma zırıhlar giydürür ʿahdüñde dām

2. **zırıhlar:**-*lar*
Kaside 11
Mısra: **5**
Savaşlarda silâh darbelerinden korunmak için giyilen, demir veya tel levhalardan, köseleden yapılmış giyecek .
5. Gāh Dāvūdī zırıhlar örtinüp āb-ı revān
6. Geh gümüşden ḫarbeler peydā ider çarḫ-ı dilīr

3. **zırıh:**
Kaside 16
Mısra: **23**
Savaşlarda silâh darbelerinden korunmak için giyilen, demir veya tel levhalardan, köseleden yapılmış giyecek .
23. Ḥızra ne zırıh virdi lebüñ ābı ki anuñ
24. Şemşīr-i ecel bir ḳılını kesmedi ḳatʿā

zırıh-püş ol-:
1. **zırıh-püş olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 109
Mısra: **12**
Zırh giyinmek.
11. Deñizde tīr-i āhuñ ḳorḫusından
12. Olupdur mār ile māhi zırıh-püş

2. **zırıh-püş olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 109
Mısra: **14**
Zırh giyinmek.
13. Mesīḥī tīr-i āhuñ ḳorḫusından
14. Olupdur çarḫ-ı merdüm-küş zırıh-püş

zişt:[MT]
1. **zişt:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Far. Çirkin.
9. Şūfiyā şatma Mesīḥīye sen esmāʾlıġı
10. Nʿeyler esmā saña çün nāme-i aʿmāl ola zişt

zīver:[FD]
1. **zīver:**
Kaside 3
Mısra: **8**
Süs.Bezek.
7. Çarḫ ṭās içre şafaḳ ḥınnāsını ḥażırlamış
8. Virmeg içün giceden barmaġına zīver hilāl

zīver ol-:
1. **zīver olmaya:**-*ma, -y, -a*
Kaside 9
Mısra: **69**
Süs ol-.
69. Bulara raġbet-i luṭfuñ ger olmaya zīver
70. Ne yüzle eyleyeler bir daḥi de ʿarż-ı cemāl

zīver-i çarḫ:
1. **zīver-i çarḫ:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Dünyanın süsü.
3. Fikr-i zülfüñle ḳılur işigüñi eşküm zeyn
4. Ki nücūmiyle olur gice ile zīver-i çarḫ

zīver-i cilā-yı suḫān:
1. **zīver-i cilā-yı suḫān:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Sözün cilası süs.
1. Ey ki her laḥża muttasıl ḳalemet
2. Mī-dihed zīver-i cilā-yı suḫān

żiyā:[KL]
1. **żiyāsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 253
Mısra: **6**
Ar. Parlaklık, aydınlık.
5. Virmez ḫalel muḥabbet-i ʿāşıḳ ʿizāruña
6. Olmaz güneş żiyāsına ḫāʾil havā Memī

2. **żiyāyı:**-*y, -ı*
Gazel 286
Mısra: **6**
Ar. Parlaklık, aydınlık.
5. Meyden ḳızarup ʿarż-ı cemāl eyledi dil-dār
6. Gösterdi şafaḳdan şañasın şems żiyāyı

ziyāde:[MT]
1. **ziyāde:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Artmak,çok.
9. Ey mest-i nāz koma Mesīḥī göyinmesün
10. Zīrā ziyāde yanıcaḳ olur kebāb telḫ

2. **ziyāde:**
Gazel 220
Mısra: **1**
Ar. Çok, artık, fazla.
1. Şevḳüm ziyāde olmaġın anuñ ṭudaġıña
2. Bir ġonca baġladum yine gönlüm ḳabaġıña

3. **ziyāde:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Ar. Çok, artık, fazla.
1. Sūz ile āh ideydüm ḥadden eger ziyāde
2. Ḳuşlar kebāb olurdı döne döne havāda

4. **ziyāde:**
Gazel 252
Mısra: **12**
Ar. Çok, artık, fazla.

11. Luṭf u vefā durur çü cemāl ü kemāl-i yār
12. Ḥaḳk eylesün ziyāde cemāl ü kemālini

ziyāfet it-:
1. **ziyāfet itmege:**-*me, -ge*
Kaside 3
Mısra: **3**
Ziyafet vermek, şölen.
3. Bāde iç kim şāhid-i īdi ziyāfet itmege
4. Oldı gökde nuḳl encüm mey şafaḳ sāḡar hilāl

ziyān:[FD]
1. **ziyān:**
Gazel 195
Mısra: **12**
Zarar,kayıp.
11. Mesīḥī pīr-i dili ġarḳ ider gözüñ yaşı üş
12. Egerçi irmedi Nūḥa ziyān ṭūfāndan

ziyān irgür-:
1. **ziyān irgüre:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **24**
Zarar ulaştırmak/vermek.
23. Ne ḫalel vire żamīrüñe dem-i berd-i ʿadū
24. Şem -i ḫūrşīde ziyān irgüre mi bād-ı seḥer

ziyān ol-:
1. **ziyān olur:**-*ur*
Gazel 265
Mısra: **4**
Bir işe yaramayıp heder olmak.
3. Dirligüm eşk iledür hergīz uyumasun gözüm
4. Kim ziyān olur baña çeşm-i dür-efşān uyḫusı

ziyāret:[GTS]
1. **ziyāret:**
Gazel 19
Mısra: **5**
Ziyaret etmek.
5. Tīgüñ gelicek zaḫmumı ḳılmaġa ziyāret
6. Cānum aña ḳarşu çıḳuban didi ne zaḫmet

zū:[BK]
1. **zū:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Ar. Sahip.Titiz ve çabuk olmak.
31. Sevādi ki kerde be-cehl-i mürekkeb
32. Siyeh geşte zū ḫānumān-ı maʿānī

zübde-i erkān:
1. **zübde-i erkān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
İleri gelenlerin meclisi, özü.
61. Ḳanı ol zübde-i erkān ki anuñ
62. Cūdına reşk ider idi Ḥātem

zübde-i eşrāf-ı kibār:
1. **zübde-i eşrāf-ı kibār:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Şeref sahibi olan kibarlığın özü.
35. Maʿden-i faẓl u hüner menbaʿ-ı ser-çeşme-i cūd
36. Ḳıdve-i nevʿ-i beşer zübde-i eşrāf-ı kibār

zücāc:[MT]
1. **zücāc:**
Gazel 25
Mısra: **10**
Sırça, şişe.
9. Geçer āhum okı ḳarşu feleküñ şīşelerin
10. Atıcılar deler ol resme ki ṣanʿatla zücāc

zücāce:
1. **zücācı:[SŞ]**
Gazel 215
Mısra: **7**
Sırça, cam. II Gönül.
7. Zücācı gönlümüñ ol seng-ḳalbüñ
8. Ne luṭfına doyar ne kīnesine

zühd:[SŞ]
1. **zühdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 172
Mısra: **7**
Rağbet etmemek,Yüz çevirmek.
7. Peşīmāndur meger zühdine sūfī
8. Ki ḳaldurmaz başın bucaḳda dizden

zühhād:[İP]
1. **zühhād:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Zahirler,perhiz sahipleri.
5. Zühhād gibi gūşe-i nişīn oldı şūrāḥi
6. Ol ḫāleti gördi ḳadeḥüñ ḳurıdı ḳanı

zühre:[MT]
1. **zühre:**
Gazel 71
Mısra: **11**
Sabah yıldızı.
11. Zühre gökden işidüp didi ne erkek sāz olur

2. **zühre:**
Gazel 167
Mısra: **9**
Venüz gezegeni.
9. Ṭārem-i çarḫda raḳş ura Mesīḥī Zühre
10. Şīve-i şiʿr ile ger bir nefes elḫān ḳılam

ẓuhūr:[İP]
1. **ẓuhūr:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Meydana çıkmak, belli olmak.
13. Bu Mesīḥīnüñ ḳıyāmet sözleri
14. Ṣanki ʿİsādur inüp itdi ẓuhūr

ẓuhūr bul-:
1. **ẓuhūr buldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **4**
Ortaya çıkmak.
3. Vücūda geldi cemīʿ-i nebātuñ emvātı
4. Ẓuhūr buldı cihānda delīl-i baʿs ü nüşūr

ẓuhūr eyle-:
1. **ẓuhūr eyledi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **1**
Ortaya çıkmak, görünmek, belirmek.
1. Eyledi burc-ı şerefde yine bir māh ẓuhūr
2. Ālemün içi ḳamu ṭolsa gerek ṭoptolu nūr

zülāl:[FD]
1. **zülālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 252
Mısra: **14**
Safi, hafif, soğuk, güzel su.
13. Nār-ı fırāḳḳ şöyle yaḳubdur Mesīḥī kim
14. Söyinmeye eger döke cennet zülālini

ẓulemāt-ı laḥ(i)d:[FD]
1. **ẓulemāt-ı laḥ(i)d:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Karanlık mezar. Ẓulemāt.
21. Açıvir cennet-i luṭfuñda aña revzenler
22. Ẓulemāt-ı laḥ(i)d içre ḳoma anı tenha

zülf:[FD-KL]
1. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 11
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
9. Ḳaddüñüñ devrinde zülfüñde gözüñden ḳorḳu yoḳ
10. Uġrıdan ol gice ḫavf olmaz ki ola māhtāb

2. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 12
Mısra: **5**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
5. Zülfüñe ḳarşu beni ʿizāruñ ne ḫoş yaḳar
6. Aḫşama ḳarşu ḫod igen olmaz güneşde tāb

3. **zülfin:**-*in*
Kaside 13
Mısra: **3**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
3. Kimi iderdi ḳıyāmet-rūlaruñ zülfin ḥesāb
4. Kimisi vaṣl-ı cenān-ı yārı eylerdi ḫayāl

4. **zülfüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **11**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
11. Eşk-i gevher-bārumı zülfüñ dökerse ṭañ degül
12. Ebr-i nīsāndan ʿaceb olmaya yaġdurmaḳ leʾāl

5. **zülfüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 14
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Aṣdurmayınca ḳomadı miskīn zülfüñi
4. Ḫayli iş aṣdı yine bünāgūş-ı dil-firīb

6. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 14
Mısra: **7**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
7. Zülfüñ irişeli yüzüñi mesken itdi dil
8. Kim şām içre mescid olur menzil-i ġārīb

7. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 17
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Gitmedi ḫaṭṭuñla zülfüñ fikri başumdan meger
4. Ben ḳara yazuluya olmış ḳuru sevdā naṣīb

8. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 18
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
9. Ṭolaşur idi zülfüñe geh gāh Mesīḥī
10. Bir daḥi ṭolaşma diyü ḫaṭṭuñ ḳodı ḥuccet

9. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 21
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Zülfüñ içre laʾlüñe öykündügiçün Ḫızrdan
4. Ḳarañuda gizlenüp ḳurtılmaz āb-ı ḥayāt

10. **zülfüñüñ:**-*ü, -üñ*
Gazel 22
Mısra: **7**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

11. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 33
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü..
1. Ṣaldı zülfüñ dil ü cān boynına ey dost kemend
2. Geçdi işbu iki dīvāneye bir ḳıl ile bend

12. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 34
Mısra: **7**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
7. Niçün çekinür zülfüñe her dem raḳīb-i Bū-Leheb
8. Yetmeye mi ol boġazı iplüye bir ḫabl-i mesed

13. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 43
Mısra: **1**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
1. Gerçi ʿarūs-ı ḥüsnüñe zülfüñ niḳāb olur
2. Ḳorḳum budur ki arada dāʿim ḥicāb olur

14. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 45
Mısra: **11**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
11. ʿĀrızuñ ḫaṭṭın seçer zülfüñde dil
12. Gice ile ṣanki izler ṣuda mūr

15. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 51
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Nʿola zülfüñe ḳarşu seyr idersem
8. Ki aḫşama yaḳın seyrān ḫoşdur

16. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 52
Mısra: **3**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
3. Sāḳiyā zülfüñe ḳarşu çün ḳadeḥ devr eyleye
4. Ṣanuram kim aḫşama ḳarşu ayaḳ seyrānıdur

17. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 52
Mısra: **14**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
13. Ey büt-i Çīn ger saña ṭapsa Mesīḥī tañ degül
14. Kim yüzüñle zülfüñ anuñ dīnidür īmānıdur

18. **zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 67
Mısra: **1**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Aġzuñ ey dilber ḳad u zülfüñle dünyā mālıdur
2. Ḳāmet-i servüñ rükūʿ itdükçe devlet dālidür

19. **zülfi:**-*i*
Gazel 70
Mısra: **10**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç).
9. Ey Mesīḥī bil ki oñmaduḳ başuña gün ṭoġar
10. Her ḳaçan zülfi niḳābın yüzden ol meh-rū açar

20. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 71

Mısra: **8**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Bosnadur bunda kim anadan ṭoġan şehbāz olur
8. Zülfüñ ucında beñüñ pusudadur dil almaġa

21. **zülf:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Yār çün gün yüzini zülf ile mestūr eyler
2. Güpe gündüz gözüme ʿālemi deycūr eyler

22. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 90
Mısra: **10**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
9. Ḥaṭṭuñ muḥibbe nüsha-ı raḥm iken āh kim
10. İnşā-yı raḥmet üstine zülfüñ raḳam çeker

23. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 91
Mısra: **3**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
3. Zülfüñ meger ki şaklayup ide muʿāvenet
4. Kim başa baş olınca beni perçem öldürür

24. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 92
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Düşmeyince yüzüñe zülfüñ bu çeşmüm aġlamaz
6. Gün bulutlu olmayınca nicesi bārān yaġar

25. **zülfüññüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 94
Mısra: **2**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Ol dili cemʿ itmeġe sünbüllerini dağıdur
2. Zülfüññüñ her bir ḳılı yüz biñ dil ü cān bağıdur

26. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 94
Mısra: **13**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
13. Zülfüñi yıgma Mesīḥī müstmendüñden igen
14. Kim o miskīn daḥi senüñ ayaġuñ ṭoprağıdur

27. **zülfin:**-*in*
Gazel 102
Mısra: **9**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
9. Zülfín getürse yüzine incinme ey Mesīḥ
10. Bizden ḥicāb eyler o bedr-i münīrümüz

28. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 103
Mısra: **7**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi ǁ saç ǁ.
7. Şavm-ı hecrüñde ḳosun gönlümi zülfüñde gözüñ
8. Şeb-reve daḥl idemez çün ramażān içre ʿases

29. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 105
Mısra: **15**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
15. Zülfüñ Mesīḥī gönlini bağlar ṭurur müdām
16. Şan dām-ı ʿankebūt durur kim tuṭar meges

30. **zülf:**
Gazel 107
Mısra: **16**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
15. Ḳanġı yaña gideyüm kim şeş-cihātum bağladı
16. Ol iki zülf ü ol iki göz ile ol iki ḳaş

31. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 108
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Eger zülfüñ gibi düşse ruḫuñ şevḳi havāsına
6. Semender-vār olur idi hümāya āşiyān āteş

32. **zülfi:**-*i*
Gazel 116
Mısra: **3**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
3. Zülfi şebinde yoluñı yañılma ey gönül
4. Ruḫsār-ı dost çünki elinde dutar şemʿ

33. **zülfüñü:**-*ü, -ñ, -ü*
Gazel 116
Mısra: **9**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
9. Cānā Mesīḥī yazmaġa zülfüñü ḥikāyetin
10. Hem-sāyelerde dün buçuġında şorar şemʿ

34. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Kime düş olursa zülfüñ çü tevāzuʿ ider ey cān
8. Bize geldügince ḳaddüñ ne içün ḳılur teʾerrüf

35. **zülfüñe:**-*iñ, -e*
Gazel 135
Mısra: **3**
Yüzün iki yanından sarkan saç .
3. Zülfiñe degmeg içün virdi icāzet bize yār
4. ʿÖmri çoġ olsun anuñ kim biz aña degmezdük

36. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 137
Mısra: **13**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
13. Mesīḥī çü zülfüñe el uzada
14. Gören anı dir kim elüñ ipe çek

37. **zülfi:**-*i*
Gazel 138
Mısra: **4**
Ar. Yüzün iki cihetinden sarkan saç.
3. Kākül-i yār gibi biz gezerüz ser-gerdān
4. Zülfi ṭurmaz el uzunlıġın ider oḫşar enek

38. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 139
Mısra: **2**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Cihānda sāḳi bize bezm-i cāvidāne gerek
2. Lebüñle zülfüñ ucından mey-i şebāne gerek

39. **zülfi:**-*i*
Gazel 142
Mısra: **6**
Güzel yüzün iki tarafından sarkan saç.
5. Yāruñ görüp yüzini ʿaceb mi meded disem
6. Çün mīmdür dehānı iḳi zülfi iki dāl

40. **zülf:**
Gazel 146
Mısra: **10**
Yüzün iki yanında sarkan saç .
9. Ṣīġa-ı ḥüsnde ḳaddüñ elif-i cemʿ durur
10. Ol iki zülf añа tesniye müfred kākül

41. **zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 146
Mısra: **11**
Yüzün iki yanından sarkan saç .
11. İledür ʿışḳını zülfüñle Mesīḥī başa
12. Anı başdan şavup itmezse eger red kākül

42. **zülfüñü:**-*üñ, -ü*
Gazel 149
Mısra: **5**
Ar. Yüzün iki tarafından sarkan saç.
5. Zülfüñü laʿlüñ görüp girmiş żalāma āb-ı Ḫızr
6. Yād idüp lafẓuñı kendüden şovumış selsebīl

43. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 171
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Ḫaṭ-ı sebz üzre zülfine naẓar ḳıl
4. Ki Ḫıżruñ göresin ʿömr-i dırāzın

44. **zülf:**
Gazel 173
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Yetiş ruḥsāruna irişmedin zülf
8. İgen eglenme kim gicelüdür gün

45. **zülfi:**-*i*
Gazel 174
Mısra: **7**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Kesilmez zülfi şīrīn ṭuṭaġından
8. Şan olmışdur olar Şebdiz ü Gülgün

46. **zülf:**
Gazel 190
Mısra: **11**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
11. Dönersin bir yaña ey zülf sen de
12. Benüm ʿömrüm gibi muḥkem degülsin

47. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 191
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Zülfüñ örter yüzüñi ġayret-i İslām ḳanı
8. Dini setr eylemesün di anı imānuñ içün

48. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 199
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
8. Meseldür bu ki batmaz ṣuya cādū

49. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 200
Mısra: **9**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
9. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ṭursa ṭañ mı
10. Meseldür bu ki batmaz ṣuya cādū

50. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 201
Mısra: **1**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Fāş olmaġ içün zülfüñ ucından dil-i şeb-rev
2. Şemʿ-i ruḫuñ ey māh şalar her gice pertev

51. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 202
Mısra: **2**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Bıraḳmasa mihr-i ruḫuñ eṭrāfına pertev
2. Zülfüñde neler kesb ider idi dil-i şeb-rev

52. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 202
Mısra: **3**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
3. Gözüm yumılur düşicegiz gönlüme zülfüñ
4. Şol resm ile kim gice iricek ḳapanur ev

53. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 205
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Zülfüñ beni esīr-i zenaḫdān idem dimiş
8. Ḳazmaḳ revā mıdur biregüye bu resme çāh

54. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 208
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Zülfüñ ile ḥaṭṭuñ içinde cemālüñ muṣḥafı
6. İçerüden içerüdür anı kim tefsīr ide

55. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 209
Mısra: **12**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
11. Ḳondı beñüñe aḳ yüzüñ üstinde bāz-ı dil
12. Ṣayd itdi anı līk ḳara zülfüñ aġ ile

56. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 210
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Zülfüñ gibi ey kaş günüm gice olaydı
6. Tek baḳsa gözüm sencileyin māh-liḳāya

57. **zülfüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 211
Mısra: **9**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
9. Ṭaḳ zülfüñi Mesīḥī boynına kʿāh itsün
10. Zirā ki oḳ atılmaz olsa kemān bī-zih

58. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 216
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Gönül zülfüñde ṭururken raḳīb ol araya gelmez
8. Ne cānı var ṭolaşa zāġ bāzuñ āşiyānına

59. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 226
Mısra: **3**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.
3. Sen ruḥun mülkin ḳara zülfüñe mensūb eyledün
4. Ġālib idi gerçi Rūm evvel Ḳarāmān üstine

60. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 226
Mısra: **6**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Āyet ile küfrine ḥükm itse ḥaṭṭuñ vechi var
6. Çünki zülfüñ ayaġın uzatdı Ḳurʾan üstine

61. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **15**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

15. Dāmeni zülfüñ çıḳarmaz ḫaṭṭun iḥrāmını hīç
16. Şöhret içün varmış ol Hindūya beñzer Kaʿbeye

62. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 234
Mısra: **4**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
3. Tīr-i ḫū-rīzüñ nice bir ʿāşıḳuñ ḳanın döker
4. Ey kemān-ebrū anı şal zülfüñüñ zindānına

63. **zülfinde:**-*i, -nde*
Gazel 234
Mısra: **17**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
17. Gönlümi zülfinde ḫāliyle ḳonuklar ol ḫalīl
18. Däneler iḫzār ider bir gicelik mihmānına

64. **zülf:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Ḫālüñ megesleri ḳomadı ḫaṭṭ-ı laʿlüñi
6. Ürkütdi gerçi kim ara zülf ara mirvaḥa

65. **zülfüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 237
Mısra: **13**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
13. Depretdügince zülfüñi virür Mesīḥīnüñ
14. ʿÖmr-i ʿazīzini yele yek-pāre mirvaḥa

66. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 241
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Zülfüñ ayaġını uzadur muṣḥaf üstine
6. Ḥükm itse küfrine nʾ ola ḫaṭṭuñ kitāb ile

67. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 244
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Öykündügiçün zülfüñe cānā yed-i ḳudret
6. Misküñ yüzine ḳara sürer Çīn ü Ḫutende

68. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 247
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Hecrüñ güninde zülfüñi görmege ḥasretüz
6. Şāʾim gıbi ki munṭaẓır-ı vaḳt-i şām ola

69. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 249
Mısra: **2**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Sünbüllerüñe bād-ı ṣabā ḳaḳıdı buşdı
2. Var ise yine zülfüñ ile iplik üzüşdi

70. **zülfi:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **11**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
11. Zülfi ḥabs ide ide gönlini ʿāşıḳlarınuñ
12. Ṭoṭolu oldı günehkār ile çāh-ı zaḳanı

71. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 254
Mısra: **5**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
5. Hem-dem olmaġa ruḥuñla bir nefes zülfüñ gibi
6. Kākülün-veş cān u dil ḥüsnüñde ser-gerdān idi

72. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 266
Mısra: **1**
i. (Fars. zulf) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.
1. ʿAceb bend oynadı zülfüñ baña hey
2. Ki ḳıldı defterini ʿömrümüñ ṭay

73. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 269
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.
1. Zülfüñe her kim dehānuñ yād idüp dil baġladı
2. Āḫir ol miskīn ʿadem yolına maḥmil bagladı

74. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 269
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.
3. Dūzaḫ-ı hecrüñde derd ü ġam zebānisi benüm
4. Boynuma zülfüñ ḫayālinden selāsil bagladı

75. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 273
Mısra: **11**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
11. Ruḫuñ üstinde zülfüñ ārzūsı
12. Havāya tābiʿ itmişdür hümāyı

76. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 274
Mısra: **7**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
7. Saḳaluñ geldi vü maḥv oldı zülfüñ
8. Dimişler ḥaṭṭa bāḳī ʿömre fānı

77. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 283
Mısra: **9**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
9. Ḫaṭṭuñ gelelden maḥv oldı zülfüñ
10. El-ḥaṭṭu bāḳī ve-ʾl ʿömrü fānı

78. **zülf:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
13. Şiʿrüm beyāż u nev-ḫaṭ güzeldür
14. Zülf ü ʿiẕārı lafẓ u meʿānī

79. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 286
Mısra: **2**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.
1. Her dem güzelüm ġamzeñ ider cāna ceflāyı
2. Zülfüñ getürür başuma her laḥẓa belāyı

zülf ü ḫaṭ:
1. **zülf ü ḫaṭ:**
Kaside 9
Mısra: **20**
Yanaktaki tüy ve sevgilinin saçı.
19. Cehennem odı durur āteş-i ʿiẕār-ı nigār
20. Ki aña zülf ü ḫaṭ olmış durur duḫān-misāl

zülfeḳār:[PALA]
1. **zülfeḳārın:**-*ın*
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.Yarısından itibaren ucu çatallanan bir çeşit kılıç.Peygambernimiz tarafından Hz. Ali'ye verilen bu kılıç Bedir savaşında ele geçmitir.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün züʾl-ḫumārın

2. **zülfeḳār:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
3. Elinde Zülfeḳār oldukça miḳrāz
4. Seni iki biçerse ḳılma iʿrāż

3. **zülfeḳār:**
Kaside 17
Mısra: **66**
Hz. Ali'nin ucu çatallı, ortası yivli olan meşhur kılıcı.
65. Dir cūd u heybetüñ ile rākib gören seni
66. Düldüldür atı kendü ʿAlī tīġı Ẕülfeḳār

zülfeyn-i semen-sā:
1. **zülfeyn-i semen-sā:**
Gazel 2
Mısra: **1**
Yasemin gibi mis kokan zülfü.
1. Gül ʿārızın üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan ḳurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

2. **zülfeyn-i semen-sā:**
Kaside 16
Mısra: **1**
Yasemin gibi mis kokan zülfü.
1. Gül ʿārızuñ üstinde o zülfeyn-i semen-sā
2. Şan kurdı duzaġ avlamaġa bülbül-i şeydā

zülfeyn-i siyāh:
1. **zülfeyn-i siyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 170
Mısra: **3**
Siyah saç, yüzün iki yanından sarkan saçlar.
3. Ruḫlaruñ üstinde zülfeyn-i siyāhuñ güyiyā
4. İki Hindūdur ḳılurlar Rūmda seyrān-ı ḥüsn

zülf-i dil-cū:
1. **zülf-i dil-cū:**
Gazel 199
Mısra: **1**
Gönül cezbedici saç lülesi.
1. Gözüm yaşın döker ol zülf-i dil-cū
2. Aḳıdur ebr-i nisān şanki lüʾlüʾ

zülf-i dost:
1. **zülf-i dost:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Sevgilinin saçı.
9. Kime reyḥān kimine sünbül görinür zülf-i dost
10. Bir naẓar ḳıldukça her bir tarı suʾbāndur baña

zülf-i dutâ:
1. **zülf-i dutâsında:**-*s, -t, -n, -da*
Gazel 121
Mısra: **9**
Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.
9. Yüzi zülf-i dutâsında Mesīḥî
10. Yaraşmış nitekim raḥleyle muṣḥaf

zülf-i ʿiẕār:
1. **zülf-i ʿiẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 79
Mısra: **11**
Sevgilinin yanağının yanından sarkan saç.
11. Ben hāke degse zülf-i ʿiẕāruñ ʿaceb mi kim
12. Görmez misin ki yire döker rīsmān-ı mihr

zülf-i müşgīn:
1. **zülf-i müşgīnüñ:**-*üñ*
Gazel 255
Mısra: **1**
Misk kokulu zülüf.
1. Zülf-i müşgīnüñ içün bu cigerüm ḫūn oldı
2. Leb-i meygūnuñ içün gözyaşı gülgün oldı

zülf-i nigār:
1. **zülf-i nigār:**
Gazel 205
Mısra: **9**
Sevgilinin saçı.
9. Zülf-i nigār maḥşer-i dildür Mesīḥīyā
10. Cān-ı günāhkāra ḫaṭı nāme-i siyāh

2. **zülf-i nigār:**
Gazel 273
Mısra: **5**
Sevgilinin saçı.
5. Ruḫ u zülf-i nigār eglencem idi
6. Daḫi seçmez iken aḳdan ḳarayı

zülf-i pīç-ā-pīçüñi:
1. **zülf-i pīç-ā-pīçüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 122
Mısra: **5**
Karmakarışık saç.
5. Gördügince zülf-i pīç-ā-pīçüñi zencīr-veş
6. Kendüyi urur delülüge ülüʾl-elbāb-ı ʿışḳ

zülf-i pür-çīn:
1. **zülf-i pür-çīn:**
Gazel 182
Mısra: **1**
Kıvrım kıvrım olan saç.
1. Ruḫına irdügince zülf-i pür-çīn
2. Şanuram kim birikür Rūm ile Çīn

2. **zülf-i pür-çīn:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Kıvrımlı olan saç; saçının kıvrımı.
1. Gönlümi pür-tāb ḳıldum zülf-i pür-çīn üstine
2. Ola kim yol bula ol ruḫsār-ı rengīn üstine

zülf-i pür-çīnüñ:
1. **zülf-i pür-çīnüñ:**-*üñ*
Gazel 67
Mısra: **6**
Kıvrım kıvrım olan saç.
5. Aġzuñuñ varın dile iḳrār itdürmeklige
6. Zülf-i pür-çīnüñ gözüñ cellādınuñ çengālidür

2. **zülf-i pür-çīnüñ:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **9**
Kıvrımlı olan saç; saçının kıvrımı.
9. Zülf-i pür-çīnüñ eger kāfir degülse dostum
10. Pes neden meyḫāne gibi ḫalḳa aşar Kaʿbeye

zülf-i şeb-reng:
1. **zülf-i şeb-reng:**
Gazel 254
Mısra: **7**
Gece renkli (siyah) zülüf.
7. Her ikindi seyrümüz ol zülf-i şeb-reng idi līk
8. Arada ʿillet şebāngeh vaḳt bir seyrān idi

zülf-i şeb-reng:
1. **zülf-i şeb-rengüñ:**-*üñ*
Gazel 70

Mısra: **7**
Gece renkli (siyah) zülüf.
7. Zülf-i şeb-rengüñ durur aḳ gösteren ruḫsāruñı
8. Kim çerāğuñ şuʿlesin ey māh ḳaranu açar

zülf-i ser-keş:
1. **zülf-i ser-keş:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Dik başlı, isyankar saç.
3. Ne siḥr itmiş yüzinde zülf-i ser-keş
4. Ki aña gülşen olmış şaḥn-ı āteş

zülfi sevdā:
1. **zülfi sevdāsına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 6
Mısra: **13**
Sevgilinin saçının sevdası/arzusu.
13. Ey Mesīḥī zülfi sevdāsına ṭoḳaşduġuma
14. Bāddan aldum ḫaber sünbül perīşāndur bana

zülf-i siyāh:
1. **zülf-i siyāhı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **9**
Sevgilinin siyah saçı.
9. Yüzden götürme ḳıblem o zülf-i siyāhı kim
10. Kaʿbe hemīşe oldıġı yegdür ḥicāb ile

2. zülf-i siyāhuñ:-*uñ*
Gazel 215
Mısra: **5**
Sevgilinin siyah saçı.
5. Muzaffer mārdur zülf-i siyāhuñ
6. Ki mālikdür ruḥuñ gencinesine

3. zülf-i siyāhuñı:-*u, -ñ, -ı*
Gazel 2
Mısra: **13**
Sevgilinin siyah saçı.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

4. **zülf-i siyāhuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 16
Mısra: **13**
Sevgilinin siyah saçı.
13. Gönlüm sevinür zülf-i siyāhuñı göricek
14. Kim uġrıların gündüzidür leyle-i ẓulmā

5. zülf-i siyeh:
Kaside 16
Mısra: **36**
Siyah saç.
35. Envār-ı ẓafer perçem-i tuġından urur berḳ
36. Zülf-i siyeh içinde nite kim ruḥ-ı zibā

zülf-i ṭavīl:
1. **zülf-i ṭavīl:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Uzun saç.
1. ʿArıżuñdan irdi āḫir laʿlüñe zülf-i ṭavīl
2. İşidürüz müddet ile cān bulur şu içre ḳıl

ẕüʾl-ḫumār:
1. **ẕüʾl-ḫumārın:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Başı ağrıyan.
3. Çü çekmiş ġamzesinüñ Zülfeḳārın
4. İki itmiş yüzinün ẕüʾl-ḫumārın

ẓulüm:
1. **ẓulmına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **82**
Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.
81. Taṭvīl-i kelām itme duʿā eyle Mesīḥī
82. Kim eyleyemezsin feleküñ ẓulmına iḥsā

ẓulm ipi:
1. **ẓulm ipin:**-*n*
Gazel 146
Mısra: **2**
Sevgilinin saçı.
1. Yüz bulup ger idine ḥaddüñi mesned kākül
2. Uzadur ẓulm ipin ey serv-i şehi-ḳad kākül

ẓulm ü sitem:
1. **ẓulm ü sitem:**
Kaside 20
Mısra: **23**
Zulüm ve cefa.
23. Memleketden yine defʿ olsa gerek ẓulm ü sitem
24. Çün ki ḫūrşīd ṭulūʿ eyledi ḳalmaz deycūr

ẓulmet:
1. **ẓulmet:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Karanlık.Allah'ın nurundan mahrum olma.
5. Didüm tārīḳ-i hecrüñde bulam mı vuṣlaṭuñ rūzın
6. Didi kim mesken olmaz çeşme-i ḥayvāna her ẓulmet

2. **ẓulmet:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Karanlık. Allah'ın nurundan mahrum olma.
7. Yüzüñ gördükçe maḥv olur göñülden zülfüñüñ fikri
8. Nitekim götrülür irdükde hengām-ı seḥer ẓulmet

3. **ẓulmet:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Karanlık. Allah'ın nurundan mahrum olma.
9. Saʿādet güninüñ sāʿatlerin baḫş itseler ḥalḳa
10. Ḳara baḫtı gibi ancaḳ Mesīḥīye deger ẓulmet

4. **ẓulmetdür:**-*dür*
Gazel 93
Mısra: **3**
Karanlık. Allah'ın nurundan mahrum olma.
3. Rumūz-ı āb-ı ḥayāt u penāhı ẓulmetdür
4. Uracaġını ider Ḫıżr-veş nihān ḥancer

5. **ẓulmete:**-*e*
Gazel 148
Mısra: **10**
Karanlık. Allah'ın nurundan mahrum olma.
9. Bizi şusuz ḳoduñ ey cūy-ı vefā bārī var
10. Çeşme-Ḫıżr gibi ẓulmete gir pinhān ol

ẓulmet dol-:
1. **ẓulmet dolar:**-*ar*
Gazel 22
Mısra: **4**
Karanlık olması, dolması. Allah'ın nurundan mahrum olma.
3. Gözüm göñlüm ḳarañuluḳ olupdur hecrüñ irelden
4. Nitekim gice irişdükde dolar baḫr ü ber ẓulmet

ẓulmet düş-:
1. **ẓulmet düşmiş:**-*miş*
Gazel 22
Mısra: **1**
Karanlık düşmüş.
1. Nehār-ı ḥaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Ṣanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

ẓulmet içinde:
1. **ẓulmet içinde:**
Kaside 2
Mısra: **18**
Karanlık içinde.
17. Kʿey ḳara günlü eyleme ḳaṭʿ-ı recā şaḳın
18. Kim āb-ı Ḫıżr ẓulmet içinde durur nihān

ẓulmet ṭol-ş:
1. **ẓulmet ṭolmış:**-*mış*
Gazel 22
Mısra: **2**
Karanlık dolmak.
1. Nehār-ı ḥaddüñe düşmiş şaçuñdan ey ḳamer ẓulmet
2. Ṣanasın rūz-ı hecrümdür ki ṭolmış ser-be-ser ẓulmet

ẓulmet-ābād-ı cihān:
1. **ẓulmet-ābād-ı cihān:**
Gazel 203
Mısra: **5**
Dünya karanlığı.
5. Ān ki ū der ẓulmet-ābād-ı cihān reh güm küned
6. Kes ne-mī-gerded be-cüz luṭf-ı tu ū-rā Ḫıżr-ı rāh

ẓulm-ı ṣarīḥ:
1. **ẓulm-ı ṣarīḥ:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Açıkça zülm etmek, can yakmak.
5. Baña cevr ü ġayrıya ʿadl itdügüñ
6. Her birisi cānuma ẓulm-ı ṣarīḥ

zümre-i ebnā-yı rūmiyān:
1. **zümre-i ebnā-yı rūmiyān:**
Kaside 22
Mısra: **31**
Anadolulu.
31. Merā zi zümre-i ebnā-yı Rūmiyān me-şümür
32. Egerçi Rūmī-yem emmā güzeşteem zi ʿAcem

zümrrüd:[PALA]
1. **zümrrüd:**
Kaside 6
Mısra: **4**
Zümrüt, değerli bir taş.Kıymetli ,yeşil bir cins taş. Eskiden Zehir için tiryāk imiş.Ezilerek toz haline getirilince tedavi edermiş.
3. ʿArūs-ı bāġı ṭonatdı cevāhir ile bahar
4. Ki berg-i sebz zümrrüd durur güher jāle

2. **zümrrüd:**
Kaside 18
Mısra: **38**
(Ar.) Zümrüt. Kıymetli ,yeşil bir cins taş. Eskiden Zehir için tiryāk imiş.Ezilerek toz haline getirilince tedavi edermiş.

37. Ġālib üşendi leşker-i bād-ı ḥazāndan
38. Şaḥn-ı çemende yapdı zümrrüd ḥişār serv

zünnār-ı ʿışḳ:
1. **zünnār-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 49
Mısra: **5**
Aşkın kemeri.
5. Zünnār-ı ʿışḳı bilüñe kim bağladı diseñ
6. Deyr-i cihānda bir şanemüñ yādigārıdur

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : DOĞAN,Esra
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum tarihi ve yeri : 29/07/1986-Aydın
Medeni hali :Bekar
Telefon : 0 553 649 39 17
e-posta : esradogan986@gmail.com

Eğitim Bilgileri

Eğitim Derecesi	**Okul/Program**	**Mezuniyet yılı**
Yüksek Lisans	Gazi Üniveristesi	Devam ediyor
Tezsiz Yüksek Lisans	Uşak Üniveristesi	2010
Lisans	Uşak Üniveristesi	2009

Yabancı Dili

İngilizce

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR